

ОПИСАНІЕ

ЛИТУРГИЧЕСКИХЪ РУКОПИСЕЙ,

ХРАНЯЩИХСЯ

ВЪ БИБЛІОТЕКАХЪ ПРАВОСЛАВНАГО ВОСТОКА.

ТОМЪ III

(первая половина).

Τυπικά.

ч. II.

Заслуженнаго Профессора

АЛЕКСѢЯ ДМИТРІЕВСКАГО.

ПЕТРОГРАДЪ.

Типографія В. Θ. Кишбаума (отдѣленіе), Новоисаакіевская, 20.

1917.

ОГЛАВЛЕНІЕ.

СТР.

Скорбный листъ (вмѣсто предисловія). I—VIII

ОТДѢЛЪ ПЕРВЫЙ.

Типиконъ обители пр. Саввы Освященнаго
близъ Іерусалима.

а) Редакція Іерусалимская:

I. XII—XIII в. ркп. Синайской библ. № 1094 съ вариан- тами по ркп. той же библ. № 1096	1
II. XII в. ркп. Синайской библ. № 1096 съ полнымъ мѣсяцесловомъ	20
III. XII в. ркп. Синайской библ. № 1095.	65
IV. 1201 года ркп. библ. Саввы Освященнаго (нынѣ патріаршей библ. въ Іерусалимѣ) № 312.	68
V. XIII в. ркп. библ. Крестнаго монастыря (нынѣ патріар- шей въ Іерусалимѣ) № 73	70

б) Редакція Іерусалимо-Константинопольская:

VI. 1280 ркп. библ. г. Ламбаки въ Аѳинахъ	71
VII. XIII в. ркп. библ. лавры Саввы Освященнаго (патріар- шей) № 628	71
VIII. XIII в. ркп. библ. Крестнаго монастыря (патріаршей) № 106	73
IX. XIII в. ркп. библ. Кутлумушскаго монастыря на Аѳонѣ № 90	73
X. XIII в. ркп. той же бібліотеки № 488.	73
XI. XIII в. ркп. библ. Пантелеимоновскаго монастыря на Аѳонѣ № 67 съ вариантами по ркп. библ. Иверскаго монастыря XV в. № 76, ркп. соборная Пантократорскаго монастыря XV в., печатнаго Типика 1577 г., ркп. XIII в. Пантократ. библ. № 50, ркп. XIII в. лавры пр. Аѳанасія Аѳонскаго № 99, ркп. 1346 г., 1438 и 1528	74

XII. XIII в. ркп. библи. лавры пр. Афанасія Аѳонскаго № 99 съ вариантами по ркп. Ватопедской библи. на Аѳонѣ № 1346, библи. лавры пр. Афанасія 1433, 1438, 1484 гг. и Синайской библи. № 1094, № 1098. . .	81
XIII. XIII в. ркп. той же библи. № 98 съ таблицами по ркп. 1438, 1528 гг. и съ вариантами по ркп. лавры пр. Афанасія XIII в. № 99.	101
XIV. XIII в. ркп. Протатской библи. на Аѳонѣ № 72. .	114
XV. XIII в. ркп. собственной библи.	116
XVI. XIII в. ркп. Парижской націон. библи. (Coislian.) № 402. .	121
XVII. XIII—XIV в. ркп. Пантократорской библи. № 50 .	127
XVIII. XIII—XIV в. ркп. Каракальской библи. на Аѳонѣ № 25.	128
XIX. XIII—XIV в. ркп. Парижск. національной библи. (Coislian) № 361	130
XX. X'II—XIV в. ркп. Ватопедской библи. № 322 (956) съ вариантами по ркп. Костамонитской библи. № 5 (6), ркп. Синайской библи. № 1096, ркп. 1528 г. . . .	132
XXI. XIII—XIV в. ркп. библи. лавры пр. Афанасія на Аѳонѣ	153
XXII. 1317 г. ркп. Ватопедской библи.	156
XXIII. 1320 г. ркп. Аѳинской національной библи.	158
XXIV. 1322 г. ркп. библи. Лавры пр. Афанасія Аѳонскаго	158
XXV. 1336 г. ркп. библи. Лаврентіанской во Флоренціи .	159
XXVI. 1360 г. ркп. Парижской національной библи. (Coislian.)	161
XXVII. 1364 г. ркп. Синайской библи. № 1102.	162
XXVIII. ркп. Ватопедской библи. № 101.	163
XXIX. 1374 г. ркп. Венеціанской библи. Св. Марка (Nanian) Clas. II, cod. CXX	167
XXX. 1387 г. ркп. той же библи. Clas II, cod. CXVI. . .	169
XXXI. 1392 г. ркп. Синайск. библи. № 1098.	174
XXXII. 1392 г. ркп. національной Петроградской библи. (собранія арх. Антонина Капустина)	175
XXXIII. XIV—XV в. ркп. Синайской библи. № 1105	178
XXXIV. XIV в. ркп. Аѳинской національной библи.	178
XXXV. XIV в. ркп. патриаршей Іерусалимской библи. (бывшей Крестнаго монастыря)	180
XXXVI. XIV в. ркп. Парижской національной библи. (du Fonds) № 385.	181

	СТР.
XXXVII. XIV в. ркп. Аѳинской національной библ. № 245.	193
XXXVIII. XIV в. ркп. Синайской библ. № 1104	194
XXXIX. XIV в. ркп. той же библ. № 1099.	196
XL. XIV в. ркп. библ. лавры пр. Аѳанасія Аѳонскаго № 96	199
XLI. XIV в. ркп. патріаршей библ. въ Іерусалимѣ № 309.	199
XLII. XIV в. ркп. Діонисіатской библ. на Аѳонѣ № 447.	203
XLIII. XIV в. ркп. Чаушской библ. въ Солуни № 54. . .	203
XLIV. XIV в. ркп. Ватиканской библ. № 205	205
XLV. XIV в. ркп. Ватопедской библ. № 326 (937). . .	206
XLVI. XIV в. ркп. библ. пр. Аѳанасія на Аѳонѣ № 161.	207
XLVII. XIV в. ркп. Крипто-Ферратской библ. I' α' 11. .	207
XLVIII. XIV в. ркп. Парижской національной библ. (du Fonds) № 386	207
XLIX. 1425 г. ркп. библ. пр. Аѳанасія на Аѳонѣ № 93.	208
L. 1432 г. ркп. Парижской національной библіотеки (Coislian) № 38	208
LI. 1433 г. ркп. библ. лавры пр. Аѳанасія на Аѳонѣ № 95	210
LII. 1442 г. ркп. патріаршей библ. въ Каирѣ № 450 .	221
LIII. 1449 г. ркп. библ. лавры пр. Аѳанасія на Аѳонѣ . .	222
LIV. 1458 г. ркп. Дохіарской библ. на Аѳонѣ № 197.	222
LV. 1459 г. ркп. императорской Вѣнской библ. № 285.	223
LVI. 1461 г. ркп. библ. лавры пр. Аѳанасія № 16. . .	224
LVII. 1464 г. ркп. Синайской библ. № 1109.	224
LVIII. 1468 г. ркп. Ватопедской библ. № 323. . . .	241, 754
LIX. 1478 г. ркп. Синайской библ. № 1106	242
LX. 1488 г. ркп. типикарницы Іоанно-Богословскаго монастыря на Патмосѣ	243
LXI. 1498 г. ркп. Аѳоно-Кутлумушскаго монастыря. . .	246
LXII. XV в. ркп. Синайской библ. № 1108.	248
LXIII. XV в. ркп. той же библ. № 1107	251
LXIV. XV в. ркп. Аѳоно-Ксенофской библ. № 57. . . .	252
LXV. XV в. ркп. библ. Святогробскаго метоха въ Константинополь № 59 (402) съ вариантами по ркп. 1392 и 1528 гг.	253
LXVI. XV в. ркп. той же библ. № 459.	259
LXVII. XV в. ркп. библ. Аѳоно-Иверскаго монастыря № 76 (362)	260

LXVIII.	XV в. ркп. библи. лавры пр. Аѳанасія № 92 съ варіантами по ркп. Ватопедской библи. 1346 г. № 320 (931)	263
LXIX.	XV в. ркп. той же библи. № 97	275
LXX.	XV в. ркп. той же библи. № 85	275
LXXI.	XV в. ркп. той же библи. № 89	276
LXXII.	XV в. ркп. той же библи. № 90	276
LXXIII.	XV в. ркп. Ватопедской библи. № 325 (936)	276
LXXIV.	XV в. ркп. Костамонитской библи. на Аѳонѣ № 26 (22)	279
LXXV.	XV в. ркп. библи. русскаго Андреевскаго скита на Аѳонѣ	281
LXXVI.	XV в. ркп. Парижской національной библи. (du Fonds) № 387	282
LXXVII.	XV в. <i>Δημητρίου μοναχοῦ σύνταγμα, ποιηθὲν εἰς τινα ἀποροῦμενα τοῦ Τοπίου</i> , по ркп. собственной библи. съ варіантами по ркп. 1528 г. той же библи.	282
LXXVIII.	XV—XVI в. ркп. библи. Аѳоно-Каракальскаго мона- стыря № 165.	301
LXXIX.	XV—XVI в. ркп. той же библи. № 172	301
LXXX.	XV—XVI в. ркп. библи. лавры пр. Аѳанасія № 88	301
LXXXI.	XV—XVI в. ркп. Аѳоно-Иверской библи. № 382. .	301
LXXXII.	XV—XVI в. ркп. Аѳоно - Пантократорской типик- карницы съ варіантами по ркп. библи. пр. Аѳанасія XIII в. № 99, ркп. Ватопедской 1346 г. № 320. .	303
	Письма типикаря этой обители монаха Агаѳона по поводу исправленія Типикона Великой Константино- польской Церкви (въ притѣчанахъ)	313, 715
LXXXIII.	1507 г. ркп. Аѳинской національной библи. № 248	315
LXXXIV.	1515 г. ркп. Синайской библи. № 1110	316
LXXXV.	1528 г. собственной библи.	317
LXXXVI.	1538 г. ркп. Кутлумужской библи.	325
LXXXVII.	1540 г. ркп. Синайской библи. № 1100	326
LXXXVIII.	1549 г. ркп. Симоно-Петрской на Аѳонѣ библи. № 137.	327
LXXXIX.	1565 г. ркп. Аѳоно-Ксиропотамской типикарницы .	331
XC.	1566 г. ркп. Симоно-Петрской библи. на Аѳонѣ № 136	332
XCI.	1572 г. ркп. патріаршей библи. въ Іерусалимѣ № 308	335
XCI.	1572 г. ркп. библи. лавры пр. Аѳанасія	339

	СТР.
XCIII. 1573 г. ркп. Парижской національной библи. (du Fonds) № 388	341
XCIV. 1476 г. ркп. Аеоно-Филофеевской библи. № 174 . .	343
XCV. 1580 г. ркп. той же библи. № 509.	344
XCVI. XVI в. ркп. Парижской національной библи. (Coislain) № 216	344
XCVII. XVI в. ркп. библи. Пантелеимоновскаго монастыря на Аеоны № 361 (5868 по Ламбросу)	345
XCVIII. XVI в. ркп. патриаршей библи. въ Иерусалимѣ № 311 съ вариантами по ркп. Синайск. библи. № 1094 . .	346
XCIX. XVI в. ркп. патриаршей библи. въ Иерусалимѣ (бывшей лавры пр. Саввы Освященнаго № 635	361
С. XVI в. ркп. той же библи. № 306 (310).	375, 756
CI. XVI в. ркп. патриаршей библи. въ Каирѣ № 264. .	377
CII. XVI в. ркп. Аеоинской національной библи. № 241. .	377
CIII. XVI в. ркп. той же библи. № 240	377
CIV. XVI в. ркп. той же библи. № 242	378
CV. XVI в. ркп. той же библи. № 239	378
CVI. XVI в. ркп. Аеоно-Кутлумушской библи. № 359 . .	378
CVII. XVI в. ркп. Аеоно-Филофеевской библи. № 153 . .	379
CVIII. XVI в. ркп. Аеоно-Ксенофской библи. № 55	381
CIX. XVI в. ркп. той же библи. № 56.	381
CX. XVI в. ркп. библиотеки Святогробскаго мѣтоха въ Константинополѣ № 65	381
CXI. XVI в. ркп. библи. лавры пр. Аѳанасія № 86 . . .	382
CXII. XVI в. ркп. той же библи. № 87.	382
CXIII. XVI в. ркп. Симоно-Петрской библи. на Аеоны № 138.	382
CXIV. XVI в. ркп. той же библи. № 177	384
CXV. XVI в. ркп. Аеоно-Дохіарской библи. № 196. . . .	390
CXVI. XVI в. ркп. патриаршей библи. въ Иерусалимѣ № 432	391
CXVII. XVI в. ркп. той же библи. № 555	392
CXVIII. XVI в. ркп. Патмосской библи. № 554	393
CXIX. XVI в. ркп. Венеціанской библи. Св. Марка (Nanian) Clas. II, cod. CXLII	393
CXX. XVI в. ркп. той же библи. Clas II, cod. IV.	393
CXXI. XVI в. ркп. Грота-Ферратской библи. В. а. XII . .	393

с) Редакція Синайская:

СХХII. 1214 г. ркп. Синайск. библи. № 1097 съ вариантами по ркп. 1311 г. той же библи. № 1101, ркп. Ватопедской библи. № 320	394
СХХIII. 1311 г. ркп. той же библи. № 1101	419
СХХIV. XIV в. ркп. той же библи. № 1103	419

д) Редакція Трапезунтская:

СХХV. 1346 г. ркп. Ватопедской библи. № 320 (931) съ вариантами по ркп. Ватиканской библи. cod. Palat. № 101, ркп. Ватопедской библи. № 321 и 324, ркп. Діонисиатской библи. № 448.	421
СХХVI. 1405 г. ркп. той же библи. № 324 (935) съ вариантами по ркп. Синайской библи. № 1108	457
СХХVII. 1446 г. ркп. той же библи. № 321 (932)	463
СХХVIII. 1446 г. ркп. Аеоно-Діонисиатской библи. № 448. . .	464

е) Сербо-Болгарская редакція:

СХХIX. XIV в. ркп. Аеоно-Хиландарской библи. № 494 . .	464
СХХХ. XV в. ркп. Аеоно-Зографской библи. № 197	472
СХХХI. XV—XVI в. ркп. той же библи. № 193	473
СХХХII. 1656 г. ркп. Аеоно-Хиландарской библи. № 241 . .	475
СХХХIII. XVII в. ркп. Аеоно-Зографской библи. № 105 . . .	481
СХХХIV. 1275—1320 г. ркп. Пантелеимоновской библи. на Аеоноѣ.	482
СХХХV. XIII в. ркп. Петроградской національной библи. F. n. 1 № 102	486

ф) Старопечатная венеціанская редакція:

1) Типиконъ 1546 г.	495
2) „ 1603 „	503
3) „ 1615 „	505
4) „ 1643 „	505
5) „ 1685 „	506
6) „ 1771 „	507
7) „ 1771 „	507
8) „ 1738 „	508

ОТДѢЛЪ ВТОРОЙ.

Типиконы святогорскіе аеонскіе.

	СТР.
CXXXVI. XV в. ркп. Дохіарской соборной типикарницы № 395.	508
CXXXVII. 1508 г. ркп. Ватопедской соборной типикарницы.	509
CXXXVIII. XVI в. ркп. соборный Типиконъ лавры пр. Аѳанасія Аеонскаго	512
CXXXIX. XVI в. ркп. библ. лавры пр. Аѳанасія № 94	515
CXL. XVI в. ркп. той же библ. № 11	516
CXLI. 1624 г. ркп. Типиконъ Діонисіатской библ., писанный іеромонахомъ Игнатіемъ № 449	517
CXLII. 1638 г. ркп. соборный Типиконъ Діонисіатскаго монастыря	522
CXLIII. 1798 г. ркп. соборный Типиконъ Ксенофской обители	532
CXLIV. XVII в. ркп. соборная книжица скита св. Анны на Аѳонѣ.	538
CXLV. 1813 г. ркп. соборный Типиконъ Филовеевскаго монастыря.	539
CXLVI. 1841 г. ркп. соборный Типиконъ Пантелеимоновскаго монастыря съ варіантами по ркп. Костамонитской библ. № 26 (22). Діонисіатской соборной ркп. и Иверской соборной ркп., ркп о. іеромонаха Наѳананла	559
CXLVII. 1850 г. ркп. соборный Типиконъ Святопавловскаго монастыря.	637
CXLVIII. 1851 г. ркп. соборный Типиконъ Григоріатскаго монастыря съ варіантами по соборному Типикону Святопавловскаго монастыря	656
CXLIX. 1854 г. ркп. соборный Типиконъ Костамонитскаго монастыря съ варіантами по ркп. соборнаго Типикона Ксенофской обители.	689
CL. 1869 г. ркп. Ватопедской типикарницы, писанная старцемъ Іаковомъ	710
CLI. 1870 г. ркп. соборный Типиконъ Кутлумушской обители № 510.	716

CLII. 1879 г. ркп. соборный Иверскій Типиконъ съ варіантами по Діонисіатскому соборному Типикону 1624 г. и библ. той же обители № 449, ркп. Ивер- ской библ. XV № 76, соборному Типикону Панте- леимоновскаго монастыря	721
CLIII. XIX в. ркп. тетрадь Аѳоно-Каракальскаго мона- стыря	745
CLIV. XIX в. тетрадь лавры пр. Аѳанасія Аѳонскаго. . .	746
CLV. XIX в. тетрадь Синайской обители	748

ОТДѢЛЪ ТРЕТІЙ

(дополнительный)

Типиконъ Великой Церкви.

CLVI. XI в. ркп. патріаршей бібліотеки въ Іерусалимѣ № 40	766—768
--	---------

Скорбный листъ.

(Вмѣсто предисловія).

Съ 1886 года по 1898 годъ составителемъ настоящаго «Описанія» совершенъ былъ рядъ научныхъ путешествій на православный Востокъ и въ Западную Европу съ цѣлью въ богатѣйшихъ книгохранилищахъ изучить имѣющіеся тамъ многочисленныя литургическіе памятники. Въ его рукахъ, послѣ напряженныхъ многолѣтнихъ поисковъ, оказались весьма цѣнные въ научномъ отношеніи памятники, обнимающіе исторію православнаго богослуженія на пространствѣ съ VII в. по XVII в. Но какъ ни тяжелы были усилія многихъ лѣтъ въ дѣлѣ собиранія этихъ матеріаловъ, они, однако, не могутъ быть поставлены ни въ какую параллель съ тѣми трудностями, какія неожиданно пришлось испытать ихъ собирателю и описывателю, потомъ, при ихъ изданіи въ свѣтъ. Печатаніе собранныхъ матеріаловъ длится вотъ уже свыше 25 лѣтъ, встрѣчая на своемъ пути цѣлый рядъ самыхъ неожиданныхъ и иногда невѣроятныхъ препятствій, такъ что у составителя «Описанія» появляется уже естественное опасеніе не увидать при жизни конца своего обширнаго труда.

Отсутствіе личныхъ средствъ на изданіе собранныхъ многочисленныхъ литургическихъ матеріаловъ побудило издателя ихъ, черезъ Совѣтъ Кіевской Духовной Академіи, ходатайствовать предъ Св. Синодомъ о спеціальной субсидіи на это изданіе въ 3.500 руб. Составленная Совѣтомъ Академіи комиссія для оцѣнки научнаго значенія собранныхъ матеріаловъ, представленныхъ въ Совѣтъ Академіи въ томъ первоначальномъ, не вполне упорядоченномъ видѣ, въ какомъ въ большей части они нако-

плялись у собирателя по мѣрѣ ихъ списыванія съ оригиналовъ въ различныхъ библіотекахъ, отнеслась вполне благосклонно и благожелательно и дала свое заключеніе о нихъ въ положительномъ смыслѣ. Совѣтъ Академіи, не безъ опасеній въ возможность отказа со стороны Св. Синода въ удовлетвореніи своего ходатайства, въ виду значительной денежной цифры на предполагаемое изданіе, не поставилъ никакихъ препятствій, и ходатайство пошло по назначенію. Благодаря, однако, благорасположенію и сочувствію покойнаго оберъ-прокурора Св. Синода К. П. Побѣдоносцева и поддержкѣ нѣкоторыхъ членовъ Учебнаго Комитета при Св. Синодѣ, вопреки всякимъ ожиданіямъ, просимая субсидія была скоро разрѣшена, и деньги 3.500 руб. пересланы въ распоряженіе Совѣта Кіевской Академіи. (Составитель «Описанія» за свой трудъ получалъ 200 оттисковъ каждаго тома, а 200 экземпляровъ изданія Хозяйственное Управленіе при Св. Синодѣ потребовало себѣ въ возмѣщеніе расходовъ на изданіе).

Составлена была Совѣтомъ Академіи уже новая издательская комссія, которая должна была заключить контрактъ съ типографіей Г. Т. Корчакъ-Новицкаго, купить потребное количество стопъ бумаги, опредѣлить всякіе другіе расходы по изданію и т. д. Комиссія эта своими формальными мелочными требованіями, продиктованными ей, впрочемъ, покойнымъ ректоромъ Академіи епископомъ Сильвестромъ (Малеванскимъ), затормозила дѣло изданія литургическихъ памятниковъ въ самомъ началѣ, предъявивъ къ составителю «Описанія» цѣлый рядъ невыполнимыхъ въ эту пору требованій: опредѣлить, напр., какое количество печатныхъ листовъ войдетъ въ каждый томъ изданія, на сколько томовъ распадется все изданіе, какъ велики будутъ примѣчанія и варианты къ памятникамъ, въ какомъ объемѣ предполагаются предисловія на русскомъ языкѣ къ каждому тому и т. д. При указанномъ выше состояніи собранныхъ матеріаловъ, дать на всѣ эти запросы, быть можетъ и справедливые съ точки зрѣнія формальныхъ требованій, издателю не представля-

лось никакой возможности. Составитель «Описанія», кромѣ того, находился подѣ постояннымъ опасеніемъ возможнаго обнародованія тѣмъ или инымъ изъ ученыхъ Европы или Россіи какого-либо изъ списанныхъ имъ обширныхъ памятниковъ, повтореніе коего въ предполагаемомъ изданіи онъ считалъ бы излишнею роскошью и напрасною тратою денегъ и труда. У издателя, далѣе, не прекращалась интенсивная работа по накопленію въ папкахъ его новыхъ литургическихъ матеріаловъ, которые иногда, совершенно вытѣсняя прежніе матеріалы, требовали для себя предпочтительнаго вниманія по научнымъ соображеніямъ и, такимъ образомъ, раздвигали нерѣдко рамки первоначальнаго предположенія относительно количества печатныхъ листовъ и вариантовъ къ памятникамъ. Наконецъ, при копированіи памятниковъ, за недостаткомъ времени для внимательнаго ихъ сличенія на мѣстахъ, нерѣдко списывались тексты чиновъ и молитвъ сходные или имѣющіе незначительные варианты, въ томъ предположеніи, что въ спокойной кабинетной работѣ можно будетъ серьезнѣе и внимательнѣе сравнить подобные тексты и на страницы предполагаемыхъ изданій включить изъ нихъ лишь существенные и важные въ научномъ отношеніи варианты. Количество списанныхъ листовъ, такимъ образомъ, здѣсь ровно не имѣло никакого значенія. Однимъ словомъ, при изданіи литургическихъ памятниковъ, требовалось довѣріе и полная свобода дѣйствій для составителя «Описанія», но ихъ-то, очевидно, и не хотѣли признать за нимъ ни формалистъ ректоръ Академіи, ни излишне ревностные исполнители его распоряженій—члены издательской комиссіи, вносившіе на первыхъ порахъ въ живое научное дѣло мертвящій формализмъ и скрупулезный расчетъ. Благодаря всему этому, имъ удалось до пѣкоторой степени даже испортить капитальное изданіе литургическихъ памятниковъ, нерасчитанное на повтореніе, избравъ для него бумагу весьма недолговѣчной прочности... Какъ бы тамъ ни было, по препирательствамъ между комиссіей и издателемъ, сопро

вождаемыя формальными отписками и предписаніями ректора, внесли въ дѣло изданія памятниковъ на первыхъ порахъ нежелательныя тренія и долго мѣшали начать печатаніе «Описанія».

Со времени передачи матеріаловъ въ типографію Г. Т. Корчакъ-Новицкаго появились новыя затрудненія, надъ устраненіемъ которыхъ пришлось издателю много поработать. Прежде чѣмъ двинуть въ ходъ наборъ греческихъ текстовъ въ типографіи, гдѣ не имѣлось наборщика, знающаго греческій языкъ, издателю приходилось у наборной кассы очень усердному и добросовѣстному наборщику давать продолжительные уроки греческаго алфавита, объяснять разницу въ постановкѣ удареній остраго и тяжелаго въ серединѣ словъ и предъ знаками препинанія, переносъ удареній съ энклитикъ, значеніе густого и тонкаго придыханія, отличіе колона отъ точки и т. д. На все это ушло также не мало времени. Неудивительно, поэтому, что первый томъ «Описанія литургическихъ рукописей», доставившій издателю ученую степень доктора церковной исторіи, появился въ свѣтъ лишь въ 1895 году, т. е. почти черезъ восемь лѣтъ послѣ командировки его на Востокъ въ 1887/88 учебномъ году.

Налаженное дѣло изданія литургическихъ памятниковъ дальше продолжалось нѣкоторое время спокойно и къ 1901 году заканчивался печатаніемъ II томъ «Описанія», заключающій въ себѣ греческіе Евхологіи. Но, и при окончаніи этого тома, возникли совершенно неожиданныя затрудненія со стороны новаго властнаго ректора Кіевской духовной Академіи, епископа Димитрія (Ковальницкаго), скончавшагося въ санѣ архіепископа херсонскаго. Съ приближеніемъ къ концу второго тома, вполне естественно, средства, отпущенныя Св. Синодомъ на изданіе памятниковъ, истощились. Между тѣмъ у издателя къ этому времени накопились новыя, цѣнныя научныя матеріалы, извлеченныя имъ частію изъ восточныхъ книгохранилищъ, но большею частію изъ библіотекъ Парижской національной, Грота-Ферратской, Барбериновской,

Ватиканской, Казанатенской, Туринской, Миланской, Венецианской и императорской Вѣнской. Не желая затягивать на долгое время изданіе и этихъ матеріаловъ, а въ особенности истинное сокровище литургической науки—евхологій 1027 года Парижской національной библіотеки (Coislian) и евхологіевъ библіотекъ Барбериновской и Гротта-Ферратской, коими пользовался съ урѣзками и пропусками, непонятными для нашего времени, знаменитый литургистъ XVI в. Яковъ Гоаръ въ своемъ пресловутомъ Евхологіонѣ, издатель рискнулъ продолжать печатаніе «Описанія» и этихъ памятниковъ въ «Прибавленіи» къ II тому «Описанія». Втайнѣ онъ лелѣялъ надежду, что путемъ новаго ходатайства Совѣта предъ Св. Синодомъ ему удастся получить дополнительно необходимыя средства на окончаніе своего капитальнаго труда, уже достаточно себя зарекомендовавшаго и въ Россіи и даже на Западѣ. Но тутъ благое и безкорыстное намѣреніе издателя встрѣтилось съ несокрушимымъ упорствомъ хотя и умнаго, но властолюбиваго начальника. Ректоръ Академіи епископъ Димитрій едва позволилъ издателю допечатать Парижскій евхологій 1027 года и потребовалъ немедленно заключить всякую работу по изданію литургическихъ памятниковъ. Когда же издатель возбудилъ потомъ передъ Совѣтомъ Академіи оффиціально вопросъ о новомъ ходатайствѣ предъ Св. Синодомъ относительно ассигнованія средствъ на продолженіе «Описанія литургическихъ рукописей», то епископъ Димитрій постарался черезъ своихъ, преданныхъ ему, друзей, не тѣмъ будь помянуты, изъ среды членовъ Совѣта даже дискредитировать все изданіе и предъ Совѣтомъ Академіи, и предъ оберъ-прокуроромъ Св. Синода К. П. Побѣдоносцевымъ, который на этотъ разъ не только уже отказалъ издателю въ новой субсидіи, но и перемѣнилъ къ нему свои личныя, дотолѣ весьма благосклонныя, отношенія.. Епископъ Димитрій пошелъ еще дальше въ своемъ нерасположеніи къ издателю. Узнавъ, что имъ сверхъ четырехсотъ экземпляровъ, въ какомъ количествѣ должно

было, по опредѣленію Совѣта, печататься изданіе, второй томъ выпускается въ свѣтъ въ пятистахъ экземплярахъ, на счетъ средствъ издателя за бумагу и брошюровку за лишнюю сотню экземпляровъ, не разрѣшилъ выходить въ свѣтъ послѣднихъ ста оттисковъ. Издатель вынужденъ былъ, спустя нѣкоторое время, пятую сотню экземпляровъ своего «Евхологія» выпустить въ свѣтъ съ новою обложкою, съ фиктивнымъ наименованіемъ: «второе изданіе» и подѣ частною цензурою профессора Кіевской Духовной Академіи протоіерея І. Н. Королькова.

Для дальнѣйшаго продолженія изданія литургическихъ памятниковъ приходилось искать иныхъ путей и другихъ средствъ. Благодаря просвѣщенному содѣйствію академика Н. П. Кондакова, по его докладу во второмъ отдѣленіи Академіи Наукъ, издателю было предоставлено право въ двухъ томахъ ея «Сборника» напечатать собранные имъ греческіе и юго-славянскіе литургическіе памятники. Правомъ этимъ издатель, однако, пока не могъ воспользоваться по разнымъ причинамъ, и оно сохраняется для него своею силою доселѣ, въ ожиданіи болѣе благопріятнаго времени для подобныхъ изданій.

Благодаря просвѣщенному сочувствію Предсѣдателя Православнаго Палестинскаго Общества князя А. А. Ширинскаго-Шихматова, издателю въ это время представилась неожиданно счастливая возможность напечатать третій томъ «Описанія», заключающій въ себѣ Типиконы, связанные по своему происхожденію съ обителями пр. Саввы Освященнаго близъ Іерусалима, Синая, Св. Аѳонской Горы и св. мученика Евгенія въ Трапезунтѣ, въ одномъ изъ очередныхъ выпусковъ «Православнаго Палестинскаго Сборника». Обрадованный столь благопріятно сложившимися обстоятельствами для продолженія залежавшагося «Описанія литургическихъ рукоисей» и благодарный Совѣту Православнаго Палестинскаго Общества за его благосклонное и благожелательное вниманіе къ научному труду многихъ лѣтъ, издатель въ началѣ 1915 года приступилъ къ печатанію III тома въ одной изъ лучшихъ петро-

градскихъ типографій, имѣющей у себя большое разнообразіе шрифтовъ и наборщика—грека. На сей разъ все сулило скорый успѣхъ изданію, но, къ глубокому прискорбію, и здѣсь пришлось встрѣтиться съ неодолимыми въ настоящее тревожное время препятствіями для завершенія настоящаго труда въ предположенныхъ размѣрахъ. Типографія В. Ѳ. Киршбаума, заваленная посторонними заказами по изданію въ свѣтъ греческихъ памятниковъ, не могла успѣшно вести печатаніе «Описанія литургическихъ рукописей» въ лѣтніе мѣсяцы 1915 и 1916 годовъ и затянула настоящее изданіе до 1917 года, когда немѣрно повышенныя требованія рабочихъ типографій и дороговизна бумаги сдѣлали невозможнымъ книгоиздательство. Волею—неволею, въ чаяніи лучшихъ дней для него, приходится на время отказаться отъ продолженія «Описанія». Но, опасаясь, что экономическія затрудненія въ типографіяхъ и въ книгоиздательствѣ вообще могутъ затянуться на очень продолжительное время, съ одной стороны, а съ другой, имѣя въ виду, что основная часть литургическихъ матеріаловъ, относящихся къ Типикону, связанному съ Іерусалимскою обителью пр. Саввы Освященнаго и др., уже отпечатана, и что назрѣ^{ла} въ нашей церковной жизни потребность, въ связи съ основными началами церковнаго устройства, пересмотрѣть и исправить, и дѣйствующій доселѣ въ нашей богослужебной практикѣ Церковный Уставъ или Типиконъ, составитель «Описанія» признать благовременнымъ и полезнымъ цѣнный, ученому міру въ большей части невѣдомый, литургическій матеріалъ пустить въ научное обращеніе въ своемъ не вполнѣ законченномъ видѣ.

Весьма цѣнные новыя матеріалы для исторіи Типикона Великой константинопольской Церкви и ктиторскихъ Типиконовъ, начатыя печатаніемъ въ третьемъ отдѣлѣ настоящаго тома, вмѣстѣ съ предполагаемымъ обширнымъ предисловіемъ и необходимыми указателями къ двумъ томамъ «*Τύπικον*», приходится пока отложить на

неопредѣленное и, быть можетъ, даже отдаленное время, до второго выпуска этого тома. Увидятъ-ли Божій свѣтъ, при жизни автора «Описанія», матеріалы, относящіеся къ греческому евхологію, особенно собранные въ библіотекахъ римскихъ—Барбериновской и Грота-Ферратской, надъ которыми трудился великій литургистъ XVI в., монахъ ордена предикаторовъ Яковъ Гоаръ, посильный критическій разборъ «Евхологія» коего предполагается сдѣлать въ предисловіи къ четвертому тому «Описанія», и будутъ ли обнародованы матеріалы для юго-славянскаго евхологія, собранные въ библіотекахъ Синая, Аѳона и другихъ мѣстъ, изъ коихъ нѣкоторые погибли нынѣ уже въ огнѣ,—все это вѣдомо единому Богу. Составитель «Описанія», съ любовію и усердіемъ трудившійся надъ собираніемъ этихъ матеріаловъ, почитаетъ долгомъ изъ глубины благодарнаго сердца Ему первѣе всего воздать за все честь и благодареніе, а Совѣту Православнаго Палестинскаго Общества и его Предсѣдателю князю А. А. Ширинскому-Шихматову низкій поклонъ за просвѣщенное содѣйствіе въ изданіи настоящаго тома, который посвящается прабабкѣ всѣхъ Академій—трехсотлѣтней Кіевской Духовной Академіи и ея семидесятипятилѣтней внучкѣ—Казанской Духовной Академіи. Послѣдней издатель обязанъ, какъ питомецъ, и первыми шагами своей ученой дѣятельности, а первой, какъ многолѣтній соработникъ на нивѣ богословской науки и воспитанія многихъ поколѣній русскихъ богослововъ.

20 Іюня 1917 года.

Петроградъ.

ОТДѢЛЪ ПЕРВЫЙ.

Типиконы обители преподобнаго Саввы Освященнаго
близъ Иерусалима.

а) Редакція Иерусалимская.

I. № 1094. Σὺν Θεῷ Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας, τῆς τελουμένης ἐν τε τῇ εὐαγεῖ λαύρα τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα καὶ τοῖς κατὰ τὰ Ἱεροσόλυμα λοιποῖς μοναστηρίοις, περιέχον ἀνελλιπῶς τὴν διάταξιν τοῦ ὅλου χρόνου. Ркн. Синайской библ. въ 16-ю долю листа, писана крупнымъ разгонистымъ почеркомъ XII—XIII в., 86 листовъ.

Чина малоѣ вечерни нѣтъ.

Μετὰ τὸ δοῦναι τὸν ἥλιον μικρόν, ἀπέρχεται ὁ κανδηλάπτης, καὶ ποιήσας μετάνοιαν τῷ καθηγουμένῳ, ἀπέρχεται καὶ κρούει τὰς βαρείας ἀργά, καὶ κατελθὼν ἄπτει τὰς κανδήλας καὶ ποιήσας θυμιατόν, ἀπέρχεται καὶ σημαίνει τὸ σιδηροῦν, εἶτα τὸ μέγα, καὶ ὑποστρέφας βάλλει μετάνοιαν τῷ ὀφείλοντι ἱερεῖ τελέσαι τὴν ἀκολουθίαν. Ὁ δὲ ἱερεὺς, βαλὼν μετάνοιαν τῷ ἡγουμένῳ ἢ εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ καὶ εὐλογηθεὶς, ὑποστρέφει καὶ ποιήσας μετανοίας γ' ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ εἰς τοὺς χοροὺς πρὸς μίαν, πάντων τῶν ἀδελφῶν καθημένων, εἰσέρχεται εἰς τὸ θυσιαστήριον. Καὶ λαβὼν τὸ θυμιατόν, ἵσταται ἐνώπιον τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ βαλὼν θυμίαμα, λέγει καθ' ἑαυτὸν τὴν εὐχὴν τοῦ θυμιάματος. Θυμιάσας δὲ σταυροειδῶς τὴν ἁγίαν τράπεζαν καὶ ὅλον τὸ ἅγιον θυσιαστήριον κατὰ τάξιν, ἐξέρχεται διὰ τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ ὁ κανδηλάπτης τὸ Κελεύσατε, κρατῶν τῇ χειρὶ τὴν λαμπάδα. Ὁ δὲ ἱερεὺς θυμιᾷ σταυροειδῶς ἐκ τρίτου ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ ἀπέρχεται καὶ θυμιᾷ πρῶτον τὸν ἡγούμενον, εἶτα τοὺς ἀδελ-

φους κατὰ τάξιν, τῶν λαμπάδων αὐτοῦ προπορευομένων, καὶ ἐξελθὼν εἰς τὴν νάρθηκα, κάκεισε θυμιάσας κατὰ τάξιν, ὑποστρέφει καί, γενόμενος ἐνδον τῶν βασιλικῶν πυλῶν, χαράττει μετὰ τοῦ θυμιατοῦ σταυρόν καὶ ἐκφωνήσας μεγάλως τὸ Κύριε, εὐλόγησον, εἰσέρχεται εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, καί, στὰς ἔμπροσθεν τοῦ ἱλαστηρίου, λέγει· Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ. . . Καὶ ἀρχόμεθα τοῦ Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν Χριστῷ τῷ βασιλεῖ καὶ Θεῷ ἡμῶν. Καὶ δευτεροῦμεν αὐτό. Εἴθ' οὕτως· Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ πλεῖον οὐδέν. Ἀρχεται ὁ ἐκκλησιαάρχης. . . Далѣе вырвано 6 листиковъ.

[π. 2). Окончание статьи о чтении Псалтири. — Χρὴ εἰδέναι, ὅτι ἐν πάσαις ταῖς ἀγρυπνίαις οὐκ ἔστι πρὸ τῆς ἐσπέρας στιχολογία. ψάλλομεν δὲ μικρὸν ἐσπερινὸν ἐν τῇ νάρθηκι καὶ εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν, καὶ πάλιν μετὰ τὴν ἀγρυπνίαν ἐν τῷ λυχνικῷ οὐ στιχολογοῦμεν διὰ τὸν κόπον τῆς ἀγρυπνίας, ψάλλομεν δὲ καθ' ἑαυτὸν τὸ τοιοῦτον, καθὼς ὁ κανὼν ἡμέρας.

Πῶς δεῖ σημαίνειν ἐν τοῖς ἐσπερινοῖς.

Πρὸ τοῦ λυχνικοῦ μικρὸν ταχύτερον κρούει τὸ σιδηροῦν καὶ ψάλλουσιν οἱ ἀδελφοὶ ἐν τοῖς κελλίοις αὐτῶν τὴν θ' ὥραν μετὰ τοῦ μεσσηρίου, εἴθ' οὕτως σημαίνει τὸ μέγα καὶ συναγόμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ εὐλογήσαντος τοῦ ἱερέως, εἰ μὲν ἔστιν Ἀλληλούια, ἀρχόμεθα τοῦ Τρισαγίου καὶ ποιῶμεν μετανοίας γ', ἱστάμενοι ἀνὰ μέσον τῆς ἐκκλησίας ἐπὶ τῶν ψαλμῶν στοιχιδόν, ἐν τῷ ἅμα κλινόντες πάντες τὸ γόνυ καὶ ἀνιστάμενοι. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· Ὅτι σοῦ ἔστι, καὶ ἀνταποκρινόμεθα τὸ Ἀμήν, τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', μετανοίας γ', καὶ ἀρχόμεθα τὸ Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ ψαλμοῦ, Ἀ λ λ η λ ο ῦ ι α, Ἀ λ λ η λ ο ῦ ι α γ', μετανοίας γ', καὶ εὐθὺς στιχολογία. Ἐν ἐκάστῳ δὲ ἀντιφώνῳ εἰς τὸ Ἀλληλούια ποιῶμεν μετανοίας γ'. Ἀντὶ τοῦ Προκειμένου ψάλλομεν Ἀλληλούια, εἰς ἕχρον πλ. β', στίχους δὲ λέγομεν τῇ μὲν β' καὶ τῇ γ'. Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ σου, τῇ δὲ δ' καὶ τῇ παρασκευῇ. Καὶ προσκυνεῖται τῷ ὑποποδίῳ, τῇ δὲ ε'. Καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης. Εἴτα λέγει ὁ ψάλλων καθημέραν καὶ ἕτερον στίχον. Καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Καὶ οἱ ἀδελφοὶ γεγωνότερον φωνοῦσι πάλιν τὸ Ἀλληλούια, καὶ ὁ ψάλλων αὐθις τὸ ἀκροτελεύτιον καὶ τελεῖον. Ποιεῖ δὲ μετάνοιαν ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ ὑποστρέψας ὀπισθεν, ποιεῖ καὶ ἐτέραν μετάνοιαν τοῖς ἀδελφοῖς καὶ οὕτως ἀπέρχεται εἰς τὸ στασείδι αὐτοῦ. Δεῖ δὲ εἰδέναι, ὅτι πάντοτε εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα θυμιᾶ, κρατοῦμεν δὲ

στίχους ς' καὶ δευτεροῦμεν τὰ τρία στιχηρὰ τοῦ Μηναίου, εἰ δὲ εἰσιν ἕξ, λέγομεν πρὸς μίαν. Ἐὰν δὲ τύχωσιν ς' ἰδιόμελα, φάλλομεν αὐτά, εἰς τὸ Δόξα ἐνουμένων τῶν δύο χορῶν. Εἰς τὸν στίχον δὲ φάλλομεν ἐν τῷ μέσῳ τὰ στιχηρὰ τῆς Ὁκτῶηχου, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον, εἰς τὸ Καταξίωσον μετανοίας γ'. Μετὰ τὸ Νῦν ἀπολύεις εἰς τὸ τρισσῶς μετανοίας γ', μετὰ τὸ Πάτερ ἡμῶν, ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· Ὅτι σοῦ ἐστὶ. Καὶ ἀρχόμεθα ἡμεῖς τοῦ τροπαρίου· Θεοτόκε παρθένε, μετάνοιαν α', Δόξα, Βαπτιστὰ τοῦ Χριστοῦ, μετάνοιαν α', Καὶ νῦν, Πρεσβεύσατε ὑπὲρ ἡμῶν, μετάνοιαν α', Ὑπὸ τὴν σὴν εὐσπλαγχνίαν, μετάνοιαν οὐ ποιοῦμεν, Κύριε ἐλέησον μ', καὶ ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς καὶ ποιοῦμεν μετανοίας γ' μεγάλας καὶ ἐτέρας ἱβ' μικράς, εἴθ' οὕτως Τρισάγιον, μετανοίας γ', τὸ Πάτερ ἡμῶν, τὸ Κύριε ἐλέησον ἱβ', ἡ εὐχὴ καὶ ἀπόλυσις. Αὕτη ἡ ἀκολουθία γίνεται ἐν τοῖς ἐσπερινοῖς τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ ὅτε φάλλεται Ἀλληλούια.

[Л. 3). Περὶ τῆς ἐωθινῆς δοξολογίας τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ὅτε φάλλεται Ἀλληλούια.

[Л. 5). Περὶ τῆς θείας λειτουργίας.

Εἰς δὲ τὴν λειτουργίαν τὰ Τυπικά, καὶ εἰ μὲν ἐστὶ τις τῶν ἐπισήμων ἀγίων, ἀντὶ τῶν μακαρισμῶν φάλλομεν ἐκ τῶν κανόνων τῶν ἐορταζομένων ἀγίων τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ, ᾠδαὶ α' καὶ ς', τῇ τρίτῃ, ᾠδαὶ γ' καὶ ς' καὶ καθεξῆς ὁμοίως, εἰ δ' οὐκ ἐστὶν ἐορτὴ, φάλλομεν τῆς Ὁκτῶηχου, τῇ δὲ κυριακῇ ἀναστάσιμον· φάλλει δὲ ὁ μνημονευθεὶς μοναχὸς καὶ τὸ προκείμενον, λέγει καὶ τὸν ἀπόστολον, καὶ εἰ μὲν γινώσκει ψαλτικὰ φάλλει καὶ τὸ ἀλληλουάριον καὶ ποιεῖ μετάνοιαν ἔμπροσθεν τῶν ἀγίων θυρῶν, καὶ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς ἐτέρας. Εἰ δ' οὐκ ἐπίσταται τάσσει ὁ ἐκκλησιάρχης ἕτερον καὶ ποιοῦσιν ἀμφότεροι τὰς β' μετανοίας.

Здѣсь же говорится о покровеніи главъ, о кажденіи священникомъ, о пѣніи непорочныхъ въ сѹбботѹ, о пѣніи псалмовъ 49, 149 и 150, о благоповеденіи хоровъ, о стояніи въ нарѣкѣхъ ради молитвы, о начальныхъ хорахъ и о чтеніи каноновъ на полунощницѣ.

[Л 7). Περὶ τῆς μ' πρὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως.

Εἰδέναι δεῖ, ὅτι τῇ ἀγία μ' πρὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως, ὅτε τύχη Ἀλληλούια, ποιοῦμεν τὰς συνήθεις μετανοίας ἐν τε τῷ ἐσπερινῷ καὶ τῷ ὄρθρῳ κατὰ τὸν τύπον τῆς ἀγίας μ' μεγάλης, ποιοῦμεν δὲ καὶ τὰς ἐννάτας, τὰς δὲ ὥρας φάλλομεν ἄνευ στιχολογίας καὶ ἀναγνώσεως.

Τῇ δὲ γ' ὥρα ἡ τάξις διετάχθη τῇ μεγάλῃ μ', καὶ οὕτως ὀφείλει γίνεσθαι ἀπαράλλακτως χωρὶς τῆς στιχολογίας, καὶ μετὰ τὴν ιβ' εὐχὴν, ἡγοῦν μετάνοιαν λέγομεν. Δέσποτα Θεὲ Πάτερ παντοκράτορ, Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', μετανοίας γ' καὶ ἀπαρχόμεθα τοῦ κθ' ψαλμοῦ, εἴθ' οὕτως τοῦ λα', ἔπειτα τοῦ ξ', μετανοίας γ'. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, τροπάριον· Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, Δόξα, Οἱ μάρτυρές σου, Κύριε, Καὶ νῦν, Τεῖχος ἀκαταμάχητον, Κύριε ἐλέησον μ', καὶ λέγει στίχον, μετανοίας γ' μεγάλας, καὶ εὐθὺς συνάπτομεν καὶ τὴν ς' ὥραν. Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', μετανοίας γ' καὶ ψάλλομεν αὐτήν, ὡς διετάχθη ἐν τῇ μεγάλῃ τεσσαρακοστῇ ἄνευ στιχολογίας, ποιοῦντες καὶ τὰς συνήθεις μετανοίας. Μετὰ δὲ τὴν ιβ' μετάνοιαν πάλιν εὐχὴν· Δέσποτα Θεὲ Πάτερ παντοκράτορ, Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', μετανοίας γ' καὶ ἀρχόμεθα τοῦ νε' ψαλμοῦ, εἴθ' οὕτως τὸν νς', εἶτα τὸν ξθ', τὸ Τρισάγιον, μετανοίας γ'. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν τροπάριον, Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου, Δόξα, Τῆς ἐρήμου πολίτης, Καὶ νῦν, Τῇ πρεσβείᾳ, Κύριε, τὸ Κύριε ἐλέησον μ', μετανοίας γ', ἐπισυνάπτομεν δὲ καὶ τὴν θ' ὥραν, τρισσῶς μετανοίος γ', μετὰ τὸ Πάτερ ἡμῶν τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', μετανοίας γ' καὶ ψάλλομεν αὐτήν, ὡς διαταξάμεθα τῇ μεγάλῃ μ', μετὰ τὴν ιβ' μετάνοιαν εὐχὴν· Δέσποτα Θεέ ... Ἐπισυνάπτομεν δὲ καὶ τὸ μεσώριον τῆς θ' ὥρας. Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', ψαλμὸς ρβ', ψαλμὸς ρλζ', ψαλμὸς ρλθ' καὶ μετὰ τούτους τὸν ν', Τρισάγιον, μετανοίας γ', μετὰ τὸ Πάτερ ἡμῶν, τροπάριον· Ὁμῶντι εὐσπλαγχνίας, Κύριε, Δόξα, Ὡς ἡ πόρνη προσπίπτω σοι, Καὶ νῦν, Χαριστήριον οἶκον χρεωστικῶς, τὸ Κύριε ἐλέησον μ', μετανοίας γ'. Καὶ μεθίστάμενοι τῶν ψαλμῶν ἀπαρχόμεθα τῶν τυπικῶν, τοὺς μακαρισμοὺς τῆς ἡμέρας εἰς τὴν Ὀκτώηχον, πρὸς τὸν ἐνεστώτα ἥχον, ἀναγινώσκεται ἀπόστολος καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἡμέρας, καὶ πάλιν ἀπερχόμενοι ἐν τοῖς ψαλμοῖς ἡμῶν, λέγομεν τὸ Μνήσθητι ἡμῶν, Κύριε, χύμα, μετανοίας γ', Χορὸς ὁ ἐπουράνιος, Δόξα, Χορὸς ἁγίων ἀγγέλων, Καὶ νῦν, Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν, εἶτα τὸ Ἄνες ἄφες. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, λέγει κοντάκιον, ἥχος β'. Τὴν ἐν πρεσβείαις, Δόξα, Μετὰ τῶν ἁγίων ἀναπαυσον, Καὶ νῦν, Προστασία τῶν χριστιανῶν, τὸ Κύριε ἐλέησον μ', εἴθ' οὕτως· Εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον, ἐκ τρίτου, μετανοίας γ', εἶτα τὸν λγ' ψαλμόν. Μετὰ δὲ τὴν τούτου συμπλήρωσιν τελείαν ἀπόλυσιν. Ἀπερχομένων δὲ ἡμῶν ἐν τοῖς κελλίοις ἡμῶν καὶ μικρὸν ἀδειαζόντων, κρούει τὸ μέγα καὶ συναγόμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ εἰ

μέν ἐστὶν Ἀλληλούια, γίνεται ἀκολουθία τοῦ ἐσπερινοῦ, ὡς προέγραπται, εἰ δὲ Θεὸς Κύριος γίνεται ἐορτάσιμος.

О началѣ службъ, когда поется «Богъ Господь», см. ниже въ описаніи Пантократорскаго Типикона.

Ἰστέον, ὅτι τὰ μεσώρια τῆς γ' ὥρας καὶ τῆς ς' πάντοτε ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ φάλλονται, τῆς δὲ α' ὥρας τὸ μεσώριον ἐν τοῖς κελλίοις φάλλομεν αὐτό, τῆς δὲ θ' ὥρας, ὅταν ἔχωμεν Ἀλληλούια, φάλλεται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ὅταν δὲ Θεὸς Κύριος φάλλομεν καὶ αὐτὸ ἐν τῷ κελλίῳ ἡμῶν. Ἡ δὲ ἀκολουθία τοῦ μεσωρίου τῆς α' ὥρας γίνεται οὕτως· Τρισάγιον, τὸ Πάτερ ἡμῶν, Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', μετανοίας γ' καὶ ἀπαρχόμεθα τοῦ μέ' φαλμοῦ· Ὁ Θεὸς ἡμῶν καταφυγή, φαλμὸς ια', φαλμὸς ιβ', εἶτα ν' φαλμός, Ἐλέησόν με ὁ Θεός, Τρισάγιον, τὸ Πάτερ ἡμῶν, τροπάριον, Ταῖς τῶν δακρύων, Δόξα, τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου Καὶ νῦν, θεοτοχίον, τὸ Κύριε ἐλέησον μ' καὶ ἀπόλυσις.

Замѣчанія объ еkkлiсiархѣ, о чтеніи Толковаго евангелiя, о литургiяхъ, о чтеніи утреннихъ евангелiй, о раздачѣ воды послѣ трапезы и о пѣніи Богородичнаго канона см. Тип. XIII в. общ. лавры пр. Аѳанасiя Аѳонскаго. № 98 Ω'.

[л. 10 об.) Σύναψις τῶν δώδεκα μηνῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀπὸ Σεπτεμβρίου μηνὸς μέχρι τῆς τοῦ Αὐγούστου συμπληρώσεως.

[л. 20). Κυριακῇ μετὰ τὴν ὕψωσιν ἀναγινώσκεται τὸ Συνοδικὸν τῆς ς' συνόδου καὶ μνήμη τοῦ ἁγίου Συμεῶν τοῦ κατὰ σάρκα συγγενοῦς τοῦ Κυρίου.

[л. 21). Δεῖ εἰδέναι ὅτι ἀπὸ ταύτης τῆς ἁγίας κυριακῆς μετὰ τὴν ὕψωσιν ἀρχόμεθα φάλλειν εἰς τὸν ὄρθρον καθίσματα γ' καὶ εἰς τὸ λυχνικὸν τὰ Πρὸς Κύριον καὶ εἰς τὴν ἀγρυπνίαν τὸν πολυέλαιον.

Недостаеѣ листовъ, содержащихъ въ себѣ службы отъ 1 Ноябрия до 26 Декабрия и съ 7 Января по 7 Февраля. Нѣкоторыя особенности въ службѣ праздника Благовѣщенiя отмѣчены нами въ примѣчанiяхъ къ Описанію Типикона XIII в. лавры пр. Аѳанасiя Аѳонскаго № 98 Ω'.

5 Юля положено праздновать, вмѣстѣ съ преподобнымъ отцемъ Лампадою и матерью Симеона Столпника Марѳою, п а м я т ь Аѳанасiя Аѳонскаго. Службы ему нѣтъ.

1 Августа память братьевъ Маккавеевъ. Δεῖ εἰδέναι, ὅτι μετὰ τὸ πληρῶσαι τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ὁρθρου, ποιоῦμεν προσκύνησιν τῶν τιμίων ξύλων κατὰ τὴν τάξιν τῆς τρίτης κυριακῆς τῶν νηστεiῶν.

[Л. 64 об.]. Δεῖ εἰδέναι, ὅτι παράδοσιν ἔχομεν, ἵνα κατὰ τὴν κοίμησιν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐσθίωμεν σταφυλὰς· εὐλογοῦνται δὲ παρὰ τοῦ ἱερέως ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ μετὰ τοῦ κατακλαστοῦ παρ' αὐτοῦ διδομένου. Ὁ δὲ γε φωραθησόμενος ἀδελφὸς πρὸ τῆς τοιαύτης ἐορτῆς σταφυλὰς ἐσθίων τῆς παρακοῆς ἔξει τὸ ἐπιτίμιον, μὴ ἀπογεύσασθαι σταφυλῆς παρ' ὅλον τὸν Αὐγουστον μῆνα, ὡς τῶν ἐντολῶν τοὺς θεσμούς παραβάς, ὡς ἂν οὕτω μεταμάθῃ ἀσμενίζειν αὐτοῖς. Ἡ αὐτὴ δὲ παρατήρησις κρατῆσει πάντως καὶ ἐπὶ τοῖς ἐργαζομένοις ἀδελφοῖς ἀμπελῶνας, εἰ φωραθεῖεν ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ ἐντολῇ παραβαίνοντες. Σταφυλὰς δὲ μετὰ τὴν ἐορτὴν τρεῖς τῆς ἐβδομάδος ὀφείλουσι προτίθεσθαι καὶ τρίτον αὐτῶν ἐσθίειν τοὺς ἀδελφούς. Τὸ αὐτὸ γίνεσθαι καὶ ἐπὶ τῶν σύκων καὶ τῶν λοιπῶν ὀπωρῶν, κατὰ τοὺς καιροὺς δηλονότι τούτων. Ταῦτα δὲ λέγομεν ἐκτὸς τῶν ἀπὸ σικυηλάτων χορηγουμένων· ἐσθίειν γὰρ ταῦτα καθ' ἐκάστην συγχωροῦμεν τοὺς ἀδελφούς Слич. ркп. Савв. библ. л. 194.

[Л. 66]. Ἀκολουθία τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς.

Δεῖ γινώσκειν, ὅτι τὴν ἐβδομάδα τῆς ἀπόκρεω, Ἀλληλούια οὐ ψάλλομεν· ἐκκόπτομεν δὲ καὶ τὸ ἐν κάθισμα ἀπὸ τοῦ ὄρθρου, καὶ ψάλλομεν αὐτὸ εἰς τὸν ἐσπερινὸν ἀντὶ τῶν Πρὸς Κύριον. Ὡσαύτως δὲ ποιούμεν καὶ ἐν τῇ ἐβδομάδι τῆς τυροφάγου ¹⁾. Ἰστέον, ὅτι τὴν ἀκολουθίαν τῶν λαγχανόντων ἁγίων τῷ σαββάτῳ καὶ τῇ κυριακῇ τῆς ἀπόκρεω ψάλλομεν ἐν τοῖς παρελθοῦσιν ἀποδείκνους [Л. 67].

Въ службѣ пятницы мясопустноѣ поется канонъ ποίημα τοῦ κυρίου Θεοδώρου [Л. 67].

Ἰστέον ²⁾, ὅτι ἐν Παλαιστίνῃ οὐ παρελάβομεν ὑπὸ τῶν πατέρων τῶν ἁγίων ποιεῖν τῇ τετράδι καὶ τῇ παρασκευῇ τῆς τυροφάγου λειτουργίαν τελείαν οὔτε προηγιασμένων. Ἐν δὲ ταῖς δυοῖ ταύταις ἡμέραις ψάλλομεν Ἀλληλούια, ποιῶντες καὶ τὰς συνήθεις μετανοίας ἐν τῷ ὄρθρῳ, εἰς τὰς ὥρας καὶ εἰς τὸν ἐσπερινόν. Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν εἰσερχόμεθα ἐν τῇ τραπέζῃ καὶ ἐσθίωμεν καὶ τυρὸν καὶ ὦά, εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ, μεταλαμβάνομεν δὲ καὶ οἶνον, ὡς ἔθος ἐστίν.

Χρὴ εἰδέναι, ὅτι τῇ τετράδι τῆς τυρινῆς εἰς τὸν ὄρθρον ἀναγινώσκομεν τὸν περὶ νηστείας λόγον τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, οὗ ἡ ἀρχή· Πα-

¹⁾ Ркп. Синайск. библ. № 1096: τῇ δὲ τετράδι καὶ παρασκευῇ ψάλλομεν ἀλληλούια καὶ ἐκτελοῦμεν κατὰ τὸν παρακολουθήσαντα τύπον. ²⁾ Тоже въ ркп. № 1096.

ρακαλεῖτε, φησὶν, οἱ ἱερεῖς τὸν λαόν· ὁμοίως καὶ τῇ παρασκευῇ ἀναγινώσκωμεν ἕτερον λόγον τὸν περὶ νηστείας· Σαλπίσσατε, φησὶν, ἐν νεομηνία.

Δεῖ γινώσκειν, ὅτι κατὰ παρασκευὴν εἰς τὸ λυχνικόν, ἐὰν θέλῃ γενέσθαι προηγιασμένων, κρατοῦσι στίχους ἡ', ἀπὸ τοῦ Ἐκ βαθέων ἐκέκραξα καὶ δευτεροῦμεν τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας, εἴτα τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου τὰ γ' προσόμοια, καὶ τὰ γ' μαρτυρικά τῆς Ὀκτωήχου, Δόξα μαρτυρικὸν τοῦ ἥχου, Καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α', εἰσοδος καὶ ἡ ἀκολουθία τῶν προηγιασμένων. Εἰ δὲ τύχοι παρασκευὴ καὶ οὐ γίνεται προηγιασμένων, ἰσθῶμεν στίχους ς' καὶ ψάλλομεν τοῦ Μηναίου τὰ γ', καὶ γ' μαρτυρικά, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α', εἰς τὸν στίχον δευτεροῦμεν τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας καὶ μαρτυρικὸν εἰς τὸν αὐτὸν ἥχον, Δόξα, νέον ἰδιόμελον ἐκ τοῦ κυρίου Ἰωάννου, Καὶ νῦν, θεοτοκίον. Δεῖ γινώσκειν, ὅτι τελεῖται οὕτως ἡ ἀκολουθία τοῦ λυχνικοῦ καθ' ἐκάστην παρασκευὴν ἀπὸ τῆς παρασκευῆς τῆς β' ἐβδομάδος μέχρι τῆς πέμπτης ἐβδομάδος (π. 68).

Ἰστέον καὶ τοῦτο, ὅτι καθ' ἐκάστην κυριακὴν, ἤγουν ἀπὸ τῆς τυροφάγου μέχρι τῆς πέμπτης κυριακῆς τῶν νηστειῶν, ἐσπέρα εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ψάλλομεν εἰς τὸν κατὰ τὴν ἡμέραν ἥχον, ἰσθῶμεν δὲ στίχους ιβ' ἀπὸ τοῦ Πρόσχεος τὴν δέησιν, καὶ λέγομεν κατανυκτικά δ' τῆς Ὀκτωήχου καὶ εἰς τὸ Τριώδιον τὰ προσόμοια τοῦ κυρίου Ἰωσήφ τοῦ ποιητοῦ β', καὶ τοῦ κυρίου Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου α', καὶ δευτεροῦμεν αὐτό, καὶ τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου γ' καὶ δευτεροῦμεν τὸ α', Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον, εἰς τὸν στίχον τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας καὶ δευτεροῦμεν αὐτὸ κατὰ τὸν τύπον, μαρτυρικὸν εἰς τὸν αὐτὸν ἥχον, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον. Οὕτως οὖν γίνεται ἡ ἀκολουθία τῶν κυριακῶν, ὡς προγέγραπται (π. 69).

Отъ недѣли сыропустной до 20 Сентября поіеліей не поется (п. 70).

О молитвѣ «Господи и Владыко живота» не говорится на вечерни сыропустной недѣли, а лишь замѣчается, что ποιοῦμεν μετανοίας γ' μεγάλας καὶ ἀπερχόμεθα, καὶ προσκυνήσας ἀσπαζόμενος τὰς ἁγίας εἰκόνας ἄρχεται ὁ προεστὼς τὸ Δόξα σοι, ὁ Θεός, ἡ ἐλπίς ἡμῶν δόξα σοι (π. 70 об.).

[π. 71). Ἀρχὴ σὺν Θεῷ τῆς ἁγίας ἐβδομάδος τῆς ἁγίας μ'.

Τῇ δευτέρᾳ τῆς πρώτης ἐβδομάδος εἰς τὸν ὄρθρον σημαίνει βρα-

δύτερον διὰ τὴν ἑσπερινὴν παράκλησιν καὶ κατὰ τὸν τύπον ¹⁾ συναγόμεθα πάντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, εἴθ' οὕτως ἀνίσταται ὁ ἱερεὺς ²⁾ καὶ βαλὼν τῷ προεστῶτι μετάνοιαν, εἰσέρχεται εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, καὶ λαβὼν τὸν θυμιατόν, ἵσταται κατενώπιον τῆς ἁγίας τραπέζης καὶ θυμίων σταυροειδῶς λέγει· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν πάντοτε. Καὶ ἀποκρινομένων ἡμῶν ³⁾ τὸ Ἀμήν, ψάλλεται ⁴⁾ τὸ Τρισάγιον μετάνοιαν ⁵⁾ δὲ οὐ ποιοῦμεν. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς ⁶⁾· Ὅτι σοῦ ἐστί. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', καὶ εὐθὺς τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ ἄνευ μετανοίων, εἴτα τὸ ἐξάψαλμον ⁷⁾ μετὰ πάσης προσοχῆς καὶ φόβου ⁸⁾ Θεοῦ, ὡς αὐτῷ συλλαλοῦντες ἀοράτως καὶ δυσωποῦντες αὐτὸν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ⁹⁾. Ὁ διάκονος συναπτὴν, ὁ ἱερεὺς τὴν ἐκφώνησιν, εἴτα ψάλλει τὸ Ἀλληλούια εἰς τὸν ἥχον ὁ ταχθεὶς μοναχός, καὶ ἡμεῖς τὰ Τριαδικὰ τοῦ ἡχου ἢ τὰ γ' πρὸς μίαν ἢ τὸ ἐν τρισσῶς, ὡς δοκεῖ τῷ προεστῶτι. Κανοναρχοῦνται δὲ ἐν τῷ ἀναλογίῳ καὶ ψάλλονται μεγαλοφώνως καὶ μετὰ μέλους ἀργῶς. Εἴτα στιχολογεῖ τὸ Ἀλληλούια τοῦ ἡχου. Κατὰ δὲ τὸ ἀντίφωνον, εἰς τὸ Ἀλληλούια ποιοῦμεν γ' μετανοίας ἐξ ἰσότητος ¹⁰⁾, λέγει δὲ εἰς τὸ α' κάθισμα, καθίσματα τῆς Ὀκτωήχου ¹¹⁾ καὶ ἀναγινώσκει εἰς τὴν Κλίμακα. Εἰς δὲ τὸ β' κάθισμα ¹²⁾ τοῦ κυρίου Ἰωσήφ καὶ εἰς τὸ γ' ¹³⁾ τοῦ κυρίου Θεοδώρου, καὶ πάλιν ¹⁴⁾ ἀναγινώσκει ὁμοίως, ὁ ν', ἡ συνήθης εὐχή ¹⁵⁾, καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς τὴν ἐκφώνησιν, καὶ ἀρχόμεθα· Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν εἰς τὸν ἥχον τοῦ Τριωδίου, κρατοῦμεν δὲ στίχους ις' ¹⁶⁾ καὶ ποιοῦμεν τὰ δ' τροπάρια τοῦ κυρίου Ἰωσήφ, ς' μετὰ τοῦ εἰρμού ¹⁷⁾

1) Ркп. Синайск. библи. № 1096 χθεσινῆς ἑσπέρας. 2) ὁ ἐξδομαθάριος 3) καὶ λέγομεν ἡμεῖς 4) ψάλλομεν 5) χωρὶς μετανοίων παρὰ τοῦ ἡγουμένου ἢ ἐκκλησιάρχου ἢ παρ' ἀμφοτέρων, ὡς δοκεῖ τῷ προεστῶτι 6) ἀπὸ τοῦ βήματος 7) ἀργῶς 8) ἘΤΗΧЪ СЛОВЪ ДО КОНЦА ЗАМѢЧАНІЯ НѢТЪ 9) ὁ δὲ ἱερεὺς θυμιά κατὰ τὸν τύπον, καὶ μετὰ τὸν μεσασμὸν ἐξάψαλμον, λέγει τὰς συνήθεις εὐχὰς ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ εἰς τὴν πλήρωσιν τοῦ ἐξαψάλμου τὴν συναπτὴν καὶ τὴν ἐκφώνησιν, εἴτα ὁ ταχθεὶς μοναχὸς ψάλλει τὸ Ἀλληλούια εἰς ἥχον τῆς Ὀκτωήχου, στίχον· Ἐπὶ τῆς γῆς ἀληθείας, Πρόσθετε κακὰ τοῖς, Οὕτως ἐγενήθημεν καὶ ψάλλομεν ἐν τριαδικῶν ἐκ τρίτου, τῇ β', τῇ γ' καὶ τῇ δ'. τῇ δὲ πέμπτῃ καὶ παρασκευῇ ψάλλομεν, τὰ τρία πρὸς α', ἀργῶς δὲ μεγαλοφώνως καὶ μετὰ μέλους· κανοναρχοῦνται δὲ ἐν τῷ ἀναλογίῳ, ἐκεῖνος δὲ βάλλει μετάνοιαν· εἴτα στιχολογοῦμεν το πρῶτον Ἀλληλούια ¹⁰⁾ ἐξ ἰσου ἱστάμενοι στοιχηθὼν εἰς τὸ πρῶτον ¹¹⁾ β' ἡγοῦν ὁ μέλλων ἀναγινώσκειν α' καὶ ἡμεῖς τὸ ἕτερον, κανοναρχοῦντος αὐτοῦ ἱσταμένου ἐν τῷ ἀναλογίῳ, Δόξα καὶ νῦν, ἐκεῖνος, ἡμεῖς θεοτοκίον, ἀνάγνωσις εἰς τὴν Κλίμακα ἢ εἰς τὸν ἅγιον Ἐφραίμ. Δεῖ γινώσκειν, ὅτι ἐν πάσῃ τῇ ἀγίᾳ μ' οὐ πλεόντων τῶν τριῶν φύλων ἀναγινώσκομεν, ἔν τε τῷ ὄρθρῳ καὶ ταῖς ὥραις ¹²⁾ λέγει τοῦ Τριωδίου τὸ α' τοῦ κυρίου ¹³⁾ λέγει τοῦ Τριωδίου τὸ β' ¹⁴⁾ καὶ ἀνάγνωσις ¹⁵⁾ παρὰ τοῦ ἱερέως ¹⁶⁾ ἱστῶμεν ἰδ' καὶ ψάλλομεν μετὰ προσοχῆς καὶ κατανύξεως, ποιοῦντες τὰ δ' τροπάρια ¹⁷⁾ НѢТЪ

καὶ ¹⁾ ἡ' τοῦ Θεοδώρου, ὡσαύτως χωρὶς τοῦ εἰρμοῦ, δευτεροῦντες τὸ ἐν τροπάριον, εἶτα τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου εἰς τὸ Μηναῖον. Καὶ οὕτω ποιούμεν ὅλην τὴν ἁγίαν μ'. Ἀπὸ γ' ὥδῃς κάθισμα τοῦ Μηναίου καὶ αὐθις ἀνάγνωσμα εἰς τὴν Κλίμακα ²⁾, ἀπὸ δὲ ς' ὥδῃς κάθισμα μαρτυρικὸν τοῦ ἤχου καὶ ἀναγινώσκει τὸ Συναξάριον ³⁾, εἰς τοὺς αἶνους στιχηρὰ οὐ φάλλομεν. Μετὰ δὲ τὸ εἰπεῖν· Σοὶ δόξα πρέπει, Κύριε, ἀπερχόμεθα οἱ β' χοροὶ ἐν τῇ ψαλμῳικῇ καὶ ἰστάμενοι ἐν ἰσότητι, ἀρχόμεθα τοῦ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, πραεῖα καὶ ἴση τῇ φωνῇ, πάντες ποιῶντες καὶ μετανοίας γ'. Καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς τὰς αἰτήσεις. Μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν φάλλομεν τὸ ἴδιον τῆς ἡμέρας ⁴⁾ καὶ δευτεροῦμεν αὐτό· λέγεται καὶ μαρτυρικὸν εἰς τὸν ἦχον, Δόξα ⁵⁾ καὶ νῦν, θεοτοκίον, εἶτα Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι (πλ. 72) ἐκ τρίτου ⁶⁾ ἄνευ μετανοίας, τὸ Τρισάγιον, μετανοίας γ'. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· Ὅτι Σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, καὶ ἀποκρινόμεθα ⁷⁾ τὸ Ἀμήν, τὸ Κύριε ἐλέησον μ' καὶ ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς· Ὁ ὢν εὐλογητὸς [Θεὸς ἡμῶν, εἶτα ⁸⁾ ἰστάμεθα μικρόν, εὐχόμενοι καθ' ἑαυτοὺς ἐν τῷ ἰδίῳ λογισμῷ τὴν εὐχὴν ταύτην ⁹⁾· Κύριε καὶ Δέσποτα, τῆς ζωῆς μου... Εἴθ' οὕτως ἐπίσης πάντες τὸ γόνυ κλίνοντες, τὴν εὐχὴν λέγομεν ἐν ταῖς γ' μεγάλαις μετανοίαις, προηγουμένου τοῦ προεστῶτος ἢ τοῦ ἐκκλησιάρχου. Μετὰ δὲ ταύτας μετανοίας ἰβ' ἀργοὺς διὰ τὸ ἰσάζειν πάντας, ἐν δὲ τῇ ἰβ' λέγομεν πάλιν τὴν προγραφεῖσαν εὐχὴν κλινόμενοι ὡσαύτως καὶ ἀνιστάμενοι, εἶτα ¹⁰⁾ ἄρχεται ὁ προεστὼς· Δεῦτε προσκυνήσωμεν ἐκ γ', καὶ μετανοίας γ', καὶ φάλλομεν τὴν α' ὥραν τριψάλμον. Εἰς τὸ πλήρωμα τοῦ τριψάλμου εἰς τὸ Ἀλληλούια μετανοίας γ'. Δεῖ εἰδέναι, ὅτι τὰς δευτεροπαρασκευὰς τῆς ἁγίας μ' εἰς τὴν α' ὥραν οὐ στιχολογεῖται, τὰς δὲ λοιπὰς ἡμέρας στιχολογεῖται, ψαλλομένου τοῦ Ἀλληλούια τοῦ καθίσματος εἰς ἦχον πλ. β' πρὸς τὸ Μακάριος ἀνὴρ. Κατὰ δὲ τὰ ἀντίφωνα ποιούμεν μετανοίας γ'. Ὅταν δὲ πληρωθῇ τὸ κάθισμα, φάλλει ὁ ταχθεὶς μοναχὸς εἰς ἦχον πλ. β' τὸ Πρωτὶ εἰσάκουσον τῆς φωνῆς μου. Καὶ ἡμῶν ἀνταποκρινομένων, ὁ αὐτὸς ποιεῖ γονυκλισίαν ἀπὸ γῆς, ὡσαύτως

1) ε', τοῦ δὲ κυροῦ Θεοδώρου τὰ ε'. Καὶ εἶτα φάλλομεν τὸ Μηναῖον 2) НѢТЬ
3) εἰς τὸ Συναξάριον, ὡς ἔθος, τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου, ἐξαποστειλάριον, φωταγωγικὸν τοῦ ἤχου, οἱ αἶνοι, Δόξα ἐν ὑψίστοις, μετανοίας γ', 4) κατὰ τὸν τύπον δις 5) Δόξα τοῦ ἁγίου εἰς τὸν ἦχον καὶ θεοτοκίον 6) δις 7) Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν 8) Μετὰ δὲ τοῦτο 9) τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἐφραίμ 10) μικρὸν ἀναπνεύσαντες λέγει ἄρξαντος τοῦ προεστῶτος ἢ τοῦ ἐκκλησιάρχου.

καὶ εἰς τοὺς β' λοιποὺς στίχους, στίχος α' Τὰ ῥήματά μου, στίχος β' Ὅτι πρὸς σὲ προσεύξομαι, Δόξα καὶ νῦν, Τί σε καλέσωμεν, μετανοίας γ', εἴθ' οὕτως· Τὰ διαβήματά μου τρίτον μεγαλοφώνως καὶ ἀργῶς, τὸ Πληρωθήτω γ', τὸ Τρισάγιον, μετανοίας γ'. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, ἐκφωνοῦντος τοῦ ἱερέως· Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, ἡμεῖς ἀνταποκρινόμεθα τὸ Ἀμήν, τὸ Κύριε ἐλέησον μ', ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς· Ὁ Θεός, οἰκτείρησον ἡμᾶς, καὶ ποιοῦμεν μετανοίας γ' μεγάλας, λέγοντες καὶ τὴν εὐχήν, καθὼς προγέγραπται. Εἴθ' οὕτως ποιοῦμεν καὶ τὰς ιβ' καὶ ἐν τῇ ιβ' μετανοία, ποιοῦμεν, ὡς εἴρηται, καὶ μικρὸν ἡσυχάσαντες, ἀρχόμεθα τοῦ πρώτου τοῦ Τρισαγίου, ποιοῦμεν μετανοίας γ', καὶ ἀπερχόμεθα καὶ ἀσπαζόμεθα τὰς ἀγίας εἰκόνας. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', τὸ Δόξα σοι ὁ Θεὸς ἡ ἐλπίς ἡμῶν, εὐχή καὶ ἀπόλυσις. Οὗτος ὁ τύπος γίνεται κατὰ πᾶσαν τὴν μ' ἐν τῷ ὄρθρῳ καὶ τῇ α' ὥρᾳ.

Ἀκολουθία τῆς γ' ὥρας. Ὡρα γ' κρούει τὰ γ' ὁ κανδηλάπτης καὶ συναγόμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ποιοῦντος καθ' ἑνὸς ἡμῶν (π. 73) ἔμπροσθεν τῶν ἀγίων θυρῶν μετανοίας γ', καὶ ἀσπαζόμεθα τὰς εἰκόνας, εἴτα ἐτέραν μετάνοιαν μίαν, ὁμοίως εἰς τοὺς χοροὺς πρὸς μίαν, καὶ εὐλογήσαντος τοῦ ἱερέως, ἀρχόμεθα τοῦ Τρισαγίου καὶ μετανοίας γ'. Μετὰ τὸ Πάτερ ἡμῶν, ἐκφωνοῦντος τοῦ ἱερέως· Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, λέγει τὸ Ἀμήν, τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', εἴτα Δεῦτε προσκυνήσωμεν, μετανοίας γ', καὶ ψάλλομεν τὸν ἕνα ψαλμὸν τὸν ν' Ἐλέησόν με, ὁ Θεός ¹⁾). Οὕτως γὰρ ψάλλομεν τὰς ὥρας εἰς τὴν ἀγίαν λαύραν μονόψαλμον, ὅταν στιχολογοῦμεν. Εἰς δὲ τὸ πλήρωμα τοῦ ν' Ἀλληλουία γ', καὶ μετανοίας γ', καὶ ἀρχόμεθα τῆς στιχολογίας εἰς ἣν πλ. β', ἤγουν τοῦ β' καθίσματος τὸ Ἀλληλούϊα. Κατὰ δὲ τὰ ἀντίφωνα μετανοίας γ', μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ καθίσματος ἄρχεται ²⁾ ὁ ταχθεὶς μοναχὸς τροπάριον ³⁾ εἰς πλ. β'. Κύριε, ὁ τὸ πανάγιόν σου Πνεῦμα ⁴⁾. Καὶ ἡμῶν ἀντιφωνούντων ⁵⁾, ὁ αὐτὸς ποιεῖ μετάνοιαν ἀπὸ γῆς ὡσαύτως ⁶⁾ καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς στίχους, στίχος α'. Καρδίαν καθαρὰν, στίχος β'. Μὴ ἀπορρίψῃς με, Δόξα καὶ νῦν ⁷⁾, καὶ λέγει Θεοτοκίον· Θεοτόκε, σὺ εἶ ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, μετανοίας γ', καὶ εὐθὺς ⁸⁾ ἀναγινώσκει εἰς τὸ Πατερικόν. Μετὰ δὲ τὴν

¹⁾ Въ ркп. 1095 въѣ три псалма

²⁾ Ркп. № 1096 ψάλλει

³⁾ Нѣтъ

⁴⁾ ἀργῶς καὶ μεγαλοφώνως

⁵⁾ ὁμοίως τὸ αὐτὸ

⁶⁾ Нѣтъ

⁷⁾ ἐκεῖνος, ἡμεῖς.

Θεοτόκε

⁸⁾ καθήμεθα καὶ γίνεται ἀνάγνωσις εἰς τὸ Πατερικόν (Замѣтка о будипелѣ).

ἀνάγνωσιν, Κύριος ὁ Θεὸς εὐλογητός ¹⁾, τὸ τρισάγιον καὶ μετανοίας γ'. Μετὰ δὲ τὸ Τρισάγιον ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· "Οτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία ²⁾, τροπάριον, ἤχος πλ. β' Βασιλεῦ οὐράνιε, τὸ Κύριε ἐλέησον. Καὶ ἐπευχόμενου τοῦ ἱερέως, ποιούμεν ³⁾ μετανοίας ⁴⁾ γ' μεγάλας, λεγομένης καὶ τῆς προγεγραμμένης εὐχῆς, εἶτα καὶ τὰς ἐτέρας ιβ' μετανοίας ἀργῶς διὰ τὸ ἰσάζειν πάντας ⁵⁾, καί, εὐχομένων ἡμῶν μεθ' ἡσυχίας μικρόν, ἄρχεται ὁ προεστὼς τῆς εὐχῆς· Δέσποτα Θεέ Πάτερ παντοκράτορ. Ὁ δὲ κανδηλάπτης, βαλὼν τὴν συνήθη μετάνοιαν τῷ προεστῶτι, ἀπέρχεται καὶ σημαίνει ⁶⁾ τὴν ς' καὶ εὐθὺς συνάπτομεν καὶ τὴν ς', οὐ λέγεται δὲ Τρισάγιον, ἀλλὰ Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', μετανοίας γ', φαλλόντων ἡμῶν τὸ Ὁ κατοικῶν. Γίνονται εἰς τὸ πλήρωμα τοῦ ψαλμοῦ εἰς τὸ Ἀλληλούϊα μετάνοιαι γ', καὶ ἀρχόμεθα ⁷⁾ τῆς στιχολογίας εἰς ἤχον β' τοῦ α' ⁸⁾ καθίσματος τῶν ἀλληλουαρίων· ὁ δὲ ταχθεὶς μοναχὸς ψάλλει τροπάριον εἰς ἤχον β'· Ὁ ἐν ἑκτῇ ἡμέρᾳ ⁹⁾, στίχος α' Ἐνώτισαι, ὁ Θεός, τὴν προσευχήν, στίχος β'· Ἐγὼ ¹⁰⁾ πρὸς τὸν Θεόν, ποιῶν καὶ τὰς μετανοίας, ὡς προγέγραπται, Δόξα καὶ νῦν, "Οτι οὐκ ἔχομεν παρρησίαν γ' ¹¹⁾. Δεῖ γινώσκειν, ὅτι εἰς τὴν λαύραν τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα εἰς τὴν α' ὥραν λέγομεν προφητεῖαν, διὰ τὸ μὴ πάντας συνάγεσθαι εἰς τὰς γ' ἢ εἰς τὰς ς' ὥρας. Εἶτα μετὰ τὸ ψαλεῖν τὸ θεοτοκίον καὶ ποιῆσαι τὰς μετανοίας, ψάλλει τὸ τροπάριον τῆς προφητείας ὁ ταχθεὶς μοναχός, ὁ διενεργήσας τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ὁρθρου. Μετὰ τοῦτο ἡμεῖς, εἴθ' οὕτως δοξάζει, καὶ λέγει τὸ πλήρωμα τοῦ αὐτοῦ τροπάριον, καὶ πάλιν ἀρχόμενοι πληροῦμεν αὐτό, ἔπειτα τὸ ἐνὸρδινον προκείμενον, εἶτα ἡ προφητεία, καὶ πάλιν προκείμενον, ἀνάγνωσις εἰς τὸ Γεροντικόν. Μετὰ ταῦτα δὲ Ταχὺ (π. 74) προκατελαβέτωσαν, τὸ Τρισάγιον, μετανοίας γ', μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· "Οτι σοῦ ἐστὶν ἡ βα-

1) δις χωρὶς μετανοιῶν 2) Καὶ μετὰ τὸ Ἀμὴν, Κύριε ἐλέησον μ', καὶ ἐπευχόμενου τοῦ ἱερέως 3) βάλλομεν 4) ἀργῶς 5) Εἶτα μικρόν ἀναπνεύσαντες ἄρχεται ὁ προεστὼς· Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', μετανοίας γ', ὁ δὲ κανδηλάπτης 6) κρούει ς' καὶ τὸ σίδηρον καὶ ψάλλομεν Ὁ κατοικῶν ἐν βοηθείᾳ, εἰς τὸ Ἀλληλούϊα 7) НѢТЬ 8) τοῦ γ' καθίσματος τὰ ἀλληλουαρία εἶτα ψάλλει ὁ ταχθεὶς μοναχὸς ἤχος β' 9) ποιῶν τὰς μετανοίας, ὡς εἴρηται 10) Στίχους β'· Ἐσπέρας καὶ πρωὶ 11) μετανοίας γ' καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸ αὐτὸ Πατερικόν, καὶ μετὰ ταῦτα. Ταχὺ προκατελαβέτωσαν δις χωρὶς μετανοιῶν, ἡ ἐκφώνησις, τὸ Κύριε ἐλέησον μ', ἡ εὐχή καὶ αἱ μετάνοιαι, ὡς προγέγραπται, καὶ τὸ τελευταῖον Ἐπιστάγιον μετὰ τῶν γ' μετανοιῶν, τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ' καὶ ἀπολούμεθα. Οὕτως καὶ ὁ τύπος τάξις κ. τ. λ.

σιλεία, τροπάριον ἤχος β' Σωτηρίαν εἰργάσω, Δόξα, Τὴν ἄχραντον εἰκόνα σου, Καὶ νῦν Θεοτόκε μὴ παρίδῃς με, τὸ Κύριε ἐλέησον μ', καὶ λεγομένης εὐχῆς ὑπὸ τοῦ ἱερέως βάλλομεν τὰς μεγάλας μετανοίας, εὐχόμενοι καθ' ἑαυτούς, καὶ ἄρχεται ὁ προεστὼς τοῦ Τρισαγίου, μετανοίας γ' καὶ ἀπερχόμεθα καὶ ἀσπαζόμεθα τὰς ἁγίας εἰκόνας. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', τὸ Δόξα σοι, ὁ Θεός, ἡ ἐλπίς, ἡμῶν ἡ εὐχή καὶ ἀπόλυσις. Οὗτος ὁ τύπος καὶ ἡ τάξις ὀφείλει γίνεσθαι κατὰ πᾶσαν τὴν ἁγίαν μ' ἐν ταῖς τριτοέκταις ¹⁾).

Ἀκολουθία τῆς θ' ὥρας ²⁾). Ὡρα θ' κρούει ὁ κανδηλάπτης τὰ θ' καὶ συναγόμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ³⁾), καὶ εὐλογήσαντος τοῦ ἱερέως, ἀρχόμεθα τοῦ Τρισαγίου, μετανοίας γ', μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, ἐκφωνήσας· Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, τὸ Ἀμήν, τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', μετανοίας γ' καὶ ψάλλομεν τὸν ψαλμόν· Κλῆνον, Κύριε, τὸ οὖς σου, εἰς δὲ τὸ τέλος τοῦ ψαλμοῦ εἰς τὸ Ἀλληλούια μετανοίας γ' καὶ ἀρχόμεθα τῆς στιχολογίας εἰς ἤχον πλ. δ' καὶ λέγει τὸ Ἀλληλούια τοῦ α' καθίσματος ⁴⁾), καθ' ἕκαστον δὲ ἀντίφωνον μετανοίας γ', εἰς δὲ τὸ πλήρωμα τοῦ καθίσματος ἄρχεται ὁ ταχθεὶς μοναχὸς τροπάριον, ἤχος πλ. δ' Ὁ ἐν τῇ θ' ὥρᾳ δι' ἡμᾶς στίχος α', Ἐγγισάτω ἡ δέησίς μου, στίχος β' Εἰσελθοὶ τὸ ἀξίωμα μου, ποιεῖ δὲ καὶ μετανοίας, καθὼς προγέγραπται, Δόξα καὶ νῦν, Ὁ δι' ἡμᾶς γεννηθεὶς, μετανοίας γ', ἀνάγνωσις εἰς τὸ Πατερικόν. Μετὰ δὲ ταῦτα· Μὴ δὴ παρηδῶης ⁵⁾), τὸ Τρισάγιον, μετανοίας γ' ⁶⁾), τὸ Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἱερεὺς· Ὅτι σοῦ ἐστὶν ⁷⁾), τροπάριον ἤχος πλ. δ' Βλέπων ὁ ληστής καὶ θεοτοκίον· Τὸν ἀμνὸν καὶ ποιμένα, τὸ Κύριε ἐλέησον β', ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχήν, καὶ ποιούμεν τὰς γ' μετανοίας τὰς μεγάλας, εὐχόμενοι καθ' ἑαυτούς τὴν προγεγραμμένην εὐχήν, εἶθ' οὕτως ἱστάμεθα κατὰ τάξιν εἰς τοὺς χορούς, καὶ ἄρχεται ὧ ἀρμόζει ἐνάρξασθαι εἰς ἤχον πλ. δ'· Μνήσθητι ἡμῶν, Κύριε ⁸⁾), καὶ ψάλλομεν τοὺς μακαρισμοὺς εἰς τὸν αὐτὸν ἤχον ⁹⁾), Δόξα καὶ νῦν, εἶθ' οὕτως ἐνούμενοι οἱ β' χοροὶ ¹⁰⁾)

¹⁾ πλὴν τῆς ἀναγνώσεως· εἰς γὰρ τὴν πρώτην ἐβδομάδα καὶ μόνην ἀνα γινώσκομεν εἰς τὴν ε' ὥραν ²⁾ τῶν μακαρισμῶν καὶ τοῦ ψυχικοῦ ³⁾ καὶ βάλλοντος τοῦ ἱερέως κατὰ τὸν τύπον μετάνοιαν τῷ προεστῶτι καὶ εὐλογήσαντος ἀρχόμεθα ⁴⁾ τὸ τροπάριον, ἤχος πλ. δ' Ὁ ἐν τῇ ἐννάτῃ ὥρᾳ ⁵⁾ χωρὶς μετανοίας ⁶⁾ ὡς προεῖρηται ⁷⁾ Τὸ Κύριε ἐλέησον μ' καὶ λέγεται ἡ εὐχή ὑπὸ τοῦ ἱερέως καὶ ποιούμεν μετανοίας γ' ἀρχῶς μόνας, καὶ ἱστάμεθα κατὰ τάξιν εἰς τοὺς χορούς ἡμῶν, καὶ ἀπάρχεται ὁ ταχθεὶς εἰς ἤχον πλ. δ' Μνήσθητι ἡμῶν, Κύριε ⁸⁾ καὶ μεγαλοφώνως ⁹⁾ καὶ ῥυθμὸν ¹⁰⁾ ψάλλομεν.

ἐν τῷ ψαλμῷ λέγομεν γεγωνοτέρα τῇ φωνῇ τὸ Μνήσθητι ἡμῶν, Κύριε, μετάνοιαν μίαν, Μνήσθητι ἡμῶν, ἅγιε, μετάνοιαν μίαν, Μνήσθητι ἡμῶν, Δέσποτα, μετάνοιαν μίαν, Χορὸς ἐπουράνιος ¹⁾, τὸ Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν, τὸ Ἄνες, ἄφες, συγχώρησον, τὸ Πάτερ ἡμῶν, τὸ Κύριε ἐλέησον μ', καὶ λέγει στίχον, καὶ ποιοῦμεν γ' μετανοίας μεγάλας, καὶ τὰς ιβ', εἴθ' οὕτως εὐχόμεθα ἡσύχως, καὶ ἄρχεται ὁ πρωεστὴς· Δεῦτε προσηκούμεν ἐκ γ', μετανοίας γ' καὶ ψάλλομεν ²⁾ τὸν ργ' ψαλμόν.

Ἐξέρχεται ὁ κανδηλάπτης καὶ σημαίνει τὸ μέγα, ὁ δὲ ἱερεὺς λέγει καθ' ἑαυτὸν τὰς εὐχὰς τοῦ λυχνικοῦ. Πληρουμένου δὲ τοῦ ψαλμοῦ, εἰς τὸ Ἀλληλούια, μετανοίας γ', καὶ στιχολογίαν τὰ Πρὸς Κύριον, (π. 75) καὶ λέγομεν τὸ Ἀλληλούια τοῦ πρώτου καθίσματος τοῦ ἐνορδίνου ἤχου· καθ' ἕκαστον δὲ ἀντίφωνον μετανοίας γ', εἴθ' οὕτως τὸ Κύριε ἐκέκραξα εἰς τὸν ἦχον τῶν προσομοίων τοῦ Τριωδίου. Ἰστώμεν δὲ στίχους η', καὶ λέγομεν τὰ β' πρὸς μίαν τοῦ κυρίου Ἰωσήφ καὶ τοῦ κυρίου Θεοδώρου δευτεροῦμεν καὶ τοῦ Μηναίου δ', δευτεροῦντες τὸ α', Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον προσόμοιον, τὸ Φῶς ἱλαρόν, καὶ προκείμενον, εἶτα Ἡ Γέννησις, εἴθ' οὕτως προκείμενον καὶ ἡ παροιμία, τὸ Καταξίωσον, Κύριε, μετανοίας γ', καὶ ψάλλομεν τὸ ἴδιον στιχηρὸν τῆς ἡμέρας, δευτεροῦντες αὐτὸ καὶ μαρτυρικὸν εἰς τὸν αὐτὸν ἦχον, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον ⁴⁾, τὸ Νῦν ἀπολύεις, τὸ Τρισάγιον, μετανοίας γ'. Μετὰ δὲ τὸ, Πάτερ ἡμῶν, λέγει ὁ ἱερεὺς· Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, Θεοτόκε παρθένε ⁵⁾, καὶ μετάνοιαν α', Ὑπὸ τὴν σὴν εὐσπλαγχνίαν, οὐ ποιοῦμεν μετάνοιαν, τὸ Κύριε ἐλέησον μ', ἡσύχῳ φωνῇ, καὶ ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς· Ὁ Θεὸς οἰκτείρησον ἡμᾶς. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν ποιοῦμεν μετανοίας μεγάλας γ', λέγει καὶ τὴν προγεγραμμένην εὐχήν, εἶτα τὰς ιβ', καὶ ἐν ταῖς ιβ' εὐχόμεθα τὴν συνήθη εὐχήν ἡσύχως, καὶ ἄρχεται ὁ πρωεστὴς τοῦ Τρισαγίου, μετανοίας γ', εἶτα τὸ Πάτερ ἡμῶν, καὶ τὸ Κύριε ἐλέησον, εἴθ' οὕτως· Εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον, καὶ λέγει τὸ Εὐλογήσω τὸν Κύριον, μετανοίας γ' ⁶⁾ καὶ γί-

¹⁾ στίχος· Προσέλθετε πρὸς αὐτόν, καὶ πάλιν λέγομεν· Χορὸς ὁ ἐπουράνιος, μετάνοιαν μίαν, Δόξα, Χορὸς ἁγίων ἀγγέλων καὶ ἀρχαγγέλων, μετάνοιαν μίαν, Καὶ νῦν, Πιστεύω ²⁾ ἐσπερινὸν ὁ δὲ κανδηλάπτης, μεθ' ὃ ἄφη τὰς κανδήλας βάλλει μετάνοιαν, καὶ ἀπέρχεται καὶ σημαίνει τὸ μέγα καὶ σιδηρὸν κατὰ τὸν τύπον ἐσπερινοῦ. Ὁ δὲ ἱερεὺς, βαλὼν μετάνοιαν τῷ πρωεστῶτι, λέγει καθ' ἑαυτὸν τὰς συνήθεις εὐχὰς τοῦ ψυχικοῦ. Μετὰ δὲ τὸν ψαλμόν Ἀλληλούια μετανοίας γ' καὶ ³⁾ ὁ ἱερεὺς· Πληρώσωμεν τὴν ἐσπερινήν ⁴⁾ καὶ μετὰ τὸ σύνθημα πλήρωμα βάλλει ὁ κανονάρχης μετάνοιαν α' καὶ οἱ χοροὶ ἐν τούτῳ Νῦν ἀπολύεις ⁵⁾ ἀργῶς καὶ μεγαλοφώνως ⁶⁾ καὶ λαμβάνει τὸ κατάκλαστον καὶ ἐξερχόμεθα εἰς τὴν λιτήν, καὶ τελειοθεῖσθαι ἐκεῖτε τῆς ἐκτενῆς κατὰ τὸν τύπον ἀπολύει.

νεται ἀπόλυσις. Αὕτη ἡ ἀκολουθία τοῦ λυχνικοῦ γίνεται, μὴ ὄντων προηγιασμένων. Οὐ γὰρ παρελάβομεν ποιεῖν προηγιασμένων τὴν πρώτην ἐβρομάδα μέχρι τῆς τετράδος διὰ τὸ νηστεύειν πᾶσαν τὴν ἀδελφότητα ἐκ παραδόσεως, οἱ δὲ δυνάμενοι καὶ μέχρι τῆς παρασκευῆς ἐν νηστείᾳ εἰσίν.

“Ὅτε δὲ προηγιασμένη γίνεται, ποιεῖ ὁ ἱερεὺς ἐν ἐκάστῳ ἀντιφώνῳ μικρὰν συναπτήν, εἰς δὲ τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν στίχους ἰ ἀπὸ τοῦ Ἑξάγαγε ἐκ φυλακῆς εἰς τὸν ἦχον τοῦ ἰδιομέλου τῆς ἡμέρας, καὶ δευτεροῦμεν αὐτό, μαρτυρικὸν εἰς τὸν αὐτὸν ἦχον, εἶτα τὸ προσόμοιον τοῦ Τριψοδίου τὰ δ', καὶ δευτεροῦμεν τοῦ κυρίου Θεοδώρου καὶ τὰ γ' τοῦ Μηναίου, Δόξα καὶ νῦν, Θεοτοκίον ¹⁾ προσόμοιον, εἶτα γίνεται εἴσοδος μετὰ κηροῦ καὶ θυμιαμοῦ. τὸ Φῶς ἱλαρὸν. ἀναγινώσκει, ἡ Γένεσις, τὸ προκείμενον, καὶ εὐθὺς ἀνίσταται ²⁾ ὁ ἱερεὺς καὶ λαμβάνει τὸν θυμιατὸν καὶ κηρὸν εἰς τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα καὶ ἵσταται κατενώπιον τῆς ἁγίας τραπέζης καὶ λέγει, ποιῶν καὶ τὸν σταυρόν ³⁾. Φῶς Χριστοῦ φαίνει πᾶσιν, ὁ ψάλτης· Παροιμιῶν τὸ ἀνάγνωσμα, εἶτα ⁴⁾ τὸ Κατευθυνθήτω, ὁ στίχος· Κύριε ἐκέκραξα, στίχος β'. Θεοῦ, Κύριε, φυλακὴν, στίχος γ'. Μὴ ἐκκλίνῃς. “Ὅτε δὲ ψάλλει ὁ ψάλτης, ἡμεῖς ἐπὶ γόνυ κείμεθα εὐχόμενοι, ὅτε δὲ ἡμεῖς ἀναστῶμεν, κλίνει αὐτὸς τὸ γόνυ. Πληρουμένων δὲ λέγει ὁ ἱερεὺς τὰς αἰτήσεις ⁵⁾, μετανοίας γ', εἶτα ἀκολουθία τῶν προηγουμένων (π. 76).

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι μετὰ τὴν πρόοδον τῶν θείων δώρων, πληρουμένου τοῦ Νῦν αἱ δυνάμεις, ποιῶμεν μετανοίας γ'. λαμβάνει δὲ καὶ ὁ ἱερεὺς τὰ καλύμματα καὶ σκεπάζει τὴν ἀναφοράν. “Ὅτε δὲ πληρώσῃ τὸ Πάτερ ἡμῶν, ἐπαίρει τὴν ἀναφοράν καὶ ὑψοῖ τὸν ἅγιον ἄρτον, λέγων· Τὰ προηγιασμένα ἅγια τοῖς ἁγίοις ⁶⁾. Καὶ μετὰ τὸ Εἰς ἅγιος, ποιῶμεν μετανοίας γ', κοινωνικόν· Γεύσασθε καὶ ἴδετε, τὸ Πληρωθήτω, εὐ-

¹⁾ Ркп. Спн. библ. № 1096 ὁ δὲ ἱερεὺς μετὰ τὸ θυμιᾶσαι κατὰ τὸν τύπον καὶ ὑποστρέψαι οὐκ εἰσέρχεται εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, ἀλλὰ ἀπέρχεται εἰς τὸ διακονικόν καὶ θυμιᾷ καὶ κρεμᾷ ἐκεῖσε τὸν θυμιατὸν καὶ ἀλλάσσει καὶ εὐτρεπίζει τὰ ἅγια δῶρα. Ἀρξαμένων δὲ ἡμῶν ψάλλειν τὸ Θεοτοκίον εἰσοδεύει, κρατῶν τὸν θυμιατὸν, μόνον προπορευομένης τῆς λαμπάδος, ²⁾ ἀνίσταμεθα ³⁾ Σοφία, ὀρθοί ⁴⁾ καὶ μετὰ πλήρωσιν, ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνῃ σοφία καὶ, ψάλλοντες τὸ Κατευθυνθήτω ⁵⁾ ὁ ἱερεὺς τὰς αἰτήσεις τῆς ἐκτενῆς, ἡμεῖς δὲ βᾶλλοντες μετανοίας γ'

⁶⁾ Ἡμεῖς ἅγιος, ὁ ἱερεὺς· Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ μοναχοῦ πρεσβυτέρου καὶ πάσης τῆς ἐν Χριστῷ ἀδελφότητος ἡμῶν, τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ' καὶ μετανοίας γ', εἰθ' οὕτως κατακλᾷ τὰ ἅγια καὶ ἐνοῖ τῷ ἁγίῳ ποτηρίῳ, κοινωνικόν· Γεύσασθε. Ἀντὶ τοῦ Πληρωθήτω λέγει εὐχαριστοῦμεν σοι, Χριστέ ὁ Θεὸς καὶ Εἴη τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου, οἱ δὲ μεταλαμβάνοντες διακλύονται ὕδωρ.

χήν ὀπισθάμβωνον, Εἶη τὸ ὄνομα, τὸ Εὐλογήσω τὸν Κύριον καὶ ἀπόλυσις. Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν, καὶ ἐσθί-ομεν ξηροφαγίαν, πίνοντες καὶ θερμὸν μετὰ κυμίνου ἢ ὕδωρ. Τῇ δὲ ε' τῆς ἐβδομάδος τράπεζαν οὐχ ἰστώμεν, ἀλλὰ νηστεύομεν μέχρι τῆς παρασκευῆς...

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι τὰ διακονικὰ τῶν φωτιζομένων καὶ αἱ εὐχαὶ ἀπὸ τῆς δ' τῆς μεσονηστήμου γίνεται.

Ἀκολουθία τῶν ἀποδείπνων.

Χρὴ γινώσκειν, ὅτι εἰς τὴν ἁγίαν λαύραν τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα οὐ ψάλλομεν ἀποδείπνον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀλλ' ἐν τοῖς κελλίοις ψάλλομεν αὐτό, οὕτως γὰρ παρελάβομεν· εἰς δὲ τὰ κοινόβια τῆς Παλαιστίνης ψάλλεται τὰ ἀποδείπνα οὕτως·

Περὶ ὥραν ι' ἀνέρχεται ὁ κανδηλάπτης, καί, βαλὼν μετάνοιαν τῷ προσεστώτι ἀπέρχεται καὶ σημαίνει, καὶ συναγόμεθα πάντες ἐν τῇ ἀγίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ καὶ εὐλογήσαντος τοῦ ἱερέως, ἀρχόμεθα τοῦ Τρισαγίου, μετανοίας γ', τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', μετανοίας γ', καὶ ψάλλομεν τὸν ξθ' ψαλμόν· Ὁ Θεὸς εἰς τὴν βοήθειάν μου, εἴθ' οὕτως ἀρχόμεθα τοῦ μεγάλου κανόνος, ποιοῦντες αὐτὸν στάσεις δ'. Ἀπὸ δὲ ς' καθίσματα κατανυκτικά. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ κανόνος, ἀρχόμεθα λέγειν· Ἐν τῷ ἐπικαλεῖσθαί με, καὶ ψάλλομεν τοὺς γ' ψαλμούς. Εἰς δὲ τὸ Ἀλληλούια μετανοίας γ' καὶ ἄρχεται ὁ χορός, ὁ μέλλων ἄρξασθαι τοῦ Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός, ἀνταποκρίνεται δὲ ὁ ἕτερος χορός, καὶ ψάλλομεν ὅλους τοὺς τοιούτους στίχους μεγαλοφώνως καὶ μετὰ μέλους, ὁμοίως καὶ τὸ Ἡ ἀσώματος φύσις, τὸ δὲ Πιστεύω χθαμαλωτέρα τῇ φωνῇ, εἶτα ὁ ἐναρξάμενος χορός· Παναγία Δέσποινα Θεοτόκε, καὶ βάλλουσιν οἱ ἑτέρου μέρους χοροὶ μετανοίας γ'. Ὅταν δὲ εἴπωμεν τὸ Ὁ Θεός, ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ, βάλλουσιν οἱ β' χοροὶ μετανοίας γ' ἐπίσης, εἶτα τὸ Τρισάγιον χωρὶς μετανοιών. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, τροπάριον, ἤχος β'. Φώτισον τοὺς ὀφθαλμούς μου, Δόξα, Ἀντιλήπτωρ τῆς ψυχῆς μου, Καὶ νῦν, Ὅτι οὐκ ἔχομεν παρρησίαν. Εἰσὶ δὲ καὶ ἕτερα τροπάρια ψαλλόμενα ἐν τῷ ἀποδείπνῳ, ἤχος πλ. δ'. Τῶν ἀοράτων ἐχθρῶν μου, Δόξα, Ὡς φοβερὰ ἡ κρίσις σου, Καὶ νῦν, Τὴν (Π. 77) ἀκαταίσχυντον Θεοτόκε ἐλπίδα σε ἔχων, καὶ ψάλλονται ἡμέρα παρ' ἡμέραν, τὸ Κύριε ἐλέησον μ', καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς στίχον. καὶ ἀρχόμεθα· Δέσποτα Θεὲ Πάτερ, Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', καὶ μετανοίας γ', καὶ ψάλλομεν τὸν ν', καὶ τὸν ρα' ψαλμόν, τὸ Κύριε παντοκράτωρ, τὸ Τρισάγιον, μετανοίας γ'. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν τρο-

πάριον, ἤχος β΄· Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς, Δόξα, Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς ἐπὶ σοί, Καὶ νῦν, Τῆς εὐσπλαχνίας τὴν πόλιν, τὸ Κύριε ἐλέησον μ΄, καὶ λέγεται στίχος, καὶ ἀρχόμεθα τοῦ ρμβ΄ φαλμοῦ· Κύριε, εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου, εἶτα τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ εἰς τὸ τέλος αὐτοῦ Τρισάγιον καὶ μετανόιας γ΄. Ἀπὸ δὲ τοῦ Πάτερ ἡμῶν, λέγει ὁ εἰς χορὸς ἀντὶ τροπαρίου, ἔγουν· Κύριε ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων μεθ' ἡμῶν. Καὶ ἀποκρίνεται ὁ ἕτερος χορὸς τὸ αὐτό, Εἰθ' οὕτως λέγει ὁ ἐναρξάμενος χορὸς· Αἰνεῖτε τὸν Θεόν. Εἶτα ὁ ἕτερος χορὸς τὸ προγεγραμμένον τροπάριον, καὶ οὕτως ὁ πρῶτος χορὸς λέγει τοὺς καταλειφθέντας ἐτέρους στίχους τοῦ ρν' φαλμοῦ, καὶ ὁ ἕτερος χορὸς ἐν ἐκάστῳ στίχῳ λέγει τὸ προγεγραμμένον τροπάριον. Μετὰ δὲ τὸν πέμπτον στίχον λέγουσιν οἱ β' χοροὶ τὸν α' στίχον· Αἰνεῖτε τὸν Θεὸν ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, Δόξα, Κύριε, εἰ μὴ τοὺς ἁγίους σου εἶχομεν, Καὶ νῦν, Πολλὰ τὰ πλήθη, καὶ τὰ ὑπόλοιπα θεοτοκία, τὸ Κύριε ἐλέησον μ΄, καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς· Ὁ Θεὸς οἰκτείρησον ἡμᾶς, εἰ οὐκ ἐνδημεῖ ἐν τῇ μονῇ ὁ ἡγούμενος, εἰ δὲ ἐνδημεῖ πάντοτε τὴν εὐχὴν τῶν ἀποδείπνων αὐτὸς ποιεῖ, μετανόιας μεγάλας γ' καὶ ἐτέρας ἰβ' ἀργῶς διὰ τὸ ἰσάζειν πάντας, εἰθ' οὕτως ἡσυχάζομεν μικρὸν καὶ ἄρχεται ὁ προεστὼς τοῦ Τρισαγίου, μετανόιας γ', τὸ Κύριε ἐλέησον ἰβ', καὶ γίνεται ἀπόλυσις τελεία, εἶτα ποιεῖ ὁ προεστὼς μετάνοιαν ἀπὸ γῆς τοῖς ἀδελφοῖς, ἐπιλέγων· Εὐλογήσατε, πατέρες, συγχωρήσατέ μοι τῷ ἁμαρτωλῷ, εἴ τι ἥμαρτον ἐν λόγῳ ἢ ἔργῳ ἢ ἐν ταῖς λοιπαῖς μου αἰσθήσεσι. Καὶ ἀνταποκρίνονται οἱ ἀδελφοί· Ὁ Θεὸς συγχωρήσει σε, πάτερ ἅγιε. Ἀρχονται δὲ καὶ αὐτοὶ ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ χοροῦ ὁ καθεὶς βάλλειν μετάνοιαν, καὶ τὸν αὐτὸν ἐπιλέγειν λόγον. ἄχρις ἃν οἱ πάντες πληρωθῶσιν. Εἰθ' οὕτως ποιοῦσιν ἅπαντες τῷ πρωεστῶτι μετάνοιαν ἐν τῷ ἅμα καί, λαβόντες παράθεσιν, ἀπέρχονται ἐν τοῖς ἰδίοις κελλίοις. Αὕτη ἡ τάξις τῆς ἀκολουθίας γίνεται καθ' ὕλην τὴν ἁγίαν μ' ἐν τῷ ἀποδείπνῳ. Προσέχειν δὲ δεῖ τὸν ἐκκλησιάρχην, ἵνα ὅτε τὰ ἀπόδειπνα (π. 78) ὑπάρχει ἀκμὴν ἡμερῶν, ἔγουν πρὸ τοῦ συνοψιασμοῦ, ἰδού, ὡς προγέγραπται, μίαν ἡμέραν τῶν ἁγίων νηστειῶν ἀκριβῶς ἐξετάσαντες παρεθήκαμεν τῇ ἀγάπῃ ἡμῶν τὴν τε ποιότητα καὶ ποσότητα τῆς φαλμοδίας, ὡσαύτως καὶ τὰς τυπωθείσας μετανόιας παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων, ἃς οὐκ ἔξεστι παραλογίζεσθαι τινα καὶ τὸν ἄγαν νοθήστατον· ποσοῦνται δὲ αἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ γινόμεναι μετάνοιαι εἰς τ'.

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι παρελάβομεν ἐκ τῶν ἁγίων πατέρων ἐν Παλαιστίνῃ ψάλλειν τὸ ψαλτήριον ἐν τοῖς κελλίοις ἡμῶν, καὶ οἱ μὲν δυνά-

μενοι τελειοῦσιν αὐτὸ ἐν τῷ νυχθημέρῳ, οἱ δὲ β' τῆς ἐβδομάδος, ἕτερος δὲ τρίτον. Μετανοίας δὲ ποιούμεν ἕκαστος κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν, ὡς ὁ προεστὼς τυπώσει. Μεσονυχτικὸν δὲ φάλλομεν τὸν Ἄμωμον.

Τῇ παρασκευῇ τῆς α' ἐβδομάδος εἰς τὸ λυχνικὸν ¹⁾ οὐ στιχολογοῦμεν, ἀλλὰ εὐθὺς τὸ Κύριε ἐκέκραξα εἰς τὸν ἦχον τοῦ ἁγίου τῆς ἡμέρας καὶ ἰστώμεν στίχους ι' ἀπὸ τοῦ Ἑξάγαγε καὶ δευτεροῦμεν αὐτὰ καὶ μαρτυρικὸν ἐνὸρδινον, ἦχος δ', εἶτα τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τοὺς δ', β' τὰ ἰδιόμελα, Δόξα, ἦχος πλ. β' Ὁργάνῳ χρησάμενος ὁ δυσμενῆς, Καὶ νῦν, θεοτοκίον τὸ α', εἰσοδος, τὰ κατὰ συνήθειαν ἀναγνώσματα καὶ ἡ τῶν προηγουμένων λειτουργία. Διακλυόμεθα ²⁾ δὲ μετὰ τὴν ἁγίαν μετάληψιν ὕδωρ, ὡσαύτως καὶ τῇ δ', ὁμοίως καὶ καθ' ὕλην τὴν μ'. Μετὰ τὴν ὀπισθάμβωνον εὐχὴν φάλλομεν τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου εὐχαριστήριον κανόνα, καὶ διδομένου τοῦ κατακλάστου, ἀπερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν.

[π. 79) Δεῖ γινώσκειν, ὅτι τὰ σάββατα τῆς ἁγίας μ' οὐ φάλλομεν, Θεὸς Κύριος, ἀλλὰ πάντοτε Ἀλληλουία ἦχος β', τροπάριον Ἀπόστολοι μάρτυρες καὶ προφῆται, Δόξα, Μνήσθητι Κύριε, Καὶ νῦν. Μητερ ἁγία, στιχολογοῦμεν καθίσματα δύο, εἰς τὸ α' καθίσμα λέγει τὰ ἀλληλουάρια τοῦ ἦχου τὰ τελευταῖα, τὸν δὲ ἄμωμον ἄνευ ἀλληλουαρίων, τροπάριον δὲ τοῦ ἁμώμου, τὰ νεκρώσιμα, κανόνες τῆς Θεοτόκου, τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου καὶ τῶν νεκρῶν, ἀπὸ δὲ ε' ᾠδῆς καταλιμπάνεται ὁ ἀναπαύσιμος καὶ τῆς Θεοτόκου καὶ εἰσέρχονται τὰ τριώδια ἢ τετραώδια διὰ τὸ ἔχειν τροπάριον νεκρῶν, στιχολογοῦμεν δὲ τὴν ε' ᾠδὴν, εἰς τοὺς αἰνους στιχηρὰ μαρτυρικά τὰ δ' τοῦ ἦχου καὶ εἰς τὸν στίχον νεκρώσιμον, τὰ προσόμοια. Εἰς τὴν λειτουργίαν ἀκολουθία νεκρώσιμος, ἀπόστολοι β' καὶ εὐαγγέλια β'.

[π. 80 οὐ.) Вынось креста въ 3 недѣлю описывается такъ: "Ὅτε δὲ ἀπαρξόμεθα τῆς δοξολογίας, ἀλλάσσει ὁ ἱερεὺς καὶ λαμβάνει τὸν θυμιατὸν καὶ θυμιά τὴν ἁγίαν τράπεζαν καὶ τὸν τίμιον σταυρόν ³⁾, εἴθ' οὕτως λαμβάνει αὐτόν, κείμενον ἐν τῷ δίσκῳ μετὰ βλατίου, ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ ἐξέρχεται, προπορευομένων αὐτοῦ λαμπά-

¹⁾ Ркп. Синайск. библ. № 1096 σχολάζουσιν αἱ μετάνοιαι ἀπ' ἀρχῆς καὶ στιχολογία διὰ τὴν ἑορτήν ²⁾ δὲ οἱ μεταλαμβάνοντες ὕδωρ ³⁾ Ркп. Синайск. библ. № 1096 ἐπικείμενον ἐν αὐτῇ ἀφ' ἐσπέρας προκομισθέντα ἀπὸ τοῦ σκευοφυλακίου· εἴθ' οὕτως ἐναίρει αὐτόν μετὰ τοῦ δίσκου καὶ ἐπιθείς αὐτόν ἐν τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ ἐξέρχεται ἀπὸ τοῦ διακονικοῦ, προπορευομένων αὐτοῦ β' λαμπάδων.

δων β' καὶ θυμιατοῦ, καὶ ἀπέρχεται εἰς τὰς ὡραίας πύλας. Τελεσθείσης δὲ τῆς δοξολογίας καὶ τοῦ Τρισαγίου, λέγει ὁ ἱερεὺς· Σοφία, ὀρθοί, καὶ ἀρχόμεθα τοῦ τροπαρίου· Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου, καὶ εἰσοδεῦει φέρων τὸν τίμιον σταυρόν, καὶ τίθησιν αὐτὸν ἐν τετραποδίῳ ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ εὐθὲως λέγομεν· Τὸν σταυρόν σου. Καὶ ἄρχεται ὁ προεστὼς καὶ ὁ πρεσβύτερος ἡλλαγμένος βάλλειν μετάνοιαν ἀπὸ τῆς κατενώπιον τοῦ τιμίου σταυροῦ, εἴθ' οὕτως εἰς τοὺς χοροὺς δεξιὰ καὶ ἀριστερά, καὶ εἰσέρχονται οἱ ἀδελφοὶ δύο δύο προσκυνεῖν κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν, ψάλλομεν δὲ στιχηρὰ τοῦ σταυροῦ ἰδιόμελα μέχρι ἂν πληρωθῶσιν οἱ ἀδελφοὶ προσκυνοῦντες, εἴτ' ἀ γίνεται ἕκτενή καὶ ἀπόλυσις.

[π. 81) Τῇ δ' τῆς ε' ἐβδομάδος ἑσπέρας μετὰ τὴν στιχολογίαν τὸ Κύριε ἐκέκραξα εἰς τὸν ἥχον τοῦ ἰδιομέλου στιχηροῦ, καὶ εὐθὺς ἀπὸ τοῦ α' στίχου ἀρχόμεθα τοῦ ἰδίου στιχηροῦ, ἔπειτα λέγομεν τὰ προσόμοια τῆς ἡμέρας τοῦ Τριωδίου, εἴθ' οὕτως τὰ στιχηρὰ τοῦ μεγάλου κανόνος, ποιοῦντες καθ' ἓν ἕκαστον τροπάριον μετανοίας γ', εἰς δὲ τὴν τράπεζαν πίνομεν καὶ οἶνον ἐσθίομεν καὶ ἔλαιον διὰ τὸν κόπον τῆς ἀγρυπνίας.

Τῇ ε' τῆς πέμπτης ἐβδομάδος εἰς τὸν ὄρθρον Ἀλληλούια τοῦ ἥχου καὶ οὐ στιχολογοῦμεν, ἀλλ' εὐθὺς τὸν ν'· τὸ γὰρ ἕτερον κάθισμα τῇ β' τῆς αὐτῆς ἐβδομάδος, ἑσπερινὴν στιχολογίαν καὶ ἀρχόμεθα τοῦ μεγάλου κανόνος, καθ' ἓν δὲ τροπάριον μετανοίας γ', ἀπὸ γ' ὥδῃς τὰ τοῦ Τριωδίου καὶ ἀναγινώσκουμεν τὸν βίον τῆς ὁσίας Μαρίας, ποιοῦμεν δὲ αὐτὸν εἰς δύοσεις β'. Ἀπὸ ς' ὥδῃς τὸ κοντάκιον τῆς ἡμέρας. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν ψάλλονται οἱ μακαρισμοί, εἴτ' ἡ ἐβδομάς, ψάλλεται δὲ τὰ τριψόδια τῆς ἡμέρας, ἃ καὶ προηγοῦνται ἄνευ μετανοιῶν. Συνάπτομεν δὲ καὶ τὴν α' ὥραν μετὰ στιχολογιῶν, εἰ δὲ διὰ τὸν κόπον ἀκηδιῶσιν οἱ ἀδελφοί, στιχολογοῦν τὸ κάθισμα ἑσπέρας τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, τὸ δὲ λυχνικὸν (π. 82) σημαίνει ταχύτερον διὰ τὸν κόπον. Γίνεται ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων καὶ μεταλαμβάνομεν ἅπαντες τῶν θείων μυστηρίων.

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι ἐὰν φθάσῃ γενέσθαι ὁ Εὐαγγελισμὸς τῇ παρούσῃ πέμπτῃ ψάλλεται ὁ μέγας κανὼν τῇ γ', ἢ δὲ ἑορτὴ εἰς τὴν τάξιν αὐτοῦ.

Τῷ σαββάτῳ τῆς ε' ἐβδομάδος εἰς τὸ λυχνικὸν μετὰ τὴν συνήθη στιχολογίαν εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν στίχους η' καὶ ψάλ-

λομεν τὸ ἴδιον τῆς ἡμέρας β', εἶθ' οὕτως στιχηρὰ προσόμοια τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἤχος πλ. β' πρὸς Ὅλην ἀποθέμενοι, Βουλὴν προαιώνιον, καὶ δευτεροῦμεν αὐτό, Δόξα, καὶ νῦν, ἴδιον, εἰς τὸ αὐτὸν ἦχον Ἀπέστειλας ¹⁾ ἐξ οὐρανοῦ. Ἡ ἀκολουθία τῶν προηγιασμένων.

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι εἰς τὴν λαῦραν τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα οὐ παρελάβομεν εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἀκαθίστου φάλλειν τοὺς κδ' οἴκους, ἀλλὰ δ' τὸν πρῶτον, τὸν δεύτερον, τὸν τρίτον καὶ τὸν ὕστερον. Ὡ πανύμνητε Μῆτερ, εἰς δὲ τὴν ἐορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ φάλλομεν ὅλους. Ἄρτι δὲ εἰς τὸν ὄρθρον σημαίνει, ὡς καθ' ἐκαστην· εἰς τὸ Θεὸς Κύριος τροπάριον, ἤχος πλ. δ' τὸ Προσταχθὲν ²⁾ μυστικῶς, ἡ συνήθης στιχολογία, τὰ β' κάθισματα, μετὰ τὰ ἀλληλουάρια κάθισματα μαρτυρικά, ὁ ν', κανόνες α' Τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ³⁾, ἰστώμεν στίχους ἡ ⁴⁾ καὶ δευτεροῦμεν τὰ τροπάρια ἕως τῆς ς' ᾠδῆς, καὶ ἔκτοτε ἄρχεται τὰ τετραῶδια, καὶ λέγομεν πρὸς μίαν, ἀναγινώσκομεν δὲ τὸν λόγον τοῦ ἀκαθίστου, ὃν καὶ ποιοῦμεν ἀναγνώσεις γ', ἀπὸ γ' κάθισμα τῆς Θεοτόκου, ἀπὸ ς' τὸ κοντάκιον, ἤχος πλ. δ' Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ, φάλλομεν δὲ καὶ οἴκους δ', ὡς προγέγραπται. Εἰ δὲ θέλει ὁ προεστὼς γίνεται ἀγρυπνία καὶ φάλλονται ὅλοι καὶ εἰς τὴν ἐορτὴν τῆς Θεοτόκου φάλλονται οἱ δ', φάλλονται δὲ οὕτως· μετὰ τὴν στιχολογίαν τὸ α' κάθισμα, φάλλομεν τοὺς ς' οἴκους, καὶ πάλιν τὸ κοντάκιον, εἶτα τὸν ἄμωμον καὶ πάλιν ς', εἰς τὴν ζ' τοὺς ἐτέρους ς', ἑξαποστειλάριον τῆς Θεοτόκου, εἰς τοὺς αἵνους στιχηρὰ προσόμοια τῆς Θεοτόκου ⁵⁾, οἷα θέλει, Δόξα καὶ νῦν, ἰδιόμελον, ἤχος β' Εὐαγγελίζεται ὁ Γαβριήλ, δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλυσις. Εἰς τὴν λειτουργίαν ἀντὶ μακαρισμῶν ἐκ τοῦ κανόνος τῆς Θεοτόκου ᾠδὰς γ' καὶ ς', προκείμενον, ἤχος γ' Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου, στίχος· Ὅτι ἐπέβλεψεν, ὁ ἀπόστολος τῆς ἡμέρας καὶ τῆς Θεοτόκου, Εἶχεν ἡ πρώτη σκηνή, Ἀλληλούια, ἤχος πλ. δ' Ἀκουσον θύγατερ, εὐαγγέλιον ὁμοίως τῆς ἡμέρας καὶ τῆς Θεοτόκου Ἀναστᾶσα Μαριάμ, κοινωνικόν· Ποτήριον.

¹⁾ Ркп., № 1096. Τὸ ἀπ' αἰῶνος μυστήριον ²⁾ Τεῖχος ἀκαταμάχητον τρίς ³⁾ Θεοφάνους μοναχοῦ ⁴⁾ καὶ τὰ τετραῶδια, εἰς τὴν τάξιν αὐτῶν, προηγείται δὲ ὁ κανὼν, ἀπὸ γ' ᾠδῆς κάθισμα, ἀφ' ὅς το κοντάκιον Τῇ ὑπερμάχῳ, οἴκους τὸ πρῶτον καὶ τὸ τελευταῖον, Ὡ πανύμνητε Μῆτερ, ἑξαποστειλάριον τῆς Θεοτόκου.

⁵⁾ ἤχος δ' πρὸς τὸ Ὡς γενναῖον ἐν μάρτυσι καὶ δευτεροῦμεν τὸ α', Δόξα καὶ νῦν ἰδιόμελον, ἤχος ὁ αὐτὸς Γλῶσσαν ἦν οὐκ ἔγνω, δοξολογία μεγάλη, τὸ τροπάριον καὶ ἀπολύει.

Чина омовенія ногъ и вообще литургіи великаго четверга, службъ великой пятницы и начала утрени великой сѹбботы нѣтъ. Эти листы вырваны.

Выносъ Евангелія въ великую сѹбботу описывается такъ: Δοξολογία μεγάλη, καὶ ἀλλάσσει ὁ ἱερεὺς ὅλην τὴν στολὴν καὶ γίνεται εἴσοδος μετὰ τοῦ εὐαγγελίου, τροπάριον εἰσοδικόν· Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ. Ὁ ἱερεὺς· Πρόσχωμεν, Εἰρήνη πᾶσι, Σοφία, τροпάριον· Ὁ Συνέχων τὰ πέρατα и т. д.

Литургія въ сѹбботу начинается въ бѣлыхъ ризахъ. Рукопись не имѣетъ конца. Службою литургіи въ великую сѹбботу она и оканчивается.

II. № 1096. Τοπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱερουσαλόμευς εὐαγοῦς λαύρας τοῦ ὁσίου θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Ркп. той же библ. [Архимандритъ Антонинъ опредѣляетъ XII—XIII в.] въ 16 долю листа, 185 листовъ, писана четкою скорописью XII в., на пергаментѣ. Конца нѣтъ. Приписка на двухъ выходныхъ листахъ Евангелія отъ Іоанна VIII—IX в. гласитъ: Ἐποῦτο τὸ Τοπικὸν ἕνεκεν τῶν ἀγίων μαρτύρων Σεργίου καὶ Βάκχου. Приписка весьма старая.

Διάταξις τῆς ἀγρυπνίας.

[л. 1). Μετὰ τὸ δοῦναι τὸν ἥλιον ἀπέρχεται ὁ κανδηλάπτης καὶ βάλλει μετάνοιαν τῷ προεστῶτι καὶ ὑπάγει καὶ κρούει τὰς βαρέας σχολαίως, εἴτα τὸ σίδηρον καὶ εἰσέρχεται εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἄπτει τὰς κανδήλας, καὶ, εὐπρεπίσας τὸν θυμιατόν, ποιεῖ μετανοίας γ' ἔμπροσθεν τῶν ἀγίων θυρῶν, εἴτα εἰς τοὺς β' χοροὺς πρὸς μίαν, καὶ ἀπέρχεται καὶ σημαίνει τὸ μέγα, καὶ ὑποστρέψας ἄπτει τὴν λαμπάδα καὶ ἵστησιν αὐτὴν ἐν τῷ τόπῳ τοῦ ἀναλογίου, καὶ ἀπέρχεται καὶ βάλλει μετάνοιαν τῷ μέλλοντι ἐβδομαρεῶσαι ἱереῖ, ὁ δὲ ταχθεὶς ἐβδομαριεὺς ἱερεὺς, συναχθέντων τῶν ἀδελφῶν καὶ τοῦ καθηγουμένου, καὶ καθημένων ἀπάντων ἡσυχως, ἐγείρεται καὶ βάλλει μετάνοιαν τῷ ἡγουμένῳ ἢ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, ἐὰν οὐκ ἔνδον, καὶ εὐλογηθεὶς παρ' αὐτοῦ, ποιεῖ μετανοίας γ' ἔμπροσθεν τῶν ἀγίων θυρῶν καὶ εἰς τοὺς χοροὺς πρὸς μίαν, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, καὶ λαβὼν τὸ θυμιατόν ἵσταται ἐνώπιον τῆς ἀρίας τραπέζης, ὁ δὲ κρατῶν τὴν λαμπάδα ἵσταται ἐν τῷ τόπῳ τοῦ ἀναλογίου καὶ ἐκφωνεῖ τὸ Κελεύσατε. Καὶ εὐθὺς πάντες ἀνιστάμεθα καὶ ἱστάμεθα ἐν τοῖς στασειδίοις ἡμῶν. Ὁ δὲ ἱερεὺς θυμι-

άσας σταυροειδῶς τὴν ἁγίαν τράπεζαν καὶ ὅλον τὸ ἅγιον βῆμα, ἐξέρχεται διὰ τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ θυμιάσας κάκεισε σταυροειδῶς ἐκ τρίτου, ἀπέρχεται καὶ θυμιᾷ πρῶτον τὸν προεστῶτα, εἶτα τοὺς χορούς καὶ τὸν ναὸν κατὰ τὸν τύπον, τῆς λαμπάδος αὐτοῦ προπορευομένης, καὶ ἐξελθὼν εἰς τὸν νάρθηκα θυμιᾷ τὸ ἀριστερὸν μέρος τῆς ἁγίας μάνδρας ¹⁾ καὶ εἰσέρχεται εἰς τὴν θεόκτιστον ἐκκλησίαν τῆς ἁγίας Θεοτόκου, κάκεισε θυμιάσας, ἐξέρχεται καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸν ναὸν τοῦ Προδρόμου, καὶ ἐξελθὼν θυμιᾷ τὸν τάφον τοῦ ἁγίου καὶ τὸ δεξιὸν μέρος τῆς ἁγίας μάνδρας, καὶ ἐλθὼν εἰς τὰς ὥραιας πύλας, ποιεῖ σταυρὸν μετὰ τοῦ θυμιατοῦ καὶ εἰσέρχεται εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, καὶ φθάσας εἰς τὸ μέσον, ποιεῖ καὶ αὐθις σταυρὸν μετὰ τοῦ θυμιατοῦ καὶ λέγει μεγαλοφώνως· Κύριε, εὐλόγησον, ἱσταμένων πάντων. Εἶτα θυμιᾷ πάλιν τὸν προεστῶτα ἢ τὸν τόπον αὐτοῦ καὶ ἀπέρχεται εἰς τὸ διακονικὸν καὶ ἀπ' ἐκεῖσε εἰσέρχεται εἰς τὸ μέγα βῆμα, καὶ θυμιᾷ πάλιν γύρωθεν καὶ ἵσταται ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης καὶ σφραγίζει σταυροειδῶς καὶ λέγει μεγαλοφώνως· Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ καὶ ἀδιαιρέτῳ Τριάδι πάντοτε. . . Καὶ μετὰ τὸ Ἀμὴν ἀρχόμεθα ψάλλειν μεγάλη φωνῇ καὶ μετὰ μέλους· Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν Χριστῷ τῷ βασιλεῖ ἡμῶν, λέγοντες αὐτὸ ἐκ δευτέρου καὶ πάλιν· Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν αὐτῷ Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν, ἅπασι. Εἶτα πάλιν· Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ πλεῖον οὐδέν, ἀλλ' εὐθὺς ὁ προεστὼς ἄρχεται γεγωνότερον ἢ ὁ ἐκκλησιάρχης εἰς ἤχον πλ. δ' Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου ἀργῶς καὶ μετὰ μέλους. Ὁ δὲ ἱερεὺς ἐξελθὼν τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου βάλλει μετάνοιαν μετὰ τοῦ κανδηλάπτου ἐνώπιον τῶν ἁγίων θυρῶν μίαν καὶ εἰς τοὺς χορούς πρὸς μίαν καὶ ἀπέρχονται εἰς τὰ στασεῖδια αὐτῶν. Ὅταν δὲ φθάσωμεν εἰς τό· Ἀνοίξαντός σου τὴν χεῖρα τὰ σύμπαντα, ποιεῖ ὁ ἐκκλησιάρχης μετάνοιαν τῷ ἡγουμένῳ καὶ ὑφ' οὗ ἐκεῖνος τὸν στίχον, εἰ δὲ οὐκ ἔστιν ὁ ἡγούμενος, ὑφ' οὗ ὁ ἐκκλησιάρχης. Ψαλλομένου δὲ τοῦ ψαλμοῦ, λέγει ὁ ἱερεὺς τὰς εὐχὰς τοῦ λυχνικοῦ. Πληρωθέντος δὲ τοῦ ψαλμοῦ, γίνεται συναπτὴ μεγάλη ὑπὸ τοῦ ἱερέως. . . Καὶ εὐθὺς (т. е. послѣ возгласа просительной ектенѣи) λιτανεύομεν ἐξερχόμενοι εἰς τὸ θεόκτιστον, ψάλλοντες τὸ δ' μαρτυρικὸν τοῦ ἤχου, Δόξα καὶ νῦν, ψάλλονται τὸ β', καὶ θ' τοῦ

¹⁾ Въ ркп. XII в. № 1094 подѣ первымъ сентябрія говорится καὶ μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Συμεὼν τοῦ ἐν τῇ μάνδρᾳ, т. е. Столѣтца, по другимъ Синайскимъ рукописямъ.

ἤχου, καὶ μετὰ τοῦτο ὁ ἱερεὺς· Ὡς καὶ ἔτι. Καὶ ἀπεκεῖσε ἀπερχόμεθα εἰς τὸν ναὸν τοῦ Προδρόμου· ψάλλονται στιχηρά, πλ. β' Προφήτα κήρυξ Χριστοῦ, Δόξα, θεοτοκίον· Ἀγία παρθένε Μαρία, μείζων ἀγγέλων ἀνεδείχθης, τὸν ποιητὴν γὰρ τῶν ἀπάντων ἐβάστασας ταῖς σαῖς ἀγκάλαις... ψάλλονται δὲ ταῦτα ἀργῶς διὰ τὸ διδασθαι ἅγιον ἔλαιον τοῖς ἀδελφοῖς ἀπὸ τῆς ἐπισκέψεως παρὰ τοῦ ἡγουμένου ἢ τοῦ ἱερέως· λαμβάνομεν δὲ τοῦτο ἐν τῇ ἀριστερᾷ παλάμῃ καὶ χρύμεθα διὰ τῆς δεξιᾶς τὸ μέτωπον καὶ τὴν καρδίαν, καὶ μετὰ τὸ λαβεῖν, πάντας λέγει ὁ ἱερεὺς· Ὡς καὶ ἔτι. Καὶ μετὰ τοῦτο ψάλλομεν τὸ στιχηρὸν τοῦ ἁγίου πρὸς τὸν ἦχον τῆς Ὁκτωήχου, ἐξερχόμεθα εἰς τὸν τάφον τοῦ ἁγίου καὶ παριστάμεθα κύκλῳ ἐν τῇ ἁγίᾳ μάνδρᾳ, ὁ δὲ (π. 4) ἱερεὺς θυμιᾷ τὸν τάφον τοῦ ἁγίου, εἶτα τὸν ἡγούμενον καὶ καθ' ἐξῆς πᾶσαν τὴν ἀδελφότητα, ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ μέρους καὶ κυκλεύσας ἔρχεται ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ μέρους εἰς τὸν τάφον τοῦ ἁγίου. Πληρωθέντος δὲ τοῦ στιχηροῦ τοῦ ἁγίου λέγει· Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον τοῦ ἤχου τὸ γ', καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν λέγει ὁ ἱερεὺς· Ὡς ἐκτενῶς τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, ἡμεῖς τὸ Κύριε ἐλέησον α', ὁ δὲ ἱερεὺς· Ὡς ὑπὲρ τῶν ὁσίων πατέρων ἡμῶν τῶν ἡγουμένων, καθὼς ἀναγράφονται ἐν τῷ Διπτύχῳ ἀπὸ τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα μέχρι τοῦ τελευταίου, ἡμεῖς δὲ τὸ Κύριε ἐλέησον γ'. Ὁ ἱερεὺς Τῆς παναγίας ἀχράντου ὑπερευλογημένης Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας καὶ τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα, μετὰ πάντων τῶν ἁγίων μνημονεύσαντες. Ἡμεῖς· Σοὶ Κύριε. Ὁ δὲ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν ταύτην· Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν σου... Ἡμεῖς· τὸ Κύριε ἐλέησον δ'. Εἶτα ὁ ἱερεὺς· Ὡς δεόμεθα ὑπὲρ ἀφέσεως ἁμαρτιῶν τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ... μοναχοῦ καὶ πασης τῆς ἐν Χριστῷ ἀδελφότητος ἡμῶν καὶ ὑπὲρ πάσης ψυχῆς χριστιανῶν θλιβομένων... Ἡμεῖς τὸ Κύριε ἐλέησον ν'. [π. 5] Εἶτα μνημονεῖ τῶν βασιλέων καὶ λέγει ἐξ ὀνόματος, οὓς ἔχει κατὰ τὸν τύπον ἐν τῷ διπτύχῳ ζῶντας καὶ τεθνεῶτας φιλοχρίστους, καὶ μετὰ ταῦτα ἐκφώνησις· Ἐπάκουσον ἡμῶν, ὁ Θεός ὁ Σωτὴρ ἡμῶν... Εἰρήνη πᾶσι τὰς κεφαλὰς ἡμῶν... Καὶ κλινόντων ἡμῶν τὸ γόνυ ἐπεύχεται μεγάλη φωνῇ· Ὁ ἱερεὺς λέγει οὕτως· Δέσποτα πολυέλεε Κύριε... (на всѣхъ молитвахъ поминается имя Саввы) [π. 6] Μετὰ δὲ τὸ Ἀμήν ψάλλομεν τὸ ἀναστάσιμον τοῦ στίχου καὶ εἰσερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ, λέγονται δὲ στίχος α' Ἐξομολογήσομαί, σοι Κύριε, στίχος β' Ἀνάστηθι, Κύριε, ὁ Θεός μου, εἶτα τὰ στιχηρὰ τοῦ ἀλφαβή-

του, καὶ εἰ μὲν λάχοι ἑορτὴ ἁγίου ἑορτασίμου ἢ δεσποτικὸν καὶ ἔχοι
ιδιόμελα καὶ ἄλλον στίχον λέγει· Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν, καὶ ψάλλει
τὰ γ' στιχηρὰ τοῦ ἀλφαβήτου, εἰς δὲ τὸ Δόξα τὸ ἴδιον, Καὶ νῦν, θεοτο-
κίον πρὸς τὸν ἦχον τοῦ αὐτοῦ ιδιομέλου, Νῦν ἀπολύεις, τὸ Τρισά-
γιον καὶ μετὰ τὸ Πάτερ ἡμῶν ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· Ὅτι σοῦ ἐστι καὶ
εὐθὺς Θεοτόκε Παρθένε, χαῖρε, ἐκ γ'. Ὁ δὲ κανδηλάπτης προτίθῃσιν
ἄρτους κεκομμένους καὶ ψωμὶ ἀκέραιον ἐκ τῶν ἀδελφῶν μετὰ κανισκίου
ἐν τῷ ἀναλογίῳ, καὶ πληρωθείσης τῆς ἀκολουθίας ἀπέρχεται ὁ ἱερεὺς
καὶ λαβὼν ἐν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ τὸ κανίσκιον, σφραγίζει τῇ δεξιᾷ γ'
καὶ ἐπεύχεται εἰς ἐπήκοον πάντων τὴν εὐχὴν αὐτὴν· Κύριε Ἰησοῦ
Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ εὐλογήσας τοὺς πέντε ἄρτους... (ИМЯ СВЯТЫХ
ПОМИНАЕТСЯ). Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν λέγομεν Εὐλογήσω τὸν Κύριον
ἕως· οὐκ ἐλαττωθήσονται παντὸς ἀγαθοῦ. Αὕτη ἡ εὐχὴ λέγεται καὶ
ἐπὶ τῆς ζύμης. Καὶ ὅταν ἐπάρουν οἱ ἀδελφοὶ τὰ ψωμῖα αὐτῶν ἐν
τῷ ἄρτοθεσίῳ, ὁ δὲ ἱερεὺς ἱστάμενος ἐνώπιον τῶν ἁγίων θυρῶν μετὰ
τὸ εἰπεῖν τὴν εὐχὴν, στραφεὶς ἐπεύχεται οὕτως· Εὐλογία Κυρίου ἐφ'
ἡμᾶς καὶ εὐθὺς (Μ. 7) καθήμεθα πάντες καὶ γίνεται ἀνάγνωσις εἰς
τὸν Πραξαπόστολον χύμα, εἰ δὲ ἐστὶ δεσποτικὴ ἑορτὴ ἢ ἁγίου, ὡς
εἴρηται, καὶ εἰσι πολλαὶ ἀνάγνωσις τίθεται ἐξ αὐτῶν.

Ἰστέον ὅτι ἀπὸ τοῦ Πάσχα καὶ μέχρι τῶν Ἀγίων πάντων εἰς τὴν
αὐτὴν ἀνάγνωσιν αἱ Πράξεις ἀναγινώσκονται, εἰς δὲ τὰς λοιπὰς κυρια-
κάς τοῦ χρόνου αἱ ζ' καθολικαὶ καὶ αἱ ιδ' ἐπιστολαὶ τοῦ ἁγίου Παύ-
λου, καθεσθέντων δὲ ἡμῶν, ὡς εἴρηται, διαδίδωσιν ὁ κανδηλάπτης τὰ
κλάσματα τῶν ἄρτων τοῖς ἀδελφοῖς, ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ καθηγουμένου,
καὶ μετὰ τὸ πληρῶσαι τοὺς ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ἐξέρχεται εἰς τὴν
ἁγίαν μάνδραν καὶ ἐπιδίδωσι κακεῖσε τοῖς εὐρισκομένοις ἅπασιν, εἴτα
τοῖς ἐν τῇ θεοκτίστῃ καὶ ἐν τῇ τοῦ Προδρόμου. Εἰς δὲ τῶν παραξενο-
δόχων ὑδροφορεῖ καὶ ἐπιδίδωσι τὸ ὕδωρ μετὰ τοῦ ποτηρίου, ἀρξάμενος καὶ
αὐτὸς ἀπὸ τοῦ καθηγουμένου, καὶ μετὰ τὸ συμφθάσαι τὴν διακονίαν
ταύτην εἰσελθόντες ἀμφοτέροι, βάλλουσι μετάνοιαν ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων
θυρῶν ἐκ γ' καὶ εἰς τοὺς χοροὺς πρὸς μίαν καὶ ἐξέρχονται, τὸ δὲ
ψωμὶ τῶν εὐλογηθέντων παρὰ τοῦ ἱερέως λαβὼν ὁ αὐτὸς ἐβδομάριος
διακλᾷ εἰς μέρη δ' καὶ τὴν μὲν μίαν μερίδα κρατεῖ αὐτός, τὴν δὲ ἐτέ-
ραν λαμβάνει ὁ ὑδροφόρος, τὴν δὲ ἐτέραν ὁ τὸν Πραξαπόστολον ἀνα-
γνοὺς καὶ τὴν ἄλλην ὁ κελλαρίτης, ἣν καὶ φρύξας φυλάττει, ἥτις καὶ
ἀποστέλλεται πανταχοῦ εἰς ἴασιν ψυχικῶν παθῶν καὶ σωματικῶν, πινο-
μένη μετὰ τοῦ ὕδατος καὶ μεταλαμβανομένη. Ἀπὸ δὲ τῆς ὥρας ἐκεί-

νης οὐκ ἔχει ἐξουσίαν πίνειν ὕδωρ ὁ τῶν ἀχράντων μυστηρίων μετασχεῖν βουλόμενος. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Πράξαποστόλου ἀρχόμεθα τοῦ· Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, ψάλλομεν κοινῶς ἐξάψαλμον, καὶ καθ' ἐξῆς γίνεται ἡ ἀκολουθία τοῦ ὁρθρου, ἡγουν τὸ Θεὸς Κύριος πρὸς τὸν ἦχον τῆς Ὁκτωήχου καὶ τὸ ἀπολυτίκιον τοῦ ἤχου, αἱ στιχολογίαι κατὰ τὸν τύπον.

[π. 8) "Ω ρ α. Εἰς δὲ τὴν θ' ὥδην θυμιᾷ ὁ ἱερεὺς κατὰ τάξιν. Πρὸ τοῦ ἄρξασθαι δὲ τοῦ εἱρμοῦ, ἡγουν τοῦ Αἰνοῦμεν εὐλογοῦμεν, ἀπερχόμεθα καὶ ποιοῦμεν καθορδίνως πάντες μετάνοιαν ἀπὸ γῆς καὶ εὐθὺς ἀρχόμεθα τὸν εἱρμὸν τῆς θ'. Πληρωθῆσης δὲ τῆς θ' ὥδης λέγει ὁ ἱερεὺς· "Ετι, καὶ ψάλλει ὁ ψάλτης τὸ "Αγιος Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν πρὸς τὸν ἦχον καὶ ψάλλομεν τὸ ἐνὸρδινον ἐξαποστειλάριον ἀναστάσιμον δις καὶ τὸ Θεοτόκε ἄπαξ. Εἶτα· Πᾶσα πνοὴ πρὸς τὸν ἦχον καὶ οἱ αἵνοι ἰστώμεν στίχους ἕξ καὶ ψάλλομεν ἀναστάσιμα θ' καὶ ἀνατολικά θ', διὰ δὲ τὰ περιττὰ στιχηρὰ λέγομεν στίχους· Ἐξομολογήσομαι καὶ Ἀνάστηθι, εἰς τὸ Δόξα, ἐὰν ἡ δεσποτικὴ ἑορτὴ ἡ μνήμη ἁγίου ἑορτάσιμος, καταλιμπάνομεν τὸ ἐωθινὸν καὶ ψάλλομεν τὸ τῆς ἑορτῆς. Αὐτὸ δὲ ψάλλομεν εἰς τὸ ἅγιον σπήλαιον. Καὶ νῦν Ὑπερευλογημένη τὸ Τρισαγιον, Ἀναστὰς ἐκ τοῦ μνήματος ἡ Σήμερον σωτηρία. Ὁ ἱερεὺς μετὰ τὰς ἐκτενάς ἐκφωνεῖ· "Οτι ἐλεήμων καὶ εἶτα· Πληρώσωμεν τὴν ἐωθινὴν δέησιν, Ἀντιλαβοῦ, Τὴν ἡμέραν πᾶσαν, καὶ μετὰ τὴν τελευταίαν ἐκφώνησιν ἄρχεται ὁ ἐκκλησιάρχης, ἦχος πλ. α'. "Οσιε πάτερ, ἐκκλησίας ἐγένου δόξα καὶ μοναζόντων τὸ καύχημα καὶ πρὸς τὸν Θεὸν ἀμέμπτως ἐπορεύθης καὶ διὰ τοῦτο χοροῖς ἁγίων συναπαύῃ μάκαρ. Καὶ ψαλλόντων αὐτῶν ἐξέρχόμεθα εἰς τὴν νάρθηκα εἰς τὴν κοίμησιν τοῦ ἁγίου, Δόξα καὶ νῦν, θεοτόκιον· Σὲ δυσωποῦμεν. Ὁ δὲ ἱερεὺς θυμιᾷ τὴν κοίμησιν τοῦ ἁγίου καὶ τὸν ἡγούμενον καὶ λέγει· "Ετι καὶ ἔτι, Ἀντιλαβοῦ, Τῆς Παναγίας, ἐκφώνησις "Οτι πρέπει, Εἰρήνη πᾶσι καὶ εὐθὺς ψάλλομεν τό· Πρέπει τῷ Ἰωάννῃ ἡ εὐωδία. Καὶ λεγόντων τούτων ἀπερχόμεθα εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου προφήτου Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον· Δέχου τὰς φωνάς. Εἶτα ποιεῖ ὁ ἱερεὺς ἐκεῖσε τὴν συναπτὴν καὶ ἐξέρχεται ἡ λιτὴ εἰς τὴν Θεόκτιστον καὶ ψάλλομεν ἐκεῖ τὸ θ' ἀναστάσιμον στιχηρὸν τὸ εἰς τοὺς αἵνους τοῦ στίχου, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον. Εἶτα ὁ ἱερεὺς· "Ετι καὶ ἔτι, Ἀντιλαβοῦ, Σῶσον ὁ Θεὸς τὸν [π. 9) λαόν σου ἕως τέλους, τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ'. Ὁ ἱερεὺς· "Ετι ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν τῶν ἐν ἀσθενείᾳ κατακειμένων ὑπὲρ ὑγείας καὶ σωτηρίας ταχείας βοη-

θείας ἐπισκέψεως καὶ ἰάσεως αὐτῶν τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, τὸ Κύριε ἐλέησον γ'. Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν· Δέσποτα πολυέλεε Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, τῇ πρεσβείᾳ τῆς παναχράντου Σου Θεοτόκου καὶ τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Σάββα ἐπίσκεψαι αὐτοὺς ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς ἱάσαι αὐτοὺς ψυχῇ καὶ σώματι, ἐλεήμων γὰρ Θεὸς ὑπάρχεις καὶ πρέπει σοι ἡ δόξα... Ὁ λαὸς τὸ Ἀμήν. Ὁ ἱερεὺς· Σοφία. Ὁ λαὸς Εὐλογεῖτε, ἅγιοι, εὐλογεῖτε. Ὁ ἱερεὺς· Ὁ ὢν εὐλογητὸς Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν πάντοτε νῦν καὶ ἀπολύει.

Ἰστέον, ὅτι ἀπὸ τῆς κυριακῆς τῆς ἀπόκρεω καὶ μέχρι τῆς βαΐοφόρου τὸ ἴδιον τῆς κυριακῆς τοῦ ὀρθρου ἅπαξ φάλλεται ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ καὶ ἅπαξ εἰς τὴν θεόκτιστον. Εἰς τὸ Δόξα ἤγουν μετὰ τὸ εἰπεῖν τὸ δ', ὡς εἴρηται, στιχηρὰ ἀναστάσιμα, Καὶ νῦν θεοτοκίον.

Δεῖ δὲ τὸν ἐκκλησιάρχην ἔχειν ἀκρίβειαν εἰς τε τὴν ψαλμωδίαν καὶ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, ὅπως ἡλίου ἀνίσχοντος γίνηται ἡ ἀπόλυσις· ἀπὸ δὲ τῆς ἀγρυπνίας οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν κοιμηθῆναι πρὸ τῆς θείας λειτουργίας, ἔστω δὲ αὕτη ταχύτερον καὶ τὸ λυχνικὸν βραδύτερον. Ἰστέον δέ, ὅτι οὕτω παρέλαβον ἐν Παλαιστίνῃ ὥστε τὴν ἀγρυπνίαν μόλις ἀπολύειν ἡλίου ἀνατέλλοντος, τοὺς δὲ λοιποὺς ὀρθρους τῆς ἐβδομάδος ἔτι σκοτίας οὔσης.

Всѣхъ всенощныхъ бѣдѣній воскресныхъ 52. Кромѣ того, всенощное бѣдѣніе совершалось 8 и 14 Сентября, 21 Ноября, 5 (память Саввы) и 25 Декабря, 6 и 17 (въ память Антонія) Января, 2 и 20 Февраля (избѣіеніе отцовъ въ лаврѣ Саввы) и 25 Марта, 29 Іюня, 6, 15 и 25 Августа, на вознесеніе. Τῇ δὲ ἁγία καὶ μεγάλη κυριακῇ, ὡς βούλεται ὁ προεστώς.

[Л. 10 об.) Περὶ τῆς στιχολογίας т. е. Псалтири, [Л. 11) Περὶ τῶν ψαλλομένων κανόνων ἐν τοῖς ὀρθροῖς καὶ τῆς τούτων τάξεως.

[Л. 11 об.) Περὶ τῶν ἁγίων εὐαγγελίων καὶ τῶν ἐρμηνειῶν αὐτῶν πῶς καὶ πότε ἀναγινώσκονται. [Л. 12) Περὶ τῶν ἁγίων λειτουργιῶν.

Αἱ δὲ ἅγιοι λειτουργίαι ἐν ταῖς κυριακαῖς τῆς μεγάλης μ' καὶ ἐν ταῖς νηστεαῖς τῶν δεσποτικῶν ἑορτῶν, ὅτε δηλονότι ἐστὶ τοῦ ἁγίου Βασιλείου ἡ λειτουργία, τελοῦνται ὡσαύτως καὶ εἰς τὴν μνήμην αὐτοῦ, ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς ἡμέραις τοῦ ὅλου χρόνου ἡ λειτουργία τελεῖται τοῦ Χρυσοστόμου, ἡ δὲ προηγιασμένη ἐν τῇ μεγάλῃ τεσσαρκοστῇ.

Περὶ τῶν ἑωθινῶν εὐαγγελίων τοῦ Πάσχα.

[Л. 13) Περὶ τοῦ σημάντρου καὶ περὶ τῆς ἐσπερινῆς καὶ ὀρθρι-

νῆς ἀκολουθίας τῶν δ' ἡμερῶν τῆς ἐβδόμαδος β', γ', δ', ε'. Подъ этою рубрикою изложены чины вечерни и утрени безъ полунощницы и безъ начальныхъ псалмовъ въ чинѣ утрени. Звонъ къ утрени описывается такъ: ἐν δὲ τοῖς ὄρθροις σημαίνει πρῶτον τὰς βαρείας σχολαιότερον, ἕως οὗ πληρώσει τὸν ἄμωμον ἐν ἐνὶ τόπῳ ἱστάμενος καὶ τὸ σιδήρον περιερχόμενος, εἴτα ἅπτει τὰς κανδήλας καὶ ποιεῖ τὸν θυμιατὸν ἐξέρχεται καὶ σημαίνει τὸ μέγα. Шестопсалмія читаетъ игуменъ или еkkлiсiархъ ἢ καὶ ἀμφότεροι. ὡς ἔχει τύπον. Во время шестопсалмія совершается кажденіе.

[Л. 17) Περὶ τῶν παρασκευῶν καὶ σαββάτων. Ἐν δὲ ταῖς καθημεριναῖς παρασκευαῖς ὅτε ἐστὶ Θεὸς Κύριος φάλλομεν τὸν πολυέλαιον μετὰ τῶν ἀλληλουαρίων αὐτοῦ εἰς τὸν ἦχον μετὰ μέλους, εἰ δὲ τόχοι Ἀλληλουία φάλλομεν αὐτὸν χύμα, καθὼς καὶ ἐν τῇ μεγάλῃ τεσσαρακοστῇ φάλλομεν αὐτὸν μεσεβδόμαδα μὲν χύμα ἐν δὲ ταῖς παρασκευαῖς εἰς τὴν στιχολογίαν δηλονότι τῆς γ' ὥρας μετὰ μέλους ὁμοίως καὶ τὸ Αἰνεῖτε τὸν Θεὸν ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ μεσεβδόμαδα μὲν φάλλομεν χύμα, ἐν δὲ ταῖς παρασκευαῖς μετὰ μέλους ἤγουν ἐν τῇ σ' ὥρᾳ, τότε γὰρ στιχολογοῦμεν καθὼς καὶ ἐν ταῖς κοιναῖς παρασκευαῖς, ἐν τοῖς αὐτῶν ὄρθροις φαλλόντων αὐτῶν μετὰ μέλους. Ὅτε ἐστὶ ὡς εἴρηται Θεὸς Κύριος λέγεται οὕτως· Αἰνεῖτε τὸν Θεὸν ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, Δόξα τῷ Πατρί. Ὅτε δὲ λέγεται χύμα φάλλομεν αὐτὸν οὕτω· Δόξα τῷ Πατρί· καὶ ταῦτα μὲν ἐν τοῖς ὄρθροις, ἐν δὲ τοῖς ἐσπερινοῖς τῶν παρασκευῶν σχολάζουσιν αἱ μετάνοιαι, καὶ εἴπερ ἐστὶν Ἀλληλουία ἀπαρχῆς ἐν τε ταῖς κοιναῖς ἡμέραις, καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς τεσσαρακοσταῖς πάσαις. Στιχολογοῦμεν δὲ καὶ εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἱστώμεν σ' καὶ φάλλομεν τὰ στιχηρὰ τοῦ Μηναίου ἐκ δευτέρου· εἰς τὸ Δόξα ἰδιόμελα, ἐὰν ἔχη, εἰ δ' οὐ Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον, τὸ α' τοῦ ἡχου, εἰς τὸν στίχον τὰ μαρτυρικά, καταλιμπάνεται τὸ α', διότι προφάλλεται εἰς τὸ Δόξα· εἰ οὐκ ἔχει ὡς εἴρηται, ἰδιόμελον λέγομεν τοῦ ἁγίου Σάββα πρὸς τὸν ἦχον· Καὶ νῦν θεοτοκίον, τροπάριον τοῦ ἁγίου τοῦ Μηναίου, ἐκτενὴν καὶ ἀπόλυσις· Εἰς δὲ τοὺς ὄρθρους, ἤγουν τῶν σαββάτων· Θεὸς Κύριος, τὸ τροπάριον τοῦ ἁγίου τοῦ Μηναίου, ἡ συνήθης στιχολογία μετὰ τῶν ἀλληλουαρίων αὐτῶν τοῦ ἡχου, καθίσματα εἰς τὴν πρώτην στιχολογίαν, μαρτυρικὸν β', ἤγουν ὁ ταχθεὶς ἀναγινώσκειν φάλλει ἐν τῷ ἀναλογίῳ τὸ α' καὶ ἡμεῖς τὸ ἕτερον, κανοναρχοῦντος ἐκείνου ὡς προεγράφη, Δόξα καὶ νῦν ἐκεῖνος, ἡμεῖς δὲ θεοτοκίον. Εἰς δὲ τὸ β' κάθισμα λέγεται ὁμοίως· ὁ θέλων ἀναγινώσκει τὸ γ' μαρτυρικὸν καὶ ἡμεῖς τὸ δ', Δόξα καὶ νῦν, θεοτο-

κίον. Εἶτα ὁ πεντηκοστός, οἱ κανόνες, προηγεῖται δὲ τὸ Μηναῖον, εἶτα τοῦ ἁγίου Σάββα πρὸς τὸν ἥχον τῆς Ὁκτωήχου, ὡς προεῖρηται, καὶ ὁ νεκρώσιμος. Ἀπὸ γ' ὠδῆς κάθισμα τοῦ Μηναίου, ἀπὸ ς' τὸ κονδάκιον ἐὰν ἔχῃ, εἰ δ' οὐ μαρτυρικὸν καὶ θεοτοκίον· καταλιμπάνομεν γὰρ τὸ α' ἐν τοῖς καθίσμασι τῆς στιχολογίας καὶ λέγει ἐν τῇ ὠδῇ ταύτῃ ἑξαποστειλάριον τοῦ Μηναίου, ἐὰν ἔχῃ, εἰ δ' οὐ Ὁ οὐρανὸν τοῖς. Εἰς τοὺς αἶνους στιχηρὰ οὐ ψάλλομεν, εἰ μὴ που τύχῃ δεσποτικὴ ἑορτὴ ἢ ἑορτασίμου ἁγίου μνήμη. Εἰς τὸν στίχον τὰ γ' μαρτυρικά, τὸ γὰρ α' καταλιμπάνεται διὰ τὸ προφάλλεσθαι· εἰς τὸ Δόξα, εἰ μὲν ἐνὶ ἰδιόμελα, εἰ δ' οὐ τοῦ ἁγίου Σάββα τοῦ ἥχου, Καὶ νῦν θεοτοκίον· Ἀγαθὸν τὸ ἑξομολογεῖσθαι, οἷς, τὸ Τρισάγιον, τὸ τροπάριον τοῦ ἁγίου, ἐκτενὴν καὶ ἀπόλυσις. Εἰς τὴν λειτουργίαν τυπικὰ ἐν τοῖς μακαρισμοῖς καὶ νεκρώσιμα καὶ τοῦ ἁγίου τοῦ Μηναίου· εἴ ἐστιν ἑορτάσιμος, ἀπόστολον, Ἀλληλούια καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἡμέρας καὶ τοῦ Μηναίου, κοινωνικὸν ὁμοίως καὶ τοῦ ἁγίου καὶ νεκρώσιμον. Οὕτως τελεῖται ἡ ἀκολουθία ἐν τοῖς σάββασιν, ὅτε δηλονότι ψάλλομεν Θεὸς Κύριος, εἰ δὲ τύχοι δεσποτικὴ ἑορτή, ψάλλομεν τὰ τῆς ἑορτῆς. "Οτε δηλονότι ἀλληλουάριον ἀρχόμεθα ἐν τοῖς λυχνικοῖς τῶν παρασκευῶν, Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', Τρισάγιον· ἐν γὰρ τοῖς τῶν παρασκευῶν ἐσπερινοῖς οὐ λέγομέν ποτε, καὶ ἔστιν Ἀλληλούια, οὔτε μετανοίας βάλλομεν, ὡς προγέγραπται, ἀλλ' οὐδὲ ἐν τῇ μεγάλῃ μ', οὐδὲ τὸ προκείμενον, ἀλλ' οὐδὲ τῆς παρασκευῆς, ὥσπερ οὐδὲ τῆς κυριακῆς καὶ ἔστιν Ἀλληλούια, πλὴν ἐν τῇ κυριακῇ. Ἐσπέρας, ὅτε ἐστὶν Ἀλληλούια ἀρχόμεθα βάλλειν μετανοίας ἀπὸ τοῦ Καταξίωσον Κύριε κατὰ τὴν τάξιν, ὡς προεῖρηται. Τέως δὲ ἐν τοῖς ἐσπερινοῖς τῶν παρασκευῶν, ὅτε οὐκ ἐστὶν ἑορτὴ μετὰ τὸν ψαλμὸν ἢ στιχολογία, τὸ Κύριε ἐκέκραξα πρὸς τὸν ἥχον τοῦ Μηναίου, τὰ στιχηρὰ πρὸς ἅπαξ, εἶτα τὰ τρία μαρτυρικά τῆς Ὁκτωήχου. Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α' τοῦ ἥχου μαρτυρικόν, εἶτα τὰ β' νεκρώσιμα τοῦ Δαμασκηνοῦ, στίχος Μακάριοι, οὐς ἐξελέξω καὶ Αἱ ψυχαὶ αὐτῶν, Δόξα τοῦ ἁγίου Σάββα τοῦ ἥχου Καὶ νῦν θεοτοκίον, τροπάριον ἥχος β' Ἀπόστολοι μάρτυρες, Δόξα Μνήσθητι Κύριε, Καὶ νῦν, Μήτηρ ἁγία τοῦ ἀφράστου. Εἰς τὸν ὄρθρον Ἀλληλούια ἥχος β' αἱ τὰ αὐτοῦ τροπάρια· ἢ στιχολογία, ἥγουν τὸ α' κάθισμα μετὰ τῶν ἀλληλουαρίων τοῦ γ' ἀντιφώνου τοῦ ἥχου, κάθισμα λέγει ὁ ταχθεὶς ἀναγινώσκειν, ὡς προεῖρηται, τὸ δεύτερον μαρτυρικόν, καὶ ἡμεῖς τὸ γ', εἶτα λέγει· Θαυμαστός ὁ Θεὸς καὶ ἡμεῖς τοῦ στίχου τὸ μαρτυρικόν καὶ πάλιν ἐκεῖνος· Μακάριοι οὓς, καὶ ἡμεῖς τὸ νεκρώσιμον τοῦ αὐτοῦ ἥχου, Δόξα καὶ νῦν, θεο-

τοκίον, εἶτα ἡ ἀνάγνωσις καὶ μετὰ ταῦτα ἡ β' στιχολογία. Ἀρχεται δὲ οὕτως· Εὐλόγητὸς εἶ, Κύριε, δεδοξασμένος, καὶ ψάλλομεν τὸν ἄμωμον χωρὶς ἀλληλουαρίων. Ποιοῦμεν δὲ αὐτὸν στάσεις β' καὶ μετὰ τὴν πληρῶσιν ψάλλομεν τὰ νεκρώσιμα τροπάρια μετὰ τοῦ Εὐλόγητὸς εἰ Κύριε, ὁ δὲ ἱερεὺς ποιεῖ μικρὰν συναπτὴν, μνημονεύει τῶν κροκοιμηθέντων καὶ λέγει τὸ Κύριε ἐλέησον μ'. Μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν κάθισμα, ἀναπαύσιμα ἤχος πλ. α' Ἀνάπαυσον Σωτὴρ ἡμῶν, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον καὶ ἀνάγνωσις, εἶτα ὁ πεντηχοστὸς καὶ οἱ κανόνες τοῦ Μηναίου πρῶτον, εἶτα τοῦ ἁγίου Σάββα καὶ ὁ νεκρώσιμος. Ἀπὸ γ' ὥδῃς κάθισμα τοῦ μηναίου, ἀπὸ ς' τὸ νεκρώσιμον κοντάκιον. Μετὰ τῶν ἁγίων καὶ ὁ οἶκος αὐτοῦ, τὸ φωταγωγικόν, ἑξαποστειλάριον τοῦ ἤχου, εἰς τοὺς αἶνους τὰ τέσσαρα μαρτυρικά, Δόξα τοῦ ἁγίου Σάββα Καὶ νῦν θεοτοκίον. Εἰς τὸν στίχον τὰ προσόμοια νεκρώσιμα τοῦ κυροῦ Θεοφάνους τοῦ ἤχου καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία καὶ ἀπόλυσις. Εἰς τὴν λειτουργίαν ἀκολουθία τῆς ἡμέρας καὶ νεκρώσιμος. Οὕτως γίνεται ἡ ἀκολουθία ἐν τοῖς σάββασιν, ὅτε δηλονότι ἐστὶν Ἀλληλούα.

[л. 20). Объ отсутствіи стихологій наканунѣ воскресныхъ дней, о памятяхъ важнѣйшихъ святыхъ и великихъ праздниковъ. Каждое всенощное бдѣніе предваряется малою вечернею въ притворѣ.

[л. 20 об.). Объ опредѣленномъ чтецѣ и о томъ, какъ онъ ведетъ себя во время богослуженія, т. е. произнесенія прокимновъ, аллилуаріевъ, чтеній ветхозавѣтныхъ и апостола.

[л. 21) Объ откровеніи главъ на литургіи.

— О поведеніи хоровъ во время службы.

[л. 21 об.). О начальномъ хорѣ на вечерни и на часахъ.

[л. 22). Не поютъ на всенощныхъ «Утверди Боже».

— Иногда не поется Аллилуія наканунѣ воскресеній.

— Объ ексκληіархѣ и епистимонархѣ и о будителѣ.

[л. 23).

Μ ἡ ν Σεπτέμβριος,

ἔχων ἡμέρας λ'. ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας ιβ'. καὶ ἡ νύξ ὥρας ιβ'.

Ἀρχὴ τῆς ἰνδικτου, ἥτοι τοῦ νέου ἔτους, καὶ μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Συμεῶν τοῦ Στυλίου.

β'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Μάμαντος καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ νηστευτοῦ, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.

γ'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἀνθίμου, ἐπισκόπου Νικομηδείας, καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Θεοκτίστου, τοῦ συνάσκητοῦ τοῦ μεγάλου Εὐθυμίου.

δ'. Τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου προφήτου Μωυσέως, καὶ τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Βαβύλα καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ.

Ἀκολουθία τοῦ Μηναίου καὶ τῆς Ὀκτωήχου, ἐὰν ἔχη καὶ ἀκολουθία προφήτου. Ἀναγινώσκομεν μετὰ τὸ προκείμενον προφητείας τὸ πρῶτον τῆς Ἑξόδου· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς Μωυσῆν, καταβάς, τὸ δεύτερον τῆς Ἑξόδου· Εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τὸν Μωυσῆν, ἀνάβηθι πρὸς με, καὶ τὸ τρίτον τῆς Ἑξόδου· Ἐλάλησεν Κύριος πρὸς Μωσῆν, ἐνώπιον... [π. 25).

ε'. Τοῦ ἁγίου προφήτου Ζαχαρίου, τοῦ πατρὸς τοῦ Προδρόμου καὶ τοῦ ἁγίου Κυρίλλου, ἐπισκόπου Γορτύνης.

ς'. Ἡ μνήμη τοῦ γεγονότος θαύματος ἐν Κολοσσαῖς, ἥτοι ἐν Χώναις παρὰ τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαήλ, καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Εὐδοξίου, τοῦ ἐν Μελετινῇ, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἀθλησάντων.

ζ'. Προεόρτιον τῆς γεννήσεως τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Σώζοντος.

η'. Τὸ γενέσιον τῆς ἁγίας Θεοτόκου (ἀγρυπνία).

θ'. Τῶν ἁγίων καὶ δικαίων, Ἰωακείμ καὶ Ἄννης.

ι'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Μηνοδώρας, Μητροδώρας καὶ Νυμφοδώρας, καὶ τοῦ ἁγίου Ἰουλιανοῦ Ἀγκύρας.

ια'. Τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Θεοδώρας τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ.

ιβ'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Αὐτονόμου.

ιγ'. Τὰ ἐγκαίνια τῆς ἁγίας Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν Ἀναστάσεως καὶ τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Κορνηλίου τοῦ ἑκατοντάρχου· προεόρτια τῆς ὑψώσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ.

ιδ'. Ἡ ὕψωσις τοῦ τιμίου Σταυροῦ † Εἰ τύχοι ἐν Κυριακῇ ἀναστάσιμα οὐ ψάλλεται, ἡ δὲ στιχολογία γίνεται κατὰ τὸν τύπον τῆς ἀγρυπνίας.

О выносѣ креста за малою вечернею наканунѣ Воздвиженія не говорится. На утрени крестъ выносится такъ: Ψαλλόντων τῶν ἀδελφῶν τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, ἀλλάσσει ὁ ἱερεὺς τὴν λευκὴν στολὴν καὶ αἶρει τὸν τίμιον σταυρὸν μετὰ τοῦ δίσκου ἐπὶ τῆς

κεφαλῆς αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ διακονικοῦ, καὶ ἐκφέρει μετὰ θυμιατοῦ καὶ λαμπάδων, καὶ τοῦ Τρισαγίου ψαλλομένου, εἰσοδεῦει καὶ τίθησιν αὐτὸν ἐν τῷ τετραποδίῳ, προεστρεπισμένῳ ὄντι ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ θυμιᾷ σταυροειδῶς καὶ ψάλλομεν τὸ Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου, βάλλει μετανοίας γ' καὶ λαβὼν τὸν τίμιον σταυρὸν μετὰ βασιλικῶν κλάδων ἵσταται κατὰ ἀνατολὰς καὶ ἐκφωνεῖ· Ἐλέησον ἡμᾶς ὁ Θεός. . . Зѧтѣмъ оδрыѡаеѣся рѷкопнѣ. ἐπὶ τὸ νότιον μέρος, πρὸς δυσμάς, ἐπὶ τὸ βόρειον μέρος и снова κατὰ ἀνατολὰς. . . πληρωθείσης δὲ ταύτης τίθησι τὸ τίμιον ξύλον ἐν τῷ δίσκῳ καὶ ψαλλόντων ἡμῶν Σῶσον, Κυριε, τὸν λαόν σου καὶ τὸν Σταυρὸν σου ὁ ἀσπασμὸς ὑπὸ πάντων τῶν ἀδελφῶν (л. 31, 22).

На полѣ замѣчанія: Ἡ κοίμησις τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου καὶ διοριζόμεθα [л. 3 οἰ.] Μηνὶ Σεπτεμβρίῳ ἐ' ἐκοιμήθη ὁ ὅσιος πατὴρ ἡμῶν Μελέτιος καὶ κτήτωρ τῆς μονῆς τοῦ Σεργίου [л. 32 οἰ.]

ιε'. Τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Νικήτα καὶ μεθεόρτια τοῦ Σταυροῦ, ἐν ᾗ καὶ ἀποδίδεται ἡ ἐορτή.

ισ'. Τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος Εὐφημίας τῆς πανευφήμου.

ιζ'. Τῆς ἁγίας Σοφίας καὶ τῶν τέκνων αὐτῆς, Πίστεως, Ἐλπίδος καὶ Ἀγάπης. Ἔστι καὶ ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου Φιλοθέου.

ιη'. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Συμεὼν τοῦ συγγενοῦς τοῦ Κυρίου καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Εὐμενίου, ἐπισκόπου Κρήτης.

ιθ'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Τροφίμου, Σαββατίου καὶ Δορυμέδοντος καὶ τῆς μάρτυρος Σωσάνης.

κ'. Τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Εὐσταθίου, καὶ τῆς συνοδίας αὐτοῦ.

κα'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος καὶ ἀποστόλου Κοδράτου, τοῦ ἐν τῇ Μαγνησίᾳ, τοῦ ἁγίου προφήτου Ἰωνᾶ καὶ τοῦ ὁσίου Ἰωνᾶ τοῦ πρεσβυτέρου, πατρὸς Θεοφάνους τοῦ ποιητοῦ.

κβ'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Φωκᾶ.

κγ'. Ἡ σύλληψις τοῦ ἁγίου προφήτου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου.

κδ'. Τῆς ἁγίας πρωτομάρτυρος καὶ ἱσαποστόλου Θέκλης.

κε'. Τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Εὐφροσύνης τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ τῶν ἁγίων μαρτύρων Παύλου καὶ Γάσπης. Ἀλληλούϊα.

κς'. Ἡ μετὰστασις τοῦ ἁγίου καὶ πανευφήμου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.

κζ'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Καλλιστράτου καὶ τῆς συνοδίας αὐτοῦ.
'Αλληλούια.

κη'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ ὁμολογητοῦ Χαρίτωνος.

κθ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Κυριακοῦ τοῦ ἀναχωρητοῦ.

λ'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Γρηγορίου τῆς μεγάλης 'Αρ-
μενίας.

Μ ἤ ν 'Ο κ τ ῶ μ β ρ ι ο ς,

ἔχων ἡμέρας λ'. ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας ια' καὶ ἡ νὺξ ιγ'.

Τῇ α'. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου 'Ανανίου καὶ τοῦ ὁσίου 'Ρωμανοῦ
τοῦ μελωδοῦ.

β'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Κυπριανοῦ καὶ 'Ιουστίνης.

γ'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Διονυσίου τοῦ 'Αρεοπαγίτου.

δ'. Τοῦ ἁγίου 'Ιεροθέου. 'Αλληλούια.

ε'. Τῆς ἁγίας μάρτυρος Χαριτίνης. 'Αλληλούια.

ς'. Τοῦ ἁγίου καὶ πανευφήμου ἀποστόλου Θωμᾶ.

ζ'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Σεργίου καὶ Βάχχου.

η'. Τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Πελαγίας τῆς ἐν 'Αντιοχείᾳ.

θ'. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου 'Ιακώβου τοῦ 'Αλφαίου.

ι'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Εὐλαμπίου καὶ Εὐλαμπίας. 'Αλληλούια.

ια'. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Φιλίππου ἐνὸς τῶν ζ' διακόνων καὶ τοῦ
ἁγίου Θεοφάνους τοῦ ποιητοῦ καὶ ὁμολογητοῦ.

ιβ'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων, Πρόβου, Ταράχου καὶ 'Ανδρονίκου καὶ
τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ ἀρχιεπισκόπου Νικαίας Θεοφάνους, τοῦ
ποιητοῦ καὶ ἁγιοσαββαΐτου.

ιγ'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Κάρπου καὶ Παπύλου. 'Αλληλούια.

ιδ'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Ναζαρίου, Γερβασίου, Προτασίου καὶ
Κελσίου.

ιε'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Λουκιανοῦ, πρεσβυτέρου 'Αντιοχείας καὶ
τοῦ ἁγίου Κοσμᾶ, ποιητοῦ τοῦ ἁγιοπολίτου.

ις'. Τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Λογγίνου τοῦ ἐκατοντάρχου.

ιζ'. Τοῦ ἁγίου προφήτου 'Ωσηέ. 'Αλληλούια.

ιη'. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ.

ιθ'. Τοῦ ἁγίου προφήτου 'Ιωὴλ καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Οὐάρου.
'Αλληλούια.

κ'. Τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος 'Αρτεμίου.

κα'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν 'Ιλαρίωνος τοῦ μεγάλου.

κβ'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀβερκίου, ἐπισκόπου Ἱεραπόλεως, καὶ τῶν ἁγίων ἐπτὰ παιδῶν τῶν ἐν Ἐφέσῳ.

κγ'. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου.

κδ'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Ἀρέθα καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.

κε'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Νοταρίου, Μαρκιανοῦ καὶ Μαρτυρίου. Ἀλληλούϊα.

Ηα πολѢ: Μηνὶ Ὀκτωβρίῳ κε' ἐκοιμήθη ὁ ὅσιος πατὴρ ἡμῶν Νεόφυτος καὶ κτήτωρ τῆς μονῆς τοῦ Σεργίου.

κς'. Τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Δημητρίου.

κζ'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Νέστορος. Ἀλληλούϊα.

κη'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Τερεντίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ, καὶ τῆς ἁγίας Νεονίλλης καὶ τῶν τέκνων αὐτῆς καὶ τοῦ ὁσίου Στεφάνου, τοῦ ποιητοῦ τοῦ ἁγιοσαββαίτου.

κθ'. Τῆς ἁγίας ὁσιομάρτυρος Ἀναστασίας τῆς Ῥωμαίας, καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀβραμίου.

λ'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Ζηνοβίου καὶ Ζηνοβίας καὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων Στάχυος, Ἀμπλίου, Οὐρβανοῦ καὶ τῶν λοιπῶν. Ἀλληλούϊα.

λα'. τοῦ ἁγίου Μαρκιανοῦ, ἐπισκόπου Συρακουσῶν καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἐπιμάχου.

Μ ἢ ν Ν ο έ μ β ρ ι ο ς ,

ἔχων ἡμέρας λ'. ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας ι', καὶ ἡ νύξ ὥρας ιθ'.

Τῇ α'. Τῶν ἁγίων καὶ θαυματουργῶν ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ.

β'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Ἀκινδύνου καὶ τῆς συνοδείας αὐτοῦ Πηγάσιου, Ἐλπιδοφόρου καὶ Ἀνεμποδίστου.

γ'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Ἀκεψιμᾶ, Ἰωσήφ καὶ Ἀειθαλᾶ, καὶ τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ ἐν Λύδοις, ἦτοι ἡ κατάθεσις τοῦ ἁγίου αὐτοῦ λειψάνου.

δ'. Τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Ἰωαννικίου τοῦ μεγάλου, καὶ τῶν ἁγίων ἱερομαρτύρων Νικάνδρου, ἐπισκόπου Μύρων καὶ Ἑρμαίου πρεσβυτέρου.

ε'. Τῶν ἁγίων ὁσιομαρτύρων Γαλακτίωνος καὶ Ἐπιστήμης. Ἀλληλούϊα.

ς'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Παύλου τοῦ ὁμολογητοῦ.

ζ'. Τῶν ἁγίων λγ' μαρτύρων, τῶν ἐν Μελιτινῇ μαρτυρησάντων, καὶ Λαζάρου τοῦ ὁμολογητοῦ. Ἀλληλούϊα.

η'. Ἡ σύναξις τῶν Ἀσωματών.

θ'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Ὀνησιφόρου, Πορφυρίου καὶ τῆς ὁσίας Ματρώνης, τῆς ὁσίας Θεοκτίστης τῆς Λεσβίας. Ἀλληλούϊα.

ι'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Νείλου καὶ τοῦ ὁσίου Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου, τῶν ἁγίων ἀποστόλων Ὀλυμπᾶ, Ῥοδίωνος καὶ τῶν λοιπῶν καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ὁρέστου.

ια'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Μηναῖ, Βίκτωρος καὶ Βικεντίου καὶ τῆς ἁγίας μάρτυρος Στεφανίτιδος.

ιβ'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ ἐλεήμονος.

ιγ'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου, ἀρχιεπισκόπου Κων-πόλεως τοῦ Χρυσοστόμου.

ιδ'. Τοῦ ἁγίου καὶ πανευφήμου ἀποστόλου Φιλίππου.

ιε'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων καὶ ὁμολογητῶν Γουρία, Σαμωνᾶ καὶ Ἀβιβίου.

ισ'. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου.

ιζ'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ θαυματουργοῦ.

ιη'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Πλάτωνος καὶ Ῥωμανοῦ. Ἀλληλούϊα.

ιθ'. Τοῦ ἁγίου προφήτου Αὐδίου καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Βαρ-λαάμ. Ἀλληλούϊα.

κ'. Προεόρτια τῆς ἐν τῷ ναῷ εἰσόδου τῆς ἁγίας Θεοτόκου καὶ τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Πρόκλου, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ Δεκαπολίτου.

κα'. Ἡ ἐν τῷ ναῷ εἴσοδος τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεο-τόκου.

κβ'. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Φιλήμονος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.

κγ'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀμφιλοχίου, ἐπισκόπου Ἰκονίου, καὶ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου, ἐπισκόπου Ἀκραγαντίνων.

κδ'. Τῆς ἁγίας ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Αἰκατερίνης καὶ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Μερκουρίου.

κε'. Τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν Κλήμεντος Ῥώμης καὶ Πέτρου Ἀλεξανδρείας.

κς'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς Ἀλυπίου. Ἀλληλούϊα.

κζ'. Τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Ἰακώβου τοῦ Πέρσου.

κη'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν ὁσιομάρτυρος Στεφάνου τοῦ νέου καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Εἰρηναρχου.

κθ'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Παραμόνου. Ἀλληλούια.

λ'. Τοῦ ἁγίου καὶ πανευφήμου καὶ πρωτοκλήτου Ἀνδρέου τοῦ ἀποστόλου.

Μήν Δεκεμβρίου,

ἔχων ἡμέρας λα'. ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας θ'. καὶ ἡ νύξ ὥρας ιε'.

α'. Τῇ πρώτῃ Δεκεμβρίου προφήτου Ναούμ. Ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας ἀρχόμεθα ψάλλειν προεορτὴν τοῦ ἁγίου Σάββα μέχρι τῆς ἡ' καὶ αὐτῆς, ἔχουν εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ψάλλομεν τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου καὶ τοῦ ἁγίου Σάββα, εἰς τὸ Δόξα ἀπὸ τῶν ἰδιομέλων τοῦ ἁγίου, καὶ μετὰ τὸ προκείμενον τῆς Ὀκτωήχου, καὶ εἰς τὸ Δόξα, ἰδιόμελον πρὸς τὸν ἔχον τῆς Ὀκτωήχου, ἀπολυτίκιον, ἥχος πρῶτος· Τῆς ἐρήμου πολίτου. Εἰς τὸν ὄρθρον μετὰ τὴν συνήθη στιχολογίαν οἱ κανόνες τῆς Ὀκτωήχου ἀπὸ β' τροπαρίων καὶ τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου καὶ τοῦ ἁγίου Σάββα, καὶ τὰ καθίσματα διὰ μέσης τῆς στιχολογίας, ἔχουν εἰς τὸ β' κάθισμα τῆς Ὀκτωήχου καὶ τὸ μαρτυρικόν, εἰς δὲ τὸ γ' κάθισμα καὶ ἀπὸ γ' ὥδῃς τὰ καθίσματα τῶν ἁγίων, καὶ ἀφ' ἑκτῆς κοντάκιον τοῦ ἁγίου Σάββα. Ἀπὸ τῆς σήμερον ἀναγινώσκομεν καὶ τὸν βίον αὐτοῦ· τὸ κείμενον ἐξαποστειλάριον τοῦ ἁγίου. Εἰς τοὺς αἵνους στιχηρὰ ἐκ τοῦ ἁγίου, εἰς τὸ Δόξα ἰδιόμελον, οἷον θέλει ὁ προεστώς, μετὰ τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ τῆς Ὀκτωήχου καὶ εἰς τὸ Δόξα τοῦ ἁγίου καὶ εἰς τὴν μεθεορτὴν ὁμοίως [π. 53].

β'. Τοῦ ἁγίου προφήτου Ἀββακούμ.

γ'. Τοῦ ἁγίου προφήτου Σωφρονίου.

δ'. Τῆς ἁγίας μάρτυρος Βαρβάρας καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου Λαμασκηνοῦ.

Τῇ ε' τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Ἐν τῇ ἀγία ἡμῶν λαύρᾳ τελεῖται ἀγρυπνία μεγάλη οὕτως· Εἰ μὲν τόχοι κυριακή, στιχολογεῖ, εἰ δὲ οὐ τόχοι, οὐ στιχολογοῦμεν, ἀλλὰ μετὰ τὸν ψαλμὸν τὸ Κύριε ἐκέκραξα πλ. α', ἰστώμεν στίχους ἡ' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ προσόμοια· Ὅσιε πάτερ, Δόξα ἰδιόμελον πλ. β', τὸ Κατ' εἰκόνα, Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Τίς μὴ μακαρίσει σε, εἴσοδος μετὰ τοῦ θυμιατοῦ καὶ ὁ οὐ λαμπρόων, προκείμενον τῆς ἡμέρας δις στιχόν, ἀναγνώσματα ὁσιακά, Εἶτα Καταξίωσον, καὶ ἐξέρχεται ἡ λιτὴ καὶ ψάλλομεν ἰδιόμελον, ἥχος β'· Τῶν ὑπὲρ νοῦν ἀγαθῶν, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον, καὶ γίνεται ἡ ἐκτενὴς ἐν τῇ θήκῃ τοῦ ἁγίου κατὰ τὴν τάξιν. Ὑποστρέφοντες δὲ ψάλλομεν στιχηρὰ πλ. α' Χαίροις ἀσκητῆς, α' στίχος· Μακάριος ἀνὴρ ὁ φοβούμενος, στίχος β'· Τίμιος ἐναντίον, Δόξα,

ἦχος πλ. β' "Οσιε πάτερ, Καὶ νῦν, Θεοτόκε, σὺ ἡ ἄμπελος, ἀπολυτίκιον ἦχος πλ. δ' Ταῖς τῶν δακρύων σου, εἴτα ἡ εὐλόγησις τοῦ ἄρτου καὶ ἡ διὰδοσις καὶ τοῦ ὕδατος ἡ οἴνου, ἐὰν εὐποροῦμεν, καὶ εὐθὺς τίθεται ἀνάγνωσις εἰς τὴν Μετάφρασιν ὁ βίος τοῦ ἁγίου. Καὶ μετὰ ταύτην τὸ ἐξάψαλμον, ἡ ἐξ ἔθους στιχολογία τῆς ἡμέρας καὶ ὁ πολυέλαιος, οἱ ἀναβαθμοί, τὸ α' ἀντίφωνον τοῦ δ' ἤχου, εἰ μὴ ἐστί κυριακή, προκείμενον ἦχος δ' Τίμιος ἐναντίον, στίχος· Τί ἀνταποδώσω, τὸ Πᾶσα πνοή, εὐαγγέλιον ὁσιακόν, ὁ ν', οἱ κανόνες εἰς ἦχον πλ. δ' δευτεροῦντες δύο τροπάρια ἐκ τοῦ ἐνὸς κανόνος, ἀπὸ γ' ὥδης κοντάκιον, ἦχος α', ἀφ' ἑκτης ἕτερον κοντάκιον πλ. δ' πρὸς τὸ 'Απ' ἀρχῆς ὡς ἀπὸ βρέφους τῷ Θεῷ, εἰς τὴν θ' ὥδην δίδονται τὰ φυτιλία, τὸ ἐξαποστειλάριον, τὸ Πᾶσα πνοή, εἰς τοὺς αἵνους στιχηρὰ προσόμοια, Δόξα πλ. δ' Τῶν μοναστῶν τά, Καὶ νῦν, θεοτοκίον ἡ ἦχος β πρὸς τὸ Σήμερον ὁ Χριστὸς ἐν Βηθλεέμ. Σήμερον τοῦ Χριστοῦ ὁ ἀσκητῆς ἐνδόξως ἐκδημήσας, σήμερον τῶν πόνων παυσάμενος... Εἴτα δοξολογία μεγάλη, τῷ ἁγίῳ ἀπολυτίκιον, ἡ ἐκτενὴ καὶ στερεοῦμεν, ὡς ἔθος, καὶ εὐθέως ἐξερχόμεθα εἰς τὴν θήκην τοῦ ἁγίου, ψάλλοντες στιχηρὰ ἦχος πλ. δ' Τοῖς φωτοβάλοις ἐλλαμφθεῖς, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον, ἐκτενὴ καὶ τελεία ἀπόλυσις. Εἰς τὴν λειτουργίαν τυπικὰ ἐκ τῶν κανόνων ὥδῃ δ', εἰς τὴν εἴσοδον τὸ ἀπολυτίκιον, Δόξα καὶ νῦν, τὸ κοντάκιον, προκείμενον, ἦχος βαρὺς· Εὐφρανθήσεται, στίχος· Εἰσακούσον ὁ Θεός, ὁ ἀπόστολος πρὸς Γαλάτας· Ἀδελφοί, ὁ καρπὸς τοῦ πνεύματος, Ἀλληλούια, ἦχος πλ. δ' Μακάριος ἀνὴρ ὁ φοβούμενος, εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον· Εἶπεν ὁ Κύριος· πάντα μοι παρεδόθη, κοινωνικόν· Εἰς μνημόσυνον αἰώνιον [π. 54—54).

ς'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Νικολάου, ἐπισκόπου Μύρων τῆς Λυκίας.

ζ'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀμβροσίου, ἐπισκόπου Μεδιολάνων.

η'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Παταπίου.

θ'. Ἡ σύλληψις τῆς ἁγίας καὶ θεομήτορος Ἀννης.

ι'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Μηνᾶ, Ἑρμογένους καὶ Εὐγράφου.

ια'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Δανιὴλ τοῦ στυλῆτου.

ιβ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ θαυματουργοῦ Σπυριδωνος.

ιγ'. Τῶν ἁγίων ἐνδόξων τοῦ Χριστοῦ μεγάλων μαρτύρων Εὐστρα-

τίου, Αὔξεντίου, Εὐγενίου, Μαρθαρίου καὶ Ὁρέστου. Κυριακὴ τῶν ἁγίων προπατόρων.

ιδ'. Τοῦ ἁγίων μαρτύρων Θύρσου, Λευκίου, Φιλήμονος, Ἀπολλωνίου καὶ Ἀριανοῦ. Ἀλληλοῦα.

ιε'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἐλευθερίου.

ισ'. Τοῦ ἁγίου προφήτου Ἀγγαίου. Ἀλληλοῦα.

ιζ'. Τοῦ ἁγίου ἐνδόξου προφήτου Δανιὴλ καὶ τῶν ἁγίων τριῶν παίδων.

ιη'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Σεβαστιανοῦ καὶ τῆς συνοδίας αὐτοῦ. Ἀλληλοῦα.

ιβ'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Βονιφατίου. Ἀλληλοῦα.

Σάββατον πρὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως. Κυριακὴ τῶν ἁγίων πατέρων.

κ'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἰγνατίου.

κα'. Τῆς ἁγίας μάρτυρος Ἰουλιανῆς, τῆς ἐν Νικομηδείᾳ μαρτυρησάσης.

κβ'. Τῆς ἁγίας μάρτυρος Ἀναστασίας.

κγ'. Τῶν ἁγίων ι' μαρτύρων τῶν ἐν Κρήτῃ.

κδ'. Τῆς ἁγίας ὁσιομάρτυρος Εὐγενίας.

Въ навечеріе Рождества Христова первый часъ съ обычными псалмами и 12 тропарями присоединыся къ утрени. Обычные псалмы на трехъ слѣдующихъ часахъ съ 12 тропарями вычитывались всѣ вмѣстѣ. Послѣ литургіи καὶ μετὰ τὴν διάδοσιν τοῦ κατακλαστοῦ καὶ τὴν εὐχὴν, πολυχρονίζομεν κατὰ τὸν τύπον ἐν τῷ ναῷ, ἀρχόμενοι· Ἡ Παρθένος σήμερον. Καὶ μετὰ τοῦτο ἀπερχόμεθα ἐν τοῖς κελλίοις ἡμῶν καὶ ἐσθίομεν μικρόν, ὡς ὁ καθεὶς βούλεται διὰ τὴν προσδοκωμένην ἀγρυπνίαν, ἰχθύας δὲ οὐκ ἐσθίομεν.

κε'. Ἡ κατὰ σάρκα γέννησις τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Всенощное бдѣніе начинается великимъ повечеріемъ [л. 61]. Послѣ утрени πολυχρονίζομεν κατὰ τὸν τύπον [л. 62], καὶ συναγόμεθα πάλιν πάντες (т. е. послѣ вечерни и утрени, если навечеріе въ недѣлю) καὶ παρακράζομεν τὸν ἡγούμενον, εἰ δὲ πολλάκις οὐκ ἐστὶν ὁ ἡγούμενος, κυκλοῶμεν τὸν θρόνον αὐτοῦ καὶ φάλλομεν, ὡς προλέλεκται πρῶτον τὸ Ἡ Παρθένος σήμερον, εἶτα πολυχρονίζομεν ἐκ τρίτου καὶ ἀπολυόμεθα [л. 62 об.].

κς'. Ἡ σύναξις τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου

Κυριακὴ μετὰ τὴν Χριστοῦ γέννησιν.

κζ'. Τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ ὁμολογητοῦ Θεοδώρου, τοῦ γραπτοῦ καὶ ἁγιοσαββαΐτου.

κη'. Τῶν ἁγίων δισμυρίων, τῶν ἐν Νικομηδείᾳ καέντων.

κθ'. Τῶν ἁγίων νηπίων, τῶν ἐν Βηθλεὲμ ὑπὸ Ἡρώδου ἀναιρεθέντων, χιλιάδων ὄντων ιδ', καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Μαρκέλλου, ἀρχιμανδρίτου τῆς μονῆς τῶν ἀκοιμήτων.

λ'. Τῆς ἁγίας μάρτυρος Ἀνυσίας καὶ τοῦ ὁσίου Ζωτικοῦ τοῦ ὀρφανοτρόφου.

λα'. Τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Μελάνης τῆς Ῥωμαίας.

Μ ἢ ν Ἰ α ν ο υ ἄ ρ ι ο ς ,

ἔχων ἡμέρας λα'. ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας ι', καὶ ἡ νύξ ὥρας ιδ'.

Τῇ α'. Ἡ κατὰ σάρκα περιτομὴ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ, καὶ μνήμη τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου.

β'. Προεόρτια τῶν Φώτων, καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σιλβέστρου, πάπα Ῥώμης.

γ'. Προεόρτια, καὶ τοῦ ἁγίου προφήτου Μαλαχίου.

δ'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Γορδίου καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Θεοκτίστου.

ε'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Θεοπέμπτου καὶ Θεωνᾶ, καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Παύλου τοῦ Θηβαίου.

Наканунѣ Богоявленія совершались часы и все прочее по обычною навечеріи Рождества Христова. Послѣ литургіи μετὰ δὲ τὴν μετάληψιν τῶν θείων μυστηρίων κατακλαστὸν οὐ δίδοται, οὐδὲ ὁ ψαλμὸς λέγεται, ἀλλὰ δίδονται κηρία τοῖς ἀδελφοῖς, ὁ δὲ ἱερεὺς λέγει· Ὁρθοὶ μεταλαβόντες, εἶτα· "Οτι σὺ εἶ ὁ ἁγιασμὸς ἡμῶν, καὶ ἡμεῖς τὸ Ἄμην καὶ ψάλλομεν τροπάρια, ᾠχος πλ. δ' Φωνὴ Κυρίου, ἐκ τρίτου. Καὶ τούτου ψαλλομένου, ἐξερχόμεθα εἰς τὸν φωτιστῆρα и далѣе обычный чинъ водоосвященія [л. 69]. Послѣ послѣдней молитвы и главопреклоненія λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὸν σταυρὸν ἀπὸ τοῦ βαστάζοντος αὐτὸν καὶ εὐλογεῖ τὰ ὕδατα σταυροειδῶς, κατὰ γων αὐτὸν ὄρθιον ἐν τῷ ὕδατι καὶ ψάλλον ᾠχος α'. Ἐν Ἰορδάνῃ βαπτιζομένου. Καὶ πάντες βαπτιζόμενοι ἐκ τῆς τοῦ ὕδατος ῥαντίσεως καὶ πόσεως, εἰσέρχονται ἐν τῷ ναῷ, ψάλλοντες· Ἐν Ἰορδάνῃ βαπτιζομένου. Εἶτα ὁ ἱερεὺς·

Ἐν εἰρήνῃ προσέλθωμεν, Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν καὶ λέγει τὴν ὀπισθάμβωνον εὐχὴν, εἶτα λέγει τὸν ψαλμόν, καὶ λαμβάνομεν τὸν κατακλαστόν καὶ πολυχρονίζομεν καὶ ἀπόλυσις. Καὶ ἀπερχόμεθα ἐν τοῖς κελλίοις ἡμῶν καὶ ἐσθίομεν μικρὸν διὰ τὴν ἀγρυπνίαν, πλὴν οὔτε τυροῦ, οὔτε ὡοῦ γευόμεθα. . . [π. 70).

Послѣ утрени: Οὐ μέντοι ποιούμεν πάλιν ἁγιασμόν, ἀλλὰ στερεοῦμεν τοὺς βασιλεῖς καὶ παρακράτους τὸν ἡγούμενον [π. 71 οἰ.).

ς'. Τὰ ἅγια Θεοφάνεια τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

ζ'. Ἡ σύναξις τοῦ Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου.

η'. Τῆς ἁγίας μάρτυρος Δομνίκης καὶ τοῦ ὁσίου Γεωργίου τοῦ Χοζεβίτου, καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου, τοῦ ἐπισκόπου καὶ ἡσυχαστοῦ τῆς λαύρας τοῦ ἁγίου Σάββα.

θ'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Πολυεύκτου.

ί'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου Νύσσης καὶ Δομετιανοῦ, ἐπισκόπου Μελιτινῆς, καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Μαρκιανοῦ, πρεσβυτέρου καὶ οἰκονόμου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας.

ια'. Μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Θεοδοσίου τοῦ κοινοβιάρχου.

ιβ'. Τῆς ἁγίας μάρτυρος Τατιανῆς.

ιγ'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Ἑρμούλου καὶ Στρατονίκου.

ιδ'. Τῶν ὁσίων καὶ θεοφόρων πατέρων ἡμῶν, τῶν ἐν Σινᾷ καὶ Παῖθῳ ἀναιρεθέντων. Ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀποδίδεται ἡ ἑορτή.

ιε'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Καλυβήτου.

ισ'. Ἡ προσκύνησις τῆς τιμίας ἀλύσεως τοῦ ἁγίου καὶ πανευφύμου ἀποστόλου Πέτρου.

ιζ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀντωνίου τοῦ μεγάλου.

ιη'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου τοῦ μεγάλου καὶ Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας.

ιθ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου.

Τῇ κ' τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Εὐθυμίου τοῦ μεγάλου. Εἰ μὲν θέλει ὁ προσεστώς, γίνεται ἀγρυπνία, εἰ δ' οὖν κατὰ τὴν συνήθειαν παρελάβομεν γὰρ ἐν Παλαιστίνῃ συνάγεσθαι εἰς τὴν μονὴν τοῦ ἁγίου κακεῖ ποιεῖν ἀγρυπνίαν καὶ ἑορτάζειν τὸν ἅγιον. Μὴ γινομένης δὲ ἀγρυπνίας ἐν τῇ ἁγίᾳ ἡμῶν λαύρᾳ, ἐσπέρας οὐ στιχολογούμεν, ἀλλ' ἰστώμεν στιχηρὰ προσόμοια ἤχος, α'. . . Служба съ поііеіеємъ [π. 77 οἰ.).

κα'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Μαξίμου καὶ Νεοφύτου μάρτυρος.

Ha πολὲ замѣтка. Ἐτυπώθη παρὰ ὁσιωτάτου καθηγουμένου τῆς σεβασμίας μονῆς τοῦ Σεργίου· γινέσθω κατὰ τὴν κα' τοῦ Ἰαννουαρίου μηνὸς μνημόσυνα τῶν ἀοιδίμων καὶ ἁγίων κτιτόρων τῆς αὐτῆς μονῆς. [π. 78).

κβ'. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Τιμοθέου καὶ τοῦ ἁγίου ὁσιομάρτυρος Ἀναστασίου τοῦ Πέρσου.

κγ'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Κλήμεντος Ἀγκύρας καὶ Ἀγαθαγγέλου.

κδ'. Τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Ξένης.

κε'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου.

κς'. Τῶν ὁσίων θεοφόρων πατέρων ἡμῶν Ξενοφῶντος καὶ τῆς συνοδίας αὐτοῦ. Ἀλληλούια.

κζ'. Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ τιμίου λειψάνου τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

κη'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἐφραίμ τοῦ Σύρου.

κθ'. Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ τιμίου λειψάνου Ἰγνατίου τοῦ θεοφόρου.

λ'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἰππολύτου, πάπα Ῥώμης, καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Κυριακοῦ, τοῦ ἀσκητοῦ τῆς λαύρας τοῦ ἁγίου Σάβρα καὶ ὁμολογητοῦ. Ἀλληλούια.

λα'. Τῶν ἁγίων καὶ θαυματουργῶν ἀναργύρων Κόρου καὶ Ἰωάννου.

Μήν Φεβρουάριος,

ἔχων ἡμέρας κη'. ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας ια' καὶ ἡ νύξ ὥρας ιγ'.

Τῇ α'. Τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Τρύφωνος καὶ προεόρτια τῆς ὑπαπαντῆς.

β'. Ἡ ὑπαπαντὴ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

γ'. Τοῦ ἁγίου καὶ δικαίου Συμεὼν τοῦ Θεοδόχου.

δ'. Τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Ἰσιδώρου τοῦ Πηλουσιώτου.

ε'. Τῆς ἁγίας μάρτυρος Ἀγάθης.

ς'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Βουκόλου.

ζ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Παρθενίου, ἐπισκόπου Λαμψάκου καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Λουκά τοῦ ἐν Ἑλλάδι.

η'. Τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ Στρατηλάτου καὶ τοῦ ἁγίου προφήτου Ζαχαρίου.

θ'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Νικηφόρου.

ι'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Χαραλάμπους. Ἀλληλούια.

ια'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Βλασίου.

ιβ'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Μελετίου, ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας, καὶ τῶν ἁγίων χιλίων τριῶν μαρτύρων.

ιγ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Μαρτινιανοῦ. Ἀλληλούια.

ιδ'. Τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Αὐξεντίου. Ἀλληλούια.

ιε'. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ὁνησίμου, μαθητοῦ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Παύλου.

ισ'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Παμφίλου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ. Ἀλληλούια.

ιζ'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Θεοδώρου τοῦ Τύρωνος καὶ τῆς ἁγίας Μαριάμνης.

ιη'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Λέοντος, πάπα Ῥώμης.

ιθ'. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἀρχίππου, τῶν ἁγίων Μαξίμου, Θεοδοσίου καὶ τῶν λοιπῶν.

κ'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Λέοντος Κατάνης. Ἀλληλούια.

κα'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Τιμοθέου τοῦ ἐν συμβόλοις, καὶ τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Εὐσταθίου, ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας. Ἀλληλούια.

κβ'. Τῶν λειψάνων τῶν ἁγίων μαρτύρων, τῶν εὐρεθέντων ἐν τοῖς Εὐγενίου. Ἀλληλούια.

κγ'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Πολυχάρπου. Ἀλληλούια.

κδ'. Ἡ εὐρεσις τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου.

κε'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ταρασίου, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως. Ἀλληλούια.

κς'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Πορφυρίου Γάζης. Ἀλληλούια.

κζ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Προκοπίου ὁμολογητοῦ τοῦ Δεκαπολίτου.

κη'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ ὁμολογητοῦ καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀκακίου. Ἀλληλούια.

κθ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Κασσιανοῦ τοῦ Ῥωμαίου. Ἀλληλούια.

Μ ἢ ν Μ ἄ ρ τ ι ο ς,

ἔχων ἡμέρας λα΄, ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας ιβ΄ καὶ ἡ νύξ ὥρας ιβ΄.

Τῇ α΄ τῆς ἁγίας ὁσιομάρτυρος Εὐδοκίας. Ἀλληλούια.

β'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Θεοδότου, ἐπισκόπου Κυρήνης τῆς Κύπρου.

γ'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Εὐτροπίου, Κλεονίκου καὶ Βασιλίσκου.

δ'. Τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Γερασίμου, τοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ.

ε'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Κόνωνος.

ς'. Τῶν ἁγίων μβ' μαρτύρων, τῶν ἐν Συρίᾳ τελειωθέντων.

ζ'. Τῶν ἁγίων ιερομαρτύρων, τῶν ἐν Χερσῶνι ἐπισκοπησάντων Βασιλείου, Ἐφραίμ, Εὐγενίου καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς.

η'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Θεοφυλάκτου, ἐπισκόπου Νικομηδείας.

θ'. Τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα μαρτύρων, τῶν ἐν Σεβαστείᾳ τῇ λίμνῃ μαρτυρησάντων. Ἐνταῦθα σχολάζουν αἱ μετάνοιαι ἀπ' αὐτῆς τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἑσπερινοῦ, πλὴν τῶν τελευταίων γ' μεγάλων μετανοιῶν. Утренняя начинается отъ «Слава въ вышнихъ Богу». Евангелія и славословія нѣтъ. Служба обычная постовая. Καταλαβούσης δὲ τῆς γ' ὥρας, κρούει ὁ κανδηλάπτης τὸ σίδηρον, καὶ συνταχθέντες πάντες, ἐξερχόμεθα εἰς τὰ προσκυνήματα λιτανεύοντες, καὶ φάλλομεν τὰς γ' ὥρας μετὰ τῆς στιχολογίας, εἴτα διαναπαυόμεθα ὀλίγον, ἀναγινώσκομεν τὸ μαρτύριον τῶν ἁγίων, εἴτα ἀπερχόμεθα εἰς ἄλλον προσκύνημα καὶ φάλλομεν τὴν ς' ὥραν, ὡς καὶ τὴν γ', ὁμοίως καὶ τὴν θ' ἀλλαχοῦ, καὶ μετὰ ταῦτα ὑποστρέφομεν ἐν τῷ νάρθηκι φάλλομεν κοντάκιον καὶ στιχηρά. Καὶ μετὰ τὸ εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναὸν γίνεται ἐκτενή, εἴτα λέγει· Μνήσθητι ἡμῶν, Κύριε, συνήθως καὶ τὰ λοιπά, αἱ τρεῖς μετάνοιαι καὶ ἀπολυσίς. Εἰς δὲ τὰ ἑσπερινὰ οὐ στιχολογοῦμεν, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας, εἴτα τοῦ Τριωδίου καὶ τῶν ἁγίων, ἥχος β' Φέροντες τὰ παρόντα γενναίως καὶ τὰ λοιπὰ πρὸς ἅπαξ καὶ τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου, Δόξα, ἥχος πλ. α' Ἀθλοφόροι Χριστοῦ, Καὶ νῦν, θεοτοκίον. εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, τὰ ἀναγνώσματα τῆς ἡμέρας, τὸ Κατευθυντήτω, καὶ εὐθὺς ὁ ἱερεὺς· Σοφία καὶ φάλλει τὸ προκείμενον τοῦ ἀποστόλου πλ. α' Σὺ, Κύριε, φυλάξαις, στίχος· Σῶσόν με, Κύριε, ὁ ἀπόστολος πρὸς Ἑβραίους· Ἀδελφοί, τοιοῦτον ἔχοντες, Ἀλληλούια, ἥχος δ' Ἀλαλάξατε τῷ Κυρίῳ, στίχος β' Ὅτε ἐδοκίμασας ἡμᾶς, εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον· Εἶπεν ὁ Κύριος· ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, κοινωνικόν· Εἰς μνημόσυνον. Αὕτη ἡ ἀκολουθία γίνεται, εἰ τύχοι νηστεία, εἰ ἐν σαββάτῳ ἢ ἐν κυριακῇ γίνεται ἡ ἀκολουθία τῶν ἁγίων καὶ τῆς ἡμέρας. Εἰ δὲ τῇ γ' κυριακῇ τῆς σταυροπροσκυνήσεως τύχοι, φάλλεται ἡ ἀκολουθία πᾶσα ἀναστάσιμα τοῦ σταυροῦ καὶ τῶν ἁγίων, εἰς τὴν λειτουργίαν προκείμενον τοῦ σταυροῦ, ἀπόστολος τῆς ἡμέρας καὶ τῶν ἁγίων, Ἀλληλούια, στίχος α' τοῦ σταυροῦ καὶ β' τῶν ἁγίων, εὐαγ-

γέλια ἀμφοτέρα, κοινωνικόν· Ἐσημειώθη ἐφ' ἡμᾶς τὸ φῶς καὶ τὸ Εἰς μνημόσυνον αἰώνιον [π. 89).

ι'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Κοδράτου καὶ τῆς συνοδίας αὐτοῦ.

ια'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Σωφρονίου, πατριάρχου Ἱεροσολύμων.

ιβ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ ὁμολογητοῦ Θεοφάνους τῆς Σεγριανῆς.

ιγ'. Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου τοῦ ἁγίου Νικηφόρου, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.

ιδ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Βενεδίκτου.

ιε'. Τῶν ἁγίων ἐπτὰ μαρτύρων, Ἀγαπίου καὶ τῶν λοιπῶν.

ις'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Σαβίνου.

ιζ'. Τοῦ ἁγίου Ἀλεξίου, τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ.

ιη'. Τοῦ ἁγίου Κυρίλλου, πατριάρχου Ἱεροσολύμων.

ιθ'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Χρυσάνθου καὶ Δαρείας.

Τῇ κ' τῶν ὁσίων πατέρων ἡμῶν, τῶν ἐν τῇ λαύρᾳ τοῦ ἁγίου Σάββα ἀναιρεθέντων ὑπὸ Περσῶν καὶ Μαύρων. Σχολάζουσιν αἱ μετάνοιαι ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἐσπερινοῦ πλὴν τῶν τελευταίων τριῶν. Ἐν ταύτῃ τῇ ἁγίᾳ λαύρᾳ καὶ μόνῃ, ἣ ἂν ἡμέραν τύχη, φάλλομεν Θεὸς Κύριος, ἐκτὸς τῆς μεγάλης ἐβδομάδος. Ἐὰν δὲ τότε τύχη, προφάλλομεν τὴν ἀκολουθίαν πᾶσαν μεσεβδόμαδα τοῦ ἁγίου Λαζάρου, ἥγουν τῇ δ' ὥψέ, ἀλλὰ καὶ τῷ σαββάτῳ τοῦ ἁγίου Λαζάρου ἢ τῇ κυριακῇ τῶν βαίων· εἰ τύχοι τῇ δ' ὥψέ, ποιοῦμεν τὴν τοιαύτην ἀκολουθίαν διὰ τὰς μετανοίας, τελεῖται δὲ οὕτως· Ἐσπέρας εἰς τὸ λυχνικὸν στιχολογοῦμεν καὶ ἰστώμεν εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἢ καὶ φάλλομεν τὸ ἰδιόμελον τοῦ Τριφδίου δις καὶ τὰ προσόμοια κατὰ τὸν τύπον, εἴτα τῶν ἁγίων ἐκ δευτέρου· τὸν γὰρ ἅγιον τοῦ Μηναίου τῆς ἡμέρας, ἐν ᾗ ποιοῦμεν δηλονότι τὴν ἀγρυπνίαν, προφάλλομεν Δόξῃ, ἰδιόμελον ἤχος πλ. δ' Ὅσοι πατέρες μελετήσαντες), Καὶ νῦν, θεοτοκίον, ἢ εἴσοδος, τὰ ἀναγνώσματα. τὸ Κατευθυνθήτω καὶ καθεξῆς ἡ λειτουργία τῶν προηγιασμένων. Περὶ δὲ ὥραν α' τῆς νυκτὸς σημαίνει κατὰ τὸν τύπον καὶ συναγόμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ φάλλομεν τὰ ἀπόδειπνα μετὰ κατανύξεως καὶ ἡσύχως, ὃ δὲ κανδηλάπτης, φαλλόντων ἡμῶν ταῦτα, ἐξέρχεται καὶ τίθῃσι τὸ ἀναλόγιον ἔμπροσθεν τῆς θήκης τοῦ ἁγίου μετὰ σκεπάσματος βλατίου καὶ ἐπιτίθῃσιν ἐν αὐτῷ τὸ βιβλίον τῶν κεκοιμημένων πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν, ἴστησι καὶ μανουάλια β', ἅπτει καὶ κανδήλαν ἐπάνω τοῦ κοιμητηρίου, ὁμοίως τίθῃσι καὶ ἀρούλιον μετὰ θυμιαμάτων πολλῶν. Ἡμεῖς

δὲ τελέσαντες τὰ ἀπόδειπνα, ἐξερχόμεθα εἰς τὴν λιτὴν, ὡς ἔθος, τοῦ ἱερέως προπορευομένου μετὰ θυμιατοῦ καὶ λαμπάδος· φάλλονται ἰδιόμελα ἤχος πλ. δ' Ὅσοι πατέρες, μελετήσαντες ἡμέραν, καὶ ἀπερχόμεθα εἰς τὴν θεόκτιστον ἐκκλησίαν, εἶτα λέγει· Δόξα εἰς τὸν αὐτὸν ἦχον· Τὸν ἰσάγγελον βίον, Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Ἀγία Παρθένος Μαρία, καὶ ποιεῖ ὁ ἱερεὺς τὴν συναπτὴν καὶ ἐξερχόμεθα εἰς τὴν θήκην τοῦ ἁγίου, φάλλονται τοῦ ἁγίου τὸ ἰδιόμελον τοῦ ἤχου, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον, ὁ δὲ ἱερεὺς οὐκ ἀπέρχεται εἰς τὴν θήκην τοῦ ἁγίου, ὡς ἔθος ἔχει, ἀλλ' εἰς τὸ ἀναλόγιον. Καὶ πληρωθέντος τοῦ θεοτοκίου καὶ γινόμενης στιγμῆς, ἀναπτύσσει τὸ βιβλίον τῶν κεκοιμημένων, κρατῶν κηρίον πτενὸν καὶ ἄρχεται ἐκτενῆς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ἡμεῖς τὸ Κύριε ἐλέησον γ'. Ὁ ἱερεὺς· Ἐτι ὑπὲρ τῶν ὁσίων πατέρων ἡμῶν, κατὰ τὴν τάξιν τοῦ βιβλίου ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους· οὐ μέντοι λέγει καθὲν ὄνομα Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, ἀλλ' ὅσον δύναται ἀναπνεῦσαι συνάπτει τὰ ὀνόματα, ἅπαξ λέγει τὸ Ἐτι ἐκτενῆς, ὁ δὲ λαὸς ἅπας βάλλει μετανόιας ἀστάτους καὶ ἀμετρήτους· λέγει τὸ Κύριε ἐλέησον οὐ μέντοι ἴστανται εἰς τὰ στασίδια αὐτῶν, ἀλλ' ἕκαστος, ὅπου τύχη, καὶ προαιρεῖται ἐν τῇ ἀγίᾳ μάνδρα, ἀγωνιζόμενος καὶ ὑπὲρ δύναμιν εἰς τὸ γονυκλιτεῖν. Πληρωθέντος δὲ τοῦ βιβλίου, λέγει ὁ ἱερεὺς· Σῶσον ὁ Θεὸς τὸν λαόν σου, τὸ Ἀντιλαβοῦ, Τῆς παναγίας, Εἰρήνην πᾶσι καὶ λέγει τὴν εὐχὴν· Δέσποτα πολυέλεε. Πληρωθείσης δὲ ταύτης, εἰσερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ, φάλλονται προσόμοια τῶν ἁγίων, στίχος· Τίμιος ἐναντίον, στίχος β' Ἐκέκραξαν οἱ δίκαιοι, Δόξα, ἤχος πλ. δ' Μακάριοι ἐστε, ὅσοι καὶ μάρτυρες, Καὶ νῦν, θεοτοκίον. Εἶτα Τρισάγιον, τὸ ἀπολυτίκιον· Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ἡ εὐλόγησις τοῦ ἄρτου καὶ τίθεται ἀνάγνωσις· ἡ ἐξήγησις τῶν πατέρων, εἶτα τὸ ἐξάψαλμον, τὸ Θεὸς Κύριος, ἡ στιχολογία κατὰ τὴν τάξιν ταύτην, τὰ καθίσματα τοῦ Τριωδίου διαμένει, οἱ ἀναβαθμοὶ ἤχος δ' Ἐκ νεότητός μου, προκείμενον· Τίμιος ἐναντίον, στίχος· Τί ἀνταποδώσω, τὸ Πᾶσα πνοή, εὐαγγέλιον· Τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ ἔσται ὁ Ἰησοῦς, ὁ ν', οἱ κανόνες· πρῶτον τὰ τριωδικὰ εἰς τὴν τάξιν αὐτῶν καὶ τῶν ἁγίων, ἤχος πλ. δ', κρατοῦμεν στίχους ς', ἀφ' ἑκτῆς τὸ κοντάκιον, τὸ ἐξαποστειλᾶριον, Πᾶσα πνοή, Οἱ αἱνοῖ, τὸ ἰδιόμελον τοῦ Τριωδίου καὶ προσόμοιον τῶν ἁγίων, ἤχος πλ. δ'· Τὸν ἰσάγγελον βίον, Δόξα, τὸ μαρτυρικόν, Καὶ νῦν, θεοτοκίον, δοξολογία μεγάλη, τὸ ἀπολυτίκιον, ἐκτενή, αἱ τρεῖς μετάνοιαι καὶ εὐθύς ἡ α' ὥρα κατὰ τὴν τάξιν αὐτῆς καὶ αἱ τελευταῖαι γ' γονυκλισίαι καὶ ἀπόλυσις. Καὶ ἐξερχόμεθα εἰς τὴν λιτὴν, καθὼς καὶ ἐν τῇ ἑορτῇ τῶν ἁγίων μ', οὕτως

ἐορτῆς καὶ μετὰ ταῦτα πάλιν τοῦ Πάσχα, ἥχος πλ. α' Πάσχα ἱερὸν καὶ τὰ λοιπά, εἴτα ὁ ἀσπασμός, ἐκτενὴ καὶ ἀπόλυσις. Λιτὴ δὲ οὐ γίνεται. Εἰς τὴν λειτουργίαν τὰ ἀντίφωνα τοῦ Πάσχα, ἀντὶ τοῦ Τρισαγίου· Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, προκείμενον τοῦ Πάσχα, ἀπόστολοι β', πρῶτον τοῦ Πάσχα καὶ τὰ εὐαγγέλια ὡσαύτως, καὶ καθεξῆς ἡ θεία λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου [л. 99 об., 100).

Если Благовѣщеніе въ понедѣльникъ, то служба, какъ въ Тип. XIII в. лавры пр. Аѳанасія, но съ особенностію: Καὶ εἴ ἐστιν ἀγρουπνία, γίνεται ἡ εὐλόγησις τοῦ ἄρτου καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία, εἰ δ' οὐ, λέγει Χριστὸς κατὰ τὸν τύπον καὶ ἀπόλυσις.

Изложеніе случаевъ оканчивается такъ: Οὗτος ὁ τύπος γίνεται καὶ ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐτέρᾳ τύχη μετὰ τὸ Πάσχα ὁ Εὐαγγελισμός, ἐὰν δὲ πάρεξ τούτου, ἐν ἄλλῃ κυριακῇ φθάσῃ, πρῶτον ψάλλομεν τὰ τῆς κυριακῆς εἴτα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ [л. 101). Никакого замѣчанія нѣтъ относительно того, какъ составлены эти службы.

κε'. Ὁ Εὐαγγελισμός τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου Μαρίας.

κς'. Ἡ σύναξις τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριήλ.

κζ'. Τῆς ἁγίας μητρὸς ἡμῶν Ματρώνης τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ.

κη'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Στεφάνου τοῦ θαυματουργοῦ καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰλαρίωνος τοῦ νέου. Ἀλληλούια.

κθ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Μάρκου, ἐπισκόπου Ἀρεθουσίων, καὶ Κυρίλλου διακόνου καὶ ἐτέρων πολλῶν, τῶν ἐπὶ Ἰουλιανοῦ τοῦ μισοχρίστου ἀθλησάντων.

λ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου, καθηγητοῦ τοῦ ὄρους Σινᾶ, καὶ συγγραφέως τῆς Κλίμακος.

λα'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ θαυματουργοῦ Ὑπατίου, ἐπισκόπου Ἀγκύρας.

Μὴν Ἀπρίλιος,

ἔχων ἡμέρας λ', ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας ιγ'. καὶ ἡ νύξ ὥρας ια'.

Τῇ α'. Τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας.

На полѣ замѣчено: Μηνὶ Ἀπριλίῳ α' ἐκοιμήθη ὁ ὅσιος πατήρ κυρ Νικόδημος καὶ κτίτωρ τῆς μονῆς τοῦ Σεργίου [л. 101).

Τῇ β' τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ θαυματουργοῦ Τίτου καὶ

τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Στεφάνου τοῦ Τριχηναῖ τοῦ ἁγιοσαββαίτου [π. 101 ὁδ.).

Τῇ γ' τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Νικηφόρου, ἡγουμένου τοῦ Μιδι-
κίου († 624).

Τῇ δ' τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Γεωργίου τοῦ ἐν τῷ Μαλεῳ καὶ
τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωσήφ τοῦ ποιητοῦ.

Τῇ ε' τῶν ἁγίων μαρτύρων Θεοδούλου καὶ Ἀγαθοπόδου.

ς'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Εὐτυχίου, πατριάρχου Κωνσταντινου-
πόλεως.

ζ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Γεωργίου, ἐπισκόπου Μελιτινῆς.

η'. Τῶν ἁγίων ἀποστόλων Ἡρωδίωνος, Ἀγάβου, Ρούφου, Ἀσυγ-
κρίτου, Φλέγοντος, Ἑρμοῦ καὶ Ἐπαφράτου.

θ'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Εὐψυχίου.

ι'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Τερεντίου, Πομπηίου καὶ τῶν σὺν
αὐτοῖς.

ια'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἀντίπα, ἐπισκόπου Περγάμου τῆς
Ἀσίας.

ιβ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ ὁμολογητοῦ, ἐπισκόπου
Παρίου.

ιγ'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἀρτέμωνος.

ιδ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ ὁμολογητοῦ Μαρτίνου, πάπα
Ῥώμης.

ιε'. Τῶν ἁγίων ἀποστόλων Ἀριστάρχου, Πούδη καὶ Τροφίμου.

ισ'. Τῶν ἁγίων παρθένων μαρτύρων Εἰρήνης, Ἀγάπης καὶ Χιο-
νίας.

ιζ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Συμεὼν τοῦ ἐκ Περσίδος, καὶ τοῦ
ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀκακίου Μελητινῆς.

ιη'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου, μαθητοῦ τοῦ ἁγίου Γρη-
γορίου τοῦ Δεκαπολίτου.

ιθ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Παλαιολαυρίτου.

κ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Θεοδώρου τοῦ Τριχηναῖ

κα'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἰανουαρίου καὶ τῆς συνοδίας καὶ
Θεοδώρου τοῦ ἐν Πέργῃ.

κβ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ θαυματουργοῦ Θεοδώρου Σι-
κεώτου.

Τῇ κγ' τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου. Εἰ τύχοι τῇ μεγάλῃ
ἐβδομάδι ἢ τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ, ἢ τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ, ἢ τῇ ἐβδο-

μάδι τῆς διακαινησίμου προηγοῦνται τὰ τῆς ἡμέρας εἴτα τοῦ ἁγίου [π. 102 οβ.).

κδ'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Σάββα τοῦ Στρατηλάτου.

κε'. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Μάρκου.

κς'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Βασιλείου, ἐπισκόπου Ἀμασειας.

κζ'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Συμεών, τοῦ συγγενοῦς τοῦ Κυρίου.

κη'. Τῶν ἁγίων ἀποστόλων Ἰάσωνος καὶ Σωσιπάτρου ἐκ τῶν ἐβδόμηκοντα καὶ τῶν ἁγίων μαρτύρων Μαξίμου, Δάδα καὶ Κιντιλιανοῦ.

κθ'. Τῶν ἁγίων θ' μαρτύρων τῶν ἐν Κυζίκῳ καὶ τοῦ ὁσίου Μένονος τοῦ θαυματουργοῦ.

λ'. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἰακώβου, ἀδελφοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.

Μ ἢ ν Μ ά ῖ ο ς ,

ἔχων ἡμέρας λα', ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας ιδ', καὶ ἡ νύξ ὥρας ι'.

Τῇ α'. τοῦ ἁγίου προφήτου Ἱερεμίου.

β'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου τοῦ μεγάλου.

γ'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Τιμοθέου καὶ Μαύρας. Ἀλληλούια.

δ'. Τῆς ἁγίας μάρτυρος Πελαγίας. Ἀλληλούια.

ε'. Τῆς ἁγίας μάρτυρος Εἰρήνης. Ἀλληλούια.

ς'. Τοῦ ἁγίου καὶ δικαίου Ἰώβ τοῦ πολυάθλου.

Ἡ ἀνάμνησις τοῦ σημείου, τοῦ, ἐν τῷ οὐρανῷ φανέντος δι' ἀστέρος, τιμίου σταυροῦ ἐν τῇ ἁγίᾳ πόλει Ἱερουσαλὴμ ἐν τῷ Γολγοθᾷ περὶ ὥραν γ' τῆς ἡμέρας ἐπὶ Κωνσταντίνου βασιλέως, υἱοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἡ μετάθεσις τοῦ λειψάνου τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Εὐθυμίου τοῦ μεγάλου (См. Палом. иг. Даниила. Это писано рукою писца рукописи, но немного выше текста, следовательно, праздник новый).

η'. Τοῦ ἁγίου καὶ πανευφήμου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀρσενίου.

θ'. Τοῦ ἁγίου προφήτου Ἠσαΐου καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Χριστοφόρου. Ἀλληλούια.

ι'. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Σίμωνος τοῦ Ζηλωτοῦ.

ια'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Μωκίου.

ιβ'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Θεοφάνους, ἀρχιεπισκόπου Κύπρου, καὶ Γερμανοῦ, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.

ιγ'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Μεθοδίου, ἐπισκόπου Πατάρων, καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Γλυκερίου, τοῦ ὁσίου Γεωργίου τοῦ ἐν Μαλαιῶ καὶ τῆς ὁσίας Γλυκερίας. Ἀλληλούια.

ιδ'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἰσιδώρου τοῦ ἐν τῇ Χίῳ. Ἀλληλούια.

Τῇ ιε' τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Παχωμίου τοῦ μεγάλου. Τροπάριον ἦχος πλ. δ' Ταῖς τῶν δακρύων σου ῥοαῖς, φάλλομεν στιχηρὰ τοῦ ἁγίου εἰς ἕξ καὶ τὸν κανόνα ὡσαύτως, λέγομεν δὲ καὶ ἰδιόμελα ὁσιακὰ καὶ ἐν τῇ λειτουργίᾳ ὁμοίως. Καὶ μνήμη τῶν ὁσίων ἀββάδων, τῶν ἀναιρεθέντων ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ τῶν Περσῶν ἐν τῇ λαύρᾳ τοῦ ἁγίου Σάββα· ἐν ταύτῃ πάλιν τῇ ἡμέρᾳ ἀνῆρέθησαν ἐν τῇ αὐτῇ ἀγία λαύρᾳ ὑπὸ τῶν Ἰσμαηλιτῶν πατέρες ιε', ὅτε δηλονότι παρεκάθηντο εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν οἱ Φράγγοι [л. 107).

Τῇ ις' τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τοῦ ἡγιασμένου, τοῦ ἁγίου Κουάρτου καὶ τοῦ ἁγίου πατρὸς Νεαδίου.

ιζ'. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἀνδρονίκου, ἐνὸς τῶν σ', καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.

ιη'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Πέτρου, Διονυσίου καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς.

ιθ'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Πατρικίου, ἐπισκόπου Προύσης. Ἀλληλούια.

κ'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Θαλελαίου. Ἀλληλούια.

κα'. Τῶν ἁγίων βασιλέων καὶ ἱσαποστόλων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης.

Относительно литургiи въ день 21 Мая замѣчается: εἰς τὴν λειτουργίαν προκείμενον ἦχος γ' Ψάλλατε τῷ Θεῷ ἡμῶν, στίχος· Πάντα τὰ ἔθνη, ἀπόστολος πρὸς Γαλάτας· Ἀδελφοί, γνωρίζω ἡμῖν, τὸ εὐαγγέλιον ζητεῖ κυριακῇ κ'. Εἰ δὲ ἔσω τῆς πεντηκοστῆς φθάσει, λέγεται Πράξεων· Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις Ἀγρίππας ὁ βασιλεὺς τῷ Παύλῳ, Ἀλληλούια ἦχος δ'· Μνήσθητι, Κύριε, τοῦ Δαβὶδ, εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος, ὁ μὴ εἰσερχόμενος, κοινωνικόν· Εἰς μνημόσυνον [л. 107 οῦ).

κβ'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Βασιλίσκου. Ἀλληλούια.

κγ'. Τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Μιχαήλ, ἐπισκόπου Συννάδων. Ἀλληλούια.

κδ'. Τοῦ ὁσίου Συμεῶν τοῦ θαυματουργοῦ, τοῦ ἐν τῷ θαυμαστῷ ὄρει.

κε'. Ἡ εὕρεσις τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου.

κς'. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Κάρπου, ἐνὸς τῶν σ'.

κζ'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Θεράποντος καὶ τοῦ ἁγίου Ἑλλαδίου.

κη'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Νικήτα, ἐπισκόπου Χαλκηδόνος, καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Εὐφύχου. Ἀλληλούια.

κθ'. Τῆς ἁγίας μάρτυρος Θεοδοσίας. Ἀλληλούια.

λ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰσαακίου, ἡγουμένου μονῆς τῶν Δαλματῶν, καὶ τοῦ ἁγίου Εὐτυχοῦς, μαθητοῦ τοῦ Θεολόγου. Ἀλληλούια.

λα'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἑρμαίου. Ἀλληλούια.

Μ ἢ ν Ἰ ο ῦ ν ι ο ς ,

ἔχων ἡμέρας λ'. ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας ιε', καὶ ἡ νύξ ὥρας θ'.

Τῇ α'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἰουστίνου τοῦ φιλοσόφου. Ἀλληλούια.

β'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Νικηφόρου, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὁμολογητοῦ. Ἀλληλούια.

γ'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Λουκιανοῦ. Ἀλληλούια.

δ'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Μητροφάνους, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως. Ἀλληλούια.

ε'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Δωροθέου, ἐπισκόπου Τύρου, καὶ τοῦ ὁσίου Ἰλαρίωνος, ἡγουμένου τῶν Δαλματῶν τοῦ νέου Ἀλληλούια.

ς'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Βησαρίωνος Ἀλληλούια.

ζ'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Θεοδότου Ἀγχύρας. Ἀλληλούια.

η'. Τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ Στρατηλάτου.

θ'. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας καὶ Ὁρέστου καὶ Διομήδους μαρτύρων.

ι'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Τιμοθέου, ἐπισκόπου Προύσης, καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Βενιαμίν. Ἀλληλούια.

ια'. Τῶν ἁγίων ἀποστόλων Βαρθολομαίου καὶ Βαρνάβα.

ιβ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ὀνουφρίου.

ιγ'. Τῆς ἁγίας μάρτυρος Ἀκυλίνης καὶ τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Τριφυλλίου, ἐπισκόπου Λευκωσίας τῆς Κύπρου. Ἀλληλούια.

ιδ'. Τοῦ ἁγίου προφήτου Ἐλισσαίου καὶ Μεθοδίου, ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.

ιε'. Τοῦ ἁγίου προφήτου Ἀμώς. Ἀλληλούια.

ις'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ θαυματουργοῦ Τύχωνος, ἐπισκόπου Ἀμαθούντων τῆς Κύπρου. Ἀλληλούια.

ιζ'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Μανουήλ, Σαβὲλ καὶ Ἰσμαήλ. Ἀλληλούια.

ιη'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Λεοντίου. Ἀλληλούια.

ιθ'. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἰούδα, ἀδελφοῦ τοῦ Κυρίου.

κ'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Ἰνά, Ῥιμὰ καὶ Πιννά καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ζωσιμᾶ. Ἀλληλούια.

κα'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἰουλιανοῦ τοῦ Ταρσέως. Ἀλληλούια.

κβ'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Εὐσεβίου, ἐπισκόπου Σαμοσατών. Ἀλληλούια.

κγ'. Τῆς ἁγίας μάρτυρος Ἀγριππίνης. Ἀλληλούια.

κδ'. Τὸ γενέσιον τοῦ τιμίου ἐνδόξου Προδρόμου.

Въ службѣ 24 Іюня послѣ причастія сдѣлано замѣчаніе о пѣсенной къ нему придаванкѣ: χαχαβύασα [л. 111].

κε'. Τῆς ἁγίας ὁσιομάρτυρος Φεβρωνίας. Ἀλληλούια.

κς'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Δαυὶδ, τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ. Ἀλληλούια.

κζ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σαμφῶν τοῦ ξενοδόχου.

κη'. Ἡ ἀνακομιδὴ τῶν λειψάνων Κύρου καὶ Ἰωάννου, ἱατρῶν καὶ μαρτύρων.

κθ'. Τῶν ἁγίων καὶ κορυφαίων ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου.

λ'. Τῶν ἁγίων καὶ πανευφήμεων ιβ' ἀποστόλων.

Μὴν Ἰούλιος,

ἔχων ἡμέρας λα'. ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας ιθ', καὶ ἡ νύξ ὥρας ι'.

Τῇ α'. Τῶν ἁγίων καὶ θαυματουργῶν ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ, τῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ μαρτυρησάντων.

β'. Τὰ καταθέσια τῆς τιμίας ἐσθῆτος, τῆς ἐν Βλαχέρναις ὑπεραγίας Θεοτόκου.

γ'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ὑακίνθου. Ἀλληλούια.

δ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀνδρέου, ἀρχιεπισκόπου Κρήτης Ἱεροσολυμίτου.

ε'. Τῆς ὁσίας Μάρθας, μητρὸς τοῦ ἁγίου ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Συμεῶν τοῦ θαυματουργοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Ἀστίου.

На полѣ два замѣчанія: Μηνὶ Ἰουλίῳ ε' ἐκοιμήθη ὁ ὁσιος

πατὴρ ἡμῶν κὺρ Τίτος καὶ κτήτωρ τῆς μονῆς τοῦ Σεργίου η 2) Μηνὶ Ἰουλίῳ ζ' ἐκοιμήθη ὁ ὅσιος πατὴρ ἡμῶν Ἰωάννης καὶ κτήτωρ τῆς ἁγίας μονῆς ἡμῶν τοῦ Σεργίου (π. 113 οἰ.).

ς'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σισώη τοῦ μεγάλου.

ζ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Θωμᾶ, τοῦ ἐν τῷ Μαλαιῷ, καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀκακίου, τοῦ ἐν Κλίμακι. Ἀλληλούια.

η'. Τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Προκοπίου.

θ'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Παγκρατίου, ἐπισκόπου Ταυρομενίας

ι'. Τῶν ἁγίων με' μαρτύρων, τῶν ἐν Νικοπόλει. Ἀλληλούια.

ια'. Τῆς ἁγίας καὶ πανευφήμου μάρτυρος Εὐφημίας ἥτοι τοῦ ὅρου τῶν πατέρων.

ιβ'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Πρόκλου καὶ Ἰλαρίωνος. Ἀλληλούια.

ιγ'. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἀκύλα.

ιδ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωσήφ Θεσσαλονίκης. Ἀλληλούια.

ιδ'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Κηρύκου καὶ Ἰουλίττης.

ις'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἀθηνογένους καὶ τῶν σὺν αὐτῷ καὶ τοῦ ἁγίου Πέτρου Κρήτης. Ἀλληλούια.

ιζ'. Τῆς ἁγίας Μαρίνης, μάρτυρος.

ιη'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Αἰμιλιανοῦ. Ἀλληλούια.

Τῇ ιθ' τῆς ἁγίας Μακρίνης, ἀδελφῆς τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, καὶ τῶν ὁσίων πατέρων ἡμῶν Θεοδώρου τοῦ Ἐδεσσαῖνου καὶ Μιχαήλ, ἀνεψιοῦ αὐτοῦ, τῶν ἀπὸ τῆς λαύρας τοῦ ἁγίου Σάββα. Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων [π. 115 οἰ.).

κ'. Τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου προφήτου Ἡλιοῦ.

κα'. Τῶν ὁσίων πατέρων ἡμῶν Ἰωάννου καὶ Συμεών, τοῦ διὰ Χριστὸν σαλοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου προφήτου Ἰεζεκιήλ.

κβ'. Τῆς ἁγίας μυροφόρου Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς.

κγ'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Φωκᾶ καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἀπολλωνίου.

κδ'. Τῆς ἁγίας μάρτυρος Χριστίνης.

κε'. Ἡ κοίμησις τῆς ἁγίας Ἀννης, τῆς μητρὸς τῆς Θεοτόκου, καὶ μνήμη τῶν ἁγίων γυναικῶν Ὀλυμπιάδος καὶ Εὐπραξίας.

κς'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἑρμολάου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ καὶ Ἰωάννου παλαιολαυρίτου. Ἀλληλούια.

κζ'. Τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Παντελεήμονος.

κη'. Τῶν ἁγίων ἀποστόλων Προχόρου, Νικάνορος καὶ Παρμενᾶ.

κθ'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Καλλινίκου. Ἀλληλοῦα.

λ'. Τῶν ἁγίων ἀποστόλων Σίλα, Σιλβανοῦ, Κρήσκεντος, Ἐπαινετοῦ καὶ Ἀνδρονίκου.

λα'. Τοῦ ἁγίου καὶ δικαίου Εὐδοκίμου.

О предпразднествѣ кресту не упоминается.

Μ ἢ ν Αὐγουστος,

ἔχων ἡμέρας λ', ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας ιγ' καὶ ἡ νύξ ὥρας ια'.

Τῇ α'. Τῶν ἁγίων ζ' μαρτύρων Μακκαβαίων, τῆς μητρὸς καὶ τοῦ διδασκάλου αὐτῶν.

Нѣтъ замѣчаній о выносѣ креста 1-го Августа и о водосвященіи въ этотъ день. Служба обычная даже безъ великаго славословія.

β'. Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου Στεφάνου, πρωτομάρτυρος καὶ ἀρχιεπισκόπου.

γ'. Τῶν ὁσίων Ἰσαακίου Δαλμάτου καὶ Φαύστου.

δ'. Τῆς ἁγίας ὁσιομάρτυρος Εὐδοκίας καὶ τῶν ζ' παιδων, τῶν ἐν Ἐφέσῳ, καὶ Ἰωάννου παλαιολαυρίτου. Ἀλληλοῦα.

ε'. Προεόρτια τῆς Μεταμορφώσεως καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Εὐσυνίου.

ς' Ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Τῇ ζ' τοῦ ὁσιομάρτηρος Δομετίου. Ἡ ἀκολουθία τῆς ἐορτῆς καὶ τοῦ ἁγίου. Εἰς τὸ λυχνικὸν εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἦχος α' ἰστώμεν ς' καὶ ψάλλομεν γ' τῆς ἐορτῆς καὶ τρία τοῦ ἁγίου, Δόξα καὶ νῦν ἦχος πλ. β' Πρότυπον τὴν ἀνάστασιν, προκείμενον ἦχος βαρύς· Τίς Θεὸς μέγας, καὶ οἱ στίχοι αὐτοῦ, εἰς τὸν στίχον τῆς ἐορτῆς ἦχος δ' Πρὸ τοῦ σταυροῦ σου, Κύριε, Δόξα καὶ νῦν πλ. β' Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον. Εἰς τὸν ὄρθρον τὰ συνήθη, εἰς τοὺς αἶνους προσόμοια τῆς ἐορτῆς, Καὶ νῦν ἰδιόμελον, δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλυσις.

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι οὕτως ἐστὶ τύπος τῆς ἁγίας λαύρας ἐν ταῖς δεσποτικαῖς ἐορταῖς· εἰς τὴν δευτέραν ἡμέραν ἀπὸ τῆς ἐορτῆς δηλονότι ψάλλομεν, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐορτῇ, τὴν πᾶσαν ἀκολουθίαν, ὡς εἴρηται, καὶ εἰς τὴν λειτουργίαν τυπικὰ καὶ ἐκ τῶν κανόνων, προκείμενον· Ὡς ἐμεγαλύνθη, στίχος· Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου, ὁ ἀπόστολος τῶν προφητῶν· Ἀδελφοί, ὑπόδειγμα λάβετε, Ἀλληλοῦα ἦχος δ' Μωσῆς καὶ Ἀαρών, εὐαγγέλιον τῆς ἐορτῆς τοῦ ὁρθρου. Εἰ δὲ

τύχοι ἐν σαββάτῳ ἢ κυριακῇ, λέγομεν τὰ τῆς ἡμέρας καὶ οὐχὶ τὰ τῆς ἑορτῆς, κοινωνικόν· Ἐν τῷ φωτὶ τῆς δόξης σου [λ. 120 οβ.).

η'. Τοῦ ἁγίου Αἰμιλιανοῦ, ἐπισκόπου Κυζίκου.

θ'. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ματθαίου.

ι'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος καὶ ἀρχιδιακόνου Λαυρεντίου.

ια'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Εὐπλου.

ιβ'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Φωτίου καὶ Ἀνικίτου.

ιγ'. Τοῦ ὁσίου Μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ.

ιδ'. Προεόρτια τῆς κοιμήσεως τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ τοῦ προφήτου Μιχαίου.

ιε'. Ἡ κοίμησις τῆς Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου.

На Успение за всенощнымъ ὁдѣніемъ послѣ πολυέλαιον ὁ ἄμωμος, καὶ ψάλλομεν κάθισμα ἡχος· Ἀναβόησον... Ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ τρώγομεν σταφυλάς, ἑορτάζομεν δὲ ἡμέρας θ' [λ. 123).

ις'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Διομήδους. Ἡ ἀκολουθία τῆς ἑορτῆς καὶ τοῦ ἁγίου, προκείμενον τῆς ἡμέρας, εἰς τὸν στίχον τῆς ἑορτῆς προσόμοια, Δόξα καὶ νῦν, ἡχος β' Ἡ παναμώμητος νόμφη. Εἰς τὸν ὄρθρον συνήθης ἀκολουθία, οἱ κανόνες τῆς ἑορτῆς καὶ τοῦ ἁγίου καὶ τὰ λοιπὰ οὕτως· εἰς τοὺς αἶνους προσόμοια τῆς ἑορτῆς, εἰς τὸ Δόξα καὶ νῦν ἡχος β' Συντρέχει χορὸς τῶν ἀποστόλων, δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπολυσίς. Εἰς τὴν λειτουργίαν τυπικὰ καὶ ἐκ τοῦ κανόνος ὥδή, προκείμενον ἡχος πλ. δ' Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου, στίχος· Ὅτι ἐπέβλεψεν, ὁ ἀπόστολος πρὸς Ἑβραίους· Ἀδελφοί, εἶχεν ἡ πρώτη σκηνή, Ἀλληλούια πλ. δ' Ἀκουσον, θύγατερ, εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀναστᾶσα. Εἰ δὲ τύχοι σαββάτῳ, λέγει καὶ τοῦ σαββάτου, εἰ δὲ τύχοι κυριακῇ, λέγει τῆς κυριακῆς μόνης, κοινωνικόν· Ποτήριον σωτηρίου [λ. 123) Праздника нерукотвореннаго образа нѣтъ.

ις'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Μύρωνος.

ιη'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Φλώρου καὶ Λαύρου.

ιθ'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἀνδρέου τοῦ Στρατηλάτου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ δισχιλίων φηγ'.

κ'. Τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου προφήτου Σαμουήλ.

κα'. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Θαδδαίου.

κβ'. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἀγαθονίου.

Τῇ κυριακῇ. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Εὐτυχοῦς, μαθητοῦ τοῦ Θεολόγου. Ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀποδίδεται ἡ ἑορτή, καὶ γίνεται ἡ ἀκολουθία

ἀπαρallάκτως, ὡς καὶ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἐν τε τῷ ἑσπερινῷ καὶ τῷ ὄρθρῳ καὶ τῇ λειτουργίᾳ, προψάλλομεν δὲ καὶ τὸν ἅγιον.

κδ'. Ἡ κατάθεσις τοῦ λειψάνου τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Βαρθολομαίου.

κε'. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Τίτου.

κς'. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Ἀδριανοῦ καὶ Ναταλίας. Ἀλληλούια.

κζ'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ποιμένος.

κη'. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Μωσέως τοῦ Αἰθίοπος.

κθ'. Ἡ ἀποτομὴ τοῦ ἁγίου ἐνδόξου προφήτου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου.

λ'. Τῶν ὁσίων πατριαρχῶν Ἀλεξάνδρου, Ἰωάννου καὶ Παύλου τοῦ νέου καὶ τοῦ ὁσίου Φύλακος.

λα'. Τὰ καταθέσια τῆς τιμίας ζώνης τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐν τοῖς Χαλκοπρατείοις

[л. 126) Ἀκολουθία τοῦ νικητῆρος.

[л. 129 об.) Ἐπιστολὴ ἀδελφοῦ πρὸς γέροντα.

[л. 130 об.) Εὐσύνοπτος εἰδήσις τῆς ἀποκρίσεως περὶ τῶν ἐρωτηθέντων ὑποθέσεων.

[л. 145) Τύπος καὶ παράδοσις καὶ νόμος τῆς σεβασμίας λαύρας τοῦ ἁγίου Σάββα. Напечатана эта статья Л. Дмитриевскимъ въ «Описаніи литургич. ркн., хранящихся въ библіотекахъ православнаго Востока», т. I, Τοπικά стр. 222.

[л. 147) Ἀρχὴ σὺν Θεῷ τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς.

О пѣніи «Покаянія отверзи ми двери» не говорится во всѣхъ предуготовительныхъ недѣляхъ. Деѣ γνώσκειν, ὅτι τὴν ἐβδόμαδα ταύτην τῆς ἀπόκρεω и т. д. см. Тип. XIII в. лавры пр. Саввы Освященнаго стр. 6 и варианты.

Въ сѹбботу мясопустную μνήμην ἐπιτελοῦμεν πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος κεκοιμημένων ὀρθοδόξων πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν. Καὶ μετὰ τὴν συνήθη στιχολογίαν εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν ς' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ τοῦ Τριφδίου πλ. δ' πρὸς τὸ Ἐν Ἐδέμ. Τῶν ἀπ' αἰῶνος σήμερον, Δόξα πλ. δ' Δεῦτε ἅπαντες πιστοί, Καὶ νῦν, θεοτοκίον τὸ α' τῆς Ὁκτωήχου, τὸ προκείμενον, εἰς τὸν στίχον τὰ ἰδιόμελα νεκρώσιμα τοῦ ἥχου, λέγει καὶ στίχους· Μακάριοι, οὓς ἐξελέξω καὶ Αἱ ψυχαὶ αὐτῶν, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον τοῦ ἥχου τὸ α' τῆς Ὁκτωήχου, ἀπολυτίκιον πλ. δ' Ὁ βυθοῖς σοφίας. Εἰς τὸν ὄρθρον Ἀλληλούια καὶ ἀπολυτίκιον τὸ

αὐτό, εἰς τὸ α' κάθισμα τῆς στιχολογίας λέγει τὰ τελευταῖα Ἀλληλούια τοῦ ἤχου καὶ φάλλομεν κάθισμα τοῦ Τριωδίου, εἴ ἐστιν ἡ νεκρώσιμον τοῦ ἤχου, ἀναγινώσκομεν δὲ ἡ τοῦ Δαμασκηνοῦ περὶ τῶν κεκοιμημένων, ἡ τοῦ Χρυσοστόμου, ἡ τοῦ Κρήτης, εἴτα φάλλομεν τὸν Ἀμωμον χωρὶς Ἀληλούια, λέγονται· Εὐλόγητός εἰ, Κύριε, δίδαξόν με, εἰς β' στάσεις, καὶ τὰ νεκρώσιμα τροπάρια μετὰ τὸ Εὐλόγητός εἰ, Κύριε, κατὰ τὸν τύπον καὶ τὴν στάσιν αὐτῶν· καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν ποιεῖ ὁ ἱερεὺς συναπτὴν καὶ μνημονεύει ὑπὲρ τῶν προαπελθόντων πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν, κάθισμα ἤχος πλ. α' Ἀνάπαυσον Σωτὴρ ἡμῶν, εἴτα ὁ ν' καὶ ὁ κανὼν τοῦ Τριωδίου μόνον, ἤχος πλ. δ', ἰστώμεν ἡ', ἀπὸ γ' ᾠδῆς κάθισμα τοῦ Τριωδίου, ἀπὸ ς' τὸ ἀναπαύσιμον κοντάκιον, καὶ ἀναγινώσκονται καὶ ὅλοι οἱ οἴκοι, ἐξαποστειλάριον· Ὁ καὶ νεκρῶν δις καὶ τὸ θεοτοκίον· εἰς τοὺς αἶνους ἰστώμεν δ' καὶ φάλλομεν τὰ στιχηρὰ τῆς ἐσπέρας, δευτεροῦντες τὸ α' Δόξα ὅμοιον· Δεῦτε ἅπαντες πιστοί, Καὶ νῦν θεοτοκίον, εἰς τὸν στίχον τὰ ἀναπαύσιμα τοῦ ἤχου, τὰ προσόμοια, Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι δις κατὰ τὸν τύπον, τὸ Τρισάγιον, τὸ ἀπολυτίκιον, ἐκτενὴ καὶ ἀπόλυσις [π. 149).

Τῇ κυριακῇ τῆς ἀπόκρεω, ἤχουν τῆς φοβεραῆς καὶ δευτέρας παρουσίας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Σημαίνει ἐσπέρας ἡ συνήθης ἀκολουθία τῆς ἀγρυπνίας, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν ι' καὶ φάλλομεν ὁμοίως ἀναστάσιμα καὶ τὰ ἀνατολικά καὶ τὰ τῆς ἡμέρας κατὰ τάξιν, Δόξα ἰδιόμελον πλ. β' Ὡ ποῖα ὥρα τότε. Καὶ νῦν, τὸ πρῶτον θεοτοκίον τοῦ κατὰ τὸ ἴδιον ἤχου, τὸ προκείμενον καὶ ἡ λιτὴ ἰδιόμελον ἤχος βαρὺς· Τὰς τοῦ Κυρίου γνόντες ἐντολάς, Δόξα πλ. δ' Δανιὴλ προφήτης, Καὶ νῦν θεοτοκίον εἰς τὴν ὑποστροφὴν τοῦ στίχου, καὶ τὰ κατὰ ἀλφάβητον, Δόξα πλ. δ' Ὅταν τίθονται θρόνοι, Καὶ νῦν θεοτοκίον καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία. Εἰς τὸν ὄρθρον αἱ συνήθεις στιχολογίαι καὶ ὁ ἄμωμος μετὰ τοῦ πολυελαίου ἀναγινώσκομεν δὲ καὶ τὸν περὶ φιλοπτωχίας λόγον τοῦ Θεολόγου εἰς στάσεις γ' καὶ τοῦ ἁγίου Ἐφραίμ, οἱ ἀναβαθμοί, τὸ εὐαγγέλιον, ὁ ν', οἱ β' ἀναστάσιμοι κανόνες καὶ τῆς Θεοτόκου καὶ τῆς ἡμέρας, ἀπὸ γ' ᾠδῆς κάθισμα τοῦ Τριωδίου, ἀπὸ ἑκτῆς τὸ κοντάκιον, τὰ ἐξαποστειλάρια, εἰς τοὺς αἶνους τὰ ἀναστάσιμα προσόμοια τοῦ Τριωδίου ἢ τὰ ἀνατολικά, εἰς τὸ Δόξα τὸ ἴδιον τῆς ἡμέρας· φάλλομεν δὲ αὐτὸ ἅπαξ, κατὰ τὸν τύπον τῆς ἀγίας λαύρας, διὰ τὸ φάλλεσθαι καὶ πάλιν ἐν τῇ λιτῇ ἔξω. Μετὰ τὸ ἀναστάσιμον τοῦ στίχου· τὰ γὰρ ἑωθινὰ καταλιμπάνονται καὶ τοῦτο ἀντ' αὐτῶν λογίζεται, Καὶ νῦν, Ὑπερέυλογημένη καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία καὶ

ή λιτή. "Όταν δὲ εἰσερχώμεθα εἰς τὴν θεόκτιστον ἐκκλησίαν, ψάλλομεν στιχηρὰ τοῦ στίχου, εἶτα Δόξα καὶ ψάλλομεν τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας, ὡς εἴρηται, τὸ Προκαθάρωμεν ἑαυτοὺς καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία καὶ ἡ ἀπόλυσις. Εἰς τὴν λειτουργίαν τὰ τυπικά, μακαρισμοὶ ἀναστάσιμοι καὶ ἀπὸ τοῦ κανόνος τῆς ἡμέρας, προκείμενον ἦχος γ' Μέγας ὁ Κύριος ἡμῶν καὶ στίχος· Αἰνεῖτε τὸν Κύριον, ὁ ἀπόστολος πρὸς Κορινθίους α'. Ἀδελφοί, βρῶμα, Ἀλληλούια πλ. δ' Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα, στίχος· Προφθάσωμεν, τὸ εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον· Εἶπεν ὁ Κύριος, ὅταν ἔλθῃ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, κοινωνικόν· Αἰνεῖτε τὸν Κύριον καὶ Ἀγαλλιάσασθε [л. 150).

Въ воскресенье сыропустное послѣ обычной вечерни литія. Καὶ ἐξερχόμεθα λιτανεύοντες, ὡς ἔθος, εἰς τὴν τοῦ ἁγίου θήκην. Οὗτος ὁ τύπος ὀφείλει γίνεσθαι κατὰ πᾶσαν κυριακὴν εἰς τὸ λυχνικὸν μέχρι τῆς ε' κυριακῆς τῶν νηστειῶν· ὀφείλομεν δὲ ἐν τῷ τέλει τῆς ἀπολύσεως βάλλειν μετανοίας καὶ αἰτεῖσθαι παρ' ἀλλήλων συγχώρησιν [л. 153).

Чинъ утрени см. въ Тип. в. XIII библ. лавры пр. Саввы Освященнаго въ вариантахъ стр. 8, а часы первый и остальные совершаются такъ: Εἶτα μικρὸν ἀναπνεύσαντες (послѣ поклоновъ), λέγει, ἄρξαντος τοῦ προεστῶτος ἢ τοῦ ἐκκλησιάρχου· Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ' καὶ μετανοίας γ', καὶ ψάλλομεν τὴν πρώτην ὥραν τρίψαλμον, διότι οὐ στιχολογοῦμεν· ὅταν δὲ στιχολογοῦμεν, ἡγουν εἰς τὰς λοιπὰς ἡμέρας καὶ ὥρας, μονόψαλμον ψάλλομεν καὶ τὴν α' ὥραν καὶ τὰς λοιπὰς. Εἰς τὸ Ἀλληλούια, μετανοίας γ' καὶ ψάλλει ὁ ταχθεὶς μοναχὸς ἦχος πλ. α' Τὸ πρωτὶ εἰσάκουσον, ἀργῶς καὶ μετὰ μέλους, καὶ ἡμεῖς ὡσαύτως· ἐκεῖνος δὲ βάλλει μετάνοιαν ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, ἡμεῖς δὲ οὐ, ὁμοίως ποιεῖ καὶ εἰς τοὺς δύο λοιποὺς στίχους, στίχος α'. Τὰ βήματά μου, στίχος β'. "Ότι πρὸς σέ, Δόξα καὶ νῦν ἐκεῖνος καὶ μετάνοιαν, ἡμεῖς δέ· Τί σε καλέσωμεν, μετανοίας γ' καὶ κεῖνος σὺν ἡμῖν. Καὶ εὐθὺς τὸ τροπάριον τῆς προφητείας ὁ ψάλτης, εἶτα ἡμεῖς τὸ αὐτό, Δόξα καὶ νῦν ἐκεῖνος, καὶ ἡμεῖς πάλιν τὸ αὐτὸ τροπάριον ἱστάμενοι, λέγοντος τοῦ ψάλτου· Ψαλμὸς τῷ Δαβὶδ α', εἶτα καθήσαντες ψάλλομεν τὸ προκείμενον τῆς προφητείας, καὶ μετὰ τὸ τέλος τὸ β' προκείμενον, εἶτα Ἐὰν διαβήματά μου γ' μεγαλοφώνως καὶ ἀργῶς χωρὶς μετανοιῶν, Λύτρωσαί με ἀπὸ συχοφαντίας, ἅπαξ, Τὸ πρόσωπόν σου ἐπέφανον, ἅπαξ, Πληρωθήτω τὸ στόμα μου γ'. Εἶτα τὸ Τρισάγιον, μετανοίας γ', μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν

ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· "Οτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία καί, μετὰ τὸ Ἀμήν, Κύριε ἐλέησον μ'. Ὁ δὲ ἱερεὺς· Ὁ Θεὸς οἰκτερῆσαι, καὶ εὐθὺς αἱ τρεῖς μετάνοιαι ἀργῶς καὶ αἱ ιβ', καὶ μικρὸν σταθέντες τὸ τελευταῖον Τρισάγιον, μετανοίας γ', τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ' καὶ λέγει· Δόξα Πατρὶ καὶ Υἱῷ καὶ ἁγίῳ Πνεύματι καὶ νῦν, Κύριε εὐλόγησον καὶ εὐχή, καὶ λιτανεύοντες, ὡς ἔθος, ἐξερχόμεθα, καί, τελέσαντος τοῦ ἱερέως εἰς τὴν θήκην τοῦ ἁγίου τὴν ἐκτενήν, ἀπολυόμεθα.

Ψάλλομεν δὲ τὰ μεσῶρια ἐν τοῖς ἰδίῳις κελλίοις καὶ τὸ Ψαλτήριον, ἄγοντες ἡσυχίαν πολλήν. Οὗτος ὁ τύπος γίνεται κατὰ πᾶσαν β' τῆς ἁγίας μ', ἐν τε τῷ ὀρθρῳ καὶ τῇ πρώτῃ ὥρᾳ [Л. 156).

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι τὰς δευτέρας πάσας τῆς ἁγίας μ' εἰς τὴν α' ὥραν οὐ στιχολογοῦμεν, τὰς δὲ λοιπὰς ἡμέρας στιχολογοῦμεν, ψάλλοντες τὰ ἀλληλουάρια τοῦ α' ἀντιφώνου εἰς πλ. β' ἤχον, καὶ ὅτε στιχολογοῦμεν, ποιοῦμεν καὶ κατὰ ἀντίφωνον μετανοίας γ' [Л. 156 οδ.).

Ἡ ἀκολουθία τῆς γ' ὥρας καὶ τῆς ἑκτῆς· ἐν τούτῳ γὰρ ψάλλονται. Κατὰ τὴν γ' ὥραν κρούει ὁ κανδηλάπτης τὰς βαρέας γ', εἶτα τὸ σίδηρον πλειστάκις καὶ συναγόμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ποιοῦντος ἐκάστου ἡμῶν ἐν τοῖς τετυπωμένοις ἁγίοις προσκύνημα ἀνὰ μετανοίας γ'. εὐλογήσαντος δὲ τοῦ ἱερέως, ψάλλομεν τὸ Τρισάγιον καὶ ποιοῦμεν μετανοίας γ'. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· "Οτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, καὶ εἰπόντος τὸ Ἀμήν, λέγει τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', εἶτα· Δεῦτε προσκυνήσωμεν, μετανοίας γ' καὶ λέγει τὸ Ἐλέησόν με, ὁ Θεός, μόνον· καὶ γὰρ μονόφαλμον ψάλλομεν τὰς ὥρας, ὡς προεῖρηται, εἰς δὲ τὸ τέλος, εἰς τὸ Ἀλληλούια μετανοίας γ' καὶ ἀρχόμεθα τῆς στιχολογίας εἰς ἤχον πλ. β' и далѣе часы см. въ ркп. XII в. № 1094 Син. библ. въ вариантахъ стр. 9—12. Часы съ чтеніями изъ Патерика, но безъ молитвъ въ концѣ и безъ тропарей по Отче нашъ. «Прїидите поклонимся» начинается всегда настоятель. Во время чтеній сидимъ. Чтеній паремій нѣтъ. Вечерня совершается обычно, лишь въ концѣ положено κατὰκλαστον.

Въ чинѣ преждеосвященной литургіи описывается отлично отъ обычнаго порядка лишь конецъ литургіи послѣ возгласа: «Святая святымъ» см. Типик. XII в. № 1094 варианты стр. 14—15.

Τὰ δὲ ἀπόδειπνα ἐξ ἀρχαίου τύπου ψάλλομεν ἐν τοῖς κελλίοις ἡμῶν, ὧν ἡ ἀκολουθία ἐστὶν οὕτως. Μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ἐξαψάλμου, τοῦ Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεὸς καὶ τῶν λοιπῶν, λέγει τὴν εὐχήν

ταύτην· Δέσποτα Θεὲ παντοκράτορ, εἶτα· Δεῦτε προσκυνήσωμεν, Ἐλέη-
σόν με, ὁ Θεός, καὶ τὸν ρά' φαλμόν· Κύριε, εἰσάκουσον καὶ τὴν εὐχὴν
τοῦ Μανασῆ· Κύριε παντοκράτορ, τὸ Τρισάγιον, τροπάρια· Ἐλέησον
ἡμᾶς, Δόξα, Κύριε ἐλέησον, εἶτα τὸν ξδ' φαλμόν· Ὁ Θεὸς εἰς τὴν βο-
ήθειάν μου πρόσχες, καὶ τὸν ρμβ'· Κύριε εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς,
εἶτα· Δόξα ἐν ὑψίστοις· ψάλλομεν δὲ καὶ κανόνα ἱκετήριον τῆς ὑπερ-
αγίας Θεοτόκου, τὸ Τρισάγιον, καὶ ἀντὶ τροπαρίων λέγει· Κύριε τῶν ду-
νάμεων μεθ' ἡμῶν, εἶτα στίχος· Αἰνεῖτε τὸν Θεὸν καὶ πάλιν τὸ προ-
γεγραμμένον τροπάριον, καὶ οὕτω λέγει τοὺς λοιποὺς στίχους τοῦ ρν'
φαλμοῦ, καὶ ἐφ' ἐνὶ ἐκάστῳ στίχῳ τὸ προγεγραμμένον τροπάριον, καὶ
μετὰ τὴν πλήρωσιν τούτων, Δόξα, Κύριε, εἰ μὴ ἀγίους σου εἵχο-
μεν, Καὶ νῦν, Πολλὰ τὰ πλήθη καὶ τὰ λοιπὰ θεοτοκία, τὸ Κύριε ἐλέη-
σον μ' καὶ ποιοῦμεν στίχον, καὶ μετὰ ταῦτα ψάλλομεν καὶ τὴν λοιπὴν
ἡμῶν ἀκολουθίαν, καθὼς ἔχει τύπον ὁ καθείς καὶ βούλεται, ἡγουν ἐν
τῷ ἰδίῳ κελλίῳ.

Ὁφείλουσι δὲ οἱ ἀδελφοί, ἡμέρας ἔτι οὐσης, ψάλλειν τὰ ἀπόδειπνα
καθ' ὅλον τὸν ἐνιαυτόν, ἵνα, μικρόν τι διαναπαυσάμενοι, μετὰ προσοχῆς ἀνα-
στῶμεν ἐν τε τῷ μεσανυχτικῷ καὶ τῇ λοιπῇ ἀκολουθίᾳ τοῦ ὁρθρου.
Εἰ δὲ ὅπως δῆποτε ψάλλομεν κοινῶς, μετὰ συμπλήρωσιν τῆς γεγραμ-
μένης ἀκολουθίας, λέγει τὸ τελευταῖον Τρισάγιον, βάλλομεν καὶ τὰς με-
τανοίας, κατὰ τὸν τύπον, τὰς γ' μεγάλας καὶ τὰς ιβ', τὸ Κύριε ἐλέη-
σον ιβ', καὶ γίνεται τελεία ἀπόλυσις. Λέγομεν δὲ πρὸ τῆς ἀπολύσεως
καὶ τὴν εὐχὴν τοῦ Μεγάλου Βασιλείου τὸ Κύριε, ἸΚύριε, ὁ ῥυσάμενος,
εἶτα ποιεῖ ὁ προεστὼς μετάνοιαν, ἐπιλέγων· Εὐλόγησατε, πατέρες, συγ-
χωρήσατέ μοι τῷ ἁμαρτωλῷ, εἴ τι ἡμαρτον ἐν λόγῳ, ἐν ἔργῳ καὶ κατὰ
διάνοιαν, καὶ ἀνταποκρίνονται οἱ ἀδελφοὶ πάντες· Ὁ Θεὸς συγχωρήσει
σοι. Καὶ ἄρχονται καὶ αὐτοὶ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ μέρους βάλλειν ὁ κα-
θεὶς μετάνοιαν, λέγοντες τὸν αὐτὸν λόγον, ἕως οὗ πληρωθῶσι πάντες, καὶ
βάλλουσι πάντες ὁμοῦ μετάνοιαν τῷ προεστῶτι, ἐπιλέγοντες τὸ Εὐ-
λόγησον. Κάκεϊνος ἐκφωνεῖ· Ὁ Θεὸς συγχωρήσει πάντας. Εἶτα λέγει
κάκεϊνος· Συγχωρήσατε καὶ ἐμοὶ τῷ ἁμαρτωλῷ, καὶ λέγουσι πάντες
ὁμοῦ κοινῶς· Ὁ Θεὸς συγχωρήσει σοι. Καὶ ἀπερχόμεθα ἐν τοῖς κελ-
λίοις ἡμῶν, ἀγωνιζόμενος ἕκαστος κατὰ δύναμιν καὶ βουλήν, ὅπως εὐ-
ρωμεν ἔλεος ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ἐν ἣ ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ
τὰ ἔργα αὐτοῦ ὁ ἐλεήμων Κριτὴς καὶ δίκαιος [π. 161).

Τροπάρια, ψαλλόμενα μετὰ τὴν πλήρωσιν τοῦ ἐξαψάλμου τῶν ἀπο-
δείπνων· ἡχος β'. Φώτισον τοὺς ὀφθαλμούς μου, Χριστέ ὁ Θεός, Δόξα

Ἀντιλήπτωρ τῆς φυγῆς μου, Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Ὅτι οὐκ ἔχομεν παρρησίαν. Ἄλλα τροπάρια ἦχος πλ. γ'. Τῶν ἀοράτων ἐχθρῶν μου, στίχος· Ἐπιβλεψόν, εἰσάκουσόν μου, Ὡς φοβερὰ ἡ κρίσις σου, Δόξα, Δάκρυά μοι δός, ὁ Θεός, Καὶ νῦν, Τὴν ἀκαταίσχυντον, Θεοτόκε, ἐλπίδα σου. Ψάλλονται δὲ ἡμέραν παρ' ἡμέραν. Ἰδοὺ ἀκριβῶς ἐξετάσαντες, παρεθέμεθα τῇ ἀγάπῃ ὑμῶν τὴν τε ποιότητα καὶ ποσότητα τῆς φαλμωδίας τῆς ἀγίας μ', ὡσαύτως καὶ τὰς τυπωθείσας μετανοίας παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων, ἃς οὐκ ἔξεστί τινα παραλογίζεσθαι, καὶ τὸν ἄγαν νωθέστατον· ποσοῦνται δὲ αἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ γενόμεναι μετάνοιαι τοῦ νυχθημέρου τ' [π. 163).

Παρελάβομεν δὲ οὕτως ἄνωθεν· οἱ μὲν δυνάμενοι τελειοῦσι τὸ Ψαλτήριον τὸ νυχθημερινόν, οἱ δὲ δις τῆς ἐβδομάδος, οἱ δὲ τρίς· μετανοίας δὲ ποιοῦσιν ἕκαστος κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν, ἥ ὡς ὁ προεστὼς τυπώσει· μεσονυχτικὸν δὲ ψάλλομεν τὸ Ἀμωμον, λέγομεν καὶ τὰ τροπάρια ταῦτα· Ἐξεγερθέντες τοῦ ὕπνου, Τῆς κλίνης καὶ τοῦ ὕπνου, στίχος· Ἐν ταῖς νυξίν ἐπάρατε, Δάκρυά μοι δός, ὁ Θεός, Δόξα καὶ νῦν, Ἰδοὺ ὁ νομφίος ἔρχεται, τὸ Κύριε ἐλέησον γ' καὶ μετανοίας γ', εὐχὴ Μανασῆ· Κύριε παντοκράτορ, ἡ εὐχὴ Ἐζεκίου· Ἐγὼ εἶπα ἐν τῷ ὕψει, εἶτα ὁ πεντηκοστός, τὸ Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν, Τρισάγιον, Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς καὶ τὰ λοιπά, τὸ Κύριε ἐλέησον μ' καὶ ἀπόλυσις, εἶτα ὄρθρος καὶ ἡ τούτου ἀκολουθία, ὡς προγράφεται [π. 163).

Въ 1 воскресенье на Господи воззвахъ 12 стиховъ.

Въ сѹдбѣ 2 недѣли служба заупокойная.

Κυριακῇ τρίτῃ τῶν ἁγίων νηστειῶν. Δεῖ δὲ εἰδέναι, ὅτι ἀφ' ἐσπέρας ἀπέρχεται ὁ ἐκκλησιάρχης ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ καὶ λαμβάνει τὸ τίμιον ξύλον, καὶ εἰσφέρει αὐτὸ ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ, καὶ ἄπτει δι' ὅλης τῆς νυκτὸς κηρίον [π. 166).

Τῇ δ' ἐσπέρας (4 недѣли) τῆς αὐτῆς ἐβδομάδος στιχολογοῦμεν τὰ Πρὸς Κύριον, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα κρατοῦμεν τοὺς στίχους ἀπ' ἀρχῆς διὰ τὰ τροπάρια τοῦ μεγάλου κανόνος καὶ ψάλλομεν τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας δις, τὰ γ' προσόμοια τοῦ Τριψοδίου, δευτεροῦντες τὸ τοῦ Στουδίτου, κατὰ τὸν τύπον, εἶτα τὰ κδ' τροπάρια ἔνθεν κακείθεν πρὸς ἅπαξ, καὶ βάλλομεν καθ' ἓν ἕκαστον τροπάριον μετανοίας γ', εἰς τὸ Δόξα τὸ μαρτυρικόν, Καὶ νῦν, θεοτοκίον, εἴσοδος, καὶ γίνεται ἡ ἀκολουθία τῶν προηγουμένων, ὡς εἰώθασιν.

Τῇ δὲ ε' εἰς τὸν ὄρθρον ἐγειρόμεθα ταχύτερον, εἰς τὸ Ἀλληλούια λέγομεν τὰ τριαδικὰ καὶ εὐθὺς τὸν ν', καὶ φάλλομεν τὸν μέγαν κανόνα. Καθ' ἐν τροπάριον βάλλομεν οἱ χοροὶ ἕνθεν κἀκεῖθεν ἀνά μετανοίας γ', φάλλει· λέγομεν δὲ ταῦτα πρὸς ἕνα, ἀπὸ γ' ᾠδῆς καθίσματα καὶ ἀναγινώσκομεν ἐκ τοῦ βίου τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας, στάσεις β', ἀπὸ ς' τὸ κοντάκιον τῆς ὁσίας, καὶ γίνεται ἡ β' ἀνάγνωσις, ἐν αἷς δὲ ᾠδαῖς φάλλομεν τὸ τριώδιον, προηγεῖται χωρὶς μετανοιῶν, ἔξαποστειλάριον, τὸ φωταγωγικόν, εἰς τὸν αἶνον τὰ ἕτερα τροπάρια τοῦ μεγάλου κανόνος μετὰ μετανοιῶν καὶ αὐτά, εἰς τὸν στίχον τὸ ἰδιόμελον καὶ τὸ μαρτυρικόν, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον· Δέσποινα, πρόσδεξαι· τὸ γὰρ ἰδιόμελον πλ. δ' ἐστί, συνάπτομεν καὶ τὴν α' ὥραν, στιχολογοῦμεν καὶ τὸ ἐνὸρδινον κάθισμα. Τῇ δὲ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἡ πᾶσα ἀκολουθία τελεῖται διὰ τὸν κόπον ταχύτερον. Ἐὰν δὲ φθάσῃ ὁ Εὐαγγελισμὸς τῇ παρουσίᾳ ἡμέρας, φάλλομεν τὸν μέγα κανόνα τῇ γ', ἡ δὲ ἑορτὴ γίνεται εἰς τὴν ἡμέραν αὐτῆς [л. 168 об., 169).

Службѣ акаѳиста см. въ Типик. XII в. въ прим. № 1094 стр. 19.

Въ сѹбботѣ пр. Лазаря пѣли «Воскресеніе Христово», но воскресныхъ тропарей «Ангельскій соборъ» нѣтъ.

Въ вербное воскресеніе пѣли поліелей καὶ ὁ Ἀμωμος χορὸς τῶν ἀναστασίμων τροπαρίων. По 6 пѣсни канона раздавались ваіа, а на 9 пѣсни свѣчи.

О чтеніи евангелій на утрени въ первые три дня страстной седмицы не говорится.

Въ понедѣльникъ на утрени: Μετὰ δὲ τὴν α' ᾠδὴν τὸ κοντάκιον, ἔξαποστειλάριον ἦχος πλ. δ' Τὸν νυμφῶνά σου βλέπω, ἐκ τρίτου· φάλλεται δὲ ἐν τῷ μέσῳ, εἰς τὸν αὐτὸν στιχηρὸν ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας. Εἰδέναι δὲ δεῖ, ὅτι διὰ τὸ εἶναι τὰ στιχηρὰ πολλὰ, τὰ ἡμίση λέγει εἰς τοὺς αἶνους ἐκ δευτέρου, καὶ τὰ λοιπὰ εἰς τὸν στίχον, στιχηρὰ πρὸς ἅπας [л. 172 об.).

Περὶ δὲ ὥραν γ' τῆς αὐτῆς ἀγίας β', κρούσαντος τοῦ κανδηλάπτου τὰ συνήθη γ', συναγόμεθα ἐν τῇ ἀγίᾳ ἐκκλησίᾳ καὶ φάλλομεν τὴν τρίτην ὥραν μετὰ τῆς στιχολογίας αὐτῆς, ποιῶμεν καὶ τὰς συνήθεις μετανοίας. Μετὰ δὲ τὸ προκείμενον τῆς τρίτης ὥρας καὶ τὸ Θεοτόκε, σὺ εἰ ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινὴ μόνον, προεутρεπισθέντος τοῦ ἀναλογίου μετὰ βλατίου καὶ ἐπιτιθέντος ἐν αὐτῷ τετραευαγγελίου, καὶ πάντων ἱστα-

μένων ἀσκέπων, γίνεται ἀνάγνωσις εἰς τὸ τετραευαγγέλιον παρὰ τοῦ ἡγουμένου ἢ παρὰ ἱερέως. Ἀναγινώσκονται σύντομα, ἀπτουσῶν καὶ λαμπάδων δύο μετὰ θυμιατοῦ, εἶτα Κύριος ὁ Θεός, εὐλογητὸς καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία [λ. 173).

Εἰδέναι δὲ χρή, ὅτι τὸ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγέλιον ἀναγινώσκει τῇ γ' ὥρᾳ καὶ τῇ σ' μέχρι τῆς ἀκολουθίας τῶν ἁγίων παθῶν, τὸ δὲ κατὰ Μάρκον τῇ θ' ὥρᾳ τῆς αὐτῆς ἡμέρας ὁμοίως μέχρι τῶν ἁγίων παθῶν [λ. 173 οἰ.). Во вторникъ εἰς δὲ τὴν τριθέκτην καὶ ἐννάτην ὥραν ἀναγινώσκομεν τὸ κατὰ Λουκᾶν εὐαγγέλιον εἰς στάσεις γ', ὁμοίως μέχρι τῶν ἁγίων παθῶν [λ. 174) и въ среду ἐν δὲ ταῖς δυσὶ ταύταις ὥραις ἀναγινώσκομεν τὸ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγέλιον ἄχρι τῆς διαθήκης [λ. 174 οἰ.).

На утрени въ великій четвергъ предъ окончаніемъ ея— πρὸ τῆς ἀπολύσεως, προκείμενον ἦχος δ'· Ὁ Θεός, εἰς τὴν βοήθειάν μου πρόσχες, στίχος· Αἰσχυρῶνθῆτω, προφητεία Ζαχαρίου· Τάδε λέγει Κύριος· λήψομαι τὴν ῥάβδον, προκείμενον ἦχος πλ. α' Σύ, Κύριε, φυλάξαις ἡμᾶς, στίχος· Σῶσον, Κύριε, τὸ Κύριε ἐλέησον μ' καὶ ἀρχόμεθα ψάλλειν τὴν πρώτην ὥραν· Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', ψάλλομεν· Δόξα, τὸ τροπάριον· Σταυρωθέντός σου, Χριστέ, Καὶ νῦν, Τί σε καλέσωμεν. Καὶ μετὰ τοῦτο τὰ στιχηρά· Σήμερον τοῦ ναοῦ, δὶς, στίχος· Ἵνα τί ἐφρύαξαν, στίχος β'· Παρέστησαν οἱ βασιλεῖς, Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν, Δόξα, Τοῖς συλλαβοῦσι, Καὶ νῦν τὸ αὐτό, εἶτα τὰ ἀναγνώσματα, προκείμενον πλ. δ' Ἀναστάντες μοι μάρτυρες, στίχος· Δίκασον, Κύριε, τοὺς ἀδικοῦντας, προφητεία Ζαχαρίου· Τάδε λέγει Κύριος, καταισχυρῶνθῆτω, ὁ ἀπόστολος πρὸς Γαλάτας· Ἀδελφοί, ἐμοὶ μὴ γένοιτο, καὶ πάλιν προφητεία Ἡσαίου· Τάδε λέγει Κύριος, οὐαὶ τῇ ψυχῇ αὐτῶν, καὶ πάλιν ἀπόστολος πρὸς Φιλιππησίους· Ἀδελφοί, τοῦτο φρονεῖσθω, προκείμενον ἦχος πλ. δ' Ὅτι ἐγὼ εἰς μᾶστιγας, στίχος· Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ, εἶτα εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, πρωτὰς γενομένης, συμβούλιον, καὶ μετὰ τοῦτο· Τὰ διαβήματά μου καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία καὶ ἀπόλυσις.

Περὶ δὲ ὥραν ζ' σημαίνει τὸ μικρὸν καὶ συναγόμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ψάλλομεν ἐν τῷ νάρθηκι τὴν γ' ὥραν τρίψαλμον, Δόξα, Κύριε, κατέκρινάν σε Ἰουδαῖοι θανάτῳ, Καὶ νῦν, Θεοτόκε, σὺ εἰ ἄμπελος καὶ εὐθύς τὰ τρία τροπάρια. Μετὰ δὲ ταῦτα προκείμενον ἦχος πλ. δ' τῆς προφητείας· Ὅτι ἐγὼ εἰς μᾶστιγας, στίχος· Κύριε, ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας μου, προφητεία Ἡσαίου· Κύριος δίδωσί μοι, ζῆτει τῇ μεγάλῃ

ε' ἐσπέρας, ὁ ἀπόστολος πρὸς Ῥωμαίους· Ἀδελφοί, ἔτι Χριστὸς, ζῆτει κυριακῇ γ', μετὰ τὴν ν', ἐτέρα προφητεία Ἀμώς· Τάδε λέγει Κύριος· ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ δώσει ὁ ἥλιος, καὶ πάλιν ἕτερος ἀπόστολος πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, ὁ λόγος ὁ τοῦ σταυροῦ, προκείμενον ἥχος δ' Διμερίσαντο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, στίχος· Ὁ Θεός, ὁ Θεός μου, πρόσχες, εὐαγγέλιον κατὰ Μάρκον· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ συμβούλιον ἐποίησαν. Εἶτα Κύριος ὁ Θεός, εὐαγγέλιον, τὸ Τρισάγιον, τὸ Κύριε ἐλέησον μ' καὶ μετὰ τὸν στίχον εὐθὺς ἡ ς' ὥρα, ὁμοίως τρίφαλμος, Δεῦτε προσκυνήσωμεν, Δόξα, τροπάριον ἥχος β', Σωτηρίαν εἰργάσω, Καὶ νῦν, "Οτι οὐκ ἔχομεν παρρησίαν. καὶ φάλλομεν τὰ ἕτερα γ' τροπάρια, εἶτα προκείμενον τῆς προφητείας ἥχος βαρύς· Ἔβηκαν εἰς τὸ βρῶμά μου χολήν, στίχος· Σῶσόν με, ὁ Θεός, ὅτι εἰσῆλθε, προφητεία Ἡσαΐου· Ἰδοὺ συνήσει ὁ παῖς μου, ζῆτει τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ ἐσπέρας, ἀνάγνωσις β', ὁ ἀπόστολος πρὸς Ἑβραίους· Ἀδελφοί, ὁ ἀγιάζων καὶ οἱ ἀγιαζόμενοι, καὶ πάλιν προφητεία Ἡσαΐου· Τάδε λέγει Κύριος· τίς ὁ παραγενόμενος, καὶ πάλιν ἀπόστολος πρὸς Ἑβραίους· Ἀδελφοί, Χριστὸς παραγενόμενος ἀρχήν, προκείμενον ἥχος δ' Εἰς χειράς σου παραθήσομαι, στίχος· Ἐπί σοί, Κύριε, ἤλπισα, εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον, τέλος· συνακολουθήσασαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, εἶτα Ταχὺ προκατάλαβε καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία, καὶ εὐθὺς ἡ θ' ὥρα τρίφαλμος. Δεῦτε προσκυνήσωμεν, τροπάριον ἥχος πλ. δ' Βλέπων ὁ ληστής, Καὶ νῦν, Ὁ δ' ἡμᾶς γεννηθεῖς, καὶ φάλλομεν τὰ ἐπίλοιπα τρία τροπάρια τῶν ιβ', εἶτα τὸ προκείμενον ἥχος δ' Εἶπεν ἄφρων ἐν καρδίᾳ, στίχος· Οὐκ ἔστι ποιῶν χρηστότητα, προφητεία Ἰερεμίου· Κύριε, γνῶρισόν με, ἀπόστολος πρὸς Ἑβραίους· Ἀδελφοί, ἔχοντες παρρησίαν, ἐτέρα προφητεία Ζαχαρίου· Ἦξει Κύριος ὁ Θεός μου, ἕτερος ἀπόστολος πρὸς Τιμόθεον· Τέκνον Τιμόθεε, παραγγέλλω ἐνώπιον, προκείμενον ἥχος β' Κύριε, εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου, στίχος· Μὴ ἀπορρίψῃς, τὸ εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἄγουσιν τὸν Ἰησοῦν, τέλος· ὀφονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν. Καὶ μετὰ ταῦτα· Μὴ δὴ παραδόῃς ἡμᾶς, τὸ Τρισάγιον, τὸ Κύριε ἐλέησον μ' καὶ εὐθὺς ἐσπερινόν, Δεῦτε προσκυνήσωμεν, τὸ Κύριε ἐκέκραξα κ.τ.λ. [л. 177—178).

Въ великую субботу на утрени послѣ тропарей «Ангельскій соборъ» и т. д. сей часъ же 50 псаломъ и канонъ καὶ ὁ κανὼν Μάρκου μοναχοῦ μέχρι τῆς ε' ὥδῃς. По шестой пѣсни кондакъ и ексаностиларій (7, 8 и 9 пѣсней нѣтъ). Выходъ съ Евангелиемъ. Послѣ Софіа ὁρθοὶ εἰσοδικὸν τροпάριον τῆς ἡμέρας

πλ. β' Ὁ συνέχων. Литургія починається въ бѣлыхъ одеждахъ. Предъ пареміями прокимень: «Господь воцарися».

Ὁφείλει δὲ ἔχειν ἀκρίβειαν ὁ ἐκκλησιάρχης, ἵνα ὅταν ἀπολύσῃ ἡ λειτουργία, ὑπάρχῃ ὥρα δ' τῆς νυκτός, ἡμῶν δὲ διακλυομένων, ἀναγιγνώσκονται αἱ Πράξεις τῶν ἀποστόλων ἀπ' ἀρχῆς. Μετὰ δὲ ὀλίγην ἀνάπαυσιν, συμπάντων τοῦ κανδηλάπτου τὸ σίδηρον, ἀρχόμεθα τοῦ Τρισαγίου, Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ εὐθὺς τὰ ἀπόδειπνα πάντα. Καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν ποιοῦμεν ἀναγνώσεις διαφόρους καὶ μεγάλας μέχρι μεσονυκτίου ἀπὸ τε τοῦ κατὰ Ματθαῖον, εἰ κατελείφθη τι, ἢ ἀπὸ ἐτέρων τινῶν συγγραφέων, ἢ ἀπ' ἀρχῆς τὸ κατὰ Ἰωάννην. Εἰ δὲ κελεύει ὁ προεστώς, ψάλλομεν μόνον τὸν ν', εἴθ' οὕτως τὸν κανόνα τοῦ μεγάλου σαββάτου· Κύματι θαλάσσης, μετὰ καὶ τοῦ κοντακίου καὶ τῶν ῥηθρισῶν ἀναγνώσεων. Ἐκτῆς δὲ ὥρας καταλαβούσης, σημαίνει τὸν ὄρθρον καὶ ἐξερχόμεθα πάντες οἱ ἀδελφοὶ εἰς τὴν ἁγίαν μάνδραν, οἱ δὲ κανδηλάπται, μόνοι ὄντες ἐν τῷ ναῷ, ἄπτουσι τὰ κηρία πάντα καὶ τὰς κανδήλας, καὶ ποιήσαντες πυρσὸν μέγαν, θέτουσιν αὐτὸν μέσον τοῦ ναοῦ, βάλλοντες θυμίαμα πολὺ, αἱ δὲ πύλαι εἰσὶ κεκλεισμέναι. Ὁ δὲ καθηγούμενος διανέμει ἔξω τοῖς ἀδελφοῖς τὰ κηρία, ὁ δὲ ἱερεὺς ἀλλάσσει ἐν τῷ διακονικῷ πᾶσαν τὴν στολὴν λευκὴν καὶ λαμπράν καὶ θυμιᾷ τὸ ἅγιον βῆμα, κάκειθεν, προπορευομένης αὐτοῦ λαμπάδος, ἐξέρχεται εἰς τὴν ἁγίαν μάνδραν, κρατῶν τῇ μιᾷ χειρὶ σταυρὸν καὶ τῇ ἐτέρᾳ τὸν θυμιατὸν καὶ θυμιᾷ τὰς ἐκκλησίας κατὰ τὸν τύπον, εἶτα τὴν θήκην τοῦ ἁγίου, τὸν τε ἡγούμενον καὶ πάντας τοὺς ἀδελφούς, ἵσταμένους μετ' εὐλαβείας κύκλῳ τῆς θήκης τοῦ ἁγίου· φθάσας δὲ εἰς τὰς ὥραιας πύλας, χαράττει σταυρὸν μετὰ τοῦ θυμιατοῦ καὶ λέγει· Δόξα τῇ ἀγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ... Καὶ ἡμῶν ἀποκρινομένων τὸ Ἀμήν, λέγει· Χριστὸς ἀνέστη, λέγομεν καὶ ἡμεῖς τὸ αὐτό. Καὶ πάλιν ἐκεῖνος τὸ αὐτὸ καὶ ἡμεῖς ὁμοίως ἐκ τρίτου, εἶτα ὁ ἱερεὺς· Ἀναστήτω ὁ Θεὸς ἡμῶν, Χριστὸς ἀνέστη. Ἐκεῖνος· Ὡς ἐκλείπει καπνός, ἡμεῖς πάλιν· Χριστὸς ἀνέστη. Ἐκεῖνος· Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος καὶ ἡμεῖς πάλιν· Χριστὸς ἀνέστη. Ὁ ἱερεὺς· Δόξα καὶ νῦν, γεγωνοτέρα τῇ φωνῇ, καὶ ἡμεῖς· Χριστὸς ἀνέστη. Εἶτα πάλιν ἄρχεται ὁ ἱερεὺς· Χριστὸς ἀνέστη, γεγωνοτέρα τῇ φωνῇ, καὶ ἀνοιγομένων τῶν πυλῶν, εἰσοδεύει, προπορευομένων μὲν τῶν λαμπάδων, συνεφεπομένου δὲ τοῦ καθηγουμένου καὶ τῶν ἀδελφῶν καὶ φαλλόντων· Καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι ζωὴν χαρισάμενος. Εἰσερχόμενος οὖν ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ βήματι ποιεῖ συναπτὴν, μετὰ δὲ ἐκ φωνῆς ἄρχεται ὁ προεστὼς γεγωνοτέρα τῇ φωνῇ· Ἀναστάσεως ἡμέ-

ρα καὶ ψάλλομεν τοὺς εἰρμούς καὶ τὰ τροπάρια ἀνὰ δ', ὁ δὲ ἱερεὺς θυμιᾷ πάντας. Ἀπὸ γ' ὥδῃς ἡ ὑπακοὴ ἤχος δ'. Προλαβοῦσαι τὸν ὄρθρον, ἀνάγνωσις εἰς τὸν Θεολόγον· Ἀναστάσεως ἡμέρα, ἀπὸ ς' τὸ κοντάκιον, ἀνάγνωσις εἰς τὸν Θεολόγον· Πάλιν ἐπὶ τῆς φυλακῆς μου, εἰ ἔχει ἡ ὥρα. Μετὰ δὲ τὴν τοιαύτην ἀνάγνωσιν, Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι γ' καὶ αἱ λοιπαὶ ὥδαί, εἰς τὴν θ' ἄπτουσι τὰ φυτίλια, ἕξαποστειλάριον· Σαρχὶ ὑπνώσας, πεντάκις. Εἴτα Πᾶσα πνοὴ ἤχος α', ἰστώμεν δ' καὶ ψάλλομεν τὰ δ' ἀναστάσιμα καὶ τὰ πλ. α' τῆς ἑορτῆς· Πάσχα ἱερόν, στίχος α'. Ἀναστήτω ὁ Θεὸς καὶ στίχος β'. Ὡς ἐκλείπει καπνός, στίχος γ'. Αὕτη ἡ ἡμέρα, Δόξα καὶ νῦν, Ἀναστάσεως ἡμέρα, Χριστὸς ἀνέστη, καὶ γίνεται ὁ ἀσπασμὸς οὕτως· Λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, εἰ δὲ καὶ ἕτεροι ἱερεῖς ἀλλάσσουν καὶ αὐτοὶ καὶ κρατοῦσι σταυροὺς καὶ εἰκόνας, καὶ ἵστανται ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ ἀσπάζεται ὁ προεστὼς τὰ ἅγια καὶ τοὺς ἱερεῖς, καὶ ἵστανται ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, καὶ μετὰ τοῦτο ἀσπάζονται καὶ οἱ ἀδελφοὶ κατὰ τάξιν, καὶ μετὰ τὸ πληρωθῆναι τὸν ἀσπασμὸν ἀναγινώσκειται ὁ λόγος τοῦ Χρυσοστόμου παρὰ τοῦ ἡγουμένου, οὗ ἡ ἀρχή· Εἴ τις εὐσεβῆς, οὐ καθεζόμεθα δὲ εἰς τὴν τοιαύτην ἀνάγνωσιν. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν γίνεται ἔκτενῇ καὶ τελείᾳ ἀπόλυσις (л. 180, 181, 182).

Въ понедѣльникъ священникъ начиналъ утрению въ епитрахили и фелони. О канонѣ замѣчено: Καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν ἀρχόμεθα τοῦ κανόνος ἐκ δευτέρου, τοὺς εἰρμούς καὶ τὰ τροπάρια, ψάλλομεν δὲ καὶ ἕτερον κανόνα εἰς ἤχον δεύτερον τοῦ Πάσχα (л. 183).

Начало всенощнаго бдѣнія въ недѣлю Θомину: Θυμιάσαντος τοῦ ἱερέως κατὰ τὸν τύπον καὶ εἰπόντος τὴν ἐκφώνησιν, λέγομεν ἡμεῖς τὸ Χριστὸς ἀνέστη ἐκ τρίτου ἡρεμαία φωνῇ καὶ οὐχὶ μεγάλῃ φωνῇ, εἴτα τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν μεγαλοφώνως καὶ μετὰ μέλους, κατὰ τὸν τύπον. Καὶ οὕτως ποιῶμεν ἐν ταῖς ἀρχαῖς τῶν ἑσπερινῶν καὶ τῶν ὀρθρῶν μέχρι τῆς Ἀναλήψεως (л. 184 об). Поется ὁ ἄρμος χωρὶς τῶν ἀναστασίμων τροпарίων.

На литургіи поются антифоны: «Благо есть исповѣдаться», «Господь воцарися» и «Придите возрадуемся Господевни».

Здѣсь Тиниконъ и обрывается.

III. № 1095. Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας, ἔργο τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα τοῦ ἱεροσολυμίτου. Ручкопись той же библ. въ 16 долю листа, писана весьма чоткимъ и крупнымъ почеркомъ XII в. на пергаменѣ, 146 листовъ. Изъ припи-

сокъ на первомъ листѣ имѣется слѣдующая: Τὸ παρὸν Τυπικὸν ὑπάρχει τοῦ ἁγίου ὅρους Σινᾶ, καὶ ὁ ξενώσας αὐτὸ νὰ ἔχη τὰς ἀρὰς τῶν τιη' (πατέρων) τῶν ἐν Νικαίᾳ.

[Л. 1) Прὸ τοῦ δοῦναι τὸ ἥλιον, ἤγουν περὶ ι' ὥρας τῆς ἡμέρας ἀνέρχεται ὁ κανδηλάπτης... Чинъ малой вечерни.

(Л. 1 об.) Μετὰ τὸ δοῦναι τὸν ἥλιον, μικρὸν ἀνέρχεται ὁ κανδηλάπτης καὶ ποιεῖ τῷ προεστῶτι μετάνοιαν (Чинъ великой вечерни или всеошного ѡдѣнїя. Изложенеіе его весьма немногимъ разнитсѣ отъ нынѣшняго Типикона), καὶ ἀπερχόμενος κρούει τὰς βαρείας σχολαίως, ψάλλων τὸν ἄμωμον. Μετὰ δὲ τὸ πλήρωμα τῶν βαρέων ἀπέρχεται καὶ ἄπτει τὰς κανδηλάς, καὶ εὐτρεπίσας τὸν θυμιατόν, τίθησι λαμπάδα μετὰ κηρομανουαλίου εἰς τὸ μέσον τῆς ἐκκλησίας, ἔπειτα ἐξερχόμενος σημαίνει τὸ σιδηροῦν, εἶτα τὸ μέγα, καὶ ὑποστρέψας ἵσταται κατενώπιον τῶν ἁγίων πυλῶν... Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἅγιον βῆμα ἵσταται ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ ποιῶν σταυροὺς τρεῖς μετὰ τοῦ θυμιατοῦ, ἐκφωνεῖ· Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ, Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν τῷ βασιλεῖ ἡμῶν Θεῷ, μαλθακῇ καὶ ἡσύχῳ φωνῇ, εἶθ' οὕτως δεύτερον, ἀνώτερον πρὸς ὀλίγον· Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν Χριστῷ βασιλεῖ καὶ Θεῷ ἡμῶν, καὶ πάλιν γ' γεγωνοτέρα φωνῇ· Δεῦτε προσκυνήσωμεν αὐτῷ Χριστῷ τῷ βασιλεῖ καὶ Θεῷ ἡμῶν, εἶθ' οὕτως δξύτερον· Δεῦτε προσκυνήσωμεν μόνον... На литіи «Господи помилуй» поють, 40, 40 и 50 разъ. Другихъ прошеній нѣтъ. Молитва: «Владыко многомилостиве» читается съ преклоненіемъ колѣнъ. Ὁ δὲ κελλαρίτης προτίθησιν ἐν τῷ ναῷ ἄρτους γ', ἐξ ὧν ἐσθίόμεν ἐν τῇ τραπέζῃ, ὡσαύτως καὶ στάμνον, μεστὸν οἴνου τοῦ καλλίστου, καὶ σῆτον ἐκ τοῦ ὀρίου. Ὁ δὲ ἱερεὺς, λαβὼν ἄρτον ἓνα καὶ τὸν σταυρόν, ἐπεύχεται τὴν εὐχὴν ταύτην· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ εὐλογήσας τοὺς πέντε ἄρτους... Ἰστέον δέ, ὅτι ἀπὸ τῆς κυριακῆς τοῦ Πάσχα μέχρι τῶν Ἀγίων Πάντων εἰς τὴν τοιαύτην ἀνάγνωσιν τοῦ μεγάλου ἐσπερινοῦ αἱ Πράξεις τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἀναγινώσκονται, εἰς δὲ τὰς λοιπὰς κυριακάς τοῦ Χρυσοστόμου ὅλου αἱ ἐπτὰ καθολικαὶ τῶν ἀποστόλων καὶ αἱ ιδ' ἐπιστολαὶ τοῦ ἁγίου Παύλου καὶ ἡ Ἀποκάλυψις τοῦ Θεολόγου... Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Πραξαποστόλου, εὐλογήσαντος τοῦ ἱερέως, ἀπάρχεται ὁ ἱερεὺς τοῦ ἐξαφάλμου, καὶ ὁ κανδηλάπτης, ἐτοιμάσας τὸ θυμιατόν, ἐξέρχεται καὶ σημαίνει τὸ μέγα, ὁ δὲ ἱερεὺς θυμιαῖ. Ὅταν οὖν ἄρξηται ὁ προεστὼς τὸν ρβ' φαλμόν, τὸ Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον... λέγει ὁ ἱερεὺς τὰς εὐχὰς τοῦ ὁρθρου.

[л. 8) Εἰδῆσις τῶν ἀγρουπνιῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ. 52 всенощ-ныхъ бдѣнія.

[л. 8 об.) Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίων μοναστηρίων. Сначала здѣсь имѣется замѣчаніе о чтеніи Псалтири, а далѣе подробное изложеніе суточной службы, при чемъ службы описываются безъ раздѣленія на киновіальныя и келліотскія. Утреня начинается съ полунощницы и совершается съ такою полнотою, какъ и въ памятникахъ XIV—XV вв.

[л. 20) Въ Синаксарѣ отмѣтимъ слѣдующія любопытныя подробности:

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ (т. е. 13 Сентября), μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ μικροῦ ἐσπερινοῦ, ἀπέρχονται ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ ἐκκλησιάρχης σὺν τῷ κανδηλάπτῃ ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ μετὰ λαμπάδων καὶ θυμιατῶν καὶ λαμβάνουσι τὸ τίμιον ξύλον, φάλλοντες καὶ τροπάριον· Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου, καὶ φέρουσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐπιτιθέασιν αὐτὸ ἐπάνω τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ ἅπτει κηρὸς ἔμπροσθεν δι' ὅλης τῆς νυκτός. Выносъ креста и его воздвиженіе описываются, какъ и въ памятникахъ позднѣйшаго времени [лл. 27—28).

Часы наканунѣ Рождества [л. 57) и Богоявленія [л. 65) излагаются, какъ и въ рукописи № 322. Ватоп. библ. Положено два водоосвященія: одно наканунѣ ἐν τῷ λουτρῷ, послѣ заамвонной молитвы, и другое, послѣ конца утрени: εἰς τὴν βρύσιν τῶν ὕδατων.

Въ службѣ Срѣтенія нѣтъ случая, если праздникъ этотъ придется въ недѣлю крестопоклонную.

Изложеніе службъ для праздниковъ Благовѣщенія и 9 Марта во многомъ сходно съ изложеніемъ ихъ въ Типиконахъ XIII в., хотя въ текстѣ и имѣются небольшія разности. (См. разности въ пасхальной службѣ ркп. лавры пр. Аѳанасія XIII в. Галис. см. ниже стр. 90—92). Замѣчанія, на основаніи чего изложенъ порядокъ службъ для Благовѣщенія, нѣтъ.

Выносъ креста наканунѣ Августа описывается такъ, какъ и въ Типиконѣ XII—XIII в. № 1094 см. стр. 5, но выносъ его на утрени имѣетъ особенность. Δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλυσις, καὶ ἐξέρχεται ὁ ἱερεὺς μετὰ τοῦ τιμίου σταυροῦ, προπορευομένων τῶν λαμπάδων, καὶ ἵσταται κατέναντι τῶν βασιλικῶν πυλῶν, εἰθ' οὕτως ἐκφωνοῦν καὶ οἱ ἀδελφοί· Σῶσον, Κύριε, καὶ ἐναποτιθεμένου ὁ σταυρὸς (τοῦ σταυροῦ), θυμιαῖ ὁ ἱερεὺς,

ἔπειτα προκειμένου τοῦ ὕδατος ἐν τῷ φυαλίῳ, φάλλονται τοῦ ἁγιασμοῦ στιχηρά, καὶ μετὰ τὸ ἁγιασθῆναι τὸ ὕδωρ καὶ τὴν προσκύνησιν τοῦ τιμίου σταυροῦ, ὡς ἐν τάξει πάντα τῆς Ὑψώσεως, μεταλαμβάνομεν πάντες ἐκ τοῦ ἁγιάσματος καὶ ῥαντίζομεν, εἴτα ὁ ἱερεὺς· Ἐλέησον ἡμᾶς ὁ Θεός, καὶ πληρουμένης τῆς αἰτήσεως, γίνεται ἀπόλουσις. Ἐξέρχεται ὁ τίμιος σταυρὸς μετὰ τοῦ ἱερέως ἐνηλλαγμένου καὶ τῶν ἀδελφῶν ψαλλόντων καὶ περιέρχεται τὰ ἐν τῇ μονῇ ἅπαντα, καὶ ἀποκομίζεται τὸ τίμιον ξόλον ἐν τοῖς σκευοφυλακίοις διὰ τοῦ ἱερέως (л. 102 об., 103).

Нѣтъ праздника Спаса нерукотвореннаго образа и памяти пр. Аѳанасія Аѳонскаго.

[л. 107). Ἀκολουθία τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς.

Изложение службъ на постъ и пятидесятницу во многомъ сходно съ Типикономъ XII—XIII в. библ. лавры пр. Саввы Освященнаго стр. 9—14, хотя текстъ этихъ службъ проще и короче. О практикѣ Саввинской обители здѣсь нѣтъ замѣчаній. Какъ особенность, можно отмѣтить часы въ великую пятницу съ особыми псалмами. На первомъ часѣ помѣщены псалмы: Τὰ ῥήματά μου, Ἐξελοῦ με ἐκ τῶν ἐχθρῶν и Μακάριος ὁ συνίων ἐπὶ πτωχῶν, на 3 часѣ псалмы 1, 34 и 50, на 6 часѣ псалмы 51, 139 и 99, на девятомъ 21, 68 и 85. Остальной порядокъ, ектеньи, возгласы и стихиры, какъ и въ рождественскихъ часахъ.

Въ концѣ Типикона слово I. Златоуста на Пасху и прокимны.

IV. № 312. Τυπικόν, ркп. лавры св. Саввы Освященнаго (нынѣ патріаршей) (безъ начала), въ 16 долю, 138 листовъ, писана на пергаменѣ почеркомъ 1201 года, какъ видно изъ приписки на л. 125 (См. у Παπαδ.-Κεραμέως. Ἱεροσολυμιτικὴ βιβλιοθήκη т. β', σελ. 442). Типиконъ начинается чиномъ всенощнаго бдѣнія и слѣдующими словами: πληρουμένου δὲ τοῦ ψαλμοῦ, ὁ διάκονος . . . ὁ δὲ ἱερεὺς τὴν ἐκφώνησιν, εἴτα στιχολογοῦμεν . . . Вся первая часть безъ раздѣленія на главы.

[л. 12). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας τοῦ ὅλου ἐνι-αυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ Σεπτεμβρίου μηνός. Отсутствуютъ нѣкоторые листы.

Подъ 20 Марта стоитъ память: τῶν ὁσίων πατέρων ἡμῶν, τῶν ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου Σάββα ἀναιρεθέντων ὑπὸ τῶν Μαύρων.

Замѣчаніе о службѣ Благовѣщенія изъ Олимпійскаго Типикона см. у Παπαδ.-Κεραμ. т. β', σελ. 442—444.

Предпразднество креста положено 31 Июля.

[л. 84). Ἀκολουθία τῆς ἁγίας μεγάλης τεσσαρακοστῆς.

Служба великой сѹбботы вечеромъ излагается такъ: Περὶ ὥραν ι' σημαίνει τὸ λυχνικὸν καί, συναγόμενοι οἱ ἀδελφοὶ πάντες, προσμένουσιν ἐν τῷ νάρθηκι, ὁ δὲ ἐκκλησιάρχης εἰσερχόμενος ἐν τῷ ναῷ, ἀποκλείει πάσας τὰς πύλας, εἶτα ὁ τὴν ἐφημερίαν ἔχων ἱερεὺς, ἀλλάσσωσιν τὴν ἱερατικὴν στολὴν, στιχάριον μὲν φορεῖ ἄσπρον, φελώνιον δὲ μαῦρον, θυμιᾷ τὸν ναὸν ὅλον καὶ αὐτὸ τὸ διακονικόν, δι' οὗ ἐξερχόμενος εἰς τὸν νάρθηκα, λαμπάδων προπορευομένων αὐτοῦ, θυμιᾷ τὸν προεστῶτα καὶ τοὺς β' χορούς, καὶ μετὰ τὸ θυμιᾶσαι πάντας, ἵσταται ἔμπροσθεν τῶν βασιλικῶν πυλῶν καὶ ποιεῖ σταυρόν, καὶ εὐθὺς ἀνοίγονται μὲν αἱ πύλαι, τῶν δὲ ἀδελφῶν εἰσερχομένων εἰς τὸν ναόν, γίνε-ται ἑναρξίς παρὰ τοῦ τοιούτου ἱερέως, λέγοντος οὕτως· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία. Καὶ ψάλλομεν τὸν προοιμιακὸν ψαλμόν, εἶτα συναπτή, τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἦχος α'. Οἱ δὲ λοιποὶ ἱερεῖς καὶ διάκονοι ἅπαντες, καταλαμβάνοντες τοῦ στίχου τοῦ λέγοντος· Πεσοῦνται ἐν ἀμφιβλήστροις, βάλλουσι μετάνοιαν, ἀπέρχονται καὶ ἀλλάσσουσι καὶ οὗτοι στολὰς μαύρας, καὶ ποιοῦσι προσκομιδὴν . . . [л. 113 об.). Ἰστέον δέ, ὅτι μέλλοντος τοῦ ψάλτου ἄρξασθαι τοῦ Ἀνάστα ὁ Θεός, ἀνιστάμενοι οἱ ἱερεῖς ἀποδύονται τὰ μαῦρα φελώνια καὶ περιβάλλονται ἀντὶ αὐτῶν λευκά... Καὶ δίδωσιν ἐκάστῳ τῶν ἀδελφῶν ἀνὰ κλάσματα ἄρτου καὶ ἰσχάδων καὶ φοινίκων καὶ ἀνὰ κρασοβόλιον οἶνον, ὧν καὶ μεταλαμβάνομεν ἐν ταῖς καθέδραις ἡμῶν καθήμενοι . . . [л. 114) На Пасху: Ὁ δὲ ἱερεὺς ἀλλάσσει ἐν τῷ διακονικῷ ἅπασαν τὴν λευκὴν στολὴν καὶ ἐξέρχεται εἰς τὸν νάρθηκα διὰ τοῦ τοιούτου διακονικοῦ, καὶ θυμιᾷ προηγουμένων αὐτοῦ καὶ λαμπάδων δύο. Ὁ μέντοι ἐκκλησιάρχης διανέμει τοὺς κηροὺς ἀπὸ τοῦ προεστῶτος ἄχρι τοῦ ἐσχάτου, ἡμεῖς δὲ ἄπτοντες αὐτὰ ἱστάμεθα μετὰ προσοχῆς καὶ καθ' ἑαυτοὺς εὐχόμενοι. Μετὰ γοῦν τὸ θυμιᾶσαι τοὺς ἀδελφούς, ὡς σύνηθες, ἵσταται ὁ ἱερεὺς ἔμπροσθεν τῆς βασιλικῆς πύλης καὶ θυμιᾷ σταυροειδῶς ἐκ γ', λέγων· Δόξα τῇ ἁγίᾳ, καὶ ἡμῶν ἀποκρινομένων τὸ Ἀμήν, ἄρχεται ὁ ἱερεὺς τροπάριον, ἦχος πλ. α' Χριστὸς ἀνέστη. Τὸ αὐτὸ καὶ οἱ ἀδελφοί, καὶ λέγεται γ' (об.) παρὰ τοῦ ἱερέως καὶ παρὰ μοναχῶν, εἰδ' οὕτως στίχος α'. Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ, καὶ ἡμεῖς τὸ Χριστὸς ἀνέστη, στίχος β'. Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν, καὶ ἡμεῖς τὸ Χριστὸς ἀνέστη, στίχος γ'. Συστήσαθε ἑορτήν, καὶ ἡμεῖς τὸ Χριστὸς ἀνέστη, Δόξα, Χριστὸς ἀνέστη, Καὶ νῦν, Χριστὸς ἀνέστη. Εἶτα πάλιν ἄρχεται ὁ ἱερεὺς γεγονωτέρᾳ φωνῇ· Χριστὸς ἀνέστη, καὶ ἀνοιγομένων τῶν πυλῶν, εἰσοδεύει, προπορευομένων τῶν

λαμπάδων, συνεφεπομένου δὲ τοῦ προσεστῶτος καὶ τῶν ἀδελφῶν καὶ ψαλλόντων· Καὶ τοῖς ἐν τοῖς. Εἰσερχόμενος δὲ ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ βήματι ποιεῖ συναπτὴν. Μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν ἄρχεται ὁ προσεστῶς· Ἀναστάσεως ἡμέρα, καὶ δευτεροῦμεν τοὺς εἰρμούς· ἐν δὲ τοῖς τροπαρίοις ἰστώμεν στίχους ιβ', Ὁ δὲ ἱερεὺς θυμιᾷ. Τὴν μέντοι ἑναρξιν τοῦ κανόνος ὁ προσεστῶς ὀφείλει ποιεῖν κατὰ ταύτην τὴν ἀγίαν ἡμέραν, κἂν τῷ ἀριστερῷ μέρει ἐπιλαγχάνῃ. Τοῦτο δὲ γίνεται ἐν μόνῃ τῇ α' ᾠδῇ· τῆς γὰρ τρίτης ᾠδῆς ἡ ἑναρξις, εἴ γε τῷ ἀριστερῷ ἐκλαγχάνει μέρει, πάλιν γίνεται παρ' αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἰσάζουσιν οἱ χοροί. Ἐν ἐκάστῃ δὲ ᾠδῇ γίνεται παρὰ τοῦ ἱερέως συναπτὴ μικρὰ ἔσωθεν τοῦ βήματος.

Въ 50-цу на литургиі поють ἀντὶ δὲ τοῦ Τρισαγίου, Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε [л. 122).

[л. 125). Замѣчаніе о соблюденіи Типикона.

[л. 126) Κοντάκια, νεκρώσιμα καὶ οἵκοι, οἵτινες λέγονται ἐπὶ κηδεῖα ἀδελφοῦ ἢ ἀδελφῆς, ἐν δὲ τῇ ἐκκλησίᾳ κατὰ τὸ σάββατον τῆς ἀπόκρεω καὶ τὸ σάββατον τῆς ἀγίας πεντηκοστῆς· Μετὰ τῶν ἀγίων ἀνάπαυσον, Χριστέ. Οἱ οἵκοι, ὧν ἡ ἀκροστιχὶς αὕτη· Ἀναστασίῳ ταπεινοῦ νοσηέας (sic)· Αὐτὸς μόνος ὑπάρχεις ἀθάνατος, Νουνεχῶς δυσωπῶ ὑπακούσατε. Κονца рукописи нѣтъ.

V. № 73. Τυπικόν, ркп. изъ собранія Κρεσтнаго монастыря, въ 16 долю, 288 листовъ, писана частію на бумагѣ, и частію на пергаменѣ XIII в. Типиконъ не имѣетъ первой части, а начинается Синаксаремъ. Листы перемѣшаны отъ начала до конца. 1 Августа εἰς τὴν λειτουργίαν ἀγιάζει ὕδωρ μετὰ τοῦ τιμίου σταυροῦ ὁ ἱερεὺς καὶ μεταλαμβάνουσιν ἐξ αὐτοῦ πάντες. Въ чинѣ водоосвященія Богоявленскаго, при погруженіи креста въ воду, положено было произносить: «Во имя Отца и Сына и Св. Духа», но потомъ это зачеркнуто и позднѣйшею рукою написано: Φῶς ὁ Πατήρ, Φῶς ὁ Υἱός, Φῶς καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα [л. 52). По своимъ особенностямъ Типикъ напоминаетъ Типик. № 312 изъ лавры пр. Саввы. Главы Марковы присоединены на бумагѣ и писаны рукою XVI в. Надписываются онѣ такъ: Μάρκω, ἀρχιεπισκόπω Ὑδροῦντος τῷ σοφωτάτῳ καὶ λογικωτάτῳ. Тою же рукою далѣе онѣ надписываются: Μάρκω, ἀμαρτωλῷ ἱερομονάχῳ σύνταγμα πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ. Главъ 85.

б) Редакція Іерусалимо-Константинопольская.

VI. Τυπικόν (заглавіе обычное), рукопись 1280 г. въ 16 долю листа на пергаменѣ, принадлежала нѣкогда извѣстному греческому археологу и создателю Аѳинскаго Церковно-археологическаго музея Георгію Ламбаки († 1914 г.). Въ рукописи имѣется слѣдующая приписка: Ἐπληρώθη τὸ παρὸν Τυπικὸν διὰ χειρὸς ἀμαρτωλοῦ Ἰακώβου καὶ ἱερομονάχου ἐν ἔτει ςψπη', ἰνδ. γ', ἡμέρα κυριακῇ. Типиконъ этотъ, слѣдуетъ думать, переданъ нынѣ въ Церковно-археологическій музей, который г. Ламбаки сдѣлалъ національнымъ достояніемъ.

Начальныхъ листовъ рукописи не сохранилось. Въ концѣ Типикона имѣется Ирмологій.

По составу статей и по тексту ихъ изложенія этотъ Типиконъ ничѣмъ не выдается изъ ряда своихъ современниковъ. Интересъ къ данной рукописи возбуждается главнымъ образомъ ея датой, которая въ литургическихъ памятникахъ этого вѣка—явленіе, повторяющееся не часто. Мы познакомились съ рукописью бѣгло и совершенно случайно.

VII. № 628. Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίαις μοναῖς. Рукопись лавры пр. Саввы Освящ. (патріаршей библіотеки) въ 16 долю, 184 листа, писана на пергаменѣ весьма сжатою неотчетливою скорописью XIII в.

[л. 1) Εἵδησις τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ.

[л. 1 об.) Περὶ τῆς ἀγρυπνίας διατάξεις.

[л. 8) Εἵδησις τῶν ἀγρυπνιῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ.

[л. 9) Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίων μοναστηρίων.

[л. 12) Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς συνάξεως τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μηνὸς Αὐγούστου.

[л. 115 об.) Ἀκολουθία τῆς ἀγίας μεγάλης τεσσαρακοστῆς и пятидесятницы.

[л. 174 об.) Περὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμιᾶν.

[л. 176 об.) Τὰ ἀναστάσιμα προκείμενα τοῦ ἀποστόλου τῶν ὁκτῶ ἡχων ἕτοι τὰ ἄμνημα.

Ἀναστάσιμα ἀλληλουάρια τῶν ὁκτῶ ἡχων, τὰ λεγόμενα ἄμνημα.

[π. 177) Τὰ ἐν τῇ ἐβδομάδι φαλλόμενα ἀλληλουάρια, προκείμενα καὶ κοινωνικά, ὅτε οὐκ ἐστὶν ἐορτάσιμος ἅγιος, εἰσὶ ταῦτα.

[π. 177 οβ.) Προκείμενα ἀναστάσιμα τῶν ὁκτῶ ἡχων, ἃ λέγονται ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ ὁρθρου.

[π. 178 οβ.) Τὰ φωταγωγικά τῶν ὁκτῶ ἡχων.

[π. 179) Περὶ τῆς τῶν Ἀρμενίων νηστείας.

[π. 179 οβ.) Διάταξις τοῦ ὁλου ἐνιαυτοῦ.

Ἀπὸ τῇ λαμπρᾷ κυριακῇ τοῦ Πάσχα ἕως τῇ τοῦ Θωμᾶ κυριακῇ καταλύειν ἐν παντὶ βρώματι, εἴτα φυλάσσειν ἐν ταῖς τετραδοπαρασκευαῖς τὸ κρέας καὶ τὸ τυρίον, καὶ λύειν οἱ μὲν κοσμικοὶ εἰς ἰχθύας, οἱ δὲ μοναχοὶ εἰς ἔλαιον μέχρι τῶν Ἀγίων Πάντων, ἐν δὲ τῇ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος ἐβδομάδι οὕτω διάγειν, ὡς ἐν τῇ νέᾳ ἐβδομάδι. Ἀπὸ δὲ τῇ δευτέρᾳ, τῇ μετὰ τῶν Ἀγίων Πάντων ἀρχόμεθα τὴν τῶν ἁγίων ἀποστόλων νηστείαν, νηστεύοντες ἅπαντες τὰς τετραδοπαρασκευὰς καὶ ἔλαιον καὶ ἰχθύας, ἐν δὲ τοῖς σαββάσι καὶ ταῖς κυριακαῖς ἰχθυοφαγοῦσιν οἱ μοναχοί. Τῇ δὲ τρίτῃ καὶ πέμπτῃ ἔλαιον καὶ οἶνον, ἀλλὰ καὶ ἡ δευτέρα ὡς ἡ δ' τιμάσθω παρὰ τοῖς μοναχοῖς, οἱ δὲ κοσμικοὶ ἰχθυοφαγοῦσιν ἐν τῇ δευτέρᾳ καὶ τῇ πέμπτῃ· οὕτως γὰρ διάγομεν καὶ ἐν τῇ τοῦ αὐγούστου νηστείᾳ καὶ ἐν τῇ τῶν Χριστοῦ γεννῶν, ἐν δὲ τῇ τῶν κορυφαίων ἀποστόλων μνήμῃ, εἰ τόχοι ἐν δ' ἢ ς', οὔτε ἔλαιον ἐσθίομεν, οὔτε ἰχθύας, ἀλλ' οὐδὲ ἐν τῇ μνήμῃ τῶν ιβ' ἀποστόλων, ἡ μεγάλου ἁγίου μνήμῃ, εἰ μὴ ἐν ταῖς δεσποτικαῖς ἐορταῖς λύομεν καὶ ἔλαιον καὶ οἶνον, ἐν αἷς ἡμέραις τόχωσιν. Εἰ δὲ τόχωσιν αἱ παραμοναὶ τῶν Χριστοῦ γεννῶν καὶ τῶν Φώτων ἐν δ' καὶ ς', μετὰ τὴν λειτουργίαν καὶ τὴν τοῦ ἐσπερινοῦ ἀπόλυσιν εἰς οἶνον μόνον καταλύομεν. Εἰ τόχωσιν αἱ παραμοναὶ ἐν σαββάτῳ ἢ κυριακῇ, μετὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ Χρυσοστόμου, ἐσθίομεν κατακλαστὰ καὶ τὸ νάμα, καρτεροῦντες τὴν τῶν ἐσπερινῶν ἀπόλυσιν, ἐσθίομεν καὶ ἔλαιον· καταλύομεν δὲ κατὰ τὸ δωδεκάημερον καὶ τὴν τῆς προαποκρέω ἐβδομάδα ἐν ἐκάστῃ ἡμέρᾳ ἰχθύας καὶ ἔλαιον. Ὅμοίως καὶ ἐν τῇ ἐβδομάδι τῆς τυρινῆς, ἐν ᾗ ἐσθίουσι καὶ μετὰ τὴν ἐννάτην τυρόν διὰ τοὺς ἐξ αἱρέσεων, ἵνα μὴ καὶ τις ὑποψία ἀναφαίνεται καὶ πρόφασις. Ἐν δὲ τῇ μεγάλῃ μ' ἑηροφαγοῦμεν πάσας τὰς ἡμέρας τῶν ὅλων ἐβδομάδων αὐτῆς· σαββάτῳ δὲ καὶ κυριακῇ ἐσθίομεν οἱ μὲν μοναχοὶ ἔλαιον, οἱ δὲ ἀνιέροι ἰχθύας· οἱ γὰρ μοναχοὶ καὶ ἱερωμένοι καὶ οἱ διάκονοι ἐν τῇ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἡμέρᾳ μόνον, ἐν δὲ τῇ τοῦ μεγάλου σαββάτου, τῆς λειτουργίας τελεωθείσης, ἐστιασθέντες πίνομεν καὶ οἶνον καὶ πλεῖον οὐδέν.

[л. 181) Τὰ ἀντίφωνα τῶν δεσποτικῶν ἑορτῶν εἰς τὴν Ὑψῶσιν τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ.

[л. 182) Εἰς τὴν γέννησιν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

[л. 183) Εἰς τὰ ἅγια Θεοφάνεια τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

[л. 184) Τῇ κυριακῇ τῶν Βαῖων ἀντίφωνα.

По тексту и даже почти по составу настоящей Типиконъ до буквальности сходенъ съ Типикономъ XIII в. (Галисійскимъ) лавры пр. Аѳанасія Аѳонскаго № 99 А. Какъ особенность настоящаго Типикона, можно отмѣтить замѣчанія объ отличіяхъ въ богослуженіи по другимъ Типикамъ, написанныя большею частію параллельно съ текстомъ самаго Типикона. Что же касается этихъ замѣчаній, то, за весьма немногими исключеніями, всѣ они имѣются и въ Типиконѣ библи. Аѳанасіевской лавры.

Особенное замѣчаніе: Οὐχ ὡς ὁ βίος, ἀλλ' ὁ εἰς τὴν Ἀνακομιδὴν ἴδιος λόγος τοῦ Μεταφραστοῦ· ὁ γὰρ βίος μέγιστος ὢν ἀναγινώσκεται τῇ γ' Νοεμβρίου εἰς τὴν ἀγρυπνίαν. Καὶ σημείωσαι· Ἔστι δὲ καὶ ἕτερος λόγος Κοσμᾶ Βεστήτορος εἰς τὴν αὐτὴν ἀνακομιδὴν (Этотъ рѣчь идетъ о службѣ 27 Генваря св. Іоанну Златоусту).

VIII. № 106. Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη δὲ ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίων μονῶν. Ркп. изъ собранія Крестнаго монастыря, въ 32 долю листа, 206 листовъ, писана на пергаменѣ мелкимъ чоткимъ почеркомъ XIII в. Составъ обычный этого времени настоящихъ памятниковъ. Листы въ концѣ рукописи перепутаны.

IX. № 90. Τυπικὸν (безъ начала), рукопись библи. Кутлумушскаго монастыря на Аѳонѣ, на пергаменѣ, 195 листовъ, въ 24 долю (15 сант. высота, 10 сант. ширина), писана чоткимъ почеркомъ XIII в. По тексту, Типиконъ этотъ имѣетъ сходство съ лаврскимъ пр. Аѳанасія Аѳонскаго XIII в. (Галисійскимъ), № 99 А, но безъ особенностей, составляющихъ отличіе лаврскаго Типикона. Вводной всей части (до Синаксаря) и заключительной нѣтъ.

X. № 488. Τυπικὸν, рукопись Кутлумушской библи. на бомбицинѣ, въ 24 долю (13 сант. +9), 193 листа, писана мелкою

скорописью XIII в. Начала и конца рукописи нѣтъ. Составъ его тотъ же, что и въ обычныхъ Типиконахъ XIII в. Отличіе его отъ предыдущаго лишь то, что синаксарныя службы изложены нѣсколько подробнѣе ¹⁾, чѣмъ въ другихъ Типиконахъ этого времени.

Х. № 67. *Τοπικόν*, рукопись библиот. Пантелеимоновскаго монастыря, въ 16 долю листа, 162 листа, писана на пергаменѣ мелкою скорописью XIII столѣтія. Рукопись не имѣетъ ни начала, ни конца, а открывается прямо концемъ службы на 14 сентябрю и именно окончаніемъ литургіи.

[л. 1—98). Службы по Синаксарю.

[л. 98—132). Службы по Тріоди постной.

[л. 132—162). Службы по Тріоди цвѣтной.

Настоящая рукопись оканчивается службою въ пятницу недѣли Ѳоминой. Едва ли службы пятидесятницы не составляли и окончанія настоящей рукописи. Во всякомъ случаѣ, трудно предполагать въ этомъ Типиконѣ присутствіе Марковыхъ главъ, которыя для важнѣйшихъ службъ изложены въ самомъ Мѣсяцесловѣ. Службы въ Мѣсяцесловѣ описываются сравнительно съ другими Типиконами очень кратко и далеко не всѣ. Такъ, напр., въ мѣсяцѣ Апрѣлѣ находимъ только двѣ памяти: великомученика Георгія и апостола и евангелиста Марка, при чемъ о послѣдней памяти дѣлается такая короткая замѣтка: *Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Μάρκου. Ἡ ἀκολουθία πᾶσα κατὰ τὸν τόπον* (л. 81). Подобныхъ замѣчаній относительно службъ разсѣяно по всей рукописи весьма много. Кромѣ этого, и въ самомъ изложеніи порядка службъ на дни особенно важныхъ святыхъ и въ дванадесятые праздники мы замѣчаемъ ту же краткость, которая не исчезаетъ даже и въ службахъ тріодныхъ. Для примѣра здѣсь мы сдѣлаемъ параллельныя сопоставленія однѣхъ и тѣхъ же службъ въ томъ и другомъ отдѣлахъ Типикона, при чемъ для большей выразительности тексты нами берутся изъ рукописей разныхъ вѣковъ и даже изъ первопечатнаго Типикона 1577 года.

¹⁾ Есть большое замѣчаніе о службѣ Златоусту съ Воздвиженіемъ и другое замѣчаніе о службѣ обновленія храма, какъ она попала на страницы Типикона.

Рукопись XIII в.

Τὰ καταθέσια τῆς τιμίας ἐσθῆ-
τος τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς
ἐν Βλαχέρναις.

Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα στι-
χηρὰ προσόμοια, ἤχος δ' Прὸς
"Εδωκας σημειώσιν, Δόξα καὶ
νῦν, ἤχος β' ¹⁾. 'Ως στέφανον
ὑπέρλαμπρον. Ζήτει ἀγούστω
λα'. Τροπάριον· Θεοτόκε ἀει-
πάρθενε. Εἰς τὸν ὄρθρον ἡ
συνήθης στιχολογία.

Ркп. Иви́ро-Аѳон. м.
XV в. № 76.

Τὰ καταθέσια τῆς τιμίας ἐσθῆ-
τος τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης
ἡμῶν Θεοτόκου ἐν Βλαχέρναις

Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα στιχη-
ρὰ προσόμοια ἤχος δ' Прὸς
"Εδωκας σημειώσιν, Δόξα καὶ
νῦν, ἤχος β' Φρένα καθάραντες.
Εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ τῆς
'Οκτωήχου, Δόξα καὶ νῦν ἤχος
β' 'Ως στέφανον ὑπέρλαμπρον.
Ζήτει ἀγούστω λα', τροπάριον δὲ
ἤχος πλ. δ'· Θεοτόκε ἀειπάρθενε.

Εἰς τὸν ὄρθρον ἡ ²⁾ συνήθης στι-
χολογία καὶ ἀνάγνωσις περὶ τῆς

Типиконъ соборный Пан-
токр. мон. XV в.

Τὰ καταθέσια τῆς τιμίας
ἐσθῆτος τῆς ὑπεραγίας Δεσποί-
νης ἡμῶν Θεοτόκου τῆς ἐν ταῖς
Βλαχέρναις.

Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα στι-
χηρὰ προσόμοια ἤχος δ'· Прὸς
τὸ "Εδωκας σημειώσιν ³⁾, εἰς ε',
Δόξα καὶ νῦν, ἤχος β'· Φρένα
καθάραντες καὶ νοῦν. Εἰς τὸν
στίχον ⁴⁾ 'Οκτωήχου, Δόξα καὶ
νῦν, ἤχος β'· 'Ως στέφανον
ὑπέρλαμπρον. Ζήτει ⁵⁾ τοῦτο ἀγ-
ούστω λα'. Τροπάριον ἤχος πλ.
δ'· Θεοτόκε ἀειπάρθενε.

Εἰς τὸν ὄρθρον ἡ συνήθης
στιχολογία καὶ ἀνάγνωσις περὶ

Печатный Типиконъ
1577 г.

'Η κατάθεσις τῆς τιμίας ἐσθῆ-
τος τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης
ἡμῶν Θεοτόκου ἐν Βλαχέρναις.

Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα στι-
χηρὰ προσόμοια ἤχος δ'· Прὸς
"Εδωκας σημειώσιν· Πόλιν τὴν
τιμῶσάν σε, Δόξα καὶ νῦν, ἤχος
β'· Φρένα καθάραντες· καὶ νοῦν
Εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ τῆς
'Οκτωήχου, Δόξα καὶ νῦν, ἤχος
β'· 'Ως στέφανον ὑπέρλαμπρον.
Ζήτει ἀγούστω λα'. Τροπάριον
ἤχος πλ. δ'· Θεοτόκε ἀειπάρ-
θενε (весь тропарь).

Εἰς τὸν ὄρθρον ἡ συνήθης
στιχολογία καὶ ἀνάγνωσις περὶ

¹⁾ Ркп. XIII—XIV в. Пантокр. уиол. № 50: Φρένα καθάραντες, ἤχος πλ. δ'· Θεοτόκε ἀειπάρθενε. Εἰς τὸν ὄρθρον ἡ συνήθης στιχολογία καὶ ἀνά-
γνωσις περὶ τῆς ἐσθῆτος. 'Ο κανὼν τῆς ἐορτῆς εἰς ε' καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία, ὡς κατ' ἔθος. Εἰς τὴν λειτουργίαν οἱ μακαρισμοὶ τοῦ ἡγίου εἰς ε' καὶ τῆς ἐορ-
τῆς, ἡ τρίτη ψδὴ εἰς δ'. Προκειμένον, какъ ркп. XVI в. Конецъ: 'Εν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀργία τῶν μοναχῶν καὶ λύσις ἐλαίου καὶ οἴνου. ²⁾ На полѣ, въ
качествѣ интерполюціи ркп. XIII в. лавры пр. Аѳан. Аѳон. № 99 А (Галис.): ὁ κανὼν τῆς ἐορτῆς εἰς ε'. ³⁾ Тип. ркп. 1346 г. ποιоу-
мен аутὰ ⁴⁾ στιχηρὰ τῆς ⁵⁾ τροпάριον. Замѣчанія, гдѣ искать его, нѣтъ.

καταθέσεως τῆς ἐσθῆτος καὶ ἡ
λοιπὴ ἀκολουθία, ὡς καθ' ἐκά-
στην. Εἰς ¹⁾ τὴν λειτουργίαν
προκείμενον· ᾠδὴ τῆς Θεοτόκου·
Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου, "Οτι
ἐπέβλεψεν, ὁ ἀπόστολος πρὸς
Ἑβραίους· Ἀδελφοί, εἶχεν ἡ
πρώτη σκηνή, Ἀλληλουάριον
ἤχος πλ. δ', Ἀνάστηθι, Κύ-
ριε, εἰς τὴν ἀνάπαυσιν, εὐαγγέ-
λιον κατὰ Λουκᾶν· Ἀναστᾶσα
Μαριάμ. Κοινωνικόν· Ποτήριον
σωτηρίου.

τῆς τιμίας ἐσθῆτος ²⁾). Οἱ δύο
κανόνες τῆς Ὀκτωήχου καὶ τῆς
ὑπεραγίας Θεοτόκου εἰς ε'. Ἀφ'
ἑκτῆς κοντάκιον ἤχος δ' Πρὸς
τὸ Ὁ ὑψωθείς ἐν τῷ. Περιβο-
λὴν πᾶσι πιστοῖς ἀφθαρσίας
ἐχαρίσω. Ἐξαποστειλᾶριον. Εἰς
τὸν στίχον τῆς Ὀκτωήχου,
Δόξα καὶ νῦν, ἤχος β'. Φρένα
καθάραντες. Εἰς τὴν λειτουρ-
γίαν См. ркп. XVI в.

τῆς ἐσθῆτος. Ὁ κανὼν τῆς
Θεοτόκου εἰς ε', καὶ ἡ λοιπὴ
ἀκολουθία, ὡς καθ' ἐκάστην,
κοντάκιον ἤχος δ', Πρὸς· Ὁ
ὑψωθείς ἐν τῷ σταυρῷ. Περιβο-
λὴν πᾶσι πιστοῖς ἐδωρήσω (вещь).
Εἰς τὴν λειτουργίαν τυπικά, καὶ
ἐκ τοῦ κανόνος ᾠδὴ γ'. Προκείμε-
νον τῆς Θεοτόκου· Μεγαλύνει ἡ
ψυχὴ μου, στίχος· "Οτι ἐπέβλε-
ψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν, ὁ ἀπό-
στολος πρὸς Ἑβραίους ἐπιστο-
λῆς· Ἀδελφοί, εἶχεν ἡ πρώτη
σκηνή. Ἀλληλούια, Ἀνάστη-
θι, Κύριε, εἰς τὴν ἀνάπαυσίν
σου. Εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν·
Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκεῖναις ἀνα-
στᾶσα. Κοινωνικόν· Ποτήριον
σωτηρίου λήψομαι.

¹⁾ Ркп. 1346 г. Οἱ μακαρισμοὶ τοῦ ἡχοῦ εἰς ε' καὶ τῆς ἐορτῆς ἡ γ' ᾠδὴ εἰς δ'. ²⁾ Тамъ же. Ркп. 1346 г. Κανόνες τῆς Ὀκτωήχου β' καὶ τοῦ Μηναίου εἰς ε', κοντάκιον ἤχος δ' Περιβολὴν πᾶσι πιστοῖς ἐδωρήσω . . . ἡ δὲ λοιπὴ ἀκολουθία, ὡς καθ' ἐκάστην. Εἰς τὴν λειτουργίαν μακαρισμοὶ τοῦ ἡχοῦ καὶ ἐκ τοῦ κανόνος τῆς Θεοτόκου ᾠδὴ γ', προκείμενον и даѣе, какъ въ Тип. 1577 г.

ХІІІ в. Изъ службы
по Тріоди.

Μετὰ τὴν ὀπισθάμβωνον εὐ-
χὴν ἐξερχόμεθα ἐν τῷ νάρ-
θηκι καὶ ψάλλομεν τοῦ ἁγίου
μεγάλου μάρτυρος Θεοδώρου
κανόνα εὐχαριστήριον τὸν εἰς
τὰ κόλυβα. Εἶτα διδομένου τοῦ
κατακλαστοῦ, εἰσερχόμεθα εἰς
τὴν τράπεζαν, μεταλαμβάνοντες
οἶνου ¹⁾ διὰ τὸν ἅγιον τοῦτο γὰρ
παρελάβομεν ἀπὸ τῆς λαύρας
τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα
καὶ τοῦ κοινοβίου τοῦ ὁσίου πα-
τρὸς ἡμῶν Εὐθυμίου μεγάλου.

Пант. Окp. ркп. № 50
[л. 197]. ХІІІ—ХІV в.

Μετὰ τὸ εἰπεῖν τὸν ψαλ-
μόν· Εὐλογήσω τὸν Κύριον.
Ὁ ἱερεὺς· Εὐλογία Κυρίου ἐφ'
ἡμᾶς. Εἶτα τὸν Εὐλογητόν, καὶ
ἡμεῖς τὸ Κύριε, εἰσάκουσον, τὸ
Θεὸς Κύριος, τροπάριον τοῦ ἁγί-
ου, ὁ ν' καὶ κανὼν τοῦ ἁγίου
εἰς δ' καὶ τὰ λοιπά.

1346 г. Ркп. [л. 231).

Μετὰ δὲ τὴν ὀπισθάμβωνον
εὐχὴν ψάλλομεν τὸ Κύριε,
εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου,
τὸ Θεὸς Κύριος εἰς ἧχον β'
μετὰ τῶν στίχων αὐτοῦ, τρο-
πάριον· Μεγάλα τὰ τῆς πίστεως
δὶς, Δόξα καὶ νῦν Θεοτοκίον εἰς
τὸν αὐτὸν ἧχον, ὁ ν' καὶ εὐ-
θέως ψάλλομεν κανόνα εὐχα-
ριστήριον τοῦ ἁγίου Θεοδώρου
εἰς δ', δίχα τῶν εἰρμῶν ἧχος πλ.
δ'. Πρὸς Ὑγρὰν διοδεύσας· Τὸν
θεῖον ἀγῶνα, μάρτυς Χριστοῦ·
ποίημα τοῦ κυρίου (Θεοφάνους¹⁾).
Προτίθεται δὲ ἔμπροσθεν τῆς
εἰκόνος τοῦ ἁγίου καὶ κόλυβα
μετὰ διαφόρων ὀπωρῶν. Μετὰ
τὴν ε' ψδὴν τοῦ κανόνος, κον-
τάκιον τοῦ ἁγίου ἧχος πλ. δ'.
Πίστιν Χριστοῦ ὡσεὶ θώρακα,
εἶτα αἱ λοιπαὶ γ' ψδαί, λέγο-

Ркп. XV в. Пантокр. мон.
соборн. Λ.

Μετὰ δὲ τὴν ὀπισθάμβωνον
εὐχὴν τὸ Κύριε, εἰσάκουσον
τῆς προσευχῆς μου, εἶτα Θε-
ὸς Κύριος, ἧχος β', τροπάριον·
Μεγάλα τὰ τῆς πίστεως, δὶς τὸ
αὐτό, Δόξα καὶ νῦν, Πάντα ὑπὲρ
ἔννοιαν. Τὰ αὐτὰ καὶ εἰς τὸ
Θεὸς Κύριος καὶ εἰς τὸ τέλος
τοῦ ὁρθοῦ. Εἶτα τὸν ν', καὶ
ψάλλομεν τὸν κανόνα τοῦ ἁγί-
ου μεγάλου μάρτυρος Θεοδώ-
ρου, προτιθέντες καὶ κόλυβα.
Καὶ μετὰ τὴν κανόνος ἐκπλήρω-
σιν ποιῶμεν Τρισάγιον καὶ ψάλ-
λομεν τὸ ἀπολυτίκιον τοῦ ἁγίου
καὶ τὸ κοντάκιον, Δόξα καὶ νῦν. Ὁ
ἱερεὺς τὴν εὐχὴν τῶν κολύβων,
καὶ εὐθύς· Εἴη τὸ ὄνομα Κυ-
ρίου εὐλογημένον, καὶ τὸν λγ'
ψαλμόν. Τούτου δὲ ψαλλομένου,
δίδεται ἡμῖν τὸ κατακλαστόν

¹⁾ 1446 г. Ἰωάννου μοναχοῦ.

μεν δὲ μόνον τῆς η' καὶ θ' ὥδῃς τοὺς εἰρμούς, ὥς ἐστι συνήθως ἐν ταῖς παννυχίαι. Καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ κανόνος, Εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου, Εὐλόγησον, καὶ μετάνοιαι γ', τὸν ψαλμὸν Εὐλογήσω τὸν Κύριον καὶ δίδεται τὸ κατακλαστόν. Εἴτα ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν τῶν κολύβων, γίνεται ἀπόλυσις καὶ ἀπερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν, ἐσθίοντες ἔλαιον¹), πίνοντες καὶ οἶνον διὰ τὸν ἅγιον. Οὕτω γὰρ παρελάβομεν ἀπὸ τῆς λαύρας τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα καὶ τοῦ κοινοβίου τοῦ μεγάλου Εὐθυμίου.

παρὰ τοῦ ἱερέως, διαλύομεν δὲ οἱ μεταλαμβάνοντες ὕδατι, ὥς καὶ ἐν τῇ δ'. Εἴθ' οὕτως ἀπερχόμεθα ἐν τῇ τράπεζῃ, ἐσθίομεν ξηροφαγίας, πίνοντες ζωμὸν μετὰ μέλιτος, ὥς προγράφεται ἐν τῇ δ'.

Μετὰ δὲ τὴν ὀπισθάμβωνον
εὐχὴν ἐξερχόμεθα ἐν τῷ νάρ-
θηκι καὶ ψάλλομεν τὸν εὐχα-
ριστήριον κανόνα τοῦ ἁγίου
Θεοδώρου, προτιθέντες καὶ κό-
λυβα, καὶ μετὰ τὴν τοῦ κανό-
νος ἐκπλήρωσιν, λέγομεν Τρι-
άριον. καὶ ψάλλομεν τὸ ἀπολυ-
τίκιον τοῦ ἁγίου καὶ τὸ κοντά-
κιον, Δόξα καὶ νῦν ὕψ'. Ὁ ἱε-
ρεὺς τὴν εὐχὴν τῶν κολούβων
καὶ εὐδύς· Εἴη τὸ ὄνομα, καὶ
τὸν ἰγ' ψαλμὸν. Τούτου δὲ
λεγόμενου ἡμῖν, δίδοται τὸ κα-
τακλαστὸν παρὰ τοῦ ἱερέως ἔσω-
θεν τῆς ἐκκλησίας. Εἴθ' οὕτως
ἀπερχόμεθα ἐν τῇ τραπεζῇ,
μεταλαμβάνοντες οἶνου καὶ ἐλαί-
ου, διὰ τὸν ἅγιον Θεόδωρον τοῦτο
ἄρ παρελάβομεν ἀπὸ τὴν λαύ-
ραν τοῦ οἰοῦ πατρὸς ἡμῶν
Σάββα, καὶ τοῦ κοινοβίου τοῦ

Μετὰ δὲ τὴν ὀπισθάμβωνον
εὐχὴν ἐξερχόμεθα ἐν τῷ νάρ-
θηκι καὶ ψάλλομεν τὸν εὐχαρι-
στήριον κανόνα τοῦ ἁγίου μεγα-
λομάρτυρος Θεοδώρου, προ(τι)-
θέντες καὶ κόλυβα. Καὶ μετὰ
τὴν τοῦ κανόνος συμπλήρωσιν,
παινοῦμεν Τρισάριον καὶ ψάλλο-
μεν τὸ ἀπολυτίκιον τοῦ ἁγίου,
τὸ κοντάκιον, Δόξα καὶ νῦν, θεο-
τοκίον, ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν τῶν
κολούβων, καὶ εὐδύς· Εἴη τὸ
ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον καὶ
τὸ Εὐλογήσω τὸν Κύριον. Τού-
το δὲ ψαλλομένου, δίδοται ἡμῖν
τὸ κατακλαστὸν παρὰ τοῦ ἱε-
ρέως ἔσωθεν τῆς ἐκκλησίας.
Εἴθ' οὕτως ἀπερχόμεθα ἐν τῇ
τραπεζῇ, μεταλαμβάνοντες οἶνον
καὶ ἐλαίου διὰ τὸν ἅγιον Θεό-
δωρον· τοῦτο γὰρ παρελάβομεν
ἀπὸ τῆς λαύρας τοῦ οἰοῦ πα-

Μετὰ δὲ τὴν ὀπισθάμβωνον
εὐχὴν, ψάλλομεν τὸν ἱκετήριον
κανόνα τοῦ ἁγίου Θεοδώρου,
προτιθέντες δὲ καὶ κόλυβα. Λέ-
γομεν τὸ Κύριε, ἐσάκουσον, εἴ-
τα τὸ Θεὸς Κύριος, καὶ εὐδύς
τὸ τροπάριον ἡχος β'. Μεγάλα
τὰ τῆς πίστεως κατορθώματα,
Δόξα τὸ αὐτό, Καὶ νῦν, θεοτο-
κίον· Πάντα ὑπὲρ ἔννοιαν, καὶ
εὐδύς ὁ ν', εἴτα ὁ κανὼν
ἡχος πλ. δ', Πρὸς Ἰγρὴν δι-
δεύσας ὡσεὶ ξηράν· Θεοῦ σε,
Θεόδωρε, ἐραστήν. Ἀφ' ἔκτης,
κοντάκιον ἡχος πλ. δ'. Πίστιν
Χριστοῦ. Δόξα, τὸ κοντάκιον·
Πίστιν ὡσεὶ θώρακα, Καὶ νῦν,
θεοτοκίον ἡχος ὁ αὐτός· Ὁς
προστασίαν ἅπαντες, καὶ γίνε-
ται ἡ εὐλόγησις τῶν κολούβων.
Εἴτα Εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου.
καὶ τὸ Εὐλόγησω τὸν Κύριον,
καὶ . . .

¹⁾ На полахъ рукописи замѣчено: Тούτο νῦν οὐ γίνεται, ἡ τοῦ ἐλαίου διελκὼν κατάλυσις, τοῦ οἶνου δὲ . . .

μεγάλου Εὐθυμίου. Ἄρτι δὲ
τοῦτο οὐ γίνεται, διὰ τὸ τῆς
ἡμέρας αἰδέσιμον, τοῦ ἐλαίου
κατάλυσις, ἀλλὰ τοῦ οἴνου καὶ
μόνον διὰ τὴν τιμὴν τοῦ
ἁγίου.

τὸς ἡμῶν Σάββα καὶ τοῦ κοι-
νοβίου τοῦ ὁσίου καὶ μεγάλου
Εὐθυμίου, ἀλλ' οὐ γίνεται νῦν
διὰ τὸ τῆς ἡμέρας αἰδέσιμον,
ἐπεὶ καὶ οἶνος ἀρκετὸς εἰς διά-
κρισιν διὰ τὴν εἰς τὸν ἅγιον
τιμὴν.

καὶ δίδεται τὸ καταχλαστὸν παρὰ
τοῦ ἱερέως καὶ ἀπόλουςις, καὶ
εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν,
μεταλαμβάνοντες οἴνου καὶ ἐλαί-
ου διὰ τὸν ἅγιον. Τοῦτο γὰρ
παρελάβομεν ἀπὸ τὴν λαύραν
τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα,
καὶ τοῦ κοινοβίου τοῦ ὁσίου καὶ
μεγάλου Εὐθυμίου, ἀλλ' οὐ
ποιοῦμεν αὐτὸ νῦν διὰ τὸ
τῆς ἡμέρας αἰδέσιμον.

ХП. № 99 Λ. Τυπικόν, рукопись библиотечная лавры преподобного Аθανасия Афонского на пергаменте, в 16 долю листа (15 сант. длина и 10 ширина, а текст 10 шир. и 7 длина), 198 листов, писана мелкою четкою скорописью XIII века. Место написания Типикона можно видеть из следующего замечания в этом же Типиконе под 7 Ноября. Здѣсь говорится: Τῶν ἁγίων λγ' μαρτύρων τῶν ἐν Παλαιστίνῃ. Τὸ μαρτύριον αὐτῶν ὁοσεῖς β', Ἀλληλοῦια. (Σημεῖωσαι). Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τοῦ ὁοίου πατὴρ ἡμῶν καὶ θαυματουργοῦ Δαζάρου τοῦ νέου, τοῦ ἐν τῷ Γαλιλαίῳ ὄρει ἀσκήσαντος καὶ τὴν ἐν τούτῳ σὺν ταῖς λοιπαῖς συστησαμένου μεγίστην μονὴν τῆς ἁγίας Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν Ἀναστάσεως, ἐν ᾗ καὶ σὺν Θεῷ τὸ παρὸν γέγραπται Τυπικόν. Ἐπιτελεῖται ἀγρυπνία Χριστοῦ τῇ χάριτι καὶ ψάλλεται ἡ ἀκολουθία τοῦ ἁγίου πᾶσα, ὡς καὶ ἐν ταῖς μνήμαῖς τῶν λοιπῶν μεγάλων ὁοίων (л. 55). В концѣ рукописи имѣются приписки: а) Καὶ τόδε τῆς μεγίστης λαύρας τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, οὗτινος τὴν κατάραν ἐχέτω ὁ τοῦτο ἀποξενώσας, ἔτι δὲ καὶ ὁ ζῴσας τὰ γράμματα, ἅπερ ἦσαν ἐνταῦθα и β) Τὸ παρὸν Τυπικόν ὑπάρχει τοῦ ἀμαρτωλοῦ κ'ρ Γεωργίου καὶ πρωτοφάλτου Χρῶ, καὶ ὅποιος βουληθῇ ἀποξενῶσαι αὐτό, ἐχέτω τὰς ἀράς τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ θεοφόρων πατέρων καὶ πάντων τῶν ἁγίων.

[л. 1) взять случайно изъ другой рукописи.

[л. 2). Τυπικόν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας λαύρας τοῦ ὁοίου καὶ θεοφόρου πατὴρ ἡμῶν Σάββα. Αὕτη δὲ ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίων μονῶν. Διάταξις τῆς ἀγρυπνίας.

Ἀρχὴ τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ.

[л. 1 об.). Ἀρχὴ τῆς ἀκολουθίας τοῦ μεγάλου ἑσπερινοῦ.

[л. 9 об.). Αἱ ἀγρυπνίαι τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ.

[л. 10). Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίων μοναστηρίων.

Δεῖ γινώσκειν, ὅπως ὑφείλει στιχολογεῖσθαι τὸ Ψαλτήριον τὸν ὅλον ἐνιαυτόν.

Правило относительно того же на великій постъ.

Δεῖ γινώσκειν καὶ πῶς χρὴ σημαίνειν καθ' ἐκάστην ἡμέραν. Здѣсь изложено порядокъ вседневной вечерни, когда поется Аллелуія.

[л. 11 об.). Ἀρχὴ τοῦ μεσονυχτικοῦ.

[л. 12). Ἀρχὴ τοῦ ὄρθρου.

л. 14). Ἰστέον δέ, ὅτι ὁ ταχθεὶς μοναχὸς φάλλει τὸ προκείμενον, ὁ αὐτὸς λέγει καὶ τὴν προφητείαν, ὁμοίως καὶ τὸν Πράξαστολον ἐν τῇ ἀγρυπνίᾳ, καὶ τὸ Πᾶσα πνοὴ εἰς τὸ εὐαγγέλιον καὶ τὸ κοντάκιον, ὡς προεῖρηται, καὶ εἰς τὴν λειτουργίαν τὸν ἀπόστολον σὺν τῷ ἀλληλουαρίῳ, εἰ τύχοι ἐπιστάμενος αὐτό, εἰ δ' οὐ, τάσσει ὁ ἐκκλησιάρχης ἕτερον ἀδελφὸν εἰδότα φάλλειν, κάκεῖνος φάλλει τὸ ἀλληλουάριον. Καὶ μετὰ τὸ πληρῶσαι βάλλουσι μετάνοιαν οἱ δύο ὁμοῦ, ὅτε λέγων τὸν ἀπόστολον καὶ ὁ φάλτης· ἀναγινώσκει δὲ καὶ εἰς τὴν τράπεζαν ὁ φάλλων τὸ προκείμενον, τὸ Θεὸς Κύριος, καὶ τὰ λοιπά.

[л. 14 об.). Χρὴ γινώσκειν, ὅτι μετὰ τὴν θ' ᾠδὴν ὁ ἱερεὺς λέγει τὸ Ἅγιος Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ τὴν ἑναρξίν τοῦ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ ἐν ταῖς μεγάλαις δοξολογίαις.

— Δεῖ εἰδέναι, ὅτι εἰς τὸν ὄρθρον τὸ Θεὸς Κύριος ἱστάμενοι φάλλομεν, ὡσαύτως καὶ τὸ Ἀλληλούια, καὶ ἐν τῇ λειτουργίᾳ εἰς τὸν ἀπόστολον· ἀποσχεπαζόμεθα δὲ εἰς τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, εἰς τὸν χειρουβικὸν ὕμνον, εἰς τὸ Πάτερ ἡμῶν, ὃ καὶ ποιούμεν στάσεις ζ', καὶ εἰς τὸ Πληρωθῆτω.

— Замѣчаніе о количествѣ стихиръ на обычной вечерни.

— О кажденіи священникомъ. См. ниже Церк. Пантокр. Типиконъ.

— О вечерни въ дни пятидесятницы.

(л. 15). Χρὴ ¹⁾ γινώσκειν, ὅτι ἐν ταῖς ²⁾ παρασκευαῖς, ὅτε τύχη Θεὸς Κύριος, φάλλομεν τὸν πολυέλαιον μετὰ τοῦ ἀλληλουαρίου αὐτοῦ ἀπαραλλάκτως εἰς τὸν ἥχον τῆς ἡμέρας, εἰ δὲ τύχοι Ἀλληλούια, φάλλεται χύμα.

Замѣчаніе о пѣніи псалмовъ 49, 149 и 150.

— Ὁφειλόμενόν ἐστι καὶ τοῦτο γινώσκειν τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ μὴ ποιεῖν συντυχίας τοὺς ἱσταμένους εἰς τοὺς χοροὺς τῆς ἐκκλησίας, ἀλλὰ μηδὲ ἐξέρχεσθαι τινα ἢ εἰσέρχεσθαι ἄχρις ἂν προτεθῇ ἀνάγνωσις· οὐ μὴν ἀλλ' οὐδὲ εἰσέρχεσθαι, φάλλοντος τοῦ χοροῦ, ἐν ᾧ ³⁾ ἱσταται δηλονότι, ἀλλὰ τοῦ ἐτέρου ἀρχομένου χοροῦ φάλλειν εἰσέρχεσθαι εἰς τὸ στασείδιον αὐτοῦ, ποιῶν μετάνοιαν τοῖς ἀδελφοῖς ⁴⁾

¹⁾ Ркн. Ват. библ. XV в. 1346. Δεῖ αὐτοῦ ²⁾ πάσαις ³⁾ ἐν ᾧ ἔστι τὸ στασείδιον τοῦ αὐτοῦ. ⁴⁾ τοῦ αὐτοῦ.

— Δεῖ δὲ καὶ τὸν ἐκκλησιάρχην περὶ τούτου πάντοτε φροντίζειν ¹⁾ καὶ παραγγέλλειν τοῖς ἐν τῷ νάρθηκι ἱσταμένοις ἀδελφοῖς, ἵνα μὴ ἐῷσι τοὺς εἰσερχομένους εὐχῆς χάριν μοναχούς, εἴτε κοσμικούς, εἰσέρχεσθαι ἐν τῷ ναῷ ψαλλούσης ²⁾ τῆς ἐκκλησίας, ὅπερ ἐστὶ σημεῖον ἀταξίας, ἀλλ' ὀφείλουσι προσκαρτερεῖν ἐν τῷ νάρθηκι ἄχρι τῆς ἀπολύσεως.

[π. 16). Χρὴ εἰδέναι, ὅτι ὁ χορὸς ὁ ἐναρξάμενος εἰς τὸ λυχνικὸν τῆς στιχολογίας, ὁ τοιοῦτος ἀπάρχεται πάλιν αὐτῆς καὶ εἰς τὸν ὄρθρον, ὁ αὐτὸς ποιεῖ καὶ τὴν ἐναρξιν τῶν ᾠδῶν, ἐξ αὐτοῦ ἐστὶ καὶ ὁ ψάλλων τὸ προκείμενον, τὸ Θεὸς Κύριος, ὁμοίως καὶ τὸ ἐξαποστειλᾶριον, καὶ ἐν τῇ λειτουργίᾳ τὰ τυπικά, ἐν τε τοῖς ἀποδείπνοις τὸ Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός, καὶ τὸ Παναγία Δέσποινα Θεοτόκε, καὶ τὸ Κύριε τῶν δυνάμεων, πρὸς δὲ καὶ οἱ ὀφείλοντες ποιεῖν τὰς ἀναγνώσεις τοῦ ὄρθρου. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἀγία καὶ μεγάλη μ' αἱ ὥραι οὐ στιχολογοῦνται. Ὁ ἐναρξάμενος χορὸς εἰς τὸν ὄρθρον τὸ Αἰνεῖτε τὸν Κύριον, ὁ αὐτὸς ἀπάρχεται καὶ τῆς στιχολογίας τῆς πρώτης ὥρας τὸ ἀλληλουάριον τοῦ πλ. β' ἤχου. Εἰς δὲ τὴν γ' ὥραν ἄρχεται ὁ ἕτερος χορὸς τὰ ἀλληλουάρια τοῦ β' καθίσματος εἰς ἤχον πλ. β'. Εἰς δὲ τὴν ἕκτην ὥραν ὁ ἕτερος χορὸς ἀλληλουάριον τοῦ βαρέος ³⁾ ἤχου. Ὁ δὲ τὴν ἀκολουθίαν ἐναρξάμενος ποιεῖν μοναχὸς ψάλλει τὸ προκείμενον τῆς προφητείας, ἀναγινώσκει τὴν προφητείαν, ποιεῖ δὲ καὶ τὴν ἀνάγνωσιν εἰς τὴν Κλίμακα, εἰς δὲ τὴν θ' ὥραν ἀπάρχεται ὁ ἕτερος χορὸς τὸ α' ἀλληλουάριον τοῦ πλ. α' ἤχου. Ὁ αὐτὸς χορὸς ποιεῖ καὶ τὴν κάταρξιν τῶν μακαρισμῶν, ἀπὸ δὲ τοῦ λυχνικοῦ πάλιν γίνεται ἀλλαγὴ ⁴⁾).

[π. 16 ὁβ.). Δεῖ εἰδέναι, ὅτι ἐν τῇ ἀγία μ' τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν ἀγίων ἀποστόλων, ὅτε τύχη Ἀλληλούια ποιοῦμεν τὰς συνήθεις μετανοίας κατὰ τὸν τύπον τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης μ', ἐκτελοῦντες καὶ ἐννάτας κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν τοῦ Ἀλληλούια.

— Замѣчаніе о послѣдованіи часовъ и почасіи и самое изложене порядка ихъ. Здѣсь въ почасіи третьяго часа находимъ слѣдующее любопытное замѣчаніе о тропаряхъ: Ἐν ἄλλοις οὕτως εὐρήσεις· Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου, καὶ Δόξα τοῦ κατὰ τὴν μονὴν ἁγίου, Καὶ νῦν, Τῇ πρεσβείᾳ, Κύριε, πάντων τῶν ἁγίων (обычно же читались такіе тропари: Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, Δόξα, Οἱ μάρτυρές σου, Κύριε, Καὶ νῦν, θεοτοκίον· Τεῖχος ἀκαταμάχητον), ὅπερ

¹⁾ περὶ τούτου ²⁾ ψαλλόντων ἀδελφῶν, ὅπερ ³⁾ β' ἤχου ⁴⁾ ἐναλλαγῇ.

εὐρήσεις ἀληθέστερον σχεδὸν ἐν παῶσι κρατοῦν. Ἐν οἷς
 δε οὐκ ἔστιν ἴδιος ἅγιος, ἀλλὰ Χριστὸς τύχη ἢ Θεοτόκος ἢ Ἀγία
 Τριάς, λέγει· Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου, Δόξα, Τὰς ἀληθόνας τῶν
 ἁγίων, Καὶ νῦν, Τῇ πρεσβείᾳ, Κύριε [л. 17).

[л. 18). Замѣчаніе о послѣдованіи всенедневномъ, когда
 поется «Богъ Господь» (См. эту статью въ соборномъ Пантокр.
 Типиконѣ), и о почасіи перваго часа, который поется всегда
 въ келліяхъ.

[л. 18 об.). Замѣчаніе объ еkkлiсiархѣ, епистимонархѣ и
 будителѣ. См. статью въ Пантокр. соборн. Типиконѣ.

[л. 19). Замѣчаніе о пѣніи канона на цѣлую недѣлю.

— Ἡ ἀκολουθία τῶν σαββάτων τοῦ ὁλοῦ ἐνιαυτοῦ, ἐν οἷς ὑπάρ-
 χει μνήμη ἁγίου μεγάλου, γίνεται οὕτως.

[л. 20 об.). Послѣдованіе субѳотней службы вечеромъ и
 утромъ, если поется «Аллилуія». См. въ Пантокр. Тип. въ при-
 мѣч. изложеніе вечерней службы.

[л. 21 об.). Χρὴ γινώσκειν, πῶς ἀναγινώσκονται τὰ εὐαγγέλια
 καὶ αἱ τούτων ἐρμηνεῖαι. См. ниже въ параллели съ Пантокр.
 Уставомъ.

[л. 22). Замѣчаніе о литургіяхъ въ великій постъ.

— О чтеніи утреннихъ евангелій.

[л. 22 об.). Χρὴ εἰδέναι, ὅτι παρελάβομεν παρὰ τῶν ἁγίων πα-
 τέρων ἀναγινώσκειν εἰς τὴν τράπεζαν, ὅτε ἐσθίουσιν οἱ ἀδελφοί, καὶ οὐκ
 ἔχει τις ἄδειαν βῆξαι ἢ πῦσαι, ἢ συντοχεῖν ἄνευ μεγάλης ἀνάγκης.
 Μετὰ δὲ τὸ ἀναστῆναι τῆς τραπέζης μὴ πίνειν ὕδωρ μέχρι τῆς ἀπο-
 λύσεως τοῦ ἐσπερινοῦ.

— Замѣчаніе о пѣніи Богородичнаго канона вечеромъ, о
 раздачѣ воды кандилаптомъ и др.

[л. 23). Συναξάριον σὺν Θεῷ τῶν δώδεκα μηνῶν, ἀρχόμενον ἀπὸ
 Σεπτεμβρίου μηνὸς μέχρις Αὐγούστου συμπληρώσεως.

Марковыхъ главъ нѣтъ, а вмѣсто нихъ подъ 2 числомъ
 Февраля, 25 Марта и др. находятся замѣчанія (σημειῶσαι), изъ
 которыхъ нѣкоторыя мы и приведемъ здѣсь: Εἰ δὲ φθάσοι ἐν
 τῇ ρ' (праздникъ Срѣтенія) ἐπιτελοῦμεν τὴν ἀκολουθίαν οὕτως·
 ἐσπέρας ἐν τῇ παραμονῇ λέγομεν прѳотон τὰ στιχηρὰ τοῦ Τριωδίου
 ἔπειτα τῆς ἐορτῆς, ὁμοίως καὶ τὰ ἀναγνώσματα καὶ καθεξῆς ἢ λει-

τουργία τῶν προηγιασμένων, καὶ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν. Ὡρα δὲ πρώτη τῆς νυκτὸς κρούει τὰς βαρέας, τὸ σιδηροῦν καὶ τὸ μέγα, καὶ συναγόμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ φάλλομεν τὰ ἀπόδειπνα. Μετὰ δὲ τὴν τούτων ἐκπλήρωσιν, ποιοῦμεν τὴν λιτὴν, φάλλοντες στιχηρὰ ἰδιόμελα τῆς ἐορτῆς, καὶ γίνονται αἱ συνήθεις εὐχαὶ καὶ ἡ ἀπόλυσις, καὶ δίδοται τὸ κατακλαστόν, γινομένης ἀναγνώσεως μεγάλης, καὶ καθεξῆς ἡ ἀκολουθία τῆς ἀγρυπνίας. Ἡ δὲ γ' ὥρα καὶ ἕκτη γίνονται οὕτως· Σημαίνει ὥρας γ' καὶ φάλλομεν τὰς ὥρας ἄνευ μετανοιῶν, στιχολογοῦντες καὶ καθίσματα αὐτῶν, καὶ μετὰ τὴν τούτων ἀπόλυσιν σημαίνει καὶ τὴν θ' ὥραν, καὶ φάλλομεν αὐτὴν μετὰ καὶ τῆς στιχολογίας αὐτῆς. Εἴθ' οὕτως λέγομεν τοὺς μακαρισμοὺς χύμα, καὶ καθεξῆς τὸν ἐσπερινόν. Προηγοῦνται δὲ εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα τὰ στιχηρὰ τῆς ἐορτῆς, ἔπειτα τοῦ Τριωδίου, εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ Φῶς ἰλαρόν, τὰ ἀναγνώσματα πρῶτον τῆς ἐορτῆς ἔπειτα τῆς ἡμέρας καὶ τὸ Κατευθυνθήτω, μετὰ δὲ τοῦτο συναπτὴ τοῦ Τρισαγίου, προκείμενον, ἀπόστολος, ἀλληλουάριον, εὐαγγέλιον καὶ καθεξῆς ἡ θεία λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου.

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι ἐὰν τύχη ἐν μ' ἐορτάζομεν τὴν ἐορτὴν ἡμέραν α' εἰ δ' οὐ, ἡμέρας η', εἰ δὲ τῇ ἐβδομάδι τῆς τυρινῆς ἡμέρας δ' (л. 96).

Порядокъ литургiи на этогъ праздникъ ¹⁾).

[л. 101). Подъ 9 Марта, послѣ изложения службы 40 мучениковъ, замѣчаетъ Типиконъ: Аὕτη ἡ ἀκολουθία γίνεται εἰ τύχοι νηστεία, εἰ δὲ τύχοι ἐν σαββάτῳ καὶ κυριακῇ γίνεται ἡ ἀκολουθία τῶν ἁγίων καὶ τῆς ἡμέρας. Εἰ δὲ τύχοι τῇ κυριακῇ τῆς Σταυροπροσκυνήσεως φάλλεται ἡ ἀκολουθία πᾶσα, ἀναστάσιμα τοῦ σταυροῦ καὶ τῶν ἁγίων, ἀπόστολος τῆς ἡμέρας καὶ τῶν ἁγίων, ἀλληλουάριον, στίχος α' τοῦ σταυροῦ καὶ β' τῶν ἁγίων, εὐαγγέλια τὰ ἀμφοτέρα, κοινονικόν· Ἐσημειώθη ἐφ' ἡμᾶς καὶ τῶν ἁγίων.

[л. 103 об.). Χρὴ γινώσκειν, ὅτι ἐὰν γίνεται ὁ Εὐαγγελισμὸς ἐν σαββάτῳ, εἰς τὸ λυχνικὸν τῆς παρασκευῆς ἀναγινώσκονται α' τὰ ἀναγνώσματα τῆς ἡμέρας, εἴτα τῆς ἐορτῆς, καὶ ἡ ἀκολουθία τῆς ἐορτῆς γίνεται ὡς προδεδήλωται ²⁾· οὔτε γὰρ τὰ Τριώδια φάλλομεν, οὔτε τι ἄλλο τοῦ σαββάτου, ὡσαύτως καὶ εἰς τὴν λειτουργίαν τῆς ἐορτῆς ἅπαντα

¹⁾ Въ Типиконѣ лавры 1484 г. нѣтъ этого примѣчанiя. ²⁾ Тип. св. лавры 1484 г. Ὁμοίως καὶ εἰς τὸν ὀρθρον πᾶσα ἡ ἀκολουθία τῆς ἐορτῆς γίνεται.

λέγονται, τῶν ἄλλων ἀργούντων. Πρὸ δὲ τῆς λειτουργίας, περὶ ὥραν β', ἐξέρχεται ἡ λιτὴ καὶ ἡνίκα ὑποστρέψῃ ἄρχεται ἡ λειτουργία, ψάλλομεν δὲ τυπικὰ καὶ ἐν τοῖς μακαρισμοῖς ᾠδὴ γ' καὶ ς'.

Εἰ δὲ τύχοι ἐν κυριακῇ ὁ Εὐαγγελισμὸς, τῷ σαββάτῳ ἐσπέρας εἰς τὴν ἀγρυπνίαν ¹⁾ ψάλλονται πρῶτον τὰ ἀναστάσιμα ²⁾ εἴτα τῆς ἐορτῆς ³⁾, ὡς προγέγραπται, ἡ ἀκολουθία, ἀναγνώσματα δὲ λέγονται τὰ β' τῆς ἐορτῆς καὶ ἀπὸ τῶν συνήθως λεγομένων τὸ ἐν Ἰεζεκιήλ, εὐαγγέλιον ἐωθινὸν ἀναστάσιμον οὐ λέγομεν, ἀλλὰ τῆς ἐορτῆς, κανόνας τῆς Ὁκτωήχου, ἀναστάσιμον τῆς ἐορτῆς καὶ καθεξῆς ἡ ἀκολουθία τῆς ἀγρυπνίας.

Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν περὶ ὥραν β' σημαίνει καὶ ἐξερχόμεθα μετὰ τῆς λιτῆς, καὶ μετὰ τὸ ὑποστρέψαι ἄρχεται ἡ λειτουργία, καὶ ψάλλομεν τυπικὰ, εἰσοδικόν· Εὐαγγελίζεσθε ἡμέραν ἐξ ἡμέρας, Δόξα καὶ νῦν, τὸ κοντάκιον, τὸ Τρισάγιον, ὁ ἀπόστολος τῆς ἐορτῆς, εἴτα τῆς κυριακῆς, ὁμοίως καὶ τὰ εὐαγγέλια, προκείμενα καὶ ἀλληλουάρια τῆς ἐορτῆς.

Дальнѣйшее изложение случаевъ идетъ на субботу Лазарева, на вербное воскресенье ⁴⁾, на всю страстную седмицу и на первый и второй день Пасхи.

[Л. 105). Ἐὰν δὲ φθάσῃ γενέσθαι ὁ Εὐαγγελισμὸς τῇ μεγάλῃ β', ἤγουν τῇ κυριακῇ τῶν Βαΐων ἐσπέρας ἐν τῇ ἀγρυπνίᾳ στιχολογοῦμεν τὸ πρῶτον ἀντίφωνον, τὸ Μακάριος ἀνὴρ ἡχὸς πλ. δ', εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα στιχηρὰ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, προσόμοια ἡχὸς πλ. β', δευτεροῦντες αὐτὰ, εἴτα τὰ γ' ἰδιόμελα τῶν Βαΐων τοῦ πλ. δ' καὶ δευροῦμεν τὸ α', Δόξα, τῶν Βαΐων πλ. β'. Ὁ ἔχων θρόνον οὐρανόν, Καὶ νῦν, Ἀναστήτω, εἴσοδος, προκείμενον τῆς ἡμέρας, ἀναγνώσματα τῆς

¹⁾ Тамъ же. Μετὰ τὴν στιχολογίαν εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ²⁾ Ὁκτωήχου γ' καὶ ἀνατολικὸν α' ³⁾ εἰς ς', Δόξα ἡχὸς πλ' β'. Ἀπεστάλη ἐξ οὐρανοῦ, Καὶ νῦν, θεοτοκίον τὸ α τοῦ ἡχου, εἴσοδος, τῇ κυριακῇ τὰ ἀναγνώσματα μετὰ τῆς ἐορτῆς τὰ β' καὶ ἀπὸ τῶν συνήθων λεγομένων τὸ ἐν Ἰεζεκιήλ, ἡ λιτὴ καὶ τὰ ἰδιόμελα τῆς ἐορτῆς τὰ προγραφέντα. Αἱ συνήθεις εὐχαί, τὸ ἀναστάσιμον τοῦ στίχου, εἴθ' οὕτως τὰ κατὰ ἀλφάβητον, Δόξα καὶ νῦν, Σήμερον χαρὰς, τὸ Τρισάγιον, τὸ ἀπολυτίκιον τῆς ἐορτῆς ἐκ γ'. Εἰς τὸν ὀρθρον ἡ συνήθης στιχολογία καὶ ὁ πολυέλαιος, οἱ ἀναβᾶθμοι τοῦ ἡχου, προκείμενον καὶ εὐαγγέλιον τῆς Θεοτόκου, ἀναστάσιμον οὐ λέγομεν, οἱ κανόνες, ὁ ἀναστάσιμος σὺν τῇ Θεοτόκῃ εἰς ς' καὶ τῆς ἐορτῆς ἡ' ἐσχάτως λέγομεν τοὺς εἰρμούς τῆς ἐορτῆς, τὸ ἐξαποστειλᾶριον ἐωθινὸν καὶ τῆς ἐορτῆς, εἰς τοὺς αἶνους· Πᾶσα πνοή, ἀναστάσιμα δ' καὶ τῆς ἐορτῆς προσόμοια δ', ἰσθῶμεν στίχους ἡ', Δόξα ἡχὸς πλ. δ' Εὐφραίνεσθωσαν, Καὶ νῦν Ὑπερευλογημένη, δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλυσις. Δίδονται καὶ ἅγιον ἔλαιον τοῖς ἀδελφοῖς, ψάλλονται τὰ ἰδιόμελα, Δόξα, τὸ ἐωθινόν, Καὶ νῦν τῆς ἐορτῆς. ⁴⁾ Ἐσπέρας ὅψε σάββατον τοῦ Λαζάρου, μετὰ τὴν συνήθη ἀκολουθίαν τὸ Κύριε, ἐκέ-

έορτῆς τὰ γ', εἰς τὴν λιτὴν ἰδιόμελα τῆς έορτῆς, ἃ προεγράφησαν. Εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ ἰδιόμελα τῆς ἡμέρας, ὁ δεύτερος, ὁ τρίτος καὶ ὁ βαρὺς, Δόξα, τὸ α'. Ἐκ βαΐων καὶ κλάδων, Καὶ νῦν τῆς έορτῆς ἦχος ὁ αὐτός, τὸ Ἀπ' αἰῶνος μυστήριον, ἀπολυτίκιον τῆς έορτῆς καὶ ἀκολουθία τῆς ἀγρυπνίας· στιχολογοῦμεν δὲ καθίσματα γ' καὶ τὸν πολυέλαιον, καὶ ἀναγινώσκουμεν πρῶτον τῆς έορτῆς ἔπειτα τῆς ἡμέρας, οἱ ἀναβαθμοί, προκείμενον τῆς έορτῆς, Πᾶσα πνοή, εὐαγγέλιον τῆς έορτῆς, ὁ ν', ὁ κανὼν τῆς έορτῆς, τὸ τριψόδιον τῆς ἡμέρας τοῦ κυροῦ Κοσμᾶ. Ἀπὸ γ' κοντάκιον τῆς ἡμέρας, ἀφ' ς' τῆς έορτῆς, εἰς τοὺς αἶνους στιχηρὰ τῆς έορτῆς, εἰς τὸν στίχον ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας, τὸν α' καὶ τοὺς τέσσαρας πλ. α', Δόξα πλ. δ', Δευτέραν Εὐαν, Καὶ νῦν ὁ αὐτός τῆς έορτῆς· Εὐφραινέσθω, ἔκτενὴ καὶ ἀπόλυσις. Συνάπτομεν καὶ τὴν α' ὥραν, σχολάζουσι δὲ καὶ αἱ μετάνοιαι καθόλου ἄνευ τῶν μεγάλων. Περὶ δὲ ὥραν γ' τῆς ἡμέρας γίνεται ἡ λιτή, καὶ ὑποστρέφοντες ἀπαρχόμεθα τῆς τριθέκτης κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν· ἀναγινώσκεται δὲ καὶ τὸ τετραευαγγέλιον. Καὶ περὶ ς' σημαίνει ς' καὶ θ' καὶ γίνεται ἡ ἀκολουθία ὡς σύνηθες, τὰ τυπικὰ χύμα καὶ ἀρχόμεθα τοῦ λυχνικοῦ χωρὶς στιχολογίας. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν στίχους ι' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ τῆς ἡμέρας τὰ δ' ἰδιόμελα τοῦ πλ. α', εἴτα τῆς έορτῆς ἦχος δ'· Τῷ ἔκτω μηνὶ καὶ ἕτερα β' καὶ τοῦ ἀρχαγγέλου προσόμοια γ', Δόξα πλ. δ', Τῆς ξηρανθήσης, Καὶ νῦν πλ. β', τῆς έορτῆς· Ἀπεστάλη, εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ Φῶς ἰλαρόν,

κραῖα ἦχος πλ. β', ἰστώμεν στίχους ι', στιχηρὰ τῆς έορτῆς πρός· Ὁλὴν ἀποθέμενοι, τὰ γ' ἀναδευτεροῦνται, ἔπειτα τῶν Βαΐων δ' ἰδιόμελα, εἰς τὸν αὐτὸν ἦχον, Δόξα ὁ αὐτός· Σήμερον ἡ χάρις, Καὶ νῦν Ἀπεστάλη, εἴσοδος, προκείμενον· Κύριος ἐβασίλευσεν, ἀναγνώσματα ε' τῆς έορτῆς, ἔπειτα τῶν Βαΐων. Εἰς τὸν στίχον τὰ ἰδιόμελα τῶν Βαΐων ἦχος πλ. δ', Χαῖρε καὶ εὐφραίνου, Δόξα ἦχος πλ. β'· Σήμερον ἡ χάρις, Καὶ νῦν, Τὸ ἀπ' αἰῶνος μυστήριον, ἀπολυτίκιον τῶν Βαΐων· Τὴν κοινὴν ἀνάστασιν, ἀπαξ. Εἰς τὸ Θεὸς Κύριος ὁμοίως, ἡ συνήθη· στιχολογία καὶ ὁ πολυέλαιος, τὸ προκείμενον τῶν Βαΐων· Ἐκ στόματος νηπίων, στίχος· Κύριε, ὁ Κύριος ἡμῶν, τὸ Πᾶσα πνοή, εὐαγγέλιον τῶν Βαΐων, ὁ ν' καὶ οἱ κανόνες πρῶτον τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἔπειτα τῶν Βαΐων. Ἀπὸ γ' κοντάκιον τῶν Βαΐων, ἀφ' ἑκτῆς τῆς Θεοτόκου. Εἰς τοὺς αἶνους στιχηρὰ τῆς Θεοτόκου καὶ τῶν Βαΐων ἰδιόμελα, Δόξα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ τῶν Βαΐων, δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλυσις. Εἴτα ἐξέρχεται ἡ λιτή καὶ ὑποστρέφουσι, γίνεται τέλος τῆς ἀπολύσεως. Εἰς τὴν λειτουργίαν τυπικὰ καὶ ἐκ τοῦ κανόνος τοῦ Εὐαγγελισμοῦ φθῆ γ' καὶ ἐκ τῶν Βαΐων ς', εἰσοδικόν· Εὐαγγελίσεσθε ἡμέραν, Σήμερον τῆς σωτηρίας, Δόξα, Τὴν κοινὴν ἀνάστασιν, Καὶ νῦν, Τῇ ὑπερμάχῳ, τὸ Τρισάμιον, προκείμενον τῶν Βαΐων, ὁ ἀπόστολος προηγείται τῆς Θεοτόκου, ἀλληλουάριον τῆς Θεοτόκου λέγεται καὶ στίχος τῶν Βαΐων, καὶ καθεξῆς ἡ λειτουργία Χρυσοστόμου.

προκείμενον τῆς προφητείας, τὰ ἀναγνώσματα τῆς ἡμέρας, ἔπειτα τῆς ἑορτῆς τὰ β', τὸ Κατευθυνθήτω, συναπτὴ τοῦ Τρισαγίου, προκείμενον, ἀπόστολος, ἀλληλουάριον τῆς ἑορτῆς, εὐαγγέλιον ὁμοίως, εἶτα τῆς ἡμέρας καὶ καθεξῆς ἡ θεία λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου.

Также совершается служба этого праздника во вторникъ и среду страстной седмицы. Для четверга сдѣлано особое подробное изложене настоящей службы.

[л. 105 об.). Ἐὰν δὲ γίνεται ὁ Εὐαγγελισμὸς τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ εἰς τὴν παραμονήν, ἤγουν τῇ μεγάλῃ ε' ἑσπέρας, προηγοῦνται ὁμοίως ¹⁾, ἤγουν τὰ στιχηρὰ καὶ τὰ ἀναγνώσματα τῆς ἡμέρας καὶ ²⁾ τῆς ἑορτῆς· τῇ ἐπαύριον δὲ ἤγουν τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, τροπάριον τῆς ἑορτῆς ἐκ δευτέρου, Δόξα καὶ νῦν, "Ὅτε οἱ ἑνδοξοὶ μαθηταί, ἡ ἀκολουθία τῶν ἁγίων παθῶν, κατὰ τὴν τάξιν αὐτῆς. Μετὰ δὲ συμπλήρῳσιν τῶν ἀντιφώνων εὐθὺς ³⁾ τὸ κοντάκιον τῶν ἁγίων παθῶν, εἶτα τὸ εὐαγγέλιον καὶ μακαρισμοὶ τῶν ἁγίων παθῶν, προκείμενον· Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτια, στίχος· Μακάριος συνίων, εὐαγγέλιον καὶ εὐθὺς οἱ ἀναβαθμοί, τὸ πρῶτον ἀντίφωνον τοῦ δ' ἤχου, προκείμενον τῆς ἑορτῆς, Πᾶσα πνοή, εὐαγγέλιον τῆς ἑορτῆς· Ἀναστᾶσα Μαριάμ, καὶ τὸ ἐνὸρδινον ⁴⁾ εὐαγγέλιον τῶν ἁγίων παθῶν, εἶτα ὁ κανὼν τῆς ἑορτῆς καὶ τὸ τριώδιον ⁵⁾ κατὰ τὴν τάξιν. Τὰ δὲ ἐπίλοιπα εὐαγγέλια τῶν ἁγίων παθῶν ὁμοίως κατὰ τὴν τάξιν ⁶⁾ αὐτῶν ἀναγινώσκονται ⁷⁾. Εἰς τοὺς αἶνους στιχηρὰ ἰδιόμελα τῶν ἁγίων παθῶν ἤχος α'· Πᾶσα ἡ κτίσις ⁸⁾ καὶ τοὺς γ' δεύτερον, Δόξα πλ. δ' Ἦδη βάπτεται, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ὁ αὐτός· Εὐφρανέσθωσαν. Εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ τῆς ἑορτῆς, Δόξα πλ. β'· Ἐξέδυσάν με, Καὶ νῦν ἤχος δ' Γλῶσσαν, ἣν οὐκ ἔγνω. Ἡ δὲ α' ὥρα γίνεται, καθὰ διατέτακται ἐν τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ.

¹⁾ Синайск. ркп. № 1094 XII—XIII в. нѣтъ словъ ὁμοίως ἤγουν ²⁾ οὕτως ³⁾ нѣтъ εὐθὺς, вмѣсто котораго: λέγει ⁴⁾ нѣтъ ⁵⁾ τῆς ἡμέρας ⁶⁾ καὶ τὴν ἀκολουθίαν ⁷⁾ нѣтъ ⁸⁾ ἄλλο ἤχος β'. Αὐτὸς δυσσεβής, ἕτερον πλ. δ'· Ἦδη βάπτεται κάλαμος, Δόξα καὶ νῦν, ἰδιόμελον, οἷον θέλει, καὶ ποιῶμεν δοξολογίαν μεγάλην. "Ὁρας δὲ οὐ ψάλλομεν, ἀλλὰ καὶ τὰ εὐαγγέλια τῶν ὡρῶν καταλιμπάνομεν διὰ τὸ σεβάσιμον τῆς ἑορτῆς. Ἐξερχόμεθα δὲ καὶ ποιῶμεν λιτὴν, καὶ ὑποστρέφοντες, πρὸ ὥρας ἢ ἀπαρχόμεθα τῆς λειτουργίας· προηγείται δὲ τὰ στιχηρὰ καὶ τὰ ἀναστάσιμα τῆς ἡμέρας, καὶ οὕτως τῆς ἑορτῆς, καὶ γίνεται ἡ ἀκολουθία τῆς λειτουργίας τοῦ Χρυσοστόμου.

Περὶ δὲ ὥραν εἴ κρούει τὸ σιδηροῦν καὶ ποιῶμεν τὴν λιτὴν καὶ ὑποστρέφοντες, φάλλομεν τὰς γ' ὥρας μετὰ τῶν τροπαρίων καὶ τῶν ἀκολουθιῶν αὐτῶν. Καὶ περὶ ὥραν ἡ σημαίνει καὶ ἀπαρχόμεθα τοῦ λυχνικοῦ· προηγοῦνται δὲ τὰ δύο ἀναγνώσματα καὶ τὰ στιχηρὰ τῆς ἡμέρας καὶ οὕτως τῆς ἑορτῆς· ὁ μέντοι ἀπόστολος καὶ τὸ εὐαγγέλιον προηγῆται τῆς ἑορτῆς, καὶ γίνεται ἡ τελεία λειτουργία.

[л. 106). Ἐὰν δὲ φθάσῃ γενέσθαι ὁ Εὐαγγελισμὸς τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ, τελεῖται πᾶσα ἡ ἀκολουθία κατὰ τὸν προγεγραμμένον τύπον ἐν τῇ μεγάλῃ εἰ ἄνευ τοῦ νιπτῆρος. Ἀντὶ δὲ τοῦ Τρισαγίου, Ὅσοι εἰς Χριστόν ¹⁾, προκείμενον τῆς ἡμέρας, ἀπόστολοι β', ἀντὶ δὲ τοῦ ἀλληλουαρίου· Ἀνάστα ὁ Θεὸς ἡχος βαρὺς μετὰ τοῦ στίχου αὐτοῦ, εὐαγγέλιον τῆς ἡμέρας καὶ τῆς ἑορτῆς.

— Ἰστέον δέ, ὅτι ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ τῆς ἐβδομάδος γένηται ὁ Εὐαγγελισμὸς, ἐπιτελεῖται ἀγρυπνία μετὰ τῶν ἀποδείπνων καὶ ἐν τῇ τραπεζῇ ἐσθίουμεν ὀψάρια, πίνομεν καὶ οἶνον διὰ τὴν δόξαν καὶ ἀντίληψιν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου (прибавляется въ ркп. Аѳоно—Ватопед. библ. № 101 χωρὶς τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ).

Въ службѣ на Пасху съ праздникомъ Благовѣщенія весьма любопытно описывается начало утрени. Мы для большей наглядности въ разницѣ древнѣйшихъ богослужебныхъ порядковъ студійскихъ и позднѣйшихъ іерусалимскихъ, изложенныхъ въ одномъ и томъ же Типиконѣ, сдѣлаемъ здѣсь сравненіе того и другого описанія, дополнивъ это сравненіе изъ Типикона обители пр. Саввы Освященнаго (нынѣ библ. патріаршей въ Іерусалимѣ) по рукописи Синайской библ. XII—XIII в. № 1094.

¹⁾ Здѣсь прекращается изложеніе службы въ субботу въ Синайской рукописи № 1094.

Εἰς τὸν ὄρθρον τῇ μεγάλῃ κυριακῇ, περὶ ὥραν η' τῆς νυκτὸς ἐξερχόμεθα ἐκ τοῦ ναοῦ ἐν τῷ νάρθηκι, καί, κλεισθεισῶν τῶν πυλῶν, ἀλλάσσει ὁ ἱερεὺς ἅπασαν τὴν λευκὴν στολὴν καὶ ¹⁾ θυμιᾷ ἅπαντας, ὡς ἔθος ἐστίν. Ὁ δὲ ἐκκλησιάρχης ²⁾ ἢ ὁ ἡγούμενος διανέμει τὰ κηρία, καὶ ἄπομεν αὐτά ³⁾. Μετὰ δὲ τὸ θυμιᾶσαι πάντας, τὸν ⁴⁾ ἱερέα (;) ἵσταται ἔμπροσθεν τῶν βασιλικῶν πυλῶν, κεκλεισμένων οὐσῶν, καὶ θυμιῶν σταυροειδῶς λέγει ⁵⁾· Δόξα τῇ ἀγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ ⁶⁾. Ἀρχεται ὁ ἱερεὺς τροπάριον ἡχος πλ. α'. Χριστὸς ἀνέστη. Ὁμοίως καὶ οἱ ἀδελφοὶ καὶ λέγεται γ' παρὰ τοῦ ἱερέως καὶ γ' παρὰ τῶν ἀδελφῶν. Ὁ δὲ ἱερεὺς στίχος α'. Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ, ὅτι ἀγαθός, στίχος β'. Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος, στίχος γ'. Συστήσασθε ἐορτὴν ἐν τοῖς πυκάζουσιν. Καὶ εἰς τὸν καθέκαστον στίχον λέγει ὁ λαὸς

Τῇ ἀγίᾳ καὶ μεγάλῃ κυριακῇ εἰς τὸν ὄρθρον ἐξερχόμεθα ⁷⁾ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν, ἐναπομείνας δὲ ἐν τῷ ναῷ ὁ κανδηλάπτης μόνος, ἄπτει τὰ κηρία πάντα, ὁμοίως ⁸⁾ καὶ τὰς κανδηλάς, καὶ ποιήσας πυρεῖον μέγα ⁹⁾ τίθησιν αὐτὸ μέσον τοῦ ναοῦ, ὁμοίως καὶ ἕτερον πυρεῖον ἔμπροσθεν τῶν ἀγίων θυρῶν, κρεμᾷ καὶ θυμιατὸν εἰς τὸ ¹⁰⁾ βῆμα καί, βαλὼν θυμίαμα πολὺ εἰς πάντα, θυμιᾷ, κεκλεισμένων ¹¹⁾ τῶν πυλῶν. Ὁ δὲ ἱερεὺς ἐν τῷ διακονικῷ ἀλλάσσει ἅπασαν τὴν λευκὴν στολὴν καὶ ἐξέρχεται ἐν τῷ νάρθηκι διὰ τοῦ βορείου μέρους, θυμιῶν, προηγουμένων αὐτῷ καὶ λαμπάδων β'. Ὁ δὲ καθηγούμενος διανέμει τὰ κηρία ἢ ὁ ἐκκλησιάρχης, καὶ ἄπομεν αὐτὰ πάντες. Μετὰ δὲ τὸ θυμιᾶσαι πάντας, ὁ ἱερεὺς ἵσταται κατ' ἐνώπιον τῶν βασιλικῶν πυλῶν καὶ ποιεῖ σταυρὸν μετὰ τοῦ θυμιατοῦ ¹²⁾, λέγων· Δόξα

Εἰς δὲ τὸν ὄρθρον τῇ μεγάλῃ κυριακῇ, περὶ δὲ ὥραν β' τῆς νυκτὸς ἐξερχόμεθα ἐκ τοῦ ναοῦ ἐν τῷ νάρθηκι καί, κλεισθεισῶν τῶν πυλῶν, ἀλλάσσει ὁ ἱερεὺς ἅπασαν τὴν λευκὴν στολὴν καὶ θυμιᾷ ἅπαντας, ὡς ἔθος ἐστίν. Ὁ δὲ ἡγούμενος διανέμει τὰ κηρία τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ ἵσταται ὁ ἱερεὺς ἔμπροσθεν τῶν βασιλικῶν πυλῶν, καὶ θυμιῶν σταυροειδῶς, λέγει· Δόξα τῇ ἀγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ. . . . Καί, ἡμῶν ἀποκρινόμενων τὸ Ἀμήν, ἀρχεται ὁ ἱερεὺς τὸ Χριστὸς ἀνέστη εἰς ἡχον πλ. α', ὁμοίως καὶ οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἡ ἀκολουθία ὁμοίως. Μετὰ δὲ τὸ εἰσελθεῖν εἰς τὸ ἱερατεῖον, Δόξα, ὁ ἱερεὺς εἰς ἡχον δ' καὶ λέγει· Σήμερον τῆς σωτηρίας, Καὶ νῦν, πάλιν τὸ αὐτό, εἴθ' οὕτως συναπτῇ. Μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν ἀρχεται ὁ προσεστώς· Ἀναστάσεως ἡμέρα, καὶ ψάλλομεν κατὰ τὴν τάξιν

¹⁾ Ркп. Син. библ. № 1094 καὶ ἀρχεται θυμιᾶν ²⁾ καθηγούμενος ³⁾ ἅπαντες ⁴⁾ ὁ ἱερεὺς ⁵⁾ εἰς ἐπήκοον πάντων ⁶⁾ καὶ ἀποκρινόμεθα πάντες τὸ Ἀμήν καὶ ⁷⁾ πάντες ἐν τῷ νάρθηκι ἐναπομείνας ⁸⁾ нѣтъ: ὁμοίως καὶ τὰς κανδηλάς ⁹⁾ ἔμπροσθεν τῶν ἀγίων θυρῶν, κρεμᾷ δὲ θυμιατὸν ¹⁰⁾ ἄγιον ¹¹⁾ τῶν ¹²⁾ прѣдложено: ποιήσας.

τὸ Χριστὸς ἀνέστη ¹⁾). Ἐτι δὲ μεγάλη φω-
νὴ λέγει ὁ ἱερεὺς τὸ Χριστὸς ἀνέστη. Καί,
ἀνοιγομένων τῶν πολλῶν, εἰσοδεύει, προπο-
ρευομένων τῶν λαμπάδων καὶ συνεφεπομέ-
νου τοῦ προεστῶτος καὶ τῶν ἀδελφῶν, ψαλ-
λόντων· Καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι. Μετὰ
δὲ τὸ εἰσελθεῖν εἰς τὸ ἱερατεῖον δοξάζει ὁ
ἱερεὺς ἤχος δ' καὶ λέγει ²⁾). Σήμερον τῆς σω-
τηρίας ἡμῶν, Καὶ νῦν τὸ αὐτό, εἶθ' οὕτως
συναπτὴ ³⁾). Μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν ἄρχε-
ται ⁴⁾ ἀναστάσιμον κανόνα καὶ ψάλλομεν τὸν
κανόνα τοῦ Πάσχα, κατὰ τὴν τάξιν αὐτοῦ,
εἶτα τὸν κανόνα τῆς Θεοτόκου ⁵⁾). Ἀπὸ γ'
ψδῆς, Κοντάκιον τοῦ Πάσχα ⁶⁾ καὶ ἀνάγνωσις
εἰς τὸν Θεολόγον τὸ Ἐπὶ τῆς θείας φυλακῆς,
ἅφ' ἕκτης τὸ κοντάκιον τοῦ Εὐαγγελισμοῦ
καὶ ἀνάγνωσις· Ἀναστάσεως ἡμέρα ⁷⁾), προ-
κειμενον ἤχος δ'· Εὐαγγελίζεσθε ἡμέραν,
στίχος· Ἄσατε τῷ Κυρίῳ, Πᾶσα πνοή, εὐ-
αγγέλιον τῆς Θεοτόκου· Ἀναστᾶσα Μαρι-
άμ, εἶτα τὸ Ἀνάστασιν Χριστοῦ ἐκ γ' ἄνευ
τοῦ ν', ἐξαποστειλάριον· Σαρκί ὑπνώσας ⁸⁾ καὶ
τῆς Θεοτόκου δις ⁹⁾). Εἰς τοὺς αἶνους· Πᾶσα

τῇ ἀγία. . . Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν ἄρχεται
ὁ ἱερεὺς τροπάριον ἤχος πλ. α'. Χριστὸς
ἀνέστη. Ὅμοιως καὶ οἱ ἀδελφοὶ τὸ αὐτό,
καὶ λέγεται τρίτον ὑπὸ τοῦ ἱερέως καὶ τρί-
τον ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν. Εἶθ' οὕτως στίχος
α'. Ἀναστῆτω ὁ Θεός. Καὶ ἡμεῖς ¹⁰⁾ τὸ
Χριστὸς ἀνέστη, στίχος β'. Ὡς ἐκλείπει
καπνός, στίχος γ'. Οὕτως ἀπολοῦνται, Δόξα,
Χριστὸς ἀνέστη. Εἶτα πάλιν γεγωνοτέρα
φωνὴ ὁ ἱερεὺς· Χριστὸς ἀνέστη. Καί, ἀνοι-
γομένων τῶν πολλῶν, εἰσοδεύει, προπορευομέ-
νων τῶν λαμπάδων, συνεφεπομένου τοῦ καθη-
γουμένου καὶ τῶν ἀδελφῶν, ψαλλόντων· Καὶ
τοῖς ἐν τοῖς μνήμασιν. Εἰσερχομένου δὲ τοῦ
ιερέως ἐν τῷ βήματι, ποιεῖ συναπτὴν ¹¹⁾).
Καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν ἄρχεται ὁ προε-
στώς· Ἀναστάσεως ἡμέρα ¹²⁾), τοὺς εἰρμούς
ἀνὰ δ' καὶ τὰ τροπάρια ἀνὰ ς'. Ἐν οἷφ
δ' ἂν τύχη χορῶ ἢ ἑναρεῖς, ὁ προεστώς ἄρ-
χεται τοῦ κανόνος, ἐκ τοῦ αὐτοῦ μέρος
ἡγουν τοῦ δεξιοῦ. Εἰς δὲ τρίτην ψδὴν πάλιν
ἰσάζουσιν οἱ χοροὶ κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν.
Κατὰ δὲ ψδὴν γίνεται συναπτὴ μικρὰ ἔσθθεν

αὐτοῦ, εἶτα τὸν κανόνα τῆς Θεοτόκου· Ἀπὸ
γ' ψδῆς κοντάκιον τοῦ Πάσχα καὶ ἀνάγνω-
σμα εἰς τὸν Θεολόγον τὸ Ἐπὶ τῆς φυλα-
κῆς στήσομαι, ἅφ' ς' τὸ κοντάκιον τοῦ Εὐ-
αγγελισμοῦ καὶ ἀνάγνωσις, τὸ Ἀναστάσε-
ως ἡμέρα, προκειμενον τὸ Εὐαγγελίζεσθε
ἡμέραν, στίχος· Ἄσατε τῷ Κυρίῳ, Πᾶσα
πνοή, εὐαγγέλιον τῆς Θεοτόκου· Ἀναστᾶσα
Μαριάμ, εἶτα τὸ Ἀνάστασιν Χριστοῦ ἄνευ
τοῦ ν', ἐξαποστειλάριον· Σαρκί καὶ τῆς Θεο-
τόκου, εἰς τοὺς αἶνους· Πᾶσα πνοή, ἤχος α'
στιχηρὰ ἀναστάσιμα καὶ ἐκ τοῦ Εὐαγγελι-
σμοῦ εἰς τὸν αὐτὸν ἤχον προσόμοιον καὶ δευ-
τεροῦμεν τὸ α', εἶτα ὁ ἀσπασμὸς καὶ ἡ
κατήχησις τοῦ Χρισιστοῦ.

¹⁾ Въ Типиконѣ лавры пр. Аѳанасія XV вѣка замѣчено: Ἰστέον δε, ὅτι οἱ τοιοῦτοι στίχοι διὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ λέγονται.

²⁾ λέγομεν ³⁾ μεγάλη ⁴⁾ προεστώς ⁵⁾ Ἀναστάσεως ἡμέρα ⁶⁾ τῆς ἑορτῆς Εὐαγγελισμοῦ. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν λέγει ⁷⁾ ἐκ δευτέρου

⁸⁾ нѣтъ этого, а прямо второй стихъ ⁹⁾ τὸ αὐτό ¹⁰⁾ μεγάλην ¹¹⁾ Ἰωάννου μοναχοῦ ποίημα ἤχος α'.

πνοή ἤχος α' ¹⁾), στιχηρὰ ἀναστάσιμα ²⁾ καὶ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ εἰς τὸν αὐτὸν ἤχον προσόμοιον, καὶ δευτεροῦμεν τὸ α', εἶτα ὁ ἀσπασμὸς τοῦ Πάσχα, ἡ κατήχησις τοῦ Χρυσοστόμου καὶ ἀπόλυσις. Λιτὴ δὲ οὐ γίνεται.

Σημείωσαι. Δεῖ γινώσκειν, ὅτι εἰς τὴν λειτουργίαν τῆς μεγάλης κυριακῆς, εἰ μὲν ἔστιν εὐκτήριος τῆς Θεοτόκου, ἐν αὐτῷ τελεῖται ἡ θεία λειτουργία, εἰ δὲ οὐκ ἔστιν, ὅπερ ἀδύνατον, γίνεται ἡ ἀκολουθία, ἡνωμένη μετὰ τῆς ἀκολουθίας τῆς μεγάλης κυριακῆς, ὡς ὑποτέτακται.

Εἰς τὴν λειτουργίαν τὰ ἀντίφωνα τοῦ Πάσχα. Μετὰ δὲ τὴν εἰσοδὸν, Δόξα, Σήμερον τῆς σωτηρίας. Καὶ νῦν, Εἰ καὶ ἐν τάφῳ, ἀντὶ τοῦ Τρισαγίου, Ὅσοι εἰς Χριστόν, προκείμενον τοῦ Πάσχα, εἶτα τῆς Θεοτόκου καὶ τὰ εὐαγγέλια ὁμοίως, καὶ καθ' ἑξῆς ἡ λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου.

τοῦ βήματος ἐν τῇ ἀγίᾳ ταύτῃ ἡμέρᾳ. Ὁ δὲ ἱερεὺς θυμιᾷ εἰς τὴν ἑναρξιν τοῦ κανόνο. Ἀπὸ γ' ᾠδῆς ἡ ὑπακοή· Προλαβοῦσαι τὸν ὄρθρον, καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸν Θεολόγον· Ἐπὶ τῆς φυλακῆς μου στήσομαι. Ἀφ' ἧς κοντάκιον· Εἰ καὶ ἐν τάφῳ, καὶ ἀνάγνωσις· Ἀναστάσεως ἡμέρα. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι γ' καὶ ἀπαρχόμεθα τῆς ζ' ᾠδῆς. Μετὰ δὲ τὴν θ' ἑξαποστειλάριον· Σαρκεὶ ὑπνώσας ἐκ γ'. Εἶτα τὸ Πᾶσα πνοή ἤχος α' ³⁾ ἰστώμεν στίχους δ', στιχηρὰ ἀναστάσιμα τῆς Ὀκτωήχου δ', εἶτα τῆς ἐορτῆς ἤχος πλ. α' ⁴⁾, Πάσχα ἱερὸν καὶ τὰ ἕτερα β'. Στιχηρὰ δὲ λέγομεν Ἀναστήτω ⁵⁾ ὁ Θεὸς καὶ τοὺς ἑξῆς, Δόξα, Πάσχα τὸ τερπνόν, Καὶ νῦν, Ἀναστάσεως ἡμέρα. Εἰς δὲ τὸ Χριστὸς ἀνέστη γίνεται ὁ ἀσπασμὸς οὕτως· λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον καὶ ἵσταται πρὸ τῶν θυρῶν τοῦ ἁγίου βήματος, καὶ ἀσπάζεται ὁ προσεστὼς τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, εἶτα τὸν ἱερέα, εἰθ' οὕτως ⁶⁾ λαμβάνει τὸ ⁷⁾ Εὐαγγέλιον ὁ προσεστὼς ⁸⁾ καὶ ἵσταται ἐκ δεξιῶν τοῦ ἱερέως, καὶ ἀσπάζονται οἱ ἀδελφοὶ κατὰ τάξιν αὐτῶν.

¹⁾ Тип. св. лавры пр. Аѳан. 1433 г. καὶ ψάλλομεν ²⁾ εἶτα τῆς ἐορτῆς προσόμοια γ'. Εἰθ' οὕτως, ἐνουμένων τῶν δύο χορῶν, λέγομεν Ἀναστήτω ὁ Θεός, καὶ ψάλλομεν τὰ ἀναστάσιμα τροπάρια ἤχος πλ. α' Πάσχα ἱερὸν ἡμῖν σήμερον, Δόξα, τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, Καὶ νῦν, Ἀναστάσεως ἡμέρα, εἶτα ὁ ἀσπασμὸς τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ἡ κατήχησις τοῦ Χρυσοστόμου· Εἰ τις εὐσεβῆς καὶ εὐθὺς τελείᾳ ἀπόλυσις. Λιτὴν δὲ οὐ ποιοῦμεν (π. 122 ὁβ.). ³⁾ Αἰνεῖτε τὸν Κύριον ἐκ τῶν οὐρανῶν ⁴⁾ Ἀναστήτω ὁ Θεός ⁵⁾ στίχος· Ὡς ἐκλείπει καπνός, καὶ ἕτεροι δύο ⁶⁾ Нѣтъ: καὶ λαβὼν ⁷⁾ ἅγιον ⁸⁾ ὁ προσεστὼς καὶ ἵσταται—Нѣтъ.

Μετά δὲ τὸ πληρωθῆναι τὸν ἀσπασμὸν ἀναγινώσκεται λόγος τοῦ Χρυσοστόμου παρὰ τοῦ προεστῶτος, οὗ ἡ ἀρχή· Εἴ τις εὐσεβής. Οὐ καθήμεθα δὲ εἰς τὴν τοιαύτην ἀνάγνωσιν, ἀλλ' ἰστάμενοι ἐπακροώμεθα πάντες. Μετά δὲ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἀναγνώσεως γίνεται ὑπὸ τοῦ ἱερέως ἐκτενὴ καὶ τελεία ἀπόλυσις.

[π. 107). Ἐὰν φθάσῃ ὁ Εὐαγγελισμὸς τῇ β' τῆς Διακαινησίμου, ἐσπέρας τῇ μεγάλῃ κυριακῇ στιχηρὰ πρῶτον τὰ ἀναστάσιμα, εἴτα τῆς Θεοτόκου, εἰσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ Φῶς ἱλαρόν, προκείμενον· Τίς Θεὸς μέγας, εἴτα τὰ ἀναγνώσματα τῆς Θεοτόκου, τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἡμέρας· Οὕσης ὁψίας, ἐκτενὴ, τὸ Καταξίωσον καὶ τὰς αἰτήσεις, στιχηρὰ τοῦ Πάσχα ¹⁾, Δόξα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, Καὶ νῦν, Ἀναστάσεως ἡμέρα, τὸ Χριστὸς ἀνέστη, ἐκ γ', καὶ ἀπόλυσις. Καὶ οὐ ποιοῦμεν ἀγρυπνίαν. Εἰς τὸν ὄρθρον δὲ τῆς δευτέρας, μετὰ τὸ Χριστὸς ἀνέστη, Δόξα, τροπάριον τῆς Θεοτόκου, Καὶ νῦν τὸ αὐτό. Ἡ δὲ λοιπὴ ἀκολουθία ὡς ἐν τῇ μεγάλῃ κυριακῇ, χωρὶς τοῦ ἀσπασμοῦ· γίνεται δὲ καὶ λιτή. Εἰ δὲ ποιεῖς ἀγρυπνίαν, ἡ ἀκολουθία, ὡς ἐν τῇ μεγάλῃ κυριακῇ διατέτακται γινέσθω, χωρὶς τοῦ ἀσπασμοῦ· γίνεται δὲ καὶ λιτή.

Ὁ αὐτὸς ²⁾ τύπος γίνεται, εἰ τύχοι ὁ Εὐαγγελισμὸς τῇ γ' τῆς Διακαινησίμου, ἢ τῇ δ', ἢ ἡ ἂν ἡμέρα μετὰ τὸ Πάσχα τύχη.

[π. 107 οἱ.). Σημείωσαι. Ἰστέον, ὅτι οὐκ ἀπὸ ἰδίου σκοποῦ ³⁾ τὸ ⁴⁾, πῶς δεῖ ψάλλεσθαι τὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἀκολουθίαν ἐν τε ταῖς τῆς τεσσαρακοστῆς ἡμέραις καὶ τῆς μεγάλης ἐβδομάδος καὶ τοῦ Πάσχα ἡμῖν πεπόνηται· καὶ γὰρ τῷ Τυπικῷ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ἀκολουθήσαντες καὶ ἀκριβέσι ⁵⁾ Συναξαρίοις ἐντυχόντες τῆς τε ἀοιδίου μονῆς τοῦ Στουδίτου καὶ τῶν λοιπῶν ⁶⁾, οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ ⁷⁾ καὶ τῶν Ἱεροσολύμων, ταῦτα ⁸⁾ ἐντετάχαμεν ⁹⁾).

¹⁾ ВЪ Типик. лавр. XIII в. (1434). Καὶ εἰ μὲν ποιεῖς ἀγρυπνίαν, ἢ δὲ μὴ Χριστὸς ἀνέστη καὶ ἀπόλυσις ²⁾ Этого замѣчанія нѣтъ. Ркп. XII в. Син. библ. № 1094: καὶ εἰ μὲν οὐ ποιοῦμεν ἀγρυπνίαν, Χριστὸς ἀνέστη μόνον καὶ ἀπόλυσις, εἰ δὲ γίνεται ἀγρυπνία· Χριστὸς ἀνέστη καὶ πᾶσα ἡ ἀκολουθία, ὡς ἐν τῇ μεγάλῃ κυριακῇ, ἐκτὸς τοῦ ἀσπασμοῦ ³⁾ Ркп. 1346, περὶ τοῦ πῶς ⁴⁾ Ркп. Син. библ. № 1094 τὰ περὶ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τὸ πῶς δεῖ ψάλλεσθαι ἡ ἀκολουθία ἐν τε τῇ μ' καὶ τῇ μεγάλῃ ἐβδομάδι ἡμῖν πεπόνηται ⁵⁾ нѣтъ ⁶⁾ нѣтъ ⁷⁾ τούτως ἐντετυχήκαμεν ⁸⁾ καὶ τοῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ⁹⁾ συνεταξάμεθα.

Μηδεὶς οὖν ἐπαπορεῖτω τῇ ἐναλλαγῇ ἐντυγχάνων τῶν τε στιχηρῶν καὶ τῶν κανόνων καὶ τῶν ἀναγνωσμάτων, ὅπερ ¹⁾ διώριται, ἀλλὰ τὴν ἡμέραν σκοπεῖτω, ὅτε ἡ παραμονὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ γίνεται εἴτα αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς ἐορτῆς, ὅποια ἐστὶ, καὶ εὐρήσεις, ὅτι ²⁾, εἰ νηστεία τύχοι ἡ παραμονή, διὰ τὸ σεβάσιμον τῆς τεσσαρακοστῆς, ψάλλομεν πρῶτον τὰ στιχηρὰ τῆς ἡμέρας καί, οἷονεὶ πέρας διδόντες τῇ νηστείᾳ, εἴτα τὰ στιχηρὰ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ τὴν τῶν προηγιασμένων λειτουργίαν, ἐξ ἐκείνης δέ, ἃ τε ἀρχὴν τῆς ἐορτῆς λαβούσης, πάντα τὰ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ προηγούνται. Τοῦ δὲ σαββάτου τοῦ Λαζάρου καὶ τῆς κυριακῆς τῶν Βαΐων προετάξαμεν τὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἀκολουθίαν, διὰ τὸ πρὸ ³⁾ τοῦ πάθους τοῦ Χριστοῦ γενέσθαι ταύτας τὰς ἐορτάς καὶ διὰ τὸ μὴ εἶναι νηστείαν ἐν αὐταῖς. Πάλιν δὲ ἐν ταῖς τῆς μεγάλης ἑβδομάδος ἡμέραις προεκρίναμεν, εἰ τύχοι ἐν αὐταῖς ἡ παραμονὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, προηγεῖσθαι τῆς ἡμέρας τὰ στιχηρὰ εἰς τὸ λυχνικόν, εἴτα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ διὰ τὴν νηστείαν, ὡς ἤδη φθάσαντες εἴπομεν ⁴⁾ καὶ τὸ τῶν ἡμερῶν περιόδον ⁵⁾. Γίνεσθαι δὲ τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ καὶ προσκομιδῇ, εἰ τύχοι ἐν ταύτῃ ὁ Εὐαγγελισμός, κἂν γὰρ οἱ κανόνες ἄλλως διαγορεύουσιν, ἀλλὰ ⁶⁾ οὖν εὖρομεν ἐν τῷ Συναξαρίῳ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ⁷⁾ εἰς τοὺς εὐκτηρίους οἴκους ⁸⁾ τῆς Θεοτόκου γίνεσθαι προσκομιδὴν καὶ τελείαν λειτουργίαν ⁹⁾.

[л. 109) На день великомученика Георгія, 23 Апрѣля, не только не положено особыхъ замѣчаній на случай, если эта память придется на Пасху или въ другіе дни, но даже не указано всенощнаго ѡдѣнія, о которомъ на полѣ рукописи

¹⁾ Ркп. лавры Аѳан. 1346 г. ὅπως ²⁾ ὅτι ὅτε ἐν νηστείᾳ τύχη ³⁾ πρότερον εἶναι τὴν ἐορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῶν τοιοῦτων ἐορτῶν καὶ διὰ τὸ μὴ εἶναι ἐν αὐταῖς νηστείαν. Πάλιν δὲ ⁴⁾ ἐδηλώσθῃ ⁵⁾ ἐν δὲ ταῖς ἀναστασίμοις αὐθις ἡμέραις προηγεῖσθαι ἀεὶ τὰ ἀναστάσιμα διεκρίναμεν διὰ τὸ πανυπέρλαμπρον τῆς ἀναστάσεως ⁶⁾ ἐπεὶ δὴ εὖρομεν καὶ ἐν ⁷⁾ διατεταγμένον ⁸⁾ μονάς ⁹⁾ Ἄλλ' ἐπειδὴ πλείους σχεδὸν τῶν εὐκτηρίων οἰκῶν τῆς Θεοτόκου εἰσὶν καὶ τοῦ πλεονάζοντος ἐπικρατήσας καὶ εἰς πάντας καὶ παρ' ἡμῶν διετέχθη. Ркп. XII в. № 1094, Син. грѣкл. Еἰ δὲ οὐκ ἔστιν εὐκτήριος οἶκος τῆς Θεοτόκου, προσκομιδὴ οὐ γίνεται, οὔτε ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ, οὔτε ἐν ἄλλῃ τῆς μ', ἀλλ' ἡ τῶν προηγιασμένων τελεῖται λειτουργία, πλὴν τῆς μεγάλης πέμπτῃς. Въ Типиконахъ XV вѣка здѣсь находимъ дополнение: Χρυσοστόμου. Ркп. лавры (л. 123) пр. Аѳан. № 99. А. Еἰ δὲ οὐκ ἔστιν εὐκτήριος οἶκος τῆς Θεοτόκου, προσκομιδὴ οὐ γίνεται. Οὕτως ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ οὔτε ἐν ἄλλῃ τῆς τεσσαρακοστῆς, ἀλλὰ τῆς προηγιασμένης τελεῖται λειτουργία, πλὴν τῆς μεγάλης πέμπτῃς. Ἄλλος ὁ προῤῥηθεὶς τύπος γίνεται νῦν οὕτως γὰρ πάντως ἐξηκολούθησαν, ἐπεὶ πρῶτον παρὰ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας δέδοται καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς εὐκτηρίοις προσκομιδὴ γίνεται καὶ τελεία λειτουργία.

внизу рукою писца замѣчено: «Ἐνταῦθα γέγραπται ἕν τισιν, ὅτι, εἰ θέλει ὁ προεστώς, ποιεῖ ἀγρυπνίαν».

[л. 119). По поводу тропаря на день Иоанна Богослова дѣлается такое замѣчаніе: Μὴ θαυμάσης ¹⁾), εἰ πάλιν εἶπε τὸν υἱὸν τῆς βροντῆς· καὶ γὰρ ἐν ἄλλοις οὕτως εὐρηται, οἶμαι δέ, διὰ τὸ ἐξαίρετον τοῦ τοιούτου στιχηροῦ, σὺ οὖν, εἰ οὐ βούλεις τοῦτο εἰπεῖν, δόξασον εἰς ἧχον δ'· Ἀναπεσὼν ἐν τῷ στήθει τοῦ διδασκάλου. Καὶ γίνεται ἀνάγνωσις εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν· εἰς δὲ τὰς ἄλλας ἀναγνώσεις τίθενται αἱ Περίοδοι, ἃς συνεγράψατο ὁ Πρόχορος.

[л. 119). Ἰστέον, ὅτι ἡ ἂν ἡμέρα τύχη ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου Ἰαποστόλου μετὰ τὸ Πάσχα, καὶ τῆς μεσοπεντηκοστῆς, καὶ τῆς Ἀναλήψεως οὐ παραλιμπάνεται, ἀλλὰ ψάλλεται μετὰ τῆς ἑορτῆς καὶ τῆς ἀκολουθίας τῆς ἡμέρας ²⁾).

[л. 123 об.). 2 Июля службѣ положенія одежды Пресвятыя Богородицы во Влахернахъ. См. выше стр. 77, столб. 3.

[л. 124). Подъ 5 Июля Тῆς ὁσίας Μάρθας, τῆς μητρὸς τοῦ ἁγίου Συμεὼν τοῦ θαυματουργοῦ. Памяти св. Аѳанасія Леонскаго не положено, посему древнѣйшимъ почеркомъ киноварью замѣчено на полѣ внизу: Τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου εἰς τὰς ε' τοῦδε τοῦ μηνὸς ψάλλεται διὸ καὶ προσεκτέον.

[л. 129). 1 Августа. Τῶν ἁγίων ἐπτὰ Μακκαβαίων μαρτύρων καὶ τοῦ αὐτῶν διδασκάλου Ἐλεαζάρου καὶ τῆς μητρὸς αὐτῶν Σολομονῆς.

Прὸ τοῦ σημαῖναι μετακομίζεται τὸ τίμιον ξύλον ἀπὸ τοῦ σκευοφυλαχείου, καθὼς ἐν τῇ ιδ' τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς ἀναγέγραπται.

Положено на утрени великое славословіе, но безъ выноса креста. Вмѣсто же сего мы находимъ здѣсь замѣчаніе: Ἐν ἐτέρῳ Τυπικῷ ³⁾ доξολογία οὐ γέγραπται, ἀλλ' ἡ ὅτι εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ τῆς Ὁκτωήχου, Δόξα καὶ νῦν τὰ αὐτά. Δεῖ, εἰδέναι, ὅτι μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ὁρθρου ποιοῦμεν τὴν προσκύνησιν. См. Ивер.-Λεон. библ. Тип. рукопись XV—XVI в. № 76.

¹⁾ Типик. 1484 г. Этого замѣчанія нѣтъ, но чтеніе указано изъ Апокалипсиса съ прибавкою: Εἰς δὲ τὰς ἄλλας ἀναγνώσεις τίθενται αἱ Περίοδοι αὐτοῦ, ἃς συνεγράψατο Πρόχορος. Ркн. лавры 1346 г. Этого примѣчанія нѣтъ ²⁾ τοῦ ἀποστόλου ³⁾ Этого замѣчанія нѣтъ, а прямо послѣ великаго словословія: Δεῖ εἰδέναι

[л. 134). Ο праздникъ Нерукотвореннаго образа замѣчается. Ἰστέον¹⁾, ὅτι τῇ αὐτῇ ις' ἐστὶν ἡ ἐξ Ἐδέσσης ἀνακομιδὴ τῆς ἀχειροποιήτου μορφῆς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἡτοι τοῦ ἁγίου Μανδηλίου, καὶ εἰ ἔστιν ἀκολουθία συμφάλλεται μετὰ τῆς ἑορτῆς, τροπάριον ἡχος β'. Τὴν ἄχραντον εἰκόνα σου προσκυνοῦμεν.

[л. 136 об.). Συναξάριον σὺν Θεῷ ἁγίῳ τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης μ', ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς κυριακῆς τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου καὶ λήγον τῇ κυριακῇ τῶν Ἀγίων Πάντων.

[л. 137 об.). Δεῖ γινώσκειν, ὅτι²⁾ τῇ ἐβδομάδι τῆς ἀπόκρεω³⁾ Ἀλληλούια οὐ ψάλλομεν, ἐκκόπτομεν δὲ καὶ τὸ ἐν κάθισμα⁴⁾ ἀπὸ τοῦ Ψαλτηρίου εἰς τὸν ὄρθρον καὶ ψάλλομεν⁵⁾ αὐτὸ εἰς τὸ λυχνικόν⁶⁾, ὡσαύτως ποιοῦμεν καὶ τῇ ἐβδομάδι τῆς τυρινῆς⁷⁾ ἄνευ τῆς δ' καὶ τῆς παρασκευῆς· ἐν γὰρ ταύταις ψάλλομεν Ἀλληλούια, ποιοῦμεν⁸⁾ μετανοίας καὶ τὴν νηστείαν ἐκτελοῦμεν⁹⁾ κατὰ τὸν παρακολουθήσαντα τύπον, εἰ μὴ ἐστὶν¹⁰⁾ αὕτη ἡ κυρία ἡμέρα τῆς Ὑπαπαντῆς. Μετὰ δὲ τὸν ἐσπερινόν¹¹⁾ ἐν ταῖς δυσὶ ταύταις ἡμέραις ἐσθίομεν τυρόν καὶ ὠά, τηροῦντες τὸν κανόνα τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Νικηφόρου, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ ὁμολογητοῦ, τὸν λέγοντα, ὅτι δεῖ νηστεύειν τοὺς μοναχοὺς τῆς δ' καὶ τῇ παρασκευῇ τῆς τυροφάγου καὶ μετὰ τὴν¹²⁾ τῶν προηγιασμένων ἀπόλυσιν ἐσθίειν τυρόν καὶ ὠά, ὅπου ἂν εὑρεθῶσιν, ἀνατρέποντες¹³⁾ τὸ δόγμα τῶν Ἰακωβιτῶν καὶ τὴν τῶν τετραδιτῶν αἵρεσιν.

Ἰστέον, ὅτι τὴν ἀκολουθίαν τῶν ἁγίων τῶν λαγχανόντων τῷ σαβ-

¹⁾ Въ Тип. 1484 г. нѣтъ этого замѣчанія. Здѣсь такъ читается: Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Διομήδους ἐσπέρας οὐ στιχολογοῦμεν. Гίνεται ἡ ἀκολουθία τῆς ἑορτῆς καὶ τοῦ ἁγίου ²⁾ Тип. 1346 г. κατὰ ταύτην τὴν ἐβδομάδα ³⁾ Тип. 1438 и 1346 г. библ. сн. лавр. Аθανасія τῆς ἀπόκρεω Ἀλληλούια οὐ ψάλλομεν — нѣтъ ⁴⁾ 1438 г. τοῦ Ψαλτηρίου εἰς τὸν ὄρθρον καὶ στιχολογοῦμεν ⁵⁾ 1346 г. λέγομεν ⁶⁾ 1346 и 1484 гг. Πρὸς τὸν Κύριον Σχολάζουσι δὲ καὶ οἱ παρακκλητικοὶ κανόνες τῆς Θεοτόκου, οἱ ἐν τοῖς ἀποδείπνοις ψάλλομεν ⁷⁾ τυροφάγου ⁸⁾ 1346 г. Ἐν δὲ ταῖς δυσὶν ἡμέραις τῆς αὐτῆς ἐβδομάδος τῆς τυρινῆς τῇ τετράδι καὶ τῇ παρασκευῇ ψάλλομεν Ἀλληλούια, ἐκτελοῦντες καὶ ἐννάτας σὺν μετανοίαις, κατὰ τὸν παρακολουθήσαντα τύπον τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης μ', εἰ μήπω τύχοι αὕτη ἡ κυρία ἡμέρα τῆς Ὑπαπαντῆς καὶ ἡ τοῦ Προδρόμου μνήμη· τότε γὰρ αἱ μετάνοιαι μὲν ἀργοῦσιν, ἡ δὲ νηστεία καταλύεται. Μετὰ δὲ τὸν ἐσπερινόν, ⁹⁾ ркп. 1346 г. ποιοῦντες καὶ ὅ' κατὰ τὸν παρακολουθήσαντα ¹⁰⁾ Εἰ μήπως τύχοι ¹¹⁾ καὶ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν ¹²⁾ 1346 г. καὶ μετὰ τὴν τοῦ ἐσπερινοῦ ἀπόλυσιν, ἐσθίειν τυρόν καὶ ὠά, ὅπου ἂν εὑρεθῶσιν. Ἀνατρέπει δὲ οὗτος ὁ κανὼν τὸ δόγμα τῶν Ἰακωβιτῶν καὶ τὴν τῶν τετραδιτῶν αἵρεσιν. ¹³⁾ ὁ τοιοῦτος κανὼν.

βάτω καὶ τῇ κυριακῇ ¹⁾ τῆς ἀπόκρεω ψάλλομεν ἐν τοῖς παρελθούσιν ἀποδείπνοις, εἰ μὴπω τόχοι μεγάλου ἀγίου ἡμέρα.

[π. 140). Ἰστέον ²⁾, ὅτι ἐν Παλαιστίνῃ οὐ παρελάβομεν ἀπὸ τῶν ἀγίων πατέρων ³⁾ ποιεῖν τῇ δ' καὶ τῇ παρασκευῇ τῆς τυροφάγου ⁴⁾ λειτουργίαν, οὕτε δὲ προηγιασμένων ⁵⁾· ἐν ⁶⁾ δὲ ταῖς δυσὶ ταύταις ἡμέραις ψάλλομεν Ἀλληλούια, οἷου ἂν τόχῃ ἀγίου μνήμη ἐκτὸς τῆς Ὑπαπαντῆς καὶ τοῦ Προδρόμου, ποιοῦντες καὶ τὰς συνήθειας μετανοίας ἐν τε τῷ ἐσπερινῷ, τῷ ὄρθρῳ καὶ ταῖς ὥραις ⁷⁾. Μετὰ δὲ τὴν τοῦ ἐσπερινοῦ ἀπόλυσιν εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν, ἅπαξ δηλονότι ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις, καὶ ἐσθίομεν ⁸⁾ τυρὸν καὶ ὠά, εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ, μεταλαμβάνοντες καὶ οἴνου.

Χρὴ εἰδέναι, ὅτι τῇ δ' τῆς τυρινῆς τὴν προφητείαν ⁹⁾ μετὰ τοῦ τροπαρίου λέγομεν ἐν τῇ ε' ὥρᾳ, ὁμοίως καὶ τὴν ἐτέραν ἐν τῷ ἐσπερινῷ, ψάλλοντες ¹⁰⁾ καὶ τὸ Ἑλπισάτω Ἰσραὴλ ἐπὶ τὸν Κύριον, μετὰ μέλους εἰς ἥχον πλ. β' ¹¹⁾, στίχος· Ὁ ποιμαίνων τὸν Ἰσραὴλ. Τὸ αὐτὸ ποιοῦμεν καὶ τῇ παρασκευῇ. Εἰς τὸν ὄρθρον τῆς δ' ἀναγινώσκουμεν

¹⁾ Тип. св. павры 1438 г. ἐν τοῖς ἀνελθούσιν ἀποδείπνοις ²⁾ Тип. 1346 г. παρελάβομεν δὲ ἀπὸ τοῦ ἐν Παλαιστιναῖς ³⁾ ἐν ταῖς δυσὶ ταύταις ἡμέραις (т. е. среды и пятницы) μὴ ποιεῖν μίτε λειτουργίαν τελείαν, μίτε προηγιασμένων, ἐκτὸς εἰ μὴ τόχοι ἡ κυρία ἡμέρα τῆς ἐορτῆς τῆς Ὑπαπαντῆς, ἀλλὰ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ὥρων ἅμα δὲ καὶ τῶν τυπικῶν συνάπτειν τὸ λυχνικόν, μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν εἰσερχέσθαι εἰς τὴν τράπεζαν, ἅπαξ δηλονότι τῆς ἡμέρας καὶ ἐσθίειν τυρὸν καὶ ὠά, εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ. Εἰδέναι δὲ χρὴ καὶ τοῦτο, ὅτι τὴν προφητείαν μετὰ τοῦ τροπαρίου αὐτῆς καὶ τοῦ προκειμένου λέγομεν ἐν τῇ ε' ὥρᾳ τῶν δύο τούτων ἡμερῶν ⁴⁾ Ркп. 1438 г. приобщено: τελείαν ⁵⁾ ἀλλὰ ψάλλομεν ⁶⁾ ποιεῖν δὲ καὶ θ' καὶ τὰς συνήθεις μετανοίας ⁷⁾ εἰ μὴ ἡ τόχοι καὶ ἀγίου μνήμη τὸ αὐτὸ ποιοῦμεν, ἐκτὸς, λέγω, τῆς σεβασμίας Ὑπαπαντῆς τοῦ Κυρίου καὶ τῆς εὐρέσεως τῆς τιμῆς κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου ⁸⁾ καὶ ἐσθίομεν ⁹⁾ β' καὶ ὀφείλει ἀναγινώσκεσθαι οὕτως μετὰ τὸ τέλος τῆς ε' ὥρας καὶ τὰ συνήθη τροπάρια τῆς Θεοτόκου· Ὅτι οὐκ ἔχομεν παρόρσιαν. Λέγομεν τὸ τροπάριον τῆς προφητείας εἰς τὸν αὐτὸν ἥχον ἅπαξ, εἴτα λέγει ὁ κανονάρχης, Καὶ νῦν, καὶ ἡμεῖς πάλιν τὸ τροπάριον, εἴτα προκείμενον τῆς προφητείας καὶ ταύτης ἀνάγνωσις. Μετὰ δὲ τὸ τέλος ταύτης· Ταχὺ προκαταλαβέτωσαν ἡμᾶς καὶ τὰ λοιπὰ ἕως τέλους. Τὴν δὲ ἐτέραν προφητείαν λέγομεν εἰς τὸν ἐσπερινόν, ψάλλεται καὶ τὸ Ἑλπισάτω Ἰσραὴλ ¹⁰⁾ Ркп. 1346 г. καὶ τὸ ὕστερον ταύτης προκείμενον, ἥγουν τὸ Ἑλπισάτω εἰς ἥχον πλ. α'. Ἐν δὲ τοῖς ὄρθροις τῶν ε' ἡμερῶν τῆς αὐτῆς ἐβδομάδος, ψάλλομεν τοὺς κανόνες τῆς Ὀκτωήχου συνήθως καὶ τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἀγίου, ἐν αἷς δὲ ὥδαῖς λαγγάνει ἡ ὥδῃ τοῦ Τριψιδίου, καταλιμπάνομεν τὴν ὥδῃν τοῦ β' κανόνος τῆς Ὀκτωήχου καὶ ψάλλομεν ἀντὶ ταύτης τὴν τοῦ Τριψιδίου ὥδῃν. Εἰ δὲ εἰσὶ δύο ἄγιοι, ψάλλεται μὲν ὁ εἰς κανὼν τῆς Ὀκτωήχου καὶ τῶν ἀγίων δύο, ὅτε δὲ ἐπιλαγγάνει ἡ τοῦ Τριψιδίου ὥδῃ, καταλιμπάνεται ἀντὶ ταύτης ἡ τῆς Ὀκτωήχου ὥδῃ. Ἐν δὲ ταῖς στιχολογίαις, εἰς μὲν τὸ πρῶτον καθίσμα, καθίσματα τῆς Ὀκτωήχου λέγονται, εἰς δὲ τὸ β' καθίσμα τοῦ Τριψιδίου, Δόξα καὶ νῦν ἢ προσόμοιον, τῆς ἡμέρας. Δεῖ γινώσκειν, ὅτι τῷ σαββάτῳ καὶ τῇ κυριακῇ τῆς τυρινῆς Μηναῖον οὐ ψάλλομεν τὴν γὰρ ἀκολουθίαν τῶν ἐπιλαγγανόντων ἐν αὐταῖς ἀγίων ψάλλομεν ἐν τοῖς ἀποδείπνοις, ὅτε θέλει ὁ ἐκκλησιάρχης [π. 218].

¹¹⁾ Ркп. 1438 г. οὕτω γὰρ ποιοῦμεν καὶ τῇ παρασκευῇ τῆς αὐτῆς ἐβδομάδος

τὸν περὶ νηστείας λόγον τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, οὗ ἡ ἀρχή· Παρακα-
λεῖτε, φησὶν, οἱ ἱερεῖς τὸν λαόν. Τῇ δὲ εἴ' ἀναγινώσκωμεν τοῦ ἁγίου
Ἀναστασίου τοῦ Συναΐτου λόγον εἰς τὸν σ' ψαλμόν, ὁμοίως ¹⁾ καὶ τῇ
παρασκευῇ τὸν ἕτερον λόγον τοῦ Μεγάλου Βασιλείου τὸν περὶ νηστείας,
οὗ ἡ ἀρχή· Σαλπίσσατε, φησὶν, ἐν νουμηνίᾳ. Ζήτει αὐτοὺς εἰς τὰ Ἑθι-
κά. Εἰς δὲ τὴν τράπεζαν ἀναγινώσκειται ὁ περὶ νηστείας λόγος τοῦ
Δωροθέου ²⁾).

(π. 140 οἰ.). Δεῖ γινώσκειν, ὅτι ἐν πάσῃ ³⁾ τῇ μ' εἰς τὸ λυχνικὸν
τῇ παρασκευῇ, εἰ μέλλει γενέσθαι προηγιασμένων, ἰστώμεν στιχηρὰ ε'
ἀπὸ τοῦ Ἑξάγαγε, ψάλλοντες τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας ⁴⁾ δ', λέγομεν
καὶ δ' μαρτυρικὰ τοῦ ἤχου καὶ τοῦ Μηναίου, δευτεροῦντες οὖν τὸ ἐν,
Δόξα, νεκρώσιμον κυρὶ Ἰωάννου ⁵⁾ τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἤχου, Καὶ νῦν, θεο-
τοκίον α', εἰσοδος, ὡσαύτως καὶ ἡ ἀκολουθία τῶν προηγιασμένων. Εἰ
δ' οὐ γίνεται προηγιασμένη ⁶⁾, λέγομεν τὸ Κύριε ἐκέκραξα ⁷⁾ εἰς τὸν
ἤχον, καὶ ἰστώμεν στιχηρὰ σ' καὶ ψάλλομεν μαρτυρικὰ καὶ τὸ Μηναῖον,
Δόξα τοῦ ἤχου, Καὶ νῦν, θεοτοκίον τὸ α', εἰς τοὺς στίχους δευ-
τεροῦμεν τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας καὶ μαρτυρικὸν εἰς τὸν αὐτὸν ἤχον,
Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον. Δεῖ γινώσκειν, ὅτι οὕτως τελεῖται ἡ ἀκολου-
θία τοῦ λυχνικοῦ ⁸⁾ κατὰ πᾶσαν παρασκευὴν ἀπὸ τῆς παρασκευῆς τῆς
δευτέρας ἐβδομάδος μέχρι τῆς παρασκευῆς τῆς πέμπτης ἐβδομάδος ⁹⁾).

(π. 151). Ὡρα ἀκριβῶς. Ἰδοὺ οὖν, ὡς προγέγραπται, μίαν ἡμέ-
ραν ¹⁰⁾ τῶν ἁγίων νηστειῶν ἀκριβῶς ἐξετάσαντες, παρεθήκαμεν ¹¹⁾ τῇ
ἀγάπῃ ὑμῶν τὴν τε ποιότητα καὶ ποσότητα τῆς ψαλμωδίας, ὡσαύτως
καὶ τὰς τυπωθείσας μετανόιας παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων, ἃς οὐκ ἔξε-
στι παραλογίζεσθαι ¹²⁾ καὶ τὸν ἄγαν νωθέστατον· ποιοῦνται δὲ αἱ ἐν
τῇ ἐκκλησίᾳ γινόμεναι μετάνοιαι τοῦ νυχθημέρου εἰς τ' ¹³⁾). Παρελάβομεν δὲ

¹⁾ Τινὰ δὲ τῶν τοπικῶν τὸν τοιοῦτον λόγον ὁρίζουσιν ἀναγινώσκεισθαι τῇ παρασκευῇ
καὶ εἰ βούλεται ὁ προσεστώς, καὶ τῇ παρασκευῇ ἀναγινώσκωμεν τὸν ἕτερον λόγον τοῦ Μεγάλου

²⁾ Ζήτει λόγος ιε' ³⁾ Тип. лавры 1438 г. πάσις ταῖς παρασκευαῖς τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης
⁴⁾ ἐκ β', εἴτα τὰ δ' μαρτυρικὰ τοῦ ἐνορδίνου, εἰθ' οὕτως τοῦ Μηναίου, δευτεροῦντες τὸ ἐν ⁵⁾ τοῦ
Δαμασκηνοῦ τοῦ ἐνορδίνου ἤχου, Καὶ νῦν, II' τὸ πρῶτον τοῦ ἐνορδίνου ἤχου, εἰσοδος μετὰ τοῦ θυ-
ματοῦ, τὸ Φῶς ἱλαρὸν, τὰ ἀναγνώσματα τῶν προφητειῶν, τὸ Κατευθυνθήτω καὶ ἡ λοιπὴ ἀκο-
λουθία ⁶⁾ ὅπερ οὐ δύναται ⁷⁾ ἰστώμεν στίχους σ' καὶ ψάλλομεν τὰ γ' μαρτυρικὰ τοῦ
ἐνορδίνου ἤχου καὶ τοῦ Μηναίου γ', Δόξα, ἡμέρας τοῦ ἤχου, Καὶ νῦν, θεοτοκίον τὸ α', ὡς εἴ-
ρηται. Εἰς δὲ τὸν στίχον τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας ἐκ β', εἴτα τὰ μαρτυρικὰ κατὰ τὸν ἤχον τοῦ
ἰδιομέλου, Δόξα καὶ νῦν, θ', ἀπολυτίκιον ἤχος α'. Ἀπόστολοι μάρτυρες, Δόξα, Μνήσθητι. Κύριε,
Καὶ νῦν, Μήτηρ ἁγία. Τὰ αὐτὰ καὶ τῷ σαββάτῳ εἰς τὸ Ἀλληλούια. Οὕτως γάρ ⁸⁾ ἐσπε-
ρινοῦ ⁹⁾ прибавлено: ἐπιτελουμένων προηγιασμένων, εἴτε καὶ μὴ τελουμένων ¹⁰⁾ ὅλαις
¹¹⁾ οἱ μ. α. ¹²⁾ ἡ καταφρονεῖν, ποσοῦνται δὲ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ γινόμεναι μετάνοιαι ¹³⁾ ἀνευ
τοῦ μεσονυχτικοῦ.

ἐν τῇ Παλαιστίνῃ ἐν τοῖς ἰδίοις κελλίοις ψάλλειν τὸ Ψαλτήριον, καὶ οἱ μὲν δυνάμενοι τελειοῦσιν ¹⁾ αὐτὸ τὸ νυχθήμερον ²⁾, οἱ δὲ τρίτον τῆς ἐβδομάδος, οἱ δὲ δις, μετανοίας δὲ ποιεῖν ὅσας ἐκάστω κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν ὁ προεστὼς τυπώσει· μεσονυχτικὸν δὲ ψάλλομεν τὸν Ἄρωμον ³⁾).

[Л. 151 об.). Μετὰ ⁴⁾ δὲ τὴν ὀπισθάμβωνον εὐχὴν (т. е. на литургіи пятницы первой недѣли) ἐξερχόμεθα ἐν τῷ νάρθηκι, ψάλλοντες τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τὸν εὐχαριστήριον κανόνα, εἴτα, διδομένον κατακλαστοῦ, ἀπερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν, μεταλαμβάνοντες ἑλαίου καὶ οἴνου διὰ τὸν ἅγιον. Τοῦτο γὰρ παρελάβομεν ἀπὸ τῆς λαύρας τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα καὶ τοῦ κοινοβίου τοῦ Θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Εὐθυμίου. См. выше стр. 77, столб. 1.

[Л. 152). Σάββατον πρῶτον τῶν νηστειῶν· μνήμην⁵⁾ ἐπιτελοῦμεν τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ Τήρωνος.

[Л. 152 об.). Δεῖ εἰδέναι, ὅτι ἐφ' ὅλην τὴν ἁγίαν τεσσαρακοστήν δις παρελάβομεν ἐσθίειν ὀψάριον· κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ τῇ κυριακῇ τῶν Βαῖων.

[Л. 153). Въ первое воскресенье на всенощномъ: Εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, τροπάριον ἀναστάσιμον τοῦ ἤχου, Δόξα, Ἦχος β'. Τὴν ἄχραντον εἰκόνα, Καὶ νῦν, θεοτοκίον εἰς τὸν αὐτὸν ἤχον τὸ α'. Ἄλλοι λέγουσιν ⁶⁾ εἰς τὸν αὐτὸν ἤχον θεοτοκίον· Τὸν λόγον τοῦ Πατρὸς, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν, διὰ τὸ εἶναι προσαρμύζον τοῦτο τῇ ἑορτῇ, ἔνιοι δὲ καὶ αὐτὸ ἀπὸ Τυπικοῦ.

[Л. 159). О средѣ замѣчено: Εἰς δὲ τὴν τράπεζαν ἐσθίομεν ἔλαιον, πίνομεν καὶ οἶνον διὰ τὸν κόπον τῆς ἀγρυπνίας ⁷⁾. Τὰ δὲ ἀπόδειπνα ψάλλομεν ἐν τοῖς κελλίοις ἡμῶν. По этому поводу внизу замѣчено позднѣйшею рукою: Σφάλμα μέγα, ἐπειδὴ σήμερον ἔλαιον καὶ οἶνον καὶ αὔριον νὰ κοινωνήσωμεν, καθὼς γράφεις, οὐ γίνεται· λοιπὸν ἐπὶ τὴν αὔριον πρέπει νὰ γράψῃς τὸ ἔλαιον καὶ οἶνον.

¹⁾ τελειοῦσιν ²⁾ οἱ δὲ δις τῆς ἐβδομάδος, ἄλλοι δὲ τρίτον ³⁾ ὡς ἔθος ἐνιαυτοῦ. ⁴⁾ Это замѣчание изложено въ Типиконѣ 1438 г. иначе (см. выше стр. 79) ⁵⁾ нѣтъ этого замѣчания, но за то имѣется замѣчание въ службѣ: Ἐν ἄλλοις δὲ Τυπικοῖς γέγραπται εἰς τοὺς αἵνους τὰ δ' μαρτυρικὰ τοῦ ἤχου, и положены стихиры и святого изъ Минеи (л. 175 об.). ⁶⁾ Нѣтъ и этого замѣчания, а сказано: εἰ δὲ βούλει καὶ τὸ Χορὸς τῶν προφητῶν ⁷⁾ Прибавлено: εἰ δὲ δοῖε τῷ προεστῶτι κατὰ λου-
σιν τοῦ ἑλαίου οὐ ποιούμεν τῇ δ' ἐσπέρας

[л. 157 об.). Τῇ δὲ αὐτῇ ἡμέρᾳ (т. е. въ четвергъ пятой недѣли) ἡ πᾶσα ἀκολουθία ἐκτελεῖται ταχύτερον διὰ τὸν κόπον ¹⁾ τῆς ἀγρυπνίας· τελεῖται ²⁾ δὲ καὶ προηγιασμένη, ἐν ᾗ μεταλαμβάνομεν τῶν ἁγίων τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων.

(л. 169). Извѣстное и помѣщаемое въ нашемъ нынѣшнемъ Типиконѣ правило о несовершеніи въ велиκῴю пятницу литургіи оканчивается такъ: Καὶ τοῦτο εὐρήσεις εἰς τὰς ἀποστολικὰς διατάξεις ἐπισκεμμένως διεξελθών.

[л. 171). Τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ κυριακῇ εἰς τὸν ὄρθρον см. выше стр. 90—91, столб. 1—2.

[л. 187 об.). Σημείωσαι. Δεῖ γινώσκειν, ὅτι εἰ τόχοι ἡ ἑορτὴ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου κατὰ αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς δεσποικῆς Ἀναλήψεως, γίνεται ἡ ἀκολουθία τοῦ ἁγίου μετὰ τῆς ἑορτῆς ³⁾. Ψάλλομεν δὲ τὴν ἀκολουθίαν τῆς Ἀναλήψεως ἐν τῇ παρουσίᾳ ἐβδομάδι μέχρι τῆς παρασκευῆς. Στίχους δὲ λέγομεν ἐν τοῖς στιχηροῖς ⁴⁾. Πάντα τὰ ἔθνη καὶ Ἀνέβη ὁ Θεός, οὓς λέγομεν καὶ εἰς τὸν ὄρθρον, ἡ δὲ Ὀκτώηχος σχολάζει ⁵⁾.

[л. 191 об.). Порядокъ суточной службѣ въ постъ святыхъ Апостоловъ.

[л. 193). Замѣчанія, какъ должны кадить священникъ и діаконы и о времени закрытія и открытія царскихъ дверей.

[л. 195]. Δεῖ τοίνυν τὸν προσετώτα πᾶσαν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν. См. въ Святогроб. ркп. Тип. № 59, но окончивается такъ: κυροῦ Εὐθυμίου τοῦ μεγάλου, Σάββα τοῦ ἡγιασμένου, Θεοδοσίου τοῦ κοινοβιάρχου, Γερασίου ἐν τῷ Ἰορδάνῃ, ᾧ δεδούλευκεν ὁ θῆρ, καὶ Κυριακοῦ τοῦ ἀναχωρητοῦ, καὶ μὴν καὶ ὁ μέγας ἐν πατριάρχεις Σωφρόνιος ἐγγράφως παρέδωκε τοῖς μετέπειτα, ὡς δ' ἐκεῖνο πυρὸς τοῖς βαρβάροις παρανάλωμα γέγονε, ὁ πάνυ σοφὸς Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, ὡς φίλεργος μέλισσα, τοῖς μετέπειτα παραδούς μέχρι καὶ νῦν διασώζεται.

¹⁾ τῆς ἐκκλησίας ἕως ²⁾ Γίνεται δὲ καὶ τῶν προηγιασμένων θεία λειτουργία καὶ μεταλαμβάνομεν καὶ ἐκ τῶν φρικτῶν τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων ³⁾ Ркп. 1438 г. Ὁμοίως καὶ ἐν τῇ παρουσίᾳ κυριακῇ γίνεται ἡ ἀκολουθία τούτου μετὰ τῆς κυριακῆς· ψάλλεται δὲ ἡ ἀκολουθία τῆς Ἀναλήψεως ἐν τῇ παρουσίᾳ ἐβδομάδι κтл. ⁴⁾ Нѣтъ ⁵⁾ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς Ἀναλήψεως, ἔχουν τὸ καθ' ἡμέραν.

[л. 195 об.). Προκείμενα ἀναστάσιμα τῶν ὀκτὼ ἡχῶν, ἦτοι τὰ ἄμνημα τοῦ ἀποστόλου.

— Τὰ ἀναστάσιμα ἀλληλουάρια τῶν ὀκτὼ ἡχῶν, ἦτοι τὰ ἄμνημα.

[л. 196). Τὰ ἐν τῇ ἐβδομάδι ψαλλόμενα ἀλληλουάρια, προκείμενα καὶ κοινωνικά, ὅτε οὐκ ἔστιν εὐορτάσιμος ἅγιος.

[л. 197). Ἔτερα προκείμενα ἀναστάσιμα τῶν ὀκτὼ ἡχῶν, ἃ λέγονται ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ ὁρθρου.

— Τὰ φωταγωγικά τῶν ὀκτὼ ἡχῶν.

XIII. № 98 А. Типикόν, рукопись на пергаменѣ той же библ. въ четверткѣ у писана крупною и чоткою скорописью XIII столѣтія, 185 листовъ. Правда, этотъ Типиконъ имѣетъ и положительную дату, каторая гласитъ слѣдующее: Ἐγράφη διὰ χειρὸς ἐμοῦ Γεωργίου ἱερέως τοῦ Ταβαλᾶ ἐν μηνὶ Ἰουνίῳ κζ' σαββάτῳ τῆς ἰνδοκτιῶνος ζ' τοῦ ϚϠΗΖ' (6997—1489 г.) ἔτους, но эта приписка можетъ относиться лишь къ заключительной части Типикона, писанной на бумагѣ. Что же касается другой половины большей, то она писана на пергаменѣ и несомнѣнно рукою древнѣйшаго времени. Рукопись не имѣетъ начала. Начинается всеношнымъ бдѣніемъ и именно приходомъ очередного священника въ церковь.

[л. 9 об.). Замѣчаніе о количествѣ всеношныхъ бдѣній въ теченіе всего года.

[л. 10). Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίων μοναστηρίων.

О каѳизмахъ въ теченіе года и о повседневной службѣ. Чтобы читатели наши могли имѣть передъ глазами примѣръ постепеннаго осложненія чиновъ повседневной службы, мы предлагаемъ здѣсь въ сравнительной таблицѣ чинъ повседневной утрени по рукописямъ съ XIII—XVI в.в., помѣщая въ вариантахъ особенности этихъ чиновъ по другимъ рукописямъ того же времени.

Εἰς δὲ τὸν ὄρθρον κρούει ὁ κανδηλάπτης πρῶτον τὰς βαρέας σχολαιότερον ἄχρι τῶν πεντήκοντα, καὶ ψάλλουσιν οἱ ἄδελφοὶ ἐν τοῖς κελλίοις αὐτῶν τὸ μεσονυχτικὸν τὸν Ἄμωμον. Μετὰ δὲ τήντων βαρέων συμπλήρῳσιν κατέρχεται καὶ ἄπτει τὰς κανδήλας καί, ἐτοιμάσας τὸν θυμιατόν, ἐξέρχεται καὶ σημαίνει τὸ σίδηρον. Εἰσελθόντες δὲ οἱ ἄδελφοὶ πάντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ποιήσαντες τὰς συνήθεις μετανοίας ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ ἀσπασάμενοι τὰς ἁγίας εἰκόνας, καὶ προσκυνήσαντες ἔνθεν κακείθεν εἰς τοὺς χορούς, ἀπερχόμενοι καὶ καθίζονται εἰς τοὺς ἑαυτῶν τόπους. Τοῦ οὖν εἰρημένου κανδηλάπτου βαλόντος τὴν ἐξ ἔθους μετάνοιαν τῷ ἡγουμένῳ, ἀπερχομένου σημαίνει τὸ μέγα σήμαντρον ¹⁾. Ἀνίσταται δὲ ὁ τὴν ἐφημερίαν ἔχων ἱερεὺς καί, ποιήσας καὶ αὐτὸς τὴν συνήθη μετάνοιαν τῷ προσεστῶτι, εἰσέρχεται ἐν τῷ ἱερατείῳ καί, λαβὼν θυμιατόν, τίθῃσι θυμίαμα, λέγων τὴν εὐχὴν τοῦ θυμιάματος. Ἰσταται οὖν περιμένων τὴν πλή-

Текст сходенъ съ основнымъ, за исключениемъ разностей, указанныхъ въ вариантахъ.

Διάταξις μεσονυχτικοῦ καθημερινοῦ. Εἰς δὲ τὸν ὄρθρον κρούει ὁ κανδηλάπτης πρῶτον τὰς βαρέας σχολαιότερον ἄχρι τοῦ ν', καὶ ψάλλουσιν οἱ ἄδελφοὶ ἐν τοῖς κελλίοις αὐτῶν τὸ μεσονυχτικόν, εἴπερ ἔστιν ἡ μονὴ κελλιωτική. Μετὰ δὲ τὰς βαρέας κατέρχεται ὁ κανδηλάπτης καὶ ἄπτει τὰς κανδήλας καὶ ἐτοιμάσας θυμιατόν, ἐξέρχεται καὶ κρούει τὸ σιδηροῦν, καὶ εἰσέρχονται οἱ ἄδελφοὶ πάντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καί, προσκυνήσαντες συνήθως, ἀσπάζονται τὰς ἁγίας εἰκόνας, καὶ ποιήσαντες ἔνθεν κακείθεν μετάνοιαν εἰς τοὺς β' χορούς καθέξουσιν εἰς τοὺς τόπους αὐτῶν. Εἰ δὲ ἔστιν κοινόβιον, κρούει τὸ μικρὸν ὁ κανδηλάπτης ἐπὶ πολὺ καὶ συναγόμεθα ἐν τῷ νάρθηκι, καὶ ἄψαντος τοῦ κανδηλάπτου τὸν φανόν, οὐκ εἰσερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ, ἀλλὰ κλείσαντες τὰς πύλας, ψάλλομεν τὸ μεσονυχτικόν, ἐάν ἐστι Θεὸς Κύριος, ἐν τῷ νάρθηκι, εἰ δὲ εἰσὶ μετάνοιαι, ἐντὸς τοῦ ναοῦ οὐ ψάλλομεν τοῦτο. Εἴτε οὖν ἐντός, εἴ τε ἐκτός,

¹⁾ Ркп. XIII в. № 99 Л лавры пр. Аѳанасія. Εἴτε τὸ σίδηρον.

ρωσιν τοῦ σημάντρου καὶ παυσασμένου αὐτοῦ, ἀπάρχεται ¹⁾ ὁ ἱερεύς· Εὐλόγητος ὁ Θεός, καὶ ἡμῶν ἀποκρινομένων τὸ Ἀμήν, οὗτος θυμιᾷ τὴν ἁγίαν τράπεζαν σταυροειδῶς, ὡσαύτως καὶ τὸ ἱλαστήριον ἅπαν, καθεῖθεν ἐξέρχεται διὰ τοῦ βορείου κλείτους εἰς τὸν ναόν, καὶ εἰ μὲν ἐστὶν Ἀλληλούια, ἀρχόμεθα τοῦ Τρισαγίου ²⁾ ἄνευ ³⁾ μετανοιών. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεύς, χαράττων σταυρὸν μετὰ τοῦ θυμιατοῦ κατεναντίον τῶν ἁγίων θυρῶν, λέγων· Ὅτι σοῦ ἐστι. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', καὶ λέγομεν ψαλμὸν ιθ' Ἐπακούσαι σου Κύριε, ἕως οὗ θυμιάσῃ ὁ ἱερεύς. Εἵτα Δόξα καὶ νῦν, Τρισάγιον, τὸ Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἱερεύς· Ὅτι σοῦ ἐστιν, οἱ ἀδελφοὶ τὰ τροπάρια· Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου, Δόξα, Ὁ ὕψωθεις ἐν τῷ σταυρῷ, Καὶ νῦν, Προστασία φοβερὰ, καὶ ὁ ἱερεύς εἰσερχόμενος ἐκ τοῦ νότιου ἐν τῷ ναῷ, χαράττων τὸν σταυρὸν ἐν τῷ μέσῳ, ὡς σύνηθες, καὶ τὸν προ-

καὶ εἰσερχόμεθα ἐνδόν τοῦ ναοῦ, τοῦ δὲ ἱερέως ποιήσαντος τὴν συνήθη μετάνοιαν τῷ προσεστώτι καὶ εἰσελθόντος ἐντὸς τοῦ θυσιαστηρίου καὶ λαβόντος τὸν θυμιατὸν ἀνὰ χειρας, σταθέντος τε καὶ ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης καὶ τὸ Εὐλόγητόν ἐκφωνήσαντος, ἀρχόμεθα τοῦ ὄρθρου· Τρισάγιον ἄνευ μετανοιών καὶ τὰ λοιπὰ. Ὁ δὲ ἱερεύς, θυμιάσας τὴν τε ἁγίαν τράπεζαν σταυροειδῶς καὶ ἅπαν τὸ ἱλαστήριον, ἐξέρχεται διὰ τοῦ βορείου κλείτους εἰς τὸν ναόν καὶ, θυμιῶν τὰς ἁγίας εἰκόνας, ἔρχεται ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ ἐκφωνεῖ ἔμπροσθεν αὐτῶν, πληρωθέντος δηλονότι τοῦ Πάτερ ἡμῶν· Ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία, καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', Δεῦτε προσκυνήσωμεν χωρὶς μετανοιών καὶ τοὺς ψαλμούς· Ἐπακούσαι σου Κύριε. Κύριε ἐν τῇ δυνάμει σου, Δόξα καὶ νῦν, Τρισάγιον ἄνευ μετανοιών. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν ἐκφωνεῖ ὁ

εὐλογεῖ ὁ ἱερεύς, καὶ ἡμεῖς λέγομεν· Βασιλεῦ οὐράνιε, εἵτα, εἴ ἐστιν Ἀλληλούια, Τρισάγιον, μετανοίας γ', τὸ Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἱερεύς· Ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία, τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ μετανοίας γ', εἴθ' οὕτως Ἐλέησόν με, ὁ Θεός, καὶ ψάλλομεν τὸν Ἀμωμον, ἐν ἐκάστῳ δὲ ἀντιφώνῳ μετὰ τὸ τέλος Δόξα καὶ νῦν, Ἀλληλούια γ', μετάνοιαι γ', Κύριε ἐλέησον γ'. Εἰς δὲ γ' ἀντίφωνον λέγομεν Τρισάγιον, μετάνοιαι γ', τὸ Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἱερεύς· Ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία, καὶ ἡμεῖς τροπάρια· Ἰδοὺ ὁ νυμφίος, Δόξα, Τὴν ἡμέραν ἐκείνην, Καὶ νῦν, Σὲ τὸ ἀπόρθητον τεῖχος, Κύριε ἐλέησον μ' καὶ τὴν εὐχὴν· Ὁ ἐν παντὶ καιρῷ, Κύριε ἐλέησον γ', Ἐν ὀνόματι Κυρίου εὐλόγησον, ὁ ἱερεύς· Ὁ Θεός οἰκτερήσαι ἡμᾶς, καὶ οὕτω ποιούμεν τὰς συνήθεις μετανοίας ιε'. Εἵτα ὁ προσεστώς· Δέσποτα Θεέ, παντοκράτορ, Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', μετάνοιαι γ' καὶ ψάλλομεν Ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου, Ἰδοὺ δὴ

¹⁾ ἀπάρχεται. 1438 г. λέγει ²⁾ 1438 г. Тип. приложено: εἵτε Θεός Κύριος ἁγία, καὶ ἀρχεται ὁ ταχθεὶς μοναχός· Δόξα ἐν ὑψίστοις.

³⁾ Ркп. XIII в. № 99 А Καὶ εὐθέως ὁ ἱερεύς· Δόξα τῇ

εσώτα θυμιῶν, λέγει μεγαλοφώνως· Ἐλέησον ἡμᾶς ὁ Θεός. . . Ἐτι δεόμεθα . . . Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ ἐπισκόπου . . . Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ δούλου . . . ἐκφώνησις· Ὅτι ἐλεήμων. Εἴτα χαράττει σταυρὸν μετὰ τοῦ θυμιατοῦ καὶ λέγει· Δόξα τῇ ἀγίᾳ, καὶ ἄρχεται ὁ προσεστὴς ¹⁾ σὺν τῷ ἐκκλησιάρχῃ τοῦ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, λέγοντες αὐτὸ ἐκ τρίτου, Κύρια, τὰ χεῖλη μου ἐκ β'. Καὶ ²⁾ ψάλλουσιν ἀμφοτέροι τοὺς ἐξάψαλμον ἡσυχφ φωνῇ καὶ ἀργὰ εἰς ἐπήκοον πάντων τῶν ἀδελφῶν. Ὁ δὲ ἱερεὺς, τούτου ψαλλομένου, θυμιᾷ τὸν ναὸν καὶ τοὺς μοναχοὺς ³⁾ κατὰ τὴν τάξιν. Μετὰ δὲ τὴν πλήρωσιν τοῦ θυμιᾶν, βαλὼν μετάνοιαν ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ εἰς τοὺς χοροὺς, ὡς σὺνήθες, ἀνέρχεται ἐν τῷ στασιδίῳ αὐτοῦ. Εἰς δὲ τὴν ἐναρξίν τοῦ ρβ' ψαλμοῦ, ἄπτων ⁴⁾ κηρὸν, λέγει τὰς ἐωθινὰς εὐ-

ιερεύς· Ὅτι σοῦ ἐστιν. Ὁφείλει γὰρ ἔχειν ἀκρίβειαν, ὡς ἂν, μετὰ τὸ θυμιᾶσαι ἐντὸς τοῦ ναοῦ καὶ ἐκτὸς εἰς τὸν νάρθηκα, εἴτα ὑποστρέψας εὐρεθῇ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, ὅτε τὸ Πάτερ ἡμῶν πληρωθῇ παρ' ἡμῶν. Μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν τροπάριον· Σῶσον, Κύρια, τὸν λαόν σου, Δόξα, Ὁ ὑψωθείς ἐν τῷ σταυρῷ, Καὶ νῦν, Προστασία φοβερὰ. Ὁ ἱερεὺς ποιεῖ ἐκτενὴν μικρὰν περὶ τῶν βασιλέων, καὶ ἐκφώνησις· Ὅτι ἐλεήμων... Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, θυμιῶν σταυροειδῶς τὴν ἀγίαν τράπεζαν, ἐκφωνεῖ· Δόξα τῇ ἀγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ. Καὶ εὐθέως ὁ ταχθεὶς μοναχός, καὶ εἰπὼν ἀφ' ἐσπέρας ἐν τῷ λυχνικῷ τὸν προοιμιακὸν ψαλμόν, λέγει καὶ τὸν ἐξάψαλμον, ἀρχόμενος τοῦ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ γ', Κύρια τὰ χεῖλη μου, καὶ τοὺς ψαλμοὺς. Εἰς δὲ τὴν ἐναρξίν τοῦ πζ' ψαλμοῦ, ἤγρου τοῦ Κύρια ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας μου, ἀπελθὼν ὁ ἱε-

εὐλογεῖτε τὸν Κύριον, εἴτα Τρισάγιον, μετάνοιαι γ' καὶ τὰ ἐξῆς. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν ὁ ἱερεὺς· Ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία, καὶ ἡμεῖς τὰ τροπάρια· Μνήσθητι, Κύρια, ὡς ἀγαθός, Ὁ βάζει σοφίας, Δόξα καὶ νῦν Μακαρίζομέν σε, Κύρια ἐλέησον ιε' καὶ ἡ εὐχή· Μνήσθητι, Κύρια, ἐπ' ἐλπίδι. Ὁ προσεστὴς· Δόξα σοι, ὁ Θεὸς ἡμῶν, Δόξα σοι, καὶ ἀπόλυσις. Ἡ δὲ συγχωρησις γίνεται οὕτως· κλίνας εἰς τὴν γῆν τὸ γόνυ ὁ προσεστὴς καὶ τὸ μέτωπον προσεγγίσας αὐτῇ, λέγει εἰς ἐπήκοον πάντων· Εὐλογήσατε, πατέρες ἅγιοι, συγχωρήσατέ μοι τῷ ἁμαρτωλῷ, εἴτε ἡμαρτον δι' ὅλης μου τῆς ζωῆς μέχρι τῆς ὥρας ταύτης ἐν ἔργῳ ἢ ἐν λόγῳ καὶ κατὰ διάνοιαν. Καὶ οἱ λοιποὶ ἀποκρίνονται· Ὁ Θεὸς συγχωρήσαι σε, πάτερ ἅγιε. Καὶ ἀνισταμένου, ποιεῖ καὶ λέγει καὶ ὁ ἐκκλησιάρχης ὁμοίως, καὶ οὕτω καθεξῆς ποιεῖ

¹⁾ καὶ ἄρχεται ὁ προσεστὴς ἢ ὁ ἐκκλησιάρχης· Δόξα ἐν ὑψίστοις γ', καὶ τὸ Κύρια, τὰ χεῖλη μου, ἐκ β'. Καὶ λέγεται τὸ ἐξάψαλμον ἡσυχφ φωνῇ καὶ ἀργῶς εἰς ἐπήκοον πάντων τῶν ἀδελφῶν. Ὁ δὲ ἱερεὺς, βαλὼν τὴν σὺνήθην μετάνοιαν ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ εἰς τοὺς χοροὺς πρὸς μίαν, ἀπέρχεται εἰς τὸ στασιδίον αὐτοῦ. Ἰστέον δὲ, ὅτι, εἰ ὁ ναὸς μέγιστος καὶ οἱ ἀδελφοὶ πλείους, λέγεται ὁ ῥηθεὶς ψαλμός, εἰ δ' οὐ, τὰ τροπάρια, ὡς γεγραπται· εἰς δὲ τὴν ἐναρξίν τοῦ ρβ' ψαλμοῦ ἄπτει κηρὸν, λέγει τὰς ἐωθινὰς εὐχὰς ²⁾ Замѣчание: καὶ ψάλλουσιν ἀμφοτέροι τὸ ἐξάψαλμον—НѢТЬ, а прямо: ἡσυχφ φωνῇ καὶ ἀργά ³⁾ ἀδελφοὺς ⁴⁾ ἄπτει.

χάς, ιστάμενος ἀσκεπής ἐνώπιον τοῦ ἁγίου
 θυσιαστηρίου. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν
 τοῦ ἐξαψάλμου ποιεῖ συναπτὴν καὶ ἐκφωνεῖ.
 Βῆξαι δὲ ἢ πτῦσαι οὐκ ἔχει τῆς ἀδείας
 μέχρις ἂν τελεσθῇ τὸ ἐξαψάλμον. Εἴθ' οὐ-
 τως ὁ ταχθεὶς ¹⁾ μοναχὸς ἐν τῷ ἐσπερινῷ βα-
 λὼν τὴν συνήθη μετάνοιαν τῷ προσεστώτι,
 ψάλλει τὸ Ἀλληλούια, εἰς τὸν τῆς ἐβδο-
 μάδος ἤχον, ἐπιλέγων καὶ τοὺς στίχους, στίχος
 α'. Ἐπὶ τῆς γῆς ἀλήθειαν, στίχος. Καί
 νῦν πῦρ τοὺς ὑπεναντίους, στίχος. Πρό-
 σθεα αὐτοῖς κακά, στίχος. Οὕτως ἐγεννήθη.
 Εἰ δὲ τύχοι Θεὸς Κύριος, Τρισάγιον εἰς
 τὴν ἀρχὴν τοῦ ἐξαψάλμου οὐ λέγομεν, ἀλ-
 λά ²⁾ τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, ψάλλει
 οὖν, ὡς εἴρηται, ὁ αὐτὸς μοναχὸς τὸ Θεὸς
 Κύριος εἰς τὸν ἤχον τοῦ τροπαρίου τοῦ κατὰ
 τὴν ἡμέραν ἁγίου ³⁾, εἴτα ἀρχόμεθα τῆς
 στιχολογίας. Μετὰ δὲ τὴν στιχολογίαν τοῦ
 πρώτου καθίσματος, ψάλλει ὁ αὐτὸς ψάλτης
 τὸ ἐνὸρδινον καθίσμα τῆς Ὀκτωήχου ἐν τῷ
 ἀναλογίῳ, ποιῶν καὶ τὴν πρώτην ἀνάγνω-
 σιν. Συμπληρουμένης ταύτης, ποιεῖ μετά-

ρεὺς λέγει τὰς ἐωθινὰς εὐχὰς ἔμπροσθεν
 τῶν ἁγίων θυρῶν, ιστάμενος ἀσκεπής. Μετὰ
 δὲ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ἐξαψάλμου εἰς τὸ
 Ἀλληλούια, Ἀλληλούια μετανόιας γ'. Ὁ δὲ
 ἱερεὺς ποιεῖ συναπτὴν μεγάλην καὶ ἐκφω-
 νεῖ. Βῆξαι δὲ ἢ πτῦσαι οὐκ ἔχει τις ἀδει-
 αν ἄχρις ἂν πληρωθῇ τὸ ἐξαψάλμον. Ὁ δὲ
 ἱερεὺς μετὰ τὸ ἐκφωνῆσαι ἀρχεται τοῦ Ἀλ-
 ληλούια εἰς τὸν ἤχον τῆς Ὀκτωήχου, καὶ
 ψάλλομεν καὶ ἡμεῖς αὐτό. Ὁ δὲ λέγει καθ'
 ἕκαστον τοὺς στίχους τοῦδε· στίχος α'.
 Ἐπὶ τῆς γῆς . . . κτλ. Καὶ εὐθὺς τὰ τρια-
 δικά τοῦ ἤχου. Ὁ δὲ ἱερεὺς λέγει εἰς μὲν
 τὸ β' Δόξα, εἰς δὲ γ' Καὶ νῦν. Εἴτα στι-
 χολογοῦμεν τὰ συνήθη καθίσματα τοῦ Ψαλ-
 τηρίου, ποιῶντες κατὰ ἀντίφωνα εἰς τὸ
 Ἀλληλούια, Ἀλληλούια, δόξα σοι ὁ Θεός,
 μετανόιας τρεῖς. Μετὰ δὲ τὴν πρώτην στι-
 χολογίαν λέγομεν καθίσματα τῆς Ὀκτωήχου
 τῇ μὲν β' καὶ γ' κατανυκτικά, τῇ δὲ δ' καὶ
 παρασκευῇ σταυρώσιμα, τῇ δὲ ε' ἀποστολι-
 κά, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον τῆς ἡμέρας
 καὶ ἀνάγνωσις. Μετὰ δὲ τὴν α' στιχολογίαν

ἕκαστος ἄχρι τοῦ οἰκονόμου. Οὕτω γὰρ γί-
 νεται ἐν τῷ θυμιᾷ τὸν ἱερέα, ὡς ἀπὸ τοῦ
 ἡγουμένου ἀρχεσθαι καὶ εἰς τὸν οἰκονόμον
 καταντᾶν, ὡς ἀπ' ἀρχῆς εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ
 κύκλου λέγοντος, τῆς οὖν συγχωρήσεως
 οὕτω πέρας λαβούσης, λέγει ὁ ἱερεὺς· Εὐ-
 ξόμεθα ὑπὲρ τῶν εὐσεβῶν καὶ θεοφυλάκτων
 καὶ αὐθέντων καὶ βασιλέων ὀρθοδόξων. Καὶ
 ἡμεῖς· Ὁ Θεὸς διαφυλάξει τὸ κράτος τῆς
 βασιλείας αὐτῶν. Ὁ ἱερεὺς· Ὑπὲρ τοῦ φι-
 λοχρίστου στρατοῦ αὐτοῦ. Καὶ ἡμεῖς· Ὁ
 Θεὸς κατευοδοῖ αὐτοῦ. Ὁ ἱερεὺς· Ὑπὲρ τοῦ
 πατρὸς ἡμῶν καὶ πάσης τῆς ἐν Χριστῷ
 ἀδελφότητος. Καὶ ἡμεῖς· Ὁ Θεὸς συγχω-
 ρήσει αὐτοῖς. Ὁ ἱερεὺς· Ὑπὲρ τῶν ἀπολει-
 φθέντων πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν. Ὑπὲρ
 τῶν διακονούντων καὶ διακονησάντων ἐν τῇ
 ἁγίᾳ μονῇ ταύτῃ. Ὑπὲρ τῶν μισούντων καὶ
 ἀδικούντων ἡμᾶς. Ὑπὲρ τῶν ἐντειλαμένων
 ἡμῖν τοῖς ἀναξίοις εὐχεσθαι. . . Ὑπὲρ τῆς
 ἀναβήσεως τῶν αἰχμαλώτων. Ὑπὲρ τῶν ἐν
 θαλάσῃ πλεόντων. Ὑπὲρ τῶν ἐν ἀσθενεί-
 αις κατακειμένων. Ὑπὲρ κοιμήσεως, ἀνέσεως

¹⁾ μοναχὸς ²⁾ εὐθὺς ³⁾ τοῦ Μηναίου καὶ ἀρχόμεθα τῆς στιχολογίας

νοϊαν ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ εἰς τοὺς χοροὺς πρὸς μίαν, ψάλλει τοίνυν καὶ τὸ κοντάκιον τοῦ ἁγίου ἁφ' ε', εἴπερ ἔχει ἡ ἡμέρα, ἡγῶν ὅταν ἐστὶ Θεὸς Κύριος, ὡσαύτως καὶ τὸ φωταγωγικόν, ὅτε ὑπάρχει Ἀλληλούια. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν α' ὥραν· Τὸ πρῶτ' εἰσάκουσον ¹⁾ τῆς φωνῆς μου, ποιῶν καὶ ἐν τούτῳ καθένα ²⁾ μετάνοϊαν μίαν, Δόξα καὶ νῦν, Θεοτοκίον· Τί σε καλέσωμεν. Εἴθ' οὕτως βάλλει μετάνοϊαν ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ ὅπισθεν τοῖς ἀδελφοῖς.

Ἔτερον· Ἡμεῖς δὲ εἰς πλήρωσιν τῶν αἰνῶν, ἡτοι εἰς τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῶ, ποιῶμεν μετανοίας γ', εἴτα ψάλλομεν τὰ στιχηρὰ τῆς Ὁκτωήχου, ἀπὸ δὲ τῶν στιχηρῶν Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι τῷ Κυρίῳ, εἰς τὸ Τρισάγιον ³⁾ μετανοίας γ', τὸ Κύριε ἐλέησον μ', καὶ ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς λέγων· Ὁ ὢν εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν πάντοτε, μετανοίας μεγάλας ⁴⁾ γ' καὶ ιβ' μι-

ἔτερα καθίσματα τῆς ἡμέρας β' καὶ θεοτοκίον. Εἴτα ἀνάγνωσις, καὶ εὐθὺς ὁ ν' καὶ ἀρχόμεθα τῶν κανόνων. Στιχολογοῦμεν δὲ τὰς ᾠδὰς, λέγοντες· Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν, καὶ κρατοῦντες τοὺς στίχους ιδ', καὶ λέγομεν ἀπὸ τούτων τοὺς μὲν ε' εἰς τὸν κανόνα τῆς Ὁκτωήχου, τοὺς δὲ δ' εἰς τὸν β', τοὺς δὲ λοιποὺς δ' εἰς τὸν κανόνα τοῦ Μηναίου. Εἰ δὲ ἔχει τὸ Μηναῖον κανόνας β', καταλιμπάνεται ὁ δεῦτερος κανὼν τῆς Ὁκτωήχου, λέγομεν δὲ κανόνας τῆς Ὁκτωήχου, τῇ μὲν β' κατανυκτικὸν καὶ τῶν Ἀσωμάτων, τῇ δὲ γ' κατανυκτικὸν καὶ τοῦ Προδρόμου, τῇ δὲ δ' καὶ τῇ παρασκευῇ σταυρώσιμον καὶ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, τῇ δὲ ε' τῶν ἀποστόλων καὶ τοῦ ἁγίου Νικολάου. Μετὰ δὲ τὴν γ' ᾠδὴν τὸν εἰρμὸν τοῦ κανόνος τοῦ Μηναίου, εἴτα κάθισμα τοῦ Μηναίου, Δόξα καὶ νῦν, Θεοτοκίον, μετὰ τὴν ε' ᾠδὴν, ὁ εἰρμὸς ὡσαύτως τοῦ Μηναίου, εἴτα κάθισμα μαρτυρικὸν τῇ β' τὸ α', τῇ γ' τὸ β', τῇ

μακαρίας. Καὶ ἡμεῖς· Ὁ Θεὸς μακαρίσει καὶ ἀναπαύσει αὐτούς. Εἴτα ὁ προεστὼς ποιεῖ σταυρὸν ἔμπροσθεν αὐτοῦ καὶ λέγει εἰς ἐπίκρον πάντων· Ὁ Θεὸς δι' εὐχῶν τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν ἐλεῆσαι καὶ σῶσαι ἡμᾶς ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος. Οὕτως ὀφείλει ψάλλεσθαι ἐν ὅλῳ τῷ ἐνιαυτῷ μεσονυκτικόν, εἴπερ ἐστὶν Ἀλληλούια, ἄνευ σαββάτου· τότε γὰρ ἀντὶ τοῦ Ἀμώμου ψάλλομεν τὸ Σοὶ πρέπει ὕμνος, ὃ καὶ ποιῶμεν στάσεις γ', καὶ ἀντὶ τῶν συνήθων τροπαρίων τῆς τριτης στάσεως ψάλλομεν τριαδικά, ἡγῶν τὸ Ἀκτιστε φύσις, τὸ Τῆς κλίνης καὶ τὸ Τὰς ἄνω δυνάμεις. Μετὰ δὲ τὴν τοῦ μεσονυκτικοῦ πλήρωσιν, ψάλλομεν αὐτὸ ἐν τῷ νάρθηκι, εἰσελθόντες ἐνδον τοῦ ναοῦ καὶ στάς ἕκαστος ἐν τῷ στασιδίῳ αὐτοῦ κατὰ τάξιν, καὶ προσκυνήσεις γ' κατενώπιον τοῦ ἱεραρχοῦ ποιήσας, καὶ τὸν ἐν τῷ στήθει αὐτοῦ ἀπχωρημένον σταυρὸν ἀσπασάμενος, ἐνθεν ἀνακλιθεὶς τοὺς χοροὺς

¹⁾ στίχος· Τὰ ῥήματά μου. Ποιῶν καὶ ἐν τούτῳ εἰς καθένα στίχον μετάνοϊαν α' ²⁾ καθεκάστην ³⁾ καὶ μετάνοϊαι γ' εἰς τὸ Τρισάγιον, ἀπολυτίκιον δὲ οὐ λέγομεν, οὔτε Ἀλληλούια, ἀλλ' εὐθὺς τὸ Κύριε ἐλέησον μ' ⁴⁾ καὶ ποιῶμεν τρεῖς μετανοίας μεγάλας, λέγοντες καὶ τὴν εὐχὴν· Κύριε καὶ Δέσποτα, εἴπα μικρὰς ιβ', καὶ πάλιν μετάνοϊαν μεγάλην, εἴτα Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', καὶ ἀρχόμεθα τὴν πρώτην ὥραν τριψαλμον, Δόξα καὶ νῦν, Ἀλληλούια γ' καὶ

κράς, τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ' καὶ μετανοίας γ'. Εἴτα ψάλλομεν τὴν πρώτην ὥραν τρίψαλμον, εἰς τὸ Ἀλληλοῦια μετανοίας γ', εἰς τὸ Τί σε καλέσωμεν μετανοίας γ', Τὰ διαβήματα ἡμῶν χυμα καὶ χωρὶς μετανιωῶν, Τρισάγιον καὶ μετανοίας γ'. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, λέγει ὁ ἱερεὺς: "Οτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, τὸ Κύριε ἐλέησον μ' ¹). Καὶ λέγομεν εὐχὴν. Ὁ ἐν παντὶ καιρῷ. Εἴθ' οὕτως ὁ ἱερεὺς πάλιν. Ὁ Θεὸς οἰκτειρήσαι ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς τὰς μεγάλας τρεῖς μετανοίας, λέγοντες καθ' ἑκάστην μετάνοιαν τὴν εὐχὴν ταύτην καθ' ἑαυτούς. Κύριε καὶ Δέσποτα τῆς ζωῆς μου. Ὡσαύτως καὶ τὰς ιβ' μικράς, λέγοντες ἐν ταύταις τὸ Ὁ Θεὸς ἰλάσθητί μοι. Εἴτα Τρισάγιον καὶ μετανοίας γ', τὸ Πάτερ ἡμῶν, τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ' καὶ ἀπόλυσις. Ἡ συ-

δ' τὸ γ', τῇ ε' τὸ δ', τῇ παρασκευῇ πάλιν τὸ α', Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸ Συναξάριον τοῦ ἁγίου τῆς ἡμέρας. Μετὰ τὴν η' ὥδην τὸν εἰρμὸν τοῦ Μηναίου, εἴτα στιχολογοῦμεν τὴν τιμιωτέραν. Μετὰ τὴν θ' ὥδην ὁ εἰρμὸς τοῦ Μηναίου, εἴτα Ἀξιόν ἐστιν, ὡς ἀληθῶς εἰς ἡγῶν πλ. α' καὶ τὴν τιμιωτέραν ἄπαξ. Εἰ βούλει, καὶ ἕτερον τῆς ἡμέρας ὁμοίως, ἡγῶν τῇ β' τῶν Ἀσωμάτων, τῇ γ' τοῦ Προδρόμου, τῷ δ' καὶ τῇ παρασκευῇ σταυρώσιμον, τῇ ε' τῶν ἁγίων ἀποστόλων, καί, εἰ βούλει, τοῦ ἁγίου Νικολάου. Μετὰ δὲ τὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἑκάστην καὶ τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς καὶ ἕτερον θεοτοκίον ὁμοίον, εἴτα τὸ φωταγωγικὸν τοῦ ἡγῶν ἐκ τρίτου. Ἀρχεται δὲ τοῦτου ὁ ἱερεὺς, καὶ λέγομεν εἰς μὲν τὸ α', τῇ β' Προστασίας τῶν Ἀσωμάτων, τῇ γ' Πρεσβεί-

προσκυνήσας εὐτάκτως, καθήμεθα πάντες ἐν τοῖς στα(σι)όλοις ἡμῶν, μικρὸν ἡσυχάζοντες. Ὁ δὲ κανδηλάπτης, εὐτραπίσας τὸν θυμιατόν, ἐξέρχεται καί, βαλὼν μετάνοιαν τῷ ἡγουμένῳ, σημαίνει τὸ μέγα, εἴτα καταβὰς σημαίνει τὸ σιδηροῦν. Τοῦτου δὲ γενομένου, ὁ ἱερεὺς, ἀναστὰς καὶ βαλὼν μετάνοιαν τῷ ἡγουμένῳ, εισέρχεται ἐν τῷ ἱερατεῖῳ καὶ βαλὼν τὸν θυμιατόν, τίθῃσι θυμίαμα, λέγων τὴν εὐχὴν τοῦ θυμιάματος, καὶ στὰς ἔμπροσθεν τῆς ἀγίας τραπέζης καὶ πάντας σταυροειδῶς ἰθυιάσας.

Διὰ ταῖς ὁρθοῦ καθημερινοῦ. Εὐλογητὸς ὁ Θεός, καὶ ἡμῶν τὸ Ἀμὴν ἀποκρινομένων, θυμιᾷ σὺν τῇ ἀγίᾳ τραπέζῃ καὶ πᾶν τὸ ἱλαστήριον, κάκειθεν ἐξέρχεται διὰ τοῦ βορείου μέρους εἰς τὸν ναόν. Ἡμεῖς δὲ ἀρχόμεθα τοῦ Τρισαγίου ἄνευ

μετανοίας γ', Τί σε καλέσωμεν καὶ μετανοίας γ', Τὰ διαβήματά μου καὶ χωρὶς μετανιωῶν. Τρισάγιον καὶ μετανοίας γ', μετὰ τὸ Πάτερ ἡμῶν, καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς: "Οτι σοῦ ἐστὶ, καὶ κοντάκιον οὐ λέγομεν, ἀλλ' εὐθὺς τὸ Κύριε ἐλέησον μ' καὶ ἡ εὐχὴ. Ὁ ἐν παντὶ καιρῷ. Εἴθ' οὕτως ὁ ἱερεὺς πάλιν. Ὁ Θεὸς οἰκτειρήσαι, καὶ ἡμεῖς τὰς μεγάλας γ' μετανοίας, λέγοντες καὶ τὴν εἰρημένην εὐχὴν εἰς τὴν καθεμίαν. λέγομεν δὲ αὐτὴν μυστικῶς ὁ καθείς, ὡσαύτως καὶ τὰς μικράς ια' καὶ πάλιν τὴν εὐχὴν καὶ μετάνοιαν α' μεγάλην. Λέγομεν δὲ εἰς τὰς μικράς μετανοίας καθ' ἑαυτόν. Ὁ Θεὸς ἰλάσθητι ἡμῖν, εἴτα Τρισάγιον καὶ μετανοίας γ', τὸ Πάτερ ἡμῶν, τὸ "Οτι σοῦ ἐστὶ καὶ τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ' καὶ ἡ εὐχὴ. Χριστέ, τὸ φῶς. Ἡ συνήθης λιτὴ ἐν τῷ νάρθηκι καὶ τελεία ἀπόλυσις.

¹ Σημειώσαι, ὅτι οὐ λέγομεν τροπάρια.

νήθης λιτή ἐν τῷ νάρθηκι καὶ τελεία ἀπό-
λυσις.

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι τῇ κυριακῇ ὁψέ, εἰ τύχοι
τῇ β' Ἀλληλούια, οὐδέποτε λέγομεν Ἀλ-
ληλούια ἀντὶ τοῦ προκαιμένου, ἀλλὰ τὸ τῆς
ἡμέρας προκαιμένον τὸ Ἰδοὺ δὴ εὐλογεῖτε
τὸν Κύριον. Ὡσαύτως καὶ τῇ παρασκευῇ
ἐσπέρας τὸ Ὁ Θεὸς ἀντιλήπτωρ μου.

αἱς τοῦ Προδρόμου, τῇ δ' καὶ παρασκευῇ
Δυνάμει τοῦ σταυροῦ σου, τῇ ε' Πρεσβεί-
αις τῶν ἀποστόλων. Εἰς δὲ τὸ β' καθ' ἐκά-
στην Πρεσβεΐαις τῶν χγιων, εἰς δ' τὸ γ'
Πρεσβεΐαις, τῆς Θεοτόκου. Εἴτα στιχολο-
γοῦμεν τοὺς αἶνους εἰς τὸν ἦχον τῆς Ὁκτω-
ήχου καὶ ψάλλονται ὅλοι οἱ στίχοι μετὰ
μέλους ἄχρι τέλους, καὶ αὐτὸ τὸ Δόξα καὶ
νῦν, οὐ μέντοι λέγονται στιχηρά. Εἴτα ὁ
ταχθεὶς μοναχός· Σοὶ δόξα πρέπει, Κύριε. .
καὶ τὰ λοιπὰ τῆς δοξολογίας. Ἡμεῖς δὲ ποι-
οῦμεν μετανοίας γ', ἀρχομένου τοῦ Δόξα ἐν
ὕψιστοις Θεῷ. Μετὰ δὲ τὸ τέλος τῆς δοξο-
λογίας ὁ ἱερεὺς, ἀπελθὼν ἔμπροσθεν τῶν
ἀγίων θυρῶν, λέγει· Πληρώσωμεν τὴν ἐνώβιν γν.
Μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν, ἐνούμενοι οἱ δύο
χοροί, ψάλλομεν τὰ τοῦ στίχου στιχηρά,
ἤγουν τὰ τῆς Ὁκτωήχου. Λέγομεν δὲ τῇ
μὲν β' κατανυκτικὰ β' καὶ μαρτυρικὸν τὸ
α' τῶν εἰς τοὺς αἶνους, τῇ γ' κατανυκτικὰ
β' καὶ μαρτυρικὸν τὸ β', τῇ δ' σταυρώσιμα
β' καὶ μαρτυρικὸν τὸ γ', τῇ ε' ἀποστολικά
β' καὶ μαρτυρικὸν τὸ δ', τῇ παρασκευῇ
σταυρώσιμα β' καὶ μαρτυρικὸν πάλιν τὸ α',

μετανοιῶν, εἴτε Ἀλληλούια, εἴτε Θεὸς Κύριος
εἴτα τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, οὗ
πληρωθέντος ὁ ἱερεὺς, χαράττων τὸν σταυρὸν
μετὰ τοῦ θυμιατοῦ ἔμπροσθεν τῶν ἀγίων θυρῶν,
ἐκφωνεῖ· Ὅτι σοῦ ἐστι, καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν,
τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', τὸ Δεῦτε προσκυνή-
σωμεν γ' καὶ λέγομεν ψαλμὸν ιθ'. Ἐπα-
κούσαι σου Κύριος καὶ τὸν κ', ὡσαύτως
ἕως οὗ θυμιάσας ὁ ἱερεὺς ὑποστρέψει, εἴτα
Δόξα καὶ νῦν, Τρισάγιον, καὶ μετὰ τὸ Πά-
τερ ἡμῶν, ὁ ἱερεὺς ἐκφωνεῖ· Ὅτι σοῦ ἐστιν
καὶ οἱ ἀδελφοί· Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου,
Δόξα, Ὁ ὑψωθείς ἐν τῷ σταυρῷ, Καὶ νῦν,
Προστασία φοβερά. Ὁ δὲ ἱερεὺς, εἰσελθὼν
εἰς τὸ θυαστήριον, λέγει· Ἐλέησον ἡμᾶς.
Ἐπι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων καὶ
φιλοχρίστων βασιλέων. Καὶ μετὰ τὸ πλη-
ρῶσαι τὰς ὑπὲρ τῶν βασιλέων αἰτήσεις· ἄλ-
λος γὰρ ἐν τῷ τοιούτῳ Τρισαγίῳ οὐ μνημο-
νεύεται οὔτε ἱερεῖς, οὔτε ἡγούμενος, χαράτ-
των ὁ ἱερεὺς σταυρὸν μετὰ τοῦ θυμιατοῦ,
ἐκφωνεῖ· Δόξα τῇ ἀγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ. Καὶ
ὁ ταχθεὶς μοναχός ἄρχεται τοῦ ἐξαψάλμου,
λέγων τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, γ', Κύριε,

στίχους δὲ λέγομεν· Ἐνεπλήσθημεν τὸ πρῶτ',
 στίχος β'. Καὶ ἔστω ἡ λαμπρότης, Δόξα καὶ
 νῦν, Θεοτοκίον τῆς ἡμέρας. Εἶτα Ἀγαθὸν
 τὸ ἐξομολογεῖσθαι, Τρισάγιον, μετανοίας γ',
 μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς·
 Ὅτι σοῦ ἐστίν, τὸ Κύριε ἐλέησον μ' καὶ
 ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς, λέγων· Ὁ ὢν εὐλογητὸς
 Θεὸς ἡμῶν, μετανοίας μεγάλας γ' καὶ μι-
 κράς ιβ', τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ' καὶ με-
 τανοίας γ', καὶ λέγομεν τὴν α' ὥραν.

τὰ χεῖλη μου, β', ἡσύχῃ καὶ ἡρεμαίᾳ φωνῇ
 ἀργῶς καὶ εἰς ἐπήκοον πάντων, ἐτέρου τι-
 νὸς ὅπως μὴ λαλοῦντος, οὔτε μὴν πτυῖσαι ἢ
 βῆξι αἶδειν ἔχοντος.

Ἰστέον δέ, ὅτι ἐν τισι τῶν Τυπικῶν τὸν
 ἐκκλησιάρχην ἢ τὸν καθηγούμενον τὸν ἐξά-
 ψαλμον λέγειν εὐρίσκεται, ἐν φ καὶ τὸν
 ἱερέα φησὶ θυμιᾶν, εἰ καὶ νῦν τοῦτο
 οὐ γίνεται. Ὁ δὲ ἱερεὺς μετὰ τὸ εἰ-
 πεῖν τὰς ὑπὲρ τῶν βασιλέων αἰτήσεις, βα-
 λῶν μετάνοιαν ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν
 καὶ εἰς τοὺς β' χοροὺς πρὸς μίαν, ἀπέρχεται
 εἰς τὸ στασίδιον αὐτοῦ. Ὅταν δὲ φθάσῃ ὁ
 ψάλλων μοναχὸς τὸν ἐξάψαλμον εἰς τὸ Κύ-
 ριε ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας μου, ἄψας κηρὸν
 ὁ κανδηλάπτῃς πῆγνυσιν αὐτὸν εἰς τὸ διά-
 στυλον τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ ἀπελθὼν ὁ
 ἱερεὺς ἵσταται ἔμπροσθεν τούτων ἀσκεπῆς
 μετὰ καὶ ἐπιτραχηλίου, καὶ λέγει μυστικῶς
 τὰς ἐωθινὰς εὐχὰς, ὥστε τελειώσῃ ταύτας μέ-
 χρις οὗ πληρωθῇ ὁ ἐξάψαλμος¹⁾. Καὶ μετὰ

¹⁾ Окончание чина по рукописи 1528 г. см. на стр. 110—112.

τὴν πλήρωσιν ποιεῖ συναπτήν, εἴθ' οὕτως ὁ κανονάρχης, βαλὼν μετάνοιαν συνήθως τῷ ἡγουμένῳ, ἵσταται ἐνώπιον τῶν ἀγίων θυρῶν, καὶ ἀπάρχεται τοῦ Ἀλληλοῦ εἰς τὸν ἦχον τῆς Ὁκτωήχου, στίχος α'. Ἐπὶ τῆς γῆς, στίχος β'. Καὶ νῦν πῦρ τοὺς ὑπεναντίους ἔδεται, στίχος γ'. (Πρόσθετε αὐτοῖς κακὰ), στίχος δ'. Οὕτως ἐγενήθημεν τῷ ἀγαπητῷ σου, καὶ ψάλλομεν τὰ τριωδικὰ τοῦ ἦχου τῆς Ὁκτωήχου. Εἰ δὲ ἔστι Θεὸς Κύριος, ψάλλει ὁ αὐτὸς μοναχὸς εἰς τὸν ἦχον τοῦ τροπαρίου τοῦ ἀγίου, καὶ εἰς τὸν αὐτὸν ἦχον θεοτοκίον, Κύριε ἐλέησον γ', Δόξα καὶ νῦν, καὶ ἀρχόμεθα τῆς στιχολογίας, μετὰ δὲ ταῦτα ψάλλει ὁ κανονάρχης τὸ κάθισμα τῆς Ὁκτωήχου καὶ θεοτοκίον, ποιῶν καὶ τὴν πρώτην ἀνάγνωσιν. Τοῦτο δὲ νῦν οὐ γίνεται ἐν Ἱεροσολύμοις· οὕτε γὰρ Θεὸς Κύριος ψάλλεται παρὰ ἱερέως, οὕτε κάθισμα ψάλλεται παρ' αὐτοῦ, ἀλλὰ παρὰ τοῦ ἐπιλαγχάνοντος εἰς τὸ ἄρχειν (εἰς τὴν ἀρχὴν) χοροῦ.

Μετὰ δὲ τὴν τῆς α' ἀναγνώσεως συμπλήρωσιν, ποιεῖ μετάνοιαν ἔμπροσθεν τῶν ἀγίων θυρῶν καὶ εἰς τοὺς χοροὺς πρὸς μίαν καὶ ἀρχόμεθα τῆς στιχολογίας τοῦ β' καθίσματος, μεθ' ὃ τὸ δεύτερον ἐνὸρδινον κάθισμα τῆς Ὁκτωήχου ἢ ἐκ τῶν τῆς ἡμέρας προσομοίων, ἅπερ εἰσίν. Εἰ δὲ ἔχει κοντάκιον ὁ ἅγιος τῆς ἡμέρας, οὐδὲ ἐν ἐκ τῶν καθισμάτων ψάλλομεν, ἀλλὰ τὸ μαρτυρικὸν τῆς Ὁκτωήχου τὸ ἐνὸρδινον. Καὶ μετὰ τοῦτο, εἰ ἔχει ὥρα, ποιούμεν ἀνάγνωσιν, καὶ μετ' αὐτήν, εἰπόντος τοῦ ἡγουμένου ἢ τοῦ ἐκκλησιάρχου τὸ Κύριε ἐλέησον γ', Δόξα καὶ νῦν μετὰ πραότητος, ἀνιστάμεθα πάντες καὶ οὕτως ἀρχόμεθα τοῦ ν', οὗ πληρωθέντος, ἀρχόμεθα τῶν κανόνων.

Οὕτω γίνεται ἀπὸ τῶν Ἀγίων Πάντων μέχρι τῆς α' τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός, ἀπὸ δὲ ταύτης ποιούμεν εἰς τὴν στιχολογίαν καθίσματα γ' καὶ ψάλλομεν τὰ προσόμοια τῆς Ὁκτωήχου ἢ τὸ μαρτυρικόν, εἰ ἔχει κοντάκιον, ὡς εἵπομεν, ὁ ἅγιος. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τῆς γ' ᾠδῆς, κάθισμα τοῦ Μηναίου, καὶ εἰ ἔχει ἡ ὥρα, τίθεται ἀνάγνωσις, μεθ' ἣν ἀρχόμεθα τῆς ἐτέρας στάσεως τῶν ᾠδῶν. Μετὰ δὲ τὴν ε' ᾠδὴν τὸ κοντάκιον, εἵπερ ἔχει ὁ ἅγιος, εἰ δ' οὖν τὸ μαρτυρικὸν τῆς Ὁκτωήχου, εἴτα ἀναγινώσκει ὁ κανονάρχης τὸ Συναξάριον, μεθ' ὃ ἀρχόμεθα ὁμοίως τῶν ἐτέρων ᾠδῶν. Τοῦ δὲ ἱερέως, μετὰ τὸ τέλος τῆς ὀγδόης εἰσερχόμεθα (μένου) εἰς τὸ ἱλαστήριον, καὶ θυμιῶντος τὴν ἁγίαν τράπεζαν καὶ ἐκφωνοῦντος εἰς ἦχον πλ. β'. Τὴν Θεοτόκον (καὶ Μητέρα) ἐν ὕμνοις μεγαλύνομεν. Στιχολογοῦμεν τὴν ᾠδὴν τῆς Θεο-

τόκου, λέγοντες μεγαλοφώνως εἰς ἤχον πλ. β', φάλλοντες μεθ' ὑψηλοτέρας φωνῆς· Τὴν τιμιωτέραν, ποιῶντες καὶ μετάνοιαν, ἕως τῆς γῆς. Μετὰ δὲ τοῦτο λέγομεν τὸ Κύριε, σῶσον τοὺς βασιλεῖς, Σὲ τὸ ἀπόρθητον τεῖχος, καὶ οὕτως φάλλομεν τὸ ἑξαποστειλάριον τοῦ ἁγίου, εἰ ἔχει, εἰ δ' οὖν Ὁ οὐρανὸν ἐν τοῖς ἄστροις καὶ Ὁ γλυκασμὸς τῶν ἀγγέλων. Εἰ δὲ ἔστιν Ἀλληλούια, ὁ κανονάρχης τὸ φωταγωγικὸν κατὰ τὸν τῆς ἡμέρας ἤχον, καὶ ἡμεῖς ὁμοίως αὐτό, εἶτα πάλιν ὁ κανονάρχης τὸ τοῦ φωταγωγικοῦ τέλος, καὶ ἡμεῖς τὸ ὄλον, καὶ αὖθις ὁ κανονάρχης· Πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου, καὶ ἡμεῖς τὸ ὄλον, εἶτα τὴν τούτων ἀρχὴν ὁ κανονάρχης, καὶ ἡμεῖς· Πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου, καὶ αὖθις αὐτός· Πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου, καὶ οὕτως ὁ ταχθεὶς μοναχὸς τοὺς αἰνίτας, εἶτα τὸ Δόξα τῷ δεῖξαντι τὸ φῶς καὶ τὰ ἐξῆς, καὶ ποιῶμεν καὶ μετανοίας γ'. Εἴθ' οὕτως γίνεται καὶ συναπτὴ παρὰ τοῦ ἱερέως, καὶ πληρουμένης αὐτῆς, ἐνούμενοι οἱ δύο χοροί, φάλλομεν εἰς τὸν στίχον τὰ τῆς ἡμέρας στιχηρὰ εἰς τὴν Ὁκτώηχον, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον, καὶ αὖθις ὁ ταχθεὶς μοναχός· Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι τῷ Κυρίῳ καὶ τὰ λοιπά, στίχους δὲ λέγομεν εἰς τὸν στίχον· Ἐνεπλήσθημεν τὸ πρωῒ, καὶ τὸ Καὶ ἔστω ἡ λαμπρότης. Εἰ δὲ ἔστι Θεὸς Κύριος, ἔχει δὲ καὶ ὁ τῆς ἡμέρας ἅγιος στιχηρά, ἡ προσόμοια, ἡ ἰδιόμελα, κρατοῦμεν στιχηρὰ δ', εἶτα, Αἰνεῖτε, καὶ μετὰ τὸ φάλλειν ταῦτα, γίνεται ὡς προεῖρηται, καὶ φάλλομεν τὰ τοῦ στίχου καὶ ἀπολύει. Οὐ μέντοι τελείαν ἀπόλυσιν, ἀλλὰ μετὰ τὸ στερεῶσαι τοὺς βασιλεῖς λέγει ὁ ἡγούμενος ἢ ὁ ἐκκλησιάρχης· Δεῦτε προσκυνήσωμεν, καὶ φάλλομεν τὴν πρώτην ὥραν τρίφαλμοι, ποιῶντες καὶ μετανοίας γ', ὡσαύτως καὶ εἰς τὸ Ἀλληλούια προκειμένον λιτῶς, τὸ Πρωῒ εἰσάκουσον, στίχος· Τὰ ῥήματά μου, στίχος· Ὅτι πρὸς σὲ προσεύξομαι, Δόξα καὶ νῦν, Τί σε καλέσωμεν καὶ μετάνοιαι γ', Τὰ διαβήματά μου, χῶμα καὶ χωρὶς μετάνοιων, Τρισάγιον καὶ μετάνοιαι γ'. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν λέγει ὁ ἱερεύς· Ὅτι σοῦ ἔστιν, καὶ ἡμεῖς· Ταχὺ προκατάλαβε, Κύριε ἐλέησον, μ' καὶ τὴν εὐχὴν· Ὁ ἐν παντὶ καιρῷ, Κύριε ἐλέησον γ', Δόξα καὶ νῦν, Τὴν τιμιωτέραν, Ἐν ὀνόματι Κυρίου εὐλόγησον, ὁ ἱερεύς· Ὁ Θεὸς οἰκτειρήσαι ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς τὰς ιε' μετανοίας, ὡς προεῖρηται. Εἶτα ὁ καθηγούμενος ἄρχεται τοῦ τελευταίου Τρισαγίου ἢ ὁ ἐκκλησιάρχης (sic), καὶ μετὰ τὸ Πάτερ ἡμῶν, Κύριε ἐλέησον ιβ' καὶ τὴν εὐχὴν· Χριστέ, τὸ φῶς, καὶ ἀπόλυσις, ὡς συνήθως λιτὴ ἐν τῷ νάρθηκι καὶ τελεία ἀπόλυσις.

Αὕτη ἀκολουθία τῆς α' ὥρας, εἰ ἔστιν Ἀλληλούια, εἰ δὲ Θεὸς

Κύριος, μετὰ τοὺς γ' ψαλμοὺς τὸ Ἀλληλουία, λέγομεν τροπάριον τοῦ τῆς ἡμέρας ἁγίου, Δόξα καὶ νῦν, Τί σε καλέσωμεν, λέγοντες καὶ τὴν ἑτέραν ἀκολουθίαν, καθὼς ἀνωτέρω ἐδηλώθη, χωρὶς μετανοιῶν, καὶ ἀπολύμεν, μηδὲ τὸ ὕστερον ποιῶντες Τρισάχιον).

Дальнѣйшее изложенеіе описываемой рукописи сходно съ Галисійскимъ Типикономъ, № 99 А библ. лавры пр. Аѳанасія, за немногими исключеніями. Порядокъ статей тотъ же, но текстъ нѣсколько иной, болѣе краткій, какъ напр., въ статьѣ о чтеніи евангелій и толкованій на нихъ въ теченіе всего года. Статья о часахъ и почасіяхъ изложена кратко и не имѣетъ любопытнаго замѣчанія въ почасіи третьяго часа. Причина подобной краткости объясняется въ Уставѣ тѣмъ обстоятельствомъ, что болѣе подробное изложенеіе часовъ находится въ постовой службѣ. Наконецъ, здѣсь недостаетъ предпоследняго замѣчанія о поведеніи братій во время стола, когда предлагается чтеніе.

[л. 24). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας καὶ συνάξεως τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μηνὸς Αὐγούστου.

[л. 34 об.—35). Примѣчаніе о службѣ св. Іоанна Златоуста, находящееся обыкновенно въ другихъ Типиконахъ въ текстѣ, здѣсь помѣщено на поляхъ и написано древнѣйшею рукою, хотя и не тою, которая писала Типиконъ. Ἰστέον, ὡς ἡ τοῦ Χρυσοστόμου ἀκολουθία ἐν ταύτῃ τῇ ὑπερλάμπρῃ ἡμέρᾳ παρὰ τοῖς ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ παρὰ πᾶσι σχεδὸν οὐ φάλλεται διὰ τὸ ὕψος τῆς δεσποτικῆς ἑορτῆς, καὶ ἵνα μείνῃ τὰ τῆς ἀκολουθίας πάντα ἀκολόβωτα καὶ ἀμείωτα, τούτου χάριν μετετέθη εἰς τὴν γ' Νοεμβρίου μηνός, ὡς ἐν τοῖς Συνάξαρίοις προσχῶν εὐρήσεις· εἰ γὰρ ἦν εἰκὸς φάλλεσθαι ταύτην σὺν τῇ ἑορτῇ τίνος χάριν καὶ μετετίθετο, διὰ δὲ τὸ φάλλεσθαι παρὰ τοῖς Ἱεροσολυμίταις καὶ ἐν τῷ Τυπικῷ αὐτὴν ἀναγράφεσθαι ἀφείθη καὶ παρ' ἡμῶν ἐνταῦθα, ἵνα μή τι ἐντεῦθεν παρασπᾶσμεν, καὶ εἰ μὲν βουλευτὴν τῷ προεστῶτι φάλλειν καὶ τὸν ἅγιον σὺν τῇ ἑορτῇ. Ἰδοὺ καὶ τῆς κοινῆς ἀκολουθίας δῆλωσις, εἰ δ' οὖν φάλλεσθω μόνη ἡ ἑορτή· δῆλον δέ, ὅτι τὸ πρῶτον ἀντίφωνον, τὸ Μακάριος ἀνὴρ, ἐὰν μὴ φάλληται καὶ τοῦ ἁγίου ἡ ἀκολουθία, ἀφεθήσεται, ὡς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς δεσποτικαῖς ἑορταῖς, καὶ εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν στίχους ὁκτώ.

[л. 42). Въ службѣ зачатію Предтечи по поводу великаго славословія на полѣ тою же рукою замѣчено: Ἐκ τοῦ παρόντος σημειῶσαι, ὅτι ἔξεστι καὶ τῆς Ὀκτωήχου φαλλομένης καὶ τοῦ Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν λεγομένου, γίνεσθαι μεγάλη δοξολογία (sic) καὶ ἔστω ἐν ταῖς λοιπαῖς (ἀκολουθίαις) ἀνευδοιάστως.

[л. 43 об.). На полѣ противъ службы 26 Сентября замѣчено: Ἐν ἄλλοις Τυπικοῖς ἀγροπνίαν ἐνταῦθα οὐχ εὐρήσεις, ἀλλὰ μᾶλλον τὴν Ὀκτώηχον φαλλομένην ἐν τῷ ἐσπερινῷ καὶ τῷ ὄρθρῳ, ὡς γοῦν τῷ προεστῶτι δόξει γινέσθω.

[л. 92). На полѣ рукою писца замѣчено: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Θεοφυλάκτου, τοῦ ἐν τῷ Κουζήνου ὄρει ¹⁾).

Изложеніе службъ по Мѣсяцеслову во многомъ сходится съ изложеннымъ въ Галисійскомъ Типиконѣ. Разница только въ незначительныхъ особенностяхъ текста, что и указано нами въ примѣчаніяхъ къ упомянутому Типикону, и въ отсутствіи нѣкоторыхъ памятѣй. Также слѣдуетъ отмѣтить и то, что нѣкоторые дни не имѣютъ вовсе изложенія службы. Марковыхъ главъ въ собственномъ смыслѣ нѣтъ, но есть замѣчанія относительно тѣхъ или другихъ случаевъ въ празднованіи праздниковъ и важнѣйшихъ памятей святыхъ. Всѣ эти замѣчанія по своему изложенію весьма немногимъ разнятся отъ Галисійскаго Типикона № 99 А.

[л. 120). Ἀκολουθία τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς.

[л. 135 об.). Τὴν δὲ ἀκολουθίαν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῆς κλίμακος καὶ τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας, εἰ λάχοι ἔσωθεν τῶν ἡμερῶν τούτων, καταλιμπάνομεν αὐτὰς καὶ ψάλλομεν τοῦ μὲν ὁσίου τῇ δ' κυριακῇ, τῆς δὲ ὁσίας τῇ ε' κυριακῇ.

[л. 144). Начинается изложеніе службъ на бумагѣ другою рукою и продолжается до конца рукописи. Началомъ служить литургія въ великій четвертокъ. Всѣ службы постной Тріоди по изложенію разнятся очень немногими и при томъ мелкими особенностями отъ службъ въ Типиконѣ Галисійскомъ. Но иное совершенно изложеніе службъ начинается съ литургіи четверга. Здѣсь

¹⁾ Пынь эта гора носитъ названіе «Βουφάβεντον (Buffavent) и монастырь св. Хрисостома считается метохомъ іерусалимскаго патріархата. Φραγκοῦδη Κυπρίς, σελ. 426, Ἀθῆν. 1860.

уже встрѣчаемъ такія особенности, какихъ нѣтъ не только въ Галисійскомъ Типиконѣ, но даже и въ другихъ современныхъ ему и позднѣйшихъ, напр., замѣчанія о пурпурныхъ одеждахъ священника въ началѣ литургіи въ великую субботу и о перемѣнѣ ихъ во время пѣнія «Елицы во Христа» на бѣлыя [л. 152), объ облаченіи священника въ понедѣльникъ свѣтлой недѣли на утрени: Τῇ β' τῆς Διακαινησίμου εἰς τὸν ὄρθρον, λαβὼν ὁ ἱερεὺς θυμιατόν, φορῶν καὶ τὸ ἐπιτραχήλιον αὐτοῦ, ἵσταται ἐνώπιον τῆς ἁγίας τραπέζης, ἄνευ ¹⁾ μέντοι τῆς ἱερατικῆς στολῆς, καὶ εὐλογήσας ἄρχεται τοῦ τροπαρίου· Χριστὸς ἀνέστη, καὶ φάλλομεν μετὰ τῶν στίχων, ὡς ἐδηλώθη τῇ κυριακῇ ἑσπέρας [л. 159). Служба на первый день Пасхи изложена съ небольшими отличіями въ текстѣ (см. варианты къ Галисійскому Типикону, стр. 91—92, столб. 1—2). Замѣчаніе о службѣ св. Іоанна Богослова измѣнено, такъ какъ эта служба находится послѣ недѣли отцевъ и примѣнена къ службѣ этого воскресенія [л. 176. См. тамъ же).

[л. 182—185). Порядокъ суточной службы въ постъ св. Апостоловъ.

XIV. № 72. Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς εὐαροῦς λαύρας τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς μοναστηρίοις τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις καὶ πάντων τῶν βουλομένων. Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως. Рукопись Аѳоно-Протатской библіотеки въ 16 долѣ листа, 157 листовъ, писана мелкимъ почеркомъ XIII вѣка. На рукописи имѣются надписи: Για книга Νεοφίτου и другая: И сіа книга Νεοφίτου ὦ κελεῖε ὁ σκитῶ да се пакы взвратить [л. 3).

Σύνοψις τῶν δώδεκα μηνῶν ἐνιαυτοῦ τοῦ ὅλου, ἀρχομένου ἀπὸ Σεπτεμβρίου μέχρι τοῦ Αὐγούστου [л. 24). Особеннаго въ себѣ ничего не имѣеть.

Δεῖ γινώσκειν, ὅτι οὕτως ὀφείλει στιχολογεῖσθαι τὸ Ψαλτήριον τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ.

¹⁾ Въ ркп. XIV в. той же библи. имѣются только подчеркнутыя слова.

Ἀκολουθία τοῦ λυχνικοῦ, ὅταν ἐστὶν Ἀλληλούια. (Замѣчено: ἰστάμεθα δὲ ἀναμέσον τῆς ἐκκλησίας στιχάδες ἐπὶ τῶν ψαλμῶν ἐνορδίνως πάντες [Л. 4]).

Ἰστέον, ὅτι ὁ ταχθεὶς μοναχὸς παρὰ τοῦ ἐκκλησιάρχου ἐν τῇ ἀγρυπνίᾳ εἶπειν τὸ προκείμενον.

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι εἰς τὸν ἐσπερινὸν ἐξ ἰστώμεν στίχους.

Εἰδέναι δεῖ, ὅτι θυμιᾷ ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ λυχνικῷ.

Ἰστέον, ὅτι κατὰ τῆς κυριακῆς τοῦ Ἀντίπασχα μέχρι τῆς Πεντηκοστῆς προηγοῦνται εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα τῶν δεσποτικῶν κυριακῶν.

Ὁφείλομεν καὶ τοῦτο γινώσκειν τοῖς ἀδελφοῖς, τὸ μὴ ποιεῖν συντυχίας τοὺς ἰσταμένους εἰς τοὺς χοροὺς.

Δεῖ δὲ τὸν ἐκκλησιάρχην περὶ πάντων τούτων φροντίζειν, ὁφείλει δὲ ποιεῖν παραγγελίαν.

Χρὴ εἰδέναι, ὅτι εἰς τὸ λυχνικὸν ὁ χορὸς, ὁ ἐναρξάμενος τῆς στιχολογίας, οὗτος ἄρχεται καὶ εἰς τὸν ὄρθρον.

Ἰστέον, ὅτι ἐν τῇ μεγάλῃ τεσσαρακοστῇ αἱ ὥραι οὕτω στιχολογοῦνται.

Δεῖ γινώσκειν, ὅτι τῇ κυριακῇ ψάλλομεν κανόνας ἀναστασίμους β'.

Ἀκολουθία τῶν μεσωρίων.

Ἰστέον, ὅτι ἡ ἀγία μ' τῶν Χριστουγέννων ἔχει Ἀλληλούια ιε'.

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι τὰ δύο μεσώρια τῆς γ', τῆς ς' πάντοτε ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ψάλλονται.

Ἰστέον, ὅτι τὸν δεξιὸν χορὸν ὁ ἐπιστημονάρχης ἄρχεται. . .

Περὶ τῶν εὐαγγελίων τῆς λειτουργίας.

Περὶ τῶν εὐαγγελίων τῶν ἐωθινῶν.

Παρελάβομεν δὲ τὸν ὅλον ἐνιαυτόν, μετὰ τὸ ἀριστῆσαι ἐν τῇ τραπέζῃ, μὴ πίνειν ὕδωρ μέχρι τῆς ἀπολύσεως τοῦ ἐσπερινοῦ.

Ὅτι ὁ κανονάρχης ἀδελφὸς εἰς τὸν ὄρθρον, ὁ αὐτὸς ποιεῖ καὶ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς τραπέζης.

Παρελάβομεν ἐν τοῖς ἀποδείπνοις ψάλλειν καὶ κανόνα τῆς Θεοτόκου.

Παρεδόθη δὲ καὶ τοῦτο ὑπὸ τῶν θείων πατέρων, ὥστε μὴ ἔχειν τινὰ ἄδειαν ἐν τῇ τραπέζῃ βῦξαι ἢ πτῦσαι ἢ συντυχεῖν ἄνευ μεγάλης ἀνάγκης.

Περὶ τῶν σαββάτων τοῦ ἐνιαυτοῦ ὅλου.

Δεῖ γινώσκειν, πῶς ὀφείλει γίνεσθαι ἡ ἀκολουθία τῆς ἀγρουπνίας.
Начинается малою вечернею.

Σύνοψις τῶν ἀγρουπνιῶν.

Въ Синаксарѣ и въ службахъ по Тріодямъ этотъ Типиконъ сходенъ въ изложеніи съ современными ему.

XV. Τοπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς εὐαγοῦς λαύρας τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν καὶ θεοφόρου Σάββα, συγγραφεὺς ὑπὸ τοῦ ἐν ἁγίοις πατριάρχου Ἱεροσολύμων Σωφρονίου. Αὕτη δὲ ἡ ἀκολουθία γίνεταί ἐν τοῖς λοιποῖς τῶν Ἱεροσολύμων μοναστηρίοις. Рукопись моей библіотеки въ 32 долю листа, 165 листовъ, писана на пергаменѣ мелкою разгонистою скорописью XIII в. На об. перваго выходного листа имѣется слѣдующая позднѣйшая приписка: Τοπικὸν τοῦ ἁγίου Στεφάνου, καὶ εἴ τις ἀποξενώσῃ νὰ ἔχῃ τὰς ἀρὰς τῶν τιγ'

Еъ рукописи пришито 4 листа бумажныхъ въ началѣ ея и 54 л. въ концѣ, писанныхъ весьма безграмотнымъ и трудно разбираемымъ почеркомъ XVIII—XIX в. на простонародномъ греческомъ языкѣ. Статьи апокрифическаго и календарнаго содержанія: 1) л. 1—25. Разговоръ діавола съ пр. Антоніемъ великимъ о томъ, какъ пали ангелы, и какъ демоны соблазняютъ людей. Въ концѣ разговора имѣется молитва св. Антонія и явленіе архангела Рафаила ему съ повелѣніемъ записать этотъ разговоръ съ діаволомъ въ назиданіе людей; 2) л. 25—29. Врачебные совѣты для устраненія всякаго рода болѣзней; 3) л. 30—31. Катавасія на Рождество Христово; 4) л. 32—35 разныя наказанія за проступки нравственнаго характера; 5) л. 37—47. Замѣтки бытового характера священника Парөөнія, проживавшаго въ Нигритѣ въ Македоніи и, слѣдуетъ думать, написавшаго всю эту дополнительную часть къ Типикону и 6) л. 48—54. Наказанія за нравственные проступки и совѣты духовнымъ дѣтямъ.

Въ рукописи имѣются киноварныя несложныя заставки въ началѣ статей.

[л. 1). Вводная часть безъ раздѣленія на главы. Каждая статья начинается замѣчаніями: Ἰστέον δέ, ὅτι или Δεῖ γινώσκειν.

[л. 17). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς φαλμωδίας τε καὶ συνάξεως τοῦ ὅλου χρόνου, ἀρχομένου ἀπὸ Σεπτεμβρίου μηνὸς μέχρι μηνὸς Αὐγούστου.

Синаксарь краткій. Нѣкоторыхъ памятей нѣтъ. Нѣтъ и праздника нерукотвореннаго Образа.

Марковыхъ главъ нѣтъ. Подъ каждымъ праздникомъ дѣлаются замѣчанія о службахъ на эти дни, если онѣ совпадаютъ съ знаменательными днями круга годичнаго.

[л. 113). Ἀκολουθία τῆς ἁγίας καὶ σεβασμιάς μεγάλης μ'.

[л. 142). Службы пятидесятницы.

[л. 159). Стаття о кажденіи храма священникомъ или діаконѣмъ.

[л. 160). Прокимны и аллилуаріи 8 гласовъ.

[л. 161). Διάταξις τῆς θείας λειτουργίας.

Ποιεῖ ὁ ἱερεὺς κατέμπροσθεν τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου μετανοίας γ' καὶ εὐχεται καθ' ἑαυτὸν τὴν εὐχὴν ταύτην· Κύριε ὁ Θεός μου, ἐξ-ἀπόστειλόν μοι βοήθειαν ἐξ ἁγίου κατοικητηρίου σου καὶ ἐνίσχυσόν με εἰς τὴν προκειμένην διακονίαν σου, ἵνα ἀκατακρίτως παρασταθῶ τῷ φοβερῷ καὶ φρικτῷ σου βήματι, καὶ τὴν ἀναίμακτον ἱερουργίαν ἐπιτελέσαι. Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δόξα. Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον, λαβὼν τὸ στιχάριον ἐπὶ χεῖρας, ποιεῖ προσκυνήσεις γ' καί, ἐνδύόμενος αὐτό, λέγει· Ἀγαλλιάσθω ἡ ψυχὴ μου ἐπὶ τῷ Κυρίῳ· ἐνέδυσσε γάρ με ἱμάτιον σωτηρίου καὶ χιτῶνα εὐφροσύνης περιέθηκέ μοι. Εἰς τὸ ἐπιτραχήλιον λέγει· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ ἐκχέων τὴν χάριν αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς ἱερεῖς, ὡς μῦρον ἐπὶ κεφαλῆς, τὸ καταβαῖνον ἐπὶ πώγωνα . . . τὸ καταβαῖνον ἐπὶ τὴν ὦαν τοῦ ἐνδύματος. Καὶ εἰς τὴν ζώνην λέγει· Εὐγητὸς ὁ Θεός, ὁ περιζωννύων με δύναμιν καὶ ἔθετο ἄμωμον τὴν ὁδόν μου. Καὶ εἰς τὸ δεξιὸν ἐπιμανίκιον· Δεξιὰ Κυρίου ἐποίησε δύναμιν. Εἰς δὲ τὸ ἀριστερόν, λέγει· Αἱ χεῖρές σου ἐποίησάν με καὶ ἔπλασάν με. Καὶ ἐνδύόμενος τὸ φελώνιον λέγει· Οἱ ἱερεῖς σου, Κύριε, ἐνδύσονται δικαιοσύνην καὶ οἱ ὅσιοί σου ἀγαλλιάσονται. Μετὰ δὲ τὸ ἐνδύσασθαι τὴν ἱερατικὴν στολὴν τὸν ἱερέα, ἀπέρχεται ἐν τῇ προθέσει καὶ νίπτει τὰς χεῖρας αὐτοῦ, λέγων· Νίψομαι ἐν ἁθώ-οις τὰς χεῖράς μου, καὶ κυκλώσω τὸ θυσιαστήριόν σου, Κύριε. Καὶ λέγει ἕως τέλους, εἴθ' οὕτως ποιεῖ τὴν πρόθεσιν, λαβὼν τὴν προσφορὰν καὶ τὴν λόγχην ἐν ταῖς χερσὶ, βλέπων κατὰ ἀνατολάς, εὐχεται καθ'

ἑαυτόν· Ὑπὲρ τοῦ εὐδοκῶσθαι αὐτὸν ἀμέμπτως ἐκτελέσαι τὴν θεῖαν ἱερουργίαν. Εἴθ' οὕτως λαβὼν ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ τὴν λόγχην, εὐλογήσας τὸν Θεόν, ποιεῖ σταυρὸν μετὰ τῆς λόγχης ἄνωθεν τῆς προσφορᾶς, λέγων· Τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, γ'. Καὶ ἀρχόμενος σφραγίζει, λέγων· Ὡς πράβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὡς ἄμνός ἐναντίον τοῦ κείροντος αὐτόν, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ. Ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη, τὴν δὲ γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγῆσεται. Εἴτα εἰσάγει τὴν λόγχην ἀπὸ τοῦ πλαγίου μέρους, καὶ οὕτως ἐκβάλλει τὸν ἄρτον, λέγων· Ὅτι αἵρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ. Εἴτα θεὶς τὸν ἄρτον ἐν τῷ δίσκῳ ὑπτιον, χαράττει αὐτοῦ σταυρὸν μετὰ τῆς λόγχης, λέγων· Εἰς δὲ τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξεν. Εἴτα λαμβάνει τὸν οἶνον καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ βάλλει εἰς τὸ ἅγιον ποτήριον, λέγων· Καὶ εὐθέως ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ· καὶ ὁ ἑωρακὴς μεμαρτύρηκε, καὶ ἀληθινὴ ἐστὶν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ. Εἴτα λαμβάνει ἑτέραν προσφορὰν, καὶ λέγει· Πρεσβείαις, Κύριε, τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας πρόσδεξαι τὴν θυσίαν ταύτην καὶ μνήσθητι. Εἰς δὲ τὴν γ' προσφορὰν λέγει· Εἰς τὰς εὐπροσδέκτους πρεσβείας τῶν τιμίων ἀσωμάτων καὶ ἐπουρανίων δυνάμεων, τοῦ τιμίου προφήτου, προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου, τῶν ἁγίων ἐνδόξων καὶ πανευφύμων ἀποστόλων τῶν ιβ' καὶ τῶν ο', τῶν ἁγίων προφητῶν δικαίων· τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καὶ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, Νικολάου τοῦ θαυματουργοῦ, Ἀθανασίου καὶ Κυρίλλου, Πέτρου Ἀλεξανδρείας καὶ Ἰωάννου τοῦ ἐλεήμονος, Γρηγορίου τοῦ Νύσσης καὶ Γρηγορίου τοῦ θαυματουργοῦ, Ἀνδρέου Κρήτης καὶ Ἀμφιλοχίου Ἰκονίου, Μελετίου Ἀντιοχείας καὶ Σωφρονίου Ἱεροσολύμων, Κυρίλλου Ἱεροσολύμων καὶ πάντων τῶν ὁμολογητῶν Μητροφάνους Κωνσταντινουπόλεως καὶ Λέοντος, πάπα Ῥώμης, Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου, Διονυσίου, Ἱεροθέου, Κλήμεντος Ῥώμης καὶ Κλήμεντος Ἀγκύρας, Τιμοθέου καὶ Τίτου, Ἰγνατίου τοῦ θεοφόρου, τοῦ δικαίου Λαζάρου, Στεφάνου τοῦ πρωτομάρτυρος, καὶ Ῥωμανοῦ τοῦ μελωδοῦ καὶ ἀρχιδιακόνου, καὶ πάντων τῶν ἱεραρχῶν· τῶν ἁγίων μεγάλων μαρτύρων Γεωργίου, Θεοδώρου τοῦ Τήρωνος, Θεοδώρου τοῦ στρατηλάτου, Δημητρίου, Νέστορος, Προκοπίου, Ἀρτεμίου, Μερκουρίου, Εὐσταθίου, Εὐστρατίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ τῶν ἁγίων ὁμολογητῶν, τῶν ἁγίων καὶ θαυματουργῶν ἀναργύρων, Κοσμά καὶ Δαμιανοῦ, Παντελεήμονος καὶ Ἑρμούλου, Κύρου καὶ Ἰωάννου, τῶν ἁγίων μ' μαρτύρων καὶ πάντων τῶν

ἀγίων μαρτύρων· τῶν ἀγίων ὁσίων καὶ θεοφόρων πατέρων ἡμῶν Παύλου τοῦ Θηβαίου, Ἀντωνίου τοῦ μεγάλου, Εὐθυμίου, Θεοκτίστου, Σάββα, Χαρίτωνος, Κυριακοῦ, Γερασίμου, Θεοδοσίου, Ἀρσενίου, Παχωμίου, Ὀνουφρίου, Ἐφραίμ, Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, Κοσμᾶ τοῦ ποιητοῦ καὶ Ἰωσήφ, Θεοφάνους καὶ Θεοδώρου τῶν γραπτῶν, Στεφάνου τοῦ νέου, Μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ, Ἰσιδώρου τοῦ Πηλουσιώτου, Ἰλαρίωνος, Ἰωαννικίου, Παύλου τοῦ ἐν τῷ Λάτρῳ, Λουκᾶ καὶ Γερασίμου καὶ πάντων τῶν ὁσίων. Τῶν ἀγίων ἐνδόξων γυναικῶν Θέκλης τῆς πρωτομάρτυρος, Βαρβάρας, Εὐφημίας, Αἰκατερίνης, Μαρίνης, Ἀναστασίας, Ἀνυσίας, Ἰουλιανῆς, Εὐγενίας, Ματρώνης, Θεοκτίστης, Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας, Χρηστίνης, Μελάνης, Ξένης τῆς θαυμαστῆς, Θεοδώρας, Κυριακῆς, Παρασκευῆς, Εἰρήνης, Μαρίας, Ἀννης τῆς θαυματουργοῦ καὶ πασῶν τῶν ἀγίων γυναικῶν, καὶ τοῦ ἀγίου τοῦδε, οὗ καὶ τὴν μνήμην ἐπιτελοῦμεν, καὶ πάντων σου τῶν ἀγίων, ὧν ταῖς ἰκεσίαις ἐπίσχεψαι ἡμᾶς ὁ Θεός. Καὶ μνησθητι τῶν βασιλέων ἡμῶν, τοῦ στρατοῦ αὐτῶν, καὶ πάντος ἱερατικοῦ τάγματος, πάσης ἐπισκοπῆς ὀρθοδόξων, παντὸς τοῦ πρεσβυτερίου τῶν συλλειτουργ(γῶν) (листь оборванъ пополамъ). Εἰς ἀντίφωνον α', ἤχος β'. Ἀγαθὸν . . . φάλλειν τῷ ὀνόματί σου ὅ . . . (φα)λλειν τὸ πρωῒ τὸ ἔλεός σου, καὶ τὴν . . . Ὅτι εὐθὺς Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν. Ταῖς πρεσβείαις. Δόξα καὶ νῦν . . . β' Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν εὐπρέπειαν ἐνεδύ(σατο) . . . ἡμᾶς Κύριε· καὶ γὰρ ἐστερέωσας . . . Πρεσβείαις τῶν ἀγίων σου. . . τὰ μαρτύριά σου ἐπιστώθησαν σφόδρα. Τῷ οἴκῳ σου πρέπει ἀγάσμα, Κύριε, εἰς μακρότητα ἡμερῶν. Πρεσβείαις τῶν ἀγίων, Δόξα καὶ νῦν, ἤχος πλ. β'. Ὁ μονογενὴς Υἱὸς καὶ Λόγος. Ἀντίφωνον γ', ἤχος β'. Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ Κυρίῳ. Σῶσον ἡμᾶς, Υἱὲ Θεοῦ, ὁ ἐν ἀγίοις θαυμαστός. Προφθάσωμεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐν ἐξομολογήσει, καὶ ἐν ψαλμοῖς ἀλαλάξωμεν αὐτῷ. Σῶσον ἡμᾶς. Ὅτι ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὰ πέρατα τῆς γῆς, καὶ τὰ ὕψη τῶν ὀρέων αὐτοῦ εἰσίν. Σῶσον ἡμᾶς. Ὅτι αὐτοῦ ἐστὶν ἡ θάλασσα, καὶ αὐτὸς ἐποίησεν αὐτὴν καὶ τὴν ξηρὰν αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἐπλασαν. Ψαλλομένων δὲ τούτων, ὁ ἱερεὺς προσκυνεῖ, καὶ λαβὼν τὸ Εὐαγγέλιον εἰσοδεύει, προπορευομένου μανουαλίου μετὰ κηροῦ ἀπτομένου. Ἰσταμένων δὲ αὐτῶν ἐν μέσῳ τοῦ ναοῦ, λέγει καθ' ἑαυτὸν τὴν εὐχὴν τῆς εἰσόδου· εἴθ' οὕτως· Σοφία ὀρθοί. Εἰσοδικόν· Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν Χριστῷ, σῶσον ἡμᾶς. Τὸ προκείμενον τοῦ ἀποστόλου, ὁ ἀπόστολος, τὸ Ἀλληλούια. Ὁ ἱερεὺς, ἐξαναστὰς τῆς καθέδρας, θυμιᾷ τὴν ἀγίαν τράπεζαν σταυροειδῶς γύρω-

θεν· ὥσαύτως καὶ τὰ ἅγια ἐν τῇ προθέσει καὶ ὅλον τὸ ἱερατεῖον, σφραγίζει δὲ τὸν λαὸν μετὰ τοῦ θυμιατοῦ ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ κρεμάσας τὸν θυμιατόν, κλινόμενος ἐπεύχεται· Ἐλλαμψὸν ἐν ταῖς καρδαίαις ἡμῶν, Χριστέ. Εἶθ' οὕτως ἐκφωνεῖ τὸ εὐαγγέλιον, ἐκτενῆς καὶ τὰ λοιπά. Μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν· Ὅπως ὑπὸ τοῦ κράτους, ἀναγινώσκει τὴν εὐχὴν τοῦ χερουβικοῦ μυστικῶς, εἶθ' οὕτως λαβὼν τὸν θυμιατόν, θυμιᾷ τὴν ἁγίαν τράπεζαν, λέγων καθ' ἑαυτὸν τὸ Χερουβικόν, καὶ τὸ Τοῦ Κυρίου ἡ γῆ, ἕως τὸ Ἄρατε πύλας. Καὶ ποιήσας σταυρὸν μετὰ τοῦ θυμιατοῦ ἄνωθεν τῶν ἁγίων, λέγει· Ἐπαρον, Δέσποτα. Ἐπάρατε τὰς χεῖρας ὑμῶν εἰς τὰ ἅγια καὶ εὐλογεῖτε τὸν Κύριον. Καὶ ἄρας τὰ ἅγια μετὰ τοῦ θυμιατοῦ, εἰσοδεύει καὶ μνημονεύει καθ' ἑαυτόν· Ὑπὲρ τῆς ἁγίας μονῆς ταύτης καὶ πάσης χώρας, τοῦ βασιλέως, τοῦ πατριάρχου, καὶ πάντων (τῶν) χριστιανῶν. Ὅταν δὲ φθάσῃ ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, λέγει· Ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, καὶ εἰσελεύσεται ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης. Κύριος τῶν δυνάμεων αὐτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης. Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου. Καὶ εἰσελθὼν τίθησι τὰ ἅγια ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ καὶ θυμιάσας τὸν ἀέρα, καλύπτει αὐτόν, λέγων· Τότε ἀνοίσουσιν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριόν σου μόσχους. Καὶ ποιήσας σταυρὸν μετὰ τοῦ θυμιατοῦ καὶ κρεμάσας αὐτόν, λέγει· Πληρώσωμεν τὴν δέησιν καὶ τὰ λοιπά ...¹⁾ Μετὰ δὲ τὸ ὑψῶσαι, μελίζει τὸν ἄρτον οὕτως· κόπτει αὐτόν μέσον καὶ τίθησι τὸ ἥμισυ ἐν τῷ δίσκῳ, τὸ δὲ ἕτερον κόψας εἰς δύο μερίδας, τίθησι τὴν μίαν μερίδα ἄνωθεν τοῦ δίσκου, τὴν δὲ ἐτέραν κάτω· εἶτα λαβὼν καὶ τὸ ἕτερον ἥμισυ, κόπτει καὶ αὐτὸ μέσον, καὶ τίθησι τὰς δύο μερίδας ἀπὸ τῶν πλαγίων μερῶν, καὶ ἀποτελεῖ σταυρόν· ἐπαίρει δὲ τὴν ἄνωθεν μερίδα, καὶ ποιήσας μετ' αὐτῆς εἰς τὸ ἅγιον ποτήριον ἄνωθεν σταυρόν, βάλλει ταύτην εἰς τὸ ἅγιον ποτήριον, λέγων· Πλήρωμα Πνεύματος ἁγίου. Ἀμήν. Εἶτα εἰσφέρεται τὸ ζέον εὐλογεῖ αὐτὸ ὁ ἱερεὺς ἐν τῇ χειρὶ τοῦ κατέχοντος, καὶ αἶρει αὐτὸ καὶ βάλλει εἰς τὸ ἅγιον ποτήριον τὸ ἀρχοῦν, λέγων· Ζέεις Πνεύματος ἁγίου. Ἀμήν. Καὶ ἔκτοτε μεταλαμβάνει ἀπὸ τῶν τριῶν μερίδων, οἷας βούλεται, λέγων τὸ τροπάριον· Τοῦ δεῖπνου σου τοῦ μυστικοῦ, καὶ τὸ Μή μοι, Δέσποτα, τὰ ἅγια ταῦτα δῶρα εἰς κρίμα, ἢ εἰς κατάκριμα εἶη, ἀλλ' εἰς καθαρισμόν ψυχῆς καὶ σώματος, καὶ εἰς ἀρραβῶνα τῆς μελλούσης ζωῆς καὶ βασιλείας, καὶ εἰς εὐπρόσδεκτον ἀπολογίαὶν τὴν

¹⁾ Здѣсь и ниже слова вытерты до невозможности прочесть ихъ.

ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ βήματός σου. Ὅταν δὲ μεταλάβῃ, λέγει· Τὸ τίμιον καὶ ἅγιον καὶ ἄχραντον σῶμα τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεταλαμβάνει ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ ὁ δεῖνα ἱερομόναχος, ἡ ἱερεύς, ἡ διάκονος εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ εἰς ζωὴν αἰώνιον. Ἀμήν. Τὸ αὐτὸ λέγει καὶ ἐν τῷ ποτηρίῳ· Τὸ τίμιον αἷμα τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ μετὰ τὸ μεταλαβεῖν τὸν ἱερέα, ἐνοῦνται παρ' αὐτοῦ τὰ ἅγια μετὰ πάσης προσοχῆς καὶ ἀσφαλείας ἐν τῷ ἁγίῳ ποτηρίῳ, ὃ καὶ καλυφθέν, πρότερον τῆς ἁγίας λαβίδος βληθείσης ἐν αὐτῷ, λαμβάνει αὐτό, λέγων ἡσύχως· Μετὰ φόβου Θεοῦ καὶ πίστεως. Καὶ στραφεὶς πρὸς τὸν (λαόν), ἐκφωνεῖ· Προσέλθετε. Καὶ εἰ εἰσὶ τινες οἱ μέλλοντες (μετα)λαμβάνειν, μεταδίδωσιν αὐτοῖς λέγων· Εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν σου. Ὁ λαός· Ἀμήν. Εἶθ' οὕτως σφραγίσας τὸν (λαόν), λέγει· Σῶσον (ὁ Θεός) τὸν λαόν σου, καὶ τίθησιν αὐτὰ ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ, καὶ εἰπὼν τὴν (εὐχὴν), θυμᾷ, λέγων· (Ἵψώ)θητι ἐπὶ (τοὺς οὐραν)οὺς ὁ Θεός καὶ (ἐπὶ πᾶσ(αν) τὴν (γῆν ἢ δόξα σου) Πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ. Στραφεὶς δὲ . . . τῆς ἀ(γίας) τραπέζης) . . . τὸ εἰλητὸν τίθησιν ἄνω τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ ἐξέρχεται . . . ὀπισθάμβωνον εὐχὴν . . . ὁ δὲ ἱερεύς, ἐλθὼν καὶ εἰπὼν τὴν εὐχὴν (ἐξ)έρχεται καὶ διαδίδει τὸ κατακλαστόν καί, πληρωθέντος τοῦ φαλμοῦ, εὐλογεῖ τὸν λαόν, λέγων ὁ ἱερεύς· Εὐλογία Κυρίου ἔλθῃ ἐφ' ἡμᾶς, πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ· καὶ εἶτα εἰ ἐκεῖ καὶ συστέλλει τὰ ἅγια μετὰ νήψεως καὶ προσοχῆς . . . конца нѣтъ.

XVI. № 402. Τοπικόν, (безъ начала) рукопись XIII в. (у Омона Invaint. Sommair. de manuscript. du supplem. graec. de la biblioth. national., t. III, pag. 189, XIV в.) на домѣнциѣ, 279 листовъ, писана разгонистымъ почеркомъ.

[л. 1). Вводная статья безъ раздѣленія на главы съ замѣчаніями: Ἰστέον, χρὴ εἰδέναι κтл.

[л. 10). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς φαλμοφδίας τοῦ ὅλου ἐν-αυτοῦ, ἀρχομένου ἀπὸ Σεπτεμβρίου.

Подъ 9 Декабря [л. 56) записано: Σύλληψις τῆς ἁγίας καὶ θεομήτορος Ἀννης καὶ τὰ ἐγκαίνια τοῦ θείου ναοῦ, τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, τοῦ ἰδρυθέντος ἐν Κύπρῳ κατὰ τὸ ὄρος τοῦ Κουτζουβίντι ἐν ἔτει ρφϛθ' οὕτως ἐν τῷ θρονιασμῷ κατετέθη τὰ λείψανα τοῦ ἁγίου μάρτυρος Προκοπίου καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυ-

ρος Ἰακώβου τοῦ Πέρσου καὶ τῆς ἁγίας μάρτυρος Μαρίνης. Служба торжественная. Паремія обновленію. Εἰς τὴν λειτουργίαν [π. 58) συναγόμεθα ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας Τριάδος καὶ ἐκεῖσε συνήθως ψάλλομεν τὰς ὥρας, εἴθ' οὕτως ἀλλάσσουσιν οἱ ἱερεῖς, οἱ μέλλοντες ἱεουργῆσαι, καὶ ποιοῦσι προσκομιδὰς δύο· μίαν μὲν ἐν τῷ μεγάλῳ ναῷ, ἐτέραν δὲ ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας Τριάδος. Καὶ ἀπάρχεται ὁ ἱερεὺς, ὁ μέλλων ἱεουργῆσαι ἐν τῷ τοιούτῳ ναῷ τῆς θείας λειτουργίας, ἡμεῖς δὲ ψάλλομεν τὰ τυπικὰ μετὰ τῶν μακαρισμῶν, ἐν οἷς καὶ λέγομεν ἐκ τοῦ κανόνος τῆς ἁγίας Ἀννης ὧδ' α' καὶ ς'. Ἐν δὲ τῇ εἰσόδῳ ἐξέρχονται ἅπαντες οἱ ἱερεῖς μετὰ δύο Εὐαγγελίων, τοῦ σταυροῦ καὶ θυμιατοῦ β', καὶ μετὰ τὸ εἰπεῖν Σοφία ὀρθοί, εἰσέρχεται ὁ ἱερεὺς, ὁ μέλλων ἐκπληρῶσαι τὴν θείαν λειτουργίαν ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας Τριάδος, ἐν τῷ βήματι μετὰ τοῦ ἐνὸς Εὐαγγελίου καὶ τοῦ θυμιατοῦ καὶ ποιεῖ τὴν ἀκολουθίαν, ἐν ᾗ λειτουργεῖται πάντα (это плото читаетъся Слова вытерты) τῆς ἁγίας Ἀννης . . . καταλιμπάνονται δὲ μετὰ τοῦ ἱερέως ἀδελφὸς εἷς ἢ δύο, οἱ δὲ λοιποὶ πάντες ἐξερχόμεθα μετὰ τῶν ἱερέων, τοῦ σταυροῦ, τοῦ Εὐαγγελίου, τοῦ θυμιατοῦ καὶ κηρῶν δύο εἰς τὸν νάρθηκα τῆς ἁγίας Τριάδος, ψάλλοντες τροπάριον· Ὡς τοῦ ἄνω στερεώματος, καὶ λιτανεύομεν, κρατοῦντες τὸ νότιον μέρος τοῦ μεγάλου ναοῦ, καὶ ἀναγυρεύομεν βαδίζοντες σχολαιότερον· ψάλλομεν δὲ στιχηρά· Δόξα σοι, Χριστέ ὁ Θεός, ἀποστόλων, ἤχος βαρύς, στίχος α'. Ἀγαλλιᾶσθε δίκαιοι ἐν Κυρίῳ, Ἄλλο· Ἄγιοι μάρτυρες, οἱ καλῶς ἀθλήσαντες . . . καὶ τὸ ἰδιόμελον τῶν ἐγκαινίων ἤχος πλ. β' . . . (нелзя разобратъ) καὶ καταντῶμεν εἰς τὴν βορεινὴν πύλην τῆς ἁγίας Τριάδος τοῦ νάρθηκος, καὶ δι' αὐτῆς εἰσερχόμεθα ἐν τῷ νάρθηκι τοῦ μεγάλου ναοῦ, κάκεισε ψάλλομεν τὰ ῥηθέντα τροπάρια ἅπαντες μετὰ μέλους, οἱ δὲ κανδηλάπται, ἡμῶν λιτανεύόντων καὶ τοῦ ναοῦ κεκλεισμένου ὄντος, ἄπτουσιν ἀπάσας τὰς κανδήλας καὶ τὰ κηρία· προτιθέασι δὲ καὶ κηρία γ', ἐν μὲν ἐν τῷ βήματι, δύο δὲ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ καὶ ἕτερον ἐν τῷ νάρθηκι, βάλλοντες θυμίαμα περισσότερον, καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν τροπαρίων, ἵστανται οἱ ἱερεῖς κατεναντίον τῶν βασιλικῶν πυλῶν, προηγούμενων τῶν λαμπάδων, τοῦ σταυροῦ καὶ τοῦ θυμιατοῦ, ἡμεῖς δὲ ἀρχόμεθα λέγειν μετὰ μέλους τούσδε τοὺς στίχους· Ἄρατε πύλας. . . Ἐνδοθεν δὲ τοῦ ναοῦ δύο ὄντες ἀδελφοί, ἢ καὶ τρεῖς ἀποκρίνονται· Τίς ἐστὶν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης. Καὶ πάλιν ἡμεῖς ἀντιφωνοῦμεν· Κύριος τῶν δυνάμεων. Καὶ λέγονται οἱ τοιοῦτοι στίχοι τρεῖς ὑπὸ τῶν ἔσω καὶ γ' ὑπὸ τῶν ἔξω, εἴθ' οὕτως λέγει ὁ

ιερεὺς· Σοφία ὀρθοί. Καὶ ἀνοιγομένων τῶν πυλῶν, γίνεται εἴσοδος, φαλλόντων ἡμῶν· Ἄρατε πύλας, καὶ λεγόντων αὐτῶν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ μετὰ μέλους, εἴτα τροπάριον· Ὡς τοῦ ἄνω στερεώματος, Δόξα καὶ νῦν, τὸ κοντάκιον, καὶ γίνεται παρὰ τοῦ ἱερέως συναπτὴ μεγάλη καὶ ἐκφώνησις τοῦ Τρισαγίου. Причастенъ, апостолъ и евангеліе обновленію.

На водоосвященіе (5 января) выходили въ притворъ храма св. Троицы [л. 87) послѣ утрени и великаго славословія. Εἴτα τοῦ ἱερέως τὴν ἱερατικὴν στολὴν ἐνδύσαμένου πᾶσαν, ἐπιφερομένου τε καὶ τὸ τίμιον ξύλον ἀνὰ χεῖρας, καὶ προπορευομένων τῶν λαμπάδων καὶ τοῦ θυμιατοῦ, καὶ τῶν ἀδελφῶν πάντων φῶτα βασταζόντων, ἐξερχόμεθα τοῦ ναοῦ καὶ ἀπερχόμεθα ἐν τῇ βρύσει τοῦ ὕδατος [л. 91).

19 Января. Ἰστέον, ὅτι κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν ἐπιτελοῦμεν μνημόсуна τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν κυρ Κοσμᾶ τοῦ Χρυσοστόματος, ὡσαύτως καὶ τὰ μνημόсуна τοῦ πρεσβυτέρου καὶ καθηγουμένου κυρ Νικηφόρου [л. 101).

26. Замѣчено о службѣ Златоуста: ψάλλομεν δὲ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ἁγίου μέχρι τῆς λ' τοῦ μηνός [л. 107).

На Благовѣщеніе литанія совершалась въ храмѣ Богородицы и тамъ правилась служба [л. 125).

О 23 Апрѣля замѣчено: Ψάλλομεν δὲ καὶ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου. Ἰστέον, ὅτι καὶ ταύτην τὴν ἡμέραν τελοῦμεν τὰ μνημόсуна τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν καὶ δεσπότη κυροῦ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, τοῦ γενομένου πατριάρχου Ἱεροσολύμων (sic) [л. 145).

26 Апрѣля. Ἰστέον, ὅτι κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν ἐπιτελοῦμεν τὰ μνημόсуна τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν καὶ καθηγητοῦ ἡγουμένου Γεωργίου, τοῦ κτήτορος τῆς ἐν Κύπρῳ ἁγίας μονῆς τοῦ Χρυσοστόμου.

13 Юня. Τῆς ἁγίας μάρτυρος Ἀκηλίνης καὶ τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Τριφυλλίου, ἐπισκόπου Λευκοῦ τῆς ἐν τῇ Κύπρῳ [л. 157 об.).

11 Юля. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ Ἀρσενίου, πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, ἡ σφαγὴ [л. 166).

31 Юля. Προεόρτια τοῦ τιμίου Σταυροῦ.

1 АВГУСТА. Εἰς δὲ τὴν λειτουργίαν ἀγιάζεται ὕδωρ μετὰ τοῦ τιμίου σταυροῦ καὶ μεταλαμβάνουσιν ἐξ αὐτοῦ [Л. 173]. Вечеромъ крестъ уѡирается священникомъ.

4 АВГ. Προεόρτια τῆς δεσποτικῆς ἑορτῆς τῆς Μεταμορφώσεως [Л. 174).

13 АВГ. Ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀποδίδεται ἡ ἑορτή, καὶ γίνεται ἡ ἀκολουθία ἀπαραλλάκτως, ὥσπερ καὶ ἐν τῇ Μεταμορφώσει, ἐκτὸς τῶν ἀναγνωσμάτων τῆς ἑορτῆς τοῦ ἑσπερινοῦ [Л. 178 οἱ.).

14. Προεόρτια τῆς Κοιμήσεως τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου [Л. 178).

15. Δεῖ εἰδέναι, ὅτι ἡ τοιαύτη ἀγρυπνία ἐν τῷ ναῷ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ κοιμητηρίου γίνεται [Л. 181).

23. Ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀποδίδεται ἡ ἑορτή, καὶ γίνεται ἡ ἀκολουθία τῆς ἑορτῆς ἀπαραλλάκτως, ὡς καὶ ἐν τῇ Κοιμήσει [Л. 183 οἱ.).

[Л. 187). Ἀκολουθία τῆς ἁγίας, μεγάλης καὶ πεφωτισμένης καὶ θεοδότου τεσσαρακοστῆς.

Въ недѣлю Ваѣй γίνεται λιτὴ ἐν τῷ ναῷ τῆς Θεοτόκου ἐν τῷ κοιμητηρίῳ [Л. 331).

О чтеніи евангелія въ понедѣльникъ говорится: ἀναγινώσκειται δὲ τὸ τετραεὺς ἀγγέλιον παρὰ τοῦ ἱερέως, τούτων δὲ μὴ ἐξαρκούντων, ἀναγινώσκειται καὶ παρὰ μεγαλοσχημῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀδελφῶν [Л. 233 οἱ.).

Περὶ ὥραν ς', κρουομένου τοῦ συμβόλου, συναγόμεθα εἰς τὸν νάρθηκα, ψάλλομεν τὰς γ' ὥρας μετὰ τῶν τυπικῶν, καὶ μετὰ τὴν τούτου συμπλήρωσιν καὶ τὴν συνήθη εὐχὴν, εἰσερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ, καὶ γινομένου Τρισαγίου, εἰσέρχεται ὁ προεστώς, οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ ἐκκλησιάρχης ἐν τῷ βήματι καὶ αἵρουσι τὴν ἐνδοτὴν τῆς ἁγίας τραπέζης, ὡσαύτως καὶ τὰ λοιπὰ ἐπιπλα, τὰ ἐπικείμενα εἰς αὐτὴν καὶ αὐτὸ τὸ κατὰ σάρκα καὶ ὑπογυμνοῦσιν αὐτὴν παντελῶς, καὶ πρῶτον μὲν σαίρουσιν αὐτὴν διὰ μούσης καθαρωτάτης, εἶθ' οὕτως ἀποπλύνουσιν αὐτὴν μετὰ χλιαροῦ ὕδατος, μεμιγμένου ῥοδοστάγματος καὶ οἰνάνθου, καὶ μετὰ τὴν ἐκπλυσιν, τὸ μὲν ὕδωρ συνάγουσιν εἰς ἀγγεῖον, ἀνιμώμενοι τοῦτο σπόγγοις καινοῖς, καὶ μετὰ τοῦτο πάλιν ἀμφιάζουσι τὴν ἁγίαν τράπεζαν, ἀλλάσσοντες τὸ κατὰ σάρκα καὶ τὸ ὑποκάτω τούτου ἀντιμίνισιον καὶ τεθέντες ἀντὶ τούτων ἕτερα· καὶ τούτων οὕτω τελεσθέντων, ἵσταται ὁ προεστώς ἔμπροσθεν τοῦ ἁγίου βήματος καὶ χρίει πάντας τοὺς ἀδελφούς, καὶ γινομένης εὐχῆς, ἀπερχόμεθα ἐν τοῖς κελλίοις ἡμῶν [Л. 240—241).

Въ великую пятницу часы съ обычными псалмами и съ пѣніемъ тропарей [л. 248 об., 249). Часы безъ молитвъ.

Вся служба великой пятницы совершалась въ храмѣ св. Троицы [л. 252).

Τῷ ἁγίῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ ἑσπέρας περὶ ὥρας ι', σημαίνει τὸ λυχνικὸν καὶ συναγόμενοι οἱ ἀδελφοὶ πάντες προσμένουσι ἐν τῷ νάρθηκι, ὁ δὲ ἐκκλησιάρχης, εἰσερχόμενος ἐν τῷ ναῷ, ἀποκλείει πάσας τὰς θύρας, εἶτα ὁ τὴν ἐφημερίαν ἔχων ἱερεὺς, ἀλλάσσω τὴν ἱερατικὴν στολὴν, θυμιᾷ τὸν ναὸν ἅπαντα καὶ αὐτὸ τὸ διακονικόν, δι' οὗ ἐξερχόμενος εἰς τὸν νάρθηκα, λαμπάδων προπορευομένων αὐτοῦ, θυμιᾷ τὸν προεστῶτα καὶ τοὺς χορούς, καὶ μετὰ τὸ θυμιᾶσαι πάντας, ἵσταται ἔμπροσθεν τῶν βασιλικῶν πυλῶν καὶ ποιεῖ σταυρόν, καὶ εὐθὺς ἀνοίγονται αἱ πύλαι. Τῶν δὲ ἀδελφῶν εἰσερχομένων ἐν τῷ ναῷ, γίνεται ἑναρξίς παρὰ τοῦ ἱερέως, λέγοντος οὕτως· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία, καὶ ψάλλομεν τὸν προοιμιακὸν ψαλμόν, καὶ μετὰ τὴν τούτου συμπλήρωσιν γίνεται συναπτὴ, τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἦχος α'. Οἱ δὲ τῆς μονῆς ἱερεῖς καὶ διάκονοι ἅπαντες, καταλαβόντες τοῦ στίχου, τοῦ λέγοντος· Πεσοῦνται ἐν ἀμφιβλήστροις, βάλλοντες μετανοίας, ἀπέρχονται καὶ ἀλλάσσουν καὶ αὐτοὶ στολὰς μαύρας καὶ ποιοῦσι προσκομιδὴν [л. 254 об. 255). Μέλλοντος δὲ τοῦ ψάλτου ἄρξασθαι τοῦ στίχου· Ἀνάστα ὁ Θεός, ἀνιστάμενοι οἱ ἱερεῖς ἀποδύονται τὰ μαῦρα φαινώλια καὶ περιβάλλονται ἀντὶ αὐτῶν ἄσπρα [л. 255 об.). См. выше стр. 69.

На Пасху въ началѣ утрени стихи говорились слѣдующіе: 1) Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ, 2) Αὕτη ἡ ἡμέρα, 3) Συστήσαθε ἑορτήν, Δόξα καὶ νῦν [л. 258). Ἐν δὲ ἐκάστῃ ᾠδῇ γίνεται παρὰ τοῦ ἱερέως συναπτὴ μικρὰ ἔσω τοῦ ἁγίου βήματος [л. 259 об.).

Ἡ δὲ τῆς λειτουργίας ἀκολουθία γίνεται οὕτω· κρουομένου τοῦ συμβόλου ταχύτερον διὰ τὸν κόπον τῆς ἀγρυπνίας, συναγόμεθα ἐν τῷ νάρθηκι, καὶ λεγομένης εὐχῆς παρὰ τοῦ ἱερέως, ψάλλομεν Χριστὸς ἀνέστη γ'. Οἱ δὲ ἱερεῖς σὺν τῷ κανδηλάπτῃ, βαλόντες μετάνοιαν τῷ προεστῶτι, ὁ μὲν ἀνέρχεται καὶ σημαίνει τὸ μέγα, οἱ δὲ ἐν τῷ διακονικῷ εἰσερχόμενοι, ἀλλάσσουν πάντες στολὰς λευκάς καὶ ποιοῦσι προσκομιδὴν, ἡμεῖς δὲ μετὰ τὸ Χριστὸς ἀνέστη, λέγομεν τὸ Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι κτλ., τὸ Κύριε ἐλέησον λ', καὶ λέγεται στίχος. Δισσεύεται δὲ ἡ τοιαύτη ἀκολουθία. Μετὰ δὲ τοῦτο λέγομεν τὸ Χριστὸς ἀνέστη γ', καὶ ἀπαρχόμεθα τοῦ κανόνος τῆς ἑορτῆς, ψάλλοντες τοὺς εἰρμούς καὶ τὰ τροπάρια χύμα, μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τῆς

γ' ὡδῆς τὴν ὑπακοήν· Προλαβοῦσαι, καὶ πάλιν φάλλομεν τὰς λοιπὰς γ' ὡδὰς, εἴτα τὸ κοντάκιον· Εἰ καὶ ἐν τάφῳ, καὶ λέγονται τὸ Ἀνάστασιν Χριστοῦ ἐκ γ', τὸ Κύριε ἐλέησον λ', καὶ εἰσερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ, καὶ τοῦ ἱερέως ἐπιλέγοντος· Ὁ Θεὸς οἰκτηρήσαι, ποιοῦμεν τὰς γ' προσκυνήσεις, κατὰ τὸ σὺνηθες, ἀσπαζόμεθα καὶ τὰς ἀγίας εἰκόνας. Καὶ γινομένης εὐχῆς τέλους, εὐθὺς ἄρχεται ἡ θεία λειτουργία. Οὕτως οὖν ἀπαρallάκτως γίνεται ἡ τῶν ὥρων ἀκολουθία καθ' ὅλην τὴν ἐβδομάδα τῆς διακαινησίμου ἄχρι δηλονότι τοῦ σαββάτου τῶν ἀρτοκλασιῶν [л. 262 об. 261).

Τῇ ἀγίᾳ καὶ μεγάλῃ κυριακῇ ἐσπέρας εἰς τὸ λυχνικόν, ἀλλάσσει ὁ ἱερεὺς πᾶσαν τὴν στολὴν αὐτοῦ καί, στὰς κατεναντίον τοῦ ἱλαστηρίου, σφραγίζει σταυροειδῶς, λέγων· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ ἡμῶν ἀποκρινομένων τὸ Ἀμήν, ἄρχεται ὁ ἱερεὺς τροπάριον ἥχος πλ. β'. Χριστὸς ἀνέστη, καὶ ἡμῶν ἀποκρινομένων τὸ αὐτό, λέγει ὁ ἱερεὺς· Ἀναστήτω ὁ Θεός. . . Στίχος β'. Ὡς ἐκλείπει. . . Στίχος γ'. Οὕτως ἀπολῶνται, Δόξα, Χριστὸς ἀνέστη. . . Καὶ νῦν, Χριστὸς ἀνέστη, εἴθ' οὕτως συναπτῇ. Ἰστέον δέ, ὅτι ἐν τῷ ὄρθρῳ ἀπὸ ριζ' ψαλμοῦ οἱ προγραφέντες τρεῖς στίχοι λέγονται παρὰ τοῦ ἱερέως δι' ὅλης τῆς ἐβδομάδος, ἐν δὲ τῷ ἐσπερινῷ ἀπὸ τοῦ ξζ', ἤγουν οἱ νῦν προγεγραμμένοι [л. 262) Конецъ вечерни: Χριστὸς ἀνέστη, ἅπαξ, καί, τοῦ ἱερέως λέγοντος· Σοφία, ἡμεῖς ἀποκρινόμεθα τὸ Εὐλογήσω τὸν Κύριον, καὶ τούτου ἐπευξαμένου· Ὁ ὢν εὐλογητός, ἀπολυόμεθα [л. 263).

Τῇ β' τῆς διακαινησίμου εἰς τὸν ὄρθρον, πρὸ μὲν τῆς ἐνάρξεως ἄπτονται παρὰ τοῦ κανδηλάπτου αἱ συνήθεις κανδηλαὶ καὶ οἱ κηροὶ τῶν β' προσκυνημάτων τοῦ βήματος καὶ τὰ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ ἐξάφωτα, ὁ δὲ ἱερεὺς ἄνευ τῆς ἱερατικῆς στολῆς καὶ ἄρχεται λέγων τὸ Χριστὸς ἀνέστη [л. 263 об.).

Ποιοῦμεν δὲ λιτὴν ἔξω τῆς μονῆς, ἀπερχόμενοι εἰς τὸν ἐν τῷ κοιμητηρίῳ ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἀκαΐσει γινομένης ἐκτενοῦς, ἀνερχόμεθα εἰς τὸν ναὸν καὶ ποιοῦμεν ἀπόλυσιν [л. 264 об.).

О канонѣ понедѣльника замѣчено: φάλλομεν δὲ τοὺς εἰρμούς ἀνά β', ἐν δὲ τοῖς τροπαρίοις ἰστώμεν στίχους ι', εἰς δὲ τὸ Δόξα καὶ νῦν, λέγομεν τὰ β' θεοτοκία τοῦ κυροῦ Θεοφάνους καὶ τοῦ κυροῦ Ἰωσήφ, καθ' ἐκάστην ὡδὴν εἰς τὸν αὐτὸν ἥχον καὶ τὸν αὐτὸν εἰρμόν [л. 264).

Въ среду послѣ утрени ἡ λιτὴ ἔξω τοῦ μοναστηρίου [л. 266).

Въ пятницу тоже [л. 267).

Въ сѹбботу εἰς τὴν τράπεζαν ὁ κελλαρίτης, ἅμα τῷ καθῆσαι τοὺς ἀδελφούς, κατακλῶν τὸν ἄρτον, διαδίδωσιν αὐτοῖς, τὸ δὲ Χριστὸς ἀνέστη ἐκφωνεῖται κατὰ τὸ τέλος ἐν ταῖς τραπέζαις ἄχρι τῆς Ἀναληψίμου [л. 267 об.).

Рукопись безъ конца. Обрывается отданіемъ праздника Пасхи.

XVII. № 50. Τυπικόν, рукопись Пантократорской библиотеки, въ четвертку, на тонкомъ чистомъ пергаменѣ, писана скорописью весьма чоткою, хоть и мелкою XIII—XIV в. Рукопись не имѣетъ ни начала, ни конца. Первый листъ открывается изложеніемъ чина всенощнаго бдѣнія.

[л. 9). Εἵδησις τῶν ἀγρυπνιῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ.

[л. 10). Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίων μοναστηρίων. Статьи очень многія тѣ же, что и въ Галисійскомъ № 99 А Типиконѣ и также безъ раздѣленія на главы или отдѣлы.

[л. 27). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας τε καὶ συνάξεως τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μηνὸς Αὐγούστου.

[л. 176 об.). Ἀκολουθία τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης μ'.

[л. 211). Службы по Тріоди цвѣтной.

Въ концѣ есть нѣсколько разныхъ замѣчаній. Марковыя главы находятся лишь въ постовой службѣ и при томъ на ряду. Всегда обозначаются онѣ на поляхъ словомъ: «Μάρκος». Въ Мѣсяцесловѣ нѣтъ Марковыхъ главъ и имѣются лишь замѣчанія относительно того, какъ совершать службу на тотъ или иной Господскій или Богородичный праздникъ или въ память особенно чтимаго святого, если эти дни приходятся въ воскресенье. Очевидно, что извѣстныя нынѣ подъ именемъ «Марковыхъ главъ» статьи ему не принадлежатъ въ цѣломъ видѣ, а связаны съ именемъ Марка, грѣшнаго іеромонаха, или даже Марка, епископа индрускаго, лишь потому, что онъ рѣшалъ вопросы о совершеніи службъ въ честь Благовѣщенія, св. Георгія великомученика, Обрѣзанія Господня и Обрѣтенія главы Іоанна Предтечи и на другіе случаи.

XVIII. № 25. Τυπικόν, рукопись (заглавіе выцвѣло (Аео-но-Каракальской библіотеки въ 8 долю листа, 240 листовъ, писана довольно чоткою скорописью на пергаменѣ XIII—XIV в.

Вводная часть сходна съ Типиконами XIII в. библ. лавры пр. Аѳанасія № 99 Л и по изложенію и содержанію.

Въ Мѣсяцесловѣ подѣ 21 Января изложена торжественная служба трапезундскимъ мученикамъ. Μνήμην ἐπιτελοῦμεν τῶν ἁγίων καὶ ἐνδόξων μεγαλομαρτύρων Εὐγενίου, Κανηδίου, Οὐλεριανοῦ καὶ Ἀκύλα, τῶν ἐν τῇ πόλει Τραπεζουντίων μαρτυρησάντων [л. 100). Служба съ всеошнымъ бдѣніемъ и съ указаніемъ, что если случится этотъ праздникъ въ воскресенье, то служба правится какъ 26 Сентября. Ἐορτάζεται δὲ ἡ ἑορτὴ αὕτη ἡμέρας ε'.

24 Юня. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τελεῖται καὶ ἡ γέννησις τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου καὶ μεγαλομάρτυρος Εὐγενίου· τὸ πονηθὲν παρὰ Γρηγορίου πρεσβυτέρου τοῦ Χιονιάδου, συμφάλλεται καὶ ἡ ἀκολουθία αὕτη μετὰ τοῦ τιμίου Προδρόμου [л. 123 об.).

Въ самомъ Синаксарѣ имѣются и особенности службъ Марка, при чемъ имя его на поляхъ обозначается просто въ сокращеніи: «Μάρκος» (См. фото-типическій снимокъ). По преимуществу службы «Марка» излагаются для дней воскресныхъ вмѣстѣ съ праздниками, но для службъ праздничныхъ съ днями великаго поста особаго изложенія ихъ нѣтъ въ Синаксарѣ. Ссылки дѣлаются на самые дни поста и пятидесятницы: «Ὡς ἐδηλώθη ἐν ἐκάστῃ ἡμέρᾳ καὶ διατάξει, ποιήσον». По этому, само собою понятно, что отъ перенесенія туда «Марковыхъ главъ», которыя излагаются довольно пространно и на такіе случаи, какихъ въ Типиконахъ XIII в. не было, эта часть описываемаго Типикона весьма разрослась. Имя Марка обозначается также сокращенно на поляхъ: (Μάρκος).

Въ Тріодной части имѣются нѣкоторыя мелкія особенности. Въ великій четвертокъ, напр., положены особые часы. На первомъ часѣ псалмы 5, 2 и 13, тропарь: Ἐν τῇ αὐλῇ . . . съ припѣвами (см. ркп. № 84 Кутлум. Тріодъ), Δόξα καὶ νῦν, Τί σε καλέσωμεν, εἴτα τὴν προφητείαν, Τὰ διαβήματά μου, τὸ Τρισάγιον, τὸ κοντάκιον τῆς ἡμέρας καὶ ἡ εὐχή. Περὶ δὲ ὥραν ς', χροουμέ-

νου τοῦ συμβόλου, συναγόμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ὡς συνήθως, καὶ ψάλλομεν τὰς γ' ὥρας μετὰ τῶν τυπικῶν. "Ωρα γ' псалмы 7, 14 и 50, тропарь: Σήμερον ὁ βασιλεύς, припѣвы (см. тамъ же), Δόξα καὶ νῦν, Θεοτόκε, σὺ εἰ ἄμπελος καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ὥρας. "Ωρα ς' ψαλμοὶ ις', κε' и η, τροπάριον ἦχος γ'. 'Ο ῥαπισθεὶς ὑπὲρ γένους ἀνθρώπων καὶ μὴ ὀργισθεὶς . . . στίχος. Φησὶν ὁ παράνομος, στίχος. Τὰ ῥήματα τοῦ στόματος, Δόξα καὶ νῦν, "Οτι οὐκ ἔχομεν κτλ. "Ωρα θ', ψαλμοὶ λδ', λε', μέ', τροπάριον ἦχος πλ. δ'. 'Ο ἀπαθὴς μὲν τῇ θεότητι ὑπὲρ ἡμῶν, στίχος. Μακάριος ὁ συνιών, στίχος. 'Ο ἐσθίων ἄρτους μου, Δόξα καὶ νῦν, 'Ο δι' ἡμᾶς, οἱ μακαρισμοὶ ἄνευ μέλους, τὸ "Αφες, ἄνες, Πάτερ ἡμῶν, κοντάκιον τῆς ἡμέρας, Κύριε ἐλέησον μ' [л. 193].

Εἴτα εἰσέρχονται ἐν τῷ ἀγίῳ βήματι καὶ αἵρουσι τὴν ἐνδυτὴν τῆς ἀγίας τραπέζης, ὡσαύτως καὶ τὰ ἐπιπλα, τὰ ἐπικείμενα ἐν αὐτῇ, καὶ αὐτὸ τὸ κατὰ σάρκα, καὶ ἀπογυμνοῦσιν αὐτὴν παντελῶς, καὶ πρῶτον σαροῦμεν αὐτὴν διὰ μούσης καθαρωτάτης, καί, εὐθὺς βαλὼν ὁ ἱερεὺς ἐπιτραχήλιον, λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τῷ ζωοποιῷ σου θανάτῳ τὸν θάνατον νεκρώσας Goar. Εὐχολ. pag. 498. Εἶθ' οὕτως ἀποπλύνομεν αὐτὴν μετὰ χλιαροῦ ὕδατος, μεμιγμένου ῥοδοστάγματι καὶ ἀνανθίῳ. Καὶ μετὰ τὴν ἐκπλυσιν λέγει τὴν εὐχὴν ταύτην· 'Ο ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων Θεός, ὁ δι' ἄφατον ἀγαθότητα πρὸς λειτουργίαν τοῦ παναγίου καὶ ἀχράντου σου θυσιαστηρίου. . . Ibid.. Τὸ δὲ ὕδωρ συναγόμενον εἰς ἀγγεῖον. . . [л. 194]. По поводу сего чина на полѣ замѣчено: Ἰστέον, ὅτι αὕτη ἀκολουθία τῆς καταλύσεως ἐν ταῖς καθολικαῖς ἐκκλησίαις τελεῖται, αἱ δὲ λαῦραι καὶ ἐν τοῖς κοινοβίοις ὁ νιπτὴρ μὴ τελεῖται [л. 193 об.].

Въ чинѣ вечерни описывается, какъ должно бадить священнику съ діакономъ. Это замѣчаніе составило самостоятельную статью: Перὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμιᾶν. Здѣсь же говорится и о перемѣнѣ хоровъ [л. 195].

Послѣ литургіи ἐξέρχεται ὁ ἱερεὺς, καθὼς ἐστὶν ἡλλαγμένος, μετὰ λαμπάδων καὶ θυμιατοῦ ἕξω τῶν μεγάλων πυλῶν τοῦ ναοῦ, τῆς λεκάνης τοῦ νιπτῆρος προευτρεπισθείσης παρὰ τοῦ ἐκκλησιάρχου, ψάλλομεν τὸν ν', καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν λέγομεν ε' ᾠδὴν ἐκ τοῦ κανόνος [л. 197].

Въ пятницѣ часы: 1) псалмы 2, 5 и 40, 3) 16, 34 и 50, 6) 51, 68, 90 и 9) 21, 108 и 85 [л. 202 об.— 203].

Въ сѹбботѹ на вечерни, во время пѣнія «Господи воззвахъ», οἱ δὲ τῆς μονῆς ἱερεῖς ἅπαντες καὶ οἱ διάκονοι, καταλαβόντες τὸν στίχον, τὸν λέγοντα· Πεσοῦνται ἐν ἀμφιβλήστοις, βάλλοντες καὶ οὗτοι μετάνοιαν, ἀπέρχονται καὶ ἀλλάσσουσι στολὰς λευκὰς καὶ ποιοῦσι τὴν προσκομιδὴν [л. 208 об.).

XIX. № 361. Ἀρχὴ σὺν Θεῷ. Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίας λαύρας τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα, συντεθὲν καὶ συγγραφέν παρὰ τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου (Coisl. Bibl. Paris. 1775 an., pag. 161: πατρὸς καὶ ἱερομονάχου) Ἱεροσολύμων κυροῦ Σωφρονίου. Αὕτη δὲ ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν Ἱεροσολύμων. Ркп. Парижской национальной библіотеки (Coisl.ian.) въ 16 долю, 229 листовъ, писана на тонкомъ пергаменѣ скорописью XIII—XIV в. Есть приписка позднѣйшая: Ἀνεκαινίσθη τὸ παρὸν Τυπικὸν τοῦ ἀγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Δημητρίου διὰ χειρὸς ἐμοῦ Νικοδήμου ἱερομονάχου καὶ Φιλοθέου ἱεροδιακόνου καὶ εὐχέσθε ἡμῶν, πατέρες ἄγιοι, ἔτους ζνα', μηνὶ Ἰουνίῳ = 1543 г.

[л. 1). Διάταξις (= Bibl. Coisl.iana: Αἱ μεταξὺ) τοῦ μικροῦ ἐσπερινοῦ, и великой вечерни съ замѣчаниемъ, сколько въ году всеночныхъ ὁδѣній. О благословенныхъ клѣбахъ говорится: Ὁ δὲ κελλαρίτης προτίθησιν ἐν τῷ ἀναλογίῳ ἄρτους ε', ἐξ ὧν ἐσθίουσιν οἱ ἀδελφοί, εἰς κανίσκιον καὶ μεστὸν οἴνου τοῦ καλλίστου καὶ ἔλαιον ἐν χαμψαλίῳ καὶ σῖτον ἐν τῷ δίσκῳ [л. 6).

[л. 10). Ἐκφρασις ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ διατάξει τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίων μονῶν. Стаття эта безъ всякаго дѣленія на главы.

[л. 25 об.). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς φαλμωδίας τε καὶ συντάξεως τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μηνὸς Αὐγούστου.

6 Декабрія εἰς τὸν ὄρθρον, ἡ συνήθης στιχολογία καὶ ὁ πολυέλαιος εἰς ἥχον πλ. β', ἀντὶ δὲ τοῦ Ἐπὶ τῶν ποταμῶν Βαβυλῶνος, φάλλομεν ρ'α', γβ' καὶ μβ' [л. 70 об.).

9 Декабрія. Зачатіе пр. Анною Богоматери καὶ τοῦ ἐγκαινισμοῦ τοῦ ἀγίου ναοῦ [л. 70 об.) и объяснение, что здѣсь разумѣется обновленіе храма монастыря св. Саввы [л. 71).

16 Декабрія. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Παύλου, τοῦ ἐν τῷ ὄρει τοῦ θείου Λάτρου [л. 73 об.).

Наканунѣ Рождества и Богоявленія совершаются часы съ обычными псалмами, но съ пѣніемъ 12 тропарей. Послѣ часовъ ἀπερχόμεθα οὖν ἐν τοῖς ἰδίῃς κελλίοις καὶ ἡσυχάζομεν, ὁ μὲν εἰς προσευχήν, ὁ δὲ εἰς ἐργόχειρον, ἄλλος περὶ μελέτην θανάτου φιλοσοφήτου, ἕτερος μιμνησκόμενος τὰς πολλὰς κηλίδας τῶν σφαλμάτων αὐτοῦ δακρυρρόων στενάζει, καὶ μίαν ὥραν δύναται πολλὰ ἀπαλλάξαι δάκρυα [л. 77 об.).

3 Января. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ θαυματουργοῦ Ἀχακίου, τοῦ ἐν τῷ Λάτρῳ ἀσκήσαντος καὶ τὴν ἐν τούτῳ σὺν τοῖς λοιποῖς συστησαμένου μεγίστην λαύραν τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου τῆς τοῦ Μυρσινῶνος [л. 88).

Подъ 4 Июля записано: Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐκοιμήθη ὁ φωσφόρος ἥλιος Ἀθηνῶν κὺρ Μιχαήλ ὁ Χωνιάτης [л. 137).

17 Июля. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Λαζάρου, τοῦ ἐν τῷ Γαλησίῳ [л. 139).

О первомъ числѣ Августа замѣчено: Εἰς δὲ τὴν τράπεζαν ἰχθύας οὐκ ἐσθίομεν, ἀλλ' ἔλαιον μόνον, πίνοντες καὶ οἶνον, εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ, οὔτε μὴν σταφυλὰς, ἀλλὰ σῦκα καὶ πέπονας· ἐν γὰρ τῇ ἐορτῇ τοῦ Σταυροῦ μέλλομεν καταλύσαι ἰχθύας, ὅτι χαρμόσυνος ἐορτὴ καὶ πανάγαστος [л. 143).

[л. 152 об.). Ἀκολουθία τῆς μεγάλης ἀγίας μ'.

О тропаряхъ третьяго часа замѣчено такъ: Ἐν δὲ τῇ τοῦ Θεοφόρου ἀγίου Παύλου, μονῇ, λέγονται ταῦτα· Εὐλογητὸς εἶ, Χριστέ, Δόξα, Ταχεῖαν καὶ σταθεράν, Καὶ νῦν, Ἡ ἐλπίς καὶ προστασία καὶ καταφυγὴ [л. 165).

О пѣніи «Съ нами Богъ» на великомъ повечеріи замѣчено: Καὶ ἄρχεται ὁ χορὸς, ὁ μέλλων ἐνάρξασθαι τοῦ Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός, καὶ ἀνταποκρίνεται ὁ ἕτερος χορὸς καὶ φάλλομεν ὅλους τοὺς τοιούτους στίχους μεγαλοφώνως καὶ μετὰ μέλους [л. 171).

Εὐρομεν δὲ ἐν τῇ τάξει τοῦ ἀγίου ὄρους καὶ τοῖς ἐν Βυζαντίῳ τῇ πόλει μοναστηρίοις, ὅτι, μετὰ τοῦ τελευταίου Τρισαγίου καὶ τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', τὴν εὐχὴν ταύτην λέγεσθαι τὸ Καὶ δὸς ἡμῖν Δέσποτα πρὸς ὕπνον ἀπιούσιν καὶ τὸ Ἀσπιλε, ἀμόλυντε, εἶτα Τὴν τιμιωτέραν καὶ οὕτως ἡ τελεία ἀπόλυσις. Затѣмъ прощенье и ектењя, какъ нынѣ [л. 173).

О полнощницѣ замѣчено: καὶ πληρουμένου τούτου (т. е. обычное начало), τὸν Ἀρωμον συνοπτικῶς, εἶτα τὸ Πιστεύω εἰς ἕνα

Θεόν, πλὴν ἐν τῇ λαύρᾳ τοῦ Θεοφόρου πατρὸς καὶ τοῖς κοινοβίοις τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ τῇ μονῇ τῶν Ἀκοιμήτων τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ ἡγιασμένου κυροῦ Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου οὕτω γέγραπται, ὃ καὶ ὀφείλει σκουεῖσθαι τὸν προεστῶτα, ἀλλὰ δὴ καὶ τὸν ἐκκλησιάρχην, ὅτε πληρουμένου τοῦ Ἀρώμου, λέγεται Τρισάγιον, ὃ καὶ στερηταῖος (sic), εἴτα μετὰ τοῦ Τρισαγίου τροπάριον ἥχος πλ. δ'. Ἰδοὺ ὁ νυμφίος ἔρχεται ἐν τῷ μέσῳ κτλ. [л. 174).

Субботняя и воскресная полунощницы. Въ субботней полунощницѣ читается Εὐχὴ Εὐστρατίου μάρτυρος· Μεγαλύνω, μεγαλύνω σε, Κύριε [л. 175 об.).

Въ великую пятницу Ἀκολουθία τῶν ὥρων τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ, ποίημα Κυρίλλου, ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας. Часы съ особыми псалмами [л. 195).

Въ Пятидесятницу ἀντὶ τοῦ Τρισαγίου, "Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε [л. 221 об.).

О ницѣ въ постѣ св. Апостоловъ говорится такъ: "Ἐστι δὲ ἡ βρωῖσις πάντων αὕτη· λάχανα μετὰ ἐλαίου καὶ ὄσπρια ἐκζεστὰ καὶ φάβα μετὰ τριπτῶν καρύων τῶν ἐλαίων· τὰ γὰρ κρεῖττονα φυλάσσομεν εἰς τὰ πουγγία τοῦ πάσχοντος, ὁμοίως καὶ ἐχθύας ἔχει παράθεσιν τὸ δοχεῖον· τὰ γὰρ ἀτωκορυλάκια τῶν συκηλάτων ἐν τοῖς ἰδίοις καιροῖς ἐτάξαντο ταῦτα ἐσθίειν ἀκωλύτως. Οὕτω γὰρ διορίζεται ἐν τῇ τοῦ Θεοφόρου μονῇ τῶν Στουδίων [л. 227).

[л. 227 об.). Περὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμᾶν.

1 Август. Ἐν δὲ τῇ λιτῇ ἀγιάζεται τὸ ὕδωρ, καὶ μεταλαμβάνουσιν ἐξ αὐτοῦ πάντες διὰ τὸ ὑγιὲς καὶ εὐκρατον τοῦ καιροῦ [л. 143 об.).

XX. № 322 (956). Τοπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ Θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη δὲ ἡ ἀκολουθία γίνεται (καὶ) ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίων μονῶν. Рукопись Аѳѳно - Ватопедской библіотеки, въ полулистѣ, 248 листовъ, писана на домбицинѣ мелкою размашистою скорописью. Время происхожденія этой рукописи, повидимому, опредѣляется слѣдующею записью на выходномъ конечномъ листѣ: Ἐκοιμήθη ὁ τιμιώτατος ἐν μοναχοῖς κύριος Διονύσιος, ὁ μετονομασθεὶς Δανιὴλ μοναχός,

ἐν ἔτει ςΠπς' (1478 г.), ἐν μηνὶ Ἰουνίῳ, ἡμέρᾳ τρίτῃ, ὥρᾳ τῆς ἡμέρας δ', καὶ μὰ τὴν ἀλήθειαν οὐκ εἶδον ἄνθρωπον εἰρηνικώτερον καὶ γλυκύτερον ἐν ταῖς ἡμέραις μου ἐκεῖ καὶ προκομμένον εἰς μάθημα καὶ εἰς γράψιμον ὥς αὐδεὶς ἕτερος. Ὁ γράψας ταῦτα, τοῦ αὐτοῦ μαθητῆς καὶ υἱὸς κατὰ Κύριον, καὶ οἱ ἐντυγχάνοντες ταῦτα αὐτὸν εὐχέσθε. Конечно, если бы подъ писавшимъ это разумѣть писца рукописи, тогда можно бы точно указать годъ написанія ея, но эти слова безспорно относятся къ самой замѣткѣ на рукописи, а не къ цѣлой рукописи. За это говорить и почеркъ замѣтки, отличный отъ почерка рукописи, и слѣдующая за приведенною сейчасъ замѣткою другая замѣтка, сдѣланная уже въ XVI столѣтїи: Ἐκοιμήθη ὁ αὐτὸς μαθητῆς τοῦ παπᾶ κὺρ Λαυρεντίου ἐν ἔτει ςΠϗε' (1487 г.), ἐν μηνὶ Νοεμβρίῳ καὶ ὄντως καὶ ὁ γραφεὺς καὶ τίμιος ἱερεύς, εἰ καὶ τις ἅγιος. Поэтому на основаніи приписокъ нельзя опредѣлить время происхожденія рукописи: для сего нужно обратиться къ палеографическимъ признакамъ, которые указываютъ на XIII—XIV вѣкъ¹⁾ происхожденія этой рукописи. За послѣднее, между прочимъ, говорить и составъ рукописи, который во многомъ напоминаетъ рукопись № 456 М. Синодальной библіотеки, хотя имѣетъ и свои особенности. О дальнѣйшей судьбѣ Типика, нами описываемаго, говоритъ приписка позднѣйшаго времени: Τὸ παρὸν Τυπικὸν εὖ-ρον σεσαθρωμένον καὶ εἰς τὸ παντελὲς διερρήγμένον ὁ εὐτελὴς Παχώμιος τάχα, ὁ καὶ ἡγούμενος τῆς τοιαύτης βασιλικῆς μονῆς, καὶ ἕτερα πλείστα ἀνεκαίνισα καὶ ἔγραψα διὰ συνδρομῆς καὶ λόγου καὶ κόπου, καὶ εὐχέσθε χάμοῦ διὰ τοῦ Κυρίου . . . ἐν ἀμαρτίαις δαψιλῶς καὶ πᾶν ἕτερον οὐκ ἴδιον . . . καλῆς πρόποτε ἐποίησεν ἐπὶ ἔτους ςηι'.

Есть на рукописи и другія надписи, но онѣ особеннаго интереса не представляютъ.

Составъ Типикона почти во всемъ повторяетъ Типиконъ М. Синод. библ. № 456 (см. Мансветовъ. Церк. Уставъ, прилож. стр. 410—411), который едва ли не списокъ съ настоящаго Типи-

¹⁾ По каталогу Ватопедской библіотеки, эта рукопись значится XIII вѣка, но эту дату едва ли можно оправдать. Присутствіе Марковыхъ главъ въ Типиконѣ, какъ особой самостоятельной главы, мѣшаетъ намъ принять эту дату. Къ тому же и вообще ватопедское опредѣленіе рукописей страдаетъ весьма большими погрѣшностями.

кона. Разница заключается въ слѣдующемъ. Въ описываемомъ Типиконѣ нѣтъ прибавочной тетради, изъ-за которой идетъ споръ въ литературѣ по вопросу о времени написанія рукописи Синодальной библіотеки. Настоящая рукопись прямо начинается выше приведеннымъ заглавіемъ и чиномъ малой вечерни. Ὑποτύπωσις Θεοдора Студита здѣсь приведенъ въ цѣломъ видѣ [л. 131 об.—139). Изданъ нами въ I т. «Описание литургическихъ рукописей, хранящихся въ библіотекахъ православнаго Востока». Кіев. 1895, стр. 224—238. Незаписаннымъ остается одинъ 152 листъ, а оборотъ 151 содержитъ въ себѣ порядокъ гласовъ и ихъ чередованіе съ слѣдующимъ замѣчаніемъ: Γίνωσκε, ὅτι ὁ ψῆφος οὗτος ἀπὸ τῆς κυριακῆς τῶν Ἀγίων Πάντων ἄρχεται καὶ τελεῖται οὕτως ἕως τῆς κυριακῆς τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου. Марковья главы въ количествѣ 95. 5 глава озаглавливается: Περὶ τῆς τεσσαρακοστῆς τῶν Χριστουγέννων, εἰ τύχοι Ἀλληλοῦσία ἐν δευτέρᾳ, ἢ τετράδι, ἢ παρασκευῇ [л. 160 об.). Послѣ кондаковъ имѣется между витіеватыми киноварными линіями приписка писца: Δόξα σοι ὁ Θεός, δόξα σοι πάντων ἐνεκεν, δόξα σοι. Непосредственно за этою припискою [л. 228 об.) слѣдуетъ статья: Ἀκολουθία τῶν ὡρῶν καὶ τῶν τροπαρίων, καθ' ἕτερον τύπον γινομένη τῇ παραμονῇ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως.

Ὡραν πρώτη. Περὶ ὥραν τρίτην τῆς ἡμέρας σημαίνει τὸ μικρὸν καὶ συναγόμεθα πάντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ ἀλλάσσει ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ διάκονος, καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς: Εὐλογητός ὁ Θεός ἡμῶν, καὶ ἀρχόμεθα τὸ Τρισάγιον, τὸ Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἱερεὺς ἐκφωνεῖ: Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, καὶ εὐθὺς: Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', καὶ φάλλομεν τὴν πρώτην ὥραν τριψαλμον, ἀλλ' οὐ τοὺς συνήθεις ψαλμούς, ἀλλὰ τοὺς ῥηθισομένους ἐνταῦθα: ψαλμός ε' Τὰ ῥήματά μου, ψαλμός μδ' Ἐξηρεύσατο, ψαλμός με' Ὁ Θεός ἡμῶν καταφυγή, Δόξα καὶ νῦν, καὶ μετὰ τὸ τέλος τῶν ψαλμῶν τροπάριον: Ἀπεγράφετο ποτέ, καὶ τὸ θεοτοκίον: Τί σε καλέσωμεν, καὶ εὐθὺς ὁ διάκονος ποιεῖ συναπτὴν μεγάλην, καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν τοῦ ἱερέως φάλλομεν τροпάριον ἐκ τῶν ιβ', γ', ἡγουν οἱ δύο χοροὶ πρὸς μίαν: ἄρχεται δὲ ὁ χορὸς ὁ ἐναρξάμενος, εἴτα καὶ ὁ ἕτερος τὸ αὐτὸ στιχηρὸν ἄνευ στίχων: Βηθλεὲμ ἐτοιμάζου, εἰς δὲ τὸ β' στιχηρὸν λέγει στίχον: Ὁ Θεός ἀπὸ Θεμάν ἤξει, στίχος: Κύριε εἰσακήκοα, τροпάριον ἦχος пл. δ'. Τάδε λέγει Ἰωσήφ,

Δόξα, τὸ γ' στιχηρὸν ἦχος γ'. Νῦν προφητική, Καὶ νῦν τὸ αὐτό. Οὕτω ποιούμεν καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς ὥραις ¹⁾, καὶ εὐθὺς προκείμενον ἦχος δ'. Κύριος εἶπε πρὸς με, στίχος· Αἴτησαι παρ' ἐμοῦ, προφητεία Μιχαίου· Τάδε λέγει Κύριος· καὶ σὺ Βηθλεέμ, ἀναγνώσεις γ' τῆς παραμονῆς ἀπὸ τὸ μέσον, ἀπόστολος πρὸς Ἑβραίους· Πολυμερῶς, ζήτησα ββάτῳ α' τῶν νηστειῶν, εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον· Τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γέννησις, ζήτηι εἰς τὸν ὄρθρον τῆς ἐορτῆς. Εἶθ' οὕτως ὁ διάκονος· Πληρώσωμεν τὴν δέησιν, καὶ τὰς λοιπὰς αἰτήσεις. Ὁ ἱερεὺς ἐκφωνεῖ, ἡμεῖς· Τὰ διαβήματά μου, τὸ Τρισάγιον, τὸ Πάτερ ἡμῶν, τὸ κοντάκιον, τὸ Κύριε ἐλέησον μ', ὁ ἱερεὺς ποιεῖ στίχον, μικρὸν καθ' ἑαυτοὺς ἡμῶν εὐχομένων, ἐπισυνάπτεται καὶ ἡ γ' ὥρα. На третьемъ часѣ псалмы 63, 86 и 50, а по окончаніи часа ἀπόλυσις. Περὶ δὲ ὥραν ἕκτην σημαίνει τὸ μικρὸν· συναχθέντων ἡμῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, φάλλομεν τὴν ἕκτην καὶ τὴν ἐνάτην συνημμένως, ἀρχόμεθα τὸ Τρισάγιον. Псалмы 71, 131 и 90, на девятомъ часѣ псалмы 109, 84 и 85. Послѣ 40 разѣ «Господи помилуй» στίχοι μακαρισμοὶ χύμα, τὸ Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν, Ἄνες, ἄφες, Πάτερ ἡμῶν, τὸ κοντάκιον, τὸ Κύριε ἐλέησον μ', Ὁ Θεὸς οἰκτειρήσαι ἡμᾶς, εἰ δὲ θέλει ὁ διάκονος, λέγει· Πληρώσωμεν τὴν δέησιν ἡμῶν τῷ Κυρίῳ, Σοφία, καὶ ὁ ἱερεὺς ἀπόλυσιν.

(л. 229 об.). Ἀκολουθία τῶν Φώτων. Τῇ παραμονῇ τῶν Φώτων, ὥραν γ' κρούει τὸ ξύλον, καὶ συναγόμεθα πάντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ φάλλομεν τὴν πρώτην ὥραν τρίψαλμον μετὰ τὸ Τρισάγιον. Часы во всемъ подобны Рождественскимъ. Псалмы на первомъ часѣ 5, 12 и 26, на третьемъ—28, 41 и 50, на шестомъ 73, 76 и 79 и на девятомъ 92, 113 и 85 Κλῖνον τὸ οὖς σου.

[л. 230 об.). Ἐπιστολὴ ἀδελφῶν ²⁾ προσεστώτος πρὸς γέροντα τέλειον καὶ κατὰκριτον ³⁾ καὶ σοφόν, ζητοῦσα περὶ δηλώσεως καὶ λύσεως ζητημάτων ἀναγκαίων εἰς ἀγωγὴν μοναχῶν καὶ κατάστασιν.

«Πάτερ ἅγιε, παρακαλῶ τὴν ἐν Κυρίῳ ἀγάπην σου, ὅπως δηλοποιήσης ἡμῖν ἐγγράφως καὶ ὑποδείξης τὸ βέβαιον περὶ νηστειῶν καὶ καταλύσεων τῶν τε δεσποτικῶν ἐορτῶν καὶ τῶν ἀρμοζόντων ἀγίων ἐν καταλύσει τὴν διαφορὰν· πολλὰ γὰρ ἀκούομεν λεγόμενα παρὰ πολλῶν καὶ μὴ

¹⁾ Пропущена здѣсь, но имѣется въ третьемъ и другихъ часахъ занапѣтѣ μικρά. ²⁾ Изъ Кастамонитской библи. ркн. № 5 (6) варианты: ἀδελφῶν—нѣтъ № 1096 Синайск. библи. ἀδελφοῦ πρὸς γέροντα. Остальныхъ словъ нѣтъ ³⁾ Ркп.

συμφωνοῦντα· τινὲς ¹⁾ γὰρ λέγουσιν, ὅτι δεῖ πείθεσθαι τοῖς κατὰ τὴν ἡμέραν ἡγουμένοις, ἄλλοι δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλὰ τὴν τῶν κανόνων ἀκριβειαν δέον ²⁾ τηρεῖν. Λέγουσι· δεῖξον οὖν ἡμῖν καὶ εἰ ἔξεστι καταλύειν τὴν τῆς τετράδος καὶ παρασκευῆς νηστείαν τῇ ἐβδομάδι τῆς πρωταπόκρεω καὶ τῆς τυρινῆς κατὰ τοὺς πολλοὺς, ὡσαύτως καὶ εἰς τὰς μεθεόρτους ἡμέρας τῶν δεσποτικῶν ἐορτῶν, καὶ εἰ καλῶς ποιοῦσιν οἱ νηστεύοντες τὴν ἡμέραν τῆς Ὑψώσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ, ἢ καὶ τὴν πρὸ ταύτης, καὶ εἰ δεῖ καταλύειν εἰς ὁφάριον τῇ παραμονῇ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως καὶ τῶν Φώτων, καὶ εἰ ἔξεστι τοῖς τὸ πλεῖον κοπιῶσιν ἀδελφοῖς ³⁾ διακονηταῖς καὶ πλεῖον φιλοτιμεῖσθαι καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς νηστεαῖς, καὶ εἰ ἐνδέχεται ἐπίσης καταλύειν ἐν ταῖς δεσποτικαῖς ἐορταῖς καὶ ἐν ταῖς τῶν μεγάλων ἀγίων μνήμαϊς, καὶ εἰ δεῖ τοῖς Ὑπικαῖς συναξαρίοις ἀκολουθεῖν⁴⁾ μᾶλλον ἐν ταῖς καταλύσεσι τῶν νηστειῶν, ἢ τοῖς ἀρχαιοτέροις ἔπεσθαι διατάγμασι, λέγω δὴ τοῖς ἀποστολικοῖς καὶ πατρικοῖς, καὶ εἰ καλὸν ἐστὶ τινα, ἐν κοινοβίῳ ὄντα, νηστεύειν, ὡς βούλεται, καὶ εἰ δεῖ τῷ καθηγουμένῳ ἐξαγγέλλειν τὰς προτέρας πράξεις, ἢ καὶ τοὺς καθημερινοὺς λογισμούς, ἢ ὅ τι βούλεται, καὶ εἰ ἐπίσης ὀφείλουσι διαιτᾶσθαι οἱ ἐν ἐπιτιμίοις ὄντες καὶ κατηχούμενοι, καὶ οἱ ταῦτα πεπληρωκότες, ἢ καὶ μηδόλως ὑποπεσόντες ἐπιτιμίοις ἐν τε νηστεία δηλαδὴ καὶ γονυκλισίαις καὶ τοῖς λοιποῖς, καὶ εἰ ἔξόν ⁵⁾, τοὺς καθ' ἑαυτοὺς ζῶντας ἐπίσης καταλύειν ἐν τοῖς κοινοβίοις ἐν ταῖς νηστεαῖς, ταῦτα πάντα καὶ ὅσα τούτοις ὅμοια, καθὼς παράσχη σοι ὁ Θεός, δηλοποιήσον ⁶⁾ ἡμῖν, τιμιώτατε πάτερ, καὶ μὴ κατοκνήσης πρὸς τὸ ὠφελῆσαι ἡμᾶς, μηδὲ ἀγροικίαν καὶ ἰδιωτείαν προφασίσῃ· πιστεύομεν γὰρ τῷ Θεῷ δοῦναί σοι, διὰ τὴν ἡμῶν ὠφέλειαν, λόγον πλείονα, παρ' ὃν ἔχεις, ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός σου».

[Π. 231 οὐδ.). Εὐσύννοπτος εἰδήσις καὶ ἀπόκρισις ⁷⁾ περὶ τῶν ἐρωτηθεισῶν ὑποθέσεων.

«Προσῆκει παντὶ χριστιανῷ τηρεῖν καὶ φυλάττειν τοὺς ἐγγράφως παρὰ τῶν θεοκληρῶν ἀποστόλων παραδεδομένους νόμους, ἐπὶ δὲ τούτοις καὶ τοὺς τῶν ἀγίων καὶ θεοφόρων πατέρων ἡμῶν καὶ ἱεραρχῶν κανόνας καὶ ὅρους πνευματικούς, τῶν τε ἀρχαίων καὶ τῶν μεταγενεστέρων, τῶν τε περὶ πίστεως φημὶ καὶ τῶν ἄλλων θεί-

¹⁾ μὲν ²⁾ нѣтъ ³⁾ Костомон. ркп. № 5 ἀδελφοῖς καὶ πλείονα διδόναι τὴν τροφὴν ἐν αὐταῖς ταῖς νηστεαῖς Ркп. № 1095 нѣтъ ἀδελφοῖς διακονηταῖς ⁴⁾ ὑπακολουθεῖν
⁵⁾ εἰξεῖν ⁶⁾ δηλοποιεῖται ⁷⁾ τῆς ἀποκρίσεως

ων δογμάτων, οὐχ ἤττον δὲ καὶ τοὺς περὶ βρώσεως καὶ πόσεως νηστείας αὖ καὶ καταλύσεως, περὶ ὧν καὶ ὁ λόγος σοι νῦν ἀναγκαῖος δοκεῖ, ἀδελφέ. Ἡμεῖς τοίνυν, οἱ τῶν τοῦ κόσμου πραγμάτων κεχωρισμένοι, πολλῶν μὲν καὶ ἄλλων ἁγίων πατέρων τύπους καὶ ὀρισμοὺς ἐδεξάμεθα ¹⁾, πρὸ πάντων δὲ τοῦ μεγάλου ἐν ἱεράρχαις καὶ θεοφύρου πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου, ἐξ οὗ καὶ μεταγενέστεροι τὰς ἀφορμὰς ἐξελάβοντο. Οὗτος γὰρ ὁ θεῖος καὶ μέγας πατὴρ ἡμῶν, τοῖς μὲν κατὰ μόνας καὶ καθ' ἑαυτοὺς ζῶσι πολλὰς καταστάσεις καὶ διαφοροὺς τύπους πνευματικῆς ἐργασίας ἐξείλετο, τοῖς δὲ ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνηγμένοις καὶ ὅφ' ἐνὶ ²⁾ πατρὶ καὶ ποιμένι ὁδηγουμένοις οὐδὲν ἕτερον διωρίσατο, ἢ πείθεσθαι τοῖς τῶν προεστώτων προστάγμασιν, ὡς λόγον πάντως μελλόντων ἀποδοῦναι ὑπὲρ αὐτῶν τῷ Θεῷ· ἐν γὰρ τῇ ἀσκητικῇ αὐτοῦ ³⁾ βίβλῳ τάδε φησὶν· ὅτι κἂν ποτε νηστείαν κωλύσῃ ὁ διδάσκαλος, ἢ μετάληψιν τῆς ἀναληπτικῆς τροφῆς συμβουλεύσῃ, ἢ ἄλλό τι τῶν εἰς ἄνεσιν φερόντων ὑψηλῆσθαι τοῖς ὑπ' αὐτῶν πάντα τὰ ὁμοίως ἐπιτελεῖσθαι πεπεισμένοις, ὅτι τὸ παρ' ἐκείνου λεγόμενον νόμος ἐστί. Καὶ ἄλλα δὲ πολλὰ ἐρευνῶν τις εὐρήσει τοιοῦτοτρόπως παρ' αὐτοῦ ἐκτεθέντα ⁴⁾ ἐν τῶν ἀσκητικῶν κεφαλαίων σεβασμίῳ βίῳ. Ὅθεν ἀναγκαῖόν ἐστι τοὺς μέλλοντας εἰς τὴν τῶν ψυχῶν φροντίδα ἀναβιβάζεσθαι τοιούτους εἶναι, οἷους ὁ πνευματικὸς λόγος ζητεῖ ⁵⁾. τοῦ ἔχειν γνῶσιν θείων καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων καὶ εἰδέναι διακρίνειν κινήσεις δυνάμεων ψυχικῶν τε καὶ σωματικῶν καὶ τἄλλα δὲ κεκτῆσθαι τὰ τούτων ἀκόλουθα. Καὶ ἡμᾶς δὲ προσήκει τοιούτους ἐπιζητεῖν καὶ τοιούτοις ὑπεῖκειν καὶ ὑποτάσσεσθαι, καὶ μὴ κατὰ τὰς ἐπιθυμίας ἡμῶν ἐπιτρέπειν ἑαυτοῖς διδασκάλους, μήπως καὶ ἐφ' ἡμῶν πληρωθῇ ὁ τοῦ Χριστοῦ θεῖος λόγος, ὅτι «τυφλὸς τυφλὸν ἐάν ὁδηγῇ ἀμφοτέροι· εἰς βόθυνον ἐμπεσοῦνται». Ἀπερ καλῶς ἐπιγινόντες οἱ μεταγενέστεροι πατέρες, οἱ ὄντως ἐκ τῆς ἁνωθεν χάριτος προχειρισθέντες, οἱ μεγάλων μοναστηρίων ἄρξαντες καὶ πολλῶν ψυχῶν, λέγω δ' ὁ ὁμολογητῆς καὶ ἅγιος πατὴρ ἡμῶν Θεόδωρος ὁ τῶν Στουδίων ⁶⁾ καὶ οἱ τηνικαῦτα διαλάμψαντες καὶ πρὸ τούτου καὶ μετ' αὐτὸν ἅγιοι πατέρες καὶ μοναστηρίων οἰκισταί ⁷⁾, ὧν εἷς ἐστι καὶ ὁ ὕσιος πατὴρ ἡμῶν Ἀθανάσιος ὁ τοῦ Ἀθῶ ὄρους, οὐ μόνον ἔπραξαν, ἀλλὰ καὶ

¹⁾ ἐξαιρέτως τῶν μεγάλων φημι πατέρων Παχωμίου, Εὐθυμίου, Σάββα, Χαρίτωνος, Γερασίμου, Θεοδοσίου ²⁾ нѣтъ ³⁾ αὐτοῦ—нѣтъ ⁴⁾ Ркп. № 1096 ἐν τῇ τῶν ἀσκητικῶν κεφαλαίων σεβασμίῳ βίβλῳ ⁵⁾ ζητεῖ ὥστε ἔχειν ⁶⁾ Στουδιτῶν ⁷⁾ οἱ κτίτορες.

ἐγγράφως τοῖς μετέπειτα κατέλιπον, ἐξ ὧν καὶ ἡμεῖς φωτιζόμενοι οὐ πλανώμεθα τῆς εὐθείας ὁδοῦ· οὗτοι γὰρ οἱ μακάριοι τὰ δυσχερέστερα τοῦ πνευματικοῦ νόμου καταλείψαντες, διὰ τὴν πολλὴν τῆς καθ' ἡμᾶς γενεᾶς ψυχικὴν ἀσθένειαν, καὶ εὖ μάλα διακρίναντες τὰ εὐχερέστερα, ἐγγράφως ἡμῖν παρέδωκαν, θείῳ κινούμενοι Πνεύματι, ἵνα καὶ ἡμεῖς, τὴν μικρὰν ταύτην ¹⁾ ὑποτύπωσιν φυλάξαντες, εἰς μέτρον ²⁾ τῆς πνευματικῆς ἡλικίας καταντήσωμεν Θεοῦ χάριτι. Προτεθεῖκαμεν δὲ τὴν περὶ διαίτης αὐτῶν ὑποτύπωσιν, ἣν καὶ πρώτην ἐζήτησας, ἀδελφε ἐτιμώτατε, λέγουσι γὰρ οὕτως·

Ἀπὸ τῆς πασχαλίας μέχρι τῶν Ἀγίων Πάντων τὰ λάχανα καὶ τὰ ὄσπρια μετὰ ἐλαίου ἐσθίομεν, πίνομεν δὲ καὶ οἶνον καθεκάστην κρασοβόλια, εἰ μὴ τις προσθήκη γένηται κατ' ἐπιταγὴν τοῦ προεστῶτος. Μέτρον δὲ τῶν κρασοβολίων ἐστὶν ὁ παραδεδομένος τύπος ἐκάστη μονῇ· ἄλλως γὰρ διοικεῖται αὕτη ³⁾ καὶ ἄλλως ἑτέρα, καὶ τῇ μὲν Διακαιησίμῳ ἐβδόμαδι ἀπολελυμένοι ἐσμέν εἰς πᾶν βρῶμα, ὡσαύτως καὶ τῇ μετὰ τὴν πεντηχοστὴν, ὡς τινι τῶν πατέρων δοκεῖ. Ἀπὸ δὲ τοῦ Ἀντίπασχα καὶ ἕως τῆς κυριακῆς τῆς Πεντηχοστῆς, δευτέραν μὲν καὶ τρίτην καὶ πέμπτην ἐσθίομεν τυρὸν καὶ ἰχθυᾶς, τετράδα καὶ παρασκευὴν ἄνευ τυροῦ καὶ γάλακτος καὶ ὠοῦ ⁴⁾· παρ' ἐνίων δὲ οὐδέν τι βρῶμα κεκώλυται πάσῃ τῇ πεντηχοστῇ, ἀλλ' εἰς τὴν ἐκάστου προαίρεσιν τὴν ἀποχὴν ἢ τὴν μετάληψιν κατέλειψαν. Τῇ δὲ νηστείᾳ, φασὶ ⁵⁾, τῶν ἁγίων ἀποστόλων, δευτέρᾳ μὲν καὶ τετράδι καὶ παρασκευῇ οὔτε ἔλαιον ἐσθίομεν, οὔτε οἶνον πίνομεν, τρίτῃ δὲ καὶ πέμπτῃ τούτων μεταλαμβάνοντες, ἰχθυῶν ἀπεχόμεθα ⁶⁾. Ἐν ταῖς τρισὶ δὲ ταύταις ἡμέραις, ἐὰν ἐπιστῇ μνήμη ἁγίου τῶν πάνυ μεγάλων καὶ ἐπισήμων, χρώμεθα ἐλαίῳ καὶ οἶνῳ, οὐ μέντοι καὶ ἰχθυῶσιν, εἰ δὲ ἐν τρίτῃ ἢ πέμπτῃ τύχοι, καταλύομεν καὶ εἰς ὀψάριον. Τοῦτο δὲ ποιούμεν ἐπὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, ὧν αἱ μνημαὶ ἀργίαν τῶν ἔργων προξενοῦσι ⁷⁾· καὶ γὰρ εἰς πολλοὺς ἁγίους ἔχομεν Θεὸς Κύριος καὶ τροπάριον καὶ ἀργίαν ἄγομεν τῆς στιχολογίας τῶν ὠρῶν ἐν ταῖς συντάξεσιν καὶ ἄνεσιν τῶν μετανοιῶν, ἀλλ' οὐκ ἐξὸν καταλύειν τὴν νηστείαν, εἰ μὴ, ὡς εἴρηται, εἰς τοὺς πάνυ μεγάλους. Οἶον ἐν τῇ νηστείᾳ ταύτῃ, προηγουμένως μὲν ἐστὶ τὸ γενέσιον τοῦ Προδρόμου, πολλάκις δὲ τυγχάνει καὶ τῶν ἁγίων ἀπο-

¹⁾ τούτων ²⁾ αὐξησιν ³⁾ ἄλλη ⁴⁾ καὶ ὠοῦ διαιτώμεθα ⁵⁾ нѣтъ. ⁶⁾ Ркп. № 5 ἀπεχόμεθα. Εἰ δὲ ἐπιστῇ τότε μνήμη τινὸς ἁγίου τῶν πάνυ μεγάλων καὶ ἐπισήμων, εἰ μὲν ἐν μιᾷ τῶν εἰρημένων ἡμερῶν, χρώμεθα οἶνῳ ⁷⁾ προστάσσουσι.

στόλων Βαρθολομαίου καὶ Βαρνάβα, καὶ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τοῦ στρατηλάτου. Τοῦτο δὲ καὶ ἐπὶ παντὸς τοῦ ἐνιαυτοῦ τηρητέον· δεύτερον δὲ τῆς ἡμέρας ἐσθίομεν ἐν τῇ νηστείᾳ τῶν ἁγίων ἀποστόλων. Ἀπὸ δὲ τῆς ἐορτῆς τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἄχρι τοῦ ἁγίου Φιλίππου, τετράδι μὲν καὶ παρασκευῇ ἀπεχόμεθα ἐλαίου καὶ οἴνου, πλὴν τῶν ἀσθενούντων ¹⁾, ἐσθίομεν δὲ καὶ μαγειρίαν χωρὶς ἐλαίου ²⁾. Ἐν ταύταις ³⁾ δὲ ταῖς θυσί, ἐὰν ἐπιστῇ ἐορτὴ δεσποτική, ἢ τῆς Θεομήτορος, ἐσθίομεν καὶ τυρὸν καὶ ὠόν ⁴⁾. Εἰ δὲ τύχοι μνήμη τῶν πάνυ ἐπισήμων ἁγίου τινός, οἷον ὁ λόγος ὁπισθεν ἔδειξεν, εἰς οἶνον καὶ ἔλαιον μόνον καταλύομεν, εἰ μὴ τί γέ ἐστι ναὸς ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου τιμώμενος· οἱ γὰρ ἐκεῖσε παρόντες καὶ τὸν τοῦ ναοῦ ἅγιον ἐορτάζοντες καταλύουσιν εἰς πάντα, ἐπίσης ταῖς δεσποτικαῖς ἐορταῖς, εἰς δὲ τῶν λοιπῶν ἁγίων τὰς μνήμας, τῶν ἐχόντων Θεὸς Κύριος καὶ ἀργίαν τῶν στιχολογιῶν ἐν ταῖς ὥραις, κατὰ τὴν εἰδήσιν τῶν Συναξαρίων ποιήσομεν, ὡς ⁵⁾ ἔφημεν. Ὁμοίως οἱ τὴν κατάλυσιν τῆς νηστείας ὀφείλοντες ⁶⁾ ἔχειν ἅριοι, τεθήσονται ἔμπροσθεν πρὸς σαφεστέραν διάγνωσιν. Τῇ δὲ ἁγίᾳ τεσσαρακοστῇ τῶν Χριστουγέννων, ἅπαξ μὲν τῆς ἡμέρας ἐσθίομεν ἀπὸ τοῦ λυχνικοῦ ⁷⁾, τὴν αὐτὴν δὲ δίαταν ⁸⁾, ἣν καὶ ἐν τῇ νηστείᾳ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, καὶ ἐν ταύτῃ γάρ, εἰ τύχοι μνήμη ⁹⁾ τινός ἁγίου τῶν μεγάλων ἐν δευτέρα ἢ τετραδοπααρασκευῇ, δις τῆς ἡμέρας παρατίθεται ἡ τράπεζα καὶ ἐσθίομεν ἔλαιον καὶ πίνομεν οἶνον. Εἰ δὲ ἐν τρίτῃ καὶ ε', ἐσθίομεν καὶ ἰχθύν· ἁγίων δὲ μνήμας ἔχομεν ἐν ταύτῃ τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου τοῦ ἀποστόλου ¹⁰⁾, τοῦ ἁγίου Νικολάου ¹¹⁾, τῆς ἁγίας Ἀννης τὴν σύλληψιν, τοῦ ἁγίου Εὐστρατίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ, τὴν δὲ ἐορτὴν τῶν Εἰσοδίων ¹²⁾ δύο ἡμέρας ἐορτάζομεν καὶ δεύτερον τῆς ἡμέρας ἐσθίομεν, τῇ μὲν κυρία ὀψάριον, τῇ δὲ μεθεόρτῳ ἔλαιον· τὸ μέτρον δὲ τῶν κρασοβολίων ἐκάστου καιροῦ καὶ ἡμέρας οἱ μὲν πατέρες ἐδήλωσαν, ἡμεῖς δὲ κατελείψαμεν τοῦτο δι' αἰτίαν, ἣν ἔμπροσθεν εἰρήκαμεν. Ὁ τοίνυν βουλόμενος ἐρευνήσαι τὰ διὰ πλάτους ταύτων τυπικὰ καὶ εὐρήσει πάντα ἐκεῖσε δηλούμενα.

Τῇ δὲ παραμονῇ τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν Φώτων, ἅν τε νηστεία τύχη, ἅν τε σαββάτω, ἢ κυριακῇ, ὀψάριον οὐκ ἐσθίομεν, ἀλλ'

1) πλὴν τῶν ἀσθενούντων, — НѢТЬ 2) χωρὶς ἐλαίου — НѢТЬ 3) Εἰ δὲ ἐν ταύταις ταῖς θυσί ἐπιστῇ δεσποτικὴ ἐορτή, ἢ τῆς Θεομήτορος, ἐσθίομεν καὶ ἰχθύν. Εἰ δὲ τύχοι μνήμη 4) Прибавлено: καὶ ἰχθύας 5) φυλάττομεν τὴν νηστείαν ἡμῶν 6) ἀρμόζοντες 7) μετὰ τὸν λυχνικὸν δηλονότι 8) δίαταν τηροῦμεν, ἣν καὶ 9) ἅγιος τῶν μεγάλων 10) Прибавлено: Ἀνδρέου τοῦ ἀποστόλου, τοῦ ἁγίου Νικολάου, τῆς συλλήψεως τῆς ἁγίας Ἀννης, τοῦ ἁγίου Εὐστρατίου 11) Прибавлено: Τοῦ ἁγίου Σάββα, τοῦ ἁγίου Νικολάου 12) Εἰσοδῶν.

έλαιον καὶ οἶνον μόνον, καὶ ἅπασι τῆς ἡμέρας. Τῷ δὲ δωδεκαημέρῳ, οὕτω διαιτῶμεθα κατὰ τὸν τύπον τῆς ν'. Ἐκτοτε δὲ καὶ μέχρι τῆς ἀπόκρεω, ὁμοίως ταῖς ἀπὸ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἡμέραις ἕως τοῦ ἁγίου Φιλίππου, ἡ δὲ ἐβδομάς τῆς ἀποτυρώσεως πᾶσα ἀπολύτως ἐκρίθη εἶναι ἐν τῇ διαίτῃ παρὰ τῶν πατέρων δι' αἰτίαν, ἣν ἐκεῖνοι ἤδεισαν, τὴν δὲ κατάλυσιν τῆς πρωταπόκρεω ἐγγράφως μὲν οὐ παρελάβομεν, ἀλλὰ κατὰ παράδυσιν, διὰ νηστείαν δὲ ἔθνους, ὥς φασί τινες, τότε τελουμένην, καταλύομεν ¹⁾ ἡμεῖς. Τὰς δὲ τετραδοπαρασκευὰς τῶν μεθεόρτων ἡμερῶν τῶν δεσποτικῶν ἐορτῶν καταλύομεν εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον, ἐκτὸς μέντοι τῶν Ἐπιφανειῶν· περὶ τούτων γὰρ ῥηθήσεται ἐν τοῖς ἐφεξῆς, καθὼς καὶ ἐν τοῖς φθάσασιν εἴρηται. "Οτι δὲ νηστεύουσιν τινες τὴν ἡμέραν τῆς Ὑψώσεως τοῦ τιμίου σταυροῦ, ἡ καὶ τὴν πρὸ ταύτης, πρόδηλον, ὅτι ἐξ οἰκείας γνώμης τοῦτο ποιοῦσι, τυπικῶς γὰρ τοῦτο οὐ παρελάβομεν. "Ομως ἐπειδὴ ἡ εἰς τιμὴν τοῦ Ζωοποιῦ Εὐλοῦ τοῦτο ποιοῦσιν, ἡ δι' ἀρρώστιας ἀπαλλαγὴν, ἡ δι' ἄλλο τι καλόν, κωλύειν τούτους, ὥς οἶμαι, οὐκ ἔξεστι· πᾶν γὰρ τὸ κατὰ Κύριον καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν γινόμενον οὐκ ἀπόβλητον. Τῇ δὲ μεγάλη καὶ πανσέπτῳ τεσσαρακοστῇ μονοσιτοῦμεν, πλην σαββάτου καὶ κυριακῆς· τὴν μέντοι α' ἐβδομάδα, τινὲς μὲν τῶν πατέρων προσέταξαν τῇ δευτέρᾳ καὶ τῇ τετράδι Ἀσιτίαν, ἐκτὸς τῶν ἀρρώστων, γ' καὶ ε' εἰσιέναι ἐν τῇ τραπέζῃ καὶ ἐσθίειν ἄρτον καὶ πίνειν εὐκρατον καὶ πλεον οὐδέν, οὔτε γὰρ λειτουργοῦσι προηγιασμένα ²⁾ τῇ δ', ἄλλοι δὲ δευτέρᾳ εἶπον Ἀσιτεῖν, τρίτῃ δὲ εἰσιέναι ἐν τῇ τραπέζῃ ἀπὸ τοῦ παραθύρου τοὺς βουλομένους καὶ ἐσθίειν ἄρτον ³⁾ καὶ πίνειν εὐκρατον, τῇ δὲ δ' λειτουργεῖν καὶ ἀνοίγειν τὴν τράπεζαν καὶ ἐσθίειν κόκκους ἐφθούς καὶ ἄρτον καὶ πίνειν εὐκρατον, τῇ δὲ ε' ποιεῖν τοὺς βουλομένους, ὥς καὶ τῇ γ', τῇ δὲ παρασκευῇ λειτουργεῖν προστάσσουσι καὶ ἀμφοτέροι καὶ ἀνοίγειν τράπεζαν καὶ ἐσθίειν κοκκία ἐφθά, ἡ ὀπωρικὰ μαγειρευτὰ καὶ ἀλμέαν χωρὶς ἐλαίου, καὶ πίνειν εὐκρατον. Καὶ ταῦτα μὲν παρ' ἀμφοτέροις ὀρισθέντα περὶ τῆς α' ἐβδομάδος, ἐξῆς δὲ προστάσσουσιν, οὕτω λέγοντες· ἀπὸ τῆς β' τῆς δευτέρας ἐβδομάδος καθ' ἐκάστην ἐσθίομεν, δευτέραν μὲν καὶ τετραδοπαρασκευὴν κοκκία ἐξεστά καὶ λάχανα ὡμὰ ἢ ἐλαίας, τρίτῃ δὲ καὶ ε' ὄσπριον ἢ λάχανον μαγειρίαν, χωρὶς ἐλαίου, καὶ οὕτω διαιτῶμεθα δι' ὅλης τῆς ἁγίας μ' μέχρι τῆς παρασκευῆς τοῦ Λαζάρου· πᾶ-

¹⁾ Нѣтъ ²⁾ Нѣтъ ³⁾ κόκκους ἐφθούς καὶ ἄρτον, εὐκρατον, τῇ δὲ ε' ποιεῖν τοὺς βουλομένους ὥς καὶ τῇ τρίτῃ.

σαν γάρ τεσσαρακοστήν οὔτε ἔλαιον ἐσθίμεν, οὔτε οἶνον πίνομεν, ἄνευ σαββάτου καὶ κυριακῆς καὶ τινων ὠρισμένων ἡμερῶν, λέγω δὲ τῆς Εὐρέσεως τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου, τῇ μνήμῃ τῶν ἀγίων μ', τῇ δ' τῆς μεσσηστῆς, τῇ ε' τοῦ μεγάλου κανόνος, καὶ ὅτε ψάλλεται ἡ ἀκάθιστος. Ἰχθὺν δὲ ἐν ὅλῃ τῇ μ' οὐκ ἐσθίμεν, πλὴν τῆς ἐορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ μόνον. Τῇ δὲ ἀγία καὶ μεγάλη ἐβδομάδι ξηροφαγοῦμεν ¹⁾). Τῷ δὲ ἀγίῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ, μετὰ δ' ὥραν τῆς νυκτός καὶ τὴν τῆς ἀκολουθίας συμπλήρωσιν ἐσθίμεν ἄρτον καὶ οἶνον πρὸς βραχὺ διὰ τὸ μὴ καταβαρῆναι τὴν διάνοιαν· καὶ οὕτω μὲν ὁ παρὰδοθεὶς τύπος τῷ κοινῷ καὶ τῇ τραπέζῃ τῶν ἀδελφῶν διὰ παντός τοῦ ἐνιαυτοῦ.

Περὶ δὲ συμμετρίας καὶ φιλοτιμίας τῶν τὸ πλεῖον κοπιῶντων, ἀκούσον τί λέγουσιν, ἀδελφέ. Ἀπὸ τῇ β' τῆς β' ἐβδομάδος τῆς μεγάλης μ' μετὰ τὸ σήμετρον, τὴν πρώτην ὥραν ἀπέρχονται οἱ τεταγμένοι εἰς τὰς ἐξωδουλείας ἕκαστος εἰς τὴν ἰδίαν διακονίαν, καὶ οἱ μὲν πλησίον τῆς μονῆς κάμνοντες ἀθροίζονται ἐν τῇ δοξολογίᾳ τοῦ λυχνικοῦ καὶ εἰσέρχονται εἰς τὴν τράπεζαν, οἱ δὲ μήκοθεν ἀπερχόμενοι λαμβάνουσιν ἄρτον καὶ ἐσθίουσιν αὐτὸν ἀπὸ ἑκτῆς ὥρας μετὰ ὕδατος ποτοῦ, τῇ δὲ ἐσπέρᾳ παραγενομένοις παριτίθεται αὐτοῖς, εἴ τι κατὰ τὸ ἄριστον ἐβρώθη ἐν τῇ τραπέζῃ, τοῖς δὲ χαλκεῦσι καὶ βορδοναρίοις, ναυπηγοῖς τε καὶ ξυλουργοῖς, ἐὰν κάμνωσιν, δίδεται ἀπὸ ς' ὥρας ἄρτος καὶ οἶνος ἀνὰ κράσεων ²⁾) δύο, τῇ γ' καὶ τῇ ε', τῇ γάρ β' καὶ τῇ τετραδοπαρασκευῇ οὐδενὶ δίδεται οἶνος, πλὴν τῶν ἀσθενούντων. Μετὰ δὲ τὸ παρελθεῖν τὴν ἀγίαν μ' λαμβάνουσιν οἱ προδεδηλωμένοι διακονηταὶ πρὸ τοῦ ἀρίστου ἄρτον καὶ πρὸς ἓν κρασοβόλιον, ὡσαύτως καὶ οἱ ἀμπελουργοὶ ὅτε κλαδεύουσι καὶ κατὰ τὸν βλαστολογητὸν καὶ οἱ ἐν τῷ μαγκανίῳ, ὅτε ἔχουσι ζύμην, τὸ αὐτὸ λαμβάνουσιν ἐν κρασοβόλιον. Ἐν δὲ τῇ μ' τῶν ἀγίων ἀποστόλων καὶ τῶν Χριστουγέννων, οὐδεὶς λαμβάνει τῇ δ' καὶ παρασκευῇ οἶνον, πλὴν τῶν ἀσθενούντων καὶ περὶ ὧν ὁ ἡγούμενος οἰκονομήσει. Καὶ τῇ μὲν νηστείᾳ τῶν ἀγίων ἀποστόλων, δις ἐσθίμεν τῆς ἡμέρας καὶ δίδεται τοῖς διακονηταῖς τῇ β' καὶ τῇ γ' καὶ τῇ ε' πρὸς ἓν κρασοβόλιον, τῇ δὲ μ' τῶν Χριστουγέννων, τῇ μὲν δ' καὶ παρασκευῇ, ὡς εἴρηται, οὐ λαμβάνουσι, ταῖς δὲ λοιπαῖς τρισὶν ἡμέραις, ὅτε

¹⁾ ἐκτός τῆς μεγάλης πέμπτης. Ἐν ταύτῃ καταλύομεν εἰς οἶνον καὶ ἔλαιον ²⁾ κρασοβολίων.

μὲν μονοσιτοῦμεν, δίδονται τοῖς προειρημένοις διακονηταῖς χαλκεῦσι καὶ βορδοναρίοις, ξυλουργοῖς τε καὶ ναυπηγοῖς ἀνά κρασίων δύο. "Οτε δὲ ἐπιστῇ μνήμη ἁγίων, ὧν τὰς καταλύσεις ἐγγράφως ἐθέμεθα καὶ παρατίθεται δις ἡ τράπεζα, τηνικαῦτα πρὸς ἓν κρασοβόλιον λαμβάνουσι ¹⁾ πρὸ τοῦ γεύματος, ἐν ὧν δὲ τῷ χρόνῳ, ὅτε οὐκ ἔχουσι κάματον, ἀρκεῖσθωσαν εἰς τὴν κοινὴν δίαίταν τῆς ἀδελφότητος. Οὕτω τοίνυν παρέδωκαν ἡμῖν οἱ πατέρες κατὰ τὴν ἤδη ῥηθεῖσαν διάταξιν, ἀδελφέ, καὶ οὕτω παρελάβομεν ἡμεῖς, οἱ ἀσθενεῖς, δυνατοὶ δὲ δυνατῶς ἐτασθῆσονται.

Καὶ μὴ τις ταῦτα καταμεμφέσθω, ὡς τῆς ἀποστολικῆς ἀκριβείας καθυστερίζονται καὶ ἀποδέονται, ἀλλ' ἐκεῖνο σκοπεῖτω, ὅτι πρῶτον μὲν διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς καθ' ἡμᾶς γενεᾶς τοῦ δικαίου μικρὸν ὑπεχάλασαν, δεύτερον δὲ, ὅτι τὸ πλεῖον ἄνωθεν ἐν τῇ οἰκονομίᾳ τῶν ἡγουμένων κεῖται, πλὴν ὅτι καὶ πρὸς τοὺς θείους κανόνας κατηκολούθησαν, ἐξ ὧν καὶ τὰς ἀφορμὰς ἐξελάβοντο, δῆλον ἐντεῦθεν. Οἱ γὰρ θεοὶ μαθηταὶ καὶ ἀπόστολοι ἐν τῷ περὶ διδασκαλίας αὐτῶν λόγῳ τάδε διέταξαντο, λέγοντες· ἔνοχος ἁμαρτίας ἐστὶν ὁ τὴν κυριακὴν νηστεύων, ἡμέραν ἀναστάσεως οὖσαν, ἢ τὴν πεντηκοστὴν, ἢ ὅλως ἡμέραν ἑορτῆς κατηφεῖν· ὅτι δὲ καὶ αὐτοὶ οὗτοι οἱ θεοκήρυκες τὰς τῶν ἁγίων μνήμας ἐπίσης ταῖς δεσποτικαῖς ἑορταῖς τιμᾶσθαι προστάσσουσι, πρόδηλον· ἐν γὰρ τῷ περὶ ἀργίας λόγῳ, ἀρξάμενοι καὶ ἀριθμήσαντες τὰς δεσποτικὰς ἑορτάς, λέγω δὴ τὴν τῶν Γενεθλίων, τὴν τῶν Φώτων, τὴν ἐβδομάδα τοῦ σωτηρίου πάθους τοῦ Χριστοῦ, τὴν Ἀνάληψιν καὶ τὴν Πεντηκοστὴν, εὐθέως εἰσάγουσι καὶ τὰς τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ μαρτύρων μνήμας, τὴν τε τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου καὶ τῶν λοιπῶν. Καὶ πάλιν εἰς κγ' κανόνα ὀρίζουσι· μὴ νηστεύειν ἐν ἑορτῇ, εἰ μὴ δι' ἄσκησιν, ὡσαύτως ἢ ἐν Γάγγρα ἁγία σύνοδος καταμέμφεται τοὺς μὴ προσιεμένους τὰς τῶν ἁγίων συνάξεις καὶ τὰς δι' αὐτοὺς γινομένας ἀγάπας καὶ λειτουργίας· σύναξεις δὲ ἁγίου οὐκ ἂν ποτε γένηται, εἰ μὴ κατάλυσιν νηστείας διὰ Κύριον ἐπακολουθήσει· ἐνθεν δείκνυται, ὡς οὐχ ἀπλῶς καὶ ἀσκόπως ἔγραψαν οἱ μεταγενέστεροι πατέρες. Εἰ τοίνυν πιστεύομεν, ὅτι Πνεύματι θείῳ κινούμενος ἔγραψεν ὁ Στουδίτης καὶ οἱ κατ' αὐτόν, ἀνεξετάστως τὰ παρ' αὐτῶν παραδεδόμενα παραδεχόμεθα, εἰ γὰρ καὶ οἱ προγενέστεροι τούτων οὐδὲν ἐξηγήσαντο, θαυμαστὸν οὐδέν. Ὁφείλει

¹⁾ ἂν κάμνουσι λόγῳ καὶ πλεῖον οὐδέν. Ἀπὸ δὲ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως ἕως τυρινῆς τὸ αὐτὸ ἐν κρασοβόλιον λαμβάνουσιν.

τοῖνον ἕκαστος τῶν ἐν κοινοβίοις οὕτω φρονεῖν καὶ ποιεῖν, καὶ εἰ μὲν ἄνωθεν ὅλως κέκτηται ἢ μονὴ παρὰ τῶν κτιτόρων τύπον ἔγγραφον. ἔπεσθαι δεῖ τούτῳ, εἰ δὲ μή, ἔστω ὁ ἡγούμενος τύπος, εἰ ὅλως ἔχει φρόνημα κατὰ Κύριον· οὐ γὰρ ἀφ' ἑαυτοῦ τι πάντως λαλήσει, ἀλλ' ἢ ἀπὸ τῶν θείων κανόνων, ἀπειὴ γὰρ τῷ τοιούτῳ, εἰ δὲ κατεγνωσμένῳ λέγειν καὶ τυπεῖν καὶ πράττειν, οὐ γὰρ δίκαιον πείθεσθαι τῷ τοιούτῳ· εἰ δὲ μὴ οὕτω βουλόμεθα πράττειν, τίς ἡμῖν χρεῖα (εἰς) κοινόβιον εἰσιέναι καὶ ὑπὸ χεῖρα τελεῖν καὶ συνθήκας περὶ τούτου διδόναι ὑπὸ μάρτυρι τῷ Θεῷ καὶ τοῖς ἐκλεκτοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ, εἴ γε μέλλοιμεν ὕστερον ἰδίας νηστείας καὶ καταλύσεις ἐφευρίσκειν καὶ ταραχὰς φέρειν ἐν τῷ κοινοβίῳ· μεῖζον γὰρ τοῦ κατορθώματος τὸ πλημμελούμενον ἔσομεν, ὡς ὁ Μέγας ἔφη Βασίλειος¹⁾, εἰ μὴ τι γε τῇ συμβουλῇ τοῦ προεστῶτος γένηται· ἀνάγκη γὰρ ἐστὶν εἶναι μονὴν τινα καὶ ἡγουμενεῖον καὶ φυλάττειν τὰς ἄνωθεν πατρικὰς παραδόσεις τὰς τε περὶ νηστείας καὶ πάσης ἄλλης πνευματικῆς καταστάσεως, εἰ δὲ μὴ οὕτως, οὐ καλεῖται μοναστήριον, ἀλλ' ἄλλό τι. Τὰ δὲ περὶ τῆς ἐξαγορίας, πάλαι ὑπὸ τῶν πατέρων παρεδόθη, ἵνα πάντες οἱ ἐν ἐνὶ μοναστηρίῳ ὄντες τῷ ἡγουμένῳ ἐξαγγέλλωσι τοὺς ἰδίους λογισμοὺς καὶ τὰς πράξεις. Εἰ δὲ τυχὸν ὁ ἡγούμενος διὰ τινα αἰτίαν οὐ βούλεται, παραπέμπει τούτους εἰς ἕτερον, κατὰ δεύτερον λόγον, ὃν ἂν καὶ βούλεται, εἴτε ἔσωθεν τῆς μονῆς αὐτοῦ, εἴτε καὶ ἔξωθεν προσκαθήμενον. Καὶ ἐφ' ὅσον μὲν χρόνον ἔστι τις ἐν ἐπιτιμίῳ, ἐνηλλαγμένος πρὸς τοὺς λοιποὺς ἀδελφοὺς διαιτηθήσεται²⁾ ἐν τε βρώσει καὶ πόσει πολὺ ἢ ὀλίγον παρὰ τοὺς ἄλλους, τῇ εἰδήσει μέντοι τοῦ ἡγουμένου· ἄλλη γὰρ φησὶν, ἢ τοῖς ἀνευθύνοις, καὶ ἄλλη ἢ τοῖς ὑπευθύνοις ἀρμόζουσα ἐγκράτεια, πληρώσας δὲ τὸν χρόνον τῆς ἐπιτιμήσεως αὐτοῦ, ἐλύηται καὶ αὐτὸς καὶ ἀρκεσθήσεται τῷ τύπῳ καὶ διαίτῃ τῆς μονῆς, ἵνα ᾧσι πάντες τὸ ἐν φρονοῦντες καὶ πράττοντες καὶ μὴ λέγοντες Παύλῳ καὶ Ἀπολλῶ, ἀλλὰ τοῦ ἐνὸς ποιμένος καὶ ὁδηγοῦ, τοῦ ἐντάλματα τοῦ θείου νόμου ἐν στόματι φέροντος καὶ ψυχῇ. Οἱ δὲ ὑπὸ χεῖρα μὴ ὄντες ἡγουμένου, μηδὲ ἐπὶ τὸ αὐτὸ ζῶντες, ἀλλὰ καθ' ἑαυτούς, ἄδειαν ἔχουσιν ἀνατίθεσθαι τοὺς ἑαυτῶν λογισμοὺς πρὸς ὅντινα βούλονται, οἷτινες καὶ μᾶλλον ἀκριβεστέρως ὀφείλουσι ζῆν καὶ μὴ ἐρευνᾶν ἀγίων μνήμας καὶ πανηγύρεις καὶ καταλύσεις, ἀλλὰ

1) Ὁ τῆς Κλίμακος καὶ ὁ Μέγας Βασίλειος 2) τίς τῶν ἀδελφῶν ἐνηλλαγμένως διαιτηθήσεται.

τὰς ἀκριβεστέρας πατρικὰς ¹⁾ διατάξεις καὶ κατ' ἐκείνας, ὅση δύναμις, ἄνευ ἀσθενείας πολιτεύεσθαι.

Τοῖς γὰρ ὑποτασσομένοις ὁ ἡγούμενος ἀρκέσει εἰς κανόνα διαίτης καὶ ἐργασίας ἄλλης πνευματικῆς, ὅτι τὸ δεσμεῖν καὶ λύειν, ὅπερ τοῖς ἀποστόλοις παρὰ Χριστοῦ, καὶ τῷ τοιούτῳ ἐπίσης διδόνται, εἴπερ ἔστιν ἡγούμενος καὶ μὴ τὸ ἐναντίον ἀγόμενος, ὡς λόγον μέλλων ὑφέξειν ὑπὲρ αὐτῶν ἐν καιρῷ δικαιοκρισίας τῷ Θεῷ, εἰ καὶ αὐτοὶ καλῶς καὶ ἀνοθεύτως ὑποτάσσονται καὶ τὴν ὑπακοὴν καὶ πίστιν, ὡς δεῖ συνεισφέρειν· καθ' ὅσον γάρ, φησί, τὸ πρόβατον τῷ ποιμένι ἀκολουθεῖ κατὰ τοσοῦτον ὑπὲρ αὐτοῦ τῷ οἰκοδεσπότῃ ἀπολογήσεται. Καὶ τοῦτο δὲ ὀφείλομεν πάντες τηρεῖν, ὡς μήτε ἀκριβεῖς τηρηταὶ φαίνεσθαι τῶν κανονικῶν διατάξεων, μήτε πάλιν ἀκαίρως συγκαταβαίνειν καὶ ἀσκόπως προστάσσειν τοῖς ὑφ' ἡμᾶς καταλύειν. Πρὸς τούτοις ²⁾ δὲ καὶ ἐκεῖνο σκοπεῖν ³⁾ ὀφείλομεν ⁴⁾, ὅτι πάντας ἐπίσης διαιτᾶσθαι ἀδύνατον· τοῦτο γὰρ σαφῶς ὑπέδειξεν ὁ κατὰ τὸν μέγαν Παχώμιον ἄγγελος καὶ οἱ θεοὶ πατέρες, διὰ τε ἡλικίαν καὶ ἀνατροφὴν καὶ ἔξιν σώματος (τοιάνδε ἢ τοιάνδε) καὶ κόπον καὶ ὁδοιπορίαν καὶ ἥθος, ἔν' οὕτως εἴπω· καθὼς γὰρ φησιν ὁ μέγας Βασίλειος, σωμάτων πρὸς σώματα τοσαύτην ἂν τις εὔροι τὴν διαφορὰν, ὅσον χαλκοῦ καὶ σιδήρου πρὸς τὰ φρυγανώδη τῶν ξύλων, καὶ αὐθις ὁ αὐτὸς φησίν, ἐνὶ μὲν κανόνι τῆς τροφῆς περιλαμβάνεσθαι πάντας ἀδύνατον, τὴν δὲ κρίσιν τούτων ἀφίεμεν τοῖς τὴν οἰκονομίαν τεταγμένοις. Καὶ οἱ πλείονες δὲ τῶν πατέρων τὴν συγκατάβασιν εἰς τοὺς ἀσθενεῖς τῇ ψυχῇ ἐνεδείξαντο. Λέγει γὰρ τις τῶν δοκιμωτάτων σκητιωτῶν γερόντων, ὅτι εἰς τοσαύτην χλιαρότητα θεωροῦμεν καταπεπτωκότας τινάς, ὥστε τοὺς πατέρας παρακαλεῖν αὐτοὺς πρᾶυτέροις ὑπομνήσεσιν, ἀντὶ μεγάλων κατορθωμάτων ἡγεῖσθαι ⁵⁾ τὸ μὴ καταλιμπάνειν τὰ μοναστήρια καὶ ὁπωσδήποτε ⁶⁾ μόνον καθέζεσθαι, ἵνα μὴ περιερχόμενοι καὶ ῥεμβόμενοι εἰς ταχύτερα καὶ ὀλεθριώτερα ἐλαττώματα κατασυρῶσι, μέγα δὲ αὐτοῖς ὑπάρχειν κατόρθωμα οἱ γέροντες ἡγοῦνται, εἰ μόνον μετὰ οἰασδήποτε χαυνότητος καὶ ἀδρανείας καρτερῶσιν ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ τοῖς μοναστηρίοις· καὶ ταῦτα μὲν οἱ γέροντες. Πρόσχωμεν δὲ καὶ ἡμεῖς οἱ τινῶν ἄρχοντες καὶ διδάσκοντες, μήπως ἐκ τῆς ἡμῶν ἀκαιροδικαιοσύνης πλεονεκτηθῇ Θεὸς καὶ ζημιωθῇ τὸ κεφάλαιον αὐτὸ τοῦτο· Τὴν σωτηρίαν τῶν ἐπιστρεφόντων· οὐ γὰρ δεῖ ἡμᾶς

¹⁾ πνευματικὰς

²⁾ НѢТЬ πρὸς τούτοις δὲ καὶ

³⁾ σκοπεῖσθαι

⁴⁾ НѢТЬ

⁵⁾ НѢТЬ ⁶⁾ НѢТЬ.

πολυπραγμονεῖν, ὡς ἔφθην εἰπών, τὰς δοκούσας εἶναι οἰκονομικὰς συγκαταβάσεις τῶν πατέρων, μήπως καὶ ἐπιτιμίαις ὑποπεσοῦμεθα· οἱ γὰρ ταύταις ἀπειθοῦντες οὐ μόνον ἐπιτιμίαις, ἀλλὰ καὶ ἀναθέματι καθυποβάλλονται, καὶ ὅτι τοῦτό ἐστιν ἀληθές, ἐρευνήσῃ ὁ βουλόμενος τί γέγονεν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Στουδίτου καὶ τοῦ τηνικαῦτα βασιλεύοντος Κωνσταντίνου καὶ τῶν τότε ἁγίων ἱεραρχῶν καὶ εὐρήσῃ με ἀληθεύοντα.

Περὶ δὲ τῶν ἐν μετανοίᾳ, μερικῶς ἐν τοῖς φθάσαιν ὑπομνήσαντες, νῦν διεξοδικώτερον λέγομεν οὐχ ὀριστικῶς, ἀλλὰ γνωμικῶς καὶ συμβουλευτικῶς· οὗτοι γάρ, ὡς οἶμαι, ἐφ' ὅσον χρόνον ἐν τοῖς βαθμοῖς τῶν ἐπιτιμιῶν εἰσίν, ὀφείλουσι νηστεύειν καὶ τὴν δευτέραν ἡμέραν τῆς ἐβδόμαδος· δι' αὐτοὺς γὰρ παρεδόθη ἡ τοιαύτη νηστεία, καθὼς τὸ τῶν Ἱεροσολύμων Τυπικὸν διαγορεύει, καὶ μήτε πᾶσαν τὴν πεντηκοστὴν καταλύειν, μήτε τὰς γονυκλισίας ἀθετεῖν, ὡς οἱ τῶν ἐπιτιμιῶν ἐλεύθεροι, ἀλλ' ἀρκέσει τοῦτοις εἰς κατάλυσιν ἡ τῆς Διακαινησίμου ἐβδόμας καὶ χί διὰ τοῦ ἐνιαυτοῦ Δεσποτικῆς ἑορταί. Ταῦτα μὲν ὡς ἡτήσω, πνευματικὴ ἀδελφέ, κατὰ τὸ ἐν ἡμῖν πεποιήκαμεν, ἐξακολουθήσαντες τοῖς τυπικοῖς τῶν πατέρων καὶ ἄλλαις θείαις γραφαῖς καὶ ἐκεῖθεν τὰς ἀφορμὰς ἐναρξάμενοι. Εἰ δὲ παρὰ ταῦτα σαφέστερόν τι καὶ πιθανώτερον τῷ ἐρευνῶντι ποιηθήσεται, μυσταγωγήσεις ἡμῖν τοῦτο διὰ γραφῆς καὶ δεξιόμεθα καὶ ἀποδεξιόμεθα τοῦτο, εὐσεβῶς νοοῦμενον καὶ λεγόμενον. Γέγραφα δέ σοι καὶ περὶ τῶν διὰ τοῦ ἐνιαυτοῦ παντὸς Δεσποτικῶν ἑορτῶν καὶ τῆς Θεομήτορος, ὡσαύτως περὶ ἐπισήμων ἁγίων, τὰς ἡμέρας ἐκάστου μηνός, ἐν αἷς αἱ διάφοροι καταλύσεις τῶν νηστειῶν γίνονται καὶ ἀργίαι τῶν ὥρων καὶ τῶν γονυκλισιῶν. Εἰσὶ δὲ ἕτεροι ἑορταζόμενοι ἅγιοι ἐν τοῖς συναξαρίοις, ὡς ἄνωθεν ἔφημεν, ἀλλ' οὗτοι μόνον ἐξελέγησαν ἔχειν ἀργίαν τῶν ἔργων καὶ κατάλυσιν τῆς νηστείας εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον. Ἐν τούτοις τοῖς ἁγίοις εἰσὶ καὶ τινες ἔχοντες ἀργίας πανδῆμους καὶ περιεκτικὰς ἐπίσης ταῖς Δεσποτικαῖς ἑορταῖς, ἀλλὰ διὰ τὸ καὶ τοὺς μεσίτας ἀργεῖν ἐν ταύταις ἐτέθησαν καὶ οὐ διὰ τὸ καταλύειν τὴν νηστείαν εἰς ὀψάριον· ἔλαιον γὰρ καὶ οἶνον ἐν τούτοις φαγούμεθα καὶ πίνουμεθα, ὡς καὶ ἐν τοῖς μεγάλοις ἁγίοις. Περὶ δὲ γονυκλισιῶν δεῖ εἰδέναι, ὅτι ἐν μὲν ταῖς δεσποτικαῖς ἑορταῖς καὶ τῆς Θεομήτορος καὶ δι' ὅλης τῆς πεντηκοστῆς οὔτε κοινῶς, οὔτε ἰδίᾳ τελοῦνται, ἐν δὲ ταῖς μεθεόρτοις ἡμέραις τῶν ἑορτῶν ¹⁾ τελοῦνται ἐν τοῖς κελλίοις καὶ ἐν τοῖς Θεοφανείοις, ὡσαύ-

¹⁾ Καὶ εἰς τὰ Θεοφάνεια καὶ εἰς τὴν μνήμην ὑποτεταγμένων ἁγίων, ἐν τῷ κοινῷ μὲν τελοῦνται, ἰδίᾳ δὲ ποιούμεν.

τως καὶ ἐν ταῖς μνήμας τῶν ὑποτεταγμένων ἁγίων, ἐν τῷ κοινῷ μὲν οὐ τελοῦνται, ἰδία δὲ ποιῶμεν ἕκαστος.

[Л. 237). Μὴν Σεπτέμβριος ¹⁾ ἔχει ἡμέρας λ', ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας ιβ' καὶ ἡ νύξ ὥρας ιβ'.

Ἀρχὴ τῆς ἰνδίκτου καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Συμεῶν ἀργία τῶν μοναχῶν καὶ κατάλυσις εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον ²⁾).

6. Τὸ θαῦμα τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ· ἀργία τῶν μοναχῶν καὶ κατάλυσις ἐλαίου καὶ οἶνου ³⁾).

8. Ἡ γέννησις τῆς Θεοτόκου· ἀργία πάντων καὶ κατάλυσις εἰς πάντα καί, ἕως οὗ ἀποδοθῇ ἡ ἑορτή, καταλύομεν τὴν νηστείαν εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον, σχολὴν ⁴⁾ δὲ τῶν ἔργων οὐκ ἔχομεν.

13. Ἡ μνήμη τῶν ἐγκαινίων· ἀργία τῶν μοναχῶν καὶ κατάλυσις ἐλαίου καὶ οἶνου ⁵⁾).

14. Ὑψωσις τοῦ τιμίου Σταυροῦ· ἀργία πάντων καὶ κατάλυσις εἰς πάντα καὶ ἕως οὗ ἀποδοθῇ ἡ ἑορτή, καταλύομεν εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον, σχολὴν δὲ τῶν ἔργων οὐκ ἄχομεν, εἰ μὴ συμβῇ ⁶⁾ διὰ μέσου ἐγγράφως ἀργία.

20. Τοῦ ἁγίου Εὐσταθίου· ἀργία τῶν μοναχῶν καὶ κατάλυσις ἐλαίου καὶ οἶνου.

23 ⁷⁾. Ἡ σύλληψις τοῦ Προδρόμου· ἀργία τῶν μοναχῶν καὶ κατάλυσις ἐλαίου καὶ οἶνου.

24. Τῆς ἁγίας πρωτομάρτυρος Θέκλης· ἀργία τῶν μοναχῶν καὶ κατάλυσις ἐλαίου καὶ οἶνου.

26. Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου· ἀργία τῶν μοναχῶν καὶ κατάλυσις ἐλαίου καὶ οἶνου.

Μὴν Ὀκτώβριος ⁸⁾ ἔχει ἡμέρας λα', ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας ια' καὶ ἡ νύξ ὥρας ιγ'.

6. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Θωμᾶ ὁμοίως ⁹⁾.

18 ¹⁰⁾. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ ὁμοίως.

23. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου· ἀργία καὶ κατάλυσις ὁμοίως.

¹⁾ Варианты по Типик. ркп. моей библи. 1528 года. О количествѣ дней каждаго мѣсяца и количествѣ часовъ каждаго дня и каждой ночи въ этомъ Типиконѣ не говорится ²⁾ прибавлено: ἀπὸ τὸ ἥμισυ τῆς ἡμέρας ³⁾ прибавлено: ἕως τοῦ ἀρίστου ⁴⁾ ἀργίαν—слово, замѣняющее почти вездѣ: σχολήν ⁵⁾ καὶ κατάλυσις ὁμοῦ ⁶⁾ конца нѣтъ ⁷⁾ нѣтъ чиселъ 23, 24, 26 ⁸⁾ нѣтъ указанія на количество часовъ дня и ночи ⁹⁾ ἀργία τῶν μοναχῶν καὶ κατάλυσις ὁμοῦ ¹⁰⁾ Нѣтъ 18 и 23 чиселъ.

26. Τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Δημητρίου· ἀργία πάντων καὶ κατάλυσις ἐλαίου καὶ οἴνου.

Μὴν Νοέμβριος ἔχει ἡμέρας λ', ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας ι' καὶ ἡ νύξ ὥρας ιδ' ¹⁾.

8. Ἡ Σύναξις τῶν ἀσωμάτων· ἀργία τῶν μοναχῶν καὶ κατάλυσις ἐλαίου καὶ οἴνου.

13. Τοῦ Χρυσοστόμου· ἀργία ²⁾ ὡσαύτως.

14. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Φιλίππου· ἀργία πάντων καὶ κατάλυσις εἰς πάντα ³⁾.

16. Τοῦ ⁴⁾ ἁγίου ἀποστόλου Ματθαίου· ἀργία τῶν μοναχῶν καὶ κατάλυσις ἐλαίου καὶ οἴνου.

21. Ἡ ἐν τῷ ναῷ εἴσοδος τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου· ἀργία πάντων καὶ κατάλυσις εἰς ὀψάριον. Αὕτη ἡ ἡμέρα ἔχει μεθέορτον, καὶ ὁ βουλόμενος καταλύει εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον.

λ'. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἀνδρέου· ἀργία τῶν μοναχῶν καὶ κατάλυσις ἐλαίου καὶ οἴνου.

Μὴν Δεκέμβριος ⁵⁾ ἔχει ἡμέρας λα', ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας θ' καὶ ἡ νύξ ὥρας ιε'.

6. Τοῦ ὁσίου ⁶⁾ πατρὸς ἡμῶν Νικολάου· ἀργία πάντων καὶ κατάλυσις ἐλαίου καὶ οἴνου.

9. Ὅτε ⁷⁾ συνελήφθη ἡ ὑπεραγία Θεοτόκος· ἀργία καὶ κατάλυσις ὁμοίως.

13. Τοῦ ἁγίου Εὐστρατίου· ὡσαύτως ⁸⁾.

17. Τῶν ⁹⁾ ἁγίων τριῶν παίδων· ὁμοίως.

20. Τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου τοῦ Θεοφόρου· ἀργία καὶ κατάλυσις ὁμοίως.

24. Τῇ παραμονῇ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως ¹⁰⁾· εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον, μονόσιτον δὲ κᾶν σάββατον κᾶν κυριακήν.

25. Ἡ γέννησις τοῦ Κυρίου ¹¹⁾ καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ἀργία πάντων καὶ κατάλυσις εἰς πάντα.

26. Τῇ ἐπαύριον ὡσαύτως ¹²⁾. Ἀπὸ δὲ τῆς κς', ἕως οὗ ἀποδοῦναι

¹⁾ Нѣтъ этого замѣчанія и памяти 8 числа ²⁾ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου· ἀργία τῶν μοναχῶν καὶ κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου ³⁾ ὁμοῦ ⁴⁾ Нѣтъ этой памяти ⁵⁾ Нѣтъ указанія на часы ночи и дня, но есть прибавка: «τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα· καταλύομεν ὁμοῦ ⁶⁾ τοῦ ἁγίου Νικολάου ⁷⁾ Ἡ σύλληψις τῆς ἁγίας Ἀννης· ἀργία τῶν μοναχῶν, κατάλυσις ἐλαίου καὶ οἴνου ⁸⁾ ἀργία καὶ λύσις ὁμοῦ ⁹⁾ Нѣтъ 17 и 20 чиселъ ¹⁰⁾ τῶν Χριστουγέννων· ἀργία καὶ λύσις ¹¹⁾ τὰ Χριστούγεννα ¹²⁾ τῶν Χριστουγέννων ὁμοίως.

ἡ ἑορτὴ τῶν Φώτων, καταλύομεν, καθὼς προαιρεῖται τις· ἐν γὰρ τῇ ἐκάστου γνώμῃ ἐστὶ τὸ ἀπέχεσθαι τυροῦ καὶ ὠοῦ ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν Ἐπιφανείων, ὥσπερ καὶ ἐν ταῖς τῆς πεντηκοστῆς ἡμέραις, ὡς ἔφημεν· σχολάζομεν δὲ καὶ ἀπὸ τῶν ἔργων, ὅτε τύχη ἡμέρα ἀργίας ἐγγράφως ¹⁾).

Μὴν Ἰαννουάριος ἔχει ²⁾ ἡμέρας λ', ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας ι' καὶ ἡ νύξ ὥρας ιδ'.

1. Ἡ περιτομὴ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου Βασιλείου· ἀργία καὶ κατάλυσις πάντων.

5. Τῇ παραμονῇ τῶν Φώτων· ἀργία ³⁾ τῶν μοναχῶν καὶ κατάλυσις ἐλαίου καὶ οἴνου.

6. Ἡ ἑορτὴ τῶν Φώτων· ἀργία καὶ κατάλυσις πάντων.

7. Ἡ σύναξις τοῦ Προδρόμου· ὁμοίως ⁴⁾).

16. Τῆς τιμίας ἀλύσεως ⁵⁾ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Πέτρου· ἀργία τῶν μοναχῶν ἕως ἀρίστου καὶ κατάλυσις ἐλαίου καὶ οἴνου.

17. Τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου· ὁμοίως ⁶⁾).

18. Τῶν ⁷⁾ ἁγίων Ἀθανασίου καὶ Κυρίλλου· ὡσαύτως.

21. Τοῦ ἁγίου Εὐθυμίου· ὁμοίως ⁸⁾).

25. Τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου· ὡσαύτως ⁹⁾).

27. Τοῦ Χρυσοστόμου· ὁμοίως ¹⁰⁾).

Μὴν Φεβρουάριος ἔχει ¹¹⁾ ἡμέρας κη', ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας ια', ἡ νύξ ὥρας ιγ'.

2. Ἡ Ἑπαπαντὴ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ἀργία πάντων καὶ κατάλυσις πάντων. Αὕτη, εἰ τύχοι ἔξωθεν τῆς μ', ἔχει καὶ μεθέορτον ἡμέραν καὶ κατάλυσις ἐπίσης δεσποτικαῖς ¹²⁾ ἑορταῖς, ἔσωθεν δὲ αὐτῆς ἡ ἡμέρα ἑορτάζεται.

3. Τοῦ ἁγίου Συμεὼν τοῦ Θεοδόχου· ἀργία ¹³⁾ τῶν μοναχῶν καὶ κατάλυσις ἐλαίου καὶ οἴνου.

8. Τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τοῦ Τήρωνος ¹⁴⁾· ὁμοίως.

24. Εἰς τὴν εὐρεσιν τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου· ὡσαύτως ¹⁵⁾).

¹⁾ Прибавлено: Τοῦ ἁγίου Στεφάνου· ἀργία καὶ κατάλυσις ἐλαίου καὶ οἴνου ²⁾ НѢТЬ указанія на число дней и часовъ дня и ночи. ³⁾ ἀργία καὶ κατάλυσις ἐλαίου, μονασιτοῦμεν ⁴⁾ ἀργία πάντων καὶ κατάλυσις εἰς πάντα ⁵⁾ ἀργία τῶν μοναχῶν καὶ κατάλυσις ἐλαίου ⁶⁾ ἀργία καὶ λύσις ἐλαίου ἕως ἀρίστου ⁷⁾ НѢТЬ ЭТИХЪ ПАМЯТЕЙ ⁸⁾ ἀργία καὶ λύσις ἐλαίου ⁹⁾ тоже ¹⁰⁾ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου· ἀργία καὶ κατάλυσις ὁμοίως ¹¹⁾ НѢТЬ ¹²⁾ τῶν ἄλλων ¹³⁾ ἀργία καὶ κατάλυσις ἐλαίου ¹⁴⁾ τοῦ Στρατηλάτου· ἀργία ὁμοίως ¹⁵⁾ ἀργία καὶ κατάλυσις ἐλαίου

Μὴν Μάρτιος ἔχει ἡμέρας ¹⁾ λα', ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας ιβ' καὶ ἡ νύξ ὥρας ιβ'.

25 ²⁾). Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου· ἀργία πάντων καὶ κατάλυσις εἰς ἰχθύας ³⁾).

Μὴν Ἀπρίλιος ἔχει ἡμέρας ⁴⁾ λ', ἡ ἡμέρα ἔχει ιγ' ὥρας καὶ ἡ νύξ ὥρας ια'.

23. Τοῦ ἁγίου ⁵⁾ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου· ἀργία πάντων καὶ κατάλυσις πάντων, ἐπειδὴ ν' καὶ ἐν τῇ ἐκάστου γνώμῃ κεῖται.

25. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Μάρκου· ὁμοίως ⁶⁾).

30. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἰακώβου· ὁμοίως ⁷⁾).

Μὴν Μάϊος, ἔχει ⁸⁾ ἡμέρας λα', ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας ιδ', ἡ δὲ νύξ ὥρας ι'.

2. Τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου ⁹⁾ τοῦ μεγάλου· ἀργία καὶ κατάλυσις ¹⁰⁾).

8. Τοῦ ἁγίου ¹¹⁾ ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ παρθένου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου· ὁμοίως.

10. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Σίμωνος, ἐνὸς τῶν ιβ' ¹²⁾· ὁμοίως.

21. Τῶν ἁγίων βασιλέων ¹³⁾ Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης· ὁμοίως.

24. Τοῦ ἁγίου Συμεὼν τοῦ θαυμαστορείτου ¹⁴⁾· ὁμοίως.

Μὴν Ἰούνιος ἔχει ἡμέρας λ' ¹⁵⁾, ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας ιε', ἡ δὲ νύξ ὥρας θ'.

8. Τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τοῦ στρατηλάτου ¹⁶⁾· ἀργία τῶν μοναχῶν καὶ κατάλυσις εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον, εἰ τύχοι τῇ μ' τῶν ἁγίων ἀποστόλων.

11. Τῶν ἁγίων ἀποστόλων Βαρθολομαίου καὶ Βαρνάβα· ὁμοίως ¹⁷⁾).

24. Τὸ γενέσιον τοῦ Προδρόμου· ὁμοίως ¹⁸⁾).

29. Τῶν ἁγίων ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου ¹⁹⁾· κατάλυσις πάντων καὶ ἀργία.

30. Τῶν ἁγίων ιβ' ἀποστόλων· κατάλυσις εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον καὶ ἀργία τῶν μοναχῶν ²⁰⁾).

¹⁾ НѢТЬ ²⁾ Прпѣвлено: Τῶν ἁγίων μ' ἀργία καὶ κατάλυσις ὁμοίως ³⁾ καὶ ἔλαιον καὶ οἶνον ⁴⁾ НѢТЬ ⁵⁾ Τοῦ ἁγίου Γεωργίου· ἀργία καὶ κατάλυσις ἔλαιον καὶ οἶνον ⁶⁾ ἀργία καὶ κατάλυσις ὁμοίως ⁷⁾ ὁμοίως—НѢТЬ ⁸⁾ НѢТЬ ⁹⁾ Ἀθανασίου Ἀλεξανδρείας· ἀργία ὁμοίως ¹⁰⁾ Прпѣвлено: ε'. Τῆς ἁγίας μάρτυρος Εἰρήνης· ἀργία ὁμοίως· τῆς ἁγίας μάρτυρος Φωτεινῆς· ὁμοίως, ὡς βούλει ¹¹⁾ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου· ἀργία πάντων καὶ λύσις, ὡς βούλει ¹²⁾ ἀργία καὶ λύσις ἔλαιον καὶ οἶνον ¹³⁾ ἀποστόλων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης· ἀργία ὁμοίως ¹⁴⁾ ἐν τῷ θαυμαστῷ ὄρει ¹⁵⁾ НѢТЬ ¹⁶⁾ ὁμοίως, а прочихъ словѣ НѢТЬ ¹⁷⁾ ἀργία ὁμοίως ¹⁸⁾ ἀργία πάντων ὁμοίως ¹⁹⁾ ἀργία ὁμοίως ²⁰⁾ НѢТЬ: τῶν μοναχῶν

Μὴν Ἰούλιος ἔχει ἡμέρας λα', ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας ιδ', ἡ δὲ νύξ ὥρας ι'.

1. Τῶν ἁγίων ἀναργύρων ¹⁾ Κοσμά καὶ Δαμιανοῦ· ὁμοίως ²⁾).

8. Τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Προκοπίου· ὁμοίως.

15. Τοῦ ἁγίου ³⁾ Κηρύκου καὶ Ἰουλίττης· ὁμοίως.

20. Τοῦ ἁγίου Ἡλίου τοῦ προσφύτου· ὁμοίως ⁴⁾).

27. Τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος· ἀργία ὁμοίως.

Μὴν Αὐγουστος ἔχει ⁵⁾ ἡμέρας λα', ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας ιγ' καὶ ἡ νύξ ὥρας ια'.

6. Ἡ Μεταμόρφωσις ⁶⁾ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ὁμοίως ταῖς ἄλλαις Δεσποτικαῖς ἑορταῖς.

15. Ἡ Κοίμησις τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου· ὁμοίως ἀργία πάντων καὶ κατάλυσις εἰς πάντα.

29. Ἡ ἀποτομή τοῦ Προδρόμου· ἀργία πάντων καὶ κατάλυσις εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον ⁷⁾).

31. Τῆς τιμίας ζώνης τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ⁸⁾· ὁμοίως.

Ταῦτα μὲν περὶ παντὸς τοῦ ἐνιαυτοῦ. Ἀρχὴ τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς ⁹⁾).

Τῷ σαββάτῳ τῆς τυρινῆς· ἀργία πάντων.

Τῇ δὲ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ μ' ἄγομεν ἀργίαν· ἐν ταύταις ἡ γ' τῇ πρώτῃ ἐβδομάδι ¹⁰⁾. Τῷ πρώτῳ σαββάτῳ τῶν νηστειῶν· ὁμοίως ¹¹⁾. Τῇ δ' ¹²⁾ τῆς μεσσησιμίου· ἀργία πάντων. Τῇ ε' τοῦ μεγάλου κανόνος· ἀργία καὶ κατάλυσις ¹³⁾. Τῷ ἀκαθίστῳ· ὁμοίως ¹⁴⁾. Τῇ ἁγίᾳ μεγάλῃ ε' ἀργία ¹⁵⁾. Τῇ ε' τῆς Ἀναλήψεως· ἀργία πάντων καὶ κατάλυσις πάντων.

Τοῦτο δὲ δεῖ εἰδέναι, ὅτι τὰς καταλύσεις τῆς νηστείας, τὰς ἐν ταῖς τῶν ἁγίων μνήμαϊς ὀηλουμένας, οἱ ἐν τοῖς κοινοβίοις παρατηροῦνται καὶ καταλύουσιν. Αἱ δὲ λαῦραι καὶ πάντες οἱ καθ' ἑαυτοὺς ζῶντες

¹⁾ ἀργία ὁμοίως. По имени святые не называются ²⁾ Прибавлено: β'. Τῆς τιμίας ἐσθῆτος τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου· ἀργία μόνον. ε' τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Ἀθωνίου· ὁμοίως ³⁾ τῶν ἁγίων μαρτύρων Κηρύκου καὶ Ἰουλίττης· ἀργία ὁμοῦ ⁴⁾ ἀργία καὶ λύσις ἐλαίου καὶ οἴνου ⁵⁾ НѢТЬ ⁶⁾ Ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτῆρος· ἀργία καὶ κατάλυσις ὁμοίως καὶ ἕως οὗ ἀποδοθῇ ἡ ἐορτὴ κατάλυσις ἐλαίου καὶ οἴνου, ἀργίαν δὲ τῶν ἔργων οὐκ ἔχομεν ⁷⁾ καὶ οἶνον—НѢТЬ ⁸⁾ ἀργία πάντων ὁμοίως ⁹⁾ Заглавіе отсѣтствуетъ ¹⁰⁾ НѢТЬ и общаго замѣчания, а прямо говорится о сѣдмѣтъ первой недѣли ¹¹⁾ ἀργία πάντων ¹²⁾ НѢТЬ этого дня ¹³⁾ ἐλαίου καὶ οἴνου, εἰ βούλει ¹⁴⁾ Τῇ παρασκευῇ τῆς ἀκαθίστου· ἀργία καὶ κατάλυσις οἴνου ¹⁵⁾ ἀργία καὶ λύσις τῆς νηστείας εἰς οἶνον. На этомъ оканчивается текстъ рукописи 1528 года.

φυλάττειν καὶ νηστεύειν ὀφείλουσι καὶ ἐν μόναϊς ταῖς δεσποτικαῖς ἑορταῖς καταλύειν, ἴσως δέ, εἰ βούλονται, καὶ τῇ ν' καὶ τῷ ὠδοδεκαημέρῳ εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον μόνον ¹⁾).

Ταῦτα πάντα, ἀδελφέ, οὐχ ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν ἐτέθησαν παρ' ἡμῶν, ὡς ἂν τις οἰηθείη, ἀλλὰ διαφοροῖς Τυπικοῖς ἐντυχόντες τὴν πραγματείαν τοῦ λόγου διὰ τὴν ὑπακοὴν ἐποιήσαμεν, σὺ δὲ τὰς συνήθεις εὐχὰς τῷ Θεῷ ὑπὲρ ἡμῶν προσάγων, μὴ διαλίπῃς. Οὐχ ἀμάρτυρον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ ἀπὸ τῶν θείων γραφῶν· ὅσαι γὰρ περιεκτικὰς συνάξεις ἔχουσι τοῦ λαοῦ καὶ ἀναγνώσματα ἀφ' ἐσπέρας καὶ πάλιν ταχύ, Πᾶσα πνοὴ καὶ εὐαγγέλιον, εἰς τάξιν τῶν δεσποτικῶν κεῖνται ἑορτῶν μεγάλων. Τὴν δὲ μεγάλην τάξιν καὶ μικρὰν διδασκόμεθα ἐκ τοῦ Τυπικοῦ τῶν Στουδιτῶν καὶ τοῦ Ἁγίου Ὁρους, πῶς διαφορὰς ἔχει εἰς τε τὰς ὥρας καὶ τὰς μετανοίας καὶ τὸν κάματον. Περὶ τῶν ἑορτῶν, ἐν αἷς φάλλεται τὸ Θεὸς Κύριος, εἰδέναι χρή, ὅτι εἰς τρεῖς τάξεις ἐτέθησαν αἱ ἐνταῦθα ἑορταὶ εἰς μεγάλας, εἰς μέσας καὶ εἰς μικράς.

[л. 239). Ἀρχὴ σὺν Θεῷ τῶν εἰκονισμάτων τοῦ ὅλου χρόνου.

Μὴν Σεπτέμβριος, εἰς τὴν α' τοῦ ἁγίου Συμεὼν εἰκόνα, εἰς τὴν ς' εἰκόνα τοῦ ταξιάρχου Μιχαήλ, εἰς τὴν η' εἰκόνα τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, εἰς τὰς ιθ' τὸν τίμιον Σταυρόν, εἰς τὰς ις' εἰκόνα τῆς ἁγίας Εὐφημίας, εἰς τὰς κ' εἰκόνα τοῦ ἁγίου Εὐσταθίου, εἰς τὰς κγ' τοῦ τιμίου Προδρόμου, εἰς τὰς κδ' εἰκόνα τῆς ἁγίας Θέκλῃς, εἰς τὰς κς' εἰκόνα τοῦ ἀποστόλου, εἰς τὰς κη' εἰκόνα τοῦ ἁγίου Χαρίτωνος, εἰς τὰς κθ' τοῦ ἁγίου Κυριακοῦ, εἰς τὰς λ' εἰκόνα τοῦ ἁγίου Γρηγορίου.

Въ октябрѣ полагаются иконы: 2 священномученика Киприана, 3 св. Діонисія, 6 апостола Θωмы, 7 св. Сергія и Вакха, Семь вселенскихъ соборовъ, 18 апостола Лукк, 20 пр. Артемія, 21 пр. Иларіона, 23 ап. Іакова, 24 ап. Арсѣи и 26 муч. Димитрія; въ ноябрѣ 1 святыхъ безсребренниковъ, 3 Георгія, 4 Іоаннікія, 6 Павла исповѣдника, 8 соборъ безплот-

¹⁾ Тип. Сп. библ. № 1096, προστάσσουσι δὲ τὰ τυπικά, ἵνα ἐν τῇ νηστείᾳ τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ τῶν Χριστουγέννων γίνῃται κατάλυσις ἐλαίου καὶ οἶνου, τῇ δὲ γ' ἡμέρᾳ καὶ τῇ ε', ὡς ἦδη προεφάρκαμεν, οὐ μὲν τοι καὶ ἰχθῦας, εἰ μὴ τύχοι ἐν ταύταις ταῖς ὡραῖς μνήμη ἁγίων τῶν πάντων μεγάλων καὶ ἐπιστῆμων· δεῖ οὖν καὶ τοῦτο ἐν τῷ κοινῷ γίνεσθαι, ἐν δὲ τοῖς καθ' ἑαυτοῖς ἰδίᾳ οὐχὶ ἔλαιον καὶ οἶνον, τῇ γ' καὶ ε' οὐ βρωθήσεται παρ' αὐτοῖς, εἰ μὴ τί γε ἐν ταύταις ἐπιστῇ μνήμη ἁγίου τῶν μεγάλων ἢ ἀποστόλου, ἢ τυγὼν δι' ἀσθένειαν καὶ γῆρας καὶ ἀδυναμίαν, ταῦτα πάντα ἀδελφοί οὐχ ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν ἐτέθησαν παρ' ἡμῶν, ὡς ἂν τις οἰηθείη, ἀλλὰ διάφορα τυπικὰ ἐντυχόντες, τὴν πραγματείαν τοῦ λόγου διὰ τὴν ὑπακοὴν ἐποιήσαμεν, σὺ δὲ τὰς συνήθεις εὐχὰς τῷ Θεῷ ὑπὲρ ἡμῶν προσάγων μὴ διαλίπῃς.

ныхъ, 11 Мины и Ѳеодора, 12 Іоанна Милостиваго и Нила, 13 Іоанна Златоуста, 14 ап. Филиппа, 16 Матѳея, 17 Григорія, 21 Богородицы, 25 Климента и Петра, 28 Стефана новаго, 30 Андрея; въ декабрѣ: 4 Варвары и Іоанна Дамаскина, 5 пр. Саввы, 6 Николая чудотворца, 9 Зачатія св. Анны, 13 Евстратія, 20 Игнатія, 25 Рождества Христова, 27 архид. Стефана, 29 святыхъ младенцевъ; въ январѣ: 1 икона арх. Василія, 6 Богоявленія, 7 Предтечи, 10 Григорія Нисскаго, 11 Ѳеодосія, 15 Іоанна и Павла, 16 ап. Петра, 17 пр. Антонія, 18 Аѳанасія и Кирилла, 20 Евѳимія, 21 Максима, 25 Григорія Богослова, 27 Златоуста, 28 Ефрема, 30 3-хъ іерарховъ и 31 безсребренниковъ Кира и Іоанна; въ февралѣ: 2 икона Срѣтенія Господня, 8 Ѳеодора Тирона, 9 Пикифора, если нѣтъ чотыредесятницы, 17 Ѳеодора, 28 икона Предтечи; въ мартѣ: 9 40 мучениковъ и 25 Благовѣщенія; въ апрѣлѣ: 23 великомучен. Георгія, 25 апостола Марка и ап. Іакова; въ маѣ: 2 икона Аѳанасія, 8 еванг. Іоанна Богослова и Арсенія, 17 Пахомія, 21 Константина и Елены, 24 Симеона и 25 Предтечи; въ іюнѣ: 8 икона Ѳеодора Стратилата, 9 св. Кирилла, 11 ап. Варѳоломея и Варнавы, 12 Онуфрія и Петра Аѳонскаго, 24 Предтечи, 26 Давида, 29 ап. Петра и Павла и 30 12 апостоловъ; въ іюлѣ: 1 икона безсребренниковъ Космы и Даміана, 2 Богородицы, 4 Андрея Критскаго, 5 Аѳанасія Аѳонскаго, 8 Проконія, 11 Евѳиміи, 13 чиновачальника Гавріила, 15 Кирика и Іулиты, 20 пророка Іліи, 22 Маріи Магдалины, икона св. соборовъ, 25 св. Анны и 27 Пантелеимона; въ августѣ: 1 честный крестъ и икона святыхъ Макавеевъ, 2 архид. Стефана, 6 Преображенія, 15 Успенія, 25 ап. Тита, 29 Предтечи, и 31 икона Богородицы.

[л. 240 об.). Ἀρχὴ τῆς ἀγίας τεσσαρακοστῆς.

Икона въ недѣлю мясопустную, въ недѣлю сырную-святыхъ отецъ, въ первую субботу — великомученика Ѳеодора, въ недѣлю православія, въ четвертую и пятую недѣли, въ субботу акаѳиста, въ субботу Лазаря, въ недѣлю вайи, въ великій четвертокъ — икона умовенія ногъ Спасителемъ ученикамъ, вечеромъ въ четвергъ — икона Спасителя, въ субботу Спасителя, на Пасху — Воскресенія, въ Ѳомину недѣлю — икона Ѳомы, въ недѣлю

муроносиць — Владыки, въ недѣлю разслабленнаго, въ недѣли самарянины и слѣпного—иконы воспоминаемыхъ событій, въ отданіе — Воскресенія и слѣпного, на Вознесеніе — Вознесенія, въ недѣлю отцевъ—икона отцевъ, въ Пятидесятницу—икона Пятидесятницы и въ недѣлю всѣхъ святыхъ—икона всѣхъ святыхъ.

XXI. № 19 Г. Τοπικόν, рукопись библ. лавры пр. Аѳанасія Аѳонскаго въ 16 долю листа, 179 листовъ, писана скорописью весьма разгонистою XIII—XIV вѣка. О судьбѣ и списателѣ этой рукописи можно получить нѣкоторыя свѣдѣнія изъ послѣсловія, написаннаго стихами:

Τῷ συντελεστῇ τῶν καλῶν Θεῷ χάρις,
 Ἰδοὺ καλῶς σοι τέθεικα τὸ τέλος τὸ τῆς βίβλου,
 τῆς μῆνας δώδεκα σαφῶς, Σωφρόνιε, φερούσης.
 Ὡσπερ λειμῶνα κάλλιστον, παμπούκιλον, ὥραιον,
 ἄγγισας πάντας στιχηρὸν χοροὺς τοὺς τῶν ἁγίων
 Σὺν τούτοις καὶ τὴν σύνταξιν πάσης ἀκολουθίας,
 Ἄμα τῆς τεσσαρακοστῆς, πεντηκοστῆς ἁγίας,
 Ἦν καὶ κατέχων ἀσφαλῶς καὶ πᾶς ἄλλος ὀθνεῖος,
 πρεσβείαν ποιεῖ ἐκτενῇ ὑπὲρ ἐμοῦ τοῦ τάλα,
 Φιλευσεβῶς πονήσαντος ταύτῃ τῷ κτίστῃ πάντων,
 ὥς ἂν, φθαρτῶν ἀπαλλαγεῖς, ἀφθάρτων ἐπιτύχω
 Ἀμήν, γένοιτο . . . [л. 160 об.).

Рукопись не имѣетъ первой вводной части. Начинается Синаксаремъ: Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας καὶ συνάξεως τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μηνὸς Αὐγούστου. По составу своему настоящая рукопись сходна съ предыдущими. Текстъ ея въ Синаксарѣ приближается къ Типикону Галснйскому № 99 А.

Типиконъ этотъ имѣетъ весьма много недостатковъ. Кромѣ отсутствія вводной части, въ немъ очень много вырванныхъ листовъ въ Синаксарѣ и Трїодяхъ. Какъ на особенность его нужно указать на множество интерполяцій. Боковыя и нижнія поля рукописи весьма часто наполнены типикарными замѣчаніями, при чемъ одинъ изъ нихъ современны самому происхожденію рукописи, но, будучи написаны киноварью, стерлись и неудо-

бочитаемы въ настоящее время въ большинствѣ случаевъ, другія принадлежатъ позднѣйшему времени, третьи, наконецъ, той самой рукѣ, которая испещрила своими замѣчаніями и нѣкоторые другіе Типиконы той же лаврской библіотеки. Для образца мы укажемъ нѣсколько примѣчаній:

а) Τῆς ἁγίας Θεοκτίστης ἀκολουθία ψάλλεται ἐν τοῖς ἀποδείπνοις [л. 27). Τῷ Κυρίῳ ᾗσωμεν οὐ λέγεται, ἀλλ' εὐθὺς τὸν εἰρμὸν ψάλλομεν καὶ τὴν Τιμιωτέραν, замѣчается о службѣ ап. Андрея, 30 Ноябрія [л. 33 об.). Εἰς τὴν θ' ᾠδὴν· Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, τὸν ἐκ τῆς Παρθένου въ службѣ Рождества Христова [л. 44 об.). Εὐς часамъ этого праздника: τροπάριον τῆς ἑορτῆς, Δόξα καὶ νῦν, τὸ κοντάκιον. Ἡ φήμη τῶν βασιλέων, τοῦ ἀρχιερέως, καὶ πολυχρονίζοντες καὶ τὸν προεστῶτα. [л. 52 об.). Ἐνταῦθα ἐλαιον καταλόουσι καὶ οἶνον, ἰχθύας δὲ οὐχί [л. 53), замѣчается о предпразднествѣ Рождества. О тропаряхъ на постовыхъ часахъ: Ἰστέον, ὅτι ἐν τούτοις τοῖς τροπαρίοις τῶν ὥρων εὐρήσεις ἰσότερον λέγουσι γὰρ ἕκαστος, οἷα βούλεται, καὶ διὰ τοῦτο γίνεται σύγχυσις, ἐν ταῖς μεταγραφαῖς ἑκάστου τὸ οἰκεῖον τιθέντος [л. 112 об.) и др. Есть прямыя расширенія текста Типика, такъ напр., въ службѣ Іоанну Крестителю 7 Января: τῆς ἑορτῆς ὁ πρῶτος (κανὼν) μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ς', ὁ ἕτερος μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς δ' καὶ τοῦ Προδρόμου εἰς δ' [л. 112 об.), въ службѣ Іоанну Богослову 8 Мая: εἰς τὴν στιχολογίαν κάθισμα τοῦ ἁγίου, ὁ κανὼν τῆς ἡμέρας μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ς', καὶ τοῦ ἀποστόλου τὰ τροπάρια ε', καὶ τοῦ ὁσίου β', καὶ τὸ θεοτοκίον [л. 86 об.).

б) Въ службѣ 6 Сентябрія: Εἰς τὴν στιχολογίαν, κάθισμα τῆς ἑορτῆς, ὡς ἐδηλώθη εἰ τὴν πρώτην τοῦ μηνός [л. 5 об.). Τοῦ ἁγίου Σεβηριανοῦ ἡ ἀκολουθία ψάλλεται ἐν τοῖς ἀποδείπνοις [л. 6 об.), въ службѣ 13 Сентябрія: εἰς τὴν στιχολογίαν, κάθισμα τῶν ἐγκαινίων, ὡς ἐδηλώθη εἰς τὴν πρώτην τοῦ μηνός, ὁ κανὼν τοῦ σταυροῦ μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ς', τῶν ἐγκαινίων εἰς δ' καὶ τοῦ ἁγίου εἰς δ'. Τῷ Κυρίῳ ᾗσωμεν οὐ ψάλλομεν, ἀλλ' εὐθὺς τὸν εἰρμὸν, ἀλλ' οὐδὲ τὴν θ' στιχολογοῦμεν, ἀλλ' εὐθὺς τὸν εἰρμὸν [л. 7 об.). Противъ 6 Декабрія замѣчено: Τινὲς δὲ ἑορτάζουσι τὸν ἅγιον τοῦτον καὶ ψάλλουσι Μακάριος ἀνὴρ, καὶ πολυέλαιον καὶ τὰ ἑξαποστειλάρια, εἰ θέλεις, καὶ σὺ ποιήσον οὕτως [л. 35). Въ постовой сѣточной службѣ: Εἰς τὸ α' κάθισμα τοῦ Ψαλτηρίου, κάθισμα β' τῆς Ὀκτωήχου, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον τῆς ἡμέρας, εἰς τὸ β' κάθισμα τοῦ Τριφδίου, Δόξα τὸ τέ-

λος καὶ πάλιν τὸ ὅλον, Καὶ νῦν, θεοτοκίον τῆς ἡμέρας, ὡσαύτως καὶ εἰς τὸ γ', ὑπερ ὀφείλει ποιεῖν ἐν πάσῃ τῇ τεσσαρακοστῇ [л. 109 об.).

с) Противъ 10 Сентября: Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐκοιμήθη ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ Μακάριος ὁ Γαράρης [л. 6 об.). По поводу великаго славословія 23 Сентября: Ἐκ τοῦ παρόντος σημειῶσαι, ὅτι ἔξεστι, καὶ τῆς Ὀκτώηχου ψαλλομένης καὶ τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν λεγομένου, γίνεσθαι μεγάλη δοξολογία καὶ ἔσο καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἀνευδοίαστος [л. 14), противъ 26 числа: Ἐν ἄλλοις Τυπικοῖς ἀγρυπνίαν ἐνταῦθα οὐχ εὐρήσεις, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ τὴν Ὀκτώηχον ψαλλομένην ἐν τῷ ἐσπερινῷ καὶ τῷ ὄρθρῳ, ὡς γοῦν τῷ προεστῶτι δόξει, γινέσθω [л. 14 об.). Противъ 23 Апрѣля: Καὶ ἐνταῦθα γέγραπται ἐν τισι, ὅτι, εἰ θέλει ὁ προεστώς, ποιεῖ ἀγρυπνίαν [л 83) и др.

Въ рукописи имѣются замѣчанія и другихъ рукъ, но небольшія и они не имѣютъ особенно важнаго значенія.

Въ концѣ Пентикостарія находится изложеніе суточной службы въ постъ святыхъ Апостоловъ, а далѣе слѣдуютъ статьи:

[л. 157). Περὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμᾶν.

[л. 158 об.). Τὰ ἀναστάσιμα προκείμενα τοῦ ἀποστόλου τῶν ὀκτῶ ἡχων, ἔτοι τὰ ἄμνημα.

— Τὰ ἀναστάσιμα ἀλληλουάρια τῶν ὀκτῶ ἡχων, τὰ λεγόμενα ἄμνημα.

[л. 159). Τὰ ἐν τῇ ἐβδομάδι ψαλλόμενα ἀλληλουάρια, προκείμενα καὶ κοινωνικά, ὅτε οὐκ ἔστιν ἐορτάσιμος ἄγιος.

[л. 159). Προκείμενα τῶν ὀκτῶ ἡχων, ἃ λέγονται ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ ὁρθρου.

[л. 160). Τὰ φωταγωγικά τῶν ὀκτῶ ἡχων.

[л. 161). Ἀντίφωνα τῶν Δεσποτικῶν ἐορτῶν: Воздвиженія Креста Господня, Рождества, Богоявленія, Входа во Иерусалимъ, Пасхи и Пятидесятницы. Ἡта и другія статьи писаны иною рукою того же времени. Почеркъ письма крупный, чоткій и весьма красивый.

[л. 165). Κοντάκια τοῦ ὅλου χρόνου τῶν ἐπισήμων ἐορτῶν καὶ τῶν μεγάλων ἀγίων, ἀλλὰ δὴ καὶ τῆς ἀγίας τεσσαρακοστῆς μέχρι τῶν Ἀγίων Πάντων.

[л. 176). Στιχηροκαθίσματα τῶν ὀκτῶ ἡχων, θεοτοκία καὶ προσόμοια. Обрываются на пятницѣ второго гласа.

Далѣе идетъ напечатанная выше статья (стр. 135—151):
Ἐπιστολὴ προεσιῶτος πρὸς γέροντα τέλειον καὶ κατάκριτον καὶ σοφόν,
ζητοῦσα περὶ δηλώσεως καὶ λύσεως ζητημάτων ἀναγκαίων εἰς ἀγω-
γὴν μοναχῶν καὶ κατὰστασιν.

XIV ВѢКЪ.

XXII. № 784. Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῆς мо-
νῆς τῶν Ἱεροσολύμων ἀγίων μονῶν (sic) τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα
Рукопись Ватиканской библіотеки въ 24 долю листа, 161
листь, писана на бумагѣ чоткою скорописью 1317 года, какъ
это видно изъ слѣдующей приписки въ концѣ рукописи: Ἀπὸ
τοῦ πρωτοπλάστου Ἀδὰμ μέχρι τοῦ κατακλυσμοῦ ἔτη βσβ', ἀπὸ δὲ
τοῦ κατακλυσμοῦ ἕως τῆς πυργοποιΐας ἔτη φνε', ἀπὸ δὲ τῆς πυργοποιΐας
ἕως τοῦ κυροῦ Ἀβραάμ ἔτη φλ', ἀπὸ δὲ τοῦ κ'ρ Ἀβραάμ ἕως τῆς
ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐξ Αἰγύπτου ἔτη υν', ἀπὸ δὲ τῆς ἐξόδου τῶν
υἱῶν Ἰσραὴλ ἐξ Αἰγύπτου ἕως τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ Σολομῶντος
ἔτη ψσε', ἀπὸ δὲ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ Σολομῶντος ἕως τῆς βασι-
λείας Μακεδόνος τοῦ Ἀλεξάνδρου ἔτη χμγ', ἀπὸ δὲ τῆς βασιλείας
Μακεδόνος τοῦ Ἀλεξάνδρου ἕως τῆς ἐν σαρκὶ οἰκονομίας τοῦ Χριστοῦ
τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἔτη τ', ὁμοῦ ἔτη ρεφ', ἀπὸ δὲ τῆς ἐν σαρκὶ οἰκονομίας
τοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν μέχρι κτίσεως τῆς βασιλίδος Κωνσταν-
τινουπόλεως, νέας Ῥώμης, ἔτη тлс', ὁμοῦ ἕως τοῦ νῦν ἀπὸ τοῦ
πρωτοπλάστου Ἀδὰμ ἔτη ρωκε' = 1317 г. [л. 167 об.).
Кромѣ приведенной приписки, въ рукописи имѣется и другая,
помѣщенная за первую ниже и писанная другою позднѣйшею
рукою (иной почеркъ, отличный отъ почерка писца рукописи,
и даже иныя чернила). Читается эта приписка такъ: Ἀπὸ δὲ
τῆς κτίσεως τῆς βασιλίδος Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τοῦ νῦν ἔτη
,αρχα', ἀπὸ δὲ τοῦ πρωτοπλάστου Ἀδὰμ μέχρι τοῦ νῦν ἔτη. . . .
Переплетчикъ рукописи обрѣзалъ цифру, которую, однако же,
не трудно возстановить при помощи первой приписки, прибавивъ
къ указанной цифрѣ—1121 г. дату основанія Константино-
поля—335 годъ. Получается, такимъ образомъ, дата: 1456 годъ,
когда была написана писцемъ эта вторая приписка. Приписка
эта нисколько не колеблетъ первоначальную дату написа-
нія рукописи, какъ этого опасался покойный профессоръ
Н. Θ. Красносельцевъ (Свѣдѣнія о нѣкоторыхъ литургиче-

скихъ рукописяхъ Ватиканской библіотеки. Казань 1885, стр. 21), и, принятая итальянскимъ ученымъ Θ. Тоскани въ его изслѣдованіи: «Ad Turpica Graecorum animadversiones. Roma 1864 ap., pag. 7», дата: 1317 годъ сохраняетъ полную свою несомнѣнную силу. Послѣ приведенныхъ приписокъ въ рукописи читаемъ далѣе приписку писца: χεῖρ ἁμαρτωλοῦ γραφέως Νείλου, τάχα ἱερομονάχου, γραφεῖσα ἐν τῇ πόλει, λεγομένη Τηφέρει, ἐξ ἐπιτροπῆς καὶ μόχθου Θωμᾶ τοῦ Συριανοῦ, καὶ οἱ ἀναγινώσκοντες καὶ ἐντυχόντες αὐτῆς εὐξασθε τῷ γράφοντι σὺν τῷ κεκτημένῳ αὐτῇ, καὶ ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος σώσαι ἡμᾶς καὶ ὑμᾶς. Τῷ Θεῷ δόξα, τῷ δεῖξαντι τὸ τέλος. Ἀμήν. Ἐγγράφη ἐν τῇ χώρᾳ Ῥωσσίας πόλει, λεγομένη Τηφέρει, ἐν τῇ μονῇ τῶν ἁγίων μεγαλομαρτύρων Θεοδώρου τοῦ Τήρωνος καὶ Θεοδώρου τοῦ Στρατηλάτου, ἡ προσβεῖα αὐτῶν σώσει ἡμᾶς καὶ ὑμᾶς πάντας. Ἀμήν [л. 161].
 Всѣ сужденія по поводу этой приписки, за исключеніемъ ошибки въ имени писца, каковымъ былъ іеромонахъ Ниль, а не заказчикъ рукописи и нѣкоторое время несомнѣнно владѣлецъ ея Θома сиріецъ, о чемъ свидѣлствуютъ и приписки на арабскомъ языкѣ на выходномъ листѣ описываемой рукописи, а такъ же и соображенія относительно мѣста написанія данной рукописи см. у Н. Θ. Красносельцева въ названномъ описаніи Ватиканскихъ рукописей стр. 22—23.

[л. 1). Вводная часть безъ всякихъ дѣленій на главы или отдѣлы.

[л. 16). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας καὶ συνάξεως τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μηνὸς Αὐγούστου. Ничего любопытнаго въ этой части не имѣется.

[л. 87). Ἡ ἀκολουθία τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς.

[л. 117). Службы всей пятидесятницы.

[л. 134). Ἀρχὴ τῶν προκειμένων καὶ ἀλληλουαρίων.

[л. 135). Ἡ ἀκολουθία τῶν ὥρων τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου σαββάτου.

Часы эти совершались съ особыми псалмами въ нарѣкѣ. Псалмы читались на первомъ часѣ 111, 15, и 5, на третьемъ часѣ псалмы 23, 29 и 50, на шестомъ псалмы 70, 81 и 90 и на девятомъ часѣ псалмы 92, 87 и 85. Въ концѣ каждаго часа, кромѣ девятаго, положено читать молитву:

«Владыко Боже и Отче Вседержителю». 9 часть заключается послѣдованіемъ изобразительныхъ.

[л. 131). Ἀκολουθία τῆς παρακλήσεως τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου.

[л. 139). Κανὼν παρακλητικός, ψαλλόμενος εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον.

[л. 144—148 и 149—155). Νομοκάνων καὶ Τυπικὸν λεπτὸν τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Νικολάου, ἀρχιεπισκόπου τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ὁφείλετε, ὦ θεοσεβέστατοι, ὑμεῖς τὸ τοῦ Χριστοῦ ἔθνος ἅγιον, παρασκευάζειν ἑαυτὸν εἰς τὰς συνάξεις τῆς ἁγίας ἐκκλησίας. Статья эта прерывается на л. 149 послѣдованіемъ: Ἀκολουθία εἰς τὸν ἁγιασμόν πάντων τῶν μηνῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, которое въ свою очередь прерывается дальнѣйшимъ изложеніемъ статей патріарха Николая. Чинъ малаго водоосвященія оканчивается уже ниже на л. л. 156—160.

XXIII. № 244. Τυπικόν, рукопись Аѳинской національной библіотеки (Метеорскихъ монастырей) въ 24 долю листа, 179 листовъ, писана мелкою скорописью 1320—21 г., какъ это видно изъ слѣдующей приписки въ концѣ: Τέλος ἔτους σωλ' . . . ἰνδικτιῶνος δ'. Типиконъ состоитъ изъ вводной части, Синаксаря и службъ по Тріодямъ постной и цвѣтной. Къ нимъ прибавлены статьи о кажденіи, объ аллилуаріяхъ, прокимнахъ и причастныхъ. Изложеніе во всѣхъ частяхъ отличается простою, безъ ссылокъ на другую практику. Синаксарь большинства службъ не имѣеть.

XXIV. № 91. Α Τυπικόν, рукопись библ. лавры пр. Аѳанасія въ 4 долю листа, 311 листовъ, писана чоткимъ почеркомъ 1322 года, какъ видно изъ приписки: Ἐπληρώθη σὺν Θεῷ ἅγιῳ τὸ παρὸν Τυπικὸν ἐν ἔτει, ἱσταμένῳ ἀπὸ κτίσεως κόσμου σωλ', ἰνδικτιῶνος πέμπτῃς. Αὕτη ἡ βίβλος ἀνετέθη καὶ ἐπεδόθη ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Ἀντωνίου τοῦ μεγάλου, τοῦ ἐν τῷ Ἀγίῳ Ὁρειμετοχίου τῆς ἁγίας λαύρας, παρ' ἐμοῦ Ἰωσήφ μοναχοῦ τοῦ ἀμαρτωλοῦ· ὅστις δὲ ἂν ἡ ἰδιοποιηθῇ αὐτήν, ἡ ἐκκόψῃ ταύτην τὴν ἰδιόχειρόν μου ἐπιγραφὴν, ἵνα σχῇ τὰς ἀράς πάντων τῶν ἁγίων, γὰ εὖρη καὶ τὸν μέγαν Ἀντώνιον ἀντίδικον ἐν τῇ μελλούσῃ κρίσει. Почти въ тѣхъ же выраженіяхъ повторена эта приписка и нѣсколько выше. Заглавіе

обычное. Первая часть раздѣлена на главы съ слѣдующими заглавіями: α) Περὶ τοῦ πότε δεῖ θυμᾶν τὸν ἱερέα, β) Περὶ ὥρων τῶν β' τεσσαρακοστῶν τῶν τε Χριστουγέννων, γ) Περὶ τῆς ἀναγνώσεως τῶν εὐαγγελίων и т. д. Болѣе мелкія дѣленія не сдѣланы. Излагаются эти статьи, какъ и въ древнѣйшихъ Типиконахъ, начинаясь такъ: Δεῖ εἰδέναι, Ἰστέον. Ссылокъ на иные Типиконы весьма много. Въ Мѣсяцесловѣ подѣ 16 Октябрія положена память преподобнаго отца Евѣимія Новаго. Святого Георгія память можетъ праздноваться отъ великой пятницы до кануна Вознесенія. Служба Леоначію аѳонскому изложена подробно съ малою и великою вечернями. Освященіе плодовъ положено 15 Августа. Въ Тріоди, кромѣ обычныхъ прибавленій, есть изложеніе часовъ въ кануны Рождества и Богоявленія. Марковыхъ главъ 93. Въ концѣ прибавлены чинъ освященія тѣста, воскресные тропари, богородичны, и ипакои, «Ангельскій соборъ удивися» и «Святыхъ лики обрѣте источникъ», статья: [л. 283) Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου, ἀρχιεπισκόπου Καισαρείας Καππαδοκίας τοῦ Μεγάλου, ἱστορία ἐκκλησιαστικὴ καὶ μυσταγωγική. Статья отличается отъ напечатанной Меназіемъ и проф. Н. Θ. Красносельцевымъ: «Свѣдѣнія о нѣкоторыхъ литургическихъ рукописяхъ Ватиканской библіотеки», стр. 321—375. Не сходна эта статья и съ славянскимъ текстомъ, напечатаннымъ тамъ же. Далѣе слѣдуютъ статьи о крещеніи, о постахъ изъ Постановленій апостольскихъ, о томъ же ἐκ τοῦ συντάγματος τοῦ μακαρίου Ἀθανασίου и изъ другихъ отцевъ и соборныхъ постановленій, и стихиры въ недѣлю мытаря и фарисея.

XXV. Lut. 10. Cod. XV. Τοπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη δὲ ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν τοῖς ἁ(λλοῖς μοναστηρίοις τῶν Ἱεροσολύμων. Ркп. библіотеки Лаврентіанской во Флоренціи въ 16 долю, 183 листовъ, на пергаменѣ писана скорописью 1336 года, какъ это видно изъ слѣдующей приписки: Ὡσπερ ξένοι χαίρουσιν ἰδεῖν πατρίδα καὶ θαλαττεύοντες εὐρεῖν λιμένα, οὕτω καὶ γράφοντες βιβλίου τέλος. Ἐγράφη τὸ παρὸν Τοπικὸν διὰ χειρὸς ἐμοῦ Ἰωάννου, ἀναγνώστου τοῦ Σταβαλέρη ἐκ χώρας Σαραγούσας, καὶ οἱ ἀναγινώσκοντες αὐτὸ εὐχέσθαι μοι διὰ τὸν Κύριον, ὅτι καὶ ὁ γράφων παραγράφει, ὅτι οἱ μὴ πταίοντες ἢ ἐν λόγῳ, ἢ ἐν ἔργῳ, ἐκεῖνος ἐστὶν ἀνὴρ τέλειος. Ἀμήν,

ἀμήν, Χριστέ μου, γένοιτο. Ἔτους ςωμδ', ἰνδ. δ'. Писецъ безграмотный. Рукопись по мѣстамъ палимпсестъ.

[л. 1). Διάταξις τῆς ἀγρυπνίας. Чина малоѣ вечерни нѣтъ. Въ чинѣ всенощнаго бдѣнія литію съ пѣніемъ стихиръ св. Саввѣ совершали на гробѣ его; καὶ ἀρχόμεθα στιχηρὰ ἰδιόμε-
λα τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἡχοῦ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα καὶ λι-
τανεύοντες ἀπερχόμεθα ἐν τῇ θήκῃ αὐτοῦ, Δόξα καὶ νῦν θεοτο-
κίον, καί, φαλλόντων δὲ αὐτῶν ἡμῶν τὰ στιχηρά, διδαι ὁ ἱερεὺς ἅγιον
ἔλαιον ἐκ τῆς κανδήλας εἰς πάντας τοὺς ἀδελφούς, θυμιᾷ δὲ πάντας,
προπορευομένης λαμπάδος. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τῶν στιχηρῶν,
ἐκφωνεῖ εἰς ἐπήκοον πάντων ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν· Σῶσον, ὁ Θεὸς
[л. 2 об.). Въ молитвѣ поминается св. Савва. Λεγομένων δὲ
αὐτῶν ἐκ γ', ὁ κελαρίτης φέρει ἄρτον καὶ λαμβάνει αὐτὸν ὁ καν-
δηλάπτης καὶ τίθησιν αὐτὸν εἰς κανίσκιον καὶ προσφορὰν μίαν
ἐπάνω καὶ τίθει αὐτὸν ἐπάνω τῆς βιβλιοθήκης, ἃν ἔστι, καὶ οἴ-
νου, εἰ δὲ ἢ μὴ οὐδέν. Ὁ δὲ ἱερεὺς ἀπέρχεται τῷ αὐτῷ ἀναλογίῳ
καί, λαβὼν τὸ κανίσκιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ τὴν ἀριστεράν, τυπώσας
ἐν αὐτῷ σταυρόν, ἐπεύχεται οὕτως· Δέσποτα πολυέλεε [л. 4 об.) Чте-
ніе Дѣяній и Апокалипсиса. Ὁ δὲ κελαρίτης βάλλει γ' μετανοίας
εἰς τὰ ἅγια θυρία, ἐπιδίδωσιν ὕδωρ τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ εἰ μὲν ὁ κατὰ
τὴν ἡμέραν ἡγούμενος τυπώσει δίδοσθαι ποτήριον οἴνου τοῖς ἀδελφοῖς
διὰ τὸν κόπον, ἐνδεχόμενόν ἐστιν, εἰ δ' οὐκ, ἐπιδίδοται ὕδωρ μόνον, καὶ
ποιήσαντες οἱ διακονίσαντες ἀδελφοὶ τὴν συνήθη μετανοίαν, ἐξέρχονται
[л. 5 об.). Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν ποιῶμεν πάλιν λιτὴν ἐν τῇ θήκῃ τοῦ
ἁγίου μετὰ θυμιατοῦ καὶ τῆς λαμπάδος, φάλλοντες τοῦ ἁγίου στιχηρά.
Δόξα καὶ νῦν и прочее, какъ выше [л. 7).

Вся первая часть по изложению сходна съ Типиконами
чистой Иерусалимской редакціи, которыхъ намъ извѣстно не много.
Кромѣ суточной службы, здѣсь имѣются замѣчанія о поведеніи
канонарха, еклесиарха, объ откровеніи главъ, о стихирахъ въ
различное время года, о непоминовеніи царей на повсѣднейшій
полунощницѣ, о постовой службѣ, о канонѣ въ воскресной
службѣ, о поклонахъ, о перемѣнѣ хоровъ, о чтеніяхъ на утре-
ни, о порядкѣ чтенія евангелій, о водѣ послѣ трапезы и
т. д.

[л. 19). Σύνοψις τῶν ἐξ' μηνῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ
μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι Αὐγούστου.

Вынось креста совершался прямо изъ скерофилакин. Священникъ ἀλλάσσει ὁ ἱερεὺς ὅλην τὴν λευκὴν στολὴν.

На утрени въ Благовѣщеніе поются три псалма послѣ каѳизмъ: 71, 95 и 131 и поіеіей, а равно и во всѣ остальные дванадесѣтые праздниѣи, за немногими ислѣюченіями, положены тоже псалмы.

Виноградъ освящается 15 Августа.

Мѣсяцесловъ отличается полнотою, хотя службы положены лишь на важнѣйшіе праздниѣи и памяти главныхъ святыхъ. Часовъ подѣ Р. и Крещеніе нѣтъ, а поются тропари. Есть замѣчанія о совпаденіи службъ только для Благовѣщенія съ обычною ссылкой на Синаксари Великой Церкви, Студійскаго монастыря и Іерусалимскій уставъ. Въ концѣ перечислены 14 Господскихъ праздниѣовъ: Благовѣщеніе, Рождество, Обрѣзаніе, Срѣтеніе, Крещеніе, воскрешеніе Лазаря, недѣля ваіи, Преображеніе, Тайная вечеря, Распятіе, Воскресеніе, новая недѣля, Вознесеніе и Пятидесятница и затѣмъ: ὁ ἐκκλησιαστικὸς βαθμὸς· πρῶτος πυλωρὸς, δεῦτερος ἀναγνώστης, τρίτος ἐφορκιστὴς, τέταρτος ὑπηρέτης, πέμπτος ὑποδιάκονος, τρίτος (?) διάκονος, πρεσβύτερος [л. 117 об.).

[л. 118). Ἡ ἀκολουθία τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς. Ἀρχὴ ἀπὸ τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου. Здѣсь подѣ этою рубрикою изложены службы и Пятидесятницы.

По особенностямъ эта рукопись ближе къ типу Іерусалимскихъ Типиконѡвъ древнѣйшаго состава, даже чисто Палестинской редакціи (въ первой части), но есть нѣсколько чертъ, напоминающихъ и западные Типикѡны, а именно: на всѣ Господскіе праздниѣи положены особые антифонные псалмы, тогда какъ Богородичные праздниѣи не всѣ это имѣютъ.

[л. 169). Κεφάλαια ἐνεπιτόμως, δηλοῦντα τὴν συνήθειαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως τοῦ Ἀγίου Ὁρους.

[л. 178). Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου λόγος εἰς τὸ Πάσχα.

[л. 180 об.). Διατάξεις, ὅταν ποιῶμεν τρίτην καὶ ἐννάτην καὶ τεσσαράκοντα καὶ χρονίαν.

[л. 181). Εὐχὴ εἰς ἀδελφοποίησιν.

XXVI. № 215. Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα.

Αὕτη δὲ ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίων μονῶν. Ручопись Парижской національной библиотекы (Coisl.) въ 16 долю. 215 листовъ, писанъ въ 1360 г., какъ говорить слѣдующая приписка: Ἐτελειώθη τὸ παρὸν Τυπικὸν διὰ χειρὸς τοῦ ἁμαρτωλοῦ Ἰωάννου ἱερέως τοῦ Ἀλήκη, διὰ ἐξόδου συνδρομῆς κῆρ παπᾶ Λητζίάρδου· ἔνε δὲ καὶ παρὸν Τυπικὸν τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα ἐν ἔτει ρωζή' = 1360, ἰνδ. ιγ', Ἰουνίῳ ἐ' [л. 177).

[л. 1). Вводная часть, начиная съ малою вечернею, безъ раздѣленія на главы. Каждое замѣчаніе начинается: Δεῖ εἶδέναι, Χρὴ γινώσκειν и т. д.

[л. 20 об.). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας τε καὶ συνάξεως τοῦ ὅλου ἐκαστοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μηνὸς Αὐγούστου.

Подъ 24 Июлемъ стоитъ: Τῆς ἁγίας μάρτυρος Χριστίνης. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐορτάζουσι τὴν ἁγίαν Παρασκευήν τινες [л. 107 об.).

[л. 116). Службы по Тріодѣ постной и цвѣтной.

О выходѣ съ Евангеліемъ въ великую сѹбботу говорится: Ὁ δὲ ἱερεὺς, ἀπελθὼν, ἀλλάσσει ἅπασαν τὴν στολὴν καὶ γίνεται εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου· κρατῶν γὰρ τὸ Εὐαγγέλιον ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τοῦ στήθους αὐτοῦ εἰς τὴν εἴσοδον ἕως τῶν βασιλικῶν πυλῶν, ἔπειτα αἶρει τοῦτο ἐπὶ τοῦ ὤμου αὐτοῦ ἕως τῆς ἁγίας τραπέζης, καθεῖσε ἐπιτίθουσιν αὐτό, ψαλλόντων ἡμῶν τὸ Τρισάγιον, τούτου δὲ τελεσθέντος, ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς: Σοφία, ὀρθοί, καὶ ἡμεῖς τὸ τροπάριον τῆς προφητείας: Ὁ συνέχων τὰ πέρατα [л. 141 об., 152).

[л. 177). Κεφάλαια, ἡγουν εἰς τὰ ἀπόρρητα. Оглавленія.

[л. 179). Μάρκου, ἁμαρτωλοῦ ἱεραμονάχου, σύνταγμα, ποιηθὲν εἰς ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ. 95 главъ.

XXVII. № 1102. Τυπικόν, рукопись Синайской библ. въ 16 долю, 115 листовъ, писана на бумагѣ, мелкою и дурною скорописью въ 6872 (1364 г.). Приписка о времени написанія Типикона затерта и съ трудомъ прочитана проф. Гардгаузенъ въ Catal., codicum graecorum Sinaiticorum. Oxon. 1886 an. p. 224. По расположенію своихъ частей Типиконъ не лишенъ интереса.

[л. 1). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας καὶ σὺν αὐτῷ τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ Σεπτεμβρίου μηνὸς μέχρι Αὐγούστου.

[л. 61 об.). Ἀκολουθία τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς.

[л. 92). Златоустово слово на Пасху.

[л. 94). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως τοῦ χρόνου т. е., обычная вводная часть.

[л. 107). Εἰς τὰς κθ' Αὐγούστου ἡ ἀποτομή (τῆς κεφαλῆς) τοῦ Προδρόμου. Рассказъ объ этомъ событіи.

Кромѣ распорядка составныхъ своихъ частей, Типиконъ этотъ не содержитъ въ себѣ ничего особеннаго сравнительно съ другими Саввинскими Типиконами этого времени, подвергшимися вліянію константинопольской практики. Изъ особенностей его слѣдуетъ отмѣтить лишь совершеніе часовъ наканунѣ Рождества и Богоявленія. Наканунѣ Рождества на первомъ часѣ читаютъ псалмы 5, 24, и 45, на третьемъ 66, 86, и 50, на шестомъ 71, 131, и 90 и на девятомъ 109, 110, и 84. Послѣ псалмовъ великая ектенья, тропари, малая ектенья, чтенія изъ пророковъ, апостола и евангелія, просительная ектенья, кондакъ, 30 разъ Господи помилуй, но безъ молитвъ. Наканунѣ Богоявленія на первомъ часѣ положены псалмы 5, 22 и 26, на третьемъ 28, 41, и 50, на шестомъ 73, 76, и 90 и на девятомъ 102, 113, и 85. Въ великую пятницу на первомъ часѣ псалмы 5, 58 и 40, на третьемъ 10, 34 и 50, на шестомъ 51, 139 и 90, и на девятомъ 21, 68 и 85.

XXVIII. № 101. Ἀρχὴ σὺν Θεῷ. ἅγιος Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας λαύρας τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα τοῦ θεοφόρου. Рукопись Ватиканской библіотеки (Cod. Palatin.) въ 24 долю, 194 листа, писана на бумагѣ весьма слитнымъ, но четкимъ почеркомъ 1373 года. Для опредѣленія времени написанія ея данныя содержатся въ слѣдующей припискѣ въ концѣ рукописи: Ἐτελειώθη τὸ παρὸν Τυπικὸν διὰ χειρὸς κάμοῦ τοῦ ταπεινοῦ καὶ ἁμαρτωλοῦ Γεωργίου τοῦ Πουλπόδου, μετεπονομασθέντος δὲ Τριποκαρίδους, καί, ὅσοι τοῦτο διέλθετε, μὴ μὲ μέμψεσθαι διὰ τῶν πολλῶν μοι σφαλμάτων, ἀλλ' εὖχεσθαι μου διὰ

τὸν Κύριον. Ἐτελειώθη δὲ ἐν ἑταίρω παπᾷ, ἰνδίκτιωνος ια'. Надписи на выходныхъ листахъ не имѣютъ особенно важнаго значенія.

[л. 1). Εἵδησις τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ. За этимъ безъ заглавiя стоитъ чинъ всенощнаго бдѣнiя. Изложенiе его, за немногими исключенiями, сходно съ Типик. Ватоп. библ. 1346 г. № 320 (931).

[л. 6). Σύνοψις τῶν ἀγρυπνιῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ.

[л. 6 об.). Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν Ἱεροσολύμων ἀγίων μοναστηρίων. Суточная служба.

[л. 9). Πῶς δεῖ φάλλειν τὸν ἑσπερινόν.

[л. 9 об.). Πῶς δεῖ φάλλειν ἀπὸ τῆς κυριακῆς τοῦ Πάσχα μέχρι τῆς Πεντηκοστῆς и въ теченiе цѣлаго года.

Служба въ пятницу и субботу и порядокъ ея.

[л. 10). Περὶ τῆς μ' τῶν Χριστουγέννων.

— Περὶ τῶν μεσωρίων.

[л. 12). Πῶς δεῖ φάλλειν τῷ σαββάτῳ ἑσπερινὸν καὶ ὄρθρον.

[л. 13). Εἰ τύχοι ἐν σαββάτῳ Ἀλληλούια, πῶς δεῖ ποιεῖν.

Другихъ рубрикъ нѣтъ, но имѣются всѣ статьи, которыя указаны болѣе подробно въ ркн. № 59 Свято-гробск. библ. и въ ркн. Ватоп. библ. № 320.

[л. 15). Διάταξις ἐτέρα περὶ τῶν ἑορτῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ποιηθὲν (sic) παρὰ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Μάρκου, τοῦ ἐν τῇ ἀγίᾳ λαύρᾳ τοῦ Ἀθωνος.

Марковья главы: 1) О Богородичныхъ праздникахъ въ недѣлю, 2) о праздникахъ Господскихъ въ недѣлю, 3) объ отданiи этихъ праздниковъ, 4) объ отданiи этихъ праздниковъ въ недѣлю, 5) объ отданiи Богородичныхъ праздниковъ, 6) объ отданiи этихъ праздниковъ въ недѣлю, 7) περὶ προσορτίων καὶ μεθεόρτων κοντακίων, λεγομένων ἐν κυριακῇ ἀντὶ τῆς ὑπακοῆς, 8) περὶ προσορτίων καὶ μεθεόρτων κανόνων τοῦ ἁγίου τῆς ἡμέρας, 9) περὶ ἁγίων ὁσίων, ἐχόντων κανόνας, πῶς ὀφείλουσι φάλλεσθαι, εἰ τύχωσι μετὰ προσορτίων ἢ μεθεόρτων κοντακίων, 10) περὶ προσορτίων καὶ μεθεόρτων, εἰ τύχωσιν ἐν κυριακῇ μετὰ ὁσίων ἁγίων, 11) περὶ προσορτίων καὶ μεθεορτίων, εἰ τύ-

χωσι μετὰ ἁγίου, λειτουργίαν ἔχοντος ἐν σαββάτῳ, 12) περὶ τῆς λειτουργίας τοῦ σαββάτου, 13) περὶ τοῦ πότε οὐ στιχολογοῦμεν Τῷ Κυρίῳ ᾄσωμεν, 14) περὶ τοῦ πότε οὐ ψάλλεται Ἡ τιμιωτέρα, 15) περὶ προσεορτίων καὶ μεθεόρτων τροπαρίων καὶ τῶν ἁγίων, πῶς λέγονται καθ' ἡμέραν, 16) περὶ δύο ἁγίων, ἔχόντων τροπάρια δύο, πῶς λέγονται, εἰ τύχωσιν ἐν ἑορτῇ, εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, 17) περὶ προσεορτίων καὶ μεθεορτίων τροπαρίων, εἰ τύχωσιν ἐν κυριακῇ μετὰ ἁγίου, ἔχοντος τροπάριον, 18) περὶ ἁγίου, ἔχοντος τὴν ἀγρυπνίαν, εἰ τύχοι ἐν κυριακῇ, 19) περὶ ἁγίου, ἔχοντος πολυέλαιον, ἑορταζομένου εἰς ς', εἰ τύχοι ἐν κυριακῇ, 20) περὶ ἁγίου, ἑορταζομένου εἰς ς', εἰ τύχοι ἐν κυριακῇ, 21) περὶ τοῦ πῶς ψάλλονται οἱ νεκρώσιμοι κανόνες ἐν τῇ παννυχίδι, 22) περὶ τροπαρίων τῶν ἀποδείπνων, τῶν προσεορτίων, τῶν μεθεορτίων καὶ τῶν ἁγίων ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος, 23) περὶ τροπαρίων δεσποτικῶν, εἰ τύχωσιν ὁμοῦ ἐν κυριακῇ, 24) περὶ τροπαρίων τῶν ἁγίων καὶ τῶν πρώτων θεοτοκίων, πῶς λέγονται ἐσπέρας τῇ παρασκευῇ, σαββάτῳ καὶ κυριακῇ, 25) περὶ ἁγίου, ἑορτασίμου εἰς ὀκτώ, 26) περὶ ἁγίου, ἔχοντος εἴσοδον, καὶ τῶν πρώτων θεοτοκίων στιχηρῶν, 27) περὶ τοῦ πότε στιχολογεῖται Ἡ τιμιωτέρα, 28) περὶ ἁγίου, ἔχοντος εὐαγγέλιον, 29) περὶ τοῦ πότε γίνεται λιτὴ καὶ πότε οὐ γίνεται, 30) περὶ προσεορτίων δεσποτικῶν ἑορτῶν, εἰ τύχωσιν ἐν κυριακῇ, 31) περὶ τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος, πῶς ψάλλονται οἱ κανόνες αὐτῶν μετὰ τοῦ Μηναίου.

Τέλος τῆς διατάξεως τοῦ Τυπικοῦ τῆς λαύρας τοῦ ἁγίου Σάββα καὶ τῆς λαύρας τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Ἀθωνοῦ [л. 24).

[л. 24). Мѣн Σεπτέμβριος. Мѣсяцесловъ, при чемъ въ соотвѣтствующихъ числахъ изложены и Марковыя главы съ такимъ надписаніемъ: Εἰδήσεις τοῦ Ἀθωνοῦ [л. 25 об., 32 об., 57 об., 75, 96, 108) и т. д. Ὑπόθεσις τοῦ Ἀθωνοῦ [л. 91, 120 об.).

Въ Синаксарѣ есть нѣсколько новыхъ святыхъ, не встрѣчающихся въ другихъ Типиконахъ. Такъ, напр. подъ 1 Сентября положено совершать мнѣμη τῶν ἁγίων μαρτύρων Καλλίστου, Εὐδοκίου καὶ Ἑρμογένους, τῶν ἀδελφῶν, καὶ мнѣμη Ἰησοῦ τοῦ Ναβῆ καὶ ἀνάμνησις τοῦ μεγάλου ἐμπρησμοῦ καὶ ἀνάβλεψις Παύλου τοῦ ἀποστόλου [л. 24); 13 Предпразднество кресту; 22, кромѣ

св. Фоки, празднуется память пророка Ионы καὶ τοῦ ὁσίου Ἰωνᾶ, πατρὸς τοῦ ἁγίου Θεοφάνους τοῦ ποιητοῦ [л. 38]; 20 марта τῶν ὁσίων πατέρων ἡμῶν, ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου Σάββα ἀναιρεθέντων ὑπὸ τῶν βαρβάρων, καὶ τῆς ἁγίας μάρτυρος καὶ ἱσαποστόλου Φωτεινῆς τῆς ἀπὸ Σαμαρειτῶν [л. 101 об.]. Память святого Аѳанасія Аѳонскаго записана, но безъ службы, одинъ только тропарь (л. 139). Обхожденіе съ крестомъ перваго числа Августа всѣхъ мѣстъ монастыря (л. 143 об.). Разрѣшеніе на виноградъ положено 6 числа Августа (л. 145 об.).

Для образца изложенія главъ Аѳонскаго Типикона беремъ службу Благовѣщенія на Пасху.

Εἰς τὴν παννυχίδα τοῦ μεγάλου σαββάτου, ὁ κανὼν τῆς ἑορτῆς μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ε' καὶ τῆς ἡμέρας μετὰ τῶν εἰρμῶν, εἰς ἕκαστον τὸν εἰρμὸν τῆς ἡμέρας ὁμοῦ οἱ δύο χοροί· ἀπὸ γ' ᾠδῆς, κοντάκιον τῆς ἑορτῆς καὶ ὁ οἶκος, εἶτα κάθισμα τῆς ἡμέρας, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, καὶ ἀνάγνωσις· Πάλιν χαρὰς εὐαγγέλιον, ἀφ' ε', κοντάκιον τῆς ἡμέρας καὶ ὁ οἶκος καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἡμέρας, ἐν τῇ θ' ᾠδῇ Ἡ τιμιωτέρα οὐ στιχολογεῖται, μετὰ τὴν θ' Τρισάγιον, τροπάριον· Ὅτε κατῆλθες, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, ἐκτενή, ἀπόλυσις καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἡμέρας. Εἶτα ἡ ὥρα, ἐν ᾗ ὁ ἐκκλησιάρχης διανέμει τὰ κηρία, ὁ δὲ κανὼν ἀπτης σημαίνει τὸ μέγα καὶ τὸ σιδηροῦν, καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ἐξερχόμεθα πάντες ἐν τῷ νάρθηκι, προπορευομένου τοῦ ἱερέως μετὰ τῶν λαμπάδων καί, κλεισθεισῶν τῶν πυλῶν, θυμιᾷ ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ νάρθηκι ἅπαντας, ὡς ἔθος ἐστίν, εἶτα ἵσταται ἔμπροσθεν τῶν βασιλικῶν πυλῶν καὶ θυμιᾷ σταυροειδῶς κατὰ ἀνατολὰς, ἐκ γ', καὶ λέγει· Δόξα τῇ ἀγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ καὶ ζωοποιῷ. . . Καὶ ἡμῶν ἀποκρινομένων τὸ Ἀμήν, ἄρχεται ὁ ἱερεὺς τροπάριον ἦχος πλ. α'. Χριστὸς ἀνέστη, ὁμοίως καὶ οἱ ἀδελφοί, λέγεται δὲ ἐκ γ' παρὰ τοῦ ἱερέως καὶ γ' παρὰ τῶν ἀδελφῶν, εἶτα ὁ ἱερεὺς στίχος α'. Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ . . . στίχος β'. Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἦν . . ., στίχος γ'. Συστήσασθε ἑορτὴν . . ., Δόξα καὶ νῦν, καὶ λέγει ὁ λαὸς καθ' ἕκαστον στίχον τὸ Χριστὸς ἀνέστη, καί, ἀνοιγομένων τῶν πυλῶν, εἰσοδεύει, προπορευομένων λαμπάδων καὶ τοῦ προεστῶτος συνεφεπομένου καὶ τῶν ἀδελφῶν ψαλλόντων τὸ Καὶ τοῖς ἐν τοῖς . . . Μετὰ δὲ τὸ εἰσελθεῖν τὸν ἱερέα εἰς τὸ ἱερατεῖον, Δόξα ἦχος δ' καὶ λέγομεν· Σήμερον τῆς σωτηρίας, Καὶ νῦν τὸ αὐτό. Εἴθ' οὕτω συναπτὴ καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν ἄρχεται ὁ προεστώς· Ἀναστάσεως ἡμέρα [л. 118 об., 119 сн. л. 106 об.].

Изложеніе той же службѣ по обычному уставу см. выше стр. 90—92. Особенностей весьма мало, и онѣ касаются главнымъ образомъ текста, а не существа дѣла.

[л. 150). Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἁγίῳ τῆς κυριακῆς τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου, ἐν ᾗ ἀναγιγνώσκεται τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον τῆς παραβολῆς τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου.

Изложеніе службѣ, какъ и въ другихъ іерусалимскихъ Типиконахъ. Часы въ великую пятницу съ особыми псалмами: на 1 часѣ 5, 53 и 40, на 3 ч. 10, 34 и 50, на шестомъ, который вмѣстѣ съ девятымъ часомъ совершались отдѣльно, псалмы 51, 139 и 90 и на девятомъ 21, 68 и 85.

Въ великую субботу непорочны съ аллилуаріями. Канонъ «τοῦ κυρίου Μάρκου Ὑδροῦντος ἀπὸ τῆς πρώτης φῶδης ἕως τὴν ε', ὁ δὲ Κοσμάς ἀπὸ ε' φῶδης ἕως θ' [л. 175 об.]. О выносѣ Евангелія говорится такъ: Δοξολογία μεγάλη μετὰ μέλους, καί, ταύτης λεγομένης, ὁ ἱερεὺς ἀλλάσσει ὅλην τὴν ἱερατικὴν (Ркп. Ватик. № 785 приобавлено λευκήν) καὶ εἰσοδεύει μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, τίθησιν αὐτὸ ἄνω τῆς κεφαλῆς. Ὅταν δὲ ἔλθῃ εἰς τὸ μέσον τοῦ ναοῦ. τίθησι πάλιν ἐν τῷ δεξιῷ ὦμφ, καὶ μετὰ τὸ τέλος τοῦ Τρισαγίου, λέγει: Σοφία, ὁρθοί, εἰσοδικόν, τροπάριον ἦχος β'. Ὁ συνέχων τὰ πέρατα, προκείμενον τῆς προφητείας καὶ ἡ προφητεία [л. 175). Слич. выше. стр. 162.

Въ пятницу на Пасхѣ литія совершалась въ кимитиріи.

3 воскресенье посвящено памяти мученицъ и праведному Иосифу.

Служба Вознесения [л. 186 об.—187) Сп. Ватик. библ. № 785 [л. 160) (Toscani. Ad Typica graecorum, p. 67).

На Пятидесятницу два канона: Космы и тоῦ κυροῦ Ἰωάννου тоῦ Ἀρχλα [л. 189). Въ ркп. Ватик. библ. ркп. № 715 л. 162: Ἰωάννου τοῦ μοναχοῦ.

Рукопись оканчивается изложеніемъ суточной службѣ въ постъ св. Апостоловъ и статьей о кажденіи.

XXIX. Clas. II Cod. CXX (Nanian. 176). Τυπικόν (безъ начала), рукопись Венеціанской библ. св. Марка въ 16 долю листа, 145 листовъ, на бѣломъ писанъ почеркомъ вязаннымъ 1374 года. Время написанія рукописи опредѣляется слѣ-

дующею весьма любопытною припискою въ концѣ ея: Ἐτελειώθη τὸ παρὸν Τοπικὸν τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Μάρκου, τοῦ ἐν τῇ ἀγίᾳ λαύρᾳ τοῦ Ἀθωνοῦ. Ἐτελειώθη μηνὶ Ἰαννουαρίῳ ιθ', ἔτους δὲ τρέχοντος ςωπβ' = 1374, καὶ, ὅποιος τὸ διέλθετε, εὐχεσθέ μου διὰ τὸν Κύριον. Ἀμήν. Такъ какъ приписка съ датою написана вязью, то Mingarelli ее не прочелъ и не привелъ въ своемъ описаніи: «Graeci codices». Рукопись начинается Синаксаремъ и именно службою на 13 Сентября—обновленію храма Воскресенія. Здѣсь же на первомъ листѣ мы имѣемъ подробное изложеніе службы этого дня на тотъ случай, если 13 число придется въ воскресенье. Глава эта, какъ и многія другія, подобныя ей, надписывается такъ: Εἰδησις τοῦ Ἀθων, каковое надписаніе нерѣдко замѣняется другимъ: Ὑπόθεσις τοῦ Ἀθων. Глава эта буквально сходна съ подобною главою въ Марковыхъ главахъ (Слич. Тип. ркп. Cl. II, cod. CXVII той же библ.), съ прибавкою лишь двухъ причастныхъ на литургіи, при чемъ самая прибавка сдѣлана весьма неудачно. Въ обычныхъ рукописяхъ говорится: καὶ κοινωνικὸν πρῶτον τῆς ἡμέρας, εἶτα τῶν ἐγκαινίων, здѣсь же прибавлено къ этимъ словамъ: κοινωνικὸν δὲ Αἰνεῖτε τὸν Κύριον, ἕτερον Κύριε, ἡγάπησα εὐπρέπειαν οἴκου σου [л. 2). Напрасная тавтологія. И всѣ прочія главы, называемыя въ этой рукописи: Εἰδησις или Ὑπόθεσις τοῦ Ἀθων, суть не болѣе не менѣе какъ буквальные извлеченія изъ главъ Марка монаха или іеромонаха, но поставлены лишь подъ тѣми числами или днями, къ которымъ онѣ относятся. Такія Εἰδησις мы находимъ подъ 21 Ноября, подъ 14 Ноября въ началѣ Рождественскаго поста, подъ 2 и 24 Февраля, 9 и 25 Марта, подъ 8 Мая, при чемъ въ заключеніи даже прибавлено: Τέλος τῆς ὑποθέσεως τοῦ Ἀθων, и подъ 16 Юля. Нельзя сказать, чтобы это размѣщеніе Марковыхъ главъ было удачно, потому что противорѣчивыя указанія древняго изложенія службъ на нѣкоторые дни, какъ напр., на Срѣтеніе и Благовѣщеніе, съ новыми въ Марковыхъ главахъ чрезъ такое сосѣдство еще болѣе дѣлаются очевидными. Однимъ словомъ, интересъ настоящей рукописи заключается для насъ въ томъ, что здѣсь мы видимъ одну изъ многочисленныхъ, но вмѣстѣ съ тѣмъ и неудачныхъ попытокъ уяснить личность Марка, составителя

главъ на недоумѣнные случаи церковно-богослужебной практики. Рукопись эта даетъ намъ довольно ранній примѣръ рѣшенія этого весьма любопытнаго вопроса, надъ которымъ потрудилося немало лицъ и позднѣйшаго времени. Что же касается самаго текста Типикона, то онъ не представляетъ никакого особеннаго интереса ни въ первой части Синаксарной, ни во второй-Триодной. Изложеніе службъ отличается, какъ и въ другихъ подобныхъ рукописяхъ этого времени, краткостію и простотою. Указаній на иную практику и объясненій литургическихъ терминовъ здѣсь нѣтъ. Во второй части не достаетъ многихъ листовъ. Нѣтъ изложенія службъ съ великаго пятка по первый день Пасхи и нѣсколькихъ другихъ листовъ. Оканчивается рукопись изложеніемъ службы на постъ св. Апостоловъ и тѣми обычными замѣчаніями, которыя входятъ въ главу: Τῇ μ' μετὰ τὴν μνήμην τῶν Ἀγίων Πάντων ἀρχόμεθα τῆς σεβασμίας μ' τῶν ἁγίων καὶ πανευφύμων Ἀποστόλων.

XXX. Clas. II, cod. CXVII (Nanian. 173). Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη δὲ ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίων μονῶν. Рукопись той же библ. въ 8 долю листа, 320 листовъ, писана на хорошемъ пергаментѣ весьма чоткимъ краснымъ почеркомъ 1387 года. Mingarelli. Graeci codices manuscripti apud Nanianos patricios venetos asservati. Bononiae 1784 an. p. 392. опредѣляетъ этотъ кодексъ XIII в. Основаніемъ для нашего точнаго датированія служить помѣщенная въ концѣ рукописи пасхалія, начинающаяся 6895 годомъ, т. е. 1387 г. и оканчивающаяся 6975 г., т. е. 1467 г. Дату начальную, т. е. 1387 г. мы и принимаемъ за годъ написанія рукописи. Быть можетъ эта дата и содержится въ той самой арабской припискѣ писца, которая находится въ концѣ рукописи и о которой Мингарелли не упоминаетъ, по которую, къ сожалѣнію, прочесть мы не въ состояніи. Рукопись эта переполнена всевозможнаго рода историческими и литургическими приписками, но Мингарелли отмѣтилъ лишь двѣ и опустилъ весьма небезынтересную слѣдующую приписку: ἀρχαί. Διερχόμενος τὸ παρὸν τοῦτο Τυπικὸν ἐνθάδε τῇ σεβασμίᾳ μονῇ τῆς ἁγίας ἐνδόξου με-

γαλομάρτυρος παρθένου καὶ πανσόφου Αἰκατερίνης Γρηγόριος ἱερομόναχος ὁ Κρής. Отсюда мы видимъ, что еще во второй половинѣ XVII в. эта рукопись составляла достоиніе Синайской обители. Что же касается многочисленныхъ приписокъ литургическаго характера, то онѣ все касаются лишь особенностей службъ на различные дни года, при различнаго рода столкновеніяхъ въ церковныхъ торжествахъ и памятяхъ. Достойныхъ особеннаго замѣчанія примѣчаній нѣтъ.

[Л. 1). Εἰδῆσις τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ. За этимъ надписаніемъ слѣдуетъ изложеніе чиновъ всенощнаго бдѣнія, суточной службы и другія статьи, входящія въ первую часть Типикона. Начинаются статьи всегда такъ: Ἰστέον, ὅτι, Δεῖ εἰδέναι, Χρὴ γινώσκειν и т. д.. Въ изложеніи онѣ отличаются замѣчательною полнотою, частыми ссылками на практику другихъ Типиконовъ и даже вѣставками изъ другихъ уставовъ. О малой вечерни замѣчено: Ἰστέον, ὅτι ἀρτίως οὐκ εἶδαμεν ψάλλεσθαι ἐν τῷ μικρῷ ἑσπερινῷ ¹⁾ ἐν τισι τῶν μονῶν τὸ Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου παρὰ τοῦ ἐκκλησιάρχου, ἀλλὰ παρὰ πάντων λιτῶς [Л. 1). О шестопсалмѣи замѣчено: Ἰστέον, ὅτι ἐν тисι τῶν ἀντιγράφων οὐ δηλοῖ εὐλογεῖν τὸν ἱερέα εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἑξαψάλμου, ἀλλὰ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ μεγάλου σημαντήρος ποιεῖν τὸν проеστώτα, ἢ τὸν ἐκκλησιάρχην τὴν ἀρχὴν τοῦ ἑξαψάλμου, μὴ εὐλογοῦντος τοῦ ἱερέως, ὅπερ οὐ, δοκεῖ μοι, εἶναι παράδοσιν πατρικὴν, ἀλλ' ὁ κληρίκας δεῖ γμα σαφές. "Όταν δὲ ἄρξῃται ὁ проеστώτης τοῦ ρβ' ψαλμοῦ τοῦ Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον, λέγει ὁ ἱερεὺς τὰς εὐχὰς τοῦ ὁρθρου, ιστάμενος ἀσκεπῆς ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν (Л. 6 об.) . . . Δεῖ δὲ γινώσκειν καὶ τοῦτο, ὅτι πάντοτε εἰς τὸ τέλος τῆς η' ψόδης, μέλλοντες τῆς θ' ψόδης ἄρχεσθαι, ποιоῦμεν κοινῇ πάντες ὁμοθυμαδὸν σιγῶντες μετάνοιαν ἐδαφιαίαν, λέγοντες καθ' ἑαυτούς: Αἰνοῦμεν, εὐλογοῦμεν, ὑπερυψοῦμεν τὸ ὄνομά σου, Χριστέ: σὺ γὰρ βασιλεύεις εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας. Ὡσαύτως καὶ μετὰ τὸ τέλος τῆς θ' ψόδης μετάνοιαν ἐδαφιαίαν [Л. 8). О концѣ утрени: Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν, ποιоῦμεν λιτὴν ἐν τῷ νάρθηκι, ψάλλοντες τὸ τοῦ

¹⁾ Замѣчается о началѣ великой вечерни: Καὶ ἄρχεται ὁ проеστώτης, ἢ ὁ ἐκκλησιάρχης: Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν τῷ Βασιλεῖ ἡμῶν Θεῷ, μαθητῇ καὶ ἡσυχῇ φωνῇ, εἰθ' οὕτως τὸ δεῦτερον, ἀνώτερον πρὸς ὀλίγον: Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν Χριστῷ τῷ Βασιλεῖ ἡμῶν Θεῷ. Πάλιν τὸ γ', γεγονωτέρᾳ τῇ φωνῇ: Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν αὐτῷ Χριστῷ τῷ Βασιλεῖ καὶ Θεῷ ἡμῶν. Εἰθ' οὕτως ἐξώτερον: Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν αὐτῷ μόνον.

ἀγίου στιχηρόν. Τοῦτο νῦν οὐ γίνεται, ἀλλὰ περὶ μέν-
τινων οὐδὲ ὅλως γίνεται λιτή [л. 8 об.]. Ἰστέον, ὅτι γέγρα-
πται ἐν τῷ παλαιῷ Τυπικῷ, τῷ γραφέντι ἐν Ἱεροσολόμοις,
οὕτω· Χρῆ εἰδέναι, ὅτι ἐν πάσαις ταῖς κυριακαῖς, ἡγουν τῷ σαβ-
βάτῳ ἑσπέρας, οὐ φάλλομεν τὸν ἑσπερινὸν ἔνθον εἰς τὸν νάον, ἢ
μεγαλοφώνως, οὔτε μὴν στιχολογοῦμεν, ὡσαύτως καὶ ἐν ταῖς Δε-
σποτικαῖς ἑορταῖς καὶ ταῖς τῶν ἀγίων μνήμαις, ἐν αἷς γίνονται
ἀγρυπνίαι, ἀλλὰ φάλλομεν μικρὸν ἑσπερινὸν ἐν τῷ νάρθηκι χόμα καὶ
εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν [л. 9 об.]. О началѣ утрени обыч-
ной замѣчено: Πληρουμένης δὲ τῆς φωνῆς τοῦ χαλκοῦ, ποιεῖ ὁ ἱε-
ρεὺς Εὐλογητόν, καὶ εἰ μὲν ἔστιν Ἀλληλούια, ἀρχόμεθα τοῦ Τρις-
αγίου, ποιοῦντες καὶ τρεῖς μετανοίας, ἱστάμενοι ἐν τοῖς στασι-
δαίοις ἡμῶν ἐπὶ ψαλθίων ἐνορδίνως, πάντων ἐν τῷ ἄμα
κλινάντων τὸ γόνυ καὶ ἀνισταμένων ἐξ ἴσου μετὰ προ-
σοχῆς διὰ τὸ εὐτακτον. Ἰστέον, ὅτι ἐν τοῖς πλείοσι
τῶν Τυπικῶν ἀναμέσον τῆς ἐκκλησίας λέγεται ἵστα-
σθαι καὶ προσκυνεῖν, ἡμεῖς δὲ διὰ τὸ μὴ γίνεσθαι
ἀρτιούσθω τοῦτο, ὡς ἄλλως δοκοῦν ἄτακτον, παρελεί-
ψαμεν τοῦτο [л. 11]. Еще о шестопсалмн: Ἰστέον, ὅτι ἐν πσι
τῶν Τυπικῶν τὸν ἐκκλησιάρχην σὺν τῷ καθηγουμένῳ τὸ ἐξάψαλμον
φάλλειν εὐρίσκεται, ἐν ᾧ καὶ τὸν ἱερέα, ψησί, θυμιᾶν, εἰ καὶ παρ' ἡμῶν
τοῦτο νῦν γίνεται [л. 16 об.]. Въ этомъ родѣ и другія выдержки
и замѣчанія.

[л. 28). Мѣсяцесловъ отличается полнотою. Въ службахъ
мы встрѣчаемъ всѣ тѣ замѣчанія, какія находятся и въ нашихъ
Типиконахъ XV—XVI вѣковъ. О праздникѣ Рождества Бого-
родицы замѣчено: Ἰστέον, ὅτι, διὰ τὸ ἀγιάζειν τὴν τῆς Ὑψώσεως
ἑορτήν, ἑορτάζομεν ταύτην τὴν ἑορτὴν ἡμέρας ε' (л. 35 об.). Выносъ
креста совершается послѣ вечерни изъ скевоφилакіи (л. 37
об.). Замѣчаніе о переносѣ службы Златоуста на 13 Ноября съ
заключеніемъ: διὰ δὲ τὸ φάλλεσθαι παρὰ τοῖς Ἱεροσολυμίταις καὶ ἐν τῷ
Τυπικῷ αὐτῶν διαγράφεσθαι, ἀφέθη παρ' ἡμῶν ἐνταῦθα, ἵνα μὴ τι ἐντεῦ-
θεν παραποσπάσωμεν. Εἰ μὲν οὖν βούλοι τῷ προεστῶτι φάλλειν καὶ τὸν
ἅγιον σὺν τῇ ἑορτῇ, ἰδοὺ ἢ τῆς κοινῆς ἀκολουθίας δήλωσις [л. 38 об.,
39) Сн. стр. 112 и 173. Часы на сочельникѣ Р. Х. и Богоявленія
съ особыми псалмами, съ ектенѣю просительною послѣ еван-
гелія и съ многолѣтствованіемъ царей (л. 83). О многолѣт-

сѣствованіи замѣчено: Ἐν τισι δὲ τῶν Τυπικῶν οὐχ ὀριστικῶς γέγραπται ἐσθίειν ἡμᾶς ἔλαιον, ἀλλ' ἀπὸ συνηθείας, ἀλλ' οὐδὲ περὶ τῆς εἰς τὸ κελλίον τοῦ προεστῶτος ἰδίας πολυχρονίσεως δεδήλωται, αἶμαι, μηδὲ τοῦτου τότε γινομένου· ὥς γὰρ κολακεύειν οἰκεῖον τοῖς μοναχοῖς καὶ τὸ ἀπὸ τῆς τραπέζης εἰς ἄλλην καταντᾶν παράκλησιν, γλυκασμάτων καὶ οἶνοποσίας ἀφορμὴν γὰρ οἱ διαφοροῦντες λαμβάνοντες, εἰς ἀκόρεστον ἐμπίπτουσιν ὀρεξίν, τέως δὲ διὰ τὴν συνηθειαν τὸ γινόμενον, εἰ καὶ ἀνάρμοστον, ἤδη δηλώσωμεν. Μετὰ γὰρ τὴν ἀπὸ τῆς τραπέζης μετάνοιαν, προεστρεπισθέντων σκάμνων εἰς τὸ ἡγουμενεῖον οἶνου τε καὶ γλυκίσματος, ἀπέρχεται ὁ καθηγούμενος εἰς τὸ ἡγουμενεῖον, κλείων τὴν θύραν. Ὁ δὲ οἰκονόμος μετὰ τοῦ ἐκκλησιαρχοῦ καὶ τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν ἀπέρχεται εἰς τὸ ἡγουμενεῖον καὶ ψάλλουσιν ἐκφωνητικῶς· Ἡ γέννησίς σου, Χριστέ ὁ Θεός, εἴτα τὸ κοντάκιον καὶ τὸ Σῶσον, ὁ Θεός, ὥς καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ οὕτω τοῦ ἡγουμένου ἐξελθόντος καὶ διὰ μετάνοιαν αὐτὸν προσαγορεύσαντος, πάντων καθεσθέντων, γλυκίσμασι καὶ ἀνὰ ποτήριον ἐνὸς οἶνου δεξιοῦται αὐτοὺς καὶ οὕτως ἄρχεται ὁ κανονάρχης κρούειν τὸν σημαντήρα. Βλέπε δέ, ὥς πάντα ἀνοίξαι μοναχοῖς τὰ τοιαῦτα [л. 86 об., 87). Наканунѣ Богоявленія освященіе воды совершалось послѣ заамвонной молитвы (л. 98) и вторично послѣ великаго славословія на утрени въ самый праздникъ (л. 101) ¹⁾. Виноградъ освящается на Преображеніе. Σικυήλατα λέγεται τετράγγουρα, πέπωνες, κολακῶνθαι κτλ.

[л. 163). Ἀκολουθία τοῦ Τριωδίου.

Молитва св. Ефрема читается καθ' ἑαυτοῦς [л. 174 об.). Μετὰ δὲ τὰς τρεῖς μεγάλας μετανοίας, ποιῶμεν ἑτέρας μετανοίας ἐξ' ἀργῶς διὰ τὸ ἰσάζειν πάντας [л. 175), καὶ ἀσπαζόμεθα ἕκαστος τὸν ἐν τῷ στήθει σταυρόν, ἢ τὰς ἐν τοῖς στασιδίοις ἡμῶν ἀγίας εἰκόνας [л. 176, 178 об.). О преждеосвященной литургіи говорится: Ὁ δὲ ἱερεὺς αἶρει τὰ καλύμματα ἀπὸ τῶν ἀγίων καὶ σκεπάζει αὐτὰ τὴν ἀναφοράν, ἢ τὸν ἀέρα· οὕτω γὰρ καλεῖν εἰώθασιν αὐτὸν ἐν τοῖς τῶν Ἱεροσολύμων μέρεσιν. Ὅταν δὲ μέλλῃ ὑψῶσαι τὸν ἄριον ἄρτον, ἐκφωνεῖ· Τὰ προηγιασμένα· οὐ μὲν ἀνακαλύπτων αὐτά, ἀλλὰ κεκαλυμ-

¹⁾ 1 Августа, послѣ выноса креста, «ѣпeita, прокаиμένου тоу ѱдотос ἐν τῇ фиалѣ, ψαλλόμεν τὰ тоу аγίασματος стихиρὰ καὶ μετὰ τὸ аγίασθѣнаи τὸ ѱдωρ, γίνεται προσκύνηсис тоу τιμίου σταυроу» (л. 154).

μένων ὄντων τῶν ἁγίων, εἰσάγει τὰς χεῖρας αὐτοῦ ὁ ἱερεὺς δέει πολλῷ καί, ἀπτόμενος τοῦ ἁγίου ἄρτου, ἐκφωνεῖ, εἴθ' οὕτως ἀνακαλύπτει αὐτά, πληρῶν τὴν συνήθη τάξιν (л. 181). Частыя ссылки на практику лавры св. Саввы: Χρὴ γινώσκειν, ὅτι ἐν τῇ λαύρᾳ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα οὐ φάλλουσι τὰ ἀπόδειπνα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀλλ' ἐν τοῖς κελλίοις ἕκαστος· οὕτω γὰρ παρελάβομεν, εἰς δὲ τὰ κοινόβια τῆς Παλαιστίνης φάλλονται οὕτως (л. 181 об.). Ничего не говорится о псалмахъ великаго пятка, но только о пѣніи 12 тропарей. Замѣчено: Ἰστέον δέ, ὅτι ὥραι τῆς αὐτῆς ἡμέρας εὐχὰς οὐκ ἔχουσιν, στίχος παρὰ τοῦ ἱερέως καὶ εὐθέως συνάπτεται καὶ ἡ σ' ὥρα συνήθως (л. 209). Въ сѹбодѣ великую фάλλομεν δὲ καὶ τὰ ἐπιτάφια μεγαλυνάρια μετ' αὐτοῦ εἰς στάσεις γ' καὶ εὐθέως ἀναστάσιμα τροπάρια (л. 213). Священникъ облачается въ ѡблыя одежды при самомъ началѣ литургіи. Благословеніе хлѣбѡвъ, послѣ котораго, каθεζομένων ἐν τοῖς τόποις ἡμῶν εὐτάκτως, ἐπιδίδωσιν ὁ κελλαρίτης ἕκαστῳ τῶν ἀδελφῶν ἀνὰ κλάσματος ἄρτου καὶ ἀνὰ ἑνὸς κρασοβολίου οἴνου καί, εἰ εὐρεθῶσιν, ἰσχάδας, ἢ καὶ τεθλασμένα κάρυα, ἢ ἀμύγδαλα, ὧν καὶ μεταλαμβάνομεν, ἐν τοῖς τόποις ἡμῶν καθεζόμενοι (л. 218).

[л. 218). Службы по Трїодн цвѣтної.

Ὁ δὲ ἱερεὺς, ἀλλάξας τὴν ἱερατικὴν στολὴν ἅπασαν, ἐξέρχεται διὰ τοῦ βορείου μέρους ἐν τῷ νάρθηκι, προπορευομένων δύο λαμπάδων, καὶ θυμιᾷ ἅπαντας τοὺς ἀδελφοὺς κατὰ τάξιν. Ὁ δὲ γε ἐκκλησιάρχης διανέμει τὰ κηρία τοῖς ἀδελφοῖς, ἅψαντες τοῖνυν ταῦτα ἱσταμένα καθ' ἑαυτοὺς προσευχόμενοι καὶ εὐχαριστοῦντες τῷ ὑπὲρ ἡμῶν παθόντι καὶ ἀναστάντι Χριστῷ τῷ Θεῷ, ὁ δὲ ἱερεὺς στάς κατενώπιον τῶν βασιλικῶν πυλῶν, τῶν λαμπάδων ἑνθεν ἀκείθεν ἱσταμένων, θυμιῶν τὰς πύλας κεκλεισμένας σταυροειδῶς, ἐκφωνεῖ· Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ (л. 218 об., 219). Ἰστέον δέ, ὅτι, καὶ τοῦ δεξιοῦ χοροῦ μὴ ἐναρχομένου ἐν ταῖς ἐπισήμοις τῶν ἑορτῶν, παρὰ τοῦ προεστῶτος ἡ ἑναρξίς γίνεται, φαλλομένης δὲ τῆς α' φῶδης τοῦ κανόνος, θυμιᾷ ὁ ἱερεὺς, ὡς αὐτῶς καὶ ἐν τῇ θ' φῶδι. Ἐν ἑκάστῃ δὲ φῶδι τοῦ κανόνος γίνεται παρὰ τοῦ ἱερέως ἔσωθεν τοῦ βήματος συναπτὴ μικρά (л. 219 об.). Καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸν Θεολόγον· Ἐπὶ τῆς φυλακῆς μου, σβέσαντες δὲ τοὺς κηροὺς ἡμῶν, μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν αὐθις ἀπτομεν αὐτούς (л. 220).

[л. 250 об.). Διάταξις περὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμιᾶν.

[л. 256 об.). Προκείμενα καὶ ἀλληλουάρια.

[л. 259). Статѣя о разрѣшеніи поста на разные дни года см. выше стр. 135—151.

[л. 264 об.). Πίναξ τοῦ παρόντος βιβλίου.

[л. 267). Μάρκω, ἀμαρτωλῷ ἱερομονάχῳ, σύνταγμα, ποιηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τοπικοῦ. 95 главъ.

[л. 323 об.). Πасχαλῖα сѣ 6895 и по 6975 г.

XXXI. № 1098. Τοπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας λαύρας τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη δὲ ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς ταῖς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίαις μοναῖς. Ркп. Синайской библіотеки въ 8 долю писана въ 1392 году, какъ это видно изъ слѣдующей краткой приписки послѣдняго листа (ἔτους ςϠ': т. е. 6900. Листовъ въ рукописи 284.

По составу и расположенію статей Типиконъ сходенъ съ Типикономъ нашей библ. 1528 года. Въ первой вводной части заглавія написаны большею частию на поляхъ. Въ Мѣсяцесловѣ тѣ же особенности, то же изложеніе службъ на Богоявление и Р. Христово (съ величаніемъ игумена) и съ ссылками на другіе Типиконы, что и въ указанной рукописи. Тріодъ особенностей не даетъ. О субботахъ великой замѣчено: Εἴθ' οὕτως ἀρχόμεθα τοῦ Ἀρώμου, ψάλλομεν δὲ καὶ τὰ ἐπιτάφια μεγαλυνάρια μετ' αὐτοῦ εἰς στάσεις γ'. Послѣ статьи о точномъ соблюденіи Устава слѣдуютъ прокимны, аллилуаріи 8 гласовъ, указанія апостольскихъ и евангельскихъ чтеній. Оглавленіе Марковыхъ главъ (85): Μάρκω μοναχῷ εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τοπικοῦ. Раздѣленій на главы нѣтъ. Сначала изложеніе главъ сходно съ Типикономъ той же библ. № 1099, но обилуетъ схоліями или добавленіями къ основному изложенію случаевъ, которые въ Типиконѣ № 1099 обозначены примѣчаніями. Послѣ статьи о службѣ въ постъ св. Апостоловъ вставлена статья о службѣ 16 Іюля или отцевъ 6 вселенскаго собора. Послѣ статьи о предпразднествѣ и попразднествѣ Господскихъ праздниковъ въ недѣлю слѣдуютъ статьи: а) о предпразднественныхъ и попразднественныхъ кондакахъ въ недѣлю, б) о канонахъ предпразднеству и попразднеству съ канономъ Минеи, в) о двухъ святыхъ съ кондаками и о предпразднествахъ и попразднествахъ съ кондаками, д) о предпразднествахъ и попразднествахъ съ

двумя святыми въ недѣлю, е) о предпразднествахъ и попразднествахъ съ святымъ, имѣющимъ литургію въ субботу, і) о томъ же, если святой не имѣетъ литургіи, г) о томъ, когда не поется «Господевн поемъ», h) когда не стихословится «Честнѣйшую», і) о тропаряхъ предпразднества и попразднества съ тропаремъ дневного святого, k) о святыхъ двухъ съ тропарями въ воскресенье, l) о тропаряхъ предпразднества и попразднества въ воскресенье съ святымъ, имѣющимъ тропарь, m) о святомъ съ бдѣніемъ въ недѣлю, n) о святомъ съ поліелеемъ, празднуемомъ на 6 въ недѣлю, о) о святомъ. празднуемомъ на 6 въ недѣлю, p) о заупокойныхъ канонахъ, q) о тропаряхъ на повечеріяхъ предпразднествъ, попразднествъ, святыхъ и дней недѣли, r) о тропаряхъ двухъ господскихъ праздниковъ въ недѣлю, s) о тропаряхъ святыхъ и первобогородичныхъ въ пятницу вечеромъ, въ субботу и воскресенье, t) о святыхъ, празднуемыхъ на 8, если случатся въ среду и пятницу, то какіе поются богородичны, u) о томъ же, если празднуется святой на 6 съ поліелеемъ, w) о первобогородичныхъ въ субботу и воскресенье, x) о святомъ, имѣющемъ входъ и первобогородиченъ въ стихирахъ, y) когда стихословится «Честнѣйшую», z) о святомъ съ евангеліемъ и отсутствіемъ «Поймъ Господевн», а) когда бываетъ литія и когда не бываетъ, b) о предпразднествахъ Господскихъ праздниковъ въ воскресенье, c) о святомъ съ поліелеемъ и празднуемомъ на восемь въ субботу, d) если случится въ субботу «Аллилуія» и e) о канонахъ всей недѣли.

Главы соглашены съ Синаксаремъ и не содержатъ въ себѣ никакихъ противорѣчій, хотя мы и видимъ здѣсь изложеніе службъ на одинъ и тотъ же случай въ двухъ различныхъ мѣстахъ.

XXXII. № 565. Τοπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίας λαύρας τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη δὲ ἡ ἀκολουθία γίνεται ἐν ταῖς λοιπαῖς ταῖς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίαις μοναῖς. Ркп. арх. Антонина Капустина (нынѣ Петроградской Императорской публичной библіотеки) въ 16 долю листа, 294 листа, писана скорописью 1392 года (ἔτους ςϞϞ', ἰνδικτιῶνος ιε', μηνὸς Μάιος κδ').

Первая часть безъ раздѣленія на главы. Каждая статья начинается: *Χρὴ εἰδέναι, Ἰστέον ὅτι, Χρὴ γινώσκειν* и т. д. Впрочемъ, на поляхъ имѣются киноварныя оглавленія содержанія этихъ статей: напр., *Διάταξις τοῦ ἑσπερινοῦ καθημερινοῦ, Διάταξις ἀκολουθίας ἀπὸ τοῦ Πάσχα μέχρι τῆς Πεντηκοστῆς, Ἀκολουθία σαββάτου, ἔχοντος μνήμην μεγάλου ἁγίου* и т. д.

[л. 32). Синаксарь обилуетъ памятьми празднуемыхъ святыхъ и въ изложеніи торжественныхъ службъ содержитъ любопытныя подробности, рѣдко встрѣчающіяся въ другихъ Типиконахъ.

[л. 43). О приготовленіи креста въ канунъ 14 Сентября говорится: *Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ, ἀπέρχεται ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ ἐκκλησιάρχης σὺν τῷ κανδηλάπτῃ ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ μετὰ μανουαλίου καὶ τοῦ θυμιατοῦ, καὶ λαμβάνουσι τὸ τίμιον ξύλον, ψάλλοντες καὶ τροπάριον· Σῶσον, Κύριε, καὶ φέρουσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἀποτιθέασιν αὐτὸ ἐπάνω τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ ἅπτει κηρὸν ἔμπροσθεν αὐτοῦ δι' ὅλης τῆς νυκτός.*

[л. 44). *Ἰστέον, ὅτι ἐν τῇ τοιαύτῃ παγκοσμίῳ ἑορτῇ τῆς Ὑψώσεως ἐγένετο ἡ κοίμησις τοῦ ἁγίου Ἰωάννου Χρυσοστόμου· ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲ καὶ παρὰ πᾶσι σχεδὸν οὐ ψάλλεται διὰ τὸ ὕψος τῆς Δεσποτικῆς ἑορτῆς, καὶ ἵνα μείνῃ ταύτης ἀκολουθίας πάντα ἀκολόβωτα καὶ ἀμείωτα, τούτου χάριν μετετέθη εἰς τὴν ιγ' τοῦ νοεμβρίου μηνός. Εἰ γὰρ ἦν εἰκὸς ψάλλεσθαι καὶ τὴν ἀκολουθίαν αὐτοῦ σὺν τῇ ἑορτῇ, οὐκ ἂν μετετίθετο. Сн. выше стр. 112.*

На утрени, при описаніи выноса креста послѣ великаго словословія, замѣчается, что возгласъ: «Премудрость прости» въ царскихъ дверяхъ произносилъ діаконъ: *εἰ δὲ ἐστὶ διάκονος, λέγει τοῦτο ἐκεῖνος* [л. 45).

Въ службѣ 16 Сентября дѣлается замѣтка по поводу пѣнія тронарей: *Ἰστέον, ὅτι οὐδὲ τοῦτο εὐρομεν συνήθως, ἀλλ' ἵνα μὴ δευτεροῦμεν τὸ Δεσποτικὸν τροπάριον, ἔχουν τῆς ἑορτῆς, ἣ λέγωμεν εἰς τὸ Καὶ νῦν, ἕτερον θεοτοχίον, λέγομεν ἀπολυτίκιον, πρῶτον τοῦ ἁγίου, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, πλὴν ἐν τῷ ἑσπερινῷ μόνον, εἰς δὲ τὸν ὄρθρον ψάλλομεν εἰς τὸ Θεὸς Κύριος πρῶτον тῆς ἑορτῆς, εἴτα τοῦ ἁγίου, Δόξα καὶ νῦν тῆς ἑορτῆς, εἰς δὲ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ ὁρθρου. ὡς ἐν τῷ ἑσπερινῷ* [л. 48).

Ο ποмазаніи елеємъ на всенощномъ бдѣніи 26 Сентябрія говорится такъ: Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν (бдѣнія), ψάλλομεν ἰδιόμελα τοῦ ἁγίου, ὁ δὲ ἱερεὺς, προπορευομένης αὐτοῦ λαμπάδος, ἀπέρχεται καὶ θυμιᾷ τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου, εἴθ' οὕτως ἐπιδίδωσιν ἅγιον ἔλαιον ἐκ τῆς κανοδήλης τοῦ ἁγίου τοῖς ἀδελφοῖς. Εἰ δὲ ὁ προσεστώς ἐστιν ἡξιωμένος ἱερωσύνης, αὐτὸς χρίει τοὺς ἀδελφούς, ἐμβάπτων τοὺς ἑαυτοῦ δύο δακτύλους εἰς τὸ ἔλαιον, οὐχὶ τὸν ἕνα. Καὶ μετὰ τὸ δοθῆναι τὸ ἅγιον ἔλαιον, γίνεται τελεία ἀπόλυσις. Οὕτως ἐορτάζομεν πάσας τὰς ἐορτάς τῶν ἁγίων, ἐν αἷς γίνονται ἀγρυπνίαι [л. 55]. Этотъ обычай держался и въ другихъ случаяхъ, когда полагалось помазаніе елеємъ [л. 74 и 84).

Подъ 3 Ноябрія. Τὰ ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου μεγάλου Γεωργίου τοῦ ἐν Λυδία, ἔτσι ἡ κατάθεσις τοῦ ἁγίου σώματος [л. 68).

20 Ноябрія. Προεόρτια τῆς ἐν τῷ ναῷ εἰσόδου τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου [л. 77 об.).

Ο κονдаκѣ: «Дѣва днесъ» въ службѣ кануна Рождества Христова замѣчено: Κοντάκιον προεόρτιον· Ἡ Παρθένος σήμερον· τοῦτο γὰρ ψάλλεται ἀπὸ τῆς κ' μηνὸς ἐν τε τῷ ὄρθρῳ καὶ ταῖς ὥραις ἄχρι τῆς ἐορτῆς. Μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ ὄρθρου ἐπισυναπτομεν, ὡς ἔθος, τὴν α' ὥραν, ἐν ᾗ μετὰ τὸ τροπάριον καὶ τὸ τί σε καλέσωμεν, ψάλλομεν τροπάρια γ' ἀπὸ τῶν ιβ', ἐνούμενων τῶν δύο χορῶν, καὶ δευτεροῦμεν αὐτά, καὶ τὸ μὲν πρῶτον ψάλλεται ἄνευ στίχου κτλ. По этому новоду говорится въ Тинниконѣ: Δεῖ εἰδέναι, ὅτι οὐχ' εὖρομεν τὴν συνήθειαν τοιαύτην, ὥστε ψάλλειν τὰ τοιαῦτα τροпάρια, ἐνούμενων τῶν δύο χορῶν, ἀλλὰ τὰ μὲν δύο τροпάρια ψάλλονται εἰς τοὺς χοροὺς ἐν ἐκάστῳ κατὰ τὴν συνήθειαν, εἰς δὲ τὸ τρίτον ἐνοῦσθαι τοὺς δύο χοροὺς καὶ ψάλλειν τὸ Δόξα καὶ νῦν [л. 94).

31 Июня. Предпразднество креста [л. 169).

5 Июля. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου τοῦ ἐν τῷ Ἀθῶ. Ἡ ἀκολουθία ὁσιακὴ [л. 162).

[л. 179). Ἀκολουθία τοῦ Τριφώδιου.

Въ службѣ великосубботней нѣкоторыхъ листовъ нѣтъ.

[л. 232). Службы по Тріоди цвѣтної.

[л. 265). Διάταξις περὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμιᾶν.

[л. 267 об.). *Περὶ τοῦ πάσῃ σπουδῇ φυλάττειν τὸν προεστῶτα μὴ παρορᾶσθαι ἐν τῷ Τυπικῷ πάντα καὶ περὶ τοῦ μὴ διατρίβειν τοῦτον ἔξω τῆς μονῆς καὶ ἀμελεῖν τῶν πιστευθέντων αὐτῷ ψυχῶν ἄνευ μεγάλης ἀνάγκης.* Нанечатана эта статья по этой рукописи еп. Порфириемъ Успенскимъ въ его «Иστορίи Λοона» ч. III, стр. 992—993, СПб. 1892.

[л. 271 об.). Прокимны, аллилуаріи 8 гласовъ.

[л. 272). Прокимны и аллилуаріи недѣли.

[л. 274 об.). *Πίναξ τοῦ παρόντος βιβλίου.* 91 глава.

[л. 277). *Μάρκου, ἁμαρτωλοῦ ἱερομονάχου, σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα.* Обрывается 41 главою, при чемъ въ текстѣ отсчитываютъ очень многіе листы.

[л. 304 об.). *Ἑρμηνεία τῶν στιχολογιῶν τῶν ἐπισήμων ἁγίων καὶ τῶν ἱερατῶν τοῦ ὁλοῦ χρόνου.*

XXXIII. № 1105. *Τυπικόν*, безъ начала, рукопись Синайской библіотеки на бомбичинѣ въ 16 долю листа, 229 листовъ, писана двумя почерками. Начало рукописи до службъ мѣсяца Февраля писано прекраснымъ почеркомъ XIV в., а далѣе до конца почеркомъ сжатымъ, напоминающимъ почеркъ XV в. По составу своихъ частей, по ихъ расположенію Типиконъ этотъ сходенъ съ Типикономъ библ. лавры Аѳанасія XIII в. № 99 А. Въ рукописи этой мы находимъ частыя ссылки и на другіе Типиконы. *Βυρίσκονται ἐν τισιν*, говорится въ службѣ Срѣтенія, *εἰς τὸν βάρὸν ἔχον στιχηρὰ πλείονα καὶ μέχρι τῶν ἔξ, διὸ καὶ λέγουσι καὶ τὰ μᾶλλον ὅ πολλοί(?) εἰς τὸ Κίριε ἐκέκραξα* [л. 122 об.). Въ какой бы день страстной недѣли ни случился праздникъ Благовѣщенія, разрѣшается на рыбѣ. [л. 138 об.). Въ Пасху на утрени игумень или еклесиархъ *διανέμει τὰ κηρία τοῖς ἱεροῖς καὶ τοῖς ὁψφικιστάλοις καὶ ἄπορευεν αὐτά* [л. 139). О первомъ числѣ Августа замѣчено: *Ἐν ἑτέρῳ δὲ Τυπικῷ δοξολογία οὐκ ἐγγέγραπται, ἀλλ' ἡ ὅτι εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ τῆς Ὁκτωήχου, Δόξα καὶ νῦν, τὰ αὐτά.* Послѣ утрени поклоненіе св. кресту и обходъ келій съ крестомъ [л. 159).

XXXIV. № 198. *Τυπικόν*, рукопись Афонской національной библіотеки (Метеорскихъ монастырей), обычное заглавіе, ркн.

въ 16 долю листа, 277 листовъ, писана на пергаменѣ (палимпсестъ) мелкимъ четкимъ почеркомъ XIV в.

[л. 1). Вводная часть обычная.

[л. 19). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας τε καὶ ἀξεως τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μηνὸς Αὐγούστου.

[л. 116). Περί τῶν ἑορτῶν, ἐν αἷς φάλλεται τὸ Θεὸς Κύριος, καὶ περὶ μεγάλων ἑορτῶν καὶ μέσων καὶ μικρῶν.

[л. 118). Службы по Тріодѣ постоной и цвѣтної.

[л. 174 об.). Περί τοῦ πῶς δεῖ θυμεῖαν τὸν ἱερέα.

[л. 177 об.). Прокимны, аллилуаріи и причастны всѣхъ гласовъ, а также прокимны и указанія апостольскихъ и евангельскихъ чтеній общимъ святымъ и свѣтильны всѣхъ гласовъ.

[л. 180). Ἀκολουθία τῶν ὥρῶν, τῶν τροπαρίων, καὶ ἕτερον τύπον γινομένη τῇ παραμονῇ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως. (Псалмы: α) 5, 44, 45, γ) 66, 86 и 50 ε) 71 и 90, и δ) 109, 84 и 85, и съ ектеніями великою и просительною).

[л. 118). Τῇ παραμονῇ τῶν Φώτων ἀκολουθία τῶν ὥρῶν. Часы съ псалмами: 1) 5, 12, 26, 3) 28, 41, 51) 6) 73, 76 и 90 и 9) 92, 113 и 85.

[л. 182 об.). Μάρκω, ἁμαρτωλῷ ἱερομονάχω, σύνταγμα, ποιηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τοπικοῦ

[л. 223 об.). Περί τῆς εὐλογήσεως τῆς ζύρης.

[л. 224). Τὰ ἀναστάσιμα ἀπολυτίκια τῶν θεοτοκίων καὶ ὁπακῶν.

Вводная часть безъ раздѣленій на главы и въ изложеніи сходна съ древнѣйшими Типиконами. Отличается она отъ остальныхъ лишь небольшою вставкою въ концѣ: Ἀκολουθία εἰς μάρτυρας καὶ εἰς ὁσίους.

Въ текстѣ встрѣчаются весьма рѣдко ссылки на практику другихъ монастырей и Типиконовъ. Синаксарь ничего особеннаго не представляетъ. Службы по Тріодамъ отличаются бѣльшею полнотою и обстоятельностью въ изложеніи. Здѣсь уже рѣдко встрѣчаются ссылки на другіе Типиконы и на практику иныхъ монастырей. Обычай лавры пр. Саввы пред-

ставляютъ нѣчто совершенно отличное отъ подобныхъ обычаевъ другихъ іерусалимскихъ монастырей и обитателей другихъ патріархатовъ. Личное мнѣніе составителя Типикона видимо сказывается на каждомъ шагѣ.

Марковья главы безъ обозначенія содержанія ихъ и не представляютъ противорѣчій съ Синаксаремъ, въ которомъ излагается недостающее въ нихъ.

XXXV. № 52. Τοπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς ἐκκλησίαις τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίων μονῶν. Рукопись Святогробскоѣ патріаршей библіотеки изъ собранія Крестнаго монастыря въ Іерусалимѣ писана на бомбидинѣ чоткимъ почеркомъ XIV в., 223 листа.

[л. 1). Εἵδησις τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ.

[л. 1 об.). Περὶ τοῦ μεγάλου ἑσπερινοῦ.

[л. 6 об.). Εἵδησις τῶν ἀγρυπνιῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ.

[л. 7). Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίων μοναστηρίων.

[л. 16 об.). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας καὶ συνάξεως τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μηνὸς Αὐγούστου.

[л. 95). Ἀκολουθία τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης μ' καὶ ν'.

[л. 149). Περὶ τοῦ πῶς θυμιᾷν.

[л. 151). Оглавленіе Марковыхъ главъ.

[л. 154). Μάρκος, ἁμαρτωλῶ ἱερομονάχῳ, σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορρέμενα τοῦ Τοπικοῦ. Главъ 94.

[л. 221—223). Прокимны, кнѣзники и аллилуаріи.

[л. 224). Акаѳистъ Богоматери XVI в.

По характеру изложенія этотъ Типиконъ напоминаетъ намъ списки XIII—XIV в. Вводная часть безъ раздѣленій и изложена, какъ въ Типиконѣ XIII в. № 99А. Синаксарь простъ и содержитъ въ себѣ службу лишь на важные дни. Также слѣдуетъ сказать и о Тріоди. Марковья главы стоятъ въ противорѣчій съ замѣчаніями Синаксаря.

XXXVI. № 385. Рукопись Париж. нац. библ. (du Fonds) въ 16 долю листа, 316 листовъ, писана чоткою скорописью XIV в. (По каталогу Бандини даже XIII в.). Въ концѣ приписка иноѣ руки: Αὕτη ἡ βίβλος τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου. Тою же рукою приписано въ началѣ рукописи: Οὗτε αὕτη ἡ βίβλος ὑπάρχει εἰς τὴν μονὴν Κωνσταντινου.

[Л. 1). Πίναξ ἄριστος τῆς παρούσης πυξίδος.

[Л. 9). Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη δὲ ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίων μονῶν. Чинъ малой и великой вечерни и глава о количествѣ агриппіи.

[Л. 16). Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίων μοναστηρίων. Порядокъ сѣточной службы.

Περὶ τοῦ προκειμένου, καὶ τοῦ ἀλληλουαρίου, καὶ τοῦ ἀποστόλου, καὶ τῆς ἐν τῇ ἀγρυπνίᾳ καὶ τῇ τραπέζῃ ἀναγνώσεως παρὰ τίνος τελεῖσθαι ὀφείλει.

Εἰδῆσις μερικὴ περὶ τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ, πῶς ὀφείλει φάλλεσθαι παρ' ὅλην τὴν ἐβδομάδα, ὅτε μὴ ἔστιν ἐορταζόμενος ἅγιος.

Περὶ τοῦ πῶς δεῖ τὸν κανονάρχην ποιεῖν τὴν μετάνοιαν, καὶ ὅτε χρὴ τοὺς δύο χοροὺς ἄμφω συνάγεσθαι μέσον καὶ ἐξ ἴσου ποιεῖν ὁμοῦ τὴν μετάνοιαν.

Περὶ τοῦ πότε δεῖ θυμιᾶν τὸν ἱερέα.

Περὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμιᾶν τὸν ἱερέα, ἢ τὸν διάκονον.

Περὶ τοῦ πῶς δεῖ φάλλειν τὴν ἀκολουθίαν ἀπὸ τῆς νέας κυριακῆς ἄχρι καὶ τῆς ν' ἐν τε τῷ ἑσπερινῷ καὶ τῷ ὄρθρῳ.

Περὶ τοῦ εἰς ποῖον ἥχον φάλλειν χρὴ τὸ κάθισμα τῆς παρασκευῆς, ἥτοι τὸν πολυέλεον, ἐὰν τύχῃ Ἀλληλούια, ἢ Θεὸς Κύριος.

Имѣются приписки съ боку: (Μάρκου).

Περὶ τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος, πῶς φάλλονται οἱ ἐν τῇ Ὀκτωῇ κανόνες αὐτῶν μετὰ τοῦ Μηναίου.

Περὶ τῆς ἀκολουθίας τοῦ σαββάτου ἐν τε τῷ ἑσπερινῷ καὶ τῷ ὄρθρῳ καὶ τῇ λειτουργίᾳ, ὅποταν φάλλωμεν Θεὸς Κύριος.

(Съ боку приписка: Μάρκου). Περὶ ἁγίου, ἔχοντος πολυέλεον καὶ ἐορταζομένου εἰς η', εἰ τύχοι ἐν σαββάτῳ.

ιδ'. Περὶ τῆς ἀκολουθίας τοῦ σαββάτου, ὅτε τύχη Ἀλληλουία.

(Μάρκου). Περὶ προσεορτίων καὶ μεθεόρτων, εἰ τύχωσι μετὰ ἁγίου, ἔχοντος λειτουργίαν ἐν σαββάτῳ.

(Μάρκου). Περὶ τῆς λειτουργίας τοῦ σαββάτου, ὅτε ἐστὶν Ἀλληλουία.

ιε'. Περὶ τοῦ μὴ ποιεῖν συντυχίας τοὺς ἱσταμένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀδελφούς, μήτε μὴν συνεχῶς ἐξέρχεσθαι, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἔξωθεν ἱσταμένους μετὰ φόβου καὶ σιωπῆς ἱστασθαι παραγγέλλειν, καὶ μὴ ἔαν τοὺς βουλομένους εὐχῆς χάριν εἰσέρχεσθαι ἐν τῷ ναῷ, φιλλόντων τῶν ἀδελφῶν, ἀλλ' ἔξω κατέχειν αὐτοὺς ἄχρι τῆς ἀπολύσεως.

ις'. Περὶ τοῦ πῶς ὀφείλουσιν οἱ χοροὶ κατὰ τάξιν ἀμείβεσθαι καὶ οὕτω τῆς ἀκολουθίας κατάρχειν ἕκαστον αὐτῶν.

ιζ'. Περὶ τῆς ἁγίας μ' τῶν Χριστουγέννων, τῶν ἁγίων Ἀποστόλων. Полныи порядокъ съточныхъ службъ.

(Μάρκου). Περὶ τῆς πρώτης ἡμέρας, ἥτοι τῆς ἀρχῆς τῆς τῶν Χριστουγέννων νηστείας.

ιη'. (Μάρκου). Περὶ τροπαρίων τῶν ἀποδείπνων, τῶν προσεορτίων, τῶν μεθεόρτων, καὶ τῶν ἁγίων καὶ τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδόμαδος.

ιθ'. Περὶ τοῦ πῶς ἀναγινώσκονται τὰ εὐαγγέλια καὶ αἱ τούτων ἐρμηνεῖαι ἐν ὅλῳ τῷ ἐνιαυτῷ, ὡσαύτως καὶ περὶ τῶν λοιπῶν τοῦ ὄρθρου ἀναγνώσεων.

κ'. Περὶ τοῦ πότε χρὴ τὴν τοῦ Μεγάλου Βασιλείου λειτουργίαν τελεῖσθαι.

κα'. Περὶ τοῦ πῶς ὀφείλουσιν ἀναγινώσκεσθαι τὰ ἐωθινὰ εὐαγγέλια ἀπὸ τῆς μεγάλης κυριακῆς ἄχρι τῆς ἁγίας ν'.

κβ'. Ὅτι χρὴ τάσσειν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐξουπνιστήν.

κγ'. Περὶ τοῦ ὅτι δεῖ ψάλλειν καθ' ἑκάστην ἐν τοῖς ἀποδείπνοις παρακλητικὸν κανόνα τῆς Θεοτόκου, καὶ περὶ τοῦ ποῖαν ὥραν ταῦτα ἀπολύειν ὀφείλει, καὶ ὅτι μετὰ τὴν τούτων ἀπόλυσιν οὐ χρὴ συντυχίας πρὸς ἀλλήλους ποιεῖσθαι τοὺς μοναχοὺς, ἀλλ' ἐν τοῖς ἰδίῳις κελίοις ἀπέρχεσθαι.

κε'. Ἐκ τῶν κεφαλαίων μοναχοῦ Μάρκου περὶ τῶν ἀμφιβαλλομένων ἐν τοῖς Τοπικοῖς. Записъ о Богородичныхъ праздникахъ въ воскресенье, объ отданіи ихъ, о Господскихъ праздникахъ въ недѣлю, объ отданіи ихъ, въ недѣлю, о предпразднествахъ и попразд-

нествахъ Господскихъ праздниковъ въ недѣлю, о кондакахъ предпразднествъ и попразднествъ въ воскресенье, о двухъ святыхъ съ тропарями въ недѣлю, о тропаряхъ предпразднеству и попразднеству въ недѣлю съ святымъ, имѣющимъ тропарь и другія подобныя главы.

(Νικηφόρου). Περί τοῦ πῶς δεῖ γίνεσθαι τῇ παρασκευῇ ἐσπέρα τὴν ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων ἀκολουθίαν. Замѣчено: Ἰστέον, ὅτι τὸ παρὸν κεφάλαιον, καὶ μετ' αὐτὸ ἕτερα δύο οὐκ εἰσὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κεφαλαίων, ὡς ἐν τῷ Τυπικῷ δεδῆλωται, ἀλλ' ἰδίως εἰσὶν ἔχοντα σημεῖον τοιόνδε: Νικηφόρου.

(Νικηφόρου). Περί τῆς ἀνάψεως τῶν κηρίων τῶν τε ἑορτῶν καὶ τῶν καθ' ἡμέραν и на праздниѣи.

(Νικηφόρου). Περί διαίτης, ἣτοι περὶ νηστείας καὶ καταλύσεως τοῦ ὅλου χρόνου.

Вся эта первая часть, какъ и послѣдующія части иснещрены множествомъ замѣчаній, которыя вошли въ позднѣйшее время въ самый Типиконъ. Одно изъ этихъ замѣчаній любопытно и гласитъ слѣдующее: Ἐν πολλοῖς μοναστηρίοις, καὶ μάλιστα ἐν τῇ εὐαγεστάτῃ μονῇ τοῦ Στουδίτου, ἐώρακα νῦν καλλιστην τελουμένην συνήθειαν· ἐν ἐκάστῃ γὰρ ἀγρυπνίᾳ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν ἀπέρχονται μετὰ λιτῆς εἰς τὸ ὠρεῖον, ψάλλοντες τὸ ἰδιόμελον τοῦ κατὰ τὴν μονὴν ἁγίου καὶ τοῦ ἑορταζομένου ἁγίου ἐν τῇ ἀγρυπνίᾳ (μνήμῃ), εἴπερ ἔστι τῶν μεγάλων ἁγίων, καὶ λέγουσιν ἐν τῷ ὠρεῖῳ τὴν εὐχὴν, ἣγουν· Κύριε, Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ εὐλογήσας τοὺς πέντε ἄρτους, καὶ εὐλογοῦσι τὸν ἐν τῷ ὠρεῖῳ σῆτον, ἐπιθράίνοντος τοῦ ἱερέως καὶ τὸν εὐλογηθέντα σῆτον ἐν τῇ μεγάλῃ ἐσπέρᾳ [л. 15].

[л. 50 об.). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας τε καὶ συνάξεως τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ Σεπτεμβρίου μέχρι μηνὸς Αὐγούστου.

Марковья главы размѣщены подъ числами Синаксаря съ надписью на полѣ: Μάρκος. Имѣются главы Марка и на праздниѣи Трехъ Святителей, если онѣ приходится въ недѣли предуготовительныя къ посту [л. 130).

Κεφ. ριθ'. Περί τῆς τιμίας ζώνης τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἣτις ποτὲ μὲν ἐν τοῖς Χαλκοπρατείοις ἐωρτάζετο, νῦν δὲ ἐν Βλαχέρναις.

Ἰστέον, ὅτι τοιαύτη ἑορτὴ καὶ μάλιστα ἡ τῆς τιμίας ἐσθῆτος, ἣτις ἐν τῇ β' τοῦ Ἰουλίου μηνὸς ἐορτάζεται μεγαλοπρεπῶς, τελεῖται

ἐν Βλαχέρναις, ἀγρουπνίας τελουμένης, ὡς περ ἔθιμον, ἐν ᾗ καὶ τὰ τῶν ἑορτῶν ἀναγινώσκονται ὑπομνήματα καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία τῆς Θεοτόκου [л. 199 об.).

Ἀκολουθία τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς. Ничего особеннаго нѣтъ въ службахъ по Тріодямъ постной и цвѣтної.

[л. 262). Περὶ τῆς ἀκολουθίας καὶ τῆς διαίτης τῆς ἁγίας μ' τῶν ἁγίων Ἀποστόλων.

[л. 264). Εἰδήσεις τῶν ἐαθέντων ἀποστολοευαγγελίων τῶν μὴ ἑορταζομένων ἁγίων.

[л. 265 об.). Ὑποτύπωσις σύντομος περὶ τῆς παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων παραδοθείσης ἀκολουθίας τοῦ νυχθημέρου μετὰ τινων ἐπιστάσεων μερικῶν. Полная сѹточная служба.

[л. 280). Ἰλαστήρια, λεγόμενα ἐπὶ τέλους ἐν ταῖς μετανοίαις.

«Κύριε, ἐν μετανοίᾳ με παράλαβε, Κύριε, μὴ κατάλιπέ με, Κύριε, μὴ εἰσενέγκῃς με εἰς πειρασμόν».

— Ἔτερα κεφάλαια ἀναγκαῖα ἐκκλησιαστικά. Ἀκολουθία εἰς ῥεῦσιν ἐνουπνίου.

[л. 280 об.). Ἑρμηνεία περὶ τοῦ κύκλου τῆς σελήνης.

[л. 284). Прокимны, аллилуярии и причастны.

[л. 286). Διάταξις ἀκριβεστάτη τῆς ἀναιμάκτου καὶ θείας λειτουργίας. Περὶ τοῦ πῶς δεῖ φοραίνειν τὸν ἱερέα καὶ τὸν διάκονον.

Ὅποταν ὁ ἱερεὺς μέλλει τῷ ἁγίῳ παρίστασθαι βήματι τοῦ τῆν ἀναιμάκτον ἐκτελέσαι θυσίαν, ὀφείλει μετανοίας ποιεῖν γ' ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης καὶ ἐπιλέγειν εὐχὴν, εἴθ' οὕτως ἐνδύεσθαι τὴν ἱερατικὴν, λέγων ἐν μὲν τῷ στιχαρίῳ· Ἀγαλλιάσεται ἡ φυγὴ μου· ἐν δὲ τῷ ἐπιτραχήλῳ· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ἐκχέων τὴν χάριν· ἐν δὲ τῇ ζώνῃ· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ περιζωννύων· ἐν δὲ τῷ δεξιῷ ἐπιμανικίῳ· Δεξιὰ Κυρίου· ἐν δὲ τῷ ἀριστερῷ· Αἱ χεῖρές σου ἐποίησάν με· ἐν δὲ τῷ φελωνίῳ· Οἱ ἱερεῖς σου. Εἰ μὲν οὖν μόνος λειτουργῆσαι μέλλει ὁ ἱερεὺς, ἀπέρχεται καὶ ποιεῖ τὴν προσκομιδὴν, καθὼς δηλωθήσεται, εἰ δὲ καὶ διάκονος μετ' αὐτοῦ, ἀπέρχεται πρὸς αὐτὸν τὸν ἱερέα, δηλαδὴ ὁ διάκονος, κρατῶν ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ χειρὶ τὸ στιχάριον, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ τὸ ὠράριον, καὶ φησὶν· Εὐλόγησον, δέσποτα, τὸ στιχάριον σὺν τῷ ὠραρίῳ, καὶ ὁ ἱερεὺς· Εὐλογητὸς ὁ Θεός ἡμῶν πάντοτε. Εἴτα ἀπέρχονται εἰς τὴν ἁγίαν πρόθεσιν καί, ποιήσας Εὐλογητὸν ὁ ἱερεὺς, εἴτα καὶ ἀνὰ χεῖρας λαβὼν προσφορὰν καὶ σφραγίζων αὐτὴν σταυρο-

ειδῶς μετὰ τῆς λόγχης, λέγει ἐκ γ'. Εἰς ἀνάμνησιν τοῦ Κυρίου, εἶτα, βαλὼν τὴν λόγχην, ἐν μὲν τῷ πρώτῳ μέρει, λέγει· Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ· Καὶ ὡς ἀμνός, ἐν δὲ τῷ τρίτῳ· Οὕτως οὐκ ἀνοίγει, ἐν δὲ τῷ δ'. Τὴν δὲ γενεάν αὐτοῦ. Λαβὼν δὲ τὸ σῶμα καὶ θεῖς ἐν τῷ δίσκῳ, λέγει· Ὅτι αἵρεται ἀπὸ τῆς γῆς. Εἶτα θύων σταυροειδῶς, λέγει· Θύεται ὁ ἀμνός τοῦ Θεοῦ ὁ Υἱὸς τοῦ Πατρὸς (на полѣ тою же рукою писца придавлено: ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς καὶ σωτηρίας). Καὶ εὐθὺς λαβὼν τὸ νάμα καὶ τὸ ὕδωρ καί, ἐνώσας ἐν τῷ ἀγίῳ ποτηρίῳ, λέγει· Καὶ εἷς τῶν στρατιωτῶν . . . καὶ ὁ ἐωρακῶς μεμαρτύρηκε (на полѣ придавлено: Ὅποταν λέγῃ· Καὶ εἷς τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ τὴν πλευράν αὐτοῦ ἔνυξεν, ὀφείλει πρῶτον κεντᾶν τὸν ἄρτον μετὰ τῆς λόγχης ἐν τῷ δεξιῷ τῆς πλευρᾶς μέρει, καὶ οὕτω λέγει· Καὶ εὐθέως ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ). Εἰδ' οὕτω λαβὼν τὴν β' προσφοράν, λέγει· Πρόσδεξαι, Κύριε, τὴν θυσίαν ταύτην διὰ πρεσβειῶν τῆς ὑπερευλογημένης. Εἰς δὲ τὴν γ' λέγει· Δυνάμει τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ . . . προστασίαις τῶν τιμίων ἐπουρανίων . . . τοῦ Προδρόμου . . . τῶν ἀποστόλων . . . καὶ τῶν λοιπῶν ἁγίων πάντων. . . Ὅνομαστί μὲν τῶν μεγάλων, κοινῶς δὲ ὕστερον πάντων, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου (приниска на полѣ: Σημεῖωσαι. Εἰ ἐορτάζεται ὁ ἅγιος, εἰδικὴν ὀφείλει προσφοράν ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ προσκομίζειν· ὡσαύτως δὲ καὶ ἐὰν ὑπὲρ τινος ἢ ζώντος, ἢ τεθνηκότος ἢ λειτουργία τελεῖται, εἰδικὴν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ προσφοράν προσκομίζειν). Εἰς δὲ τὴν δ' μνημονεύει τῶν βασιλέων, τοῦ πατριάρχου καὶ ἐτέρων, ὧν βούλεται, καὶ πάντων τῶν χριστιανῶν. Εἰς δὲ τὴν ε' μναίαν ποιεῖται τῶν κεκοιμημένων ἀπάντων ὀνομαστί καὶ ἀωνόμων (на полѣ: Εἰ λειτουργεῖ διάκονος, ὀφείλει καὶ αὐτός, ὑπὲρ ὧν βούλεται, μίαν προσφοράν προσκομίζειν). Εἶτα λαμβάνει ὁ διάκονος τὸν θυμιατόν, ὡσαύτως δὲ καὶ θυμιάμα καὶ φησὶ πρὸς τὸν ἱερέα· Εὐλόγησον, δέσποτα, τὴν εὐχὴν τοῦ θυμιάματος. Καὶ ὁ ἱερεύς· Θυμίαμά σοι προσφέρομεν. Καὶ θυμιῶν τὸν ἀστερίσκον, τίθησιν ἐπάνω τοῦ ἄρτου, λέγων· Τῷ λόγῳ Κυρίου σὶ οὐρανοί. Ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ ποτηροκαλύμματα θυμιῶν, καλύπτει ἐν μὲν τῷ ἐνὶ τὸν δίσκον, λέγων· Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν εὐπρέπειαν, ἕως τέλους, ἐν δὲ τῷ ἐτέρῳ τὸ ποτήριον, λέγων· Ἐχάλυψεν οὐρανοὺς ἡ ἀρετή, ἐν δὲ τῷ ἐτέρῳ, ὃ δὴ καὶ ἀέρα καλεῖν εἰώθαμεν, ὅφ' οὗ καὶ τὰ ἀμφοτέρω καλύπτονται, λέγει· Σκέπασον ἡμᾶς, Υἱὲ Θεοῦ. Εἶτα τοῦ διακόνου εἰπόντος· Ἐπὶ τῇ ἁγίᾳ προθέσει ταύτῃ τῶν δώρων τοῦ Κυρίου

δεηθῶμεν, ὁ ἱερεὺς λέγει τὴν εὐχὴν τῆς προθέσεως· Ὁ Θεός, ὁ Θεὸς ἡμῶν . . . καὶ ποιεῖ ἀπόλυσιν, ὁ διάκονος θυμιᾷ τὴν τε πρόθεσιν καὶ τὴν ἁγίαν τράπεζαν καὶ ὅλον τὸ ἅγιον θυσιαστήριον.

Послѣ входа и пѣнія тропарей и догородична: Εἴθ' οὕτω κρατῶν ὁ διάκονος τοῖς δυοῖ δακτύλοις τὸ ὠράριον αὐτοῦ καὶ κεκυφώς λέγει τῷ ἱερεῖ· Εὐλόγησον, δέσποτα, τὸν Τρισάγιον ὕμνον. Καὶ στραφεὶς ὁ ἱερεὺς, εὐλογεῖ τὸν λαόν, λέγων· Ὅτι ἅγιος εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν, νεύοντος τοῦ διακόνου πρὸς τὸν λαὸν τὸ ὠράριον αὐτοῦ. Τοῦ δὲ λαοῦ φάλλοντος τὸν Τρισάγιον ὕμνον, ὁ ἱερεὺς λέγων καθ' ἑαυτὸν τὴν εὐχὴν τοῦ Τρισαγίου· Ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος, ὁ ἐν ἁγίοις, εἶτα καὶ ὁ ἱερεὺς μετὰ τοῦ διακόνου ἡσύχως πῶς καὶ πραέως τὸν αὐτὸν ᾄδουσιν ὕμνον. Τούτου δὲ πληρωθέντος, νεύει ὁ διάκονος πρὸς τὴν καθέδραν μετὰ τοῦ οὐραρίου αὐτοῦ, λέγων· Εὐλόγησον, δέσποτα, τὴν ἁγίαν καθέδραν, καὶ ὁ ἱερεὺς· Εὐλογητὸς εἶ, ὁ βλέπων ἀβύσσους, εἴθ' οὕτω λέγει ὁ διάκονος· Πρόσχωμεν κτλ. Τοῦ δὲ ἀλληλουαρίου φαλλομένου, λαβὼν ὁ διάκονος τὸν θυμιατὸν καὶ βαλὼν θυμίαμα· ἀπέρχεται πρὸς τὸν ἱερέα καὶ φησὶν· Εὐλόγησον, δέσποτα, τὴν εὐχὴν τοῦ θυμιάματος, καὶ ὁ ἱερεὺς ἐπιλέγει, ὡς ἔθος, τὴν εὐχὴν, καὶ θυμιᾷ ὁ διάκονος τὴν ἁγίαν τράπεζαν σταυροειδῶς καὶ τὸν ἱερέα, εἶτα προσκυνήσας καὶ ἀσπασάμενος τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, ἔρχεται πρὸς τὸν ἱερέα καί, κλίνας τὴν κεφαλὴν, λέγει· Εὐλόγησον, δέσποτα, εὐαγγελιζόμενον τὸν εὐαγγελιστὴν τόνδε. Καὶ ὁ ἱερεὺς· Ὁ Θεὸς διὰ πρεσβειῶν τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ. . . Καὶ λαβὼν ὁ διάκονος τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, ἐξέρχεται καὶ ἀναγνώσει εἰς τὸν ἄμβωνα, ἢ εἰς τὸ μέσον τοῦ ναοῦ. . . (Ο сугубої ектенїѣ замѣчено на полѣ: ἐνταῦθα μνημονεύει τῶν συνήθων). Τοῦ δὲ χειρουβικοῦ ᾄδομένου, ὁ μὲν ἱερεὺς λέγει καθ' ἑαυτὸν τὴν εὐχὴν· Οὐδεὶς ἅγιος, ὁ δὲ διάκονος, εἰσελθὼν ἔνδον τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου καὶ λαβὼν τὸν θυμιατὸν, καὶ ἀπελθὼν πρὸς τὸν ἱερέα καὶ αἰτήσας καὶ λαβὼν τὴν συνήθη εὐχὴν, σταυροειδῶς θυμιᾷ τὴν ἁγίαν τράπεζαν, φάλλον καθ' ἑαυτὸν τὸν ν'. Εἴθ' οὕτως ἀπέρχονται ὁμοῦ, ὃ τε ἱερεὺς καὶ ὁ διάκονος, εἰς τὴν πρόθεσιν καί, εὐξάμενοι ὑπὲρ τε ἑαυτῶν καὶ ἀπάντων, λέγει ὁ διάκονος τῷ ἱερεῖ· Ἐπαρον, δέσποτα, εἰς τὰ ἅγια καὶ εὐλόγησον τὸν Θεόν (на полѣ замѣчено: Εἰ δὲ πλείονες εἰσὶν οἱ ἱερεῖς· Ἐπάρατε τὰς χεῖρας ὑμῶν, φησὶν, εἰς τὰ ἅγια). Καὶ ὁ ἱερεὺς· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν. Καὶ λαβόντες ὁ μὲν διάκονος τὸν δίσκον, ὁ δὲ ἱερεὺς τὸ ἅγιον ποτήριον, εἰσοδεύουσι τὴν μεγάλην εἴσοδον, προπορευομένου τοῦ διακόνου, καὶ πρὸς

τὸν λαὸν ἐκβοῶντος· Πάντων ὕμῳ μνησθεῖη ὁ Θεός, ὡσαύτως δὲ καὶ τοῦ ἱερέως, συνεπομένου αὐτῷ, καὶ τὰ αὐτὰ λέγοντος. Ἀποτιθεμένων δὲ τῶν ἁγίων δώρων ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ, στραφεὶς ὁ διάκονος θυμιᾷ τὸν ἱερέα, λέγων· Μνήσθητι, δέσποτα, ὑπὲρ ἑμοῦ. Καὶ ὁ ἱερεὺς· Μνησθεῖη σου Κύριος. Εἴτα καὶ ὁ ἱερεὺς ὁμοίως λέγει τῷ διακόνῳ· Εὐχαὶ ὑπὲρ ἑμοῦ, διάκονε. Καὶ ὁ διάκονος· Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται. Καὶ εἰσέρχεται ὁ ἱερεὺς, λέγων· Ἄρατε πόλας οἱ ἄρχοντες καὶ τὸ εὐλογητὸς ὁ ἐρχόμενος, καὶ ἄλλα (ἡα πολὺ· Ἐνταῦθα λέγει· Βασιλεῦ οὐράνιε, ἢ Ἐπουράνιε βασιλεῦ, τοὺς πιστοὺς βασιλεῖς. Μετὰ δὲ τὸ καλῶσαι τὸν ἱερέα τὰ ἅγια, προσπίπτει αὐτῷ ὁ διάκονος, λέγων· Εὐχαὶ ὑπὲρ ἑμοῦ, δέσποτα. Καὶ ὁ ἱερεὺς· Μνησθεῖη ἡμῶν καὶ ὕμῳ Κύριος. Καὶ εὐθὺς ἐξέρχεται ὁ διάκονος καί, σταθεὶς ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, λέγει· Πληρώσωμεν τὴν δέησιν. . . Καὶ μετὰ τὸ δοθῆναι τὴν ἀγάπην (ἡα πολὺ· ἐνταῦθα γίνεται ὁ ἀσπασμός) λέγει ὁ διάκονος· Τὰς θύρας. Ὁ λαός· Πιστεύω εἰς ἕνα Θεόν. Ὁ διάκονος· Στῶμεν καλῶς. Ὁ δὲ ἱερεὺς ἐκφωνεῖ· Ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ. Ἄνω σχῶμεν τὰς καρδίας. Εὐχαριστήσωμεν τῷ Κυρίῳ. Κλινομένου τοῦ ἱερέως καὶ ἐπευχομένου μυστικῶς τὴν εὐχὴν· Ἀξίον καὶ δίκαιον, εἰσέρχεται ὁ διάκονος ἔνδον τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου καί, κρατῶν ῥιπίδιον, νεύει αὐτὸ πρὸς τὴν ἁγίαν τράπεζαν, στρέφων συνεχῶς. Ὅταν δὲ εἰπῇ ὁ ἱερεὺς· Τὸν ἐπινίκιον ὕμνον, λαμβάνει ὁ διάκονος τὸν ἀστερίσκον καὶ τρεῖς αὐτὸν εἰς τὸν δίσκον κρουσθεὶς, εἴτα δὲ ἀσπασάμενος, τίθησιν ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ. Ὁ λαός· Ἄγιος, ἅγιος, ἅγιος. Ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται· Μετὰ τούτων καὶ ἡμεῖς. Εἴτα ἐκφωνεῖ· Λάβετε, φάγετε. Ὁ λαός· Ἀμήν. Ὁ ἱερεὺς· Ὁμοίως καὶ τὸ ποτήριον. Εἴτα καὶ αὐθις ἐκφωνεῖ· Πίετε ἐξ αὐτοῦ. Ὁ λαός· Ἀμήν. Ὁ ἱερεὺς ἐπεύχεται· Μεμνημένοι τοίνυν τῆς. Εἴτα ἐκφωνεῖ· Τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν. Καὶ αὐθις ἐπεύχεται· Ἔτι προσφέρωμέν σοι. Ὅταν δὲ ἔλθῃ· Καὶ ἐπὶ τὰ προκείμενα ταῦτα δῶρα, ἀνίσταται καί, σφράγιζων τὰ ἅγια δῶρα, λέγει· Καὶ ποιήσον τὸν μὲν ἄρτον τοῦτον τίμιον σῶμα τοῦ Χριστοῦ σου. Ὁ διάκονος· Ἀμήν. Ὁ ἱερεὺς, εὐλογῶν ὁμοίως τὸ ποτήριον, λέγει· Τὸν δὲ ἐν τῷ ποτηρίῳ τούτῳ τίμιον αἷμα τοῦ Χριστοῦ σου. Ὁ διάκονος· Ἀμήν. Ὁ ἱερεὺς· Μεταβαλὼν τῷ Πνεύματι . . . (ἡα πολὺ· Ἐν τῇ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου λειτουργίᾳ προστίθεται ἐνταῦθα· Τὸ ἐκχυθὲν ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς). Ὁ διάκονος ἐκ γ' τὸ Ἀμήν. Ὁ ἱερεὺς αὐθις ἐπεύχεται· Ὡστε γενέσθαι τοῖς, εἴτα ἐκφωνεῖ· Ἐξαιρέτως τῆς Παναγίας. Ἐνταῦθα ὁ μὲν ἱερεὺς ἐπεύχεται τὴν εὐχὴν, ἥς ἡ ἀρχή· Τοῦ ἁγίου

Ἰωάννου τοῦ προφήτου, ὁ δὲ διάκονος μνημονεύει τὰ δίπτυχα τῶν κεκοιμημένων, λέγων καὶ μεγαλοφώνως· Καὶ ὧν ἕκαστος. Τοῦ δὲ ἱερέως ἐκφωνοῦντος· Ἐν τρώτοις μνήσθητι, εἴτα καὶ τὴν εὐχὴν καθ' ἑαυτὸν ποιοῦμένου· Μνήσθητι, Κύριε, τῆς πόλεως. . . ὁ διάκονος λέγει μεγαλοφώνως· Τοῦ ἁγιωτάτου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, ὡσαύτως καὶ τῶν λοιπῶν πατριαρχῶν τὰ ὀνόματα, τοῦ Ἀντισχείας, τοῦ Ἀλεξανδρείας, τοῦ Ἱεροσολύμων, καὶ ὑπὲρ τοῦ προσκομίζοντος τὰ ἅγια δῶρα Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν, τοῦ δεῖνος εὐλαβεστάτου ἱερέως, καὶ ὑπὲρ τῶν βασιλέων (НА ПОЛѢ: ὀνομαστὶ μνημονεύειν ἐνταῦθα χρὴ τῶν βασιλέων), ὑπὲρ τοῦ στρατοῦ, ὑπὲρ τοῦ περιεστῶτος λαοῦ, καὶ πάντων καὶ πασῶν . . . Ὁ μὲν ἱερεὺς προσεύχεται ... ὡς εἰκὸς (т. е. читаетъ молитву: Πρόσχες, Κύριε), ὁ δὲ διάκονος, ἔξω ἱστάμενος, προσμένει μετρίως πῶς συντηρῶν, ἕως ἂν λάβῃ ὁ ἱερεὺς τὸν ἄρτον ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τοῦ ὑψῶσαι αὐτόν, καὶ τότε λέγει μεγάλη τῇ φωνῇ· Πρόσχωμεν. Καὶ ὁ ἱερεὺς· Τὰ ἅγια ταῖς ἀγίοις. Εἰσέρχεται δὲ εὐθέως ὁ διάκονος καὶ λέγει τῷ ἱереῖ· Μέλισον, δέσποτα, τὸν θεῖον ἄρτον. Καὶ ὁ ἱερεὺς, μελίζων τὸν ἄρτον, λέγει· Μελίζεται ὁ ἄμνος τοῦ Θεοῦ, εἴτα πάλιν ὁ διάκονος· Πλήρωσον, δέσποτα, τὸ ἅγιον ποτήριον. Καὶ ὁ ἱερεὺς, βαλὼν μερίδα μίαν εἰς τὸ ἅγιον ποτήριον καὶ εὐλογήσας αὐτό, λέγει· Πλήρωμα Πνεύματος ἁγίου. Ἀμήν. Καὶ ὁ διάκονος, κρατῶν τὸ ζέον ὕδωρ, λέγει· Εὐλόγησον, δέσποτα, τὴν ζέσιν. Καὶ τοῦ ἱερέως εὐλογήσαντος αὐτό, ὡς ἔθος, βάλλει ὁ διάκονος, συγκιρῶν τὸ ἅγιον ποτήριον καὶ καθ' ἑαυτὸν ἐπιλέγων· Θεορρύτῳ αἵματι. Καὶ μεταλαμβάνει ὁ ἱερεὺς τῶν ἀχράντων μυστηρίων (НА ПОЛѢ: Ὁφείλει λαμβάνειν ὁ ἱερεὺς ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν θεῖον ἄρτον καὶ κύπτειν χαμαὶ καὶ λέγειν ἱσχύως· Τοῦ δειπνοῦ σου τοῦ μυστικοῦ, εἴτα ἐσθίειν αὐτόν, καὶ οὕτω μετὰ φόβου καὶ κατανύξεως καὶ συντριβῆς καρδίας καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου μεταλαμβάνειν). Τοῦ δὲ διακόνου τὸ ὠράριον αὐτοῦ περιζωσαμένου, φησὶ πρὸς αὐτόν ὁ ἱερεὺς· Διάκονε, πρόσελθε τῷ Βασιλεῖ τῆς δυνάμεως. Τοῦ δὲ προσερχομένου καὶ λέγοντος· Εὐλογητὸς ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, ἐπιδίδωσιν αὐτῷ ὁ ἱερεὺς μερίδα μίαν ἐκ τοῦ ἁγίου σώματος, ἣν καὶ λαβὼν καὶ ἀσπασάμενος τὴν τε χεῖρα καὶ τὴν μορφὴν τοῦ ἱερέως, ἀπέρχεται, καί, κύπτων χαμαί, λέγει καθ' ἑαυτόν· Τοῦ δειπνοῦ σου τοῦ μυστικοῦ, εἴτα μεταδίδωσιν ὁ ἱερεὺς καὶ τοῦ ἁγίου αἵματος (НА ПОЛѢ: Εἰ οὐκ ἔστι διάκονος, ἐνταῦθα ὀφείλει λέγειν ὁ ἱερεὺς καθ' ἑαυτόν τὴν εὐχὴν· Εὐχαριστοῦμέν σοι, Δέσποτα). Τῆς δὲ ἁγίας μεταλήψεως τελεθείσης, λαμβάνει ὁ διάκονος ἐν ταῖς χερσὶν αὐ-

τοῦ τὸ ἅγιον ποτήριον καὶ στραφεῖς πρὸς τὸν λαόν, λέγει· Προσέλθετε. Ὁ λαός· Ἀμήν. Εὐλογητός. Ὁ δὲ ἱερεὺς εὐλογεῖ τὸν λαόν, λέγων ἡσύχως· Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου, κρατοῦντος τοῦ διακόνου τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ τὸ ἑαυτοῦ, ὡς ἔθος, ὡράριον. Εἴθ' οὕτω, τίθησι μὲν ὁ διάκονος τὰ ἅγια ὁῶρα ἐν τῇ θείᾳ τραπέζῃ, λαβὼν δὲ θυμιατόν, θυμιᾷ ταῦτα σταυροειδῶς, λέγων ἐκ γ'· Ὑψώθητι ἐπὶ τοὺς οὐρανοὺς. Εἴτα εὐθύς, λαβόντες τὰ ἅγια, ἀπέρχονται ἄμφω εἰς τὴν πρόθεσιν, τοῦ ἱερέως καθ' αὐτὸν μὲν λέγοντος· Εὐλογητός ὁ Θεός ἡμῶν, μεγαλοφῶνως δέ· Πάντοτε νῦν. Ὁ λαός· Ἀμήν. Πληρωθῆτω. . . Ὁ διάκονος· Ἐν εἰρήνῃ προσέλθωμεν. . . Καὶ εἰσελθόντες ἐν τῷ ἁγίῳ βήματι, ὃ τε ἱερεὺς καὶ ὁ διάκονος, ἀπαμφιέννυνται τὴν ἱερατικὴν στολήν, φάλλοντες Τρισάγιον καὶ τὰ τῆς ἡμέρας τροπάρια καὶ θεοτοκίον, εἴτα, ποιήσαντες καθ' ἑαυτοὺς ἀπόλυσιν, ἐξέρχονται.

[π. 293). Ἀκολουθία καὶ διάταξις τῆς προηγιασμένης.

Χρὴ εἰδέναι, ὅτι ἐν τῇ ἁγίᾳ μ' προσκομιδῇ οὐ γίνεται, πλήν σαββάτου καὶ κυριακῆς. Τῇ γοῦν κυριακῇ ποιεῖ ὁ ἱερεὺς παρακαταθήκην, ἣν δὴ καὶ προηγιασμένην καλοῦμεν, ἥς ἡ ἀκολουθία ἐστὶν αὕτη. Ψαλλόντων τῶν ἀδελφῶν τὴν θ' ὥραν μετὰ τοὺς μακαρισμοὺς καὶ τὸ Πιστεύω, ποιεῖ ὁ ἱερεὺς μετάνοιαν καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸ ἅγιον βῆμα καί, φορέσας τὴν ἱερατικὴν στολήν ἅπασαν, ἀπέρχεται ἐν τῇ προθέσει καί, λαβὼν τὸν ἄρτον, τίθησιν ἐν τῷ δίσκῳ, εἴτα καὶ ἐν τῷ ποτηρίῳ ἔνωσιν ποιήσας, καλύπτει ταῦτα, ὡς εἴθισται, εἴθ' οὕτω τὴν τῆς προθέσεως εὐχὴν ἐπειπών· Κύριε, ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ ὑποδείξας, ποιεῖ εὐλογητόν, λέγων· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία, καὶ οἱ ἀδελφοὶ φάλλουσι τὸ λυχνικόν, ὁ δὲ ἱερεὺς λέγει καθ' ἑαυτὸν ἐν τῷ ἁγίῳ βήματι τὰς εὐχὰς τοῦ λυχνικοῦ· Κύριε, οἰκτῆρμον καὶ ἐλεῆμνον· Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ σου· Κύριε, ὁ Θεός ἡμῶν, μνήσθητι ἡμῶν. Μετὰ δὲ τὴν πλήρωσιν τοῦ λυχνικοῦ, ποιεῖ τὴν μεγάλην συναπτὴν, μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν στιχολογοῦσι τὸ κάθισμα. Ἐν ἐκάστῳ δὲ ἀντιφώνῳ ποιεῖ ὁ ἱερεὺς μικρὰν συναπτὴν, εἴτα τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἐν ᾧ θυμιᾷ ὁ ἱερεὺς, εἰς δὲ τὸ Δόξα καὶ νῦν γίνεται εἰσοδος μετὰ τοῦ θυμιατοῦ, εὐχὴ τῆς εἰσόδου· Ἐσπέρας καὶ πρωΐ, εἴτα ὁ ἱερεὺς· Σοφία, ὀρθοί, ὁ ψάλτης· Φῶς ἱλαρόν, εἴτα ἀναγνώσματα, πρῶτον ἡ Γένεσις, εἴθ' οὕτω μετὰ τὸ προκείμενον, κρατῶν ὁ ἱερεὺς ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ χειρὶ τὸν θυμιατόν, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ μετὰ κηροῦ μανουάλιον, λέγει· Φῶς Χριστοῦ φαίνει πᾶσι, καὶ εὐθύς ἡ παροιμία, εἴτα τὸ Κατευθυνθήτω, ὁ ἱερεὺς· Εἴπωμεν πάντες καὶ τὰς λοιπὰς ἱκεσίας, μνημονεύων τῶν συνήθων.

[л. 293 об.). Διάταξις περὶ τῆς ὑπὲρ τοῦ βασιλέως γινομένης ἀγρυπνίας καὶ παρακλήσεως.

Служится вечерня ordinarily. Τῇ δὲ α' ὥρᾳ τῆς νυκτὸς σημαίνει τὰς βαρέας τὸ μέγα καὶ τὸ σιδηροῦν καὶ ψάλλομεν τὰ ἀπόδειπνα, μετὰ δὲ τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, ψάλλομεν κανόνας δύο, εἰς μὲν τὸν ἓνα δευτεροῦντες τοὺς εἰρμούς καὶ τὰ τροπάρια ποιοῦντες ς', εἰς δὲ τὸν ἕτερον τὰ τροπάρια δ', ἀντὶ δὲ τῶν συνήθων στίχων λέγομεν· Κύριε, σῶσον τὸν βασιλέα καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν, ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλεσώμεθά σε. По 3 пѣсни ектения, что на литіи, съ поминovenіемъ имени царя, послѣ 6 пѣсни прокименъ, евангеліе отъ Луки. «Спаси Боже», по 9 пѣсни ектения и отпустъ.

[л. 295). Ἀκολουθία τῆς κοινῆς παρακλήσεως.

[л. 296). Ἀκολουθία ἁγιασμοῦ.

Τὸ Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἱερεὺς· "Οτι σοῦ ἐστίν, καὶ εὐθὺς Κύριε, εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς, Ἀλληλοῦια ἦχος πλ. β'. Στίχος· Ἐκ νυκτὸς ὀρθρίζει. Στίχος β'. Ἀρθήτω ὁ ἀσεβής. Στίχος γ'. Ζῆλος λήψεται. Τροπάρια· Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε ἐλέησον, Δόξα, Κύριε ἐλέησον, Καὶ νῦν, Τῆς εὐσπλαγχνίας, ὁ ν' καὶ εὐθὺς τὰ κδ' τροπάρια τῆς Θεοτόκου· Ἡ τὸ χαῖρε δι' ἀγγέλου κτλ., ὡσαύτως καὶ ταῦτα· Νῦν ἐπέστη ὁ καιρὸς κτλ. Πρόσχωμεν. Εἰρήνη πᾶσιν. Σοφία. Ψαλμὸς τῷ Δαβίδ. Προκείμενον· Ἐγὼ εἶπα, Κύριε, ἐλέησόν με. Στίχος· Μακάριος ὁ συνιών, ὁ ἀπόστολος καθολικῆς ἐπιστολῆς Ἰακώβου· Ἀδελφοί, ὑπόδειγμα λάβετε. Ἀλληλουάριον. Εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ διήρχετο ὁ Ἰησοῦς τὴν Ἱεριχὴ καὶ εὐθὺς· Ἐν εἰρήνῃ, καὶ τὰς λοιπὰς συνήθεις αἰτήσεις. Εὐλογῶν δὲ τὸ ἐν τῇ λεκάνῃ ὕδωρ, λέγει· Ὑπὲρ τοῦ εὐλογηθῆναι τὸ ὕδωρ τοῦτο τῇ δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ καὶ ἐπιφοιτήσει. . . и т. д. Послѣ молитвы καὶ εὐθὺς λαμβάνει τὸν σταυρὸν ὁ ἱερεὺς καὶ ἐμβάπτων αὐτὸν ἐν τοῖς ὕδασι, λέγει καὶ ἑαυτόν· Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς (На полѣ речею ижеца речеиши· Ἐν ἅλλοις· Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ καὶ ζωοποιῷ καὶ ἀδιαιρέτῳ Τριάδι εὐρον), εἶτα ἐκφωνεῖ· Τῶν σῶν ὠρεῶν ἀξίους, ἐκ γ' σταυροτύπως βάπτων τὸν σταυρὸν ἐν τῷ ὕδατι, καὶ ἡμεῖς αὖθις τὸ αὐτό, ὁ δὲ ἱερεὺς ῥαντίζει τὸν λαὸν ἅπαντα ἐκ τοῦ ἁγιάσματος καὶ τὸν οἶκον, ψαλλόντων ἡμῶν· Πηγὴν ἡμάτων. Ἀτελεστέτης ὑπάρχεις. Μεταβο-

λὴ τῶν θλιβομένων. Οὐδεὶς προστρέχων. Εἶτα ἐκτε-
νὴ καὶ ἀπόλυσις. См. т. II. Εὐχολόγια ч. I. стр. 375.

[Л. 296). Διάταξις περὶ τοῦ βαπτίσματος.

Вопросы написаны такъ: Καὶ ἐρωτᾷ αὐτῷ οὕτως· Ἀποτάσσει τῷ
σατανᾷ; Καὶ ἀποκρίνεται ὁ βαπτιζόμενος, ἢ ἀναδόχος αὐτοῦ, λέγων·
Ἀποτάσσομαι τῷ σατανᾷ. Καὶ αὐθις ἐρωτᾷ αὐτῷ· Καὶ πᾶσι τοῖς ἔρ-
γοις αὐτοῦ; Καὶ ἀποκρίνεται· Καὶ πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ. Καὶ αὐθις
ἐρωτᾷ· Καὶ πάσῃ τῇ λατρείᾳ αὐτοῦ; Καὶ ἀποκρίνεται· Καὶ πάσῃ τῇ
λατρείᾳ αὐτοῦ. Καὶ πάλιν· Καὶ πᾶσι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ; Καὶ ἀπο-
κρίνεται· Καὶ πᾶσι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. Καὶ πάλιν ἐρωτᾷ· Καὶ πάσῃ
τῇ πομπῇ αὐτοῦ; Καὶ ἀποκρίνεται· Καὶ πάσῃ τῇ πομπῇ αὐτοῦ. Καὶ
μετὰ ταῦτα ἐρωτᾷ πάλιν ὁ ἱερεὺς γ· Ἀπετάξασθε τῷ σατανᾷ; Καὶ
ἀποκρίνεται· Ἀπετάξαμεθα. Καὶ ὅτε εἴπωσι τοῦτο γ', λέγει ὁ ἱερεὺς·
Καὶ ἐμπτύσατε αὐτῷ. Καὶ μετὰ τὸ ἐμπτύσαι γ', στρέφει αὐτὸν κατὰ
ἀνατολὰς ὁ ἱερεὺς, κάτω τὰς χεῖρας ἔχοντα (Л. 297). После мнро-
помазанія поется 3-жды: Μακάριοι, ὧν ἀφέθησαν αἱ ὀνομίαι, καὶ
γίνεται εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ τελεῖται ἀκολού-
θως πᾶσα ἡ θεία λειτουργία, ἐν ᾗ ἀντὶ τοῦ Τρισαγίου ψάλλομεν· Ὅσοι
εἰς Χριστόν. Εἰ δὲ οὐκ ἔστι λειτουργία, μετὰ τὸ χρισθῆναι μύρω τὸν
βαπτισθέντα, ὡς θεοῦ λωται, εἰσοδεύει ὁ ἱερεὺς, κυκλῶν ἡ τὸν
θεῖον λουτήριον, ἡ τὸν ναὸν ἐκ γ' μετὰ τοῦ διακόνου καὶ τοῦ
ἀναδόχου, καὶ ψάλλον τὸν τῷ λαῷ· Ὅσοι εἰς Χριστόν ἐβαπτίσθητε,
εἰθ' οὕτω ποιεῖ ἐκτενὴν ὁ διάκονος, μνημονεύων τοῦ τε νεοφωτίστου
καὶ τοῦ ἀναδόχου αὐτοῦ καὶ τοῦ περιεστῶτος λαοῦ, καὶ οὕτω γίνεται
ἀπόλυσις. См. тамъ же стр. 373—374.

[Л. 299). Εὐχαιρὶς περὶ τοῦ πῶς δεῖ ἀπολούειν τὸν νεοφώτιστον.
Здравіе же изложено и построение вѣсѣвъ новопрсвѣщеннаго.

[Л. 299 об.). Περὶ τοῦ πῶς δεῖ ῥασοφόρον ποιῆσαι τὸν μέλον-
τα εἰσιέναι ἐν μοναστηρίῳ τοῦ λαβεῖν τὸ μοναχικὸν καὶ ἅγιον σχῆμα.

Ὁ μέλλων εἰσιέναι ἐν μοναστηρίῳ τοῦ λαβεῖν τὸ μοναχικὸν σχῆμα,
ὀφείλει προσέρχεσθαι τῷ ἁγίῳ ναῷ καὶ ποιῆσαι μετανοίας γ' ἐμπρο-
σθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, ἡ τῆς ἁγίας εἰκόνης, ἔπειτα τῷ καθηγουμένῳ
καὶ τοῖς ἀδελφοῖς, εἰθ' οὕτω, τοῦ ἱερέως Εὐλογητὸν ποιήσαντος, καὶ
γινομένου Τρισαγίου παρὰ τῶν ἀδελφῶν, ψάλλονται τροπάρια ταῦτα,
ἦχος πλ. β'. Ἐλέησον ἡμᾶς, Δόξα, Κύριε ἐλέησον, Καὶ νῦν, Τῆς εὐ-
σπλαγχνίας. εἶτα εὐθὺς ἐνδύεσθαι.

[Л. 299 об.). Ἀκολουθία εἰς τὸ ποιῆσαι μικρόσχημον.

Τῆς ἱερᾶς ἀρχομένης λειτουργίας, ἵσταται ὁ μέλλων ἀποκαρῆναι ἀδελφὸς μετὰ ῥάσου, ἱματίου, ἀσκεπῆς ἔμπροσθεν τῶν ὡραίων πυλῶν, θεόμενος τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ. Τῶν δὲ ἀντιφώνων τῆς θείας λειτουργίας φαλλομένων, ἢ τῶν τυπικῶν, δίδοται παρὰ τοῦ ἐκκλησιάρχου κηρία τοῖς μοναχοῖς, καὶ μετὰ τὴν εἴσοδον φάλλεται τὸ ἀπολυτίκιον καὶ τὸ κοντάκιον τῆς ἡμέρας, εἴθ' οὕτως ἀπέρχεται ὁ ἐκκλησιάρχης μεθ' ἑτέρου ἀδελφοῦ καί, κρατοῦντες ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τὸν τὸ σχῆμα μέλλοντα λαμβάνειν, εἰσάγουσιν ἐν τῷ ναῷ, φάλλοντες γεγονωτέρᾳ τῇ φωνῇ τὸ Ἀγκάλας πατρικᾶς. Τούτου δὲ φαλλομένου, ποιεῖ αὐτὸς μετανοίας γ' ἔσωθεν τῶν ὡραίων πυλῶν, ὡσαύτως καὶ εἰς τὸ μέσον τοῦ ναοῦ μετανοίας γ', καὶ τῶν θυρῶν ἔμπροσθεν ἑτέρας μετανοίας γ', τῶν μοναχῶν τὸ δηλωθὲν φαλλόντων ἐκ γ' τροπάριον, ποιεῖ δὲ καὶ τῶν καθηγουμένων μετάνοιαν καὶ τοῖς ἀδελφοῖς, εἴτα ἐγείρει αὐτὸν ὁ ἡγούμενος καὶ ἐπερωτᾷ οὕτως· Τί προσῆλθες; Καὶ τὰς λοιπὰς ἐρωτήσεις, ἐν αἷς ὑφείλει ὁ λαμβάνων τὸ σχῆμα ἀποκρίνεσθαι νουνεχῶς τὸ Ναί, τοῦ Θεοῦ συνεργοῦντος, τίμιε πάτερ. . . Далѣе порядокъ обычный. Ἐπὶ δὲ τῶν μοναζουσῶν προστίθεται καὶ αὕτη ἡ εὐχή· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὴν παρθενίαν οὕτως ἀγαπήσας τ. ε. послѣ молитвы главоупреклоненія: Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἡ ἐλπίς καὶ καταφυγὴ τῶν ἐλπιζομένων. Οὕτ' οὐβλαченин замѣчено: Καὶ εἰ ἔστι κοσμικός, ἐν πρώτοις μὲν φοραίνει αὐτὸν καμηλαύκη ἔπειτα καὶ ῥάσον, ἱμάτιον καὶ τὸ παλῖον, ὕστερον δὲ καὶ τὸν μανδύαν. Послѣ постриженія сѣдуетъ ектењя. Ἐἵτα τὸ Τρισάγιον καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία τῆς λειτουργίας, ὁ δὲ νεοκουρίτης, εἰσελθὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἵσταται, ἐνθα ἂν προσταχθῇ, μέχρι τῆς ἀπολύσεως· ὁφικεῖ δὲ καὶ τὰ ἄγια μετὰ τῆς λαμπάδος αὐτοῦ, καὶ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν ἀπερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν μετὰ τοῦ νεοκούρου, φάλλοντες τὸ Ἐπιγινώμεν ἀδελφοί.

[л. 301). Διάταξις τῆς ἀκολουθίας τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος. См. т. II Εὐχολόγια ч. I, стр. 1028—1035.

[л. 304 об.). Ἀκολουθία εἰς κηδεῖαν μοναχοῦ. Тамъ же, стр. 770.

[л. 306 об.). Ἀκολουθία εἰς κηδεῖαν κοσμικοῦ.

Εἰς δὲ κοσμικὸν οὐχ οὕτως (т. е. какъ надъ монахами), οὐδὲ γὰρ εἰς δύο διαιρεῖται ὁ Ἄμωμος, ἀλλὰ κατὰ στάσιν γίνεται ἐκτενὴν καὶ μνημονεύεται ὁ θανών. Μετὰ δὲ τὸ ψαλθῆναι τὸν Ἄμωμον καὶ τὰ τούτου τροπάρια, γίνεται καὶ αὐθις ἐκτενὴ καὶ εὐθὺς ἀρχόμεθα φάλλειν τὰ κατ' ἥχον νεκρώσιμα τῆς Ὀκτωήχου τροπάρια, ἥχος α'. Ποία τοῦ βίου. Ἐργῷ Σωτήρ μου, ἥχος β'. Ὡς ἄνθος μαραίνεται. Οἶμοι,

οἶον ἀγῶνα ἔχει, ἥχος γ'. Πάντα ματαιότης. Ἄνθρωποι, τί μάτην, ἥχος δ'. Μετὰ πνευμάτων δικαίων. Εἰς τὴν κατάπαυσιν Κύριε, ἥχος πλ. α'. Ἐμνήσθην τοῦ προφήτου. Σὺ ἔπλασάς με, ἥχος πλ. β'. Ἀρχή μοι καὶ ὑπόστασις. Ἐτίμησας εἰκόνι σου. ἥχος βαρύς. Κατ' εἰκόνα σήν. Ἀνάπαυσον Σωτὴρ ἡμῶν. ἥχος πλ. δ'. Ὁ θάνατός σου, Κύριε. Θρηνῶ καὶ οδύρομαι, Δόξα καὶ νῦν, Δέσποινα πρόσδεξαι, εἴτα εὐθὺς μακαρισμούς, μετὰ δὲ τούτους προκείμενον. Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ. Στίχος. Πρὸς σέ, Κύριε, ἀπόστολος καὶ εὐαγγέλιον, εἴθ' οὕτω Δόξα, ἥχος πλ. β'. Ὁρῶντές με ἄφωνον, Καὶ νῦν, Θεὸν ἐκ σοῦ σαρκωθέντα. Τούτων δὲ ψαλλομένων, γίνεται ὁ ἀσπασμός, προστιθεμένων καὶ τῶν προδηλωθέντων στιχηρῶν, πρὸς. Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου. Δεῦτε τελευταῖον. Μετὰ δὲ ταῦτα Τρισάγιον, Μετὰ τῶν δικαίων, καὶ τὰ λοιπά, ἐκτενὴ καὶ ἀπόλυσις.

[л. 306 об.). Διάταξις ἐπὶ χειροτονία, ἥτοι σφραγίδι ἀναγνώστου καὶ ψάλτου.

[л. 367). Διάταξις χειροτονίας ὑποδιακόνου.

— Διάταξις ἐπὶ χειροτονία διακόνου.

[л. 307 об.). Διάταξις ἐπὶ χειροτονία ἱερέως.

[л. 309). Διάταξις ἐπὶ χειροτονία ἐπισκόπου.

[л. 310). Διάταξις ἐπὶ καθιερώσει ναοῦ.

[л. 315). Διάταξις ἐπὶ σαλευθείσης ἀγίας τραπέζης.

[л. 316). Διάταξις ἐτέρα ἐπὶ σαλευθείσης τραπέζης.

XXXVII. № 245. Τοπικόν. рукопись Лёнской национальной библиотеки на домонистинѣ, въ 24 долю листа писана мелкою витиеватою скорописью XIV в. Листовъ 302.

Составъ Типикона и оглавление обычные для древнѣйшихъ Типиконовъ. Надписаніе также обычное. Вводная часть безъ раздѣленій на главы. Синаксарь отличается краткостію и переполненъ по полямъ кинноварными схоліями (Σχόλιον) изъ другихъ Типиконовъ иной практики. Ссылки на Марковья главы имѣются вездѣ, но въ Благовѣщенскихъ главахъ сохранны и древнѣйшія указанія съ замѣчаніемъ, что онѣ взяты изъ Синаксарей Студійскаго и Іерусалимскаго и др. Марковьяхъ главъ 95 (Μάρκω, ἀμαρτωλῶ ἱερομονάχω, σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀποροούμενα τοῦ Τοπικοῦ). Въ концѣ прибавлены тропари и кондаки на важнѣйшіе дни Синаксаря и Тріодей постной и

цвѣтной и статьи: Περὶ τοῦ κύκλου τῆς σελήνης и Περὶ τῆς ἡμέρας τοῦ νομικοῦ Πάσχα.

XXXVIII. № 1104. Τυπικόν (безъ начала), рукопись Синайской библ. въ 16 долю, на бомбичинѣ, писана мелкимъ почеркомъ XIV вѣка, 182 листа. Типиконъ обрывается статьею о кажденіи священника.

Типиконъ начинается: λέγει τῇ μεγάλῃ φωνῇ· Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ. . . οἱ ἀδελφοὶ τὸ Ἀμήν, καὶ εὐθὺς ἄρχονται ψάλλειν τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν τῷ βασιλεῖ ἡμῶν Θεῷ· Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν Χριστῷ τῷ βασιλεῖ καὶ Θεῷ ἡμῶν. Εἶτα λέγει γεγωντέρᾳ φωνῇ· Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν αὐτῷ Χριστῷ τῷ βασιλεῖ καὶ Θεῷ ἡμῶν. Излагается чинъ всемогнута бѣженія [л. 7 об.]. Χρὴ δὲ γινώσκειν, ὅτι, ὁπότε μέλλει γενέσθαι ἀγρυπνία, ἔτσι σαββάτῳ κατὰ τὸ ψάλλειν τὴν θ' ὥραν, ψάλλομεν ἐν τῷ νάρθηκι τοῦ ναοῦ μικρὸν ἑσπερινόν. Порядокъ вечерни, ужины и повечеріе. Недостаетъ нѣкоторыхъ листовъ.

[л. 8). Чинъ вседневной вечерни, полунощницы, утрени и перваго часа. Здѣсь же замѣчаніе о поведеніи канонарха, объ откровеніи главъ, о кажденіи іереемъ, о службахъ отъ Антипасхи до Пятидесятницы, замѣчаніе—не пѣть «Утверди Боже», когда положено только великое славословіе, о пѣніи поіедеа въ пятницу, если полагается «Богъ Господь», о псалмахъ, неизмѣнно поемыхъ (на Богъ Господь, на хвалитѣхъ и т. д.). о поведеніи монаховъ въ церкви и о наблюденіи за ними со стороны епископа, о начальныхъ хорахъ, о пѣніи каноновъ въ воскресенье и во всю седмицу, служба въ четырехъдесятницу Рождества Христова, замѣчанія объ епископахъ и епископонахъ, о чтеніи Евангелія и толкованій его, о совершеніи литургіи Василия Великаго и др., о чтеніи утреннихъ евангелій, запрещеніе пить воду послѣ вечерней трапезы, о томъ, что чтецомъ на трапезѣ долженъ быть канонархъ, о канонѣ на повечеріяхъ, о раздачѣ воды послѣ трапезы и замѣчаніе о количествѣ всемогнущихъ бѣженій въ теченіе цѣлаго года.

[л. 16 об.). Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς σεβασίας λαύρας τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Синаксарныя службы.

14 Сентябрія выпость креста, какъ въ іерусалимскомъ Тишиконѣ XVI в. св. Троицы. См. ниже.

28 Октябрія воспоминаются Стефанъ Саввантъ и Іоаннъ Хозевитъ.

Ἐτέρα ἐρμηνεία περὶ τῆς ἐορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Εὐρέθη ἐν τοῖς κατὰ τὸν Ὀλυμπόν (Ὀλυμπων στοитъ) τοπικοῖς γινομένῃ, ἔχει δὲ οὕτως· Εἰ φθάσῃ γενέσθαι ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἢ τῇ μεγάλῃ πέμπτῃ ἐσπέρας, εἰς τὰ ἅγια πάθη δηλονότι, ἢ τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ ἐσπέρας, ἔγουν ἐπιφωσκούσης τῆς μεγάλης κυριακῆς, ὅ ἐστι Κύριον Πάσχα, εἰς μὲν τὸν ἐ' ἐσπερινὸν φαλλέσθωσαν ἀμφότεραι αἱ ἐορταί, ὡς εἴρηται, εἰς δὲ τὸν ὀρθρον. ἐπεὶ ἀγρυπνία ἐστὶ, καταλιπὼν τὴν συνήθη παννουχίδα, ἄρξει ἀφ' ἐσπέρας τοῦ ἐξαψάλμου καὶ ποιήσουν πᾶσαν ἀκολουθίαν μόνον τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, καὶ στιχολόγησουν τὸν πολυέλεον, καθίσματα λέγομεν, καὶ ἀναγινώσκουмен μετὰ τῶν κανόνων τὰ στιχηρὰ καὶ πάντα ὁμοίως μόνον τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Καὶ μετὰ τὴν τελείαν ¹⁾ τῆς ἀκολουθίας ἐκπλήρωσιν, πρόσθετες ἀνάγνωσιν, ὡς συνήθως, εἰς τὸν Πραξαπόστολον, καὶ μετὰ τὸ τέλος τῆς ἀναγνώσεως, κρουομένου τοῦ ἔβλου, εἰ μὲν ἔστι παρασκευή, ἄρξει πάλιν ἑτέρου ἐξαψάλμου καὶ γενέσθω ἡ ἀκολουθία τῶν ἁγίων παθῶν. Εἰ ²⁾ δὲ μεγάλη κυριακή ἐστὶ, ποιήσουν, καθὼς ἐν τῷ Συναξαρίῳ τῆς μεγάλης κυριακῆς διήλκεται τελεῖσθαι πᾶσαν τὴν τῆς ἡμέρας αὐτῆς μόνης ἀκολουθίαν, ψάλλον ἄχρι πρωίας αὐτῆς καὶ μηδὲν μηδόπως τῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἀκολουθίας τῇ τοῦ Πάσχα συνεισενέγκης, ἢ τῇ ἀκολουθίᾳ τῆς μεγάλης παρασκευῆς, καὶ γενήσεται ἡ ἀκολουθία ἀτάραχη καὶ ἀπαράλλακτη, κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν. Ὅμοίως καὶ ἐν τῇ λειτουργίᾳ, εἰ ἐστὶν εὐκτήριον τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ³⁾, τελεῖται ⁴⁾ ἡ προσκομιδὴ καὶ πᾶσα ἡ ἀκολουθία ⁵⁾ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. [л. 88 об.) (н. выше стр. 68.

[л. 115). Службы четвердесятиницы.

¹⁾ Βαρίανты Τοπικά т. I: τὴν τελείωσιν τῆς τοῦ ὀρθρου πάσης ἀκολουθίας ἀπολύει καὶ προτίθεται ἡ ἐν τοῖς Πραξαποστόλοις ἀνάγνωσις καὶ πληρωθεῖσης αὐτῆς, ἄρξει πάλιν ἑτερον ἐξαψάλμον. ²⁾ ἢ ἐὰν ἐστὶ μεγάλη κυριακή τοῦ Χριστος ἀνέστη, καὶ ἀρξάμενος μέχρι πρωίας πλήρῳσιν πάλιν τὴν ἀκολουθίαν μόνης τῆς ἡμέρας, μηδενὸς μηδόπως τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῇ τῆς ἡμέρας αἱ ἀκολουθίαι (sic) συνεισφερομένου, καὶ γενήσονται αἱ ὅσοι ἀκολουθίαι ἀταράχως καὶ ἀπαρалаίπτως κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν. ³⁾ НВТЬ. ⁴⁾ τελεσθήτω. ⁵⁾ τῆς Θεοτόκου ὡς ἐν τάξει λειτουργίας. Ἐν δὲ τῷ μέσῳ τελεσθῆτω μόνῃ ἡ ἀκολουθία τῆς ἡμέρας ἀκωλύτως. Ὁ κρατῶν καὶ τούτοις ἐντογγάνων, ἣν θέλεις ἀκολουθίαν εἰλοῦ.

Евангеліе въ первые три дня страстной седмицы читается: Ἀναγινώσκεται δὲ τὸ τετραευαγγέλιον παρὰ τοῦ ἱερέως οὕτω, μὴ ἐξαρ-
κούντων, ἀναγινώσκεται καὶ παρὰ μεγολοσχήμων, ἧ ἐκκλησιαστικῶν
ἀδελφῶν.

О перемѣнѣ индичіи въ великій четвертокъ и о началѣ
литургіи въ субботу см. Тип. Савв. библ. XV в. № 305. На-
чало утрени въ первый день Пасхи, а равно и вся служба
по Трїодямъ постной и цвѣтной изложена, какъ въ Типиконѣ
св. Троицы (XVI в. библ. Савв.),

Типиконъ обрывается службою въ недѣлю всѣхъ свя-
тыхъ.

XXXIX. № 1099. Τοῦτικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς εὐ-
αγοῦς λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα τοῦ ἡγιασμένου.
Ркп. Синайской библіотеки въ 16 долю, 235 листовъ, на ѡмбциниѣ,
писана прекраснымъ мелкимъ почеркомъ XIV вѣка. Въ концѣ
имѣется слѣдующая приписка: Τὸ παρὸν Τοῦτικὸν ἐγράφη εἰς
τὴν μονὴν τοῦ τιμίου ἐνδόξου προσφύτου Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάν-
νου. ἦτις διακέειται πλησίον τοῦ ἐν ποταμοῖς ἀγιωτάτου Ἰορδάνου, διὰ
χειρὸς ἐμοῦ Διονυσίου, ἁμαρτωλοῦ τάχα ἱερομονάχου, ἡγουμενεύοντος
τοῦ μακαριωτάτου Γρηγορίου ἱερομονάχου, χάριν ἀφέσεως τῶν πολλῶν
μου σφαλμάτων· εἴ τις δὲ βουληθῇ ἀποξενῶσαι τοῦτο τῆς τοιαύτης
μονῆς, ἵνα κληρονομήσῃ τὰς ἀράς τῶν τιμῶν θεοφόρων πατέρων τῶν ἐν
Νικαίᾳ καὶ ἡ μερὶς αὐτοῦ μετὰ τοῦ Ἰούδα τοῦ προδότη. Ἀμην.

[л. 1). Διάταξις σὺν Θεῷ καὶ ὑποτύπωσις τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ.

[л. 1 об.). Διάταξις τοῦ μεγάλου ἑσπερινοῦ.

[л. 7 об.). Περί τῶν ἀγρυπνιῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ.

[л. 8). Διάταξις σὺν Θεῷ καὶ ὑποτύπωσις ἐν ἀκριβεῖα πάσης τῆς
ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας.

[л. 20). Σύνοψις σὺν Θεῷ καὶ ἀκριβῆς ὑποτύπωσις τῆς ἀκολου-
θίας τῶν ἑβ' μηνῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ.

[л. 126). Σύνοψις ἀκριβεστάτη τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης καὶ ψυ-
χωφελοῦς τεσσαρακοστῆς.

[л. 186). Ἀκολουθία τοῦ νικητῆρος.

[л. 189). Μάρκου μοναχοῦ σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα
τοῦ Τοῦτικοῦ.

Здѣсь статьи не раздѣлены на главы, какъ въ Типиконахъ позднѣйшаго времени. Сюда входятъ слѣдующія статьи: 1) Περὶ τῆς ὑδρίτου καὶ τοῦ ὁσίου Σομεῶν τοῦ στυλίου въ воскресеніе. 2) Обновленіе храма въ воскресеніе. 3) О памяти 7 вселенскаго собора. 4) О службѣ суточной въ постъ Рождества. 5) Объ отданіи праздника Введенія во храмъ въ воскресеніе. 6) О предпразднествѣ Р. Христова. 7) О недѣлѣ предъ Р. Христовымъ. 8) О недѣлѣ по Р. Христовѣ 26 Декабря. 9) Объ отданіи Р. Христова. 10) О службѣ Обрѣзанія и Василія Великаго въ недѣлю. 11) О предпразднествѣ Богоявленія. 12) О Срѣтеніи въ одну изъ предуготовительныхъ недѣль. 13) Объ отданіи праздника въ эти недѣли. 14) О Срѣтеніи въ субботу мясопустную. 15) О Срѣтеніи въ понедѣльникъ сырной недѣли. 16) О попразднествѣ этого праздника. 17) О Срѣтеніи, если оно придется въ субботу сырную. 18) Объ отданіи этого праздника въ недѣлю сырную. 19) Объ отданіи его въ субботу сырную. 20) Обрѣтеніе главы Іоанна Предтечи въ одну изъ предуготовительныхъ недѣль. 21) Если Обрѣтеніе случится въ одинъ изъ дней сырной недѣли. 22) Если случится въ субботу задушную. 23) Если случится въ субботу сырную. 24) Если случится въ одинъ изъ первыхъ дней первой недѣли. 25) Если случится въ субботу первой недѣли. 26) Въ первую недѣлю поста и въ 3 недѣлю поста. 27) О службѣ 40 мучениковъ въ субботу или воскресеніе первой недѣли и въ воскресеніе третьей недѣли. 28) Въ субботу акаѣста. 29) О праздникѣ Благовѣщенія, если онъ случится въ недѣлю крестопоклонную. 30) Въ субботу акаѣста. 31) Въ 5 недѣлю поста. 32) Въ субботу пр. Лазаря. 33) Въ недѣлю ваѣй. 34) Въ понедѣльникъ страстной седмицы. 35) Во вторникъ. 36) Въ среду. 37) Въ четвергъ. 38) Въ великую пятницу. 39) Въ великую субботу. 40) Въ Пасху. 41) Въ понедѣльникъ Пасхи. 42) О праздникѣ св. великомученика Георгія въ недѣлю Пасхи. 43) Въ недѣлю Ѧомы. 44) Въ недѣлю муриносиць. 45) Въ преполовеніе пятидесятницы. 46) Въ недѣлю самаряныни. 47) О праздникѣ Іоанна Богослова въ одну изъ послѣпасхальныхъ недѣль (какъ св. Георгію). 48) Въ преполовеніе пятидесятницы. 49) Въ недѣлю самаряныни. 50) Въ недѣлю св. Отець. 51) Въ празд-

никъ отданія Пасхи. 52) Въ самый праздникъ Вознесенія. 53) О постѣ святыхъ апостоловъ. 54) О Богородичныхъ праздникахъ въ недѣлю. 55) О Господскихъ праздникахъ въ недѣлю. 56) Объ отданіи Господскихъ праздниковъ (въ числѣ ихъ Срѣтеніе и Успеніе). 57) Объ отданіи ихъ въ недѣлю. 58) Объ отданіи Богородичныхъ праздниковъ. 59) О предпразднествахъ и попразднествахъ Господскихъ праздниковъ въ недѣлю. 60) О предпразднествахъ и попразднествахъ ихъ съ двумя святыми. 61) О томъ же въ недѣлю. 62) О предпразднествахъ и попразднествахъ и о памяти двухъ святыхъ съ двумя кондаками. 63) О предпразднествахъ Господскихъ праздниковъ и попразднествахъ ихъ съ поіелеемъ. 64) О стихословіи «Честнѣйшую.» 65) О тропаряхъ праздниковъ и случившихся святыхъ. 66) О тропаряхъ святыхъ въ недѣлю. 67) О предпразднествахъ, попразднествахъ и о святомъ съ тропаремъ въ недѣлю. 68) О святомъ съ бдѣніемъ въ недѣлю. 69) О канонахъ за упокой. 70) О тропаряхъ на повечеріяхъ. 71) О тропаряхъ двухъ Господскихъ праздниковъ въ недѣлю. 72) О Богородичныхъ въ субботу и недѣлю. 73) О святомъ въ среду и пятницу, имѣющемъ стихиры на 8 и поіелей. 74) О святомъ въ тѣ же дни съ стихирами на 6, съ «Блаженъ мужъ» и поіелеемъ. 75) О святомъ, имѣющемъ входъ. 76) О святомъ, имѣющемъ евангеліе на утрени, «Господеви поемъ» не поемъ. 77) О литіяхъ на цѣлый годъ утромъ и вечеромъ. 78) О святомъ съ поіелеемъ и стихирами на 8-мъ въ субботу. 79) О канонахъ въ недѣлю и другіе дни седмицы.

Два листа въ началѣ рукописи и два въ концѣ содержатъ въ себѣ отрывки изъ Марковыхъ главъ, писанные тѣмъ же писцомъ.

Первая часть Типикона безъ раздѣленій на части и ничего особеннаго не заключаетъ. Вторая синаксарная тоже самое, если не считать нѣкоторыхъ указаній на обычаи другихъ уставовъ. Тріодныя службы тоже обычны, но здѣсь есть и нѣсколько интересныхъ замѣчаній: Ἰστέον δέ, ὅτι ἐν τοῦτοις τοῖς τροπαρίοις τῶν ὡρῶν εὐρήσεις ἰσότητά· λέγουσι γὰρ ἕκαστος ἢ βούλεται, καὶ διὰ τοῦτο γέγονε σύγχυσις ἐν ταῖς μεταγραφαῖς, ἕκαστου τὸ οἰκεῖον τιθέντος. — На преждеосвященной литургіи αἶρει δὲ τὰ καλύμματα ὁ ἱερεὺς

ἐκ τῶν ἁγίων, ἤτοι τὸν ἀέρα· οὕτω γὰρ ὀνομάζεται ἐν τοῖς τῶν Ἱεροσολύμων μέρεσι, καὶ σκεπάζει τὴν ἀναφοράν. — Παρελάβομεν ἐν τῇ Παλαιστίνῃ ἐν τοῖς ἰδίοις καλλιῶσι φάλλειν τὸ Ψαλτήριον... Въ пятидесятницу на первомъ чтеніи читали только Дѣянія. Καὶ ὅταν πληρωθῶσι, πάλιν ἀρχόμεθα αὐτῶν. Что касается Марковыхъ замѣчаній, то они здѣсь не подраздѣлены на главы, соглашены съ Синаксаремъ и по составу во многомъ разнятся отъ позднѣйшихъ главъ, такъ какъ ближе стоятъ къ замѣчаніямъ въ Синаксарѣ. Такъ, напр., излагается въ Марковыхъ главахъ начало утрени на Пасху въ Благовѣщеніе. Послѣ полунощницы καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἡμέρας καὶ ἐρμηνεία, καθὼς διαλαμβάνει τὸ Τυπικόν. Μετὰ τὸ τελεσθῆναι ἅπασαν τὴν ἀκολουθίαν ἔξω τοῦ νάρθηκος, καὶ τῶν πυλῶν ἀνοιγομένων, τῶν λαμπάδων προπορευομένων καὶ ἀδελφῶν ψαλλόντων τὸ Καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι ζῶν χάρισάμενος, τοῦ ἱερέως εἰσελθόντος ἐν τῷ ἱερατείῳ, δοξάζομεν εἰς ἥχον δ' καὶ λέγομεν τὸ τροπάριον τῆς ἐορτῆς, ἥχος δ' Σήμερον σωτηρίας, Καὶ νῦν, τὸ αὐτό, εἰθ' οὕτω συναπτὴ [л. 222). О службѣ св. Георгію великомученику здѣсь замѣчено, что ἐνταῦθα γέγραπται ἔν τισιν, ὅτι, εἰ θέλει ὁ προσεστώς, ποιεῖ ἀγρυπνίαν, а изложеніе случаевъ для нея начинается съ недѣли пасхальной. Что касается другихъ главъ, напр., службы Благовѣщенія въ недѣлю ваіи и въ другіе дни, то Маркъ почти дословно повторяетъ особенности Синаксаря въ своихъ главахъ.

XI. № 96. Α. Τυπικόν (заглавіе обычное), ркп. библ. лавры пр. Аѳанасія Аѳонскаго въ 4 долю листа писана мелкимъ почеркомъ XIV в. Въ рукописи есть нѣсколько замѣтокъ владѣльцевъ рукописи о кончинѣ и о постриженіи монаховъ. Самое раннее замѣчаніе относится къ ϣϠβ' = 1349. Составъ обычный. Первая часть безъ раздѣленій на главы. Марковыя главы. Имѣется 264 листа во всей рукописи.

XII. № 309. Рукопись безъ начала патріаршей библіотеки въ Іерусалимѣ въ 16 долю листа, 221 листъ, писана на бомбицинѣ почеркомъ XIV вѣка. Начинается рукопись словами: Ὁ δὲ ἱερεὺς μετὰ τοῦ κανδηλάπτου, ἐξελθὼν τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου καὶ ποιήσας μετάνοιαν κατέναντι τῶν ἁγίων

θυρῶν . . . т. е. чиномъ всеищнаго бдѣнія. Вся первая часть подѣлена на обычные главы, при чемъ въ изложеніи ихъ сдѣлано по бокамъ рукописи немало замѣчаній, выписанныхъ изъ разныхъ Типиконовъ. Такъ, напр., на [л. 8.): 'Εν τῷ τοῦ Ἰγνατίου καὶ τῆς Περιβλέπτου οὕτως· Ἰστέον, ὅτι ὁ ταχθεὶς μοναχός, ψάλλων τὸ προκείμενον, ὁ αὐτὸς ἀναγινώσκει καὶ τὰς προφητείας καὶ τὰ ἐξῆς [л. 8 об.). 'Εν τῷ τοῦ Ἰγνατίου καὶ τῆς Περιβλέπτου, ὁ ψάλλων τὸ προκείμενον, τὸ Θεὸς Κύριος καὶ τὰ λοιπὰ, ἀναγινώσκει καὶ ἐν τῇ τραπέζῃ. Тамъ же. Ἰστέον καὶ τοῦτο, ὅτι τινὰ τῶν ἀντιγράφων ἐν τῇ τελευταίᾳ εὐχῇ τῆς ἀπολύσεως ἀσκεπεῖς ἡμᾶς ἵστασθαι λέγουσιν. [л. 10 об.). Δεῖ εἰδέναι, ὅτι ἐν τισι τῶν μοναστηρίων, ὅτε ἔστι Θεὸς Κύριος, οὐ ψάλλονται ἐν τῇ συνάξει τὰ μεσώρια, ἐπεὶ οὔτε τὰ συνήθη προκείμενα λέγομεν, οὔτε μετανοίας ποιῶμεν, ἀλλὰ χωρὶς μετανοίας ψάλλομεν τὰς ὥρας, λέγοντες καὶ τὸ τροπάριον τοῦ ἑορταζομένου ἁγίου. Οὕτω δὲ γίνεσθαι ὀφείλει ἐν πάσαις ταῖς δευτέραις, ταῖς τετράσι τε καὶ ταῖς παρασκευαῖς τοῦ ὅλου χρόνου. Τὸ μετὰ τῶν μακαρισμῶν, οὔτε ἐν τῷ τοῦ Ἰγνατίου, οὔτε ἐν τῷ τῆς Περιβλέπτου εἶδρον. 'Εν τοῖς αὐτοῖς Τυπικοῖς εὑρηται· καὶ πάλιν ἀπερχόμεθα ἐν τοῖς ψαλμοῖς καὶ ἱστάμεθα κατὰ τὴν προτέραν τάξιν, λέγοντες τὸ Μνήσθητι ἡμῶν, Κύριε [л. 12 об.). 'Εν τῷ τοῦ Ἰγνατίου καὶ τῆς Περιβλέπτου, ἐν τῷ ὁρθρῷ συνήθως ὁ ἐξάψαλμος χωρὶς τοῦ Τρισαγίου κτλ. См. у Керам.-Папаэд. Иерусолум. библиот. т. β', σελ. 437—438.

[л. 14). Π ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς συνάξεως καὶ ψαλμωδίας τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου καὶ καταλήγουσα εἰς τὸν αὐτὸν Σεπτέμβριον.

Здѣсь имѣются такія же замѣчанія, какъ и въ первой части: [л. 16) 'Εν μόνῳ τῷ τοῦ Φωτίου τὰ τυπικὰ καὶ ἐκ τῶν κανόνων τῶν ἁγίων ἢ γ' καὶ ἢ σ' ᾠδῇ. — 'Εν μόνῳ τῷ τοῦ Ἰγνατίου καὶ ὁσιακὸν εὑρηται εὐαγγέλιον. — [л. 21). Ἰστέον. ὥς ὁ Πετρινὸς ἐν τῇ παννυχίδι ψάλλει τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Χρυσοστόμου, ὥστε, ὅταν δοῇ ψάλλειν τὴν τοιαύτην παννυχίδα εἰς τιμὴν τοῦ ἁγίου κατὰ τὴν 13 Σεπτεμβρίου μηνὸς ἀντὶ τοῦ μεσονυκτικοῦ, οὐκ ἀπὸ σκοποῦ γενήσεται ἡ διακρίσις. [л. 22). Δεῖ γινώσκειν, ὅτι τὸ Κύριε ἐλέησον ἐν ταῖς κατὰ πόλιν (Солунѣ) ἐκκλησίαις καὶ ἐν τοῖς μοναστηρίοις πεντακόσια ψάλλεται (на пятомъ воздвиженіи креста). ἐν δὲ τῇ ἁγίᾳ Σοφίᾳ ἐν Θεσσαλονίκῃ χίλια διακόσια ἐβδομήκοντα ἐν. [л. 26). Ἰστέον, ὅτι ψαλλόμενα θεοτοκία (26 Сентября) πρὸς τὴν τάξιν τῆς Ὀκτωή-

χου εἰσί· δύο γὰρ εἰσὶ τὰ παρ' αὐτοῦ τοῦ Δαμασκηνοῦ ποιηθέντα καὶ δογματικόν, ἃ καὶ φάλαιν, δοκεῖ μοι καλόν, τὸ μὲν ἐν ἐν τῷ μικρῷ ἐσπερινῷ, τὸ δὲ ἕτερον ἐν τῇ λιτῇ· οὐδὲ γὰρ ἔασθαι ταῦτα τῶν ἐνδεχομένων ἐστίν, ἢ ὡς ἐν παραβύστῳ ἐν ἄλλαις ἡμέραις φάλλεσθαι, πῶς δὲ παρηκολούθησε τὸ τρίτον ἀντὶ τοῦ πρώτου φάλλεσθαι καὶ ἐν τῷ μεγάλῳ ἐσπερινῷ ὡς πρῶτον φάλλεσθαι, οὐκ οἶδα· νομίζω δὲ ὁμῶς, ὅτι διὰ τὸ ὑπεραΐον ἐν τούτῳ τῶν δογμάτων οὐ συναριθμεῖσθαι ταῖς ἄλλοις θεοτοκίαις ὁ τυπικάρης ἡβουλήθη, ἐπεὶ ὁ Εὐεργετινὸς καὶ ὁ Πετρινὸς ἐν τῷ ἐσπερινῷ ἐν ἐκ τῶν δύο φάλλουσι, καὶ τοῦτο λέγουσι πρῶτον. — [л. 36). Подъ 8 Ноября Тὸ πολυέλεον ἐν μόνῳ τῷ τοῦ Ἰσαὰκ εὖρον καὶ τοὺς ἀναβαθμοὺς καὶ εὐαγγέλιον.

Въ Июлѣ мѣсяцѣ имѣется предпразднество и попразднество памяти св. Аѳанасія Аѳонскаго (л. 89 об.—91). Замѣчаніе: Тῇ αὐτῇ 9' (Юля) μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Φωτίου, τοῦ κτίτορος τῆς μονῆς τοῦ Ἀκαπνίου [л. 91).

[л. 101 об.). Περὶ τῶν ἑορτῶν, ἐν αἷς φάλλεται τὸ Θεὸς Κύριος, καὶ περὶ μεγάλων ἑορτῶν καὶ μέσων καὶ μικρῶν.

Есть замѣчаніе по поводу совершенія чина водоосвященія въ нраздникѣ Богоявленія. Χρὴ καὶ τοῦτο γινώσκειν ἡμᾶς, ὅτι τὸ Τυπικὸν τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ἅπαξ προτρέπει φωτίξειν ἐν τῷ ἐσπερινῷ καὶ μόνῳ, καὶ τὰ Τυπικά δὲ ὁμοίως τῶν εὐαγῶν μονῶν, ἡγούν τοῦ Στουδίου καὶ τῶν ἐν ταῖς Ἱερασολύμοις, ἐσπέρας, καὶ μόνον, προτρέπει, νῦν δὲ ὁρῶμεν τινὰς καὶ ἐσπέρας καὶ πρωτὶ τοῦτο ποιοῦντας ἄνευ γραφικῆς μαρτυρίας, οὐκ ὁρθῶς δηλονότι· ὁ Χριστὸς γὰρ ἅπαξ καὶ οὐχὶ δις ἐβαπτίσθη [л. 103 об.).

[л. 103). Π ἀκολουθία τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς. Эта часть также съ извлеченіями изъ Типиконѣ по полямъ. О недѣлѣ мытаря и фарисея замѣчено: ἐν μόνῳ τῷ τοῦ Ἰσαὰκ τὸ πολυέλεον εὖρηται [л. 103 об.).

Ἐν τισι δὲ τῶν Τυπικῶν εὐρίσκομεν γίνεσθαι καὶ προηρισμένην ἐν ταῖς τοιαύταις ἡμέραις, εἴπερ ἐν μιᾷ τούτων τύχοι γενέσθαι τὴν ἑορτὴν τοῦ ἁγίου Τρύφωνος, καί, οὐκ οἶδα, εἰ γίνεται [л. 104 об.).

Χρὴ γινώσκειν, ὅτι διὰ πάσης τεσσαρακοστῆς οὐκ ἀσπάζεται, ὡς κατὰ συνήθειαν, ἐν τῷ κοινωνεῖν ὁ ἱερεὺς εἰς τὸ πρόσωπον, ἀλλ' εἰς τὴν χεῖρα καὶ τὸν ὄμρον, πλὴν σαββάτου καὶ κυριακῆς. Ἐν δὲ τῇ ἐνώσει τῶν ἁγίων ποτηρίων βάλλεται καὶ ὕδωρ καὶ θερμόν. Μετὰ δὲ τὴν

ἀπόλυσιν τῶν προηγιασμένων, εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν, ἔγουν τῇ δ', καὶ ἐσθίωμεν ξηροφαγίαν, πίνοντες καὶ ζωμὸν σὺν μέλιτος [л. 116 об.).

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι ἐφ' ὅλην τὴν ἀγίαν τεσσαρακοστὴν ἅπαξ παρελάβομεν ἰχθύας ἐσθίειν τῇ ἐορτῇ μονῇ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, τινὰ δὲ τῶν Τυπικῶν ὀρίζουσι τοῦτο καὶ ἐν τῇ τῶν Βαΐων, οὐχ εὐρίσκεται δὲ ἐν τοῖς κανόσιν· εἰ γὰρ καὶ τῆς κατὰ τοῦ αὐτοῦ νίκης σύμβολον ἡ τῶν Βαΐων φέρει ἐορτῇ, ἀλλὰ καὶ τῶν ἁγίων τοῦ Σωτῆρος παθῶν προσόρτιον ἔχει τὴν δήλωσιν, διὸ καὶ οὐδὲ παρὰ τῶν κανόνων λυομένην τὴν ἰχθυοφαγίαν εὐρίσκομεν τῇ τοιαύτῃ ἡμέρᾳ, ἀλλ' ἡ μόνον ἐν ἐορτῇ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ [л. 119 об.).

[л. 166 об.). Μάρκω ἱερομονάχῳ σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ. 95 главъ. Съ доку такке имѣются краткія замѣчанія изъ Типиконѣ Игнатія, Фотія, Перивлента и Исаака.

[л. 208). Εὐχὴ, ἣν εὐχεται ὁ πνευματικὸς πατὴρ ὑπὲρ πνευματικοῦ αὐτοῦ παιδός, ἐξομολογηθέντος αὐτῷ τὰ ἴδια ἁμαρτήματα· Κύριε, Ἰησοῦ Χριστέ, Υἱὲ καὶ Λόγε τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ποιμὴν καὶ ἄμνέ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. Goar. Εὐχολογ. pag. 536.

[л. 209—210). Ἡ ἀκολουθία τῆς ἁγίας μεταλήψεως· Βασιλεῦ οὐράνιε, τὸ Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Κύριε ἐλέησον, ὠδεκάκις, Δεῦτε προσκυνήσωμεν, τρίς, ὁ ν'. Ἐλέησόν με ὁ Θεός, Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν, Τοῦ δεῖπνου σου τοῦ μιστικοῦ, Κύριε ἐλέησον, τεσσαρακοντάκις, μετάνοιαι ιε' καὶ ἡ παροῦσα εὐχὴ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου· Δέσποτα Κύριε, Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀθανασίας, ὁ πάσης ὁρατῆς καὶ ἀοράτου κτίσεως δημιουργός, ὁ τοῦ ἀνάρχου πατρὸς συναΐδιος Υἱὸς καὶ συνάναρχος, ὁ δι' ὑπερβολὴν ἀγαθότητος ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων σάρκα φορέσας, καὶ σταυρωθεὶς καὶ τυθεὶς ὑπὲρ τῶν ἀχαρίστων ἡμῶν, καὶ τῷ οἰκείῳ σου αἵματι ἀναπλάσας τὴν φθαρεῖσαν ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας φύσιν ἡμῶν, αὐτός, φιλάνθρωπε βασιλεῦ, πρόσδεξι κάμου τοῦ ἁμαρτωλοῦ τὴν μετάνοιαν . . . Τοῦ Χρυσοστόμου· Κύριε, οἶδα, ὅτι οὐκ εἰμὶ ἄξιος οὐδὲ ἱκανός, ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθης τοῦ οἴκου τῆς φυγῆς, διότι ὅλη ἔρημος καὶ καταπεσοῦσά ἐστι, καὶ οὐκ ἔχεις παρ' ἐμοὶ τόπον ἄξιον τοῦ κλῖναι τὴν κεφαλὴν. . . Ἀπερχόμενος δὲ μεταλαβεῖν λέγε οὕτω· Δέσποτα φιλάνθρωπε, μὴ εἰς κριμὰ μοι γένοιτο τὰ ἅγια ταῦτα, ἀλλ' εἰς κάθαρσιν καὶ ἁγιασμὸν ψυχῆς τε καὶ σώμα-

τος... Εὐχὴ μετὰ τὴν ἀγίαν μετάλληψιν τοῦ Μεγάλου Βασιλείου· Εὐχαριστῶ σοι, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ Θεοῦ, ὅτι οὐκ ἀπόσω με τὸν ἁμαρτωλόν, ἀλλὰ κοινωνόν γενέσθαι με τῶν ἁγιασμάτων σου καταξιώσας. . . Χρυσοστόμου· Εὐχαριστῶ σοι, φιλόνθρωπε, ὅτι διὰ τὴν πολλὴν σου ἀγαθότητα ἡνέσχου κοινωνόν με γενέσθαι τοῦ ἀχράντου σώματος καὶ τοῦ τιμίου αἵματος, καὶ οὐκ ἐβδελύξω ὡς μεμολυσμένον, οὐδὲ ὡς τῆς ὑποδοχῆς τοῦ ἁγιασμοῦ ἀνάξιον ἀοράτῳ σου καὶ θεῖα δυνάμει ἀπόσω. . . Τοῦ αὐτοῦ· Τοῦ ἀχράντου σώματος καὶ τοῦ τιμίου αἵματός σου μυστικῶς ἀξιωθείς γενέσθαι συμμετοχός, εὐχαριστῶ, ἀνυμνῶ, προσκυνῶ, δοξάζω, μεγαλύνων τὰς σωτηρίας σου, Κύριε, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Κύριε ἐλέησον γ'. Δι' εὐχῶν τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν. . . ἐλέησαν ἡμᾶς.

[л. 211). Отрывки словъ аскетическаго содержания неизвѣстныхъ авторовъ. Письмо XIII вѣка.

[л. 214 об.). Τοῦ ἁγίου Μαξίμου λόγος ἀσκητικὸς κατὰ πεῦσιν καὶ ἀπόκρισιν.

XLII. № 447. Τυπικόν, (безъ начала), ркп. Λεона-Діонисіатской библіотеки въ 4 долю, 270 листовъ, писана скорописью XIV в. на ѡмѡнициѣ. Первой части нѣтъ. Мѣсяцесловъ начинается 24 числомъ Сентября. Есть ссылки на Типиконъ Петры. Говорится о поздравленіи игумена братіею обители накануне Рождества Христова и Богоявленія, о предпразднествѣ и попразднествѣ Λεονασіо Λεονскому, на самый праздникъ коего положено совершать ѡдѣніе. Въ Тріоди особеннаго ничего нѣтъ. Марковыя главы обрываются на 65 главѣ. Конецъ Типикона не имѣется. Въ Типиконѣ записаны наши хиды по ктиторахъ (позднѣйшею рукою) тѣ самыя, которыя отмѣчены нами въ соборномъ, нынѣ практикуемомъ въ Λεονο-Діонисіатской обители Типиконѣ. (См. ниже).

XLIII. № 54. Τυπικόν (начала нѣтъ), рукопись библи. Чаушскаго монастыря въ Солунѣ въ 16 долю листа, 161 листъ, писана на тонкомъ пергаменѣ мелкимъ чоткимъ почеркомъ XIV вѣка. Типиконъ не имѣетъ первой вводной части и изъ Мѣсяцеслова не достаетъ службъ съ 1-го Сентября до праздника Рождества Христова, т. е. до 25 Декабря. Въ наличной части Синаксаря ничего нѣтъ особеннаго.

Составъ службъ по Триодямъ постной и цвѣтной обычный. Въ Пентикостаріѣ вставлено нѣсколько листовъ, писанныхъ рукою XVI в. Статья: Μάρκω, ἀμαρτωλῷ ἱερομονάχῳ, σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ, состоитъ изъ 94 главъ. Въ заключеніи имѣются статьи: а) Περὶ τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος, πῶς ψάλλονται οἱ κανόνες αὐτῶν μετὰ τῶν θεοτοκίων, б) εὐχή, λεγόμενη ἐπὶ πάσας ὁπώρας, в) Ἀκολουθία τῆς ζύρης и д. Ἀπολυτίκια διάφορα τῶν ἁγίων μαρτύρων.

Настоящій Типиконъ замѣчательнъ, во-первыхъ, тѣмъ, что перѣдко въ немъ дѣлаются указанія на особенности практики лавры Преподобнаго Саввы Освященнаго, а, во-вторыхъ, на поляхъ его разсѣяно весьма много замѣчаній, выбранныхъ писцомъ рукописи изъ другихъ Типиконовъ, а также замѣчаній, имѣющихъ личный характеръ. Вотъ эти замѣчанія для примѣра: Ἰστέον, ὅτι εὐρίσκεται ἐν τῷ Τυπικῷ τῆς Πέτρας περὶ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. (См. ркп. 1528 г. моеѣ библи.).

Χρὴ γινώσκειν, ὅτι, εἰ συμβῇ τῷ σαββάτῳ τῆς ἀκαθίστου μετὰ τὰ ἀπόδειπνα, δοκεῖ μοι, εἶναι μᾶλλον ψάλλεσθαι τὸν κανόνα τῆς ἀκαθίστου μετὰ τοῦ τετραψοῦ τοῦ σαββάτου καὶ οὕτω γίνεσθαι τὴν λιτὴν καὶ τὴν ἄλλην πᾶσαν ἀκολουθίαν τῆς ἀγρυπνίας τῆς ἐορτῆς, κἂν καὶ οὐχ ὀρίζει. Εἰ σαββάτῳ τύχοι, μὴ ψάλλειν и т. д.

Ὅρα ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ πῶς οὐχ ὀρίζει ἀγρυπνίαν, διὰ τὴν ἀγρυπνίαν, οἶμαι, τῆς κυριακῆς τῶν βατῶν· ταύτην γὰρ νωχελῶς γενέσθαι ἀδύνατον.

Οἶμαι, ὅτι, καὶ ὁ ναὸς εἰ ἔστιν εἰς ὄνομα τῆς Θεοτόκου, οὐ μὴ γένηται ἀγρυπνία· ἀδιάκριτον γὰρ αἱ β' ἀγρυπνίαι κατὰ διαδοχὴν· τῷ δὲ μεγάλῳ σαββάτῳ μὴ γενέσθαι ἀγρυπνίαν, ἐπιψοκούμενης τῆς μεγάλης κυριακῆς, ἀδύνατον καὶ ἐν ταύτῃ πάλιν τῇ μεγάλῃ κυριακῇ ἀγρυπνίαν, βαρὺ καὶ παντελῶς ἀδιάκριτον, καὶ ταῦτα μεσοῦσης μεγάλης παρακλήσεως ἀπὸ μειζοτέρας νηστείας.

Ἐν τισι τῶν Τυπικῶν εὐρίσκεται γίνεσθαι καὶ προηγιασμένας ταῖς τοιαύταις ἡμέραις, εἴπερ ἐν μιᾷ τούτων τύχοι γίνεσθαι τὴν ἐορτὴν τοῦ ἁγίου Τρόφωνος, οὐκ οἶδα δέ, εἰ γίνεται.

Εἰς τὴν λάβραν τοῦ Σάββα μόνον τὸν τριψαλμον σὺν τῇ γ' ὥρα ὁμοίως καὶ τὰς λοιπὰς ὥρας μετὰ ἐνὸς ψαλμοῦ, ὅταν στιχολογοῦσιν.

Δεῖ γινώσκειν, ὅτι εἰς τὴν λαύραν τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα

εἰς τὴν πρώτην ὥραν λέγομεν τὴν προφητείαν, διὰ τὸ μὴ πάντας συνάγεσθαι εἰς τὰς λοιπὰς ὥρας.

Τινὰ τῶν Ὑπικῶν, μετὰ τὰς γ' μετανοίας, ὀρίζουσι λέγεσθαι τὴν εὐχὴν τὴν Δέσποτα Κύριε, Ἰησοῦ Χριστέ, εἰ καὶ πρὸ τούτων εὐχὴν τὴν Ὁ ἐν παντὶ καιρῷ, οὐ δηλοῦσιν, οὐκ οἶδα πῶς.

Ἰστέον, ὅτι τὸ Κελεύσατε, οὐχ ὁρῶμεν γινόμενον πάντοτε, οὔτε περὶ τοῦ κανδηλάπτου, οὔτε περὶ τοῦ διακόνου, ὡς ἐν τισι δηλούμενον εὐρίσκομεν, τινὰ δὲ τῶν Ὑπικῶν λέγουσι γίνεσθαι περὶ τοῦ διακόνου ἔξω τοῦ βήματος, ὅπερ οὐ δοκεῖ μοι ἐνδεχόμενον, ὄντος ἱερέως, ἐκφωνεῖν τὸν διάκονον.

Ἰστέον, ὡς ἐν τισι τῶν Ὑπικῶν, ἰδίως τὴν σήμερον, οἱ πρόσφοροι τῇ ἡμέρᾳ ἐν ταῖς ὥραις ψαλμοί, ἐν δὲ τοῖς ἀκριβεστέροις τῶν Ὑπικῶν οὐ δηλοῦται τοῦτο, ὅτε οἱ συνήθεις ψαλμοὶ ἀναγκαιότεροι τῶν ἰδιορρόθιμων δοξάντων τισίν.

Ἐν δὲ τισι τῶν μονῶν οὐδὲ ψάλλονται αἱ ὥραι εἰς τὸν μέσον πρὸ τῆς λειτουργίας, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς λειτουργίας, εἰ γένηται τὴν τάξιν αὐτῶν.

XLIV. № 785. Ἀρχὴ σὺν Θεῷ. Ὑπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως καὶ ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα τοῦ ἡγιασμένου. Αὕτη δὲ ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμων ἀγίων μονῶν. Рукопись Ватиканской библиотеки в 24 долю, 142 листа, писана на пергаментѣ скорописью XIV вѣка (Toscani. Ad Turisca graecorum, pag. 7 относитъ эту рукопись къ XV или XVI в.) Писецъ рукописи назвалъ свое имя въ слѣдующей припискѣ: Πόνος Μανουήλ, ἀλιτροῦ Κεραμέους, δούλου ταπεινοῦ τῆς ψυχῆς εὐγενίας [л. 169].

Составъ рукописи:

[л. 1). Τοῦ ἀγίου Βασιλείου ἐπιτίμια μοναζουσῶν 18.

[л. 3). Εἵδησις τοῦ μικροῦ ἐσπερινοῦ.

[л. 3 об.). Διάταξις τῆς ἀγρυπνίας.

[л. 9). Εἵδησις τῶν ἀγρυπνιῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ.

[л. 9 об.). Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίων μοναστηρίων.

Эта часть вводная безъ раздѣленія на главы. Новыя статьи начинаются: Δεῖ γινώσκειν, Χρὴ εἰδέναι, Ἰστέον и т. д.

[л. 19). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας τε καὶ τάξεως τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μηνὸς Αὐγούστου.

15 Декабря. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ θαυματουργοῦ Παύλου ἐν τῷ Λάτρῳ.

Часы подъ Рождество, Крещеніе и въ великую пятницу съ обычными псалмами.

Упоминается служба трехъ святителей, приписываемая Иоанну Евхантскому.

[л. 95 об.). Ἀκολουθία τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς. Изложение обычное, но есть особенность въ великой сѹбботѣ. Выходъ съ Евангеліемъ дѣлаетъ священникъ въ бѣлыхъ одеждахъ, и послѣ входа поютъ или «Благообразный Іосифъ», или «Содержай концы».

[л. 140). Воскресные прокимны предъ апостоломъ 8 гласовъ, аллилуаріи, недѣльные аллилуаріи, прокимны и причастны, прокимны воскресные предъ евангеліемъ и свѣтильны восьми гласовъ.

[л. 139). Περὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμεῖν.

XLV. № 326 (937). Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη δὲ ἡ ἀκολουθία καὶ ἐν τοῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίων μονῶν. Рукопись Леоно-Ватопедской библи. въ 16 долю, 135 листовъ, писана плохою скорописью XIV—XV вѣка. На рукописи есть подпись Арсенія Суханова.

[л. 1). Εἰδῆσις τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ.

— Περὶ τῆς ἀγρυπνίας διατάξεις, πῶς ὀφείλει τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ ψάλλειν.

[л. 8). Εἰδῆσις τῶν ἀγρυπνιῶν τοῦ ὅλου χρόνου.

[л. 9). Ἑκφрасиς ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίων μοναστηρίων.

[л. 19 об.). Αὕτη ἡ ἀκολουθία ψάλλεται ἐν τοῖς σάββασι, ἐν οἷς γίνεται Ἀλληλούια

[л. 20 об.) Службы по Мѣсяцеслову.

[л. 88). Ἀκολουθία τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς.

[л. 134). Εἰδῆσις περὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμεῖν τὸν ἱερέα.

[л. 135). Ἀλληλουῦρια τὰ ἄμνημα.

— Ἦπερα ἁλληλουῦρια τὰ ἄμνημα.

Въ первой части дѣленій на главы нѣтъ. Текстъ сходень съ Галисійскимъ Типикономъ, но безъ всякихъ замѣчаній и ссылокъ на практику другихъ монастырей. Мѣсящесловъ большею частію состоитъ изъ однихъ именъ съ «Аллилуія». Службы положены на праздники и на дни важнѣйшихъ святыхъ. Текстъ тріодныхъ службъ сходень съ Галисійскимъ Типикономъ лавры пр. Аѳанасія № 99 А.

XLVI. № 161. Α Τυπικόν, ркп. библ. лавры пр. Аѳанасія Аѳонскаго въ 16 долю листа, 209 листовъ, писана мелкою скорописью XIV—XV в. Начала нѣтъ. Начинается 17 числомъ Января. Особеннаго ничего не заключаетъ въ себѣ эта рукопись. Въ Синаксарѣ имѣются ссылки на Типиконъ Петра. Марковыхъ главъ 95. Въ прибавленіи находятся тропари, кондаки, богородичны и т. п.

XLVII. Г. α. 11. Τυπικόν, рукопись Крипто-Феррарской близъ Рима библіотеки (0,15×0,11) писана на бомбицинѣ небрежною скорописью XIV—XV в. Листовъ въ рукописи, во многихъ мѣстахъ деффектной, нынѣ считается 149. Поля ихъ испещрены нерѣдко замѣчаніями иной практики, хотя эти примѣчанія можно читать съ большими усиліями. Конца въ рукописи не имѣется, и Типиконъ оканчивается службою въ постъ св. Апостоловъ. Въ составныхъ своихъ главныхъ частяхъ этотъ Типиконъ ничего достойнаго замѣчанія не содержитъ, хотя и былъ предметомъ вниманія ученаго аббата Θεодора Тоскани въ его трудѣ: «Animadversiones ad Typica graeca». Roma 1864 an.

XLVIII. № 386. Τυπικόν τῆς εὐαγεστάτης μονῆς τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα, περιέχον πᾶσαν ἀκολουθίαν καὶ διάταξιν ἐκκλησιαστικὴν τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις σεβασμίων μονῶν. Αὕτη ἡ διάταξις καὶ ἡ ἀκολουθία γίνεταί (καὶ) τῶν λοιπῶν ἐν ταῖς Ἱεροσολύμοις ὄντων μοναστηρίων. Рукопись Парижской національной библіотеки (du Fonds) въ 16 долю листа, 278 листовъ, писана на бумагѣ скорописью XIV—XV в. На рукописи имѣются позднѣйшія приписки историческаго характера: 1) Τὸ Τυπικὸν τοῦτο τὸ προσκλονῶ εἰς ἀρίαν Ἀνάστασιν ἐγὼ Θωμᾶς ἱερεὺς καὶ μέγας αἰκονόμος τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ ἀγίας τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, καί, εἴ τις ἀποξενώσῃ

αὐτὸ ἐκεῖθεν, (ἐκεῖνος) νὰ εἶναι ἀφοριζόμενος; 2) ἔτους ςϞξη' ἔπεραν οἱ ἄθεοι ἀγαριανοὶ τὰ νησιὰ Σαμοθράκι καὶ τὴν Τάσσον [л. 55] и 3) ςϞξα' ἰνδικτιῶνος α' Θεοδοσίας, ἔπειραν ἡ πόλις οἱ ἄθεοι ἀγαριανοί. (Очевидно, разумѣется городъ Солунъ).

Вводная первая часть безъ раздѣленія на главы и по изложенію сходна съ Типиконами XIII и XIV вѣковъ. Имѣются ссылки и на практику другихъ Типиконѡвъ.

[л. 29 об.). Мѣсяцесловъ и службы на цѣлый годъ.

[л. 143). Службы по Тріодямъ постной и цвѣтной.

[л. 221). Μάρκω ἀμαρτωλῷ σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τοπικοῦ.

XV вѣкъ.

XLIX. № 93. Λ Τοπικόν (заглавіе вытерто), ркп. библ. лавры пр. Аѳанасія Аѳонскаго въ 4 долю листа, 338 листовъ, писано скорописью 1425 г., какъ видно изъ приписки: Ἐπληρώθη ἡ παρούσα δέλτος ςϞλγ', μηνὶ Ὀκτωβρίῳ, ἰνδ. γ'. Первая часть съ раздѣленіями на главы: Δήλωσις и Εὐδῆσις. Марковыхъ главъ 86.

L. № 38. Рукопись (Пандекты) Парижской національной библіотеки (Coislain) въ большой александрійскій листъ, 402 листа, писаны чоткимъ почеркомъ 1432 года, какъ значитъ въ припискѣ этой рукописи въ концѣ: Ἐπὶ τῆς βασιλείας τῶν πανευσεβessάτων βασιλέων καὶ αὐτοκρατόρων Ῥωμαίων Ἰωάννου καὶ Μαρίας τῶν Παλαιολόγων ἐγράφη ἡ παρούσα βίβλος διὰ χειρὸς ἐμοῦ τοῦ ἀμαρτωλοῦ καὶ εὐτελοῦς Διονυσίου ἱεροδιακόνου δι' ἐξόδου καὶ σπουδῆς τοῦ ὁσιωτάτου ἐν μοναχοῖς κὺρ Μελετίου ἐν ἔτει ςϞμ=1432, μηνὶ Νοεμβρίῳ ι', καὶ οἱ ἀναγινώσκοντες καὶ ψάλλοντες ἐν αὐτῇ εὐχεσθε ὑπὲρ ἐμοῦ, διδόντες συγγνώμην τοῖς πολλοῖς μοι σφάλμασιν, ὅτι ἐν τισὶ μὲν ἐσφάλην ἐκ ῥαθυμίας, ἐν τισὶ δὲ ἐξ ἀπροσεξίας, τὰ πλείω ἐξ ἀμαθίας, ὁ δὲ τὰ πάντα πληρῶν Θεὸς γένοιτο ἴλεως κάμοι καὶ ὑμῖν, ἀλλὰ δὴ καὶ τοῦ εἰς τοῦτο θεμένου τὴν ἀρχὴν τῆς σπουδῆς, ἐν τῇ φοβεῖᾳ καὶ ἐνδόξῳ αὐτοῦ δευτέρᾳ παρουσίᾳ, αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Δόξα τῷ ἁγίῳ Θεῷ, τῷ δόντι ἀρχὴν καὶ τέλος. Ἐγράφη ἐν τῇ ἐμῇ μονῇ τῇ μεγάλῃ λαύρᾳ, τῇ συγκειμένῃ τῷ τοῦ Ἀθωνος ὄρει. [л. 402 об.). Какъ на выходныхъ листахъ, такъ и внутри рукописи сдѣлано

весьма много приписокъ позднѣйшихъ рукъ, удостовѣряющихъ принадлежность данной рукописи Аѳонской лаврѣ и заклинаящихъ ея переносъ въ другое мѣсто. Рукопись заключаетъ въ себѣ выдержки изъ Типикона и полныя Тріоди постную и цѣвѣтную.

[л. 1). Τοπικὸν τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς (Монѡфаконъ pag. 112 читаетъ: μονῆς), ἀρχόμενον τῇ κυριακῇ τοῦ τελώ-
νου καὶ τοῦ φαρισαίου ἄχρι τῶν Ἀγίων Πάντων.

Въ недѣлю мытаря и фарисея о пѣніи стихиры: «Покая-
нія отверзи ми двери» не говорится, но μετὰ τὸν ν', ἀντὶ τοῦ Ἀνα-
στάς ὁ Ἰησοῦς ψάλλομεν, στιχηρὰ ἰδιόμελα ἥχος πλ. β'. Τὰ πλήθη
τῶν πεπραγμένων μοι [л. 1). Въ недѣлю блуднаго въ тоже время
положено: στιχηρὸν ἰδιόμελον εἰς ἥχον πλ. δ'. Τῆς μετανοίας ἀνοι-
ξόν μοι πόλεις. Χρὴ γινώσκειν, ὅτι ταῦτα τὰ δύο ἰδιόμελα, τὸ προ-
γραφὲν ἐν τῇ κυριακῇ τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου καὶ τὸ νῦν,
ψάλλονται ἐν παρ' ἐν καθ' ἑκάστην κυριακὴν μετὰ τὸν ν', ἀντὶ τοῦ Ἀνα-
στάς ὁ Ἰησοῦς, μέχρι καὶ τῆς πέμπτης κυριακῆς τῶν ἁγίων νηστεῶν
[л. 1 об.). Монахи цѣлуютъ иконы въ своихъ стаσιдіяхъ [л. 5).
О будителѣ говорится въ службѣ поста [л. 5). Ἐσθίωμεν ξηροφαγίαν,
πίνοντες καὶ ζωμὸν μετὰ μέλιτος [л. 6). Діаконъ говоритъ: «Свѣтъ
Христовъ». Εἰ δὲ ἴσως ἐστὶ καὶ διάκονος, συλλειτουργῶν μετὰ τοῦ
іерέως, αὐτὸς χαράττει τὸν σταυρὸν ἐμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν μετὰ
τοῦ манουαλίου καὶ θυμιατοῦ καὶ ἐκφωναῖ τὸ Φῶς Χριστοῦ φαίνει πᾶσι
[л. 6). Канонъ великій на повечеріи начинался послѣ псал-
мовъ 69 и 73 [л. 6 об.). Поминается на повечеріи преподоб-
ный Аѳанасій [л. 6 об.). Въ пятницу коливо въ честь муч. Θεοδора
[л. 7 об.). Δεῖ εἰδέναι, ὅτι ἐφ' ὅλην τὴν ἁγίαν μ' ἅπαξ παρελάβομεν
ἐσθίειν τὸ ὀψάριον, ἡγουν ἐν τῇ ἑορτῇ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ [л. 7 об.).
Δεῖ γινώσκειν, ὅτι ἐντὸς τοῦ βήματος ἀναγινώσκονται οἱ οἴκοι. οὗτοι καὶ
τὸ κοντάκιον παρὰ τοῦ іерέως, ἐνδεδυμένου φελώνιον [л. 10 об.), замѣ-
чается объ акаѳистѣ. Въ сѹбботу Лазаря въ утрени пѣли тро-
пари воскресные: Τῶν ἀγγέλων ὁ δῆμος καὶ τὰ ἔτερα [л. 11 об.).
Въ недѣлю ваѣй ἐν τῇ τραπέζῃ γίνεται παράκλησις τοῖς ἀδελφοῖς, οὐ
μέντοι ἐσθίωμεν ἰχθύν, εἰ καὶ ποῦ γέγραπται [л. 12 об.). Съ поне-
дѣльника чтеніе Евангелія [л. 13). Часы въ великую пятницу
съ обычными псалмами, но съ пѣніемъ 12 тропарей [л. 15—16).
Выходъ въ сѹбботу на утрени съ Евангеліемъ [л. 17). О ка-

нонѣ на Пасху замѣчено: Ἰστέον, ὅτι εἰς τὸν παρόντα κανόνα οὔτε στίχους λέγομεν, οὔτε μὴν Δόξα σοι ὁ Θεὸς ἡμῶν δόξα σοι, ὡς πολ- λάκις εἶωθε γίνεσθαι, ἀλλὰ μόνον τοὺς εἰρμούς ἀπλῶς καὶ τὰ τροπά- ρια ὁμοίως· ἔσχατον γάρ μόνον λέγομεν· Δόξα, ὁ εἰς χόρός, Καὶ νῦν, ὁ ἕτερος [л. 17 об.).

[л. 26). Ὡδαὶ τοῦ Ψαλτῆρος.

[л. 32). Διατάξεις εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ τῆς ἁγίας τεσ- сараχοστῆς ἄχρι τῆς Πεντηκοστῆς. Выборки изъ Марковыхъ главъ.

[лл. 41—45). Чистые.

[л. 46). Τριώδιον, ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς κυριακῆς τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου καὶ καταλήγον ἄχρι τῆς κυριακῆς τῶν Ἀγίων Πάντων, ἔχον τὴν Ὀκτώηχον, τοὺς ἀποστόλους, τὰ εὐαγγέλια, τὸν Ξανθόπουλον. Но Октоиха, апостола и евангелія, Ксанθοпула нѣтъ, если не считать, что все это размѣщено по недѣлямъ и днямъ четыре- десятницы и пятидесятницы.

LI. № 95. Α Τυπικόν, ρκп. библ. лавры пр. Αθανασія Αθονскаго въ 4 долю листа, 277 листовъ, писана почеркомъ. 1433 года. Крпптографическая приписка читается такъ: Ἐτε- λειώθη τὸ παρὸν Τυπικὸν διὰ μνήμης καὶ ἐξόδου τοῦ τιμιωτάτου ἐν μοναχοῖς κυροῦ Ἀχακίου, ἔτει ς΄Πρμα', ἰνδ. α' = 1433. Въ первой части нѣтъ дѣлений. Τριὸдь и Мѣсяцесловъ обычные. Въ при- бавленіи много статей кононико-литургическихъ.

[л. 160). Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Θεολόγου, λόγος εἰς τὸ ἅγιον Πάσχα καὶ εἰς τὴν βραδύτητα· Ἀναστάσεως ἡμέρα, καὶ ἡ ἀρχὴ δεξιὰ καὶ λαμπρυνθῶ- μεν τῇ πανηγύρει καὶ ἀλλήλους περιπτωξώμεθα.

[л. 163). Τάξις ἀρίστη τῶν ἐξαγορευόντων.

Χρῆ τὸν ἐξαγορευῶσαι μέλλοντα ἐν ἐκκλησίᾳ εἶναι, ἣ ἀνακεχωρι- σμένῳ τόπῳ καὶ συνεύχεσθαι αὐτῷ τὸν τὰς ἐξομολογήσεις δεχόμενον, δηλονότι ὄντος αὐτοῦ ἱερέως· τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς πρεσβυτέροις μό- νοις δεδῶρηται παρὰ Χριστοῦ τὸ δεσμεῖν καὶ λύειν καὶ ἀφιέναι τοῖς ἀνθρώποις τὰ ἁμαρτήματα· τοῖς μὲν γάρ καὶ χειροτονεῖν ἔξεστι. τοῖς δὲ καὶ χειροθετεῖν, ὃ δὲ οὐ δεδῶρηται αὐτῷ ἀπὸ Πνεύματος ἀγαθό- τητος καὶ θείας δωρεᾶς τοῦτο ποιεῖν, ἀδύνατόν ἐστι πάντα καὶ μάται- ον καὶ ἀνένδεκτον καταλλαγὴν διδόναι τοῖς ἁμαρτάνουσιν. Χρῆ οὖν τὴν ἱερατικὴν περιβεβληθῆσαι τὸν ἀνάδοχον καὶ θυμιᾶν, πρότερον ἄψας καὶ

κηρούς, εἶθ' οὕτως εὐλογεῖν καὶ ὑμνεῖν τὸ Τρισάγιον, τὸ Πάτερ ἡμῶν καὶ τὸ Πιστεῖον εἰς ἓνα Θεόν, Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', Κύριε μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξης με, μηδὲ τῇ ὀργῇ σου, Μακάριοι, ὧν ἀφείδθησαν αἱ ἀνομίαι· Ἐλέησόν με, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου, Ἀγκάλας πατρικάς, Ὡς ὁ περιπεσὼν εἰς τοὺς ληστάς, Δάκρυά μοι δός, ὁ Θεός, Ἐγώ, Παρθένε ἁγία Θεοτόκε, Κύριε παντοκράτωρ, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν τοῦ Ἀβραάμ. Μετὰ δὲ τὸ πληρῶσαι τὴν εὐχήν, εὔχεται καὶ καθ' ἑαυτοῦ ὁ ἱερεὺς, ὁ ἀνάδοχος, οὕτως· Ὁ εὐσπλαγχνος καὶ ἐλεήμων Θεός, ὁ ἐτάζων καρδιάς καὶ νεφρούς, ὁ τὰ κρύφια τῶν ἀνθρώπων ἐπιστάμενος· οὗ γάρ ἐστι πρᾶγμα ἄφανές ἐνώπιόν σου, ἀλλὰ πάντα γυμνά καὶ τετραχλησμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς σου, ὁ γινώσκων καὶ τὰ κατ' ἐμὲ μὴ βδελύξῃ με, μηδὲ τὸ πρόσωπόν σου ἀποστρέψῃς ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλὰ πάλιδέ μου τὰ παραπτώματα ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ, ὁ παρορῶν ἀνθρώπων τὰ ἁμαρτήματα εἰς μετάνοιαν, καὶ ἀπόπλυνόν μου τὸν ῥύπον τοῦ σώματος καὶ τὸν τῆς ψυχῆς, καὶ ὅλον με ἁγιάσον ὁλοτελῶς τῇ ὁρατῇ σου καὶ πνευματικῇ δεξιᾷ, ἵνα μὴ, ἐλευθερίαν ἄλλοις ἐπαγγελάμενος, καὶ ταύτην παρέχων τῆς σῆς ἀφάτου φιλανθρωπίας, αὐτός, ὡς δοῦλος ἀδόκιμος ἁμαρτίας, γένωμαι· μὴ, Δέσποτα, ὁ μόνος ἀγαθός καὶ φιλάνθρωπος, μὴ ἀποστραφεῖν ταπεινωμένους, ἀλλ' ἐξαπόστειλόν μοι δύναμιν ἐξ ὕψους ἁγίου σου, λόγον σοφίας, νοῦν γνώσεως, χάριν διακρίσεως τῶν πνευματικῶν. Καὶ ἐνίσχυσόν με πρὸς τὴν διακονίαν τοῦ προκειμένου ἐνδόξου μυστηρίου τοῦ μεγάλου καὶ ἐπουρανίου, καὶ μόρφωσόν μου τὸν Χριστὸν ἐν τοῖς μέλεσί μου. Καὶ τὸν μέλλοντα δοῦλον ἀναγεννάσθαι, διὰ τῆς ἐμῆς ἐλεεινότητος, τῇ τῆς μετανοίας καὶ ἐξαγορεύσεως μετανοήσῃ, οἰκοδόμησον ἐν τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν. Καὶ μὴ καθέλῃς, ἀλλὰ φύτευσον αὐτὸν φύτευμα ἀληθείας ἐν τῇ ἁγίᾳ σου καθολικῇ καὶ ἀποστολικῇ ἐκκλησίᾳ, στήριξον τὴν εἰς ἐμὲ αὐτοῦ πίστιν καὶ ἀνυπόκριτον ταύτην τοῦτον φυλάξαι ἐνίσχυσον. Ἄνοιξον αὐτοῦ τὰ ὦτα τοῦ εὐμενῶς ἀκούειν ταῖς ὑπ' ἡμῶν αὐτῷ ῥηθῆσεσθαι μελλούσαις ἀληθείαις, σύζευξον λόγους αὐτοῦ, κατάνοιξον αὐτοῦ τὴν καρδίαν καὶ τὴν ψυχὴν, ἵνα μετὰ πάσης πίστεως καὶ ἀγάπης καὶ ἀληθείας ἐκπομπεύσῃ τὴν ἀνομίαν αὐτοῦ, ὡς ἄξιαν ὑβρεως· ἄφες αὐτῷ πάντα τὰ κακῶς πεπραγμένα, καὶ ἐνίσχυσον αὐτὸν ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ λατρεῖν σοι πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ, ὅπως, προκόπτοντος αὐτοῦ, ῥοῦξῇ διὰ παντός τὸ πανάγιον ὄνομά σου τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Εἴτα μετανοίας ἀμφοτέροι ιβ'. Καὶ

ὁ μετανοῶν εἰς ὕψος τὰς χεῖρας διάρας, λεγέτω δωδεκάκις τὸ Ὁ Θεὸς ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ, καὶ πάλιν, πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν, λεγέτω ἐκ τρίτου· Ἐξομολογοῦμαι σοι, Κύριε ὁ Θεὸς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, πάντα τὰ κρύφια τῆς καρδίας μου. Καὶ ὁ ἀνάδοχος εὐχεται οὕτως· Ὁ ὦν, Δέσποτα Κύριε, ὁ ποιήσας τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα σὴν καὶ ὁμοίωσιν καὶ δοὺς αὐτῷ ἐξουσίαν ζωῆς αἰωνίου, εἴτα, ἐκπεσόντα διὰ τῆς ἁμαρτίας, μὴ παριδὼν, ἀλλ' οἰκονομήσας διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Χριστοῦ σου τὴν σωτηρίαν τοῦ κόσμου. Αὐτὸς καὶ τὸν δοῦλόν σου τοῦτον, λυτρώσάμενος ἐκ τῆς δουλείας τοῦ ἐχθροῦ, πρόσδεξαι εἰς τὴν εὐθεΐαν ὁδὸν τῶν ἐντολῶν σου, διάνοιξον αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸ ὁπτάζεσθαι τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου σου, σύζευξον τὴν ζωὴν αὐτοῦ ἄγγελον φωτεινόν, ῥυόμενον αὐτὸν ἀπὸ πάσης ἐπιβουλῆς τοῦ ἀντικειμένου, ἀπὸ συναντήματος πονηροῦ, ἀπὸ φαντασμάτων πονηρῶν καὶ ἀπὸ δαιμονίου μεσημβρινοῦ, ἐξέλασον ἀπ' αὐτοῦ πᾶν πονηρὸν καὶ ἀκάθαρτον πνεῦμα, κεκρυμμένον καὶ ἐμφωλεῦον τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· πνεῦμα πλάνης, πνεῦμα πονηρίας, πνεῦμα εἰδωλολατρείας, πνεῦμα πλεονεξίας, πνεῦμα ψεύδους καὶ ἀκαθαρσίας, πνεῦμα πορνείας καὶ πάσης αἰσχροουργίας, τῆς ἐνεργουμένης κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ διαβόλου, καὶ ποιήσον αὐτὸν πρόβατον λογικὸν τῆς ἁγίας ποιμένης τοῦ Χριστοῦ σου, μέλος τίμιον τῆς ἐκκλησίας σου, σκεῦος ἡγιασμένον, υἷὸν φωτὸς καὶ κληρονόμον τῆς βασιλείας σου, ἵνα κατὰ τὰς ἐντολάς σου πολιτευσάμενος, καὶ φυλάξας τὴν σφραγίδα τῆς μετανοίας ἄθραυστον, καὶ διατηρήσας τὸν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ χιτῶνα ἀμόλυντον, τύχη τῆς μακαριότητος τῶν ἐκλεκτῶν σου ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. Χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς καὶ φιλανθρωπείᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τοῦ παναγίου καὶ ἀγαθοῦ καὶ ζωοποιοῦ σου Πνεύματος, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Εἴτα ἐπερωτᾷ αὐτὸν μετὰ πάσης ἰλαρότητος καὶ χαρᾶς πνευματικῆς, προσμειδιῶν οὕτως·

Πῶς, κύριε, ἡ ἀδελφέ, ἡ τέκνον, ἡ κυρία ἀδελφή, ἐν πρώτοις ἐφθάρη ἡ παρθενία σου; διὰ πορνείας, ἢ διὰ νομίμου γάμου, διὰ μαλακίας, ἢ τῶν παρὰ φύσιν τινός; Πάλιν ἐρωτᾷ· εἰς πόσας ἐμολύνθης γυναῖκας πρὸ τοῦ νόμιμον σχεῖν, καὶ εἰς πόσας μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν νόμιμον, ἢ μετὰ τὸ χηρεῦσαι, καὶ εἰ ἄρα ἦσαν ἐξ αὐτῶν δοῦλαι, πόσαι χῆραι, καὶ πόσαι ὑπανδραιοὶ, καὶ πόσαι πόρνοι, πόσαι μονάζουσαι, πόσαι μικρόσχημαι, καὶ πόσαι μεγαλόσχημαι, πόσαι ἱερωμέναι, ἤγουν διακόνισσαι, ἢ πρεσβύτεραι; Καὶ μετὰ ταῦτα ἐρωτᾷ

καὶ περὶ ἀρσενικοιτιῶν τρίς, παθεῖν παρ' ἄλλου, καὶ κουφότερον τοῦ ποιῆσαι, ὃ καὶ βαρύτερον. Εἴτα πάλιν· πόσον ἐν ταῖς γυναῖξι κατὰ φύσιν μολυνόμενος χρόνον διήνυσε, καὶ πόσας ὁμοῦ περιέπεσεν· ὁ γὰρ ἀριθμὸς ὑπὲρ πάντων ζητεῖται, καὶ τῶν προσώπων διαφορὰ· δοῦλαι, πόρνοι, χῆραι, ὑπανδραιοί, μονάζουσαι καὶ ἱερωμένοι. Καὶ πάλιν ζητεῖν, εἰ, γυναῖκα ἔχων, εἰς τὰ παρὰ φύσιν ἐξέπεσε, καὶ εἰ πρὸ τοῦ εἰκοστοῦ πέμπτου χρόνου τῆς αὐτοῦ ἡλικίας, ἢ μετὰ τοῦτο, καὶ εἰ ἅπαξ τοῦτο συνέβη, ἢ καὶ πολλάκις. Καὶ μετὰ τούτων ἐρωτάσθω περὶ μαστροποιίας, καὶ εἰ εἰς κτήνός ποτε ἐξεπόρνυσε, πάντα δὲ τὰ κτηνώδη μίαν κέκτηνται τὴν διαφοράν. Καὶ περὶ μαλακίας ἐρωτάσθω· ἡ δὲ μαλακία δύο κέκτηται τὰς διαφοράς· διὰ τῆς οἰκείας χειρός, καὶ τὸ δι' ἄλλου προστρίβεισθαι. Εἴτα ἐρωτάσθω καὶ περὶ τῆς πολυπλόκου αἰμοξίας, πολλαὶ δὲ καὶ ποικίλαι ταύτης αἱ διαφοραί. Ἄλλο γὰρ τὸ εἰς δύο ἀδελφὰς περιπεσεῖν ἐκ πατρὸς καὶ μητρὸς, καὶ ἕτερον τὸ εἰς ἄλλου πατρὸς καὶ εἰς ἄλλης μητρὸς, ἄλλο τὸ εἰς δύο ἐξαδέλφους, καὶ ἄλλο τὸ εἰς νύμφην, γυναῖκα ἀδελφοῦ, ἢ υἱοῦ γνησίου, ἄλλο τὸ εἰς πενθεράν, καὶ ἕτερον εἰς μητέρα, ἢ εἰς προγονήν, ἢ εἰς παλακὴν πατρὸς, ἢ ἀδελφοῦ, ἢ ἐξαδέλφου. Σφάλλονται δὲ τινες καὶ εἰς τὰς ἰδίας αὐτῶν μητέρας καὶ ἀδελφὰς· ἄλλο πάλιν τὸ εἰς τὴν ἰδίαν σύντεκνον, καὶ ἄλλο τὸ εἰς ἣν ἐδέξατο ἀπὸ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος· ἄλλο τὸ εἰς ἰδίαν θυγατέρα, ἢ ἐξαδέλφη, ἕτερον τὸ εἰς θεῖαν, ἢ γυναικοθεῖαν, μέγα τὸ εἰς τὸν ἴδιον ἀδελφὸν πεσεῖν, μεῖζον δὲ τὸ παθεῖν ἐξ αὐτοῦ καὶ ποιῆσαι εἰς αὐτόν, τὸ δὲ παθεῖν τὸ δευτέρον παρὰ τοῦ πρώτου, καὶ εἰς τὸ τρίτον ποιῆσαι, ὅμοιον τοῦ προτέρου ἐστίν. Φθάνουσι δὲ τινες καὶ εἰς γυναῖκας ἀνδρομανοῦσας. Εἴτα ἐρωτάσθω καὶ περὶ φόνου, καὶ κλοπῆς· ἄλλο δὲ τὸ μετὰ μελέτης ἄνθρωπον ἀποκτεῖναι καὶ ἄλλο τὸ συμβῆναι ἐκ συμπλοκῆς, ἄλλο τὸ διὰ φαρμάκου, καὶ ἕτερον τὸ διὰ μαχαίρας, ἢ καὶ ἀγχόνης τοῦτο ἐργάσασθαι· ἄλλο τὸ συναινεῖν καὶ ἀφορμὰς ἄλλῃ παρασχεῖν εἰς τὸ ἐκτελέσαι τὸν φόνον. Ἐρωτάσθω πρὸς τούτοις καὶ περὶ ἱεροσυλίας, καὶ τυμβωρυχίας, καὶ ἀρνήσεως τῆς πρὸς τὸν Χριστόν. Καὶ εἰ ἐπὶ πόδι καὶ γόμφῳ ἦν, ἢ μάντευσιν ἐπηκολούθησε, καὶ εἰ αἰρετικοῖς, ἢ Ἰουδαίοις ἐν ταῖς εὐχαῖς ἐκοινώνησεν, ἢ ἐν βρώμασιν, ἢ συνελούσατο τούτοις καὶ δῶρα, ἢ γυναικας, εἴληφεν ἐξ αὐτῶν, ἢ περὶ ἄσματα καὶ ἐπάσματα θεραπευτικά, ἢ ποτὰ ἐδέξατο ἐξ αὐτῶν. Ἐρωτάσθω περὶ ὅρκου, ἐπιπορκίας, εὐπορκίας, καὶ περὶ ὅρκων ἐλλληνικῶν. Εἰ γυναικὶ συνελούσατο, ἢ χιτῶνας αὐτῶν ἐνδύσασμενος, ἢ μετὰ σκηνικῶν καὶ μίμων ἐλάλησεν, ἢ ὠρχήσατο. Ἐρωτάσθω

περὶ κυβίας, καὶ μέθης, καὶ εἰ, μεταλαβὼν τῶν ἀχράντων μυστηρίων, ἐξέμεσεν. Καὶ εἰ, ἀφορίσθεις τοῦ μὴ κοινωνεῖν, ἐκοινωνήσεν, ἡ βρώσεως μετέλαβεν, ἡ ἀπώσεως δεσμῶν ἀπὸ ἱερέα δεξάμενος, ἐξ ἐτέρου ὤκνησεν συγχωρηθεὶς παρὰ γνώμην τοῦ ἀφορίσαντος. Καὶ εἰ βέβρωκεν εἰδωλόθυτα, ἡ θνησιμαΐα, ἡ κρέα ἐν αἵματι, ἡ πνικτόν, ἡ θηριάλωτον φαγών, ἡ σαρκικῶς μολυνθεὶς ἐκοινωνήσεν, ἡ κοινωνήσας γυναικὶ ἐνεφθάρη. Καὶ εἰ ἐν ἐκκλησίᾳ ἐπόρνευσεν, ἡ ἐν ἑορτῇ, ἡ ἐν τῇ ἀγίᾳ τεσσαρακοστῇ, καὶ εἰ, τοῦτο πράξας, ἐκοινωνήσεν, καταφρονῶν τοῦ Θεοῦ. Ἐρωτάσθω καὶ περὶ τῶν ψυχικῶν παθῶν, ἡγουν θυμοῦ καὶ ὀργῆς, καὶ φθόνου καὶ ζήλου, ἔριδος καὶ μνησικακίας, καταλαλιᾶς, δόλου καὶ φεύδους, κenoδοξίας, ὑπερηφανίας, βλασφημίας, φιλαργυρίας, ἀσπλαχνίας, φειδωλείας, ἀσυμπαθείας, ἀδικίας, πλεονεξίας, καὶ εἰ χήραν ἔθλιψεν, ἡ ὀρφανόν, ἡ τοὺς ἰδίους οἰκέτας λιμῷ ἐκακοπάθησε καὶ πληγαῖς ἐβάσανισεν, εἰ μοναχόν, ἥτινα τῶν ἱερωμένων ὕβρισεν, ἡ ἔτυψεν. Ἐρωτάσθω καὶ περὶ πλαστογραφίας καὶ ψευδοῦς μαρτυρίας, καὶ περὶ συνωμοσίας, καὶ φατρίας, καὶ περὶ τόκου, γαστριμαργίας, καὶ λαθροφαγίας, καὶ ὀκνηρίας, καὶ εἰ μὴ τὰς εὐχὰς ἐποιεῖτο ἐν ἐσπέρᾳ καὶ πρωῇ καὶ μεσημβρίᾳ, καὶ τοῦτο πρὸ πάντων διδασκῆτω ἐργάζεσθαι. Ταῦτα μὲν κοινὰ καὶ πάντες περὶ αὐτῶν ἐρωτάσθωσαν. Τοὺς δὲ ἐπισκόπους καὶ πρεσβυτέρους καὶ διακόνους καὶ ἀναγνώστας οὐκ ὀφείλει δέχεσθαι τις εἰς ἐξομολόγησιν, πρὶν ἂν συνδήκας ἐγγράφως ποιήσαντας· οἱ μὲν ἱερεῖς τοῦ μηκέτι ἱερατεύειν, εἴ γε ἀνάξιοι εὐρεθῇσονται ἐρευνόμενοι, οἱ δὲ ἀναγνώσται καὶ φάλται τοῦ μὴ δέξασθαι φαλμὸν ἱερατικόν. Ἐξεταζέσθωσαν ἀκριβῶς οἱ ἐπίσκοποι, οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ διάκονοι, εἰ κατὰ τὸν νονομισμένον χρόνον τὰς χειροτονίας ἐδέξαντο, καὶ εἰ δῶρα παρέσχον τοῖς ψηφισαμένοις, ἡ τοῖς χειροτονήσασιν, ἡ χρήματα λαβὼν ἐχειροτόνησεν ἐπίσκοπος, ἡ ὑποκείμενος ἁμαρτήμασι τὴν χειροτονίαν ἐδέξατο, ἡ ἀπαιτητῆς δημοσίων τελῶν, ἡ μισθωτῆς, ἡ κτίσεως ἀλλοτρίων κουράτωρ, ἡ οἴκου, ἡ ἐντολεὺς δίκης, ἡ ἐγγυητῆς μετὰ τὴν χειροτονίαν ἐγένετο, ἡ παρανόμως γαμοῦντας ἐχειροθέτησεν, ἡ ἐξεβλήθη, ἡ ἀπὸ κοινωνίας ἐγένετο, καὶ εἰ ἀδίκως δεσμῷ τινα περιέβαλεν, ἡ ὡς κοσμικὸς μετὰ τὴν χειροτονίαν ἐπολιτεύσατο ἀξίωμα, ἡ στρατείαν ἀναλαβόμενος. Ἐρωτάσθω καὶ εἰ ἐν καπηλείῳ, ἡ πανδοχείῳ μετέσχε τροφῆς, ἡ συνηπίστατο ἁμαρτάνοντας καὶ οὐκ ἤλεγχεν, ἡ ἔλαιον, ἡ κηρὸν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας εἴληφεν, ἡ τὸν ἀποστρέφοντα ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας οὐκ ἐδέξατο. Ἐρωτάσθω, εἰ ἔσχεν, ἡ καὶ ἀνέγνω βιβλία αἱρετικῶν, καὶ εἰ θυσίαν παρήγαγε παρὰ τοῦ αἱρετικοῦ, ἡ ὑαμιωνῶντας

ἐβάπτισεν, ἢ προσφορὰν ὑπὲρ τοῦ ἑαυτὸν ἀνελόντος προσήγαγεν, ἢ ὄνειρευθῆναι καὶ μολυνθῆναι ἐτόλμησε βάπτισμα, ἢ θυσίαν, ἢ χειροθεσίαν ἐπιτελέσαι· εἰ καρποφορὰς ἀπὸ μοιχῶν, καὶ πορνῶν, καὶ πανδοχέων, καὶ ἐκθλιβόντων χήραν καὶ ὀρφανὰ, καὶ τοὺς ἑαυτῶν οἰκέτας λιμῶν καὶ πληγαῖς πιεζόντων ἐδέξατο, ἢ πόρνω καὶ μοιχῷ συναλειτούργησε, καὶ εἰ καθηρημένοις ὡς κληρικῷ, ἢ ἀκοινωνήτῳ συνηύξατο, ἢ ἔτυψε πιστοὺς ἁμαρτάνοντας, ἢ ἀπίστους ἀδικήσαντας. Καὶ εἰ, δικαίως καθαιρεθῆναι καὶ ἐπ' ἐγκλήμασι φανεροῖς, ἐτόλμησεν αὐτοῖς τῆς λειτουργίας ἐφάψασθαι, καὶ εἰ ἔξω τῶν ἑαυτοῦ ὄρων χειροτονίας ἐποίησεν. Οἱ δὲ πρεσβύτεροι καὶ διάκονοι, εἰ ἄνευ γνώμης τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου θυσιαστήρια ἐπήξαντο, καὶ εἰ, ταῖς ἰδίαις συζείξαντες γυναῖξί, τὴν μυστικὴν ἐτόλμησαν προσενεγκεῖν θυσίαν, ἢ ὅλως ἄψασθαι σκεύους τινὸς ἱεροῦ. Ἐρωτάσθωσαν ἅπαντες, εἰ χολόν, ἢ τυφλόν, ἢ κωφόν, ἢ τὰς βάσεις πεπληγμένον ἐχλεύασαν, ἢ σκεῦος ἁγιασθὲν εἰς οἰκείαν φύσιν ἐσφετερίσαντο. Ἐρωτάσθωσαν οἱ τοῦ βήματος, εἰ ἐκ σωματικῆς ἀσθενείας τὴν ἁγίαν τεσσαρακοστὴν τοῦ Πάσχα, ἢ τετράδα καὶ παρασκευὴν οὐ νηστεύοντες διετέλουν, ἢ σαρκικῶς τολμήσαντες ἐμολύνθησαν. Ταῦτα καὶ τὰ ἤδη προεκτιθέντα πάντες ἱερωμένοι ἐρωτάσθωσαν· καὶ εἰ χήραν, ἢ ἐκβεβλημένην, ἢ ἐταίραν, ἢ οἰκέτην, ἢ τὸν ἐπὶ σκηνῆς πρὸς ἑαυτοὺς ἔλαβον, ἢ ἐμοιχεύθησαν αἱ γυναῖκες αὐτῶν· οὐδεὶς γὰρ ἐκ τούτων εἶναι ἐπίσκοπος δύναται, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ὅλως τοῦ ἱερατικοῦ καταλόγου συνάριθμος. Ὅτι καὶ οἱ μοναχοὶ ἐρωτάσθωσαν πρὸς τούτοις καὶ περὶ τῶν τῆς ψυχῆς κινήματων, τοῦ τε λογικοῦ, καὶ ἐπιθυμητικοῦ, καὶ θυμοειδοῦς. Κακία δὲ τοῦ λογικοῦ τῆς ψυχῆς ἐστὶν ἡ πρὸς τὸ θεῖον ἀσέβεια καὶ ἡ ἀκρασία περὶ τῶν ὄντων καλῶν καὶ ἡ ἐσφαλμένη περὶ τὴν τῶν πραγμάτων φύσιν ὑπόληψις, ὥστε τιθέναι τὸ φῶς σκότος, καὶ τὸ σκότος φῶς. Τοῦ δὲ ἐπιθυμητικοῦ τῆς ψυχῆς μέρους παρατροπὴ καὶ ἁμαρτία ἐστὶ τοῦ μετᾶγειν τὴν ἐπιθυμίαν περὶ τὴν ἀνυπόστατον πλεονεξίαν, ἢ καὶ πρὸς τὸ ἐπικεχρωσμένον τοῖς σώμασιν ἄνθος· ὅθεν γίνεται ἡ φιλοχρηματία καὶ ἡ φιλοδοξία καὶ πάντα, ὅσα τοῦ τοιοῦτου ἡρτηνται τῆς κακίας γένους. Ἀποπτώματα δὲ τοῦ μέρους τῆς θυμοειδοῦς διαθέσεώς εἰσιν φθόνος, μῖστος, λοιδορία, φιλονεικία τε καὶ ἀμυντικὴ διάθεσις, αἱ μέχρι πολλοῦ παρατείνουσai τὴν μνησικαχίαν, εἰς φόνους καὶ αἵματα καταλήγουσαι. Λοιπὸν ἀκριβῶς καὶ ἐπεσκεμμένως μᾶλλον οἱ μοναχοὶ καὶ αἱ μονάζουσαι περὶ τῶν ὀκτῶ τῆς κακίας παθῶν ἐρωτάσθωσαν, ἥγουν γαστριμαργίας, ἀκολασίας, φιλαργυρίας, ὀργῆς, λύπης, ἀκηδίας, κακοδοξίας καὶ ὑπερηφανίας. Εἴτα πάλιν ἐρωτᾷ καὶ ἐξετάζει περὶ τῆς ἐν τῷ

κόσμῳ σχέσεως, περὶ τῆς τῶν ὕλικῶν προσπαθείας, περὶ ἀνυποταξίας, περὶ ἀφοβίας θανάτου, περὶ σκληρότητος καρδίας, περὶ τῆς τοῦ πλησίον κατακρίσεως, περὶ πολυλογίας, περὶ γέλωτος ἀκρατοῦς, περὶ ἀναισθησίας, περὶ ἀμελείας καὶ ὕπνου ἀμετρήτου, περὶ δειλίας καὶ βλασφημίας, περὶ πορνείας καὶ ὑποκρίσεως, εἴτα περὶ κλοπῆς καὶ αἰχμαλωσίας τῶν λογισμῶν. Ἐρωτάσθωσαν περὶ προσβολῆς καὶ συνδουασμοῦ καὶ συγκαταθέσεως, περὶ ἁμαρτίας, ἀργίας, ἀμελείας, πάθους καὶ πτώματος, πλὴν προσεχτέον, ὅτι οὐ τοῖς αὐτοῖς οἱ νέοι καὶ γέροντες πολεμοῦνται πάθειν, ἀλλ' ἐναντίας εἰς ἅπαντας νόσους κέχτηνται, διὸ καὶ πολλὴ χρεία τῆς νήψεως εἰς τὸ ἀμφοτέροις πρόσφορα προσφέρειν τὰ φάρμακα. Ἀμαρτία λέγεται ἡ πάσης θείας ἐντολῆς παράβασις, ἀργία δὲ τὸ μὴ πονεῖν καὶ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ. Ἀμέλεια δέ, τὸ ἄρξασθαι μὲν ῥάθυμοι δέ, οἷον ἀρξάμενοι, χαυνωθῆναι, πάθος δέ, ἡ πεπηγυῖα καὶ δυσέπνηκτος καὶ μόνιμος ἐπὶ τὰ βραχέα τῆς διανοίας ῥοπή, πτώμα δέ, τὸ ἐξ ὕφους τῆς ἀρετῆς κατενεχθῆναι εἰς ἀπιστίαν, ἥ εἰς τι τῶν σωματικῶν παθῶν ὀλισθῆσαι. Δοιπὸν οἱ μονάζοντες ἐν λεπτοῖς καὶ περὶ τούτων καὶ περὶ τῆς τῶν λεπτοτάτων λογισμῶν κινήσεως καὶ ῥοπῆς καὶ τροπῆς ἀκριβῶς ἐξεταζέσθωσαν, καὶ τὰς ἐπιτιμήσεις δὲ δικαίας παναντιῤῥήτους δεχέσθωσαν, ἐπεὶ καὶ δυνατοὶ δυνατῶς ἐξετασθήσονται. Ἦδη δὲ καὶ περὶ τῶν εὐνούχων ἐρῶ ἐν συντόμῳ, πλὴν δὲ ἐν ἀκατασχέτῳ φόβῳ καὶ τρόμῳ περιών. Εἰ μὴ μοι ἀνάγκη ὑπέκειτο κατὰ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν προτιμᾶν, οὐκ ἂν τὴν χεῖρα ἐξέτεινον γραφῇ παραδοῦναι τὰ κατ' αὐτῶν, ἀλλὰ ναρκῶς ἔπεισον ἄν. Ὁ εἰς ἐξαγόρευσιν προσδεχόμενος τοὺς ἀνδρογύνους, τὴν αἰτίαν πρότερον τῆς τῶν γεννητικῶν μορίων ἐκτομῆς προσήκει τοῦ ἐξετάζειν, καὶ εἰ ἐξ ἐπηρείας ἀνθρώπων, ἥ ἐν διωγμῷ ἀφηρέθη τὰ ἀνδρὲς, ἥ οὕτως ἔφη, ἥ δι' ἀσθένειαν ὑπὸ ἰατρῶν ἐχειρουργήθη, συγγνώσεται τὸ θεῖον αὐτόν. Εἰ δὲ ἑαυτὸν ἐξέτεμεν, ἥ ὑπὸ τῶν αὐτοῦ φυτοσπόρων, ἥ συγγενῶν διὰ βλακίαν ἀπρόσκοπος γέγονεν, δυσχερὲς αὐτῷ ἢ μετάνοια, καὶ τῷ χειρουργήσαντι καὶ τοῖς συναινέσασιν· οὗτοι γάρ, ὥς οἱ φωστῆρες τῆς ἐκκλησίας καὶ μάλιστα ὁ Μέγας Βασίλειος διηγόρευσε, καὶ ἐν γυναιξὶ τῶν ἀνδρῶν, καὶ ἐν ἀνδράσι τὰ τῶν γυναικῶν ἐκπληροῦσιν. Εὐνούχος τοίνυν ἀπὸ τὰ ἕξ καὶ δέκα ἔτη γυναῖκα συμπύπτων, εἰς ἱερωσύνην μὴ ἐρχέσθω τὸ σύνολον. Εἰ δὲ καὶ ἀνδρὶ συμμιγῇ καὶ διὰ τῆς ἑδρας αὐτοῦ πάθῃ, μήτε οὗτος τολμήσει ποτὲ εἰς ἱερωσύνην ἐλθεῖν, εἰ καὶ λίαν ἐνάρετος γένηται καὶ ἀγωνιστῆς εἰς τοσοῦτον, ὥστε καὶ νεκροὺς ἐγεῖραι ἐκ μνημάτων, κἂν ἅπαξ, κἂν δις, κἂν διὰ νηπιότητα, ἥ πτω-

χείαν, ἢ ἐξουσίαν τοῦτο πέπονθεν. Ἐρωτάσθω οὖν ἀκριβῶς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἅπασι προλελεγμένοις. Γυνή δὲ ἢ μετὰ εὐνούχου ἐνουμένη φαίνεται κατὰ τὸ Πρόχειρον, ὅτι τὰς συλλήψεις τῆς τεχνολογίας ἐκφεύγουσα, καὶ μάλιστα αἱ χῆραι καὶ παρθένοι καὶ μονάζουσαι, ὥς δὲ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ φύσις ἔχει τοῦ πράγματος, διὰ τὸ ταύτας ἀκορέστως ἔχειν πρὸς τὰς μίξεις καὶ τοὺς εὐνούχους βραδυρευστήν, τούτου ἕνεκα τοῖς εὐνούχοις συμφθίρονται, αἱ καὶ τῶν ἀσώτων καὶ τῶν προῖσταμένων χειρόν κρίνονται καὶ πλεῖον ἐπιτιμάσθωσαν αὗται, εἰ τύχοιεν μᾶλλον καὶ οὐχ ἅπαξ, ἢ δὲ, ἀλλὰ καταγρηστικῶς καὶ τὸ πλεῖστον εὐνούχῳ συναμαρτάνειν, ἴσον μοιχείας τοῦτό ἐστιν. Τὰς δὲ τῶν ἱερέων γυναῖκας τότε δέχεσθαι χρή εἰς ἐξομολόγησιν, ὅταν τοὺς ἰδίους ἀνδρας αὐτῶν ἐπερωτήσωσιν. Τὰς δὲ γυναῖκας, μὴ ὥς ἔτυχε δέχεσθαι τις εἰς ἐξαγόρευσιν, εἰ μὴ τοῦτο λίαν ἐμπειροτάτόν ἐστι καὶ πρὸς ἀπάθειαν ἐφθακότα (sic), μακρὰν δὲ τὸν νοῦν ἔχων ἀπὸ τὴν γῆν. Καὶ ὅλος ὅλῳ Θεῷ προσκείμενος, εἰ μὴ τι ἂν πρὸς θάνατον εἶεν, ἢ προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς· πολλή γάρ καὶ μακρὰ αὐτῶν ἡ κακία· διὸ ἐνδέχεται τινα βεβουλισμένον ὄντα ταῖς ἁμαρτίαις καὶ μηδὲν ἐπὶ Κύριον ἔχοντα ἀγαθόν, σοφῶς δὲ καὶ ἐπισταμένως αὐτὰς μετερχόμενον, καὶ μετὰ τῶν χερουβιμ ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ εὐρεθῆναι, ἢ πάλιν, ἄγιον ὄντα καὶ τοῖς ἀγγέλοις συναμιλλόμενον, κατενεχθῆναι ἀπὸ τῶν οὐρανῶν καὶ μετὰ τῶν δαιμόνων γενέσθαι, διὸ καὶ πλείονα τῶν γραφέντων δῆλωσιν ἐξετάζεσθαι· φθάνουσι γάρ καὶ ἕως φαρμακειῶν καὶ παντοίων γοητειῶν, περὶ ὧν οὐδὲ γραφῇ παραδοῦναι δυνατόν, καὶ φόνων δὲ διαφόρων, ἐν τε ταῖς συλλήψεσι, καὶ ἐν τοῖς τοκετοῖς, καὶ πολλαὶ δὲ αὐτῶν καὶ κατὰ μῆνα ἡμερῶν φόνον ποιοῦσι διὰ βοτάνων τινων. Ἐρευνάσθω οὖν τὰς γυναῖκας, ὥς εἶπον, περὶ πάντα μετὰ πάσης τῆς ἀκριβείας, ὅσα ἐν τοῖς ἀνδράσιν ἐγγέγραπται, καὶ πόσα παιδιὰ ἐφόνευσαν, μάλιστα αἱ χῆραι καὶ μονάζουσαι, ἢ καὶ τὸ δοκεῖν παρθενεύουσαι, καὶ διὰ ποίων καὶ πόσων τρόπων· ἄλλο γάρ τὸ ποιεῖν φάρμακον καὶ μηκέτι ἐν γαστρὶ δέξασθαι, ὃ καὶ πάντων ἐπιβαρύτερον, οὐκ οἶδα γάρ πόσα παιδιὰ ἤμελλον ἄρα ποιῆσαι, καὶ ἄλλο τὸ διὰ τριμμάτων, καὶ ἕτερον τὸ διὰ βοτάνης ἔμβρυον ἀποκτείνειν καθ' ἕκαστον χρόνον, ὃ τῶν ἄλλων ἐστὶν ὠμότερον καὶ ὀλεθριώτερον. Ἐρωτάσθωσαν καὶ εἰ ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἀκαθαρσίας αὐτῶν, ἢ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ εἰσελθεῖν κατετόλμησαν, ἢ εἰκόνων ἠΐψαντο καὶ σκεύους τινὸς ἱεροῦ, ἢ μετέλαβον τῶν ἀχράντων μυστηρίων, ἢ ἀγιάσματος, ἢ ἀνδράσιν οὕτως ἔχουσαι, ἢ ἐν τῷ καιρῷ τῆς λογείας αὐτῶν συνεγίνοντο, ἢ παρὰ τῆς

ἔδρας ἔπαθον, ἡ μετὰ τῆς ἰδίας χειρός, ἡ τοῦ ποδός, ἡ ἐτέρου τινός ὀργάνου οἰστρούμεναι ἑαυτὰς ἐμαλάκισαν, ἡ ἐβιάσθησαν ὑπὸ κτήνους, ἡ πρὸς ἀλλήλας μαινόμεναι ἐμολύνοντο, ἡ ὑπὸ παιδῶν ἔτι ἀφελίκων, ἡ εὐνούχων, τῷ ἀτοκίῳ θαρροῦσαι, κατεῤῥυποῦντο, ἡ τῶν ἀκαθάρτων αὐτῶν αἱμάτων, ἡ τριχῶν κόνιν, ἡ τὸν ῥύπον τῶν ἀγκαλῶν καὶ τῶν ἀκαθάρτων μορίων αὐτῶν, ἡ τὰ οὖρα, ἡ τὴν κόπρον ἀνδράσιν εἰς πόσιν μεταδεδώκασιν. Ἐρωτάσθωσαν αὐτὰ! μᾶλλον περὶ οἰωνισμῶν, καὶ κληθρονισμῶν, καὶ παρατηρήσεως, καὶ πάντων ἀπαξιαπλῶς τῶν τῇ τοῦ Θεοῦ προνοίᾳ ἀνθεστηκότων.

Καὶ ὅταν ταῦτα καλῶς ἐρωτήσῃ καὶ ἐρευνήσῃ, κακεῖνος εἴπῃ τινὰ ἐξ αὐτῶν, ἡ ἓν, ἡ δύο, ἡ τὰ ἡμισυ, ἡ καὶ τὰ ὅλα εὗρίσκεισθαι, τότε ῥίπτειν αὐτὸν τὸν ἐξομολογούμενον ἔμπροσθεν τοῦ θιςιαστηρίου, καί, κειμένου αὐτοῦ, ἐπεύχεται ὁ ἀνάδοχος αὐτοῦ οὕτως· Ὁ ἐλεήμων Θεὸς καὶ φιλόανθρωπος, ὁ συγχωρήσας διὰ τοῦ προφήτου αὐτοῦ Νάθαν τῷ πραοτάτῳ Δαβὶδ τὰ ἴδια ἐξομολογησαμένῳ πταίσματα καὶ τῷ κορυφαίῳ Πέτρῳ.... Καὶ μετὰ τοῦτο ἐγερεῖ αὐτόν, καὶ ποιεῖ σκεπάζεσθαι καὶ συγκαθέζεσθαι μετ' αὐτοῦ καὶ ἐρωτᾷ αὐτόν, τίνα ἰσχύει φυλάξαι ἐντολήν· οὐ γὰρ ὁ θέλει ὀφείλει διδόναι ὁ ἐπιτιμῶν τὸ ἐπιτίμιον, οὐδὲ ὁ πρέπει καὶ ἀπαιτεῖ, ἀλλ' ὁ φυλάξαι προαιρεῖται ὁ ἐπιτιμώμενος. "Οτι οὐ πρὸς τὴν ἀναλογίαν τῶν ἁμαρτημάτων παρὰ τοῖς χριστοσπλάγχχνοις καὶ καλῶς διακρίνειν δυναμένοις πρόσωπά τε καὶ φύσιν, καὶ ὥραν, καὶ τόπον, καὶ γνῶσιν, καὶ ἄγνοιαν, καὶ νεότητα, καὶ γῆρας, διδόναι τὰ ἐπιτίμια, ἀλλὰ πρὸς τὴν οἴαν, ὡς εἴπον, σύγκρισιν καὶ διάκρισιν καὶ τοῦ διακρίναι ὀφείλοντος ἀναλόγως τὸν ἐξομολογούμενον. Ἐνδέχεται γὰρ τὸν ὀλιγομάρτητον καὶ πρόθυμον μέγα λαβεῖν ἐπιτίμιον, ὅπως μὴ μόνον ἄφεσιν κακῶν, ἀλλὰ καὶ στέφανον κομίσηται, τὸν δὲ πολυαμάρτητον καὶ ῥάθυμον ὀλίγον, ἵνα μὴ καταποθῇ ὑπὸ τοῦ βάρους, καὶ ἀθυμήσας πάντα ἀφήσῃ· οὐ γὰρ προσετάγμεν ἐπιβαρύνειν καὶ βάρη ἐπιτιθέναι. Χρηστός ὁ τοῦ Κυρίου ζυγὸς καὶ τὸ φορτίον ἐλαφρόν· δεῦτε γάρ, φησι, πρὸς με καὶ ἀναπαύσω ὑμᾶς. Καὶ ἐνδέχεται πάλιν τὸν εἰς μικρὰ ἁμαρτήματα ἐμπεσόντα, ἡ καὶ εἰς πολλά, ἐλάττονα δέ, ἀπολαύσαντα δὲ ἐν ἔτεσι πλείστοις τῶν ἐπιθυμιῶν αὐτοῦ, πλείονα λαβεῖν ἐπιτίμησιν τοῦ εἰς μέγала καὶ βαρέα πεσόντος, τάχιον δὲ διὰ τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον ἀποκόψαντος· οὐ γὰρ χρόνῳ κρίνεται μετάνοια, ἀλλὰ διαθέσει ψυχῆς, ὡς φησιν ὁ θεῖος Χρυσόστομος, καὶ πάλιν ὁ Μέγας Βασίλειος· ὅτι οὐ χρόνῳ κρίνομεν τὰ τοιαῦτα, ἀλλὰ τῷ τρόπῳ τῆς μετανόιας προσέχομεν. Καὶ

ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ ἐμπιστευθεὶς παρὰ τῆς τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίας ψυχῇν, εἰ φιλανθρωπότερον ὥς ἡμεῖς κελεύσει τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐγράψαμεν, εἰς τὸ ἐλαττώσαι τὸν χρόνον τῶν ἐπιτιμιῶν. Οὐκ ἔστι γὰρ καταγνώσεως ἄξιος, ὥς φησι καὶ ὁ θεολόγος Γρηγόριος, ὅτι μὴ ἀπαξιώσης ἐξαγορεῦσαι σου τὴν ἁμαρτίαν, εἰδὼς ὅπως Ἰωάννης ἐβάπτισε· μέρος γὰρ καὶ τοῦτο κολάσεως. Ὡ τοῦ θαύματος, ὦ πόσῃν ἐρμηνείαν μᾶλλον δὲ παραμυθίαν, ἵνα μὴ εἴπω εὐελπιστίαν, ἔχει τὸ ρῆμα τοῦτο. Καὶ ὁ Χρυσόστομος πάλιν· «ὅτι Νινευίται οὐ πολλῶν' ἐδεήθησαν ἡμερῶν, ἀλλὰ τριῶν μόνον». Καὶ ὁ ληστής δέ, οὐδὲ τρεῖς, ἢ μίαν ἡμέραν, ἀλλ' ὅσῃν ἂν τις ὦραν ἀναλώσῃ ἐν ῥῆμα φθειγγόμενος, τὴν τοῦ παραδείσου ἔννοιαν εἰσόδον. Ταῦτα δὲ παρεξήλθον διὰ τοὺς βαρύνοντας τὰ ἐπιτίμια, καὶ εἰς ἅπαντας κατὰ τὸν ὁρισμὸν τῶν θείων κανόνων ἐκλαμβάνοντας, οὐ καλῶς, οὐδὲ ὀρθῶς, οὐδὲ δικαίως, ἀλλ' ἅπανθρῶπως, καὶ ἀσυγγνώστως τοῦτο ποιοῦντας. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς ἀκριβοῦς ἐρεύνης καὶ ἐξομολογήσεως διαφορᾶς, καὶ πῶς δεῖ ἐξομολογεῖσθαι. Αἱ δὲ ἐπιτιμήσεις καὶ αἱ διαφοραὶ τῶν ἐπιτιμήσεων, αὗται ὅσαι ἐγένοντο πρὸ ἐτῶν 30, ἐν τε ἀνδράσι καὶ γυναῖξιν, εὐγνωστα καὶ ταχυσυγχώρητα ἔστωσαν· οἷα κἂν εἰσιν, ὥς τε καὶ ἕως τριῶν ἐτῶν, ἢ δύο ἔχει τὴν ἐπιτίμησιν, ἐὰν οὐκ ἔστι φόνος οἰοσδῆποτε, οὔτε μεγάλη αἰμομιξία, ἂν δὲ μετὰ τριάκοντα ἔτη γεγόνاسι, καὶ ἕως τρία ἢ καὶ τέσσαρα, ὅπου δὲ ἐστὶ φόνος, ἢ φόνοι, ἢ ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν αἰμομιξιῶν, ἤγουν περὶ γνησίας ἀδελφῆς, ἢ καὶ ἐκ πατρὸς καὶ μητρός, ἢ υἱοῦ γυναικός, καὶ τέσσαρα καὶ πέντε. Ἐὰν δὲ τύχῃ συντέκνου, ἢ θυγατρὸς, ἣν ἐδέξατο, καὶ μητρός, ἕως πέντε καὶ ἕξ. Ἐὰν δὲ κατὰ φύσιν τις ἡμαρτε μόνον, οὐ περιέπεσε δὲ εἰς τὰ παρὰ φύσιν, οὔτε εἰς αἰμομιξίαν, οἷα κἂν εἰσι καὶ ὅσαι, καὶ εἰς δύο ἔτη ἐπιτιμᾶσθαι μόνον. Καὶ ταῦτα δέ, ὅσα καταχρηστικῶς ἐπράχθησαν καὶ ἐχρόνισαν, πολλάκις δὲ καὶ ἕως γήρως· ὅσα δὲ ἅπαξ, ἢ δεύτερον, ἢ τρίτον γεγόνاسι καὶ ἐξεκόπησαν, οἷα κἂν εἰσι καὶ ἕως χρόνου, ἢ καὶ ἡμισυ ἐπιτιμᾶσθωσαν. Ἐὰν δὲ ἐπὶ γυναικῶν φόνοι καὶ μαγεῖαι ἐπράχθησαν, ἢ καὶ ἕως τοῦ παρὰ φύσιν καὶ ἕως ὀκτὼ καὶ δέκα ἐπιτιμᾶσθαι ἐνιαυτῶν. Ταύτας δὲ τὰς διαφορὰς καὶ τὰς ἐπιτιμήσεις περὶ τῆς κοινωνίας ὀρίζομεν. Πάντων γὰρ βαρύτερον ἁμάρτημα τὸ ἀναξίως κοινωνεῖν, ὃ καὶ διέλαθεν ἡμᾶς ἐρωτᾶσθαι τοῖς ἐξομολογουμένοις μετὰ τὴν ἅπασαν τῶν ἁμαρτημάτων ἐξομολόγησιν, τὸ εἰ ἄρα τὰ προεξομολογηθέντα ἕκαστος τούτων ποιῶν ἐκκινῶναι, ὑπερ ἐὰν εἴπῃ ναί, καὶ μάλιστα ἔξω τοῦ Πάσχα, τοῦτο πάντων χεῖρον, ὅσον ἂν ἐστὶ τὸ ἐλάχιστον ἁμάρτημα, καὶ πλείονα μᾶλλον ποιεῖσθαι ἀποχρὴν τῆς ἀγίας κοινωνίας.

Περὶ δὲ βρώσεως καὶ πόσεως, ὥς ἡ ἐκάστου δύναται φύσις καὶ γνώμη, ἢ προαίρεσις, ἢ ἰσχύς, ἢ διάθεσις. Ἡμεῖς δὲ τέως δύο διαφορὰς ἔχομεν, ἐξ ὧν καὶ ποιούμεν καὶ διδάσκουμεν τοῖς ἡμῖν ἐξομολογουμένοις, οἷα κὰν ὧσι τὰ ἁμαρτήματα, καὶ ἐν τοῖς μεγάλαις, ἢ καὶ μικροῖς ἡμαρτηκόσι· προείπομεν γάρ, ὅτι ἐν τοῖς ἐξομολογουμένοις ἐστὶ καὶ ἐν τοῖς τούτους ἀναδεχομένοις, ἢ ἐλαφρὰ καὶ βαρεῖα τῶν ἐπιτιμιῶν δόσις. Ἡ γὰρ τοῦ ἐξομολογουμένου ἀδίστακτος πίστις καὶ ἐξ ὧν ἔχει μετὰδοσις, ἣν ὁ μακάριος ἀποστολος καρπὸν πίστεως ὀνομάζει, καὶ ἡ τοῦ ἀναδεχομένου τὸν ἐξομολογούμενον εὐσύγκριτος σύγκρισις καὶ γνώσις καὶ συμπαθητικὴ συγκατάβασις, πάντα ἐλαφρὰ ποιεῖν οἶδε, καὶ τὰ περὶ βρώσεως καὶ πόσεως, καὶ εὐχῆς καὶ κοινωνίας. Μάλιστα εἰ τύχῃ ὁ ἐξομολογούμενος, πρὸ τοῦ ἐξομολογήσασθαι, ἀποκόψας τὸ ἁμαρτάνειν, ἢ ὁμολογεῖν, κὰν μετὰ τὴν ἐξομολόγησιν ἀποκόπτειν· πολλοὶ γάρ εἰσιν οἱ ἐξομολογούμενοι καὶ λυπούμενοι, ἀλλ' ὅμως πάλιν ἁμαρτάνοντες, ἢ φύσει, ἢ κακογνωμία, ἢ καὶ πονηρᾷ συνηθείᾳ· οἱ οὖν τοιοῦτοι, ἵνα πάντοτε ἐξομολογοῦνται, ὁσάκις πέσωσιν. Εἰ δὲ καὶ τὰ ἐπιτίμια αὐτῶν ἐπλήρωσαν καὶ μέλλουσι κοινωνεῖν, μηδὲ τότε, εἰ ὅλως αὐτοὺς ἐλεῶσι, κοινωνήσουσιν, ἀλλὰ παραφυλαττέσθωσαν τὴν ἄχραντον κοινωνίαν ἕως ἂν ἀποκόψωσιν, ἐλέους γὰρ καὶ τούτου ἕνεκα μόνου ἐν τῇ κρίσει ἀξιωθήσονται. Ἐπειδὴ δὲ εἰσὶ τινες βίᾳ πονηρᾶς ἔξεως, μηδὲ ἐν τῇ μεγάλῃ καὶ ἁγίᾳ τεσσαρακοστῇ ἑαυτοὺς κρατῆσαι ἀπὸ ἁμαρτιῶν ἰσχύοντες, καὶ αὐτοὶ δὲ πολλάκις οἱ γυναῖκας ἔχοντες, χρῆ καὶ τούτους μετὰ τὸ πληρῶσαι τὰ ἑαυτῶν ἐπιτίμια καὶ διέλθωσι χρόνοι πολλοί, καὶ οὐκ ἔχωσι πῶς κοινωνῆσαι, διὰ τὸ αὐτοὺς αἰεὶ περιπίπτειν, κρατῆτῶσαν κὰν τὴν ἁγίαν τεσσαρακοστὴν πᾶσαν τὸ μὴ ἁμαρτῆσαι, καὶ οὕτω μετὰ φόβου καὶ τρόμου, τὰς τρεῖς τοῦ Πάσχα κοινωνήτῶσαν ἡμέρας, τοῦτο δὲ κατὰ ἀπορίαν λέγομεν, τὸ μηδέποτε ἑαυτοὺς ἀπὸ σαρκικῶν μολυσμῶν κρατῆσαι· δύνασθαι, καὶ οὐ κατ' ἄλλην γίνεσθαι διαφοράν. Ἐὰν δὲ καὶ εἰς μαλακίαν ἐμπέσωσιν ἐν σαρακοστῇ, μηδὲ οὕτω κοινωνήτῶσαν, ἐὰν ἔχωσί τινες μοναχοὶ καὶ ἅγιοι εἶναι. Τὸ γὰρ ἐλεεινὸν τοῦτο καὶ παντοκράτιστον καὶ δυσαπόστατον πάθος εἶναι καὶ μόνας τεσσαράκοντα ἡμέρας παρὰ τῶν ἁγίων ἡμῶν κεκαυόνισται πατέρων τοῦ μὴ κοινωνεῖν τοὺς ἐν τούτῳ παραπίπτοντας, ἀλλ' ὅμως τὰς ἄλλας τοῦ ἐνιαυτοῦ, οὐχὶ δὲ τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς ὥρισται ἡμέρας.

[π. 171). Ἐκλογὴ ἐπιτιμιῶν πάντων τῶν πατέρων.

[π. 173). Παρασημειώσεις τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων. Раз-

ныя каноническія статьи, акаѳистъ, канонъ на исходъ души, крестобогородичны на нотахъ и безъ оныхъ.

LII. № 450. Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίων μονῶν. Ркп. Александрійской патриаршей библіотеки въ Каирѣ, въ 16 долю листа, 295 листовъ, писана мелкимъ чоткимъ почеркомъ 1442 года. Годъ написанія рукописи мы опредѣляемъ началомъ пасхалии съ 6950 года. На выходныхъ листахъ есть нѣсколько замѣтокъ 1524 и 1523 и др. годовъ и подпись: Τυπικὸν τῆς Ἀλεξανδρείας ἐκκλησίας τοῦ ἀγίου Σάββα, ὁπάρχει ἐδικό μου Ἰωακείμ, πατριάρχου Ἀλεξανδρείας.

[л. 1). Вводная часть безъ раздѣленія на отдѣльныя статьи съ особыми заглавіями. Каждая статья начинается: Χρὴ γινώσκειν, Δεῖ εἰδέναι κтл. Въ статьяхъ нерѣдко дѣлаются ссылки на иную практику.

[л. 21 об.). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας καὶ συνάξεως τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου ἕως μηνὸς Αὐγούστου.

Ничего особеннаго въ Мѣсяцесловѣ нѣтъ.

[л. 133 об.). Ἀρχὴ τῆς πεφωτισμένης μ', ἀρχομένης ἀπὸ τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φариσαίου.

[л. 205 об.). Ἀρχὴ τῆς μ' τῶν ἀγίων ἀποστόλων.

[л. 208). Προκείμενα καὶ ἀλληλουάρια τῶν ὁκτῶ ἡγῶν ἀναστάσιμα, ἡγῶν ἄμνημα εἰς τὴν λειτουργίαν.

[л. 211 об.). Оглавленіе Марковыхъ 95 главъ.

[л. 213). Μάρκω, ἀμαρτωλῷ ἱερομονάχῳ, σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ.

[л. 264). Πασχάλιον.

Типиконъ принадлежитъ къ обычному типу церковнаго Устава. Его особенность заключается лишь въ относительномъ согласіи Марковыхъ главъ въ Синаксарѣ съ Марковыми самостоятельными главами и въ существованіи въ Тріоди цвѣтной замѣчаній нѣкоего Нила. Замѣчанія эти въ родѣ слѣдующихъ: Ἰστέον, ὅτι οὐ σχολάζουσιν οἱ στίχοι, οὓς φάλλομεν τῇ κυριακῇ, πώ-

ποτε, πλὴν τῇ μεγάλῃ κυριακῇ καὶ πάσῃ τῇ Διακαινησίμῳ ἐβδομαδί. Τοῦτο δέ, ὃ λέγει, ὅτι τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν οὐ λέγομεν, μόνον ἐν ὅλῃ τῇ ν' οὐ ψάλλομεν αὐτό, ἀλλ' οὐδ' ἐν μιᾷ ἐτέρᾳ Δεσποτικῇ ἑορτῇ, ἣ ἀγίου μεγάλου μνήμῃ, ὁπόταν δηλονότι οὐ ψάλλομεν τὴν Ὀκτώηχον. 2) Ἰστέον, ὅτι μετὰ τὸν Ἀπρίλιον μῆνα καὶ ἡ εὐλόγησις γίνεται τῶν ἄρτων, ἀλλ' οὐ κλῶμεν αὐτούς, οὔτε ἐσθίομεν, διὰ τὸ σμικρυνθῆναι τὴν νόκτα, ἀλλὰ τὸ πρωτὶ ἐσθίομεν αὐτούς μετὰ τὴν διάδοσιν τοῦ πρώτου. Нужно, однако, замѣтить, что такихъ замѣчаній немного.

LIII. № 100. Α. Τυπικόν, рукопись библиотеки лавры пр. Аѳанасія Аѳонскаго въ 4 долю листа, 282 листа, писана въ 1449 году, какъ видно изъ приписки: Ἐτελειώθη δὲ τὸ παρὸν Τυπικόν διὰ χειρὸς καὶ ἐξόδου ἐμοῦ, τοῦ ἀμαρτωλοῦ Ἰωσήφ ἱερομονάχου, εἰς ἰδίαν περιποίησιν ἐν τῇ τοῦ Ἁθῶ λαύρᾳ, καὶ μετὰ τὸν θάνατόν μου εὖχεσθε οἱ κεκτημένοι τοῦτο, ἔτους ςϠνζ', ἡνδ. ιβ'. Начала въ рукописи не достаеѣтъ. Начинается чиномъ утрени въ обычные дни. Первая часть не имѣетъ раздѣлений на главы, а каждая статья начинается: Δεῖ γινώσκειν. Марковья главы ничего не представляютъ особеннаго. Въ прибавленіи прокимны, ипакои и т. п. статьи.

LIV. № 197. Τυπικόν, рукопись въ Аѳоно-Дохіарской библи. 16 долю, 178 листовъ, писана весьма мелкою скорописью 1458 года, какъ это видно изъ слѣдующей приписки въ концѣ: Ἐγράφη τὸ παρὸν βιβλίον διὰ χειρὸς κάμου τοῦ ταπεινοῦ ἐπισκόπου κυροῦ Ἰωακείμ, ἐν ἔτει ςϠξς' 1458, ἐν μηνὶ Μαρτίῳ κ'.

[л. 1—39). Слова и житія разныхъ отцевъ.

[л. 39). Ἀρχὴ σὺν Θεῷ. Τυπικόν τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως, περιέχον ἀπασαν τὴν ἀκολουθίαν τῆς τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα μονῆς τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις.

[л. 39). Εἵδησις τοῦ μικροῦ ἐσπερινοῦ.

[л. 39 об.). Εἵδησις τοῦ μικροῦ ἐσπερινοῦ.

[л. 16 об.). Εἵδησις τῶν ἀγρουπνιῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ ὅλου.

[л. 47). Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως περὶ τοῦ πῶς δεῖ στιχολογεῖσθαι τὸ Ψαλτήριον τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ. Статья эта безъ всякихъ раздѣлений и самой простой древнѣйшей редакціи Типиконовъ XIII в.

[л. 56 об.). Ἀρχὴ τῆς ἡνδίκτου, ἥτοι τοῦ νέου ἔτους.

[л. 126). Ἀκολουθία τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης μ'.

[л. 156]. Службы по Тріоди цвѣтної.

[л. 176 об.). Ἰστέον, ὅτι οὕτω δεῖ θυμιᾶν ὁ ἱερεύς, ἧ ὁ διάκονος.

[л. 152 об.). Εἰδήσεις τῶν ἡμερινῶν παθῶν τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης παρασκευῆς, ποίημα Κυρίλλου, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως (sic).

LV. № 285. Τυπικόν, рукопись Императорской Вѣнской библіотеки, въ 16 долю листа, 304 листа, писана почеркомъ 1459 года, какъ о томъ свидѣтельствуеетъ слѣдующая приписка: Θεοῦ τὸ δῶρον, Ἀθανασίου ἱερομονάχου πόνος, ἔτους ςΠϛζ' Ἰουλίου ιε', ἰνδικτιῶνος ζ'.

Вводная часть безъ раздѣленія на главы.

[л. 19). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως, ψαλμωδίας τε καὶ συνάξεως τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μηνὸς Αὐγούστου.

[л. 138 об.). Ἀκολουθία τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς.

[л. 200). Службы на постъ рождественскій.

[л. 203). Прокимны, аллилуаріи 8 гласовъ, прокимны воскресные и свѣтильничные на 8 гласовъ.

[л. 206). Εὐχή, ἐπιλεγομένη εἰς πάσας τὰς ὁπώρας μετὰ τὸ τελεῖσαι τὴν θείαν μυσταγωγίαν τὸν ἱερέα καὶ τὴν τοῦ ἀντιδῶρου διάδοσιν.

[л. 207). Μάρχω, ἁμαρτωλῷ ἱερομονάχῳ, σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ. 95 главъ.

[л. 246). Ἀρχὴ σὺν Θεῷ. Οἱ εἰρμοί. Ирмосы Октоиха всѣхъ 8 гласовъ, ирмосы на Рождество Христово, Успеніе Богоматери, въ недѣлю Θомину и т. д. Подъ этимъ заглавіемъ помѣщенъ весь Ирмологій, за исключеніемъ прибавочныхъ къ нему статей. Конецъ этой статьи такой: Τέλος τοῦ Εἰρμολογίου.

Настоящій Типиконъ подробно описывается въ «Catalogus sive recensio specialis omnium codicum manuscriptorum graecorum bibliothecae Caesaria Vindobon. D. de Nessel Vindob. et Norimb. 1690 an. pag. 390 и 391 и болѣе подробно P. Lambecii Hamburgens. Commentar. de augustissima bibliotheca caesarea Vindobonens. ed Vindobon. 1778 an. lib. V, pag. 602. Этимъ Типикономъ пользовался и Левъ Алліадій въ своемъ извѣстномъ сочи-

неніи: «De libris et rebus ecclesiasticis Graecorum». Paris. 1646 an., pag. 4—16.

LVI. № 16. В. Типиконъ библи. лавры пр. Аѳанасія Аѳонскаго, рукопись, 9 сантиметровъ длины и 7 ширины (7 и 4 текстъ), писана скорописью чрезвычайно мелкою на пергаменѣ. Время происхожденія этой рукописи можно видѣть изъ пасхалии въ концѣ рукописи. Здѣсь начальный годъ пасхалии ϥϠοα' (1461 г.) и конечный ϥϠιθ'. Всѣхъ листовъ 242. Рукопись не имѣетъ начала. Начинается: 'Η σύναξις τῶν ὁ' ἀποστόλων καὶ μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Θεοκτίστου τοῦ ἐν Κουκούμῃ τῆς Σικελίας т. е., 4 Января мѣсяца. Въ этомъ Типиконѣ нѣтъ никакихъ замѣчаній относительно праздника Срѣтенія Господня, нѣтъ указанія на перемѣну одеждъ багряныхъ на бѣлыя во время литургіи въ великую сѹбботу, а говорится, что священникъ одѣтъ въ бѣлыя одежды при самомъ началѣ ея [л. 112 об.]. Имѣются и нѣкоторыя другія весьма незначительныя особенности въ текстѣ. Послѣ замѣчаній о службѣ въ постъ святыхъ Апостоловъ [л. 142 об.—143] и [л. 144] Ἀντίφωνα τῆς Μεταμορφώσεως, [л. 146—182] слѣдуетъ замѣчаніе о кажденіи священникомъ и діакonomъ, [л. 142 об.—143] чистые, [л. 182 об.] Блаженны 8 гласа, апостолъ и евангеліе, [лл. 186—194 чистые, [л. 197 об.] Στιχηρὰ παρακλητικὰ εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον, [л. 197 об.] Ἐν τῷ ὁρθρῷ κανὼν παρακλητικὸς εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, [л. 204 об.] Ἔτερος κανὼν, [л. 207—210] чистые, [л. 211] Пасхалия, [л. 223 об.] Προσόμοια τῆς Θεοτόκου, [л. 226] Κανὼν παρακλητικὸς, [л. 235] Ἔτερα προσόμοια εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν καὶ εἰς τὴν τούτου Μητέρα καὶ Θεοτόκον.

LVII. № 1109. Τοπικόν, ркн. Синайск. библи. въ 8 долю листа, 260 листовъ, писана чоткою скорописью 1464 г. Время написанія рукописи опредѣляется слѣдующею припискою: Ἐτελειώθη τὸ παρὸν Τοπικόν διὰ χειρὸς ἐμοῦ ἐλαχίστου ἱερέως Γεωργίου τοῦ Τζεγгарοπούλου, οἰκέτου τῆς ἀγίας ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος καὶ πανσόφου Αἰκατερίνης, διὰ ἐξόδου τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἀγιωτάτου ἡμῶν πατρὸς καὶ οἰκονόμου τῆς αὐτῆς ἀγίας κὺρ Ἀθανασίου μοναχοῦ ἐν τῇ Κρήτῃ, εἰς αὐξό, εἰς τὸν μῆνα τὸν Νοέμβριον εἰς τὴν γ' αὐτοῦ, εἰς ϥϠογ' ἔτος.

Ἐν ταύτῃ δὲ τῇ ἡμέρᾳ, ἦλθεν ὁ αὐθέντης ὁ μισὲρ Ἰάκωβος, λόρδης ὁ καπιτάνιος τετζενεράλ εἰς τὸ μοναστήριον, ἐρχόμενος ἀφ' ἐσπερίας μετὰ λη' κάτερρα λιγνὰ καὶ χοντρά, ὅς ἐστι περκουραδόρος τοῦ μοναστηρίου, καὶ ἐδέχθηκεν αὐτὸν ὁ εἰρημένος ἀγιώτατος οἰκονόμος, ὡς ἔπρεπε, καὶ ἐξοδίασε πολλὰ καὶ ἡὐχαρίστησεν αὐτῷ ὁ εἰρημένος ἐνδοξώτατος ἀρχων· ἐξ οὗ γὰρ καὶ οὐκ ἔλαβεν ἐφ' ὅλην τὴν χώραν οὐδὲν ὠρεάν, εἰ μὴ μόνον εἰς τὸ μοναστήριον ἔλαβεν· εἴ τι ἄρα ἔδωκεν ὁ εἰρημένος οἰκονόμος, μετὰ μεγάλην χαρὰν καὶ ἡὐχαρίστησεν. Ἐγραψα δὲ αὐτὸ ἐγὼ ὁ διὰ ἕνα μῆνα καὶ ἔγραψα καὶ ἄλλα τινά, ὃ οὐκ ἔστι γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ, καὶ δεομαι ὑμῶν, πατέρες, τοῦ μέμνησθαι καμῶν τοῦ ἀμαρτωλοῦ. Ἀμήν. Ἐсть и другія приписки: ἀχιῦ, Ἰουλίῳ 27, εὐγήκαν τὸν Κεαφὲρ πασὰ καὶ ἔκαμεν εἰς τὸ σκαμνὶ μῆνας 6 и β) Ἔτει ἀπὸ Χριστοῦ 1799, ἐν μηνὶ Μαΐῳ 7, ἡμέρᾳ σαββάτῳ, ὥρα τετάρτῃ σεισμὸς γέγονε κατὰ τὸ μέρος τοῦ ἀγίου ὄρους Σινᾶ καὶ εἰς τὸ μοναστήριον, ὅτε καὶ οἱ σκλάβοι ἐπάτησαν τὸ περιβόλιον.

[Л. 1). Πίναξ ἄριστος τῆς παρούσης πυξίδος.

[Л. 6). Μάρκου, ἀμαρτωλοῦ ἱερομονάχου, σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τοπικοῦ. Всѣхъ главъ 100. Образовались онѣ такимъ образомъ. Статьи Марка разбиты на болѣе мелкія части, или, вѣрнѣе, мелкимъ частямъ придано названіе главъ, и внесены нѣкоторыя новыя главы. Такъ, напр., изъ двухъ статей, о службѣ въ постѣ Р. Христова образовались главы: 4) Общее замѣчаніе объ этомъ постѣ и о чинѣ вечерни, 5) О повечеріи, 6) О первомъ днѣ поста, 7) Объ утрени, канонахъ и часахъ, 8) О службѣ съ Аллилуія въ понедѣльникъ, среду и пятницу, 9) О повечеріи, 10) О полунощницѣ и утрени и о постѣ св. Апостоловъ. Прибавлены 21 глава: О Срѣтеніи въ сѹбботу сырную, 37) Если Благовѣщеніе случится въ сѹбботу и 38) если оно же падаетъ на воскресенье. Послѣ главы 75 о предпразднественныхъ и попразднественныхъ канонахъ съ двумя святыми Минеи слѣдуютъ главы: 76) О двухъ святыхъ, имѣющихъ два тропаря въ воскресенье. 77) О предпразднественныхъ и попразднественныхъ тропаряхъ съ святымъ, имѣющимъ тропарь, 78) О тропаряхъ Господскихъ праздниковъ въ воскресенье, 79) О тропаряхъ предпразднествъ и попразднествъ и каждодневныхъ святыхъ, 80) О святыхъ двухъ, имѣющихъ кондаки съ предпразднествомъ и попраздне-

ствомъ, 81) О предпразднествахъ и попразднествахъ съ двумя святыми въ воскресенье, 81) О святомъ, имѣющемъ всенощное бдѣніе въ воскресенье, 83) О святомъ, имѣющемъ полиелей и празднуемомъ на 6 въ воскресенье, 84) О святомъ, празднуемомъ на 6 безъ полиелея, въ воскресенье, 85) О предпразднествахъ Господскихъ праздниковъ въ воскресенье, 86) О святомъ, имѣющемъ полиелей и празднуемомъ на 8, въ субботу, 87) О предпразднествахъ и попразднествахъ съ святымъ, имѣющимъ литургію въ субботу, 88) О литургіи въ субботу, когда есть Аллилуія, 89) О тропаряхъ святымъ и первобогородичныхъ въ пятницу вечеромъ, въ субботу и въ воскресенье, 90) О святомъ, празднуемомъ на 8, имѣющемъ «Блаженъ мужъ» и полиелей, если случится въ среду или пятницу, то какіе богородичны поются, 91) О томъ же, если празднуется святой на 6, 92) О первобогородичныхъ въ субботу и въ воскресенье, 93) О святомъ, имѣющемъ входъ и первобогородиченъ въ стихирахъ, 94) Когда не поемъ «Господеви поемъ», 95) Когда поется «Честнѣйшую» и когда не поется, 96) Когда бываетъ лигія и когда не бываетъ, 97) О тропаряхъ повечерій предпразднествъ, святыхъ и дней недѣли, 98) О пѣніи заупокойныхъ каноновъ, 99) О послѣдованіи въ субботу, когда случится Аллилуія съ памятью святаго и 100) О канонахъ въ теченіе всей недѣли съ Минеею.

Къ этимъ главамъ есть слѣдующія добавленія съ именемъ на полѣ: Νικηφόρος: а) Περί τοῦ πῶς δεῖ γίνεσθαι τῇ παρασκευῇ ἐσπέρα ἢ ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων ἀκολουθία и б) Περί τῆς ἀνάψεως τῶν κηρίων τῶν τῆς ἑορτῆς καὶ τῶν καθημερινῶν на всѣхъ службахъ круга суточного и въ теченіе цѣлаго года.

[л. 43 об.). Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν τοῖς τῶν Ἱεροσολύμων ἀγίων μονῶν καὶ πάσαις ταῖς ἐν ταῖς λοιπαῖς ἀγίασι ἐκκλησίαις.

— Кεφ. α'. Εἰδησις τοῦ μεγάλου (sic) ἐσπερινοῦ.

— Кεф. β'. Περί τῆς ἀγρυπνίας διατάξεις, ἥτοι περὶ τοῦ μεγάλου ἐσπερινοῦ καὶ περὶ (τοῦ) τῆς κυριακῆς ὁρθρου.

[л. 48 об.). Κεφ. γ'. Εἰδήσεις καὶ ὑποτύπωσις τῶν ἀγρυπνιῶν τοῦ ὁλουένιαυτοῦ.

[л. 49). Κεφ. δ'. Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίων μοναστηρίων. Περὶ τοῦ πῶς δεῖ στιχολογεῖσθαι τὸ Ψαλτήριον ἐν ὅλῳ τῷ ἐνιαυτῷ.

[л. 49 об.). Κεφ. ε'. Εἰδήσεις τοῦ σημάντρου. Περὶ τοῦ πῶς δεῖ σημαίνειν καθ' ἐκάστην ἡμέραν, ἐν ᾧ καὶ διατάξεις τῆς ἀκολουθίας τοῦ ἑσπερινοῦ, τοῦ μεσονυχτικοῦ καὶ τοῦ ὁρθρου τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδόμαδος, ἐν αἷς ψάλλομεν Ἀλληλούια, καὶ περὶ τῆς πρώτης ὥρας.

[л. 51 об.). Κεφ. ς'. Περὶ τοῦ προκειμένου καὶ τοῦ ἀλληλουαρίου, καὶ τοῦ ἀποστόλου, καὶ τῆς ἐν τῇ ἀγρυπνίᾳ καὶ τῇ τραπέζῃ ἀναγνώσεως, παρὰ τίνος τελεῖσθαι ὀφείλουσιν. Здѣсь и о покровеніи главѣ.

— Κεφ. ζ'. Εἰδήσεις μερικὴ περὶ τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ, πῶς ὀφείλει ψάλλεσθαι παρ' ὅλην τὴν ἐβδόμαδα, ὅτε μὴ ἔστιν ἐορταζόμενος ἄγιος. Здѣсь же и о кажденіи священникомъ.

[л. 55). Κεφ. η'. Περὶ τοῦ πῶς δεῖ ψάλλειν τὴν ἀκολουθίαν ἀπὸ τῆς νέας κυριακῆς ἄχρι καὶ τῆς Πεντηχοστῆς, ἐν τε τῷ ἑσπερινῷ καὶ τῷ ὁρθρῳ.

— Κεφ. θ'. Περὶ τοῦ εἰς ποῖον ἦχον ψάλλειν χρὴ τὸ κάθισμα τῆς παρασκευῆς, ἦτοι τὸν πολυέλεον, ἐὰν τύχη Ἀλληλούια, ἢ Θεὸς Κύριος.

[л. 55 об.). Κεφ. ι'. Περὶ τοῦ μὴ ποιεῖν συντυχίας τοὺς ἱσταμένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀδελφούς, μήτε μὴν συνεχῶς ἐξερχόμεθα, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἕξω ἱσταμένους μετὰ φόβου καὶ σιωπῆς ἱστασθαι παραγγελεῖν, καὶ μὴ ἐὰν τοὺς βουλομένους εὐχῆς χάριν εἰσέρχεσθαι ἐν τῷ ναῷ, ψαλλόντων τῶν ἀδελφῶν, ἀλλ' ἕξω κατέχειν αὐτοὺς ἄχρι τῆς ἀπολύσεως.

— Κεφ. ια'. Περὶ τοῦ πῶς ὀφείλουσιν οἱ χοροὶ κατὰ τάξιν ἀμείβεσθαι καὶ οὕτω τῆς ἀκολουθίας κατάρχειν ἕκαστον αὐτῶν.

[л. 57). Κεφ. ιβ'. Περὶ τῆς ἀγίας τεσσαρακοστῆς τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν ἀγίων Ἀποστόλων, ἐν ᾧ διατάξεις περὶ τῶν μεσωρίων τῆς γ' ὥρας ὁμοῦ ἕκτης τε καὶ θ' καὶ τῶν τυπικῶν, ἀλλὰ δὴ καὶ περὶ τοῦ μεσωρίου τῆς πρώτης ὥρας.

[л. 57 об.). Κεφ. ιγ'. Περὶ τῆς ἀκολουθίας τοῦ σαββάτου, ἐν τε τῷ ἑσπερινῷ καὶ τῷ ὁρθρῳ καὶ τῇ λειτουργίᾳ, ὅποτε ψάλλομεν Θεὸς Κύριος.

[л. 58). Κεφ. ιδ'. Περὶ ἁγίου, ἔχοντος πολυέλεον καὶ ἑορταζομένου εἰς ἡ', εἰ τύχοι ἐν σαββάτῳ.

[л. 59 об.). Κεφ. ιε'. Περὶ τῆς ἀκολουθίας τοῦ σαββάτου, ὅτε τύχη Ἀλληλούια.

[л. 59). Κεφ. ις'. Ὅτι χρὴ τάσσειν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐξουπιστήν.

— Κεφ. ιζ'. Περὶ τοῦ πῶς ἀναγινώσκονται τὰ εὐαγγέλια καὶ αἱ τούτων ἐρμηνεῖαι ἐν ὄλῳ τῷ ἐνιαυτῷ, ὡσαύτως καὶ περὶ τῶν λοιπῶν τοῦ ὁρθροῦ ἀναγνώσεων.

[л. 59 об.). Κεφ. ιη'. Περὶ τοῦ πότε χρὴ τὴν τοῦ μεγάλου κανόνος λειτουργίαν τελείσθαι. Вообще о литургіяхъ.

— Κεφ. ιθ'. Περὶ τοῦ πῶς ὀφείλουσιν ἀναγινώσκεσθαι τὰ ἐωθινὰ εὐαγγέλια ἀπὸ τῆς μεγάλης κυριακῆς ἄχρι καὶ τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς.

[л. 60). Κεφ. κ'. Περὶ τοῦ ὅτι δεῖ φάλλειν καθεκάστην ἐν τοῖς ἀποδείπνοις παρακλητικοῖ κανόνες τῆς Θεοτόκου, καὶ περὶ τοῦ ποίαν ὥραν ταῦτα ἀπολύειν ὀφείλεσθαι, καὶ ὅτι, μετὰ τὴν τούτων ἀπόλυσιν, οὐ χρὴ συντυχίας πρὸς ἀλλήλους ποιεῖσθαι τοὺς μοναχοὺς, ἀλλ' ἐν τοῖς ἰδίοις ἀπέρχεσθαι τόποις.

[л. 60 об.). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας τε καὶ συντάξεως τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μηνὸς Αὐγούστου.

Мѣсяцесловъ содержитъ въ себѣ весьма много замѣчаній изъ практики другихъ уставовъ и монастырей: Ἰστέον, ὅτι ἐν ταῖς μοναῖς, ἐν αἷς τιμᾶται ὁ Ἀρχιστράτηγος (6 Сентября Михаилъ въ Колоссахъ), λέγονται καὶ ἀναγνώσματα ταῦτα· τὸ πρῶτον Ἰησοῦ τοῦ Ναβῆ· Ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, τὸ β' Κριτῶν τὸ ἀνάγνωσμα· Ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καὶ κατίσχυσε, τὸ γ' Δανιὴλ τὸ ἀνάγνωσμα· Ἐν ἔτει τρίτῳ, Κῦρος, βασιλεὺς τῶν Περσῶν [л. 64). Ἰστέον δέ, ὅτι εἰς τὰς Δεσποτικὰς ἑορτὰς εἰς στίχους ις' φάλλομεν, ὡς φαίνεται ἐκ τούτου, οὐκ οἶδα δὲ πῶς, οὐ γίνεται τοῦτο ἀρτίως· ἐν πάσαις γὰρ σχεδὸν ταῖς μοναῖς πάντοτε εἰς ιδ' φάλλουσιν. Εὐρῆται δὲ ἐν τισι τῶν τυπικῶν φάλλειν τοὺς εἰρμούς τῶν κανόνων ἐκ δευτέρου, ἤγουν εἰς δ' καὶ τοῦ Δαμασκηνοῦ εἰς ς' καὶ τοῦ κῆρ Ἀνδρέου εἰς δ', ὡς γίνεσθαι σὺν τοῖς εἰρμοῖς ιδ', ὅπερ οὐ μοι δοκεῖ εὐλογον. Οἶδामεν γάρ, ὅτι ὁ κῆρ Ἀνδρέας ἐν τοῖς πλείοσι τῶν κανόνων αὐτοῦ καὶ πλείω τῶν ἑξ τροπαρίων τίθησι, πῶς γοῦν εἰσὶν ἀτιμίαν

δῆθεν τοῦ μέλλοντος τολμῆσαι καταλιπεῖν καὶ ἐν τροπάριον [л. 65]. Подъ 14 Сентября имѣется замѣчаніе о службѣ Златоуста (л. 68 слич. Тип. Симон.-Петр. библ. № 177 все замѣч.). Ἰστέον, ὅτι ὡς ὁ Πετρινὸς εἰς τὴν πανυχίδα φάλλει τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Χρυσοστόμου, ὥστε, ὅτε δόξῃ φάλλειν τὴν τοιαύτην ἀκολουθίαν εἰς τιμὴν τοῦ ἁγίου κατὰ τὴν γ' τοῦ μηνὸς ἀντὶ μεσονυχτικοῦ, οὐκ ἀπὸ σκοποῦ γένηται ἡ διάκρισις [л. 69 об.]. Ἰστέον δέ, ὅτι ἐν τισι Τυπικοῖς οὐχ εὐρίσκομεν τὰ ἀντίφωνα διὰ τριῶν, ἢ δ' στίχων εἰς τὴν λειτουργίαν, ἀλλὰ δι' ἑνός, οὐκ οἶδα δέ, εἰ δι' ὀκνεῖαν τοῦ γραφέως, ἢ κολώβωσιν καὶ συντομίαν τῆς ἀκολουθίας· πρὸς γὰρ τὸ ὑπέρτατον τῆς ἐορτῆς ἀρμολιότεροι οἱ γ' ἢ καὶ δ' στίχοι, ἐπεὶ καὶ οἱ ψαλμοὶ ἀρμόζουσι τῇ ἐορτῇ καὶ οὕτως ἐστὶ πρέπον (л. 71 об.). Ἰστέον, ὅτι οὐδὲ τοῦτο εὑρομεν συνήθως (на вечерни 15 Сентября тропарь святаго и Спаси, Господи), ἀλλ' ἵνα μὴ δευτεροῦμεν τὸ δεσποτικὸν τροπάριον, ἤγουν τῆς ἐορτῆς [л. 72]. Подъ 16 числомъ: Πρόσχες· εἰ ταυτολογεῖν ὀφείλεται τὸ ἄνωθεν προσόμοιον καθ' ἡμέραν πῶς, καὶ γὰρ εὑρηται ἀλλάσσεσθαι τὰ τῆς ἐορτῆς προσόμοια, διὰ τοῦτο ἐν τοῖς πλείοσι τῶν μονῶν τὰ τοῖς ἁγίοις προσόμοια δευτεροῦσι, λέγοντες εἰς τὸ Δόξα, τοῦ ἁγίου, Καὶ νῦν, τῆς ἐορτῆς· εἰ δέ γε εὐρίσκεται μεθέορτον προσόμοιον, γίνεται, ὡς διατετύπωται, ὅπερ δὴ καὶ ἀρμολιότερον φαίνεται καὶ μάλιστα, εἰ ὁ φαλλόμενος ἅγιος τῶν ἐορταζομένων εἰς ἐστί· τοῦτο δὲ φυλαχθήσεται καὶ ἐν τοῖς μεθεόρτοις πασῶν τῶν Δεσποτικῶν ἐορτῶν· οὐ γὰρ εὑρομεν συνήθως εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα φάλλειν ποτὲ μεθέορτα, ἀλλὰ μετὰ τὸ Καταξίωσον, λέγοντες καὶ τοὺς στίχους τῆς ἐορτῆς. Ἰστέον, ὅτι οὐδὲ τοῦτο εὑρομεν συνήθως, ἀλλ' ἵνα μὴ δευτεροῦμεν τὸ δεσποτικὸν τροπάριον, ἢ λέγωμεν εἰς τὸ Καὶ νῦν, Θεοτοκίον, λέγομεν πρῶτον τοῦ ἁγίου Δόξα, Καὶ νῦν, τῆς ἐορτῆς, πλὴν ἐν τῇ ἐσπέρᾳ μόνον [л. 73]. Εἰ ἐστὶ ναός, εἰς ὄνομα τοῦ τιμίου Προδρόμου τιμώμενος, καὶ βούλεται ὁ προεστὼς ἐορτάσαι, ὥσπερ δὴ καὶ πρέπον ἐστίν [л. 75]. Въ службѣ 26 Сентября см. № 177 Сим.-Петр. библ. Δεῖ εἰδέναι περὶ τῶν β' δακτύλων τίς ἢ ἀκρίβεια, καὶ ταῦτα τὸ εὐσχημον τῆς τάξεως μὴ ἐχούσης· παπύριον γὰρ εὑρομεν συνήθως ἐμβάπτειν τὸν ἱερέα τῇ τοῦ ἁγίου κανδήλῃ καὶ οὕτως ἐπιχρίειν τοὺς ἀδελφούς, ὅπερ δοκεῖ καὶ εὐσχημον. [л. 77 об.]. Замѣчаніе о службѣ Харитона см. № 177. Тамъ же и 4 Октября и 5 Декабря. 9 Декабря: Ἡ σύλληψις τῆς ἁγίας θεομήτορος Ἀννης εὑρηται· που ἐν τοῖς συναξαρίοις συμφάλλεσθαι καὶ τὴν

ἀκολουθίαν τῶν ἐγκαινίων. И далѣе замѣчается: Ἀπορεῖται μοι, τίνας χάριν ταῦτα τῶν ἐγκαινίων ἀκολουθία ἔγκειται, μήποτε οὖν ἔτυχε γενέσθαι τὰ ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ ἐκείνου, τῆς μονῆς δηλαδὴ τοῦ ἁγίου Σάββα, καὶ ἔκτοτε ἐτυπώθη φάλλεσθαι κατ' ἐνιαυτόν, ἥτοι αὕτη ἡ ἀκολουθία, καί, εἰ τοῦτο οὐκ ἐπάναγκες, τελέσθαι ταῦτα παρ' ἡμῶν [л. 101]. О службѣ св. Праотецъ. См. ркп. Симон.-Петр. библ. № 177. Часы наканунѣ Рождества съ обычными псалмами и 12 тропарями. Первый часъ присоединялся къ утрени. Славленіе у игумена, какъ въ ркп. 1528 г. Ἰστέον, ὅτι ἐν τισι τῶν μονῶν, μᾶλλον δὲ ἐν πάσαις, τὰ τοιαῦτα προεόρτια κοντάκια (т. е. Τὸν δι' ἡμᾶς βαπτισθέντα δεῦτε πάντες ὑμνήσωμεν) ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τῶν προεορτίων φάλλονται καὶ ἐν τοῖς (τῶν) Χριστουγέννων καὶ ἐν τοῖς τῶν Φώτων, πῶς δὲ οὐ δηλοῦται καὶ ὧδε οὕτως, οὐκ οἶδα, θεόν οὖν ποιεῖν τὸ ἐκ συνηθείας καὶ ἀορίστως (л. 116). Въ чинѣ освященія воды въ навечеріе Богоявленія громко читали: Δεῶςζομέν σε, Δέσποτα παντοκράτωρ. Εἰ οὐκ ἔχεις τὴν εὐχὴν ταύτην, ἄρχεται. Μέγας εἰ, Κύριε, καὶ θαυμασὰ τὰ ἔργα σου [л. 117 об.]. Часы и многолѣтствованіе, какъ наканунѣ Рождества. Утромъ, послѣ великаго славословія, ἀπέρχομεθα ἐν τῇ βρύσει τοῦ ὕδατος. — Χρὴ δὲ καὶ τοῦτο γινώσκειν ἡμᾶς περὶ τῶν ἁγίων Θεοφανείων, ὅτι τὸ Τυπικὸν τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας μίαν προτρέπεται φωτίζειν ἀφ' ἐσπέρας μόνον (См. Тип. 1528 прип.) (л. 119). Замѣчаніе о службѣ 3-хъ святителей въ воскресенья предуготовительныхъ недѣль. 22 Февраля Обрѣтеніе мощей св. мучениковъ, избіенныхъ въ Евгеніи, и исповѣдника Аθανасія ἐν τῷ παλαιῷ Πετρίῳ. 16 Марта τῶν ἁγίων μαρτύρων Σαβίνου καὶ πάντα καὶ τῶν ἁγίων μαρτύρων, τῶν ἐν Βουλγαρίᾳ τελεωθέντων Βαρδάνους, Ἰωάννου, Δαβίδ, Κωνσταντίνου καὶ Νικηφόρου. О Типиконѣ Петры для праздника Благовѣщенія см. ркп. № 177. Тамъ же и другія замѣчанія о настоящемъ праздникѣ. Особые стихи въ началѣ утрени на Пасху говорятъся διὰ τὴν εὐορτήν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Замѣчаніе о тропарѣ Георгію См. Сим.-Петр. библ. № 177. Ἰστέον, ὅτι ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας, ἡγουν τῆς α' τοῦ Αὐγούστου ἄχρι τῆς ιε' αὐτοῦ ἁγιαζόμεθα, νηστεύοντες, ὡς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τεσσαρακοσταῖς, τῶν Χριστουγέννων δηλονότι καὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, διὰ τε τὴν προσκύνησιν τῶν τιμῶν ξύλων καὶ διὰ τὴν τιμὴν тῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, καὶ διὰ τὰς ἐπεμβαινοῦσας ἀσθε-

νείας· ἅπαντες μὲν οὖν ἐν αὐτῷ ἀπέχονται τυροῦ καὶ ὧν, ἄλλοι δὲ καὶ ἰχθῦος καὶ ἐλαίου, πλὴν τῆς ἑορτῆς τῆς Μεταμορφώσεως [л. 167 об.]. Περὶ τῆς μεταλήψεως τοῦ ἁγιασθέντος ὕδατος οὐκ οἶδα τοῦτο γινόμενον, ἐπεὶ ἡ λειτουργία μέλλει γενέσθαι, ἡ νηστεία προηγεῖσθαι διὰ τὸ αἰδέσιμον τῆς βολῆς ταύτης [л. 168 об.]. Молитва надъ виноградомъ въ Преображеніе: Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πρὶν μὲν τὴν γῆν τοῖς ἄνθεσι καλλωπίσας. Δεῖ εἰδέναι, ὅτι παράδοσιν ἔχομεν ἐκ τῶν ἁγίων πατέρων, ἵνα κατὰ ταύτην τὴν σωτήριον ἑορτὴν τῆς Μεταμορφώσεως ἐσθίωμεν σταφυλάς, ἡμεῖς δὲ τιθέαμεν τὴν τοιαύτην παράδοσιν ἕως τῆς Κοιμήσεως τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου· τότε γὰρ εὐλόγουνται παρὰ τοῦ ἱερέως αἱ σταφυλαὶ καὶ ἐσθίομεν ταύτας. Εὐρήσεις τὸ λοιπὸν τῆς ἐνταῦθα παραδόσεως ἐν τῇ ἐ' τοῦ μηνός, ὡς εἰρήκαμεν, τὴν δὲ εὐλογίαν λαμβάνομεν πρότερον παρὰ τοῦ ἱερέως, λαμβανούσας ἐντῇ ἐκκλησίᾳ καὶ μετὰ τὸ κατακλαστὸν παρ' αὐτοῦ δεδομένας. [л. 171 об.]. После молитвы излагается канонъ о томъ, если бы кто вкусилъ стафилъ раньше этого времени и о томъ, когда предлагается виноградъ братіямъ. То же самое наставленіе мы встрѣчаемъ и подъ 15 Августа. Молитва читается уже другая: 'Ο Θεὸς ὁ Σωτήρ ἡμῶν, ὁ εὐδοκήσας ἄμπελον κλεισθῆναι, τὸν μονογενῆ σου Υἱὸν καὶ Θεόν, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν [л. 173).

[л. 176 об.]. Περὶ τῶν ἑορτῶν, ἐν αἷς φάλλεται Θεὸς Κύριος, καὶ περὶ μεγάλων ἑορτῶν καὶ μεσαίων καὶ μικρῶν.

[л. 177 об.]. О постахъ въ предуготовительныя недѣли и о разрѣшеніяхъ въ нихъ.

[л. 178). Ἀκολουθία τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης μ'.

Есть замѣчаніе о пѣніи «Покаянія» въ службѣ мытаря и фарисея и другое замѣчаніе: Ἰστέον, ὅτι τὰ πλεῖω τῶν Τυπικῶν εἰς τοὺς αἶνους τοὺς β' πρώτους καὶ τοὺς δύο γ' λέγουσιν φάλλεσθαι, εἰ δὲ ἔστιν ἑορταζόμενος ἄγιος, λέγομεν καὶ ἕτερα συνήθη στιχηρά καὶ φάλλομεν κάκεῖνα, εἴτε ἰδιόμελα, εἴτε προσόμοια, κατὰ τὴν τοῦ Τυπικοῦ τάξιν [л. 178 об.]. Ἰστέον, ὅτι τινὰ τῶν Τυπικῶν ἀπὸ γ' ᾠδῆς (въ сѹбботѹ сырнѹю) φάλλειν ὀρίζουσιν, ἀντὶ καθισμάτων τῶν ἁγίων τοῦ τῆς μονῆς, ἁγίου καθίσματα, καὶ ἀρ' ε', (εἰ) οὐκ ἐν κοντάκιον τοῖς ἁγίοις, φάλλειν τὸν νεκρώσιμον, οἶμαι δὲ οὐ καλῶς ὀρίζεσθαι τοῦτο· τῆς γὰρ ἀκολουθίας οὐ φαλλομένης, πάντως οὐδὲ τὸ κοντάκιον [л. 181 об.]. Въ понедѣльникъ служба начинается по обычаю древнему, т. е. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεύς· "Οτι σοῦ ἐστίν, τὸ

Κύριε ἐλέησον ἱβ' καὶ εὐθὺς τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις, ἄνευ μετανοιῶν, τὰ συνήθη τροπάρια καὶ ἡ ὑπὲρ τῶν βασιλέων συναπτὴ. Ἰστέον, ὅτι κατὰ τὴν νῦν ἐπικρατοῦσαν ἐν πάσαις ταῖς μοναῖς συνήθειαν δηλοῦται τὸ ὑπὲρ τῶν βασιλέων Τρισάγιον, ἐπεὶ τὰ Τυπικὰ οὐχ οὕτως ὀρίζουσιν, ἀλλ' οὕτως· ἀπλῶς Τρισάγιον, χωρὶς μετανοίας καὶ μετὰ, τούτων φαλλομένων, θυμιᾷ ὁ ἱερεὺς τὸ ἅγιον βῆμα καὶ ἅπαντα τὸν λαὸν συνήθως, εἶτα λέγων· Δόξα τῇ ἀγίᾳ, καὶ ὁ ταχθεὶς μοναχὸς τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις, ἄνευ μετανοιῶν (π. 183). Ἀπερχόμεθα ἐν τοῖς ψαλμοῖς οἱ δύο χοροὶ καί, ἱστάμενοι ἐν ἰσότητι, ἀρχόμεθα τοῦ Δόξα ἐν ὑψίστοις, πραιά καὶ ἴση φωνῇ πάντες (π. 183 οἰ.). Замѣчаніе, что въ лаврѣ пр. Саввы читали пророчество на первомъ часѣ (π. 185). О вечерни постоной: Πρόσχες, ὅτι εἰς τὸ Καὶ νῦν, θεοτοκίον λέγομεν οὐκ ἐκ τοῦ Δαμασκηνοῦ, ἀλλὰ προσόμοια ἀναλόγως τοῖς τοῦ Μηναίου προσομοίοις· οὕτω γὰρ παρελάβομεν ποιεῖν, ὅτε οὐκ ἔχει ὁ ἅγιος ὁ κατὰ τὴν ἡμέραν ἰδιομέλου εἰς τὸ Δόξα· τότε γὰρ λάβωμεν θεοτοκίον εἰς τὸ Καὶ νῦν, πρὸς τὸν ἥγον τοῦ ἰδιομέλου ἀπὸ τῶν τῆς Ὁκτωήχου (π. 186). О преждеосвященной литургіи послѣ первой пареміи: Εἶτα αἰθὶς τὸ προκείμενον τῆς Παροιμίας, προευτρεπισμένου δὲ καὶ τοῦ κηροῦ, μανουαλίου, ἱσταμένου ἔσωθεν τοῦ βήματος, καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς Γενέσεως, ἐκφωνεῖ ὁ κανδηλάπτης· Κελεύσατε. Ἰστέον, ὅτι τὸ Κελεύσατε οὐχ ὀρώμεν πούποτε γινόμενον οὔτε παρὰ τοῦ κανδηλάπτου, οὔτε παρὰ τοῦ διακόνου, ὡς ἐν τισὶ δηλούμενον εὐρίσκομεν, τινὰ δὲ τῶν Τυπικῶν λέγουσι γίνεσθαι παρὰ τοῦ διακόνου ἔσωθεν τοῦ βήματος, ὅπερ οὐ δοκεῖ μοι ἐνδεχόμενον, ὄντος ἱερέως· ἐκφωνεῖν τὸν διάκονον τοῦτο, λαβὼν δὲ ὁ ἱερεὺς τὸν θυμιατὸν εἰς τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χειρὰ, ἱσταται ἐνώπιον τῆς ἀγίας τραπέζης· ἔσωθεν τοῦ βήματος ἐκφωνῶν· Σοφία, ὀρθοί. Φῶς Χριστοῦ φαίνει πᾶσι, καὶ εὐθὺς ὁ ἀναγνώστης λέγει· Παροιμιῶν τὸ ἀνάγνωσμα (π. 186 οἰ.). «Вкусите и видите» пѣли дважды, а «Благословлю Господа» однажды. Ἰστέον, ὅτι, ὅταν μέλλῃ ὑψῶσαι τὸν ἄρτον, οὐκ ἀνακαλύπτει αὐτόν, ἀλλὰ, κεκαλυμμένων ὄντων τῶν ἀγίων, εἰσάγει τὰς χεῖρας αὐτοῦ ὁ ἱερεὺς δεξιᾷ καί, ἀπτόμενος τοῦ ἄρτου τοῦ ἁγίου, ἐκφωνεῖ· Πρόσχωμεν. Τὰ προηγιασμένα ἅγια, εἰθ' οὕτως ἀνακαλύπτει αὐτά. . . (π. 187). Замѣчаніе, что ектенія о просвѣщенныхъ говорится и на литургіяхъ Василія Великаго и Златоуста, и что въ лаврѣ не поютъ повечерія. Τινὰ δὲ τῶν Τυπικῶν ὀρίζουσιν, ὅτι μετὰ τὸ θ' καὶ τὸ Κύριε ἐλέησον στίχος μόνον λέγεσθαι παρὰ τοῦ ἱερέως καὶ παρ' ἡμῶν εὐθὺς τὴν εὐ-

χήν· Δέσποτα Θεέ, Πάτερ, ὅπερ οὐχ ἀρμόζει, δοκεῖ μοι, καταλιμπάνεσθαι, ἐν μὲν τῇ τοιαύτῃ στάσει τὸ Κύριε, Κύριε, ὁ ῥυσάμενος, ἐν δὲ τῇ τελευταίᾳ τὸ Δέσποτα Θεέ, Πάτερ (л. 188). Въ пятницу, по Уставу Саввы, разрѣшалось на елей. Τινὰ δὲ τῶν Τυπικῶν ἔλαιον ὀρίζουσι παρατίθεσθαι ἡμῖν, ἀλλ' οὐ γίνεται διὰ τὸ τῆς ἡμέρας αἰδέσιμον, ἐπεὶ καὶ ὁ οἶνος ἀρχετὸς ἐστὶν εἰς διάκρισιν διὰ τὴν ἀγίαν τεσσαρακοστήν. Δεῖ γινώσκειν, ὅτε εἰς τὴν παννουχίδα τοῦ ἀγίου, ἤγουν ὀφέ, φάλλομεν τὸν προῤῥηθέντα κανόνα, προτιθέαμεν καὶ κόλυβα (л. 189). О двухкратномъ разрѣшеніи на рыбѣ постомъ: Τινὰ δὲ ὀρίζουσι μόνον ἐσθίειν αὐτὸ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ (τῇ) τῶν Βαΐων κυριακῇ, οὐχ εὐρίσκομεν δὲ τοῦτο εἰς κανόνας εὐδηλον· εἰ γὰρ καὶ τῆς κατὰ τοῦ Ἀδου νίκης σύμβολον ἢ τῶν βαΐων ἑορτή, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀγίων τοῦ Σωτῆρος παθῶν προεόρτιον ἔχει τὴν δῆλωσιν, διὸ καὶ οὐ παρὰ τῶν κανόνων λυομένην τὴν ἰχθυοφαγίαν εὐρίσκομεν τῇ τοιαύτῃ ἡμέρᾳ, ἀλλ' ἢ μόνον τῇ ἑορτῇ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ (л. 190). Во второе воскресенье празднуется память Григорія Паламы, 4 недѣлю Іоанна лѣстничника, 5 недѣлю Маріи египетскої. Πρόσχες, ὡς ἐν τῷ ὄρθρῳ τοῦ παρελθόντος σαββάτου δηλοῦται, εἰς τὰς μεγάλας ἑορτάς καὶ πολλῷ πλέον ὅτε καταβασία λέγεται, οὐ στιχολογεῖται ἢ θ' διὰ τὸ αἰδέσιμον, οἶμαι, τοῦ εἰρμοῦ καὶ ἔγκριτον καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ ποιητοῦ, οἶμαι, καὶ διὰ τὸ ἐξόχως ἐν τοῖς τοιούτοις εἰρμοῖς συναινέσθαι τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον (л. 197). На вербное воскресенье γίνεται δὲ παράκλησις τοῖς ἀδελφοῖς, ἐν ᾗ μεταλαμβάνομεν ἰχθύων· πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις εἴρηται, ὥριστα καὶ εἰς ἰχθύας (sic), οὐκ οἶδα δὲ τοῦτο γενόμενον ἐν οὐδεμιᾷ τῶν ἀκριβῶς τὰ τοῦ Ἱεροσολύμων φυλασσόντων (sic) μονῶν, δηλονότι οὐδ' ἐγράφη ἀρχῇθεν, παρὰ γὰρ τοὺς κανόνας ὧν, παρορᾶται, ὡς μὴ ἀρχῇθεν γραφέν· ὅπου γὰρ οὐχ ἀκολουθήσεται Τυπικὸν τοῖς κανόσιν οὐδὲ φυλλάσσεται· οἱ γὰρ κανόνες ἄνευ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἐν οὐδεμιᾷ τῶν τῆς μ' ἡμερῶν ὀρίζουσι καταλύειν ἰχθύας πλατύτερον (л. 197 об.). Въ среду на послѣднемъ Трисвятомъ дѣлалось прощеніе. О великомъ четвергѣ говорится: Ἰστέον, ὅτι τινὰ τῶν Τυπικῶν λέγουσιν ἐσθίειν καὶ ἰχθύας, οὐκ ὀφείλει δὲ τοῦτο γενέσθαι ἔξω πάντων τῶν κανόνων· φεῶ, τῆς τοιαύτης ἰχθυοφαγίας, ἐπεὶ περ οἱ θεῖοι καὶ ἱεροὶ κανόνες τοῦτο οὐχ ὀρίζουσιν, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ κολάζουσιν. Τὰ δὲ ἀπόδειπνα φάλλομεν ἐν τοῖς κελλίοις ἡμῶν κατὰ τὸ σύνηδες (л. 202 об.). Въ великую пятницу часы съ особыми псалмами: на первомъ 5, 56 и 40, на третьемъ 10, 34 и 50, на шестомъ 139, 54 и 90, и на девя-

τομῇ 21, 68 и 85. Ектеніѣ нѣтъ. Тропарі пророчествъ, чтенія и т. п. Ἰστέον, ὡς ἐν τισι τῶν Τυπικῶν ἰδίως λέγονται τὴν σήμερον οἱ πρόσφοροι τὴν ἡμέραν ψάλλομεν ἐν ταῖς ὥραις, ἐν δὲ τοῖς ἀκριβεστέροις τῶν Τυπικῶν οὐ δηλοῦται τοῦτο, ὥστε οἱ συνήθεις ψαλμοὶ ἀναγκαιότεροι τῶν ἰδιορρύθμως δοξάντων τισίν (л. 203). Ἰστέον, ὅτι αἱ ὥραι τῆς αὐτῆς ἡμέρας εὐχὰς οὐκ ἔχουσι καὶ εὐθέως συνάπτεται ἡ ε' ὥρα (л. 204). Вτ̃ сѹбодѹ на утрени εἶθ' οὕτως ἀρχόμεθα τοῦ Ἀμώμου ἤχους πλ. α' μετὰ τῶν ἀλληλουαρίων αὐτῶν εἰς στάσεις γ' (л. 205). Послѣ благаго словенія хлѣбѹмъ вт̃ сѹбодѹ каθεζόμεθα ἡσύχως μετ' εὐταξίας ἐν τοῖς τόποις ἡμῶν καὶ εἰσελθόντος τοῦ κελλαρίου, δίδει ἐκάστῳ τῶν ἀδελφῶν ἀνά κλάσματα ἄρτου καὶ κρασοβουλίου οἴνου καὶ ἀνά εἴς ἰσχάδων, ἡ φοινίκων καὶ σταφίδων, ἡ κεκλασμένα κάρυα, ἡ ἀμύγδαλα. Τοῦτο δέ, ὡς σύγχυσιν ἐμποιοῦν ἔστιν ὅτε καὶ ἀσταςίαν ἐν τῷ ναῷ, οὐ γίνεται ἐν ταῖς μεγάλαις μοναῖς διὰ τὸν λαόν, τυχόν καὶ οἱ ἀπὸ κόσμου ταῦτα δουλεύοντες, ἡ καὶ τῶν εὐλαβεστέρων συνήθεις, ἡ γνώριμοι τινὲς καὶ μᾶλλον ἐν τῷ κατὰ τὰς πόλεις διὰ τὴν ἀγρυπνίαν καὶ τὸ τῆς ἀκολουθίας εὐρυθμον ἐπιχωριάζειν ταύτας εἰθῆσαι, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἐντὸς γίνεται τοῦ ναοῦ, ἀλλ' ἐκτὸς διὰ τὸ εὐρυχωρότερον καὶ τὴν ἄλλην αἰτίαν, καὶ οὐδὲ κλάσμα ἄρτου, ἀλλὰ τὸ ἱκανὸν ἐπὶ δυσὶν ἡμέραις τῇ νηστείᾳ ἀκολουθοῦντες, ποῦ γὰρ καὶ ἀρμόδια τὸ κλάσμα ἄρτου μετὰ κρασοβουλίου οἴνου (л. 206). Предъ началомъ утрени на Пасху одинъ изъ кандилаптовъ приготавлиетъ горшки для ошмѣма, а другоѣ, получивъ благаго словеніе, звонитъ. О стихѣ: «Сей день, его же сотвори Господь» замѣчено: Οὗτος ὁ στίχος οὐχ ὀρίζεται ἐν τοῖς Τυπικοῖς (л. 207). Ἰστέον, ὡς καὶ τοῦ δεξιοῦ χοροῦ μὴ ἐναρξαμένου ἐν τοῖς ἐπισήμοις τῶν ἡμερῶν, παρὰ τοῦ προεστῶτος ἡ ἐναρξίς γίνεται, διὸ κἀνταῦθα δηλοῦται καὶ αὐτὸ τὸ δεξιὸν μέρος· ἐκ γὰρ ταύτης τῆς ἡμέρας ἡ ἀρχὴ τοῦ μερισμοῦ τῆς τῶν δύο χορῶν ἐναρξέως γίνεται, ὅθεν καὶ ποιεῖ τὴν ἐναρξιν ὁ τοῦ δεξιοῦ μέρους χορός, ὡς ἐν τοῖς τοῦ Στουδίτου, κἀν ἄλλως οὗτος τοῦτο ποιεῖ. Τοῦτο δὲ γίνεται ἐν τῇ α' ψδῃ, εἰς δὲ τὴν γ' ψδῇ πάλιν ἰσαζουσιν οἱ χοροὶ κατὰ τάξιν αὐτῶν· ἐν ἐκάστῃ δὲ ψδῇ γίνεται παρὰ τοῦ ἱερέως ἔσωθεν τοῦ βήματος συναπτὴ μικρὰ ἐν τῇ ἀγία ταύτῃ ἡμέρᾳ (л. 207 об.) Возгласы: 1) "Οτι ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος, 3) "Οτι ἀγαθός, 4) "Οτι σὺ εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν, 5) "Οτι εὐλόγηται, 6) Σὺ γὰρ εἶ ὁ Βασιλεὺς, 7) "Οτι ἡγίασται, 8) "Οτι εὐλόγηται σου τὸ ὄνομα, 9) "Οτι σὲ αἰνοῦσι πᾶσαι. Γνωστόν ἡμῖν καὶ

τοῦτο, ὅτι ἐν πάσαις ταῖς δ' καὶ ταῖς παρασκευαῖς προηγοῦνται τὰ σταυρώσι-
μα στιχηρά, ὁμοίως καὶ τὰ καθίσματα, διότι πρῶτον ἐσταυρώθη ὁ Κύριος
ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, εἶθ' οὕτως ἀνέστη [λ. 213 οβ.). 4 воскресеніе
по Пасхѣ εἰς τὸν ἐν τῇ προβατικῇ κολουμβήθρᾳ παράλυτον. Въ 6 вос-
кресеніе Τινὰ δὲ τῶν Τυπικῶν, καὶ μάλιστα τῶν ἐν μοναῖς, ἐν αἷς εἰς
ὄνομα τῆς Θεοτόκου ὁ ναὸς τετίμηται, ἀντὶ τοῦ Νεῦσον παρακλήσεαι
(т. е. богородична на литіи) εἰς τὸ Καὶ νῦν ψάλλοντες· Τὴν πάνσε-
πτὸν σου γέννησιν, διορίζονται ὥσπερ δὴ καὶ ταῖς ἄλλαις λιταῖς τοῦ
ἔλου ἐνιαυτοῦ τῶν ἀγρυπνιῶν, τιμῶντες τὴν τῆς ἀγίας μονῆς ἑορτὴν
ἐκαστον, ἐπεὶ καὶ τοῦτο καχεῖνο εἰς τὴν τιμὴν τῆς Θεοτόκου ἐγράφα-
μεν [λ. 216 οβ.). Объ отданіи Пасхи: Τινὲς δὲ λαβόντες ἀφορμὴν
τῆς μεγάλης παραδόσεως, ἐσθίειν οὐ φεῖδονται τυρὸν καὶ ὠὰ ἐν ταύτῃ
τῇ δ', ὅπερ οὐ δοκεῖ μοι εὐλογον· ἄνευ γὰρ Διακαινισίμου καὶ τῆς ἑορ-
τῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ δεόν φυλάττεσθαι καὶ τὸ τοῦ κανόνος αἰδέσιμον,
ὃς πᾶσαν λέγει δ' καὶ παρασκευὴν ἀδιορίστως φυλλάττεσθαι καὶ τὸ τοῦ
κανόνος αἰδέσιμον καὶ διὰ τοῦ τὴν μνήμην τοῦ τινὸς ἀγίου, ἢ τὴν Δε-
σποτικὴν ἑορτὴν· ἢ γὰρ διφαγία, τὸ ἔλαιον καὶ ἰχθυοφαγία, ἀρκεῖ εἰς
τιμὴν τῆς Δεσποτικῆς ἑορτῆς τοῦ μεγάλου ἀγίου, ὁ δὲ τυρὸς καὶ τὰ
ὠὰ οὐδὲν ἄλλο ἐμφαίνουσιν, ἢ λαιμαργίας ὀρεξιν· εἰ γὰρ καὶ τὸ ὠδε-
καήμερον τοῦτο γίνεται, ἀλλὰ δι' αἵρεσιν, ὅθεν καὶ τινες τῶν εὐλα-
βῶν τῇ μερικῇ ἀπογεύσει μόνον ἀποπληροῦσι τὴν κατάλυσιν καὶ
μάλιστα καὶ ὑποψία παρουσίας ἐξ αἰρετικῶν τινῶν φαίνεται.

[λ. 217 οβ.). Въ Пятидесятницу два причастна· Τὸ Πνεῦμα
σου τὸ ἀγαθόν, ἄλλοι δὲ λέγουσι· Τὸ Πνεῦμα σου τὸ ἅγιον μὴ ἀντα-
νέλης ἀφ' ἡμῶν.

[λ. 222 οβ.). Служба въ постѣ Апостоловъ.

[λ. 224). Περί τοῦ πῶς δεῖ θυμιᾶν τὸν ἱερέα, ἢ τὸν διάκονον.

[λ. 225). Περί τοῦ πάσῃ σπουδῇ φυλάττειν τὸν προσετώτα μὴ
παρορᾶσθαι τὰ ἐν τῷ Τυπικῷ ἅπαντα, καὶ περὶ τοῦ μὴ διατρίβειν τοῦ-
τον ἔξω τῆς μονῆς καὶ ἀμελεῖν τῶν πιστευθέντων αὐτῷ ψυχῶν ἄνευ
μεγάλης ἀνάγκης.

[λ. 227). Περί τῆς εὐλογήσεως τῆς ζύμης, τῆς γινομένης ἐν τῇ
μονῇ.

— Εἶδησις τῶν μὴ ἐαθέντων ἀποστολοευαγγελίων τῶν μὴ ἑορ-
ταζομένων ἁγίων.

[λ. 228) Ἑτέρα ἀκολουθία τῆς ὁλης ἐβδομάδος τῶν ἀλλήλουα-

ρίων, προκειμένων καὶ κοινωνικῶν, λεγομένων ἐν τῇ θείᾳ λειτουργίᾳ, ὅτε οὐκ ἔστιν ἑορταζόμενος ἅγιος.

[л. 229 об.). Ἀκολουθία τῶν ὥρῶν, τῶν τροπαρίων, καθ' ἕτερον τύπον γινομένη τῇ παραμονῇ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως.

Псалмы на первомъ часѣ 5, 44 и 45 см. выше стр. 134—135.

[л. 231) Ὑποτύπωσις σύντομος περὶ τῆς παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων παραδοθείσης ἀκολουθίας τοῦ νυχθημερινοῦ μετὰ τινων ἐπιστάσεων μερικῶν. Здѣсь и троичны.

[л. 235). Τὰ φωταγωγικά τῶν ὀκτῶ ἡχων.

[л. 235). Προκείμενα τῆς ὅλης ἐβδομάδος или аллилуаріи.

— Ἀκολουθία τῆς κοινῆς παρακλήσεως.

[л. 236). Ἐτέρα ἀκολουθία ἀναγκαία εἰς ῥεῦσιν ἐνουπνίου.

[л. 236 об.). Διάταξις διὰ τῆς ὑπὲρ τοῦ βασιλέως γινομένης ἀγρουπνίας καὶ παρακλήσεως См. Ват. ркп. № 324 (938) въ варіантахъ и выше стр. 190.

[л. 237). Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ. См. Εὐχολόγια т. II, ч. I, стр. 375.

[л. 238). Διάταξις περὶ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος. Тамъ же стр. 373.

[л. 239). Εἰδησις περὶ τοῦ πῶς δεῖ ἀπολύειν εἰς τὸν νεοφώτιστον. Тамъ же

— Ἀκολουθία τῆς ἁγίας μεταλήψεως. См. выше стр. 202.

[л. 239 об.). Προκείμενα ἀναστάσιμα τῶν ὀκτῶ ἡχων, ἃ λέγονται ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ ὁρθρου.

— Τὰ ἀναστάσιμα προκείμενα καὶ ἀλληλουάρια τῶν ὀκτῶ ἡχων, ἦτοι τὰ ἄμνημα.

[л. 240). Τὰ ἐν τῇ ἐβδομάδι φαλλόμενα ἀλληλουάρια, προκείμενα, κοινωνικά, ὅτε οὐκ ἔστιν ἑορταζόμενος ἅγιος.

[л. 240 об.). Τὰ ἀναστάσιμα ἀπολυτικά τῶν ὀκτῶ ἡχων σὺν τοῖς θεοτοκίοις καὶ ὑπακοαῖς αὐτῶν.

[л. 242). Ἐτερα τροπάρια ἀναστάσιμα, φαλλόμενα μετὰ τὸ στιχολογήσαι τὸν ἄμωμον ἥχος πλ.

[л. 242 об.). Ἐτερα τροпάρια νεκρώσιμα.

[л. 243—244). Лунникъ.

[л. 244 об.). Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Θεοδώρου τοῦ Στου-

δίτου καὶ διδασκαλία χρονική τῆς μονῆς τῶν Στουδίων. Πολλαὶ γὰρ κατηχήσεις εἰσὶ τοῦ Στουδίτου, ἀλλὰ αὕτη λέγεται κατήχησις χρονική.

[л. 247). Εἶπε. Περὶ τοῦ καταλύειν εἰς τὴν δ' τῆς μεσοπεντηκοστῆς.

[л. 248). Ἐτέρα διδασκαλία χρονική τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀναστασίου, ἀρχιεπισκόπου Σινᾶ ὄρους. О постахъ.

[л. 249 об.). Εἶπε. Περὶ τῶν ἡμερῶν τῶν ἁγίων Φώτων.

— Γρηγορίου, πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, ἐπιστολὴ διὰ στίχων ἱαμβικῶν πρὸς Θεόδωρον, ἐπίσκοπον Μεσοποταμίας τῆς Συρίας διὰ τὸ λύειν αὐτὸς ὅλου τοῦ χρόνου τὰς ἑορτάς τοῦ Χριστοῦ, τῆς Θεοτόκου καὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων καὶ τοῦ Προδρόμου καὶ ἐσθίειν κρέας, ἥνικα ἐτύγγανον δ' ἢ ς' αἱ ἑορταὶ αὐταί, καὶ ὁ αὐτοῦ κληρὸς ἀνεκδοιάστω, διὸ ἔγραψε πρὸς αὐτὸν ἐν συνόψει οὕτως.

[л. 251). Ἐκ τῶν ἀποστολικῶν Διατάξεων τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου. О средѣ и пятницѣ, о средѣ преполовенія и днѣ св. Богоявленія, о св. четырехдесятницѣ, оуъ успенскомъ постѣ.

[л. 251). Ἐτερον ἐκ τῶν κεφαλαίων τοῦ αὐτοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου περὶ τῆς Γεννήσεως καὶ τῶν Φώτων.

[л. 252). Ἐκ τῶν ἐρωτήσεων Νικηφόρου, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.

— Ἐρώτησις πρὸς τὸν ὁσιώτατον πατέρα ἡμῶν Ἀναστάσιον τοῦ ἁγίου Σινᾶ ὄρους, διατὶ τιμᾶται δ' καὶ παρασκευῇ.

[л. 252 об.). Περὶ τοῦ ποίαν ἡμέραν ἐγένετο καὶ εὗρέθη ὁ τίμιος καὶ ζωοποιὸς Σταυρὸς καὶ ἐν ποίᾳ ἡμέρᾳ ἀνελήφθη ὁ Κύριος.

[л. 253). Νικηφόρου, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ ὁμολογητοῦ, κεφάλαια περὶ διαφόρων ὑποθέσεων. Διατὶ ὁ ἁγιασμὸς ἐδόθη γίνεσθαι τὰς νεομηνίας. Свѣдѣнїя и новомѣсячїя оуъ τηреїται.

— Περὶ τοῦ πῶς ἀναγινώσκεται τὸ εὐαγγέλιον τοῦ ὁρθρου καὶ τῆς λειτουργίας.

На утрени читаетъ священникъ, потому что Христосъ первый возвѣстилъ женщинамъ о воскресенїи, а потомъ о томъ же возвѣстили и ангелы.

— Περὶ τῆς τάξεως τῆς θείας λειτουργίας πότε τελεῖται.

Ἰστέον, ὅτι Νικηφόρος καὶ Ταρασίος, οἱ ἀοίδιμοι πατριάρχαι, σὺν τῇ ἁγίᾳ λοιπῇ συνόδῳ ἐν τάξει τὰς λειτουργίας συνέθηκαν, κοινήν δὲ πάντοτε τὴν τοῦ Χρυσοστόμου, τοῦ δὲ Μεγάλου Βασιλείου. Ἐνδεκα τοῦ ἐνιαυτοῦ, οἳαί εἰσιν· τῇ ιδ' τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς εἰς τὴν Ὑψωσιν τοῦ.

τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ, ἐν ᾗ γὰρ καὶ πᾶς τοῦ Κυρίου χριστώ-
 νυμος λαὸς νηστείαν ἐπιτελοῦσι, τῇ παραμονῇ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως
 καὶ ἐν τῇ μνήμῃ τοῦ εἰρημένου τούτου πατρὸς, ἡγουν Ἰαννουαρίῳ εἰς
 τὴν α', ὁμοίως καὶ ἐν τῇ παραμονῇ τῶν Φώτων καὶ ἐν ταῖς κυρια-
 καῖς τῆς μεγάλης μ', χωρὶς τῶν Βαῖων κυριακῆς, καὶ ἐν τῇ ἀγία καὶ
 μέγαλῃ ε' καὶ τῷ ἀγίῳ σαββάτῳ. Ἐκτὸς δὲ τῶν τοιούτων ἡμερῶν ἡ
 τοῦ Μεγάλου Βασιλείου λειτουργία οὐχὶ λειτουργεῖται. Ὁ δὲ Ταράσιος
 ἐν τούτῳ εἶπεν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, τιμιώτατε πάτερ, οὐδὲν ἦν τὸ κωλῶν
 ἡμᾶς ἱεουργεῖν τοῦ Μεγάλου Βασιλείου λειτουργίαν καὶ ἐν τῇ ἀγία
 ἡμέρᾳ τῆς Πεντηκοστῆς, καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς Μεταμορφώσεως, καὶ ἐν
 τῇ τῆς Ὑπαπαντῆς ἑορτῇ. Πρὸς τοῦτοις Νικηφόρος εἶπε· τὸ κωλῶν
 οὐδὲν, τιμιώτατε πάτερ, ἐστίν, ἀλλ' οὖν διὰ τὸ τὰς χαρμοσύνους ἡμέ-
 ρας οὐ δεῖ, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ. Περὶ δὲ τῆς προηγιασμένης λειτουρ-
 ας, ἥ περ ἐστὶ Γρηγορίου, τοῦ τιμιωτάτου ἡμῶν πατρὸς, πάπα Ῥώμης
 τοῦ Διαλόγου, τρεῖς καθ' ἐκάστην ἐβδομάδα τῆς ἀγίας μ' περὶ ταύτης
 ὀρίζομεν. Αὕτῃ ἐστὶν ἡ τελουμένη παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις ἀενάως.

Ἰστέον δέ, ὅτι πρὶν τοῦ εἰρημένου τούτου πατρὸς αἱ ῥηθεῖσαι
 ἱεουργαὶ αἰεὶ ὅλον τὸν ἐνιαυτὸν ἐπετελοῦντο, ἥτοι καθ' ἐκάστην κυρια-
 κὴν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἡ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, τῷ σαββάτῳ καὶ δευτέρᾳ
 καὶ τρίτῃ καὶ πέμπτῃ ἡ τοῦ Μεγάλου Χρυσοστόμου, τὰς δὲ τετράδας
 καὶ παρασκευὰς ἡ προηγιασμένη, ἀλλ' οὗτος ὁ ἀγιώτατος σὺν ἑτέροις
 ῥο' ἀγίοις πατράσιν οὕτω διαμερίσας, ὡς εἶπομεν, καθὼς ἀπεκαλύφθη ὑπὸ
 τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐν τῇ ιδ' τοῦ Σεπτεμβρίου
 μηνὸς προηγιασμένης γινομένης ἐν τῷ μεγάλῳ ναῷ.

[Λ. 253 οβ.). Τοῦ ἀγίου Νικηφόρου, πατριάρχου Κωνσταντινου-
 πόλεως, περὶ (τοῦ) ὅτι οὐ χρὴ τὸν ἱερέα ἱεουργεῖν καθ' ἐκάστην.

— Περὶ τοῦ πότε χρὴ τοὺς ἄνδρας ἀπέχεσθαι τὰς γυναῖκας
 αὐτῶν.

— Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ περὶ τῆς
 θείας λειτουργίας, πῶς διὰ ε' εὐλογιῶν τελεῖται.

[Λ. 254). "Ὅτι οὐ δεῖ ἐσθίειν ἔξω τοῦ ναοῦ τὰς προσκομιθεῖ-
 σας προσφοράς.

— Νικηφόρου, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, περὶ τοκιστῶν.

[Λ. 255). Περὶ Φράγγων καὶ τῶν αὐτῶν φυλῶν.

[Λ. 255 οβ.). Λόγος συνοπτικὸς περὶ ἀζύμων.

[Λ. 256 οβ.). Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Νηστευ-
 τοῦ, ἐρμηνεία περὶ τῆς θείας ἐκκλησίας καὶ περὶ ἄλλων ἀναγκαίων

τινῶν ὑποθέσεων. Pitra. Special. Solesm. t. IV, p. 440—442. Послѣ этой статьи непосредственно слѣдуетъ: Ἰστέον τοῦτο, ὅτι πρῶτος ἱεράρχης γεγωνὼς Ἰάκωβος ἦν ὁ ἀδελφόθεος, ὅστις καὶ ἐποίησε τὰς αἰτήσεις τῆς θείας ἱερουργίας ἕως τὸν καιρὸν τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, τότε δὲ κοινῇ τῶν τότε πατέρων διὰ τὸ μεγάλην εἶναι αὐτὴν ἐάσαντες ταύτην, μόνον δὲ τὰς αἰτήσεις εἴληφον ἐξ αὐτῆς καὶ τὴν πρώτην εὐχὴν τῆς προθέσεως, ἤγουν· Ὁ Θεὸς, ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ τὴν τῆς εἰσόδου εὐχὴν, τὸ Οὐδεὶς ἄξιος, καὶ τὴν τῆς μεταλήψεως, τὸ Πρόσχες, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ. Μόναις δὲ ταύταις ταῖς γ' εὐχαῖς καὶ τὰς αἰτήσεις εἶπον, ὡς θεμέλιον εἶναι. Ἦν ἡ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου ἱερουργία· ἐλθὼν δὲ πάλιν ὁ μέγας Ἰωάννης Χρυσόστομος καὶ διὰ τὸ εἶναι καὶ αὐτὴν ἐποίησε καὶ αὐτὸς τοιοῦτῳ τρόπῳ. Ὁμοίως καὶ Γρηγόριος ὁ Διάλογος, ὃς ἦν πάπας Ῥώμης, ἐποίησε καὶ αὐτὸς τοιοῦτῳ τρόπῳ καὶ ἐτάχθη ὑπὸ τῶν πατέρων ἐν τῇ θείᾳ τεσσαρακοστῇ.

[л. 257). Περὶ τὴν τάξιν τῶν ὁφεικίων τῆς ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως.

[л. 257 об.). Περὶ τῆς θείας λειτουργίας. О количествѣ лицъ служащихъ при литургіи съ патриархомъ, митрополитомъ и епископомъ.

[л. 258). Νικηφόρου, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, κεφάλαιον τῶν λεγόντων, ὅτι χρὴ καὶ μετὰ θάνατον εὐχέλαιον ποιεῖν νεκρώσιμον καὶ μόνοι τινὲς ὁρᾶν τοῦτο καὶ τελειωμένον σῶον, ὡς παρόντων καὶ τῶν ἐπτα ἱερέων.

[л. 259). Κανὼν παρακλητικὸς εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον, ποίημα κυρ Θεοφάνους· Πολλοῖς συνεχόμενος πειρασμοῖς, πρὸς σὲ καταφεύγω σωτηρίαν ἐπιζητῶν.

Настоящій Типиконъ представляетъ въ области церковно-богослужебной практики итогъ всего литургическаго матеріала, входившаго въ составъ этой книги. Типиконъ этотъ помѣстилъ на свои страницы всѣ извѣстные ему обычаи разныхъ Уставовъ. Стремленіе это у составителя до того сильно, что онъ на одинъ и тотъ же случай излагаетъ двѣ совершенно различныя и даже противорѣчающія другъ другу практики (напр., вкушать плоды 6 Августа и 15-го), разные молитвы и даже одни и тѣ же руководящія правила въ различныхъ мѣстахъ, пересыпаетъ разнаго рода замѣчаніями и выдерж-

ками изъ другихъ Типиконовъ безъ всякаго соглашенія ихъ (служба на Пасху въ Благовѣщеніе въ Синаксарѣ и въ Марковыхъ главахъ), или же съ объясненіемъ лишь на полѣ рукописи (относительно вкушенія рыбы на Благовѣщеніе въ страстную седмицу) въ родѣ слѣдующаго: Τοῦτο τὸ κεφάλαιον πολλοὶ τῶν πατέρων οὐ στέργουσιν [л. 27], или прямо повторяетъ два раза одно и тоже, оговариваясь: ἐστὶ γεγραμμένον τοῦτο κεφάλαιον καὶ ἐν τῇ ἑξακαιδέκτῃ τοῦ Ἰουλίου μηνός, ἤγουν ἐν τῷ Μηνολογίῳ [л. 34]. Впрочемъ, разница въ Марковыхъ главахъ съ Синаксаремъ существуетъ только относительно Благовѣщенской службы, въ остальныхъ же случаяхъ сдѣланы ссылки въ Синаксарѣ прямо на главы. Какъ въ Тріоди и Синаксарѣ, такъ и въ вводной части Типикона дѣлаются ссылки на практику другихъ монастырей: Ἰστέον, ὅτι ἐν τισὶ τῶν ἀντιγράφων οὐ δηλοῦται εὐλογεῖν τὸν ἱερέα εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἑξαψάλμου, ἀλλὰ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ σημάντρου ποιεῖν τὸν προεστῶτα, ἢ τὸν ἐκκλησιάρχην τοῦ ἑξαψάλμου, ὅπερ οὐ δοκεῖ μοι πατρικὴν παράδοσιν, ἀλλ' ὀκνηρίας δεῖγμα σαφές, καὶ, εὐλογοῦντος τοῦ ἱερέως, ἄρχεται ὁ προεστώς, ἢ ὁ ἐκκλησιάρχης τοῦ ἑξαψάλμου. Ὅταν δὲ ἄρξῃται ὁ προεστώς τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, λέγει ὁ ἱερεὺς τὰς εὐχὰς τοῦ ὄρθρου, ἰστάμενος ἀσκεπῆς ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν [л. 47]. Ἰστέον, ὅτι ἐν τισὶ τῶν Τυπικῶν τὸν ἐκκλησιάρχην σὺν τῷ καθηγουμένῳ εὐρίσκεται δηλονότι ψάλλεσθαι τὸν ἑξαψάλμον καὶ ἀρχόμεθα τῆς στιχολογίας. Δεῖ εἰδέναι, ὅτι νῦν οὐ γίνεται οὐδὲ ἐν ἐνὶ τῶν Ἱεροσολύμων μοναστηρίων, οὔτε γὰρ τὸ Θεὸς Κύριος λέγεται παρὰ τοῦ κανονάρχου, εἰ μὴ παρὰ τοῦ ἱερέως, οὔτε τὸ κάθισμα ψάλλεται παρὰ τοῦ κανονάρχου, ἀλλὰ τοῦ ἐπιλαγχάνοντος εἰς τὸ ἀρχεῖν τοῦ χοροῦ [л. 54]. Ἰστέον, ὅτι ἐν τοῖς πλείοσι τῶν Τυπικῶν οὐ διαλαμβάνεται ἡ ἄνωθεν εὐχὴ αὕτη (Дѣспота, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς на 9 часѣ), τινὲς δὲ ἀγράφως ἀπὸ συνήθειαν λέγουσι καὶ τὰς ἑτέρας δύο εὐχὰς εἰς τὴν τάξιν αὐτῶν, ἤγουν ἐν μὲν τῷ μεσσηρίῳ τῆς γ' ὥρας μετὰ γ' τὰς μετανοίας [л. 56 об.).

По своимъ замѣчаніямъ особенно въ Синаксарѣ и отчасти въ Тріоди Типиконъ этотъ сходенъ съ Симоно-Петрскимъ ркп. Типикономъ № 177, но вводная часть по изложенію отлична отъ всѣхъ извѣстныхъ намъ Типиконовъ, благодаря своей полнотѣ и обстоятельности.

LVIII. № 323. Τυπικόν (обычное заглавіе), рукопись Аѳоно-Ватоп. библиотеки въ четвертку, 301 листъ, писана чоткою скорописью 1468 года. Годъ написанія рукописи мы видимъ въ начальномъ годѣ пасхалии, которая начинается съ ϥϥνς и оканчивается ϥϥζη'. Писцомъ рукописи, по всему вѣроятію, былъ Θεодосій: Θεοδόσιος ἱερομόναχος ὁ Κουδοῦνη [л. 273 об.]. Ему, кажется, принадлежитъ и слѣдующая приписка: Κύριε, σύγγνωθί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ, εἴ τι ἐξῆμαρτον εἰς τὴν ζωὴν καὶ ψυχὴν τῶν γονέων μου καὶ φίλων, καὶ συγγενῶν, καὶ πολιτῶν ἐν εἰδήσει ἢ ἐν ἀγνοίᾳ, ὁ Θεός, ἢ ἀγία τῶν ἰδιωμάτων Τριάς, ἰλάσθητί μοι τῷ παρὰ πάντας ἀνθρώπους ἁμαρτωλῷ, τῷ ἀξιωθέντι παρὰ σοῦ πολλῶν δωρεῶν καὶ οὐδεμιᾶ χρησαμένῳ εἰς οὐδέν, ἀλλὰ διὰ πασῶν παροξύναντά σε σὺν ἀφροσύνῃ πολλῇ. На рукописи есть еще надписи съ именами: α) Τὸ παρὸν Τυπικὸν ἔνεκά μου Ἀντωνίου, ἱερέως τοῦ Νικολάου, τάχα καὶ σακελλαρίου. β) Τὸ παρὸν Τυπικὸν ἐπούλησε ὁ ἄνωθεν κὺρ Ἀντωνίος καμοῦ Μακαρίου, ἱερομονάχου τάχα καὶ μεγάλου πρωτοσυγγέλου γ) τοῦ γενομένου μητροπολίτου Κορινθίου εἴτα Θεσσαλονίκης [л. 10] δ) Γρηγορίου τοῦ φιλοσόφου, λεγομένου Τζέηνκια, εἰς τὴν προσκομιδὴν ὕστερον ἀγίων μεριδῶν и др.

[л. 1]. Ὁ μέγας χαιρετισμὸς τῆς Θεοτόκου, ποίημα Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ· «Ψάλλω, ἀγνή παρθένε Θεοτόκε, ὦ Μῆτερ πανυπέραγε Θεογεννήτωρ κόρη, ὦ γέφυρα, μετάγουσα τοὺς γηγενεῖς ἐν πολλῷ...»

[л. 9 об.]. Запись о томъ, что Флорентійскій соборъ былъ въ 6947 году Іюля 6 дня, въ понедѣльникъ, а императоръ Іоаннъ Палеологъ пришелъ на соборъ въ 6946 году. Въ Ноябрѣ 6957 императоръ Іоаннъ Палеологъ скончался, а его мѣсто занялъ Константинъ Палеологъ, братъ его, прозванный Порфиророднымъ. При немъ въ среду 29 Мая 6961 года взялъ Константинополь Султанъ Махметъ. Γινώσκειν καὶ τοῦτο, ὅτι ὁ αἰδίδιμος βασιλεὺς κὺρ Μανουήλ . . . μετὰ τὴν κυρίαν Ἑλένην τὴν αὐγοῦσαν, πρῶτος ὁ κὺρ Ἰωάννης . . . , ὁ κὺρ Θεόδωρος, ὁ δεσπότης τῆς Ἀδριανουπόλεως . . . , Ἀνδρόνικος, ὁ δεσπότης τῆς Θεσσαλονίκης, ὅστις γέγονε μοναχὸς ἐν τῷ Ἀγίῳ Ὄρει εἰς τὴν μεγάλην μονὴν τοῦ Βατοπεδίου, μετονομασθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀγγελικοῦ σχήματος κὺρ Ἀκάκιος. Τέταρτος κὺρ Κωνσταντῖνος, ὁ δεσπότης τοῦ Μυζιθρᾶ τῆς Λακεδαιμονίας, ὃς ἐγένετο καὶ βασιλεὺς ὕστερος, πέμπτος ὁ κὺρ Δημήτριος, ὁ δεσπότης τοῦ Μυζιθρᾶ, ἕκτος κὺρ Θωμᾶς, ὁ δεσπότης τῶν Παλαιῶν Πατρῶν, ὃς,

ἔξορισθεῖς ἀπὸ τοὺς Τούρκους, ἀπέθανε ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ. Οὗτοι πάντες ὑπῆρχον ὀρθοδόξωτεροι.

Составъ Типикона, что въ рукописи XV в. Святогроб. метоха въ Константинополѣ № 459 (См. ниже).

Послѣ Марковыхъ главъ [л. 225) τροπάρια ἀναστάσιμα.
[л. 227 об.). Κοντάκια, θεοτοκία προσόμοια κατ' ἥχον.

LIX. № 1106. Сборникъ, ркп. Синайск. библ. въ 8 долю листа, 194 листа, писана красивымъ почеркомъ 1478 года, какъ говорится въ слѣдующей припискѣ: Οἱ δέλτον ἕξειν τήνδε μέλλοντες πόθῳ ταύτῃ μέλπειν τὸν πανέντιον λόγον σὺν τῷ ἐπιτάξαντι καὶ μετὰ τοῦ γραφέως Διονυσίου, τάχα ῥακενδύτου, ἐπὶ κλην Μάϊδος Πελοποννήσιος, ἐκ κάστρου Κορίνθου, καὶ οἱ ἀναγινώσκοντες εὐχεσθὲ μοι διὰ τὸν Κύριον, ὅτι ἀμαθὴς εἰμὶ τῆς μαθήσεως. Ἐτελειώθη τὸ παρὸν Μηνολόγιον ἐν ἔτει ς' Π' πς', — 1478, μηνὶ Αὐγούστῳ ς'. Затѣмъ слѣдуетъ криптографическая приписка См. Gardhaus. p. 225. Такимъ образомъ, самъ писецъ прямо называетъ свою книгу Μηνολόγιον и не претендуетъ на названіе, которое усвояютъ ей архимандритъ Антонинъ, а съ его словъ и проф. Гардгаузенъ. Составъ рукописи:

[л. 1). Окончаніе порядка обычной полунощницы, въ которой, между прочимъ, имѣется молитва: Δέσποτα, Πάτερ παντοκράτωρ, надписываемая такъ: τὴν εὐχὴν τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου.

[л. 1 об.). Ἀκολουθία τοῦ μεσονυχτικοῦ τοῦ σαββάτου.

[л. 2 об.). Ἀρχὴ τοῦ ὁρθρου.

[л. 8). Утреня въ субботу и воскресенье.

[л. 11). Ексапостиларіи на цѣлую недѣлю.

[л. 15). Порядокъ часовъ перваго, третьяго и шестого.

[л. 17). Ἀρχὴ τῶν τυπικῶν.

[л. 20). Ἀρχὴ τῆς θ' ὥρας.

[л. 21). Ἀρχὴ τοῦ ἑσπερινοῦ.

[л. 24). Πίναξ ἄριστος πυξίδος.

[л. 28). Μάρκου, ἀμαρτωλοῦ ἱερομονάχου, σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορόμενα Τυπικῶν.

88 главъ, которыя образовались изъ статей: 86) о субботнемъ послѣдованіи съ Аллилуія, 87) изъ статьи о постѣ армянъ

и 88) изъ начала тріодныхъ службъ, т. е. изъ службы въ недѣлю мытаря и фарисея. Очень многія статьи, входящія обыкновенно въ Марковыя главы, выпущены. Произволь писца полный.

[л. 91). Тропарі и кондаки на цѣлый годъ Мѣсяцеслова.

[л. 176 об.) Тропарі и кондаки на Тріоди постную и цвѣтную.

LX. Τοπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Рукопись Типикарницы Іоанно-Богословскаго монастыря на Патмосѣ въ четвертую долю листа, 212 листовъ, писана чоткою красивою скѣрописью 1488 года¹⁾, какъ это видно изъ слѣдующей приписки въ концѣ рукописи: Ἐτελειώθη ἡ παροῦσα δέλτος ἐν μηνὶ Ἰουλίῳ λα', ἐπὶ ἔτει ς'Π'Ης', οἱ ἀναγινώσκοντες εὐχθεσθέ μοι καὶ μὴ καταρᾶσθε, ὅτι ἀμάρτης τυγχάνω τῆς αὐτῆς τέχνης. Судьба рукописи объясняется въ другоѣй припискѣ: Τὸ παρὸν βιβλίον, ἀποκτηθὲν πρὸς ὠφέλειαν τῶν διέρχεσθαι τοῦτο βουλομένων ἱερομονάχων καὶ μοναχῶν, διὰ συνδρομῆς καὶ ἐξόδου τοῦ ὁσιωτάτου ἐν ἱερομονάχοις καὶ πνευματικῷ κυροῦ Θεοδούλου καὶ καθηγούμενου Πάτρου, ἀνετέθη τοῖς λοιποῖς ἱεροῖς ἀναθέμασι τοῦ ταύτης σεβασμίου ναοῦ, ὃς καὶ διορίζεται, ὡς εἴ τις τῶν μεθ' ἡμῶν βουληθῇ πῶποτε, ἐν ὧν δῆποτε χρόνῳ καθ' οἷονδῆτινα τρόπον τὸ τοιοῦτον ἢ ἐκποιήσασθαι, ἢ χαρῖσαι, ἢ ἀνταλλάξαι, ἢ ἐτέρῳ ὅπως δῆποτε ἀποξενῶσα τῶν λοιπῶν ἀναθεμάτων, ἕξει τὴν ἀρὰν τῶν τῇ θεοφόρων ἀγίων πατέρων, καὶ ἡ μερὶς αὐτοῦ ἐστὶ μετὰ τῶν εἰπόντων· ἄρον, ἄρον, σταύρωσον τὸν Κύριον, καὶ ἕξει τὴν λέπραν τοῦ Γιεζῆ.

Въ первой, вводной части настоящаго Типикона, кромѣ порядка суточной службы и послѣдованія всенощнаго бдѣнія, имѣется еще статья съ заглавіемъ: Εἰδησις τοῦ Ἀθῶν, ἡγουν τοῦ Ἀγίου Ὁρους. Μάρκου μοναχοῦ σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀποροῦμενα τοῦ Τοπικοῦ. Въ статьѣ съ указаннымъ заглавіемъ находятся слѣдующія замѣчанія: а) о праздникахъ Богородицы въ недѣлю, б) о Господскихъ праздникахъ въ недѣлю, в) какъ отдаются Господ-

¹⁾ Съ Типикона 1488 г. имѣется въ той же Типикарницѣ копія, рукопись въ 4 долю листа, 396 листовъ, написанная въ 1640 году, какъ значится въ припискѣ: Ἐτελειώθη τὸ παρὸν Τοπικὸν ὑπὸ χειρὸς ἐμοῦ Ἰακώβου, τοῦ καὶ ἀναξίου υἱοῦ τοῦ πατῆ Ἀδάμ, ἐν κόπῳ καὶ πολλῷ πόνῳ, διὰ δὲ ἐξόδου Σάββα, ἱερομονάχου καὶ καθηγούμενου τῆς ἱερᾶς καὶ βασιλικῆς μονῆς Πάτρου, τοῦπίκλιν Καλογεράς, καὶ οἱ ἀναγινώσκοντες εὐχθεσθέ ἡμῶν διὰ τὸν Κύριον, ἔτος ἀπὸ κτίσεως κόσμου ς'ρμῇ, ἀπὸ δὲ Χριστοῦ καταβάσεως α'χμ'.

скіе праздники, д) какъ отдаются тѣ же праздники въ недѣлю, е) объ отданіи Богородичныхъ праздниковъ, ж) о предпразднествахъ и попразднествахъ Господскихъ праздниковъ въ недѣлю и многія другія статьи, входящія обыкновенно въ составъ, такъ называемыхъ, «Марковыхъ главъ».

Синаксарная вторая часть Типикона отличается обиліемъ именъ святыхъ. Здѣсь въ началѣ имѣются три статьи: а) если 1 Сентября придется въ воскресенье, б) если праздникъ Рождества Богородицы случится въ недѣлю и с) если праздникъ Обновленія храма совпадаетъ съ недѣлею. Статьи надписываются такъ: *Εἰδῆσις τοῦ Ἁθῶν*. Подобныя статьи другихъ праздниковъ этого надписанія не имѣютъ и ограничиваются ссылкой на соотвѣтствующія главы іеромонаха Марка. Отсюда въ этой части мы не видимъ изложенія порядка службъ на 2 Февраля, 9 и 25 Марта, 23 Апрѣля и т. д. при различныхъ совпаденіяхъ этихъ памятей съ службами круга седмичнаго и тріоднаго. Такъ какъ настоящій Типиконъ списанъ съ Типикона аеонскаго, то въ Синаксарѣ подъ 5 Юля мы видимъ подробное изложеніе праздничной службы въ честь преподобнаго Аѳанасія Аѳонскаго и службы предпразднества и попразднества сему преподобному.

Въ службахъ по Тріодямъ постной и цвѣтной и въ Марковыхъ главахъ, которыхъ здѣсь 86, ничего нѣтъ особеннаго.

По составу и характеру изложенія настоящая рукопись сходна съ выше описанными рукописями Венеціанской бібліотеки № 139 (176) и № 117 (173) и отчасти съ рукописью Ватиканской бібл. № 101 (см. выше стр. 163—174).

Въ концѣ рукописи позднѣйшею рукою написана статья съ заглавіемъ: *Ἀρχὴ τῶν ἀναγνώσεων ἐν διαφόροις*¹⁾. Въ этой статьѣ содержатся указанія относительно того, изъ какихъ книгъ

¹⁾ Въ концѣ Типикона 1640 г. имѣются также указанія на уставныя чтенія, написанныя 19 Ноября 1649 года. Такъ какъ данный Типиконъ списанъ былъ уже въ обители Св. Іоанна Богослова, то въ немъ сдѣланы были нѣкоторыя опущенія противъ оригинала, какъ не имѣющія практическаго приложенія въ богослужбной практикѣ этого монастыря. Такъ, напр., въ данномъ Типиконѣ нѣтъ изложенія службъ предпразднества и попразднества въ честь преподобнаго Аѳанасія Аѳонскаго и имѣются нѣкоторыя другія несущественныя опущенія.

въ теченіе цѣлаго года берутся чтенія въ Патмосской обители. Такъ какъ чтенія эти заимствовались изъ рукописей, то въ статьѣ этой называются слѣдующіе сборники: 1) Πανηγυρικόν, 2) Χρυσοκέφαλον, 3) Μαργαρίτης, 4) Εἰς ἐδικόν του χαρτί (т. е. преподобнаго Христодула, создателя Патмосской Богословской обители), 5) Εἰς τὸν Λεόντιον, 6) Εἰς τὰ Ἡδικά, 7) Εἰς τὸ Παχύ, 8) Εἰς τὰς Περιόδους (т. е. Хожденіе св. Іоанна Богослова), 9) Εἰς τὸν Θεολόγον, 10) Εἰς τὴν καλοκαιρινήν, 11) Εἰς τὸ κόκκινον χαρτί, 12) Εἰς τὸ φθινὸ εἰς τὸν Ἐφραίμ, 13) Εἰς τὴν Ἀλεξανδρινήν. Въ другомъ спискѣ подобныхъ чтеній той же рукописи дѣлаются такія указанія: 1) Εἰς Ἐφραίμ, 2) Εἰς Νέον θησαυρόν, 3) Εἰς Δαμασκηόν, 4) Ἐκλόγιον, 5) Καλοκαιρινήν и т. д. 1)

LXI. № 346. Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη δὲ ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίων μονῶν. Рукопись Аѳоно-Кутлумушскаго монастыря, въ 16 долю листа, писана чоткимъ почеркомъ 1498 года. Это видно изъ слѣдующей приписки: Γόνυ συζεύξας, ὑποκλίνας δὲ κάραν, χεῖρας ἐκτείνας πρὸς τὰς θείας τετράδας, ἐκπεπλήρωκα τὴν θεόδοτον βίβλον, ἄγοντος ἡμῖν Ἀπριλίου ς', κα', κζ', καὶ δόξα σοι νῦν τῷ Θεῷ πᾶσα χάρις, σπουδὴν πᾶσιν ἄγοντι πρὸς καλὸν πέρας.—Ἐτελειώθη τὸ παρὸν Τυπικὸν ἔτει ςς', ἰνδικτιῶνος α', κύκλ. ς', κύκλος σελήνης ιδ', θεμέλιον σελήνης ζ', γραφὲν διὰ χειρὸς ἀναξίου Μανουήλ καὶ ἱερέως ἐν Ῥόδῳ, καὶ οἱ ἀναγινώσκοντες ἀδελφοὶ πρεσβύτεροι καὶ ἐπιστάμενοι τὰ πλήθη τῶν ἀμέτρων σφαλμάτων μὴ με ὑπὸ ἀρᾶς μέμνησθε διὰ τὸν Κύριον, ὅτι ἀμαθῆς τῶν ἀντιστοιχῶν καὶ πάσης ἀγαθοεργίας ὑπάρχω καὶ μέμνησθέ μου θύτου παρὰ τῆς θείας ὑμῶν ἱερουργίας, τοῦ εὑρεῖν ἀμπλαχημάτων λύσιν.

[Л. 1). Πίναξ ἄριστος τῆς παρούσης πυξίδος.

[Л. 7). Εἵδησις τοῦ μικροῦ ἐσπερινοῦ.

[Л. 7 об.). Διάταξις τῆς ἀγρυπνίας.

[Л. 14). Εἵδησις τῶν ἀγρυπνιῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ.

1) Всѣ эти сборники и книжицы для богослужебныхъ чтеній составляютъ и доселѣ содержаніе Патмосской Типикарницы и описаны нами въ книгѣ: «Патмосскіе очерки. Изъ поѣздки на островъ Патмосъ лѣтомъ 1891 года». Кіев. 1899 стр. 223—244.

[π. 15]. Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίων μοναστηρίων, περὶ τοῦ ὅπως δεῖ στιχολογεῖσθαι τὸ Ψαλτήριον ἐν ὅλῳ τῷ ἐνιαυτῷ.

[π. 15 οβ.). Περὶ τοῦ πῶς σημαίνει καθ' ἑκάστην.

[π. 18]. Περὶ τοῦ προκειμένου καὶ τοῦ ἀλληλουαρίου, καὶ τοῦ ἀποστόλου, καὶ τῆς ἐν τῇ ἀγρουπνία καὶ τῇ τραπέζῃ ἀναγνώσεως, καὶ περὶ ἐτέρων, παρὰ τίνος τελεῖσθαι ὀφείλουσιν.

— Περὶ τοῦ μικροῦ ἐσπερινοῦ, ὅπως ὀφείλει ψάλλεσθαι παρ' ὅλην τὴν ἐβδομάδα, ὅτε μὴ ἔστιν ἐορταζόμενος ἅγιος.

[π. 18]. Περὶ τοῦ πότε καὶ πῶς δεῖ τὸν κανονάρχην ποιεῖν τὴν μετάνοιαν, καὶ ὅτι χρὴ τοὺς β' χοροὺς ἄμφω συναγεσθαι μέσω καὶ ἐξίσου ποιεῖν τὴν μετάνοιαν.

[π. 19]. Περὶ τοῦ πότε δεῖ θυμιᾶν τὸν ἱερέα.

— Περὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμιᾶν τὸν ἱερέα, ἢ τὸν διάκονον.

[π. 20]. Περὶ τοῦ πῶς δεῖ ψάλλειν τὴν ἀκολουθίαν ἀπὸ τῆς νέας κυριακῆς ἄχρι καὶ τῆς ν', ἐν τε τῷ ἐσπερινῷ καὶ τῷ ὄρθρῳ.

[π. 20 οβ.). Περὶ τοῦ εἰς ποῖον ἦχον ψάλλειν χρὴ τὸ κάθισμα τῆς παρασκευῆς, ἥτοι τὸν πολυέλεον, ἐὰν τύχῃ Ἀλληλούια, ἢ Θεὸς Κύριος.

[π. 21]. Περὶ τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος, πῶς ψάλλονται οἱ ἐν τῇ Ὀκτωήχῳ κανόνες αὐτῶν μετὰ τοῦ Μηναίου.

[π. 22). Περὶ τῆς ἀκολουθίας τοῦ σαββάτου ἐν τε τῷ ἐσπερινῷ καὶ τῷ ὄρθρῳ καὶ τῇ λειτουργίᾳ, ὅποτε ψάλλομεν Θεὸς Κύριος.

[π. 22 οβ.). Περὶ ἁγίου, ἔχοντος τὸ πολυέλεον καὶ ἐορταζομένου εἰς ἡ', εἰ τύχοι ἐν σαββάτῳ.

— Περὶ τῆς ἀκολουθίας τοῦ σαββάτου, ὅτε τύχῃ Ἀλληλούια.

[π. 24). Περὶ προεορτίων καὶ μεθεορτίων, εἰ τύχωσι μετὰ ἁγίου, ἔχοντος λειτουργίαν ἐν σαββάτῳ.

— Περὶ τῆς αὐτῆς λειτουργίας, ὅτε ἔστιν Ἀλληλούια.

[π. 24 οβ.). Περὶ τοῦ μὴ ποιεῖν συντυχίας τοὺς ἱσταμένους ἐν ἐκκλησίᾳ ἀδελφούς, μήτε μὴν συνεχῶς ἐξέρχεσθαι, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἕξωθεν ἱσταμένους μετὰ φόβου καὶ σιωπῆς ἵστασθαι παραγγελεῖν, καὶ μὴ ἔαν τοὺς βουλομένους εὐχῆς. χάριν εἰσέρχεσθαι ἐν τῷ ναῷ, ψαλλόντων τῶν ἀδελφῶν, ἀλλ' ἕξω κατέχειν αὐτοὺς μέχρι τῆς ἀπολύσεως.

— Περὶ τοῦ πῶς ὀφείλουσιν οἱ χοροὶ κατὰ τάξιν ἀμείβεσθαι καὶ οὕτω τῆς ἀκολουθίας κατάρχειν ἕκαστον αὐτῶν, ις'.

[л. 25). Περὶ τῆς ἁγίας μ' τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ἐν ᾧ καὶ διὰτάξεις τῆς ἀκολουθίας τοῦ τε μεσονυχτικοῦ καὶ τοῦ ὄρθρου, καὶ τῶν μεσωρίων τῶν ὥρων τῆς α' καὶ γ', δ' τε καὶ θ', καὶ τῶν τυπικῶν, ἀλλὰ δὴ καὶ περὶ τοῦ ἐσπερινοῦ καὶ τῶν ἀποδείπνων.

[л. 25 об.). Περὶ τῆς α' ἡμέρας, ἥτοι τῆς ἀρχῆς τῆς τῶν Χριστουγέννων νηστείας. Вся суетная служба.

[л. 29). Περὶ τροπαρίων τῶν ἀποδείπνων, τῶν προεορτίων, τῶν μεθεορτίων καὶ τῶν ἁγίων καὶ τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος, ιθ'.

[л. 29 об.). Περὶ τοῦ πῶς ἀναγινώσκονται τὰ εὐαγγέλια καὶ αἱ τοῦτων ἐρμηνεῖαι ἐν ὁλῳ τῷ ἐνιαυτῷ, ὡσαύτως καὶ περὶ τῶν λοιπῶν τοῦ ὄρθρου ἀναγνώσεων.

[л. 30). Περὶ τοῦ πότε χρῆ τὴν τοῦ Μεγάλου Βασιλείου λειτουργίαν τελεῖσθαι.

— Περὶ τοῦ πῶς ὀφείλουσιν ἀναγινώσκεισθαι τὰ ια' εὐαγγέλια τὰ ἐωθινὰ ἀπὸ τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης κυριακῆς τοῦ Πάσχα ἄχρι τῶν Ἀγίων Πάντων, κβ'.

[л. 30). Ὅτι χρῆ τάσσειν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐξυπνιστὴν.

[л. 31). Περὶ τοῦ ὅτι δεῖ ψάλλεσθαι καθ' ἐκάστην ἐν τοῖς ἀποδείπνοις κανόνες παρακλητικοὶ τῆς Θεοτόκου, καὶ περὶ τοῦ ποίαν ὥραν ἀπολύειν ταῦτα ὀφείλει, καὶ ὅτι μετὰ τὴν τοῦτων ἀπόλυσιν οὐ χρῆ συντυχίας πρὸς ἀλλήλους τοὺς μοναχοὺς ποιεῖσθαι, ἀλλ' ἐν τοῖς ἰδίοις κελλίοις ἀπέρχεσθαι, κδ'.

— Ἐκ τῶν κεφαλαίων τοῦ μοναχοῦ Μάρκου περὶ τῶν ἀμφιβαλλομένων ἐν τοῖς Τυπικοῖς, περὶ τῶν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Γεννήσεως, τῆς Εἰσόδου, τῆς Ὑπαπαντῆς, τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ τῆς Κοιμήσεως, εἰ τύχωσιν ἐν κυριακῇ, κε'.

Далѣе идутъ главы тѣ же, что и въ ркп. Саввинской библ. № 305 (310) (см. ниже) XVI в., но въ нѣсколько лишь иномъ порядкѣ.

[л. 39 об.). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῆς ψαλμῳδίας καὶ συνάξεως τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ. Марковья главы въ текстѣ. Есть глава Марка и на память трехъ Святителей въ воскресенія предуготовительныя къ посту.

[л. 193 об.). Ἀκολουθία τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς μέχρι τῆς πεντηκοστῆς.

Въ недѣлю мытаря и фарисея послѣ 50 псалма поють:
Τὰ πλήθη τῶν πεπραγμένων μοι δεινῶν. . . Ἕτερον ἦχος πλ. δ΄.
Τῆς μετανοίας ἀνοιξόν μοι πύλας, Ζωοδότα. . . Τὰ τοιαῦτα β' τροπά-
ρια λέγονται κατὰ κυριακὴν, ἃ παρὰ ἃ ἄχρι τῆς ε' κυριακῆς τῶν νη-
στείων [л. 193 об.).

О чтеніи четырехъ евангелистовъ то же, что въ Савв.
Типик. № 305. Нѣтъ только указанія на схимниковъ [л. 221).

О повечеріи въ великую пятницу [л. 228), о пѣніи непороч-
ныхъ [л. 228 об.) и о выходѣ съ Евангелиемъ въ сѹбботу [л. 229)
то же, что въ Савв. Типиконѣ № 305, но здѣсь есть прибавка:
Ἐν ἄλλῃ οὕτως ἔχει· μετὰ τὸ εἰπεῖν τὸν ἱερέα· Σοφία, ὀρθοί, τροπά-
ριον τῆς προφητείας· Ὁ συνέχων τὰ πέρατα, εἶτα τὸ προκείμενον τῆς
προφητείας. Οἶμαι ἐντὸς κρεῖττον εἶναι, διὸ καὶ ἐπεκράτησε παρὰ
τοῖς πλείστοις καὶ εὐθὺς τροπάριον ἦχος β'. Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ
и т. д.

На Пасху: Εἰσελθὼν δὲ ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ βήματι, ποιεῖ συνα-
πτὴν μεγάλην καὶ ἐκφώνησιν· Ὅτι πρέπει σοι. . . Συναπτὴ μικρὰ
ἔσωθεν τοῦ βήματος κατὰ ταύτην τὴν λαμπροφόρον ἡμέραν. Воз-
гласы: 1 Ὅτι σὸν τὸ κράτος ... 3 Ὅτι ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος ...
4 Ὅτι ἡλλόγηται σου τὸ ὄνομα... 5 Ὅτι ἡγίασται καὶ δεδόξασται...
6 Σὺ γάρ ὁ βασιλεὺς τῆς εἰρήνης. . . 7 Σὸν γάρ ἐστὶ τὸ ἐλεεῖν...
8 Ὅτι ἅγιος εἶ ὁ Θεός. . . 9 Ὅτι σὲ αἰνοῦσιν. . . [л. 232).

[л. 250). Περί τῆς ἀκολουθίας καὶ διαίτης μετὰ τὴν ν' ἐβδο-
μάδα.

[л. 251). Περί τῆς ἀκολουθίας καὶ διαίτης τῆς νηστείας τῶν
ἀγίων Ἀποστόλων.

[л. 252). Εἶδησις τῶν ἐαθέντων ἀποστόλων, εὐαγγελίων τῶν μὴ
ἐορταζομένων ἀγίων.

[л. 253). Ὑμνοι τριαδικοί.

[л. 255). Φωταγωγικά, προκείμενα и т. д.

LXII. № 1108. Типикόν, ркп. Синайск. библи. въ 4 долю
листа, 246 листовъ, писана прекраснымъ чоткимъ почеркомъ
XV в. Въ началѣ рукописи есть приписки позднѣйшей руки:
а) Типикὸν τοῦ ἁγίου ὁρους Σινᾶ, καὶ εἴτις στερήσει αὐτὸ ἐκ τῶν χο-
ρῶν τοῦ καθολικοῦ, νὰ ἔχη τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ καὶ πάντων τῶν ἀγί-
ων. Ἀμήν и б) Ἐστοντας καὶ νὰ ἦτον πολὺ διεφθαρμένον ἐμεταστά-

χωσα τὸ παρὸν μὲ πολὺν κόπον, ἐγὼ ὁ ἐλάχιστος Λεόντιος, ἱερομόναχος, τάχα καὶ δικαῖος τοῦνομα, ἀλλ' οὐχὶ τὸν τρόπον, ἀποδημοῦντος τοῦ μακαριωτάτου ἀρχιεπισκόπου κυρίου Ἀνανίου εἰς τὴν Μοσχοβίαν. ὃν ὁ Κύριος ὥκιστα νὰ τὸν ἐμποδιάσῃ μερίστην πρὸς τιμὴν, ἵνα λάβωμεν χάριν ἀντὶ χάριτος. Κατὰ τὸ ζρογ', μηνὶ Νοεμβρίῳ λ'. Ὅποιος τὰ στερήσει, εἴη τὸ ἀνάθεμα.

По составу и порядку своихъ частей настоящій Типиконъ напоминаетъ ркп. 1478 г. № 1106 и № 1107, но имѣеть и нѣсколько отличій внѣшнихъ и испещренъ замѣчаніями на поляхъ.

[л. 1—43). Количество Марковыхъ главъ и ихъ распорядокъ тѣ же, что и въ названныхъ Типикахъ.

[л. 44). Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίων μονῶν. Нѣтъ окончанія. Главъ здѣсь 20.

[л. 60). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας τε καὶ τάξεως τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι Αὐγούστου.

Все поле Синаксаря испещрено интерполяціями, которыя частію дополняютъ Типиконъ, а частію повторяютъ, что уже есть въ текстѣ, и иногда по содержанію совершенно противоположнаго характера. Для примѣра укажемъ на многолѣтствоваііе игумена въ канунахъ Рождества и Богоявленія, записанное здѣсь по полямъ согласно съ Типиконами № 1106 и № 1107, и на замѣчаніе о томъ же въ самомъ текстѣ Типиконовъ: Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν (т. е. литургіи въ навечеріе Р. Хр.) φάλλομεν τὸ τῆς ἐορτῆς κοντάκιον· Ἡ Παρθένος σήμερον, εἴτα πολυχρονοῦμεν τὸν προεστῶτα συνήθως καὶ εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν. Ὅρα περὶ τοῦ πολυχρονίσματος, πῶς οὐ δηλοῦται ἡ φήμη τῶν βασιλέων· οἶμαι γάρ ὡς κοσμικώτερον μὴ γίνεσθαι τοῦτο ἐν ταῖς κατὰ τὴν ἔρημόν ποτε μοναῖς, ὡς μὴ γνωσχομένων ἀκμὴν ὑπὸ τῶν βασιλέων, μηδὲ μεγαλοδωρεῖν, ἢ εὐεργετεῖσθαι ταύτας ῥᾶον, ἀλλὰ καὶ τὸ πολυχρονίζειν τὸν προεστῶτα πάντως ἀνοίχειον, διό καὶ ἐν ταῖς εὐλαβεστέραις μοναῖς, ἴσται μὲν εἰς τὸ μέσον εἰς μοναχός, ἢ ὁ διάκονος ἡλλαγμένος, καὶ μετὰ τὸ κοντάκιον εὐφημίζει συνήθως τοὺς βασιλεῖς καὶ τὸν ἀρχιερέα, οὔτινος ἡ μονή. Εἰς δὲ τὸν προεστῶτα λέγει· Σώσαι, ὁ Θεός, καὶ συγχωρῆσαι τὸν πανοσιώτατον πατέρα

ἡμῶν καὶ καθηγούμενον σὺν πάσῃ τῇ ἐν Χριστῷ ἡμῶν ἀδελφότητι
 ἕως γ', καὶ οὕτω πληροῦται ἡ φήμη [л. 105]. Такимъ же образомъ
 изложены и два водоосвященія на Богоявление: одно утромъ
 слѣдуетъ непосредственно послѣ великаго славословія (на
 полѣ), а другое въ текстѣ, послѣ окончанія литургіи [л. 113
 об.], и двукратное освященіе плодовъ: на Преображеніе и въ
 Успеніе, съ пропускомъ (на полѣ написано) замѣчанія о пере-
 несеніи обычая на другой день—въ праздникъ Успенія и пра-
 вила о неяденіи плодовъ до этого времени, записаннаго также
 на полѣ [л. 165 и 167 об.]. Весьма часто встрѣчаются на
 поляхъ замѣтки: «Μάρκος», что означаетъ, что здѣсь идетъ
 дѣло объ изложении особенностей службъ на разные дни изъ
 его главъ.

[л. 171). Περὶ τῶν ἑορτῶν, ἐν αἷς ψάλλεται Θεὸς Κύριος καὶ
 περὶ μεγάλων ἑορτῶν καὶ μεσαιῶν καὶ μικρῶν.

[л. 172). О постахъ въ предуготовительныя недѣли.

[л. 173). Ἀκολουθία τῆς μεγάλης τεσσαρακοστῆς.

Въ службѣ часовъ постовыхъ выписаны замѣчанія изъ
 Типикона лавры св. Саввы [л. 180 об. 181). На полѣ замѣ-
 чено: Ψάλλεται ἡ ἀκολουθία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου,
 ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης τοῦ θαυματουργοῦ, ποίημα τοῦ Νεστέγοντος
 (sic) [л. 187 об.]. О Пасхѣ замѣчено: Εἴτα μεγάλη συναπτὴ (т. е.
 послѣ послѣдняго «Христосъ воскресъ») καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν
 εὐθὺς λέγει τὸν κανόνα τὸ Ἀναστάσεως ἡμέρα, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν
 ἐκκλησίαν, μηδὲν εἰπὼν, ὅπερ τινὲς ἀμαθεῖς λέγουσι τὸ
 Ἄρατε πύλας καὶ ἀποκρίνεται καὶ ἕτερος· Τίς ἐστὶν οὗτος ὁ βασιλεὺς
 τῆς δόξης· ταῦτα γὰρ ἀνοίχεια τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ καὶ ὅτι διδά-
 μεν τῷ διαβόλῳ ἄδεια καὶ δύναμιν, ὅτι ἀνθίστατο καὶ ἀντέλεγε τῷ
 Θεῷ, δημιουργῷ πάντων τῶν ὄντων καὶ τῶν αὐτῶν δαιμόνων [л. 204 об.].

Остальные статьи до рубрики: Τὰ ἀναστάσιμα ἀπολυτίκια τῶν
 ὁκτῶ ἡχῶν σὺν τοῖς θεοτοκίαις καὶ ὑπακοαῖς αὐτῶν включительно
 содержатся и въ этомъ Типиконѣ, но далѣе слѣдуютъ:

[л. 242). Ἑρμηνεία περὶ τοῦ κύκλου τῆς σελήνης.

[л. 244). Πάσχα τετραγώνον τοῦ Δαμασκηνοῦ. Οἱ κύκλοι τοῦ
 ἡλίου.

[л. 244 об.). Ἐτερον Πάσχα σόντομον τοῦ χοροῦ Νικηφόρου
 τοῦ Ξανθοπούλου.

[л. 245). Κανὼν παρακλητικὸς εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον, ποίημα κυροῦ Θεοφάνους.

[л. 246 об.). Περί τῆς μνήμης τῶν ἁγίων μ', εἰ τύχοι τῇ β' κυριακῇ τῶν νηστειῶν, ἢ ἄλλῃ.

Такимъ образомъ, настоящій Типиконъ нельзя считать спискомъ съ Типикона № 1109 въ буквальный смыслъ слова (такъ думаетъ Гардгаузенъ). Онъ во многомъ повторяетъ этотъ Типиконъ, но въ своемъ стремленіи обнять обычаи всѣхъ извѣстныхъ писцу монастырей и Типиконовъ онъ ушелъ значительно дальше перваго. Здѣсь мы видимъ всѣ поля испещренными замѣчаніями о разностяхъ службъ, и составитель не беретъ на себя даже труда свести ихъ къ единству, согласить. Онъ въ собственномъ смыслѣ копировщикъ, почему здѣсь противорѣчія на каждомъ шагѣ. Кромѣ главъ Марка монаха, имѣются и другія изложенія тѣхъ же службъ въ Синаксарѣ съ монограммою на полѣ: «Μάρκος». Въ силу этого описываемый Типиконъ расходится иногда даже въ текстѣ съ Типикономъ № 1109, включая на свои страницы новыя статьи, не бывшія въ Типиконахъ № 1106 и № 1107 (замѣчаніе о многолѣтствованіи царя), или же исключая прежнія (напр., тропари «Ангельскій соборъ» пѣть и въ чинѣ погребенія умершихъ).

LXIII. № 1107. Τυπικόν (обычное заглавіе), рукопись Синайск. библ. въ 8 долю листа, 222 листа, писана мелкою скорописью XV вѣка (Гардгаузенъ и этотъ Типиконъ считаетъ подобнымъ Типиконамъ № 1108, № 1109 и № 1110). По составу Типиконъ отличается отъ подобныхъ Типиконовъ XV и XIV вв. лишь тѣмъ, что въ самомъ началѣ имѣетъ Μάρκος, ἀμαρτωλῷ ἱερομονάχῳ, σύνταγμα, ποιηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ. Затѣмъ слѣдуютъ, по обычаю, вводная часть, Синаксарь, Тріоди постная и цвѣтная. Типиконъ оканчивается статьями о кажденіи, о соблюденіи Устава, прокимнами, аллилуаріями и свѣтильнами. Марковыя главы безъ раздѣленія на главы и въ изложеніи сходны съ Типикономъ 1392 г. № 1098, хотя и не дословно и не во всѣхъ частяхъ. Соглашенія этихъ главъ съ Синаксаремъ нѣтъ. Что же касается осталь-

ных частей Типикона, то онѣ не представляютъ ничего особеннаго, обычны. Въ водной и въ другихъ частяхъ Типикона дѣлаются ссылки на практику другихъ монастырей. Первая часть Типика безъ раздѣленія на главы или отдѣлы.

LXIV. № 57. Τυπικόν, рукопись Аеоно-Ксенофской библ. въ 8 долю листа, 264 листа, писана на тонкой бумагѣ прекраснымъ почеркомъ XV в. По заглавію, расположенію статей, по тексту ихъ и даже почти по составу самихъ статей Типиконъ сходенъ съ соборнымъ Пантократорскимъ Типикономъ XV—XVI в. Отсутствуютъ въ послѣдней части самыя незначительныя статьи, какъ напр., молитвы ангелу хранителю. Упоминается здѣсь о Типиконѣ Петры въ службахъ Благовѣщенія. Есть предпразднество, праздникъ и попразднество св. Аѳанасію Аѳонскому. Съ этой стороны настоящій Типиконъ особенной важности сравнительно съ другими не представляетъ, но интересъ его заключается во многочисленныхъ замѣчаніяхъ на поляхъ, писанныхъ мелкимъ почеркомъ XVII в. и указывающихъ на практику Ксенофскаго монастыря въ прежнее время. Эти замѣчанія, иногда очень обширныя, за немногими исключеніями, и легли въ основу нынѣшняго церковнаго Типикона въ этомъ монастырѣ. Многія Благовѣщенскія главы прямо были выписаны въ церковный Типиконъ изъ этой рукописи (см. ниже).

Въ этомъ Типиконѣ есть интересныя примѣчанія, не встрѣчающіяся въ другихъ Типиконахъ. Такъ, напр., о службѣ пр. Саввы и св. Николая замѣчается: Ἰστέον, ὅτι τὸν ἕνα χρόνον ποιούμεν τὸν ἅγιον Σάββα ἀγρυπνίαν, τὸν δὲ ἕτερον χρόνον τὸν ἅγιον Νικόλαον.

Ἐπειδὴ δὲ ἔχομεν ἡμεῖς τὴν δεξιάν (иараклисъ) τῆς ἁγίας Μαρίνης (τοῦχούσης τῆς μνήμης αὐτῆς ἐν τῇ κυριακῇ τῶν Πατέρων) ποιούμεν οὕτως ἀγρυπνίαν. (Эта глава попала въ церковный Типиконъ съ незначительными измѣненіями).

Μετὰ τὴν πρώτην ὥραν τῆς ἡμέρας τῆς μεγάλης πέμπτης, γίνεται τὸ εὐχέλαιον τῶν Χριστουγέννων τῶν ἀδελφῶν, ψάλλουσιν οἱ δομέστικοι τὴν παγκόσμιον ὁδὴν καὶ τὰ λοιπὰ θεοτοκία τῆς Ὁκτωήχου. Гίνεται δὲ οὕτω τὸ εὐχέλαιον (чинъ обычный).

Μετὰ τὸ Θεὸς Κύριος, νὰ βάλλεται ἀνάγνωσις ἕως τῆς ἐτοιμασίας τοῦ ἐπιταφίου, καὶ νὰ αἶρηται ἡ καθήλωσις τότε, καὶ νὰ βάλληται ὁ ἐπιτάφιος, μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν ἀρχόμεθα τῶν μεγαλυναρίων.

Ὅταν ἄρξηται τῆς μεγάλης δοξολογίας, ἐξέρχεται ὁ ἐπιτάφιος ἀπὸ τῶν ἁγίων θυρῶν, προπορευομένων ἕξ μανουαλίων, προπορεύονται δὲ καὶ οἱ διάκονοι μετὰ θυριατῶν καὶ κανιστριῶν, οἱ δὲ δομέστικοι φάλλουσι τὸ Ἄγιος ὁ Θεός, καὶ οἱ ἱερεῖς ἅπαξ ἀργῶς· ἐξέρχεται δὲ διὰ τῶν βασιλικῶν πυλῶν καὶ περιέρχονται τὴν ἐκκλησίαν λιτανεύοντες, καί, εἰσελθόντες ἔνδον τοῦ ναοῦ, ἔρχονται εἰς τὸ πορφυροῦν, καὶ ἵσταται ὁ διάκονος ἔμπροσθεν τοῦ ἐπιταφίου καὶ ποιεῖ σταυρὸν μετὰ τοῦ θυριατοῦ, λέγουν ὅλοι· Σοφία, ὀρθοί. Καὶ οἱ ἱερεῖς· Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ ἕως τοῦ Κηδεύτας ἀπέθετο. Ἔτι, λεγομένου τούτου, εἰσέρχονται ὅλοι εἰς τὸ βῆμα διὰ τῶν ἁγίων θυρίων καὶ τιθέασι τὸ ἐπιτάφιον ἐπὶ τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ εὐθὺς τὴν προφητείαν.

LXV. № 59 (402). Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφύρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίων μονῶν. Рукопись библ. Святогроб. метоха въ Константинополѣ въ четвертку, 316 листовъ, писана скорописью весьма мелкою и со множествомъ словосокращений XV в. Рукопись въ началѣ и концѣ имѣетъ нѣсколько прибавочныхъ статей. Въ концѣ одной изъ нихъ, въ началѣ рукописи, можно видѣть слѣдующую приписку: 1674, Ἰουνίῳ μηνί. Ἐλάβομεν τὸ παρὸν ἀπὸ τῆς παρὰ τὸ Μελένικον μονῆς τοῦ Ῥοζινοῦ νὰ εἶναι εἰς τὴν περιήγησιν ἡμῶν καὶ τῶν μεθ' ἡμᾶς πατριαρχῶν Ἱεροσολύμων.

† Ὁ Ἱεροσολύμων Δοσίθεος.

[л. 1). Θεοτοκία, κατ' ἥχον φαλλόμενα καθ' ἐκάστην ἡμέραν σὺν τοῖς τροпарίοις τῶν ἐπιλανθανόντων ἁγίων, εἰ οὐχ ἐορτάζονται.

[л. 5—7). Разные тропари и стихиры.

[л. 8). Εἵδῃσις τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ. Чинъ малой вечерни и начало великой.

[л. 10). Εἵδῃσις τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ. Чинъ малой вечерни и полный чинъ всенощнаго бдѣнія.

[л. 16 об.). Εἵδῃσις τῶν ἀγρυπνιῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ.

[л. 17). Περὶ τοῦ Ψαλτηρίου, πῶς στιχολογεῖται.

[л. 17 об.). Εἶδης τοῦ σημαντήρος, τὸ πότε σημαίνει. Содержится въ этой главѣ порядокъ и подробное изложенье седмичной вечерни и утрени съ первымъ часомъ.

[л. 22). Περί τὸν κανονάρχην.

[л. 22 об.). Πότε ἀποσκηπαζόμεθα.

— Πῶς φάλλειν τὸν ἑσπερινόν.

— Πότε δεῖ θυμῖαν τὸν ἱερέα.

— Πῶς φάλλονται τὰ τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν στιχηρὰ ἐν ὁλῇ τῇ ἰνδίκτῳ.

[л. 23). Πῶς φάλλειν τὰς παρασκευὰς ἐν ὁλῇ τῇ ἰνδίκτῳ ἑσπερινόν.

— Πῶς φάλλειν τὸν πολυέλεον ἐν ταῖς παρασκευαῖς.

— Περί συντυχίας.

— Παραγγελία τοῖς ἐν τῷ νάρθηκι ἀδελφοῖς.

[л. 23 об.). Περί τοῦ ἐναρξαμένου χοροῦ.

— Περί κατὰ τίνα αἰτίαν.

— Περί τῆς μ' τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ὅτε τύχῃ Ἀλληλούια.

[л. 24). Δήλωσις τῶν μεσωρίων.

[л. 25). Πότε φάλλειν τοὺς тυχόντας Ἀλληλούια.

— Πότε γίνονται αἱ μετάνοιαι.

— Τὰ μεσώρια τῆς α' ὥρας.

[л. 25 об.). Τίς τάσσει ἐν τοῖς χοροῖς.

— Πῶς φάλλονται οἱ κανόνες.

— Прὸ τοῦ σημαίνει τὸν ἑσπερινόν, τί δὲ ποιεῖ τῇ παρασκευῇ ἑσπερινόν. Здѣсь изложенъ порядокъ службъ субботнихъ.

[л. 27 об.). Χρὴ γινώσκειν, πῶς ἀναγινώσκεται τὰ εὐαγγέλια καὶ αἱ αὐτῶν ἐρμηνεῖαι.

— О литургіяхъ.

[л. 28). О чтеніи воскресныхъ утреннихъ евангелій.

[л. 28 об.). Перечисленіе дванадесятихъ и важнѣйшихъ праздникоуъ.

[л. 29). Μάρχω, ἁμαρτωλῷ ἱερομονάχῳ, σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ. Главъ 36, и онѣ не содержатъ въ себѣ того, что извѣстно въ нашемъ Типиконѣ съ этимъ именемъ. У насъ излагаются особенности въ службахъ праздникоуъ Господскихъ, Богородичныхъ и важнѣйшихъ святыхъ, а здѣсь

только особенности общія на цѣлый годъ, безъ указаній на ту или другую праздничную службу въ частности. Особенности же службъ круга годичнаго изложены въ Мѣсяцесловѣ непосредственно послѣ самыхъ праздниковъ.

[л. 46). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς φαλμωδίας τε καὶ συνάξεως τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου ἕως μηνὸς Αὐγούστου.

[л. 225). Ἀρχὴ τῆς πεφωτισμένης ἀγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς, ἀρχομένης ἀπὸ τοῦ τελώνου καὶ φариσαίου.

[л. 269). Службы Тріоди цвѣтної, начиная отъ Пасхи.

[л. 291). Ἀρχὴ τεσσαρακοστῆς τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων.

[л. 293). Περὶ τῶν ἀποδείπνων.

[л. 294). Περὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμιᾶν τὸν ἱερέα.

[л. 294 об.). О времени открытія и закрытія царскихъ вратъ.

[л. 295). Περὶ τοῦ πάσῃ σπουδῇ φυλάττειν τὸν προεστῶτα καὶ μὴ παρορᾶσθαι τὰ ἐν τῷ Τυπικῷ ἅπαντα καὶ περὶ τοῦ μὴ διατρίβειν τοῦτον ἔξω τῆς μονῆς καὶ ἀμελεῖν τῶν πιστευθέντων αὐτῷ ψυχῶν ἄνευ μεγάλης ἀνάγκης.

Δεῖ τοίνυν τὸν προεστῶτα πᾶσαν ἐνδεῖκνισθαι σπουδὴν, ἵνα μήτι μετὰ τῶν ἐν τῷ παρόντι Τυπικῷ μίκρον ἢ μεῖζον, κατὰ τίνα αἰτίαν παροραθῇ, ἀλλὰ φυλάττεται ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἀκολουθία, τάξεις τε καὶ καταστάσεις ἅπαντα ¹⁾ ἀπαράθραυστος καὶ ἀμεταποίητος, καθὼς παρὰ τῶν πρὸ ἡμῶν πατέρων παρεδόθη ἡμῖν, καὶ ἐν ταῖς ἀγίαις αὐτῶν μοναῖς τε καὶ λαύραις νενομοθέτηται. ἔχουν Εὐθυμίου τοῦ μεγάλου, Σάββα τοῦ ἡγιασμένου, Θεοδοσίου τοῦ κοινοβιάρχου, Γερασίμου τοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ, ᾧ δεδούλευκεν ὁ θῆρ, Χαρίτωνος τοῦ ὁμολογητοῦ καὶ Κυριακοῦ τοῦ ἀναχωρητοῦ, οἵτινες ἀλληλοπαρόχως, ὡς περὶ τινα κλῆρον, ταύτην ἀπὸ τῶν παρόντων οἱ μετὰ ταῦτα διαδεξάμενοι δηλαδὴ, ὡς παρὰ πατέρων υἱοί, ἵνα μήπως τῇ ἀγράφῳ ἐκδόσει καὶ χρονία παραδρομῇ λήθης βυθοῖς ἐμπεσοῦσα ἀμαυρωθῇ, ζήλῳ θείῳ κινηθεῖς ὁ ἐν πατριάρχεις μέγας Ἱεροσολύμων Σωφρόνιος, ἐγγράφως ταύτην τοῖς εἰς μετέπειτα παρέδωκεν ²⁾, ὡς δὲ λόγος, ὅτι τὴν ἁγίαν λαύραν τοῦ μεγάλου Σάββα οἱ βάρβαροι ἐνεπύρισαν, καὶ τὸ πονηθὲν σύγγραμμα τῷ μακαρίτῃ Σωφρονίῳ πυρὸς παρανάλωμα γέγονε. Καὶ ὁ τὰ θεῖα σοφὸς

¹⁾ Вapиaнты по ркп. 1392 и 1528 гг. пaса

²⁾ παpαδεδωκεν

Ἰωάννης ὁ πᾶν, ὁ Δαμασκηνὸς τὸ ἐπώνυμον, καὶ ὡς φιλεργὸς μέ-
λισσα τὰς γλυκυτέρας κηρίου καὶ μέλιτος ἱερὰς πατρικὰς παραδόσεις
συλλεξάμενος, ἔκτοτε καὶ μέχρι νῦν ἐκάστη γενεᾷ διασώζονται. Τοῖνον
καὶ ἔτι στερεωθῆναι τὴν ἀκολουθίαν ταύτην γλιχόμενοι καὶ ἡμεῖς εἰς
ἀνάμνησιν ¹⁾ τε τῶν ῥημάτων τῶν ἀγίων πατέρων ἡμῶν, τῶν ταύ-
την ἐκδεδωκότων, καὶ ἐξίλασμόν τῶν ἡμετέρων ἁμαρτημάτων ἐγγρά-
φως ταύτην διαλαμβάνομεν, δεδοικότες μήπως ἐκ τοῦ μὴ λεπτολογεῖ-
σθαι τὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας καταστάσεως τε καὶ τάξεως
ἀφανισθεῖη, παραρρύνεντα καὶ κατὰ μικρὸν εἰς τὸ μηδὲν καταν-
τήσαντα ²⁾, ὅπου γε καὶ τὰ ἐγγράφως τυπωθέντα ὀρώμεν ὁσημέραι
κατ' ὀλίγον διαφθειρόμενα καὶ ἀφανιζόμενα καὶ εἰς τὸ μὴ ὂν ³⁾ κατα-
λήγοντα. Αὐτὸς δὲ οὗτος ὁ προεστώς οὐχ ἔξει ἄδειαν ἐν ταῖς τρισι
ταύταις ἀγίαις τεσσαρακοσταῖς, τῇ μεγάλῃ φημί καὶ τῶν Χριστουγέν-
νων καὶ τῶν ἀγίων Ἀποστόλων, τῆς μονῆς ὅλως ἐξέρχεσθαι καὶ ἀλλα-
χόσε διάγειν, ἀλλ' οὐδὲ τὸν ὅλον σχεδὸν ἐνιαυτόν, εἰ μήπω μεγάλη τίς καὶ
ἀναγκαῖα χρεῖα τῆς μονῆς εἴη κατεπείγουσα ⁴⁾ αὐτόν, ἣν ἐκπληρώ-
σας τάχιον, ὑποστρέψει πρὸς τὴν μονὴν καὶ τῶν αὐτῷ ἀνηκόντων πά-
λιν ἐφάφηται· προτιμητέα γὰρ ἔστι πασῶν δουλειῶν ἢ τῶν ἀνθρω-
πίνων ψυχῶν ἐπιμέλεια, καὶ οὐ μόνον αὐτὸς οὐκ ἐξελεύσεται τῆς μο-
νῆς, ἀλλ' οὐδ' ἐτέρῳ τινὶ παραχωρήσει τῶν ἀδελφῶν κατὰ ταύτας δηλα-
δὴ ⁵⁾ τὰς ἀγίας τεσσαρακοστάς τῆς μονῆς ὅλως ἐξέρχεσθαι, πάρεξ τῶν
διακονητῶν καὶ μόνον. Ὑμεῖς δὲ πατέρες καὶ ἀδελφοί ἅπαντες, οἱ τῇ
μοναδικῇ πολιτείᾳ προσελθόντες καὶ τὴν ⁶⁾ τῶν οὐρανῶν βασιλείαν
ἀντὶ τῶν μικρῶν τούτων καὶ οὐδαμινῶν κόπων ἀπεκδεχόμενοι, ὁρᾶτε
μὴ καταφρονητικῶς τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ μετέρχησθε ⁷⁾, ἵνα μὴ ἀντὶ
μισθῶν ⁸⁾ κατάραν ἑαυτοῖς ἐπισπάσῃσθε ⁹⁾, ἐπικατάρματος γὰρ φημί ¹⁰⁾
πᾶς ὁ τὸ ἔργον Κυρίου ποιῶν ἀμελῶς, μὴ οὖν ἀμελῶς καὶ ραδιύμως,
μὴ ἐκ βίας ἢ ἐξ ἀνάγκης· ἱλαρόν γὰρ φησὶ ¹¹⁾ δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός,
εἰ δὲ καὶ ἑαυτοὺς βιάσωμεν, ἀντὶ τῆς μικρᾶς ταύτης βίας τὴν τῶν οὐ-
ρανῶν βασιλείαν ἑαυτοῖς ἀνταλλαξόμεθα· βιαστὴ γὰρ ἔστιν αὕτη
καὶ βιασταὶ ἀρπάζουσιν αὐτήν, ὡς τὸ ἱερὸν ¹²⁾ ἡμᾶς διδάσκει ¹³⁾ εὐ-
αγγέλιον· καὶ γὰρ ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ὁ σπεῖρει ἕκαστος, τοῦτο καὶ
θερίσει ¹⁴⁾. Καὶ πάντα μὲν τὰ ἐν τῷ κοινοβίῳ εὐσχημόνως καὶ κατὰ

¹⁾ εἰς μνήμην. ²⁾ καταλήγοντα ³⁾ ΒΜΒСГО μὴ ὂν СТОИТЬ· μηδὲν ⁴⁾ χρεῖα κατεπείγῃ αὐ-
τόν ⁵⁾ ΒΜВСГО СЕГО· κατὰ ταύτας δὴ τὰς ἀγίας ⁶⁾ καὶ τὴν σωτηρίαν ὁμῶν ἐπιζητοῦντες
καὶ τὴν τῶν οὐρανῶν ⁷⁾ μετερχόμενοι ⁸⁾ μισθοῦ ⁹⁾ προσενήσχητε ¹⁰⁾ φησὶν ¹¹⁾ ΑΓΟГО
СЛОВА НБГТЬ ¹²⁾ τὰ ἱερὰ εὐαγγέλια ¹³⁾ διδάσκουσιν ἡμᾶς ¹⁴⁾ θερίσει καὶ τοῦ ἰδίου κόπου
λήφεται τὸ γεώργιον.

τάξιν γινέσθω, ἑξαιρέτως δὲ τὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας καὶ τάξεως ὁμοῦ καὶ τῆς στάσεως· εἰ γὰρ ὁ ἐπιγεῖω βασιλεῖ παριστάμενος οὐ μικρὰς δίδωσι δίκας, εἰ φανείη καταπεφρονημένην ποιῶν τὴν παράστασιν, τί ἄρα πείσεται ὁ τῷ φοβερωῖ καὶ ταῖς ἄνω δυνάμεσι παντοδυνάμῃ Θεῷ παριστάμενος καὶ τὸν νοῦν πρὸς ἃ μὴ δεῖ βρεμβόμενον καὶ περιπλανώμενον ἔχων; Κἂν γὰρ τὸ σῶμα ἴσως τὴν οἰκείαν δοκῇ συντηρεῖν ἕξωθεν εὐσχημοσύνην τε καὶ κατάστασιν, οὐδὲν ἐκ τούτου ὄφελος, τοῦ νοὸς οὕτω διαχειμένου. Καὶ μετὰ τοιαύτης περιπλανήσεως καὶ καταστάσεως ¹⁾, ὧ ἀδελφοί, καὶ τῆς ἔσωθεν ἐπιμελήσωμεν ²⁾ ἐργασίας, βιασώμεθα ἑαυτοὺς εἰς τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, τὸν μισθὸν ἀπεκδεχόμενοι τοῦ κόπου, ἀγωνισώμεθα δὲ πρωτοτύπως, καὶ μάλιστα οἱ μὴ ἐν τισι διακονίαις ἀσχολούμενοι, ἅμα τῇ τοῦ σημαντήρος ἀποδόσει ³⁾ προθύμως ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀπαντᾶν καὶ τῇ ἐνάρξει ἐκεῖσε εὐρίσκεσθαι καὶ τὸν νοῦν ὅλον ἐπισυναγεῖν ἐν αἰσθήσει ⁴⁾ καρδίας καὶ μᾶλλον ἐν τῇ τῶν θείων ὕμνων πρωτολογία, ἥως ⁵⁾ τῷ ἀμώμῳ, ὅπως μὴ, τῆς ἀρχῆς ἀδοκίμου εὐρισκομένης, καὶ τὸ πᾶν φανείη ἀπόβλητον. Μετὰ οὖν τὴν τῶν προοιμιακῶν ὕμνων ἀκολουθίαν τοῦ ὀρθρου, ψαλλέτω ὁ ἐκκλησιάρχης, ἡ ὁ ταχθεὶς, ὡς ἔθος, ἐπὶ τὸ ἐξάφαλμον ἀργῶς καὶ μεθ' ὅσης ἂν εἴποις συντριβῆς τε καὶ προσοχῆς, ὁμοίως καὶ πάντες καθ' ἑαυτοὺς, ὡς αὐτῷ τῷ Θεῷ προσλαλοῦντες καὶ ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἐξελιγόμενοι ἁμαρτιῶν. Ὅφείλει δὲ ψάλλειν πρᾶεῖα καὶ ἡσύχῃ φωνῇ εἰς ἐπήκοον πάντων, βῆξαι δὲ ἢ πτύσαι, ἢ ὅλως τοῦ ἰδίου τόπου σκυλλῆναι, ἢ μετακινήθῃναι, ἢ ἀπὸ τοῦ ἕξω νάρθηκος ἐν τῷ θείῳ ναῷ εἰσελθεῖν, ἐν τῷ ψάλλεσθαι τὸν ἐξάφαλμον, ἐξουσίαν οὐδεὶς ἔχει· ἀφοβίας γὰρ τοῦτο καὶ ἀκαταστασίας σημεῖον ἐστίν. Εἰ δέ τις ἴσως τῷ γήρατι ⁶⁾ καμπτόμενος, ἢ ἀσθενὴς τετρυχωμένος οὐ πρὸς ἰσχὺς ἔχει φυλάττειν ἑαυτὸν ἀσκυλτον ⁷⁾, ὡς ἐγράψαμεν, μενέτω ἐν τῷ προνάφῃ, ἄχρι τῆς τοῦ ἐξαφάλμου συμπληρώσεως, καὶ τότε εἰσερχέσθω. Εἴτε Θεὸς Κύριος φάλεται, εἴτε Ἀλληλούια, σχολαιότερον ψαλλέσθω καὶ μᾶλλον οἱ τριαδικοὶ ὕμνοι πάντων προσεκτικῶς καὶ ἀργῶς. Ὅμοίως καὶ ἡ τοῦ Ψαλτηρίου στιχολογία πρᾶεῖα ἔστω καὶ ἴση καὶ γαληνῇ τῇ φωνῇ, ὡσαύτως καὶ ἡ λοιπὴ ἅπασα ἀκολουθία ἐξ ἰσότητος· ἀπρόσεκτον ⁸⁾ γὰρ καὶ ἀπαιδεύτον ἐστὶ τὸ ἐπιτεταμμένως

¹⁾ τοῖνον μετὰ τῆς ἕξωθεν σεμνοπρεπείας τε καὶ καταστάσεως, ὧ ἀδελφοί ²⁾ ἐπιμελησώμεθα ἑαυτοὺς εἰς τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ ³⁾ ἀπηγγήσει ⁴⁾ συναισθήσει καρδίας ⁵⁾ ἡγουν ⁶⁾ γήρᾳ κατακαμπτόμενος ⁷⁾ ἀσκυλον, ὡς προέφημεν ⁸⁾ ἀπροσέκτων γὰρ καὶ ἀπαιδεύτων

ψάλλειν καὶ ἀνίσως. Ὑμεῖς δέ, ὦ πατέρες καὶ ἀδελφοί, σπεύσατε, ὅση δύναμις, μὴ τῆς παρούσης ἀκολουθίας καθυστερεῖσθαι τὸ σύνολον τοῦτο, καλῶς εἰδότες, ὥς εἰ ταῦτα ἐπιμόνως διατηρήσῃτε τῆς τῶν οὐρανῶν βασιλείας οὐκ ἀστοχήσητε, τῇ τοῦ ἐλεήμονος Θεοῦ φιλανθρωπία καὶ χάριτι, πρεσβείαις τῆς ὑπεραγίας ¹⁾ Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων. Ἀμήν.

[л. 297). Ἀκολουθία τῆς ὅλης ἐβδομάδος τῶν προκειμένων καὶ ἀλληλουαρίων καὶ κοινωνικῶν τῆς θείας λειτουργίας, ὅτε οὐκ ἔστιν ἑορταζόμενος ἅγιος.

[л. 298). Ἀκολουθία ἕτεραι. Тоже самое, но общимъ святымъ.

[л. 299). Ἀρχὴ τῶν ἀποκρίσεων τῆς θείας λειτουργίας.

[л. 300). Χερουβικὸν τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης μ', φαλλόμενον εἰς τὴν λειτουργίαν τῶν προηγιασμένων.

[л. 300 об.). Τροπάρια Θεοτοκία, φαλλομένα εἰς τὴν θείαν λειτουργίαν πρὸ τοῦ Τρισαγίου, μετὰ τὸ εἰπεῖν τὸ ἀπολυτίκιον καὶ τὸ κοντάκιον τοῦ ἁγίου, ἧ τῆς ἡμέρας.

[л. 301]. Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς θείας λειτουργίας καὶ τὴν διάδοσιν τοῦ κατακλαστοῦ, εἴπερ ἔστιν ἑορταζόμενος ἅγιος, ἔχων κόλυβα· Ὁ πάντα τελεσφορήσας τῷ λόγῳ σου, Κύριε, καὶ κελεύσας τῇ γῇ παντοδαποὺς ἐκφύειν καρποὺς εἰς ἀπόλαυσιν. Goar. pag. 524.

[л. 301 об.). Τῇ κυριακῇ. Изложенъ общій порядокъ воскресной утрени, начиная съ тропарей послѣ непорочныхъ.

[л. 302). Правила о постѣ неизвѣстнаго лица, о постѣ наканунѣ Богоявленія Θεοφιλα Αλεξανδρίйскаго, Ιοанна Китрскаго, Νила, о яденіи сыра и яицъ въ среду и пятницу на масляницѣ Китрскаго и Никифора, константинопольскаго исповѣдника и Ἐπιστολὴ τοῦ μητροπολίτου Σταυροπόλεως καὶ προέδρου Κρήτης Προχόρου.

Τῷ τιμιωτάτῳ ἐν ἱερομονάχοις κυρίῳ Νείλῳ καὶ ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῷ υἱῷ τῆς ἡμῶν ταπεινότητος, χάρις εἴη σοι ἀπὸ Θεοῦ. Ἡ γραφὴ σου ἐδίδαξεν ἡμᾶς τὴν ἐνοῦσάν σοι εὐλάβειαν καὶ ἀρετὴν, ὅτι ζητεῖς διάκρισιν τοῦ καλοῦ τε καὶ πονηροῦ. Ἴσθι μὲν οὖν, ἂν ἡ γυνὴ παρθένος, ὁ δ' ἀνὴρ τρίγαμος καὶ λήψεται ὁ τρίγαμος τὴν παρθένον, τετραγαμία λογίζεται καὶ ἐνὶ τῶν ἀπηγορευμένων καὶ ἀφορισμῶ καὶ

¹⁾ τῆς ὑπεραγίου Θεομήτορος. Ἀμήν.

ἀναθέματι ὑπόκειται, καὶ ὁ λαβὼν τοῦ ἀδελφοποιητοῦ τὴν γυναῖκα, τὴν νόμφην αὐτοῦ ἔλαβε καὶ ἔστιν ἐκκήρυκτος τῆς μερίδος τῶν χριστιανῶν, καὶ οὗτος καὶ οἱ ταῦτα ποιοῦντες ἱερεῖς καθηρημένοι καὶ ἀπογεγυμνωμένοι πάσης ἱερατικῆς τιμῆς εἰσὶν· ὁ γὰρ στεφανώσας, εἶτα λαβὼν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ (·) μενέτω τὸ συνοικέσιον ἅλутон, ποιησάτωσαν δὲ ἐλευθερίαν αἰχμαλώτου καὶ οὕτως ἔστωσαν συγχωρημένοι· ἢ ἀπὸ τοῦ ἁγίου μύρου συντεκνία ἀπαραίτητον ἔχει τὴν εὐθύνην. Περὶ δὲ τῶν ἀναξίως χειροτονηθέντων μηδὲνα δέξῃσθε, ποῖα κάθαρσις ἢ τοῦ βεβήλου, ἢ ποῖος ἁγιασμὸς ἔσεται ὑμῖν ἐκ τοῦ μισροῦ; Περὶ δὲ τοῦ πυροῦς ἔχοντος τοὺς ὀφθαλμοὺς ἴσθι οὖν, ὅτι σωματικὴν λώβην οὐ ζητοῦμεν, ἀλλὰ ψυχικὴν, εἴπερ οὖν ὑγιαίνει κατὰ ψυχὴν οὐδὲν κωλύει ἢ τῶν ὀφθαλμῶν πῆρωσις. Ταῦτά σοι ἐγράφησαν διὰ τὴν ζήτησιν ὑμῶν, οἶμαι δ' οὐκ ἄγνοεῖν σε τὸ δέον, καὶ ὡς τοῦ Πνεύματος τὰ τοῦ Πνεύματος ἐργάζου, διαπτύων τὰ πονηρά.

[л. 304 об.). Αἱ ἀπολύσεις τῶν ἡμερῶν.

[л. 305). Περὶ τῶν ἀπολύσεων τῶν Δεσποτικῶν ἐορτῶν.

[л. 306). Εὐχὴ εἰς τὸ εὐλογῆσαι τυρόν καὶ ὠά καὶ κρέας τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ κυριακῇ τοῦ Πάσχα·

«Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ καταξιώσας ἡμᾶς εἰς τὴν ἁγίαν σου τριήμερον καταντῆσαι ἀνάστασιν καὶ προσκυνῆσαι καὶ δοξᾶσαι τὴν σὴν ἀνείκαστον ἀγαθότητα . . .

Въ концѣ рукописи разнаго рода замѣчанія, изъ которыхъ заслуживаетъ вниманія способъ отыскивать мясопустъ (ἔπως εὐρίσκεται ἢ ἀπόκρεως). Здѣсь приложено и нѣсколько изображеній рукъ для этого вычисленія.

LXVI. № 459. Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Рукопись той же библи. въ четверку, 302 листа, написана чоткою скорописью XV столѣтїя. На выходномъ листѣ въ началѣ рукописи имѣется позднѣйшая приписка такого содержания: Τὸ παρὸν Τυπικὸν ὑπάρχει κάμοῦ Γερασίου, ἱερομονάχου ἁμαρτωλοῦ, τείνει 1702.

[л. 1). Εἵδησις τοῦ μικροῦ ἐσπερινοῦ.

[л. 1 об.). Περὶ τοῦ μεγάλου ἐσπερινοῦ.

[л. 9 об.). Εἵδησις τῶν ἀγρυπνιῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ.

[л. 10). Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίων μοναστηρίων. Подъ этой рубрикою изложено порядкомъ сѣточной службы съ замѣчаніями относительно канонарха, екеклисарха, епистимонарха, чтенія евангелій и проч.

[л. 24). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς φαλμωδίας τε καὶ συνάξεως τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μηνὸς Αὐγούστου.

[л. 145). Ἀκολουθία τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς.

[л. 199). Службы по Тріоди цвѣтної.

[л. 215). Περὶ τοῦ πῶς θυμιᾷν.

[л. 216). Τὰ ἀναστάσιμα προκείμενα τῶν ὀκτῶ ἡχων, ἦτοι τὰ ἄμνημα.

[л. 216 об.). Τὰ ἀναστάσιμα ἀλληλουάρια τῶν ὀκτῶ ἡχων τὰ ἄμνημα.

[л. 217). Τὰ ἐν τῇ ἐβδομαδί φαλλόμενα ἀλληλουάρια, τροπάρια καὶ κοινωνικά, ὅτε οὐκ ἔστιν ἐορτάσιμος ἅγιος.

[л. 217 об.). Προκείμενα ἀναστάσιμα, ἃ λέγονται ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ ὁρθρου.

[л. 218). Τὰ φωταγωγικά τῶν ὀκτῶ ἡχων.

[л. 218 об.). Προκείμενα τῇ μεγάλῃ μ', φαλλόμενα τῇ κυριακῇ ἐσπέρα.

[л. 219). Πίναξ τῶν ἀπορρήτων κυροῦ Μάρκου.

[л. 224). Μάρκω, ἁμαρτωλῷ ἱερομονάχω, σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ. Число главъ 95. Число и ихъ расположение, какъ въ № 487 М. Синодал. библи. См. у Мансвєтова Церковн. Уставъ, Прилож. стр. 411.

LXVII. № 76 (362). Τυπικόν, рукопись Аеоно-Иверск. библи. въ четвертку, 179 листовъ, писана чоткою скорописью XV столѣтія¹⁾. Послѣ вводной статьи имѣется слѣдующая приписка:

¹⁾ Въ Каталогѣ библиотеки Типиконъ этотъ отнесенъ къ XIV столѣтію. На выходномъ листѣ написано: «Τυπικόν 14-ου αἰῶνος 76», но это опредѣленіе, намъ думается, невѣрно сдѣлано. Почеркъ письма, а главное полнота Марковыхъ главъ, приписки на поляхъ—все это говорить за болѣе позднее его написаніе. Проф. С. С. Ламбросъ въ своемъ Каталогѣ аеонскихъ рукописей (Catal. of the

Καὶ τότε σὺν τοῖς ἄλλοις τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου τῶν Ἰβήρων, φερμένο(ν) ἀπὸ τὸ μετόχι μας Γομάτη. Въ концѣ рукописи читаемъ: Παμμεδέοντι Πατρὶ σὺν Υἱῷ καὶ Πνεύματι δόξα, μηνὶ Μαΐῳ θ' ἡμέρᾳ. Προστασίαις, Κύριε, τῶν Ἀσωμάτων κατὰπεμψον ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ φῶς σου τὸ αἰδίον.

Χεῖρας μὲν αὐτὸς εἰς περάτωσιν ἔχει
Ἔργων ἀεικῶν εὐκινήτους καὶ λίαν,
Ὅ γράφας ἄρτι τὴν παροῦσαν πυξίδα,
Πρὸς δ' αὖ γε καλῶν χρησίμων καὶ βελτίων
Ἔργων ἀγαθῶν καὶ Θεῷ φιλουμένων
Καὶ χεῖρας ἅμα καὶ ψυχὴν αὐτὴν φέρει
Λίαν ῥαθύμους καὶ κατησθενημένας.
Πόθον δὲ πλουτεῖ καὶ ψυχῇ καὶ καρδίᾳ
Πρὸς εὐτρεπισμὸν τῆς παρούσης πυξίδος,
Ἦνπερ προηγόρευσαν οἱ θεηγόροι
Στάθμην ἀκλινῇ τῶν ἔρων Ἐκκλησίας.
Καὶ Κροίσου τυχεῖν καὶ Μίδου τῶν χρυσίων,
Εἰ γοῦν Θεοῦ πέφυκε τοῦτο καὶ μόνου,
Ὅρᾳ λογισμοὺς καὶ διαθέσεις βλέπειν,
Πολλῷ δὲ μᾶλλον καὶ σκοπὸν τῆς καρδίας,
Ποθεῖν χρυσίων ἀντὶ μυρίων ὄσων.
Καὶ σύ, παναμώμητε Μῆτερ Κυρίου,
Ψυχῶν ἱατῆριον καὶ σωτηρία,
Ἀγνισμα, καλλώπισμα τῆς οἰκονομίας,
Ψυχῆς ἐποπτάουσα τὴν προθυμίαν,
Δέχου προσηνῶς τὴν παροῦσαν πυξίδα,
Ἦν δουλικῶς ἔγραψε, σῇ δὲ δαπάνῃ,
Ἐμὴ ῥοπαρὰ δεξιᾷ, καθὼς ἔφην,
Δίδου δὲ λύτρα τῶν ἐμῶν ἀμαρτάνων.

Въ концѣ рукописи есть еще нѣсколько приписокъ, но онѣ читаются плохо, а посему здѣсь мы и не отмѣчаемъ ихъ.

По составу своему рукопись эта напоминаетъ Типиконъ того же времени въ Руссиковской библіотекѣ. Здѣсь не достаётъ лишь молитвы на благословеніе винограда, но зато въ концѣ рукописи имѣются каноны, писанные другою рукою. Пер-

ВѢЙ канонъ озаглавивается: Πρὸς τὸ ἠθέλον δάκρυσιν ἐξαλείψαι, а второй: «κανὼν εἰς τὴν θείαν μετάληψιν, ἡχος β'. Кроме этого, въ концѣ рукописи находится весьма испорченная статья о способѣ отыскиванія утреннихъ евангельскихъ чтеній и о чтеніи изъ Апостола въ теченіи года. Что же касается текста самаго Типикона и его интерполяцій, то мы видимъ здѣсь нѣкоторую особенность. Для примѣра мы возьмемъ тѣ же замѣчанія, на которыя мы обратили вниманіе въ руссиковскомъ Типиконѣ.

Выносъ креста 1 Августа:

Типиконъ.

Δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλυσις. Δεῖ εἰδέναι, ὅτι μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ὁρθρου, ποιοῦμεν τὴν προσκύνησιν τοῦ τιμίου σταυροῦ κατὰ τάξιν τῆς γ' κυριακῆς τῶν νηστεϊῶν. Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν διέρχεται ὁ τίμιος σταυρὸς μετὰ λιτῆς ἐντὸς τοῦ μοναστηρίου, ἤγουν εἰς τὸ ἡγουμενεῖον, εἰς τὴν τράπεζαν, εἰς τὸ κελλάριον, εἰς τὸ ὠρεῖον, εἰς τὸ οἶνοχεῖον, καὶ ἐν πάσαις ταῖς κελλίαις τῶν ἀδελφῶν, καί, ὑποστρεφόντων ἡμῶν, γίνεται τελεία ἀπόλυσις. Ἐν δὲ τῇ λιτῇ ἀγιάζεται ὕδωρ καὶ μεταλαμβάνουσιν ἐξ αὐτοῦ πάντες. Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ ἐσπερινοῦ, ἀποκομίζεται τὸ τίμιον ξύλον πάλιν ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ διὰ τοῦ ἱερέως καὶ τῶν λοιπῶν, ὡς προδεδήλωται.

Поле его.

Εἰς τὸ Τρισάγιον ὕμνον εἰσοδεύει ὁ ἱερεὺς καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν αὐτοῦ· Σοφία ὀρθοί. Ὁ λαός· Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου ἐκ τρίτου. Εἶτα Τὸν σταυρόν σου προσκυνοῦμεν, καὶ στιχηρά· Δεῦτε, πιστοί, καὶ πάλιν· Τὸν σταυρόν σου προσκυνοῦμεν, ἐκ τρίτου, καὶ στιχηρά· Σύ μου σκέπη, καὶ πάλιν· Τὸν σταυρόν σου προσκυνοῦμεν, ἐκ τρίτου, Δόξα καὶ νῦν, Σταυρὲ τοῦ Χριστοῦ, χριστιανῶν.

Выносъ креста на Воздвиженіе:

[Л. 23 об.). Δοξολογία μεγάλη. Καὶ φαλλόντων δὲ τῶν μοναχῶν, ἀλλάσσει πᾶσαν τὴν ἱερατικὴν στολὴν ὁ ἱερεὺς, καὶ εἰσέρ-

χεται μετὰ τοῦ θυμιατοῦ καὶ λαμπάδων ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ καὶ αἵρει τὸν τίμιον σταυρὸν μετὰ τοῦ δίσκου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ φέρει αὐτὸν μέχρι τῶν βασιλικῶν πυλῶν τοῦ ναοῦ, κάκεισε ἀφίσταται, καί, πληρουμένης τῆς δοξολογίας σὺν τῷ Τρισαγίῳ ¹⁾, λέγει· Σοφία, ὀρθοί. Καὶ ἀρχόμεθα τοῦ τροπαρίου· Σῶσον, Κύριε, καὶ οὕτως εἰσοδεύει ὁ ἱερεὺς μετὰ τοῦ τιμίου σταυροῦ. Καὶ ὄντος εὐτρεπισμένου τετραποδίου, τίθεται ὁ δίσκος ἐπάνω αὐτοῦ, καὶ θυμιατᾷ ὁ ἱερεὺς σταυροειδῶς. Εἴθ' οὕτω, βαλὼν μετάνοιαν γ', κἂν σάββατόν ἐστι, καὶ λαβὼν ἐπὶ χεῖρας τὸν τίμιον σταυρὸν μετὰ βασιλικῶν κλάδων, ἵσταται ἔμπροσθεν τοῦ τετραποδίου, βλέπων κατ' ἀνατολὰς καὶ λέγει εἰς ἐπήκοον πάντων· Ἐλέησον ἡμᾶς.

LXVІІІ. № 92. Α. Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις εὐαγεστάτης λαύρας τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Рукопись библи. лавры пр. Аѳанасія Аѳонскаго въ 16 долю листа писана мелкимъ почеркомъ XV столѣтія. Въ концѣ рукописи имѣется приписка: Αὐτοῦ βασιλεύοντος ἔλαττον σμικρὸν ὀλίγον τότε ξανθὸν γένος ἅμα μετὰ τῶν πρακτόρων ὅλον Ἰσραὴλ τροπῶσας τὴν ἐπτάλοφον ἐπαροῦν μετὰ καὶ τῶν προνομίων τότε πόλεμον συνάψας ἐκ φυλῆς ἀνδριωμένης μέχρι τῆς πέμπτης ὥρας καὶ φωνῇ βοῇσει τρίτον σιχιστὴν μετὰ φόβου· σπεύσατε πολλὰ σπουδαίως εἰς τὰ δεξιὰ τὰ μέρη, ἄνδρα εὗρετε γενναῖον, θαυμαστὸν καὶ ῥωμαλέον, τοῦτον ἔξετε δεσπότην· φίλος γὰρ ἐμὸς ὑπάρχει καὶ αὐτὸν παραλαβόντες θέλημα ἐμὸν πληροῦτε. Замѣчено: "Ορα, ὅτι πρωτίστην ἀρετὴν οἶμαι τὸ γλῶτταν ἐπισχεῖν. Воѣхъ листовъ въ рукописи 285.

[л. 1) Εἴδησις τοῦ μικροῦ ἐσπερινοῦ, ὅταν μέλλῃ ψάλλεσθαι ἀγρυπνία.

[л. 1 об.). Εἴδησις κατὰ τάξιν τοῦ μεγάλου ἐσπερινοῦ.

[л. 8 об.). Εἴδησις τῶν ὅλων ἀγρυπνιῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ.

[л. 9 об.). Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίων μοναστηρίων. Статья, какъ и въ Типиконахъ XIII и XIV вѣковъ, не раздѣлена на части, а изложена вся слитно. Противъ каждаго новаго отдѣла замѣчено на поляхъ: Χρὴ εἰδέναι, Δεῖ γινώσκειν, Ἰστέον и т. д. и киноварью замѣчено: σημείωσαι, а иногда: σημείωσαι ὅρα.

¹⁾ На полѣ: Εἰς τὸ Τρισάγιον εἰσοδεύει ὁ ἱερεὺς, προπορευομένων τῶν λαμπάδων, καὶ ὁ διάκονος μετὰ τοῦ θυμιατοῦ.

Текстъ и порядокъ по изложенію въ большинствѣ случаевъ не разнится отъ статей Типиконовъ XIII—XIV в. Изъ новыхъ статей мы отмѣтили здѣсь лишь краткое замѣчаніе: Ἰστέον, ὅτι τοὺς κατὰ τινα αἰτίαν, ἢ διακονίαν, ἢ ἀσθένειαν παραλείφαντας τῆς συνάξεως οὐκ ὀφείλει ὁ ἐκκλησιαάρχης ἐνόρδιον κρατεῖν, ἀλλὰ παραλείψωσιν, ὅτε φθάσει ἐλθεῖν, χρὴ δίδόναι τούτους ἀναγινώσκειν. Нельзя, однако, сказать, чтобы текстъ суточныхъ службъ остался безъ измѣненія. Правда, эти измѣненія незначительны, но они все таки отдѣляютъ Типиконы этого времени отъ Типиконовъ древнѣйшей эпохи. Для примѣра въ сравнительномъ столбцѣ мы имѣемъ изложеніе утрени (см. выше стр. 107—109). Кроме того, въ службѣ суточной явилось немало замѣчаній въ родѣ слѣдующихъ: Τὸ Κύριε ἐλέησον λ', говорится о почасіи 3 часа и прибавляется: Ἐν τισι δὲ τῶν Τυπικῶν εὐρήσεις μ' [л. 15 об.]. О молитвѣ девятаго часа: Δέσποτα, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ Θεὸς ἡμῶν замѣчается: Ἰστέον δέ, ὅτι ἐν τοῖς πλείοσι τῶν Τυπικῶν οὐ διαλαμβάνεται ἡ εὐχὴ αὐτῇ, ἥγουν οὐδὲν ὀρίζεται λέγειν, τινὲς δὲ ἀγράφως ἀπὸ συνηθείας λέγουσι καὶ τὰς ἐτέρας εὐχὰς εἰς τὴν τάξιν αὐτῶν, ἥγουν ἐν μὲν τῷ μεσωρίῳ τῆς τρίτης ὥρας [л. 16 об.], въ почасіи перваго часа о 92 псалмѣ тινὲς δὲ λέγουσιν καὶ ν' (50) и о молитвѣ—«Ὁὶ ἅν ἕκαστος βούλεται ἢ Χριστέ, τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ἢ Ὁ ἀποστέλλων τὸ φῶς [л. 17 об.] и др.

[л. 23]. Изложеніе службъ тоже немногимъ разнится отъ текста въ Типиконахъ древнѣйшаго времени. Изъ этихъ разностей можно указать на замѣчаніе относительно литургіи въ день Благовѣщенія въ великую пятницу [л. 124] въ храмовыхъ церквахъ, несуществовавшее въ древнѣйшихъ рукописяхъ (см. выше примѣч.), но замѣчаніе о тропарѣ Іоанна Богослова читается: Καὶ γὰρ ἐν ἄλλοις οὕτως εὐρηται, οἶμαι, διὰ τὸ ἐξαίρετον τοῦ τοιοῦτου ἰδιομέλου, εἰ σὺ οὖν, πῶς βούλεσαι (sic) τοῦτο εἰπεῖν, δοῦξασον. [л. 128] на то, что обрядъ выноса креста описывается безъ всякихъ оговорокъ: Γίνεται μεγάλη δοξολογία ἀργῶς καὶ μετὰ μέλους καὶ ἐξέρχεται ὁ ἱερεὺς μετὰ τοῦ τιμίου σταυροῦ [л. 146], съ прибавленіемъ, однако, и практики предшествующаго времени. Καὶ ἐξέρχεται ὁ σταυρὸς μετὰ τοῦ ἀγιάσματος, говорится въ Типиконѣ, послѣ краткаго описанія обряда водоосвященія, τοῦ ἱερέως ἐν ηλ-

λαγμένον καὶ τῶν αὐτῶν φαλλόντων καὶ περιέρχεται ἐντὸς τῆς μονῆς, ἥως ἄρχεται ἀπὸ τοῦ ἡγουμενίου εἰς τὴν τράπεζαν καὶ εἰς τὸ οἶνοχεῖον καὶ πᾶσι τοῖς ἐνδοθεοῖς τοῦ μοναστηρίου καὶ τοῖς κελ्लीοις τῶν ἀδελφῶν καί, ὑποστρεψάντων ἡμῶν, ψάλλομεν τὴν α' ὥραν [л. 126), на большое количество памятей, такъ напр., подъ 5 Юля здѣсь находится память св. Аѳанасія Аѳонскаго и есть тропарь съ кондакомъ [л. 109), на то, что здѣсь нѣкоторымъ святымъ сдѣланы краткія замѣчанія о службѣ, тогда какъ прежде указывалось только Ἀλληλούια и нѣкоторыя другія незначительныя особенности.

Подъ 2 Февраля нѣтъ указаній на особенность службъ на праздникъ Срѣтенія, всѣ же другія замѣчанія, какъ то: относительно праздника Благовѣщенія, сорока мучениковъ и Іоанна Богослова налицо, не смотря на то, что въ концѣ Типикона имѣется особый отдѣлъ и статья Марковыхъ главъ на тѣже случаи, при чемъ только подъ 23 Апрѣля дѣлается ссылка на эти главы: Εἰ τύχοι ἡ μνήμη τοῦ αὐτοῦ ἀγίου ἐν τῇ Διακαιησίμῳ καὶ ἐξῆς ταῖς τῆς πεντηκοστῆς ἡμέραις, ζῆται εἰς τὴν ἐρμηνείαν ἐμπροσθεν κεφάλιον μζ' [л. 25 об.). Въ силу сего обстоятельства настоящій Типиконъ весьма нерѣдко преподноситъ несходныя указанія для одного и того же случая, а иногда даже прямо противорѣчивыя. Укажемъ примѣры того и другого.

[л. 119).

Τῇ κυριακῇ τῶν Βαΐων ἐσπέρας ἐν τῇ ἀγρυπνίᾳ, στιχολογοῦμεν τὸ α' ἀντίφωνον, τὸ Μακάριος ἀνὴρ, εἰς ἦχον πλ. δ'. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, στιχηρὰ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ προσόμοια ἦχος πλ. β' ἀνὰ β', εἶτα τὰ γ' ἰδιό-

[л. 250).

Τῇ κυριακῇ τῶν Βαΐων ἐσπέρας, ἐν τῷ μικρῷ ἐσπερινῷ ¹⁾ στιχηρὰ τῆς ἐορτῆς, ὡσαύτως καὶ ἀπολυτίκιον. Ἐν τῷ μεγάλῳ ἐσπερινῷ, στιχολογοῦμεν τὸ α' ἀντίφωνον, τὸ Μακάριος ἀνὴρ. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ²⁾, στιχηρὰ

¹⁾ Ркп. Аѳоно-Ватоп. библ. 1346 г. № 320 (931) л. 161—162; той же библ. № 321 (932) л. 152—153: Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, στιχηρὰ προσόμοια τῆς ἐορτῆς ἦχος δ' πρὸς: Ὁ ἐξ ὑψίστου κληθεῖς, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἐορτῆς: οἷον βούλει. Εἰς τὸν στίχον, στιχηρὰ ἰδιόμελα τῆς ἐορτῆς τους γ', δευτεροῦντας μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν, Δόξα καὶ νῦν, ἦχος δ' αὐτός, Σήμερον χαρὰς, τροπάριον τῆς ἐορτῆς, αἱ μεγάλοι γ' μετάνοιαι καὶ ἀπόλυσις. ²⁾ Ἰστώμεν στίχους ι' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ προσόμοια τῆς ἐορτῆς, ἦχος πλ. β' εἰς ε', καὶ γ' ἰδιό-

μελα τῶν Βαίων, τοὺς πλ. δ', δευτεροῦμεν τὸ α', Δόξα, ἦχος πλ. α', τῶν Βαίων. Ὁ ἔχων θρόνον οὐρανόν, Καὶ νῦν, Ἀπεστάλη ἐξ οὐρανοῦ, εἰσόδος, προκείμενον τῆς ἡμέρας, ἀναγνώσματα τῆς ἑορτῆς τὰ γ'. Εἰς τὴν λιτὴν, ἰδιόμελα τῆς ἑορτῆς τὰ προγραφέντα, εἰς τοὺς στίχους τῆς ἡμέρας ἰδιόμελα, ὁ ἦχος β' καὶ ἦχος γ' καὶ ἦχος βαρύς, Δόξα τὸ α'. Ἐκ βαίων καὶ κλάδων, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς. Τὸ ἀπ' αἰῶνος μυστήριον. Ἀπολυτίκιον τῆς ἑορτῆς καὶ ἡ ἀκολουθία τῆς ἀγρυπνίας, στιχολογοῦμεν δὲ τὰ γ' καθίσματα καὶ τὸν πολυέλεον καὶ ἀναγινώσκουμεν πρῶτον τῆς ἑορτῆς, ἔπειτα τῆς ἡμέρας. Οἱ ἀναβαθμοί, προκείμενον τῆς ἡμέρας, ὁ κανὼν τοῦ κυρ Κοσμᾶ. Ἀπὸ γ' ῥόδης, κοντάκιον τῆς ἡμέρας, ἀφ' ἑκτῆς τῆς ἑορτῆς. Εἰς τοὺς Αἰνους στιχηρὰ τῆς ἑορτῆς. Εἰς τὸν στίχον, στιχηρὰ τῆς ἡμέρας ἰδιόμελα, τὸν ἦχον α', καὶ τοὺς τέσσαρας, ἦχος πλ. α'. Δευτέραν Εὐὰν τὴν Αἰγυπτίαν, Καὶ νῦν, ὁ αὐτὸς τῆς ἑορτῆς. Εὐφραίνεσθωσαν οἱ οὐρανοί, ἔκτενὴ καὶ ἀπόλυσις. Συνάπτομεν δὲ καὶ τὴν α' ὥραν,

τῆς ἑορτῆς προσόμοια ἦχος πλ. β'. Βουλὴν προαιώνιον, εἰς ἕξ, καὶ τὰ γ' ἰδιόμελα τῶν Βαίων, ἦχος πλ. δ'. Χαῖρε καὶ εὐφραίνου, δευτεροῦντες τὸ α', Δόξα, τῶν Βαίων. Ὁ ἔχων θρόνον οὐρανόν, Καὶ νῦν, ἦχος ὁ αὐτός. Ἀπεστάλη ἐξ οὐρανοῦ, ἀναγνώσματα τῆς ἑορτῆς τὰ γ', εἰς τὴν λιτὴν τῆς ἑορτῆς ἰδιόμελα τὰ πρῶτα, Δόξα καὶ νῦν ἦχος β'. Εὐαγγελίζεται ὁ Γαβριήλ. Εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ τῆς ἡμέρας ἰδιόμελα, ὁ β', ὁ γ' καὶ ὁ βαρὺς μετὰ ¹⁾ τῶν στίχων αὐτῶν, Δόξα, τὸ πρῶτον ἦχος β'. Ἐκ βαίων καὶ κλάδων, Καὶ νῦν, τῆς ἑορτῆς ὁ αὐτός. Τὸ ἀπ' αἰῶνος μυστήριον. Εἰς τὴν εὐλόγησιν τῶν ἄρτων, τροπάριον τῆς ἑορτῆς ἐκ γ' καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἑορτῆς, εἰς ²⁾ τὰ καθίσματα τῆς στιχολογίας, τὰ β' καθίσματα τῆς ἡμέρας καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἡμέρας, εἰς δὲ τὸ γ' κάθισμα καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἑορτῆς, ὁ πολυέλεος καὶ κάθισμα τῆς ἑορτῆς, ὡσαύτως καὶ ἀνάγνωσις, οἱ ἀναβαθμοί, τὸ α' ἀντίφωνον τοῦ δ' ἡχοῦ, προκείμενον, Πᾶσα πνοὴ καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἑορτῆς, ὁ ν', καὶ στιχηρὰ τῆς ἑορτῆς ³⁾, ὁ κα-

όμελα τῶν Βαίων, ἦχος πλ. δ'. Χαῖρε καὶ εὐφραίνου, δευτεροῦντες τὸ α', Δόξα τῶν Βαίων πλ. β'. Ὁ ἔχων θρόνον, Καὶ νῦν, τῆς ἑορτῆς ἦχος πλ. β'. Ἀπεστάλη ἐξ οὐρανοῦ, εἰσόδος, προκείμενον τῆς ἡμέρας.

¹⁾ Нѣтъ μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν ²⁾ Ἐν τῷ ὄρθρῳ εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, τροπάριον τῆς ἑορτῆς ἐκ γ', στιχολογοῦμεν καθίσματα γ' καὶ τὸ πολυέλεον καὶ λέγομεν μετὰ τὸ α' καὶ β' κάθισμα, καθίσματα τῆς ἡμέρας καὶ ἀνάγνωσις αὐτῆς. Μετὰ δὲ τὸ γ' κάθισμα καὶ τὸ πολυέλεον καθίσματα τῆς ἑορτῆς καὶ ἀνάγνωσις αὐτῆς ³⁾ ἦχος πλ. β'

σκολάζουσι δὲ καὶ αἱ μετάνοιαι καθόλου, ἄνευ τῶν τριῶν μεγάλων μετανοιῶν. Περὶ δὲ ὥραν γ' ἡμέρας γίνεται ἡ λιτή καὶ, ὁποστρεφούσης, ἀρχόμεθα τῆς τριθέκτης κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν, ἀναγινώσκεται δὲ καὶ τὸ εὐαγγέλιον. Περὶ δὲ ὥραν ἕκτην σημαίνει τὴν θ' καὶ γίνεται ἡ ἀκολουθία, ὡς συνήθως, τὰ τυπικὰ χόμα καὶ ἀρχόμεθα τοῦ λυχνικοῦ χωρὶς στιχολογίας. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰστώμεν στίχους ι' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ τῆς ἡμέρας ἰδιόμελα τοὺς δ' πλ. α', εἶτα τῆς ἑορτῆς ἰδιόμελον, ἦχος δ'. Τῷ ἕκτῳ μηνί, καὶ τὰ ἕτερα β', καὶ τοῦ ἀρχαγγέλου προσόμοια γ', Δόξα, ἦχος πλ. δ'. Τῆς ξηρανθείσης συκῆς, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, ἦχος πλ. β'. Ἀπεστάλη ἐξ οὐρανοῦ Γαβριὴλ ὁ ἀρχάγγελος, εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ Φῶς ἱλαρόν, προκείμενον τῆς ἑορτῆς, τὰ β', τὸ Κατευθυνθήτω, εἶτα συναπτὴ τοῦ Τρισαγίου, προκείμενον, ὁ ἀπόστολος, Ἀλλη-

νὼν τῆς ἑορτῆς μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ἐξ¹⁾ καὶ ἡ ᾠδὴ τοῦ Τριωδίου²⁾ εἰς η', καταβασία τὸν εἰρμόν τοῦ Τριωδίου ὁμοῦ οἱ δύο χοροὶ³⁾, ἔνθα δὲ οὐκ ἔστιν ᾠδὴ τοῦ Τριωδίου, ὁ κανὼν τῆς ἑορτῆς μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ιδ' καὶ τὴν καταβασίαν τῶν εἰρμῶν ὁμοῦ οἱ δύο χοροί, ἀπὸ γ' ᾠδῆς, κοντάκιον τῆς ἡμέρας καὶ ἀνάγνωσις. Πάλιν χαρᾶς εὐαγγέλια, ἀφ' ε' κοντάκιον τῆς ἑορτῆς. Ἐν⁴⁾ τῇ θ' ᾠδῇ Ἡ τιμιωτέρα οὐ στιχολογεῖται, ἐξαποστειλάριον τῆς ἑορτῆς δις. Εἰς τοὺς αἶνους, στιχηρὰ προσόμοια τῆς ἑορτῆς ἦχος α' εἰς δ', Δόξα, τῆς ἑορτῆς ἦχος β'. Τὸ ἀπ' αἰῶνος μυστήριον, Καὶ νῦν, τῆς ἡμέρας πλ. δ'. Τῆς ξηρανθείσης συκῆς. Εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ τούτων. Ἐνεπλήθηνμεν τὸ πρωτὶ τοῦ ἐλέου σου, Κύριε, καὶ τοὺς ἐτέρους, Δόξα τῆς ἡμέρας, ἦχος πλ. δ'. Δευτέραν Εὐὰν τὴν Αἰγυπτίαν, Καὶ νῦν ὁ αὐτὸς τῆς ἑορτῆς. Εὐφραινέσθωσαν οἱ οὐρανοί, τροπάριον τῆς ἑορτῆς, ἔκτε-

¹⁾ εἰς η' ²⁾ μετὰ τῶν εἰρμῶν ὁμοίως εἰς η' ³⁾ Ἀπὸ γ' ᾠδῆς, κοντάκιον τῆς ἡμέρας καὶ τὸν οἶκον. Εἶτα κάθισμα τῆς ἡμέρας, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς καὶ ἀνάγνωσις αὐτῆς. Πάλιν χαρᾶς ⁴⁾ Μετὰ τὴν θ' ἐξαποστειλάριον τῆς ἑορτῆς ἐκ τρίτου. Εἰς τοὺς αἶνους, στιχηρὰ προσόμοια τῆς ἑορτῆς ἦχος α' πρὸς ὅτι τῶν οὐρανίων ταγμάτων γ' καὶ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας ἦχος αὐτός, Δόξα τῆς ἡμέρας, ἦχος πλ. δ'. Τῆς ξηρανθείσης συκῆς, Καὶ νῦν ὁ αὐτός. Δευτέραν Εὐὰν. Εἰς τὸν στίχον, στιχηρὰ ἰδιόμελα τῆς ἡμέρας, τοὺς δ' πλ. α' μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν. Εἰς δὲ ὕστερον αὐτῶν λέγομεν Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ὁ αὐτός. Εὐφραινέσθωσαν οἱ οὐρανοὶ τροπάριον τῆς ἑορτῆς, Κύριε ἐλέησον μ', αἱ γ' μεγάλα μετάνοιαι καὶ ἡ α' ὥρα, ἐν ᾗ λέγομεν τροπάριον καὶ κοντάκιον τῆς ἑορτῆς. Μετὰ τὸ θ', ἡγουν τὸ Τί σε καλέσωμεν, τὸ εὐαγγέλιον τοῦ ὁρθροῦ τῆς ἡμέρας. [π. 162]. Ἐν τῷ τέλει αἱ γ' μεγάλα μετάνοιαι, ἡ εὐχή, ἡ κατήχησις καὶ ἀπόλυσις. Περὶ δὲ ὥραν γ' σημαίνει τὸ μικρὸν καὶ γίνεται λιτή ἕξω τῆς μονῆς.

λούια τῆς ἑορτῆς, εὐαγγέλιον τῆς ἑορτῆς, εἴτα τῆς ἡμέρας, καὶ καθ' ἑξῆς ἡ θεία λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου.

νή, καὶ αἱ μεγάλαι τρεῖς μετανοιαί. Εἴτα Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ' καὶ ἡ πρώτη ὥρα, ἐν τῷ τέλει αὐτῆς αἱ μεγάλαι γ' μετάνοιαι, ἡ εὐχή, ἡ κατήχησις καὶ ἀπολύει. Ἡ συνήθης λιτὴ ἐν τῷ νάρθηκι. Περὶ ὥραν γ' σημαίνει τὸ μικρὸν καὶ γίνεται ἡ λιτὴ ἔξω τῆς μονῆς, τελειωθείσης δὲ αὐτῆς, ψάλλονται αἱ ὥραι μετὰ τῆς στιχολογίας αὐτῶν καὶ τῶν ἀναγνώσεων τοῦ Τετραευαγγελίου, λέγεται δὲ ἐν αὐταῖς τροπάριον καὶ κοντάκιον τῆς ἑορτῆς, ὡσαύτως καὶ ἐν τῇ ἐννάτῃ ¹⁾, μεθ' ἣν ψάλλομεν τὰ τυπικά, ἥως τὸ Μνήσθητι ἡμῶν, Κύριε, καὶ τοὺς μακαρισμοὺς ἄνευ μέλους καὶ τὰ λοιπά, τὸ κοντάκιον τῆς ἑορτῆς, τὸ Κύριε ἐλέησον μ'. αἱ μεγάλαι τρεῖς μετάνοια καὶ εὐδύς. Δεῦτε προσκυνήσωμεν, καὶ ἀρχόμεθα τοῦ λυχνικοῦ ἄνευ μετανοίας καὶ στιχολογίας. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, στιχηρὰ ἰδιόμελα τῆς ἡμέρας τοὺς δ' πλ. α', καὶ τῆς ἑορτῆς ἰδιόμελα γ' τοὺς τετάρτους, καὶ τοῦ ἀρχαγγέλου προσόμοια γ', Δόξα, ἥχος πλ. δ'. Τῆς ξηρανθείσης συκῆς, Καὶ νῦν, πλ. β'. Ἀπεστάλη ἐξ οὐρανοῦ, εἵσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ Φῶς ἰλαρόν, προκείμενον τῆς προφητείας, τὰ

¹⁾ ὥρα, ἣν καὶ συνάπτομεν ἄνευ στιχολογίας, μεθ' ἣν οἱ μακαρισμοὶ χύμα καὶ τὰ λοιπά.

ἀναγνώσματα μετὰ τῆς ἡμέρας καὶ τῆς ἑορτῆς τὰ δύο, τὸ Κατευθυνθήτω, αἱ τρεῖς μετάνοιαι, ἡ συναπτὴ, Τρισάγιον, προκείμενον, ἀπόστολος, ἀλληλουάριον τῆς ἑορτῆς, εὐαγγέλιον τῆς ἑορτῆς καὶ τῆς ἡμέρας καὶ καθ' ἑξῆς ἡ θεία λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου, κοινωνικὸν τῆς ἑορτῆς. Ἐν τῇ τραπέζῃ καταλύομεν ἔλαιον καὶ οἶνον. Εἰς τὰ ἀπόδειπνα οὐ ποιοῦμεν μετανόιας, εἰ μὴ μετὰ τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, εἰς τὸ Τρισάγιον μετανόιας γ', καὶ ὕστερον τὰς τρεῖς μεγάλας καὶ τὰς ἰβ' μικρὰς καὶ εἰς τὸ Τρισάγιον τὰς γ', φάλλομεν ἐν αὐτοῖς καὶ τὸ Τριψύδιον τοῦ κυροῦ Ἀνδρέου.

Иногда имѣются прямо противорѣчивыя указанія на одинъ и тотъ же день и для одного и того же случая.

[л. 111 об.).

Σημεῖωσαι. Ἐὰν δὲ τῇ κυριακῇ τοῦ Πάσχα, ὃ ἐστὶ κύριον Πάσχα, τύχη γενέσθαι ἡ ἑορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ἐσπέρας τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, προηγοῦνται τὰ στιχηρὰ τῆς ἡμέρας, εἴτα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Μετὰ δὲ τὴν εἴσοδον καὶ τὸ Φῶς ἱλαρόν, λέγει Σοφία, ὀρθαί, καὶ ἀναγινώσκεται τὸ πρῶτον ἀνάγνωσμα τῆς ἡμέρας, ἥως Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεός, εἴτα τὰ γ' ἀναγνώσματα μετὰ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἴθ' οὕτω τὰ ἐπιλοιπα ἀναγνώσματα, ὅλα τοῦ Πάσχα, κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν, καὶ καθ' ἑξῆς ἀπόστολος καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἡμέρας καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου,

[л. 258 об.).

Χρῆεῖδέναι, ὅτι, ἐὰν τύχη ὁ Εὐαγγελισμὸς τῇ μεγάλῃ κυριακῇ τοῦ Πάσχα, ἐσπέρας τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ ¹⁾ εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ²⁾ ἰστώμεν στίχους ι' καὶ φάλλομεν στιχηρὰ ἀναστάσιμα τρία ἥχος α', καὶ τοῦ μεγάλου σαββάτου ἰδιόμελα γ', πλ. δ', καὶ τῆς ἑορτῆς ἰδιόμελα τοὺς δ', Δόξα, ἥχος πλ. β'. Τὴν σήμερον μυστικῶς, Καὶ νῦν, Ἀπεστάλη, εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ Φῶς ἱλαρόν, προκείμενον δὲ οὐ λέγεται, ἀλλ' εὐθὺς ὁ ἱερεύς. Σοφία, καὶ ἀναγινώσκεται τὸ πρῶτον ἀνάγνωσμα τῆς ἡμέρας τὸ Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεός, εἴτα τὰ ε' ἀναγνώσματα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ τὰ

¹⁾ 1346 г. Типик. Ват. библи. ἐν τῷ λυχνικῷ - ²⁾ τὰ στιχηρά, ὡς ἐδηλώθη. Μετὰ τὸ Φῶς ἱλαρόν, ὁ ἱερεύς Σοφία, καὶ λέγεται.

εἶθ' οὕτω ποιούμεν, καθὼς ἐν τῷ Συναξαρίῳ τοῦ μεγάλου σαββάτου διείληπται, προστιθέντες εἰς τὴν παννουχίδα τὸν κανόνα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ εἰς δ', εἰς δὲ τὸν ὁρθρον τῇ μεγάλῃ κυριακῇ.

ἐπίλοιπα ἀναγνώσματα τοῦ Πάσχα κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου ¹⁾. Εἰς τὴν παννουχίδα τοῦ μεγάλου σαββάτου, ὁ κανὼν τῆς ἑορτῆς ²⁾ μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ς' καὶ τῆς ἡμέρας μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς η', καταβασίαν τὸν εἰρμὸν τῆς ἡμέρας ὁμοῦ οἱ δύο χοροί, ἀπὸ γ' ᾠδῆς κοντάκιον τῆς ἑορτῆς καὶ ὁ οἶκος, εἶτα κάθισμα τῆς ἡμέρας, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, καὶ ἀνάγνωσις. Πάλιν χαρὰς εὐαγγέλια, ἀφ' ς', κοντάκιον τῆς ἡμέρας καὶ ὁ οἶκος καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἡμέρας, ἐν ³⁾ τῇ ἐννάτῃ ᾠδῇ ἡ Τιμιωτέρα οὐ στιχολογεῖται, μετὰ τὴν ἐννάτην, Τρισάγιον, τροπάριον. Ὅτε κατήλθες, Δόξα καὶ νῦν, τῆς ἑορτῆς, ἡ ἐκτενὴ καὶ ἀπόλυσις ⁴⁾ καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἡμέρας, εἰ ἔχῃ ὥρα, ἐν ᾗ ὁ ἐκκλησιαάρχης διανέμει τὰ κηρία, ὁ δὲ κανδηλάπτης σημαίνει τὸ μέγα καὶ τὸ σιδηροῦν, καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ἐξερχόμεθα πάντες ἐν τῷ νάρθηκι, προπορευομένου τοῦ ἱερέως μετὰ λαμπάδων, καὶ κλεισθεῖσάν τῶν πυλῶν, θυμιᾷ ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ νάρθηκι ἅπαντας, ὡς

¹⁾ σαββάτῳ

²⁾ ἤχος πλ. β' μετὰ τῶν εἰρμῶν

³⁾ Μετὰ τὴν θ' ᾠδὴν Τρισάγιον

⁴⁾ Εἶθ' οὕτω τίθεται ἀνάγνωσις τῆς ἡμέρας, ἐν ᾗ διανέμει ὁ ἐκκλησιαάρχης τοῖς ἀδελφοῖς κηρία. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἀρμοζούσης ὥρας, τοῦ ὁρθρου φθάσαντος, οἱ κανδηλάπται ἀνέρχονται καὶ σημαίνουσιν, ὡς συνήθως, καὶ ἐξερχόμεθα πάντες ἐν τῷ νάρθηκι, προπορευομένου τοῦ ἱερέως καὶ τοῦ διακόνου μετὰ λαμπάδων καὶ θυμιατῶν, καὶ κλεισθεῖσάν τῶν πυλῶν.

ἔθος ἐστίν, εἶτα ἴσταται ¹⁾ ἔμπροσθεν τῶν βασιλικῶν πολῶν καὶ θυμιᾷ σταυροειδῶς κατὰ ἀνατολὰς ²⁾ ἐκ γ', λέγων· Δόξα τῇ ἀγίᾳ, καί, ἡμῶν ἀποκρινομένων τὸ Ἀμήν, ἄρχεται ὁ ἱερεὺς τροπάριον ἡχος πλ. α'. Χριστὸς ἀνέστη ³⁾, ὁμοίως καὶ οἱ ἀδελφοί ⁴⁾· λέγεται δὲ τρίτον παρὰ τοῦ ἱερέως καὶ τρίς παρὰ τῶν ἀδελφῶν, εἶτα ὁ ἱερεὺς στίχον πρῶτον· Ἀναστήτω ὁ Θεός, στίχ. β'. Ὡς ἐκλείπει καπνός. . . , στίχ. γ'. Οὕτως ἀπολοῦνται οἱ ἁμαρτωλοί, στίχ. δ'. Αὕτη ἡ ἡμέρα. Λέγει ⁵⁾ δὲ ὁ λαὸς καθ' ἕκαστον στίχον τὸ Χριστὸς ἀνέστη ⁶⁾, καὶ εὐθὺς ὁ ἱερεὺς λέγει μεγαλοφώνως· Χριστὸς ἀνέστη, καί, ἀνοιγομένων τῶν πολῶν, εἰσοδεύει, προπορευομένων τῶν λαμπάδων καὶ τοῦ ⁷⁾ προεστῶτος συνεφεπομένου, καὶ τῶν ἀδελφῶν ψαλλόντων τὸ Καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι ζῶν χαρισάμενος. Μετὰ δὲ τὸ εἰσελθεῖν τὸν ἱερέα εἰς τὸ ἱερατεῖον, Δόξα ἡχος δ' καὶ λέγομεν· Σήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν, Καὶ νῦν τὸ αὐτό. Εἴθ' οὕτως ἡ σύναπτή ⁸⁾ καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν ἄρχεται ὁ προεστῶς· Ἀναστάσεως ἡμέρα ⁹⁾, καὶ φάλλομεν τὸν κανόνα τοῦ Πάσχα μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ἡ' καὶ τῆς ἑορτῆς μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ἡ', καταβασίας τοὺς εἰρμούς τῶν δύο κανόνων ἀνὰ μέρος οἱ δύο χοροί, ἀπὸ γ' ᾠδῆς κοντάκιον τοῦ Πάσχα ¹⁰⁾ καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸν Θεολόγον· Ἐπὶ τῆς φυλακῆς μου, ἄφ' ε', κοντάκιον τῆς ἑορτῆς καὶ ἀνάγνωσις· Ἀναστάσεως ἡμέρα, καὶ εἶτα προκείμενον τῆς ἑορτῆς· Εὐαγγελίζεσθε ἡμέραν ἑξ ἡμέρας, στίχ. Ἀσπαστε τῷ Κυρίῳ, Πᾶσα πνοή, εὐαγγελίον τῆς Θεοτόκου, κατὰ Λουκᾶν· Ἀναστᾶσα Μαριάμ, εἶτα τὸ Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι ἐκ γ' ἄνευ τοῦ πεντηχοστοῦ ¹¹⁾, εἴθ' οὕτως ἡ ἐβδόμη ᾠδὴ, ἐν τῇ ἐννάτῃ Τιμιωτέρα οὐ στιχολογεῖται, ἐξαποστειλάριον· Σαρκὶ ὑπνώσας, ἄπαξ, καὶ τῆς ἑορτῆς δις. Εἰς τοὺς αἶνους, Πᾶσα πνοή, ἰστώμεν στίχους ε', στιχηρὰ ἀναστάσιμα ἡχος α' τέσσαρα καὶ τῆς

¹⁾ σταθεῖς ²⁾ НВТЪ ³⁾ Καὶ λέγεται· τρίς παρ' αὐτοῦ, συμπάλλοντος αὐτῷ καὶ τοῦ διακόνου ⁴⁾ τὸ αὐτὸ ἐκ τρίτου. Εἶτα ὁ ἱερεὺς στίχος α'. Ἐξομολογεσθε τῷ Κυρίῳ, στίχος β'. Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος, στίχος γ'. Συστάσαθε ἑορτὴν ⁵⁾ Λέγουσι δὲ οἱ ἀδελφοί ⁶⁾ καὶ ἀνοιγομένων τῶν πολῶν ⁷⁾ ἡγουμένου ἐφεπομένου ἅμα τοῖς ἀδελφοῖς. Εἰσελθὼν δὲ ὁ ἱερεὺς εἰς τὸ ἱερατεῖον λέγει· Δόξα, ἡχος δ' καὶ ἡμεῖς τὸ τροπάριον τῆς ἑορτῆς, Καὶ νῦν τὸ αὐτό ⁸⁾ μεγάλη παρὰ τοῦ ἱερέως ⁹⁾ τοὺς εἰρμούς ἀνὰ δ', τὰ δὲ τροπάρια εἰς ε' ἄνευ στίχων, τοῦ δὲ κανόνος τῆς ἑορτῆς τοὺς εἰρμούς δευτεροῦμεν, ἐν δὲ τοῖς τροπαρίοις ἰστώμεν στίχους ε', ἡγουν ἀπὸ τοῦ ἕως ἂν παρέλθῃ, καταβασία τοὺς εἰρμούς τῶν δύο κανόνων ἀνὰ μέρος οἱ δύο χοροί, πρότερον δὲ λέγομεν τῆς ἑορτῆς, εἶτα τοῦ Πάσχα. Ἀπὸ γ' ᾠδῆς ¹⁰⁾ τὸν οἶκον ἡ γὰρ ὑπακοή ἐνταῦθα οὐ λέγεται, καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸν Θεολόγον ¹¹⁾ ὁμοίως καὶ τὸ στιχηρὸν ἐκ τρίτου· Ἀναστὰς ὁ Ἰησοῦς, ἐξαποστειλάριον· Σαρκὶ ὑπνώσας, ἐκ δευτέρου, καὶ τῆς ἑορτῆς ἄπαξ. Εἰς τοὺς αἶνους.

ἐορτῆς εἰς τὸν αὐτὸν ἦχον προσόμοια ¹⁾ καὶ δευτεροῦμεν τὸ α' μετὰ τῶν στίχων· Εὐαγγελίζεσθε ἡμέραν· στίχ. Ἄσατε τῷ Κυρίῳ, ἔπειτα· Ἀναστήτω ὁ Θεός, καὶ εὐθὺς στιχηρὰ τοῦ Πάσχα μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν, Δόξα τῆς ἐορτῆς, πλ. δ'· Εὐφραίνεσθωσαν οἱ οὐρανοί, Καὶ νῦν, πλ. α'· Ἀναστάσεως ἡμέρα, Χριστὸς ἀνέστη, ὁ ἀσπασμὸς τοῦ Εὐαγγελίου, ἡ κατήχησις τοῦ Χρυσοστόμου, ἡ ἐκτενὴς παρὰ τοῦ ἱερέως καὶ ἀπόλουςις. Διτὴ δὲ οὐ γίνεται.

И такъ, по одной статьѣ три чтенія праздника, а по другой пять, по одной стихи произносятся: «Да воскреснетъ Богъ» и др., а по другой: «Исповѣдайтесь Господеви» и т. д. Въ одномъ мѣстѣ говорится относительно праздника Благослѣщенія въ страстную недѣлю: Ἰστέον δέ, ὅτι, ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ τῆς ἐβδομάδος τύχη ὁ Εὐαγγελισμὸς, ἐν ταύτῃ τελεῖται ἡ ἀγρουπνία μετὰ τῶν ἀποδείπνων, καὶ ἐν τῇ τραπέζῃ ἐσθίομεν ὀψάριον, πίνοντες καὶ οἶνον διὰ τὴν ἀντίληψιν καὶ δόξαν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου [л. 221 об.], въ другомъ: καταλούμεν ἔλαιον καὶ οἶνον [л. 225], а въ пятницы: ἐσθίομεν ξηροφαγίαν καὶ πίνομεν καὶ οἶνον [л. 256 об.]. О службѣ: великомуч. Георгію замѣчается въ одномъ мѣстѣ: εἰ δόξη τῷ προεστῶτι, ποιῶμεν ἀγρουπνίαν [л. 124 об.], а въ другомъ подробно предусматриваются всѣ случаи, могущіе быти при столкновеніи этой службы съ другими празднествами года [л. 261 — 264] и т. д. и т. д.

[л. 156). Службы по Τριῳδι постной и цвѣтной.

[л. 221 об.). Περὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμιᾶν τὸν ἱερέα.

[л. 222). Πίναξ τῶν κεφαλαίων τὰ ἀπορούμενα.

Τὰς δυσχερείας τῆς Τυπικοῦ ποξίδος.

Πολλοὺς πρὸς διάγνωσιν λύει.

[л. 225). Μάρκω, ἁμαρτωλῷ ἱερομονάχῳ, σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ.

Τέλος, τῶν καλῶν Θεῷ χάρις, μετὰ Θεὸν τέλος τε τῶν γεγραμμένων ἐτελειώθη τὸ παρὸν Τυπικὸν μὲ πόθου καὶ ἐξόδου καὶ διὰ χειρὸς Γεωργίου ἱερέως τοῦ Μαδῆ ἐπὶ ἔτους ς'Πμς', ἰνδ. α', εὕρισκομένου ἐν τῇ μόνῃ τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης μάρτυρος Μαρίας.

¹⁾ ἦχος ὁ αὐτός, λέγοντες καὶ στίχους τῆς ἐορτῆς, ἔπειτα Ἀναστήτω ὁ Θεός.

[л. 249). Ὑπόθεσις κανονική περὶ τοῦ πῶς καταλύομεν τὸ δω-
δεκαήμερον.

[л. 282). Воскресные прокимны.

[л. 284). Τὰ ἐν τῇ ἐβδομαδί φαλλόμενα πρὸς κανόνα ἀλληλου-
άρια καὶ κοινωνικά, ὅτε οὐκ ἔστιν ἑορτάσιμος ἄγιος, εἰσὶ ταῦτα.

[л. 284 об.). Τὰ φωταγωγικά τῶν ὀκτῶ ἡχων.

Текстъ тріодныхъ службъ и особенно Тріоди постной подвергся значительнымъ измѣненіямъ и дополненіямъ (См. примѣръ выше). Кромѣ этого, въ службѣ стали появляться замѣчания о порядкахъ въ другихъ уставахъ чаще, чѣмъ это было прежде, о большемъ просторѣ дѣйствию настоятеля и канонарха, напр.: «Χρὴ γινώσκειν, ὅτι ἐν τῇ λαύρᾳ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα οὐ φάλλει τὰ ἀποδείπνα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀλλ' ἐν τοῖς ἰδίοις κελλίοις ἕκαστος. Οὕτω γὰρ παρελάβομεν, εἰς τὰ κοινόβια τῆς Παλαιστίνης φάλλονται οὕτως (л. 171 об.). Ἰστέον, ὅτι εὖρομεν ἕντισιν, ἵνα κατὰ τὴν τετάρτην τάτην κυριακὴν φάλληται ἡ ἀκολουθία τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τῆς κλίμακος ἕν τε τῷ ἐσπερινῷ καὶ τῷ ὄρθρῳ, ἀλλὰ δὴ καὶ ἐν τῇ λειτουργίᾳ λέγεται ὁ τῆς ἡμέρας ἀπόστολος καὶ ὁσιακός, ὡσαύτως καὶ εὐαγγέλιον. Κατὰ δὲ τὴν ε' κυριακὴν φάλλεται ἡ ἀκολουθία τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας ὁμοίως, τῶν δὲ ἐπιλαχόντων ἁγίων αἱ ἀκολουθίαι φάλλονται ἐν τοῖς ἀποδείπνοις, ἢ ὅτε ὁ ἐκκλησιάρχης διακρίνει [л. 181). Ὁ δὲ γε ἐβδομαδάρχιος ἱερεὺς ἀπέρχεται (въ пятницу 5 недѣли) ἐν τῷ κοιμητηρίῳ καὶ φάλλομεν τὸν νεκρώσιμον κανόνα τοῦ ἡχοу, καί, εἰ βούλῃ τῷ προεστῶτι, φάλλομεν καὶ τὸ τετραψῆδιον τοῦ σαββάτου, εἰ δ' οὖν φάλλεται εἰς τὸν ὄρθρον τοῦ αὐτοῦ σαββάτου κατὰ τὴν τάξιν αὐτοῦ [л. 183). Ἰστέον δέ, ὅτι τινὰ τῶν Τυπικῶν ὀρίζουσι (дѣло идетъ о канонѣ въ сѹбоготу акаѳиста) φάλλεσθαι καὶ τὰ τετραψῆδια σὺν τῷ κανόνι τῆς μονῆς τοῦ ἁγίου καὶ τῆς ἀκαθίστου, εἰ δὲ βούλει, καταλιμπάνεται ὁ κανὼν τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς καὶ ἀπλῶς οὕτω ποιήσει ἀνενοχλήτως [л. 183 об.). Въ службѣ сѹбоботы Лазаря, μετὰ δὲ τὴν δευτέραν ἀνάγνωσιν ἀναβαθμοὺς οὐ λέγομεν, ἀλλ' οὐδ' εὐαγγέλιον, εἰ μὴ εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Λαζάρου, ἀλλ' εὐθύς· Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι... [л. 184 об.). Τῷ δὲ μεγάλῳ σαββάτῳ φάλλομεν τὸν Ἀρωμίον [л. 186 об.), а ниже объяснено прямо, что разумѣть подъ этими непорочными: «εἰδ' οὕτως ἄρχομεν τὸ Ἀρωμίον εἰς ἡχον πλ. α', ἥως τὸ ἐπιτάφιον εἰς στάσεις γ' (л. 196). Φαλλόντων ἡμῶν τὸ Τρισάγιον, замѣчаеτ̃

Уставъ въ службѣ великой субботы на утрени, τούτου δὲ τελεσθέντος, ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· Σοφία, ὀρθοί, εἰσοδικὸν τροπάριον ὀρίζουσι τινὰ τῶν Τυπικῶν· Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, καὶ ἄλλα παρευθὺς τὸ τροπάριον τῆς προφητείας [л. 195 об.]. Ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι ἐν πάσαις ταῖς δευτέραις καὶ ταῖς τετάρταις καὶ ταῖς παρασκευαῖς τῆς ἁγίας πεντηκοστῆς, ἄνευ δὲ τῆς διακαινησίμου ἐβδομάδος καὶ τῆς ἐσχάτης ἐβδομάδος τοῦ ἁγίου Πνεύματος, οὔτε τυρὸν ἐσθίομεν, οὔτε ὦον, εἰ μὴ μόνον οἶνου καὶ ἐλαίου δις τὴν ἡμέραν (л. 206 об.). и др.

Марковья главы въ количествѣ 95. Первые до 59 тѣ же, что у Мансвет. Церк. Уставъ стр. 411. 60) О праздниѣхъ отцевъ 6 вселенскаго собора 16 Юля. 61) О предпразднествахъ праздниѣхъ Богородичныхъ: Рождества, Входа, Срѣтенія, Благовѣщенія и Успенія въ воскресенье. 62) О Господскихъ праздниѣхъ—Воздвиженія, Рождества, Богоявленія, Пятидесятницы и Преображенія въ воскресенье. 63) Объ отданія Господскихъ праздниѣхъ. 64) Объ отданія Господскихъ праздниѣхъ въ воскресенье. 65) Объ отданія Богородичныхъ праздниѣхъ. 66) Объ отданіи ихъ въ воскресенье. 67) О предпразднественныхъ тропаряхъ и кондакахъ въ воскресенье вмѣсто инакои гласа. 68) О предпразднественныхъ и попразднественныхъ канонахъ съ Минеею святыхъ. 69) О предпразднественныхъ и попразднественныхъ кондакахъ съ двумя святыми, имѣющими кондаки. 70) О предпразднествахъ и попразднествахъ въ воскресенье съ двумя святыми. 71) О предпразднествахъ и попразднествахъ съ святымъ, имѣющимъ литургію въ субботу. 72) О литургіи въ субботу. 73) Когда не стихословится «Господеви поемъ». 74) Когда не стихословится «Честнѣйшую». 75) О предпразднествахъ и попразднествахъ и святыхъ, ежедневно празднуемыхъ. 76) О двухъ святыхъ съ тропарями въ воскресенье. 77) О предпразднественныхъ и попразднественныхъ тропаряхъ въ воскресенье съ тропаремъ святого. 78) О святомъ, имѣющемъ бдѣніе въ воскресенье. 79) О святомъ, имѣющемъ поліелей и празднуемомъ на 6, если случится въ воскресенье. 80) О святомъ на 6 въ воскресенье. 81) О пѣніи каноновъ умершихъ на панихидѣ. 82) О тропаряхъ повечерій предпразднествъ, попразднествъ и святыхъ ежедневныхъ. 83) О тропаряхъ Господскихъ праздниѣхъ, если случатся вмѣстѣ съ воскресеньемъ. 84) О тропаряхъ святыхъ

и первобогородичныхъ, какъ говорить ихъ въ пятницу вечеромъ, въ субботу и въ воскресенье. 85) О святыхъ на 8, если случатся въ среду и пятницу, какъ говорить богородичны. 86) Какіе говорятся богородичны, если празднуется святой на 6 и имѣеть поіелей. 87) О первобогородичныхъ въ субботу и воскресенье. 88) О святомъ, имѣющемъ входъ и первобогородиченъ въ стихирахъ. 89) Когда стихословится «Честнѣйшую». 90) О святомъ, имѣющемъ евангеліе, когда «Господеві поемъ» не стихословится. 91) О литіи, когда бываетъ и когда не бываетъ. 92) О предпразднествахъ Господскихъ праздниковъ въ воскресенье 93) О святомъ, имѣющемъ поіелей и празднуемомъ на 8, если случится въ субботу Аллилуія. 95) О дняхъ недѣли, какъ поются каноны ихъ съ Минеею.

Текстъ Марковыхъ главъ исправленъ и согласованъ съ особенностями службъ въ Тріоди постной и цвѣтной, но синаксарныя службы почему-то не были приняты во вниманіе составителемъ. Въ Синаксарѣ, какъ мы уже сказали, остались изложенія службъ на важнѣйшіе праздники безъ измѣненія и стали прямымъ противорѣчіемъ тому, что говорится о нихъ въ Марковыхъ главахъ.

LXIX. № 97. А. Τυπικόν ркп. той же библ. въ 4 долю листа, 243 листа, писана почеркомъ XV в. Начинается рукопись 4 числомъ Сентября мѣсяца. Въ Тріоди нѣсколько сводныхъ мѣстъ. Часы великой пятницы не только обычные, но и Кирилла Александрійскаго. Слово Златоуста на Пасху предваряется такъ: Εἰ Παύλου στόμα τοῦ Χρυσοστόμου στόμα, Χριστοῦ δὲ στόμα τοῦ Παύλου πέλει στόμα, τοῦ Χρυσοστόμου Χριστοῦ καὶ Παύλου [л. 158]. Марковыхъ главахъ 95. Подъ 5 Юля память Аѳанасія Аѳонскаго и его учениковъ приписана внизу.

LXX. № 85. А. Τυπικόν (обычное заглавіе), рукопись той же библ., въ 16 долю листа, 263 листа, писана почеркомъ XV в. Первая часть безъ раздѣленій. Марковыхъ главъ 95. Ничего особеннаго въ Типиконѣ нѣтъ. Наканунѣ Рождества положено привѣтствіе игумена. Подъ 6 Января находимъ замѣчаніе, почему дважды совершается водоосвященіе. Приба-

вочная часть обычная. Въ началѣ рукописи читаемъ: Βιβλίον τῶν κατηγουμένων τῆς ἁγίας λαύρας τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ ἐν τῷ Ἄθῳ καὶ ἐδόθη πρὸς τὸν ἐνδοξότατον ἀρχ. κὺρ Γεώργιον, καὶ ἄγγελον τὸν κατάκαλον ἕως τῆς αὐτοῦ ζωῆς τοῦ ,ζ' ἔτους, μηνὶ ι' ἰουν.

LXXI. № 89. Α. Τυπικόν (обычное заглавіе), ркп. той же библ. въ 16 долю листа писана почеркомъ XV столѣтія рукою грѣшнаго іеромонаха Геннадія, какъ гласить слѣдующая приписка: Μέννηθε τοῦ ἁμαρτωλοῦ Γενναδίου, ἱερομονάχου τοῦ συγγραφέως, διὰ τὸν Κύριον οἱ χρώμενοι τῷ παρόντι Τυπικῷ. Первая часть со многими вставочными листами изъ другой рукописи и изложена безъ раздѣленій. Въ Мѣсяцесловѣ и въ Тріоди ничего нѣтъ замѣчательнаго. Марковыя главы полныя. Въ прибавочныхъ статьяхъ, кромѣ обычныхъ, находятся огласительныя поученія Θεодора Студита, Ἀκολουθία τῶν ἐγκαινίων и Τάξις, γινομένη ἐπὶ καθιερώσει ναοῦ καὶ ἰδρώσει τῆς αὐτοῦ ἁγίας τραπέζης. Всего въ рукописи 206 листовъ.

LXXII. № 90. Α. Τυπικόν (безъ начала), рукопись той же библ. въ 16 долю листа, 237 листовъ, писана на бумагѣ рукою XV столѣтія. Первая часть безъ раздѣленій. Марковыхъ главъ 86. Въ прибавленіи ἀπολυτίκια, κοντάκια.

LXXIII. № 325. (936). Τυπικόν и т. д., рукопись Аеоно-Ватоп. библ. въ 16 долю, 262 листа, писана мелкою скорописью XV вѣка.

[л. 1). Εἵδησις τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ.

[л. 1 об.). Περὶ τῆς ἀγρυπνίας.

[л. 7 об.). Εἵδησις τῶν ἀγρυπνιῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ.

[л. 8). Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν ἐν Ἱεροσολόμοις ἁγίων μοναστηρίων.

[л. 19). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας τε καὶ συνάξεως τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι Αὐγούστου.

[л. 114). Τῇ κυριακῇ, ἐν ᾗ ἀναγινώσκεται τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου, ἦτοι ἡ ἑναρξίς τῆς τεσσαρακοστῆς.

[л. 172). Περὶ τῆς νηστείας τῶν ἁγίων Ἀποστόλων. Служба.

[л. 174). Περὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμῶν.

[Л. 175). Τὰ ἀναστάσιμα προκείμενα τῶν ὀκτὼ ἡχων, ἦτοι ἄμνημα.

[Л. 175 об.). Τὰ ἀναστάσιμα ἀλληλουάρια τῶν ὀκτὼ ἡχων, ἦτοι τὰ ἄμνημα τοῦ ἀποστόλου.

— Τὰ ἐν τῇ ἐβδομάδι φαλλόμενα ἀλληλουάρια, προκείμενα καὶ κοινωνικά, ὅτε οὐκ ἔστιν ἐορτάσιμος ἅγιος.

[Л. 176). Προκείμενα ἀναστάσιμα τῶν ὀκτὼ ἡχων, ἃ λέγονται ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ ὁρθρου.

[Л. 176 об.). Τὰ φωταγωγικά τῶν ὀκτὼ ἡχων.

[Л. 176). Антифоны на Воздвижение.

[Л. 178). Ὑποτύπωσις σὺν Θεῷ καταστάσεως τῆς εὐαγεστάτης μονῆς τοῦ Στουδίου. См. Типικά, т. 1, стр. 224—238.

[Л. 186). Περί τοῦ κύκλου τῆς σελήνης.

[Л. 188 об.). Оглавление Марковых главъ.

[Л. 191). Μάρκω, ἁμαρτωλῷ ἱερομονάχῳ, σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ. Глава 95.

[Л. 249). Τὰ ἀναστάσιμα ἀπολυτίκια τῶν ὀκτὼ ἡχων καὶ αἱ ὑπακοαί.

[Л. 262). Ὁ Θεός, ὁ Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ εὐδοκήσας ἄμπελον κλεισθῆναι τὸν μονογενῆ σου Υἱὸν καὶ Θεὸν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ δι' αὐτοῦ καρπὸν ἀθανασίας ἡμῖν χαρισάμενος. Goir: pag.

— Εὐχὴ ἐπὶ ὁπώρων.

Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ πρὶν μὲν τὴν γῆν τοῖς ἄνθεσι καλλωπίσας καὶ καρποφόροις φυτοῖς ἅπαν τὸ πρόσωπον ὠραΐσας.

Въ описываемомъ Типиконѣ части вводная, синаксарная и тріодная стоятъ весьма близко къ Типикону XIII в. Галисійскому № 99 А. Разница самая ничтожная и заключается лишь въ опущеніи нѣкоторыхъ небольшихъ замѣчаній, въ выносѣ ихъ на поле и въ замѣнѣ нѣкоторыхъ словъ. Изъ замѣчаній приведемъ нѣкоторые: Ἰστέον, ὅτι τὰ δογματικά θεοτοκία τοῦ Δαμασκηνοῦ κατ' ἡχον τρία εἰσίν, ἡμεῖς δὲ τὰ δύο πρῶτα καταλιμπάνοντες, τὸ τρίτον ἐλάβομεν συνήθως φάλλειν, ἐπεὶ δὲ οὐ συναριθμοῦνται τοῖς ἄλλοις θεοτοκίοις, καλὸν μοι δοκεῖ φάλλεσθαι καὶ τὰ ἕτερα δύο, ἐν μὲν ἐν τῷ μικρῷ ἐσπερινῷ, τὸ δὲ ἕτερον ἐν τῇ λιτῇ· οὐδὲ γὰρ ἑᾶσθαι ταῦτα τῶν ἐνδεχομένων ἐστίν, ἢ ἐν ἄλλαις ἡμέραις, ὡς ἐν παραβύστῳ, φάλλεσθαι, ὅμως ἐν ἄλλοις

καὶ τέσσαρα εὐρηγνται. [Л. 2 об.]. Εἰ καὶ παρὰ τισιν εὐρηγται γινομένη λιτή, αἱ δύο μόναι εὐχαὶ ἐνταῦθα λέγονται· ἡ Σῶσον, ὁ Θεός, τὸ λαόν σου, καὶ ἡ Δέσποτα, πολυέλεε [Л. 7]. Полный чинъ полиупощницы [Л. 10 об.], Ἰστέον, ὅτι, ἐν αἷς ἡμέραις γίνεται ἀγρυπνία, ἐσπέρας τῇ μετὰ τὴν ἀγρυπνίαν ἡμέρᾳ καταλιμπανόμεν τὴν μετὰ τὸ ἐσπερινὸν λιτήν, ὡσαύτω· καὶ τὸν ἐν τοῖς ἀποδείπνοις κανόνα τῆς Θεοτόκου, ποιῶμεν καὶ τὸν μετὰ τὴν ἀγρυπνίαν ὄρθρον ὀψιαίτερον διὰ τὸν προηγησάμενον κόπον τῆς ἀγρυπνίας. [Л. 11 об.] Ἰστέον, ὅτι τοὺς κατὰ τινα αἰτίαν, ἢ διακονίαν, ἢ ἀσθένειαν παραλείψαντας τῆς συνάξεως καὶ τῆς ἐν αὐτῇ ἀναγνώσεως, ὀφείλει ὁ ἐκκλησιάρχης, ὅτε φθάσωσιν ἐλθεῖν διδοὺς αὐτοῖς ἀναγνῶναι, ἐπεὶ πολλοῖς τοῦτο σκανδάλου πρόξενον γέγονε παρορώμενον. [Л. 13 об.] Τὸ μεσονυχτικὸν τοῦ σαββάτου ἀντὶ τοῦ ἀμώμου λέγομεν τὸ Σοὶ πρέπει ὕμνος, ὅλον τὸ κάθισμα καὶ τροπάριον εἰς τὸν πρῶτον Τρισάγιον, ᾠκτιστε φύσις ἡ, Δόξα, Τὰς ἄνω δυνάμεις, Νῦν, Τῆς κλίνης καὶ τὰ ἐξῆς, ὡς συνήθως.

Иногда здѣсь на поляхъ сдѣланы указанія на практику другихъ мѣстъ или другихъ уставовъ: Пері тоῦτου (т. е. о яденіи благословенныхъ хлѣбовъ и о приготовленіи ихъ на аналогіѣ), τὰ Τυπικὰ οὐκ ἰσάζουσιν, ἀλλὰ τὸ μὲν λέγει ἄλλως, τὸ δὲ ἐτέρως, σφαλερὸν δὲ οὐδέεν [Л. 4 об.]. Οὐδὲ τοῦτο (о кажденіи во время шестоисаміи) ἀρτίως ἐλάβομεν συνήθως ποιεῖν [Л. 5 об.]. Οὐδὲ τοῦτο (о кажденіи на непорочныхъ) ὀρῶμεν γινόμενον [Л. 6]. Τοῦτο (т. е. всенощнаго бдѣнія на 25 Сентября, ἐν πᾶσιν οὐχ εὐρήσεις [Л. 7 об.]). Οὐδὲ τοῦτο (это противъ замѣтки: ἰστάμεθα δὲ ἀναμέσον τῆς ἐκκλησίας στοιχηδὸν ἐπὶ ψαλμοῖς ἐνορδίνως, πάντων ἐν τῷ ἅμα κλινόντων τὸ γόνυ καὶ ἀνισταμένων предъ вечернею) ὀρῶμεν γινόμενον, ἀλλ' ἐν τοῖς στασιδίῳις ἰστάμενοι φάλλομεν καὶ τὸ Κύριε ἐλέησον δωδεκάκις λέγομεν [Л. 9]. Ἐν ἄλλοις οὕτως εὐρηγται· Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου, Δόξα, τοῦ κατὰ τὴν μονὴν ἁγίου, Καὶ νῦν, Τῇ πρεσβείᾳ, Κύριε, ὅπερ καὶ εὐρήσεις, ὡς ἀληθέστερον, σχεδὸν ἐν πᾶσι κρατοῦν, ἐν οἷς δὲ οὐκ ἴδιος ἅγιος, ἀλλὰ Χριστὸς τυχών, ἢ Θεοτόκος, ἢ ἅγία Τριάς, πάλιν λέγεται πρῶτον Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου, Δόξα, Τὰς ἀληγηδόνας, Καὶ νῦν, Τῇ πρεσβείᾳ, Κύριε [Л. 14 об.].

Есть и поясненія текста, напр.: τοῦ ἁγίου τοῦδε пояснено: ἡγουν τοῦ κατὰ τὴν μονήν, слово: доулон въ ектеньѣ на литіи— ἦτοι τοῦ ἡγουμένου [Л. 3 об.] и др.

Всѣ эти замѣчанія, однако, нисколько не помѣшали писцу списать въ текстѣ и многія другія замѣчанія относительно иныхъ порядковъ. Напр., *Σημείωσαι, ὅτι εὐρηται ἐν τισι τῶν παλαιῶν ἀντιγράφων, ὡς εἴ ἐστιν ἡ μονὴ κελλιωτική, φάλλουσι οἱ ἀδελφοὶ ἐν τοῖς κελλίοις αὐτῶν τὴν θ' μετὰ τοῦ μεσωρίου αὐτῆς κ. τ. λ.* [л. 9).

Въ Мѣсяцесловѣ тоже есть замѣчанія на поляхъ: *Εἰ τόχοι ἐν κυριακῇ* (т. е. 26 Сентября), *ζῆται εἰς τὴν ἐρμηνείαν κεφαλῇ 78. Ἐν ἄλλοις Τυπικοῖς ἀγρυπνίαν ἐνταῦθα οὐχ εὐρήσεις, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ τὴν Ὀκτώηχον φαλλομένην ἐν τε τῷ ἑσπερινῷ καὶ τῷ ὄρθρῳ, ὡς γοῦν τῷ προεστώτι δόξῃ γινέσθω* [л. 52 об.). *Ἐκ τούτου* (т. е. обѣ обычаѣ помазывать елеемъ братію) *σημείωσαι καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις ἑορταῖς τῶν ἁγίων, ἐν αἷς διδῶται ἅγιον ἔλαιον* [л. 37 об.). *Οὐχ ὀριστικῶς, οἶμαι, καλὸν εἰπεῖν τὰ γ' ἀναστάσιμα εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, εἰς δὲ τὸν στίχον προεόρτια μετὰ τῶν ἰδίων στίχων* [л. 56 об.). О часахъ замѣчено: *ζῆται τὴν ἀκολουθίαν τῶν ὥρων εἰς τὸ τέλος τοῦ βιβλίου* (но не записаны эти часы) [л. 66 об.). *Τινὲς δὲ ἐορτάζουσι τὸν ἅγιον* (т. е. Григорія Богослова 24 Января) *καὶ φάλλουσι Μακάριος ἀνὴρ καὶ πολυέλεος καὶ τὰ στιχηρὰ αὐτοῦ εἰς η', ὁμοίως καὶ εἰς τὸν κανόνα, εἰ θέλεις οὖν καὶ σύ, ποιήσον οὕτως.* [л. 76) *Εὐρίσκονται* (на праздникъ Срѣтенія) *ἐν τισιν εἰς τὸν βαρὺν ἦχον στιχηρὰ πλείονα καὶ μέχρι τῶν ς', διὸ καὶ λέγουσι ταῦτα μᾶλλον οἱ πολλοὶ εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα* [л. 79). Въ службѣ на праздникъ Срѣтенія сдѣланы ссылки на главы Марка [л. 79 об.), а равно и на Благовѣщеніе, несмотря на то, что здѣсь въ Синаксарѣ имѣется изложенеіе всѣхъ случаевъ на эти праздники въ древнѣйшей редакціи [л. 86). *Ὅρα, πῶς ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ* (т. е. если Благовѣщеніе бываетъ въ субботу Лазаря) *οὐχ ὀρίζει ἀγρυπνίαν διὰ τὴν ἀγρυπνίαν, οἶμαι, τῆς κυριακῆς τῶν Βαΐων, σὺ δὲ, εἰ βούλει, ποιῆσαι ἀγρυπνίαν, ζῆται εἰς τὴν ἐρμηνείαν κεφ. λζ'* [л. 88).

Марковья главы, какъ въ рукописи 1438 г. библиавры св. Аѳанасія. Главъ 95.

LXXIV. № 26 (22). *Τυπικὸν ἀκριβὲς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας ἀπὸ τε τοῦ Τυπικοῦ τοῦ ἁγίου Σάββα καὶ ἐτέρων ἀνθροισθὲν διαφόρων, ἔχον καὶ τὰ κεφάλαια τοῦ μοναχοῦ κὺρ Μάρκου, ἐν οἷς ἕκαστον αὐτῶν ζητεῖται χωρίοις, μεθ' ἐτέρων τινῶν ἀναγκαίων σημειώσεων.*

Рукопись Аѳоно-Костамонитской библіотеки въ 16 долю листа, 287 листовъ, писана прекрасною скорописью начала XV столѣтія.

Въ началѣ рукописи помѣщается Часословъ, писанный рукою XVI столѣтія. Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἁγίῳ. Ὁρολόγιον, περιέχον τὴν ἀκολουθίαν τῆς ἐκκλησίας, ἣτις φάλλεται διὰ παντὸς καθ' ἐκάστην ἐν ὅλῳ τῷ νυχθημέρῳ, ἀρχόμενον ἀπὸ τοῦ μεσονυχτικοῦ συνήθως· Ἐκ τοῦ ὕπνου σὺν Θεῷ ἀνιστάμενος, ἔχεις διὰ στόματός σου [лл. 1—107).

[л. 108). Πίναξ τῶν τοῦ βιβλίου κεφαλαίων. Всѣхъ главъ 149.

[л. 112). Начинается самый Типиконъ, который по составу и расположенію сходенъ съ Руссиковскимъ (Пантелеим. библи. XVI в.). Разница заключается лишь въ томъ, что многія примѣчанія въ этомъ Типиконѣ на поляхъ, въ Руссиковскомъ внесены въ самый текстъ и оскоблены. Здѣсь отсутствуют совершенно ссылки на Типиконъ Діонисіатскій. Типиконъ оканчивается службой пятой недѣли по Пасхѣ.

До 25 главы излагаются замѣчанія общей службы или вводная часть, а съ 25 гл., такъ называемыя, Μάρκου μοναχοῦ τὰ ἐξῆς πάντα κεφάλαια, съ 41 гл. Διάγνωσις τῶν ἀμφιβαλλομένων ἐν τῷ Μηνολογίῳ и съ 114 главы Εἰδησις περὶ τῶν ἀμφιβαλλομένων ἐν ὅλῳ τῷ Τριῳδίῳ. Послѣднею 149 главою должна бы быть, по оглавленію, Τὰ ἐν τῇ ἐβδομαδί φαλλόμενα προκείμενα, ἀλλουάρια καὶ κοινωνικά, ὅτε οὐκ ἔστιν ἑορταζόμενος ἅγιος, но этой главы налицо нѣтъ.

Подъ 28 Сентября внизу замѣчено: Ὁ μακαρίτης πατριάρχης ἐκεῖνος κὺρ Φιλόθεος ἔλεγε, δεῖν ἐν ταῖς τοιαύταις ἑορταῖς, ἐν αἷς ἐν τοῖς ὁρθροῖς φάλλεται κανὼν τῆς Θεοτόκου, καὶ ἐν ταῖς λειτουργίαις, λέγεσθαι ἀποστολοευαγγέλιον τῆς Θεοτόκου πρὸ τοῦ ἁγίου. Τοῦτο γοῦν καὶ ἐν αἷς ἔτυχεν ἐκεῖνον παραλαβεῖν μοναῖς ἐν τῇ λειτουργίᾳ ἐν τοιαύταις δηλονότι ἡμέραις ἐγίνετο [л. 153).

О службѣ великомученика Георгія на Пасху: Δεγόντων ἤκουσα τῶν μακαρίων, ὡς δεῖ καταλιμπάνειν αὐτὸ ἐν ταῖς τοιαύταις ἡμέραις, ὥσπερ δὴ καὶ τῇ λαμπρᾷ κυριακῇ καὶ φάλλειν αὐτὴν ὁμοίως τῇ β' τῆς Διακαινησίμου, ὡς ἐνταῦθα διατέτακται, καὶ τοῦτο πολλοῖς καὶ πιθανοῖς λόγοις ὡς πρέπει ἐπιδεικνῶναι [л. 216).

Ἐνταῦθα (на память Іоанна Богослова 8 Мая) πάντα τὰ

Τυπικά α' ἀνάγνωσιν εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν λέγουσιν, ὅτι δὲ νῦν οὐκ ἀναγνώσκειται εἰάδη καὶ παρ' ἡμῶν [л. 220 об.).

Память Аѳанасія Аѳонскаго не записана въ Типиконѣ, а на полѣ: Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου τοῦ ἐν Ἀθῶ [л. 232 об.).

Ἰστέον, ὡς τὴν ἑορτὴν ταύτην τῆς Κοιμήσεως οἱ μὲν ἀποδιῶσιν κατὰ τὴν κγ' τοῦτου μηνός, οἱ δὲ κατὰ τὴν κη', ὃ γοῦν θέλεις ποιεῖ, σφαλερὸν οὐδέν (л. 24).

Замѣчаніе о службѣ въ постъ Богоматери есть и здѣсь [л. 243).

LXXV. Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίων μονῶν. Ркп. библіотеки русскаго Андреевскаго скита на Аѳонѣ, въ 16 долю листа, 204 листа, писана чоткою скорописью XV вѣка.

[л. 1). Εἵδησις τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ. Изложенъ чинъ суточного богослуженія.

[л. 15). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας τε καὶ συνάξεως τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνός Σεπτεμβρίου μέχρι μηνός Αὐγούστου.

Наканунѣ Богоявленія послѣ заамвонной молитвы ἐξερχόμεθα πάντες ἐν τῷ λουτρῇ, проπορευομένου τοῦ ἱερέως μετὰ τῶν λαμπάδων καὶ τοῦ θυμιατοῦ, ἡμεῖς δὲ ψάλλομεν τροπάριον, ᾧχος πλ. δ' Φωνῇ Κυρίου. . . Καὶ μετὰ τὸ τρισσεῦσαι αὐτό, ψάλλομεν τροπάρια γ' ἀπὸ τῶν ιβ' [л. 50 об.). Въ день праздника на утрени: δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλισις. Εἶτα, τοῦ ἱερέως τὴν ἱερατικὴν στολὴν ἐνδεδυμένου καὶ ἐπιφερομένου τὸ τίμιον ξύλον ἀνά χεῖρας, проπορευομένου τε τοῦ θυμιατοῦ καὶ τῶν λαμπάδων, ἐξερχόμεθα τοῦ ναοῦ καὶ ἀπερχόμεθα ἐν τῇ βρύσει τοῦ ὕδατος [л. 52).

Мѣсяцесловъ ничего особеннаго не содержитъ

[л. 88). Ἀκολουθία τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης μ'. Службы поста и пятидесятницы ничего особеннаго въ себѣ не заключаютъ.

[л. 137 об.). Περί τοῦ πῶς δεῖ θυμιᾶν τὸν ἱερέα, ἢ τὸν διάκονον.

[л. 139). Προκимвны и аллилуаріи.

[Л. 144). Μάρκω, ἀμαρτωλῶ ἱερομονάχῳ, σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τα ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ. 95 главѣ.

[Л. 200). Εὐχὴ τῆς μεταλήψεως σταφυλῆς. Двѣ молитвы.

[Л. 201 об.). Περί τοῦ κύκλου τῆς σελήνης.

[Л. 203 об.). Приписка: Ἐνταῦθα τέρμα τῆς παρούσης πυξίδος, πᾶς ὁ ἀναγινώσκων εὐχέσθω μοι τῷ γράφαντι· πέπραχα γάρ ἔργα παράνομα καὶ πάσης βδελυρίας ἀνάπλεα καὶ οὐδὲ ἀκοῇ ἀνεκτά, οἱ γοῦν τὴν ἐκ τούτου θαυμαστὴν ὠφέλειαν λαμβάνοντες εὖξασθε κάμοι, τῷ δεομένῳ (πρὸς) Κύριον ἁγίων ὑμῶν εὐχῶν, ὡς τὸ σῶμα τροφῆς.

LXXXVI. № 387. Τυπικόν (заглавіе обычное) рукопись Парижской національной библіотеки (du Fonds) въ 16 долю листа, 172 листа, писана почеркомъ XV в.

[Л. 1). Первая обычная вводная часть Типикона безъ подраздѣленія на главы или статьи.

[Л. 21). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς φαλμοφδίας τε καὶ συνάξεως τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μηνὸς Αὐγούστου.

[Л. 113) Ἀκολουθία τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς ¹⁾ καὶ ν'.

[Л. 167). Περί τοῦ πῶς δεῖ θυμιᾶν τὸν ἱερέα.

[Л. 170). Прокимны, аллилуаріи и т. п. весьми гласовъ.

[Л. 168). Περί τοῦ πῶς πάση σπουδῇ φυλάττειν τὸν προεστῶτα μὴ παρορᾶσθαι τὰ ἐν τῷ Τυπικῷ ἅπαντα.

LXXVII. Отрывокъ изъ Типикона, рукопись моеѣ библіотеки въ 16 долю листа, 12 листовъ, писана витіеватою скорописью XV столѣтія.

Δημητρίου μοναχοῦ σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τινα ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ.

[Л. 1). Δεῖ γινώσκειν, ὅτι ἡ κυριακὴ τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου ἀναβαίνει ἕως τῇ ιε' Φεβρουαρίου καὶ καταβαίνει ἕως τῇ ια' Ἰανουαρίου. Ἐὰν γοῦν τύχη τῇ ια' τοῦ Ἰανουρίου τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν.

¹⁾ Въ великую субботу предъ литургією часы и молитвы не читаются. [Л. 143 об.).

Θεοδοσίου ἡ κυριακή τοῦ τελώνου καὶ φαρισαίου, ὀφείλομεν ψάλλειν καὶ τὸν ὅσιον μετὰ διακρίσεως οὕτως· Τῷ σαββάτῳ ἐσπέρας ἐν τῷ μικρῷ ἐσπερινῷ, τὰ συνήθη τῆς Ὁκτωήχου, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, ἀπόστιχα τοῦ ὁσίου, ἅπερ εἰσὶν ἐν τῷ μεγάλῳ ἐσπερινῷ, ἀπόστιχα μετὰ τῶν ἰδίων στίχων, Δόξα τοῦ ὁσίου τὸ εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα τοῦ μεγάλου ἐσπερινοῦ, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, τροπάριον ἀναστάσιμον καὶ τῆς ἑορτῆς καὶ ἀπόλυσις.

Ἐν τῷ μεγάλῳ ἐσπερινῷ, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἱστῶμεν στίχους ι' καὶ ψάλλομεν γ' ἀναστάσιμα, γ' τοῦ Τριψδίου καὶ δ' τοῦ ὁσίου, Δόξα τοῦ Τριψδίου, Καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α' τοῦ ἤχου, εἰσόδος, τὸ προκείμενον καὶ τὰ ἀναγνώσματα τοῦ ὁσίου. Εἰς τὴν λιτὴν τῆς ἑορτῆς, Δόξα τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς, Καὶ νῦν τοῦ Τριψδίου τὸ ἀπὸ στίχου. Ἀπὸ στίχου στιχηρὰ τὰ ἀναστάσιμα τοῦ ἤχου καὶ τὰ κατὰ ἀλφάβητον, Δόξα τοῦ ὁσίου, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς. Εἰς τὴν εὐλόγησιν τῶν ἄρτων τὸ τροπάριον τῆς ἑορτῆς ἅπαξ, τοῦ ὁσίου ἅπαξ καὶ τὸ Θεοτόκε Παρθένε ἅπαξ.

Εἰς τὸν ὄρθρον, εἰς τὸ Θεὸς Κύριος τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον δις, Δόξα τοῦ ὁσίου, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς. Εἰς τὴν α' στιχολογίαν, καθίσματα ἀναστάσιμα τὰ β' καὶ τὸ α' θεοτοκίον τοῦ ἤχου, εἰς τὴν β' στιχολογίαν τοῦ ὁσίου καὶ τῆς ἑορτῆς. Μετὰ τὸν πολυέλεον τὰ εὐλογητάρια, ἡ ὑπακοὴ καὶ τὰ καθίσματα τοῦ ὁσίου καὶ τῆς ἑορτῆς, προκείμενον, εὐαγγέλιον ἀναστάσιμον, μετὰ τὸν ν', Τὰ πλήθη. Οἱ κανόνες, τὸν εἰρμὸν τοῦ ἀναστασίμου κανόνος καὶ τροπάριον ἕν, δ' τοῦ Τριψδίου, δ' τοῦ ὁσίου καὶ δ' τῆς ἑορτῆς. Καὶ ἄλλως· καταλείπομεν τὸν κανόνα τῆς ἑορτῆς καὶ ψάλλομεν δ' ἀναστάσιμα καὶ δ' τοῦ Τριψδίου καὶ ε' τοῦ ἁγίου. Καταβασίας τοὺς εἰρμούς τῆς ἑορτῆς καὶ ἄρχει. Ἀπὸ γ' ψδῆς [Μ. 1 οβ.] κοντάκιον τοῦ Τριψδίου καὶ τὸν οἶκον, εἴτα κάθισμα τοῦ Τριψδίου, Δόξα τοῦ ὁσίου, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς. Ἀφ' ἑκτῆς κοντάκιον τοῦ ὁσίου. Εἰ βούλει, εἰπὲ τὸ κοντάκιον τοῦ ὁσίου ἀπὸ γ' ψδῆς καὶ τοῦ Τριψδίου ἀφ' ἑκτῆς. Ἐξαποστειλάριον ἐωθινὸν καὶ τοῦ ὁσίου καὶ τοῦ Τριψδίου. Εἰς τοὺς αἶνους ἀναστάσιμα β', γ' τοῦ Τριψδίου καὶ γ' τοῦ ὁσίου μετὰ τῶν ἰδίων στίχων, Δόξα τοῦ Τριψδίου, Καὶ νῦν ὑπερευλογημένη, εἴτα τὰ συνήθη καὶ ἀπόλυσις, εἴτα τὸ ἐωθινὸν καὶ ἡ α' ὥρα. Εἰς τὴν λειτουργίαν, ἐν τοῖς μακαρισμοῖς ἱστῶμεν στίχους ιβ' καὶ ψάλλομεν δ' μακαρισμούς, δ' τοῦ Τριψδίου καὶ δ' τοῦ ὁσίου, τροπάριον ἀναστάσιμον, Δόξα κοντάκιον τοῦ ὁσίου, Καὶ νῦν τοῦ Τριψδίου. Προκείμενον.

ἀπόστολος, ἀλληλουάριον, εὐαγγέλιον καὶ κοινωνικὸν τῆς ἡμέρας καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία.

Εἰ δὲ τόχοι τῇ ιζ' τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου ἡ κυριακὴ τοῦ τελώνου καὶ φαρισαίου, οὕτω φάλλομεν· ἐν τῷ μικρῷ ἐσπερινῷ, τὰ συνήθη τῆς Ὁκτωήχου, ἀπόστιχα τοῦ ὁσίου τὰ ἐν τῷ μεγάλῳ ἐσπερινῷ, ἤγουν τὰ ἀπὸ στίχου, Δόξα τοῦ ὁσίου, Καὶ νῦν θεοτοκίον. Ἐν τῷ μεγάλῳ ἐσπερινῷ, γ' ἀναστάσιμα, γ' τοῦ Τριωδίου καὶ δ' τοῦ ὁσίου, Δόξα τοῦ Τριωδίου, Καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α' τοῦ ἡχου, τὰ ἀναγνώσματα τοῦ ὁσίου. Εἰς τὴν λιτὴν τοῦ ὁσίου, Δόξα τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς, Καὶ νῦν τοῦ ναοῦ. Ἀπόστιχα τὰ ἀναστάσιμα, Δόξα τοῦ ὁσίου, Καὶ νῦν τοῦ Τριωδίου. Εἰς τὴν εὐλόγησιν τῶν ἄρτων τὸ τροπάριον τοῦ ὁσίου δις καὶ τὸ Θεοτόκε Παρθένε ἅπαξ.

Ἐν τῷ ὁρθρῳ τροπάριον ἀναστάσιμον δις, Δόξα τοῦ ὁσίου, Καὶ νῦν θεοτοκίον τοῦ αὐτοῦ. Εἰς τὴν α' στιχολογίαν τὰ β' καθίσματα τὰ ἀναστάσιμα καὶ τὸ θεοτοκίον τοῦ ἡχου. Εἰς τὴν β' στιχολογίαν τοῦ ὁσίου καὶ ἀπὸ τὸν πολυέλεον τὰ εὐλογητάρια, ἡ ὑπακοὴ καὶ κάθισμα τοῦ ὁσίου, προκείμενον, εὐαγγέλιον ἀναστάσιμον. Μετὰ τὸν ν' τὸ τοῦ Τριωδίου, ἡ Τὰ πλήθη, ἐὰν ἐνι τοῦ τελώνου καὶ φαρισαίου, ἡ Τῆς μετανοίας, ἐὰν ἐνι τοῦ ἀσώτου. Οἱ κανόνες, ὁ ἀναστάσιμος εἰς δ', τοῦ Τριωδίου εἰς δ' καὶ τοῦ ἁγίου εἰς ς', κατὰβάσαι· Χέρσον ἀβυσσοτόκον. Ἀπὸ γ' ᾠδῆς κοντάκιον τοῦ ὁσίου καὶ τὸν οἶκον, εἶτα κάθισμα τοῦ Τριωδίου καὶ τοῦ ὁσίου καὶ θεοτοκίον. Ἀφ' ἑκτῆς ᾠδῆς κοντάκιον τοῦ Τριωδίου καὶ τὸν οἶκον. Ἐξαποστειλάριον τὸ ἐωθινόν, τοῦ ὁσίου καὶ τοῦ Τριωδίου. Στιχηρὰ ἀναστάσιμα β', γ' τοῦ Τριωδίου καὶ γ' τοῦ ὁσίου, Δόξα τοῦ Τριωδίου, Καὶ νῦν Ὑπερευλογημένη καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία τῆς κυριακῆς.

[π. 2). Εἰς τὴν λειτουργίαν ἐν τοῖς μακαρισμοῖς ἰστώμεν στίχους ιβ' καὶ φάλλομεν δ' μακαρισμούς, δ' τοῦ Τριωδίου καὶ δ' τοῦ ὁσίου, τροπάριον ἀναστάσιμον, Δόξα κοντάκιον τοῦ ὁσίου, Καὶ νῦν τοῦ Τριωδίου. Προκείμενον, ἀπόστολος, ἀλληλουάριον, εὐαγγέλιον καὶ κοινωνικὸν τῆς ἡμέρας καὶ τοῦ ὁσίου καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία.

Οὕτω ποιούμεν καὶ τῇ κ' τοῦ ἁγίου Εὐθυμίου, ἐνθα ἄρχεται καὶ ἡ κυριακὴ τοῦ ἀσώτου, καὶ τῇ κε', καὶ τῇ κζ', καὶ τῇ λ', ἄλλος δέ τις τῶν ἁγίων, ἐὰν τύχη ἐν ταύταις ταῖς δυσὶ κυριακαῖς, οὐ συμφάλλεται, ἀλλ' ἡ προφάλλεται, ἢ μετὰ ταύτην, ἢ ἐν τοῖς ἀποδείπνοις. Οἱ ἅγιοι μόνοι συμφάλλονται μετὰ τῶν τοιούτων κυριακῶν, τοῦ φαρισαίου καὶ τελώνου, καὶ τοῦ ἀσώτου, καὶ τῆς ἀπόκρεω, ἐπειδὴ ἡ τῆς τυρινῆς οὕτω τυγχάνει.

Οἱ ἔχοντες ἀναγνώσματα ἀφ' ἐσπέρας καὶ πολυέλεον εἰς τὸν ὄρθρον, ἡγουν ὁ μέγας Θεοδόσιος, ὁ μέγας Ἀντώνιος, ὁ μέγας Εὐθύμιος, ὁ μέγας Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, ὁ μέγας Χρυσόστομος καὶ οἱ γ' διδάσκαλοι τῆς οἰκουμένης, ἄλλος δὲ οὐδεὶς ὥστε, εἰ καὶ προσεόρτια τῆς Ὑπαπαντῆς ἐὰν τύχῃ, οὐ συμφάλλονται καὶ ὀλως.

Ἡ Ὑπαπαντὴ ἀνέρχεται ἕως τῇ α' ἐβδομάδι καὶ κατέρχεται ἕως τῇ ἐβδομάδι τοῦ Ζακχαίου. Εἰ δὲ τύχοι ἡ ἑορτὴ τῆς Ὑπαπαντῆς ἢ τῇ κυριακῇ τοῦ τελώνου καὶ φαρισαίου, ἢ τοῦ ἀσώτου, ἢ τῆς ἀπόκρεω, ἢ τῆς τυρινῆς, ἐν τῷ μικρῷ ἐσπερινῷ τὰ συνήθη τῆς Ὁκτωήχου, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς. Ἀπόστιχα τὸ στιχηρὸν τοῦ στίχου, εἴτα τῆς ἑορτῆς ἡχος βαρὺς, κατακοσμοῦντες μετὰ τῶν ἰδίων στίχων, Δόξα καὶ νῦν ¹⁾ τὸ γ'. Ἐν τῷ μεγάλῳ ἐσπερινῷ, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἀναστάσιμα γ', τοῦ Τριωδίου γ' καὶ τῆς ἑορτῆς δ', Δόξα τοῦ Τριωδίου, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, εἴσοδος, προκείμενον, τὰ ἀναγνώσματα τῆς ἑορτῆς. Εἰς τὴν λιτὴν ²⁾ τῆς ἑορτῆς καὶ τοῦ Τριωδίου τὰ εἰς τοὺς αἶνους. Ἀπόστιχα τὰ κατὰ ἀλφάβητον, Δόξα τοῦ Τριωδίου, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς. Εἰς τὴν εὐλόγησιν τῶν ἄρτων τῆς ἑορτῆς τὸ τροπάριον ἐκ γ' ³⁾.

Ἐν τῷ ὄρθρῳ, εἰς τὸ Θεὸς Κύριος τὸ ἀναστάσιμον τροπάριον ἀπαξ ⁴⁾ καὶ τῆς ἑορτῆς δις. Εἰς τὴν α' στιχολογίαν τὰ καθίσματα τῆς Ὁκτωήχου καὶ θεοτοκίον, εἰς τὴν β' στιχολογίαν τῆς ἑορτῆς καὶ ἀπὸ τὸν πολυέλεον καὶ τοῦ ἀντιφώνου, τὰ εὐλογητάρια, εἴτα ἡ ὑπακοὴ καὶ τὰ καθίσματα τῆς ἑορτῆς ⁵⁾. Προκείμενον, εὐαγγέλιον τῆς ἑορτῆς ⁶⁾, μετὰ τὸν ν' στιχηρὸν ἰδιόμελον τῆς ἑορτῆς. Οἱ κανόνες, ὁ εἰρμός τοῦ ἀναστασίμου κανόνος καὶ τροπάριον ἕν, τοῦ Τριωδίου δ' [Μ. 2 οβ.) καὶ τῆς ἑορτῆς ⁷⁾ ἡ'. Εἰ δ' οὖν τετάρτη καὶ παρασκευή, καὶ τὸν εἰρμὸν ὕστερον ὁμοῦ. Ἀπὸ γ' ᾠδῆς κοντάκιον τοῦ Τριωδίου καὶ τὸν οἶκον, εἴτα κάθισμα τοῦ Τριωδίου καὶ τῆς ἑορτῆς. Ἀφ' ἑκτῆς τῆς ἑορτῆς ἐν τῇ θ' ᾠδῇ ἡ Τιμιωτέρα, ἑξαποστειλάριον τὸ

¹⁾ Сопоставляемъ изложение тѣхъ же случаевъ въ Марковыхъ главахъ по рукописи 1528 года. У Марка кѣф. ιγ'. Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον ²⁾ Τοὺς γ' δευτέρους τῆς ἑορτῆς, Δόξα, τῆς ἡμέρας τὸ εἰς αἶνους, Καὶ νῦν, τῆς ἑορτῆς

³⁾ У Марка прибавлено: ἀνάγνωσις εἰς τὰς ἐπιστολάς, αἱ δὲ ἕτεραι ἀναγνώσεις τῆς ἑορτῆς, ἢ ἐκ τοῦ ἁγίου Λουκᾶ ⁴⁾ Τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον δις, Δόξα καὶ νῦν, τῆς ἑορτῆς. ⁵⁾ Прибавлено: οἱ ἀναβαθμοὶ τοῦ ἡχοῦ, Πᾶσα πνοὴ ⁶⁾ Прибавлено: τοῦ Ἀναστάσιν, χύμα ⁷⁾ εἰς ζ', καταβασίαι τῆς ἑορτῆς ὁμοῦ οἱ δύο χοροί.

ἑωθινόν, τοῦ Τριωδίου καὶ τῆς ἑορτῆς. Εἰς τοὺς αἶνους στιχηρὰ ἀναστάσιμα θ' καὶ δ' τῆς ἑορτῆς μετὰ τῶν ἰδίων στίχων, εἰ δ' ἐν κυριακῇ τῆς ἀπόκρεω, ἕτερον στιχηρόν, τὸ Ἀγάστηδι, Κύριε, καὶ τὸ ἰδιόμερον τοῦ Τριωδίου, Δόξα τὸ αὐτό, Καὶ νῦν Ὑπερευλογημένη ¹⁾):

Εἰς τὴν λειτουργίαν, ἐν τοῖς μακαρισμοῖς ὧδὴ γ' τοῦ Τριωδίου καὶ ς' τῆς ἑορτῆς, εἰ βούλει, καὶ μακαρισμούς. Τροπάριον ἀναστάσιμον, Δόξα κοντάκιον τοῦ Τριωδίου, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς. Προκείμενον, ἀπόστολος, ἀλληλουάριον, εὐαγγέλιον καὶ κοινωνικόν, πρῶτον τῆς ἡμέρας ἔπειτα τὸ τῆς ἑορτῆς.

Ἡ κυριακὴ τῆς ἀπόκρεω ἀνέρχεται ἕως τῇ κη' Φεβρουαρίου καὶ κατέρχεται ἕως τῇ κε' τοῦ Ἰανουρίου, τοῦ ἀγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, ὃς καὶ συμφάλλεται μετὰ τῆς κυριακῆς τῆς ἀποκρέω, ὡς προεῖρηται τῇ κυριακῇ τοῦ τελώνου καὶ φαρισαίου, ἄνευ τὰ στιχηρὰ (sic) τῆς ἀπόκρεω τὰ εἰς τοὺς αἶνους· τότε γὰρ δ' ἀναστάσιμα φάλλομεν καὶ δ' τῆς ἀποκρέω μετὰ τῶν ἰδίων στίχων, ἡγουν τοῦ Ἑξομολογήσομαι καὶ τοῦ Εὐφρανθήσομαι. Ἀλλὰ καὶ τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν ἐὰν τύχη, φαλλέσθωσαν καὶ οὗτοι ὁμοίως.

Χρὴ εἰδέναι, ὅτι ἐὰν τύχη ἡ Ὑπαπαντὴ τῷ σαββάτῳ τῶν ψυχῶν, φάλλεται ἐν τῷ κοιμητηρίῳ ἡ ἀκολουθία τῶν ψυχῶν, ἢ τῷ σαββάτῳ τοῦ ἀσώτου, καὶ μεθέορτα καὶ ἀπόδοσις ἐὰν τύχη, οὕτω γινέσθω. Εἰ δὲ γένηται τῷ σαββάτῳ τῆς τυρινῆς ²⁾, ἐν τῷ μικρῷ ἑσπερινῷ στιχηρὰ τῆς ἑορτῆς, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, ἢ, προφητεία τῆς ἡμέρας καὶ τὸ προκείμενον τὸ Ἐλπισάτω μετὰ μέλους. Ἀπόστιχα τῆς ἑορτῆς, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς καὶ ἀπερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν. Ἐν δὲ τῷ μεγάλῳ ἑσπερινῷ τὸ Μακάριος, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἱστῶμεν στίχους ι' καὶ φάλλομεν ς' τῆς ἑορτῆς καὶ δ' τῶν ἁγίων, Δόξα τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, προκείμενον τῆς ἡμέρας καὶ τὰ ἀναγνώσματα τῆς ἑορτῆς. Εἰς τὴν λιτὴν στιχηρὰ τῆς ἑορτῆς καὶ ἀπὸ στίχου, Δόξα τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς. Εἰς τὴν εὐλόγησιν τῶν ἄρτων τὸ τροπάριον τῆς ἑορτῆς δις καὶ τῶν ἁγίων ἅπαξ.

¹⁾ Прибавлено: Δοξολογία μεγάλη, μετὰ τὸ Τρισάγιον τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον, ἢ ἐκτενὴ, ἢ κατῆχησις καὶ ἀπόλυσις. Ἡ συνήθης λιτὴ, Δόξα καὶ νῦν τὸ ἑωθινόν καὶ ἡ α' ὥρα ἐν τῷ νάρθηκι. Ἐν ταῖς ὥραις τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον, Δόξα τῆς ἑορτῆς, Καὶ νῦν θεοτοκίον τῆς ὥρας ²⁾ У Марка κεф. ις· φάλλεται ἡ ἀκολουθία τῶν ἁγίων Πατέρων μετὰ τῆς ἑορτῆς.

[π. 3). Ἐν τῷ ὄρθρῳ, εἰς τὸ Θεὸς Κύριος τὸ τροπάριον τῆς ἑορτῆς καὶ τῶν ἁγίων, εἰς τὴν α' στιχολογίαν τῆς ἑορτῆς, εἰς τὴν β' τῶν ἁγίων καὶ τὰ β', Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, μετὰ τὸν πολυέλεον τῆς ἑορτῆς, προκείμενον, εὐαγγέλιον τῆς ἑορτῆς. Μετὰ τὸν ν στιχηρὰ τῆς ἑορτῆς, οἱ κανόνες τῆς ἑορτῆς εἰς ἡ' καὶ τῶν ἁγίων εἰς ς', εἶτα τὸν εἰρμὸν τῆς ἑορτῆς ὁμοῦ. Ἀπὸ γ' ᾠδῆς κοντάκιον τῶν ἁγίων καὶ κάθισμα, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς. Ἀφ' ἑκτῆς κοντάκιον τῆς ἑορτῆς, ἐξαποστειλάριον τῆς ἑορτῆς καὶ τῶν ἁγίων, πρῶτον τῶν ἁγίων. Εἰς τοὺς αἵνους ἰστώμεν στίχους ς' (sic) καὶ φάλλομεν δ' τῆς ἑορτῆς καὶ δ' τῶν ἁγίων μετὰ τῶν ἰδίων στίχων, Δόξα τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, καὶ τὰ λοιπά. Εἰς τὴν λειτουργίαν ᾠδὴ γ' τῆς ἑορτῆς καὶ ς' τῶν ἁγίων, προκείμενον, ἀπόστολος, ἀλληλουᾶριον, εὐαγγέλιον καὶ κοινωνικὸν τῆς ἑορτῆς καὶ τῶν ἁγίων καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία.

Ἴσθι, ὅτι, ἐὰν γένηται ἡ ἑορτὴ τῆς Ὑπαπαντῆς τῇ κυριακῇ τοῦ ἀσώτου, ἢ τῇ δευτέρᾳ τῆς ἀπόκρεω, ἢ τῇ τρίτῃ, ἀποδίδεται τῇ παρασκευῇ τῆς ἀπόκρεω, εἰ δὲ τῇ τετάρτῃ τύχοι, ἢ τῇ πέμπτῃ, ἢ τῇ παρασκευῇ, ἢ τῷ σαββάτῳ, ἀποδίδεται τῇ τρίτῃ τῆς τυρινῆς. Εἰ δὲ τύχοι τῇ κυριακῇ τῆς ἀπόκρεω, ἢ τῇ δευτέρᾳ τῆς τυρινῆς, ἀποδίδεται τῷ σαββάτῳ ¹⁾ τῆς αὐτῆς ἐβδομάδος ²⁾, εἰ δὲ τύχοι τῇ πέμπτῃ, ἢ τῇ παρασκευῇ ³⁾, ἀποδίδεται τῇ κυριακῇ. Εἰ οὖν τύχοι μιᾷ τῶν ἡμερῶν τῆς τυρινῆς ἢ ἀπόδοσις, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα εἰς ς' τῆς ἑορτῆς, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, ἀπὸ στίχου τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας καὶ τὸ μαρτυρικόν, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ⁴⁾. Οἱ κανόνες τῆς ἑορτῆς εἰς ιδ', ὅτε δὲ ἔχει ᾠδὴν τὸ τριψῆδιον, ἰ' τῆς ἑορτῆς καὶ δ' τοῦ Τριψιδίου ⁵⁾. Εἰς τοὺς αἵνους στιχηρὰ τῆς ἑορτῆς, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς. Εἰς τὸν στίχον τὸ ἰδιόμελον τοῦ Τριψιδίου καὶ τὸ μαρτυρικόν, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ⁶⁾.

¹⁾ У Марка кеп. ιε' τῇ πέμπτῃ.

²⁾ Зѣбсь прибавлено: εἰ δὲ τύχοι τῇ

τρίτῃ, ἢ τῇ τετάρτῃ τῆς τυροφάγου, ἀποδίδεται τῷ σαββάτῳ τῆς αὐτῆς ἐβδομάδος ³⁾ Прибавлено: ἢ τῷ σαββάτῳ

⁴⁾ У Марка кеп. κ' прибавлено: τροπάριον τῆς ἑορτῆς, μετὰ τὴν ἑκτενὴ, εἰ ἔστι τετάρτη, ἢ παρασκευή, αἱ μεγάλαί γ' μετάνοιαι μόναι καὶ ἀπόλοις: ὡσαύτως καὶ εἰς τὰ ἀπόδειπνα καὶ εἰς τὸ μεσονυκτικόν, ἐν τῷ τέλει τούτων αἱ γ' μεγάλαί μετάνοιαι μόναι. Ἐν τῷ ὄρθρῳ, εἰς τὸ Θεὸς Κύριος τροπάριον τῆς ἑορτῆς, εἰς τὸ κάθισμα τῆς στιχολογίας καθίσματα τῆς ἑορτῆς

⁵⁾ У Марка прибавлено: Ἀπὸ γ' ᾠδῆς κάθισμα τοῦ Τριψιδίου, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, ἀφ' ἑκτῆς τὸ κοντάκιον τῆς ἑορτῆς καὶ τὸν οἶκον. Ἐν τῇ θ' ᾠδῇ στιχολογεῖται ἡ Τιμιωτέρα, ἐξαποστειλάριον τῆς ἑορτῆς δις.

⁶⁾ У Марка зѣбсь прибавлено: τροπάριον τῆς ἑορτῆς, ἢ ἑκτενὴ, εἰ ἔστι τετάρτη, ἢ παρασκευή, αἱ τρεῖς μεγάλαί μετάνοιαι, ἢ α' ὥρα, καὶ ἐν αὐταῖς αἱ τρεῖς μετάνοιαι, ὡσαύ-

Εἰ δὲ τύχοι ἡ κυρία ἡμέρα τῆς Ὑπαπαντῆς ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ τῆς τυρινῆς, τὸ ἰδιόμελον τοῦ Τριψοδίου ἐν τῷ μικρῷ ἑσπερινῷ, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἡμέρας, ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τῷ ὀρθρῷ Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς. Οὐτε τριψόδιον φάλλομεν ἐν ταύτῃ τῇ ἑβδομάδι, ὅτε τύχη ἡ Ὑπαπαντή, οὔτ' ἄλλο τι τῆς ἀκολουθίας τῆς τυρινῆς ¹⁾, εἰ μὴ τοι τύχοι τῇ τετάρτῃ καὶ τῇ παρασκευῇ· τότε γὰρ λέγομεν ἐν τῷ μικρῷ ἑσπερινῷ τὴν προφητείαν τῆς ἡμέρας καὶ τὸ προκείμενον τὸ Ἑλπισάτω Ἰσραὴλ, μετὰ μέλους, ἔχοντες καὶ θεοτοκίον. Εἴτα μετὰ τὸν μικρὸν ἑσπερινὸν εἰσερχόμεθα ἐν τῇ τραπέζῃ. Τοῦτο γίνεται [π. 3 οβ.), ἐὰν τύχη ἡ ἑορτὴ τῇ τετάρτῃ ἑσπέρας, ἢ τῇ παρασκευῇ. Εἰ δὲ τύχοι τῇ πέμπτῃ ἑσπέρας, ἢ τῇ τρίτῃ ἑσπέρας, ἐπιτελεῖται ἡ λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου τῇ τετάρτῃ καὶ παρασκευῇ εἰς τὸν καιρὸν αὐτῆς. Εἴτα μετὰ τὴν λειτουργίαν διακλυνόμεθα ἀντιδώρου καὶ πρὸς ἐν ποτήριον οἴνου. Ἐπειτα πρὸς ὥραν σημαίνει τὴν θ', συνάπτοντες καὶ τὸν ἑσπερινὸν καὶ τὴν προφητείαν, ὡς εἵπομεν, καὶ τὸ ἰδιόμελον Δόξα, εἴτα εἰσερχόμεθα ἐν τῇ τραπέζῃ, ἀλλὰ καὶ μετανόιας ποιούμεν τὰς γ' μεγάλας.

Εἰ δὲ τύχοι ἡ Ὑπαντὴ τῇ α' δευτέρᾳ τῆς μ', ἕως ταύτης καὶ ἀνέρχεται καὶ πλέον οὐδέν, εἰ καὶ τῷ κυρίῳ Μάρκῳ οὐ δοκεῖ ἀνέρχεσθαι ἡ Ὑπαπαντὴ πώποτε τῇ μ', ἐπεὶ οὐ διετάξατο περὶ τούτου, ἀλλὰ καὶ ἄλλα πολλὰ παράλογα λέγεται, ἅπερ νοθεύει τὸ Ἱεροσολυμιτικὸν Τυπικόν· λέγει γάρ, ὅτι τοῦ Προδρόμου ἡ εὐρεσις τῆς τιμίας κεφαλῆς αὐτοῦ, ἐὰν τύχη τῇ κυριακῇ τοῦ τελώνου καὶ φαρισαίου, ἢ τοῦ ἀσώτου, φάλλομεν τὰ καὶ τὰ, ὅπερ οὐχ εὐρηται πώποτε ἀπὸ τῶν ἀρχῶν, ἀλλ' ἀνέρχεται ἐν τῇ τρίτῃ τῆς δ' ἑβδομάδος καὶ κατέρχεται ἐν τῇ τετάρτῃ τῆς ἀπόκρεω ἑβδομάδος, ἀλλὰ καὶ στιχολογεῖσθαι ἡ Τιμιωτέρα ἐν ταῖς ἑορταῖς διατάσσεται, ὅπερ ἀνάρμοστον τῷ Τυπικῷ ὑπάρχει, εἰ μὴ που κυριακῇ τύχοι ἡ ἑορτὴ· τότε γὰρ στιχολογεῖται ἡ Τιμιωτέρα ἄνευ τῶν ἑορτῶν, ὧν οὐ φάλλεται ἡ Ὀκτώηχος.

Ἐὰν δὲ τύχη ἡ Ὑπαπαντή, ὡς εἵπομεν, τῇ δευτέρᾳ τῆς α' ἑβδομάδος, τῇ κυριακῇ τῆς τυρινῆς ἑσπέρας ἐν τῷ μικρῷ ἑσπερινῷ

τως καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς ὥραις. Εἰς τὴν λειτουργίαν τὰ τυπικὰ καὶ ἐν τοῖς μακαρισμοῖς ἡ θ' φθὴ τῆς ἑορτῆς, προκείμενον καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ἑορτῆς καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἡμέρας ¹⁾ У Марка кеп. ιγ' прибавлено: ἀνευ τῆς κυριακῆς, εἰ μὴ μόνον τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας· ἔγεται γὰρ ἐν τῷ μικρῷ ἑσπερινῷ, ὡς προεγράφη, καὶ εἰς τοὺς αἰνούς.

εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, τὰ δ' κατανοητικὰ τοῦ ἤχου, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, ἀπὸ στίχου τῆς ἑορτῆς. Ἐν τῷ μεγάλῳ ἐσπερινῷ τὸ Μακάριος ἀνὴρ, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἱστώμεν στίχους ι' καὶ φάλλομεν τὰ γ' προσόμοια τοῦ Τριωδίου καὶ ζ' τῆς ἑορτῆς, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, προκείμενον τὸ μέγα, τὸ Μὴ ἀποστρέψῃς, καὶ τὰ ἀναγνώσματα τῆς ἑορτῆς. Εἰς τὴν λιτὴν τῆς ἑορτῆς, ἀπὸ στίχου τῆς ἑορτῆς. Ἐν τῷ ὄρθρῳ, εἰς τὸ Θεὸς Κύριος τροπάριον τῆς ἑορτῆς ἐκ γ'. Εἰς τὴν α' στιχολογίαν τὰ β' καθίσματα τοῦ Τριωδίου, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, εἰς δὲ τὴν β' καὶ τὴν γ' στιχολογίαν τῆς ἑορτῆς. Οὐ μὴν δὲ φάλλομεν πολυέλεον [Π. 4] διὰ τὸ τῆς ἡμέρας αἰδέσιμον, ἀλλὰ τὸ ἀντίφωνον α' τοῦ ἤχου δ', ἡγουν ἀναβαθμοί, προκείμενον, εὐαγγέλιον τῆς ἑορτῆς. Ὁ κανὼν τῆς ἑορτῆς εἰς ιδ', ἐν αἷς δὲ ψδαῖς ἔχει τὸ τριώδιον, ζ' τῆς ἑορτῆς καὶ ἡ' τὰ τριώδια, ὕστερον δὲ τὸν εἰρμὸν τοῦ Τριωδίου πρὸς τὰ συνήθη. Ἀπὸ γ' ψδῆς κάθισμα τῆς ἑορτῆς, ἀφ' ἑκτῆς τὸ κοντάκιον στιχολογεῖται ἡ Τιμιωτέρα, ψδὴ δὲ μόνον στιχολογεῖται οὔσης ἑορτῆς, ἑξαποστειλάριον τῆς ἑορτῆς ἐκ γ'. Εἰς τοὺς αἶνους οὐ λέγομεν Πᾶσα πνοή, ἀλλ' Αἰνεῖτε τὸν Κύριον εἰς τὸν ἤχον τῶν στιχηρῶν τῆς ἑορτῆς, ἱστώμεν στίχους δ', Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς. Ἀπὸ στίχου τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας καὶ τὸ μαρτυρικόν, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, ποιούμεν δὲ καὶ γ' μεγάλας μετανοίας, κατ' ἀκολουθίαν καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία τῆς μ', λέγοντες τὸ τροπάριον καὶ τὸ κοντάκιον ἐν ταῖς ὥραις. Ὡρα δὲ γ' σημαίνει, καὶ ἐξέρχεται ἡ λιτὴ ἐκτὸς τοῦ μοναστηρίου, καὶ φάλλομεν τὴν γ' ὥραν, αὐθις καὶ τὴν ζ', εἴτα πρὸς ὥραν σημαίνει τὴν θ', συνάπτεται δὲ καὶ τὸ ἐσπερινόν, ὡς συνήθως, μετὰ προηγιασμένης λειτουργίας. Ἐν τισιν εὑρεται λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου καὶ προηγῆσθαι καὶ τὰ στιχηρὰ τῆς ἑορτῆς, ἀλλ' οὐκ οἶδασιν, ὅτι ἕως τῇ α' δευτέρᾳ ἀνέρχεται καὶ πλέον οὐδέν· ὅμως, εἰ βούλει, ποιήσον οὕτως· φάλλοντα τὸ ἰδιόμελον δις καὶ τὸ μαρτυρικόν, τὰ γ' προσόμοια τοῦ Τριωδίου καὶ δ' τῆς ἑορτῆς, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, τὰ ἀναγνώσματα τῆς ἡμέρας καὶ τὸ Κατευθυνθῆτω, εἴτα συναπτὴ μικρὰ καὶ τὸ Τρισάγιον, προκείμενον, ἀπόστολος, ἀλληλουάριον, εὐαγγέλιον τῆς ἡμέρας, ἡ καὶ τῆς ἑορτῆς, κοινωνικὸν καὶ ἀποδίδοται ἡ ἑορτή. Εἰσερχόμεθα ἐν τῇ τραπέζῃ, ἐσθιόντες ξηροφαγίαν μεθ' ὕδατος.

Ὅρα, ὅτι τοῦ Προδρόμου ἡ ἑορτὴ ἀναβαίνει ἕως τῇ τρίτῃ τῆς δ' ἐβδομάδος τῆς μ' καὶ καταβαίνει ἕως τῇ τετάρτῃ τῆς ἀπόκρεω. Ἐὰν γοῦν

τύχη τῷ σαββάτῳ τῆς ἀπόκρεω, ψάλλομεν αὐτὸν τῇ πέμπτῃ ἢ τῇ παρασκευῇ. Εἰ δὲ τύχοι τῇ κυριακῇ τῆς ἀποκρέω, ἐν τῷ μικρῷ ἐσπερινῷ τῆς Ὀκτωίχου, ὡς σύνηθες, ἀπὸ στίχου τοῦ Προδρόμου, ἅπερ εἰσὶν ἐν τῷ στίχῳ τοῦ μεγάλου ἐσπερινοῦ, Δόξα τοῦ Προδρόμου, Καὶ νῦν θεοτοκίον. Ἐν τῷ μεγάλῳ ἐσπερινῷ, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν στίχους ι' καὶ ψάλλομεν δ' ἀναστάσιμα, [π. 4 οὐ.), γ' τοῦ Τριωδίου καὶ γ' τοῦ Προδρόμου, Δόξα τοῦ Τριωδίου, Καὶ νῦν τὸ α' θεοτοκίον τοῦ ἥχου, τὰ ἀναγνώσματα τοῦ Προδρόμου. Εἰς τὴν λιτὴν ¹⁾ τὰ συνήθη, Δόξα τοῦ Προδρόμου, τὸ εἰς τοὺς αἶνους, Καὶ νῦν τοῦ Τριωδίου. Ἀπὸ στίχου τὰ ἀναστάσιμα, Δόξα τοῦ Προδρόμου, Καὶ νῦν τοῦ Τριωδίου. Εἰς τὴν εὐλόγησιν τῶν ἄρτων τὸ Θεοτόκε παρθένε δις ²⁾ καὶ τοῦ Προδρόμου ἅπαξ.

Ἐν τῷ ὁρθρῳ. Ἐν τῷ ὁρθρῳ τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον δις, Δόξα τοῦ Προδρόμου, Καὶ νῦν θεοτοκίον. Εἰς τὴν α' στιχολογίαν καθίσματα ἀναστάσιμα, εἰς τὴν β' τοῦ Προδρόμου καὶ ἀπὸ τὸν πολυέλεον. Καὶ εἰ μὲν ψάλλομεν τὸν πολυέλεον διὰ τὸν Πρόδρομον, εἰπὲ ἀντίφωνον, τὸ ἀρμόζον τῷ Προδρόμῳ, εἰ δὲ διὰ τὴν ἀπόκρεω, ψάλλει τὸ Ἐπὶ τὸν ποταμόν, εἶτα τὰ εὐλογητάρια, ὡς σύνηθες, τὴν ὑπακοὴν καὶ τὸ κάθισμα τοῦ Προδρόμου, οἱ ἀναβαθμοὶ καὶ εὐαγγέλιον ἀναστάσιμον, ἀπὸ τὸν ν', Τὰ πλήθη, εἰ δὲ τυρινὴ ὑπάρχει, τῆς μετανοίας. Οἱ κανόνες· ὁ ἀναστάσιμος εἰς δ' ³⁾, τοῦ Τριωδίου ς' καὶ τοῦ Προδρόμου δ', καταβασία τὸν εἰρμόν τοῦ Τριωδίου. Ἀπὸ γ' ὥδῃς, κοντάκιον τοῦ Προδρόμου, κάθισμα τοῦ Τριωδίου, τοῦ Προδρόμου καὶ θεοτοκίον, ἄφ' ἑκτῆς κοντάκιον τοῦ Τριωδίου. Ἐξαποστειλάριον ἐωθινόν, τοῦ Προδρόμου καὶ τοῦ Τριωδίου. Εἰς τοὺς αἶνους ἀναστάσιμα β' ⁴⁾, τοῦ Τριωδίου γ' καὶ τοῦ ἁγίου γ' μετὰ τῶν στίχων αὐτοῦ, εἶτα στίχον τὸ Ἀνάστηθι, Κύριε, καὶ τὸ ἰδιόμελον τοῦ Τριωδίου, Δόξα τὸ αὐτό, Καὶ νῦν Ὑπερευλογημένη καὶ τὰ λοιπά, τὸ ἐωθινόν καὶ ἡ α' ὥρα καὶ ἡ κατήχησις. Εἰς τὴν λειτουργίαν, ὥδῃ γ' τοῦ Τριωδίου εἰς ς' καὶ ς' τοῦ Προδρόμου εἰς δ', προκείμενον, ἀλληλουάριον, ἀπόστολος, εὐαγγέλιον τῆς ἡμέρας καὶ τοῦ Προδρόμου.

¹⁾ У Марка (кеф. κβ')· τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς καὶ τὰ ἰδιόμελα τοῦ Τριωδίου τὰ εἰς τοὺς αἶνους. ²⁾ Ἐκ γ' и приобщено: ἀνάγνωσις εἰς τὰς ἐπιστολάς, αἱ δὲ λοιπαὶ ἀναγνώσεις ἐκ τοῦ Χρυσοστόμου καὶ τὸ ὑπόμνημα τοῦ ἁγίου. ³⁾ τῆς Θεοτόκου δόξο, τοῦ Τριωδίου εἰς δ' ⁴⁾ στιχηρὰ ἀναστάσιμα δ', τοῦ ἁγίου προσόμοια γ' καὶ ἰδιόμελον ἥχος π' β'· Τὴν πανσεβάσμιον κάραν.

Τὴν αὐτὴν ἀκολουθίαν ψάλλομεν καὶ τῇ κυριακῇ τῆς τυρινῆς, ὅτε τύχη τοῦ Προδρόμου ἀπαρallάτως. Εἰ δὲ τύχοι μίαν τῶν ἡμερῶν τῆς τυρινῆς τοῦ Προδρόμου, ἐν τῷ ἑσπερινῷ τὸ Μακάριος ἀνὴρ, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα στιχηρὰ τοῦ Προδρόμου εἰς ς', Δόξα τοῦ Προδρόμου, Καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α', προκείμενον καὶ τὰ ἀναγνώσματα τοῦ Προδρόμου· ἐὰν δὲ τετάρτη ἢ παρασκευὴ ὑπάρχῃ, καὶ τὴν προφητείαν τῆς ἡμέρας καὶ τὸ προκείμενον τὸ Ἐλπισάτω Ἰσραὴλ. Ἀπὸ στίχου τοῦ Προδρόμου, Δόξα τοῦ αὐτοῦ, Καὶ νῦν τὸ ἰδιόμελον [π. 5]. Εἰδ' οὖν τὸ ἰδιόμελον δις καὶ τὸ μαρτυρικόν, Δόξα τοῦ Προδρόμου, Καὶ νῦν θεοτοκίον ¹⁾).

Ἐν τῷ ὄρθρῳ τὸ τροπάριον τοῦ Προδρόμου ²⁾, εἰς τὰς στιχολογίας καθίσματα τοῦ Προδρόμου καὶ ἀπὸ τὸν πολυέλεον προκείμενον καὶ εὐαγγέλιον τοῦ Προδρόμου ³⁾. Οἱ κανόνες ⁴⁾ τῆς Θεοτόκου εἰς ς' καὶ τοῦ ἁγίου εἰς η', ὅτε δὲ ἔξη τριψῆδιον, καταλιμπάνεται ἡ ψδὴ τῆς Θεοτόκου. Οὕτω ποιοῦμεν καὶ τῇ τετάρτῃ καὶ τῇ παρασκευῇ, τοὺς δὲ κανόνας τούτων τῶν ἡμερῶν ἐν τοῖς ἀποδείπνοις. Ἀπὸ γ' ψδῆς ⁵⁾, καθίσματα τοῦ Τριψδίου καὶ τοῦ Προδρόμου, ἀφ' ἑκτῆς δὲ κοντάκιον τοῦ Προδρόμου, ἑξαποστειλάριον τοῦ Προδρόμου καὶ θεοτοκίον. Εἰς τοὺς αἶνους ⁶⁾ τὸ ἰδιόμελον τοῦ Τριψδίου δις καὶ τοῦ Προδρόμου δ', Δόξα τοῦ Προδρόμου, Καὶ νῦν θεοτοκίον. Δοξολογία μεγάλη καὶ τὰς γ' μεγάλας μετανοίας, εἰ ἔστι τετάρτη καὶ παρασκευὴ ⁷⁾, τροπάριον τοῦ Προδρόμου καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ἀκολουθίας. Εἰς τὴν λειτουργίαν ⁸⁾ ὅλα τοῦ Προδρόμου· εἰ δὲ γένηται τετάρτη καὶ παρασκευὴ, ἐπιτελοῦμεν θ', λειτουργεῖ εἰς τὴν ὥραν Χρυσοστόμου, εἴτα προσμένομεν ἕως καιροῦ, πληροῦντες τὴν θ'.

Πρόσχες. Εἰ δὲ τύχοι τῷ σαββάτῳ τῆς τυρινῆς, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα στιχηρὰ ⁹⁾ τοῦ Προδρόμου δ' καὶ τῶν ἁγίων δ', Δόξα τοῦ Προ-

¹⁾ У Марка (кеф. кг') прибавлено: еи ἔστι τετάρτη ἢ παρασκευὴ, αἱ μεγάλαί γ' μετάνοιαι καὶ ἀπόλοις. Ἡ συνήθης λιτὴ ἐν τῷ νάρθηκι, ὡσαύτως εἰς τὰ ἀπόδειπνα καὶ εἰς τὸ μεσονυκτικὸν γίνονται αἱ τρεῖς μεγάλας μετάνοιαι ἐν τῷ τέλει αὐτῶν ²⁾ Τροπάριον τοῦ ἁγίου δις, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον τῆς ἡμέρας ³⁾ У Марка прибавлено: τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν οὐ στυχολογεῖται ⁴⁾ τῆς Ὀκτωήχου καὶ τοῦ Προδρόμου εἰς ς', ἐνθα δὲ τύχη ἡ ψδὴ τοῦ Τριψδίου, καταλιμπάνεται ὁ β' κανὼν τῆς Ὀκτωήχου καὶ ψάλλεται ὁ α' μετὰ τοῦ εἰρμοῦ εἰς δ'. καὶ τοῦ Τριψδίου εἰς δ' καὶ τοῦ ἁγίου εἰς ς' ⁵⁾ Κάθισμα τοῦ ἁγίου, Δόξα καὶ νῦν τοῦ Τριψδίου ⁶⁾ Στιχηρὰ προσόμοια τοῦ Προδρόμου εἰς δ' ⁷⁾ У Марка прибавлено: εἴτα τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ ἡ α' ὥρα, ἐν ἣ λέγεται τροπάριον τοῦ ἁγίου καὶ τὸ κοντάκιον, ὡσαύτως καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς ὥραις, καὶ εἰς τὴν ς' ἢ προφητεία τῆς ἡμέρας ⁸⁾ У Марка прибавлено: τοπικά, οἱ μακαρισμοὶ τῆς ἡμέρας εἰς ς' καὶ ἡ γ' ψδὴ τοῦ ἁγίου εἰς δ', προκείμενον, ἀλληλουαρίον, κοινωνικὸν τοῦ ἁγίου, ἀπόστολος καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἡμέρας καὶ τοῦ ἁγίου ⁹⁾ У Марка (кеф. ке'): τοῦ Προδρόμου γ' καὶ τῶν ἁγίων γ'.

δρόμου, Καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α'. Τὰ ἀναγνώσματα τοῦ Προδρόμου, εἴτα τῆς ἡμέρας καὶ τὸ προκείμενον, τὸ Ἑλπισάτω Ἰσραὴλ ἐπὶ τὸν Κύριον, μετὰ μέλους. Ἀπὸ στίχου τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας δις¹⁾, εἴτα στίχος· Δίκαιος, ὡς φοῖνιξ, καὶ τὸ ἰδιόμελον τοῦ Προδρόμου, Δόξα τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν θεοτοκίον²⁾. Εἰς τὴν στιχολογίαν³⁾ τοῦ Προδρόμου καὶ τῶν ἁγίων. Ἀπὸ τὸν πολυέλεον τοῦ Προδρόμου, προκείμενον καὶ εὐαγγέλιον τοῦ Προδρόμου⁴⁾. Οἱ κανόνες τοῦ Προδρόμου εἰς ς' καὶ τῶν ἁγίων ἡ', καταβασία τὴν συνήθη. Ἀπὸ γ' ὥδης κοντάκιον τῶν ἁγίων καὶ ἀφ' ἑκτης κοντάκιον τοῦ Προδρόμου, ἑξαποστειλάριον τοῦ Προδρόμου καὶ τῶν ἁγίων⁵⁾. Εἰς τοὺς αἵνους⁶⁾ στιχηρὰ τοῦ Προδρόμου καὶ τῶν ἁγίων, εἴτα στίχος τὸ Θαυμαστός ὁ Θεός, καὶ τὸ στιχηρὸν τῶν ἁγίων καὶ αὐθις Δόξα τοῦ Προδρόμου, Καὶ νῦν θεοτοκίον. Εἰς τὴν λειτουργίαν⁷⁾ τοῦ Προδρόμου καὶ τῶν ἁγίων καὶ τὰ λοιπὰ.

Εἰ δὲ τόχοι τῇ α', β', ἢ τῇ γ' τῆς μ', φάλλομεν αὐτὸν τῇ κυριακῇ τῆς τυρινῆς· οὐ μὴν ποιούμεν λειτουργίαν τῇ τρίτῃ ἑσπέρας, εἰ δὲ τῇ τετάρτῃ, ἢ τῇ πέμπτῃ, ἢ τῇ παρασκευῇ τόχοι, φάλλομεν αὐτὸν ὡς ἐν τῷ Τυπικῷ κεῖται ἀπαραλλάκτως (л. 5 οδ.) ἐν τε τῷ ἑσπερινῷ καὶ τῷ ὄρθρῳ.

Εἰ δὲ τόχοι τῷ σαββάτῳ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τοῦ Προδρόμου, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα τὸ ἰδιόμελον δις καὶ τὸ μαρτυρικὸν δ', τοῦ ἁγίου γ' καὶ γ' τοῦ Προδρόμου, καὶ στίχος τὸ Δίκαιος, ὡς φοῖνιξ, καὶ τὸ ἰδιόμελον τὸ εἰς τὸ Δόξα τοῦ ἁγίου Θεοδώρου, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ αὐτό⁸⁾.

¹⁾ У Марка прибавлено: καὶ τὸ μαρτυρικόν, στίχος· Εὐφρανθήσεται δίκαιος
²⁾ прибавлено: τροπάριον τοῦ Προδρόμου, Δόξα τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν θεοτοκίον τοῦ αὐτοῦ ἡχοῦ τὸ α'. Μετὰ τὸν ἑσπερινὸν νεκρώσιμον κανόνα ἐν τῷ νάρθηκι, ἢ εἰς τὰ ἀπόδειπνα. Εἰς τὸν ὄρθρον, εἰς τὸ Θεός Κύριος τροπάριον τοῦ Προδρόμου δις, Δόξα τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν θεοτοκίον τοῦ αὐτοῦ ἡχοῦ
³⁾ У Марка: καθίσματα τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α' καὶ ἀναγνώσεις τοῦ Προδρόμου καὶ τῶν ἁγίων οἱ ἀναβαθμοί, τὸ α' ἀντίφωνον τοῦ δ' ἡχοῦ, προκείμενον, Πᾶσα πνοή
⁴⁾ прибавлено: Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν οὐ στιχολεῖται.
⁵⁾ прибавлено: Καὶ νῦν θεοτοκίον
⁶⁾ У Марка такъ: ἰστώμεν στίχους ς' καὶ φάλλομεν στιχηρὰ τοῦ Προδρόμου γ' καὶ τῶν ἁγίων προσόμια γ', Δόξα τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν θεοτοκίον, и дальше прибавлено: ἡ ἑκτενὴ, ἡ κατήχησις καὶ ἀπόλυσις. Ἡ συνήθης λιτὴ ἐν τῷ νάρθηκι καὶ ἡ α' ὥρα. Ἐν ταῖς ὥραις τροπάριον τοῦ Προδρόμου, Δόξα τῶν ἁγίων καὶ θεοτοκίον τῶν ὥρων, κοντάκιον τοῦ Προδρόμου· ἐν πάσαις γὰρ ταῖς ὥραις λέγονται τὰ τροπάρια οὕτω, τὰ δὲ κοντάκια ἐναλλάσσονται· λέγεται γὰρ ἐν μὲν τῇ μιᾷ τοῦ Προδρόμου, ἐν δὲ τῇ ἑτέρᾳ τῶν ἁγίων
⁷⁾ У Марка: Τυπικά καὶ ἐκ τοῦ κανόνος τοῦ Προδρόμου ἢ γ' ὥδῃ εἰς δ', καὶ τῶν ἁγίων ἢ ς' εἰς δ', τροπάριον τοῦ Προδρόμου καὶ τῶν ἁγίων, Δόξα κοντάκιον τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν θεοτοκίον, προκείμενον καὶ τὰ λοιπὰ, πρῶτον τοῦ Προδρόμου εἴτα τῶν ἁγίων
⁸⁾ У Марка (кеф. жъ) прибавлено: ἡ λειτουργία τῶν προηγιασμένων μετὰ τῶν συνήθων μετανοιών αὐτῶν. Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν ὁ κανὼν τοῦ ἁγίου Θεοδώρου, ὡς σὺνήθης. Εἰς τὰ ἀπόδειπνα τροπάρια τῶν ἀμφοτέρων, κοντάκιον τοῦ Προδρόμου.

εἴσοδος, τὰ ἀναγνώσματα τῆς ἡμέρας καὶ τοῦ Προδρόμου καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία.

Ἐν τῷ ὄρθρῳ, εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, τροπάριον τοῦ Προδρόμου δις, Δόξα τοῦ ἁγίου, Καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α'. Εἰς τὰς στιχολογίας καθίσματα ¹⁾ τοῦ Προδρόμου, εἶτα τὸ α' ἀντίφωνον τοῦ δ' ἤχου, προκείμενον, εὐαγγέλιον τοῦ Προδρόμου ²⁾, οἱ κανόνες ³⁾ τοῦ Προδρόμου εἰς ζ' καὶ τοῦ ἁγίου εἰς ζ'. Ἀπὸ γ' ψῶδης ⁴⁾ κοντάκιον τοῦ ἁγίου, κάθισμα τοῦ Προδρόμου καὶ τοῦ ἁγίου, ἀφ' ἑκτῆς κοντάκιον ⁵⁾ τοῦ Προδρόμου, ἑξαποστειλάριον τοῦ Προδρόμου καὶ τοῦ ἁγίου καὶ θεοτοκίον. Εἰς τοὺς αἶνους ἱπῶμεν στίχους ζ' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ προσόμοια ⁶⁾ τοῦ Προδρόμου δ' καὶ τοῦ ἁγίου β' μετὰ τῶν ἰδίων στίχων τὸ Θαυμαστός ὁ Θεός, καὶ Τοῖς ἁγίοις τοῖς ἐν τῇ γῇ, καὶ τὸ Πολλὰ αἰ θλίψεις, Δόξα ⁷⁾ τοῦ Προδρόμου, Καὶ νῦν θεοτοκίον, Δοξολογία μεγάλη, τροπάριον τοῦ Προδρόμου, τοῦ ἁγίου καὶ τὸ θεοτοκίον ⁸⁾. Εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ Προδρόμου, τοῦ ἁγίου καὶ θεοτοκίον ⁹⁾.

Σχόπει. Εἰ δὲ τύχοι τοῦ Προδρόμου τῇ α' κυριακῇ, ἐν τῷ μικρῷ ἑσπερινῷ τὰ συνήθη ἀναστάσιμα, εἰς τὸν στίχον τοῦ Προδρόμου, τὰ ἀπὸ στίχου τοῦ μεγάλου ἑσπερινοῦ, Δόξα τοῦ Προδρόμου, τὸ εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα τοῦ μεγάλου ἑσπερινοῦ, τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον, τοῦ Προδρόμου καὶ τὸ Τὴν ἄχραντον εἰκόνα σου. Ἐν τῷ μεγάλῳ ἑσπερινῷ ἀναστάσιμα γ', τοῦ Προδρόμου γ' καὶ τῆς ἡμέρας δ', Δόξα τῆς ἡμέρας, Καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α', τὰ ἀναγνώσματα τοῦ Προδρόμου. Εἰς τὴν λιτὴν τὰ συνήθη, Δόξα τοῦ Προδρόμου, τὰ εἰς τὸν ὄρθρον, Καὶ νῦν τῆς ἡμέρας, ἀπὸ στίχου τὰ ἀναστάσιμα, Δόξα τοῦ Προδρόμου, Καὶ νῦν τῆς ἡμέρας. Εἰς τὴν εὐλόγησιν τῶν ἄρτων. Τὴν ἄχραντον εἰκόνα σου ἅπαξ, τοῦ Προδρόμου ἅπαξ καὶ τὸ Θεοτόκε Παρθέने ἅπαξ. Ἐν τῷ ὄρθρῳ, εἰς τὸ Θεὸς Κύριος τροπάριον τὸ ἀνα-

¹⁾ Καθίσματα μαρτυρικά καὶ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου, οἱ ἀναβαθμοὶ ²⁾ Прибавлено: ὁ ν', τὸ στιχηρὸν τοῦ Προδρόμου, Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν οὐ στιχολογοῦμεν ³⁾ Τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς μετὰ τοῦ εἰρμού εἰς δ' καὶ τοῦ ἁγίου εἰς ζ' καὶ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου εἰς δ' ⁴⁾ Κοντάκιον καὶ κάθισμα τοῦ Προδρόμου, Δόξα τοῦ ἁγίου, Καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α' εἰς τὸν αὐτὸν ἤχον ⁵⁾ Τοῦ ἁγίου ⁶⁾ Τοῦ Προδρόμου γ' καὶ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου προσόμοια γ' ⁷⁾ Τοῦ ἁγίου ⁸⁾ Прибавлено: ἡ ἑκτενὴ, ἡ κατήχησις καὶ ἀπόλυσις, ἡ συνήθης λιτὴ καὶ ἡ α' ὥρα ἐν τῷ νάρθηκι. Ἐν ταῖς ὥραις τροπάριον τοῦ Προδρόμου, Δόξα τοῦ ἁγίου, Καὶ νῦν θεοτοκίον τῶν ὡρῶν, κοντάκιον τοῦ Προδρόμου ⁹⁾ У Марка прибавлено: τυπικά καὶ ἐκ τοῦ κανόνος τοῦ Προδρόμου ψδὴ γ' εἰς δ' καὶ τοῦ ἁγίου ἡ ζ' εἰς δ', τροπάριον τοῦ Προδρόμου καὶ τοῦ ἁγίου ἔν, ἀπόστολος καὶ εὐαγγέλιον πρῶτον τοῦ σαββάτου ἔχουν τῆς ἡμέρας, εἶτα τοῦ Προδρόμου

στάσιμον ἅπαξ, Δόξα τοῦ Προδρόμου, Καὶ νῦν, Τὴν ἄχραντον εἰκόνα σου. Εἰς τὰς στιχολογίας τὴν ἀκολουθίαν τῆς κυριακῆς, ὡς σύνηθες, μετὰ τὸν Ἀνωμὸν τὴν ὑπακοήν, εἶτα τὰ καθίσματα τοῦ Προδρόμου, εὐαγγέλιον ἀναστάσιμον (π. 6). Οἱ κανόνες, ὁ ἀναστάσιμος εἰς δ', τῆς Θεοτόκου καὶ τῆς ἡμέρας δ' καὶ τοῦ Προδρόμου δ'. Ἀπὸ γ' φῶδης κοντάκιον τοῦ Προδρόμου καὶ κάθισμα τοῦ αὐτοῦ καὶ τῆς ἡμέρας, ἀφ' ἑκτῆς κοντάκιον τῆς ἡμέρας, ἐξαποστειλάριον ἐωθινόν, τοῦ Προδρόμου καὶ τῆς ἡμέρας. Εἰς τοὺς αἶνους β' ἀναστάσιμα, γ' τοῦ Προδρόμου καὶ β' τῆς ἡμέρας μετὰ τῶν ἰδίων στίχων, τοῦ Ἐξομολογήσομαι, τοῦ Εὐφρανθήσομαι, εἶτα Ἀνάστηθι, Κύριε, καὶ τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας, Δόξα τὸ αὐτό, Καὶ νῦν, Ὑπερευλογημένη καὶ τὰ συνήθη. Εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ Προδρόμου καὶ τῆς ἡμέρας.

Πρόσχεσ. Εἰ δὲ τῇ γ' κυριακῇ τύχοι, ἐν τῷ μικρῷ ἑσπερινῷ, ὡς ἐν τῇ προγραφείσῃ κυριακῇ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μεγάλῳ (ἑσπερινῷ) καὶ ἐν τῷ ὀρθρῷ ἀπαρallάχτως. Ὅρα, ὅτι ὁ κανὼν τοῦ Σταυροῦ ἔχει τροπάριον ἓν, ἀναστάσιμον τὸ α' καί, εἰ βούλει, κατάλιπε τῆς Ὀκτωήχου καὶ λέγε τὸν εἰρμὸν πρῶτον καὶ τὸ τροπάριον β', ὡς γίνεσθαι ἡ' καὶ τοῦ Προδρόμου ζ', καταβασία πάλιν τὸν εἰρμὸν τοῦ Τριωδίου. Καὶ ἄλλως· οἱ κανόνες, ὁ ἀναστάσιμος δ', τοῦ Προδρόμου δ', καὶ τοῦ σταυροῦ ζ' ¹⁾, καταβασία, τὰ πρὸς εἰρμὸν καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία, ὡς προείπομεν ἄνωθεν. Στίχους δὲ λέγομεν εἰς τοὺς αἶνους· Μνήσθητι τῆς συναγωγῆς σου καὶ τὸ Ὁ δὲ Θεὸς βασιλεὺς ἡμῶν, εἶτα τὸ Ἀνάστηθι, Κύριε καὶ τὸ ἰδιόμελον, Δόξα τὸ αὐτὸ καὶ τὰ συνήθη τῆς κυριακῆς ²⁾ καὶ τῆς προσκυνήσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ, ἀλλὰ καὶ ἡ εἰκὼν μετὰ τοῦ Σταυροῦ προσκυνέσθω καὶ ἰδιόμελον φαλλέσθω τοῦ Προδρόμου, Δόξα, εἰς τὴν προσκύνησιν τοῦ τιμίου Σταυροῦ· Διὰ τὴν τιμὴν τοῦ

¹⁾ У Марка (кеф. 28) приобщено: καταβασίαι· Ὁ θεϊστάτος προετύπωσε, ὁμοῦ οἱ δύο χοροί. Ἀπὸ γ' φῶδης κοντάκιον τοῦ Προδρόμου καὶ κάθισμα, Δόξα καὶ νῦν τοῦ Σταυροῦ ἦχος πλ. β'. Σήμερον τὸ προφητικόν, ἀφ' ἑκτῆς κοντάκιον τοῦ Σταυροῦ· ἓν τῇ θ' φῶδι στιχολογεῖται ἡ Τιμιωτέρα, ἐξαποστειλάριον τοῦ ἀναστάσιμον καὶ τοῦ Προδρόμου καὶ τοῦ Σταυροῦ. Εἰς τοὺς αἶνους Πᾶσα πνοή, στιχηρὰ ἀνατίσιμα δ', προσόμοια τοῦ Σταυροῦ δ' μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν ²⁾ У Марка: δοξολογία μεγάλη, μετὰ τὸ Τριάκιον εἰσόδου, τροπάριον· Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου, καὶ ἡ προσκύνησις τοῦ Σταυροῦ, ἡ κατήχησις τοῦ Στουδίτου καὶ ἀπόλυσις. Ἡ συνήθης λιτή, Δόξα καὶ νῦν, τὸ ἐωθινὸν καὶ ἡ α' ὥρα ἐν τῷ νάρθηκι. Ἐν ταῖς ὥραις τροπάριον, ἐν μὲν τῇ μιᾷ τὸ ἀναστάσιμον, Δόξα τοῦ Σταυροῦ, Καὶ νῦν τῶν ὥρων, κοντάκιον τοῦ Σταυροῦ, ἐν δὲ τῇ ἑτέρᾳ τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον, Δόξα τοῦ ἁγίου, Καὶ νῦν θεοτοκίον τῶν ὥρων, κοντάκιον τοῦ Σταυροῦ.

βαπτίσαντος, τὸν ἐν αὐτῷ προσπαγέντα. Εἰς τὴν λειτουργίαν ¹⁾ τοῦ Σταυροῦ καὶ τοῦ Προδρόμου.

Σημεῖωσαι. Ὁρα. Ἰστέον, ὅτι τῶν ἁγίων μ' ἡ μνήμη ἀναβαίνει ἕως τῇ δευτέρᾳ τῆς ε' ἐβδομάδος τῆς μ' καὶ καταβαίνει ἕως τῇ δευτέρᾳ τῆς α' ἐβδομάδος. Χρὴ εἰδέναι, ὅτι, ἐὰν τύχη τῇ α' δευτέρᾳ ἢ τῇ τρίτῃ, φάλλομεν αὐτὴν τῇ κυριακῇ τῆς τυρινῆς, ἢ τῇ τετάρτῃ τῆς α' ἐβδομάδος, ἢ τῷ σαββάτῳ, φάλλομεν δὲ αὐτὴν, ὡς συντέτακται τῇ ἀκολουθίᾳ τοῦ Προδρόμου, ἀλλὰ καὶ τῷ α' σαββάτῳ, ἐὰν τύχῃ, καὶ τῇ α' κυριακῇ καὶ τῇ γ' κυριακῇ, ὡς τοῦ Προδρόμου ἀπαραλλάκτως. Εἰ δὲ τύχοι γίνεσθαι τῇ δ' κυριακῇ, φάλλομεν τὸν ὕσιον τῇ β' κυριακῇ, ἢ τῷ δ' σαββάτῳ, εἰ δὲ τύχοι γίνεσθαι τῇ πέμπτῃ τῆς ε' ἐβδομάδος, εἰ βούλει, [π. 6 οῦ.), φάλλε τὸν μέγαν κανόνα τῇ πέμπτῃ τῆς δ' ἐβδομάδος. Ἐπεὶ γοῦν οὐ μετατίθενται οἱ ἅγιοι, ἐὰν τύχῃ τῷ σαββάτῳ τῆς ἀκαθίστου, οὐδὲ τῇ πέμπτῃ τοῦ μεγάλου κανόνος, ἅξιόν ἐστι μετατεθῆναι, ἀλλὰ τὸν μέγαν κανόνα πρέπει φάλλεσθαι ἐν ἑτέρᾳ ἡμέρᾳ. Τῇ α' δευτέρᾳ μόνῃ μετατίθεται καὶ τῇ α' τρίτῃ διὰ τὴν ἀρχὴν τῆς μ'. Καὶ μὴ εἶναι τράπεζα ἐν αὐταῖς, ἀλλήν δὲ ἡμέραν ἐὰν τύχη τῆς μ', ἐν ταύτῃ φάλλονται, εἰδ' οὖν ἀπέμεινεν εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ προεστῶτος. Ἐὰν γοῦν τύχη τῶν ἁγίων μ' τῆς ἀκαθίστου, ἢ ἀκολουθία τῆς ἀκαθίστου καὶ τῶν ἁγίων φάλλεται οὕτως· ἐσπέρας μετὰ τὴν συνήθη στιχολογίαν εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰσῶμεν στίχους ι' καὶ φάλλομεν τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας δις, τῆς ἑορτῆς ²⁾ δ', πλ. β' καὶ τῶν ἁγίων δ' ἵχος β', Δόξα τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, τὰ ἀναγνώσματα τῆς ἡμέρας καὶ τῶν ἁγίων καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία τῶν προηγησάμενων ³⁾. Ἐν τῷ ὄρθρῳ τὸ τροπαριον τῆς ἑορτῆς ⁴⁾ καὶ τῶν ἁγίων. Εἰς τὴν α' στιχολογίαν τὸ κοντάκιον τῆς ἑορτῆς καὶ οἶκους ε' καὶ πάλιν δὲ τὸ κοντάκιον, εἴτα κάθισμα τῶν ἁγίων καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἑορτῆς. Εἰς τὴν β' στιχολογίαν τὸ κοντάκιον καὶ οἶκους ε', εἴτα κάθισμα τῶν ἁγίων καὶ ἀνάγνωσις τῶν τοιούτων. Ὁ ν', οἱ κανόνες τῆς ἑορτῆς εἰς γ' καὶ τῶν ἁγίων εἰς ε', καταβασία τῆς ἑορτῆς ⁵⁾. Ἀπὸ γ' ὥδῃς κοντάκιον τῆς ἑορτῆς καὶ

¹⁾ Οἱ μακαριστοὶ τοῦ ἡχοῦ, ἀπὸ τοῦ Σταυροῦ ἢ γ' ὥδῃ εἰς δ' καὶ τοῦ Σταυροῦ καὶ τοῦ ἁγίου, Δόξα κοντάκιον τοῦ Σταυροῦ, προκείμενον καὶ τὰ λοιπά, πρῶτον τοῦ Σταυροῦ, εἴτα τοῦ Προδρόμου ²⁾ У Марка (κεφ. λα') εἰς ε' ³⁾ прибавлено: φάλλομεν δὲ τὰ

τριώδια τῆς ἡμέρας ἐν τῷ νάρθηκι ἀντὶ τοῦ νεκρωσίου κανόνος μετὰ τῶν νεκρωσίων ἐκτενῶν, ὅποτε δόξη τῷ προεστῶτι, εἴτε πρὸ τῆς τραπέζης, εἴτε μετὰ τὴν τράπεζαν ⁴⁾ δις, Δόξα τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ⁵⁾ прибавлено: εἰ ἐστὶν ὁ κανὼν τῶν ἁγίων ἵχος δ', λέγομεν ὑστερον καταβασίας τὸν εἰρμὸν τῆς ἑορτῆς ομοῦ οἱ δύο χοροὶ

οἴκους ς', εἶτα πάλιν τὸ κοντάκιον τῶν ἁγίων καὶ τὸν οἶκον, εἴθ' οὖ-
τω κάθισμα τῶν ἁγίων καὶ ἀνάγνωσις ¹⁾). Ἀφ' ἑκτῆς κοντάκιον τῆς
έορτῆς καὶ οἴκους ς, καὶ πάλιν τὸ κοντάκιον καὶ τὸν οἶκον, ἐν ᾧ καὶ
καθήμεθα, εἶτα, ἐὰν ἔχῃ ἡ ὥρα, ἀνάγνωσις ἀπὸ τῶν ἁγίων. Ἐν τῇ
θ' ᾠδῇ οὐ στιχολογεῖται ²⁾ ἡ Τιμιωτέρα, ἑξαποστειλάριον τῶν ἁγίων
καὶ τῆς έορτῆς. Εἰς τοὺς αἶνους Πᾶσα πνοή, ἰστώμεν στίχους ς' καὶ
φάλλομεν στιχηρὰ τῆς έορτῆς γ' πρὸς τῶν οὐρανίων ταγματῶν, καὶ
τῶν ἁγίων γ', Δόξα τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν τῆς έορτῆς ³⁾). Εἰς τὴν λει-
τουργίαν ⁴⁾ τῆς έορτῆς καὶ τῶν ἁγίων.

Εἰ δὲ τύχοι τῇ ε' κυριακῇ, τὴν ὁσίαν φάλλομεν τῇ δ' κυριακῇ
μετὰ τοῦ ὁσίου. Ἐσπέρας δ', γ' καὶ γ'. Ἐν τῷ ὁρθρῳ δ' ἀνα-
στάσιμα δ' καὶ δ'.

Ἰσθι, ὅτι, εἰ τύχοι τῶν ἁγίων μ' ἢ τῇ β' κυριακῇ, ἢ τῇ δ', ἢ
τῇ ε', φάλλομεν [Π. 7] πολυέλεον διὰ τὴν τιμὴν τῶν ἁγίων καὶ τοῦ
ἁγίου πατρὸς, τοῦ κτίσαντος τὸν ἐνδοξον ναὸν αὐτῶν.

Σημεῖωσαι. Χρὴ εἰδέναι, ὅτι ὁ Εὐαγγελισμὸς ἀναβαίνει
ἕως τῇ τετάρτῃ τῆς Διακαινησίμου καὶ καταβαίνει ἕως τῇ πέμπτῃ
τῆς γ' ἐβδομάδος τῆς μ'. Ὅρα. Δεῖ εἰδέναι, ὅτι, εἰ τύχοι ἡ
έορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῇ γ' κυριακῇ τῶν νηστειῶν, ἐν τῷ μι-
κρῷ έσπερινῷ εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα στιχηρὰ ἀναστάσιμα δ', Δόξα
καὶ νῦν τῆς έορτῆς, ἀπὸ στίχου τὰ ἀναστάσιμα στιχηρὰ καὶ τῆς
έορτῆς τοὺς δ', Δόξα καὶ νῦν τὸ γ' τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον καὶ
τῆς έορτῆς. Ἐν τῷ μεγάλῳ έσπερινῷ, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα
ἰστώμεν στίχους ι' καὶ φάλλομεν ἀναστάσιμα γ', τοῦ Σταυροῦ γ',
καὶ τῆς έορτῆς δ'. Βουλὴν προαιώνιον, Δόξα τοῦ Σταυροῦ, Καὶ νῦν
τῆς έορτῆς, ἀναγνώσματα τῆς έορτῆς τὰ ε'. Εἰς τὴν λιτὴν τῆς έορτῆς,
Δόξα τῆς έορτῆς, Καὶ νῦν τοῦ Σταυροῦ. Πάλιν ὁρώσά σε. Εἰς τὸν στίχον,
τοῦ στίχου καὶ τὰ κατὰ ἀλφάβητον, Δόξα τοῦ Σταυροῦ, Καὶ νῦν τῆς έορτῆς.
Εἰς τὴν εὐλόγησιν τῶν ἄρτων, τὸ τροπάριον τῆς έορτῆς δις καὶ τοῦ Σταυροῦ
ἅπας⁵⁾). Εἰς τὸ Θεὸς Κύριος τὸ τροπάριον τῆς έορτῆς δις, Δόξα καὶ νῦν
τοῦ Σταυροῦ. Εἰς τὴν α' στιχολογίαν καθίσματα ἀναστάσιμα β' καὶ

¹⁾ Прибавлено: τὸ ἐγκώμιον τῶν ἁγίων

²⁾ У Марка: στιχολογεῖται ³⁾

Прибавлено: δοξολογία μεγάλη, μετὰ τὸ Τρισάγιον τροπάριον τῶν ἁγίων, Δόξα καὶ νῦν τῆς
έορτῆς, ἡ κατήχησις τῶν ἁγίων καὶ ἀπόλυσις. Ἡ συνήθης λιτὴ καὶ ἡ α' ὥρα ἐν τῷ νάρθηκι

⁴⁾ ἡ γ' ᾠδὴ τῆς έορτῆς εἰς δ' καὶ ἡ ς' τῶν ἁγίων εἰς δ', τροπάριον τῆς έορτῆς καὶ τῶν ἁγί-
ων, Δόξα τὸ κοντάκιον τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν τῆς έορτῆς, προκείμενον καὶ τὰ λοιπά, πρῶτον
τῆς έορτῆς, εἶτα τῶν ἁγίων ⁵⁾ У Марка κεφ. λβ' прибавлено: ἀναγνώσις εἰς τὰς ἐπι-
στολάς, αἱ δὲ ἕτεραι ἀναγνώσεις τῆς έορτῆς.

θεοτοκίον τὸ α' τοῦ ἤχου, Δόξα καὶ νῦν, ἐν τῇ β' στιχολογίᾳ τῆς ἑορτῆς, ἀπὸ τὸν πολυέλεον καὶ ἀντίφωνα τῆς ἑορτῆς, εἶτα τὰ εὐλογητάρια, τὴν ὑπακοὴν καὶ τὰ καθίσματα τῆς ἑορτῆς, οἱ ἀναβαθμοὶ τοῦ ἤχου, προκείμενον, εὐαγγέλιον τῆς ἑορτῆς, Ἀνάστασιν Χριστοῦ καὶ ἀπὸ τὸν ν' στιχηρὸν τῆς ἑορτῆς. Οἱ κανόνες, ὁ ἀναστάσιμος δ', τοῦ Σταυροῦ δ' καὶ τῆς ἑορτῆς ς', καταβασία¹⁾ τῆς ἑορτῆς. Εἰ δὲ ἔχει ὁ κανὼν τοῦ Σταυροῦ κατὰ ᾠδὴν τροπάριον ἀναστάσιμον ἔν, καταλιμπάνεται ὁ ἀναστάσιμος κανὼν καὶ λέγεται ὁ εἰρμὸς τοῦ κανόνος τοῦ Σταυροῦ δις, καὶ τὸ τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον δις, καὶ τὰ ἕτερα δ' τροπάρια ἄνευ τοῦ θεοτοκίου, εἰ δὲ ψάλλει καὶ τὸ θεοτοκίον, τὸν εἰρμὸν α', τὸ ἀναστάσιμον τροπάριον δις καὶ τὰ ἕτερα ε' τοσαῦτα γάρ εἰσι, καὶ τῆς ἑορτῆς ς' ²⁾. Ἀπὸ γ' ᾠδῆς κοντάκιον τοῦ Σταυροῦ, εἶτα καὶ κάθισμα τοῦ αὐτοῦ καὶ τῆς ἑορτῆς ³⁾. Ἀφ' ἑκτῆς [Π. 7 οἱ.] τὸ κοντάκιον τῆς ἑορτῆς. Στιχολογεῖται καὶ ἡ Τιμιωτέρα, ἐξαποστειλάριον τὸ ἀναστάσιμον καὶ τῆς ἑορτῆς καὶ τοῦ Σταυροῦ. Εἰς τοὺς αἶνους ⁴⁾ β' ἀναστάσιμα, τοῦ Σταυροῦ γ' καὶ τῆς ἑορτῆς γ' μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν. Εἶτα στίχος: Ἀνάστηθι, Κύριε, καὶ τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας, Δόξα τὸ αὐτό, Καὶ νῦν, Ὑπερευλογημένη, καὶ ἡ ἀκολουθία τοῦ Σταυροῦ, συμπροσκυνουμένης καὶ τῆς ἁγίας εἰκόνης τῆς Θεομήτορος, ψάλλομεν τῶν στιχηρῶν, Δόξα τοῦ Σταυροῦ, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ὁ αὐτός, εἶτα ἑκτενή, ἡ κατήχησις καὶ ἀπόλυσις, καὶ ἡ λιτὴ ἔξω τῆς μονῆς. Εἶτα τὸ ἐωθινὸν καὶ ἡ α' ὥρα ⁵⁾. Εἰς τὴν λειτουργίαν, εἰ βούλει, μακαρισμοὺς δ', τοῦ Σταυροῦ δ' καὶ τῆς ἑορτῆς δ', εἰδ' οὖν γ' ᾠδὴ τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς ἑορτῆς ς', προκείμενον, ἀπόστολος, εὐαγγέλιον, πρῶτον τῆς ἑορτῆς, εἶτα τοῦ Σταυροῦ.

Πρόσχε. Εἰ τύχοι τῇ τετάρτῃ τῆς μεγάλης ἐβδομάδος, καταλιμπάνεται ὁ κανὼν τοῦ Σταυροῦ καὶ ψάλλεται τῇ β', ἢ τῇ ς'.

Οὕτω γινέσθω καὶ τοῦ Προδρόμου, ἐὰν τύχη καὶ τῶν ἁγίων μ'.

Σκόπει. Εἰ δὲ τύχοι τῇ πέμπτῃ τοῦ μεγάλου κανόνος ὁ Εὐαγγελισμός, ψάλλεται ὁ μέγας κανὼν τῇ τρίτῃ τῆς αὐτῆς ἐβδομάδος, ἢ τῇ πέμπτῃ τῆς

¹⁾ У Марка прибавлено: Καταβασία: Ἀνοίξω τὰ στόμα μου, ὁμοῦ οἱ δύο χοροὶ

²⁾ прибавлено: καταβασία τῆς ἑορτῆς ³⁾ прибавлено: καὶ ἀνάγνωσις: Πάλιν χαρὰς εὐαγγέλια

⁴⁾ У Марка: στιχηρὰ ἀναστάσιμα δ', καὶ τῆς ἑορτῆς προσόμοια γ' ἤχος α', καὶ ἰδιόμελον ἤχος β'. Τοῦ ἀπ' αἰῶνος μυστηρίου, μετὰ τῶν στίχων: Εὐαγγελίζεσθαι ἡμέραν ἐξ ἡμέρας: Ἄσαε τῷ Κυρίῳ

⁵⁾ У Марка: ἐν ταῖς ὥραις, ἐν μὲν τῇ μιᾷ τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον, Δόξα τῆς ἑορτῆς, Καὶ νῦν θεοτοκίον τῆς ὥρας, κοντάκιον τῆς ἑορτῆς, ἐν δὲ τῇ ἑτέρᾳ τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον, Δόξα τοῦ Σταυροῦ, Καὶ νῦν θεοτοκίον τῆς ὥρας.

δ' ἐβδόμαδος, ὡς ἐν τισιν εὔρηται. Σημείωσαι. Ἐὰν τύχη τὰ προεόρτια τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἐν σαββάτῳ, τῇ παρασκευῇ ἐσπέρας, ὡς συνήθες, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς. Ἐν τῷ ὄρθρῳ, εἰς τὸ Θεὸς Κύριος τροπάριον· Τὸ προσταχθέν, καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία. Σημείωσαι. Ἀλλὰ καὶ οἶαν κυριακὴν τύχη τὰ προεόρτια, συμφάλλονται τῇ β' κυριακῇ, ἢ τῇ δ' μετὰ τοῦ ὁσίου καὶ τῇ ε' μετὰ τῆς ὁσίας, ἄνευ τῆς γ' κυριακῆς, τότε γὰρ οὐ συμφάλλονται μετὰ τοῦ Σταυροῦ, ἀλλὰ τῷ σαββάτῳ, ἀλλ' οὐδὲ τῇ πέμπτῃ τοῦ μεγάλου κανόνος.

Χρὴ εἶδέναι, ὅτι, εἰ τύχοι ὁ Εὐαγγελισμὸς τῷ σαββάτῳ τῆς ἀκαθίστου, τῇ παρασκευῇ ἐσπέρας ἰστώμεν στίχους ι' καὶ ψάλλομεν τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας δις καὶ τῆς ἑορτῆς ἡ', τὸ Βουλὴν προαιώνιον, Δόξα καὶ νῦν ὁ αὐτός, εἴσοδος, τὰ ἀναγνώσματα τῆς ἡμέρας καὶ τῆς ἑορτῆς τὰ ε', ποιοῦμεν καὶ τὰς συνήθεις μετανοίας ¹⁾ καὶ ἡ λειτουργία τῶν προηγιασμένων.

Περὶ δὲ ὥραν α' τῆς νυκτὸς συμαίνει τὰς βαρέας, τὸ μέγα καὶ τὸ σίδηρον. Ἴδε, ὅτι [π. 8] τὸ σίδηρον ὀρίζουσι σημαίνειν τὰ Τυπικά μετὰ τοῦ μεγάλου σημάντρου, οὐ μὴν τὰς καμπάνας, ὅτε θέον ἐστὶ σημαίνειν καὶ τὸ σίδηρον μετὰ τὰς καμπάνας. Οὕτω γίνεται καὶ ἐν πάσαις ταῖς μοναῖς τῆς τε Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν ἐτέρων. Ἀλλὰ καὶ ὅτε λέγεται τὸ εὐαγγέλιον εἰς τὴν μέσσην ἐν ταῖς ὥραις λέγειν, χωρὶς τῆς λειτουργίας, σημαίνει τὸ σίδηρον, καθὼς ἐν τοῖς ἀποδείπνοις καὶ ἐν τοῖς ὄρθροις, καὶ ψάλλομεν τὰ ἀπόδειπνα πρὸς τὴν συνήθειαν καὶ μετὰ τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, τὴν λιτὴν, ὡς συνήθες, ψάλλονται στιχηρὰ τῆς ἑορτῆς. Εἴτα, εἰσερχόμενοι ἐν τῷ ναῷ, ψάλλομεν τοὺς τετάρτους μετὰ τῶν στίχων αὐτοῦ, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς. Εἰς τὴν ἐυλόγησιν τῶν ἄρτων τὸ τροπάριον τῆς ἑορτῆς ἐκ γ', ὁμοίως καὶ εἰς τὸ Θεὸς Κύριος. Εἴτα αἱ στιχολογίαι. Εἰς τὴν α' στιχολογίαν τὸ κοντάκιον τῆς ἑορτῆς καὶ οἶκους ε' καὶ πάλιν τὸ κοντάκιον. Ὅλα δὲ συγκαταβαστικά, ἢ καὶ διαβαστά, ἐὰν βούλῃ, ὅπως ψαλλεσθαι καὶ ὁ πολυέλεος μετὰ τὰς β' στιχολογίας καὶ τοὺς β' οἶκους διὰ τὴν δόξαν καὶ τιμὴν τῆς πνυμνήτου Θεοτόκου. Εἴτα καθίσματα τῆς ἑορτῆς καὶ ἀνάγνωσις, οἱ ἀναβαθμοί, τὸ α' ἀντίφωνον τοῦ δ' ἡχοῦ, προκείμενον, Πᾶσα πνοή, καὶ τὸ εὐαγγέλιον

¹⁾ У Марка (гл. 12) добавлено: ὁμοίως καὶ εἰς τὸ Νῦν αἱ δυνάμεις καὶ εἰς τὸ Εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου.

τῆς ἑορτῆς. Οἱ κανόνες τῆς ἑορτῆς ¹⁾ εἰς ἡ' καὶ τῆς ἀκαθίστου εἰς ς', καταβασία τῆς ἑορτῆς. Ἀπὸ γ' ᾠδῆς τὸ κοντάκιον καὶ οἶκους ς' ²⁾ εἶτα πάλιν τὸ κοντάκιον καὶ τὸν α' οἶκον, ἐν ᾧ καὶ καθήμεθα. Ὡς οὐ στιχολογεῖται ἡ Τιμιωτέρα. Ἐξαποστειλάριον τῆς ἑορτῆς δις. Εἰς τοὺς αἶνους Πᾶσα πνοή, στιχηρὰ τῆς ἑορτῆς πρὸς Τῶν οὐρανίων ³⁾, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ⁴⁾, καὶ τὰ συνήθη. Ἡ λιτὴ ἔξω τοῦ μοναστηρίου. Εἰς τὴν λειτουργίαν ἅπαντα τῆς ἑορτῆς, τὸν δὲ ἀπόστολον καὶ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ σαββάτου. Ἐν τῷ σαββάτῳ τῆς δ' ἐβδομάδος μετὰ τοῦ ἐτέρου τῆς ἡμέρας, ἡγουν τοῦ δ' σαββάτου.

Εἰ τόχοι ἡ ἀπόδοσις τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῇ γ' κυριακῇ, συμπάλλεται μετὰ τῆς κυριακῆς καὶ ἡ ἀπόδοσις ἐν τε τῷ ἑσπερινῷ, τῷ ὄρθρῳ καὶ τῇ λειτουργίᾳ, ἡ δὲ τοῦ Ἀγγέλου ἀκολουθία τῇ β' κυριακῇ εἰς ς', εἰ δὲ τόχοι τῇ δ' κυριακῇ, ἡ τῇ ε' κυριακῇ, ἡ ἀπόδοσις [Μ. 8 οβ.)] φάλλεται οὕτως· Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἀναστάσιμα γ' καὶ ἀνατολικὸν ἐν, γ' τῆς ἑορτῆς, τὰ πρὸς Ὀλὴν ἀποθέμενοι, καὶ τοῦ Ἀρχαγγέλου γ', Δόξα τῆς ἑορτῆς, Καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α'. Εἰς τὴν λιτήν, εἰ ἐνὶ ἀγρυπνία, τῆς ἑορτῆς καὶ τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς. Ἀπὸ στίχου τῆς Ὀκτωήχου, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς. Εἰς τὴν εὐλόγησιν τῶν ἄρτων τὸ Θεοτόκε Παρθένε δις ⁵⁾ καὶ τῆς ἑορτῆς ἅπαξ· εἰδ' οὖν, τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον καὶ τῆς ἑορτῆς. Τὰ αὐτὰ καὶ εἰς τὸ Θεὸς Κύριος καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία τῆς κυριακῆς. Μετὰ τὸν Ἀρωμον, τὴν ὑπακοὴν καὶ κάθισμα τῆς ἑορτῆς, εὐαγγέλιον ἀναστάσιμον. Οἱ κανόνες· ὁ ἀναστάσιμος δ', τῆς ἑορτῆς ς' καὶ τοῦ Ἀρχαγγέλου δ' ⁶⁾. Ἀπὸ γ' ᾠδῆς κάθισμα τοῦ Ἀρχαγγέλου καὶ τῆς ἑορτῆς· ἄφ' ἑκτῆς κοντάκιον τῆς ἑορτῆς ⁷⁾, ἑξαποστειλάριον τὸ ἀναστάσιμον καὶ τῆς ἑορτῆς. Εἰς τοὺς αἶνους, ἀναστάσιμα δ', καὶ τῆς ἑορτῆς δ' μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν, εἶτα στίχος· Ἀνάστηθι, Κύριε, καὶ τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας, Δόξα τὸ αὐτό, Καὶ νῦν, Ὑπερευλογημένη ⁸⁾, καὶ τὰ συνήθη. Εἰς τὴν λειτουργίαν ⁹⁾ τῆς ἡμέρας καὶ τῆς ἑορτῆς.

¹⁾ У Марка: εἰς ς' . . . τὰ γὰρ τετραψῆδια ἐνταῦθα οὐ ψάλλονται ²⁾ Здѣсь у Марка прибавлено: καὶ αὐτὴς τὸ κοντάκιον καὶ ἀνάγνωσιν τῆς ἑορτῆς· Πάλιν χαρὰς εὐαγγελία· ἀφ' ἑκτῆς τὸ κοντάκιον καὶ οἶκους ς' ³⁾ δευτεροῦντες τὸ α' ⁴⁾ Здѣсь у Марка прибавлено: δοξολογία μεγάλη, τροπάριον τῆς ἑορτῆς, ἡ ἑκτενὴ, ἡ κατήχησις τοῦ Στουδίτου καὶ ἀπόλυσις, δίδεται καὶ ἅγιον ἔλαιον ⁵⁾ У Марка (кеф. лс'): τὸ Θεοτόκε Παρθένε, ἐκ τρίτου καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὰς ἐπιστολάς ⁶⁾ прибавлено: καταβασίαι τῆς ἑορτῆς ⁷⁾ прибавлено: καὶ τὸν οἶκον. Ἐν τῇ θ' ᾠδῇ στιχολογεῖται ἡ Τιμιωτέρα ⁸⁾ у Марка: δοξολογία μεγάλη, τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον μόνον, ἡ ἑκτενὴ, ἡ κατήχησις τοῦ Στουδίτου καὶ ἀπόλυσις. Ἡ συνήθης λιτὴ, Δόξα καὶ νῦν τὸ ἐωθινόν καὶ ἡ α' ὥρα ἐν τῷ νάρθηκι. Ἐν ταῖς ὥραις τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον, Δόξα τῆς ἑορτῆς, Καὶ νῦν θεοτοκίον τῶν ὡρῶν. Μετὰ τὸ Τρισάγιον κοντάκιον τῆς ἑορτῆς. ⁹⁾ У Марка: Τυπικά, οἱ μα-

[π. 8 οβ.). Ἐτέρα μέθοδος.

Δεῖ γινώσκειν καὶ τοῦτο, ὅτι πάντα τὰ σάββατα ὅλα τῶν τριῶν μ', ὅταν ἔχωμεν μνημόσυνα, οὐ λέγομεν ἀλληλουάριον τῇ παρασκευῇ ἑσπέρας, ἀλλὰ τὸ προκείμενον τῆς ἡμέρας, ἄνευ τῶν β' σαββάτων τῆς ἀποκρέω καὶ τῆς τυρινῆς, ἐν αὐτῷ ἀλληλουάρια φάλλομεν εἰς ἦχον πλ. δ', πρὸς τὸ 'Ο βυθῷ σοφίας, φάλλομεν δὲ τὸ κοντάκιον εἰς τὰς ὥρας, τὸ Μετὰ τῶν ἁγίων· τὰ δ' ἄλλα σάββατα τὸ προκείμενον, ὡς προείπομεν, καὶ τὰ ἀπολυτίκια, τὸ Ἀπόστολοι, μάρτυρες, Δόξα, Μνήσθητι, Κύριε, Καὶ νῦν, Μῆτερ ἁγία, καὶ εἰς τὰς ὥρας· Ὡς ἀπαρχάς. Φάλλομεν δὲ τὰ μνημόσυνα τῶν β' σαββάτων οὕτως· τῇ παρασκευῇ τῆς ἀποκρέω, μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ ἑσπερινοῦ, ποιεῖ εὐλογητὸν καὶ ἀρχόμεθα τοῦ ψαλμοῦ τοῦ 'Ο κατοικῶν, εἶτα, πληρουμένου τούτου, τὸ ἀλληλουάριον ἦχος πλ. δ'. Στίχους δὲ λέγει ὁ φάλλων· Μακάριοι, οὓς. Στίχος· Αἱ ψυχαὶ αὐτῶν, τροπάριον· 'Ο βυθῷ σοφίας δῖς, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον· Σὲ [π. 9] καὶ τεῖχος. Εἶτα τὰ εὐλογητάρια καὶ τὸ Ἀνάπαυσον, Σωτὴρ ἡμῶν, Δόξα καὶ νῦν, 'Ο ἐκ Παρθένου ἀνατείλας, τὸν ν' καὶ τὸν νεκρώσιμον κανόνα τοῦ πλ. β', ἢ τοῦ πλ. δ'. Ἀπὸ γ' ᾠδῆς τὸ Ἀληθῶς ματαιότης, Δόξα καὶ νῦν, τὸ Παναγία Θεοτόκε. Ἀφ' ἑκτῆς τὸ κοντάκιον καὶ τὸν οἶκον, πάλιν τὸ κοντάκιον, μετὰ τὸ τέλος τὸ κοντάκιον (τοῦ κοντακίου), Τρισάγιον καὶ τὰ τροπάρια· Μετὰ πνευμάτων δικαίων, καὶ ἀπόλυσις.

Δεῖ γινώσκειν καὶ τοῦτο, ὅτι, ὅτε τύχη τοῦ Εὐαγγελισμοῦ νηστεύαν καὶ φάλλομεν τριψῶδιον, οὐ φάλλομεν αὐτὰ εἰς τὴν μέσθην, ὡς σύνηθες, ἀλλὰ καὶ τὰ τριαδικὰ καὶ ὕστερον τὸ τροπάριον εἰς τοὺς χορούς, φάλλομεν διὰ τὸ ὕψος τῆς ἑορτῆς καὶ τὴν δόξαν καὶ τιμὴν τῆς Θεομήτορος, ὡς ἐν τισιν εὐρηται, εἰδ' οὖν φαλλέσθω, ὡς τῷ προεστώτι δόξει.

[π. 9). Ἀπολυτίκια καὶ ὑπακοαὶ τῶν ὁκτῶ ἡχων.

[π. 11 οβ.). Ἰουνίου ιβ'. Τροπάριον καὶ κοντάκιον τοῦ ἁγίου Πέτρου τοῦ ἐν τῷ Ἀθῶ.

[π. 12). Τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ. Μεγαλυνάρια εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. 3 cтaтbи.

καρισμοὶ τοῦ ἡχοῦ εἰς ε' καὶ τῆς ἑορτῆς ἢ θ' ᾠδὴ εἰς δ', τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον καὶ τῆς ἑορτῆς, Δόξα καὶ νῦν, κοντάκιον τῆς ἑορτῆς, ἀπόστολος καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἡμέρας, κοινὸν νικὸν τῆς ἡμέρας καὶ τῆς ἑορτῆς.

LXXVIII. № 165. Τοπικόν сὺν Θεῷ τῶν ἐν Ἱεροσολόμοις ἁγίων μοναστηρίων τοῦ τε τῆς λαύρας τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Εὐθυμίου τοῦ μεγάλου καὶ τοῦ ἁγίου μεγάλου Σάββα. Рукопись Аеоно-Каракальскаго монастыря въ 16 долю листа, 174 листа, писана скорописью XV—XVI в. На выходномъ листѣ этой рукописи имѣется надпись: Καραχάλλου πέφουκεν αὐτὴ ἡ βίβλος μονῆς τῶν ἁγίων μου καὶ πανευφύμων ἀποστόλων Πέτρου τε ἄμα καὶ Παύλου.

Типиконъ по составу и тексту совершенно сходенъ съ Типикономъ XIII в. лавры пр. Аѳанасія № 99 А.

LXXIX. № 172. Τοπικόν (безъ начала), рукопись Аеоно-Ксиропотамской библ. въ 16 долю листа, 252 листа, писана скорописью XV—XVI в. Состоить изъ трехъ частей: вводной безъ раздѣлений, Синаксаря весьма простого и службъ по Тріоди постной и цвѣтной съ статьями о кажденіи и сохраненіи Типикона. Въ прибавленіи главы іеромонаха Марка.

LXXX. № 88. А. Τοπικόν (заглавіе обычное), рукопись Аѳанасія Аѳонск. лавры въ 16 долю листовъ, 246 листа, писана скорописью XV—XVI в. Первая часть безъ раздѣленія на главы. Не мало въ ней имѣется выписокъ на поляхъ изъ другихъ Типиконовъ. Послѣ тріодныхъ службъ и обычныхъ статей о кажденіи и сохраненіи Типикона слѣдуютъ Ὑποτόπωσις сὺν Θεῷ καταστάσεως τῆς εὐαγεστάτης μονῆς τοῦ Στουδίου, лунникъ и 95 главъ Μάρκου, ἁμαρτωλοῦ іеромονάχου, σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τοπικοῦ.

LXXXI. № 382. Τοπικόν ἀκριβὲς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας ἀπὸ τε τοῦ Τοπικοῦ τοῦ ἁγίου Σάββα καὶ ἐτέρων ἀθροισθὲν διαφόρων, ἔχον καὶ τὰ κεφάλαια τοῦ ἐν іеромονάχοις κὺρ Μάρκου εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ κεφαλαίου. Рукопись-сборникъ Аѳоно-Иверской библіотеки, въ 8 долю листа (см. его описаніе у проф. Ламбрoса т. II стр. 109—118), писана мелкою скорописью XV—XVI в.

[Л. 542 об.). Μηρολόγιον сὺν Θεῷ ἁγίῳ, περιέχον τὰ ἀπολυτικά καὶ κοντάκια τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ. Минологіи кратокъ по содержанію и состоитъ изъ именъ святыхъ и ихъ тропарей и кондаковъ.

[Л. 566). Ἀκολουθία τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς.

Изложение службъ краткое, но съ любопытными замѣчаніями. О службахъ пятницы и среды сырной недѣли замѣчено: Παρελάβομεν δὲ ὑπὸ τῶν ἐν Παλαιστίνῃ ἁγίων πατέρων ἐν ταῖς δυαὶ ταύταις ἡμέραις μὴ ποιεῖν λειτουργίαν [л. 567]. Παρ' ὅλην γὰρ τὴν ἁλίαν μ' στολήν πορφύραν περιβάλλεται ὁ ἱερεὺς, πάρεξ τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ τῶν Βαΐων [л. 567]. О литургіи преждеосвященнои замѣчено: Εἴτα τὸ β' προκείμενον, καὶ ἐν τῷ τελευταίῳ στίχῳ ἐκφωνεῖ ὁ διάκονος, εἴπερ ἔστι· Κελεύσατε. Καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ χειρὶ τὸν θυμιατόν, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ κηρὸν ἡμμένον, ἵσταται ἐνώπιον τῆς ἁγίας τραπέζης καί, χαράττων ταῖς χερσὶν ἀμφοτέραις σταυρόν, ἐκφωνεῖ· Σοφία, ὀρθοί. Φῶς Χριστοῦ φαίνει πᾶσιν, ἥ, ὅπερ ἐν πολλοῖς ἐπεκράτησε, ποιεῖ τοῦτο καὶ ὁ διάκονος ἔξωθεν τοῦ βήματος πρὸ τῶν ἁγίων θυρῶν [л. 570 об.]. Въ сѣдѣнїи первой недѣли, μετὰ δὲ τὴν ὀπισθὰμβωνον εὐχὴν συνερχόμεθα πάντες ἅμα τῷ προεστώτι ἔμπροσθεν τῆς εἰκόνος τοῦ ἁγίου καὶ φάλλομεν τὸ Κύριε, εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς. . . προτίθενται δὲ ἔμπροσθεν τῆς εἰκόνος τοῦ ἁγίου καὶ κόλυβα μετὰ διαφόρων ὀπωρῶν... Καὶ εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν, ἐσθίοντες ἔλαιον, πίνοντες καὶ οἶνον διὰ τὸν ἅγιον. Οὕτω γὰρ παρελάβομεν ἀπὸ τῆς λαύρας τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα καὶ τοῦ κοινοβίου τοῦ ἁγίου Εὐθυμίου [л. 572]. Звонъ въ первый день Пасхи: Οἱ μέντοι παρεκκλησιάρχαι ἅπαντες ἀπέρχονται καὶ σημαίνουσιν ἐνταῦθα ὅλα τὰ σήμαντρα διὰ τὸ περιφανές τῆς ἑορτῆς, ἔχουν τὸ μικρόν, τὸ μέγα, τὸ σιδηροῦν καὶ τοὺς κώδωνας, ὃ καὶ διατηρεῖται μέχρι τῆς ἐσπέρας τοῦ σαββάτου τῆς Διακαινησίμου [л. 575 об.]. На Пасху за заутренею κατ' ὥδην γίνεται συναπτὴ μικρὰ παρὰ τοῦ ἱερέως, ἥ τοῦ διακόνου κατὰ ταύτην μόνον τὴν λαμπροφόρον ἡμέραν, οἱ δὲ ἱερεῖς θυμιῶσι μετὰ τῶν διακόνων κατὰ τάξιν, ἔχουν κατ' ὥδην εἰς ἱερεὺς, ἀπὸ δὲ τῆς ζ' ὥδης οἱ κανδηλάπται [л. 576]. Чтенія на Пасху два: Θ. Студита и Златοуста. Τί τοῦτο, φιλέορτοι καὶ φιλόχριστοι [л. 576 об.].

[л. 580 об.]. Τυπικόν, Μάρκω, ἁμαρτωλῷ ἱερομονάχῳ, σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπαρούμενα τοῦ Τυπικοῦ, ἔχον καὶ τὴν εἵδησιν τοῦ μικροῦ ἐσπερινοῦ καὶ τῶν ἀγρυπνιῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ. Въ силу этого главъ здѣсь 109. Въ эти главы входятъ замѣчанія о кажденіи іерея, о томъ, что отъ Антипасхи до Вознесенія ставятся на Господи возвахъ стихиры праздничныя, о пѣніи поіелея въ пятницу, о чтеніи толковаго Евангелія, о дняхъ

литургии В. Великаго и проч. Въ 109 главѣ говорится о постѣ Успенскомъ: Ἰστέον, ὅτι ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τοῦ Αὐγούστου μηνὸς ἄχρι τῆς ἐ' αὐτοῦ ἀγωνιζόμεθα νηστεύοντες, ὡς· καὶ ταῖς λοιπαῖς μ', τῶν Χριστουγέννων δηλονότι καὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων διὰ τε τὴν προσκύνησιν τῶν τιμίων ξύλων καὶ διὰ τὴν τιμὴν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἔτι δὲ καὶ διὰ τὰς ἐπισυμβαινούσας ἀσθενείας· ἅπαντες μὲν οὖν ἐν αὐτῇ ἀπέχονται τυροῦ καὶ ὠῶν, ἄλλοι δὲ καὶ ἰχθύος καὶ ἐλαίου, πλὴν ἐν μόνῃ τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἐορτῆς τῆς Μεταμορφώσεως τὴν νηστείαν εἰς ἰχθύας λύομεν [л. 609 об.).

LXXXII. Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς (διατάξεως) τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη ἡ διάταξις καὶ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις οὐσῶν ἁγίων μονῶν. Рукопись Пантократорскаго монастыря на Аѳонѣ (соборный Типикъ), въ четверку, 599 страницъ, писана скорописью XV—XVI вѣка. Въ концѣ рукописи имѣется слѣдующая древнѣйшая приписка: Τυπικὸν μονῆς τοῦ Παντοκράτορος καὶ Σωτῆρος Χριστοῦ, τῆς ἐν τῷ ἁγίῳ ὄρει τοῦ Ἀθωνος.

[л. 1]. Τῷ σαββάτῳ ἐσπέρας εἵδησις τοῦ μικροῦ ἐσπερινοῦ τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ πῶς ψάλλεται.

— Διάταξις τῆς ἀγρυπνίας.

[л. 6]. Εἵδησις τῶν ἀγρυπνιῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ.

[л. 6 об.). Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίων μοναστηρίων, πῶς στιχολογεῖν τὸ Ψαλτήριον.

[л. 7]. Εἵδησις περὶ τοῦ ἐσπερινοῦ τῶν δύο τεσσαρακοστῶν, ἧτοι τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, πῶς ψάλλεται, ὅτε ἐστὶν Ἀλληλούια, ἡ Θεὸς Κύριος.

Прѣд тоῦ λυχνικοῦ, εἰ ἐστὶν ἡ μονὴ κελλιωτικὴ, μικρὸν ταχύτερον χροεῖ ὁ κανδηλάπτης τὸ μικρὸν καὶ ψάλλουσιν οἱ ἀδελφοὶ ἐν τοῖς κελλίοις τὴν θ' ὥραν μετὰ τοῦ μεσωρίου αὐτῆς, καὶ Θεὸς Κύριος εἶναι τύχη, ἵνα, κοινωβιοτικῆς μὴ οὔσης τῆς μονῆς, ἧ ἡ συνήθης· οὕτω γίνεσθαι. Εἰ δὲ κοινόβιον ἐστὶ, μετὰ τὸ μικρὸν σήμαντρον συναγόμεθα ἐν τῷ νάρθηκι καὶ ψάλλομεν τὴν θ' χωρὶς μεσωρίου, εἴπερ ἐστὶ Θεὸς Κύριος· ὁ δὲ κανδηλάπτης, εἰσελθὼν ἐν τῷ ναῷ, ἅπτει τὰς κανδήλας, εἰδ' οὕτω ποιεῖ μετάνοιαν τῷ ἡγουμένῳ, καὶ ἀπελθὼν σημαίνει τὸ μέγα,

εἶτα τὸ σιδήρον, πληρουμένης δὲ τῆς φωνῆς τοῦ σιδήρου, ποιεῖ ὁ ἱερεὺς Εὐλογητόν, καὶ εἰ μὲν Ἀλληλούια, ποιεῖ τὸν Εὐλογητόν ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ στασιδίῳ αὐτοῦ. Καὶ ἡμεῖς ἀρχόμεθα τοῦ Τρισαγίου, ποιῶντες καὶ μετανοίας τρεῖς, ἱσταμένων ἐν ταῖς στασιδίοις ἡμῶν ἐπὶ ψαθίων ἐν-
ορδίως, πάντων ἐν τῷ ἅμα κλινόντων τὸ γόνυ, ὅτε τὰς μετανοίας ποιοῦμεν, καὶ ἀνισταμένων ἐξ Ἰσου μετὰ προσοχῆς διὰ τὸ εὐτακτον...
Дальнѣйшій порядокъ обычный. Καὶ γίνεται ἀπόλυσις. Ὁ δὲ παρα-
εκκλησιάρχης, προσευτρεπίσας τὸν θυμιατὸν καὶ ἐξ ἐτοίμου ἔχων, δίδωσι
τῷ ἱερεῖ, οὗτος δὲ προπορεύεται μετὰ λαμπάδων. Καὶ ἡμεῖς, ψάλλον-
τες τὸ ἰδιόμελον τοῦ τῆς μονῆς ἁγίου, ἐξερχόμεθα εἰς τὸν νάρθηκα, καὶ
μετὰ τὸ ἰδιόμελον λέγει ὁ ἱερεὺς· Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός. Καὶ ποιεῖ
ἀνάμνησιν τῶν κτιτόρων καὶ τῶν προαπελθόντων πατέρων καὶ ἀδελ-
φῶν ἡμῶν, καὶ γίνεται τελεία ἀπόλυσις, καὶ εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τρά-
πεζαν· ἐσθίμεν ξηροφαγοῦντες καὶ ὕδροποτοῦντες. Οὕτω γὰρ εἰώθα-
μεν ποιεῖν ἐν ταύταις ταῖς δυοῖς τεσσαρακοσταῖς ἐν ταῖς ἡμέραις, ἐν
αἷς ψάλλομεν τὸ Ἀλληλούια, μετὰ τὰς ὥρας ἐν τῷ προσήκοντι καιρῷ
ψάλλοντες τὸ ἐσπερινόν.

[Л. 9). Δήλωσις περὶ τοῦ μεσονυχτικοῦ τῶν δύο τούτων μ', ἐν
αἷς ἡμέραις ἔστιν Ἀλληλούια, ἡ Θεὸς Κύριος.

[Л. 10). Δήλωσις περὶ τοῦ ὁρθρου τῶν δύο τούτων τεσσαρακο-
στῶν, ἐν αἷς ἡμέραις ἔστιν Ἀλληλούια, ἡ Θεὸς Κύριος.

[Л. 15). Δήλωσις (περὶ) τῶν ὥρῶν καὶ τῶν μεσωρίων τῶν δύο
τούτων τεσσαρακοστῶν πῶς ψάλλονται, ὅτε ἔστιν Ἀλληλούια.

[Л. 14 об.). Ἐτέρα δήλωσις, πῶς ψάλλονται, ὅτε ἔστι Θεὸς
Κύριος.

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι ἐν τισι τῶν μοναστηρίων, ὅτε ἔστι Θεὸς Κύρι-
ος, οὐ ψάλλονται εἰς τὴν σύναξιν τὰ μεσώρια, ἐπεὶ οὔτε τὰ συνήθη
προκείμενα λέγονται, οὔτε μετανοίας ποιοῦμεν, ἀλλὰ χωρὶς μετανοίων
ψάλλομεν αὐτάς, λέγοντες καὶ τὸ τροπάριον τοῦ ἐορταζομένου ἁγίου.

Δεῖ ¹⁾ εἰδέναι καὶ τοῦτο, ὅτι, ὅτε ἔστι Θεὸς Κύριος, μετάνοιαν
ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ οὐ ποιοῦμεν, εἰ μὴ πρὸ τῆς ἐνάρξεως κατεναντίον ²⁾
τοῦ βήματος τὰς γ' συνήθεις, καὶ εἰς τοὺς χοροὺς πρὸς μίαν. Εἰς δὲ
τὴν ἀπόλυσιν προσκυνήματα μεγάλα γ' ³⁾ μόνον. Ἐν δὲ ταῖς κελλίοις
γίνεται ⁴⁾, ὡς ὁ Θεὸς παρέχει ἰσχὺν ἐκάστῳ καὶ ὡς ὁ προεστὼς δια-

¹⁾ Эта статья имѣется въ Типикѣ XIII в. библ. лавры пр. Аѳанасія
Аѳонск. (Галицѣйскомъ) № 99 А ²⁾ ἐμπροσθεν τοῦ βήματος δ' ³⁾ Нѣтъ

⁴⁾ γίνονται

κρίνει. Αἱ δὲ ¹⁾ μετάνοιαι σχολάζουσι μετὰ τὴν θ' τῆς παρασκευῆς μέχρι κυριακῆς ἑσπέρας, ὡσαύτως καὶ ἐν ταῖς Δεσποτικαῖς ἑορταῖς. Αὕτη ἡ ἀκολουθία γίνεται ἀπαραλλάκτως καὶ ἐν τῇ νηστείᾳ τῶν ἀγίων Ἀποστόλων . . .

[Л. 15). Περὶ ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας.

— Δήλωσις καὶ περὶ τοῦ ἀποδείπνου τῶν δύο τούτων μ', πῶς φάλλεται, ὅτε ἔστιν Ἀλληλούια, ἡ Θεὸς Κύριος.

[Л. 15 об.). Δήλωσις περὶ τοῦ ἑσπερινοῦ, τοῦ ὄρθρου καὶ τῆς λειτουργίας τῶν σαββάτων τῶν δύο τούτων τεσσαρακοστῶν, πῶς φάλλεται, ὅτε ἔστι Θεὸς Κύριος.

[Л. 16 об.). Εἰδήσις περὶ τῶν προκειμένων τῇ κυριακῇ καὶ τῇ παρασκευῇ ἑσπέρας.

— Ἑτέρα δήλωσις περὶ τοῦ ἑσπερινοῦ, τοῦ ὄρθρου καὶ τῆς λειτουργίας τῶν σαββάτων τῶν δύο τούτων μ', ὅτε τύχη Ἀλληλούια.

Ἰστέον ²⁾, ὅτι καὶ ἐν τῷ σαββάτῳ, εἰ τύχοι Ἀλληλούια, εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἑσπερινοῦ τῆς παρασκευῆς Τρισάγιον οὐ λέγομεν ³⁾, ἀλλ' ἀρχόμεθα· Δεῦτε προσκυνήσωμεν ⁴⁾, ἐκ τρίτου, καὶ ⁵⁾ λέγομεν τὸν προοιμιακὸν φαλμόν, στιχολογοῦντες ⁶⁾ καὶ τὰ Πρὸς Κύριον. Εἰς δὲ τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν ⁷⁾ στίχους ⁸⁾ ς' καὶ λέγομεν τῆς Ὀκτωήχου τὰ γ' μαρτυρικά τὸ α', τὸ β', τὸ γ', ἔπειτα λέγομεν καὶ τοῦ Μηναίου προσόμοια γ', Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον τὸ α' τοῦ ἡχου. Μετὰ δὲ τὸ προκειμένον τοῦ στίχου, τὸ μαρτυρικὸν καὶ νεκρώσιμα δύο τοῦ ἀγίου ⁹⁾, τοῦ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ· τὰ γὰρ προσόμοια τοῦ ἀγίου ¹⁰⁾ Θεοφάνους, εἰς τὸν ὄρθρον ἀπὸ στίχων ¹¹⁾ φάλλονται· Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον ¹²⁾, Τρισάγιον, ἀπολυτίκιον ἡχος β'· Ἀπόστολοι, μάρτυρες, Δόξα, Μνήσθητι, Κύριε, ὡς ἀγαθός, Καὶ νῦν, Μῆτερ ἀγία, ἡ τοῦ ἀφράστου ¹³⁾, καὶ ἀπόλυσις. Καὶ ἡ λιτὴ ἐν τῷ νάρθηκι.

— Δήλωσις περὶ τοῦ ὄρθρου τοῦ σαββάτου τῶν δύο τούτων τεσσαρακοστῶν, ὅτε τύχη Ἀλληλούια.

[Л. 17 об.). Εἰδήσις περὶ τοῦ κανονάρχου.

— Εἰδήσις περὶ τοῦ καθημερινοῦ ἑσπερινοῦ.

[Л. 18). Εἰδήσις περὶ τοῦ καθημερινοῦ ἀποδείπνου.

¹⁾ Замѣчанія о поклонахъ нѣтъ ²⁾ Тип. XIII в. Афан. лавры (Галис.) № 99 А Εἰ δὲ ἐν σαββάτῳ τύχοι Ἀλληλούια εἰς τὴν ἀρχὴν ³⁾ ψάλλομεν ⁴⁾ λέγοντες αὐτὸ γ' ⁵⁾ Εἴτα τὸν προοιμιακὸν ⁶⁾ στιχολογοῦμεν ⁷⁾ Нѣтъ ⁸⁾ στιχηρὰ τοῦ Μηναίου προσόμοια γ' πρὸς μίαν, μαρτυρικά τῆς Ὀκτωήχου τὸ α', τὸ β' καὶ τὸ γ', Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον τὸ α'. Ἀπὸ τοῦ προκειμένου τὸ μαρτυρικὸν τοῦ στίχου ⁹⁾ κυροῦ ¹⁰⁾ τοῦ κυροῦ ¹¹⁾ Нѣтъ ¹²⁾ Μετὰ δὲ τὸ Τρισάγιον ¹³⁾ ἔκτενῃ

Ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι παρελάβομεν καθ' ἑκάστην ἐν τοῖς ἀποδείπνοις ψάλλειν κανόνα τῆς Θεοτόκου, καὶ εἰς τὴν θ' ᾠδὴν ποιεῖν μετάνοιαν πάντοτε ἀπὸ γῆς. Ὁ δὲ κανδηλάπτης ἐπιδίδωσιν ὕδωρ τοῖς ἀδελφοῖς εἰς τὸ ἀπόδειπνον, ἀρχομένου τοῦ πεντηκοστοῦ. Τὰ δὲ ἀπόδειπνα, ἡμέρας οὔσης, ἀπολύομεν καθ' ὅλον τὸν ἑνιαυτόν, ἤγουν πρὸ τοῦ συνοφιασμοῦ. Μετὰ δὲ τὴν τούτων ἀπόλυσιν οὐ δεῖ τοὺς ἀδελφούς συντυχίας ποιεῖν πρὸς ἀλλήλους, ἀλλ' ἐν τοῖς ἰδίοις ἀπέρχεσθαι κελλίοις καὶ σχολάζειν εἰς τὸ μικρὸν Τρισάγιον, ὃ παρελάβον, καὶ ἀναπαύεσθαι, ὅπως μετὰ προσοχῆς ἀναστῶσιν ἐν τῷ μεσονυχτικῷ καὶ τῇ λοιπῇ συνάξει τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας.

Χρὴ γινώσκειν, ὅτι καθ' ἕκαστον ἑσπέρας ἐν τοῖς ἀποδείπνοις ψάλλομεν κανόνα παρακλητικὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, εἰς δὲ τὸν ν' ἐπιδίδωσιν ὁ κανδηλάπτης ὕδωρ τοῖς ἀδελφοῖς, τὰ δὲ ἀπόδειπνα, ἡμέρας ἔτι οὔσης, ἀπολύομεν καθ' ὅλου τοῦ ἑνιαυτοῦ. Μετὰ δὲ τὴν τούτων ἀπόλυσιν οὐ δεῖ τοὺς μοναχοὺς ποιεῖν συντυχίας πρὸς ἀλλήλους, ἀλλ' ἐν τοῖς ἰδίοις ἀπέρχεσθαι κελλίοις καὶ σχολάζειν εἰς τὸ μικρὸν Τρισάγιον, ὃ παρελάβομεν, καὶ εἰς ἀνάγνωσιν, καὶ ἀναπαύεσθαι, ὅπως μετὰ προσοχῆς ἀναστῶσιν ἐν τῷ μεσονυχτικῷ καὶ τῇ λοιπῇ ἀκολουθίᾳ καὶ συνάξει τῆς ἐκκλησίας.

— Εἰδῆσις περὶ τοῦ ἑσπερινοῦ τῶν ἡμερῶν τῆς ν', πῶς ψάλλεται.

Ἰστέον, ὅτι ἀπὸ τῆς κυριακῆς τοῦ ἀντίπασχα μέχρι τῆς Πεντηκοστῆς ¹⁾, εἰ μὴ τύχοι ἑορταζόμενος ἅγιος, καθ' ἑκάστην εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα τὰ τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν προηγούμενα, ἢ προσόμοια, ἢ ἰδιόμελα γ' ²⁾, εἴθ' οὕτως τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου, ψάλλοντες αὐτὰ πρὸς μίαν, Δόξα ἰδιόμελον τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, εἰ δ' οὐ, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, εἰς δὲ τὸν στίχον τῆς Ὀκτωήχου. Τῇ κυριακῇ ἑσπέρας ἀναστάσιμα, κατανυχτικὸν καὶ μαρτυρικὸν ³⁾, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς. Τῇ β' ἑσπέρας ὁμοίως ⁴⁾. Τῇ γ' ἑσπέρας καὶ τῇ ε' σταυρώσιμον, ἀναστάσιμον καὶ μαρτυρικόν· προηγούνται ⁵⁾ γὰρ τὰ σταυρώσιμα διὰ τὸ πρῶτον εἶναι τὴν σταύρωσιν καὶ αἰτίαν τῆς ἀναστάσεως. Τῇ δ' ἑσπέρας ἀναστάσιμον, ἀποστολικὸν καὶ μαρτυρικόν. Τῇ

¹⁾ Аван. лавр. (Галицкія.) № 99 А προηγούνται εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἐν ταῖς κυριακαῖς στιχηρὰ τῶν Δεσποτικῶν ²⁾ καὶ οὐ μόνον ἐν ταῖς κυριακαῖς, ἀλλὰ καὶ καθ' ἑκάστην, εἰ μὴ ἔστιν ἑορταζόμενος ἅγιος, εἴθ' οὕτως τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου, πρὸς μίαν, Δόξα καὶ νῦν, ἰδιόμελον τῆς ἑορτῆς. Εἰς τὸν στίχον τῆς Ὀκτωήχου ³⁾ μαρτυρικόν, а остальныхъ словъ нѣтъ ⁴⁾ ὡσαύτως ἀναστάσιμον, κατανυχτικὸν καὶ μαρτυρικόν. Οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ ὁρθρῷ, εἰς τοὺς αἶνους γ', εἰς τὸν στίχον τὰ τῆς ἑορτῆς λέγονται, εἰ μὴ ἄρα σπάνις ἐστὶ στιχηρῶν. ⁵⁾ Этого замѣчанія до конца нѣтъ.

παρασκευῇ ἐσπέρας μετὰ τὸ λυχνικὸν εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰδιόμελα¹⁾ τῆς ἑορτῆς γ', α' καὶ ²⁾ ἐν τῇ παρεκθούσῃ ³⁾ ε' φάλλομεν. Τῇ κυριακῇ εἰς τὸν τῆς ἀγρυπνίας ἐσπερινόν, λέγομεν δὲ καὶ τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἀγίου γ', Δόξα ἰδιόμελον τῆς ἑορτῆς, Καὶ νῦν, θεοτοκίον τὸ α' τοῦ ἐνορδίνου ἡχου. Μετὰ τὸ προαίμενον, εἰς τὸν στίχον, λέγομεν στιχηρὰ ἀναστάσιμα δ', τοῦ ἡχου γ' δηλονότι καὶ τοῦ στίχου τὸ ἔν. Στίχους δὲ λέγομεν τότε οὐ ⁴⁾ τῆς ἑορτῆς, ἀλλὰ τὸ Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν. στίχος β'. Καὶ γὰρ ἐστερέωσε, στίχος γ'. Τῷ οἴκῳ σου, Δόξα⁵⁾ καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς. Τῷ σαββάτῳ εἰς τὸν ὄρθρον, εἰς τοὺς αἶνους στιχηρὰ ἀναστάσιμα ⁶⁾ δ', Δόξα καὶ νῦν, τῆς ἑορτῆς. Εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ τῆς ἑορτῆς ἡ' ⁷⁾, προσόμοια ἢ ἰδιόμελα, Δόξα καὶ νῦν, τῆς ἑορτῆς.

[Л. 18 об.). Δήλωσις περὶ τοῦ πότε δεῖ θυμιᾶν τὸν ἱερέα.

Ὁ ἱερεὺς θυμιᾷ⁸⁾ ἐν τῷ ἐσπερινῷ, φαλλομένου τοῦ Κύριε ἐκέκραξα, εἰς τὸν ὄρθρον, φαλλομένων τῶν φαλμῶν καὶ τοῦ Τρισαγίου ὑπὲρ τῶν βασιλέων καὶ εἰς τὴν θ' ᾠδὴν, ὅτε στιχολογοῦμεν τὴν Τιμιωτέραν, καὶ μὴ στιχολογομένης τῆς Τιμιωτέρας, θυμιᾷ δηλονότι καὶ τῇ κυριακῇ εἰς τὴν ἑναρξιν τῶν κανόνων.

Изъ Типик. XIII в. № 99 А.

[Л. 14 об.). Θυμιᾷ δὲ ὁ ἱερεὺς εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἐν τῷ ὄρθρῳ εἰς τὸν ἐξάψαλμον καὶ εἰς τὴν θ' ᾠδὴν, ἐν ᾗ [καὶ] ποιοῦμεν μετάνοιαν ἀπὸ γῆς πάντοτε, θυμιᾷ δὲ ἐκφωνουμένου τοῦ Ἀμώμου κατὰ τε σάββατον καὶ κυριακὴν.

— Δήλωσις περὶ τῶν κυριακῶν, πῶς φάλλονται ἐν τῷ ὄρθρῳ οἱ ἀναστάσιμοι κανόνες μετὰ τοῦ Μηναίου.

[Л. 19). Δήλωσις περὶ τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος, πῶς φάλλονται ἐν τῇ ὄρθρῳ οἱ κανόνες αὐτῶν μετὰ τοῦ Μηναίου.

[Л. 19 об.). Δήλωσις περὶ τοῦ πότε τελεῖται ἡ λειτουργία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου. Здѣсь же содержится правило и относительно времени покровенія и откровенія главъ монашествующихъ.

[Л. 20). Δήλωσις περὶ τοῦ πῶς ἀναγινώσκονται τὰ εὐαγγέλια τῶν λειτουργιῶν δι' ὅλου τοῦ χρόνου.

1) НѢТЬ ²⁾ λέγονται ³⁾ ἀγρυπνία τῆς κυριακῆς τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἀγίου γ', Δόξα, ἰδιόμελον τῆς ἑορτῆς, Καὶ νῦν θεοτοκίον κτλ. ⁴⁾ οὐ τῆς ἑορτῆς, ἀλλὰ τὸ — НѢТЬ. ⁵⁾ НѢТЬ Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ⁶⁾ НѢТЬ ⁷⁾ Εἴτε ἰδιόμελα, εἴτε προσόμοια ⁸⁾ Тип. 1346 г. Εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ὄρθρου, εἰς τὴν ἑναρξιν τῶν κανόνων, ὅτε εἶπη εὐαγγέλιον, καὶ εἰς τὴν θ' ᾠδὴν, θυμιᾷ δὲ καὶ ἐν τῷ ὄρθρῳ τοῦ σαββάτου εἰς τὸν Ἀμώμον, ὅτε δὲ Ἀλληλούια.

[л. 20 об.). Εἶδης καὶ περὶ τοῦ πῶς ἀναγινώσκονται εἰς τοὺς ὁρθροὺς αἱ ἐρμηνεῖαι τούτων, ἦτοι τῶν Εὐαγγελίων, καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἀναγνώσεων τοῦ ὅλου χρόνου.

Типикъ Пантократорскій
XV—XVI в.

Εἰδέναι δὲ χρὴ, ὅτι ἀπὸ τῆς δευτέρας τῆς Διακαινησίμου εἰς τοὺς ὁρθροὺς ἀναγινώσκονται αἱ ἐρμηνεῖαι τοῦ κατὰ Ἰωάννην ἁγίου Εὐαγγελίου, μέχρις ἂν πληρωθῶσιν, ἃς εἰρμήνευσεν ὁ μέγας Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος. Ἀπὸ δὲ τῆς κυριακῆς τῶν Ἀγίων Πάντων μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς εἰς τοὺς ὁρθροὺς ἀναγινώσκονται αἱ ἐρμηνεῖαι τοῦ κατὰ Ματθαῖον ἁγίου Εὐαγγελίου, ἃς εἰρμήνευσεν ὁ αὐτὸς μέγας Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ἀρχόμεναι ἀπὸ τοῦ γ' λόγου εἰς τὸ α' βιβλίον· οἱ γὰρ ὀπισθεν λόγοι ἀναγινώσκονται (κατὰ) τὸ δωδεκάμερον. Ὅτε πληρωθῇ τὸ τοιοῦτον α' βιβλίον, ἀρχόμεθα τοῦ δευτέρου καὶ ἀπλῶς πληροῦμεν ταῦτα τὰ δύο βιβλία ἐν ταῖς ἀναγνώσεσι τῶν ὁρθρῶν δι' ὅλου τοῦ Αὐγούστου μηνός, ἄνευ τῶν τῆς μεγάλης ἐβδομάδος λόγων, τῶν ἁγίων δηλονότι Παθῶν καὶ τῶν λοιπῶν.

Изъ Тип. лавры XII в. (Галис.).
№ 99 А.

Τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ κυριακῇ τοῦ Πάσχα ἄρχεται τὸ κατὰ Ἰωάννην, ἄχρι τῆς ν', καὶ ἀναγινώσκεται εἰς τοὺς ὁρθροὺς ἡ τοῦτου ἐρμηνεία, ἥγουν ἡ τοῦ Χρυσοστόμου. Ἀπὸ δὲ τῆς κυριακῆς τῶν Ἀγίων Πάντων μέχρι Σεπτεμβρίου μηνός τὸ κατὰ Ματθαῖον ἅγιον Εὐαγγέλιον, εἰς δὲ τοὺς ὁρθροὺς ἡ τοῦτου ἐρμηνεία, ἥγουν ¹⁾ ἡ ἐκδοθεῖσα παρὰ τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου· εἰς δὲ τὰ βιβλία δ'· κατὰ Ἰωάννην πρῶτον καὶ δεύτερον, κατὰ Ματθαῖον πρῶτον καὶ δεύτερον, ἃ καὶ τελοῦμεν εἰς τὴν συμπλήρωσιν τοῦ αὐτοῦ μηνός. Ἀπὸ δὲ τοῦ Νέου ἔτους, ἥγουν κυριακῇ μετὰ τὴν Ὑψωσιν, μέχρι τῆς τυροφάγου, τὸ κατὰ Λουκᾶν ἅγιον Εὐαγγέλιον, εἰς δὲ τοὺς ὁρθροὺς ἀναγινώσκουμεν ²⁾ Μαργαρίτην τοῦ Χρυσοστόμου, τὰ δύο βιβλία καὶ τὰς ἐρμηνείας τῶν

Тип. Ватоп. № 320 1346 г.

Начало то же, что въ ркп. XIII в.

ἡ παρὰ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ποιηθεῖσα, ἀρχομένη ἀπὸ τῆς β' τῆς Διακαινησίμου ἄχρι τοῦ σαββάτου, ἐν ᾧ ἀποδίδεται ἡ εὐρετὴ τῆς Πεντηκοστῆς. Ἐν δὲ τῇ τραπεζῇ ἀναγινώσκεται ἡ τοῦτου ἐρμηνεία. Ἀπὸ δὲ τῆς β' τοῦ Ἀγίου Πνεύματος ἄχρι τῆς μετὰ τὴν Ὑψωσιν κυριακῆς ἀναγινώσκεται τὸ κατὰ Ματθαῖον ἅγιον Εὐαγγέλιον, ἡ δὲ τοῦτου ἐρμηνεία εἰς τὸν ὁρθρον, ἀρχομένη ἀπὸ τῆς κυριακῆς τῶν Ἀγίων Πάντων, ἄχρι συμπληρώσεως τοῦ αὐτοῦ μηνός. Ἀπὸ δὲ τοῦ Νέου ἔτους, ἦτοι ἀπὸ τῆς μετὰ τὴν Ὑψωσιν β' ἄχρι τῆς τυροφάγου, τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον. Εἰς δὲ τοὺς ὁρθροὺς ἀπ' ἀρχῆς τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός, αἱ Μεταφράσεις

¹⁾ Всего этого примѣчанія или объясненія нѣтъ въ рукописи 1489 г. ²⁾ Κοντάκιον, αἱ Μεταφράσεις τοῦ Λογοθέτου καὶ αἱ ἐρμηνεῖαι τῶν ἐπιστολῶν τοῦ ἁγίου Παύλου τοῦ ἀποστόλου, αἱ ἐρμηνευθεῖσαι ὑπὸ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

Ὅτε δὲ τύχη πολλάκις καὶ βίος ἁγίου, ἀναγινώσκεται οὗτος καὶ ἀφίσταται ἢ εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον ἀνάγνωσις. Ἀπὸ δὲ τῆς πρώτης τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς εἰς τοὺς ὀρθροὺς ἀναγινώσκονται αἱ Μεταφράσεις τοῦ λογοθέτου κύρ Συμεών, καὶ οἱ Μαργαρίται τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, καὶ αἱ ἐρμηνεῖαι τῶν ἐπιστολῶν τοῦ ἁγίου μεγάλου ἀποστόλου Παύλου, αἱ παρὰ τοῦ Χρυσοστόμου ἐρμηνευθεῖσαι. Ἀπὸ δὲ τῆς α' ἐβδομάδος τῆς ἁγίας μεγάλης μ', ἐν τοῖς σάββασι καὶ ταῖς κυριακαῖς ἀναγινώσκεται εἰς τοὺς ὀρθροὺς ἡ Ἑξαήμερος τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Τὰς δὲ λοιπὰς ἡμέρας τῆς ἁγίας μεγάλης μ', καθ' ἕκαστον ὀρθρον ἀναγνώσεις ποιούμεν εἰς τὸ Λαυσαϊκὸν καὶ εἰς τὸν ἅγιον Ἐφραίμ. Εἰς τὰς ὥρας ἀναγινώσκεται ὁ τῆς Κλίμακος. Ἀπ' αὐτῆς δὲ τῆς λαμπροφόρου ἡμέρας ἀρχόμεθα ἀναγινώσκειν ἐν τῇ τραπέζῃ, μέχρι τῶν Ἀγίων Πάντων, τὴν εἰς τὰς Πράξεις ἐρμηνείαν τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Εἰς δὲ τὸν ὅλον χρόνον ἐν τῇ τραπέζῃ ἀναγινώσκεται τὰ Πατερικά.

ἐπιστολῶν τοῦ ἁγίου καὶ πανευφήμου ἀποστόλου Παύλου καὶ τὰς Μεταφράσεις τοῦ κυροῦ Συμεών τοῦ λογοθέτου. Ἀπὸ δὲ τῆς πρώτης ἐβδομάδος τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης μ' μέχρι τῆς ε' ἀναγινώσκεται ἐν τοῖς σάββασι καὶ ταῖς κυριακαῖς τὸ κατὰ Μάρκον ἅγιον Εὐαγγέλιον, εἰς δὲ τοὺς ὀρθροὺς ἡ Ἑξαήμερος τοῦ Χρυσοστόμου, τὰς ἁγίας μ' καθ' ἕκαστον ὀρθρον ἀναγνώσεις δύο εἰς τὸν ἅγιον Ἐφραίμ καὶ εἰς τὸ Λαυσαϊκὸν δύο, καὶ εἰς τὰς ὥρας τὴν Κλίμακα. Εἰς δὲ τὴν τράπεζαν ὅλον τὸν χρόνον τὰ Πατερικά.

τοῦ λογοθέτου κύρ Συμεών καὶ αἱ ἐρμηνεῖαι τῶν ἐπιστολῶν τοῦ ἁγίου Παύλου, αἱ παρὰ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου γενοῦνται, ἡ οἱ Μαργαρίται αὐτοῦ. Ἐν δὲ τοῖς σάββασι καὶ κυριακαῖς τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης μ' ἄχρι τῆς ε' κυριακῆς τὸ κατὰ Μάρκον ἅγιον Εὐαγγέλιον. Εἰς δὲ τοὺς ὀρθροὺς τῶν αὐτῶν σαββατοκυριακῶν ἀναγινώσκεται ἡ Ἑξαήμερος τοῦ Χρυσοστόμου, ἀρχομένη ἀπὸ τῆς κυριακῆς τῆς τυροφάγου. Τὰς δὲ λοιπὰς ἡμέρας τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης μ', πάρεξ τῆς μεγάλης ἐβδομάδος, καθ' ἕκαστον ὀρθρον δ' ἀναγνώσεις γίνονται δύο εἰς τὸν ἅγιον Ἐφραίμ καὶ δύο εἰς τὸ Λαυσαϊκόν. Εἰς δὲ τὰς ὥρας ἀναγινώσκεται ὁ τῆς Κλίμακος. Καθ' ὅλον δὲ τὸν χρόνον ἐν τῇ τραπέζῃ, ἄνευ τῆς ν', ὡς εἴρηται, ἀναγινώσκονται τὰ Πατερικά καὶ ἀπὸ τῶν βίων τῶν ἁγίων τὰ περισεύοντα.

[**π. 21**). Χρὴ γινώσκειν¹⁾, ὅτι τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ μ' σφραγί-
ζει ὁ προσετώς ἐξυπνιστὴν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ὃς ἐν ἐκάστῃ ἀναγνώ-
σει μετὰ τὸ ἀναγνῶναι μικρόν²⁾, ἀνίσταται τοῦ ἰδίου τόπου καὶ
ποιεῖ γ' μετανόιας εἰς τὸ μέσον εἴτα ἔρχεται τοὺς τόπους τῶν ἀδελ-
φῶν ἡσύχως, καὶ ὃν ἂν εὖρη καθεύδοντα, νύσσει αὐτὸν ἡρεμαίως· ὁ
δὲ ἀναστάς, ἔρχεται εἰς τὸ μέσον, καὶ ποιεῖ γονυχλισίας γ' καὶ εἰς τοὺς
χοροὺς πρὸς μίαν· καὶ ἀπελθὼν καθίζει εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ. Ὁ δὲ
τοιούτος ἐξυπνιστὴς καὶ ὅλον τὸν χρόνον ἐπισυνάγει τοὺς ἀδελφούς ἐν
τῇ ἐκκλησίᾳ, μετὰ τὸ κρουσθῆναι τὸ τοῦ ὄρθρου σήμαντρον.

Ἰστέον, ὅτι ἀπὸ τῆς νέας κυριακῆς μέχρι τῆς α' τοῦ Σεπτεμβρίου
μηνὸς ποιοῦμεν δι' ὅλης τῆς ἐβδομάδος καθ' ἐκάστην ἐν τῷ ὄρθρῳ
ἀναγνώσεις δύο, εἰς δὲ τὴν ἀγρυπνίαν, ἐκτὸς τοῦ κανονάρχου, ποιοῦμεν
γ' καὶ τὸ Συναξάριον, ἀπὸ δὲ τῆς πρώτης τοῦ Σεπτεμβρίου ποιοῦμεν καθ'
ἐκάστην ἐν τῷ ὄρθρῳ ἀναγνώσεις γ' καὶ τὸ Συναξάριον. Εἰς δὲ τὴν
ἀγρυπνίαν, ἐκτὸς τοῦ κανονάρχου, ποιοῦμεν δ' καὶ τὸ Συναξάριον.

[**π. 21**). Εἴδοις περὶ τῶν ἐωθινῶν εὐαγγελίων, πῶς ἀναγινώ-
σκεται ἀπὸ τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ κυριακῇ μέχρι τῶν Ἀγίων Πάντων.

[**π. 21**). Εἴδοις περὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμιᾶν τὸν ἱερέα.

Ἰστέον, ὅτι οὕτω δεῖ θυμιᾶν τὸν ἱερέα, ἢ τὸν διάκονον· ἐν πρώ-
τοις ἵστασθαι ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης...

[**π. 22**). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας τε καὶ συνά-
ξεως τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μη-
νὸς Αὐγούστου.

[**π. 163**). Ἀκολουθία τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς.

[**π. 191**). Службы по Трїоди цвѣтної.

[**π. 237**). Περὶ τοῦ πάσῃ σπουδῇ φυλάττειν τὸν προσετώτα μὴ
παρορᾶσθαι τὰ ἐν τῷ Τυπικῷ ἅπαντα καὶ περὶ τοῦ μὴ διατρίβειν τοῦ-
τον ἔξω τῆς μονῆς καὶ ἀμελεῖν τῶν πιστευθέντων αὐτῷ ψυχῶν, ἄνευ
μεγάλης ἀνάγκης. См. выше стр. 255—258.

[**π. 239** об.). Τὰ ἀναστάσιμα προκείμενα.

— Τὰ ἀλληλουάρια.

— Προκείμενα ἀναστάσιμα ἐωθινά, λεγόμενα ἐν τῷ ὄρθρῳ τοῦ
εὐαγγελίου τῶν κυριακῶν.

¹⁾ Тип. XIII в. лавры (Галис.) 99 л. Τῇ δὲ μεγάλῃ μ' 1346 г. р.кн. Ἰστέον δὲ καὶ
τοῦτο ²⁾ διέρχεται ἡσύχως καὶ ἐπιβλέπων πρὸς τοὺς ἀδελφούς, καὶ ὃν εὖροι καθεύδοντα
νύσσει αὐτὸν ἡρεμαίως

[л. 240). Ἀκολουθία τῆς ὅλης ἐβδομάδος τῶν προκειμένων τοῦ ἀποστόλου, τῶν ἀλληλουαρίων, τῶν εὐαγγελίων, τῶν κοινωνικῶν, τῶν ἐν τῇ θείᾳ λειτουργίᾳ τελουμένων, ὅτε οὐκ ἔστιν ἑορταζόμενος ἄγιος. Здѣсь и на различные случаи прокимны и аллилуаріи.

[л. 244 об.). Τὰ προκείμενα τῆς ὅλης ἐβδομάδος, ἅπερ λέγονται ἐν τῷ ἐσπερινῷ.

— Στίχοι εἰς τὸ Θεὸς Κύριος.

— Τὰ φωταγωγικά τῶν ὀκτῶ ἤχων, ψαλλόμενα τῇ ἀγίᾳ καὶ μεγάλῃ μ' καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις τεσσαρακοσταῖς, ὅτε ἔστιν Ἀλληλούια.

[л. 245). Εὐχή, λεγομένη κατὰ πᾶσαν ὥραν. Ὁ ἱερεὺς· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, καὶ ἡμεῖς τὸ Κύριε ἐλέησον. Ὁ δὲ ἱερεὺς λέγει τὴν εὐχήν· Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πρὶν μὲν τὴν γῆν τοῖς ἄνθεσι καλλωπίσας καὶ καρποφόροις φυτοῖς ἅπαν τὸ ταύτης πρόσωπον ὠραΐσας . . .

[л. 246). Μάρκου ἱερομονάχου σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τοπικοῦ. Всѣхъ главъ 86. Первые 57 главъ содержатъ въ себѣ то же, что и у проф. Мансветова «Церковный Уставъ (Типикъ), его образование и судьба въ греческой и русской церкви» М. 1885 стр. 411, а далѣе 58) глава говоритъ о постѣ святыхъ апостоловъ, 59) О предпразднествѣ Господскихъ праздниковъ въ воскресенье, 60) О праздникахъ главнѣйшихъ въ честь Богородицы, если они приходятся въ воскресенье, 61) О праздникахъ Воздвиженія, Рождества Христова, Богоявленія и Преображенія, если они приходятся въ воскресенье, 62) Объ отданіи Господскихъ праздниковъ, 63) О попразднествахъ Господскихъ праздниковъ, если они бываютъ въ воскресенье съ празднуемымъ святымъ, 64) О предпразднествахъ и попразднествахъ, если случатся съ двумя святыми въ воскресенье, 65) Объ отданіи Господскихъ праздниковъ, если они приходятся въ воскресенье, 66) Объ отданіи Богородичныхъ праздниковъ, 67) О предпраздничныхъ и попраздничныхъ канонахъ съ Минеею святыхъ, 68) О предпраздничныхъ и попраздничныхъ тропаряхъ и кондакахъ святымъ ежедневнымъ, 69) О святыхъ съ двумя кондаками вмѣстѣ съ кондаками предпразднества или попразднества, 70) О предпразднествахъ и попразднествахъ въ субботу со святымъ, имѣющимъ литургію, 71) О предпразднествахъ и попразднествахъ въ воскре-

сенье и со святымъ, имѣющимъ тропарь, 72) О литургіи субботы, если нѣтъ празднуемаго святого, 73) Когда не стихословится «Господеви поемъ», 74) О святомъ, имѣющемъ бдѣніе въ воскресенье, 75) О святомъ, празднуемомъ на 6, если онъ случится въ воскресенье, 76) О пѣніи заупокойныхъ каноновъ на панихидѣ, 77) О тропаряхъ на повечеріяхъ въ по-
 празднество со святымъ празднуемымъ и дневнымъ тропаремъ, 78) О тропаряхъ святыхъ и перво-богородичныхъ, какъ говорить ихъ въ пятницу вечеромъ, въ субботу и воскресенье, 79) О святомъ, празднуемомъ на 8 или на 6 и имѣющемъ «Блаженъ мужъ» и поіелей, если случится въ среду или пятницу, какіе говорятъ богородичны, 80) Когда поется «Честнѣйшую», 81) О святомъ, имѣющемъ входъ и перво-богородичны въ стихирахъ, 82) О святомъ, имѣющемъ утреннія евангелія, 83) О томъ, когда бываетъ литія и когда не бываетъ, 84) О святомъ, имѣющемъ поіелей и празднуемомъ на 8, если случится въ субботу, 85) О воскресеньяхъ, какъ поются каноны ихъ съ Минеєю, 86) О канонахъ повседневныхъ, какъ они поются съ канонами изъ Минеи. Въ первой части недостаетъ главы объ отданіи Рождества Христова, если оно случится въ недѣлю. Глава эта приписана на поляхъ [л. 253 об].

[л. 291 об.). Троπάριον, φαλλόμενον εἰς τὴν ἀγίαν τοῦ Χριστοῦ γέννησιν, ἐν τῷ ὄρθρῳ μετὰ τὸν ν', ἀντὶ τοῦ Ταῖς τῶν ἀποστόλων πρεσβείαις.

[л. 292). Ἀκολουθία τῆς ζύμης.

[л. 292 об.). Τὰ ἀναστάσιμα ἀπολυτίκια τῶν ὁκτῶ ἡγῶν σὺν τοῖς θεοτοκίαις καὶ ὑπακοαῖς.

— Κάθισμα εἰς τὸν ἅγιον ἄγγελον, τὸν φύλακα τῆς ψυχῆς.

[л. 293). Молитва ангелу хранителю.

— Троπάρια, θεοτοκία καὶ σταυροθεοτοκία, κατ' ἡγῶν λεγόμενα μετὰ τῶν τροпарίων τῶν καθ' ἑκάστην ἡγίων ἐν τῷ Μηναίῳ, εἰς τὸ τέλος τοῦ ἑσπερινοῦ καὶ εἰς τὸν ὄρθρον μετὰ τὸ Θεὸς Κύριος καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ ὄρθρου.

[л. 295). Κοντάκια, θεοτοκία.

[л. 296). Κοντάκια διάφορα.

[л. 297). Троπάρια εὐλογητάρια τοῦ σαββάτου.

[л. 298). Εὐλογητάρια τῆς κυριακῆς.

[л. 298 об.). Στιχηρὰ ἰδιόμελα, ψαλλόμενα ἀπὸ τῆς κυριακῆς τοῦ τελώνου καὶ φαισαίου ἀπὸ τὸν ν', ἀντὶ τοῦ Ἀναστάς ὁ Ἰησοῦς.

— Тропарі послѣ великаго славословія въ дни воскресные.

— Тропарі на повечеріи въ дни св. четырехдесятицы.

[л. 299 об.). Сѣдальны всѣмъ святымъ. Отпустительный тропарь на 26 Ноября въ честь Никона Лакедемонскаго.

[л. 300). Правила митрополита Диррахійскаго Кавасилы о постѣ.

Этотъ Типиконъ, какъ сообщалъ намъ о. Агаѳонъ, еклисиархъ Великой Церкви и типикарь Пантократорскаго монастыря, сдѣлался извѣстенъ вселенскому патріарху. Съ него была снята копія для патріарха Іоакима III, когда этотъ послѣдній приступилъ, въ первое свое патріаршество, съ 1878—1894 г., къ исправленію Типикона Великой Церкви. Описываемый Типиконъ, конечно, никоимъ образомъ нельзя считать тѣмъ, чѣмъ его считаютъ пантократорцы, т. е. прототипомъ іерусалимскаго Типикона. Онъ принадлежитъ къ обычному типу этого рода рукописей и при томъ даже не древнѣйшей редакціи. Но, внѣ всякаго сомнѣнія,—это любопытный списокъ іерусалимскаго Типикона. Въ немъ необыкновенно обширна вводная часть сравнительно съ другими списками этого Типикона. Марковыя главы въ количествѣ 86, и въ нихъ, особенно во второй части, весьма много новыхъ статей, хотя и нѣтъ тѣхъ, которыя имѣются въ другихъ подобныхъ спискахъ. Кромѣ всего этого, данный Типикъ интересенъ и выше указанною судьбою ¹⁾, оказавъ значительное вліяніе на со-

¹⁾ Благодаря любезности о. Агаѳона, мы получили отъ него въ подлинникахъ переписку патріарха Іоакима III съ нимъ, по поводу о снятіи копіи съ Типикона Пантократорской обители для подготовительныхъ работъ въ Константинополѣ по исправленію дѣйствующаго нынѣ на Востокѣ Типикона, и признаемъ эти документы весьма полезными для полной исторіи настоящей важнѣйшей церковно-богослужебной книги. Вотъ эти патріаршія грамоты къ о. Агаѳону: 1) № 5346. Ὅσιώτατε ἐν μοναχοῖς κύριε Ἀγαθών, τυπικάρχῃ τῆς ἐν τῷ ἁγίῳ Ὁραὶ ἱερᾶς μονῆς τοῦ Παντοκράτορος, τέχνων ἐν Κυρίῳ ἡμῶν ἀγαπητόν, χάρις εἴη τῇ σῇ οὐσίῳ καὶ εἰρήνῃ παρὰ Θεοῦ. Ἐπεὶ δὲ ἀναθεωρεῖται ἡδὴ τὸ Τυπικὸν τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, πρόκειται δὲ ὡς πῶς γένωνται ἐν αὐτῷ συμπληρώσεις οὐσιωδῶν τιμῶν ἐλλείψεων καὶ ἄλλα ἀπαιτούμενα διαρρυθμίσεις πρὸς πληρεστέραν διευκρίνησιν διατυπώσεων τιμῶν αὐτοῦ, ἐθεωρήσαμεν κατὰλληλον καὶ ἀναγκαῖον, ἵνα ἐν τῇ ἐργασίᾳ ταύτῃ ὑπάρχῃ ὑπ' ὅψιν,

держаніе нынѣ принятаго на всемъ православномъ Востокѣ, новоисправленнаго Типикона: «Τυπικόν κατὰ τὴν τάξιν τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, δις ἐκδοθὲν ὑπὸ Κωνσταντίνου πρω-

ὡς βοήθημα, τὸ αὐτόθι ἐν χρήσει ὑπάρχον Τυπικόν, ἐφ' ᾧ καὶ γράφοντες πρὸς τὴν οἰότητά σου, ἐντελλόμεθά σοι πατρικῶς, ἵνα ἐπέμψῃς ἡμῖν, ὅσον τάχιον, ἀντίγραφον τοῦ αὐτόθι ἐν χρήσει πληρεστέρου Τυπικοῦ, ὡς καὶ εἶτι ἕτερον ὡς συμπλήρωμα τυχὸν αὐτοῦ ἔχεις, προσαποκτησας ἐκ τῆς μακρᾶς περὶ τὰς τυπικὰς τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν διατάξεις πείρας καὶ μελέτης. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετὰ σοῦ. ρωπ', Ὁκτωβρίου ιε'.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ εὐχέτης.

2) № 6212. Ὁσιώτατε γέρων Ἀγάθων Παντοκρητορινέ, τέκνον ἐν Κυρίῳ ἡμῶν ἀγαπητόν, χάρις εἴη τῇ σῇ οἰότητι καὶ εἰρήνῃ παρὰ Θεοῦ. Ἔγνων βεβαίως καὶ ἡ σῇ οἰότητι, ὅτι ἡ Ἐκκλησία, ποθοῦσα τὴν προσήκουσαν ἡθικὴν μόρφωσιν τοῦ ὑπ' αὐτὴν ἐνοριακοῦ κλήρου καὶ ἐπομένως τὴν ἀνύψωσιν αὐτοῦ εἰς τὴν προσήκουσαν παρὰ τῇ κοινωνίᾳ θέσιν, προέβη προῦνός καὶ ἐπέκεινα ἤδη ἔτους εἰς σύστασιν κατὰ τὴν νῆσον Χάλκην κεντρικῆς ἱερατικῆς σχολῆς πρὸς ὑποστήριξιν δ' αὐτῆς ἔτυχε προθύμου, κατὰ τὸ ἐνόν, ὕλικης ἀρωγῆς παρὰ τῶν μεγάλων καὶ εὐσεβῶν ὁμογενῶν, πρὸς οὓς ἀπετάθη. Τοιοῦτος δὲ ὄντος τοῦ σκοποῦ τοῦ ἔργου τούτου, ἡ Ἐκκλησία ἡγείται τοῦτο κοινὸν τῶν ὀρθοδόξων ἐνδιαφέροντος καὶ φρονεῖ, ὅτι καὶ ὁ ἱερός κλήρος ὀφείλει, ὡς πάντες οἱ λοιποὶ, συνδραμεῖν εἰς τὴν πρόδοον καὶ πύξωσιν τοῦ ἔργου, ὡς ἀμέσως καὶ πρώτιστα τὴν μόρφωσιν καὶ ἡθικὴν αὐτοῦ ἀνύψωσιν ἀφορῶντος. Ὅθεν ἐγνώμεν σὺν τοῖς ἄλλοις αἰτήσασθαι ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τὴν προαιρετικὴν βοήθειαν τῶν αὐτόθι εὐαγῶν σκηνομάτων, ὡς περ καὶ ἐκάστου ἰδία τῶν ἐν αὐτοῖς ἀσκουμένων πατέρων. Ἐπὶ δὲ τῷ σκοπῷ τούτῳ, καθὰ καὶ πρὸς τὴν αὐτόθι κοινότητα ἀναγγέλλομεν, ἤδη ἀνατιθέμεθα τῇ σῇ οἰότητι ἅμα δὲ καὶ τῷ ὁσιωτάτῳ γέροντι Βαρθολομαίῳ Βατοπαιδινῷ τὴν ἐντολὴν, ἵνα, περιελθόντες ὁμοῦ ἀπάσας τὰς ἱερὰς σκῆτάς καὶ τὰ κελλῖα ἐξαίτησῃσθε, ὡς ἐκ προσώπου τῆς Ἐκκλησίας, τὴν συνδρομὴν τοῦ τε κοινοῦ ἐκάστης τούτων καὶ ἐκάστου τῶν ἐν αὐτοῖς εὐπορούντων προϊσταμένων καὶ λοιπῶν πατέρων, ἐφ' ᾧ καὶ προτρέπομεν πατρικῶς τὴν σὴν περιπόνητον ἡμῖν οἰότητα, ὅπως ἐν τῷ ἐγνωσμένῳ ἡμῖν περὶ τὰ καλὰ καὶ θεοφιλεῖ ζήλῳ σου προθυμηθῇς εἰς τὴν ἀποδοχὴν καὶ ἐκτέλεσιν τῆς εἰρημένης ἐντολῆς. συνεννοοῦμενος μετὰ τοῦ διαληφθέντος ὁσιωτάτου γέροντος Βαρθολομαίου Βατοπαιδινοῦ, καὶ βέβαιος ὢν, ὅτι συντελεῖς καὶ ἔργον λίαν ἐπωφελές καὶ θεάρεστον, ἀνθ' οὗ πρὸς τῇ ἡμῶν ἀμοιβῇ λήψῃ καὶ θερμὰς εὐχαριστίας παρὰ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετὰ σοῦ. ρωπ', Δεκεμβρίου α'.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ εὐχέτης.

3) № 93. Ὁσιώτατε γέρων κύρ Ἀγάθων Παντοκρητορινέ, τέκνον ἐν Κυρίῳ ἡμῶν ἀγαπητόν, χάρις εἴη τῇ οἰότητι σου καὶ εἰρήνῃ παρὰ Θεοῦ. Τὸ ἀπὸ τῆς κ' τοῦ παρελθόντος Δεκεμβρίου ἐφετὸν ἡμῖν ὑπὸν γράμμα σου ἀσμένως δεξάμενοι, εἶδομεν τὴν ἐν οἰκῇ προθυμίᾳ ἀποδοχὴν τῆς ἀνατεθείσης τῇ σῇ οἰότητι καὶ τῷ ἀρχιμανδρίτῃ Βαρθολομαίῳ Βατοπαιδινῷ ἐντολῆς περὶ συλλογῆς συνδρομῶν αὐτόθεν ὑπὲρ τῆς ἐν Χάλκῃ ἀρτισυστάτου ἱερατικῆς σχολῆς, τὴν χορηγηθεῖσάν σοι πρὸς τοῦτο συγκατάθεσιν τῆς ἱερᾶς Μετανοίας σου καὶ τοὺς λόγους, δι' οὓς ἐκ συνεννοήσεως μετὰ τοῦ εἰρημένου συναδέλφου σου ζητεῖς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀδειαν τοῦ βαλεῖν εἰς ἔργον τὴν ἐντολὴν κατὰ τὸ προσεχές ἔαρ. Ὅθεν εἰς ἀπάντησιν παρεχόμενοι τὴν ἀδειαν τούτην ἐπ' ἐλπίδι μείζονος ὠφελείας, ἀναγγέλλομεν αὐτὸ τοῦτο ἀποκριτικῶς καὶ πρὸς τὸν κύρ Βαρθολομαῖον, ἀπεκδεχόμενοι ἐν καιρῷ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν θεοφιλῶν ὑμῶν προσπαθειῶν, ἵνα καταστήσωμεν ὑμᾶς πρὸς τοῖς δικαίαις ἐπαίνοις καὶ διὰ τῶν εὐλογιῶν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετὰ τῆς οἰότητός σου. ρωπα' Ἰανουαρίου ι'.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ εὐχέτης.

τοφάλτου, διασκευασθὲν δὲ καὶ πολλαῖς προσθήκαις καὶ ἐπιδιορθώσεσι συμπληρωθὲν ὑπὸ τοῦ νῦν πρωτοφάλτου Γεωργίου Βιολάκη, ἐν Κωνσταντινουπόλει 1888 ἔτ.».

XVI вѣкъ.

LXXXIII. № 248. Рукопись Аѳинск. націон. библиотѣшаннаго содержанія, 425 листовъ, писана мелкимъ почеркомъ 1507 года, какъ это можно заключать на основаніи пасхалии, начинающейся, съ 7015 года. Кромѣ чиновъ постриженія въ монахи и погребеній, имѣются разныя Службы на дни важнѣйшихъ праздниковъ, Псалтирь, Часословъ, Октоихъ, службы общимъ святымъ, каноны Іисусу Сладчайшему и Топикὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τοῦ ὅλου χρόνου τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίας λαύρας τοῦ ὁσίου θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Ἡ ἀκολουθία γίνεται ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίων μονῶν. Вводная часть обычная и сходная съ древнѣйшими Типиконами. За нею слѣдуетъ изложеніе службъ предуготовительныхъ, недѣль и первыхъ дней поста,

4) № 2344. Ὁσιώτατε τοπικάρη κύρ Ἀγάθων Παντοκρατορινέ, τέκνον ἐν Κυρίῳ ἡμῶν ἀγαπητόν, χάρις εἴη τῇ ὁσιότητί σου καὶ εἰρήνῃ παρὰ Θεοῦ. Ἀφικόμενος ἐνταῦθα ὁ συγγενὴς καὶ ὑποτακτικός σου Ἀρσένιος μοναχὸς ἐπέδωκεν ἡμῖν τὸ τῆς κ' τοῦ παρελθόντος Ἀπριλίου γράμμα σου, ἅμα δὲ καὶ τὸ Τοπικόν, οὗ τὴν ἀντιγραφὴν ἐξεπόνησεν ὁ ἴδιος ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῆς σῆς ὁσιότητος. Ὅθεν ἐπιδαψιλεύσαντες αὐτῷ ἐγκαρδίους ἡμῶν εὐχὰς καὶ πατρικὰς εὐλογίας, δι' οὓς κατέβαλε κόπους, ὡς καὶ τῇ ὁσιότητί σου διὰ τὴν ἐπιτήρησιν καὶ τὰς ἐν εἵδει παραστήματος ἰδιαιτέρας παρατηρήσεις σου, ἐπιδοκιμασθείσας καὶ παρ' ἡμῶν, ὡς προῖόν οὖσας πολυχρονίου πείρας, εἰς ἀπάντησιν ἐκφράζομέν σοι τὴν ἄκραν ἡμῶν εὐαρέσκειαν καὶ τὰ προσήκοντα εὐχοριστήρια ἀπονέμεμεν, εὐχόμενοι εἰς Θεόν, ὅπως ἐνισχύῃ σε, τὸν καλὸν ἀγῶνα ἀγωνιζόμενον, ἐπιδαψιλεύων σοι ἅμα τὴν θείαν χάριν καὶ τὸ ἄπειρον αὐτοῦ ἔλεος. αὐπα', Μαΐου ιθ'.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ εὐχέτης.

5) № 2304. Ὁσιώτατε ἐν μοναχοῖς κύρ Ἀγάθων Παντοκρατορινέ τοπικάρη, τέκνον ἐν Κυρίῳ ἡμῶν ἀγαπητόν, χάρις εἴη τῇ ὁσιότητί σου καὶ εἰρήνῃ παρὰ Θεοῦ. Διὰ πολλῆς ἔχοντες εὐνοίας καὶ ὑπολήψεως τὸ σεβάσμιον πρόσωπον τῆς ὁσιότητός σου, ἐγνωμεν ἐξ οἰκείας πατριαρχικῆς φιλοτιμίας μάλα δικαίως καὶ ἀξίως εἰς ἐνδειξιν μὲν τῆς πρὸς σέ τιμῆς καὶ πατρικῆς ἡμῶν εὐνοίας, εἰς ἔπαινον δὲ τῆς κατακοσμοῦσης σε παντοίας ἀρετῆς ἐπιβραβεύσαι σοι τὸ ἐκκλησιαστικὸν ὀφφίκιον τοῦ «Μεγάλου ἐκκλησιαρχου», ὃ καὶ ἐπιστέλλοντες τῇ ὁσιότητί σου μετὰ τοῦ προσήκοντος ἰδιαιτέρου ἡμῶν εὐεργετηρίου γράμματος, πρόσφορον ἄλλως καὶ τῇ ἀνατεθειμένῃ σοι ὑπὸ τῆς μονῆς ἱερᾷ διακονίᾳ, ἀποστέλλομεν πρὸς τοῦτω τῇ ὁσιότητί σου καὶ ἐπικαλύμμαχον ἡμῶν, ἐπευχόμενοι σοι τὰ κρεῖττω παρὰ Θεοῦ, Οὐ ἡ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετὰ σοῦ. αὐπβ', Μαΐου ιγ'.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ εὐχέτης.

т. е. суточной постовой службы. Оглавление Марковых главъ, которыхъ здѣсь находится лишь 92. За оглавленіемъ слѣдуютъ и самыя главы. Синаксарь содержитъ главнымъ образомъ тропари и кондаки на дни года и изрѣдка краткія замѣчанія о службахъ. То же самое и въ Тріюдахъ. Въ концѣ прибавлены антифоны, а также прокимны, аллилуарии. Есть одна приписка: Τὸ βιβλίον ὑπάρχει τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ μνήμῃ γενομένου ἀειμνήστου δούλου τοῦ Θεοῦ Βησσαρίωνος ἀρχιερέως καὶ ἀφιέρωσεν αὐτὸ ἐν τῇ μονῇ τοῦ μεγάλου Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ εἴ τις τὸ ἀποξενώσει ἀπὸ τὴν μονήν, ἐχέτω τὰς ἀράς τῶν τιν' καὶ τὴν κατάραν τοῦ αὐτοῦ ἀρχιερέως καὶ κτήτορος. Ἐκοιμήθη ὁ αὐτὸς ἀρχιερεὺς καὶ πανιερώτατος μητροπολίτης τῆς Λαρίσσης κὺρ Βησσαρίων, ὑπέρτιμος καὶ ἑξαρχος δευτέρας Θετταλίας καὶ πάσης Ἑλλάδος καὶ τοῦ τόπου ἐπέχοντος τοῦ Ἐφέσου, ἐν μηνὶ Σεπτεμβρίῳ, εἰς τὰς δέκα τρεῖς, ἡμέρᾳ δευτέρᾳ, ἐν τῷ ζμθ' (1541 г.), ἰνδικт. ιδ', καὶ εἴ τις τὸ κόψει τὸ φύλλον, ἢ τὸ σβύσει, ἔστω καὶ αὐτὸς ἀφωρισμένος παρὰ τῆς ἀγίας Τριάδος.

LXXXIV. № 1110. Τυπικόν, ркп. Синайск. библи. 1515 г. въ 4 долю листа, 252 листа, писана чоткою скорописью. Время написанія Типикона опредѣляется слѣдующею припискою писца: Ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἕως τῆς ζ' συνόδου ἔτη στμῆ', καὶ ἀπὸ τῆς συνόδου ἕως τοῦ νῦν ἔτη χθδ', γίνονται ὅλα ὁμοῦ ἕως τοῦ νῦν ζ' (затерто) καὶ ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ἔτη 'αφιε'. (Гардгаузенъ р. 226 считаетъ XV в.). Приписка: Ἐπροσηλώθη τὸ παρὸν Τυπικὸν ἐν τῷ ἀγίῳ ὄρει Σινᾶ, καὶ εἴ τις τὸ ὑστερήσῃ ἐκ τῆς αὐτῆς μονῆς ἢ ἔχῃ τὰς ἀράς τῶν ἀγίων πατέρων, ἢ κόψῃ ἐτοῦτα γράμματα, ἢ βάνῃ ἄλλον καὶ κόψει το, ἢ ἔχῃ καὶ αὐτὸς ὁμοίως τὰ ἐπιτίμια. Ἔτος ἐν μηνὶ Μαΐῳ κδ', ἀνήμερον τὴν Πεντηχοστή. Ὁ γράφας, Ἰωακείμ πατριάρχης (τῆς Ἀλεξανδρείας), (Собственноручная подпись).

Типиконъ этотъ представляетъ дословный списокъ съ Типикона № 1109. Разница въ томъ, что въ началѣ Типикона написана статья: Περὶ ἐορτῶν μεγάλων καὶ μικρῶν καὶ μεσαίων, ἐν αἷς δεῖ τὸν μοναχὸν ἀργεῖν ἐκ τοῦ ἐργοχειρίου καὶ τὴν νηστείαν εἰς βρώσιν τε καὶ πόσιν, которая повторяется потомъ въ срединѣ Типикона, послѣ Синаксаря. и въ отсутствіи дополнительныхъ статей въ концѣ, начиная съ статьи: Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου διδασκαλῖα χρονικὴ τῆς μονῆς τῶν Στουδίων.

LXXXV. Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίας λαύρας τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίαις μοναῖς. Рукопись моеѣ библи. въ 16 долю, на 284 листахъ, писана скорописѣю довольно чоткою 1528. года, какъ говорится въ послѣсловіи къ этой рукописи: Ἐτελειώθη τὸ παρὸν Τυπικὸν διὰ ἐξόδου τοῦ παπᾶ κὺρ Κωνσταντίνου Λούκαρι καὶ διὰ χειρὸς ἐγράφη κάμου τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἱερέως Κωνσταντίνου Πολίτου εἰς τὸν ἅγιον προφήτην Ἠλίαν. Εὐχεσθε κάμου τοῦ ἁμαρτωλοῦ διὰ λάθη τοῦ παρόντος Τυπικοῦ. 1528, Αὐγούστου 28 ἐτελειώθη. На выходныхъ листахъ этого Типика имѣются позднѣйшаго времени приписки, въ болѣе-шей части съ трудомъ разбираемыя: 1) Γερμανὸς ἱερομόναχος καὶ πνευματικὸς πατὴρ ὑπάρχει κάμου τὸ βιβλίον τοῦτο. . . 2) Ἰωάννης ἱερεὺς καὶ οἰκονόμος ὑπάρχει κάμου τὸ βιβλίον τοῦτο, 3) Ἰωάννης ἱερεὺς καὶ σκευοφύλαξ, ὑπάρχει ἐτοῦτο βιβλίον ἐπὶ τῇ τοῦ ἀπὸ παπᾶ Γερμανόν, 4) Ἐτοῦτο τὸ παρὸν Τυπικὸν ὑπάρχει τῆς (τοῦ) Σίμωνος Πέτρας καὶ ὅποιος τὸ σχίσει νὰ ἔχη τὰς ἀράς. Имѣются и другія приписки, особеннаго значенія не имѣющія. На выходномъ листѣ штрихами сдѣлано изображеніе св. Іоанна Дамаскина. Рукопись въ старомъ переплетѣ съ жуками.

[Л. 1) Εἵδησις τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ.

[Л. 1 об.). Διάταξις τῷ σαββάτῳ ἑσπέρας, εἵδησις τοῦ μεγάλου ἑσπερινοῦ.

[Л. 5 об.). Διάταξις τοῦ ὁρθρου τῆς κυριακῆς.

[Л. 7 об.). Εἵδησις τῶν ἀγρυπνιῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ.

[Л. 8 об.). Ὁμοῦ τοῦ ὅλου χρόνου ἀγρυπνίαι 68 ἄνευ τῶν κυριακῶν, εἰς δὲ καὶ ἕτεραι γινόμεναι, εἵπερ θέλει ὁ προεστώς (13 Ноябрія Златоуста, 20 Января Евѣимія великаго и на память святаго, въ честь коего монастырь).-

— Εἵδησις τῆς στιχολογίας τοῦ Ψαλτηρίου.

[Л. 9). Περί τοῦ σημαντήρος.

Δεῖ δὲ εἰδέναι καὶ ὅπως χρὴ σημαίνειν καθ' ἑκάστην ἡμέραν. Πρὸ τοῦ λυχνικοῦ, εἰ ἔστι μὴν κελλιωτικὴ, μικρὸν ταχύτερον κρούει ὁ κανδηλάπτης τὸ σιδηροῦν, ἢ τὸ μικρὸν καὶ φάλλουσιν οἱ ἀδελφοὶ ἐν τοῖς κελλίοις αὐτῶν τὴν θ' μετὰ τοῦ μεσωρίου αὐτῆς, καὶ Θεὸς Κύριός ἐστιν. Εἰ δὲ ἔστι κοινόβιον, μετὰ τὸ μικρὸν σημαντρον συναγό-

μεῖλα ἐν τῷ νάρθηκι καὶ ψάλλομεν τὴν θ' χωρὶς μεσωρίου, ἵεῖπερ ἔστι Θεὸς Κύριος, ὁ δὲ παρεκκλησιάρχης, εἰσελθὼν ἐν τῷ ναῷ, ἄπτει τὰς κανδήλας. Εἴθ' οὕτω ποιεῖ μετάνοιαν τῷ ἡγουμένῳ καὶ ἐλθὼν σημαίνει τὸ μέγα, εἴτα τὸ χαλκοῦν. Πληρουμένης δὲ τῆς φωνῆς τοῦ χαλκοῦ, ποιεῖ ὁ ἱερεὺς Εὐλογητόν, καὶ εἰ μὲν ἔστιν Ἀλληλούια, ἀρχόμεθα τοῦ Τρισαγίου, ποιῶντες καὶ τρεῖς μετανοίας, ἱστάμενοι ἐν τοῖς στασιδίοις ἡμῶν ἐπὶ ψαλθίων ἐνορδοῖνως, πάντων ἐν τῷ ἅμα κλινόντων τὸ γόνυ, καὶ ἀνιστάμεθα ἐξίστου μετὰ προσευχῆς διὰ τὸ εὐτακτον, μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· "Οτι σοῦ ἔστιν ἡ βασιλεία καὶ λέγομεν ἡμεῖς τὸ Ἀμήν, εἴτα τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ'.

[Π. 9 ὁβ.). Διάταξις ἐσπερινοῦ καθημερινοῦ.

Καὶ μετὰ τοῦτο τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', καὶ μετανοίας γ', ἤγουν ἐν ἐκάστῳ Δεῦτε προσκυνήσωμεν μετάνοιαν μίαν, καὶ ἄρχεται ὁ μοναχός, ὁ ταχθεὶς εἰς τὸν προσημιακὸν ψαλμόν, καὶ λέγει τὸ Εὐλόγει, ἡ ψυχὴ μου, τὸν Κύριον, καὶ μετὰ τοῦτο Ἀλληλούια τρίς καὶ μετανοίας γ'. Εἴθ' οὕτω γίνεται συναπτὴ παρὰ τοῦ ἱερέως καὶ μετὰ ταῦτα στιχολογοῦμεν κάθισμα ἐν τοῦ ὁρδίνου, ποιῶντες ἐν ἐκάστῳ ἀντιφώνῳ εἰς τὸ Ἀλληλούια μετανοίας γ', ἔπειτα τὸ Κύριε ἐκέκραξα εἰς τὸν ἦχον τοῦ Μηναίου τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου, ἐν ᾧ καὶ θυμῷ ὁ ἱερεὺς, ἱστῶμεν δὲ στίχους .ς' καὶ δευτεροῦμεν αὐτά, εἰς δὲ τὸν τελευταῖον στίχον, τὸ "Οτι ἐκραταιώθη, ἵσταται ὁ κανονάρχος ἀσκεπῆς μέσῳ τοῦ ναοῦ εἰς τὸν ὁμφαλόν, καὶ οἱ δύο χοροὶ κατὰ τάξιν συναγόμεθα, ἔνθεν κἀκεῖθεν ἵστανται στοιχηδόν, καί, ποιῶντος μετάνοιαν τοῦ κανονάρχου, ποιῶσι καὶ οἱ χοροὶ ὁμοίως, οὐ γόνυ κλίνοντες, ἀλλὰ τράχηλον μετ' εὐταξίας, καί, ἀναῤῥοοῦντες τὴν φωνὴν, ψάλλομεν, ὡς προεἰληπται, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον, τὸ ἰσάζον τοῖς τοῦ Μηναίου προσομοίσις, εἴτα τὸ Φῶς ἱλαρόν, μετὰ δὲ τοῦτο ἀντὶ τοῦ προκειμένου Ἀλληλούια ἦχος πλ. β' λέγομεν δὲ τοὺςδε τοὺς στίχους· τῇ δευτέρᾳ ἐσπέρας· Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξης με, τῇ γ' ἐσπέρας καὶ τῇ ε'· Καὶ προσκυνεῖτε τῷ ὑποποδίῳ τῶν ποδῶν αὐτοῦ, τῇ δ' ἐσπέρας· Καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης. Εἴθ' οὕτως ὁ ψάλτης γεγωνεῖ τῇ φωνῇ· Καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ οἱ ἀδελφοὶ ὁμοίως εἰς τὴν αὐτὴν φωνὴν τὸ Ἀλληλούια καὶ ὁ ψάλτης τὸ ἀκροτελεύταιον τὸ Ἀλληλούια καί, ποιήσας μετάνοιαν ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ ὀπίσθεν τοῖς ἀδελφοῖς, ἀπέρχεται εἰς τὸ στασιδίον αὐτοῦ, καὶ ὁ ταχθεὶς μοναχός εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα τὸ Καταξίωσον, Κύριε, ἐν ᾧ καὶ ποι-

οὔμεν μετανοίας γ' οἱ δύο χοροὶ ὁμοῦ. Δεῖ εἰδέναι, ὅτι πάντοτε εἰς τὰς μετανοίας ἀκολουθεῖν ὀφείλουσι πάντες τῷ ἡγουμένῳ καί, ἀπόντος αὐτοῦ, τῷ ἐκκλησιαρχῇ· οὗτοι γὰρ εἰσὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως ἑνοχοὶ καὶ ὀφείλουσιν ἔπεσθαι πάντως ἐνί, καὶ τῶν εἰδημόνων καὶ πολυϊστορῶν εἰς τινὲς τῶν ἀδελφῶν. Μετὰ δὲ τὸ Καταξίωσον, τῆς συνήθους συναπτῆς γενομένης, μετὰ τὴν ἐκφώνησιν, πάλιν ὁμοίως συναχθέντες ἐν τῷ μέσῳ οἱ δύο χοροί, φάλλομεν τὰ στιχηρὰ τῆς Ὁκτωήχου, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον καί, ποιήσαντες τὴν πρὸς ἀλλήλους προσκύνησιν, ἀπερχόμεθα εἰς τὰ στασιδία ἡμῶν, φάλλοντος τοῦ ταχθέντος μοναχοῦ τὸ Νῦν ἀπολύεις, εἶτα Τρισάγιον μετὰ τῶν μετανοιῶν, τὸ Πάτερ ἡμῶν, καὶ ὁ ἱερεὺς· Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, καὶ φάλλομεν τροπάριον· Θεοτόκε Παρθένε καὶ μετάνοιαν α', Δόξα, Βαπτιστὰ τοῦ Χριστοῦ, μετάνοιαν α', Πρεσβεύσατε ὑπὲρ ἡμῶν, μετάνοιαν α', Ὑπὸ τὴν σὴν εὐσπλαγχνίαν, χωρὶς μετανοίας, τὸ Κύριε ἐλέησον μ' πραεῖα φωνῇ καὶ μετὰ ἰσότητος, ὕστερον δὲ Δόξα καὶ νῦν, Ἐν ὀνόματι Κυρίου εὐλόγησον, καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς· Ὁ ὢν εὐλογητός, καὶ ἡμεῖς· Ἐπουράνιε βασιλεῦ, τοὺς πιστοὺς βασιλεῖς ἡμῶν στερέωσον, τὴν πίστιν στήριξον, τὰ ἔθνη πράυνον, τὸν κόσμον εἰρηνεύσον, τὴν ἀγίαν μονὴν ταύτην διαφύλαξον, τοὺς προαπελθόντας πατέρας καὶ ἀδελφοὺς ἡμῶν ἐν σκηναῖς δικαίων ἀνάπαυσον, καὶ ἡμᾶς ἐλέησον ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος. Εἶτα ποιῶμεν μετανοίας μεγάλας γ', λέγοντες καθ' ἑαυτοὺς ἕκαστος καὶ τὴν εὐχὴν τὸ Κύριε καὶ Δέσποτα τῆς ζωῆς μου, καὶ μικρὰς μετανοίας ἰβ', ὡς συνήθως, λέγοντες καθ' ἑαυτοὺς ἕκαστος· Ὁ Θεὸς ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. Εἶτα μετάνοιαν μίαν μεγάλην τῆς εὐχῆς, καὶ ἄρχεται ὁ προεστώς, ἡ ὁ ἐκκλησιάρχης τὸ τελευταῖον Τρισάγιον, ποιῶμεν δὲ καὶ ἐν τούτῳ μετανοίας γ', τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, τὸ Κύριε ἐλέησον ἰβ', ὁ ἡγούμενος, ἡ ὁ ἱερεὺς· Δόξα σοι, ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ γίνεται ἀπόλυσις. Ὁ δὲ ἐκκλησιάρχης, προσευτrepίσας τὸν θυμιατὸν καὶ ἔχων ἐξ ἐτοίμου, δίδωσι τῷ ἱερεῖ καὶ οὕτω πορεύεται μετὰ τῆς λαμπάδος, καὶ ἡμεῖς φάλλομεν τὸ ἰδιόμελον τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς καὶ ἐξερχόμεθα εἰς τὸν νάρθηκα, καὶ μετὰ τὸ ἰδιόμελον λέγει ὁ ἱερεὺς· Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου, καὶ μνημονεύει τοὺς χτίτορας καὶ τοὺς προαπελθόντας πατέρας καὶ ἀδελφοὺς ἡμῶν, καὶ οὕτω γίνεται τελεία ἀπόλυσις καὶ εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν. Οὕτως οὖν ποιῶμεν ὅλον τὸν ἐνιαυτὸν εἰς τὸ λυχνικόν, ὅτε φάλλομεν Ἀλληλούια, μετὰ δὲ τὰς ὥρας, ἐν τῷ προσήκοντι καιρῷ, φάλλομεν τὸν ἑσπερινόν.

(л. 11). Διάταξις μεσονυχτικοῦ καθημερινοῦ. См. выше стр. 102—107.

[л. 13). Διάταξις ὁρθρου καθημερινοῦ. См. выше стр. 107—112.

[л. 16 об.). Διάταξις τῆς ἀκολουθίας ἀπὸ τοῦ Πάσχα μέχρι τῆς Πεντηκοστῆς. Замѣчанія относительно повѣденія хоровъ, предстоящихъ въ церкви и др.

[л. 18). Διάταξις περὶ τῶν μεσωρίων.

[л. 20). Ἀκολουθία σαββάτου, ἔχοντος μνήμην μεγάλου ἁγίου.

[л. 23). Διάταξις περὶ τῶν δ' εὐαγγελιστῶν.

[л. 23 об.). Διάταξις περὶ τῶν ἐωθινῶν εὐαγγελίων.

[л. 24 об.). Мѣсяцесловъ.

Здѣсь описанъ обрядъ величанія царей и игумена въ навечеріе Рождества Христова: Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν, εἴτε λειτουργία γένηται εἴτε οὐ, ἄφαντες μανουαλία ἐν μέσῳ τοῦ ναοῦ καὶ στάντες στοιχηθὼν οἱ ἀδελφοὶ φάλλουσι τὸ τῆς ἑορτῆς ἀπολυτίκιον καὶ τὸ κοντάκιον ¹⁾, ἔπειτα ἵσταται τις μοναχὸς ²⁾ εἰς τὸ μέσον, ἧ ὁ διάκονος ³⁾ ἡλλαγμένος καὶ μετὰ τὸ κοντάκιον φημίζει ⁴⁾ τοὺς βασιλεῖς καὶ τὸν ἀρχιερέα τῆς ἐνορίας ⁵⁾ τῆς μονῆς. Εἰς δὲ τὸν προεστῶτα λέγει· Σώσαι ὁ Θεὸς καὶ συγχωρήσαι τὸν πανοσιώτατον πατέρα ἡμῶν καὶ καθηγούμενον σὺν πᾶσι τῆς ἐν Χριστῷ ἡμῶν ἀδελφότητος, ἕως τρίτου, καὶ οὕτω πληροῦται ὁ πολυχρονισμός, καὶ εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν, ἐσθιόντες ἔλαιον, πίνοντες καὶ οἶνον εἰς δόξαν Θεοῦ. Ἰχθὺν δὲ οὐκ ἐσθίμεν. Ἐν τισι δὲ τῶν τυπικῶν οὐχ ὀριστικῶς γέγραπται ἐσθίειν ἡμᾶς ἔλαιον, ἀλλ' ἀπὸ συνηθείας.

Ἄλλ' οὐδὲ περὶ τῆς εἰς τὸ κελλίον τοῦ προεστῶτος ἰδίας πολυχρονίσεως δεδηλωται, οἶμαι, ὥς μηδὲ τούτου τότε γινομένου· ποῦ γὰρ τὸ κολακεύειν οἰκεῖον τοῖς μοναχοῖς καὶ τὸ ἀπὸ τῆς τραπέζης εἰς ἄλλην καταντᾶν παράκλησιν· γλυκισμάτων καὶ οἶνοποσίας ἀφορμὴν γὰρ οἱ διαφοροῦντες λαμβάνοντες, εἰς ἀχόρεστον ἐμπίπτουσιν ὅρεξιν, τέως δὲ διὰ τὴν συνήθειαν τὸ γινόμενον, εἰ καὶ ἀνάρμοστον, ἦδη δηλώσωμεν. Μετὰ γὰρ τὴν ἀπὸ τῆς τραπέζης μετάνοιαν, προεутρεπιδέντων σκά-

¹⁾ Ркп. Савв. библ. № 306, τὸ Ἦ Παρθένος σήμερον τὸν ὑπερούσιον τίκτει ²⁾ ὁ δομέστικος ³⁾ нѣтъ ⁴⁾ πολυχρονίζει ⁵⁾ οὕτινος ἡ μονή, ἔπειτα λέγομεν.

μῶν εἰς τὸ ἡγουμενεῖον οἴνου τε καὶ γλυκύσματος, ἀπέρχεται ὁ καθη-
γούμενος εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ, κλείων τὴν θύραν. Ὁ δὲ οἰκονόμος
μετὰ τοῦ ἐκκλησιάρχου καὶ τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν ἀπέρχεται εἰς τὸ
ἡγουμενεῖον καὶ ψάλλουσιν ἐκφωνητικῶς τὸ Ἦ γέννησίς σου Χριστὲ ὁ
Θεός, εἶτα τὸ κοντάκιον καὶ τὸ Σῶσον, ὁ Θεός, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐκκλη-
σίᾳ. Καὶ οὕτω τοῦ ἡγουμένου ἐξεληθόντος, πάντων καθεσθέντων, γλυ-
κίσμασι καὶ ἀνὰ ποτηρίου ἐνὸς οἴνου δεξιοῦται αὐτούς, καὶ οὕτως ἄρ-
χεται ὁ κανονάρχης κρούειν τὸν σημαντήρα. Βλέπε δέ, ὡς πάντη ἀνοί-
κεια μοναχοῖς τὰ τοιαῦτα [л. 72 об.—73). Conf. Манисветовъ
Церковн. Уставъ стр. 431).

На освященіи воды въ канунъ Богоявленія всѣ стояли
со свѣчами (δίδονται τὰ κηρία τοῖς ἀδελφοῖς). По прочтеніи молитвъ,
священникъ λαβὼν τὸν σταυρὸν ἀπὸ τῆς κορυφῆς μετὰ τῶν δύο χει-
ρῶν αὐτοῦ, εὐλογεῖ τὰ ὕδατα σταυροειδῶς μετὰ τοῦ σταυροῦ, κατὰ γων
αὐτὸν ὄρθριον ἐν τῷ ὕδατι, καὶ λέγων: Ἐν Ἰορδάνῃ βαπτίζομένου
σου. . . Ψάλλουσι δὲ τοῦτο καὶ πάντες οἱ ἀδελφοί. Καὶ μετὰ τὸ πλη-
ρωθῆναι τὸ τροπάριον, ἀνάγει αὖθις ἀπὸ τῶν ὑδάτων τὸν σταυρὸν καὶ
πάλιν εὐλογεῖ αὐτὰ μετὰ τοῦ σταυροῦ, ὡς καὶ τὸ πρῶτον, κατὰ γων
αὐτὸν ὄρθριον ἐν τῷ ὕδατι [л. 83).

[л. 148 об.). Ἀκολουθία τοῦ Τριωδίου. Службы по Тріоди
постной и цвѣтной.

[л. 226 об.). Замѣчанія о томъ, въ честь какаго святого
совершается литургія въ дни седмичные, о повечеріи и о про-
щеніи игумена съ братією послѣ него.

[л. 227). Διάταξις περὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμιᾶν.

[л. 229). Περὶ τοῦ πάσῃ σπουδῇ φυλάττειν τὸν προεστώτα μὴ
παρορᾶσθαι τὰ ἐν τῷ Τυπικῷ πάντα καὶ περὶ τοῦ μὴ διατρίβειν τοῦ-
τον ἔξω τῆς μονῆς καὶ ἀμελεῖν τῶν πιστευθέντων αὐτῷ ψυχῶν ἄνευ
μεγάλης ἀνάγκης. См. выше стр. 255—258 и варианты.

[л. 232). Πίναξ τοῦ παρόντος βιβλίου.

[л. 235). Μάρκου, ἁμαρτωλοῦ μοναχοῦ, σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ
ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ. 81 глава.

[л. 276). Μηνὶ Σεπτεμβρίῳ α', ἀργία τῶν μοναχῶν καὶ κατάλου-
σις τῆς νηστείας εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον ἀπὸ τοῦ ἡμῖσι τῆς ἡμέρας.
См. выше стр. 146—151.

[л. 278). Προστάσσουσι δὲ τὰ Τυπικά, ἵνα ἐν τῇ νηστεία τῶν ἁγίων Ἀπο-
στόλων καὶ τῶν Χριστουγέννων γίνηται κατάλυσις ἐλαίου καὶ οἴνου

τῇ γ' ἡμέρᾳ καὶ τῇ ε', ὡς ἤδη προειρήκαμεν, οὐ μέντοι καὶ εἰς ἰχθύ-
ας, εἰ μὴ τόχοι ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἡμέραις μνημαὶ ἁγίων τῶν πάν-
των μεγάλων καὶ ἐπιστήμων. Δεῖ οὖν καὶ τούτων ἐν τῷ κοινῷ γίνεσθαι, ἐν
δὲ τοῖς καθεζομένοις ἰδίᾳ, οὐχί· ἔλαιον γάρ καὶ οἶνον τῇ γ' καὶ τῇ
ε' οὐ βρωθήσεται παρ' αὐτοῖς. Εἰ μὴ τοι γε ἐν ταύταις ἐπιστῇ μνήμη
ἁγίου τῶν μεγάλων, ἢ ἀποστόλων, ἢ τυχὸν δι' ἀσθενείαν, ἢ γήρους, ἢ
ἀδυναμίαν. Ταῦτα πάντα, ἀδελφοί, οὐχ' ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν ἐτέθη-
σαν παρ' ἡμῶν, ὡς ἂν τις οἰηθῇ, ἀλλὰ διάφορα τυπικὰ ἐντυχόντες,
τὴν πραγματείαν τοῦ λόγου διὰ τὴν ὑπακοὴν ἐποιήσαμεν, σὺ δὲ τὰς
συνήθεις εὐχὰς τῷ Θεῷ ὑπὲρ ἡμῶν προσάγων μὴ διαλείπης, σωθεί-
ημεν πάντες. Ἀμήν.

[π. 278 οβ.). Κεφάλαια κανονικά. (Κεφ. α'). Κανονικῶν ἀποστο-
λικῶν διδασκάλων, ἐκλεγείσα παρὰ πατρὸς πνευματικοῦ, πρὸς τοὺς θέ-
λοντας θεαρέστως ζῆν, ἄνευ ἀσθενείας σωματικῆς καὶ κατεπειγούσης
βίας.

(Κεφ. β'). Ἀπὸ μὲν τῆς λαμπρᾶς καὶ ἁγίας κυριακῆς τοῦ Πάσχα
μέχρι τῆς κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ καταλύειν ἐκάστη ἡμέρᾳ, οἱ μὲν κοσμι-
κοὶ κρέας, οἱ δὲ μοναχοὶ εἰς τυρόν.

(Κεφ. γ'). Ἀπὸ δὲ τὴν δευτέραν τὴν μετὰ τὴν κυριακὴν τοῦ Θωμᾶ
σὺν τῇ δ' τῆς μεσοπεντήκοστῆς οὐκ ἐσθίομεν ἐν ταῖς τετραδοπαρα-
σκευαῖς, οὔτε κρέα, οὔτε τυρόν, ἀλλὰ μόνον ἔλαιον οἱ μοναχοὶ καὶ
οἱ λαϊκοὶ ἰχθύας.

(Κεφ. δ'). Τὴν δὲ ἅπασαν ἐβδομάδα τοῦ ἁγίου Πνεύματος κατα-
λύομεν ἅπαντες ἐν παντὶ βρώματι καὶ πόματι, καθὼς καὶ τῇ Δια-
καινησίμῳ διεταξάμεθα.

(Κεφ. ε'). Ἀπὸ δὲ τῇ β' μετὰ τὴν κυριακὴν τῶν Ἀγίων Πάν-
των, ἐν ᾗ καὶ ἀρχόμεθα τῆς νηστείας τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, διαφυ-
λάττομεν ἐν πάσαις ταῖς τετραδοπαρασκευαῖς σὺν τῇ β' τό τε ἔλαιον
καὶ τὸ ὀψάριον, ἄνευ ἀσθενείας.

(Κεφ. ς'). Εἰ δὴσως (sic) τύχωσιν ἐν δ' ἢ παρασκευῇ αἱ μνημαὶ
τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ἢ καὶ τῶν ιβ', ἢ ἐτέρων ἁγίων μεγάλων, οὐ
καταλύομεν οὔτε ἔλαιον, οὔτε ἰχθύν. Ἐν μόναις δὲ ταῖς Δεσποτικαῖς
ἑορταῖς καταλύομεν ἔλαιον καὶ ἰχθύν, εἰ τύχωσιν ἐν δ', ἢ παρασκευῇ.

(Κεφ. ζ'). Ὡς γὰρ διεταξάμεθα τὴν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων νηστείαν,
οὕτω γράφομεν καὶ περὶ ἐτέρων νηστειῶν, τῆς τοῦ Αὐγούστου, φημί, καὶ
τῶν Χριστουγένων· ἀλλ' οὐδ' εἰ τύχωσιν αἱ παραμοναὶ τῶν ἁγίων Θεο-
φανείων ἐν δ' καὶ παρασκευῇ, οὐ καταλύομεν εἰς ἔλαιον, ἢ εἰς ἰχθύας,

ἀλλ' ἢ μόνον εἰς οἶνον. Εἰ δέ γε τύχωσιν ἐν σαββάτῳ, ἢ ἐν κυριακῇ μετὰ τὴν τοῦ Χρυσοστόμου λειτουργίαν, ὥραν γ' τελεσεύσαν, ἐσθίομεν τὸ κατακλαστὸν καὶ πίνομεν καὶ οἶνον ἄφ' ἐνὸς ποτηρίου καὶ ὀπωρικῶν, καρτεροῦντες τὴν τῶν ἐσπερινῶν ἀπόλυσιν· καὶ οὕτως ἐσθίομεν τὰ μαγηρευτὰ μετ' ἐλαίου μόνον, οὐχὶ δὲ ἰχθύας, καταλύομεν δὲ καὶ τὸ ὅλον δωδεκαήμερον εἰς ἰχθύας. Ὁμοίως δὲ καὶ τῇ ἐβδομάδι τῆς πρωταποκρέου καὶ κρέα, τυρόν, ἑξαίρετως οἱ ὀρμώμενοι ἐκ τῆς φυλακῆς καὶ συρᾶς τῶν Ἀρμενίων. Ὁμοίως δὲ καταλύουσι τινὲς εἰς τυρόν ἐν τῇ δ' καὶ παρασκευῇ τῆς τυροφάγου.

(Κεφ. η'). Ἐν δὲ τῇ μ', ἐν ἑκάστη ἡμέρᾳ ἐσθίομεν ἄρτον καὶ ὄσπρια ἄνευ ἐλαίου. Ἐν μόνοις δὲ τοῖς σάββασι καὶ ταῖς κυριακαῖς ἐσθίομεν ἔλαιον, πίνοντες καὶ οἶνον, ἀλλ' οὐδὲ τῇ δ' τῆς μεσονηστήμου, ἢ ἐν τῇ μεγάλῃ ε' ἐσθίομεν ἔλαιον.

(Κεφ. θ'). Τὸ δὲ γε ὀψάριον ἐσθίομεν ἅπαντες κατ' αὐτὴν καὶ μόνην τὴν ἡμέραν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Οὐδ' εὐρηται ἐν τοῖς κανόσι καταλύειν οἱ κοσμικοὶ ἐν τῷ τοῖς σάββασι, εἰ καὶ νῦν τοῦτο βλέπομεν.

(Κεφ. ι'). Βλέπομεν δὲ, ὅτι, εἰ φθάσει ὁ Εὐαγγελισμὸς ἐν τῇ μεγάλῃ ἐβδομάδι, οὐκ ἐσθίομεν ὀψάριον, κἂν καὶ ὁ κανὼν λέγει, ὅτι, ὅτε τύχοι, καταλύομεν. Ἄλλ' οὐδὲ τοῦ Λαζάρου, ἢ τῇ βαΐοφόρῳ ὀρίζει καταλύειν τοὺς πιστοὺς ὀψάριον ὁ κανὼν· οὐδὲ τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ ἐσθίομεν ἔλαιον ἢ ἰχθύας, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς λειτουργίας ἐσθίομεν ἄρτον, ὀπώρας τε καὶ οἶνον καὶ πλεόν οὐδέν.

Κεφ. ια'. Φησὶ γὰρ ὁ μέγας Ἀθανάσιος, μὴ καταλύειν νηστείαν Κυρίου ἐν ἰχθύσι τε καὶ ἐλαίῳ, εἰ μὴ γε ἐπὶ νόσῳ βεβάρησαι, ἤγουν τῇ δ' καὶ τῇ παρασκευῇ. Ὁ γὰρ καταλύειν(ων) ταύτας συνσταυροῖ τὸν Χριστόν, ὥσπερ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι· ἐν γὰρ τῇ δ' παρεδόθη καὶ ἐν τῇ ε' ἐσταυρώθη. Εἰ μὴ ἐν μόναις ταῖς τῶν Ἐπιφανείων καὶ ταῖς ἐν τῇ Πεντηκοστῇ ταύταις γὰρ ὁ καταλύων ἀνεύθυνος ἔστω.

Κεφ. ιβ'. "Οτι δεῖ ἐν ταῖς μνήμασι τῶν ἁγίων καὶ ταῖς λοιπαῖς Δεσποτικαῖς ἑορταῖς οὐ δεῖ καταλύειν ἡμᾶς τῆς νηστείας τῇ δ' καὶ τῇ παρασκευῇ, διότι διδάσκει ἡμᾶς ὁ ἐν θεολόγοις Γρηγόριος ἐν τῷ λόγῳ τῷ εἰς Χριστοῦ γέννησιν, ἀποφαινόμενος ἐλληνικὰς εἶναι τὰς μετὰ τρυφῆς καὶ οἰνοποσίας ἑορτάς, καὶ ὁ μέγας δὲ πατὴρ ὁ τῆς Κλίμακος εἰς τὸν περὶ νηστείας λόγον παραινεῖ λέγων· «Μὴ πρόφασιν γαστριμαργίας ποιεῖσθαι τὰς ἑορτάς».

Κεφ. ιγ'. Ἄλλ' οὐδὲ κατὰ ταύτην τὴν μνήμην τῶν ἁγίων Ἀπο-

στόλων, τῇ δ' καὶ τῇ παρασκευῇ λύειν ἡμᾶς χρεὼν καὶ διαφορεῖν. Οἱ γὰρ αὐτοὶ νενομοθετήκασιν τὴν τῶν τοιούτων ἡμερῶν νηστείαν καὶ ὁ τιμῆσαι θέλων αὐτοὺς νηστεύει πάντως καὶ οὐ καταλύει. τῶν τοιούτων ἡμερῶν νηστείαν [Л. 278).

[Л. 281 об.). Ἑρμηνεία τῶν στιχολογιῶν τῶν ἐπισήμων ἁγίων καὶ ἑορτῶν τοῦ ὅλου χρόνου.

— Προκείμενα καὶ ἀλληλουάρια κατὰ κυριακὴν τῶν ὀκτῶ ἡχῶν εἰς τὸν ἀπόστολον.

[Л. 282 об.). Ἀπόστολοι καὶ εὐαγγέλια τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος.

[Л. 283 об.). Φωταγωγικά τῆς ἐβδομάδος.

[Л. 284). Χρὴ εἰδέναι περὶ τῶν ἁγίων Θεοφανείων, ὅτι τὸ Τυπικὸν τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας μίαν προτρέπει φωτίζειν ἅψ' ἐσπέρας καὶ μόνον ἀπὸ τῶν ἁγίων πατέρων παραδοθέντας, ὁμοίως καὶ τὰ Συναξάρια καὶ αὐτὰ ὁμοίως τὰ θεῖα Εὐαγγέλια καὶ ὁ Ἀπόστολος καὶ τὰ ἀναγνώσματα τῶν προφητῶν καὶ εἰς τὸ κοινὸν παραδοθέντα, ὁμοίως καὶ εἰς μοναχοὺς τὰ Τυπικά τῶν τῆς εὐαγοῦς μονῆς τῶν Στουδίων καὶ τῶν Ἱεροσολύμων ἅψ' ἐσπέρας καὶ μόνον προτρέπει, πλεῖον οὐδέν. Ἄρτι δὲ ὀρῶμέν τινες ἅψ' ἐσπέρας καὶ πρωΐ, καὶ ἐν τούτῳ οὐκ ἐνέτυχον γραφικὴν μαρτυρίαν, ἐὰν δὲ τις τῶν φιλοπόνων γραφικὴν ἐνθεσμον μαρτυρίαν περὶ τούτου ἐνέτυχε, φωτισάτω ἡμᾶς, ὅτι τὸ μιμεῖσθαι δι᾽ ἡμετέρας γραφῆς θείας πολὺν κίνδυνον ἐπιφέρει, μᾶλλον δὲ καὶ ἄρτι, ὅτι διὰ τὸ μὴ ἀκολουθεῖν τὰς θείας γραφάς παρεδόθημεν τοῖς ἔθνεσιν, ἐὰν δὲ ἔχη ἡ ἐκκλησία γνῶσιν, ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς μίαν ἐβαπτίσθη καὶ οὐχὶ δευτέρον, ὅμως, οὐκ οἶδα, ὁ ἐκκλησίαν γνῶσιν ἔχων φωτισάτω ἡμᾶς. Эта статья написана другимъ почеркомъ, хотя рукою того же времени.

Типиконъ принадлежитъ по составу къ Типиконамъ уже вполне образовавшимся. Въ немъ нерѣдко дѣлается попытка указать на разности въ другихъ подобныхъ Типиконахъ, при чемъ эти замѣчанія идутъ отъ перваго лица. Для примѣра сдѣлаемъ выдержки: Ἰστέον δέ, ὅτι τὸ Πᾶσα πνοή (предъ евангелиемъ) οὐ παρελάβομεν ἐν Παλαιστίνῃ ψάλλειν κατ' ἡχον, ἀλλ' εἰς ἡχον πλ. β' πάντοτε [Л. 6). Ἰστέον δέ, ὅτι τινὰ τῶν ἀντιγράφων λέγουσιν, ὅτι, καὶ τοῦ ἱερέως μὴ εὐλογοῦντος, μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν καὶ μετὰ τὸ σημεῖον τὸ μέγα, ἄρχεται ὁ προεστώς, ἡ ὁ ἐκκλησιάρχης τὸν

ἐξάφαλμον [л. 5 об.). Ἰστέον, ὅτι ἐν τοῖς πλείοσι τῶν Τυπικῶν οὐ διαλαμβάνεται ἡ εὐχή αὕτη (т. е. «Владыко Господи Иисусе Христе»), τινὲς δὲ ἀγράφως ἀπὸ συνηθείας λέγουσι καὶ τὰς ἐτέρας δύο εὐχὰς εἰς τὴν τάξιν αὐτῶν, ἔγουν ἐν μὲν τῷ μεσωρίῳ τῆς γ' ὥρας [л. 18). Ἰστέον δέ, ὅτι τινὰ τῶν Τυπικῶν ὀρίζουσι τὸν κανόνα τοῦ μηνός, τῆς Θεοτόκου καὶ τὸν νεκρώσιμον, ἀνάρμοστον δὲ τοῦτο πάντη, τὰ γὰρ νεκρώσιμα εἰς τὸ μέσον καταλιμπάνονται ὀλοτελῶς [л. 21). Πρόσχε, ὃ ἱερεῦ, ἐὰν τὸ ῥηθὲν εὐαγγέλιον τύχη κυριακὴν ἐτέραν πρὸ ταύτης τῆς κυριακῆς τῶν Προπατόρων, ἵνα φυλάσσης αὐτὸ διὰ ταύτην τὴν κυριακὴν καὶ τότε λέγε αὐτ' αὐτοῦ ἕτερον, τὸ κείμενον παρέμπροσθεν. Ἰστέον, ὅτι ἐὰν τύχη τινὸς ἄλλου ἁγίου μνήμη τῇ κυριακῇ ταύτῃ τῶν Προπατόρων πάντων, ὀφείλει καθὼς ὀρίζει τὸ Τυπικόν, ψάλλεσθαι τὸν τοιοῦτον ἅγιον ἐν τοῖς ἀποδείπνοις τῆς παρασκευῆς. Εἰ δὲ τύχοι τῶν ἁγίων τριῶν παίδων καὶ Δανιὴλ τοῦ προφήτου, πῶς ὀφείλουσιν οὗτοι μεῖναι ἀνεόρταστοι καὶ ὡς ἐν παραβύσπῳ γενέσθαι τὴν ἀκολουθίαν αὐτῶν. Πάλιν δὲ ψάλλεσθαι τὸν ἀναστάσιμον κανόνα μετὰ τῶν δύο κανόνων, τῶν τε ἁγίων παίδων καὶ τοῦ προφήτου καὶ τῶν Προπατόρων, καὶ ἐκβαίνειν ἐπέκεινα τῶν β' στίχων, τοῦτο οὐχ εὐρίσκεται ἐν τοῖς ἐν Ἱεροσολύμοις Τυπικοῖς, ὁσχεῖ οὖν μοι, εἰ δοῇ τῷ προεστώτῃ, ἢ τῷ ἐκκλησιαρχῇ, καταλείψαι τὸν εἰρμὸν τοῦ ἀναστασίμου κανόνος καὶ τὸ θεοτοκίον καὶ ψάλλειν τὰ β' ἀναστάσιμα μόνον τῆς ᾠδῆς. Εἴθ' οὕτω λέγει τῶν Προπατόρων κανόνα καὶ τοὺς ἐτέρους β' τὸν τε γ' παίδων καὶ τῶν κανόνων καὶ τοὺς ἐτέρους β' τοῦ προφήτου Δανιὴλ, εἰ δ' οὖν, ὡς βούλει [л. 67 об.).

Изложение службъ по Мѣсяцеслову и по главамъ Марка соглашено. Поэтому подъ праздниками Срѣтенія Господня, 40 мучениковъ и др. нѣтъ изложения всѣхъ случаевъ, а подъ праздникомъ Благовѣщенія, хотя и сохранены службы, но начинаются онѣ съ субботы Лазаря. Въ Марковыхъ главахъ доведены случаи до этого дня, а далѣе сдѣлано такое замѣчаніе: *Περὶ τῶν ἀπορουμένων τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ζήτηι εἰς τὰς κε' Μαρτίου* [л. 257). Поэтому главъ Марковыхъ здѣсь 81, и текстъ службъ изложенъ въ редакціи переходного времени. (См. Типик. Ватоп. библ. 1346 г.).

ΕXXXVI. Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἁγίῳ. Τυπικὸν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἔχον τὴν ἅπασαν ἀκολουθίαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη δὲ

ἡ ἀκολουθία γίνεται ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίων μονῶν. Рукопись Аеоно-Кутлумушск. библ. въ 16 долю листа, 321 листъ, на бумагѣ писана почеркомъ 1538 года, какъ это видно изъ слѣдующей приписки: Ἐτελειώθη τὸ παρὸν βιβλίον διὰ χειρὸς καὶ κόπου ἐμοῦ, ἀναξίου δούλου Θεοῦ Γεωργίου, τάχα καὶ γραμματικοῦ, εὐχεσθε καὶ μὴ καταρᾶσθε διὰ τὸν Κύριον καὶ ὑπερ παρесеφάλημεν, ἄνθρωποι, μὴ κρίνεσθε, βροτὸς γὰρ ὁ δὲ καὶ σφαλμάτων πέπλησμαι, ἀλλ' εὐχεσθε ὑπὲρ ἀμφοτέρων, ἵνα θεῖον ἔλεος εὐρωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως· ἔτους ζμς' νιά'.

По составу Типиконъ сходенъ съ № 346 той же библиотеки. Есть небольшія разности въ текстѣ и прибавлены слѣдующія статьи:

[Л. 308). Ἀποκρίσεις κανονικαὶ τοῦ ἀγιωτάτου ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας Τιμοθέου, ἐνὸς τῶν ρν' ἀγίων πατέρων τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει, πρὸς τὰς ἐπανεχθείσας αὐτῷ ἐρωτήσεις παρὰ τινων ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν.

[Л. 311). Περί τῶν παρ' αἵρετικῶν καὶ χειροτονημένων ἐκ τῶν ἐκκλησιαστικῶν, ἱστορίας συλλογὴ μερικῇ.

Замѣчаніе о пасхалии, грамата духовному отцу и о чинахъ Великой Церкви.

I. XXXVII. № 1100. Τοπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίας λαύρας τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς τῶν Ἱεροσολύμων ἀγίων μοναστηρίων. Рукопись Синайск. библ. на бумагѣ въ 8 долю листа, 198 листовъ, писана скорописью 1540 года, какъ это видно изъ слѣдующихъ приписокъ: αφμ', μηνι: Ἰουλίῳ κη', ὥρας δ', ἡμέρας β'. Χεῖρ μὲν ἡ γράψασα σήπεται τάφῳ, ἡ δὲ γραφὴ μένεται εἰς αὐλικῶν τοὺς κύκλους [Л. 139 об.) и Ἀγοράσθη τὸ παρὸν Τοπικὸν διὰ ἐξόδου καὶ συνδρομῆς τοῦ κὺρ Κώνστα Καβαλλάβου χρητικοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτὸ τοῦ πνευματικοῦ Μακαρίου τὰς χεῖρας, ἵνα ἔχη αὐτὸ ἐν ὅλῃ τῇ ζωῇ αὐτοῦ, ἵνα μνημονεύεται ὁ ἄνωθεν κὺρ Κώνστας, καὶ ὁ πνευματικὸς πατὴρ ἐν τῷ τέλει αὐτοῦ νὰ τὸ ἀφιερῶσιν ἐν μοναστηρίῳ, ἵν' ὅπως μνημονεύεται ὁ ἄνωθεν κὺρ Κώνστας. Ἐν ἔτει αφμβ', ἰνδικτιῶνος ιε', ἡλίου κύκλος κβ', σελήνης κύκλος α', μηνὸς Δεκεμβρίου ια' [Л. 14 об.). Въ концѣ есть приписка: Τὰ δυσχερῆ πῶς τῆς Τοπικοῦ πυξίδος.

Πολλοὶς ὁ πολὺς πρὸς διάγνωσιν λόγος.

Составъ Типикона обычный. Вводная часть безъ раздѣлений даже и въ тѣхъ мѣстахъ, гдѣ говорится о количествѣ всенощныхъ, о чтеніи Псалтири и о суточномъ богослуженіи. Ясно, что оригиналомъ служилъ Типиконъ болѣе ранняго времени. Въ Синаксарѣ и Тріодяхъ особеннаго ничего нѣтъ. Часы на канунѣ Рождества, Богоявленія и въ великую пятницу съ особыми псалмами и ектеньями. Наканунѣ Рождества на первомъ часѣ псалмы: 5, 44 и 45, на третьемъ 66, 86 и 50, на шестомъ 71, 131 и 99 и на девятомъ 109, 84 и 85. Наканунѣ Богоявленія на первомъ часѣ псалмы: 5, 22 и 26, на третьемъ 28, 41 и 59, на шестомъ 73, 76 и 90 и на девятомъ 92, 113 и 85. Въ великую пятницу на первомъ часѣ: пс. 5, 58 и 40, на третьемъ 10, 34 и 50, на шестомъ 57, 139 и 90 и на девятомъ 21, 68 и 85. За Тріодью, послѣ статьи о кажденіи, прокимнахъ и аллилуаріяхъ, стоитъ статья: Μάρκου, ἀμαρτωλοῦ ἱερομονάχου, σύνταγμα, ποιηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ, 93 главы. Статьи тѣ же и въ томъ же порядкѣ, что и въ Типиконѣ № 1098, безъ раздѣлений. Противорѣчій въ этихъ главахъ съ Синаксаремъ нѣтъ, хотя изложенія ихъ и разнятся.

LXXXVШ. № 137. Τυπικόν κτλ., рукопись Симоно-Петрской Аѳонск. библ.¹⁾ въ 16 долю листа, на 302 листахъ, писана скорописью довольно плохою въ 1549 году, какъ видно изъ приписки: Ἐτεῖ τῷ ἀπὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως χιλιοστῷ πεντακοσιοστῷ τεσσαρακοστῷ θ', μηνὸς Ἰουλίου λα' [л. 288).

[л. 1). Εἵδησις τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ.

— Εἵδησις τοῦ μεγάλου ἑσπερινοῦ.

[л. 7). Εἵδησις τῶν ἀγρυπνιῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ.

[л. 8). Εἵδησις τοῦ σημαντήρος, τὸ πότε δεῖ σημαίνειν.

[л. 13). Περὶ τοῦ πότε ἀποσκεπαζόμεθα.

[л. 13 об.). Πῶς φάλλονται τὰ τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν στιχηρὰ ἐν ὅλῃ τῇ ν'.

— Πῶς φάλλομεν τὰς παρασκευὰς ἐν ὅλῃ τῇ ν' ἑσπερινόν.

¹⁾ Рукопись эта погибла въ пожарѣ 1890 года, когда сгорѣлъ Симоно-Петрскій на Аѳонѣ монастырь почти до основаній.

[Л. 14). Πῶς ψάλλεται τὸν πολυέλεον ἐν ταῖς παρασκευαῖς.

— Περὶ συντοχίας.

— Παραγγελία τοῖς ἐν τῷ νάρθηκι ἀδελφοῖς.

[Л. 14 об.). Περὶ τοῦ ἐναρξαμένου χοροῦ.

— Περὶ τοῦ κατὰ τίνα αἰτίαν (υπраздняется еkkлiсiархъ).

[Л. 15). Περὶ τῆς μ' τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ὅτε τύχη Ἀλληλούια.

— Δήλωσις τῶν μεσωρίων.

[Л. 16). Πότε γίνονται αἱ μετάνοιαι.

[Л. 17). Τίς δὲ τάσσει ἐν τοῖς χοροῖς.

— Πῶς ψάλλονται κανόνες.

— Πρὸ τοῦ σημαίνει τὸν ἐσπερινόν, τί δεῖ ποιεῖν τῇ παρασκευῇ ἐσπέρα.

[Л. 19). Χρὴ γινώσκειν, πῶς ἀναγινώσκονται τὰ εὐαγγέλια καὶ αἱ τούτων ἐρμηνεῖαι.

[Л. 20). Μάρκου, ἁμαρτωλοῦ μοναχοῦ, σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα.

Всѣхъ главъ 36: 1) О праздникахъ Богородичныхъ въ недѣлю, 2) О Господскихъ праздникахъ въ недѣлю, 3) Объ отданіи Господскихъ праздниковъ, 4) О томъ же въ воскресенье, 5) Объ отданіи Богородичныхъ праздниковъ, 6) О предпразднествахъ и попразднествахъ Господскихъ праздниковъ, если случатся въ воскресенье, 7) О канонахъ предпразднеству и попразднеству въ воскресенье, 8) О предпразднествахъ и попразднествахъ, какъ они поются съ Минеею, 9) О кондакахъ и тропаряхъ двумъ святымъ съ предпразднествомъ и попразднествомъ, 10) О предпразднествахъ и попразднествахъ съ двумя святыми въ недѣлю, 11) О предпразднествахъ и попразднествахъ съ святымъ, имѣющимъ литургію въ субботу, 12) О литургіи въ субботу, когда поется Аллилуія, 13) О томъ, когда не стихословится «Господеви поемъ», 14) Когда стихословится «Честнѣйшую», 15) О тропаряхъ предпразднеству и попразднеству и ежедневнаго святого, 16) О тропаряхъ двухъ святыхъ въ недѣлю, 17) О тропаряхъ предпразднества и попразднества, если случатся въ воскресенье съ святымъ, имѣющимъ тропарь, 18) О святомъ съ бдѣніемъ въ недѣлю, 19) О святомъ, имѣющемъ поліелей въ недѣлю, 20) О святомъ на 6 въ недѣлю, 21) О пѣніи

каноновъ за усопшихъ на панихидахъ, 22) о тропаряхъ повечерій предпразднествъ и попразднествъ и святыхъ дневныхъ въ недѣли, 23) о тропаряхъ Господскихъ праздниковъ въ недѣлю, 24) о тропаряхъ святыхъ и первобогородичныхъ, какіе говорятся въ пятницу вечеромъ, въ субботу и въ воскресенье, 25) о святомъ на 8, если приходится въ среду и пятницу, какіе говорятся богородичны, 26) о святомъ на 6 и имѣющемъ поліелей, какіе богородичны говорятся, 27) о первобогородичныхъ, какъ говорятся въ субботу и въ воскресенье, 28) о святомъ, имѣющемъ входъ на первобогородичныхъ, 29) когда говорится «Честнѣйшую» въ воскресенье, 30) о святомъ, имѣющемъ евангеліе, когда не говорится «Господеви поемъ», 31) о литіи, когда бываетъ и когда не бываетъ, 32) о предпразднествахъ Господскихъ праздниковъ, если случатся въ воскресенье, 33) о святомъ на 8 съ поліелеемъ въ субботу, 34) если случится въ субботу Аллилуія, 35) о постѣ св. апостоловъ и 36) объ ирмосахъ недѣли, какъ поются каноны ихъ съ Минеею въ недѣлю.

[Л. 30). Ἀρχὴ τῆς περῳτισμένης ἁγίας καὶ μεγάλης μ', ἀρχομένης ἀπὸ τοῦ τελώου καὶ φαρισαίου. Службы Тріоди постной и цвѣтной, о постѣ апостоловъ и о повечеріяхъ.

[Л. 97 об.). Περί τοῦ πῶς δεῖ θυμῶν. Здѣсь же статья о времени открытія царскихъ дверей.

[Л. 99). Περί τοῦ πάσῃ σπουδῇ φυλάττειν τὸν προεστῶτα καὶ μὴ παρорᾶσθαι τὰ ἐν τῷ τυπικῷ ἅπαντα καὶ περὶ τοῦ μὴ διατρέχειν τοῦτον ἔξω τῆς μονῆς καὶ ἀμελεῖν τῶν πιστευθέντων αὐτῷ ψυχῶν ἀνευ μεγάλης ἀνάγκης.

[Л. 101 об.). Αχολουθία τῆς ὁλης ἐβδόμαδος τῶν προκειμένων καὶ ἀλληλουσιῶν καὶ κοινωνικῶν τῆς θείας λειτουργίας, ὅτε οὐκ ἔστιν ἑορταζόμενος ἄγιος.

[Л. 102). Службы общимъ святымъ.

[Л. 103). Ἀρχὴ τῶν ἀποκρίσεων τῆς θείας λειτουργίας. Литургическая схема безъ молитвъ и описанія обрядовыхъ дѣйствій.

[Л. 104 об.). Τροπάρια θεοτοκία, ψαλλόμενα εἰς τὴν ἁγίαν λειτουργίαν.

[Л. 105). Молитва надъ коливомъ.

— Порядокъ воскресной утрени, начиная съ непорочныхъ.

[л. 106). Правила о постѣ разныхъ отцевъ.

[л. 108 об.). Отпусты.

[л. 109). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας καὶ συνάξεως τῶν ἑορτῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ τὰ ἀναγκαιότερα, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου καὶ ἕως Αὐγούστου μηνός.

Поэтому и службы здѣсь изложены не всеѣ, но только на нѣкоторыя дни. Въ мѣсяцѣ Сентябрѣ на 1, 8, 13, 14, 23, 26 и 28 (Харитона), въ Октябрѣ 1, 6 и 11 (безъ службы), служба седьмого вселенскаго собора и 26, въ Ноябрь 12 (Іоанна Милостиваго), 13, 14, 21 и 30, въ Декабрѣ 5, 6, недѣля отцевъ, 15, 17, недѣля праотцевъ, 24 (предпразднества), 20, 25, 26, 27 и 31, въ Январѣ, 1, 2, 5, 6, 11, 16, 17, 18, 20, 25, 27 и 30, въ Февралѣ 2 и 24, въ Мартѣ, 9, 24 и 25, въ Апрѣлѣ 23 и 25, въ Маѣ 1, 2, 8, 21 и 25, въ Іюнѣ 8, 14, 24, 29 и 30, въ Іюлѣ 1, 2, 8 (Прокошія) 15, 16, 20, 22, 25, 27 и 31 и въ Августѣ 1, 2, 6, 7, 13, 14, 15, 23 (отданіе праздника Успенія), 29 и 31. Марковыя главы безъ указанія автора на своихъ мѣстахъ подѣ самыя праздниками. Есть особенная глава относительно службы трехъ святителей. Заканчивается эта часть припискою: Ἐτελειώθη τὸ παρὸν Τυπικὸν ἐν μηνὶ Ἰανουαρίῳ εἰς τὰς 25, τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, τὸ πέρας εὐρών τῆς ποικίδος ὑμνήσαι τὴν πανσθενουργόφωτον ἀπλήν Τριάδα. Ἀμήν [л. 214).

[л. 214). Μηνολόγιον σὺν Θεῷ τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἔχον τὰ τροπάρια καὶ κοντάκια τῶν ἁγίων, χωρὶς τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν καὶ τῶν μεγάλων ἁγίων. Ταῦτα δὲ ἐγράφησαν ὀπισθεν εἰς τὸ Τυπικὸν καθ' ἐν εἰς ὀρδίνιόν του.

[л. 252 об.). Ἀπολυτίκια ἀναστάσιμα.

[л. 254 об.). Богородичны Октоиха.

[л. 256). Тропάρια, ψαλλόμενα μετὰ τὸν Ἀρωμον ἐν ταῖς κυριακαῖς τοῦ ὅλου χρόνου.

[л. 256 об.). Тропάρια νεκρώσιμα: «Святыхъ ликъ».

[л. 257). Ἀκολουθία τῆς ἁγίας μεταλήψεως. Канонъ предѣ причащеніемъ и молитвы.

[л. 273). Τὴν εὐχαριστήριον ταύτην εὐχήν. Благодарственные молитвы.

[л. 276). Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Κυρίλλου, ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας, λόγος περὶ ἐξόδου ψυχῆς καὶ ἐπὶ τῆς δευτέρας κρίσεως.

[л. 288 об.). Κανὼν, φαλλόμενος ἐπὶ ἐξόδου ψυχῆς.

[л. 291). Ἔτερος κανὼν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου.

[л. 294 об.). Ἔτερος κανὼν παρακλητικὸς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου.

[л. 296 об.). Ἐξαποστειλάρια τῆς ὅλης ἐβδομάδος.

[л. 299). Περὶ τοῦ ὅταν ὁ ἱερεὺς πέσῃ νύκτα, ὀφείλει ἐν γρηγορωτάτῳ ἐγερθῆναι τοῦ ποιεῖν οὕτως.

[л. 300 об.). Отпущены Господскихъ праздникоуъ.

[л. 301). Εὐχὴ τοῦ οἴνου.

Δέσποτα ἀγαθέ, φιλόανθρωπε, ἐπίδε ἐφ' ἡμᾶς, ἐπὶ τὸν νέον οἶνον καὶ εὐλόγησον αὐτόν, ὡς εὐλόγησας τὸ φρέαρ τοῦ Ἰακώβ.

— Молитва Богородицѣ въ келліи: «Пресвятая, Госпоже Богородице, отжени отъ насъ всякаго лукаваго», отъ сна «Отъ сна воставъ благодаримъ Пресвятую Троицу» и лунникъ.

Типиконъ весьма сходенъ съ Типикономъ Свят.-гроб. библи. № 57, но лишь въ первой части, а далѣе представляетъ разницу. Текстъ службъ переходного времени. Противорѣчій нѣтъ.

LXXXIX. Τυπικὸν Αεono-Κσιропотамскій соборный «кти-торскій», рукопись въ 16 долю листа, 392 листа, писана скорописью 1565 года, какъ это видно изъ приписки: Ἐγράφη ἐπὶ ἔτους ζογ', ἰνδικτ. η'.

По составу и тексту Типиконъ сходенъ съ Кутлум. № 509. Можно указать на его сходство и съ Типик. Пантократора, но лишь до Марковыхъ главъ. Въ настоящемъ Типиконѣ есть и прибавки въ концѣ: о соблюденіи праздникоуъ и о таинствахъ и т. п.

Изъ достопримѣчательностей отмѣтимъ позднѣйшую прибавку подъ 28 Іюля: Πρόσχεος ἐσού, ὁ τὴν ἐπιστάσιαν ἔχων τῆς ἐκκλησιαστικῆς ταύτης ἀκολουθίας, ὅτι κατὰ τὴν καὶ τοῦ παρόντος μηνὸς φάλλομεν τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Παύλου, τοῦ συστησαμένου τὴν καθ' ἡμᾶς ἱεράν μονήν, τὴν ἐπονομαζόμενην τοῦ Εηροποτάμου. Αὕτη δὲ συντεθεῖσα ἐν ὑστέροις καιροῖς παρὰ

τοῦ ἐλλογμωτάτου ἐν ἱεροδιδασκάλοις καὶ ῥήτορος κυροῦ Ἀθανασίου Γρηγορίου [л. 243 об.).

Въ пасхальной службѣ слово Златоуста имѣеть прологъ Θ. Студита: Τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου προσίμιον εἰς τὸν ῥηθέντα κατηχητικὸν λόγον τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου ἀρχιεπισκόπου и т. д. [л. 282). Внизу и по полямъ есть ссылки и на иную практику.

XD. № 136. Τοπικόν, безъ начала, рукопись Аеоно-Симоно-Петр. библ.¹⁾, въ 16 долю листа, 450 листовъ, писана красивымъ мелкимъ почеркомъ со множествомъ словосокращений. Годъ этой рукописи 1566 опредѣляется слѣдующею припискою: Δόξα σοι ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐνεχα πάντων δόξα. Θεοδώρου τὸ δῶρον καὶ Ἰωὴλ πόνος. Χριστέ, δίδου τῷ πονήσαντι τὴν πολυόλβον ἀρωγὴν. Γήθει μὲν λιμένα πλωτῆρ πολυβενθέα μάρων τῇ (;) γήθει δ' αὖτε γραφεὺς στίχον ὕστατον ἐκτολυπέων. Ἐν ἔτει ζος', ἰνδικτ. ια', Μαρτίου γ'. [л. 415). Кроме этой приписки, отъ лица списателя есть другая приписка: Χριστός, ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν, ταῖς πρεσβείαις τῆς παναρχάντου αὐτοῦ Μητρὸς καὶ πάντων τῶν ἁγίων τοῖς κοπιῶσι πατρᾶσι καὶ ἀδελφοῖς ἡμῶν μισθὸν οὐράνιον παράσχοι καὶ ἡμᾶς ἐλεῆσαι, ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος. Ἀμήν [л. 378).

Рукопись эта, по своему составу и расположению входящихъ въ нее статей, сходна съ церковнымъ Типикономъ Пантократорскаго монастыря. Въ вводной части нѣтъ лишь нѣсколькихъ (не болѣе трехъ) небольшихъ статей, которыя опущены. Въ Синаксарѣ весьма подробно изложена слѣдующая служба 8 Ноября въ честь собора Михаила Архангела и прочихъ безплотныхъ силъ:

Ἦ σὺνάξις τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ καὶ τῶν λοιπῶν ἀσωμάτων δυνάμεων. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν στίχους ς', ἦχος δ', στιχηρὰ προσόμοια· Ὡς γενναῖον, Τρισηλίου θεότητος, καὶ ἕτερα, δευτεροῦντες αὐτά, Δόξα, ἦχος пл. β'. Συγχάρητε ἡμῖν ἅπασαι, Καὶ νῦν θεοτοκίον, εἰσόδος, τὸ προκείμενον τῆς ἡμέρας καὶ τὰ ἀναγνώσματα· τὸ α' Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ· Ἐγένετο ὡς ἦν Ἰησοῦς ἐν Ἱεριχῶ, τέλος· Ὁ γὰρ τόπος, ἐφ' ὃν σὺ ἔστηκας, τόπος ἅγιός ἐστιν. Τὸ δευτερον Ἠσαΐου· Τάδε λέγει Κύριος· πᾶσα ἡ γῆ βοᾷ μετ' εὐφροσύνης,

¹⁾ Рукопись погибла въ пожарѣ 1890 г.

τέλος· Καὶ τὸν λαόν μου ἀπέκτεινας. Τὸ γ' Ζαχαρίου· Τάδε λέγει Κύριος· Εὐλαβείσθω πᾶσα σὰρξ ἀπὸ προσώπου Κυρίου, τέλος· Ἄλλ' ἢ ἐν Πνεύματί μου, λέγει Κύριος παντοκράτωρ. Εἰς τὸν στίχον ἰδιόμελον ἤχος α'. Τῶν νοερῶν δυνάμεων ἀρχιστράτηγοι, στίχος· Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα· Ὁ ταξιάρχης τῶν ἄνω δυνάμεων. Ἔτερον, ἤχος β', στίχος· Αἰνεῖτε τὸν Κύριον πάντες οἱ ἄγγελοι· Τῆς αὐτοῦ οὐσίας. Εἰ οὐκ ἔστι κυριακή, Δόξα καὶ νῦν, ἤχος πλ. δ'· Ὡς ταξιάρχης καὶ πρόμαχος. Τροπάριον ἤχος δ'· Τῶν οὐρανίων στρατιῶν ἀρχιστράτηγοι, δυσωποῦμεν ὑμᾶς οἱ ἀνάξιοι, ἵνα ταῖς ὑμῶν δεήσεσι τειχίσητε ἡμᾶς, σκέπη τῶν πτερυγῶν τῆς αὐτοῦ ὑμῶν δόξης, φρουροῦντες ἡμᾶς, προσπιπτοντας ἐκτενῶς καὶ βοῶντας, ἐκ τῶν κυνόνων λυτρώσασθε ἡμᾶς, ὡς ταξιάρχαι τῶν ἄνω δυνάμεων. Εἰς τὸν ὄρθρον ἡ συνήθης στιχολογία· ἀνάγνωσιν δὲ ποιῶμεν τὸ ἐγκώμιον Παντολέοντος, διακόνου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ ἕτερον λόγον τοῦ ἁγιωτάτου μητροπολίτου Εὐχαΐτων Ἰωάννου. Εἴτα ὁ πολυέλεος ¹⁾, μετὰ δὲ τὸν πολυέλεον ἀντίφωνον τῆς ἐκλογῆς, ψαλμὸς ργ'. Εὐλόγει, ἡ ψυχὴ μου, τὸν Κύριον, Κύριε ὁ Θεὸς μου· ψάλλομεν δὲ εἰς τὴν ἐκλογὴν καὶ τὰ ἐγκώμια τὰ τριαδικά, ἅπερ εἰσὶ ταῦτα ὕμνοι εἰς ἀντίφωνα τῶν Ἀσωμάτων· Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνῃ ἐν ἀνθρώποις, δις. Ἄγιος, ἅγιος, ἅγιος εἰ ὁ Θεὸς παντοκράτωρ, δις. Ἄγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος Σαβαώθ, πλήρης ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ τῆς δόξης αὐτοῦ, δις (ἅπερ λέγεται ἐκ δευτέρου). Δεῦτε πάντες ἄσμα μέλψωμεν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν. Ἀλληλούια. Σοὶ τῷ πάντων ποιητῇ πρέπει αἶνος, ὕμνος πρέπει, δόξα καὶ μεγαλωσύνη εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας. Σοὶ τῇ τριφύτῳ Τριάδι πρέπει Τρισάγιος ὕμνος. Ἄγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος Σαβαώθ, πλήρης ὁ οἶκος τῆς δόξης σου, Κύριε. Ἄγγελοι ἀνύμνου τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις, ἡμεῖς δὲ σοὶ βοῶμεν· δόξα σοι, Χριστέ, ἡ σωτηρία πάντων, δόξα σοι. Ἀρχάγγελοι, ἄγγελοι, θρόνοι, κυριότητες, τὰ χερουβὶμ καὶ σεραφίμ, δοξάσατε τὸν Κύριον, λέγοντες· Ἀλληλούια. Δόξα, Αἰνεσιν Τρισάγιον ἡ φύσις τῶν ἀνθρώπων, Χριστέ Σωτήρ, βοῶσα· δόξα σοι Χριστέ, ἡ σωτηρία πάντων, δόξα σοι. Καὶ (νῦν), Δεῦτε τῇ Πανάγνῳ βοήσωμεν συμψώνως φωνὴν τὴν τοῦ ἀγγέλου· Χαῖρε, εὐλογημένη καὶ μόνῃ χαῖρε, χαρᾶς ἡ πρόξενος. Πληρουμένων δὲ τῶν ἀντιφώνων, κάθισμα καὶ ἀνάγνωσις. Εἴτα οἱ ἀναβαθμοί, τὸ ἀντίφωνον τοῦ δ' ἤχου, προκείμενον ἤχος δ'· Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους, στίχος· Εὐλόγει,

¹⁾ Ркп. 1528 г. Ἐν τισι δὲ τῶν τυπικῶν εὐρηται ψάλλεσθαι καὶ τὸν πολυέλεον.

ἡ ψυχὴ μου, τὸν Κύριον, εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον, κεφάλ. οε'. Εἶπεν ὁ Κύριος· ὁρᾶτε μὴ καταφρονήσητε ἑνὸς τῶν μικρῶν τούτων. Μετὰ τὸν ν' ιδιόμελον ἤχος πλ. β'. Οἱ ἄγγελοι σου, Χριστέ, κανὼν τῆς Θεοτόκου, ἤχος β'. Ἀτρεπτος, ἀσινής, αὐλος πάλαι κλίμαξ, μετὰ τοῦ εἰρμοῦ εἰς ς' καὶ τῶν Ἀσωμάτων κανόνες δύο εἰς ἡ'. ὁ μὲν εἰς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ ἤχος πλ. δ'. Ἄσμα ἀναπέμπομεν· ἕτερος δὲ τοῦ κατ' Ἰωσήφ, ἤχος ὁ αὐτός· Τῷ ἐκτινάξαντι. Καταβασία· Ἀνοιξω τὸ στόμα μου. Ἀπὸ γ' ᾠδῆς κάθισμα καὶ ἀνάγνωσις, τὸν λόγον τοῦ Χρυσοστόμου εἰς τὰ Σεραφίμ, οὗ ἡ ἀρχή· Μὴ τις ποτὲ (τὸ κατὰ τὸν Ὁσίαν). Ἀφ' ς', κοντάκιον ἤχος β'. Ἀρχιστράτηγοι Θεοῦ, λειτουργοὶ θείας δόξης, τῶν ἀγγέλων ὁδηγοὶ καὶ ἀρχηγοὶ ἀσωμάτων, τὸ συμφέρον ἡμῖν πρεσβεύσατε καὶ τὸ μέγα ἔλεος, ὥς τῶν ἀσωμάτων ἀρχιστράτηγοι. Μετὰ τὴν θ' τὸ ἐξαποστειλάριον. Εἰς τοὺς αἴνους, τὸ Πᾶσα πνοὴ ἤχος β', ἱστώμεν στίχους δ' καὶ ψάλλομεν ἰδιόμελα ἤχος β'. Τῷ αὐλῳ θρόνῳ. Ὁ αὐτός· Ἀσωμάτοις χεῖλεσιν, ἕτερον ἤχος δ'. Τῆς ἡλιακῆς ἀκτίνος (τῷ θείῳ φωτί). Ὁ αὐτός· Πυρίνοις χεῖλεσι. Δόξα ἤχος πλ. α'. Ὅπου ἐπισκιάσῃ ἡ (χάρις σου), Καὶ νῦν θεοτοκίον. Δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλυσις. Εἰς τὴν λειτουργίαν τυπικὰ καὶ ἐκ τῶν κανόνων τῶν Ἀσωμάτων ᾠδὴ γ' καὶ ς'. Προκείμενον, ἤχος δ'. Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ. Στίχος· Εὐλόγει, ἡ ψυχὴ μου, τὸν Κύριον. Ὁ ἀπόστολος πρὸς Ἑβραίους, κεφ. γ'. Ἀδελφοί, εἰ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεῖς. Ἀλληλουῖα. Αἰνεῖτε τὸν Κύριον πάντες οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ. Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην, κεφ. να'. Εἶπεν ὁ Κύριος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς· ὁ ἀκούων ἐμέ. Κοινωνικόν· Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους (л. 71 об.—73 об.). Сн. ркп. той же библ. № 138 [л. 60 об.—62) и библ. патриаршей въ Иерусалимѣ № 306 [л. 56).

Количество Марковыхъ главъ, какъ въ Пантократорскомъ Типикѣ, но нѣкоторыхъ изъ нихъ не достаетъ, по отсутствію нѣсколькихъ листовъ, перепутанныхъ въ распорядкѣ. Текстъ рукописи буквально сходенъ съ Пантократорскою рукописью. Указанное сходство оканчивается чиномъ благословенія тѣста: «Ἀκολουθία τῆς ζώμης», а далѣе настоящая рукопись имѣетъ и отличающія ея слѣдующія составныя части:

[л. 479). Ἑρμηνεία περὶ τοῦ πῶς δεῖ ἀναγινώσκειν τοὺς βίους καὶ τὰ μαρτύρια τῶν ἁγίων καὶ τοὺς λοιποὺς λόγους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ

на весь годъ и на каждый день. Часто указываются чтенія даже и на трапезѣ.

[л. 417). Пасхалія.

[л. 435). Столбъ чтеній изъ Евангелія и Апостола на утрени и на литургии на цѣлый годъ.

[л. 438). Тропарь (ὁλων τῶν ἁγίων).

[л. 439). Τὰς ἡμέρας τῶν ἑορτῶν φυλάσσετε, ἀδελφοί, καὶ πρῶτην γὰρ τὴν γενέθλιον, ἥτις ἡμῶν ἐπιτελείσθω ἐκάστη πέμπτη τοῦ ἐνιαυτοῦ μηνός.

XDI. № 308. Τοπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη δὲ ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίων μονῶν. Рукопись Саввы Осв. библ. (патр. въ Иерусалимѣ), въ 16 долю листа, 355 листовъ, писана на бумагѣ рукою 1572 г., какъ гласятъ объ этомъ многочисленныя приписки писца рукописи. Изъ этихъ приписокъ мы приведемъ лишь болѣе интересныя: Γραφὲν διὰ χειρὸς Ἰωὴλ μοναχοῦ, υἱοῦ κατὰ σάρκα Ἀντωνίου, οὗ τὸ ἐπίκλιον Χρυσίνου τοῦ ἀπὸ Θηβῶν, τῆς ἐπταπόλου τῆς Βοιωτίας, τοῦ ζπ' (1572) ἔτους, ἰνδικτιῶνος ιε', κατὰ μῆνα Ἰούλιον κθ', ἡμέρα γ', ἐν κελλίοις τοῦ μεγάλου μάρτυρος Δημητρίου ἐν τῇ ἁγίᾳ πόλει Ἱερουσαλήμ [л. 282), и еще: Γραφὲν διὰ χειρὸς Ἰωὴλ μοναχοῦ, υἱοῦ κατὰ σάρκα Ἀντωνίου Χρυσίνου τινός, ἐπὶ κώμης τινός, λεγομένης Ῥεώπου, τῆς πόλεως Θηβῶν, ἐπισκοπῆς τῆς Βοιωτίας [л. 346). Многιά другія датированныя приписки въ этомъ Типиконѣ приведены у Аѳ. Пападопуло-Керамевса въ его Ἱεροσολυμιτικὴ βιβλιοθήκη, т. β' σελ. 432—433.

[л. 1—5). Отрывокъ на толкованіе изъ Псалтири.

[л. 6). Тропари, икосы и кондаки Ὁλομπίου τοῦ Κωνήτου (26 Ноября).

[л. 7). Εἵδησις μικροῦ ἑσπερινοῦ.

О чтеніи предначинательнаго псалма замѣчено: Ἰστέον, ὅτι ἀρτίως οὐκ οἶδα μὲν ψάλλεσθαι ἐν τῷ μικρῷ ἑσπερινῷ ἐν τισι τῶν μονῶν τὸ Εὐλόγει, ἡ ψυχὴ μου, παρὰ τοῦ ἐκκλησιάρχου, ἀλλὰ παρὰ πάντων λιτῶς.

[л. 8). Εἵδησις τοῦ μεγάλου ἑσπερινοῦ.

О началѣ шестопсалмія: Ἰστέον, ὅτι ἐν тисι τῶν ἀντιγράφων οὐ δηλοῖ εὐλογεῖν τὸν ἱερέα εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἑξαψάλμου, ἀλλὰ μετὰ

τὴν συμπλήρωσιν τοῦ μεγάλου σημαντῆρος ποιεῖν τὸν προεστῶτα, ἢ τὸν ἐκκλησιαρχὴν τὴν ἀρχὴν τοῦ ἐξαφάλμου, μὴ εὐλογοῦντος τοῦ ἱερέως, ὅπερ οὐ, δοκεῖ μοι, εἶναι παράδοσιν πατρικὴν, ἀλλ' ὀκνηρίας δεῖγμα σαφές [л. 14 об.]. Ἰστέον δέ, ὅτι τὸ Πᾶσα πνοή οὐ παρελάβομεν εἰς Παλαιστίνην φάλλειν αὐτὸ κατ' ἥχον, ἀλλ' εἰς ἥχον πλ. β' πάντοτε [л. 15 об.]. Δεῖ δὲ γινώσκειν καὶ τοῦτο, ὅτι πάντοτε εἰς τὸ τέλος τῆς η' ψόδης, μέλλοντες τῆς θ' ψόδης ἄρχεσθαι, ποιούμεν κοινῇ πάντες ὁμοθυμαδὸν σιγῶντες μετάνοιαν ἐδαφιαίαν, λέγοντες καθ' ἑαυτὸν· Αἰνοῦμεν, εὐλογοῦμεν, ὑπερυψοῦμεν τὸ ὄνομά σου, Χριστέ· σὺ γάρ Βασιλεῦς εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας. Ὡσαύτως καὶ μετὰ τὸ τέλος τῆς θ' ψόδης μετάνοιαν ἐτέραν ἐδαφιαίαν, οὐχὶ δὲ καὶ ἐν ἐκάστῳ στίχῳ τοῦτο γάρ, ὡς σύγχυσιν ποιῶν, οὐ γίνεται, εἰ καὶ παρὰ τισιν ὁρῶμεν γινόμενον νῦν [л. 16 об.].

[л. 18]. Εἴδοις τῶν ἀγρουπνίων τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ.

[л. 19]. Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς στιχολογίας τοῦ Ψαλτηρίου τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ.

Въ этой главѣ изложенъ весь порядокъ суточной службы. По изложенію статей настоящая глава имѣетъ весьма не мало отличій отъ подобной же статьи въ Пантократорскомъ Типикѣ, но она имѣетъ весьма не мало также и сходствъ. Въ настоящемъ Типиконѣ всѣ части этой главы не отдѣлены одна отъ другой и не имѣютъ надъ собою особыхъ заглавій. Кромѣ небольшихъ текстуральныхъ особенностей, здѣсь есть также не мало примѣчаній въ текстѣ, не встрѣчавшихся въ другихъ Типиконахъ: Ἰστέον, ὅτι γέγραπται ἐν τῷ παλαιῷ Τυπικῷ, γραφέντι ἐν Ἱεροσολύμοις, οὕτως· Χρὴ εἰδέναι, ὅτι ἐν πάσαις ταῖς κυριακαῖς, ἡγουν τῷ σαββάτῳ ἐσπέρας, οὐ φάλλομεν τὸν ἐσπερινὸν ἔνδον εἰς τὸν ναόν, ἢ μεγαλοφώνως, οὔτε μὴν στιχολογοῦμεν. Ὡσαύτως καὶ ἐν ταῖς Δεσποτικαῖς ἑορταῖς καὶ ταῖς τῶν ἁγίων μνήμαις, ἐν αἷς γίνονται ἀγρουπνίαι, ἀλλὰ φάλλομεν μικρὸν ἐσπερινὸν ἐν τῷ νάρθηκι χύμα καὶ εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν [л. 20 об.]. О поклонахъ: Ἰστέον, ὅτι ἐν τοῖς πλείοσι τῶν Τυπικῶν ἀνὰ μέσον τῆς ἐκκλησίας λέγεται Ἰστασθαι καὶ προσκυνεῖν, ἡμεῖς δὲ διὰ τὸ μὴ γίνεσθαι ἀρτίως τοῦτο, ὡς ἄλλως δοκοῦν ἄτακτον, παρελείψαμεν τοῦτο [л. 21 об.]. О первомъ чтеніи послѣ первой каѳизмы говорится: Τοῦτο νῦν οὐ γίνεται οὐδὲ ἐν ἐνὶ τῶν Ἱεροσολύμων μοναστηρίων· οὔτε γάρ τὸ Θεὸς Κύριος λέγεται παρὰ τοῦ κανονάρχου, εἰμὴ παρὰ τοῦ ἱερέως, οὔτε τὸ κάθισ-

μα φάλλεται παρ' αὐτοῦ, ἀλλὰ παρὰ τοῦ ἐπιλαγχάνοντος εἰς τὸ ἄρχειν τοῦ χοροῦ. Μετὰ δὲ τὴν τῆς α' ἀναγνώσεως συμπλήρωσιν ποιεῖ μετανοίαν ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ εἰς τοὺς χοροὺς πρὸς μίαν [λ. 28].

Τῇ δὲ μεγάλη μ' σφραγίζει ὁ προσεστὼς ἔξυπνιστὴν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ὃς ἐν ἐκάστη ἀναγνώσει μετὰ τὸ ἀναγνῶναι μικρὸν ἀνίσταται τοῦ ἰδίου τόπου καὶ ποιεῖ τρεῖς μετανοίας εἰς τὸ μέσον, εἴτα διέρχεται τοὺς τόπους τῶν ἀδελφῶν ἡσυχῇ καί, ὃν ἂν εὕρῃ καθεύδοντα, νύσσει αὐτὸν ἡρεμαίως, ὁ δὲ ἀναστὰς ἔρχεται εἰς τὸ μέσον καὶ ποιεῖ γόνυκλισίας γ' καὶ εἰς τοὺς χοροὺς πρὸς μίαν καὶ ἀνελθὼν κάθηται εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ. Τοῦτο νῦν οὐ γίνεται, ἀλλ' οὐδὲ ἐν τοῖς πλείοσι τῶν ἀντιγράφων εὐρίσκεται, οἶμαι δὲ διὰ τὸ εἰς ῥαθυμίαν ἐπιρρέπες ἡμῶν καὶ τὸ μὴ φέρειν ἡδέως τοὺς ἐλέγχους παρσιώπῃται· παρὰ τινων δὲ τοιοῦτος ἔξυπνιστὴς τὸν ὅλον χρόνον ἐπισυνάγει τοὺς ἀδελφοὺς εἰς τὴν ἐκκλησίαν [λ. 39 ὀβ.].
Сн. выше стр. 311.

[λ. 41 ὀβ.]. Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας τε καὶ συνάξεως τοῦ ὅλου ἐναυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μηνὸς Αὐγούστου.

Ἰστέον, ὅτι τῇ γ' ἡμέρᾳ τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς ἐκοιμήθη ὁ κτήτωρ τῆς σεβασμίας μονῆς ἡμῶν τῆς Δοβροσῶντος, ὁ χρηματίσας οἰκουμενικὸς πατριάρχης κύριος Νήφων καὶ ἔταξεν ἐγγράφως καθ' ἕκαστον ἔτος κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν ἐκτελεῖσθαι μνημόσυνον αὐτοῦ παρ' ἡμῶν, διδούσθαι δὲ καὶ τοῖς κατὰ Θεὸν ἡμῶν ἀδελφοῖς τοῖς πένησιν ἄρτον καὶ οἶνον, ὅσον παρὰ παντὸς τοῦ κοινοβίου καθ' ὅλην τὴν ἐβδόμαδα ἐκδαπανᾷται· ὅθεν καὶ ὀφείλει γίνεσθαι ἀπαραλείπτως [λ. 52].

Ἰστέον, ὅτι οὐδὲ τοῦτο εὗρομεν συνήθως, замѣчаетъ Типиконъ о службѣ 15 Сентября, ἀλλ' ἵνα μὴ δευτεροῦμεν τὸ Δεσποτικὸν τροπάριον, ἡγοῦν τῆς ἑορτῆς, ἣ λέγωμεν εἰς τὸ Καὶ νῦν θεοτοκίον, λέγομεν πρῶτον τοῦ ἁγίου, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, πλὴν ἐν τῷ ἑσπερινῷ μόνον, εἰς δὲ τὸν ὄρθρον φάλλομεν πρῶτον εἰς τὸ Θεὸς Κύριος τὸ τῆς ἑορτῆς, εἴτα τοῦ ἁγίου, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, εἰς δὲ τὴν ἀπόλυσιν τούτου, ὡς ἐν τῷ ἑσπερινῷ [λ. 60].

Σημειῶσαι, ὅτι εἰς τὴν καθολικὴν διάταξιν ἀπὸ τῆς κ' τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς δηλοῦται τὰ γ' καθίσματα, ὧδε δὲ ἀπὸ τῆς μετὰ τὴν Ὑψωσιν κυριακῆς, ὅπερ καὶ φαίνεται ἀρμόδιον διὰ τὸ ἀπὸ κυριακῆς λαμβάνειν ἀρχὴν τὸ Ψαλτήριον, εἴτε γοῦν πρὸ τῶν κ', εἴτε

μετά τὰς κ' φθάσῃ ἡ κυριακή, ἀπὸ τῆς β' ὀφείλει ἄρχεσθαι τὰ γ' καθίσματα [л. 62 об.].

Σημειώσαι οὖν, ὅτι εὕρομεν ἐν τισι Τοπικοῖς τῶν νεωτέρων, ὅτι ἐν τισι τῶν πόλεων τῆς ἁγίας μάρτυρος Αἰκατερίνης, ἐν τῇ κε' τοῦ μηνός, ἐν ἣ καὶ ἀποδίδεται ἡ ἑορτή, ἐν ἐτέροις δὲ ἐν τῇ κε' φάλλομεν τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ἐν ἁγίοις Κλήμεντος, πάπα Ῥώμης. Ἐν Τοπικοῖς παλαιότεροις εὕρομεν αὐτὴν ἑορτάζεσθαι ἐν τῇ κδ' τοῦ αὐτοῦ μηνός. . . καὶ Πέτρου Ἀλεξανδρείας, ἐν ἣ καὶ ἀποδίδεται ἡ ἑορτή τῶν Εἰσοδίων [л. 90 об.].

Δεῖ εἰδέναι, ὡς οὐχ εὕρομεν τὴν συνήθειαν ταύτην, ὥστε φάλλειν τὰ τοιαῦτα τροπάρια, ἐνούμενων τῶν δύο χορῶν (это о. часахъ на-канунѣ Рождества), ἀλλὰ τὰ μὲν β' τροπάρια φάλλειν εἰς τοὺς χοροὺς ἐν ἐκάστῳ, κατὰ τὴν συνήθειαν, εἰς δὲ τὸ γ' ἐνοῦσθαι καὶ λέγειν τοὺς δύο χοροὺς τὸ Δόξα, εἶτα Καὶ νῦν [л. 104].

Статья о славленіи у игумена [л. 72—73]. См. выше стр. 319—320, 340.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ (т. е. 11 Февраля) τοῦ ἁγίου Βλασίου ἐγεννήθη ὁ κτήτωρ τῆς ἁγίας μονῆς ταύτης καὶ ἐτάχθη παρὰ τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἡγουμένου νὰ ποιοῦν κόλυβα τοῦ ἁγίου διὰ τὴν χαρὰν καὶ νὰ δίδουν καὶ εὐλογία, ἐστᾶ (ῶστε;) νὰ συνίστηται ἡ μονή [л. 139 об.]. [л. 190]. Ἀκολουθία τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς.

Χρὴ γινώσκειν, ὅτι ἐν τῇ λαύρᾳ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα οὐ φάλλουσι τὰ ἀπόδειπνα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀλλ' ἐν τοῖς κελλίοις ἕκαστος· οὕτω γὰρ παρελάβομεν, εἰς τὰ κοινόβια τῆς Παλαιστίνης φάλλον-ται οὕτως [л. 209].

О благословеніи хлѣбовъ и о раздачѣ ихъ народу въ великую субботу послѣ литургіи замѣчаніе то же, что и выше стр. 234, но съ небольшою прибавкою: Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν (т. е. послѣ освященія хлѣбовъ) καθεζόμεθα ἐν τοῖς τόποις ἡμῶν ἡσύχως καὶ εὐτάκτως, εὐθέως δὲ εἰσέρχεται ὁ κελληρίτης καὶ ἐπιθίδωσιν ἐκάστῳ τῶν ἀδελφῶν ἀνὰ κλάσματος ἄρτου καὶ κρασσοβολίου οἴνου καί, ἐὰν εὐρεθῶσι, καὶ ἰσχαδες, ἥ καὶ τεθλασμένα κάρυα, ἥ ἀμύγδαλα, ὧν καὶ μεταλαμβάνομεν, ἐν τοῖς τόποις ἡμῶν καθεζόμενοι. Πρός χες. Τοῦτο, ὡς σύγγυσιν ἐμποιοῦν ἔστιν ὅτε καὶ ἀστασίαν ἐν τῷ ναῷ, οὐ γίνεται ἐν ταῖς μεγάλαις τῶν μονῶν διὰ τὸν λαόν, ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ ναοῦ διὰ τὸ εὐρυχωρότερον καὶ τὴν ἄλλην αἰτίαν, καὶ οὐδὲ κλάσμα ἄρτου, ἀλλὰ τὸ ἱκανοῦν, ἐπεὶ καὶ δυσὶν ἡμέραις ἡ νηστεία ἡκολούθησε, ποῦ

γὰρ ἀρμόδιον τὸ κλάσμα τοῦ ἄρτου μετὰ τοῦ κρασσοβολίου οἴνου. Ἡμῶν δὲ διακλυομένων, γίνεται ἀνάγνωσις εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ βιβλίου [л. 243 об.).

Ἰστέον, ὅτι, ἐν τισι τῶν Τοπικῶν τοπικὰ δηλοῦται φάλλεσθαι ἐν τῇ λειτουργίᾳ τῆς παρούσης ἑορτῆς, ἐν δὲ τοῖς μακαρισμοῖς ᾧδαί γ' καὶ ς' ἐκ τῶν τῆς ἑορτῆς κανόνων [л. 265 об.).

Δεῖ γινώσκειν, ὅτι, εἰ τύχοι ἡ ἑορτὴ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς Δεσποτικῆς Ἀναλήψεως, γίνεται ἡ ἀκολουθία τοῦ ἁγίου μετὰ τῆς ἑορτῆς, ἡ δὲ τοῦ ὁσίου ἀκολουθία φάλλεται ἐν ἄλλῃ ἡμέρᾳ. Ὁμοίως δὲ εἰ τύχοι καὶ ἐν τῇ παρούσῃ κυριακῇ [л. 267 об.).

[л. 276 об.). Περὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμιᾶν ὁ ἱερεὺς.

[л. 278). Περὶ τοῦ πάσῃ σπουδῇ φυλάττειν τὸν προεστῶτα μὴ παρορᾶσθαι τὰ ἐν τῷ Τοπικῷ ἅπαντα καὶ περὶ τοῦ μὴ διατρίβειν τοῦτον ἔξω τῆς μονῆς καὶ ἀμελεῖν τῶν πιστευθέντων αὐτῷ ψυχῶν ἄνευ μεγάλης ἀνάγκης.

[л. 281). Προκείμενα ἀναστάσιμα τοῦ ὁρθοῦ τῶν ὀκτῶ ἤχων, ἦτοι τὰ ἄμνημα.

[л. 281 об.). Προκείμενα, ἀλληλουάρια ἀναστάσιμα τῶν ὀκτῶ ἤχων τῆς λειτουργίας, ἦτοι τὰ ἄμνημα.

[л. 282 об.). Προκείμενα καὶ ἀλληλουάρια τῆς ὕλης ἐβδομάδος.

[л. 283). Ἐτέρα ἀκολουθία εἰς διαφόρους ἁγίους.

[л. 284). Φωταγωγικά τῶν ὀκτῶ ἤχων.

[л. 284). Τριαδικὰ τῶν ὀκτῶ ἤχων.

[л. 285). Ὕμνοι τριαδικοί.

[л. 286 об.). Ἀκολουθία τῆς ζύμης.

[л. 287 об.). Μάρκου ἱερομονάχου σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τοπικοῦ. Всѣхъ главъ 86.

[л. 350 об.). Τροπάρια, φαλλόμενα εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ γέννησιν ἐν τῷ ὁρθῳ μετὰ τὸν ν' ἀντί Ταῖς τῶν ἀποστόλων πρεσβείαις.

— Молитва на благословѣніе хлѣбовъ [л. 351). Толкованіе на 18 псаломъ.

ХДП. Сборникъ Марковыхъ главъ, рукопись библ. лавры пр. Аѳанасія на Аѳонѣ, на бумагѣ въ 16 долю листа (вѣрнѣе около 14 или 13 сантиметровъ), 178 листовъ, писана чоткою и разборчивою скорописью 1572 года. Время написа-

нія рукописи указано въ припискѣ писца въ концѣ рукописи: Φθίνοντος τὸ τέρμα ἐν ἔτει ζπ', Ἰνδικτιῶνος ιε', θαρρηλιῶνος ἱσταμένου. На передней сторонѣ: Ἰησοῦ, προηγοῦ τῶν ἐμῶν πονημάτων. Рукопись разбита. Недостаетъ нѣсколькихъ листовъ въ ея оглавленіи. Заглавіе рукописи такое: Μάρκω, ἀμαρτωλῷ ἱερομονάχῳ, σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τοπικοῦ. Заглавіе это вполне опредѣляетъ содержаніе рукописи, въ которой, кромѣ Марковыхъ главъ, находятся замѣчанія: а) Δεῖ γινώσκειν, ὅτι ὑφ'οῦται ἡ Παναγία καθ' ὅλης τῆς ἐβδομάδος τῆς Διακαινησίμου. б) Τέλος σὺν Θεῷ ἀγίῳ τῶν ἀπορρήτων τοῦ Τοπικοῦ.

Τῷ σαββάτῳ τῆς ἀπόκρεω ἀργία καὶ λύσις πάντων.

Τῷ σαββάτῳ τῆς τυρινῆς ἀργία καὶ κατάλυσις πάντων.

Τῷ σαββάτῳ πρώτῳ τῶν νηστειῶν ἀργία πάντων καὶ κατάλυσις οἴνου καὶ ἐλαίου.

Τῇ πέμπτῃ τοῦ μεγάλου κανόνος κατάλυσις τῆς νηστείας.

Τῇ παρασκευῇ τῆς ἀκαθίστου κατάλυσις ὁμοίως.

Τῇ μεγάλῃ πέμπτῃ λύσις τῆς νηστείας.

с) Приписка на полѣ рукописи подъ службою Благовѣщенія въ великій четвертокъ: Ἰστέον, ὅτι ὅταν ἡμέραν τύχη ὁ Εὐαγγελισμὸς τῇ μεγάλῃ ἐβδομάδι, ἐσθίομεν ἰχθῶας εἰς ὅσας καὶ ἀντίληψιν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, καθὼς ἐν τῷ νόμῳ τοῦ Ἀρμενοπούλου γέγραπται. Ὅμοίως γράφει καὶ ὁ Νικηφόρος, ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ὅτι ἡ καὶ ἂν ἡμέρα τύχη, ἐσθίομεν ἰχθὺν ἀκωλότως [л. 93].

Всѣхъ главъ 100. Текстъ и порядокъ ихъ ничѣмъ не разнятся отъ подобныхъ же главъ, напечатанныхъ въ Типиконѣ 1545 года. Первые главы изложены въ порядкѣ Мѣсяцеслова и заключаютъ въ себѣ указанія относительно слѣдующихъ случаевъ: 1) Если праздникъ индикта и память Симеона столпника приходятся въ воскресенье, 2) тоже относительно праздника обновленія храма и 3) недѣли отцевъ седьмого вселенскаго собора, 4) о началѣ поста Рождества Христова, 5) о постѣ Рождества Христова, когда поется Аллилуія, 6) объ отданіи праздника Введенія пресвятой Богородицы въ воскресенье, 7) о тропаряхъ и кондакахъ предпразднества Рождества Христова, 8) о праздникѣ Рождества Христова, если онъ приходится въ 24 Декабря мѣсяца, 9) о праздникѣ Рождества въ

воскресенье и о недѣлѣ по Рождествѣ, если она приходится 26 Декабря, 10) объ отданіи этого праздника въ воскресенье, 11) о праздникѣ Обрѣзанія въ воскресенье. Здѣсь и отвѣтъ Нила о предпразднествѣ Богоявленія, если оно приходится въ субботу или воскресенье.

XDIII. № 388 Τυπικόν (заглавіе обычное), ркп. Парижской національной библіотеки (du Fonds) въ 16 долю листа, 502 листа, писана въ 1573 году, какъ видно изъ слѣдующей приписки: Ἐτους ζπα', ἰνδικτ. α', ἐν μηνὶ Ἀπριλίῳ ιζ' [л. 502].

[л. 1). Вводная часть раздѣлена на главы съ заглавіями: Δήλωσης и Εἰδήσις.

[л. 46 об.). Ἀκολουθία σὺν Θεῷ τῆς ἐκκλησιαστικῆς φαλμυδίας τε καὶ συνάξεως τοῦ ὅλου ἑκαστοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μηνὸς Αὐγούστου.

О тропарѣ 16 Августа замѣчено: Ἰστέον, ὅτι οὐχ εὐρομεν συνήθως τοῦ λέγειν τὸ ἀπολυτίκιον τοῦ ἁγίου ἔμπροσθεν, οἱ νῦν δὲ νέοι ποιηταί, ἵνα μὴ δευτερώσι τὸ Δεσποτικὸν τροπάριον, ἢ λέγωσιν εἰς τὸ Καὶ νῦν θεοτοκίον, διὰ τοῦτο λέγουσι πρῶτον τὸ τοῦ ἁγίου, εἶτα Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, πλήν ἐν τῷ ἑσπερινῷ μόνον γίνεται [л. 71 об.).

Ἰστέον, ὅτι τῇ αὐτῇ κυριακῇ, ἥως μετὰ τὴν Ἰψωσιν, ἀναγινώσκεται τὸ Συνοδικὸν τῆς ζ' συνόδου ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ [л. 73).

На Михаила архангела 8 Ноября положены полиелей и антифώνον τῆς ἐκλογῆς. φαλμός ργ' Εὐλόγει, ἡ ψυχὴ μου. Ψάλλομεν δὲ εἰς τὴν ἐκλογὴν καὶ τὰ ἐγκώμια, τὰ τριαδικά, ἅπερ εἰσὶ ταῦτα ὕμνοι εἰς ἀντίφωνα τῶν Ἀσωμάτων. Δόξα ἐν ὀψίστοις. Ἄγιος, ἅγιος, ἅγιος εἰ, Θεὲ Παντοκράτωρ, δὲς. Ἄγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος Σαβαώθ, πλήρης ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ τῆς δόξης αὐτοῦ, δὲς. Ἔτερα, ἅπερ λέγεται ἐκ δευτέρου. Δεῦτε πάντες ἄσμα μέλψωμεν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν, Ἀλληλούια. Σοὶ τῷ πάντων ποιητῇ πρόπει αἶνος, ὕμνος κτλ. [л. 108 об.). См. выше всю эту службу стр. 332—333.

Предъ Рождествомъ часы съ обычными псалмами, но съ пѣніемъ 12 тропарей [л. 145 об.). Ἐν δὲ τῇ ἐννάτῃ μετὰ τὴν πλήρωσιν τοῦ δευτέρου τροπαρίου, σταθεὶς ἐν τῷ μέσῳ ὁ κανονάρχης ἀναγινώσκει τὸ Σήμερον γεννᾶται, μεγαλοφώνως, εἶτα πολυχρονεῖ τοὺς βασιλεῖς ἐκ γ', λέγων οὕτως. Πολυχρόνιον ποιῆσαι ὁ Θεὸς τὴν κρα-

ταιάν καὶ ἁγίαν βασιλείαν αὐτῶν, καὶ τὸν ἡγούμενον, ἅπαξ· Σώσαι Χριστός ὁ Θεὸς τὸν πανοσιώτατον πατέρα ἡμῶν καὶ καθηγούμενον σὺν πάσῃ τῇ ἐν Χριστῷ ἀδελφότητι εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἐἴτα δοξάζει ὁ δομέστικος τοῦ πρώτου χοροῦ εἰς ἦχον πλ. β', Καὶ νῦν ὁ ἕτερος, ἐντεῦθεν ἡχίζει ὁ πρῶτος καὶ ψάλλομεν στάσιν μίαν, ἡχίζει καὶ ὁ δεύτερος πάλιν τὸ αὐτό, δηλονότι δευτεροῦμεν ὅλον τὸ στιχηρόν κατὰ στάσιν, τὸ δὲ τέλος τοῦ στιχηροῦ ἐκ γ'. Καὶ ὁ κανονάρχης, ὅτε ἀναγινώσκει τοῦτο καὶ ἡμεῖς [л. 146).

Многолѣтствованіе царей, епископа и игумена было и послѣ литургіи [л. 151).

О разрѣшеніи въ теченіе всѣхъ святокъ. Μητροπολίτου Δυρράχίου τοῦ Καβασίλου ἐκ τῶν κανονικῶν διατάξεων, τῶν ἐρμηνευθεισῶν παρ' αὐτοῦ ἐν ἰδίῳ Συντάγματι περὶ τῆς καταλύσεως τοῦ δωδεκαημέρου. Τὸ δωδεκαήμερον νηστείας ἔχει τῶν Ἀρμενίων· οὗτοι γὰρ τὰς τρεῖς ἑορτάς, ἥως τὸν Εὐαγγελισμόν, τὴν Γέννησιν καὶ τὰ ἅγια Θεοφάνεια συναπτῶς ἐκτελοῦσι κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῶν ἁγίων Θεοφανείων, ἀκολουθοῦντες ἄλλοις τε αἰρετικοῖς καὶ τῷ ἀρχηγῷ αὐτῶν Μαντακουρῇ, ὃς καὶ Ἑχένιος ὀνομάζεται, διὰ τοῦτο καὶ πρὸ τῶν Θεοφανείων δώδεκα ἡμέρας νηστεύουσιν, ἡμεῖς δέ, ἵνα μὴ συνεπιπτῶμεν ταῖς τῶν αἰρετικῶν τούτων νηστεαῖς, ἀντιρρόπως ἐκείνοις τὰς ἐν ταῖς εἰρημέναις ἐβδομάσι νηστήμους ἐκείνων ἡμέρας, ἥως τοῦ δωδεκαημέρου καὶ τῆς προφωνησίμου τὰς τετράδας καὶ παρασκευάς, ταῖς ἀνεσίμοις ἐξισοῦντες, τοῖς αὐτοῖς καὶ ἐν ταύταις κεchrήμεθα βρώμασιν [л. 155).

Выходъ для вторичнаго водоосвященія въ Богоявленіе положенъ на утрени, послѣ великаго славословія и ектеніи: καὶ ἀπερχόμεθα ἐν τῇ βρύσει τοῦ ὕδατος, ἣ ἐνθα κάλλιστός ἐστι τόπος τοῦ γενέσθαι τὸν ἁγιασμόν [л. 177).

Ἰστέον, ὅτι εὐρίσκεται ἐν τῷ Τυπικῷ τῆς Πέτρας περὶ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ὥς, ἐὰν ἐπιστῇ ἡ τοιαύτη ἑορτὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ μεγάλου κανόνος, τὸν μὲν τοιοῦτον μέγαν κανόνα ψάλλομεν τῇ δ' ἑσπέρᾳ τῆς δ' ἐβδομάδος, τὴν δὲ ἑορτὴν ἐν τῇ λαχούσῃ ἡμέρᾳ, ἥως τῇ αὐτῇ ε', ὅπερ, οἶμαι, εὐλογον· οὕτω γὰρ ἀπαράλειπτον καὶ αἱ τῶν δύο ἀγρυπνιῶν ἀκολουθίαι ἔξουσιν καὶ τὸ ἀσύγχυτον [л. 217).

[л. 288). О покаяніи.

[л. 288). Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἁγίῳ ἀκολουθία τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς.

Въ сырную недѣлю не постились въ отраженіе ереси яковитовъ и тетрадитовъ [л. 297].

Ектенія за оглашенныхъ на всѣхъ литургіяхъ великаго поста [л. 312), ἐκτὸς τῷ σαββάτῳ τοῦ Λαζάρου καὶ τῇ κυριακῇ τῶν Βαΐων.

[л. 328). Акаѳистъ читается въ алтарѣ [л. 332).

[л. 406). Περί τοῦ πάσῃ σπουδῇ φυλάττειν τὸν προεστῶτα τὰ ἐν τῷ Τοπικῷ ἅπαντα.

[л. 410). Ἀναστάσιμα προκείμενα 8 гласовъ, аллилуаріи и прокимны воскресные утреніе.

[л. 411 об.). Ἀκολουθία τῆς ὅλης ἐβδομάδος τῶν προκειμένων ἀποστόλου, τῶν ἀλληλουαρίων, τῶν εὐαγγελίων, τῶν κοινωνικῶν, τῶν ἐν τῇ θείᾳ λειτουργίᾳ τελουμένων, ὅτε οὐκ ἔστιν ἐορταζόμενος ἅγιος.

[л. 412 об.). То же самое въ честь общихъ святыхъ и по разнымъ случаямъ.

[л. 420). Εὐχή, λεγόμενη ἐπὶ πᾶσαν ὁπώραν.

[л. 420 об.). Μάρκου ἱερομονάχου σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορόμενα τοῦ Τοπικοῦ. 86 главъ.

[л. 500). Ἀκολουθία τῆς ζύμης.

XDIV. № 174. Τοπικόν, рукопись Аѳоно-Филоѳеевской библ., въ 16 долю листа, 407 листовъ, писанъ въ 1576 году, какъ это видно изъ слѣдующей приписки: Ἐγράφη τὸ παρὸν Τοπικὸν ἐν τῇ σεβασμίᾳ καὶ ἱερᾷ μονῇ τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, τῇ ἐπικεκλημένῃ τοῦ Φιλοθέου, χειρὶ μὲν τοῦ εὐτελοῦς καὶ ἀλιτῆμονος Γαβριὴλ τοῦ ἐκ Καλλιουπόλεως, προστάξει δὲ καὶ συνεργείᾳ τοῦ ὁσιωτάτου ἐν ἱερομονάχοις καὶ πνευματικοῖς πατρᾶσι τοῦ Καλλινίκου, προηγούμενου αὐτῆς μονῆς καὶ πρώην πρώτου τοῦ ἀγχιωνόμου Ὁρους. Ὁ δὲ тоλμήσας ἀποξενῶσαι τοῦτο τῆς τοιαύτης μονῆς ἐχέτω τὴν Δέσποιναν ἡμῶν Θεοτόκον ἀντίδικον ἐπὶ ζωῆς καὶ θανάτου αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ φρικτῇ καὶ φοβερᾷ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως. Εὐλῆψε δὲ πέρας ἐπὶ ἔτους ζπδ', ἰνδικτ. δ'.

По составу и особенностямъ Типиконъ этотъ сходенъ съ Кутлумушскимъ № 509. Статьи о благословеніи тѣста нѣтъ. Праздникъ Благовѣщенія имѣетъ статьи изъ Петрскаго Типикона. Память царей Константина и Елены указываетъ

службу имъ и на Вознесеніе. Предпразднество и попразднество св. Аѳанасію Аѳонскому говорить о святогорскомъ происхожденіи этого Типикона.

XDV. № 509. Τυπικόν, рукопись Аѳоно-Филов. библ. въ 16 долю листа, 419 листовъ, писана въ 1580 году, какъ это видно изъ подписи: Ἐγγραφα ἐπὶ ἔτους ζωη', ἰνδικτ. η' [л. 419].

По составу, заглавію и расположенію статей этотъ Типиконъ сходенъ съ Ватопедскою рукописью № 345. Но здѣсь послѣднею статьею стоитъ «Ἀκολουθία τῆς ζώμης», а остального прибавленія нѣтъ. Далѣе въ этомъ Типиконѣ также положены предпразднество и попразднество св. Аѳанасію Аѳонскому и самая служба изложена весьма пространно на подобіе великихъ праздниковъ [л. 202], хотя и замѣчается, что «οὐ φάλλονται παρ' ἡμῖν τὰ προεόρτια τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, ἀλλὰ μόνον ἐν τῇ αὐτοῦ ἁγίᾳ λαύρᾳ».

XDVI. № 216. Τυπικόν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη ἡ διάταξις καὶ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις οὐσῶν ἁγίων μονῶν. Ркп. Парижск. нац. библ. (Coislian.) въ 16 долю листа, 206 листовъ писана почеркомъ XVI в. Приписка писца: Εὖχου μοι ἀξιῶ ἱκετικῶς τῷ σφ̄ κατὰ πάντα ἐλαχίστῳ, γραφεῖ δὲ τούτων Δανιὴλ τῷ ἐξ Ἰουδαίων. Типиконъ принадлежалъ нѣкогда Τυπικόν τοῦ Ἀρμαρίου τῆς λαύρας, какъ гласитъ приписка на выходномъ листѣ. Листы въ рукописи перепутаны.

[л. 1]. Вводная часть съ раздѣленіями на главы и съ заглавіями: Εἰδήσις, Δήλωσις и т. д.

[л. 15 об.]. Въ Синаксарѣ недостаетъ нѣсколькихъ листовъ.

[л. 64]. Службы Тріоди постной и цвѣтной.

[л. 121 об.]. Μάρκω ἱερομονάχῳ σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορρέμενα τοῦ Τυπικοῦ. 94 главы.

[л. 159 об.]. Прибавочныя статьи: прокимны, аллилуаріи, воскресные и отпустительные тропари.

[л. 202). Τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, πῶς δεῖ εἶναι τὸν μοναχόν.

[л. 203 об.). Ἀκολουθία τῆς ζύμης.

[л. 204). Εὐλογητάρια сυδботъ и воскресеній и богородичны.

[л. 206). Ἀντίφωνα τῆς λειτουργίας.

XDVII. № 361 (по Ламбросу № 5868). Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολόμοις ἀγίας λαύρας τοῦ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη δὲ ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολόμοις ἀγίων μονῶν. Рукопись Руссиковской (русского Пантелеимоновскаго монастыря на Афонѣ) библіотеки въ чет-вертку, 189 листовъ, писана мелкою скорописью XVI вѣка.

[л. 1). Εἶδησις τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ.

[л. 1 об.). Περί τῆς ἀγρυπνίας διατάξεις. Великая вечерня.

[л. 7). Εἶδησις τῶν ἀγρυπνιῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ. Указаніе на цѣлый годъ о количествѣ всенощныхъ бдѣній.

[л. 8). Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν ἐν Ἱεροσολόμοις ἀγίων μονῶν. Въ этой главѣ изложенъ порядокъ суточной службы.

[л. 16 об.). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τε καὶ ψαλμωδίας τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μηνὸς Αὐγούστου.

[л. 92 об.). Ἀρχὴ τῆς ἀγίας τεσσαρακοστῆς.

[л. 113). Службы по Тріоди цвѣтной

[л. 138). Ἀντιфоны Πасхи, Πятидесятницы, Вознесенія, Рождества Христова, Крещенія и недѣли Βαίῃ.

[л. 142). Μάρκω, ἀμαρτωλῷ ἱερομονάχω, σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ. Всѣхъ главъ 95.

[л. 187). Περί τοῦ πῶς δεῖ θυμιᾶν.

[л. 188). Τὰ ἀναστάσιμα προκείμενα предъ ἀποστόломъ.

— Τὰ ἀναστάσιμα ἀλληλουάρια,

[л. 188 об.). Προκิมны суточные.

— Προκимны предъ евангелиемъ.

[л. 189). Προκимны на вечерняхъ въ велиκίῃ постί.

— Φωταγωγικά τῶν ὀκτῶ ἡχῶν.

[л. 189 об.) Εὐχὴ εἰς τὸ εὐλογῆσαι σταφυλάς· Εὐλόγησον, Κύριε, τὸν καρπὸν τοῦτον τὸν νέον τῆς ἀμπέλου . . . А. Дмитріевскій,

Εὐχολόγια т. II, стр. 47. Молитва не окончена, по недостатку листовъ въ рукописи.

Настоящая рукопись, помимо того, что имѣеть весьма близкое отношеніе къ первопечатному Типикону, важна въ томъ отношеніи, что отъ начала до конца она интерполирована. Въ всякаго сомнѣнія, переписчикъ, послѣ окончанія своего труда, провѣрялъ его снова, по другой рукописи, и дополнялъ новыми вставками, которыя, къ глубокому сожалѣнію, будучи писаны киноварью, въ большинствѣ случаевъ выцвѣли въ настоящее время. Интерполяціи, иногда во все поле листа (л. 26, 63 об., 116 и др.), интересны въ томъ отношеніи, что онѣ сразу знакомятъ читателей съ обычаями древне-церковной и новѣйшей практикѣ. Для примѣра мы укажемъ здѣсь (см. выше стр. 262) на обрядъ выноса креста въ 1 день Августа мѣсяца. Въ рукописи между интерполяціями есть не мало такихъ, которыя интересны и для исторіи того или другого церковнаго обряда, того или иного обычая. Такъ, напр., л. 8 об. мы находимъ слѣдующее замѣчаніе относительно литіи послѣ вечерни, несуществующее въ нынѣшнихъ Типиконахъ: Οἷα ἦν τότε συνήθεια. О стихирахъ на «Господи воззвахъ» отъ Антипасхи до Пятидесятницы замѣчено: Οὐ μόνον ἐν ταῖς χοριακαῖς, ἀλλὰ καὶ καθ' ἐκάσταίς, εἰ μὴ ἐστὶν ἐορταζόμενος ἄγιος, οὕτως ἐν τῷ ὄρθρῳ εἰς τοὺς ἄλλους· εἰς γὰρ στιχηρὰ τὰ τῆς ἐορτῆς λέγονται, εἰ μὴ ἄρα σπάνις ἐστὶ στιχηρῶν (л. 10 об.). Относительно употребленія елея въ пятницу первой недѣли: Τοῦτο νῦν οὐ γίνεται, ἢ τοῦ ἐλαίου δηλαδὴ κατάλυσις, τοῦ οἴνου δὲ [л. 106] κ. т. л. Сравн. выше стр. 80.

XDVIII. № 311. Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ τοῦ Τυπικοῦ, περιέχοντος τὴν ἀπασαν ἀκολουθίαν καὶ διατάξιν τῆς ἐκκλησίας, γενομένην ὑπὸ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα, τοῦ καθηγητοῦ τῆς ἐρήμου καὶ ἡγιασμένου. Рукопись патр.-Иерус. библ. въ 16 долю листа, 230 (нынѣ 227) листовъ, писана скорописью XVI вѣка.

[л. 1]. Διατάξεις τῆς ἀγρυπνίας. Чина малой вечерни нѣтъ.

Μετὰ τὸ δοῦναι τὸν ἥλιον μικρόν, ἀπέρχεται ¹⁾ εἰς τῶν κανδηλα-

¹⁾ Ркп. Син. библ. № 1094 ὁ κανδηλάπτης καὶ ποιήσας

πτῶν καὶ ποιεῖ μετάνοιαν τῷ καθηγουμένῳ, εἴτα ἀνέρχεται κρούει τὰς βαρέας ἀργά, ψάλλων ἐν ταύτῳ καὶ τὸν Ἀωμον καὶ πληρῶν αὐτόν, ὁ δὲ ἕτερος ἄπτει τὰς κανδήλας καί, ποιήσας τὸν θυμιατόν, ἐξέρχεται καὶ σημαίνει τὸ σίδηρον εἴτα τὸ μέγα καί, ὑποστρέφας, ποιεῖ μετάνοιαν τῷ ἱερεῖ, τῷ ὀφείλοντι ποιῆσαι τὴν ἀκολουθίαν. Ὁ δὲ ἱερεὺς, ἀναστὰς, ἀπέρχεται καὶ ποιεῖ μετάνοιαν τῷ καθηγουμένῳ, ἢ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, μὴ ἐνδημοῦντος, καὶ εὐλογηθεὶς παρ' αὐτοῦ ὑποστρέφει καὶ ποιεῖ μετανοίας γ' ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ εἰς τοὺς β' χοροὺς πρὸς μίαν, πάντων τῶν ἀδελφῶν καθημένων. Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὸ ἅγιον βῆμα καὶ λαβὼν τὸν θυμιατὸν ἵσταται ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης καί, λαβὼν θυμιαμα, λέγει τὴν τοῦ θυμιάματος εὐχὴν καθ' ἑαυτόν, ὁ δὲ κανδηλάπτης ἐκφωνεῖ τὸ Κελεύσατε, γεγονωτέρᾳ φωνῇ, κρατῶν τὴν λαμπάδα ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. Θυμιάσας δὲ ὁ ἱερεὺς σταυροειδῶς τὴν ἁγίαν τράπεζαν καὶ ὅλον τὸ θυσιαστήριον, ἐξέρχεται διὰ τῶν ἁγίων θυρῶν καί, ποιήσας σταυρὸν κατέναντι τοῦ θυσιαστηρίου, ἀπέρχεται καὶ θυμιᾷ τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς, εἴτα τὸν καθηγουμένον καὶ εἰς τοὺς δύο χοροὺς κατὰ τάξιν, τῆς λαμπάδος δηλονότι προπορευομένης ἔμπροσθεν αὐτοῦ. Ἐξελθὼν δὲ εἰς τὸν νάρθηκα καὶ θυμιάσας καὶ ἐκεῖ τοὺς ἀδελφοὺς κατὰ τάξιν, ὑποστρέφει καί, εἰσελθὼν ἔσωθεν τῆς βασιλικῆς πύλης, χαράττει μετὰ τοῦ θυμιατοῦ σταυρὸν καὶ ἐκφωνεῖ μεγαλοφώνως· Κύριε, εὐλόγησον, καὶ θυμιᾷ αὖθις τὸν προεστῶτα, ἢ τὸν τόπον αὐτοῦ, εἴτα τὸν τῆς μονῆς ἅγιον καί, εἰσελθὼν εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, ἵσταται ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης καί, ποιήσας σταυροὺς τρεῖς μετὰ τοῦ θυμιατοῦ, τελευταῖον ἐκφωνεῖ οὕτως· Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ. . . Οἱ ἀδελφοὶ τὸ Ἀμήν καὶ ἄρχεται ὁ προεστώς, ἢ ὁ ἐκκλησιάρχης· Δεῦτε προσκυνήσωμεν τῷ βασιλεῖ ἡμῶν Θεῷ, πραεῖα καὶ ἡσύχῳ φωνῇ. Εἴθ' οὕτω τὸ δευτέρον ἄνω πρὸς ὀλίγον· Δεῦτε προσκυνήσωμεν Χριστῷ, τῷ βασιλεῖ ἡμῶν Θεῷ. Πάλιν τὸ τρίτον γεγονωτέρᾳ φωνῇ· Δεῦτε προσκυνήσωμεν αὐτῷ Χριστῷ, τῷ βασιλεῖ ἡμῶν, λέγοντες δὲ αὐτὸ ἐκ δευτέρου μεγαλοφώνως καὶ μετὰ μέλους· Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν αὐτῷ Χριστῷ, τῷ Θεῷ ἡμῶν, ἅπασι. Εἴθ' οὕτως πάλιν· Δεῦτε προσκυνήσωμεν μόνον. Καὶ εὐθὺς γεγонуῖα τῇ φωνῇ ἄρχεται ὁ προεστώς, ἢ ὁ ἐκκλησιάρχης εἰς ἦχον πλ. δ'. Εὐλόγει, ἡ ψυχὴ μου, τὸν Κύριον, ἀργῶς συνήθως καὶ μετὰ μέλους. Καὶ ἡμῶν δὲ οὕτω ψαλλόντων, ὁ ἱερεὺς, ἐξελθὼν τοῦ θυσιαστηρίου, θυμιᾷ ἐν τῷ εὐρίῳ [εὐκτηρίῳ] τοῦ ἁγίου Ἀδελφοθέου Ἰακώβου, ὡσαύτως καὶ ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας Τριάδος, καὶ μετὰ τὸ θυμιᾶσαι ποιεῖ μετὰ τοῦ κανδηλάπτου μετάνοιαν ἐνώπιον τῶν ἁγίων

θυρῶν καὶ εἰς τοὺς χοροὺς ἀνὰ μίαν. Ὅτε δὲ φθάσωμεν εἰς τὸ Ἀνοί-
ξαντός σου τὴν χεῖρα, ποιεῖ ὁ ἐκκλησιάρχης τῷ ἡγουμένῳ μετάνοιαν
καὶ ἀναρῶν ἐκεῖνος τὸν στίχον ὑψηλότερον. Εἰ δὲ οὐκ ἔστιν ἡγούμε-
νος, ὑφοῖ αὐτόν. Πληρωμένου δὲ τοῦ φαλμοῦ, γίνεται συναπτὴ μεγάλη
ὑπὸ τοῦ ἱερέως καὶ ἐκφωνεῖ. Ὅτι πρέπει. Εἴτα στιχολογοῦμεν μετὰ
ἰδίου μέλους· Μακάριος ἀνὴρ. Εἰς δὲ τὸν τρίτον φαλμόν, ὑφοῦμεν μι-
κρὸν τὸ δεύτερον καὶ τρίτον ἀντίφωνον εἰς τὸν ἦχον τῆς ἡμέρας, ἐν
ἐκάστῳ δὲ ἀντιφώνῳ λέγει ὁ ἱερεὺς· Ἔτι καὶ ἔτι. . . Ἀντιλαβοῦ,
σῶσον. . . Μετὰ δὲ τὸ τρίτον ἀντίφωνον ἀπέρχεται ὁ ἱερεὺς καὶ βα-
λὼν μετάνοιαν τῷ προστώτῳ, ὡς ἔθος ἐστίν, καὶ λέγομεν τὸ Κύριε ἐκέ-
κραξα εἰς τὸν ἦχον, καὶ ἰστώμεν στιχηρὰ ἰδιόμελα, ψάλλομεν στιχηρὰ
ἀναστάσιμα τοῦ ἡχου γ' καὶ ἀνατολικά δ' καὶ τοῦ Μηναίου τρία. Εἰς
δὲ τὸ Ὅτι ἐκραταιώθη, ποιεῖ μετάνοιαν τῷ προστώτῳ ὁ ἱερεὺς καί,
ἀπελθὼν ἐν τῷ διακονικῷ, ἀλλάσσει καὶ ἐξέρχεται ἐν τῷ ναῷ, προπο-
ρευομένων τῶν λαμπάδων, καὶ ἀποσκηπάζονται πάντες, ἐνούμενοι οἱ δύο
χοροὶ ... ЛѲТІЯ. Καὶ ἀρχόμεθα στιχηρὰ ἰδιόμελα τοῦ ἁγίου τούτου κατὰ
τὴν ἡμέραν καὶ ἀπερχόμεθα λιτανεύοντες ἐν τῷ εὐκτηρίῳ αὐτοῦ, τοῦ
ἱερέως θυμῶντος καὶ λαμπάδων προπορευομένων. Μετὰ δὲ τὴν πλή-
ρωσιν τοῦ στιχηροῦ, ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς εἰς ἐπήκοον πάντων· Σῶσον, ὁ
Θεός, τὸν λαόν σου . . . (ПОМИНАЮТСЯ Συμεὼν τοῦ θαυματουργοῦ καὶ
τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου) τὸ Κύριε ἐλέησον με'.
Εἴθ' οὕτως ἀρχόμεθα στιχηρὰ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Συμεὼν καὶ
ἀπερχόμεθα ἐν τῷ εὐκτηρίῳ αὐτοῦ. Καὶ μετὰ τὸ τέλος τοῦ αὐτοῦ στι-
χηροῦ, ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς εἰς ἐπήκοον· Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν εὐσεβε-
στάτων καὶ θεοφυλάκτων ἡμῶν βασιλέων. . . Τὸ Κύριε ἐλέησον με'.
Εἴτα στιχηρὰ τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς καὶ εἰσερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ τῆς
ἁγίας Τριάδος, κάκεισε, τούτου πληρωμένου, ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς εἰς ἐπή-
κοον· Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ (τοῦ δεῖνα), ὑγείας καὶ
σωτηρίας. . . Τὸ Κύριε ἐλέησον ιε', καὶ ἀνερχόμεθα ἐν τῷ μεγάλῳ
νάρθηκι, ψάλλοντες στιχηρὰ ἰδιόμελα εἰς τὸν ἐνόρδινον, ὁ δὲ ἱερεὺς
ἐν τῷ νάρθηκι θυμῶν, ὡς ἔθος, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον. Καὶ μετὰ
τοῦτο ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς, λέγων· Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ ἐλέους, ὑγείας καὶ
ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ. . . τὸ Κύριε ἐλέησον
με'. Εἴτα μνημονεύει, οὓς ἔχει τύπον, ζῶντας καὶ τεθνεώτας. Μετὰ
δὲ τοῦτο ἐκφωνεῖ· Ἐπάκουσον ἡμῶν, ὁ Θεός. . . Εἰρήνη πᾶσι, Τὰς
κεφαλὰς ὁμῶν. Καὶ κλινόντων ἡμῶν τὸ γόνυ ἐπὶ τῆς γῆς, ἐπεύχεται μεγα-
λοφώνως ὁ ἱερεὺς καὶ λέγει· Δέσποτα, πολυέλεε, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ..

Ἀρχόμεθα στιχηρὰ ἀναστάσιμα τοῦ στίχου καὶ εἰσερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ, λέγομεν δὲ στίχους· Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν. . . Προστίθῃσιν ἄρτους εἰς, ἐξ ὧν ἐσθίμεν εἰς τὴν τράπεζαν, εἰς τὸ ἀναλόγιον καὶ οἶνον. Ὁ δὲ ἱερεὺς, λαβὼν ἓνα ἄρτον ἐπὶ χεῖρας καὶ τυπώσας ἐν αὐτῷ σταυρόν, διεπεύχεται· Κύριε, Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ εὐλογήσας τοὺς πέντε ἄρτους... Послѣ «Благословлю Господа» садятся всѣ за столъ и вкушаютъ хлѣбъ и по чашѣ вина. Ποιήσαντες δὲ οἱ διακονήσαντες ἀδελφοὶ τὴν συνήθη μετάνοιαν ἔμπροσθεν τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου καὶ εἰς τοὺς χοροὺς ἀνὰ μίαν, ἐξέρχονται. Ἀπὸ δὲ τῆς ὥρας ἐκείνης οὐκ ἔχει τις τὴν ἐξουσίαν πίνειν ὕδωρ διὰ τὴν ἁγίαν μετάληψιν τῶν ἀχράντων τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων. Во время шестопсалмия кандилаптъ звонилъ, а священникъ совершалъ каждение . . . Οἱ ἀναβαθμοὶ τοῦ ἤχου, καὶ εὐθὺς ὁ μὲν κανδηλάπτης ἀπέρχεται καὶ σημαίνει τὸ σιδηροῦν, ὁ δὲ ἱερεὺς, τοῦ τρίτου ἀντιφώνου ψαλλομένου, βαλὼν μετάνοιαν τῷ προεστῶτι, εἰσέρχεται ἐν τῷ εὐκτηρίῳ καὶ ἀλλάσσει καί, μετὰ τὸ τοῦ ἤχου προκείμενον, λέγει· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ἐκφώνησις· Ὅτι ἅγιος εἰ ὁ Θεὸς ἡμῶν καὶ σοί... τὸ Πᾶσα πνοὴ καὶ ποιεῖ ὁ ἱερεὺς συναπτὴν μυστικῶς· Τῆς Παναγίας ἀχράντου, καὶ ἐκφωνεῖ· Ὅτι σὺ εἰ ὁ φωτισμὸς καὶ ὁ ἁγιασμὸς, εἶθ' οὕτω λέγει· Καὶ ὑπὲρ τοῦ καταξιωθῆναι ἡμᾶς. . . Σοφία, ὀρθοί, ἀκούσωμεν τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου, Εἰρήνη πᾶσι, τὸ εὐαγγέλιον, Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι, καὶ ὁ ὕψαλμος. Καὶ ἀσπαζόμεθα κατὰ τὴν τάξιν ἀσκεπῶς τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον. Ὁ δὲ ἱερεὺς θυμιᾷ μετὰ τὸν τοῦ Εὐαγγελίου ἀσπασμόν, εἶθ' οὕτω λέγει εἰς ἐπήκοον πάντων· Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου, τὸ Κύριε ἐλέησον ιε', ὁ ἱερεὺς ἐκφωνεῖ· Ἐλέει καὶ φιλανθρωπία, Εἰρήνην πᾶσι, εἶτα ὁ κανὼν ἀναστάσιμος, τῆς Θεοτόκου καὶ τοῦ Μηναίου. Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν οὐ λέγομεν, ἀλλ' ἀρχόμεθα τοῦ εἰρμοῦ. . . Послѣ утрени литія. Ἐξερχόμεθα ἐν τῷ νάρθηκι, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον, ὁ δὲ ἱερεὺς θυμιᾷ τοὺς ἀδελφούς καὶ λέγει τὴν μεγάλην αἴτησιν, τὸ Κύριε ἐλέησον λ' καὶ τὰς συνήθεις αἰτήσεις, καὶ ἀναγινώσκειται τοῦ Στουδίτου ἡ κατήχησις τῆς ἡμέρας. Μετὰ δὲ τὴν πλήρωσιν ταύτης, ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· Ἐπάκουσον ἡμῶν... Εἰρήνην πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Κλινάντων δὲ ἡμῶν τὸ γόνυ ἐπὶ τῆς γῆς, ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς· Δέσποτα, πολυέλεε, καὶ ἀπολούμεθα, εἶτα ὁ προεστὼς ποιεῖ μετάνοιαν, λέγων· Εὐξασθε ὑπὲρ ἐμοῦ, ἐν Κυρίῳ πατέρες καὶ ἀδελφοί, ἵνα ῥυσθῶ ἐκ τῶν παθῶν καὶ σκανδάλων τοῦ πονηροῦ. Οἱ δὲ ἀδελφοί, ἐπὶ γόνυ κείμενοι, ἀντιφιδέγονται· Ὁ Θεὸς σῶσαι καὶ συγχωρῆσαι σοί, τίμιε πάτερ, εὐ-

ξαι καὶ ὑπὲρ ἡμῶν, πάτερ ἅγιε, ἵνα ῥυσθῶμεν ἐκ τῶν παθῶν καὶ τῶν σκανδάλων τοῦ πονηροῦ. Καὶ τοῦ προεστῶτος λέγοντος· Ὁ Θεὸς δι' εὐχῶν τῶν πατέρων ἡμῶν συγχωρήσαι καὶ σῶσαι καὶ διαφυλάξαι ἡμᾶς, λέγουσιν οἱ ἀδελφοὶ τὸ Ἀμήν. Καὶ ἀνιστάμενοι ἀπερχόμεθα ἐν τοῖς κελλίοις ἡμῶν καὶ ἀναπαύομεθα.

[Л. 9). Εἶδησις τῶν ἀγρυπνιῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ. 52 воскресенья, 8 и 14 Сентября, 13 и 21 Ноября, 25 Декабря, 6, 17 и 27 Января, 2 Февраля, 25 Марта, 23 Апрѣля, 24 и 29 Июня, 6, 15 и 29 Августа и на Вознесение. Всего 69.

[Л. 10). Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις μοναστηρίων τοῦ ἁγίου Σάββα.

О чтеніи Псалтири.

Чинъ малой вечерни. Ὁ δὲ κανδηλάπτης κρούει τὸ μικρὸν σύμβολον βραδύτερον καὶ συναγόμεθα ἐν τῷ νάρθηκι, ψάλλομεν τὸ μικρὸν ἑσπερινὸν καί, μετὰ τὴν τούτου συμπλήρωσιν, εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν.

Вечерня начиналась въ притворѣ, когда положено пѣтъ Аллилуія. Ἰστάμεθα ἀναμέσον τῆς ἐκκλησίας στοιχιδὸν ἐπὶ τῶν ψαλμῶν, πάντες ἐν τῷ ᾄσμα κλίνοντες τὸ γόνυ, καὶ ἀνιστάμενος [Л. 11).

Εἰς δὲ τὸν ὄρθρον κρούει ὁ εἰς κανδηλάπτης πρῶτον τὰς βαρεῖας σχολαιότερον καὶ ψάλλουσιν οἱ ἀδελφοὶ ἐν τοῖς κελλίοις ἡμῶν μεσουκτιχόν, τὸν Ἀμωμον. Ὁμοίως καὶ αὐτός, ὁ τὰς βαρεὰς κρούων, ὁ δὲ ἕτερος ἅπτει τὰς κανδήλας καί, ποιήσας τὸν θυμιατὸν, ἐξέρχεται καὶ κρούει τὸ σιδηροῦν, καὶ εἰσελθόντες οἱ ἀδελφοὶ πάντες εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ποιήσαντες τὰς συνήθεις μετανοίας, ἵστανται εἰς τὰ ἑαυτῶν στασίδια. Ἐξερχομένου δὲ τοῦ κανδηλάπτου σημαίνειν τὸ μέγα, βαλὼν ὁ ἱερεὺς τὴν συνήθη μετάνοιαν τῷ προεστῶτι, εἰσέρχεται καί, λαβὼν τὸν θυμιατὸν, ἵσταται κατενώπιον τοῦ ἱλαστηρίου καί, τελειώσαντος τοῦ κανδηλάπτου τὸ σημαντρον, ἀπάρχεται ὁ ἱερεὺς, λέγων· Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ καὶ ζωοποιῷ καὶ ἀδιαιρέτῳ Τριάδι, πάντοτε νῦν. Ἡμῶν δὲ ἀποκρινομένων Ἀμήν, εἴ μὲν ἔστιν Ἀλληλούια, ἀρχόμεθα ἀπὸ τοῦ Τρισαγίου ἄνευ μετάνοίας, μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν ἐκφώνησις· Ὅτι σοῦ ἐστι. Καὶ χαράττων σταυρὸν μετὰ τοῦ θυμιατοῦ ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ λεγόντων τὸ Κύριε ἐλέησον ἱβ', ἄρχεται ὁ προεστώς, ἧ ὁ ἐκκλησιάρχης· Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ ἐκ γ', Κύριε τὰ χεῖλη μου, ἐκ β'. Καὶ θυμίωντος τοῦ ἱερέως, ψάλλουσι τὸν ἐξάψαλμον ἡσύχῳ φωνῇ καὶ ἀργῶ

εἰς ἐπήκοον πάντων, ἐτέρου δὲ μὴ ἐκφωνοῦντος, βῆξαι δὲ ἢ πτύσαι οὐκ ἔχει τις τῶν ἀδελφῶν ἄδειαν μέχρι συμπληρώσεως τοῦ ἐξαφάλμου. Ὁ δὲ ἱερεὺς μετὰ τὸ θυμιᾶσαι πάντας καὶ συμφθᾶσαι, βαλὼν μετάνοιαν ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ εἰς τοὺς χοροὺς ἀνά μίαν, ἀπέρχεται ἐν τῇ στάσει αὐτοῦ. Εἰ δὲ τύχοι Θεὸς Κύριος, οὐκ ἀρχόμεθα ἀπὸ τοῦ Τρισαγίου, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ. Ὁ δὲ ἱερεὺς εἰς τὴν ἑναρξιν τοῦ ρμβ' ψαλμοῦ. Κύριε, εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς, ἅπτων κηρίον, λέγει τὰς ἐωθινὰς εὐχὰς μυστικῶς ἀσκεπῆς. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ἐξαφάλμου ποιεῖ συναπτὴν, εἰδ' οὕτως ὁ ταχθεὶς μοναχὸς ἐν τῷ ἐσπερινῷ φάλλειν τὸ προκείμενον, βαλὼν τὴν συνήθη μετάνοιαν, ἀπάρχεται τοῦ ἀλληλουαρίου. . . Ὁ δὲ ἱερεὺς μετὰ τὴν 9' ᾠδὴν λέγει τὸ "Ἄγιος Κύριος, καὶ τὴν ἑναρξιν τοῦ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, φάλλει δὲ ὁ προμνημονευθεὶς μοναχός. Слич. выше стр. 102—107.

Объ откровеніи главъ.

Чинъ вечерни.

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι οὐ παρελάβομεν στερεοῦν τοὺς βασιλεῖς, εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀγρυπνίαις.

Χρὴ γινώσκειν, ὅτι ἐν ταῖς παρασκευαῖς, ὅτε τύχη Θεὸς Κύριος, φάλλομεν τὸν πολυέλεον μετὰ τοῦ ἀλληλουαρίου αὐτοῦ ἀπαραλλάκτως εἰς τὸν ἦχον, εἰ δὲ τύχοι Ἀλληλοῦα, φάλλομεν αὐτὸν χύμα.

Ἰστέον δέ, ὅτι πάντοτε τὸν ρβ' ψαλμόν· Θεὸς Θεῶν ἐλάλησε, εἰς ἦχον πλ. β' φάλλομεν, ὡσαύτως καὶ τὸ ὕστατον τοῦ Ψαλτηρίου ἀντίφωνον, τὸν ρμγ' ψαλμόν· Αἰνεῖτε τὸν Κύριον, εἰ δὲ τύχοι Θεὸς Κύριος εἰς τὸν ρμδ' ψαλμόν· Ἀσατε τῷ Κυρίῳ, εἰ δὲ ἔστιν Ἀλληλοῦα, τελειοῦμεν, καθὼς ἀπηρξάμεθα ὁμοίως καὶ τὸν ρν'. Αἰνεῖτε τὸν Θεὸν ἐν τοῖς ἁγίοις, εἰ μὲν ἔστι Θεὸς Κύριος, λέγομεν οὕτω· Δόξα τῷ Πατρὶ καὶ Υἱῷ, μετὰ μέλους, εἰ δὲ Ἀλληλοῦα, χύμα Δόξα τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ.

Замѣчанія о канонархѣ или еkkлiсiархѣ, о хорахъ, о службѣ въ постъ Рождества Христова и Апостоловъ, о томъ, что на часахъ нѣтъ молитвы: «Иже на всякое время», и часы оканчиваются чтеніемъ Господи помилуй 30 разъ, о канонахъ Богородицѣ и святому, о службѣ въ субботу съ важнымъ святымъ, если не случится въ субботу памяти апостола или великаго святого, о послѣдованіи въ субботу, когда положено

пѣтъ «Богъ Господь», то же самое, когда поется «Аллилуїя», о предпочтеніи каноновъ того или другого отца, о чтеніи толковаго Евангелія на цѣлый годъ и всѣхъ другихъ твореній свято-отеческихъ, о литургіяхъ, о чтеніи утреннихъ евангелій, не пить воды послѣ трапезы, о благочиніи во время трапезы, краткое замѣчаніе о погребеніи братчика.

[Л. 21). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου.

Мѣсяцесловъ довольно кратокъ. Большая часть дней года имѣетъ лишь одни имена святыхъ. О малыхъ вечерняхъ не говорится совершенно.

На Воздвиженіе малой вечерни нѣтъ, поѣтому выносъ креста положенъ на утрени: Ψαλλόντων δὲ τῶν μοναχῶν τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις, ἀλλάσσει ὁ ἱερεὺς τὴν ἅπασαν σπολὴν λευκὴν καὶ ἀπέρχεται μετὰ θυμιατοῦ καὶ ¹⁾ λαμπάδων ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ ²⁾ καὶ φέρει αὐτὸν μέχρι τῶν βασιλικῶν πυλῶν τοῦ ναοῦ ³⁾, καὶ ⁴⁾ ἵσταται καί, πληρουμένης τῆς δοξολογίας συνήθως καὶ τοῦ Τρισαγίου ⁵⁾, ἐκφωνεῖ· Σοφία, ὀρθοί, καὶ ἀρχόμεθα τοῦ τροπαρίου· Ὡσον, Κύριε, τὸν λαόν σου. Καὶ οὕτως εἰσοδεύει ὁ ἱερεὺς μετὰ τοῦ τιμίου ξύλου, καὶ τοῦ τετραποδίου ἡὐτρεπισμένου ὄντος ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, τίθεται ὁ δίσκος μετὰ τῆς θήκης, καὶ θυμῷ ὁ ἱερεὺς σταυροειδῶς, εἰς οὕτω βαλὼν ⁶⁾ μετανοίας γ' ἐπ' ἐδάφους, καὶ τε σάββατόν ἐστι, καὶ τε κυριακή, καὶ λαβὼν τὸν τίμιον σταυρὸν ⁷⁾ μετὰ βασιλικῶν κλάδων, ἱστάμενος ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν κατὰ ἀνατολάς, λέγει· Ἐλέησον ἡμᾶς. . . . Καὶ πληρωθείσης τῆς ὑψώσεως, τίθησιν ὁ ἱερεὺς ⁸⁾ τὸ τίμιον ξύλον ⁹⁾ ἐν τῷ δίσκῳ, τῶν μοναχῶν ψαλλόντων κοντάκιον· Ὁ ὑψωθείς ἐν τῷ σταυρῷ ¹⁰⁾ καὶ στιχηρὰ ἰδιόμελα τῆς ἑορτῆς, ἕως οὗ προσκυνήσωσιν

¹⁾ Ркп. Сян. дибл. № 1094 προηγούμενων τῶν ²⁾ καὶ τίθησι τὸν τίμιον σταυρὸν ἐν τῷ δίσκῳ καὶ φέρουσιν αὐτὸν μέχρι τῶν ³⁾ Нѣтъ ⁴⁾ κακεῖ ἵστανται ⁵⁾ ἀρχόμεθα τοῦ τροπαρίου ⁶⁾ βάλλει μετανοίας γ' ἀπὸ γῆς ⁷⁾ γυμνόν ⁸⁾ Нѣтъ ⁹⁾ σταυρὸν ¹⁰⁾ καὶ ἀσπασάμενος ὁ ἱερεὺς τὸν τίμιον σταυρὸν, εἰσέρχεται τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου ἑσθὲν. Μετὰ δὲ τὸ κοντάκιον ἀρχεται ὁ λαὸς ψάλλειν· Τὸν σταυρὸν σου προσκυνούμεν, ἐκ γ', εἶτα τροπάριον· Μόνον ἐπάγγε τὸ ξύλον. Καὶ πάλιν· Τὸν σταυρὸν σου προσκυνούμεν. Τούτων δέ, ὡς εἴρηται, ψαλλομένων, ἀπέρχεται πρῶτον ὁ καθηγούμενος καὶ προσκυνεῖ, εἶτα καθεξῆς πάντες δύο δύο, ποιοῦντες ἴσως καὶ εὐτάκτως ἔμπροσθεν τοῦ τιμίου ξύλου ἀνὰ γ' μετανοίας. Συνάγονται δὲ οἱ ψάλλοντες μοναχοὶ εἰς τὸ δεξιὸν μέρος πλησίον τοῦ σταυροῦ καὶ ἀρχονται ψάλλειν, προσκυνούντων τῶν ἀδελφῶν, στιχηρὰ ἰδιόμελα ἤχος πλ. β'. Σταυρὲ τοῦ Χριστοῦ, χριστιανῶν καὶ ἑτερα β' στιχηρὰ ἤχος β'. Δεῦτε πιστοὶ τὸ ζωοποιόν, Δόξα καὶ νῦν· Σταυρὲ τοῦ Χριστοῦ, καὶ εὐθύς· Τὸν σταυρὸν σου προσκυνούμεν, ἐκ γ', εἶτα ἑκτενὴ καὶ ἀπόλυσις, προκειμένου ἐκεῖσε τοῦ τιμίου σταυροῦ μετὰ κηρῶν β' μέχρι τῆς λειτουργίας.

πάντες οἱ ἀδελφοί. Πληρωθέντος δὲ τοῦ ἀσπασμοῦ, αἶρει ὁ ἱερεὺς τὸ τίμιον ξύλον καὶ ἀποτίθῃσιν ἐν τῇ ἀγίᾳ τραπέζῃ, καὶ γίνεται ἐκτενὴ καὶ ἀπόλυσις [π. 37—38).

Ψάλλομεν δὲ ἐν τῇ πρώτῃ ὥρᾳ τὰ τρία τροπάρια τῶν Χριστου-γέννων μέσον οἱ δύο χοροὶ καὶ δευτεροῦμεν αὐτά, λαμπάδος ἀπτοῦσης μέσον τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ ἱερέως θυμιῶντος, καὶ μετὰ τὴν τοῦ Τρισαγίου συμπλήρωσιν γίνεται ἀπόλυσις [π. 73 ὁβ.).

Δεῖ γινώσκειν, ὡς, εἰ τύχοι ἡ παραμονὴ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως ἐν σαββάτῳ, ἢ ἐν κυριακῇ, οὐ ψάλλομεν ἐνταῦθα τροπάρια, ἀλλὰ τῇ παραμονῇ ποιούμεν θ', ἐν αὐτῇ τὴν ἀκολουθίαν τῶν τροπαρίων ποιούμεν, οὔτε δὲ νηστεία γίνεται, ἀλλ' ἡ συνήθης λειτουργία. Καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν αὐτῆς ἐσθίομεν ἐν τῷ νάρθηκι ἄρτον καὶ πίνομεν πρὸς ἐνὸς ποτηρίου, καὶ περὶ ὥραν ι' σημαίνει καὶ ἀρχόμεθα τοῦ λυχνικοῦ καὶ ποιούμεν τὴν προγεγραμμένην ἀκολουθίαν κατὰ τάξιν. Ἰστέον ὅτι, ἐὰν τύχη ἡ παραμονὴ ἐν σαββάτῳ, ἐν τῇ στιχολογίᾳ λέγομεν τὸ πρῶτον κάθισμα ὅλον, εἰ δὲ ἐν κυριακῇ, τὸ πρῶτον ἀντίφωνον, εἰ δὲ ἐστὶ νηστεία, ἐν τῇ παραμονῇ εἰς τὸ λυχνικὸν στιχολογία οὐ γίνεται. Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν ψάλλομεν τὸ τῆς ἐορτῆς κοντάκιον, οἱ δύο χοροὶ γ' ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ. Ἡ Παρθένος σήμερον, εἴτα πολυχρονίζομεν τὸν προσεστώτα συνήθως καὶ εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν, οὐκ ἐσθίομεν οὔτε τυρόν, ἢ ὦν, οὔτε ἰχθύν [π. 74).

О сльзѣхъ 1 Января замѣчено: Εἰς τὸν ὄρθρον ἡ συνήθης στιχολογία καὶ ὁ πολυέλεος, ποιούμεν δὲ τὴν ἐπιταφὴν (;) τὸ Ἡμελλεν ἄραι, ἀνάγνωσις δ'. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν ἀναβαθμῶν τὸ α' ἀντίφω-νου τοῦ δ' ἤχου, προκείμενον ἥχος δ'. Τὸ στόμα μου λαλήσει... Δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλυσις καὶ δίδεται ἅγιον ἔλαιον παρὰ τοῦ καθηγου-μένου κατὰ τὸν τύπον τοῖς ἀδελφοῖς, ψαλλομένων στιχηρῶν ἰδιομέλων τοῦ ἁγίου. Δεῖ εἰδέναι, ὡς, εἰ τύχοι ἐν κυριακῇ, ποιούμεν τὴν ἀγρυπνίαν καὶ προηγούνται πάντα τὰ ἀναστάσιμα, εἰ δὲ ἐν ἄλλῃ ἡμέρᾳ, ἀγρυπνία οὐ γίνεται [π. 82).

Μετὰ δὲ τὴν ἀκολουθίαν (5 Января) τοῦ ὄρθρου, εἰς τὴν α' ὥραν, ψάλλομεν τὰ τρία τροπάρια, θυμιῶντος τοῦ ἱερέως, ἐκ τῶν ιβ' τῆς ἐορτῆς ἐνταῦθα οἱ δύο χοροὶ, δευτεροῦντες αὐτά. Περὶ δὲ ἕκτῃν ὥραν σημαίνει καὶ συναγόμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ψάλλομεν τὰς ὥρας γ' ψαλμοὺς καὶ τὰ καταλειφθέντα θ' τροπάρια κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν, ὡς εἴρηται, θυμιῶντος ἐκάστη ὥρᾳ τοῦ ἱερέως. Μετὰ δὲ τὴν θ' τὰ τυπικὰ χύμα καὶ ἀπόλυσις [π. 84).

Ἄμα δὲ τὸ εἰπεῖν τὸν ἱερέα τὴν ὀπισθάμβωνον εὐχὴν, ἐξερχόμεθα πάντες τῷ λουτρῷ μετὰ τῶν λαμπάδων καὶ τοῦ θυμιατοῦ, ἐνὸς μὲν ἱερέως ἐπιφερομένου τὸ τίμιον ξύλον, ἐτέρου δὲ τὸ Εὐαγγέλιον, ψάλλοντες τὰ τροπάρια... Καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς ἢ ὁ διάκονος, εἴ ἔστι, τὰ διακονικὰ τοῦ ἁγιάσματος καί, τούτων λεγομένων, δίδοται τὰ κηρία τοῖς ἀδελφοῖς [π. 85].

Εἶτα (т. е. послѣ отпуста утрени), τοῦ ἱερέως τὴν ἱερατικὴν στολὴν ἐνδυσσάμενου πᾶσαν, ἐπιφερομένου τε τὸ τίμιον Κυρίου ἀνὰ χεῖρας, καὶ προπορευομένων λαμπάδων καὶ τοῦ θυμιάματος, ἐξερχόμεθα τοῦ ναοῦ καὶ ἀπερχόμεθα ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ τοῦ ὕδατος [π. 88].

Δεῖ ἐξακριβοῦν πότε ἔστιν ἀπόκρεως, κάκειθεν ἀναποδίξειν κατὰ κυριακὴν εἰς τὰς πόσας τοῦ μηνὸς εἶναι κυριακὴ τῆς ἀπόκρεω, κυριακὴ τοῦ ἀσώτου, κυριακὴ τοῦ φαρισαίου, κυριακὴ τοῦ Ζακχαίου, κυριακὴ τῆς Χαναναίας καὶ ἄλλαι, ὅσαι ἂν εἰσιν ἡμῖν, καὶ ἔρχεσθαι μέχρι τῆς ἐνισταμένης κυριακῆς κάκεινης τὸ εὐαγγέλιον ἀναγινώσκειν νήστιμον καὶ τὸν ἀπόστολον [π. 90 ὁβ.).

13 Января. Τῶν μαρτύρων Ἑρμούλου καὶ Στρατονίκου. Ἡ ἀκολουθία τῆς ἑορτῆς καὶ τῶν ἁγίων, ψάλλομεν δὲ καὶ τὴν ἀκολουθίαν τῶν ἁγίων ἀββάδων διὰ τὸ εἰς τὴν ἰδ' ἀποδίδοσθαι τὴν ἑορτὴν καὶ μόνην ψάλλειν τὴν ἀκολουθίαν αὐτοῦ.

14. Γίνεται ἡ ἀκολουθία τοῦ ἐσπερινοῦ καὶ τοῦ ὄρθρου καὶ τῆς λειτουργίας ἀπαρallάκτως, καθὼς καὶ εἰς τὴν ἑορτὴν [π. 92 ὁβ.).

21. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Εὐθυμίου τοῦ μεγάλου· εἰ μὲν θέλει ὁ προεστώς, ποιεῖ ἀγρυπνίαν, εἰ δ' οὐκ, κατὰ τὴν συνήθειαν. Παρελάβομεν γάρ, ἵνα συναγώμεθα εἰς τὴν μονὴν τοῦ ἁγίου, ὄντες ἐν Παλαιστίνῃ, κακεῖ ποιῶμεν τὴν ἀγρυπνίαν [π. 95 ὁβ.).

21. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ καὶ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Εὐγενίου Τραπεζουντίου καὶ τῆς συνοδίας αὐτοῦ Κανιδίου, Ἀκύλα καὶ Οὐαλεριανοῦ [π. 96 ὁβ.).

26. Τῶν ὁσίων πατέρων ἡμῶν καὶ τῆς συνόδου.

Ἡ ἀκολουθία τοῦ ἁγίου καὶ τοῦ τιμίου Χρυσοστόμου προεορτή. [π. 98] τροπάριον ἥχος δ'· Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ τοῦ Χρυσοστόμου· Ἡ τοῦ στόματος.

27. Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ τιμίου λειψάνου τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Ἑσπέρας ἐν τῇ ἀγρυπνίᾳ στιχολογοῦμεν τὸ Μακάριος, ὡς συνήθως [π. 98], εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἱστώμεν στι-

χηρὰ ἡ καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ προσόμοια ἤχος δ', πρὸς Ὡς γενναῖον ἐν μάρτυσιν, Τὴν χρυσήλατον σάλπιγγα, καὶ δευτεροῦμεν καὶ πάλιν τὰ β' καὶ πρὸς μίαν, Δόξα δ'. Οὐκ ἔδει σε, Χρυσόστομε, Καὶ νῦν θ'. Ὁ διὰ σέ θεοπάτωρ, εἴσοδος, προκείμενον, τὰ . . . Ψάλλομεν δὲ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ἁγίου μέχρι τῆς λ' τοῦ παρόντος μηνός [π. 99).

29. Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ τιμίου λειψάνου τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου τοῦ θεοφόρου. Ζήτει τὴν ἀκολουθίαν Δεκεμβρίου εἰς τὰς κ'. Εἰς τὸν ὄρθρον ἀνάγνωσις ἀπὸ τοῦ βίου τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, δόσεις δ', ψάλλομεν δὲ καὶ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ τιμίου Χρυσοστόμου [π. 99 οβ.).

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι, εἰ τύχοι ἡ ἑορτὴ τῆς Ὑπαπαντῆς κυριακῇ τοῦ φαρισαίου, ἢ τοῦ ἀσώτου, ἢ τῆς ἀπόκρεω, αἱ ἀκολουθίαι τῶν τοιούτων κυριακῶν γίνονται ἐν ταῖς παρασκευαῖς, ἐν αἷς ἀναγινώσκονται ὁ ἀπόστολος καὶ τὸ εὐαγγέλιον ἐν ταῖς λειτουργίαις, ἢ δὲ ἀκολουθία τῆς ἑορτῆς ἐκτελεῖται. Ἐὰν δὲ τύχη κυριακῇ, προηγούμεναι τὰ ἀναστάσιμα, εἰς δὲ τὸν ὄρθρον ἀναγινώσκεται εὐαγγέλιον τῆς ἑορτῆς [π. 101 οβ.).

Εἰ δὲ φθᾷση ἐν τῇ μ' ἡ ἑορτὴ, ἐπιτελοῦμεν τὴν ἀκολουθίαν οὕτως· Ἐσπέρας εἰς τὴν παραμονὴν λέγομεν πρῶτον στιχηρὰ τοῦ Τριφδίου, ἔπειτα τῆς ἑορτῆς, ὁμοίως τὰ ἀναγνώσματα καὶ καθεξῆς ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων, καὶ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν. Ὡρα δὲ α' τῆς νυκτὸς κρούει τὰς βαρέας, τὸ σιδηροῦν καὶ τὸ μέγα καὶ συναγόμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ψάλλομεν τὰ ἀπόδειπνα. Μετὰ δὲ τὴν τούτων συμπλήρωσιν ποιοῦμεν τὰς λιτὰς, ψάλλομεν στιχηρὰ τῆς ἑορτῆς καὶ γίνονται αἱ συνήθεις εὐχαὶ καὶ ἀπόλυσις, καὶ δίδονται τὸ κατακλαστόν, γινομένης ἀναγνώσεως μεγάλης, καὶ καθεξῆς ἡ ἀκολουθία τῆς ἀγρυπνίας. Ἐν δὲ ὥρᾳ γ' καὶ δ' γίνεται οὕτως· σημαίνει ὥρα γ' καὶ ψάλλομεν ὥρας ἄνευ μετανοιῶν, μόνας ποιοῦντες τὰς τρεῖς μεγάλας ἐν ἐκάστη ὥρᾳ, στιχολογοῦμεν καθίσματα αὐτῶν. Μετὰ δὲ τὴν τούτων ἀπόλυσιν σημαίνει καὶ τὴν θ' ὥραν καὶ ψάλλομεν καὶ ταύτην, ὡς ἔθος, τρίψαλμον, στιχολογοῦντες καὶ τὸ κάθισμα, εἴθ' οὕτω λέγομεν τοὺς μακαρισμοὺς χόμα καὶ γίνεται ἀπόλυσις. Εἴθ' οὕτως ἀλλάσσει ὁ ἱερεὺς τὴν ἅπασαν στολήν, ποιεῖ ἑναρξιν τῆς λιτῆς καί, λιτανεύοντες, κατερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ τῆς Θεοτόκου, κάκεισε, γινομένης ἐνάρξεως, ἀρχόμεθα τοῦ ἐσπερινοῦ. Εἰ δὲ ἔξω τῆς ἀγίας μ' τύχοι ἡ ἑορτὴ, ὥσπερ εἴρηται, μετὰ λιτῆς κατερχόμενοι ἐν τῷ ναῷ τῆς

Θεοτόκου, τὴν λειτουργίαν ἐκεῖσε ποιοῦμεν· προηγούνται δὲ εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα τὰ στιχηρὰ τῆς ἑορτῆς, εἶτα τοῦ Τριφδίου. Δεῖ εἰδέναι, ὅτι, εἰ τόχοι ἐν μ', ἑορτάζομεν τὴν ἑορτὴν ἡμέραν μίαν, εἰ δ' οὖν ἡμέρας ἡ', εἰ δὲ τῇ ἐβδομάδι τῆς τυρινῆς, ἡμέρας γ' [л. 103).

Первое и второе оубрѣтєніе главы I. Предтечи имѣетъ изложєніе службы простой и постовой. То же самое и 9 Марта. Здѣсь, кромѣ того, замѣчено: Εἰ δὲ ἐν σαββάτῳ, ἢ κυριακῇ, γίνεται ἡ ἀκολουθία τῶν ἁγίων καὶ τῆς ἡμέρας [л. 109 об.).

Ο Βлаговѣщеніи: Ἐὰν ἐστὶ νηστεία, σημαίνει ὥρας γ' καὶ φάλλομεν ε' μετὰ στιχολογίαν, ποιοῦντες ἐν ἐκάστῃ ὥρᾳ καὶ τὰς τρεῖς μεγάλας μετανοίας, ἀναγινώσκομεν δὲ τοῦ Χρυσοστόμου λόγον· Πάλιν χαρὰς εὐαγγέλια, εἰς δύοσεις β', καὶ συνάπτομεν τὴν αἰσώραν μετὰ στιχολογίας αὐτῆς, ἐν ἣ ἀναγινώσκομεν τὴν κατήχησιν τοῦ Στουδίτου. Εἰς τὴν αὐτὴν οἱ ἀδελφοὶ οὐ κἀθηνται, εἴθ' ὅπως εἰς τὸ τέλος αἱ τρεῖς μεγάλαι μετάνοιαι καὶ εὐθὺς οἱ μακαρισματοὶ ἄνευ μέλους, τὸ Μνήσθητι ἡμῶν ἐκ γ', Χορὸς ὁ ἐπουράνιος καὶ ἀπὸ ὁμοίως καὶ λέγομεν τὸ ἅγιον σύμβολον, ἥτοι τὸ Πιστεύω. Ὁ δὲ κανδηλάπτης μετὰ τοῦ ἱερέως, βαλόντες μετάνοιαν τῷ προσεστώτι, ὁ μὲν εἰσελθὼν ἀλλάσσει τὴν ἱερατικὴν στολὴν ἅπασαν, ὁ δὲ ἀνελθὼν σημαίνει σήμαντρον. Τὸ Ἄνες, ἄφες, τὸ Πάτερ ἡμῶν, τὸ τροπάριον τῆς ἑορτῆς· Σήμερον τῆς σωτηρίας, Δόξα καὶ νῦν τὸ κοντάκιον· Τῇ ὑπερμάχῳ, τὸ Κύριε ἐλέησον, τρεῖς μεγάλας μετάνοίας καὶ ἀπεύχεται ὁ ἱερεὺς καὶ γίνεται ἀπόλυσις, εἴθ' οὕτω, λιτανεύοντες, κατερχόμεθα ἐν τῷ γὰρ τῆς Θεοτόκου, κἀκεῖσε γίνεται ἑναρξίς παρὰ τοῦ ἱερέως, ἐπιλέγοντος οὕτως· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία, καὶ ἀπαρχόμεθα [л. 112) τοῦ λυχνικοῦ

О томъ, на основаніи чего составлены службы Благовѣщенія на различные случаи, говорится: ἐντογχάνοντες τῆς τε αἰοδιόμου μονῆς τῶν Στουδιτῶν, οὐ μὴν δ' ἀλλὰ καὶ τῶν Ἱεροσολύμων ταῦτα ἐντετόχαμεν, ἀλλ' οὖν καὶ τῆς μονῆς τοῦ Ὀλύμπου· μηδεὶς οὖν ἐπαπορεῖτω, τῇ ἐναλλαγῇ ἐντογχάνων [л. 121 об.).

Ἰστέον μέντοι, ὅτι ἡ ἡμέρα τύχη ἢ μνήμη τοῦ Θεολόγου μετὰ τὸ Πάσχα, κὰν τῇ μεσοπεντηχοστῇ, κὰν τε τῆς Ἀναληψίμου οὐ καταλιμπάνεται, ἀλλὰ φάλλεται μετὰ τῆς ἀκολουθίας τῆς ἡμέρας [л. 128).

31 Іюля Прѡ τοῦ σημαίνειν μεταχομίζεται τὸ τίμιον καὶ ἅγιον ξύλον ἀπὸ τοῦ σκευοφυλαχείου, καθὼς ἐν τῇ ιδ' Σεπτεμβρίου μηνὸς ἀναγέγραπται.

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ὄρθρου ποιούμεν τὴν προσκύνησιν τοῦ τιμίου ξύλου κατὰ τὴν τάξιν τῆς γ' κυριακῆς τῶν νηστειῶν. Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν ἐξέρχεται ὁ τίμιος Σταυρὸς μετὰ λιτῆς τὰ ἐν-τὸς τῆς μονῆς, ἣ εἰς τὸ ἡγουμενεῖον, εἰς τὴν τράπεζαν, τὸ κελλάριον, τὸ ὠρεῖον καὶ οἶνοχοεῖον καὶ ἐν πᾶσι τοῖς κελλίοις τῶν ἀδελφῶν, καί, ὑποστρεφόντων ἡμῶν, γίνεται ἀπόλυσις. Εἰς δὲ τὴν λειτουργίαν ἀγιάζεται ὕδωρ μετὰ τοῦ τιμίου Σταυροῦ [л. 143).

14. Προεόρτιον τῆς Κοιμήσεως τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ μνήμη τοῦ ἁγίου προφήτου Μιχαίου.

[л. 152). Ἀκολουθία τῆς ἁγίας μεγάλης πεφωτισμένης καὶ θεοσδότου τессαρακοστῆς.

Въ недѣлю мытаря и фарисея всеобщное бдѣніе совершается обычно. Τοῦ δὲ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου ἀκολουθίαν ὀφείλει ψάλλεσθαι τῇ παρασκευῇ ἐν τοῖς ἀποδείπνοις, εἰ μὴ που τύχη μεγάλου ἁγίου μνήμη ἑορτάσιμος [л. 152 об.).

Ἰστέον, ὅτι τὴν ἀκολουθίαν τῶν ἁγίων, τῶν λαγχανόντων τῷ σαββάτῳ καὶ τῇ κυριακῇ τῆς ἀπόκρεω, ψάλλομεν ἐν τοῖς παρελθοῦσιν ἀποδείπνοις, τὸ αὐτὸ ποιούμεν καὶ τῇ τυρινῇ.

О чтеніяхъ на утрени говорится: Καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸν ἅγιον Ἐφραίμ. Δεῖ δὲ γινώσκειν, ὅτι πάσῃ τῇ ἁγίᾳ μ' οὐ πλέον τῶν τριῶν φύλλων ἀναγινώσκομεν [л. 166).

Ἰστέον δέ, ὅτι ἐν πᾶσι τοῖς σάββασιν, ἐν οἷς ψάλλεται τὸ Ἀλληλουῖα, μνημονεύει ὁ ἱερεὺς τῶν προκοιμηθέντων πατέρων [л. 179).

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἑσπερινοῦ ἀπέρχονται, ὃ τε ἱερεὺς καὶ ὁ ἐκκλησιάρχης μετὰ τοῦ κανδηλάπτου ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ καὶ λαμβάνουσι τὸ τίμιον ξύλον μετὰ λαμπάδος καὶ θυμιατοῦ, ψάλλοντες τὸ Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου, καὶ εἰσφέρουσιν αὐτὸ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ἐπιτιθέασιν ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ καὶ ἄπτει δι' ὅλης τῆς νυκτὸς κηρούς [л. 197 об.).

О перемѣнѣ индитіи въ великій четвертокъ [л. 193 об.). См. ниже стр. 369.

Δεῖ εἰδέναι καὶ τοῦτο, ὅτι τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ἑσπερινοῦ τῆς μεγάλης παρασκευῆς καὶ τοῦ ὄρθρου τοῦ μεγάλου σαββάτου ἐν τῷ ναῷ ποιούμεν τῆς ἁγίας Τριάδος.

Начало великой сѣдоботней службы [л. 203) см. выше стр. 125; см. стр. 69.

Ἰστέον, ὅτι, μέλλοντος τοῦ φάλτου ἄρξασθαι τοῦ στίχου τοῦτου

Ἀνάστα ὁ Θεός, ἀνιστάμενοι οἱ ἱερεῖς ἀποδύονται τὰ μαῦρα φελώνια καὶ περιβάλλονται ἀντ' αὐτῶν ἄσπρα [Π. 203 οἰ.].

Μεθ' ἣν (τ. ε. ἀπόλυσιν) ἀναγινώσκομεν τὰ καταλειφθέντα τῶν Πράξεων, οἱ δὲ κανδηλάπται ἄπτουσι τὰ κηρία πάντα ὁμοίως καὶ τὰς κανδήλας καὶ ποιοῦσι πυρεῖα μεγάλα β', ὧν τὸ μὲν ἐκτιθεῖσι μέσον τοῦ ναοῦ, τὸ δὲ ἕτερον ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν τοῦ ἁγίου βήματος, ἐν ᾧ ἀπαίρουσι καὶ θυμιατὸν καὶ βάλλονται ἐν τούτῳ θυμίαμα τὸ ἀρχοῦν καὶ θυμιῶσι, κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, καὶ εὐθύς, ἐξεληθὼν τούτων εἰς καὶ βαλὼν μετάνοιαν τῷ προεστῶτι, ἀπέρχεται καὶ σημαίνει τὸ μέγα. Ὁ δὲ ἱερεὺς ἀλλάσσει ἐν τῷ διακονικῷ ἅπασαν τὴν λευκὴν στολὴν καὶ ἐξέρχεται εἰς τὸν νάρθηκα διὰ τοῦ τοιούτου διακονικοῦ καὶ θυμιᾷ, προηγουμένων αὐτοῦ καὶ λαμπάδων δύο. Ὁ μέντοι ἐκκλησιάρχης διανέμει τοὺς κηροὺς ἀπὸ τοῦ προεστῶτος μέχρι τοῦ ἐσχάτου, ἡμεῖς δὲ ἄπτοντες αὐτὰ ἱστάμεθα μετὰ προσοχῆς καὶ καθ' ἑαυτὸν εὐχόμεθα. Μετὰ οὖν τὸ θυμιάσαι τοὺς ἀδελφούς, ὡς συνήθως, ἵσταται ὁ ἱερεὺς ἔμπροσθεν τῆς βασιλικῆς πόλης καὶ θυμιᾷ σταυροειδῶς ἐκ γ', λέγων· Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ καὶ ζωοποιῷ. Καὶ ἡμῶν ἀποκρινομένων τὸ Ἀμήν, ἄρχεται ὁ ἱερεὺς τροπάριον ἥχος πλ. α'. Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν. Ὅμοίως καὶ οἱ ἀδελφοὶ τὸ αὐτό, καὶ λέγεται γ' παρὰ τοῦ ἱερέως καὶ γ' παρὰ τῶν μοναχῶν. Εἴθ' οὕτως στίχος α'. Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ. Καὶ ἡμεῖς ἀποκρινόμεθα· Χριστὸς ἀνέστη. Στίχος β'. Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος. Καὶ ἡμεῖς· Χριστὸς ἀνέστη. Στίχος γ'. Συστήσασθε ἑορτὴν ἐν τοῖς, καὶ ἡμεῖς τὸ Χριστὸς ἀνέστη, Δόξα, Χριστὸς ἀνέστη, Καὶ νῦν, Χριστὸς ἀνέστη. Εἵτα πάλιν ἄρχεται ὁ ἱερεὺς· Χριστὸς ἀνέστη, γεγονωτέρᾳ τῇ φωνῇ, ἄρχεται δὲ ὁ προεστὼς καὶ κρούει γ', τῶν πυλῶν ἀσφαλιζομένων, καὶ λέγων· Ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες. Ὁ δὲ κανδηλάπτης ἔσωθεν τῆς ἐκκλησίας ἐγγὺς τοῦ πυλῶνος ἀνταποκρίνεται καὶ λέγει· Τίς ἐστὶν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης; ἐκ β'. Ὁ δὲ προεστὼς πάλιν· Κύριος τῶν δυνάμεων, αὐτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης, καὶ εὐθύς ἀνοίγεται. Καὶ ἀνοιγομένων τῶν πυλῶν, εἰσοδεύει, προπορευομένων τῶν λαμπάδων, συνεφεπομένου δὲ τοῦ καθηγουμένου καὶ τῶν ἀδελφῶν, καὶ φάλλονται· Καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι. Εἰσερχόμενος οὖν ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ βήματι, ποιεῖ συναπτὴν. Μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν ἄρχεται ὁ προεστὼς· Ἀναστάσεως ἡμέρα. Καὶ λέγομεν ἀνὰ β' τοὺς εἰρμούς, ἐν δὲ τοῖς τροπαρίοις ἱστώμεν στίχους ιδ', ὁ δὲ ἱερεὺς θυμιᾷ, τὴν μέντοι ἑναρξιν τοῦ κανόνος ὁ προεστὼς ὀφείλει ποιεῖν κατὰ ταύτην τὴν ἁγίαν ἡμέραν, καὶ τῷ ἀριστερῷ ἴσως μέρει

ἐπιλαγχάνη. Τοῦτο δὲ γίνεται ἐν μόνῃ τῇ πρώτῃ ᾠδῇ, τῆς γὰρ τριωδίου ἡ ἑναρξίς, εἴ γε τῷ ἐπιλαγχάνοντι μέρει πάλιν γίνεται παρ' αὐτοῦ καὶ οὕτως ἰσάζουσιν οἱ χοροί, ἐν ἐκάστῃ δὲ ᾠδῇ γίνεται παρὰ τοῦ ἱερέως συναπτὴ μικρὰ ἔσωθεν τοῦ ἁγίου βήματος. Ἀπὸ γ' ᾠδῆς ἡ ὑπακοὴ ἤχος δ'. Προλαβοῦσαι, σβεννύομεν τοὺς κατεχόμενους ἐν χερσὶ κηρούς, ἀνάγνωσις εἰς τὸν Θεολόγον. Ἐπὶ τῆς φυλακῆς, μεθ' ἣν πάλιν ἀπτομεν τοὺς κηρούς [π. 205—206].

Ἡ δὲ τῆς λειτουργίας ἀκολουθία γίνεται οὕτως. Κρουομένου τοῦ συμβόλου ταχύτερον διὰ τὸν κόπον τῆς ἀγρυπνίας, συναγόμεθα ἐν τῷ νάρθηκι καί, λεγομένης εὐχῆς ὑπὸ τοῦ ἱερέως, ψάλλομεν. Χριστὸς ἀνέστη γ'. Ὁ δὲ ἱερεὺς σὺν τῷ κανδηλάπτῃ βάλλοντες τῷ προεστώτι μετόνοιαν, ὁ μὲν ἀπέρχεται καὶ σημαίνει τὸ μέγα, οἱ δὲ ἐν τῷ διακονικῷ εἰσερχόμενοι, ἀλλάσσουν πάντες στολὰς λευκάς καὶ ποιοῦσι τὴν προσκομιδὴν, ἡμεῖς δὲ μετὰ τὸ Χριστὸς ἀνέστη, λέγομεν τὸ Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι π. δ. οδυжные часы, τὸ Κύριε ἐλέησον λ'. Τρισεύεται δὲ ἡ τοιαύτη ἀκολουθία. Μετὰ τοῦτο πάλιν Χριστὸς ἀνέστη ἐκ γ' καὶ ἀπαρχόμεθα τοῦ κανόνος τῆς ἑορτῆς, ψάλλοντες τοὺς εἰρμούς καὶ τὰ τροπάρια χύμα. Μετὰ δὲ τὴν ἀκολουθίας συμπλήρωσιν τῆς ᾠδῆς τὴν ὑπακοήν. Προλαβοῦσαι, καὶ πάλιν ψάλλομεν τὰς λοιπὰς γ' ᾠδὰς, μεθ' ἃς τὸ Χριστὸς ἀνέστη, εἴτα τὸ κοντάκιον. Εἰ καὶ ἐν τάφῳ σώματι, καὶ λέγομεν τὸ Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι ἐκ γ'. Αὐθις ψάλλομεν καὶ τὰς λοιπὰς γ' ᾠδὰς, μεθ' ἃς τὸ Χριστὸς ἀνέστη ἐκ γ', τὸ Κύριε ἐλέησον λ'. Καὶ εἰσερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ, καὶ τοῦ ἱερέως ἐπιλέγοντος. Ὁ Θεὸς οἰκτερῆσαι ἡμᾶς, ποιοῦμεν τὰς γ' συνήθεις προσκυνήσεις, ἀσπάζομεθα τὰς ἁγίας εἰκόνας καί, γινομένης εὐχῆς, εὐθὺς ἄρχεται ἡ θεία λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου. Οὕτως οὖν ἀπαραλλάκτως γίνεται ἡ ἀκολουθία τῶν ὥρων καθ' ὅλην τὴν ἑβδομάδα τῆς Διακαινησίμου ἄχρι δηλοντι καὶ αὐτοῦ τοῦ σαββάτου ἀρτοκλασιῶν [π. 207].

Τῇ μεγάλῃ κυριακῇ ἐσπέρας εἰς τὸ λυχνικὸν ἀλλάσσει ὁ ἱερεὺς πᾶσαν τὴν στολὴν αὐτοῦ καὶ στάς κατεναντίον τοῦ ἱλαστηρίου καὶ σφραγίζει σταυροειδῶς μετὰ τοῦ θυμιατοῦ γ', λέγων. Εὐλόγητός ὁ Θεὸς ἡμῶν. Καὶ ἀποκρινομένων τὸ Ἀμήν, ἄρχεται ὁ ἱερεὺς τοῦ τροπαρίου ἤχος πλ. α'. Χριστὸς ἀνέστη. Καὶ ἡμῶν τὸ αὐτὸ ἀνταποκρινομένων, λέγει ὁ ἱερεὺς τοὺς στίχους· στίχος α'. Ἀναστήτω ὁ Θεός, στίχος β'. Ὡς ἐκλείπει καπνός, στίχος γ'. Οὕτως ἀπολοῦνται, Δόξα, Χριστὸς ἀνέστη, Καὶ νῦν, Χριστὸς ἀνέστη. Εἴθ' οὕτως συναπτῇ. Ἰστέον δέ, ὅτι ἐν μὲν τῷ ὁρθρῳ ἀπὸ τοῦ

ριζ' ψαλμοῦ οἱ προγραφέντες γ' στίχοι λέγονται παρὰ τοῦ ἱερέως δι' ὅλης τῆς ἐβδομάδος, ἐν δὲ τῷ ἐσπερινῷ ἀπὸ τοῦ ρζ', ἤγουν οἱ νῦν γεγραμμένοι [λ. 208] Ἀσπαζόμεθα τὰς ἁγίας καὶ σεπτὰς εἰκόνας, κατὰ τὰ συνήθη [λ. 209], но о выносѣ креста на отпущѣ не говорится.

Τῇ β' τῆς Διακαινησίμου εἰς τὸν ὄρθρον, πρὸ μὲν τὴν ἐνάρξεως ἄπτονται παρὰ τοῦ κανδηλάπτου αἱ συνήθεις κανδηλαὶ καὶ τὰ κηρία τῶν δύο προσκυνήσεων τοῦ βήματος¹ καὶ τὰ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ ἱστάμενα ἐξαφώτια, εὐλογεῖ δὲ ὁ ἱερεὺς ἄνευ τῆς ἱερατικῆς στολῆς καὶ ἄρχεται· Χριστὸς ἀνέστη. Καὶ ἀποκρινομένων ἡμῶν τὸ αὐτό, λέγει τοὺς προγεγραμμένους στίχους τοῦ ὄρθρου τῆς μεγάλης κυριακῆς, ὁ αὐτὸς καὶ ἡμεῖς· Χριστὸς ἀνέστη . . . [λ. 209], εἶτα συναπτή, μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν ἀρχόμεθα τοῦ κανόνος. Δεῖ γινώσκειν, ὅτι, ὅτε τὴν ἔναρξιν μέλλει ποιῆσαι ὁ ἱερεὺς, ἵσταται κατεναντίον τῆς ἁγίας τραπέζης καὶ θυμιᾷ αὐτοῦ καὶ τὸ ἱερατεῖον, μέχρις οὗ ἀρξόμεθα τοῦ κανόνος. Εἴθ' οὕτως ἐξελθὼν, θυμιᾷ τὸν ναὸν καὶ τοὺς χορούς, ὡς συνήθως. Ψάλλομεν δὲ τοὺς εἰρμούς β', ἐν δὲ τοῖς τροπαρίοις ἱστώμεν στίχους ιδ', εἰς δὲ τὸ Δόξα καὶ νῦν λέγομεν τὰ β' θεοτοκία τοῦ κυροῦ Θεοφάνους καὶ τὰ τοῦ κύρου Ἰωσήφ . . . Ποιοῦμεν δὲ λιτὴν ἔξω τῆς μονῆς, ἀπερχόμενοι εἰς τὸν ἐν τῷ κοιμητηρίῳ ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, κάκεισε, γινομένης ἐκτενῆς, ἀπερχόμεθα εἰς τὴν μονὴν καὶ ποιοῦμεν ἀπόλυσιν ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας Τριάδος. Δεῖ γινώσκειν, ὅτι οὕτω γίνεται ἡ ἀκολουθία τοῦ ὄρθρου κατὰ πᾶσαν τὴν ἐβδομάδα τῆς Διακαινησίμου [λ. 209].

Τῇ δ' τῆς Διακαινησίμου εἰς τὸν ὄρθρον ἡ ἀκολουθία πᾶσα, ὡς προέγραπται, καὶ μετὰ τὴν κατήχησιν ἀπόλυσιν καὶ εὐθὺς λιτὴν ἔξω τοῦ μοναστηρίου, καὶ ἀπερχόμεθα ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τοῦ ἁγίου μεγάλου Γεωργίου, κάκεισε, τελουμένης τῆς θείας λειτουργίας, ἀριστούμεθα καὶ πάλιν μετὰ τῆς λιτῆς κατερχόμεθα ἐν τῇ μονῇ καί, ποιοῦντες ἀπόλυσιν ἐν τῷ νάρθηκι τοῦ μεγάλου ναοῦ, ἀνερχόμεθα ἐν τοῖς κελίοις ἡμῶν [λ. 215 οβ').

Ἰστέον, ὅτι τὰς δ' καὶ τὰς παρασκευὰς (Θομῖνοῃ) προηγούνται τὰ σταυρώσιμα στιχηρὰ τῆς Ὀκτωήχου, ὁμοίως καὶ τὰ καθίσματα τῶν ἀναστάσεων, διότι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ Θεὸς πρῶτον ἐσταυρώθη, εἶτα ἀνέστη ἐκ νεκρῶν. Ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι ἐν πάσαις ταῖς δευτέραις καὶ τετράσι καὶ παρασκευαῖς τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς ἄνευ τῆς ἐβδομάδος τῆς Διακαινησίμου καὶ τῆς ἐσχάτου τοῦ ἁγίου Πνεύμα-

τος οὔτε ἐσθίμεν, οὔτε ὦν, οἶνου δὲ καὶ ἐλαίου μεταλαμβάνομεν [л. 215].

Κυριακῇ τετάρτῃ ἀπὸ τοῦ Πάσχα εἰς τὸ ἐν τῇ προβατικῇ κολυμβήθρᾳ παραλύτου [л. об.].

Въ отданіе обычное начало на вечерни, великій выходъ, прокимень Пасхи: «Кто Богъ», канонъ Пасхи съ богородичными и предпразднества Вознесенія. На хвалитѣхъ стихиры Пасхи и великое славословіе. Антифоны, прокимень и аллилуарій праздника [л. 220].

Въ Пятидесятницѣ на вечерни: Καὶ ἡμῶν κλινόντων ἐπὶ γῆς τὸ γόνυ ἀσκεπῶν, ἀναγινώσκει ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν ἀπὸ τοῦ βήματος μεγαλοφώνως εἰς ἐπήκοον πάντων [л. 225 об.]. Εἴτ' (т. е. послѣ вечерни) ἀπαρχόμεθα ἰδιόμελα τῆς ἐορτῆς ἡχος βαρύς, λιτανεύομεν ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας Τριάδος καὶ ψάλλομεν ἐκεῖσε παννυχίδα, ἥτοι τὸν κανόνα τοῦ κυροῦ Θεοφάνους ἡχος α'. Μιχράς δούλου, ἀφ' ε' τὸ κοντάκιον. Καὶ μετὰ τὴν ἀπόλουσιν εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν. Τὰ δὲ ἀπόδειπνα κατὰ τὸν τόπον. Ἰστέον δέ, ὅτι κατὰ τὴν παροῦσαν ἐβδομάδα ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας καὶ ζωαρχικῆς Τριάδος и т. д. [л. 226].

О чтеніяхъ на утрени.

Объ утреннихъ евангеліяхъ.

Δεῖ γινώσκειν, ὅτι, ὅτε ἐστὶν Ἀλληλούια, ἐν τῷ μεγάλῳ ναῷ λειτουργία οὐ γίνεται, ἀλλ' οὔτε ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας Τριάδος, εἴτε ἐν τοῖς εὐκτηρίοις, καθὼς ἐν ἐτέροις περὶ τούτων διαταξάμεθα.

Ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο· κατὰ ταύτην τὴν ἁγίαν μ' καὶ τῶν Χριστουγέννων οὐ παρελάβομεν ἐν Παλαιστίνῃ στιχολογεῖν ἐν τῷ μέσῳ, ἀλλὰ ποιεῖν τὴν ἀκολουθίαν τῶν ὥρων, ὡς προεγράφη ἄνωθεν, ἡ δὲ σεβασμία μονὴ τῶν Στουδιτῶν τὴν μὲν τριθέκτην στιχολογεῖ καὶ εὐθὺς ποιεῖ τὴν θεῖαν λειτουργίαν, μεθ' ἣν ψάλλει τὴν θ' τρίψαλμον καὶ οὕτως ἄρχεται τοῦ ἐσπερινοῦ [л. 229 об.].

Δεῖ τοίνυν τὸν προεστῶτα πᾶσαν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν, ἵνα μὴ τι τῶν ἐν τῷ παρόντι τυπικῷ, μικρὸν ἢ μεῖζον, κατὰ τινα αἰτίαν παροραθῇ, ἀλλὰ φυλάττῃ.

Типикъ этотъ во многомъ сходенъ съ Типикомъ XIII в. Парижск. національной библ. № 402 (см. выше стр. 121—127).

XDIX. № 635. Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας ἐκκλησίας λαύρας τοῦ ἁγίου καὶ θεοφόρου πα-

τὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη δὲ ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς τῶν Ἱεροσολύμων ἀγίοις μοναστηρίοις. Рукопись библи. Саввы Освящ. въ 16 долю листа, 270 листовъ, писанная мелкою, но чоткою скорописью XVI в. Въ концѣ рукописи есть слѣдующая приписка XVII в.: Τὸ παρὸν Τυπικὸν ὑπάρχει τῆς θείας καὶ ἱερᾶς καὶ βασιλικῆς μεγάλης λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα τοῦ ἡγιασμένου καὶ καθηγητοῦ τῆς ἐρήμου σὺν τῶν ἀρχαγγέλων Μιχαὴλ καὶ Γαβριὴλ ἐντὸς τῆς ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλήμ, καὶ μηδεὶς τολμήσῃ ἐξῶσαι αὐτό, ἢ κόψαι τὸ παρὸν φύλλον καὶ εἴ τις εὐρεθῇ καὶ παραβῇ τῶν ἄνωθεν γεγραμμένων καὶ ἀποξενώσει αὐτὸ νὰ ἔχῃ τὴν κατάραν τῶν ἀγίων τριακοσίων δέκα ὀκτὼ θεοφόρων πατέρων καὶ τοῦ ἀγίου Σάββα, καὶ εὖρη δὲ καὶ τοὺς μεγίστους ἀρχαγγέλους Μιχαὴλ καὶ Γαβριὴλ ἐχθροὺς καὶ ἀντιδίκους ἐν ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως καὶ ἡ μερὶς αὐτοῦ ἔστω μετὰ Ἰούδα τοῦ Ἰσκαριώτου. Ἀμήν. [л. 271). Καθηγούμενος μεγάλης λαύρας τοῦ ἀγίου Σάββα Ἀθανάσιος ἱερομόναχος καὶ ἀδελφὸς ἐν Χριστῷ.

[л. 1). Πίναξ ἄριστος τῆς παρούσης πυξίδος.

[л. 6). Εἰδησις τοῦ μικροῦ ἐσπερινοῦ.

[л. 6 об.). Εἰδησις τοῦ μεγάλου ἐσπερινοῦ ἀγρυπνίας.

[л. 13). Περί τοῦ πῶς θυμιᾷν τὸν ἱερέα.

[л. 14). Περί τῶν ἀγρυπνιῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ.

[л. 14 об.). Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίων μοναστηρίων.

[л. 17 об.). Περί τοῦ ὅτε τύχῃ τῇ δευτέρᾳ Ἀλληλούια.

[л. 18 об.). Περί τῶν παρασκευῶν, ὅτε τύχῃ Θεὸς Κύριος, πῶς ψάλλονται.

[л. 19) Περί τῆς ἀγίας μ' τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν ἀγίων, ὅτε τύχῃ Ἀλληλούια.

[л. 22). Περί τοῦ πῶς ψάλλεται τὸ μεσονυχτικὸν τῆς ἐβδομάδος ὅλης, ὁμοίως καὶ πῶς ψάλλεται τὸ μεσονυχτικὸν τοῦ σαββάτου.

[л. 23). Τῇ κυριακῇ μεσονυχτικόν.

[л. 23 об.). Περί τῶν σαββάτων τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἐν οἷς ὑπάρχει μεγάλου ἀγίου μνήμη.

[л. 25). Περί τοῦ πῶς ἀναγινώσκονται τὰ εὐαγγέλια καὶ αἱ τούτων ἐρμηνεῖαι.

[л. 25 об.). Περί τοῦ πότε γίνεται λειτουργία τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου.

[**λ. 26**). Περὶ τῶν ἐωθινῶν εὐαγγελίων τὰ ἀναστάσιμα, τὸ πῶς ὀφείλουσιν ἀναγινώσκεισθαι.

— Περὶ τῶν ἀποδείπνων, πῶς ψάλλονται παρ' ὅλον τὸν ἐνιαυτόν, (Μάρκου μοναχοῦ).

[**λ. 27**). Ἐκ τῶν ἀπόρων Μάρκου μοναχοῦ, ἄρχεται δὲ ἀπὸ τοῦ γ' κεφαλαίου. Περὶ τῶν ἐορτῶν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, τοῦ Γεννέσιον, τῆς Εἰσόδου, τῆς Ὑπαπαντῆς, τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ τῆς Κοιμήσεως, εἰ τύχοι ἐν κυριακῇ.

[**λ. 27** ὁβ.). Περὶ τῶν ἐορτῶν τῶν Δεσποτικῶν, ἡγουν τῆς Ὑψώσεως, τῶν Χριστουγέννων, τῶν Φώτων, τῆς Πεντηχοστῆς, τῆς Μεταμορφώσεως, εἰ τύχοι ἐν κυριακῇ.

— Περὶ τῆς ἀποδόσεως τῶν Δεσποτικῶν ἐορτῶν.

[**λ. 28** ὁβ.). Περὶ τῆς ἀποδόσεως τῶν Δεσποτικῶν ἐορτῶν, εἰ τύχοι ἐν κυριακῇ.

[**λ. 29**). Περὶ τῆς ἀποδόσεως τῶν ἐορτῶν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου.

— Περὶ προεορτίων καὶ μεθεορτίων τῶν Δεσποτικῶν ἐορτῶν, εἰ τύχοι ἐν κυριακῇ.

[**λ. 30** ὁβ.). Περὶ προεορτίων καὶ μεθεορτίων κοντακίων, λεγομένων ἐν κυριακῇ ἀντὶ ὑπακοῆς τοῦ ἡχοῦ.

— Περὶ προεορτίων καὶ μεθεορτίων κανόνων, πῶς ψάλλονται μετὰ τῶν ἐν τῷ Μηναίῳ ἁγίων.

— Περὶ ἁγίων β', ἐχόντων κοντάκια, πῶς ὀφείλουσι λέγεσθαι, εἰ τύχωσιν ὁμοῦ μετὰ προεορτίων ἢ μεθεορτίων κοντακίων.

[**λ. 30** ὁβ.). Περὶ προεορτίων καὶ μεθεορτίων, εἰ τύχωσι μετὰ δύο ἁγίων ἐν κυριακῇ.

— Περὶ προεορτίων καὶ μεθεορτίων μετὰ ἁγίου, ἔχοντος λειτουργίαν ἐν σαββάτῳ.

— Περὶ τῆς λειτουργίας τοῦ σαββάτου.

— Περὶ τοῦ πότε οὐ στιχολογεῖται Τῷ Κυρίῳ ᾄσωμεν.

[**λ. 31**). Περὶ τοῦ πότε οὐ στιχολογεῖται Ἡ Τιμιωτέρα.

— Περὶ τροπαρίων προεορτίων καὶ μεθεορτίων καὶ τῶν ἁγίων, πῶς λέγεται καθ' ἡμέραν.

[**λ. 31** ὁβ.). Περὶ δύο ἁγίων, ἐχόντων τροπάρια β', πῶς λέγονται, εἰ τύχωσιν ἐν κυριακῇ.

— Περὶ προερτίων καὶ μεθεορτίων τροπαρίων, εἰ τύχωσιν ἐν κυριακῇ μετὰ ἁγίου, ἔχοντος τροπάριον.

[λ. 32). Περὶ ἁγίου, ἔχοντος ἀγρυπνίαν, εἰ τύχοι ἐν κυριακῇ.

[λ. 32 οβ.). Περὶ ἁγίου, ἔχοντος πολυέλεον, ἑορταζομένου εἰς ς', εἰ τύχοι ἐν κυριακῇ.

[λ. 33). Περὶ ἁγίου, ἑορταζομένου εἰς ς', εἰ τύχοι ἐν κυριακῇ.

[λ. 38 οβ.). Περὶ τοῦ πῶς ψάλλονται οἱ νεκρώσιμοι κανόνες εἰς τὴν παννουχίδα τῇ παρασκευῇ ἑσπέρας.

— Περὶ τροπαρίων τῶν ἀποδείπνων τῶν προεόρτων, τῶν μεθεόρτων καὶ τῶν ἁγίων καὶ τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος.

[λ. 34). Περὶ τροπαρίων Δεσποτικῶν ἑορτῶν, εἰ τύχωσιν ἐν κυριακῇ.

— Περὶ τροπαρίων τῶν ἁγίων καὶ πρωτοθεοτοκίων, πῶς λέγονται τῇ παρασκευῇ ἑσπέρας καὶ τῷ σαββάτῳ καὶ τῇ κυριακῇ.

[λ. 34 οβ.). Περὶ ἁγίου, ἑορταζομένου εἰς ς', ἔχοντος καὶ πολυέλεον, ὁποῖα θεοτοκία λέγονται.

— Περὶ ἁγίου, ἑορταζομένου εἰς ς', ἔχοντος πολυέλεον, ὁποῖα θεοτοκία λέγονται.

— Περὶ τῶν πρώτων θεοτοκίων, πῶς λέγονται τῷ σαββάτῳ καὶ τῇ κυριακῇ.

— Περὶ ἁγίου, ἔχοντος εἴσοδον, καὶ τῶν ἁγίων θεοτοκίων στιχηρά.

[λ. 35). Περὶ τοῦ πότε στιχολογεῖται Ἡ Τιμιωτέρα.

— Περὶ ἁγίου, ἔχοντος εὐαγγέλιον, ὅτε Τῷ Κυρίῳ ἤσωμεν οὐ στιχολογεῖται.

— Περὶ τοῦ πότε γίνεται λιτὴ καὶ πότε οὐ γίνεται.

— Περὶ προερτίων τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν, εἰ τύχωσιν ἐν κυριακῇ.

[λ. 35 οβ.). Περὶ ἁγίου, ἔχοντος πολυέλεον καὶ ἑορταζομένου εἰς η', εἰ τύχοι ἐν σαββάτῳ.

— Περὶ τοῦ ὅτε τύχη Ἀλληλοῖα.

[λ. 36). Περὶ τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος, πῶς ψάλλονται οἱ κανόνες αὐτῶν μετὰ τοῦ Μηναίου τῆς κυριακῆς.

[λ. 37). Περὶ ἐκδημήσεως ἀδελφῶν, ἥτοι μεταστάσεως (κεφ. 45).

Ἰστέον, ὅτι, ἐὰν κοιμηθῇ ἀδελφός οὐ δεῖ λούεσθαι τὸ σῶμα αὐτοῦ, ἀλλ' οὐδ' ὀράσθαι ὅλως γυμνόν, ἀπέρχεται ὁ ἐκκλησιάρχης καὶ ἀποσπογγίζει τὸ λείψανον μετὰ χλιαροῦ ὕδατος καὶ σπόγγου, οὕτω

πρῶτον ποιεῖ μετὰ τοῦ σπόγγου ἐν τῷ μετώπῳ αὐτοῦ τοῦ τετελευτηκό-
τος σταυρόν, εἷτα εἰς τὸ στῆθος καὶ εἰς τὰς χεῖρας καὶ εἰς τὰ γόνα-
τα καὶ πλεόν οὐδέν, εἷτα φέρει καινὸν ἱμάτιον καὶ ἐνδύει αὐτόν, μηδα-
μῶς τῆς τούτου γυμνώσεως θεασάμενος, μὴ θάτερον ἑάσας παρεῖναι
ιδεῖν. Μετὰ δὲ τὸ ἐνδῦσαι περιβάλλει αὐτὸν τὸ κουκούλιον, εἷγε μεγα-
λοσχήμεων εἴη, περιθεὶς τὴν περικεφαλαίαν ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς καὶ κα-
αβιβάσας αὐτὸν μέχρι τοῦ πώγωνος, ὥστε μὴ ὀρᾶσθαι τὸ πρόσωπον τοῦ
τλειψάνου, εἷτα περιτίθουσιν αὐτὸ τὸ ἀνάλαβον καὶ περιζώνουσιν αὐτῷ τὸ
λῶρον, ἑάσας αὐτὸν ἀνυπόδετον παντελῶς καὶ εἰσαγαγὼν τὴν ἑσαυτοῦ
τεταγμένην κλίνην, ἐφαπλοῖ ἄνωθεν αὐτῆς ἐφάπλωμα καὶ τίθεται προσ-
κεφάλαιον μικρόν, ἄνωθεν δὲ τοῦ ἐφαπλώματος ἀπλοῦται ὁ μανδύας
αὐτοῦ, οὐ πλαγίως, καθὼς φορεῖται, ἀλλ' ὀρθῶς κατὰ σχῆμα ἐπίμηκες
καὶ ἐπάνω αὐτοῦ τίθεται τὸ λείψανον, ἄνωθεν δὲ τοῦ λειψάνου ἐφα-
πλοῦται ἐφάπλωμα καὶ οὕτως, ἄραντες τὴν κλίνην, τιθέασιν αὐ-
τὴν ἐπὶ τῷ νάρθηκι κατ' ἐναντίον τῆς πύλης καί, τοῦ ἐκκλησιάρχου
κρούσαντος τὸ σίδηρον, συνάγονται πάντες οἱ μοναχοὶ καὶ δίδεται αὐτοῖς
ἀνὰ κηρίου ἑνός, τοῦ δὲ ἱερέως εὐλογοῦντος, ἄρχονται τῆς ἀκολουθίας
τῶν κεκοιμημένων.

[Π. 38). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς φαλμοφδίας τε καὶ συνά-
ξεως τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μη-
νὸς Αὐγούστου.

14 Октябрия. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Γερβασίου, Προτασίου καὶ
Κελσίου καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν τοῦ ἁγιοπολίτου καὶ
ποιητοῦ ἐπισκόπου Μαΐουμᾶ.

19 Декабря. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Βονιφατίου, Πρόβου, Ἡρεως,
Ἡλίας, Εὐτυχίου Θεσσαλονίκης καὶ Ἑρμαίου.

20. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἰγνατίου τοῦ θεοφόρου, ἀρχιεπισκόπου
Ἀντιοχείας. Ἀπ' αὐτῆς τῆς ἡμέρας τῶν προεόρτων τῆς κατὰ σάρκα
γεννήσεως τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ.

23. Τῶν ἁγίων μαρτύρων τῶν ἐν Κρήτῃ καὶ ἐτέρων μαρτύρων.
Χρυσογόνου, ἐπάρχου πόλεως Θεσσαλονίκης.

24. Περί ὥρας ζ' τῆς ἡμέρας σημαίνει τὸ μικρόν καὶ συναγό-
μεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ψάλλομεν τὰς γ' ὥρας τριψάλμους καὶ ἐν ἐκά-
στη ὥρᾳ τροπάρια γ' καὶ δευτεροῦμεν αὐτά, καθὼς ἐδηλώθη ἐν τῇ α'
ὥρᾳ, καὶ μετὰ τὴν θ' ὥραν ψάλλομεν τὰ τυπικὰ χύμα καὶ ἀπολύομεν.

Πάντες δὲ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν (вечерни) ψάλλομεν τὸ τροπάριον τῆς ἑορτῆς καὶ τὸ κοντάκιον, εἴτα πολυχρονίζομεν τοὺς βασιλεῖς, τὸν πατριάρχην, τὸν καθηγούμενον σὺν πάσῃ τῇ ἀδελφότητι, καὶ εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν, ψάλλομεν· Ἡ γέννησίς σου, τὸ κοντάκιον καὶ γίνεται ἡ φήμη τῶν βασιλέων·

«Πολυχρόνιον ποιῆσαι ὁ Θεὸς τὴν ἀγίαν βασιλείαν αὐτῶν εἰς πολλὰ ἔτη».

«Πολυχρόνιον ποιῆσαι ὁ Θεὸς τὴν θεόστεπτον, θεοδόξαστον, ἀγίαν βασιλείαν αὐτῶν εἰς πολλὰ ἔτη».

«Πολυχρόνιον ποιῆσαι ὁ Θεὸς τὴν θεοπρόβλητον θεοκάλλιστον ἀγίαν βασιλείαν αὐτῶν εἰς πολλὰ ἔτη».

Σώσαι Χριστὸς τὸν πανοσιώτατον πατέρα ἡμῶν καὶ καθηγούμενον τῆς σεβασμίας μονῆς ταύτης σὺν πάσῃ τῇ ἐν Χριστῷ ἡμῶν ἀδελφότητι εἰς πολλὰ ἔτη, αἰωνία ὤμων ἡ μνήμη ἀξιομακάριστοι καὶ ἀειμνηστοὶ κτήτορες [π. 95).

Περὶ τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων, εἰ τόχοι ἐν κυριακῇ, πῶς ψάλλονται μετὰ τὴν Χριστοῦ γέννησιν κυριακῇ, ἐν τῇ κς' τοῦ αὐτοῦ μηνός. Μάρκου μοναχοῦ.

Περὶ τῆς ἑορτῆς τῶν ἁγίων τριῶν μεγάλων Ἱεραρχῶν, εἰ τόχοι τοῦ τελώνου καὶ τοῦ ἀσώτου καὶ τῆς ἀπόκρεω.

Χρὴ εἰδέναι, ὅτι, εἰ τόχοι ἡ ἑορτὴ τῶν ἁγίων τριῶν μεγάλων Ἱεραρχῶν τῇ κυριακῇ τοῦ τελώνου, ἡ τοῦ ἀσώτου, ἡ τῆς ἀπόκρεω ἐν τῷ μικρῷ ἑσπερινῷ στιχηρὰ ἀναστάσιμα καὶ τῆς Θεοτόκου, ὡς συνήθως. Ἐν τῷ μεγάλῳ ἑσπερινῷ, μετὰ τὴν συνήθη στιχολογίαν, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν στίχους ι' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ ἀναστάσιμα γ' καὶ ἀνατολικὸν ἕν, τοῦ Τριωδίου γ', τῶν ἁγίων γ', Δόξα τοῦ Τριωδίου, Καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α' τοῦ ἡχου. Εἰς τὴν λιτὴν τὸ στιχηρὸν τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς καὶ τὰ ἰδιόμελα τὰ εἰς τοὺς αἶνους, Δόξα ἡχος πλ. β'. Ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ, Καὶ νῦν θεοτοκίον τοῦ ἀλφαβήτου εἰς τὸν αὐτὸν ἡχον, εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ ἀναστάσιμα καὶ τοῦ ἀλφαβήτου, Δόξα ἡχος πλ. β'. Εὐ, δοῦλε ἀγαθέ, Καὶ νῦν, τοῦ Τριωδίου. Εἰς τὴν εὐλόγησιν τῶν ἄρτων Θεοτόκε Παρθένε δῖς, τὸ τροπάριον τῶν ἁγίων ἅπαξ, ἀνάγνωσις εἰς τὰς ἐπιστολάς, εἴ δε ἐτέρας ἀναγνώσεις, τὸ ἐγκώμιον τῶν Εὐχαϊτῶν καὶ τὴν σύνοψιν τῶν βίων τῶν ἁγίων. Εἰς τὸ Θεὸς Κύριος τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον δῖς, Δόξα τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α' τοῦ ἡχου, εἰς τὰ καθίσματα τῆς στιχολογίας καθι-

σματα ἀναστάσιμα, ὁ Ἄμωμος, ἡ ὑπακοή τοῦ ἡχοῦ καὶ οἱ ἀναβαθμοί, προκείμενον, Πᾶσα πνοή, εὐαγγέλιον ἀναστάσιμον, οἱ κανόνες ὁ ἀναστάσιμος εἰς δ', τοῦ Τριωδίου εἰς δ' καὶ τῶν ἁγίων εἰς ς', ἀπὸ γ' ὥδῃς κοντάκιον τῶν ἁγίων καὶ τὸν οἶκον, εἶτα καθίσματα τῶν ἁγίων, Δόξα καὶ νῦν τοῦ Τριωδίου, ἐξαποστειλάριον τὸ ἀναστάσιμον τῶν ἁγίων καὶ τοῦ Τριωδίου. Εἰς τοὺς αἶνους, Πᾶσα πνοή, ἰστώμεν στίχους ἡ' καὶ φάλλομεν στιχηρὰ ἀναστάσιμα δ' καὶ τῶν ἁγίων προσόμοια γ', καὶ ἰδιόμελον τὸ εἰς τὸ Δόξα μετὰ τῶν στίχων, Δόξα τοῦ Τριωδίου, Καὶ νῦν, Ὑπερευλογημένη, δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλυσις, ἡ συνήθης λιτή, Δόξα καὶ νῦν, τὸ ἐωθινὸν καὶ ἡ α' ὥρα ἐν τῷ νάρθηκι, ἐν ταῖς ὥραις τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον, Δόξα τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν θεοτοκίον τῶν ὡρῶν, κοντάκιον τοῦ Τριωδίου. Εἰς τὴν λειτουργίαν τυπικὰ καὶ οἱ μακαρισμοὶ τοῦ ἡχοῦ εἰς ς' καὶ τῶν ἁγίων ἡ τρίτη ὥδῃ εἰς δ', τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον καὶ τῶν ἁγίων, Δόξα κοντάκιον τῶν ἁγίων καὶ τοῦ Τριωδίου, προκείμενον, ἀπόστολος, ἀλληλουάριον, εὐαγγέλιον, κοινωνικὸν σαββάτου τῆς ἡμέρας, εἶτα τῶν ἁγίων [π. 115 ὁβ.).

12 Μαρτ. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ ὁμολογητοῦ Θεοφάνους τῆς Ἰγριανῆς καὶ τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου Διαλόγου, πάπα Ῥώμης, καὶ τοῦ ὁσίου Θεοφάνους τοῦ ποιητοῦ, καὶ Μελετίου Ἀντιοχείας καὶ Ἀντωνίου Κωνσταντινουπόλεως.

Εὐαγγελισμὸς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου. Ἐὰν ἔστι νηστεία, σημαίνει ὥραν α' τῆς ἡμέρας καὶ ἐξερχόμεθα μετὰ τῆς λιτῆς ἔξω τοῦ μοναστηρίου, φάλλομεν τὸ τροπάριον τῆς ἐορτῆς καὶ τὸ κοντάκιον, εἶτα ἰδιόμελα στιχηρὰ τῆς ἐορτῆς καὶ κυκλοῦμεν ἅπαν τὸ μοναστήριον, ἐπιστροφούσης δὲ τῆς λιτῆς, γίνεται ἡ τριδέκτη.

24 Μαγ. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ θεοφόρου Συμεῶν τοῦ θαυματουργοῦ, τοῦ ἐν τῷ θαυμαστῷ ὄρει, καὶ τῶν ἁγίων μαρτύρων Μελετίου τοῦ στρατηλάτου καὶ Ἰωάννου καὶ Στεφάνου ἀκοιμήτου, ᾧ παρέλαβεν ἐορτάζειν ἐν τῇ ἁγία τοῦ Χριστοῦ μονῇ καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις διὰ τὸ κεκτῆσθαι αὐτὸν προστάτην.

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι παράδοσιν ἔχομεν ἐκ τῶν ἁγίων πατέρων κατὰ τὴν σωτήριον ταύτην ἐορτὴν τῆς Μεταμορφώσεως ἐσθίειν σταφυλὰς, τὴν εὐλογίαν παρὰ τοῦ ἱερέως δεχομένην ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ μετὰ τοῦ κατακλαστοῦ παρ' αὐτοῦ δεδομένην, ὁ δὲ γε φωραθησόμενος τῶν ἀδελφῶν πρὸ τῆς τοιαύτης ἐορτῆς σταφυλὰς ἐσθίων, τῆς παρακοῆς ἔξει ἐντεῦθεν τὸ ἐπιτίμιον καὶ οὐκ ἀπογεύσεται σταφυλὰς παρ' ὅλον τὸν Αὐγουστον μῆνα, ὡς ἐντεῦθεν ἐντολῶν θεσμοὺς παραβάς, ὡς ἂν οὕτω

μάθημα τὸ Εὐδας μνηρίζειν αὐτοῖς. Αὕτη δὲ ἡ παρατήρησις κρατήσει πάντως καὶ ἐπὶ τοὺς ἐργαζομένους μοναχοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, εἰ δὲ σταφυλὰς μετὰ τὴν ἑορτὴν ἐπὶ τῆς τραπέζης τρίτον τῆς ἐβδομάδος ὀφείλει παρατίθεσθαι εἰς ἐσθίασιν τοῖς ἀδελφοῖς, τὸ αὐτὸ δὲ γενέσθαι καὶ περὶ σύκων καὶ τῶν λοιπῶν ὀπωρῶν, καὶ τοὺς καιροὺς δηλονότι τούτων. Ταῦτα δὲ λέγομεν ἔκτος τῶν ἀπὸ σικυηλάτων χορηγουμένων ἐσθίειν γὰρ ταῦτα ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν καὶ καθεξῆς συγχωροῦμεν τοῖς τοῖς ἀδελφοῖς, πλὴν παρὰ τὸν σταυρὸν [Л. 177].

[Л. 187]. Ἀκολουθία τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης μ', ἀρχομένης ἀπὸ τῆς κυριακῆς τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου, ἐν ἣ ἀναγινώσκεται ἱερὸν εὐαγγέλιον. Послѣ евангелія на утрени τὸ Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι, ὁ ν', τὸ ἀναστάσιμον στιχηρόν, ἡ εὐχή, καὶ ἀρχόμεθα τῶν κανόνων. То же и въ недѣлю блуднаго. Въ недѣлю мясопустную: Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι, ὁ ν', τὸ στιχηρόν, ἦτοι τὸν πεντηκοστόν, ἦχος πλ. β'. Τὰ πλήθη τῶν πεπραγμένων μοι δεινῶν. Въ воскресеніе сыропустное уже положено пѣть: Τὸ Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι, ὁ ν' καὶ τὸ πεντηκοστάριον ἦχος πλ. δ'. Τῆς μετανοίας ἀνοιξόν μοι πύλας [Л. 195].

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι ἡ ἐβδομάς τῆς τυρινῆς λελυμένη, ὅτι καὶ ἡ δ' καὶ ἡ παρασκευὴ ὡσαύτως· καὶ πόθεν δῆτα πεφυκὸς τοῦτο εἶπει τις ἂν ἴσως; Οἱ Ἰακωβῖται, ὡς φασι, τὴν ἐβδομάδα ταύτην ὀλόαγνον φυλάττουσι καὶ κάθαρσις τέως ἄρτου μόνου γευόμενοι καὶ ὕδατος καὶ διὰ τοῦτο ὁ καλὸς τῷ ὄντι Νικήφορος ὁ Κωνσταντινουπόλεως, ὁ μέγας ἱεράρχης, κανονικῶς παρέδωκε τοῦ κατακλύειν ταῦτα, ἀνατρέποντες δὲ τὰ δόγματα τῶν δύο αἱρέσεων, τοῦ Ἰακώβου τε φημί σὺν τοῖς τετραδίταις, ὅθεν καὶ τὰ μοναστήρια ἔχουσιν ἔθος μετὰ τὴν θ' τῆς ἐσπέρας, οἴνου καὶ ἐλαίου καὶ ἰχθύος μεταλαμβάνοντες. Ἡμεῖς ἐγγράψαμεν, ὡς εὔρομεν ἐγγράφως, εἰ δὲ τις οὐ προσίεται, οὐδὲ πιστεύει ταῦτα, ὡς θέλει, ὡς βούλεται, οὕτω πορευέτω καὶ ὁ Θεὸς κρίνει αὐτῷ [Л. 194 об.].

Οὐ παρέλαβον ποιεῖν προηγιασμένην μέχρι τῆς δ' διὰ τὸ νηστεύειν ἐκ παραδόσεως πᾶσαν τὴν ἀδελφότητα, οἱ δὲ δυνάμενοι καὶ ἔως τῆς παρασκευῆς νήστευσι εἰσὶν [Л. 200].

Акаѳистъ читаль ὁ δὲ ἱερεὺς, φορέσας ἐπιτραχήλιον καὶ φελώνιον, ἵσταται ἔμπροσθεν τῆς σεβασμίας καὶ ἁγίας εἰκόνος τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου [Л. 210].

Ο чтеніи четверо-евангелія на первыхъ трехъ дняхъ страстной седмицы замѣчено: Ἀναγινώσκεται τὸ Τετραευαγγέλιον παρὰ τοῦ ἱερέως, ἐπιτραχήλιον μόνον φέροντος. Ἀναγινώσκεται δὲ παρὰ μεγαλοσχήμων, τυγχανόντων ἐκκλησιαστικῶν ἀδελφῶν [л. 214 об.).

Замѣчаніе о невѣушеніи рыбы, если бы Благовѣщеніе пришло на страстной седмицѣ [л. 215).

[л. 217). Εἶδῃσις περὶ τῆς ἁγίας τραπέζης. Ἀκολουθία πῶς γίνεται κατ' ἐνιαυτὸν κεφ. 128.

Μετὰ δὲ τὴν εὐχὴν τῆς ἀπολύσεως εἰσερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ καὶ ἀρχόμεθα τοῦ Τρισαγίου καὶ εἰσέρχεται ὁ προεστὼς καὶ ὁ ἱερεὺς μετὰ τοῦ ἐκκλησιάρχου ἐν τῷ βήματι. Λεγομένης εὐχῆς ὑπὸ τοῦ ἱερέως, αἶρουν τὴν ἐνδυτὴν τῆς ἁγίας τραπέζης, ὡσαύτως καὶ τὰ λοιπὰ ἐπιπλα, τὰ ἐπικείμενα αὐτῆς, καὶ αὐτὸ τὸ κατὰ σάρκα ἀπογομνοῦσιν αὐτὴν ἐντελῶς, καὶ πρῶτον μὲν αἶρουν αὐτὸ διὰ μούσης καθαρᾶς, εἶθ' οὕτως ἀποπλύνουσιν αὐτὴν μετὰ χλιαροῦ ὕδατος, μεμιγμένου ῥοδοστάγματος καὶ οἰνάνθου. Καὶ μετὰ τὴν τῆς ἐκφωνήσεως ἐκπλήρῳσιν, τὸ μὲν ὕδωρ συνάγουσιν ἐν ἀγγεῖῳ, ἀνιμώμενοι τοῦτο σπόγγου, καινοῦ, καὶ μετὰ τοῦτο πάλιν ἀμφιάζουσι τὴν ἁγίαν τράπεζαν, ἀλλάσσοντες τὸ κατὰ σάρκα καὶ τὸ ὑποκάτω τούτου μέγα ἀντιμίνσιον καὶ τίθεται ἀντὶ τῶν ἐτέρων. Καὶ τούτων οὕτω τελεσθέντων, ἵσταται ὁ προεστὼς ἔμπροσθεν τοῦ ἁγίου βήματος τὸ σπόγγισμα τῆς ἁγίας τραπέζης καὶ χρίων πάντας τοὺς ἀδελφούς, καὶ γίνεται εὐχὴ καὶ ἀπόλυσις καὶ εἰσερχόμεθα ἐν τοῖς κελλίοις ἡμῶν. Сн. выше стр. 124.

Въ пятницу послѣ вечерни, τὰ ἀπόδειπνα ψάλλομεν ἐν τοῖς κελλίοις, τινὲς δὲ ψάλλουσιν ἐν τινὶ εὐκτηρίῳ ἀπόδειπνον, τὸ εἰς τὸν θρῆνον τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου κάθισμα, ἥχος πλ. β'. Κύματι θαλάσσης, Θέλων σου τὸ πλᾶσμα, ποίημα Συμεὼν τοῦ θεολογοθέτου καὶ μεταφραστοῦ, λέγοντες Τρισάγιον, Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', τὸν ν' καὶ εὐθὺς τὸν κανόνα. Μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ κανόνος, Τρισάγιον, τροπάριον καὶ ἀπόλυσις [л. 222).

На утрени στιхологоῦμεν δὲ τὸν Ἀμωμον μετὰ τῶν εὐλογηταρίων τῆς ἀναστάσεως. Τῶν ἀγγέλων ὁ δῆμος καὶ τῆς β' ἥχος πλ. α', τῆς δὲ γ' ἢ γ', ἐν ᾧ καὶ θυμιᾷ ὁ ἱερεὺς κατὰ στάσιν, ἐνδεδυμένος πορφυροῦν φελώνιον. Μετὰ δὲ τὴν Ἀμωμον τὰ ἀναστάσιμα τροπάρια. Τῶν ἀγγέλων ὁ δῆμος καὶ τὰ λοιπὰ [л. 222). Δοξολογία μεγάλη. Ὁ δὲ ἱερεὺς ἀλλάσσει πᾶσαν τὴν ἱερατικὴν στολὴν καὶ εἰς τὸ Τρισάγιον τῆς δοξολογίας εἰσθεδεῖ μετὰ τοῦ Εὐαγ-

γελίου, προπορευομένων λαμπάδων, οὐ καθὼς ἔθος ἔχειν, ἀλλ' ἐπάνω τοῦ ὤμου βασιτάζων αὐτὸ ἐνείλημμένον μετὰ τοῦ ἁέρος, καὶ ἐλθὼν ἵσταται ἔμπροσθεν τῶν μεγάλων πυλῶν τοῦ ναοῦ, περιμένων τοῦ Τρισαγίου τὴν συμπλήρωσιν, οὗ τελεσθέντος, ἐκφωνεῖ· Σοφία, ὀρθοί, εἰσοδικὸν τροπάριον ἤχος β'. Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ [л. 222 об.).

Τῷ ἁγίῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ ἐσπέρας. См. выше 125; см. стр. 69.

Ἰστέον, ὅτι κατὰ τὴν παροῦσαν ἐβδομάδα, (т. е. троичкоῖ) ἐν τῷ τοιούτῳ ναῷ τῆς ἁγίας καὶ ζωαρχικῆς Τριάδος μετὰ τὸν ἐσπερινὸν καὶ τὸν ὀρθρον λιτανεύοντες ἀπολούμεν· ὀφείλομεν δὲ ψάλλειν μετὰ τοῦ ἐσπερινοῦ, λιτανεύοντες καθ' ἐκάστην ἐσπέραν δι' ὅλης τῆς τοιαύτης ἐβδομάδος κανόνας τριαδικούς κατ' ἤχον Θεοφυλάκτου, μητροπολίτου Σμύρνης [л. 238 об.).

[л. 240). Τῆς ἀκολουθίας καὶ διαίτης τῆς νηστείας τῶν ἁγίων Ἀποστόλων.

Δεῖ γινώσκειν, ὅτε ἔστιν Ἀλληλούια, ἐν τῷ μεγάλῳ ναῷ λειτουργία οὐ γίνεται, ἀλλ' ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας Τριάδος, εἴτε ἐν τοῖς εὐκτηρίοις, καθὼς ἐν ἑτέροις περὶ τούτων διαταξάμεθα [л. 241).

[л. 241). Краткое замѣчаніе о соблюденіи Устава.

[л. 241 об.). Περὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμιᾶν τὸν ἱερέα.

[л. 242 об.). Περὶ εἰδήσεως ἐαθέντων ἀποστόλων, εὐαγγελίων τῶν μετὰ ἑορταζομένων ἁγίων, πῶς λέγονται.

[л. 243 об.). Ἀναστάσιμα προκείμενα τοῦ ἀποστόλου τῶν ὀκτῶ ἡχων ἄμνημα.

— Τὰ ἀναστάσιμα ἀλληλουάρια τῶν ὀκτῶ ἡχων, τὰ λεγόμενα ἄμνημα.

Шесть листовъ вырвано епископомъ Порфириемъ Успенскимъ, который потомъ передалъ ихъ съ прочими греческими рукописями въ Императорскую публичную Библиотеку, гдѣ эти шесть листовъ значатся подъ № 423. Отрывокъ носитъ слѣдующее заглавіе: Περί τῆς διατάξεως τῆς θείας προσκομιδῆς, ἥτοι τῆς θείας καὶ ἱερᾶς λειτουργίας. Какъ отрывокъ съ чиномъ проскомидіи, такъ и весь чинъ литургіи полностью изданы проф. Н. Θ. Красносельцевымъ въ его «Матеріалы для исторіи чинопослѣдованія литургіи св. Іоанна Златоуста». Казань, 1889, в. I, стр. 82—93.

[л. 247). Чинъ панагѣи.

[л. 248). Τὸ πῶς δεῖ μνημονεύειν εἰς τὰ μοναστήρια ἐσπέρας καὶ πρωΐ.

Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ ἐσπερινοῦ ψάλλομεν ἰδιόμελον τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς κατὰ τὸν ἐνεστῶτα ἥχον τῆς ἐβδομάδος, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον εἰς τὸν αὐτὸν ἥχον, λέγομεν δὲ ταῦτα χύμα· κρέματα δὲ ἐν τῷ νάρθηκι εἰς τὸν παραστάτην τῶν ὡραίων πολῶν, ἔχοντες ἐγγεγραμμένους τοὺς κτήτορας καὶ προκεκοιμημένους τῆς μονῆς ἀδελφούς. Ἔχει δὲ τὸ βιβλίον τετράδιον ἄγραφον, καὶ ὅταν τις τῶν ἀδελφῶν ἐκδημήσῃ, γράφεται τὸ αὐτὸ ὄνομα, μνημονεύει δὲ οὕτως· Μετὰ τὸ ἐξελεῖν τοὺς ἀδελφούς ἐν τῷ νάρθηκι, πληρωθείσης τῆς ἀκολουθίας, φορένει ὁ ἱερεὺς τὸ ἐπιτραχήλιον καὶ λαμβάνει τὸ ψυχολάτριον ἐν χερσὶ καὶ ἐκφωνεῖ· Ἐλέησον ἡμᾶς. . . Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ κοιμήσεως, ἀνέσεως. . . Καὶ ἀνοίξας τὸ ψυχολάτριον, λέγει μυστικῶς ὅσα ὀνόματα ἐστὶ γεγραμμένα, καὶ ἡμεῖς τὸ Κύριε ἐλέησον, συχνῶς. Μετὰ δὲ τὴν πλήρωσιν τῶν ὀνομάτων ὁ ἱερεὺς πάλιν λέγει· Καὶ ὑπὲρ τοῦ συγχωρηθῆναι αὐτοῖς πᾶν πλημμέλημα. . . Ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν τάξῃ τὰ πνεύματα αὐτῶν. . . Ὅτι σὺ εἶ ἡ ἀνάστασις, ἡ ζωή. . . Καὶ ποιεῖ ἀπόλυσιν· Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν. . . Τῷ σαββάτῳ λέγει ἰδιόμελον· Μετὰ πνευμάτων τετελειωμένων, Εἰς τὴν κατάπαυσίν σου, Κύριε, Καὶ νῦν, Ἡ μόνη ἀγνή καὶ ἄχραντος Παρθένος, καὶ εὐθὺς μνημονεύει, ὡς προγεγράφται.

[л. 248 об.). Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Κυρίλλου, ἐπισκόπου Ἱεροσολύμων, ἱστορία ἐκκλησιαστικὴ καὶ μυσταγωγία περὶ ἐκκλησίας.

Ἐκκλησία ἐστὶ ναὸς Θεοῦ, τέμενος ἅγιον, οἶκος προσευχῆς, συνάθροισις λαοῦ, σῶμα Χριστοῦ, νόμφη Χριστοῦ, ἐπίγειος οὐρανός, ἐν ᾧ ὁ ἐπουράνιος Θεὸς ἐνοικεῖ καὶ ἐμπεριπατεῖ. — Κόγχη ἐστὶ κατὰ τὸ ἐν Βηθλεὲμ σπήλαιον, λελατομημένον ἐκ πέτρας καὶ ἐκεῖ ἔθηκαν τὸν Κύριον. — Ἡ ἁγία τράπεζα ἐστὶν ἔνθα ἐτέθη ἐν τῷ τάφῳ ὁ Χριστός, τῇ μυστικῇ καὶ ἀναιμάκτῳ θυσίᾳ ζωοθυτούμενος, ὡς ἄνθρωπος, καὶ τὴν σάρκα αὐτοῦ καὶ τὸ αἷμα εἰς βρώσιν καὶ ζωῆς αἰωνίου προέθηκε τοῖς πιστοῖς. — Τὸ κιβώριον ἐστὶν ἀντὶ τοῦ κρανίου ὄρους, ἔνθα ἐσταυρώθη ὁ Χριστός· ἐγγὺς γὰρ ἐστὶν ὁ τόπος καὶ ὑποβάθρας, ὅπου ἐτάφη. — Θυσιαστήριόν ἐστι κατὰ τὸ ἅγιον μνῆμα τοῦ Χριστοῦ, ἐν ᾧ θυσίαν. . . ὡς ἁμνὸς θυόμενος εἰς μυστικὴν καὶ ἀναιμάκτον θυσίαν καὶ λογικὴν λατρείαν τοῖς πιστοῖς ἱεροθυόμενος, διὰ ἧς μέτοχοι γεγονάμεν ζωῆς

αἰωνίου καὶ ἀθανάτου. — Βῆμα ἐστὶν ὑπόβαθρος τόπος καὶ θρόνος, ἐν ᾧ περ ὁ παμβασιλεὺς Χριστὸς προκάθηται μετὰ τῶν αὐτοῦ ἀποστόλων, ὡς πρὸς αὐτοὺς λέγει, ὅτι καθήσεσθε ἐπὶ θρόνων, κρίνοντες τὰς ἑβ' φυλάς τοῦ Ἰσραὴλ, ὑποδεικνύει δὲ τὴν δευτέραν παρουσίαν, καθ' ἣν ἐλεύσεται, καθήσων ἐπὶ θρόνου ἐνδόξου εἰς τὸ κρίναι τὸν κόσμον. Ὁ ἄμνός ἐστιν ἐμφαίνων τὸ σχῆμα τοῦ λίθου τοῦ ἁγίου μνήματος, ὃν ὁ ἄγγελος ἀποκυλίσας ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ, ἀναβοῶν τὴν ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου ταῖς μυροφόροις. — Τὸ κατ' ἀνατολὰς εὐχεσθαι . . . καὶ προσκυνήσωμεν εἰς τὸν τόπον, οὗ ἔστησαν οἱ πόδες αὐτοῦ καὶ ὡς ἀπεκδεχόμενοι τὴν ἀνατολὴν τῆς φωτοφανίας, τῆς δευτέρας τοῦ Κυρίου καὶ Χριστοῦ παρουσίας. Τὸ μὴ κλίνειν γόνυ τῆς κυριακῆς σημαίνει τὴν ἐκ τῆς καταπτώσεως ἡμῶν γενομένην ἡμῖν ἐπανόρθωσιν, διὰ τῆς τριημέρου τοῦ Χριστοῦ ἀναστάσεως. Τὸ δὲ μέχρι τῆς Πεντηκοστῆς μὴ κλίνειν γόνυσι τὰς ζ' ἡμέρας τὰς μετὰ τὸ ἅγιον Πάσχα εἰς τιμὴν αὐτοῦ ἀφωρισμένας πολυπλασιαζομένας ἐπικρατεῖν τῇ Διακαινησίμῳ τοῦ ἐπτάκις ἐπτά τε τεσσαράκοντα ἐννέα καὶ ἡ κυριακὴ Πεντηκοστῆς κρατεῖν καὶ τιμᾶν, τῆς Πεντηκοστῆς οὔσης ἀντιμέλου ἡμέρας. — Ἐν τῇ κεφαλῇ τοῦ ἱερέως περικεϊμένος διπλοῦς στέφανος. . . Mign. P. C. Complet t. 98 p. 392, οὕτως ἦν περιπατῶν καὶ βαστάζων τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. — Τὰ λώρια τοῦ σιχαρίου. . . Ibid. Τὸ δὲ ἐπιτραχήλιον ἐστὶ τὸ φακεώλιον, μεθ' οὗ ὁ Χριστὸς, θεθεὶς ἐπὶ τὸν τράχηλον καὶ συρόμενος, ἤγετο εἰς τὸ σταυρωθῆναι. — Τὸ ὠμοφώριον ἐστὶ κατὰ τὴν στολὴν τοῦ Ἀαρών, καὶ γὰρ οἱ ἐν νόμῳ ἀρχιερεῖς σουδάρια μικρὰ τῷ εὐωνύμῳ μέρει περιθέντες ἐφόρουσαν. — Ὁ ἄρτος τῆς προθέσεως, ἥτοι ἀποκαθιερόμενος, ἐμφαίνει τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος γέγονε καὶ ἑαυτὸν προέθηκε καὶ προσήνεγκε θυσίαν καὶ προσφορὰν εἰς ἀντίλυτρον καὶ ἐξίλασμα τὸ σῶμα αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς, ὡς λέγεται· «Ἐγὼ εἰμὶ ὁ ἄρτος, ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς» καὶ «ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα». Περὶ οὗ καὶ ὁ προφήτης Ἰερεμίας λέγει· «Δεῦτε καὶ ἐμβάλωμεν ξύλον εἰς τὸν ἄρτον αὐτοῦ», δεικνὺς τὸ ξύλον τοῦ σταυροῦ ἐν τῷ σωματικῷ πάθει. — Ὁ δὲ οἶνος καὶ τὸ ὕδωρ ἐστὶ τὸ ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ ἐξελθὸν αἷμα καὶ ὕδωρ. — Ὁ ἄρτος καὶ τὸ ποτήριον ἐστὶ κυρίως καὶ ἀληθῶς κατὰ μίμησιν τοῦ μυστικοῦ ἐκείνου . . .

Красносельцевъ проф. «Свѣдѣнія о нѣкоторыхъ литургическихъ рукописяхъ Ватиканской библіотеки». Казань, 1885 г., стр. 340 καὶ τῆς δόξης αὐτοῦ. — Καὶ τὰ ἀντίφωνα τῆς λειτουργίας.

Ibid. στρ. 343. Ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐπὶ τῆς γῆς ὤφθη.—Ἡ τοῦ Εὐαγγελίου εἰσοδος ἐμφαίνει τὴν παρουσίαν τοῦ Υἱοῦ καὶ τὴν εἰσοδὸν εἰς τὸν κόσμον τοῦτον καὶ πάντων ἐπακουόντων. Δεῦτε προσκυνήσωμεν αὐτῷ, σῶσον ἡμᾶς Υἱὲ Θεοῦ καὶ κηρύσσωμεν τὴν πάρησιν αὐτοῦ φανερωθεῖσαν ἐν τῇ χάριτι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν. —Ὁ δὲ Τριτάτος ὕμνος ἐστὶν οὕτως· ἐκεῖ μὲν οἱ ἄγγελοι εἶπον· Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ οἱ μάγοι, φέροντες τὰ δῶρα· πίστιν, ἐλπίδα καὶ ἀγάπην, ὡς χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν, τῶν ἀσμάτων ἄσμα βοῶμεν. Ἅγιος ὁ Θεός, ἦτοι ὁ Πατήρ, ἅγιος ἰσχυρὸς ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος, διότι τῶν καθ' ἡμῶν ἰσχυρὸν διάβολον δεσμεύσας, κατήργησε διὰ σταυροῦ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου καὶ ζωὴν καὶ δύναμιν ἔδωκε τοῦ πατεῖν ἐπάνω αὐτοῦ. Ἅγιος ἀθάνατος, τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τὰ ζωοποιόν, δι' οὗ πᾶσα πνολὴ καὶ κτίσις καὶ ζωοποιεῖται καὶ διαμένει καὶ βοᾷ. Ελέησον ἡμᾶς. —Τὸ ἐλθεῖν εἰς τὸν σύνθρονον τὸν ἀρχιερέα καὶ σφραγίσαι τὸν λαὸν τοῦτο δηλοῖ, ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, μέλλων πληροῦν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν κατὰ σάρκα οἰκονομίαν, ἐπάρας τὰς χεῖρας, εὐλόγησε τοὺς μαθητάς, λέγων αὐτοῖς· «Εἰρήνην ἀφήμι ὑμῖν». —Τὸ δὲ καθίσαι ἐστίν, ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἦν ἐφόρεσε σάρκα καὶ τὸ πρόβατον ἀνέλαβεν ἐπὶ τῶν ὤμων, ἦτοι τὸ ἀδαμιάϊον φόρεμα, ὃ σημαίνει ὠμόφορον, ἀνεβίβασεν ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ κυριότητος τῶν ἄνω δυνάμεων, καὶ προσήγαγεν αὐτὸ τῷ Θεῷ καὶ Πατρί.—Τὸ δὲ προκειμένον δηλοῖ τῶν προφητῶν τὴν ἐκφαντορίαν, ἣ προεμήνυσε τὴν ἔλευσιν τοῦ βασιλέως Χριστοῦ. —Ὁ ἀπόστολος καὶ αὐτόπτης καὶ ὑπουργὸς τοῦ Χριστοῦ βοᾷ, κηρύσσω τὴν βασιλείαν αὐτοῦ καὶ λέγει· «Χριστὸς, παραγενόμενος ἀρχιερεὺς τῶν μελλόντων ἀγαθῶν». —Διὰ τοῦ Ἀλληλουῖα βοᾷ καὶ Δαβὶδ καὶ λέγει· «Ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐκφανῶς ἦξει», ὅτι δὲ τὸ ἀλληλουάριον τῇ ἐβραϊδὶ διαλέκτῳ οὕτως· τὸ ἄλ ἔρχεται, τὸ ἦλ ὁ Θεός, τὸ οὐα αἰνεῖτε, ἡ ὕμνεῖτε τὸν ζῶντα Θεόν. Ὁ θυμιατὸς ὑποδεικνύει τὴν ἀνθρωπότητα τοῦ Χριστοῦ, τῷ πυρὶ τῆς θεότητος ἐνωθεῖσαν καὶ ὁ εὐώδης καπνὸς τὴν εὐωδίαν μνηθεῖ τοῦ ἁγίου Πνεύματος προπορευομένην. Ἑρμηνεύεται θυμιατήριον εὐωδέστατον, εὐφροσύνη.—Τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον ἐστὶν ἡ παρουσία τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, καθ' ἣν ὥράθη ἡμῖν οὐκέτι διὰ γνόφου καὶ πυρὸς καὶ σαλπείγων, ὡς τῷ Μωσῇ ἐπὶ τοῦ ὄρους, ἀλλ' ὡς ἄνθρωπος ἀληθινός, ὁ πραῦς καὶ ἡσυχὸς βασιλεύς, ὁ καταβάς ὡς ὑετός, ἀποφητὶ ἐν πόκῳ, οὐ καὶ ἀκούοντες τὸν λόγον καὶ πιστεύοντες βοῶμεν· δόξα σοι, Κύριε.—Τέσσαρα εἰσὶν εὐαγγέλια ἐπειδὴ καὶ δ' εἰσὶ καθολικὰ πνεύματα, ἣ διὰ τὰ τετράμορ-

φα ζωα.—Οἱ κατηχούμενοι δ' ἐξέρχονται, ὡς ἀμήτοι τοῦ θεοῦ βαπτίσματος καὶ τῶν τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων.—Τὸ σφραγίσαι τὸν ἀρχιερέα τὸν λαὸν ὑποδεικνύει διὰ τῆς τῶν δακτύλων διατυπώσεως, ὅτι ἐν τῷ ρϛ' ἔτει ἡ τοῦ Χριστοῦ παρουσία γέγονεν.—Τὸ εἰλιτὸν σημαίνει τὴν σινδόνα, ἐν ᾗ εἰλήθη τὸ σῶμα ὁ Χριστός, ἐκ τοῦ σταυροῦ καταβιβασθεὶς καὶ ἐν μνήματι τεθείς. — Καὶ ἡ γινομένη προσκομιδὴ ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ ἐμφαίνει τὸν κρανίου τόπον, ἐν ᾧ ἐσταυρώθη ὁ Χριστός. — Ὁ χερουβικός ὕμνος ἐμφαίνει διὰ τῆς τῶν διακόνων προοδοποιήσεως καὶ τῆς τῶν ῥιπιδῶν, ἥτοι τῶν σεραφικῶν ἀπεικονισμάτων ἱστορίας, τὴν εἴσοδον τῶν δικαίων ἀπάντων, εἰσερχομένων εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων ὑπὸ χειρῶν αὐλῶν βασταζομένων, μεθ' ὧν τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον συνεισπορεύεται ἔμπροσθεν ἐν τῇ ἀναιμάκτῳ καὶ λογικῇ θυσίᾳ, νοητῶς θεωρούμενον πυρὶ καὶ θυμιάματι καὶ ἀτμίδι καπνοῦ εὐωδίας. Τὸ μὲν πῦρ δεικνύει τὴν θεότητα, τῇ δὲ ἀτμίδι τοῦ εὐώδους καπνοῦ τὴν παρουσίαν, ἐπελθόντος ἀοράτως καὶ εὐωδιάσαντος ἡμᾶς διὰ τῆς μυστικῆς καὶ ἀναιμάκτου λατρείας, τῆς διὰ τοῦ σταυροῦ καὶ θανάτου Χριστοῦ τελεσιουργουμένης, ἣν ὁρῶσαι αἱ νοεραὶ στρατιαὶ καὶ ὁ χορὸς τῶν αὐλῶν τάξεως καὶ αἱ τῶν ἀγγέλων δυνάμεις σὺν ἡμῖν ἀοράτως βοῶσι τὸν ὕμνον τό... Ἔστι δὲ κατὰ μίμησιν τοῦ ἐνταφιασμοῦ τοῦ Χριστοῦ, καθ' ἣν Ἰωσήφ, καθελὼν τὸ σῶμα ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἐνελίσει σινδόνι καθαρᾷ καὶ ἀρώμασι καὶ σμύρναις αὐτὸ ἀλείψας, ἐβάστασε σὺν τῷ Νικοδήμῳ καὶ ἐκήδευσεν αὐτὸ ἐν μνήματι καινῷ, λελατομημένῳ ἐκ πέτρας, ὅπερ ἐστὶ ἀντίτυπον τοῦ ἁγίου μνήματος ἐκείνου. Τὸ θυσιαστήριον τὸ καταθέσιον, ἐν ᾧ ἐτέθετο τὸ ἄχραντον καὶ πανάγιον σῶμα. — Ἡ ἁγία τράπεζα τὸ μνῆμα τοῦ Χριστοῦ, ὡς εἴρηται, καὶ ἡ τράπεζα τοῦ Χριστοῦ μετὰ τῶν μαθητῶν.—Τὸ ποτήριον ἐστὶν ἀντὶ τῆς σκευῆς, ἣ ἐδέξατο τὸ ἐκχυθὲν ἐκ τῆς αἵμαχθείσης αὐτοῦ ἀχράντου πλευρᾶς αἷμα καὶ ὕδωρ καὶ ἄλλως δὲ πάλιν κατὰ τὸν κρατῆρα, ὃν γράφει Κύριος· Ἦτοι ἡ σοφία ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐκέρασε τὸ ἑαυτοῦ αἷμα ἀντὶ τοῦ οἴνου ἐκείνου, καὶ προέθηκε τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ, λέγων τοῖς πιστοῖς· «Πίετε τὸ αἷμα ἀντὶ τοῦ οἴνου καὶ κερασμοῦ ἡμῶν εἰς ἄφεισιν ἁμαρτιῶν καὶ ζωὴν αἰώνιον». — Τὸ δισκοκάλυμμα ἐστὶν ἀντὶ τοῦ σουδαρίου, ὃ ἦν ἐντετυλιγμένον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, τὸ πρόσωπον αὐτοῦ περικαλύπτον ἐν τῷ τάφῳ. — Ὁ δίσκος ἐστὶν ἀντὶ τῶν χειρῶν Ἰωσήφ καὶ Νικοδήμου, τῶν κηδευσάντων τὸν Χριστὸν, ἐμφαίνει δὲ κατ' ἄλλον τρόπον ὁ δίσκος, ὅτι ἐν μικρῷ περιγραφέντι σώματι ὁ νοητὸς ἥλιος Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐχωρήθη. — Τὸ καταπέτασμα, ἥτοι ὁ ἀήρ, ἐστὶν ἀντὶ τοῦ λίθου, μεθ' οὗ

ἡσφαλίσατο ὁ Ἰωσήφ τὸ μνημεῖον. — Τὰ δὲ ῥιπίδια καὶ οἱ διάκονοι ἐμφαίνουσι τὴν τῶν ἑξαπτερύγων σεραφεῖμ ἀφιέρωσιν, ὅτι κατὰ τὴν τῶν ἐπουρανίων διάταξιν οὕτω μιμεῖται καὶ τὰ ἐπίγεια.

[л. 251). Περὶ τοῦ σχήματος τῶν μοναχῶν.

Τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἐστὶ κατὰ μέμνησιν. . . Περισιγγει ψυχὰς καὶ ὁμφαλὸν σημαίνει τὴν νέκρωσιν τὴν διὰ τῆς ἐγκρατείας, ἅπαντα δὲ ἐκ τριχῶν ὀφείλει ἔχειν ὁ μοναχὸς κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας, καὶ ὡς χρὴ ταύτην ἐπικεῖσθαι. . . τοῦ εἰκότος οὐχ ἁμαρτήσεται (Красносельцевъ стр. 336—338) ἰδοὺ ἐσταύρωται ὁ Χριστός, τέθραπται ἡ ζωή, ἡσφάλισται ὁ τάφος, ἐσφράγισται ὁ λίθος, προστέσει σοι (;) λευχείμων ὁ ἄγγελος, τὸν λίθον τοῦ τάφου ἀποκυλίων τῇ χειρὶ.

Конецъ этой рукописи съ добавочными статьями историческаго содержания см. у Пападопуло-Керамевса Ἱεροσολ. βιβλ. τ. β', σελ. 627—628.

D. № 306 (310). Τυπικόν, рукопись той же библ. въ 16 долю листа, 294 листа, писана мелкою витіеватою скорописью XVI в. Начала нѣтъ. Типиконъ начинается каждениемъ священника на вечернѣ. Вводная часть буквально сходна съ соборнымъ Типикономъ Пантократорскаго монастыря. Не дописана лишь небольшая статья: Εἰδῆσις περὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμιᾶν τὸν ἱερέα.

[л. 24). Листа не достаетъ въ Синаксарѣ.

Εἰ δὲ ἔστι ναὸς εἰς ὄνομα τοῦ τιμίου Προδρόμου τιμώμενος καὶ βούλεται ὁ προσεστὼς ἐορτάσαι, ὥσπερ δὴ καὶ πρέπον ἐστίν [л. 40). Подробно изложена служба.

1 Декабря. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα (л. 68 об.) ἀρχόμεθα ἀναγινώσκειν τὸν βίον.

24 Декабря. Ἐὰν ἐστὶ νηστεία, σημαίνει τὸ μικρὸν ὥρας γ' καὶ συναχθέντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ψάλλομεν τὰς γ' ὥρας, ὡς ἔθος, ἄνευ μεσσηρίων, λέγοντες ἐν ἐκάστῃ ὥρᾳ τροπάρια γ', ὡς εἴρηται ἐν τῇ α' ὥρᾳ. Ἐν δὲ τῇ θ' μετὰ τὴν πλήρωσιν τοῦ β' τροπαρίου σταθεὶς ἐν τῷ μέσῳ ὁ κανονάρχης ἀναγινώσκει τὸ Σήμερον γεννᾶται ἐκ Παρθένου, μεγαλοφώνως, εἶτα πολυχρονεῖ τοὺς βασιλεῖς ἐκ γ', λέγων οὕτως: Πολυχρόνιον ποιῆσαι ὁ Θεὸς τὴν ἁγίαν βασιλείαν αὐτῶν εἰς πολλὰ ἔτη. Εἶτα πάλιν Πολυχρόνιον ποιῆσαι ὁ Θεὸς τὴν κραταίαν καὶ ἁγίαν βασιλείαν αὐτῶν, εἰς πολλὰ ἔτη. Καὶ αὖθις ἐκ τρίτου Πολυχρόνιον ποιῆσαι ὁ Θεὸς τὴν θεόστεπτον, θεοπρόβλητον, κραταίαν καὶ ἁγίαν βασι-

λείαν αὐτῶν, εἰς πολλὰ ἔτη. Καὶ τὸν ἡγούμενον ἅπαξ. Σῶσον, Χριστέ ὁ Θεός, καὶ τὸν πανοσιώτατον πατέρα ἡμῶν καὶ καθηγούμενον σὺν τῇ ἁγίᾳ μονῇ ταύτῃ εἰς αἰῶνας. Πρότερον μὲν δοξάζει ὁ δομέστικος, εἴθ' οὕτω λέγονται τὰ τοιαῦτα. Μετὰ γὰρ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἰδίου ἡχίζει ὁ α' χορὸς καὶ ψάλλομεν στάσιν μίαν, ἡχίζει καὶ ὁ β' πάλιν τὸ αὐτό, δηλονότι δευτεροῦμεν ὅλον τὸ στιχηρὸν κατὰ στάσιν. Τὸ δὲ τέλος τοῦ στιχηροῦ ἐκ γ' καὶ ὁ κανονάρχης, ὅτε ἀναγινώσκει τοῦτο, καὶ ἡμεῖς. Εἴτα μετὰ τὴν θ' ψάλλονται τυπικὰ χύμα ἀπὸ τοὺς μακαρισμοὺς [л. 80 об.—81]. То же самое и послѣ литургіи [л. 83] 24 Декабрія и въ навечеріе Богоявленія [л. 94 об.], но многолѣтіе говорится, послѣ водоосвященія, предъ чтеніемъ «Благословлю Господа» [л. 97 об.).

Ἰστέον, ὅτι εὐρίσκεται ἐν τῷ Τυπικῷ τῆς Πέτρας περὶ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ [л. 126] См. ниже стр. 388.

[л. 173 об.). Ἀκολουθία τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς.

На преждеосвященной литургіи: Καὶ ἐν τῷ τελευταίῳ στίχῳ λαβὼν ὁ ἱερεὺς τὸν θυμιατὸν καὶ τὸ μανουάλιον μετὰ κηροῦ εἰς τὴν δεξιάν αὐτοῦ χεῖρα, ἵσταται κατενώπιον τῆς ἁγίας τραπέζης ἔσωθεν τοῦ βήματος, ἐκφωνῶν. Φῶς Χριστοῦ φαίνει πᾶσιν. Εἰ δ' ἴσως ἐστὶ καὶ διάκονος, συλλειτουργῶν μετὰ τοῦ ἱερέως, αὐτὸς χαράττει σταυρὸν ἔσωθεν τῶν ἁγίων θυρῶν μετὰ τοῦ μανουαλίου καὶ τοῦ θυμιάματος [л. 187 об.).

[л. 218). Службы по Тріоди цвѣтної.

[л. 247). Μάρκου ἱερομονάχου σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ. 86 главъ.

[л. 293). Τροπάρια, φαλλόμενα εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ Γέννησιν ἐν τῷ ὁρθρῷ μετὰ τὸν ν' ἀντὶ ταῖς τῶν ἀποστόλων πρεσβείαις.

— Τὰ ἀναστάσιμα προκείμενα τῶν ὀκτῶ ἡχῶν τοῦ ἀποστόλου, ἔχουσι τὰ ἄμνημα.

— Τὰ ἀλληλουάρια τὰ ἄμνημα τῶν ὀκτῶ ἡχῶν τοῦ ἀποστόλου.

[л. 293 об.). Προκείμενα ἀναστάσιμα ἐωθινά, λεγόμενα ἐν τῷ ὁρθρῷ τοῦ εὐαγγελίου τῶν κυριακῶν.

— Ἀκολουθία τῆς ὅλης ἐβδομάδος τῶν προκειμένων τοῦ ἀποστόλου τῶν ἀλληλουαρίων, τῶν εὐαγγελίων, τῶν κοινωνικῶν, τῶν ἐν τῇ θείᾳ λειτουργίᾳ τελουμένων, ὅτε οὐκ ἔστιν ἑορταζόμενος ἅγιος.

[л. 294 об.). Τὰ προκείμενα τῆς ὅλης ἐβδόμαδος, ἅπερ λέγονται ἐν τῷ ἐσπερινῷ.

— Ἕτεροι στίχοι εἰς τὸ Θεὸς Κύριος.

Ἐπληρώθη ἡ παροῦσα δέλτος ἐν μηνὶ Ἰουλίῳ, ἰνδικτιῶνος ιγ'.

Уставъ сходенъ съ Пантократорскимъ. Противорѣчій нѣтъ. Марковыя главы въ количествѣ 86.

DI. № 264 (Σξδ'). Μάρκω, ἀμαρτωλῷ ἱερομονάχῳ, σύνταγμα, ποιηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ. [Ркп. Александр. патріаршей библіотеки въ 16 долю листа, 343 листа, писана скорописью XVI вѣка. Всего главъ 100, къ коимъ прибавлены еще главы съ слѣдующимъ замѣчаніемъ: Ἰστέον, ὅτι τὸ παρὸν κεφάλαιον καὶ μετ' αὐτὸ ἕτερον οὐκ εἰσὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ρ' κεφαλαίων, ὡς ἐν τῷ πίνακι δεδῆλωται, ἀλλ' ἰδίως εἰσὶν ἔχοντα σημεῖον τόδε.

[л. 29 об.). Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας, τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάβδα. Αὕτη ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς τῶν Ἱεροσολύμων ἀγίων μονῶν, καὶ πάσαις ταῖς ἐν ταῖς λοιπαῖς ἀγίαις ἐκκλησίαις.

Въ этихъ частяхъ настоящая рукопись буквально сходна съ ркп. Синайск. библ. № 1109.

[л. 138) чистый.

[л. 139). Κανὼν διὰ στίχων εἰς τὴν Χριστοῦ γέννησιν, ποίημα τοῦ ἀγίου Ἰωάννου καὶ τοῦ πρεσβυτέρου τοῦ Δαμασκηνοῦ.

[л. 149). Λεξικὸν σὺν Θεῷ ἀγίῳ, περιέχον τὰ καὶ στοιχεῖα τῶν λέξεων ἐνὸς ἐκάστου τῶν καὶ γραμμάτων.

DI. № 241. Τυπικόν, ркп. Аѳинск. нац. библ. въ 16 долю листа, 218 листовъ, писана мелкою скорописью XVI в. Типиконъ состоитъ изъ трехъ обычныхъ частей съ прибавленіемъ Марковыхъ главъ. Во всѣхъ частяхъ Типикона находятся указанія на практику иныхъ монастырей и иныхъ Уставовъ. Вводная часть безъ раздѣленія на главы. Синаксарь осложненъ нѣкоторыми замѣчаніями, въ родѣ напр., замѣчанія о славленіи у игумена предъ Рождествомъ. Въ Марковыхъ главахъ и въ Синаксарѣ полного согласія нѣтъ.

DIII. № 240. Τυπικόν, ркп. той же библ. въ 16 долю листа, 178 листовъ, писана мелкою чоткою скорописью XVI в. Рукопись состоитъ лишь изъ трехъ главныхъ частей безъ

прибавленія Марковыхъ главъ. Списокъ съ древнѣйшихъ Типиконовъ. Въ концѣ рукописи прибавлены часы великой пятницы съ особыми псалмами.

DIV. № 242. Рукопись той же библ. въ 16 долю листа, 262 листа, смѣшаннаго сдержанія, писана почеркомъ XVI в. Между разными статьями есть и 89 главъ подъ заглавіемъ: Μάρκω, ἀμαρτωλῶ ἱερομονάχω, σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ.

DV. № 239. Ἐκθετικὸν πόνημα τῆς μελενδύτης λαύρας μεγάλου τοῦ κατάρξαντος Σάββα εἰς Ἱεροσόλυμα φροντιστηρίου, ὅπως τε καὶ πῶς τοῖς μοναχοῖς ἡ τάξις ἐκκλησιῶν γένοιτο ὅλου τοῦ χρόνου καλῶς ἀρίστως ἐπ' ἀγαθοῖς τοῖς ἔργοις. Τυπικὸν Ἱεροσολυμητικὸν τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Рукопись той же библ. въ 4 долю листа, 164 листа, писана рукою XVI в. Приписка писца: Τλήμονος, ῥακώδους, ἐν ἱερομονάχοις ἐλαχίστου Θεοφίλου πόνος, ἔτους ξμβ', μηνὸς Ἰουνίου ις', ἐν τῇ σεπτῇ μονῇ Παντοκράτορος εἰς τὴν σκήτην Μετεώρων λίθων, ἤγουν τῶν Σταγῶν.

Вводная часть безъ раздѣленія на главы, Марковыхъ главъ 95.

DVI. № 359. Τυπικόν (безъ начала), рукопись Аѳоно-Кутлумушской библ. въ 16 долю листа, 199 листовъ, писана мелкою скорописью XVI вѣка.

Вводная часть вырвана.

[л. 3). Ἀρχὴ τοῦ Τυπικοῦ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Διάταξις ὠφέλιμος καὶ παιδευσις, πῶς ὀφείλει ψάλλειν τὴν ἀκολουθίαν τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιῶν καὶ ἐν ταῖς μεγάλαις μοναῖς οἱ ἐκεῖσε μονάζοντες, καθὼς ἔθος ἦν καὶ ἐν Ἱεροσολύμοις λαύραις καὶ τῶν ἐκεῖσε ἁγίων μονῶν. Особеннаго въ Мѣсяцесловѣ ничего нѣтъ.

[л. 95). Службы по Тріоди постной и цвѣтной. Въ нихъ особенности тѣ же, какія свойственны всѣмъ этого рода и этого времени памятникамъ.

[л. 150). Служба въ постъ Апостоловъ.

[л. 151). об.). О кажденіи.

[л. 153). Прокимны и аллилуаріи.

[л. 155). Слово Златоуста на Пасху.

[л. 156). Оглавленія Типикона.

[л. 158 об.). Μάρκω, ἀμαρτωλῷ ἱερομονάχῳ, σύνταγμα, ποιηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ. Главъ 95.

DVII. № 153. Τυπικόν (начальный листъ взятъ изъ другой рукописи XVI в., и въ дѣйствительности отсутствуетъ почти вся вводная часть). Рукопись Аеоно-Филофеевскаго монастыря въ 8 долю листа, 262 листа, писана скорописью XVI вѣка.

Въ первой части этого Типикона имѣются, между прочимъ, а) окончаніе всенощнаго бдѣнія, б) о количествѣ бдѣній, в) ἔκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίων μοναστηρίων (т. е. подробное изложеніе суточной службы безъ раздѣленія на главы) и д) и утреннія воскресныя евангелія. Изложены службы съ указаніемъ на практику иныхъ Уставовъ.

[л. 19 об.). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας τε καὶ συνάξεως τοῦ ὁλοῦ ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου ἕως μηνὸς Αὐγούστου.

[л. 129 об.). Περὶ τῶν ἑορτῶν, ἐν αἷς φάλλεται τὸ Θεὸς Κύριος καὶ περὶ μεγάλης ἑορτῆς καὶ μικρᾶς. Въ этой небольшой неполной статьѣ находятся замѣчанія о постѣ и о совершеніи водоосвященія два раза въ праздникъ Богоявленія.

[л. 131). Ἀκολουθία τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς. Обѣ эти части изложены по разнымъ Типиконамъ и, за весьма немногими исключеніями, сходно съ Типикономъ Синайск. библ. № 1109 и Симоно-Петрскимъ № 177. О славленіи у игумена говорится, какъ № 1108 Син. библ. Постѣ статьи о сохраненія Типикона слѣдуютъ:

[л. 202 об.). Προκίμνυ и аллилуаріи воскресныя.

[л. 203) Ἀκολουθία τῆς ὅλης ἐβδομάδος τῶν ἀλληλουαρίων καὶ προκειμένων καὶ κοινωνικῶν ἐν τῇ θείᾳ λειτουργίᾳ, ὅτε οὐκ ἔστιν ἐορτάζόμενος ἅγιος.

[л. 204). То же самое на различные случаи.

[л. 207). Ἀκολουθία τῶν ὥρων. Рождества и Богоявленія съ псалмами и ектенья. См. выше стр. 134—135.

[Л. 209). Μάρκου ἁμαρτωλοῦ σύνταγμα, ᾗ πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορού-
μενα τοῦ Τυπικοῦ. 95 главъ.

[Л. 258). Ὅρα περὶ τῆς εὐλογήσεως τῆς ζύμης.

[Л. 259). Рыка XVI в. Ἐπὶ προεορτῶν καὶ μεθεορτῶν τῶν
Δεσποτικῶν ἑορτῶν, εἰ τύχωσιν ἐν κυριακῇ.

[Л. 261). Ὡς καθὼς πολιτεύεται τὴν σήμερον τῷ ἁγίῳ καὶ με-
γάλῳ σαββάτῳ.

Начинается утренняя обычно. Послѣ тропарей и сѣдална дня,
толкованіе на Матѳея, 50 [псаломъ и канонъ, стихиры на хвали-
тѣхъ Καὶ νῦν, Ὑπερευλογημένη ὑπάρχεις καὶ δοξολογία μεγάλη ἕως τὸ
Φῶς παράτεινον τὸ ἔλεός σου τοῖς γινώσκουσίν σε. Ὁ δὲ ἱερεὺς ἀπελ-
θὼν, βάλλει τὸ ἐπιτραχήλιον μετὰ τοῦ φελωνίου ἐγγὺς τοῦ νάρθηκος
κάκει ἵστησι τετράποδον μετὰ βλατείου καὶ εἰκονίσματος, ἔχον(τος) τὸν
τύπον τοῦ ἐπιταφίου, ἵστησι δὲ καὶ λαμπάδας δύο δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ
τοῦ τετραπόδου, κάκει ἄρχεται ὁ ἱερεὺς μετὰ μέλους τὸ Εὐλογητὸς
εἶ, Κύριε. Εἶτα λέγει τὰ μεγαλυνάρια, κάκει στιχολογεῖται καὶ ὁ Ἀμω-
μος. Ποιοῦμεν δὲ τὰ μεγαλυνάρια εἰς στάσεις γ', καθ' ἣν στάσιν φάλ-
λομεν τὸ Δόξα καὶ τὸ Καὶ νῦν, ὡς καθὼς διατετύπεται εἰς τὴν Ψαλ-
τικὴν. Εἶτα ποιεῖ συναπτὴν καὶ θυμιᾷ, λέγων· Ἐτι καὶ ἔτι. Ἐκφώνη-
σις· Ὅτι ἠυλόγηταί σου. Καὶ πάλιν ἄρχεται τὴν ἐτέραν στάσιν τῶν
μεγαλυναρίων καὶ μετὰ τὸ τέλος αὐτῆς πάλιν τὸ Δόξα καὶ νῦν καὶ
συναπτὴν· Ἐτι καὶ ἔτι. Ἐκφώνησις· Εὐδοκία καὶ ἀγαθότητι τοῦ μονο-
γενοῦς σου, μεθ' οὗ εὐλογητὸς εἶ. Καὶ πάλιν ἄρχεται τὴν ἐτέραν στά-
σιν, τὸ Αἰ γενεαὶ πᾶσαι, καὶ μετὰ τὸ τέλος τῆς αὐτῆς στάσεως τὸ
Δόξα καὶ τὸ Καὶ νῦν, ὡς καθὼς διατέταχται, καὶ θυμιᾷ, καθ' ἣν συνα-
πτὴν· Ἐτι καὶ ἔτι. Ἐκφώνησις· Χάριτι καὶ οἰκτιρμοῖς... Εἶτα φάλλει
τὸ Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε, εἰς ἥχον πλ. α' καὶ τὰ τροπάρια ἀναστάσιμα·
Τῶν ἀγγέλων ὁ δῆμος καὶ τὰ ἕτερα ε'. Εἶτα εἰσέρχεται ἐντὸς τοῦ
βήματος καὶ αἶρει τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον ἐν τῷ δεξιῷ ὦμῳ αὐτοῦ ὁ
ἱερεὺς καὶ σκεπάζει αὐτὸ μετὰ καλύμματος, καὶ μετὰ τὸ τέλος τῶν τρο-
παρίων εἰσέρχεται εἰς τὸ βημόθυρον καὶ ἵσταται καὶ ἄρξεται τὸν Τρις-
ἅγιον ὕμνον καὶ ἔμπροσθεν μανουάλια β' μετὰ λαμπάδων καὶ θυμια-
τοῦ καὶ ποιεῖ εἴσοδον. Φάλλει δὲ εἰς τὸ βημόθυρον, καὶ ὅταν ἔλθῃ νὰ
εἴπῃ τὸ Ἅγιος ἀθάνατος, ἐξέρχεται, φάλλον ἕως τὴν μέσσην τοῦ ναοῦ,
κάκει ἵσταται καὶ φάλλει τὸ Ἅγιος ὁ Θεός, καὶ πάλιν ὅταν λέγῃ τὸ
Ἅγιος ἀθάνατος, ἔρχεται ἔμπροσθεν τοῦ τετραποδίου καὶ φάλλει ὁμοί-
ως. Καὶ ἀπὸ τὸ ἕτερον μέρος ἐτέρα στάσις ὁμοίως. Ὅταν δὲ ἔλθῃ

ἐμπροσθεν τοῦ βήματος, ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· Σοφία, ὀρθοί, εἰσέρχεται ἐν-
τὸς τοῦ βήματος, θέτει γοῦν τὸ Εὐαγγέλιον ἐν τῇ ἀγίᾳ τραπέζῃ. Εἶτα
λέγει· Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ ἕως τοῦ Κηδεύσας ἀπέθετο καὶ τὸ Ταῖς
μυροφόροις γυναιξίν ἕως τοῦ Ἐδείχθη ἀλλότριος, εἶτα τὸ τροπάριον τῆς
προφητείας и т. д. до конца [л. 261—262).

DVШ. № 55. Τυπικόν (заглавіе обычное), рукопись Аѳоно-
Ксенофской библи., въ 8 долю листа, писана почеркомъ XVI в.
Всего 156 листовъ. Оканчивается рукопись службою на Пасху.
Въ концѣ недостаетъ многихъ листовъ, а существующіе листы
не записаны и исчерчены. Вообще рукопись весьма небрежно
написана. По составу своему рукопись не представляетъ ничего
интереснаго. Вводная часть безъ раздѣленій, Синаксарь, хотя
и обилень именами святыхъ, но въ изложеніи службъ особен-
ностей не содержитъ, Тріодныя службы совершенно лишены
интереса.

DIX. № 56. Τυπικόν (безъ начала), рукопись той же
библи. въ 8 долю листа, 215 листовъ, писана скорописью XVI в.
Состоитъ изъ трехъ частей: вводной безъ раздѣленій на главы,
Синаксаря съ указаніями на практику другихъ Типиконовъ
(Сн. Типиконъ 1528 г.) и Тріодей постной и цвѣтной. Окан-
чивается статьею о соблюденіи Типикона.

DX. № 65. Τυπικόν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν
Ἱεροσολύμοις ἀγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάβ-
βα. Αὕτη δὲ ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσο-
λύμοις ἀγίων μονῶν. Рукопись Святогроб. библи. въ Константи-
нополѣ въ 8 долю листа, 247 листовъ, писана скорописью
XVI в.

[л. 1). Εἵδησις τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ.

[л. 2). Περὶ τοῦ μεγάλου ἑσπερινοῦ.

[л. 14). Διάταξις περὶ τῶν ἀγρυπνιῶν.

[л. 15). Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως.
Въ этой главѣ содержатся изложеніе суточныхъ службъ для
обыкновенныхъ дней и для дней великой четырехдесятницы,
а также замѣчанія о чтеніи Псалтири въ теченіе всего года,
о будильникѣ, объ откровеніи главы на литургіи, о литургіяхъ

Василія Великаго, когда онѣ совершаются, объ утреннихъ воскресныхъ евангеліяхъ и разныя другія мелкія замѣчанія.

[л. 35). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς φαλμοῦδιᾶς τε καὶ συναξеως τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μηνὸς Αὐγούστου.

[л. 187). Ἀκολουθία τῆς μεγάλῃς τεσσαρακοστῆς и пятидесятницы.

DXI. № 86 А. Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη ἡ διάταξις καὶ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις οὐσῶν ἀγίων μονῶν. Рукопись библи. лавры Аѳанасія Аѳонскаго въ 4 долю листа, 308 листовъ, писана скорописью XVI вѣка. Составъ Типикона, распорядокъ статей, текстъ ихъ, Марковыя главы и ихъ количество—все это ничѣмъ не разнится отъ Типикона Пантократорскаго соборнаго.

DXII. № 87. А. Τυπικόν, ркп. той же библи. въ 4 долю листа, 286 листовъ, писана на бумагѣ почеркомъ XVI в. Первая часть съ дѣленіями: Δήλωσις и Εἵδησις. Ни Тріодныхъ службъ, ни Марковыхъ главъ нѣтъ. Въ прибавочной части, кромѣ обычныхъ статей, находимъ грамоту Алексѣя Комнина объ освобожденіи св. Горы отъ налоговъ и нѣсколько другихъ историческихъ документовъ, относящихся къ св. Горѣ, выдержки изъ завѣщанія Аѳанасія Аѳонскаго, житія Саввы, Іоанна Лѣтвичника. На корешкѣ Типикона слѣдующая дата: ζμγ, μηνὶ Ὀκτωβρίῳ, ἰνδ' ιγ' = 1540 г.

DXIII. № 138. Τυπικόν (безъ начала), рукопись¹⁾ Аѳоно-Симоно-Петр. библи. въ 16 долю листа, 336 листовъ, писана скорописью XVI вѣка. Можно приблизительно возстановить и годъ написанія этой рукописи. На оборотѣ 72 листа сдѣлана замѣтка съ указаніемъ на годъ одного происшествія, при чемъ годъ затертъ и только съ лупою можетъ быть возстановленъ. Замѣтка эта слѣдующая: Ἐτους ζπδ' (1516) ἐποιήσαμεν ἀγροπλίαν τοῦ ἀγίου Νικολάου. Замѣтка сдѣлана рукою писца рукописи. Кромѣ приведенной замѣтки, въ рукописи есть и другая весьма

¹⁾ Рукопись погибла въ пожаръ 1890 г.

любопытная приписка; Αὕτη ἡ βίβλος πέφυκε κάμοῦ Γερασίου ἐπισκόπου, ἀφιέρωσα δὲ ταύτην μετὰ καὶ ἐτέρων πεντήκοντα τριῶν βιβλίων εἰς τὴν τοῦ Σίμωνος Πέτρου μονὴν διὰ ψυχικὴν μου σωτηρίαν καὶ τῶν γονέων μου, καὶ εἴτις βουλευθῇ νὰ ὑστερίσῃ ἐν ἐξ αὐτῶν τῶν βιβλίων ἐκ τῆς μονῆς ταύτης νὰ ἔχῃ τὰς ἀράς τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ θεοφόρων πατέρων καὶ τοῦ Γιεζῆ τὴν λέπραν, καὶ τοῦ Ἰούδα τὴν ἀγχόνην, καὶ ἐμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ τὴν κατάραν, καὶ νὰ ἔχῃ καὶ τὸν Κύριόν μου Ἰησοῦν Χριστόν, ἐν σπηλαίῳ γεννηθέντα καὶ ἐν φάτνῃ ἀνακλιθέντα, τὸν μαχόμενον ἐν ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, καὶ ἡ μερίς αὐτοῦ μετὰ τῶν κραυγασάντων· Ἄρον, ἄρον καὶ σταύρωσον τὸν Υἱόν τῆς Μαρίας. Τὸ αὐτὸ νὰ ἔχῃ καὶ ἐκεῖνος, ὅποῦ νὰ βουλευθῇ νὰ πουλήσῃ κανένα χαρτὶ ἀπ' αὐτά, ὅποῦ ἐπροσήλωσα εἰς τὸ μοναστήρι(ον), καὶν τε ἡγούμενος, καὶν τε γέροντας ἀν εἶναι τοῦ μοναστηρίου, ἀσυγχώρετος καὶ ἀφορεσμένος νὰ εἶναι καὶ νὰ μὴν τολμήσῃ νὰ τὸ ἀλλάξῃ μηδὲ μὲ ἕλλο χαρτὶ καὶ πέσῃ εἰς τὴν ἐντολήν. Почеркъ XVII столѣтія весьма чоткій.

Вводная часть, начинающаяся съ Διάταξις τῆς ἀγρυπνίας, по составу и тексту, сходна съ Типикономъ обители Пантократора, съ тою разницею, что здѣсь статьи болышею частію не носятъ надъ собою заглавій, а отмѣчаются на поляхъ словомъ: Σημείωσαι.

Мѣсяцесловъ и дальнѣйшія статьи до молитвы: Εὐχή, λεγόμενη ἐπὶ πᾶσαν ὁπώραν тоже сходны съ Пантократорскимъ Типикономъ, но за этою молитвою слѣдуетъ:

[л. 244). Τάξις, γινομένη ἐπὶ εὐλόγησιν τῶν νέων σταφυλῶν κατὰ τὴν ἐξ τοῦ Αὐγούστου μηνός.

Χρὴ εἰδέναι, ὅτι μετὰ τὸ τελεσθῆναι τὴν θείαν μυσταγωγίαν εἰσάγεται τὸ ἀγγεῖον, ἐν ᾧ εἰσὶν αἱ σταφυλαὶ καὶ θυμιά τοῦτο γύρωθεν ὁ ἀρχιερεὺς, εἶτα σταυροὶ μετὰ κηρῶν, καὶ εὐθὺς λέγει ὁ διάκονος· Εὐλόγησον, δέσποτα, καὶ πληροῖ τὴν συναπτὴν λεπτῇ φωνῇ, ὁ δὲ ἀρχιερεὺς ἀναγινώσκει τὴν εὐχὴν ταύτην· Ὁ Θεὸς Σωτὴρ ἡμῶν, ὁ εὐδοκήσας ἄμπελον κληθῆναι, τὸν μονογενῆ σου Υἱόν καὶ Θεὸν ἡμῶν Goar. pag. 552. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς. . . Ὁ ἀρχιερεὺς τὴν εὐχὴν ταύτην· Κύριε, δυνάμεων ὁ βασιλεὺς.

[л. 245). Μάρκου ἱερομονάχου σύνταγμα, ποιηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τοπικοῦ. Главъ 86. Текстъ ихъ и распорядокъ сходны съ Пантократорскимъ.

[л. 289). Ἑρμηνεία περὶ τοῦ πῶς δεῖ ἀναγινώσκειν τοὺς βίους καὶ τὰ μαρτύρια τῶν ἁγίων καὶ τοὺς λοιποὺς λόγους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ.

[л. 310 об.). Αἱ ἀπολύσεις τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ καὶ οἱ εἰρμοὶ τῶν ἐννάτων ῥόδων, οὓς λέγει ὁ ἱερεὺς ἐντὸς τοῦ βήματος, ὅτε οὐ στιχολογεῖται Ἡ Τιμιωτέρα. Важнѣйшія памяти съ отпустами и 9 пѣснями каноновъ.

[л. 316). Τροπάρια, φαλλόμενα εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ γέννησιν καὶ Φώτων ἐν τῷ ὄρθρῳ μετὰ τὸν ν' ἀντὶ τοῦ Ταῖς τῶν ἀποστόλων.

— Ἀκολουθία τῆς ζύμης.

[л. 316 об.). Τροпάρια, θεοτοκία, κατ' ἤχον φαλλόμενα ἐν τε τῷ ἐσπερινῷ καὶ ἐν τῷ τέλει τοῦ ὄρθρου μετὰ δοξαστικά τῶν ἁγίων ὅλου τοῦ ἐνιαυτοῦ, τὰ μὲν πρῶτα καὶ μεγάλα, ἤγουν τοῦ σαββάτου ἐσπέρας, λέγονται εἰς ἁγίους μεγάλους, οἵτινες ἔχουσι δοξολογίαν μεγάλην, τὰ δὲ μικρὰ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, οἵτινες οὐκ ἔχουσι δοξολογίαν.

[л. 330). Χερουβικὸν τῆς ἁγίας λειτουργίας. На цѣлый годъ херувимскія.

[л. 330 об.). Καθίσματα μαρτυρικὰ κατ' ἤχον.

[л. 334). Кругъ солнца съ объясненіемъ и пасхалія.

DXIV. № 177. Τυπικόν (безъ начала), рукопись¹⁾ той же библ. 32 долю листа, 186 листовъ, писанъ мелкимъ чоткимъ почеркомъ XVI вѣка. Рукопись имѣетъ изображение Распятія съ предстоящими женами и заставки.

[л. 1). Начинается рукопись чиномъ литіи, совершаемой во время утрени.

[л. 4). Εἵδησις τῶν ἀγρυπνιῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ.

[л. 4). Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίων μοναστηρίων. Здѣсь суточная служба.

[л. 9). Αἱ ὥραι τῶν δύο μ', τῶν τε Χριστουγέννων καὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων.

[л. 12 об.). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας καὶ συνάξεως τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ.

¹⁾ Рукопись погибла въ пожарѣ 1890 г.

[л. 109 об.). Περὶ τῶν ἑορτῶν, ἐν αἷς ψάλλεται τὸ Θεὸς Κύριος, καὶ περὶ μεγάλων ἑορτῶν καὶ μέσων καὶ μικρῶν.

Εἰδέναι χρή, ὅτι εἰς τρεῖς τάξεις κεῖνται ἐνταῦθα αἱ ἑορταί, εἰς μεγάλας, εἰς μέσας καὶ εἰς μικράς, καθὼς καὶ ὁπισθεν εἰς τὸ περὶ βρώσεως καὶ πόσεως ἐμνημονεύσαμεν, καὶ λέγει οὐκ ἁμάρτυρον δὲ τοῦτο, ἀλλ' ἀπὸ τῶν θείων γραφῶν· ὅσαι γὰρ περιεκτικὰς συνάξεις ἔχουσι τοῦ λαοῦ καὶ ἀναγνώσματα ἀφ' ἐσπέρας καὶ πάλιν πρωΐ· Πᾶσα πνοὴ καὶ εὐαγγέλιον, εἰς τάξιν τῶν Δεσποτικῶν κεῖνται ἑορτῶν καὶ μεγάλων.

Τὴν δὲ μεσαίαν τάξιν καὶ μικρὰν διδασκόμεθα ἐκ τοῦ Τυπικοῦ τῶν Στουδιτῶν καὶ τοῦ ἁγίου Ὁρους, πῶς ἐκεῖ διαφορὰς ἔχει εἰς τε τὰς ὥρας καὶ τὰς μετανοίας καὶ τοῦ καμάτου, ὃ δὲ τὸ κρεῖττον μετὰ Θεὸν γινώσκων σκοπεῖτω. Τέως ὧδε λέγομεν, ὅτι αἱ μὲν μεγάλαι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, ἡ γέννησις καὶ ἡ ἀποτομὴ (τῆς κεφαλῆς) τοῦ τιμίου Προδρόμου καὶ ἡ τῶν δύο ἁγίων καὶ πανευφύμων ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου ἔχουσι σημεῖον σταυρὸν καὶ κύκλωθεν φθέγγος. Αἱ δὲ μεσαῖαι ἔχουσι σταυρὸν μόνον σήμαδρον, αἱ δὲ πάλιν μικραὶ ἔχουσι τρία κεντήματα μόνον σήμαδρα. Καὶ εἰς μὲν τὰς μικράς ἑορτάς εἰς τὴν ἐκκλησίαν μὲν γονυκλισίαι ὅλως οὐ γίνονται, ἰδίως δὲ ὡς καὶ ἐνδέχεται· ἔστι γὰρ τοῦτο συγκαταβατικώτερον καὶ εἰς νηστείαν καὶ εἰς γονυκλισίαν, εἰς δὲ τὰς μεγάλας ὅλως γονυκλισίαι οὐ γίνονται, οὔτε ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, οὔτε ἐν τῷ κελλίῳ. Ὁμοίως οὐδὲ ἐν τῇ Πεντηκοστῇ γίνονται γονυκλισίαι, οὔτε ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, οὔτε ἐν τῷ κελλίῳ, ἰδίως δὲ κατὰ τὸν τύπον, ὃν ἔχουσιν. Αἱ δὲ λοιπαὶ κυριακαὶ τοῦ χρόνου, καθὼς οἱ θεοὶ κανόνες διαγορεύουσιν.

[л. 101). Διάταξις τοῦ τύπου τῶν ἁγίων καὶ μεγάλων τῆς τεσσαρακοστῆς, ἥτοι τοῦ Τριωδίου.

[л. 135 об.). Εἰδήσις τοῦ τύπου τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης κυριακῆς τοῦ Πάσχα.

[л. 145). Краткое замѣчаніе о сохраненіи Типикона настоятелемъ.

[л. л. 146—147) чистые съ помѣтою 1714 года.

[л. 148). Μάρκῳ ἁμαρτωλῷ σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ. 94 главы.

[л. 183). Тропарі на Рождество, Крещеніе и Обрѣзаніе послѣ евангелія.

— Ὅρα πρὸς τὴν ἀκολουθίαν τῆς ζύμης.

[л. 109 об.). Περὶ τῶν ἑορτῶν, ἐν αἷς ψάλλεται τὸ Θεὸς Κύριος, καὶ περὶ μεγάλων ἑορτῶν καὶ μέσων καὶ μικρῶν.

Εἰδέναι χρή, ὅτι εἰς τρεῖς τάξεις κεῖνται ἐνταῦθα αἱ ἑορταί, εἰς μεγάλας, εἰς μέσας καὶ εἰς μικράς, καθὼς καὶ ὁπισθεν εἰς τὸ περὶ βρώσεως καὶ πόσεως ἐμνημονεύσαμεν, καὶ λέγει οὐκ ἀμάρτυρον δὲ τοῦτο, ἀλλ' ἀπὸ τῶν θείων γραφῶν· ὅσαι γὰρ περιεκτικὰς συνάξεις ἔχουσι τοῦ λαοῦ καὶ ἀναγνώσματα ἀφ' ἐσπέρας καὶ πάλιν πρωτῖ. Πᾶσα πνοή καὶ εὐαγγέλιον, εἰς τάξιν τῶν Δεσποτικῶν κεῖνται ἑορτῶν καὶ μεγάλων.

Τὴν δὲ μεσαίαν τάξιν καὶ μικρὰν διδασκόμεθα ἐκ τοῦ Τυπικοῦ τῶν Στουδιτῶν καὶ τοῦ ἁγίου Ὁρους, πῶς ἐκεῖ διαφορὰς ἔχει εἰς τε τὰς ὥρας καὶ τὰς μετανοίας καὶ τοῦ καμάτου, ὃ δὲ τὸ κρεῖττον μετὰ Θεὸν γινώσκων σκοπεῖτω. Τέως ᾧδε λέγομεν, ὅτι αἱ μὲν μεγάλαί τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, ἡ γέννησις καὶ ἡ ἀποτομή (τῆς κεφαλῆς) τοῦ τιμίου Προδρόμου καὶ ἡ τῶν δύο ἁγίων καὶ πανευφήμεων ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου ἔχουσι σημεῖον σταυρὸν καὶ κύκλῳθεν φθέγγος. Αἱ δὲ μεσαῖαι ἔχουσι σταυρὸν μόνον σήμαδρον, αἱ δὲ πάλιν μικραὶ ἔχουσι τρία κεντήματα μόνον σήμαδρα. Καὶ εἰς μὲν τὰς μικρὰς ἑορτὰς εἰς τὴν ἐκκλησίαν μὲν γονυκλισίαι ὅλως οὐ γίνονται, ἰδίως δὲ ὡς καὶ ἐνδέχεται· ἔστι γὰρ τοῦτο συγκαταβατικώτερον καὶ εἰς νηστείαν καὶ εἰς γονυκλισίαν, εἰς δὲ τὰς μεγάλας ὅλως γονυκλισίαι οὐ γίνονται, οὔτε ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, οὔτε ἐν τῷ κελλίῳ. Ὁμοίως οὐδὲ ἐν τῇ Πεντηκοστῇ γίνονται γονυκλισίαι, οὔτε ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, οὔτε ἐν τῷ κελλίῳ, ἰδίως δὲ κατὰ τὸν τύπον, ὃν ἔχουσιν. Αἱ δὲ λοιπαὶ κυριακαὶ τοῦ χρόνου, καθὼς οἱ θεῖοι κανόνες διαγορεύουσιν.

[л. 101). Διάταξις τοῦ τύπου τῶν ἁγίων καὶ μεγάλων τῆς τεσσαρακοστῆς, ἥτοι τοῦ Τριψιδίου.

[л. 135 об.). Εἰδησις τοῦ τύπου τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης κυριαχῆς τοῦ Πάσχα.

[л. 145). Краткое замѣчаніе о сохраненіи Типикона на-стоятелемъ.

[л. л. 146—147) чистые съ помѣтою 1714 года.

[л. 148). Μάρκῳ ἀμαρτωλῷ σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ. 94 главы.

[л. 183). Тропарі на Рождество, Крещеніе и Обрѣзаніе послѣ евангелія.

— Ὅρα πρὸς τὴν ἀκολουθίαν τῆς ζύμης.

[Л. 183). Позднѣйшею рукою: Καταβασίαι, ψαλλόμεναι ἐν ὧν τῷ χρόνῳ.

[Л. 184). Ἀρχὴ εἰς ἐξομολογίαν, ἣν ὀφείλει καθ' ἡμέραν ἀμεταθέτως λέγειν πρὸς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον, ἐὰν μνησθεῖς ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ ψυχορράγηματος.

Вводная часть Типикона безъ раздѣленій на мелкія статьи и по тексту мало имѣетъ разницы по сравненію съ подобными статьями въ другихъ современныхъ Типиконахъ. Весьма нерѣдко дѣлается ссылка на практику другихъ монастырей: Ἰστέον, ὅτι ἐν τισι τῶν Τυπικῶν τὸν ἐκκλησιάρχην, τῷ καθηγουμένῳ εὐρίσκεται δηλονότι, ψάλλεσθαι τὸ ἐξάψαλμον. Ὁ δὲ ἱερεὺς μετὰ τὸ πληρῶσαι τὰς ὑπὲρ τῶν βασιλέων αἰτήσεις, βαλὼν μετάνοιαν . . . (л. 6,). Εὐρῆται δὲ ἐν τισι τῶν Τυπικῶν, ὅτι τὰ ἀλληλουάρια τῆς γ' ὥρας ἐν τῇ μεγάλῃ μ' ὁ ἕτερος χορὸς ἀπάρχεται εἰς ἥχον πλ. β', τῆς δὲ σ' ὥρας ἕτερος εἰς ἥχον β'. Ὁ δὲ τὴν ἀκολουθίαν ἐναρξάμενος α' ψάλλει τὸ προκείμενον τῆς προφητείας.

[Л. 9). Δεῖ εἰδέναι, ὅτι ἐν τισι τῶν μοναστηρίων, ὅτε ἐστὶ Θεὸς Κύριος, οὐ ψάλλονται εἰς τὴν σύναξιν τὰ μεσώρια, ἐπεὶ οὔτε τὰ συνήθη προκείμενα λέγονται, οὔτε μετάνοιαν ποιοῦμεν, ἀλλὰ χωρὶς μετανοίας ψάλλομεν αὐτάς, λέγοντες καὶ τὸ τροπάριον τοῦ ἑορταζομένου ἁγίου. Οὕτω δὲ γίνεσθαι ὀφείλει καὶ πάσαις ταῖς δευτέραις, τετράσι τε καὶ παρασκευαῖς τοῦ ὧλου ἐνιαυτοῦ. Ἰστέον, ὅτι ἐν τοῖς πλείουσι τῶν Τυπικῶν οὐ διαλαμβάνεται ἡ ἄνωθεν εὐχὴ αὕτη, τινὲς δὲ ἐγγράφως, ἢ ἀπὸ συνηθείας λέγουσι καὶ τὰς ἑτέρας δύο εὐχὰς εἰς τὴν τάξιν αὐτῶν, ἥγουν ἐν μὲν τῷ μεσωρίῳ τῆς γ' ὥρας μετὰ τὰς τρεῖς μετανοίας· Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν.

Въ Мѣсяцесловѣ есть тоже особенноти: Πρόσχε, ὅτι διὰ τὸ τῇ ἑορτῇ συμπάλλεσθαι τοῦ Χρυσοστόμου λέγει τὸ Μακάριος ἀνὴρ, ἐπεὶ, μὴ ἑορταζομένου τοῦ Χρυσοστόμου, οὐκ ἔστι χρεῖα ψάλλεσθαι τοῦτο, εἰ μήπου τύχοι κυριακή. Ἰστέον, ὡς ἡ τοῦ Χρυσοστόμου ἀκολουθία ἐν ταύτῃ τῇ ὑπερλάμπρῳ ἡμέρᾳ παρὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ παρὰ πασῶν σχεδὸν τῶν μονῶν οὐ ψάλλεται, διὰ τὸ ὕψος τῆς Δεσποτικῆς ἑορτῆς, ἵνα μὴ μείνη καὶ τὰ τῆς ἑορτῆς ἀκολόβωτα καὶ μηδὲ ἡ τοῦ ἁγίου μνήμη ὡς ἐν παραβύσῳ γίνηται· τούτου καὶ γὰρ χάριν μετετέθη ἐν τῇ ιγ' Νοεμβρίου μηνός, ὡς ἐν τοῖς Συναξαρίοις πασχῶν εὐρήσεις· εἰ γὰρ ἦν εἰκὸς συμπάλλεσθαι τῇ ἑορτῇ, τίνος χάριν

μετετέθη; Διὰ γὰρ τὸ ψάλλεσθαι παρὰ τοῖς Ἱεροσολυμίταις καὶ τοῖς Τυπικαῖς αὐτῶν ἀναγράφεσθαι ἀφέθη καὶ παρ' ἡμῖν ἐνταῦθα· εἴ γοὺν δόξει τῷ προσεστώτι, ψάλλεσθαι, εἰ δ' οὐκ, γενέσθω τὰ τῆς ἐορτῆς πάντα. ψαλλομένου τοῦ Μακάριος ἀνὴρ καὶ ἰστώμεν στίχους ἡ'. Δοκεῖ δέ μοι, ὅτι, εἰ ἐστὶν ὁ ναὸς τῆς μονῆς εἰς ὄνομα τοῦ Χρυσοστόμου, ἀπαραιτήτως ὀφείλει συμφάλλεσθαι ἢ ἀκολουθία τοῦ ἁγίου τῇ τῆς ἐορτῆς ἀκολουθίᾳ, λεγόντων τὸ Κύριε ἐκέκραξα π пр. Изложениѣ службы [л. 19). Πρόσχευς τὰ ἀκριβῆ τῶν Τυπικῶν πλείω τῶν ἰδ, στίχων οὐκ ἰστώσι, διὸ καὶ προσχεῖν δὴ τὰ τροπάρια καὶ ἡ τριττοῦν ταῦτα, ἦτε τετταρτοῦν, εἰ δὲ τοὺς εἰρμούς ἐκβάλλει ἔξω τοῦ ἀριθμοῦ, οὐκ οἶδα. Ἐти замѣчанія въ службѣ на Воздвиженіе.

Въ службѣ на 26 Сентября: Ἰστέον, ὅτι τὰ ψαλλόμενα θεοτοκία τῷ σαββάτῳ ἐσπέρας πρὸς τὴν τάξιν τῆς Ὀκτωήχου τρία εἰσὶ· δύο γὰρ εἰσὶ τὰ πρὸ αὐτοῦ τοῦ Δαμασκηνοῦ ποιηθέντα καὶ δογματικά, ἃ καὶ ψάλλειν δοκεῖ μοι καλόν, τὸ μὲν ἐν εἰς τὸν μικρὸν ἐσπερινόν, τὸ δὲ ἕτερον εἰς τὴν λιτήν, οὐδὲ γὰρ ἔασθαι ταῦτα τῶν ἐνδεχομένων, ἢ, ὡς ἐν παραβύσῳ, ἐν ἄλλαις ἡμέραις ψάλλεσθαι. Πῶς δὲ παρηκολούθησε τὰ τρία ἀντὶ τοῦ πρώτου λέγεσθαι καὶ εἰς τὸν μέγαν ἐσπερινόν, ὡς πρῶτον ψάλλεσθαι, οὐκ οἶδα. Νομίζω, ὅτι διὰ τὸ ὑπεραίρον ἐν τούτοις τῶν δογμάτων οὐ συναριθμεῖσθαι τοῖς ἄλλοις θεοτοκίοις ὁ τυπικάρης ἠβουλήθη. Ἐπεὶ ὁ Εὐεργετινὸς τε καὶ ὁ Πετρινὸς εἰς τὸν ἐσπερινόν ἐν ἐκ τῶν δύο ψάλλουσι καὶ τοῦτο λέγουσι πρῶτον [л. 25 об.).

28 Сентября. О службѣ Харитона: Εἰ βούλει τὸ πρῶτον ἀντίφωνον τὸ Μακάριος ἀνὴρ, εἴπερ δηλονότι ἐορτάσασθαι τοῦτον θελήσει ὁ προσεστώς. Τοῦτο οὐκ οἶδα πῶς διατετύπεται ὧδε, οὐδὲ γὰρ οἶδα μὲν ἐν οὐδεμιᾷ τῶν μονῶν τοῦτο γινόμενον, καὶ γὰρ τὴν συνήθη στιχολογίαν ποιοῦντες, ἀνεόρταστον τάχα τὸν ἄγιον καταλιμπάνομεν, ἢ, ἐορτάζοντες τοῦτον, ἐώμεν τὴν συνήθη στιχολογίαν τῷ παρεκκλησίᾳρχῃ μονομερῶς καὶ ἰδίως ὡς δυνατόν στιχολογεῖται τὸ κάθισμα, ἢ ἐν τῇ θ', στιχολογούντων ἡμῶν τοῦτο κοινῇ, ἐν τῷ ἐσπερινῷ στιχολογοῦμεν τὸ Μακάριος ἀνὴρ. Οὕτω γὰρ ἐν πάσαις ταῖς μοναῖς ὁρῶμεν γινόμενον [л. 27).

4 Октябрия. Ἰστέον, ὅτι, εἰ τύχοι ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου τοῦδε ἐν παρασκευῇ, ἢ τετράδι, ὡς ἐν τισι τῶν Τυπικῶν εὐρίσκομεν, Ἀλληλουῖα ψάλλομεν οὐκ, οἶμαι, ἀρμοδίως, εἰ μὴ γε διὰ τῆς τετράδος τάχα τῆς παρασκευῆς τὴν ἀκριβείαν, ἐν αἷς δηλονότι μοναῖς κατὰ τὸ ἀπαράβατον

ἡ ἐνάτη μετὰ ξηροφαγίαν καὶ ὑδροποσίαν φυλάττεται ἐν ταῖς δυοὶ ταύταις ἡμέραις [л. 29].

Послѣ 30 числа Ноябрия прибавлено: Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ συν-εορτάζεται καὶ ὁ ἐν ἁγίοις πατὴρ ἡμῶν Ἀλέξανδρος Ἀλεξανδρείας ὁ θαυματουργός, ὁ κείμενος ἐν τῇ νήσῳ τῆς Μιτυλήνης. Ἐν τε τῷ ἐσπερινῷ καὶ τῷ ὄρθρῳ συμφάλλεται ἡ ἀκολουθία αὐτοῦ ἀπαρallάκτως ὁμοῦ μετὰ τοῦ ἀποστόλου. Ἐν μὲν τῷ ἐσπερινῷ εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν στίχους ἢ καὶ φάλλομεν δ' τοῦ ἀποστόλου καὶ δ' τῶν ἱεραρχῶν προσόμοια. Εὐρίσκεis δὲ ἀναγνώσματα τῶν ἱεραρχῶν καὶ ἀποστόλων στίχους, καὶ εἰ μὲν θέλει ὁ προεστῶς καὶ λιτὴν ποιήσεις, εὐρίσκεis καὶ τοῦτο ἰδιόμελα τοὺς ἱεράρχας καὶ τοὺς ἀποστόλους. Καὶ εἰς τὸν ὄρθρον ὁμοίως τῶν ἀποστόλων κανόνα καὶ τοῦ ἱεράρχου, πρῶτον τῆς Θεοτόκου, φημί, ἔπειτα τοῦ ἀποστόλου καὶ ὕστερον τοῦ ἱεράρχου, ἀφ' ᾧ τῷ ἀποστόλου καὶ εἰς τὴν λειτουργίαν ὁμοίως καὶ εὐαγγέλιον τοῦ ἱεράρχου καὶ τοῦ ἀποστόλου, τὸ κοντάκιον τοῦ ἱεράρχου. Ὡς φωστῆρα ἄδυτον τοῦ νοητοῦ ἡλίου, συνελθόντες ἅπαντες ἀνευφημοῦμεν ὕμνοις [л. 41 об.].

5 Декабря. Πρόσχεs, ὅπως διατάσσεται ἀσυνήθως καὶ λέγει συνήθως· μετὰ γὰρ τὴν ἀγρυπνίαν ἐσπέρας στιχολογία γίνεσθαι οὐ σύνηθες, καὶ πῶς ἄρτι στιχολογία λέγων τὸ σύνηθες τίθησιν; Οἶμαι δὲ διὰ τὸ ἀμφίβολον τῆς ἀγρυπνίας, οὐ γὰρ ὀριστικῶς τίθησι ταύτην, ἀλλὰ συμβουλευτικῶς, ὅπερ δηλοῖ τὸ εἰ θέλει ὁ προεστῶς, εἰ δὲ τιμῶν τὸν ἅγιον Νικόλαον λέγει τὸ Μακάριος ἀνὴρ, τοῦτο εὐλογον [л. 42 об.].

О службѣ въ недѣлю св. Праотецѣ. Τοῦτο οὐχ εὐρίσκεται ποτὲ ἐν τοῖς ἱεροσολυμιτικοῖς Τυπικοῖς. Δοκεῖ οὖν μοι, ὅτι, εἰ δόξει τῷ προεστῶτι τυχεῖν, ἢ τῷ ἐκκλησιαρχῇ καλεῖν, καταλεῖψαι τὸν εἰρμὸν τοῦ ἐνὸς ἀναστασίμου κανόνος καὶ τὸ θεοτοκίον, φάλλειν τε τὰ δύο μόνον ἀναστάσιμα τῆς ψδῆς, εἴθ' οὕτω λέγειν τὸν τῶν Προπατόρων κανόνα καὶ τοὺς ἐτέρους δύο τῶν ἁγίων. Εἰ δὲ βούλει φάλλειν εἰς ᾧ, μέλλεις φάλλειν ἑξακαιραίως καὶ τοὺς δ' κανόνας [л. 44 об.].

Часы предъ Рождествомъ (л. 48, см. выше стр. 137). О славлении у игумена (л. 49 об. Ср. выше стр. 320).

Ἰστέον, ὅτι εὐρίσκεται ἐν τῷ Τυπικῷ τῆς Πέτρας περὶ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ὡς, ἐὰν ἐπιστῇ ἡ τοιαύτη ἑορτὴ ἡμέρᾳ τοῦ μεγάλου κανόνος, τὸν μὲν τοιοῦτον μέγαν κανόνα φάλλεσθαι τῆς γ' τῆς αὐτῆς ἑβδομάδος, ὡς σύνηθες, τὴν δὲ ἑορτὴν φάλλεσθαι ἐν τῇ λαχούσῃ ἡμέρᾳ,

ἤγουν τῇ αὐτῇ ε', ὕπερ, οἶμαι, καὶ εὐλογον. Οὕτω γὰρ τὸ ἀπαράλλακτον καὶ τῶν δύο ἀγρυπνιῶν ἡ ἀκολουθία ἔξει καὶ τὸ ἀσύγχυτον [π. 70 ὁβ.).

Χρὴ γινώσκειν, ὅτι, ἐὰν συμβῇ τὸ σάββατον τῆς ἀκαθίστου μετὰ τὰ ἀπόδειπνα, δοκεῖ μοι καλὸν φάλλεσθαι τὸν κανόνα τῆς ἀκαθίστου μετὰ τὴν τετραψοδὴν τοῦ σαββάτου καὶ οὕτω γενέσθαι τὴν λιτὴν καὶ τὴν ἄλλην ἅπασαν ἀκολουθίαν τῆς ἀγρυπνίας τῆς ἑορτῆς, καὶ οὐχ ὀρίζη, εἰ σάββατον τύχοι, μὴ φάλλειν ἡμᾶς τι τῶν τοῦ σαββάτου, ἐπεὶ γὰρ εἷς τι μὲν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, οὐ δίκαιον ἐνι τὸν τῆς ἀκαθίστου κανόνα παραλειφθῆναι καὶ μέγιστον θαυμάσιον καὶ τῆς αὐτοῦ δυνάμεως διηγούμενον. Εἰ καὶ τῷ Τριψδίῳ τῷ κανόνι συμμειγνῆ, οὐκ ἀπάδει, δοκεῖ μοι. Εἰ δέ γε τὸ πολὺ τοῦ κόπου δυσαχθῆ ποιεῖ τὴν διάκρισιν, κρεῖσσον ἐνι συντηθῆναι καὶ παραλειφθῆναι τὴν μίαν στάσιν τῶν ἀποδείπνων, ἢ σχεδὸν καὶ τὰς δύο, καὶ φάλλειν ταῦτα ἢ ἀπὸ τῆς β' στάσεως, ἤγουν τὸ Ἐλέησόν με ὁ Θεός, ἢ ἐκ τοῦ Ὁ Θεός εἰς τὴν βοήθειαν. Ἔχει δὲ καὶ ἡ τοιαύτη διάκρισις τὴν ἀφορμὴν ἀπὸ τοῦ Πετρινουῦ, εἰ καὶ ἀδίκως ἐκεῖνος ὀρίζει πρὸς τὴν οἰκειάν τούτου συνήθειαν, τὰ δὲ ἀπόδειπνα φάλλομεν ἐν τῷ νάρθηκι χύμα καὶ ἄνευ μετανοίας καὶ κανόνος, πλὴν μετὰ τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις. Εἰς δὲ τὸ Τρισάγιον ποιοῦμεν τὰς γ' μεγάλας μετανοίας καὶ ἐν τῷ τέλει τὰς ιε', ὡσαύτως ἐν τῷ τελευταίῳ Τρισαγίῳ τὰς γ' καὶ ἀπόλυσις [π. 71).

Οἶμαι δέ, καὶ ὁ ναός, εἰ δὲ (ἔστι) τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, οὐ μὴ γένηται ἀγρυπνία· ἀδιάκριτον γὰρ αἱ δύο ἀγρυπνίαι κατὰ διαδοχὴν, τῷ δὲ μεγάλῳ σαββάτῳ μὴ γενέσθαι ἀγρυπνία, ἐπιφασκούσης μεγάλης κυριακῆς, ἀδύνατον· καὶ ἐν ταύτῃ δὲ πάλιν καὶ ἐν τῇ μεγάλῃ κυριακῇ ἀγρυπνία, ὡς προεῖρηται, βαρὺ καὶ παντελῶς ἀδιάκριτον καὶ ταῦτα μεσαζούσης μεγάλης παρακλήσεως ἀπὸ μειζοτέρας νηστείας. Ἡ δὲ λοιπὴ ἀκολουθία τοῦ ὁρθρου, ὡς ἐν τῇ κυριακῇ, χωρὶς τοῦ ἀσπασμοῦ, λεγομένου δηλονότι μετὰ τὸ Χριστὸς ἀνέστη, Δόξα, Σήμερον τῆς σωτηρίας [π. 47 ὁβ.).

Ο τροпарѣ Георгію великомученику: Τινὰ δὲ τῶν Τυπικῶν, οὐ τοῦτο τρόπον (т. е. Τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἡγωνίσω) λέγουσι, μάλιστα δὲ τὰ πλείω, ἀλλὰ τὸ Ὁ Μάρτυς σου, ἢ ἕτερον καὶ αὐτὸ τὸ Ὡς τῶν αἰχμαλώτων ἐλευθερωτῆς [π. 76).

Ἰστέον, ὅτι ἡ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου ἑορτὴ ἀνέρχεται ἕως τῆς παραμονῆς τῆς Ἀναλήψεως καὶ κατέρχεται ἕως τῆς

μεγάλης παρασκευῆς [л. 77 об.]. Но изложенія службъ на эти случаи нѣтъ.

Трїодъ постная съ раздѣленіемъ на главы и по тексту совершенно сходна съ печатнымъ Типикономъ (Здѣсь записанъ обрядъ православія и др. слич. Мансвет. стр. 253), но цвѣтная, хотя тоже раздѣляется на главы и имѣетъ особенности печатнаго Типикона (въ чтеніи евангелія на утреньяхъ страстной седмицы и въ часахъ великой пятницы), но въ изложеніи, въ текстѣ значительно разнятся. Марковья главы не приведены въ соотвѣтствіе лишь относительно Благовѣщенскихъ главъ, такъ какъ въ Синаксарѣ онѣ изложены въ древнѣйшей редакціи подъ 25 Мѣрта, а въ самыхъ главахъ онѣ позднѣй-

о происхожденія и весьма незначительно разнятся отъ текста первопечатнаго Типикона. Такъ, напр., изъ 4 главы здѣсь сдѣланы двѣ главы: 4 и 5, отъ чего и порядокъ главъ въ счетѣ измѣнился; 13 глава разнится нѣкоторыми опущеніями противъ печатнаго, но зато въ 15, 16 и 17 главахъ есть на концѣ небольшія прибавки, а въ 17 даже въ срединѣ вставка и т. д.

DXV. № 196. Τυπικόν, рукопись Аѳоно-Дохіар. библ. въ 16 долю листа, 256 листовъ, писана скорописью XVI вѣка. Начала Типикона нѣтъ. Начинается съ середины статьи, излагающей порядокъ суточной службы. Вся вводная часть не имѣетъ раздѣленій. Каждая новая статья начинается или Δέον γινώσκειν. или Χρὴ γινώσκειν, или Ἰστέον и т. д. По тексту эта часть весьма близка къ Типикону 1438 библіотеки лавры Аѳанасія.

[л. 14 об.]. Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας τε καὶ συνάξεως τοῦ ὁλοῦ ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μηνὸς Αὐγούστου. Мѣсяцесловныя службы тоже сходны съ указаннымъ Типикономъ. Ссылки на практику иныхъ мѣстъ и по другимъ уставамъ сдѣлано довольно много.

[л. 107]. Ἀκολουθία τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς. Здѣсь же служба и по Трїоди цвѣтной.

[л. 178). Περὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμῶν τὸν ἱερέα.

[л. 179 об.]. Περὶ τοῦ πάσῃ σπουδῇ φυλάττειν τὸν προεστώτα μὴ παρορᾶσθαι τὰ ἐν τῷ Τυπικῷ и т. д.

[л. 183). Μάρκω, ἁμαρτωλῷ ἱερομονάχῳ, σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ. Всѣхъ главъ 92, но ихъ должно быть 97. Последнія главы вырваны.

[л. 232). Аллилуаріи.

— Προκειμένα ἀναστάσιμα, ἃ λέγονται εἰς τὰ ἑωθινὰ εὐαγγέλια τῶν ὀκτῶ ἡχῶν.

[л. 232 об.). Προκειμένα καὶ ἀλληλουάρια τῆς ὁλης ἐβδομάδος.

[л. 233). Αἱ ὥραι τῆς μεγάλης παρασκευῆς. Псалмы 5, 58 и 40, 10, 34 и 50, 51, 139 и 90 и 21, 68 и 85.

[л. 233 об.). Воскресные тропари всѣхъ гласовъ.

[л. 242). Ἀρχὴ τῶν τριαδικῶν ὀκτῶ ἡχῶν σὺν τοῖς φωταγωγιχοῖς.

[л. 244). Τροπάρια, ἅπερ λέγονται ἐν ταῖς ὥραις τῆς τεσσαρακοστῆς, τῆς ν', τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν καὶ τῶν ἑορταζομένων ἀγίων τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἐν αἷς ἡμέραις τόχωσιν.

Въ концѣ оглавленіе Марковыхъ главъ.

По изложенію Типиконъ этотъ отличается полнотою и частыми въ немъ ссылками на практику другихъ мѣстъ. Весьма часто здѣсь также дѣлаются замѣчанія и о дѣйствующей практикѣ, при чемъ они излагаются, какъ личное мнѣніе. Ἰστέον, ὅτι ὁ ἱερεὺς ἀναγινώσκει τοὺς οἴκους (въ сѣдоботу акаѳисты) ἐντὸς τοῦ ἁγίου βήματος, ἐνδεδουμένος φελώνιον [л. 133 об.). Τοῦτο (т. е. замѣчаніе объ отсутствіи молитвъ на часахъ въ великій пятокъ) οὐκ οἶδα, οὗ γαρ εὐρομέν ποτε ψάλλειν τὰς ὥρας χωρὶς εὐχῶν οὔτε ἐν ταύτῃ ἡμέρᾳ, οὔτε ἐν ἄλλῃ, καὶ οἶμαι, ὅτι αὐδὲ γίνεται ποὺ ποτέ [л. 147 об.). Τοῦτο μᾶλλον (чтеніе блаженныхъ на Вознесеніе) γίνεται περὶ πᾶσι, τὰ δὲ ἀντίφωνα ἀεὶ εὐρηται, ἀλλ' οὐ λέγεται [л. 169 об.). Подобныя замѣчанія имѣются даже въ Марковыхъ главахъ по полямъ: Οἶμαι κρεῖττον εἶναι δις εἰπεῖν τοῦ ἁγίου (тропарь Богослову въ среду преполовенія) καὶ τῆς ἑορτῆς ἀπαξ.

DXVI. № 432. Τυπικόν (безъ начала и конца) изъ библіотеки патріаршей Іерусалимской, рукопись въ 16 долю листа, 156 листовъ, писана на бумагѣ почеркомъ XVI вѣка. Состоитъ изъ обычныхъ трехъ частей. Обрывается Типиконъ на недѣлѣ 6 по Пасхѣ. Особенности въ Типикѣ нѣтъ.

DXVII. № 555. Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας (τῆς ἁγίας λαύρας съ δοку) τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα καὶ τῶν λοιπῶν μοναστηρίων τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις. Рѹкопись той же библ., въ 4 долю, 246 листовъ, писана чоткою скорописью XVI в. Первая часть безъ раздѣлений на главы съ Χρῆ γινώσκειν, Δεῖ εἰδέναι и т. п. и съ указаніемъ на практику другихъ Типиконовъ. Характеристическую особенность второй Синаксарной части составляетъ то, что въ ней мы встрѣчаемъ главы іеромонаха Марка, изложенныя подѣ тѣми числами, на которыя эти главы составлены. Но не всегда помѣщаются подѣ числами всѣ главы вполнѣ, чаще всего дѣлаются лишь ссылки на Марковыя главы, имѣющіяся въ концѣ Типикона. По этому и повтореній въ настоящемъ Типикѣ нѣтъ. Въ этой же второй части нельзя не отмѣтить замѣчаній относительно практики по другимъ Типиконамъ и личныхъ недоумѣній въ родѣ слѣдующихъ: Ἀπορεῖται μοι, замѣчается подѣ 9 Декабря, τίνος χάριν ἐνταῦθα ἢ τῶν ἐγκαινίων ἀκολουθία ἔχκεται, μήποτε οὖν ἔτυχε δὲ γενέσθαι τὰ ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ ἐκείνου, τῆς μονῆς δηλαδὴ τοῦ ἁγίου Σάββα, καὶ ἔχτοτε ἐτυπώθη ψάλλεσθαι κατ' ἐνιαυτὸν ἢ τοιαύτη ἀκολουθία καί, εἰ τοῦτο, οὐκ ἐπάναγκες τελεῖσθαι ταύτην παρ' ἡμῶν. (Сн. выше стр. 230). Въ рукописи XIII в. № 402 Парижской національной библ. мы нашли и подробное изложеніе этой службы обновленія храма подѣ 9 Декабря (см. выше стр. 121—123). Не безынтереснымъ по этому считаемъ привести здѣсь и другую догадку относительно данной службы въ рукописи XVI в. № 635 патріаршей Иерусалимской библіотеки (собранія лавры св. Саввы Освященнаго). С писатель этого Типикона такъ разсуждаетъ: Δεῖ εἰδέναι, ὅτι ἡπόρηται μοι τίνος χάριν ἐνταῦθα ἢ τῶν ἐγκαινίων ἀκολουθία ἔχκεται. Μήποτε οὖν ἔτυχε γενέσθαι εἰς τοῦτο κατ' ἐνιαυτὸν, τοῦ ναοῦ ἐκείνου, τῆς μονῆς δηλαδὴ τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, τοῦ ἰδρυθέντος (sic) κατὰ τὸ ὄρος τοῦ Κουδζουβάδι, ἐν ἔτει ςϥϥθ' καὶ ἐκ τούτου ἐτυπώθη ψάλλεσθαι κατ' ἐνιαυτὸν ἢ τοιαύτη ἀκολουθία· καί, εἰ τοῦτο, οὐκ ἐπάναγκες τελεῖσθαι ταύτην παρ' ἡμῶν [л. 86 об.]. Въ Тріоді ничего особеннаго не содержится. Главы (Εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ) іеромонаха Марка въ количествѣ 95 не заключаютъ въ себѣ тѣхъ, которыя содержатся въ Синаксарѣ,

хотя счетъ имъ и указанія имѣются на лицо. Въ концѣ имѣется *Διάταξις τῆς θείας λειτουργίας*. Просфоръ на проскомидіи четыре. На послѣдней поминаются празднуемый святой, всѣ святые, епископъ, даже игуменъ, братія и всѣ живые и умершіе. Послѣ чина діаконской литургіи прилагаются особенности служенія съ двумя діаконами, но это изложеніе обрывается въ самомъ началѣ.

DXVIII. № 554. *Τυπικόν* (заглавіе обычное), рукопись Патмосской библ. въ 4 долю листа, 202 листа, писана мелкою скорописью начала XVI в. На выходномъ листѣ имѣются замѣчанія иной руки 1533 и 1544 годовъ. Составъ Типикона обычный. Вводная часть безъ раздѣленій на главы. Синаксарь и Тріоди ничего особеннаго въ себѣ не заключаютъ. Марковыя главы іеромонаха Марка въ количествѣ 98 и имѣютъ заключительную главу такую: *Μηνὶ Δεκεμβρίῳ ιζ'.* *Περὶ τῆς μνήμης τῶν ἁγίων τριῶν παίδων, εἰ τόχοι κυριακῇ τῶν Προπατόρων.* Отпусты цѣлой недѣли, богородичные тропари, поемые на литургіи предъ Трисвятымъ. Замѣчанія о постахъ и разрѣшенія оканчиваютъ Типиконъ. Въ срединѣ Типикона содержится статья о разрѣшеніи на вино и елей и замѣчанія о постѣ.

DXIX. Cl. II, cod. CXLII (Nanianos № 201). *Τυπικόν*, рукопись библ. св. Марка въ Венеціи, въ 16 долю листа, 297 листовъ, писана почеркомъ XVI в. По расположенію своихъ частей и даже по тексту, за самыми незначительными особенностями, настоящій Типикъ сходенъ съ Типикономъ 1387 г. той же библіотеки (См. выше стр. 169—175. См. описание его у Mingarelli. *Graeci codices* pag. 401).

DXX. Cl. III, cod. IV (Nanianos № 228) въ рукописномъ сборникѣ той же библ. XVI в., на л. 676 имѣются 98 главъ Марка съ надписью: *Μάρκῳ ἁμαρτωλῷ σύνταγμα, πονηθέν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ* ¹⁾.

DXXI. B. α. XII. *Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἁγίῳ προοίμιον τῆς ἱερᾶς βίβλου τῶν καθ' Ἱεροσόλυμα μοναστηρίων συμπάντων τοῦ Τυπικοῦ, γραφὲν παρὰ*

¹⁾ Съ тѣмъ же заглавіемъ, но въ количествѣ 95 главъ, имѣется эта статья на л. 430 въ сборникѣ XV в. той же библ. Cl. X, cod. XXI (Nanian. 301).

τῶν ἐξ Ἱεροσολύμων διασωθέντων μακαρίων πατέρων καὶ ἐν τῷ κατ' Ἀσίαν ἱερῷ τοῦ Ἀδτρου ὄρει Θεοῦ κατοικησάντων καὶ ἀσκουμένων. Αὕτη δὲ ἀκολουθία φάλλεται ἐν τῇ τοῦ ἁγίου Σάββα λαύρα καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς τῶν Ἱεροσολύμων ἁγίων μονῶν (ἁγίοις μοναστηρίοις. Рукопись Крипто-Ферратской библиотеки ¹⁾ в 16 долю листа, писана скорописью XVI в. Данная рукопись не цѣльная, а отрывокъ [л. л. 22—29), заключающій въ себѣ чинъ всенощнаго бдѣнія, статью о количествѣ бдѣній въ теченіе цѣлаго года и часть статьи: Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν Ἱεροσολύμων ἁγίων μοναστηρίων. Во всѣхъ этихъ статьяхъ нѣтъ ничего любопытнаго въ литургическомъ отношеніи.

с) Редакція Синайская.

DXXII. № 1097. Τυπικὸν κατὰ τὸν τύπον τῆς λαύρας τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις μονῆς, οἰκονομηθὲν καὶ ἀφιερωθὲν τῇ πανσέπτῳ καὶ ἁγίᾳ μονῇ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, τῆς ἐν τῷ ἁγίῳ ὄρει Σινᾷ ἰδρυμένης, ἐν ᾗ τετίμηται καὶ ὁ θεόπτης μέγας προφῆτης Μωϋσῆς ²⁾, ἐπεκτίσθη δὲ ἐκ προσταξέως τοῦ ἐν ταύτῃ ἀρχιερατεύοντος τοῦ παναγιωτάτου καὶ οὐρανοπολίτου πατρὸς ἡμῶν μοναχοῦ κυροῦ Συμεῶν. Μηνὶ Φεβρουαρίῳ ἰνδικτιῶνος β', ἔτους ςψκβ' (1214 г. ³⁾). Рукопись Синайской библ. на бомбицинѣ в 8 долю, 134 листа, (25,5 × 17:3 см.), писана весьма дурнымъ разгонистымъ почеркомъ и со множествомъ грамматическихъ ошибокъ, перестановкою листовъ и отсутствіемъ ихъ.

[л. 1). Περὶ τοῦ Θεοῦ Κύριος.

Χρὴ γινώσκειν, ὅτι, ὅταν φάλλωμεν τὸ Θεὸς Κύριος, εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἑσπερινοῦ λέγομεν τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν, εἴτα τὸν ργ'.

¹⁾ Въ той же библиотекѣ подъ знаками: Γ. α' II. значится Τυπικόν (обычный) в 149 листовъ, рукопись XIV—XV в., безъ конца. Службы въ постѣ Апостоловъ стоятъ послѣдними въ этой рукописи. Намъ извѣстенъ, кромѣ того Типиконъ іерусалимскій XVI в. въ Ватиканской библиотекѣ № 785, но въ немъ ничего интереснаго для исторіи этой книги мы не нашли.

²⁾ Въ ркп. 1311 г. № 1101 той же библ. заглавіе оканчивается здѣсь съ прибавкою: Μηνὶ Σεπτεμβρίῳ, ἰνδικτιῶνος ι', ἔτους ςωκ'.

³⁾ Вся приписка приведена въ книгѣ Пр. Порфирія «Второе путешеств. въ Синайск. мон. въ 1850 г.» Спб., 1856 г. стр. 357, но съ большими ошибками и искаженіями. Запись повторяется въ 1311 г. № 1101 въ концѣ книги и осталась непонятою проф. Гардгаузену въ его Catalog. pag. 223.

Εὐλόγει, ἡ ψυχὴ μου, τὸν Κύριον, Κύριε ὁ Θεὸς μου. Ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν καὶ τὴν συναπτὴν и т. д. Порядокъ обычный. Послѣ вечерни: Εἴτα ἀπερχόμεθα εἰς τὸν τάφον τοῦ ἁγίου, φαλλομένου τοῦ στιχηροῦ τοῦ ἁγίου, καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς εὐχὴν.

[л. 1 об.). Пері τῶν ἀποδείπνων.

Εἰς τὸ ἀποδείπνον, δύνοντας τοῦ ἡλίου, σημαίνει τὰ βαρέας κρούσματα ιβ' καὶ τὸ σιδηροῦν καὶ δίδει ὁ ἱερεὺς· Δόξα καὶ ἀρχόμεθα τοῦ Τρισαγίου, τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', εἴτα τὸν ἐξαψαλμον καὶ τὸ Ἀλληλούια, Ἀλληλούια, δόξα σοι ὁ Θεὸς γ', καὶ οὕτως τοὺς ἑτέρους τρεῖς ψαλμούς, εἴτα το Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεὸς καὶ τὴν πᾶσαν ἀκολουθίαν, εἴτα τὸ τροπάριον τοῦ ἁγίου, τὸ Κύριε ἐλέησον μ', ὁ ἱερεὺς στίχους. Εἴτα Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ τὸν ν' ψαλμὸν καὶ τὸν ρα' καὶ τὸ Κύριε παντοκράτωρ, εὐχὴ Μανασσῆ, Δόξα καὶ νῦν, Τρισάγιον καὶ τροπάρια ἥχος πλ. β'. Ἐλέησον ἡμᾶς καὶ τὰ λοιπά, τὸ Κύριε ἐλέησον μ', εἴτα ξθ' ψαλμὸν καὶ ὁ ρμβ', εἴτα ὁ ἱερεὺς τὸν στίχον καὶ ὁ κανὼν τῆς Θεοτόκου, τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, τροπάριον τῆς Θεοτόκου, τὸ Κύριε ἐλέησον, μ', εἴτα Κύριε τῶν δυνάμεων, μέχρι τέλους τοῦ ψαλμοῦ, οὕτω κατὰ δύο στίχους· Κύριε τῶν δυνάμεων, Δόξα, μαρτυρικόν· Κύριε, εἰ μὴ τοὺς ἁγίους σου εἶχομεν, Καὶ νῦν Θεοτοκίον· Πολλὰ τὰ πλήθη, τὸ Κύριε ἐλέησον μ' καὶ ἀπολύει.

— Пері τοῦ ὄρθρου.

Εἰς τὸν ὄρθρον σημαίνει τὰς βαρέας κρούσματα μ', εἴτα τὸ σιδηροῦν καὶ, ἅπτων τὰς κανδήλας, σημαίνει τὸ μέγα σήμαντρον καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς θυμιατὸν καὶ δοὺς Δόξα, θυμιᾷ, φαλλομένου ἐξαψάλμου καὶ πληρωθέντος, συναπτὴν. Обычный чинъ утрени повседневной.

[л. 2). Пері τῆς λειτουργίας οὕτως ὀφείλει т. е. пѣтъ блаженны съ ихъ стихирами.

— Пері τοῦ Ἀλληλούια, ὅτε οὐ λέγομεν Θεὸς Κύριος. Начинается чинъ съ Трисвятого и поклоновъ, которые во всю службу слѣдуютъ почти непрерывно. Вмѣсто прокимна Аллилуія. Служба и конецъ, какъ постомъ.

[л. 2 об.). Пері τῶν ἀποδείπνων, ὅτε φάλλομεν Ἀλληλούια. Отличіе этого повечерія отъ вышеприведеннаго заключается въ началѣ съ Трисвятого и въ поклонахъ.

— Пері τοῦ ὄρθρου, ὅτε φάλλομεν Ἀλληλούια.

Εἰς τὸν ὄρθρον ἀρχόμεθα Τρισαγίου καὶ οὐ ποιῶμεν μετάνοιαν, οὐδὲ λέγομεν τὸ Κύριε ἐλέησον, ἀλλὰ, πληρουμένου τοῦ Τρισαγίου, λέ-

γει ὁ ἱερεὺς θυμιῶν· Ὅτι σοῦ ἐστὶ. Ὁ λαός· Ἀμήν καὶ τὸ ἐξά-
φαλμον. Вся служба по уставу великаго поста съ покло-
нами.

[Λ. 3]. Περὶ τῆς ἀκολουθίας τοῦ σαββάτου, ὅταν φάλλωμεν Ἀλ-
ληλούια.

Τῇ παρασκευῇ ἑσπέρας, ὅταν φάλλωμεν Ἀλληλούια, εἰς τὸ Κύ-
ριε ἐκέκραξα στιχηρὰ μαρτυρικὰ γ' καὶ τοῦ Μηναίου γ', ἀπὸ τοῦ προ-
κειμένου τὸ μαρτυρικὸν τοῦ στίχου καὶ νεκρώσιμον ἰδιόμελον, ἀπολυτί-
κιον ἤχος β'. Ἀπόστολοι, μάρτυρες καὶ προφῆται. Εἰς δὲ τὸν ὄρθρον
καὶ τὸ Μνήσθητι, Κύριε, καὶ θεοτοκίον, στίχος τὸ Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ
Κυρίῳ μου, καὶ κάθισμα μαρτυρικὸν καὶ ἀνάγνωσις, εἶτα ὁ Ἄμωμος,
Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε, τὰ τροπάρια, καὶ κάθισμα τοῦ ἤχου. Ὅταν φάλ-
ληται ὁ Ἄμωμος, θυμιᾷ, ἀνάγνωσις καὶ ὁ ν' καὶ τοῦ Μηναίου, εἶτα τῶν
προφητῶν καὶ ὁ νεκρώσιμος, ἑξαποστειλάριον τοῦ ἤχου· Τῶν ἀθλοφό-
ρων, εἶτα τῶν ἱεραρχῶν, εἶτα τῶν ὁσίων τε τῆς Θεοτόκου, εἰς τοὺς
αἶνους στιχηρὰ μαρτυρικὰ δ', εἰς τὸν στίχον τὰ προσόμοια νεκρώσιμα,
ἀπολυτίκιον· Ἀπόστολοι, μάρτυρες, Τρισάγιον καὶ ἀπόλυσις. Ἡ πρώτη
ὥρα τριψαλμοὶ αἰείποτε.

Ὅταν δὲ φάλλωμεν Θεὸς Κύριος, τῇ παρασκευῇ ἑσπέρα στιχηρὰ
τοῦ Μηναίου ζ' καὶ ἰδιόμελα α', ἀπὸ δὲ τοῦ προκειμένου τὰ δ' μαρ-
τυρικὰ καὶ θεοτοκίον καὶ ἀπολυτίκιον τοῦ Μηναίου. Εἰς δὲ τὸν ὄρθρον
στιχολογία τὸ Εἶπεν ὁ Κύριος, κάθισμα τῆς Ὁκτωήχου μαρτυρικόν, ὁ
Ἄμωμος, μετὰ τὸ Ἀλληλούια χωρὶς τροπαρίων, κάθισμα ἢ τοῦ Μηναί-
ου, ἢ τῶν προφητῶν, τὸ μὲν ἐν ἀρχῇ, τὸ δὲ ἕτερον ἀπὸ γ' ᾠδῆς.

[Λ. 3 ὁβ.]. Ἀκολουθία τῆς μεγάλης τεσσαρακοστῆς. Τῇ κυριακῇ
τῆς τυρινῆς.

Σημαίνει τὸ ἑσπερινὸν ταχύτερον καὶ φάλλει τὸν ψαλμόν, εὐθὺς
τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν, ἀπὸ τὸ Ἐξάγαγε ἐκ φυλακῆς, φάλλωμεν
στιχηρὰ τὰ κατανυκτικὰ δ', εἶτα τὰ τροπάρια τοῦ Τριωδίου τοῦ κὺρ
Ἰωσήφ καὶ τοῦ Μηναίου καὶ θεοτοκίον· τοῦ γὰρ κὺρ Θεοδώρου
τὸ στιχηρὸν πάντοτε εἰς τὸν ὄρθρον ψάλλεται, προκειμένον ἤχος πλ.
δ'. Μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου, στίχος· Ἡ σωτηρία σου, εἰς τὸν
στίχον στιχηρὰ, τὸ ἰδιόμελον τοῦ Τριωδίου δευτεροῦμεν καὶ μαρτυρικὸν εἰς
τὸν αὐτὸν ἤχον καὶ θεοτοκίον, ἀπολυτίκιον ἤχος δ'. Θεότοκε παρθένε, Δέξα,
Βαπτιστὰ τοῦ Χριστοῦ, Καὶ νῦν, Ἰκετεύσατε ὑπὲρ ἡμῶν, Κύριε ἐλέη-
σον μ' καὶ ἀπόλυσις.

— Τῇ δευτέρᾳ τῆς πρώτης ἐβδομάδος. Εἰς τὸν ὄρθρον σημαίνει πρὸς ὦραν ι', ἢ βραδύτερον, σημαίνει δὲ τὰς βαρέας καὶ τὸ σιδήρον καὶ ἄπτει τὰς κανδήλας, εἴτα σημαίνει τὸ μέγα καὶ δοὺς ὁ ἱερεὺς Δόξα μετὰ θυμιατοῦ λέγει Τρισάγιον. Πληρουμένου δὲ τοῦ Πάτερ ἡμῶν, οὐ λέγομεν Κύριε ἐλέησον, ἀλλ' εὐθὺς ὁ ἱερεὺς· "Οτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, ὁ λαός· Ἀμήν καὶ ἄρχεται τὸ ἐξάψαλμον, μετανοίας δὲ οὐ ποιῶμεν ἕως τοῦ πρώτου ἀντιφώνου τοῦ καθίσματος. Ἀπέχει τὸ σήμαντρον διάστημα ἀπὸ τὰς βαρέας, ὅσον ἂν δυνηθῶσιν οἱ ἀδελφοὶ φάλλειν τὸν Ἀρωμαὸν εἰς τὰ κελλία αὐτῶν. Порядокъ обычный. Первый часъ съ однимъ псалмомъ 6: «Τὰ ῥήματά μου ἐνώτισαι», съ тропаремъ, пророчествомъ и чтениемъ. Замѣчаніе, что на утрени полагается 48 поклоновъ, помимо поклоновъ на 9 пѣсни, а на первомъ часѣ 27 поклоновъ.

Часы 3, 6 и 9 съ изобразительными поются, по обычаю лавры пр. Саввы, съ однимъ псалмомъ и съ другими особенностями, имѣвшими тамъ мѣсто.

[л. 5). Ἀκολουθία ἐσπερινοῦ. Чинъ лаврскій. Стихиры на «Господи воззвахъ» Ιοσιφα пѣснописца.

[л. 5 об.). Ἀκολουθία τῆς προηγιασμένης. Обычный чинъ, «Свѣтъ Христовъ» произносился такъ: λαβὼν θυμιατὸν ὁ ἱερεὺς καὶ λαμπάδα ἐξέρχεται τοῦ θυσιαστηρίου.

Δεῖ γινώσκειν, ὅτι ἐφ' ὅλην τὴν μ' τρίς παρελάβομεν ἐσθίεν ἔλαιον καὶ οἶνον τοῦ Προδρόμου, τῶν ἁγίων μ' καὶ τῆς Θεοτόκου τὴν αὐτὴν ἡμέραν καὶ ὁψάριον.

[л. 6). Ἀκολουθία τῶν ἀποδείπνων. Чинъ обычный, по Уставу Саввы, но съ небольшимъ отличіемъ въ концѣ. Канонъ Богородицѣ, или Безплотнымъ, или Предтечѣ, или въ Минеи святому (если два святыхъ, то оба вмѣстѣ) поется послѣ псалма: «Господи услыши молитву мою». Послѣ «Слава въ вышнихъ Богу», Трисвятое καὶ тропάριον πάντοτε· Τῇ Θεοτόκῳ ἐκτενώς, Κύριε ἐλέησον μ', μετανοίας γ' μεγάλας καὶ ιβ', εἴτα Τρισάγιον ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων, Κύριε ἐλέησον ιβ', ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν καὶ ἀπόλυσις. Εἴτα βάλλει μετάνοιαν ὁ проеєστώє, στοιχηθὼν ἱσταμένων τῶν ἀδελφῶν, καὶ λέγει· Εὐξασθε ὑπὲρ ἐμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ἐν Κυρίῳ ἀδελφοί, ἵνα ῥυθῶ τῶν σκανδάλων καὶ παγίδων τοῦ διαβόλου. Καὶ λέγουσι πάντες, χαμαὶ κείμενοι· Ὁ Θεὸς σώσαι καὶ συγχωρῆσαι σε, τίμιε πάτερ. Εἴτα ἐνωρδίνως ὁ καθεὶς βάλλει μετάνοιαν· Εὐλογεῖτε, εὐξασθε

καὶ συγχωρήσατέ μοι, πατέρες. Καὶ λέγουσι πάντες· Ὁ Θεὸς σώσαι καὶ συγχωρήσαι σε, καὶ καθεξῆς πάντες. Εἶτα βάλλουσι μετάνοιαν πάντες ὁμοῦ· Εὐλόγησον, πάτερ, καὶ ἐκφωνεῖ ὁ προεστώς, ἢ ὁ ἱερεὺς· Εὐ-
ξασθε ὑπὲρ τῶν ἀποδημούντων ἀδελφῶν ἡμῶν. Λέγουσι πάντες· Ὁ Θεὸς σώσαι καὶ συγχωρήσαι τούτους. Εἶτα· Καὶ ὑπὲρ τῶν κοπιώντων καὶ διακονούντων ἀδελφῶν ἡμῶν. Καὶ λέγουσι πάντες· Ὁ Θεὸς συγχωρήσαι. Καὶ ὑπὲρ τῶν προαπελθόντων πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν, τῶν πάντων ἀποκρινομένων· Ὁ Θεὸς μακαρίσαι καὶ ἀναπαύσαι αὐτούς. Εὐθὺς βάλλουσι πάντες μετάνοιαν, λέγοντες τὸ Εὐλόγησον. Εἶτα ὁ προεστώς· Ὁ Θεὸς διὰ τῆς αὐτοῦ φιλάνθρωπίας καὶ ἀγαθότητος καὶ τῶν πρεσβειῶν τῶν ἁγίων μεγάλων προφητῶν αὐτοῦ σώσαι πάντας ἡμᾶς, καὶ ἀπολύει.

Въ пятницу на повечеріи нѣтъ ни поклоновъ, ни «Невидимыхъ врагъ», но «Апостоли, мученици и пророци, іерархи» и «Помяни, Господи, яко благъ».

[Л. 7). Περί τῆς ἀγρυπνίας.

Τῷ δὲ σαββάτῳ ἐσπέρας ὥραν α' σημαίνει τὰς βαρέας καὶ τὸ σίδηρον καὶ ἄπτει τὰς κανδήλας, εἶτα σημαίνει τὸ μέγα, ἀλλάσσει ὁ ἱερεὺς καὶ θυμιᾷ. Καὶ ἔσω τῶν βασιλικῶν πυλῶν γενόμενος, ἐκφωνεῖ τὸ Εὐλόγησον, εἶτα, εἰς τὸ ἅγιον βῆμα εἰσελθὼν, ἐκφωνεῖ πάλιν· Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ Τριάδι. Ὁ λαός· Ἀμήν. Καὶ ἄρχονται φάλλειν· Δεῦτε προσκυνήσωμεν αὐτῷ Χριστῷ τῷ βασιλεῖ ἡμῶν, δεύτερον ¹⁾). Εἶτα· Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν αὐτῷ Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν μίαν, καὶ πάλιν· Δεῦτε προσκυνήσωμεν μόνον. Καὶ εὐθὺς τὸ Εὐλόγει, ἢ ψυχὴ μου, τὸν Κύριον,

[Л. 16). Διάταξις τῆς ἀγρυπνίας.

Μετὰ τὸ δῦναι τὸν ἥλιον μυχὸν ἀπέρχεται ὁ κανδηλάπτης καὶ ποιεῖ μετάνοιαν τῷ προεστῶτι, εἶτα, ἀπερχόμενος, κρούει τὰς βαρέας σχολαίως, εἶτα τὸ σίδηρον καὶ τότε ἄπτει τὰς κανδήλας καὶ ποιεῖ μετάνοιαν τῷ ἱερεῖ, τῷ ὀφείλοντι ποιῆσαι τὴν ἀκολουθίαν. Ὁ δὲ ἱερεὺς ἀπέρχεται καὶ ποιεῖ μετάνοιαν τῷ ἡγουμένῳ, ἢ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ καί, εὐλογηθεὶς, ὑποστρέφει καὶ ποιεῖ μετάνοιαν ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ εἰς τοὺς χοροὺς πρὸς μίαν. Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὸ ἅγιον βῆμα καὶ λαβὼν τὸν θυμιατόν, ἵσταται ἐνώπιον τῆς ἁγίας τραπέζης καί, βαλὼν θυμίαμα, λέγει

¹⁾ Въ ркн. № 1101 здѣсь говорится третій и другихъ стиховъ нѣтъ.

ἀργὰ καὶ τρανὰ ἕως τὸ Συλλέ-
ξουσι. Ἀπὸ δὲ τὸ Ἀνοίξαντος δὲ
σου τὴν χεῖρα, ἀναρῶρεε ὁ προε-
στὴς ἢ ὁ ἐκκλησιαρχὴς καί, ὅταν
πληρωθῇ, λέγει συναπτὴν καὶ ἐκ-
φώνησις καὶ ἄρχεται τὸ Μακά-
ριος ἀνὴρ, μεγάλα καὶ ἀργά. Εἰς
δὲ τὸ Κύριε, τί ἐπληθύνθησαν,
ἀναρῶρεε μεγαλύτερα ὁ χορὸς ὁ
ἀρῶμενος καὶ κατὰ Δόξαν, Ἔτι
καὶ ἔτι καὶ τὴν ἐκφώνησιν. Εἰς
δὲ τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰστώμεν
στίχους ἰ' ἀπὸ τὸ Ἐξάγαγε καὶ
φάλλομεν στιχηρὰ τὰ ἀναστάσιμα
τὰ γ', καὶ τὰ ἀνατολικά τὰ δ'
καὶ τοῦ ἁγίου γ'. Εἰ δὲ ἔχει δύο
ἁγίους, λέγομεν ἐν ἀνατολικόν. Εἰς
τὸ Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α',
ἢ εἰσοδος μετὰ κηροῦ, τὸ προ-
κείμενον, εἶτα διακονικὰ τῆς ἐκτε-
νῆς καὶ τὸ Καταξίωσον, εἶτα
Πληρώσωμεν τὴν δέησιν. Καὶ
ἄρχεται ὁ ἐκκλησιαρχὴς στιχηρὸν
μαρτυρικόν. Εἰ δὲ ἐν ἑορτῇ, λέ-
γομεν τῆς ἑορτῆς καί, ἐξερχόμε-
νοι εἰς τὴν λιτὴν, φάλλομεν τὸ
στιχηρὸν, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον.
Ὁ ἱερεύς· Ἔτι καὶ ἔτι καὶ ἐκ-
φώνησις. Καὶ ἄρχεται στιχηρὸν,
καθὼς ἔχει ὁ ἅγιος. Εὐθύς τὴν
λιτὴν ποιῶμεν. Δόξα καὶ νῦν
θεοτοκίον, ὁ ἱερεύς· Ἔτι καὶ ἔτι
καὶ ἐκφώνησις. Καὶ ὑποστρέφει
καὶ ἄρχεται τὸ στιχηρὸν τοῦ προ-
φήτου καὶ θυμιᾷ καὶ λέγει· Σῶ-
σον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου, καὶ τὰ
νενομισμένα. Εἶτα φάλλομεν τοῦ

τὴν τοῦ θυμιατοῦ εὐχὴν καθ' ἑαυ-
τὸν καὶ ὁ κρατῶν τὴν λαμπάδα
ἵσταται ἐν τῷ ἀναλογίῳ, καὶ ἐκ-
φωνεῖ· Κελεύσατε. Θυμιάσας δὲ
ὁ ἱερεὺς σταυροειδῶς τὴν ἁγίαν
τράπεζαν καὶ ὅλον τὸ ἅγιον θυ-
σιαστήριον κατὰ τάξιν, ἐξέρχεται
διὰ τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ θυμι-
άσας σταυροειδῶς ἐκ τρίτου ἀπέρ-
χεται καὶ θυμιᾷ πρῶτον τὸν καθ-
ηγούμενον, εἶτα καὶ τοὺς χοροὺς
καὶ τὸν ναὸν κατὰ τὸν τύπον, τῆς
λαμπάδος αὐτοῦ προπορευομένης,
καὶ ἐξελθὼν εἰς τὴν νάρθηκα, θυ-
μιάσας καθεῖσε κατὰ τάξιν, ὑπο-
στρέφει καὶ γενόμενος ἔνδον τῶν
βασιλικῶν πυλῶν, χαράττει μετὰ
τοῦ θυμιατοῦ σταυρὸν καὶ ἐκφωνεῖ
μεγαλοφώνως· Κύριε, εὐλόγησον.
Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἅγιον βῆμα,
ἵσταται ἔμπροσθεν τοῦ ἱλαστη-
ρίου καὶ λέγει· Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ
ὁμοουσίῳ καὶ ζωοποιῷ. Καὶ μετὰ
τὸ Ἀμὴν ἀρχόμεθα φάλλειν με-
γαλοφώνως καὶ μετὰ μέλους· Δευ-
τε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέ-
σωμεν αὐτῷ Χριστῷ τῷ βασιλεῖ
ἡμῶν, λέγων αὐτὸ ἐκ δευτέρου·
Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσ-
πέσωμεν αὐτῷ Χριστῷ τῷ Θεῷ
ἡμῶν, ἅπαξ. Εἴθ' οὕτω πάλιν·
Δεῦτε προκυνήσωμεν, καὶ πλείον
οὐδέν. Ἀλλ' εὐθύς μεγαλοφώνως
ἄρχεται ὁ προεστὴς, ἢ ὁ ἐκκλη-
σιαρχὴς εἰς ἤχον πλ. δ' τὸ Εὐ-
λόγει, ἢ ψυχῇ μου, τὸν Κύριον
μετὰ μέλους, ὡς συνήθως. Ὁ δὲ

στίχου τὸ ἀναστάσιμον καὶ εἰσέρ-
χόμεθα εἰς τὸν ναόν. Εἴτα ψάλ-
λομεν τὰ στιχηρά τὰ κατὰ ἀλφά-
βητον τὰ δ' καὶ οὕτως· Νῦν ἀπολύ-
εις, καὶ λέγομεν· Θεοτόκε παρθέ-
νε γ', καὶ εὐλογεῖ ὁ ἱερεὺς τὸν
ἄρτον καὶ λέγομεν· Εὐλογήσω τὸν
Κύριον, ἕως τὸ Οὐκ ἐλαττωθή-
σονται παντὸς ἀγαθοῦ, Δόξα καὶ
νῦν καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸν Πρα-
ξαπόστολον. Εἰ δὲ ἑνὶ ἑορτῇ, τῆς
ἑορτῆς. Οἱ δὲ ξυλοφόροι ἔρχονται
μετὰ ὕδατος, τοὺς διψῶντας παρα-
μυθούμενοι. Καὶ μετὰ τὸ πληρω-
θῆναι τὴν ἀνάγνωσιν λέγει τὸ
Κύριε ἐλέησον ιβ', διὰ τὸ εἰς
τοὺς τόπους αὐτῶν πάντας ἐδραι-
ωθῆναι. Εἴθ' οὕτω τὸ ἐξάψαλ-
μον σύντομον, τὸ Θεὸς Κύριος,
τὸ τροπάριον, τὸ ἀναστάσιμον, τὸ
θεοτοκίον.

ἱερεὺς, ἐξελθὼν τοῦ θυσιαστηρίου,
ποιεῖ μετάνοιαν μίαν μετὰ τοῦ
κανδηλάπτου ἐνώπιον τῶν ἁγίων
θυρῶν, ὡσαύτως εἰς τοὺς χοροὺς
πρὸς μίαν. "Οτε δὲ φθάσωμεν
εἰς τὸ Ἀνοίξαντός σου τὴν χεῖρα,
ποιεῖ ὁ ἐκκλησιάρχης τῷ ἡγουμέ-
νῳ μετάνοιαν καὶ ἀναρῶρει ἐκεῖ-
νος τὸν στίχον ὑψηλοτέρα. Εἰ
δὲ οὐκ ἔστιν ὁ ἡγούμενος, ὑψοῖ ὁ
ἐκκλησιάρχης. Ψαλλομένου δὲ ἔτι
τοῦ ψαλμοῦ, λέγει ὁ ἱερεὺς τὰς
εὐχὰς τοῦ λυχνικοῦ καί, πληρου-
μένου τοῦ ψαλμοῦ, ποιεῖ συνα-
πτὴν ὁ ἱερεὺς καὶ ἐκφωνεῖ "Οτι
πρέπει σοι. Εἴτα στιχηρά· ἤχος
πλ. δ' μετὰ ἰδίου μέλους· Μακά-
ριος ἀνὴρ. Εἰς δὲ τὸν γ' ψαλμὸν
ὑψοῦμεν μικρόν, τὸ δὲ δευτερον
καὶ τρίτον ἀντίφωνον λέγει ὁ ἱε-
ρεὺς· Ἐτι καὶ ἔτι καὶ ἐκφωνη-
σις. Μετὰ δὲ τὸ γ' ἀντίφωνον
ἀπέρχεται ὁ ἱερεὺς καὶ βάλλει
μετάνοιαν τῷ καθηγουμένῳ καὶ
θυμιά, ὡς ἔθος ἐστί, καὶ λέγομεν
τὸ Κύριε ἐκέκραξα εἰς τὸν ἥχον,
ἰστῶντες στίχους ι', ψάλλομεν στι-
χηρά ἀναστάσιμα τοῦ ἤχου γ',
ἀνατολικά δ' καὶ τοῦ Μηναίου γ'.
Εἰς δὲ τὸ "Οτι ἐκραταιώθη ποιεῖ
μετάνοιαν τῷ ἡγουμένῳ ὁ ἱερεὺς
καὶ ἀλλάσσει καὶ εἰσέρχεται ἐν
τῷ ναῷ, προπορευομένης αὐτοῦ
λαμπάδος χωρὶς Εὐαγγελίου, καὶ
ἀποσκηπάζονται πάντες. Καὶ ἐνού-
μενοι οἱ β' χοροὶ λέγουσι· Δόξα καὶ
νῦν θεοτοκίον τὸ α' τοῦ ἤχου. Εἰ

δε ἔστι καὶ ἰδιόμελον, λέγει εἰς τὸ Δόξα ὁ ἱερεὺς· Σοφία, ὀρθοί, οἱ μοναχοὶ τὸ Φῶς ἰλαρόν. Καὶ εὐθὺς ὁ ταχθεὶς μοναχός, βαλὼν τὴν συνήθη μετάνοιαν τῷ καθηγουμένῳ, ψάλλει προκείμενον· Ὁ Κύριος ἐβασίλευσε, δίστιχον. Εἰ δὲ ἔστιν ἑορτὴ καὶ ἔχει προφητείας, λέγει αὐτάς. Μετὰ δὲ τὸ προκείμενον ὁ ἱερεὺς· Εἴπωμεν πάντες, καὶ τὴν συνήθη ἐκτενήν, οἱ μοναχοὶ τὸ Καταξίωσον. Ὁ δὲ ἱερεὺς· Πληρώσωμεν τὴν ἐσπερινὴν δέσιν καὶ τὰς λοιπὰς αἰτήσεις καὶ οὕτως ἐκφωνεῖ· Εἴη τὸ κράτος. Εἰρήνην πᾶσιν. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν, ἐκφώνησις· Εἴη τὸ κράτος. Καὶ ἀρχόμεθα στιχηρὰ τοῦ προφήτου εἰς τὸν κατὰ τὴν ἡμέραν ἦχον καὶ λιτανεύομεν μετὰ θυμιατοῦ καὶ λαμπάδος, τοῦ ἱερέως προπορευομένου. Μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ στιχηροῦ ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς εἰς ἐπήκοον πάντων· Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου (упоминаются пророки Моисей, Ааронъ и Елисей), Τὸ Κύριε ἐλέησον ν'. Εἴθ' οὕτως ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ ἀφέσεως ἁμαρτιῶν τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ καὶ ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν Συμεῶν καὶ τ. δ. до конца прошения, Κύριε ἐλέησον ν'. Μετὰ δὲ τοῦτο ἐκφωνεῖ· Ἐπάκουσον ἡμῶν ὁ Θεὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν. Καὶ κλινόντων ἡμῶν τὸ γόνυ, ἐπεύχεται μεγαλοφώνως ὁ ἱερεὺς· Δέσποτα πολυέλεε (упоминаются пророки Моисей, Ааронъ, Илія и Елисей и великомученица Екатерина). Ἀρχόμεθα στιχηρὰ ἀναστάσιμα τοῦ στίχου καὶ εἰσερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ (καὶ) λέγομεν στίχον· Ἐξομολογήσομαί σοι, Κύριε, στίχον β'. Εὐφρανθήσομαι καὶ ἀγαλλιάσομαι, καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ τοῦ ἀλφαβήτου. Καὶ εἴ μὲν λάχῃ ἑορτὴ Δεσποτικὴ ἢ ἁγίου, Δόξα καὶ ψάλλομεν ἰδιόμελον, Καὶ νῦν θεοτοκίον πρὸς τὸν ἦχον ἐκ τῶν ἀνατολικῶν. Ψάλλομεν δὲ ταῦτα κοινῶς, εἴτα· Νῦν ἀπολύεις, Τρισάγιον, μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· Ὅτι σοῦ ἔστιν ἡ βασιλεία. Οἱ ἀδελφοί· Θεοτόκε παρθένε. Τοῦτο ὀφείλομεν λέγειν γ'. Ὁ δὲ κανδηλάπτης προτίθῃσιν ἄρτους τρεῖς, ἐξ ὧν ἐσθίουσιν οἱ ἀδελφοὶ εἰς κανίσκιον ἐπάνω τῆς βιβλιοθήκης. Ὁ δὲ ἱερεὺς, λαβὼν ἄρτον ἓνα ἐπὶ τὰς χεῖρας καὶ τυπώσας ἐν αὐτῷ σταυρόν, ἐπεύχεται· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν (тѣ же святые упоминаются). Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, Εὐλογήσω τὸν Κύριον ἕως· Οὐκ ἐλαττωθήσονται πάντὸς ἀγαθοῦ. Καὶ ἀπελθὼν ὁ ἱερεὺς ἐνώπιον τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ στραφεὶς ἐπεύχεται· Εὐλογία Κυρίου ἔλθῃ ἐφ' ἡμᾶς. Καὶ εὐθὺς τίθεται ἀνάγνωσις εἰς τὸν Πραξαπόστολον τὸ χύμα. Ἰστέον δέ, ὅτι ἀπὸ τὸ Πάσχα μέχρι τῶν ἁγίων Πάντων εἰς τὴν αὐτὴν ἀνάγνωσιν αἱ Πράξεις ἀναγινώσκονται, εἰς δὲ τὰς λοιπὰς κυριακὰς τοῦ χρόνου αἱ ἐπτὰ καθολικαὶ καὶ αἱ ἰδ' ἐπιστολαὶ

τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Παύλου καὶ ἡ Ἀποκάλυψις τοῦ Θεολόγου, εἰ θέλῃ ὁ προεστώς. Ὁ δὲ κελαρίτης, κατακλάσας ἓνα ἄρτον ἀπὸ τῶν εὐλογηθέντων, ἐπιδίδωσι τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ὕδωρ καί, πίνοντες οἱ ἀδελφοί, ποιήσαντες οἱ διακονήσαντες τὴν συνήθη μετάνοιαν ἐξέρχονται. Далѣ замѣчаніе, касающееся запрещенія пить воду послѣ чтенія, ради причащенія, и относительно различныхъ дарованій благословенныхъ хлѣбовъ. [Л. 7 об.]. Замѣчаніе не имѣетъ полноты отъ Воздвиженія до сырной недѣли.

Κонецъ всенощнаго бѣднія до «Слава въ вышнихъ» ничего не имѣетъ особеннаго. Послѣ этой пѣсни ектенія: Πληρώσωμεν τὴν ἐωθινήν δέησιν, ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· Εὐχήνη πᾶσι καὶ ἀρχόμεθα ψάλλειν τὰ κατὰ συνήθειαν καὶ ἀπερχόμεθα ἐν τῇ ἁγίᾳ Βάθει, ἐντὸς δὲ γενόμενοι τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Βάθους, ἀσκέπαστοι· Δέσποινα, πρέσβευε τοῦ σωθῆναι ἡμᾶς, ὅτι σὺ ἡ ἐλπίς τῶν ἀπηλπισμένων καὶ καταφυγὴ τῶν ψυχῶν ἡμῶν. Ὁ ἱερεὺς ἐκτενῆν, Κύριε ἐλέησον ρ' καὶ μνημονεύει ὁ ἱερεὺς καὶ ἀπολύει.

[Л. 8]. Замѣчаніе о службѣ пятницы и субботы на весь годъ.

[Л. 8 об.]. Χρὴ γινώσκειν, ὅτι ὀφείλομεν ἐορτάζειν εἰς τὴν α τοῦ Μαΐου τὴν ἀνάμνησιν τοῦ γενομένου μεγάλου σεισμοῦ μετὰ τὴν φιланθρωπίαν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ καὶ τὰ τείχη τοῦ κάστρου τῆς μονῆς οὐ μικρὸν συνθλάσαντος καὶ διαρρήξαντος, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐντὸς κελλία τῆς μονῆς, τὰ μὲν ρίξῃδὸν ἐκδαφίσαντος, τὰ δὲ εἰς μέρη συνθλάσαντος, ὡς καὶ ἐπὶ ἡμέρας ἐνιαυτοῦ κρατήσαντος, ὥστε πάντας ἡμᾶς τὴν μονὴν καταλίψαντας, τὴν ἔρημον διατρίβειν (ομεν), ἐν ᾗ καὶ τὰς εὐχαριστηρίους ψδὰς τῷ φιλανθρωπινῷ Θεῷ ἀναπέμπομεν, τῷ ἐπὶ τὴν γῆν ἐπιβλέποντι καὶ ποιοῦντι αὐτὴν τρέμειν. Αὐτὸς δὲ οὐ παρεῖδε τὴν αἵτησιν ἡμῶν τῶν ἀμαρτωλῶν, διὰ τὴν ἄφατον αὐτοῦ εὐσπλαγγνίαν καὶ ἀνείκαστον ἀγαθότητα, ταῖς ἰκεσίαις καμπύμενος τοῦ θεράποντος αὐτοῦ προφήτου Μωσέως καὶ τῆς πανυπερενδόξου καὶ παναγίας αὐτοῦ Μητρὸς ταῖς δεήσεσι μὴ ἀπαναινόμενος, διὸ καὶ ἑαυτῆς ὀφείλομεν κατὰ τὴν πρώτην τοῦ Μαΐου (διὸ καὶ ὀφείλομεν ἐν ταύτῃ τοῦ Μαΐου α' ΡΕΠ. № 1101) πάνυυχον ἀγρυπνίαν ἐπιτελεῖν. Φυλάττομεν δὲ τὴν αὐτὴν ἡμέραν νηστείαν μέχρις ἐσπέρας. Εἰ ἴσως φθάσοι τῇ αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἡ ἁγία Πεντηκοστή, ὀφείλει γενέσθαι ἡ θεία λειτουργία εἰς τὸν καιρὸν αὐτῆς καὶ λαβεῖν οἱ ἀδελφοὶ κατακλαστὸν αὐτῶν καὶ ἀπέρχεσθαι ἐν τοῖς κελλίοις αὐτῶν, μηδὲν ἕτερόν τι ἐσθίειν, ἀλλ' ἐν συντετριμμένῃ

καρδία καὶ καθαρῶ συνειδῶτι εὐχεσθαι καὶ εὐχαριστεῖν τῷ ἁγίῳ Θεῷ ἡμῶν. Τῆς δὲ ἑσπέρας καταλαβούσης, ὀφείλομεν ἐσθίειν ξηροφαγίαν καὶ ἐπιτελεῖν τὴν ἀγρυπνίαν καὶ στιχολογεῖν τὸ ἅπαν Ψαλτήριον σὺν τῇ ἀκολουθίᾳ τοῦ προφήτου Μωϋσέως καὶ ἐπὶ τὴν αὖριον ποιεῖν γενέσθαι ἀγάπῃ τοῖς ἀδελφοῖς.

[л. 9—15) вставлены сюда.

[л. 16). Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Θεοδοσίου τοῦ κοινοβιάρχου.

Διάταξις τῆς ἀγρυπνίας. Чинъ великой вечерни см. выше стр. 398—402. Чинъ утрени обычный. По отпустѣ ея ποιούμεν τὰς συνήθεις λιτὰς ἐν τῇ ἁγίᾳ Βάτῳ, φάλλοντες στιχηρὰ τοῦ προφήτου, ὁ δὲ ἱερεὺς θυμιᾷ καὶ οὕτως λέγει τὴν μεγάλην αἴτησιν καὶ τὰς κατὰ συνήθειαν αἰτήσεις, τὸ Κύριε ἐλέησον ὦ, ἐκφώνησις· Ἐπάκουσον ἡμῶν ὁ Θεός, Εἰρήνῃ πᾶσι, Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Κλινάντων δὲ ἡμῶν τὸ γόνυ, ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς· Δέσποτα πολυέλεε, καὶ ἀπολύμεθα.

[л. 21). Замѣчаніе о количествѣ всемогущихъ бдѣній.

[л. 21 об.). Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις μοναστηρίων.

Замѣчаніе о чтеніи Псалтири.

Чинъ вечерни и утрени обычные, о службѣ пятницы и субботы (см. выше стр. 26—28), но вмѣсто пр. Саввы здѣсь упоминается пророкъ Моисей, о поведеніи въ церкви братіи и хоровъ, о начальномъ хорѣ, о чтеніи недѣльныхъ каноновъ, о поклонахъ въ четыведесятницу и въ постъ Рожд. Христова, объ еkkлiархѣ, епистимонархѣ и будителѣ, о чтеніи евангелій на цѣлый годъ, и о чтеніяхъ на трапезѣ, запрещеніе не пить воды послѣ трапезы и о пѣніи канона Богородицы на повечеріи.

[л. 23 об.—24). Ἀκολουθία τῆς μεγάλης τεσσαρακοστῆς.

Служба въ большинствѣ случаевъ сходна съ Типикономъ XII—XIII в. № 1094 (см. выше стр. 6—20), но есть нѣкоторыя отличія, которыя въ большинствѣ случаевъ повторяютъ особенности Типикона № 1096. Часы съ тремя псалмами, но на первомъ часѣ положено чтеніе изъ пророчества. Литургія преждеосвященныхъ совершается по обычному чину, но послѣ «Святая святымъ» священникъ произноситъ: Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν Συμεῶν μοναχοῦ καὶ πάσης τῆς ἐν τῆς Χριστῷ ἡμῶν ἀδελφότητος, ὡς ἔθος ἔχει ποιεῖν ἀείποτε εἰς

τὰς ἀγίας αὐτοῦ λειτουργίας. Повечеріе, какъ въ Типиконѣ XII—XII в. № 1094 (стр. 15—17). Въ субботу праздновалась память Θεοдора Τιρονα. Суббота второй недѣли и воскресенье 1-й празднуется, какъ въ Типикѣ № 1096 (стр. 60). Выносъ креста на вечерни въ 3 недѣлю опущенъ, но есть выносъ на утрени обычный. Въ 4 недѣлю воспоминается ἐγκαίνια τῶν ἀγίων ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου. Служба канона, акаѳиста, субботы пр. Лазаря, вербнаго воскресенья и первыхъ трехъ дней страстной седмицы, включая сюда и замѣчаніе о чтеніи евангелія на часахъ этихъ дней, какъ въ рукописи № 1096 (см. выше стр. 60—62).

Въ великую пятницу σημαίνει τὸ μικρὸν ὥραν α' καὶ συναγόμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ψάλλομεν τὴν α' ὥραν, τρίψαλμοι συνήθεις, καὶ μετὰ τὸ εἰπεῖν τοὺς κατὰ συνήθειαν ψαλμοὺς ποιεῖ ὁ ἱερεὺς στίχους καὶ ἀρχόμεθα τοῦ Τρισαγίου καὶ τῶν λοιπῶν καὶ ψάλλομεν 5, 2 и 37. Εἶτα τροπάρια ἀντὶ τὸ Провὶ εἰσάκουσον, ἤχος α'. Σταυρωθέντος σου Χριστέ, ἀνῆρέθη, Καὶ νῦν, Τί σὲ καλέσωμεν τὴν κεχαριτωμένην, εἶθ' οὕτως τροпάρια γ' ἀπὸ τῶν ιβ' τροπαρίων τῶν ἰδιομέλων καὶ δευτεροῦμεν αὐτὰ μέσον οἱ δύο χοροὶ ἤχος пл. δ'. Σήμερον τοῦ ναοῦ τὸ καταπέτασμα, στίχος. Ἵνα τί ἐφρύαξαν ἔθνη, στίχος β'. Παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν, ἤχος пл. δ'. Κύριε, τί ἐπληθύνθησαν, στίχος ἕτερος. Πολλοὶ ἐπανίστανται ἐπ' ἐμέ, τροпάριον ἤχος пл. δ'. Τοῖς συλλαβοῦσί σε παρανόμοις, στίχος. Ἡ καρδία αὐτοῦ συνήγαγεν.

Ὡρα γ'. Περὶ ὥραν ζ' σημαίνει τὸ μικρὸν καὶ συναγόμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ψάλλομεν ἐν τῷ νάρθηκι τὴν γ' ὥραν τρίψαλμον, καὶ εἶθ' οὕτως ὁ ἱερεὺς ποιεῖ στίχον καὶ ἀρχόμεθα τοῦ Τρισαγίου σὺν τῇ λοιπῇ ἀκολουθίᾳ καὶ οὕτως τοὺς ψαλμοὺς· ψαλμὸς 34, 58 и 50. Καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ψαλμῶν ἀντὶ τοῦ Κύριε, ὁ τὸ πανάγιόν σου Πνεῦμα, λέγει ἤχος пл. β'. Κύριε, κατέκρινάν σοι Ἰουδαῖοι, Δόξα τὰ αὐτό, Καὶ νῦν θεοτοκίον. Θεοτόκε σὺ ἡ ἄμπελος. Εἶθ' οὕτως ἕτερα τροпάρια γ' ἀπὸ τῶν ιβ' ἤχος пл. δ'. Διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἕτερον ἤχος ὁ αὐτός. Прὸ τοῦ τιμίου σταυροῦ, στίχος. Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξῃς με, στίχος β'. Ἐλέησόν με, Κύριε, ὅτι ἀσθενής, τροпάριον ἤχος пл. α'. Ἐλκόμενος. ἐπὶ σταυροῦ. Καὶ μετὰ ταῦτα προκείμενον τῆς προφητείας ἤχος δ'. Ὅτι ἐγὼ εἰς μάστιγας ἕτοιμος, στίχος. Κύριε, ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας μου, προφητεία Ἡσαΐου. Κύριος δίδωσί

μοι γλῶσσαν, εἶτα ὁ ἀπόστολος πρὸς Ῥωμαίους· Ἀδελφοί, ἔτι Χριστός, ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν и т. д. что выше стр. 63, № 1096. Послѣ евангелія, Εἶτα τὸ Κύριος ὁ Θεὸς εὐλογητός, τὸ Τρισάγιον, τὸ Κύριε ἐλέησον μ' καὶ ἀπολύει.

ᾠρα ζ'. Συνάπτομεν αὐτὴν μετὰ τῆς τρίτης, φάλλοντες καὶ αὐτὴν τρίφαλμοι καὶ εὐθὺς λέγει ὁ ἱερεὺς στίχον καὶ ἀρχόμεθα τοῦ Τρισαγίου σὺν τῇ λοιπῇ καὶ οὕτω τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ τοὺς φαλμοὺς 21, 12 и 20. Καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν φαλμῶν ἀντὶ τοῦ Ὁ ἐν ἔκτῃ, λέγομεν τροπάριον ἥχος β'. Σωτηρίαν εἰργάσω, Δόξα τὸ αὐτό, Καὶ νῦν, Ὅτι οὐκ ἔχομεν παρρησίαν, καὶ ἀρχόμεθα τῶν τροπαρίων τρία ἀπὸ τῶν ιβ' ἥχος πλ. δ'. Τάδε λέγει Κύριος τοῖς Ἰουδαίοις, στίχος· Κύριε ὁ Κύριος ἡμῶν, στίχος· Ὅτι ἐπήρθη ἡ μεγαλοπρέπειά σου, τροπάριον ἥχος πλ. α'. Δεῦτε, χριστοφόροι λαοί, στίχος· Ἐξομολογήσομαί σοι, Κύριε, στίχος· Εὐφρανθήσομαι καὶ ἀγαλλιάσομαι, τροπάριον· Οἱ νομοθέται τοῦ Ἰσραὴλ, εἴθ' οὕτω προκείμενον τῆς προφητείας ἥχος πλ. β'. Ἔδωκαν εἰς τὸ βρῶμά μου см. выше стр. 63 (ркп. № 1096). Εἶτα (т. е. послѣ евангелія) Ταχὺ προκαταλαβέτωσαν ἡμᾶς, τὸ Τρισάγιον, τὸ Κύριε ἐλέησον μ' καὶ ἀπόλυσις.

ᾠρα θ'. Συνάπτομεν καὶ αὐτὴν, ὡς τὴν ζ', καὶ εὐθὺς ὁ ἱερεὺς στίχους καὶ ἀρχόμεθα τοῦ Τρισαγίου καὶ τῶν λοιπῶν καὶ φάλλομεν φαλμοὺς 142, 101 и 85, καὶ εἴθ' οὕτως ἀντὶ τοῦ Ὁ ἐν τῇ θ' ᾠρα, τροπάριον· Βλέπων ὁ ληστής, Δόξα τὸ αὐτό, Καὶ νῦν, Ὁ δι' ἡμᾶς γεννηθεὶς καὶ ἀρχόμεθα τῶν τροπαρίων τὰ ἐπίλοιπα ἀπὸ τῶν ιβ', ἥχος β'. Θάμβος ἦν κατιδεῖν τόν, στίχος· Σῶσόν με, Κύριε, ὅτι ἐκκέλοιπεν, στίχος β'. Μάταια ἐλάλησεν ἕκαστος, ἥχος β'. Ὅτε τῷ σταυρῷ προσήλωσαν, στίχος· Ἔως πότε, Κύριε, ἐπιλήσοι μου, στίχος· Μάταια ἐλάλησε, στίχος· Ἔως τίνος θήσωμαι βουλάς, ἥχος πλ. β'. Σήμερον κρεμᾶται ἐπὶ ξύλου, εἶτα προκείμενον τῆς προφητείας ἥχος δ'. Εἶπεν ἄφρων ἐν καρδίᾳ (тамъ же). Εἶτα· Μὴ δὴ παραδόξης, Τρισάγιον, τροπάριον ἥχος πλ. δ'. Βλέπων ὁ ληστής, Δόξα καὶ νῦν, Τὸν ἀμνόν, Κύριε ἐλέησον μ', τὰ τυπικὰ καὶ οἱ μακαρισμοὶ χύμα и т. д. [л. 44, 45].

Ὁ Ἀμωμος μετὰ τοῦ ἀλληλουαρίου εἰς ἥχον πλ. α', εἶτα ἀναστάσιμα τροπάρια φάλλουν на утрени въ великую сѣдницу. Въ канонѣ 6 пѣсней. Во время великаго славословія ὁ ἱερεὺς εἰσοδεύει μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τὴν πᾶσαν στολὴν τὴν μαυράν. Μετὰ δὲ τὸ Τρισάγιον, ὁ ἱερεὺς· Σοφία, τροπάριον· Ὁ εὐσχήμων. Ὁ ἱερεὺς· Πρόσχωμεν и т. д. Предъ пареміями на литургіи про-

КИМЕНЪ: «Господь воцарися». Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν δίδοται κατακλαστόν ὑπὸ τοῦ ἱερέως. Εἶθ' οὕτω γίνεται ἡ συνήθης εὐλόγησις τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου μετ' εὐλαβείας καὶ ὀλιγοδείας διὰ τὸ αἰδέσιμον τῆς προσδοχομένης ἀγίας κυριακῆς.

Καὶ ἐξερχόμεθα ἐν τῷ νάρθηκι, ἐναπομείνας δὲ ὁ κανδηλάπτης ἅπτει τὰ κηρία καὶ ποιεῖ πυρίον μέγα καὶ τίθησιν αὐτὸ μέσον τῶν πυλῶν. Ὁ δὲ ἱερεὺς ἀλλάσσει καὶ ἐξέρχεται ἐν τῷ νάρθηκι, θυμιῶν, προηγουμένης αὐτῷ καὶ λαμπάδος. Ὁ δὲ καθηγούμενος διανέμει τὰ κηρία, ἣ ὁ ἐκκλησιάρχης καὶ ἅπτομεν πάντες. Μετὰ δὲ τὸ θυμιάσαι τοὺς ἀδελφούς, ἵσταται ὁ ἱερεὺς κατενώπιον τῶν ἀγίων πυλῶν καὶ ποιεῖ σταυρὸν μετὰ τοῦ θυμιατοῦ καὶ λέγει· Δόξα τῇ ἀγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ. Καὶ ἡμῶν ἀποκρινομένων τὸ Ἀμήν, ἄρχεται ὁ ἱερεὺς τροπάριον ἥχος πλ. α'. Χριστὸς ἀνέστη, ὁμοίως καὶ οἱ ἀδελφοὶ καὶ λέγεται τρίτον ὑπὸ τοῦ ἱερέως καὶ τρίτον παρὰ τῶν μοναχῶν. Εἶθ' οὕτως ὁ ἱερεὺς στίχος· Ἀναστήτω ὁ Θεός. Ὁ λαός· Χριστὸς ἀνέστη. Ὁ ἱερεὺς στίχος· Ὡς ἐκλείπει. Ὁ λαός· Χριστὸς ἀνέστη, στίχος· Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ. Ὁ λαός· Χριστὸς ἀνέστη. Στίχος· Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν. Ὁ λαός· Χριστὸς ἀνέστη. Στίχος· Συστήσασθε ἑορτήν, Χριστὸς ἀνέστη. Ὁ ἱερεὺς· Δόξα καὶ νῦν, γεγονωτέρα φωνῇ· Χριστὸς ἀνέστη. Ὁ ἱερεὺς· Ἀρατε πύλας οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, Χριστὸς ἀνέστη. Καὶ ἀνοιγομένων τῶν πυλῶν, εἰσοδεύει, προπορευομένων τῶν λαμπάδων, συνεφεπομένου τοῦ καθηγούμενου καὶ τῶν μοναχῶν, φαλλόντων καὶ ἀπερχομένων ἐν τοῖς ἰδίοις στασιδίοις. Εἰσερχόμενος δὲ ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ βήματι ποιεῖ συναπτήν.

[Л. 47 об.). Обрядъ христосованія на Пасху см. выше стр. 65.

Начало бѣдѣнія въ недѣлю Θомину, см. выше стр. 65.

Въ понедѣльникъ недѣли Θоминоѣ. Μετὰ τὴν ἐναρξιν τοῦ ἱερέως λέγομεν Χριστὸς ἀνέστη γ', εἶτα Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ τὸν ἐξάφαλμον.

Δεῖ γινώσκειν, ὅτι ε' τῆς τοιαύτης (Θομιноѣ) ἐβδομάδος ὀφείλομεν ἑορτάζειν τὸν ὅσιον πατέρα ἡμῶν Ἰωάννην τῆς Κλίμακος καὶ ποιεῖν ὑπὲρ αὐτοῦ ἀγάπην τοῖς ἀδελφοῖς. Ὁμοίως καὶ εἰς τὰς ιε' τοῦ Ἰουλίου ὀφείλομεν εἰς τὰ Φούκαρα καὶ ἑορτάζειν τὰ ἐγκαίνια τῆς ἐκκλησίας αὐτοῦ καὶ ποιεῖν ἐκεῖσε παράκλησιν καὶ παρηγορεῖν τοὺς ἀπελθόντας ἐκεῖσε ἀδελφούς. Ὁμοίως καὶ ἐν τῇ ἑορτῇ τῶν ἀγίων μεγάλων μαρτύρων τεσσαράκοντα εἰς τὴν Λιγαίαν οὕτως ὀφείλομεν ποιεῖν, ἀλλὰ

καὶ εἰς τὰ ἐγκαίνια τῆς ἐκκλησίας τῶν αὐτῶν ἁγίων τεσσαράκοντα (№ 1101 μεγάλων μαρτύρων τῆς ἐν τῇ Λιγαίᾳ), οὕτως ὀφείλομεν ποιεῖν μηνὶ Σεπτεμβρίῳ ιβ'. Ὁμοίως ὀφείλομεν ἐορτάζειν καὶ τοὺς ὁσίους πατέρας ἡμῶν [л. 52].

Стихиры на стиховнѣ въ остальные воскресенья воскресныя и алфавита.

Τῇ κυριακῇ τῆς Πεντηκοστῆς σημαίνει τὸ λυχνικὸν ταχύτερον διὰ τὴν ἀκολουθίαν τῆς γονυκλισίας καὶ φάλλομεν τὸν φαλμόν συνήθη, τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἦχος β'. Ἐν τοῖς προφήταις καὶ τὰ λοιπά, ἰστώμεν δὲ στίχους ε' καὶ δευτεροῦμεν τοὺς γ', δ' τὰ ἰδιόμελα. Παράδοξα σήμερον καὶ τὰ ἕτερα, Δόξα καὶ νῦν, ἰδιόμελον ἦχος πλ. β'. Βασιλεῦ οὐράνιε, εἰσοδος, Φῶς ἱλαρόν, προκείμενον ἦχος βαρύς. Τίς Θεὸς μέγας, στίχος. Καὶ εἶπα νῦν, στίχος β'. Ἐμνήσθην τῶν ἔργων Κυρίου, εἶτα τὰ ἀναγνώσματα προφήτου Ἡσαίου. Ἐπίβλεπον, Ἰερεμίου. Θάρσεῖτε τέκνα, Δανιήλ. Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς ἐξήγαγεν, τὸ Καταξίωσον, ἐκτενὴ καί, ἐπιφωνοῦντος τοῦ ἱερέως, ἀρχόμεθα ἰδιόμελον ἦχος γ'. Νῦν εἰς σημεῖον τοῖς πᾶσιν, οἱ β' χοροὶ πρὸς ἅπαξ, στίχος. Καρδίαν καθαρὰν κτίσον, εἶτα ὁ ἱερεὺς. Ἔτι καὶ ἔτι κλίνοντες τὰ γόνατα τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Καὶ ἡμῶν κλινόντων ἐπὶ τῆς γῆς γονάτων καὶ αὐχένων, ἀναγινώσκει ὁ ἱερεὺς τὴν πρώτην εὐχὴν ἀπὸ τοῦ βήματος μεγαλοφώνως εἰς ἐπήκοον πάντων. Μετὰ δὲ τὸ συμπληροῦσθαι τὴν εὐχὴν λέγει ὁ ἱερεὺς. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, ἐλέησον, ἀνάστησον καὶ διαφύλαξον ἡμᾶς ὁ Θεὸς τῇ σῇ χάριτι. Τῆς παναγίας. Εἴθ' οὕτω πάλιν φάλλομεν τὸ ἕτερον ἰδιόμελον ἦχος β', ὡς εἴρηται, δίς. Νῦν τὸ παράκλητον Πνεῦμα, στίχος. Μὴ ἀπορρίψῃς με ἀπὸ τοῦ προσώπου. Καὶ πάλιν ὁ ἱερεὺς. Εἴπωμεν πάντες, καὶ ποιεῖ τὴν συνήθη ἐκτενήν. Ἔτι καὶ ἔτι κλίναντες. Καὶ ἡμῶν ἐπὶ γόνυ κειμένων, ἀναγινώσκει τὴν δευτέραν εὐχὴν καὶ μετὰ τὸ τέλος αὐτῆς. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον. Τῆς παναγίας, καὶ λέγει τὴν τῆς εὐχῆς ἐκφώνησιν. Εἴθ' οὕτως ἕτερον ἰδιόμελον. Νῦν περιβάλλονται κράτος, στίχος. Ἀπόδος μοι τὴν ἀγαλλίασιν τοῦ σωτηρίου. Καὶ πάλιν ὁ ἱερεὺς. Ἔτι καὶ ἔτι. Καὶ ἡμῶν ἐπὶ γόνυ πάλιν κειμένων, ἀναγινώσκει τὴν τρίτην εὐχὴν καὶ αὐθις. Ἀντιλαβοῦ, σῶσον, Τῆς παναγίας, ἀχράντου, εἶτα τὴν ἐκφώνησιν τῆς εὐχῆς. Μετὰ δὲ ταῦτα λέγει. Δόξα καὶ νῦν, ἦχος πλ. δ'. Δεῦτε λαοὶ τὴν τρισυπόστατον, εἶτα. Νῦν ἀπολύεις, τὸ Τρισάγιον, τὸ ἀπολυτίκιον. Εὐλόγητὸς εἶ, Χριστέ, ἐκτενὴ καὶ ἀπόλυσις [л. 59].

[л. 61). Ἀκολουθία τῶν σαββάτων τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἐν οἷς ὑπάρχει μνήμη μεγάλου ἁγίου καὶ φάλλομεν Θεὸς Κύριος. Также и въ пятницу.

[л. 63). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας τοῦ ὅλου νιαυτοῦ.

2 Сентября. Ἀθλησις τοῦ ἁγίου μάρτυρος Μάμαντος καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ νη-
στευτοῦ. Προεορτὴ τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου προφήτου Μωϋσέως.

Ἐσπέρας εἰς τὸ λυχνικὸν μετὰ τὴν στιχολογίαν εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν στίχους η' καὶ λέγομεν εἰς τὸ Μηναῖον προσόμοια γ' τοῦ μάρτυρος καὶ τοῦ προφήτου ἐκ τῆς ἀκολουθίας αὐτοῦ στιχηρὰ γ' εἰς ἦχον α' πρὸς· Πανεύφημοι μάρτυρες, τὸ α'. Προφῆτα θαυμάσιε καὶ Προφῆτα πανάγιε, τὸ γ'. Προφῆτα μακάριε καὶ τοῦ ἱεράρχου ἕτε-
ρα γ', στίχον δὲ λέγομεν· Δίκαιος, ὡς φοῖνιξ, Δόξα ἰδιόμελον ἦχος β'. Νέον φυτὸν καθάπερ ἐλαίας, Καὶ νῦν θεοτοκίον, εἰς τὸν στίχον στι-
χηρὰ τῆς Ὁκτωήχου, Δόξα ἰδιόμελον τοῦ ἁγίου ἦχος δ'. Δεῦτε συμ-
φώνως πιστοί, Καὶ νῦν θεοτοκίον, τροπάριον ἦχος δ'. Ὁ μάρτυς σου, Κύριε, τοῦ ὁσίου· Κανόνα πίστεως, τοῦ προφήτου τροπάριον ἦχος β'. Προφήτης ἐκλεκτὸς καὶ θεράπων Κυρίου ἐδείχθης ἀληθῶς. Τὰ δὲ αὐτὰ καὶ εἰς τὸ Θεὸς Κύριος καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ ὁρθρου. Εἰς τὸν ὁρθρον ἡ συνήθης στιχολογία, ἀναγινώσκεται καὶ τὸ μαρτύριον τοῦ ἁγίου, τὰ καθίσματα κατὰ τὸν τύπον τῆς Ὁκτωήχου, τοῦ Μηναίου καὶ προεορ-
τῆς, κανόνας δὲ φάλλομεν τοῦ Μηναίου καὶ προεορτῆς. Εἰ μὲν ἔχει ὁ ὁσιος, καταλιμπάνομεν τὴν Ὁκτωήχον, εἰ δ' οὐ μή, φάλλομεν ἀπ' αὐτῆς τὸν ἕνα κανόνα καὶ οὕτως ποιῶμεν ἐν πᾶσι μέχρι τῆς ἐορτῆς τοῦ προ-
φήτου, στιχηρὰ εἰς τοὺς αἶνους τῆς Ὁκτωήχου, φάλλομεν εἰς τὸν στί-
χον, Δόξα ἰδιόμελον· Εὐ δοῦλε ἀγαθέ, καὶ νῦν θεοτοκίον. Εἰς τὴν λει-
τουργίαν τυπικά, προκείμενον ἦχος βαρὺς· Εὐφρανθήσεται, στίχος· Εἰσά-
κουσον ὁ Θεός, ὁ ἀπόστολος πρὸς Τιμόθεον· Τέκνον Τιμόθεε, παρη-
κολούθηκάς μου τῇ διδασκαλίᾳ, ἕτερος ἀπόστολος τοῦ ὁσίου, πρὸς Ἑβραίους· Ἀδελφοί, τοιοῦτος ἡμῖν ἔπρεπεν ἀρχιερεὺς, Ἀλληλούια ἦχος δ'. Δίκαιος, ὡς φοῖνιξ, εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον· Εἶπεν ὁ Κύριος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς, ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς, ἕτερον εὐαγγέλιον τοῦ ὁσίου κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος, ἐγὼ εἰμὶ ἡ θύρα, κοινωνικόν· Ἀγαλλιᾶσθε δίκαιοι [л. 64).

3. Память священномученика Евфимія, епископа Нико-

μιδιϊскаго, Θεοδοσία, σποдвижника великаго Евѣимія, и предпразднество.

4 Сент. Ἀθληαῖς τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Βαβύλα, ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ γ' νηπίων καὶ τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Βαβύλα, ἐν Νικομηθεῖα γενομένου διδασκάλου ἅμα τοῖς ὑπ' αὐτὸν 84 νηπίοις. Ταύτην τὴν μνήμην ὀφείλομεν φάλλειν τῇ ἐπαύριον εἰς τὴν ε' μετὰ τὴν μνήμην τοῦ προφήτου Ζαχαρίου. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐορτάζομεν τὸν μέγαν καὶ θεόπτην Μωϋσῆν¹⁾. Ἀγροπνία μεγάλη. Εἴ μεν ἔστι κυριακή, στιχολογία, εἰ δ' οὐκ ἔστι, λέγομεν τὸ Μακάριος ἀνήρ ἡχος πλ. δ', τὸ α' ἀντίφωνον μόνον, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξά ἰστώμεν στίχους ἡ' καὶ φάλλομεν στιχηρὰ ἡχος δ' πρὸς τὸ Ὡς γενναῖον ἐν μάρτυσιν ἀπὸ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἀκολουθίας, ἕτερα ἡχος πλ. α' καὶ αὐτὸ εἰς τὴν αὐτὴν ἀκολουθίαν, ἕτερα γ' τὰ ἐν τῷ Μηναίῳ, Δόξα ἰδιόμελον ἡχος πλ. β'. Ἡ πάνσεπτος ἐορτὴ νῦν ἐπέστη, εἴσοδος, τὸ προκείμενον τῆς ἡμέρας, τὰ ἀναγνώσματα, τὸ α' τῆς Ἐξόδου· Κατέβη ἡ θυγάτηρ Φαραώ, τὸ β'. Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις εἰσῆλθε Μωϋσῆς εἰς τὸ ὄρος τοῦ Θεοῦ Χωρήβ, τῆς Ἐξόδου· Ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν ἐνώπιον, ἡ ἐκτενὴ καὶ γίνεται ἡ λιτὴ καὶ φάλλομεν ἐν αὐτῇ στιχηρὰ ἡχος γ', εἰς τὴν ἀκολουθίαν αὐτοῦ πρὸς τὸ Μεγάλη τοῦ σταυροῦ σου, Κύριε, ἡ δύναμις, ἰδιόμελον ἡχος πλ. β'. Σήμερον ἡ οἰκουμένη πάσα, Καὶ νῦν, θεοτοκίον ἡχος ὁ αὐτὸς πρὸς τὸ Ἡ ἀπεγνωσμένη· Ἀκανθαν ἐπετρύγησεν ὁ προπάτωρ, καὶ ἀπερχόμεθα ἐν τῇ λάρνακι τῆς ἁγίας Αἰκατερίνης ἐκεῖσε φάλλομεν στιχηρὰ τῆς ἁγίας ἡχος πλ. β', εἰς τὸ Δόξα, Δεσποτικόν(;) Προτυπῶν τὴν ἀνάστασιν, Καὶ νῦν θεοτοκίον, ἐκτενὴ καὶ δέησις καὶ οὕτως ἐρχόμεθα ἐν τῷ ναῷ τοῦ τιμίου Προδρόμου καὶ, ἐν τὸς γενόμενοι, φάλλομεν στιχηρὰ εἰς ἡχον πλ. δ'· Πρόδρομε τοῦ Σωτῆρος, Δόξα εἰς τὸν αὐτὸν ἡχον· Ὅσοι πατέρες, Καὶ νῦν θεοτοκίον· Τὴν πάνσεπτόν σου κοίμησιν Παναγία Παρθένε, καὶ εἰθ' οὕτως ἀπερχόμεθα ἐν τῇ ὠραία πύλῃ, φάλλοντες στιχηρὰ τοῦ προφήτου προσόμοια, εἰς τὸ Δόξα, Χαίρετε προφῆται τίμιοι, Καὶ νῦν θεοτοκίον· Χαῖρε Μαρία Θεοτόκε, καὶ

¹⁾ Въ началѣ рукописи замѣтка объ этой службѣ гласить слѣдующее: Μνήμη τοῦ ἁγίου μεγάλου προφήτου καὶ θεόπτου Μωϋσέως, ὃς προέλαβε τὴν ἐνσαρκίαν παρουσίαν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, χρόνος αὐπε'. Тоιαυτὴ ἡμέρα οὐκ ὀφείλομεν φάλλειν τοὺς ἐντυγχانونτας ἁγίους, ἀλλὰ τῇ δευτέρᾳ τοῦ μηνός, καθὼς προεγράψαμεν, ἀλλὰ καὶ μόνην τὴν ἐορτὴν ἐπιτελοῦμεν, ὡς τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ τὸν τόπον τοῦτον φανερῶσαντος καὶ τῆς ἐνσάρκου παρουσίας τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ αὐτοῦ προτυπώσαντος.

εἶθ' οὕτως ἐκτενή· Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου, καὶ τὰ λοιπά, καὶ μετὰ ταῦτα ἀπερχόμεθα ἐν τῇ ἁγίᾳ Βάτῳ, φάλλοντες στιχηρά· Ἀνοιγέσθω ἡ πύλη τοῦ οὐρανοῦ σήμερον. Ἐν τῷ δὲ γενόμενοι τοῦ ναοῦ, φάλλομεν στιχηρά ἥχος πλ. β' ἴδια αὐτῆς, τὸ α'· Δεῦτε ἀναβῶμεν καὶ ἕτερα β' ὅμοια πρὸς Ἡ ἀπεγνωσμένη. Καὶ τούτων πληρωθέντων, φάλλομεν ἕτερα· Δέσποινα, πρέσβευε. Τοῦτων δὲ φαλλομένων τὸ Δέσποινα, ὀφείλομεν ἅπαντες ἵστασθαι ἀσκεπεῖς μέχρι τῆς ἐκτενῆς καὶ τῶν ρ' Κύριε ἐλέησον, καὶ εἶθ' οὕτως ὁ ἱερεὺς εὐχὴν· Δέσποτα πολυέλεε, καὶ ἀρχόμεθα στιχηρά προσόμοια τοῦ ἁγίου Μωϋσέως ἐκ τῆς ἀκολουθίας αὐτοῦ καί, φάλλοντες, ὑποστρέφομεν ἐν τῷ ναῷ, Δόξα τοῦ ἁγίου, Καὶ νῦν θεοτοκίον καὶ ἀπολυτίκιον· Καὶ ἐν πυρὶ παραδειχθεὶς καὶ ἐν σαρκὶ φανερωθεὶς τὸ Μωϋσέως ἐδόξασας πρόσωπον τῆς ἐννόμου ἱερατείας τὸν Ἀαρὼν τύπον τῆς καινῆς ἀνέδειξας χάριτος, ταῖς αὐτῶν ἱκεσίαις Χριστὲ ὁ Θεὸς ἐλέησον ἡμᾶς. Καὶ γίνεται ἀπόλυσις. Εἰ δὲ φάλλεται μέγας ἐσπερινός, λέγομεν· Θεοτόκε παρθένε, ἐκ τρίτου, καὶ γίνεται ἡ εὐλόγησις τοῦ ἄρτου σὺν οἶνῳ καὶ λέγομεν τὸν ψαλμόν· Εὐλογήσω τὸν Κύριον καὶ τίθεται ἀνάγνωσις.

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι, εἰ τύχοι ἐν κυριακῇ ἡ παροῦσα ἑορτὴ, προηγούνται τὰ ἀναστάσιμα. Εἰς τὸν ὄρθρον ἡ συνήθης στιχολογία καὶ ὁ πολυέλεος, οἱ ἀναβαθμοί. Εἰ οὐκ ἔστι κυριακή, τὸ α' ἀντίφωνον τοῦ δ' ἡχοῦ, προκείμενον τοῦ εὐαγγελίου, εὐαγγέλιον σαββάτῳ· ἰδ' κατὰ Ματθαῖον, κανόνες τοῦ ἁγίου β' εἰς ἡχον α'· Χριστὸς γεννᾶται, ἕτερος ἡχος γ', ἕτερος εἰς ἡχον δ'· Θαλάσσης τὸ ἐρυθραῖον πέλαγος, ἀπὸ γ' ὧδης κάθισμα, ἀφ' ε' τὸ κοντάκιον, καὶ εἰ μὲν ἔχει ἡ ὥρα, ἀνάγνωσις, ἐξαποστειλάριον, εἰς τοὺς αἶνους στιχηρά προσόμοια, Δόξα ἡχος πλ. δ'· Τῶν προφητῶν θεόπτα, Καὶ νῦν θεοτοκίον, δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλυσις. Εἰς τὴν λειτουργίαν προκείμενον ἡχος δ'· Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα, στίχος β'· Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου, στίχος· Πάβδος εὐθιήτητος, ὁ ἀπόστολος· Ἀδελφοί, μέγας Μωϋσῆς γενόμενος. Ἀλληλούια, Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν ἐν τοῖς ἱερεῦσι, στίχος β'· Ἐπικαλοῦντι τὸν Κύριον, εὐαγγέλιον· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς ἐκ τῶν μαθητῶν, κατὰ Ματθαῖον, κοινωνικόν· Ἀγαλλιᾶσθε δίκαιοι [π. 65, 66].

Подъ 13 числомъ здѣсь, а равно и въ Саввинскомъ Типиконѣ нѣтъ упоминанія о памяти Златоуста.

14. Φαλλόντων τῶν μοναχῶν τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, ἀλλάσσει ὁ ἱερεὺς καὶ εἰσέρχεται μετὰ τοῦ θυμιατοῦ, προηγουμένης αὐτῷ καὶ λαμ-

πάδος, καὶ αἶρει τὸν τίμιον σταυρὸν (очевидно, изъ скевофилаκίи). такъ какъ ничего не говорится о выносѣ креста предъ всенощнымъ ὀψήνιємъ) μετὰ τοῦ δίσκου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ φέρει αὐτὸν πέχρι τῶν βασιλικῶν πυλῶν τοῦ ναοῦ, καί, πληρουμένης τῆς δοξολογίας συνήθως καὶ τοῦ Τρισαγίου, ἀρχόμεθα τοῦ τροπαρίου· Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου. Καὶ οὕτως εἰσοδεύει ὁ ἱερεὺς μετὰ τοῦ τιμίου σταυροῦ καὶ τίθεται ὁ δίσκος μετὰ τῆς θήκης καὶ θυμιᾷ ὁ ἱερεὺς σταυροειδῶς, εἴθ' οὕτω βάλλει μετάνοιαν ἀπὸ γ', κἂν τε σαββάτῳ, κἂν τε κυριακῇ и самое воздвижение [л. 70 об.).

Ноября 24. Τῆς ἁγίας μάρτυρος Αἰκατερίνης καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Μερκουρίου. Ἡ ἀγρυπνία γινέσθω κατὰ τὴν τάξιν αὐτῆς· μετὰ τὴν στιχολογίαν τοῦ Μακάριος ἀνὴρ, τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰστώμεν στίχους η' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ τῆς ἁγίας ἥχος α' πρὸς τὸ Πανεύφημοι μάρτυρες. Ἔτερα στιχηρὰ ἥχος πλ. β'. Ἡ ἀπεγνωσμένη διὰ τὸν βίον, καὶ τοῦ ἁγίου ἔτερα τοῦ Μηναίου, Δόξα τῆς ἁγίας, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς. Εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ τῆς ἑορτῆς, Δόξα τῆς ἁγίας, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, καὶ γίνεται ἡ λιτὴ καὶ ἀπερχόμεθα ἐν τῇ λάρνακι τῆς ἁγίας, ψάλλοντες τὰ στιχηρὰ τοῦ Μηναίου. Εἰ δ' ἴσως ψάλλονται τὰ τοῦ Μηναίου στιχηρὰ εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ψάλλομεν εἰς τὴν λιτὴν ἀπὸ τῶν β' καταβασιῶν μίαν, Δόξα τῆς ἁγίας, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς. Ὑποστρέφοντες δὲ ἐν τῷ ναῷ, ψάλλομεν ἔτερα στιχηρὰ τῆς ἁγίας, Δόξα τῆς ἁγίας, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, ἀπολυτίκιον· Ἡ ἁμνάς σου. Καὶ γίνεται ἑκτενή. Εἰ δὲ ψάλλομεν μέγαν ἐσπερινόν, τὸν ψαλμὸν Εὐλόγησω τὸν Κύριον καὶ δίδονται τὰ κατακλαστὰ καὶ τίθεται ἀνάγνωσις ἐκ τῶν Πραξαποστόλων. Εἰς τὸν ὄρθρον στιχολογοῦνται καθίσματα γ' καὶ ὁ πολυέλεος, ἀναγινώσκουμεν δὲ τὸ μαρτύριον τῆς ἁγίας. Ἀπὸ γ' τὸ κοντάκιον τοῦ ἁγίου, ἀφ' ε' τὸ κοντάκιον τῆς ἁγίας, κανόνες τῆς ἁγίας, τοῦ μάρτυρος καὶ τῆς ἑορτῆς, τὴν θ' δίδονται τὰ κηρία τοῖς ἀδελφοῖς. Εἰς τοὺς αἶνους στιχηρὰ τῆς ἁγίας, Δόξα τῆς ἁγίας, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλυσις [л. 84).

Въ канунъ Рождества часы справляются съ особыми псалмами: на первомъ часѣ 5, 49 и 5, послѣ нихъ тропари. Вѣдлеѣмъ ἐτοιμάζου, στίχος· Κύριε, εἰσακήκοα τὴν ἀκοήν σου, ἥχος γ'. Νῦν προσφητικὴ πρόρρησις, στίχος· Ὁ Θεὸς ἀπὸ θεμᾶν ἥχος πλ. δ'. Τάδε λέγει Ἰωσήφ πρὸς τὴν παρθένον, καὶ εὐθὺς συναπτὴ μικρά, εἴτα прокимень, чтенія пророчествъ, апостола и евангелія, что въ

ркп. Ват. библ. № 322. См. выше стр. 134. Τὰ διαβήματά μου, τὸ Τρισάγιον, τὸ Κύριε ἐλέησον λ', ὁ ἱερεὺς· Ὁ Θεὸς οἰκτιρῆσαι ἡμᾶς, καὶ γίνεται ἀπόλυσις. Остальные часы по тому же порядку и съ тѣми же псалмами и чтеніями, какъ въ Ватоп. ркп. Многостроительствованіе совершается, какъ въ Саввинскомъ монастырѣ.

Часы въ канунъ Богоявленія съ чтеніями, ектеньями и псалмами, что выше стр. 135. Тропари надписываются: ποίημα Σωφρονίου, ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων.

Водоосвященіе совершается одинъ разъ наканунѣ праздника.

11 Января въ день памяти пр. Θεодосія совершается все-нощное бдѣніе καὶ γίνεται δὲ καὶ ἡ ἐκτενὴ ἐν τῇ θήκῃ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν.

14 Января. Τῶν ὁσίων καὶ θεοφόρων πατέρων ἡμῶν, τῶν ἐν τῷ Σινᾷ καὶ Ῥαῖθῳ ἀναιρεθέντων. Ἐν τῇ ἀγίᾳ ταύτῃ ἑορτῇ τελοῦμεν ἀγρυπνίαν μεγάλην οὕτως. Εἰ μὲν τύχοι κυριακὴ στιχολογοῦμεν τὸ Μακάριος ἀνὴρ, προηγούνται δὲ τὰ ἀναστάσιμα, εἰ δὲ οὐ τύχοι κυριακὴ οὐ στιχολογοῦμεν, ἀλλὰ μετὰ τὸν ψαλμὸν τοῦ λυχνικοῦ τὸ Κύριε ἐκέκραξα εἰς ἥχον, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον, εἰσοδεῖται δὲ μετὰ θυμιατοῦ καὶ δύο λαμπάδων, προκείμενον τῆς ἡμέρας δίστιχον, ἀναγνώσματα ὁσιακά, τὸ α'. Δικαίων ψυχαί, τὸ β'. Δίκαιοι εἰς τὸν αἰῶνα, τὸ γ'. Δίκαιος, ἐὰν φθάσῃ. Εἶτα τὸ Καταξίωσον καὶ ἐξέρχεται ἡ λιτή, ψάλλομεν Δόξα καὶ νῦν. Гίνεται δὲ καὶ ἡ ἐκτενὴ ἐν τῇ θήκῃ τῶν λαμπάδων ἐν τῷ ναῷ τοῦ Προδρόμου, ἐν ᾧ κατάκεινται τὰ τίμια καὶ ἅγια λείψανα τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκεῖσε εἰσερχόμεθα ἐν τῇ ἀγίᾳ Βάθῳ, ψάλλοντες στιχηρὰ τῆς ἁγίας Βάθου, οἷα δόξη τῷ προσεστώτι, ἐκ τῶν ἐκεῖσε ὑποστρέφομεν ἐν τῷ ναῷ, ψάλλομεν στιχηρὰ τοῦ προφήτου Μωυσέως γ', Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον, τροπάριον τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν· Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, τὸ δὲ αὐτὸ καὶ εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ ὁρθρου, καὶ γίνεται ἡ διάδοσις τοῦ ἄρτου, εἶθ' οὕτω τίθεται ἀνάγνωσις τὸ μαρτύριον τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν, εἶτα τὸ ἐξάψαλμον, αἱ συνήθεις στιχολογίαι, ὁ πολυέλεος, οἱ ἀναβαθμοί, εἴπερ οὐκ ἔστι κυριακὴ, τὸ α' ἀντίφωνον τοῦ δ' ἡχου, προκείμενον ἡχος πλ. β'. Εὐφράνθητε ἐπὶ Κύριον, στίχος β'. Μακάριοι, ὧν ἀφείδθσαν, στίχος γ'. Μακάριος ἀνὴρ, ᾧ οὐ μὴ λογίsetαι, εὐαγγέλιον ὁσιακόν, ὁ ν', κανόνες τῶν ἁγίων καὶ τῆς ἁγίας Βάθου, ἀπὸ γ' φθῆς κάθισμα, ἀφ' ε' τὸ κοντάκιον, τὸ ἐξαποστειλάριον, εἰς τοὺς αἶνους

στιχηρά, Δόξα ἰδιόμελον, Καὶ νῦν θεοτοκίον, εἶτα δοξολογία μεγαλοφώνως, τὸ Τρισάγιον, τὸ ἀπολυτίκιον, ἔκτενὴ καὶ στερεοῦμεν, ὡς ἔθος, μεγαλοφώνως καὶ ἡ εὐχή, καὶ ἔξερχόμεθα εἰς τὴν λιτήν, ἐν τῇ ἀποθήκῃ τοῦ ἁγίου ἐλαίου, τοῦ θαυματουργοῦ θέντος παρὰ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Γεωργίου ¹⁾, φάλλοντες στιχηρά τοῦ αὐτοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Γεωργίου, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον, εἶτα ὑποστρέφομεν ἐν τῷ ναῷ καὶ γίνεται ἔκτενὴ καὶ τελεία ἀπόλυσις. Εἰς τὴν λειτουργίαν τυπικά· ἐκ τοῦ κανόνος τῶν ἁγίων ᾠδὴ δ' καὶ ς', εἶτα εἴσοδος, τὸ ἀπολυτίκιον, Δόξα καὶ νῦν, τὸ κοντάκιον, προκείμενον· Εὐφρανθήσονται δίκαιοι, στίχος· Εἰσάκουσον ὁ Θεός, ὁ ἀπόστολος πρὸς Γαλάτας· Ἀδελφοί, ὁ καρπὸς τοῦ Πνεύματος ἐστίν, ἀλληλουάριον ἥχος δ'· Ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ὡσὶν ἡμῶν, Ἐσωσας γὰρ ἡμᾶς ἐκ τῶν θλιβόντων ἡμᾶς, εὐαγγέλιον εἰς ὁσίους, κοινωνικόν· Εἰς μνημόσυνον αἰώνιον. Περὶ δὲ τῆς ἀποδόσεως τῆς ἑορτῆς, ὡς δόξη τῷ προεστῶτι, εἰ δόξη αὐτῷ ἀποδίδεται σὺν τῇ ἀκολουθίᾳ καὶ τῇ ἀγρυπνίᾳ τῶν πατέρων, εἰ δὲ μὴ, τοῦτο ἀποδίδεται ἐπὶ τὴν αὔριον [Л. 106, 107].

Предпразднеству служба, какъ въ Савв. Тип. № 1096.

Εἰς δὲ τὴν ἀγρυπνίαν σημαίνει ὦραν α' τῆς νυκτὸς καί, συναθροισθέντων ἡμῶν ἐν τῷ ναῷ, εὐλογεῖ ὁ ἱερεὺς καί, θυμιῶντος ἐκείνου, φάλλομεν τὰ ἀποδειπνα, εἶτα ποιῶμεν καὶ τὰς συνήθεις λιτάς, ἐν αἷς φάλλομεν τὰ ἰδιόμελα τῆς ἑορτῆς τοὺς τρεῖς πρώτους, Δόξα καὶ νῦν ἥχος β'. Εὐαγγελίζεται ὁ Γαβριήλ, καὶ εἰσερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ καὶ φάλλομεν προσόμοια, στίχος α'. Ἀκουσον θύγατερ, στίχος β'. Καταβήσεται ὡς ὑετός, Δόξα καὶ νῦν ἥχος β'. Σήμερον χαρὰς εὐαγγέλια, εἶτα Τρισάγιον, τὸ ἀπολυτίκιον, ἥχος δ'. Σήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὸ κεφάλαιον. Καὶ εὐθὺς ἀναγινώσκομεν λόγον τῆς ἑορτῆς καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ἀπαρχόμεθα τοῦ ὄρθρου, Δόξα ἐν ὑψίστοις, τὸ Θεὸς Κύριος, τὸ τροπάριον, στιχολογοῦμεν καθίσματα γ', ὁ πολυέλεος, ἀναβαθμοί, τὸ α' ἀντίφωνον τοῦ δ' ἤχου, προκείμενον ἥχος δ'. Εὐαγγελίζεσθε ἡμέραν, Ἄσατε τῷ Κυρίῳ, Πᾶσα πνοή, εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν· Ἀναστᾶσα Μαριάμ, ὁ ν', οἱ κανόνες εἰς ἥχον δ', ἀνὰ δύο τοὺς εἰρμούς καὶ ἀνὰ γ' τὰ τροπάρια, τὰ τριώδια ὕστερον, εἰς οἷαν ᾠδὴν τύχωσιν, ἀπὸ γ' ᾠδῆς τὸ κοντάκιον καὶ οἱ ς' οἵκοι, ὡσαύτως καὶ ἀπὸ

¹⁾ Этотъ Георгій называется Арселаптомъ. Разсказъ о полученіи этого чудеснаго елея напечатанъ у еп. Порфирія «Перв. путеш. въ Синайск. мон. въ 1846 г.» стр. 117. Нынѣ указываютъ мѣсто это въ храмѣ Богородицы.

ς' τοὺς λοιποὺς ς', ὡς ἐτυπώθησαν, τοὺς δ' ἐτέρους ιβ' ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἀκαθίστου διὰ τὸ ἀβ αρέστερον καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ψάλλτας περισσοὺς. Εἰς δὲ τὰς στιχολογίας λέγομεν τὰ καθίσματα τῆς ἑορτῆς, ἐξαποστειλάριον τῆς ἑορτῆς, εἰς τοὺς αἶνους Πᾶσα πνοή, στιχηρὰ ἦχος α' πρὸς τῶν οὐρανίων, καὶ τὸ ἰδιόμε-
λόν τῆς ἡμέρας, Δόξα καὶ νῦν ἦχος β'. Τὸ ἀπ' αἰῶνος μυστήριον, δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλυσις. Εἰς τὸ τέλος τοῦ ὄρθρου αἱ μεγάλαι μετάνοιαι, εἴθ' οὕτω ψάλλομεν τὴν α' ὥραν καὶ στιχολογοῦμεν τὸ κά-
θισμα, τὸ τροπάριον τῆς ἑορτῆς, εἰς τὸ τέλος μετάνοιαι γ' μεγάλαι καὶ ἀπόλυσις [Л.115 об., 116).

Изложение случаевъ Благовѣщенія въ субботу, воскресе-
сенье, въ субботу ваий, въ страстную седмицу и въ первые
дни Пасхи см. выше стр. 42—46. Но здѣсь есть вліяніе
и иной редакціи устава Саввы. Сейчасъ послѣ изложенія Бла-
говѣщенской службы на Пасху, по Савв. Типикону, начи-
нается новое изложеніе той же службы: Νυκτὸς ἐξερχόμεθα ἐκ
τοῦ ναοῦ ἐν τῷ νάρθηκι καί, κλεισθέντων τῶν πυλῶν, ἀλλάσσει ἅπα-
σαν τὴν λευκὴν στολὴν ὁ ἱερεὺς καὶ ἄρχεται θυμῶν. См. выше
стр. 90—92, ст. I. Подъ тѣмъ же вліяніемъ изложена служба
понедѣльника и замѣчаніе о храмѣ, но безъ указанія на осно-
ваніи чего составлены эти замѣчанія или изложенія службъ на
различные случаи.

30 Марта. Службы Іоанну Лѣствичнику нѣтъ.

23 Апрѣля. О службѣ великомученику Георгію замѣчено:
ἀκολουθία εἰς μάρτυρας. Въ ркп. № 1101 нѣтъ и этого замѣ-
чанія.

1 Мая. Τοῦ ἁγίου προφήτου Ἱερεμίου. Εἰς τὸ λυχνικὸν ἡ συνή-
θης ἀκολουθία τῆς στιχολογίας, τὸ Κύριε ἐκέκραξα, τὰ στιχηρὰ τοῦ
ἁγίου καὶ τῆς ἡμέρας ὀφείλομεν τοιαύτῃ ἡμέρᾳ καταλιμπάνειν τὸν
Ὀκτώηχον καὶ ψάλλειν τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ἁγίου καὶ τοῦ σειсмоῦ, ζήτηι
Ὀκτωβρίου κς', οἱ κανόνες, τροпάριον ἦχος β'. Τοῦ προφήτου σου,
Κύριε. Εἰς τὸν ὄρθρον ἡ συνήθης ἀκολουθία. Εἰς τὴν λειτουργίαν προ-
κείμενον ἦχος δ'. Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα, στίχος. Εἶπεν ὁ Κύριος,
ὁ ἀπόστολος καθολικῆς ἐπιστολῆς Ἰακώβου. Ἀδελφοί, ὑπόδειγμα λάβε-
τε, ἀλληλουάριον ἦχος δ', Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν ἐπεκαλοῦντο τὸν Κύριον,
εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν. Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐθαύμαζον οἱ ὄχλοι, κοινω-
νικόν. Εἰς μνημόσυνον.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ὀφείλομεν ἑορτάζειν τὴν ἀνάμνησιν τοῦ φοβεροῦ καὶ μετὰ φιλανθρωπίαν γενομένου φοβεροῦ σειсмоῦ, τοῦ κατ' αὐτὴν ἀρξαμένου τὴν ἡμέραν, ἔγουν τῆς πρώτης ἡμέρας τοῦ παρόντος μηνὸς καὶ δι' ὅλου ἐνιαυτοῦ ἐπικρατήσαντος, καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς μονὴν οὐκ ὀλίγην συντρίψαντος καὶ ἀφανίσαντος τὰ τε κελλία τοὺς τε πύργους καὶ τὸ τεῖχος. Οὗτος δὲ¹⁾ ὁ σεισμός γέγονεν ἐν ἔτει ρψιδ' (1201 π.), Ἰνδικτιῶνος θ'. Καὶ ὀφείλομεν κατὰ τὴν λ' τοῦ Ἀπριλίου μηνὸς νηστείαν ποιεῖν²⁾, ἣ λειτουργία δὲ τοῦ ἀποστόλου τελεῖται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῆς καὶ λαμβάνουσιν οἱ ἀδελφοὶ τὰ ἀντίδωρα αὐτῶν καὶ ἀπέρχονται εἰς τὰ κελλία αὐτῶν, τηροῦντες αὐτὰ μέχρις ἐσπέρας, ἐσπέρας δὲ μεταλαμβάνουσιν αὐτὸ καὶ ἐσθίουσι ξηροφαγίαν. Ὀφείλουσι δὲ ἐκτελεῖν καὶ κανόνα ἅπαντες ἐν τοῖς κελλίοις αὐτῶν, καθ' ἕκαστος πρὸς τὴν οἰκείαν δύναμιν³⁾, εὐχαριστοῦντες τῷ φιλανθρώπῳ καὶ παναγαθῷ καὶ εὐσπλάγχνῳ Θεῷ, ὑπὲρ ὧν συνεπάθησεν ἡμῖν τῆς τοιαύτης ὀργῆς. Δύσαντος δὲ τοῦ ἡλίου, σημαίνει ὁ κανδηλάπτης καὶ συναγόμεθα ἅπαντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, μὴ ἀπολειφθέντος τινὸς τῶν ἀδελφῶν, καὶ ποιεῖ ὁ ἱερεὺς Εὐλογητόν. καὶ ἀρχόμεθα τοῦ Τρισαγίου καὶ τῶν λοιπῶν⁴⁾, καὶ εἴθ' οὕτως ἀρχόμεθα τὸ Μακάριος ἀνὴρ καὶ λέγομεν καθίσματα γ', καὶ εἴθ' οὕτως ἀρχόμεθα τῶν κανόνων καὶ ψάλλομεν κανόνα πρῶτον τοῦ σειсмоῦ. Εἰ δὲ οὐκ ἔστι κανὼν τοῦ σειсмоῦ, ψάλλομεν παρακλητικὸν τοῦ Χριστοῦ, εἴθ' οὕτως τοῦ θεόπτου προφήτου Μωϋσέως, ἔπειτα τῆς Θεοτόκου⁵⁾ καὶ λέγομεν ᾠδὴν α' καὶ γ', εἴθ' οὕτω καθίσματα ἀπὸ τῶν κανόνων καὶ εὐθὺς τίθεται ἀνάγνωσις, καὶ πάλιν ἀρχόμεθα τοῦ Ψαλτηρίου καὶ λέγομεν⁶⁾ καθίσματα γ' καὶ πάλιν τοὺς κανόνας⁷⁾ ᾠδῆς δ', ε', ς' καὶ λέγομεν τὸ κοντάκιον τῆς Θεοτόκου. Τῇ ὑπερμάχῳ καὶ τὸν οἶκον καὶ τίθεται ἀνάγνωσις. Καὶ πάλιν⁸⁾ τὰ ὕστερα δ' καθίσματα τοῦ Ψαλτηρίου καὶ τὰς ἐπιλοιπούς γ' ᾠδὰς τῶν κανόνων, ὁ ἱερεὺς ἐκτενὴν καὶ γίνεται ἡ λιτή. Καὶ ἀπέρχεται ἐν τῇ ἀγίᾳ Βάθῳ, ψάλλομεν στιχηρὰ τῆς ἀγίας Βάθου, καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν στιχηρῶν, λέγομεν. Δέσποινα, πρέσβευε τοῦ σωθῆναι ἡμᾶς, πάντων ἡμῶν ἀσκεπῶν ἱσταμέ-

¹⁾ Ркп. № 1101 той же 016л. Ὁ τοιοῦτος ²⁾ ἐπιτελεῖν, καὶ τὴν μὲν λειτουργίαν τοῦ ἀποστόλου τελεῖν ἐν τῷ καιρῷ αὐτῆς καὶ λαμβάνειν καὶ τὸ κατακλαστόν κατὰ τὴν συνήθειαν οἱ ἀδελφοί, πλὴν τηρεῖν αὐτὸ ἐν τοῖς κελλίοις μέχρις ἐσπέρας, ἐσπέρας δὲ μεταλαμβάνειν αὐτὸ καὶ ἐσθίουσι ξηροφαγίαν ³⁾ κατὰ τὴν οἰκείαν δύναμιν ⁴⁾ НѢтъ, ѠТНХЪ СЛОВЪ. ⁵⁾ ἀπὸ γ' (ᾠδῆς) καθίσματα ἀπὸ τῶν κανόνων καὶ ἀνάγνωσις καὶ πάλιν ἀρχόμεθα ⁶⁾ ἔτερα ⁷⁾ ἕως τῆς ἐνάτης καὶ λέγομεν ⁸⁾ λέγομεν ἐκ τοῦ Ψαλτηρίου ἔτερα καθίσματα δ' καὶ τὰς ἐπιλοιπούς γ' ᾠδὰς τῶν κανόνων.

νων. Εἶθ' οὕτω γίνεται δέησις παρὰ τοῦ ἱερέως· Ὑπὲρ τοῦ διαφυλαχθῆναι τὴν ἁγίαν μονὴν ταύτην καὶ πᾶσαν πόλιν καὶ χώραν ἀπὸ λοιμοῦ, λιμοῦ, σεισμοῦ, καταποντισμοῦ, πυρός¹⁾, ἐπιδρομῆς ἀλλοφύλων καὶ ἐμφυλίου πολέμου, καὶ ὑπὲρ τῶν ἰλίων καὶ εὐμενῆ καὶ εὐδιάλλακτον γενέσθαι τὸν πανάγαθον²⁾ καὶ ἐλεήμονα Θεὸν ἐπὶ τὰ πλήθη τῶν ἀνομιῶν ἡμῶν, ἀποστρέφαι Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν πᾶσαν ὀργὴν καὶ νόσον τὴν καθ' ἡμῶν κινουμένην, εἰπόμεν. Καὶ ἀρχόμεθα τὸ Κύριε ἐλέησον ρ'. Ὁ ἱερεὺς μνημονεύει καὶ λέγομεν· Δόξα καὶ στιχηρὸν τοῦ προφήτου, Καὶ νῦν θεοτοχίον καί, ψάλλοντες τὰ τοιαῦτα στιχηρά, ἐρχόμεθα ἐν τῷ ναῷ καὶ ποιεῖ ὁ ἱερεὺς συναπτὴν καὶ ἀπολύει.

Καὶ ἀπέρχεται ὁ κανδηλάπτης καὶ σημαίνει καὶ ἡμεῖς, μικρὸν ἀναπαυθέντες, ἀνιστάμεθα, καὶ ποιεῖ ὁ ἱερεὺς Εὐλογητόν, καὶ ἀρχόμεθα τοῦ ἐξαφάλμου, κατὰ τὸ σύνηθες, τὸ Θεὸς Κύριος καὶ ποιούμεν τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ὁρθρου κατὰ τὸ σύνηθες. Λέγομεν δὲ εἰς τὴν ἀγρυπνίαν τροπάριον σεισμοῦ εἰς ἥχον πλ. δ'. Ὁ ἐπιβλέπων τὴν γῆν καὶ ποιῶν αὐτὴν τρέμειν, ῥῦσαι ἡμᾶς τῆς φοβερᾶς τοῦ σεισμοῦ ἀπειλῆς, Χριστέ ὁ Θεός, καὶ κατάπεμψον πλοῦσι τὰ ἐλέη σου πρεσβείαις τῆς παναχράντου Μητρός σου, ὡς μόνος φιλόανθρωπος. Ἔτερον, ἥχος ὁ αὐτός· Ὑπερύμνητος εἶ, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ σαλευὼν τὴν γῆν εἰς τὸ ἐπιστρέφαι καὶ σωθῆναι τοὺς κατοικοῦντας ἐν αὐτῇ καὶ πάλιν στερεῶν αὐτὴν δι' ἀγαθότητα καὶ ἄφατον εὐσπλαγχνίαν, πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου ἐλέησον ἡμᾶς. Εἰς τὴν λειτουργίαν ἀκολουθία τῆς ἡμέρας καὶ τοῦ σεισμοῦ, ἀλληλουάριον, ἥχος πλ. α'. Ὁ Θεὸς ἀπώσω ἡμᾶς, στίχος· Συνέσεισας τὴν γῆν καὶ συνετάραξας αὐτήν, καὶ κοινωνικόν. Καὶ τελεσθείσης τῆς θείας λειτουργίας, ἀπερχόμεθα ἐν τῇ τραπέζῃ, γινομένης ἀγάπης. Οὗτος ὁ τύπος ἀπαράθραυστος ὀφείλει εἶναι καθ' ἐνὶ ἐκάστῳ ἐνᾷαυτῷ, μὴ παρὰ τινος ἐμποδιζόμενος [л. 122, 123].

11 Мая. Τὰ γενέθλια τῆς πόλεως καὶ τοῦ ἱερομάρτυρος Μωκίου.

Отсутствуют листы для службъ отъ 29 Іюня по 21 Іюля.

31 Іюля нѣтъ предпразднества кресту, а подъ 1 Іюля въ концѣ службъ замѣчено: Δεῖ εἰδέναι, ὅτι μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ὁρθρου ποιούμεν τὴν προσκύνησιν τῶν τιμίῳ καὶ ἁγίῳ

¹⁾ прибавка: μαχαίρας ²⁾ ἀγαθὸν καὶ φιλόανθρωπον Θεὸν ἡμῶν ἐπὶ ταῖς ἀμαρτίαις ἡμῶν ἀποστρέφαι πᾶσαν ὀργὴν, κινουμένην ἡμῖν δικαίως αὐτοῦ ἀπειλῆς καὶ ἐλεῶσαι ἡμᾶς.

ξύλων, κατὰ τὴν τάξιν τῆς γ' κυριακῆς τῶν νηστειῶν. Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν διέρχεται ὁ τίμιος σταυρὸς μετὰ λιτῆς περὶ τὰ ἐντὸς τῆς μονῆς, ἤγουν εἰς τὸ ἡγουμενεῖον, τὴν τράπεζαν, τὸ κελλάριον, εἰς τὸ ὠρεῖον, τὴν ἀποθήκην καὶ ἐν πᾶσι τοῖς κελλίοις τῶν ἀδελφῶν, εἶτα, ὑποστρεφόντων ἡμῶν, γίνεται ἀπόλυσις. Ἐν δὲ τῇ λειτουργίᾳ ἀγιάζεται τὸ ὕδωρ καὶ μεταλαμβάνομεν ἐξ αὐτοῦ. Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ ἐσπερινοῦ ἀποκομίζεται πάλιν τὸ τίμιον ξύλον ἐν τῇ θήκῃ αὐτοῦ [л. 129 об.).

На Преображение вмѣсто Трисвятого пѣли «Елицы во Христа крестистеся».

На Успение Богоматери ἡ συνήθης στιχολογία, ἣ ὁ Ἄμωμος, ὑπακοή· Μακαρίζομέν σε πᾶσαι.

Ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ τρώγομεν σταφύλια, εὐλογούμενα παρὰ τοῦ ἱερέως, ὡς ἔθος, ἐορτάζομεν δὲ τὴν ἐορτὴν ταύτην ἡμέρας θ' [л. 133).

19. Св. мученика Андрея Стратилата и съ нимъ 1596.

Въ рукописи есть нѣсколько прибавокъ или приписокъ. Такъ, въ началѣ рукописи мы находимъ конецъ службы 1 Сентября, полныя службы 2, 3 Сентября и краткое замѣчаніе о службѣ 4 числа, или, вѣрнѣе, о памяти св. пр. Моисея (см. выше стр. 408). Службы эти изложены въ обычномъ порядкѣ, хотя и замѣчено, что ἀπὸ αὐτῆς (т. е. 2 ч.) τῆς ἡμέρας ὀφείλομεν φάλλειν καὶ τὰ προσόρτια τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου προφήτου Μωϋσέως μέχρι τῆς ἐορτῆς αὐτοῦ. Кромѣ этихъ службъ, здѣсь изложены тропάρια, φαλλόμενα εἰς τὸν Ἄμωμον τοῦ ἁγίου Μωϋσέως·

«Μακαρίζομέν σε, τὸν θεόπτην Μωϋσέα, τὸν ἀειμακάριστον καὶ θεοδόξαστον καὶ προφήτην τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ».

«Ἀξιόν ἐστιν, ὡς ἀληθῶς μακαρίζειν σε τὸν νομοθέτην, τὸν μετὰ ἀγγέλων χαρμονικῶς ᾄδοντα τὸν ὕμνον ἐν οὐρανοῖς».

Ἦχος πλ. δ'· «Αἱ γενεαὶ πᾶσαι σὲ μακαριοῦμεν τὸν θεόπτην Μωϋσέα».

Таῦτα εἰς τὴν ἐορτὴν τῆς ἁγίας Αἰκατερίνης ἤχος πλ. α'· «Μακαρίζομέν σε, καλὴ παρθένε μάρτυς· τὴν ἀειμακάριστον καὶ θεονόμφετον, ὡς ποθήσασαν Χριστὸν τὸν Θεόν»

Ἦχος πλ. β'· Ἀξιόν ἐστιν, ὡς ἀληθῶς μακαρίζειν σε, παρθενομάρτυς, ἣν περ ἐνουμφεύσατο ὁ Χριστὸς καὶ ἐκ δεξιῶν ἕστησεν αὐτοῦ.

Ἦχος πλ. δ'· Αἱ γενεαὶ πᾶσαι σὲ μακαριοῦμεν, Αἰκατερίνα μάρτυς.

Εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν ἁγίων πατέρων, τῶν ἐν Σινᾷ καὶ Ῥαῦθῳ.

ᾠχος πλ. α'. «Μακαρίζομεν σᾶς, θεοφόροι πατέρες, ὡς ὁσιομάρτυρας καὶ τὴν ἰσάγγελον πολιτείαν μετελθόντας ἐν γῇ.

ᾠχος πλ. β'. «Ἀξιόν ἐστιν, ὡς ἀληθῶς μακαρίζειν σᾶς, θεοὶ πατέρες, ὡς ὁσιομάρτυρας τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἀσωμάτων συλλειτουργούς.

ᾠχος πλ. δ'. «Αἱ γενεαὶ πᾶσαι ὕμνοις τοὺς πατέρας τιμήσωμεν ἀξίως.

На концѣ рукописи находимъ новое величаніе въ честь великомученицы Екатерины:

ᾠχος πλ. α', εἰς τὸν ᾠμῶν. «Μακαρίζομέν σε, ἀθληφόρε Χριστοῦ, καὶ τιμῶμεν τὴν σορὸν τῶν λειψάνων σου ἐν Σιναίῳ οἱ οἰκέται σου.

«Ἀξιόν ἐστιν, ὡς ἀληθῶς μακαρίζειν σε, Αἰκατερίνα, ἔνθα ἡρετήσατο Κύριος τὴν κατὰθεσιν τοῦ σκήτους σου.

Αἰκατερίνα, μάρτυς Κυρίου, δυσώπει ὑπὲρ τῶν σέ ὑμνούντων.

Настоящій Типиконъ, какъ показываетъ самое названіе его, составленъ по чину обители Саввы Освященнаго, съ которымъ онъ въ большинствѣ службъ сходенъ буквально. Въ составленіи мѣстныхъ службъ въ честь чтимыхъ святыхъ на Синаѣ этотъ Уставъ стремится подражать Типикону обители Саввы Освященнаго, напр., въ службѣ пророка Моисея, отцевъ въ Раиѣ избѣнныхъ, Екатерины и др. Но иногда замѣтно въ немъ вліяніе Устава пр. Саввы константинопольской редакціи, въ силу чего появляются въ немъ праздники константинопольскіе, напр. основаніе, Константинополя (11 Мая), праздникъ кресту (1 Августа), а въ нѣкоторыхъ случаяхъ на одинъ и тотъ же случай излагаются даже двѣ службы: по Уставу Саввы синайской редакціи и по тому же уставу константинопольской редакціи, напр., въ службѣ если Благовѣщеніе придется на Пасху. Тѣмъ же вліяніемъ Устава Саввы константинопольской редакціи можно объяснить и присутствіе въ началѣ Синаксаря или, лучше сказать, повтореніе службъ для первыхъ четырехъ или трехъ дней Сентября мѣсяца. Изложеніе этихъ службъ въ самомъ Типиконѣ полно такихъ особенностей, которыя въ другихъ Типиконахъ не встрѣчаются, и тѣмъ болѣе въ Типиконахъ константинопольской редакціи, посему составителю описываемаго нами Типикона, имѣвшему у себя подъ руками Типиконъ пр. Саввы съ константинопольскимъ изложеніемъ, было

весьма естественно написать отдѣльно эти службы въ началѣ Типикона, чтобы, отмѣченная нами разность, такъ сказать, не бросалась въ глаза.

DXXIII. № 1101. Τυπικὸν κατὰ τὸν τύπον τῆς λαύρας τοῦ ἰσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα τῆς μονῆς τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις, οἰκονομηθὲν καὶ ἀφιερωθὲν τῆς πανσέπτου καὶ ἀγίας μονῆς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, τῆς ἐν τῷ ἀγίῳ ὄρει Σινᾷ ἰδρυμένης, ἐν ᾗ τετίμηται καὶ ὁ θεόπτης μέγας προφήτης Μωϋσῆς. Μηνὶ Σεπτεμβρίῳ, ἰνδικτιῶνος ι', ἔτους ςωκ' (1311). Рукопись той же библи. на бомбицинѣ въ 16 долю листа, 227 листовъ, писана чоткимъ прекраснымъ почеркомъ и совершенно правильнымъ языкомъ. По надписанію, по расположенію составныхъ частей, по своимъ историческимъ и литургическимъ особенностямъ и по изложенію настоящей Типиконъ цѣликомъ воспроизводитъ предыдущій Типиконъ № 1097. Здѣсь лишь болѣе правиленъ языкъ и выдержаннѣе грамматическія формы. Изъ нѣкоторыхъ варіантовъ къ предыдущему списку можно видѣть, какъ незначительны особенности настоящаго Типикона. Стремленіе списателя настоящей рукописи воспроизвести весь Типиконъ № 1097 простерлось до того, что въ концѣ, на двухъ послѣднихъ листахъ (226 и 227), онъ цѣликомъ списалъ надписаніе Типикона № 1097 и двѣ начальныя статьи подъ заглавіемъ: Περὶ τοῦ Θεοῦ Κύριος и Περὶ τῶν ἀποδείκνουν. Проф. Гардгаузенъ не понялъ этой приписки (Catalog. pag. 223) и считаетъ ее позднѣйшею прибавкою, а сопоставляя эту приписку съ датою въ началѣ рукописи 1311 (по арх. Антонину, 1312 годъ), онъ обозначилъ время написанія рукописи № 1101 нерѣшительно XIV вѣкомъ. Прибавочныхъ службъ для первыхъ трехъ дней Сентября мѣсяца этотъ Типиконъ не имѣетъ, а также нѣтъ и величаній синайскимъ святымъ, но, вмѣсто этого, въ началѣ рукописи, на 3 листахъ, онъ перечисляетъ памяти важнѣйшихъ святыхъ и дванадесятихъ праздниковъ.

DXXIV. № 1103 Τυπικὸν (безъ начала), ркл. той же библи. въ 16 долю листа, 192 листа, писана крупнымъ, чоткимъ, но безграмотнымъ почеркомъ XIV в. на бомбицинѣ. Изъ множества приписокъ на выходныхъ и срединныхъ листахъ

мы приведемъ здѣсь въ греческомъ переводѣ съ арабскаго слѣдующую приписку: Ἀνέγνω τὸ Τοπικὸν τοῦτο ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ, ὁ ταπεινός, ὁ πτωχός, ὁ βεβουδισμένος ἐν θαλάσῃ ἁμαρτιῶν, ὁ ἀνάξιος ὀνομάζεσθαι μοναχός Νικόλαος, μαθητὴς τοῦ Σάγιδ-ιλ-Ἀσχοῦφ (ἴσως ἐρμηνευτέον ἁγίου ἐπισκόπου) κὺρ Εὐθυμίου τοῦ Αἰγινίτου (ὁ Κύριος ἡμῶν διασώζει τὴν δεσποτείαν αὐτοῦ) καὶ ἰκετεύει πάντα, ἀναγινώσκοντα τὰ πενιχρὰ ταῦτα γράμματα, ἐξαίτεῖσθαι ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ὑπὲρ τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν παρὰ Θεοῦ, ὅπως καὶ αὐτῷ καὶ πᾶσι τοῖς βεβαπτισμένοις εἴη ἡ αὐτὴ ἄφεσις [л. 171].

Типиконъ начинается вторымъ прошеніемъ въ чинѣ воздвиженія креста, 14 Сентября. Недостаетъ, слѣдовательно, вводной части Типикона и службъ съ 1 Сентября по 14 включительно. Мѣсяцесловъ излагается съ обрядами и службами Синайскаго монастыря, какъ предыдущіе два Типикона. Здѣсь опущены противъ нихъ лишь двойное изложеніе службы Благовѣщенія, если оно случится на Пасху, а имѣется одно изложеніе ея по Уставу константинопольской редакціи, служба 1 Мая въ память землетрясенія, все замѣчаніе относительно этого печальнаго событія, несмотря на то, что установлено было въ свое время блюсти этотъ обычай.

Недостаетъ листовъ съ службами 1 и 2 Февраля и съ 23 Іюля по 1 Августа.

[л. 110—111). Два вставочные листа философскаго содержанія.

[л. 111 об.). Ἀκολουθία τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς. Здѣсь изложена служба поста и пятидесятницы, какъ въ ркн. № 1067, но опущено замѣчаніе о службахъ пр. Іоанну Лѣствичнику, 15 Іюля и 40 мученикамъ, 12 Сентября, въ службѣ Θωминой недѣли, какъ неумѣстное.

[л. 163). Ἀκολουθία τῶν σαββάτων τοῦ ἐνιαυτοῦ ὅλου, ἐν οἷς ὑπάρχει μνήμη μεγάλου ἁγίου καὶ ψάλλομεν Θεὸς Κύριος. См. выше стр. 396.

[л. 165). Μηνὶ Μαΐῳ ζ' тропарь кресту на этотъ день: Τοῦ σταυροῦ σου ὁ τύπος νῦν ὑπὲρ ἡλίου ἔλαμψεν.

[л. 165 об.). Μηνὶ Σεπτεμβρίῳ ιδ'. Служба подробная на этотъ день.

[л. 168). Служба 15 Сентября.

[л. 169—171) чистые.

[л. 172). Безъ начала стихиры изъ службы на Бого-
явление.

[л. 175) чистые.

[л. 176). Ὁ κανὼν εἰς τὴν ἁγίαν Θεοφανείαν, φέρων ἀκροστιχίδα
τὴνδε, ἥχος β'. Βάπτισμα ῥύψις γέγονεν ἁμαρτάδος. Глубины
открылъ есть дно.

[л. 180 об.). Ἐτερος κανὼν εἰς τὴν ἁγίαν Θεοφανείαν τοῦ Κυ-
ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ λαμβανὸς κατὰ ἀκρόστιχον πεντάστιχος, ἡ
δὲ ἀκρόστιχος διὰ στιχολογιῶν δύο ὑποτεταγμένη. Σήμερον ἀχράντοις
ὁ βαλὼν θεοφεγγεῖ πυρσῷ.

[л. 186). Тропари разнымъ святымъ на конецъ Ноябрия и
на Декабрь до 15 числа.

Такимъ образомъ, если не принимать во вниманіе послѣд-
нихъ статей, мы имѣемъ здѣсь дѣло съ новымъ позднимъ спискомъ
Устава Синайскаго монастыря по образцу обители Саввы Освя-
щеннаго. Отличія его отъ предыдущихъ двухъ списковъ заклю-
чаются главнымъ образомъ въ распорядкѣ составныхъ частей,
которыя теперь занимаютъ свое настоящее мѣсто въ Типи-
конѣ этого времени. Два предыдущіе списка въ этомъ отно-
шеніи представляютъ рѣдкое исключеніе.

д) Редакція Трапезунтская.

DXXV. № 320 (931). Τοπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολου-
θίας ἀπὸ τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου
πατρὸς ἡμῶν Σάββα, μετενεχθὲν καὶ διαδοθὲν καὶ εἰς τὰς πλείους τῶν
ἐνθα γῆς τυγχάνουσιν ἁγίων μονῶν. Рукопись Аеоно-Ватопедск.
библ. въ четвертку листа, 315 листовъ, писана на пергаментѣ
скорописью 1346 года. Время происхожденія этой рукописи
опредѣляется слѣдующею припискою: Τὸ παρὸν βιβλίον γέγονεν
ἐκ πάσης συνδρομῆς καὶ ἐξόδου τοῦ κυροῦ Προκοπίου τοῦ Χαντζάμη
καὶ ἀφιερώθη εἰς τὴν ἁγίαν μονὴν τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Εὐγε-
νίου τοῦ θαυματουργοῦ, ψυχικῆς ἔνεκεν σωτηρίας αὐτοῦ· ἐνθὲν τοι καὶ
ὀφείλει ἔχειν παρὰ τῶν ἐν αὐτῇ ἐνασκουμένων μοναχῶν διηγεκὲς τὸ
μνημόσυνον. Ἐγράφη δὲ διὰ τοῦ Ἀργυροῦ Ἰωάννου, τελειωθὲν κατὰ μῆνα

Φεβρουάριον τῆς ιδ' ἰνδικτιῶνος τοῦ ςωνδ' ἔτους [л. 302 об.). Рукопись эта богато украшена миниатюрами, изображающими олицетворения каждого мѣсяца, и снабжена стихами и замѣчаниями. Въ началѣ статей имѣются весьма художественной работы виньетки.

Описание этого Типикона съ художественной и археологической точки зрѣнія сдѣлано извѣстнымъ византологомъ Jof. Strzygowski въ Штутгартскомъ изданіи «Repertorium für Kunstwissenschaft 1890, Band XIII, Heft 4 въ статьѣ: «Eine trapezuntische Bilderhandschrift von Jahre 1347». Въ брошюрѣ помѣщены и снимки миниатюръ, но не въ краскахъ, почему эти снимки и не даютъ намъ яснаго представленія о богатствѣ и роскоши описываемой рукописи и о высокой художественной работѣ мастера этихъ миниатюръ.

[л. 1 об.). Стихотворное посвященіе книги. Начало совершенно стерлось, а конецъ, хотя и можно читать, но особеннаго интереса онъ не представляетъ.

[л. 4) пустой.

[л. 5). Πίναξ τῶν τοῦ παρόντος βιβλίου κεφαλαίων, ἐν οἷς εἰσὶ καὶ ἅπερ ὁ μοναχὸς Μάρκος ἐν τισιν ἀπόροις προσε . . λο πονήσατο τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐν τοῖς . .

[л. 9 об.). Миниатюрное изображеніе св. Іоанна Дамаскина и святого Саввы, творцовъ Типикона. Ὁ Ἰωάννης Δαμασκηνὸς изображенъ старцемъ. Голова его покрыта какъ бы чалмою и украшена нимбомъ. Нижняя одежда въ видѣ длинной туники, а верхняя въ видѣ накидки розоваго цвѣта. На груди на подобіе полотенца спускается ниже колѣнъ черный палій. Черный шнуръ съ крестами перепоясываетъ крестомъ все тѣло и дополняетъ убранство схимника. Одна рука его при персяхъ и пальцы ея сложены для крестнаго знамени, а другая держитъ свитокъ съ такими словами: Ποίαν σοι ἐπάξιον ὄδῃν ἢ ἡμετέρα προσοίσει ἀσθένεια... Ὁ ἄγιος Σάββας въ подобной же одеждѣ схимника, но цвѣтъ одеждъ иной: нижняя сѣроватаго цвѣта, а верхняя темно-зеленоватаго. Остальное подобно Дамаскину. Лица не видно. Въ рукахъ свитокъ съ словами: Ὅσπερ ἰχθύες ἐν τῇ ξηρᾷ. Внизу подъ миниатюрою большая уставная

подпись: Τοῦ δούλου δέησις τοῦ Θεοῦ Προκοπίου, т. е. писца руко-
писи:

[Л. 10). Εἵδῃσις περὶ τοῦ μικροῦ ἐσπερινοῦ.

[Л. 10 об.). Διάταξις περὶ τῆς ἀγρυπνίας, ἥτοι τοῦ μεγάλου ἐσπε-
ρινοῦ καὶ τοῦ ὁρθρου τῇ κυριακῇ.

Μετὰ τὸ δῶναι τὸν ἥλιον μικρὸν ἀπέρχεται ὁ κανδηλάπτης καὶ
ποιεῖ μετάνοιαν τῷ προεστῶτι καὶ ἀνελθὼν ¹⁾ κρούει τὰς βαρέας σχο-
λαίως ἄχρι τῶν ιβ' ²⁾, ψάλλων καθ' ἑαυτὸν ³⁾ καὶ τὸν Ἀμωμον, ὃν
καὶ ποιεῖ στάσεις ιβ' ἀντὶ τοῦ Ἀμώμου, ὅπερ ἐπεκράτησε παρὰ τοῖς
πλείουσι, τὸν ν' ὠδεακίς. Μετὰ δὲ τὴν τῶν βαρέων συμπλήρωσιν ⁴⁾
σημαίνει τὸ μέγαλον σήμαντρον, ὡς ἔθος, εἶτα καὶ τὸ σιδηροῦν, ἢ τοὺς
μεγίστους κώδωνας, εἴπερ εἰσὶν, εἶτα κατελιθὼν ἄπτει τὰς κανδήλας καί,
εὐτρεπίσας τὸν θυμιατόν, τίθησι λαμπάδας μετὰ κηρομανουαλίου ἔμπρο-
σθεν τῶν ἁγίων θυρῶν. Ἀναστὰς δὲ ὁ τὴν ἐφημερίαν ἔχων ἱερεὺς καὶ
ποιήσας μετάνοιαν τῷ ἡγουμένῳ, ἢ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, δηλονότι μὴ
ἐνδημοῦντος, ἀπελιθὼν ποιεῖ μετανοίας γ' ἔμπροσθεν τῆς εἰκόνος ⁵⁾ τοῦ
ἐν τῇ μονῇ σίγνου καὶ ἀσπάζεται αὐτήν, εἶτα ποιεῖ καὶ εἰς τοὺς χο-
ροὺς πρὸς μίαν μετάνοιαν πάντων τῶν ἀδελφῶν καθ' ἡμῶν. Εἰσελθὼν
δὲ εἰς τὸ ἅγιον βῆμα καὶ λαβὼν τὸν θυμιατόν, ἵσταται ἐνώπιον τῆς
ἁγίας τραπέζης καί, βαλὼν θυμίαμα, λέγει καθ' ἑαυτὸν τὴν εὐχὴν τοῦ
θυμιάματος. Ὁ δὲ κανδηλάπτης ἐκφωνεῖ τὸ Κελεύσατε γεγονωτέρᾳ
φωνῇ, κρατῶν καὶ τὴν λαμπάδα ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, ὁ δὲ ἱερεὺς, θυμι-
άσας σταυροειδῶς τὴν ἁγίαν τράπεζαν καὶ ὅλον τὸ ἅγιον θυσιαστήριον,
ἐξέρχεται διὰ τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ ποιήσας σταυρὸν μετὰ τοῦ θυ-
μιατοῦ κατέναντι τοῦ ἱλαστηρίου, ἀπέρχεται καὶ θυμιᾷ τὴν εἰκόνα τοῦ
ἁγίου, εἶτα τὸν καθηγούμενον καὶ εἰς τοὺς β' χοροὺς κατὰ τάξιν, τῆς
λαμπάδος προπορευομένης ⁶⁾. Ἐξελθὼν δὲ καὶ εἰς τὸν νάρθηκα καὶ
θυμιάσας κἀνταῦθα τοὺς ἀδελφούς κατὰ τάξιν, ὑποστρέφει καί, εἰσελθὼν
ἔσω τῆς βασιλικῆς πύλης, χαράττει μετὰ τοῦ θυμιατοῦ σταυρὸν καὶ
ἐκφωνεῖ μεγαλοφώνως τὸ Κύριε εὐλόγησον. Καὶ θυμιᾷ αὖθις τὸν προ-
εστῶτα, ἢ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, εἶτα τὸν ἅγιον καί, εἰσελθὼν εἰς τὸ
ἅγιον βῆμα, ἵσταται ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης καὶ ποιεῖ σταυροὺς

¹⁾ Код. Palat. № 101, ἀνερχόμενος ²⁾ Нѣтъ ἄχρι τῶν ιβ' ³⁾ Нѣтъ καθ' ἑαυτὸν и всего замѣчания о звонѣ ⁴⁾ Здѣсь перестановка. По Palat. cod. идетъ описаніе приготовления свѣчи и кандила, а затѣмъ уже о звонѣ въ била. ⁵⁾ τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ εἰς τοὺς δύο χοροὺς ⁶⁾ Прибавлено: δηλονότι τοῦ ἱερέως.

γ' μετὰ τοῦ θυμιατοῦ, τελευταῖον ἐκφωνῶν οὕτως· Δόξα τῇ ἀγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ. Καὶ μετὰ τὸ Ἀρὴν ¹⁾ ἄρχεται ὁ προεστώς, ἡ ὁ ἐκκλησιάρχης· Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν Χριστῷ ²⁾ τῷ βασιλεῖ ἡμῶν ³⁾, λέγοντες ⁴⁾ αὐτὸ δις, μεγαλοφώνως δὲ καὶ μετὰ μέλους, εἴτα πάλιν· Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν αὐτῷ Χριστῷ ⁵⁾ τῷ βασιλεῖ καὶ Θεῷ ἡμῶν, λέγοντες τοῦτο ἅπαξ. Εἴθ' οὕτως ⁶⁾· Δεῦτε προσκυνήσωμεν ⁷⁾ μόνον. Εἴτα ἄρχεται ὁ ἐκκλησιάρχης γεγωνεῖν φωνῇ εἰς ἥχον πλ. δ' τὸ Εὐλόγει, ἡ ψυχὴ μου, τὸν Κύριον, ἀργῶς καὶ μετὰ μέλους ⁸⁾, συμφαλλόντων καὶ τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν τῶν ἐν τοῖς δύο χοροῖς ὁμοῦ ἄχρι τοῦ Ἀνοξαντός σου τὴν χεῖρα. Ὁ δὲ ἱερεὺς μετὰ τοῦ κανονάρχου ⁹⁾, ἐξελθὼν τοῦ ἀγίου θυσιαστηρίου καὶ ποιήσαντες ὁμοῦ μετάνοιαν κατέναντι ¹⁰⁾ τῶν ἀγίων θυρῶν, ὡσαύτως καὶ εἰς τοὺς χοροὺς πρὸς μίαν, ὁ μὲν ἱερεὺς ἀπέρχεται εἰς τὸ στασίδιον αὐτοῦ, ὁ δὲ κανονάρχης ¹¹⁾, λαβὼν ἀπὸ τοῦ ἀναλογίου τὸ βιβλίον, τὸ περιέχον τοὺς τοῦ ψαλμοῦ στίχους, ἀπέρχεται ἐν τῷ μέσῳ καὶ κανοναρχεῖ. Ὅταν δὲ φθᾶσιν τὸν προῤῥηθέντα στίχον, τὸ Ἀνοξαντός σου τὴν χεῖρά, ποιεῖ ὁ ἐκκλησιάρχης τῷ ἡγουμένῳ μετάνοιαν καὶ ἀναῤῥοεῖ τὸν στίχον ὑψηλότερον καὶ ψάλλονται ¹²⁾ οἱ ἐξῆς στίχοι τοῦ ψαλμοῦ μέχρι τέλους, οὐκ ἐν τῷ μέσῳ παρ' ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, ἀλλ' ἰδίᾳ καὶ ἰδίᾳ ἀνὰ μέρος. Πληρουμένου δὲ τοῦ ψαλμοῦ ¹³⁾, ψάλλεται ὁ τελευταῖος στίχος, τὸ Πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας, ἐν τῷ μέσῳ παρ' ἀμφοτέρων τῶν χορῶν, ὁμοίως καὶ τὸ Ἀλληλούϊα, Ἀλληλούϊα ¹⁴⁾ δόξα σοι ὁ Θεός. Τούτου δὲ ψαλλομένου, ὁ ἱερεὺς ἀπελθὼν λέγει τὰς εὐχὰς τοῦ λυχνικοῦ, ἱστάμενος ἀσκεπὴς ἔμπροσθεν τῶν ἀγίων θυρῶν. Καὶ μετὰ τὴν πλήρωσιν τοῦ ψαλμοῦ ποιεῖ συναπτὴν μεγάλην... Порядокъ обычный. Ἰστέον ¹⁵⁾ δέ, ὅτι, ὡς ἡνίκα ἐξέλθωμεν ἐν τῷ νάρθηκι, ποιοῦντες τὴν λιτήν, προτίθισιν ὁ κελαρίτης ἐν τῷ ἀναλογίῳ, προεὐτρεπισθέντι παρὰ τοῦ κανδηλάπτου ἐν τῷ τόπῳ, ᾧ σύνηθές ἐστι ποιεῖν τὴν ἀνάγνωσιν, ἄρτους πέντε, ἐξ ὧν προσφέρομεν ἐν τῷ ναῷ, οὓς καὶ προσφοράς

¹⁾ Нѣтъ ²⁾ Нѣтъ: Χριστῷ ³⁾ Прибавлено: Θεῷ. ⁴⁾ μαλθακῇ καὶ ἡσύχῳ φωνῇ, εἴθ' οὕτως δεῦτερον ἀνώτερον πρὸς ὀλίγον· Δεῦτε ⁵⁾ τῷ βασιλεῖ ἡμῶν Θεῷ ⁶⁾ ἔξω ⁷⁾ καὶ προσπέσωμεν αὐτῷ Χριστῷ τῷ βασιλεῖ καὶ Θεῷ ἡμῶν, καὶ ψάλλεται τὸ Εὐλόγει, ἡ ψυχὴ μου ⁸⁾ ἀρχομένου ἐκκλησιάρχου ⁹⁾ κανδηλάπτου ¹⁰⁾ κατενώπιον ¹¹⁾ Замѣчанія о канонархѣ нѣтъ ¹²⁾ Нѣтъ замѣчанія объ исполненіи стиховъ ¹³⁾ γίνεται συναπτὴ μεγάλη ¹⁴⁾ Двугубое Аллилуія идетъ черезъ всю эту рукопись и двѣ другія № 321 и № 324 той же Ватоп. библи. ¹⁵⁾ № 324 этихъ словъ нѣтъ, а прямо: ὁ δὲ κελαρίτης ἐν τῷ εἰς τὸν νάρθηκα ἐκτελεῖσθαι τὴν λιτήν, προτίθισιν ἐν τῷ ἀναλογίῳ κατὰ τὸ μέσον τοῦ ναοῦ ἄρτους εἰς, ἐξ ὧν προσφέρομεν.

γ' μετὰ τοῦ θυμιατοῦ, τελευταῖον ἐκφωνῶν οὕτως· Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν ¹⁾ ἄρχεται ὁ προεστώς, ἡ ὁ ἐκκλησιαάρχης· Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν Χριστῷ ²⁾ τῷ βασιλεῖ ἡμῶν ³⁾, λέγοντες ⁴⁾ αὐτὸ δις, μεγαλοφώνως δὲ καὶ μετὰ μέλους, εἶτα πάλιν· Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν αὐτῷ Χριστῷ ⁵⁾ τῷ βασιλεῖ καὶ Θεῷ ἡμῶν, λέγοντες τοῦτο ἅπαξ. Εἴθ' οὕτως ⁶⁾· Δεῦτε προσκυνήσωμεν ⁷⁾ μόνον. Εἶτα ἄρχεται ὁ ἐκκλησιαάρχης γεγωνυτέρᾳ φωνῇ εἰς ἥχον πλ. δ' τὸ Εὐλόγει, ἡ ψυχὴ μου, τὸν Κύριον, ἀργῶς καὶ μετὰ μέλους ⁸⁾, συμφαλλόντων καὶ τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν τῶν ἐν τοῖς δύο χοροῖς ὁμοῦ ἄχρι τοῦ Ἀνοίξαντός σου τὴν χεῖρα. Ὁ δὲ ἱερεὺς μετὰ τοῦ κανονάρχου ⁹⁾, ἐξελθὼν τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου καὶ ποιήσαντες ὁμοῦ μετάνοιαν κατέναντι ¹⁰⁾ τῶν ἁγίων θυρῶν, ὡσαύτως καὶ εἰς τοὺς χοροὺς πρὸς μίαν, ὁ μὲν ἱερεὺς ἀπέρχεται εἰς τὸ στασίδιον αὐτοῦ, ὁ δὲ κανονάρχης ¹¹⁾, λαβὼν ἀπὸ τοῦ ἀναλογίου τὸ βιβλίον, τὸ περιέχον τοὺς τοῦ ψαλμοῦ στίχους, ἀπέρχεται ἐν τῷ μέσῳ καὶ κανοναρχεῖ. Ὅταν δὲ φθάσωμεν τὸν προῤῥηθέντα στίχον, τὸ Ἀνοίξαντός σου τὴν χεῖρά, ποιεῖ ὁ ἐκκλησιαάρχης τῷ ἡγουμένῳ μετάνοιαν καὶ ἀναρῥοεῖ τὸν στίχον ὑψηλότερον καὶ ψάλλονται ¹²⁾ οἱ ἐξῆς στίχοι τοῦ ψαλμοῦ μέχρι τέλους, οὐκ ἐν τῷ μέσῳ παρ' ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, ἀλλ' ἰδίᾳ καὶ ἰδίᾳ ἀνὰ μέρος. Πληρουμένου δὲ τοῦ ψαλμοῦ ¹³⁾, ψάλλεται ὁ τελευταῖος στίχος, τὸ Πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας, ἐν τῷ μέσῳ παρ' ἀμφοτέρων τῶν χορῶν, ὁμοίως καὶ τὸ Ἀλληλούϊα, Ἀλληλούϊα ¹⁴⁾ δόξα σοι ὁ Θεός. Τούτου δὲ ψαλλομένου, ὁ ἱερεὺς ἀπελθὼν λέγει τὰς εὐχὰς τοῦ λυχνικοῦ, ἱστάμενος ἀσκεπῆς ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν. Καὶ μετὰ τὴν πλήρωσιν τοῦ ψαλμοῦ ποιεῖ συναπτήν μεγάλην... **Порядокъ обѣднныи.** Ἰστέον ¹⁵⁾ δέ, ὅτι, ὡς ἡνίκα ἐξέλθωμεν ἐν τῷ νάρθηκι, ποιοῦντες τὴν λιτήν, προτιθήσιν ὁ κελαρίτης ἐν τῷ ἀναλογίῳ, προεутρεπισθέντι παρὰ τοῦ κανδηλάπτου ἐν τῷ τόπῳ, ᾧ πύνηθές ἐστι ποιεῖν τὴν ἀνάγνωσιν, ἄρτους πέντε, ἐξ ὧν προσφέρομεν ἐν τῷ ναῷ, οὓς καὶ προσφοράς

¹⁾ НѢТЬ ²⁾ НѢТЬ: Χριστῷ ³⁾ Прибавлено: Θεῷ. ⁴⁾ μαλθακῇ καὶ ἡσυχῇ φωνῇ, εἴθ' οὕτως δεύτερον ἀνώτερον πρὸς ὀλίγον· Δεῦτε ⁵⁾ τῷ βασιλεῖ ἡμῶν Θεῷ ⁶⁾ ἐξω ⁷⁾ καὶ προσπέσωμεν αὐτῷ Χριστῷ τῷ βασιλεῖ καὶ Θεῷ ἡμῶν, καὶ ψάλλεται τὸ Εὐλόγει, ἡ ψυχὴ μου ⁸⁾ ἀρχομένου ἐκκλησιάρχου ⁹⁾ κανδηλάπτου ¹⁰⁾ κατενώπιον ¹¹⁾ Замѣчанія о канонархѣ НѢТЬ ¹²⁾ НѢТЬ замѣчанія объ исполненіи стиховъ ¹³⁾ γίνεται συναπτὴ μεγάλη ¹⁴⁾ Двугубое Аллилуія идеть черезъ всю эту рукопись и двѣ другія № 321 и № 324 той же Ватоп. библи. ¹⁵⁾ № 324 этихъ словъ НѢТЬ, а прямо: ὁ δὲ κελαρίτης ἐν τῷ εἰς τὸν νάρθηκα ἐκτελεῖσθαι τὴν λιτήν, προτιθήσιν ἐν τῷ ἀναλογίῳ κατὰ τὸ μέσον τοῦ ναοῦ ἄρτους εἰ, ἐξ ὧν προσφέρομεν.

ἔθος καλεῖν, ὡσαύτως καὶ ¹⁾ ὁ οἰνοχόος στάμνον μεστήν οἴνου τοῦ κρείττονος, σίτον τε καὶ ἔλαιον ²⁾). Μετὰ δὲ τὸ τέλος τῆς εὐχῆς εἰσερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ, ψάλλοντες ἀναστασίμῳ στιχηρὸν τοῦ στίχου. Καὶ μετὰ τοῦτο ψάλλομεν καὶ ἕτερα στιχηρὰ ἐκ τῶν κατὰ ἀλφάβητον γ', ἡνωμένων τῶν δύο χορῶν, ἐπαδόντες καὶ τοὺς στίχους αὐτῶν. . . Καὶ ὁ μὲν διάκονος, ἐν τῷ λέγειν ἡμᾶς τὸ ὑστερον ἀπολυτίκιον, θυμιᾷ τοὺς ἄρτους κύκλωθεν, καὶ ἀπὸ τῶν τεσσάρων δηλονότι μερῶν, εἴτα πάλιν ἀπὸ τοῦ ἔμπροσθεν μέρους, ὁ δὲ ἱερεὺς μετὰ τὸ τέλος τοῦ ἀπολυτικίου, λαβὼν ἄρτον ἕνα ἐπὶ χειρας καὶ τυπώσας ἐν αὐτῷ σταυρόν, ἐπεύχεται τὴν εὐχὴν ταύτην μεγαλοφώνως, τοῦ διακόνου πρότερον εἰπόντος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ εὐλογήσας τοὺς πέντε ἄρτους καὶ πεντάκις χιλίους χορτάσας. . . Ὁ δὲ ἱερεὺς (по прочтении евангелія), λαβὼν ἀνὰ χειρας τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον καὶ ἐξελθὼν διὰ τῶν ἁγίων θυρῶν, ἀπέρχεται καὶ ἵσταται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, τῆς λαμπάδος προπορευομένης αὐτοῦ, καὶ ἀπέρχεται ὁ καθηγούμενος καὶ ἀσπάζεται τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, ποιῶν πρὸ τοῦ ἀσπάσασθαι μετάνοιαν μίαν, ὡσαύτως καὶ μετὰ τὸ ἀσπάσασθαι καὶ καθεξῆς οἱ ἀδελφοὶ δύο ἀφ' ἑκατέρου χοροῦ, ποιῶντες ὁμοίως, ἀλλὰ δὴ καὶ οἱ ἐν τῷ νάρθηκι. . . Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν ποιῶμεν λιτὴν ἐν τῷ νάρθηκι, ψάλλοντες στιχηρὰ τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς εἰς τὸν ἔχον τῆς Ὀκτωήχου, ἐκφωνουμένων καὶ τῶν προγραφεισῶν εὐχῶν διὰ τοῦ ἱερέως, ἕως τῶν ἐκτενῶν καὶ τῶν λοιπῶν. Εἴτα τὴν εὐχὴν· Δέσποτα πολυέλεε, Κύριε. . .

[Л. 18). Εἴδῃσις τῶν ἀγρυπνιῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ.

[Л. 18 об.). Περί τοῦ πῶς δεῖ στιχολογεῖσθαι τὸ Ψαλτήριον ἐν ὅλῳ τῷ ἐνιαυτῷ.

[Л. 19). Περί τοῦ πῶς δεῖ σημαίνειν καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ περὶ τῆς ἡμερονυκτίου ἀκολουθίας, ὅτε ἔστιν Ἀλληλούια. Весь порядокъ сѣточной службы.

[Л. 22 об.). Περί τοῦ προκειμένου τοῦ ἀποστόλου, τοῦ ἀλληλουαρίου, καὶ τῆς ἐν τῇ ἀγρυπνίᾳ καὶ ἐν τῇ τραπέζῃ ἀναγνώσεως καὶ περὶ ἐτέρων παρὰ τίνος ὀφείλουσι τελεῖσθαι.

Ἰστέον δέ, ὅτι ὁ ταχθεὶς μοναχὸς κανονάρχης ὁ αὐτὸς λέγει καὶ

¹⁾ στάμνον μεστήν οἴνου τοῦ κρείττονος, σίτον ²⁾ καὶ ἄπτουσι δύο λαμπάδας ἐνθεν καὶ κάκειθεν τοῦ ἀναλογίου, καὶ ὁ μὲν διάκονος, ἐν τῷ λέγειν ἡμᾶς τὸ ἀπολυτίκιον, θυμιᾷ τοὺς ἄρτους κύκλωθεν.

τὸ προκείμενον ἐν τῷ ἑσπερινῷ, ἢ τὸ Ἀλληλούια, ὅτε φάλλεται ἀντὶ τοῦ προκειμένου ¹⁾ καὶ τὰ λοιπὰ προκείμενα τῶν προφητειῶν ²⁾, ἀλλὰ δὴ καὶ τὰς προφητείας ἐν τῇ ἀγία καὶ μεγάλῃ μ' καὶ εἰς τὸν ὄρθρον τὸ προκείμενον τοῦ εὐαγγελίου καὶ τὸ Πᾶσα πνοή, καὶ εἰς τὴν λειτουργίαν τὸ προκείμενον τοῦ ἀποστόλου, τὸν ἀπόστολον καὶ τὸ ἀλληλουάριον, εἰ τύχοι ἐπιστάμενος αὐτό, εἰ δ' οὖν, τάσσει ὁ ἐκκλησιάρχης ἕτερον ἀδελφόν, εἰδὸτα ψάλλειν, κακεῖνος ψάλλει τὸ ἀλληλουάριον. Καὶ μετὰ τὸ πληρῶσαι βάλλουσιν ὁμοῦ ιβ' μετάνοιās, ὅ τε δηλονότι λέγων τὸν ἀπόστολον καὶ ὁ ψάλτης. Ὁ αὐτὸς δὲ κανονάρχης ποιεῖ τὴν πρώτην ἀνάγνωσιν τῆς ἀγρυπνίας, ἥως τὴν μετὰ τὸν μέγαν ἑσπερινὸν γινόμενην, ἀλλὰ δὴ καὶ τὴν εἰς τὴν τράπεζαν. Ὁμοίως λέγει καὶ τὰ τῶν ὠρῶν προκείμενα, ὅτε ἐστὶν Ἀλληλούια, ἥως· Τὸ πρωτὶ εἰσάκουσον τῆς φωνῆς μου. Κύριε, ὁ τὸ πανάγιόν σου Πνεῦμα, καὶ τὰ λοιπὰ. Ὁ δὲ ταχθεὶς μοναχὸς ἀφ' ἑσπέρας εἰπεῖν τὸν προσομιακὸν ψαλμόν, οὗτος ἄρχεται τοῦ Κύριε ἐκέκραξα, λέγει τὸ Φῶς ἱλαρόν, τὸ Καταξίωσον, τὸ Νῦν ἀπολύεις, ἐν τῷ ὄρθρῳ τὸ ἐξάψαλμον, ἄρχεται τοῦ εἰρμοῦ τῆς α' ψόδης, λέγει· Σοὶ δόξα πρέπει, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὅτε οὐκ ἔστι³⁾ μεγάλη δοξολογία, καὶ τὸ Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι τῷ Κυρίῳ. Ὁ δὲ ἱερεὺς πάντοτε λέγει τὸ Θεὸς Κύριος, ἢ ἀντὶ αὐτοῦ τὸ Ἀλληλούια, τὸ Ἅγιος Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ φωταγωγικὸς τοῦ ἥχου, ἄρχεται τοῦ Δόξα ἐν ὑψίστοις, ἐν ταῖς μεγάλαις δοξολογίαις, τὸ δὲ Δόξα σοι ὁ Θεός, ἡ ἐλπίς ἡμῶν, εἰς τὴν ἀπόλυσιν ὁ προεστὼς λέγει. Τοῦτο δὲ δῆλον, εἰ τετίμηται τῷ τῆς ἱερωσύνης ἀξιωματί.

Ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι ἐν μόναϊς ταῖς ἀναγνώσεσι καὶ ταῖς προφηταῖς καθήμεθα, εἰς δὲ τὸν ἀπόστολον ἐν τῇ λειτουργίᾳ ἱστάμεθα. Ἀποσκεπαζόμεθα δὲ εἰς τε τὴν μικρὰν εἴσοδον καὶ εἰς τὴν μεγάλην, εἰς τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, ὅτε ἀναγινώσκεται, εἰς τὸ Πάτερ ἡμῶν, ὃ καὶ ποιοῦμεν στίχους ζ', εἰς τὸ Προσέλθετε, εἰς τὸ Πρόσχωμεν, Τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις, εἰς τὸ Πληρωθήτω, εἰς τὴν Τιμιωτέραν καὶ εἰς τὸ Χριστὸς ὁ ἀληθινός.

[π. 23). Περὶ τοῦ καθ' ἑκάστην μικροῦ ἑσπερινοῦ, ὅτε ἐστὶ Θεὸς Κύριος, οὐ μὴν δὲ ὁ ἅγιος ἐορτάζεται εἰς ἡ'.

— Περὶ τοῦ πότε καὶ πῶς δεῖ τὸν κανονάρχην ποιεῖν τὴν με-

¹⁾ ἐν τῷ ἑσπερινῷ τεταῖς καὶ εἰς τὸν ὄρθρον.

²⁾ τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης μ', ἀναγινώσκει δὲ κατὰ τὰς προφη-

³⁾ οὐ γίνεται.

τανοίαν καὶ πότε χρὴ τοὺς δύο χοροὺς συνάγεσθαι μέσον καὶ ἐξίσου ποιεῖν ὁμοῦ τὴν μετάνοιαν τὸν τε κανονάρχην καὶ τοὺς ἀδελφούς.

[л. 24). Περὶ τοῦ πότε δεῖ θυμιᾶν τὸν ἱερέα. См. выше стр. 307, прим.

— Περὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμιᾶν τὸν ἱερέα, ἢ τὸν διάκονον.

[л. 24 об.). Περὶ τοῦ πῶς δεῖ φάλλειν τὴν ἀκολουθίαν ἀπὸ τῆς νέας κυριακῆς ἄχρι τῆς ν' ἔν τε τῷ ἐσπερινῷ καὶ τῷ ὄρθρῳ.

[л. 25 об.). Περὶ τοῦ εἰς ποῖον ἥχον χρὴ φάλλειν τὸ κάθισμα τῆς παρασκευῆς, ἥτοι τὸν πολυέλεον, ὅτε γίνεται Ἀλληλούια, ἢ Θεὸς Κύριος.

— Περὶ τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος, ὅπως φάλλονται οἱ τῆς Ὀκτωῆχου κανόνες μετὰ τῶν ἐν τῷ Μηναίῳ.

[л. 26 об.). Περὶ τῆς ἀκολουθίας τοῦ σαββάτου, ὅτε ἐστὶ Θεὸς Κύριος.

[л. 27 об.). Περὶ τῆς ἀκολουθίας τοῦ σαββάτου, ὅτε ἐστὶν Ἀλληλούια.

[л. 29). Περὶ προσόρτων καὶ μεθεόρτων, εἰ τύχωσι μετὰ ἀγίου, ἔχοντος λειτουργίαν ἐν σαββάτῳ. На полѣ замѣчено: Μάρκου μοναχοῦ εἰς τὸ αὐτό.

[л. 29 об.). Περὶ τοῦ μὴ ποιεῖν συντυχίας τοὺς ἱσταμένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀδελφούς, μήτε μὴν συνεχῶς ἐξέρχεσθαι, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἔξωθεν ἱσταμένους μετὰ φόβου καὶ σιωπῆς ἵστασθαι παραγγελεῖν καὶ μὴ ἔαν τοὺς βουλομένους εὐχῆς χάριν εἰσέρχεσθαι ἐν τῷ ναῷ, φαλλόντων τῶν ἀδελφῶν, ἀλλ' ἔξω κατέχειν αὐτοὺς μέχρι τῆς ἀπολύσεως.

Ὅφειλομεν δὲ ἐστὶ καὶ τοῦτο γινώσκειν τοὺς ἀδελφούς τὸ μὴ ποιεῖν συντυχίας τοὺς ἱσταμένους εἰς τοὺς χοροὺς τῆς ἐκκλησίας, ἀλλὰ μηδὲ ἐξέρχεσθαι τινά, ἢ εἰσέρχεσθαι. См. выше стр. 82.

— Περὶ τοῦ πῶς ὀφείλουσιν οἱ χοροὶ κατὰ τάξιν ἀμείβεσθαι καὶ οὕτω τῆς ἀκολουθίας κατάρχειν ἕκαστον αὐτῶν.

Χρὴ εἰδέναι, ὅτι οἱ χοροὶ καθ' ἑκάστην ἀμείβονται ἀπ' ἀρχῆς τοῦ λυχνηκοῦ ἕως τῆς ἐπαύριον τῆς λειτουργίας ¹⁾. Ἀρχεται δὲ ὁ δεξιὸς χορὸς, ἥως ὁ τοῦ ἡγουμένου, ἀπὸ τῆς νέας κυριακῆς καὶ ἐξῆς ἀμοι-

¹⁾ ὁ γὰρ ἐναρξάμενος χορὸς οὗτος ἀρχεται τοῦ Κυρίου ἐκείραξα ἐν τῷ ἐσπερινῷ, οὗτος ἀρχεται τῶν καθισμάτων τῆς α' στιχολογίας τῶν μετὰ τὸν Ἀμωμον τροπαρίων и даѣе.

βαθόν, όταν δὲ πληρώσωσιν οἱ ὀκτὼ ἤχοι τῆς Ὀκτωήχου καὶ μέλλῃ ἄρξασθαι ὁ πρῶτος ἤχος, ὁ χορὸς εἰς ὃν ἔτυχε τὸ τῆς Ὀκτωήχου πληρωμα, ἐκεῖνος ἄρχεται τοῦ πρώτου· ὁ γοῦν ἐναρξάμενος χορὸς, οὗτος ἄρχεται τοῦ Κύριε ἐκέκραξα ἐν τῷ ἐσπερινῷ, οὗτος ἄρχεται τῶν καθισμάτων τῆς πρώτης στιχολογίας, τῆς α' καὶ γ' ᾠδῆς, τῆς ε', τῆς ζ', τῆς θ', τοῦ ἑξαποστειλαρίου τοῦ ἀγίου, εἴπερ εἰσὶ β', εἰ δὲ γ', ὁ ἕτερος, τῶν αἰνῶν ¹⁾, τῷ σαββάτῳ τὰ μετὰ τὸν Ἀμωμον νεκρώσιμα τροπάρια καὶ τῇ κυριακῇ τῶν μετὰ τὸν Ἀμωμον ὡσαύτως ἀναστασίμων, τροπάρια καὶ τοῦ πρώτου καὶ τρίτου ἀντιφώνου τῶν ἀναβαθμῶν. Ἐν ταῖς ἐορτασίμας ἡμέραις, ἕως ἐν τῇ ἀγρυπνίᾳ, τὸ Ἴνα τί ἐφρύαξαν, εἰς τὸν ὄρθρον τοῦ πολυελέου καὶ τοῦ μετ' αὐτὸν καθίσματος τῶν ἀναβαθμῶν, μετὰ τὸν ν' τὸ Δόξα, Ταῖς τῶν ἀποστόλων. Εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ πρώτου ψαλμοῦ τῶν τυπικῶν καὶ τῶν μακαρισμῶν. Τῇ ἀγίᾳ καὶ μεγάλῃ μ' ἐν τοῖς ἀποδείπνοις τὸ Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός, τὸ Παναγία Θεοτόκε, βοήθησον ἡμῖν, καὶ τὸ Κύριε τῶν δυνάμεων, ἐξ αὐτοῦ ἐστὶ καὶ ὁ μοναχός, ὁ τὸν προοιμιακὸν λέγων ψαλμὸν ἐν τῷ λυχνικῷ, τὸ Φῶς ἰλαρόν, τὸ Καταξίωσον, τὸ Νῦν ἀπολύεις, καὶ ἐν τῷ ὄρθρῳ τὸν ἐξάψαλμον, τὴν δοξολογίαν, στιχηρὰ τῶν αἰνῶν καὶ τὸ Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι, πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἐξ αὐτοῦ εἰσὶν αἱ ποιοῦντες τὰς ἀναγνώσεις.

[π. 31). Περὶ τῆς ἀγίας μ' τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν ἀγίων Ἀποστόλων, ἐν ᾧ καὶ διάταξις τῆς ἀκολουθίας τοῦ τε μεσονυχτικοῦ καὶ τοῦ ὄρθρου καὶ τῶν μεσωρίων τῶν ὥρων τῆς πρώτης ὁμοῦ καὶ τρίτης καὶ ἑκτῆς καὶ ἐννάτης καὶ τῶν τυπικῶν, ἀλλὰ δὴ καὶ τοῦ ἐσπερινοῦ καὶ τῶν ἀποδείπνων, ὅτε τύχη Ἀλληλούια, ἐν δευτέρᾳ, τετράδι καὶ παρασκευῇ.

[π. 31) Περὶ τοῦ μεσωρίου τῆς πρώτης ὥρας.

[π. 33). Περὶ τροπαρίων τῶν ἀποδείπνων, τῶν προεορτίων, τῶν μεθεορτίων τῶν ἀγίων καὶ τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος. На полѣ: «Μάρκος».

[π. 33 ὁβ.). Περὶ τοῦ πῶς ἀναγινώσκονται τὰ εὐαγγέλια καὶ αἱ τούτων ἐρμηνεῖαι ἐν τῷ ὅλῳ ἐνιαυτῷ, ὡσαύτως ἐπὶ τῶν λοιπῶν τοῦ ὄρθρου ἀναγνώσεων. См. выше стр. 308—309, ст. 3.

¹⁾ ἐν ταῖς ἐορτασίμας ἡμέραις, ἤγουν ἐν τῇ ἀγρυπνίᾳ τοῦ Ἴνα τί ἐφρύαξαν, εἰς τὸν ὄρθρον τοῦ πολυελέου.

[**π. 34**). Περὶ τοῦ πότε χρὴ τὴν τοῦ μεγάλου Βασιλείου λειτουργίαν τελεῖσθαι. Въ этой же главѣ о преждеосвященной литургіи замѣчено: Ἡ δὲ προηγιασμένη λειτουργία ἐν ταῖς δυσὶν ἡμέραις τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης μ' λειτουργεῖται, ἥως τῇ τετράδι καὶ τῇ παρασκευῇ.

— Περὶ τοῦ ὅπως ὀφείλουσιν ἀναγινώσκεισθαι τὰ ἐωθινὰ εὐαγγέλια ἀπὸ τῆς μεγάλης κυριακῆς τοῦ Πάσχα ἄχρι τῶν Ἀγίων Πάντων.

[**π. 34** об.). "Οτι χρὴ τάσσειν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐξυπνωστὴν. См. выше стр. 310.

— "Οτι δεῖ φάλλειν καθ' ἐκάστην ἐν τοῖς ἀποδείπνοις παρακλητικὸν κανόνα τῆς Θεοτόκου καὶ περὶ τοῦ ποίαν ὥραν ἀπολύειν ὀφείλει αὐτόν, καὶ ὅτι μετὰ τὴν τούτων ἀπόλυσιν οὐ χρὴ συντυχίας ποιεῖσθαι τοὺς μοναχοὺς πρὸς ἀλλήλους, ἀλλ' ἐν τοῖς ἰδίοις κελλίοις μεθ' ἡσυχίας ἀπέρχεσθαι.

[**π. 35**). Μάρκου ¹⁾ μοναχοῦ τὰ ἐξῆς πάντα κεφάλαια. 25) Περὶ τῶν ἑορτῶν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου· τῆς Γεννήσεως, τῆς Εἰσόδου, τῆς Ὑπαπαντῆς, τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ τῆς Κοιμήσεως, εἰ τύχοιεν ἐν κυριακῇ. 26) Περὶ τῆς ἀποδόσεως τῶν αὐτῶν ἑορτῶν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου. 27) Περὶ τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν τῆς Ὑψώσεως, τῶν Χριστουγέννων, τῶν Φώτων καὶ τῆς Μεταμορφώσεως, εἰ τύχοιεν ἐν κυριακῇ. 28) Περὶ τῆς ἀποδόσεως τῶν αὐτῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν. 29) Περὶ τῆς ἀποδόσεως τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν, εἰ τύχοιεν ἐν κυριακῇ. 30) Περὶ προεορτίων καὶ μεθεορτίων τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν, εἰ τύχοιεν ἐν κυριακῇ. 31) Περὶ προεορτίων καὶ μεθεορτίων κοντακίων, λεγομένων ἐν κυριακῇ, ἀντὶ ὑπακοῆς τοῦ ἡχοῦ. 32) Περὶ δύο ἁγίων, ἔχόντων τροπάρια δύο, πῶς λέγονται τῇ κυριακῇ. 33) Περὶ τροπαρίων προεορτίων καὶ μεθεορτίων, εἰ τύχοιεν ἐν κυριακῇ μετὰ ἁγίου, ἔχοντος τροπάριον. 34) Περὶ τροπαρίου δύο Δεσποτικῶν ἑορτῶν, εἰ τύχοιεν ὁμοῦ ἐν κυριακῇ. 35) Περὶ τροπαρίου προεορτίων καὶ μεθεορτίων καὶ τῶν ἁγίων, πῶς λέγονται καθ' ἡμέραν. 36) Περὶ τῶν προεορτίων καὶ μεθεορτίων κανόνων, πῶς ψάλλονται μετὰ τῶν ἁγίων. 37) Περὶ ἁγίων δύο, ἔχόντων κοντάκιον, πῶς ὀφείλουσι λέγεσθαι, εἰ τύχοιεν ὁμοῦ μετὰ προεορτίων, ἢ μεθεορτίων κοντακίων. 38) Περὶ προεορτίων καὶ μεθεορτίων, εἰ τύχοιεν μετὰ β' ἁγίων ἐν κυριακῇ. 39) Περὶ ἁγίου, ἔχον-

¹⁾ № 324. Ἐκ τῶν κεφαλαίων τοῦ μοναχοῦ Μάρκου περὶ τῶν ἀμφιβαλλομένων ἐν τοῖς Τυπικοῖς.

τος ἀγρυπνίαν, εἰ τύχοιεν ἐν κυριακῇ. 40) Περί ἁγίου, ἔχοντος πολυέλεον καὶ ἑορταζομένου εἰς ς', εἰ τύχοιεν ἐν κυριακῇ. 41) Περί ἁγίου, ἑορταζομένου εἰς ς', εἰ τύχοιεν ἐν κυριακῇ. 42) Περί προεορτίων Δεσποτικῶν ἑορτῶν, εἰ τύχοιεν ἐν κυριακῇ. 43) Περί προεορτίων τῶν ἁγίων καὶ τῶν πρώτων Θεοτοκίων, πῶς λέγονται τῇ παρασκευῇ ἐσπέρας καὶ τῷ σαββάτῳ καὶ τῇ κυριακῇ. 44) Περί ἁγίου, ἑορταζομένου εἰς η', εἰ τύχοιεν ἐν μιᾷ τῶν ς' ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος, πάρεξ δηλονότι τῆς κυριακῆς. 45) Ὡσαύτως, εἰ ἑορτάζεται εἰς ς', ἔχων πολυέλεον, ὅποια Θεοτοκία λέγονται. 46) Περί τῶν πρώτων Θεοτοκίων, πῶς λέγονται τῷ σαββάτῳ καὶ τῇ κυριακῇ. 47) Περί ἁγίου, ἔχοντος εἰσοδον, καὶ περὶ πρώτων Θεοτοκίων στιχηρῶν. 48) Περί τοῦ πότε οὐ στιχολογοῦμεν τὸ Τῷ Κυρίῳ ᾄσωμεν. 49) Περί τοῦ πότε οὐ στιχολογεῖται Ἡ Τιμιωτέρα καὶ πότε στιχολογεῖται. 50) Περί τοῦ πότε γίνεται λιτὴ καὶ πότε οὐ γίνεται.

Текстъ этихъ главъ нѣсколько отличенъ отъ печатнаго греческаго Типикона. Для примѣра сдѣлаемъ здѣсь сравненіе послѣдней главы:

Τοπικόν, Venet. 1603 г.
[л. 126].

Χρὴ εἰδέναι, ὅτε ἀείποτε δι' ὅλου τοῦ ἐνιαυτοῦ γίνεται λιτὴ ἐσπέρας καὶ πρωὶ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ λυχνικοῦ καὶ τοῦ ὄρθρου, καὶ μνημονεύονται πάντες οἱ κεκοιμημένοι ἐν Χριστῷ πατέρες καὶ ἀδελφοὶ ἡμῶν καὶ κατ' ὄνομα γεγραμμένοι ἐν τῷ τῆς μονῆς βραβεΐῳ. Μνημονεύονται δὲ οὐ πάντες ὁμοῦ ἐν ἐκάστῃ λιτῇ, ἀλλὰ μεμερισμένως ἐν μόναις ταῖς ς' ἡμέραις, ἡγουν ἀπὸ τῆς πρωίας τῆς β' μέχρι καὶ τῆς πρωίας τοῦ σαββάτου· τῇ γὰρ κυριακῇ ἐσπέρας οὐ γίνεται λιτὴ. Τῷ μέντοι σαββάτῳ ἐσπέρας καὶ τῇ κυριακῇ πρωὶ γίνονται μὲν

Χρὴ εἰδέναι, ὅτε ἀείποτε δι' ὅλου ἐνιαυτοῦ γίνεται λιτὴ ἐσπέρας καὶ πρωὶ καὶ μνημονεύονται πάντες οἱ κεκοιμημένοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ καὶ πατέρες ἡμῶν. Οὐ γίνεται δὲ λιτὴ ἀπὸ τὸ πρωὶ τῆς μεγάλης πέμπτης ἕως τῷ σαββάτῳ τῆς Διακαινισήμου, εἰ μήπως τύχοι ὁ Εὐαγγελισμός· ἐν αὐτῇ γὰρ γίνεται λιτὴ καὶ ὅτε ἐστὶ προηγιασμένη κατὰ τὴν ἐσπέραν καὶ μόνην. Ὡσαύτως καὶ ὅτε ἐστὶ δοξολογία, ἐσπέρας μὲν γίνεται λιτὴ καὶ μνημονεύονται οἱ κεκοιμημένοι, πρωὶ δὲ, μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ ὄρθρου, γίνεται μὲν λιτὴ, οὐ μνημονεύονται δὲ οἱ κεκοιμη-

λιταί, οὐ μὴν δὲ μνημονεύονται οἱ κεκοιμημένοι, ὡσαύτως καὶ ὅτε ἐπιστῇ Δεσποτικὴ ἑορτή, ἣ μεγάλη τοῦ ἁγίου μνήμη, ἑορταζομένη εἰς ἡ'. Σχολάζουσι δὲ αἱ τοιαῦται λιταὶ τῶν κεκοιμημένων ἐν τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ μ', ὅτε γίνονται προηγιασμένοι κατ' αὐτὴν τὴν ἑσπέραν καὶ μόνην. Τῷ σαββάτῳ τοῦ ἁγίου Λαζάρου καὶ ἀπὸ πρῶτῃ τῆς μεγάλης ε' ἕως τοῦ σαββάτου τῆς Διακαινησίμου ἑσπέρας, εἰ μήπως τύχοιεν ὁ Εὐαγγελισμός· ἐν ταύτῃ γὰρ γίνεται λιτή, ὡς τῷ Τοπικῷ διατέτα-

μένοι, ἀλλ' εὐθὺς μετὰ τὸ στιχηρὸν τοῦ ἁγίου ἡ α' ὥρα καὶ ἀπόλυσις.

[л. 44 об.). Миниатюра, изображающая въ лицахъ значеніе мѣсяца Сентября въ кругѣ цѣлаго года. Около виноградной лозы стоитъ молодой человѣкъ и срываетъ плоды въ кошницу. На немъ блѣднорозовая короткая рубаша, подпоясанная поясомъ, красныя шаровары, забытыя въ чулки. На головѣ его красная шапочка. Сзади этой фигуры стоитъ мальчикъ съ вѣсами въ рукахъ. На немъ одна только темнаго цвѣта сорочка, слегка приподнятая. Подъ миниатюрой подпись:

Ἐγὼ Συμεὼν καὶ τὸν Μάμαντα φέρω,
 Τὸν Ἀνθιμόν τε, Βαβύλαν, Ζαχαρίαν,
 Χωνῶν Μιχαὴλ καὶ τὸν Σώζοντα, λέγω,
 Μητρὸς Θεοῦ γέννησιν, Ἀνναν εὐνέτιδα,
 Τὴν Μηνοδώραν συγγόνους Θεοδώραν,
 Αὐτόνομον μνείαν τε τῶν ἐγκαίνιων,
 Τὴν τιμίαν Ὑψωσιν ἐνθέου ξύλου,
 Στερρόν Νικήτα τὸν μόρον, Εὐφημίαν,
 Κλεινὴν Σοφίαν σὺν τρισὶ θυγατράσιν,
 Εὐμένιον, Τρόφιμον σὺν Εὐσταθίῳ,
 Μύστην Κοδράτιον καὶ Φωκᾶν τὸν Γεννάδιον,
 Τοῦ Προδρόμου σύλληψιν, Θέκλης ἀνδρίαν,

Τὴν Εὐφροσύνην, παρθένον Ἰωάννην,
Καλλίστρατόν τε καὶ Χαρίτωνος δρόμον,
Τὸν Κυριακὸν καὶ Γρηγόριον θύτην.

[л. 45). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας τοῦ ὅλου ἐν-
αυτοῦ, ἀρχομένη ἀπ' ἀρχῆς τοῦ Σεπτεμβρίου μέχρι τέλους τοῦ Αὐ-
γούστου.

Въ концѣ службы 8 Сентября замѣчено: Μετὰ δὲ τὸ εἰπεῖν
τὸν ἱερέα τὴν εὐχὴν τῆς ἀπολύσεως, ἀπερχόμεθα ἔμπροσθεν τῆς εἰκό-
νος τῆς ἑορτῆς, φάλλοντες τὰ ἰδιόμελα, ὁ δὲ ἱερεὺς πρῶτον μὲν θυ-
μιᾷ τὴν εἰκόνα καὶ τοὺς ἀδελφούς, εἶτα, ποιήσας βομβύκινον ἄλειτρον
καὶ ἐμβάπτων αὐτὸ εἰς τὸ ἅγιον ἔλαιον, τὸ ἐν τῇ φωταγωγῇ τῆς εἰ-
κόνης, χρίει τοὺς ἀδελφούς, πρότερον προσκυνοῦντας καὶ ἀσπαζομένους
τὴν τῆς ἑορτῆς εἰκόνα. Μετὰ δὲ τὸ δοθῆναι τὸ ἅγιον ἔλαιον λέγει ὁ
ἱερεὺς τὰς συνήθεις εὐχὰς τῆς λιτῆς πάσης, λεγομένου παρ' ἡμῶν τοῦ
Κύριε ἐλέησον πολλάκις, εἶτα τὸ Δέσποτα πολυέλεε, Κύριε Ἰησοῦ
Χριστέ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ οὕτως, ἐξεληθόντες ἐν τῷ νάρθηκι, φάλλομεν
τὴν πρώτην ὥραν, καὶ γίνεται τελεία ἀπόλυσις [л. 52).

[л. 65). Миниатюра. Мужчина одѣтый, какъ и первый, но
безъ шапки, несетъ на душинѣ, лежащей на плечѣ, убитаго
зайца. Около него обгнутъ двѣ легавыя собаки, бѣлая и жел-
тая, а впереди ползетъ скорпионъ. Подпись: Ὁκτωβρίου σὺνοψις
ἀκριβεστάτη·

Ἐμοὶ δὲ κόσμος ἡ στάσις Ἀνανίου,

Ὁ Κυπριανός, Διονύσιος μέγας,

Αὔθις Ἰερόθεος, ἡ Χαριτίνη,

Θωμᾶς ὁ διπλοῦς, Βάχχος . . .

Πελαγία τε καὶ σοφὸς παῖς Ἀλφαίου.

Εὐλάμπιος, Φίλιππος εἰς διακόνων,

Τάραχος, Πρόβος καὶ Πάπυλος σὺν Κάρπῳ,

Στῆφος, Ναζάριος Λουκιανός τε,

Λογγῖνος, Σεπτός, Ὁσηέ, Λουκάς μέγας,

Βλέπων Ἰωήλ, Ἀρτέμιος ὁ ξένος,

Ἰλαρίων μέγιστος σὺν Ἀβερκίῳ.

Ἀδελφόθεος σὺν συνάθλοις, Ἀρέθας,

Νεκτάριος τε καὶ Δημήτριος, Νέστωρ,

Ὁ κλεινὸς Τερέντιος, Ἀναστάσια

Καὶ Ζηνόβιος ἡ χάρις Ἐπιμάχου.

[л. 76). Миниатюра. Мужчина пашетъ. Одною рукою онъ ухватился за рукоятку плуга, а въ другой держать дубину. Въ плугъ запряжены пара воловъ. Плугъ по своему устройству весьма немногимъ отличается отъ крестьянской сохи. Наконечникъ плуга обитъ желѣзомъ. Ярмо для запряжки быковъ обыкновенное, но дышло каждое прямо непосредственно прикрѣпляется къ ярму. Впереди быковъ стрѣлецъ стоитъ съ лукомъ, направленнымъ противъ быковъ. Земля усѣяна цвѣтами. *Μηνὸς σύνοψις ἤδε Νοεμβρίου*

Ἐγὼ δὲ χαίρω τοῖς δυσὶν Ἀναργύροις
 Τοῖς ἅμφι Πηγάσιον Ἀκεψιμᾶν τε,
 Ἰωαννικίῳ δὲ καὶ Ἐπιστήμῃ,
 Παύλῳ καὶ Ἱέρωνι συνάξει νόων,
 Ματρώνῃ, Ἐράστῳ τε καὶ Βικεντίῳ,
 Τοῖς Ἰωάνναις συμπαθεῖ Χρυσοστόμῳ,
 Μύττῃ Φιλίππῳ σὺν δυάδι, Γουρίᾳ,
 Τῷ Ματθαίῳ τε θαυμαστῷ Γρηγορίῳ,
 Πλάτῳ θείῳ Ῥωμανῷ τε συνάθλῳ,
 Τῷ Αὐδίου τε Πρόκλῳ Δεκαπολίτῃ
 Καὶ Παρθένῳ δὲ πρὸς νεῶν ἀφιγμένῃ,
 Φιλήμονός τε τῇ καλῇ ξυναυλίᾳ,
 Ἀμφιλοχίῳ σὺν ἅμ' Ἀκραγαντίῳ,
 Αἰκατερίνῃ τῇ σοφῇ, Μερκουρίῳ,
 Πέτρῳ, Κλήμεντι τοῖς θύταις Ἀλυπίῳ,
 Ἰακώβῳ Πέρσῃ τε, Στεφάνῳ νέῳ,
 Τῷ Παραμόνῳ τ' Ἀνδρέᾳ πρωτοκλήτῳ.

[л. 89 об.). Миниатюра. Пожилой мужчина, полускинувъ верхнюю одежду, рѣжетъ кривымъ ножомъ въ видѣ серпа прутья и складываетъ ихъ въ вязанки. Противъ него стоитъ козелъ.

Ὅρα σύνοψις ἤδε τοῦ Δεκεμβρίου·
 Ἐγὼ δὲ Ναοῦμ, Ἀβακούμ, Σωφρονίου
 Καὶ Βαρβάρας, Σάββα τε καὶ Νικολάου
 Φέρῳ κατορθώματα, σὺν Ἀμβροσίῳ
 Παταπίου θαύματα, σύλληψιν Ἀννης,
 Εὐγραφον, Μηνᾶν, Ἑρμογένους τὴν χάριν,

Στύλην Δανιήλ καὶ Σπυρίδωνος βίον,
 Εὐστρατίου, Θύρσα τε τὴν ξυναυλίαν,
 Ἐλευθέριον, Ἀγγαῖον, Προπάτορας,
 Παῖδας, Δανιήλ, Σεβαστιανοῦ στίφος
 Στερρόν, Βονιφάτιον σὺν Ἰγνατίῳ,
 Ἰουλιανήν, Ἀναστασίαν πάλιν,
 Κρήτης Δέκα μάρτυρας σὺν Εὐγενίᾳ,
 Ὑπερφυᾶ γέννησιν τοῦ Θεολόγου,
 Κόρην Ἰωσήφ καὶ τῶν Σάρδεων θύτην,
 Πρωτοστέφανον σὺν γραπτῷ δισμυρίους,
 Σφαγὴν νηπίων, Ἀνυσίαν, Μελάνην.

[л. 109 об.). Миниатюра. Пожилой мужчина въ одной короткой рубахѣ и въ шляпѣ на головѣ стоитъ съ кубкомъ въ рукахъ, очевидно, въ ожиданіи вина около тѣхъ же пяти большихъ глиняныхъ сосудовъ. Около сосудовъ съ кружкой въ рукахъ, нагнувшись, стоитъ старецъ слуга въ красной рубахѣ, въ синихъ шароварахъ, черныхъ полусапожкахъ и въ шапочкѣ, подбитой мѣхомъ. Передъ ними водолей изъ кувшина выливаетъ воду въ круглый сосудъ съ широкимъ многоугольнымъ основаніемъ. Деревья, цвѣты и золотое поле составляютъ неотъемлемую принадлежность каждой картины. Подъ миниатюрой: Ἰανουαρίου τε σύνοψις σκόπει·

Περιτομή τε καὶ Βασίλειος μέγας,
 Σίλβεστρος πάπας καλλύνει Μαλαχίας,
 Γόρδιος μῦσται καὶ χορὸς Θεοπέμπτου,
 Βάπτισμα Χριστοῦ καὶ χεὶρ ἡ τοῦ Προδρόμου,
 Δομνίκα, Πολύευκτος, Γρηγόριος Νύσσης,
 Μέγας Θεοδόσιος, Τατιανή τε
 Στρατόνικος, Ἑρμύλος, Ἀββάδων στίφος,
 Ὁ Καλυβίτης, ἄλυσις θείου Πέτρου,
 Ἀντώνιός τε σὺν ἄβᾳ Ἀθανασίῳ,
 Μάξιμος θεῖος, Ἀναστάσιος Πέρσης,
 Κλημέντης, Ἀγαθάγγελος ὁ ξεδῆσβιος(;
 Γρηγόριος Θεολόγος τε σὺν Ξενοφῶντι,
 Πάλιν ὁ χρυσόγλωττος Ἐφραίμ ὁ Σύρος,
 Ἰγνατίου λείψανα, τρεῖς ἀρχιδῦται
 Ἰππόλυτος, Κύρος τε σὺν Ἰωάννῃ.

[Л. 127). Подъ 21 Января записана слѣдующая замѣчательная служба: Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ μνήμη τῶν ἁγίων ἐνδόξων τοῦ Χριστοῦ μεγάλων μαρτύρων Εὐγενίου, Κανδιδίου, Οὐαλεριανοῦ καὶ Ἀκύλα, ὧν τὰ τίμια λείψανα ¹⁾), ὡς ἄσυλος θησαυρός, ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς ταύτῃ σεβασμῇ μονῇ ἐναπόκεινται. Ἐπιτελεῖται ἡ τούτων ἀκολουθία ἐορτάσιμος Χριστοῦ χάριτι, καθὼς παρέδωκεν ὁ μακαρίτης κτήτωρ τῆς τοιαύτης μονῆς, ὁ Ζηλιπούγγιος ἐκεῖνος, τῆς τῶν ἀναγεγραμμένων ἁγίων τοῦ τε ὁσίου Μαξίμου καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Νεοφύτου ἀκολουθίας μετατιθεμένης καὶ ψαλλομένης ἐν ἐτέρᾳ ἡμέρᾳ, ὅτε θέλει ὁ ἐκκλησιάρχης, ἐπιτελεῖται δὲ οὕτως· Πρὸ ἡμερῶν τριῶν τῆς τῶν ἁγίων μνήμης, ἤγουν κατὰ τὴν ιζ' τοῦ αὐτοῦ μηνός, ἐσπέρας ἐν τῷ λυχνικῷ σημαίνει ταχύτερον. Καὶ πάντων συναχθέντων ἐν τῇ μονῇ, τοῦ τε βασιλέως μετὰ πάσης τῆς συγκλήτου, τοῦ ἀρχιερέως τῆς πόλεως, τῶν ἐπισκόπων, τῶν ἡγουμένων τῶν λοιπῶν μοναστηρίων καὶ μοναχῶν μετὰ παντός τε τοῦ κλήρου καὶ τοῦ χριστιανύμου λαοῦ, ψάλλεται ὁ συνήθης ἐσπερινός. Μετὰ δὲ τὴν τοῦ ἐσπερινοῦ ἀπόλυσιν ἀλλάσσει ὁ ἀρχιερεὺς, οἱ ἐπίσκοποι καὶ οἱ ἡγούμενοι καὶ λαμβάνουσιν ἐπ' ὧμων τὰ τῶν ἁγίων λείψανα ἐκ τῆς σοροῦ, προηγουμένου τοῦ βασιλέως καὶ παντός τοῦ λαοῦ, καὶ εἰσφέρουσι ταῦτα ἐντὸς τῆς πόλεως Τραπεζοῦντος, ἐν τῷ μετοχίῳ τῆς μονῆς, μεθ' ὕμνωδίας καὶ τῆς προσηκούσης τῇ προπομπῇ ταύτῃ ἀκολουθίας καὶ τάξεως. Καὶ ἀποτίθενται ταῦτα ἐν αὐτῷ ἄχρι τῆς κ' τοῦ μηνός πρωΐας, καθ' ἐκάστην ἐπιτελουμένης ἐν αὐτῷ τῆς συνήθους ἀκολουθίας, τοῦ τε ἐσπερινοῦ καὶ τοῦ ὄρθρου παρά τε τοῦ κλήρου καὶ παντός τοῦ λαοῦ. Κατὰ δὲ τὴν κ' πρωΐ συνάγονται καὶ αὐθις ἐν τῷ μετοχίῳ ὁ τε βασιλεὺς, ὁ ἀρχιερεὺς, οἱ ἐπίσκοποι, οἱ ἡγούμενοι καὶ ἅπαν τὸ τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ σύστημα, λαμβάνουσιν ἐπ' ὧμων τὰ τῶν ἁγίων λείψανα ἐκ τοῦ μετοχίου καὶ ἀπάγουσιν αὐτὰ ἐκτὸς τῆς πόλεως εἰς τὴν μονήν. Κάκεῖσε ἐκτελεῖται ἡ κατὰ τὴν κυρίαν ἡμέραν τῆς μνήμης αὐτῶν, ἤγουν κατὰ τὴν κα', πάννουχος ἀγρουπνία, ὡς καὶ τοῖς τοῖς λοιποῖς μεγάλοις ἁγίοις συνήθως ἐπιτελεῖται, ψαλλομένης ἐν αὐτῇ εἰς τε τὸν ἐσπερινὸν καὶ τὸν ὄρθρον πάσης τῆς τῶν ἁγίων ἀκολουθίας. Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ μεγάλου ἐσπερινοῦ εἰς τὴν εὐλόγησιν τῶν ἁγίων τροπάριον ἤχος δ', πρὸς Σήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὸ κεφάλαιον· Σήμερον ἡ ἐκκλησία στολιζέται τοῖς ἄσμασι καὶ ἡ οἰκουμένη φαιδρύνεται τοῖς θαύμασιν. . . Λέγομεν τοῦτο δις, καὶ τὸ Θεοτόκε

¹⁾ Ркп. Діонисіат. библ. № 448 ἐν τῇ Τραπεζοῦντι.

παρθένε, ἄπαξ. Καὶ τίθεται ἀνάγνωσις μεγάλη εἰς τὸ μαρτύριον τῶν ἁγίων, ὅπερ συνεγράφατο ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως· ὁ Σιφυλῖνος, οὗ ἡ ἀρχή· Εὐγένιον τὸν μέγαν περιβόητον μάρτυρα. Ἐν τῷ ὄρθρῳ εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, τροπάριον τῶν ἁγίων δις, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον τὸ πρῶτον τοῦ αὐτοῦ ἡχοῦ καὶ εὐθέως στιχολογοῦμεν κάθισμα ἐν τοῦ Ψαλτηρίου. Καὶ τίθεται ἀνάγνωσις, λόγος τοῦ Χωνιάτου, οὗ ἡ ἀρχή· Τίς μὲν, ὃ φαειροτάτη πόλεων ἀπασῶν Τραπεζοῦς· καὶ εὐθέως ψάλλομεν τὸν Ἀμωμον εἰς ἡχον πλ. α', ποιοῦντες αὐτὸν στάσεις γ', καὶ λέγοντες κατὰ στίχους ἐκάστης τῶν γ' στάσεων μεγαλυνάριον ἐν. Εἰς τὴν πρώτην στάσιν ἡχος πλ. α'. Μακαρίζομέν σε, στρατιῶτα Χριστοῦ, τὸν τῆς θείας εὐγενείας φερώνυμον, ἀνυμνοῦντες καὶ συνάθλους σου τοὺς τρεῖς. Εἰς τὴν δευτέραν στάσιν ἕτερον· Ἀξιόν ἐστὶ μακαρίζειν σε, τετράς μαρτύρων, τῶν εἰδώλων πλάνην ὡς λύσαντας καὶ ἐνηθληκότας ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας. Εἰς τὴν τρίτην στάσιν ἕτερον ἡχος πλ. α', πρὸς Σὲ τὸν ἱεράρχην· Πάντες κατὰ χρέος μακαρίσωμεν τέσσαρας ἀθλητάς τὸν Εὐγένιον καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. Ἐν δὲ τῷ Ἀμώμῳ δίδονται κηρία τῷ λαῷ, μεθ' ὃν κάθισμα τῶν ἁγίων, Δόξα, τὸ αὐτό, Καὶ νῦν, θεοτοκίον ἐγκωμιαστικόν. Καὶ εἰ ἐστὶ καιρὸς, τίθεται ἀνάγνωσις εἰς τὸ μαρτύριον τῶν ἁγίων, εἰ δ' οὐ, καταλιμπάνεται. Εἴτα ἀναβαθμοί, τὸ α' ἀντίφωνον τοῦ δ' ἡχοῦ, προκείμενον ἡχος δ'. Θαυμαστὴς ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ἁγίοις, στίχος· Ἐν ἐκκλησίαις, Πᾶσα πνοὴ καὶ εὐαγγέλιον, ζῆτει εἰς μάρτυρας, ὁ ν' καὶ οἱ κανόνες τῆς Θεοτόκου μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ς', καὶ τῶν ἁγίων εἰς η', καταβασία· Χέρσον ἄβυσσος, ἀφ' ὧς φῶδης, κοντάκιον τῶν ἁγίων ἡχος β'. Τοὺς εὐσεβεῖς καὶ θεοφόρους μάρτυρας, εἴτα ὁ οἶκος αὐτῶν καὶ τὸ Συναξάριον. Καὶ εἰ ἔχει ἡ ὥρα, τίθεται καὶ αὐθις ἀνάγνωσις εἰς τὸ μαρτύριον τῶν ἁγίων, εἰ δ' οὐκ, καταλιμπάνεται. Ἡ λοιπὴ συνήθης ἀκολουθία καὶ ἀπόλυσις. Εἰς τὴν λειτουργίαν ἀκολουθία εἰς μάρτυρας.

[л. 131 об.). Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ (т. е. 30 Января) ψάλλομεν τὴν ἀκολουθίαν τῶν ἐν ἁγίοις πατέρων ἡμῶν καὶ μεγάλων Βασιλείου τοῦ μεγάλου, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καὶ Ἰωάννου, τοῦ Χρυσοστόμου, τὴν γεγонуῖαν μὲ τροπάρια παρὰ Ἰωάννου μητροπολίτου Εὐχαΐτων, ὅστις καὶ τὴν μνήμην αὐτῶν ἔταξεν ἐκτελεῖσθαι, μετὰ δὲ ταῦτα πλατυνθεῖσαν καὶ παρ' ἐτέρων διαφορῶν. Ἐπιτελοῦμεν ἀγρυπνίαν. Стихиры ποίημα Νικηφόρου τοῦ Ξανθοπούλου. Богородиченъ ποίημα Γερμανοῦ, πατριάρχου τοῦ νέου. Стихиры на стиховнѣ ποίημα Ἰωάννου Εὐχαΐτων.

[π. 133). Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τύχοι τῇ κυριακῇ τοῦ φαρισαίου καὶ τοῦ τελώνου, ἢ τοῦ ἀσώτου, ἢ τῆς ἀπόκρεω. Σημειώ-
τεον δὲ οὕτω ποιεῖν καὶ ἐν τῇ μνήμῃ τῶν λοιπῶν μεγάλων ἁγίων,
ἡγουν τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου, τοῦ ἁγίου Εὐθυμίου, τοῦ ἁγίου Γρηγορίου
τοῦ Θεολόγου καὶ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, εἰ τύχοιεν
ἐκάστου τούτων ἐν μιᾷ τῶν ἀνωτέρων ἡμερῶν κυριακῶν. Глава эта
написывается на полѣ: «Μάρκος μοναχός».

Χρὴ εἶδέναι, ὅτι, εἰ τύχοι ἡ ἑορτὴ αὕτη τῶν ἁγίων τριῶν ἱε-
ραρχῶν τῇ κυριακῇ τοῦ τελώνου καὶ φαρισαίου, ἢ τοῦ ἀσώτου, ἢ τῆς
ἀπόκρεω, ἐν τῷ μικρῷ ἑσπερινῷ εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα στιχηρὰ ἀνα-
στάσιμα ¹⁾, ὡς συνήθως, Δόξα, τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν, θεοτοκίον τὸ β
δογματικὸν τοῦ ἡχου, εἰς τὸν στίχον τὰ ἀναστάσιμα στιχηρὰ τοῦ στί-
χου καὶ τῶν ἁγίων προσόμοια ἡχος πλ. α' μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν,
Δόξα, τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν, θεοτοκίον τοῦ ἀλφαβήτου, τροπάριον τὸ
ἀναστάσιμον, Δόξα, τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν, θεοτοκίον τὸ πρῶτον τοῦ αὐ-
τοῦ ἡχου. Ἐν τῷ μεγάλῳ ἑσπερινῷ στιχολογοῦμεν τὸ α' καθίσμα ὅλον,
εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα στιχηρὰ ἀναστάσιμα γ', ἀνατολικὸν α', τοῦ Τρι-
ωδίου γ' καὶ τῶν ἁγίων προσόμοια γ', Δόξα, τοῦ Τριωδίου, Καὶ νῦν,
θεοτοκίον τὸ πρῶτον τοῦ ἡχου, τὰ ἀναγνώσματα τῶν ἁγίων, εἰς τὴν
λιτὴν στιχηρὰ τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς, ἰδιόμελα τοῦ Τριωδίου τὰ εἰς τοὺς
αἵνους καὶ ἰδιόμελα τῶν ἁγίων τὰ εἰς τὴν λιτὴν, Δόξα, ἡχος πλ. α'.
Τὰς μυστικὰς σήμερον, Καὶ νῦν, θεοτοκίον δογματικόν, εἰς τὸν αὐτὸν
ἡχον ἢ τοῦ Τριωδίου, τὸ εἰς τὴν λιτὴν λεγόμενον. Εἰς τὸν στίχον τὰ
ἀναστάσιμα ²⁾, Δόξα, τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν, τοῦ Τριωδίου, εἰς τὴν εὐ-
λόγησιν τῶν ἁγίων, Θεοτόκε παρθένε, δὲ, καὶ τῶν ἁγίων ἅπασι. Ἡ
ἀνάγνωσις εἰς τὰς ἐπιστολάς, αἱ δὲ ἑτεραι ἀναγνώσεις εἰς τὴν σύνοψιν
τῶν βίων τῶν ἁγίων, τὸ ἐγκώμιον τοῦ Εὐχαΐτου καὶ τῆς ἡμέρας. Ἐν τῷ
ὄρθρῳ εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον δὲ, Δόξα, τῶν
ἁγίων, Καὶ νῦν, θεοτοκίον τὸ πρῶτον τοῦ αὐτοῦ ἡχου. Ἡ συνήθης στι-
χολογία καὶ ὁ πολυέλεος ³⁾, ἢ ὁ Ἄμωμος, ὡς δεδῆλωται. Καθίσματα
δὲ λέγομεν ἀναστάσιμα μετὰ τῶν θεοτοκίων αὐτῶν. Μετὰ δὲ τὸν πολυέ-
λεον ⁴⁾, ἢ τὸν Ἄμωμον, ἢ ὑπακοὴ τοῦ ἡχου, εἴτα καθίσματα τῶν ἁγίων

¹⁾ καὶ τῆς Θεοτόκου, ὡς συνήθως, εἰ δὲ βούλει, ἐν τῷ μικρῷ ἑσπερινῷ εἰς τὸν στίχον
εἰπε τὰ στιχηρὰ τοῦ ἀλφαβήτου, ἵνα ἐν τῷ μεγάλῳ ἑσπερινῷ εἰς τὸν στίχον εἴπῃς τὰ τῶν
ἁγίων στιχηρὰ. Ἐν τῷ μεγάλῳ ἑσπερινῷ μετὰ τὴν συνήθη στιχολογίαν εἰς τὸ Κύριε ἐκέ-
κραξα ²⁾ στιχηρὰ τοῦ στίχου καὶ τοῦ ἀλφαβήτου, ἢ τὰ στιχηρὰ τῶν ἁγίων, ὡς δεδῆλωται

³⁾ ἐν ἡ λέγομεν καθίσματα ἀναστάσιμα μετὰ τῶν θεοτοκίων αὐτῶν ⁴⁾ τὰ ἀναστάσιμα τρο-

καὶ θεοτοκίον ἐγκωμιαστικόν, οἱ ἀναβαθμοὶ τοῦ ἤχου, προκείμενον ἀναστάσιμον, Πᾶσα πνοή, εὐαγγέλιον ἀναστάσιμον, Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι, ὁ πεντηκοστὸς καὶ τὰ ἀναστάσιμα στιχηρά, ὡς συνήθως, οἱ κανόνες, ὁ ἀναστάσιμος εἰς δ', τοῦ Τριωδίου εἰς δ' καὶ τῶν ἁγίων εἰς κανὼν ὁ πλ. δ' εἰς ς', τῇ δὲ κυριακῇ τῆς ἀπόκρεω πρῶτον τῶν ἁγίων εἰς δ', εἶτα τοῦ Τριωδίου εἰς ς', διὰ τὸ ἔχειν καὶ τριαδικά. Ἀπὸ γ' ὥδῃς κοντάκιον τῶν ἁγίων καὶ τὸν οἶκον, εἶτα κάθισμα τῶν ἁγίων, Δόξα, τὸ αὐτό, Καὶ νῦν τοῦ Τριωδίου. Ἀφ' ἑκτῆς ὥδῃς τὸ κοντάκιον τοῦ Τριωδίου, ἐξαποστειλάριον τὸ ἀναστάσιμον τῶν ἁγίων καὶ τοῦ Τριωδίου, εἰς τοὺς αἶνους στιχηρά ἀναστάσιμα δ' καὶ τῶν ἁγίων προσόμοια δ' μετὰ τῶν στίχων τῶν ἁγίων, Δόξα, τὸ ἐωθινὸν ἰδιόμελον, Καὶ νῦν, Ὑπερευλογημένη, δοξολογία μεγάλη, τροπάριον ἀναστάσιμον μόνον, ἔκτενῇ καὶ ἀπόλυσις. Ἡ δόξα τοῦ ἁγίου ἐλαίου καὶ ἡ πρώτη ὥρα ἐν τῷ νάρθηκι. Ἐν ταῖς ὥραις, τροπάριον ἀναστάσιμον, Δόξα, τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν, θεοτοκία τῶν ὡρῶν, κοντάκιον τοῦ Τριωδίου. Εἰς τὴν λειτουργίαν οἱ μακαρισμοὶ τοῦ ἤχου εἰς δ', τοῦ Τριωδίου ἡ τρίτη ὥδῃ εἰς δ' καὶ τῶν ἁγίων ἡ ἑκτη εἰς δ', τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον καὶ τῶν ἁγίων, Δόξα, τὸ κοντάκιον τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν, τοῦ Τριωδίου, προκείμενον, ἀπόστολος, ἀλληλουάριον, εὐαγγέλιον καὶ κοινωνικὸν πρῶτον τῆς ἡμέρας, εἶτα τῶν ἁγίων.

Εἰ δὲ τύχοι τῷ σαββάτῳ τῆς ἀπόκρεω, ψάλλεται ἡ ἀκολουθία τῶν ἁγίων εἰς τὰς κθ' τοῦ αὐτοῦ μηνός.

[л. 144 об.). Миниатюра. На низкомъ столѣ близъ стола сидитъ старецъ и грѣтъ оголенные ноги около ярко пылающаго костра. На столѣ лежитъ на блюдѣ голова поросенка, рѣдька и ножикъ. У стола прислуживаетъ человѣкъ, который въ одной рукѣ держитъ небольшой кувшинчикъ, а другую протянулъ съ кубкомъ, налитымъ виномъ, къ старцу. На старцѣ голубая нижняя одежда, а поверхъ ея блѣдно-розовая, подбитая шерстью, накидка. Шапочка круглая съ опушкой и круглымъ невысокимъ околышемъ. Въ сторонѣ изображены двѣ рыбы. Деревья, цвѣты и золотое поле обычные.

[л. 137 об.). Περί τῆς αὐτῆς ἑορτῆς (Срѣтеніе), εἰ τύχοι τῇ κυριακῇ τοῦ φαρισαίου καὶ τοῦ τελώνου, ἢ τοῦ ἀσώτου, ἢ τῆς ἀπό-

πάρια, εἶτα ἡ ὑπακοή τοῦ ἤχου, καθίσματα τῶν ἁγίων, Δόξα, τὸ αὐτό, Καὶ νῦν, θεοτοκίον τῆς ἡμέρας, οἱ ἀναβαθμοί.

κρεω, ἢ τῆς τυρινῆς. Текстъ главы имѣеть небольшія отличія отъ печатнаго.

[Л. 138). 63) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῇ ἐβδομάδι τῆς τυρινῆς. 64) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῷ σαββάτῳ τῆς τυρινῆς. 65) Περὶ τῶν μεθεόρτων τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοιεν τῇ ἐβδομάδι τῆς τυρινῆς. 66) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς πότε ἀποδίδεται, εἰ τόχοι τῇ ἐβδομάδι τῆς ἀποκρέω, ἢ τῆς τυρινῆς. 67) Περὶ τῆς ἀποδόσεως τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῇ ἐβδομάδι τῆς τυρινῆς. Зѣсь находимъ слѣдующую прибавку: Εἰ δὲ ἔστι δ' ἡ παρασκευή, λειτουργία οὐ γίνεται, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῶν ὥρων σημαίνει καὶ φάλλομεν τὸ λυχνικόν, ὡς συνήθως, ἐννάτη γὰρ ἐκτελεῖται κατὰ τὰς δύο ταύτας ἡμέρας τῆς τυρινῆς ἐβδομάδος, ἡγουν τὴν δ' καὶ τὴν παρασκευήν. 68) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῷ σαββάτῳ τῶν ψυχῶν, ἢ μεθεόρτα ἢ ἀπόδοσις αὐτῆς. — Μόνη δὲ ἡ ἀκολουθία φάλλεται πᾶσα τῆς ἑορτῆς [Л. 140 об.) и т. д. См. въ Печ. Типик. 1603 г. 69) Περὶ ἀποδόσεως τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῷ σαββάτῳ τῆς τυρινῆς.

Марка монаха слѣдующія главы подѣ 24 Февраля: 70) Περὶ τῆς αὐτῆς εὐρέσεως τῇ κυριακῇ τοῦ φαρισαίου καὶ τοῦ τελώνου, ἢ τοῦ ἀσώτου, ἢ τῆς ἀπόκρεω, ἢ τῆς τυρινῆς. 71) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῇ ἐβδομάδι τῆς τυρινῆς. 72) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῷ σαββάτῳ τῶν ψυχῶν. 73) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῷ σαββάτῳ τῆς τυρινῆς. 74) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῇ α' ἐβδομάδι τῶν νηστειῶν. 75) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῷ σαββάτῳ τῆς α' ἐβδομάδος. 76) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῇ πρώτῃ κυριακῇ τῶν νηστειῶν. Χρὴ εἰδέναι, ὅτι, εἰ τόχοι ἡ τοιαύτη ἑορτὴ τῇ α' κυριακῇ τῶν νηστειῶν, φάλλεται ἡ ἀκολουθία αὐτῆς, ὡς μέλλει συντεθῆναι ἐν τῇ τρίτῃ κυριακῇ τῶν νηστειῶν. 77) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῇ κυριακῇ τῆς Σταυραπροσκυνήσεως.

[Л. 150 об.). Миниатюра. Всадникъ въ панцырѣ и шлемѣ съ щитомъ выгнутымъ и копьемъ на прекрасномъ бѣломъ конѣ. Сбруя коня красная, сѣдло голубое. Впереди коня баранъ. Τοῦ Μαρτίου σύνοψιν ἀκριβῆ σκοπεῖ.

Εὐδοκίαν σοι καὶ Θεόδοτον φέρω,
Τὸν Εὐτρόπιον καὶ Γεράσιμον μέγαν,
Καὶ Κόνωνα τεσσαράχοντα δύο,

Χερσῶνος Ἐφραίμ, Θεοφύλακτον θύτην,
 Εἰς τοὺς τεσσαράκοντα πληθὸς Κοδράτου,
 Τὸν Σωφρόνιον, τὸν πατριάρχην Θεοφάνην,
 Τὸν Νικήφορον καὶ Βενέδικτον, λέγω,
 Ὀλυμπᾶν, Ἀγάπιον, Σαβῖνον πάπαν,
 Ἀλέξιον, Κύριλλον ἀλίας θύτην,
 Χρύσανθον, σφαγὴν Πατρῶν λαύρας Σάββα,
 Ἰάκωβον, Βασίλειον Ἀγκύρας,
 Νίκωνος στίφος, προεόρτια Κόρης,
 Εὐαγγελισμὸν τῆς τεκούσης τὸν Λόγον,
 Τὸν νοῦν Γαβριὴλ καὶ Ματρῶνης τὸν μόνον,
 Ἰλαρίωνός μου καὶ Μάρκον Ἀρεθοῦσης,
 Τὸν Κλίμαχος τε καὶ μόνον Ὑπατίου.

[л. 152 об.). 78) Περὶ τῆς μνήμης τῶν αὐτῶν ἀγίων (μ'), εἰ τόχοι τῷ σαββάτῳ τῶν νηστειῶν καὶ τῇ α' καὶ γ' κυριακῇ. 79) Περὶ τῆς μνήμης τῶν αὐτῶν ἀγίων, εἰ τόχοι τῷ σαββάτῳ τῆς ἀκαθίστου.

[л. 156). 81) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς (Εὐαγγελισμοῦ), εἰ τόχοι ἐν σαββάτῳ. 82) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι ἐν κυριακῇ. 83) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῇ κυριακῇ τῆς Σταυροπροσκυνήσεως. 84) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῇ τετράδι τῆς μέσης ἑβδομάδος. 85) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῇ ε' τοῦ μεγάλου κανόνος. 86) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῷ σαββάτῳ τῆς ἀκαθίστου. 87) Περὶ τῆς ἀποδόσεως τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι ἐν κυριακῇ. 88) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῷ σαββάτῳ τοῦ Λαζάρου. 89) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῇ κυριακῇ τῶν Βαῖων. 90) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῇ ἀγία καὶ μεγάλῃ δευτέρᾳ. См. выше стр. 86—88 въ вариантахъ. 14. 91) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῇ μεγάλῃ γ'. 92) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῇ μεγάλῃ τετράδι. 93) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῇ μεγάλῃ πέμπτῃ. 94) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ. 95) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ. 96) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῇ ἀγία καὶ μεγάλῃ κυριακῇ τοῦ Πάσχα, 97) Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τόχοι τῇ δευτέρᾳ τῆς Διακαινησίμου. (Имѣется порядокъ малой и великой вечерни).

(л. 170 об.). Миниатюра. Молодой человѣкъ въ синей короткой рубахѣ, съ разрѣзомъ на боку, и въ красномъ плащѣ

одною рукою держать ягненка, а другою приподнятою—крестъ въ кругѣ. Около него телець.

Ἀπρίλιον αὐτὴ δὲ σύνοψις φέρει·
 Αἰγυπτίαν δ' ἔγω γε Μαρίαν ἔχω,
 Τίτον, Ζωσιμᾶν, Νικήταν Μηδικίου,
 Τὸν ὁμνογράφον Ἰωσήφ, Ἀγαθόπουν,
 Τὸν Εὐτόχιον καὶ Γεώργιον Λέσβου,
 Πληθὺν Ἡρωδίωνος σὺν Εὐφύχῳ,
 Τερεντίου στίφος δὲ καὶ τὸν Ἀντίπαν
 Καὶ Βασίλειον, Ἀρτέμωνα, Μαρτῖνον,
 Τὸν Ἀρίσταρχον, Εἰρήνην, Χιονίαν,
 Περόων Συμεών, χάριν Δεκαπολίτου,
 Παλαιολαυρίτην τε, Τριχινᾶ δόσιν,
 Τὸν Ἰανουάριον καὶ Σουκεώτην
 Γεώργιον, Σάββαν τε τὸν Στρατηλάτην,
 Μάρκον Ἀμασειᾶς τε τὸν βασιλέα,
 Τὸν Συμεών, συγγενῇ τοῦ Κυρίου,
 Ἰάσονα, Μέμνονα, τὸν Ζεβεδαίου.

[л. 173). Главы съ 98—102 относительно памяти великомученика Георгія тѣ же, что и въ печатномъ Типиконѣ. На поляхъ надпись: Μάρκος ἱερομόναχος.

[л. 177 об.). Миниатюра. Молодой человѣкъ стоитъ на полѣ, усѣянномъ цвѣтами, съ полотенцемъ, вышитымъ какъ бы малороссійскими узорами, и наполненнымъ живыми цвѣтами. На головѣ его вѣнокъ изъ живыхъ цвѣтовъ. Одѣтъ въ короткую блѣдно-розовую рубаху, синія шаровары и красные сапожки. Около него въ сторонѣ стоятъ двѣ вакханки, взявшия рука за руку.

Σύνοψις ἐστὶν ἡδὲ μηνὸς Μαΐου·
 Κόσμος δ' ἐμοὶ μέγιστος Ἱερεμίας,
 Μέγας Ἀθανάσιος σὺν Τιμοθέῳ,
 Ἡ Πελαγία μάρτυς, Εἰρήνης δρόμος,
 Ἰωβ ὁ κλεινὸς καὶ σταυροῦ τύπος ἄνω
 Ὁ βροντόφωνος, Ἀρσενίου τὸ κλέος,
 Ἡσαΐας τε καὶ Σίμων ζήλου πλέως,
 Μώκιος μάρτυς, Ἐπιφάνιος Κύπρος.

Ἡ Γλυκερία καὶ στάσις Ἰσιδώρου,
 Ὁ Παχώμιος ἡγιασμένου δόσις,
 Ἀνδρόνικος μύστης τε σὺν Θεοδότῳ,
 Προύσης ὁ Πατρίκιος σὺν Θαλαλαίῳ,
 Ὁ Κωνσταντῖνος, Ἑλένη, Βασιλίσκος
 Ὁ Συνάδων τε σὺν τῷ Θαυμαστορίτῃ
 Τρίτῃ κάρας εὖρεσις Προδρόμου, Κάρπος,
 Θεράπων, Ἑλλάδιος, Θεοδοσία,
 Ἰσαάκιος Δαλμάτων καὶ Ἑρμείας.

[л. 180). Марковья главы относительно памяти апостола и евангелиста Иоанна: 103). Περὶ τῆς μνήμης τοῦ Θεολόγου. εἰ τόχοι ἐν μιᾷ τῶν κυριακῶν τῆς Πεντηκοστῆς. 104) Περὶ τῆς μνήμης τοῦ αὐτοῦ ἁγίου, εἰ τόχοι τῇ τετραδί τῆς μεσοπεντηκοστῆς. 105) Περὶ τῆς μνήμης τοῦ αὐτοῦ ἁγίου, εἰ τόχοι τῇ κυριακῇ τῆς Σαμαρείτιδος. 106) Περὶ τῆς αὐτῆς μνήμης, εἰ τόχοι τῇ δ' πρὸ τῆς Ἀναλήψεως. 107) Περὶ τῆς μνήμης τοῦ αὐτοῦ, εἰ τόχοι τῇ ε' τῆς Ἀναλήψεως. 108) Περὶ τῆς μνήμης τοῦ αὐτοῦ ἁγίου, εἰ τόχοι τῇ κυριακῇ τῶν ἁγίων Πατέρων.

Χρὴ εἰδέναι, ὅτι, ἐὰν τύχη ἡ ἑορτὴ τοῦ Θεολόγου τῇ κυριακῇ τῶν ἁγίων Πατέρων, καταλιμπάνεται ἡ τῆς Ἀναλήψεως ἀκολουθία καὶ φάλλονται τὰ ἀναστάσιμα μετὰ τῆς τῶν ἁγίων Πατέρων καὶ τοῦ ἀποστόλου ἀκολουθίας οὕτως· ἐν τῷ μικρῷ ἐσπερινῷ εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα στιχηρὰ ἀναστάσιμα, ὡς συνήθως, Δόξα τοῦ ἀποστόλου, Καὶ νῦν θεοτοκίον δογματικὸν τὸ β'. Εἰς τὸν στίχον τὸ ἀναστάσιμον στιχηρὸν τοῦ στίχου καὶ τοῦ ἀποστόλου προσόμοια, τὰ εἰς τὸν στίχον λεγόμενα, μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν, Δόξα τοῦ ἀποστόλου, Καὶ νῦν τῆς Ἀναλήψεως, τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον, Δόξα τοῦ ἀποστόλου, Καὶ νῦν τῆς Ἀναλήψεως. Ἐν τῷ μεγάλῳ ἐσπερινῷ μετὰ τὴν συνήθη στιχολογίαν εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα στιχηρὰ ἀναστάσιμα γ', τῶν ἁγίων Πατέρων προσόμοια γ' καὶ τοῦ ἀποστόλου δ', Δόξα τοῦ ἀποστόλου, Καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ πρῶτον τοῦ ἡχου, εἴσοδος, προκείμενον, τὰ ἀναγνώσματα τοῦ ἀποστόλου καὶ τῶν ἁγίων Πατέρων. Εἰς τὴν λιτὴν τὸ στιχηρὸν τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς, τὸ τοῦ ἁγίου καὶ τῶν Πατέρων τὸν γ' καὶ τὸν δ', Δόξα τοῦ ἀποστόλου ὁ αὐτός· Ἀναπεσὼν ἐν τῷ στήθει, Καὶ νῦν τῆς Ἀναλήψεως, ὁ αὐτός· Κύριε, τὸ μυστήριον. Εἰς τὸν στίχον τὰ ἀναστάσιμα, εἶτα λέγομεν στίχον· Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν, στιχηρὸν ἰδιόμελον τοῦ ἀποστόλου ἡχος πλ. β'. Ἀπόστολε Χριστοῦ, Δόξα τῶν

ἀγίων Πατέρων, ὁ αὐτός· Τὰς μυστικὰς σήμερον. Καὶ νῦν τῆς Ἀναλήψεως ὁ αὐτός· Ἐν τοῖς ὅρεσι τοῖς ἁγίοις, εἰς τὴν εὐλόγησιν τῶν ἁρτων τροπάριον· Θεοτόκε παρθένε δις, καὶ τοῦ ἀποστόλου ἁπαξ, ἡ ἀνάγνωσις εἰς τὰς Πατερικὰς, αἱ δὲ ἕτεραι ἀναγνώσεις τῆς ἡμέρας καὶ εἰς τὰς Περιόδους τοῦ ἀποστόλου. Ἐν τῷ ὁρθρῳ εἰς τὸ Θεὸς Κύριος τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον ἁπαξ, τοῦ ἀποστόλου ἁπαξ, Δόξα, τῶν ἁγίων Πατέρων, Καὶ νῦν τῆς Ἀναλήψεως, εἰς τὰ καθίσματα τῆς στιχολογίας, καθίσματα ἀναστάσιμα μετὰ τῶν θεοτοκίων αὐτῶν, ὁ Ἄμωμος, ἡ ὑπακοὴ τοῦ ἥχου, εἶτα ὁ πολυέλεος καὶ καθίσματα τοῦ ἀποστόλου, Δόξα καὶ νῦν τῆς Ἀναλήψεως, οἱ ἀναβαθμοὶ τοῦ ἥχου, προκείμενον καὶ εὐαγγέλιον τὸ ἀναστάσιμον, Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι, ὁ ν' καὶ στιχηρὸν τὸ ἀναστάσιμον, ὡς συνήθως, οἱ κανόνες, ὁ ἀναστάσιμος μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς δ', τῶν Πατέρων εἰς δ' καὶ τοῦ ἀποστόλου εἰς ε'. Ἀπὸ γ' ᾠδῆς κοντάκιον τῶν Πατέρων καὶ ὁ οἶκος, εἶτα κάθισμα τῶν ἁγίων Πατέρων, Δόξα τοῦ ἀποστόλου, Καὶ νῦν τῆς Ἀναλήψεως. Ἀφ' ε' κοντάκιον τοῦ ἀποστόλου μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Συναξαρίου. Εἰ βούλει, οἱ ἀναβαθμοὶ τοῦ δ' ἥχου, προκείμενον καὶ εὐαγγέλιον τοῦ ἀποστόλου, Δόξα, Ταῖς τοῦ ἀποστόλου, Καὶ νῦν, Ταῖς τῆς Θεοτόκου, στίχος· Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν, ἐξαποστειλάριον τὸ ἀναστάσιμον, τοῦ ἀποστόλου καὶ τῆς Ἀναλήψεως. Εἰς τοὺς αἶνους στιχηρὰ ἀναστάσιμα δ' καὶ τοῦ ἀποστόλου προσόμοια γ' καὶ ἰδιόμελον ἥχος πλ. δ'. Εὐαγγελιστὰ Ἰωάννη, λέγοντες καὶ τοὺς στίχους τοῦ ἀποστόλου, Δόξα τῶν Πατέρων, ἥχος ὁ αὐτός, Καὶ νῦν Ὑπερευλογημένη, δοξολογία μεγάλη, τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον μόνον, ἔκτενὴ καὶ ἀπόλυσις. Ἡ διάδοσις τοῦ ἁγίου ἐλαίου, Δόξα καὶ νῦν ἐωθινὸν ἰδιόμελον καὶ ἡ α' ὥρα ἐν τῷ νάρθηκι. Ἐν ταῖς ὥραις· ἐν μὲν τῇ μιᾷ τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον, Δόξα τοῦ ἀποστόλου, Καὶ νῦν θεοτοκίον τῆς ὥρας, κοντάκιον ἀποστόλου, ἐν δὲ τῇ ἑτέρᾳ τροπάριον πάλιν τὸ ἀναστάσιμον, Δόξα τῶν Πατέρων, Καὶ νῦν θεοτοκίον τῆς ὥρας, κοντάκιον τῶν Πατέρων. Εἰς τὴν λειτουργίαν οἱ μακαρισμοὶ τοῦ ἥχου εἰς δ', τῶν Πατέρων ἡ γ' ᾠδὴ εἰς δ', καὶ τοῦ ἀποστόλου ἡ ε' ὁμοίως εἰς δ'. Τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον καὶ τῶν Πατέρων, Δόξα τὸ κοντάκιον τοῦ ἀποστόλου, Καὶ νῦν τῆς Ἀναλήψεως, προκείμενον, ἀπόστολος, ἀλληλουάριον καὶ εὐαγγέλιον πρῶτον τῶν Πατέρων, εἶτα τοῦ ἀποστόλου, κοινωνικόν· Αἰνεῖτε τὸν Κύριον καὶ Εἰς μνημόσυνον αἰώνιον.

[л. 188). Подъ 29 приписанъ внизу τροπάριον εἰς τὴν ἁγίαν ὁσιομάρτυρα Θεοδοσίαν τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου κὺρ Φιλοθέου,

ἥχος δ'· Τὴν ἀρετὴν ἐπιμελῶς μάρτυς ἀσκήσασα, δοχεῖον γέγονας σεπτὸν τοῦ θεοῦ Πνεύματος, ὅθεν καὶ ἥσυχνας ἐχθρόν, τὸν πολεμοῦντα τῶν ἁγίων τῶν βροτῶν. . .

[л 188 об.). Миниатюра. Молодой человекъ въ красной рубахѣ, въ синихъ шароварахъ въ одной приподнятой рукѣ держитъ пукъ цвѣтовъ, а въ другой кошницу, наполненную цвѣтами. Около него ползетъ ракѣ.

Ἰουστίνου δὲ καὶ σοφοῦ Νικηφόρου,
Λουκιλλιανοῦ, Μητροφάνους τοῦ θύτου,
Τοῦ Δωροθέου, Βησσαρίωνος πόρους,
Θεοδότου τε καὶ χάριν στρατηλάτου,
Ἐγὼ γε φαίνω Κυρίλλου, Τιμοθέου,
Τοῦ Βαρθολομαίου τε καὶ Ὀνουφρίου,
Ἀκυλίνης μάρτυρος καὶ Μεθοδίου,
Ἀμῶς προφήτου, Τύχωνος ἐπισκόπου,
Τῶν ἀμφὶ τὸν Σαβὲλ καὶ Λεοντίου προφήτου,
Ἰούδα κλεινοῦ, Πατάρων Μεθοδίου,
Ἰουλιανοῦ μάρτυρος, Εὐσεβίου,
Τῆς Ἀгриππίνης, Προδρόμου, Φευρωνίας,
Δαβὶδ Θεσσαλονικοῦ καὶ Σαμφῶν ξενοδόχου,
Ἰωάννου, Κύρου τε, Πέτρου καὶ Παύλου
Τῶν δώδεκά τε τοῦ Χριστοῦ μυστηπόλων.

[л. 195). Миниатюра. Жница серпомъ жнетъ хлѣбъ и собираетъ въ снопы. Верхняя одежда ея блѣдно-розовая слегка спущена съ правой руки, вслѣдствіе чего видна нижняя синяя рубаха, шаровары такого же цвѣта. Сапожки красные. Волосы на головѣ перевязаны шнуромъ. Въ сторонѣ левъ съ приподнятою лапою.

Ἰουλίου σύνοψιν αὖθις μοι σκόπει·
Ἐμοὶ δὲ ῥῶσις ἢ δυὰς Ἀναργύρων,
Ἐσθῆς Πανάγνου καὶ βίος Ὑακίνθου,
Κρήτης Ἀνδρέας, Λαμπαδῶς καὶ Σισώης,
Μαλαΐα, Θωμᾶς καὶ Προκόπιος μέγας.
Παγκράτιος, μάρτυρες Νικοπολῖται,
Εὐφημία, Πρόχλος τε σὺν Ἰλαρίῳ
Θεσσαλονίκης, Ἰωσήφ μύστης, Ἀκύλας,

Ἰουλίττα, Κήρυκος, Ἀθηνογένης,
 Μαρία σεπτὴ σὺν Αἰμιλιανῷ τε
 Δῖος, Μακρίνα καὶ προφῆτης Ἠλίας,
 Στῆφος Τροφίμου καὶ Χριστίνα σὺν Ἀννῇ,
 Ἑρμόλαος μάρτυς τε Παντελεήμων,
 Τίμων ὁ καλλίνικος, Σίλουανός τε
 Δόκιμος, Εὐδόκιμος ἐν βίῳ μέγας.

[л. 195 об.). Служба Положенію одежды Богоматери во Влахернахъ См. выше стр. 75—76 въ примѣч.

[л. 198). Περί τῆς μνήμης τῶν ἁγίων καὶ οἰκουμενικῶν συνόδων. Служба патріарха константинопольскаго Германа новаго изложена цѣликомъ.

[л. 202 об.). Миниатюра. На великолѣпномъ ложѣ, покрытомъ ярко-пунцовою матеріею съ разводами и бѣлою съ крапинками простынею лежитъ дряхлый, обрюзглый старецъ. Голова его, подпертая правою ладонью, покоится на подушкѣ съ узорами (наподобіе малороссійскихъ) небеснаго цвѣта. Грудь его полуобнажена изъ подъ рубахи блѣдно - розоваго цвѣта. Ноги его прикрыты синимъ покрываломъ. Около постели старца стоитъ въ ярко пунцовомъ платьѣ женщина. Въ одной рукѣ держитъ кувшинъ, а въ другой, протянутой къ старцу, флагъ. Въ сторонѣ вакханка съ красною горящею свѣчею. Поле устѣяно цвѣтами и деревьями. Фонъ золотой. Превосходная миниатюра.

Σύνοφιν ἤδε μὲν Αὐγούστου πέλει·
 Ἐγὼ δὲ φέρω τὴν στάσιν Μακκαβαίων,
 Πρώταθλον αὖθις καὶ Φαῦστον καὶ Δαλμάτον,
 Παῖδας Ἐφέσου, τὴν σφαγὴν Εὐσιγνίου,
 Χριστοῦ Μεταμόρφωσιν ἐν Θαβωρίῳ,
 Δομέτιόν τε καὶ Κυζίκου τὸν θύτην,
 Ματθίαν, Λαυρέντιον, Εὐπλου τὴν χάριν,
 Τὸν Φώτιον, Μάξιμον ἅμα Μιχαῖα,
 Κοίμησιν Ἀγνῆς, τὴν μετὰστασιν λέγω,
 Διομήδην, Μύρωνα, Φλῶρον καὶ Λαῦρον,
 Στερρόν τ' Ἀνδρέαν, Σαμουὴλ Ἀννης γόνον,
 Θαδδαῖον, Ἀγαθόνικον, Λοῦκον,

Τὸν Εὐτυχῇ τε Τίτον, Βαρθολομαῖον
 Ἀδριανόν τε καὶ ποιμένα τὸν μέγαν,
 Μωσῆν τὸν Αἰθίοπα, Προδρόμου μόρον.
 Ἀλέξανδρον, Παῦλον τε καὶ ζώνην Κόρης.

[π. 203]. Ἰστέον, ὅτι ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας, ἤγουν τῆς πρώτης τοῦ Αὐγούστου μηνὸς ἄχρι τῆς 15' Αὐγούστου, ἀγωνιζόμεθα νηστεύοντες, ὡς καὶ ταῖς λοιπαῖς τεσσαρακοσταῖς, τῶν Χριστουγέννων δηλαδὴ καὶ τῶν Ἀποστόλων, διὰ τε τὴν πρὸς Κύριον τῶν τιμίων ἑξῶν καὶ διὰ τὴν τιμὴν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἔτι δὲ καὶ διὰ τὰς ἐπισυμβαίνουσας ἀσθενείας. Ἄπαντες μὲν οὖν ἐν αὐτῇ ἀπέχονται τυροῦ καὶ ὠν, ἄλλοι δὲ καὶ ἰχθύος καὶ ἐλαίου, πάρεξ μόνης τῆς ἡμέρας, ἡ ἑορτὴ τῆς Μεταμορφώσεως ἐπιτελεῖται.

Ἡ πρόοδος καὶ προσκύνησις τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ.

[π. 212 ὁβ.). Περὶ τῆς ἑορτῆς τῆς τιμίας ζώνης, ποῦ ἐωρτάζετο, ἕτερον.

Ἰστέον, ὅτι ἡ τοιαύτη ἑορτὴ τῆς τιμίας ζώνης πρότερον μὲν ἐν τοῖς Χαλκοπρατείοις ἐτελεῖτο ἐν τῷ πανσέπτῳ ναῷ τῆς Θεομήτορος, τῷ ἐκεῖσε διαχειμένῳ, ἐν ᾧ καὶ ἡ τιμία σορός ἐναπέκειτο, ἀφ' ἧς καὶ μέχρι τοῦ νῦν τὴν ἐπωνυμίαν ὁ τοιοῦτος ναὸς προσκεκλήρωται, Ἁγιοσορίτισσα ἐπικεκλημμένος, νῦν δὲ μεγαλοπρεπῶς τελεῖται ἐν Βλαχέρναις καὶ μάλιστα ἡ τῆς τιμίας ἐσθῆτος, ἀγρυπνίαν ἐπιτελοῦμεν, ὥσπερ ἔθιμον, ἐν ᾗ καὶ τὰ τῶν ἑορτῶν ἀναγινώσκουμεν ὑπομνήματα καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία τῆς Θεοτόκου, ἧς ταῖς πρεσβείαις ὁ Θεός, ἐλέησον ἡμᾶς. Ἀμήν.

[π. 213 ὁβ.).

Τριψίδιου σύνοψις ἀκριβεστάτη·
 Ἐγὼ δὲ Τριψῖδια ταῦτα σοὶ φέρω·
 Παραβολὴν πρώτιστα τοῦ φαρισαίου,
 Μεθ' ἣν ἀσώτου καὶ ψυχῶν μνείαν ὄλων
 Τὴν δευτέραν τε τοῦ λόγου παρουσίαν,
 Τῆς τυροφάγου τὰς διφυεῖς ἐννάτας,
 Μνείαν ἀπάντων τῆς ἐρήμου Πατέρων.
 Ἐκπτωσιν Ἀδὰμ τῆς τρυφῆς τοῦ χωρίου,
 Τὸ θαῦμα τοῦ Τήρωνος, ὁρθοδοξίαν,
 Σταυροῦ τε προσκύνησιν, κανόνα μέγαν
 Τὸν ἀκάθιστον καὶ ταφήν τοῦ Λαζάρου,

Ἐγερσιν αὐτοῦ καὶ νίκης τὰ βαῖτα,
 Πάγκαλον αὖθις καὶ συκῆς ξηρᾶς τύπον,
 Παραβολῆς ὕψωμα παρθένων δέκα,
 Δάκρυα πόρνης καὶ πολύτιμον μύρον,
 Τὸν μουσικὸν δεῖπνον τε νιπτῆρος βάθος,
 Χριστοῦ προσευχὴν καὶ προδοσίαν πάλιν,
 Τὰ φρικτὰ πάθη, τὴν σφαγὴν καὶ τὸ ξύλον,
 Τὴν ἀποκαθῆλωσιν ἐν τάφῳ θέσιν,
 Θρῆνον ἐπιτάφιον, γυναικῶν μῦρα,
 Χαρᾶς τὸ Πάσχα, τὴν ἀνάστασιν λέγω,
 Τὴν ψηλάφησιν τοῦ Θωμᾶ, μυροφόρους,
 Τὸν παράλυτον, Πεντηκοστῆς τὴν μέσσην,
 Τὴν σαμαρείτην, τυφλὸν ὠμματωμένον,
 Χριστοῦ τε λῆψιν πόλιν ἀνωτάτην
 Καὶ Πατέρων ἄθροισμα τῶν ἐν Νικαίᾳ,
 Τὴν Πεντηκοστὴν καὶ τοῦ Πνεύματος χάσιν
 Πληθύν τε Πάντων Ἀγίων τῶν ἐν βίῳ.

[π. 214). Ἀκολουθία τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς σὺν τῇ Πεντηκοστῇ. Τῇ κυριακῇ, ἐν ἣ ἀναγινώσκεται τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον τοῦ τελώνου καὶ φαρισαίου.

[π. 214 οβ.). Περὶ τῶν ἰα' ἑωθινῶν στιχηρῶν, πῶς ψάλλονται ἐν τῇ ἁγίᾳ μ', ὡσαύτως καὶ περὶ τῶν κατηχήσεων τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου, ἔτι δὲ καὶ περὶ τῆς λεγομένης τοῦ Ἀρτζιβουρίου νηστείας. Κεφ. 114.

Δεῖ γινώσκειν, ὅτι τὰ ἰα' ἑωθινὰ στιχηρὰ τῶν ἁγίων εὐαγγελίων ἀπὸ τῆς παρούσης κυριακῆς μέχρι τῆς κυριακῆς τῶν ἁγίων Πατέρων ἐν ταῖς λιταῖς λέγονται τοῦ ὁρθρου ἐν τῷ νάρθηκι εἰς τὸ Δόξα καὶ νῦν. Ἀρχόμεθα δὲ ὁμοίως ἀπὸ ταύτης τῆς κυριακῆς ἐν τῇ ἀπολύσει τοῦ ὁρθρου ἀναγινώσκειν τὰς κατηχήσεις τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου. Εἰ μὲν οὖν ἐνδημεῖ ὁ καθηγούμενος, ἀναγινώσκονται ὑπ' αὐτοῦ, εἰ δ' οὐκ, ὑπὸ τοῦ ἐκκλησιάρχου, πάντων τῶν ἀδελφῶν ἱσταμένων καὶ ἐπακρωμένων. Ἐν ταύτῃ δὲ τῇ ἑβδομάδι, ἥτις καὶ πρωταπόκρεω καλεῖται, νηστεύουσιν οἱ τρισκατάρτοι Ἀρμένιοι τὴν βδελυρὰν αὐτῶν νηστείαν, τὴν λεγομένην τοῦ Ἀρτζιβουρίου, ἡμεῖς δὲ καθ' ἑκάστην ἐσθίομεν τυρὸν καὶ ὠά, οἱ κοσμικοὶ δὲ καὶ κρέας, ἀνατρέποντες τὸ δόγμα τῆς τοιαύτης αἰρέσεως.

[л. 215 об.). Διάταξις τῆς ψαλμωδίας διαίτης τῶν δύο ἐβδομάδων, τῆς τε ἀπόκρεω καὶ τῆς τυρινῆς. См. выше стр. 97, въ вариантахъ.

[л. 230 об.). Περί τῶν ὥρων καὶ τοῦ λυχνικοῦ τῶν παρασκευῶν.

Δεῖ γινώσκειν, ὅτι ἐν πάσαις ταῖς παρασκευαῖς τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς φάλλομεν τὰς τρεῖς ὥρας ὁμοῦ, ἡγουν τὴν τριδέκτην καὶ τὴν θ' μετὰ τῶν τυπικῶν. Καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν τυπικῶν, γινομένης ἀπολύσεως, ἐξερχόμεθα τῆς ἐκκλησίας καὶ μικρὰς ὥρας παρελθούσης, ὅσον ἡμᾶς ἡσυχάσαι καὶ ἀναπαύσασθαι, ὃ κανδηλάπτης ἀνελθὼν σημαίνει τὸ μέγα καί, συναχθέντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀρχόμεθα τοῦ λυχνικοῦ κατὰ τὴν προγραφεῖσαν διάταξιν τῶν προηγιασμένων. Μετανοίας δὲ οὐ ποιοῦμεν· σχολάζουσι γὰρ αὐταὶ ἀπ' ἀρχῆς τοῦ λυχνικοῦ, πλὴν τῶν τεταγμένων ἐν τοῖς προηγουμένοις, αἵτινες εἰσὶν αὐταὶ. Εἰς τὸ Κατευθυνθήτω αἱ γονυκλισίαι καὶ μετὰ τὸ τέλος γ' μετανοίας, μετὰ τὸ Νῦν αἱ δυνάμεις, μετανοίας γ' καὶ εἰς τὸ Εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου μετανοίας γ'.

[л. 231). Τῷ σαββάτῳ τῆς α' ἐβδομάδος μνήμην ἐπιτελοῦμεν τοῦ γενομένου θαύματος διὰ τῶν κολύβων παρὰ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ Τήρωνος. Канонъ и молебень ему, см. выше стр. 77, ст. 3.

[л. 233). Κυριακῇ πρώτῃ τῶν νηστειῶν μνείαν ἐπιτελοῦμεν τῶν ἁγίων προφητῶν Μωϋσέως, Ἀαρὼν καὶ τῶν λοιπῶν καὶ τῆς τῶν ἁγίων καὶ σεπτῶν εἰκόνων ἀναστηλώσεως.

[л. 236). Κυριακῇ β' τῶν νηστειῶν.

Ἡ συνήθης ἀκολουθία τῆς ἀγρυπνίας, ἐν ἣ φάλλομεν καὶ τὸν εἰς τὸ Μηναῖον ἅγιον τῆς ἡμέρας, τοῦ Τριωδίου δὲ στιχηρὰ ἢ κανόνας οὐ φάλλομεν, εἰ καὶ παρὰ τισι τῶν Τριωδίων εὐρίσκονται, εἰ μὴ μόνον τὸ εἰς τοὺς αἶνους στιχηρὸν τῆς ἡμέρας, εἰς τὴν λειτουργίαν οἱ μακαρισμοὶ τοῦ ἡχοῦ, προκείμενον ἡχος πλ. α'. Σύ, Κύριε, φυλάξαις ἡμᾶς, ἀπόστολος πρὸς Ἑβραίους· Κατ' ἀρχὰς σύ, Κύριε, ἀλληλουάριον τοῦ ἡχοῦ, εὐαγγέλιον κατὰ Μάρκον· Τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ, εἰσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Καπερναούμ, κοινωνικόν· Αἰνεῖτε τὸν Κύριον.

[л. 239 об.). Τῇ ε' τῆς πέμπτης ἐβδομάδος.

Ψάλλομεν τὴν ἀκολουθίαν τοῦ μεγάλου κανόνος, ἐπιτελοῦντες ἀγρυπνίαν. Ἐσπέρας δέ, ἡγουν τῇ τετράδι ἐν τῷ λυχνικῷ, ἡ συνήθης στιχολογία, εἰς δὲ τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν στίχους ἀπὸ τοῦ Πεσοῦν-

ται καὶ φάλλομεν τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας δις καὶ τὸ μαρτυρικόν, τὰ γ' προσόμοια τοῦ Τριψδίου καὶ εὐθέως τὰ κδ' στιχηρὰ τοῦ μεγάλου κανόνος ἤχος δ', πρὸς τὸ Ἡθελον δάκρυσιν, Ἄνω τὸ ὄμμα τῆς διανοίας, ποίημα τοῦ κὺρ Συμεὼν τοῦ Μεταφραστοῦ. Ποιοῦμεν δὲ καθ' ἕκαστον στιχηρὸν μετανοίας γ', ὁ φάλλων δηλονότι χορὸς μετὰ τὸ πληρῶσαι αὐτό. Μετὰ δὲ τὸ πληρωθῆναι τοὺς στίχους, λέγομεν εἰς τὰ περισσά· Δόξα σοι ὁ Θεὸς ἡμῶν, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον, εἰσόδος καὶ καθεξῆς ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων. Ἐν τῇ τραπέζῃ ἐσθίομεν ἔλαιον, πίνοντες καὶ οἶνον διὰ τὸν κόπον τῆς ἀγρυπνίας. Τὰ δὲ ἀπόδειπνα φάλλομεν ἐν ταῖς κελλίοις. Περὶ δὲ ὥρας β' τῆς νυκτὸς σημαίνει τὸ μέγα καὶ τὸ σιδηροῦν καί, συναχθέντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀρχόμεθα τοῦ ὁρθρου, ὡς καθ' ἑκάστην. Στιχολογοῦμεν δὲ κάθισμα ἐν καὶ λέγομεν καθίσματα ἀποστολικά τῆς Ὀκτωήχου καὶ τὸ μαρτυρικόν, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον καὶ τίθεται ἀνάγνωσις μεγάλη εἰς τὸν ἅγιον Ἐφραίμ, εἶτα ὁ γ' καὶ ἀρχόμεθα τοῦ μεγάλου κανόνος, ἐν ᾧ εἰσὶ καὶ τροπάρια β' τῆς ὁσίας Μαρίας καθ' ἑκάστην ᾠδὴν, ἅτινα καὶ λέγομεν δίχα μετανοίας, εἰς δὲ τὰ λοιπὰ τροπάρια τοῦ μεγάλου κανόνος ποιοῦμεν καθ' ἕκαστον μετανοίας γ', ὡς δεδήλωται ἐν τῷ λυχνικῷ, τοὺς δὲ εἰρμούς δευτεροῦμεν. Ὑστερον δὲ πάλιν τοὺς εἰρμούς ὁμοῦ οἱ δύο χοροὶ ἀπαε, στίχους μέντοι τῶν ᾠδῶν οὐ λέγομεν, εἰ μὴ τὸ Δόξα σοι ὁ Θεὸς ἡμῶν. Ἀπὸ γ' ᾠδῆς καθίσματα τοῦ Τριψδίου τὸ α', Δόξα τὸ ἕτερον, Καὶ νῦν, θεοτοκίον. Ἀναγινώσκομεν τὸν βίον τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας, εἰς δύοσεις β', εἰς τὴν δ' ᾠδὴν προηγούμεναι τὰ τριψδία τῆς ἡμέρας χωρὶς μετανοιῶν, ὁμοίως καὶ εἰς τὴν η' ᾠδὴν καὶ εἰς τὴν θ', ἃς καὶ στιχολογοῦμεν, ὡς ἔθος, ἰστῶντες στιχηρὰ ι' καὶ λέγοντες τοὺς μὲν ε' στίχους εἰς τὸν εἰρμόν καὶ τὰ δ' τροπάρια τοῦ κυροῦ Ἰωσήφ, τοὺς δὲ λοιποὺς ε' στίχους εἰς τὰ ε' τροπάρια τοῦ ἐτέρου Τριψδίου τοῦ κυροῦ Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου. Οὐ μέντοι λέγομεν· Δόξα καὶ νῦν· εὐθέως γὰρ λέγοντες· Δόξα σοι ὁ Θεός, ἀρχόμεθα τοῦ τροπαρίου τῆς δ' ᾠδῆς τοῦ μεγάλου κανόνος· τὸν γὰρ εἰρμόν καταλιμπάνοντες, λέγομεν ὕστερον ὁμοῦ οἱ δύο χοροί. Ἀφ' ε' κοντάκιον ἤχος πλ. β'. Ψυχὴ μου, ψυχὴ μου. . . Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν φάλλομεν τοὺς μακαρισμούς καὶ αὐτοὺς μετὰ μετανοιῶν, λέγοντες καὶ τοὺς στίχους τῶν μακαρισμῶν. Εἰς δὲ τὰ περισσὰ τροπάρια ἀντὶ στίχων τὸ Δόξα σοι ὁ Θεός, μεθ' οὗς τὰς λοιπὰς γ' ᾠδὰς. Μετὰ δὲ τὴν θ' τὸ φωταγωγικόν τοῦ ἤχου τρίς, ὡς συνήθως, καὶ τοὺς αἵνους. Ὅμοίως καὶ εἰς τὸν στίχον τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας καὶ τὸ μαρτυρικόν. Συνάπτομεν δὲ καὶ

τὴν α' ὥραν ἄνευ στιχολογίας· τὸ γὰρ τοιοῦτον κάθισμα στιχολογοῦμεν ἐν τῷ ἐσπερινῷ τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἀντὶ τοῦ Πρὸς Κύριον. Τῇ δὲ τοιαύτῃ ἡμέρᾳ ἡ πᾶσα ἀκολουθία ἐκτελεῖται ταχύτερον διὰ τὸν κόπον τῆς ἀγρυπνίας. Ἐκτελοῦνται δὲ καὶ προηγιασμένα, ἐν οἷς μεταλαμβάνομεν τῶν ἁγίων τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων.

[Π. 240). Εἰς τὸν ὄρθρον σημαίνει ὥρα δ' τῆς νυκτὸς διὰ τὴν εὐχαριστήριον ἀκολουθίαν τῆς ἀκαθίστου. Μετὰ τὸν ἐξάφαλμον εἰς τὸ Θεὸς Κύριος τροπάριον τὸ προγραφέν (Τὸ προσταχθὲν μυστικῶς) ἐκ τρίτου, στιχολογοῦμεν τὰ συνήθη β' καθίσματα. Μετὰ τὸ α' κάθισμα φάλλομεν τὸ κοντάκιον τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου ἤχος πλ. δ'. Τῇ ὑπερμάχῳ. Ὁ δὲ ἱερεὺς, φορέσας ἐπιτραχήλιον καὶ φαιλῶνιον, ἵσταται ἔμπροσθεν τῆς εἰκόνης τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, πρότερον θυμιάσας αὐτήν, καὶ λέγει ἐκ τῶν οἰκῶν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοὺς ς'. Καὶ ἡμεῖς τὸ ἀκροτελευταῖον τῶν οἰκῶν μετὰ μέλους. Εἰ δὲ ἔστι καὶ φάλτης, φάλλει καὶ οὗτος τοὺς τοιούτους οἴκους μετὰ τοῦ μέλους αὐτῶν, ἤρουν τὸν αὐτὸν οἶκον πρότερον μὲν ὁ ἱερεὺς, εἶτα ὁ φάλτης, τοῦτο δ', ὡς ἐπίπαν, ἐν τοῖς εὐκτηρίοις οἴκοις τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τελεῖται, γινομένης ἀγρυπνίας. (Καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ς' οἰκῶν λέγομεν) αὐθις τὸ κοντάκιον· Τῇ ὑπερμάχῳ, καὶ τίθεται ἀνάγνωσις εἰς τὸν λόγον τῆς ἀκαθίστου, ὃν καὶ ποιοῦμεν δόσεις γ'. Μετὰ τὸν Ἀμωμον καὶ οἴκους ς' καὶ πάλιν τὸ κοντάκιον καὶ ἀνάγνωσις, εἶτα ὁ ν' καὶ εὐθὲως ὁ κανὼν τῆς ἀκαθίστου ἤχος δ' πρὸς Ἀνοίξω τὸ στόμα μου, οὐ δευτεροῦμεν τοὺς εἰρμούς, ἐν δὲ τοῖς τροπαρίοις ἰστώμεν στίχους ιβ', καταβασία τοὺς εἰρμούς αὐτοῦ ὁμοῦ οἱ β' χοροί. Ἀπὸ γ' ᾠδῆς τὸ κοντάκιον καὶ οἴκους ς' καὶ πάλιν τὸ κοντάκιον καὶ ἀνάγνωσις. Εἰς δὲ τὴν ς' ᾠδὴν εἰσέρχονται τὰ τετραψῆδια, καὶ φάλλεται ὁ μὲν κανὼν τῆς ἀκαθίστου μετὰ εἰρμῶν εἰς ς', τὰ δὲ τετραψῆδια εἰς τὴν τάξιν αὐτῶν, οὐ μέντοι στιχολογοῦνται ᾠδαί, ὕστερον δὲ λέγομεν τοὺς εἰρμούς τοῦ ὑστέρου τετραψήδιου, ὁμοῦ οἱ δύο χοροί. Μετὰ τὴν ς' ᾠδὴν τὸ κοντάκιον καὶ οἱ οἴκοι ς', καὶ πάλιν τὸ κοντάκιον, καὶ ὁ κανονάρχης τὸν πρῶτον οἶκον ἐν τῷ ἀναλογίῳ, εἰς ὃν καὶ κάθισμα καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸ Συναξάριον. Εἰ δὲ ἡ ὥρα, τίθεται καὶ εἰς τὴν Ἑξαήμερον ἀνάγνωσις. Ἐν τῇ θ' ᾠδῇ Ἡ Τιμιωτέρα οὐ στιχολογεῖται. Μετὰ δὲ ταύτην ἑξαποστειλάριον τῆς ἀκαθίστου ἐκ β', εἰς τοὺς αἶνους, Πᾶσα πνοή, στιχηρὰ προσόμοια τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, οἷα θέλει, εἰς δὲ τὸ Δόξα καὶ νῦν ἤχος δ'. Γλῶσσαν, ἣν οὐκ ἔγνω, δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλυσις.

[π. 249 οβ.). Περὶ τοῦ πότε καὶ πῶς ἀναγινώσκομεν τὸ Τετραευάγγελον τῇ ἀγίᾳ ταύτῃ καὶ μεγάλη ἐβδομάδι·

Εἰδέναι ¹⁾ χρή, ὅτι τὸ κατὰ Ματθαῖον ἀναγινώσκεται ὅλον, ὁμοίως καὶ τὸ κατὰ Μάρκον, καὶ τὸ κατὰ Λουκᾶν, τὸ δὲ κατὰ Ἰωάννην ἀναγινώσκεται ἄχρι τῆς διαδήκης. Ποιοῦμεν οὖν τὸ κατὰ Ματθαῖον δόσιν β', ὁμοίως καὶ τὸ κατὰ Μάρκον καὶ τὸ κατὰ Ἰωάννην ἄχρι τῆς διαδήκης, ὡς εἴρηται, τὸ δὲ κατὰ Λουκᾶν γ' ὁμοῦ δόσεων θ' καὶ ὦραι τῶν τριῶν ἡμερῶν τῆς μεγάλης β', τῆς μεγάλης γ' καὶ τῆς μεγάλης τετράδος θ', καὶ πληροῦται ἐν αὐταῖς τὸ Τετραευαγγέλιον. Σημειῶσαι, ὅτι οὐχ οὕτως γίνεται νῦν· προσλαμβάνονται γὰρ εἰς τὴν τοῦ Τετραευαγγελίου ἀνάγνωσιν ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἐβδομάδος ἡμέραι τρεῖς, ἡγοῦν ἀπὸ τῆς τετράδος τῆς ἑκτῆς ἐβδομάδος, καὶ ἀναγινώσκεται ἐν μὲν ταῖς τρισὶ ταύταις ἡμέραις τὸ ἡμισυ τοῦ Τετραευαγγελίου· ἐν δὲ ταῖς τρισὶ τῆς μεγάλης ἐβδομάδος ἡμέραις τὸ λοιπὸν ἡμισυ. Τοῦτο δ' ἐπενοήθη διὰ τὸ ὁκλάζειν τοὺς ἀδελφοὺς ταῖς τοιαύταις ἀναγνώσεσι, μεγάλαις οὔσαις. Αἱ δὲ ἐννάται ὦραι τῶν τριῶν τούτων ἡμερῶν στιχολογίαν οὐκ ἔχουσιν, ὥσπερ οὐδὲ αἱ πρῶται.

[π. 258). Τῷ ἀγίῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ εἰς τὸν ὄρθρον σημαίνει ὥρας ε' καὶ μετὰ τὸ ἐξάφαλλον εἰς τὸ Θεὸς Κύριος τροπάριον ἤχος β'. Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ δις, Δόξα, "Ὅτε κατήλθες πρὸς τὸν θάνατον, Καὶ νῦν, Ταῖς μυροφόροις γυναῖξί, μέχρι τοῦ Ἑδείχθη ἀλλότριος. Καὶ εὐθέως²⁾ στιχολογοῦμεν τὸν Ἀμωμον μετὰ τῶν μεγαλοναρίων αὐτοῦ, τοῦ ἱερέως φοροῦντος στολὴν πορφυρᾶν καὶ θυμιῶντος κατὰ στάσιν· Μακάριοι οἱ ἄμωμοι. . . Μεγαλύνομέν σε, ζωοδότα Χριστέ, καὶ τιμῶμέν σου τὰ πάθη τὰ τίμια καὶ τὴν ἔνδοξον δοξάζομεν ταφὴν. Μακάριοι, οἱ ἐξερεύνων. . . Μεγαλύνομέν σε, ζωοδότα Χριστέ, δι' ἡμᾶς τὸν χυθὲς σφαγὴν ὑπομείναντα. . . Εἴτα ποιεῖ μικρὰν συναπτὴν καὶ ἀρχόμεθα τῆς β' στάσεως· Αἱ χεῖρές σου ἐποίησάν με. . . Ἀξίον ἐστὶ

¹⁾ Самое чтение евангелія описывается такъ: Евътрисѣнѣτος τοῦ ἀναλογίου μετὰ βλατίου καὶ τεθέντος ἐν αὐτῷ τοῦ Τετραευαγγελίου, καὶ λαμπάδος ἀπτοῦσης ἐκ πλαγίου αὐτοῦ, καὶ πάντων ἁσπεῶν ἱσταμένων, γίνεται ἀνάγνωσις ἐν αὐτῷ παρὰ τοῦ ἱερέως, ἐ π ι ρ α χ ἡ λ ι ο ν μ ὁ ν ο ν φ ο ρ ο ῦ ν τ ο ς (π. 249; № 321 π. 235).

²⁾ Въ Типиконѣ 1446 г. это мѣсто читается такъ: Καὶ εὐθὺς στιχολογοῦμεν τὸν Ἀμωμον μετὰ τῶν μεγαλοναρίων αὐτῶν. Τῆς πρώτης καὶ τῆς δευτέρας ἤχος πλ. β', τῆς δὲ τρίτης ἤχος γ', ἐν ᾧ καὶ θυμῷ ὁ ἱερεὺς κατὰ στάσιν, ποιεῖ δὲ καὶ μικρὰν συναπτὴν ἐνδεδυμένος στολὴν πορφυρᾶν. Μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ Ἀμώμου, Δόξα καὶ νῦν οὐ λέγομεν, ἀλλ' εὐθέως· τὰ ἀναστάσιμα τροπάρια ἤχος πλ. α'. Τῶν ἀγγέλων ὁ δῆμος (№ 321, π. 244 οβ. Βατ. библи.).

τοῦ δοξάζειν σε τὸν Θεὸν λόγον, τὸν ἐπὶ τοῦ ξύλου ὑπνώσαντα καὶ ἐξαναστάντα ἐκ τῶν νεκρῶν. Οἱ φοβούμενοί σε. . . Ἀξιόν ἐστι τοῦ δοξάζειν σε, τὸν ζωοδότην, τὸν τὰς πύλας Ἀδοῦ συντρίψαντα καὶ ἐξαναστήσαντα τοὺς νεκρούς. . . Εἴτα ποιεῖ ὁ ἱερεὺς καὶ αὐθις μικράν συναπτήν καὶ ἀρχόμεθα τῆς τρίτης στάσεως: Ἐπιβλεψὼν ἐπ' ἐμέ. . . Αἱ γενεαὶ πᾶσαι ὕμνον τῇ ταφῇ σου προσφέρομεν οἰκτιρισμόν. Τὰ διαβήματατά μου. . . Ἐφριξαν ἀγγέλων χοροὶ νεκρόν σε, Χριστέ, γυμνὸν ὁρῶντες. . . [π. 269]. Καὶ εὐθέως τὰ ἀναστάσιμα τροπάρια τοῦ Ἀρσίου ἤχος πλ. α'. Τῶν ἀγγέλων ὁ δῆμος καὶ τὰ λοιπὰ, εἴτα κάθισμα τῆς ἡμέρας ἤχος α' πρὸς Τὸν τάφον σου, Σωτήρ, καὶ ἀνάγνωσις εἰς ἐρμηνείαν τοῦ κατὰ Ματθαῖον λόγου τοῦ εὐαγγελίου τῆς ἡμέρας. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν εὐθέως ὁ ν' καὶ ὁ κανὼν ἤχος πλ. β'. Κύματι θαλάσσης, ποίημα μοναχοῦ Μάρκου, γεγονότος ἐπισκόπου Ἰνδροῦντος, μέχρι τῆς ε' ψῆδης, ἀπὸ δὲ τῆς ε' ψῆδης Κοσμά μοναχοῦ. Τετράψδον γὰρ ἦν πρότερον, ἀνεπληρώθη δὲ ὕστερον εἰς κανόνα τέλειον (РКП. № 244 доавлѣтъ: παρὰ τοῦ αὐτοῦ Μάρκου) κελεύσει τοῦ σοφωτάτου βασιλέως Λέοντος, οὗ δευτεροῦμεν τοὺς εἰρμούς, τὰ δὲ τροπάρια ποιούμεν ιβ'. Ὑστερον δὲ πάλιν ὁμοῦ οἱ β' χοροὶ τοὺς εἰρμούς, ἀπὸ γ' ψῆδης, κάθισμα ἤχος α'. Τὸν τάφον σου, Σωτήρ, Δόξα καὶ νῦν τὸ αὐτό. Ἀναγινώσκομεν ἐνταῦθα λόγον Γερμανοῦ πατριάρχου τοῦ νέου εἰς δόσιν β', οὗ ἡ ἀρχή· Σάββατόν μεν ἔστιν, ἡ τοῦ μοναχοῦ Μαξίμου τοῦ Πλανούδη, οὗ ἡ ἀρχή· Ἄ μὲν ἄνεσις εἵκασι. Ἀφ' ε', κοντάκιον ἤχος β', πρὸς Χειρόγραφον εἰκόνα· Τὴν ἄβυσσον ὁ κλείσας νεκρὸς ὁράται. . . τὸν οἶκον καὶ τὸ συναξάριον, εἴτα καὶ ἀνάγνωσις, εἰ ἔχει ἡ ὥρα. Μετὰ τὴν θ' ψῆδην, Ἅγιος Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν εἰς ἤχον β', ἐξαποστειλάριον δὲ οὐ λέγομεν, εἰς τοὺς αἵνους Πᾶσα πνοή, ἰστώμεν στίχους δ' καὶ φάλλομεν στιχηρὰ ἰδιόμελα τοὺς γ', δευτεροῦντες καὶ τὸν πλ. β'. Ἠτήσατο Ἰωσήφ, Δόξα ὁ αὐτός· Τὴν σήμερον μυστικῶς, Καὶ νῦν, Ὑπερευλογημένη ὑπάρχεις, δοξολογία μεγάλη. Ὁ δὲ ἱερεὺς, ἐνδυσάμενος ἅπασαν τὴν ἱερατικὴν στολὴν εἰς τὸ Τρισάγιον, εἰσοδεῖ μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, οὐ καθὼς ἔχει συνήθειαν, ἀλλ' ἐπάνω τοῦ ὤμου βαστάζων τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, ἐνεκλημένον μετὰ τοῦ ἀέρος, καὶ βαδίζων ἀργῶς, ἡμεῖς δὲ φάλλομεν τὸ Τρισάγιον, καθὼς ἔχομεν ἔθος φάλλειν εἰς νεκρούς, καὶ ἐλθὼν ὁ ἱερεὺς ἐμπροσθεν τῶν μεγάλων πυλῶν τοῦ ναοῦ, ἵσταται περιμένων τὴν τοῦ Τρισαγίου συμπλήρωσιν, καὶ τελεσθέντος ἐκφωνεῖ· Σοφία, ὁρθοὶ καὶ εὐθέως εἰσοδικὸν τροπάριον ἤχος β'. Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ. Ὁ ἱερεὺς·

Πρόσχωμεν, Ειρήνη πᾶσι, Σοφία, καὶ εὐθέως ὁ κανονάρχης τροπάριον τῆς προφητείας ἡχος β'. Ὁ συνέχων τὰ πέρατα, προκείμενον τῆς προφητείας ¹⁾ κ. τ. λ.

[π. 241). Τῇ ἀγία ²⁾ καὶ μεγάλη κυριακῇ τοῦ Πάσχα.

Τῆς ἁρμοζούσης ὥρας τοῦ ὄρθρου ἐνστάσης, ὁ μὲν ἱερεὺς ἅμα τῷ διακόνῳ, εἰσελθόντες ἐν τῷ διακονικῷ, ἀλλάσσουσιν. Ἀλλάσσει δὲ ὁ ἱερεὺς ἅπασαν τὴν ἱερατικὴν στολὴν, εἰ μέντοι τετίμηται ὁ προσεστὼς τῷ τῆς ἱερωσύνης ἀξιώματι, οὗτος ἐκπληροῖ τὰ τῆς ἱερατείας. Εἰ δὲ εἰσὶ καὶ ἕτεροι ἱερεῖς, ἀλλάσσουσι καὶ οὗτοι, οὐ μέντοι πᾶσαν τὴν στολὴν. Ὁ δὲ ἐκκλησιάρχης διανέμει τοῖς ἀδελφοῖς κηρία καὶ, ἅπτοντες αὐτά, ἔξερχόμεθα πάντες ἐν τῷ νάρθηκι, τῶν ἱερέων προπορευομένων μετὰ λαμπάδων καὶ θυμιατοῦ. Οἱ δὲ παρεκκλησιάρχαι ἅπαντες ἀπέρχονται καὶ σημαίνουν ἐν ταύτῳ ὅλα τὰ σήμαντρα, διὰ τὸ περιφανὲς τῆς ἑορτῆς, ἡγουν τὸ μικρόν, τὸ μέγα, τὸ σιδηροῦν καὶ τοὺς μεγάλους κώδωνας, εἴπερ εἰσὶν, ὃ καὶ διατηρεῖται μέχρι τῆς ἐσπέρας τοῦ σαββάτου τῆς Διακαινησίμου. Εἷς δὲ μόνος κανδηλάπτης, ἐναπομείνας ἐν τῷ ναῷ, ἅπτει τὰ κηρία πάντα καὶ τὰς κανδήλας, ποιήσας δὲ καὶ πυρεῖον μέγα καὶ βαλὼν ἐν αὐτῷ θυμίαμα πολὺ, τίθησι μέσον τοῦ ναοῦ. Ὁμοίως δὲ καὶ ἕτερον ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, βαλὼν καὶ εἰς θυμιατὸν θυμίαμα πολὺ, κρεμᾷ αὐτὸ ἐντὸς τοῦ βήματος, καὶ θυμιάται ὁ ναὸς ἅπας, κεκλεισμένων τῶν πυλῶν. Ὁ δὲ ἱερεὺς ἐν τῷ νάρθηκι μετὰ τὸ θυμιάσαι ἅπαντας, προηγουμένου τοῦ διακόνου μετὰ λαμπάδος, ἵσταται κατενώπιον τῶν βασιλικῶν πυλῶν, κεκλεισμένων οὐσῶν, καὶ χαράττων σταυροὺν μετὰ τοῦ θυμιατοῦ τρίς, ἐκφωνεῖ· Δόξα τῇ ἀγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν ἄρχεται ὁ ἱερεὺς τροπάριον ἡχος πλ. α'. Χριστὸς ἀνέστη, σὺν αὐτῷ δὲ καὶ πάντες οἱ μετ' αὐτοῦ ἱερεῖς τε καὶ διάκονοι. Καὶ λέγουσι τοῦτο τρίς. Ὁμοίως καὶ οἱ ἀδελφοὶ τὸ αὐτὸ τρίς. Εἴθ' οὕτως ὁ ἱερεὺς τοὺς στίχους, στίχος α'. Ἀναστήτω ὁ Θεός, στίχος β'. Ὡς ἐκλείπει καπνός, στίχος γ'. Οὕτως ἀπολοῦνται. Λέγομεν δὲ ἡμεῖς καθ' ἕκαστον στίχον· Χριστὸς ἀνέστη, Δόξα, Χριστὸς ἀνέστη, Καὶ νῦν τὸ αὐτό. Εἴτα πάλιν γεγωνετέρα τῇ φωνῇ ὁ ἱερεὺς· Χριστὸς ἀνέστη. Καὶ ἀνοιγομένων πυλῶν, εἰσοδεύει προπορευομένων δηλαδὴ τῶν λαμπάδων καὶ τῶν ἀδελφῶν συνεφεπομένων καὶ

¹⁾ Въ Типиконѣ 1446 г. порядокъ утрени изложенъ такъ же, но нѣтъ непорочныхъ стиховъ (л. 244—245).

²⁾ Типиконъ 1446 дѣлаетъ такое заглавіе: Περί τῆς ἀκολουθίας τοῦ ὄρθρου τῆς λαμπρᾶς κυριακῆς, ἐν ᾗ καὶ περὶ τοῦ γινομένου ἐν τῷ τέλει τοῦ ἀσπασμοῦ.

φαλλόντων· Καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασιν. Εἰσελθὼν δὲ ὁ ἱερεὺς ἐντὸς τοῦ βήματος, ποιεῖ συναπτὴν μεγάλην καὶ ἐκφωνεῖ· "Οτι πρέπει σοι. Καὶ εὐθὺς ἀρχεται ὁ προεστὼς, ἡ τὸ μέρος αὐτοῦ, ἦτοι τὸ δεξιόν· Ἀναστάσεως ἡμέρα, τοὺς εἰρμούς ἀνὰ δ', τὰ δὲ τροπάρια ποιούμεν ιβ', στίχους δὲ αὐτὸ λέγομεν, εἰ μὴ μόνον τὸ Δόξα καὶ νῦν. Ὑστερον δὲ πάλιν τοὺς εἰρμούς ἐκ β' ἀνὰ μέρος οἱ β' χοροί, ἤγουν ὁμοῦ μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ιη'. Ἐν οἷφ δ' ἂν τύχη χορῶ ἡ ἐναρξίς, ὁ προεστὼς ἀρχεται κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ. Κατὰ δὲ ᾠδὴν γίνεται συναπτὴ μικρὰ παρὰ τοῦ ἱερέως ἔσωθεν τοῦ βήματος, κατὰ ταύτην μόνον τὴν λαμπροφόρον ἡμέραν. Ὁ δὲ ἱερεὺς θυμιᾷ εἰς τὴν ἐναρξιν τοῦ κανόνος, ὁμοίως καὶ εἰς τὴν θ'. καὶ εἴπερ εἰσὶ περισσότεροι ἱερεῖς καὶ διάκονοι, θυμιῶσι κάκεῖνοι, ἀπὸ δὲ τῆς δ' ᾠδῆς οἱ κανδηλάπται. Μετὰ τὴν α' ᾠδὴν ἐκφώνησις· "Οτι σὸν τὸ κράτος, μετὰ τὴν γ'. "Οτι ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος, εἶτα ὑπακοὴ ἤχος δ'. Προλαβοῦσαι τὸν ὄρθρον καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸν Θεολόγον· Ἐπὶ τῆς φυλακῆς μου, μετὰ τὴν δ' ᾠδὴν ἐκφώνησις· "Οτι ὑπολόγηταί σου τὸ ὄνομα, μετὰ τὴν ε'. "Οτι ἡγίασται καὶ δεδόξασται, μετὰ τὴν ς'. Σὺ γὰρ εἶ ὁ βασιλεὺς τῆς εἰρήνης, εἶτα τὸ κοντάκιον ἰδιόμελον ἤχος πλ. δ'. Εἰ καὶ ἐν τάφῳ, τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸν Θεολόγον· Ἀναστάσεως ἡμέρα. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν, Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι, ἐκ τρίτου, ἄνευ τοῦ πεντηχοστοῦ, ὁμοίως καὶ τὸ Ἀναστάς ὁ Ἰησοῦς, ἐκ τρίτου, καὶ ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· Σὸν γὰρ ἐστὶ τὸ ἐλεεῖν, καὶ ἀπαρχόμεθα τῆς ζ' ᾠδῆς, μεθ' ἣν ἐκφώνησις· "Οτι σὺ εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν. Μετὰ τὴν η' ᾠδὴν ἐκφώνησις· "Οτι ἅγιος εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν. Μετὰ τὴν θ'. "Οτι σὲ αἰνοῦσι πᾶσαι αἱ δυνάμεις, ἑξαποστειλάριον· Σαρκὶ ὑπνώσας, ἐκ τρίτου, εἰς τοὺς αἵνους, Πᾶσα πνοή, ἰστώμεν δὲ στίχους δ', φάλλομεν στιχηρὰ ἀναστάσιμα τῆς Ὀκτωήχου δ' ἤχος α', εἶτα, ἐνούμενοι οἱ β' χοροί, φάλλομεν στιχηρὰ τοῦ Πάσχα ἤχος πλ. α', λέγοντες στίχον· Ἀναστήτω ὁ Θεός, Πάσχα ἱερὸν . . . Δόξα καὶ νῦν ὁ αὐτός· Ἀναστάσεως ἡμέρα, οὗ ἐν τῷ τέλει λέγομεν τὸ Χριστὸς ἀνέστη πολλάκις, ἐστ' ἂν πληρωθῇ ὁ ἀσπασμός, ὅστις γίνεται οὕτως· λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον καὶ ἵσταται πρὸ τῶν θυρῶν τοῦ ἁγίου βήματος καὶ ἀσπάζεται ὁ προεστὼς τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, εἶτα τὸν ἱερέα, εἰθ' οὕτως λαμβάνει τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον ὁ προεστὼς, εἰ τετίμηται δηλονότι τῷ τῆς ἱεροσύνης ἀξιώματι, καὶ ἵσταται ἐκ δεξιῶν τοῦ ἱερέως. Ὅμοίως καὶ οἱ ἀδελφοὶ κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν, ἀσπαζόμενοι τε ἀλλήλους καὶ ἰστάμενοι ἐκ πλαγίου τοῦ λαγχάνοντος τελευταίου. Μετὰ δὲ τὸ πληρωθῆναι τὸν ἀσπασμόν,

αναγινώσκει ὁ προεστὼς τὸν κατηχητικὸν λόγον τοῦ Χρυσοστόμου, πάντων ἱσταμένων, ἔνθα ἔτυχεν ἕκαστος ἐν τῷ ἁγιασμῷ, καὶ ἀκρωμένων, λέγοντος οὕτως . . . Καὶ λέγομεν τὸ ἀπολυτίκιον τοῦ Χρυσοστόμου· Ἦ τοῦ στόματός σου καθάπερ πυρσός, εἴτα γίνεται ὑπὸ τοῦ ἱερέως ἑκτενὴς, εἴτα συναπτή καὶ τελεία ἀπόλυσις. Αἰτή δὲ ἐν ταύτῃ τῇ λαμ-
προφῶρ ἡμέρα οὐ γίνεται.

[л. 274 об.). На литургии εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος. Εἰ λειτουργεῖ καὶ διάκονος, λέγεται τὸ εὐαγγέλιον καὶ ὑπὲρ ἀμφοτέρων, τοῦ τε ἱερέως καὶ τοῦ διακόνου, κατὰ στιγμήν κρούει δὲ καὶ κανδηλάπτης τὸν μέγαν σημαντήρα κατὰ στιγμήν βαρέαν α', καὶ καθεξῆς ἡ θεία λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου.

[л. 288 об.). Εἰ δὲ τύχοι ἐν ταύτῃ δὴ τῇ ἀποδόσει (т. е. праздника отцевъ) ἡ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου μνήμη, ἡ ἐτέρου μεγάλου ἁγίου καὶ ἑορτάζομεν εἰς ζ', ἤγουν τῶν ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, τοῦ ἁγίου Συμεὼν τοῦ θαυμαστο-
ρείτου καὶ τῆς εὐρέσεως τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου, καταλιμ-
πάνεται ἡ τῶν ἁγίων Πατέρων ἀκολουθία. Εἰ δὲ καὶ χρή, ὅτι τὴν ἀκολουθίαν λαγγανόντων ἁγίων τῇ τε παρασκευῇ τῇ πρὸ τῆς ν', ἐν ἣ ἀποδίδεται ἡ ἑορτὴ τῆς Ἀναλήψεως, τῷ σαββάτῳ τῶν ψυχῶν, τῇ κυριακῇ τῆς ν' καὶ τῇ β' τοῦ ἁγίου Πνεύματος ψάλλομεν ἐν τοῖς ἀπο-
δείπνοις, ὅτε θέλει ὁ ἐκκλησιάρχης.

[л. 290). Вечерню на Троицу служить священникъ, а́ллá-
ξας τὴν ἅπασαν ἱερετικὴν στολήν. О чтеніи молитвъ замѣчено: Καὶ ἡμῶν κλινάντων τὸ γόνυ καὶ ἀσχεπῶν ἐπ' ἐδάφους κειμένων, ἀνα-
γινώσκει ὁ ἱερεὺς τὴν πρώτην εὐχὴν ἀπὸ τοῦ βήματος μεγαλοφώνως. Остальной порядокъ, какъ у Гоара pag. 597—603.

[л. 300 об.). Εἰδοῖσις τῶν ἐαθέντων ἀποστολοεὐαγγελίων τῶν μὴ ἑορταζομένων ἁγίων.

[л. 302). Προκείμενα ἀναστάσιμα τῶν ὁκτῶ ἤχων, ἅπερ λέγον-
ται ἐν τοῖς εὐαγγελίοις τοῦ ὁρθρου τῶν κυριακῶν.

[л. 302 об.). Προκείμενα καὶ ἀλληλουάρια τῶν ὁκτῶ ἤχων, τὰ λεγόμενα ἐν ταῖς λειτουργίαις τῶν κυριακῶν, ἦτοι τὰ ἄμνημα.

[л. 303). Προκείμενα καὶ ἀλληλουάρια, τὰ λεγόμενα ἐν τῇ λει-
τουργίᾳ, ὅτε ἐστὶν ἅγιος ἑορταζόμενος.

[л. 303 об.). Ὑμνοὶ τριαδικοὶ τῶν ὁκτῶ ἤχων,

[л. 304 об.). Τὰ φωταγωγικὰ τῶν ὁκτῶ ἤχων.

[л. 305). Τροπάρια καὶ προφητεῖαι εἰς τὸν ἁγιασμὸν τῶν ἁγίων Θεοφανείων,

[л. 308) чистый.

[л. 309). Ἀκολουθία τοῦ ἁγιασμοῦ. Небольшая перестановка въ тропаряхъ и нѣтъ указанія на апостолъ и евангеліе, а во всемъ остальномъ чинъ сходенъ съ Гоаровскимъ чиномъ pag. 358—362.

[л. 315). Миниатюра изображаетъ муч. Евгенія Трапезунтскаго съ большимъ шестиконечнымъ крестомъ въ рукахъ. Миниатюра сохранилась очень плохо.

Рукопись настоящая, будучи отлична отъ всѣхъ другихъ Типиконовъ того же имени по составу своему, въ то же время даетъ широкое мѣсто свободѣ дѣйствій настоятеля и еkkлисіарха. Здѣсь почти на каждомъ листѣ можно встрѣтить указанія: «если желаетъ», «если хочетъ еkkлисіархъ или настоятель» и т. п., или же выраженія личнаго недоумѣнія: «я не знаю». Указывая нѣкоторыя служебныя особенности мѣстнаго характера, составитель въ то же время вводитъ нѣкоторыя новыя Марковыя главы, которыхъ въ другихъ Типиконахъ не встрѣчаемъ. Наконецъ, писатель рукописи иногда старался дать объясненія нѣкоторымъ своимъ особенностямъ, и ради сего испещрилъ поля на рукописи киноварными замѣчаніями, которыя теперь въ болшинствѣ случаевъ или нечитаемы, или читаются съ великимъ трудомъ. Для примѣра приведемъ нѣкоторыя изъ нихъ: Ἐν τῷ ἀπαρξασθαι τῶν κανόνων ὁ διάκονος ἐξελθὼν θυμῷ, ἅπτουσι καὶ τὰ κηρία πάντα ἀπ' ἀρχῆς τῶν ἀναβαθμῶν ἄχρι συμπληρώσεως τῆς γ' ὥδῆς, ὁμοίως καὶ ἀπὸ τῆς δ' ὥδῆς ἄχρι τῆς ἀπολύσεως [л. 16 об.). Относительно утренняго водоосвященія въ день Богоявленія: Ἐν ταῖς κατὰ μέρος ἐκλέγειν, τῇ δὲ ἐπαύριον συνέρχονται ἅπαντες μετὰ τοῦ πατριάρχου καὶ ἐκτελοῦσι τὸν τοιοῦτον ἁγιασμὸν καὶ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ, διὸ γοῦν ἐπηνέχθη τὸ παρὸν Τυπικὸν ἀπὸ τῶν κατὰ τῶν Ἱεροσολυμιτικῶν μονῶν, ὡς ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ βιβλίου δεδήλωται, διατέτακται ἐν τούτῳ ὁ διπλοῦς ἁγιασμὸς κατὰ τὴν Ἱεροσολύμων μονῶν συνήθειαν. Относительно выхода въ великую субботу замѣчено, что въ нѣкоторыхъ Типиконахъ, послѣ «Премудрость прости», тропарь пророчества. Οἶμαι δὲ τό. при-

бавляется на полѣ, ἐντὸς κρεῖττον. . . διὰ τοῦτο γὰρ ἐπεκράτησε καὶ παρὰ τοῖς πλείστοις [л. 269 об.).

DXXVI. № 324 (935). Τοπικόν (заглавія нѣтъ), рукопись той же библии, въ 16 долю листа, 229 листовъ, писана мелкою скорописью 1405 года. Время написанія рукописи опредѣляется слѣдующею припискою: Ἐτελειώθη τὸ παρὸν Τοπικὸν ἐν ἔτει ςΠιβ' (1405) Ἰνδικτιῶνος ιβ', ἐν μηνὶ Νοεμβρίῳ ιε'. Τῷ ἔχοντι καὶ γράψαντι σῶσον. Θεῷ τὸ δῶρον καὶ Γερμανοῦ ὁ πόνος. Καὶ οἱ ἀναγινώσκοντες εὐχεσθὲ μοι διὰ τὸν Κύριον.

Перваго листа недостаетъ.

[л. 2). Окончаніе статьи о точномъ соблюденіи устава настоятелемъ. Въ концѣ статьи замѣтка: Ἐπτά εἰσι τοῦ ἀνθρώπου ἡλικίαι· βρέφος λέγεται ἀπὸ γεννήσεως ἕως ἐτῶν δ', παῖς ἀπὸ ἐτῶν ε' ἕως τῶν ιδ', ἀπὸ ἐτῶν ιε' ἕως ἐτῶν χβ' νεανίσκος, ἀπὸ ἐτῶν χγ' ἕως ἐτῶν μδ' ἀνὴρ, ἀπὸ ἐτῶν με' ἕως τῶν νζ' γηραιός, ἀπὸ τῶν νη' ἕως ἐτῶν ξδ' πρεσβύτερος, ἀπὸ ἐτῶν ξε' μέχρι τέλους τῆς ζωῆς αὐτοῦ [л. 4 об.).

[л. 4 об.). Πίναξ τῶν τοῦ βιβλίου κεφαλαίων. Βσϛхъ 146.

[л. 9 об.). Εὐχὴ εἰς εὐλόγησιν σταφυλῶν.

«Εὐλόγησον, Κύριε, τὸν καρπὸν τοῦτον τὸν νέον τῆς ἀμπέλου, ὃν διὰ τῆς τοῦ ἀέρος εὐκρασίας, ἣ τῶν σταγόνων τῆς βροχῆς. Goar. pag. 553. Молитва не окончена.

[л. 10). Недостаетъ листа. Нѣтъ чина малоѣ вечерни и начала великоѣ. Начинается: τὸ Κύριε εὐλόγησον, καὶ θυμιᾷ αὐθις τὸν προεστῶτα, ἣ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, εἶτα καὶ τὸν ἅγιον. Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, ἵσταται ἔμπροσθεν τῆς ἀγίας τραπέζης καὶ ποιεῖ σταυροὺς γ' μετὰ τοῦ θυμιατοῦ, τελευταῖον ἐκφωνῶν οὕτως· Δόξα τῇ ἀγίᾳ καὶ ὁμοουσίᾳ. . .

[л. 110 об.). Εἰ δὲ τόχοι (праздникъ Срѣтенія) ἐν μ', ἤγουν τῇ α' ἡμέρᾳ· ἀδύνατον γὰρ ἐστὶ τυχεῖν ἐν ἄλλῃ ἡμέρᾳ, ἐν τῇ παραμονῇ, ἤγουν τῇ κυριακῇ τῆς τυρινῆς ἐσπέρας, εἰς τὸν μικρὸν ἐσπερινὸν στιχηρὰ προσόμοια τοῦ Трифιδίου γ' καὶ τῆς ἑορτῆς ἰδιόμελον ἐν ἤχος β', Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς. Εἰς τὸν στίχον τὸ ἰδιόμελον τοῦ Триφιδίου δις καὶ μαρτυρικὸν εἰς τὸν αὐτὸν ἤχον, Δόξα καὶ νῦν, ἤχος δ' τῆς ἑορτῆς· Σήμερον ἡ ἱερά, τροπάριον τῆς ἑορτῆς, αἱ γ' μεγάλαи μετάνοιαι καὶ ἀπόλυσις.

Ἐν τῷ μεγάλῳ ἐσπερινῷ ἡ ἀκολουθία ἀπαράλλαντος, ὡς προδεδήλωται, προκείμενον δὲ λέγομεν τὸ μέγα· Μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου, μετὰ τῶν στίχων αὐτοῦ. Ἐν τῷ ὄρθρῳ εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, τροπάριον τῆς ἑορτῆς ἐκ γ', ἡ συνήθης στιχολογία τῶν τριῶν καθίσματων καὶ ὁ πολυέλεος. Καθίσματα δὲ λέγομεν μετὰ τὴν α' στιχολογίαν καὶ τὰ β' τοῦ Τριωδίου, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον προσόμοιον τῆς ἡμέρας. Εἰς δὲ ἕτερα καθίσματα καὶ μετὰ τὸν πολυέλεον καθίσματα τῆς ἑορτῆς κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν. Οἱ ἀναβαθμοί, τὸ α' ἀντίφωνον τοῦ δ' ἤχου, προκείμενον· Πᾶσα πνοὴ καὶ εὐαγγέλιον, ὡς δεδῆλωται ὀπισθεν, ἐν αἷς δὲ ᾠδαῖς εἰσὶ τὰ τριωδικά, ἡγουν ἐν τῇ α', τῇ η' καὶ τῇ θ', ὁ κανὼν τῆς ἑορτῆς μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ς' καὶ τὰ τριώδια εἰς τὴν τάξιν αὐτῶν, εἰς τοὺς αἶνους στιχηρὰ τῆς ἑορτῆς, ὡς συνήθως, Πᾶσα πνοὴ οὐ λέγομεν διὰ τὸ μὴ γίνεσθαι μεγάλη δοξολογία. Εἰς τὸν στίχον τῶν αἶνων στιχηρὸν ἰδιόμελον τοῦ Τριωδίου δις καὶ τὸ μαρτυρικόν, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ἡχος α'. Σήμερον ὁ πάλαι τῷ Μωσεῖ, τροπάριον τῆς ἑορτῆς, αἱ γ' μεγάλαι μετάνοιαι καὶ συναπτομεν τὴν α' ὥραν ἄνευ στιχολογίας καὶ μετανοιῶν, πλὴν τῶν γ' μεγάλων, καὶ οὕτω γίνεται τέλος ἀπολύσεως.

Περὶ δὲ ὥρας γ' ἡμέρας σημαίνει καὶ, συναχθέντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, φάλλομεν τὰς γ' ὥρας ὁμοῦ, ἡγουν τὴν γ', τὴν ς' ἄνευ μετανοιῶν, στιχολογία δὲ καὶ τὰ καθίσματα αὐτῶν. Καὶ μετὰ τὴν τούτων ἀπόλυσιν σημαίνει τὴν θ' καὶ φάλλομεν ταύτην μετὰ τῆς στιχολογίας. Εἴθ' οὕτως λέγομεν καὶ τοὺς μακαρισμοὺς χύμα καὶ καθ' ἑξῆς τὸν ἐσπερινὸν ἄνευ στιχολογίας, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν στιχηρὰ ι' καὶ φάλλομεν τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας δις, τὰ γ' προσόμοια τοῦ Τριωδίου καὶ τῆς ἑορτῆς γ', ἡχος α'. Λέγε Συμεών, ποιῶντες τὰ γ' ε', Δόξα καὶ νῦν, ἡχος πλ. β'. Ἀνοιγέσθω ἡ πύλη, εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, προκείμενον τῆς ἡμέρας, τὰ ἀναγνώσματα τῆς ἡμέρας, εἴτα τῆς ἑορτῆς, τὸ Κατευθυνθήτω. Μετὰ δὲ τοῦτο συναπτὴ τοῦ Τρισαγίου, προκείμενον, ἀπόστολος, ἀλληλουάριον, εὐαγγέλιον καὶ κοινωνικόν, τὰ προγραφέντα. Ἐκτελεῖται δὲ καὶ ἡ θεία λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου. Εἰς τὴν τράπεζαν καταλύομεν οἶνον μόνον καὶ βράσμα ἄνευ ἐλαίου, καὶ εὐθὺς ἀποδίδεται ἡ ἑορτή. Τὰ δὲ τοῦ αἵου Συμεών τοῦ Θεοδόχου προσόμοια στιχηρὰ φάλλονται τῇ ἐπαύριον, ἡγουν τῇ γ' πρωτὶ εἰς τοὺς αἶνους. Сн. выше стр. 288.

[л. 137'. Περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τύχοι τῇ ἀγίᾳ καὶ μεγάλῃ κυριακῇ τοῦ Πάσχα.

Χρὴ εἶδέναι, ὅτι, ἐὰν τύχη ὁ Εὐαγγελισμὸς τῇ ἁγίᾳ κυριακῇ τοῦ Πάσχα, ὃ ἐστὶ κύριον Πάσχα, ἐσπέρας τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ τὰ σιχηρά, ὡς δεδῆλωται μικρὸν ἄνωθεν. Μετὰ δὲ τὸ Φῶς ἱλαρόν, ὁ ἱερεὺς· Σοφία, καὶ λέγεται τὸ α' ἀνάγνωσμα τῆς ἡμέρας, εἶτα τῆς ἑορτῆς τὰ ε' καὶ αὖθις τὰ ἐπίλοιπα ἀναγνώσματα τῆς ἡμέρας κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν καὶ λοιπὴ ἀκολουθία τῆς λειτουργίας τοῦ μεγάλου σαββάτου. Εἰς τὴν παννυχίδα τοῦ μεγάλου σαββάτου ὁ κανὼν τῆς ἑορτῆς ἤχος πλ. β' μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς η' καὶ τῆς ἡμέρας μετὰ τῶν εἰρμῶν ὁμοίως εἰς η', καταβασία τὸν εἰρμὸν τῆς ἡμέρας ὁμοῦ οἱ δύο χοροί, ἀπὸ γ' ᾠδῆς κοντάκιον τῆς ἑορτῆς καὶ ὁ οἶκος, εἶτα κάθισμα τῆς ἡμέρας καὶ τῆς ἑορτῆς καὶ ἀνάγνωσις· Πάλιν χαράς εὐαγγέλια, ἀφ' ἑκτῆς κοντάκιον τῆς ἡμέρας καὶ οἶκος καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἡμέρας, τὸ Σήμερον σιγὴ πολλή, ἕως τέλους, μετὰ τὴν θ' ᾠδὴν Τρισάγιον и далѣе, какъ въ обычныхъ Уставахъ. Нѣтъ лишь указанія на пѣніе послѣдняго «Христосъ воскресе» и замѣчанія, что стихи: «Исповѣдайтесь Господеву» и др. произносятся только въ этотъ день.

[Л. 190 об.). Ἐν τισι δὲ τῶν Τυπικῶν εἶρον προστιθέμενον, ὅτι μὴ μόνον ἐν ταῖς προηγιασμέναις γίνεται τοῦτο (т. е. ектенья за готовящихся къ просвѣщенію), ἀλλὰ δὴ καὶ ἐν τοῖς σάββασι καὶ κυριακαῖς, ἐν δὲ τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἄχρι τῆς μεγάλης πέμπτης, οὐκ οἶδα δέ, εἰ ἐνδεχόμενόν ἐστι γίνεσθαι.

— Κυριακῇ δ' τῶν νηστειῶν Τριώδιον οὐ φάλλομεν, εἰ μὴ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου, τοῦ συγγραφέως τῆς Κλίμακος, ὡς ἐδηλώθη ἐν τῷ Μηνολογίῳ.

[Л. 210). Τῇ παρασκευῇ τῆς Διακαινησίμου εἰς τὸν ὄρθρον ἡ ἀκολουθία, ὡς προδεδήλωται, καὶ λιτὴ ἐν τῷ κοιμητηρίῳ.

[Л. 225). Τὰ ἐν τῇ ἐβδομάδι φαλλόμενα ἀλληλουάρια, προκειμένα καὶ κοινωνικά, ὅτε οὐκ ἔστιν ἑορταζόμενος ἄγιος.

— Τὰ φωταγωγικά τῶν η' ἤχων.

[Л. 225 об.). Краткій порядокъ преждеосвященной литургіи. Ψαλλόντων τῶν ἀδελφῶν τὴν θ' ὥραν μετὰ τοὺς μακαρισμοὺς καὶ τὸ Πιστεύω, ποιεῖ ὁ ἱερεὺς μεάνοιαν τῷ προσεστώτι καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸ ἅγιον βῆμα καί, φορέσας τὴν ἱερατικὴν στολὴν ἅπασαν, ποιεῖ τροπάριον τῆς θ' ὥρας.

[Л. 226). Εἰδήσεις περὶ τοῦ βαπτίσματος. А. Дмитриевскій Εὐχολόγια стр. 373.

[π. 227 οβ.). Περὶ τοῦ βασιλέως ἀγρυπνία ὅπως γίνεται·

Χρῆ εἰδέναι, ὡς ¹⁾ ὑπὲρ τοῦ βασιλέως ἀγρυπνία οὕτω γίνεται ²⁾· Ἐσπέρας φάλλεται ὁ ἐσπερινὸς αὐτοῦ, ὡς συνήθως. Τῇ α' ὥρᾳ τῆς ἡμέρας ³⁾ σημαίνει τὰς βαρέας, τὸ μέγα, τὸ σίδηρον καὶ τοὺς κώδωνας⁴⁾, καὶ συναγθέντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, φάλλομεν τὰ ἀπόδειπνα. Μετὰ δὲ τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, φάλλομεν κανόνας β', εἰς μὲν τὸν α' δευτεροῦντες τοὺς εἰρμούς καὶ τὰ τροπάρια ποιῶντες ς', εἰς δὲ τὸν ἕτερον τὰ τροπάρια δ'⁵⁾, στίχον δὲ λέγομεν· Κύριε, σῶσον τὸν βασιλέα καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν, ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλεσώμεθα σε, ἕτερος· Κύριε ⁶⁾, ἐν τῇ δυνάμει σου εὐφρανθήσεται ὁ βασιλεὺς καὶ ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου ἀγαλλιάσεται σφόδρα. Καὶ ἕτερος ὁμοίως, οὗς ἂν βούληται τις, ἀπὸ γ' ὥδῃς τὸν εἰρμὸν τοῦ ἑτέρου κανόνος ὁμοῦ οἱ δύο χοροί, εἴτα ὁ ἱερεὺς· Ἔτι καὶ ἔτι ἐν εἰρήνῃ. . . Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ ἐλέους, εἰρήνης, ὑγείας, κράτους, νίκης, διαμονῆς, σωτηρίας, εὐδοώσεως καὶ ἐνισχύσεως τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου βασιλέως ἡμῶν τοῦδε. Εἰ δὲ πρὸς πόλεμόν ἐστιν ὁ βασιλεὺς, προστίθῃσι καὶ ταῦτα· Καὶ ὑπὲρ εὐδοώσεως καὶ ἐνισχύσεως τοῦ φιλοχρίστου στρατοῦ αὐτοῦ σὺν πάσῃ τῇ συγκλήτῳ· καὶ Ὑπὲρ τοῦ διαφυλαχθῆναι τὴν πόλιν ταύτην. Κύριε ἐλέησον β'. Ἀντιλαβοῦ. Τῆς Παναγίας ἀγράφου. Ἐκφώνησις· Ὅτι ἐλεήμων, καὶ φάλλομεν ⁷⁾ κοντάκιον ἥχος δ'· Ὁ ὑψωθείς ἐν τῷ σταυρῷ, ἀφ' ς' ὥδῃς ποιεῖ ὁ ἱερεὺς ὁμοίως αἰτησιν, εἴτα κοντάκιον ἥχος πλ. β'. Προστασία τῶν χριστιανῶν, εἴτα προκείμενον ἥχος πλ. β'. Κύριε⁸⁾, ἐν τῇ δυνάμει σου εὐφρανθήσεται ὁ βασιλεὺς, στίχος· Ὅτι ὁ βασιλεὺς ἐλπίζει ἐπὶ Κύριον, Πᾶσα πνοή, εὐαγγέλιον ⁹⁾ ζήτει τῇ δ' τῆς α' ἐβδομάδος τῶν νηστειῶν, Δόξα, Ταῖς τῆς Θεοτόκου πρεσβείαις ἐλεήμων ἀνύψωσον τὸ κέρας τῶν πιστῶν βασιλέων, Καὶ νῦν τὸ αὐτό, εἴτα, ἐνούμενοι οἱ δύο χοροί, φάλλομεν στίχον· Ἐλέησόν με, ὁ Θεός, καὶ στιχηρὰ¹⁰⁾ ἥχος πλ. α'. Σταυρὲ τοῦ Χριστοῦ, Μεταβολὴ τῶν θλιβομένων, Ἀρχαγγελικῶς ἀνυμνήσωμεν πιστοί, εἴτα ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς· Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου, Κύριε ἐλέησον ιβ' καὶ ἐκφώνησις· Ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς. Μετὰ τὴν θ' ὥδῃν τὸν εἰρμὸν τοῦ κανόνος, εἴτα τὸ Ἀξιὸν ἐστιν ὡς ἀληθῶς, τὸ μέγα καὶ εὐθὺς· Κύριε, σῶσον τὸν βασιλέα, Σε τὸ ἀπόρθητον τεῖχος,

¹⁾ Ркп. Синайск. библ. № 1108, ὅτι нѣтъ ²⁾ φάλλεται ³⁾ τῆς νυκτός ⁴⁾ нѣтъ ⁵⁾ Ἀντὶ δὲ τῶν συνήθων λέγει ⁶⁾ Другого стиха нѣтъ. ⁷⁾ ὁ λαὸς κοντάκιον τῆς Θεοτόκου ἥχος· Πρεσβεία θερμὴ καὶ τεῖχος, ἀφ' ς' ὥδῃς τὸν εἰρμὸν ὁμοῦ οἱ δύο χοροί. Ὁ ἱερεὺς· Ἔτι καὶ ἔτι ⁸⁾ Μνησθήσομαι τοῦ ὀνόματος ⁹⁾ τῆς Θεοτόκου ¹⁰⁾ τῆς Θεοτόκου· Μὴ καταπιστεύσης μοι.

δέσποινα, πρόσδεξαι, εἶτα Τρισάγιον ¹⁾ καὶ τὰ λοιπὰ, τροπάριον· Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου, Δόξα, Ὁ ὑψωθείς ἐν τῷ σταυρῷ, Καὶ νῦν, Προστασία φοβερὰ καὶ ποιεῖ ἐκτενὴν ὁ ἱερεὺς· Ἐλέησον ἡμᾶς. . . Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων καὶ θεοφυλάκτων βασιλέων, εἶτα καὶ τὴν γεγραμμένην αἴτησιν, Κύριε ἐλέησον β' καὶ ἐκφώνησις· Ἐπάκουσον ²⁾ ἡμῶν, ὁ Θεός, καὶ γίνεται ἀπόλυσις, εἶτα τίθεται ἀνάγνωσις, κατ' ἣν ἀρχόμεθα τοῦ ὁρθρου, ὡς συνήθως. Сн. выше стр. 190.

[л. 228). Εἰδήσις πρὶ τοῦ πῶς ψάλλεται ἡ παράκλησις. В концѣ говорится: ποιεῖ ὁ ἱερεὺς ἐκτενὴν, μνημονεύων κἀνταῦθα τοῦ ὀνόματος τοῦ παρακαλοῦντος, τὸ Κύριε ἐλέησον, ὅσα βούλη.

[л. 228). Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ. А. Дмитриевскій. Εὐχολογία стр. 375.

По составу и по тексту настоящей Типиконъ сходенъ съ Типикомъ Ватопед. библ. № 321. Разница самая существенная заключается въ замѣчаніяхъ на поляхъ, которыми писецъ указываетъ на измѣненія въ дѣйствующей практикѣ противъ основного текста. Этими замѣчаніямъ писецъ придаетъ важное значеніе, и для этого оставляетъ для нихъ мѣсто даже въ текстѣ. Замѣчанія эти такого рода: Τοῦτο νῦν οὐχ οὕτως (замѣчается по поводу «Придите поклонимся» въ чинѣ все-нощнаго бδѣнія), μετὰ τὸ εἰπεῖν τὸ Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ, λέγει ὁ ταχθεὶς μοναχὸς προοιμιακὸν ψαλμὸν ἕως τοῦ Ἀνοίξαντος τὴν χεῖρα [л. 10). Νῦν οὐχ οὕτως γίνεται, ἀλλὰ χύμα λέγεται τὸ β' καὶ γ' ἀντίφωνον, ὁμοίως καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ Ψαλτηρίου δι' ἄλλα τοῦ πολυελέου εἰς ἡμέρας ἑορτασίμους [л. 10 об.). Ἐν τῷ ἀπαρξασθαι τῶν κανόνων ὁ διάκονος ἐξεληθὼν θυμιᾷ, ἄπτουσι δὲ καὶ τὰ κηρία πάντα ἀπὸ τε τῶν ἀναβαθμῶν ἄχρι καὶ συμπληρώσεως τῆς τρίτης ψδῆς [л. 14 об.). Τοῦτο νῦν οὐχ οὕτως (когда положено Аллилуія, то на Трисвятомъ дѣлаемъ поклонъ), γίνεται Ἀλληλούια, εἴτε Ἀλληλούια ἐστίν, εἴτε μή. Μετὰ τὸ εὐλογῆσαι τὸν ἱερέα εὐθὺς ὁ ταχθεὶς μοναχὸς λέγει· Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ τὸν προοιμιακὸν ψαλμὸν, ὡς συνήθως, ποιοῦμεν δὲ εἰς τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ εἰς τὸ Ἀλληλούια, Ἀλληλούια δόξα σοι ὁ Θεός τὰς ἀποτεταγμέ-

¹⁾ Нѣтъ, а прямо ектения ²⁾ Ὅτι ἐλεῆμων καὶ φιλόνητος, τὸ Τρισάγιον καὶ τὰ λοιπὰ, τὰ τροπάρια καὶ εὐχαὶ καὶ ἀπόλυσις, συγχώρησις καὶ ἀνάγνωσις καὶ μετὰ ταῦτα τὴν ὁρθρὸς, ὡς συνήθως.

νας μετανοίας [π. 17). Ἰστέον, ὅτι νῦν ἐορτάζεται ὁ ἅγιος, καθόλου ἢ Ὀκτώηχος οὐ ψάλλεται. λέγεται δὲ ὁ κανὼν τῆς Θεοτόκου εἰς τὸν ἥχον τοῦ κανόνος τοῦ ἁγίου, εἰ δὲ ἔστιν ἅγιος ἐορταζόμενος μὲν εἰς ς', ἔχει δὲ β' κανόνας καὶ ψάλλονται καὶ οἱ δύο, ψάλλεται εἰς κανὼν τῆς Ὀκτώηχου ὁ πρῶτος [π. 23). Ἰστέον, ὅτι ἐνταῦθα τὰ τυπικὰ οὐ λέγουσι καταβασία (на Воздвижение) διὰ τὸ μὴ εἶναι τὸν τελευταῖον κανόνα, ἡγουν τοῦ ἁγίου Κορνηλίου εἰς πλ. δ', ὡς ἐντεῦθεν ἀρμόζειν τῇ καταβασίᾳ τοῦ σταυροῦ, ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦτο ἄρτερον οὐ σκοποῦσιν οἱ πλεῖστοι, ἀλλ' εὐδιακρίτως, ὅτε βούλονται, λέγουσι καταβασίαν τῆς συνεγγιζούσης ἐορτῆς, καὶ ὅποιου ἥχου, εἰ δὲ βούλη, καὶ σὺ ταῦτα εἰπέ· Σταυρὸν χαράξας. Τοῦτο δὲ γινέσθω σοι καὶ τοῖς λοιποῖς τοῦ ἔμπροσθεν τοῦ Τυπικοῦ (π. 48 ὁβ.). Ἐδοξέ τισι περισσὸν εἶναι δις ἐκτελεῖσθαι τὸν ἁγιασμόν τῶν ἁγίων Θεοφανείων καὶ εἰς ἀπόδειξιν τοῦ οἰκείου λόγου προβάλλονται τὸ ἅπαξ τὸν Κύριον βαπτισθῆναι ἄπορον γὰρ πῶς τοῦτο δοκεῖ τοῖς μὴ τὴν αἰτίαν εἰδόσι, δι' ἣν ἐτάχθη γίνεσθαι τοῦτο, ἡμεῖς τοίνυν αἰτίαν ἐνταῦθα ὡς εἰκὸς ἀποδόντες, τὸ ποιητέον τοῖς νουνεχέσι καταλείψωμεν, ἔστι δὲ αὕτη ἐν ταῖς τῶν ἁγίων Ἀποστόλων διατάξεσι, τὴν λειτουργίαν τῇ παραμονῇ τῶν ἁγίων Θεοφανείων περὶ τὸ μεσονύκτιον ἐκτελεῖσθαι νενομοθέτηται καὶ μετ' αὐτὴν εὐθὺς τὸν ἁγιασμόν, διὰ τὸ καὶ τὸ μυστήριον τοῦτο περὶ τὸ μεσονύκτιον ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ τελεσθῆναι, ἐπεὶ γοῦν καὶ ἐν τοῖς μέρεσι τῶν Ἱεροσολύμων σεβάσμαιι μοναί, ἀλλὰ δὴ καὶ αἱ ἐκκλησίαι, καὶ μάλιστα αἱ τὸν Ἰορδάνην πλησιάζουσαι, ἀνάγκην εἶχον τὸν ἁγιασμόν ἐν αὐτῷ δὴ τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ἐκτελεῖν δι' ἐντελεστέραν μνήμην τοῦ μυστηρίου, ὁ καιρὸς δὲ τοῦτο ῥάδιον οὐ παρεῖχε, διὰ τὸ ἄχρι μεσονυκτίου τὴν λειτουργίαν παρατείνεσθαι, ὡς δεδήλωται, ἦν δὲ καὶ τοῦτο πολλῷ πλέον ἀναγκαϊότερον, τὸ μετὰ τὴν λειτουργίαν εὐθὺς τὸν ἁγιασμόν ἐκτελεῖσθαι, δις τοῦτο ἐπενοήσαντο γίνεσθαι· ἐσπέρα μὲν διὰ τὴν τοῦ καιροῦ ἀνάγκην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις εὐθὺς μετὰ τὴν λειτουργίαν, τὴν πρωΐαν δὲ ἐν τῷ ποταμῷ Ἰορδάνῃ διὰ τὴν τοῦ ἐν αὐτῷ πραχθέντος μυστηρίου ἀνάμνησιν, καὶ τούτου παρ' ἐκείνοις οὕτως ἐνεργουμένου ἀνέκαθεν μέχρι τοῦ νῦν. Ἐπειδὴ τὸ Τυπικὸν καὶ τοὺς καθ' ἑτέρους τόπους ἁγίων μονῶν τε καὶ ἐκκλησιῶν ἐκεῖθεν μετενήνεκται, ἡγουν ἀπὸ τῆς τοῦ ἁγίου Σάββα λαύρας, δις τοῦτο ἐκτελεῖσθαι προστάσσει, οὐκ ἔστιν οὖν περισσόν, ὡς μοῖ δοκεῖ, ἀλλὰ καὶ λίαν ἀρμόδιον διὰ τὴν τῶν Πατέρων παράδοσιν [π. 109). Ἐν ἄλλῃ οὕτως ἔχει μετὰ τὸ εἰπεῖν τὸν ἱερέα· Σοφία, ὀρθοί, τροπάριον τῆς προφητείας· Ὁ συνέχων

τὰ πέρατα, εἴτα τὸ προκείμενον τῆς προφητείας καὶ ὁ προφήτης. Οἶμαι δὲ τὸ ἐντὸς κρεῖττον εἶναι διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ἐπεκράτησε παρὰ τοῖς πλείστοις [л. 203].

Есть нѣсколько замѣчаній и въ текстѣ Типикона въ родѣ слѣдующихъ: Ἐν τισι δὲ εὐρηται καὶ τοῦ σεισμοῦ τροπάριον, ὅπερ καὶ λέγεται ἐνταῦθα ἥχος πλ. δ'. Ὁ ἐπιβλέπων ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ποιῶν αὐτὴν τρέμειν [л. 67 об.], но такихъ замѣчаній немного, и они существеннаго значенія для исторіи Типикона не имѣютъ.

DXXVII. № 321 (932). Τοπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη δὲ ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίων μονῶν. Рукопись той же библи. въ четверткѣ, 277 листовъ, писана мелкою скорописью 1446 года, какъ видно изъ приписки въ концѣ: Ἰουλίου ιβ', ἔτους ς Πνδ', ἰνδικτιῶνος θ'.

Рукопись отличается отъ предыдущей по составу и по тексту весьма незначительно. Хотя количество главъ въ настоящей рукописи 146, т. е. болѣе предыдущей, гдѣ ихъ 132, но существо дѣла отъ этого нисколько не измѣняется. Указанная разница произошла отъ того, что въ данной рукописи сдѣлано болѣе подраздѣлений. Кромѣ сего, послѣ оглавленія, въ данной рукописи есть εὐχή, λεγομένη εἰς εὐλόγησιν σταφυλῶν. Гоаръ pag. 553. Въ этомъ Типикѣ нѣтъ миниатюръ, синопсисовъ, нѣтъ торжественной службы подь 21 Января Евгенію Трапезунтскому, а говорится: «ἡ τοῦ ἀγίου Εὐγενίου ἀκολουθία φάλλεται ἐν τοῖς ἀποδείπνοις» [л. 113 об.], и оканчивается рукопись статью: Τὰ ἐν τῇ ἐβδομαδί φалλόμενα προκείμενα, ἀλληλουάρια καὶ κοινωνικά, ὅτε οὐκ ἔστιν ἑορταζόμενος ἅγιος. Текстъ рукописи, какъ въ заглавіи, такъ и въ другихъ мѣстахъ, нѣсколько измѣненъ и приближенъ къ Типиконамъ XV—XVI вѣковъ. Такъ, первая часть уже называется: ἔκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίων μοναστηρίων [л. 114 об.], а вторая: Ἐκ τῶν κεφαλαίων τοῦ μοναχοῦ Μάρκου περὶ τῶν ἀμφιβαλλομένων ἐν τοῖς Τοπικοῖς [л. 33].

DXCVIII. № 448. Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας ἀπὸ τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα, μετενεχθὲν καὶ διαδοθὲν καὶ εἰς τὰς πλείστας τῶν ἐνθα γῆς τυγχάνουσιν ἀγίων μονῶν. Рукопись Аѳѳно-Діонисіатскої библи. въ 4 долю листа, 399 листовъ, писана скорописью 1446 года, какъ это видно изъ приписки въ концѣ: Ἐν ἔτει τῷ ζε', ἰνδικτιῶνος ε'. Ἀφιερῶθη καὶ τὸ παρὸν Τυπικὸν ἐν τῇ αὐτῇ μονῇ ταύτῃ τοῦ χοροῦ Διονυσίου ἐν τῷ Ἀγίῳ ὄρει. Ὑπάρχει δὲ καὶ ἐμὸν ἐργόχειρον, τοῦτ' ἔστιν ὑπ' ἐμοῦ ἐγράφη, δέομαι οὖν μνημονεύειν τὸν γέροντα, ὡς ὅτι ἐκ τῆς αὐτοῦ παρακλήσεως ἐγράφη, ὁ γοῦν βουληθεὶς ἐκπαῖσαι αὐτὸ ἐκ τῆς αὐτῆς ἀγίας μονῆς, ἐχέτω τὰς ἀρὰς τῶν ἀγίων Πατέρων. Πρεσβυτέρου πέφυκεν ἡ θεία βίβλος αὐτῇ, τοῦτίκλην ὁ ἔχων Κωνσταντῖνος Τζαούσι. Ἐτελειώθη τὸ παρὸν Τυπικὸν ἐν μηνὶ Ἀπριλίῳ ζ', ἡμέρα ζ', τουτέστιν ἐν σαββάτῳ.

Типиконъ сходенъ съ ркп. Ват. библи. № 320, но есть и особенности. Подъ 21 Января находимъ слѣдующее замѣчаніе: Τῇ ταύτῃ ἡμέρᾳ μνήμη τῶν ἀγίων ἐνδόξων τοῦ Χριστοῦ μεγάλων μαρτύρων Εὐγενίου, Κανδιδίου, Οὐαλεριανοῦ καὶ Ἀκύλα, ὧν τὰ τίμια λείψανα ἐν τῇ Τραπεζοῦντι, ὡς ἄσυλος θησαυρὸς ἐναπόκειται. Ἡ τούτων ἀκολουθία ἐπιτελεῖται ἐκεῖσε ἐορτάσιμος, γινομένης ἀγρυπνίας πολλῶν τε ὕμνων ἀδομένων, ὡς καὶ ἡμῖν ἔθος ἐν ταῖς τῶν μεγίστων ἀγίων ἐορταῖς [л. 187]. Нѣтъ замѣчанія о двукратномъ водоосвященіи въ Богоявленіе. Оканчивается Типиконъ свѣтильнами Октоиха и столпомъ утреннихъ евангельскихъ чтеній.

е) Сербо-Болгарская редакція.

DXXIX. № 493. Събѣмъ починаѣмъ. Типикъ. црковнаго оуставъ иже въ иѣрлѣмѣ, стѣмъ лѣвры. рѣпоунаго и вѣноунаго ѡца нашѣ. сѣви. сийже оуставъ вываеъ и въ прочихъ иже въ иѣрлѣмѣ стѣхъ обитѣлкѣй. Рукопись Аѳѳно-Хиландарской библи. на пергаментѣ in quarto, 183 листа, писана прекраснымъ чоткимъ уставомъ конца XIV в., когда еще былъ живъ царь сербскій Стефанъ. Такое заключеніе мы основываемъ на слѣдующемъ фактѣ: въ чинѣ часовъ наканунѣ Рождества Христова въ многолѣтїи упоминается имя царя Стефана. Въ данномъ мѣстѣ мы читаемъ: Многѣ лѣта створи Къ блговѣрномуу и Кгмъ дръжайномуу и сѣтомуу прѣоу нѣше-

моу Стефану. и тако. кра. славити. и игоумна кдиноу [л. 61). Какой изъ сербскихъ владѣтелей, носившихъ имя Стефана, и ихъ сопративителей, титуловавшихся кралями, разумѣется здѣсь, опредѣлить точно не легко. Можно, однако, съ несомнѣнностію утверждать, что настоящій Типиконъ написанъ ни при Стефанѣ Нѣманѣ († 1200 г.), въ иночествѣ Симеонѣ, такъ какъ память его положена въ этомъ Типиконѣ подъ 11 Ноября и 13 Февраля, ни даже при Стефанѣ Урошѣ, прозванномъ Дечанскимъ (1321—1336), имя котораго тоже упоминается дважды: подъ 29 Октября и 13 Февраля. На основаніи палеографическихъ данныхъ можно умозаключать, что время написанія рукописи падаетъ на эпоху царствованія царя Стефана Уроша III, скончавшагося въ 1371 году. (Ст. Станевичъ. Исторія сербскаго народа. Београдъ. 1908 г., сравн. Иричекъ. Исторія сербовъ т. I, 1911 г. Београдъ стр. 421).

[л. 1). Гѣ оуставъ мѣлѣи вечерній. прѣже захоженіа сѣнца, сирѣчь причастъ десетѣмъ. приходитъ кадиловъжигатель. и стваритъ метаніе настоѣщему. и шъ клеплетъ мѣлоу клепалѣ. и свѣравшимсе браамъ въ цркви. и начиняетъ сирѣйникъ глѣ. Главѣ Бѣ нашѣ. тѣ. иѣклисѣрхѣ. Прѣте поклонимсе Хѣу Црѣви Бѣоу ишѣму. Прѣте поклонимсе и припадѣмъ Хѣу црѣу и Бѣоу нашѣму. Прѣте поклонимсе и припадѣмъ самому Хѣу црѣи и Бѣоу нашѣму. и т. д.

[л. 1 об.). Я сѣ вѣнниѣ оуставѣ. Позахоженіи сѣнца малѣ. идеть нараѣклииѣрхѣ и створитъ метаніе игоуменоу тѣ. вышѣтѣ клеплетъ. великоу вѣло. поюшѣ непорочны. аще ли не оумѣетъ. дадаеть кѣтѣ оударѣніи въ клепалѣ. поѣмоу ме Бѣ. и всѣхъ. оударении. вѣ покончани жѣ сѣмоу. идеть и въжигаетъ, кадила. и оуготовитъ. кадилицу. и полагаѣтъ свѣтильники шѣвични, насрѣ цркви запланише. тѣ. ишѣдетъ. и клеплетъ желѣзноу клепалѣ. и възвративсе стѣнетъ, на мѣстѣ свѣк, иѣренжѣ выставѣ шѣ мѣстѣ своего. идеть и створитъ метаніе игоуменоу. илѣ мѣстоу кѣо. сирѣчь іѣко несоушоу тоу. ишѣ створитъ метаніе гѣ прѣ стыйми. црскими дѣрѣми. и на шѣ странѣ по кдиноуци. Я всѣмъ братиѣмъ сѣдѣшиѣмъ. внидетъ въ стый шѣтарѣ. и възметъ кадилицу. и станеть прѣ стоу трапезѣ. и вложить тѣминѣи и глѣтъ. мѣтѣоу. кадилицу. къ свѣтѣ. кѣта же сирѣйни отворитъ црѣвѣнѣ дѣрѣи. и кѣшѣ кѣмоу вѣноуטרѣ стоѣщѣоу. тогда жѣ нараѣклииѣрхѣ. свѣкрѣвною главоу. възгласитъ вѣлѣ-

гласно. встанѣтѣ. и възметъ свѣтили. и стойтъ на срѣ цркви. и крестъ же кадитъ стоую трапезоу. крѣтѣмъ. и всѣ стѣ ѡлтарѣ. исходитъ стѣми дѣрми. и створитъ крѣтѣ. кадилницею прѣ ѡлтарѣмъ и идетъ покадити стѣмъ иконы. тѣ. и игоумена, и ѡбѣ странѣ. почину. а свѣтилкоу прѣидоушоу прѣ нимъ. и изшѣ. въ прѣпратоу црковноую. и кадитъ всю соушоую братню. почину. и възвративсе выидетъ, въ црковъ. и едошѣ досрѣ цркви. и станеть. и възви҃неть гласъ свой. вельгласно. и рѣтъ. Гѣ блви. и прѣкрѣтитъ съкадилницею. и покадитъ. игоумена или мѣсто негѣ. тѣ. и стѣго. кѣмоужѣ. кѣстѣ храмъ тѣ. выидетъ. вѣстѣ ѡлтарѣ. и станеть. прѣ стоу трапезоу. и сътворитъ. крѣтѣ. Гѣ. съ кадилницею. кончине же. възглатѣ. сице. Сла стѣи и и҃диносоушнѣи. и животворещѣи. и неразѣлимѣи. трѣици. и сѣа нѣи и прѣно и вѣвѣмъ вѣкомъ аминѣ. и по аминѣ. начинаетъ настоѣ или кѣклархѣ. прѣте и поклонимсе. Гѣ. тѣ. начинаетъ. и кѣлѣрхѣ. вышоу. гласоу. на гласъ. и. (об.) Блви дѣе моѣа гѣ. лькѣ и сѣгласно. поющемъ съ нимъ и прочимъ братѣамъ. и крестъ не съ парѣклархомъ. изшѣ. изъ стѣго ѡлтарѣ. створитѣ. метѣниѣ. прѣ стѣми дѣрми. такоже и на ѡбѣ странѣ поединой. тѣ станеть на своемъ мѣстѣ. кѣа же придетъ до сти҃ха. ѡврьышоу тебѣ роукоу. то҃а створитѣ. метѣниѣ игоуменоу кѣклархѣ. и возгласитѣ. сти҃хъ. повише. и кончѣиноу же сѣ. ѡлмоу. рѣтъ. дѣнакоѣства. . .

[л. 5). Въ молитвахъ: «Спаси Боже» и «Владыко многомилостиве» нѣтъ именъ ни сербскихъ святыхъ, ни иныхъ греческихъ, обычно поминаемыхъ въ данномъ случаѣ.

Листа между 5—6 не достаетъ. Служба продолжается съ а҃глы съборъ. и прочее. и е҃пакои. и чѣе. тѣ. стѣфѣ глау. . .

[л. 6). Оказѣниѣ же агрипинѣмъ всего лѣта.

Здѣсь, кромѣ указанныхъ всенощныхъ, въ Уставѣ Никодима (Мансв. стр. 423), положены: мѣа. декемвѣа. въ. е. стѣго и прѣовнаго о҃ца нашего савѣ (т. е. іерусалимскаго). мѣа. гѣ. дѣ. стѣго савѣ прѣваго архѣи҃епа срѣскаго. и новаго а҃бла. — Въ коуѣтѣ же всего лѣта. агрипинѣ о. и вываютѣ. и си҃е соутѣ. нѣ и҃хже а҃ще хо҃рѣтъ настоѣи. сѣирѣ. нок. гѣ. ѡванноу злау҃стомоу. дѣ. е. стѣмоу савѣ. въ. к гѣ. прѣовномоу ѡцоу великомъ е҃фѣимѣю. а҃ще ли же и҃нѣ кѣ симъ е. и кѣмоужѣ е. храмъ. стѣи. вываѣт же и безыстѣзаниѣ. въ памѣ е. .

[л. 7). Оказѣниѣ выкратѣ црквиного. оу҃става. иже въ и҃ерлѣмѣ-

снхъ. стѣхъ. манастирь. Пѣвѣть вѣти како лѣпо ꙗ. стилогусати. пѣтырь. все лѣто.

[Л. 7). Пѣбно к вѣти. како к клепати накинѣ дѣнь.

Подъ этою рубрикою излагается служба суточная. Здѣсь же содержатся замѣчанія о поведеніи въ церкви молящихся и клириковъ или пѣвцовъ.

[Л. 12 об.) Бѣ сказаніе часьв. м-ци. Пѣбно ꙗ вѣдти. како въ стѣи. постѣ. Хвѣ рождѣвѣ. ѿ стѣхъ апль. ѿгѣ слоучитсе. аллѣуа. творитѣ обѣчно метаниѣ. по оуставоу. стѣго великаго. поста. пѣдоушѣ. въ. ѿ чѣ. въ дѣнь, аллѣуарѣ. чѣсе жѣ поемъ съ межоучасиѣ. безъ стѣлоуѣ. ѿ чтеніѣ. Въ стѣбую жѣ м. поу. точиѣ. стѣлогоуѣмъ. начасовѣ. понѣ, ѿ часовомъ к оуставѣ. ѿ метаниемъ. въ сназѣрѣ. великиѣ м. це ѿ межоучасиѣхъ жѣ. ꙗкоже тѣмо не въчиненомъ. потрѣба ꙗ скѣзи. И далѣе излагается междучасіе подробно съ псалмами какъ перваго часа, такъ равно и другихъ часовъ. Въ заключеніе замѣчено: хѣтѣи оуѣко сѣстисе. ѿ свонхъ. кѣлий. не ѿсходетѣ. дажѣ до клепаниа ѿрквнаго. ѿви оуѣдо роукѣдѣлиѣ творетѣ. ѿви жѣ чтеніѣ дроуѣзи жѣ. поюѣтѣ. вѣникѣмъ настокѣ [Л. 15 об.).

[Л. 15). Вѣдомо даѣ ѿсиѣ. ꙗко въ црквиѣ. слѣвѣ. на десной странѣ. починаѣтѣ. ѣклиархъ. на лѣвой. начелны пѣвѣцѣ. ѿ въ великиѣ. постѣ. наредитѣ ѿгоуменѣ. брѣтѣ. ѿжѣ. воудитѣ брѣтиѣ, въ цркви. ѿже накоюжѣ. чтеніѣ. помѣлѣ чтеніѣ. вѣстѣетѣ. ѿ своѣго мѣста. ѿтворитѣ. ѿ метаниѣ. насрѣ тѣжѣ прохѣдитѣ скрозѣ брѣтиѣ. тихо ѿ ѿго жѣ ѿворѣшетѣ спецѣ. възвоудитѣ ѿго. тихѣ. ѿнѣ жѣ вѣстѣвѣ. възхѣдитѣ възсрѣдоу. ѿ творитѣ колѣно поклонениѣ. ѿ. ѿ на ѿвѣ странѣ поѣдиной. ѿшѣ сѣдетѣ на своѣ мѣсто. Сиѣ. жѣ воудитѣ все лѣто събирѣетѣ брѣтиѣ въ цркви. Пѣвѣетѣже вѣти. ꙗко все нѣлѣ. въ нихже поѣтсе. ѿ. глѣмъ. кѣ. в. бѣи. ѿ вѣминѣ. Гѣи жѣ поемъ. не глѣмъ. нѣ прѣжѣ. ѿмѣ. Далѣе идутъ указанія канѣновъ на другіѣ дни недѣли.

[Л. 16). Пѣвѣетѣ ѣклиархѣ. прѣжѣ клепаниѣ. нѣриѣ. възимѣти типикѣ. ѿ аѣцѣ, ѿворѣшетѣ. прилоучивѣшагѣ. възѣ. поѣмѣго. стѣго. ѿмоуѣ. Пѣ Гѣ. дѣжно творитѣ слѣвоу сиѣ. Излагается самый порядокъ службы.

Между 16 и 17 листами вырвано нѣсколько листовъ. Эта вводная часть Типикѣона оканчивается концѣмъ замѣчанія

о чтеніи утреннихъ евангелій и поведеніи монаховъ послѣ́ по-
вечерія. См. у пр. Мансв. стр. 424.

[л. 17 об.). Слѣ́ва ѿ оуставъ цркви́ни ѿсворѣ́ всемоу́ годи́щюу. на́чинаѣтъ ѿ сѣ́темѣ́рѣ́. мѣ́а. до ѡ́вбоу́стѣ́.

[л. 25). О службѣ́ св. Іоанна Златоуста въ 14 день Сен-
тября замѣ́чено: 'И потре́бно ꙗ́ко вѣ́ти. ꙗ́ко златоуста́ слѣ́ва. въ сѣ́й
прѣ́свѣ́тлыи днѣ́. по оу́ставоу́ ко́стѣ́нтинѣ́ грѣ́. и все ѿноу́ непоѣ́тсе
възвѣ́женнѣ́ рѣ́. госпо́дского прѣ́зника́ занѣ́ да прѣ́воудѣ́тъ слоу́жбѣ́ всѣ́
несъкра́шенѣ́ ѿ не оу́мѣ́ленѣ́. сего́ рѣ́ прѣ́ложисѣ́. въ. тѣ́. мѣ́а. поѣ́
ꙗ́коже въ мѣ́сеницѣ́. смотри́въ ѿвѣ́щеніи. ꙗ́ще бо ви лѣ́по. пѣ́тисе.
сеи слѣ́въ съпра́зникомъ. не ви прѣ́ложено. за́нѣ́ не поѣ́тсе въ ѿе́-
рѣ́мѣ́. ѿ въ типѣ́ такѣ́ пишеть. оу́ста́влено бы́ ѿ на́ми зѣ́. ѿ да
ничто́ зѣ́ прѣ́трыгнѣ́тсе. ꙗ́ще ли во́лно ꙗ́. насто́ящюу́моу́ пѣ́ти. ѿ
сто́моу́ съ прѣ́зникомъ. ѿ сѣ́ ѿвѣ́щеніи слѣ́въ сказаниѣ́. ꙗ́релѣ́ же нѣ́.
да поѣ́тсе ꙗ́диномоу́ прѣ́зникуу́. ꙗ́ко въ прѣ́ви. ꙗ́нтифѣ́. вѣ́жѣ́. моу́жѣ́.
ꙗ́релѣ́ ли же не поѣ́тсе. сто́моу́ слѣ́ва. ѡ́ста́вляѣ́тсе ѿ тѣ́. ꙗ́ко же ѿ
въ прочѣ́ гдѣ́скихъ прѣ́зницѣ́: .

На утрени въ день Воздвиженія́ выходѣ́ съ крестомъ́
описывается такъ: сѣ́ловословиѣ́ велико́е. ѡ́бѣ́ ꙗ́ко ѿ сѣ́лсомъ́ пою́щими
мни́хѣ́. ѡ́блѣ́читсе ѿе́рей въ сѣ́ейни́чьскоу́ю ѡ́дежю́. ѿ въхѣ́тъ. въ
сѣ́тый ѡ́лѣ́тъ. съ кади́лицею. ѿсь ѡ́мѣ́ба́ми. и прѣ́стоупи́ти. къ сѣ́ти
тра́пезѣ́. и възме́тъ чѣ́тныи крѣ́тъ. съ диско́сомъ. на гла́воу́. ѿ донесе́тъ.
ѿго до црѣ́скѣ́ двѣ́и црѣ́квы. и тоу́ стои́тъ до ско́ичаниѣ́. сѣ́ловосло-
виѣ́. и по трѣ́стѣ́. гла́е ѿе́рей. прѣ́моу́дрѣ́. ѿ на́чинаѣ́. трѣ́. спѣ́и
Гѣ́ ѡ́. ѿ тако́ выходѣ́ти. ѿе́рей. съчѣ́тныи́ дрѣ́вомъ. ѿ оу́кра́шеноу́.
соу́щюу́ четворѣ́щюу́. полага́ѣтсе. диско́ прѣ́хоу́ ѿго́ и кади́ти. ѿ
ѿе́рей. крѣ́тавѣ́разно. ѿ тако́ творѣ́тъ метѣ́нниѣ́ гѣ́. ѿ ѡ́е́стѣ́. ѿ ѡ́. ѿ ѡ́
и прие́мъ въ роу́цѣ́ чѣ́тныи крѣ́тъ. ꙗ́гѣ́. съ вѣ́сильковѣ́ми вѣ́твѣ́ми. ѿ
стои́тъ прѣ́ ѡ́логѣ́мъ. зрѣ́ навѣ́стокъ. За́тѣ́мъ священникъ́ съ
крестомъ́ обраща́етсе на ю́жную страну, запа́дную, на сѣ́вер-
ную и снова на востокъ́ [л. 26).

[л. 39 об.). На память вели́комученика́ Димитрі́я муро-
точи́ваго положено́ всено́щное бдѣ́ніе.

[л. 40 об.). Мѣ́а. тогѣ́. ко. Мѣ́а сѣ́тъ ꙗ́нѣ́стѣ́е римля́нни.
и прѣ́повѣ́дѣ́ ѡ́ца́ на́шего ѡ́вѣ́рѣ́мѣ́а. И въ сѣ́ днѣ́ сѣ́го крѣ́ оу́рошѣ́
пѣ́метѣ́ ѿже́ въ баньско́й. Служба́ мучени́цѣ́ и преподо́бному́.

[л. 45). Въ тѣ. днь (т. е. 11 Ноября) пѣмь блѣвѣрнаго. кра. Стефанѣ. влѣсла. и хитора. домоу Гѣ Пѣ и сѣса нашего Іс Хѣ. иже кѣ милешевѣ. Въ тѣ. днь. пѣмь стго ивлѣвѣрнаго кра Стефанѣ оуѣрѣша. и хитора домоу Гѣ Пѣ и сѣса нашего Іс Хѣ иже глѣсѣ дѣчанк: . Служба же въ этотъ день правится св. мученикамъ Минѣ, Виктору, Викентию, св. мученицѣ Стефанидѣ и преподобному о. Феодору Студиту.

[л. 55 об.). О службѣ обновленія храма: Не дооумѣнно ли бы. чѣсо дѣлаѣ зѣ обновленію слѣба. положенѣ бы. іѣда како оубо прилоучитсѣ быти ѡбновленію храмоу. ѡного обитѣлѣ. синѣрѣчѣ. тѣго сави. и ѡтолѣ оуставлено бы. пѣтисѣ. на конѣждо лѣто. такова слѣба. и аще сѣ нѣноужно творитсѣ и налн.

[л. 61). Наканунѣ Рождества Христова часы служились съ обычными псалмами и 12 тропарями а по. ѡ мѣ часѣ. тѣ. ставѣ насрѣ^а. канонархі. прочитаѣтѣ. днь ражаѣтсѣ. велѣгѣсно. тѣ. славити цѣра по. і. глѣ сицѣ. Многалѣта створи въ блѣвѣрномѣ и нѣмѣ дряжаѣномѣ и стѣомѣ цѣроу нашемѣ Стефанѣ. и тако. кра. славити. и игоумнѣ іѣдиною. Сѣси Хѣ Іѣ прѣобѣаго ѡца нашего и оучитѣлѣ игоумѣна. имѣ. съ стѣмѣ храмомѣ снѣмѣ многалѣта. Тѣ. прославлѣаѣтѣ. домѣстѣ. прѣвѣикѣ стрѣны. гл. ѡ. и ѡ. дѣоугѣ стрѣна ѡтѣсоудѣ възыгѣлаѣаѣтѣ прѣваѣа. и поѣ. статіѣ іѣдино. възыгѣлаѣтѣ. и вътораѣ. пакѣ тожѣ. іѣвѣ іѣко новѣтарѣаѣмѣ. всѣоу стрѣу. постѣтиѣ. конѣъ же стрѣ. по. і. и канонархѣ. іѣна прочитѣаѣтѣ. сиѣ. имѣи. глѣ ѡ. Днь ражаѣтсѣ ѡ дѣвы. и поѣмѣ. блжѣ. и ѡпѣ.

Водоосвященіе совершается наканунѣ Богоявленія дважды: въ навечеріе послѣ литургіи и на самый праздник послѣ утрени.

[л. 76). Пѣвно іѣ и сѣк расмотрѣ еклѣіархоу. рѣ апѣлѣ Павлѣ по потрѣбѣ и законоу въывѣаѣтѣ прѣложениѣ. іѣко. въ. дѣ днь. іѣ пѣмѣ. стго и великаго аѣриерѣа Хѣа Гавѣ. аѣрхѣіѣппа сѣрѣвѣкаго. поѣ. въ. вѣ. слѣ. стѣи тѣтиѣани. на навѣрѣницѣ. и навѣрѣнѣ. и наѣурѣнѣ. поѣ слѣ. кѣрѣилоу. и стрѣатѣникоу. и стѣ. синѣанскѣ ѡцѣмѣ. съ прѣанкѣ. а въ гѣ ѡдаѣтсѣ прѣ.

[л. 76 об.). Мѣца. тогѣ. (т. е. Генваря). дѣ. иже въ стѣхѣ ѡца нашего аѣрхѣерѣа Гавѣ. прѣваго аѣрхѣіѣппа сѣрѣвѣскіѣ землѣ.

По скончѣаніи вѣрѣнега ѣлѣма. творитѣ. дѣпѣкѣ. дѣпѣконѣ. тѣ. стѣло. влѣиѣ моу. а. аѣнтиф. въ глѣ и. аѣцѣи іѣ нѣ. всѣоу кѣ. на гѣ.

възъ. пошви. ѿ. с. стра. сѣгѣ. глѣсь с. Днѣ вѣть стго дха глѣсь с.
 кѣга прѣставляеніе. с. Всечѣноѣ твоѣ оуспениѣ. инѣ. глѣсь є. по.
 рауисе. є. Рауисе стѣмѣ. є. рауисе стлю Хвѣ саво. є. рауисе прѣще
 ннага главо. слѣ. самгѣ. глѣсь. д. пѣваше сръбьсѣи землѣ. и п. тѣ.
 б. призри на молвоу свой въхѣ. прѣ. днѣи. тѣ. прѣмоудрѣ соломонѣ
 чтеніѣ. памѣ праведникоу. прѣмоудрѣ соломонѣ чтѣ. извоусті правед-
 наго каплѣ. прѣмоудрѣ соломонѣ чтѣ. похвала праведникоу. тѣ днѣ.
 обѣна. днѣакоу. мѣ же спѣви Гѣ. днакоу. Испльнимѣ мѣтв. наств.
 стрѣ. гѣ. в. пѣ. домѣ кѣфратовѣ. въ домоу вѣий проѣв. ѿ. иерей
 твой. Прѣ Хѣлюбивага чѣ. ѿ оуста правѣ. вѣженѣ кси саво. слѣ сѣгѣ.
 гѣ в. Днѣ съзываетъ. инѣ. б. трѣ. гѣ. и. православию наставниче и
 вѣгѣчѣна оучителю и чистотѣ. вѣселѣннѣи свѣтилицѣ. иерейѣ вѣгѣ-
 хѣноѣноѣ оукрашеніе . . . дроугѣ. трѣ. глѣсь г. Поути вѣведеѣнаго
 тѣ вѣ жизни наставникі и прѣвопрѣстолики и оучитель вѣ. прѣво во
 приѣ стлю саво вѣчѣство си просвѣти . . . кѣ. глѣсь. и. пѣ. вѣз-
 враннѣи: . Извѣрайнаго вѣ пеленѣ Хвѣю вѣтию. и вѣзлюблѣнаго вѣ
 юности вѣжнѣмѣ дхѣомѣ . . . наурни. по ѣзауѣмѣ Бѣ Гѣ. тро. гѣ.
 и. православию. тѣ. стѣло. кѣ. кѣдна. сѣ. глѣсь. д. пѣ. оудивисѣ иѣ.
 оудивите всѣ апѣль. тѣ. чтѣ. апѣ имѣ. потѣ. ипаѣи. гѣ и. Сѣсвѣ рачи-
 тель радостѣ. тѣ. стѣ а антиф. д. го глѣса. прѣ. гѣ д. Оуста моѣ вѣз-
 глѣ. ѿ. оуслѣшите си всѣ кѣзы. всѣдѣ. єѣ. вѣ иѣ. рѣ гѣ. невѣходеѣ дѣрѣми.
 и. вѣчѣ. с. нѣ. по ѣѣмѣ, стра глѣ с. Днѣ вѣть стго дха всепрѣ. кѣ.
 Бѣи. Многѣ мнѣ. на с. и стѣмоу кѣ. гѣ. в. ірѣмо. глѣвнѣи вѣкриль
 кѣси дѣно. на д. и глѣсь д. на д. стѣпомѣ вѣгнѣи кѣвѣ. вѣврѣзь оу-
 стѣ моѣ. по. г. пѣ. сѣ. стѣмоу. по с. пѣ. кѣ. гѣ. и извѣрнѣнаго
 иѣкѣ. кѣго. свѣ. на хвѣ. всѣко дѣ. пошви. ѿ. д. стрѣ. гѣ. в. пѣ. и
 всѣи. общѣаго ти тайнѣства. трѣ. д. слѣ. сѣгѣ. глѣсь. с. грѣте вѣмѣ
 вѣрнѣ. и п. б. творѣ извѣвитель. славословіѣ великѣ. и вѣпоу. на
 лѣргѣ вѣ. и стѣмоу. вѣ кѣ. пѣ. г. с. прѣ. гѣ. а. Оуста мѣга вѣз-
 глѣ. ѿ. Оуслѣшите сѣга всѣ. апѣ. кѣ кѣрѣ. Брѣкѣ таковѣ намѣ
 пѣва: . алу. гѣ. в. иерей твой. єѣ вѣ иѣ. Рѣ азъ кѣсѣмѣ дѣрѣ. прѣ.
 вѣ намѣ. на трапѣзѣ врати оутѣшѣниѣ великѣ.

[л. 89). Мѣга тогѣ. (т. е. Февраля) въ тѣ. днѣ. гѣ. стго и
 пропѣнаго вѣца нашѣго симѣвна вѣгѣсѣднаго корѣнѣ. и новаго мѣротѣчи-
 телѣ сѣрѣскиѣ. землѣ Положена полная служѣба. На утрѣни читѣется
 сло стго и вѣгѣноснаго вѣца нашѣго Сѣвѣ архикѣпѣи сѣрѣскиѣ землѣ
 о прѣставленіи стго симѣвна. Пѣвно кѣ вѣти. азѣ приспѣкѣтѣ вѣти

памѣ. прѣпопноу. въ стѣхъ пѣ. да воудѣтъ слѣ. въ соу. ащели влизоу. въ стѣхъ пѣ. прѣжѣ поста творимъ слѣ. нѣго. воуди срасоуженіемъ настоѣщаго, и вѣваѣтъ на трапѣзѣ братій оутѣшениѣ [л. 89 об.).

[л. 89 об.). Иѣа. тогѣ дѣ. прѣпопнаго оца нашегѣ аввѣитѣа. и кѣриаѣ филосопа. аще нѣхъ пѣ. поѣтѣсе слѣ. нѣ.

[л. 104 об.). Въ тѣхъ днѣхъ (т. е. 6 мая) прѣнесениѣ моцѣ стѣго савѣ архіеписѣа. сѣвѣскаго. слоуба. пѣна гѣнѣа гѣ.

[л. 127). Слѣжба стѣго и великагѣ поста.

Въ субботу первой недѣли праздновалася память великомученика Феодора.

На утрени первой недѣли положено пѣть «Покаянія двери отверзи ми», «На спасенія стези», «Помилуй мя Боже» и «Множество содѣянныхъ ми золь». [л. 140), а доселѣ объ этихъ стихирахъ не упоминалось.

Многихъ листовъ въ постовой службѣ недостаетъ.

Въ пятую недѣлю совершается память Маріи Египетской [л. 144 об.).

Часы въ великій пятокъ съ обычными псалмами [л. 152) и съ пѣніемъ тропарей.

Въ великую субботу на утрени пѣлись непорочны на глѣхъ ѣ. съ аллуѣа. даюѣсе свѣце вѣдѣамъ. на а. слѣу. аллу. Животѣ въ гробѣ положише Хѣ . . . на ѣ. слау. аллу. Оужѣсе землѣа. и скри свѣтлостѣ слѣне . . . на г. ю слау. аллу. Мртвостѣ твоѣе Хѣ. рожѣнина те зрѣцѣи вѣпниѣше . . . [л. 154).

[л. 155 об.). Служба пасхальной недѣли и всей пятидесятницы.

[л. 158). Хероуѣимѣскѣа, пѣхъ. Вѣста Хѣ ѣ гробѣа тако сильнѣ. и посрѣамѣ и ненавидѣшѣте. и испросише оубѣ оу пилатѣ стрѣщи тѣло твоѣ. ипечатѣ на камени положишѣ. и страже поставише. ш тѣхъ ѣслѣппениѣ. неволѣю вѣскрѣсениѣ показашѣ. и нехотѣше намъ вѣговѣстовѣашѣ вѣнѣ кѣроуѣущимъ іако прийдѣ въ мирѣ. и дѣвѣскоу оутробоу съблюде неплѣнноу. тако и ѣ гробѣа вѣскрѣсе. знаменаноу камени показѣе вѣжтво. всѣ оубѣ раѣущесѣ вѣзоуѣниѣмъ нѣмоу. изми лѣо своѣ чѣлоубѣче изроуки вѣрварѣ повѣжающихъ нѣ. и сѣси дѣше наше аллуѣа. Эта пѣснь поется на Пасху.

На Вознесение положены на литургіи антифоны изъ псалмовъ 46, 47 и 48 [л. 167).

[л. 172). Въ понедѣльникъ по пѣмѣти всѣхъ стѣхъ. начинаеѣ постъ стѣхъ апль кѣѣ ѿ. аллѣ.

[л. 173). Въ понедѣльникъ наѣрни. по пѣмѣти всѣхъ стѣхъ аще нѣ нарочіи стѣхъ.

[л. 174). Въ домѣ да ѿ. іако сиѣхъ пѣбаеѣхъ кѣдити ѿ кѣрею.

[л. 175). Въ наѣверіе. рождѣва Хѣва. чѣ. а. стѣхъ. створеній. софроніемъ. архіеѣпомъ. кижѣ. трѣ. по в. Т. е. подробно излагаются часы съ тропарями, поемыми до евангелія, наканунѣ Рождества. По окончаніи часовъ положено говорить многолѣтіе царю и игумену [л. 177 об.).

[л. 177 об.). Въ наѣверіе. стѣхъ. просвѣщеніе.

Часы изъ обычныхъ псалмовъ и тропарей, которые поются на этихъ часахъ. Предъ пареміями положено произносить малую ектеню.

[л. 180). Въ стѣхъ. всѣхъ нѣхъ. Часы и здѣсь съ тропарями и съ просительной или малой ектеніями. Оканчивается рукопись: Дозѣ си ѿ Ѧѣѣхъ.

Вводная часть безъ раздѣленій на отдѣлы. Марковыхъ главъ нѣтъ, а есть только замѣчанія о случаяхъ на праздникъ Благовѣщенія.

СХХХ. № 197. Типикъ цѣрковниѣхъ службъ ѿже въ Іерѣлѣмѣ стѣхъ лѣври пропѣнаго ѿ вгонѣснаго ѿца нашѣ Гѣвы. Сіе послѣдованіе бѣваеѣхъ ѿ въ прочіиѣхъ Іерѣлѣмѣхъ ѿбытелѣхъ. Рукопись Аѣоно-Зографской библ. въ 8 долю листа, 329 листовъ, писана четкимъ красивымъ уставомъ XV в. На этой рукописи есть надпись: Си типакъ ѿ манѣстирѣхъ соусиѣ шѣѣца кѣѣѣ ѿзѣѣѣ да ѣѣт проклѣѣѣ анѣѣѣѣма говѣ азъ слѣѣѣѣѣ. По составу Типиконъ обычныхъ: состоитъ изъ вводной, Синаксарной и Трїодной частей. Въ первой части немало статей изъ Устава общежительныхъ монастырей, о кажденіи храма, о соблюденіи Устава и изъ главъ Марка іеромонаха, общихъ, которыя обозначены на поляхъ: М^р или М^рѣ или же въ криптофѣхъ Νικηφόρος(?). Благодаря этому, первая часть заняла 55 листовъ (6—59). Синаксаръ греческій. Мы не встрѣтили ни одного имени сербскаго. Главы Марковы размѣщены подъ

самыми числами и обозначены на полях буквами: М. По изложению онѣ обширны и сходны вполне съ Марковыми главами обычных греческих Типиковъ этого времени. Есть съ именемъ Марка глава, о праздникѣ св. царей Константина и Елены въ недѣлю о слѣпомъ или самарянина или, въ отданіе Пасхи, или въ Вознесеніе [л. 220 об.]. Несомнѣнно, такое размѣщеніе главъ выгодно отразилось на удобствѣ въ пользованіи ими и на послѣдовательности въ изложеніи, чего не видимъ тамъ, гдѣ главы составляютъ самостоятельную часть Типикона. Марковы главы этой редакціи стоятъ почти всегда въ противорѣчіи съ подобными, не названными именемъ Марка главами въ Синаксарѣ. Водоосвященій два, часы въ канунъ Рождества и Богоявленія и великой пятницы съ обычными псалмами. О постѣ Успенскомъ содержится такое замѣчаніе: На поклоненіе ради чѣснаго дрѣва и чести ради пресвѣныя Бцы. и за приходѣщій болѣзненѣ дньми сіми. въ сѣ оубо въ дни сіе должно есми шѣствѣнатисѣ сѣра и іаѣць. ины же, ни же рыбы възвѣщаютъ, ни масла кромѣ праздника прѣвѣкраженіа. въ нѣ бо кываѣ оубѣшеніе велико братѣа [л. 235]. Тріодная часть ничего особеннаго не содержитъ. Въ субботу великую на заутрени выходъ съ Евангеліемъ и съ свѣщами [л. 294]. Оканчивается Типикъ замѣчаніемъ о службѣ въ постѣ Петровскій и указомъ апостоламъ и евангеліямъ празднуемыхъ святыхъ. Типиконъ составляетъ переводъ греческаго оригинала.

СХХХІ. № 193. Типикъ, въ 8 долю, 261 листъ, рукопись той же бібліотеки, писана мелкимъ, но четкимъ полууставомъ XV—XVI вѣка. Заглавіе и расположеніе рукописи вполне сходны съ рукописью той же библ. № 197, но имѣются и весьма существенныя отличія. Настоящій Типикъ получилъ обликъ сербскій и довольно рельефно. Такъ, уже въ первой вводной части, состоящей изъ тѣхъ же 50 главъ съ тѣми надписаніями по полямъ, въ статьѣ о бдѣніяхъ всего года замѣчено на поляхъ: (м)ѣа гѣ іа и въ стыхъ шца нашего Гавы прѣваго архіеѣпкопа срѣвзска и мѣа фр гѣ прѣпѣвѣнѣа оца нѣго Сумѣшѣна срѣска мѣротѣца [л. 11 об.]. Эти замѣчанія сразу даютъ читателю понять, что Синаксаръ этого Типикона долженъ быть

сіе по ѿ мѣ ѡамѣ. вмѣсто за ѡплѣ мѣтѣ. поютсе трѣре сіе. по ѿ
нѣ. пѣ. слѣ гла ѿ Покаяніа дѣри и др. [л. 123]. О средѣ и пятѣхъ
сырной недѣли: «Кѣ пѣкойже Типикѣ, ѡвѣтаемъ бѣваемыи ѿ прѣжѣ-
сѣйне въ сіа дѣи ѡце въ ѣдинѣ снѣ слѣчитсе пѣмѣтѣ выти сѣаго Три-
фона. ѡце ли же ѿ нѣ не бѣваетъ (л. 254). Обѣ ектенѣяхъ за гото-
вящихся ко просвѣщенію: ѿ глѣютсе до великіе сѣбѣ. не тѣмѣ на
прѣжѣсѣренныи. нѣ ѿ въ сѣ ѿ въ нѣлю, ѿ на Злаѣустаго лѣргѣи, ѿ вели-
каго Васіліа [л. 201]. О службѣхъ первой недѣли: Чтѣніа въ сѣ
бѣваѣ ѿ шестоднѣвныи. чѣтѣмъ же, ѿ слѣ ѿ ѿконоворени Лѣвѣдіа папѣ
рѣскаго, прѣ лѣвѣ цѣи Исаврѣ [л. 205], въ службѣхъ акаѣиста поло-
жены: мѣтѣ глѣма по іѣкѣсѣхъ акаѣиста и мѣтѣ глѣма по канѣнѣ
акаѣиста. ѿ по ѿнѣ канѣнѣхъ бѣгѣрѣдичныи [л. 211 об. и 212].

Вообще настоящій Типиконъ долженъ имѣть важное зна-
ченіе для исторіи іерусалимскаго Типикона въ южнославян-
скихъ земляхъ.

СХХХІІ. № 241. Типикѣ цѣковнѣи слѣжѣѣ ѿже въ іѣрѣмѣ сѣіе лѣвры
прѣвнаго ѿ бѣгѣснаго ѡца нѣшего сѣвы. Сѣе послѣдованіе бѣваетъ ѿ въ
прѣчѣнѣхъ іѣрѣмѣскихъ сѣи бѣнѣтѣлѣи. Рукопись Аѣоно-Хиландар-
ской библ., 245 листовъ, писана прекраснымъ полууставомъ
1656 года. Время написанія рукописи опредѣляется слѣдую-
щею припискою въ концѣ рукописи: мѣнѣтірь хилѣндарѣ. Нѣз лѣто
ѣзрѣд. сѣз писасѣ сіа кнѣга глѣмѣ. Типикѣ трѣдѣ ѿ плѣтою іѣмѣна
нѣктора іѣрѣмѣнѣ въ вѣрѣме іѣмѣства ѣгѣ рѣкою попа Аѣнтѣнѣи на сѣи
Анны. въ дѣи сѣтѣ мѣмета, тогѣ бѣгѣчѣивыи цѣрѣ Аѣлѣзіѣ. мѣѣѣвскыи
дѣнѣгѣ ѿ прѣе всѣ лѣшкѣ землѣ ѿ плѣнѣи тѣатарѣ.

Въ началѣ рукописи не достаетъ листа, содержащаго въ
себѣ начало оглавленія важнѣйшихъ статей Типикона. Всѣхъ
главъ считается 188.

[л. 4). Сѣдѣзъ мѣлѣи вѣчѣрни главѣ а.

[л. 4 об.). О вѣдѣнѣи сѣдѣзъ ѣже ѿ велицѣи вѣчѣрни ѿ оѣтрѣнѣи
нѣлѣнѣи глава вѣ.

По захожѣнѣи слѣнца мѣло. похѣдѣи кандѣловѣжѣгѣтель. ѿ твори
мѣтаніе прѣстѣтелю. ѿ тѣко прѣнѣшѣ оѣдѣарѣетѣ тѣшки нѣхъ рѣтѣко, поѣе
ѿ влажѣны непѣрѣѣныи. по сѣѣнѣчѣнѣе сѣгѣ похѣдѣи ѿ вѣжѣгѣетѣ канѣ

дѣла. и оуготовляѣ кадилицоу. и поставляѣ свѣщникъ съ свѣцею посрѣ цркве. и тако изышѣ клеветъ великое тѣже желѣзное и взвраще стоитъ прѣмо стѣныхъ краснѣ двѣрин. іерей же встѣвъ творить метаніе игоумену на мѣстѣ егѣ іавѣ іако тоу соушоу ёмоу. ишѣтъ творить метаніа г. прѣ стѣими двѣрми. и къ лику по ёдинои взѣмъ братіамъ сѣдеши. вѣшѣтъ въ стѣи олтѣ. пріемъ кадилицѣ и стоѣ прѣ стою трапезою. и пріемъ омиамъ. глѣтъ каженію мѣтвѣ кз сѣвѣ. канділовжигателѣже, изглашаѣтъ повелѣте высѣцѣмъ гласѣ. дръже и свѣщники роукама своимъ, и взѣмъ встѣвшѣ. кадитъ іерей крѣта ѡбразно стою трапезѣ и въ стѣи олтѣрѣ. и исхѣдитъ стѣими двѣрми и творить крѣтъ сзказилицею прѣ стѣими двѣрми. и показѣѣтъ стѣне иконы и игоумена и ѡба лика починоу. свѣща іавѣ іако прѣидущи ёмѣ. и тако стаѣтъ посрѣ, творѣ крѣтъ съ кадилицею коемоуждо лику. и покланіѣтасѣ взоуѣтъ съ свѣщенѣсѣмъ. изышѣтъ въ припратѣ и показѣтъ и тѣмо братіоу починоу взвращѣѣтсѣ. и пѣшѣ взоутрѣ цркѣи двѣрен. назнаменаѣтъ съ кадилицею крѣтъ и взглашаѣтъ велегласно Гѣ блѣи. и ѣвѣ показѣѣтъ игоумена на мѣстѣ егѣ. и тако стѣго ёмоу ѣ хрѣ. и вышѣ въ стѣи олтѣрѣ станѣ прѣ стою трапезою и назнаменаѣтъ сзказилицею крѣтъ. г. коньчѣ възглашаѣтъ сѣце. Слава стѣи и ёдиносѣи и животворѣщей . . . и по аминѣ начинѣѣ прѣстѣтель. илѣ еклѣсархѣ. илѣ егѣже вѣговѣли прѣстѣтѣ. Приидѣте поклонѣсѣ црѣоу нашѣмѣ Боу. тѣ повѣлѣми. Приидѣте поклонѣсѣ и припадѣ Хоу црѣи и Коу нашѣмоу. Приидѣте поклонѣсѣ и припадѣ самѣмоу Хоу црѣи и Коу нашѣмѣ. и начинѣѣ высѣчѣишѣ гласѣ. Блѣи дѣше моѣ Гѣ. лѣко и тихо. іерей же съ свѣщенѣсѣ изышѣѣтъ ѣ стѣго олтѣра и творѣ метаніе прѣстѣими двѣрми. пѣвно и къ лику поёдинои. и ѣхѣдѣ кѣждѣ на своѣ мѣсто. еѣга же достѣгнѣтъ ѣ ѣвѣрзшоу тѣвѣ роукоу: възглашаѣтъ канѣнарѣ. ѣтѣвѣрзшоу тѣвѣ роукоу възѣчѣсѣмъ исплнѣѣсѣ блѣти. тѣже възглашаѣтъ пѣвѣи стѣи съ гласѣмъ на глѣ. и. канѣнарѣ же стаѣтъ посрѣ цркве, дѣѣѣ стѣихъ ликовѣ. еѣга же глѣ. ѣ. вѣсѣ прѣмоуѣрѣстѣю сѣтворѣи еси. тоѣга ѣстоуѣѣтъ и ѣхѣдѣ и стаѣтъ на мѣсто своѣ: вѣѣдомо же боудѣ, іако еѣгадѣ поѣ пѣвѣи ѣвѣрзшоу тѣвѣ роукоу. пѣчѣ еѣга вѣсѣмъ прѣмоуѣрѣстѣю сѣтворѣи еси. іерей же шѣ глѣ мѣтѣвѣи вѣрнѣе. стоѣ непѣкрѣвѣною главою прѣ стѣими двѣрми. скончѣишѣ же ѣлѣмъ вѣѣѣѣѣ діѣконѣства велика ѣ іерѣѣ.

Въ молитѣвѣ «Спаси Боже» поминаются св. Симѣонъ и свѣтитѣль Сѣвѣѣ.

Между 6 и 7 листами не достаетъ двухъ листовъ.

[л. 7). Вѣсѣраженіе вѣдѣній вѣсѣ лѣтній глав. г.

Всѣхъ бѣдѣній 70, какъ въ ркп. № 493.

[л. 8). Оуказъ извѣстны чина црковнаго еже въ іерлѣмѣ стѣмъ црквѣмъ. како стѣлѣсоуете вѣсѣго лѣта ѡлѣтирь.

— О еже како пѣбають клепати навѣсѣкъ днѣ. вѣнѣмже и скѣзы о вѣрни и оутрѣни днѣмъ, сѣмичный. въ нѣже поемъ ѡлѣлоуіа. и о прѣвѣ чѣстѣ. Здѣсь же замѣчаніе о службѣ въ недѣлю съ поліе-
леемъ, о поведеніи канонарха и кажденіи священникомъ.

[л. 10 об.). О еже како пѣбають кадити ісрѣю или діаконѣ.

[л. 11). О еже како пѣбають пѣти слоужбѣ ѡ новѣ нѣмъ до пен-
тикости. навѣрни и на утрѣни.

[л. 11 об.). О днѣхъ седмици како поютъсѣ иже въ ѡтоихъ съ-
минѣ въ нѣлю.

[л. 12 об.). ѡ слоужбѣ соубѣтны. ѡ вѣрни и оутрѣни и ли-
тоургіи. егда поѣтѣ Гѣ Гѣ.

[л. 13). О стѣмъ ймоушѣ поліелемъ и прѣзноюмъ на и.
ѡще слоучитѣ въ соубѣтоу.

— ѡще слоучитѣ въ соубѣтоу ѡлѣлѣа.

[л. 14 об.). О еже не творити вѣсѣды въ цркви.

— О еже како пѣбають вратѣмъ прѣмѣнати пѣниа.

— О постѣ рожѣства Хѣа и стѣиныхъ апѣл.

[л. 15). О прѣвомъ дни рожѣства Хѣа пощеніа ѡказъ. Здѣсь
суточная служба и чинъ панагії.

[л. 18). О еже како чѣтоутѣсѣ еѣлѣа и того сказы,

[л. 19). О еже когда пѣбають пѣти литургію стѣго великаго
Васіліа.

— О еже како пѣбають прочитатѣсѣ оутрѣнѣ еѣлѣамъ ѡ великѣ
нѣмъ пасхы до и-нище.

[л. 19 об.). Како пѣбають и мѣти въ цркви поудѣаго.

— О канѣнѣмъ мѣны како пѣбають пѣти прѣстѣи Бѣи.

— О прѣзницѣхъ прѣстѣи Бѣи о рожѣствѣ и въ вѣеніи и прѣчихъ

[л. 20 об.). О ѡдѣни прѣаникѣхъ прѣстѣи Бѣи.

— О вѣчнѣхъ прѣзаникѣхъ ѡще слѣчетѣ въ нѣлю.

[л. 21). О ѡдѣани вѣчнѣхъ прѣаникѣхъ.

[л. 21 об.). О' ѿдани вѣчны прѣзны, аще слоучетсе въ нѣлю.

[л. 22). О' прѣпраздѣствны и попрезѣствны вѣчны праздниѣ аще слоучетсе въ нѣлю.

[л. 23). О' прѣпраздѣствны и попрезѣствны кѡкѡ глѣмъ въ нѣлю измѣсто ипакѡа глѣсоу.

— О' двѣю стѣи ймоуши въ трѣ. како глѣтсе аще слоучетсе въ нѣлю.

— О' прѣпраздѣствны и попрезѣствны трѣрѣ аще слоучетсе въ нѣлю съ стѣи ймоуши трѣрь.

[л. 23 об.). О' трѣрѣ вѣчны праздниѣ, аще слѣчетсе кѣпно въ глѣю.

— О' трѣ прѣпраздѣствны и попрезѣствны. кѡкѡ глѣтсе на всѣахъ днѣхъ съ трѣремъ стѣаго рѣдѣ.

— О' прѣпраздѣствны и попрезѣствны канѡнѡ, како поютсе съ канѡнѡ стѣо йже на рѣдѣ.

[л. 24). О' двѣю стѣи ймоуши, и кѡба, аще слоучетсе съ прѣпраздѣствѡ или попрезѣствмъ.

— О' прѣпраздѣствѣ и попрезѣствѣ. аще слѣчетсе съ двѣма стѣима въ нѣлю.

— О' стѣмъ ймоуши вѣдѣнїе аще слѣчитсе въ нѣлю.

[л. 24 об.). О' прѣпраздѣствѣ вѣчны прѣзны аще слѣчетсе въ нѣлю.

[л. 25). О' прѣвыи вѣорѣдичны како глѣтсе въ сѡутоу или въ нѣлю.

[л. 25 об.). О' стѣмъ ймоуши вѣхѡ. и о' вѣорѣдичнѣ. а. вѣ.

— О' еже кога стѣмъсоуемъ гѣи поемъ и кога не стѣмъсоуемъ.

— О' еже кога поетсе чѣстнѣшаа. и кога не поетсе.

[л. 26). О' еже кога вываѣ литїа, и кога не вываѣ.

— О' еже како поваѣ вывати въ пѣ вѣ ѡ оуспѣшнѣхъ послѣдованїе.

[л. 27). О' еже како вжїгаютсе свѣщїе въ цѣкви на праздниѣ. и на всѣахъ днѣхъ. На вѣхъ службахъ.

[л. 27 об.). О' вѣсѣднѣвнѣмъ вжїганїи свѣщї.

[л. 28 об.). О' праздниѣ рожѣствѣ Хѣа и вѣоавлѣнїа.

— О' вѣрни великои соубѡтѣ, и великои нѣли.

[л. 29). О' жїтїи сїрѣ ѡ пощенїи и разѣршенїи вѣсѣго лѣта.

[л. 30). Послѣдованіе црковнаго пѣнія. и събраніа вселѣтнаго. начинше ѿ мѣца сѣгашнѣа до мѣца аѣгоуста.

[л. 51 об.). На полѣ записано: Въ з' сего мѣца. прѣстави бл҃гочѣстїи и х҃толюбивы влѣкъ бранковикъ.

[л. 55 об.). аще хощеши пѣти стои параскєви съ мнѣны. Изложена подробно эта служба.

[л. 56 об.). Другою рукою подъ 17 Октября внизу записано: васї зї престависє герасї мона снѣз г҃вѣа деспота.

[л. 62). На полѣ: Въ. кѣ, прѣстависє великѣ въ мѣтинѣ. стѣ кра сръбскы Стѣфа оурошь. вѣтѣ стѣне цркве хиландарскыє.

[л. 65). На полѣ: въ. з. сѣ мѣца (т. е. Ноября) прѣстави прѣваа цр҃ѣ сръбскаа елисавета монахїа.

[л. 66 об.). На полѣ: Въ. аї. прѣстависє х҃толюбива євфросїны монахїа. сжитїеница ст҃го и великаго кнѣза лазара.

[л. 67 об.). На полѣ: Въ. гї. сѣ мѣца прѣстависє оурушь краљ третїй.

[л. 85 об.). На полѣ: Въ. і. сѣ мѣца прѣстависє герасимъ мона бранковикъ.

[л. 83 об.). На полѣ: Въ. к. сѣ. мѣца прѣстави бл҃гочѣствыи прѣвы цр҃ь сръблѣ стѣфанъ въ лѣ 7200г.

[л. 112 об.). Въ сїй днь поємъ слоужбоу. ѣже въ стѣхъ ѿца нашего савы прѣваго архїєпїна сръбскаго. Служба съ малой и великой вечернями.

[л. 128 об.). Въ тѣже днь (т. е. 13 Февраля) пѣмѣ прѣвнѣ ѿца нашего сумешна оучителя сръбскѣ новаго муроточца. На полѣ замѣчено: аще ли слѣчитсє внѣтреа стѣне мѣце поѣтсє слѣва є тако стѣ мї кромѣ понѣ а нѣ:.

[л. 137). На полѣ: Въ. вї. сѣ мѣца. (т. е. Марта) прѣстависє стѣфа кра. нарѣни єєѣкнстѣ мона'.

— Въ. гї. сѣ мѣца прѣстависє бл҃гочѣстивы и х҃толюбивы стѣфа григору. нарѣни въ иночьскѣ ѿбразѣ герасї монахъ.

[л. 155). На полѣ: мѣца апрїла. д'. прѣстави раба бжїа маѣра. прѣмѣнованна монахїа марїна.

[л. 160 об.). На полѣ иною рукою позднѣйшаго времени: Мѣца маїа. а. днь. постависє спомень бл҃гочѣтїмъ ктїторомъ. никаноръ мона. прѣбжїє єго раба бжїа. про сѣ велико добро оучинили ѿвои стѣи...

указаны послѣ евангелія въ службѣ воскресенья первой недѣли.

[л. 205). Внизу на полѣ записано: И сѣ обрѣто въ мнѣ-гѣ типикѣ, іако въ начелѣ блженыхъ кادی іерѣи.

[л. 212). О праздниѣ Входа Господня въ Іерусалимъ внизу замѣчено: въ тридцѣ вѣсѣ и въ грѣсѣ и сръвскѣ напише рыбѣ іасти. а въ типикѣ вѣсѣ пише іасти.

[л. 217 об.). Часы въ великій пятокъ съ обычными псалмами.

[л. 221). О слоужбѣ оутрѣни сѣне и великые нѣле пасхы и обывшѣ цѣлованіи на конѣцѣ.

[л. 221 об.). О канонѣ на Пасху замѣчено вверху на полѣ: егда прѣстатѣ неначинаѣ канѣ воскрѣніа днѣ. іерѣи начинаѣ възвѣръ длатара.

[л. 239). О слоужбѣ и жителствѣ. стго поста стѣ агль. ёмоу-же оукѣзъ ищи назадъ. въ зѣ главѣ. оуставихомъ же и здѣ.

[л. 241). О ѣже како подобаѣ поститесе ймоуши жѣны. и женѣ моужи. за. д. мѣе поста. і. литургіи. за годинѣ поста. л. литургіи. аще ли хощеши поскорѣ постъ исправити. тѣ за. і. литур-гіи. е. ѡалтирь. за. л. литургіи. еі. ѡалтирь. славо могоу по испра-вити и котмѣ ѡстѣплѣніе ѡ грѣха.

[л. 241). Оукѣзъ ѡставшимъ аплѣмъ. и еѡліамъ: не празноуе-мымъ стымъ.

[л. 242 об.). Ев оѡр. воскрѣснаа.

[л. 243) Оказаніе гласовѣ, и еѡліамъ оутрѣнимъ воскрѣсимъ. и аплѣмъ. и еѡліамъ. литургіинимъ.

[л. 244). Припѣла припѣвающсе на ѡ пѣни. влѣный. и вѣ-родичный прѣникъ, и стѣмѣ великомѣ Василію.

[л. 245). Оукѣ, како възвѣзаетсе велика панагіа.

СХХХШ. № 105. Оуставъ церковный слоужбѣ йже въ Іерѣлимѣ стымъ лавры и прѣбнаго и бѣгоснаго ѡца нашего Савѣ. ймѣмъ всю службѣ и оуставъ црковный. Гин же ѡставъ и служба бываѣтъ и въ прочіихъ сѣи въ іерѣлимѣ чтии монастырѣй. Ркп. Авѣно-Зѣграф-ской библ. въ листѣ, 371 листѣ, писана скорописнымъ полу-уставомъ XVII в.

[л. 1). Главизны сѣимъ Оказаніе в настоящѣи сѣи книжѣ. оуставъ.

[л. 4). Оуставъ церковный проч. Имѣется только первая часть Типикона.

СХХХIV. Сборникъ апостольскихъ и евангельскихъ чтеній на весь годъ, начиная отъ дня св. Пасхи, рукопись Аеоно-Пантелеимоновской (Руссика) библиотекы, въ четвертку, 202 листа, писана чоткимъ полууставомъ XIII столѣтія. Время написанія ея (1275—1320) опредѣляется слѣдующею припискою, находящеюся въ срединѣ рукописи на об. 77 листа: Свръшителю Гоу слава въ вѣки. аминь. аминь. аминь. Писася снѣ книга въ скопи градѣ. попоу грѣдоу братоу ми ѿ виныка. въ дѣи оуороша кралѣ мироутина. еѣла пови тоурѣмъ изъ грѣцѣхъ. мноѣмъ грѣшиимъ. и ѣреомъ николаѣ. емоужѣ ѣ ѿчѣство грѣбъ, а бѣтство грѣси. тѣмъже аще и гѣ сѣгрѣшилъ вѣ. либо сѣ дроугомъ глѣ. либо напились вѣ. и вы ѣлько пойте ѣсправляюще. калоугеріе. попове. дѣпаци. не клянѣте. нѣ(ж)пращайте. а вѣ Бѣ. понеже не пише дѣхъ стѣ на грѣшенъ члѣкъ. медь во аще и на корѣнѣ вѣла гѣ ѣ. слово вѣжнѣ аще и грѣбо ѣ на вѣ хвалить. да поманѣ Бѣ рѣдителя милоко и мѣ вѣсхранихъ и даскала ми Бѣ да прости попа грѣда. емоу сѣ писѣ снѣ книга. прости Бѣ и мене грѣшнаго. иереѣ николаѣ. Гоу же нишѣмъ сѣла въ вѣки аминь. Въ концѣ рукописи имѣется и другая приписка, дающая нѣсколько свѣдѣній о списателѣ настоящей рукописи. Здѣсь читаемъ: Свръшителю Гоу ѿцѣ аминь. Хѣ зачало и конецъ. писа рѣками иеромонаха скимника грѣшнаѣ имѣпци. лѣ. рѣ. паче и вѣще. да поманѣте а васѣ Бѣ. аминь. Въ концѣ и въ началѣ рукописи на выходныхъ листахъ имѣются разнаго рода приписки, но всѣ онѣ трудночитаемыя. Въ началѣ рукописи, кромѣ того, сохранились полустертыя изображенія трехъ святителей съ сѣкирами въ рукахъ, но изъ нихъ только одно изображеніе видно отчетливо, а два другія едва замѣтны. Въ началѣ статей имѣются виньетки самой простой работы.

[л. 1 об.). Сѣ Бѣомъ. починаемъ аплѣ сѣ антифоны и сѣ прокимны. и саллурѣми и сѣ прѣ. въ стѣжѣ великѣмъ нѣ пасхы. трѣ. глѣ. гѣ Днѣ спѣніе всего мира. поемъ вѣскрѣшаго изъ грѣба Хѣ вѣ нишѣто разѣроуши во сѣмрѣ. и повѣдаѣ дасть намъ великѣмъ мѣ. на литургіи. антифонъ. а. Вѣскликнѣте Гоу всѣ землѣ ми. . . Далѣе идутъ чтенія апостольскія на всю пятидесятницу.

[л. 26 об.). Сѣботы. и нѣ. по н. сѣ. а. Чтенія апостольскія до великаго поста. Нѣ. сирѣпоу. и памѣ. кѣлавѣанѣоу патри-

тархоу и вѣрнимъ црѣмъ нѣшимъ. Макригану. и перѣхию. Дръжава и законъ. цѣтвиѣ Бѣжиѣ маниѣмъ. приѣмши ревнителѣ. правѣи вѣрѣ бысте. сѣ и похотелѣ. дишкора посрамисте. тѣмъже и шѣе ликъ вѣгдоховенъ швѣрѣте. испроси намъ вели. прѣб. гла. а. Бѣди Гѣ мѣ твоѣ на нѣ такоже и ми. ѣ. Раѣнтесѣ праведни ш Гѣ [л. 45 об.).

[л. 46). Сѣ. и нѣ. великаго. пѣ. и памѣ. Мѣнка ѣѣѣра. Чтенія апостольскія на постѣ. Нѣ. а пѣ. вѣмъже бываѣтъ. памѣ. прѣкомъ моисею и арону. и прочимъ. прѣкомъ и поклонение иконамъ. Прѣчѣтому ти швразоу покланѣемъсѣ. . . прѣб. гла. а. Ѣтимъ неже сѣтъ на земли тако оудиви Гѣ ѣ. прѣѣзрѣхъ Га прѣдъ мноѣж несть. къ неврешмъ. Братѣна. моиси великы швѣрѣжесѣ нарицати. сѣны и дѣщерѣ фарашновы. . . конецъ: вѣзираше бо на вѣзмѣиѣ. зѣ. шѣемъ Что и неше глѣ. постигнетъ бо мѣ повѣсть дѣжѣща лѣто. ш гедѣшиѣ же. и варацѣ и самьсонѣ . . . аллѣ. вѣзвашъ правѣднии Гѣ оуслы:-

Вѣ сѣ. великѣмъ. заѣ. на Бѣ Гѣ. трѣб. гла. в. Бѣгшвразини ишсифѣ. друугы. Миронѣсицѣмъ женамъ. сѣва. нѣиѣ. тоѣже. тѣ. непорочнѣ. непакоуѣ. вѣ тришди. тѣ. кѣ. по канѣуиѣ. апѣ. прѣб. гла. з. Вѣскрѣи Гѣ Бѣ мои давѣзнес: ѣ Исповѣмъ тѣѣ Гѣ Бѣ мои иповѣ. къ коренѣто: Брѣ. малъ квасъ. все вѣмѣшениѣ кваситѣ. . . аллѣ да вѣскрѣне: вѣ стѣѣж. и великѣж. сѣѣбо. вѣ. начинаѣмъ пѣти. вѣрнѣ. вѣ. и. чѣ дне. и рекѣ шѣми. и Гѣ вѣзвѣ тѣѣ. тѣ. стѣры. тѣ нсхѣ. и профѣ. тѣ. дѣнакѣства. и антифѣни. тѣ. нсхѣ. друугы. тѣ трѣб. и кѣ. за трѣсто. Ѣлицѣ вѣ Хѣ крѣстѣсѣ. прѣб. гла. и. Вѣсѣ земаѣ да покланѣитѣсѣ . . . [л. 51).

[л. 52). Вѣ стѣ. великѣж. нѣ. пѣкы. клепемъ. вѣ. ѣ. чѣ поци. како ѣ. великаѣ црѣковѣ. оузаконѣна патриархъ. иереѣ. вѣидѣтъ вѣ црѣкѣ. и начѣтъ. агрипниѣж. и икѣ. икѣ. тѣ. шпоѣ. и бываѣтъ. чтѣниѣ. вѣ адѣ сѣшѣствѣиѣ: Изидѣтъ. патриархъ. и поповѣ. сѣ людѣми. и станѣ. прѣдъ враты. и. створѣтъ крѣтъ. на вратѣхъ. единомоу же вѣвышоу. вѣ црѣкви; швѣцѣвати. и покадитѣ. патриархъ. црѣкѣ. и всѣ люди. и рѣ. г. вѣ послуохъ. Глава сѣтѣ единоѣшѣиѣ и неразѣвѣимѣи животворѣщи трѣици шѣцю; и сѣоу и сѣоמוу дѣхоу и нѣиѣ и рѣсноѣ:- Тѣ. Хѣ вѣскрѣ изъ мѣртѣвѣхъ сѣмѣртѣиѣ на сѣмѣртѣ. вѣ гла. ѣ. ѣ Да вѣскрѣнетъ Бѣ да разидѣтъсѣ вси врази неѣо:- ѣ Иѣко ичѣзанѣтъ дѣиѣ тако дѣнѣчѣнѣтъ:- ѣ Иѣко танѣтъ воскъ ш лица шгноу тако дѣпогѣивнѣ:- ѣ Исповѣданѣтесѣ гѣви тако вѣгъ тако вѣкѣ:- ѣ. Да речѣтъ нѣиѣ домъ изѣлѣѣ тако вѣлѣгъ таковѣ:- ѣ. Да рекѣтъ нѣиѣ вси вѣѣжѣиѣсѣ гѣ

яко вѣкъ ∴ ѿ. Сеи днь еже створи Гѣ възрауеми: Та вѣзати
въ црковь. и станеть. патриарѣ. прѣ дверьми. и рѣ. ѿ. Сьставите
празники шѣнѣаще до рога шьтаре. сѣва. Хѣ въскрѣ. и нѣѣ. Хѣ
въскрѣ. И станеть. вьждѣ на свое мѣсто. пѣти. кѣ. нрмѣ. по двѣи.
трѣ. по. д. кончѣвъ кѣ. стѣ. тѣ насти. изнесѣ юѣ. аналогу же быв-
шоу. посрѣѣ. цркве. положѣ. юѣ. и цѣлоуютъ патриархѣ. и ерѣи. тѣ.
сами себе. и станѣ. кождѣ на свое мѣсто. пощѣ. людемъ же цѣлы-
важцимъ рекѣ. сѣва. и нѣѣ. Въскрѣниа днь просвѣтимьсѣ люѣ. тѣ.
трѣ. глѣ. д. Веселитесѣ небѣ. и рѣисѣ земле иво вѣа Хѣ. на адова
врѣ сышедѣ яко самѣ въсхотѣ. ѣзы же шкованныѣ прѣтрыже. по-
вѣдѣ имѣ въскрѣ ѿ грова. тѣ. ѣктеніе. и ѿпоѣ ∴

[л. 52 об.). Мѣцѣ. секѣтѣ. рѣѣми роуѣ. Здѣсь идетъ изло-
женіе апостольскихъ чтеній для дней болѣе замѣчатель-
ныхъ святыхъ. Въ службѣ на Воздвиженіе креста Господ-
ня находимъ обрядъ выноса креста. Заѣ. на Бѣ Гѣ. трѣ. глѣ.
ѿ. Живѣщи крѣвои Гѣ вѣгѣ. егоже дѣ недостойнымъ тебѣ. прино-
симъ въ мѣтѣ. сѣи црѣ и люди припѣжщѣ ти. Бѣѣ ради єдинѣ
маре. тѣ. кѣ. на стѣв. изидеть. поѣ. носѣ чѣное дрѣво. и станѣ. по-
срѣѣ. цркве. поклонитьсѣ къ востоку. Гѣ. знаменѣ люѣ. крѣомъ.
такоже. на десно. и на лѣво. на западѣ. пощѣ. Сѣи Гѣ люди своѣ.
и положѣтъ крѣѣ. на цѣлованіе. пѣвци же поѣ. Крѣоу твоему покла-
сти. тѣѣ. сѣва и нѣѣ. шѣа лика. Посовивевѣ Гѣ. [л. 54 об.). Празд-
никъ называется своимъ настоящимъ именемъ. Подѣ 14 Октя-
бря память мѣицѣ. пѣтѣѣ [л. 57), 16 Января спадѣ-
ніе виригѣ апѣ. петра. [л. 66), 14 Февраля кирила. филосо-
фа. и методиа. трѣ. глѣ. д. ѿ пеленѣ прилѣжно. прѣмѣдрѣ сестрѣ
себѣ створи бѣогласѣ. видѣѣ прѣсвѣтамъ яко двѣ чѣѣ еже привѣ тако
злати монисти. оукраси оумомъ дѣѣси. шѣрѣтѣсѣ други кирилѣ на
земѣ блѣѣне разоумомъ. имѣемъ тѣ мѣдрѣ мѣи Хѣ Бѣ [л. 66 об.). Въ
день Благовѣщенія на «Господи возвахѣ» поемъ стихиры въ
Трїоди, таже праздника, и бываетъ входѣ и профитія дневная,
таже паки и паки и антифоны, таже кондакѣ и тропарѣ и
трисвятое, прокименѣ: «Величитѣ душа моя» [л. 68).

А се при. ѿ паски до андипаски. Тѣло Хѣѣ. а шѣ андипаскѣ. до
срѣдородуслиѣѣ. Хвали ерѣме Гѣ. а ѿ срѣдородуслиѣѣ. до взнесеніа. Тѣѣ
плѣ моѣѣ и пиѣѣ кровѣ моѣѣ въ лѣѣ прѣвѣиваетѣ. а ѿ възнесеніа по пен-

дикостиѣ. Възиде Бѣ вскри. въ нѣ. ѿ. Дхъ твои бл҃гѣ наставитъ мѣ на зе. дръжи до того дне [л. 75 об.).

[л. 75 об.). Пѣбають же вѣти. како чтѣтьсѣ. кѣулиа. въскрѣсна. ѿ паски. до пендикосиѣ. Указаніе на евангельскія чтенія.

[л. 76 об.). А се прокимни всѣмъ нѣлѣмъ.

[л. 77). А се апѣи. днѣвни. Указанія на нихъ.

[л. 78). Гь вгѣмъ починаемъ. кѣугеликѣ. Указанія евангельскихъ чтеній на всю пятидесятницу. Въ нѣ. г. вънаже бивають памѣть ишсифоу ит аримѣ. и прочимъ ѡченикомъ [л. 86 об.).

[л. 104 об.). Кнѣчаншѣ мѣн пѣа. сѣ а. по ѿ. Указанія евангельскихъ чтеній дневныхъ на цѣлый годъ изъ евангелія Матѣея.

[л. 118 об.). Кнѣа мѣн. и лоуѣ пѣа.

[л. 135). Кнѣа лоуѣ. а марѣ пѣа. О субботѣ первой недѣли поста прямо замѣчено: сѣ. а. поста. вънаже памѣть Ѧѣѡрѣ.

[л. 136). Въ четокѣ (великій) вечеръ. клепемъ. г чѣ ноши. и глеть. керен. мѣтвѣ оутрѣнниці: ѣдинъ посрѣ цркви глѣ: кѣсаплами. тѣ. днѣ. тѣ. аналѣги: глѣ. ѿ. Іѣгда славни ти ѡчениці: г [л. 152).

[л. 167). Мѣа сѣктѣвр рекоми роуѣ. Мѣсяцесловъ съ указаніемъ евангельскихъ чтеній на дни праздниковъ и особенно чтимыхъ святыхъ. Мѣѣ октѣвр рекоми листопадъ [л. 173 об.). Мѣѣ. ноябрь. рекоми грѣденъ [л. 176 об.). Подъ 11 числомъ Ноября находимъ слѣдующія памяти: Стѣмѣ аѣлоу Томѣ и Фѣвдосію црѣу. истихъ мѣникъ минѣ и викторина и викенѣтина и Ѧѣвдора стѣдита [л. 177 об.). 23 великомученика Георгія и священіе церкви [л. 178). 28 Стѣ. ѣг. строумичьскѣ [л. 61). стѣго мѣника мѣрѣкѣрина. и новаго Стѣфана [л. 178). Мѣѣ декабрь. рекоми стоудень [л. 178). Подъ 30 Декабря Нисѣѣ иже всолоуѣи [л. 184). Мѣѣ. Генарѣ рекоми просѣнець [л. 184). 14 Января стѣхъ шѣѣ чрѣноризецъ [л. 187. об.). Мѣѣ. фѣѣрѣ рекоми сѣченъ [л. 188). Подъ 25 Фѣвр. стѣго аѣла Марѣкѣса и Тарѣсийѣ. 27. Стѣго Тѣвстѣирѣка и Фѣрѣфѣра кѣппа и Тѣвдосіа [л. 189). Мѣѣ Марѣѣѣ. рекоми соурѣн [л. 189). 18 числа св. Кирилла [л. 190). Мѣѣ. апрѣль. рекоми врезоль. 7 числа святого Георгія, епископа Фрѣтина. 21 стѣго Анарѣна. 22 стѣго Ѧѣвдора перѣги. 24 стѣмѣ кѣлисаѣн и полихрѣонѣ. Мѣѣ. Маѣ. рекоми трѣвенъ [л. 191 об.). 13 стѣмѣ мѣѣ лоупѣвиѣ. 14 стѣго

Гидора. и поливина. и паѣнна. 19 сѣго парькина [л. 192). Мѣъ. Юнь. рекоми зокъ [л. 192 об.). 27 день сѣго дѣда слоунѣна [л. 195 об.). 10 сѣи мѣникъ кѣ иже въ Никополи дѣшнѣтина и прочѣ. 17 сѣла мѣца Марень. 26 сѣго Гемешна и арагла михаила и сѣла мѣца пѣка [л. 196). 31 сѣго кудокима и памать фѣѣсию црѣ. Мѣъ. Августъ. рекоми ровень. 4 день. сѣи мѣъ 3 юношѣ [л. 196 об.). Вообще этотъ Мѣсяцесловъ довольно полонъ сравнительно съ первымъ въ той же рукописи, имѣеть многія новыя памяти, но не содержитъ въ себѣ тропарей.

[л. 198 об.). Ісѣулина. оутреничѣ иѣемъ.

[л. 201). Кнѣчатѣ. мѣсечныѣхъ слѣжбы: • дѣне зае скажа проче всѣмъ: • Асе еѣулина вѣтрѣи сѣимъ.

[л. 201 об.). А се въ понѣльникъ: • а нѣ поста. на мѣсимонѣ: и на другіе дни первой недѣли на великомъ повечеріи.

— А се еѣулина на паска чрезъ всю недѣлю и на воскресенья пятидесятницы.

СХХХV. F. n. 1. № 102. Рукопись въ листъ, 238 листовъ, писана почеркомъ XIII вѣка. Рукопись находится въ Импер. Публ. библ. въ Петроградѣ и приобрѣтена у г. Верковича. Имѣется въ рукописи нѣсколько живописныхъ украшеній.

Сѣмъ починаѣ Тришѣ дѣшеснаго поста. нѣ ш мытари и фарисей. творение Фѣѣрова. и Ишнѣфова в нѣ. вѣже чѣтѣса. еѣ Фѣлоноу. и фарисею. нѣ. и о сѣхъ. на Гѣи взѣ. ѡ. ѣ. ѡ. поѣ сѣр. вѣ. Гѣи настоящаго тѣ. и Фѣлоноу Гѣи. а по двонци [л. 3).

Величавы разоумомъ лукавы фарисей . . . Возвести шчи на небо несѣмъ азь шкананы. . . Велѣрѣчивый фарисей . . . Омразиса похваливѣса. . .

9 стихирѣ на «Господи возвахъ» въ недѣлю блуднаго [л. 7).

Въ среду сырной недѣли служилася литургія преждеосвященныхъ даровъ. вхѣ. сѣ еѣи и сѣамъ. [л. 14).

Стихиры на девять и во всѣ прочія недѣли великаго поста. В сѣи, вѣ сѣи на Гѣи взѣ. ѡ. ѣ. ѡ. поѣ. Гѣи вѣ по. а-ши дроу. Гѣи по. вѣ. ѡ. а-ши Гѣи. с. по а-ши. . . [л. 22).

Великаго поста вѣставъ. тако естъ стодинскаго манастирѣ. въ прѣ-

карь ѿѿра стоудита. на стѣвь. ѿ. и тако поемъ всѣ посты. сице
пѣае творити всѣ днь пѣ. егда бѣде прѣа коего стѣго. то тако каже
типѣи твори тако: . Гѣ да вѣсте тако всѣ дни оутра прѣво пои
паракантикѣ. тѣ. триѣ сгда мѣ пѣ доиде. исѣ. и стѣр. прѣво пои в
триѣ. по. вѣ. а вѣ. прѣво вѣ. тѣ. триѣ. вѣ. прѣва нѣ. пѣ. гѣ. вѣ
пѣ. а ермѣ. [л. 26 об.).

Всѣ заѣ стѣго ѿѿра встанемъ докъсноу затроудъ мѣмошѣ-
шѣ нѣ. [л. 41).

Всѣ вѣ. православная нѣ. стѣх. кѣ на Гѣ. вѣ. ѿ. ѿ. пое стѣр.
вѣ. гѣ. по вѣ и стѣмъ вѣразоу. гѣ. а по а. [л. 43 об.). Кѣ. гѣ. вѣ. и
православию. и прѣкомъ. [л. 43 об.). Тропарь пророкамъ: «Пре-
чистыхъ пророкъ праздникъ».

Въ пятницу 2 недѣли на вечерни въ стихирахъ на
«Господи возвахъ», кромѣ обычныхъ стихиръ, поются «и за
мртвѣи а» [л. 61) и на «Вѣз Господь» то же самое [л. 62).

Въ недѣлю 3 на утрени. сѣла. стѣр. еѣ. и. прѣвѣ. по. сла
въ вышнѣи Кѣу. на стѣ. вѣ. а. а сѣла по. вѣ. гѣ и. вѣлѣрѣчнѣи разоумъ
лѣкавы фари́сеи всѣхъ Гѣ причѣл вѣжати сего наоучи Пом-
римъже намъ. Трѣстоѣ тѣ. трѣ. Гѣси Гѣи лѣ. И сѣе гѣлѣще. изыде
ерей. хотѣ вѣзвигнати чѣное дрѣво. носѣщюу ерею. и дѣнаконоу сѣщюу
напрѣдъ. съ свѣцѣи и темнианицѣи. и сѣе станеть посрѣдѣ цѣркве ѿ честнымъ
кѣртомъ. и поклонъ колѣ. гѣ. до земѣ. и встанеть на вѣстоу. вѣмъ
чѣни кѣтъ прогласитъ вѣлѣи. Гѣи помѣоуи. гѣ. прѣстираѣ рѣцѣ кѣ
вѣстоу. и знаменаеться чѣнымъ кѣртомъ. лѣ же стоѣне зовѣтъ. Гѣи
помѣоуи новѣрзо и Прѣстанѣтъ же люди. ереи же прогласитъ. гѣ. Гѣи
помѣоуи. знаменаѣ съ чѣнымъ кѣртомъ лѣ. и по кончани вѣзвигноу
кѣрта. рѣкѣ. трѣ. Вѣзнесѣ на кѣтъ. И по кончани. трѣ. поставѣтъ
чѣнь кѣтъ. на алоги на поклонение и цѣлование всѣмъ людемъ. помѣе
Кѣтоу твоемоу поклонѣ: . и цѣловаѣше кѣрста поемъ. стѣр. гѣ. вѣ: . пѣ.
Придѣте вси вѣрни. животвѣрѣщюу дрѣвоу кѣтноу. поклонимъ. . .
[л. 82 об.—83).

Въ среду крестопоклонной недѣли послѣ стихиръ на сти-
ховнѣ «помѣимъ же намъ Трѣстоѣ. ереи и дѣнакоу. вѣзѣтъ и при-
носѣ чѣны кѣтъ. съ лабандѣи. и темнианицѣи. тако и вѣ. помѣимъ-
же намъ. и покончани трѣстѣго. трѣ. Гѣси Гѣи лѣ своѣ. И по вѣлѣи-

щюуѣ игоуменуу. и врати всеи. поѣ. Крѣтоу тѣмъ покланѣмъ вло.
тѣ стрѣ. Прїте вси вѣрни. ѣ възносите Гѣ Кѣ ншего. тѣ. Посовивы
Гѣ. сл. Крѣсте Хвѣ. пї. на ѿ. внѣ. заѣ. тѣ. ектѣ. и авне поѣ. ѣ.
чѣ. совравшесѣ. и стѣ. Вѣдѣти же ѣ. пооучение. тако тон днѣ порано
поѣ. служѣ чѣвольт. чтеннїа не творимъ. і сего ради виномъ и масломъ
прїчастимъ. [л. 92 об.).

Въ пятницу чѣ. ѣ. пѣ въ третикѣ г. ѣ.

В срѣ. ѣ. нѣ. вѣ. бываѣ. лї. пѣ. и не причастимъ виномъ. ни
масломъ. по шѣдѣ же начнемъ ношное. клепемъ же малое клепалце. и
сѣравшесѣ поемъ аподипно въ храмѣ. прѣпросто ѣ не на глаѣ. ни
поклона творимъ. тѣ великоѣ вїло. сїготоваше начнемъ полоуношное
тѣ. слѣ оутрынѣ. по ѣ. пѣмѣхъ. алл. трѣ. глаѣ. вѣ. стѣ. ѣ. кѣ. ѣ.
оѣ. Внемѣте лѣе мон за. вѣ. г. ѣ. та. сѣ. г. ѣ. помышлѣмъ днѣ
ѿнь ст. вѣ. пї. и пѣ. и чѣе житїе прѣвнѣмъ мѣнѣ егїпѣннѣ. и
почтени поѣ. кѣ. покааненѣ. творенѣ андреа критьскаго. не починаѣтсѣ.
стї. нѣ ермѣ. а пѣнѣмъ стї. ѿ псалтирѣ. глї прѣкымъждо тропарѣ. аше
ли естѣ мала пѣ. а ты пакъ на ѿпѣ повращаѣ. аше ли котора ѣмѣ
много стѣхъ. тако же в. и д. и ѣ. а ты глї изовилнѣмъ стї. елико
нѣ станеть противѣ тропарѣ и пои сѣ стї. трѣ. слѣ трѣ. н. б. кѣ. г.
ѣ пѣ ѣ. ермѣ. кѣ. Андреа критьскаго [л. 118 об.).

Въ вербное воскресенье. Послѣ стихирѣ на хвалитѣхъ и
стиховнѣ пѣ слѣ вывѣн. тѣ трѣтое. тѣ. трѣ стѣмъ погребени бывше
крѣщениемъ твоимъ Хѣ Кѣ ншѣ... износ стѣе. еѣ. на цѣлованїе лѣе.
и вратившесѣ влазимъ пошѣе. Рѣуѣ дври Гнѣ непроходима
тѣ. ектенїе. и ѿпоѣ. по. вѣ фторѣмъ. чѣ. днѣ. шѣлчїтсѣ ерен. и
днѣ. исхѣдѣтѣ сѣ литїл пошїмъ же намъ. трѣ. Шѣще вѣскр. поемъ.
кѣ. вѣзвращаѣмъсѣ нѣ. вѣ црѣквѣ влѣдї. и творї. ектенїе вѣлмї. тѣ
ѿпоѣ. тѣ. клепѣ. великоѣ клепало. и начнѣ. вѣвѣна. лїр. стѣо нѣѣ
златооустаѣ. и рѣмъ вѣвѣднїцѣ. на влѣ. ѿ кѣ. пѣ. д. на вѣдѣ. вѣвѣнѣ
грѣ. [л. 165 об.—166).

Въ понедѣльникъ страстной седмицы, послѣ стихирѣ на
стиховнѣ, на утрени тѣ. Бѣго естѣ испѣдат. тѣ трѣтое. тѣ. шѣе
на. тѣ. еѣ. ѣ тѣ. ѿпѣ. чѣ же поѣ вѣ свое вѣе. [л. 168 об.).

Въ четвергъ великій положено «Се женихъ грядетъ въ
полунощи» и дроѣ. Вѣгда славї. [л. 177).

О канонѣ великаго четверга: пѣ. кѣ творенїе Козма мнїха.

имѣа по грѣчьскоѣ оуставоу. ѿ. ѿ. пѣ а. ерм по в. трѣ по д. Сѣ-
ченомъ прѣсѣчено въ [л. 177 об.).

«Плови, пловче, пиши, грѣшны попе Петре» приписано съ
боку на [л. 178).

Въ великій четвертокъ на литургіи вмѣсто херувимской: «Ве-
черни твоѣа» пѣли и другую пѣснь: «Да молчить всакѣа плоть земнѣа
печаль», которая поется вмѣсто причастна и «Да исполнятся уста
наша». То по кончани лѣрг. бываетъ чинъ оумывению. и по оумы-
вн. выходимъ на трапезѣ. помѣе ѱ. Вьзнесѣ та црѣю м. павы ва-
риво безъ масла и пнемъ вино немощи ради. и повьзати шѣдѣа
поемъ трѣтое на трапезѣ. и възмѣтъ бѣвение ѿ егоумна. павечерна
не поемъ. нѣ ктоже въ своѣи келии тако можѣ [л. 189).

Вначало в го чѣ ноци бываетъ на оумывение ногамъ. и поста-
вимъ шмѣвалиницѣ въ напратѣ црѣковнѣмъ. и начнѣтъ днѣ велми. Бѣви
вѣко. по бѣвено црѣко шѣа и сѣа и сѣ. днѣ Миромъ Гоу. О свѣш-
немъ ми. О мирѣ всего мира. О сѣмъ храмѣ семь. О епѣ нѣемъ
имѣа. О вѣговѣрнѣмъ црѣ. О посовити и покор. О градѣ семь. О вѣго-
растворени въздоухъ. О плаважнѣхъ и в пѣтъ. О избавитисѣ намъ.
Застѣпи прѣстѣмъ чѣмъ. Вѣг. Ико пѣаетъ ти всѣа. пѣ. анѣ. а. в. На
сѣртѣ волиѣа пришедъ епѣ нѣш . . . ѣ Бѣжены непорчны в пѣ. на
вечери проави оученикомъ своимъ . . . ѣ Бѣжени испитажѣ свѣдѣни. На
оумывение извѣстоуѣ. ѣвѣ мѣрднѣ неизреченное . . . ѣ Не дѣлажѣ
безаконіе въ пѣтѣ. На оумывение ти Хѣ Бѣ оученикомъ вѣлеме. . .
ѣ Ты заповѣда заповѣды . . . Вѣлика вѣгодѣаннѣа насладитисѣ хо-
щѣмъ . . . ѣ Аще исправилисѣ кышѣ пѣ. Призирѣа на земѣа творѣа
и трѣстисѣ . . . сѣ. ѿ. ѿ. с Бѣ истевѣ выпльщѣшасѣ. разумѣхомъ.
Анѣ в ѿ. ѿ. пѣ вѣгоже вон. Смѣрѣсѣ насъ ради богаты и свечерѣа вѣ-
ставѣ. ѿ лѣвѣнтнемъ прѣпоасавѣсѣ Хѣ. . . ѣ Тоѣа не постыжѣмъ. . .
Продавы на сребрѣницѣхъ Гѣ. безаконны же юда помышлѣше. . . ѣ Испо-
вѣмъ тебѣ выправости сѣца Продаеши на ѿ сребрѣницѣхъ. Гѣ. а не
помышлѣши юдо прѣстѣпниче . . . сѣ. ѿ. ѿ. Вѣликомъ даромъ прѣтата
дѣо. . . Анѣ. ѿ гѣ. ѿ. д. пѣ. Встанѣтъ свечерѣа. и лѣвѣнтишмъ Хѣ.
прѣпоасавѣсѣ чѣсѣа. . . ѣ шправѣданиа твоѣа съхранѣне . . . Приятѣ
хѣлѣа вѣрѣцѣ. и продаждѣа створи тебѣ. . . с шчесомъ исправи ти юнѣ
пѣ. Покрѣваѣ нѣса шѣлакы и сѣ. и на прѣстолѣ славы црѣюи . . .
с Бѣвѣнѣ еси гѣ наоучимъ. Вѣсѣкого смѣрѣниа. мѣрднѣа зрѣ. тѣмъ

выпиаше петръ къ зыждителю... б. Нѣснаа поѣтъ тѣмъ. върадован-
наа... тѣ. еу. ѿ Иѡа. гла. рѣ: въ вѣрѣ. вѣдь Исѣ тако въсѣ дастъ
ѣмоу ѿцѣ вѣщѣ. тако ѿ Ба исиде... Конецъ: сегѡ ради рече. не
вси чти есте. зѡ. Гѣ щедрѣ мѣтвѣ дльготрѣ. Иши въ мѣтвѣницѣ: по
поишетсѣ игоумень. лештишмѣ. и начнеть ноги шмывати и меншаго
до болашаго ѣмъ слоужѣ. проводѣшюу браа на шмывение. по шмывени
всѣмъ вѣрѣ. и мыжѣ ноги игоуменуу. и вси поѣ. трѡ. г. ѣ по. По-
савсѣмъ лештишмѣ. и оумывъ нозѣ оученикомъ Хѣ Бѣ... ѣ. Бжѣнь
разоумѣваѣ на ница и на оубгѣ. и поѣтъ по г. г. ѣ. Шмы нозѣ
оученикомъ. и насѣ шчисти ѿбеза(ко)нен нѣишхѣ. ѣ оустнѣ моима испѡѣ.
Показавы Петроу ѡ тебе не ѡмѣчитсѣ... ѣ въѣмъ свѣѣнен твой на-
слади. Спѣсы народѣ апѣлскы. и на ѿ безаконен нѣиш... въ часѣ не-
видимѣ Гѣ срѣѣ равѣ своихъ стани... Кончавъ юдо волаѣ своѣмъ Хѣ
прѣдѣ... стрѣ. г. д. сл. ѣ. Наслѣдникѣ ѡзыкомъ Хѣ. оумрѣтъ и шжи-
ветѣ. да мртвимѣ и живимѣ овладаеть... Днѣ. Гоу помѣимъ и глѣ.
игоуменуу оумывению и по. внидѣ въ шатарѣ. и шкропитѣ и оумы-
калицѣ. по всен цѣркви и вратѣмъ. глѣ. шкропиши мѣмъ ѡсофомъ шчи-
щѣсѣ. и възгѣа днѣ. шспѣбитсѣ на. еу. ѿ ю. въ вѣрѣ. егда же омы-
нозѣ ихъ. прижѣтъ ризы своѣ... Конецъ: Аще си вѣсте. влаже есте. аще
створите жѣ: по трѣ г. ѣ Трѣици ѿврьжесѣ петръ. ты ноги шмыль еси
Хѣ оученикомъ своимъ. по. днѣ. помѣ. [л. 182—184].

Въ службѣ святыхъ страстей, послѣ 7 евангелія и послѣ
кондака и икоса, тѣ. чтѣ. пѣлатѡ. възношение и посланіе ѿ пѣлага
вримѣ. ѡ дѣлѣхъ еже створишѣ Гоу ниѣмоу Ис Хѡу. Гѣ блѣви шче
аминѣ. въльдрыжавѣмоу и зѣло честномъ. велми оустроеномъ. Тиверѣиѣ
коу кесарю азѣ пѣлатѣ понѣскы. въсточнымъ странѣмъ овласть прѣдѣрѣжѣ...
[л. 189], за которымъ слѣдуютъ 50 псаломъ, припѣвы, 8 еван-
геліе и канонъ.

На часахъ св. пятка поѣ ѡмѣны тако и присно и покончани
ѡмѣны поѣ анѣ ѣ. ѡ. ѣ. ѣ въскѣшѣмъ тѣмъ ѣмъ. ѡмѣ. Подымѣ мѣмъ гѣ.
подымимъ. слѣ. ѣ. Чѣ тѣ наречемъ Бѣе и все порѣ. тѣ. ектенне.
и ѡтпоу. [л. 196 об.]. Чѣ г. пѣмѣ. г. тако и присно. тѣ. анѣ. ѣ ѡ.
лѣ ѡмѣ. Шчѣсти мѣмъ Гѣ шчѣсти мѣмъ. Днѣ [л. 196 об.—197].
Чтенія прѣческое со стихами. Послѣ чтеній егда въдрѣжѣсѣ
дрѣво. со стихами и слѣ. ѣ. вѣе дво ты еси ло. и прѡ. ѡмѣ.
Чѣ. ѣ. поѣ. г. пѣмѣ тѣ. по. ѡ. мѣ. ѡмѣ. спѣси ни снѣ. вѣмѣ. Послѣ

чтеній трѡ. г. ѿ. Спѣние съдѣла посрѣдѣ земаѣ хѣ бѣ. со стихами
потомъ сл. ѿ. тако не имѣ. и прѡ. и ѡпѣ. [л. 197—199 об.).
Чѣ. ѡ. поѡ. г. пѣлы. тѣ ань. ѡ. ѡ. зѣ. ѡпѣ сохрани г. ѿ.
Видѣ разбойникъ со стихами сл. ѿ. роженсѣ и прѡ. по етѣ. и ѡпѣ.
[л. 199 об.—201 об.).

Въ пятницу вечеромъ: и бываѣ вхѡ съѣ. нѣ свѣтъ Хвѣ не
рѣмь. прѡ. г. ѡ сѣди Гѣ ѡбидѣшимъ [л. 202). Тѣ ектѣ и прѡе
преждѣсѣдѣна. прѣ вкусите ¹⁾).

В пѣ. вѣ. поѡ. мѣ ѡ живы впомѡ. тѣ. кѣ ѡплачь етѣи Нѣи
[л. 203).

Въ субботу на утрени И сѣмѣ помѡу, (т. е. Тебе ѡдѣща-
тосѣ въ етихирѣхъ на хвалитѣхъ) ѡблечитсѣ ерѣи въ ризы своѣ. и
бываѣ. вхѡ съ ѣ. ѿ. прѣбѣлена Бѣе. тѣ. Слѣ. вывышній. тѣ. Трѣтѡе.
тѣ пѣ. Бѣгѡѡбраз. сл. ѿ. Мирѡносицѣмъ ж. тѣ. г. ѡ. Вскрѣсни Гѣ
помозы намъ изв. ѣ. Бѣ ѡушила нѣиѡмѡ оусѣ. ѡ прѣрѣва. Исѣ. чтѣ.
Бѣ на мнѣ рѣкѣ Гѣмъ. . . прѡ. г. ѡ. вскрѣсни Гѣ Бѣ. ѣ Испѡвѣмсѣ.
тѣ. апл. вѣдѣ малѣ кѣ. аллѣ вскрѣнеть бѣ. ѣ въ ѡтрѣи дѣи. тѣ ектѣ
и ѡпѣ [л. 207).

Сѣ вѣжъ. аѣе слоучитсѣ бѣгѡѡѣщеніе в сѣ сѣ. то пои прѣжде
бѣгѡѡѣщенію, пѡ. сѣ. Часы же поѡ вѣстихѡлѡ [л. 207 об.).

Вѣ сѣмѣ великѣ сѣ. клѣнѣ. ѡ. чѣ. дѣе. починаѣ. вѣрѣмъ. вѣмѣ.
Бѣви дѣе моѡ. глѣмъ ѡ. Приклѡни Гѣ ѡухо твоѣ. И по пѣмѣ. мѣ. ѡ
вѣрни. и дѣакѡнѣ. пѡ творитѣ просѡѡумидѣна. и не етѣ. нѣ на Гѣ
взвѣ. глѣмъ. припѣ.²⁾ Сѣсѣное твоѣ Хѣ славимъ члѣиѣ слѣ тѣ. И тако
поѡ весь ѡ. до кѡ. ѡ ѣ. ѡ. поѡ. стрѣ. г. ѡ. по ѡ. Дѣе сѣвѡтнаго ти
тайнѣства. грѡвъ покрь. всѣхъ невѣмѣстѣмаго. . . Гдѣ женихъ вѣдѣ-
рѣтсѣ. всѣмъ концѣмъ правѣдѡе слѣнѣ. . . Дѣе приѣмѣть грѡвъ тебѣ
сѣдѣрѣжѣщаго тварѣ дѣаниѣ. . . сл. ѿ. г. ѡ Дѣишнѣмъ тайнѣмъ великѣ
монси. прѡѡѡбразѡваніе глѣ. . . Тѣ вхѡ съ кѣдѣниѣцѣмъ и стѣмѣнѣанѡмъ.
тѣ. прѡ. г. ѿ. Вѣсѣ зѣмѣ да покѡлонитсѣ. . . ѣ Вскликѣнѣте Боѣ. . .
ѡ вѣ. чтѣ [л. 207 об.).³⁾ Естѣ парѣмѣя ѡ прѣрѣва. Слѣсѣѡѡѡ. чѣ.

¹⁾ Прот. М. Лисицынъ. Первоначальный Славяно-русскій Типиконъ,
Спб. 1911, стр. 59, примч. 52, стр. 74, примч. 75. См. Приложѣнія къ Сл.-рус. Тип.
стр. 3.

²⁾ Въ утренней службѣ великой субботы поются тоже Блѣ непорѡчн., и ѡ
уже съ алла [л. 204 об.).

Бѣ днѣ и мымоде ели сен вьсоуманть. иже на велиа оудръжанъ снѣ-
сти хлѣбъ... [л. 212 об.).

Име такоже кто и пиѣмъ такоже и по взати трапезѣ. глѣмъ въ
трыпезѣ Трьстое. павечернѣмъ шче не поѣ. нѣ кто можетъ въ келиахъ
[л. 215 об.).

Въ стѣхъ великѣхъ сѣхъ вѣ. клепѣ. в. чѣ. нѣ. и събираемъ въ шчѣхъ
цркви. и станетъ единъ посрѣдѣ цркви. глѣмъ швычныхъ. с. шл. и по
шлѣмъ. днакоѣва. тѣ. алл. г. а. Вьскрени вѣ сѣдѣ земли. с. Бѣ ста въ
сѣмѣхъ вѣ посрѣдѣ же... с. Доколѣ сѣдѣ неправдѣ. иличѣ грѣшничъ...
тѣ. тро. г. а. Камени замѣ. б. Нераздорушени градъ имѣше вѣрны
Бѣмъ Мрѣмъ... И станѣтѣ елико же вѣдѣтѣ поповѣ швлѣкшесѣ въ ризы
своѣ и начнетъ единъ пѣвецъ гласъ на глѣ. е. Блжени непорочи. съ
припѣ. г. е. Ужасесѣ землѣ и сѣще спѣтелю скрѣсѣ. ты же невѣрны
сѣтѣ прѣклонисѣ въ гробѣ. вѣвѣнѣи красотѣ. И кончавше. а. ш. тѣ. Паки
паки миромъ. тѣ. ш. в. Рѣцѣ твои сотворис. тѣ. припѣло. г. е. Ужасесѣ нѣво
сѣзвѣздами. тожде и лоуна скрѣ свѣтъ. видѣши спѣситель въ гробѣ
мрѣва. нѣ. Паки паки мирѣ. тѣ. ш. г. Призри на мѣ и: • припѣ.
г. е. Мѣи Бжѣи црце вселенѣи. шрѣжие ти проидѣ дшѣ. видѣши Хѣ
въ гробѣ мрѣва. И по кончани блн. епѣ. г. н. Бажимѣмъ вси роди Бѣе.
въ тѣхъ во невѣмѣстѣи Хѣ Бѣ ... тѣ. ш. н. тѣ. кѣ. ш плачѣ шѣ-
творенѣа андрѣшмъ шппомѣ критскимъ. г. а. пѣ. а. ер. Пѣ. повѣдѣмъ въ-
споемъ людѣ... Творецъ изъавитель мон. на дрѣвѣ висѣтъ и на сѣ-
дѣни стоять... Шгоже трѣпѣшѣтъ аглы. волѣмъ вѣжетсѣ... нѣ. шпоуѣ
[л. 215—219 об.).

Въ стѣхъ великѣхъ нѣ. пасхы. клепемъ оутрѣ. въ ш. н. чѣ. нѣ. съ-
бравшимъ всѣмъ братѣмъ. въ папратѣ црковнѣмъ. затварѣтъ цркви
врѣа. и мѣшчимъ всѣмъ. и дасть имъ црквиныкѣ шѣшы. нерен же
швлѣкшесѣ вѣвѣмъ ризы своѣ. и покадитъ вѣжтрѣ стѣ шатарѣ. и вѣмъ
цркви. и прѣди грѣмѣшюу днѣ. сѣшѣмъ велимъ. и тако пришедшоу по-
кадитъ прѣжде стоѣщаго прѣди. и вѣмъ деснѣмъ странѣ. нѣ. шшоуѣ. и
шкадитъ всѣхъ. и всѣмъ шкрѣвенымъ главамъ. и станетъ прѣ цркви-
ми враты. стѣмѣтѣнищѣ такоже глѣтсѣ црквиная. и речетъ въ послуухъ
всѣмъ. Глава стѣи единѣшѣищѣи... Лѣе. амѣ. нерен почнѣ. г. е. Хѣ
вьскрѣсе изъ мрѣвѣ смрѣи. Лѣе. тожѣ. и рѣкѣ. г. тѣ ерен с. Да вьс-
крѣснетъ Бѣ ид. Лѣ. Хѣ вьскрѣ. с. тако ичѣзѣетъ дѣмъ. Хѣ вьскрѣ. с. Тако да
погыбнѣт. с. Тѣко тѣетъ вѣсохъ ш лица шгн: • с. Сен днѣ еже. створи:

ГѢ възраре: ѿ ѿтиръзѣте мнѣ врата праведна. и шѣ нѣмъ исповѣмъ. ХѢ въскрсе. И абие ѿвирѣзѣтъ вѣрѣ. малы цѣквици. людемъже пощимъ. и днѣа съ великѣмъ свѣщемъ. и станѣтъ прѣа стѣми враты. мало понапрѣдѣ. вѣраа же вѣзѣше. и станѣтъ и ти близъ врата. дѣсныхъ вѣдснѣмъ. и лѣвы ш лѣвѣмъ. старѣйши же станѣ на свое мѣсто. и паки рече ерен. Г. д. Сеи днѣ еже створи ГѢ възрѣуемъ и възвеселимъ. тѣа. възходитъ ерен и днѣа. и станѣ. прѣа стѣмъ ватаремъ. и рече. Ставите празники шѣнѣише до рога шл. Семоуже стѣ. пощоусѣ. нѣмъ вѣрѣа кожда на свое мѣ. тѣа. внидѣ. ерен внѣтръ ватарѣ. и рѣ. слѣ. лѣ. ХѢ въскр. н. ХѢ въскр. тѣа. днѣа. Мирѣ Гоу п. тѣа починаѣ егоумѣ. кѣ. творение нѣмъ мнѣхъ. ерм. по в. а трѣ. по д. г. а. пѣ ермъ Въскрсе́ния днѣ. [л. 119 об.—120). Стихиры Пасхи поются на стиховнѣ, при чемъ Слава и нынѣ Г. ѿ. събравше шѣа лѣ. Въскрсе́ния днѣ . . . ХѢ въскрсе измѣтѣ смѣртѣмъ на смѣртъ настѣпи. гробнимъ: Г. рци. и бываѣтъ цѣлование. Тако иерен дръжѣ и стѣе еулиѣ. станѣтъ прѣа стѣми дверми. в лѣвѣи странѣ. и цѣлоуетъ прѣвое днѣа. иерен. и станѣтъ близъ его дръжѣ сѣмъ и темитаницѣ. тѣа. игоумень цѣлоуетъ. стѣе еулиѣ. иерена. и днакоб: и станѣ. тѣа. и вси прочи до послѣднѣго. Поклонившесѣ станѣтъ вси въ цѣви. и цѣлоуютъ дроугъ дроуга. дондеже кончаѣтсѣа вси цѣлоуѣще: пощѣ. ХѢ въскрсе. тѣа. стоя. налѣ. посрѣа цѣкве. четѣ игоумень. слѣа златѣстаго. на цѣлование. емоуже зачѣло. Еже вѣговѣренъ и вѣлюбивъ. И покончани бываѣ ектѣ и ѿпоу. Дроу. стрѣ. пѣцѣ. Г. ѿ. Пасха агнець Бѣи намъ жрѣтсѣа чѣ... Пасха агнець намъ жрѣтсѣа Бѣе заколенисѣ. . . Веселитесѣа нѣса... на лѣ. пѣ. Г. Г. Днѣ сѣсение всѣмъ мирѣ [л. 222).

Внѣ. вѣ. шѣлачитсѣа ерен. възсѣа свѣты. и станѣтъ внѣтръ ватарѣ. почнѣтъ ХѢ въскрсе. лѣе рѣ. ХѢ въскрсе. съ. пѣ. днѣа. тѣа. ГѢ възвѣ. ѿ ѿ. поѣ. стрѣ. Г. н по в. Днѣ ады стена възпѣише. оунѣе ми вѣ. аще ѿ Мѣрита рождѣшагосѣа неприѣлѣ вѣ . . . Днѣ ады стена възпѣише раздѣрушисѣа моя власть . . . Днѣ ады стена възпѣише. пожрѣта ми вѣа дръжава . . . [л. 222 об.).

Въ недѣлю Ѳомину вся служба праздника. На утрени евангеліе 1-е и канонъ Ѳомѣ [л. 223 об.).

В нѣ. вѣ. стѣ. вѣа. мѣ. на ГѢ възвѣ. ѿ. ѿ. поѣ. стрѣ. вѣ. Г. Г. а. и Ѳомѣ Г. а. по в. По страшнѣмъ ти жизнѣдавчѣе. из грѣва възстѣанию. . . Ѳома же вѣзнецъ нѣвѣ сними. . . Ожжи іако хощѣши.

Хѣ Ѡомѣ выпинаше . . . сѣ. гѣ. ѣ Дверемъ затвореномъ. пришеди Иѣъ къ оученикомъси . . . ѣ. бѣ. пѣ. вѣ. прѣ. гѣ. зѣ. Кто Бѣ великъ. сѣ Рѣхъ нѣѣ начахъ . . . [л. 225).

В понѣ. заѣ. на Бѣ Гѣ. трѣ. гѣ. аѣ. Каменизи сѣ. Дверемъ. ѣ. Гаврилоу. тѣ стѣ. кѣ. пѣ. сѣ. вѣ. гѣ. аѣ. пѣ. стѣ. гѣ. аѣ. анѣ. аѣ. тѣ. прѣ. пѣ. Все дыханъ. пѣ. еѣ. Тѣ. Вскрѣсение Хѣ. тѣ. ѣ. ѣ. пѣ. кѣ. вѣ. гѣ. аѣ. нанди пѣ. вс порѣ. сѣ. стѣ гѣ. вѣ. и Ѡомѣ. на хѣ. ѣ. зѣ. и поѣ. вѣ. гѣ. нанди пѣ. гѣ. ѣ. ѡ прѣславное: сѣ. ѣ. тоу нарѣ. насъ. вѣ. вѣ. и тѣ. гѣ. зѣ. Дверемъ зѣ. сѣ. ѣ. еѣ. аѣ. На горѣ оуче. трѣ. Днѣ сѣсени. Дроѣ. Знаменѣ. пон по всѣ нѣ. пѣ. ектѣ. и ѡпоѣ. На ли блѣ. вѣ. гѣ. аѣ. прѣ. вѣ. Бѣди Гѣ мѣт. прѣ. Хвали еѣ. пон его до възнесения Гѣѣ. . . [л. 226).

Отданію Пасхи служба обычная. Все берется изъ недѣли о слѣпомъ [л. 244—247).

г) Старопечатная редакція.

1) Τυπικὸν καὶ τὰ ἀπόρρητα¹⁾. Наружный выходной листъ имѣетъ гербъ въ видѣ собаки на щитѣ, по бокамъ надписъ: 'Ανδρέου Κουνάδου. Внизу: «Con privilegio dello illustrissimo senato Veneto, che per anni deci nirino ardisca presente opera Graeca intidolata Typicon, stampare, ne faro stampare, ne stampata vendere in tuttii luoghi del suo Dominio, sotto le pene in esso privilegio contenute, come amplamente nel perefato appare.

На послѣднемъ листѣ: "Ἀπαντὰ ἐστὶ τετράδια, πλὴν τοῦ ρ', ὅπερ ἐστὶ δωάδιον.

α α β β γ γ δ δ ε ε ζ ζ η η θ θ ι ι κ κ λ λ μ μ ν ν ο ο π π ρ ρ ς ς τ τ υ υ φ φ χ χ ψ ψ ω.

¹⁾ Въ капитальномъ трудѣ Е. Леграна (E. Legrand. Bibliographie Hellenique ou description raisonnée des ouvrages publiés en Grec par des Grecs aux XV et XVI siècles Par. 1885, t. I, pag. 268—270, имѣется описаніе Типикона 1545 года и изданій 1577, 1604, 1615, 1642, 1685 и 1691 годовъ. За исключеніемъ первенца, всѣ прочія изданія имѣютъ только одни титулы, а никакого описанія и изложенія содержанія ихъ г. Легранъ не даетъ.

Ἐνετίησιν, ἐν οἰκίᾳ Ἰωάννου Ἀντωνίου καὶ Πέτρου τῶν Σαβιένων καὶ αὐταδέλφων, ἄμφε', Ἰανουαρίῳ δ'. Счета по листамъ нѣтъ. Въ концѣ упомянутый гербъ.

[λ. 2]. Τοῖς ἐν τῷ ἀγιωτάτῳ κλήρῳ ἐναριθμουμένοις χριστιανοῖς ὀρθοδόξοις Ἀνδρόνικος Νούκιος ὁ Κερκύραγος ²⁾ ἐν Κυρίῳ χαίρειν.

Πολλάκις μοι ἀπορῆσαι συνέβη, τίνος χάριν, ὃ θεοτίμητοι μύσται καὶ προσπόλοι τοῦ θεανθρώπου Ἰησοῦ, οἱ τὰς ἱεράς βύβλους πρὸ ἡμῶν ἐκτυποῦν ἐγχειρήσαντες, καὶ τοῦ δὴ λεγομένου Τυπικοῦ σὺν τοῖς αὐτοῦ ἀπορρήτοις οὐκ ἐμνήσθησαν. Δι' οὗ δὴ καὶ ταῖς ἄλλαις ἀπάσαις βύβλοις, λέγω δὴ ταῖς πρὸς ἐκκλησιαστικὴν συντεينوῦσαις ἀκολουθίαν, χρῆσθαι πρὸς δόξαν καὶ ὕμνον τοῦ παμβασιλέως Θεοῦ, καλῶς καὶ ἀπταιστώως ἔχομεν. Οὐ γὰρ οὖν οἶομαι τοὺς ἄνδρας διὰ τινὰ ῥαθυμίαν ἢ φειδῶ χρημάτων εἰς τόδ' ἀναβαλέσθαι τοῦργον· ἔγνων γὰρ αὐτοὺς παντὸς ἀναλώματος κρείττονας γεγονότας, ἀλλὰ τί δ' οὖν τὸ αἷτιον ἦν; τὸ τὴν βύβλον σπάνιον καὶ δυσεύρετον τοῖς τῇ δε τυγχάνειν οὔσαν, εἴ δε γοῦν καὶ παρὰ τισιν εὕρισκετο, ἀλλ' οὐχ οὕτως ὕγιης καὶ ὁλόκληρος, ὥς παρ' ἐμοί. Ἡμεῖς γὰρ πολλὰ πονήσαντες καὶ διὰ πολλῶν ἄλλων ἀντιγράφων συγκρούσαντες διωρθώσαμεν. Καὶ νῦν κεκριότες ἐσμέν τὴν βύβλον κοινὴν καὶ τοῖς πᾶσιν εὐπόριστον ποιῆσαι, πολλάκις εἰς τοῦτο καὶ ἄλλων τινῶν θεοσεβῶν ἀνδρῶν παροτρυνάντων με, διὸ καὶ τοῖς χαλκογράφοις αὐτὴν ἐκδεδώκαμεν πολλαπλασιασθῆναι, καὶ ἐξ αὐτῆς, ὥς ἀπὸ τινος στελέχους γονιμωτάτου, μυρίας ἄλλας ἀναφυσόμενας φανῆναι, συνεργῶ χρησάμενοι καὶ χορηγῶ τῆς δαπάνης ἀπάσης Δαμιανῶ τῷ φιλοχρίστῳ ἀνδρί.

Τὸ δὲ τὴν βύβλον ἐμὲ συνιστᾶν, ὥς ἀναγκαίαν καὶ πάνυ ὠφέλιμον, περιττὸν ἡγησάμην· τίς γὰρ οὐκ οἶδεν, ὃ φίλοι καὶ σεβασμιοί μοι πατέρες, ὥς οἷόν τις στάθμη καὶ κανὼν καὶ τύπος ἐστὶ τοῖς ὀρθοδόξως ζῆν προαιρουμένοις; δι' αὐτῆς γὰρ ἔστιν εἰδέναι πότε δεῖ κρεῶν καὶ ἰχθύων ἐναίμων γεύεσθαι καὶ πότε οὐχί, καὶ πότε ἑορτασίμους ἄγειν ἡμέρας καὶ πότε νηστησίμους, καὶ πότε παννυχίαι, ἀγρυπνίαις καὶ δοξολογίαις χρῆσθαι καὶ πότε οὐ. Ὡς μὲν οὖν εἰς κοινὴν ὠφέλειαν ἢ βύβλος τυπωθεῖσα ἐξέδοτο, οὐ δεῖ με περὶ τούτου περαιτέρω διατείνεσθαι, ἵνα μὴ τοῖς πρὸς πάντα μεμψιμοίρως ἔχουσι,

¹⁾ Ркп. Керкураіос.

καὶ δίκην κυνὸς λακαίνης τὰ τῶν πέλας ἐλλείματα ῥινηλατοῦσιν, οὐκ ἀπεικότως ἀπειρόκαλοι φανείημεν, ὥς δὲ ἡμέτερον ἂν εἶη μὴ τὸν ἡμῶν κάματον ἐκφραβεῖν, τοῦτο μάλα καλῶς οἶδα, εἴ τι ποῦ καὶ ἡμᾶς γράμμα διεστραμμένον, ἧ καὶ μὴ καλῶς πρὸς ὀρθογραφίαν ἔχον παρέδραμε· ἀλλὰ τὸ ἐλλιπὲς ἀποπληροῦν καὶ πρὸς ἡμᾶς εὐγνωμόνως ἔχειν, ὥς αἰτίους γενομένους ταύτην τὴν ψυχωφελῇ τυπωθῆναι βίβλον· ἔσται δ' οὖν τοῦτο, ἂν τὸ βιβλίον ἀσπασίως τύχητ' ὠνησάμενοι, καὶ ταῖς ἱεραῖς μυσταγωγίαις ἀμφοτέρων ἡμῶν μνεῖαν οὐκ ὀκνήσητε ποιήσασθαι. Ἐρρωσθε ἀπὸ Ἑνετῶν.

[λ. 3]. Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη δὲ ἡ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις μονῶν, ἔτι δὲ καὶ ἐν ταῖς κατὰ τόπον ἁγίαις τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαις.

— Εἴδησις τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ.

— Εἴδησις τοῦ μεγάλου ἑσπερινοῦ καὶ τῆς ἀγρυπνίας διατάξις.

[λ. 6]. Εἴδησις τῶν ἀγρυπνιῶν τοῦ ὅλου ἑνιαυτοῦ.

— Ἐκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν Ἱεροσολύμων, ὅπως ὀφείλει στιχολογεῖσθαι τὸ Ψαλτήριον ἐν ὅλῳ τῷ ἑνιαυτῷ.

[λ. 6 об.). Пері тоῦ πῶς χρή σημαίνειν καθ' ἐκάστην ἡμέραν. Подъ этой рубрикой изложенъ порядокъ суточной службы на всѣ случаи, замѣчаніе о канонархѣ, о начинающемъ хорѣ, о междучасіяхъ въ четыредесятицѣхъ о недѣланіи метаній, когда поется «Богъ Господь».

[λ. 9 об.). О канонархѣ, епистимонархѣ и о пѣніи Октоиха.

[λ. 10]. Εἴδησις τῆς ἀκολουθίας τῶν σαββάτων τοῦ ὅλου ἑνιαυτοῦ, εἰ τόχοι μνήμη ἁγίου.

[λ. 10 об.). Пері тоῦ ποίους κανόνας προτιμητέον.

[λ. 11]. Пері тоῦ γινώσκειν πῶς ἀναγινώσκονται τὰ εὐαγγέλια καὶ αἱ τούτων ἐρμηνεῖαι.

— Пері тоῦ γινώσκειν ποίας λειτουργίας χρή λέγειν ἐν ὅλῳ τῷ ἑνιαυτῷ.

— Περὶ τοῦ γινώσκειν τὰ ἐωθινὰ ἀναστάσιμα εὐαγγέλια πῶς ὀφείλουσιν ἀναγινώσκεσθαι ἀπὸ τῆς ἁγίας μεγάλης κυριακῆς, ἄχρι τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς. Здѣсь же о повечеріи и о канонѣ Богородицѣ на немъ и о раздачѣ воды братіи.

[л. 12). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας καὶ συνάξεως τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μηνὸς Αὐγούστου.

Σημείωσαι οὖν, ὅτι εὖρομεν ἐν τισι Τυπικοῖς τῶν νεωτέρων, ὅτι ἐν τισι τῶν πόλεων ψάλλεται ἡ ἀκολουθία τῆς ἁγίας μάρτυρος Αἰκατερίνης ἐν τῇ κέ' τοῦ μηνός, ἐν ᾗ καὶ ἀποδίδεται ἡ ἑορτή, ἐν ἐτέροις δὲ Τυπικοῖς παλαιότεροις εὖρομεν αὐτὴν ἑορτάζεσθαι ἐν τῇ κδ' τοῦ αὐτοῦ μηνός. О праздниѣ 23 Ноября въ концѣ примѣчаніе см. у проф. Мансв. стр. 252 съ добавленіемъ: Еі δ' οὖν οὐ βούλει, εἰπὲ καὶ ἀπὸ στιχ. τῆς Ὁκτωήχου.

О сочельникѣ Рождественскомъ въ сѹбботу и воскресенъе: Καὶ εἰσελθόντες εἰς τὴν τράπεζαν τυρὸν ἢ ὠὸν οὐκ ἐσθίοντες, εἰ μὴ ἔλαιον καὶ οἶνον, καὶ εἰ δόξη τῷ προεστῶτι, μεταλαμβάνομεν καὶ ἰχθύος, δοξάζοντες τὸν Θεόν.

[л. 112 об.—129). Διάταξις τοῦ τύπου τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς, ἥτοι τοῦ Τριωδίου.

Объ облаченіи въ бѣлыя одежды въ великую сѹбботу говорится въ началѣ вечерни: (Οἱ δὲ τῆς μονῆς ἱερεῖς καὶ διάκονοι ἅπαντες, καταλαβόντος τοῦ στίχου τοῦ λέγοντος: Πεσοῦνται).

Заканчивается эта часть: Ὑμεῖς δέ, ὦ πατέρες καὶ ἀδελφοί, σπεύδετε, ὅση δύναμις, μὴ τῆς παρούσης ἀκολουθίας καθυστερεῖσαι τὸ σύνολον, τοῦτο γὰρ καλῶς εἰδότες, ὥς εἰ ταύτην ἐπιμόνως διατηρήσητε, τῆς τῶν οὐρανῶν βασιλείας οὐκ ἀστοχήσετε τῇ τοῦ Θεοῦ φιланθρωπία καὶ χάριτι, ταῖς πρεσβείαις τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ τοῦ τῆς οἰκουμένης φωστῆρος, τοῦ θείου ἱεροῦ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου καὶ πάντων τῶν ἁγίων Ἀμὴν. Τῷ δὲ Θεῷ ἡμῶν δόξα.

[л. 130). Πίναξ σὺν Θεῷ ἁγίῳ εἰς τὰ κεφάλαια τοῦ Τυπικοῦ 57 главъ.

[л. 131) чистый листъ.

[л. 132). Μάρκω, ἁμαρτωλῷ ἱερομονάχῳ, σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ.

1) Μηνὶ Σεπτεμβρίῳ α'. Περὶ ἰνδίκτου καὶ τοῦ ὀσίου Συμεών, εἰ τόχωσιν ἐν κυριακῇ. 2) Τῷ αὐτῷ μηνὶ ιγ'. Περὶ τῆς ἑορτῆς τῶν Ἐγκαινίων, εἰ τόχοι ἐν κυριακῇ. 3) Μηνὶ Ὀκτωβρίῳ ια'. Περὶ τῆς ζ' συνόδου, τὸ πῶς καὶ πότε ὀφείλει φάλλεσθαι. 4) Μηνὶ Νοεμβρίῳ ιε'. Περὶ τῆς ἀρχῆς τῆς μ' (τεσσαρακονταήμερου νηστείας) τῶν Χριστουγέννων. 5) Περὶ τῆς τεσσαρακοστῆς τῶν Χριστουγέννων, εἰ τόχοι Ἀλληλοῦα δ', ἢ ζ'. 6) Περὶ τῆς ἀποδόσεως τῆς ἑορτῆς τῆς Εἰσόδου τῆς Θεοτόκου, εἰ τόχοι ἐν κυριακῇ. 7) Περὶ τῶν τροπαρίων καὶ τῶν κοντακίων τῶν προεορτίων τῶν Χριστουγέννων. 8) Περὶ τῆς κυριακῆς πρὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως, εἰ τόχοι τῇ κδ' τοῦ Δεκεμβρίου μηνός. 9) Περὶ τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων, εἰ τόχοι κυριακῇ, πῶς φάλλεται ἢ μετὰ τὴν Χριστοῦ γέννησιν κυριακῇ ἐν τῇ κς' τοῦ Δεκεμβρίου μηνός. 10) Περὶ τῆς ἀποδόσεως τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων, εἰ τόχοι ἐν κυριακῇ. 11) Περὶ τῆς ἑορτῆς τῆς Περιτομῆς καὶ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, εἰ τόχωσιν ἐν κυριακῇ. 12) Μηνὶ Ἰανουαρίῳ β'. Περὶ τῶν προεορτίων τῶν Φώτων, τοῦ τροπαρίου καὶ τοῦ κοντακίου. 13) Μηνὶ Φεβρουαρίῳ β'. Περὶ τῆς ἑορτῆς τῆς Ὑπαπαντῆς, εἰ τόχοι ἐν κυριακῇ τοῦ φαρισαίου, ἢ τοῦ ἀσώτου, ἢ τῆς ἀπόκρεω, ἢ τῆς τυρινῆς. 14) Περὶ τῆς ἑορτῆς τῆς Ὑπαπαντῆς, πότε ἀποδίδεται, εἰ τόχοι τῇ ἐβδομάδι τῆς ἀπόκρεω, ἢ τῆς τυρινῆς. 15) Περὶ τῆς Ὑπαπαντῆς, εἰ τόχοι τῶν ψυχῶν, ἢ μεθεόρτα, ἢ ἀπόδοσις αὐτῆς. 16) Περὶ τῆς Ὑπαπαντῆς, εἰ τόχοι τῇ ἐβδομάδι τῆς τυρινῆς. 17) Περὶ τῶν μεθεόρτων τῆς Ὑπαπαντῆς, εἰ τόχωσιν ἐν τῇ ἐβδομάδι τῆς τυρινῆς. 18) Περὶ τῆς ἑορτῆς τῆς Ὑπαπαντῆς, εἰ τόχοι τῷ σαββάτῳ τῆς τυρινῆς. 19) Περὶ τῆς ἀποδόσεως τῆς Ὑπαπαντῆς, εἰ τόχοι τῇ ἐβδομάδι τῆς τυρινῆς. 20) Περὶ τῆς ἀποδόσεως τῆς Ὑπαπαντῆς, εἰ τόχοι τῷ σαββάτῳ τῆς τυρινῆς. 21) Μηνὶ Φεβρουαρίῳ κδ'. Περὶ τῆς Εὐρέσεως τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου, εἰ τόχοι τῇ κυριακῇ τοῦ τελώνου καὶ φαρισαίου, ἢ τοῦ ἀσώτου, ἢ τῆς ἀπόκρεω, ἢ τῆς τυρινῆς. 22) Περὶ τῆς Εὐρέσεως τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου, εἰ τόχοι τῇ ἐβδομάδι τῆς τυρινῆς. 23) Περὶ τῆς Εὐρέσεως τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου, εἰ τόχοι τῷ σαββάτῳ τῶν ψυχῶν. 24) Περὶ τῆς Εὐρέσεως τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου, εἰ τόχοι τῷ σαββάτῳ τῆς τυροφάγου. 25) Περὶ τῆς Εὐρέσεως τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου, εἰ τόχοι τῇ πρώτῃ ἐβδομάδι τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς. 26) Περὶ τῆς Εὐρέσεως τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου, εἰ τόχοι τὸ πρῶτον σάββατον τῶν νηστειῶν. 27) Περὶ τῆς Εὐρέσεως τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου, εἰ

τόχοι τῇ α' κυριακῇ τῶν νηστειῶν. 28) Περὶ τῆς Εὐρέσεως τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου, εἰ τόχοι τῇ κυριακῇ τῆς Σταυροπροσκυνήσεως. 29) Περὶ πῆς μνήμης τῶν ἁγίων 40 μαρτύρων, εἰ τόχοι τῷ α' σαββάτῳ, ἢ τῇ α', ἢ τῇ γ' κυριακῇ τῶν νηστειῶν. 30) Περὶ τῆς μνήμης τῶν ἁγίων 40 μαρτύρων, εἰ τόχοι τῷ σαββάτῳ τῆς ἀκαθίστου. 31) Μηνὶ Μαρτίῳ κ'. Περὶ τῆς ἐορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τόχοι τῇ γ' κυριακῇ τῶν νηστειῶν. 32) Περὶ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τόχοι τῇ δ' τῆς μέσης ἐβδομάδος. 33) Περὶ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τόχοι τῇ ε' τοῦ μεγάλου κανόνος. 34) Περὶ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τόχοι τῷ σαββάτῳ τῆς ἀκαθίστου. 35) Περὶ τῆς ἀποδόσεως τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τόχοι τῇ ε' κυριακῇ τῶν νηστειῶν. 36) Περὶ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, τῷ σαββάτῳ τοῦ ἁγίου καὶ δικαίου Λαζάρου. 37) Περὶ τῆς ἐορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τόχοι τῇ κυριακῇ τῶν Βατίων. 38) Περὶ τῆς ἐορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τόχοι τῇ ἁγία καὶ μεγάλῃ δευτέρᾳ. 39) Περὶ τῆς ἐορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τόχοι τῇ ἁγία καὶ μεγάλῃ τρίτῃ. 40) Περὶ τῆς ἐορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τόχοι τῇ ἁγία καὶ μεγάλῃ τετράδι. 41) Περὶ τῆς ἐορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τόχοι τῇ ἁγία καὶ μεγάλῃ πέμπτῃ. 42) Περὶ τῆς ἐορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τόχοι τῇ ἁγία καὶ μεγάλῃ παρασκευῇ. 43) Περὶ τῆς ἐορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τόχοι τῷ ἁγίῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ. 44) Περὶ τῆς ἐορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τόχοι τῇ ἁγία καὶ μεγάλῃ κυριακῇ τοῦ Πάσχα. 45) Περὶ τῆς ἐορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τόχοι τῇ δευτέρᾳ, ἢ τῇ τρίτῃ τῆς Διακαινησίμου. 46) Μηνὶ Ἀπριλίῳ κγ'. Περὶ τῆς μνήμης τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος καὶ τροπαιοφόρου Γεωργίου, εἰ τόχοι τῇ ἐβδομάδι τῆς Διακαινησίμου. 47) Περὶ τῆς μνήμης τοῦ ἁγίου Γεωργίου, εἰ τόχοι τῇ κυριακῇ τοῦ Θωμᾶ. 48) Περὶ τῆς μνήμης τοῦ ἁγίου Γεωργίου, εἰ τόχοι τῇ κυριακῇ τῶν Μυροφόρων, ἢ τοῦ παραλύτου, ἢ τῆς Σαμαρείτιδος, ἢ τοῦ τυφλοῦ. 49) Περὶ τῆς μνήμης τοῦ ἁγ. Γεωργίου, εἰ τόχοι ἐν τῇ μεσοπεντηκοστῇ. 50) Περὶ τῆς μνήμης τοῦ ἁγίου Γεωργίου, εἰ τόχοι τῇ κυριακῇ τῆς Σαμαρείτιδος. 51). Μηνὶ Μαΐῳ κ'. Περὶ τῆς ἐορτῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου καὶ Εὐαγγελιστοῦ τοῦ θεολόγου, εἰ τόχοι τῇ κυριακῇ τῶν Μυροφόρων, ἢ τοῦ παραλύτου, ἢ τῆς Σαμαρείτιδος, ἢ τοῦ τυφλοῦ. 52) Περὶ τῆς ἐορτῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ θεολόγου, εἰ τόχοι ἐν τῇ μεσοπεντηκοστῇ. 53) Περὶ τῆς ἐορτῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ θεολόγου, εἰ τόχοι τῇ κυριακῇ τῆς Σαμαρείτιδος. 54) Περὶ τῆς ἐορτῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ θεολόγου, εἰ τόχοι τῇ κυριακῇ τῶν ἁγίων Πατέρων

55) Περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ θεολόγου, εἰ τόχοι τῇ τετάρτῃ πρὸ τῆς Ἀναλήψεως. 56) Περὶ τῆς ἀποδόσεως τοῦ Πάσχα τῇ τετάρτῃ πρὸ τῆς Ἀναλήψεως. 57) Περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ θεολόγου, εἰ τόχοι τῇ πέμπτῃ τῆς Ἀναλήψεως. 58) Περὶ τῆς νηστείας τῶν ἁγίων Ἀποστόλων. 59) Περὶ τῶν ἐξ οἰκουμενικῶν συνόδων, ἑορταζομένων τῇ ις' τοῦ Ἰουλίου μηνός. 60) Περὶ τῶν ἑορτῶν τῆς Θεοτόκου τῆς Γεννήσεως, τῆς Εἰσόδου, τῆς Ὑπαπαντῆς, τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ τῆς Κοιμήσεως, εἰ τόχωσιν ἐν κυριακῇ. 61) Περὶ τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν τῆς Ὑψώσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ, τῶν Χριστουγέννων, τῶν ἁγίων Θεοφανείων, τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς καὶ τῆς Μεταμορφώσεως, εἰ τόχωσιν ἐν κυριακῇ. 62) Περὶ τῆς ἀποδόσεως τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν. 63) Περὶ τῆς ἀποδόσεως τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν, εἰ τόχωσιν ἐν κυριακῇ. 64) Περὶ τῆς ἀποδόσεως τῶν ἑορτῶν τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου. 65) Περὶ τῶν Δεσποτικῶν προεορτίων καὶ μεθεόρτων, εἰ τόχωσιν ἐν κυριακῇ. 66) Περὶ προεορτίων καὶ μεθεόρτων, λεγομένων ἐν κυριακῇ ἀντὶ τῆς ὑπακοῆς καὶ τοῦ ἤχου. 67) Περὶ τῶν προεορτίων καὶ μεθεόρτων κανόνων, πῶς φάλλονται μετὰ τῶν ἐν τῷ Μηναιῷ ἁγίων. 68) Περὶ δύο ἁγίων, ἐχόντων κοντάκια, πῶς ὀφείλουσι λέγεσθαι, εἰ τόχωσιν ὁμοῦ μετὰ τῶν προεορτίων, ἢ μεθεόρτων κοντακίων. 69) Περὶ προεορτίων ἢ μεθεόρτων, εἰ τόχωσι μετὰ δύο ἁγίων ἐν κυριακῇ. 70) Περὶ τῶν προεορτίων καὶ μεθεόρτων, εἰ τόχωσιν μετὰ τοῦ ἁγίου, ἔχοντος λειτουργίαν ἐν σαββάτῳ. 71) Περὶ τῆς λειτουργίας τοῦ σαββάτου. 72) Περὶ τοῦ πότε οὐ στιχολογοῦμεν Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν. 73) Περὶ τοῦ Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν, πότε στιχολογεῖται. 74) Περὶ τοῦ πότε οὐ στιχολογεῖται Ἡ Τιμιωτέρα. 75) Περὶ τροπαρίων, προεορτίων καὶ μεθεόρτων καὶ τῶν ἁγίων πῶς λέγονται καθ' ἡμέραν. 76) Περὶ ἁγίων δύο, ἐχόντων τροπάρια δύο, πῶς λέγονται ἐν κυριακῇ. 77) Περὶ προεορτίων καὶ μεθεόρτων τροπαρίων, εἰ τόχωσιν ἐν κυριακῇ μετὰ ἁγίου, ἔχοντος τροπάρια. 78) Περὶ ἁγίου, ἔχοντος ἀγρυπνίαν, εἰ τόχοι κυριακῇ. 79) Περὶ ἁγίου, ἔχοντος πολυέλεον ἑορταζομένου εἰς ζ', εἰ τόχοι ἐν κυριακῇ. 80) Περὶ ἑορταζομένου ἁγίου εἰς ζ', εἰ τόχοι ἐν κυριακῇ π'. 81) Περὶ τοῦ πῶς φάλλονται οἱ κανόνες οἱ νεκρώσιμοι εἰς τὴν παννυχίδα. 82) Περὶ τροπαρίων τῶν ἀποδείπνων, τῶν προεορτίων καὶ τῶν μεθεόρτων, καὶ τῶν ἁγίων καὶ τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος. 83) Περὶ τῶν τροπαρίων τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν, εἰ τόχωσιν ὁμοῦ ἐν κυριακῇ. 84) Περὶ τροπαρίων τῶν ἁγίων καὶ τῶν πρώτων θεοτοκίων πῶς λέγονται τῇ παρασκευῇ ἑσπέρας καὶ τῷ σαββάτῳ καὶ τῇ κυριακῇ. 85) ¹⁾ Περὶ

¹⁾ Глава 86 пропущена.

ἀγίου, ἐορταζομένου εἰς ἡ', εἰ τόχοι ἐν τετάρτῃ, ἢ παρασκευῇ, ποῖα θεοτοκία λέγονται. 87) Περὶ τῶν πρώτων θεοτοκίων, πῶς λέγονται σαββάτῳ καὶ τῇ κυριακῇ. 88) Περὶ ἀγίου, ἔχοντος εἰσοδον, καὶ τῶν πρώτων θεοτοκίων στιχηρῶν. 89) Περὶ τοῦ πότε στιχολογεῖται Ἡ Τιμιωτέρα. 90) Περὶ ἀγίου, ἔχοντος εὐαγγέλιον, ὅτε Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν οὐ στιχολογεῖται. 91) Περὶ τοῦ πότε γίνεται λιτὴ καὶ πότε οὐ. 92) Περὶ τῶν προεορτίων τῶν Δεσποτικῶν ἐορτῶν, εἰ τόχωσιν ἐν κυριακῇ. 93) Περὶ ἀγίου, ἔχοντος πολυέλεον καὶ ἐορταζομένου εἰς ἡ', εἰ τόχοι ἐν σαββάτῳ. 94) Περὶ τοῦ εἰ τόχοι ἐν σαββάτῳ Ἀλληλουία. 95) Περὶ τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος πῶς φάλλονται οἱ κανόνες αὐτῶν μετὰ τῶν ἁγίων τοῦ Μηναίου. 96) Περὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμιᾶν, 97) Προκείμενα ἀναστάσιμα τῶν κυριακῶν εἰς τὸν ὄρθρον. 98) Προκείμενα καὶ ἀλληλουάρια, τὰ ἐν ταῖς λειτουργίαις ψαλλόμενα τῆς ὅλης ἐβδομάδος, ἐν αἷς ἡμέραις οὐ φάλλεται Θεὸς Κύριος, ἅμα δὲ καὶ κοινωνικά. 99) Προκείμενα καὶ ἀλληλουάρια τῶν ὀκτῶ ἡχῶν ἐν ταῖς κυριακαῖς. 100) Περὶ τοῦ πῶς μέλλουσι φάλλεσθαι τὰ προκείμενα ὑπὸ τοῦ ἀναγνώστου.

[π. 169 ὁβ.). Πίναξ ἀκριβῆς εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ.

[π. 172—200). Ἐκ τῶν νομικῶν διατάξεων.

Νικολάου, τοῦ ὁσιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, πρὸς Ἀναστάσιον, καθηγούμενον τοῦ Σινᾶ ὄρους, διὰ στίχων· Πολλάκις με ἠξίωσας κτλ.

Ἀναστασίου, ἐπισκόπου Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης, περὶ τοῦ Ἀρτζιβουρίου.

Ἐκ τῶν Ἀποστολικῶν διατάξεων.

Διάταξις Πέτρου καὶ Παύλου·

Περὶ δὲ τῶν ἐκκλησιῶν.

Εὐδησις. Ἐν ποίαις ἡμέραις ποιοῦσιν ἀργίαν οἱ μοναχοὶ καὶ ἐν ποίαις λούουσι τὴν νηστείαν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ.

Περὶ ἐγκρατείας καὶ γαστριμαργίας.

Περὶ τῶν τεσσάρων εὐαγγελιστῶν ἐκ τῆς τοῦ Δωροθέου μάρτυρος καὶ Τυρίων ἐπισκόπου συνόψεως.

Δήλωσις, διαλαμβάνουσα τὴν τῶν εὐαγγελίων ἀνάγνωσιν καὶ τὴν τῶν εὐαγγελιστῶν διαδοχὴν, πόθεν τε ἄρχονται καὶ ποῦ καταλήγουσιν.

Τοῦ ἀγίου Μαξίμου τοῦ μάρτυρος καὶ ὁμολογητοῦ περὶ τῶν τριάκοντα ἀργυρίων.

Περὶ τοῦ πῶς δεῖ πιστεύειν.

Въ концѣ пасхалія τοῦ ὁγδόου αἰῶνος. Πονηθέντα παρὰ Βασιλείου Βαλέριδος τοῦ Κερκυραίου. Сѣ 1545—1604 г.

2) Τὸ παρὸν Τυπικὸν τετόπωται Ἐνετίησι παρὰ Ἀντωνίῳ τῷ Πινέλλῳ, ἀναλώμασι μὲν τοῖς αὐτοῦ, ἐπιμελείᾳ δὲ πολλῇ καὶ ἐπιδιορθώσει ἐμοῦ Ἰωάσαφ ἱερομονάχου τοῦ ἐξ Ἀνδρου, ἐπιτροπεύοντος τοῦ πανιερωτάτου καὶ σοφωτάτου μητροπολίτου Φιλαδελφείας κυροῦ Γαβριήλ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου. Ἐνετίησι παρὰ Ἀντωνίῳ τῷ Πινέλλῳ ἁχχ'.

Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη δὲ ἡ ἀκολουθία γίγνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις μονῶν, ἔτι δὲ καὶ ἐν ταῖς κατὰ τόπον ἁγίαις τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαις.

Πίναξ ἀκριβῆς εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ.

Τὰ δυσχερῆ πῶς τοῦ Τυπικοῦ τῆς ποξίδος πολλοῖς ὁ πολὺς πρὸς διάγνωσιν λύει.

Κεφάλαια παραινετικά διὰ γνωμολογίας. Τέλος.

Въ изложеніи Марковѣхъ главъ имѣются незначительныя перестановки противъ изданія 1545 г. Такъ, напр. появилась самостоятельная глава 16 объ отданіи праздника Срѣтенія въ субботу сырной недѣли, 97 поставлена глава о прокимнахъ и аллилуаріяхъ 8 гласовъ въ воскресенья и др.

Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἁγίῳ. Πασχάλιον τοῦ ὁγδόου αἰῶνος, περιέχον τὰ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτη, τὴν ἰνδικτιῶνα, τὸν κύκλον τοῦ ἡλίου, τὸν κύκλον τῆς σελήνης καὶ τὸ θεμέλιον αὐτῆς.

Τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων, τὴν κρεωφαγίαν, τὸ τριψῆδιον πότε ἄρχεται, ἔτι δὲ ἔχον καὶ ἐωθινόν. Τὴν τε ἀπόκρεω καὶ τὸν Εὐαγγελισμόν, τὸ νομικὸν φάσκα ἐν ποίᾳ ἡμέρᾳ τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης ἑβδομάδος συμβαίνει ἔσεσθαι. Τό τε ἅγιον Πάσχα, τὴν ἁγίαν Ἀνάληψιν καὶ τὴν ἁγίαν Πεντηκοστήν, τὴν κυριακὴν τῶν ἁγίων Πάντων, τὰς ἡμέρας τῶν νηστειῶν τῶν ἁγίων καὶ πανευφήμεων Ἀποστόλων καὶ τὴν μνήμην αὐτῶν. Εἰσὶ δὲ τὰ παρόντα πασχάλια μ', πονηθέντα παρὰ Θεοφάνους, ἱερομονάχου Λογαρά τοῦ Κυπρίου. Ἀρχονταὶ δ' οὖν ἀπὸ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἔτει χιλιοστῷ πεντακοσιοστῷ ἑβδομηκοστῷ ἑβδόμῳ. Ἔτει τῷ ἀπὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Κυ-

ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τὸ δὲ πασχάλιον οὐκ ἐδιορθώθη παρὰ τοῦ Ἰωάσαφ ,αχδ'.

Впереди этого Типикона есть Εὐαγγελιστάριον, παρέχον τὴν τῶν εὐαγγελιστῶν διαδοχὴν, πῶθεν ἄρχονται καὶ ποῦ καταλήγουσιν. Ἐπι δὲ κανόνια λεί, ἐν οἷς εὐρίσκεται αἰέποτε τὸ εὐαγγέλιον τῶν κυριακῶν τοῦ ἔτους ἐνιαυτοῦ, ὁμοίως καὶ τὸ ἐωθινὸν καὶ ποῖος ἤχος ψάλλεται ἐν ἐκάστη κυριακῇ καὶ ἕτερα ἀναγκαῖα, περὶ τοῦ εὐρεῖν τὴν ἡμέραν τοῦ ἁγίου Πάσχα καὶ πασχάλιον διηγεσές, συντεθὲν παρ' Ἐμμανουήλου τοῦ Τλοζωνίου.

Con privilegio. Ἐνετίησι παρὰ Ἀντωνίῳ τοῦ Πινέλλου ,αχς' 1—14.

Типиконъ нѣсколько исправленъ. Такъ напр., въ Марковыхъ главахъ Синаксаря уже нѣтъ противорѣчій съ самостоятельными главами относительно разрѣшенія [рыбы на Благосъщещіе на страстной седмицѣ [л. 47 об.), а въ остальномъ порядокъ неизмѣненъ.

Въ вводной части есть замѣчанія: Οἱ οὖν θέλοντες σωθῆναι τῶν ἰδίων κελλίων οὐκ ἐξέρχονται ἄχρι τοῦ κρούσματος τῆς ἐκκλησίας, ἀλλ' οἱ μὲν ἀσχολοῦνται εἰς ἐργόχειρον, οἱ δὲ εἰς ἀνάγνωσιν, ἕτεροι δὲ εἰς ψαλμωδίας, εἰδήσει τοῦ προεστῶτος, οἱ δὲ διακονηταὶ σχολάζουσιν ἐν ταῖς διακονίαις αὐτῶν. Ο постѣ въ канунѣ Рождества, если онъ приходится въ воскресенье, говорится такъ: Δεῖ γινώσκειν, ὡς, εἰ τύχοι ἢ παραμονὴ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως ἐν σαββάτῳ ἢ ἐν κυριακῇ, νηστεία οὐ γίνεται, οὔτε τροπάρια ψάλλονται, ἀλλὰ τῇ παρασκευῇ, γενομένης ἐννάτης. Ἐν δὲ ταῖς ῥηθείσαις ἡμέραις, ἡγουν σαββάτῳ ἢ κυριακῇ, εἰ τύχοι ἢ παραμονή, γίνεται συνήθως ἡ λειτουργία καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν ταύτης ἐσθίσιμεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἄρτον ἀνὰ ἐνὸς κλάσματος μετρίου καὶ πίνομεν καὶ πρὸς ἐν ποτήριον οἴνου καὶ ἀπερχόμεθα ἐν τοῖς κελλίοις ἡμῶν [л. 29 об.). Относительно 4 недѣли: Κυριακῇ τετάρτῃ τῶν ἁγίων νηστείων τῷ σαββάτῳ ἐσπέρας στιχηρὰ ἀναστάσιμα γ' καὶ ἀποστολικά δ' καὶ τοῦ Μηναίου γ'. Ἄλλοι δὲ μεταγενέστεροι ὥρισαν ψάλλεσθαι τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, τοῦ συγγραφέως τῆς Κλίμακος [л. 76 об.). Ἄλλοι δὲ μεταγενέστεροι παρέδωκαν ψάλλεσθαι ἐν ταύτῃ τῇ κυριακῇ τὴν ἀκολουθίαν τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας [л. 78). Объ употребленіи вина и елея ради предстоящаго труда не говорится въ средѣ 5 недѣли [л. 77 об.). Прямое запре-

щение рыбы въ Благовѣщеніе, на страстной седмицѣ [л. 80 об.]. О великомъ четвергѣ говорится: Εἴτα δίδοται τὸ κατακλαστὸν τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἀπολύει, εἰς δὲ τὴν τράπεζαν μεταλαμβάνομεν οἴνου καὶ ἐλαίου [л. 83]. О великой субботѣ: Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν (литургіи) οὐκ ἐξερχόμεθα τῆς ἐκκλησίας, ἀλλὰ καθήμεθα ἐν τοῖς τόποις ἡμῶν, καὶ εἰσέρχεται ὁ κελαρίτης καὶ ἐπιδίδωσι τοῖς ἀδελφοῖς ἀνὰ κλάσματος ἄρτου καὶ ἀνὰ ἑξ ἰσχάδων, ἧ φοινίκων καὶ ἐνὸς κρασσοβουλίου οἴνου [л. 87]. Счетъ молитвъ на вечерни Пятидесятницы такой: вторая группа молитвъ озаглавливается β' εὐχή [л. 96 об.]. По ошибкѣ наборщика въ главѣ 13 Марка іеромонаха имѣется повтореніе текста [л. 106]. Въ прибавочныхъ главахъ нѣтъ 4 статьи: Τῶν ἐν Ἀντιοχείᾳ ἁγίων πατέρων περὶ τῆς μεγάλης ἐβδομάδος. Въ службѣ Іоанна Богослова замѣчено о помазаніи братіи настоятелемъ отъ кандила святого, какъ и въ Типикѣ 1546 г.

Къ Типикону есть прибавки, которыя озаглавливаются: «Ἐκ τοῦ Τοπικοῦ τῆς σεβασμίας λαύρας».

Ἑρμηνεία τῆς παρακλήσεως.

Πρόσχες καὶ τοῦτο, ὃ ἱερεὺ Θεοῦ θύτα, ὅτι, ἐὰν λείπῃ τὸ καράβιν εἰς ταξίδιν, λέγει εἰς τὴν ὑστάτην αἴτησιν οὕτως, ἤγουν μετὰ τὸ Ἐλέησον ἡμᾶς ὁ Θεός· Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ ἐπισκέψεως, κυβερνήσεως, εὐσodώσεως τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν τοῦδε μοναχοῦ καὶ τῶν συμπλεόντων αὐτοῦ. Καὶ ὑπὲρ τοῦ διαφυλαχθῆναι τὴν ἁγίαν μονὴν ταύτην.

3) Τὸ παρὸν Τοπικὸν τετύπεται Ἐνετίησι παρὰ Ἀντωνίῳ τῷ Πινέλλῳ, ἀναλώμασι μὲν τοῖς αὐτοῦ, ἐπιμελείᾳ δὲ πολλῇ καὶ ἐπιδιорθώσει ἐμοῦ Νεοφύτου, ἱεροδιακόνου τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Φιλαδελφείας. Ἔτει ἀπὸ τῆς ἐνσάρχου οἰκονομίας τοῦ Κυρίου καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ,αχιε'. Заглавный листъ имѣеть виньетку съ изображеніемъ Спасителя вверху и четырехъ евангелистовъ по бокамъ. Внизу дерево съ буквами А. П.

Настоящій Типиконъ во всемъ буквально воспроизводитъ Типиконъ 1603 года, даже съ повтореніемъ пагинаціи. Издатель лишь перемѣнилъ обложку и пасхалию, которую онъ позаимствовалъ тоже изъ предыдущаго Типикона, начавъ отъ 7123, т. е. отъ 1615 года изданія Типикона до 7154 г. Внизу напечатано: Ἐνετίησι παρὰ Ἀντωνίῳ τῷ Πινέλλῳ 1615.

4) Τοπικὸν σὺν Θεῷ ἁγίῳ, περιέχον πᾶσαν τὴν διάταξιν

τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τοῦ χρόνου ὅλου, τοπωθὲν παρὰ Ἰωάννη Πέτρῳ τῷ Πινέλλῳ ἀναλώμασι τοῖς αὐτοῦ, παρὰ δὲ Θεοφυλάκτου ἱερομονάχου τοῦ Τζανφουρνάρου ἐπιμελῶς διορθωθὲν ἐν ταῖς κλειναῖς Βενεταῖς. Con privilegio. Ἐταὶ ἀπὸ τῆς ἐνσάρχου οἰκονομίας τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ *αχμγ'*. Типиконъ имѣтъ сходство съ Типикономъ 1771 г., но замѣчаніе о службѣ великомуч. Екатерины излагается такъ: [л. 23 об.) Σημεῖωσαι οὖν, ὅτι εὐρομεν ἐν τισι Τυπικοῖς τῶν νεωτέρων, ὅτι ἐν τισι τῶν πόλεων φάλλεται ἡ ἀκολουθία τῆς ἀγίας μάρτυρος Αἰκατερίνης ἐν τῇ 25 (κε') τοῦ μηνός, ἐν ᾗ καὶ ἀποδίδεται ἡ ἑορτή. Ἐν ἐτέροις δὲ Τυπικοῖς παλαιότεροις εὐρομεν αὐτὴν ἑορτάζεσθαι ἐν τῇ κδ' τοῦ αὐτοῦ μηνός. Ἐν δὲ τῇ κε' φάλλομεν τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ἐν ἀγίοις Κλήμεντος πάπα Ρώμης, καὶ Πέτρου Ἀλεξανδρείας, ἐν ᾗ καὶ ἀποδίδεται ἡ ἑορτή τῶν Εἰσοδίων. Въ прибавочныхъ главахъ нѣтъ статьи 4-ой: Τῶν ἐν Ἀντιοχείᾳ ἀγίων πατέρων и примыкающихъ къ ней.

Въ концѣ есть пасхалія: Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ τῶν πασχαλίων. Πασχάλιον τοῦ ὀγδόου αἰῶνος, περιέχον τὰ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτη καὶ τὰ ἀπὸ τῆς ἐνσάρχου οἰκονομίας, τὴν ἰνδικτιῶνα, τὸν κύκλον τοῦ ἡλίου, τὸν κύκλον τῆς σελήνης καὶ τὸ θεμέλιον αὐτῆς сѣ 1643 по 1676 (*αχμγ'—αχρε'*).

5) Τυπικὸν σὺν Θεῷ ἀγίῳ, περιέχον πᾶσαν τὴν διάταξιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τοῦ ὅλου χρόνου, νεωστὶ τοπωθὲν καὶ ἐπιμελῶς διορθωθὲν παρὰ Μάρκου ἱερέως Μαῤᾷ τοῦ Κρητός. Con privilegio. Παρὰ Νικολάῳ τῷ Σάρφ. *αχπε'*. Ἐνετίσιν 1685. Типиконъ ἐтотъ сходенъ съ Типикономъ 1606 г. ¹⁾), но имѣтъ слѣдующія особенності: 1) въ замѣчаніи о великомъ славословіи на праздникъ 23-го Сентября есть та же прибавка, которая находится и въ Тип. 1771 г.; 2) Замѣчаніе о службѣ великом. Екатерины 25 Ноября изложено, какъ въ Типик. 1643 г. (*αχμγ'*); 3) разрѣшается употребленіе вина и елея въ среду 5-ой недѣли, ради предстоящаго труда и 4) Нѣтъ повторенія въ 13-й Марковой главѣ. Въ концѣ Типикона помѣщена пасхалія отъ 1720 г. до 1739 г.

Въ Типиконѣ 1685 г. сдѣлана попытка согласить Мар-

¹⁾ Типиконъ 1606 г. мы имѣли подъ руками и даже описали его, но, къ сожалѣнію, затерялось это описаніе.

ковыя главы съ подобными же статьями, которыя находятся подъ 25 Марта.

6) Τυπικὸν σὺν Θεῷ ἀγίῳ, περιέχον πᾶσαν τὴν διάταξιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τοῦ χρόνου ὅλου, νεωστὶ τυπωθὲν καὶ ἐπιμελῶς διορθωθὲν. Ἑνετίησιν ἀφλῇ (1738), παρὰ Νικολάῳ τῷ Σάρῳ. Con privilegio. Типиконъ этотъ имѣетъ сходство съ Типикономъ 1701 г., но есть въ немъ и особенности. Замѣчаніе объ употребленіи вина и елея въ великую субботу излагается, какъ и въ Типиконѣ 1606 г. Въ прибавочныхъ главахъ нѣтъ 4-ой статьи: Τῶν ἐν Ἀντιοχείᾳ ἀγίων πατέρων и примыкающихъ къ ней. Въ концѣ приложена пасхалія отъ ἀφλῇ года по ἀψνδ'.

7) Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα, νεωστὶ τυπωθὲν, ἐκ πολλῶν μὲν σφαλμάτων ἐκκαθαρθὲν ἐπιμελείᾳ τε καὶ σπουδῇ Σπουρίδωνος, ἱεροδιακόνου τοῦ Παπαδοπούλου, διορθωθὲν ἀκριβῶς πάντο. Ἑνετίησιν ἀψοά 1771, παρὰ Νικολάῳ Γλουκῇ τῷ ἐξ Ἰωαννίνων. Con licenza de superiori e privileg. Μιμηταὶ ἐστὲ τοῦ Χριστοῦ.

Въ настоящемъ Типиконѣ противъ предыдущихъ изданій сдѣланы нѣкоторыя исправленія. Такъ напр., въ замѣчаніи о великомъ славословіи на праздникъ 23 Сентября (главѣ 12 по Мансветову) въ концѣ еще прибавлено: Εἰδ' οὖν οὐ βούλει, εἰπὲ καὶ ἀπὸ στίχους τῆς Ὁκτωήχου, Δόξα ἰδιόμελον ἤχος πλ. β'· Ἑνσαρχε λύχνε, Καὶ νῦν θεοτοκίον (стр. 24), О службѣ Екатерины великомученицы, положенной, по этому Уставу, 25 Ноября замѣчено: Σημεῖωσαι, ὅτι ἐν τισι Τυπικοῖς παλαιότεροις εὕρομεν τὴν ἀγίαν ἑορτάζεσθαι ἐν τῇ κδ' τοῦ παρόντος μηνός, ἐν τοῖς νεωτέροις δὲ εὕρομεν αὐτὴν ἑορτάζεσθαι ἐν τῇ κε' τοῦ αὐτοῦ μηνός, ἐν ᾗ ἀποδίδοται καὶ ἡ ἑορτή, ἐν δὲ τῇ κδ' φάλλομεν τὴν ἀκολουθίαν τῶν ἐν ἀγίοις ἱερομαρτύρων Κλήμεντος Ῥώμης καὶ Πέτρου Ἀλεξανδρείας [л. 40]. Замѣчаніе въ службѣ св. Спиридона подъ 12 Декабря [л. 45]. Замѣчаніе объ употребленіи вина и елея въ среду 5 недѣли διὰ τὸν κόπον τῆς ἀγρυπνίας ради предстоящаго труда остается [л. 129]. Иначе изложено замѣчаніе объ употребленіи вина въ великую субботу: Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν δίδοται τὸ κατακλαστόν ὑπὸ τοῦ ἱερέως, εἰδ' οὕτω γίνεται ἡ εὐλόγησις τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου [л. 147).

Марковыхъ главъ сто, какъ и раньше. Противорѣчія въ службахъ на одинъ и тотъ же день въ праздникъ Благовѣщенія не уничтожены, напр., въ службѣ пасхальной. Въ 13 главѣ повтореніе или ошибка наборщика замѣчена и исправлена.

Въ прибавочныхъ главахъ появилась снова статья: Τῶν ἐν Ἀντιοχείᾳ ἁγίων πατέρων. . . Въ концѣ статьи: 1) Ἑρμηνεία περὶ τοῦ πῶς νὰ εὖρης τέλειον πασχάλιον εἰς τὰ παρόντα κανόνια. 2) Κανόνιον τοῦ ἁγίου Πάσχα. 3) Κανόνιον τοῦ εὐρεῖν τὸν τε ἥχον καὶ τὸ ἐωθινόν, ὅταν ἄρχηται τὸ Τριψῆδιον и 4) Κανόνιον τοῦ εὐρίσκειν τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων καὶ πάντα τὰ ἄλλα ἀκόλουθα.

8) Τυπικὸν σὺν Θεῷ ἁγίῳ, περιέχον πᾶσαν τὴν διάταξιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τοῦ χρόνου ὅλου, νεωστὶ τυπωθὲν καὶ ἐπιμελῶς διορθωθὲν. Ἐνετίησιν 1738, παρὰ Νικολάφ τῷ Σάρφ.

ОТДѢЛЪ ВТОРОЙ.

Типиконы святогорскіе (аѳонскіе).

СХХХVI. № 395. Τυπικόν (заглавіе, что въ Руссиковскомъ соборномъ Типиконѣ), соборный Дохіарскій, рукопись въ 16 долю листа, 217 листовъ, писана скорописью весьма чоткою и красивою XV в. Изъ приписокъ узнаемъ имя писца: χεῖρ Γρηγορίου Ἀλυάτου. Эта приписка въ концѣ, а въ срединѣ есть другая слѣдующая приписка: Δίδου συγγνώμην τοῖς σφάλμασιν, ὡς ἀγροῖκῳ πάνυγε. Въ началѣ рукописи въ честь писца имѣются слѣдующіе стихи, писанные рукою XVII—XVIII в. Τῆς χειρὸς εὗγε τῆς τοῦ γεγραφέως.

Τυπικὸν φημὶ μονῆς Δοχειαρίου·

Ἀνὴρ γὰρ ἦν λόγιος καὶ ἐπιστήμων,

Ἄριστα γράφας κατὰ τρόπον ἀρχαίων,

Ἐν δεινότητι τὸν κάλαμον ἐλόσσας

Καὶ τῶν ἀρχαίων τὴν ποικιλίαν δείξας,
 Ἵνα οἱ ἀπόγονοι εὐμαρῶς μέγα
 Βλέπωσί τους καὶ ζήσωσιν ἐν Θεῷ.

Типиконъ этотъ легъ въ основу Руссиковскаго соборнаго Типикона, который потомъ значительно дополнился замѣчаніями изъ Типикона Діонисіатскаго монастыря. Въ концѣ Типикона, кромѣ прокимновъ, ничего нѣтъ. Что касается разнаго рода тропарей въ началѣ рукописи и въ концѣ, то они писаны значительно позднѣйшею рукою. На выходныхъ листахъ имѣется нѣсколько историческихъ замѣтокъ: (Σημείωσαι, ὅτι κατὰ τὸ 1820 ἔτος κρίμασιν (οἷς) οἶδε. Κύριος, ἡ καὶ παραχωρήσει Θεοῦ) Δεκεμβρίου 24, τῇ παραμονῇ Χριστουγέννων ἤλθασιν οἱ ἀγαρινοὶ εἰς τὸ ἅγιον Ὅρος, καὶ ἐφύγασιν κατὰ τὸ 1830, Ἀπριλίου 13, κυριακῇ τοῦ Θωμᾶ· λοιπὸν εἰς τόσον διάστημα καιροῦ τὰ κακά, ὅπου ἐκάμασι γλῶσσα ἀνθρώπου νὰ τὰ εἰπῇ εἶναι ἀδύνατον, ἀφίνω νὰ λέγω πῶς ἐκέγασιν τοὺς παπᾶδες μὲ πυρωμένα σίδερα καὶ μὲ λάδι τοὺς ἐζοιματούσας, καὶ λέγω διὰ τὰ ὅσα ἐκάμασι εἰς τὴν ἐκκλησίαν, φρίξον ἡλιε, ἐξ ἁμαρτιῶν μας, ἐπέρνασι τὰ ἱερὰ ἄμφια καὶ στρωσίδια τῆς ἁγίας τραπεζῆς καὶ τὰ ἐκάμασι φορέματά τους, ἀσιμένα διασχάρια, ὅπου θυσιάζονται τὸ Σῶμα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς, τὰ ἐπήρασι (φρίξον, ἡλιε, ἐξ ἁμαρτιῶν μας), καὶ ἐτινάξας τὰ βρωμερά τους τζιμπούκια τὴν στάχτιν, καὶ ἐκ τούτου ἃς ἐννοήσῃ ὁ καθείς τὴν λύσσαν τῶν ἀγαρινῶν ἕως ποῦ ἐξαπλώθη, ἡ μᾶλλον εἰπεῖν ἡ κακία τῶν καλογήρων, διὰ τὴν ὁποίαν εἰς αἰσχύνην τους ὁ Θεὸς ταῦτα ἔδωκε τους κατὰ τὸν προφήτην· «Καὶ παρέδωκεν εἰς αἰχμαλωσίαν τὴν ἰσχὺν αὐτῶν, καὶ τὴν καλλονὴν αὐτῶν εἰς χεῖρας ἐχθρῶν». Далѣе слѣдуетъ другая замѣтка о пожарѣ въ 1818 г., Марта 17, въ келліи проигумена Ксенофскаго монастыря Пароенія.

Есть тропарь преподобному Филоею, подвизавшемуся на св. горѣ Аѳонской. Тропарь на греческомъ языкѣ и переведенъ на русскій въ XVII в.

Чинопослѣдованіе надѣ больнымъ, состоящее изъ двухъ молитвъ. Писано въ XVII в.

СXXXVII. Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη ἡ διάταξις καὶ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς ἐν Ἱερο

σολόμοις ἀγίαις μοναῖς. Соборный Ватопедскій Типиконъ, руко-
пись въ листъ, на 219 листахъ, писана скорописью 7016
(1508) года. Въ концѣ приписка: Θεῷ ὑψιμέδοντι δόξα, τῷ δόντι
καλὴν ἀρχὴν καὶ τέλος. Δόξα σοι ὁ Θεὸς ἡμῶν καὶ πάλιν ἐρῷ· δόξα
σοι, ἔτος ζις'.

По составу, порядку статей и по тексту ихъ до ἀκολουθία
τῆς ζύμης настоящій Типиконъ сходитъ съ Пантократорскимъ
соборнымъ. Какъ на особенность, въ Мѣсяцесловѣ можно ука-
зать на службы 4, 5 и 6 Июля мѣсяца. Τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς
ἡμῶν Ἀνδρέου Κρήτης καὶ τῆς ὁσίας Μάρθας, μητρὸς τοῦ ἀγίου Συ-
μεῶν τοῦ θαυματουργοῦ, καὶ προεορτῇ τοῦ ὁσίου καὶ θεοφθόρου πατρὸς
ἡμῶν Ἀθανασίου τοῦ ἐν τῷ Ἀθῷ. Такъ говорится подлѣ 4 Июля и
дальше излагается самый порядокъ службы: Εἰς τὸ Κύριε ἐκέ-
κραξα προσόμοια τοῦ ἀγίου Ἀνδρέου γ', λέγομεν αὐτὰ ἀνὰ μίαν ἡχος α',
προσόμοιον· Τῶν οὐρανίων ταγμάτων, καὶ τοῦ ἀγίου πατρὸς ἡμῶν Ἀθα-
νασίου προσόμοια γ' ἡχος δ'· Ὡς γενναῖον ἐν μάρτυσι, καὶ αὐτὸ ἀνὰ
μίαν, Δόξα τοῦ ἀγίου πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου ἰδιόμελον πλ. β'· πρὸς
Τῇ ἀθανάτῳ σου κοιμήσει, Τῇ ἰσαγγέλῳ πολιτείᾳ, Καὶ νῦν θεοτοκίον
εἰς τὸν στίχον τῆς Ὁκτωήχου, Δόξα ἡχος πλ. δ'· Τὴν τοῦ Κυρίου
πτωχείαν ἐλόμενος, Καὶ νῦν θεοτοκίον, τροπάριον ἡχος δ'· Ὁ Θεὸς τῶν
πατέρων ἡμῶν. Τὴν δὲ ἀκολουθίαν τῆς ὁσίας φάλλομεν ἐν τοῖς ἀπο-
δείκνυσι. Εἰς τὸν ὄρθρον ἢ συνήθης στιχολογία, οἱ κανόνες τῆς Ὁκτω-
ήχου εἰς ς' καὶ τῶν ἀγίων δύο, ἀπὸ γ' ὡδῆς κοντάκιον τοῦ Ἀνδρέου
ἡχος β'· Τὰ ἄνω ζητῶν. Σαλπίσας τρανῶς τὰ θεῖα μελωδήματα ἐδεί-
χθης φωστήρ . . . καὶ ὁ οἶκος, ἀφ' ἑκτῆς κοντάκιον τοῦ ἀγίου πατρὸς
ἡμῶν Ἀθανασίου ὁμοίως· Χριστοῦ τὸν ζυγὸν λαβών, Ἀθανάσιε, καὶ σοῦ
τὸν σταυρὸν ἐπ' ὤμων ἀράμενος . . . καὶ τὸν οἶκον, ἐξαποστειλάριον,
εἰς τὸν στίχον τῆς Ὁκτωήχου, Δόξα ἡχος πλ. β'· Ὅσιε πάτερ, εἰς
πᾶσαν τὴν γῆν, Καὶ νῦν θεοτοκίον [Л. 100 об.).

На поляхъ противъ этой службы рукою писца замѣчено:
Τὰ προεόρτια τοῦ ἀγίου Ἀθανασίου οὐ φάλλονται παρ' ἡμῖν.

На память пр. Аѳанасія ποιούμεν ἀγρυπνίαν и изложена полная
служба. Противъ стихиры на стиховнѣ и именно на «слава»:
Τὴν τῶν πατέρων καλλονὴν замѣчено на полѣ писцемъ: Παρ'
ἡμῖν εἰς τὸν στίχον Δόξα ἡχος пл. α'· Τὸν τῆς ἀθανασίας ἐπώνυμον
[Л. 101).

6 ЮЛЯ. Μεθέορτα τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου καὶ μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σισώη τοῦ μεγάλου. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν στιχηρὰ ς' καὶ ψάλλομεν τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου προσόμοια γ', ἥχος πλ. β' πρὸς Ὀλην ἀποθέμενοι, Ὀλην ἀρνησάμενος, καὶ ἕτερον β' καὶ τοῦ ἁγίου Σισώη προσόμοια γ', ἥχος δ' πρὸς Ἐδωκας σημείωσιν, Δόξα ἰδιόμελον τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου ἥχος α', πρὸς Εὐφραίνου ἐν Κυρίῳ πόλις Θεσσαλονίκη· Εὐφραίνου ἐν Κυρίῳ στίφος τῶν μοναστῶν, Καὶ νῦν θεοτοκίον, εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ ἥχος πλ. β' προσόμοια, Τριήμερος ἀνέστης Χριστέ, Τὸν Ἀβραὰμ μιμούμενος, καὶ ἕτερον β', Δόξα ἥχος β'. Περικυκλοῦντες τὴν λάρνακα, Καὶ νῦν θεοτοκίον, τροπάριον ἥχος δ'. Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν. Ψάλλομεν δὲ τῇ αὐτῇ ἐσπέρα ἐν τοῖς ἀποδείπνοις κανόνα τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου ἥχος β', πρὸς Δεῦτε λαοί, Δεῦτε πληθύς. Εἰς τὸν ὄρθρον μετὰ τὴν συνήθη στιχολογίαν ἀναγινώσκομεν ἐκ τοῦ βίου αὐτοῦ, κανὼν εἰς ς', τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου ἥχος πλ. β' μετὰ τοῦ εἰρμοῦ εἰς η' καὶ τοῦ ἁγίου Σισώη ἥχος πλ. δ' εἰς δ', ἀπὸ γ' ὥδῃς κοντάκιον τοῦ ἁγίου Σισώη ἥχος δ', πρὸς Ἐπεφάνης σήμερον. Ἐξασκήσας ἄγγελος ἐν γῇ ὥράθης, καταυγάζων, ὅσιε, τὰς διανοίας τῶν πιστῶν . . ., ἀφ' ἑκτῆς κοντάκιον τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου· Χριστοῦ τὸν ζυγόν, ἐξαποστειλάριον. Εἰς τοὺς αἵνους Πᾶσα πνοὴ ἥχος δ', ἰστώμεν στίχους δ', στιχηρὰ πρὸς Ὡς γενναῖον ἐν μάρτυσιν· Ὡσπερ φοινῖξ, καὶ ἕτερον β' δευτεροῦμεν τὸ α', Δόξα ἥχος πλ. α'. Σὺ τὸν Χριστὸν ἀγαπήσας, Καὶ νῦν θεοτοκίον, δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλυσις. Εἰς τὴν λειτουργίαν ζῆται τὴν ἀκολουθίαν εἰς ὁσίους [Л. 101 об.).

Противъ этой службы замѣчено: Καὶ τὰ μεθέορτα ἀργὰ παρ' ἡμῶν.

[Л. 196). Δήλωσις τῶν δώδεκα μηνῶν περὶ τοῦ πότε ὀφείλομεν εἰς τὰς Δεσποτικὰς ἑορτάς καὶ μνείας τῶν ἑορταζομένων ἁγίων ἀριστᾶν τὸ τέμπλον καὶ τὸν χορὸν καὶ πόσα κηρία ἄπτεσθαι εἰς τὰς ἱερὰς εἰκόνας αὐτῶν.

Σεπτέμβριος. Τῇ α' τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς σημαίνειν ἐπάνω ὀφείλομεν, ἄπτομεν δὲ τὸ τέμπλον καὶ τὸν χορὸν καὶ τὸ τῆς Κοιμήσεως καιρὶν εἰς τὸν ἐσπερινὸν καὶ μόνον. Εἰς δὲ τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου Συμεὼν ἄπτομεν κηρία δύο, εἰς δὲ τὸν ὄρθρον τὰ συνήθη.

Εἰς τὰς ς' τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ ἐν τῇ εἰκόνι αὐτοῦ ἄπτομεν κηρίον α'.

Εἰς τὰς ἡ' ἄπτομεν τὰ συνήθη κηρία τῆς κυριακῆς. Εἰς δὲ τὸ προσκύνημα τῆς Παναγίας ἄπτομεν κηρία γ', φυλάττοντες τὸ ἐν ἀκοίμῃ. Δεῖ γὰρ γινώσκειν ἀπαραιτήτως, ὅτι, ὅτε ἄπτομεν ἐν τῷ προσκυνήματι κηρία γ', τὸ ἐν φυλάττειν ὀφειλομεν ἀκοίμητον.

Εἰς τὰς θ' ἄπτομεν ἐν τῷ προσκυνήματι κηρία δύο εἰς πᾶσαν τὴν ἀκολουθίαν διὰ τὴν μνήμην τῶν θεοπατόρων и т. д.

Подобныя замѣчанія сдѣланы для цѣлаго года.

[л. 199). Τάξις, γινομένη εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Δημητρίου τοῦ μυροβλύτου, καθ' ἣν ἡμέραν ἐκτελεῖται ἡ σεβάσμιος αὐτοῦ. Здѣсь же, кромѣ этого, излагается служба, если храмовой праздникъ придется въ субботу и въ воскресенье.

[л. 200). Τὰ θεοτοκία τροπάρια τῶν ὁκτῶ ἤχων τῆς ἐβδόμαδος.

[л. 200 об.). Ἑρμηνεία περὶ τοῦ πῶς δεῖ ἀναγινώσκειν τοὺς βίους καὶ τὰ μαρτύρια τῶν ἁγίων καὶ τοὺς λοιποὺς λόγους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ.

Типиконъ не имѣетъ никакихъ противорѣчій и не страдаетъ излишками. Главная его особенность это та, что онъ содержитъ въ себѣ множество службъ, которыя положены почти на каждый день года. Святые съ пѣніемъ «Аллилуія» встрѣчаются только въ мѣсяцахъ Февралѣ, Мартѣ и Апрѣлѣ.

СXXXVIII. Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίας λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σάββα. Αὕτη ἡ τάξις καὶ ἀκολουθία γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις οὓσων ἁγίων μονῶν. Соборный Типиконъ лавры пр. Аѳанасія Аѳонскаго, рукопись въ большой листъ, 159 листовъ, писана въ два столбца чоткимъ почеркомъ XVI столѣтія.

[л. 1). Τῷ σαββάτῳ ἐσπέρας. Εἵδησις τοῦ μικροῦ ἐσπερινοῦ τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, πῶς ψάλλεται.

Διάταξις τῆς ἀγρυπνίας.

[л. 3 об.). Εἵδησις τῶν ἀγρυπνιῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ.

— Ἑκφρασις ἐν ἐπιτομῇ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἁγίων μοναστηρίων, στιχολογία τοῦ Ψαλτῆρος. Далѣе слѣдуютъ главы, какъ въ Пантократорскомъ Типиконѣ, съ которымъ этотъ Типиконъ въ первой части имѣетъ большое сходство.

[Л. 11). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας τε καὶ συνάξεως τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μηνὸς Αὐγούστου.

Послѣ мѣсяца Февраля имѣется перерывъ и затѣмъ слѣдуютъ статьи [Л. 55): Εἰδήσεις περὶ τῶν ἐωθινῶν, πῶς ἀναγινώσκονται ἀπὸ τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης κυριακῆς μέχρι τῶν ἁγίων Πάντων.

— Εἰδήσεις περὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμιᾶν τὸν ἱερέα.

[Л. 56 об.). Μὴν Μάρτιος, ἔχων ἡμέρας λα'. Начинается снова Синаксарь.

[Л. 78 об.). Службы въ недѣлю мытаря и фарисея.

[Л. 77). Ἡ τεσσαρακοστὴ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων. Суточная служба.

[Л. 77 об.). Περὶ τοῦ πάσῃ σπουδῇ φυλάττειν. См. выше стр. 255—258.

[Л. 78 об.). Прокимны и аллилуаріи 8 гласовъ.

— Ἀκολουθία τῆς ὅλης ἐβδομάδος τῶν προκειμένων τοῦ ἀποστόλου, τῶν ἀλληλουαρίων, τῶν εὐαγγελίων, τῶν κοινωνικῶν, τῶν ἐν τῇ θείᾳ λειτουργίᾳ τελουμένων, ὅτε οὐκ ἔστιν ἐορταζόμενος ἅγιος.

[Л. 80 об.). Τὰ προκείμενα τῆς ὅλης ἐβδομάδος, ἅπερ λέγεται ἐν τῷ ἐσπερινῷ.

— Ἑτέροι στίχοι εἰς τὸ Θεὸς Κύριος.

— Ἑτέροι εἰς τὸ Ἀλληλούια.

— Τὰ φωταγωγικά κατὰ τῶν ὀκτῶ ἤχων φαλλόμενα.

— Εὐχή, λεγομένη ἐπὶ πᾶσαν ὁπώραν.

[Л. 81). Μάρκου ἱερομονάχου σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπορούμενα τοῦ Τυπικοῦ. Главъ 86, что въ Пантократорскомъ Типиконѣ.

[Л. 99). Τροπάρια, φαλλόμενα εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ γέννησιν ἐν τῷ ὄρθρῳ μετὰ τὸν ν' ἀντὶ τοῦ Ταῖς τῶν ἀποστόλων πρεσβείαις.

Ἑτερον ὁμοιον εἰς τὰ Φῶτα.

— Ἀκολουθία τῆς ζύμης.

— Τὰ ἀναστάσιμα ἀπολυτίκια τῶν ὀκτῶ ἤχων σὺν τοῖς θεοτοκίαις καὶ ὑπακοαῖς.

— Καθίσματα εἰς τὸν ἅγιον ἄγγελον, τὸν φύλακα τῆς ψυχῆς.

— Εὐχή εἰς αὐτόν.

— Τροπάρια θεοτοκία τῶν ὀκτῶ ἡχων.

[Л. 100). Κοντάκια, θεοτοκία.

[Л. 100 об.). Κοντάκια διάφορα.

[Л. 101). Τροπάρια εὐλογητάρια τοῦ σαββάτου.

[Л. 101 об.). "Ετερα εὐλογητάρια τῆς κυριακῆς.

— Τροπάρια, φαλλόμενα ἀναστάσιμα ἐν καθ' ἓνα ἡχους μετὰ τὴν δοξολογίαν εἰς τὰς κυριακὰς τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, πάρεξ τῆς μεγάλης τεσσαρακοστῆς.

— "Ετερα τροπάρια, λεγόμενα εἰς τὰ ἀπόδειπνα τῆς μεγάλης μ' ἡμέραν παρ' ἡμέραν.

[Л. 102). "Ετερα στιχηρὰ ἰδιόμελα, φαλλόμενα ἀπὸ τῆς κυριακῆς τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου μετὰ τὸν ν' ἀντὶ τοῦ Ἀναστάς ὁ Ἰησοῦς.

— Κάθισμα εἰς πάντας ἁγίους.

— Κοντάκιον εἰς πάντας ἁγίους.

[Л. 102). Μητροπολίτου Δυρραχίου τοῦ Καβάσιλα ἐκ τῶν κανονικῶν διατάξεων, τῶν ἐρμηνευθεῖσων παρ' αὐτοῦ ἐν ἰδίῳ συντάγματι περὶ τῆς καταλύσεως τοῦ δωδεκαημέρου.

[Л. 103). Перὶ τοῦ πάτῃ σπουδῇ φυλάττειν τὸν προεστώτα μὴ παρορᾶσθαι ἐν τῷ Τυπικῷ ἅπαντα καὶ περὶ τοῦ μὴ διατρίβειν τοῦτον ἔξω τῆς μονῆς καὶ ἀμελεῖν τῶν πιστευθέντων αὐτῷ φυγῶν ἄνευ μεγάλης ἀνάγκης.

Дальше идутъ тѣ же статьи, что выше до τὰ Φωταγωγικά τῶν ὀκτῶ ἡχων включительно.

[Л. 107 об.). Ἀκολουθία τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς.

[Л. 125). Службы Пентикостарія безъ указаній на службы въ постъ св. Апостоловъ.

[Л. 136) чистый.

[Л. 137). Μάρκου ἱερομναχοῦ σύνταγμα, πονηθὲν εἰς τὰ ἀπόρρητα τοῦ Τυπικοῦ. Главъ также 85 и по тексту онѣ сходны съ первыми.

[Л. 156). Τροπάριον, φαλλόμενον εἰς τὴν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ γέννησιν ἐν τῷ ὁρθρῳ μετὰ τὸν ν' ἀντὶ τοῦ Ταῖς τῶν ἀποστόλων πρεσβείαις и дальше до стихиръ: "Ετερα στιχηρὰ ἰδιόμελα, φαλλόμενα ἀπὸ τῶν κυριακῶν τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου μετὰ τὸν ν' ἀντὶ

τοῦ Ἀναστάς ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τοῦ τάφου, ἀ καὶ φάλλομεν ἐν παρ' ἐν.
Этими стихирами рукопись и оканчивается.

Тексты службъ и Марковыхъ главъ разнятся отъ Типикона 1438 года.

СХХХΙХ. № 94. Λ. Τοπικόν (заглавія нѣтъ), употреблявшійся только въ лаврѣ св. Аѳанасія на Аѳонѣ, ркл. въ библи. лавры пр. Аѳанасія, въ 4 долю листа, 185 листовъ, писана скорописью XVI в. По составу своему этотъ Типиконъ таковъ: Пасхалія, служба на Пасху до недѣли Θοοιной, нѣсколько замѣчаній общаго характера, какъ напр., о часахъ предъ литургіею, о празднуемомъ святомъ, если онъ приходится внутри недѣли, о праздникѣ Богородицы въ недѣлю, о по праздниствахъ въ недѣлю, службы по Мѣсяцеслову, при чемъ указываются и памяти создателей и благотворителей обители и службы по Тріодямъ постной и цвѣтной. Оканчивается рукопись началомъ службы недѣли святыхъ отецъ. Типиконъ составленъ на основѣ іерусалимскаго устава съ примѣсью обычаевъ мѣстныхъ, выработавшихся уже въ самой лаврѣ. Чтобы имѣть ясное представленіе объ особенностяхъ лаврскаго Типикона и его близости къ Типикону обители пр. Саввы, дѣлаемъ выдержки изъ Синаксаря и Тріоди.

Положено предпразднество св. Аѳанасію Аѳонскому. Наканунѣ: Μετὰ τὸ σημεῖναι τὰς καμπάνας ἀρχόμεθα τοῦ μεγάλου ἑσπερινοῦ συνήθως καὶ μετὰ τὴν συνήθη στιχολογίαν εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἄπτουν τὰ κηρία ὅλα, ὡς εἵπομεν, φάλλεται [л. 21].

Ἑσπερινὸς τῆς μεγάλης παρασκευῆς. Περί δὲ ὥραν τῆς ἡμέρας, ὅλον μετὰ δύσιν ἡλίου, ἄπτονται κανδήλια οἱ ὠρολόγιοι, ὁ δὲ ματτορορὸς ἀπέρχεται καὶ ποιεῖ τὸν ἡγούμενον μετάνοιαν καὶ ὑποστρέφας σημαίνει τὸ μέγα, ὁ δουλευτῆς τὸ σιδηροῦν καὶ ἀρχόμεθα τοῦ ἑσπερινοῦ συνήθως, κηρία καθημερινά, φορένει διάκονος ἀπὸ τὴν ἀρχήν, ἤγουν εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, φορένει δὲ πορφυρὰς ἀλλαγὰς, βάνει ὁ διάκονος καὶ ἐπιμανίκια ἀπὸ τὴν ἀρχήν, πλὴν τὰ ἐπιμάνικα καὶ τὸ ὠράριον εἰς τῆς γ', εἰσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ κανονάρχης εἰς τὴν μέσσην λέγει τὰ προκείμενα ταῦτα: Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτια, στίχος· Ὁ Θεός, ὁ Θεός μου, τὰς προφητείας καὶ τὸν ἀπόστολον, Ἀλληλούια φαλμός τῳ Δαβίδ καὶ φάλλεται τὸ Ἀλληλούια, εἶτα τὸ εὐαγγέλιον παρὰ τοῦ

διακόνου, τὸ Εἵπωμεν πάντες κτλ. Ὅτε δὲ εἶπη· Πληρώσωμεν τὴν ἐσπερινήν, ἐπέρνει ὁ χαμηλὸς τὴν Σταύρωσιν καὶ ὁ δούλευτὴς ἐξέρχεται ἀπὸ τὸ βῆμα καὶ τίθησι τὴν Ἀποκαθήλωσιν καὶ ἐξέρχεται, ἵνα ἔσβησε τὰ κηρία ὁ χαμηλὸς κατεβάξει τὸν Σταυρὸν τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ ὑπάγει εἰς τὸν ἀριστερὸν χορὸν, τὰ ἀπόστιχα ἀπολυτίκια· Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ μόνον ἕως τὸ Κηδεύσας ἀπέθετο καὶ ἀπόλουςις.

CXL. № 11 J. Τοπικόν, рукопись той же библи. (безъ начала) въ 32 долю листа, 224 листа, писана мелкою скорописью XVI в.

[л. 1]. Нѣсколько замѣчаній общаго характера относительно звона, зажженія свѣчъ, о празднованіи памяти святаго Богородицы.

[л. 14]. Службы по Тріоди.

Τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ εἰς τὸν ὄρθρον σημαίνει ὁ ἀργῶς (sic) τὸ κουδοῦνι, οἱ δὲ ἄλλοι τὰ κανδήλια. Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ ἀργῶς ἅπτει τὸν χορὸν, τὸ μέγα καὶ αἱ καμπάνες εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, ἅπτουν τὸν δομέστικον τὰ κηρία ποιεῖ καὶ ὁ βηματάριος μετάνοιαν τοὺς ἱερεῖς καὶ φορέσουν καὶ μετὰ τοῦ τροπαρίου ὑπᾶν τὴν εἰκόνα εἰς τὴν μέσσην καὶ τὰ β' ἐξάφωτα μὲ κηρία, ὅσα θέλει ὁ κανδηλάπτης, καὶ τὸ μανουάλιον τῆς εἰκόνος. Τὰ μεγαλυνάρια εἰσὶ εἰς τὸ χαρτί, ὅπου φάλλομεν τῆς λιτῆς. Μεγαλυνάρια ἴσταται ὁ κανονάρχης εἰς τὸ μέσον, λέγει τοὺς στίχους τοῦ Ἀμώμου, ὁ δὲ χαμηλός, ἢ διάκονος φορεμένος, κανοναρχεῖ τὰ μεγαλυνάρια, τὸν εἰρμὸν τῆς α' στάσεως ἀνὰ ἕξ καὶ τὰ τροπάρια ἀπὸ μίαν φορὰν, ἄρχει δὲ ὁ χορὸς ὁ ἄρχων καὶ τὰς μικρὰς στάσεις, ὅπου ἤρξε τὴν πρώτην ἀνάδοσιν. Στάσις β'. Ἀρχὴ αὐτὴν ὁ χορὸς, οὐδὲν ἀρχεῖ, ὁμοίως καὶ τὰς μικρὰς στάσεις ὁ αὐτός, ὡς καὶ τὴν α', τὴν α' στάσιν ἀνὰ ς' καὶ τὰς μικρὰς ἀνὰ δ', ὁμοίως καὶ τὴν γ' στάσιν, καθὼς καὶ ἀνάγνωσις, τίθεται ἡ εἰκόνα εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, τὰ δὲ ἐξαφωτία εἰς τὰ παραβήματα, λέγομεν ἀνὰ μίας στάσεως εἰς τὸ Δόξα καὶ νῦν, ὁ διάκων αἵτησιν μικράν, πληρουμένων τῶν μεγαλυναρίων, λέγομεν εὐλογητάρια καὶ τὸ κάθισμα, ὡς προείπαμεν, καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον τὸ β' βιβλίον εἰς τὸ τέλος, οὗ ἡ ἀρχή· Τῇ ἐπαύριον· ὁ ν' καὶ ὁ κανὼν ὁ εἰς τὰ φύλλα μὲ τὸν στίχον, ἀπὸ γ' ὥδην κάθισμα καὶ ἀνάγνωσις ἔχει καὶ πανηγυρικὸν λόγον καὶ ὅτε χρήζης ἀνάγνωσμα. Εἰς τὴν θ' φορένει ὁ διάκων καὶ ἐπιμανίκια, εἰς τοὺς αἶνους ὁ δούλευτὴς τὸν μέγαν καμπάνον, ποιεῖ καὶ ὁ βηματάριος τοὺς ἱερεῖς μετάνοι-

αν νὰ φορέσῃ εἰς τὸ ἐπιτάφιον, φορένει δὲ οἱ ἱερεῖς πορφυρᾶ ἐπιμάνικα καὶ οὐράρια στολίσας, καὶ ἄρχονται τῆς μεγάλης δοξολογίας, καὶ ὁ ἐπιτάφιος ἐξέρχεται μετὰ μανουαλίων ς' ἀπὸ τὰ ἅγια θυρία, προπορευομένων λαμπάδων καὶ διακόνων εἰς τὰ πλάγια τοῦ ἐπιταφίου μετὰ ριπιδίων, καὶ οἱ ἄλλοι διάκονοι πορευόμενοι μετὰ κανιστηρίων καὶ θυριατῶν. Δίδει ὁ ἡγούμενος τοὺς ἱερεῖς ὅλους κηρία ἀνὰ ἡμίσεος οὐγγείας. Ἐπιστρέψαντες μετὰ τοῦ ἐπιταφίου, ποιεῖ σταυρὸν ὁ διάκων μέσα τοῦ ναοῦ ἔμπροσθεν τοῦ ἐπιταφίου, λέγει· Σοφία, ὀρθοὶ καὶ ὁ λαός· Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, καὶ τίθεται εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ ὁ ἐπιτάφιος καὶ εὐθὺς ἡ προφητεία, ὁ ἀπόστολος καὶ τὸ εὐαγγέλιον ἔξω ὑπὸ τοῦ διακόνου. Ψάλλονται πρὸ τοῦ εὐαγγελίου ὁ δομέστικος τὸ Ἀλληλούια, ὁ διάκων μετὰ τὸ εὐαγγέλιον τὰς αἰτήσεις καὶ ἀπολύει [л. 47).

[л. 62). Τροπάρια τῶν ὀκτῶ ἡχων, ἡ θεοτοκία.

[л. 69). Ἀρχὴ σὺν Θεῷ τοῦ Μηναίου.

[л. 101). Мѣсяцесловъ обычнаго іерусалимскаго Устава.

[л. 184 об.). Службы по Трїодямъ постной и цвѣтной обычнаго іерусалимскаго Устава.

[л. 207). Лунникъ. Въ лунникѣ имѣются годы 6878 и 6892 г.

СХLІ. № 449. Τυπικόν (безъ начала), рукопись Діонисіатскаго монастыря, въ полулистѣ, 56 листовъ, писана и составлена іеромонахомъ Игнатіемъ въ 1624 году Февраля 14 дня. Ἐγράφη, замѣчено въ концѣ рукописи, ἐν ἔτει αχχδ', Φεβρουαρίου ιδ'. Рукопись начинается 18 числомъ Декабрия, а предыдущихъ листовъ нѣтъ въ рукописи и давно. Синаксарь состоитъ изъ перечисленія именъ святыхъ, празднуемыхъ нашею церковью, изъ указаній, гдѣ находить чтенія, положенныя на богослуженіи и за трапезою, по Уставу, и изъ весьма немногихъ замѣчаній мѣстнаго характера, въ родѣ, напр., слѣдующихъ. Δεῖ γινώσκειν, замѣчается о водоосвященіи на Богоявленіе, ὅτι ἐσπέρας ὁ μέλλων ποιῆσαι τὸν ἁγιασμὸν ἱερεὺς ἐνδύεται πᾶσαν τὴν ἱερατικὴν στολήν, πρωΐας δέ, μελλόντων ἡμῶν κατελθεῖν εἰς τὸν ἄρσανα, μόνον ἐπιτραχήλιον καὶ φελώνιον πάνινον ἐνδύεται [л. 6). Подъ 24 Января замѣчено: Ἀναγινώσκεται ὁ βίος αὐτῆς (т. е. Ксении) εἰς ὁσείς γ', εἰς δὲ τὴν τράπεζαν εἰς τὰ ἐπίλοιπα τοῦ ἁγίου Κλήμεντος, ἡ μ ἄλλον εἰς τὸν Ἀδριανουπολίτην, εἰς τὸν βίον

τοῦ ἁγίου Μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ, ἐπεὶ καὶ συμφάλλεται ἡ ἀκολουθία αὐτοῦ μετὰ τῆς ἁγίας Εἰκής [л. 8).

За Мѣсяцесловомъ непосредственно подобныя замѣчанія имѣются и для дней великаго поста и пятидесятницы.

[л. 25). Πίναξ τῶν ἐρμηνειῶν καὶ ἀξέων ἐκκλησιαστικῶν ἀπὸ τῆς κυριακῆς τοῦ τελώνου καὶ φαρισαίου μέχρις οὗ ἀποδοθῇ τὸ Χριστὸς ἀνέστη. Главъ 42.

[л. 27). Ὁ ἐν ιερομονάχοις ἐλάχιστος Ἰγνάτιος τοῖς ἐντευξομένοις ἐν Κυρίῳ χαίρειν. Статью эту см. ниже въ соборномъ Типиконѣ Иверской обители съ вариантами.

[л. 27 об.). Κεφ. α'. Περὶ τῆς ἐβδομάδος, ἐξ ἧς ἄρχεται τὸ Τριώδιον, τῆς προφωνησίμου λεγομένης, καὶ τῶν ἐπιλαγχανόντων ἁγίων τῇ κυριακῇ τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου, τῇ κυριακῇ τοῦ Ἀσώτου, τῷ σαββάτῳ καὶ τῇ κυριακῇ τῆς ἀπόκρεω, τῷ σαββάτῳ καὶ τῇ κυριακῇ τῆς τυροφάγου καὶ τῷ σαββάτῳ καὶ τῇ κυριακῇ τῆς ὀρθοδοξίας (Въ этомъ случаѣ поется служба на повечеріи, а служба съ иконою святаго соединяется съ дневною службою). Κεφ. β'. Περὶ τοῦ σαββάτου τῆς ἀπόκρεω καὶ (ἐκ τῶν ἀπορουμένων τοῦ Τυπικοῦ), εἰ τύχοι ἡ ἐορτὴ τῆς Ὑπαπαντῆς, ἢ τῆς Εὐρέσεως τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου ἐν αὐτῷ, ἐν ᾧ καὶ περὶ τῆς στιχολογίας τοῦ Ψαλτηρίου τῶν δύο ἐβδομάδων καὶ τῶν δύο κυριακῶν αὐτῶν, ἥτοι τῆς ἀπόκρεω καὶ τῆς τυρινῆς. (Служба заупокойная поется или въ усыпальницѣ, или въ предыдущую субботу, а въ храмѣ правится служба праздника. Въ послѣднія двѣ недѣли читаемъ по одной каѳизмѣ). Κεφ. γ'. Περὶ τῆς ἀκολουθίας τῆς τετράδος καὶ τῆς παρασκευῆς τῆς τυρινῆς. Κεφ. δ'. Περὶ τοῦ σαββάτου τῆς τυρινῆς. Κεφ. ε'. Περὶ τῆς ἀκολουθίας τῆς κυριακῆς τῆς τυρινῆς, ἥτοι τοῦ ἐσπερινοῦ τοῦ σαββάτου καὶ τοῦ ὁρθρου καὶ τῆς λειτουργίας τῆς κυριακῆς. Κεφ. ς'. Περὶ τοῦ ἐσπερινοῦ τῆς αὐτῆς κυριακῆς, ἐν ᾧ καὶ περὶ τοῦ ἀποδείπνου. См. ниже въ Тип. Иверск. монастыря. Κεφ. ζ'. Περὶ τῶν ἀναγνώσεων τῆς ἁγίας μ' τοῦ ὁρθρου. Κεφ. η'. Περὶ τοῦ πότε ἀναγινώσκεται τὸ βραβεῖον, οὔτε κόλυβα ποιούμεν νεκρώσιμα. Κεφ. θ'. Περὶ τοῦ πότε ἀνάπτονται τὰ κηρία τῶν σταταρίων. Κεφ. ι'. Περὶ τοῦ πῶς δεῖ σημαίνειν τὰς βαρείας εἰς τὴν τριθέκτην καὶ θ' καὶ τὸν ἐσπερινόν, ἔτι δὲ καὶ εἰς τὸ ἀποδείπνον. Κεφ. ια'. Περὶ τοῦ πότε ποιεῖ ὁ κανονάρχης μετάνοιαν ἐν τῷ μέσῳ καὶ πότε οὐ ποιεῖ νῦν ἐν τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ μ'. Κεφ. ιβ'. Περὶ τοῦ πότε οὐ λέγεται Τρισάγιον

ἐν τῷ τέλει τῆς α' ὥρας καὶ τῶν τυπικῶν. Κεφ. ιγ'. Περὶ τῆς ἀποδόσεως τῶν μετανοιῶν. Κεφ. ιδ'. Περὶ τοῦ καθημερουσίου μεγάλου ἀποδείπνου καὶ τῆς κυριακῆς. Κεφ. ιε'. Περὶ τοῦ σαββάτου τῆς πρώτης ἐβδομάδος. Κεφ. ις'. Περὶ τῶν τριῶν σαββάτων τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης μ', ἡγουν τοῦ β', τοῦ γ' καὶ τοῦ δ', ἐν οἷς ψάλλομεν Ἀλληλουία. Κεφ. ιζ'. Περὶ τῶν δύο ἑορτῶν, δηλονότι τῆς Εὐρέσεως τῆς κεφαλῆς τοῦ τιμίου Προδρόμου καὶ τῶν ἀγίων μ'. (Здѣсь изложены службы сѹточныя наканунѣ этихъ праздникоуѣ). Κεφ. ιη'. Εἰ τύχοι ἐν σαββάτῳ ἢ μνήμῃ τοῦ Προδρόμου, ἢ τῶν ἀγίων μ'. Κεφ. ιθ'. Περὶ τῆς προσκυνήσεως τοῦ τιμίου σταυροῦ τῇ β', τῇ δ' καὶ παρασκευῇ. Κεφ. κ'. Περὶ τῶν τριῶν καθισμάτων τοῦ Ψαλτηρίου τοῦ μεγάλου κανόνος πῶς λέγονται. Κεφ. κα'. Περὶ τῆς ἀκολουθίας τοῦ μεγάλου κανόνος. Κεφ. κβ'. Περὶ τῆς ἀκαθίστου τῷ σαββάτῳ τῆς ε' ἐβδομάδος. См. ниже кеп. л' въ Иверск. Типиконѣ. Κεφ. κγ'. Ἑρμηνεία περὶ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ τετραευαγγελίου ἐν τῷ μέσῳ. (См. ниже въ собор. Пантел. Типиконѣ). Κεφ. κδ'. Περὶ τοῦ μεσονυχτικοῦ τοῦ σαββάτου τοῦ Λαζάρου καὶ περὶ τοῦ ἀποδείπνου τῆς κυριακῆς τῶν Βαΐων. Κεφ. κε'. Περὶ τῶν τριῶν μεσονυχτιῶν τῆς μεγάλης ἐβδομάδος. Κεφ. κς'. Περὶ τῶν ὥρῶν τῆς μεγάλης τετράδος. Описывается прощание игумена съ братією. Κεφ. κζ'. Περὶ τοῦ μεσονυχτικοῦ τῆς μεγάλης ε', ο μαρτυροῦσιν, ο часахъ и о литургіи. Здѣсь же находимъ два замѣчанія: 1) что послѣ евангелія икона Тайной вечери замѣняется иконою Распятія и 2) ἐτι ἐπὶ τὸ Ἐπί σοι χαίρει. . . ὑφούται ἡ προσφορά, ἣν ἀσπαζόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν μετὰ τὸ ἀριστῆσαι ἐν ὅλῃ τῇ ἐβδομάδι τῆς Διασκαληνησίμου καὶ εἰς κοινωνικὸν προαγιάζεται ὁ ἄρτος, ὃν μερίζομεν τῇ κυριακῇ τῆς Λαμπρᾶς καὶ ἔχομεν ἐν ὅλῳ τῷ ἐνιαυτῷ [л. 44 об.]. Κεφ. κη'. Μεσονυχτικὸν καὶ ὄρθρος τῆς μεγάλης παρασκευῆς. Κεφ. κθ'. Περὶ τῶν ὥρῶν τῆς μεγάλης παρασκευῆς καὶ τῇ ἀγία καὶ μεγάλῃ παρασκευῇ ἐσπέρας. (Описывается лишь положеніе иконы и цѣлованіе ея. См. ниже кеп. мз', мγ' въ Иверск. Тип.). Κεφ. λ'. Μεσονυχτικόν, ὄρθρος, ἐσπερινὸς τοῦ μεγάλου σαββάτου. См. кеп. мд' въ Иверск. Тип. Что касается вечерни и литургіи, то она изложена такъ: Εἰς τὸν ἐσπερινὸν σημαίνει τὸ ἄνω σήμαντρον, εἰς δὲ τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἄπτομεν τοὺς κηροὺς τῶν σταταρίων καὶ τοὺς σταυροὺς, τὸν δὲ χορὸν εἰς τὸ "Οσοι εἰς Χριστόν, θυμῶντος καὶ ἐνὸς τῶν ἀδελφῶν, ὡς ἔθος, καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ἀκολουθίας, καθὼς διαλαμβάνει ὁ τύπος.

Κεφ. λα'. Μεσονυχτικόν, ὄρθρος καὶ εἰς τὴν λειτουργίαν τῆς λαμπρᾶς κυριακῆς. См. ниже κεф. а' въ Иверск. Тип. Κεφ. λβ'. Τῇ Λαμπρᾷ εἰς τὴν τράπεζαν. Κεφ. λγ'. Ἑσπερινὸς τῆς Λαμπρᾶς. Κεφ. λδ'. Περὶ τῆς τελουμένης λιτανείας τῇ νέᾳ τρίτῃ πρωΐ. Κεφ. λε'. Περὶ τῶν ὠρῶν τῆς λειτουργίας. Κεφ. λς'. Περὶ τοῦ βραβείου καὶ τῆς παρακλήσεως πότε ἄρχονται καὶ πότε καταλιμπάνονται. Κεφ. λς'. Περὶ τοῦ πῶς φάλλεται τὸ Μηναῖον μετὰ τῶν μεθεόρτων. Κεφ. λη'. Περὶ τοῦ ψαλλομένου τῇ παρασκευῇ ἐσπέρας νεκρωσίμου κανόνος καὶ τοῦ θεοτοκαρίου. Κεφ. λθ'. Περὶ τῆς ἀκολουθίας τῆς κυριακῆς τῶν Μυροφόρων. Περὶ τοῦ ἀποδείπνου τῆς αὐτῆς κυριακῆς. Κεφ. μ'. Περὶ τοῦ πῶς φάλλονται οἱ κανόνες τῇ κυριακῇ τῆς Σαμαρείτιδος εἰς τὸν ὄρθρον. Κεφ. μα'. Περὶ τῆς ἀποδόσεως τῆς ἐορτῆς τῆς Λαμπρᾶς. Часы и литургия Пасхи. Κεφ. μβ'. Περὶ τοῦ πῶς φάλλονται αἱ καταβασαίαι ἐν ὄλῳ τῷ ἐνιαυτῷ. [л. 55]. Μεγαλυνάρια, φαλλόμενα εἰς τὰς τῶν Δεσποτικῶν καὶ Θεομητορικῶν ἐορτῶν ἐννάτας ψόδας.

Настоящій Типиконъ Игнатія, составленный имъ на основаніи наблюденій и изученія мѣстной практики и практики иныхъ монастырей, ради сохраненія мѣстныхъ особенностей въ памяти потомства и по примѣру другихъ обителей, былъ значительно дополненъ и передѣланъ въ 1638 г. Іоасафомъ іеромонахомъ, который далъ своему Типикону уже надлежащій видъ. Оставивъ предисловіе 1624 года іеромонаха Игнатія, іером. Іоасафъ заключеніе его излагаетъ такъ: καὶ τότε ὁ φερόμενος τὰ μέχρῃς ἡμῶν ἐκ παραδόσεως τῶν παλαιῶν πατέρων κεκρατηχότα ἔθῃ τινὰ μετὰ καὶ τῶν τοῦ καθολικοῦ καὶ παλαιοῦ Τοπικοῦ (т. е. 1624) ἐν συνόψει ἐρμηνειῶν, ἐγγράφως τοῖς καθ' ἡμᾶς παραδοῦναι πειράσομαι. Ἀρξόμεθα δ' ἐντεῦθεν, ὅθεν καὶ ὁ τοῦ ἐνιαυτοῦ κύκλος ἄρχεται. Обстоятельнымъ заглавіемъ своего Типикона (См. опис. Діонисіатскаго соборнаго Типикона) іером. Іоасафъ даетъ ясныя указанія, какими источниками пользовался онъ, при составленіи своего Типикона. Кромѣ преданій отцевъ, Типикона древняго Игнатія, онъ многое позаимствовалъ изъ обычнаго іерусалимскаго Устава съ Марковыми главами. Весь этотъ матеріалъ онъ изложилъ въ 72 главахъ (Иверскій Типикъ невѣрно считаетъ 62 главы), начиная съ мѣсяца Января по Августъ (это Минологій), при чемъ Марковы главы (Μάρκου іеромονάχου) и замѣчанія древняго Типикона (ἐρμηνεῖαι) изложилъ подъ тѣми

числами Минологія, къ которымъ онѣ относятся. Также онѣ сдѣлалъ и съ службами по Тріодамъ постной и цвѣтной. Оставивъ основной текстъ іерусалимскаго Типикона, іеромонахъ Іоасафъ включилъ или, вѣрнѣе, вписалъ въ него ерминіи Типикона 1624 г. съ небольшими измѣненіями и съ прибавленіемъ замѣчаній съ полей рукописи и съ внесеніемъ ихъ въ текстъ, озаглавливая: *ἐκ τοῦ παλαιῦ Τυπικῶ.* (См. подстрочныя прим. въ Ивер. Типиконѣ и особенно службы великой пятницы, литанію въ среду пасхальной недѣли и т. п.). Небольшія разности, быть можетъ, выработанныя въ монастыряхъ на протяженіи послѣднихъ 18 лѣтъ, протекшихъ со времени написанія Типикона іеромонахомъ Игнатіемъ, іером. Іоасафъ внесъ въ свой Типиконъ и тѣмъ текстъ его отличилъ отъ текста своего предшественника. Послѣ Пятидесятницы мы имѣемъ въ этомъ Типиконѣ изложеніе службы на постъ св. Апостоловъ и еще статьи: а) *Περὶ τῆς τοῦ ἡχοῦ ἐναλλαγῆς*, б) *περὶ προεργασιῶν Δεσποτικῶν*, в) *ἐν τῷ χορῶν ἐν χοριακῇ*, г) *περὶ τῶν ἑορτῶν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἐν τῷ χορῶν ἐν χοριακῇ* и т. д. (См. выше описаніе этого Типикона). Въ концѣ статьи: какъ поются катавасіи и мегалинарії взяты изъ Типикона 1624, а послѣдняя статья «о поминовеніи ктиторскихъ именъ» составлена вновь.

Иверскіе архимандриты Иларіонъ и Аванасій въ 1878 г. списали Типиконъ для своего монастыря отсюда, но въ свою работу привнесли нѣчто и свое. (См. Тип. Иверск. соборный л. 137). Они весь Типиконъ раздѣлили на двѣ части: Минологіи и службы Тріодныя, и сдѣлали нѣсколько добавочныхъ главъ. Въ Иверскомъ Типиконѣ имѣются измышленія и ихъ разума, напр., упоминаніе о Маркѣ Ефесскомъ, какъ составителѣ главъ іеромонаха Марка, и др. Въ источникахъ находимъ указаніе на Типиконъ праваго и лѣваго хоровъ, подъ которыми нужно разумѣть Діонисіатскіе Типиконы 1624 и 1638 годовъ. Что же касается ссылки на Типиконъ (*ἐν τῷ μεγάλῳ Τυπικῷ Ἀδριανουπόλεως*) Адрианополита, то она занесена о. Іоасафомъ въ свой Типиконъ, очевидно, тоже по недоразумѣнію. Въ Типиконѣ 1624 г. дѣлаются неоднократно такія ссылки: напр., подъ 15 Мая: *Τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Παχωμίου τοῦ μεγάλου. Ὁ βίος αὐτοῦ ἐν τῇ βύβλῳ Ἀδριανουπόλεως λό-*

γος δ', ἐξ οὗ ἀναγινώσκωμεν εἰς τὸν ὄρθρον καὶ τὰ ἐπίλοιπα εἰς τὴν τράπεζαν [л. 12 об.), подѣ 5 Юля: Τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου τοῦ ἐν τῷ Ἀθῶ. Τὸ ἐγκώμιον αὐτοῦ ἐν τῷ τοῦ Ἀδριανοῦ πολίτου βιβλίῳ λόγος ἡ', ἐν τῷ α' τμήματι, ἐξ οὗ ἀναγινώσκωμεν εἰς τὸν ὄρθρον καὶ τὸ ἐπίλοιπον εἰς τὴν τράπεζαν [л. 15], подѣ 23 Января: Τῆς ὁσίας ἱερομάρτυρος ἡμῶν Ξένης, ἀναγινώσκεται ὁ βίος αὐτῆς εἰς δ', γ', εἰς δὲ τὴν τράπεζαν εἰς τὰ ἐπίλοιπα τοῦ ἁγίου Κλήμεντος, ἡ μᾶλλον εἰς τὸν Ἀδριανοῦ πολίτην εἰς τὸν βίον τοῦ ἁγίου Μαξίμου ὁμολογητοῦ κ. τ. λ. [л. 8]. Такимъ образомъ это была книга, именуемая «Панегирикомъ» (такъ понималъ ее и самъ Игнатій, озаглавивъ вторую часть своего Типикона: Ἐντεῦθεν ἀρχόμεθα τοῦ Πανηγυρικοῦ τῆς ἁγίας Πεντηκοστῆς), или Сборникъ словъ на праздники и памяти святыхъ, написанный въ Адрианополѣ или уроженцемъ этого города. Подѣ перомъ уже о. іером. Іоасафа и иверскихъ архимандритовъ Игнатія и Афанасія этотъ Сборникъ превратился въ великій Типиконъ Адрианополита. Впрочемъ, о. Іоасафъ не вездѣ такъ титулуетъ эту книгу [л. 15).

CXLII. Τυπικὸν συνοπτικὸν ὁμοῦ καὶ τοπικόν, περιέχον τὴν τοῦ Μηνολογίου ἐρμηνείαν τὴν τε τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς ὁμοῦ καὶ τῆς Πεντηκοστῆς μετὰ καὶ τῶν ἀναγκαιοτέρων κεφαλαίων τοῦ κυροῦ Μάρκου καὶ ἄλλων τινῶν [л. 2]. Соборный Типиконъ Аѳонскаго монастыря, рукопись въ 16 долю листа, 291 листъ, писана мелкою красивою скорописью 1638 года. Годъ написанія опредѣляется слѣдующею припискою: Τὸ παρὸν Τυπικὸν ὁμοῦ καὶ τὸ τοπικὸν ὑπάρχει κτήμα τῆς εὐαγεστάτης καὶ βασιλικῆς μονῆς τοῦ τιμίου Προδρόμου, ἥτοι τοῦ κυρίου Διονυσίου, ἐγράφη δὲ ἐνταῦθα παρ' ἐμοῦ Ἰωάσαφ τοῦ ἐλαχίστου ἐν ἱερομονάχοις, προτροπῆς δὲ καὶ ἀξιώσεως τοῦ πανοσιωτάτου ἐν ἱερομονάχοις καὶ προηγιασμένου κυροῦ Δανιήλ, καὶ ἀναγινώσκοντες αὐτὸ εὐχεσθε ὑπὲρ ἐμοῦ, καὶ εἴτι σφαλερὸν εἰρημένον εἶη, συγχωρήσαντες διορθώσατε, ἀνθρώπων γὰρ πάθος ἐστὶ τὸ ἀμαρτάνειν· ἀφιερῶθη οὖν ἔνεκεν ψυχικῆς σωτηρίας ἐν τῷ χορῷ τῷ ἀριστερῷ τῆς ἐκκλησίας, καὶ ὁ βουλόμενος ἀποξενῶσαι αὐτὸ ἐκ τοῦ χοροῦ, ὡς ἔφημεν, ἔστω ὑπὸ τῶν ἀφορισμῶν τῶν πατέρων καὶ τὸ ἐπιτίμιον μετὰ τῶν ἱεροσύλων, Ἀμήν. Ἐν ἔτει ζρμε', μηνὶ Ὀκτωβρίῳ [л. 291).

[л. 1). Ὁ ἐν ἱερομονάχοις ἐλάχιστος Ἰγνάτιος τοῖς ἐντευξομένοις ἐν Κυρίῳ χαίρειν (см. эту статью въ Иверскомъ Тип.).

[л. 2) Πίναξ τῶν κεφαλαίων сѣ надписью наверху: Χριστὸς παράσχοι τοῖς ἐμοῖς πόνοις χάριν. Всѣхъ главъ считается 72.

Κεφ. α'. Περὶ τῆς ἰνδίκτου καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σομεῶν, εἰ τόχωσιν ἐν κυριακῇ. Κεφ. β'. 13 Ноября. Περὶ τῆς ἐορτῆς τῶν ἐγκαινίων, εἰ τόχοι ἐν κυριακῇ. Κεφ. γ'. Октября 11. Περὶ τῆς ζ' συνόδου καὶ πῶς ψάλλεται. Κεφ. δ'. Περὶ τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς τῶν Χριστουγέννων ἀγίας τεσσαρακοστῆς. Κεφ. ε'. Περὶ τῆς κυριακῆς τῆς πρὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως, εἰ τόχοι πρὸ τῶν κ' τοῦ Δεκεμβρίου μηνός. Κεφ. ς'. Περὶ τῆς αὐτῆς κυριακῆς, εἰ τόχοι κατὰ τὴν κ', ἢ μετὰ τὴν εἰκοστὴν τοῦ Δεκεμβρίου μηνός. Κεφ. ζ'. Περὶ τῆς αὐτῆς κυριακῆς, εἰ τόχοι τῇ κδ' τοῦ αὐτοῦ μηνός. Κεφ. η'. Περὶ τῆς μνήμης τῶν ἁγίων θεοπατέρων, πῶς καὶ πότε ψάλλεται, εἰ τόχωσι τὰ Χριστούγεννα ἐν κυριακῇ. Κεφ. θ'. Περὶ τῆς μετὰ τὴν Χριστοῦ γέννησιν κυριακῆς. Κεφ. ι'. Περὶ τῆς ἀποδόσεως τῆς ἐορτῆς τῶν Χριστουγέννων, εἰ τόχωσιν ἐν κυριακῇ. Κεφ. ια'. 1 Января. Περὶ τῆς Περιτομῆς καὶ τοῦ μεγάλου Βασιλείου, εἰ τόχωσιν ἐν κυριακῇ. Κεφ. ιβ'. Περὶ τῆς ἐορτῆς τῆς Ὑπαπαντῆς, εἰ τόχοι τῇ κυριακῇ τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου, ἢ τοῦ ἀσώτου, ἢ τῆς ἀπόκρεω, ἢ τῆς τυρινῆς. И другія главы 13—22 тѣ же, что въ Ивер. гл. 52—63. Κεφ. κγ'. Περὶ τῆς Εὐρέσεως τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου, εἰ τόχοι τῷ σαββάτῳ τῶν ψυχῶν, ἢ τῇ β' τῆς πρώτης ἐβδομάδος τῆς μ'. Далѣе главы 24—30 тѣ же, что въ Иверск. гл. 66—71. Κεφ. λα'. Περὶ τῆς μνήμης τῶν ἁγίων μ', εἰ τόχοι τῷ σαββάτῳ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου, ἢ τῇ α', ἢ γ' κυριακῇ τῶν ἁγίων νηστειῶν. Κεφ. λβ'. Περὶ τῆς αὐτῆς ἐορτῆς, εἰ τόχοι τῷ σαββάτῳ τῆς ἀκαθίστου, ἐν ᾧ καὶ περὶ τοῦ ἀποδείπνου καὶ τοῦ μεσονυκτικοῦ τῶν δύο τούτων ἐορτῶν, οἷον τοῦ τιμίου Προδρόμου καὶ τῶν ἁγίων μ'. Ἐτι δὲ καὶ εἰ τόχοι ἡ μνήμη αὐτῶν ἡμέρα σαββάτῳ. Κεφ. λγ'. Περὶ τῆς ἐορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τόχοι σαββάτῳ ἢ κυριακῇ, ἢ β'. Κεφ. λδ'. Περὶ τῆς αὐτῆς ἐορτῆς, εἰ τόχοι τῇ γ' κυριακῇ τῶν ἁγίων νηστειῶν. Далѣе главы 35—46 изложены, какъ въ Иверск. Типиконѣ, при чемъ 85 и 86, гл. слиты въ одну 35. Κεφ. μζ'. Περὶ τῆς μνήμης τοῦ ἁγίου Γεωργίου, εἰ τόχοι τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ, ἢ τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ, ἢ τῇ κυριακῇ τῆς Λαμπρᾶς. Κεφ. μη'. Περὶ τῆς

αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τύχοι τῇ ἑβδομάδι τῆς Διακαινησίμου. Κεφ. μθ'.
 Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τύχοι τῇ κυριακῇ τοῦ Θωμᾶ. Κεφ. ν'.
 Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τύχοι τῇ κυριακῇ τῶν Μυροφόρων, ἡ τοῦ
 παραλύτου, ἡ τῆς Σαμαρείτιδος. Κεφ. να'. Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ
 τύχοι τῇ δ' τῆς μεσοπεντηχοστῆς. Κεφ. νβ'. Περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ
 Θεολόγου, εἰ τύχοι ἐν μιᾷ τῶν κυριακῶν τῆς ν'. Κεφ. νγ'. Περὶ τῆς
 αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τύχοι τῇ δ' τῆς μεσοπεντηχοστῆς. Κεφ. νδ'. Περὶ
 τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τύχοι τῇ κυριακῇ τῆς Σαμαρείτιδος. Κεφ. νε'.
 Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τύχοι τῇ δ' τῇ πρὸ τῆς Ἀναλήψεως.
 Κεφ. νς'. Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τύχοι τῇ ε' τῆς Ἀναλήψεως.
 Κεφ. νζ'. Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τύχοι τῇ κυριακῇ τῶν ἀγίων
 Πατέρων.

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι ἡ ἐρμηνεία τῶν δύο ἑορτῶν τοῦ ἀγίου Γεωργίου καὶ
 τοῦ Θεολόγου οὐκ εἰσὶν ἐν τῷ Μηνολογίῳ, ἀλλ' ἐν τῇ ν' ἀναμεταξὺ
 τῆς κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ καὶ τῶν Μυροφόρων.

Κεφ. νη'. Εἰ τύχοι ἅγιος, ἔχων εἰκόνα ἐν μιᾷ τῶν κυριακῶν
 τῆς ἁγίας ν'. Κεφ. νθ'. Περὶ τῆς δ' τῆς πρὸ τῆς Ἀναλήψεως, ἐν ᾗ
 ἀποδίδεται ἡ ἑορτὴ τοῦ Πάσχα. Κεφ. ξ'. Περὶ τῆς νηστείας τῶν
 Ἀγίων Ἀποστόλων καὶ τῆς ἀκολουθίας αὐτῆς, ἐν ᾗ καὶ περὶ τῆς τά-
 ξεως καὶ ἐναλλαγῆς τοῦ ἵχθου, τῆς γινομένης ἐν ἀρχῇ ἐκάστης περιό-
 δου ἐν τοῖς χοροῖς ἐν ὅλῳ τῷ ἐνιαυτῷ. Κεφ. ξα'. Περὶ προεορτίων
 Δεσποτικῶν, εἰ τύχωσιν ἐν κυριακῇ. Κεφ. ξβ'. Περὶ τῶν ἑορτῶν τῆς
 ὑπεραγίας Θεοτόκου, εἰ τύχωσιν ἐν κυριακῇ. Κεφ. ξγ'. Περὶ τῶν Δε-
 σποτικῶν ἑορτῶν τῆς Ὑψώσεως, τῶν Χριστουγέννων, τῶν Φώτων καὶ
 τῆς Μεταμορφώσεως, εἰ τύχωσιν ἐν κυριακῇ. Κεφ. ξδ'. Περὶ τῆς ἀπο-
 δόσεως τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν. Κεφ. ξε'. Περὶ ἀποδόσεως τῶν Δε-
 σποτικῶν ἑορτῶν, εἰ τύχωσιν ἐν κυριακῇ. Κεφ. ξς'. Περὶ ἀγίου, ἔχον-
 τος ἀγρυπνίαν, εἰ τύχοι ἐν κυριακῇ. Κεφ. ξζ'. Περὶ ἀγίου, ἔχοντος
 Μακάριος ἀνὴρ καὶ πολυέλεον, εἰ τύχοι ἐν κυριακῇ. Κεφ. ξη'. Περὶ
 ἀγίου, ἔχοντος εἰκόνα, εἰ τύχοι ἐν κυριακῇ μετὰ προεορτίων ἡ μεθ-
 εορτῶν Δεσποτικῶν καὶ περὶ μὴ ἔχοντος. Κεφ. ξθ'. Περὶ προεορτίων
 καὶ μεθεορτῶν, εἰ τύχωσιν ἐν κυριακῇ μετὰ β' ἀγίων. Κεφ. ο'. Περὶ
 τοῦ πότε οὐ στιχολογοῦμεν τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν. Κεφ. οα'. Περὶ τοῦ
 πότε στιχολογεῖται Ἡ Τιμιωτέρα καὶ πότε οὐ στιχολογεῖται. Κεφ. οβ'.
 Περὶ τοῦ πῶς φάλλονται αἱ καταβασαί ἐν ὅλῳ τῷ ἐνιαυτῷ.

[Л. 5). Заставка простой работы. Мѣн Σεπτέμβριος.

О службѣ 1 Сентября на полѣ замѣчено: ποιούμεν δοξο-

λογίαν, α въ текстѣ говорится: Ἐχει εἰκόνα ὁ ἅγιος Συμεών, ποιούμεν καὶ κόλυβα πρωῒ.

Въ службѣ 9 Сентября замѣчено: Ἡ ἀκολουθία τοῦ μάρτυρος Σεβαστιана φάλλεται, εἰς τὸ λυχνικὸν αὐ σιτοχολογοῦμεν διὰ τὸν κόπον τῆς ἀγρυπνίας. Οὕτω γὰρ ποιούμεν ἐν πάσαις ταῖς ἀγρυπνίαις ἐσπέρας, οὔτε εἰς τὸ βραβεῖον μνημονεύομεν εἰς τὸ τέλος τοῦ ἐσπερινοῦ, οὔτε λιτὴν ποιούμεν εἰς τὸ τέλος τοῦ ἀποδείπνου [л. 10].

13 Сентября. Τοῦ ἁγίου Αὐτονόμου. Ἡ ἀκολουθία τούτου φάλλεται εἰς τὸ ἀποδείπνον, ἡ δὲ ἀκολουθία φάλλεται πᾶσα τῆς ἐορτῆς καὶ ἀποδίδεται [л. 11].

13. На обновленіе храма ποιούμεν δὲ πάντα τὰ τῆς δοξολογίας, ἡγοῦν σημαίνει τὸ ἄνω σήμαντρον, ἀνάπτονται οἱ σταυροὶ καὶ θυμια καὶ ὁ διάκονος [л. 11].

Подъ 13 Ноября внизу замѣчено другою рукою: Ποιούμεν πάντα τῆς δοξολογίας, φάλλομεν τὸ Μακάριος ἀνὴρ, ἀνάπτομεν τοὺς σταυροὺς, φάλλομεν τὸν πολυέλεον, δοξολογία μεγάλη καὶ ἡ λειτουργία ἐν τῷ μέσῳ [л. 37].

6 Декабря положена полная служба. Εἰς τὴν τράπεζαν εἰς τὸν Δαμασκηρόν. (На поляхъ): Πρὶν τῆς λειτουργίας ποιούμεν μνημόσυνον κτητορικὸν Ῥοξάνδρας τῆς κτητορίας, ἡγοῦν τῆς θυγατρὸς τοῦ Πέτρου [л. 39 об.].

Подъ 9 Декабря замѣчено на полѣ рукою писца: Εἰκόνα καὶ κόλυβον. Αὕτη δὲ ἡ εἰκόνα τῆς Συλλήψεως (св. АННЫ) κρέμαται ἐν τῷ χορῷ [л. 40]. Это значить, что икона святой повѣшена въ хоросѣ, который и доселѣ украшаютъ эти иконы, будучи подвѣшены въ переплетахъ его.

Подъ памятью 12 Декабря Спиридона чудотворца внизу находимъ слѣдующую замѣтку 1756 г. Ἀναμνήσαμη (вѣроятно ἀνεκαινίσαμεν) τὰ πέριξ Δουξάτα τοῦ μοναστηρίου διὰ ἐξόδου καὶ δαπάνης τοῦ πανοσιωτάτου ἁγίου προηγουμένου κυρ Ἰωακείμ Πολίτου διὰ γρόσια 1200, διὰ τὰ ἐορτάζεται ὁ ἅγιος Σπυρίδων. Μακάριος ἀνὴρ, δοξολογία καὶ εἰς τὸ μέσον λειτουργία, μνημόσυνον Ἰωακείμ ἱερομονάχου. Βλέπε καλῶς, ἵνα μὴ γίνῃ ἀμέλεια τῆς αὐτῆς ἐορτῆς καὶ δώσης... Далѣе при переплетѣ отрѣзано [л. 40].

13 Декабря замѣчено: Ἡ λειτουργία τελεῖται ἐν τῷ καθολικῷ. На полѣ: Πρὸ τῆς λειτουργίας φάλλομεν μνημόσυνον ὑπὲρ τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Κωνσταντίνου [л. 41 об.].

16 Декабря: Τίθεται ἐν τῷ προσκυνήματι ἡ χάρα τῆς ἁγίας Θεοφανῶ τῆς βασιλείας [л. 43 об.).

18. Τῇ ἡ' τοῦ παρόντος μηνὸς συμπάλλεται καὶ ὁ ἅγιος Μόδεστος, πατριάρχης Ἱεροσολύμων, μετὰ τοῦ ἁγίου Σεβαστιανοῦ. Ἔχει γὰρ εἰκόνα καὶ κόλυβον [л. 47).

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι σχολάζει καὶ Ὀκτώηχος καὶ τὸ ἐν κάθισμα τοῦ Ψαλτηρίου μέχρι τῆς ιδ' τοῦ Ἰανουαρίου μηνός, ἐν ᾗ καὶ ἀποδίδεται ἡ ἐορτὴ τῶν Φώτων. Ἀρχόμεθα δὲ καὶ ἀπὸ τῆς σήμερον τῶν προεορτίων τῆς Χριστοῦ γεννήσεως, φάλλομεν οὖν ἐσπέρας καὶ τὸ ἀποδειπνον μικρὸν ἔνδον ἐν τῷ ναῷ καθ' ἐκάστην μέχρι τῆς ἐορτῆς, λέγοντες καὶ τὰ τριψῆδια ἀντὶ τοῦ θεοτοκαρίου, τοὺς εἰρμούς ἐκ β' καὶ τὰ τροπάρια εἰς ζ', ὕστερον δὲ πάλιν τοὺς εἰρμούς ἐν τῷ μέσῳ καὶ οἱ δύο χοροί· ἀνάπτομεν δὲ καὶ τὰ κηρία ὅλα τῶν σταταρίων. Μετὰ δὲ τὸ τριψῆδιον εὐθὺς Τρισάγιον καὶ κοντάκιον, τὸ προεόρτιον καὶ τὰ λοιπά. Μετὰ δὲ τὸ Καὶ δὸς ἡμῖν, Δέσποτα, παρευθὺς ποιεῖ ἀπόλυσιν ὁ ἱερεὺς, οὐ λέγομεν νῦν Ἑλέησον ἡμᾶς, εἰ μὴ εἰς τὸ τέλος τοῦ μεσονυκτικοῦ, οὕτω ποιούμεν καὶ εἰς τὰ προεόρτια τῶν Φώτων.

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι εἰς τὰ προεόρτια τῶν Χριστουγέννων λέγομεν ἐν τῷ ἐσπερινῷ καὶ τῷ ὄρθρῳ, καὶ ταῖς ὥραις, καὶ τοῖς ἀποδείπνοις τροπάριον Ἑτοιμάζου Βηθλεέμ καὶ κοντάκιον Ἡ Παρθένος σήμερον [л. 47 об.).

24 Декабря. Εἰς τὴν α' ὥραν φάλλομεν τὰ τρία τροπάρια ἀπὸ τῶν β' καὶ δευτεροῦμέν αὐτά, τὸ μὲν α' ἀνευ στίχου, τὸ δὲ β' μετὰ τῶν στίχων συνήθως· Ὁ Θεὸς ἀπὸ θαιμὰν ἤξει καὶ Κύριε, εἰσακήκοα τὴν ἀκοήν σου, εἰς δὲ τὸν γ' Δόξα καὶ νῦν, πάλιν τὸ αὐτό, εἶτα Τὰ διαβήματα, κοντάκιον προεόρτιον τὸ προγραφέν καὶ τὰ λοιπὰ τῆς α' ὥρας καὶ ἀπόλυσις... Остальные часы совершаются такъ же. На девятомъ часѣ послѣ «И нынѣ» εἶτα ὁ κανονάρχης, σταθεὶς ἐν τῷ μέσῳ, ἀναγινώσκει τὸ τροπάριον, ἤγουν· Σήμερον γεννᾶται, λέγων τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος ἐκ γ', εἶτα πολυχρονίζει τὸν ἡγούμενον, λέγων. ... далѣе см. ниже въ Руссиковскомъ соборномъ Тип. [л. 45).

7 Января. Ἡ Σύναξις τοῦ θείου Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου. Ἰστέον, ὅτι ἐν τῇ εἰκόνι τῆς ἐορτῆς ἐστὶ καὶ ἡ εἰκὼν τοῦ Προδρόμου, ποιούμεν καὶ κόλυβον καὶ λείψανον, ὁ δάκτυλος αὐτοῦ ¹⁾ [л. 65 об.).

¹⁾ Въ монастырѣ Діонисіата паломникамъ нынѣ показываютъ десницу св. пророка и Предтечи Господня Іоанна отъ локтя до кисти съ перстами.

20. Καὶ μνημονεύομεν Καλλινίκου μοναχοῦ [л. 72).

21. Καὶ μνημονεύομεν ἐπὶ τὴν αὐρίον Μαχαρίου, μητροπολίτου Ἡρακλείας [л. 73).

30 Января. Καὶ μνημόσουνον Συγκλητικῆς μοναχῆς. Приписка на полѣ [л. 77 об.).

Если праздникъ Срѣтенія приходится въ одинъ изъ дней недѣли сырной, то ἐν δὲ τῷ μεγάλῳ ἑσπερινῷ καὶ τῷ ὄρθρῳ τελεῖται ἡ ἀκολουθία, ὡς ἔστιν ἐν τῷ Τυπικῷ ἀπαράλλάτως... Ἐν δὲ τῷ καθολικῷ Τυπικῷ λέγει, ὅτι Τριώδιον ἐν ταύτῃ τῇ ἑορτῇ, ὅταν ἡμέραν τύχη, οὐ ψάλλομεν, εἰ μὴ καὶ μόνον τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας [л. 84 об.).

3 Июня. Τοῦ ἁγίου μάρτυρος Λουκιλλιανοῦ καὶ τῶν σὺν αὐτῷ. Ἀλληλούια. Δοξολογία γίνεται διὰ συνδρομῆς τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου κὺρ Μητροφάνους ἕνεκεν τῆς αὐτῆς ἑορτῆς ἔδωκεν ὅλην τὴν ἑξοδὸν τῶν μαρμάρων τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ φοάλου . . . Текстъ далѣе обрѣзанъ [л. 140 об.).

Такъ какъ храмовой праздникъ въ Діонисіатѣ въ честь Іоанна Предтечи, то 23 Июня положено предпразднество, 24 торжественная служба, а 26 свят. Діонисія икона и коливо. Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλουσιν τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ, ἀναφθέντων τῶν μανουαλίων, ψάλλομεν Προφῆτα καὶ Πρόδρομε, εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν [л. 145—145).

2 Августа. 1749 г. Ἀνεκαίνισε τὸ κονάκι εἰς τὰς Καρουαῖς διὰ ἐξόδου καὶ δαπάνης τοῦ προηγουμένου Μητροφάνους Θαδίου διὰ γρόσια 650, καὶ νὰ ἑορτάζεται ὁ ἅγιος πρωτομάρτυς καὶ ἀρχιδιάκονος Στέφανος. Τὸ Μαχάριος ἀνὴρ, πολυέλεος, ἡ δοξολογία καὶ εἰς τὸ μέσον λειτουργία, μνημόσουνον Μητροφάνους ἱερομονάχου. Βλέπε καλῶς . . . [л. 151).

11 Августа. Νῦν δὲ ποιοῦμεν ἀγρυπνίαν δι' αἰτίαν τοιαύτην ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς μονῇ ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης ἀφιέρωσε δύο ἀρχι-

Сребро-позлащенный ковчегъ мошей 1810 г. осыпанъ жемчугомъ и брилліантами (Еп. Порфирій, Первое путешеств. въ аеон. м. и скиты, Кіев., 1877 ч. I, отд. II, стр. 94). Что же касается главы св. I. Предтечи, подаренной въ монастырь воеводою Іоанномъ Петромъ, въ золотомъ ковчегѣ, украшенномъ драгоцѣнными камнями, то она, во время русско-турецкой войны при Екатеринѣ II, была иноками обители отправлена на островъ Евстратія вмѣстѣ съ иноками—милостынсобира-телями. Турки, встрѣтивъ корабль съ этою святынею, отняли ее и передали въ сокровищницу султана (стр. 117).

ερατικάς στολάς μετρήσας διὰ γρ. χιλιάδες 1,780, μετρητὰ 1000, προσέτι 500, πλάκα 100 8,386. Τὰ πεντακόσια τὰ ἀφιέρωσεν εἰς τὸ νοσοκομεῖον τὰ ἑκατὸν εἰς τὴν τικάν, διὰ τὸ μυστήριον, ποιοῦντες καὶ μνημόσυνον Ἱερεμία ἀρχιερέως, Μητρίου συνοδίας γ' . . . καὶ δίδωσι. Τῶν σὼν ἀγώνων ἡ λαμπρὰ καὶ φωσφόρος ἐξανατείλασα φαίδρῳς, πάτερ, μνήμη τῶν εὐσεβῶν εὐφραίνει πάντων τὰς ψυχὰς καὶ καθαγιάζουσα αἰσθήσεις ἡδύνει τῶν σεπτῶν λειψάνων σου τῇ προσφάσει, διό σε χρεωστικῶς γεραίρομεν, σοφὲ Νήφων θεόφρον, πατὴρ ἡμῶν ὅσιε [π. 164).

Ο службѣ 29 Август. Δεῖ εἰδέναι, ὅτι μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ ἐσπερινοῦ ποιεῖ ὁ προεστώς εὐαγγέλιον καὶ ψάλλομεν μνημόσυνον τοῦ ἐν εὐσεβεῖ τῇ λήξει γενομένου Ἰωάννου Πέτρου καὶ κτήτορος, γενομένης καὶ κηροδοσίας· πρὸ γοῦν τῆς ἀπολύσεως τοῦ ἐσπερινοῦ σημαίνει τὸ μέγα, τὸ σιδηροῦν, ἔτοι τὸν ἐξυπνητὴν, καὶ φορένουσιν οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ διάκονος, τὸ δὲ κόλυβον ἐπὶ τὴν αὐριον φυλάττεται τοῦ μνημνευθῆναι καὶ εἰς τὴν λειτουργίαν καὶ διανεμηθῆναι εἰς τὴν τράπεζαν [π. 169 οἰ.). Εἰς τὴν τράπεζαν κατάλυσιν ἰχθύων [π. 171).

[π. 172). Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ τῆς ἀκολουθίας τῆς μεγάλης μ'.

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι ἐπειδὴ παρὰ τοῖς πάλαι πατράσι καθ' ἑκάστην κυριακὴν ἔτελεῖτο ἡ τῆς ἀγρυπνίας ἀκολουθία, τούτου χάριν καὶ οὕτω τὰ Τοπικὰ διαγορεύουσι, νῦν δὲ ἐπειδὴ τὸ τοιοῦτον ἔθος ἐξέλιπε καὶ οὐ πάσας ἀπλῶς τὰς κυριακάς, ἀλλὰ μόνον τινὰς ἐξ αὐτῶν ποιοῦμεν ἀγρυπνίαν, διὰ τοῦτο καὶ ἐνταῦθα τὰς παρούσας τῶν ἀκολουθιῶν ἐρμηνείας κατὰ τὴν νῦν τοῖς μοναστηρίοις ἅπασιν ἐκπολιτευομένην συνήθειαν συντεθῆναι δεῖν ἔδοξε [π. 172 οἰ.).

Въ сѹбботу задушную. Πρὸ τῆς λειτουργίας μνημόσυνον κτητορικὸν Γεωργίου, ἐπισκόπου Ῥανταουτζίου, τοῦ ἐκ τοῦ θείου σχήματος μετονομασθέντος Γερασίου μοναχοῦ [π. 196).

Ἰστέον, ὅτι ὁ μέλλων ἐφημερεῦσαι ἱερεὺς, ἐνωθεὶς μετὰ τοῦ διακόνου, ποιοῦσι τῷ ἡγουμένῳ μετάνοιαν καὶ ἀπελθόντες εἰς τὸ μέσον ποιοῦσι προσκυνήματα γ' καὶ εἰς τοὺς χοροὺς πρὸς μίαν, εἰ δὲ οὐκ ἔστι παρὼν ὁ ἡγούμενος, ἢ αὐτὸς ἔστιν, ὁ ἐφημερεῦσαι μέλλων ποιεῖ εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ Προδρόμου προσκυνήματα γ' καὶ ἐν τῷ μέσῳ ἐν καὶ πρὸς τοὺς χοροὺς ἀνὰ ἓν, εἴθ' οὕτως ὁ μὲν διάκονος εἰσέρχεται εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, ὁ δὲ ἱερεὺς, ἀπελθὼν εἰς τὰ ἅγια θυρία καὶ βαλὼν τὸ ἐπιτραχήλιον, ποιεῖ εὐλογητόν, ὁ δὲ διάκονος, ἐνδοθεν αἰτήσας εὐλογίαν

καὶ λαβῶν, φοραίνει. Δεῖ γινώσκειν, ὅτι ἐν πάσαις ταῖς κυριακαῖς τῆς ἁγίας μ' εἰς τὸν ἑσπερινὸν γίνεται εἴσοδος διὰ τὰ μεγάλα προκείμενα [л. 183).

[л. 189 об.). Περὶ τῆς ἀκολουθίας τοῦ σαββάτου. Τῇ παρασκευῇ μετὰ τὸ ἐξελθεῖν ἡμᾶς τῆς τραπέζης, ἐτοιμάζει ὁ διάκονος ὁ παραεκκλησιάρχης καὶ φάλλουσιν οἱ ἱερεῖς μνημόστυνον ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων ἀδελφῶν ἡμῶν. Καὶ μετὰ μικρὸν σημαίνει τοὺς κώδωνας καὶ τὸ μικρὸν σήμαντρον κύκλω τῆς ἐκκλησίας καὶ φάλλομεν τὸ νόλυβον ἐν τῷ νάρθηκι, ὡς σύνηθες, καί, καθεσθέντων ἡμῶν ἐν τοῖς στασιδίοις καὶ τοῦ κολύβου διανεμηθέντος, σημαίνει τὸ μικρὸν σιδηροῦν καὶ φάλλομεν ἐν τῷ νάρθηκι μικρὸν ἀπόδειπνον, καὶ εἰ μὲν ἐστὶ τὸ α' σάββατον τῶν νηστειῶν, λέγομεν τὸ κοντάκιον τοῦ ἁγίου Θεοδώρου, εἰ δὲ τῆς ἀκαθίστου, λέγομεν· Τῇ ὑπερμάχῳ, φάλλομεν δὲ καὶ ἀντὶ κανόνος τὸ τετραψῆδιον τῆς ἡμέρας. Εἰ δὲ ἔστιν Ἀλληλούια, λέγομεν· Μετὰ τῶν ἁγίων ἀνάπαυσον, μόνον [л. 189 об.).

О праздничномъ кадилѣ въ сѹдбѹту первой недѣли: Ἀνάπτομεν τοὺς σταυροὺς καὶ θυμιατῶν ὁ διάκονος μετὰ τοῦ ἑορτασίμου θυμιατοῦ, τοῦ ἔχοντος τοὺς κώδωνας [л. 189 об.).

Во 2 недѣлю. Ποιοῦμεν τὴν ἀγρυπνίαν διὰ αἰτίαν τοιαύτην· ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης πρῶην Μπελιγραδίου ἀφιέρωσεν ἐν τῷ μοναστηρίῳ ἀρχιερατικὰς στολὰς δύο διὰ γρ. χιλιάδας καὶ μετρητὰ γρόσια 1000 τοῦ νοσοκομίου ἕτερα 500, τῆς Πέτρας 100, 6780. Προσέτι διὰ τοὺς ἀσθενεῖς ἐν τῷ νοσοκομίῳ ἔτι ἑκατὸν εἰς πλακίαν δύο καλικίας [л. 194 об.).

Евангелій нѣтъ на утреняхъ страстной седмицы [л. 208 об.).

Статьи дальнѣйшія тѣ же, что въ Иверск. Типиконѣ, но далѣе послѣ статьи: Περὶ ἁγίου, ἔχοντος ἀγρυπνίαν, εἰ τύχοι ἐν κυριακῇ, слѣдуютъ:

[л. 284). Περὶ ἁγίου, ἔχοντος· Μακάριος ἀνὴρ καὶ πολυέλεον, εἰ τύχοι ἐν κυριακῇ.

[л. 284 об.). Περὶ ἁγίου, ἔχοντος εἰκόνα, εἰ τύχοι ἐν κυριακῇ μετὰ προεορτίων, ἢ μεθεορτίων Δεσποτικῶν καὶ περὶ μὴ ἔχοντος.

[л. 285). Περὶ προεορτίων καὶ μεθεορτίων, εἰ τύχωσιν ἐν κυριακῇ μετὰ β' ἁγίων.

— Περὶ τοῦ πότε οὐ στιχολογοῦμεν Τῷ Κυρίῳ ᾄσωμεν.

[π. 285). Περὶ τοῦ πότε στιχολογεῖται καὶ πότε οὐ στιχολογεῖται Ἡ Τιμιωτέρα.

[π. 286). Περὶ τοῦ πῶς φάλλονται αἱ καταβασαί ἐν ὄλῳ τῷ ἐνιαυτῷ.

[π. 288 οβ.). Μεγαλυνάρια, φαλλόμενα εἰς τὰς Δεσποτικὰς καὶ Θεομητορικὰς ἑορτάς, ἐννάνται ψοδαὶ εἰς τὰ Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου.

[π. 290). Περὶ τῶν κτητορικῶν ὀνομάτων, ὧν μνημονεύομεν.

Χρὴ εἶδέναι καὶ περὶ τῶν κτητορικῶν ὀνομάτων, ὧν μνημονεύομεν παρῥησίᾳ, τίνες δὲ εἰσὶ καὶ τίνα τὴν ἀνάκτησιν ἢ βελτίωσιν ἐποίησεν εἰς ἕκαστος αὐτῶν ἐν τῇ μονῇ· ὁ μὲν οὖν Νεάρχος¹⁾ ὑπῆρξεν αὐθέντης τῆς Βλαχίας πρὸ τοῦ Πέτρου, ὃς ἐγένετο καὶ τοῦ κῆρ Νήφωνος (1488—1490, 1499—1500, 1502) τοῦ πατριάρχου τέκνον πνευματικόν· αὐτὸς οὖν ἔδωκε τὴν δαπάνην καὶ ἐκτίσθη ὁ πύργος καὶ ἐφθιάσθη καὶ ὁ ὑδραγωγὸς τοῦ ὕδατος κτιστός, καθὼς ὁράται νῦν, πρότερον διὰ ξυλίνων γουρνῶν κατήρχετο τὸ ὕδωρ εἰς τὸ μοναστήριον, ἀλλὰ καὶ τὴν χάραν τοῦ Προδρόμου μετὰ τῆς χρυσῆς θήκης καὶ μετὰ λίθων τιμίων κεκοσμημένην αὐτὸς ἔδωρῆσατο τῇ ἡμετέρᾳ μονῇ¹⁾. Αὐτὸς ἐποίησε καὶ τὴν ἀργύρεαν καὶ περικαλλῇ θήκην, ἔχουσαν τὸ λείψανον τοῦ ἁγίου Νήφωνος, ὁ δὲ σὺν αὐτῷ μνημονευόμενος Θεοδόσιος υἱὸς ὑπῆρξεν αὐτοῦ τοῦ Νεάρχου. Ὁ δὲ Πέτρος, μετὰ τὴν πυρπόλησιν τοῦ παλαιοῦ μοναστηρίου, ἔδωκε τὴν ἔξοδον καὶ ὠκοδομήθη καὶ ἐξωγραφήθη ὁ ναὸς εὐρύτατος κατὰ πολὺ τοῦ παλαιοῦ καὶ ὑψηλότερον, καθὼς ὁράται νῦν. Ἐξωγραφήθη δὲ παρὰ τοῦ θαυμαστοῦ τεχνίτου ἐκείνου κῆρ Ζώργη τοῦ Κρητός. Αὐτὸς ὁ Πέτρος ἔκτισε καὶ τὸ μέρος τῆς πόρτας ὅλον, ἥγουν ἀπὸ τοῦ μαγειρίου ἕως τοῦ βαϊναρίου. Ὁ δὲ Παχώμιος μοναχὸς ἐστὶν ὁ ποτὲ Ἀλέξανδρος, αὐθέντης καὶ αὐτὸς γενόμενος τῆς Βλαχίας, γαμβρὸς δὲ τοῦ Πέτρου, ἡ δὲ Ῥοξάνδρα θυγάτηρ ἦν τοῦ Πέτρου, γυνὴ δὲ Ἀλεξάνδρου, ὠκοδόμησε δὲ καὶ οὗτος τὸ νοσοκομεῖον καὶ τὴν τράπεζαν καὶ εἰς τὸν ἐν εἰ μηνὶ τὸν καιρὸν, ὅταν ἐξαγοράσαμεν τὰ μετόχια, κατὰ τὸν ὀρισμὸν τοῦ τότε βασιλέως. Αὐτὴ ἡ Ῥοξάνδρα ἔδωκε τὴν τοιαύτην ἔξοδον. Ὁ δὲ Σιλουανὸς μοναχὸς ἐπιστάτης ἦν καὶ ἐπιτηρητὴς εἰς τὰς οἰκοδομὰς ἐπ' αὐ-

¹⁾ I. Неанкосъ, молдовлахійскій воевода, построилъ въ монастырѣ въ 1520 г. соборъ во имя Предтечи, который въ 1646 г. послѣ пожара возобновилъ воевода Петръ, росписавшій храмъ живописью въ 1644 г. инд. 5.

²⁾ Объ этой святынѣ см. прим. выше стр.

τῷ τούτῳ παρὰ τοῦ Πέτρου ἀποσταλεῖς, ὃς καὶ προθύμως ὑπηρετήσας καὶ τὴν διακονίαν τῆς ἐπιστασίας αὐτοῦ τελειώσας καλῶς, ἀνεπαύσατο ἐν Κυρίῳ ἐν τῷ μοναστηρίῳ, ὅθεν καὶ ἄξιον ἔδοξε τοῖς τότε πατράσι μνημοσύνου καὶ αὐτὸν ἀξιωθῆναι κτητορικοῦ, ὥς πολλὰ κοπιάσαντα καὶ συνεργήσαντα ἐν τῇ οἰκοδομῇ τοῦ νέου μοναστηρίου. Ὁ δὲ Μακάριος μητροπολίτης ἐγένετο Ἡρακλείας καὶ Θράκης, ὃς καὶ παραίτησιν τοῦ θρόνου ποιησάμενος, ἦλθεν εἰς τὸ μοναστήριον μετὰ τῆς περιουσίας αὐτοῦ, ἀφιέρωσεν δὲ καὶ τὸ τζιμπλαρεῖον τὸ ἐν Ἡρακλείᾳ. Λάζαρος δὲ καὶ Μπόϊος ἀδελφοὶ ἦσαν ἀπὸ χώραν, λεγομένην Πιαβίτζαν, κατῴκουν δὲ εἰς τὸν Ἰσβορον. Αὐτοὶ γοῦν ἔκτισαν τὸ δοχεῖον. Μανουήλ δὲ καὶ Θωμᾶς καὶ αὐτοὶ ἀδελφοὶ ἦσαν ἐκ τῶν Σεβρῶν, ἐποίησαν δὲ καὶ αὐτοὶ τὸ μετόχιον τοῦ ὀρφανείου καὶ τὸν ἀρσανᾶν.

Далѣе [л. 291) приписка позднѣйшей руки:

Περὶ τῶν ἀφιερωθέντων ἕκαστον ὁποῖόν ἐστιν· Ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης, ὁ τῆς καθ' ἡμᾶς ἱερᾶς μονῆς τοῦ ἁγίου Διονυσίου κοινοβιάτης πρῶτην Μπελιγραδίον κύριος κύρ Ἱερεμίας, ὁ ἐκ Ζαγοράς, οὗτος παραίτησιν ποιήσας τοῦ θρόνου, ἦλθεν ἐν τῷ μοναστηρίῳ μετὰ πάσης τῆς περιουσίας αὐτοῦ, ἀφιέρωσε δὲ εἰς τὸ μοναστήριον τὰ κατωτέρω, δηλαδή· ἓνα μανδύαν διὰ γροσίων 200, ἓν στιχάριον στόφα χρυσῇ τῆς Βενέτη 300, ἐπιτραχήλιον ὅλον ἓνα σιρίτη 150, περιζώνιον μὲ χρυσοῦν κολάνιον 50. Τὸ ὅλον 7000. Ἐπιγονάτιον κεντητὸν διὰ μαργάρων 200, ἐπιμανίκια μετὰ μαργάρων 100, σάκον κόκκινον πολυσταύρη πολλὰ ὥρατον 900, ὠμοφόριον διὰ μαργάρων πετρ. σμαράγδ. 950, κορώναν κεντηκὴν διὰ μαργ. πετρ. σμαράγδ. ρουμπ. 2100, τὸ ὅλον 4950. Πατερίτζαν διὰ διαμάντι ρουμπ. σμαραγδ. 850, δικηροτριχῆρια τζαρχιούσι 200. Ἐτερον στιχάριον στόφα σαντέδιχι 180, σάκον παρόμοιον 250, πατερίτζα μὲ μαλαγματοκαπνισμένον ἀνεστ. 200, τὸ ὅλον 6630. Ἐπιμανίκια ἐπιτραχ. καὶ ὠμοφόριον 100, μπόχον χρυσοῦν ποκτζά φορτζέρι 50. Μετρητὰ ἄσπρα 1000, τοῦ νοσοχομείου ἀφιέρωμα 500, εἰς πλάخان τοῦ μοναστηρίου 100.

Ἐτι ἀφιέρωσε μίαν ἐνδυμασίαν ἄσπρην λεχικὴν εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

Τὰ ὁποῖα πάντα παρὰ τῶν παρευρεθέντων τῆς μονῆς προσεστῶν τοῦ τε πανοσιωτάτου προηγούμενου παπᾶ Κοσμᾶ, τοῦ προηγούμενου παπᾶ κύρ Ἰωακείμ, τοῦ πανοσιωτάτου καὶ ἀρχιμανδρίτου παπᾶ Ἰακώβου, τοῦ ὁσιωτάτου κύρ χατζή Μακαρίου τοῦ ἐκ σαράφιδων, τοῦ ἐν μονα-

χοῖς γέρω Ζαχαρίου γέροντος, τοῦ γέρω Δαβὶδ καὶ δικαίου τῆς μονῆς, καὶ γέροντος χατζῆ Κυρίλλου τιμηθέντα.

Καὶ διὰ ταύτην τὴν πρὸς ἡμᾶς μεγάλην χάριν ὑποσχόμεθα ἐνώπιον Θεοῦ καὶ τῶν τῆς ἱερᾶς μονῆς κατ' ἐξοχὴν ἐφόρων ἁγίων, τοῦ μεγάλου Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου, τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Νήφωνος, τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Διονυσίου—τόσον ἡμεῖς, ὅσον καὶ οἱ καθ' ἡμᾶς διάδοχοι νὰ ἐπιτελοῦμεν τὸν καθέκαστον χρόνον, ἐν ὧσφ διασώζεται ἡ καθ' ἡμᾶς αὕτη μονὴ δύο ἀγρυπνίας διὰ τὴν αὐτοῦ πανιερότητα· μίαν τῇ ια' τοῦ Αὐγούστου, τοῦ ἁγίου Νήφωνος, ἄλλην τῇ β' κυριακῇ τῶν νηστειῶν, Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, εἰς τὰς ὁποίας νὰ φάλλωμεν καὶ μνημόσυνον μὲ κηροδοσίαν καὶ κόλυβον, μνημονεύοντες τὰ ἐφεξῆς ὀνόματα· Ἰερεμίου ἀρχιερέως, Δημητρίου συνοδίας· γ' τοῦ Διότα, Χαϊδοῦς Δώση. Προσέτι ὑποσχόμεθα καθε τρίτην νὰ κάμνωμεν κόλυβον νὰ μνημονεύωμεν εἰς τὴν λειτουργίαν μετὰ Τρισαγίου ἐν τῷ ναῷ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου μόνον τὸ ὄνομα τῆς αὐτοῦ πανιερότητας μετὰ τὴν ἐν Χριστῷ αὐτοῦ ἀποβίωσιν. "Οστις δὲ ἐξ ἡμῶν, ἢ τῶν μετ' ὧν προεστῶτων, ἀμελήσῃ καὶ παραβλέψῃ τὰ ἀνωτέρω, αὐτὸς νὰ δώσῃ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως καὶ ὑπεύθυνος ἔσται ταῖς ἀραῖς τῶν ἁγίων τοῦ μεγάλου Προδρόμου καὶ τοῦ ἁγίου Νήφωνος καὶ ἁγίου Διονυσίου. Ἐγράφη ἐν ἔτει αψπζ', Νοεμβρίου ις'.

СХLIII. Τυπικὸν τοῦ ἱεροῦ τούτου κοινοβίου τοῦ Ξενοφώντος, συναθροισθὲν ἐκ πολλῶν ἀξιολόγων χειρογράφων τῶν μοναστηρίων τοῦ Ὁρους. Соборный Типиконъ Ксенофскаго монастыря, рукопись въ полулистъ, 244 страницы, писана въ 1794 году, какъ это видно изъ слѣдующей приписки въ концѣ рукописи: Τυπικὸν ἄριστον τοῦ παρόντος ἱεροῦ καὶ βασιλικοῦ κοινοβίου τοῦ Ξενοφώντος, τοῦ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Γεωργίου τιμωμένου, συντεθὲν παρὰ τινος εὐτελοῦς καὶ ἀμαρτωλοῦ μοναχοῦ Διονυσίου τοῦ ἐκ Παλαιῶν Πατρῶν τῆς Ἀχαΐας καὶ τῆς αὐτῆς μονῆς τέκνου γνησιωτάτου, κατὰ τὸ χιλιοστὸν ἐπτακοσιοστὸν ἐνενηκοστὸν τέταρτον ἔτος σωτήριον καὶ κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον καὶ κατὰ τὸ σάββατον τῆς ἐβδομάδος τῶν Μυροφόρων. Οἱ δὲ ἀναγινώσκοντες καὶ εὐκόλως πάντα τὰ ἀπορούμενα εὐρίσκοντες ἐν αὐτῷ, εὐχεσθε ὑπὲρ ἐμοῦ, τοῦ πολλῶν εὐχῶν χρήζοντος.

Настоящій Типиконъ послужилъ прототипомъ Типикона Костамонитскаго монастыря, а поэтому распорядокъ и составъ статей въ обоихъ одинаковы. Что же касается изложения ихъ текста, то здѣсь есть немало особенностей и иногда весьма

важныхъ. Въ первой части въ изложеніи статей особенно-сти касаются главнымъ образомъ отдѣльныхъ словъ (см. чинъ всенощнаго бдѣнія по Костамонит. Типик. и варианты къ нему), но въ Синаксарѣ эти особенности выступаютъ очень рѣзко (см. въ томъ же Типиконѣ). Уже мы не говоримъ объ отличіяхъ изложенія обоихъ Типиконовъ, когда дѣло касается мѣстныхъ храмовыхъ праздниковъ и когда особенности вполне естественны. Мы отмѣтимъ здѣсь нѣсколько разностей въ службахъ для дней, имѣющихъ одинаково важное значеніе въ обѣихъ названныхъ обителяхъ.

26 Октября. Τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Δημητρίου τοῦ μυροβλύτου. Ἡμεῖς ἔχομεν καὶ τοῦτον (μετὰ τὸν ἅγιον Γεώργιον) προστάτην τῆς μονῆς ἡμῶν, διὸ ποιοῦμεν ἀφεύκτως ἀγρυπνίαν, τὸν δὲ μικρὸν ἑσπερινὸν αὐτοῦ εὐρήσεις χειρόγραφον ἐν τῷ τέλει τοῦ Μηναίου, ἡ δὲ λοιπὴ ἀκολουθία αὐτοῦ, ὡς ἐν τῷ Μηναίῳ εὐρίσκεται. Τοῦτο δὲ μόνον λέγομεν, ὅτι εἰς τὴν εὐλόγησιν τῶν ἁγίων οὐ λέγεται τὸ τοῦ σεισμοῦ τροπάριον, ἀλλὰ τὸ τοῦ ἁγίου δις καὶ τὸ Θεοτόκε Παρθένε, εἰς δὲ τὸ Θεὸς Κύριος τοῦ ἁγίου δις καὶ τοῦ σεισμοῦ ἅπαξ μόνον, εἰς τὸ τέλος τῆς δοξολογίας μόνον τοῦ ἁγίου, εἰς τὴν λιτὴν δὲ μὴ λέγε ἰδιόμελον τοῦ ἁγίου Γεωργίου [л. 66).

25 Ноября. Τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος Αἰκατερίνης καὶ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Μερκουρίου. Ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ γράφουσι τὰ Μηναῖα ἀπόδοσιν τῆς ἑορτῆς, ἡμεῖς δέ, ἔχοντες λείψανον τοῦ ἁγίου Μερκουρίου, ποιοῦμεν τὴν ἀπόδοσιν τῆς ἑορτῆς κατὰ τὴν εἰκοστὴν ἔκτην τοῦ παρόντος, ψάλλοντες τοὺς κανόνας τῶν ἁγίων ἐν τοῖς ἀποδείπνοις [л. 76), ποιοῦμεν εἴσοδον ἄνευ ἀναγνώσμάτων.

Того же мѣсяца 28. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Στεφάνου τοῦ νέου καὶ τοῦ ἁγίου μάρτυρος Εἰρηναρχοῦ. Πᾶσα ἡ ἀκολουθία, ὡς ἐν τῷ Μηναίῳ, εἰπέ δὲ ἀπὸ γ' ᾠδῆς τὸ τοῦ ἁγίου Εἰρηναρχοῦ κοντάκιον καὶ τὸν οἶκον [л. 77).

26 Января. Τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Ξενοφῶντος. Οὗτος ὁ ἄγιος, ὡς δοκεῖ, κτήτωρ ἀρχαῖος ἐστὶ τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν κοινοβίου, διὸ ἑορτάζομεν αὐτὸν ἄνευ ἀργίας· ποιοῦμεν δὲ εἴσοδον, κάθισμα Ψαλτηρίου ἐνὸρδινον, τὰ εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα προσόμοια αὐτοῦ. εἰς ς', ἔχομεν δὲ καὶ χειρόγραφα ἐν τῷ τέλει τοῦ Μηναίου ἀπόστιχα καὶ καθίσματα καὶ αἶνους, ψάλλομεν καὶ δοξολογίαν μεγάλην, ἔχομεν τὸ κατωσάγωνον τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ποιοῦμεν καὶ κόλυβα.

Марковы главы для праздниковъ Срѣтенія и Благовѣщенія берутся изъ древне-іерусалимскихъ Типиконѣвъ, въ частности изъ Типикона № 57 этой библіотеки (См. выше описаніе этого Типикона стр. 252—253), и помѣщаются въ Синаксарѣ, при чемъ внесены изамѣчанія съ полей Типикона № 57 въ самый текстъ. Впрочемъ, сдѣлано исключеніе для Пасхальнаго дня, который изложенъ съ большими отличіями противъ Типикона № 57. Отсюда произошло то, что изложеніе службъ праздника Благовѣщенія въ великія пятницу и субботу страстной недѣли не согласуется съ изложеніемъ этихъ службъ самостоятельно въ Тріоди. Поэтому-то составитель Типикона Костамонитскаго монастыря, понявъ это, хорошо сдѣлалъ, что названнымъ Благовѣщенскимъ главамъ придавъ совершенно иное изложеніе, несходное съ оригиналомъ, который онъ имѣлъ подъ руками, а скорѣе согласное съ Типикономъ Филоооевскаго монастыря. Такимъ образомъ въ Костамонитскомъ Типиконѣ замѣчаемыхъ противорѣчій Типикона Ксенофскаго уже нельзя видѣть. Такъ какъ служба Пасхи имѣетъ иное изложеніе сравнительно съ Типикомъ № 57, то Костамонитскій Типиконъ и беретъ ее смѣло на свои страницы цѣликомъ.

23 Апрѣля. Τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος καὶ θαυματουργοῦ καὶ θερμότητος προστάτου τοῦ ἱεροῦ τούτου κοινοβίου τοῦ Εὐνοφῶντος Γεωργίου τοῦ τροπαιοφόρου, ὡς ἐν τῷ Μηναίῳ πᾶσα αὐτοῦ ἡ ἀκολουθία [л. 170).

Главы эти изложены по Типикону № 57, но со внесеніемъ въ текстъ замѣчаній съ полей. Не взято изъ Типикона № 57 лишь замѣчаніе рукописи о томъ, что если праздникъ великомуч. Георгія придется въ великія пятницу или субботу, то служба его переносится на вторникъ, среду и четвергъ пасхальной недѣли.

Τῷ αὐτῷ μηνὶ καὶ τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Ἑλισάβετ τῆς θαυματουργοῦ, ποιοῦμεν ἡμεῖς ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου Γεωργίου μεθέορτα, ποιοῦντες ἐν τῷ ἐσπερινῷ τὰ τοῦ ἁγίου προσόμοια γ' καὶ τῆς ἁγίας γ', Δόξα τοῦ ἁγίου, Καὶ νῦν τῆς ἐορτῆς, εἰς τὸν στίχον τὰ τῆς ἐορτῆς, Δόξα τοῦ ἁγίου, Καὶ νῦν τῆς ἐορτῆς, ἀπολυτίκιον τοῦ ἁγίου καὶ τῆς ἐορτῆς. Ἐν τῷ ὄρθρῳ, εἰς τὸ Θεὸς Κύριος τῆς

ἐορτῆς, τροπάριον τοῦ ἁγίου καὶ πάλιν τῆς ἐορτῆς, εἰς τὰς στιχολογίας ἐν μὲν τῇ α' κάθισμα τῆς ἐορτῆς, ἐν δὲ τῇ β' κάθισμα τοῦ ἁγίου, οἱ κανόνες τῆς ἐορτῆς εἰς ς', τοῦ ἁγίου εἰς δ' καὶ τῆς ὁσίας εἰς δ', ἀπὸ γ' ᾠδῆς κοντάκιον τῆς ἐορτῆς, κάθισμα ἐν τῷ τῆς ὁσίας, Δόξα τοῦ ἁγίου, Καὶ νῦν τῆς ἐορτῆς, ἀφ' ς' τὸ κοντάκιον καὶ ὁ οἶκος τοῦ ἁγίου, ἔξαποστειλάριον τοῦ ἁγίου καὶ τῆς ἐορτῆς, εἰς τοὺς αἶνους τοῦ ἁγίου, Δόξα τοῦ αὐτοῦ, Καὶ νῦν τῆς ἐορτῆς, εἰς τὸν στίχον τῆς ἐορτῆς, Δόξα τοῦ ἁγίου, Καὶ νῦν τῆς ἐορτῆς, τὸ Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι καὶ τὰ λοιπὰ καὶ ἀπόλουςις. Εἰς τὰς ὥρας τὸ τῆς ἐορτῆς καὶ τὸ τοῦ ἁγίου τροπάριον καὶ κοντάκιον ὁμοίως· λέγομεν δὲ ἐν τῇ λειτουργίᾳ ἐκ τῆς τοῦ ἁγίου ς' ᾠδῆς τροπάρια δ' καὶ ἀπόστολον καὶ εὐαγγέλιον καὶ κοινωνικόν. Ποιοῦμεν καὶ κόλυβα διὰ τοὺς κτήτορας τῆς μονῆς ἐν τε τῷ ἐσπερινῷ καὶ ἐν τῷ ὄρθρῳ [л. 179].

17 Июля. Τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος Μαρίνης, ποιοῦμεν εἴσοδον, οὐ λέγομεν δὲ τὸ Μακάριος ἀνὴρ ἐν τῷ ἐσπερινῷ, ἀλλὰ τὸ ἐνὸρδινον κάθισμα, ἀλλ' οὔτε ἐν τῷ ὄρθρῳ φάλλομεν τῆς Θεοτόκου κανόνα, ἀλλὰ τῆς Παρακλητικῆς εἰς ἡ' καὶ τῆς ἁγίας εἰς ς', καθίσματα τῆς ἁγίας (εἰ βούλῃ) λέγε τὰ εἰς φύλλα 124 τοῦ αὐτοῦ Μηναίου, ποιοῦμεν δοξολογίαν μεγάλην, τὰ δὲ λοιπὰ τῆς ἀκολουθίας, ὡς ἐν τῷ Μηναίῳ καλῶς εὐρίσκονται. Ἔχομεν τὴν δεξιὰν χεῖρα τῆς ἁγίας, ποιοῦμεν καὶ κόλυβα αὐτῆς [л. 158].

Изложена служба великомученицы и на тотъ случай, если бы эта служба совпала съ недѣлею Святыхъ Отецъ.

Виноградъ положено вкушать 6 Августа [л. 204]. Подъ 15 числомъ Августа замѣчено: Δεῖ δὲ εἰδέναι, ὡς ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ τούτῳ Ὅρει ἐορτάζομεν τὴν παροῦσαν ἐορτὴν τῆς Θεοτόκου μέχρι τῆς τοῦ παρόντος κη', διὰ τὸ εἶναι ταύτην καὶ γνωρίζεσθαι προστάτην κατ' ἐξοχὴν τοῦ Ὁρους τούτου, ὁ δὲ ἐκκλησιάρχης οἰκονομήσει σὺν τάξει τὴν ἀκολουθίαν τῶν καθ' ἡμέραν ἁγίων καὶ τὴν μεθέορτον ἄχρι τῆς ἀποδόσεως [л. 205].

Въ службахъ по Тріодямъ изложеніе одинаковое съ Типикономъ Костамонитскаго монастыря. Отмѣтимъ лишь нѣкоторые особенности въ службахъ:

Ἰστέον δέ, ὡς ἐν ταῖς μεγάλαις μετανοίαις λέγει ἕκαστος σιγῇ τὴν σημειωθεῖσαν εὐχὴν τοῦ ἁγίου Ἐφραίμ, ἐν δὲ ταῖς ἰβ' μικραῖς μετανοίαις λέγει τὸ Ὁ Θεὸς ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ [л. 215].

Ἐν δὲ ταῖς ὥραις φάλλομεν τῶν στίχων ἀντὶ τροπαρίου, ἀπέρχεται ὁ κανονάρχης ἐν τῷ μέσῳ ἀσκεπῆς καὶ ποιεῖ γονυκλισίας, λέγων ἐν ἐκάστῃ καὶ τοὺς συνήθεις στίχους [л. 215].

Ἰστέον ἔτι, ὡς ἔθος ἡμῖν· ἀναγινώσκομεν τὸ Τετραευάγγελον ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας μέχρι τοῦ σαββάτου τοῦ ἁγίου Λαζάρου κατὰ τὰς πέντε μόνον ἡμέρας τῶν ἐβδομάδων· ἀναγινώσκομεν δὲ αὐτὸ ἐν τῇ τριθέκτῃ καὶ ἐν τῷ ὄρθρῳ, ἅπαξ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ ἐβδομαδί· δηλαδή, ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς ἅπαξ μόνον ἀναγινώσκομεν αὐτὸ ἐν τῷ ὄρθρῳ δηλαδή. Ἀναγινώσκομεν δὲ τὰ τρία εὐαγγέλια ὁλόκληρα, τὸ δὲ κατὰ Ἰωάννην μέχρι τοῦ Νῦν ἐδοξάσθη ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, καταλιμπάνομεν δὲ ἐν τῇ α' ἐβδομαδί τὴν συνήθη παράκλησιν [л. 215].

Въ недѣлю православія на бдѣніи положено освященіе хлѣбовъ [л. 218].

Ἰστέον ἔτι, ὅτι οἱ τῆς Θεοτόκου οἴκοι (въ сѹбботѹ акаѳѣста) ἐν δὸν τοῦ βήματος ἀναγινώσκονται παρὰ τοῦ ἱερέως, προευντρεπισθέντος τοῦ τετραπόδου ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, ἐφαπτούσης λαμπάδος ἔμπροσθεν μετὰ μανουαλίου, ἀναγινώσκονται μετὰ τὴν ς' ὥδην τοῦ κανόνος καὶ ἔμπροσθεν τῆς εἰκόνος τῆς Θεοτόκου, τὸ δὲ ἔξαποστειλάριον δις μόνον λέγομεν, οὐ στιχολογεῖται δὲ Ἡ Τιμιωτέρα ἐν τῇ θ' ὥδῃ [л. 223].

Ἰστέον ἔτι, ὡς εἰς τὰς τρεῖς ταύτας ἡμέρας ἐν μόνῃ τῇ πρώτῃ ὥρᾳ λέγομεν τροπάριον τὸ Ἰδοὺ ὁ νυμφίος, καὶ ἐν τῷ Τρισαγίῳ τὸ ἐκάστης ἡμέρας Ἰδίον κοντάκιον, εἰς δὲ τὰς λοιπὰς ὥρας τὰ συνήθη τροπάρια, ὁμοίως καὶ ἐν τοῖς ἀποδείπνοις. Μετὰ δὲ τὴν μεγάλην τετράδα σχολάζει τὸ μεσονυχτικὸν καὶ τὸ μέγα ἀπόδειπνον, ὁμοίως καὶ ἡ συνήθης παράκλησις καὶ οἱ τῆς Θεοτόκου οἴκοι [л. 225).

Τῇ δὲ μεγάλῃ ε' τῇ α' ὥρᾳ τῆς ἡμέρας γίνεται τὸ εὐχέλαιον. Περί δὲ τὴν ς' φάλλομεν τὰς ὥρας τριψάλμους, μετὰ δὲ τὴν εὐχὴν τῆς θ' ὥρας λέγομεν εὐθὺς τὸ Μνήσθητι ἡμῶν, Κύριε, καὶ τὰ λοιπὰ συνήθη· οὐ γὰρ λέγονται τὰ τυπικά, τὸ κοντάκιον τῆς ἡμέρας, τὸ Κύριε ἐλέησον μ', Δόξα καὶ νῦν καὶ ἡ ἀπόλυσις, τὸ δὲ Εὐλογήσω τὸν Κύριον καὶ τὸ Ὑψώσω σε, λέγομεν μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς λειτουργίας, καὶ μετὰ ταῦτα ἀναγινώσκομεν τὴν εὐχαριστίαν τῆς μεταλήψεως καὶ ἀπερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν [л. 225).

Службы великой пятницы, сѹбботы и Пасхи, какъ въ Костамонитскомъ Типиконѣ.

Ἰστέον ἔτι, ὅτι ἐν τῇ ἀπολύσει τοῦ ὄρθρου, τῆς λειτουργίας καὶ τοῦ ἑσπερινοῦ (т. е. пасхальной недѣли) ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς οὕτω· Τοῖς μισοῦσιν ἡμᾶς συγχωρήσωμεν πάντα τῇ ἀναστάσει καὶ οὕτω βοήσωμεν· Χριστὸς ἀνέστη. Καὶ ὁ ἐκκλησιάρχης· Ἀληθῶς ἀνέστη. Χριστὸς ἀνέστη. Ἀληθῶς ἀνέστη. Χριστὸς ἀνέστη, Ἀληθῶς ἀνέστη. Εἴτα πάλιν ὁ ἱερεὺς· Προσκυνοῦμεν αὐτοῦ τὴν τριήμερον ἔγερσιν. (Τοῦτο δὲ γίνεται μόνον ἐν τῇ α' ἐβδομαδί) καὶ ὁ ἐκκλησιάρχης· Δόξα τῇ αὐτοῦ τριημέρῳ ἐγέρσει. Εἴτα ὁ ἱερεὺς τὸ Δι' εὐχῶν τῶν ἀγίων καὶ τὰ ἑξῆς [л. 234).

Ἐτι ἰστέον, ὡς ἀπὸ τοῦ ἑσπερινοῦ τῆς μεγάλης πέμπτης μέχρι τοῦ σαββάτου τῆς Διακαινησίμου εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα καὶ εἰς τοὺς αἶνους οὐ στιχολογοῦμεν τοὺς μεταξὺ στίχους.

На часахъ дважды дѣлается возгласъ: «Молитвами» и въ третій разъ: «Боже, ущедри ны» [л. 234).

Ἰστέον, ὡς τῇ παρασκευῇ τῆς Διακαινησίμου ποιοῦμεν κόλυβον διὰ τὸ τῆς Θεοτόκου θαῦμα, εἰς δὲ τὰς ὥρας, μεσονυχτικὸν καὶ ἀπόδειπνον λέγομεν εἰς τὸ Δόξα τὸ κοντάκιον τῆς Θεοτόκου [л. 234).

Въ субботу на Пасхѣ передъ вечернею ψάλλεται ἡ 9' ὥρα τριφάλιμους, λέγοντες τροπάριον τὸ Ἐξ ὕφους κατήλθες, κοντάκιον δὲ Εἰ καὶ ἐν τάφῳ κατήλθες [л. 235).

До Вознесения въ началѣ каждой службы говорится: «Христосъ воскресе» 3-жды, вмѣсто «Слава тебѣ Боже нашъ», Царю небесный и «Святый Боже». Ἀπὸ δὲ τῆς Ἀναλήψεως μέχρι τῆς Πεντηχοστῆς λέγομεν τὸ Δόξα σοι ὁ Θεὸς ἡμῶν δόξα σοι, καὶ οὐδὲν ἄλλο, ἀλλ' εὐθὺς τὸ Δόξα Πατρί, τὸ Παναγία Τριάς καὶ τὰ λοιπά, ἀπὸ δὲ τῆς Πεντηχοστῆς πάντοτε, ὡς σύνηθες [л. 235).

На изобразительныхъ, по обычаю святогорскому, читается тропарь: «Аще и во гробъ» и Слава и нынѣ кондакъ Пятидесятницы [л. 238).

Ἡ δὲ ἀπόδοσις (Пасхи) γίνεται οὕτως, ὡς ἐν τισι Τυπικοῖς ἀξιολόγοις εὐρομεν καὶ ὥσπερ ἐπιτελεῖται καὶ ἐν τῇ εὐαγεῖ καὶ μεγίστῃ λαύρᾳ τοῦ Ἀθωνος.

Начало, какъ на Пасху, стихиры на стиховнѣ Пасхи, въ концѣ вечерни—«Собезначальное Слово» и «Радуйся двери Господня непроходимая». На утрени начало Пасхи, канонъ Пасхи, стихиры на хвалитѣхъ дня Пасхи, великое славословіе, часы обычныя, отпустъ внутри алтаря, антифоны Пасхи, входъ

ное Пасхи, «Елицы во Христа», киноникъ Пасхи. На девятомъ часѣ читается «Христосъ воскресе» и бываетъ отданіе [л. 240, 241).

На поляхъ въ этомъ Типиконѣ сдѣлано нѣсколько приписокъ именъ новыхъ святыхъ позднѣйшею рукою: 24 Сентября Ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἑορτάζομεν τὸ θαῦμα τῆς Θεοτόκου ἐν τῷ ναῷ Μύρτου. [л. 61), 14 Октября ἑορτάζομεν τὸν ἅγιον Ἰγνάτιον Μεθόμνης, ἔχομεν καὶ λείψανα αὐτοῦ, ἡ δὲ ἀκολουθία του ὑπάρχει εἰς φυλλάδα [л. 65), 3 Декабря ἑορτάζομεν τὴν μνήμην τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Σεραφεῖμ, ἀρχιεπισκόπου Φαναρίου, ἡ ἀκολουθία αὐτοῦ ὑπάρχει εἰς φυλλάδιον [л. 78), 13 Января ἑορτάζομεν τὸν ἅγιον Μάξιμον τὸν Καυσοκαλύβης σκήτης, ἡ ἀκολουθία σώζεται εἰς φυλλάδιον [л. 100), 29 того же мѣсяца ἔχομεν καὶ ἅγιον λείψανον τοῦ Διονυσίου τοῦ ἐν Ὀλύμπῳ [л. 102), 17 Февраля τοῦ ἁγίου νεομάρτυρος Θεοδώρου [л. 119), 13 Апрѣля τοῦ ἁγίου νεομάρτυρος Δημητρίου τοῦ Πελοποννησίου, ἡ ἀκολουθία καὶ ὁ βίος του εἰς τὸ Νέον λειμονάριον, ἔχομεν καὶ ἅγιον λείψανον [л. 169).

CXLIV. Полнаго Типикона въ Аѳонскомъ скиту св. Анны не имѣется, но руководствомъ для типикаря служить небольшая книжица въ полулистъ обычнаго формата писчаго листа, 44 листа, писанная въ XVII столѣтіи или даже въ началѣ XVІІІ ст. Заглавіе этой книжицы такое: Πίναξ ἀκριβῆς κατὰ μῆνα εἰς τὸ νὰ εὐρίσκη εὐκόλως ὁ βουλόμενος, εἰς ποῖα βιβλία τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Κυριακοῦ εἶναι οἱ πανηγυρικοὶ λόγοι τῶν Δεσποτικῶν καὶ Θεομητορικῶν ἑορτῶν καὶ οἱ βίοι τῶν ἁγίων, οἱ τε εἰς τὴν ἑλληνικὴν φράσιν καὶ ἀπλῆν, οἱ τιθέμενοι εἰς ἀνάγνωσιν ἐν ταῖς ἀγρυπνίαις τοῦ χρόνου ὅλου, ἀρχομένου ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου καὶ τελουμένου ἕως τοῦ Αὐγούστου, καὶ καθεξῆς πάλιν ἀπὸ τῆς κυριακῆς τοῦ τελώνου καὶ φариσαιου μέχρι τῆς κυριακῆς τῶν ἁγίων Πάντων.

Содержаніе рукописи слѣдующее:

[л. 2). Синаксарь, въ которомъ перечислены имена святыхъ и праздниковъ цѣлаго года, начиная съ Сентября и оканчивая Августомъ. Мѣсяцесловъ обычный и ничего особеннаго въ себѣ не заключаетъ. Изложенія службъ нѣтъ.

[л. 15). Ἐνταῦθα σημειοῦνται οἱ λόγοι, οἱ τιθέμενοι εἰς ἀνά-

γνωσιν ἀπὸ τῆς κυριακῆς τοῦ τελώνου καὶ φαρισαίου μέχρι τῆς κυριακῆς τῶν ἀγίων Πάντων.

Заглавіе хорошо объясняетъ содержаніе этой статьи. Указываемыя слова содержатся въ филладахъ, находящихся въ библіотекѣ Киріакона или соборнаго скитскаго храма.

[Л. 19). Διατόπωσις περὶ τοῦ ἐν ὁποῖαις ἡμέραις ἑορτασίμοις τῶν δώδεκα μηνῶν ἐπιτελεῖται μόνον θεία ἱερουργία εἰς τὸ Κυριακὸν τῆς Θεοπρομήτορος ἁγίας καὶ δικαίας Ἀννης, καὶ ἐν ποῖαις ἀγρυπνία τε καὶ λειτουργία.

Замѣчанія кратки. Называются праздники и святые, упоминается о бдѣніи и литургіи и о томъ, что въ память святого предъ иконою его ставится коливо. Есть и мѣстная особенность: въ праздникъ пр. Аѳанасія предоставляется братіи возможность идти на бдѣніе въ лавру. Подъ 17 Января празднуется память сербскихъ святыхъ Симеона и Саввы, основателей Хиландарскаго монастыря [Л. 24). Въ великій четвертокъ положено совершать маслоосвященіе [Л. 34). О часахъ великой пятницы замѣчено: οἱ δὲ ἀπόστολοι καὶ τὰ εὐαγγέλια τῶν ὁρῶν οὐκ ἀναγινώσκονται κατὰ τὸ ἔθος τῶν ἱερῶν μοναστηρίων τοῦ Ὁρους [Л. 37). Въ субботу выносятся плащаница.

[Л. 41). Σημείωσις περὶ τοῦ πότε φάλλεται ἡ κοινὴ παράκλησις τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου εἰς τὸ Κυριακὸν καὶ πότε σχολάζει.

[Л. 43). Περί τῆς μνήμης τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ τροπαιοφόρου, εἰ τύχοι τῆς ἐβδομάδος τῆς Διακαινησίμου. Извлечение изъ Марковыхъ главъ.

[Л. 44). Περί τοῦ πῶς δηλοῦται Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν καὶ οὐ λέγομεν ἐν ὅλῃ τῇ πεντηχοστῇ. Тутъ же замѣчаніе и о перемѣнѣ хоровъ.

CXLV. Τυπικόν, ἥτοι ἅπαντα τὰ ἀπορούμενα ἐκ τοῦ Τυπικοῦ τῶν ἑορτῶν, ἀρχόμενα ἀπὸ πρώτης τοῦ Σεπτεμβρίου ἕως τέλους Αὐγούστου, ὡσαύτως καὶ τὰ τοῦ Τριωδίου καὶ Πεντηχοσταρίου ἀπορούμενα καὶ μάλιστα τῆς ἑορτῆς τοῦ θείου Εὐαγγελισμοῦ, ὡς ἀν ὅπου συμπίπτει πολλάκις τῇ μεγάλῃ ἐβδομάδι, ὁμοίως καὶ λοιπῶν ἑορτῶν, ἅτινα ἐκκαθαρίσθησαν καὶ ἐγράφησαν, καθὼς τὴν σήμερον συνηθίζομεν, καὶ μάλιστα εἰς τὰ εὐαγγῆ ἐνταῦθα μοναστήρια τοῦ Ἁγίου ὄρους, τὰ ὁποῖα ἐγράφησαν διὰ χειρὸς τοῦ Ἰθ' α' χ' κενόμμε πχμωζ (т. е. про-

ηγουμένου Ἰγνατίου μοναχοῦ) πέπε δηξκρύπζε κατὰ τὸ 1813 Ἰανουαρίου 24. Соборный Типиконъ Аѳоно-Филофеевскаго монастыря, рукопись въ листъ, 235 страницъ.

[стр. 3). Τοπικὸν σὺν Θεῷ ἐκ τῶν τοῦ Τοπικοῦ ἀπορουμένων ἀπάσης τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας καὶ πρῶτον περὶ τῆς ἀγρυπνίας. Διάταξις τοῦ μικροῦ ἐσπερινοῦ.

“Ὡρα ἐννάτη τῆς ἡμέρας ἀπέρχεται ὁ κανδηλάπτης καὶ ποιεῖ μετάνοιαν τῷ προσεστώτι καὶ ὑποστρέψας σημαίνει τὸ μικρὸν καί, συναχθέντων τῶν ἀδελφῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ποιεῖ ὁ ἱερεὺς Εὐλογητὸν ἐν τῷ νάρθηκι καὶ ψάλλομεν τὴν ἐννάτην ὥραν, ἔπειτα, εἰσελθόντες εἰς τὸν ναόν, εὐλογεῖ ὁ ἱερεὺς καὶ εὐθὺς ὁ κανονάρχης ἄρχεται τὸν προοιμιακόν, εἴθ’ οὕτως τὸ Κύριε ἐκέκραξα εἰς τὸν τυχόντα ἦχον τοῦ μικροῦ ἐσπερινοῦ τῆς τυχούσης ἑορτῆς ἱστώμεν στίχους δ’. Ὅταν δὲ ψάλλωμεν τὸ Κατευθυνθήτω, θυμιᾷ ὁ κανδηλάπτης μὲ τὸ κανζῆ. Μετὰ δὲ τὸ Κατευθυνθήτω, τοὺς μὲν λοιποὺς στίχους ἀφίνομεν, καὶ εὐθὺς ἀρχίζομεν τὸ Ἀπὸ φυλακῆς πρωΐας καὶ ψάλλομεν τὰ δ’ τροπάρια τοῦ μικροῦ ἐσπερινοῦ, Δόξα καὶ νῦν, τὸ ἰδιόμελον τῆς ἑορτῆς, τὸ Φῶς ἱλαρὸν παρὰ τοῦ κανονάρχου καὶ τὸ προκείμενον τῆς ἡμέρας, τὸ Καταξίωσον, Κύριε, παρὰ τοῦ κανονάρχου, καὶ εὐθὺς τὰ ἀπόστιχα, τὰ εἰς τὸν μικρὸν ἐσπερινὸν τῆς ἑορτῆς, στίχους δὲ λέγομεν τῆς τυχούσης ἑορτῆς, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, τὸ Νῦν ἀπολύεις παρὰ τοῦ κανονάρχου, τὸ Τρισάγιον, ὁ ἱερεὺς· Ὅτι σοῦ ἐστίν, τὸ ἀπολυτίκιον τῆς ἑορτῆς καὶ ὁ ἱερεὺς τὸ Σοφία, Ὁ ὢν εὐλογητός, τὸ Στερεῶσαι ὁ Θεὸς παρὰ τοῦ κανονάρχου, Τὴν τιμιωτέραν, Δόξα καὶ νῦν καὶ γίνεται ἀπόλυσις καὶ ἀπερχόμεθα ἐν τῇ τραπέζῃ.

[стр. 4). Διάταξις τῆς ἀγρυπνίας.

Καὶ μετὰ τὸ δοῦναι τὸν ἥλιον μικρὸν ἀπέρχεται ὁ κανδηλάπτης καὶ ποιεῖ μετάνοιαν τῷ προσεστώτι, εἶτα τραβᾷ τὸ ξυπνητήριον καὶ εὐθὺς ἀνέρχεται, χρούει τὰς βαρείας καὶ τὰς καμπάνας, εἶτα εἰσέρχεται ἐν τῷ ναῷ ἅπτει τὸ θυμιατὸν καί, ἀποστρέψας, τίθησι λαμπάδα μετὰ τοῦ μανουαλίου ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, εἶτα ἀπέρχεται καὶ ποιεῖ μετάνοιαν τῷ ἱερεῖ, τῷ ὀφείλοντι τελέσαι τὴν ἀκολουθίαν, ὁ δὲ ἱερεὺς ἀναστάς, ἀπέρχεται καὶ ποιεῖ μετάνοιαν τῷ καθηγουμένῳ ἢ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, μὴ παρόντος, εἶτα εἰσελθὼν εἰς τὸ ἅγιον βῆμα καὶ λαβὼν τὸ θυμιατὸν, βαλὼν θυμίαμα, λέγει καθ’ ἑαυτὸν τὴν εὐχὴν τοῦ θυμιάματος, καὶ θυμιάσας τὴν ἁγίαν τράπεζαν σταυροειδῶς, ἐκφωνεῖ ὁ κανδηλάπτης· Κελεύσατε, γεγονωτέρᾳ φωνῇ, κρατῶν καὶ τὴν λαμπάδα ἐν

τῇ χειρὶ αὐτοῦ. Ὁ δὲ ἱερεὺς ἐξέρχεται διὰ τῶν ἁγίων θυρῶν, ἵσταται ἐνδον τῶν μεγάλων μανουαλίων, θυμιᾷ τρίς πρὸς τὸν ἡγούμενον, εἴτα ἐπιστρέφει τὸ πρόσωπον κατὰ ἀνατολάς, θυμιᾷ τρίς πρὸς τὸ ἱερόν καὶ τρίς τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ, τρίς τὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου, τρίς τὸ προσκυνητᾶριον, ὁποῦ εἶναι ἡ εἰκὼν τῆς ἐορτῆς, τρίς τὴν εἰκόνα τῆς Γλυκοφιλοῦσης. Εἴτα ἐμβαίνει εἰς τὸν χορόν· ποιεῖ ἀρχὴν τοῦ θυμιᾶσαι ἀπὸ τὸν καθηγούμενον ἀνὰ τρεῖς, ὁμοίως καὶ ὅλους τοὺς ἀδελφούς, ὁποῦ εἰσὶν εἰς τὸν δεξιὸν χορόν, εἴτα, φθάσας εἰς τὴν μέσσην τοῦ ναοῦ, ποιεῖ σταυροῦ τύπον μετὰ τοῦ θυμιατοῦ πρὸς τὸν δεξιὸν χορόν, ὁμοίως ποιεῖ καὶ εἰς τὸν ἀριστερὸν χορόν, εἴτα θυμιᾷ καὶ τὸν λοιπὸν ναόν, ἐξέρχεται ἐν τῷ νάρθηκι, θυμιᾷ ὅλον αὐτόν καὶ τοὺς ἀδελφούς, προπορευομένου τοῦ μανουαλίου. Εἴτα ὑποστρέφας ἐν τῷ ναῷ, φθάνοντος ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, ἐκφωνεῖ μεγαλοφώνως· Κύριε εὐλόγησον, καὶ χαράττει σταυροῦ τύπον μετὰ τὸ θυμιατόν. Εἴτα θυμιᾷ αὐθις τὸν καθηγούμενον καὶ τὰς ἁγίας εἰκόνας, εἰσέρχεται διὰ τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ ἐκφωνεῖ εἰς τὸ ἱερόν· Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ ... ποιεῖ σταυροῦ τύπον μετὰ τοῦ θυμιατοῦ. Καὶ ἡμῶν ἀποκρινομένων τὸ Ἀμήν, ἄρχεται ὁ προσεστὼς τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν ἐκ γ', ἀργῶς μετ' εὐλαβείας, λέγει τὸ Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου . . . ἕως τὸ Δόντος σου αὐτοῖς συλλέξουσιν. Εἴτα ἄρχεται ὁ πρῶτος φάλτης τὸ Ἀνοίξαντός σου, ὁμοίως καὶ ὁ δεύτερος τὸν ἕτερον στίχον καὶ καθεξῆς. Ὅταν δὲ φθάσωσιν εἰς τὸ Πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας, ἀπέρχεται ὁ ἱερεὺς ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, ἀσχεπτῆς ἱστάμενος, λέγει τὰς εὐχὰς τοῦ λυχνικοῦ. Εἴτα γίνεται μεγάλη συναπτή ἢ ὕπ' αὐτοῦ, ἢ ὑπὸ τοῦ διακόνου. Καὶ μετὰ τοῦτο ὁ ταχθεὶς μοναχός, ὁ μέλλων φάλτης ἄρχεται τὸ Κύριε ἐκέκραξα φάλλειν. Ὅταν δὲ ἀρχίσῃ ὁ δεύτερος τὸ Κατευθυνθήτω καὶ εἴπῃ τὸ Ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν σου, ἄρχεται ὁ διάκονος καὶ θυμιᾷ τὴν ἁγίαν τράπεζαν καὶ ὅλον τὸ ἱερόν, καὶ ἐξέρχεται διὰ τοῦ βορείου θυμιᾷ ἅπαντας, ὡς ἐδηλώσαμεν. Τὰ δὲ ἐσπέρια ποιοῦμεν αὐτὰ εἰς δέκα ἢ εἰς ὀκτὼ κατὰ τὴν ἐορτήν. Ὅταν δὲ εἴπῃ ὁ β' χορός· Ὅτι ἐκραταιώθη τὸ ἔλεος αὐτοῦ, ὁ κανονάρχης ἵσταται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ προσκυνήσας τρίς, λέγει τὸν ἦχον τοῦ δοξαστικοῦ. Ὅταν δὲ ἄρξηται φάλλειν τὸ Δόξα, ὁ κανονάρχης δὲν πηγαίνει ἀπὸ τὸ μέσον τοῦ ναοῦ, ἀλλ' ἐπιστρέφει ὀπισθεν τῶν κiónων καί, τρίς προσκυνήσας ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, ποιῶντας σχῆμα, προφθάνει εἰς τὸ ἀναλόγιον, κανοναρχεῖ τὸ ἰδιόμελον τοῦ δοξαστικοῦ, ἄρχεται τοῦ φάλλειν τούτου, ὁ κανδηλάπτης ἔρχεται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ καὶ προσκυνήσας

κατὰ ἀνατολὰς τρίς, ποιεῖ εἰς τοὺς β' χοροὺς σχῆμα, δηλοῖ ἵνα ἀπέλ-
θωσιν οἱ ἱερεῖς καὶ ἱεροδιάκονοι εἰς τὸ ἅγιον βῆμα καὶ ἱεροφορέσωσι,
διὰ νὰ κάμουν τὴν εἴσοδον. Καὶ εἰς τὸ ἀκροτελευταῖον τοῦ Δόξα καὶ
νῦν ἐξέρχονται οἱ ἱεροδιάκονοι καὶ ἱερεῖς, προπορευομένων τῶν μανου-
αλίων, ἔρχονται ἐν τῷ συνήθει τόπῳ. Εὐλογοῦντος τοῦ πρώτου ἱερέως
τὴν εἴσοδον, εἶτα ὁ πρῶτος τῶν διακόνων θυμιᾷ, ἐκφωνεῖ· Σοφία, ὁρ-
θαί. Ἀρχονται οἱ ἱερεῖς φάλλειν τὸ Φῶς ἱλαρόν. Ὅταν δὲ εἴπωσιν
Ἰησοῦ Χριστέ, οἱ διάκονοι θυμιῶσι τοὺς ἱερεῖς. Ὅταν δὲ εἴπωσιν
Ὑμνοῦμεν Πατέρα, Υἱὸν καὶ ἅγιον Πνεῦμα, οἱ ἱερεῖς ποιοῦσι σχῆμα,
εἰσέρχονται δύο δύο εἰς τὸ ἱερὸν κατὰ τάξιν. Οἱ δὲ διάκονοι ἵστανται
ἐξωθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, θυμιῶσι τοὺς εἰσερχομένους ἱερεῖς, τελευ-
ταῖον εἰσέρχονται καὶ οἱ ἱεροδιάκονοι. Πληρωθέντος τοῦ Φῶς ἱλαρόν,
φάλλουσι, οἱ ἐντὸς τοῦ βήματος τὸ προκείμενον τῆς ἡμέρας, ὁμοίως
λέγουσι καὶ οἱ δύο χοροὶ τὸ αὐτό, εἶτα πάλιν οἱ ἀπὸ τοῦ βῆμα, οὗ
πληρωθέντος, ἐκφωνεῖ ὁ διάκονος· Σοφία, καὶ ὁ κανονάρχης τὴν παροι-
μίαν. Πάλιν ὁ διάκονος· Πρόσχωμεν, καὶ ὁ κανονάρχης (εὐθὺς τὰ ἀνα-
γνώσματα εἰς καθ' ἓν λέγει ὁ διάκονος· Σοφία. Πρόσχωμεν), ὧν πλη-
ρωθέντων, ὁ διάκονος ἐξέρχεται καὶ στὰς ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν
λέγει· Εἴπωμεν πάντες . . . καὶ τὰ λοιπά. Ὁ ἱερεὺς· Ὅτι ἐλεήμων
καὶ φιλόανθρωπος, ὁ ἡγούμενος τὸ Καταξίωσον, Κύριε. Εἶτα ὁ διάκονος
τὸ Πληρώσωμεν τὴν ἑσπερινὴν δέησιν, ὁ ἱερεὺς τὴν ἐκφώνησιν· Ὅτι
ἀγαθός, τὸ Εἰρήνη πάσιν. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν. Ὁ ἱερεὺς
τὴν εὐχὴν μυστικῶς καὶ τὴν ἐκφώνησιν· Εἴη τὸ κράτος. Ὁ δὲ διάκο-
νος εἰσέρχεται ἐν τῷ ἁγίῳ βήματι καὶ ἐξέρχεται μετὰ τοῦ ἱερέως διὰ
τῶν ἁγίων θυρῶν ἐν τῷ νάρθηκι, προπορευομένων τῶν μανουαλίων.
Οἱ δὲ φάλται φάλλουσι τὴν λιτήν, ἐξέρχονται καὶ οὗτοι ἐν τῷ νάρθηκι.
Ὁ δὲ διάκονος θυμιᾷ ἐν τῷ νάρθηκι κατὰ τὴν συνήθειαν, εἶτα λαμ-
βάνει τὸ θυμιατὸν ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ διακόνου ὁ κανδηλάπτης καὶ
εὐτρεπίζει ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ τὴν ἀρτοκλασίαν ὁμοῦ μετὰ τοὺς ἄρ-
τους, σίτον, οἶνον καὶ ἔλαιον. Πληρωθείσης δὲ τῆς λιτῆς ἐν τῷ νάρ-
θηκι, ἐκφωνεῖ ὁ διάκονος τὸ Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου [стр. 10),
καὶ ἡμεῖς τὸ Κύριε ἐλέησον β'. Εἶτα ὁ διάκονος· Ἐλέησον ἡμᾶς ὁ
Θεός, καὶ ἡμεῖς τὸ Κύριε ἐλέησον τρίς. Ὁ διάκονος· Ἐτι δεόμεθα
ὕπὲρ τῶν εὐσεβῶν, ἡμεῖς τὸ Κύριε ἐλέησον γ'. Ὁ διάκονος· Ἐτι δεό-
μεθα ὕπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν . . . καὶ ἡμεῖς τὸ Κύριε ἐλέη-
σον γ'. Ὁ διάκονος· Ἐτι δεόμεθα ὕπὲρ τοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ πάσης
τῆς ἐν Χριστῷ . . . καὶ τὰ λοιπὰ ἕως τέλους. Καὶ ἡμεῖς τὸ Κύριε

ἐλέησον ιβ'. Εἴτα ὁ διάκονος μνημονεύει τὰ ὀνόματα τῶν τάξειδ' ὧτ' ὧν καὶ ἄλλα, ὅσα θέλει. Εἴτα λέγει· Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ διαφυλαχθῆναι τὴν ἀγίαν μονὴν . . . ἕως τέλους. Καὶ ἡμεῖς τὸ Κύριε ἐλέησον μ'. Ὁ δὲ καθηγούμενος, ἢ ὁ ἱερεὺς, μὴ παρόντος τοῦ ἡγουμένου· Ἐπάκουσον ἡμῶν ὁ Θεὸς . . . καὶ τὸ Εἰρήνη πάσιν. Ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν . . . Καὶ ὁ ἡγούμενος τὴν εὐχὴν ἐκφωνῶς· Δέσποτα πολυέλεε . . . ἥς ἀναγινωσκομένης, ἡμεῖς κλίνομεν τὴν κεφαλὴν ἕως ἐδάφους. Πληρωθείσης δὲ τῆς εὐχῆς, οἱ ψάλλται ψάλλουσι τὰ ἀπόστιχα μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν [стр. 11]. Ὁ δὲ ἱερεὺς μετὰ τοῦ διακόνου εἰσέρχονται ἐν τῷ ναῷ, προπορευομένων τῶν μανουαλίων, εἴτα τίθενται τὰ μανουάλια ἐν τῷ πλάγῃ τῶν ἄρτων, ὁ δὲ ἱερεὺς μὲ τὸν διάκονον προσκυνοῦσι γ' καὶ ποιοῦσι σχήματα εἰς τοὺς χορούς, εἰσέρχονται ἐν τῷ ἱερῷ. Πληρωθέντων δὲ τῶν ἀποστίχων, λέγει ὁ ἡγούμενος τὸ Νῦν ἀπολύεις, ὁ διαβαστὴς τὸ Τρισάγιον, ὁ δὲ κανονάρχης ἀπέρχεται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, ποιεῖ μίαν μετάνοιαν κατὰ ἀνατολὰς καὶ μίαν πρὸς τοὺς χορούς, λέγων· Εὐλογεῖτε, συγχωρεῖτέ μοι. Πληρωθέντος δὲ τοῦ Τρισαγίου, ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς τὸ Ὅτι σοῦ ἐστιν. Οἱ δὲ ψάλλται ψάλλουσι τὸ ἀπολυτίκιον τῆς ἑορτῆς ἐκ γ', ὁ δὲ διάκονος ἐξέρχεται μετὰ τοῦ θυμιατοῦ καὶ θυμιᾷ τοὺς ἄρτους σταυροειδῶς γ', εἰς δὲ τὸ τελευταῖον θυμίαμα ὁμοῦ θυμιᾷ καὶ τὸν ἡγούμενον καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου. Εἴτα ἐκφωνεῖ ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ δὲ ἱερεὺς, κρατῶν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἓνα ἐκ τῶν ἄρτων, λέγει· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ εὐλογήσας τοὺς πέντε ἄρτους . . . [стр. 12]. Καὶ ὅταν εἴπῃ· Τοὺς ἄρτους τούτους, τὸν σίτον, τὸν οἶνον καὶ τὸ ἔλαιον, ἄνωθεν τῶν ἄρτων ποιεῖ σταυροῦ τύπον μὲ τὸν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ ἄρτον. Καὶ ὅταν εἴπῃ· Ὅτι σὺ εἶ ὁ εὐλογῶν . . . εὐλογεῖ καὶ ὁ ἱερεὺς τοὺς ἄρτους μὲ τὴν δεξιάν του, ἂν εἶναι ἡγούμενος παρῶν, εὐλογεῖ τούτους ὁ ἡγούμενος, εἴτα προσκυνοῦσιν ἐκ γ', ποιοῦσι σχήματα εἰς τοὺς χορούς, ὃ τε ἱερεὺς καὶ διάκονος εἰσέρχονται ἐν τῷ ἀγίῳ βήματι. ὁ δὲ κανονάρχης λέγει· Εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου γ', Δόξα καὶ νῦν, τὸ Εὐλογήσω τὸν Κύριον . . . ἕως τὸ Ὅτι οὐκ ἔστιν ὑστέρημα τοῖς φοβουμένοις αὐτόν, ἀργῶς μετὰ μέλους, εἴτα ψάλλουσιν οἱ ψάλλται εἰς ἤχον βαρύν· Πλούσιοι ἐπτῶχευσαν καὶ ἐπεινάσαν . . . Εἴτα ἐκφωνεῖ ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Καὶ ὁ ἱερεὺς· Εὐλογία τοῦ Κυρίου . . . καὶ τοῦ κανονάρχου εἰπόντος τὸ Ἀμήν, εὐθὺς ἔρχεται τῆς ἀναγνώσεως οὕτως· Λόγος εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου· εὐλόγησον, δέσποτα. Ὁ ἱε-

ρεύς· Εὐλόγητος ὁ Θεὸς ἡμῶν πάντοτε [εἵρ. 13]. Καὶ ἄρχεται ἡ ἀνάγνωσις. Ὁ δὲ κελαρίτης, διακλάσας τοὺς ἄρτους, ἐπιδίδωσι τοῖς ἀδελφοῖς πρὸ τῆς ἀναγνώσεως, ὡσαύτως καὶ ἀπὸ ἐνὸς ποτηρίου οἴνου διὰ τὸν κόπον τῆς ἀγρυπνίας, ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς παρελάβομεν παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων. Ἀπὸ δὲ τῆς ὥρας ἐκείνης οὐκ ἔχει τις ἐξουσίαν πίνειν ὕδωρ διὰ τὴν μετάληψιν τῶν ἁγίων μυστηρίων. Ὁ δὲ εὐλόγηθεις ἄρτος ἔχει διάφορα χαρίσματα.

Ὁ δὲ κανδηλάπτης, ποιήσας τὴν συνήθη μετάνοιαν τῷ προσεστώτι, ἀπέρχεται καὶ σημαίνει τὰς βαρέας καὶ καμπάνας διὰ τὸν ὄρθρον. Ὅταν δὲ πληρωθῇ ἡ ἀνάγνωσις, εὐθὺς ἄρχεται ὁ προσεστώς τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ . . . καὶ λέγει τὸν ἐξάψαλμον. Ὅταν δὲ ἄρξηται τὸν ψαλμόν· Κύριε ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας μου . . . ἐξέρχεται ὁ ἱερεὺς ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, ἰστάμενος ἀσκεπής, λέγει τὰς εὐχὰς τοῦ ὄρθρου, εἶτα ποιεῖ τὴν συναπτήν, τὸ Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ἐκφώνησις· Ὅτι πρέπει σοι. Εἶτα ὁ ψάλτης ἄρχεται· τὸ Θεὸς Κύριος εἰς τὸν ἦχον τοῦ ἀπολυτικίου, ὁ δὲ κανονάρχης [εἵρ. 14] ἔρχεται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, λέγει τοὺς στίχους, στίχος α΄· Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ . . . στίχος β΄· Καὶ τῷ ὀνόματι Κυρίου ἡμυνάμην, στίχος· Παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη . . . τὸ δὲ τροπάριον λέγομεν ἐκ γ΄, εἰς δὲ τὸ Καὶ νῦν, ἦτοι τὸ τελευταῖον, ὁ κανονάρχης ποιεῖ σχῆμα εἰς τοὺς χοροὺς καὶ ἀπέρχεται, εἶτα στιχολογοῦμεν ἐν κάθισμα τοῦ Ψαλτηρίου, καὶ γίνεται αἵτησις παρὰ τοῦ ἱερέως, καὶ φάλλομεν τὸ πρῶτον κάθισμα τῆς ἑορτῆς δίς, καὶ γίνεται ἀνάγνωσις, εἶτα αὐθις στιχολογοῦμεν καὶ τὸ ἕτερον κάθισμα τοῦ Ψαλτηρίου καὶ γίνεται αἵτησις πάλιν, καὶ φάλλομεν τὸ δεύτερον κάθισμα τῆς ἑορτῆς δίς, καὶ γίνεται αὐθις ἀνάγνωσις, εἶτα φάλλομεν τὸν πολυέλεον, ἀρχόμεθα τοῦ πολυελέου, ὁ κανδηλάπτης σημαίνει τὸ σίδηρον. καὶ ὅταν ἄρξηται τὸν στίχον· Οἶκος Ἰσραὴλ εὐλόγησατε τὸν Κύριον, ὁ κανδηλάπτης θυμιᾷ μὲ ἀργυροῦν κανζῆ. Πληρωθέντος τοῦ πολυελέου, γίνεται συναπτή καὶ φάλλομεν τὸ μετὰ τὸν πολυέλεον κάθισμα τῆς ἑορτῆς δίς. Εἶτα τὸ ἀντίφωνον τοῦ ἡχοῦ καὶ τὸ προκειμένον, ἔνθα ἀπέρχεται ὁ κανονάρχης ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, λέγει τὸν στίχον τοῦ προκειμένου καὶ ποιεῖ σχῆμα εἰς τοὺς χοροὺς [εἵρ. 15]. Εἶτα ὁ διάκονος· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ ἱερεὺς· Ὅτι ἅγιος εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν. Καὶ τοῦ κανονάρχου εἰπόντος τὸ Ἀμήν, ἔρχεται εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, τὸ Πᾶσα πνοή, τὸ εὐαγγέλιον, τὸν ν΄ ψαλμόν, Δόξα τῆς ἑορτῆς ἀρμόδιον, Καὶ νῦν, Ταῖς τῆς Θεοτόκου, στίχος· Ἐλέησόν με ὁ Θεός, τὸ στιχηρὸν ἰδιόμελον. Ὁ διάκονος τὸ Σῶ-

σον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου, οὗ ἀναγινωσκομένου, ὁ κανονάρχης ποιεῖ μετάνοιαν εἰς τοὺς χορούς, δηλῶν τοῖς ψάλταις τὸν εἰρμὸν τοῦ κανόνος, τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', ὁ ἱερεὺς· Ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς. Εἶτα ἀρχόμεθα τῶν κανόνων, ποιοῦντες μετὰ τῶν εἰρμῶν ιδ'. Εἴ μεν ὑπάρχει Δεσποτική ἑορτή, λέγομεν εἰς καθ' ἓν τροπάριον· Δόξα σοι ὁ Θεὸς ἡμῶν, εἰ δὲ Θεομητορική· Ὑπεραγία Θεοτόκε σῶσον ἡμᾶς. Εἰ δὲ κυριακή καὶ ἁγίων μνήμη, τὴν στιχολογίαν· Ἄσωμεν τῷ Κυρίῳ, οἱ περισσότεροι ὁμῶς εἴτε Δεσποτική, εἴτε Θεομητορική, εἴτε κυριακή, λέγουσι τὸ Ἄσωμεν τῷ Κυρίῳ, δηλαδὴ τὴν στιχολογίαν. Μετὰ τὸ τέλος τῆς πρώτης φδῆς ψάλλομεν τὴν καταβασίαν τῆς ἑορτῆς καὶ μετὰ τὴν τρίτην φδὴν γίνεται αἰτήσις παρὰ τοῦ διακόνου. Καὶ εἴ μεν ἔχη ὑπακοή, λέγομεν τὴν ὑπακοήν, καὶ τὰ καθίσματα καταλιμπάνονται, εἰ δ' οὐ, λέγομεν τὰ καθίσματα [стр. 16), καὶ τίθεται ἀνάγνωσις, ἀφ' ἑκτῆς κοντάκιον καὶ τὸν οἶκον τῆς ἑορτῆς, εἶτα τὸ Συναξάριον. Ἐν τῇ ἐννάτῃ φδῇ, εἴ μεν εἰσὶν Δεσποτική ἢ Θεομητορική ἑορτή, Ἡ Τιμιωτέρα οὐ στιχολογεῖται, ἀλλ' εὐθὺς μετὰ τὴν ὀγδόην ἀρχίζομεν τὴν ἐννάτην, εἰ δὲ εἶναι κυριακή ἢ ἁγίου μνήμη, ἐκφωνεῖ ὁ διάκονος· Τὴν Θεοτόκον καὶ Μητέρα . . . καὶ στιχολογοῦμεν Τὴν τιμιωτέραν. Μετὰ τὴν ἐννάτην τὸ ἐξαποστειλάριον τῆς ἑορτῆς ἐκ γ'. Εἶτα ἀρχόμεθα ψάλλειν τὸ Πᾶσα πνοή, εἰς τὸν ἦχον τῶν αἰνῶν τῆς ἑορτῆς, ἔνθα ποιεῖ ὁ κανονάρχης μετάνοιαν, λέγομεν καὶ τοὺς λοιποὺς στίχους, ἰστώμεν στίχους ς' ἢ δ' κατὰ τὴν ἑορτήν, μετὰ δὲ τὸ Καὶ νῦν ψάλλομεν τὴν δοξολογίαν. Ὅταν δὲ φθάσωμεν εἰς τὸ Ἅγιος ὁ Θεός, ὁ κανονάρχης ποιεῖ μετάνοιαν εἰς τοὺς χορούς, λαμβάνει τὴν τελευταίαν συγχώρησιν, εἶτα τὸ ἀπολυτίκιον τῆς ἑορτῆς. Ὁ διάκονος· Ἐλέησον ἡμᾶς, τὸ Πληρώσωμεν τὴν ἐωθινήν κ. τ. λ., τὸ Σοφία. Ὁ ὢν εὐλογητός, τὸ Στερεώται ὁ Θεός, Τὴν τιμιωτέραν, Δόξα καὶ νῦν καὶ γίνεται ἀπόλυσις. Δίδεται καὶ ἅγιον ἔλαιον τοῖς ἀδελφοῖς, ψάλλομεν καὶ πρώτην ὥραν καὶ τὴν κατήχησιν τοῦ ὁσίου Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου καὶ ἀπόλυσις.

[стр. 17). Εἰδῆσις τῇ κυριακῇ, ὅτε οὐκ ἔστιν ἅγιος ἑορταζόμενος, καὶ ποιοῦμεν ἄγρυπνίαν.

[стр. 20). Εἰδῆσις εἰς μνήμην μεγάλου ἁγίου καὶ ὅτε γίνεται ἄγρυπνία.

[стр. 23). Περί τοῦ μεγάλου ἁγίου, ἐὰν τύχη κυριακῇ.

[стр. 25). Εἰ δὲ καὶ δὲν γίνεται ἄγρυπνία, ὅταν εἶναι μέγαλον ἁγίου μνήμη ἐν κυριακῇ.

[**ετρ. 29**). Πῶς ὀφείλει φάλλεσθαι ἡ ἀκολουθία ἐν ταῖς καθημεριναῖς ὅλῃ τῇ ἐβδομάδι.

Τῇ κυριακῇ ἐσπέρας Ψαλτήριον οὐ στιχολαγεῖται, ἀλλὰ μετὰ τὸ προκείμενον τὸ Κύριε ἐκέκραξα, καὶ εἴ μεν ὁ ἅγιος (ἔχῃ) δοξαστικά, λέγομεν τοῦ ἁγίου προσόμοια εἰς ζ', Δόξα τοῦ ἁγίου, Καὶ νῦν θεοτοκίον, εἰ δὲ καὶ δὲν ἔχει ὁ ἅγιος δοξαστικά, λέγομεν τῆς Παρακλητικῆς τρία καὶ τοῦ ἁγίου τρία, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον ὅμοιον, τὸ Φῶς ἱλαρόν, προκείμενον· Ἰδοὺ δὴ εὐλογεῖτε τὸν Κύριον, τὸ Καταξίωσον, Κύριε, τὸ Πληρώσωμεν τὴν ἐσπερινήν, εἰς τὰ ἀπόστιχα τῆς Παρακλητικῆς, στίχος α'. Πρὸς σὲ ἤρα τοὺς ὀφθαλμούς, στίχος β'. Ἐλέησον ἡμᾶς, Δόξα τοῦ ἁγίου, εἰ ἔχει, εἰ δ' οὐ, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον, τὸ Νῦν ἀπολύεις, Τρισάγιον, ἀπολυτικίον τοῦ ἁγίου καὶ θεοτοκίον τῆς ἡμέρας, ἐκτενὴς καὶ ἀπόλυσις.

Οὕτω ποιούμεν κάθε ἐσπέραν, μὴ οὔσης ἑορτῆς, ἐκτὸς μόνον ὅπου στιχολογοῦμεν τὸ ἐνὸρδινον κάθισμα τοῦ Ψαλτηρίου καὶ ἐναλλασσομένου τοῦ προκειμένου [**ετρ. 30**).

Ὁ δὲ ὄρθρος φάλλεται οὕτως· Εἰσερχόμεθα ἐν τῷ νάρθηκι, εὐλογήσαντος τοῦ ἱερέως, Βασιλεῦ, οὐράνιε, Τρισάγιον, Ὅτι σοῦ ἐστι, Κύριε ἐλέησον ιβ', Δόξα καὶ νῦν, Δεῦτε προσκυνήσωμεν ἐκ γ', Ἐλέησόν με ὁ Θεός, εἶτα τὸν Ἀμωμον, ὅλον τὸ κάθισμα, Πιστεύω, τὸ Τρισάγιον, τροπάρια· Ἰδοὺ ὁ νομφίος ἔρχεται, Τὴν ἡμέραν ἐκείνην, Σὲ τὸ ἀπόρθητον τεῖχος, Κύριε ἐλέησον μ', Ὁ ἐν παντὶ καιρῷ, Ὁ Θεὸς οἰκτρηῆσαι, τὴν εὐχὴν· Δέσποτα Θεὲ καὶ τὰς ἐτέρας δύο εὐχάς· Δεῦτε προσκυνήσωμεν ἐκ γ', Ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς, Ἰδοὺ δὴ εὐλογεῖτε. Δόξα καὶ νῦν, Τρισάγιον, τὰ τροπάρια· Μνήσθητι, Κύριε, ὡς ἀγαθὸς καὶ τὰ λοιπὰ τροπάρια, τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', Μνήσθητι, Κύριε, τῶν ἐπ' ἐλπίδι, Ὑπερένδοξε, ἀειπάρθενε, Ἡ ἐλπίς μου ὁ Πατήρ, Τὴν πᾶσαν ἐλπίδα μου, εἶτα φάλλουσι τὰ τροπάρια· Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε, Δόξα, Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς, Καὶ νῦν, Τῆς εὐσπλαγχνίας. Ὁ ἱερεύς· Ἐλέησον ἡμᾶς ὁ Θεός . . . Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ διαφυλαχθῆναι τὴν ἁγίαν μονήν, τὸ Κύριε ἐλέησον μ'. Ἐπάκουσον ἡμῶν, Δόξα καὶ νῦν, Κύριε ἐλέησον γ', Χριστὸς ἀληθινός, τὸ Εὐξόμεθα ὑπὲρ εἰρήνης καὶ τὰ λοιπὰ. Δι' εὐχῶν [**ετρ. 31**).

Εἶτα εἰσερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ, ὁ δὲ ἱερεὺς λαμβάνει τὸ θυμιατόν, θυμιᾷ σταυροειδῶς, ἐκφωνεῖ· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ δὲ διαβαστής· Δεῦτε προσκυνήσωμεν ἐκ γ'· τὸ Ἐπακούσαι σου, Κύριος, ἐν ἡμέρᾳ καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ ψαλμοῦ, τὸ Κύριε ἐν τῇ δυνάμει σου, καὶ ὅλον τὸν ψαλ-

μόν, Δόξα καὶ νῦν, τὸ Τρισάγιον. Ταῦτα λέγονται ἀργῶς, ἕως οὐ νὰ θυμιάσῃ ὁ ἱερεὺς ἅπαντας καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ νὰ εἰπῇ τὸ "Οτι σοῦ ἔστιν, εἴτα· Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν, Δόξα, Ὁ ὑψωθείς ἐν τῷ σταυρῷ, Καὶ νῦν, Προστασία φοβερά. Ὁ ἱερεὺς· Ἐλέησον ἡμᾶς, "Οτι ἐλεήμων, Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ. εἴτα τὸ ἐξάφαλμον. Εἰς τὸ Θεὸς Κύριος τροπάριον τοῦ ἁγίου δὶς, θεοτοκίον τῆς ἡμέρας, εἴτα στιχολογοῦμεν τὸ ἐν κάθισμα τοῦ Ψαλτηρίου καὶ καθίσματα τῆς Παρακλητικῆς. Μετὰ τὴν β' στιχολογίαν γίνεται αἵτησις, καὶ καθίσματα τῆς Παρακλητικῆς, καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸν βίον τοῦ ἁγίου, εἴτα τὸν ν'. Ἐλέησόν με ὁ Θεός, καὶ εὐθὺς φάλλομεν τοὺς κανόνας μετὰ τοῦ εἰρμοῦ εἰς δ', λέγομεν καὶ τὴν [εἰρ. 32] μικρὰν στιχολογίαν, εἰς κάθε τροπάριον ἀπὸ ἑνα στίχον, οἱ δὲ κανόνες λέγονται οὕτως· τῆς Παρακλητικῆς οἱ δύο κανόνες εἰς δέκα καὶ τοῦ Μηναίου εἰς δ', εἰ δ' ἔχει ὁ ἅγιος δοξαστικά, λέγομεν τῆς Παρακλητικῆς εἰς ἡ' (καταλιμπάνοντες τὰ δύο μαρτυρικά) καὶ τοῦ ἁγίου εἰς ς', εἰ δὲ ἔχει τὸ Μηναῖον δύο κανόνας, λέγομεν τῆς Παρακλητικῆς εἰς ς' καὶ τοῦ Μηναίου εἰς ἡ'. Μετὰ τὴν γ' ὥδην κάθισμα τοῦ Μηναίου καὶ θεοτοκίον, ἀφ' ἑκτῆς κοντάκιον τοῦ ἁγίου, εἰ ἔχει, εἰ δ' οὐ, τῆς ἡμέρας καὶ τὸ Συναξάριον. Εἰς τὴν ἐννάτην ὥδην στιχολογεῖται Ἡ τιμιωτέρα, μετὰ τὴν ἐννάτην τὸν εἰρμόν καὶ τὸ Ἀξιόν ἔστιν ὡς ἀληθῶς καὶ γίνεται αἵτησις, ἐξαποστειλάριον τῆς ἡμέρας, εἰ δ' ἔχει ὁ ἅγιος, λέγομεν τοῦτο εἰς τοὺς αἵνους, εἰ μὲν ἔχει ὁ ἅγιος αἵνους, φάλλομεν τὸ Πᾶσα πνοὴ καὶ τὸ Αἰνεῖτε αὐτὸν πάντες, τοὺς δὲ λοιποὺς στίχους λέγομεν χύμα καὶ ἀπὸ τοὺς δύο χοροὺς ἕως τὸ Αἰνεῖτε αὐτὸν ἐπὶ ταῖς δυναστεαῖς καὶ φάλλομεν εἰς δ', Δόξα τοῦ ἁγίου, Καὶ νῦν θεοτοκίον, εἴτα Σοὶ δόξα πρέπει καὶ τὰ λοιπά, εἰ δὲ καὶ δὲν ἔχει ὁ ἅγιος αἵνους, μετὰ τὸ ἐξαποστειλάριον εὐθὺς Αἰνεῖτε τὸν Κύριον ἐκ [εἰρ. 33] τῶν οὐρανῶν, χύμα δίχορον καὶ τοὺς γ' ψαλμούς, εἴτα τὸ Σοὶ δόξα πρέπει, Κύριε (ὅταν δὲ ποιῶμεν δοξολογίαν μεγάλην, ἀφ' οὗ φάλλομεν τὸ Πᾶσα πνοὴ, φάλλομεν μετὰ μέλους δίχορον καὶ τοὺς γ' ψαλμούς). Μετὰ τὸ Σοὶ δόξα πρέπει, τὸ Πληρώσωμεν, εἴτα τὰ ἀπόστιχα τῆς Παρακλητικῆς, Δόξα τοῦ ἁγίου, εἰ ἔχει, Καὶ νῦν θεοτοκίον, τὸ Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι, Τρισάγιον, τροπάριον τοῦ ἁγίου καὶ θεοτοκίον, μετὰ τὸν ὁρθρον Ἐλέησον ἡμᾶς, Σοφία, Ὁ ὢν εὐλογητός, Τὴν τιμιωτέραν, Δεῦτε προσκυνήσωμεν ἐκ γ' καὶ ἡ πρώτη ὥρα καὶ ἀπόλυσις.

[εἰρ. 93]. Περί (τοῦ) ὅταν θέλῃς νὰ ποιήσῃς δοξολογίαν μεγάλην εἰς κανένα ἅγιον χάριν εὐλαβείας.

[стр. 35). Ἀλληλοῦα πότε φάλλομεν.

Πῶς φάλλεται ἡ ἀκολουθία, ὅταν εἶναι Ἀλληλοῦα ἐν τε ἐσπερινῷ καὶ ὄρθρῳ.

[стр. 38). Περί τῶν ὥρῳ καὶ μεσσηρίῳ, πῶς ὀφείλει ἀναγινώσκεισθαι ἐν ταῖς δυοῖ ταύταις νηστεαῖς τῶν τε Χριστουγέννων καὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων.

Эта вводная часть оканчивается слѣдующею припискою составителя Типикона:

Ὡ φίλτατε, ἰδοὺ ὅσον ἐδυνήθημεν ἐσαφηνήσαμεν ἀκριβῶς τὴν ἀκολουθίαν, ὅσον εἰς ἀγρουπνίας, τόσον εἰς κυριακάς, τόσον καὶ εἰς μνήμην ἁγίων, ὡσαύτως καὶ εἰς ἡμέρας μὴ ἐορταζομένας καὶ εἰς τὰς νηστίμους ἡμέρας τῶν δύο νηστειῶν Χριστουγέννων τε καὶ ἁγίων Ἀποστόλων, ἐν αἷς δηλαδὴ φάλλεται τὸ Ἀλληλοῦα. Ἐστω λοιπὸν τὰ παρόντα τύπος καὶ ὑπόδειγμα διὰ ὅλας τὰς ἡμέρας τοῦ χρόνου, ἔχε τὰ ἀνωτέρω πρὸ ὀφθαλμῶν σου πάντοτε καὶ ποτὲ δὲν θέλεις σφάλει [стр. 41).

[стр. 42). Изложение особенностей Синаксарныхъ службъ, но только лишь для дванадесятихъ праздниковъ и великихъ святыхъ, т. е. тѣхъ службъ, которыя въ обычныхъ Типиконахъ излагаются въ «Марковыхъ главахъ». Мѣсяцеслова нѣтъ. Отмѣтимъ нѣкоторыя особенности. На часахъ въ канунъ Рождества кадятъ съ кацею [стр. 63). На канунѣ Богоявленія совершаетъ освященіе воды ефимеріѣ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ [стр. 73) и священникъ обходитъ съ этою водою сады, келліи и т. п., а послѣ литургіи въ самый праздникъ положено водоосвященіе на фіалѣ [стр. 77). Есть порядокъ службы трехъ святителей въ недѣли предъуготовительныя [стр. 88 об.). Изложение особенностей въ службѣ Благовѣщенія предваряется слѣдующимъ предисловіемъ: Περί τῆς ἐορτῆς τοῦ θεοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Ἐπειδὴ εἰς ταύτην τὴν ἐορτὴν μετὰ τὸ εἶναι ἢ μνήμην τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν μοναστηρίου, διὰ τοῦτο πρέπει νὰ εἶναι καὶ ἡ ἀκολουθία διαφορητικὴ καὶ οὐχί, ὡς ποιοῦσιν τὰ λοιπὰ μοναστήρια, καὶ περὶ ὅταν εἶναι νηστεία, εἰς ταύτην τὴν ἐορτὴν πῶς πρέπει νὰ ποιοῦμεν καὶ πρῶτον ἀρχόμεθα ἀπὸ τῶν προεορτίων [стр. 110). Вообще же изложение статей на праздникъ Благовѣщенія весьма немногимъ отличается отъ подобныхъ статей въ Марковыхъ главахъ болѣе древнихъ рукописей, какъ это видно изъ

«сличения. Выдающіяся болѣе же или менѣе, особенности представляетъ служба этого праздника въ пятницу страстной седмицы. Вечерня съ литургією великаго четверга излагается согласно съ древними Типиконами. Великая вечерня вся по Минеи, а утренняя имѣетъ нѣкоторыя особенности:

[стр. 135). Εἰς τὸν ὄρθρον μετὰ τὸ ἐξάφαλμον τὸ Θεὸς Κύριος, τροπάριον τῆς ἑορτῆς δις, τὸ "Ὅτε οἱ ἐνδοξοὶ μαθηταί, ἅπαξ, καὶ εὐθὺς ἀναγινώσκωμεν τὸ πρῶτον εὐαγγέλιον τῆς διαθήκης, εἴτα ἀρχόμεθα τῶν ἀντιφώνων, δευτεροῦντες ἅπαντα πλὴν τῶν θεοτοκίων καὶ καθισμάτων. Μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ ἀντιφώνου τοῦ δευτέρου ἀναγινώσκωμεν τὸ δεύτερον εὐαγγέλιον, μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ τρίτου ἀντιφώνου καὶ τοῦ καθίσματος ἀναγινώσκωμεν τὸ γ' εὐαγγέλιον, μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ πέμπτου ἀντιφώνου ἀναγινώσκωμεν τὸ τέταρτον εὐαγγέλιον, μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ ἕκτου ἀντιφώνου ἀναγινώσκωμεν τὸ πέμπτον εὐαγγέλιον. μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ ἑβδόμου ἀντιφώνου ἀναγινώσκωμεν τὸ ἕκτον εὐαγγέλιον, μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ ἑννάτου ἀντιφώνου ἀναγινώσκωμεν τὸ ἑβδόμον εὐαγγέλιον, μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ δεκάτου πρώτου ἀντιφώνου ἀναγινώσκωμεν τὸ ὄγδοον εὐαγγέλιον, μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ δωδεκάτου ἀντιφώνου ἀναγινώσκωμεν τὸ ἑννατον εὐαγγέλιον, μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ δεκάτου πέμπτου ἀντιφώνου καὶ τοῦ καθίσματος ἀναγινώσκωμεν τὸ δέκατον εὐαγγέλιον, ἐνταῦθα λέγομεν τὸ κοντάκιον καὶ οἶκον τῆς ἡμέρας, εἴτα ἀρχόμεθα τοὺς μακαρισμοὺς, ἥχος δ'. Διὰ ξύλου ὁ Ἀδὰμ καὶ τὰ λοιπά, προκείμενον· Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου καὶ εὐαγγέλιον δέκατον πρῶτον, εἴτα τὸν πολυέλεον τῆς ἑορτῆς καὶ καθίσματα, ὁμοίως τὸ πρῶτον ἀντίφωνον τοῦ δ' ἤχου, προκείμενον καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἑορτῆς, τὸν πεντηκοστόν, καὶ στιχηρὸν τῆς ἑορτῆς· Ἀπεστάλη ἐξ οὐρανοῦ, τὸ Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου, ὁ κανὼν τῆς ἑορτῆς [стр. 136) μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ιδ' ἐνθα δὲ εἰσὶν αἱ ψαλμοὶ τοῦ Τριψαλμοῦ, λέγομεν τῆς ἑορτῆς εἰς η' καὶ τοῦ Τριψαλμοῦ εἰς ζ', καταβασία τῶν εἰρμῶν τῆς ἑορτῆς, ἀπὸ γ' ψόδης κάθισμα τῆς ἑορτῆς, ἀφ' ἕκτης κοντάκιον καὶ οἶκον τῆς ἑορτῆς, ἐν τῇ θ' ψόδῃ οὐ στιχολογεῖται Ἡ τιμιωτέρα, ἐξαποστειλάριον τῆς ἑορτῆς ἐκ γ', εἰς τοὺς αἰνους ἰστώμεν στίχους ζ' τῆς ἑορτῆς, ἥχος α', προσόμοια γ' καὶ τῆς ἡμέρας ἰδιόμελα ἥχος γ', τρία, Δόξα ἥχος πλ. δ' τῆς ἡμέρας· Κύριε, ἀναβαίνοντος ἐν τῷ σταυρῷ, Καὶ νῦν ὁ αὐτὸς τῆς ἑορτῆς· Εὐφραινέσθωσαν οἱ οὐρανοί, δοξολογία μεγάλη, καὶ εὐθὺς μετὰ τὴν δοξολογίαν ἀναγινώσκειται τὸ δέκατον δεύτερον εὐαγγέλιον παρὰ διακόνου, εἴτα ἑκτενὴς καὶ ἀπόλυσις. Ἀναγινώσκειται

καὶ ἡ κατήχησις τῆς ἑορτῆς. Τὰς δὲ μεγάλας ὥρας μὲ τὸ νὰ ἔχῃ νὰ γίνῃ ἡ λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου ταχύτερον τὰς φάλλομεν τὴν μεγάλην πέμπτην ὁμοῦ μὲ τὰ τροπάρια, ἀναγνώσματα, ἀποστόλους καὶ εὐαγγέλια. Καὶ σήμερον φάλλομεν τὰς ὥρας τρίψαλμους κατὰ τὴν συνήθειαν, εἰ δὲ καὶ θέλεις νὰ φάλῃς τὰς μεγάλας ὥρας σήμερον κατὰ τὸν παλαιὸν τύπον, οὐδὲν τὸ κωλύον.

[стр. 137). Ἡ δὲ θεία λειτουργία γίνεται ταχύτερον, καὶ φάλλονται τὰ τυπικὰ ἐν τοῖς μακαρισμοῖς, ἡ γ' καὶ ε' ὥδῃ τῆς ἑορτῆς, εἰσοδικὸν τῆς ἑορτῆς, ἀπόστολος, εὐαγγέλιον καὶ κοινωνικὸν τῆς ἑορτῆς καὶ καθ' ἑξῆς ἡ λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου. Εἰς τὴν τράπεζαν μόνον ὁποῦ οἶνον καταλύει, ἡμεῖς δὲ εἰς δόξαν τῆς Εὐαγγελιστρίας καταλύομεν εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον.

Περὶ δὲ ὥραν δεκάτην τῆς ἡμέρας ποιούμεν ἑσπερινόν, ἐν ᾧ ἀποδίδομεν καὶ τὴν ἑορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἱστῶμεν στίχους δέκα καὶ φάλλομεν τὰ ἰδιόμελα τὸ α', τοὺς τρεῖς δευτέρους, τοὺς δύο πλ. β' καὶ τῆς ἑορτῆς, τὸ Βουλὴν προαιώνιον καὶ τὰ λοιπὰ εἰς δ', Δόξα ἡχος πλ. β'. Φοβερόν καὶ παράδοξον μυστήριον, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς πλ. β'. Ἀπεστάλη ἐξ οὐρανοῦ Γαβριήλ, εἰσόδος, τὰ γ' ἀναγνώσματα τῆς ἡμέρας, τὸν ἀπόστολον καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἡμέρας, τὸ Εἴπωμεν πάντες, Καταξίωσον, Κύριε, τὸ πληρώσωμεν καὶ τὰ ἀπόστιχα ἡχος β'. Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου καὶ τὰ λοιπὰ μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν, Δόξα, ἡχος πλ. δ' τῆς ἑορτῆς. Εὐφρανέσθωσαν οἱ οὐρανοί, Καὶ νῦν, Σὲ τὸν ἀναβαλλόμενον, ἐν ᾧ εὐλόγομεν καὶ τὸ ἐπιτάφιον καὶ τὸ θέτομεν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, εἶτα τὸ Νῦν ἀπολύεις, τροπάριον. Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, Ταῖς μυροφόροις γυναιξὶ καὶ Σήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν, καὶ γίνεται ἀπόλυσις.

Въ сѹбботѹ въ свое время (служба та же, что и въ старыхъ Типиконахъ) совершался выносъ епитафія. Ὁ πρῶτος ἱερεὺς ἀλλάσσει ὅλην τὴν ἱερατικὴν στολὴν καὶ οἱ λοιποὶ μόνον τὰ ἐπιτραχήλια καὶ φελώνια, αἶροντες τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον καὶ τὸ ἐπιτάφιον εἰς τὸ τελευταῖον Τρισάγιον καὶ εἰσοδεύουσι, ποιοῦντες λιτανίαν γύρωθεν τῆς ἐκκλησίας, ἔνθα μνημονεύουσιν α' ἀντικρὺς τοῦ δεξιοῦ χοροῦ τοὺς κητόρους καὶ β' ὀπισθεν τοῦ ἁγίου βήματος πάντας τοὺς κεκοιμημένους πατέρας καὶ ἀδελφοὺς καὶ γ' ἀντικρὺς τοῦ ἀριστεροῦ χοροῦ πάντας τοὺς εὐσεβεῖς ἐλεοῦντας καὶ βοηθοῦντας, δ' δὲ καὶ τελευταῖον, ὅταν φθάσουν ἔμπροσθεν τῆς πόλης τοῦ ἔξωθεν νάρθηκος, μνημονεύουν τὸν ἡγούμενον καὶ τοὺς λοιποὺς ζῶντας ἀδελφούς. Εἶτα λέγει· Καὶ ὑπὲρ τοῦ δια-

φυλαχθῆναι τὴν ἁγίαν μονὴν ταύτην κ. τ. λ. Εἶτα εἰσέρχονται εἰς τὸν ναόν, φθάσαντες εἰς τὸ μέσον τοῦ ναοῦ, ἐκφωνεῖ ὁ ἡγούμενος· Σοφία, ὀρθοί, χαράττει στανροῦ τύπον μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου. Εἶτα, εἰσερχομένων ἐν τῷ ἱερῷ, φάλλουσιν· Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, Ὅτε κατῆλθες πρὸς τὸν θάνατον, Ταῖς μυροφόροις γυναιξί. Τούτων ψαλλομένων, γυρίζουσιν, τρίς τὴν ἁγίαν τράπεζαν, εἶτα θέτουν τὸ ἅγιον ἐπιτάφιον ἐπάνωθεν τῆς τραπέζης, καὶ εὐθὺς ὁ κανονάρχης λέγει τὸ τροπάριον τῆς προφητείας ὁμοῦ καὶ τὴν προφητείαν [стр. 140, 141).

Если праздниѣъ Благовѣщенія приходился на Пасху, то вечерня совершалась въ великую субботу обычнымъ порядкомъ съ литургією, съ стихирами на «Господи возвахъ» на десять. По захожденіи солнца, пѣли всенощное бдѣніе. Великая вечерня вся праздника съ освященіемъ хлѣбовъ. За вечернею слѣдовала полунощница съ пѣніемъ канона великой субботы и, наконецъ, самая утренья. Прόσεχε. Ὅταν γίνῃ ἡ θεία Ἀνάστασις, πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἕκτη ὥρα τῆς νυκτὸς ἀπερασμένη, διότι ὁ Κύριός μας μετὰ τὸ μεσονύκτιον ἀνεστήθη. Πληρωθείσης δὲ τῆς ἀναγνώσεως, ἄπτουσι καὶ φάλλουσιν οἱ ἱερεῖς τὸ τροπάριον ἀναστάσιμον ἥχος πλ. β'. Τὴν ἀνάστασίν σου Χριστέ Σωτήρ. Τοῦτο λέγεται πολλάκις ἕως νὰ φθάσωσιν εἰς τὸν διορισμένον τόπον, φθάσαντες δὲ εἰς τὸ διορισμένον τόπον, ἀναγινώσκεται τὸ εὐαγγέλιον τοῦ μεγάλου σαββάτου. Ὁφὲ σαββάτου τῇ ἐπιφωσκούσῃ. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ εὐαγγελίου ἐκφωνεῖ ὁ διάκονος τὸ Εὐλόγησον, δέσποτα, καὶ ὁ ἱερεὺς· Δόξα τῇ ἁγίᾳ . . . εἶτα ἀρχόμεθα τὸ Χριστὸς ἀνέστη. Τοῦτο λέγεται τρίς παρὰ τοῦ ἱερέως καὶ τρίς παρὰ τῶν ἀδελφῶν, εἶτα λέγει τοὺς στίχους, στίχος α'. Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ. . . στίχος β'. Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν . . . στίχος γ'. Συστήσαθε ἑορτήν. . . καὶ ἡμεῖς εἰς κάθε στίχον· Χριστὸς ἀνέστη. (Ἰστέον, ὅτι οὗτοι οἱ στίχοι δὲν λέγονται πάντα, ἀλλὰ ὅταν τύχῃ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ). Εἶτα λέγει· Δόξα Σήμερον σωτηρίας, Καὶ νῦν τὸ αὐτό, εἶτα, Ἐν εἰρήνῃ τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν κ. τ. λ. καὶ εἰσερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ, φάλλομεν τοὺς κανόνας и т. д. [стр. 144, 145), какъ въ древнихъ Типиконахъ.

Вечеромъ совершается служба Пасхи съ Благовѣщеніемъ.

По поводу всей этой главы на поляхъ замѣчено слѣдующее: Εἰς τοὺς 1817, ὁποῦ ἦλθεν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ μετὰ τὸ Πάσχα, εἰς τὴν ἱεράν μονὴν τοῦ Βατοπαιδίου ἠκολούθησαν ἀπαρallάχτως κατὰ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ παρόντος ἡμετέρου Τυπικοῦ, ἐκτὸς μόνον τὴν λιτὴν ἄφη.

σαν, διὰ ποίαν αἰτίαν ὁμως τὴν ἄφησαν καὶ τί τὸ κωλύον ἀγνοῶ, σὺ ὁμως ἀκολούθει κατὰ τὴν παροῦσαν ἐρμηνείαν διὰ τὴν λαμπρὰν ἑορτὴν μας καὶ δὲν σφάλλεις τελείως. Ὁ αὐτός, ὁποῦ ἔγραφε τὸ παρὸν Τυπικόν [стр. 144).

Несмотря на то, что изложение службъ сходно съ древнимъ Типикономъ, составитель Филофеевскаго Типикона нашелъ нужнымъ сдѣлать въ концѣ такую прибавку: Ἰστέον, ὅτι κατὰ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ὁποῦ ἐσημείωσαν ἐνταῦθα, μόνον ἡμεῖς οὕτως ἀκολουθοῦμεν, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι ἑορτὴ τοῦ μοναστηρίου μας, τὰ δὲ λοιπὰ μοναστήρια ἀκολουθοῦν κατὰ τὸν παλαιὸν Τύπον, ὅθεν, ὄντος τοῦ μοναστηρίου μας ἑορτὴ, πρέπει νὰ πανηγυρίζωμεν λαμπροτέρως τὴν τοιαύτην ἑορτὴν ἀπὸ τοὺς λοιπούς, ὅθεν μὴ ξενίζεσαι, ἀδελφε, βλέποντας τὴν ἀλλαγὴν τῆς ἀκολουθίας τοῦ θείου Εὐαγγελισμοῦ, οὐδὲ νὰ μᾶς κατηγορήσης [стр. 150).

Εὖρον εἰς ἓνα νεότυπον Τυπικόν, διαγορευόν περὶ τῆς θείας ἑορτῆς τοῦ θείου Εὐαγγελισμοῦ αὐτολεξεῖ οὕτως· Ἐὰν τύχη ὁ Εὐαγγελισμὸς τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ ἢ τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ, νὰ μετατίθεται ἡ ἑορτὴ τῇ τρίτῃ τῆς Διακαινησίμου, ὅτι ἐν ταύταις ταῖς δύο ἡμέραις οὐκ εὐάρμοστα τὰ χαρμόσυνα καὶ λυπηρά ὁμοῦ τροπάρια, τίς γάρ συμφωνεῖα· Σήμερον κρεμάται ἐπὶ ξύλου καὶ Σήμερον χαρᾶς εὐαγγέλια, ἢ τίς κοινωνία· Φρίξον ἤλιε, στέναξον γῇ καὶ Εὐαγγελίζου γῇ χαρὰν μεγάλην. Διὰ τοῦτο πρέπον μετατίθεται οὕτω, ἵνα τὰ χαροποιὰ τῆς ἑορτῆς μὲ τὰ χαροποιὰ τῆς Ἀναστάσεως τροπάρια μελωδῇσωμεν. Κατὰ τοῦτον γοῦν τὸν τύπον ὀφείλει γίνεσθαι ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις, ἐπακολουθούσαις τοῖς ἴχνεσι τῆς μητρὸς μεγάλης ἐκκλησίας¹⁾. Μὴ σταχαζόμενος τοῦ ἐν τῇ ἑορτῇ κεκρυμμένου μυστηρίου, λέγει ἀνωτέρω νὰ μετατίθεται ἡ ἑορτὴ τῇ γ' τῆς Διακαινησίμου, ἐπειδὴ ἡ αὐτὴ ἑορτὴ ἂν μετατεθῇ ἐλαττοῦται ὁ ἀριθμὸς τῶν ἡμερῶν, ὁποῦ ἐστάθῃ ὁ Κύριός μας εἰς τὴν κοιλίαν τῆς Θεοτόκου, ὅθεν εἶναι μεγάλη παρανομία, ἢ καὶ νὰ εἰπῶ αἵρεσις, διὰ τοῦτο μὴν σε καταπέισῃ τινὰς νὰ μεταθέσῃς τὴν ἑορτὴν ταύτην καὶ οἷα ἡμέρα τύχη, ἑόρτασεν αὐτὴν κατὰ τὴν ἐρμηνείαν ἐν κεφαλαίῳ ξγ' καὶ ξδ' [стр. 151).

¹⁾ Здѣсь составитель Типика полемизируетъ съ Константиномъ протопсалтомъ, издавшимъ «Типиконъ Великой Церкви» въ 1838 г., и его предшественниками, которые держались этой практики. (Τυπικόν. Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1888, σελ. 242).

Въ числѣ главъ на особенные случаи имѣются двѣ, которыхъ въ обычныхъ древнихъ Типиконахъ не находимъ: α) *Περὶ ἑορταζομένων ἁγίων, εἰ τύχωσιν ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν τῶν καθημερινῶν, ἐν ὅσων φάλλεται τὸ Χριστὸς ἀνέστη πρὶν τῆς Ἀναλήψεως* и β) *Περὶ τῆς μνήμης τῶν ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, εἰ τύχοι ἐν ταῖς προγεγραμμέναις ἑορταῖς*. Въ этой послѣдней главѣ изложеніи службы нѣтъ, но указывается совершать ее по главамъ великомученика Георгія и Іоанна Богослова.

[стр. 169). *Περὶ μεθεόρτων τῶν Δεσποτικῶν καὶ Θεομητορικῶν ἑορτῶν, εἰ τύχωσιν ἐν κυριακῇ.* 80 гл.

[стр. 160). *Περὶ ἀποδόσεως τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν, εἰ τύχωσιν ἐν κυριακῇ* кеп. 81.

(стр. 170). *Περὶ ἀποδόσεως τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν, μὴ οὔσης κυριακῆς* кеп. 82.

[стр. 172). *Περὶ προεορτίων καὶ μεθεορτίων πῶς φάλλονται μετὰ τῶν ἐν Μηναίῳ ἁγίων* кеп. 93.

[стр. 173). *Περὶ τροпарίων καὶ κοντακίων μεθεόρτων, εἰ τύχωσιν ἐν κυριακῇ* кеп. 84.

[стр. 174). *Περὶ τῶν στίχων Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν, πότε τοὺς στιχολογοῦμεν καὶ πότε οὐ εἰς ὅλον τὸν ἐνιαυτὸν* кеп. 85.

[стр. 175). *Περὶ τοῦ πότε στιχολογεῖται Ἡ τιμιωτέρα καὶ πότε οὐ στιχολογεῖται* кеп. 86.

[стр. 176). *Πῶς φάλλεται ἡ ἀκολουθία τῆς Ὀκτωήχου καὶ τοῦ Μηναίου ἐν ὅλῃ τῇ ἐβδομάδι καὶ πρῶτον τῇ κυριακῇ* кеп. 87.

[стр. 177). *Τῇ δευτέρᾳ πῶς φάλλεται ἡ ἀκολουθία τῆς Ὀκτωήχου μετὰ τοῦ Μηναίου* кеп. 88.

[стр. 178—182). На всю недѣлю до сѹбботы подобныя главы кеп. 89—93.

[стр. 182). *Περὶ τῆς ἐβδομάδος τῆς τυρινῆς, πῶς ὀφείλει φάλλεσθαι ἡ ἀκολουθία* кеп. 94.

[стр. 184). *Περὶ τῆς μεγάλης τεσσαρακοστῆς, πῶς ὀφείλει φάλλεσθαι ἡ ἀκολουθία* кеп. 95.

[стр. 189). *Περὶ τοῦ Ψαλτηρίου, πῶς ὀφείλει στιχολογεῖσθαι ἐν ὅλῳ τῷ χρόνῳ* кеп. 96.

[стр. 191). *Εἰδῆσις τῶν ἀγρουπνιῶν ὅλου τοῦ ἐνιαυτοῦ, πότε δηλαδὴ ποιῶμεν ἀγρουπνίαν* кеп. 97.

Совершается всенощное бдѣніе, по преданію ктиторовъ:

8 и 14 Сентября, 26 Октября, 13 и 21 Ноября, 5 или 6 и 25 Декабря, 6, 23 (τοῦ ἁγίου Διονυσίου τοῦ ἐν τῷ Ὀλύμπῳ καὶ νέου κτήτορος τοῦ μοναστηρίου μας) и 30 Января, 2 Февраля, 25 Марта, въ сѹбботу Акаѣста, въ недѣлю Ваѣй, на Пасху, въ Вознесеніе, въ Πятидесятницу, 24 и 29 Іюня, 6 и 15 Августа. По желанію игумена, 26 Сентября, 8 Ноября, 1 и 17 Января, 8 Мая, 29 Августа и во всѣ недѣли или воскресные дни.

[стр. 193). Περὶ μνημοσύνων καὶ κολύβων πότε δεῖ ποιοῦμεν εἰς ὅλον τὸ ἔτος κεφ. 98.

Περὶ μνημοσύνων καὶ κολύβων πρὸ ὀλίγων χρόνων ἔφθασε νὰ ἀκολουθήσῃ μία μεγαλειότης διχόνοια εἰς τὸ ἅγιον Ὅρος ἀναμέταξὺ εἰς μερικοὺς, οἵτινες δισχυρίζομενοι καὶ ἐναντιούμενοι εἰς ὑπὲρ τοῦ ἄλλου εἰς ἓν πεῖσμα σατανικόν, ὅπου ἂν εὕρισκον καιρὸν νὰ θανατῶσιν. Ἐπειδὴ τὸ ἓνα μέρος δισχυρίζομενοι εἰς τὸ νὰ γίνονται μνημόσυνα διὰ τοὺς κεκοιμημένους μόνον τὸ σάββατον καὶ οὐχὶ τὴν κυριακὴν, τάχα ἀκολουθοῦντες τὸν τύπον τῆς ἐκκλησίας, τὸ δὲ ἕτερον μέρος ἐπιμένει ἐναντίον τῶν ἄλλων, ἐκτελοῦντες μνημόσυνα τὴν κυριακὴν καὶ οὐχὶ τὸ σάββατον καὶ ἄχρι τὴν σήμερον ἐπλήθυ- νε τὸ κακὸν τοῦτο καὶ ἐξηπλώθη εἰς ὅλον τὸ ἀγιώνυμον Ὅρος, καὶ γέγοναμεν παίγνιον τοῖς κοσμικοῖς ἡμεῖς οἱ ἅγιοι καὶ πνευματικοί. Ὅθεν, ἀδελφοί μου [стр. 194), παρακαλῶ τὸν Κύριόν μου, καθὼς μᾶς ἐφύλαξεν ἀπὸ τὴν ἀσθενείαν ταύτην ἕως τὴν σήμερον, οὕτως νὰ μᾶς φυλάξῃ καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, καὶ ἀποστρεφόμεθα τοὺς τοιοῦτους πεισματάριδας ὅσον τὸ ἓνα μέρος, τόσον καὶ τὸ ἄλλον, καὶ ἃς ἀκολουθοῦμεν κατὰ τὴν παλαιὰν παράδοσιν, ὅπου παρελάβομεν ἀπὸ τῶν κητόρων τοῦ ἱεροῦ μας μοναστηρίου, τὸ ὅποιον εἶναι καὶ νόμιμον καὶ δικαιοτάτον νὰ ἀκολουθοῦμεν ἡμεῖς τὰ τέκνα τοὺς γονεῖς μας. Οὕτως παρελάβομεν.

Κάθε παρασκευῇ ἐσπέρας ἀπερχόμεθα ἐν τῷ κοιμητηρίῳ καὶ ποιοῦμεν παννυχίδα, ψάλλομεν τὸν νεκρώσιμον κανόνα καὶ τὰ λοιπά, μνημονεύοντες πάντας τοὺς προκεκοιμημένους ἀδελφούς καὶ ὅλους τοὺς εὐσεβεῖς χριστιανούς μετὰ κολύβων, τὸ δὲ πρωῒ, ὅπερ ἔστι σάββατον, ἀπερχόμεθα ἅπαντες ἐν τῷ κοιμητηρίῳ καὶ γίνεται λειτουργία, μνημονεύομεν, καθὼς καὶ ἀφ' ἐσπέρας, τοὺς κεκοιμημένους μετὰ κολύβων. Εἰ δὲ καὶ ἀποθάνῃ τινὰς ἐκ τῶν ἀδελφῶν, ποιοῦμεν αὐτοῦ τὰ μνημό- συνα, ὅσον τὰ τρίτα, τὰ ἑννατα [Л. 195), τὰ τεσσαρακοστά οἷα ἡμέρα

πέσουν, κἄν τε κυριακὴν κἄν τε δευτέραν, ὅποια ἡμέρα ἐστὶν ἀνεμποδί-
στως καὶ ἀκριματίστως. Μάλιστα τυχένει ὁποῦ μᾶς πλερώνουν οἱ χρι-
στιανοὶ διὰ τὸ ἐκτελέσωμεν διὰ ἀποθανόντας συγγενεῖς τους, ὅσον ἀγρυ-
πνίαν, τόσον καὶ μνημόσουν καὶ τράπεζαν εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν
ἡμέραν, τὰ ὅποια πρέπει νὰ γίνουν ἢ εἰς μνήμην ἁγίου πάνυ μεγά-
λου, ἢ εἰς κυριακὴν, ἢ εἰς Δεσποτικὴν ἑορτὴν, ἐπειδὴ ἡ ἀγρυπνία κα-
θημερινὴ δὲν γίνεται, ἀλλὰ μία ἀπὸ ταῖς ἀνωτέρω ἑορταῖς ἐπ' ἀνάγκ-
αις εἶναι νὰ γίνῃ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ μετὰ τὴν λειτουργίαν, καὶ τὸ μνη-
μόσουν καὶ ἔπειτα νὰ ἀνέλθωμεν εἰς τὴν τράπεζαν. Ὅθεν, ἀδελφοί
μου, ὅποτε ἔχεις μνημόσουν, ὅποια ἡμέρα ποίησον αὐτὸ χωρὶς νὰ ἐξαι-
ρέσης ἡμέρα, κἄν τε σάββατον, κἄν τε κυριακὴν. Τοῦτο δὲν εἶναι καμ-
μία παρανομία οὐδὲ βλασφημία εἰς τὸ ὁμοούσιον. Τοῦτο μόνον κάνο-
μεν τὰ μνημόсуна ἀπὸ τῶ σαββάτῳ τοῦ δικαίου Λαζάρου ἕως τῶ σαβ-
βάτῳ τῆς Διακαινησίμου. Καὶ μάλιστα ἂν τύχῃ ἐν αὐταῖς ταῖς ἡμέ-
ραις ἡ ἑορτὴ τοῦ θείου Εὐαγγελισμοῦ, πρέπει νὰ διαβάσωμεν καὶ νὰ
φάλλωμεν τὴν ἀκολουθίαν τῶν κτητόρων κατὰ τὴν συνήθειαν. Καὶ ταῦ-
τα μὲν περὶ μνημοσύνων ἀρκές.

[εἰρ. 196). Περὶ νηστείας μοναχῶν κεφ. 99.

Περὶ δὲ τῆς ἡμετέρας νηστείας παρελάβομεν νηστεύειν οὕτως·
ὅλας τὰς τετράδας καὶ παρασκευὰς καὶ δευτέρας ὅλου τοῦ χρόνου νη-
στεύομεν ἀπὸ λάδι καὶ κρασί, ἐσθίομεν ἅπαξ μετὰ τὴν ἐννάτην εἰς
ξηροφαγίαν.

Τῇ δὲ ἁγία καὶ μεγάλῃ τεσσαρακοστῇ, τῇ καθαρᾷ ἐβδομάδι δηλα-
δῇ, τὴν πρώτην ἐβδομάδα ἅπαξ τῆς ἡμέρας ἐσθίομεν εἰς ξηροφαγίαν,
οἱ δὲ ἐνάρετοι μόνον μετὰ τὴν προηγιασμένην τῆς τετράδος καὶ παρα-
σκευῆς ἐσθίουσιν εἰς ξηροφαγίαν· τῷ δὲ σαββάτῳ καὶ τῇ κυριακῇ ἐσθί-
ομεν εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον, τὰς δὲ λοιπὰς ἐβδομάδας τῆς τεσσαρακοστῆς
τὰς πέντε ἡμέρας ἅπαξ τῆς ἡμέρας ἐσθίομεν εἰς ξηροφαγίαν, τὰ δὲ
σάββατα καὶ κυριακάς καταλύομεν εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον μόνον [εἰρ. 197).
Ὡσαύτως καταλύομεν εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον τῇ μνήμῃ τοῦ Προδρόμου,
ἐκτὸς τῆς πρώτης ἐβδομάδος, καταλύομεν εἰς οἶνον καὶ τῇ πέμπτῃ τοῦ
μεγάλου κανόνος. Τῇ δὲ ἁγία καὶ μεγάλῃ ἐβδομάδι ἅπαξ τῆς ἡμέρας
ἐσθίομεν εἰς ξηροφαγίαν. Τῇ μεγάλῃ πέμπτῃ ἐσθίομεν εἰς ἔλαιον καὶ
οἶνον, τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ μένομεν ἄσιτοι ἕως τῆς λειτουργίας τοῦ
μεγάλου σαββάτου, τῷ δὲ μεγάλῳ σαββάτῳ καταλύομεν ἀπὸ ἐνὸς κρα-
σοβουλίου οἶνου μόνον. Τῇ δὲ ἑορτῇ τοῦ θείου Εὐαγγελισμοῦ κατα-
λύομεν εἰς ἰχθύας, οἷα ἡμέρα τύχῃ ἐκτὸς τῆς μεγάλης ἐβδομάδος. Εἰ

δὲ καὶ τύχη ὁ Εὐαγγελισμὸς τῇ μεγάλῃ ἐβδομάδι, καταλύομεν εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον, οἷα ἡμέρα τύχη, εἰς δόξαν τῆς Εὐαγγελιστρίας.

Τῇ δὲ νηστείᾳ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων ἀρχόμεθα ἀπὸ τῆς δευτέρας τῶν Ἀγίων Πάντων ἕως τῆς μνήμης αὐτῶν, τῇ δευτέρᾳ τῇ δ' καὶ παρασκευῇ ἅπαξ τῆς ἡμέρας ἐσθίομεν εἰς ξηροφαγίαν, τῇ δὲ τρίτῃ καὶ πέμπτῃ καταλύομεν εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον, τῷ δὲ σαββάτῳ καὶ κυριακῇ καταλύομεν ἰχθύας [εἴρ. 198].

Τῇ δὲ νηστείᾳ τῆς Θεοτόκου τὸ ιε' Αὐγούστον ἀρχόμεθα ἀπὸ πρώτης Αὐγούστου καὶ τὰς μὲν πέντε ἡμέρας δηλαδὴ τῆς ἐβδομάδος νηστεύομεν εἰς ξηροφαγίαν, τῷ δὲ σαββάτῳ καὶ κυριακῇ καταλύομεν εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον, τῇ δὲ ἑορτῇ τῆς Μεταμορφώσεως καταλύομεν ἰχθύας.

Τῇ δὲ νηστείᾳ τῶν Χριστουγέννων ἀρχόμεθα ἀπὸ τὰς δεκαπέντε τοῦ Νοεμβρίου τὴν δευτέραν, τετράδην καὶ παρασκευὴν ἅπαξ ἐσθίομεν τὴν ἡμέραν εἰς ξηροφαγίαν, τῇ δὲ τρίτῃ καὶ πέμπτῃ ἐσθίομεν εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον, τῷ δὲ σαββάτῳ καὶ κυριακῇ ἐσθίομεν ἰχθύας καὶ τῇ ἑορτῇ τῶν Εἰσόδων τῆς Θεοτόκου. Εἰ δὲ τύχοι ἑορτὴ πάνυ μεγάλου ἁγίου ἐν ταῖς δυοῖς νηστεαῖς ταύταις τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ἐν τῇ τρίτῃ καὶ πέμπτῃ ἐσθίομεν ἰχθύας. Εἰ δὲ τύχουν αἱ τοιαῦται ἑορταὶ εἰς δευτέραν, δ' καὶ παρασκευήν, καταλύομεν εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον.

Πότε καταλύομεν ἡμεῖς οἱ μοναχοὶ εἰς τυρὶ καὶ αὐγὰ καὶ λοιπά.

Ἀπὸ τῇ κυριακῇ τοῦ Πάσχα, δηλαδὴ ὅλη τῇ ἐβδομάδι τῆς Διακαινησίμου, τῇ ἐβδομάδι τῆς πεντηκοστῆς, τὸ δώδεκάημερον ὅλον, ἐκτὸς τῆς παραμονῆς τῶν Φώτων [εἴρ. 199], τῇ ἐβδομάδι ὅπου ἐμβαίνει τὸ Τριῳδιον καὶ τῇ ἐβδομάδι τῆς τυρινῆς.

Πότε καταλύομεν εἰς ἰχθύας.

Καταλύομεν εἰς ἰχθύας ὅλας τὰς Δεσποτικὰς ἑορτάς, ἐκτὸς τῆς Ὑψώσεως τοῦ σταυροῦ, καὶ ὅλας τὰς Θεομητορικὰς ἑορτάς, τῇ τετάρτῃ τῆς μεσοπεντηκοστῆς, τῇ τετάρτῃ πρὸ τῆς Ἀναλήψεως τῷ γενεσίῳ τοῦ Προδρόμου, εἰς τὴν μνήμην τῶν ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου καὶ τῇ ἐπαύριον, ὅπου εἶναι ἡ μνήμη τῶν δώδεκα ἀποστόλων, εἰς τὰς εἰδ' τοῦ Νοεμβρίου καὶ εἰς τὰς ζ' Ἰανουαρίου. Ταύτας τὰς ἑορτάς, οἷα ἡμέρα τύχη, ἐσθίομεν ἰχθύας.

Πότε καταλύομεν εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον.

Καταλύομεν εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον ὅλας τὰς τετράδας καὶ παρασκευὰς ἀπὸ τῇ νέᾳ κυριακῇ τοῦ Θωμᾶ ἕως τῆς Πεντηκοστῆς, καταλύομεν εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον, ὅποτε ποιοῦμεν δοξολογίαν, ἂν τύχῃ τετράδῃ, ἢ παρασκευῇ, ἢ δευτέρᾳ, καταλύομεν εἰσέτι καὶ τῇ παραμονῇ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, τῶν Χριστουγέννων καὶ τῇ τῶν Θεοφανίων, παραμονῇ, ὅλα ἡμέρα τύχῃ. Ταῦτα πάντα στέκουν καὶ εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ καθενός.

[**στρ. 200**]. Πότε πρέπει νὰ μεταλαμβάνουν οἱ μοναχοὶ τῶν θείων μυστηρίων κεφ. 100.

Παρελάβομεν ἀπὸ τοῦ πρὸ ἡμῶν, κατὰ τὴν διάταξιν τῶν ἁγίων πατέρων, ὅτι ὀφείλουσιν οἱ μοναχοὶ νὰ μεταλαμβάνουν τῶν θείων μυστηρίων κάθε εἰς τεσσαράκοντα ἡμέρας, ἐξομολογούμενοι πρότερον τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν εἰς δοκιμωτάτους πνευματικούς, καὶ ἀφ' οὗ νηστεύσωσιν εἰς ξηροφαγίαν τὰς πέντε ἡμέρας, ἢ τουλάχιστον τρεῖς ἡμέρας, ἃς μεταλάβωσι τῶν θείων μυστηρίων. Εἰ δὲ καὶ τύχοι τινὰς ἐγκρατὴς πολλὰ καὶ ἐνάρετος, ὅπου ἐγκρατεύεται τελείως ἀπὸ τυρὶ καὶ ἰχθύας, ἔχει ἀπόφασιν νὰ μὴν καταλύσῃ εἰς ὅλην τὴν ζωὴν ἀπ' αὐτὰ καὶ μόνον εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον καταλύει σαββατοκυριακόν, τὰς δὲ λοιπὰς πέντε ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος νηστεύει μεγάλως, ὁ τοιοῦτος εὐλαβὴς καὶ ἐγκρατὴς δὲν βλάπτει νὰ μεταλαμβάνῃ κάθε σάββατον.

Εἰ δὲ καὶ εἶναι τινὰς ἀσθενὴς καὶ κινδυνεύει εἰς θάνατον, ὁ τοιοῦτος νὰ μεταλαμβάνῃ, εἰ δὲ καὶ τῇ ἐρχομένῃ ἡμέρᾳ ἐβάρυνε περισσότερο, πάλιν νὰ μεταλαμβάνῃ, εἰ δὲ καὶ πηγαίνει ὁ τοιοῦτος ἀσθενὴς ὅλο εἰς τὸ χειρότερον, ἃς μεταλαμβάνῃ, εἰ δὲ καὶ ἀρχίσῃ εἰς καλλιώτερα καὶ δὲν εἶναι διὰ θάνατον, ἃς παύσῃ ἕως νὰ ἔλθουν αἱ τεσσαράκοντα ἡμέραι. Μάλιστα τὸ τοιοῦτον στέκει εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ πνευματικοῦ του.

[**στρ. 201**]. Προκείμενα, ὅλης τῆς ἐβδομάδος λεγόμενα εἰς τὸν ἑσπερινόν. Здѣсь же прокимны на утрени предъ евангеліемъ и на литургіи предъ апостоломъ.

[**στρ. 203**]. Ἀκολουθία ὅλης τῆς ἐβδομάδος, ὅτε οὐκ ἔστιν ἑορταζόμενος ἅγιος, τὰ τε προκείμενα τῶν ἀποστόλων, ἀποστόλους, ἀλληλουῶν, εὐαγγέλια καὶ κοινωνικά и общимъ святымъ.

[**στρ. 216**]. Πότε ποιοῦμεν παράκλησιν εἰς τὴν Θεοτόκον ἐν ὧν τῷ ἐνιαυτῷ.

[**στρ. 217**]. Περί τῶν μεγάλων προκειμένων τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν, ποῖα προτιμῶνται.

— Περὶ δύο ἁγίων, ἔχόντων κοντάκια, εἰ τύχωσιν εἰς προεόρτια ἢ εἰς μεθεόρτα, πῶς ψάλλονται.

— Περὶ εἰς μνήμην ἁγίου, ἔχοντος εἴσοδον, ποῖα θεοτοκία λέγονται.

[стр. 218). Περὶ τοῦ πρώτου θεοτοκίου τῇ παρασκευῇ ἢ ἐσπέρας εἰ τύχωσι προεόρτια εἰς μεθεόρτα Δεσποτικῶν ἐορτῶν, ἃν λέγεται.

— Περὶ ἁγίου, ἔχοντος δοξαλογίαν, ἃν ψάλλεται ἡ Ὁκτώηχος.

[стр. 219). Ἐνταῦθά μοι ἐφάνη εὐλογον νὰ σημειώσω ποίας ἡμέρας ποιῶμεν ἀργίαν καὶ ποίας ποιῶμεν δοξολογίαν καὶ ποίας καταλύομεν εἰς ἔλαιον καὶ οἶνον ὀνόμαστί.

[стр. 227). Περὶ τῆς παννυχίδος τοῦ μεγάλου σαββάτου καὶ διατάξεις τῆς λαμπρᾶς ἀκολουθίας.

Съ этой послѣдней службою мы уже знакомы по выдержкѣ изъ Благовѣщенскихъ статей. Здѣсь мы лишь дополнимъ ее. На девятой пѣсни канона полунощницы ὁ ἱερεὺς θυμιᾷ ἅπαντας. Къ утрени облачается лишь игумень во всю священническую одежду, а остальные священники, — только въ епитрахиль и фелонь. Плѣρωθείσης δὲ τῆς ἀναγνώσεως, ὁ ἡγούμενος ψάλλει ἀπ' ἑνδον τοῦ βήβματος τὸ ἀναστάσιμον στιχηρόν, ἡχος πλ. β'. Τὴν ἀνάστασίν σου, Χριστέ Σωτήρ. Εἴτα ἐξέρχεται ἐν τῷ νάρθηκι, προπορευομένων λαμπάδων, καὶ ὁ μὲν ἡγούμενος κρατῶν τὸ Εὐαγγέλιον, ὁ δὲ δεύτερος τὴν εἰκόνα τῆς Ἀναστάσεως, καὶ ἀπέρχονται ἐν τῷ διωρισμένῳ τόπῳ, ψαλλόντων πολλάκις τὸ ἄνωθεν τροπάριον, ἕως νὰ ψθίσσωμεν, καὶ τίθεται τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον ὁμοῦ μὲ τὴν εἰκόνα τῆς Ἀναστάσεως ἐπάνωθεν τοῦ τρισκελίου, εὐπρεπισθέντος πρότερον παρὰ τοῦ κανδηλάπτου

[стр. 228). Кандилаптъ въ храмѣ наполняетъ горшки угольями и ошмιάмомъ. Читается евангеліе, послѣ котораго игумень θυμιᾷ

γύρωθεν τὸ τρισκελίον σταυροειδῶς τρίς, εἴτα ἵσταται βλέπων κατὰ ἀνατολὰς [стр. 229) и дѣлаетъ начало. При пѣннїи канона, входятъ въ храмъ. Μετὰ τὴν καταβασίαν ψάλλεται τὸ Χριστὸς ἀνέστη ἐκ γ', τὸ Ἀναστὰς ὁ Ἰησοῦς ἅπασι. Δεῖ εἰδέναι, ὅτι εἰς κάθε ᾠδὴν θυμιῶσιν οἱ ἱερεῖς κατὰ τάξιν, εἰς τὴν πρώτην ᾠδὴν ὁ ἡγούμενος θυμιᾷ, εἰς τὴν γ' ὁ δεύτερος καὶ καθεξῆς [стр. 231).

Въ 1817 году (запись позднѣйшей руки) случилось Благовѣщеніе на Пасху. Въ Ватопедѣ праздничную малую вечерню соединили съ велико-субботней, а великую вечерню на все-нощномъ бдѣннїи служили по Миней [стр. 233).

Въ 1820 г. случилось Благовѣщеніе въ великій четвертокъ. Тамъ же наканунѣ оставили Тріодъ и службу правили только по Минеи, но на самый праздникъ соединили обѣ службы [стр. 234].

[стр. 235). Ἑρμηνεία διὰ τὰς τάξεις τῶν σημαντήρων, ὁποῦ σημαίνουν εἰς τὸν καιρὸν τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς.

Εἰς τὸν ὄρθρον ὡσὰν καὶ τὸν λοιπὸν καιρὸν, ἤγουν πρῶτον τὸ σιδερένιον, ἔπειτα καὶ τὸ χειροσήμεντρον καὶ τὰ ἐξῆς κατὰ τὴν τάξιν. Εἰς ὥρας τρίτην, ἔκτην καὶ ἑννάτην χρούεις μίαν πρὸς μίαν ἕως ἑννέα, ἔπειτα πάλιν ἀπὸ τρεῖς γίνονται ἑννέα, λαμβάνει ἡ κάθε ὥρα ἀπὸ τρεῖς, ἤγουν τρεῖς ἡ τρίτη ὥρα καὶ τρεῖς ἡ ἕκτη καὶ τρεῖς ἡ ἑννάτη, ὁποῦ γίνονται ἑννέα, καὶ ὅταν χρούης μίαν πρὸς μίαν, ὡς ἄνωθεν εἴπομεν, λέγεις καὶ ἓνα Πιστεύω εἰς ἓνα Θεὸν καὶ τὰ ἐξῆς, εἰς κάθε φορὰν ὁποῦ χρούεις, ἔπειτα, τελειώνοντες οἱ μακαρισμοί, βάλλεις μετάνοιαν εἰς τὸν ἡγούμενον καὶ σημάνεις τὸ κόπανο μετὰ καὶ τὸ σίδερο διὰ τὸν ἑσπερινὸν καὶ γίνεται ἀπόλυσις, ἔπειτα διὰ τὸ ἀπόδειπνον χρούεις μίαν πρὸς μίαν δώδεκα καὶ λέγεις καὶ τὸ Ἐλέησόν με ὁ Θεός, ἐὰν θέλῃς ὅλον, εἰ δὲ μὴ τὸ μισὸν εἰς κάθε φορὰν, ἔπειτα πάλιν τέσσαρες φορὲς ἀπὸ τρεῖς ἑξέχωρα γίνονται πάλιν δώδεκα. Αὕτη ἡ τάξις τῶν σημαντήρων εἰς τὸ ἅγιον Ὅρος τοῦ Ἀθῶ ἀρχαία παράδοσις καὶ φυλάττεται καὶ ἕως τοῦ νῦν.

CXLVI. Τυπικὸν ἀκριβὲς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας ἀπὸ τοῦ Τυπικοῦ τοῦ ἁγίου Σάββα καὶ ἐτέρων ἀθροισθὲν διαφόρων, ἔχον καὶ τὰ κεφάλαια τοῦ μοναχοῦ κυρ Μάρκου, ἐν οἷς ἕκαστον αὐτῶν ζητεῖται χωρίοις μετ' ἐτέρων ἀναγκαίων σημειώσεων. Соборный Типиконъ русскаго Пантелеимоновскаго (Руссика) монастыря. Рукопись въ четвертку, на 559 стр., написана чоткою скорописью 1841 года. Подъ такимъ точно заглавіемъ проф. С. Ламбросъ въ своемъ Каталогѣ аѳонскихъ рукописей описываетъ еще одинъ Типиконъ: ркп. Пантелеимоновской библ. № 5869 (362), XVIII в. въ полулистъ (0,22×0,15), стр. 266, въ концѣ коего находится слѣдующая приписка: Τὸ παρὸν Τυπικὸν μοι ἐδωρήθη ὑπὸ τοῦ σεβαστοῦ μου γέροντος καὶ καθηγουμένου Γερασίμου, ὅπως πάντοτε καταγίνωμαι ἐν αὐτῷ. Ὁ ἀρχιγραμματεὺς τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης ἐν τῷ Ῥωσσικῷ κοινοβίῳ τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος Ναθαναὴλ ἱερομόναχος. 1870 Σεπτεμβρίου 17. (S. Lambros. Catalogue of the Greek manuscript on Mont Athos. Cembri-)

180 an. pag. 366). Мы пользовались этимъ Типикономъ, получивъ его изъ рукъ владѣльца о. Наѡанаила, когда послѣдній проживалъ на Карѣѣ въ качествѣ антипросопа Пантелеимоновскаго монастыря. Несомнѣнно, это была первоначальная, черновая копія Діонисіатскаго Типикона (Ἐκ τοῦ Διονυσιακοῦ Τυπικοῦ [л. 2]), съ которой потомъ уже начисто переписанъ былъ Соборный Типиконъ. Интересующій насъ Типиконъ о. Наѡанаила попалъ въ число рукописей Пантелеимоновской обители уже позднѣе, когда проф. Ламбросу предоставилъ великодушно свое описаніе рукописей Пантелеимоновской библіотеки незабвенный библіотекаръ этой сокровищницы монахъ Матѡей, описавшій и рукопись о. Наѡанаила, переданную мною по принадлежности въ эту библіотеку, послѣ кончины ея владѣльца о. Наѡанаила.

Κεφ. α'. Εἰδησις τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ.

Πρὸ τοῦ δοῦναι τὸν ἥλιον ἀνέρχεται ὁ κανδηλάπτης καὶ ποιεῖ μετάνοιαν τῷ προεστῶτι, καὶ ἀπελθὼν σημαίνει τὸ [μικρόν, καὶ συναχθέντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ψάλλομεν πρῶτον· ἐν τῇ νάρθηκι τὴν θ' ὥραν, ὡς σὺνηδες, εἶτα σημαίνει τὸ σιδηροῦν, καὶ εἰσερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ. Καὶ τοῦ ἱερέως ἐν τῷ ἰδίῳ τόπῳ ἱσταμένου καὶ εἰπόντος· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, λέγομεν· Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', καὶ τὸν προοιμιακὸν ψαλμὸν ὁμοῦ πάντες ἡσύχῳ καὶ ἡρεμαίᾳ φωνῇ, εἴθ' οὕτως λέγομεν τὸ Κύριε ἐκέκραξα εἰς τὸν ἥχον τῆς κυριακῆς, ἱστώμεν δὲ (стр. 2), στίχους δ' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ ἀναστάσιμα τοῦ ἡχοῦ γ', δευτεροῦντες τὸ α', Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον, δογματικὸν τὸ β' τοῦ ἡχοῦ, εἶτα τὸ Φῶς ἱλαρόν, προκείμενον· Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν· στίχος· Καὶ γὰρ ἐστερέωσεν, εἶτα τὸ Καταξίωσον καὶ εὐθὲως τὸ ἀναστάσιμον στιχηρὸν τοῦ ἡχοῦ καὶ τῆς Θεοτόκου προσόμοια γ' εἰς τὸν αὐτὸν ἥχον· λέγομεν δὲ εἰς μὲν τὸ α' καὶ β' στίχ. τῆς Θεοτόκου· στίχος α'· Ἀνάστηθι, Κύριε, εἰς τὴν ἀνάπαυσίν σου, στίχος β'· Ὡμοσε Κύριος τῷ Δαβὶδ ἀλήθειαν, εἰς δὲ τὸ τρίτον Δόξα καὶ νῦν, Νῦν ἀπολύεις, Τρισάγιον, τὸ ἀναστάσιμον ἀπολυτίκιον, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον τὸ α' τοῦ ἡχοῦ, ἐκτενὲς μικρὰ καὶ ἀπόλυσις, καὶ εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν.

Κεφάλαιον β'. Διάταξις τῆς ἀγρυπνίας, ἥτοι τοῦ μεγάλου ἑσπερινοῦ καὶ τοῦ ὁρθρου τῆς κυριακῆς.

Μετὰ τὸ δοῦναι τὸν ἥλιον, εἴπερ ἡ νῦξ εἴη μικρά, εἶδ' οὐ, μετὰ τὴν α' καὶ β' ὥραν τῆς νυκτός, ἀπέρχεται ὁ κανδηλάπτης καὶ ποιεῖ

μετάνοιαν τῷ προεστῶτι, ὃς καὶ ἀνελθὼν κρούει τὰς βαρέας ¹⁾ σχολαίως ἄχρι τῶν ιβ', ψάλλων καὶ τὸν Ἄμωμον (τοῦτο γίνεται [стр. 3] ἀπὸ τῆς ιδ' τοῦ Σεπτεμβρίου μέχρι καὶ τῆς κυριακῆς τῶν Βαΐων, ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς ἀγρουπνίαις χύμα σημαίνει), ὃν καὶ ποιεῖ στάσεις ιβ', ἢ ἀντὶ τοῦ Ἀμώμου, τὸν ν' ὠδοεκάκις, ὕπερ ²⁾ ἐπεκράτησε παρὰ τοῖς πλείστοις. Μετὰ δὲ τὴν τῶν βαρέων συμπλήρωσιν σημαίνει τὸν μέγαν σημαντήρα, ὡς ἔθος, εἴτα τὸ σιδηροῦν, καὶ τοὺς μεγίστους κώδωνας, εἴπερ εἰσὶν, εἴτα κατελθὼν, ἅπτει τὰς κανδήλας, καὶ εὐτρεπίσας τὸν θυμιατόν, τίθησι λαμπάδα μετὰ κηρομανουαλίου ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν· ἀναστὰς δὲ ὁ τὴν ἐφημερίαν ἔχων ἱερεύς, καὶ ποιήσας μετάνοιαν τῷ ἡγουμένῳ, ἢ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, δηλονότι μὴ ἐνδημοῦντος ἐκείνου, ἀπελθὼν, ποιεῖ μετανόιας γ' ἔμπροσθεν ³⁾ τοῦ μεγάλου σίγνου καὶ ἀσπάζεται αὐτό, εἴτα ποιεῖ καὶ τοῖς χοροῖς πρὸς μίαν μετάνοιαν, πάντων τῶν ἀδελφῶν καθημένων. Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὸ ἅγιον βῆμα καὶ λαβὼν τὸν θυμιατόν, ἵσταται ἐνώπιον τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ βαλὼν θυμίαμα, λέγει καθ' ἑαυτὸν τὴν εὐχὴν τοῦ θυμιάματος, ὃ δὲ κανδηλάπτης ἐκφωνεῖ τὸ Κελεύσατε, γεγονωτέρᾳ τῇ φωνῇ, κρατῶν καὶ τὴν λαμπάδα ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. Ὁ δὲ ἱερεύς, θυμιάσας σταυροειδῶς τὴν ἁγίαν τράπεζαν καὶ ὅλον τὸ ἅγιον θυσιαστήριον, ἐξέρχεται [стр. 4] διὰ τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ ποιήσας σταυρὸν μετὰ τοῦ θυμιατοῦ κατέναντι τοῦ ἱλαστηρίου, ἀπέρχεται καὶ θυμιᾷ τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου, εἴτα τὸν ἡγούμενον καὶ εἰς τοὺς δύο χοροὺς κατὰ τάξιν, τῆς λαμπάδος προπορευομένης αὐτοῦ. Ἐξελθὼν δὲ καὶ εἰς τὸν νάρθηκα καὶ θυμιάσας κἀνταῦθα τοὺς ἀδελφοὺς κατὰ τάξιν, ὑποστρέφει, καὶ εἰσελθὼν ἔσω τῆς βασιλικῆς πύλης, χαράττει σταυρὸν μετὰ θυμιατοῦ ⁴⁾ καὶ ἐκφωνεῖ μεγαλοφώνως τὸ Κύριε εὐλόγησον, καὶ θυμιᾷ αὖθις τὸν προεστῶτα, ἢ τὸν τόπον αὐτοῦ, εἴτα τὸν ἅγιον, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, ἵσταται ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ ποιεῖ σταυροὺς γ' μετὰ τοῦ θυμιατοῦ, τελευτῶν ἐκφωνεῖ οὕτως· Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ καὶ ζωοποιῷ καὶ ἀδιαιρέτῳ, καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, λέγει ὁ ταχθεὶς μοναχὸς τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν, καὶ τὸν προοιμιακὸν ψαλμόν, ὡς σύνηθες,

¹⁾ Въ рук. Костамон. библ. № 26 (22) съ боку замѣчено: Τοῦτο γίνεται ἀπὸ τῆς τῶν Σεπτεμβρίου ιδ' μέχρι καὶ τῆς κυριακῆς τῶν Βαΐων, ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς ἀγρουπνίαις χύμα σημαίνει. ²⁾ Ibid. Этого замѣчания нѣтъ. ³⁾ ἔμπροσθεν τῆς εἰκόνης τοῦ ἐν τῇ μονῇ σίγνου, καὶ ἀσπάζεται αὐτήν. Εἴτα ποιεῖ εἰς τοὺς χοροὺς. ⁴⁾ Εἰ βούλει ἀκριβέστερον μαθεῖν, ὅπως δεῖ θυμιᾶν, ζητεῖ τὸ θ' κεφάλαιον τοῦ παρόντος βιβλίου καὶ εὐρήσεις. Подοбныя замѣчанія имѣются только въ ркп. Пантел. монастыря.

ἄχρι τοῦ Ἀνοίξαντός σου τὴν χεῖρα. Ὁ δὲ ἱερεὺς μετὰ τοῦ κανδηλάπτου, τοῦ μέλλοντος κανοναρχεῖν, ἐξελθὼν τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου καὶ ποιήσας σὺν αὐτῷ μετάνοιαν κατέναντι τῶν ἁγίων θυρῶν, ὡσαύτως καὶ εἰς τοὺς χοροὺς πρὸς μίαν· ὁ μὲν ἱερεὺς ἀπέρχεται εἰς τὸ στασίδιον αὐτοῦ, ὁ δὲ κανονάρχης, λαβὼν τὸ βιβλίον [стр. 5] ἀπὸ τοῦ ἀναλογίου, τὸ περιέχον τοὺς τοῦ ψαλμοῦ στίχους, ἀπέρχεται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ εἰς τόπον καὶ ἵσταται ἐκεῖ, ἵνα ᾗ ἕτοιμος, μετὰ τὸ Ἀνοίξαντός σου τὴν χεῖρα, κανοναρχεῖν. Ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ τὸν προοιμιακὸν λέγων εἰς τὸ Ἀνοίξαντός σου, ὁ μὲν ἵσταται αὐτοῦ, ὁ δὲ ἐκκλησιάρχης ποιεῖ μετάνοιαν τῷ ἡγουμένῳ καὶ ψάλλει τοῦτο μετὰ τοῦ συνήθους μέλους αὐτοῦ, καὶ οὕτω ψάλλονται οἱ ἐξῆς στίχοι τοῦ ψαλμοῦ μέχρι τέλους, οὐκ ἐν τῷ μέσῳ παρ' ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, ἀλλ' ἰδίᾳ καὶ ἰδίᾳ ἀνὰ μέρος. Πληρουμένου δὲ τοῦ ψαλμοῦ, ψάλλεται ὁ τελευταῖος στίχος, ἦτοι τὸ Πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας, ἐν τῷ μέσῳ παρ' ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ¹⁾, ὁμοίως καὶ τὸ Ἀλληλούια, ἀλληλούια, ἀλληλούια, Δόξα σοι ὁ Θεός. Τούτου δὲ ψαλλομένου, ὁ ἱερεὺς, ἀπελθὼν, λέγει τὰς εὐχὰς τοῦ λυχνικοῦ, ἱστάμενος ἀσκεπὴς ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ψαλμοῦ ποιεῖ συναπτὴν μεγάλην. Εἴτα στιχολογοῦμεν τὸ Μακάριος ἀνὴρ εἰς ἧχον πλ. δ'· ἀρχεται δὲ τούτου οὐχ ὁ ἐναρχόμενος χορός, ἀλλ' ὁ ἕτερος, τοῦ δὲ β' ψαλμοῦ ὁ ἐναρχόμενος χορός ²⁾. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ α' ἀντιφώνου, ἦτοι τοῦ γ' ψαλμοῦ, ποιεῖ ὁ κανδηλάπτης μετάνοιαν καὶ ἔρχεται εἰς τὸ ἀναλογεῖον, καὶ στιχολογεῖ τὰ ἐφεξῆς δύο ἀντίφωνα χύμα, ὧν πληρωθέντων, [стр. 6] ποιεῖ ὁ ἱερεὺς μικρὰν συναπτὴν. Καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν ψάλλομεν τὸ Κύριε ἐκέκραξα εἰς τὸν ἧχον τῆς Ὀκτωήχου, τοῦ κανονάρχου ποιήσαντος μετάνοιαν εἰς τὸν χορόν, τὸν ποιοῦντα τὴν ἑναρξιν, καὶ τὸν ἧχον ἐκφωνήσαντος, εἴτα θυμιᾷ ὁ ἱερεὺς, ἡ ὁ διάκονος, ὡς ἔθος ἐστίν, ἡμεῖς δὲ στιχολογοῦντες τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἱστώμεν στίχους ι' ἀπὸ τοῦ Ἐξάγαγε, καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ ἀναστάσιμα γ' τοῦ ἧχου, ἀνατολικά δ' καὶ τοῦ Μηναίου γ', Δόξα, ἰδιόμελον τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου, εἴπερ ἔχει, εἰδ' οὐ, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α' τοῦ ἧχου, καὶ γίνεται εἰσοδος ³⁾. Ἰστέον, ὅτι πάντοτε εἰς τὸν στίχον, τὸ Ὅτι ἐκραταιώθη, ποιεῖ ὁ κανονάρχης μετάνοιαν, καὶ ἀπελθὼν, ἵστα-

¹⁾ χορῶν, ὁμοίως καὶ τὸ Ἀλληλούια, ἀλληλούια δόξα σοι ὁ Θεός.

²⁾ Τοῦ δὲ β'

ψαλμοῦ ὁ ἐναρχόμενος χορός καὶ γ' πάλιν ὁ ἕτερος χορός. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ α' ἀντιφώνου . . .

³⁾ Ζήτει τὸ ἡ' κεφ. τοῦ βιβλίου καὶ εὐρήσεις περὶ τούτου ἀκριβέστερον ρκп. Пант.

ται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ ἀσκεπής ¹⁾), καὶ ψάλλεται τὸ τελευταῖον στιχηρὸν παρ' ἀμφοτέρων τῶν χορῶν γεγονωτέρᾳ τῇ φωνῇ, ὁμοίως καὶ τὸ Δόξα καὶ νῦν, ἔτι γεγονωτέρᾳ. Ὅτε δὲ μέλλει γε[ν]έσθαι εἰσόδος εἰς τὸν αὐτὸν στίχον καὶ τὸν τελευταῖον, ὡς εἴρηται, στίχον, ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ διάκονος, ἀπελθόντες, ποιοῦσι μετάνοιαν τῷ προσεστώτι, ἢ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, καὶ εἰσελθόντες ἐν τῷ διακονικῷ, ἀλλάσσουσι τὴν ἱερατικὴν στολήν, καὶ ἐξελθόντες ἐν τῷ ναῷ, εἰσοδεύουσι μετὰ θυμιατοῦ, τῶν λαμπάδων προπορευομένων αὐτῶν [стр. 7]. Οἱ δὲ ἀδελφοὶ πάντες ἀποσκεπάζονται, λέγοντος τοῦ ἱερέως τὴν εὐχὴν τῆς εἰσόδου, μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ θεοτοκίου, χαράττει σταυρὸν ὁ διάκονος μετὰ τοῦ θυμιατοῦ, λέγων· Σοφία, ὀρθοί. Καὶ ὁ ταχθεὶς μοναχὸς τὸ Φῶς ἰλαρόν. Εἴτα ὁ κανονάρχης, ποιήσας μετάνοιαν τῷ προσεστώτι, ψάλλει τὸ τῆς ἡμέρας προκείμενον μέσον τοῦ ναοῦ ἀσκεπής, μετὰ τῶν δύο στίχων αὐτοῦ, μετὰ δὲ τὸν τελευταῖον στίχον ψάλλεται τὸ προκείμενον, ἐνουμένων τῶν δύο χορῶν, μετὰ τοὺς συνήθους μέλους τῆς δοχῆς. Ὁ δὲ κανονάρχης, στραφεὶς πρὸς δυσμὰς, καὶ ποιήσας μετάνοιαν εἰς τοὺς χορούς, ἀπέρχεται εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ. Μετὰ δὲ τὸ προκείμενον λέγει ὁ διάκονος· Εἴπωμεν πάντες, καὶ ποιεῖ τὴν συνήθη ἐκτενῆ. Καὶ ὁ ταχθεὶς μοναχὸς τὸ Καταξίωσον, Κύριε. Εἴτα πάλιν ὁ διάκονος· Πληρώσωμεν τὴν ἐσπερινὴν δέησιν καὶ τὰ λοιπὰ τῆς συναπτῆς, καὶ ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· Ὅτι ἀγαθός, Εἰρήνη πᾶσιν, ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν, καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν τῆς κεφαλοκλισίας μυστικῶς καὶ ἐκφωνεῖ· Εἴη τὸ κράτος. Εἴθ' οὕτως ψάλλεται ἰδιόμελον τοῦ κατὰ τὴν μονὴν ἁγίου εἰς τὸν ἥχον τῆς ἡμέρας, λιτανεύοντες [стр. 8] ἐν τῷ νάρθηκι, τοῦ ἱερέως καὶ τοῦ διακόνου προπορευομένων ²⁾ καὶ λαμπάδων. Εἴτα καὶ στιχηρὰ τοῦ ἥχου, θεοτοκία δογματικά, ἢ τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου ἰδιόμελα, εἴπερ ἐστὶν ἐορταζόμενος καὶ ἔχει πλείονας στίχους, ἰδιόμελα, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον δογματικόν. Ὁ δὲ ἱερεὺς, ἢ ὁ διάκονος θυμιᾷ, φαλλομένων τῶν ἰδιομέλων στιχηρῶν. Εἴτα ἐκφωνεῖ εἰς ἐπήκοον πάντων· Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου ³⁾), καὶ τὰ λοιπὰ, καὶ ἡμεῖς τὸ Κύριε ἐλέησον μ' (ταῦτα μὲν ἐν τῷ τοῦ χειμῶνος καιρῷ, ὅτε μεγάλαι εἰσὶν αἱ νύκτες, ὁμοίως τελεῖται παρὰ πάντων, ἐν δὲ τῷ τοῦ θέρους καιρῷ μετὰ τὸ εἰπεῖν τὸ Κύριε ἐλέησον μεγαλοφώνως γ', ὁ μὲν διά-

¹⁾ Слово ἀσκεπής — нѣтъ.

²⁾ προπορευομένων μετὰ θυμιατοῦ καὶ λαμπάδων.

³⁾ μεταξύ δὲ τῶν ἄλλων ἁγίων λέγει καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς καὶ τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου, εἴπερ εἴη ἐορταζόμενος.

κονος λέγει ἀδιαστάτως τὰ λοιπὰ τῶν αἰτήσεων, οἱ δὲ ἀδιακόπως τὸ Κύριε ἐλέησον), τοῦ δὲ διακόνου τὰς αἰτήσεις πληρώσαντος, λέγομεν καὶ αὐθις μεγαλοφώνως τὸ Κύριε ἐλέησον γ', καὶ εὐθὺς ἐκφωνεῖ ὁ ἱεροδιάκονος· Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων καὶ θεοφυλάκτων βασιλέων ἡμῶν καὶ τὰ λοιπὰ, τὸ Κύριε ἐλέησον γ'. Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν (τοῦδε) καὶ πάσης ψυχῆς χριστιανῶν **(στρ. 9)** καὶ τὰ λοιπὰ. Καὶ μετὰ τὸ τέλος ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεύς· Ἐπάκουσον ἡμῶν ὁ Θεός, ὁ ἱερεύς· Εἰρήνη πᾶσιν, ὁ διάκονος· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν, καὶ ὁ ἱερεὺς στραφεὶς πρὸς δυσμὰς λέγει τὴν εὐχὴν μεγαλοφώνως· Δέσποτα, Κύριε, Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, πρεσβεΐαις καὶ τὰ λοιπὰ. Καὶ μετὰ τὸ τέλος εὐθὺς φάλλονται, καὶ μετὰ τοῦτο ἀναβρῶσκον μικρὸν τὴν φωνήν, καὶ φάλλομεν καὶ ἕτερα στιχηρὰ ἐκ τῶν κατὰ α', β', γ', ἡνωμένων τῶν δύο χορῶν, ἐπάδοντες καὶ τοὺς στίχους αὐτῶν τὸ Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν, στίχος β'. Καὶ γὰρ ἐστερέωσε, στίχος· Τῷ οἴκῳ σου πρέπει ἁγίασμα, Δόξα ἰδιόμελλον τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου, εἴπερ ἔχει, Καὶ νῦν θεοτοκίον τοῦ ἀλφαβήτου τὸ εἰς τὸν ἦχον ¹⁾ τῶν στιχηρῶν, Νῦν ἀπολύεις, Τρισάγιον· μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεύς· Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία ²⁾, καὶ ἡμεῖς τὸ ἀπολυτίκιον ἦχος πλ. α'. Θεοτόκε Παρθέने, λέγοντες αὐτὸ ἐκ γ'. Εἰ δὲ ἐστὶν ὁ ἅγιος ἐορταζόμενος, λέγομεν τὸ τροπάριον τοῦ ἁγίου δις καὶ τὸ Θεοτόκε Παρθέने ἅπαξ. Ὁ δὲ κεκληρῖται ἐν τῷ τὴν εἰς τὸν νάρθηκα ἐκτελεῖσθαι λιτήν, προτίθησιν ἐν τῷ ἀναλογίῳ κατὰ τὸ μέσον τοῦ ναοῦ **(στρ. 10)** ἄρτους ε', ἐξ ὧν προσφέρομεν ἐν τῷ ναῷ, οὓς καὶ προσφοράς καλεῖν ἔθος, ὡσαύτως καὶ στάμνον μεστήν οἴνου τοῦ κρείττονος ³⁾, πάντοτε καὶ ἔλαιον, καὶ ἅπτουσι καὶ δύο λαμπάδας ἐνθεν κάκειθεν τοῦ ἀναλογίου. Καὶ ὁ μὲν διάκονος ἐν τῷ λέγειν ἡμᾶς τὸ τελευταῖον ἀπολυτίκιον θυμῷ τοὺς ἄρτους κύκλωθεν, καὶ ἀπὸ τῶν τεσσάρων δηλονότι μερῶν, εἴτα τὴν ἐν τῷ στασιδίῳ τοῦ ἡγουμένου ἁγίαν εἰκόνα, καὶ αὐτὸν τὸν προεστῶτα, καὶ πάλιν τοὺς ἄρτους ἀπὸ τοῦ ἔμπροσθεν μέρους. Ὁ δὲ ἱερεὺς μετὰ τὸ τέλος τοῦ ἀπολυτικίου, λαβὼν ἄρτον ἕνα ἐπὶ χεῖρας καὶ τυπώσας ἐν αὐτῷ καὶ δι' αὐτοῦ σταυρόν, εἰπόντος τοῦ διακόνου· Τοῦ Κυρίου δεη-

¹⁾ Εἰς τὸν αὐτὸν ἦχον. Εἰδ' οὐ Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον τοῦ αβ, τὸ εἰς τὸν ἦχον τῶν στιχηρῶν· Νῦν ἀπολύεις . . . ²⁾ Εἰδ' ἐστὶ Θεοποικίη, ἥτις Θεομητορικὴ ἐορτὴ λέγεται τὸ τροπάριον τῆς ἐορτῆς ἐκ γ', λέγω μόνον Θεομητορικὴ· ἐν γὰρ ταῖς Θεοποικίαις πάντα καταλιμπάνονται. ³⁾ τίθησιν.

θῶμεν, ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν ταύτην μεγαλοφώνως, τοῦ διακόνου τὸ ὠράριον τῇ δεξιᾷ χειρὶ κατέχοντος· Κύριε, Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ εὐλογήσας τοὺς πέντε ἄρτους ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ τὰ ἐξῆς. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ διάκονος, ποιήσαντες μετανοίαν τῷ ἡγουμένῳ, εἰς τὸ βῆμα, ἢ εἰς τὸν τόπον αὐτῶν, ἀπέρχονται, ἡμεῖς δὲ λέγομεν τὸν λγ' ψαλμὸν ἕως τοῦ μέσου, ἡγουν τὸ Εὐλογήσω τὸν Κύριον, ἕως τοῦ Οὐκ ἐλαττωθήσονται παντὸς ἀγαθοῦ, ὁ δὲ ἱερεὺς ἀπελθὼν, ἵσταται **[εἰρ. 11]** ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, βλέπων πρὸς δυσμὰς, μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ψαλμοῦ ἐπεύχεται, λέγων· Εὐλογία Κυρίου ἐφ' ὑμᾶς, καὶ εὐθέως τίθεται ἀνάγνωσις εἰς τὸν Πραξαποστόλον. Ἰστέον γάρ, ὅτι ἀπὸ τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα ἄχρι τῆς Πεντηκοστῆς εἰς τὴν τοιαύτην ἀνάγνωσιν, λέγω δὲ τὴν μετὰ τὸν μέγαν ἐσπερινόν, αἱ Πράξεις τῶν ἀποστόλων ἀναγινώσκονται, εἰς δὲ τὰς λοιπὰς κυριακὰς ὅλου τοῦ χρόνου αἱ ἐπτὰ καθολικαὶ ἐπιστολαί, καὶ αἱ ἰδ' τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Παύλου, καὶ ἡ Ἀποκάλυψις τοῦ Θεολόγου ¹⁾. Ὁ δὲ κελαρίτης πρὸ τοῦ τεθῆναι τὴν ἀνάγνωσιν, διακλάσας τοὺς ἄρτους, ἐπιδίδωσι τοῖς ἀδελφοῖς, ὡσαύτως καὶ ἀπὸ ἐνὸς ποτηρίου οἴνου διὰ τὸν κόπον τῆς ἀγρυπνίας, ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς παρελάβομεν παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων. Οἱ οὖν διακονηταί, ποιήσαντες ²⁾ μετάνοιαν ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ εἰς τοὺς χοροὺς πρὸς α', ἐξέρχονται. Ἀπὸ δὲ τῆς ὥρας ἐκείνης, οὐκ ἔχει τις ἐξουσίαν τροφῆς χρῆσασθαι, ἢ πόσεως, διὰ τὴν μετάληψιν τῶν ἀχράντων μυστηρίων. Ὁ δὲ εὐλογηθεὶς ἄρτος ἔχει χαρίσματα διάφορα, ἡγουν παύει πυρετούς, πινόμενος μετὰ ὕδατος, φρίκην διώκει, καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἱᾶται **[εἰρ. 12]**, πρὸς δὲ τούτοις καὶ σῆτας ἀπὸ τῶν γεννημάτων ἐλαύνει. Πλὴν εἰδέναι χρή, ὅτι οὐκ αἰ γίνεται ἄρτοκλασία, ἀλλ' ἐν μόνῳ τῷ τοῦ χειμῶνος καιρῷ, ὅτε μεγάλαί εἰσιν αἱ νύκτες, ἡγουν ἀπὸ τῆς Ὑψώσεως τοῦ τιμίου σταυροῦ ἄχρι τοῦ μεγάλου Πάσχα, παρ' ὅσον δηλονότι καιρὸν καὶ τὰς βαρέας ἐν ταῖς ἀγρυπνίαις βραδέως ³⁾ σημαίνει. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Πραξαποστόλου, ὁ μὲν κανδηλάπτης ἀπέρχεται καὶ σημαίνει τὸ μέγα σήμαντρον καὶ τοὺς κώδωνας. Τοῦ δὲ ἱερέως εὐλογήσαντος, ἄρχεται ὁ ταχθεὶς μοναχὸς τοῦ ἐξαψάλμου. Ὅταν δὲ ἄρξηται τοῦ ψαλμοῦ· Κύριε ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας μου,

¹⁾ Εἰ μὴ τόχειεν ταύταις Δεσποτικῇ ἑορτῇ τότε καὶ ἐν τῇ α' ἀναγνώσει ἐκ τῶν πανηγυρικῶν λόγων τῆς ἑορτῆς ἀναγινώσκομεν. ²⁾ τὴν συνήθη. ³⁾ Слова βραδέως нѣтъ.

ὁ ἱερεὺς ἀπελθὼν, λέγει τὰς εὐχὰς τοῦ ὄρθρου, ἱστάμενος ἀσκεπὴς ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν. Μετὰ δὲ τέλος τοῦ ἐξαφάλλμου ποιεῖ συναπτὴν μεγάλην καὶ ἐκφώνησιν, καὶ εὐθέως ἄρχεται τὸ Θεὸς Κύριος εἰς τὸν ἦχον τῆς Ὀκτωήχου, καὶ ἡμεῖς αὐτὸ τετράκις, ὁ δὲ ἱερεὺς λέγει τοὺς στίχους αὐτοῦ καὶ ψάλλομεν τὸ ἀναστάσιμον τροπάριον τοῦ ἦχου, δευτεροῦντες αὐτό, εἴτα τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου, εἴπερ ἐστὶν ἑορταζόμενος, ἅπαξ, καὶ θεοτοκίον ¹⁾ τοῦ ἦχου τὸ α', μετὰ δὲ τοῦτο στιχολογοῦμεν τὸ δεύτερον κάθισμα, ἥτοι τὸ Ἐξομολογήσομαί σοι, Κύριε [стр. 13]. Καὶ μετὰ τὸ τέλος αὐτοῦ συναπτὴ μικρὰ παρὰ τοῦ ἱερέως, καὶ λέγομεν καθίσματα ἀναστάσιμα τῆς Ὀκτωήχου, εἰ μὲν εἰσὶ δύο πρὸς μίαν, εἰ δὲ ἐν δευτεροῦντες αὐτό, Δόξα καὶ νῦν ὁ κανονάρχης, καὶ ἡμεῖς θεοτοκίον. Πλὴν ἰστέον, ὅτι εἰ μὴ εἴπωμεν τὸ α' θεοτοκίον τοῦ ἦχου¹ εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, ἐνταῦθα μετὰ τὴν πρώτην στιχολογίαν τοῦτο λέγομεν, εἰ δὲ εἴπωμεν αὐτὸ ἐκεῖσε, λέγομεν ἐνταῦθα ἕτερον τὸ ἐν τοῖς ἀναστασίμοις καθίσμασι συντεταγμένον, καὶ γίνεται ἀνάγνωσις, καὶ πάλιν στιχολογοῦμεν κάθισμα α' τὸ Ἀγαπήσω σε, Κύριε. Μετὰ δὲ τὸ τέλος αὐτοῦ μικρὰ συναπτὴ καὶ καθίσματα ἀναστάσιμα β', Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον, καὶ ἀνάγνωσις, εἴτα στιχολογοῦμεν τὸν Ἀμωμον εἰς στάσεις γ', καὶ μετὰ τὸ τέλος τοῦ Ἀμώμου τροπάρια ἀναστάσιμα εἰς ἦχον πλ. α'. Τῶν ἀγγέλων ὁ ὄμιλος καὶ τὰ λοιπά, λέγοντες καθ' ἕκαστον αὐτῶν στίχους· Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε, δίδασόν με τὰ δικαιώματά σου. Εἰς τὸ τριαδικὸν Δόξα, καὶ εἰς τὸ θεοτοκίον Καὶ νῦν, εἴτα Ἀλληλούια ²⁾, ἀλληλούια, ἀλληλούια, δόξα σοι ὁ Θεὸς εἰς τὸν αὐτὸν ἦχον. Καὶ γίνεται μικρὰ συναπτὴ παρὰ τοῦ ἱερέως, καὶ εὐθέως ἡ ὑπακοὴ τοῦ ἦχου, καὶ ἀνάγνωσις, εἴτα οἱ ἀναβαθμοὶ τοῦ ἦχου, ἐν οἷς ἀπέρχεται ὁ κανδηλάπτης καὶ σημαίνει τὸ σιδηροῦν [стр. 14]. Προκείμενον ἀναστάσιμον τοῦ ἦχου καὶ ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· Ὅτι ἅγιος εἶ ὁ Θεός, τὸ Πᾶσα πνοὴ εἰς τὸν ἦχον τῆς Ὀκτωήχου, στίχος· Αἰνεῖτε τὸν Θεὸν ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ. Καὶ λέγει ὁ διάκονος· Ὑπὲρ τοῦ καταξιωθῆναι ἡμᾶς, Σοφία, ὀρθοί, ἀκούσωμεν, καὶ ὁ ἱερεὺς τὸ ἐωθινὸν εὐαγγέλιον τοῦ ἐνορδίνου, εἴθ' οὕτω τὸ Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι, ὁ ν' μετὰ μέλους εἰς ἦχον β'. Ὁ δὲ ἱερεὺς, λαβὼν τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον ἀνὰ χειρας καὶ ἐξελθὼν διὰ τῶν ἁγίων θυρῶν, τοῦ διακόνου μετὰ λαμπάδος προπορευομένου, ἀπέρχεται καὶ

¹⁾ Καὶ θεοτοκίον τὸ α' τοῦ αὐτοῦ ἦχου, εἰ δ' οὐ, τὸ θεοτοκίον τὸ α' τοῦ ἦχου μετὰ δὲ τοῦτο. . . ²⁾ Слово Ἀλληλούια написано дважды.

ἵσταται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, καὶ ἀπέρχεται ὁ καθηγούμενος, καὶ ἀσπάζεται τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, ποιῶν πρὸ τοῦ ἀσπάσασθαι μετάνοιαν μίαν, ὡσαύτως καὶ μετὰ τὸ ἀσπάσασθαι, εἶτα καὶ εἰς τοὺς χοροὺς πρὸς μίαν, καὶ καθ' ἑξῆς οἱ ἀδελφοὶ ἀφ' ἑκατέρου χοροῦ δύο, δύο ποιῶντες ὁμοίως· ἀλλὰ δὴ καὶ οἱ ἐν τῷ νάρθηκι. Μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ ν' λέγει ὁ ἐναρχόμενος χορὸς Δόξα ¹⁾). Ταῖς τῶν ἀποστόλων, Καὶ νῦν Ταῖς τῆς Θεοτόκου εἰς ἦχον β', εἶτα στίχος εἰς ἦχον πλ. β', ὁμοῦ οἱ δύο χοροί· Ἐλέησόν με, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου, καὶ ψάλλομεν στιχηρὸν ἀναστάσιμον· Ἀναστὰς ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τοῦ τάφου. Εἶτα λέγει ὁ διάκονος· [εἰρ. 15) Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου, τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', καὶ ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεύς· Ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς, καὶ ἀρχόμεθα τῶν κανόνων, ἐν ᾧ ὁ διάκονος, ἐξελθὼν, θυμιᾷ, ὡς σύνηθες· ἄπτουσι δὲ καὶ τὰ κηρία πάντα ἀπὸ τῶν ἀναβαθμῶν ἄχρι τῆς συμπληρώσεως τῆς γ' ᾠδῆς. Ψάλλομεν οὖν ἀναστασίμους κανόνας δύο, τὸν μὲν πρῶτον μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς τέσσαρα· ἔχει γὰρ ἑκάστη ᾠδὴ τροπάρια γ', καὶ λέγομεν τοὺς εἰρμούς ἅπας καὶ τὸ ἐν τροπάριον ἄστιχον, εἰς δὲ τὰ ²⁾) β' τροπάρια στίχους β', ἀρχομένων τῶν στίχων ἀπ' ἀρχῆς· τὸ δὲ Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν οὐ λέγομεν οὕτως, ποιῶντες ἐν ταῖς Δεσποτικαῖς ἑορταῖς καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἑορτασίμοις ἡμέραις· τὸν δὲ δεύτερον κανόνα εἰς δ', τῆς Θεοτόκου εἰς δύο, καὶ τοῦ ἁγίου τοῦ ἐν τῷ Μηναίῳ εἰς δ', ὁμοῦ ιδ'. Ἰστέον δέ, ὅτι, εἰ ἑορτάζεται ὁ ἅγιος τοῦ Μηναίου εἰς η', καταλιμπάνεται ὁ σταυροαναστάσιμος κανὼν τῆς Ὀκτωήχου, ἦτοι ὁ β'. Τὸ αὐτὸ γίνεται καὶ εἴπερ εἰσὶν ἐν τῷ Μηναίῳ δύο ἅγιοι, ἢ προεόρτια, ἢ μεθεόρτια, εἰ δὲ ἑορτάζεται εἰς ς', λέγομεν τὸν σταυροαναστάσιμον εἰς δύο. Καταβασίας δὲ λέγομεν, ἢ τοὺς εἰρμούς τῆς ἐγγιζούσης Δεσποτικῆς ἑορτῆς, ἢ Ἀνοίξω τὸ στόμα μου. Ἀπὸ γ' ᾠδῆς κάθισμα τοῦ Μηναίου, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον ὁμοῖον ἐγκωμιαστικόν· εἰ δὲ ἑορτάζεται [εἰρ. 16) ὁ ἅγιος, Δόξα πάλιν τὸ τοῦ ἁγίου, καὶ νῦν θεοτοκίον. Πλὴν ἰστέον, ὅτι αἰεὶ τὸ Δόξα καὶ νῦν ἐν τοῖς καθίσμασιν ὁ κανονάρχης λέγει ἐν τῷ ἀναλογίῳ. Ἀφ' ἑκτῆς ᾠδῆς κοντάκιον τοῦ ἁγίου, εἴπερ ἐστὶν ἑορταζόμενος, εἰ δ' οὐ, τῆς Θεοτόκου ἰδιόμελον ἦχος πλ. β'. Προστασία τῶν χριστιανῶν ἀκαταίσχυντε. Εἰδέναι γὰρ χρή, ὅτι ἀναστάσιμα κοντάκια καὶ οἵκοι οὐ, λέγονται, εἰ καὶ παρὰ τισι τῶν βιβλίων εὐρίσκονται. Εἶτα ἀνάγνωσις εἰς τὸ

¹⁾ Δόξα ἦχος β' Ταῖς τῶν ἀποστόλων. Καὶ νῦν, ὁ ἕτερος· Ταῖς τῆς Θεοτόκου.
λοιπά.

Συναξάριον, μετὰ δὲ τὴν ἡ' ᾠδὴν ποιούμεν πάντες μετανοίας ἐξίσου ἄχρι τοῦ ἐδάφους, τοῦ δὲ ἱερέως ἀλλάξαντος φαίλονιον, καὶ εἰπόντος μεγαλοφώνως εἰς ἦχον πλ. β'. Τὴν Θεοτόκον ἐν ὕμνοις μεγαλύνομεν, στιχολογοῦμεν Τὴν τιμιωτέραν ἐν τοῖς ς' στίχοις τῆς Θεοτόκου· ποιούμεν δὲ καὶ καθ' ἕκαστον στίχον, μετὰ τὸ εἰπεῖν Τὴν τιμιωτέραν, ὁ ψάλλων δηλονότι χορὸς μετάνοιαν ἕως γῆς. Ὁ δὲ διάκονος θυμιᾷ, ὡς σύνηθες. Μετὰ δὲ τὴν θ' ᾠδὴν Ἅγιος Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν εἰς τὸν ἦχον τῆς Ὁκτιώχου μετὰ τοῦ στίχου αὐτοῦ, καὶ ¹⁾ λέγομεν τὸ ἀναστάσιμον ἐξαποστειλάριον μετὰ τοῦ θεοτοκίου αὐτοῦ. Εἰ δὲ ἐορτάζεται ὁ ἅγιος, λέγομεν τὸ ἀναστάσιμον, τοῦ ἁγίου καὶ τὸ θεοτοκίον αὐτοῦ. Εἰς τοὺς αἵνους, Πᾶσα πνοή, ἰσθῶμεν στίχους ι' ²⁾ καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ ἀναστάσιμα τῆς Ὁκτιώχου δ' καὶ ἀνατολικά δ'. [εἰρ. 17). Λέγομεν δὲ εἰς τὰ δύο ἀνατολικά στιχηρὰ καὶ ἐτέρους στίχους β'. Ἀνάστηθι, Κύριε ὁ Θεός μου, καὶ Ἐξομολογήσομαί σοι, Κύριε. Εἰ δὲ ἐορτάζεται ὁ ἅγιος εἰς ς', καταλιμπάνομεν τὰ γ' ἀνατολικά καὶ λέγομεν τοῦ ἁγίου ³⁾ δ', εἶτα Δόξα, τὸ ἐωθινὸν ἰδιόμελον, Καὶ νῦν ἦχος β'. Ὑπερευλογημένη· λέγομεν δὲ τοῦτο χαμηλοτέρᾳ φωνῇ, δοξολογία μεγάλη καὶ τὸ συνημμένον αὐτῇ τελευταῖον Τρισάγιον μετὰ τοῦ συνηθους μέλους καὶ τροπάριον ἀναστάσιμον ἐν ἀπὸ τῶν δύο, ἡ Σήμερον σωτηρία τῷ κόσμῳ, ἡ Ἀναστάς ἐκ τοῦ μνήματος. Ἰστέον, ὅτι τὰ τοιαῦτα β' ἀναστάσιμα τροπάρια λέγονται κατὰ κυριακὴν ἐν πρὸς ἐν, ἡγουν εἰς μὲν τὸν α' ἦχον, τὸν γ', τὸν πλ. α' καὶ τὸν βαρὺν τὸ Σήμερον σωτηρία, εἰς δὲ τὸν β' ἦχον, τὸν δ', τὸν πλ. β' καὶ πλ. δ' τὸ Ἀναστάς ἐκ τοῦ μνήματος. Εἶτα ἐκτενής, καὶ Πληρώσωμεν τὴν ἐωθινήν, ἐκφωνήσις· Ὅτι Θεὸς ἐλέους, Εἰρήνη πᾶσι, Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν, καὶ ἐκφωνήσις· Σὺν γὰρ ἐστὶ τὸ ἐλεεῖν, καὶ ἡ εὐχή· Ὁ ὢν εὐλογητὸς Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν. Εἰθ' οὕτω στερεοῦμεν τοὺς βασιλεῖς, ὡς σύνηθες. Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν ποιούμεν λιτὴν ἐν τῷ νάρθηκι, [εἰρ. 18) ψάλλοντες στίχους τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς, ἐκφωνουμένων καὶ τῶν προγραφεισῶν εὐχῶν διὰ τοῦ ἱερέως, ἡγουν τῶν ἐκτενῶν καὶ τῶν λοιπῶν, εἶτα τὴν εὐχὴν· Δέσποτα πολυέλεε, ἡ α' ὥρα καὶ γίνεται τελεία ἀπόλυσις. Δεῖ δὲ τὸν ἐκκλησιάρχην ἔχειν ἀκρίβειαν εἰς τὴν ψαλμωδίαν καὶ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, ὅπως, ἡλείου ἀνίσχοντος, γίνηται ἡ ἀπόλυσις.

¹⁾ λέγει τούτους ὁ ἱερεὺς, ἢ ὁ διάκονος, τὸ ἀναστάσιμον ἐξαποστειλάριον.

²⁾ στίχους β'. ³⁾ καὶ λέγομεν τοῦ ἁγίου στιχηρὰ μετὰ τῶν στίχων αὐτοῦ. Εἰ δὲ ἐορτάζεται εἰς ἡ', καταλιμπάνομεν καὶ τὰ δύο ἀνατολικά καὶ λέγομεν τοῦ ἁγίου δ', εἶτα Δόξα τὸ σύνηθες. . .

Ἀπὸ δὲ τῆς ἀγρυπνίας οὐ κοιμώμεθα διὰ τὴν μετάληψιν τῶν ἀχράντων μυστηρίων, ἡ δὲ λειτουργία τῆς κυριακῆς ταχύτερον ἐκτελεῖται διὰ τὸν κόπον τῆς ἀγρυπνίας, τὸ δὲ λυχνικὸν βραδύτερον. Ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι παρελάβομεν ἐν Παλαιστίνῃ, ὥστε τοὺς ὄρθρους τῆς ὅλης ἐβδομάδος ἀπολύειν ἔτι σκοτίας οὔσης, τὴν δὲ ἀγρυπνίαν ἡλίου ἀνατέλλοντος, ὡς εἴρηται.

Κεφάλαιον ε' [στρ. 21). Περὶ τοῦ, ὅπως δεῖ σημαίνειν καθ' ἐκάστην ἡμέραν, ἐν ᾧ καὶ διάταξις τοῦ ἐσπερινοῦ καὶ τοῦ ὄρθρου τῶν ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος, ἐν αἷς φάλλομεν Ἀλληλούια, καὶ περὶ τῆς α' ὥρας.

[στρ. 22). Δεῖ γινώσκειν, πῶς χρή σημαίνειν καθ' ἐκάστην ἡμέραν· πρὸ τοῦ λυχνικοῦ σημαίνει ὁ κανδηλάπτης τὸ μικρόν, καὶ συναχθέντες φάλλομεν ἐν τῷ νάρθηκι τὴν θ' ὥραν, εἴτα ἀπελθὼν σημαίνει τὸ μέγα καὶ τὸ σιδηροῦν, καὶ εἰσερχόμεθα ἐντὸς τοῦ ναοῦ, καὶ εὐλογῆσαντος τοῦ ἱερέως, εἰ μὲν ἐστὶν Ἀλληλούια, ἀρχόμεθα τοῦ Τρισαγίου, ποιῶντες καὶ μετανοίας. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· "Οτι σοῦ ἐστίν, Κύριε ἐλέησον ιβ', τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ' ¹⁾ καὶ μετανοίας γ'. Τοῦ δὲ προοιμιακοῦ λεγομένου, ὁ ἱερεὺς λέγει ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν τὰς εὐχὰς τοῦ λυχνικοῦ μυστικῶς. Εἴτα ποιεῖ συναπτὴν μεγάλην, καὶ εὐθέως ἡ στιχολογία τοῦ συνήθους καθίσματος, καὶ ἐν ἐκάστῳ ἀντιφώνῳ εἰς τὸ Ἀλληλούια ²⁾, ἀλληλούια, ἀλληλούια, δόξα σοι ὁ Θεός, ποιῶμεν μετανοίας γ'. Εἴτα τὸ Κύριε ἐκέκραξα εἰς τὸν ἦχον τῶν στιχηρῶν τοῦ Μηναίου. Ἰστώμεν δὲ στίχους ς', καὶ εἰ μὲν εἰσὶν ἅγιοι β', φάλλονται τὰ στιχηρὰ ἀνά γ', εἰ δὲ ³⁾ γ', λέγονται τὰ γ' τοῦ ἁγίου, καὶ γ' τῆς Θεοτόκου εἰς τὸν αὐτὸν ἦχον, καὶ εἰ μὲν ἔχει ὁ ἅγιος ἰδιόμελον στιχηρόν, λέγομεν αὐτὸ δόξα-στικόν, ἐνουμένων τῶν δύο χορῶν, εἰ δὲ μὴ, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον προσόμοιον τῆς ἡμέρας, τὸ Φῶς ἰλαρόν, ἀντὶ τοῦ προκειμένου [στρ. 23) Ἀλληλούια εἰς ἦχον πλ. β' λέγονται δὲ στίχοι οὗτοι· τῇ β' ἐσπέρας· Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξῃς με, τῇ γ' καὶ τῇ ε' ἐσπέρας· Καὶ προσκυνεῖτε τῷ ὑποποδίῳ τῶν ποδῶν αὐτοῦ, τῇ δ' ἐσπέ-

¹⁾ ἄλλοδ δὲ τοῦτο γίνεται νῦν οὕτως· ἀλλ' εἴτε Ἀλληλούια ἐστίν, εἴτε καὶ μὴ, μετὰ τὸν Εὐλογητόν τοῦ ἱερέως εὐθὺς ὁ ταχθεὶς μοναχὸς λέγει τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', καὶ τὸν προοιμιακὸν ψαλμόν, ὡς σύνηθες. Ποιῶμεν δὲ εἰς τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν, καὶ εἰς τὸ Ἀλληλούια, ἀλληλούια, ἀλληλούια μετανοίας μικρὰς γ'.

²⁾ Слово Ἀλληλούια написано дважды.

³⁾ Εἰ δὲ ἐστὶν εἰς, λέγομεν γ' τοῦ ἁγίου καὶ γ' τῆς Θεοτόκου, προσόμοιον εἰς τὸν αὐτὸν ἦχον, καὶ εἰ μὲν ἔχει ὁ ἅγιος. . .

ρας· Καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν. Εἶθ' οὕτως ἐν πάσαις ταῖς ἡμέραις στίχος β'. Καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Καὶ οἱ ἀδελφοὶ γεγονωτέρᾳ φωνῇ τὸ Ἀλληλούια. Καὶ ὁ κανονάρχης τὸ Ἀλληλούια, καὶ ποιήσας μετάνοιαν ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ ὀπισθεν τοῖς ἀδελφοῖς ἀπέρχεται εἰς τὸ στασίδιον αὐτοῦ, εἶτα τὸ Καταξίωσον καὶ μετανόιας γ', ὁ ἱερεὺς· Πληρῶσωμεν τὴν ἐσπερινὴν δέησιν, καὶ τὰ λοιπὰ τῆς συναπτῆς. Μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν ἐνούμενοι ψάλλομεν τὰ στιχηρὰ τοῦ στίχου, ἤγουν τῆς Ὀκτωίχου. Λέγομεν δὲ τῇ μὲν κυριακῇ ἐσπέρας κατανυκτικὰ β' καὶ μαρτυρικὸν τὸ α', τῶν τοῦ ἐσπερινοῦ, τῇ δὲ δευτέρᾳ ὡσαύτως κατανυκτικὰ β' καὶ μαρτυρικὸν τὸ β', τῇ γ' ἐσπέρας σταυρώσιμα β' καὶ μαρτυρικὸν τὸ γ', τῇ δ' ἐσπέρας ἀποστολικά β' καὶ μαρτυρικὸν τὸ δ', τῇ ε' ἐσπέρας σταυρώσιμα β' καὶ μαρτυρικὸν τὸ α'. Αὐθις στίχους δὲ λέγομεν· Πρὸς σέ, Κύριε, ἦρα ¹⁾ τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον, Νῦν ἀπολύεις, Τρισάγιον καὶ μετανόιας γ'. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς (срр. 24)· "Οτι σοῦ, τροπάρια· Θεοτόκε Παρθένε, μετάνοιαν α', Δόξα, Βαπτιστὰ τοῦ Χριστοῦ, μετάνοιαν α', Καὶ νῦν, Ἰκετεύσατε ὑπὲρ ἡμῶν, μετάνοιαν α', Ὑπὸ τὴν οὐν εὐσπλαγχνίαν, χωρὶς μετανόιας. Λέγομεν δὲ τὰ τροπάρια ταῦτα ἐνταῦθα χύμα καὶ οὐ μετὰ μέλους, τὸ Κύριε ἐλέησον μ', καὶ ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς· Ὁ ὢν εὐλογητὸς Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ λέγομεν ἡμεῖς· Ἐπουράνιε βασιλεῦ. Εἶτα ποιῶμεν μετανόιας μεγάλας γ' καὶ μικρὰς ια', καὶ αὐθις μετάνοιαν α', καὶ εὐθὺς Τρισάγιον, καὶ μετανόιας γ', τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', καὶ, λεγομένης εὐχῆς, ἀπολυόμεθα. Γίνεται δὲ ἡ συνήθης λιτὴ ἐν τῷ νάρθηκι, καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία καὶ τελεία ἀπόλυσις. Οὕτω γίνεται ἡ ἀκολουθία τοῦ λυχνικοῦ, ὅτε ψάλλομεν Ἀλληλούια.

Περὶ τῶν ἀποδείπνων. Μετὰ δὲ τὸ ἐξελθεῖν τῆς τραπέζης, σημαίνει τὸ μικρὸν καὶ ψάλλομεν τὰ ἀπόδειπνα ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, ποιῶντες καὶ τὰς ἀποτεταγμένας μετανόιας, καθὼς ἐν τῇ ἀγίᾳ καὶ μεγάλῃ μ' διατέτακται ²⁾. Μετὰ δὲ τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, ἀπέρχεται ὁ κανδηλάπτης καὶ σημαίνει τὸ σιδηροῦν, καὶ ψάλλομεν δὲ καὶ κανόνα παρακλητικὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου εἰς τὸν ἥχον τῆς

¹⁾ ἦρα τὴν ψυχὴν μου.
ἀκριβέστερον.

²⁾ Περὶ τῶν ἀποδείπνων ζῆτει κεφάλ. ΙΗ' καὶ εὐρήσεις

Ὁκτωήχου. Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν, ἀπελθόντες ἐν τοῖς κελλίοις, ἀναπαυόμεθα.

Περὶ τοῦ ὄρθρου [εἰρ. 25]. Εἰς δὲ τὸν ὄρθρον ὁ κανδηλάπτης, ἀπελθὼν καὶ ποιήσας μετάνοιαν τῷ προσεστώτι, ἀπέρχεται καὶ σημαίνει τὸ μικρόν, καὶ συναχθέντες ψάλλομεν ἐν τῇ νάρθηκι, ἥ καὶ ἐντὸς τοῦ ναοῦ τὸ μεσονυκτικὸν μετὰ τῶν μετανοιῶν ¹⁾, εἶτα σημαίνει τὸ μέγα καὶ τὸ σιδηροῦν, καὶ εἰσερχόμεθα ἐντὸς τοῦ ναοῦ. Τοῦ δὲ ἱερέως, ποιήσαντος τὴν συνήθη μετάνοιαν τῷ προσεστώτι καὶ εἰσελθόντος ἐντὸς τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ λαβόντος τὸν θυμιατὸν ἀνὰ χεῖρας, σταθέντος τε ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ τὸν Εὐλογητὸν ἐκφωνήσαντος, ἀρχόμεθα τοῦ ὄρθρου, Τρισάγιον ἄνευ μετανοιῶν. Ὁ δὲ ἱερεὺς, θυμιάσας τὴν τε ἁγίαν τράπεζαν σταυροειδῶς καὶ ἅπαν τὸ ἱλαστήριον, ἐξέρχεται διὰ τοῦ βορείου κλείτους εἰς τὸν ναόν, καὶ θυμιῶν ²⁾ τὰς ἁγίας εἰκόνας, ἔρχεται ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ ἐκφωνεῖ πληρωθέντος δηλονότι τοῦ Πάτερ ἡμῶν, "Οτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', χωρὶς μετανοιῶν, καὶ τοὺς ψαλμοὺς. Ἐπακούσαι σου Κύριος, Κύριε, ἐν τῇ δυνάμει σου εὐφρανθήσεται. Δόξα καὶ νῦν, Τρισάγιον χωρὶς μετανοιῶν. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν ὁ ἱερεὺς ἐκφωνεῖ. "Οτι σοῦ ἐστὶν. Ὁφείλει δὲ ἔχειν ἀκρίβειαν, ὡσάν μετὰ τὸ θυμιάσαι ἐντὸς τοῦ ναοῦ καὶ [εἰρ. 26] ἐκτὸς εἰς τὸν νάρθηκα ὑποστρέψῃ καὶ εὐρεθῆναι ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, ὅτε τὸ Πάτερ ἡμῶν παρ' ἡμῶν πληρωθῇ. Μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν, τροπάρια. Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου, Δόξα, Ὁ ὑψωθείς, Καὶ νῦν, Προστασία φοβερὰ. Ὁ δὲ ἱερεὺς ποιεῖ ἐκτενῆ μικρὰν ὑπὲρ τῶν βασιλέων, καὶ ἐκφωνεῖ. "Οτι ἐλεήμων, καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, θυμιά τὴν ἁγίαν τράπεζαν σταυροειδῶς καὶ ἐκφωνεῖ. Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ καὶ εὐθὺς ὁ ταχθεὶς μοναχός, ὁ εἰπὼν ἅψ' ἐσπέρας ἐν τῷ λυχνικῷ τὸν προοιμιακὸν ψαλμόν, λέγει καὶ τὸν ἐξάψαλμον, ἀρχόμενος τοῦ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ γ', Κύριε, τὰ χεῖλη μου ἀνοίξεις, ἐκ β', καὶ τῶν ψαλμῶν. Εἰς δὲ τὴν ἑναρξιν τοῦ πζ' ψαλμοῦ, ἡγουν τὸ Κύριε ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας μου, ἀπελθὼν ὁ ἱερεὺς λέγει τὰς ἐωθινὰς εὐχὰς ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, ἱστάμενος ἀσκεπτής. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ἐξαψάλμου, Ἀλληλούια ³⁾, ἀλληλούια, ἀλλη-

¹⁾ Ζήτει αὐτὸ ἐν τῇ Συνόψει τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης μ' ἐν κεφαλαίῳ ρχβ τῷ θυμιά ὅλον τὸν ἑνιαυτόν.

³⁾ Слово Ἀλληλούια дважды.

²⁾ Οὐ•

λούια γ', καὶ μετανοίας γ'. Ὁ δὲ ἱερεὺς ποιεῖ συναπτὴν μεγάλην καὶ ἐκφωνήσιν· βῆξαι δὲ ἢ πτύσαι οὐκ ἔχει τις ἄδειαν ἄχρις ἂν πληρωθῇ ὁ ἐξάφαλμος. Ὁ δὲ ἱερεὺς μετὰ τὸ ἐκφωνῆσαι ¹⁾ ἄρχεται τὸ Ἀλληλούια εἰς τὸν ἦχον τῆς Ὀκτωήχου, καὶ ἡμεῖς ψάλλομεν αὐτό, ὃ δὲ κανονάρχης λέγει καθ' ἕκαστον τοὺς στίχους, τοὺς δὲ στίχους α'. Ἐπὶ τῆς γῆς ἀλήθειαν οὐ μὴ ποιήσει, στίχος β' [стр. 27]. Καὶ νῦν πῦρ τοὺς ὑπεναντίους ἔδεται, στίχος γ'. Πρόσθες αὐτοῖς κακά, στίχος δ'. Οὕτως ἐγεννήθημεν τῷ ἀγαπητῷ σου· καὶ εὐθέως τὰ τριαδικὰ τοῦ ἦχου. Ὁ δὲ ἱερεὺς λέγει εἰς τὸ β', Δόξα, εἰς δὲ τὸ ἕτερον· Καὶ νῦν. Εἴτα στιχολογοῦμεν τὰ συνήθη καθίσματα τοῦ Ψαλτηρίου, ποιοῦντες κατὰ ἀντίφωνον εἰς τὸ Ἀλληλούια ²⁾, ἀλληλούια, ἀλληλούια, δόξα σοι ὁ Θεός· μετανοίας γ'. Μετὰ δὲ τὴν α' στιχολογίαν λέγομεν καθίσματα τῆς Ὀκτωήχου β'· τῇ μὲν β' καὶ γ' κατανοκτικά, τῇ δὲ δ' καὶ ε' σταυρώσιμα, τῇ δὲ ε' ἀποστολικά, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον τῆς ἡμέρας, καὶ ἀνάγνωσις· μετὰ δὲ τὴν β' στιχολογίαν ἕτερα καθίσματα τῆς ἡμέρας β', καὶ θεοτοκίον, καὶ πάλιν ἀνάγνωσις, καὶ εὐθέως ὁ γ', καὶ ἀρχόμεθα τῶν κανόνων· στιχολογοῦμεν δὲ τὰς ψῆδας, λέγοντες· Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν, καὶ κρατοῦντες στίχους ιδ'· τοὺς μὲν ε' εἰς τὸν α' κανόνα τῆς Ὀκτωήχου, τοὺς δὲ δ' εἰς τὸν β', τοὺς δὲ λοιποὺς δ' εἰς τὸν κανόνα τοῦ Μηναίου. Εἰ δὲ ἔχει τὸ Μηναῖον κανόνας β', καταλιμπάνεται ὁ β' κανὼν τῆς Ὀκτωήχου, ἢ καταλιμπάνομεν ἀπὸ τοῦ α' κανόνος τῆς Ὀκτωήχου τροπάρια β' καὶ ἀπὸ τοῦ ἑτέρου τροπάρια β'· λέγομεν δὲ τῆς Ὀκτωήχου τῇ μὲν β' κατανοκτικὸν καὶ τῶν Ἀσωμάτων, τῇ δὲ γ' κατανοκτικὸν καὶ τοῦ Προδρόμου, τῇ δὲ δ' καὶ ε' σταυρώσιμον καὶ τῆς Θεοτόκου, τῇ ε' τῶν ἀποστόλων καὶ τοῦ ἁγίου Νικολάου. Μετὰ δὲ τὴν γ' ψῆδὴν τὸν εἰρμόν [стр. 28] τοῦ κανόνος τοῦ Μηναίου, εἴτα μικρὰν συναπτὴν, καὶ κάθισμα τοῦ Μηναίου ³⁾, μετὰ δὲ τὴν ε' ψῆδὴν τὸν εἰρμόν ὡσαύτως τοῦ Μηναίου, καὶ συναπτὴν μικράν, καὶ κάθισμα μαρτυρικόν· τῇ β' τὸ α', τῇ γ' τὸ β', τῇ δ' τὸ γ', τῇ ε' τὸ δ', τῇ παρασκευῇ πάλιν τὸ α' ⁴⁾, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον, καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸ Συναξάριον τοῦ ἁγίου τῆς ἡμέρας. Μετὰ δὲ τὴν η' ψῆδὴν τὸν εἰρμόν τοῦ Μηναίου, εἴτα στιχολογοῦμεν τὴν Τιμιωτέραν, ὡς ἐν τῷ ὁρθρῷ τῆς κυριακῆς ἐδηλώθη. Καὶ ὁ ἱερεὺς θυμιᾷ, μετὰ δὲ τὴν θ' ψῆδὴν ὁ εἰρμός τοῦ Μηναίου, εἴτα

¹⁾ τοῦτο εὐρρετα ὀπίσθεν ἐν τοῖς πλείοσι τὸν ἀναγνώστην ποιεῖν.
ДВАЖДЫ.

³⁾ [Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον καὶ ἀνάγνωσις].

²⁾ Ἀλληλούια
⁴⁾ νῦν μόνον τὸ μαρτυρικὸν λέγεται.

Ἄξιόν ἐστιν ὡς ἀληθῶς εἰς ἤχον πλ. β' καὶ τὴν Τιμιωτέραν ἅπαξ, εἰθ' οὕτως ἕτερον προσόμοιον τῆς ἡμέρας, ἤγουν τῇ β' τῶν Ἀσωμάτων, τῇ γ' τοῦ Προδρόμου, τῇ δ' καὶ τῇ ε' σταυρώσιμον, τῇ ε' τῶν ἁγίων ἀποστόλων, καὶ εἰ βούλει, τοῦ ἁγίου Νικολάου. Μετὰ δὲ τὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἐκάστην προστίθεμεν καὶ τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς, καὶ τελευταῖον ἕτερον θεοτοκίον ὅμοιον, εἶτα συναπτὴ μικρά, εἶτα τὸ φωταγωγικὸν τοῦ ἤχου, ἐκ γ' ἄρχεται δὲ τούτου ὁ ἱερεὺς, λέγομεν δὲ εἰς μὲν τὸ α' τῇ μὲν β' Προστασίαις τῶν Ἀσωμάτων, τῇ γ' Πρεσβείαις τοῦ Προδρόμου, τῇ δ' Δυνάμει τοῦ σταυροῦ σου, ὡσαύτως καὶ τῇ ε', τῇ ε' Πρεσβείαις τῶν ἀποστόλων, εἰς δὲ τὸ β' καθ' ἐκάστην Πρεσβείαις (стр. 29) τῶν ἁγίων σου, εἰς δὲ τὸ γ' ¹⁾), Πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου. Εἶτα στιχολογοῦμεν τοὺς αἶνους εἰς τὴν ἤχον τῆς Ὁκτωήχου καὶ φάλλοντες οἱ ὅλοι στίχους μετὰ μέλους ἄχρι τέλους, καὶ αὐτοῦ τοῦ Δόξα καὶ νῦν, οὐ μέντοι λέγομεν στιχηρά. Εἶτα ὁ ταχθεὶς μοναχός· Σοὶ δόξα πρέπει, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ τὰ λοιπὰ τῆς δοξολογίας, ἡμεῖς δὲ ποιοῦμεν μετανοίας γ', ἀρχομένου τοῦ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, μετὰ δὲ τὸ τέλος τῆς δοξολογίας ὁ ἱερεὺς, ἀπελθὼν ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, λέγει· Πληρώσωμεν τὴν ἐωθινήν δέησιν, καὶ τὰ λοιπὰ τῆς συναπτῆς· μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν, ἐνούμενοι οἱ δύο χοροί, φάλλομεν τὰ τοῦ στίχου στιχηρά, ἤγουν τὰ τῆς Ὁκτωήχου ²⁾), λέγομεν δὲ τῇ μὲν β' κατανυκτικὰ β' καὶ μαρτυρικὸν ἓν, τὸ α' τῶν εἰς τοὺς αἶνους, τῇ γ' κατανυκτικὰ β' καὶ μαρτυρικὸν τὸ β', τῇ δ' καὶ τῇ ε' σταυρώσιμα β' καὶ ³⁾ τὸ γ', καὶ πρῶτον μαρτυρικόν, τῇ ε' ἀποστολικὰ β' καὶ τὸ δ' μαρτυρικόν· στίχους δὲ λέγομεν· Ἐνεπλήσθημεν τὸ πρῶτὸν τοῦ ἐλέους σου, καὶ τὸ Καὶ ἔστω ἡ λαμπρότης Κυρίου, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον, εἶτα Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι, Τρισάγιον καὶ μετανοίας γ'. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· Ὅτι σοῦ ἐστιν, τὸ Κύριε ἐλέησον μ' καὶ ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς, λέγων· Ὁ ὢν εὐλογητὸς Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ ἡμεῖς· Ἐπουράνιε βασιλεῦ, μετανοίας μεγάλας γ' καὶ μικρὰς ια', εἶτα πάλιν μετάνοιαν α'.

¹⁾ εἰς δὲ τὸ γ' καθ' ἐκάστην ὁμοίως· Πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου. ²⁾ Ἰστέον, ὡς οὕτως φάλλεται πάντοτε ὁ ὄρθρος, ἐάν τε Ἀλληλουία ἐστίν, ἐάν τε μὴ, δίχως μόνον τῶν μετανοιῶν καὶ τῶν καθισμάτων, τῶν μαρτυρικῶν ἐν τῇ ε' ᾧδῃ· ταῦτα γὰρ ἐν τοῖς καθίσμασι λέγομεν τῆς β' στήλης ἐν τῇ ε' ᾧδῃ τὸ τῆς ἡμέρας τοῦ ἁγίου κοντάκιον, ἢ μόνον τὸ μαρτυρικὸν λέγομεν, ἐάν Ἀλληλουία ᾗ. ³⁾ καὶ μαρτυρικὸν τὸ γ' τῇ δὲ ε' ἀποστολικὰ β' καὶ μαρτυρικὸν τὸ δ', τῇ παρασκευῇ σταυρώσιμα δύο καὶ μαρτυρικὸν πάλιν τὸ α', στίχους δὲ λέγομεν· Ἐνεπλήσθημεν.

Περὶ τῆς α' ὥρας. Καὶ εὐθὺς τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', καὶ μετανοίας γ' [стр. 30) καὶ ψάλλομεν τὴν α' ὥραν, τριψαλμον, εἰς τὰ Ἀλληλούια μετανοίας γ'. Ὁ δὲ κανονάρχης, στάς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, λέγει· **Τὸ πρῶτ' εἰσάκουσον τῆς φωνῆς μου, καὶ ἡμεῖς τὸ αὐτὸ χόμα, καὶ ἄνευ μέλους, ὁ δὲ λέγει τὸν στίχον·** Τὰ ῥήματά μου ἐνώτισαι, Κύριε, ποιῶν καὶ τὰς γονυκλισίας, ὡς ἐν τῇ Συνόψει τῆς ἀγίας μ' διατέτακται, Δόξα καὶ νῦν, **Τί σε καλέσωμεν¹⁾**, Τρισάγιον καὶ μετανοίας γ', μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, λέγει ὁ ἱερεύς· **"Οτι σοῦ ἐστιν, καὶ ἡμεῖς τροπάριον·** Ταχύ προκατάλαβε, τὸ Κύριε ἐλέησον μ' καὶ ἡ εὐχή· Ὁ ἐν παντὶ κειρῷ, εἴθ' οὕτως Δόξα καὶ νῦν, Κύριε ἐλέησον γ', τὴν Τιμιωτέραν καὶ μετάνοιαν α', καὶ λέγει ὁ ἱερεύς· Ὁ Θεὸς οἰκτειρήσαι ἡμᾶς, καὶ ποιῶμεν μετανοίας μεγάλας γ' καὶ μικράς ια', καὶ αὐθις μετάνοιαν μεγάλην α', εἶτα Τρισάγιον καὶ μετανοίας γ', τὸ Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἱερεύς· **"Οτι σοῦ ἐστιν, Κύριε ἐλέησον ιβ', ἡ εὐχή·** Χριστὲ τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, καὶ γίνεται ἀπόλυσις καὶ ἡ συνήθης λιτὴ ἐν τῷ νάρθηκι.

Δεῖ δὲ εἰδέναι, ὅτι τῇ κυριακῇ ὁψέ, εἰ τύχοι τῇ β' Ἀλληλούια-οὐδέποτε λέγομεν ἀντὶ τοῦ προκειμένου Ἀλληλούια, ἀλλὰ τὸ τῆς ἡμέρας προκείμενον τὸ Ἰδοὺ δὴ εὐλογεῖτε τὸν Κύριον. Ὡσαύτως καὶ τῇ παρασκευῇ ἐσπέρας τὸ Ὁ Θεὸς ἀντιλήπτωρ μου εἶ.

Κεφάλ. ιδ' [стр. 42). Περὶ τῆς ἀκολουθίας τοῦ σαββάτου, ὅτε ἐστὶ Θεὸς Κύριος.

Ἰστέον, ὅτι ἡ ἀκολουθία τοῦ σαββάτου, ὅτε τύχοι Θεὸς Κύριος, οὐ μέντοι ἐορτάζεται ὁ ἅγιος εἰς ἡ', οὕτως γίνεται. Ἐσπέρας ἐν τῷ λυχνικῷ, ἤγουν τῇ παρασκευῇ, ψάλλομεν, ὡς σύνηθες, τὸν προοιμιακὸν ψαλμόν, καὶ στιχολογοῦμεν τὰ Πρὸς Κύριον. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰστώνμεν στίχους ζ' καὶ ψάλλομεν τὰ τοῦ ἁγίου προσόμοια εἰς ζ', δευτεροῦντες αὐτά, εἰ δὲ εἰσὶν ἕξ, λέγομεν αὐτὰ πρὸς α', Δόξα τοῦ ἁγίου ἰδιόμελον, εἰ ἔχει, Καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α' τοῦ ἡχου, εἰ δ' οὐ, Δόξα καὶ νῦν²⁾ θεοτοκίον, τὸ προκείμενον τῆς ἡμέρας, εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ μαρτυρικά γ' τοῦ ἡχου, τὸ β', τὸ γ', καὶ τὸ δ', τὸ γὰρ πρῶτον καταλιμπάνεται³⁾. Λέγομεν δὲ τοὺς συνήθεις στίχους· Πρὸς σὲ ἤρα τοὺς ὀφθαλμούς μου, Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε, εἶτα στίχους· Μακάριοι,

¹⁾ Τί σε καλέσωμεν, καὶ μετανοίας γ', Τὰ διαβήματά μου, χόμα καὶ χωρὶς μετανοίας, Τρισάγιον καὶ μετανοίας γ'. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν. . . ²⁾ τὸ αὐτό. ³⁾ προσψάλλομεν.

οὓς ἐξελέξω, καὶ νεκρώσιμον τοῦ κυρίου Ἰωάννου τὸ α' τοῦ αὐτοῦ ἤχου [εἰρ. 43), Δόξα ἰδιόμελον τοῦ ἁγίου, εἰ ἔχει, εἰ δ' οὐ, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον τῆς ἡμέρας, τὸ Νῦν ἀπολύεις, Τρισάγιον, ἀπολυτίκιον τοῦ ἁγίου, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α' τοῦ αὐτοῦ ἤχου, ἐκτενὴς καὶ ἀπόλυσις 1).

Εἰς τὸν ὁρθρον συνήθως τὸν ἐξάψαλμον, εἰς τὸ Θεὸς Κύριος τροπάριον τοῦ ἁγίου δις, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον τὸ α' τοῦ αὐτοῦ ἤχου, εἶτα στιχολογοῦμεν τὸ Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ κυρίῳ μου, μετὰ δὲ τὴν α' στιχολογίαν κάθισμα τῆς Ὁκτωήχου, μαρτυρικὸν β' τὸ β' καὶ τὸ γ'. τὸ γὰρ α' καταλιμπάνεται 2), Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α' τοῦ ἐνορδίνου ἤχου. Τοῦτο δὲ δῆλον, εἰ μὴ ἔτυχεν ὁ ἤχος τοῦ τροπαρίου τοῦ ἁγίου καὶ τῆς Ὁκτωήχου ὁ αὐτός, εἰ γὰρ οὕτως τύχοι, λέγομεν ἐνταῦθα, μετὰ τὴν α' στιχολογίαν, οὐ τὸ πρῶτον θεοτοκίον τοῦ ἤχου, ἀλλὰ τὸ τῆς ἡμέρας, εἶτα γίνεται ἀνάγνωσις, μεθ' ἣν στιχολογοῦμεν τὸν Ἀμωμον, εἰς στάσεις γ'. Μετὰ δὲ τὸν Ἀμωμον κάθισμα μαρτυρικὸν τὸ δ' καὶ τὸ νεκρώσιμον, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον τῆς ἡμέρας, καὶ ἀνάγνωσις, ὁ ν' καὶ οἱ κανόνες· ὁ κανὼν τοῦ Μηναίου μετὰ τοῦ εἰρμοῦ εἰς ζ', τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς ὁ εἰς τὸν ἤχον τῆς Ὁκτωήχου εἰς δ' καὶ τῆς Ὁκτωήχου εἰς δ', ἀπὸ γ' ᾠδῆς κάθισμα τοῦ Μηναίου, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον. Εἰ δὲ ἐορτάζεται ὁ ἅγιος εἰς ζ', δις λέγεται τὸ κάθισμα [εἰρ. 44) αὐτοῦ, εἶτα ἀνάγνωσις, ἀφ' ἑκτῆς κοντάκιον τοῦ ἁγίου, εἰ ἔχει, καὶ τὸν οἶκον, εἰ δ' οὐ, κοντάκιον μαρτυρικὸν ἤχος πλ. δ'. Ὡς ἀπαρχὰς τῆς φύσεως 3), εἰς τὴν θ' ᾠδὴν στιχολογεῖται Ἡ Τιμιωτέρα· μετὰ δὲ τὴν θ' ἐξαποστειλάριον τοῦ ἁγίου καὶ θεοτοκίον. Εἰς τοὺς αἶνους, εἰ μὲν ἔχει ὁ ἅγιος στιχηρὰ προσόμοια, ἢ ἰδιόμελα, λέγομεν αὐτά, φάλλοντες τὸ Αἰνεῖτε τὸν Κύριον εἰς τὸν ἤχον τῶν αὐτῶν στιχηρῶν, ὁμοίως καὶ τοὺς λοιποὺς στίχους, Δόξα, ἰδιόμελον τοῦ ἁγίου, Καὶ νῦν θεοτοκίον τῆς ἡμέρας εἰς τὸν αὐτὸν ἤχον, εἰ δ' οὐκ εἰσὶ στιχηρὰ τοῦ ἁγίου, λέγομεν τοὺς αἶνους εἰς τὸν ἤχον τῆς Ὁκτωήχου ἄχρι τέλους, μετὰ τοῦ Δόξα καὶ νῦν, ἄνευ στίχων, εἶτα Σοὶ δόξα πρέπει καὶ τὰ λοιπὰ τῆς δοξολογίας. Εἰς δὲ τὸν στίχον, τῶν αἶνων, στιχηρὰ μαρτυρικὰ τῆς Ὁκτωήχου γ', τὸ β', τὸ γ' καὶ τὸ δ' μετὰ τῶν συνήθων στίχων, ἤρουν τὸ Ἐνεπλήσθημεν τὸ πρωτὶ καὶ τὸ Καὶ ἔστω ἡ λαμπρότης, εἶτα

1) Ἐκτενὴς καὶ ἀπόλυσις. Εἶτα κρούει ὁ κανδηλάπτης τὸ σιδηροῦν, καὶ συναγόμενοι ἐν τῷ κοιμητηρίῳ, ποιῶμεν τὴν συνήθη πανυχίδα ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν ἡμῶν, εἶτα φάλλομεν τὸ ἀποδειπνον. Εἰς τὸν ὁρθρον κτλ. 2) προσφάλλομεν. 3) Ὡς ἀπαρχὰς τῆς φύσεως. Εἰ δὲ βούλει τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς. Εἰς τὴν θ' ᾠδὴν...

στίχος ἕτερος· Αἱ ψυχαὶ αὐτῶν, καὶ λέγομεν νεκρώσιμον τοῦ κυρίου Ἰωάννου τὸ β', Δόξα, εἰ ἔχει ὁ ἅγιος ἰδιόμελον, εἰ δὲ μή, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον τῆς ἡμέρας, τὸ Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι, Τρισάγιον, μετὰ τὸ Πάτερ ἡμῶν, τροπάριον τοῦ ἁγίου, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον, ἐκτενὲς καὶ ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς· Ὁ ὢν εὐλογητός, στερεοῦμεν δὲ τοὺς βασιλεῖς, καὶ εὐθὺς [стр. 45] συνάπτομεν τὴν α' ὥραν, τρίφαλμον, ἐν ᾗ λέγομεν τροπάριον τοῦ ἁγίου. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, εἰ ἔχει ὁ ἅγιος δοξολογίαν, λέγομεν τὸ κοντάκιον αὐτοῦ, εἰ δὲ μή, τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς, ἢ μαρτυρικόν, ὁμοίως καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς γ' ὥραις καὶ γίνεται τελεία ἀπόλυσις, καὶ ἡ συνήθης λιτὴ ἐν τῷ νάρθηκι. Εἰς τὴν λειτουργίαν τυπικά, οἱ μακαρισμοὶ τῆς Ὀκτωήχου εἰς ς', καὶ εἰ ἔχει καὶ ὁ ἅγιος ψδὴν, λέγομεν καὶ ταύτην εἰς δ', προκείμενα, Ἀλληλούια καὶ κοινωνικὸν τοῦ ἁγίου, ἀπόστολος καὶ εὐαγγέλιον πρῶτον τῆς ἡμέρας, εἴτα τοῦ ἁγίου.

Κεφ. ιε'. Περὶ τῆς ἀκολουθίας τοῦ σαββάτου, ὅτε τύχοι Ἀλληλούια.

Εἰ τύχοι ἐν σαββάτῳ Ἀλληλούια, τῇ ς' ἐσπέρας ἐν τῷ λυχνικῷ ψάλλομεν συνήθως τὸν προοιμιακὸν ψαλμόν, μετανοίας μέντοι οὐ ποιούμεν καθόλου, εἴτα συναπτὴ μεγάλη παρὰ τοῦ ἱερέως, καὶ στιχολογούμεν τὸ Πρὸς Κύριον. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν στίχους ς' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ τοῦ Μηναίου γ' καὶ μαρτυρικὰ τῆς Ὀκτωήχου τὸ α', τὸ β' καὶ τὸ γ', Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον τὸ α' τοῦ ἐνορδίνου ἤχου ¹⁾. Ἀντὶ τοῦ προκείμενου Ἀλληλούια στίχος α' Μακάριοι, οὓς ἐξελέξω, στίχος β'. Καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων [стр. 46]. Εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ, μαρτυρικὸν τὸ δ' καὶ τὰ β' νεκρώσιμα τοῦ κυρίου Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ· στίχους δὲ λέγομεν· Μακάριοι, οὓς ἐξελέξω, καὶ Αἱ ψυχαὶ αὐτῶν, Δόξα καὶ νῦν, θεοτοκίον τῆς ἡμέρας. Εἰ δὲ τύχουσι β' ἅγιοι, εἰς μὲν ²⁾ τὸ Κύριε ἐκέκραξα λέγομεν τὰ τούτων προσόμοια ἀνὰ γ', εἰς δὲ τὸν στίχον μαρτυρικὰ τὸ β', τὸ γ' καὶ τὸ δ', καὶ τὸ πρῶτον νεκρώσιμον μετὰ τοῦ στίχου αὐτοῦ, Δόξα, τὸ ἕτερον νεκρώσιμον, Καὶ νῦν θεοτοκίον, τὸ Νῦν ἀπολύεις, Τρισάγιον, ἀπολυτίκιον ἤχος β'. Ἀπόστολοι μάρτυρες, Δόξα, Μνήσθητι Κύριε, Καὶ νῦν, Μήτηρ ἁγία,

¹⁾ Περὶ τούτου δεα φύλλα 31. Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον τοῦ α' ἤχου, προκείμενον· Ὁ Θεὸς ἀντλήπτω μοι, εἰ δὲ μή ἐστιν Ἀλληλούια, στίχος α' Μακάριοι, οὓς ἐξελέξω. Съ боку противъ словъ: «Ὁ Θεὸς ἀντλήπτωρ» стоить замѣчаніе: ζήτει περὶ τούτου εἰς τὸ τέλος ε' κεφ. ²⁾ Противъ этихъ словъ съ боку находится замѣчаніе: Εἰ τύχοι μ' αἱ ἅγιοι.

ἐκτενῆς καὶ ἀπόλυσις καὶ ἡ συνήθης λιτὴ ἐν τῷ νάρθηκι. Ἐν τῷ κοιμητηρίῳ ἡ ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων παννυχίς, ὡς δεδήλωται.

Ὁ ρ θ ρ ο ς. Εἰς τὸν ὄρθρον ὁ ἐξάφαλμος, Ἀλληλούια εἰς ἤχον β', στίχους δὲ λέγομεν τοὺς συνήθεις, τροπάρια· Ἀπόστολοι μάρτυρες, Δόξα, Μνήσθητι, Κύριε, Καὶ νῦν, Μήτηρ ἁγία, στιχολογία· Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ κυρίῳ μου. Μετὰ δὲ τὴν στιχολογίαν καθίσματα μαρτυρικά τοῦ ἤχου, τὸ β', τὸ γ' καὶ τὸ δ'. Λέγει δὲ ὁ κανονάρχης εἰς τὸ δ' μαρτυρικὸν στίχον· Θαυμαστός ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ἁγίοις, εἶτα στίχον ἕτερον· Μακάριοι, οὓς ἐξελέξω, καὶ λέγεται τὸ τοῦ ἤχου νεκρώσιμον, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α' τοῦ ἤχου, ἀνάγνωσις, εἰδ' οὕτως στιχολογοῦμεν τὸν Ἀμώμον εἰς στάσεις β', ἐν ᾧ θυμιᾷ ὁ ἱερεὺς ¹⁾. [ετρ. 47) Εἰς τὸ μέσον τοῦ Ἀμώμου, ἦτοι εἰς τὴν α' στάσιν, λέγομεν τὸν στίχον τὸ Εἰς τὸν αἰῶνα οὐ μὴ ἐπιλάθωμαι τῶν δικαιοματιῶν σου, ἐκ γ', μετὰ μέλους, καὶ εὐθέως ποιεῖ ὁ ἱερεὺς μικρὰν συναπτὴν ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων. Εἰς δὲ τὸ τέλος τοῦ Ἀμώμου ψάλλομεν τὰ νεκρώσιμα τροπάρια· Τῶν ἁγίων ὁ χορὸς καὶ τὰ λοιπὰ εἰς ἤχον πλ. α', λέγοντες ἐν ἐκάστῳ αὐτῶν· Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε, Δόξα τὸ τριαδικόν, καὶ νῦν τὸ θεοτοκίον, εἶτα λέγει ὁ ἱερεὺς· Ἐτι καὶ ἔτι ἐν εἰρήνῃ, Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων πατέρων καὶ ἀδελφῶν καὶ τὴν εὐχὴν καὶ τὰ λοιπὰ, καὶ ἡμεῖς τὸ Κύριε ἐλέησον μ', εἶτα κάθισμα ἤχος πλ. α'· Ἀνάπαυσον, Σωτήρ ἡμῶν, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον· Ὁ ἐκ Παρθένου ἀνατείλας, ἀνάγνωσις, ὁ ν', καὶ εὐθέως οἱ κανόνες τοῦ ἁγίου ²⁾, τοῦ ἐν τῷ Μηναίῳ, μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ζ', τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς εἰς δ' καὶ τὸ μαρτυρικόν ³⁾ τῆς Ὀκτωῆχου εἰς δ',

1) Ἐν ᾧ καὶ θυμιᾷ ὁ ἱερεὺς. Ὅταν δὲ ἔλθωμεν· Εἰς τὸν αἰῶνα, οὐ μὴ ἐπιλάθωμαι, ἐλθὼν ὁ ἱερεὺς ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, ποιεῖ τὴν ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων μικρὰν συναπτὴν, λαμπάδος ἀπτόυσης ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν. Εἶτα ὁ μὲν ἀναγινώσκει τὸ τῆς μονῆς βραβεῖον, ἡμεῖς δὲ λέγομεν τὸ Κύριε ἐλέησον. Ὅταν δὲ εἴπῃ τὸ ἡμῖς τοῦ βραβεῖου, ἐκφωνεῖ· Καὶ ὑπὲρ τοῦ συγχωρηθῆναι αὐτοῖς, καὶ τὰ λοιπὰ τῆς συναπτῆς, εἶτα τὴν ἐκφώνησιν ἄνευ τῆς εὐχῆς· καὶ εὐθὺς στιχολογοῦμεν τὸ λοιπὸν τοῦ Ἀμώμου μέχρι τέλους, οὐ μετὰ τὸ τέλος ψάλλομεν τὰ νεκρώσιμα τροπάρια ἤχος πλ. α'· Τῶν ἁγίων ὁ χορὸς καὶ τὰ λοιπὰ, λέγοντες στίχους καθ' ἕνα τὸν αὐτῶν· Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε, Δόξα τὸ τριαδικόν, Καὶ νῦν τὸ θεοτοκίον. Εἶτα λέγει ὁ ἱερεὺς· Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα καὶ τὰ λοιπὰ, καὶ αὐθις μνημονεύει κατ' ὄνομα τῶν λοιπῶν κεκοιμημένων, ἡμῶν ὁμοίως λεγόντων τὸ Κύριε ἐλέησον, εἶτα τὴν εὐχὴν· Ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων μεγαλοφώνως, καὶ τὴν ἐκφώνησιν αὐτῆς. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμὴν κάθισμα ἤχος πλ. α'· Ἀνάπαυσον, Σωτήρ ἡμῶν, Δόξα τὸ αὐτό, Καὶ νῦν θεοτοκίον· Ἐκ Παρθένου ἀνατείλας, ἀνάγνωσις καὶ ὁ ν', καὶ εὐθὺς οἱ κανόνες. ²⁾ Εἰ ἐν τῷ Μηναίῳ εἰς ἅγιος, εἰ δὲ δύο ἅγιοι, καταλιμπάνεται ὁ τῆς μονῆς, ὡς δεδήλωται ψαλ. 42. ³⁾ Καὶ τὸ μαρτυρικόν εἰς δ'. Εἰ δὲ εἰς δύο ἅγιοι, καταλιμπάνεται ὁ κανὼν τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς.

Ἀπὸ γ' ᾠδῆς.

ἀπὸ γ' ὧδῃς κάθισμα τοῦ Μηναίου, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον, ἀνάγνωσις, ἅψ' ἑκτῆς ὧδῃς κοντάκιον νεκρώσιμον ἥχος πλ. δ'. Μετὰ τῶν ἁγίων ἀνάπαυσον καὶ τὸν οἶκον, μετὰ τὴν θ', τὸ φωταγωγικὸν ¹⁾ τοῦ ἡχοῦ ἐκ β'. λέγομεν δὲ εἰς μὲν τὸ πρῶτον· Πρεσβεαίαις τῶν ἁγίων σου, εἰς δὲ τὸ β'. Πρεσβεαίαις τῆς Θεοτόκου. Εἰς τοὺς αἰῶνους μαρτυρικὰ τοῦ ἡχοῦ καὶ τὰ δ', Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον (στρ. 48), εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ προσόμοια τοῦ κυρίου Θεοφάνους τὰ εἰς τὸν ἡχον τῆς Ὁκτω-ἡχοῦ μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον ἐκ τῶν αὐτῶν στιχηρῶν, Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι, Τρισάγιον, ἀπολυτίκιον· Ἀπόστολοι μάρτυρες, Δόξα, Μνήσθητι, Κύριε, Καὶ νῦν, Μήτηρ ἁγία, ἐκτενής, καὶ ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς· Ὁ ὢν εὐλογητός, καὶ συνάπτομεν τὴν α' ὥραν, ὡς σὺνήθες, εἶθ' οὕτως γίνεται ἀπόλουσις, καὶ ἡ συνήθης λιτὴ ἐν τῷ νάρθηκι. Ἐν ταῖς ὥραις τροπάρια· Ἀπόστολοι μάρτυρες, Δόξα, Μνήσθητι, Κύριε, Καὶ νῦν, θεοτοκίον τῶν ὥρων· Ἐν τοῖς Τρισαγίοις ²⁾ αὐτῶν τὰ συνήθη τροπάρια. Εἰς τὴν λειτουργίαν οἱ μακαρισμοὶ τοῦ ἡχοῦ εἰς ζ', τροπάρια· Ἀπόστολοι μάρτυρες, Μνήσθητι, Κύριε, Δόξα, Μετὰ τῶν ἁγίων ἀνάπαυσον, Καὶ νῦν, Ὡς ἀπαρχάς, προκείμενον ἥχος πλ. β'. Εὐφράνθητε ἐπὶ Κύριον, στίχος· Μακάριοι, ὧν ἀφένθησαν, καὶ νεκρώσιμον· Αἱ ψυχαὶ αὐτῶν, ἀπόστολος τῆς ἡμέρας καὶ νεκρώσιμος, Ἀλληλούια ἥχος πλ. δ'. Ἐκέκραξαν οἱ δίκαιοι καὶ νεκρώσιμον· Μακάριοι, οὓς ἐξελέξω, εὐαγγέλιον τῆς ἡμέρας καὶ νεκρώσιμον, κοινωνικόν· Ἀγαλλιᾶσθε δίκαιοι, καὶ Μακάριοι, οὓς ἐξελέξω.

Περὶ προεορτίων καὶ μεθεόρτων, εἰ τύχωσι μετὰ ἁγίου, ἔχοντος λειτουργίαν ἐν σαββάτῳ ³⁾.

(στρ. 49). Χρὴ δὲ γινώσκειν, ὅτι, ἐὰν τύχωσι προεόρτια, ἢ μεθεόρτια ἐν σαββάτῳ, καὶ ἅγιος, ἔχων λειτουργίαν καὶ ὧδῃν, εἰς τὴν λειτουργίαν ἐν τοῖς μακαρισμοῖς, τῆς ἐορτῆς ἢ ὧδῃ εἰς δ' καὶ τοῦ ἁγίου εἰς δ'. Εἰ δὲ μὴ ἔχη ὁ ἅγιος ὧδῃν, λέγονται μόνον τῆς ἐορτῆς· καὶ εἰ μὲν ἔχη δύο κανόνας, λέγομεν ὧδὰς β' εἰς ἡ', εἰ δὲ ἓνα, ὧδῃν α' εἰς ἕξ, τροπάρια τῆς ἐορτῆς καὶ τοῦ ἁγίου, Δόξα τὸ κοντάκιον τοῦ ἁγίου, Καὶ νῦν τῆς ἐορτῆς, προκείμενον καὶ Ἀλληλούια τοῦ ἁγίου, ἀπόστολος καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἡμέρας καὶ τοῦ ἁγίου, κοινωνικόν, εἰ μὲν

¹⁾ φωταγωγικὸν τοῦ ἡχοῦ, ἢ νεκρώσιμον· Ὁ καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων, καὶ θεοτοκίον. Εἰς τοὺς αἰῶνους. . . ²⁾ Ἐν τοῖς Τρισαγίοις αὐτῶν κοντάκιον νεκρώσιμον ἐν τῇ μιᾷ· ἐν δὲ τῇ ἐτέρᾳ· Ὡς ἀπαρχάς τῆς φύσεως. Εἰς τὴν λειτουργίαν. . . ³⁾ Μάρκου μοναχοῦ ἐκ τῶν αὐτῶν κεφαλαίων.

εἰσὶ μεθέορτα, τῆς ἑορτῆς καὶ τοῦ ἁγίου, εἰ δὲ προσέορτια τοῦ ἁγίου μόνον, εἰ δὲ μὴ ἔχῃ ὁ ἅγιος λειτουργίαν, τῆς ἑορτῆς ᾧδὴ α' εἰς δ', καὶ οἱ μακαρισμοὶ τῆς Ὁκτώηχου εἰς δ', τροπάρια· Ἀπόστολοι μάρτυρες, Μνήσθητι, Κύριε, Δόξα, Μετὰ τῶν ἁγίων ἀνάπαυσον, Καὶ νῦν τὸ κοντάκιον τῆς ἑορτῆς, προκείμενον· Εὐφράνθητε ¹⁾ ἐπὶ Κύριον, στίχος· Μακάριοι, ὧν ἀφένθησαν, καὶ νεκρώσιμον· Αἱ ψυχαὶ αὐτῶν, ἀπόστολος τῆς ἡμέρας καὶ νεκρώσιμος, Ἀλληλούια, Ἐκέκραξαν οἱ δίκαιοι καὶ νεκρώσιμον· Μακάριοι, οὓς ἐξελέξω.

[**στρ. 64**]. Ἐκ τῶν κεφαλαίων τοῦ κὺρ Μάρκου μοναχοῦ περὶ τῶν ἀμφιβαλλομένων ἐν τοῖς Τυπικαῖς περὶ τῶν ἑορτῶν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Γεννήσεως, τῆς Εἰσόδου, τῆς Ὑπαπαντῆς, τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ τῆς Κοιμήσεως, εἰ τύχωσιν ἐν ταῖς κυριακαῖς.

Κεφ. μθ'. [**στρ. 85**]. Περί τοῦ πότε στιχολογεῖται ἡ Τιμιωτέρα καὶ πότε οὐ στιχολογεῖται.

Χρὴ εἰδέναι, ὅτι ἡ Τιμιωτέρα στιχολογεῖται ἐν ταῖς κυριακαῖς, ἐν αἷς φάλλονται ἀναστάσιμοι κανόνες τῆς Ὁκτώηχου ²⁾, ὁμοίως καὶ ἐν πάσῃ τῇ ἀγία καὶ μεγάλη τεσσαρακοστῇ ἀπ' ἀρχῆς [**στρ. 86**], δηλονότι ἄχρι τῆς παρασκευῆς τοῦ Λαζάρου, παρέξ ὅποτε τύχη ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν ἐν πάσῃ ἡμέρᾳ, ἐν ᾗ στιχολογεῖται Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν, οὐ στιχολογεῖται δὲ ³⁾ ἐν ταῖς Δεσποτικαῖς ἑορταῖς καὶ εἰς τὰ προσέορτια ⁴⁾ καὶ μεθέορτα αὐτῶν.

¹⁾ Въ рк. Костамон. послѣ этого сказано только: καὶ λοιπὰ ἀπαραλλάκτως, ὡς μικρὸν ἄνωθεν διείληπται, а дальнѣйшаго изложенія нѣтъ. ²⁾ Καὶ καθ' ἐκάστην, ὅτε φάλλονται οἱ παρακλητικοὶ κανόνες τῆς Ὁκτώηχου. Это 'замѣчаніе имѣется и въ ркп. Костамонитской въ самомъ текстѣ. ³⁾ Τοῦτο δὲ λέγει· Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν οὐ στιχολογοῦμεν, οὐ λέγει, ὅτι οὐ στιχολογεῖται ὅλως στιχολογία, ἀλλ' ὅτι οὐ λέγονται ὁλόκληροι αἱ ᾠδαὶ (ὡς εἰδῶσιν ἐν τισι τῶν μοναστηρίων), ἐν ταῖς σεσημειωμέναις ταύταις ἡμέραις. Καὶ ὅρα τὸ ἀκόλουθον κεφάλ. τοῦ Μάρκου, τὰ παρ' αὐτῷ ογ', ὅπερ οἰονεὶ διερμηνεῖται καὶ σαφηνίζει τὸ παρὸν κεφάλ. τὸ παρ' ἡμῖν μὴ, παρ' αὐτῷ δὲ οβ', ὃ καὶ σημειοῦμεν αὐτολεξεῖ πρὸς πίστωση· Μάρκου κεφ. ογ'. Ἰστέον, ὅτι τοῦ σχολάζουσιν οἱ στίχοι, οὓς φάλλομεν τῇ κυριακῇ, πώποτε, πλὴν τῇ μεγάλῃ κυριακῇ, καὶ πάσῃ τῇ Διακαινησίμῃ ἐβδομάδι. Τοῦτο δὲ δὲ λέγομεν· Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν, οὐ λέγομεν, οὐ μόνον ἐν ὅλῃ τῇ πεντηκοστῇ οὐ φάλλομεν αὐτά, ἀλλ' οὐδὲ ἐν μιᾷ ἑτέρᾳ τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν, ἢ ἁγίου μεγάλου μνήμῃ, ὅποτε δηλονότι οὐ φάλλομεν εἰς τὴν Ὁκτώηχον. Περί δὲ τοῦ Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν, πῶς φάλλεται, ἄκουε. "Ὅταν φάλλεται ἡ Ὁκτώηχος, ἄρχεται ὁ α' χορὸς λέγειν πρὸς τὸν ἱχθὺν τῆς Ὁκτώηχου· Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν· ἐνδόξως γὰρ δεδοῦσται, Ἰππον καὶ ἀναβάτην κ. τ. λ. ὁ ἕτερος χορὸς· Βοηθὸς καὶ σκεπαστῆς . . . καὶ αὐτὸς ὁ α'. ⁴⁾ Τοῦτο οὐδαμοῦ ἐνεργεῖται, ἀλλ' οὐδὲ εἰς τὰ τοῦ Μάρκου εὐρίσκειται κεφ. καὶ ὅρα τὸ περὶ τούτου οδ' κεφ. αὐτοῦ εἰς τὸ τύποις ἐκδοθῆναι Τυπικόν, ὃ καὶ γράφομεν παρακάτω αὐτολεξεῖ πρὸς πίστωση καὶ σαφήνειαν.

Καὶ ἐν τοῖς ἐορταζομένοις τῶν ἁγίων, ἐν οἷς ψάλλονται κανόνες τῆς Ὀκτωήχου. Καὶ ἀπὸ τοῦ σαββάτου τοῦ ἁγίου Λαζάρου ἄχρι τῆς κυριακῆς τῶν Ἀγίων Πάντων, πάρεξ τῆς κυριακῆς τῶν Ἀγίων Πατέρων καὶ τοῦ σαββάτου τῶν ψυχῶν.

[**ετρ. 88**]. Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας τοῦ θλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπ' ἀρχῆς τοῦ Σεπτεμβρίου μηνὸς μέχρι τέλους τοῦ Αὐγούστου, συμπεριεῖληπται δ' ἐν αὐτῇ καὶ τὰ κεφάλαια τοῦ μοναχοῦ κὺρ Μάρκου, ἐν οἷς αὐτῶν ἕκαστον ζητεῖται χωρίοις μεθ' ἐτέρων τινῶν ἀναγκαίων σημειώσεων.

[**ετρ. 101**]. Обрядъ помазанія въ праздники елеемъ описывается такъ: Συναγόμεθα δὲ πάντες ἔμπροσθεν τοῦ προσκυνήματος, καὶ θυμιᾷ ὁ ἱερεὺς ἢ ὁ διάκονος τὴν ἁγίαν εἰκόνα καὶ τὸν προεστῶτα, εἶτα τοὺς ἀδελφούς καὶ αὐτὸς τὴν ἁγίαν εἰκόνα, εἶτα ποιήσας βαμβάκινον (ἢ βαμβάκιον) ἄλειπτρον καὶ ἐμβάψας αὐτὸ εἰς τὴν ἁγίαν κανδήλαν, κρατεῖ αὐτό. Ἐλθὼν δὲ ὁ προεστὼς καὶ προσκυνήσας καὶ ἀσπασάμενος τὴν ἁγίαν εἰκόνα, ἔρχεται πρὸς τὸν ἱερέα, καὶ εἰ μὲν τῷ τῆς ἱερωσύνης τετίμηται ἀξιώματι, λαβὼν τὸ ἄλειπτρον ἀπὸ τῶν τοῦ ἱερέως χειρῶν, πρῶτον μὲν χρίει ἑαυτόν, εἶτα τὸν ἱερέα, ἔπειτα, εἰ μὲν βούλεται αὐτός, χρίει τοὺς ἀδελφούς, εἰ δ' οὐ, δίδωσι τὸ ἄλειπτρον τῷ ἱερεῖ καὶ χρίει αὐτὸς αὐτούς, εἰ δὲ ἰδιώτης ἐστὶν ὁ προεστὼς, διὰ τοῦ ἱερέως χρισθεὶς, ἵσταται εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, εἶτα ἔρχονται οἱ ἀδελφοὶ κατὰ τάξιν καί, προσκυνοῦντες καὶ ἀσπαζόμενοι, καὶ χρισθέντες, καὶ αὐτὸς προσκυνήσαντες, ἀλλὰ δὴ καὶ εἰς τοὺς χοροὺς τῶν ἀδελφῶν ποιήσαντες μετάνοιαν, τοῦτο καὶ τοῦ ἡγουμένου ποιήσαντος, ἵστανται εἰς τοὺς τόπους αὐτῶν. Μετὰ δὲ τὸ πάντας χρισθῆναι, ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· Ἐπάκουσον ἡμῶν, ὁ Θεός. . . Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν, καὶ λέγει τὴν εὐχὴν· Δέσποτα πολυέλεε Κύριε. . . Καὶ μετὰ τὸ τέλος αὐτῆς, Δεῦτε προσκυνήσωμεν, καὶ ἐξελθόντες ἐν τῷ νάρθηκι, ψάλλομεν τὴν α' ὥραν. На полѣ противъ сего мѣста замѣчено: Αὕτη ἡ τάξις παλαιά, νῦν δέ, ψαλλομένων τῶν αἰνῶν, ἐκβαίνει ὁ ἐφημέριος μετὰ φελωνίου καὶ ἀσπασάμενος τὴν εἰκόνα καὶ τυπώσας σταυρὸν ἐν αὐτῇ τῷ ἀλείπτρῳ, χρίει.

Въ концѣ службѣ на 8 число замѣчается: Τὸ τοῦ Διονυσίου· ἀλλ' οὐδὲ εἰς τὸ βραβεῖον μνημονεύομεν μετὰ τὸ τέλος τοῦ ἐσπερινοῦ, οὐδὲ λιτὴν ποιῶμεν εἰς τὸ τέλος τοῦ ἀποδείπνου· οὕτω γὰρ ποιῶμεν ἐν πάσαις ταῖς ἀγρυπνίαις [**ετρ. 102**].

Противъ службы 13 Сентября замѣчено: Τὸ τοῦ Διονυσίου· ποιούμεν δὲ πάντα τὰ τῆς δοξολογίας, ἤγουν σημαίνει τὸ ἄνω σήμαντρον, ἀνάπτομεν τοὺς σταυροὺς, θυμιᾷ δὲ καὶ ὁ διάκονος, καὶ τοῦτο αἰέποτε παρατῆρει, ὅταν ψάλληται δοξολογία. Ο κανονὶς на тотъ же день: Τὸ τοῦ Διονυσίου· ὁ τῶν ἐγκαινίων α' εἰς ζ', εἴτα τοῦ σταυροῦ εἰς δ' καὶ τοῦ ἁγίου εἰς δ' [стр. 105).

По поводу тропаря воскреснаго и кондака обновленій на часахъ, если 13 Сентября приходилось въ воскресенье, замѣчено: Τὸ τοῦ Διονυσίου λέγει· α' τὴν ὑπακοήν, εἴτα τὸ κοντάκιον· οὐκ οἶδα δὲ εἰ καὶ τὸ μέγα αὐτῶν Τυπικὸν οὕτω διорίξει. Δέος δὲ μὴ τῶν νεωτέρων, οὐδὲν γὰρ τῶν Τυπικῶν λέγει λέγεσθαι τὴν ὑπακοήν, ὄντος κοντακίου [стр. 108).

Въ службѣ на Воздвиженіе о подобой стихирѣ праздника, послѣ евангелія гласъ пл. β', въ Типиконѣ говорится: Οἶον βοῦλει, а на поляхъ замѣчено: Τινὰ τῶν Τυπικῶν οὐδὲ τοῦτο λέγουσιν [стр. 110). Противъ великаго славословія замѣчаніе: Τὸ τοῦ Διονυσίου· Εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἐσπερινοῦ τίθεται εἰκὼν τῆς Ὑψώσεως, καὶ ἀρξαμένης τῆς δοξολογίας, αἴρεται ἡ εἰκὼν καὶ τίθεται τὸ τετραπόδιον ἐν τῷ μέσῳ κ. т. л., ниже: Τὸ τοῦ Διονυσίου· ὅτι προπορεύεται καὶ ὁ διάκονος μετὰ θυμιατοῦ, καὶ ὅτι αὐτὸς ἐκφωνεῖ τὸ Σοφία, ὀρθοί (οὐκ οἶδα δέ, εἰ ὀρθῶς ἔχει) и еще ниже: Τὸ τοῦ Διονυσίου· καὶ λαβὼν τὸν θυμιατὸν παρὰ τοῦ διακόνου, θυμιᾷ [стр. 111).

Относительно прокимна на вечернѣ въ день Воздвиженія: Τὸ τοῦ Διονυσίου· εἰ δὲ ἐστὶ σάββατον ἐσπέρας, τὸ Ὁ Κύριος ἐβασίλευσε· προηγείται γὰρ τοῦτο πάντων τῶν προκειμένων (καὶ ἂν τῷ παρόντι Τυπικῷ ἔνεστιν ἰδεῖν, ἀλλαχοῦ οὕτως ὀρίζοντι [стр. 116).

Въ службѣ 27 Октября замѣчено: Τὸ τοῦ Διονυσίου θέλει καὶ μεθέρτα τοῦ ἁγίου Δημητρίου καὶ λέγει οὕτως· στιχηρὰ πρῶτον τοῦ ἁγίου Δημητρίου καὶ τοῦ ἁγίου Νέστορος γ', Δόξα τοῦ ἁγίου Δημητρίου. Ὁμοίως εἰς τὸν στίχον, Δόξα τοῦ ἁγίου Δημητρίου, στιχηρὰ δὲ τῆς Ὁκτωήχου, ἀπολυτίκιον· Μέγαν εὗρατο. Εἰς τὸν ὁρθρον κανόνες τῆς Ὁκτωήχου καὶ εἰς τοῦ ἁγίου Δημητρίου, καὶ εἰς τοῦ ἁγίου Νέστορος, εἰς τὸν στίχον τῶν αἰνων στιχηρὰ τῆς Ὁκτωήχου, Δόξα τοῦ ἁγίου Δημητρίου κ. т. л. [стр. 156). Въ настоящемъ

же Типиконѣ читаемъ: Тропáριον· Ὁ μάρτυς σου, Κύριε. Ἡ δὲ ἀκολουθία πᾶσα συνήθης, ὡς καθ' ἑκάστην, ο службѣ на 28: Тропáριον· Οἱ μάρτυρές σου, Κύριε. Ἡ δὲ λοιπὴ ἀκολουθία κοινὴ κ. τ. λ., ο службохъ 30 и 31: Εἰς τὸν ὄρθρον τὸ μαρτύριον αὐτῶν [стр. 151; Діонис. Тип. л. 26) и 26 Ноября: Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀλυπίου τοῦ Κιονίτου. — Ἀλληλοῦα, ἡ τροпáριον ἡχος α'. Ὑπομονῆς στόλος γέγονας, εἰς τὸν ὄρθρον ὁ βίος αὐτοῦ [стр. 178). Внизу замѣчено: Τὸ τοῦ Διονυσίου· Ἐν ταύτῃ τῇ κς' ἀποδίδοσθαι τὴν ἑορτὴν καὶ ψάλλεσθαι τὴν ἀκολουθίαν ἅπασαν τῆς ἑορτῆς, ὡς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς ἀποδόσεσι, τὸν δὲ ἄγιον εἰς τὸ ἀπόδειπνον [стр. 178; Діонис. Тип. л. 36).

30. Τοῦ ἁγίου πανευφήμου ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ πρωτοκλήτου. Ἐν τῷ λυχνικῷ, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα στιχηρὰ προσόμοια τοῦ ἀποστόλου ἡχος δ', πρὸς Ὁ ἐξ ὕψιπτου κληθεῖς, ποιοῦμεν αὐτὰ ς', Δόξα ὁ αὐτός· Τὴν τῶν ἰχθύων ἄγραν, Καὶ νῦν θεοτοκίον. Εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ τῆς Ὀκτωήχου, Δόξα ἡχος γ'. Τὸν συναίμονα Πέτρου. Καὶ νῦν θεοτοκίον, τροпáριον ἡχος δ'. Ὡς τῶν ἀποστόλων πρωτόκλητος. Εἰς τὸν ὄρθρον ἡ συνήθης στιχολογία, ἀνάγνωσις, τὸ ὑπόμνημα τοῦ ἀποστόλου, κανόνες τῆς Ὀκτωήχου καὶ τοῦ ἀποστόλου εἰς ς', ποίημα τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ ἡχος α', καταβασία· Χριστὸς γεννᾶται, ἀφ' ἑκτης κοντάκιον ἡχος β'. Τὴν ἐν πρεσβείαις, Τὸν τῆς ἀνδρείας ἐπώνυμον θεηγόρον. Εἰς τοὺς αἶνους· Πᾶσα πνοή, στιχηρὰ ἰδιόμελα τοῦ ἁγίου, τοὺς τρεῖς πρῶτους καὶ τὸν γ', Δόξα ἡχος πλ. δ'. Τὸν κήρυκα τῆς πίστεως, Καὶ νῦν θεοτοκίον, δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπολυσις. На полѣ противъ этой службы замѣчено: Νῦν ἄλλως εἴθισται· τὸ Μακάριος ἀνὴρ, ἀναγνώσματα ἀπόστιχα τοῦ ἀποστόλου, καθίσματα ὁμοίως, πολυέλεος, τὸ εὐαγγέλιον κ. τ. λ. ὁ κανὼν τῆς Θεοτόκου εἰς ς' καὶ τοῦ ἀποστόλου εἰς η' κ. τ. λ. [стр. 179).

Ο κονдаκѣ, по 6 пѣсни, въ службѣ отцевъ замѣчено: Τὸ τοῦ Διονυσίου· κοντάκιον· Χειρόγραφον εἰκόνα [стр. 198), Діон. Тип. л. 42 об.).

Въ Типиконѣ подъ 20 Декабря въ службѣ Игнатія Богоносца говорится, между прочимъ: Τὸ τριψῆδιον τῆς αὐτῆς ἡμέρας, συνάπτοντες τοῦτω καὶ τὸ διψῆδιον, ἅτινα εἰσὶ προσόμοια τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης β', καὶ τῆς μεγάλης γ', ποίημα, ὡς φασὶ τινες Δαφνοπάττου. Ψάλλομεν οὖν αὐτὰ ἐν τῷ νάρθηκι, ἀναλογίου μετὰ προσκυνήματος προτεθέντος καὶ λαμπάδος ἐμπροσθεν αὐτοῦ ἀπτούσης, ὦν

φαλλομένων, θυμιᾷ ὁ κανδηλάπτης· δευτεροῦμεν οὖν τοὺς εἰρμούς, τὰ δὲ τροπάρια ποιοῦμεν ζ', ὕστερον δὲ πάλιν λέγομεν καταβασία τοὺς εἰρμούς αὐτῶν, οὕτω ποιοῦντες καὶ ἐν ταῖς ἐφεξῆς τῆς ἑορτῆς ταύτης ἡμέραις καὶ ἐν ταῖς τῶν Φώτων. На полѣ замѣчено противъ этого: Τὸ τοῦ Διονυσίου λέγει, φάλλειν ταῦτα ἔνδον τοῦ ναοῦ καὶ ἀπόδειπνα καὶ ἀνάπτειν τὰ κηρία [стр. 203].

Ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι ἀπὸ τῆς κ' τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς μέχρι τῆς ιδ' τοῦ Ἰαννουαρίου, ἐν ᾗ ἀποδίδεται ἡ ἑορτὴ τῶν Θεοφανείων, τὸ Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν οὐ λέγεται, ἀλλ' οὐδὲ ἡ Ὁκτώηχος, οὔτε ἡ Τιμιωτέρα στιχολογεῖται, εἰ μὴ μόνον ἐν ταῖς κυριακαῖς. Внизу приписки: Περί τῆς Τιμιωτέρας συμφωνεῖ καὶ τὸ τοῦ Διονυσίου, θέλουσιν, ὅτι εἰς τὰ προσέορτια καὶ μεθέορτα πασῶν τῶν ἑορτῶν μὴ φάλλεσθαι τὴν Τιμιωτέραν, ἀλλ' οὔτε ἐν πάσῃ τῇ ν' ἀπὸ τοῦ σαββάτου δηλαδὴ τοῦ ἁγίου Λαζάρου μέχρι τοῦ σαββάτου τῶν Ἀγίων Πάντων, πλήν τῆς κυριακῆς τῶν ἁγίων Πατέρων καὶ τοῦ σαββάτου τῶν ψυχῶν, ἀλλ' ἡμεῖς εἰς τοῦτο ἐξακολουθοῦμεν μᾶλλον τῷ τυπωθέντι Τυπικῷ, ὅπερ τὴν διάγνωσιν περὶ τῆς Τιμιωτέρας ἐσημειώσαμεθα ἐν τοῖς γενικοῖς κεφαλαίοις καὶ ὅρα [стр. 205].

Μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ ὁρθρου (24 Декабря), ἐπισυνάπτομεν τὴν α' ὥραν, ὡς ἔθος, ἐν ᾗ μετὰ τὸ τροπάριον καὶ τὸ θεοτοκίον τὸ τί σε καλέσωμεν φάλλομεν τροπάρια γ' ἀπὸ τῶν ιβ', πρότερον χρουσθέντος τοῦ σιδηροῦ, φάλλομεν δὲ τὸ πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον ἀνὰ μέρος οἱ δύο χοροί, λαμπάδων δ' ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ ἀπτουσῶν καὶ τοῦ κανδηλάπτου θυμιῶντος. Λέγομεν δὲ τὸ πρῶτον τροπάριον ἄνευ στίχου, δῖς, εἰς δὲ τὸ δεύτερον στίχους τούτους· Ὁ Θεὸς ἀπὸ θεμᾶν . . . καὶ Κύριε, εἰσακήκοα τὴν ἀκοήν σου . . ., εἶτα, ἐνούμενοι οἱ δύο χοροί, λέγομεν· Δόξα, καὶ φάλλομεν τὸ γ', Καὶ νῦν, αὐθις τὸ αὐτό, εἶτα τὰ διαβήματά μου, καὶ μετὰ τὸ Τρισάγιον, κοντάκιον· Ἡ Παρθένος σήμερον, Κύριε ἐλέησον μ', ἡ εὐχὴ καὶ ἀπόλυσις. Περί δὲ ὥραν δ' σημαίνει τὸ μικρὸν καὶ συναγόμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ φάλλομεν τὰς τρεῖς ὥρας, τριψάλμους, ὡς συνήθως, καὶ ἐν ἑκάστη ὥρᾳ τροπάρια γ', ὡς ἐδηλώθη ἐν τῇ α' ὥρᾳ, καὶ μετὰ τὴν θ' ὥραν φάλλομεν τὰ τυπικά, ἤγουν τοὺς μακαρισμοὺς χύμα καὶ τὰ λοιπά, ὡς σύνηθες, ἄνευ τοῦ Εὐλογήσω τὸν Κύριον καὶ ἀπολύομεν.

Внизу приписки: Οὔτε τὸ τοῦ Διονυσίου ὀρίζει ἀποστολοευαγγέλια ἐν ταῖς ὥραις ταύταις, ἐν δὲ τῷ Δόξᾳ καὶ νῦν τῆς ἐνάτης

λέγει· φάλλεται τὸ Δόξα καὶ νῦν παρὰ τῶν φαλτῶν, τὸ δὲ ἰδιόμελον λέγει α' ἐν τῷ μέσῳ ὁ κανονάρχης, τρισεσῶν τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος, καὶ μετὰ τὸ τελειῶσαι, πολυχρονίζει τὸν ἡγούμενον, λέγων· Σῶσαι, Χριστὸς ὁ Θεός, τὸν πανοσιώτατον πατέρα ἡμῶν καὶ καθηγούμενον κύριον (τὸν δεῖνα) ἱερομόναχον σὺν πάσῃ τῇ ἐν Χριστῷ ἡμῶν ἀδελφότητι αἰῶνας. Εἰ δὲ οὐκ ἔστι παρῶν ὁ ἡγούμενος, πολυχρονίζει τὸν δικαῖον (οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν Φώτων). Εἵτα φάλλεται τὸ ἰδιόμελον ὑπὸ τοῦ φάλτου [стр. 208; Діон. Тип. л. 45).

Τὸ τοῦ Διονυσίου· Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν (часовѣ), ποιεῖ ὁ προεστὼς εὐλογητὸν καὶ ἀναγινώσκει τὴν συγχωρητικὴν εὐχὴν [стр. 209).

Πάντοτε δὲ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τίθμεν μανουάλια β' ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, καὶ ἐξελθὼν ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ διάκονος, ἵστανται φορεμένοι μέσον τοῦ ναοῦ καὶ ἐνούμενοι, φάλλομεν τὸ ἀπολυτίκιον τῆς ἑορτῆς καὶ τὸ κοντάκιον, εἵτα γίνεται ἡ φήμη τῶν βασιλέων συνήθως καὶ τοῦ ἀρχιερέως τῆς πόλεως, εἵτα πολυχρονίζομεν τὸν καθηγούμενον σὺν πάσῃ τῇ ἀδελφότητι, καὶ εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν, ἐσθιόντες ἔλαιον, πίνοντες καὶ οἶνον. Μετὰ δὲ τὸ ἐξελθεῖν τῆς τραπέζης, ἀπελθόντες εἰς τὸ ἡγουμενεῖον, πολυχρονίζομεν τὸν ἡγούμενον, εἵτα τὸν οἰκονόμον, τὸν ἐκκλησιάρχην καὶ ἐτέρους, οὓς ἂν βουλόμεθα, τοὺς ἐντιμωτέρους δηλαδὴ τῶν ἀδελφῶν, ὁμοίως ποιοῦντες καὶ ἐν τῇ ἑορτῇ τῶν Φώτων [стр. 211).

Относительно стихирь: Σήμερον ὁ Χριστὸς ἐν Βηθλεὲμ γεννᾶται, поемой предъ «Слава въ вышнихъ» на утрени Рождества Христова, замѣчено внизу: Τὸ τοῦ Διονυσίου, ὅτι διὰ τὸ ἔχειν τὸ τέλος τοῦ ἰδιομέλου τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, ἀρχόμεθα τῆς δοξολογίας ἀπὸ τοῦ Ὑμνοῦμέν σε (Τινὲς δέ, ὃ καὶ κρεῖττον, ποιοῦσιν οὕτως· Ἰσταται ὁ ἀριστερὸς χορός, ὁ φάλλον τὸ Σήμερον μέχρι τοῦ Ἀκαταπούστως βοῶμεν, καὶ ἄρχεται ὁ ἕτερος τῆς δοξολογίας εὐθὺς τοῦ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ), ([стр. 214), Діон. Тип. [л. 52).

На Рождество. Τὸ τοῦ Διονυσίου· ὅταν ἔχῃ ἀντίφωνα μετὰ τὴν εὐχὴν τῆς ε' ὥρας, συνάπτομεν καὶ τὰ τυπικά ἐν τῷ νάρθηκι [стр. 211; Діон. Тип. л. 25 об.).

О канонѣ 26 Декабря: Τὸ τοῦ Διονυσίου· τοὺς εἰρμούς τοῦ α' κανόνος ἐκ β', τὰ δὲ τροπάρια ἀμφοτέρων εἰς ιβ', λέγοντες καὶ τὸν εἰρμόν τοῦ β' κανόνος μετὰ στίχου, καταβασίαν δὲ καὶ τοὺς δύο εἰρμούς, τὸ αὐτὸ δὲ ποιούμεν καὶ ἐν τῇ ἀποδόσει, τὰ δὲ μεγαλυνάρια τῆς Θεοτόκου λέγομεν κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς καὶ ἐπὶ τὴν

αὔριον καὶ ἐν τῇ ἀποδόσει. Ὅμοίως ποιῶμεν καὶ ἐν τῇ τῶν Φώτων ἑορτῇ, ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς, μόνον ἐν τῇ ἑορτῇ καὶ ἐν τῇ ἀποδόσει [стр. 217; Діон. Тип. [л. 53).

Противъ тропаря на 27 Декабрія: Βασίλειον διάδημα ἐστέφθη σὴ κορυφῇ замѣчено: Τὸ παλαιὸν Τυπικὸν λέγει: Ἀπόστολε ἄγιε ... [стр. 223).

Въ службѣ 1 Января относительно канона замѣчено: Τὸ τοῦ Διονυσίου ἀδιορίστως λέγει: δευτεροῦμεν τοὺς εἰρμούς καὶ τὰ τροπάρια εἰς ιβ', (κρεῖττον δὲ τῆς ἑορτῆς εἰς ς' κα τοῦ ἁγίου εἰς η') [стр. 230]; Діон. Тип. [л. 57 об.). Относительно непорочныхъ на этотъ праздникъ въ недѣлю говорится: Τὸ τοῦ Διονυσίου· εἰς τὴν α' στιχολογίαν καθίσματα ἀναστάσιμα, εἰς δὲ τὴν β', καθίσματα τοῦ ἁγίου, (δ καὶ νῦν ἐπεκράτησεν, ἔχοντας τοῦ ἁγίου πολυέλεον. Ὅμοίως ὅταν φάλληται πολυέλεος, καταλιμπάνεται ὁ Ἀμωμος [стр. 232), Діон. Тип. [л. 58 об.).

Ἄμα δὲ τῷ εἰπεῖν τὸν ἱερέα τὴν ὀπισθάμβωνον εὐχὴν, ἐξερχόμεθα ἐν τῷ λουτῇρι πάντες μετὰ φωτων, κηρίων πᾶσι τοῖς ἀδελφοῖς ῥοθέντων, τοῦ ἱερέως προπορευομένου μετὰ λαμπάδων καὶ θυμιατοῦ, ἐπιφέροντος καὶ τὸ τίμιον ξύλον τοῦ σταυροῦ ἐν δίσκῳ, ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ κεκαλυμμένον. Замѣчено внизу: Τὸ τοῦ Διονυσίου· ὅτι οὐ σβέννυνται αἱ λαμπάδες, οὐδὲ τὰ κανδήλια μέχρι συμπληρώσεως τοῦ ἁγιασμοῦ [стр. 241), Діон. Тип. [л. 63 об.).

Τὸ τοῦ Διονυσίου λέγει: εἰ μὲν σαββάτῳ (т. е. предпразднество), γίνεται ἡ λειτουργία ἐν τῷ κοιμητηρίῳ καὶ μετὰ τὴν λειτουργίαν αἱ ὥραι συνήθως ἐν τῷ μέσῳ, λεγομένου καὶ ἀποστολοευαγγελίου ἐν τοῖς τυπικοῖς σαββάτῳ πρὸ τῶν Φώτων. Καὶ μετὰ τὰς ὥρας γίνεται τὸ παξιμάδισμα ἐν τῷ νάρθηκι, εἰ δὲ κυριακῇ, ἡ λειτουργία ἐν τῷ μέσῳ καὶ μετὰ τὴν λειτουργίαν τὸ παξιμάδισμα, ἔχουν ἡ διάδοσις τοῦ κλάσματος τοῦ ἄρτου μετὰ τοῦ ποτηρίου τοῦ οἴνου.

Ἰστέον, ὅτι, ἐὰν τύχη ἡ παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων, ἢ τῶν Φώτων σαββάτῳ ἢ κυριακῇ, ἐσπέρας ὁ ἐφημέριος ἱερεὺς ἐφημερεύει μετὰ τοῦ διακόνου ἐξ ἀρχῆς τοῦ ἐσπερινοῦ, εἰς δὲ τὴν εἴσοδον φοραίνει ὁ προεστὼς σὺν τοῖς λοιποῖς ἱερεῦσι ¹⁾, καὶ γίνεται καὶ ὁ ἁγιασμὸς παρὰ τοῦ προεστῶτος ἐν τῇ τῶν Φώτων ²⁾. Δεῖ γινώσκειν, ὅτι ³⁾ ὁ

¹⁾ Въ Діонисіат. ркп. Εἰ δὲ ἐστὶν ἡ ἑορτὴ τῶν Φώτων. ²⁾ Этого нѣтъ. ³⁾ ἀφ' ἐσπέρας.

μέλλων ποιήσῃν ἐσπέρας τὸν ἁγιασμόν, φορεῖ ¹⁾ πᾶσαν τὴν ἱερατικὴν στολὴν, πρωτὶ δὲ ²⁾, διὰ τὸ ἔξω γίνεσθαι, μόνον φελώνιον λινὸν καὶ ἐπιτραχήλιον. Πρωτὶ δέ, εὐλογήσαντος τοῦ [стр. 62 об.) ἱερέως ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, λέγομεν Τρισάγιον κ. τ. λ., τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ' καὶ τὸν ν', εἶτα ἀρχόμεθα ψάλλειν τὸ Φωνὴ Κυρίου ³⁾, καὶ ἐξερχόμεθα καί, φθάσαντες εἰς τὸν ὠρισμένον τόπον, κατὰ τὴν τάξιν ψάλλομεν τὸν ἁγιασμόν, καὶ ὑποστρέφοντες ψάλλομεν τοὺς κανόνας τῆς ἑορτῆς. Εἰσερχόμενοι δὲ ἔνδον τοῦ ναοῦ ψάλλομεν Τριάδος ἢ φανέρωσις, εἶτα ὁ ἱερεὺς· Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεὸς κ. τ. λ. Ὑπὲρ τοῦ διαφυλαχθῆναι κ. τ. λ., καὶ ἡμεῖς· τὸ Κύριε ἐλέησον μ' καὶ εὐχή· Δέσποτα πολυέλεε καὶ ἀπόλυσις.

Σημειωτέον καὶ τοῦτο, ὅτι ἐν τῇ ἑορτῇ τῶν Χριστουγέννων, τῶν Φώτων, τῆς Λαμπρᾶς καὶ τῆς μονῆς ⁴⁾ φοραίνουσι πάντες οἱ ἱερεῖς εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ ἐσπερινοῦ ἀφ' ἐσπέρας τῇ παραμονῇ, εἴτε λειτουργία, εἴτε μή, καὶ πάλιν ἐπὶ τὴν αὐριον ἐσπέρας (Τοῦτο, οἶμαι, μόνον ἀρμόζειν τῇ Λαμπρᾷ καὶ τῇ τῆς μονῆς). Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἑορταῖς λέγει καὶ τὸ εὐαγγέλιον ὁ πρῶτος τῶν διακόνων ἀφ' ἐσπέρας καὶ τὸ πρωτὶ εἰς τὴν λειτουργίαν, ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς τοῦ χρόνου ἑορταῖς λέγει αὐτὸ ὁ τὴν ἐφημέριαν ἔχων διάκονος [стр. 243), Діон. Тип. 62, 63).

По Уставу, утромъ положено совершать водоосвященіе по обычаю вечернему. Водоосвященіе бываетъ, по окончаніи утрени, предъ первымъ часомъ. Внизу по этому поводу замѣчено: Το τοῦ Διονυσίου, (ὡς καὶ τὸ ἔθος ἐπεκράτησε), τὴν μὲν α' ὥραν ἐπισυνάπτομεν τῷ ὀρθρῳ καὶ σημὰ γίνεται ἀπόλυσις, καὶ πρὸ τῆς λειτουργίας γίνεται ὁ ἁγιασμός, ὡς προδεδήλωται. Ἰστέον δέ, ὅτι ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ ἐσπέρας μόνον γίνεται ὁ ἁγιασμός, πρωτὶ δὲ οὐ [стр. 246], Діон. Тип. [л. 65 об.).

На 27 Января, по Уставу, ἐπιτελοῦμεν ἀγρουπνίαν, а внизу замѣчено: Το τοῦ Διονυσίου· καὶ τὸ ἔθος οὐ τελεῖ ἀγρουπνίαν, ὅτι ἐν

¹⁾ ἐνδύεται. ²⁾ μελλόντων ἡμῶν κατελθεῖν εἰς τὸν ἄρσανα, μόνον ἐπιτραχήλιον καὶ φελώνιον λινοῦν ἐνδύεται. Εἶτα εὐλογήσαντος ³⁾ καὶ τὰ ἑτερα γ' ἰδιώμελα τῆς πρώτης ὥρας ἕως οὐ κατέλθωμεν εἰς τὸν ἄρσανα. Τελεσθέντος δὲ κάκεισε τοῦ ἁγιασμοῦ καὶ πάντων τῶν ἀδελφῶν ἁγιασθέντων, ἀρχόμεθα ψάλλειν τοὺς κανόνας τῆς ἑορτῆς ἕως οὖν ἀνελθωμεν ἄνω εἰς τὸ μοναστήριον. Εἰσερχόμενοι ἔνδον τοῦ ναοῦ, ψάλλομεν τροπάριον Τριάδος ἢ φανέρωσις.

⁴⁾ Προδρόμου. Это храмовой праздникъ въ Діонисіатѣ, а въ Русскѣхъ панигирѣ на память св. великомученика Пантелеимона.

τῇ ιγ' Νοεμβρίου τελεῖται καὶ μεθαύριον ἐν τῇ λα' τῶν τριῶν, βέλτιον δὲ ποιῆσαι εἰς τὰς κέ' τοῦ Θεολόγου, ὡς ἄπαξ ἑορταζομένου [εἰρ. 266).

[εἰρ. 269). Ἰανουάριος λ'. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἰππολύτου, πάπα Ῥώμης. Ἡ ἀκολουθία αὐτοῦ φάλλεται ἐν τοῖς ἀποδείπνοις. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ φάλλεται ἡ ἀκολουθία τῶν ἐν ἁγίοις πατέρων ἡμῶν καὶ μεγάλων ἱεραρχῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καὶ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, ἡ γενοῦσα παρὰ τοῦ κυρίου Ἰωάννου, μητροπολίτου Εὐχαΐτων καὶ ἐτέρων, καὶ ἐπιτελοῦμεν ἀγρυπνίαν.

Ἐν τῷ μικρῷ ἑσπερινῷ, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, στιχηρὰ προσόμοια ἥχος β'· πρὸς Ποίους εὐφημιῶν, ποίημα κυρίου Νικηφόρου Ξανθοπούλου, Δόξα, ἥχος β', πρὸς Ἱεραρχῶν τὴν καλλονήν, Τοὺς ἱεράρχας τοῦ Χριστοῦ, Καὶ νῦν θεοτοκίον, εἰ βούλει, ὁμοιον, ποίημα Γερμανοῦ πατριάρχου τοῦ νέου. Εἰς τὸν στίχον, στιχηρὰ προσόμοια ἥχος πλ. β'· πρὸς Τριήμερος ἀνέστης, ποίημα Ἰωάννου Εὐχαΐτων, Δόξα, ὁ αὐτός· Ἀνθρωποι τοῦ Θεοῦ, Καὶ νῦν θεοτοκίον, τροπάριον ἥχος δ'· Ὡς τῶν ἀποστόλων ὁμότροποι, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α' τοῦ αὐτοῦ ἡχοῦ. Ἐν δὲ τῷ μεγάλῳ ἑσπερινῷ, μετὰ τὸν προοιμιακὸν ψαλμὸν στιχολογοῦμεν τὸ α' ἀντίφωνον, τὸ Μακάριος ἀνὴρ. Εἰς δὲ τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰστώμεν στίχους ι' καὶ φάλλομεν στιχηρὰ προσόμοια τῶν ἁγίων ἥχος δ'· πρὸς Ὡς γενναῖον ἐν μάρτυσιν. Εἰσὶ δὲ ς', τὰ μὲν γ' τοῦ Ἰωάννου Εὐχαΐτων, τὰ δὲ ἕτερα Γερμανοῦ πατριάρχου, ἐξ ὧν δευτεροῦμεν τὸ πρῶτον, καὶ δεύτερον, καὶ ποιοῦμεν αὐτὰ ἡ', Δόξα [εἰρ. 270) ἥχος πλ. β'. Τὰς μυστικὰς σήμερον, Καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α' τοῦ αὐτοῦ ἡχοῦ, εἴσοδος, προκείμενον καὶ ἀναγνώσματα ἱεραρχικά, ζῆτει τῇ ιγ' τοῦ Νοεμβρίου. Εἰς τὴν λιτὴν στιχηρὰ ἰδιόμελα, τοὺς δύο πρώτους· Ἀγαλλιάσθω σήμερον ἡ κτίσις, Δεῦτε τῆς οὐρανοῦ Τριάδος, καὶ τὸν δ'· Τοῦ Δαβὶδ τὴν σφενδόνην, Δόξα ὁ αὐτός· Τοὺς ἀναφθέντας ἀνδρακας, Καὶ νῦν, θεοτοκίον δογματικὸν εἰς τὸν αὐτὸν ἥχον, ἡ τῆς ἐπιούσης ἑορτῆς, ἥτοι τῆς Ὑπαπαντῆς ἥχος ὁ αὐτός· Σήμερον ἡ ἱερὰ Μήτηρ, ἐνταῦθα καὶ μόνον· τὰ δὲ τοιαῦτα ἰδιόμελα τὸ μὲν α' ἐστὶ ποίημα Ἰωάννου Ἀργυροπολίτου, τὰ δὲ λοιπὰ γ' τοῦ Ξανθοπούλου. Εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ προσόμοια, ἥχος πλ. α', πρὸς Χαίροις ἀσκητικῶν στίχον δὲ λέγομεν· Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν καὶ Οἱ οὐρανοὶ διηγούνται, Δόξα ὁ αὐτός· Σαλπίσσωμεν ἐν σάλπιγγι, οὐ τὸ εἰς τὸν ἅγιον Νικόλαον λεγόμενον, ἀλλ' ἕτερον μεταφραστικόν, ποίημα καὶ τοῦτο καὶ τὰ προσόμοια τοῦ Ξανθοπούλου, Καὶ νῦν θεοτοκίον Γερμανοῦ πατριάρχου. Εἰς τὴν

ἐβλόγησιν τῶν ἄρτων τροπάριον τοῦ Εὐχαΐτου, ἥχος δὲ προσόμοιος· Ὡς τῶν ἀπυστόλων ὁμότροποι, δις, καὶ τὸ Θεοτόκε Παρθένε, ἅπαξ, καὶ γίνεται ἀνάγνωσις εἰς τὴν Σύνοφιν τῶν βίων τῶν ἁγίων, ἣν συνεγράφατο ὁ Ξανθοπούλους κὺρ Νικηφόρος, ἦντινα καὶ ποιούμεν δόσεις γ', τὸ δὲ ἐγκώμιον τοῦ Εὐχαΐτων δόσεις β'. Ἐν τῷ ὀρθρῳ εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, τροπάριον τῶν ἁγίων τὸ προγραφέν, δις, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α' τοῦ αὐτοῦ ἡχοῦ, ἡ συνήθης στιχολογία καὶ πολυέλεος, ἡ ἀντὶ τούτου, οὗς πάντες ποιῶσιν, ὁ Ἀνωμος καὶ τὰ μεγαλυνάρια αὐτῶν, ποίημα τοῦ Ξανθοπούλου, καθίσματα (стр. 271) δὲ λέγομεν τῶν ἁγίων, Δόξα τὰ αὐτά, Καὶ νῦν θεοτοκία ἐγκωμιαστικά, οἱ ἀναβαθμοὶ τὸ α' ἀντίφωνον τοῦ δ' ἡχοῦ, προκείμενον ἥχος δ'. Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν, στίχος· Οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται, Πᾶσα πνοή, εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος, ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα, ζῆτει Σεπτεμβρίου γ', ὁ ν' καὶ στιχηρὸν ἰδιόμελον ἥχος πλ. β'. Εὐ δοῦλοι ἀγαθοί, ὁ κανὼν τῆς Θεοτόκου μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ς' καὶ τῶν ἁγίων δύο κανόνες εἰς η', ποίημα Ἰωάννου Εὐχαΐτων, καταβασία· Χέρσον ἀβυσσοτόκον, ἀφ' ς' κοντάκιον ἥχος β', πρὸς Τοὺς ἀσφαλεῖς· Τοὺς ἱεροὺς καὶ θεοφθόγγους κήρυκας, καὶ ὁ οἶκος αὐτοῦ, εἶτα τὸ Συναξάριον, ὁμοίως τῶν ἁγίων τῆς ἡμέρας, ὡς συνήθως, εἰς τὴν θ' ᾠδὴν λέγομεν ἔν τε τῷ εἰρμῷ καὶ τοῖς τροπαρίοις τοῦ κανόνος τῆς Θεοτόκου, μεγαλυνάριον τῆς Θεοτόκου, ἐν δὲ τοῖς τροπαρίοις τῶν ἁγίων, μεγαλυνάρια τῶν ἁγίων, εἶτα ἑξαποστειλάριον τῶν ἁγίων καὶ τῆς Θεοτόκου. Εἰς τοὺς αἶνους, Πᾶσα πνοή, ἰστώνμεν στίχους δ' καὶ φάλλομεν στιχηρὰ προσόμοια ἥχος δ', πρὸς Ἐδωκας σημείωσιν, Δόξα ἥχος β' πρὸς Σήμερον ὁ Χριστός, Σήμερον αἱ ψυχαὶ τῶν γηγενῶν, ποίημα τοῦ Ξανθοπούλου, Καὶ νῦν θεοτοκίον, δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλυσις. Δίδοται καὶ ἅγιον ἔλαιον τοῖς ἀδελφοῖς ἐκ τῆς κανδήλας τῶν ἁγίων, φαλλομένων τῶν ἰδιομέλων αὐτῶν. Εἰς τὴν λειτουργίαν τυπικὰ καὶ ἐκ τοῦ κανόνος τῶν ἁγίων ᾠδὰς γ' καὶ ς', προκείμενον ἥχος α'. Τὸ στόμα μου λαλήσει σοφίαν, στίχος· Ἀκούσατε ταῦτα πάντα τὰ ἔθνη, ὁ ἀπόστολος πρὸς Κορινθίους α'. Ἀδελφοί, σοφίαν λαλοῦμεν, ζῆτει σαββάτῳ ιγ', Ἀλληλουία (стр. 272) ἥχος β', Οἱ ἱερεῖς σου, Κύριε, στίχος· Τοὺς ἱερεῖς αὐτῆς ἐνδύσει, εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον· Εἶπεν ὁ Κύριος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς· ὑμεῖς ἐστέ τὸ φῶς, κοινωνικόν· Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν.

Περὶ τῆς αὐτῆς ἑρτῆς, εἰ τύχοι τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου, ἡ τοῦ ἀσώτου, ἡ τοῦ ἀποκρέω. Σημειωτέον δὲ οὕτω ποιεῖν καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς μνήμαις τῶν μεγάλων ἁγίων, ἥγουν Ἀντωνίου, Εὐθυμίου,

Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καὶ τοῦ Χρυσοστόμου, εἰ τύχοι ἐκάστη τούτων ἐν μιᾷ τῶν ἀναγεγραμμένων κυριακῶν.

Μάρκου μοναχοῦ, κεφ. ξα'. Χρὴ εἰδέναι, ὅτι, εἰ τύχοι ἡ ἑορτὴ τῶν τριῶν ἱεραρχῶν τῇ κυριακῇ τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου, ἢ τοῦ ἀσώτου, ἢ τῆς ἀπόκρεω, ἐν τῷ μικρῷ ἑσπερινῷ στιχηρὰ ἀναστάσιμα καὶ τῆς Θεοτόκου, ὡς σύνηθες, εἰ δὲ βούλει, εἰπὲ τὰ στιχηρὰ τοῦ ἀλφαβήτου, διὰ τὸ ἵνα ἐν τῷ μεγάλῳ ἑσπερινῷ εἰς τὸν στίχον εἴπῃς τῶν ἁγίων τὰ στιχηρὰ.

Ἐν δὲ τῷ μεγάλῳ ἑσπερινῷ μετὰ τὴν συνήθη δοξολογίαν, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα στιχηρὰ ἀναστάσιμα γ', ἀνατολικὸν α', τοῦ Τριφδίου γ καὶ τῶν ἁγίων γ', Δόξα τοῦ Τριφδίου, Καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α' τοῦ ἡχου. Εἰς τὴν λιτὴν στιχηρὰ τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς καὶ ἰδιόμελα τοῦ Τριφδίου, τὰ εἰς τοὺς αἶνους, καὶ ἰδιόμελα τῶν ἁγίων, τὰ εἰς τὴν λιτὴν, Δόξα ἡχος πλ. β'. Τὰς μυστικὰς σήμερον, Καὶ νῦν θεοτοκίον δογματικὸν εἰς τὸν αὐτὸν ἡχον, ἢ τῆς ἐπιούσης ἑορτῆς, δηλαδὴ τῆς Ὑπαπαντῆς, ἡχος ὁ αὐτός, εἰς τὸν στίχον τὸ ἀναστάσιμον στιχηρὸν τοῦ στίχου καὶ τοῦ ἀλφαβήτου, ἢ τῶν ἁγίων τὰ στιχηρὰ, ὡς δεδῆλωται, Δόξα τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν τοῦ Τριφδίου, εἰς τὴν εὐλόγησιν τῶν ἄρτων τροπάριον (срп. 273) τῶν ἁγίων, δις, καὶ τὸ Θεοτόκε Παρθένε, ἅπαξ. Εἰ δὲ βούλει, ἀναστάσιμον πρῶτον, εἴτα τῶν ἁγίων, εἴτα τὸ Θεοτόκε Παρθένε ¹⁾, ἢ α' ἀνάγνωσις εἰς τὰς ἐπιστολάς, αἱ δὲ ἕτεραι εἰς τὴν Σύνοφιν τῶν βίων τῶν ἁγίων, τὸ ἐγκώμιον τοῦ Εὐχαϊτῶν καὶ τῆς κυριακῆς, εἰ ἔχεις. Ἐν τῷ ὀρθρῳ, εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον, δις, Δόξα τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ α' τοῦ αὐτοῦ ἡχου, ἢ συνήθης στιχολογία καὶ ὁ πολυέλεος, ἢ ὁ Ἀμωμος τῶν ἁγίων, ὡς δεδῆλωται. Μετὰ τὴν στιχολογίαν τοῦ ψαλμοῦ, λέγομεν καθίσματα ἀναστάσιμα μετὰ τῶν θεοτοκίων αὐτῶν ²⁾. Μετὰ δὲ τὸν πολυέλεον, ἢ τὸν Ἀμωμον, τὰ ἀναστάσιμα τροπάρια, εἴτα ἡ ὑπακοὴ τοῦ ἡχου καὶ καθίσματα τῶν ἁγίων, Δόξα τὸ αὐτό, Καὶ νῦν, θεοτοκίον ἐγκωμιαστικόν, οἱ ἀναβαθμοὶ τοῦ ἡχου, προκείμενον, Πᾶσα πνοὴ καὶ εὐαγγέλιον ἀναστάσιμον. Μετὰ τὸν ν' τροπάρια τὰ ἐν τῷ Τριφδίῳ, ὡς σύνηθες, οἱ κανόνες ὁ ἀναστάσιμος εἰς δ', τοῦ Τριφδίου εἰς δ' καὶ τῶν ἁγίων ὁ κανὼν πλ. δ' εἰς ς'. Τῇ δὲ κυριακῇ τῆς ἀπόκρεω, πρῶτον τῶν ἁγίων εἰς δ',

¹⁾ Подчеркнутыя слова въ Кост. ркп. имѣются съ боку.

²⁾ Подчеркнутыя

слова имѣть.

εἶτα τοῦ Τριψοδίου εἰς ζ', διὰ τὸ ἔχειν καὶ τριαδικά. ἀπὸ γ' ᾠδῆς, τὸ κοντάκιον τῶν ἁγίων καὶ τὸν οἶκον, εἶτα καθίσματα τῶν ἁγίων, Δόξα καὶ νῦν τοῦ Τριψοδίου, ἀφ' ε', τὸ κοντάκιον τοῦ Τριψοδίου ¹⁾). Εἰς τοὺς αἶνους στιχηρὰ ἀναστάσιμα δ' καὶ προσόμοια τῶν ἁγίων γ' καὶ τὸ ἰδιόμελον, τὸ εἰς τὸ Δόξα μετὰ τῶν στίχων τῶν ἁγίων, Δόξα τοῦ Τριψοδίου, Καὶ νῦν, Ὑπερευλογημένη, δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλυσις. Ἡ δόσις τοῦ ἁγίου ἐλαίου, ἐν ἣ φάλλομεν τὰ ἰδιόμελα τῶν ἁγίων, Δόξα καὶ νῦν τὸ ἑωθινὸν ἰδιόμελον καὶ ἡ α' ὥρα ἐν τῷ νάρθηκι [стр. 244]. Ἐν ταῖς ὥραις τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον, Δόξα τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν θεοτοκίον τῶν ὡρῶν, κοντάκιον τοῦ Τριψοδίου. Εἰς τὴν λειτουργίαν τυπικὰ καὶ μακαρισμοὶ τοῦ ἡχοῦ εἰς ζ', καὶ τῶν ἁγίων ἡ ε' ᾠδὴ εἰς δ'. Εἰ δὲ βούλει, οἱ μακαρισμοὶ τοῦ ἡχοῦ εἰς δ', τοῦ Τριψοδίου ἡ γ' ᾠδὴ εἰς δ' καὶ τῶν ἁγίων εἰς δ', ἡ ε' ᾠδὴ, τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον καὶ τῶν ἁγίων, Δόξα, τὸ κοντάκιον τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν, τοῦ Τριψοδίου, προκείμενον, ἀπόστολος, Ἀλληλούια, εὐαγγέλιον καὶ κοινωνικά, πρῶτον τῆς ἡμέρας, εἶτα τῶν ἁγίων.

Τὸ τοῦ Διονυσίου εἰς ι' (ο κανонѣ). Ὡσαύτως, εἰ τύχοι δ' ἢ ε', (отдание Срѣтенія) ὁ κανὼν τῆς ἑορτῆς εἰς ι' καὶ τοῦ ὁλοκλήρου κανόνος εἰς δ' αἱ ᾠδαί, ἔνθα δὲ τύχοι ᾠδὴ τοῦ Τριψοδίου, ὁ κανὼν τῆς ἑορτῆς εἰς ε' καὶ τοῦ Τριψοδίου εἰς η' (Ταῦτα πάντα εἰ ἐστὶ μονόειρμον τὸ Τριψοδίον, εἰ δὲ διειρμον οὐδὲν διαλαμβάνει, ἔτι ἡ διαληφθεῖσα ἑρμηνεῖα περὶ τῆς ἀποδόσεως ἀπέβλεπον ὅλως, ἵνα μὴ ἐμπεση δ' ἢ ε', καὶ νῦν λέγει πάλιν δ' ἢ ε', ὅθεν περιττὰ μοι δοκεῖ) καταβασία τῆς ἑορτῆς, ἡ Τιμιωτέρα οὐ στιχολογεῖται [стр. 287].

О повечеріи на Обрѣтеніе главы св. Предтечи въ сѹбботу первой недѣли въ Типиконѣ замѣчается: Εἰς τὰ ἀπόδειπνα τροπάρια τῶν ἀμφοτέρων, κοντάκιον τοῦ Προδρόμου καὶ αὐθις κοντάκιον τοῦ ἁγίου, а внизу примѣчаніе: Ὡς ὁ κεῖ, μέγα λέγει, ἀλλ' οὐκ εἴθισται καὶ τὸ τοῦ Διονυσίου μικρὸν ἀπόδειπνον αἰνίσσεται, λέγον μόνον κοντάκιον τῶν ἀμφοτέρων καὶ ὁ κανὼν τῆς μονῆς εἰς τὸ ἀπόδειπνον, ὅπερ καὶ βούλεται λείποτε, ὅτε οὐ φάλλεται ἐν τῷ ὄρθρῳ, νῦν δὲ φαλλομένου, βέλτιον εἰπεῖν τὸν ἕνα κανόνα τοῦ ἁγίου Θεοδώρου [стр. 301], Діон. Тип. [л. 100 об.].

¹⁾ τὸ κοντάκιον Τριψοδίου, ἐξαποσταλιάριον τὸ ἀναστάσιμον τῶν ἁγίων καὶ τοῦ Τριψοδίου. Εἰς τοὺς αἶνους. . .

Περὶ τῆς μνήμης τῶν ἁγίων μ', εἰ τύχοι τῷ σαββάτῳ τῆς ἀκαθίστου [ср. 308].

Μάρκου μοναχοῦ κεφ. οὗ'. Χρὴ εἰδέναι, ὅτι εἰ τύχοι ἡ μνήμη τῶν ἁγίων μ' τῷ σαββάτῳ τῆς ἀκαθίστου, ἐσπέρας ἐν τῷ λυχνικῷ, μετὰ τὴν συνήθη στιχολογίαν, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰστώμεν στιχηρὰ 1 καὶ φάλλομεν τὸ ἰδιόμελλον τῆς ἡμέρας δις, τῆς ἑορτῆς προσόμοια ἥχος πλ. β' εἰς ε' καὶ τῶν ἁγίων γ'. Φέροντες τὰ παρόντα, Δόξα τῶν ἁγίων ἥχος β'. Προφητικῶς μὲν ἐβόα, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ὁ αὐτός. Τὸ ἀπ' αἰῶνος μυστήριον, τὰ ἀναγνώσματα τῆς ἡμέρας, ἡ λοιπὴ ἀκολουθία τῶν προηγιασμένων, ἐν ἧ ποιοῦμεν καὶ τὰς ἀποτεταγμένας μετανοίας εἰς τὴν προηγιασμένην. Τὰ τετραψῶδια τῆς ἡμέρας φάλλομεν [ср. 309] ἐν τοῖς ἀποδείπνοις. Ἐν τῷ ὄρθρῳ, εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, τροπάριον τῆς ἑορτῆς δις 1), Δόξα τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν αὖθις τῆς ἑορτῆς, ἡ συνήθης στιχολογία, καὶ μετὰ τὸ α' καὶ β' κάθισμα ἀναγνώσκουμεν τοὺς οἴκους τῆς ἑορτῆς (ὡς σύνηθες, ὁμοίως καὶ ἀναγνώσεις εἰς τὸν λόγον τῆς ἑορτῆς) ὁ ν', οἱ κανόνες τῆς ἑορτῆς μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ἡ' καὶ τῶν ἁγίων δίχα τῶν εἰρμῶν εἰς ζ', εἰ ἐστὶ κανὼν τῶν ἁγίων ἥχος δ', λέγομεν τοῦτον, καταβασία· Ἀνοίξω τὸ στόμα μου. Ἀπὸ γ' ψδῆς, κοντάκιον τῆς ἑορτῆς καὶ οἴκους ζ', εἶτα κοντάκιον τῶν ἁγίων καὶ τὸν οἶκον, καὶ εὐθὺς κάθισμα τῶν ἁγίων, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, ἐκ τῶν καθισμάτων τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸ ἐγκώμιον τῶν ἁγίων, ἀφ' ζ', κοντάκιον τῆς ἑορτῆς καὶ οἴκους ζ', καὶ πάλιν τὸ κοντάκιον καὶ τὸν οἶκον, ἐν ᾧ καθήμεθα, εἶτα ἀνάγνωσις τῶν ἁγίων, ἐν τῇ θ' ψδῇ ἡ Τιμιωτέρα οὐ στιχολογεῖται, ἐξαποστειλάριον τῶν ἁγίων καὶ τῆς ἑορτῆς. Εἰς τοὺς αἵνους, Πᾶσα πνοή, ἰστώμεν στίχους ζ' καὶ φάλλομεν στιχηρὰ προσόμοια τῆς ἑορτῆς γ' καὶ τῶν ἁγίων προσόμοια γ', ἥχος πλ. α', Δόξα τῶν ἁγίων, ἥχος β'. Ἀληθείας κρατήρα, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, ἥχος δ'. Γλῶσσαν, ἣν οὐκ ἔγνω, δοξολογία μεγάλη. Μετὰ τὸ Τρισάγιον τροπάρια τῶν ἁγίων, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, ἐκτενὴς καὶ τὰ λοιπὰ συνήθως καὶ ἀπόλυσις 2). Ἐν ταῖς ὥραις τροπάρια τῆς ἑορτῆς καὶ τῶν ἁγίων, κοντάκιον τῆς ἑορτῆς. Εἰς τὴν λειτουργίαν τυπικὰ καὶ ἐν τοῖς μακαρισμοῖς τῆς ἑορτῆς, ἡ γ' ψδῇ εἰς δ' καὶ τῶν ἁγίων ἡ ζ' ψδῇ εἰς δ', τροπάρια τῆς ἑορτῆς καὶ τῶν ἁγίων, Δόξα, τὸ κοντάκιον τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, προκείμενον, ἀπό-

1) СЛОВА: δις НВГБ.

2) Καὶ ἀπόλυσις. Καὶ ἡ α' ὥρα ἐν τῷ νάρθηκι. Εἰ βούλει, καὶ τὴν κατήχησιν τῶν ἁγίων, ἐν ταῖς ὥραις.

στολος, Ἀλληλοῦα, εὐαγγέλιον καὶ κοινωνικόν, πρῶτον τῆς ἑορτῆς, εἶτα τῶν ἁγίων· τὸ δὲ τῆς ἡμέρας ἀποστολοευαγγέλιον (στρ. 310) καταλιμπάνεται ¹⁾).

Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς (Εὐαγγελισμοῦ), εἰ τόχοι τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ.

Μάρκου μοναχοῦ κεφ. 47' (στρ. 334). Χρῆ εἰδέναι, ὅτι, εἰ τόχοι ἡ τοιαύτη ἑορτὴ τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ ²⁾ (στρ. 335), ἐν τῇ μεγάλῃ ε' ἑσπέρας, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰστώμεν στίχους ι' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ ἰδιόμελα τῆς ἡμέρας, τοὺς ε' δευτέρους, καὶ τῆς ἑορτῆς ἰδιόμελα ἥχος ὁ αὐτός· Εὐαγγελίζεται ὁ Γαβριήλ, καὶ ἕτερα ἰδιόμελα, τοὺς δ' τεταρταίους, Δόξα ἥχος πλ. β' τῆς ἡμέρας· Γέννημα ἐχιδνῶν, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ὁ αὐτός· Ἀπεστάλη ἐξ οὐρανοῦ, εἰσόδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ Φῶς ἰλαρόν, τὰ ἀναγνώσματα τῆς ἡμέρας, εἶτα τῆς ἑορτῆς τὰ γ', ἡ συναπτὴ, Τρισάγιον, προκείμενον, ἀπόστολος, Ἀλληλοῦα,

¹⁾ Εἰ τόχοι λειτουργία τῶν ἁγίων ἐν τῇ παραμονῇ τοῦ μεγάλου κανόνος, ἰστώμεν στίχους ἀπὸ τοῦ Πесоῦνται, καὶ λέγομεν τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας δις καὶ τὸ μαρτυρικόν, τὰ γ' προσόμοια τοῦ Τριψίδιου, καὶ ἐκ τῶν κατὰ ἀλφάβητον, ἐόντες ἐκ τούτων ς', καὶ λέγομεν τῶν ἁγίων δ', Δόξα τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν θεοτοκίον, τὰ δὲ καταλειφθέντα τὸ πρῶτὸ τῆς ε' εἰς τοὺς αἶνους. Εἰ δὲ τόχοι ἡ παραμονὴ τῶν ἁγίων κυριακῇ, ἑσπέρας ἰστώμεν στιχηρὰ ι' κατανυκτικὰ δ', τὰ τοῦ Τριψίδιου προσόμοια γ' καὶ τῶν ἁγίων γ', Δόξα τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν θεοτοκίον, εἰς τὸν στίχον τὸ ἰδιόμελον δις, τὸ μαρτυρικόν, Δόξα τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν θεοτοκίον, τὸ τροπάριον τῶν ἁγίων χύμα, τὸ Κύριε ἐλέησον μ', αἱ τρεῖς μεγάλα μετανοίαι μόνον, καὶ εὐθὺς Δόξα καὶ νῦν καὶ ἀπόλυσις. Ὡσαύτως καὶ εἰς τὸν ὄρθρον οὐ γίνεται ἐκτενὴς μετὰ τὸ ἀπολυτίκιον, ἀλλ' εὐθὺς τὸ Κύριε ἐλέησον κ. τ. λ., αἱ τρεῖς μεγάλα μετανοίαι, καὶ εὐθὺς· Δεῦτε προσκυνήσωμεν, ἡ α' ὥρα καί, μετὰ τὰς γ' μεγάλας μετανοίας τῆς α' ὥρας, Τρισάγιον οὐ λέγομεν. ἀλλ' εὐθὺς· Χριστὲ τὸ φῶς. Καὶ ἐν τῇ τέλει τῶν τυπικῶν, ὡς εἴρηται, καὶ ἐν τῇ μεγάλῃ ἀποδείπνῃ τῆς παραμονῆς, μετὰ τὰς γ' μεγάλας μετανοίας, εὐθὺς τὸ Ἀσπὶλε, οὐδὲ τὸ Δέσποτα πολυέλεε λέγεται, ἀλλὰ μετὰ τὴν πᾶσαν ἐλπίδα μου, Δόξα καὶ νῦν καὶ ἀπόλυσις, καὶ τὸ Εὐξώμεθα. Λέγεται δὲ τὰ πάντα χύμα, καὶ τὸ ἀπολυτίκιον ἀντὶ τοῦ Φώτισον, καὶ τὸ κοντάκιον, ἀντὶ τοῦ Ἐλέησον ἡμᾶς, καὶ εἰς κανών, ἡ τῆς Θεοτόκου, ἡ τοῦ Μηναίου. Ἐν δὲ τῇ ἑορτῇ ἑσπέρας τὸ μέγα ἀπόδειπνον ψάλλεται ὡς καθ' ἐκίστην, ἐπεὶ ἡ ἑορτὴ ἀπεδόθη, πλὴν ἐν τῇ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, καὶ τότε γὰρ χύμα κ. τ. λ. Πλὴν τῶν ἐ' μετανοιῶν, μὴ ἀφαιρουμένων. Ταῦτα καὶ ἐν τῇ τοῦ Προδρόμου κοινά, ὡς καὶ τὰ ἐν τῇ τοῦ Προδρόμου κοινά εἰς ταύτην.

Ἐτι εἰ τόχοι μία τῶν β' ἑορτῶν τῇ β', ἡ γ', ἡ δ' σαββάτῃ τῶν νηστειῶν, εἰς τὸν ὄρθρον, εἰς τοὺς κανόνας. τὸν κανόνα τῆς μονῆς εἰς ς' καὶ τῆς ἑορτῆς εἰς ι', ὅτε δὲ ἄρχονται τὰ τετραψῆδια (ἀλλαχοῦ δὲ λέγει, ὅτι ψάλλονται ταῦτα εἰς τὸ ἀπόδειπνον, καὶ ποιεῖ, ὁ βούλει), ὁ κανὼν τῆς ἑορτῆς εἰς ς' καὶ τὰ τετραψῆδια εἰς η', καταβασίαν δὲ ἐν πάσαις ταῖς ψδαῖς τὸ Ἀνοίξω τὸ στόμα μου, καταλιμπανόμενων δηλαδὴ τῶν καταβασιῶν τοῦ Τριψίδιου, οὔτε δὲ τὴν ζ' καὶ ἡ ὅλας σσιχολογοῦμεν, ἀλλὰ κρατοῦμεν στίχους ιβ' καὶ Πᾶσα πνοή, τὴν μεγάλην δοξολογίαν ψάλλομεν. Εἰ δ' ἐν ἄλλῃ ἡμέρᾳ τῶν ε' ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος, οὐδὲ καταβασίαν, οὐδὲ Πᾶσα πνοή, δηλαδὴ τοὺς αἶνους, ἡ οὐδὲ μεγάλην δοξολογίαν. ²⁾ παρασκευῇ. Εἰς τὴν παραμονὴν, ἐν τῇ μεγάλῃ. . .

εὐαγγέλιον καὶ κοινωνικὸν τῆς ἡμέρας, ὁμοίως καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία τῆς ἡμέρας. Εἰς τὴν τράπεζαν καταλύομεν ἔλαιον καὶ οἶνον.

Περὶ δὲ ὥραν α' τῆς νυκτὸς σημαίνει τὰς βαρέας, τὸ μέγα καὶ τὸ σιδηροῦν καὶ ἀρχόμεθα τοῦ ὄρθρου. Εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, τροπάριον τῆς ἑορτῆς, δις, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἡμέρας. ἅπαξ, εἴθ' οὕτω ποιεῖ μικρὰν συναπτήν ὁ ἱερεὺς, καὶ λέγει τὸ πρῶτον εὐαγγέλιον τῶν ἁγίων παθῶν, [εἶτα τὰ ἀντίφωνα καὶ τὰ εὐαγγέλια κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἀντιφώνων, ἀντὶ καθισμάτων τὸ κοντάκιον τῆς ἡμέρας μόνον. Τὸν δι' ἡμᾶς σταυρωθέντα, εἶτα τὸ ἐνόρδιον, εὐαγγέλιον, οἱ μακαρισμοὶ τῶν ἁγίων παθῶν ἥχος δ', εἶτα προκείμενον τῶν ἁγίων παθῶν ἥχος δ'. Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου, στίχος. Ὁ Θεός, ὁ Θεός μου, πρόσχες μοι, εὐαγγέλιον, τὸ ἐνόρδιον καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἡμέρας, οἱ ἀναβαθμοί, τὸ α' ἀντίφωνον τοῦ δ' ἤχου, προκείμενον, Πᾶσα πνοὴ καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἑορτῆς, σὺν τούτῳ δὲ καὶ τῶν ἁγίων παθῶν, τὸ ἐνόρδιον, τὸ μετὰ τὸν ν' λεγόμενον, εἶτα ὁ ν', τὸ στιχηρὸν τῆς ἑορτῆς, ὁ κανὼν τῆς ἑορτῆς μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ιδ', ὕστερον δὲ τοὺς εἰρμούς αὐτοῦ, καταβασία ὁμοῦ οἱ δύο χοροί. Ἐνθα δὲ τύχοι τοῦ Τριψιδίου ᾠδῇ, τῆς ἑορτῆς μετὰ τὸν εἰρμῶν εἰς η' καὶ τοῦ Τριψιδίου ὁμοίως μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς η', καὶ καταβασία τοὺς εἰρμούς τοῦ Τριψιδίου ὁμοῦ οἱ δύο χοροί. ἀπὸ γ' ᾠδῆς, κάθισμα [стр. 336] τῆς ἑορτῆς καὶ ἀνάγνωσις. Πάλιν χαρὰς εὐαγγέλια, ἀφ' ε', κοντάκιον τῆς ἑορτῆς καὶ ὁ οἶκος, εἶτα καὶ ὁ οἶκος τοῦ κοντακίου τῆς ἡμέρας. Τὸν ἴδιον ἄρνα, καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸ Συναξάριον, εἶτα καὶ λόγον τῆς ἡμέρας, ἑξαποστειλάριον τῆς ἑορτῆς δις, καὶ τῆς ἡμέρας ἅπαξ, καὶ εὐθὺς εὐαγγέλιον θ' κατὰ Ἰωάννην. Εἰς δὲ τοὺς αἵνους στιχηρὰ ἰδιόμελα τῆς ἑορτῆς ἥχος α', ἡ προσόμοια, Δόξα τῆς ἡμέρας ἥχος πλ. β'. Ἐξέδυσάν με τὰ ἱμάτιά μου, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ἥχος β'. Τὸ ἀπ' αἰῶνος μυστήριον, καὶ εὐθὺς τὸ ι' εὐαγγέλιον, εἴθ' οὕτως τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, ὁ ἱερεὺς τὴν συναπτήν. Πληρώσωμεν τὴν δέησιν, καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν, εὐαγγέλιον τὸ ια' κατὰ Ἰωάννην, εἴθ' οὕτως στιχηρὰ ἰδιόμελα τῆς ἡμέρας, τὸν α' τοὺς γ' τρίτους, μετὰ τῶν στίχων τῆς ἡμέρας, Δόξα τῆς ἡμέρας ἥχος πλ. δ'. Κύριε, ἀναβαίνοντός σου, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ὁ αὐτός. Εὐφραινέσθωσαν οἱ οὐρανοί, καὶ εὐθὺς τὸ ιβ' εὐαγγέλιον, εἶτα Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι, Τρισάριον, τροπάριον ἥχος δ'. Ἐξηγόρασας ἡμᾶς, Δόξα καὶ νῦν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ἡ ἐκτενὴ, Σοφία καὶ ἀπόλυσις. Ἡ δὲ α' ὥρα φάλλεται τὸ πρῶτ', ὡς διστάταται τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ λέγεται δὲ ἐν αὐτῇ

τροπάριον τῆς ἑορτῆς, Δόξα, τροπάριον τῆς ὥρας, Καὶ νῦν ὁμοίως, θεοτοκίον τῆς ὥρας, κοντάκιον τῆς ἡμέρας. Περὶ δὲ ὥραν εἴ ἢ δ' σημαίνει τὸ μικρὸν καὶ ποιῶμεν λιτὴν ἔξω τῆς μονῆς καί, ὑποστρέφοντες, ψάλλομεν τὰς γ' ὥρας μετὰ τῶν τροπαρίων, τῶν ἀναγνωσμάτων, τῶν ἀποστολοευαγγελίων, τῶν ἀναγνώσεων καὶ τῆς ἄλλης ἀκολουθίας αὐτῶν. Λέγεται δὲ ἐν αὐταῖς τροπάριον τῆς ἑορτῆς καὶ τὰ τροπάρια καὶ θεοτοκία τῶν ὥρων, κοντάκιον δὲ τῆς ἡμέρας. Μετὰ τὴν θ' ὥραν ψάλλομεν τὰ τυπικὰ χύμα, ἤτοι τοὺς μακαρισμούς, καὶ τὸ Μνήσθητι ἡμῶν, χύμα καὶ ἄνευ μέλους, Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν, Ἄνες, ἄφες, [стр. 337] Πάτερ ἡμῶν, κοντάκιον τῆς ἡμέρας, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, Κύριε ἐλέησον μ' καὶ ἀπόλυσιν· τὸ γὰρ Εὐλογῆσω τὸν Κύριον, ἐνταῦθα οὐ λέγεται, διὰ τὸ μέλλειν αὐτὸ εἰπεῖν ἐν τῇ λειτουργίᾳ.

Περὶ δὲ τὴν ἀρμόζουσαν ὥραν σημαίνει τὸ μέγα, καὶ ἀρχόμεθα τοῦ λυχνικοῦ, ὃ δὲ ἱερεὺς ποιεῖ τὴν προσκομιδὴν. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν στίχους ι' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ προσόμοια τῆς ἑορτῆς ἥχος πλ. β'. Βουλὴν προαιώνιον, δευτεροῦντες τὸ α' τῆς ἡμέρας ἰδιόμελον, τοὺς γ' δευτέρους καὶ τὰ ἀπολυτίκια γ' προσόμοια ἥχος ὁ αὐτός· Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου σε νεκρόν, Δόξα τῆς ἡμέρας ἥχος πλ. β'. Ὡ πῶς ἡ παράνομος, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ὁ αὐτός· Ἀπεστάλη ἐξ οὐρανοῦ, εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ Φῶς ἱλαρόν, προκείμενον, ἀναγνώσματα τῆς ἡμέρας καὶ τῆς ἑορτῆς τὰ β', συναπτὴ, Τρίσαγιον, προκείμενον, ἀπόστολος, Ἀλληλούια καὶ εὐαγγέλιον, πρῶτον τῆς ἑορτῆς, εἴτα τῆς ἡμέρας καὶ καθ' ἑξῆς ἡ θεία λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου. Κοινωνικὸν τῆς ἑορτῆς. Εἰς τὴν τράπεζαν καταλύομεν οἶνον καὶ βράσμα ἄνευ ἐλαίου.

Περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τύχοι τῷ ἀγίῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ. Μάρκου μοναχοῦ κεφ. ιηδ'. Χρὴ εἰδέναι, ὅτι ἐὰν τύχη ὁ Εὐαγγελισμὸς τῷ ἀγίῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ, ἐσπέρας τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ ἐν τῷ λυχνικῷ εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν στίχους ι' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ ἰδιόμελα τῆς ἡμέρας τοὺς γ' δευτέρους καὶ τοὺς β' πλ. β'. Σήμερον ὁ Δεσπότης τῆς κτίσεως, καὶ Φοβερόν καὶ παράδοξον, εἴτα τῆς ἑορτῆς προσόμοια ἥχος ὁ αὐτός, τὸ Βουλὴν προαιώνιον, ποιῶντες αὐτὰ εἴ, Δόξα τῆς ἡμέρας ὁ αὐτός· Ὡ πῶς ἡ παράνομος συναγωγὴ, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ὁ αὐτός· Ἀπεστάλη ἐξ οὐρανοῦ, εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ Φῶς ἱλαρόν, [стр. 338] καὶ ἀναγνώσματα τῆς ἡμέρας, εἴτα τῆς ἑορτῆς καὶ τὰ πέντε. Μετὰ δὲ τὰ ἀναγνώσματα προκείμενον, ἀπόστολος, Ἀλληλούια καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἡμέρας, εἴθ' οὐ-

τως· Εἴπωμεν πάντες, τὸ Καταξίωσον, ὁ ἱερεύς· Πληρώσωμεν, καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν στιχηρὰ προσόμοια τῆς ἡμέρας ἤχος β'. "Οτε ἐκ τοῦ ξύλου σε νεκρόν, καὶ τὰ ἕτερα β' μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν, ὁμοίως καὶ τῆς ἑορτῆς ἰδιόμελα τοὺς δύο δευτέρους, μετὰ τῶν στιχηρῶν τῆς ἑορτῆς, Δόξα τῆς ἡμέρας ἤχος πλ. α'. Σὲ τὸν ἀναβαλλόμενον, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ἤχος πλ. δ'. Εὐφραινέσθωσαν οἱ οὐρανοί, τροπάριον τῆς ἑορτῆς, Δόξα καὶ νῦν ἤχος β'. Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, ἕως τοῦ Κηδεύσας ἀπέθετο, Σοφία καὶ ἀπόλυσις, τὰ δὲ ἀπόδειπνα φάλλομεν ἐν τοῖς κελλίοις.

Περὶ δὲ ὥραν β' τῆς νυχτὸς σημαίνει καὶ ἀρχόμεθα τοῦ ὄρθρου· εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, τροπάριον τῆς ἡμέρας ἤχος β'. Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, "Οτε κατήλθες, ἄπαξ, Δόξα, Ταῖς μυροφόροις γυναιξίν ἕως τοῦ Ἐδείχθη ἀλλότριος, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, καὶ εὐθέως φάλλομεν τὸν Ἀρωμον μετὰ τῶν μεγαλυναρίων αὐτοῦ, ὡς ἐν τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ διατέτακται, εἶτα τὰ ἀναστάσιμα τροπάρια, ἤχος πλ. α'. Τῶν ἀγγέλων ὁ δῆμος κ. τ. λ., εἶτα καθίσματα τῆς ἡμέρας καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἡμέρας, εἶτα ὁ πολυέλεος, καὶ καθίσματα καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἑορτῆς, οἱ ἀναβαθμοί, τὸ α' ἀντίφωνον τοῦ δ' ἤχου, προκείμενον, Πᾶσα πνοὴ καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἑορτῆς, ὁ ν' καὶ στιχηρὸν ἰδιόμελον τῆς ἑορτῆς, οἱ κανόνες τῆς ἑορτῆς μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς η' καὶ τῆς ἡμέρας ὁμοίως μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς η', καταβασία, τοὺς εἰρμούς τοῦ κανόνος τῆς ἡμέρας ὁμοῦ οἱ β' χοροί. Ἀπὸ γ' ᾠδῆς, κοντάκιον τῆς ἡμέρας καὶ τὸν οἶκον, εἶτα καθίσματα τῆς ἡμέρας, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἑορτῆς· Πάλιν χαρὰς εὐαγγέλια. Ἀφ' ἑκτῆς, κοντάκιον τῆς ἑορτῆς καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἡμέρας, εἰ ἔχει ὥραν. Μετὰ τὴν θ' ᾠδὴν [стр. 339], τὸ Ἅγιος Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, εἰς ἤχον β', ἐξαποστειλάριον τῆς ἑορτῆς ἐκ γ'. Εἰς τοὺς αἶνους, Πᾶσα πνοὴ, ἰστώμεν στίχους ς' καὶ φάλλομεν στιχηρὰ ἰδιόμελα τῆς ἑορτῆς, τοὺς γ' πρώτους καὶ τῆς ἡμέρας τοὺς γ' δευτέρους, Δόξα ἤχος πλ. β'. Ἠτήσατο Ἰωσήφ, Καὶ νῦν, Ὑπερευλογημένη, δοξολογία μεγάλη. Τοῦ δὲ ἱερέως ἀλλάξαντος πᾶσαν τὴν ἱερατικὴν στολὴν, γίνεται ἡ εἰσόδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου. Καὶ ἡ ἑτέρα ἅπαντα ἀκολουθία, ὡς ἐν τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ διαλαμβάνεται, ὁμοίως καὶ ἡ τῶν ὥρῶν ἀκολουθία, λιτὴν δὲ ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ οὐ ποιοῦμεν.

Ἐν ταῖς ὥραις λέγομεν πάντα τὰ τροπάρια τῆς ἑορτῆς, Δόξα τῆς ἡμέρας, Καὶ νῦν θεοτοκίον τῆς ὥρας, τὰ δὲ κοντάκια ἐναλλάσσονται,

ἡγουν ἐν τῇ μιᾷ τῆς ἑορτῆς, ἐν δὲ τῇ ἑτέρᾳ τῆς ἡμέρας, τροπάριον δὲ τῆς ἡμέρας λέγομεν τὸ Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ.

Περὶ 1) δὲ ὦραν β' σημαίνει τὸ μέγα καὶ ἀρχόμεθα τοῦ λυχνικοῦ. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν στίχους ι' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ ἀναστάσιμα γ' ἤχος α'. Τὰς ἐσπερινὰς ἡμῶν εὐχάς, τοῦ μεγάλου σαββάτου ἰδιόμελα γ', τοὺς πλ. δ' καὶ τῆς ἑορτῆς ἰδιόμελα, τοὺς δ' τετάρτους, Δόξα ἤχος πλ. β'. Τὴν σήμερον μυστικῶς, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ὁ αὐτός· Ἀπεστάλη ἐξ οὐρανοῦ, εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ Φῶς ἱλαρόν, προκείμενον οὐ λέγομεν, ἀλλ' εὐθέως ὁ ἱερεὺς· Σοφία, καὶ λέγομεν τὰ ἀναγνώσματα τῆς ἡμέρας κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν, καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία τῆς λειτουργίας τοῦ μεγάλου σαββάτου· προκείμενον δὲ καὶ Ἀλληλουία τῆς ἡμέρας μόνον λέγεται, ἀπόστολος δὲ καὶ εὐαγγέλιον πρῶτον τῆς ἡμέρας, εἴτα τῆς ἑορτῆς, κοινωνικὸν τῆς ἑορτῆς καὶ τῆς ἡμέρας.

Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τύχοι τῇ μεγάλῃ κυριακῇ τοῦ Πάσχα. Μάρκου μοναχοῦ κεφ. 4ε'. Χρὴ εἰδέναι, ὅτι, ἐὰν τύχη ὁ Εὐαγγελισμὸς τῇ ἀγία καὶ μεγάλῃ κυριακῇ (стр. 340) τοῦ Πάσχα, ὃ ἐστὶ Κύριον Πάσχα, ἐσπέρας τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ τὰ στιχηρά, ὡς δεδήλωται μικρὸν ἄνωθεν. Μετὰ δὲ τὸ Φῶς ἱλαρόν, ὁ ἱερεὺς· Σοφία, καὶ λέγομεν τὸ α' ἀνάγνωσμα τῆς ἡμέρας, εἴτα τῆς ἑορτῆς τὰ πέντε, καὶ αὖθις τὰ ἐπίλοιπα ἀναγνώσματα τῆς ἡμέρας, κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν, καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία τῆς λειτουργίας τοῦ μεγάλου σαββάτου.

Εἰς τὴν παννυχίδα 2) τοῦ μεγάλου σαββάτου, ὁ κανὼν τῆς ἡμέρας μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς η' καὶ τῆς ἑορτῆς ὁμοίως μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς η', κα-αβασία, τοὺς εἰρμούς τῆς ἡμέρας ὁμοῦ οἱ β' χοροί. Ἀπὸ γ' ψδῆς, κοντάκιον τῆς ἑορτῆς καὶ τὸν οἶκον, εἴτα κάθισμα τῆς ἡμέρας, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, καὶ ἀνάγνωσις· Πάλιν χαρὰς εὐαγγέλια. Ἀφ' ε', κοντάκιον τῆς ἡμέρας καὶ τὸν οἶκον καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἡμέρας. Μετὰ τὴν θ' ψδὴν Τρισάγιον, τροπάριον· Ὅτε κατῆλθες, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, ἔκτενὴ καὶ ἀπόλυσις. Εἴθ' οὕτως, εἰ ἔχει ὦραν, τίθεται ἀνάγνωσις τῆς ἡμέρας, ἐν ᾗ ὁ ἐκκλησιάρχης διανέμει τὰ κηρία τοῖς ἀδελφοῖς.

Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν, τῆς ἀρμοζούσης ὥρας ἐνστάσης, οἱ κα-

1) Περὶ δὲ τὴν ἀρμόζουσαν ὦραν σημαίνει τὸ μέγα.
ἐσπέρας, ὁ κανὼν τῆς ἑορτῆς, ἤχος πλ. β' μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς η', καὶ τῆς ἡμέρας μετὰ τῶν εἰρμῶν ὁμοίως εἰς η', καταβασία.

2) Εἰς δὲ τὴν παννυχίδα

δηλάπται ἀπέρχονται καὶ σημαίνουσι, καὶ ἐξερχόμεθα πάντες ἐν τῷ νάρθηκι, προπορευομένου τοῦ ἱερέως μετὰ λαμπάδων καὶ θυμιατοῦ καί, κλεισθεισῶν τῶν πυλῶν, θυμιᾷ ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ νάρθηκι ἅπαντας, ὡς ἔθος ἐστίν. Εἶτα, σταθεὶς ἔμπροσθεν τῶν βασιλικῶν πυλῶν, θυμιᾷ σταυροειδῶς ἐκ γ', λέγων· Δόξα τῇ ἀγίᾳ καὶ ὁμοουσίᾳ, καὶ ἡμῶν ἀποκρινομένων τὸ Ἀμήν, ἄρχεται ὁ ἱερεὺς τροπάριον ἥχος πλ. α'. Χριστὸς ἀνέστη, καθὼς ἀκριβέστερον διείληπται ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τῆς μεγάλης κυριακῆς, εἶτα λέγει ὁ ἱερεὺς ἀντὶ τῶν συνήθων στίχων τούτους· α'. Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ, ὅτι ἀγαθός, στίχος β'. Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος, στίχος γ'. Συστήσασθε ἑορτὴν ἐν τοῖς πυκάζουσι, στίχος δ'. Εἰπάτω δὴ οἶκος Ἰσραὴλ (στρ. 341), ὅτι ἀγαθός, εἶτα τὸ Δόξα καὶ νῦν, ὡς σύνηθες, καὶ ἀνοιγομένων τῶν πυλῶν, εἰσοδεύει, προπορευομένων τε τῶν λαμπάδων καὶ τοῦ ἡγουμένου ἐρεπομένου ἅμα τοῖς ἀδελφοῖς. Εἰσελθὼν δὲ ὁ ἱερεὺς εἰς τὸ ἱερατεῖον, λέγει· Δόξα ἥχος δ', καὶ ἡμεῖς τὸ τροπάριον τῆς ἑορτῆς, Καὶ νῦν τὸ αὐτό, εἶτα συναπτὴ μεγάλη παρὰ τοῦ ἱερέως, καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν ἄρχεται ὁ προεστώς τὸ Ἀναστάσεως ἡμέρα, τοὺς εἰρμούς ἀνὰ δ', τὰ δὲ τροπάρια εἰς ς' ἄνευ στίχων. Τοῦ δὲ κανόνος τῆς ἑορτῆς τοὺς εἰρμούς δευτεροῦμεν, τὰ δὲ τροπάρια ποιούμεν ς', λέγοντες καὶ τοὺς στίχους ἀπὸ τοῦ Ἐως ἂν παρέλθῃ, ἣ καὶ ἄνευ στίχων, λέγοντες μόνον τὸ Δόξα καὶ νῦν, καταβασία, τοὺς εἰρμούς τῶν δύο κανόνων, ἀνὰ μέρος οἱ δύο χοροί· πρῶτον δὲ λέγομεν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἶτα τοῦ Πάσχα, ἀπὸ γ' ψῶδης, κοντάκιον τοῦ Πάσχα, καὶ τὸν οἶκον· ἡ γὰρ ὑπακοὴ ἐνταῦθα οὐ λέγεται, καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸν Θεολόγον· Ἐπὶ τῆς φυλακῆς μου στήσμαι, ἀφ' ς' κοντάκιον τῆς ἑορτῆς, καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸν Θεολόγον· Ἀναστάσεως ἡμέρα, εἶτα προκείμενον, Πᾶσα πνοὴ καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἑορτῆς, Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι, ἐκ γ', ἄνευ τοῦ ν', ὁμοίως καὶ τὸ στιχηρὸν ἐκ γ'. Ἀναστὰς ὁ Ἰησοῦς, ἐξαποστειλάριον· Σαρκὶ ὑπνώσας, ἐκ β', καὶ τῆς ἑορτῆς ἁπαξ. Εἰς τοὺς αἶνους, Πᾶσα πνοὴ, ἰστώμεν στίχους ς' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ ἀναστάσιμα δ', ἥχος α', καὶ τῆς ἑορτῆς προσόμοιον ὁ αὐτός, λέγοντες καὶ στιχηρὸν τῆς ἑορτῆς, ἔπειτα Ἀναστήτω ὁ Θεός, καὶ τὰ στιχηρὰ τοῦ Πάσχα μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν, Δόξα τῆς ἑορτῆς ἥχος πλ. δ'. Εὐφρανέσθωσαν οἱ οὐρανοί, Καὶ νῦν τοῦ Πάσχα, ἥχος πλ. α'. Ἀναστάσεως ἡμέρα, τὸ Χριστὸς ἀνέστη, ὁ ἀσπασμός, ἡ κατήχησις τοῦ Χρυσοστόμου, ἡ ἐκτενὴ παρὰ τοῦ ἱερέως, καὶ ἀπόλυσις.

(στρ. 342). Αἱ ὥραι ψάλλονται τοῦ Πάσχα, εἰς τὴν λειτουργίαν

ἀντίφωνα τοῦ Πάσχα. Μετὰ δὲ τὴν εἰσοδὸν καὶ τὸ εἰσοδικὸν τοῦ Πάσχα, τὸ Χριστὸς ἀνέστη, εἶτα τὸ τροπάριον τῆς ἑορτῆς, Δόξα, τὸ κοντάκιον αὐτῆς, Καὶ νῦν, τὸ κοντάκιον τοῦ Πάσχα, προκείμενον, ἀπόστολος, Ἀλληλούια, εὐαγγέλιον καὶ κοινωνικὸν πρῶτον τοῦ Πάσχα, εἶτα τῆς ἑορτῆς.

О службѣ на 26 Марта замѣчено: Τὸ τοῦ Διονυσίου· Ἡ σύναξις τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριήλ. Εἰς τὸν ὄρθρον ψάλλομεν Ἀλληλούια καὶ τὰ τριαδικὰ τοῦ Ἱῆχου, ὁ κανὼν τοῦ ἀρχαγγέλου μετὰ τοῦ εἱρμοῦ εἰς ς' καὶ τῆς Θεοτόκου εἰς δ'. Ὡς ἐν ἡπείρῳ κρατοῦντες, στίχος ἀπὸ τοῦ Τότε ἔσπευσαν, ὡς ἐν τοῖς σάββασιν, ἐν δὲ ταῖς ψδαῖς τοῦ Τριωδίου καταλιμπάνομεν τὸν κανόνα τῆς Θεοτόκου καὶ ψάλλομεν τοῦ ἀρχαγγέλου εἰς ς' καὶ τοῦ Τριωδίου εἰς η', καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία, ὡς καθ' ἑκάστην. Εἰ δὲ ἐν σαββάτῳ, ἐν τῇ λειτουργίᾳ τῆς ἑορτῆς τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας δῖς, ἐκ τῆς λιτῆς τοὺς β' πρῶτους καὶ τοὺς γ' τετάρτους καὶ τοῦ ἀρχαγγέλου προσόμοια γ', Δόξα καὶ νῦν, Ἀπεστάλη κ. τ. λ. Εἰς δὲ τὸν ὄρθρον τὸ Θεὸς Κύριος, τὸ τροπάριον τῆς ἑορτῆς δῖς, καὶ τοῦ ἀρχαγγέλου ἅπαξ καὶ αὖθις τῆς ἑορτῆς. Ὅρα καὶ κατωτέρω τὰ ἐπίλοιπα [стр. 346], Діонис. Тип. [л. 133 об.).

На память царей Константина и Елены ἐσπέρας ἡ συνήθης στιχολογία, а подѣ строкою выноска: Ἄλλως ἐν τοῖς εἰς τύπον ἐκδοθεῖσι Μηναιοῖς ἑορτάσιμος πᾶσα ἡ ἀκολουθία, τὸ Μακάριος ἀνὴρ, εἰσοδος, ἀναγνώσματα τῶν ἁγίων, λιτὴ καὶ ἀπόστιχα τῶν ἁγίων, καθίσματα ὁμοίως καὶ πολυέλεος, εὐαγγέλιον καὶ οἱ κανόνες τῆς ἑορτῆς καὶ τῶν ἁγίων, δοξολογία μεγάλη κ. τ. λ. [стр. 375].

9 Іюня на память Кирилла Александрійскаго стихирь по обычаю, но внизу замѣчено: Τὸ τοῦ Διονυσίου εἰς ς', Δόξα τοῦ ἁγίου. Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ κ. τ. λ. Εἰς τὸν στίχον τῆς Ὁκτῳῆχου, Δόξα τοῦ ἁγίου. Ἀνθρῳπε τοῦ Θεοῦ κ. τ. λ., ὁ κανὼν τοῦ ἁγίου εἰς ς', εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ τῆς Ὁκτῳῆχου, Δόξα τοῦ ἁγίου. Κληρονόμε Θεοῦ, συκληρονόμε Χριστοῦ (Ταῦτα εὐρήσεις ἐν τῇ ς' Δεκεμβρίου τοῦ ἁγίου Νικολάου. Βέλτιον δέ μοι δοκεῖ ἀντὶ τούτων εἰπεῖν τὸ Ἐξεχύθη ἡ χάρις καὶ τὸ Ὅσιε τρισμάχαρ, ἀγιώτατε πάτερ, τὰ εἰς τοὺς σοφοὺς ἱεράρχας) [стр. 379].

На 16 Іюня замѣчаніе: Ἐνια τῶν τυπικῶν ὀρίζουσι μετὰ τὴν ιγ' τοῦ παρόντος, ἥ καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ιγ', ἐὰν τύχη κυριακῇ, μέχρι τῆς ιδ', ὃ καὶ ὀρθότερον, καὶ οὐδέποτε συμβαίνει ἡ τοῦ προφήτου Ἠλι-

ού, εἰ μὴ τῆς ἁγίας Μαρίνης μόνον, ἥ συμφάλλεται μετὰ διακρίσεως [стр. 391).

О службѣ на 5 Іюля. Τὸ τοῦ Διονυσίου περὶ τῆς ὁσίας Μάρθας οὐκ ἀναφέρει. Περὶ δὲ τοῦ ὁσίου Ἀθανασίου διορίζει τὴν ἀκολουθίαν ἑορτάσιμον, τὸ Μακάριος ἀνὴρ, εἰσοδον, ἀπόστιχον τοῦ ἁγίου, καθίσματα τοῦ ἁγίου, πολυέλεον, εὐαγγέλιον, δοξολογίαν μεγάλην κ. τ. λ., τὴν δὲ ἀκολουθίαν Λαμπαδοῦ ἐν τοῖς ἀποδείπνοις [стр. 387 об.), Діон. Тин. [л. 151).

Ἐν παντὶ τῷ ἁγιωνύμῳ Ὅρει εἴθισται ἀποδίδοσθαι τὴν ἑορτὴν (τὴν Κοίμησιν) εἰς τὰς κη' τοῦ παρόντος, ὥς καὶ τὸ τοῦ Διονυσίου διαλαμβάνει, ὅθεν τὴν τοῦ ἁγίου Ἀγαθονίκου εἰς τὰς κβ' καὶ τὴν τοῦ ἁγίου Λούππου ἀκολουθίαν εἰς τὰς κγ', μεμερισμένων δηλαδὴ μετὰ μεθεόρτων [стр. 409).

Если память святого приходится въ недѣлю мытаря и фарисея, то καὶ συμφάλλεται, κατὰ τὸ τοῦ Διονυσίου, οὕτως· εἰ ἀπλῶς ἑορταζόμενος, ἐν τῷ ἑσπερινῷ ἀναστάσιμα δ', τοῦ Τριφιδίου γ' καὶ τοῦ ἁγίου γ', Δόξα τοῦ Τριφιδίου, Καὶ νῦν τῆς Ὁκτωήχου, εἰς δὲ τὸν στίχον Δόξα τοῦ ἁγίου, Καὶ νῦν τοῦ Τριφιδίου, τροπάριον ἀναστάσιμον τοῦ ἁγίου καὶ τὸ α' τοῦ ἤχου. Εἰ δὲ γίνεται ἀγρουπνία, λέγομεν καὶ εἰς τὴν λιτὴν Δόξα τοῦ ἁγίου τὸ α', Καὶ νῦν δογματικόν, εἰς τὸν στίχον, ὥς ἀνωτέρω, τροπάριον τὸ Θεοτόκε Παρθένε, ἐκ γ'. Ἐν τῷ ὁρθρῳ, εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, τὸ ἀναστάσιμον δις, Δόξα τοῦ ἁγίου, Καὶ νῦν τὸ α' τοῦ ἤχου, εἰς τοὺς κανόνας, ὁ ἀναστάσιμος εἰς δ', τῆς Θεοτόκου β', τοῦ Τριφιδίου δ' καὶ τοῦ ἁγίου δ', καταβασία, ἥ πρὸς τὴν ἡμέραν ἀρμόζουσα. Μετὰ τὴν γ' ᾠδὴν τὸ κοντάκιον τοῦ ἁγίου καὶ τὸν οἶκον, καθίσματα τοῦ ἁγίου καὶ τοῦ Τριφιδίου καὶ ἀρχεῖ, ὡσαύτως καὶ ἐξαποστειλάριον τὸ ἀναστάσιμον, τοῦ ἁγίου καὶ τοῦ Τριφιδίου καὶ ἀρχεῖ, εἰς τοὺς αἶνους, εἰ ἔχει ὁ ἅγιος, λέγε μετὰ διακρίσεως, καὶ εἰς τὴν λειτουργίαν οἱ μακαρισμοὶ τοῦ ἤχου εἰς δ', ἢ γ' ᾠδὴ τοῦ Τριφιδίου καὶ ἢ ζ' τοῦ ἁγίου, καὶ κοινωνικὸν α' τῆς ἡμέρας, εἶτα τοῦ ἁγίου.

Εἰ δὲ τῶν μεγίστων ἁγίων, ἐν τῷ ἑσπερινῷ ἀναστάσιμα γ', τοῦ Τριφιδίου γ' καὶ τοῦ ἁγίου δ', Δόξα τοῦ Τριφιδίου, Καὶ νῦν τοῦ ἤχου, τὰ ἀναγνώσματα τοῦ ἁγίου, εἰς τὴν λιτὴν τὰ εἰς τοὺς αἶνους τοῦ Τριφιδίου καὶ τὰ τῆς λιτῆς τοῦ ἁγίου δις, καὶ τὸ Θεοτόκε Παρθένε, ἀπαξ, ἐὰν ᾗ ἀγρουπνία, εἰ δὲ μὴ, ὥς ἀνωτέρω, ὡσαύτως καὶ εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, εἰς δὲ τοὺς κανόνας ὁ ἀναστάσιμος εἰς δ', τοῦ Τριφιδίου

εἰς δ' καὶ τοῦ ἁγίου εἰς ς', καὶ τὰ λοιπά, ὥς ἄνωτέρω [стр. 416),
 Διον. Τип. [л. 172).

О средѣ и пятницѣ сырної недѣли. Τὸ τοῦ Διονυσίου·
 πάντα δὲ ἔνδον τοῦ κατολικοῦ ναοῦ. Διον. Τип. [л. 179).

Βούλονται γὰρ τὰ Τυπικά πάντα καὶ ἡ συνήθεια τῶν μοναστηρί-
 ων μαρτυρεῖ, ὅταν ὦσι μετάνοιαι, πάντα ἔνδον τοῦ ναοῦ, τό τε δηλαδὴ
 μεσονυχτικόν, ὥρας καὶ ἀπόδειπνον. Εἰς δὲ τὰ τυπικά λέγομεν· οὐ δέ
 γαρ λειτουργία γίνεται, εἰ μήπου τόχοι ἡ Ὑπαπαντή, ἡ ἡ Εὐρεσις,
 (Εἰς τοῦτο οὐκ οἶδα, εἰ καὶ ἄλλα τῶν Τυπικῶν συναῖδει,
 τὸ γὰρ ἡμέτερον οὐ βούλεται καὶ ἄλλα, μόνον εἰς
 τὴν Ὑπαπαντὴν γίνεται λειτουργία καὶ τῶν τριῶν Ἱε-
 ραρχῶν, διότι ἐορτάζονται μετὰ ἀγρυπνίας) [стр. 424
 об.), Διον. Τип. [л. 181).

Τὴν λειτουργίαν (въ сѹбботѣ сырнѣиу) οὐ βούλεται τὸ τοῦ Διο-
 νυσίου ἐν τῷ μέσῳ, ἀλλ' ἐν τῷ κοιμητηρίῳ, ὥς ἄλλας πολλὰς. Μετὰ
 δὲ τὴν ἰδιαιτέραν λειτουργίαν αἱ ὥραι ψάλλονται ἐν τῷ μέσῳ, κατὰ τὸ
 ἔθος, καὶ εἰς τοὺς μακαρισμοὺς λέγει γ' καὶ ς' τῶν ἁγίων, ἀπόστολον
 καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἡμέρας. Καὶ μετὰ τὸ τέλος τῶν ὥρῶν εἰσερχόμε-
 θα εἰς τὴν τράπεζαν [стр. 427).

Διάταξις τῆς ὁλης ψαλμωδίας τοῦ πρώτου νυχθημέρου τῆς ἁγίας
 τεσσαρακοστῆς [стр. 431).

Κεφ. ρκ'. Τῇ β' τῆς πρώτης ἐβδομάδος εἰς τὸν ὄρθρον σημαίνει
 βραδύτερον [стр. 432) διὰ τὴν τῆς ἐσπέρας παράκλησιν¹⁾, καὶ συναγόμεθα
 πάντες κατὰ τὸν τόπον εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Εἴθ' οὕτως ἀνίσταται ὁ
 ἱερεὺς, καὶ ποιήσας τὴν συνήθη μετάνοιαν τῷ προεστῶτι, εἰσέρχεται
 εἰς τὸ βῆμα, καὶ λαβὼν θυμιατόν, ἵσταται ἐνώπιον τῆς ἁγίας τραπέ-
 ζης, καὶ θυμῶν σταυροειδῶς, λέγει· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ μετὰ
 τὸ Ἀμήν, Τρισάγιον χωρὶς μετανοίας. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, ἐκ-
 φωνεῖ ὁ ἱερεὺς· "Οτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ'.
 Δεῦτε προσκυνήσωμεν, χωρὶς μετανοίας, καὶ τοὺς συνήθεις ψαλμούς·
 Ἐπακούσαι σου Κύριος, καὶ τὸ Κύριε, ἐν τῇ δυνάμει σου. Τούτων δὲ
 λεγομένων, ὁ ἱερεὺς θυμιᾷ τὸν ναὸν ἅπαντα καὶ τοὺς ἀδελφούς, καθὼς
 ἔθος ἐστίν, ἡμεῖς δέ, μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν δηλωθέντων ψαλμῶν,
 λέγομεν· Δόξα καὶ νῦν, καὶ εὐθέως Τρισάγιον, ἄνευ μετανοιῶν, μετὰ

¹⁾ Τὸ τοῦ Διονυσίου θέλει λέγεσθαι καὶ τῇ β' μεσονυχτικόν ἔνδον.

τὸ Πάτερ ἡμῶν δὲ τροπάριον· Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου, Δόξα, Ὁ ὑψωθεὶς, Καὶ νῦν, Προστασία φοβερὰ. Ὁ ἱερεὺς ποιεῖ συναπτήν μικράν ὑπὲρ τῶν βασιλέων, εἴτα ἐκφωνεῖ· Ὅτι ἐλεήμων, καὶ ἡμεῖς τὸ Ἀμήν, ὁ δὲ ἱερεὺς αὖθις· Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοούσιῳ, καὶ λέγει ὁ ταχθεὶς μοναχὸς τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, ἄνευ μετανοιῶν, ὡς συνήθες, εἴτα τὸ ἐξαψάλμον, μετὰ προσοχῆς καὶ φόβου Θεοῦ ἡμῶν ἀκρωμένων, ἀκείνου τε λέγοντος, ὡς αὐτῷ δὴ τῷ Θεῷ συλλαλοῦντος ἀοράτως καὶ δυσωποῦντος ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν. Εἰς τὸ Ἀλληλούϊα, τὸ ἐν μέσῳ τοῦ ἐξαψάλμου, μετανοίας οὐ ποιοῦμεν, εἰς δὲ τὸ ἐν τῷ τέλει τοῦ ἐξαψάλμου ποιοῦμεν μετανοίας γ'. Ἐπειτα συναπτὴ μεγάλη, μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν, ψάλλομεν τὸ Ἀλληλούϊα εἰς τὸν ἦχον τῆς Ὀκτωήχου, λέγοντος τοῦ ἱερέως ¹⁾ τοὺς στίχους αὐτοῦ, [стр. 433) καὶ ψάλλομεν τὰ τριαδικὰ τοῦ ἡχοῦ ἀργά τε καὶ μεγαλοφώνως· λέγομεν δὲ εἰς μὲν τὸ δεύτερον Δόξα, εἰς δὲ τὸ γ' Καὶ νῦν ²⁾, καὶ εὐθέως στιχολογοῦμεν καθίσματα γ', κατὰ δὲ ἀντίφωνον εἰς τὸ Ἀλληλούϊα μετανοίας γ' οἱ πάντες ἐξίσου. Μετὰ τὸ α' κάθισμα τοῦ Ψαλτηρίου καθίσματα τῆς Ὀκτωήχου β', Δόξα καὶ νῦν τῆς ἡμέρας, καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸν Ἐφραίμ, μετὰ τὸ β' κάθισμα, καθίσματα τοῦ Τριωδίου, τὸ τοῦ κυρίου Ἰωσήφ, Δόξα, πάλιν τὸ αὐτό, Καὶ νῦν θεοτοκίον τῆς ἡμέρας, καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸ αὐτὸ βιβλίον τοῦ ἁγίου Ἐφραίμ, μετὰ τὸ γ' κάθισμα, ἕτερον κάθισμα τοῦ Τριωδίου, τὸ τοῦ κυρίου Θεοδώρου, Δόξα τὸ αὐτό, Καὶ νῦν θεοτοκίον ὅμοιον, καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸ Λαυσαϊκόν, ὁ ν' καὶ εὐθέως Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν εἰς τὸν ἦχον τοῦ κανόνος τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου, ὃν καὶ λέγομεν μετὰ τοῦ εἰρμοῦ εἰς στίχους ζ', ἡγουν ἀπὸ τοῦ στίχου τοῦ Ἐπάγη ὡσεὶ τεῖχος, ἀπὸ δὲ τοῦ στίχου τοῦ Τότε ἔσπευσαν, εἰσέρχεται τὸ τριώδιον τοῦ κυρίου Ἰωσήφ, ἔχον τροπάρια δ', εἰς δὲ τὸ Κύριος βασιλεύων, τὸ τριώδιον τοῦ Στουδίτου, καὶ ψάλλει ὁ εἰς χορὸς τὸ ἐν τροπάριον, ὁ δὲ ἕτερος τὸ ἄλλο, εἴθ' οὕτως, ἐνούμενοι οἱ δύο χοροί, δοξάζομεν ὑψηλοτέρᾳ φωνῇ, καὶ ψάλλομεν τὸ τριαδικόν, Καὶ νῦν τὸ θεοτοκίον, καὶ πάλιν ἔτι γεγονωτέρᾳ φωνῇ, λέγοντες· Δόξα σοι ὁ Θεὸς ἡμῶν, ψάλλομεν τὸ γ' τροπάριον τῆς ᾠδῆς, ἐπειδὴ ἀνά ε' τροπάρια ἔχει. Καὶ μετὰ τοῦτο εὐθὺς τὸν εἰρμόν, καὶ οὕτως ἀπερχόμεθα ἐν τοῖς στασιδίοις ἡμῶν. Ὁμοί-

¹⁾ Παλαιὰ συνήθεια, νῦν δὲ οὐχ' οὕτως, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ κανονάρχου ἐν τῷ μέσῳ.
Подчеркнутых словъ нѣтъ въ ркп. Костам. обители.

²⁾

ως ποιούμεν ἐν τῇ η' καὶ θ' ᾠδῇ, ἀλλὰ δὴ καὶ ἐν ταῖς ἐτέραις ᾠδαῖς τοῦ Τριωδίου.

Ὅπως στιχολογοῦνται καθ' ἐκάστην ἐβδομάδα αἱ θ' ᾠδαί· τῇ γὰρ δευτέρᾳ στιχολογεῖται ἡ α' ᾠδὴ καὶ ἡ η' καὶ ἡ θ' ¹⁾· τῇ τρίτῃ ἡ β', ἡ η' καὶ θ', τῇ τετάρτῃ ἡ γ', ἡ η' καὶ θ', τῇ πέμπτῃ ἡ δ', ἡ η' καὶ θ', τῇ παρασκευῇ ἡ ε', ἡ η' καὶ ἡ θ', τῷ σαββάτῳ ἡ ς', ἡ ζ', ἡ η' καὶ ἡ θ' [στρ. 434]. Ἐν αἷς δὲ ᾠδαῖς οὐκ ἔστιν ᾠδὴ τοῦ Τριωδίου, λέγομεν τὸν εἰρμόν τοῦ κανόνος τοῦ Μηναίου ἁπαξ, εἴτα στίχους γ', ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς ᾠδῆς καὶ τροπάρια γ', Δόξα, τὸ α' τροπάριον, Καὶ νῦν τὸ θεοτοκίον, ὡς ὁμοῦ γίνεσθαι ς'. Εἰ δὲ ἔχει ἡ ᾠδὴ τοῦ Μηναίου τροπάρια δ', δευτεροῦμεν τὸ α'. Ἀπὸ δὲ γ' ᾠδῆς κάθισμα τοῦ Μηναίου, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον τῆς ἡμέρας ὅμοιον καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸ Λαυσαϊκόν. Ἀφ' ς' κάθισμα, κοντάκιον, μαρτυρικόν τοῦ ἡχου, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον, καὶ ἀνάγνωσις εἰς Συναξάριον. Εἰς τὴν θ' ᾠδὴν στιχολογεῖται Ἡ τιμιωτέρα, μετὰ δὲ τὴν θ' τὸ φωταγωγικόν τοῦ ἡχου, ἐκ γ' λέγομεν δὲ τῇ μὲν β' Προστασίαις τῶν Ἀσωμάτων, τῇ δὲ γ' Πρεσβείαις τοῦ Προδρόμου, τῇ δ' καὶ τῇ ς' Δυνάμει τοῦ σταυροῦ σου, τῇ ε' Πρεσβείαις τῶν ἀποστόλων. Καὶ ὅτε δευτεροῦμεν αὐτό, πάντοτε λέγομεν Πρεσβείαις τῶν ἁγίων σου, εἰς δὲ τὸ γ' Πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου. Εἴτα ψάλλομεν τὸ Αἰνεῖτε τὸν Κύριον ἐκ τῶν οὐρανῶν εἰς τὸν ἡχον τῆς Ὁκτῶηχου, καὶ ψάλλομεν τοὺς ὅλους στίχους μέχρι τέλους, στιχηρὰ δὲ οὐ ψάλλομεν, ἀλλὰ καὶ τὸ Δόξα καὶ νῦν ἄνευ στιχηρῶν λέγομεν, καὶ εὐθέως λέγει ὁ ταχθεὶς μοναχός· Σοὶ δόξα πρέπει, Κύριε ὁ Θεός, καὶ ἀπάρχεται τῆς δοξολογίας, ἡμεῖς δὲ ποιούμεν μετανοίας γ' ἅπαντες ἐν ἰσότητι. Πληρωθείσης δὲ τῆς δοξολογίας, λέγει ὁ ἱερεύς· Πληρώσωμεν τὴν ἐωθινήν δέησιν, καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν ψάλλομεν τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας, ἐκ β', καὶ μαρτυρικόν εἰς τὸν αὐτὸν ἡχον, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον τῆς ἡμέρας, εἴτα ὁ ταχθεὶς μοναχός τὸ Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι τῷ Κυρίῳ, ἐκ β', ἄνευ μετανοίων, Τρισάγιον, καὶ μετάνοιαι γ', μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεύς· Ὅτι σοῦ ἐστίν, καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν τὸ Κύριε ἐλέησον μ'. Τινὲς ἐνταῦθα λέγουσι τροπάρια· Ἐν τῷ ναῷ ἐστῶτες τῆς δόξης σου, εἴτα τὸ Κύριε ἐλέησον μ', Δόξα καὶ νῦν, [στρ. 435] Τὴν τιμιωτέραν, μετάνοιαν α', Ἐν ὀνόματι Κυρίου εὐλόγη-

¹⁾ Τὰ αὐτὰ ὀρίζει καὶ τὸ τοῦ Διονυσίου περὶ τῶν ᾠδῶν.

σον πάτερ, ὁ ἱερεὺς· Ὁ ὢν εὐλογητός, καὶ ἡμεῖς· Ἐπουράνιε βασι-
λεῦ, εἶθ' οὕτως ποιοῦμεν μετανοίας μεγάλας γ', λέγοντες καθ' ἑαυτοὺς
ἐν ἐκάστη μετανοίᾳ τὴν ῥηθεῖσαν εὐχὴν τοῦ ἁγίου Ἐφραίμ. Μετὰ δὲ
ταύτας ἐτέρας μικράς ἰα', πλὴν ἀργὰ διὰ τὸ ἰσάζειν ἅπαντας, λέγοντες
καὶ ἐν αὐταῖς καθ' ἐκάστην τὸ Ὁ Θεὸς ἰλασθῆντι τῷ ἁμαρτωλῷ, εἴτ'
αὐθις τελευταῖον ἐτέραν μετάνοιαν μεγάλην α', λέγοντες καὶ ἐν ταύτῃ
τὴν προγραφεῖσαν εὐχὴν. Μετὰ τὸ ἀναστῆναι ἡμᾶς, ἄρχεται ὁ προ-
εστώς· Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ μετανοίας γ' καὶ ψάλλομεν τὴν α'
ᾠραν τριψαλμον, καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ γ' ψαλμοῦ εἰς τὸ
Ἀλληλούια, μετανοίας γ'. Δεῖ δὲ εἶδέναι, ὅτι τὰς β' πάσας τῆς ἁγίας
καὶ μεγάλης μ' εἰς τὴν α' ᾠραν οὐ στιχολογοῦμεν, ὥσαύτως καὶ τῇ
παρασκευῇ εἰς τὴν α' ᾠραν καὶ τὴν θ', τὰς δὲ λοιπὰς ἡμέρας, καὶ
ἐν ταῖς δ' ᾠραῖς στιχολογοῦμεν. Καὶ ὅτε στιχολογοῦμεν, κατὰ ἀντίφω-
νον ποιοῦμεν μετανοίας γ'. Ὁ δὲ ἀναγνώστης ¹⁾, ἀπελθὼν εἰς τὸ μέ-
σον, ψάλλει προκείμενον ἥχος πλ. β'. Τὸ πρῶτ' εἰσάκουσον τῆς φωνῆς
μου, καὶ ἡμῶν ἀποκρινομένων, αὐτὸς ποιεῖ γονυκλισίας μέχρι γῆς, ὥσαύ-
τως καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς β' στίχους, στίχος α'. Τὰ ῥήματά μου ἐνώτισαι,
Κύριε, στίχος β'. Ὅτι πρὸς σὲ προσεύξομαι, Δόξα καὶ νῦν, Τί σε κα-
λέσωμεν, ἀργὰ καὶ μετὰ μέλους ποιοῦντες καὶ μετανοίας γ', εἶθ' οὕτως·
Τὰ διαβήματά μου, ἐκ γ', μεγαλοφώνως καὶ ἀργά, τὸ δὲ Λύτρωσαί με
ἀπὸ συκοφαντίας ἀνθρώπων, ἅπαξ, εἴτ' αὐθις τὸ Πληρωθήτω τὸ στό-
μα μου, ἐκ γ', Τρισάγιον, μετανοίας γ', μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, ἐκ-
φωνεῖ ὁ ἱερεὺς· Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, καὶ εὐθὺς τρόπαρια, τῇ
μὲν β', τῇ δ' καὶ ζ'. Ταχὺ προκατάλαβε, τῇ δὲ γ' καὶ τῇ ε'. Τὴν
ὑπερένδοξον (στρ. 436) τοῦ Χριστοῦ Μητέρα, εἶτα τὸ Κύριε ἐλέησον
μ' καὶ τὴν εὐχὴν τοῦ Μεγάλου Βασιλείου· Ὁ ἐν παντὶ καιρῷ, Κύριε
ἐλέησον γ', Δόξα καὶ νῦν, Τὴν τιμιωτέραν καὶ μετάνοιαν α', Ἐν ὀνό-
ματι Κυρίου εὐλόγησον, πάτερ, καὶ ἐπεύχεται ὁ ἱερεὺς· Ὁ Θεὸς οἰ-
κτείρήσαι ἡμᾶς, καὶ εὐθὺς ποιοῦμεν μεγάλας γ' μετανοίας, λέγοντες καὶ
τὴν εὐχὴν, ὡς προγέγραπται. Εἶθ' οὕτως καὶ τὰς ἰα', ἐν δὲ τῇ ιβ'
ποιοῦμεν, ὡς εἴρηται, καὶ μικρὸν ἡσυχασάντων ἡμῶν, ἄρχεται ὁ προ-
εστὼς τοῦ τελευταίου Τρισαγίου καὶ μετανοίας γ', καὶ ἀσπαζόμεθα τὰς
ἁγίας εἰκόνας, μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ' καὶ τὴν
εὐχὴν· Χριστὲ τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, τὸ Δόξα σοι ὁ Θεὸς ἡ ἐλπίς ἡμῶν,
δόξα σοι, καὶ ἡ εὐχὴ παρὰ τοῦ ἱερέως, καὶ ἀπόλυσις. Μικρὸν δὲ πρὸ

¹⁾ κανονάρχης

τῆς ἀπολύσεως, ἤγουν μετὰ τὸ Φῶς τὸ ἀληθινόν, ἀναγινώσκει ὁ καθ-
ηγούμενος. τὴν κατήχησιν τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου, πλὴν ἐν
μόνῃ τῇ δ' καὶ τῇ ς', καὶ οὕτω γίνεται τελεία ἀπόλυσις.

Περὶ ὧραν γ' τῆς ἡμέρας κρούει τὰ τρία ὁ κανδηλάπτης εἰς
τὸν μέγαν σημαντήρα, καὶ συναγόμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐρχόμενοι ἐν-
τὸς τοῦ ναοῦ· ποιούμεν δὲ πρὸ τῆς ἐνάρξεως ἕκαστος ἐν τοῖς στασι-
δαίοις ἡμῶν μετανοίας γ', τοῦτο δὲ γίνεται καὶ ἐν πόσαις ταῖς λοιπαῖς
συνάξεσιν. Εἴτα, τοῦ ἱερέως εὐλογήσαντος, ἀρχόμεθα οὕτως Δόξα σοι
ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι, Βασιλεῦ οὐράνιε, εἴτα Τρισάγιον, καὶ μετα-
νοίας γ'. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· "Οτι σοῦ ἐστιν,
καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, Κύριε ἐλέησον ιβ', Δόξα καὶ νῦν, Δεῦτε προσκυ-
νήσωμεν γ' καὶ ψάλλομεν τὸ τρίψαλμον, τὰς γ' ὥρας. Μετὰ δὲ τὴν
συμπλήρωσιν, εἰς τὸ Ἀλληλοῦια μετανοίας γ', εἴτα στιχολογία, κάθισ-
μα α', καθ' ἐν δὲ ἀντίφωνον [стр. 437] μετανοίας γ', καὶ μετὰ τὴν
συμπλήρωσιν ψάλλει ὁ κανονάρχης τὸ προκείμενον τῆς ἡμέρας ἥχος
πλ. β'. Κύριε, ὁ τὸ πανάγιόν σου Πνεῦμα, καὶ ἡμῶν ψαλλόντων αὐτό,
αὐτὸς ποιεῖ γονυκλισίας ἕως γῆς, ὡσαύτως καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς β'
στίχους, στίχος α'. Καρδίαν καθαρὰν, στίχος β'. Μὴ ἀπορρίψῃς με ἀπὸ
τοῦ προσώπου σου, Δόξα καὶ νῦν, Θεοτόκε, σὺ εἶ ἡ ἄμπελος, μετα-
νοίας γ', καὶ τίθεται ἀνάγνωσις εἰς τὸ βιβλίον τῆς Κλίμακος. Ἀρχεται
δὲ ἀπὸ τοῦ παρόντος ὁ ταχθεὶς μοναχὸς ἀφυπνίζει τοὺς ἀδελφούς,
καθ' ὅλην τὴν μ', διέρχεσθαι τε ἡσύχως καὶ ἐπιβλέπειν τοὺς ὑπνώ-
τοντας, καὶ διεγείρειν πρὸς τὴν ἀκρόασιν. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν, Κύ-
ριος ὁ Θεὸς εὐλογητὸς, χύμα, Τρισάγιον καὶ μετανοίας γ', μετὰ δὲ τὸ
Πάτερ ἡμῶν, καὶ τὴν ἐκφώνησιν, τροπάρια· Εὐλογητὸς εἶ, Χριστὲ ὁ
Θεὸς ἡμῶν, Δόξα, Ταχεῖαν καὶ σταθεράν, Καὶ νῦν, Ἡ ἐλπίς καὶ προ-
στασία, Κύριε ἐλέησον μ' καὶ τὴν εὐχὴν· Ὁ ἐν παντὶ καιρῷ, Κύριε
ἐλέησον γ', Δόξα καὶ νῦν, Τὴν τιμιωτέραν, μετάνοιαν α', Ἐν ὀνόματι
Κυρίου εὐλόγησον, πάτερ. Καὶ λεγομένης εὐχῆς παρὰ τοῦ ἱερέως, ποι-
οῦμεν τὰς γ' μεγάλας μετανοίας, λέγοντες καθ' ἑαυτοὺς καὶ τὴν εὐχὴν,
εἴη' οὕτως καὶ τὰς ἑτέρας ιβ' κατὰ τὸν προγραφέντα τύπον, πληρου-
μένης δὲ τῆς ιβ', ἄρχεται ὁ προεστὼς τῆς εὐχῆς· Δέσποτα Θεὲ Πά-
τερ, ὁ δὲ κανδηλάπτης, βαλὼν τὴν συνήθη μετάνοιαν τῷ προεστῶτι, ἀπέρ-
χεται καὶ κρούει τὸ μέγα σήμαντρον ς', ἡμεῖς δὲ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς
εὐχῆς, Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', μετανοίας γ' καὶ ψάλλομεν τὸ τρίψαλ-
μον τῆς ς'. Εἰς τὸ Ἀλληλοῦια μετανοίας γ', καὶ εὐθὺς στιχολογοῦ-
μεν τὸ ἐπιλαγχάνον κάθισμα τοῦ Ψαλτηρίου, κατὰ δὲ ἀντίφωνον ποι-

οὔμεν μετανοίας γ'· μετὰ δὲ τὴν συνήθη στιχολογίαν ἀπελθὼν ὁ κανονάρχης, ψάλλει τὸ προκείμενον τῆς ὥρας, ἤχος β'. Ὁ ἐν ἔκτῃ [στρ. 438) ἡμέρᾳ τε καὶ ὥρᾳ, στίχος α'. Ἐνώτισαι ὁ Θεὸς τὴν προσευχήν μου, στίχος β'. Ἐγὼ πρὸς τὸν Θεὸν ἐκέκραξα, ποιῶν καὶ ἐνταῦθα γονυκλισίας, ὥσπερ γέγραπται, ἡμῶν τὸ προκείμενον ἀντιφωνούντων, Δόξα καὶ νῦν, Ὅτι οὐκ ἔχομεν παρρησίαν, μετανοίας γ', καὶ ὁ κανονάρχης εὐθὺς τὸ τροπάριον τῆς προφητείας, καὶ ψάλλομεν εἰς τὸν ἦχον αὐτοῦ, εἶτα λέγει ὁ κανονάρχης Δόξα, καὶ ἡμεῖς τὸ ἀκροτελευταῖον τοῦ τροπαρίου, καὶ αὖθις ὁ κανονάρχης· Καὶ νῦν, καὶ ἡμεῖς τὸ τροπάριον ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, μετὰ δὲ τοῦτο λέγει τὸ ἐνὸρδινόν, προκείμενον τῆς προφητείας, καὶ τὴν προφητείαν, καὶ πάλιν προκείμενον, καὶ τίθεται ἀναγνώσις εἰς τὸ τῆς Κλίμακος, μεθ' ἣν ἀνιστάμενοι, λέγομεν· Ταχὺ προκαταλαβέτωσαν, Τρισάγιον καὶ μετάνοιαι γ', μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν καὶ τὴν ἐκφώνησιν, τροπάρια ταῦτα· Σωτηρίαν εἰργάσω ἐν μέσῳ τῆς γῆς, Δόξα, Τὴν ἄχραντον εἰκόνα σου, εἰς ὃ καὶ ποιούμεν μετάνοιαν α', Καὶ νῦν, Εὐσπλαγχνίας ὑπάρχουσα. Ἔτερον θεοτοκίον, λεγόμενον τῇ δ' καὶ τῇ ζ'. Ὑπερδεδοξαμένη ὑπάρχεις, τὸ Κύριε ἐλέησον μ' καὶ τὴν εὐχήν· Ὁ ἐν παντὶ καιρῷ, καὶ λεγομένης εὐχῆς ἀπὸ τοῦ ἱερέως, ποιούμεν τὰς γ' μεγάλας μετανοίας, λέγοντες καθ' ἑαυτοὺς καὶ τὴν εὐχήν τοῦ ἁγίου Ἐφραίμ, καὶ τὰς ἑτέρας ιβ', μετὰ ταῦτα ἀργά, διὰ τὸ ἰσάζειν πάντας. Πληρουμένης δὲ τῆς δωδεκάτης, ἄρχεται ὁ προσεστὼς τοῦ τελευταίου Τρισαγίου, μετανοίας γ' καὶ ἀσπαζόμεθα τὰς ἁγίας εἰκόνας. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, Κύριε ἐλέησον ιβ'. Τινὲς λέγουσιν ἐνταῦθα καὶ τὴν εὐχήν· Κύριε καὶ Κύριε τῶν δυνάμεων, εἶτα Δόξα σοι ὁ Θεὸς ἡ ἐλπίς ἡμῶν, εὐχή παρὰ τοῦ ἱερέως καὶ τελεία ἀπόλυσις.

Οὗτος ὁ τύπος καὶ ἡ τάξις ὀφείλει γίνεσθαι κατὰ πᾶσαν τὴν ἁγίαν μ' ἐν ταῖς τριδέκταις. Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν, ἐξερχόμενοι τῆς ἐκκλησίας, ἀπερχόμεθα μετὰ πάσης ἡσυχίας ἐν τοῖς ἰδίοις κελλίοις, καὶ οὐκ ἔξοστιν ἡμῖν [στρ. 439) συντυχίας πρὸς ἀλλήλους ποιεῖν· κεχώλυται γὰρ παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων, ὃ καὶ ὀφείλομεν φυλάσσειν κατὰ πᾶσαν σύναξιν.

Περὶ δὲ ὥραν ζ' κρούει ὁ κανδηλάπτης τὴν θ' καὶ συναγόμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. Τοῦ δὲ ἱερέως εὐλογήσαντος, λέγομεν· Δόξα σοι ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι, Βασιλεῦ οὐράνιε, Τρισάγιον, καὶ μετανοίας γ', μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· Ὅτι σοῦ ἐστιν, καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, Κύριε ἐλέησον ιβ', Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', καὶ μετανοίας γ'.

καὶ ψάλλομεν τὸ τρίφαλμον τῆς θ' ὥρας, ἐν τῷ τέλει τοῦ γ' ψαλμοῦ, εἰς τὸ Ἀλληλούια μετανοίας γ'. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ καθίσματος, ἐν ᾧ καθ' ἐν ἀντίφωνον, εἰς τὸ Ἀλληλούια μετανοίας γ'. Ψάλλει ὁ κανονάρχης προκειμένον τῆς ὥρας ἤχος πλ. δ'. Ὁ ἐν τῇ ἐννάτῃ ὥρᾳ, στίχος α'. Ἐγγυσάτω ἡ δέησίς μου ἐνώπιόν σου, στίχος β'. Εἰσέλθῃ τὸ ἀξίωμα μου ἐνώπιόν σου, ποιῶν καὶ τὰς ἐν τούτῳ γονυκλισίας, ὡς εἴρηται, Δόξα καὶ νῦν, Ὁ δι' ἡμᾶς γεννηθεὶς καὶ μετανοίας γ', καὶ τίθεται ἀνάγνωσις εἰς τὸ τῆς Κλίμακος. Μετὰ δὲ ταύτην, Μὴ παραδῶης ἡμᾶς, Τρισάγιον καὶ μετανοίας γ', μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, καὶ τὴν ἐκφώνησιν, τροπάρια· Βλέπων ὁ ληστής, Δόξα, Ἐν μέσῳ δύο ληστῶν, Καὶ νῦν, Τὸν ἄμυν καὶ ποιμένα, Κύριε ἐλέησον μ' καὶ τὴν εὐχήν· Ὁ ἐν παντὶ καιρῷ, καὶ γινομένης εὐχῆς παρὰ τοῦ ἱερέως, ποιοῦμεν τὰς γ' μεγάλας μετανοίας· μόνον, λέγοντες καθ' ἑαυτοὺς καὶ τὴν δηλωθεῖσαν εὐχήν, καὶ ἀνισταμένων, ἄρχεται ὁ προσετώς τῆς εὐχῆς τῆς θ' ὥρας· Δέσποτα, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μακροθυμήσας. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τῆς εὐχῆς, ψάλλει ὁ δομέστικος τοῦ ἐναρχομένου χοροῦ, ἤχος πλ. δ'. Μνήσθητι ἡμῶν, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου [стр. 440), καὶ ψάλλομεν τοὺς μακαρισμοὺς ὅλους εἰς τὸν αὐτὸν ἤχον, ἕνα παρ' ἕνα, οἱ δύο χοροὶ, ἀρχόμενοι ἀπὸ τοῦ Ἐν τῇ βασιλείᾳ σου μνήσθητι ἡμῶν, Κύριε, ὁμοίως καὶ εἰς τὸ Δόξα καὶ νῦν, λέγοντες καθένα στίχον τὸ Μνήσθητι ἡμῶν. Κύριε. Εἴθ' οὕτως, ἐνοῦμενοι οἱ δύο χοροὶ, λέγομεν ὑψηλοτέρα φωνῇ· Μνήσθητι ἡμῶν, Κύριε, μετάνοιαν α', Μνήσθητι ἡμῶν, Δέσποτα, μετάνοιαν α', Μνήσθητι ἡμῶν, Ἄγιε, μετάνοιαν α', καὶ εὐθέως· Χορὸς ὁ ἐπουράνιος, χύμα, ὁμοίως καὶ τοὺς ἐξῆς στίχους· Προσέλθετε πρὸς αὐτόν, καὶ πάλιν λέγομεν· Χορὸς ὁ ἐπουράνιος, Δόξα, Χορὸς ἁγίων ἀγγέλων, Καὶ νῦν, Πιστεύω εἰς ἕνα Θεόν, Ἄνες, ἄφες, Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἱερεύς· Ὅτι σοῦ ἐστίν. Καὶ εὐθέως κοντάκιον τῆς ἡμέρας, εἶτα τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς, Δόξα, Μετὰ τῶν ἁγίων ἀνάπαυσον, Καὶ νῦν, Προστασία τῶν χριστιανῶν, Κύριε ἐλέησον μ', Δόξα καὶ νῦν, Τὴν τιμιωτέραν, μετάνοιαν α', καὶ λέγονται στίχοι παρὰ τοῦ ἱερέως, καὶ ποιοῦμεν τὰς γ' μεγάλας μετανοίας, καὶ τὰς ιβ' κατὰ τὸν ῥηθέντα τύπον. Καὶ ἀνισταμένων, ἄρχεται ὁ ταχθεὶς μοναχός·

Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', μετανοίας γ', καὶ λέγει τὸν προσημαχὸν ψαλμόν, ὡς συνήθες. Ἐξέρχεται δὲ ὁ κανδηλάπτης καὶ σημαίνει τὸ μέγα καὶ τὸ σιδηροῦν. Ὁ δὲ ἱερεύς, ἐλθὼν ἐν τῷ συνήθει τόπῳ, λέγει τὰς εὐχὰς τοῦ λυχνικοῦ. Μετὰ δὲ τὸ πλήρωμα τοῦ ψαλμοῦ εἰς τὸ Ἀλλη-

λοῦια μετανοίας γ', καὶ ποιεῖ ὁ ἱερεὺς συναπτὴν μεγάλην, εἴτα στιχο-
λογοῦμεν τὸ Πρὸς Κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαι με. Καθ' ἐν δὲ ἀντίφω-
νον μετανοίας γ', εἴθ' οὕτως συναπτὴ μικρὰ καὶ εὐθὺς τὸ Κύριε ἐκέ-
κραξά, εἰς τὸν ἦχον τῶν προσομοίων τοῦ Τριωδίου στιχῆρῶν. Ἰστώ-
μεν δὲ στίχους ς' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ προσόμοια τοῦ κυρίου Ἰω-
σήφ β' καὶ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου α' [στρ. 441], εἴτα τὰ γ' προσόμοια
τοῦ Μηναίου, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον, προσόμοιον τῆς ἡμέρας, τὸ
Φῶς ἱλαρόν, καὶ λέγει ὁ κανονάρχης τὸ προκείμενον καὶ τὴν Γένεσιν,
εἴτα τὸ ἕτερον προκείμενον καὶ τὴν Παραομιάν, τὸ Καταξίωσον καὶ
μετανοίας γ', ὁ ἱερεὺς· Πληρώσωμεν τὴν ἑσπερινὴν δέξιν κ. τ. λ.,
μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν ψάλλομεν οἱ β' χοροὶ τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέ-
ρας δις, καὶ μαρτυρικὸν εἰς τὸν αὐτὸν ἦχον, Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον
τῆς ἡμέρας, Νῦν ἀπολύεις, Τρισάγιον, καὶ μετανοίας γ'. Μετὰ δὲ τὸ
Πάτερ ἡμῶν, ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, καὶ μετὰ
τὸ Ἀμήν, εὐθέως τροπάριον μετὰ μέλους ἦχος πλ. β'. Θεοτόκε Παρ-
θένε, καὶ μετάνοιαν α', Δόξα, Βαπτιστὰ τοῦ Χριστοῦ, μετάνοιαν α', Καὶ
νῦν, Ἰκετεύσατε ὑπὲρ ἡμῶν, μετάνοιαν α', τὸ δὲ Ὑπὸ τὴν σὴν εὐ-
σπλαγχνίαν, ἄνευ μέλους καὶ μετανοίας, Κύριε ἐλεησον μ', Δόξα καὶ
νῦν, Τὴν τιμιωτέραν καὶ μετάνοιαν α', Ἐν ὀνόματι Κυρίου, ὁ ἱερεὺς·
Ὁ ὢν εὐλογητός, καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν λέγομεν· Ἐπουράνιε βασιλεῦ,
καὶ εὐθέως ποιῶμεν μετανοίας μεγάλας γ' καὶ τὰς λοιπὰς ιβ', κατὰ
τὸν προειρημένον τύπον, εἴτα ἄρχεται ὁ προσετός τοῦ Τρισαγίου καὶ
μετανοίας γ', καὶ μετὰ τὸ Πάτερ ἡμῶν, Κύριε ἐλέησον ιβ' καὶ εὐθέ-
ως· Εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον γ', καὶ μετανοίας γ', Δόξα καὶ
νῦν, Εὐλογήσω τὸν Κύριον, εἴτα Δόξα σοι ὁ Θεός, καὶ γίνεται ἀπό-
λυσις. Ἐξερχόμενοι δὲ ἐν τῷ νάρθηκι, ποιῶμεν τὴν ὑπὲρ τῶν κοι-
μημένων συνήθη λιτήν, ὡς ἐν τῷ ν' κεφαλαίῳ ἀναγράφεται, καὶ οὕτω
γίνεται τελεία ἀπόλυσις.

Αὕτη ἡ ἀκολουθία τοῦ λυχνικοῦ γίνεται, μὴ ὄντων προηγιασμένων·
οὐ γὰρ παρελάβομεν ποιεῖν προηγιασμένα ἄχρι τῆς δ' διὰ τὸ νηστεύ-
ειν ἐκ παραδόσεως πᾶσαν τὴν ἀδελφότητα. Οἱ δὲ δυνάμενοι καὶ ἔως
τῆς παρασκευῆς νήστευς διατελοῦσιν. Τότε γὰρ ὁμοίως ἐκτελοῦνται προ-
ηγιασμένα, ὡσαύτως καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις [στρ. 442] ἐβδομάσι τῆς ἁγίας
μ' κατὰ δ' καὶ παρασκευὴν προηγιασμένα ἐκτελοῦνται.

Κεφ. ρκβ'. Ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ, ὅτε γίνεται προηγια-
σμένα.

Ὅταν δὲ γίνονται προηγιασμένα, μετὰ τὴν συμπλήρωσιν, ἡγοῦν

τὴν τελευταίαν μετάνοιαν, ὣν προηυτρεπισμένος ὁ ἱερεὺς μετὰ τὸ ἡσυχάσαι ἡμᾶς μικρόν, ἐκφωνεῖ ἀπὸ τοῦ βήματος· Εὐλογημένη ἡ βασιλεῖα τοῦ Πατρὸς, καὶ ἀρχόμεθα τοῦ λυχνικοῦ· ἐν ἐκάστῳ δὲ ἀντιφώνῳ τῆς στιχολογίας ποιεῖ ὁ ἱερεὺς μικρὰν συναπτὴν ἔσωθεν τοῦ βήματος. Εἰς δὲ τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰσθῶμεν στιχηρὰ ἰ' καὶ φάλλομεν τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας δις, καὶ τὸ μαρτυρικόν ¹⁾, ἐν ᾧ ἂν τύχη χορῶ, ἅπαξ, ἔπειτα τὰ γ' προσόμοια τοῦ Τριψοδίου καὶ τὰ γ' προσόμοια τοῦ Μηναίου, δευτεροῦντες τὸ α', Δόξα καὶ νῦν θεοτοκίον προσόμοιον τῆς ἡμέρας, εἰσοδος μετὰ λαμπάδος καὶ θυμιατοῦ, τὸ Φῶς ἱλαρόν, τὸ προκείμενον καὶ ἡ Γένεσις, εἴτα τὸ δεύτερον πρόκείμενον, καὶ ἐν τῷ τελευταίῳ στίχῳ ἐκφωνεῖ ὁ διάκονος, εἴπερ ἐστί· Κελεύσατε, καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ χειρὶ τὸν θυμιατόν, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ κηρὸν ἡμμένον, ἰσταται ἐνώπιον τῆς ἀγίας τραπεζῆς καί, χαράττων ταῖς χερσὶν ἀμφοτέραις σταυρόν, ἐκφωνεῖ· Σοφία, ὀρθοί, Φῶς Χριστοῦ φαίνει πᾶσιν, ἥ, ὅπερ ἐν πολλοῖς ἐπεκράτησε, ποιεῖ τοῦτο καὶ ὁ διάκονος ἔσωθεν τοῦ βήματος πρὸ τῶν ἀγίων θυρῶν. Ὁ ἀναγνώστης· Παροιμιῶν τὸ ἀνάγνωσμα, ὃ δὲ κανδηλάπτης, ἀπελθὼν, σημαίνει τὸ σιδηροῦν. Καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἀναγνωσμάτων, λέγει ὁ ἱερεὺς· Εἰρήνη σοι, Σοφία, καὶ εὐθέως τὸ Κατευθυνθήτω μετὰ μέλους. Ψάλλει δὲ αὐτὸ πρῶτον ὁ κανονάρχης ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ ἀσκεπής, ἔπειτα ἡμεῖς, εἴτα λέγει στίχους· Κύριε, ἐκέκραξα πρὸς σέ, στίχος β'. Θεοῦ, Κύριε, φυλακὴν, στίχος γ'. Μὴ ἐκκλίνης τὴν καρδίαν μου. Ὅτε (стр. 443) δὲ ψάλλει ὁ ψάλτης τοὺς στίχους, ἡμεῖς ἐπὶ γόνυ κείμεθα, εὐχόμενοι, ὅτε δὲ φάλλομεν ἡμεῖς τὸ Κατευθυνθήτω, κλίνει αὐτὸς τὸ γόνυ. Εἴτα λέγει ὁ ψάλτης, γεγονωτέρα φωνῇ, τὸ Κατευθυνθήτω, καὶ ἡμεῖς· Ἐπαροῖς τῶν χειρῶν μου, καὶ εὐθέως ὁ ἱερεὺς· Εἴπωμεν πάντες κ. τ. λ., ἡμεῖς δὲ ποιοῦμεν μετανοίας γ', καὶ ἑξῆς γίνεται ἡ λειτουργία τῶν προηγιασμένων. Ἀντὶ τοῦ συνήθους χερουβικοῦ ὕμνου, φάλλομεν τὸ Νῦν αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν, καὶ γίνεται τῶν ἀγίων δώρων πρόσδος. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τούτου, ποιοῦμεν μετανοίας γ', ὃ δὲ ἱερεὺς αἶρει τὰ καλύμματα ἐκ τῶν ἀγίων καὶ σκεπάζει αὐτὰ τῇ ἀναφορᾷ. Ἀναφορὰν δὲ τὸν ἀέρα εἰώθασι καλεῖν οἱ ἐν τοῖς μέρεσι τῆς Παλαιστίνης. Κοινωνικόν· Γεύσασθε καὶ ἴδετε, ἐκ β'. Μετὰ δὲ τὸ εἰπεῖν τὸν ἱερέα· Προσέλθετε, Εὐλόγησω τὸν Κύριον, ἅπαξ. Οἱ δὲ μεταλαβόντες διακλύν-

¹⁾ Καὶ τὸ μαρτυρικόν, φάλλομεν δὲ τὸ ἰδιόμελον οὐκ ἐν τῷ μέσῳ, ἀλλ' ἀνὰ μέρος οἱ δύο χοροί, εἴτα τὸ μαρτυρικόν, ἐν ᾧ ἂν τύχοι χορῶ, ἅπαξ, ἔπειτα τὰ γ' προσόμοια.

ται ὕδωρ. Εἰς τὸ Εἶη τὸ ὄνομα Κυρίου μετανοίας γ', τὸ Εὐλογήσω τὸν Κύριον, καὶ δίδεται τὸ κατακλαστόν, καὶ γίνεται τελεία ἀπόλυσις. Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν τῶν προηγιασμένων, εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν, ἡγουν ἐν τῇ δ' τῆς α' ἐβδομάδος, καὶ ἐσθίωμεν βράσμα τι ἄνευ ἐλαίου, πίνοντες καὶ ζωμὸν μετὰ μέλιτος, τῇ δὲ ε' τῆς αὐτῆς ἐβδομάδος τράπεζαν οὐχ ἰστώμεν, ἀλλὰ νήστευσι διαμένονμεν ἄχρι τῆς παρασκευῆς· τότε γὰρ ἐσθίωμεν, εἰσερχόμενοι εἰς τὴν τράπεζαν.

Δεῖ (δὲ) εἰδέναι, ὅτι τὰ διακονικά τῶν φωτιζομένων καὶ ἡ εὐχὴ ἀπὸ τῆς μεσονηστήμου προτίθενται ἐν τῇ τῶν προηγιασμένων ἀκολουθίᾳ.

Ἀκολουθία τῶν ἀποδείπνων. Περί δὲ ὥραν θ' ἡ ι' ἀνέρχεται ὁ κανδηλάπτης καί, βαλὼν μετάνοιαν τῷ προεστῶτι, ἄπεστιν εἰς τὸν σημαντήρα, καὶ κρούει βαρέα: ιβ' (стр. 444), καὶ συναχθέντων ἡμῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, εὐλογεῖ ὁ ἱερεὺς, καὶ ἀρχόμεθα τοῦ Δόξα σοι, ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι, Βασιλεῦ οὐράνιε, Τρισάγιον καὶ μετανοίας γ'. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν καὶ τὴν ἐκφώνησιν, Κύριε ἐλέησον ιβ', Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', καὶ μετανοίας γ', καὶ εὐθέως τὸν ξθ' ψαλμόν. Ὁ Θεός, εἰς τὴν βοήθειάν μου πρόσχες, καὶ εὐθέως ἀρχόμεθα τοῦ μεγάλου κανόνος, ποιῶντες αὐτὸν καθ' εἰρημούς στάσεις δ', ἀφ' ε' κοντάκιον. Ψυχὴ μου, ψυχὴ μου. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ κανόνος, ἀρχόμεθα τοῦ δ' ψαλμοῦ. Ἐν τῷ ἐπικαλεῖσθαί με, καὶ ψάλλομεν τοὺς γ' ψαλμούς, εἰς τὸ Ἀλληλοῦια μετανοίας γ', ὡσαύτως καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἐτέρων γ' ψαλμῶν, εἰς τὸ Ἀλληλοῦια μετανοίας γ'. Καὶ ἀρχεται ὁ ἐναρχόμενος τοῦ Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός, καὶ ἀποκρίνεται ὁ ἕτερος, καὶ ψάλλομεν ὅλους τοὺς τοιούτους στίχους ἕνα παρ' ἕνα μεγαλοφώνως καὶ μετὰ μέλους οἱ β' χοροί, ὁμοίως καὶ τὸ Δόξα καὶ νῦν, Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός, ὁμοῦ οἱ δύο χοροί κ. τ. λ., ἔτι τε καὶ τὸ Ἡ ἀσώματος φύσις, μετὰ μέλους, τὸ δὲ Πιστεύω εἰς ἕνα Θεὸν καὶ τὰ ἐξῆς, χθαμαλωτέρᾳ φωνῇ, εἴτα πάλιν ὁ ἐναρχόμενος χορὸς ἄνευ μέλους. Παναγία Δέσποινα Θεοτόκε, πρόσβευε ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ ποιεῖ ὁ ἕτερος χορὸς μετάνοιαν, καὶ ἀνιστάμενοι ἀνταποκρίνονται καὶ αὐτοὶ τὸ αὐτό, καὶ βάλλουσιν οἱ τοῦ πρώτου ἐναρξαμένου χοροῦ μετάνοιαν καὶ παοῦμεν οὕτως εἰς ὅλας τὰς αἰτήσεις, ἡγουν λέγοντος τοῦ ἐνὸς χοροῦ τὴν αἴτησιν, βάλλει ὁ ἕτερος μετάνοιαν, προστίθεμεν δὲ αἰεὶ ταῖς τοιαύταις αἰτήσεσι μίαν αἴτησιν εἰς τὸν τῆς μονῆς ἅγιον, εἴπερ οὐχ ἔστι δηλαδὴ Θεοτόκος, ἡ Πρόδρομος, καὶ τοσοῦτο μᾶλλον ὁ Σωτὴρ Χριστός. Ὅταν δὲ εἴπωμεν Ὁ Θεός

ἰλάσθητι ἡμῖν τοῖς ἁμαρτωλοῖς, τὸ γ' βάλλουσιν οἱ β' χοροὶ μετάνοιαν ὁμοῦ, εἶτα Τρισάγιον χωρὶς μετάνοιαν, μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, τροπάριον ἥχος β' [стр. 445]. Φώτισον τοὺς ὀφθαλμούς μου, Δόξα, Ἀντιλήπτωρ τῆς ψυχῆς μου. Καὶ νῦν, Ὅτι οὐκ ἔχομεν παρρησίαν. Εἰσὶ δὲ καὶ ἕτερα τροπάρια, φαλλόμενα καὶ αὐτὰ ἐν τοῖς ἀποδείκνυσις ἡμέραν παρ' ἡμέραν ἥχος πλ. δ'. Τῶν ἀοράτων ἐχθρῶν μου, στίχος· Ἐπίβλεψον, εἰσάκουσόν μου, Ὡς φοβερὰ ἡ κρίσις σου, Κύριε, Δόξα, Δάκρυά μοι δός, ὁ Θεός, Καὶ νῦν, Τὴν ἀκαταίσχυτον, Θεοτόκε, ἐλπίδα σου, Κύριε ἐλέησον μ', Δόξα καὶ νῦν, Τὴν τιμιωτέραν καὶ μετάνοιαν α', ὁ ἱερεὺς στίχους, καὶ ἀρχόμεθα τῆς εὐχῆς τοῦ Μεγάλου Βασιλείου· Κύριε, Κύριε, ὁ ῥυσάμενος ἡμᾶς. Ταύτης δὲ τελεσθεῖσης, λέγομεν· Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ' καὶ μετανοίας γ', τὸν ν', εἶτα τὸν ρά· Κύριε, εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου, καὶ Ἡ κραυγὴ μου καὶ τὸ Κύριε Παντοκράτωρ, καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν αὐτοῦ Τρισάγιον καὶ μετανοίας γ', καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν τροπάρια· Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε, Δόξα, Κύριε ἐλέησον ἡμᾶς, ἐπὶ σοὶ γάρ, Καὶ νῦν, Τῆς εὐσπλαχνίας, Κύριε ἐλέησον μ', Δόξα καὶ νῦν, Τὴν τιμιωτέραν, μετάνοιαν α', καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς στίχον, καὶ εὐθὺς τὴν εὐχὴν· Δέσποτα Θεέ Πάτερ, καὶ οὕτως ἀρχόμεθα τοῦ ρμβ' ψαλμοῦ¹⁾. Κύριε, εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου. εἶτα Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ μετὰ τὴν τούτου συμπλήρωσιν Τρισάγιον, μετανοίας γ'. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, λέγει ὁ ἐναρχόμενος χορὸς τροπάριον· Κύριε τῶν δυνάμεων μεθ' ἡμῶν γενοῦ, καὶ ἀποκρίνεται ὁ ἕτερος χορὸς τὸ αὐτό, εἶτα λέγει ὁ ἐναρχόμενος χορὸς στίχον· Αἰνεῖτε τὸν Θεὸν ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, καὶ αὐθις ὁ ἕτερος χορὸς τροπάριον· Κύριε τῶν δυνάμεων. Καὶ οὕτως ὁ μὲν ἐναρχάμενος χορὸς λέγει τοὺς ἑτέρους δ' στίχους [стр. 446] τοῦ ρν' ψαλμοῦ, ὁ δὲ ἕτερος ἐν ἐκάστῳ στίχῳ λέγει τὸ προγεγραμμένον τροπάριον· Κύριε τῶν δυνάμεων, μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τῶν στίχων, λέγει αὐθις ὁ ἐναρχάμενος χορὸς· Αἰνεῖτε τὸν Θεὸν ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, καὶ ὁ ἕτερος ἀποκρίνεται· Αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν στερεώματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, Δόξα τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, Κύριε, εἰ μὴ τοὺς ἁγίους σου εἶχομεν πρεσβευτάς, Καὶ νῦν, Πολλὰ τὰ πλήθη, καὶ τὰ λοιπὰ θεοτοκία, Κύριε ἐλέησον μ' καὶ τὴν εὐχὴν τοῦ Μεγάλου Βασιλείου· Ὁ ἐν παντὶ καιρῷ, Κύριε ἐλέησον γ', Δόξα καὶ νῦν, Τὴν τιμιωτέραν, καὶ μετάνοιαν α', Ἐν ὀνόματι Κυρίου εὐλόγησον, καὶ ὁ ἱερεὺς·

¹⁾ Ἐνταῦθα ὁ κανδηλάπτης, ἀπελθὼν, σημαίνει τὸ σιδηροῦν, εἶτα ὑποστρέψας, θυμιᾷ.

Ὁ Θεὸς οἰκτειρήσαι, καὶ ποιῶμεν μετανοίας μεγάλας γ' καὶ ἐτέρας ἰβ' κατὰ τὸν προγραφέντα τύπον, καὶ μικρὸν ἡσυχασάντων, ἄρχεται ὁ προεστὼς τοῦ τελευταίου Τρισαγίου, μετανοίας γ'. Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν, Κύριε ἐλέησον ἰβ', καὶ τὰς εὐχάς· Ἀσπιλε, ἀμόλυντε, καὶ Καὶ δὸς ἡμῖν, εἴτα Δόξα καὶ νῦν, Κύριε ἐλέησον γ', καὶ ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν τῆς ἀπολύσεως· Δέσποτα πολυέλεε Κύριε, ζήτηι αὐτὴν ἐν τῇ διατάξει τοῦ μεγάλου ἑσπερινοῦ, ἧς τινος λεγομένης παρὰ τοῦ ἱερέως, ἅπαντες κείμεθα ἐπὶ γόνυ, εἴτα ποιεῖ ὁ προεστὼς μετάνοιαν α' ἀπὸ γῆς, λέγων· Εὐλογήσατε, πατέρες ἅγιοι, συγχωρήσατέ μοι τῷ ἁμαρτωλῷ, εἴτι ἡμαρτον λόγῳ, ἔργῳ, διανοίᾳ καὶ πάσῃ μου τῇ αἰσθήσει, καὶ ἀνταποκρίνονται οἱ ἀδελφοί· Ὁ Θεὸς συγχωρήσαι σοι, εἴτα ἄρχονται οἱ ἀδελφοὶ κατὰ τάξιν, εἰς καθ' εἰς βάλλοντες μετάνοιαν, καὶ ἐπιλέγοντες τὸν αὐτὸν λόγον, ἄχρις ἂν οἱ πάντες ποιήσωσιν, εἴτα λέγει ὁ ἱερεὺς· Εὐξώμεθα ὑπὲρ τῶν κραταιῶν ἡμῶν, καὶ ποιεῖ εὐχὴν, ὑπὲρ ὧν ἔχει τελευταίων εὐχεσθαι, πληρωθέντων οὖν καὶ τῶν ὑφ' ἡμῶν εὐχομένων, λέγει ὁ προεστὼς· Δι' εὐχῶν τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν, καὶ οὕτω ποιῶμεν μετάνοιαν τῷ προεστῶτι, καὶ ἀπερχόμεθα ἐν [стр. 447), τοῖς κελλίοις ἡμῶν. Αὕτη ἡ τάξις τῆς ἀκολουθίας τῶν ἀποδείπνων γίνεταί καθ' ὅλην τὴν ἁγίαν μ'. Δεῖ δὲ καὶ τὸν ἐκκλησιάρχην τοῦτο σκοπεῖν, ἵνα, ὅτε τὰ ἀπόδειπνα ἀπολύωμεν, ὑπάρχη ἀκμή· ἡμέρας, ἥγουν πρὸ τοῦ συνοψιασμοῦ.

Ἀκολουθία τοῦ μεσονυχτικοῦ. Τῆς ἀρμοζούσης ὥρας τοῦ ὄρθρου ἐνστάσης, ὁ κανδηλάπτης ἀπελθὼν, καὶ ποιήσας τὴν συνήθη μετάνοιαν τῷ προεστῶτι, ἀνέρχεται καὶ κρούει τὸν σημαντήρα ἰβ', εἴτα, κατελθὼν, πέρνει τὸ μικρὸν, διερχόμενός κατὰ κύκλῳ τὰ τῶν ἀδελφῶν κελλία, ὅπως ἀφυπνισθῶσι, καὶ συναγόμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ τοῦ ἱερέως εὐλογήσαντος, ἀρχόμεθα· Δόξα σοι, ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι, Βασιλεῦ οὐράνιε, Τρισάγιον, καὶ μετανοίας γ' ¹⁾, τὸν ν' καὶ εὐθὺς τὸν Ἀμώμον ὅλον τὸ κάθισμα, κατὰ στάσιν δὲ εἰς τὸ Ἀλληλουῖα μετανοίας γ'. Μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ Ἀμώμου, Δόξα καὶ νῦν, Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν, εἴτα Τρισάγιον, καὶ μετανοίας γ'. Μετὰ δὲ ²⁾ τὴν ἐκφώνησιν, τροπάριον· Ἰδοὺ ὁ Νομφίος, Δόξα, Τὴν ἡμέραν τὴν φοβερὰν, Καὶ νῦν, Σὲ τὸ ἀπόρθητον τεῖχος, Κύριε ἐλέησον μ' καὶ τὴν εὐχὴν· Ὁ ἐν παντὶ καιρῷ, Κύριε ἐλέησον

¹⁾ Μετανοίας γ', μετὰ δὲ Πάτερ ἡμῶν καὶ τὴν ἐκφώνησιν, Κύριε ἐλέησον ἰβ', Δεῦτε προσκυνήσωμεν, καὶ μετανοίας γ', τὸν ν'. ²⁾ Μετὰ δὲ τὸ Πάτερ ἡμῶν καὶ ἐκφώνησιν, τροπάριον· Ἰδοὺ

γ', Δόξα καὶ νῦν, Τὴν τιμιωτέραν, μετάνοιαν α', ὁ ἱερεὺς· Ὁ Θεὸς οἰκτειρήσαι ἡμᾶς, καὶ ποιούμεν μετανοίας μεγάλας γ' καὶ μικρὰς ἐβ', κατὰ τὸν ῥηθέντα τύπον. Καὶ μικρὸν ἡσυχασάντων, ἄρχεται ὁ προεστὼς τῆς εὐχῆς· Δέσποτα Θεέ Πατέρ Παντοκράτορ, Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', καὶ εὐθύς τοὺς ψαλμοὺς· Ἦρα τοὺς ὀφθαλμοὺς μου, Ἰδοὺ δὴ εὐλογεῖτε τὸν Κύριον, Δόξα καὶ νῦν, Τρισάγιον καὶ μετανοίας γ'. Μετὰ δὲ τὸ Πατέρ ἡμῶν, τροπάρια ταῦτα· Μνήσθητι, Κύριε, ὡς ἀγαθός, Ὁ βυθῷ σοφίας, Δόξα, Μετὰ τῶν ἁγίων ἀνάπαυσον, Καὶ νῦν, Μακαρίζομέν σε, Κύριε ἐλέησον ἐβ' καὶ τὴν εὐχὴν· Μνήσθητι, Κύριε, τῶν ἐπ' ἐλπίδι (стр. 448), Δόξα καὶ νῦν, Κύριε ἐλέησον γ', ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν τῆς ἀπολύσεως, καὶ γίνεται ἡ συγχώρησις, ἅμα δὲ καὶ ἡ ὑπὲρ τῶν βασιλέων καὶ λοιπῶν εὐχή, ὡς ἐν τοῖς ἀποδείπναις δεδῆλωται.

Περὶ τοῦ μεσονυχτικοῦ τοῦ σαββάτου. Ἐν μέντοι τῷ τοῦ σαββάτου μεσονυχτικῷ, μετὰ τὸν ν', ἀντὶ τοῦ Ἀμώμου, λέγομεν τὸ Σοὶ πρέπει ὕμνος ὁ Θεός, τὸ κάθισμα ὅλον, ἀντὶ τῶν τροπαρίων τοῦ Ἰδοὺ ὁ Νυμφίος καὶ τῶν λοιπῶν, Ἄκτιστε φύσις, Δόξα, Τὰς ἄνω δυνάμεις, Καὶ νῦν, Τῆς κλήνης καὶ τοῦ ὕπνου, τὰ δὲ λοιπὰ πάντα ἀπαραλλάκτως ὡς ἐν τούτῳ, πλὴν τῶν μετανοιῶν. Ἰδοὺ οὖν, ὡς προγέγραπται, μίαν ἡμέραν ἀκριβῶς διατάξαμενοι¹⁾, παρεθήκαμεν τῇ ἀγάπῃ ἡμῶν, τὴν τε ποιότητα καὶ ποσότητα τῆς ψαλμωδίας, ὡσαύτως καὶ τὰς τυπωθεῖσας μετανοίας παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν, ἃς οὐκ ἔξεστι παραλογίζεσθαι οὐδὲ τὸν ἀμαθέστατον, ποσοῦνται δὲ αἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ γινόμεναι μετάνοιαι τοῦ νυχθημέρου εἰς τέε'.

Κεφ. ρχγ'. Παρελάβομεν δὲ ἀπὸ τῶν ἐν Παλαιστίνῃ ἁγίων πατέρων ἐν τοῖς ἰδίοις κελλίοις ψάλλειν τὸ Ψαλτήριον, καὶ οἱ μὲν δυνάμενοι τελειοῦσιν αὐτὸ ὑφ' ὅλου τοῦ νυχθημέρου, οἱ δὲ τρίτον τῆς ἐβδόμαδος, οἱ δὲ δις, μετανοίας δὲ ποιούμεν ὅσας ἐν ἐκάστῳ ὁ προεστὼς κατὰ τὴν ἰδίαν δύνάμιν τυπώσῃ.

Κεφ. ρχδ'. Περὶ τῶν ὥρων καὶ τοῦ λυχνικοῦ τῆς παρασκευῆς. Δεῖ γινώσκειν, ὅτι ἐν πάσαις ταῖς παρασκευαῖς τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς ψάλλομεν τὰς γ' ὥρας ὁμοῦ, τὴν τριδέκτην καὶ τὴν θ' μετὰ τῶν τυπικῶν²⁾, ἐν γούν τῇ θ' οὐ στιχολογοῦμεν, ποιού-

¹⁾ διατάξαντες. ²⁾ Рук. Діонис. библ. № 449. Τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ παρασκευῇ εἰς τὰς ὥρας οὐ λέγομεν τυπικά, τὸ αὐτὸ δὲ ποιούμεν καὶ τῇ κυριακῇ τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν Φώτων, ἀλλὰ μετὰ τὴν εὐχὴν τὸ Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ... τοὺς μακαρίσμοις χύμα καὶ τὰ λοιπά.

μεν δὲ καὶ ἀναγνώσεις β' καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν τυπικῶν, γινομένης ἀπολύσεως, ἐξερχόμεθα τῆς ἐκκλησίας, καὶ μικρᾶς ὥρας παρελθούσης, ὅσον ἡμᾶς ἡσυχάσαι καὶ ἀναπαύσασθαι, ὁ κανδηλάπτης, ἀνελθὼν, σημαίνει τὸ μέγα καὶ τὸ σιδηροῦν, καὶ συναχθέντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, [стр. 449) ἀρχόμεθα τοῦ λυχνικοῦ κατὰ τὴν προγραφεῖσαν διάταξιν τῶν προηγιασμένων, μετανοίας δὲ οὐ ποιοῦμεν· σχολάζουσι γὰρ αὐταὶ ἀπ' ἀρχῆς τοῦ λυχνικοῦ, πλὴν τῶν τεταγμένων ἐν τοῖς προηγιασμένοις, αἵτινες εἰσὶν αὐταί· εἰς τὸ Κατευθυνθῆτω αἱ γονυκλισίαι, καὶ μετὰ τὸ τέλος γ' μετάνοιαι, μετὰ τὸ Νῦν αἱ δυνάμεις γ' μετάνοιαι καὶ εἰς τὸ Εἴη τὸ ὄνομα μετάνοιαι γ'.

Замѣчено: Τὸ τοῦ Διονυσίου· τῇ παρασκευῇ ἐσπέρας φάλλομεν μικρὸν ἀπόδειπνον καὶ τὸ τροπάριον τῆς ἡμέρας, κοντάκιον δὲ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου [стр. 451), тогда какъ, по самому уставу, положено совершать великое повечеріе и въ пятницу на сѣдѣоту.

Καταवासία на утрени въ первую сѣдѣоту великаго поста «Отверзѹ уста». По ἑτομῷ поводѹ замѣчается: Ἐνία τῶν Τυπικῶν καταβασία, τοὺς εἰρμούς τοῦ κανόνος, ἤγουν τὸ Θαλάσσης, ο καὶ ἀρμοδιότερον δοκεῖ [стр. 454).

По поводу перваго часа во вторую сѣдѣоту замѣчено: Τὸ τοῦ Διονυσίου· ὅτε φάλλεται Ἀλληλούια τῷ σαββάτῳ, θέλει ἐπισυναπτεσθαι τῷ ὁρθρῳ ἀμέσως καὶ τὴν α' ὥραν, καὶ εἰς τὸ τέλος μνημονεύειν τὸν ἱερέα, λέγοντα καὶ τὴν εὐχὴν, προλεγόντων ἡμῶν τὸ Μετὰ πνευμάτων δικαίων [стр. 459).

Во второе воскресение поста ἡ συνήθης ἀγρυπνία, ἐν ᾗ ψάλλομεν καὶ τὸν εἰς τὸ Μηναῖον ἅγιον τῆς ἡμέρας. По ἑτομῷ поводѹ внизу примѣчаніе: Ἀρτι ἐτυπώθη καὶ κεκανόνισται ἐν τῇ τοιαύτῃ κυριακῇ συμφάλλεσθαι μετὰ τῆς ἀναστασίμου ἀκολουθίας τὸν ἅγιον Γρηγόριον τὸν Παλαμᾶν, καὶ ὅρα εἰς τὰ νεοτύπωτα βιβλία [стр. 459).

Въ третью недѣлю поста: Δεῖ εἰδέναι, ὅτι μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ ἐσπερινοῦ ἀπέρχεται ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ ἐκκλησιάρχης μετὰ τοῦ κανδηλάπτου, κρατοῦντος μανουάλιον μετὰ λαμπάδος, ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ, καὶ θυμιάσας ὁ ἱερεὺς τὸ τίμιον ξύλον τοῦ σταυροῦ, αἶρει αὐτὸ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ μετὰ τῆς θήκης, καὶ φαλλόντων τῶν ἀδελφῶν· Σῶσον, Κύριε, εἰσφέρεται τὸ τίμιον ξύλον ἐν τῷ ναῷ καὶ ἐπιτίθεται τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ, καὶ θυμιᾶται αὐθις ὑπὸ τοῦ ἱερέως καὶ ἄπτει κηρὸς ἐμπροσθεν αὐτοῦ δι' ὅλης τῆς νυκτός [стр. 460). Крестъ,

при выносѣ на утрени, или покрытъ воздухомъ, или нахо-
дится въ ящикѣ: αἶρει ὁ ἱερεὺς τὸ τίμιον σταυρὸν μετὰ τῆς θή-
κης αὐτοῦ, ἢ μετὰ δίσκου, κεκαλυμμένον ὄντα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ
[стр. 461]. Замѣчаніе: Τὸ τοῦ Διονυσίου· Οὕτω γίνεται ἡ σταυροπροσκύ-
νησις ἐν ταύταις ταῖς τρισὶν ἡμέραις· ἀρξαμένης τῆς α' ὥρας, εἰς τῶν
ὕπηρετῶν σημαίνει τὸ σιδηροῦν, ὅτε δὲ τίθησι τὸ προσκυνήτῃριον ἐν
τῷ μέσῳ, ἀρξαμένου δὲ τοῦ Τὸ πρῶτ' εἰσάκουσον κ. τ. λ., ὁ κανονάρ-
χης ποιεῖ τὰ συνήθη προσκυνήματα ἐνώπιον τοῦ προσκυνήματος, ἐκεί-
νου δὲ ἀπελθόντος καὶ ἡμῶν φαλλόντων ἀργῶς· Τί σε καλέσωμεν,
ἐξέρχεται ὁ ἱερεὺς μετὰ θυμιατοῦ, ἐνδεδυμένος ἐπιτραχήλιον καὶ ψε-
λώνιον, καὶ θυμιατὰ σταυροειδῶς τὸν τίμιον σταυρὸν, τὴν εἰκόνα τῆς μο-
νῆς καὶ τὸν ἡγούμενον, εἶτα ἐπιδούς τῷ ὑπηρετῇ τὸν θυμιατόν, καὶ
βαλὼν τὸ ἑαυτοῦ καλυμαύχιον, προσκυνεῖ μετὰ τοῦ ἡγουμένου, ὡς καὶ ἐν
τῇ κυριακῇ εἴρηται, κατὰ τὴν τάξιν, βαλόντες καὶ τὰς μετανοίας· Ἡμεῖς
δὲ μετὰ τὸ Τί σε καλέσωμεν, εὐθὺς φάλλομεν· Τὸν Σταυρὸν σου προσ-
κυνοῦμεν, ἐκ γ', εἶτα τὸ ἰδιόμελον, καὶ οἱ ἀδελφοὶ προσκυνοῦσιν εὐ-
τάκτως ἀνὰ δύο, ὡς καὶ τῇ κυριακῇ, καὶ μετὰ τὸ ἰδιόμελον τὸ Τρις-
άγιον, τὸ κοντάχιον τοῦ σταυροῦ κ. τ. λ. καὶ ἀπόλυσις [стр. 462].

Службу великаго акаѣиста (см. ниже въ Иверскомъ руко-
писномъ соборномъ Типиконѣ). Къ ней примѣчанія: 1) Τὸ τοῦ
Διονυσίου· φάλλομεν τὸ μεσονυχτικὸν τοῦ σαββάτου, ὡς ἔθος, ἐν τῷ
νάρθηκι, 2) Σχόλιον· Ἰστέον, ὅτι ἐν πολλοῖς τῶν μονα-
στηρίων· ἔξωθεν τοῦ βήματος, ἔμπροσθεν τῶν ἀγί-
ων θυρῶν λέγει τοὺς οἴκους ὁ ἱερεὺς, οἶμαι δὲ τὸ ἐν-
τὸς κρεῖττον εἶναι, δι' ὃ καὶ ἐπεκράτησε παρὰ τοῖς
πλείστοις, 3) Τὸ τοῦ Διονυσίου· κατὰ τὸ ἔθος οἱ χοροὶ τὸ Τῷ
ὑπερμάχῳ φάλλουσι καὶ τὸ Χαῖρε, νόμφη ἀνούμφευτε, καὶ τὸ Ἀλ-
ληλουῖα, εἰς ἕκαστον οἶκον, πλὴν ὁ α' χορὸς τοῦ α' καὶ β' οἴκου,
ὁ β' τοῦ γ' καὶ δ' οἴκου καὶ πάλιν ὁ α' τοῦ ε' καὶ ς' οἴκου τὰ τέλη
εἰς δὲ τὴν β' στάσιν ἄρχον, 4) Τὸ τοῦ Διονυσίου· καὶ τινα Τριψῆδια
χειρόγραφα περιέχουσι καὶ β' κανόνας τῆς Θεοτόκου, διαλαμβάνον-
τα περὶ τῆς ὑποθέσεως (τὰ ἀντιστρόφως κ. τ. λ. τῆς ἡμέρας, λέγε-
ται ὁ α' εἰς ἡ' καὶ ὁ β' εἰς ς', 5) Τὸ τοῦ Διονυσίου· ἡ μὲν αἵτησις
παρὰ τοῦ ἐφημερίου ἱερέως, οἱ δὲ οἴκοι ὑπὸ τοῦ γ' κατὰ τὴν τάξιν
ιερέως, 6) Τὸ τοῦ Διονυσίου καὶ τὸ ἔθος· μετὰ τὴν καταβασίαν τῆς
ς' ψδῆς ἡ συναπτὴ παρὰ τοῦ ἐφημερίου ἱερέως, τὸ κοντάχιον, οἱ οἴκοι

παρὰ τοῦ δ' ἱερέως II· 7) ἡ ζ' καὶ ἡ' ὥδαι οὐ στιχολογοῦνται ὅλαι, ἀλλὰ μόνον οἱ συνήθεις στίχοι [стр. 468, 469).

Περὶ τοῦ Τετραευαγγελίου, ὅπως ἀναγινώσκεται ἐν ταῖς δυαὶν ἐβδόμοις τῇ ζ' καὶ τῇ μεγάλῃ.

Ἰστέον, ὡς ἀπὸ τῆς β' τῆς ἑκτῆς ἐβδομάδος ἀρχόμεθα ἀναγινώσκειν ἐν ταῖς ὥραις, τῇ τρίτῃ δηλαδὴ ὥρᾳ, τῇ ζ' καὶ τῇ θ' εἰς τὸ Τετραευαγγέλιον. Ἀναγινώσκομεν οὖν, ὡς εἴρηται, τῇ β', τῇ δ' [καὶ τῇ παρασκευῇ, τῇ δὲ γ' καὶ τῇ ε' ἀναγινώσκομεν τὸν πρὸς ποιμένα λόγον τοῦ Κλίμακος. Καὶ ἀναγινώσκομεν ἐν ταῖς γ' ταύταις ἡμέραις τοὺς δύο εὐαγγελιστάς, τὸν Ματθαῖον δηλαδὴ καὶ τὸν Μάρκον, τῇ δὲ μεγάλῃ β' καὶ τῇ μεγάλῃ γ' καὶ τῇ μεγάλῃ δ' ἀναγινώσκομεν τὸν Λουκᾶν καὶ τὸν Ἰωάννην ἄχρι τῆς διαθήκης· δύο μέντοι ἀναγνώσεις ποιούμεν τῇ παρασκευῇ, καὶ τῇ μεγάλῃ δ' ὁμοίως δύο. Προτίθεται τοίνυν ἀναλόγιον μετὰ βλατίων μέσον τοῦ ναοῦ, ἐν ᾧ τίθεται τὸ Τετραευαγγέλιον, λαμπάδος μιᾶς μετὰ κηρομανουαλίου ἀπτούσης ἐκ πλαγίου αὐτοῦ. Ψαλλομένου οὖν τοῦ θεοτοκίου τῆς ὥρας, ἔγρουν τὸ Θεοτόκε σὺ εἰ ἡ ἄμπελος, ἀλλάσσει ὁ ἱερεὺς ἐπιτραχήλιον καὶ φελώνιον πορφυροῦν, πρότερον πρὸς τὸν προεστῶτα ποιήσας μετάνοιαν καὶ ἐλθὼν, θυμιᾷ τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον κύκλῳ σταυροειδῶς, εἴτα θυμιᾷ τὸν προεστῶτα καὶ αὐθις τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον ἀπὸ τοῦ ἔμπροσθεν μέρους καὶ μόνον, καὶ πληρωθέντος τοῦ θεοτοκίου, ἐκφωνεῖ Σοφία, ὀρθοί, καὶ τὰ λοιπά, ὡς συνήθως, καὶ ἀναγινώσκει, ἡμῶν ἀσχεπτῶν ἐστῶτων καὶ ἀκρωμένων. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τῆς ἀναγνώσεως. προσκυνήσας καὶ ἀσπασάμενος τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, εἴτα προσκυνήσας καὶ τοὺς δύο χοροὺς, ἀπέρχεται. ВЪ ПРИМѢЧАНІИ: Τὸ τοῦ Διонуσίου· Ἀρχόμεθα τοῦ Τετραευαγγελίου ἀπὸ τῆς δ' τῶν Βαίων, καὶ ποιούμεν τὸν μὲν Ματθαῖον στάσεις ζ', τὸν δὲ Μάρκον στάσεις γ', καὶ ἀναγινώσκεται ὁ Ματθαῖος τῇ δ' καὶ ε', τῇ δὲ παρασκευῇ ὁ Μάρκος. Ὅμοιως τὸν Λουκᾶν εἰς στάσεις ζ', τὸν δὲ Ἰωάννην στάσεις γ', καὶ ὁ μὲν Λουκᾶς πληροῦται τῇ μεγάλῃ β' καὶ μεγάλῃ γ', ὁ δὲ Ἰωάννης τῇ μεγάλῃ δ' μέχρι τῆς διαθήκης τῶν παθῶν. Τεθέντος δὲ τοῦ ἀναλογίου, ὅτε φάλλεται τὸ Κύριε, ὁ τὸ πανάγιόν σου, ἡ τὸ 'Ὁ δι' ἡμᾶς, μετὰ τὸ ποιῆσαι τὰ προσκυνήματα ὁ κανονάρχης, ὡς ἔθος, καὶ ἀρχόμεθα φάλλειν τὸ θεοτοκίον τῆς ὥρας τὸ Θεοτόκε, σὺ εἰ, ἡ τὸ 'Ὁ δι' ἡμᾶς (ἐν γὰρ τῇ ζ' μετὰ τὴν προφητείαν), ἐξέρχεται ὁ ἱερεὺς, προθυμιάσας τὴν ἁγίαν τράπεζαν σταυροειδῶς, μετὰ φελωνίου καὶ ἐπιτραχιλίου διὰ τῶν βημοθύρων, καὶ ἄρχεται καὶ θυμιᾷ σταυροειδῶς τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον

εἶτα τὴν εἰκόνα τῆς μονῆς καὶ τὸν καθηγούμενον καί, ἐπιδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ τὸν θυμιατόν, ἄρχεται· Σοφία, ὁρθοὶ κ. τ. λ. Φθάσας δὲ εἰς τὸ σημεῖον, κλείσας τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, ἀσπάζεται αὐτὸ καὶ ποιεῖ μετάνοιαν μίαν ἔμπροσθεν αὐτοῦ καὶ ἀνὰ μίαν εἰς τοὺς χοροὺς καί, εἰσελθὼν εἰς τὸ θυσιαστήριον, ξεφορένει. Εἰς δὲ τὴν θ', ὅταν ποιήσῃ τὴν μετάνοιαν ἔμπροσθεν αὐτοῦ καὶ ἀνὰ μίαν εἰς τὸν δεξιὸν χορόν, ὑποστρέφων, περιπτύσσει τῇ ποδιᾷ τὸ Εὐαγγέλιον καὶ ἐπαίρει αὐτὸ ἐκ τοῦ ἀναλογίου καὶ ὁ ὑπηρέτης, ἄρας τὸ ἀναλόγιον ἐκ τοῦ μέσου, τίθησιν ἐν τῷ ἰδίῳ τόπῳ [стр. 470), Діонисіат. Тип. [л. 203 об.— 204).

Замѣчено: Τὸ τοῦ Διονυσίου· Εἰς τὴν ἀπόλυσιν (вечерни Вербнаго воскресенья) λέγει ὁ ἱερεὺς· Ὁ ἐπὶ πόλου, ὄνου καθεσθῆναι κ. τ. λ., καὶ ἀποδίδοται ἡ ἑορτή, ἥδη αἴρεται καὶ ἡ εἰκὼν τῆς Βασιφόρου ἀπὸ τοῦ προσκυνήματος. Καὶ νῦν λέγει μέγα ἀπόδειπνον ἔνδον καὶ κρεῖτον εἰς τὰ τριῶδια λέγομεν τοὺς εἰρμούς ἅπαξ ἐν ἀρχῇ, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὸ τέλος, εἰμὴ μόνον τῆς Θεοτόκου.

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι κώδωνας (въ страстную седмицу) οὐ σημαίνουμεν ἄχρι τοῦ μεγάλου σαββάτου, ἐκτὸς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, οἷα ἡμέρα τύχοι [стр. 477), Діон. Тип. [л. 207 об.).

Σημείωσαι δέ, ὅτι παρὰ τοῖς πλείστοις τὰ τοιαῦτα τοῦ ὁρθρου (съ понедѣльника страстной седмицы и другихъ дней) εὐαγγέλια οὐ λέγονται, οὐκ οἶδα δι' ἣντινα τὴν αἰτίαν. Положены евангелія.

Внизу примѣчаніе: Οὐδὲ τὸ τοῦ Διονυσίου ἀναφέρει περὶ τούτων, ἐν τισι δὲ λέγονται εὐθὺς μετὰ τὸ κάθισμα, ἡ ἀνάγνωσις χωρὶς δηλαδὴ προκειμένου καὶ τοῦ Πᾶσα πνοή [стр. 478).

Ἐν τῇ σ' ὥρᾳ (въ средѹ страстную) ἀποδίδομεν τὸ Ψαλτήριον, καὶ φάλλομεν τὸν τελευταῖον ψαλμὸν μετὰ μέλους, ἦτοι τὸ Αἰνεῖτε τὸν Θεὸν ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ εἰς ἥχον πλ. β', λέγοντες καὶ τροπάρια τινὰ ἁσματικὰ σ' εἰς δόξαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ [Діон. л. 211 об.). Θυμῶν δὲ καὶ ὁ κανδηλάπτης, τούτων ψαλλομένων, ὦν μετὰ τὴν συμπλήρωσιν, φάλλομεν τὸ Ἄξιόν ἐστιν ὡς ἀληθῶς, μεγαλοφώνως καὶ ἀργά. Συνάπτομεν δὲ μετὰ τῆς τριδέκτης καὶ τὴν θ' καὶ τοὺς μακαρισμούς, ποιοῦντες καὶ τὰς συνήθεις μετανοίας, εἶτα, τοῦ κανδηλάπτου τὸ σιδηροῦν χρούσαντος, καὶ πάντων τῶν ἀδελφῶν καὶ αὐτῶν τῶν ἐν τῷ νάρθηκι ἔνδον τοῦ καθολικοῦ ναοῦ εἰσεληθόντων, ὁ ἱερεὺς ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν ἐλθὼν, λέγει τὴν εὐ-

χὴν τῆς ἀπολύσεως ταύτην μεγαλοφώνως, πάντων ἡμῶν ἀσχεπῶν ἐπ' ἐδάφους κειμένων· Δέσποτα πολυέλεε, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, καὶ εὐ-
 θὺς λέγει ὁ προεστῶς· Εὐλόγησατε, πατέρες ἄγιοι, συγχωρήσατέ μοι
 τῷ ἁμαρτωλῷ, εἴτι ἡμαρτον ἐν ὅλῃ μου τῇ ζωῇ καὶ ἐν ταύτῃ τῇ
 ἀγίᾳ καὶ μεγάλῃ μ' ἔργῳ, λόγῳ, διανοίᾳ καὶ πάσῃ μου τῇ αἰσθήσει.
 Καὶ ἀποκρίνονται αὐτῷ πάντες· Ὁ Θεὸς συγχωρήσαι σοι, καὶ εὐθέως
 ἀνίσταται, καὶ οὕτως ἄρχονται οἱ ἀδελφοὶ πάντες εἰς καθ' εἷς κατὰ
 τάξιν ἀπὸ γῆς, τὸν αὐτὸν λόγον λέγοντες, καὶ ὑπὸ τῶν λοιπῶν συγχω-
 ρεῖσθαι καὶ ἀνίστασθαι. Πάντων οὖν συγχωρηθέντων καὶ ἀνιστάντων,
 λέγει ὁ ἱερεὺς· Εὐξώμεθα ὑπὲρ τῶν κραταίων ἡμῶν, καὶ τὰς λοιπὰς
 αἰτήσεις, ὡς σύνηθες, καὶ εὐθὺς λέγει ὁ προεστῶς στίχους, καὶ ποιή-
 σαντες αὐτῷ μετάνοιαν καὶ συγχωρηθέντες, ἀπερχόμεθα ἐν τοῖς ἰδίοις
 κελλίοις. Ἀποδίδομεν ἐνταῦθα καὶ τὰς μετανοίας, πλὴν τῶν ἐν τῇ
 προηγιασμένῃ, ὡς δεδηλωται [стр. 482), Діон. Тип. (л. об.).
 Τινὲς δὲ ἐνταῦθα (въ среду великую) οὐδ' ὅλως ψάλλουσιν ἀπό-
 δειπνα, ἕτεροι δὲ ψάλλουσιν ἐν τῷ νάρθηκι τὸ μικρόν, ψάλλοντες καὶ
 τὸ τριψῆδιον τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου. По этому поводу замѣчено: Τὸ τοῦ
 Διονυσίου λέγει· ψάλλομεν τὸ μεσονυχτικὸν ἐν τῷ νάρθηκι, οὐ μόνον δὲ ἐν
 ταύτῃ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἐπαύριον καὶ τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ, ἅπερ πάν-
 τη ἀνάρμοστα, ὅθεν βέλτιον τὸ οὐδ' ὅλως ψάλλεσθαι μεσονυ-
 χτικὸν ἐν ταῖς τρισὶ ταύταις ἀγίαις ἡμέραις, ὃ καὶ ἕως τῆς β' τοῦ
 Θωμᾶ [стр. 483).

Περὶ δὲ τὸ μέσον τῆς ἡμέρας (четверга великаго) σημαίνει
 τὸ μικρόν καὶ ψάλλομεν τὰς γ' ὥρας κατ' αὐτὸν ἐν τῷ νάρθηκι, ὡσαύ-
 τως καὶ τοὺς μακαρισμοὺς ἄνευ μέλους, τὸ Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν,
 Ἄνες, ἄφες, Πάτερ ἡμῶν, τὸ κοντάκιον τῆς ἡμέρας, Κύριε ἐλέησον
 μ' καὶ ἀπόλυσις. Внизу замѣчено: Τὸ τοῦ Διονυσίου· Τῇ αὐτῇ ἡμέ-
 ρᾳ περὶ γ' ὥραν τῆς ἡμέρας σημαίνει τὸ μέγα σήμαντρον, τὸ σιδη-
 ροῦν τὸ ἄνω καί, συναχθέντων τῶν ἀδελφῶν, προτίθεται τὸ ἀναλόγιον
 μετὰ τῆς κανδήλας ἐν τῷ μέσῳ καὶ ἐξ ἑκατέρου μέρους τὰ β' εἰσο-
 δικά καὶ ἐκ δεξιῶν τὸ ἀναλόγιον μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, εἶτα ψάλλεται
 τὸ εὐχέλαιον. Καὶ μετὰ τὸ χρισθῆναι πάντας ἐκ τοῦ ἁγίου ἐλαίου,
 γίνεται ἀπόλυσις. Καὶ εὐθὺς, κρουσθέντος τοῦ μικροῦ σιδηροῦ, γίνεται
 Εὐλόγητός, καὶ ἡμεῖς Τρισάγιον κ. τ. λ., καὶ ἀναγινώσκειται ἡ συγχω-
 ρητικὴ εὐχὴ παρὰ τοῦ προεστῶτος, καὶ οὕτω γίνεται ἀπόλυσις. Καὶ
 μετὰ μικρόν ψάλλομεν τὰς γ' ὥρας ἐν τῷ νάρθηκι μετὰ τῶν τυπικῶν
 κ. τ. λ., ἄνευ τοῦ Εὐλόγησῳ τὸν Κύριον· τοῦτο γὰρ λέγεται μετὰ

τὴν λειτουργίαν καὶ τὸ Ὑψώσω σε, ἀπερχόμενοι εἰς τὴν τράπεζαν. [стр. 484); Діон. Тип. [л. 313). На литургіи «Вечери твоея тайныя» пѣніи 3 раза, вмѣсто «Иже херувимы». Τὸ τοῦ Διονυσίου· τὸ τρισσεύεσθαι τοιοῦτον ἔστι, λέγει ὁ α' χορὸς ὅλον χῶμα, καὶ ὁ β' ὁμοίως, εἶτα πάλιν ὁ α', νῦν δὲ μετὰ μέλους, εἰς δὲ τὸ ὑστερον μόνον λέγεται Ἀλληλούια [стр. 485); Діон. Тип. [л. 214 об.).

На утрени въ великій четвертокъ свѣчи раздають во время шестопсалмія. Ектенью малую произноситъ священникъ. По этому поводу замѣчено: Τὸ τοῦ Διονυσίου· χωρὶς συναπτῆς, ἀλλ' εὐθὺς μετὰ τὸ τέλος τοῦ τροπαρίου ἐκφωνεῖ· 'Καὶ ὑπὲρ τοῦ καταξιωθῆναι, λέγει δὲ τοῦτο ὁ προεστώς, πρότερον εἰσελθὼν εἰς τὸ ἅγιον βῆμα καὶ φορέσας ἐπιτραχήλιον καὶ φελώνιον, καὶ θυμιάσας σταυροειδῶς τὴν ἁγίαν τράπεζαν, μετὰ τὸ τέλος τοῦ τροπαρίου ἐκφωνεῖ· Καὶ ὑπὲρ τοῦ καταξιωθῆναι (οὐκ οἶδα δέ, εἰ ἀρμόζει τὸ φελώνιον) [стр. 488); Діон. Тип. [л. 215).

[стр. 490). Часы великой пятницы. Ὡρα δὲ πρώτη τῆς ἡμέρας σημαίνει τὸ μικρὸν καὶ συναγόμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ εὐλογοῦντος τοῦ ἱερέως, ἀρχόμεθα τῆς α' ὥρας, λέγοντες Τρισάγιον κ. τ. λ., Κύριε ἐλέησον ἱβ' καὶ τοὺς φαλμούς, φαλμὸς β'. "Ἵνα τί ἐφρύαξαν ἔθνη, φαλμὸς μ'. Μακάριος ὁ συνιῶν ἐπὶ πτωχόν, καὶ τὸν ρ'. Ἐλεος καὶ κρίσις ἄσομαί σοι, Δόξα, τροπάριον ἦχος πλ. β' ¹⁾. Μόνον ἐπάγη τὸ ξύλον, Καὶ νῦν, Τί σε καλέσωμεν, καὶ εὐθὺς τροπάρια γ', ἀπὸ τῶν ἱβ', ἃ καὶ δευτεροῦμεν, φάλλοντες αὐτὰ ἀνὰ μέρος οἱ β' χοροί, τὸ μὲν α' [стр. 491) ἄνευ στίχου, εἰς δὲ τὸ β' λέγομεν στίχους τοὺςδε· Διμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου, καὶ Ἔδωκαν εἰς τὸ βρώμά μου, εἰς δὲ τὸ γ', ἐνούμενοι οἱ β' χοροί, λέγουσι· Δόξα καὶ νῦν, πάλιν τὸ αὐτό. Ὁ δὲ κανδηλάπτης, τούτων φαλλομένων, θυμιᾷ. Οὕτω ποιοῦσι καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς τροπαρίοις τῶν ὥρῶν. Εἶτα τροπάριον τῆς προφητείας ἦχος α'. Σταυρωθέντος σου Χριστέ ²⁾, προκείμενον ἦχος δ'. Ἡ καρδιά αὐτοῦ συνήγαγεν ἀνομίαν, στίχος· Μακάριος ὁ συνιῶν ἐπὶ πτωχόν, Προφητείας Ζαχαρίου· Τάδε λέγει Κύριος· Λήψομαι τὴν ῥάβδον μου, ὁ ἀπόστολος πρὸς Γαλάτας· Ἀδελφοί, ἐμοὶ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι, ζήτει κυριακῇ κβ' ἀπὸ τοῦ μέσου, εὐαγγέλιον κατὰ

¹⁾ τὰ τοῦ δ', τροπάριον· Σταυρωθέντος σου Χριστέ κ. τ. λ. εἴκειν, ἄλλο τροπάριον ἔχει τῆς προφητείας.

²⁾ τὸ τοῦ δ'· Ὡς

Ματθαῖον· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ πρώτας γενομένης, συμβούλιον ἔλαβον· τέλος· Ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου, ζήτηι εἰς τὸ Τετραευάγγελον ἀδιακόπως, καὶ εὐθὺς ἡ κατήχησις ¹⁾ τοῦ Στουδίτου, εἶτα Τὰ διαβήματα μου, Τρισάγιον, μετὰ τὸ Πάτερ ἡμῶν, τὸ κοντάκιον· Τὸν δι' ἡμᾶς σταυρωθέντα, Κύριε ἐλέησον μ', ἡ εὐχή· Ὁ ἐν παντὶ καιρῷ κ. τ. λ. συνήθως, καὶ γίνεται ἀπόλουςις.

"Ωρα τρίτη. Περί δὲ ὥραν ²⁾ ε' σημαίνει τὸ μικρόν ³⁾ καὶ συναχθέντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀρχόμεθα τῆς γ' ὥρας, ὡς ἔθος, φαλμούς δὲ λέγομεν ἀντὶ τῶν συνήθων τούτους· φαλμὸς λζ'. Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξης με, φαλμὸς ογ'. "Ἰνα τί ὁ Θεὸς ἀπώσω εἰς τέλος, καὶ τὸν ν', Δόξα, τροπάριον ἦχος πλ. β'. Κύριε, κατέκρινάν σε οἱ Ἰουδαῖοι, Καὶ νῦν, Θεοτόκε σὺ εἰ ἡ ἄμπελος, εἰδ' οὕτως τροπάρια γ', ἐκ τῶν ιβ', ὡς ἐδηλώθη ἐν τῇ α' ὥρᾳ (πλ. 492). Μετὰ δὲ ταῦτα προκείμενον ἦχος δ'· "Οτι ἐγὼ εἰς μάστιγας ἔτοιμος, στίχος· Κύριε, μὴ τῷ θυμῷ σου, Προφητείας Ἡσαίου· Κύριος ὤδωσί μοι γλῶσσαν, ζήτηι τῇ μεγάλῃ ε' ἑσπέρας, ὁ ἀπόστολος πρὸς Ἑβραίους· Ἀδελφοί, ἔτι Χριστός, ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν, ζήτηι κυριακῇ γ' ἀπὸ τοῦ μέσου, εὐαγγέλιον κατὰ Μάρκον· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ συμβούλιον ἐποίησαν οἱ ἀρχιερεῖς, τέλος· αἱ συναναβᾶσαι αὐτῷ εἰς Ἱεροσόλυμα, ζήτηι καὶ τοῦτο ὁμοίως εἰς τὸ Τετραευαγγέλιον ἀδιακόπως, καὶ εὐθὺς τίθεται ἀνάγνωσις, λόγος τοῦ Νικομηδεῖας Γεωργίου, οὗ ἡ ἀρχή· Πρὸς ὑψηλοτάτην, δν καὶ ποιούμεν ὁσέεις γ', εἶτα Κύριος ὁ Θεὸς εὐλογητός, καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ὥρας, ὡς σύνηθες.

"Ωρα ἕκτη. Καὶ λεγομένου στιχηροῦ, συνάπτομεν καὶ τὴν ζ' ὥραν, ὡς σύνηθες, φαλμούς δὲ λέγομεν τούτους· φαλμὸς κα'. Ὁ Θεός, ὁ Θεός μου, πρόσχες μοι, φαλμὸς πζ'. Κύριε, ὁ Θεὸς τῆς σωτηρίας μου, καὶ τὸν συνήθη· Ὁ κατοικῶν ἐν βοήθειᾳ, Δόξα, τροπάριον ἦχος β'. Σωτηρίαν εἰργάσω, Καὶ νῦν, "Οτι οὐκ ἔχομεν, καὶ πάλιν τροπάρια γ' ἀπὸ τῶν ιβ', προκείμενον ἦχος πλ. δ'. Ἐδωκαν εἰς τὸ βρῶμά μου, στίχος· Σῶσόν με, ὁ Θεός, ὅτι εἰσῆλθον, Προφητείας Ἡσαίου· Ἰδοὺ συνήσει ὁ παῖς μου· ζήτηι τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἑσπέρας, ὁ ἀπόστολος πρὸς Ἑβραίους· Ἀδελφοί, ὁ ἀγιαζὼν καὶ οἱ ἀγιαζόμενοι, ζήτηι Δεκεμβρίου κς', εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον,

¹⁾ Въ ркп. Костамон. относительно этого внизу страницы сдѣлано замѣчаніе: οὐκ εὐθὺς, ἀλλὰ μετὰ τὴν εὐχὴν τὸ Χριστὲ τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὡς ἔστι σύνηθες (πλ. 272 об.). ²⁾ Ивер. περί δὲ ὥραν ζ'. ³⁾ Ивер. τὸ ξόλινον.

τέλος· ἀκολουθήσασαι ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ζήτηι εἰς τὸ Τετραευαγγέλιον ἀδιακόπως, εἶτα ἀνάγνωσις, μεθ' ἣν Ταχὺ προκαταλαβέτωσαν, καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ὥρας.

[**στρ. 493**). "Ωρα θ'. Συνάπτομεν καὶ τὴν θ' ὥραν, λέγοντες Τρισάγιον καὶ ψαλμοὺς τοὺςδε· ψαλμὸς ξη'. Σῶσόν με, ὁ Θεός, ὅτι εἰσῆλθουσαν, ψαλμὸς ξθ'. 'Ο Θεός, εἰς τὴν βοήθειάν μου πρόσχες, καὶ τὸν πέ'. Κλῆνον, Κύριε, τὸ οὖς σου, Δόξα, τροπάριον ἥχος πλ. δ'. Βλέπων ὁ ληστής, Καὶ νῦν, 'Ο δι' ἡμᾶς γεννηθεὶς, εἶτα τὰ ὑπόλοιπα τροπάρια γ' ἐκ τῶν ιβ', προκείμενον ἥχος δ'. Εἶπεν ἄφρων ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ, στίχος· Οὐκ ἔστι ποιῶν χρηστότητα, Προφητείας 'Ιερεμίου· Κύριε, γνώρισόν μοι καὶ γνώσομαι, ζήτηι τῇ μεγάλῃ ε' πρωΐ, ὁ ἀπόστολος· Πρὸς 'Εβραίους· 'Αδελφοί, ἔχοντες παρρησίαν, ζήτηι κυριακῇ πρὸ τῆς σ' τοῦ Νοεμβρίου, εὐαγγέλιον κατὰ 'Ιωάννην· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἄγουσι τὸν 'Ιησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς τὸ πραιτώριον, τέλος· ὀψονται εἰς δν ἔξεκέντησαν, ζήτηι εἰς τὸ Τετραευαγγέλιον ἀδιακόπως, εἶτα ἀνάγνωσις εἰς τὸν ῥηθέντα λόγον, μεθ' ἣν Μὴ παραδώης ἡμᾶς καὶ τὰ λοιπὰ συνήθως, μετὰ δὲ τὴν εὐχὴν· Δέσποτα Κύριε 'Ιησοῦ Χριστέ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μακροθυμήσας, οἱ Μακαρισμοὶ χύμα, τὸ Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν, Ἄνες, ἄφες, Πάτερ ἡμῶν, τὸ κοντάκιον, Κύριε ἐλέησον μ', Εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον, Εὐλογήσω τὸν Κύριον, Τὴν τιμιωτέραν τῶν χερουβίμ, καὶ γίνεται ἀπόλυσις. **CH. [JL. 41).**

[**στρ. 494**). 'Εσπέρας. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ (т. е. въ пятницу), περὶ ὥραν ι' σημαίνει καὶ τὸ σιδηροῦν μόνον, καὶ συναχθέντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀρχόμεθα τοῦ ἐσπερινοῦ. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ¹⁾ ἰστώμεν στίχους σ' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ ἰδιόμελα τὸν α', δν καὶ δευτεροῦμεν, τοὺς γ' δευτέρους, καὶ τὸν πλ. β'. Σήμερον ὁ Δεσπότης τῆς κτίσεως, Δόξα ὁ αὐτός, "Ω πῶς ἡ παράνομος συναγωγή, Καὶ νῦν ὁ αὐτός, Φοβερόν καὶ παράδοξον μυστήριον, εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ Φῶς ἰλαρόν, προκείμενον ἥχος δ'. Διμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου, στίχος· 'Ο Θεός, ὁ Θεός μου, πρόσχες μοι, ἀνάγνωσμα πρῶτον τῆς 'Εξόδου, προκείμενον ἥχος δ'. Δίκασον, Κύριε, τοὺς ἀδικοῦντάς με, στίχος· 'Επιλαβοῦ ὄπλου καὶ θυρεοῦ, ἀνάγνωσμα β' 'Ιώβ, καὶ μετὰ τοῦτο ἀνάγνωσμα 'Ησαΐου, καὶ εὐθὺς προκείμενον τοῦ ἀποστόλου ἥχος πλ. β'. 'Εθεντό με ἐν λάκκῳ κατωτάτῳ, στίχος· Κύριε ὁ Θεός τῆς σωτηρίας μου, ὁ ἀπόστολος· Πρὸς Κορινθίους· α'. 'Αδελφοί, ὁ λόγος ὁ τοῦ σταυροῦ,

¹⁾ Иверск. ркп.: μετὰ τὸν προοιμακόν.

Ἀλληλούια ἥχος πλ. α'. Σῶσον με, ὁ Θεός, ὅτι εἰσήλθουσιν, στίχος· Ὀνειδισμὸν προσεδόκησεν ἡ ψυχὴ μου, στίχος· Σκοτισθῆτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ, εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, συμβούλιον ἔλαβον, οὗ μετὰ [стр. 495], τίθεται προσκύνημα ὁ ἑνταριασμός ¹⁾. Εἴθ' οὕτως· Εἴπωμεν πάντες κ. τ. λ., τῆς ἐκτενῆς, τὸ Καταξίωσον, Πληρώσωμεν τὴν ἐσπερινήν, καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν ψάλλομεν στιχηρὸν ἥχος β'. "Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου σε νεκρὸν, καὶ ἕτερα β', ὅμοια τούτῳ, στίχους δὲ λέγομεν· Ὁ Κύριος, ἐβασίλευσε, καὶ Καὶ γὰρ ἐστερέωσε, Δόξα καὶ νῦν ἥχος πλ. α'. Σὲ τὸν ἀναβαλλόμενον, ἀπολυτίκιον ἥχος β'. Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, μέχρι τοῦ Κηδεύσας ἀπέθετο, ὁ δὲ ἱερεὺς· Σοφία, καὶ ἀπόλυσις. Τὰ δὲ ἀπόδειπνα ²⁾ ψάλλομεν οἱ εἰδότες ἐν τοῖς κελλίοις, τινὲς δὲ ἐνταῦθα ψάλλουσιν ἐν τῷ νάρθηκι ἀντὶ ἀποδείπνων τὸν εἰς τὸν θρῆνον τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου κανόνα ἥχος πλ. β', πρὸς Κύματι θαλάσσης, Θέλων σου τὸ πλάσμα, ποίημα τοῦ κυρίου Συμεὼν τοῦ Μεταφραστοῦ, λέγοντες Τρισάγιον, Δεῦτε προσκυνήσωμεν, τὸν ν', καὶ εὐθὺς τὸν κανόνα. Μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ κανόνος, Τρισάγιον, τὸ τροπάριον· Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, Δόξα καὶ νῦν, Ὑπερδεδοξασμένη ὑπάρχεις, καὶ ἀπόλυσις.

Τῷ ἁγίῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ.

[стр. 495) Εἰς³⁾ τὸν ὄρθρον σημαίνει ὥρα ς⁴⁾ καὶ μετὰ τὸ ἐξάψαλμον, εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, τροπάριον ἥχος β'. Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ. Δόξα, "Ὅτε κατῆλθες πρὸς τὸν θάνατον, Καὶ νῦν, Ταῖς μυροφόροις

¹⁾ Τὸ τοῦ Διονυσίου· λεγομένου τοῦ εὐαγγελίου, ὅταν ἔλθῃ εἰς τὸ Ὁφίας δὲ γινομένης κ. τ. λ., αἶρεται ἡ εἰκὼν τῆς σταυρώσεως ἐκ τοῦ προσκυνήματος, καὶ τίθεται ἡ ἀποκατήλωσις. Μετὰ δὲ τὸ εὐαγγέλιον τίθεται τὸ προσκύνημα ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, καὶ δύο μανουάλια ἔνθεν καὶ ἔνθεν, ὁ δὲ διάκονος λέγει τοῦ Εἴπωμεν πάντες κ. τ. λ. Μετὰ τὴν ἐκφώνησιν, ἐξεληθὼν ὁ ἱερεὺς σὺν τῷ διακόνῳ, ἵσταται πλησίον τῶν . . . καὶ ἡμεῖς πάντες κύκλῳ τοῦ προσκυνήματος, ψάλλοντες τὰ ἀποστίχα, εἰς δὲ τὸ Δόξα, προσκυνούμεν ἀνά δύο εὐτάκτως κ. τ. λ. Ταῦτα παλαιὰ ἴσως, νῦν δὲ ἄλλως πῶς· ψαλλομένων τῶν ἀποστίχων, εὐγάλουσιν οἱ ἱερεῖς φορεμένοι τὸν ἐπιτάφιον, καὶ τιθέασιν αὐτὸν ἐν τῷ μέσῳ, καὶ γίνεται ἡ προσκύνησις εὐτάκτως κ. τ. λ. *Эти вѣмѣчания имѣются и въ Иверскомъ соборномъ Типиконѣ.* ²⁾ Τὸ τοῦ Διονυσίου·

Τὸ μικρὸν ἀπόδειπνον ἔνδον τοῦ ναοῦ, βαλόντος τοῦ ἱερέως ἔσθωεν τοῦ βήματος τὸν Εὐλογητόν, καὶ ψαλλομένου συνήθως τοῦ Ἑξίόν ἐστιν, θυμιῶμεν, κοντάκιον· Τὴν ἄβυσσον ὁ κλείσας κ. τ. λ. ³⁾ Ивер. ркп. Περὶ δὲ ὥραν γ' τῆς νυκτὸς σημαίνει καὶ ψάλλομεν τὸ μεσονυκτικὸν τοῦ σαββάτου ἐν τῷ νάρθηκι, ἥτοι τὸ Σοὶ πρέπει ὕμνος, ἀντὶ δὲ τῶν τροπαρίων Μνήσθητι, Κύριε, καὶ τῶν λοιπῶν, λέγομεν τὸ κοντάκιον τῆς ἡμέρας· Τὴν ἄβυσσον ὁ κλείσας, εἴτα τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', Δόξα καὶ νῦν καὶ ἀπόλυσις. Εἰσελθόντες δὲ ἐν τῷ ναῷ, ἀρχόμεθα τοῦ ὁρθροῦ κ.τ.λ.

⁴⁾ τὸ τοῦ Διονυσίου οὕτω λέγει· περὶ ὥραν ς', εἰ δὲ Ἀπρίλιος, περὶ ε' ὥραν, νῦν δὲ οὕτως, ἀλλὰ περὶ δ', ἔνιοι δὲ καὶ ἀφ' ἐσπέρας.

γυναῖς, μέχρι τοῦ Ἑδεῖχθη ἀλλότριος¹⁾), ὧν φαλλομένων, ὁ μὲν ἐκκλησιάρχης διανέμει τὰ κηρία τοῖς ἀδελφοῖς, οἱ δὲ ἱερεῖς ἀλλάσσουν ἐπιτραχήλιον καὶ φελώνιον, καὶ ἐλθόντες μέσον τοῦ ναοῦ, ἔνθα καὶ τὸ προσκύνημα ἵσταται, θυμιᾷ ὁ πρῶτος αὐτῶν τὴν ἁγίαν εἰκόνα σταυροειδῶς, εἶτα θυμιῶν ἀπὸ τοῦ ἔμπροσθεν μέρους, ψάλλει τροπάριον ἡχος πλ. α'. Μεγαλύνομέν σε ²⁾, ζωοδότα Χριστέ, καὶ εὐθέως ψάλλομεν τὸν Ἀωμόν μετὰ τῶν μεγαλυναρίων³⁾ αὐτοῦ, τῶν ἱερέων θυμιώντων κατὰ τάξιν. Κατὰ δὲ στάσιν γίνεται μικρὰ συναπτὴ καὶ ἐκφώνησις· "Οτι σὺ εἶ ἡ ἀνάστασις, ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀνάπαυσις ἡμῶν, Χριστέ ὁ Θεός, καὶ σοῦ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν ⁴⁾ κ. τ. λ. Μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ Ἀωμοῦ, Δόξα καὶ νῦν οὐ λέγομεν, ἀλλ' εὐθέως τὰ ἀναστάσιμα τροπάρια ἡχος πλ. α'. Τῶν ἀγγέλων ὁ δῆμος κ. τ. λ., εἶτα ⁵⁾ καθίσμα· Τὸν τάφον σου Σωτήρ,

¹⁾ Ивер. ркп. καὶ κηροδοσίας γενομένης, καὶ τοῦ χοροῦ καὶ τῶν σταυαρίων καὶ τῶν σταυρῶν ἀναφθέντων, ἐξέρχονται οἱ ἱερεῖς κ. τ. λ. ²⁾ Τὸ τοῦ Διονυσίου· τὸ Ἡ ζωὴ ἐν τάφῳ λέγεται πεντάκις, τρεῖς παρὰ τῶν ἱερέων καὶ δις παρὰ τῶν χορῶν, εἰς οὓς χοροὺς ἔρχονται καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ ἵστανται μέχρι τέλους τῆς στάσεως. "Ὡστε εἰς τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ τέλη τῶν στάσεων κυκλοῦν τὸν ἐπιτάφιον τοὺς ἱερεῖς, εἰς δὲ τὰ μέσα ἵσασθαι εἰς τοὺς χοροὺς, καὶ μετὰ τὸ καθίσμα αἰρουν οἱ ἱερεῖς τὸν ἐπιτάφιον καὶ εἰσάγουσιν εἰς τὸ ἱερόν, τὸν δὲ κραββάτον ἐξάγουσιν οἱ ὑπηρέται εἰς τὸν νάρθηκα, εἰς δὲ τὴν δοξολογίαν εἰσάγεται αὐθις ὁ κραββάτος, καὶ φέρουσιν οἱ ἱερεῖς τὸν ἐπιτάφιον ἔσωθεν, καὶ ἐπιτιθέασιν τῷ κραββάτῳ, καὶ μετὰ τὸ τέλος τῆς δοξολογίας γίνεται ἡ εἰσοδος κ. τ. λ. κατὰ τὴν τάξιν. Νῦν δὲ ἀπ' ἀρχῆς τῶν ἐγκωμίων μέχρι τοῦ καθίσματος περιέστανται κύκλῳ τοῦ ἐπιταφίου, ψάλλοντας κ. τ. λ. καὶ ὁ ἐπιτάφιος καίται ἐν τῷ μέσῳ μέχρι τέλους τῆς δοξολογίας, καὶ τότε φορεμένων τῶν ἱερέων, γίνεται λιτὴ κύκλῳ τοῦ ναοῦ, ψαλλομένου τοῦ νεκρωσίου Τρισαγίου ³⁾ Ивер. ркп. καὶ ἀποκρίνεται το αὐτὸ τροπάριον ὁ ἐναρξάμενος χορὸς, ἦτοι ὁ ἀριστερός, καὶ πάλιν τὸ αὐτὸ ὁ προεστὼς, συμπαλλόντων καὶ τῶν λοιπῶν ἱερέων, καὶ πάλιν τὸ αὐτὸ ὁ δεξιὸς χορὸς καὶ πάλιν τὸ αὐτὸ οἱ ἱερεῖς, καὶ οὕτως ἄρχεται ὁ ἀριστερός χορὸς τῶν στίχων τῆς α' στάσεως, ὥστε συμβαίνει πεντάκις ψάλλεσθαι τὸ πρῶτον τροπάριον, τρεῖς παρὰ τῶν ἱερέων καὶ δις παρὰ τῶν δύο χορῶν. Καὶ οἱ μὲν λοιποὶ ἱερεῖς (вѣ Діонис. Тип. прибавлено: βαλόντες τὰ ἑαυτῶν καμηλαύχια) ἀπέρχονται εἰς τὰ ἑαυτῶν στασίδια, ὁ δὲ προεστὼς θυμιᾷ τὸν ναὸν ἅπαντα καὶ καθεξῆς οἱ λοιποὶ ἱερεῖς καὶ με αὐτοὺς πάλιν οἱ διακονοὶ κατὰ τάξιν (вѣ Діонис. прибавлено: μετὰ δὲ τὸ θυμιᾶσαι, βαλὼν τὸ ἑαυτοῦ καμηλαύχιον ὁ θυμιᾶσας ἱερεὺς, ποιεῖ ἐν τῷ μέσῳ μετάνοιαν καὶ εἰς τοὺς χοροὺς). Μετὰ δὲ τὸ Δόξα καὶ νῦν, τελειωθείσης τῆς α' στάσεως, συνελθόντες οἱ ἱερεῖς ἔμπροσθεν τοῦ ἐπιταφίου, ψάλλουσι καταβασίαν τὸ α' μεγαλυνάριον, ἦτοι· Ἡ ζωὴ ἐν τάφῳ, ἀπαξ, καὶ οὕτω γίνεται μικρὰ συναπτὴ παρὰ τοῦ διακόνου καὶ ἡ ἐκφώνησις παρὰ τοῦ ἱερέως· "Οτι σὸν τὸ κράτος. Καὶ οὕτως ἄρχεται πάλιν ὁ προεστὼς τῆς β' στάσεως, λεγομένου τοῦ α' τροπαρίου πεντάκις, καθὼς εἵπομεν, τρεῖς μὲν παρὰ τῶν ἱερέων καὶ δις παρὰ τῶν χορῶν. Εἶτα ἄρχεται ὁ δεξιὸς χορὸς τῶν στίχων τῆς β' στάσεως, καὶ μετὰ τὸ τέλος ταύτης, συνελθόντων αὐθις ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἱερέων, ψάλλεται ἀπαξ καταβασία τὸ α' τροπάριον, εἶτα πάλιν συναπτὴ μικρὰ καὶ ἐκφώνησις· "Οτι ἀγαθός. Καὶ πάλιν ὁμοίως ἀρχὴ τῆς γ' στάσεως, καὶ μετὰ τὸ τέλος ταύτης εὐθὺς τὰ εὐλογητάρια κ. τ. λ. ⁴⁾ καὶ αὕτη ἐν Κωνσταντινουπόλει οὐ λέγεται. ⁵⁾ Εἶτα, ψαλλομένου τοῦ καθίσματος, οἱ μὲν ἱερεῖς, ἄραντες τὸν ἐπιτάφιον, εἰσφέρουσιν αὐτὸν διὰ τῶν ἁγίων θυρῶν ἔνδον τοῦ ἁγίου βήματος, καὶ ἀποτιθέασιν αὐτὸν ἐπὶ τῆς ἁγίας τραπέζης, οἱ δὲ ὑπηρέται, ὁ μὲν βάλλει ἀνάγκωνιν,

Δόξα καὶ νῦν τὸ αὐτὸ καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸν κατὰ Ματθαῖον, λόγος τοῦ εὐαγγελίου τῆς ἡμέρας, μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν εὐθὺς ὁ ν' καὶ ὁ κανὼν ἥχος πλ. β'. Κύματι θαλάσσης, ποίημα Μάρκου ¹⁾ ἐπισκόπου Ἰδρουίντος, μέχρι τῆς σ' ᾠδῆς [стр. 497], ἀπὸ δὲ τῆς ἑκτῆς ᾠδῆς τοῦ ἁγίου Κοσμᾶ τετραώδιον γὰρ ἦν πρότερον, ἀνεπληρώθη δὲ εἰς κανόνα τέλειον ὕστερον παρὰ τοῦ δηλωθέντος Μάρκου κελεύσει Λέοντος τοῦ βασιλέως ²⁾, οὗ δευτεροῦμεν τοὺς εἰρμούς, τὰ δὲ τροπάρια ποιοῦμεν ιβ', ὕστερον δὲ πάλιν τοὺς εἰρμούς ὁμοῦ οἱ δύο χοροί ³⁾, ἀπὸ γ' ᾠδῆς κάθισμα ἥχος α' ⁴⁾. Συνδόνι καθαρά, Δόξα καὶ νῦν τὸ αὐτό, καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον, ἡ εἰς ἕτερον λόγον τῆς ἡμέρας, εἰ ἐστὶ, ἡ λόγον Γερμανοῦ, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ νέου, οὗ ἡ ἀρχή· Σάββατον μέγα ἐστὶ σήμερον, ἡ Μαξίμου τοῦ Πλανούδη, οὗ ἡ ἀρχή· "Α' μὲν ἂν τις εἰκάσῃ, ἀφ' σ' κοντάκιον ἰδιόμελον ἥχος β'. Τὴν ἄβυσσον ὁ κλείσας, τὸν οἶκον καὶ τὸ Συναξάριον, εἴτα ἀνάγνωσις, εἰ ἔχει ἡ ὥρα ⁵⁾. Μετὰ τὴν θ' ⁶⁾ ᾠδὴν "Αγιος Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν εἰς ἥχον β', ἐκ γ', ἐξαποστειλάριον οὐ λέγομεν. Εἰς τοὺς αἶνους, Πᾶσα πνοή, ἰστώμεν στίχους δ' καὶ φάλλομεν στιχηρὰ ἰδιόμελα τοὺς γ' δευτέρους καὶ τὸν πλ. β'. Ἡτήσατο Ἰωσήφ, Δόξα ὁ αὐτός· Τὴν σήμερον μυστικῶς, Καὶ νῦν, Ὑπερευλογημένη, Δοξολογία μεγάλη, ἥς ψαλλομένης, ὁ ἱερεὺς, ἀλλάξας πᾶσαν τὴν ἱερατικὴν στολήν, καὶ εἴπερ εἰσὶ καὶ ἕτεροι ἱερεῖς, ἀλλάξαντες ἐπιτραχήλια καὶ φελώνια, ὁμοίως καὶ οἱ διάκονοι, αἵρουσιν ἐπὶ τῶν ὤμων τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, ἐνηλειμμένον μετὰ Ἀμνοῦ, καὶ ψαλλομένου μεγαλοφώνως τοῦ Τρισαγίου ⁷⁾, ὡς ἔθος ἐστὶ φάλλεσθαι αὐτὸ εἰς νεκρούς, εἰσοδεύουσι μετὰ λαμπάδων καὶ θυμιατοῦ καὶ ῥιπίδων, εἴπερ εἰσὶ, προηγουμένων ὁμοῦ καὶ ἐφεπομένων, εὐτάκτως βαδίζοντες καὶ ἀργῶς, ψάλλεται δὲ τὸ Τρισάγιον, τρίτον μὲν παρὰ τῶν ἱερέων, τρίτον δὲ παρὰ τῶν ἀδελφῶν, καὶ τοῦτο πολλάκις ἕως ἂν οἱ ἱερεῖς πλησίον [стр. 498] ἔλθωσι τῶν ἁγίων θυρῶν. Ἐλ-

ὁ δὲ σβεννύει τοὺς κηρούς (въ Діонис. Тип. πρώτην ἀνάγνωσιν μετὰ τὰ εὐλογητάρια, τὸ δὲ κράββατον τοῦ ἐπιταφίου τίθεται ἔξω ἐν τῇ νάρθηκι) καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ὁ ν' καὶ ὁ κανὼν τοῦ μεγάλου σαββάτου ἥχος πλ. β'. Κύματι θαλάσσης κ. τ. λ.

¹⁾ γεγονόςτος (Костомон. ркп. № 26 л. 247, об.).

²⁾ Этого замѣчания о

Маркѣ, составитель великосудбогняго канона, въ Иверскої рукописи нѣтъ.

³⁾ Діонис. ἀνάπτονται καὶ τὰ κηρία τῶν σταταριῶν. ⁴⁾ Τινὲς μετὰ τὸν Ἀμωμον τοῦτο λέγουσι, νῦν δὲ· Τὸν τάφον σου, Σωτήρ, ὅπερ ἀρμοδιώτερον δοκεῖ μοι.

⁵⁾ Ивер. ркп. εἰς

τὴν ζ' ᾠδὴν ἀνάπτονται πάλιν τὰ κηρία τῶν σταταριῶν καὶ οἱ σταυροί.

⁶⁾ εἰς τὴν θ' θυ-

μιᾷ ὁ διάκονος. ⁷⁾ ἐξεργόμεθα διὰ τῆς θύρας τοῦ βορείου μέρους.

θόντων δὲ ἐκεῖσε καὶ τοῦ Τρισαγίου πληρωθέντος, ἔκφωνεῖ ὁ διάκονος· Σοφία, ὀρθοί, καὶ εὐθέως οἱ ἱερεῖς εἰσοδεύουσι, τροπάριον ἤχος β'. Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ μεγαλοφώνως καὶ ἀργά, μέχρι τοῦ Κηδεύσας ἀπέθετο ¹⁾, καὶ ἀποτίθενται τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον ἐν τῇ τραπέζῃ, καὶ καλύπτουσιν αὐτὸ μετὰ τοῦ Ἀμνοῦ καὶ θυμῶσιν ἐπάνω αὐτοῦ. Καὶ λέγει ὁ ἱερεὺς· Πρόσχωμεν, Εἰρήνῃ πᾶσι, Σοφία, καὶ εὐθὺς ὁ κανονάρχης τὸ τροπάριον τῆς προφητείας ἤχος β'. Ὁ συνέχων τὰ πέρατα, προκείμενον τῆς προφητείας ἤχος δ'. Ἀνάστα, Κύριε, βοήθησον ἡμῖν, στίχος· Ὁ Θεὸς ἐν τοῖς ὡσὶν ἡμῶν ἠκούσαμεν, προφητείας Ἰεζεκιήλ· Ἐγένετο ἐπ' ἐμὲ χεὶρ Κυρίου, εἶτα ὁ ἱερεὺς πάλιν· Πρόσχωμεν, Εἰρήνῃ πᾶσι, Σοφία, προκείμενον τοῦ ἀποστόλου ἤχος πλ. β', Ἀνάστηθι, Κύριε ὁ Θεός μου, στίχος· Ἐξομολογήσομαί σοι, Κύριε, ὁ ἀπόστολος πρὸς Κορινθίους α'. Ἀδελφοί, μικρὰ ζύμη· Ἀλληλοῦα ἤχος δ', Ἀναστήτω ὁ Θεός, στίχος· Ὡς ἐκλείπει καπνός, στίχος· Οὕτως ἀπολοῦνται, εὐαγγέλιον ²⁾ κατὰ Ματθαῖον· Τῇ ἐπαύριον, ἥτις ἐστὶ μετὰ τὴν παρασκευὴν, Εἴπωμεν πάντες κ. τ. λ., τῆς ἐκτενῆς· Πληρώσωμεν τὴν ἐωθινὴν δέησιν ³⁾, καὶ γίνεται ἀπόλυσις. Ἡ α' ὥρα ψάλλεται ἐν τοῖς κελίοις, αἱ δὲ λοιπαὶ ὥραι ψάλλονται ⁴⁾ λιτῶς ὁμοῦ ἐν τῷ νάρθηκι, ὁμοίως καὶ τὰ τυπικὰ χόμα, ἄνευ τοῦ Εὐλογήσω τὸν Κύριον· τοῦτο γὰρ καταλιμπάνομεν διὰ τὸ μέλλειν ἡμᾶς αὐτὸ εἰπεῖν εἰς τὴν λειτουργίαν, ψάλλονται δὲ ὥραι περὶ τὰς ε' ὥρας τῆς ἡμέρας.

Ἐσπέρας περὶ ὥραν ι' σημαίνει τὸ λυχνικὸν καί, ἀλλάσσοντος [стр. 499] τοῦ ἱερέως στολὴν λευκὴν καὶ εὐλογοῦντος, ἀπαρχόμεθα τοῦ λυχνικοῦ· εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἱστώμεν στίχους ἢ καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ ἀναστάσιμα τῆς Ὀκτωήχου δ', ἤχος α'. Τὰς ἐσπερινὰς ἡμῶν εὐχάς, Κυκλώσατε λαοὶ Σιών, Δεῦτε λαοὶ ὑμνήσωμεν, Τὰ πάθη σου Χριστέ, καὶ ἰδιόμελα τοῦ μεγάλου σαββάτου γ', ἤχος πλ. δ'. Σήμερον ὁ Ἄδης στένων βοᾷ, δευτεροῦντες τὸ α', Δόξα ἤχος πλ. β'. Τὴν σήμερον μυστικῶς, Καὶ νῦν, Τὴν παγχόσμιον δόξαν, εἰσόδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου,

¹⁾ Ивер. ркп. καὶ ἀποτίθεται ὁ ἐπιτάφιος ἐπὶ τοῦ κραββάτου καὶ εἰσελθόντες οἱ ἱερεῖς εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, ἐκβάλλουσι τὰς ἱερατικὰς στολὰς ἄνευ τοῦ ἐφημερίου. Ὁ δὲ ἱερεὺς ἐφημέριος ἔκφωνεῖ· Πρόσχωμεν, Εἰρήνῃ πᾶσι, Σοφία. ²⁾ Ивер.: τὸ ὁποῖον ἀναγινώσκεται παρὰ τοῦ διακόνου ἔξω ἐν τῷ συνῆθει τόπῳ. Τὸ τοῦ Διονυσίου· τὸ εὐαγγέλιον λέγεται ἔξω παρὰ τοῦ διακόνου.

³⁾ Ивер.: οἱ δὲ ὑπηρεταὶ σβεννύουσι τὰς κανδήλας καὶ τοὺς κηρούς, καὶ γίνεται ἡ προσκύνησις καὶ ὁ ἀσπασμὸς τοῦ ἐπιταφίου. ВЪ ДІОНІС. прибавлено: καὶ ποιούμεν πρὸ τοῦ ἀσπασμοῦ μετάνοιαν μίαν καὶ μετὰ τὸν ἀσπασμὸν ἑτέραν καὶ εἰς τοὺς χορούς.

⁴⁾ Τὸ τοῦ Διονυσίου· ἐν αἷς λέγομεν τὰ τρία τροπάρια ἀνὰ ἓν κατ' ἀνταλλαγὴν.

τὸ Φῶς ἰλαρόν, προκείμενον δὲ οὐ λέγεται, ἀλλ' εὐθέως ὁ ἱερεὺς· Σοφία, καὶ ἄρχεται ὁ κανονάρχης τῶν ἀναγνώσμάτων, κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν. Μετὰ δὲ τὸ ς' ἀνάγνωσμα, λέγει· Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν, ἐνδόξως γὰρ δεδοξασται, καὶ ἡμεῖς ἀνιστάμενοι, λέγομεν τὸ αὐτὸ μετὰ μέλους πολλάκις, ὁ δὲ ἀναγνώστης λέγει τοὺς στίχους τῆς ὅλης ᾠδῆς, εἰς ἓνα δὲ ἕκαστον στίχον ἡμεῖς· Ἄσωμεν τῷ Κυρίῳ. Μετὰ δὲ τὸ πληρωθῆναι τοὺς στίχους, ὁ ἀναγνώστης· Δόξα καὶ νῦν, Ἄσωμεν τῷ Κυρίῳ, καὶ ἡμεῖς· Ἐνδόξως γὰρ δεδοξασται, εἶτα τὰ ὑπόλοιπα ἀναγνώσματα. Μετὰ δὲ τὸ ὕστερον ἀνάγνωσμα, ὁ ἀναγνώστης· Ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ ἡμεῖς τὸ αὐτὸ μετὰ μέλους, ὁ δὲ τοὺς στίχους τῆς ᾠδῆς ὅλης, εἰς ἓνα δὲ ἕκαστον στίχον ἡμεῖς· Ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε. Καὶ μετὰ τὴν πλήρωσιν αὐτῶν, λέγει ὁ ἀναγνώστης· Εὐλογοῦμεν Πατέρα, Υἱὸν καὶ ἅγιον Πνεῦμα, τὸν Κύριον ὑμνοῦμεν, Καὶ νῦν, καὶ ἡμεῖς· Ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε. Καὶ αὐθις ὁ ἀναγνώστης γεγονωτέρᾳ φωνῇ τὸ αὐτό, ὁ δὲ ἱερεὺς ποιεῖ μικρὰν συναπτήν τοῦ Τρισαγίου, καὶ ψάλλομεν τὸ "Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, ψαλμὸς τῷ Δαβὶδ οὐ λέγεται, ἀλλ' εὐθὺς τὸ προκείμενον ἦχος πλ. δ'· Πᾶσα ἡ γῆ προσκυνησάτωσάν σοι [сѣр. 500), στίχος· Ἀλλαλάξατε τῷ Κυρίῳ, ὁ ἀπόστολος· Πρὸς Ῥωμαίους· Ἀδελφοί, ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, οὐδ' ἐνταῦθα ψαλμὸς τῷ Δαβὶδ, οὔτε μὴν Ἀλληλουία, ἀλλ' εὐθὺς οἱ στίχοι οὗτοι εἰς ἦχον βαρύν· Ἀνάστα, ὁ Θεός, κρίνον τὴν γῆν, ὅτι σὺ κατακληρονομήσεις ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσι, στίχος· Ὁ Θεὸς ἔσται ἐν συναγωγῇ θεῶν, στίχος β'· Ἔως πότε κρίνετε ἀδικίαν; στίχος γ'· Οὐκ ἔγνωσαν οὐδὲ συνῆκαν, εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον· Ὅφρ' σαββάτῳ, καὶ καθ' ἑξῆς ἡ θεία λειτουργία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου. Ἀντὶ δὲ τοῦ συνήθους χερουβικοῦ, λέγομεν ἕτερον· Σιγησάτω πᾶσα σὰρξ βροτεία. Κοινωνικόν· Ἐξηγέρθη, ὡς ὁ ὑπνῶν Κύριος, καὶ ἀνέστη σώζων ἡμᾶς. Ἀλληλουία. Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν τῆς λειτουργίας διδεται τὸ κατακλαστὸν παρὰ τοῦ ἱερέως, ὡς συνήθως¹⁾, εἶθ' οὕτως, ἐτοιμασθέντος τοῦ τετραποδίου μετὰ τῶν ἄρτων καὶ τῶν λοιπῶν συνήθων, γίνεται ἡ τούτων εὐλόγησις παρὰ τοῦ ἱερέως, ὡς ἔθος ἐστίν, ἅμα καὶ θυμιάσαντος αὐτοὺς σταυροειδῶς, ὡς σύνηθες. Ὅφειλει δὲ ἔχειν ἀκρίβειαν ὁ ἐκκλησιάρχης, ἵνα, ὅτε ἀπολύει ἡ λειτουργία, ὑπάρχη ὥρα β' τετελεσμένη τῆς νυκτός.

Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν οὐκ ἐξερχόμεθα τῆς ἐκκλησίας²⁾, ἀλλὰ κα-

¹⁾ Ивер. ркп. λεγομένου τοῦ Εἰθ τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον.
 λων δὲ ἡμῶν εἰς τὴν τράπεζαν, λέγεται ὁ ρυθ' ψαλμός, ὡς σύνηθες.

Τυπικά, ч. II, т. 3

²⁾ Ἀπερχομέ

θήμεθα ἐν τοῖς τόποις ἡμῶν, καὶ εἰσέρχεται ὁ κελλαρίτης καὶ ἐπιδί-
 ῃοσι τοῖς ἀδελφοῖς ¹⁾ ἀνὰ κλάσματος ἄρτου, καὶ σ' ἰσχύδων καὶ καρύ-
 ων, καὶ ἀπὸ ἐνὸς κρασοβολίου οἴνου, καὶ τεθείσης ἀναγνώσεως εἰς τὰς
 Πράξεις τῶν ἁγίων ἀποστόλων, καὶ τοῦ ἱερέως (стр. 501), ὡς ἔθος,
 τὸν στίχον εἰπόντος, ἐσθίωμεν. Μετὰ δὲ ²⁾ τὴν ἐστίασιν, ἀναστὰς ὁ καν-
 δηλάπτης, ἅπτει τὰς κανδήλας, εἴθ' οὕτως ἐξέρχεται καὶ σημαίνει τὸν
 μέγαν σημαντήρα, καὶ εὐθὺς ἴστησι τὴν ἀνάγνωσιν ὁ ἀναγινώσκων, καὶ
 εὐλογοῦντος τοῦ ἱερέως, ἀρχόμεθα τοῦ Τρισαγίου, Δεῦτε προσκυνήσω-
 μεν γ', τὸν ν' καὶ εὐθὺς τὸν κανόνα τοῦ μεγάλου σαββάτου, δευτεροῦ-
 μεν τοὺς εἰρμούς, τὰ δὲ τροπάρια ποιοῦμεν ιβ', ὕστερον δὲ πάλιν τοὺς
 εἰρμούς ὁμοῦ οἱ δύο χοροί, ἀπὸ γ' ψδῆς κάθισμα ἥχος α'. Τὸν τά-
 φον σου, Σωτήρ, Δόξα καὶ νῦν τὸ αὐτό, καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸν λόγον
 τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου, οὗ ἡ ἀρχή· Τί τοῦτο σήμερον, σιγὴ μεγάλη, δὴ
 καὶ ποιοῦμεν ὁδοὺς β' ³⁾, ἀφ' σ' ψδῆς, τὸ κοντάκιον τοῦ μεγάλου σαβ-
 βάτου καὶ ὁ οἶκος, καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸ Συναξάριον τοῦ ἁγίου τῆς
 ἡμέρας ⁴⁾, εἶτα καὶ τὸ ἐπίλοιπον τοῦ λόγου. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ
 κανόνος, Τρισάγιον, ἀπολυτίκιον· "Ὅτε κατῆλθες πρὸς τὸν θάνατον, καὶ
 γίνεται ἐκτενὴς καὶ ἀπόλυσις, εἶτα, εἰ ἔχει ἡ ὥρα, τίθεται ἀνάγνωσις
 εἰς τὸ τέλος τοῦ κατὰ Ματθαῖον, ἢ τοῦ κατὰ Ἰωάννην, λόγος ἀναστάσι-
 μος, εἰδ' οὐ, καταλιμπάνεται.

Κεφ. ρλζ' (стр. 502). Περὶ τῆς ἀκολουθίας τοῦ ὁρθρου τῆς
 Λαμπρᾶς Κυριακῆς, ἐν ᾧ καὶ περὶ τοῦ γινομένου ἐν τῷ τέλει ἀспа-
 σμοῦ.

Τῆς ἀρμοζούσης ὥρας τοῦ ὁρθρου ἐπισταμένης, ὁ μὲν ἱερεὺς
 ἅμα τῷ διακόνῳ, εἰσελθόντες ἐν τῷ διακονικῷ, ἀλλάσσουσι πᾶσαν τὴν
 ἱερατικὴν στολήν, καὶ εἴπερ εἰσὶ καὶ ἕτεροι ἱερεῖς, ἀλλάσσουσι καὶ αὐ-
 τοὶ ἐπιτραχήλιον καὶ φελώνιον μόνον. Ὁ δὲ ἐκκλησιάρχης διανέμει τοῖς
 ἀδελφοῖς τὰ κηρία, καὶ, ἅπτοντες αὐτά, ἐξερχόμεθα πάντες ἐν τῷ νάρ-
 θηκι, τῶν ἱερέων προπορευομένων μετὰ λαμπάδων καὶ θυμιατοῦ· οἱ μὲν
 τοι παρεκκλησιάρχαι ἅπαντες ἀπέρχονται καὶ σημαίνουσιν ἐν ταύτῳ ὅλα

¹⁾ Τὸ τοῦ Διονυσίου λέγει· ἐρχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν, καὶ ἀπὸ τῆς τραπέζης εὐ-
 χόμεθα εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ποιήσαντος τοῦ ἱερέως στίχον, ἡγούν Δι' εὐχῶν, ἀρχό-
 μεθα τῶν Πράξεων. ²⁾ Ивер. ркп. Περὶ δὲ ὥραν σ' τῆς νυχτὸς σημαίνει, καθὼς καὶ
 εἰς τὸν ὁρθρον, ἡγούν δύο στάσεις εἰς τὸν σημαντήρα τὸ ξύλινον καὶ μίαν εἰς τὸν αἰθηροῦν.

³⁾ Ивер. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν ψάλλομεν τὰς ἐτέρας ψδᾶς τοῦ κανόνος. ⁴⁾ Ивер. καὶ
 οὕτω πάλιν ψάλλομεν καὶ τὰς λοιπὰς ψδᾶς, ζ' δηλονότι, ἡ καὶ θ'. Εἰς τὴν θ' θυμиз ὁ διά-
 κωνος, ἐξέρχεται δὲ ἐτι ἀπο τῆς ἡ' διὰ τὸ εἶναι πολλοὶ οἱ ἀδελφοί.

τὰ σήμαντρα διὰ τὸ περιφανές τῆς ἑορτῆς, ἦτοι τὸ μικρόν, τὸ μέγα, τὸ σιδηροῦν καὶ τοὺς κώδωνας, ὃ καὶ διατηρεῖται μέχρι τῆς ἐσπέρας τοῦ σαββάτου τῆς Διακαινησίμου. Εἰς δὲ μόνον κανδηλάπτης, ἐναπομείνας ἐν τῷ ναῷ, ἄπτει τὰ κηρία πάντα ὁμοίως καὶ τὰς κανδήλας, καὶ ποιήσας πυρεῖον μέγα, καὶ βαλὼν ἐν αὐτῷ θυμίαμα πολὺ, τίθησι μέσον τοῦ ναοῦ, ὁμοίως καὶ ἕτερον πυρεῖον ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ ἕτερον ἔσωθεν τῶν βασιλικῶν πυλῶν, βαλὼν δὲ καὶ εἰς θυμιατὸν θυμίαμα πολὺ, κρεμᾷ αὐτὸν ἐντὸς τοῦ βήματος, καὶ θυμιάται ὁ ναὸς ἅπας, κεκλεισμένων οὐσῶν τῶν πυλῶν. Ὁ δὲ ἱερεὺς ἐν τῷ νάρθηκι μετὰ τὸ θυμιάσαι ἅπαντας, προηγουμένου τοῦ διακόνου ¹⁾ μετὰ λαμπάδος, ἵσταται κατ' ἐνώπιον τῶν βασιλικῶν πυλῶν, κεκλεισμένων οὐσῶν, καὶ χαράττει σταυρὸν μετὰ θυμιατοῦ ²⁾, καὶ ἐκφωνεῖ· Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ καὶ ζωοποιῷ Τριάδι, καὶ μετὰ τὸ Ἀμὴν ἄρχονται οἱ ἱερεῖς (стр. 503) τροπάριον ἥχος πλ. α'. Χριστὸς ἀνέστη, καὶ λέγουσι τοῦτο πάντες ὁμοῦ ἱερεῖς τε καὶ διάκονοι γ', ὁμοίως καὶ οἱ ἀδελφοὶ τὸ αὐτὸ γ', εἰθ' οὕτως οἱ ἱερεῖς εἰς στίχους, στίχος α'. Ἀναστήτω ὁ Θεός, στίχος β'. Ὡς ἐκλείπει καπνός, στίχος γ'. Οὕτως ἀπολοῦνται, στίχος δ'. Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος, ἡμεῖς δὲ καθ' ἕκαστον στίχον λέγομεν τὸ Χριστὸς ἀνέστη, Δόξα, Χριστὸς ἀνέστη, Καὶ νῦν τὸ αὐτό, εἴτα οἱ ἱερεῖς γεγονωτέρᾳ φωνῇ· Χριστὸς ἀνέστη. Καὶ ἀνοιγομένων τῶν πυλῶν, εἰσοδεύει ὁ ἱερεὺς σὺν τοῖς λοιποῖς, προπορευομένων δηλαδὴ τῶν λαμπάδων, συναφεπομένου τε τοῦ καθηγουμένου, καὶ τῶν ἀδελφῶν, ψάλλοντων. Καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασιν. Εἰσελθὼν δὲ ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ βήματι, ἣ ὅπερ καὶ μᾶλλον παρὰ πᾶσι σχεδὸν πολιτεύεται, στὰς ὁ διάκονος τοῦ ναοῦ μέσον, ἐνώπιον τοῦ προσκυνήματος, ποιεῖ συναπτὴν μεγάλην, καὶ ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· Ὅτι πρέπει σοι πᾶσα δόξα ³⁾, καὶ εὐθὺς ἄρχεται ὁ προεστώς, ἡ τὸ μέρος αὐτοῦ, ἦτοι δεξιόν· Ἀναστάσεως ἡμέρα, τοὺς εἰρμούς ἀνά δ', τὰ δὲ τροπάρια ποιοῦμεν ἱβ' ⁴⁾, ὕστερον δὲ πάλιν τοὺς εἰρμούς ἐκ β', ἀνά μέρος οἱ β' χοροί, ἤγουν ὁμοῦ μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ιη', ἐν οἷψ δ' ἂν τύχη χορῶν ἡ ἑναρξίς, ὁ προεστὼς ἄρχεται τοῦ κανόνος, καὶ τὸ αὐτοῦ μέρος. Εἰς δὲ τὴν γ' ψδὴν πάλιν ἰσάζουσιν οἱ χοροὶ κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν. Κατὰ

¹⁾ Τὸ τοῦ Διονυσίου· προηγουμένων δύο διακόνων.

²⁾ καὶ χαράττων σταυρὸν μετὰ

τοῦ θυμιατοῦ τρις.

³⁾ Иер. Οἱ μὲν ἱερεῖς, εἰσερχόμενοι, ἵστανται ἔμπροσθεν τῶν Δεσποτικῶν ἁγίων εἰκόνων μέχρι τέλους τῆς α' ψδῆς, ὃ δὲ δεξιὸς χορὸς ἄρχεται ψάλλειν τὸν εἰρμόν κ. τ. λ.

⁴⁾ Иер. στίχους δὲ οὐ λέγομεν, εἰ μὴ μόνον εἰς τὸ τέλος τὸ Δόξα καὶ νῦν.

δὲ ὁδὸν γίνεται συναπτὴ μικρὰ παρὰ τοῦ ἱερέως, ἢ τοῦ διακόνου κατὰ ταύτην μόνον τὴν λαμπροφόρον ἡμέραν, οἱ δὲ ἱερεῖς θυμιῶσι μετὰ ¹⁾ τῶν διακόνων κατὰ τάξιν, ἤγουν κατὰ τὴν ὁδὸν εἰς ἱερεῖς, ἀπὸ δὲ [стр. 504], τῆς γ' ὁδοῦ οἱ κανδηλάπται. Μετὰ δὲ τὴν α' ὁδὸν ἐκφώνησις· "Ὅτι σὸν τὸ κράτος, μετὰ τὴν γ'· "Ὅτι ἀγαθός, εἴτα ἡ ὑπακοὴ ἤχος δ'· Προλαβοῦσαι τὸν ὄρθρον καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸν Θεολόγον· "Ἐπὶ τῆς φυλακῆς μου στήσομεν. Μετὰ τὴν δ' ὁδὸν ἐκφώνησις· "Ὅτι ἡλλόγηταί σου τὸ ὄνομα, μετὰ τὴν ε'· "Ὅτι ²⁾ ἡγίασαι ³⁾, μετὰ τὴν ς'· Σὺ γὰρ εἶ ὁ βασιλεὺς τῆς εἰρήνης, καὶ εὐθὺς τὸ κοντάκιον ἤχος πλ. δ'· Εἰ καὶ ἐν τάφῳ κατήλθης, καὶ ὁ οἶκος ⁴⁾, εἴτα ἀνάγνωσις εἰς τὸ ἐπίλοιπον τοῦ Θεολόγου, μεθ' ἣν 'Αναστάσιν Χριστοῦ θεασάμενοι, ἐκ γ' ἄνευ τοῦ ν', ὁμοίως καὶ τὸ 'Αναστάς ὁ Ἰησοῦς, ἐκ γ' ⁵⁾, καὶ ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· Σὸν γὰρ ἐστὶ τὸ ἐλεεῖν καὶ σώζειν, καὶ ἀπαρχόμεθα τῆς ζ' ὁδοῦ, μεθ' ἣν ἐκφώνησις· Σὺ γὰρ εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν καὶ σοὶ πρέπει δόξα, μετὰ τὴν η' ἐκφώνησις· "Ὅτι ἅγιος εἶ ὁ Θεός, καὶ μικρὸν καθεσθέντων ἡμῶν, ἀναγινώσκεται εἰς τὸν Θεολόγον τὸ 'Αναστάσεως ἡμέρα, οἱ δὲ ἱερεῖς πάντες καὶ οἱ διάκονοι αὐθις ἀλλάσσουσιν, καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν θυμιῶσι τὴν ἁγίαν τράπεζαν, ἅμα καὶ τῆς θ' ἀπαρχομένης ὁδοῦ· Φωτίζου, φωτίζου, καὶ φάλλεται ἡ θ', θυμιῶντος τοῦ ἱερέως, τῶν δὲ λοιπῶν ἱερέων κύκλῳ πρὸς τὸ προσκύνημα ἱσταμένων. Μετὰ τὴν θ' ὁδὸν ἐκφώνησις· "Ὅτι σὲ αἰνοῦσι πᾶσαι αἱ δυνάμεις, ἐξαποστειλάριον· Σαρκί ὑπνώσας, ἐκ γ'· Εἰς τοὺς αἶνους· Πᾶσα πνοή, ἰστώμεν στίχους δ', καὶ φάλλομεν στιχηρὰ ἀναστάσιμα τῆς Ὀκτωήχου ἤχος α' ⁶⁾ εἴτα, ἐνούμενοι οἱ δύο χοροί, φάλλομεν στιχηρὰ τοῦ Πάσχα ἤχος πλ. β', λέγοντες στίχον· 'Αναστήτω ὁ Θεὸς καὶ διασκορπισθῇτωσαν, Πάσχα ἱερόν, καὶ ἕτερα γ' ὅμοια, λέγοντες καὶ ἐν αὐτοῖς στίχους· Ὡς ἐκλείπει καπνός, Οὕτως ἀπολοῦνται καὶ Αὕτη ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος, Δόξα καὶ νῦν ἤχος πλ. α'· 'Αναστάσεως

¹⁾ ἤγουν οἱ ἱερεῖς θυμιῶσι, προπορευομένων τῶν διακόνων, λέγει δὲ τὸ τοῦ Διονυσίου· εἰς μὲν τὴν α' καὶ θ' ἀπαραιτήτως θυμιᾷ ὁ ἱερεὺς, προπορευομένων δύο διακόνων, κρατούντων σταυρούς. Εἰς δὲ τὰς λοιπὰς οὐκ ἀναφέρει, λέγει δὲ ὅτι αἱ αἰτήσεις καὶ ἐκφωνήσεις ἐν ἐκίστῃ ὁδῷ ἐν ταύτῃ τῇ ἁγίᾳ ἡμέρᾳ ἐσώθεν τοῦ βήματος λέγονται. (Θτογο замѣчанія пѣтъ въ Костам. риз.). ²⁾ Ивер. ἡλλόγηται. ³⁾ καὶ δεδόξασται. ⁴⁾ Ивер. τὸ Συναξάριον.

⁵⁾ Εἴτα καὶ τὰς λοιπὰς τρεῖς ὁδούς. Μετὰ γοῦν τὴν ζ' ὁδὸν ἐκφώνησις· "Ὅτι ἡγίασαι, μετὰ τὴν η'· Εἶτ' τὸ κράτος, μετὰ δὲ τὴν θ'· "Ὅτι σε αἰνοῦσι. ⁶⁾ Οἱ δὲ ἱερεῖς καὶ διάκονοι, ἀλλάξαντες τὰς ἱερατικὰς αὐτῶν στολὰς, ἐξέρχονται καὶ ἵστανται συνήθως πρὸ τῶν εἰκόνων καὶ φάλλουσι τὰ στιχηρὰ τοῦ Πάσχα, ἥτοι Πάσχα ἱερόν, καὶ τὰ ἕτερα τρία μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν.

ἡμέρα, καὶ εἰσέρχονται οἱ ἱερεῖς εἰς τὸ ἅγιον [стр. 505) βῆμα καί, ψαλλομένου τοῦ Χριστοῦ ἀνέστη, γίνεται ἀσπασμὸς οὕτως· ἀσπάζεταιται ὁ πρῶτος τῶν ἱερέων τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, εἶτα ἵσταται αὐτοῦ, καὶ ἐρχόμενοι οἱ λοιποὶ ἱερεῖς, ἀσπάζονται πρῶτον τὸ Εὐαγγέλιον, εἶτα τὸν πρότερον ἀσπασάμενον, εἶτα ἀλλήλους. Εἴθ' οὕτως, ἄρνοντας τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, ἐξέρχονται¹⁾ καὶ ἵστανται πρὸ τῶν θυρῶν τοῦ ἁγίου βήματος, καὶ ἐλθὼν ὁ προεστὼς²⁾ ἀσπάζεται αὐτό, εἶπερ οὐκ ἔστιν ἱερεὺς δηλονότι, εἶτα τοὺς ἱερεῖς καὶ ἵσταται αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἔρχονται οἱ ἀδελφοὶ κατὰ τάξιν, ἀσπάζονται τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, τοὺς ἱερεῖς καὶ ἀλλήλους, ἱστάμενοι ἕκαστος ἐκ πλαγίου τοῦ λαγχόνοντος τελευταίου, ψάλλεται δὲ τὸ Χριστὸς ἀνέστη πολλάκις, ἔσαν ἀσπάζονται οἱ ἀδελφοὶ πάντες³⁾. Μετὰ δὲ τὸ πληρωθῆναι τὸν ἀσπασμὸν, ἀναγινώσκει ὁ προεστὼς τὸν κατηχητικὸν λόγον τοῦ Χρυσοστόμου, ἐν ᾧ ἱστάμεθα ἅπαντες, ἔνθα ἔτυχεν ἕκαστος ἐν τῷ ἀσπασμῷ, ἀκροώμενοι, λέγοντος οὕτως· Εἴ τις εὐσεβῆς καὶ φιλόχριστος⁴⁾, καὶ τὰ ἐξῆς, καὶ εὐθὺς λέγομεν ἀπολυτίκιον τοῦ Χρυσοστόμου· Ἡ τοῦ στόματός σου καθάπερ πυρρός⁵⁾, εἶτα γίνεται ἐκτενὴ παρὰ τοῦ ἱερέως καὶ συναπτή καὶ τελεία ἀπόλυσις.

Περὶ τῶν ὥρων τῆς Μεγάλης Κυριακῆς καὶ τῆς ὅλης ἐβδομάδος τῆς Διακαινησίμου.

Κεφ. ρλη'. Δεῖ εἰδέναι, ὅτι ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας, τῆς μεγάλης δηλονότι κυριακῆς, καὶ μέχρι τοῦ σαββάτου τῆς Διακαινησίμου αἱ ὥραι καὶ τὰ ἀπόδειπνα οὕτω ψάλλονται⁶⁾. Μετὰ τὸν Εὐλογητόν, Χριστὸς

¹⁾ Ивер. φοροῦντες καὶ τὰ εἰσὼν καλυμμαῦχια καὶ στάντες στιχηρόν, γίνεται ὁ ἀσπασμὸς πάντων τῶν ἀδελφῶν.

²⁾ Вѣ Костамон. ркп. противъ этого съ слова сбоку находится замѣчаніе: Εἴ οὐκ ἔστι ἱερεὺς δηλονότι.

³⁾ Ивер. Εἶτα, εἰσελθόντων αὐθις εἰς τὸ ἅγιον βῆμα καὶ τὰς ἱεράς στολὰς ἀποθεμένων, ἀνευ τοῦ ἐφημερίου, ἀναγινώσκειται ἡ κατήχησις τῆς ἡμέρας παρ' αὐτῶν.

⁴⁾ Предъ этимъ словомъ Іоанна Златоустаго, помѣщеннымъ въ Костамон. ркп. цѣликомъ, стоить заглавіе: Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου, ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου, λόγος εἰς τὴν ἁγίαν καὶ λαμπροφάνον ἡμέραν τῆς ἐνδόξου καὶ σωτηριώδους Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἀναστάσεως.

⁵⁾ Ивер. ркп. Εἶτα ὁ διάκονος· Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός. Καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν πάλιν ὁ διάκονος· Πληρώσωμεν τὴν ἐωθινήν ἡμῶν δέησιν τῷ Κυρίῳ, καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν τὸ Χριστὸς ἀνέστη ἐκ γ', καὶ γίνεται ἀπόλυσις. Καὶ ἡμεῖς· Συγχωρήσωμεν πάντα τῇ ἀναστάσει. Οὕτω ποιούμεν ἐν τῷ τέλει τοῦ ὁρθρου δι' ὅλης τῆς ἐβδομάδος ταύτης.

⁶⁾ Μετὰ τὸ εἰπεῖν τὸν διάκονον· Εὐλόγησον, δέσποτα, καὶ τὸν ἱερέα· Εὐλογημένη ἡ βασιλεῖα, ἄρχεται οὗτος μετὰ τῶν λοιπῶν ἱερέων καὶ διακόνων καὶ ψάλλουσι τὸ Χριστὸς ἀνέστη, καὶ ἀποκρίνεται ὁ δεξιὸς χορὸς εἰς τὸ τέλος, καὶ πάλιν οἱ ἱερεῖς, καὶ αὐθις ἔξω ὁ ἀριστερὸς χορὸς τὸ αὐτό, καὶ πάλιν οἱ ἱερεῖς ἕως τοῦ μέσου καὶ ὁ δεξιὸς χορὸς ἀναπληροῖ αὐτό, ὁ δὲ διάκονος λέγει καὶ μεγάλην συναπτήν. Τὸ αὐτὸ δὲ γίνεται καὶ ἐν ταῖς δυσὶν ἡμέραις, ἡγοῦν τῇ δευτέρᾳ καὶ τῇ τρίτῃ, ἐν αἷς δηλονότι γίνεται ἐν τῷ μέσῳ.

ἀνέστη γ', Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι γ'. Εἶτα τὴν ὑπακοήν· Προ-
λαβοῦσαι τὸν ὄρθρον, τὸ κοντάκιον· Εἰ καὶ ἐν τάφῳ, καὶ ἀπὸ τοῦ ἀνα-
στασίμου κανόνος τοῦ δ' ἤχου τροπάρια ταῦτα· Ἐν τάφῳ σωματικῶς
[стр. 506], Δόξα, Ὡς ζωηφόρος, ὡς παραδείσου ὠραιότερος, Καὶ
νῦν, Τὸ τοῦ Ὑψίστου ἡγιασμένον, Κύριε ἐλέησον μ', καὶ λέγεται στί-
χος. Τρισεύεται δὲ ἡ τοιαύτη ἀκολουθία ἐν ταῖς ὥραις καὶ ἀποδεί-
πνοις. Εἰς τὴν λειτουργίαν 1) ἀντίφωνα α' ἤχος β'. Ἀλλαλάξατε τῷ
Κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ, Ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου 2), στίχος β'. Εἶπατε
τῷ Θεῷ, ὡς φοβερὰ τὰ ἔργα σου, Ταῖς πρεσβείαις, στίχος γ'. Πᾶσα
ἡ γῆ προσκυνησάτωσάν σοι καὶ ψαλλάτωσάν σοι, Ταῖς πρεσβείαις τῆς
Θεοτόκου, Δόξα, Ταῖς πρεσβείαις, Καὶ νῦν τὸ αὐτό. Ἀντίφωνον β',
ἤχον, β'. Ὁ Θεὸς οἰκτειρήσαι ἡμᾶς καὶ εὐλογῆσαι ἡμᾶς· Σῶσον ἡμᾶς
Υἱὲ Θεοῦ, ὁ ἀναστὰς 3), στίχος β'. Τοῦ γινῶναι ἐν τῇ γῇ τὴν ὁδόν σου
ἐν πᾶσιν ἔθνεσι τὸ σωτήριόν σου, Σῶσον ἡμᾶς, στίχος γ'. Ἐξομολο-
γησάσθωσάν σοι λαοί, ὁ Θεός, Σῶσον ἡμᾶς, Δόξα καὶ νῦν, Ὁ μονο-
γενής, ἀντίφωνον γ', ἤχος πλ. α' [стр. 507]. Ἀναστήτω ὁ Θεός καὶ
διασκορπισθήτωσαν, Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, στίχος β'. Ὡς ἐκλεί-
πει καπνός, Χριστὸς ἀνέστη, στίχος γ'. Οὕτως ἀπολοῦνται, Χριστὸς
ἀνέστη, εἰσοδικόν· Ἐν ἐκκλησίαις εὐλογεῖτε τὸν Θεόν, Κύριον ἐκ πη-
γῶν Ἰσραὴλ 4), Χριστὸς ἀνέστη, τὴν ὑπακοήν, Δόξα καὶ νῦν, τὸ κοντά-
κιον· Εἰ καὶ ἐν τάφῳ κατῆλθες, ἀντὶ τοῦ Τρισαγίου, Ὅσοι εἰς Χρι-
στὸν ἐβαπτίσθητε 5), προκείμενον ἤχος πλ. δ'. Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποί-
ησεν ὁ Κύριος, στίχος· Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ ὅτι ἀγαθός, ὁ ἀπό-
στολος· Πράξεων τῶν ἀποστόλων· Τὸν μὲν πρῶτον λόγον, ἕως τοῦ
μέσου, Ἀλληλουία, ἤχος δ'. Σὺ, Κύριε, ἀναστὰς, οἰκτειρήσεις τὴν Σιών,
στίχος· Ἐξ οὐρανοῦ ἐπέβλεψεν ὁ Κύριος, εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην·
Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος. Εἰ λειτουργεῖ καὶ διάκονος, λέγεται τὸ εὐαγγέ-
λιον παρ' ἀμφοτέρων, τοῦ ἱερέως καὶ τοῦ διακόνου, κατὰ στιγμήν·
Ἰστανται δὲ ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ ἀνατολικῷ μέρει τῆς ἀγίας τραπέζης, βλέ-
πων πρὸς δυσμὰς· σημαίνουσι δὲ καὶ οἱ κανδηλάπται τὰ σήμαντρα

1) Τὸ τοῦ Διονυσίου· κατὰ τὸ ἔθος, μετὰ τὸ Εὐλογημένην, ψάλλεται τὸ Χριστὸς ἀνέστη, ὡς ἐν τῷ ὄρθρῳ, καὶ ἐν πάσῃ λειτουργίᾳ τῆς Διακαινησίμου.

2) Въ Костамон. ркп. послѣ этого слѣдуетъ: στίχος α'· Ἀλλαλάξατε τῷ Κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ, Ταῖς πρεσβείαις, στίχος β'. Εἶπατε.

3) Тамъ же στίχος α'· Ὁ Θεὸς οἰκτειρήσαι ἡμᾶς, Σῶσον ἡμᾶς, στίχος β'. Τοῦ γινῶναι.

4) Ивер. ркп. ἀνάπτομεν τὸν χορόν, τοῦτο δὲ ποιοῦμεν καὶ τῇ δευτέρῃ καὶ τῇ τρίτῃ, ἐν αἷς δηλονότι γίνεται ἡ λειτουργία ἐν τῷ καθολικῷ, ἐν δὲ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ ἀνάπτομεν ἐτι καὶ τὸν πολυέλεον.

5) Тамъ же τοῦτο δὲ λέγεται δι' ὅλης τῆς ἐβδομάδος, καθὼς καὶ τὰ ἀντίφωνα καὶ τὸ κοινωνικόν.

κατὰ στιγμήν, κρούοντες αὐτὰ ἅπασι. Καὶ μετὰ τὸ τέλος σημαίνουσιν αὐτὰ πάντα χύμα, καὶ καθ' ἐξῆς ἡ θεία λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου, κοινωνικόν· Σῶμα Χριστοῦ μεταλάβετε, ἀντὶ δὲ τοῦ Εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον, καὶ ἀντὶ τοῦ Εὐλόγησω τὸν Κύριον, Χριστὸς ἀνέστη πολλάκις, ἔστ' ἂν δοθῇ τὸ κατακλαστόν, μετὰ μέλους, ὡσαύτως καὶ ἀντὶ τοῦ Ὑψώσω σε, ἀπερχομένων ἡμῶν εἰς τὴν τράπεζαν. Ἐν τῇ τραπέζῃ ¹⁾ γίνεται παράκλησις μεγάλη τοῖς ἀδελφοῖς· ἀρχόμεθα δὲ ἀπ' αὐτῆς τῆς λαμπροφόρου ἡμέρας ἀναγινώσκειν [стр. 508] τὴν ἐρμηνείαν τοῦ Χρυσοστόμου εἰς τὰς Πράξεις τῶν ἁγίων ἀποστόλων, ἦντινα καὶ τελειοῦμεν δι' ὅλης τῆς ν' ἐν τῇ τραπέζῃ, ἄχρι δηλονότι τῶν ἁγίων Πάντων.

Περὶ τοῦ ἄρτου, ὅπως ὑψοῦται ἀντὶ Παναγίας κατὰ τὴν Διακαινήσιμον ἐβδομάδα.

Κεφ. ρλθ'. Μετὰ τὸ ἀριστῆσαι, ἀνιστάμενοι, λέγομεν, Χριστὸς ἀνέστη γ', καὶ εὐθὺς ὁ κελληρίτης ὑψοῖ τὸν εἰς τοῦτο ἐτοιμασθέντα ἄρτον, λέγων· Χριστὸς ἀνέστη, καὶ ἡμεῖς· Ἀληθῶς ἀνέστη, καὶ λέγομεν ταῦτα ἐκ γ'. Καὶ μετὰ τοῦτο ὁ κελληρίτης, χαράττων σταυρὸν μετὰ τοῦ ἄρτου, λέγει· Προσκυνοῦμεν αὐτοῦ τὴν τριήμερόν ἔγερσιν, καὶ εὐθὺς ψάλλομεν ἡμεῖς· Φωτίζου, φωτίζου, καὶ τὰ τροπάρια τῆς θ' ὥδης ²⁾ καὶ ἀσπαζόμεθα τὸν ἄρτον, εἶτα τὴν ὑπακοὴν καὶ τὸ κοντάκιον· Χριστὸς ἀνέστη χύμα, γ', καὶ λεγομένου στίχου, ἐξερχόμεθα τῆς τραπέζης.

Περὶ τοῦ ἐσπερινοῦ καὶ τοῦ ὁρθροῦ τῆς Διακαινησίμου ἐβδομάδος.

Κεφ. ρμ'. Τῇ αὐτῇ μεγάλῃ κυριακῇ ἐσπέρας ³⁾ ἀλλάσσει ὁ ἱερεὺς

¹⁾ Иверек. ркп. Εἰσελθόντες δὲ εἰς τὴν τράπεζαν, ψάλλομεν τὸ κοντάκιον· Εἰ καὶ ἐν τάφῳ, εἶτα ὁ διαβαστής· Κύριε ἐλέησον, Εὐλόγησον. Καὶ ὁ ἡγούμενος εὐλογεῖ τὴν τράπεζαν, ἔνθα ἀναγινώσκεται ὁ λόγος Χρυσοστόμου, οὗ ἡ ἀρχή· Ἀποθέμεθα τῆς νηστείας τὸ φορτίον. Ἔστι δὲ ἐν τῷ Πανηγυρικῷ τῆς λαύρας λόγος δ'.

²⁾ Ивер. Εἶτα ὁ ἱερεὺς· Εἰς τὰς πολλὰς πρεσβείας τῆς ὑπερευλογημένης Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, καὶ ἡμεῖς· Ταῖς αὐτῆς πρεσβείαις, Χριστέ ὁ Θεός, ἐλέησον ἡμᾶς. Ὁ ἱερεὺς· Ἐλεήμων καὶ οἰκτιρμῶν ὁ Κύριος, καὶ ἡμεῖς τὸ Χριστὸς ἀνέστη, τρίς, Κύριε ἐλέησον γ', Εὐλόγησον, καὶ Ὁ Θεός, ὁ ἐλεῶν καὶ τρέφων ἡμᾶς καὶ τὰ λοιπά, κατὰ τὸ ἔθος, καὶ οὕτως ἐξερχόμεθα πλὴν τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ. Ἐξερχόμενοι ψάλλομεν τὸ Χριστὸς ἀνέστη, ἕως λάβωσι συγχώρησιν πάντες οἱ ἀδελφοί. Εἶτα εἰσελθόντες ἐν τῷ ναῷ καὶ ψάλλοντες, λέγομεν καὶ τὸ κοντάκιον, εἶτα ὁ διάκονος· Ἐλέησον ἡμᾶς ὁ Θεός, καὶ μνημονεύει τὸν καθηγουμένον καὶ τὴν ἀδελφότητα, καὶ ὁ ἱερεὺς· Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιάνθρωπος Θεὸς ὑπάρχεις, καὶ οὕτω γίνεται ἀπόλυσις.

³⁾ Ивер. κρούει ὁ ὑπηρέτης πάντα τὰ σήμαντρα καὶ ἀνάψας πάντα τὰ κηρία τῶν σταυρίων καὶ τῶν σταυρῶν ἵσταται, ὁ δὲ ἐφημέριος κ. τ. λ.

ἅπασαν τὴν ἱερατικὴν στολὴν, ἀλλάσσουσι δὲ καὶ οἱ λοιποὶ ἱερεῖς καὶ διάκονοι, ὡς ἐν τῷ ὀρθρῷ δεδηλωται. Στάς οὖν κατενώπιον τοῦ ἱλαστηρίου, σφραγίζει σταυροειδῶς ¹⁾ μετὰ τοῦ θυμιατοῦ, λέγων· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, ψάλλει σὺν τοῖς λοιποῖς ἱερεῦσι τὸ Χριστὸς ἀνέστη γ', εἶτα ψάλλουσι καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτὸ γ', καὶ οὕτω λέγει ὁ ἱερεὺς τοὺς προῤῥηθέντας στίχους καὶ τὸ Δόξα καὶ νῦν, ἡμῶν καθ' ἕκαστον στίχον τὸ Χριστὸς ἀνέστη φαλλόντων, εἶτα οἱ ἱερεῖς γεγωντέρῃ φωνῇ· Χριστὸς ἀνέστη, καὶ ἡμεῖς· Καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι, καὶ γίνεται συναπτὴ μεγάλη ²⁾ [стр. 509), καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν τὸ Κύριε ἐκέκραξα εἰς ἥχον πλ. β', ἰστώμεν δὲ στίχους ς' ³⁾ καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ ἀναστάσιμα τῆς Ὁκτωήχου γ' καὶ ἀνατολικά γ'. Ὁ μέντοι ἱερεὺς, θυμιᾷ, προπορευομένου τοῦ διακόνου⁴⁾, οἱ δὲ λοιποὶ ἱερεῖς ἴστανται ἐκατέρωθεν τοῦ προσκυνήματος, Δόξα, τὸ δ' ἀνατολικόν, Καὶ νῦν, Παρῆλθεν ἡ σκιά, εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, ὁ ἱερεὺς· Πρόσχωμεν, Εἰρήνη πᾶσι, Σοφία, προκείμενον ἥχος βαρὺς· Τίς Θεὸς μέγας, στίχος α'. Ἐγνώρισας ἐν τοῖς λαοῖς τὴν δυνάμιν σου, στίχος β'. Καὶ εἶπα νῦν ἡρξάμην, στίχος γ'. Ἐμνήσθην τῶν ἔργων Κυρίου, καὶ εὐθέως ὁ ἱερεὺς λέγει· Καὶ ⁵⁾ ὑπὲρ τοῦ καταξιωθῆναι, εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Οὐτῆς ὁφίας, τέλος· Οὐ μὴ πιστεύσω, εἶτα ἐκτενής· Εἴπωμεν πάντες, καὶ τὰ λοιπά, τὸ Καταξίωσον. Τινὲς δὲ ἀντὶ τούτου λέγουσι τὸ Χριστὸς ἀνέστη, γ' ἄνευ μέλους, Πληρώσωμεν τὴν ἐσπερινήν. Εἰς τὸν στίχον τὸ ἀναστάσιμον στιχηρὸν τοῦ στίχου, εἶτα τὰ στιχηρὰ τοῦ Πάσχα ⁶⁾, ἥχος πλ. α'. Πάσχα ἱερὸν καὶ τὰ λοιπά μετὰ τῶν στί-

¹⁾ Въ Тип. о. Нааанаила: χαράττει σταυρὸν (стр. 569). ²⁾ Καὶ αὕτη ἡ συναπτὴ ἢ ἐν τῷδε τῷ ἐσπερινῷ, ὥσπερ καὶ τὸ πρωὶ εἰς τὸν ὀρθρον τῆς κυριακῆς, λέγεται παρὰ τοῦ ἱερέως, ἐὰν ἦ καὶ διάκονος, τὸ τοῦ Διονυσίου.

³⁾ Ивер. ркп. ἐν γὰρ ταύτῃ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ ὁ ἱερεὺς ποιεῖ τὴν μεγάλην συναπτὴν, ὥσπερ καὶ τὸ πρωὶ, ὁμοίως θυμιᾷ καὶ εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα.

⁴⁾ Τὸ τοῦ Διονυσίου· Τοῦτο γίνεται ἐν τοῖς ἀποστίχοις, οὐδὲ κατ' ἀρχὰς φοροῦσι, ἀλλ' εἰς τὸ α' δοξαστικόν, ἵνα ποιήσωσι τὴν εἴσοδον, ψάλλοντες καὶ τὸ Φῶς ἱλαρὸν κ. τ. λ.

⁵⁾ Τὸ τοῦ Διονυσίου· Ἐνδον τοῦ βήματος λέγει ὁ ἱερεὺς τὸ εὐαγγέλιον (ὡς ἐωθινὸν φαίνεται) οὐδὲ ἀναφέρει, ὅτι τὸ λέγουσι πάντες οἱ ἱερεῖς.

⁶⁾ Ивер ркп. Εἰς δὲ τὰ ἀπόστιχα ἐξέρχονται οἱ τε ἱερεῖς καὶ οἱ διάκονοι καὶ ἴστανται πρὸ τῶν ἱερῶν εἰκόνων. Μετὰ δὲ τὸ εἰπεῖν τὸν χορὸν τὸ α' ἀναστάσιμον, ἦτοι Ἡ ἀνάστασις σου, Χριστέ Σωτήρ, ψάλλουσιν οἱ ἱερεῖς τὰ στιχηρὰ τοῦ Πάσχα, ἦτοι τὸ Πάσχα ἱερὸν καὶ τὰ λοιπά τρία μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν, εἰς τὰ ἀρξαμένου τοῦ δεξιοῦ χοροῦ ψάλλειν τὸ Δόξα, ποιήσαντες σχῆμα μετανόας, εἰσέρχονται εἰς τὸ ἅγιον βῆμα καὶ ἐκδύονται τὴν ἱερατικὴν στολὴν ἐκτὸς τοῦ ἐσπημερίου καὶ τοῦ διακόνου· ψάλλομεν δὲ τὸ Χριστὸς ἀνέστη ἐκ γ' ἄνευ τοῦ μέλους τοῦ στιχηροῦ. Εἴθ' οὕτως ὁ διάκονος· Σοφία, καὶ ἡμεῖς· Εὐλόγησον, καὶ ὁ ἱερεὺς· Ὁ ὢν εὐλογητός, καὶ ἡμεῖς τὸ Χριστὸς ἀνέστη τρίς καὶ οὕτω γίνεται ἀπόλυσις καὶ πληροῦται ἡ ἐφημερία τοῦ προεστῶτος.

χων αὐτῶν, ὡς ἐδηλώθη τὸ πρῶτ', Χριστὸς ἀνέστη γ', ἄνευ μέντοι τοῦ ἐν τῷ στιχηρῷ, ὁ ἱερεὺς· Σοφία ¹⁾ καὶ ἀπόλυσις.

Τῇ β' τῆς Διακαινησίμου εἰς τὸν ὄρθρον. Λαβὼν ὁ ἱερεὺς θυμιατόν, ἐνδεδυμένος ἐπιτραχήλιον καὶ φελώνιον, ἵσταται κατ' ἐνώπιον τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ θυμιῶν καὶ εὐλογῶν, ἄρχεται τοῦ τροπαρίου· Χριστὸς ἀνέστη, καὶ ἡμῶν τὸ αὐτὸ ἀποκρινομένων, πάλιν λέγει αὐτὸ ὁ ἱερεὺς [стр. 510), καὶ ἡμεῖς τὸ αὐτό, καὶ αὖθις ὁ ἱερεὺς, καὶ πάλιν ἡμεῖς, εἴτα λέγει ὁ ἱερεὺς τοὺς στίχους καὶ ἡμεῖς τὸ Χριστὸς ἀνέστη, ὡς προεγράφη τῇ κυριακῇ ἐσπέρας, θυμιᾷ δὲ ὁ ἱερεὺς, τούτου φαλλομένου, τὴν ἁγίαν τράπεζαν καὶ τὸ ἱερατεῖον ὄλον. Τινὲς δὲ, ὁ καὶ κρεῖττον, πρὸ τοῦ εὐλογῆσαι τοῦτο ποιοῦσιν, εἴτα συναπτὴ μεγάλη καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν ἀρχόμεθα τοῦ κανόνος, δευτεροῦμεν τοὺς εἰρμούς· τὰ δὲ τροπάρια ποιοῦμεν ιβ', στίχους δὲ οὐ λέγομεν, εἰ μὴ μόνον τὸ Δόξα καὶ νῦν, ὕστερον δὲ τοὺς εἰρμούς· ὁμοῦ οἱ β' χοροὶ ἅπαξ. Εἰς δὲ τὴν ἐναρξιν τοῦ κανόνος, ἐξέρχεται ὁ ἱερεὺς καὶ θυμιᾷ τὸν ναὸν καὶ ἅπαντας τοὺς ἐν αὐτῷ, ὡς ἔθος ἐστίν. Ἀπὸ γ' ὠδῆς τὴν ὑπακοήν, καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸ α' βιβλίον τῆς ἐρμηνείας τοῦ κατὰ Ἰωάννην· ἀπὸ γὰρ ταύτης τῆς ἡμέρας ἀρχόμεθα τοῦ τρίτου βιβλίου, καὶ μέχρι τῶν ἁγίων Πάντων πληροῦμεν αὐτὸ καὶ τὸ δεύτερον, ἀφ' ε' ὠδῆς τὸ κοντάκιον καὶ τὸν οἶκον ²⁾, καὶ ἀνάγνωσις, τὸ Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι γ', ὁμοίως καὶ τὸ Ἀναστὰς ὁ Ἰησοῦς. Μετὰ τὴν θ' ὠδὴν τὸ ἐξαποστειλάριον· Σαρκί ὑπνώσας, δίς. Εἰς τοὺς αἶνους, Πᾶσα πνοὴ ἤχος β', ἱστώμεν στίχους δ' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ ἀναστάσιμα τῆς Ὀκτωήχου δ', εἴτα, ἐνούμενοι οἱ δύο χοροί, ψάλλομεν τὰ στιχηρὰ τοῦ Πάσχα, ὡς δεδήλωται ³⁾, Χριστὸς ἀνέστη γ', ἐκτενή, συναπτὴ καὶ ἀπόλυσις. Καὶ γίνεται λιτὴ ἔξω τῆς μονῆς, ἐν ᾗ ψάλλομεν τὸν κανόνα τοῦ Πάσχα.

Δεῖ δὲ εἰδέναι, ὅτι οὕτω γίνεται ἡ ἀκολουθία τοῦ ὄρθρου κατὰ πᾶσαν τὴν Διακαινήσιμον ἐβδόμαδα. Εἰς τὴν λειτουργίαν ⁴⁾, τὰ ἀντίφωνα τῆς ἐορτῆς ἀπαραλλάκτως, ὡς ἐκεῖσε δεδήλωται, προκείμενον ἤχος πλ. δ'. Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν, στίχος· Οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται [стр. 511)' ὁ ἀπόστολος τῆς ἡμέρας, Πράξεις, Ἀλληλούια ἤχος α', Ἐξομολογῆσονται οἱ οὐρανοί, στίχος· Ὁ Θεὸς ὁ ἐνδοξαζόμενος, εὐαγγέλιον τῆς

¹⁾ Τὸ τοῦ Διονυσίου· Χριστὸς ἀνέστη κ. τ. λ. καὶ τελειοῦται ἡ ἐφημερία τοῦ πρεσβυτέρου.

²⁾ Ивер. ркп. τὸ Συναξάριον.

³⁾ Ивер. ркп. Δόξα καὶ νῦν, Ἀναστάσεως ἡμέρα.

⁴⁾ Αἱ ὥραι, ἡ λειτουργία καὶ ἡ ἐν τῇ τραπέζῃ γινομένη τάξις γίνεται, ὡς ἐδηλώθη τε χθές.

ἡμέρας, κοινωνικόν· Σῶμα Χριστοῦ. Εἰς τὴν τράπεζαν ¹⁾ παράκλησις μεγάλη.

Ἐπειδὴ καὶ τὰς τρεῖς μόνας ἡμέρας τῆς Διακαινησίμου γίνεται ἡ λειτουργία ἐν τῷ μέσῳ, ταῖς δὲ λοιπαῖς ἀνά μέρος, αἱ ὥραι τῇ δ' τῆς Διακαινησίμου λέγονται ἐν τῷ καθολικῷ οὕτως: Ἐνστάσης ὥρας, λέγονται συνήθως αἱ ὥραι τῆς Λαμπρᾶς, καὶ ἀρχομένης τῆς γ' στάσεως, ὁ μὲν τῶν ὑπηρετῶν [стр. 512).

Въ пятницу не положена служба Живоноснаго источника [стр. 516), нѣтъ также Богородичнаго канона въ понедѣльникъ и другіе дни свѣтлой недѣли.

[стр. 514). Κεφ. ρμα'. Περὶ τῆς ἀκολουθίας τῆς νέας κυριακῆς (ῆτοι τοῦ Θωμᾶ).

Съ воскресенья Θοмина начинается возвышеніе Панагіи. По этому поводу внизу замѣчено: Βέλτιον τοῦτο, ἢ τὸ τοῦ Διονυσίου· τὸ ἄρχεσθαι δηλαδὴ ὑφῴσθαι Παναγίαν ἀπὸ τῆς σήμερον, ἢ ἀπὸ τῆς χθές, γθές δὲ οὐδόλως ὑφῴσιν γενέσθαι, εἰ μὴ πρὸ τῆς τροφῆς ἐσθίεσθαι μόνον τὸν ὑφούμενον ἄρτον [стр. 516).

Въ пятницу Антипасхи стихиры на «Господи воззвахъ» пѣли на 6: праздника 3 и Минеи 3. Замѣчено: Τὸ τοῦ Διονυσίου· "Οτε τὸ Μηναῖον εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Χριστοῦ ἀνέστη, φάλλεται εἰς γ', λέγομεν πρῶτον τὰ τῆς ἐορτῆς, εἰς δὲ τὸν στίχον τὰ τῆς Ὁκτωήχου, εἰ δὲ τὸ Μηναῖον φάλλεται ς', εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα τὰ τῆς ἐορτῆς προσόμοια φάλλομεν, εἰς τὸν στίχον μετὰ τῶν στιχηρῶν τῆς ἐορτῆς, τὰ δὲ τῆς Ὁκτωήχου καταλιμπάνομεν, πλὴν τῇ παρασκευῇ ἐσπέρας, τότε ἀναγκαίως λέγονται α' τὰ τῆς ἐορτῆς ἰδιόμελα, ὡς ἀποδιδομένης τῆς ἐορτῆς, εἴτα τὰ τοῦ Μηναίου, Δόξα τοῦ Μηναίου, Καὶ νῦν τῆς ἐορτῆς, τὸ δὲ δογματικὸν καταλιμπάνεται, ὡσαύτως καὶ τῇ β' ἐσπέρας τοῦ παραλύτου κ. τ. λ., ἢ λέγεται Δόξα τῆς ἐορτῆς, Καὶ νῦν, τὸ δογματικόν, τὸ δὲ Δόξα τὸ α' τοῦ ἁγίου λέγεται, εἰς τὸν στίχον μετὰ τὰ δ' ἀναστάσιμα μετὰ τοῦ ἀρμόζοντος στίχου [стр. 519).

Въ воскресенье 3 по Пасхѣ на стиховнѣ стихиры воскресныя. Еἰ δὲ βούλει, ἀντὶ τῶν στιχηρῶν τοῦ ἀλφαβήτου, τὰ στιχηρὰ τοῦ Πάσχα μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν.

¹⁾ Ивер. ркп. Εἰς τὴν τράπεζαν ἀναγινώσκεται ὁ κατὰ μέθης λόγος τοῦ Μεγάλου Βασιλείου.

Περὶ τῆς ἀποδόσεως τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα.

Κέφ. ρμβ' [стр. 531). Ἐσπέρας μετὰ τὸ εὐλογῆσαι τὸν ἱερέα, φάλλομεν τὸ Χριστὸς ἀνέστη μετὰ τῶν στίχων αὐτοῦ, ὡς καὶ ἐν τῇ ἐβδομάδι τῆς Διακαινησίμου [стр. 532), ὁμοίως καὶ ἐν τῷ ὄρθρῳ, τοῦτο δὲ παρὰ τοῖς πλείστοις ἐκτελεῖται, καὶ ἐν ταῖς παρελθούσαις κυριακαῖς, ἀλλὰ δὴ καὶ ἐν ταῖς μνήμαϊς τῶν μεγάλων ἁγίων, εἴτα ὁ προοιμιακὸς ψαλμὸς καὶ ἡ συνήθης στιχολογία. Εἰ δὲ βούλει, ἔασον τὴν στιχολογίαν. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰσθῶμεν στίχους ζ' καὶ φάλλομεν στιχηρὰ ἰδιόμελα τοῦ τυφλοῦ, τοὺς δύο δευτέρους τὸν δ', τὸν πλ. α' καὶ τοὺς δύο πλ. δ', Δόξα καὶ νῦν ὁ αὐτός. Τίς λαλήσει τὰς δυναστείας σου. Εἰ βούλει, εἰσοδός, εἰς τὸν στίχον στιχηρὸν ἀναστάσιμον τὸ γ', εἴτα τὸ στιχηρὰ τοῦ Πάσχα μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν, ὡς ἔθος, Δόξα καὶ νῦν, Ἀναστάσεως ἡμέρα, τὸ Χριστὸς ἀνέστη γ' ἄνευ τοῦ ἐν τῷ στιχηρῷ, τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον, τοῦ ἡχοῦ καὶ ἀπόλυσις. Ἐν δὲ τοῖς ἀποδείπνοις φάλλομεν τὴν ἀκολουθίαν τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου.

Τῇ δ' τῆς ζ' ἐβδομάδος ἐν τῷ ὄρθρῳ, μετὰ τὸν εὐλογητὸν τὸ Χριστὸς ἀνέστη, ὡς εἴρηται. Εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον ἐκ γ', ἡ συνήθης στιχολογία, ἐν ᾗ λέγομεν καὶ ἀναστάσιμον τῆς κυριακῆς ἄνευ [стр. 533) θεοτοκίων, κανόνες γ', Ἀναστάσεως ἡμέρα μετὰ τῶν εἰρμών, πάρεξ τῶν θεοτοκίων, εἰς ζ', τοῦ τυφλοῦ εἰς δ' καὶ ὁ προεόρτιος τῆς Ἀναλήψεως, πρὸς τὸ Ἰππον καὶ ἀναβάτην, εἰς δ', καταβασία. Τῷ Σωτήρι Θεῷ, ἀπὸ γ' ᾠδῆς κοντάκιον τοῦ τυφλοῦ καὶ τὸν οἶκον, ἀφ' ζ' κοντάκιον τοῦ Πάσχα καὶ τὸν οἶκον, ἑξαποστειλάριον τοῦ Πάσχα καὶ τοῦ τυφλοῦ πρὸς μίαν. Εἰς τοὺς αἶνους Πᾶσα πνοή, ἰσθῶμεν στίχους ζ' καὶ φάλλομεν στιχηρὰ ἰδιόμελα τοῦ τυφλοῦ, τοὺς β' δευτέρους, καὶ τὸν δ' καὶ τὸν πλ. α', εἴτα, ἐνούμενοι οἱ β' χοροί, φάλλομεν τὰ στιχηρὰ τοῦ Πάσχα, ὡς σὺνηθες, μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν, Δόξα καὶ νῦν, Ἀναστάσεως ἡμέρα, Χριστὸς ἀνέστη, δοξολογία μεγάλη, τροπάριον ἀναστάσιμον. Τὸν συνάναρχον λόγον, καὶ ἀπόλυσις. Εἰς τὴν λειτουργίαν τυπικά, καὶ ἐν τοῖς μακαρισμοῖς ἡ γ' καὶ ζ' ᾠδὴ τοῦ κανόνος τοῦ Πάσχα εἰς η', τροπάριον τὸ ἀναστάσιμον, Δόξα καὶ νῦν, τὸ κοντάκιον τοῦ Πάσχα, προκείμενον καὶ Ἀλληλούια τοῦ Πάσχα, ἀπόστολον καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἡμέρας, κοινωνικόν. Σῶμα Χριστοῦ. ἡ γὰρ ἀκολουθία πᾶσα ἀναστάσιμος γίνεται, διὰ τὸ ἀποδίδοσθαι τὸ Χριστὸς ἀνέστη.

[стр. 541). Κεφ. ρμγ'. Περὶ τῆς ἀκολουθίας τῆς γονυκλισίας (ἤτοι αὐτῇ τῇ κυριακῇ ἐσπέρας τῆς Πεντηκοστῆς).

На вечерни въ Пятидесятницу: Τὸ τοῦ Διονυσίου· ἐν τούτῳ τῷ ἐσπερινῷ ἐφημερεύει ὁ προσετώς καὶ εἰσοδεύει μόνος μετὰ τοῦ διακόνου [стр. 541), (Діон. Тип. л. 266). Молитвы читаются, καὶ ἡμῶν κλινάντων τὸ γόνυ καὶ ἀσκεπῶν ἐπ' ἐδάφους κειμένων, ἀναγινώσκει ὁ ἱερεὺς τὴν πρώτην εὐχὴν ἀπὸ τοῦ ἁγίου βήματος μεγαλοφώνως [стр. 542). Въ концѣ вечерни λέγει ὁ ἱερεὺς ἐτέρας δύο εὐχὰς μυστικῶς· Σὺν ὡς ἀληθῶς καὶ μέγα ὄντως μυστήριον. Ὁ Θεὸς ὁ μέγας καὶ ὑψιστος, ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν. Εἰ δὲ μὴ ἐστὶ διάκονος, συνάπτει καὶ ταύτας ὁ ἱερεὺς ταῖς τελευταίαις τρισὶν εὐχαῖς, λέγων καὶ ταύτας ὁμοίως μεγαλοφώνως [стр. 543).

[стр. 544). Κεφ. ρμδ'. Περὶ τῆς ἀκολουθίας καὶ διαίτης τῆς μετὰ τὴν Πεντηκοστὴν ἐβδομάδος.

[стр. 547). Κεφ. ρμε'. Περὶ τῆς ἀκολουθίας καὶ διαίτης τῆς νηστείας τῶν ἁγίων Ἀποστόλων. Τῇ β' μετὰ τὴν μνήμην τῶν ἁγίων Πάντων ἀρχόμεθα τῆς νηστείας τῶν ἁγίων καὶ πανευφύμων ἀποστόλων.

[стр. 550). Κεφ. ρμς'. Εἰδήσεις τῶν ἐαθέντων ἀποστολοευαγγελίων τῶν μὴ ἐορταζομένων ἁγίων (ἐν τῷ Τυπικῷ).

[стр. 553). Κεφ. ρμς'. Προκείμενα ἀναστάσιμα τῶν ὁκτῶ ἡχων, ἅπερ λέγονται ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ ὁρθρου τῆς κυριακῆς.

[стр. 554). Κεφ. ρμη'. Προκείμενα καὶ ἀλληλουάρια τῶν ὁκτῶ ἡχων, τὰ λεγόμενα ἐν ταῖς λειτουργίαις τῶν κυριακῶν, ἤτοι τὸ ἄμνημα.

[стр. 555). Κεφ. ρμθ'. Τὰ ἐν τῇ ἐβδομάδι φαλλόμενα προκείμενα, ἀλληλουάρια καὶ κοινωνικά, ὅτε οὐκ ἔστιν ἐορταζόμενος ἅγιος.

(Δήλωσις). Ἐκ τοῦ Διονυσιατικοῦ Τυπικοῦ περὶ τῆς ἐναλλαγῆς τοῦ ἡχοῦ.

[стр. 558). Περὶ τοῦ πῶς φάλλονται αἱ κατὰ βῆματα ἐν ὅλῳ τῷ ἐνιαυτῷ ἐκ τοῦ αὐτοῦ Τυπικοῦ.

Примѣчаніе. Въ Типиконѣ о. Наѡанаила, послужившемъ, какъ мы сказали, оригиналомъ для Соборнаго Типикона Пантелеимоновскаго монастыря, пропущенныя слова переписчикомъ (Пант. Тип. стр. 9; сравн. Тип. о. Наѡанаила стр. 10) поставлены на свои мѣста, исправленныя почеркомъ другой руки приняты цѣликомъ въ Пантелеимоновскій Типиконъ, замѣчанія, записанныя на поляхъ, внесены въ самый текстъ, вставлены нѣкоторые новыя слова, напр., τῖθησιν (стр. 10, о. Наѡанаила Типиконъ (стр. 9), ἀνάγνωσις. Изложеніе текста болѣе вразумительно, чѣмъ въ оригиналѣ (Въ Типик. о. Наѡанаила стр. 11: ὁ δὲ κελλαρὶτης πρὸ τῆς ἀναγνώσεως διαλάσσει, а въ Типиконѣ Пантелеим. соб. ὁ δὲ κελλαρὶτης πρὸ

τοῦ τεθῆναι τὴν ἀνάγνωσιν διακλάσας κ. τ. λ.; вѣ Наѡанаила Тип. стр. 11: ὁ μὲν νανὴλάπτης ἀπέρχεται καὶ σημαίνει τὸ μέγα καὶ τὸ σιδηροῦν, ἡ τὸν κώδωνα, а вѣ Пантел. Тип. стр. 12: τὸ μέγα σήμαντρον καὶ τοὺς κώδωνας. Тип. Наѡ. 15: Εἶτα Συναξίζιον τοῦ Μηναίου, а вѣ Пант. Тип. Εἶτα ἀνίγνωσις εἰς τὸ Συναξίζιον κ. τ. λ.) Встрѣчаемъ вѣ соборномъ Пантелеимоновскомъ Типиконѣ пропуски, вѣ родѣ слѣдующаго: Εἰ δὲ ἐορτάζεται εἰς ἡ', καταλιμπάνομεν τὰ δ' ἀνατολικά καὶ λεγομεν τοῦ ἀγίου δ' (Наѡанаилов. Типиконъ стр. 16).

№ CXLVII. Τυπικὸν σὺν Θεῷ ἀγίῳ, κατὰ τε τὸ ἀρχεῖτυπον τοῦ ἀγίου Σάββα καλούμενον, κυρίως δὲ Σωφρονίου, τοῦ ἀγιωτάτου πατριάρχου Ἱεροσολύμων, σύνθεμα καὶ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ πόνημα πεφυκός, ἤδη δὲ συλλεχθέν καὶ μεθ' ὅσης πλείστης ἐπιμελείας ἐρανισθὲν ἔκ τε τοῦ παλαιοῦ ἐκείνου, καὶ ἔκ τοῦ ἀγίου Ὁρους τῶν Τυπικῶν κατὰ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν τῶν θεσπεσίων πατέρων καὶ κατὰ τὴν νῦν τοῦ παρόντος τάξιν καὶ συνήθειαν, τῶν ἐν ταῖς εὐαγέσι μοναῖς ἐλουρένων ἀκολουθιῶν τε καὶ ἀγρυπνιῶν τοῦ ἀγιωνόμου ὁρους τοῦ Ἁθῶ. Соборный Типиконъ Аѡоно-Святопавловскаго монастыря, рукопись вѣ большой листѣ, на 325 листахъ, писана крупною довольно чоткою скорописью. Списатель Типикона не безъ претензій на ученость, а посему дѣлаетъ большія введенія, сличенія службъ по рукописнымъ и печатнымъ Минеямъ, заимствованія прямо изъ рукописей (ὄρα ἐν τῷ χειρογράφῳ стр. 42) и иногда даже говоритъ отъ себя непосредственно («καθ' ἡμᾶς» 67 стр.). Время написанія Типикона опредѣляется слѣдующими данными: Αἰτήσει μὲν τοῦ πανοσιωτάτου ἀγίου καθηγουμένου τῆς ἱερᾶς βασιλικῆς καὶ πατριαρχικῆς μονῆς τοῦ ἱεροῦ κοινοβίου τοῦ ἀγίου Παύλου κυρίου κυρίου Σωφρονίου Κεφαλλίνου, πόνῳ δέ, σπουδῇ καὶ ἐπιμελείᾳ τοῦ ἐν μοναχοῖς ἐλαχίστου οἰκτροῦ Ἰακώβου ἀγιορείτου (τοῦ ἐκ Κυθηρων), καθιερωθὲν τῇ αὐτῇ ἱερᾷ μονῇ, ἵνα μένη διὰ παντός ἀναπόσπαστον, ἐνεργούμενον παρὰ τοῦ κατὰ καιρὸν ἐκκλησιάρχου εἰς εὐταξίαν τῆς καθεκάστην ἄδομένης ἀκολουθίας, προσετέθησαν δὲ προσόμοια ἰδιόμελα καὶ κανόνες παλαιῶν χειρογράφων Μηναίων εἰς ἀπάρτησιν πανηγυρικῶν ὕμνων τῶν ἱερῶν ἐορτῶν Δεσποτικῶν, Θεομητορικῶν καὶ ἀγίων ἐορταζομένων. Ἐν ἔτει σωτηρίῳ ,αων', 1850, ἐν τῷ ἀγιωνόμῳ ὄρει τοῦ Ἁθῶ.

Στίχοι πρὸς τοὺς ἀναγνώστας.

Πηγὴν νάουσαν Τυπικοῦ δροσολογίου См. Григоріатскій соборный Типикъ.

Τὸ παρὸν Τυπικὸν καθιερώθη τῇ ἱερᾷ μονῇ τοῦ ἀγίου Παύλου,

ἵνα μένῃ εἰς διατύπωσιν καὶ ῥυθμὸν εὐταξίας τῆς ὅλης ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας διὰ παντός, καὶ μηδεὶς τοῦτο ἀποξενώσῃ, ἵνα μὴ ὑφέξῃ τὰς εὐθύνas τῶν ἐν αὐτῷ ὑμνουμένων θεσπεσίων πατέρων.

[π. 1). Προοίμιον τῆς παρούσης βίβλου τοῦ Τυπικοῦ, διαλαμβάνον πότε ἤρξατο ἡ τάξις τοῦ Τυπικοῦ καὶ ποῖοι οἱ ποιηταὶ καὶ ποῖοι οἱ πρῶτοι τονισταὶ τῶν ἤχων ἐν συνόψει.

Ἔθος μὲν ἐστὶν ἀντιγράφοις καὶ λογογράφοις, τοῖς ἀντιγράφουσι καὶ συνθέττουσι βίβλον, προσηλοῦν αὐτὴν καὶ καθιεροῦν τοῖς φίλοις, ἡμεῖς δὲ γονυπετῶς μετὰ πάσης εὐλαβείας καὶ βαθυτάτης ἐκστάσεως καὶ ἐδωφιαίας προσκυνήσεως ἀνατιθέμεθα τῇ παντανάσῃ δεσποσύνῃ ἡμῶν Θεοτόκῃ Μυροβλυτίσῃ. Σὺ δὲ, ὦ πανύμνητε Θεοτόκε, τῇ σῇ ἀκτινομόρφῳ λαμπρότητι ὠράϊσον καὶ κάλλυνον αὐτό, πηδάλιον τῇ ἀγία σου ἐκκλησίᾳ ἀναδείξασα, εἰς ὁδηγίαν τῶν λιγυρθόγγων ἁσμάτων, τῶν εὐρύθμως καθεκάστην ἁδομένων, εἰς δόξαν σὴν καὶ τοῦ μονογενοῦς σου Υἱοῦ, μᾶλλον δὲ τῆς μακαρίας καὶ ὑπερουσίου Τριάδος καὶ πάντων τῶν τε Ἀσωμάτων δυνάμεων καὶ ἁγίων, τῶν ὑμνουμένων καθεκάστην ἐν πάσαις ταῖς ἀνὰ πᾶσαν τὴν ὑφήλιον ἐκκλησίαις τῶν ὀρθοδόξων, καὶ ἀξίωσον τοὺς εὐλαβῶς ἐν φαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς δοξολογούντας τῆς αἰδίου χαρᾶς τῶν πρωτοτόκων ἐν οὐρανοῖς, ὅπως ἐν ἀγαλλιάσει προσκυνῶμεν τὴν ὑπερένδοξον βασιλείαν τοῦ ἀνάρχου Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ παναγίου καὶ ἀγαθοῦ καὶ ζωοποιοῦ Πνεύματος καὶ σὲ τὴν Βασιλίσαν εὐλογοῦμεν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

— Πόθεν εὐρέθη τὸ ἄσμα.

[π. 3). Τί ἐστὶ φωνή.

— Τί ἐστὶ χειροτονία ἢ χειροτομία.

— Τί σημαίνει τὸ τερερὲ καὶ ἀνανές.

[π. 8). Δήλωσις περὶ τοῦ πότε ἤρξαντο συνθέττειν οἱ ποιηταὶ καὶ ψάλλειν ἐν ἐκκλησίαις ἰδιόμελα τροπάρια καὶ κανόνas.

Ἐν τοῖς χρόνοις τῶν ἁγίων ἀποστόλων τοὺς φαλμοὺς τοῦ Δαβὶδ, τὴν Κυριακὴν εὐχὴν, τὸ Πάτερ ἡμῶν, εὐχὰς εἰρηνικὰς καὶ αἰτήσεις καὶ τὴν λειτουργίαν μετήρχοντο οἱ πιστοί, ἀναγνώσεις πυκνὰς εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην καὶ νέαν τοῦ Εὐαγγελίου ποιούμενοι, καθὼς εἰς τὰς Διαταγὰς τῶν ἀποστόλων φαίνεται, καὶ μάλιστα, ἔχοντες ἔνοικον τὸν Παράκλητον, θεοδίδακτοι ἦσαν, ἐν ἀλαλήτοις φωναῖς ἐν καρδίᾳ ἀδιαλείπτως ᾄδοντες, μὴ ἔχοντες χρεῖαν γραφικῶν εὐχῶν καὶ ἁσμάτων, διὰ στόματος προφερομένων ἐν παντὶ τόπῳ καὶ ἐν παντὶ καιρῷ, αἶροντες ὁσίας χεῖρας καὶ δεόμενοι ἐκτενῶς τῷ Κυρίῳ, καὶ καθὼς τὸ Πνεῦμα ἐκίνει αὐτοὺς,

οὕτως ἤρχοντο. "Οτε δὲ συνηθροίζοντο τὰς ἑορτὰς ἐν ἐκκλησίαις, ἀναγνώσεις ψαλμῶν καὶ τῆς ἁγίας Γραφῆς ἐγένετο εἰς τὰ βιβλία τῶν προφητῶν, Εὐαγγέλιον καὶ Πράξεις τῶν ἀποστόλων μετὰ καιρὸν καὶ εἰς τὰς ἐπιστολάς. Εἶτα, ἀναστάντων πάντων, ἐκήρυττεν ὁ διάκονος ἐπ' ἁμβωνος· Εὐχασθε οἱ κατηχούμενοι καὶ πάντες οἱ πιστοὶ ὑπὲρ αὐτῶν, καὶ λέγων ἐκεῖνος τὰς αἰτήσεις, ὁ λαὸς ἔκραζε τὸ Κύριε ἐλέησον. Εἶτα ὁ ἱερεὺς, ἢ ὁ ἐπίσκοπος, κλίνων τὴν κεφαλὴν, ἀνεγίνωσκεν εὐχὴν ὑπὲρ τῶν κατηχουμένων ἀβαπτίστων, κἀκεῖνων κλινόντων τὰς κεφαλὰς, καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν ἐξήρχοντο οἱ κατηχούμενοι. Εἶτα ἐγένετο εὐχὴ ὑπὲρ τῶν δαιμονιζομένων καὶ ἐξήρχοντο, εἶτα ὑπὲρ τῶν μελλόντων βαπτισθῆναι, εἶτα ὑπὲρ τῶν μετανοούντων πιστῶν, τῶν δι' ἁμαρτίας κωλυομένων κοινωνῆσαι τῶν μυστηρίων, καὶ οὕτως ἐξήρχοντο οὗτοι πάντες ἐν τῷ νάρθηκι καὶ ἴσαντο κατὰ τάξιν εἰς μέρος, ἀκροώμενοι καὶ μυστικῶς εὐχόμενοι, καὶ τότε ἐγένετο ἡ λειτουργία ἐκοινωνούν, ὅσοι ἄξιοι ἔμενον ἔνδον τοῦ ναοῦ. Μετὰ δὲ τὸ τέλος τῆς λειτουργίας περιέμενον τὸν ἱερέα, ἕως οὗ τελειῶσαι τὰ ἅγια καὶ ἐξελθεῖν πρῶτον αὐτόν. Καὶ ἐξερχομένων τῶν ἁγίων, ἐπιπτον ἐπὶ πρόσωπον πάντες οἱ ἐν τῷ νάρθηκι ἀκοινωνῆτοι, καθὼς νῦν οἱ διακονηταὶ εἰς τὴν ἐξέλευσιν τῶν πατέρων ἐκ τῆς τραπέζης, καὶ ἐξήτουν εὐχὴν ἐξ ἐκεῖνων, καὶ ἔσχατον πάντων ἐξήρχοντο καὶ αὐτοί. Ὁμοίως ἐγένετο καὶ εἰς ἄλλας προσευχὰς, ὅπου ἐγένετο, καὶ εἰς μνημόσυνα καὶ εἰς κοινὰς τραπέζας οὐ συνήσθιον τοῖς καθαροῖς, ἀλλ' ἐδίδετο αὐτοῖς τροφή καὶ ἀπήρχοντο. Μετὰ δὲ χρόνους ἱκανούς, ὅτε ἦνθει καὶ τὸ βασίλειον τῶν χριστιανῶν, ἔλαβεν ἄλλην μορφήν, ἐτακτοποιήθησαν αἱ ἐκκλησίαι ψάλλειν τὴν ἁσματικὴν καλουμένην ἀκολουθίαν, περὶ τῆς ὁποίας γράφει σαφέστατα ὁ ἅγιος Συμεὼν Θεσσαλονίκης εἰς τὸ αὐτοῦ βιβλίον σελ. 322, 323 и далее подробно излагается порядокъ этой пѣсенной службы. Αὕτη δὲ ἡ ἁσματικὴ ἀκολουθία ἔπαυσεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἀφ' οὗ ἡ μονὴ τῶν Στουδιτῶν ἐσυνήθισεν τὸ Τυπικόν, τὸ ὁποῖον ἐπέμψθη καὶ εἰς τὴν νεοφωτισθεῖσαν τότε Ῥωσσίαν καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰς τὰς ἀπανταχοῦ ἐκκλησίας τὸ Τυπικὸν τῶν Στουδιτῶν διεδόθη, τὸ ὁποῖον ἀπὸ τοὺς μεταγενεστέρους ἐκλήθη τοῦ ἁγίου Σάββα, καὶ τοῦτο φαίνεται γεγραμμένον εἰς ἁγιορίτικον Τυπικὸν οὕτως· "Οτε οἱ θεῖοι πατέρες Εὐθύμιος, Σάββας, Θεοδόσιος κ.τ.λ. Эта статья представляет нѣсколько иное изложениѣ той же статьи Григоріатскаго Типикона, впрочемъ, только до словъ: συλλεξάμενος (т. е. Дамаскинъ) καὶ ἴδια μέλη συνθέσας ἰδιόμελα καὶ κανόνας, ἀφῆκεν ἐν

τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου Σάββα καὶ ἔλαβε τὴν ἐπωνυμίαν Τυπικὸν τοῦ ἁγίου Σάββα.

Ὅτι παλαιούθεν ἀπὸ τοὺς χρόνους τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου συνετέθησαν τροπάρια, δῆλον γίνεται καὶ ἐκ τοῦ βίου τοῦ Χρυσοστόμου, ἔνθα λέγει, ὅτι οἱ ἄριανοί, συνθέσαντες τροπάρια κατὰ τὴν βλάσφημον ἐκείνων ἄρσεων, ἔφαλλον κατ' οἴκους ἐν Βυζαντίῳ, βλασφημοῦντες τὰ ὀρθόδοξα δόγματα, ὅθεν ὁ θεῖος Χρυσόστομος, ζήλω θείῳ κινηθεὶς, ἐσύνθεσε καὶ αὐτὸς τροπάρια, ἐλέγχοντα τὴν ἐκείνων κακοδοξίαν, καὶ παρέδωκε τοῖς ὀρθοδόξοις, διὰ νὰ ψάλλωσιν αὐτὰ διχόρως, ὡς ἀντίφωνα. Ὁ δὲ ἱερομάρτυς Πέτρος ὁ Δαμασκηνός, ἀκμάσας περὶ τὰ 770 ἔτη, γράφει, ὅτι τὰ ἰδιόμελα τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα μαρτύρων, Φέροντες τὰ παρόντα γενναίως, καὶ τινὰ τροπάρια τῶν αὐτῶν ἁγίων νὰ εἶναι ποιήματα τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, καὶ τότε αὐτὰ ἀπεδώσαμεν τῷ Κυρίῳ περὶ πάντων, ὧν ἀνταπέδωκεν ἡμῖν καὶ ἄλλα παρόμοια. Ἔτι δὲ καὶ ὁ ἅγιος Ῥωμανός, ὁ ποιητὴς τῶν κοντακίων, ἤχημασεν ἐν τοῖς χρόνοις Ἀναστασίου τοῦ Διοσκόρου περὶ τὸ 491, σύγχρονος τοῦ ἁγίου Ἀνατολίου πατριάρχου, τοῦ ποιητοῦ τῶν δ' ἀναστασίμων ἰδιομελῶν ἐσπερινοῦ καὶ αἰνων, ἐξ οὗ καὶ ἀνατολικά ἐκλήθησαν. Φαίνεται, ὅτι πρὸς τὰ κοντάκια καὶ οἴκους καὶ ἄλλα τροπάρια ἐσύνθεσαν ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις ὁ δὲ ἅγιος Ἀνδρέας καὶ ὁ Ἀγιοπολίτης, ἦτοι Ἱεροσολυμίτης, σύγχρονος καὶ αὐτὸς τοῦ ἁγίου Σωφρονίου πατριάρχου, ὅτε ὁ μὲν Σωφρόνιος τὸν βίον τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας, ὁ δὲ Ἀνδρέας τὸν μέγαν ἐκείνον κανόνα συνθέσας, ἀπέστειλον ὁμοῦ εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅθεν καὶ πανταχοῦ διεδόθησαν. Τούτου τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου ποιήματα αἰεὶ καὶ οἱ ἐν τοῖς ἀποδείκνοις τῆς μεγάλης ἐβδομάδος τριψῆδια καὶ κατὰ τὸν συγγραφέα σοφώτατον μουσικὸν Δημήτριον Ταμίαν Κρητικὸν τὸ Σὲ τὸν ἐπὶ ὑδάτων κρεμάσαντα τὴν γῆν ἀσχέτως, ποίημα τοῦ αὐτοῦ Ἀνδρέου Κρήτης εἶναι, ὅθεν καὶ οἱ λοιποὶ εἰρμοί· Κύματι θαλάσσης, καθὼς καὶ ἄλλοι κανόνες πρὸς τὴν Θεοτόκον εἰς τὸν αὐτὸν εἰρμόν, ποιήματα τοῦ αὐτοῦ ἁγίου Ἀνδρέου εὐρίσκονται, καὶ οὐ καθὼς ἐσφαλμένῳ· γράφει τὸ τετυπωμένον Τριψῆδιον, ὅτι ἐστὶ ποίημα Κασσίας μοναχῆς, ἣτις ἐπὶ Θεοφίλου εἰκονομάχου ἤχημασε καὶ ἐποίησε τὸ Κύριε, ἡ ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις. Ὁ δὲ Μάρκος διὰ προσταγῆς Λέοντος τοῦ σοφοῦ ἀνεπλήρωσε πρὸς τὸ τετραψῆδιον τοῦ ἁγίου Κοσμά τὰς δ' ᾠδὰς τοῦ κανόνος, καὶ βλέπε, ὅτι ἡ ἀκροστιχὶς ἄρχεται ἀπὸ τοῦ τροπαρίου καὶ οὐχὶ ἀπὸ τοῦ εἰρμοῦ· Καὶ σήμερον δέ· Κύματι θαλάσσης ἀπὸ τοῦ Κύριε Θεέ μου, Ἄνω σε ἐν θρόνῳ, Ἴνα σου τῆς δόξης, Σύμ-

βολα τῆς ταφῆς σου, Ἡπλωσάς τε πάναγιε, Σύμβολα τῆς ταφῆς σου καὶ καθεξῆς. Ἐτερον δεῖγμα σαφέστατον δείκνυται, ὅτι τὸ Κύματι θαλάσσης εἶναι παλαιὸν ἐκ τοῦ σταυροαναστασίμου κανόνος τοῦ Δαμασκηνοῦ πλ. β'. Βήματι Πιλάτου παρίσταται, θέλων ἀνόμων κρίματι κ. τ. λ. Οἱ δὲ εἰρμοὶ ἦσαν παλαιότεροι, ὅθεν, ἵνα γένῃ ὁ λόγος εὐληπτος, ἰδοὺ σημειούμεν ἐνταῦθα τοὺς ποιητάς τῶν ἱερῶν ᾠμάτων κατὰ τάξιν. Перечень именъ пѣснотворцевъ сходенъ съ Типикономъ Григоріатскимъ, но въ изложеніи этого перечня и въ порядкѣ размѣщенія пѣснотворцевъ есть незначительныя особенности.

[Л. 1). Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἁγίῳ. Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας, τῆς ἐν τῷ ἁγίῳ ὄρει τοῦ Ἁθω μονῆς λαύρας τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου, Βατοπεδίου, Φιλοθέου καὶ ἁγίου Παύλου. Αὕτη ἡ διάταξις γίνεται καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς μοναῖς.

Εἰδησις τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ καὶ τοῦ μεγάλου τῆς ἀγρυπνίας.

[Л. 8 об.). Εἰδησις τῶν ἀγρυπνιῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ.

[Л. 9). Ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τῶν ἐν Παλαιστίνῃ μονῶν περὶ τοῦ πῶς δεῖ στιχολογεῖσθαι τὸ Ψαλτήριον.

[Л. 10). Εἰδησις περὶ τοῦ ἑσπερινοῦ τῶν δύο τεσσαρακοστῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, πῶς ψάλλεται, ὅτε ἔστιν Ἀλληλούια.

[Л. 11). Δήλωσις περὶ τοῦ μεσονυχτικοῦ τῶν δύο τούτων τεσσαρακοστῶν, ἐν αἷς ἡμέραις ψάλλομεν Ἀλληλούια, ἡ Θεὸς Κύριος.

[Л. 13). Περὶ τοῦ ὁρθρου τῶν δύο τούτων τεσσαρακοστῶν, ἐν αἷς ἡμέραις ἔστιν Ἀλληλούια, ἡ Θεὸς Κύριος.

[Л. 15). Ἐκ τῶν ἀποστολικῶν Διατάξεων περὶ ἐορτῶν καὶ νηστειῶν.

[Л. 16). Περὶ νηστειῶν.

[Л. 17). Δήλωσις τῶν ὥρων καὶ τῶν μεσωρίων τῶν δύο τούτων τεσσαρακοστῶν πῶς ψάλλονται, ὅτε ἔστιν Ἀλληλούια.

[Л. 19). Περὶ τῆς ἀκολουθίας.

— Δήλωσις περὶ τοῦ ἀποδείπνου τῶν δύο τούτων τεσσαρακοστῶν, πῶς ψάλλεται, ὅτε ἔστιν Ἀλληλούια.

[Л. 20). Δήλωσις περὶ τοῦ ἑσπερινοῦ, ὁρθρου καὶ λειτουργίας τῶν σαββάτων τῶν δύο τούτων τεσσαρακοστῶν, ὅτε τύχη Ἀλληλούια.

— Περὶ τοῦ ὁρθρου τοῦ σαββάτου, ὅτε τύχη Ἀλληλούια.

[л. 21). Εἵδῃσις περὶ τῶν προκειμένων τῆς κυριακῆς ἐσπέρας καὶ παρασκευῆς ἐσπέρας.

— Περὶ τῶν ἀποδείπνων, πῶς φάλλονται.

[л. 22). Περὶ τοῦ πότε δεῖ θυμιᾶν τὸν ἱερέα.

— Δήλωσις περὶ τῶν κυριακῶν, πῶς φάλλονται ἐν τῷ ὄρθρῳ οἱ ἀναστάσιμοι κανόνες μετὰ τοῦ Μηναίου.

[л. 23). Δήλωσις περὶ τοῦ πότε τελεῖται ἡ λειτουργία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου.

— Δήλωσις ποσάκις ἀποσκεπαζόμεθα ἐν τῇ λειτουργίᾳ.

— Δήλωσις περὶ τοῦ πῶς ἀναγινώσκονται τὰ εὐαγγέλια τῶν λειτουργιῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ.

[л. 24). Εἵδῃσις περὶ τῶν ἐωθινῶν εὐαγγελίων, πῶς ἀναγινώσκονται ἀπὸ τῆς κυριακῆς τοῦ Πάσχα μέχρι τῆς κυριακῆς τῶν Ἀγίων Πάντων.

[л. 25). Πῶς δεῖ θυμιᾶν τὸν ἱερέα.

[л. 26). Замѣчанія о блаженныхъ и изображительныхъ на праздники, на масляную недѣлю и въ великія пятницу и субботу. Текстъ этой вводной части, за немногими исключеніями, касающимися звоновъ и поклоновъ игумену, сходенъ съ со-
борнымъ Тип. Пантократорскаго монастыря XV в.

[л. 27). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς φαλμωδίας τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ.

11 Сентябрія. Μνήμη τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Θεοδώρας τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ ἡ ἀγία αὐτῆς χάρα σώζεται ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἀγίου Παύλου, ὡς ἐν παλαιοῖς χειρογράφοις ὑπόμνημα φαίνεται, ἀντὶ αὐτῆς δὲ μετωνομάσθη τῆς ἀγίας Νινοδώρας (Νιφοδώρας). Ὁ βίος τῆς ὁσίας εὐρίσκεται χειρόγραφος εἰς τὰς κατηχήσεις τοῦ Στουδίτου, ἔχει δὲ καὶ προσόμοια ἀποστίχου καὶ εἰς τοὺς αἶνους καὶ δοξαστικά, γίνε-
ται δὲ καὶ δοξολογία διὰ τὴν ἀγίαν χάραν αὐτῆς, φάλλεται δὲ μετὰ τῆς ἐορτῆς. Ἡ δὲ ἀκολουθία τοῦ ἀγίου ἱερομάρτυρος Αὐτονόμου φάλλεται ἐν τοῖς ἀποδείπνοις [л. 38).

1 Октябрія. Τῆς ἀγίας Σκέπης τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου [л. 53). Изложена полная служба съ Синаксаремъ. Ἀπολυτίκιον ἥχος α'. Τῆς σκέπης σου τὴν χάριν ἀνυμνοῦμεν, Πανάχραντε, ἣν ἐν τῷ πανσέπτῳ ναῷ σου ἐφηπλώσας τοῖς πᾶσιν [л. 56 об.). Заканчивается служба замѣткою: Ἰστέον οὖν, ὅτι εἰ μὲν ἐορταστικῶς τελεῖται ἡ μνήμη τῆς ἀγίας Σκέπης, ἡ ἀκολουθία τοῦ ἀγίου Ῥωμανοῦ φάλλεται

ἐν τοῖς ἀποδείπνοις, ἥ δὲ ἀκολουθία τοῦ ἀποστόλου Ἀνανίου φάλλεται τῇ ἐπαύριον μετὰ τοῦ ἁγίου Κυπριανοῦ, εἰ δὲ βούλει, φάλλε αὐτὴν μετὰ τῆς ἁγίας Σκέπης ὁμοῦ **л. 64** об.).

15 Октябрия. Τοῦ ἁγίου ὁσιομάρτυρος Λουκιανοῦ καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Εὐθυμίου τοῦ νέου, τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ οἰκοδομήσαντος τὴν μονὴν τῶν Περιστερῶν καὶ ἐν ὁρίοις τοῦ ἁγίου Παύλου, τὸ πρότερον ἐν τῷ σπηλαίῳ ἀσκήσαντος. Αὕτη ἡ ἀκολουθία, σωζομένη ἐν χειρογράφοις, ἐπιδιωρθώθη καὶ ἐπλουτίσθη· ἐορτάζεται δὲ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ μονῇ **л. 18**).

20 Октябрия. Τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Ἀρτεμίου καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Γερασίμου Κεφαλληνίας. Καὶ οἱ δύο οὗτοι ἅγιοι ἐορτάζονται ὁμοῦ, ἔχουσι δὲ ἀμφότεροι ἀκολουθίας ἐορτασίμους εἰς φυλλάδας, ὅθεν ποιούμεν ἀγρυπνίαν, ποιῶντες τὰ πάντα, ὡς ἐκεῖσε φαίνεται ἡ ἀκολουθία αὐτῶν, καὶ μάλιστα τοῦ ἁγίου Γερασίμου. Κροῖον οἱ κώδωνες **л. 69**).

3 Ноября. Τῶν ἁγίων μαρτύρων Ἀκεφιμᾶ, Ἰωσήφ καὶ Ἀειθαλᾶ, ὧν ἡ ἀκολουθία φάλλεται ἐν τοῖς ἀποδείπνοις. Ἐν δὲ τῷ ἐσπερινῷ, ὁρθρῶ καὶ λειτουργίᾳ τελεῖται ἡ ἀκολουθία τῆς ἀνακομιδῆς τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος τοῦ ἐν Δύδῃ ναοῦ ἐγκαινισμοῦ. Ἡ τοιαύτη ἀκολουθία εὐρίσκεται εἰς φυλλάδα τῆς μονῆς, καὶ ὅρα ἐκεῖσε, ἀναγινώσκεται δὲ τὸ μαρτύριον τῶν ἁγίων καὶ τὸ ὑπόμνημα τῆς ἀνακομιδῆς τοῦ Γεωργίου καὶ τὸ ἐγκώμιον Ἀνδρέου Κρήτης **л. 75**).

Служба собору архангеловъ **л. 77**) См. выше стр. 332—334.

Σημείωσον, ὅτι τὸ Τυπικὸν τάττει τὴν μνήμην τῆς ἁγίας Αἰκατερίνης κατὰ τὴν παροῦσαν 24 τοῦ μηνός, τὴν δὲ ἀκολουθίαν τῶν ἁγίων ἱεραρχῶν, Κλήμεντος Ῥώμης καὶ Πέτρου Ἀλεξανδρείας, διορίζει κατὰ τὴν κε' τοῦ μηνός, ἐν ᾗ ποιεῖ καὶ τὴν ἀπόδοσιν. Ἡμεῖς δὲ κατὰ τὴν διάταξιν τῶν τετυπωμένων Μηναίων θέτομεν τὴν μνήμην τῶν ἱεραρχῶν κατὰ τὴν παροῦσαν, τῆς δὲ Αἰκατερίνης τῇ κε' **л. 90**).

О Рождественскихъ часахъ замѣчено: Περί δὲ ὥραν ε' τῆς ἡμέρας σημαίνει τὸ μικρὸν καὶ φάλλομεν τὰς μεγάλας ὥρας. Обычные псалмы съ 12 тропарями. Ἐν δὲ τῇ ἐννάτῃ μετὰ τὸ τέλος τοῦ β' τροπαρίου, σταθεῖς ἐν τῷ μέσῳ ὁ κανονάρχης, ἀναγινώσκει μεγαλοφώνως τὸ Σήμερον γεννᾶται ἐκ Παρθένου, εἶτα πολυχρο

νεῖ τὸν πατριάρχην καὶ ἡγούμενον, λέγων· Σώσαι, Κύριος, τὸν παναγιώ-
τατον οἰκουμενικὸν πατριάρχην καὶ τὸν πανοσιώτατον πατέρα ἡμῶν ἐν
πάσῃ τῇ ἐν Χριστῷ ἡμῶν ἀδελφότητι [Л. 104]. Περὶ δὲ ὥραν
ἢ τῆς ἡμέρας σημαίνει τὸ μέγα (κόπανος καὶ οἱ κώδωνες) τρισσῶς
καὶ συναχθέντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐνδεδυμένοι τοῦ ἱερέως καὶ τοῦ δι-
καίου πᾶσαν τὴν ἱερατικὴν στολήν, καὶ θυμιάσαντος, λέγει τὸ Εὐλόγη-
σον, δέσποτα, καὶ ὁ ἱερεύς, ἐνδεδυμένος λαμπρὰν στολήν λευκὴν, λέγει
τὸ Εὐλόγημένη ἡ βασιλεία, ὁ ἡγούμενος τὸν προοιμιακόν, συναπτῇ
μεγάλῃ· ἄπτουσι δὲ τὰ μεγάλα κηρία τῶν манουαλίων καὶ τοῦ χοροῦ
πάντα, καὶ φάλλομεν τὸ Κύριε ἐκέκραξα [Л. 104]. На вечернѣ въ
субботу или въ воскресенье, по окончаніи ея, положено мно-
гоблѣтствованіе архіерея, входъ въ трапезу съ подсвѣчниками
и возвышеніе Панагіи. Всенощная начинается въ первый
часъ ночи, о чемъ замѣчено: Σημείωσαι, ὅτι πρώτη ὥρα ἐννο-
εῖται ἡ τρίτη τῆς νυκτός· οὗ γὰρ τύπος ἀκολουθεῖν τὸ παλαιὸν τῶν
χριστιανῶν ὠρολόγιον, ἀπὸ ἀνατολὴν ἡλίου ἀρχίζουσα τὴν πρώτην
ὥραν, καθὼς τὴν σήμερον φυλάττει μόνη ἡ μονὴ τῶν Ἱβήρων, ὅτι
τὸν Δεκέμβριον μῆνα, ἐννέα ὥρας ἔχουσα ἡ ἡμέρα, τὴν ἐνάτην ὥραν
γίνεται τὸ ἐσπέρας, ὅθεν ἡ ἀρχὴ τοῦ ἐσπερινοῦ βαθείας ἐσπέρας ἐγί-
νεται καὶ ἡ τράπεζα, ὥρα δὲ τρίτη τουρμιστὶ ἐσήμαινεν ἡ ἀγρυπνία
[Л. 106].

Τύπος μητροπολίτου Δυραχίου· Τὸ δωδεκάημερον νηστείαν ἔχου-
σιν οἱ Ἀρμένιοι· οὗτοι γὰρ τὰς τρεῖς ἑορτάς, Εὐαγγελισμὸν, Γέννησιν
Χριστοῦ καὶ Θεοφάνεια συναπτῶς ἑορτάζουσι κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν
Θεοφανείων, ἀκολουθοῦντες ἄλλοις τε αἵρετικοῖς καὶ τῷ ἀρχηγῷ αὐτῶν
Μαντακουρῇ Ἐχενίῳ, διὰ τοῦτο καὶ πρὸ τῶν Θεοφανείων δώδεκα ἡμέ-
ρας νηστεύουσιν, ἡμεῖς γοῦν, ἵνα μὴ σύμπίπτωμεν τοῖς αἵρετικοῖς, κατα-
λύομεν τὸ δωδεκάημερον [Л. 109].

26 Декабря. Ψάλλεται ἡ ἀκολουθία τῶν τιμίων δώρων ¹⁾ [Л. 109].

Ἐνθα δὲ γίνεται πανήγυρις τῆς ἑορτῆς (Срѣтенія) ἅπαντα φάλ-
λονται ἐν τῷ μικρῷ ἐσπερινῷ, καὶ μεγάλῳ καὶ ὁρθρῷ καὶ λειτουργίᾳ,
ἡ δὲ τῶν ὁσίων πατέρων ἀκολουθία τοῦ Τριωδίου μετατίθεται τῇ πα-

¹⁾ Дары, принесенные волхвами родшемуся въ міръ Спасителю, показы-
ваются въ монастырѣ св. Павла поклонникамъ, и описаны они подробно Гри-
горовичемъ - Барскимъ въ его «Странствованія В. Григоровича-Барскаго по
Св. Мѣстамъ Востока съ 1723 по 1747 г.» СПб. 1887 ч. III, стр. 398—399, и
архим. Антовиномъ: «Замѣтки поклонника Св. Горы». Кіев. 1864, стр. 249.

ρασκευῇ καὶ φάλλεται μετὰ τοῦ ἁγίου Τρύφωνος ἑορταστικῶς, φαλλομένης καὶ μεγάλης δοξολογίας, τελουμένης καὶ τελείας λειτουργίας τοῦ Χρυσοστόμου, καθὼς καὶ ὅτε τύχη τοῦ ἁγίου Χαραλάμπους, διότι ἐν τῇ πανηγύρει τὰ τοῦ Τριωδίου μένουσιν ἀργά [л. 145).

Ἐὰν οὖν τύχη ἡ ἑορτὴ τῆς Ὑπαπαντῆς τῇ δευτέρᾳ τῆς πρώτης ἑβδομάδος, οὐ μετατίθεται, Δεσποτικὴ ἑορτὴ οὖσα, ἀλλὰ φάλλεται οὕτως. На полѣ и основаніи для сего: «τὸ ὁποῖον συμβαίνει μόλις εἰς ἑκὰτὸν χρόνους» [л. 149, 150).

10 Февраля. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Χαραλάμπους· ἑορτάζεται νῦν ἡ τούτου μνήμη παρὰ πάντων, ὅθεν ἐτυπώθη ἡ τούτου ἀκολουθία ἐν τοῖς Μηναίοις [л. 156 об.).

Если Благовѣщеніе приходилось въ недѣлю крестопоклонную, «τελεῖται δὲ ἡ λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου, εἰς τὸ ἑξαιρέτως· Εὐαγγελίζου γῇ χαρὰν μεγάλην» [л. 170).

Χρὴ εἶδέναι καὶ τοῦτο, ὅτι εὐρίσκεται ἐν τῷ Τυπικῷ τῆς Πέτρας καλούμενον περὶ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ὡς ἐὰν τύχη καὶ ἐπιστῇ ἡ ἑορτὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ μεγάλου κανόνος, ὁ μὲν μέγας κανὼν φάλλεται τῇ προλαβούσῃ ἑβδομάδι τῆς μέσης ἑβδομάδος τῆς δ', ἥτοι τῇ τετάρτῃ τῆς μεσονηστήμου ἑσπέρας, καὶ τελεῖται προηγιασμένη τῇ πέμπτῃ, ὅπερ ἐστὶ καὶ εὐλογον· οὕτω γὰρ τὸ ἀπαράλειπτον καὶ αἱ τῶν δύο ἀγρυπνιῶν ἀκολουθίαι ἔξουσιν καὶ τὸ ἀσύγχυτον [л. 171).

Если Благовѣщеніе приходилось въ великую пятницу, то вечерня служилась послѣ заамвонной молитвы. О выносѣ плащаницы не говорится, но замѣчается: «καὶ τίθεται ἡ εἰκὼν τοῦ ἐπιταφίου καὶ γίνεται ἀπόλυσις [л. 181).

Примѣчаніе: Σημείωσαι, ὅτι τὸ μεσονυχτικὸν καὶ ἀπόδειπνον οὐδέποτε καταλιμπάνεται, καθὼς καὶ ἐν τῇ ἑβδομάδι τῆς Διακαινησίμου, τοῦτο δὲ ὅπερ λέγει ὁ τύπος, ὅτι τῇ μεγάλῃ πέμπτῃ μεσονυχτικὸν οὐ φάλλεται εἰς τὸ μέσον, δηλοῖ, ὡς ἀλλαχοῦ φαίνεται, ὅτι διὰ τὰς λαύρας ἰδιορρύθμους μονὰς λέγει τινὰ φάλλουσιν αὐτὰ ἐν τοῖς κελλίοις, τὰ δὲ κοινόβια ἐν τῷ κοινῷ τοῦ ναοῦ, ὅθεν καὶ τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ καὶ μεγάλῃ σαββάτῳ ἀναγινώσκειται τὸ ἀπόδειπνον, ὅτι τὰ καθίσματα τοῦ Ψαλτηρίου μόνον σχολάζουσιν. οἱ δὲ φαλμοὶ ἄχρι τῆς παννυχίδος τοῦ μεγάλου σαββάτου λέγονται [л. 182 об.).

Службы субботы и Пасхи съ Благовѣщеніемъ изложены сходно съ Григоріатскимъ Типикономъ. Литія совершается на повечеріи, послѣ «Слава въ вышнихъ Богу» [л. 182). Поліе-

лей послѣ непорочныхъ. Δοξολογία μεγάλη, οἱ ἱερεῖς εἰσοδεύουσι μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ἐπιταφίου ἀντιμινσίου μετὰ τοῦ Ἀμνοῦ, ἤτοι ἁγίου ἄρτου τῆς μεγάλης πέμπτης, Σοφία, ὀρθοί, τροπάριον τῆς προφητείας [л. 183]. Служба на Пасху предваряется повечеріемъ съ литією, за которой слѣдовалъ канонъ и выходъ въ нарѣикъ. Стихи: «Исповѣдайтесь Господеви» и др. Предварительно читается евангеліе «Ὁφὲ σαββάτων». Послѣ тропаря «Христосъ воскресе», тропарь праздника 3-жды, великая ектенія καὶ ἄρχεται ὁ ἡγούμενος τοῦ εἰρμοῦ τοῦ κανόνος τοῦ Πάσχα, Ἀναστάσεως ἡμέρα, καὶ κυκλοφοροῦσι τὸν ναὸν πάντες, λιτανεύοντες κύκλωθεν, φαλλομένης τῆς α' ᾠδῆς, τὸν εἶρμόν δις καὶ τὰ τροπάρια ιβ', εἶτα τὸν εἶρμόν, καταβασία ἐκ δευτέρου παρὰ τῶν δύο χορῶν. Φαλλομένης δὲ τῆς καταβασίας, εἰσέρχονται ἐν τῷ ναῷ καὶ μετὰ τὴν καταβασίαν τὸ Χριστὸς ἀνέστη ἐκ τρίτου καὶ γίνεται εἰρήνη [л. 185].

Когда Благовѣщеніе приходилось въ понедѣльникъ, то на вечернѣ, послѣ «Сподоби Господи» литія совершалась, ἔνθα γίνεται πανήγυρις, ἣ καὶ ὅπου βούληται ὁ проеστώс. Δοξολογία μεγάλη φάλλεται, οὐ γὰρ ἐστὶ ψαλμὸς αὕτη [л. 187].

Статья о празднованіи Благовѣщенія въ разные дни поста и Пасхи здѣсь надписывается: Διατόπωσις или Τύπος Μάρκου ἱερομονάχου [л. 188], съ припискою на полѣ: Ἐκ τοῦ χειρογράφου.

24 Мая. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Συμεῶν τοῦ θαυμαστορεῖτου, καὶ τούτου ἀκολουθία εὐρίσκεται ἐορτασίμως, συνθεμένη ἐν παλαιαῖς χειρογράφοις Μηναίοις, καθὼς καὶ τοῦ ἁγίου Χαρίτωνος. Τὰ δὲ τετυπωμένα Μηναῖα ἐν μόνον ἰδιόμελον δοξαστικὸν ἔχουσιν. Ὅσοι ἐπενόησαν, ὅτι ὁ ἐν τῇ α' Σεπτεμβρίου ἐορταζόμενος Συμεὼν ὁ στυλῖτης εἰς καὶ ὁ αὐτὸς εἶναι, ἔσφαλлон, ὅτι τὸ τροпάριον τῆς ἑκτῆς ᾠδῆς τῶν ὁσίων πατέρων, φαλλόμενον τῷ σαββάτῳ τῆς τυρινῆς, μᾶς διδάσκει τέσσαρας ὁμωνύμους Συμεῶνας, τρεῖς στυλῖτας καὶ ἓνα διὰ Χριστὸν σαλόν κтл. [л. 212].

11 Іюня. Ἐορτάζεται ἡ ἁγία (т. е. Евѡιμία), αὕτη διὰ τὸ ἅγιον αὐτῆς λείφανον τὸ ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ καὶ διὰ τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ τόμου τῆς δ' συνόδου. Ἡ ἀκολουθία ἐν τῇ φυλλάδι [л. 229 об.).

13. Ἡ σύναξις τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ διὰ τὸ θαῦμα τῆς εἰ-

κόνος τοῦ Ἀξίον ἐστὶν ἐν τῷ ᾄδειν. Ἡ ἀκολουθία τῆς Θεοτόκου, ζῆτει εἰς τὴν φυλλάδα καὶ τοῦ ἀρχαγγέλου [л. 230).

Σημειώσον, ὅτι τὰ παλαιὰ χειρόγραφα Τυπικὰ καὶ Μηναῖα μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἀκολουθίαν ἔχουσι, τὴν α' καὶ ζ' καὶ τὴν παροῦσαν δ' σύνοδον. Ὁ δὲ Γερμανὸς ὁ νέος, πατριάρχης οἰκουμενικὸς χρηματίσας οὐχὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν, τὴν ὑποίαν ἐκράτουν τότε οἱ Λατίνοι, ἀλλ' εἰς τὴν Νίκαιαν, ἔνθα ὁ βασιλεὺς Ῥωμαίων Θεόδωρος ὁ Δάσκαρης εἶχε τὸν θρόνον, ἐσύνθεσεν ἐσπέρια καὶ κανόνας εἰς τὴν ἐβδόμην σύνοδον. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης Φιλόθεος ὁ σοφώτατος ἐσύνθεσε καλλίστην ἀκολουθίαν εἰς τὴν δ' σύνοδον, καθὼς καὶ ἡ μνήμη τῆς ἁγίας Εὐφημίας κατὰ τὴν ια' τοῦ παρόντος μηνὸς διὰ τοῦ θαύματος τοῦ τόμου ἐτάχθη, ὅτι ἡ μνήμη τῆς ἀθλήσεως αὐτῆς ἡ ις' Σεπτεμβρίου γνωρίζει, καὶ ὅτι ἡ ἐορτὴ τῆς δ' συνόδου ἀναγκαίως τιμᾶται διὰ τὴν βλάσφημον αἵρεσιν τῶν μονοθελητῶν καὶ μονοφυσιτῶν, εἰσὶν νῦν Ἀρμένιοι ἐχθροὶ τῆς ἁγίας Εὐφημίας, οἵτινες παρεκίνησαν τοὺς Πέρσας καὶ κατέστρεψαν τὴν πόλιν Χαλκηδόνος καὶ τὸν ναὸν τῆς ἁγίας, τὸ δὲ ἅγιον αὐτῆς λείψανον ἐσώθη εἰς Κωνσταντινούπολιν, στήλη ὀρθοδοξίας ὑπάρχον· ἀφρόνως οὖν ὁ Νικοδόημος ἀναιρεῖ τὴν ἀκολουθίαν καὶ Συναξάριον τῆς δ' συνόδου, ποίημα τοῦ ἀγιωτάτου Φιλοθέου, καὶ εἰσάγει τὰ ἐκθέσια καὶ τὸν κανόνα τοῦ Γερμανοῦ, τὰ ὁποῖα εἰς τὴν ζ' σύνοδον καὶ οὐχὶ εἰς τὴν δ' ἐτάχθησαν, αἱ δὲ λοιπαὶ πέντε σύνοδοι ἀνυπακούονται μὲν, οὐχὶ δὲ καὶ ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ διαλαμβάνονται. Σὺ σδὲ ἀκολούθησον τὴν διάταξιν τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας [л. 232).

28. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Παύλου, δομήτορος τῆς μονῆς ἡμῶν [л. 237).

[л. 256). Περὶ τῶν αἰτήσεων τῶν στιχολογιῶν τοῦ Ψαλτηρίου.

[л. 257). Ἀρχὴ σὺν Θεῷ τοῦ τύπου τοῦ Τριφδίου καὶ τοῦ Πεντηκοσταρίου.

На утрени недѣли Ваиѣ евангеліе κατὰ Ματθαῖον· Ὅτε ἤγγιζεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, ἡ εὐχὴ τῶν Βαίων εὐθέως μετὰ τὸ εὐαγγέλιον ἐκφώνως ἀπὸ τῶν βημοθύρων [л. 279).

Евангелія читались на утрени на страстной недѣли [л. 281).

Вечерня въ великую пятницу [л. 287). Περὶ δὲ ὥραν δεκάτην σημαίνει τὸ μέγα, καὶ ἀρχόμεθα τοῦ ἐσπερινοῦ. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα τὰ ἰδιόμελα τῆς ἡμέρας ἤχος α'. Πᾶσα ἡ κτίσις ἡλλοιοῦτο,

Δόξα, ὦ πῶς ἡ παράνομος συναγωγή, Καὶ νῦν [π. 288) Φοβερὸν καὶ παράδοξον, εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, Φῶς ἱλαρὸν φάλλεται παρ' ὅλων τῶν ἱερέων, ἀλλασσομένων διὰ τὴν ἐκκομιδὴν τοῦ ἐπιταφίου, εἰτα φάλλεται τὸ προκείμενον ἔσθωθεν παρὰ τῶν ἱερέων πρότερον, ἦχος δ'· Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμὸν μου ἔβαλον κλῆρον, στίχος· Ὁ Θεὸς μου, πρόσχες μοι, τὰ ἀναγνώσματα, ὁ ἀπόστολος, Πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, ὁ λόγος ο τοῦ σταυροῦ· εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον· Συμβούλιον ἔλαβον, Εἴπωμεν πάντες, Πληρώσωμεν, τὰ λοιπά. Ἀρχομένων δὲ τῶν ἀποστίχων, αἵρουσιν οἱ ἱερεῖς τὸν ἱερὸν πέπλον τῆς εἰκόνης τοῦ ἐπιταφίου, καὶ φάλλουσιν ἀποστιχὸν προσόμοιον· Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου σε νεκρὸν, καὶ εἰσοδεύοντες ἐπιτιθέασιν αὐτὸ ἐν τῷ εὐτρεπισθέντι σκάμνῳ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ καὶ βαλόντες μετάνοιαν, ἀσπάζονται κατὰ τάξιν δύο δύο, Δόξα καὶ νῦν ἦχος πλ. α'· Σὲ τὸν ἀναβαλλόμενον τὸ φῶς ὥσπερ ἱμάτιον, Νῦν ἀπολύεις, Τρισάγιον, Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, Δόξα καὶ νῦν, Ταῖς μυροφόροις γυναιξί, καὶ ἀπόλυσις. Τράπεζαν δὲ οὐχ ἰστώμεν ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ, οὐδὲ ἐσθίομεν, εἰ μὴ που ἐστὶν ὑπέργηγρος καὶ ἀδύνατός τις, ἐπιδίδεται αὐτῷ μετὰ δύοσιν ἡλείου ἄρτος καὶ ὕδωρ. Οὕτω γὰρ παρελθόμεν ἀπὸ τῶν Διατάξεων τῶν ἁγίων ἀποστόλων, τὸ κυριακὸν λόγιον, τὸ ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, τότε νηστεύουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, σήμερον οἱ θεοὶ ἀπόστολοι παρεξελήφασιν. Καὶ τοῦτο εὐρήσεις εἰς τὰς ἀποστολικὰς Διατάξεις αὐτῶν, ἐπεσκεμμένως διελθών. Τὰ δὲ ἀπόδειπνα φάλλομεν οἱ μὲν κελλιῶται ἐν τοῖς ἰδίῳις κελλίοις αὐτῶν, οἱ δὲ κοινοβιαταὶ ἐν τῷ ναῷ κοινῶς. Μετὰ δὲ τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, φάλλεται ὁ θρηνητικὸς κανὼν τῆς Θεοτόκου τοῦ ἁγίου τοῦ Στουδίτου, ὡς ὁράται ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν κατηχήσεων. Ὅμοίως καὶ τὸ μεσονυχτικὸν φάλλεται εἰδικῶς ἐν τοῖς κελλίοις.

Τῷ ἁγίῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ ὥρα δ' τῆς νυκτὸς σημαίνει τὸ μέγα, καὶ φάλλουσιν οἱ ἀδελφοὶ τὸ μεσονυχτικὸν ἐν τοῖς κελλίοις αὐτῶν, ποιοῦντες καὶ τὸν διατεταγμένον αὐτοῖς κανόνα. Εἴτα κρούει ὁ κανδηλάπτης τὰς βαρέας ἐπὶ τὸ σιδηροῦν, καὶ συναγόμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ ἀρχόμεθα τοῦ Τρισαγίου, Κύριε ἐλέησον ἱβ', Δεῦτε προσκυνήσωμεν, καὶ τοὺς ψαλμούς· Ἐπακούσαι, Κύριος, ὁ δὲ ἱερεὺς θυμιᾷ συνήθως ἅπαντας, καὶ ὁ ἐξάφαλμος συνήθως, Θεὸς Κύριος, Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, Δόξα, Ὅτε κατῆλθες, Καὶ νῦν, Ταῖς μυροφόροις γυναιξίν. Καὶ τίθεται ἀνάγνωσις εἰς τὸν Δαμασκηνόν· ὁ δὲ ἐκκλησιάρχης διανέμει τὰ κηρία τοῖς ἀδελφοῖς, ἀλλάσσουναι δὲ οἱ ἱερεῖς πάντες καὶ διά-

κονοι, ἀρχομένου τοῦ προεσιῶτος ἀπὸ [π. 289) τοῦ βήματος εἰς ἥχον πλ. α'. Ἡ ζωὴ ἐν τάφῳ κατετέθη Χριστέ, θυμῷ δὲ ὅλον τὸν ναὸν καὶ τοὺς ἀδελφούς, καὶ ψάλλεται ὁ Ἀμωμος μετὰ τῶν ἐγκωμίων εἰς στάσις γ', ἐν ἐκάστη δὲ στάσει γίνεται συναπτὴ μικρά. Εἶτα τὰ ἀναστάσιμα εὐλογητάρια. Μετὰ ταῦτα συναπτὴ μικρά, κάθισμα τῆς ἡμέρας, καὶ τίθεται ἀνάγνωσις εἰς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ εὐαγγελίου. Τῇ ἐπαύριον, ἥτις ἐστίν, ὁ ν', καὶ ἀρχόμεθα τοῦ κανόνος ἥχος πλ. β'. Κύματι θαλάσσης, τοὺς εἰρμούς ἐκ β' καὶ τὰ τροπάρια εἰς ιβ', ὕστερον πάλιν καταβασία τοὺς εἰρμούς. Ἀπὸ γ' ὁδῆς, κάθισμα. Τὸν τάφον σου Σωτήρ, καὶ ἀνάγνωσις, ἀφ' ἑκτης κοντάκιον. Τὴν ἄβυσσον ὁ κλείσας, ἐξαποστείλῃ τὸ Ἅγιος Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐκ τρίτου. Εἰς τοὺς αἶνους, Πᾶσα πνοὴ ἥχος β', ἰδιόμελα ἥχος β'. Σήμερον συνέχει τάφος, Δόξα ἥχος πλ. β'. Τὴν σήμερον μυστικῶς, Καὶ νῦν, Ὑπερευλόγημένη, δοξολογία μεγάλη. Ἀλλάσσει ὁ πρῶτος τῶν ἱερέων ἅπασαν τὴν ἱερατικὴν στολὴν, οἱ δὲ λοιποὶ φελώνια καὶ ἐπιτραχήλιον, καὶ οἱ διάκονοι, κρατοῦντες ἐξαπτέρυγα, ψαλλομένου τοῦ Τρισαγίου τῆς δοξολογίας, αἶρει ὁ ἡγούμενος τὸ Εὐαγγέλιον, ἐπὶ κεφαλῆς αὐτοῦ ἔχων Ἀμνὸν τῆς μεγάλης πέμπτης. Οἱ δὲ λοιποὶ κρατοῦσιν, ὡς οὐρανίαν, τὸ ἱερὸν πέπλον τοῦ ἐπιταφίου θρήνου, καὶ γίνεται εἴσοδος λιτῆς, περικυκλοῦντες τὸν ναόν. Καὶ γίνεται αἵτησις α' ὑπὲρ πάντων εὐσεβῶν χριστιανῶν, β' ὑπὲρ τῶν κοιμηθέντων πατέρων καὶ ἀδελφῶν τῆς μονῆς καὶ γ' ὑπὲρ ἀναπαύσεως πάντων τῶν προαπελθόντων εὐσεβῶς τῶν ἀπανταχοῦ τῆς οἰκουμένης. Καὶ εἰσερχόμενοι εἰς τὸν ναόν, ἱσταμένου τοῦ κρατοῦντος τὸν Ἀμνὸν μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, ἐκφωνεῖ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ Σοφία, ὀρθοί, καὶ ψάλλεται τὸ Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ. Καὶ ἀποτίθεται ὁ ἐπιτάφιος ἐπάνω τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ εὐθὺς τὸ τροπάριον τῆς προφητείας ἥχος β'. Ὁ συνέχων τὰ πάντα, ἡ προφητεία, ὁ ἀπόστολος καὶ τὸ εὐαγγέλιον. Τὴν ἐπαύριον, εἶτα ἡ ἑκτενὴ καὶ ἀπόλυσις. Ἡ πρώτη ὥρα καὶ τελεία ἀπόλυσις. Αἱ δὲ λοιπαὶ ὥραι λιταὶ ἐν τῷ νάρθηκι μετὰ τῆς ἐνάτης ὁμοῦ καὶ τῶν τυπικῶν μακαρισμῶν, Πάτερ ἡμῶν, τὸ κοντάκιον καὶ ἀπόλυσις.

Περὶ τοῦ ὄρθρου. Περὶ δὲ ὥραν ἐνάτην τῆς ἡμέρας σημαίνει τὸν ἐσπερινόν. Ἀλλάξαντος τοῦ ἱερέως στολὴν λευκὴν, καὶ εἰπόντος τὸ Εὐλογημένη ἡ βασιλεία, ἀρχόμεθα. Δεῦτε προσκυνήσωμεν, τὸν προσκιμακόν, συναπτὴ, Κύριε ἐκέκραξα ἥχος α', ἱστώμεν στίχους ἡ' καὶ ψάλλομεν ἀναστάσιμα δ' καὶ τοῦ Τριωδίου ἰδιόμελα ἥχος πλ. δ'. Σήμερον ὁ Ἄδης στένων βοᾷ, καὶ τὰ ἕτερα δύο εἰς δ', Δόξα, Τὴν

σήμερον μυστικῶς [λ. 290). Καὶ νῦν θεοτοκίον· Τὴν παγκόσμιον δόξαν. Σημείωσον δέ, ὅτι εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἀπὸ τοῦ στίχου· Πεσοῦνται ἐν ἀμφιβλήστρῳ αὐτῶν οἱ ἁμαρτωλοί, ὁ ἐκκλησιάρχης ποιεῖ σχῆμα, ἐν τῷ μεγάλῳ σίγῃ ἰστάμενος, βαλὼν μετάνοιαν εἰς τοὺς χοροὺς, καὶ εἰσερχόμενοι πάντες οἱ ἱερεῖς, ἀλλάσσουν φελώνια λευκὰ εἰς τὸ ποιῆσαι μεγάλην εἴσοδον, καὶ φάλλουσι τὸ Φῶς ἱλαρὸν μετὰ μέλους ἀργῶς. Προκείμενον μέντοι οὐ λέγεται, ἀλλ' εὐθύς Σοφία, βοᾷ ὁ διάκονος, ὁ δὲ ἀναγνώστης προσφωνεῖ· Γενέσεως τὸ ἀνάγνωσμα, καὶ ἀναγινώσκει τὰ ἐ' ἀναγνώσματα. Καὶ εἰς μὲν τὸ μέσον αὐτῶν, ἀναγιγνωσκομένης τῆς α' ψόδης, φάλλεται τὸ ἀκροτελευταῖον τῶν στίχων, ἀντιφωνουμένου μετὰ μέλους, ἡγουν τὸ Ἄσωμεν τῷ Κυρίῳ, ἐνδόξως γὰρ δεδοξασται, τοῦτο φάλλεται εἰς κάθε τέλος τοῦ στίχου τῆς ψόδης, ἥτοι Βοηθός καὶ σκεπαστής ἐγένετό μοι εἰς σωτηρίαν, καὶ φάλλει ὁ χορός· Ἄσωμεν τῷ Κυρίῳ, ἐνδόξως γὰρ δεδοξασται, καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς στίχους ὁμοίως. Ὡσαύτως καὶ ἐν τῇ ὁγδόῃ· Ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ καθεξῆς ἕως τέλους τῆς ψόδης. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἀναγνωσμάτων, συναπτὴ μικρὰ παρὰ τοῦ ἱερέως, καὶ φάλλεται τὸ Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, εἶτα ὁ ἀπόστολος. Πρὸς Ῥωμαίους· Ἀδελφοί, ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθημεν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν. Μετὰ δὲ τὸ εἰπεῖν τὸν ἱερέα· Εἰρήνη σοι, καὶ τὸν διάκονον· Σοφία, ἄρχεται ὁ ἀναγνώστης τὸν στίχον ἡχος βαρύς· Ἀνάστα, ὁ Θεός, κρίνων τὴν γῆν· οὐ λέγει γὰρ Ἀλληλούια, ψαλμὸς τῷ Δαβίδ, καθὼς ἡ συνήθεια, ἀλλ' εὐθύς ἄρχεται τοῦ στίχου· Ὁ Θεός ἔσθῃ ἐν συναγωγῇ θεῶν, καὶ ὁ φάλτης· Ἀνάστα, ὁ Θεός, κρίνων τὴν γῆν, ὅτι σὺ κατακληρονομήσεις ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσι, καὶ οἱ λοιποὶ στίχοι τοῦ ψαλμοῦ. Μετὰ τὸ Ἀνάστα, ὁ Θεός, εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον· Ὅφθ' σαββάτων. Καὶ ἀντὶ τοῦ Χερουβικοῦ ὕμνου· Σιγησάτω πᾶσα σὰρξ βροτεία. Κοινωνικόν· Ἐξηγέρθη, ὡς ὁ ὑπνῶν Κύριος, καὶ ἀνέστη σῶζων ἡμᾶς. Τοῦτο δὲ λέγεται πλειστάκις, ἕως οὗ οἱ ἀδελφοὶ ἅπαντες τῶν ἀχράντων μυστηρίων κοινωνήσωσιν. Μετὰ δὲ τὴν ὀπισθάμβωνον εὐχὴν, δίδεται τὸ κατακλαστὸν τοῦ ἀντιδώρου παρὰ τοῦ ἱερέως, ψαλλόντων ἡμῶν· Εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον, καὶ τὸν λγ' ψαλμόν· Εὐλόγησω τὸν Κύριον, εἴθ' οὕτως, ἡδρεπισμένου ὄντος τοῦ ἀναλογίου, καὶ τῶν ἄρτων συνήθως καὶ τοῦ οἴνου, παρίσταται τούτοις ὁ ἱερεὺς, καὶ θυμιῶν ταῦτα, λέγει τὴν συνήθη εὐχὴν τῆς εὐλογήσεως· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ εὐλόγησας [λ. 291) τοὺς πέντε ἄρτους ἐν τῇ ἐρήμῳ κτλ. Καὶ μετὰ τὸ Ἀμήν, κα-

θεζόμεθα ἐν τοῖς τόποις ἡμῶν ἡσύχως καὶ εὐτάκτως, καὶ εἰσέρχεται ὁ κελλαρίτης καὶ ἐπιδίδωσιν ἐκάστω τῶν ἀδελφῶν ἀνὰ κλάσματος ἄρτου, καὶ κρασσοβολίου οἴνου, καὶ ἀνὰ ἑξ ἰσχάδων (ἦτοι σύκων ξηρῶν), καὶ ἐσθίοντες, ἐν τοῖς τόποις ἡμῶν καθήμενοι. Ἡμῶν δὲ ἐσθιόντων καὶ διακλυομένων, γίνεται ἀνάγνωσις εἰς τὰς Πράξεις τῶν ἀποστόλων, ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ βιβλίου.

Δεῖ δὲ εἰδέναι, ὅτι ὥρα β' τῆς νυκτὸς ὀφείλει ἀπολύσαι τὴν λειτουργιῶν εὐλόγησιν καὶ τῶν ἀδελφῶν τὴν ἐστίασιν, τῇ δὲ τετάρτῃ ὥρᾳ γενέσθαι τὴν παννυχίδα, ἥτοι τοῦ κανόνος τοῦ μεγάλου σαββάτου ψαλμωδίαν, μετὰ δὲ τὸ συμφυᾶσαι ἡμᾶς, ἅπτει ὁ κανδηλάπτης τὰς κανδήλας, εἶθ' οὕτως ἐξέρχεται καὶ κρούει τὸ σήμαντρον, καὶ ἱστησι τὴν ἀνάγνωσιν ὁ ἀναγινώσκων, καὶ εὐλογήσαντος τοῦ ἱερέως, ψάλλεται τὸ Τρισάγιον, Παναγία τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Κύριε ἐλέησον ιβ', Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', Ἐλέησόν με, ὁ Θεός, εἶτα ἀρχόμεθα τοῦ κανόνος τοῦ μεγάλου σαββάτου, ἥχος πλ. β'. Κύματι θαλάσσης, τοὺς εἰρμούς ἐκ β', τὰ τροπάρια εἰς ιβ', καὶ ἔσχατον τὸν εἰρμὸν καταβασία. Ἀπὸ γ' ὥδῃς κάθισμα· Τὸν τάφον σου Σωτὴρ, καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸν λόγον τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου· Τί τοῦτο σήμερον σιγὴ πολλή, εἰς δύοσεις δύο. Ἀφ' ἑκτῆς τὸ κοντάκιον καὶ τὸν οἶκον, εἶτα τὸ Συναξάριον τοῦ Μηναίου τῆς ἡμέρας, εἶτ' αὖθις τὰς λοιπὰς ὥδας. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ κανόνος τροπάριον, μετὰ τὸ Τρισάγιον καὶ τὸ Πάτερ ἡμῶν, Ὅτε κατήλθες, ἑκτενὴ παρὰ τοῦ ἱερέως καὶ ἀπόλυσις, εἶτα ἀνάγνωσις εἰς τὸ ὑπόλοιπον τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου, ἐν ᾗ καὶ διανέμει ὁ κανδηλάπτης τὰ κηρία τοῖς ἀδελφοῖς.

Ἀκόλουθον. Εἶθ' οὕτως ἐξέρχεται ἐν τῷ νάρθηκι ὁ κανδηλάπτης ἐτοιμάζων, οἱ δὲ ὑπηρέται τοῦ ναοῦ ἄπτουσι τὰς κανδήλας καὶ κηρία τοῦ ναοῦ, ποιοῦσι δὲ καὶ πυρεῖα (μαγκάλια) δύο μεγάλα, καὶ τιθέασιν τὸ μὲν ἓν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, τὸ δὲ ἕτερον ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν τοῦ βήματος, ἔσωθεν δὲ τοῦ βήματος, ἀπαιρωῦσι (κρεμῶσι) θυμιατά, καὶ βαλόντες ἐν αὐτοῖς θυμίαμα τὸ ἀρκοῦν, κλείουσι τὰς θύρας τοῦ ναοῦ [π 293]. Ὁ δὲ ἱερεὺς καὶ ἡγούμενος καὶ λοιποὶ ἱερεῖς καὶ διάκονοι ἀλλάσσουσι στολὰς λευκάς ὅλην τὴν ἱερατικὴν στολήν, καὶ ἐξέρχονται διὰ τοῦ βορείου μέρους, προπορευομένων αὐτῶν λαμπάδων. Καὶ ἄρχεται ὁ ἡγούμενος ψάλλειν· Τὴν ἀνάστασίν σου, Χριστὲ Σωτὴρ, καὶ ἱστάμενος ὁ ἡγούμενος ἐν τῇ βασιλικῇ πόλῃ, ἄπτουσιν ἐκ τῆς λαμπάδος αὐτοῦ πάντες οἱ ἀδελφοί, φαλλομένου τοῦ τροπαρίου, ἄχρις ἂν ἐξέλθωσιν ἐν τῷ νάρθηκι, καὶ κλειομέ-

νων τῶν θυρῶν, θυμιᾶται ὁλος ὁ ναός. Ὁ δὲ πρῶτος τῶν ἱερέων ἐν τῷ νάρθηκι θυμιᾷ σταυροειδῶς τὸ ἐν τῷ εὐτρεπισμένῳ τετραποδίῳ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, καὶ τὴν εἰκόνα τῆς Ἀναστάσεως. Καὶ ἄρχεται ὁ διάκονος· Καὶ ὑπὲρ τοῦ καταξιωθῆναι ἡμᾶς τῆς ἀκροάσεως τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου κ. τ. λ., καὶ ἀναγινώσκειται τὸ εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον· Ὅφει σαβ-
βότων, ἄχρι τοῦ Καὶ διεφθμίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις ἄχρι τῆς σήμερον (τὸ δὲ α' ἐωθινὸν ἀναγινώσκειται τῇ κυριακῇ τοῦ Θωμᾶ).
Εἴτα χαράττει σταυρὸν διὰ τοῦ θυμιατοῦ καὶ ἐκφωνεῖ· Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ καὶ ἑωσοπιῷ καὶ ἀδιαιρέτῳ Τριάδι κ. τ. λ., καὶ ἡμῶν ἀποκρινομένων τὸ Ἀμήν, ἄρχεται ὁ ἡγούμενος τὸ τροπάριον μεγαλο-
φώνως εἰς ἥχον πλ. α'· Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, ἅμα δὲ σὺν τῷ ἅσματι σημαίνουσιν ὅλα τὰ πνευματικὰ ὄργανα, τὸ τε μέγα καὶ σιδη-
ροῦν, καὶ οἱ κώδωνες, ψάλλεται δὲ τὸ Χριστὸς ἀνέστη τρίς παρὰ τοῦ ἡγουμένου, συνεπαρόντων καὶ τῶν λοιπῶν ἱερέων καὶ διακόνων, καὶ τρίς παρὰ τῶν ἀδελφῶν ἄνευ στίχου, εἴτα στίχος· Ἀναστήτω ὁ Θεός,
Ὡς ἐκλείπει καπνὸς ἀπὸ προσώπου πυρός, Οὕτως ἀπολοῦνται οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ, Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος ἀγαλλιασώμεθα, Δόξα καὶ νῦν, εἴτα ὁ ἡγούμενος γεγωνυτέρᾳ φωνῇ· Χριστὸς ἀνέστη, θυμιῶν δὲ εἰς τὸ τέλος, ἀποτελειῶσιν οἱ ἀδελφοί· Καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασιν, εἴτα συναπτὴ μεγάλη καὶ ἐκφώνησις· Ὅτι πρέπει σοι, καὶ εὐθὺς ἄρχεται ὁ ἡγούμενος τὸν εἰρμὸν τοῦ κανόνος ἥχος α'· Ἀναστάσεως ἡμέρα, τὸν εἰρμὸν δις καὶ τὰ τροπάρια ιβ', εἴτα πάλιν τὸν εἰρμὸν δις παρὰ τῶν δύο χορῶν καταβασία. Ψάλλεται δὲ οὗτος ὁ κανὼν ἄνευ στίχων, ἀλλ' οὐδὲ Δόξα τῇ ἁγίᾳ ἀναστάσει σου λέγομεν, ἀλλ' οὐδὲ κανοναρχεῖται, ὡς ἄλλοτε, ἀλλὰ καθὼς ψάλλονται οἱ εἰρμοί, οὕτω καὶ τὰ τροπάρια, κρατούντων φυλλάδας ἐν χερσὶ τῶν ψαλλόντων ἄνευ κανοναρχήματος. Καὶ ἐν μὲν τῇ α' ψῳδῇ ψάλλοντες κυκλοφοροῦσι τὸν ναόν, ἔξωθεν λιτανεύοντες, εἴτα εἰσελθόντες ἐν τῷ ναῷ, θυμιᾷ πρῶτον ὁ ἡγούμενος τὸν ναὸν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς, προπορευομένου τοῦ διακόνου μετὰ λαμπάδος, ἐν ἐκάστη δὲ ψῳδῇ θυμιῶσιν οἱ λοιποὶ [π. 294) τῶν ἱερέων. Ἐν ἐκάστη δὲ ψῳδῇ γίνεται αἰτησις παρὰ τοῦ ἱερέως, καὶ μετὰ τὴν ψῳδὴν, ἐκφώνησις· Ὅτι σὸν τὸ κράτος, καὶ μετὰ τὴν γ'· Ὅτι ἀγαθός, μετὰ τὴν δ'· Ὅτι σὺ εἶ ὁ Θεός ἡμῶν, μετὰ τὴν ε'· Ὅτι ὑψόλογηται καὶ δεδοξάσται, μετὰ τὴν ς'· Σὺ γὰρ εἶ ὁ βασιλεὺς τῆς εἰρήνης, καὶ γίνεται ἀνάγνωσις εἰς τὸν Θεολόγον Γρηγόριον· Ἐπὶ τῆς φυλακῆς μου στήσομεν καὶ ἕτερος λόγος τοῦ αὐτοῦ· Ἀναστάσεως ἡμέρα. Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν, Ἀνάστασιν Χρι-

στοῦ θεασάμενοι ἐκ τρίτου, καὶ Ἀναστὰς ὁ Ἰησοῦς τρίς, εἶτα τὰς λοιπὰς ῥόδους. Μετὰ τὴν ἐβδόμην ῥόδην, ἐκφώνησις· Ὅτι ἡγίασται, μετὰ τὴν ἡ'. Ὅτι σὲ αἰνοῦσι πᾶσαι αἱ δυνάμεις, καὶ σημαίνουναι αὐθις πάντα τὰ πνευματικὰ ὄργανα συμφώνως ὁμοῦ, καὶ ψάλλεται ἡ θ' ῥόδη μετὰ τῶν μεγαλυναρίων, ἐξαποστειλάριον· Σαρκί ὑπνώσας, ὡς θνητός· ἐκ τρίτου, εἰς τοὺς αἶνους, Πᾶσα πνοὴ ἤχος α', ἀναστάσιμα δ', εἶτα στιχός· Ἀναστήτω ὁ Θεός, καὶ ψάλλονται τὰ στιχηρὰ τοῦ Πάσχα, Δόξα καὶ νῦν, Ἀναστάσεως ἡμέρα, τὸ Χριστὸς ἀνέστη γ', καὶ γίνεται ὁ ἀσπασμὸς οὕτως· λαβὼν ὁ ἡγούμενος τὸ Εὐαγγέλιον παρὰ τοῦ ἐφημερίου, ἵσταται ὁ ἱερεὺς ἐκ δεξιῶν τοῦ ἡγουμένου, καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἱερέων, ἀσπαζόμενοι ἀλλήλοις, ἵστανται ἐκ τοῦ δεξιοῦ μέρους ἕκαστος, εἶτα οἱ ἀδελφοὶ ἀσπάζονται τὸ Εὐαγγέλιον καὶ τὸν ἡγούμενον, καὶ ἵστανται κατὰ τάξιν ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ μέρους τούτου, ἀσπαζόμενοι ἀλλήλους. Μετὰ δὲ τὸν ἀσπασμόν, λαβὼν ὁ ἱερεὺς τὸ Εὐαγγέλιον ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ ἡγουμένου, ἀποτίθῃσιν αὐτὸ ἐν τῷ εὐτρεπισθέντι τετραποδίῳ, καὶ ἵσταται ἄχρι τοῦ σαββάτου τῆς Διακαινησίμου, ἀσπαζόμενον καθεκάστην παρὰ τῶν ἀδελφῶν, μετὰ δὲ τὴν θ' τοῦ σαββάτου αἶρεται ἐκεῖθεν. Ἰσταμένων δὲ τῶν ἀδελφῶν πάντων, ἀναγινώσκει ὁ ἱερεὺς τὴν κατήχησιν τοῦ Χρυσοστόμου, ἀκρωμένων προσεχῶς· Εἴτις εὐσεβῆς καὶ φιλόθεος, εἶτα τροπάριον τοῦ ἁγίου· Ἡ τοῦ στόματός σου καθάπερ πυρός, μετὰ δὲ τοῦτο ἐκτενὴ καὶ ἀπόλυσις.

Αἱ δὲ ὥραι ψάλλονται οὕτως· Χριστὸς ἀνέστη γ', Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι γ', Προλαβοῦσαι τὸν ὄρθρον ἁπαξ, Εἰ καὶ ἐν τάφῳ κατῆλθες ἀθάνατε, Ἐν τάφῳ σωματικῶς, Δόξα, Ὡς ζωηφόρος, ὡς παραδείσου ὡραιότερος, Καὶ νῦν, Τὸ τοῦ Ὑψίστου ἡγιασμένον θεῖον σῆνωμα, Κύριε ἐλέησον μ', καὶ λέγεται στίχος πορὰ τοῦ ἱερέως, Χριστὸς ἀνέστη γ'· τρισεύεται δὲ ἡ τοιαύτη ἀκολουθία ἐν ταῖς ὥραις, ἀποδείπνοις καὶ μεσονυκτικῷ.

Ἡ δὲ λειτουργία γίνεται ταχύτερον· σημαίνουναι δὲ πάντα τὰ πνευματικὰ ὄργανα, καὶ ψάλλονται τὰ παρόντα ἀντίφωνα, ἀντίφωνον α'· Ἀλλαλάξατε τῷ Κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ, Ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου, Δότε δόξαν ἐν αἰνέσει αὐτοῦ, Ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου [π. 295], Εἴπατε τῷ Θεῷ, ὡς φοβερὰ τὰ ἔργα σου, Ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου, Πᾶσα ἡ γῆ προσκυνησάτωσάν σοι καὶ φαλλάτωσάν σοι, Ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου, Δόξα καὶ νῦν, Ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου, Ἀντίφωνον β'· Ὁ Θεὸς οἰκτειρήσαι ἡμᾶς καὶ εὐλογήσαι ἡμᾶς, Σῶσον ἡμᾶς Ὡς Θεοῦ... κ. τ. λ. Εἰσοδικόν· Ἐν ἐκκλησίαις εὐλο-

γεῖτε τὸν Θεόν, Κύριον ἐκ πηγῶν Ἰσραήλ, Σῶσον ἡμᾶς, Υἱὲ Θεοῦ, ὁ ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν, Προλαβοῦσαι τὸν ὄρθρον, Δόξα καὶ νῦν, ἥχος πλ. δ΄. Εἰ καὶ ἐν τάφῳ κατήλθες, Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε. Δεῖ δὲ γινώσκειν, ὅτι τὰ αὐτὰ ψάλλονται παρ' ὅλην τὴν ἐβδομάδα τῆς Διακαινησίμου. Ὁ ἀπόστολος· Πράξεων τῶν ἀποστόλων· Τὸν μὲν πρῶτον λόγον ἐποίησάμην περὶ πάντων, εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ καθ' ἑξῆς ἡ θεία λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου, κοινωνικόν· Σῶμα Χριστοῦ μεταλάβετε. Εἰς τὴν τράπεζαν γίνεται παράκλησις μεγάλη τοῖς ἀδελφοῖς, ἀπ' αὐτῆς τῆς λαμπροφόρου ἡμέρας ἀρχόμεθα ἀναγινώσκειν ἐν τῇ τραπέζῃ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ Χρυσοστόμου, μέχρι τῆς κυριακῆς τῶν Ἀγίων Πάντων.

Ἐν τῇ τραπέζῃ ὁ τραπεζΐτης λαμβάνει προσφοράν ὁλόκληρον καὶ τίθησιν ἐν τῷ παναγιαρίῳ, καὶ ἀντὶ τῆς Παναγίας ὑψοῦται αὕτη, καὶ λέγει μεγαλοφώνως· Χριστὸς ἀνέστη, καὶ ἀνταποκρίνονται οἱ ἀδελφοί· Ἀληθῶς ἀνέστη ὁ Κύριος, ἐκ τρίτου, εἶτα ὁ τραπεζΐτης λέγει· Προσκυνούμεν αὐτοῦ τὴν τριήμερον ἑγερσιν, καὶ οἱ ἀδελφοὶ ἀσπάζονται τὴν ὑψουμένην Παναγίαν. ψάλλοντες τὸ Ὁ ἄγγελος ἐβόα, τοῦτο δὲ γίνεται μέχρι τοῦ σαββάτου τῆς Διακαινησίμου.

Τῇ αὐτῇ λαμπρᾷ κυριακῇ ἐσπέρας ἀλλάσσει ὁ ἱερεὺς πᾶσαν τὴν ἱερατικὴν στολὴν αὐτοῦ, καὶ στὰς κατενπιφον τῆς ἀγίας τραπέζης μετὰ τοῦ θυμιατοῦ, σφραγίζων σταυροειδῶς, ἐκφωνεῖ· Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ ἄρχεται τὸ Χριστὸς ἀνέστη γ', καὶ ψάλλεται μετὰ τῶν στίχων αὐτοῦ ιγ', συναπτὴ μεγάλη, τὸ Κύριε [π. 299] ἐκέκραξα εἰς ἥχον β', ψάλλοντες ἀναστάσιμα τῆς Ὀκτωήχου ς', Δόξα, Τὸν σωτήριον ὕμνον ᾄδοντες, Καὶ νῦν, Παρῆλθεν ἡ σκιά τοῦ νόμου, εἴσοδος μεγάλη παρὰ πάντων τῶν ἱερέων μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, φαλλομένου τοῦ Φῶς ἱλαρόν, προκείμενον ἥχος βαρὺς· Τίς Θεὸς μέγας, ὡς ὁ Θεὸς ἡμῶν, στίχος· Ἐγνώρισας ἐν τοῖς λαοῖς τὴν δυνάμιν σου, Καὶ εἶπα νῦν ἡρξάμην, Ἐμνήσθην τῶν ἔργων Κυρίου, καὶ εὐθύς· Καὶ ὑπὲρ τοῦ καταξιωθῆναι, λέγεται δὲ τὸ εὐαγγέλιον παρ' ὅλων τῶν ἱερέων καὶ διακόνων, κατὰ στιγμὴν τελείαν ἀντιφώνως, καὶ κρουομένου κώδωνος νὲ ἐκάστω στίχῳ, ἐν δὲ τῷ τέλει τοῦ εὐαγγελίου κρούουσιν ὅλα τὰ σήμαντρα καὶ οἱ κώδωνες. Εἶτα τὸ Καταξίωσον καὶ αἱ αἰτήσεις, μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν, τὸ στιχηρὸν τοῦ στίχου καὶ τὰ τοῦ Πάσχα στιχηρὰ μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν, Δόξα καὶ νῦν, Ἀναστάσεως ἡμέρα, Χριστὸς ἀνέστη γ' ἄνευ τοῦ τέλους τοῦ Ἀναστάσεως ἡμέρα, Σοφία καὶ ἀπολυσις γίνεται καὶ ἀσπασμός.

Τῇ β' τῆς Διακαινησίμου σημαίνουσιν ὅλα τὰ πνευματικὰ ὄργανα, καὶ φάλλεται τὸ μεσονυχτικόν, τρισσῶς λεγομένων τῶν τροπαρίων, καθὼς αἱ ὥραι καὶ τὰ ἀπόδειπνα, ὡς προεδηλώσαμεν, λέγομεν δὲ εἰς τὸ τέλος τὸ Εὐξώμεθα κ. τ. λ., εἴτα εἰσελθὼν ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ ἁγίῳ βήματι, ἐνδύεται φελώνιον μετὰ ἐπιτραχήλιου, καὶ λαβὼν θυμιατὸν ἵσταται κατ' ἐνώπιον τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ ἐκφωνεῖ· Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ καὶ ζωοποιῷ καὶ ἀδιαιρέτῳ Τριάδι, εἴτα ἄρχεται τὸ Χριστὸς ἀνέστη τρίς, καὶ παρ' ἡμῶν τρίς, καὶ μετὰ τῶν στίχων, ὡς χυθεῖ. Εἰς δὲ τὴν ἑναρξιν τοῦ κανόνος, θυμιᾷ ὁ ἱερεὺς ὅλον τὸν ναὸν καὶ τοὺς ἀδελφούς, φάλλεται δὲ ὁ κανὼν τοῦ Πάσχα ἄνευ στίχων. Εἰς δὲ τὸ Δόξα καὶ νῦν, φάλλονται τὰ θεοτοκία τοῦ κυρίου Θεοφανίου· Θανάτωσης τὸν ὄρον, ἐπὶ τὴν ἀκήρατον ζωὴν, καταβάσια, τὸν εἰρμὸν δίς, Χριστὸς ἀνέστη γ', καὶ αἰτήσις. Ἀπὸ γ' ᾠδῆς μετὰ τὴν ὑπακοήν, τίθεται ἀνάγνωσις τοῦ Χρυσοστόμου ἐρμηνεία εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην, καὶ εἰς τὸ Κυριακοδρόμιον τοῦ Ἀγαπίου εἰς τὰ ια' ἑωθινὰ εὐαγγέλια. Εἰς τὴν ς' ᾠδὴν, Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι τρίς, Ἀναστὰς ὁ Ἰησοῦς γ', αἱ λοιπαὶ ᾠδαί, ἔξαποστειλάριον· Σαρκεὶ ὑπνώσας γ'. Εἰς τοὺς αὐνοὺς ἀναστάσιμα δ', καὶ τὰ τοῦ Πάσχα στιχηρά, Δόξα καὶ νῦν, Ἀναστάσεως ἡμέρα, Χριστὸς ἀνέστη γ', ἐκτενὴ καὶ ἀπόλυσις. Ποιοῦμεν δὲ καὶ λιτὴν ἕξω τοῦ μοναστηρίου, εἰς τὴν λειτουργίαν τὰ ἀντίφωνα, ὁ ἀπόστολος Πράξεων, καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἡμέρας κατόρδινον, κοινωνικόν· Σῶμα Χριστοῦ μεταλάβετε.

Въ отданіе Пасхи. Ἐσπέρας σημαίνουσιν ὅλα τὰ πνευματικὰ ὄργανα, ὁ δὲ ἱερεὺς, εἰσελθὼν ἐν τῷ ἁγίῳ βήματι, ἀλλάσσει ἐπιτραχήλιον καὶ φελώνιον, καὶ κρατῶν λαμπάδα καὶ θυμιατὸν, εὐλογεῖ καὶ ἄρχεται τὸ Χριστὸς ἀνέστη γ', καὶ μετὰ τῶν στίχων, ὡς ἐν τῇ Διακαινησίμῳ ἑβδομάδι, εἴτα συναπτὴ μεγάλη, τὸ Κύριε ἐκέκραξα . . . вхождѣ съ кадиломъ. Εἰς τὴν λειτουργίαν σημαίνουσιν ὅλα τὰ σήμαντρα διὰ τὸ ἀποδίδοσθαι τὸ Χριστὸς ἀνέστη, τυπικὰ οὐ φάλλομεν, ἀλλὰ μετὰ τὸ Χριστὸς ἀνέστη, μετὰ τῶν στίχων αὐτοῦ εἰς ιγ', τὰ ἀντίφωνα τοῦ Πάσχα . . . Εἰς τὴν τράπεζαν παράκλησις τοῖς ἀδελφοῖς μεγάλη· ἐσθίωμεν γὰρ ἰχθῦα· καὶ ἔλαιον καὶ οἶνον. Τὸ δὲ Χριστὸς ἀνέστη ἀποδίδεται μετὰ τὴν 11' ὥραν ἑσπέρας τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, εἰς τὸ τέλος τῆς ἐννάτης ὥρας φάλλεται τὸ Χριστὸς ἀνέστη ιβ', καὶ ἔσχατον γεγονωτέρα φωνὴ ιγ', καὶ ἀσπάζονται οἱ ἀδελφοὶ τὴν εἰκόνα τῆς Ἀναστάσεως ἐν τῷ νάρθηκι καὶ ἀποδίδεται [л. 313].

Вечерня на Пятидесятницу совершалась, послѣ литургіи

значительно спустя, по восточному счету, въ 7 часовъ (около 2 ч.), и братія послѣ литургіи вкушала лишь по куску хлѣба и по чашѣ вина [л. 316). На «Господи воззвахъ» настоятель совершаетъ каждение со предшествованіемъ діакона съ лампадою. «Свѣте тихій» поется отъ священниковъ.

[л. 319). Διάταξις περὶ τῆς νηστείας τῆς πεντηχοστῆς, ἣτοι τῶν ἁγίων ἀποστόλων.

[л. 320). Διάταξις τῶν ἁγίων πατέρων καὶ διατύπωσις. ο точномъ соблюденіи Устава.

[л. 323). Περί τῆς στιχολογίας τῶν ψδῶν, πῶς φάλλονται καὶ τοῦ Τῷ Κυρίῳ ᾄσωμεν.

[л. 324). Περί τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν, ὅτε τύχουσιν ἐν κυριακῇ.

— Περί πότε γίνεται λιτή ἐν τῷ τέλει τοῦ ἑσπερινοῦ καὶ τοῦ ὄρθρου.

[л. 325). Служба святаго Спиридона.

CXLVIII. Τοπικὸν ἱερὸν ἐκ τε τοῦ Ἱεροσολυμικοῦ καὶ Στουδιτῶν καὶ ἁγίου ὁρους ᾽Αθῶ, συλλεχθὲν καὶ πλουτισθὲν κατὰ τὴν νῦν τάξιν τῶν εὐαγῶν μονῶν. Соборный Типиконъ Аѳоно-Григоріатскаго монастыря, рукопись въ большой листь, 6 листовъ и 270 страницъ, писана крупнымъ изящнымъ почеркомъ 1851 г., какъ о томъ гласитъ слѣдующая приписка:

Αἰτήσει καὶ προμηθεῖα τοῦ πανοσιωτάτου ἁγίου καθηγουμένου τῆς ἱερᾶς κοίνοβιακῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Γρηγορίου κυρίου κυρίου Δανιὴλ Ζαχωραίου καὶ καθιερώθην τῇ αὐτῇ ἱερᾷ μονῇ, ἵνα μένη διαιωνίζον ἀναπόσπαστον, ἐνεργούμενον ἀείποτε παρὰ τοῦ κατὰ καιρὸν ἐκκλησιαάρχου εἰς εὐταξίαν καὶ ρύθμισιν τῆς καθεκάστην ἐν ἐκκλησίᾳ φαλλομένης ἡμερινῆς καὶ νυκτερινῆς ἀκολουθίας καὶ εἰς αἰδίδιον αὐτοῦ μνημόσυνον, διὰ πόνου δὲ σπουδῆς καὶ ὁσῆς ἐπιμελείας τοῦ ἐν μοναχοῖς ἐλαχίστου Ἰακώβου ἀγιορείτου.

Νικόλαε, Γρηγόριε, δυὰς ἱερωτάτη,

Ὁ μὲν Μυρέων πρόεδρος, ὁ δ' ᾽Αθωνος τὸ κλέος,

Ποίμνην ὑμῶν φρουρήσατε καὶ ῥαψωδὸν ἱκέτην

Ταῖς πρὸς τὸν Κύριον λιταῖς ὑμῶν ταῖς εὐπειθέσιν.

αωνα', ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1851 ἐν τῷ ἁγιωνόμῳ ὄρει τοῦ ᾽Αθῶ.

На другой страницѣ:

Στίχοι πρὸς τὴν βίβλον.

"Ἡλιος δῆπου αὐγάζει πέρατα γαίης,
Νῦξ δ' ἀμαυρωθεὶς ὄλλουσι μαρμαρυγὰς,
Βίβλος δὲ τύπου διὰ παντός καταυγάζων
Τέρπει εὐσεβέων ὄμματα καὶ κραδίην.

"Ἐτεροι.

Πέρας εἴληφεν ἡ χρυσὴ βίβλος αὐτὴ
Τυπικοῦ, ῥυθμίζουσα τὴν εὐταξίαν
Ἐκκλησιῶν, ὄνησιν πᾶσι διδοῦσα
Πιστοῖς, Θεῷ δόξαν δὲ εἰς τοὺς αἰῶνας.

(π. 2 введеиіа). Προοίμιον τῆς παρούσης τοῦ Τυπικοῦ βίβλου.

"Ἔθος ἐστὶ τοῖς λογογράφοις καὶ ἀντιγράφοις τῶν ἱερῶν βιβλίων καθιεροῦν ἢ φίλοις τισίν, ἢ ἀγίοις ἐφόροις καὶ προστάταις τῶν κτησομένων αὐτάς, ὅθεν καὶ ἡ παροῦσα, καθιέρωμα οὖσα τῆς εὐαγοῦς ἱερᾶς μονῆς τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου, σεμνονομένης ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἐν ἱεράρχαις μεγίστου καὶ θαυματουργοῦ Νικολάου, προέδρου Μύρων τῆς Αὐλίας, χρεῶν ἵνα μετὰ πάσης εὐλαβείας καὶ βαθυτάτης ἐκστάσεως καὶ ἐδαφιαίας προσκυνήσεως ἀνατεθῇ τοῖς δυοῖν τούτοις θείοις πατράσι, τῷ μὲν ὡς δομήτορι πέλοντι τῆς ἱερᾶς ταύτης μονῆς, τῷ δὲ ὡς ἐφόρῳ, προστάτῃ τε καὶ πολιούχῳ τῆς αὐτῆς ὑπάρχοντι. Ὑμεῖς, ὦ ἱερωτάτῃ, θειοτάτῃ καὶ σεπτοτάτῃ δυάς, τῇ ὑμῶν σελασφόρῳ λαμπρότητι ὠραΐσατε καὶ κατακαλλύνατε εἰς πηδαλιουχίαν καὶ ὁδηγίαν καὶ ῥυθμὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὑμνωδίας καὶ τάξεως τῶν καθεκάστην ἐν τῷ σεπτῷ ναῷ ᾄδωμένων πνευματικῶν ὕμνων εἰς δόξαν καὶ αἶνον τοῦ ἐν Τριάδι ὑμνουμένου Θεοῦ τῶν ὅλων, ὑμῶν τῶν ἡμετέρων προστατῶν καὶ λοιπῶν ἀπάντων ἁγίων, ἐξαιρέτως δὲ τῆς μόνης ἀειπαρθένου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου παναχράντου Μαρίας, αἷς δὲ θεοπειθέσιν ὑμῶν εὐχαῖς καὶ ἀκοιμήτοις δεήσεσι, καταξιώσατε καὶ ἡμᾶς καὶ πάντας τοὺς εὐλαβῶς δοξολογοῦντας ὑμᾶς κατὰ τὴν τῆς βίβλου δῆλωσιν, τὴν ὑπὸ τῶν θεσπεσίων πατέρων συνταχθεῖσαν, τυχεῖν τῆς αἰδίου τρυφῆς τῶν ἀπ' αἰῶνος Θεῷ εὐαρεστησάντων. Ὅπως ἐν εὐφροσύνῃ καὶ ἀγαλλιάσει προσκυνῶμεν τὴν ὑπερένδοξον βασιλείαν τοῦ ἀναρχοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Παναγίου καὶ ζωοποιοῦ καὶ τελεταρχικοῦ Πνεύματος εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα. Ἀμήν.

Ὁδορ. 2 π. Προσφορὰ τῷ προνοήσαντι.

Τυπικά, ч. II, т. 3

Τὸ παρὸν Τυπικὸν καθιερώθη καὶ ἀφωσιώθη τῇ ἱερᾷ καὶ σεβασμίᾳ μονῇ τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου, ἵνα διαμένη καὶ σώζεται εἰς εὐταξίαν καὶ ῥυθμὸν τῆς ὅλης ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας κατὰ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν τῶν θεσπεσίων πατέρων, διὰ σπουδῆς καὶ προμηθείας τοῦ παναγιωτάτου ἀγίου καθηγουμένου ταύτης τῆς κοινοβιακῆς εὐαγοῦς μονῆς κυρίου κυρίου Δανιὴλ Ζαχωρέου εἰς αἶδιον αὐτοῦ μνήμην καὶ πάσης τῆς ἐν Χριστῷ αὐτοῦ ἀδελφότητος.

Δίστιχον πρὸς τοὺς ἐντυγχάνοντας.

Πηγὴν νάουσαν Τυπικοῦ ὁροσολόγου,

Ἐν τούτῳ εὖρης, εἰ γνησίως μετέλθης.

Ῥητῶν ἀποράδην τοῖς πολλοῖς θυηπόλοι

Θεόδωρος ¹⁾ Μάρκος ²⁾ τε σὺν ἄλλοις ³⁾ πλείστοις

Μουσουργέταις πλέξαντες, ῥητρεύουσι πῶς ⁴⁾.

Τὰ δυσχερῆ τε ⁵⁾ τῆς Τυπικοῦ πυξίδος,

Πολλοῖς οἱ θεοὶ πρὸς διάγνωσιν τούτων

Λύουσιν οἱ πάνσοφοι ἐπιστημόνως.

Τὸν λιταῖς διάσωσον ⁶⁾, παντάναξ λόγε,

Τοὺς τύποις τούτων καλῶς ⁷⁾ ἐφεπομένους.

[Π. 3). Δήλωσις ἐν συνόψει τῶν ἀρχαίων ποιητῶν τοῦ ἱεροσ(ολ)υμικοῦ καὶ ἀγίου Σάββα Τυπικοῦ καὶ τῶν μετ' αὐτοὺς Στουδιτῶν καὶ ἀγιορειτῶν προσθετητῶν ἁγίων πατέρων.

Οἱ μὲν παλαιοὶ πατέρες Εὐθύμιος ὁ μέγας, Σάββας ὁ ἡγιασμένος, Θεοδόσιος ὁ κοινοβιάρχης, Γεράσιμος ὁ ἐν Ἰορδάνῃ, Χαρίτων ὁ ὁμολογητής, Κυριακὸς ὁ ἀναχωρητής καὶ λοιποὶ παρέδωκαν εἰς τὰς ἑαυτῶν ἀλληλοπαρόχως μονὰς τύπους καὶ κανόνας ὕμνων πνευματικῶν, ὥσπερ τινα κλῆρον ἀπὸ τῶν πρώην πατέρων, οὓς οἱ μετὰ ταῦτα διαδεξάμενοι ἐφύλαττον οὐχὶ τὰ πολλὰ εἰς ὕμνους καὶ ᾄσματα καταγινόμενοι πρακτικῶν ἔργων ὄντα, ἀλλ' ὡς θεωρητικοὶ εἰς ὑψηλὰ ἀναβάσεις θεωριῶν διδόμενοι, καὶ ὡς στερεὰν τροφήν, κατὰ τὸν θεῖον ἀποστολον, ἐσθίοντες, γεγυμνασμένα ἔχοντες τὰ αἰσθητήρια. Μετέπειτα δὲ ὁ ἐν πατριάρχαις Ἱεροσολύμων μέγας διάπυρος ζηλωτὴς Σωφρόνιος, ζήλω θείῳ κινήθεις, τὰς παραδόσεις ταύτας ἐγγράφως τοῖς μετέπειτα γρά-

¹⁾ ркп. Св.-Павлскаго м. нѣтъ.
πλείστοις ⁴⁾ строки.
καλῶς нѣтъ.

²⁾ рητρεύει ³⁾ муссургѣταις вѣсто
⁵⁾ πῶς вѣсто те. ⁶⁾ σώζεις λόγε ⁷⁾

ψας παρέδωκεν, ἀλλ' ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις οἱ ἀλιτῆριοι Πέρσαι τὴν Παλαιστίνην λεηλατίσαντες, καὶ ἱεράς μονὰς πυρπολήσαντες, καὶ τὸ πόνημα τοῦ ἱεροῦ Σωφρονίου ἐτεφρώθη, σποράδην ἐναπομεινάντων ὑπομνημάτων τύπου. Ὑστερον δὲ ὁ σοφὸς Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, ὡς φιλεργὸς μέλισσα τὰς γλυκυτέρας μέλιτος ἱεράς πατρικὰς παραδόσεις συλλεξάμενος, καὶ ἴδια μέλη μετὰ καὶ τοῦ ἱεροῦ Κοσμά συνθέσας, ἀφῆκεν ἐν τῇ εὐαγγῇ μονῇ τοῦ ἁγίου Σάββα, παρ' οὗ καὶ Τυπικὸν τοῦ ἁγίου Σάββα προσηγορικῶς καὶ οὐ κυρίως ἐκλήθη. Ὅτι μετὰ ταῦτα καὶ οἱ Στουδίται πατέρες Θεόδωρος καὶ Ἰωσήφ ὁ τοῦτου αὐτάδελφος καὶ πλεόν ὁ ἱερὸς Ἰωσήφ Σικελιώτης, Ἀνδρέας ὁ ἱεροσολυμίτης ἀρχαῖος, Θεοφάνης καὶ ἕτεροι ἐπηρύξησαν καὶ ἐπλούτισαν τὸ Τυπικόν, ὡς καὶ ὁ θεῖος Ἀθανάσιος ὁ ἐν Ἀθῶ καὶ οἱ μετ' αὐτῶν ἐν ταῖς ἐαυτῶν μοναῖς προσθέσαντες ἐτακτοποίησαν, ὡς ἐν τοῖς βίοις αὐτῶν φαίνεται, καὶ ἄχρι τοῦ νῦν σχεδὸν ἐπαυξοῦμενον φαίνεται, ὅθεν πρὸς σαφεστέραν τῶν ἱερῶν τῆς ἐκκλησίας μελουργῶν σημειοῦμεν ἐνταῦθα ὀνομαστὶ τοὺς μεγίστους τῶν ποιητῶν, ὧν παλαιότεροι τῶν ἄλλων ὁ Ἀνατόλιος καὶ Ῥωμανός, Σωφρόνιος καὶ Ἀνδρέας πλουτοῦσι τὰ πρεσβεῖα τῶν ἄλλων. Ὅθεν ἀρχόμεθα.

(Ὁδορ.) Καταγραφή τῶν μελωδῶν ποιητῶν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἰδιομέλων, κανόνων καὶ λοιπῶν ἁσμάτων.

Σημείωσαι, ὅτι ὁ ἱερομάρτυς Πέτρος γράφει τὰ ἰδιόμελα τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα μαρτύρων, Φέροντες τὰ παρόντα καὶ ὁ κανὼν αὐτῶν νὰ εἶναι ποιήματα τοῦ Μεγάλου Βασιλείου καὶ εἶναι πιθανόν, ὅτι, ὡς συμπατριώτης ὢν τῶν ἁγίων, ἐφιλοπόνησεν αὐτά, ἢ ἴσως ἐκ τῶν λόγων τοῦ ἐγκωμίου αὐτῶν λαβόντες τὰς λέξεις οἱ ποιηταί, ἐσύνθεσαν αὐτά, καθὼς καὶ τὸ Χριστὸς γεννᾶται ἐκ τοῦ λογίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου λαβὼν τὰς λέξεις ὁ θεῖος Κοσμάς, ἐπλεξεν αὐτὸν τὸν εἰρμόν. Πρῶτον λοιπὸν τῶν ἄλλων τάττομεν τὸν ἅγιον Ἀνατόλιον, πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως, ἐπὶ τῆς βασιλείας Λέοντος, τὸν χρηματίσαντίσαντα ποιητὴν ¹⁾ τῶν ἀναστασίμων ἰδιομέλων ἀνατολικῶν, εἰ δὲ καὶ προηγῆται τὰ τρία τοῦ Δαμασκηνοῦ, μὴ ξεκιζώμεθα, ὅτι τὸ Τυπικὸν ὕστερον ὁ Δαμασκηνός, ὡς εἵπομεν, τακτοποιήσας, συνέταξεν αὐτοῦ ποιήματα αἰεὶ καὶ ἰδιόμελα τῶν Χριστουγέννων, Ὑπαπαντῆς καὶ ἄλλων ἑορτῶν, ὡς φαίνονται τῇ κλήσει. Ῥωμανός ὁ διάκονος, σύγχρονος τοῦ

¹⁾ Св. ПАВЛОВ. м. ркп. τῶν ἰδιομέλων τοῦ ἐσπερινοῦ τῶν Χριστουγέννων καὶ ἄλλων ἑορτῶν.

Ἀνατολίου ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἀναστασίου τοῦ Δικόρου, ἐσύνθεσε τὰ κοντάκια καὶ οἴκους τῶν ἑορτῶν καὶ τὰ προσόμοια τῶν οἴκων Χριστουγέννων καὶ Φώτων· Αἱ ἀγγελικαὶ καὶ λοιπά. 490 ἔτ. Σωφρόνιος, πατριάρχης Ἱεροσολύμων, σύγχρονος Ἰωάννου τοῦ ἐλεήμονος ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἡρακλείου ἐποίησε τὰ ἰδιόμελα ἰβ' τῶν μεγάλων ὥρων Χριστουγέννων, Φώτων καὶ μεγάλης παρασκευῆς καὶ ἄλλα ἰδιόμελα ἑορτῶν, τὴν ἐγκωμιαστικὴν εὐχὴν τοῦ μεγάλου ἁγιασμοῦ Τριᾶς ὑπερούσιε. Οὗτος διέταξεν, ἵνα ψάλλεται τὸ Φῶς ἱλαρὸν ἐν τοῖς ἐσπερινοῖς διὰ τὸ ἅγιον φῶς, παρ' οὗ καὶ τὴν ἐπωνυμίαν ἔλαβεν, ὅτε αἱ Πέρσαι, καύσαντες τὸν ναὸν τῆς ἁγίας Ἀναστάσεως, διὰ συνδρομῆς αὐτοῦ καὶ Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος ἀνεκαινίσθη καὶ ἐφάνη ἡ ἐπιφοίτησις τοῦ ἁγίου Φωτὸς, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ἐγκαινίων τοῦ Σολομωντίου ναοῦ, ἔγραψε καὶ τὸν βίον τῆς ὁσίας Μαρίας καὶ τὴν ἀκολουθίαν τῆς 630 ἔτ. Ἀνδρέας Κρήτης ἐκ πόλεως Δαμασκοῦ, χειροτονηθεὶς παρὰ τοῦ ἁνῳθεν Σωφρονίου ἐν Ἱερουσαλὴμ, ἐποίησε τὸν μέγαν κανόνα καὶ τὰ τριψῆδια τῶν ἀποδείπνων τῆς μεγάλης ἐβδομάδος, τοὺς κανόνας πλ. δ' εἰς τὸ Γενέσιον τῆς Θεοτόκου, τῆς μεσοπεντηκοστῆς, τῆς κυριακῆς τῶν Μυροφόρων, καὶ ὅσοι κανόνες ἔχουσι πολλὰ τροπάρια τούτου ποιήματα εἰσίν. Συμεὼν ὁ θαυμαστορεΐτης, παλαιότερος τῶν ἁνω δύο, ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἰουστίνου 511 ἔτ., ἐποίησε τὰ ἰδιόμελα καὶ τὸν κανόνα τοῦ σεισμοῦ, διὰ τὸν τότε συμβάντα σεισμόν εἰς Ἀντιόχειαν, ὅτε καὶ Θεοῦπολις ἐκλήθη αὕτη. 510. Γερμανὸς ὁ πατριάρχης ἐπὶ τῆς βασιλείας Λέοντος Ἰσαύρου, ποιτῆς τῶν ἰδιομέλων τῶν ἁγίων Ἀναργύρων· Ἀγάλλεται ὁ χορὸς, καὶ ἄλλων ἰδιομέλων. [π. 4]. Μεθόδιος πατριάρχης ἐποίησε τὰ ἰδιόμελα τῆς ἰνδίκτου· Θαυμαστὸς εἶ ὁ Θεός, καὶ τὰ λοιπὰ καὶ ἕτερα ἁγίων καὶ ἑορτῶν, 840 ἔτ. Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, περίφημος τῶν ἄλλων, ποιητῆς τῶν ἀναστασίμων, ἰδιομέλων καὶ κανόνων τοῦ Πάσχα, Χριστουγέννων, Φώτων, Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου καὶ νεκρώσιμα ἰδιόμελα καὶ τὰ δογματικὰ τῶν μικρῶν ἐσπερινῶν σαββάτου ἐσπέρας, διὰ τὰς αἱρέσεις τῶν Νεστοριανῶν καὶ Μονοθελητῶν· αὐτὰ γὰρ λέγονται δογματικὰ καὶ οὐχὶ τὰ τῶν μεγάλων ἐσπερινῶν πρῶτα θεοτοκία τῶν σαββάτων ἐσπέρας, ὡς τινες ἀμαθῶς καλοῦσι. Κοσμᾶς ὁ τούτου ἀδελφοποιητῆς, Μαΐουμᾶ Ἀραβίας ἐπίσκοπος, ποιητῆς πολλῶν κανόνων δεσποτικῶν καὶ θεομητορικῶν ἑορτῶν καὶ τῶν τετραψδίων τῶν ὄλων σαββάτων τῆς μεγάλης τεσσαρακοστῆς καὶ ὅλης μεγάλης ἐβδομάδος καὶ τῆς κυριακῆς τῶν Βατίων καὶ ἄλλων. Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Σικελίας ποιητῆς, πολλῶν κανόνων καὶ τῶν τῆς

Παρακλητικῆς καθημερινῶν κανόνων τῆς Ὁκτωήχου, τῆς Ἀναλήψεως δύο, προσόρτιον τῆς Ὑπαπαντῆς εἰς τὸ Ἀνοῖξω τὸ στόμα μου, τῆς Μεταμορφώσεως, καὶ ὅσοι ἔχουσιν ἀκροστιχίδα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ εἰς τὴν ἐκάστην ᾠδὴν, ἐν ἔτει 790. Θεοφάνης ὁ γραπτός, ποιητὴς πολλῶν ἁγίων κανόνων καὶ τοῦ αὐταδέλφου αὐτοῦ ἁγίου Θεοδώρου τοῦ γραπτοῦ καὶ τῶν νεκρωσίμων ἀποστίχων τῶν αἰνῶν τῆς Ὁκτωήχου. Τούτου ποίημά εἰσι καὶ τὰ τέσσαρα τῶν αἰνῶν τοῦ Πάσχα προσόμοια ἰδιόμελα· Πάσχα ἱερὸν ἡμῖν σήμερον ἀναδέδεικται, καὶ τὸ ἰδιόμελον δοξαστικόν· Ἀναστάσεως ἡμέρα καὶ λαμπρυνθῶμεν τῇ πανηγύρει· πρότερον γὰρ τὸ Ὑπερευλογημένη ἐφάλλετο, ὥς ἐν ταῖς λοιπαῖς κυριακαῖς. Στέφανος ὁ ἁγιοπολίτης, παλαιότερος ἐπὶ Ἡρακλείου, μουσικώτατος πολλῶν ἰδιομέλων τεχνικῶν ποιητὴς καὶ ποιητὴς καὶ τοῦ κανόνος τῆς Περιτομῆς καὶ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου καὶ ἄλλων. Λέων (ὁ σοφός) ὁ δεσπότης, πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι (οἱ γὰρ υἱοὶ καὶ ἀδελφοὶ τῶν βασιλέων δεσπότηται ἐκαλοῦντο) ἐν Θεσσαλονίκῃ ὑπερόριος ὢν, παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Βασιλείου, διαβληθεὶς ὑπὸ Σανταβαρινοῦ, ἐποίησε τὰ ἑνδεκα ἑωθινὰ ἰδιόμελα, εἶτα βασιλεύσας, μετεχώμισε τὸ λείψανον τοῦ ἁγίου Λαζάρου καὶ ἐσύνθεσε εἰς αὐτὸν ἰδιόμελα τοῦ ἐσπερινοῦ καὶ αἰνῶν καὶ τὸ ἰδιόμελον τοῦ στίχου τῶν αἰνῶν τῇ παρασκευῇ τῶν Βαΐων. Περιφρονήσασα ψυχὴ μου, 890 ἔτει. Μάρκος, ἡγούμενος τῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Μωκίου, διὰ προσταγῆς Λέοντος, τοῦ σοφοῦ βασιλέως, ἐτελείωσε τὰς τέσσαρας ᾠδὰς τοῦ μεγάλου σαββάτου τοῦ κανόνος ἄνευ τῶν εἰρμῶν, πρόσθεσας ἀκροστιχίδα· Καὶ σήμερον δέ· οἱ δὲ εἰρμοὶ οὐχὶ τῆς Κασίας ποίημα, ἀλλὰ Σωφρονίου πατριάρχου, τούτου γὰρ ποίημα ἦν καὶ ὁ κανὼν Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας πρὸς τὸ Κύματι θαλάσσης (οὐορ.), ἀνεπλήρωσε δὲ καὶ τὸ τετραψῆδιον τοῦ ἁγίου Λαζάρου εἰς κανόνα τέλειον, ὕστερον δὲ ἔγινεν ἐπίσκοπος Ἰδρονῦντος προορατικοῦ χαρίσματος ἡξιωμένος. Ἰωάννης Εὐχαΐτων, ποιητὴς τῆς ἀκολουθίας τῶν τριῶν ἱεραρχῶν καὶ Θεοδώρου τοῦ Τύρωνος καὶ ἄλλων, ἐν ἔτει 1080. Θεόδωρος ὁ Στουδίτης καὶ Ἰωσήφ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ἐπίσκοπος Θεσσαλονίκης, ποιηταὶ Τριψιδίων, προσομοίων καὶ ἰδιομέλων τοῦ Τριψιδίου καὶ τοῦ κανόνος τῆς λιτανίας τῆς κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ ἄλλων, ἔτει 830. Ἡ Κασία μοναχὴ ἐποίησε τὸ ἰδιόμελον τῆς μεγάλης τετράδης· Κύριε, ἡ ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις, ἰδιόμελα τοῦ ἁγίου Εὐστρατίου, τὸ Αὐγούστου μοναρχήσαντος ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἑτερα ἰδιόμελα, ἥτις καὶ Κασσιανὴ λέγεται. Βασίλειος Πηγέωτης, ποιητὴς τοῦ β' κανόνος τῶν Εἰσοδίων. Κυριακὸς (γέρων), ποιητὴς τῶν

ιδιομέλων τῆς Ἰνδίκτου καὶ ἄλλων. Βυζάντιος, ποιητὴς τῶν ἰδιομέλων τῶν Θεοφανείων καὶ ἐτέρων. Γεώργιος Σικελλιώτης, ποιητὴς τοῦ πρώτου κανόνος Εἰσοδίων καὶ ἄλλων. Ἐφραίμ Καρίας, ποιητὴς τῶν ἰδιομέλων τῶν Ἀσωμάτων καὶ ἐτέρων. Βαβύλας γέρων, ποιητὴς τοῦ Ἐν Τριάδι μίαν δύναμιν καὶ λοιπῶν. Μητροφάνης, Σμύρνης ἀρχιερεὺς, ἐπὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου Πορφυρογεννήτου, υἱοῦ Λέοντος τοῦ σοφεῦ, τοῦ ποιήσαντος τὰ ἐωθινὰ ἑξαποστειλάρια, ἔτος 910, ἐποίησε τοὺς ὀκτῶ Τριαδικούς κανόνας τῶν μεσονυκτικῶν τῆς κυριακῆς. Ἀνδρέας ὁ Πυρὸς (τυφλὸς), ποιητὴς τῶν ἰδιομέλων λιτῆς τῆς Ὑπαπαντῆς. Γεώργιος Νικομηδείας, ποιητὴς τῶν ἰδιομέλων λιτῆς τοῦ Γεννησίου τῆς Θεοτόκου καὶ τῶν Εἰσοδίων. Λέων ὁ μαΐστωρ, ποιητὴς τοῦ Δόξα. Ἐπέλαμψεν ἡμέρα χαρμόσυνος, τοῦ Γεννησίου τῆς Θεοτόκου, καὶ ἄλλων. Χριστόφορος πρωτασικρίτης, ἐποίησε τὸ Ὑπὸ πολλῆς εὐσπλαγχνίας δυσωπούμενοι. Νικόλαος, ποιητὴς προσομοίων τῆς κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ ἄλλων. Παῦλος Εὐροποταμίτης, ποιητὴς τοῦ ἱαμβικοῦ κανόνος τοῦ Σταυροῦ καὶ ἄλλων. Ἰουστίνος ποιητὴς. Ὁ ἐν Πατρὶ τε καὶ Πνεύματι. Φιλόθεος, ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης, σοφώτατος ποιητὴς τοῦ κανόνος τοῦ ἁγίου Δημητρίου εἰς τὸ μῦρον αὐτοῦ τῆς ἁγίας δ' συνόδου ἀκολουθίαν διὰ τοὺς Ἀρμενίους, Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἀκολουθίαν συνέγραψε βίους θαυμαστούς, Γρηγορίου Παλαμᾶ, Σάββα βατοπεδινοῦ ἐγκώμια πλεῖστα ἑορτῶν καὶ ἄλλα, ἔτει 1340. Ἰωάννης ὁ Εὐγενικός, ποιητὴς Ὀκτωήχου κανόνος καὶ οἰκων κδ' Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου καὶ ἄλλων λόγων καὶ συγγραμμάτων. Οὗτοι ἦσαν πρὸ τῆς ἀλώσεως Κωνσταντινουπόλεως, ὕστερον δὲ ἀνεφάνησαν καὶ ἄλλοι διάφοροι ποιηταὶ γνωστοὶ καὶ ἄγνωστοι. Ὁ δὲ Κύριλλος Ἀλεξανδρείας ἐποίησε τὸ Ὁ μονογενὴς Υἱὸς καὶ λόγος τοῦ Θεοῦ.

[**εἰρ.** 1). Τυπικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας, παραδεδόμενον ἐκ τῶν θεσπεσίων πατέρων καὶ φυλαττόμενον ἐν πάσαις ταῖς εὐαγέσι μοναῖς τοῦ ἁγίου ὄρους Ἄθω καὶ Παλαιστίνης.

— Εἶδησις τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ τῷ σαββάτῳ ἑσπέρας, πῶς φάλλεται.

Πρὸ τοῦ δῶναι τὸν ἥλιον, ἤγουν περὶ ὥραν ι' τῆς ἡμέρας, ἀπέρχεται ὁ ἐκκλησιαστικὸς καὶ ποιεῖ μετάνοιαν τῷ ἡγουμένῳ καὶ σημαίνει τὸ χειροσήμεντρον, καὶ συναχθέντων τῶν ἀδελφῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ποιεῖ ὁ ἱερεὺς εὐλογητὸν ἐν τῷ νάρθηκι, καὶ φάλλομεν τὴν ἐννάτην ὥραν, ἔπειτα, εἰσελθόντες εἰς τὸν ναόν, εὐλογεῖ ὁ ἱερεὺς καὶ φάλλομεν τὸν προοιμιακὸν ψαλμόν, εἴτα τὸ Κύριε ἐκέκραξα εἰς τὸν ἦχον

τῆς ἑορτῆς καὶ ψάλλομεν προσόμοια δ', Δόξα τοῦ ἁγίου, Καὶ νῦν τὸ δογματικὸν θεοτοκίον, εἶτα τὸ Φῶς ἱλαρόν, προκείμενον· Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν, μετὰ δὲ τὸ Καταξίωσον, ψάλλομεν τὸ ἀναστάσιμον στιχηρὸν τοῦ στίχου καὶ τρία προσόμοια τοῦ ἁγίου καὶ τῆς Θεοτόκου, Δόξα τοῦ ἁγίου, Καὶ νῦν θεοτοκίον, ἀπολυτίκιον τὸ ἀναστάσιμον, Δόξα τοῦ ἁγίου, Καὶ νῦν θεοτοκίον, καὶ γίνεται ἀπόλυσις καὶ εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν.

— Διάταξις τῆς ἀγρυπνίας.

Περὶ δὲ ὥραν α' τῆς νυκτὸς ἀνέρχεται ὁ ἐκκλησιαστικὸς ἐν τῷ κώδωνοστάσιῳ καὶ κρούει τὸν μέγα σημαντήρα ἄρῃς, λέγων μίαν στάσιν τοῦ Ἀμώμου, εἰς κάθε μίαν στάσιν τοῦ κρούσματος, ὥστε εἰς τρεῖς στάσεις κρούων, τελειώνει τὸν Ἀμωμον, εἶτα τὸ σιδηροῦν, ἔπειτα τοὺς κώδωνας ὅλους τρισσῶς καί, συναχθέντες ἐν τῷ ναῷ, ποιεῖ ὁ ἱερεὺς Εὐλογητόν, καὶ λέγεται τὸ ἀπόδειπνον, καὶ εἰ μὲν ἐστὶ κυριακή, ψάλλεται ὁ Τριαδικὸς κανὼν μετὰ τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, εἰ δὲ ἄλλη ἡμέρα, ψάλλεται ὁ κανὼν τῆς Θεοτόκου, μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ ἀποδείπνου, βαλὼν ὁ ἱερεὺς σχῆμα ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, ἵσταμένου τοῦ ἡγουμένου, ἔρχονται οἱ ἀδελφοὶ δύο δύο κατὰ τάξιν καὶ ποιοῦσι σχῆμα τῷ ἡγουμένῳ, ὁ δὲ ἡγούμενος εὐλογεῖ αὐτοὺς, εἶτα εἰσέρχεται ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ βήματι καὶ [εἰρ. 2] λαβὼν τὸν θυμιατόν, ἵσταται ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ θυμιάσας τὴν ἁγίαν τράπεζαν σταυροειδῶς καὶ ὅλον τὸ θυσιαστήριον, ἐξέρχεται διὰ τῶν ἁγίων θυρῶν, ὁ δὲ ἐκκλησιαστικὸς, κρατῶν λαμπάδα μετὰ μανουαλίου, ἐκφωνεῖ τὸ Κελεύσατε, γεγωντέρα φωνῇ, ὁ δὲ ἱερεὺς θυμιᾷ τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς, εἶτα τὸν καθηγούμενον καὶ εἰς τοὺς δύο χοροὺς κατὰ τάξιν, τῆς λαμπάδος προπορευομένης αὐτοῦ. Ἐξελθὼν δὲ καὶ εἰς τὸν νάρθηκα, θυμιᾷ κάκεισε τοὺς ἀδελφοὺς κατὰ τάξιν, εἶτα εἰσελθὼν διὰ τῆς βασιλικῆς πόλης, χαράττει μετὰ τοῦ θυμιατοῦ σταυρὸν καὶ ἐκφωνεῖ μεγαλοφῶνως· Κύριε εὐλόγησον. Καὶ θυμιᾷ αὖθις τὸν προεστώτα, εἶτα τὸν τῆς μονῆς ἅγιον, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, ἵσταται ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ ποιήσας σταυροὺς τρεῖς μετὰ τοῦ θυμιατοῦ, τελευταῖον ἐκφωνεῖ· Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ· Ὁ δὲ ἡγούμενος ἄρχεται· Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', εἶτα τὸν προοιμιακόν, ὁ δὲ ἱερὺς ἀναγινώσκει τὰς εὐχὰς τοῦ λυχνικοῦ ἔμπροσθεν τῆς εἰκόνης τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ, ἵστάμενος ἀσκεπής, εἶτα γίνεται συναπτὴ μεγάλη ὑπ' αὐτοῦ καὶ ἐκφωνεῖ· Ὅτι πρέπει σοι, εἶτα ψάλλεται τὸ α' ἀντίφωνον, τὸ Μακάριος ἀνὴρ, εἰς ἥχον πλ. δ'. Ὁ δὲ διάκονος

ἐξέρχεται διὰ τῆς βορείας θύρας τοῦ βήματος μετὰ μανδύου καὶ βάλλει μετάνοιαν τῷ προεστῶτι καὶ εἰσέρχεται διὰ τῆς νοτίου θύρας ἐν τῷ βήματι καὶ ἀλλάσσει τὴν στολὴν αὐτοῦ. Τελειωθέντος δὲ τοῦ γ' ψαλμοῦ, ἐξέρχεται καὶ ποιεῖ μικρὰν αἵτησιν, ὁ δὲ κανονάρχης ἐκφωνεῖ τὸν ἦχον καὶ ψάλλομεν τὸ Κύριε ἐκέκραξα. "Ὅτε δὲ ψάλλεται τὸ Ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν σου, θυμιᾷ ὁ διάκονος ἔσωθεν τοῦ βήματος πρῶτον, εἶτα ἐξέρχεται διὰ τοῦ βορείου κλίτους καὶ θυμιᾷ τὸ προσκυνητᾶριον τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς, εἶθ' οὕτω τὸν ἡγούμενον καὶ ἀνέρχεται ἀπὸ τοῦ πλησίον τοῦ ἡγουμένου ἱσταμένου καὶ θυμιᾷ ἅπαντας τοῦ πρώτου χοροῦ, εἶτα ἀπέρχεται, θυμιῶν τὸν β' χορόν, καὶ θυμιάσας κατέναντι τοῦ ἀναλογίου σταυροειδῶς, ὡς καὶ ἐν τῷ α' χορῷ, θυμιᾷ τὰ γεροντικά ἀραδικῶς, εἶτα ἐξέρχεται ἐν τῷ νάρθηκι καὶ θυμιᾷ κατὰ τάξιν ἅπαντας. Ἰστώμεν δὲ στίχους δέκα ἀπὸ τοῦ Ἑξάγαγε, καὶ ψάλλομεν ἀναστάσιμα γ', ἀποστολικά δ' καὶ τοῦ Μηναίου γ', εἰ δ' ἔστιν ἅγιος ἑορταζόμενος δ', Δόξα τοῦ ἁγίου, εἰ ἔχει, Καὶ νῦν θεοτοκίον τοῦ ἡχου. Εἰς δὲ τὸν στίχον "Ὅτι ἐκραταιώθη **[εἰρ. 3]**, ὁ κανονάρχης ἐκφωνεῖ τὸν ἦχον τοῦ Δόξα, καὶ ὁ ἱερεὺς ἀλλάσσει τὴν ἱερατικὴν στολήν, καὶ ἐξελθόντες μετὰ τοῦ διακόνου, εἰσοδεύουσι μετὰ τοῦ θυμιατοῦ, τῶν λαμπάδων προπορευομένων αὐτῶν. Ὁ δὲ διάκονος, χαράττων σταυρὸν μετὰ τοῦ θυμιατοῦ, λέγει· Σοφία, ὀρθοί, καὶ ὁ ἡγούμενος τὸ Φῶς ἱλαρόν. Ὁ δὲ κανονάρχης, ἐλθὼν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, ἐκφωνεῖ τὸ προκείμενον τῆς ἡμέρας, καὶ ψάλλουσιν αὐτὸ οἱ χοροί, αὐτὸς δὲ λέγει τοὺς στίχους, εἶτα ποιήσας σχῆμα, ἀπέρχεται εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, ὁ δὲ διάκονος λέγει· Εἴπωμεν πάντες, καὶ ποιεῖ τὴν συνήθη ἐκτενὴν, ὁ προεστὼς τὸ Καταξίωσον καὶ ὁ διάκονος πάλιν· Πληρώσωμεν τὴν ἑσπερινὴν δέησιν, ἐκφώνησις· Εἴη τὸ κράτος, εἶθ' οὕτω ψάλλομεν ἰδιόμελον τῆς λιτῆς τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς, λιτανεύοντες ἐν τῷ νάρθηκι, τοῦ ἱερέως προπορευομένου μετὰ λαμπάδων, ψάλλονται δὲ τὰ ἰδιόμελα τοῦ ἑορταζομένου ἁγίου, μετὰ δὲ τὸ Δόξα καὶ νῦν ἐκφωνεῖ ὁ διάκονος· Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου... τὸ Κύριε ἐλέησον μ', εἶτα· Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων καὶ θεοφιλεστάτων βασιλέων, κράτους, νίκης, διαμονῆς... Καὶ μνημονεύει, ὃν ἔχει συνήθειαν, εἶτα λέγει· Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ ἀφέσεων ἁμαρτιῶν τοῦ πατρὸς ἡμῶν (δεῖνος) καὶ πάσης τῆς ἐν Χριστῷ ἡμῶν ἀδελφότητος καὶ ὑπὲρ πάσης ψυχῆς χριστιανῶν... **[εἰρ. 4]** τὸ Κύριε ἐλέησον μ', εἶτα μνημονεύει τὸ ὄνομα ζώντων καὶ τεθνεώτων καὶ μετὰ ταῦτα· Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ διαφυλαχθῆναι τὴν ἁγίαν μονὴν ταύτην... τὸ Κύριε ἐλέη-

σον μ', εἴτα ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· Ἐπάκουσον ἡμῶν, ὁ Θεός, ὁ Σωτὴρ ἡμῶν... Εἰρήνη πᾶσι, Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν, καὶ τὴν εὐχὴν· Δέσποτα Κύριε... [στρ. 5). Εἴτα ἀρχόμεθα ψάλλειν τὸ στιχηρὸν τοῦ στίχου ἀναστάσιμον καὶ εἰσερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ, ψάλλοντες καὶ τὰ λοιπὰ μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν, Δόξα, ἰδιόμελον τοῦ ἁγίου (εἰ ἔχει), Καὶ νῦν, θεοτοκίον ἀναστάσιμον εἰς τὸν αὐτὸν ἦχον, εἴτα, Νῦν ἀπολύεις, Τρισάγιον κ. τ. λ., ἀπολυτίκιον τοῦ ἁγίου δις, εἰ ἔστιν ἅγιος ἐορταζόμενος, καὶ τὸ Θεοτόκε Παρθένε ἅπαξ, εἰ δὲ ἅγιος οὐκ ἔστι, ψάλλεται ἀπολυτίκιον τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς· Κανόνα πίστεως (МОНАСТЫРЬ ВЪ ЧЕСТЬ СВ. НИКОЛАЯ) δις, καὶ τὸ Θεοτόκε παρθένε ἅπαξ, καὶ γίνεται ἡ εὐλόγησις τῶν ἄρτων, εἴτα τὸν φαλμόν· Εὐλογήσω τὸν Κύριον ἐν παντὶ καιρῷ ἕως τοῦ Πλούσιοι ἐπτώχευσαν καὶ ἐπεινάσαν, ὁ δὲ ἱερεὺς, εἰσελθὼν εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, στρέφεται πρὸς δυσμὰς καὶ λέγει· Εὐλογία Κυρίου ἐφ' ὑμᾶς, καὶ λοιπὰ, καὶ τίθεται ἀνάγνωσις εἰς τὸν Πραξαπόστολον, ὁ δὲ κελληρίτης, διακλάσας τοὺς ἄρτους, ἐπιδίδωσι τοῖς ἀδελφοῖς, ὡσαύτως καὶ ἀπὸ ἐνὸς ποτηρίου οἴνου, νῦν δὲ τοῦτο οὐ γίνεται. Ὁ δὲ εὐλογηθεὶς ἄρτος ἔχει διάφορα χαρίσματα, ἦγουν πυρετοὺς καταπαύει, πινόμενος μετὰ ὕδατος, καὶ φρίκην διώκει καὶ πᾶσαν νόσον ἰᾶται, πρὸς δὲ τοῦτοις καὶ σῆτας (αἰώληκας) ἀπὸ τῶν γεννημάτων ἀπελαύνει.

Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν, ὁ ἐξάφαλμος, ὁ δὲ ἱερεὺς, ὅτε λέγεται ὁ φαλμός· Κύριε ὁ Θεός τῆς σωτηρίας μου, ἐξέρχεται ἀσκεπὴς ἔμπροσθεν τῆς εἰκόνος τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ καὶ λέγει τὰς εὐχὰς τοῦ ὄρθρου, εἴτα ποιεῖ συναπτὴν καὶ ἐκφώνησιν. Ὁ δὲ κανονάρχης ἀπέρχεται εἰς τὸ μέσον τῶν χορῶν καὶ λέγει τὸν ἦχον καὶ τοὺς στίχους, καὶ ψάλλομεν τὸ ἀναστάσιμον τροπάριον δις, Δόξα, τοῦ ἁγίου (εἰ ἔχει), Καὶ νῦν, θεοτοκίον τοῦ αὐτοῦ ἡχοῦ, εἴτα τὸ κάθισμα τοῦ Ψαλτηρίου, αἵτησις μικρὰ καὶ καθίσματα ἀναστάσιμα, καὶ γίνεται ἀνάγνωσις εἰς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ Εὐαγγελίου, εἴτα τὸ ἕτερον κάθισμα, τὰ ἀναστάσιμα καθίσματα καὶ ἀνάγνωσις, εἴτα τὸν Ἀμωμον, καὶ τὰ ἀναστάσιμα εὐλογητάρια· Τῶν ἀγγέλων ὁ δῆμος, εἴτα τὴν ὑπακοήν, οἱ ἀναβαθμοὶ τοῦ ἡχοῦ, ἐν οἷς ἀπέρχεται ὁ κανονάρχης καὶ κρούει τὸ σιδηροῦν, προκείμενον τοῦ ἡχοῦ, Ὅτι ἅγιος εἰ ὁ Θεός ἡμῶν, Πᾶσα πνοή, καὶ τὸ ἐωθινὸν εὐαγγέλιον, εἰδ' οὕτω τὸ Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι, καὶ ψάλλεται [στρ. 6) ὁ πεντηκοστὸς φαλμός καὶ ἀσπάζονται οἱ ἀδελφοὶ τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον πρῶτον ὁ ἡγούμενος μόνος, ποιῶν μετάνοιαν μικρὰν ἔμπροσθεν τούτου, βασταζομένου παρὰ ἱερέως, εἰς τὸ ὁμφάλιον ἱσταμένου, ἔπειτα οἱ ἀδελφοὶ κατὰ τάξιν δύο δύο, ποιοῦντες μετάνοιαν μικρὰν πρὸ τοῦ ἀσπα-

σμοῦ καὶ ἑτέραν μετὰ τὸν ἀσπασμὸν καὶ εἰς τοὺς χορούς σχῆμα κεφαλολκλισίας, εἶτα Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου, τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', Ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς, καὶ ἀρχόμεθα τῶν κανόνων, ὁ ἀναστάσιμος εἰς δ', ὁ σταυροαναστάσιμος εἰς γ', καὶ τῆς Θεοτόκου εἰς γ', καὶ τοῦ Μηναίου εἰς δ', εἰ δὲ ἐορτάζεται ὁ ἅγιος εἰς ς', ὁ σταυροαναστάσιμος καὶ τῆς Θεοτόκου εἰς β', εἰ δὲ ἔχει τὸ Μηναῖον κανόνας δύο, καταλιμπάνεται ὁ σταυροαναστάσιμος κανών. Ἀπὸ δὲ τὴν ἑναρξῆν τοῦ κανόνος θυμῷ ὁ διάκονος τὸν ναὸν καὶ τοὺς ἀδελφούς πάντας, καταβασία ἡ ἐνὸρδινος, ἀπὸ γ' δις κοντάκιον τὸ ἀναστάσιμον, ἐὰν ἔχη ὁ ἅγιος, εἰ δ' οὐ, κἀδισμα τοῦ ἁγίου καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸ μαρτύριον ἢ βίον τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγίου, ἀφ' ἑκτῆς κοντάκιον καὶ τὸν οἶκον, καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸν Συναξαριστήν, εἶτα αἱ δύο φδαί, Αἰνούμεν, εὐλογοῦμεν, τὴν Θεοτόκον, καὶ φάλλεται ἡ Τιμιωτέρα, ποιῶντες ἐν ἑκάστῳ στίχῳ μετάνοιαν, μετὰ δὲ τὴν δ' φδὴν συναπτὴ μικρά, εἶτα τὸ Ἅγιος Κύριος ὁ Θεός ἡμῶν ἐκ τρίτου. Ὁ δὲ ἱερεὺς λέγει τοὺς στίχους α' Ὑψοῦτε, τὸν Κύριον Θεὸν ἡμῶν, β' Ὅτι ἅγιος ἐστί, καὶ ὁ φάλτης· Ἅγιος Κύριος ὁ Θεός ἡμῶν, ἐξαποστειλάριον τὸ ἀναστάσιμον καὶ τοῦ ἁγίου (εἰ ἔχει) καὶ τῆς Θεοτόκου. Εἰς τοὺς αἶνους, Πᾶσα πνοή, ἰστῶντες στίχους ς' καὶ φάλλομεν ἀναστάσιμα δ' καὶ ἀνατολικά δ', λέγοντες στίχους· Ἀνάστηθι Κύριε ὁ Θεός μου καὶ Ἐξομολογήσομαί σοι, Κύριε, Δόξα, τὸ ἐωθινόν. Καὶ νῦν, Ὑπερευλογημένη, δοξολογία μεγάλη, τροπάριον ἀναστάσιμον· Σήμερον σωτηρία τῷ κόσμῳ γέγονεν, ἡ τὸ Ἀναστὰς ἐκ τοῦ μνήματος, εἰς τοὺς πλαγίους, εἶτα ἐκτενὴ καὶ τὸ Πληρώσωμεν τὴν ἐωθινήν δέησιν, ἐκφώνησις· Ὅτι Θεὸς ἐλέους, Εἰρήνη πᾶσι, Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν, Σὸν γὰρ ἐστὶ τὸ ἐλεεῖν, εἶτα Σοφία, Ὁ ὢν εὐλογητός, Στερεώσεις, ὁ Θεός, καὶ γίνεται ἀπόλυσις. Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν ποιῶμεν λιτὴν ἐν τῷ νάρθηκι, φάλλοντες τὸ ἰδιόμελον τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς, εἶτα ἡ α' ὥρα, μεθ' ἣν ἡ κατήχησις τοῦ Στουδίτου, μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τὸ ἀπολυτικίον αὐτοῦ· Ὁρθοδοξίας ὁδηγέ, καὶ οὕτω γίνεται τελεία ἀπόλυσις.

Δεῖ δὲ τὸν ἐκκλησιάρχην ἔχειν ἀκρίβειαν εἰς τὴν ψαλμωδίαν [стр. 7) καὶ εἰς τὰς ἀναγνώσεις ὅπως, ἡλίου ἀνατέλλοντος, γίνεται ἡ ἀπόλυσις. Μετὰ δὲ τὴν ἀγρυπνίαν οὐ κοιμώμεθα διὰ τὴν μετάληψιν τῶν ἀχράντων μυστηρίων, γίνεται δὲ ἡ λειτουργία τῆς ἀγρυπνίας ταχύτερον διὰ τὸν κόπον τῆς ἀγρυπνίας, τὸ δὲ λυχνικόν, ἥτοι ὁ ἐσπερινὸς τῇ αὐτῇ ἐσπέρᾳ ἀργότερον. Ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι παρελάβο-

ἐν Παλαιστίνῃ, ὥστε τοὺς ὄρθρους τῆς ὅλης ἐβδομάδος ἀπολύειν ἔτι σκοτίας οὐσης, τὴν δὲ ἀγρυπνίαν ἡλίου ἀνατέλλοντος.

Περὶ τῶν ἀγρυπνιῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ. Χρὴ γινώσκειν, ὅτι κατὰ πᾶσαν κυριακὴν γίνεται ἀγρυπνία, εἰσὶ δὲ ἐβδομάδες τοῦ ὅλου χρόνου πενήντα δύο, ὥστε γίνονται ἀγρυπνίαι 52 νβ' τὸν χρόνον. Γίνονται δὲ καὶ ἐν ταῖς Δεσποτικαῖς καὶ Θεομητορικαῖς ἑορταῖς εἰς τὴν τάξιν αὐτῶν, ὁμοίως καὶ ἐν ταῖς μνήμαις τῶν μεγάλων ἁγίων, ἡγοῦν εἰς τὸ Γεννέσιον τῆς Θεοτόκου, τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, εἰς τὴν μετέστασιν τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου, τοῦ μεγάλου Δημητρίου, καὶ τῇ ἡ' Νοεμβρίου τῶν Ἀρχαγγέλων, τῇ ιγ' τοῦ Χρυσοστόμου, τῇ κα' τῆς Εἰσόδου τῆς Θεοτόκου, τῇ λ' τοῦ ἀποστόλου Ἀνδρέου, τῇ ε' Δεκεμβρίου τοῦ μεγάλου Νικολάου, τῇ ιβ' τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος, τῶν Χριστουγέννων, τῇ α' Ἰαννουαρίου τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, τῶν Θεοφανείων, τῇ ιε' τοῦ μεγάλου Ἀντωνίου, κ' τοῦ μεγάλου Εὐθυμίου, κς' τοῦ Θεολόγου Γρηγορίου, τῇ λ' τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, τῆς Ὑπαπαντῆς, τοῦ ἁγίου Χαραλάμπου, τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, τοῦ ἁγίου Γεωργίου, τῇ η' Μαΐου τοῦ Θεολόγου Ἰωάννου, τῇ κα' Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, Ἰουνίου κδ' τὸ γεννέσιον τοῦ Προδρόμου, τῇ κθ' τῶν κορυφαίων ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου, τῇ κς' Ἰουνίου τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος, τῇ ε' Αὐγούστου τῆς Μεταμορφώσεως, τῇ ιε' τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, τῇ κθ' τῆς ἀποτομῆς τοῦ Προδρόμου, τῆς Ἀναλήψεως καὶ τῆς ἁγίας ὁσιομάρτυρος Ἀναστασίας τῆς Ῥωμαίας, εἰ δὲ καὶ ἅγιος ἕτερος κατὰ τὴν μονὴν ἅγιος, γίνεται ἀπαραιτήτως ἐν τῇ μνήμῃ αὐτοῦ ἀγρυπνία.

— Εἵδησις τοῦ καθημερινοῦ ἐσπερινοῦ.

[σφρ. 8). Εἵδησις περὶ τοῦ καθημερινοῦ ἀποδείπνιου.

— Περὶ τῶν ἐσπερινῶν ἀπὸ τῆς δευτέρας τοῦ Θωμᾶ ἄχρι τῶν ἁγίων πάντων, πῶς φάλλεται.

— Περὶ τῆς λειτουργίας τοῦ Μεγάλου Βασιλείου πότε γίνεται.

[σφρ. 9). Περὶ τῶν ἐωθινῶν εὐαγγελίων, πῶς ἀναγινώσκονται ἀπὸ τῆς κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ μέχρι τῶν Ἀγίων Πάντων.

— Περὶ τοῦ πῶς δεῖ θυμιᾶν τὸν ἱερέα.

[σφρ. 10). Περὶ τοῦ ἐσπερινοῦ τῶν δύο νηστειῶν, τεσσαρακονθημέρου καὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων.

[σφρ. 11). Περὶ τοῦ μεσονυχτικοῦ.

[σφρ. 12). Περὶ τοῦ ὄρθρου τῶν δύο τούτων τεσσαρακοστῶν.

[σφρ. 13). Περὶ τῶν ὥρῶν τῶν δύο τεσσαρακοστῶν.

[стр. 14). Περὶ τοῦ σαββάτου.

[стр. 15). Ἀκολουθία τῆς ἐκκλησιαστικῆς ψαλμοδίας τε καὶ συνάξεως τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ τῶν δώδεκα μηνῶν.

Въ Синаксарѣ, сравнительно краткомъ (Слич. съ Русск. соборнымъ Тип.), нерѣдко встрѣчаются любопытныя замѣчанія. Напр. подъ 1 числомъ Октября: Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐορτάζεται καὶ ὁ ἅγιος ὁσιομάρτυς Ἰάκωβος, ὁ ἐν τῇ σκῇται τοῦ Προδρόμου. Ἡ ἀκολουθία καὶ τὸ μαρτύριον αὐτοῦ εὐρίσκεται εἰς τὸ νέον Μαρτυρολόγιον, ἔχει καὶ κατὰ πλάτος βίον θαυμάσιον [стр. 49).

Подъ 3 числомъ о службѣ св. Георгія: Ἡ ἀκολουθία τοῦ ἁγίου Γεωργίου εὐρίσκεται εἰς φυλλάδα ἐορταστικὴν, ἔχει καὶ ἐγκώμιον εἰς τὴν ἀνακομιδὴν τοῦ ἁγίου αὐτοῦ λειψάνου, ἔχει καὶ ὁ νέος Παράδεισος [стр. 59). В службѣ Рождественскаго поста: Σημεῖωσαι, ὅτι τὸ παλαιὸν Τυπικὸν γράφει· Μετὰ τὸν ἐσπερινὸν νὰ γίνεταί ἡ τράπεζα καὶ οὐχὶ μετὰ ἐννάτην ἢ τὰ τυπικά, ἐσπέρας δηλαδὴ ἐσθίειν. Тамъ же: Τὸ Τυπικὸν γράφει μετὰ τὸν ἐσπερινὸν τῇ παρασκευῇ ἐσπέρας νὰ γίνεται ἡ παννυχὶς ἐν τῷ νάρθηκι, καὶ οὐχὶ ἐν τῷ κοιμητηρίῳ, ἰδιαίτερος δὲ ἐκεῖσε ὑπὸ τοῦ ἱερέως μόνου [стр. 62).

О службѣ 21 Ноября: Σημεῖωσαι, ὅτι τὸ παλαιὸν Τυπικὸν γράφει· εἰς τὴν θ' ὥδῃν δίδονται κηρία τοῖς ἀδελφοῖς, νῦν δὲ οὐ γίνεται, ἅπτομεν δὲ τὸν χόρον ὅλον [стр. 68). О службѣ св. Екатерины 25 Ноября: Σημεῖωσον, ὅτι τὸ Τυπικὸν εἰς τὰς 24 γράφει· τὴν μνημὴν τῆς ἁγίας Αἰκατερίνης, εἰς δὲ τὰς 25 τῶν ἁγίων Κλήμεντος καὶ Πέτρου, μετὰ τῶν ὑποίων ποιεῖ καὶ τὴν ἀπόδοσιν, νῦν δὲ ἐορτάζεται ἡμέρας κ' καὶ γίνεται μόνῃ ἡ ἀπόδοσις τῇ κη'. Ἡ δὲ ἀκολουθία τοῦ ἁγίου Στεφάνου ψάλλεται τῇ κζ', καὶ ποιήσον, ὡς βούλει [стр. 69).

Водоосвященіе на Богоявленіе совершается два раза: вечеромъ [стр. 102) однимъ священникомъ не торжественно ἐν τῇ φιάλῃ и утромъ весьма торжественно на арсанѣ. Этотъ послѣдній обрядъ описывается такъ: Ἀνατέλλοντος τοῦ ἡλίου, κρούει ὁ ἐκκλησιάρχης τὸν μέγαν κώδωνα, καὶ συνάζονται οἱ ἀδελφοὶ ἐν τῷ ναῷ. Ὁ δὲ ἡγούμενος ἀλλάσσει ἅπασαν τὴν ἱερατικὴν στολὴν καὶ οἱ λοιποὶ ἱερεῖς ἀλλάσσουσιν ἐπιτραχήλιον καὶ φελώνιον, ὁμοίως καὶ οἱ διάκονοι, καὶ λαμβάνουσι τὰ ἱερὰ κειμήλια, ὁ δὲ ἡγούμενος τὸν τίμιον σταυρὸν καὶ τὸ Εὐαγγέλιον, οἱ δὲ διάκονοι ἐξαπτέρυγα. Καὶ ποιήσαντος τοῦ πρώτου Εὐλόγητόν, ἀρχόμεθα· Κύριε εἰσακούσον τῆς προσευχῆς μου, Θεὸς Κύριος, Ἐν Ἰερδάνῃ βαπτισομένου σου, Κύριε, γ',

μικρὰ αἵτησις, εἴτα ἀρχόμεθα· Φωνὴ Κυρίου, ἐκ τρίτου ἀργῶς, καὶ ἔξερχόμεθα μετὰ φλαμούλων φαναρίων καὶ φώτων, λιτανεύοντες εἰς τὸν ἄρσανᾶν πρὸς τὴν θάλασσαν, ἐνθα ἀποθέττοντες τὰ ἱερὰ κειμήλια εἰς τὸν ἐτοιμασθέντα τόπον, λέγει ὁ διάκονος· Σοφία, ὁ δὲ κανονάρχης· Προφητείας Ἡσαΐου τὸ ἀνάγνωσμα, καὶ ἀναγινώσκει τὰς γ' προφητείας, εἴτα προκείμενον τοῦ ἀποστόλου, τὸν ἀπόστολον καὶ τὸ εὐαγγέλιον, τὴν εὐχὴν μυστικῶς, εἴτα μεγαλοφῶνως· Τριάς ὑπερούσιε, μεθ' ἣν Μέγας εἶ, Κύριε κ. τ. λ. τοῦ μεγάλου ἁγιασμοῦ, ὡς προέγραπται. Βαπτίζοντος δὲ τοῦ ἡγούμενου τὸν σταυρὸν ἐν τῷ ὕδατι, ῥίπτεται σταυρὸς ξύλινος παρὰ τοῦ ἱερέως ἐν τῇ θαλάσῃ εἰς ἁγιασμὸν τῶν θαλασσίων ὑδάτων. Καὶ ἀσπάζονται πάντες οἱ ἀδελφοί τὰ ἱερὰ κειμήλια καὶ τὸν τίμιον σταυρὸν, φαλλομένου ἰδιομέλου· Ἀνυμνήσωμεν οἱ πιστοί, εἴτα ἀρχόμεθα τοὺς εἰρμούς τοῦ κανόνος· Βοῦθὸς ἀνεκαλυψε, Στείβει θαλάσσης, καὶ ὑποστρέφοντες, γίνονται αἰτήσεις τρεῖς, μία καθ' ὁδόν, ἡ ἑτέρα ἐν τῇ πόλῃ τῆς μονῆς καὶ τρίτη ἐνδὸν τοῦ ναοῦ. Εἰσελθόντες δὲ ἐν τῷ ναῷ, ψάλλομεν τροπάριον τῆς ἡ' ᾠδῆς· Τριάδος ἡ φανέρωσις, εἴτα ὁ διάκονος· Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός, Ὑπὲρ τοῦ διαφυλαχθῆναι, Κύριε ἐλέησον μ', Ὁ ἐν Ἰορδάνῃ ὑπὸ Ἰωάννου βαπτισθεὶς, καὶ γίνεται ἀπόλυσις. Εἴτα σημαίνει τὸ χειροσήμεντρον καὶ λέγονται αἱ ὥραι ἐν τῷ νάρθηκι [стр. 104].

Въ службѣ Сръбѣнія: Типикὰ γράφουν· ἐὰν τύχη μέσον τῆς ἐβδομάδος τῶν νηπτεῶν, καθὼς καὶ τὸ Κατευθυντήτω, γράφουσιν, ἵνα ψάλλεται, ὅτι παραιτέρω τῆς δευτέρας πρώτης ἡμέρας τῆς τεσσαρακοστῆς ἀδύνατον εἶναι νὰ τύχη, τὸ δὲ Κατευθυντήτω ἐν τῇ τῶν προηγουμένων ἀτελεῖ λειτουργίᾳ τέταχται καὶ οὐχὶ ἐν τῇ τοῦ Χρυσοστόμου λειτουργίᾳ [стр. 123]. На Сръбѣніе, если оно приходилось въ понедѣльникъ первой недѣли, то совершается полная служба. Отдѣльно служатся малая вечерня съ великимъ прокимномъ, съ стихирами: 3 Тріоди и 3 праздника и великая вечерня. Οὐδὲν τοῦ Τριωδίου ψάλλομεν, ἀλλὰ πάντα τῆς ἐορτῆς· προσφάλλθησαν γὰρ ἐν τῷ μικρῷ ἐσπερινῷ [стр. 122].

Ο πаздникѣ Благовѣщенія. Ἰστέον, ὅτι εὑρίσκεται ἐν τῷ Типикῷ τῆς Πέτρας καὶ λαύρας τοῦ Ὁρους, ὡς, ἐὰν ἐπιστῇ ἐν τῇ παραμονῇ ἡ ἀκολουθία τοῦ μεγάλου κανόνος, μετατίθεται ὁ μέγας κανὼν τῇ πέμπτῃ τῆς τετάρτης ἐβδομάδος καὶ ψάλλεται τῇ δ' ἐσπέρας, ἐν τῇ προηγιασμένῃ τὰ προσόμοια αὐτοῦ, καὶ ἡ ἀκολουθία τῇ νυκτί, ἐπιφωσκούσης πέμπτης, καὶ οὕτω φυλάττεται τὸ ἀπαράλειπτον τῶν δύο

ἀγρυπνῶν καὶ ἀσύγχυτον τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Ὁ δὲ ἐσπερινὸς τῆς παραμονῆς μετὰ τῆς προηγιασμένης γίνεται ταχύτερον διὰ τὴν ἀγρυπνίαν, καὶ φάλλονται τὰ τοῦ Τριψόδιου εἰς ζ' καὶ προσόμοια τοῦ μικροῦ ἐσπερινοῦ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, ἡ δὲ ἀκολουθία τοῦ Εὐαγγελισμοῦ φάλλεται, οἷα ἡμέρα τύχη, μετὰ τοῦ μεγάλου ἐσπερινοῦ, ὄρθρου καὶ λειτουργίας μόνῃ ἀσυγχύτως. Τὰ δὲ τριψόδια φάλλονται ἐν τῷ μικρῷ ἀποδείπνῳ ἰδικῶς χόμα ἅπαντα [стр. 134]. О службѣ Благовѣщенія, если приходится въ великую пятницу, замѣчено: Τὸ δὲ Τυπικὸν τῆς μονῆς Φιλοθέου μετὰ τὸ ζ' εὐαγγέλιον τῶν παθῶν, διορίζει νὰ φάλλεται ὁ πολυέλεος, εἴτα κάθισμα τῆς ἑορτῆς α' ἀντίφωνον καὶ τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἑορτῆς, Δόξα καὶ πεντηκοστόν, Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου, εἴτα ἄρχεται ὁ κανὼν τῆς ἑορτῆς καὶ ποιήσον, ὡς βούλει [стр. 143]. Въ Григориатскомъ Типиконѣ служба начинается малымъ повечеріемъ, діоті τῇ ἐπαύριον ἔλαιον οὐκ ἐσθίμεν, εἰ μὴ οἶνον μόνον. Послѣ «Слава въ вышнихъ Богу», совершается литія съ благословеніемъ хлѣбовъ, шестопсалміе, Богъ Господь, тропарь праздника и Егда славнии», малая ектенья, поііелей съ евангеліемъ, Спаси Боже люди твоя, 12 Господи помилуй и начинаются евангелія. Канонъ праздника и тріоди, великое славословіе поется и сейчасъ 11 евангеліе, ектенья «Исполнимъ» и т. д. При соединяется первый часъ съ евангеліемъ и апостоломъ. Остальные часы въ свое время, а послѣ нихъ литургія. Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν τῆς λειτουργίας εὐθέως συνάπτεται καὶ ὁ ἐσπερινός [стр. 144]. Если Благовѣщеніе на Пасху, то звонятъ въ 1 ч. ночи. Καὶ τὴν μὲν ἀνάγνωσιν τῶν Πράξεων καταλιμπάνομεν διὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Начинается малое повечеріе. Послѣ «Слава въ вышнихъ» литія праздника со благословеніемъ хлѣбовъ и бываетъ чтеніе праздника, пѣніе канона, затѣмъ раздаются свѣчи и выходятъ въ притворъ, читается евангеліе: Ὁψὲ σαββάτων, дѣлается начало, Христосъ воскресе и стихи: «Исповѣдайтесь Господеви», «Составите праздникъ» и др. Οὔτοι στίχοι λέγοντες μόνον, ὅτε τύχη ὁ Εὐαγγελισμὸς τὸ Πάσχα [стр. 146, 147].

Извѣстная статья, начинающаяся: Ἰστέον, ὅτι οὐκ ἀπὸ ἰδίου σκοποῦ περὶ τοῦ, ὡς δεῖ φάλλεσθαι τὸν Εὐαγγελισμὸν и т. д. встречающаяся и въ Типиконахъ XII—XIII вѣковъ, надписывается

такъ: Μάρκου ἱερομονάχου διατύπωσις [стр. 149), а особыхъ Марковыхъ главъ здѣсь нѣтъ.

24 Мая празднуется Симеонъ чудотворецъ. Ἐν παλαιοῖς χειρογράφοις Μηναίοις ἔχει εὐορτάσιμον ἀκολουθίαν [стр. 162).

[стр. 186). Δήλωσις περὶ τῶν μικρῶν αἰτήσεων τοῦ Ψαλτηρίου, πότε γίνονται.

[стр. 187). Τοπικὸν τοῦ Τριωδίου ὅλου καὶ Πεντηχοσταρίου.

Въ пятницу первой недѣли, послѣ преждеосвященной литургии, вѣсѣрχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν, ἐσθιόντες ξηροφαγίαν, πίνοντες καὶ ζωμὸν μετὰ μέλιτος, ὡς καὶ ἐν τῇ τετράδι. По этому поводу замѣчено внизу: Ἀπίθανον εἶναι τὸ γεγραμμένον ἐν τοῖς τετυπωμένοις Τριωδίοις, ὅτι ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου Σάββα καὶ Εὐθυμίου ἔλαιον τῇ παρασκευῇ μετὰ τὴν προηγιασμένην, ὅτι οἱ τότε πατέρες ἀνεχώρου εἰς τὴν ἔρημον ἄχρι τῶν Βαίτων, καὶ τὸ Τοπικὸν τοῦ ἁγίου ἐξέλιπε, καὲν ὑπὸ τῶν βαρβάρων, τὸ δὲ νῦν Τοπικὸν Σωφρονίου πατριάρχου καὶ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ ἦν ποίημα, ὡς τὸ χειρόγραφον Τοπικὸν βεβαίῳ σαφέστατα [стр. 203).

О повечеріи: Νῦν δὲ μικρὸν ἀπόδειπνον συνηθίζουσιν καὶ ψάλλουσι τὸ Χριστοῦ βίβλον ἔμψυχον καὶ τοὺς καὶ οἴκους τῆς Θεοτόκου ὁμοῦ χυματικῶς, ὡς εἰς τὸ Θεοτοκάριον Ἀγαπίου φαίνεται [стр. 203).

Объ ектеньяхъ за готовящихся къ просвѣщенію замѣчено: Τὸ παλαιὸν ἐλέγοντο καὶ τὸ σάββατον κυριακὴν ἢ εὐχὴ τῶν κατηχομένων, διὰ τοὺς μέλλοντας βαπτισθῆναι τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ, νῦν δὲ μόνον ἐν ταῖς προηγιασμέναις λέγονται [стр. 209).

Σημείωσαι, ὅτι δύο τάξεις εἰσὶ τοῦ μεγάλου κανόνος ἐν τοῖς κοινοβίοις, ἣ φάλλεται τὸ μέγα ἀπόδειπνον χυματικὸν ἐσπέρας εἰς τὴν ὥραν του, καὶ ὥραν δ' σημαίνει, καὶ ἀναγινώσκεται, πρῶτον τὸ μεσονυχτικὸν συνηθῶς, εἴτα ἄρχεται ὁ ὄρθρος, ὡς καθεκάστην, ἣ πάλιν σημαίνει ὥρα πρώτη τῆς νυκτὸς καὶ λέγεται πρῶτον τὸ μέγα ἀπόδειπνον χυμαδικὸν καὶ μένει τὸ μεσονυχτικόν, εἴτα ἀρχόμεθα τοῦ ὄρθρου, ὡς ἄνωθεν [стр. 210).

Σημείωσαι, ὅτι λάθος γράφουσι τὰ τετυπωμένα Τριώδια, τῇ τετράδι ἐσπέρας νὰ πίνωσιν οἶνον εἰς τὴν τράπεζαν, καὶ τῇ πέμπτῃ νὰ κοινονοῦσιν, ὅτι ἡ κατάλυσις τοῦ οἴνου τῇ πέμπτῃ μετὰ τὴν μετάληψιν γίνεται καὶ οὐχὶ τῇ τετάρτῃ [стр. 211).

Въ ιδіоритмахъ повечеріе и полунощница поюцца въ κελіяхъ.

Σημείωσαι, ὅτι ὁ ἀπόστολος· Πρὸ τοῦ ἐλθεῖν τὴν πίστιν (т. е. въ 5 недѣлю), εἰς μάρτυρας γυναῖκας λέγεται, ἡ δὲ περικοπὴ τοῦ εὐαγγελίου περὶ τῆς ἐν μοιχείᾳ κατελημμένης οὐχ εὐρίσκεται ἐν τοῖς παλαιοῖς χειρογράφοις εὐαγγελίοις, οὔτε ὁ Βουλγαρίας τὴν ἀναφέρει εἰς τὴν ἐρμηνείαν, διὰ τοῦτο τὸ παλαιὸν Τυπικὸν διορίζει τὸ Ἐρώτα τις τῶν φαρισαίων, ὡς ἀρμόδιον τῆς ὁσίας Μαρίας (стр. 213).

Σημείωσαι, ὅτι τὸ χειρόγραφον Τυπικὸν Δόξα, Ταῖς τῶν ἀποστόλων πρεσβείαις γράφει, τὸ δὲ Σήμερον ὁ Χριστὸς εἰσέρχεται, νεώτερον, εἶναι δὲ λάθος ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν· Εἰσέρχεται εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, λέγει· εἰς Βηθανίαν· ὁ γὰρ Κύριος ἀπὸ Βηθανίας εἰς Ἱερουσαλὴμ εἰσέρχεται σήμερον, ἐπὶ πόλῳ καθήμενος (стр. 215).

Σημείωσαι δέ, ὅτι οἱ μὲν δύο εὐαγγελισταὶ ἀναγινώσκονται τῇ ἐβδομάδι τῶν βαίῶν, καὶ οἱ ἕτεροι δύο Λουκᾶς καὶ Ἰωάννης ἀναγινώσκονται τῇ β', γ' καὶ μεγάλη τετάρτῃ καὶ τελειοῦνται (стр. 212).

(стр. 224). Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ περὶ ὥραν τρίτην σημαίνει τὸ μισθόν, καὶ συναγόμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ ψάλλομεν τὴν α' ὥραν τρίψαλμον, τροπάριον· Σταυρωθέντος σου Χριστέ, Δόξα καὶ νῦν, Τί σε καλέσωμεν, εἴτα τροπάρια τρία ἐκ τῶν ιβ', ἡχος πλ. δ'. Σήμερον τοῦ ναοῦ τὸ καταπέτασμα, δὲς, ἄνευ στίχου· Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθης, λέγοντες στίχους· Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ Ἔδωκαν εἰς τὸ βρῶμά μου χολήν, Δόξα ὁ αὐτός· Τοῖς συλλαβοῦσί σε παρανόμοις, Καὶ νῦν τὸ αὐτό, προκείμενον τῆς προφητείας καὶ ἡ προφητεία Ζαχαρίου· Τάδε λέγει Κύριος, λήψομαι τὴν ῥάβδον μου, ὁ ἀπόστολος πρὸς Γαλάτας· Ἀδελφοί, ἐμοὶ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι, εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον· Πρωΐας γενομένης· Μετὰ δὲ ταῦτα ἡ κατήχησις τοῦ Στουδίτου ¹⁾, εἴτα, Τὰ διαβήματά μου, Τρισάγιον, κοντάκιον, Τὸν δι' ἡμᾶς σταυρωθέντα, Κύριε ἐλέησον μ', Ὁ ἐν παντὶ καιρῷ, Χριστέ τὸ φῶς.

Εἴτα συνάπτομεν καὶ τὴν τρίτην· Τρισάγιον, Παναγία τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Δεῦτε προσκυνήσωμεν, τοὺς ψαλμούς, τροπάριον· Κύριε, κατέκρινάν σε οἱ Ἰουδαῖοι θανάτῳ, Δόξα καὶ νῦν, Θεοτόκε σὺ εἶ ἡ ἄμπελος, εἴτα ἰδιόμελον ἡχος πλ. δ'. Διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων δὲς, Πρὸ τοῦ τιμίου σου Σταυροῦ, μετὰ τῶν προγραφέντων στίχων,

¹⁾ Исправлено: Καὶ τίθεται ἀνάγνωσις.

Δόξα πλ. α' Ἐλκόμενος ἐπὶ σταυροῦ, Καὶ νῦν τὸ αὐτό, Προφητείας Ἡσαΐου· Κύριος, δίδωσί μοι γλῶσσαν, ὁ ἀπόστολος πρὸς Ῥωμαίους· Ἀδελφοί, ἔτι Χριστός, Κύριος ὁ Θεὸς εὐλογητός, καὶ εὐθέως ἀνάγνωις τῶν ἁγίων Παθῶν, εἴτα Τρισάγιον, τὸ κοντάκιον, Κύριε ἐλέησον μ' κ. τ. λ., καὶ ἀρχόμεθα τῆς σ' ὥρας· Δεῦτε προσκυνήσωμεν, τοὺς γ' ψαλμοὺς, τροπάριον· Σωτηρίαν εἰργάσω, Δόξα καὶ νῦν, Ὅτι οὐκ ἔχομεν παρρησίαν, καὶ φάλλομεν τὰ τροπάρια, τούτων δὲ φαλλομένων, θυμιᾷ ὁ ἐκκλησιάρχης ἐν ἐκάστη ὥρᾳ, ἰδιόμελον ἥχος πλ. δ'· Τάδε λέγει Κύριος τοῖς Ἰουδαίοις, δῖς, ἥχος πλ. α'· Δεῦτε χριστοφόροι λαοί, μετὰ τῶν στίχων, Δόξα, πλ. δ'· Οἱ νομοθέται τοῦ Ἰσραήλ, Καὶ νῦν τὸ αὐτό, Προφητείας Ἡσαΐου· Τάδε λέγει Κύριος, ἰδοὺ συνήσει ὁ παῖς μου, ὁ ἀπόστολος πρὸς Ἑβραίους· Ὁ ἁγιαζὼν καὶ οἱ ἁγιαζόμενοι, εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν· Συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον, Ταχὺ προκαταλαβέτωσαν, καὶ τίθεται ἀνάγνωσις εἰς τὰ ἅγια Πάθη, εἴτα Τρισάγιον, τὸ κοντάκιον κ. τ. λ., καὶ ἀρχόμεθα τῆς ἐννάτης, Τρισάγιον, Παναγία Τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Κύριε ἐλέησον ιβ', Δεῦτε προσκυνήσωμεν, καὶ τοὺς ψαλμοὺς [стр. 225], τροπάριον· Βλέπων ὁ ληστής, Δόξα καὶ νῦν· Ὁ δι' ἡμᾶς γεννηθείς, καὶ τὰ γ' ἐκ τῶν ιβ', ἥχος βαρύς· Θάμβος ἦν καταδεῖν, δῖς, καὶ ἕτερον ἥχος β'· Ὅτε τῷ σταυρῷ προσήλωσαν, μετὰ τῶν προγραφέντων στίχων, εἴτα ὁ κανονάρχης, ἱστάμενος εἰς τὸ μέσον, λέγει τὸν ἥχον πλ. β', καὶ φάλλουσιν οἱ ψάλλται τὸ Δόξα καὶ νῦν μόνον, εἴτα ἀναγινώσκει μεγαλοφώνως τὸ Σήμερον κρεμάται ἐπὶ ξύλου, ὁ ἐν ὕδασι τὴν γῆν κρεμάσας, ἐκ τρίτου, τὰ λοιπὰ τοῦ τροπαρίου, τὸ δὲ τέλος· Προσκυνούμεν σου τὰ πάθη Χριστέ ἐκ τρίτου, δεῖξον ἡμῖν καὶ τὴν ἐνδοξόν σου ἀνάστασιν, ἅπαξ. Καὶ φάλλουσιν αὐτὸ οἱ δύο χοροὶ ὁμοῦ, εἴτα τὴν προφητείαν, ὁ ἀπόστολος πρὸς Ἑβραίους· Ἀδελφοί, ἔχοντες παρρησίαν, εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Ἀγούσι τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς τὸ πραιτώριον, καὶ εὐθὺς γίνεται ἀνάγνωσις μεγάλη τῶν παθῶν τοῦ Κυρίου, λόγος σταυρώσιμος, μεθ' ὧν· Μὴ δὴ παραδῶης ἡμᾶς εἰς τέλος, Τρισάγιον, τὸ κοντάκιον, Κύριε ἐλέησον μ', Ἐν ὀνόματι Κυρίου εὐλόγησον, καὶ τὴν εὐχὴν· Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ μακροθυμήσας, οἱ μακαρισμοὶ χύμα, Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν, Ἄνες, ἄφες, Πάτερ ἡμῶν, τὸ κοντάκιον καὶ ἀπόλυσις τῶν ὥρῶν.

Περὶ δὲ ὥραν δεκάτην σημαίνει ὁ μέγας κόπανος καὶ τὸ σιδηροῦν, καὶ συναχθέντες ἀρχόμεθα τοῦ ἑσπερινοῦ. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἱστῶμεν στίχους σ' καὶ φάλλομεν τὰ ἰδιόμελα τῆς ἡμέρας ἥχος

α'. Πᾶσα ἡ κτίσις, δις, καὶ τοὺς γ' β', καὶ τὸν πλ. β'. Σήμερον ὁ Δεσπότης καὶ Κύριος, Δόξα ὁ αὐτός, Ὡ πῶς ἡ παράνομος συναγωγή, Καὶ νῦν, Φοβερὸν καὶ παράδοξον μυστήριον, εἰσόδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, ἀλλάσσουνσι δὲ οἱ ἱερεῖς πάντες, καὶ φάλλουσι τὰ Φῶς ἰλαρόν, πρακεῖμενον ἦχος δ'. Διμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, τὰ ἀναγνώσματα, καὶ ὁ ἀπόστολος πρὸς Κορινθίους α'. Ἀδελφοί, ὁ λόγος ὁ τοῦ σταυροῦ, εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον. Συμβούλιον ἔλαβον, εἴτα Εἴπωμεν πάντες, Καταξίωσον, Πληρώσωμεν, καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν οἱ ἱερεῖς αἶρουσι τὸν ἐπιτάφιον, φάλλοντες· "Οτε ἐκ τοῦ ξύλου σε νεκρόν, καὶ ἐξέρχονται τοῦ βήματος, καὶ γίνεται ὁ ἀσπασμός, προτιθεμένου ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, Δόξα καὶ νῦν, Σὲ τὸν ἀναβαλλόμενον, Νῦν ἀπολύεις, καὶ φάλλεται θρηνητικὸς κανὼν, ὁ ἐν τῇ Κατηχήσει Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου, Τρισάγιον, τροπάριον· Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, Ταῖς μυροφόροις γυναιξί, καὶ γίνεται ἀπόλυσις. Οὐκ ἐσθίωμεν δὲ οὐδὲν οὐδεῖς.

[**стр. 226**]. Παρελάβομεν γὰρ παρὰ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ὡς ἐν ταῖς Διατάξεσιν αὐτῶν φαίνεται, μὴ ἐσθίειν τοὺς πιστοὺς τὰς δύο ἡμέρας, παρασκευὴν καὶ σάββατον, ἄχρις ἀλεκτροφωνίας τῆς κυριακῆς, νῦν δὲ τῷ ἁγίῳ σαββάτῳ, μετὰ τὴν λειτουργίαν συγκαταβατικῶς ἐσθίωμεν, πλὴν τὴν παρασκευὴν ἃς φυλάξωμεν. Τὸ γὰρ κυριακὸν λόγιον, ὃ εἶπε πρὸς τοὺς φαρισαίους, ὅτι, ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ Νυμφίος, τότε νηστεύουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, ἐνταῦθα οἱ μακαριώτατοι ἀπόστολοι ἐξειλήφασιν. Σημεῖωσαι δέ, ὅτι τὸ ἀποδειπνὸν καὶ τὸ μεσονυχτικὸν ταύτης τῆς ἐσπέρας καὶ νυκτὸς τὸ παλαιὸν Τυπικὸν γράφει διὰ τοὺς ἰδιορρόθιμους, νὰ τὰ ἀναγινώσκουσιν ἐν τοῖς κελλίοις αὐτῶν, ὅτι τὸ μεσονυχτικὸν οὐδέποτε μένει, ἐκτὸς ἀγρυπνίας γινομένης, ὅτι καὶ ἐν τῇ ἐβδομάδι τῆς Διακαινησίμου λέγεται. Εἰς δὲ τὰ κοινόβια δὲν εἶναι πρέπον νὰ μένῃ τὸ ἀποδειπνόν, ἀλλὰ νὰ ἀναγινώσκειται κοινῶς καὶ νὰ φάλλεται ἐν αὐτῷ ὁ θρηνητικὸς κανὼν τῆς Θεοτόκου, Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου, ὁ ἐν τῇ Κατηχήσει.

Τῷ ἁγίῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ, περὶ ὥραν β' τῆς νυκτὸς σημαίνει ὁ κῶδων καὶ ἀναγινώσκωμεν, κρούει τὸ μέγα καὶ τὸ σιδηροῦν, καὶ συναγόμεθα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ γινομένης εὐλογήσεως παρὰ τοῦ ἱερέως, ἀρχόμεθα· Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', Ἐπακούσαι σου Κύριος, καὶ θυμᾷ ὁ ἱερεὺς ἅπαντα, εἴτα ὁ ἐξάψαλμος, Θεὸς Κύριος, τροπάρια· Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, Δόξα, "Οτε κατήλθες, Καὶ νῦν, Ταῖς μυροφόροις γυναιξί, διανέμονται δὲ κληρία τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἀρχόμεθα

τοῦ Ἀμώμου μετὰ τῶν ἐγκωμίων· Ἡ ζωὴ ἐν τάφῳ κατετέθης, Χριστέ· Ἀλλάζουσι δὲ οἱ ἱερεῖς, καὶ ἐξερχόμενοι φάλλουσι κατὰ τάξιν ἐν τοῖς χοροῖς, γίνονται δὲ αἰτήσεις κατὰ στάσιν, καὶ θυμῷ ἀνὰ εἰς τῶν ἱερῶν ἅπαντας. Εἰς δὲ τὴν γ' στάσιν τὰ ἀναστάσιμα εὐλογητάρια καὶ αἰτήσεις καὶ κάθισμα τῆς ἡμέρας δὶς, καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸν Δαμασκηνόν, εἶτα ὁ ν' καὶ ὁ κανὼν, ἦχος πλ. β'. Κύματι θαλάσσης, τοὺς εἰρμούς· ἐκ β', τὰ τροπάρια ἐβ', καταβαζία, πάλιν τοὺς εἰρμούς· Ἀπὸ γ' ᾠδῆς κάθισμα· Τὸν τάφον σου Σωτήρ, δὶς, καὶ ἀνάγνωσις, ἀφ' ἑκτης τὸ κοντάκιον· Τὴν ἄβυσσον ὁ κλείσας, τὸν οἶκον καὶ τὸ Συναξάριον τῆς ἡμέρας, Ἅγιος Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐκ τρίτου. Εἰς τοὺς αἴνους, Πᾶσα πνοή, φάλλονται ὅλοι οἱ στίχοι, καὶ φάλλομεν ἰδιόμελα ἦχος β'. Σήμερον συνέχει τάφος, ἦχος πλ. β'. Ἠτήσατο Ἰωσήφ, Δόξα πλ. β'. Τὴν σήμερον μουσικῶς, Καὶ νῦν, Ὑπερευλογημένη (στρ. 227). Ἀλλάζουσι δὲ οἱ ἱερεῖς, καὶ εἰσοδεύουσι, λιτανεύοντες μετὰ τοῦ Ἀμνοῦ τῆς μεγάλης πέμπτης καὶ τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ εἰκόνας τοῦ ἐπιταφίου, ὑποστρεφούσης δὲ τῆς λιτῆς, γίνεται αἰτήσεις ἐν τῇ πόλῃ τοῦ ναοῦ, καὶ εἰσελθόντων ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, ἐκφωνεῖ ὁ πρῶτος· Σοφία, ὀρθοί, καὶ φάλλομεν τὸ τροπάριον· Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, καὶ εὐθὺς τὸ τροπάριον τῆς προφητείας· Ὁ συνέχων τὰ πέρατα, προκείμενον τῆς προφητείας, ἢ προφητεία, καὶ τὸ προκείμενον τοῦ ἀποστόλου, ὁ ἀπόστολος πρὸς Κορινθίους α'. Ἀδελφοί, μικρὰ ζύμη ὄλον τὸ φύραμα ζυμοί, Στίχος· Ἀναστήτω, ὁ Θεός, εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον· Τῇ ἐπαύριον, ἥτις ἐστί, εἶτα ἑκτενή, τὸ Πληρώσωμεν τὴν ἐωθινήν, τὰ λοιπὰ καὶ ἀπόλυσις. Καὶ ἡ πρώτη ὥρα λιτῶς ἐν τῷ νάρθηκι, τροπάριον καὶ κοντάκιον τὰ προγραφέντα. Περὶ δὲ ὥραν ς' σημαίνει τὸ μικρόν, καὶ φάλλομεν τὰς γ' ὥρας ὁμοῦ λιτῶς ἐν τῷ νάρθηκι, καὶ τὰ τυπικά χύμα ὁμοῦ, καὶ γίνεται ἀπόλυσις, καὶ ἰδιάζομεν ἄχρις ὥρας θ'.

Περὶ δὲ ὥραν δεκάτην τῆς ἡμέρας σημαίνει τὸ μέγα καὶ τὰ σιδήρου, καὶ συναχθέντων πάντων ἐν τῷ ναῷ, ἀλλάσσει ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ διάκονος, στολὰς λευκάς, καὶ εἰπόντος· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία κ.τ.λ., ἀρχόμεθα τοῦ Δεῦτε προσκυνήσωμεν, τὸν προοιμιακόν, συναπτὴ καὶ τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ὅτε δὲ φάλλεται ὁ στίχος, Πεσοῦνται ἐν ἀμφιβληστρῷ αὐτῶν οἱ ἁμαρτωλοί, ποιῶσι σχῆμα ὁ ἐκκλησιαάρχης ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὀμφαλίου, καὶ εἰσέρχονται οἱ ἱερεῖς, ἵνα ἀλλάσσωσι πάντες καὶ φάλλωσι τὸ Φῶς ἱλαρόν· φάλλομεν δὲ ἀναστάσιμα δ', Τὰς ἐσπερινὰς ἡμῶν εὐχὰς, ἀνατολικά γ', καὶ ἐν τῷ τοῦ στίχου· Τῷ πάθει σου, Χριστέ, καὶ τοῦ μεγάλου σαββάτου δ', ἦχος πλ. δ'. Σήμερον ὁ Ἄδης

στένων βοᾷ, δευτεροῦντες τὸ α', Δόξα ἡχος πλ. β'. Τὴν σήμερον μυστικῶς, Καὶ νῦν, Τὴν παγκόσμιον δόξαν, εἰσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ φάλλεται τὸ Φῶς ἰλαρόν, διὰ τὸ ἅγιον φῶς, καὶ εὐθὺς Σοφία, ὁ ἀναγνώστης· Γενέσεως τὸ ἀνάγνωσμα, ὁ διάκονος· Πρόσχωμεν, καὶ ἀναγινώσκει τὰ ε' ἀναγνώσματα. Ψάλλεται δὲ ἡ πρώτη ψδὴ ὅλη, καὶ λέγεται κατὰ στίχον τὸ Ἄσωμεν τῷ Κυρίῳ· ἐνδοξως γὰρ δεδόξασται. Τοῦτο ψάλλουσιν οἱ ψάλται, ὁ δὲ ἀναγνώστης λέγει στιχηδὸν τὴν ψδὴν, ὁμοίως ψάλλεται καὶ ἡ ὁγδόη ψδὴ ὅλη. Ὁ μὲν ἀναγνώστης λέγει τοὺς στίχους, οἱ δὲ ψάλται ψάλλουσιν· Ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας, Εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα Κυρίου, τὸν Κύριον, καὶ καθ' ἐξῆς. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν, συναπτὴ μικρά, καὶ Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε (στρ. 228), προκείμενον τοῦ ἀποστόλου (ψαλμὸς τῷ Δαβὶδ ἀπὸ τοῦ νῦν ἄχρι τῆς κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ οὐ γένηται)· Πᾶσα ἡ γῆ προσκυνησάτωσάν σοι καὶ φαλλάτωσάν σοι, Ἄσατε τῷ Κυρίῳ, Πρὸς Ῥωμαίους· Ἀδελφοί, ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθημεν. Εἴτα ἄρχεται ὁ ἀναγνώστης τὸν ψαλμόν, ἡχος βαρύς· Ἀνάστα, ὁ Θεός, κρίνων τὴν γῆν, καὶ ψάλλουσιν αὐτὸ οἱ χοροί, ὁ δὲ ἀναγνώστης λέγει τοὺς στίχους· Ὁ Θεός ἔστι ἐν συναγωγῇ θεῶν, καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ ψαλμοῦ, καὶ φάλλεται τὸ Ἀνάστα, ὁ Θεός, κρούουσι δὲ οἱ κώδωνες. Εἴτα τὸ εὐαγγέλιον· Ὁφὲ σαββάτων, καὶ καθεξῆς ἡ θεία λειτουργία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, χερουβικόν· Σιγησάτω πᾶσα σάρξ, κοινωνικόν· Ἐξηγήρηθι ὡς ὁ ὑπνῶν Κύριος, καὶ ἀνέστη σῶζων ἡμᾶς, Εὐλογήσω τὸν Κύριον, καὶ δίδεται τὸ κατακλαστόν. Μετὰ ταῦτα, εὐτρεπισμένου ὄντος ἀναλογίου καὶ τῶν πέντε ἄρτων καὶ τοῦ οἴνου, παρίσταται τούτοις ὁ ἱερεὺς καὶ φάλλεται· Ὅτε κατῆλθες πρὸς τὸν θάνατον, καὶ γίνεται ἡ συνήθης εὐλόγησις τῶν ἄρτων, καθεσθέντων ἡμῶν ἐν τῷ νάρθηκι κατὰ τάξιν, καὶ διανέμει ἅπασιν ὁ κελληρίτης ἀνὰ κλάσματος τοῦ εὐλογηθέντος ἄρτου, καὶ καθ' ἐνὸς ποτηρίου οἴνου, εἴτα ἐπιδίδεται καὶ ἐκ τοῦ κοινοῦ ἄρτου νεαροῦ καὶ σύκων καὶ ἐσθίουσιν οἱ βουλόμενοι ἔξω τοῦ ναοῦ. Καὶ ὀλίγον ἡσυχάσαντες, κρούει τὸ σιδηροῦν, καὶ συναχθέντες ὥρα β' τῆς νυκτός, ἄρχεται ὁ ἐκκλησιάρχης τῆς ἀναγνώσεως τοῦ Πραξαποστόλου ἀπ' ἀρχῆς ἄχρις ὥρας τετάρτης τῆς νυκτός.

Ἡ παννυχίς. Ὁ δὲ κανδηλάπτης ἄπτει τὰς κανδήλας τοῦ ναοῦ, καὶ βαλὼν μετάνοιαν, ἐξέρχεται καὶ κρούει τὸ σήμαντρον τῆς χειρός. Καὶ σχολάζει ἡ ἀνάγνωσις, καὶ ποιήσας εὐλογητὸν ὁ ἱερεὺς, ἀρχόμεθα τοῦ Τρισαγίου, Παναγία τριάς, Πάτερ ἡμῶν, Κύριε ἐλέησον

ιβ', Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', τὸν πεντηστὸν φαλμόν, εἴτα ἀρχόμεθα τοῦ κανόνος τοῦ μεγάλου σαββάτου· Κύματι θαλάσσης, τοὺς εἰρμούς ἐκ δευτέρου, τὰ δὲ τροπάρια ιβ', καταβασία πάλιν τοὺς εἰρμούς, ἀπὸ γ' ᾠδῆς αἰτήσις καὶ κάθισμα· Τὸν τάφον σου Σωτήρ, καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸν λόγον τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου· Τί τοῦτο σήμερον σιγή πολλή, καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸ Συναξάριον τῆς ἡμέρας, εἴτα φάλλομεν τὰς λοιπὰς γ' ᾠδὰς. Ματὰ τὴν θ' Τρισάγιον, Πάτερ ἡμῶν, τροπάριον· "Οτε κατῆλθες, ἐκτενὴ παρὰ τοῦ ἱερέως καὶ ἀπόλουςις. Εἴτα γίνεται ἀνάγνωσις εἰς τὸν ἐπίλοιπον λόγον τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου, ἐν ᾗ διανέμει τὰ κηρία ὁ ἐκκλησιάρχης τοῖς ἀδελφοῖς [εἰρ. 229). Εἴθ' οὕτως, ἄφαντες τὰς λαμπάδας, ἐξερχόμεθα ἐν τῷ νάρθηκι, ὁ δὲ κανδηλάπτης ἄπτει πάσας τὰς κανδήλας καὶ τὰ κηρία τοῦ ναοῦ. Ποιοῦσι δὲ οἱ ἐκκλησιαστικοὶ πυρεῖα (μαγκάλια) δύο μεγάλα, τιθέασι τὸ μὲν ἐν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, τὸ δὲ ἕτερον ἔμπροσθεν τῶν θυρῶν τοῦ βήματος. Ἐσθθεν δὲ τοῦ βήματος ἀπαιωροῦσι (κρεμῶσι) θυμιατά, καὶ βάλλοντες ἐν τούτοις θυμίαμα τὸ ἀρχοῦν, κλείουσι τὰς θύρας τοῦ ναοῦ. Καὶ ποιήσαντες μετάνοιαν τῷ ἡγουμένῳ, κρούουσιν ὅλα τὰ σήμαντρα, σιδηροῦν καὶ κώδωνας ὁμοῦ. Οἱ δὲ ἱερεῖς ἀλλάσσουσι φελώνιον καὶ ἐπιτραχήλιον, ὁ δὲ ἡγούμενος ¹⁾ ἐνδύεται ἅπασαν τὴν ἱερατικὴν στολὴν καὶ ἐξέρχονται διὰ τοῦ βορείου μέρους, προπορευομένων αὐτῶν λαμπάδων, καὶ ἐλθόντες ἐν τῷ νάρθηκι, θυμιᾷ ὅλους τοὺς ἀδελφούς κατὰ τάξιν. Οἱ δὲ ἀδελφοὶ ἄπτουσι τὰ κηρία αὐτῶν, καὶ ἱστανται μετὰ προσοχῆς, προσευχόμενοι καθ' ἑαυτούς, καὶ εὐχαριστοῦντες τῷ ὑπὲρ ἡμῶν παθόντι καὶ ἀναστάντι Χριστῷ τῷ Θεῷ. Ὁ δὲ ἡγούμενος ²⁾, σταθεῖς ἔμπροσθεν τῶν πυλῶν τοῦ ναοῦ, κεκλεισμένων οὐσῶν, θυμιῶν σταυροειδῶς, λέγει μεγαλοφώνως ³⁾· Δόξα τῇ ἀγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ καὶ ζωοποιῷ καὶ ἀδιαίρετῳ Τριάδι, πάντοτε, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ ἡμῶν ἀποκρινομένων τὸ Ἀμήν, ἄρχεται μεγαλοφώνως τροπάριον ἦχος πλ. α'. Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, θανάτῳ θάνατον πατήσας, καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι ζωὴν χαρισάμενος. Ψάλλεται δὲ τρίτον παρὰ τοῦ ἱερέως καὶ τρίτον ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν. Εἴτα τοὺς στίχους ὁ ἱερεὺς, καὶ ἡμεῖς τὸ Χριστὸς ἀνέστη, Ἀναστῆτω ὁ Θεός, Ὡς ἐκλείπει καπνός, Οὕτως ἀπολοῦνται, Αὕτη ἡ ἡμέρα, Δόξα τὸ αὐτό, Καὶ νῦν τὸ αὐτό. Εἴτα ὁ ἱερεὺς γεγονωτέρα

¹⁾ ἢ ὁ ἐφημέριος.
των, ἄνευ τοῦ α' ἐωθινοῦ.

²⁾ ἢ ὁ ἱερεὺς.

³⁾ Νῦν λέγεται εὐαγγέλιον, Ὅψι σαββά-

φωνῇ· Χριστὸς ἀνέστη, καὶ ἀνοιγομένων τῶν πυλῶν, εἰσοδεύει, ποροπορευομένων τῶν μανουαλίων, συνεφεπομένων καὶ τῶν ἀδελφῶν, φαλλόντων· Καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι ζωὴν χαρισάμενος. Εἰσελθόντος δὲ τοῦ ἱερέως, ἡ τοῦ ἡγουμένου ἐν τῷ βήματι, ποιεῖ συναπτὴν μεγάλην, καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν ἄρχεται ὁ προεστὼς τὸν εἰρμὸν τοῦ κανόνος, ὁ δὲ ἱερεὺς θυμιᾷ ὅλον τὸν ναόν, φαλλομένης τῆς α' ᾠδῆς, ἤχος α'· Ἀναστάσεως ἡμέρα, τοὺς εἰρμούς ἐκ β', τὰ τροπάρια ιβ', εἶτα πάλιν τὸν εἰρμὸν καταβασία ἐκ δευτέρου οἱ δύο χοροί, Χριστὸς ἀνέστη γ', καὶ αἴτησις παρὰ τοῦ ἱερέως, γίνεται δὲ ἐν ἐκάστη ᾠδῇ αἰτησις. Μετὰ τὴν γ' ᾠδὴν ἡ ὑπακοή· Προλαβοῦσαι τὸν ὄρθρον, καὶ ἀνάγνωσις εἰς (ср. 230) τὸν Νικ. Θεοτόκην τοῦ εὐαγγελίου. Μετὰ τὴν ε' ᾠδὴν κοντάκιον ἤχος πλ. δ'· Εἰ καὶ ἐν τάφῳ κατηλθες ἀθάνατε, τὸν οἶκον καὶ ἀνάγνωσις λόγον ἀναστάσιμον (τὸ Συναξάριον τῆς ἡμέρας ἐλέχθη ἐν τῇ παννουχίδι). Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν· Ἀναστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι, ἐκ τρίτου, Ἀναστάς ὁ Ἰησοῦς, ἐκ τρίτου, κρούουσι δὲ τὰ πνευματικὰ ὄργανα, ἐξαποστειλάριον· Σαρκί ὑπνώσας, ὡς θνητὸς, ἐκ τρίτου. Εἰς τοὺς αἰνους, Πᾶσα πνοή, ἰστώμεν στίχους δ' καὶ φάλλομεν ἀναστάσιμα δ'· Ὑμνοῦμέν σου Χριστέ, εἶτα στίχος· Ἀναστήτω ὁ Θεὸς καὶ διασκορπισθῇτωσαν, καὶ φάλλομεν τοῦ Πάσχα στιχηρὰ δ'· Πάσχα ἱερὸν ἡμῖν σήμερον ἀναδέδεικται, καὶ τὰ λοιπὰ γ', Δόξα καὶ νῦν ἡχος πλ. α'· Ἀναστάσεως ἡμέρα. Εἰς δὲ τὸ Χριστὸς, γίνεται ὁ ἀσπασμὸς οὕτως· λαβὼν ὁ ἡγούμενος τὸ Εὐαγγέλιον, ἵσταται εἰς τὸ στασίδιον αὐτοῦ, καὶ ἐλθόντες οἱ λοιποὶ ἱερεῖς, κρατοῦντες ὁ μὲν τὴν εἰκόνα τῆς Ἀναστάσεως, οἱ δὲ σταυροὺς, ἀσπάζονται τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον εἶτα τὸν ἡγούμενον καὶ ἀλλήλους, καὶ ἵστανται ἐκ δεξιῶν τοῦ ἡγουμένου. Ἀρχονται καὶ οἱ ἀδελφοὶ κατὰ τάξιν, καὶ ἀσπάζονται τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ τὸν προεστῶτα καὶ τοὺς ἱερεῖς καὶ διακόνους, καὶ ἵστανται ἐκ δεξιῶν ἀραδικῶς, ἀσπαζόμενοι ἀλλήλους, μετὰ δὲ τὸν ἀσπασμόν, εἰσελθόντες οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ βήματι, ἀποτίθεται τὸ Εὐαγγέλιον ἐν τῇ ἀγίᾳ τραπέζῃ. Πάντων δὲ ἱσταμένων τῶν μοναχῶν, ἀναγινώσκειται ὁ κατηχητικὸς λόγος τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου παρὰ τοῦ προεστῶτος, ἀκρωμένων πάντων προσεχῶς, εἶτα τροπάριον, Ἦ τοῦ στόματός σου καθάπερ πυρσός, εἶτα ἐκτενή, ἦτοι Εἴπωμεν πάντες ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς, τὸ Πληρώσωμεν τὴν ἐωθινήν δέησιν, Φωτίζου, φωτίζου, Στερεώσαι οὐ λέγεται, καὶ ἀπόλυσις.

Ἀπὸ δὲ ταύτης τῆς ἡμέρας, μέχρι τοῦ σαββάτου τῆς Διακαινησίμου αἱ ὥραι καὶ τὰ ἀπόδειπνα οὕτω φάλλονται. Χριστὸς ἀνέ-

στη γ', Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι, τρίς, τὴν ὑπακοήν· Προλαβοῦσαι, ἅπαξ, κοντάκιον· Εἰ καὶ ἐν τάφῳ κατήλθες, Ἐν τάφῳ σωματικῶς, Δόξα, Ὡς ζωηφόρος, ὡς παραδείσου ὠραιότερος, Καὶ νῦν, Τὸ τοῦ Ὑψίστου ἡγιασμένον, Κύριε ἐλέησον μ', Δόξα καὶ νῦν, Τὴν τιμιωτέραν, καὶ λέγεται στίχος παρὰ τοῦ ἱερέως, εἶτα Χριστὸς ἀνέστη, τρίς, καὶ τρισεύεται ἡ τοιαύτη ἀκολουθία ἐν ταῖς ὥραις, καὶ ἀποδείπνοις. Ἡ δὲ λειτουργία γίνεται ταχύτερον, σημαίνουσι δὲ ὅλα τὰ πνευματικὰ ὄργανα, καὶ ἄρχεται ἡ λειτουργία, φάλλονται δὲ τὰ ἀντίφωνα ταῦτα, ἤχος β', ἀντίφωνον πρῶτον [стр. 231]· Ἀλλαλάξατε τῷ Κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ, Ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου, Εἶπατε τῷ Θεῷ, ὡς φοβερὰ τὰ ἔργα σου, Ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου, Πᾶσα ἡ γῆ προσκυνησάτωσάν σοι καὶ φαλλάτωσάν σοι, Ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου, Δόξα καὶ νῦν τὸ αὐτό. Ἀντίφωνον β'. Ὁ Θεὸς οἰκτειρήσαι ἡμᾶς καὶ εὐλογῆσαι ἡμᾶς, Σῶσον ἡμᾶς, Υἱὲ Θεοῦ, ὁ ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν, Τοῦ γνῶναι ἐν τῇ γῇ τὴν ὁδόν σου, Σῶσον ἡμᾶς, Υἱὲ Θεοῦ, Ἐξομολογήσθωσάν σοι λαοὶ ὁ Θεός, Σῶσον ἡμᾶς, Δόξα τὸ αὐτό, Καὶ νῦν· Ὁ μονογενὴς Υἱὸς καὶ λόγος τοῦ Θεοῦ, Ἀντίφωνον γ'. Ἀναστήτω ὁ Θεὸς καὶ διασκορπισθήτωσαν, Χριστὸς ἀνέστη, Ὡς ἐκκλείπει καπνὸς ἐκλείπέτωσαν· Χριστὸς ἀνέστη, Οὕτως ἀπολοῦνται, Χριστὸς ἀνέστη, Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος, Χριστὸς ἀνέστη. Εἰσοδικόν· Ἐν ἐκκλησίαις εὐλογεῖτε τὸν Θεόν, Κύριον ἐκ πηγῶν Ἰσραήλ, Χριστὸς ἀνέστη, Προλαβοῦσαι τὸν ὄρθρον, Εἰ καὶ ἐν τάφῳ, Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, προκείμενον τοῦ ἀποστόλου (ψαλμὸς τῷ Δαβίδ οὐ λέγεται ἄχρι τῆς νέας κυριακῆς)· Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος, Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ. ὅτι ἀγαθός, Πράξεων τῶν ἀποστόλων· Τὸν μὲν πρῶτον λόγον, εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, λέγεται δὲ κατὰ στίχον τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο, παρ' ὅλων τῶν ἱερέων καὶ διακόνων, ἀντιφωνικῶς, κρουομένου τοῦ συμβόλου (ὅπερ δηλοῖ τὸ ἀποστολικὸν κήρυγμα τῆς ἀναστάσεως ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ). Οὕτω γὰρ παρελάβομεν ἀπὸ τὸν ναὸν τῆς Ἀναστάσεως ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ καθεξῆς ἡ θεία λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου, κοινωνικόν· Σῶμα Χριστοῦ μεταλάβετε, πηγῆς ἀθανάτου γεύσασθε. Εἰς τὴν τράπεζαν γίνεται παράκλησις τῆς ἀδελφοῖς μεγάλη.

Πῶς δεῖ ὑφοῦν τὸν ἄρτον. Εἰδέναι χρὴ τὸν τραπεζίτην λαμβάνειν προσφορὰν ὁλόκληρον καὶ τιθέναι ἐν τῷ παναγιαρίῳ, καὶ αὕτῃ τῆς Παναγίας, ὑφοῦν ταύτην καὶ λέγειν μεγαλοφώνως ἀντὶ τοῦ Μέγα τοῦ ὀνομα, Χριστὸς ἀνέστη. Καὶ ἀνταποκρίνουσιν οἱ ἀδελφοί· Ἀληθῶς

ἀνέστη ὁ Κύριος· λέγεται δὲ τοῦτο ἐκ τρίτου, εἴτα ὁ τραπεζίτης· Προσκυνοῦμεν αὐτοῦ τὴν τριήμερον ἔγερσιν, καὶ φάλλεται τὸ Ὁ ἄγγελος ἐβόα, καὶ ἀσπάζονται οἱ ἀδελφοὶ τὴν ὑψουμένην προσφοράν. Τοῦτο δὲ γίνεται μέχρι τοῦ σαββάτου τῆς Διακαινησίμου.

Τῇ αὐτῇ κυριακῇ ἐσπέρας εἰς τὸ λυχνικὸν ἀλλάσσει ὁ ἱερεὺς ὄλην [стр. 232) τὴν ἱερατικὴν στολὴν αὐτοῦ, καὶ ὁ διάκονος ἐπιμανίκια, καὶ ἐκφώνεῖ ὁ διάκονος, κρατῶν λαμπάδα· Εὐλόγησον, δέσποτα· Καὶ ὁ ἱερεὺς· Εὐλόγητός ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ ἄρχεται· Χριστὸς ἀνέστη γ', καὶ ἔξωθεν γ'. Εἴτα τοὺς στίχους, καὶ ὁ ἱερεὺς αὖθις τὸ ιγ', εἴτα συναπτὴ παρὰ τοῦ διακόνου, τὸ Κύριε ἐκέκραξα εἰς ἦχον β', θυμιᾷ δὲ ὁ ἡγούμενος ¹⁾ ἠλλαγμένος, φορῶν καὶ τὸ ἐπανωκαλύμμαχον, μετὰ λαμπάδος, ὁ δὲ διάκονος προπορεύεται αὐτοῦ, κρατῶν σταυρὸν μετὰ λαμπάδος. Ψάλλομεν δὲ ἀναστάσιμα ζ', Δόξα τὸ ἀνατολικόν, Καὶ νῦν· Παρῆλθεν ἡ σκιά τοῦ νόμου, εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, Φῶς ἰλαρὸν, μετὰ μέλους, προκείμενον ἦχος βαρὺς· Τίς Θεὸς μέγας, μετὰ τῶν στίχων αὐτοῦ, εἴτα Καὶ ὑπὲρ τοῦ καταξιωθῆναι, εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Οὐσης ὀφίας, εἴτα ἐκτενή, Καταξίωσον, καὶ αἱ αἰτήσεις. Εἰς τὸν στίχον· Ἡ ἀνάστασις σου, Χριστέ Σωτήρ, εἴτα τὰ στιχηρὰ τοῦ Πάσχα· Πάσχα ἱερὸν ἡμῖν σήμερον, μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν, Δόξα καὶ νῦν, Ἀναστάσεως ἡμέρα, Χριστὸς ἀνέστη, τρεῖς ἄνευ τέλους τοῦ δοξαστικοῦ, Σοφία, Ὁ ὢν εὐλογητός, Στερεώσαι, Φωτίζου, φωτίζου, καὶ ἀσπαζόμεθα τὰς ἀγίας εἰκόνας. Τὸ δὲ Εὐαγγέλιον τίθεται εἰς τὸ προσκυνητῆριον καὶ μένει ἀσπαζόμενον ἕως τὸ σάββατον τῆς διακαινησίμου, καὶ κλειομένων τῶν θυρῶν, αἶρεται καὶ τὸ Εὐαγγέλιον.

Τῇ β' τῆς Διακαινησίμου. Τῇ β' εἰς τὸν ὄρθρον, μετὰ τὸ μεσονυχτικόν, ὡς διετάχθη, ἄπτομεν τῶν κηρῶν καὶ τῶν μανουαλίων, λέγει ὁ ἱερεὺς· Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ καὶ ζωοποιῷ καὶ ἀδιαίρετῳ Τριάδι, λη' (ψαλμ.) (τοῦτο γὰρ ἀντὶ τοῦ ἐξαψάλμου τόπον ἔχει, καὶ λέγεται ἄχρι τοῦ σαββάτου εἰς τὸν ὄρθρον), καὶ ἄρχεται τὸ Χριστὸς ἀνέστη γ' καὶ τὰ λοιπὰ μετὰ τῶν στίχων αὐτοῦ, εἴτα συναπτὴ μεγάλη, καὶ ἄρχομεθα τοῦ κανόνος τοῦ Πάσχα. Ὁ δὲ ἱερεὺς θυμιᾷ τὸ θυσιαστήριον καὶ ὅλον τὸν ναὸν καὶ ἅπαντας, ψάλλομεν δὲ τὸν εἰρμὸν δὶς, τὰ τροπάρια εἰς ιβ', εἰς δὲ τὸ Δόξα καὶ νῦν φάλλεται τὰ δύο θεοτοκία τοῦ ἁγίου Θεοφάνους· Θανατώσεως τὸν ὄρον, καὶ Ἀναστάντα κατιδοῦσα, ταῦτα φάλλονται ἄχρι τοῦ σαββάτου πλὴν τῆς παρασκευῆς, ἐν

¹⁾ ἡ ὁ ἱερεὺς.

ἢ φάλλονται τῆς ζωοδόχου πηγῆς. Αἱ αἰτήσεις κατὰ πᾶσαν ῥῆδην, εἰς τὴν ζ' ῥῆδην τὸ Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι, τρίς, Ἀναστὰς ὁ Ἰησοῦς γ', γίνεται δὲ ἀνάγνωσις. Μετὰ τὴν τρίτην ῥῆδην εἰς τὰ ἐωθινὰ τοῦ Κυριακοδρομίου Ἀγαπίου ἀνὰ ἓν ἄχρι τοῦ σαββάτου. Ἐξαποστειλάριον· Σαρκεὶ ὑπνώσας, εἰς τοὺς αἶνους, Πᾶσα πνοή, ἀναστάσιμα δ' καὶ τὰ στιχηρὰ τοῦ Πάσχα, Δόξα καὶ νῦν, Ἀναστάσεως ἡμέρα, Χριστὸς ἀνέστη γ', καὶ ἀπόλουσις [εἰρ. 233]. Ποιοῦμεν δὲ καὶ λιτανεῖαν ἔξω τῆς μονῆς, τῇ δευτέρᾳ, τῇ τετάρτῃ καὶ τῇ παρασκευῇ κατὰ ἀρχαίαν παράδοσιν.

Εἰς τὴν λειτουργίαν τὰ ἀντίφωνα, ἡ πράξις καὶ τὸ εὐαγγέλιον, τὰ ἐνόρδινα, κοινωνικόν· Σῶμα Χριστοῦ.

[εἰρ. 241]. Τῇ τετάρτῃ τῆς ἀποδόσεως τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου Πάσχα. Τῇ τρίτῃ ἑσπέρας τῆς αὐτῆς ἑβδομάδος, εἰς τὴν ἐννάτην σημαίνουσιν ὅλα τὰ πνευματικὰ ὄργανα, ὡς καὶ ἐν τῇ ἑβδομάδι τῆς Διακαινησίμου, καὶ φάλλεται τὸ Χριστὸς ἀνέστη μετὰ τῶν στίχων αὐτοῦ ιγ', ἐνδύεται δὲ ὁ ἱερεὺς στολὴν λευκὴν [εἰρ. 242], κάθισμα Ψαλτηρίου οὐ λέγεται, ἀλλὰ μετὰ τὰ εἰρηνικά Κύριε ἐκέκραξα εἰς ἧχον πλ. α', καὶ φάλλομεν ἀναστάσιμα ζ'. Διὰ τοῦ τιμίου σου σταυροῦ, Χριστέ, Δόξα, τὸ δ' ἀνατολικόν, Καὶ νῦν, Ἐν τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσῃ, εἰσοδος, προκείμενον τῆς ἡμέρας, ἐκτενή, Καταξίωσον, αἱ αἰτήσεις. Εἰς τὸν στίχον· Σὲ τὸν σαρκωθέντα Σωτῆρα Χριστόν, καὶ τὰ στιχηρὰ τοῦ Πάσχα, Δόξα καὶ νῦν, Ἀναστάσεως ἡμέρα, τὸ Χριστὸς ἀνέστη μεγαλοφώνως ἐκ τρίτου, Νῦν ἀπολύεις, τροπάριον· Τὸν συνάναρχον λόγον, Καὶ νῦν, Χαῖρε πύλη Κυρίου ἡ ἀδιόδευτος, τὰ αὐτὰ καὶ εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, τὸ Μηναῖον φάλλεται εἰς τὸ ἀπόδειπνον. Ἐν τῷ μεσονυχτικῷ ἀντὶ τοῦ Ἰδοῦ ὁ Νομφίος, Τὸν συνάναρχον λόγον, ἀντὶ δὲ τῶν νεκρωσίων ὑστερον· Εἰ καὶ ἐν τάφῳ κατῆλθες. Σημαίνουσαι δὲ ὅλα τὰ πνευματικὰ ὄργανα, ὁ δὲ ἱερεὺς, βαλὼν εὐλογητόν ¹⁾, ἄρχεται τὸ Χριστὸς ἀνέστη ἐκ τρίτου, καὶ ἔξωθεν ὁμοίως γ', εἶτα τοὺς στίχους, Δόξα καὶ νῦν, Χριστὸς ἀνέστη καὶ θυμῷ, καὶ εὐθὺς τὸν ἐξάφαλμον· Ἐπακούσαι σου, οὐ λέγεται, τὸ Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ Τριάδι λέγεται πρῶτον ἀντὶ τοῦ Εὐλογητοῦ ὁ Θεός, Θεὸς Κύριος, ἡ στιχολογία τῶν δύο καθισμάτων καὶ αἵτησις, καθίσματα ἀναστάσιμα τὰ τῆς κυριακῆς, ἀνάγνωσις εἰς τὸν Θεοφύλακτον Βουλγαρίας, Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεα-

¹⁾ Εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ὁρθρου· Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ καὶ ζωοποιῷ Τριάδι, εἶτα τὸ Χριστὸς ἀνέστη μετὰ τῶν στίχων αὐτοῦ, ὡς καὶ ἐν τῇ Διακαινησίμῳ ζητεῖ.

σάμενοι, καὶ ὁ κανὼν τοῦ Πάσχα μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ὀκτώ, καὶ τὰ δύο θεοτοκία αὐτοῦ. Θανατώσεως τὸν ὕρον, εἰς δέκα, καὶ ὁ προεόρτιος κανὼν τῆς Ἀναλήψεως εἰς τέσσαρα, καταβασία· Ἀναστάσεως ἡμέρα, θυμιᾷ δὲ ὁ ἱερεὺς μετὰ φελωνίου εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ κανόνος. Ἀπὸ γ' ὥδῃς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Πάσχα· Προλαβεῖσαι τὸν ὄρθρον, καὶ ἀδισμα προεόρτιον τῆς Ἀναλήψεως. Ἀφ' ἑκτῆς κοντάκιον· Εἰ καὶ ἐν τάφῳ κατῆλθες, καὶ τὸν οἶκον, εἰς τὴν ἐννάτην Τιμιωτέρα οὐ ψάλλεται, ἀλλὰ τὰ μεγαλυνάρια τοῦ Πάσχα, ἐξαποστειλάριον· Σαρκεὶ ὑπνώσας, ὡς θνητός, ἐκ τρίτου, εἰς τοὺς αἶνους· Πᾶσα πνοὴ ἤχος πλ. α', ψάλλομεν ἀναστάσιμα τῆς κυριακῆς δ'· Κύριε, ἐσφραγισμένου τοῦ τάφου ὑπὸ τῶν παρανόμων, εἶτα τὰ στιχηρὰ τοῦ Πάσχα μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν, Δόξα καὶ νῦν, Ἀναστάσεως ἡμέρα, Χριστὸς ἀνέστη τρὶς μεγαλοφώνως, δοξολογία μεγάλη, τροπάριον· Τὸν συνάναρχον λόγον, καὶ ἀπόλυσις.

Εἰς τὴν λειτουργίαν σημαίνουσιν ὅλα τὰ πνευματικὰ ὄργανα, τὸ Χριστὸς ἀνέστη (стр. 243) μετὰ τῶν στίχων αὐτοῦ, τὰ ἀντίφωνα τοῦ Πάσχα, εἰσοδικόν· Ἐν ἐκκλησίαις εὐλογεῖτε τὸν Θεόν, Τὸν συνάναρχον λόγον, Δόξα καὶ νῦν, Εἰ καὶ ἐν τάφῳ. Ἀντὶ τοῦ Τρισαγίου, Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, ἡ πράξις τῆς ἡμέρας καὶ τὸ εὐαγγέλιον. Εἰς τὸ Ἐξαιρέτως Ὁ ἄγγελος ἐβόα, Φωτίζου, φωτίζου, κοινονικόν· Σῶμα Χριστοῦ μεταλάβετε. Εἰς τὴν τράπεζαν γίνεται παράκλησις τοῖς ἀδελφοῖς· ἐσθίωμεν γὰρ ἰχθύας, καὶ ἀποδίδονται ἡ εὐχή τῆς ζωηφόρου Ἀναστάσεως.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐσπέρας μετὰ τὴν ἐννάτην ψάλλεται τὸ Χριστὸς ἀνέστη μετὰ τῶν στίχων αὐτοῦ, καὶ ἀσπαζόμεθα τὴν εἰκόνα τῆς Ἀναστάσεως ἐν τῷ νάρθηκι, προτιθεμένης ἐν τετραποδίῳ, εἶτα αἱρεται.

Τὸ παλαιὸν Τυπικὸν τυπικὰ (на Вознесение) καὶ ὥδῃ γ' καὶ ε' μακαρισμοὺς γράφει, διὸ καὶ δὲν ἔγραψε τὰ ἀντίφωνα, εἰαὶ δὲ ἐν τῷ Πεντηκοσταρίῳ πασιδῆλα (стр. 243).

Вечерня на Пятидесятнице служилась вечеромъ ὥρα ἐβδόμη τῆς ἡμέρας διὰ τὴν γονυκλισίαν . . На входѣ ἀλλάσσοι δὲ καὶ οἱ λοιποὶ πάντες ἱερεῖς, καὶ διάκονοι τῆς μονῆς, καὶ γίνεται εἰσόδος μεγάλη (стр. 247).

Σημείωσαι, ὅτι ἐκτὸς τῶν τυπωθέντων κατηχήσεων εἰσὶ καὶ ἕτεραι ἀπὸ τῆς κυριακῆς τοῦ Θωμᾶ ἄχρι Σεπτεμβρίου α', εὐρίσκονται ἐν

τῇ τοῦ Διονυσίου μονῇ, εἰς καὶ ἄλλαι καθεκάστην ἡμέραν, ἀνέκδο-
τοι εἰς ἐλληνικὴν φράσιν [стр. 250].

[стр. 252). Περὶ τοῦ πότε στιχολογεῖται ἡ Τιμιωτέρα καὶ πό-
τε οὐ.

— Περὶ τοῦ πότε στιχολογεῖται Τῷ Κυρίῳ ἄσωμεν.

[стр. 254). Δήλωσις περὶ τῆς λιτῆς, τῆς γινομένης ἐν τῷ τέλει
τοῦ ὁρθροῦ καὶ τοῦ ἑσπερινοῦ καθεκάστην.

— Ἑρμηνεία τῆς ἁνωθεν λιτῆς.

[стр. 255). Τὰ ἐν τῷ Τυπικῷ ἅπαντα καὶ περὶ τοῦ μὴ διατρέ-
βειν τὸν ἡγούμενον τοῦ κοινοβίου ἔξω τῆς μονῆς καὶ ἀμελεῖν τῶν πι-
στευθεῖσών αὐτῷ ψυχῶν ἀνευ μεγάλης ἀνάγκης, ἀλλὰ φυλάττειν τὴν
ἀκρίβειαν τῶν παρὰ τῶν θεσπεσίων ἁγίων πατέρων τυπωθέντων.

[стр. 258). Διάταξις τῶν ἐκκλησιαστικῶν εἰς τὸ πῶς δεῖ ποι-
εῖν τὴν φωτοχυσίαν τῶν κηρίων καὶ λαμπάδων τοῦ ναοῦ ἐν ταῖς Δε-
σποτικαῖς καὶ Θεομητορिकाῖς ἑορταῖς καὶ κυριακαῖς ὅλαις τοῦ ἐνιαυτοῦ
καὶ πανήγυριν τοῦ τῆς μονῆς προστάτου θαυματουργοῦ Νικολάου καὶ
λοιπῶν ἁγίων ἑορταζομένων, ἀλλὰ δὴ καὶ καθημερινῶς ἐν ἐκάστῳ ἑспе-
ρινῷ ὁρθρῷ, καὶ λειτουργίᾳ, ἵνα μὴ παρορᾶται ἡ παράδοσις.

[стр. 263). Περὶ τῆς ἐν τῇ τραπέζῃ γινομένης παρακλήσεως.

[стр. 264). Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Μελετίου τοῦ ὁμολογητοῦ,
ὅροι νηστείας τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ.

— Περὶ τοῦ πῶς δεῖ νηστεύειν ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν νηστειῶν,
καὶ πῶς καταλύειν ἐν ταῖς ἑορτασίμοις.

[стр. 265). Δήλωσις ἡμερῶν τῶν νηστειῶν καὶ ποιότητος φα-
γητῶν.

[стр. 266). Περὶ διαίτης ὀλικῆς τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ.

[стр. 267). Ὁρος ἀληθοῦς ἐγκρατείας.

— Περὶ καταλύσεως ἑορτῶν καὶ περὶ γονυκλισιῶν, ἧτοι μετα-
νοιῶν, πότε γίνονται καὶ πότε οὐ.

[л. 269). Ἐκ τῶν ἀποστολικῶν Διατάξεων περὶ ἑορτῶν καὶ νη-
στειῶν.

[стр. 270). Περὶ νηστειῶν Διαταγαὶ τῶν ἀποστόλων.

Ὅτε οὐ γίνεται εἴσοδος, πῶς ἄπτουσι.

Καὶ πρῶτον, ὅτε μὴ γίνεται εἴσοδος ἐν τῷ ἑσπερινῷ, ἄπτουσι
εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα τὰ δύο Δεσποτικά καὶ τὰ δύο ἕτερα τῶν δύο
κιδόνων, τὰ τέσσαρα μανουάλια, ἧτοι τὰ τέσσαρα κηρία με λεπτὰ φῶτα
καὶ τὸ προσκυνητᾶριον, τὸ δὲ προσκυνητᾶριον ἄπτει ἀπὸ τὴν ἀρχὴν

ἔως τέλους ἑσπερινοῦ καὶ ὄρθρου ἄσβεστον. Ὅτε δὲ φάλλεται τὸ θεοτοκάριον καὶ οἱ οἴκοι τῆς Θεοτόκου, ἅπτει κηρὸς ἔμπροσθεν τῆς εἰκόνης τῆς Θεοτόκου. Ὅμοιως καὶ ὅτε φάλλεται ἡ παράκλησις· εἰ δὲ φάλλεται παράκλησις τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς, ἔμπροσθεν τῆς εἰκόνης αὐτοῦ ἅπτει κηρίον, ὁμοίως καὶ εἰς τὸ ὄρθρην εἰς τὸ Θεὸς Κύριος αὐτὰ τὰ τέσσαρα μανουάλια ἅπτουσιν. Ὅτε δὲ ἀρχίσει τὸ Ψαλτήριον, σβέννυνται, καὶ πάλιν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ κανόνος καθεκάστην ἅπτουσιν, ἔως τὰ καθίσματα τῆς τρίτης ψῶδης, καὶ σβέννυνται. Καὶ πάλιν ὅταν φάλληται ἡ Τιμιωτέρα, ἅπτουσιν ἔως τὸ δοξαστικὸν τῶν ἀποστίχων τῶν αἰνῶν, καὶ σβέννυνται. Εἰς δὲ τὰς ὥρας, ὅταν λέγωνται τὰ τυπικά ἔσω τοῦ ναοῦ, ἅπτουσιν ἔως τὸ τέλος τοῦ εὐαγγελίου, καὶ σβύννουνται. Αὕτη ἡ τάξις εἶναι, ὅτε οὐ γίνεται εἴσοδος. Ὅτε γίνεται εἴσοδος. Ὅτε δὲ γίνεται εἴσοδος ἑορταζομένου ἁγίου, εἰς μὲν τὸν ἑσπερινόν, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἅπτουσι τὰ τέσσαρα μανουάλια, καὶ οἱ τέσσαρες σταυροὶ ἀπὸ ἑν κηρίον μὲ λεπτόν φῶς, καὶ τὰ ἕτερα δύο τῶν κάτω εἰκόνων τῶν κιονίων εἰς τὰ γεροντικά, καὶ τὰ δύο ἔξω τοῦ νάρθηκος, ἔως τὸ τέλος τῶν ἀποστίχων, καὶ σβέννυνται. Εἰς δὲ τὸν ὄρθρον, εἰς μὲν τὸ Θεὸς Κύριος, μόνον τὰ τέσσαρα κηρία τῶν μανουαλίων ἅπτουσι, καὶ ἐὰν φάλληται πολυέλεος, ἅπτει τὰ τέσσαρα κηρία τῶν κάτω δρακόντων τοῦ πολυελέου, καὶ μετὰ τὸ Δόξα καὶ νῦν σβέννυνται. Ὅτε δὲ φάλλεται τὸ α' ἀντίφωνον τοῦ δ' ἤχου [стр. 259]. Ἐκ νεότητός μου, ἅπτονται πρῶτον οἱ τέσσαρες σταυροί, εἶτα τὰ ὀκτὼ μανουάλια τὰ δ' τοῦ τέμπλου, τὰ δύο τῶν κιονίων τῶν κάτω, καὶ τὰ δύο τοῦ νάρθηκος, καὶ ἅπτουσιν ἔως τὸ τέλος τῆς τρίτης ψῶδης καὶ σβύννουνται. Τὰ αὐτὰ πάλιν ἅπτουσι καὶ εἰς τὴν ὀγδόην ψδὴν, καὶ μένουσιν ἔως τὸ τέλος τῆς δοξολογίας, καὶ σβύννουνται.

Εἰς δὲ τὴν λειτουργίαν, ἀπ' ἀρχῆς τοῦ Εὐλογημένη ἡ βασιλεία τὰ τέσσαρα μόνον, καὶ τὸ προσκυνητᾶριον ἅπτουσιν, ὅτε δὲ φάλλεται τὸ Τρισάγιον, ἅπτουσιν οἱ δ' σταυροί, καὶ τὰ κάτω καὶ τοῦ νάρθηκος μανουάλια ἔως τὸ κοινωνικόν, εἰς δὲ τὸ κοινωνικὸν μένουσι μόνον τὰ δύο μεγάλα μανουάλια καὶ τὸ προσκυνητᾶριον ἀπτούμενα, τὰ δὲ λοιπὰ σβύννουνται, ἅπτει δὲ καὶ μικρὸν μανουάλιον ἔμπροσθεν τῶν βημοθύρων, καὶ μετὰ τὸ Εἶδεμεν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, σβύννουνται ἐκτὸς τοῦ προσκυνηταρίου.

Ὅτε δὲ ἀπερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν τὰς κυριακάς καὶ λοιπὰς ἑορτάς, μὴ γινομένης ἀγρυπνίας, τὸ ἑν μόνον μανουάλιον ἅπτει, καὶ οὐ

φάλλομεν, ἀλλὰ λέγοντες τὸ Ὑψώσω σε, ὁ Θεός μου, εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν, καὶ ἱστάμεθα ἕως τὸ τέλος τοῦ φαλμοῦ, καὶ ἕως τὸ εἰπεῖν τὸ Πάτερ ἡμῶν ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος ὁ κανονάρχης, καὶ εὐλογήσαντος τοῦ λειτουργοῦ ἱερέως, καθήμεθα. Τὸ δὲ κηρίον σβύννεται, καὶ ὅτε τελειώσῃ ἡ ἀνάγνωσις καὶ φάγωσιν οἱ πατέρες, ἐγείρονται οἱ ἐκκλησιαστικοί, καὶ ὁ μὲν ἄπτει τὸ μανουάλιον καὶ τίθησιν αὐτὸ ἐν τῷ μέσῳ τῆς τραπέζης, ὁ δὲ ἐτοιμάζει τὸν θυμιατόν, καὶ γίνεται ἡ τάξις τοῦ ὑψώματος, καὶ ἐξερχόμενοι τῆς τραπέζης, πρῶτον ὁ ἡγούμενος, εἴτα ὁ ἐφημέριος, εὐλογοῦσι τοὺς ἀδελφοὺς ἐξερχομένους.

Πῶς ὅταν γίνεται ἀγρυπνία. Ὅταν δὲ γίνεται ἀγρυπνία ἀγίου, ἡ κυριακῆς, μὴ οὔσης Δεσποτικῆς, ἡ Θεομητορικῆς ἑορτῆς, εἰς μὲν τὸν μικρὸν ἐσπερινὸν τὰ τέσσαρα μόνον κηρία καὶ τὸ προσκυνητάριον ἄπτουσιν, εἰς δὲ τὸν μέγαν ἐσπερινόν, εἰς τὸ τέλος τοῦ τρίτου φαλμοῦ τοῦ Κύριε, τί ἐπληθύνθησαν οἱ θλίβοντές με. Ἐὰν εἶναι κυριακή, εἰς τὴν τρίτην δόξαν ἄπτουσιν οἱ δ' σταυροί, καὶ τὰ ὀκτὼ ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν μανουάλια, εἰς δὲ τὸ προσκυνητάριον ἄπτει κηρὸς μὲ μεγάλην φωτίαν εἰς τὴν εἰκόνα τοῦ ἑορταζομένου ἀγίου, ἡ τῆς εἰκόνος τῆς Ἀναστάσεως, ἐὰν εἶναι κυριακή, καὶ ὅτε ἀναγινώσκονται τὰ ἀναγνώσματα τῶν προφητειῶν, σβύννονται. Εἰς δὲ τὸ Καταξίωσον, ἄπτει τὰ τρία κηρία τοῦ ἔξω πολυελέου τοῦ νάρθηκος καὶ ἐξέρχεται ἡ λιτή. Ὅταν δὲ λέγεται ἡ ἐσχάτη εὐχή τῆς λιτῆς, ἄπτει ὁ ἐκκλησιαστικὸς τοὺς σταυροὺς καὶ τὰ ἔσωθεν ἔξ μανουάλια, καὶ μένουσιν ἀπτόμενα ἕως τὴν εὐλόγησιν τῆς ἄρτοκλασίας. Καὶ μετὰ τὸ Πλούσιοι (στρ. 260) ἐπτύχευσαν καὶ ἐπεινάσαν, σβύννονται, εἴτα εἰς τὸ Θεός Κύριος, ἄπτει τὰ τέσσαρα μόνον. Εἰς τὸν πολυέλεον ἄπτονται τὰ τέσσαρα κηρία, εἴτα εἰς τοὺς ἀναβαθμοὺς ἄπτουσιν οἱ σταυροί καὶ τὰ ἔσω καὶ ἔξω κηρία τῶν μανουαλίων, ἄχρι τῆς τρίτης ψδῆς, καὶ σβύννονται, καὶ πάλιν εἰς τὴν η' ψδὴν ἄπτονται ὅλα μέχρι τοῦ τέλους τῆς δοξολογίας. Εἰς τὴν λειτουργίαν πρῶτον τὰ δ' τῶν μανουαλίων, καὶ εἰς τὸ Τρισάγιον οἱ σταυροί καὶ τὰ λοιπὰ κάτωθεν. Εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν τράπεζαν, φάλλομεν τὸ ἀπολυτίκιον τοῦ ἀγίου, καὶ μὲ δύο μανουάλια, ὅτε γίνεται ἀγρυπνία, τὸ δὲ Ὑψώσω σε λέγεται ὁμοῦ μὲ τὸ Εὐλογήσω τὸν Κύριον.

Πῶς ἄπτονται ἐν ταῖς Δεσποτικαῖς καὶ Θεομητορικαῖς ἑορταῖς. Σημείωσαι, ὅτι αἱ Δεσποτικαὶ καὶ Θεομητορικαὶ διαιροῦνται εἰς τρεῖς τάξεις. Καὶ πρώτη τάξις εἶναι ἡ μεγάλη κυριακή τοῦ Πάσχα, ἡ τῶν Χριστουγέννων καὶ ἡ τῶν Θεοφανείων. Αὗται αἱ τοσεῖς ἰσοδυναμοῦσι,

πρωτεύουσαι τῶν λοιπῶν. Δευτέρα δὲ τάξις εἰσὶν αἱ λοιπαὶ Δεσπο-
 τικαί· Ὑψώσεως τοῦ Σταυροῦ, Ὑπαπαντῆς, Εὐαγγελισμοῦ, Βαΐων,
 Θωμᾶ, Πεντηκοστῆς καὶ Μεταμορφώσεως. Τρίτη τάξις εἶναι ἡ Γέννη-
 σις τῆς Θεοτόκου, ἡ Εἴσοδος, ἡ Κοίμησις, τὸ Γεννέσιον τοῦ Προδρό-
 μου, καὶ τῶν κορυφαίων ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου. Καὶ εἰς μὲν
 τὰς πρῶτας τρεῖς, ἄπτονται ὅλα τὰ κηρία τῆς μεγάλης φωταγωγίας,
 χοροῦ λέγω, τὰ ἐπάνω κηρία τῶνμανουαλίων καὶ τὰ κάτω, ἀπὸ δύο
 εἰς τὸ καθέν, οἱ σταυροὶ καὶ τὰ δύο κηρία, καὶ ὁ πολυέλεος ὅλα του
 τὰ κηρία. Τὸ μὲν Πάσχα εἰς τὴν α' ἀνάστασιν, εἰς τὴν ἐννάτην ὥδην,
 εἰς τὴν λειτουργίαν καὶ εἰς τὴν δευτέραν ἀνάστασιν τοῦ ἐσπερινοῦ,
 τῶν δὲ Χριστουγέννων καὶ Θεοφανείων ἐν τῇ παραμονῇ, εἰς τὸν μέ-
 γαν ἐσπερινὸν εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἄπτονται τὰ ἐπάνω κηρία τῶν
 μεγάλων λαμπάδων τῶνμανουαλίων, καὶ ὁ χορὸς ὅλος ἄχρι τῶν ἀνα-
 γνωσμάτων, καὶ σβύνονται, εἰτα εἰς τὸ τροπάριον τῆς λειτουργίας οἱ
 σταυροὶ καὶ τὰ κάτωθεν ἀπὸ δύο ἄπτουσιν, ὡς τὸ κοινωνικόν· εἰς δὲ τὴν
 ἀγρυπνίαν ἐν τῇ λιτῇ, ἄπτεται ὁ πολυέλεος τοῦ νάρθηκος ὅλα τὰ κηρία,
 εἰς δὲ τὰ ἀπόστιχα οἱ σταυροὶ καὶ τὰ δύο κηρία καὶ τὰμανουάλια
 τὰ ἐπάνω καὶ κάτω κηρία, εἰτα, ὅτε ψάλλεται ὁ πολυέλεος, ἄπτονται
 ὅλα του τὰ κηρία, ἕως νὰ ἀναγνωσθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ ὁρθρου. Εἰς
 δὲ τὴν ἐννάτην ὥδην ἄπτονται ὅλα τὰ τοῦ χοροῦ καὶ τὰ ἄνω καὶ
 κάτω τῶνμανουαλίων, καὶ σταυροὶ διπλά, ἕως τὸ τέλος τῆς δοξολο-
 γίας. Ὅμοίως καὶ εἰς τὴν λειτουργίαν μετὰ τὴν πρώτην εἴσοδον ἄπτον-
 ται ὅλα, καὶ χορὸς καὶμανουάλια καὶ σταυροί, ἄνευ τοῦ μεγάλου πολυ-
 ελέου, ἄπτονται δὲ τὰ μικρὰ πολυέλεα τέσσαρα τὰ εἰς τοὺς δύο χο-
 ροὺς, καὶ τὸ πρὸς τὰ βημόθυρα, καὶ τὸ πρὸς τὴν δύσιν κατὰ τὴν
 ὥραιαν πύλην, καθὼς ἐν τῇ μονῇ Ξενοφώντος καὶ Ῥωσικοῦ συνη-
 θίζουσιν. Ἐσπέρας δὲ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τῶν Χριστουγέννων καὶ Φώ-
 των καὶ Πεντηκοστῆς, ἄπτεται ὁ χορὸς εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, διὰ τὸ
 γενεσθαι εἴσοδος μεγάλη, καὶ ψάλλεται τὸ Φῶς ἰλαρόν, καὶ τὰ μεγάλα
 προκείμενα. Ὅμοίως καὶ τῇ κυριακῇ τῆς ἀποτυρώσεως ἐσπέρας, ἄπτε-
 ται ὁ χορὸς διὰ τὸ μέγα προκείμενον καὶ διὰ τὸ Ἐλαμψεν ἡ χάρις
 σου, Κύριε, καὶ ἔναρξιν τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς, κρούουσι δὲ καὶ οἱ
 κώδωνες. Προσέτι τῇ δευτέρᾳ τοῦ Πάσχα, τῇ μετὰ τῶν Χριστουγέννων
 κς', τῆς συνάξεως τῆς Θεοτόκου, καὶ τῇ δευτέρᾳ τοῦ ἁγίου Πνεύμα-
 τος, ἄπτεται ὁ χορὸς ἐν τῇ ἐννάτῃ ὥδῃ τοῦ ὁρθρου, ἕως τὸ τέλος
 τῆς δοξολογίας, ὁμοίως καὶ εἰς τὴν λειτουργίαν, ὅτε ψάλλεται ὁ Τρισ-
 ἄγιος ὕμνος, ἕως τὸ κοινωνικόν. Ταῦτα τῶν Δεσποτικῶν ἐορτῶν.

Πῶς ἄπτονται ταῖς λοιπαῖς Θεομητορικαῖς ἑορταῖς. Ἐν δὲ ταῖς Θεομητορικαῖς ἑορταῖς καὶ λοιπαῖς Δεσποτικαῖς ἐξίσου, ἔγουν εἰς τὸ Γεννέσιον τῆς Θεοτόκου, Ὑψωσιν τοῦ Σταυροῦ, Εἰσόδον τῆς Θεοτόκου, Ὑπαπαντήν, Εὐαγγελισμόν, Βαΐων, Ἀναλήψεως, Πεντηκαστήν, Προδρόμου Γεννέσιον, ἀγίων ἀποστόλων τῶν κορυφαίων, Μεταμορφώσεως καὶ Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἄπτουσιν οἱ σταυροὶ ἀπὸ δύο κηρία ὁ κάθε εἷς, ὁμοίως καὶ τὰ δύο κηρία τοῦ κάθε ἑνὸς μανουαλίου, καὶ τὰ ὀκτὼ τοῦ χοραῦ, ἕως τὰ ἀναγνώσματα τῶν προφητειῶν. Εἰς δὲ τὴν λιτήν, ἄπτουσιν ὅλα τὰ κηρία τοῦ ἐν τῷ νάρθηκι πολυελέου, ὁμοίως καὶ ὅτε ψάλλεται ὁ πολυέλεος, ἄπτονται ὅλα τοῦ τὰ κηρία. Καὶ πάλιν εἰς τοὺς αἵνους ἄπτουσιν ὅλα, καθὼς εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα. Μάλιστα ὁποῦ τὰ Τυπικὰ διορίζουν εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς ἐξηρημένους ἑορτάς, νὰ διανεμῶνται καὶ κηρία εἰς ὅλους τοὺς ἀδελφούς, ὡς τὸ λαμπρὸν τῆς χάριτος τῶν τοιούτων ἑορτῶν ἐμφαίνοντας, καὶ λαμπαδηφοροῦντας νὰ ἀσπάζονται τὰς ἁγίας εἰκόνας, καὶ νὰ χρίωνται ἀπὸ τὸ ἅγιον ἔλαιον τῆς κανδήλας, ὁποῦ ἄπτεται εἰς τὸ προσκυνητᾶριον, βαλλομένου ἐν τῇ κανδήλῃ πρότερον τοῦ εὐλογηθέντος ἐν τῇ ἀρτοκλασίᾳ ἐλαίου. Τὰ ὁποῖα αὐτὰ καλὰ ἐξ ἀμελείας καὶ φειδωλίας ἔλειψαν καὶ ἀφῆθησαν.

Ὅμοίως καὶ ἐν τῇ λειτουργίᾳ τῶν ἄνω εἰρημένων ἑορτῶν ἄπτονται τὰ αὐτὰ (срр. 262), ἥτοι ἐν τῷ ἑσπερινῷ καὶ ἐν τῷ ὄρθρῳ, φαλλομένης τῆς δοξολογίας, περισσότερον μᾶλλον ἐχούσης ἔννοιαν τοῦ ἑσπερινοῦ· ἡ μὲν γὰρ φωτοχυσία τοῦ ἑσπερινοῦ τῶν μεγάλων ἑορτῶν δηλοῖ τὴν ἐσπέραν τοῦ βίου καὶ χρόνων ἐπ' ἐσχάτων χάριν τῆς ἐν σάρκει πρώτης παρουσίας τοῦ Κυρίου, ἡ δὲ τοῦ ὄρθρου τὴν ἐπιφανῆ ἡμέραν τῆς ἐνδόξου δευτέρας ἐλεύσεως τοῦ Σωτῆρος. Πολλῷ δὲ τῶν δύο περισσότερον ἡ τῆς λειτουργίας, ἥτις περιέχει ὅλα τὰ μυστήρια, καὶ ὅλα τὰ τῶν ἑορτῶν τεκμήρια, τελεσιουργοῦσα τὰ πάντα, ὅτι μόνῃ ἡ ἀγρυπνία ἄνευ λειτουργίας, ὡς σῶμα χωρὶς κεφαλὴν λογίζεται.

Μὴ φειδόμεθα οὖν, πατέρες, τὰ πρὸς τὸν Θεὸν φερόμενα δῶρα, ἐπὶ λόγῳ σωματικῶν ἐκπληρώσεως χρειῶν ἀναγκαίων, ἵνα μὴ τοῦ Κἀῖν θυσίαν προσφέρωμεν τῷ διδόντι ἡμῖν ὑπὲρ ἐκ περισσοῦ, ὧν χρεῖαν ἔχομεν, ἀλλ' ὡς ὁ δίκαιος Ἀβελ τὰ πρωτόλεια καὶ ἐκλεκτότερα τῷ δόντι προσφέρωμεν, ἵνα μὴ πρὸς ἡμᾶς ἡ ἀποστροφή ἐπιστρέψῃ κατησχυμένη, ὅτι εἰς σωματικὰς χρεῖας ἀφειδῶς δαπανῶμεν ἀκρίτως πολλά, πρὸς δὲ τὰ εἰς τὸν Θεὸν προσφερόμενα· κηρία, ἄρτους, ἔλαιον καὶ οἶνον, φειδομένως, καὶ οὐ τὰ ἐκλεκτότερα καὶ καθαρότερα, προσ-

φέρομεν, ὅθεν, ἵνα μὴ οὕτω γένη εἰς ἡμᾶς, μὴ φειδώμεθα τὰ ἐν τῷ ναῷ τοῦ Κυρίου ἐξοδευόμενα, ἵνα μὴ ὡς Ἑλλὶ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ κατακριθῶμεν, ἀλλ' ὡς Σαμουὴλ καὶ Ζαχαρίας εὐλογηθῶμεν.

Ἐσχάτως σημειοῦμεν καὶ περὶ τῆς πανηγύρεως τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς, ὡς ἀναγκαίης οὐσης. Πῶς δεῖ καὶ ἐν τῇ ἐορτῇ καὶ πανηγύρει τοῦ θαυματουργοῦ καὶ προστάτου ἡμῶν Νικολάου ποιεῖν τὴν φωτοχυσίαν ἐν τῇ ἀγρυπνίᾳ τῆς αὐτοῦ πανηγύρεως.

Γνωστὸν καὶ πασιδὴλον εἶναι, ὅτι καθὼς πανηγυρίζομεν τὰς μεγάλας ἐορτάς τῶν Χριστουγέννων καὶ Πάσχα, οὕτω καὶ τὴν ἐορτὴν τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς, ὅθεν, καθὼς ἐδηλώσαμεν εἰς αὐτάς τὰς ἐορτάς, οὕτω γενέσθω ἡ φωταγωγία καὶ ἐν τῇ μνήμῃ τοῦ ἁγίου Νικολάου, ἥγουν εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἄπτονται ὅλα τὰ κηρία τῶν μανουαλίων καὶ χοροῦ, ὁμοίως καὶ ἐν τῇ λιτῇ, καὶ ὅτε ψάλλεται ὁ πολυέλεος, ἄπτονται ὅλα τὰ κηρία τοῦ πολυελέου. Μένει δὲ ἀπτούμενος ὁ πολυέλεος ἄχρι τρίτης ψῆδης ¹⁾ (стр. 263), εἶτα πάλιν εἰς τὴν ἐννάτην ψῆδην ἄπτονται, καθὼς εἰς τὸν ἑσπερινόν, ἄχρι τοῦ τέλους τῆς δοξολογίας καὶ σβύνονται.

Καὶ πάλιν εἰς τὴν λειτουργίαν, μετὰ τὴν πρώτην εἴσοδον ἄπτονται ὅλα, καθὼς εἰς τὸν ἑσπερινόν. Αὕτη ἡ τάξις τῆς φωταγωγίας ἦτον καὶ σῶζεται ἐν τῇ τοῦ Βατοπεδίου μονῇ, Ξενοφώντος καὶ Ῥωσικοῦ, Χελανδαρίου, Ζωγράφου καὶ ἐτέρων. Μάλιστα ἄπτουσι καὶ εἰς τὰς Δεσποτικὰς ἐορτάς τοῦ τέμπλου εἰκοσιτέσσαρα κηρία ἐκ παλαιᾶς παραδόσεως. Τὸ δὲ ἐν μόνῳ τῷ ἑσπερινῷ ἄπτειν ὅλα τὰ κηρία, εἰς δὲ τὴν δοξολογίαν, καὶ λειτουργίαν τὰ συνήθη λεπτόφωτα, καὶ μένειν τὸν ναὸν σκοτινὸν ἐν ταῖς λαμπραῖς ταύταις ἡμέραις, ὡς πενιχρόν, τοῦτο ἀνευλαβῶν ἰδιορρύθμων μεταγενεστέρων φειδωλίας ἐστὶν ἐφεύρεμα. Προσέτι ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ τῆς πανηγύρεως, ἐσπέρας γίνεται εἴσοδος μεγάλη παρ' ὅλων τῶν παρατουχόντων ἱερέων, καὶ ἄπτεται ὁ χορὸς καὶ ἐν αὐτῷ τῷ ἑσπερινῷ.

Εἰς δὲ τὸ μνημόσυνον τῶν κτιτόρων, ἄπτεται ὁ πολυέλεος. Πρὸς τούτοις, εἰς τὴν Ὑψώσιν τοῦ Σταυροῦ, τῇ τρίτῃ κυριακῇ τῶν νηστειῶν, εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ σταυροῦ, ὅτε ψάλλεται ἡ δοξολογία, ἄπτεται ὁ μέγας πολυέλεος, διὰ τὸ ἀποτίθεσθαι ὑποκάτωθεν αὐτοῦ τὸν τίμιον

¹⁾ Σημειῶσαι, ὅτι κατ' ἐξάαιρετον εἰς τὴν ἐορτὴν τῶν Εἰσοδίων μένει ὁ πολυέλεος ἄχρι τῆς καταβασίας· Χριστὸς γεννᾶται, ἀπτόμενος, καὶ τῇ κυριακῇ τῶν Βαΐων ἄχρι τοῦ ἀπαγμοῦ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ διχδόσεως τῶν βαΐων, καὶ εἰς τὴν ἐορτὴν τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς, μέχρι τῆς τρίτης ψῆδης.

σταυρόν. Ὅμοίως καὶ τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ εἰς τὸν ἑσπερινὸν ἄπτεται ὁ μέγας πολυέλεος, διὰ τὸ ἀποτίθεσθαι ὑποκάτωθεν αὐτοῦ τὸν ἐπιτάφιον, ὡσαύτως καὶ εἰς τὸν ὄρθρον, ὅτε ψάλλονται τὰ ἐγκώμια τοῦ Ἀρώμου, καὶ εἰς τοὺς αἶνους διὰ τὸν ἀσπασμὸν αὐτοῦ. Αὕτη ἐστὶν ἡ τάξις τῆς ἁψευς τῶν κηρίων.

Περὶ τῆς ἐν τῇ τραπέζῃ γινομένης παρακλήσεως.

Σημείωσαι καὶ τοῦτο, ὅτι, ὅτε φαίνεται εἰς τὸ Τυπικόν, τὸ εἰς τὴν τράπεζαν γίνεται παράκλησις τοῖς ἀδελφοῖς μεγάλη, ἔχει δύο σημασίας· ἡ μὲν τῶν φαγητῶν τῆς τραπέζης πλουσιοπάροχος παράθεσις καταλύσεως, ἡ δὲ μετὰ τὴν τράπεζαν ψάλλοντες, εἰσερχόμεθα μετὰ μανουαλίων εἰς τὸν ναόν, καὶ γίνεται αἵτησις· Καὶ ὑπὲρ τοῦ διαφυλαχθῆναι, Κύριε ἐλέησον τεσσαράκοντα κ. τ. λ. καὶ ἀπόλουςις. Ὁ δὲ πολυέλεος τῆς τραπέζης ἄπτεται τὸ Πάσχα, Χριστουγέννων, Φώτων καὶ εἰς τὴν πανηγυριν τοῦ ἁγίου Νικολάου, καὶ τῇ κυριακῇ ἑσπέρας τῆς ἀποτυρώσεως.

СХЛІХ. Типикὸν ἄριστον σὺν Θεῷ ἁγίῳ, περιέχον πᾶσαν τὴν διάταξιν καὶ ἐρμηνείαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας τοῦ χρόνου ὅλου αἰωνῶ— 1854. Типикὸν τοῦ παρόντος βασιλικοῦ πατριαρχικοῦ σταυροπηγιακοῦ ἱεροῦ κοινοβίου, τοῦ ἐπ' ὀνόματι τιμωμένου τοῦ ἁγίου ἐνδόξου πανευφύμου ἀποστόλου, πρωτομάρτυρος καὶ ἀρχιεπισκόπου Στεφάνου, τοῦ ἐπικεκλημένου Κωνσταντινίου, συντεθὲν μὲν παρὰ τινος διδασκάλου κυρίου Διονυσίου μοναχοῦ, Πελοποννησίου Ξενοφωντεινοῦ, συλλεχθὲν δὲ παρὰ Μελετίου ἱερομονάχου Βεῤῥοιαίου, ὑποτακτικοῦ τοῦ ὁσιολογιωτάτου γέροντος κυρ Ἰωσήφ Μιτυληναίου, καλλιγραφὲν δὲ καὶ ἐπιμελῶς διορθωθὲν παρὰ Δοσιδείου μοναχοῦ Λεσβίου, τέκνου γνησιωτάτου τῆς αὐτῆς μονῆς, προτροπῇ τοῦ πανοσιωτάτου καὶ σεβασμιωτάτου ἁγίου καθηγουμένου ἡμῶν κυρ Συμεὼν ἱερομονάχου, κατὰ τὸ σωτήριον ἔτος αἰωνῶ— 1854. Οἱ δὲ ἀναγινώσκοντες καὶ πάντα τὰ ἀπορούμενα εὐκόλως εὐρίσκοντες ἐν αὐτῷ, εὐχεσθε πρὸς Κύριον ὑπὲρ τῶν κοπιασάντων. Соборный Типиконъ Аѳоно-Костамонитскаго монастыря, рукопись въ листъ, писана прекрасно и чоткою скорописью на 210 страницахъ. По содержанію и по тексту Типиконъ сходенъ съ соборнымъ Типикономъ Ксенофскаго монастыря (стр. 532—538), за незначительными особенностями въ текстѣ, отмѣченными въ вариантахъ.

[стр. 1). Типикὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας.

Τάξις γινομένη ἐν ταῖς ἀγρουπνίαις.

Περὶ τὴν ἐνδεκάτην ὥραν ἀπέρχεται ὁ ἐκκλησιάρχης ¹⁾ καὶ βάλλει μετάνοιαν τῷ ἡγουμένῳ, καὶ ὑποστρέφας, σημαίνει τὸ χειροσήμενον. Τῶν δὲ ἀδελφῶν συναχθέντων ἐν τῷ νάρθηκι τοῦ ναοῦ, βάλλει μετάνοιαν ὁ ἐφημέριος ἱερεὺς τῷ ἡγουμένῳ, εἰ πάρεστιν, εἰ δ' οὐ, εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, καὶ εὐλογήσαντος, ἀναγινώσκει τὴν θ' ὥραν ὁ διαβαστής ²⁾, ὁ αὐτὸς δὲ λέγει καὶ τὴν εὐχὴν τῆς ὥρας, ὁμοίως καὶ τὸν προοιμιακὸν ψαλμόν, καὶ οὐχ ὁ ἡγούμενος, ὡς σύνηθες. Εἴτα ἐκφωνεῖ ὁ κανονάρχης ἀπὸ τοῦ στασιδίου αὐτοῦ τὸν ἦχον, οἱ δὲ φάλται φάλλουσι τὸ Κύριε ἐκέκραξα, καὶ τοὺς λοιποὺς στίχους μετὰ τῶν τροπαρίων τῆς τυχοῦσης ἑορτῆς ³⁾, τὸ Φῶς ἱλαρὸν ὁ διαβαστής ⁴⁾, ὁ δὲ κανονάρχης ἐκφωνεῖ πάλιν ἀπὸ τοῦ στασιδίου αὐτοῦ τὸ τῆς ἡμέρας προκείμενον, εἴτα τὸ Καταξίωσον, Κύριε, ὁ αὐτὸς διαβαστής, καὶ εὐθὺς τὰ στιχηρὰ τοῦ στίχου, τὸ Νῦν ἀπολύεις, τὸ Τρισάγιον, τὸ ἀπολυτίκιον, ἔκτενὴ μικρὰ καὶ ἀπόλυσις (стр. 2). Καὶ εὐθὺς εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν, ἐὰν δηλαδὴ ἐστὶ διψαγία, εἰδ' οὐ, ἡσυχάζομεν ἐν τοῖς κελλίοις ἡμῶν.

Περὶ δὲ α' ὥραν τῆς νυκτός (ἐὰν καιρὸς θέρους ἐστί, ἐὰν δὲ χειμῶνος, μετὰ β', ἢ καὶ γ' τῆς νυκτός) ἀπέρχεται ὁ ἐκκλησιάρχης ⁵⁾ καὶ ἄπτει τὰς κανδήλας, εἴτα πορευθεὶς τῷ ἡγουμένῳ, βάλλει μετάνοιαν, καὶ ἀπελθὼν, κρούει πρῶτον τὸ μέγα ξύλον, εἴτα τὸ σιδηροῦν, εἴτα καὶ τοὺς ἱεροὺς κώδωνας. Τῶν ἀδελφῶν συναχθέντων ἐν τῷ νάρθηκι, βάλλει ὁ ἐφημέριος ἱερεὺς μετάνοιαν τῷ ἡγουμένῳ, καὶ εὐλογήσαντος, ἀναγινώσκει ὁ διαβαστής ⁶⁾ τὸ ἀπόδειπνον, μετὰ δὲ τὸ εἰπεῖν τὸ Πιστεύω, ἀπέρχεται ὁ κανονάρχης ⁷⁾ ἐν τῷ μέσῳ, καὶ κανοναρχεῖ τὸν συνήθη παρακλητικὸν τῆς Θεοτόκου κανόνα, ὃν καὶ φάλλομεν ἀργῶς καὶ εὐλαβῶς, μετὰ δὲ τὴν τούτου τελείωσιν ⁸⁾, ἀναγινώσκομεν καὶ τοὺς οἴκους τῆς Θεοτόκου, ἀργῶς καὶ μετὰ κατανύξεως. Τούτων δὲ πληρωθέντων, ἄρχεται ὁ διαβαστής τῆς ἀναγνώσεως τοῦ λοιποῦ ἀποδείπνου, μετὰ δὲ τὴν τούτου τελείωσιν, ποιεῖ ὁ ἱερεὺς ἀπόλυσιν, καὶ εἰσερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ.

Ὁ δὲ ἐφημέριος ἱερεὺς, εἰσελθὼν ἐν τῷ ἁγίῳ βήματι, καὶ λαβὼν τὸ θυμιατὸν μετὰ θυμιάματος, ἀνοίγει τὰς ἁγίας θύρας. Ὁ δὲ ἐκκλη-

¹⁾ Рукоп. соборн. Типик. Ксенофскаго м. παρεκκλησιάρχης ²⁾ ὁ ἐκκλησιάρχης

³⁾ τυχόντων ⁴⁾ ὁ ἐκκλησιάρχης ⁵⁾ παρεκκλησιάρχης. ⁶⁾ ὁ ἐκκλησιάρχης

⁷⁾ ὁ ἐφημέριος ἱερεὺς ⁸⁾ ἀπέρχεται ἕτερος ἱερεὺς ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ καὶ ἀναγινώσκει

σιάρχης ¹⁾), ἔχων μανουάλιον προηυτρεπισμένον μετὰ λαμπάδος ἀπτούσης, βάλλει μετάνοιαν ἔμπροσθεν τῶν ἀγίων θυρῶν, καὶ λαβὼν τὸ μανουάλιον, ἐκφωνεῖ τὸ Κελεύσατε. Ὁ δὲ ἱερεὺς ἐξέρχεται διὰ τῶν ἀγίων θυρῶν, καὶ θυμιᾷ, ὡς σύνηθες, ὅλον τὸν ναὸν καὶ τοὺς ἀδελφούς, προπορευομένου τοῦ ἐκκλησιάρχου ²⁾ μετὰ τοῦ μανουαλίου, ὑποστρέφας δὲ εἰσέρχεται ἐν τῷ ναῷ διὰ τῆς βασιλικῆς πύλης, καὶ ποιήσας σταυρὸν μετὰ θυμιατοῦ ἐν τῷ μέσῳ, λέγει μεγαλοφώνως [εἰρ. 3] καὶ μετὰ μέλους τὸ Κύριε εὐλόγησον, εἴτα θυμιᾷ αὐθις τὸν προσεστώτα, ἢ τὸν τόπον αὐτοῦ, καὶ τὰς ἀγίας εἰκόνας. Εἰσελθὼν δὲ διὰ τῶν ἀγίων θυρῶν εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, καὶ στάς ἐνώπιον τῆς ἀγίας τραπέζης, ποιεῖ μετὰ τοῦ θυμιατοῦ σταυρὸν, καὶ εὐθὺς ἐκφωνεῖ τὸ Δόξα τῇ ἀγία καὶ ὁμοουσίῳ καὶ ζωοποιῷ, καὶ τὰ ἐξῆς. Ὁ δὲ πρῶτος χορὸς ἀναγινώσκει τὸν προιμιακόν, καὶ ὁ ἱερεὺς ἐξελθὼν, ἵσταται ἀσχεπῆς ἐνώπιον τῶν ἀγίων θυρῶν, καὶ ἀναγινώσκει μυστικῶς τὰς συνήθεις εὐχὰς τοῦ ἐσπερινοῦ. Ἐν δὲ τῇ ἑορτῇ τῆς μονῆς, ἐν ᾗ φάλλονται τὰ Ἀνοίξαντάρια, οὐκ ἀναγινώσκει τὰς εὐχὰς ἐν τῇ ἐνάρξει τοῦ προιμιακοῦ, ἀλλὰ μετὰ τὸ εἰπεῖν τὸ Πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας, εἴτα ποιεῖ ὁ ἱερεὺς μεγάλην συναπτήν, καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν στιχολογούμεν μετὰ μέλους τοὺς τρεῖς ψαλμοὺς τοῦ πρώτου καθίσματος, καὶ εἰ τύχῃ κυριακῇ, ἀναγινώσκωμεν καὶ τοὺς λοιποὺς ψαλμοὺς τοῦ καθίσματος, ὧν πληρωθέντων, ποιεῖ ὁ ἱερεὺς μικρὰν συναπτήν. Μετὰ τὴν ἐκφώνησιν δὲ ἀπέρχεται ὁ κανονάρχης, καὶ ἵσταται ἔμπροσθεν τοῦ χοροῦ, τοῦ ποιούντος τὴν ἑναρξιν, καὶ λέγει ἐκφώνως τὸν τυχόντα ἦχον, οἱ δὲ χοροὶ φάλλουσι τὸ Κύριε ἐκέκραξα, σὺν τοῖς λοιποῖς στίχοις. Ὁ δὲ κανονάρχης εἰς τὸ Πρόσχεος τῇ φωνῇ, βάλλει μετάνοιαν εἰς τὸν χορόν, τοῦ δὲ δευτέρου χοροῦ φάλλοντος τὸ Κατευθυνθήτω, ἐξέρχεται ὁ ἱερεὺς τοῦ ἁγίου βήματος, καὶ θυμιᾷ τὰς ἀγίας εἰκόνας καὶ πάντας τοὺς ἀδελφούς. Οἱ δὲ χοροὶ φάλλουσι τὰ τυχόντα τροπάρια μετὰ τῶν στίχων, καὶ ὅταν ὁ β' χορὸς εἴπῃ τὸ Ὅτι ἐκραταιώθη, ποιεῖ ὁ κανονάρχης μετάνοιαν ἐν τῷ μέσῳ μικρὰν καὶ ἐκφωνεῖ τὸν ἦχον τοῦ εἰς τὸ Δόξα ἰδιομέλου, εἰσόδος, τὸ Φῶς ἱλαρόν, ὁ δὲ κανονάρχης, ἀπελθὼν ἐν τῷ μέσῳ, ἐκφωνεῖ ἀσχεπῆς τὸ προκειμένον τῆς ἡμέρας [εἰρ. 4], ὑποφιθυρίζων καὶ τοὺς στίχους, εἴτα ἀναγινώσκει τὰς προφητείας, ἐὰν ἔχῃ ἢ ἡμέρα, εἰδ' οὐ, ποιεῖ σχῆμα εἰς τοὺς δύο χοροὺς, ἀπελθὼν ἔμπροσθεν τῶν ἀγίων θυρῶν, προσκυνεῖ, εἴτα βαλὼν τὸ κου-

¹⁾ παρεκκλησιάρχης

²⁾ idem.

κούλιόν του, καὶ κατὰ δυσμὰς στραφεῖς, ποιεῖ σχῆμα, καὶ ἀπέρχεται ἐν τῷ στασιδίῳ αὐτοῦ. Ὁ δὲ ἱερεὺς λέγει τὸ Εἵπωμεν πάντες, καὶ τὴν συνήθη ἐκτενήν, ὁ χορὸς τὸ Καταξίωσον, ὁ δὲ ἱερεὺς τὸ Πληρώσωμεν τὴν ἐσπερινήν, καὶ τὰ λοιπὰ τῆς συναπτῆς. Μετὰ δὲ τὴν ἐκφώνησιν, ἐξέρχεται ὁ ἱερεὺς μετὰ θυμιατοῦ διὰ τῶν ἁγίων θυρῶν καί, τοῦ κανονάρχου προπορευομένου μετὰ κηρομανουαλίου, ἐξέρχεται μετὰ τοῦ ἡγουμένου καὶ τῶν φαλτῶν ἐν τῷ νάρθηκι τοῦ ναοῦ, ἐν ᾧ φάλλομεν τὰ συνήθη τῆς λιτῆς τὰ τροπάρια, ὁ δὲ ἐκκλησιάρχης κλείει εὐθύς τὴν βασιλικὴν θύραν. Μετὰ δὲ τὴν πλήρωσιν τῶν φαλλομένων τροπαρίων, ἀπελθὼν ὁ ἱερεὺς, καὶ στάς πρὸ τῆς βασιλικῆς θύρας κατ' ἀνατολάς, λέγει ἐκφώνως τὸ Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου, κ. τ. λ. Τότε ὁ ἐκκλησιάρχης ἀνοίγει πάλιν τὴν βασιλικὴν πύλην, καὶ ὁ ἱερεὺς μνημονεύει, ὧν θέλει ζώντων καὶ τεθνεώτων, μετὰ δὲ τὸ Ἐπάκουσον ἡμῶν, ὁ Θεός, καὶ τ. λ., ἀπερχόμενος ἄνωθεν τῶν μανουαλίων τῶν ἐν τῷ μέσῳ, βλέπων κατὰ δυσμὰς, λέγει τὸ Εἰρήνη πᾶσι, Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν τῷ Κυρίῳ κλίνατε, καὶ ἡμῶν κλινόντων τὰς κεφαλὰς, λέγει τὴν εὐχὴν· Δέσποτα πολυέλεε, εἴτα εἰσερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ, καὶ φάλλομεν τὰ στιχηρὰ τοῦ στίχου. Ὁ δὲ ἱερεὺς, χαλάσας τὸ φελώνιον ¹⁾ αὐτοῦ, ἵσταται πλησίον τοῦ ἀριστεροῦ κίονος, βλέπων πρὸς τὸ ἀναλογεῖον τῶν ἄρτων, ἅμα δὲ τὸ εἰπεῖν τὸν φάλτην τὸ Δόξα, στρέφεται κατ' ἀνατολάς καὶ προσκυνεῖ τρίς, εἴτα ποιήσας κατὰ δυσμὰς σχῆμα τοῖς ἀδελφοῖς, εἰσέρχεται εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, εἴτα τὸ Νῦν ἀπολύεις, ὁ διαβαστής ²⁾ τὸ Τρισάγιον, οἱ φάλται τὰ **[εἰρ. 5]** συνήθη τοχόντα τροπάρια. Τούτων δὲ φαλλομένων, ἐξέρχεται ὁ ἱερεὺς διὰ τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ θυμιᾷ τοὺς ἄρτους γύρωθεν, σχῆμα μὴ ποιῶν αὐτοῖς, ἄρτος γὰρ ἔτι ἐστὶν ἀπλοῦς καὶ ἀνευλόγητος, εἴτα, θυμιάσας τὸν ἡγούμενον καὶ τὸν τῆς μονῆς ἅγιον, καὶ δοὺς τὸ θυμιατὸν τῷ ἐκκλησιάρχῃ, ἀπέρχεται, ἔνθα τὸ ἀναλογεῖον τῶν ἄρτων, λαβὼν δὲ ἓνα ἀνά χειρός, λέγει ἐκφώνως τὴν εὐχὴν. Ὅταν δὲ εἴπῃ τὸ Αὐτὸς εὐλόγησον καὶ τοὺς ἄρτους τούτους, ποιεῖ, σὺν ᾧ ἀνά χειρας ἔχει ἄρτιον, σημεῖον σταυροῦ ἄνωθεν τῶν λοιπῶν ἄρτων, καὶ ὅταν εἴπῃ τὸ Ὅτι σὺ ὁ εὐλογῶν καὶ ἁγιάζων, κατατίθῃσι τὸν ἄρτον ἐν τῷ τόπῳ αὐτοῦ, καὶ εὐλογεῖ τῇ χειρὶ αὐτοῦ πάντας τοὺς ἄρτους, τὸν τε σῖτον, τὸν οἶνον καὶ τὸν ἔλαιον, εἴτα προσκυνήσας τρίς, καὶ σχῆμα ποιήσας εἰς τοὺς χορούς, εἰσέρχεται ἐν τῷ ἁγίῳ βήματι. Ὁ δὲ διαβαστής ἐκφωνεῖ τρίς τὸ

¹⁾ φενώλην

²⁾ ὁ ἐκκλησιάρχης.

Εἶη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον, Δόξα καὶ νῦν, καὶ Εὐλογήσω τὸν Κύριον, μέχρι τοῦ ὅτι οὐκ ἔστιν ὑστέρημα τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. Ὁ δὲ πρῶτος χορὸς ψάλλει μετὰ μέλους τὸ Πλούσιοι ἐπτώχευσαν, τοῦτου πληρωθέντος, ὁ ἱερεὺς, στάς ἔσωθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ βλέπων πρὸς δυσμὰς, ἐκφωνεῖ τὸ Εὐλογία Κυρίου ἐφ' ἡμᾶς τῇ αὐτοῦ χάριτι, καὶ τὰ ἑξῆς, εἰπόντος πρῶτον· Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὁ δὲ κανονάρχης ἀναγινώσκει τὴν ἐπιγραφὴν τῆς ἀναγνώσεως, καὶ εἰς τὸ τέλος αὐτῆς λέγει τὸ Εὐλόγησον, δέσποτα, ὁ δὲ ἱερεὺς τὸ Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, τότε ὁ κανονάρχης εἰπὼν τὸ Ἀμήν, ἀναγινώσκει τὴν ὑπὸ τοῦ ἐκκλησιάρχου ταχθεῖσαν ἀνάγνωσιν ἐν τῷ τετραπόδῳ, εὐρύθμως καὶ εὐτάκτως.

Ἰστέον δέ, ὡς, ὅταν ἀγρυπνία ἐστίν, ἐν τῇ ἐνάρξει τῆς ἀναγνώσεως, τὸ Εὐλόγησον, δέσποτα, ἐκφωνεῖ ὁ κανονάρχης, ἵνα τὸ Εὐλογητὸς ὁ Θεός, εἴπῃ ὁ ἱερεὺς, ὅπερ ἀφῆκεν ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ἐσπερινοῦ [ετρ. 6), διὰ τὴν τάξιν τῆς ἀγρυπνίας, ὅταν δὲ οὐκ ἔστιν ἀγρυπνία, ἀλλ' ὄρθρος, τὸ Εὐλόγησον, πάτερ, ἐκφωνεῖ καὶ ὁ ἱερεὺς καὶ τὸ Δι' εὐχῶν κ. τ. λ.

[ετρ. 6). Περὶ τοῦ πῶς ἐπιτελοῦμεν πάντοτε τὴν καθημερινὴν ἀκολουθίαν, ἑορτῆς τινὸς μὴ τυχοῦσης.

[ετρ. 13). Ἡ ἀκολουθία σάββατου, ὅταν ἐστὶ Θεὸς Κύριος.

[ετρ. 16). Ἡ ἀκολουθία σαββάτου, ἔχοντος Ἀλληλουία.

[ετρ. 17). Ἡ ἀκολουθία τῆς κυριακῆς μόνης.

... Τελέσας δὲ ὁ ῥηθεις κανονάρχης τὴν ἀνάγνωσιν, εἰς οὐκ ἔχῃ ἴδιον τέλος ἢ ἀνάγνωσις, οὕτω ποιεῖ τέλος· Τῷ δὲ Θεῷ πρέπει Δόξα, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, Ἀμήν. Εἶτα, ἀπελθὼν ἐν μέσῳ τοῦ ναοῦ καὶ προσκυνήσας τρίς, βάλλει σχῆμα εἰς τοὺς χοροὺς καὶ ἀπέρχεται εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ. Ὁ δὲ πρῶτος χορὸς λέγει τὸν ἐξάψαλμον ἀργῶς καὶ μετὰ φόβου Θεοῦ, καὶ ὅταν τελειώσῃ τοὺς τρεῖς ψαλμούς, ἐξέρχεται ὁ ἱερεὺς τοῦ βήματος, καὶ στάς ἀσκεπὴς ἐμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, ἀναγινώσκει τὰς ἱλαστηρίους εὐχὰς τοῦ ὀρθρου μυστικῶς. Ἐὰν δὲ ἀγρυπνία γίνεται ἐν κυριακῇ, οὐ λέγομεν τὸν ἐξάψαλμον εὐθὺς μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν, ἀλλὰ ψάλλομεν τὸν τριαδικὸν κανόνα τοῦ τυχόντος ἡγου. Ἐὰν δὲ ἐν τοῖς λοιποῖς Τυπικαῖς οὐχ εὐρίσκεται τοῦτο γινόμενον, ἀλλ' ἡμεῖς ποιούμεν ἐν τῷ κοινοβίῳ ἡμῶν ἐκ παραδόσεως, τοῦ δὲ κανόνος πληρωθέντος, ψάλλομεν καὶ τὰ συνήθη τριαδικά. Μετὰ δὲ ταῦτα, εὐθὺς τὸν ἐξάψαλμον, καὶ πᾶσαν τὴν συνήθη τοῦ ὀρθρου ἀκολουθίαν, ἥτις

ἀπαρallάκτως ἐκτελεῖται πάντοτε, καὶ ἀγρυπνίας μὴ τελουμένης. [εἰρ-
20). Литургия. Ὁ δὲ ἐφημέριος ἱερεὺς, περὶ γ' ὥραν τοῦ ὡρολογίου,
λαβὼν τὴν παρὰ τοῦ ἡγουμένου συνήθη εὐλογίαν, ἀπέρχεται ἐν τῷ ναῷ
ποιῆσαι τὴν προσκομιδὴν. Ὁ δὲ ἐκκλησιάρχης, προεστρεπίσας πάντα,
μετὰ μικρὸν κρούει τὸ χειροσήμεντρον, καὶ συναχθέντων ἡμῶν ἐν τῷ
νάρθηκι, ἀναγινώσκωμεν τὴν τριθέκτην, μετὰ τὴν τῆς ς' ὥρας εὐχὴν
εἰσερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ. Τοῦ δὲ ἱερέως τελέσαντος τὴν προσκομιδὴν
καὶ ἀρξαμένου θυμιᾶν τὸ θυσιαστήριον καὶ τὰς ἀγίας εἰκόνας, λέγει ὁ
διαβάστης τὸ Ἄξιόν ἐστιν, καὶ τὰ λοιπὰ συνήθη, καὶ ὁ ἱερεὺς τὴν ἀπό-
λυσιν, καὶ ἐπομένως ἡ θεία λειτουργία. Ἐν δὲ τῷ κοινοβιακῷ ἀναγινώ-
σκει ὁ ἡγούμενος τὴν κατήχησιν τοῦ ἁγίου Θεοδώρου (εἴ ἔχη ἡ ἡμέρα).
ἐν γὰρ ταῖς κοιναῖς ἡμέραις ἀναγινώσκωμεν τὰς κατηχήσεις, ὡς ἔθος,
ἐν τῷ τέλει τοῦ ὄρθρου. Ἐν δὲ ταῖς κυριακαῖς καὶ λοιπαῖς Δεσποτι-
καῖς ἑορταῖς καὶ ἀγίων, ἐν τῷ κοινοβιακῷ. τῆς λειτουργίας ἀναγινώ-
σκειν εἰώθαμεν, μετὰ τὴν ταύτης ἀνάγνωσιν, οὐ λέγομεν τὸ τοῦ ἁγίου
Θεοδώρου τροπάριον, ἀλλ' εὐθὺς φάλλει τὸ κοινωνικὸν ὁ ψάλτης. Μετὰ
δὲ τὴν ὀπισθάμβωνον εὐχὴν, ἐὰν ἐστὶ κόλυβον, φάλλομεν τὸ τροπά-
ριον τοῦ ἁγίου, Δόξα τὸ κοντάκιον αὐτοῦ, Καὶ νῦν, Τῇ πρεσβείᾳ, Κύ-
ριε, καὶ ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν τῶν κολύβων ¹⁾, καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν εὐ-
θὺς οἱ ψάλται ἐκφωνοῦσι τὸ Εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον γ',
[εἰρ. 21) καὶ ὁ ἱερεὺς τὴν ἀπόλυσιν, εἰτα ὁ διαβάστης τὸ Εὐλογήσω
τὸν Κύριον, καὶ τὸ Ἰψώσω σε, ὁ Θεός μου, ἕως οὗ διανείμῃ ὁ ἱερεὺς
τὸ ἀντίδωρον τοῖς ἀδελφοῖς. Εἰσελθὼν δὲ καὶ συστειλας τὰ ἅγια, καὶ
τὰ ἴδια ἱμάτια ἐνδυσάμενος, ἐξέρχεται μετὰ μανδύου, καὶ προσκυνήσας
ἐνώπιον τῶν ἁγίων θυρῶν, εὐλογεῖ ἡμᾶς. Τοῦ δὲ ἐκκλησιάρχου προ-
πορευομένου μετὰ κηρομανουαλίου, ἀπερχόμεθα σὺν τῷ ἱερεῖ ἐν τῇ
τραπέζῃ, τὸ τοῦ ἁγίου τῆς μονῆς ἀπολυτίκιον φάλλοντες. Ἐὰν δέ
τις ἑορτὴ τύχη Δεσποτικὴ, ἢ ἁγίου μεγάλου, φάλλομεν τὸ τῆς
ἑορτῆς, τῶν δὲ ἀδελφῶν ἐσθιόντων, γίνεται ἀνάγνωσις ὑπὸ τοῦ κα-
νονάρχου ἐπ' ἁμβωνος, ἀλλὰ καὶ καθεκάστην γίνεται ἀνάγνωσις ἐν τῇ

¹⁾ Εἴτα ὁ ἐκκλησιάρχης τὸ Κύριε, εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου, καὶ φάλλομεν τὴν συ-
νήθη παράκλησιν. Ὅταν γὰρ ποιῶμεν λειτουργίαν ἐν κατοικίᾳ, οὐ φάλλομεν τὴν παράκλησιν
ἐν τῷ ὀρισμένῳ καιρῷ, ἐξαιροῦμεν τὰς ἑορτὰς ἐκεῖνας, ἐν αἷς ποιῶμεν ἀγρυπνίαν· τότε γὰρ
διὰ τὸν κόπον τῆς ἀγρυπνίας οὐ φάλλομεν αὐτὴν μετὰ τὴν λειτουργίαν, ἀλλὰ τὸ ἑσπέρας μετὰ
τὴν ἐννάτην ὥραν τοῦ γοῦν ἱερέως, εἰπόντος ἐν τῷ τέλει τῆς παρακλήσεως τὸ Ἐπάκουσον
ἡμῶν, καὶ τὴν ἀκόλουθον ἐκφώνησιν, εὐθὺς ὁ ἐκκλησιάρχης ἐκφωνεῖ τὸ Εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου
γ' καὶ ὁ ἱερεὺς τὴν ἀπόλυσιν, οὐ γὰρ λέγονται τὰ λοιπὰ τῆς παρακλήσεως. ὡς καὶ καθ' ἡμέραν,
εἰτα ὁ ἐκκλησιάρχης τὸ Εὐλόγησω.

τραπέζῃ, ἵσταμένου τοῦ διαβαστοῦ (τοῦ τυπικάρη ὀρίζοντος αὐτήν). Τελέσαντος δὲ ταύτην, κατέρχεται ἐν τῷ τέλει τῆς τραπέζης, καὶ ποιεῖ μικρὰν μετάνοιαν τοῖς ἀδελφοῖς, λέγων τὸ Δι' εὐχῶν τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν, ἐν δὲ τῷ μέσῳ αὐτῆς, ποιεῖ ἐτέραν ὁμοίαν, λέγων τὸν αὐτὸν λόγον, πλησίον δὲ γενόμενος τοῦ ἡγουμένου λέγει· Δι' εὐχῶν τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν, καὶ ποιεῖ μεγάλην μετάνοιαν ἐνώπιον αὐτοῦ, παρ' οὗ λαμβάνει εὐλογίαν ἄρτου. Τῶν δὲ ἀδελφῶν φαγόντων, καὶ τοῦ τραπεζάρη συλλέξαντος τὰ τῶν ἄρτων κλάσματα, διὰ χρούσματος τοῦ ἡγουμένου, λέγει τὴν εὐχαριστίαν, ὡς ἔθος κατὰ τὴν ἡμέραν, καὶ ταύτην τελέσαντος, κατέρχεται καὶ ποιεῖ γονυκλισίαν σὺν τῷ τραπεζάρῃ καὶ μαγείρῳ, αἰτῶν συγχώρησιν παρὰ τῶν ἀδελφῶν.

Ἀπὸ δὲ τῆς παρασκευῆς ἐσπέρας μέχρι τοῦ ἐσπερινοῦ τῆς κυριακῆς, οὐ ποιοῦμεν μεγάλας μετάνοιās, οὔτε ἐν τῇ τραπέζῃ, οὔτε ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀλλὰ σχῆμα μόνον. Ὅμοίως [стр. 22) ποιοῦμεν καὶ ἀπὸ τῆς λαμπροφόρου ἡμέρας τῆς Ἀναστάσεως μέχρι τῆς Πεντηκοστῆς.

Δεῖ δὲ εἰδέναι, ὅτι πάντοτε ἐν τῇ τραπέζῃ ἀνάγνωσιν ποιοῦμεν ἀπὸ τῆς Κλίμακος, καὶ ἀπὸ τὸν Ἐφραίμ. Ἐξαιροῦμεν τὰς κυριακάς καὶ Δεσποτικάς ἑορτάς, τότε γὰρ ποιοῦμεν ἐκ τῶν λόγων αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ἐάν τι ἀπολείπεται ἐκ τῶν βίων τῶν ἁγίων, τῶν ἐν τῷ ὄρθρῳ ἀναγινωσκομένων, ἐν τῇ τραπέζῃ ἀναγινώσκωμεν. Ἐν δὲ τῇ πλάσει τῆς ζύμης ¹⁾ τὰς ὥρας, ἢ τοὺς οἴκους τῆς Παναγίας διαβάζομεν πάντοτε.

Ἰστέον, ὅτι, ὅταν γίνεται λειτουργία ἐν τῷ καθολικῷ, οὐ φάλλομεν τὴν παράκλησιν ἐν τῷ ὠρισμένῳ καιρῷ, ἀλλὰ τὸ ἐσπέρας μετὰ τὴν ἐννάτην ὥραν.

Ἰστέον ἔτι, ὡς ἐν πάσαις ταῖς κυριακαῖς τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἡ πρώτη ἀνάγνωσις μετὰ τὰ τριαδικὰ τίθεται ἀπὸ τὰ Κυριακοδρομία τοῦ αἰοιδίου Νικηφόρου Θεοτόκη. Καὶ εἰ ἐστὶ μνήμη τινὸς ἁγίου μεγάλου, ἢ δευτέρα τίθεται ἐκ τοῦ βίου αὐτοῦ, εἰδ' οὐ, ἐκ τοῦ εὐαγγελικοῦ Κυριακοδρομίου τοῦ αὐτοῦ Θεοτόκη.

[стр. 22). Περὶ ἁγίου ἑορταζομένου εἰς ἡ', εἰ τύχοι ἐν μέσῳ ἑβδομάδος.

[стр. 23). Περὶ ἑορταζομένου ἁγίου εἰς ζ' καὶ ἔχοντος εἵσοδον.

¹⁾ πάντοτε ὁ Ἐφραίμ ἀναγινώσκεται.

[стр. 24). Ἐὰν ἐν κυριακῇ τύχῃσι προεόρτια μετὰ ἁγίου, Δεσποτικῶν καὶ Θεομητορικῶν ἑορτῶν.

[стр. 26). Ἐὰν τύχοι Δεσποτικῇ ἑορτῇ ἐν κυριακῇ.

— Εἰ τύχῃσι Θεομητορικαὶ ἑορταὶ ἐν κυριακῇ.

[стр. 28). Περὶ προερτίων καὶ μεθεόρτων τῶν Δεσποτικῶν καὶ Θεομητορικῶν ἑορτῶν, ἐὰν τύχῃσιν ἐν κυριακῇ μετὰ ἁγίου, εἰς ζ' ἑορταζομένου.

[стр. 30). Περὶ τῆς ἀποδόσεως τῶν Δεσποτικῶν καὶ Θεομητορικῶν ἑορτῶν, εἰ τύχῃσιν ἐν κυριακῇ.

[стр. 32). Περὶ τῆς ἀποδόσεως Δεσποτικῶν καὶ Θεομητορικῶν ἑορτῶν ἔξω τῆς κυριακῆς.

[стр. 35). Περὶ ἁγίου, ἔχοντος ἀγρυπνίαν, εἰ τύχοι ἐν κυριακῇ.

[стр. 37). Ἐὰν ἅγιος ἑορταζόμενος ἢ τύχοι ἐν ἀποδόσει Δεσποτικῆς ἢ Θεομητορικῆς ἑορτῆς.

[стр. 38). Ἐὰν ἅγιος, ἑορταζόμενος εἰς η', τύχοι ἔξω τῆς κυριακῆς ἐπὶ μεθεόρτοις.

[стр. 39). Περὶ τοῦ πότε οὐ λέγομεν τὴν στιχολογίαν.

— Περὶ τοῦ πότε οὐ ψάλλεται ἡ Τιμιωτέρα, ἀλλὰ μόνη ἡ ἐννάτη τοῦ κανόνος ψδῆ.

[стр. 40). Περὶ τοῦ πῶς ἀναγινώσκεται τὸ Ψαλτήριον.

[стр. 41). Περὶ τοῦ πότε σχολάζει ὁ συνήθης παρακλητικὸς κανὼν τῆς Θεοτόκου ἐν τῷ ἀποδείπνῳ.

[стр. 43). Περὶ τῶν χορῶν τάξεως,

[стр. 44). Ἀρχὴ τοῦ Μηνολογίου τῶν δώδεκα μηνῶν.

Здѣсь службы положены лишь для праздниковъ и для дней важнѣйшихъ святыхъ, а для обычныхъ дней лишь сдѣланы ссылки, гдѣ искать имъ службы, при чемъ весьма нерѣдко ссылки дѣлаются на хирографы, филлады и новыя и старыя Минеи.

Сентябрь. Τῇ δ' τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Βαβύλα καὶ τοῦ θεόπτου Μωϋσέως τοῦ προφήτου, ἢ ἀκολουθία αὐτῶν, ὡς ἐν τῷ Μηναίῳ, ἀλλὰ ἡμεῖς ἔχομεν καὶ φυλλάδα τοῦ προφήτου Μωϋσέως εἰς τύπον, καὶ εἰ βούλεται ὁ τυπικάρχης δοξάσαι αὐτόν, λεγέτω καὶ ἐκ τῆς φυλλάδος, ὡς δόξει τῇ τοῦ ἡγουμένου βουλῇ. Ἀλλὰ δὴ καὶ εἰς ὅσους ἄλλους ἁγίους ἔχομεν φυλλάδας, ὁ τυπικάρχης (τῇ τοῦ ἡγουμένου βουλῇ) ποιησάτω τὸ κρεῖττον, ὡς βούλεται [стр. 46).

Τῇ ε' τοῦ ἁγίου προφήτου Ζαχαρίου, τοῦ πατρὸς τοῦ Προδρόμου, ἡ ἀκολουθία ὡς ἐν τῷ Μηναίῳ. Ποιοῦμεν δὲ εἴσοδον καὶ δοξολογίαν. "Ορα καὶ εἰς τὸ χειρόγραφον Μηναῖον καθίσματα καὶ αἶνους. Ἐχομεν ἅγιον λείψανον, ποιοῦμεν καὶ κόλυβον [стр. 47).

Τῇ ιδ' ἡ παγχόσμιος Ὑψωσις τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. Ἀπασα ἡ ἀκολουθία, ὡς ἐν τῷ Μηναίῳ εὐρίσκεται. Τοῦτο δὲ μόνον σημειοῦμεν, ὅτι μετὰ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ ὁρθρου λέγομεν Δόξα, Σύ μου σκέπη, ὅπερ εὐρήσεις ὁπισθεν ἐν τῇ λιτῇ, Καὶ νῦν, πάλιν τὸ αὐτό, εἴτα στίχος· Ὑψοῦτε Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν καὶ προσκυνεῖτε, καὶ ψάλλομεν· Σταυρὲ τοῦ Χριστοῦ, ὃ εὐρίσκεται ἐν τῷ ἰδίῳ τόπῳ αὐτοῦ, οἱ κανόνες· ὁ μὲν ἐν τῷ Μηναίῳ ἡ', ὁ δὲ ἐν τῷ χειρογράφῳ ἱαμβικὸς εἰς ς', ὃς ἐστὶ ποίημα τοῦ ἁγίου Παύλου τοῦ Ἐηροποταμίνου. Δεῖ δὲ εἰδέναι, ὅτι ἔθος ἐστὶν ἡμῖν ἀναγινώσκειν ἐν τῷ πρὸ τῆς ἀγρυπνίας ἀποδείπνῳ, τὸν κανόνα καὶ οἶκους τοῦ Σταυροῦ, ὡς ἐν τῷ Ὁρολογίῳ εὐρίσκονται. Ἡ δὲ λοιπὴ ἀκολουθία πᾶσα, ὡς εἵπομεν, κατὰ τὴν τάξιν τοῦ Μηναίου.

Τῇ ιε' ἡ εὑρεσις τοῦ λειψάνου τοῦ ἁγίου ἐνδόξου ἀποστόλου, πρωτομάρτυρος καὶ ἀρχιδιακόνου Στεφάνου καὶ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Νικήτα, ὅστις μετατίθεται εἰς τὰς ις', ἡ ιη' τοῦ παρόντος μηνός, καὶ ψάλλονται τὰ τοῦ ἁγίου Στεφάνου μετὴν ἑμεθόρτον ἀκολουθίαν τοῦ τιμίου Σταυροῦ. Εἰ δὲ τύχοι κυριακῇ, προηγοῦνται τὰ ἀναστάσιμα καὶ ψάλλονται ὁμοῦ καὶ αἱ τρεῖς ἀκολουθίαι. "Ορα τὴν ἐρμηνείαν ταύτην καὶ τὴν ἀκολουθίαν εἰς τὸ χειρόγραφον. Ἰστέον ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐστὶ καὶ ἡ μνήμη τοῦ ὁσίου Γερασίμου τοῦ ἐκ Λακρηνίτζης καὶ τοῦ ἁγίου Βησσαρίωνος Λαρίσσης, ὧν αἱ ἀκολουθίαι εὐρίσκονται εἰς φυλλάδας εἰς τύπον, καὶ ψάλλονται οἷα ἡμέρα βούλεται ὁ τυπικάρης, σὺν τῇ βουλῇ τοῦ ἡγουμένου. Ἐχομεν καὶ ἅγιον λείψανον τὴν δεξιὰν τοῦ ἁγίου Στεφάνου, ποιοῦμεν καὶ κόλυβον [стр. 50).

Τῇ κε' τῆς ὁσίας Εὐφροσύνης, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα τῆς Παρακλητικῆς γ' καὶ τῆς ἁγίας γ', ὁ δὲ ἕτερος αὐτῆς κανὼν λέγεται ἐν τῷ ἀποδείπνῳ. Ἡ δὲ λοιπὴ ἀκολουθία ὡς ἐν τῷ Μηναίῳ ¹⁾.

Ἰστέον, ὅτι πολλοὶ ἅγιοι ἐν τῷ Μηναίῳ ἄνευ δοξολογίας καὶ ἀργίας, ἔχουσι δύο κανόνας, ὅτινες οὐ ψάλλονται καὶ οἱ δύο ἐν τῷ ὁρθρῳ· καὶ γὰρ μόνον τῶν μεγάλων ἁγίων ποιοῦμεν εἰς ἡ' τὸν κανόνα αὐτόν, τῶν δὲ λοιπῶν ἁγίων εἰς ς', ἡ εἰς δ' ποιοῦμεν.

¹⁾ Всюду въ Ксеноф. Типиконѣ прибавляется εὐρίσκεται.

Σημειοῦμεν δὲ ἐνταῦθα καὶ τοῦτο (εἰ καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ Τυπικοῦ ἔχομεν γεγραμμένον τὸ αὐτό), ὅτι δηλαδὴ, ἐάν ὁ τοῦ Μηναίου ἔχῃ ἰδιόμελον εἰς τὸ Δόξα ὁ ἅγιος ἐν τῷ ἐσπερινῷ ποιῶμεν τὰ στιχηρά αὐτοῦ γ', λέγοντες καὶ ἐκ τῆς Παρακλητικῆς γ', καὶ τὸν κανόνα αὐτοῦ εἰς 'ς' φάλλομεν, λέγομεν καὶ τὸ ἀπολυτίκιον αὐτοῦ ἐν κυριακῇ, ἢ ἐν προεορτίοις, ἢ ἐν μεθεόρτοις. Ἐάν δὲ οὐκ ἔχῃ τὸν κανόνα αὐτοῦ εἰς δ', φάλλομεν καὶ ἀπολυτίκιον αὐτοῦ, οὐ λέγομεν ἐν κυριακῇ καὶ μεθεόρτοις. Ἐάν δὲ ἔχῃ δοξολογίαν, ἢ ἡ μονὴ ἔχῃ τὸ λείψανον αὐτοῦ, τότε καὶ τὰ ἐν τῷ ἐσπερινῷ προσόμοια αὐτοῦ εἰς 'ς' γίνονται. Ὅμοίως καὶ ὁ κανὼν αὐτοῦ λέγεται καὶ τὸ ἀπολυτίκιον καὶ κοντάκιον αὐτοῦ εἰς τὰ Τρισάγια τῶν ὥρων. Ἔτι δὲ καὶ ἡ τοῦ κανόνος αὐτοῦ ὥδῃ 'ς', κυριακῆς τυχοῦσης, καὶ ὁ ἀπόστολος καὶ τὸ εὐαγγέλιον αὐτοῦ [стр. 52, 53].

Октябрь. Εἰς τὴν πρώτην τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἀνακίου καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ῥωμανοῦ τοῦ μελωδοῦ. Πᾶσα ἡ ἀκολουθία αὐτῶν, ὡς ἐν τῷ Μηναίῳ. Ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐορτάζομεν καὶ τὴν ἁγίαν Σκέπην τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας, ἅπασαν τὴν ἀκολουθίαν αὐτῆς ὅρα εἰς τὸ χειρόγραφον [стр. 53].

Ἰστέον, ὅτι μετὰ τὴν κυριακὴν τῆς 'ς' συνόδου τῇ ἐρχομένῃ κυριακῇ φάλλεται καὶ ἡ ἀκολουθία δ' ὁσίων πατέρων, Μακαρίου τοῦ Ῥωμαίου, Γερασίμου τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Κεφαλληνίας, Συμεῶν, τοῦ νέου θεολόγου, καὶ Ἀλεξίου, τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ, καὶ ὅρα εἰς τὸ χειρόγραφον [стр. 56].

Τῇ κ' τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Ἀρτεμίου, δοξολογοῦμεν αὐτόν, ὡς καὶ ἐν ὅλῃ τῷ ἁγίῳ τούτῳ Ὅρει, διὸ οὐ ποιῶμεν τὴν αὐτοῦ ἀκολουθίαν, ὡς ἐν τῷ Μηναίῳ, ἀλλ' ὡς ἔχομεν αὐτὴν εἰς τὸ χειρόγραφον βιβλίον. Ἐχομεν καὶ ἅγιον λείψανον, ποιῶμεν καὶ κόλυβον [стр. 56].

Τῇ κβ' τοῦ ἁγίου καὶ ἱσαποστόλου Ἀβερκίου Ἱεραπόλεως καὶ τῶν ἁγίων ἐπτὰ παιδῶν τῶν ἐν Ἐφέσῳ. Ἡ ἀκολουθία αὐτῶν, ὡς ἐν τῷ νέῳ Μηναίῳ ¹⁾, ἐν ᾧ ἔχει καὶ δοξαστικὸν εἰς τοὺς αἵνους Ὅρα καὶ κοντάκιον τῶν ἐπτὰ παιδῶν εἰς τὸ χειρόγραφον [стр. 57].

Ноябрь. Τῇ κε' τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος Αἰκατερίνης καὶ τοῦ μεγαλομάρτυρος Μερκουρίου. Ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ γράφουσι τὰ Μη-

¹⁾ Ксенофескія Типиконъ εὐρίσκεται, ἀλλ' εἰς τοὺς αἵνους οὐκ ἔχει ἰδιόμελον, εἰς τὸ Δόξα, ὅθεν λέγε τὸ εἰς τὸν στίχον ὀπισθεν. Δεῦτε πᾶσα κτίσις.

ναία ἀπόδοσιν τῆς ἐορτῆς, ἡμεῖς δὲ ἔχοντες ¹⁾ τῆς ἁγίας Αἰκατερίνης φυλλάδαν τοῦ τύπου, ποιοῦμεν τὴν ἀπόδοσιν κατὰ τὴν εἰκοστὴν τοῦ παρόντος, φάλλοντες τοὺς κανόνας τῶν ὁσίων ἐν τοῖς ἀποδείπνοις. Ὁ δὲ τυπικάρχης σὺν τοῦ ἡγουμένου βουλῇ ποιησάτωσαν, ὡς οἶδασι, τὴν ἀκολουθίαν τῆς ἁγίας καὶ τοῦ ἁγίου Μερκουρίου. Ποιοῦμεν εἴσοδον καὶ κόλυβα τῶν ἁγίων, ἀργίαν δὲ οὐ ποιοῦμεν [стр. 64].

Εἰς τὰς καὶ ἐορτάζονται καὶ οἱ ἄγιοι πεντεκαίδεκα ἱερομάρτυρες οἱ ἐν Τιβεριουπόλει τῇ καλουμένῃ Στρουμνίτζῃ. Ἔχομεν φυλλάδα ἐν τούτῳ [стр. 65].

Декабрь. Τῇ θ' ἡ σύλληψις τῆς ἁγίας Ἀννης καὶ ἡ ἀνάμνησις τῶν ἐγκαινίων. По поводу послѣдняго внизу сдѣлано примѣчаніе: Ἰστέον, ὅτι οὐδὲν τῶν ἐγκαινίων λέγομεν νῦν· προεφάλησαν γὰρ κατὰ τὴν γ' τοῦ Σεπτεμβρίου [стр. 66].

Декабрь 28. Τοῦ ἁγίου ἐνδόξου ἀποστόλου, πρωτομάρτυρος καὶ ἀρχιδιακόνου Στεφάνου (καὶ θερμοτάτου προστάτου τοῦ ἱεροῦ τούτου κοινοβίου Κωνσταντινίου). Πᾶσα ἡ ἀκολουθία αὐτοῦ, ὡς ἐν τῷ χειρογράφῳ εὐρίσκεται [стр. 79].

Если Благовѣщеніе въ недѣлю крестопоклонную приходится, то совершается литургія Златоуста [стр. 119].

Περὶ τῆς ἐορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τόχοι τῇ ἁγίᾳ καὶ
μεγάλῃ παρασκευῇ·

[стр. 133]. Τὰς δὲ μεγάλας ὥρας, ἐπειδὴ μέλλει νὰ γίνη ἡ λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου ταχύτερον, φάλλονται τὴν μεγάλην πέμπτην, ὁμοῦ μὲ τὰ τροπάρια, ἀναγνώσματα, ἀποστόλους καὶ εὐαγγέλια. Ἡμεῖς δὲ φάλλομεν κατ' αὐτὴν τὴν ἰδίαν ἡμέραν τῆς μεγάλης παρασκευῆς κατὰ τὸν παλαιὸν τύπον.

Σημαίνει δὲ κατὰ τὴν β' ὥραν τῆς ἡμέρας καὶ ποιεῖ ὁ ἱερεὺς Εὐλογητόν, ὡς ἔθος, καὶ φάλλομεν αὐτάς. Ἐν τῇ τριδέκτῃ τίθεται ἀναγνώσις ἐκ τῶν παθῶν τοῦ Κυρίου, καὶ μετὰ τὴν γ' ὥραν, ὅταν ἀρχίσῃ ὁ διαβαστὴς τὴν δ' ὥραν, ὁ ἐφημέριος λαμβάνει καιρὸν διὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ Χρυσοστόμου, ἐν ᾗ φάλλονται τὰ τυπικά. Ἐν τοῖς μακαρισμοῖς, ἡ γ' καὶ γ' ὥδῃ τῆς ἐορτῆς, εἰσοδικὸν τῆς ἐορτῆς, ἀπόστολον, εὐαγγέλιον καὶ κοινωνικὸν τῆς ἐορτῆς, καὶ καθεξῆς ἡ θεία λει-

¹⁾ λείψανον τοῦ ἁγίου Μερκουρίου, ποιοῦμεν τὴν ἀπόδοσιν τῆς ἐορτῆς κατὰ τὴν κς' τοῦ παρόντος, φάλλοντες τοὺς κανόνας τῶν ἁγίων ἐν τοῖς ἀποδείπνοις (См. далѣе опис. этого Типикона стр. 533).

τουργία τοῦ Χρυσοστόμου. Λέγομεν δὲ εἰς τὰς μεγάλας ὥρας τροπάριον τῆς ἡμέρας καὶ [εἰρ. 134] τῆς ἐορτῆς, ὁμοίως καὶ κοντάκια εἰς τὰ τρισάγια. Μετὰ δὲ τὴν θ' ὥραν τὸ Μνήσθητι ἡμῶν, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου, χύμα, τὸ Ἄνες, ἄφες, Πάτερ ἡμῶν, Ὅτι σοῦ ἐστίν, κοντάκια τὰ ἀμφοτέρα, τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ', τὸ Παναγία Τριάς, Δόξα καὶ νῦν καὶ ἀπόλουςις· τὸ γὰρ Εὐλογήσω τὸν Κύριον, οὐ λέγομεν νῦν, διὰ τὸ λέγεσθαι αὐτὸ ἐν τῇ λειτουργίᾳ. Εἰς τὴν τράπεζαν οἶνον μόνον καταλύει.

Περὶ δὲ ὥραν δεκάτην τῆς ἡμέρας ποιοῦμεν ἑσπερινόν, ἐν ᾧ ἀποδίδομεν καὶ τὴν ἐορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἱστῶμεν στίχους δέκα, καὶ ψάλλομεν τὰ ἰδιόμελα τῆς ἡμέρας, τὸν πρῶτον, τοὺς τρεῖς δευτέρους, τοὺς δύο πλ. β' καὶ τῆς ἐορτῆς τὸ Βουλήν προαιώνιον, κ. τ. λ. εἰς δ', Δόξα ἥχος πλ. β'. Φοβερὸν καὶ παρὰδοξον μυστήριον, Καὶ νῦν τῆς ἐορτῆς, ἥχος ὁ αὐτός· Ἀπεστάλη ἐξ οὐρανοῦ Γαβριήλ, εἰσοδος, τὰ γ' ἀναγνώσματα τῆς ἡμέρας, τὸν ἀπόστολον, εὐαγγέλιον τῆς ἡμέρας, τὸ Εἴπωμεν πάντες, Καταξίωσον, Κύριε, τὸ Πληρώσωμεν καὶ τὰ ἀπόστιχα, ἥχος β'. Ὅτε ἐκ τοῦ ξόλου σε νεκρὸν κ. τ. λ. μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν, Δόξα, ἥχος πλ. δ' τῆς ἐορτῆς· Εὐφραινέσθωσαν οἱ οὐρανοί, Καὶ νῦν, Σὲ τὸν ἀναβαλλόμενον, ἐν ᾧ εὐγάνομεν καὶ τὸν ἐπιτάφιον, καὶ θέτομεν αὐτὸν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, κατὰ τὴν συνήθειαν, καὶ ἀσπάζονται οἱ ἀδελφοὶ δύο δύο, κατὰ τάξιν, εἴτα τὸ Νῦν ἀπολύεις, τροπάριον· Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, Ταῖς μυροφόροις γυναιξί καὶ Σήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν καὶ γίνεται ἀπόλουςις.

Περὶ τῆς ἐορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τύχοι τῷ ἁγίῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ.

[εἰρ. 135]. Χρὴ εἰδέναι, ὅτι εἰ τύχοι ὁ Εὐαγγελισμὸς τῷ ἁγίῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ, τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ, εἰς τὸν ἑσπερινὸν ἱστῶμεν στίχους ς' καὶ ψάλλομεν τὰ εἰς τὸν ἑσπερινὸν τῆς μεγάλης παρασκευῆς ἰδιόμελα εἰς ς', τὸν πρῶτον, τοὺς τρεῖς δευτέρους, καὶ τοὺς δύο πλ. β', Δόξα ἥχος πλ. β'. Φοβερὸν καὶ παρὰδοξον, Καὶ νῦν τῆς ἐορτῆς· Ἀπεστάλη ἐξ οὐρανοῦ, εἰσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, τὰ ἀναγνώσματα, ἀπόστολον καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἡμέρας, τὸ Εἴπωμεν πάντες κ. τ. λ. Εἰς τὰ ἀπόστιχα τῆς ἡμέρας ἥχος β'. Ὅτε ἐκ τοῦ ξόλου σε νεκρὸν κ. τ. λ. μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν, Δόξα τῆς ἐορτῆς· Τὸ ἀπ' αἰῶνος μυστήριον, Καὶ νῦν τῆς ἡμέρας· Σὲ τὸν ἀναβαλλόμενον, ἐν ᾧ εὐγάνομεν καὶ τὸν ἐπιτάφιον, κατὰ τὴν συνήθειαν, καὶ ἀσπάζονται οἱ

ἀδελφοὶ δύο δύο κατὰ τάξιν, εἶτα τὸ Νῦν ἀπολύεις, Τρισάγιον, ἀπολυτίκιον· Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, Ταῖς μυροφόροις γυναιξί, Σοφία καὶ ἀπόλυσις.

Περὶ δὲ ὥραν β' τῆς νυκτός, σημαίνει τὰς βαρέας καὶ τὸ σιδηροῦν καὶ ἀναγινώσκωμεν τὸ ἀπόδειπνον, ἐν ᾧ ψάλλομεν καὶ τὸν θρηνητικὸν κανόνα τῆς Θεοτόκου, εὐρισκόμενον ἐν τῇ Κατηχήσει, εἶτα ἀρχόμεθα τὸν μέγαν ἑσπερινόν. Ἐν δὲ τῷ μεγάλῳ ἑσπερινῷ, μετὰ τὸν προοιμιακόν, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰστώμεν στίχους ἡ' καὶ ψάλλομεν τὰ προσόμοια τῆς ἑορτῆς· Βουλὴν προαιώνιον κ. τ. λ. εἰς ὁκτώ, Δόξα καὶ νῦν· Ἀπεστάλη ἐξ οὐρανοῦ, εἴσοδος, προκείμενον· Τίς Θεὸς μέγας, ὡς ὁ Θεὸς ἡμῶν, τὰ ἀναγνώσματα τῆς ἑορτῆς. Εἰς τὴν λιτὴν τῆς ἑορτῆς, εἰς τὰ ἀπόστιχα τῆς ἑορτῆς, τροπάριον τῆς ἑορτῆς ἐκ γ' καὶ ἡ εὐλόγησις τῶν ἁγίων καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἑορτῆς [стр. 136], εἶτα τὸν ἐξάψαλμον, τὸ Θεὸς Κύριος καὶ ἐπέφανεν ἡμῖν, τροπάριον· Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, Ταῖς μυροφόροις γυναιξί, καὶ τῆς ἑορτῆς δις· Σήμερον τῆς σωτηρίας, εἶτα λέγομεν τὸν Ἀμωμον, ἔνθα μοιράζονται καὶ τὰ κηρία τοῖς ἀδελφοῖς. Εἶτα ψάλλομεν καὶ τὰ ἐγκώμια τοῦ ἐπιταφίου, εἰς στάσεις τρεῖς, εἰς πᾶσαν στάσιν θυμιάζουσι καὶ γίνεται αἵτησις. Πληρωθέντων δὲ τῶν ἐγκωμίων, εὐθὺς ἀρχόμεθα τὰ ἀναστάσιμα εὐλογητάρια· Τῶν ἀγγέλων ὁ δῆμος, εἶτα κάθισμα τῆς ἡμέρας· Σινδόνι καθαρᾷ, Δόξα τῆς ἑορτῆς· Ὁ μέγας στρατηγός, Καὶ νῦν τῆς ἡμέρας τὸ ἕτερον· Ἐξέστησαν χοροί, καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἡμέρας, εἶτα ὁ πολυέλεος καὶ τὰ καθίσματα τῆς ἑορτῆς, τὸ α' ἀντίφωνον τοῦ δ' ἤχου, προκείμενον καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἑορτῆς, τὸν ν' καὶ στιχηρὸν τῆς ἑορτῆς, οἱ κανόνες τῆς ἑορτῆς μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ἡ' καὶ τῆς ἡμέρας μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ἡ', καταβασίας, τοὺς εἰρμούς τῶν δύο κανόνων, ἀπὸ γ' ᾠδῆς, κοντάκιον καὶ οἶκον τῆς ἡμέρας, εἶτα κάθισμα τῆς ἑορτῆς, Δόξα τῆς ἡμέρας, Καὶ νῦν, πάλιν τῆς ἑορτῆς τὸ ἕτερον, ἅφ' ε' κοντάκιον καὶ οἶκον τῆς ἑορτῆς. Ἡ Τιμιωτέρα οὐ στιχολογεῖται, τὸ Ἅγιος Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐξαποστειλάριον τῆς ἑορτῆς ἐκ γ', εἰς τοὺς αἶνους, Πᾶσα πνοή, ἰστώμεν στίχους ε' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ ἰδιόμελα τῆς ἡμέρας, τοὺς τρεῖς δευτέρους, καὶ τῆς ἑορτῆς προσόμοια γ' ἤχος α', Δόξα τῆς ἡμέρας ἤχος πλ. β'. Ἡτήσατο Ἰωσήφ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ἤχος πλ. δ'. Εὐφραινέσθωσαν οἱ οὐρανοί, δοξολογία μεγάλη· ὁ δὲ πρῶτος τῶν ἱερέων ἀλλάσσει πᾶσαν τὴν ἱερατικὴν στολὴν αὐτοῦ, καὶ οἱ λοιποὶ μόνον τὰ ἐπιτραχήλια καὶ φελώνια, αἵρουσι τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον καὶ τὸν ἐπι-

τάφιον, εἰς τὸ τελευταῖον Τρισάγιον καὶ εἰσοδεύουσι, ποιῶντες **[εἰρ. 137]** λιτανείαν γύρωθεν τῆς ἐκκλησίας, ἔνθα μνημονεύουσι. Α'. εἰς τὸν δεξιὸν χορὸν· Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός· κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου, δεόμεθά σου, ἐπάκουσον καὶ ἐλέησον. Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων χριστιανῶν. Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν (δεΐνος). Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ πατρὸς ἡμῶν ἱερομονάχου, καὶ πάσης τῆς ἐν Χριστῷ ἡμῶν ἀδελφότητος. Ὁ ἡγούμενος· Ὅτι ἐλεήμων. Β'. Ὅπισθεν τοῦ ἀγίου βήματος· Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου, δεόμεθά σου ἐπάκουσον καὶ ἐλέησον. Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν μακαρίων καὶ αἰοδίμων κτητόρων τῆς μονῆς ταύτης, καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν προαναπαυσασμένων πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν, τῶν ἐνθάδε κειμένων καὶ ἀπανταχοῦ ὀρθοδόξων. Ὁ ἐφημέριος· Ὅτι σὺ εἰ ἡ ἀνάστασις. Γ'. Εἰς τὸν ἀριστερὸν χορὸν· Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου . . . Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ ἐλέους, ζωῆς, εἰρήνης, ὑγείας, σωτηρίας, συγχωρήσεως καὶ ἀφέσεως ἁμαρτιῶν τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ, τῶν ἐπιτρόπων καὶ συνδρομητῶν τῆς ἁγίας μονῆς ταύτης, καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν, τῶν κατοικούντων καὶ εὐρισκομένων ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ Ὁρει τοῦτῳ. Ὁ β' ἱερεύς· Ὅτι ἐλεήμων. Δ'. Εἰς τὸν νάρθηκα· Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα . . . Ἔτι δεόμεθα καὶ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, τῶν **[εἰρ. 138]** ἐν ταῖς διακονίαις ὄντων, καὶ πάντων τῶν ἐλεούντων καὶ διακονούντων καὶ διακονησάντων ἡμῖν ἐν τῇ ἁγίᾳ μονῇ ταύτῃ. Ὁ γ' ἱερεύς· Ὅτι ἐλεήμων. Εἴτα εἰσέρχονται εἰς τὸν ναόν, φθάσαντες δὲ εἰς τὸ μέσον τοῦ ναοῦ, ἐκφωνεῖ ὁ ἡγούμενος· Σοφία, ὀρθοί, χαράτιν σταυροῦ τύπον μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, εἴτα εἰσερχόμενοι ἐν τῷ ἱερῷ, ψάλλουσιν· Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, Ὅτε κατῆλθες πρὸς τὸν θάνατον, Ταῖς μυροφόροις γυναιξί. Τούτων δὲ ψαλλομένων, γυρίζουσι τρίς τὴν ἁγίαν τράπεζαν, εἴτα θέτουσι τὸν ἅγιον ἐπιτάφιον ἐπάνωθεν τῆς ἁγίας τραπέζης. Καὶ εὐθὺς ὁ κανονάρχης λέγει τὸ τροπάριον τῆς προφητείας ὁμοῦ καὶ τὴν προφητείαν, καὶ τὸν ἀπόστολον, καὶ τοὺς στίχους, καὶ τὸ εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον· Τῇ ἐπαύριον, ἥτις ἐστὶ μετὰ τὴν παρασκευὴν, Εἴπωμεν πάντες κ. τ. λ., καὶ ἀπόλυσις, λέγομεν καὶ τὴν πρώτην ὥραν, τροπάρια τῆς ἡμέρας καὶ τῆς ἑορτῆς, ὁμοίως καὶ κοντάκια εἰς τὰ Τρισάγια.

Περὶ δὲ ε' ὥραν τῆς ἡμέρας σημαίνει διὰ τὴν λειτουργίαν, καὶ ποιήσαντος τοῦ ἱερέως εὐλογητόν, ἀναγινώσχομεν πὰς ὥρας, τὴν τριθέκην, ἐννάτην καὶ τὰ τυπικά. Ὁ δὲ ἱερεὺς ποιεῖ τὴν προσκομιδὴν,

εἶτα· Εὐλογημένη ἡ βασιλεία τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ὁ δὲ ἡγούμενος λέγει τὸν προοιμιακόν, καὶ καθεξῆς ὁ ἐσπερινός. Εἰς δὲ τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰσθῶμεν στίχους ι', ἀναστάσιμα δ', τοῦ μεγάλου σαββάτου γ', καὶ τῆς ἑορτῆς, Βουλὴν προαιώνιον γ', Δόξα, Τὴν σήμερον μυστικῶς, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς· Ἀπεστάλη ἐξ οὐρανοῦ. εἰσοδος, τὸ Φῶς ἱλαρόν, καὶ τὰ ἀναγνώσματα τῆς ἡμέρας ἅπαντα [εἰρ. 139], ἐν δὲ τῷ τελευταίῳ λέγομεν τοὺς στίχους· Τὸν Κύριον ὑμνεῖτε, μετὰ δὲ τὴν τούτων συμπλήρωσιν, ἡ συναπτή, ἀντὶ δὲ τοῦ Τρισαγίου· Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, ἀπόστολος πρῶτον τῆς ἡμέρας, εἶτα τῆς ἑορτῆς, ἀντὶ δὲ τοῦ Ἀλληλουῖα, λέγομεν τοὺς στίχους· Ἀνάστα, ὁ Θεός, κρίνων τὴν γῆν, εὐαγγέλιον, πρῶτον τῆς ἡμέρας, εἶτα τῆς ἑορτῆς, ἀντὶ δὲ τοῦ χερουβικοῦ, τὸ Σιγησάτω πᾶσα σὰρξ καὶ καθεξῆς ἡ θεία λειτουργία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, κοινωνικὸν τῆς ἑορτῆς καὶ τῆς ἡμέρας. Εἰς τὴν τράπεζαν οἶνον μόνον καταλύομεν.

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι οἷα ἡμέρα τύχη ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς μεγάλης ἐβδομάδος, καταλύομεν εἰς ἕλαιον καὶ οἶνον, ἐκτὸς τῆς μεγάλης παρασκευῆς καὶ τοῦ μεγάλου σαββάτου, τότε οἶνον μόνον καταλύομεν.

Δεῖ εἰδέναι, ὡς. ἐν ᾗ ἂν ἡμέρα τύχη ἡ ἑορτὴ τοῦ θείου Εὐαγγελισμοῦ ἐν τῇ μεγάλῃ μ' ἢ κυριακῇ, ἢ ἐν ἄλλῃ ἡμέρᾳ, ἡ θεία λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου τελεῖται.

Ἰστέον δ' ἔτι, ὅτι τῇ μεγάλῃ δευτέρᾳ, τῇ μεγάλῃ τρίτῃ, τῇ μεγάλῃ τετάρτῃ καὶ τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ, εἰ τύχοι ἡ ἑορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ποιούμεν τελείαν λειτουργίαν τοῦ Χρυσοστόμου. Εἰ δὲ πάλιν τύχοι ἡ τοιαύτη ἑορτὴ τῇ μεγάλῃ πέμπτῃ, ἢ τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ, τελεῖται ἡ θεία λειτουργία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου.

Περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τύχοι τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ κυριακῇ τοῦ Πάσχα.

(εἰρ. 140). Χρὴ εἰδέναι, ὅτι, ἐὰν τύχη ὁ Εὐαγγελισμὸς τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ κυριακῇ τοῦ Πάσχα, ἐσπέρας τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰσθῶμεν στίχους ι' καὶ ψάλλομεν ἀναστάσιμα γ', τοῦ μεγάλου σαββάτου γ', καὶ τῆς ἑορτῆς ἰδιόμελα τοὺς δ' τετάρτους, τὰ ἐν τῷ ἀποστίχῳ, Δόξα τῆς ἡμέρας, ἥχος πλ. β'. Τὴν σήμερον μυστικῶς, Καὶ νῦν, τῆς ἑορτῆς ὁ αὐτός· Ἀπεστάλη ἐξ οὐρανοῦ, εἰσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ Φῶς ἱλαρόν, προκείμενον δὲ οὐ λέγεται, ἀλλ' εὐθὺς ὁ ἱερεὺς· Σοφία, καὶ ἀναγινώσκομεν τὸ πρῶτον ἀνάγνωσμα τῆς ἡμέρας, εἶτα τὰ γ' ἀναγνώσματα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ

τὰ λοιπὰ ἀναγνώσματα τοῦ Πάσχα, κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν, καὶ ἡ λειτουργία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου.

Εἰς τὴν παννυχίδα, ἦτοι εἰς τὴν ἀγρυπνίαν τοῦ μεγάλου σαββάτου, ὁ κανὼν τῆς ἑορτῆς μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ἡ' καὶ ὁ κανὼν τῆς ἡμέρας εἰς ἡ' μετὰ τῶν εἰρμῶν, καταβασία, τὸν εἰρμὸν τῆς ἑορτῆς καὶ τῆς ἡμέρας, ἀπὸ γ' ᾠδῆς τὸ τῆς ἑορτῆς κοντάκιον καὶ τὸν οἶκον, εἴτα καθίσματα τῆς ἡμέρας, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς καὶ ἀνάγνωσις αὐτῆς, ἀφ' ε' κοντάκιον τῆς ἡμέρας καὶ οἶκος, λέγομεν καὶ τὸν Συναξαριστὴν τῆς ἑορτῆς. Ἐν τῇ θ' ᾠδῇ οὐ στιχολογεῖται ἡ Τιμιωτέρα, μετὰ τὴν ἐννάτην Τρισάγιον, τροπάριον· Ὅτε κατῆλθες πρὸς τὸν θάνατον, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, ἡ ἐκτενὴ καὶ ἀπόλουσις τῆς ἡμέρας, ἐν ᾗ ὁ ἐκκλησιάρχης διανέμει τὰ κηρία, ὁ δὲ κανδηλάπτης σημαίνει. Τίθεται δὲ (εἰ ἔχει ἡ ὥρα) ἀνάγνωσις τῆς ἡμέρας, καὶ τελεσθείσης, ἐξερχόμεθα ποιῆσαι τὴν ἀνάστασιν, ἀπαρallάχτως, ὡς ἐδηλώσαμεν ἐν τῇ κυριακῇ τοῦ Πάσχα, ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ Πεντηκοσταρίου τοῦ παρόντος Τυπικοῦ. Μετὰ τὸ εἰπεῖν δεκάκις [стр. 141] τὸ Χριστὸς ἀνέστη, εἰσερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ, ψάλλοντες· Καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι, μέχρι τοῦ εἰσελθεῖν τὸν ἱερέα εἰς τὸ ἱερατεῖον. Εἰσελθὼν δὲ ἐκφωνεῖ τὸ Δόξα, καὶ ὁ χορὸς τὸ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τροπάριον· Σήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὸ κεφάλαιον, Καὶ νῦν, πάλιν τὸ αὐτό, εἴτα ἡ συναπτὴ, καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν ἀρχόμεθα τοῦ κανόνος τοῦ Πάσχα μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ἡ', καὶ τῆς ἑορτῆς μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ἡ', καταβασία, τοὺς εἰρμούς τῶν δύο κανόνων, ἀπὸ γ' ᾠδῆς τὸ Προλαβοῦσαι τὸν ὄρθρον, καὶ κοντάκιον τοῦ Πάσχα, καὶ τὸν οἶκον, εἴτα κάθισμα τῆς ἑορτῆς καὶ ἀνάγνωσιν καὶ τὸν οἶκον καὶ τὸ Συναξάριον τοῦ Πάσχα, εἴτα προκείμενον τῆς ἑορτῆς· Εὐαγγελίζεσθε ἡμέραν ἐξ ἡμέρας, Πᾶσα πνοὴ καὶ εὐαγγέλιον τῆς Θεοτόκου, εἴτα τὸ Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεατάμενοι, ἐκ τρίτου, καὶ τὸ Ἀναστάς ὁ Ἰησοῦς, ὡς ἔθος, εἴτα ἡ ζ' ᾠδὴ κ. τ. λ. Ἐν τῇ θ' ᾠδῇ, τὰ μεγαλυνάρια τοῦ Πάσχα καὶ τῆς ἑορτῆς μετὰ τῶν τροπαρίων, ἐξαποστειλάριον τοῦ Πάσχα ἀπαξ, καὶ τῆς ἑορτῆς δις. Εἰς τοὺς αἵνους, Πᾶσα πνοὴ, καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ ἀνστάσιμα δ', καὶ τῆς ἑορτῆς δ', εἰς τὸν αὐτὸν ἦχον, ᾧ εἰσὶν ἐν τῇ λιτῇ, δευτεροῦντες τὸ α', λέγοντες καὶ τοὺς στίχους αὐτῶν, ἔπειτα, Ἀναστήτω, ὁ Θεός, καὶ εὐθὺς τὰ τοῦ Πάσχα στιχηρὰ μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν, Δόξα, τῆς ἑορτῆς, ἦχος πλ. δ'. Εὐφρανένεσθωσαν οἱ οὐρανοί, Καὶ νῦν, τὸ Ἀναστάσεως ἡμέρα, τὸ Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, ἕως οὗ γίνεται ὁ ἀσπασμός, ἡ κατήχησις τοῦ Χρυσοστόμου,

ἡ ἐκτενὴ καὶ ἀπόλυσις, αἱ δὲ ὥραι ἀναγινώσκονται, ὡς εἰς τεταγμέναι ἐν τῇ κυριακῇ τοῦ Πάσχα [стр. 142], καὶ εἰς τὴν λειτουργίαν τὰ ἀντίφωνα τοῦ Πάσχα, μετὰ δὲ τὴν εἴσοδον καὶ τὸ τοῦ Πάσχα εἰσοδικόν, τὸ Χριστὸς ἀνέστη, εἶτα Δόξα, τροπάριον τῆς ἑορτῆς· Σήμερον τῆς σωτηρίας, Καὶ νῦν, Εἰ καὶ ἐν τάφῳ, ἀντὶ δὲ τοῦ Τρισαγίου, τὸ Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, ἀπόστολον καὶ εὐαγγέλιον, πρῶτον τοῦ Πάσχα, εἶτα τῆς ἑορτῆς. Ἡ θεία λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου, κοινωνικὸν τῆς ἑορτῆς καὶ τοῦ Πάσχα.

Если Благовѣщеніе приходилось въ понедѣльникъ свѣтлой недѣли, то совершались двѣ вечерни—малая и великая. На малой вечерни безъ входа пѣли «Кто Богъ велий, яко Богъ», а на великой—положены входъ, великій прокименъ, пареміи и чтеніе евангелія [стр. 143].

Τῇ κα' (τ. ε. Μαῖα) τῶν ἁγίων ἐνδόξων θεοσεπτῶν μεγάλων βασιλείων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, ἡμεῖς ἔχομεν καὶ τούτους (μετὰ τὸν πρωτομάρτυρα Στέφανον) προστάτας καὶ κτήτορας τῆς μονῆς ἡμῶν, διὸ ποιοῦμεν ἀφεύκτως ἀγρυπνίαν, ἐὰν δὲ τύχη ἐν μιᾷ τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν, ὅρα τὰς ἐρμηνείας ὀπισθεν τοῦ Θεολόγου καὶ ποιήσον. Ἡ ἀκολουθία, ὡς ἐν τῷ Μηναίῳ καὶ εἰς χειρόγραφον, ἔχομεν καὶ λείψανα τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ποιοῦμεν καὶ κόλυβα [стр. 160].

[стр. 177]. Ἑρμηνεία εἰς πᾶσαν τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Τριφδίου.

[стр. 195]. Τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ παρασκευῇ. Περί ὥραν β' σημαίνει ὁ κανδηλάπτης, καὶ ἀναγινώσκουμεν τὰς μεγάλας ὥρας, ὡς ἐν τῷ Τριφδίῳ κάλλιστα εὐρίσκονται. Εἰς δὲ τὰ τέλη τῶν εὐαγγελίων αὐτῶν οὐ λέγομεν τὸ Δόξα τῇ μακροθυμίᾳ σου, Κύριε, ἀλλ' οὐδὲ ὁ ἱερεὺς λέγει ἐν ἐνάρξει αὐτῶν τὸ Καὶ ὑπὲρ τοῦ καταξιωθῆναι ἡμᾶς. Μετὰ δὲ τὴν εὐχὴν τῆς ἐννάτης, λέγομεν τὴν κατήχησιν τοῦ ἁγίου Θεοδώρου, εἶτα εὐθὺς τὸ Μνήσθητι ἡμῶν, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου, καὶ τὰ συνήθη, μετὰ τὸ Πάτερ ἡμῶν τὸ κοντάκιον, τὸ Κύριε ἐλέησον μ', τὸ Εὐλογήσω τὸν Κύριον μόνον καὶ ἀπόλυσις.

Περί δὲ ὥραν ι' σημαίνει πάλιν, καὶ ψάλλομεν τὸν ἐσπερινόν, εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου. Ὁ δὲ ἱερεὺς ἀλλάσσει πορφυρᾷ στολήν, μετὰ δὲ τὸ Πληρώσωμεν, αἶρεται ἡ Σταύρωσις, καὶ τίθεται ἡ Ἀποκαθίλωσις. Εἰς δὲ τὰ ἀπόστιχα, τοῦ ψάλτου ψάλλοντος τὸ α' τροπάριον, ἐξέρχονται οἱ ἱερεῖς διὰ τῆς βορείου πύλης, ἐνδεδυμένοι φελώνια,

καὶ κατέχοντες ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν τὴν τοῦ ἐπιταφίου ἱερὰν σινδόνα (προπορευομένων μανουαλίων μετὰ ἀπτομένων κηρίων) καὶ ἐρχόμενοι, ἴστανται ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ καὶ εὐλαβῶς αὐτὴν καὶ εὐτάκτως τιθέασιν ἐν τῷ προκεκοσμηθέντι κραββάτῳ, εἶτα, τῶν τροπαρίων φαλλομένων, προσκυνοῦσι τὸν ἐπιτάφιον, δύο δύο τῶν ἀδελφῶν καὶ ἀσπάζονται, εἶτα Τρισάγιον, καὶ τὸ Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, μόνον [стр. 196] ἅπα· αἵρομεν δὲ τὴν Ἀποκαθήλωσιν καὶ τίθεμεν τὴν ἐπιτάφιον εἰκόνα. Τὸ ἑσπέρας ψάλλομεν ἐν τῷ ἀποδείπνῳ τὸν θρηνητικὸν κανόνα τῆς Θεοτόκου, ὃνπερ ἔχει ἡ Κατήχησις τοῦ ἁγίου Θεοδώρου.

Ἐν δὲ τῷ ὄρθρῳ, μετὰ τὸν ἐξάψαλμον, τὸ Θεὸς Κύριος, καὶ τὰ τρία τροπάρια, ἃ ἔχει τὸ Τριψῆδιον ¹⁾, εἶτα λέγομεν τὸν Ἀμωμον, ἕως νὰ φορέσουν οἱ ἱερεῖς φελώνια καὶ πετραχήλια, καὶ ἐλθόντες, ἔνθα ὁ τοῦ ἐπιταφίου ἱερὸς κράββατος, καὶ γύρωθεν θυμιάσας ὁ ἱεροδιάκων ²⁾, ψάλλει ³⁾ ὁ ἡγούμενος τὸ α' τροπάριον. Ἡ ζωὴ ἐν τάφῳ, εἶτα ψάλλουσι καὶ οἱ ἱερεῖς, ⁴⁾, καὶ οἱ χοροὶ τὰ λοιπά. Ὁ δὲ διάκων ⁵⁾ θυμιᾷ τὸν ναὸν καὶ τοὺς ἀδελφούς, κατὰ στάσιν δὲ γίνεται συναπτὴ, καὶ πάλιν ὁ ἱεροδιάκων, ἢ ἕτερος τῶν ἱερέων, ποιεῖ τὴν αὐτὴν τάξιν καὶ θυμιᾷ ἐν ἐκάστῃ στάσει ⁶⁾, καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία, ὡς ἐν τῷ Τριψήδιῳ. Ὅταν δὲ ἄρξωνται οἱ χοροὶ τῆς μεγάλης δοξολογίας, ἐνδύονται πάντες οἱ ἱερεῖς καὶ τελεσθείσης αὐτῆς, αἵρουσι τὸν ἐπιτάφιον, ψάλλοντες τὸ Ἀγιὸς ὁ Θεὸς ἀργῶς πάνυ, καὶ ἐξελθόντες διὰ τῶν βασιλικῶν πυλῶν (προπορευομένων ἀδελφῶν μετὰ μανουαλίων ἀπτομένων καὶ καυστρίων μετὰ εὐώδους θυμιάματος), λιτανεύουσι κύκλῳ τοῦ ναοῦ. Ὁ δὲ ἡγούμενος ⁷⁾, ἢ ἐφημέριος ἱερεὺς προπορεύεται, κατέχων τῇ μὲν δεξιᾷ χειρὶ θυμιατόν, τῇ δὲ ἀριστερᾷ τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον ἐπὶ τῷ στήθει αὐτοῦ. Εἰσελθόντες δὲ ἐν τῷ ναῷ, ἐκφωνεῖ ὁ ἡγούμενος, ἢ ὁ ἐφημέριος ἱερεὺς, τὸ Σοφία, ὀρθοί. Οἱ δὲ λοιποὶ ἱερεῖς, ἄραντες τὴν σινδόνα τοῦ ἐπιταφίου, εἰσέρχονται τῷ βήματι διὰ τῶν ἁγίων θυρῶν, ψάλλοντες. Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, ἕως τοῦ Κηδεύσας ἀπέθετο, ἄλλα δὲ [стр. 197] τροπάρια οὐ ψάλλομεν, ἀλλ' εὐθὺς λέγομεν τὴν προφητείαν, τὸν ἀπόστολον, τὸ εὐαγγέλιον ὁ ἱερεὺς, τὴν ἐκτενὴν καὶ τὴν ἀπόλυσιν. Ἡ α' ὥρα μετὰ τῶν τριῶν τροπαρίων καὶ τοῦ

¹⁾ Ксенофонт. Тип. Ὁ δὲ ἐφημέριος ἱερεὺς ἐνδύεται σ τ ο λ ῆ ν ἐ ρ υ θ ρ ἄ ν καὶ ἐλθόν, ἔνθα ὁ τοῦ ἐπιταφίου ἱερὸς κράββατος, καὶ γύρωθεν и т. п. ²⁾ Нѣтъ. ³⁾ ψάλλει τὸ τροπάριον. Ἡ ζωὴ ἐν τάφῳ ⁴⁾ Нѣтъ καὶ οἱ ἱερεῖς ⁵⁾ ὁ ἐφημέριος ἱερεὺς ⁶⁾ τάξει ⁷⁾ Нѣтъ.

κοντακίου. Περί δὲ ὥραν ¹⁾ α' σημαίνει καὶ ἀναγινώσκωμεν τὰς ὥρας, λέγοντες τροπάριον, τῇ μὲν γ' τὸ Ὁ εὐσχήμων, τῇ δὲ ς' τὸ Ὅτε κατῆλθες, καὶ τῇ θ' τὸ Ταῖς μυροφόροις γυναιξί. Λέγομεν δὲ καὶ τὰ τυπικά ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ, καὶ τὰ λοιπὰ ἔνδοι τοῦ ναοῦ, μετὰ δὲ τὸ Παναγία Τριάς, Δόξα καὶ νῦν, Κύριε ἐλέησον γ' καὶ ἀπόλυσις, καὶ εὐθὺς ἡ θεία λειτουργία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, μετὰ τοῦ ἐσπερινοῦ καὶ τῶν λοιπῶν. Μετὰ δὲ τὴν ὀπισθάμβωνον εὐχήν, λέγομεν, ὡς ἔθος, τὸ Εὐλογήσω τὸν Κύριον καὶ τὸ Ὑψώσω σε.

Δεῖ δὲ εἰδέναι, ὅτι μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἀποστόλου τῆς λειτουργίας, φάλλουσιν οἱ χοροὶ τὸ Ἀνάστα, ὁ Θεός, κρίνων τὴν γῆν, λέγοντος τοῦ ἀναγνώστου τοὺς στίχους· τούτων δὲ λεγομένων, σκορπίζει τῷ ἐδάφει τοῦ ναοῦ ὁ ἐκκλησιάρχης φύλλα δένδρων ἀειθαλῶν, εἴτα λέγεται τὸ εὐαγγέλιον. Ἐτι-ίστέον, ὅτι ἀντὶ τοῦ Εἰδομεν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, φάλλομεν τὸ Μνήσθητί, εὐσπλαγχνε, καὶ ἡμῶν, καθὼς ἐμνημόνευσας τοῦ ληστοῦ, ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

Περί δὲ α' ὥραν τῆς νυχτὸς σημαίνει ὁ καθηλάπτης τὸ ξύλον, καὶ συναχθέντων τῶν ἀδελφῶν ἐν τῷ ναῷ, γίνεται ἀνάγνωσις (ἡ συνήθης) εἰς τὰς Πράξεις τῶν ἀποστόλων. Μετὰ δὲ τὴν τούτων τελείωσιν, ποιεῖ ὁ ἐφημέριος ἱερεὺς Εὐλογητόν, καὶ ὁ διαβαστής τὸ Τρισάγιον, τὸ Κύριε ἐλέησον ἱβ', Δεῦτε (стр. 198) προσκυνήσωμεν, τὸν ν' καὶ οἱ φάλται τὸν κανόνα· Κύματι θαλάσσης, ἀργῶς λίαν καὶ μετὰ μέλους, ἀπὸ γ' ὥδης τίθεται ἀνάγνωσις, καὶ πάλιν ἀφ' ς' ἀνάγνωσις. Τοῦ δὲ κανόνος τελειωθέντος, Τρισάγιον καὶ τὸ Ὅτε κατῆλθες, μόνον καὶ ἀπόλυσις. Δεῖ δὲ καιροφυλακτεῖν τὸν ἐκκλησιάρχην, ὥστε εἶναι τότε ἕκτην σχεδὸν ὥραν τῆς νυχτὸς· διανέμει οὖν τὰ κηρία, οἱ δὲ ἱερεῖς πάντες τῆς μονῆς (σὺν τῷ καθηγουμένῳ) εἰσέρχονται τῷ ἱερῷ βήματι, καὶ ὁ μὲν ἐφημέριος ἱερεὺς ἐνδύεται πᾶσαν τὴν ἱερατικὴν στολήν, δεῖ δὲ εἶναι αὐτὴν λευκήν, οἱ δὲ λοιποὶ ἱερεῖς φελώνην μόνον καὶ ἐπιτραχήλιον. Λαβόντες ¹⁾ δὲ τὴν εἰκόνα τῆς Ἀναστάσεως καὶ τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον ²⁾, ἐξέρχονται ³⁾ διὰ τῶν ἁγίων θυρῶν, φάλλοντες τὸ Τὴν ἀνάστασίν σου, Χριστέ Σωτήρ, ἄγγελοι ὕμνοῦσιν ἐν οὐρανοῖς κ. τ. λ., πάντων δὲ κρατούντων κηρία ἡμμένα, καὶ προπορευομένων κηρομανουαλίων ἀπτομένων, ἐξερχόμεθα πάντες ὁμοῦ εἰς τὸν ἕξω

¹⁾ Такъ въ подлинникѣ евангеліи не упоминается

²⁾ Ксеноф. Тип. Λαβὼν δὲ ὁ ἐφημέριος

³⁾ μετὰ τῶν ἄλλων ἱερέων.

νάρθηκα τοῦ ναοῦ. Ὁ δὲ ἐκκλησιάρχης, ἐναπομείνας ἔνδον τοῦ ναοῦ, μετὰ καὶ ἐτέρου ἀδελφοῦ, ἄπτει πάντα τὰ κηρία τῶν τε μανουαλίων, τῶν σταυρῶν τοῦ χοροῦ, καὶ τῶν πολυελέων (κλείσας πρῶτον τὰς ἔξω θύρας), εἶτα ποιήσας πυρεῖα δύο, καὶ βαλὼν ἐν αὐτοῖς πολὺ θυμιάμα, τίθησι τὸ μὲν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ, τὸ δὲ ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, ἀλλὰ καὶ ἔνδον τοῦ βήματος ἀπαιωρεῖ θυμιατὸν μετὰ θυμιάματος. Ὅντος δὲ τετραπόδου προευτρεπισμένου ἔξω ἐν τῷ ῥηθέντι νάρθηκι, τίθησιν ἐπάνω αὐτοῦ τὴν ἁγίαν εἰκόνα καὶ τὸ Εὐαγγέλιον, εἶτα ὁ ἱεροδιάκων, θυμιάσας αὐτὰ καὶ τοὺς ἀδελφούς, λέγει· Καὶ ὑπὲρ τοῦ καταξιωθῆναι ἡμᾶς κ. τ. λ., καὶ ὁ ἡγούμενος ἀναγινώσκει ἀργῶς λίαν καὶ μετὰ μέλους τὸ εὐαγγέλιον τῆς λειτουργίας τοῦ μεγάλου σαββάτου, οὗ ἡ ἀρχή· Ὁψὲ σαββάτων, τέλος· Μέχρι τῆς σήμερον, εἶτα λαβὼν πάλιν ὁ ἡγούμενος ⁴⁾ τὸ θυμιατόν, καὶ θυμιάσας κύκλῳ τοῦ τετραπόδου τὴν εἰκόνα, καὶ τοὺς ἀδελφούς ἀπὸ τοῦ τόπου αὐτοῦ, λέγει μεγαλοφώνως τὸ **[ετρ. 199]** Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ καὶ ζωοποιῷ, καὶ ἀδιαιρέτῳ Τριάδι καὶ τὰ ἑξῆς, καὶ ἡμῶν εἰπόντων τὸ Ἀμήν, φάλλει μετὰ μέλους καὶ ἀργῶς τὸ Χριστὸς ἀνέστη. Ὁ δὲ ἐκκλησιάρχης πέμπει πρὸ τῆς ἐνάρξεως ἀδελφούς, ἐν ᾧ τόπῳ εἰσὶ τὰ σήμαντρα τοῦ σιδήρου καὶ ξύλου, καὶ ἅμα τῷ ἐκφωνῆσαι τὸν ἡγούμενον τὸ Χριστὸς ἀνέστη, χροῦουν πάντα ὁμοῦ ἐπίσης. Τοῦτο δὲ ποιούσιν εἰς στάσεις τρεῖς, ἄχρις οὗ οἱ ἱερεῖς φάλλωσι τὸ Χριστὸς ἀνέστη, ὅπερ φάλλεται ἄνευ στίχων ς', εἶτα μετὰ τῶν στίχων δ', Δόξα, ἅπαξ, Καὶ νῦν, ἅπαξ, καὶ τελευταῖον φάλλει αὐτὸ, καὶ αὖθις ὁ ἡγούμενος, καὶ οὕτω πληροῦται ὁ τρισκαιδέκατος ἀριθμὸς, ὃν δεῖ ἀκριβῶς φυλάττειν ἐν τε τῷ ἐσπερινῷ καὶ ὄρθρῳ, πάσης τῆς Διακαινησίμου ἐβδομάδος, καὶ προσέτι καὶ ἐν τῇ ἐνάρξει τῆς θείας λειτουργίας. Μετὰ δὲ τὴν πλήρωσιν τοῦ Χριστὸς ἀνέστη, λέγει ὁ διάκων τὰ εἰρηνικά καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν, ἀνοιγομένων τῶν πυλῶν, εἰσερχόμεθα, ψάλλοντες τὸν κανόνα τῆς ἀναστάσεως· Ἀναστάσεως ἡμέρα, λαμπρυνθῶμεν λαοί· καὶ ἀκολούθως πᾶσα ἡ ἀκολουθία, ὡς ἐν τῷ Πεντηχοσταρίῳ τετύπεται, ἥτις ἀπαρallάκτως ψάλλεται ἐν ὅλῃ τῇ ἐβδομάδι **[ετρ. 200]**. Οὐ μέντοι ἐνδύεται ὁ ἱερεὺς πᾶσαν τὴν ἱερατικὴν στολὴν ἐν ταῖς λοιπαῖς ἡμέραις τῆς ἐβδομάδος, ἐν τε τῷ ἐσπερινῷ, ὄρθρῳ, ὡς καὶ ἐν τῇ α' ἡμέρᾳ, ἀλλὰ φελώνην καὶ ἐπιτραχήλιον, ἀλλ' οὐδὲ τὸ Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ καὶ ζωοποιῷ ἐκφωνεῖ ἐν τῷ ὄρθρῳ, ἀλλὰ τὸ

1) Нѣтъ.

Εὐλογητός, ὁ Θεός. Τὰς δὲ ὥρας ἀναγινώσκομεν, ὡς αὐτὸ τὸ Πεντηκοστάριον γράφει, ὁμοίως καὶ τὸ ἀπόδειπνον.

Τῆς δὲ τραπέζης ἡ τελετὴ γίνεται οὕτω· λέγει ὁ διαβαστής τὸ Χριστὸς ἀνέστη γ' ὅλον, Κύριε ἐλέησον γ', Εὐλόγησον, καὶ ὁ ἱερεὺς εὐλογεῖ τὴν τράπεζαν, τοῦ δὲ διαβαστοῦ λέγοντος τὴν ἀρχὴν τῆς ἀναγνώσεως, τὴν ὑπόθεσιν, καὶ τὸ Εὐλόγησον, Πάτερ, ὁ ἱερεὺς λέγει τὸ Χριστὸς ἀνέστη καὶ ὁ διαβαστής τὸ Ἀληθῶς ἀνέστη. Τῆς δὲ ἀναγνώσεως τελειωθείσης, κατέρχεται ὁ ἀναγινώσκων, καὶ ποιεῖ τὰ συνήθη σχήματα, λέγων ἐν ἐκάστῳ τὸ Χριστὸς ἀνέστη, καὶ λαμβάνει παρὰ τοῦ ἡγουμένου τὴν συνήθη εὐλογίαν τοῦ ἄρτου. Τοῦτ' αὐτὸ ποιεῖ καὶ ὁ τραπεζάρχης ἐν τῇ συνήθει εὐλογήσει τῶν κλασμάτων, ἡ δὲ μετὰ τὴν τράπεζαν εὐχαριστία γίνεται οὕτως· ἀνισταμένων τῶν ἀδελφῶν, λέγει ὁ διαβαστής τὸ Χριστὸς ἀνέστη γ', Δόξα καὶ νῦν, Κύριε ἐλέησον γ' Εὐλόγησον. Ὁ δὲ διακονητής, λαβὼν ὁλόκληρον προσφόριον, τίθησιν ἐν τῷ παναγαρίῳ, καὶ λαβὼν τὴν ἐξ ἔθους συγχώρησιν ὁ τραπεζάρχης, λαμβάνει τὸν ἄρτον ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ, καὶ ὑψῶν μικρόν, ἐκφωνεῖ· Χριστὸς ἀνέστη, τοῦ δὲ διαβαστοῦ ἀποκρινομένου τὸ Ἀληθῶς ἀνέστη, εἶτα χαράττει σταυρὸν μετὰ τοῦ ἄρτου, λέγων· Δόξα τῇ αὐτοῦ τριημέρῳ ἐγέρσει, καὶ ὁ διαβαστής αὐθις· Προσκυνοῦμεν αὐτοῦ τὴν τριήμερον ἔγερσιν, καὶ εὐθὺς λέγει ὁ αὐτὸς τὸ Προλαβοῦσαι [спр. 201) τὸν ὕμνον, εἶτα φάλλουσιν οἱ ἀδελφοὶ τὸ Ὁ ἄγγελος ἐβόα, ὁ δὲ τραπεζάρχης προσφέρει τὸν ἄρτον τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἀσπάζονται αὐτόν. Ὁ δὲ ἐφημέριος, τελειωθέντος τοῦ εἰρμοῦ, ἐκφωνεῖ· Εἰς τὴν δόξαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντος, καὶ ὁ διαβαστής· Αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. Εἶτα λέγει αὐτὸς τὸ Χριστὸς ἀνέστη γ', Δόξα καὶ νῦν, τὸ Εἰ καὶ ἐν σάφω, Κύριε ἐλέησον γ', Εὐλόγησον. Ὁ δὲ ἡγούμενος, ἢ ὁ ἱερεὺς, οὐ ποιεῖ τὴν ἀπόλυσιν, ὡς ἔθος, ἀλλ' οὕτω· Ὁ ἀναστάς ἐκ νεκρῶν, Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν, καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ἀπολύσεως, ὡς καὶ ἐν τῷ ἐσπερινῷ καὶ ὁρθρῳ. Οὕτω ποιούμεν ἐν ὅλῃ τῇ ἐβδόμαδι ἐσπερά καὶ πρωΐ. Τὸ δὲ σάββατον κόπτομεν τὸν ἄρτον, καὶ δίδομεν τοῖς ἀδελφοῖς μετὰ τὸ ἀντίδωρον ¹⁾).

Ἀπὸ δὲ τοῦ σαββάτου μέχρι τῆς Ἀναλήψεως, λέγομεν τὰ πρὸ τῆς τραπέζης καὶ μετὰ τὴν τράπεζαν, ὡς καὶ ἐν πάσαις τοῦ ὅλου

¹⁾ Ксенофок. Тип. Εἶτα κόπτομεν ἕτερον ἄρτον, καὶ ποιοῦντες μερίδα, ὑψοῦμεν αὐτήν, ὡς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς ἡμέραις τοῦ χρόνου.

χρόνου ταῖς ἡμέραις, πλὴν ἐν τῇ ὕψώσει τοῦ ἄρτου, λέγει ὁ διακονητὴς τὸ Χριστὸς ἀνέστη, καὶ ὁ διαβαστὴς τὸ Ἀληθῶς ἀνέστη γ' καὶ ὁ διακονητὴς τὸ Παναγία Θεοτόκε βοήθει ἡμῖν.

Ἰστέον, ὅτι τῇ παρασκευῇ τῆς Διακαινησίμου ποιούμεν κύλινθον διὰ τὸ τῆς Θεοτόκου θαῦμα, εἰς δὲ τὰς ὥρας, μεσονυκτικὸν καὶ ἀπόδειπνον, λέγομεν εἰς τὸ Δόξα, τὸ κοντάκιον τῆς Θεοτόκου. Ἰστέον ἔτι, ὅτι ἐν τῇ ἀπολύσει τοῦ ὄρθρου, τῆς λειτουργίας, καὶ τοῦ ἐσπερινοῦ, ἐκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς οὕτω· Τοῖς μισοῦσιν ἡμᾶς συγχωρήσωμεν πάντα τῇ ἀναστάσει, καὶ οὕτω βοήσωμεν· Χριστὸς ἀνέστη, καὶ οἱ ἀδελφοί· Ἀληθῶς ἀνέστη, Χριστὸς ἀνέστη, Ἀληθῶς ἀνέστη· Χριστὸς ἀνέστη, Ἀληθῶς ἀνέστη, καὶ πάλιν ὁ ἱερεὺς· Δ' ἔα τῇ αὐτοῦ τριημέρῳ ἐγέρσει, καὶ ὁ ἐκκλησιάρχης (стр. 202)· Προσκυνούμεν αὐτοῦ τὴν τριήμερον ἔγερσιν (τοῦτο δὲ γίνεται μόνον ἐν τῇ α' ἐβδομάδι), εἴτα ὁ ἱερεὺς τὸ Δι' εὐχῶν, καὶ τὰ ἐξῆς.

Оканчивается ркп. такъ: "Ελαβε πέρας τὸ παρὸν Τυπικὸν κατὰ τὸ ᾠωνέ' ἐν μηνὶ Νοεμβρίῳ, τῷ δὲ Θεῷ ἡμῶν εἴη δόξα, κράτος καὶ μεγαλοπρέπεια εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

№ СL. Изъ рукъ извѣстнаго въ свое время типикаря и знатока церковно-богослужебной практики на Аѳонѣ старца Іакова ватопедца мы въ свое время получили на короткое время объемистую тетрадь, содержащую въ себѣ собранные имъ въ 1869 г. особенности и случаи богослужебной практики, какъ своей Ватопедской обители, такъ и вообще Аѳонской горы и ея многочисленныхъ монастырей. Рукопись составляетъ достояніе Типикарицы Ватопедской обители. По личности составителя, по языку и нѣкоторымъ подробностямъ богослужебной практики рукопись эта представляетъ значительный интересъ.

[л. 180). Εἰ τόχοι ὁ Εὐαγγελισμὸς τῇ κυριακῇ τῶν Βαΐων. Τῷ σαββάτῳ ἐσπέρας ἐν τῷ μικρῷ ἐσπερινῷ Εὐλόγητὸν εἰς τὰ 7, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰστώμεν στίχους ς', καὶ φάλλομεν γ' ἰδιόμελα τῶν Βαΐων· Χαῖρε καὶ εὐφραίνου πόλις Σιών, καὶ τὰ ἔτερα δύο, καὶ γ' τῆς ἑορτῆς τοῦ ἐσπερινοῦ· Κατοικτειρήσας τὸ ποίημα ὁ Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, εἰς τὸν στίχον τῆς ἑορτῆς· Ἀρχῶν τῶν ἄνω δυνάμεων, ἀπολυτίκιον τῆς ἑορτῆς καὶ τῶν Βαΐων, καὶ ἀπολύσις, καὶ ἀπερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν.

Ἐν δὲ τῇ ἀγρυπνίᾳ Εὐλόγητὸν εἰς τὰς 10 καὶ κάρτον, μετὰ δὲ

τὰ ἀνοιξαντάρια ἀναγινώσκειται χύμα τὸ α' κάθισμα τοῦ Ψαλτηρίου. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν στίχους ι', καὶ φάλλομεν στιχηρὰ προσόμοια τῆς ἑορτῆς γ', ποιοῦντες αὐτὰ ς', καὶ ἰδιόμελα τῶν Βαΐων δ', Δόξα τῶν Βαΐων (σπρ. 181), Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ¹⁾). Εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ ἰδιόμελα τῆς ἑορτῆς, Δόξα τῶν Βαΐων, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, ἀπολυτίκιον τῆς ἑορτῆς, τῶν Βαΐων, καὶ Θεοτόκε Παρθένε, ἡ εὐλόγησις τῶν ἄρτων κ. τ. λ. καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἑορτῆς. Εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, ἀπολυτίκιον τῆς ἑορτῆς δις, καὶ τῶν Βαΐων ἅπαξ, εἰς τὴν α' στιχολογίαν καθίσματα τῆς ἑορτῆς καὶ ἀνάγνωσις τῶν Βαΐων, λόγος τοῦ ἁγίου Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας. Εἰς τὴν β' στιχολογίαν καθίσματα τῶν Βαΐων, καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἑορτῆς ἀπὸ τὸν Μηνιατήν, ὁ μικρὸς λόγος, ὁ πολυέλεος, αἱ ἐκλογαί, α' τῶν Βαΐων, εἶτα τῆς ἑορτῆς, Δόγον ἀγαθόν, ἀργῶς, οἱ ἀναβαθμοί, τὸ α' ἀντίφωνον τοῦ δ' ἤχου, προκείμενον, εὐαγγέλιον κ. τ. λ. τῶν Βαΐων. Ἀνάστασιν Χριστοῦ οὐ λέγεται, ἀλλὰ μετὰ τὸ εὐαγγέλιον ἡ εὐχὴ τῶν Βαΐων, φάλλεται ὁ ν', Δόξα, Σήμερον εἰσέρχεται, Καὶ νῦν, τὸ αὐτό, εἶτα τὸ στιχηρὸν τῶν Βαΐων, οἱ κανόνες, ὁ τῆς ἑορτῆς μετὰ τοῦ εἰρμοῦ εἰς ς', καταβασίαι διπλαί, καὶ τῶν δύο ἑορτῶν, ἀπὸ γ' ᾠδῆς κοντάκιον καὶ οἶκος τῶν Βαΐων καὶ κάθισμα, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, ἀφ' ἑκτῆς κοντάκιον καὶ οἶκος τῆς ἑορτῆς, μετὰ τὴν θ' ᾠδὴν, τὸ Ἅγιος Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐκ γ', ἐξαποστειλάριον τῆς ἑορτῆς ἐκ γ'. Εἰς τοὺς αἶνους ἰστώμεν στίχους η', δ' τῆς ἑορτῆς καὶ δ' τῶν Βαΐων, Δόξα τῶν Βαΐων, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς. Μετὰ τὴν δοξολογίαν ἀπολυτίκιον τῶν Βαΐων καὶ τῆς ἑορτῆς. Εἰς τὴν λειτουργίαν ἡ γ' ᾠδὴ τῆς ἑορτῆς, καὶ ἡ ς', τῶν Βαΐων εἰς η', ἀποστολοεὐαγγέλια καὶ κοινωνικὰ τῆς ἑορτῆς καὶ τῶν Βαΐων.

(σπρ. 182). Τῇ αὐτῇ κυριακῇ ἐσπέρας, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν στίχους ς', γ' τῶν Βαΐων. Χαῖρε καὶ εὐφραίνου πόλις Σιών, καὶ τὰ ἕτερα 2 καὶ γ' τῆς ἑορτῆς· Βουλὴν προαιώνιον, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς· Ἀπεστάλη ἐξ οὐρανοῦ, εἴσοδος, προκείμενον· Ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐν τῷ οὐρανῷ, ἀπόστιχα τῆς ἡμέρας, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς· Ἐν τῷ αἰῶνος μυστήριον ἀνακαλύπτεται, ἀπολυτίκιον τῆς ἑορτῆς, ἡ ἀπόλυσις, καὶ εὐθὺς τὸ μνημόσυνον τῶν κτητόρων. Μετὰ δὲ τὴν δια-

¹⁾ Εἴσοδος, προκείμενον τῆς ἡμέρας, τὰ ἀναγνώσματα τῆς ἑορτῆς ε', καὶ γ' τῶν Βαΐων. Εἰς τὴν λιτὴν στιχηρὰ ἰδιόμελα τῆς ἑορτῆς καὶ τῶν Βαΐων, Δόξα τῶν Βαΐων, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς.

νομήν τῶν κολύβων κρούει ὁ κανδηλάπτης τὸ σίδηρον κάτω, ὁ δια-
βαστής τὸ μικρὸν ἀπόδειπνον, καὶ φάλλομεν τὸ τριψῆδιον τοῦ ἀγίου
Ἀνδρέου Κρήτης ἔξω.

Ἐν τῷ ὄρθρῳ τῆς μεγάλης β' ποιῶμεν Εὐλογητὸν εἰς τὰς 7,
βραδέα εἶναι, ἀλλὰ διὰ τὸν προλαβόντα κόπον τοῦτο ποιῶμεν, τὸ Ἀλ-
ληλουία φάλλεται δύο φοραῖς ἀργῶς, καὶ δύο σύντομα, τὸ Ἰδοὺ ὁ Νομ-
φίος, δύο ἀργῶς, καὶ μία σύντομα, λέγομεν καὶ τὸ εὐαγγέλιον, ἀνά-
γνωσιν οὐ ποιῶμεν. Εἰς τὴν ἀπόλυσιν ποιῶμεν καὶ τὸ σύνηθες κομ-
ποσχοίνιον.

Εἰ τόχοι ὁ Εὐαγγελισμὸς τῇ ἀγία καὶ μεγάλη β', τῇ κυριακῇ
τῶν Βαΐων ἐσπέρας ἐν τῷ μικρῷ ἐσπερινῷ Εὐλογητὸν εἰς τὰς 6. Εἰς
τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰστώμεν στίχους ς', γ' τῆς ἡμέρας καὶ γ' τῆς
ἐορτῆς τοῦ μικροῦ ἐσπερινοῦ, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἐορτῆς, ἀπολυτίκιον τῆς
ἐορτῆς ἅπαξ, ἀπόλυσις καὶ ἀπερχόμεθα εἰς τὴν τράπεζαν ἐσυχώσαμεν
ὕψωμα [Λ. 183]. Εἰς δὲ τὴν ἀγρυπνίαν Εὐλογητὸν εἰς τὰς 10:2,
ἅπαντα ἡ ἀκολουθία τῆς ἐορτῆς ἐν τε τῷ ἐσπερινῷ, ὄρθρῳ καὶ λει-
τουργίᾳ.

Τῇ αὐτῇ β' ἐσπέρα. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰστώμεν στίχους ι'
καὶ φάλλομεν τοὺς αἶνους καὶ τὰ ἀπόστιχα τῆς μεγάλης β' εἰς ς' καὶ
τῆς ἐορτῆς· Βουλὴν προαιώνιον εἰς δ', Δόξα τῆς ἡμέρας· Δευτέραν
Εὐὰν τὴν αἰγυπτίαν, Καὶ νῦν, Εὐαγγελίζεται ὁ Ἰαβριήλ, προκείμενον·
Ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐν τῷ οὐρανῷ, τὰ ἀναγνώσματα τῆς μεγάλης β', εἰς
τὸν στίχον, τοὺς αἶνους τῆς ἐορτῆς, Δόξα καὶ νῦν, Τὸ ἀπ' αἰῶνος μυ-
στήριον, ἀπολυτίκιον τῆς ἐορτῆς, ἐκ γ', ἀπόλυσις καὶ ἀπόδοσις. Περι
τοῦ μνημοσύνου ὅρα ἀντικρὺ τῇ κυριακῇ τῶν Βαΐων ἐσπέρας.

На утрени въ великій пятокъ. Μετὰ τοὺς μακαρισμοὺς, γί-
νεται εἵσοδος μετὰ τὴν εἰκόνα τῆς ἀγίας καὶ τοῦ σταυροῦ [Λ. 191].

Вечеромъ въ великій пятокъ. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ εἰς τὸν ἐσπε-
ρινὸν σημαίνει εἰς τὰς 10, μετ' ὀλίγον σημαίνει τὸ ἐπάνω κόπανον
καὶ σίδηρον. Μετὰ τὸν Εὐλογητὸν ὁ προοιμιακός, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκρα-
ξα ἰστώμεν στίχους ς', ἄπτομεν τοὺς σταυροὺς καὶ τὸν χορόν, εἵσοδος
μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, ὁ διάκονος ἐσπερινὸν προκείμενον καὶ φάλλουν
οἱ ἱερεῖς ἀπὸ μέσα· Διμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου, καὶ οἱ φάλλται τὸ
αὐτὸ καὶ εὐθὺς τὰ ἀναγνώσματα, ὁ ἀπόστολος, τὸ εὐαγγέλιον, ἡ ἐκτε-
νὴ, τὸ Καταξίωσον, αἱ αἰτήσεις, τὰ ἀπόστιχα ἄρχονται ἀπὸ μέσα καὶ
γίνεται εἵσοδος τοῦ ἐπιταφίου, ἀφοῦ γυρίσουν γ' φοραῖς τὸν κράββατον
λέγει ὁ ἱερεὺς· Σοφία, ὀρθοί, καὶ φάλλουν τὸ Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ,

μέχρι τοῦ Κηδεύσας ἀπέθετο, καὶ θέτουσι τὸν ἐπιτάφιον εἰς τὸ κραββάτιον καὶ φάλλει ὁ λαμπαδάριος τὸ Δόξα τῶν ἀποστίχων, μετὰ τὸ Τρισάγιον, "Οτι σοῦ ἐστίν, Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, Ταῖς μυροφόροις γυναιξὶ καὶ ἀπόλυσις.

Τῷ ἁγίῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ εἰς τὸν ὄρθρον Εὐλογητόν, εἰς τὰς ς', μετὰ τὸν Εὐλογητόν, Δεῦτε προσκυνήσωμεν γ', τὸ Ἐπακουσαί σου, Κύριος, ὁ ἐξάφαλμος, τὸ Θεὸς Κύριος, τὰ γ' ἀπολυτίκια, Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, "Οτε κατῆλθες, καὶ Ταῖς μυροφόροις γυναιξί, συναπτὴ μικρὰ παρὰ τοῦ ἱερέως καὶ τὰ γ' καθίσματα πρὸς μίαν, ὁ ν' καὶ φάλλομεν τὸν κανόνα μὲ οἰκονομίαν εἰς ἡ', ἥ εἰς ς', κατὰ τὸν καιρόν, μετὰ τὴν γ' ὁδὴν καθίσματα. Τὸν τάφον σου Σωτὴρ δις, ἀφ' ς' τὸ κοντάκιον καὶ τὸν οἶκον, τὸ Συναξάριον τοῦ μηνὸς καὶ τῆς ἡμέρας. Μετὰ τὴν καταβασίαν τῆς ὁγδόης ὁδῆς ὁ διάκονος. Τὴν Θεοτόκον, οὔτε φορεῖ, οὔτε θυμιᾷ, φάλλεται ἡ θ' μετὰ τὴν καταβασίαν τῆς θ', εὐθὺς ἡ ἀναγνώσις λόγος τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου Κύπρου, πλησίον εἰς τὸ τέλος τῆς ἀναγνώσεως ἀνάπτομεν τὸν μέγαν πολυέλεον καὶ τὸν χορόν, μετὰ τὸ τέλος τῆς ἀναγνώσεως εὐγαίνουσι οἱ ἱερεῖς καὶ φάλλουσι τὰ ἐγκώμια, πρὶν τελειώσουν τὰ ἐγκώμια, ἄπτομεν τοὺς σταυρούς, εἶτα τὰ εὐλογητάρια, ἡ αἵτησις καὶ φάλλομεν τὸ "Ἄγιος Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐκ γ', μόνον, εἶτα τοὺς αἶνους εἰς στίχους δ', Δόξα, Τὴν σήμερον μυστικῶς, Καὶ νῦν, Ὑπερευλογημένη, ἡ δοξολογία ἀργῶς. Μετὰ τὸ τέλος αἶροντες οἱ ἱερεῖς τὸν ἐπιτάφιον, εὐγαίνουσι, ἔξω λιτανεύοντες κύκλῳ τῆς ἐκκλησίας, μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν ἐρχόμεθα εἰς τὸ μέσον τοῦ ναοῦ, ἐκφωνεῖ ὁ διάκονος. Πρόσχωμεν, ὁ προσεστώς. Εἰρήνη πᾶσιν, ὁ διάκονος. Σοφία, καὶ φάλλουσι τὰ γ' ἀπολυτίκια. "Οτε κατῆλθες πρὸς τὸν θάνατον, Ταῖς μυροφόροις γυναιξὶ καὶ τὸ Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, καὶ τίθεται ὁ ἐπιτάφιος ἐν τῇ ἁγίᾳ τραπέζῃ, καὶ ἡμεῖς εὐθὺς φάλλομεν τὸ τροπάριον τῆς προφητείας, λέγομεν τὴν προφητείαν καὶ τὸν ἀπόστολον καὶ τὸ εὐαγγέλιον ¹⁾, εἶτα. Πληρώσωμεν τὴν ἐωθινήν. Μετὰ τὴν ἐκφώνησιν ὁ διάκονος. Σοφία, Στερεώσαι, ὁ Θεός, καὶ τελεία ἀπόλυσις εἶτα ἡ α' ὥρα, ἡ μικρὴ ἀπόλυσις, καὶ ἀπερχόμεθα ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια.

Τῷ ἁγίῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ (στρ. 207), εἰς τὴν λειτουργίαν τραβᾷ τὸ κουδούνη εἰς τὰς 7 παρὰ κάρτον, εἶτα τὸ χειροσήμεντρον κύ-

¹⁾ Εἰ ἐπιδημῇ ἀρχιερεὺς, ἀναγινώσκει τὸ εὐαγγέλιον, εἰ δὲ οὐκ ἔστιν, ἀναγινώσκεται παρὰ τοῦ διακόνου.

κλψ τῆς ἐκκλησίας. Μετὰ τὸν Εὐλογητόν, εὐθὺς τὸ Τρισάγιον (Βασι-
λεῦ οὐράνιε οὐ λέγεται ἄχρι τῆς ν'), τὰς ὥρας ἐν τῷ νάρθηκι, μετὰ
τὴν τῆς θ' εὐχὴν εἰσέρχεται ὁ διαβαστής μέσα εἰς τὸ ἀναλογεῖον καὶ
λέγει τοὺς μακαρισμούς, μετὰ τὸ Πατέρα ἡμῶν, "Ὅτι σοῦ ἐστι, τὸ κον-
τάκιον, Κύριε ἐλέησον ιβ', Παναγία τριάς, τὸ ὁμοούσιον κράτος, Δόξα
καὶ νῦν, Κύριε ἐλέησον γ' καὶ ἀπόλυσις. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα
ἄπτομεν τοὺς ὁ σταυρούς, τὸν χορὸν ὅλον, καὶ τὰ κόσκυνα [εἰρ. 208)
τὰ ἡμισυ, ὅταν ἀρχίσουν τὰ ἀναγνώσματα σβοῦμεν τὰ κόσκυνα καὶ
τοὺς σταυρούς, μετὰ δὲ τὸ εὐαγγέλιον πάλιν τὰ ἀνάπτομεν. Ἀντί
τοῦ Εἰδωμεν τὸ φῶς, φάλλεται τὸ Μνήσθητι εὐσπλαγχνε καὶ ἡμῶν,
εὐχαίνομεν εἰς τὰς 10 παρὰ κάρτον.

Εἰς τὴν ἀγρυπνίαν κυπα τὸ σίδηρον εἰς τὴν 1. Μετὰ παρέλευ-
σιν 10 λεπτῶν ἀρχόμεθα τῆς ἀναγνώσεως τῶν Πράξεων, ὅταν εἶναι
ἡ ὥρα γ' παρὰ κάρτον ἄπτει τὰ κανδύλια τῆς ἀγρυπνίας, εἰς τὰς 3
τραβᾷ τὸ κουδοῦνι εἰς τὰς 3 καὶ 20 λεπ., σημαίνει ἐπάνω κόπανον
καὶ σίδηρον εἰς τὰς 3 καὶ γίνεται Εὐλογητός. Μετὰ τοῦτο εὐθὺς τὸ
Τρισάγιον, "Ὅτι σοῦ, Κύριε ἐλέησον, ιβ', Δόξα καὶ νῦν, Δεῦτε προσ-
κυνήσωμεν γ', ὁ ν' καὶ φάλλομεν τὸν κανόνα· Κύματι θαλάσσης, μὲ
οἰκονομίαν, ἀπὸ γ' ὠδῆς αἵτησιν καὶ τὸ κάθισμα δις, ἀφ' ἑκτης κον-
τάκιον καὶ οἶκος τοῦ μεγάλου σαββάτου. Μετὰ δὲ τὴν καταβασίαν τῆς
θ' εὐθὺς ἡ ἀνάγνωσις, λόγος τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Ἀντιοχείας, οὗ ἡ
ἀρχή· Ἐπαινετός, καὶ οὗτος ἐστίν. "Ὅρα εἰς τὸ Πανηγυρικὸν τῆς μ'.
"Ὅταν τελειώσῃ ὁ κανὼν πρέπει νὰ εἶναι ἡ ὥρα 2, καὶ 6 λεπτά, δι-
αρκεῖ καὶ ἡ ἀνάγνωσις μισὺ ὥρα καὶ ὅταν κυπῇσῃ ἡ ὥρα 6 ποιεῖ
τέλος τῆς ἀναγνώσεως καὶ εὐχαίνομεν ἔξω καὶ ποιῶμεν τὴν Ἀνά-
στασιν. Ἐξερχόμενοι τοῦ ναοῦ, φάλλεται παρὰ τῶν ἱερέων τὸ Τὴν
ἀνάστασίν σου, Χριστὲ Σωτήρ, ἐκ γ', εἶτα τὸ εὐαγγέλιον· Ὁψὲ σαββά-
των. Μετὰ τοῦτο, Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ, καὶ εὐθὺς τὸ Χριστὸς
ἀνέστη ιγ' φοραῖς, τὰ εἰρηνικά καὶ εἰσερχόμεθα ἐν τῷ ναῷ, φάλλον-
τες καὶ τὸν κανόνα τοῦ Πάσχα εἰς ιδ', ὁμοῦ μὲ τὰς αἰτήσεις κατὰ τὴν
τάξιν. Μετὰ τὸ δοξαστικὸν τῶν αἰνῶν, Χριστὸς ἀνέστη γ', εἶτα ὁ διά-
κονος· Σοφία, ὁ ἱερεὺς· Ὁ ὧν εὐλογητός, Στερεώσαι, ὁ Θεός, εἶτα
ἄρχεται ἡ κατήχησις τοῦ Χρυσοστόμου· Εἴ τις εὐσεβὴς καὶ φιλόθεος,
εἶτα τὸ τροπάριον· Ἡ τοῦ στόματός σου καθάπερ πυρσός. Αἱ ὥραι
ἀναγινώσκονται εἰς τὴν διανομὴν τοῦ ἀντιδώρου. Ἐξήλθομεν τῆς λει-
τουργίας εἰς τὰς 10.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ εἰς τὸν ἑσπερινόν, ἀντίς τοῦ κουδοῦν τραβᾷ τὴν μεγάλην καμπάνα εἰς τὰ 7 παρὰ κάρτον, ἄπτομεν ὅλα τὰ κηρία, ποιεῖ Εὐλογητόν εἰς τὰς 7, τὴν θ' μέσα, ἕως οὗ νὰ τελειώσῃ ἡ θ' ὁ πρῶτος τῶν ἱερέων εἰσέρχεται εἰς τὸ ἱερόν, καὶ φορεῖ ἅπασαν τὴν ἱερατικὴν στολὴν, ὁμοίως καὶ ὁ ἱεροδιάκονος, τὴν ἀπόλυσιν τῆς θ' ποιεῖ ὁ ἐβδομαδάρης ἱερεὺς, ὁ ἱεροδιάκονος· Εὐλόγησον, ζέσποτα, ὁ προσεστὼς· Εὐλογητός ὁ Θεός, καὶ ψάλλει τὸ Χριστὸς ἀνέστη γ', εἶτα ἀπ' ἔξω 9, καὶ πάλιν ἀπὸ μέσα τὸ ἡμῖσι καὶ τὸ τέλος ἀπ' ἔξω. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἱστώμεν στίχους ς' καὶ θυμιᾷ ὁ προσεστὼς μετὰ ἐνὸς ἱεροδιακόνου ὅλον τὸν ναόν. Εἰ ἐνδύμει ἀρχιερεὺς, φορεῖ ὅλην τὴν ἀρχιερατικὴν στολὴν, ὁ ἴδιος ποιεῖ Εὐλογητόν καὶ θυμιᾷ καὶ ὅλον τὸν ναόν, προπορευομένων τῶν διακόνων ὅλων, εἰ ἔστι πολὺς λαός, ψάλλονται 2 ἢ 3 τροπάρια ἀργῶς καὶ εὐγαίνομεν εἰς τὰς 10 παρὰ κάρτον. Αὕτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀποδειπνοῦν οὐ λέγομεν ἐν τῷ νάρθηκι.

Τῇ β' τῆς Διακαινησίμου, εἰς τὸν ὄρθρον σῆμαίνει εἰς τὰς 7, 2 Εὐλογητόν εἰς τὰς 8 καὶ κάρτον, ἄπτομεν ὅλα τὰ κανδήλια τῆς ἀγρυπνίας, τοὺς σταυροὺς, τὰ κόσκυνα τὰ ἡμῖσι, εἰς τὸ Συναξάριον τὰ σβοῦμεν καὶ πάλιν εἰς τὴν γ' ὥδῃν τὰ ἀνάπτομεν, ἄπτομεν καὶ τὸν χορὸν ὅλον.

Τῇ β' ἑσπέρας Εὐλογητόν εἰς τὰς 9, ἄπτομέν τὸν χορὸν ὅλον καὶ τοὺς σταυροὺς.

Τῇ γ' τῆς Διακαινησίμου εἰς τὸν ὄρθρον Εὐλογητόν εἰς τὰς 7 καὶ κάρτον, ἡ φωτοχυσία, ὡς χθές, τὸν κανόνα εἰς ἰδ'. Μετὰ τὸ τέλος τῆς λειτουργίας εὐγάζομεν τὴν Παναγίαν καὶ ἀπερχόμεθα ἐν τῇ πηγῇ καὶ ποιεῖ Εὐλογητόν, καὶ ψάλλεται τὸ Χριστὸς ἀνέστη γ', Ἀνάστασιν Χριστοῦ γ', καὶ ἀρχόμεθα τοῦ κανόνος τοῦ Πάσχα μετὰ τῶν θεοτοκίων, ἀντὶ τῆς Εὐσπλαγγνίας τὴν πύλην, ψάλλεται Σαρκὶ ὑπνώσας, ἀντὶ τὸ Νῦν ἐπέστη ὁ καιρὸς καὶ τὰ λοιπά, ψάλλομεν τὰ στιχηρὰ τοῦ Πάσχα καὶ καθ' ἐξῆς.

[Π. 212). Ψάλλομεν καὶ εὐχαριστήριον ἀκολουθίαν (вѣ сѹб-
боду на Пасху) εἰς τὴν κοινὴν τοῦ καθ' ἡμᾶς ἀγίου Ὁρους προ-
στάτιδα Ὑπεραγίαν Θεοτόκον διὰ τὴν ἀνελπίστως τε καὶ παραδόξως
γενομένην ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀναχώρησιν τοῦ Ὁθωμανικοῦ στρατοῦ
ἐκ τοῦ Ὁρους. Μετὰ τὸν Εὐλογητόν τὸ Χριστὸς ἀνέστη γ'. ὁ προσοιμαχός,
τὸ α' κάθισμα τοῦ ψαλμοῦ, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἱστώμεν στίχους ι',
ς' τῆς ἑορτῆς καὶ δ' τῆς Θεοτόκου, Δόξα τῆς ἑορτῆς, Καὶ νῦν τῆς
Θεοτόκου, τὰ ἀναγνώσματα τῆς Θεοτόκου. Εἰς τὴν λιτὴν 2 τῆς ἑορ-

τῆς καὶ 2 τῆς Θεοτόκου, Δόξα τῆς ἑορτῆς, Καὶ νῦν τῆς Θεοτόκου, εἰς τὸν στίχον τῆς ἑορτῆς, Δόξα τῆς αὐτῆς, Καὶ νῦν τῆς Θεοτόκου, ἀπολυτίκιον τῆς ἑορτῆς δις καὶ ἅπαξ τῆς Θεοτόκου, τὰ αὐτὰ καὶ εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, ἡ ἀνάγνωσις λόγος τοῦ Χρυσοστόμου, οὗ ἡ ἀρχὴ Ἰδοὺ καὶ πάλιν ἑτέρα ἡ πανήγυρις, ἡ β' καὶ ἡ γ' τῆς Θεοτόκου ἡ ἑρμηνεία καὶ ὁμιλία. Μετὰ τὴν α' καὶ β' στιχολογίαν καὶ μετὰ τὸν πολυέλεον, καθίσματα τῆς ἑορτῆς δις, Καὶ νῦν τῆς Θεοτόκου, οἱ ἀναβαθμοί, τὸ α' ἀντίφωνον τοῦ δ' ἤχου, προκείμενον τῆς ἑορτῆς, εὐαγγέλιον ἐωθινὸν α', οἱ κανόνες, ὁ τῆς ἑορτῆς εἰς η' καὶ τῆς Θεοτόκου εἰς ς', καταβασία τοῦ Πάσχα, ἀπὸ γ' ψόδης ἡ ὑπακοὴ τῆς ἑορτῆς καὶ κοντάκιον καὶ οἶκος τῆς Θεοτόκου, εἰ βούλει, λέγε καὶ κάθισμα τῆς Θεοτόκου δις, ἀφ' ἑκτῆς κοντάκιον καὶ οἶκος τῆς ἑορτῆς, τὸ Συναξάριον τοῦ μηνὸς καὶ τῆς ἑορτῆς, ἡ Τιμιωτέρα οὐ στιχολογεῖται, τὸ Ἅγιος Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν καὶ τὸ Ὑψοῦτε Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν, ἐξαποστειλάρια δύο, τῆς ἑορτῆς καὶ ἐν τῆς Θεοτόκου, εἰς τοὺς αἵνους ἱστῶμεν στίχους ς', γ' τῆς ἑορτῆς καὶ γ' τῆς Θεοτόκου, Δόξα τῆς ἑορτῆς, Καὶ νῦν τῆς Θεοτόκου, δοξολογία μεγάλη, ἀπολυτίκιον τῆς ἑορτῆς. Ἡ λιτὴ ἐν τῷ νάρθηκι, τὸ α' ἐωθινόν, εἰς τὴν λειτουργίαν τυπικά, ἡ ψόδὴ τῆς ἑορτῆς καὶ ς' τῆς Θεοτόκου, ἀποστολοευαγγέλια, καὶ κοινωνικὸν τῆς ἑορτῆς καὶ τῆς Θεοτόκου.

СЛІ. № 510. Тυπικὸν τοῦ ἱεροῦ κοινοβίου τοῦ Κουτλουμουσίου ἔτει σωτηρείῳ ρωο'. Рукопись въ 16 долю, 240 страницъ. Въ первой части содержатся лишь двѣ статьи: а) Διατάξεις τοῦ μικροῦ ἐσπερινοῦ τῷ σαββάτῳ ἐσπέρας и б) Ἡ θεία λειτουργία. Изложение ихъ немногимъ отличается отъ обычныхъ іерусалимскихъ Уставовъ. Эти разности чисто мѣстнаго характера и литургическаго значенія не имѣютъ. Съ ними мы познакомимся изъ ниже приводимыхъ выдержекъ.

Синаксарь содержитъ лишь службы на важнѣйшіе дни года, а для простыхъ дней имѣются только памяти святыхъ и краткія замѣчанія о возженіи свѣтильниковъ и о звонѣ. Марковыя главы размѣщены по праздникамъ и въ службахъ имѣютъ нѣкоторыя любопытныя особенности.

Εἰς τὴν α', εἰκόνα τοῦ ἀγίου Συμεὼν τοῦ Στυλῖτου, ἄπει ὁ χορὸς μετὰ τὸ μέγα, χαμπάνες, τὸ α' ἀντίφωνον, τὸ Μακάριος ἀνὴρ, μετὰ μέλους, ἐν ᾧ ἄπτουσι τὰ κηρία τῆς εἰκόνης, φορένει ὁ διάκονος

νος ἀφ' ἐσπέρας καὶ τὸ ταχὺ εἰς τὴν θ'. Ψαλλομένου δὲ τοῦ ἀντιφώνου, εἰς τὸν γ' ψαλμόν, εἰς τὸ Ἀνάστα, Κύριε, σῶσόν με, ἐπάρας ὁ διάκονος καιρόν, εἰσέρχεται εἰς τὸ βῆμα καὶ φορένει, καὶ μετὰ τὴν πλήρωσιν τοῦ ἀντιφώνου ἐξέρχεται καὶ λέγει αἴτησιν μικράν, καὶ ὁ ἱερεὺς τὴν ἐκφώνησιν, ἐν ᾗ ἄπτουσι κηρία κυριακάτικα καὶ τοὺς σταυροὺς, καὶ τὸ ταχὺ εἰς τὸν ὄρθρον καὶ ἐν τῇ λειτουργίᾳ. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰστώμεν στίχους ι' καὶ ψάλλομεν στιχηρά, ὡσάν κεῖνται εἰς τὸ Μηναῖον, στίχους δὲ λέγομεν· Σοὶ πρέπει ὕμνος, Εὐλόγησον τὸν στέφανον, καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία καὶ ἀπολυτίκια, ὡσάν κεῖνται, καὶ ἀπόλυσις. Ἀπόλυσις τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Συμεῶν τοῦ Στυλίου καὶ πάντων τῶν ἁγίων, οὐ μέντοι μνημονεύομεν ἐν τῷ νάρθηκι, ἀλλ' οὐδὲ τὸ ταχὺ. Εἰς τὸ ἀπόδειπνον τὸ κοντάκιον τοῦ ἁγίου μόνον, τὸ δὲ ταχὺ εἰς τὸν καιρόν τοῦ ὄρθρου, τὸ σιδηροῦν συνήθως καὶ ψάλλομεν τὸ μεσονυκτικόν. Ἀπὸ τὴν σήμερον ἄρχονται οἱ ὠρολόγοι κρούειν τὸ σιδηροῦν εἰς τὸ μεσονυκτικόν κτύπου ριν', ἕως τὸ μέγα σάββατον. Ψάλλομεν δὲ καθ' ἐκάστην ἐν τῷ ὄρθρῳ ὥρας ε', καὶ τὰς κυριακάς ς', μετὰ τὸ μεσονύκτιον, τὸ μέγα, μεθ' οὗ αἱ καμπάνες, καὶ ἀρχόμεθα τοῦ ὄρθρου. Εἰς τὸ Θεὸς Κύριος τὸ α' τροπάριον δις καὶ τὰ ἄλλα ἀνὰ μίαν. Ἀνάγνωσιν ἀπὸ τὸν βίον τοῦ ἁγίου Συμεῶν δόσεις γ', ἀνὰ φύλλα ς'. Εἰ δὲ θέλεις, βάλλε εἰς τὴν δ' φύλλα ε', ἅπτει ὁ χορὸς εἰς τὴν α' ἀνάγνωσιν, εἰς τὴν β' ἀνάγνωσιν προμήγουν τὰς κανδήλας. Ἀπὸ τὴν σήμερον ἀναγινώσκομεν ἀναγνώσεις γ' καθ' ἐκάστην, τὰς δὲ κυριακάς δ', ἄρχονται δὲ καὶ οἱ ὠρολόγοι προμήγειν τὰς κανδήλας εἰς τὴν β' ἀνάγνωσιν καθ' ἐκάστην, τὰς δὲ κυριακάς μετὰ τὸν Ἀμωμον. Εἰς δὲ τὰς ἀγρυπνίας εἰς τοῦ κοινοβιάρχου τὴν ἀνάγνωσιν, καὶ μετὰ τὸν πολυέλεον.

Ἰστέον, ὅτι καὶ τὰ σάββατα γ' ἀναγνώσεις ποιοῦμεν τὸν χειμῶνα, ὡσαύτως καὶ τῇ β'. Εἰ δὲ τύχη καὶ γένηται τῇ κυριακῇ ἀγρυπνία, γίνονται δύο, τὰς δὲ ἀναγνώσεις ποιοῦμεν εἰς τὰς Μεταφράσεις καὶ εἰς τὰ Πανηγυρικά, καὶ εἰς τοὺς Μαργαρίτας καὶ εἰς τὰ Ἀποστολικά, καὶ εἰς τὰ Ἡθικά τοῦ Μεγάλου Βασιλείου. Ἀρχονται δὲ τὰ Ἡθικά ἀπὸ τῶν Φώτων καὶ ἔμπροσθεν, τὰ Ἀποστολικά ἀναγινώσκονται τὸν ἕνα χρόνον καὶ τὸν ἄλλον οἱ Μαργαρίται, οὐ μέντοι ψάλλεται πολυέλεος ἐνταῦθα, ἀλλὰ μετὰ τὴν β' ἀνάγνωσιν ὁ ν' καὶ οἱ κανόνες τῆς ἰνδίκτου ὁ εἰρμὸς δις καὶ τὰ τροπάρια εἰς δ', τῶν ἁγίων γυναικῶν εἰς δ' καὶ τοῦ ἁγίου Συμεῶν εἰς δ', καταβασίαι· Σταυρὸν χαράζας. Εἰς τὴν θ' φορένει ὁ διάκονος. Ἡ τιμιωτέρα οὐ στιχολογεῖται, ἀλλὰ μετὰ τὴν κα-

ταβασίαν τῆς ὁγδόης ὥδης, εὐθὺς ὁ εἰρμός τῆς θ'. Ὁ κανονάρχης εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν κανόνων, λεγομένου τοῦ πεντηκοστοῦ, νὰ ποιήσῃ σχῆμα μετανοίας εἰς τὸν χορὸν, ὅπου ἄρχει νὰ εἰπῇ καὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ εἰρμοῦ, εἴθ' οὕτως νὰ ἀπέλθῃ καὶ εἰς τὸν ἄλλον χορὸν νὰ ποιήσῃ ὁμοίως. Εἰς τοὺς αἶνους, Πᾶσα πνοή, ἰστώμεν στίχους δ', δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλυσις, καὶ ἡ α' ὥρα.

Ἰστέον, ὅτι κατὰ ἀρχημηνίαν ποιοῦμεν ἀγιασμόν, καὶ διὰ τὸ μὴ εὐρίσκεσθαι πάντες οἱ ἀδελφοὶ συνηγμένοι, ποιοῦμεν αὐτὸν μετὰ τὴν ἀρχημηνίαν ἐν ἡμέρᾳ κυριακῇ. Εἰς δὲ τὴν ἀρχὴν Αὐγούστου καὶ τοῦ Σεπτεμβρίου ποιοῦμεν αὐτὸν ἀναμφιβόλως διὰ τὸ αἰδέσιμον, εἰς τὸν ἕνα διὰ τὴν Ὑψωσιν τοῦ τιμίου σταυροῦ καὶ εἰς τὸν ἄλλον διὰ τὸ ἀρχὴν λαμβάνειν ὁ ἐνιαυτός. Μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ ὄρθρου, περὶ μισὴν ὥραν τῆς ἡμέρας κρούουν οἱ ὠρολόγοι τὴν καμπάναν κτύπους γ', ὁ δὲ βηματάρχης ὑπάγει εἰς τὴν φιάλην τὰ μανουάλια, δίσκον ἔχων ἐντὸς βασιλικὸν καὶ σταυρόν, τὸν θυμιατόν, ἐπιτραχήλιον, φελώνη καὶ σιχάρη μετὰ ὠραρίου διὰ τὸν διάκονον. Ποιήσαντος δὲ τοῦ ἱερέως Εὐλογητόν, ἄπτουν τὰ κηρία, θυμιᾷ ὁ διάκονος τὴν φιάλην σταυροειδῶς, εἴτα τοὺς ἐκκλησιαστικούς κατὰ τάξιν καὶ τοὺς ἰδιώτας ὅλους, καὶ ἡμεῖς ἀρχόμεθα τὸ Τρισάγιον. Малый чинъ водоосвященія. Καὶ μετὰ τὴν μυστικὴν εὐχὴν λαμβάνει ὁ ἱερεὺς τὸν σταυρόν μετὰ τοῦ βασιλικοῦ καὶ ἀγιάζει τὸν λαόν κατὰ τὸ σύνηδες. Μετὰ δὲ τὸ εἰπεῖν τὸν διάκονον· Τὰς κεφαλὰς ἡμῶν, ἐπέρνει ὁ βηματάρχης τὰ μανουάλια καὶ ἅπεις ἐν τῷ ναῷ, ὡσαύτως ἐπέρνει καὶ ὁ κανονάρχης τὸ χαρτί μετὰ τὴν μυστικὴν εὐχὴν. Ἐν ὅσῳ δὲ ἀγιάζει τὸν λαόν, ἵστανται οἱ ἐκκλησιαστικοὶ ἔξω τῆς φιάλης, καὶ μετὰ τὸ Πηγὴν ἱαμάτων, φάλλουσι καὶ τὰ κατ' ἥχον θεοτοκία, τὴν παγκόσμιον δόξαν καὶ τὰ ἕτερα. Μετὰ δὲ τὸ ἀγιαῖσαι τὸν λαόν, ἐξέρχεται ὁ ἱερεὺς καὶ ἀπέρχονται καὶ ἀγιάζουν τὸ μοναστήριον καὶ τὰ διακονήματα, ἀρξάμενος ἀπὸ τὸ ἡγουμενεῖον, προπορευομένου τοῦ διακόνου, καὶ οἱ ἐκκλησιαστικοὶ κατόπιν τοῦ ἱερέως, φάλλοντες τὰ θεοτοκία. Εἰς δὲ τὸ ἡγουμενεῖον λέγει ὁ ἱερεὺς, ὅταν τὸ ἀγιάξῃ· Χριστέ ὁ Θεός, εὐλόγησον τὸν οἶκον τοῦτον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ καὶ πληθύνον αὐτὰ διὰ τὸ ὄνομά σου τὸ ἅγιον. Ὅτι σὺ εἶ ὁ εὐλογῶν καὶ ἀγιάζων καὶ πληθύνων. Εἰς τὰ ἕτερα, εἰς τὸ κατ' ἐν τὸ ἀρμόζον, τελευταῖον ἔρχονται εἰς τὸ ἀλευραρεῖον, φάλλοντες τὸ Ἀξίον ἐστὶν μετὰ μέλους, εἴτα ἐξελθόντες, ἔρχονται εἰς τὸν ναόν, φάλλοντες ἰδιόμελον τῆς Ὑπεραγίας, τὸ Εὐφραινέσθωσαν. Εἰσελθόντες δὲ ἐν τῷ ναῷ, ὁ μὲν ἱερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὸ

βῆμα, ὁ δὲ διάκονος ἵσταται ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων εἰκόνων, καὶ ἀνοί-
ξας τὸ βημόθυρον, λέγει· Ἐλέησον ἡμᾶς. . . Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ
διαφυλαχθῆναι, ἡμεῖς δὲ ἱστάμενοι εἰς τὰς ὥραιάς πύλας κατὰ τάξιν,
ψάλλοντες τὸ Κύριε ἐλέησον μί. Ὁ ἱερεὺς· Ἐπάκουσον ἡμῶν, καὶ ἀνοί-
ξας τὰ ἅγια θυρία, ποιεῖ ἀπόλυσιν, ὡσάν εἰς τὰς ὥραιάς [стр. 1—5).

Εἰς τὰς δύο, εἰκόνα τοῦ ἁγίου μάρτυρος Μάμαντος, ἀνάγνωσιν
εἰς τὴν Μετάφρασιν, τὸ μαρτύριον αὐτοῦ δόσεις γ', φύλλα ιγ' ἐστίν,
εἰ δὲ ἔχῃ ὥραν ἱκανήν, βάνει εἰς τὸν βίον τοῦ ἁγίου Συμεῶν δόσιν
μῖαν ἐλαφρὴν καὶ τὸ μαρτύριον τοῦ ἁγίου δόσεις β'.

Εἰς τὰς γ' τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἀνθίμου ἀνάγνωσιν εἰς τὴν
Μετάφρασιν· ἢ α' δόσις εἰς τὸν βίον τοῦ ἁγίου Συμεῶν, αἱ δὲ δύο
τοῦ ἁγίου Ἀνθίμου φύλλα ι' [стр. 5).

Εἰς τὰς ιδ' ἡ Ὑψώσις τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ, εἰς
τὴν παραμονήν, ἦτοι εἰς τὰς ιγ', πλύνουν τὴν ἐκκλησίαν, καὶ μετὰ τὴν
λειτουργίαν στολίζουσιν μεγάλην στολισίαν, ὡς ἐδηλώθη ὀπισθεν εἰς τὴν
διάταξιν τῆς ἐκκλησίας, θέτει καὶ ὁ κανδηλάρης κηρία ταῦτα, δραχόν-
τια, σῶα μετὰ τῶν παρατεμπλίων, εἰς τὸ καθ' ἐν παρατέμπλιον
πρὸς δύο, εἰς τὴν λάμπαν κβ', ἦτοι εἰς κάθε μῖαν εἰκόνα γ', καὶ εἰς
τὸν Χριστὸν δ', τὰ ὁποῖα ἀπτέσθωσαν ἀπὸ τὴν ζ' εἰς τὰ μανουάλια
δ' καὶ γ', ἦτοι εἰς τὰ δύο, ἀπὸ δ' καὶ τὰ ἄλλα δύο, τὰ εἰς τὰ δύο
ἄκρα, ἦτοι τοῦ ἁγίου ἀπὸ γ' σταυροὺς ς', τὰ δὲ μεγάλα μανουάλια
τοὺς σολεάδους, τὸν χορὸν καὶ τὸ ἀκοίμητον κηρίον καὶ εἰς τὰς εἰσό-
δους τῆς λειτουργίας δ' μανουάλια. Ψάλλεται ὁ μικρὸς ἑσπερινός, εἰς
τὸν καιρὸν αὐτοῦ, κατὰ τὸ σὺνήθες, ἀπόλυσις· Τῇ δυνάμει τοῦ τιμίου
καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ. Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ μικροῦ ἑσπερινοῦ,
ἐτοιμάζομεν τὴν ἀναβόθραν, κομίζομεν αὐτὴν ἀπὸ τὸ ἡγουμενεῖον, οἰ-
κονομεῖ καὶ ὁ βηματάρης τοὺς βασιλικούς, ἐπέρνει καὶ τὸν τίμιον Σταυ-
ρὸν καὶ χαρζάνη, κηρὸν ἐστὶ λειτουργικόν, καὶ τίθησιν αὐτὸν εἰς τὸ
σύνθρονον καὶ ἄπτει τὸν κηρὸν ἔμπροσθεν αὐτοῦ, καὶ ἄπτει ὄλην τὴν
νύκτα, ὅταν οὐδὲν ἄπτουν τὰ ἄλλα κηρία [стр. 20).

Если Срѣтеніе приходилось въ недѣлю первую поста въ
понедѣльникъ, то служба совершалась праздника безъ всякаго
переноса [стр. 93).

[стр. 151). Службы по Тріодямъ изложены также при-
мѣнительно къ обычнымъ. Типиконамъ XVI вѣка. Разностей
интересныхъ немного.

Въ среду страстной седмицы совершается прощенье игумена съ братією [стр. 185).

Въ четвергъ послѣ утрени совершается чинъ елеосвященія [стр. 186 об.).

Въ пятницу великую на вечерни, послѣ ектеньи «Исполнимъ вечернюю», πέρνου τὸν σταυρὸν καὶ θέτουν τὴν Ἀποκαθήλωσιν, κατεβάζουν τὸν σταυρὸν τῶν ἁγίων θυρῶν [стр. 192).

На утрени въ великую субботу μετὰ τὸ τροπάριον ὑπάγου» τὴν εἰκόνα εἰς τὴν μέσσην καὶ τὰ манουάλια, τὰ δύο με̃ κηρία καὶ τὸ манουάλιον τῆς εἰκόνος ὀπισθεν μετὰ δύο κηρίων, διανέμουν καὶ τὰ κηρία τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ μετὰ τὸ τεθῆναι ἡ εἰκὼν εἰς τὴν μέσσην, εὐθὺς ἄπτουν τὰ κυριακάτικα κηρία, καὶ ἀρχόμεθα τῶν μεγαλυναρίων· κανοναρχοῦν δὲ εἰς τὰ ἀναλόγια διάκονοι φορεμένοι [стр. 192, 193). Εἰς τοὺς αἶνους κρούουν τὴν χαμπάναν, ποιεῖ ὁ βηματάρης τοὺς ἱερεῖς μετάνοιαν νὰ φορέσουν διὰ τὸν ἐπιτάφιον, φορένουν δὲ στολὰς πορφυράς, ἐπιμάνικα στολισίας, ὁμοίως καὶ οἱ διάκονοι ὠράρια στολισίας καὶ ἐπιμάνικα, δίδουν καὶ κηρία τῶν ἱερέων, εἰς τὴν ἑναρξιν τοῦ Δόξα ἐν ὑψίστοις, θέτουν καὶ манουάλια ς' εἰς τὴν μέσσην τοῦ ναοῦ καὶ ἄπτουν καὶ αὐτὰ καὶ εἰς τὰ ἀναλόγια, καὶ κατ'ἑξῆς μετὰ λιβάνου, καὶ ὅταν ἄρξωνται τῆς μεγάλης δοξολογίας, ἐξέρχεται ὁ ἐπιτάφιος ἀπὸ τὰ ἅγια θύρια, προπορευομένων τῶν ς' манουάλιων μετὰ λάμπάδων, καὶ οἱ διάκονοι προπορευόμενοι μετὰ θυμιατῶν καὶ καυστρῶν, οἱ δὲ δομέστικοι τὸ Ἀγιος ὁ Θεός, μίαν φορὰν, καὶ οἱ ἱερεῖς ἄλλην, ἀργὰ καὶ μεγαλοφώνως· ἐξέρχονται δὲ διὰ τῶν βασιλικῶν πυλῶν καὶ γυρίζουν, πορεύονται δὲ πάνυ ἀργά. Εἰσελθόντες δὲ ἐντὸς τοῦ ναοῦ, ἔρχονται εἰς τὸ πορφυροῦν, ὅπου λέγουν εὐαγγέλιον τῇ κυριακῇ, ἐκεῖ ἔρχεται ὁ διάκονος καὶ ἱσταται ἔμπροσθεν τοῦ ἐπιταφίου καὶ ποιεῖ σταυρὸν μετὰ τοῦ θυμιατοῦ, λέγων ἅμα· Σοφία, ὀρθοὶ καὶ οἱ ἱερεῖς· Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, ἕως τοῦ Κυδεύσας ἀπέθετο. Ἐτι λεγομένου τούτου, εἰσέρχονται ἅμα εἰς τὸ βῆμα διὰ τῶν ἁγίων θυρῶν καὶ τίθεται ὁ ἐπιτάφιος, καὶ εὐθὺς τὴν προφητείαν, τὸν ἀπόστολον, τὸ Ἀλληλούια καὶ τὸ εὐαγγέλιον λέγεται ἕξω ὑπὸ τοῦ διακόνου [стр. 193, 194).

Христосование совершается на утрени, при пѣніи: «Свѣтися свѣтися». Ψάλλουν δὲ οἱ δομέστικοι τὸ Φωτίζου μετὰ κρατήματος ἐν τῷ ἀσπάζεσθαι τοὺς ἀδελφούς. По случаю ночи полагается чтение послѣ христосования [стр. 198). На обѣдни τὸ εὐαγγέλιον ὁ ἡγούμενος καὶ ἄπτουσι δύο манουάλια ἔμπροσθεν τοῦ συν-

ὑρόνου, ὅπου ἵσταται ὁ ἡγούμενος, διὰ τὴν λέγειν τὸ εὐαγγέλιον καὶ ὁ διάκονος εἰς τὸ πορφυροῦν λέγει δὲ ὁ ἡγούμενος μίαν λέξιν τοῦ εὐαγγελίου ἀπὸ τὸ Σοφία, ὀρθοί, καὶ ἀντιφωνεῖ ἀπὸ τῶν ἐκτὸς ὁ διάκονος τὴν αὐτὴν λέξιν. Οὕτω γίνεται καὶ ἐὰν λειτουργοῦν μόνον οἱ ἐφημέριοι [стр. 199).

На вечерни читаетъ евангеліе одинъ діаконовъ [стр. 201).

[стр. 221). Добавленія къ Типикону. Εἰδῆσις τοῦ ἐσπερινοῦ καὶ ἀποδείπνων, καὶ ὄρθρου καὶ δουλειῶν τῶν δύο τεσσαρακοστῶν, ἥτοι τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, ὅτε ἔστιν Ἀλληλούια.

[стр. 223). Εἰδῆσις τῶν ἀποδείπνων τῶν αὐτῶν δύο τεσσαρακοστῶν, ὅτε ἔστιν Ἀλληλούια καὶ Θεὸς Κύριος.

[стр. 224). Εἰδῆσις τοῦ ὄρθρου, ὅτε ἔστιν Ἀλληλούια.

[стр. 225). Εἰδῆσις τῶν ὥρων, πῶς φάλλονται τὰς δύο τεσσαρακοστάς, ὅτε ἔστιν Ἀλληλούια.

[стр. 227). Εἰδῆσις περὶ τῶν προκειμένων τῇ κυριακῇ ἐσπέρα καὶ παρασκευῇ ἐσπέρα.

— Εἰδῆσις τῶν σαββάτων τῶν αὐτῶν μ', ὅτε ἔστιν Ἀλληλούια.

[стр. 228). Εἰδῆσις περὶ τῶν ἡμερῶν, αἵτινες εἰσὶ διαφάγια.

— Εἰδῆσις περὶ τῶν ἀγρυπνιῶν.

— Εἰδῆσις περὶ τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν.

[стр. 230). Εἰδῆσις περὶ ἁγίου ἑορταζομένου, ὅτε λάχῃ μέσον ἐβδομάδος.

[стр. 231). Περί ἁγίου, ἔχοντος ιδιόμελον καὶ εἰκόνα, ποῖος ὀφείλει γίνεσθαι ἐν τῷ ὄρθρῳ τῆς κυριακῆς, ἄλλου δὲ ἔχοντος ιδιόμελον, οὐχὶ δὲ εἰκόνα.

[стр. 235). Διατάξεις περὶ μνημοσύνου.

[стр. 237). Εἰ τύχοι ἡ ἑορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῇ μεγάλῃ πέμπτῃ.

[стр. 238). Εἰ τύχοι τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ. Литургія Златоуста служилась отдѣльно, а послѣ того вечерня.

CLII. Τυπικὸν συνοπτικὸν ὁμοῦ καὶ τυπικόν, περιέχον τὴν τοῦ Μηνολογίου, Τριωδίου τε καὶ Πεντηκοσταρίου σαφεστέραν ἐρμηνείαν μετὰ καὶ ἄλλων ἀναγκαιοτέρων κεφαλαίων τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν

Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ καὶ ἄλλων τινῶν, συγγραφέν μὲν τὸ πρῶην παρὰ τινος ἱερομονάχου Ἰγνατίου ἐν ἔτει 1624, μηνὶ Ἰανουαρίῳ, διὰ τὴν τοῦ Διονυσίου ἱερὰν μονήν, ἥδη δὲ ἀντεγράφη ἐξ ἐκείνου τὸ παρὸν διὰ τὴν ἡμετέραν ἱερὰν μονήν τῶν Ἰβήρων, ὡς ἀπαράλλακτον ὑπάρχον τοῦ πρῶην Τυπικοῦ τῆς αὐτῆς ἱερᾶς ἡμῶν μονῆς, τοῦ πυρποληθέντος ἐν ἔτει 1865, δεκεμβρίου 13. Ἐγράφη δὲ δι' ἐπιμελείας καὶ ἐπιστασίας τῶν ἀγίων ἀρχιμανδριτῶν τῆς αὐτῆς μονῆς κυρίου κυρίου Ἰλαρίωνος καὶ Ἀθανασίου καὶ ἀφιερῶθη τῇ ἱερᾷ μονῇ τῶν Ἰβήρων κτῆμα ἀναφαίρετον, μηδενὸς δυναμένου ἀποξενῶσαι αὐτὸ μηδέποτε. Ἐγένετο ἐν ἔτει σωτηρίῳ αῶον', ἧτοι 1878, κατὰ μῆνα ἰούλιον. Рукопись въ большой листъ, 137 листовъ, писана мелкою чоткою скорописью. На выходномъ листѣ, кромѣ упомянутой надписи, имѣется два креста—одинъ сдѣланъ карандашемъ и простой, а другой небольшой — киноварью съ овалами и лучами. Рукопись въ изящномъ переплетѣ и хранится въ Типокарицѣ въ футлярѣ.

На оборотѣ выходного листа имѣется слѣдующая статья отъ составителя Діонисіатскаго Типикона: Ὁ ἐν ἱερομονάχοις ἐλάχιστος Ἰγνάτιος, ὁ γράψας τὸ παρὸν Τυπικὸν κατὰ τὸ ἔτος α᾿αχκδ' (1624), τοῖς ἐντευξομένοις ἐν Κυρίῳ χαίρειν.

Δεῖ μὲν καὶ ἐν πᾶσιν ἡ εὐταξία καλὸν ¹⁾, κατὰ τὸν θεῖον ἀποστολὸν, φάσκοντα πάντα εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω, διαφορόντως δὲ ταύτην ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς ἀκολουθίαις διατηρεῖσθαι ἐπάναγκες, ὡς τὸ θορυβῶδες ἐκ μέσου ποιούσης καὶ τὰς ἐν τῷ ναῷ τοῦ Θεοῦ ἐπιτελουμένας ἐκάστοτε προσευχὰς τε καὶ ψαλμωδίας, εἰρηνικὰς τε καὶ ἀταράχους πρὸς αὐτὸν ἀναπέμπεσθαι παρασκευάζουσα. Τοῦτο δὲ οὐκ ἂν ἄλλως, ὡς οἶμαι, κατορθωθείη, εἰ μὴ ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ κανόνι οἱ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας ἐπιμεληταὶ ἐπόμενοι φαίνοντο, ἀλλὰ μὴ κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῷ ἕκαστος τὰ τοιαῦτα διεξάγειεν. Ἡ συμφωνία δὲ πάλιν ἐν τούτοις οὐκ ἂν ἐτέρως συντηρηθείη, εἰ μὴ πρὸς τῷ ἄνωθεν παρὰ τῶν πατέρων παραδεδομένῳ τύπῳ, καὶ τὰ ἐξ ἀγράφου παραδόσεως διατηρηθέντα ²⁾ ἔθη, διὰ βραχέων ἐγχαρᾶσθαι, μαρτυρεῖ δὲ τῷ λόγῳ καὶ τὸ παρὰ τῇ ἱερᾷ καὶ θεῖα ³⁾ καὶ ἱερᾷ λαύρᾳ Τυπικὸν λεγόμενον, τὰ εἰδικῶς ἐν αὐτῇ ἄνωθεν παρὰ

¹⁾ Διον. Тип. № 449 καθὼς φησὶ καὶ ἀπόστολος
οἰσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου

²⁾ διακρατήσαντα

³⁾ τοῦ

τῶν πάλαι παραδοθέντα ἔδη ἐγγράφως περιέχον, ἵνα μὴ τοῦ χρόνου φέοντος καὶ τῆς περὶ τὰ καλὰ σπουδῆς ὑπομαραινομένης καὶ μειουμένης ¹⁾, ἡρέμα τῇ λήθῃ ἀμαυρωθέντα, παντελῶς ἐξίτηλα γένηται, καὶ εἰς τὸ μὴ ὄν σχεδὸν ἐκχωρήσειεν, ὅπερ καὶ αὐτὸς ὑφορώμενος, τὰ μέχρῃς ἡμῶν ἐκ παραδόσεως τῶν παλαιωτέρων ²⁾ κεκρατηκότα ἔδη τινά, μετὰ καὶ τῶν τοῦ καθολικοῦ καὶ παλαιοῦ Τυπικοῦ ἐν συνόψει ἐρμηνειῶν, ἐγγράφως τοῖς μεθ' ἡμᾶς παραδοῦναι πειράσομαι, ἀρξόμεθα δὲ ἐντεῦθεν, ὅθεν καὶ ὁ τοῦ ἐνιαυτοῦ κύκλος ἀρχεται.

[**стр. 1**]. Τυπικόν. Ἀρχὴ σὺν Θεῷ, τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας διατάξεως τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, τοῦ τε δηλονότι Μηνολογίου, Τριωδίου καὶ Πεντηκοσταρίου.

[**стр. 1**]. Κεφάλαιον α'. Ἀρχὴ τῆς ἰνδίκτου, ἥτοι τοῦ νέου ἔτους καὶ μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Συμεῶν τοῦ Στυλῖτου, καὶ τῶν ἁγίων γυναικῶν. Κεφ. β'. Μάρκου ἱεράρχου, τοῦ Εὐγενικοῦ ³⁾ περὶ τῆς ἰνδίκτου, εἰ τύχοι ἐν κυριακῇ ἡμέρᾳ.

[**стр. 36**]. Κεφ. ζ'. Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, (τῆς Ὑπαπαντῆς), εἰ τύχοι ἐν τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ τεσσαρακοστῇ.

Εἰ δὲ τύχοι ἡ τοιαύτη ἑορτὴ ἐν τῇ τεσσαρακοστῇ, τῇ δευτέρᾳ δηλονότι τῆς α' ἐβδομάδος, ἀδύνατον γάρ ἐστιν, ἵνα τύχη παρέμπροσθεν, τοῦτο δὲ συμβαίνει, ὅταν τύχη τὸ Πάσχα τῇ κβ' τοῦ μαρτίου μηνός. Ὅταν τύχη οὕτως, τῇ κυριακῇ τῆς τυρινῆς ἐσπέρα εἰς τὸν μικρὸν ἐσπερινὸν στιχηρὰ προσόμοια τοῦ Τριωδίου γ' καὶ τῆς ἑορτῆς ἰδιόμελον ἕν, ἥχος β', Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, εἰς τὸν στίχον τὸ ἰδιόμελον τοῦ Τριωδίου δις καὶ τὸ μαρτυρικόν, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ἥχος δ'. Σήμερον ἡ ἱερά Μήτηρ, τροπάριον τῆς ἑορτῆς καὶ τρεῖς μεγάλαι μετάνοιαι καὶ ἀπόλυσις. Ἐν δὲ τῷ μεγάλῳ ἐσπερινῷ ἡ ἀκολουθία ἀπαρallάκτως, ὡς προδεδήλωται, προκείμενον τὸ μέγα Μη ἀποστρέψης τὸ πρόσωπόν σου, μετὰ τῶν στίχων αὐτοῦ. Ἐν τῷ ὀρθρῳ εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, τροπάριον τῆς ἑορτῆς ἐκ γ', ἡ συνήθης στιχολογία τῶν γ' καθίσματων, καὶ ὁ πολυέλεος. Εἰς τὴν α' στιχολογίαν τὰ δύο καθίσματα τοῦ Τριωδίου καὶ θεοτοκίον τῆς ἡμέρας ὅμοιον. Εἰς δὲ τὰς β' στιχολογίας καὶ τὸν πολυέλεον, λέγομεν

¹⁾ μειουμένης ²⁾ πρὸ ἡμῶν πατέρων κεκρατηκότα ἔδη τινὰ ἐγγράφως τοῖς μεθ' ἡμᾶς παραδοῦναι συντόμως προτεθῆναι, ταῖς εὐχαῖς τῶν εἰς τοῦτο προτρεψαμένων με πατέρων τεταρτάκως. Ἀρξόμεθα δὲ ἐντεῦθεν, ὅθεν ἀρχεται τὸ Τριῳδιον. ³⁾ Эта прибавка домыслъ писцевъ Иверскаго Типикона, а въ Діонисіатскомъ Типиконѣ ея нѣтъ [л. 7], и составитель послѣдняго хорошо знаетъ, кто этогъ Маркъ.

τὰ τῆς ἑορτῆς εἰς τὴν τάξιν αὐτῶν, οἱ ἀναβαθμοί, τὸ α' ἀντίφωνον τοῦ δ' ἤχου, προκείμενον, Πᾶσα πνοὴ καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἑορτῆς. Ὁ κανὼν τῆς ἑορτῆς, τοὺς εἰρμούς ἐκ β' καὶ τὰ τροπάρια εἰς ιβ'. Ὑστερον δὲ πάλιν τὸν εἰρμόν, καταβασία. Ἐν δὲ τῇ α' φῶδι, τῇ γ' καὶ θ' ὁ κανὼν τῆς ἑορτῆς μετὰ τοῦ εἰρμοῦ εἰς ς', καὶ τὰ τριψόδια εἰς η'. Εἰς τοὺς αἶνους, στιχηρὰ τῆς ἑορτῆς, ὡς σύνηθες, Πᾶσα πνοὴ οὐ λέγομεν, διὰ τὸ μὴ γίνεσθαι μεγάλη δοξολογία. Εἰς τὸν στίχον τῶν αἰνων τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας δις, καὶ τὸ μαρτυρικόν, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς. Σήμερον ὁ πάλαι τῷ Μωσῇ, τροπάριον τῆς ἑορτῆς χύμα καὶ αἱ τρεῖς μεγάλαι μετάνοιαι. Συνάπτομεν καὶ τὴν α' ὥραν ἄνευ στιχολογίας καὶ μετανοιῶν, πλὴν τῶν ἐν τῷ τέλει τριῶν μεγάλων, καὶ οὕτω γίνεται τελεία ἀπόλυσις.

Περὶ δὲ γ' ὥραν τῆς ἡμέρας σημαίνει καί, συναχθέντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ψάλλομεν τὰς τρεῖς ὥρας ὁμοῦ, ἤτοι τὴν γ', τὴν ς' καὶ τὴν θ', στιχολογοῦντες καὶ τὰ καθίσματα αὐτῶν, ἄνευ μέντοι μετανοιῶν, πλὴν τῶν ἐν τέλει τριῶν, εἴτα τοὺς μακαρισμοὺς χύμα καὶ καθεξῆς τὸν ἐσπερινὸν ἄνευ στιχολογίας. Εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἰστώμεν στίχους ι' καὶ ψάλλομεν τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας, δις, τὰ τρία προσόμοια τοῦ Τριψοδίου καὶ τῆς ἑορτῆς τὰ γ', ποιοῦντες εἰς δ', Δόξα καὶ νῦν, Ἀνοιγέσθω ἡ πύλη. Ἐν δὲ τῷ ἐτέρῳ Τυπικῷ, ᾠφφημί, τοῦ δεξιοῦ χοροῦ πρώτου, τὰ ἀναγνώσματα τοῦ Τριψοδίου, εἴτα τῆς ἑορτῆς, ἀλλὰ καὶ τὸ παρὸν οὕτω λέγει. Εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, προκείμενον τῆς ἡμέρας καὶ τὰ ἀναγνώσματα τοῦ Τριψοδίου, εἴτα τῆς ἑορτῆς, τὸ Κατευθυνθήτω, ἡ συναπτὴ τοῦ Τρισαγίου, προκείμενον, ἀπόστολον, εὐαγγέλιον καὶ κοινωνικὸν ἅπαντα τῆς ἑορτῆς. Ἐκτελεῖται δὲ ἡ θεία λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου. Εἰς δὲ τὴν τράπεζαν καταλύομεν οἶνον μόνον καὶ βράσμα ἄνευ ἐλαίου, καὶ εὐθὺς ἀποδίδεται ἡ ἑορτή, τὰ δὲ τοῦ ἁγίου Συμεὼν τὰ προσόμοια ψάλλονται τῇ ἐπαύριον, ἤτοι τῇ τρίτῃ πρωΐ (ΔΙΟΝ. ΤΙΠ. [Λ. 86]).

[стр. 36]. Кεф. νη'. Περὶ τοῦ πότε ἀποδίδεται ἡ αὐτὴ ἑορτή.

Χρὴ εἰδέναι, ὅτι, ἐὰν τύχη ἡ ἑορτὴ αὕτη τῇ κυριακῇ τοῦ ἀσώτου ἢ τῇ β', ἢ τῇ γ' τῆς ἀπόκρεω, ἀποδίδεται τῇ παρασκευῇ τῆς αὐτῆς ἐβδομάδος, εἰ δὲ τύχοι τῇ δ', ἢ τῇ ε', ἢ τῇ ς' τῆς αὐτῆς ἀπόκρεω ἐβδομάδος, ἢ τῷ σαββάτῳ, ἀποδίδεται τῇ γ' τῆς τυρινῆς, εἰ δὲ τῇ κυριακῇ τῆς ἀπόκρεω, ἢ τῇ β' τῆς τυρινῆς, ἀποδίδεται τῇ ε' τῆς αὐτῆς τυρινῆς, εἰ δὲ τύχοι τῇ γ', ἢ τῇ δ' τῆς τυρινῆς, ἀποδίδεται τῷ αὐτῷ σαββάτῳ, εἰ δὲ τύχοι τῇ ε', ἢ τῇ ς', ἢ τῷ σαββάτῳ τῆς

τυρινῆς, ἀποδίδεται τῇ αὐτῇ κυριακῇ τῆς αὐτῆς ἐβδομάδος (Діон. Тип. [л. 87]).

[стр. 42). Κεφ. ξη'. Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, ἡ α' καὶ β' εὐρεσις, εἰ τύχοι τῇ α' ἐβδομάδι τῆς ἀγίας τεσσαρακοστῆς.

Χρὴ εἰδέναι, ὅτι ἐν ᾗ ἂν ἡμέρα τύχη τῆς α' ἐβδομάδος ἡ εὐρεσις τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου, ἄνευ τῆς δευτέρας, καταλιμπάνονται αἱ μετάνοιαι, ὡς καὶ ἐν τῇ λοιπῇ τεσσαρακοστῇ, ἄνευ τῶν μεγάλων τριῶν, ἐκτελεῖται δὲ καὶ προηγιασμένη, ἐν τε παραμονῇ, ὡς καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ ἡμέρᾳ τῆς μνήμης αὐτοῦ. Καὶ εἰ μὲν τύχοι τῇ γ', ἢ τῇ ε' τῆς αὐτῆς ἐβδομάδος ἡ παραμονή, ἢ ἡ κυρία ἡμέρα τῆς ἑορτῆς, μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς λειτουργίας δίδεται ἡμῖν ἀνὰ κλάσματος ἄρτου. Εἰ δὲ τύχοι τῇ δευτέρᾳ ἡ παραμονή, οὔτε λειτουργία γίνεται, οὔτε τροφῆς μετέχομεν, ἀλλὰ τῇ τρίτῃ, καθὼς εἴρηται. Εἰ μέντοι τύχοι ἡ ἑορτὴ τῇ δευτέρᾳ, μετατίθεται καὶ προφάλλεται τῇ κυριακῇ τῆς τυρινῆς, ὡς διατετάκται ὀπισθεν, διὰ τὸ τῆς τεσσαρακοστῆς ἀπάρχασθαι μετὰ τῆς προσηκούσης τάξεως ¹⁾ (Діон. Тип. [л. 99 об.]).

— Κεφ. οδ'. Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς, εἰ τύχοι τῷ σαββάτῳ τῆς ἀκαθίστου.

— Κεφ. οε'. Σημείωσαι ²⁾, ὅτι, εἰ τύχοι ἡ μνήμη τῶν ἁγίων μ' τῇ τετάρτῃ τῆς μεσονηστήμου, φάλλεται ὁ κανὼν τοῦ Σταυροῦ τῇ παρασκευῇ τῆς αὐτῆς ἐβδομάδος. Εἰ δὲ τύχοι τῇ ε' τοῦ μεγάλου κανόνος, φάλλεται ὁ μέγας κανὼν τῇ τρίτῃ τῆς αὐτῆς ἐβδομάδος. Εἰ μέντοι τύχοι ἡ λειτουργία τῶν ἁγίων μ' ἐν τῇ παραμονῇ τοῦ μεγάλου κανόνος, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰστώμεν στίχους ἀπὸ τοῦ Πесоῦνται ἐν ἀμφιβλήστρῳ καὶ φάλλομεν τὸ ἰδιόμελον τοῦ Τριψοδίου δις, καὶ τὸ μαρτυρικὸν καὶ τὰ προσόμοια τοῦ Τριψοδίου, ὡς σύνηθες, καὶ ἐκ τῶν κατ' ἀλφάβητον στιχηρῶν τοῦ μεγάλου κανόνος, εἶτα τῶν ἁγίων εἰς δ', Δόξα τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν θεοτοκίον, τὰ δὲ ὑπόλοιπα στιχηρὰ τοῦ μεγάλου κανόνος φάλλομεν τῇ ἐπαύριον εἰς τοὺς αἶνους (Діон. Тип. [л. 107 об.]).

¹⁾ Въ обыкновенныхъ рукописныхъ Типиконахъ эта глава излагается иначе. Въ рукописномъ Типиконѣ XV в. Иверской библіотеки № 76 читаемъ: Χρὴ εἰδέναι, ὅτι ἐν ᾗ ἂν ἡμέρα τῆς πρώτης ἐβδομάδος τύχη ἡ εὐρεσις τῆς τιμίας κεφαλῆς τῆς δευτέρας, καταλιμπάνονται αἱ μετάνοιαι, ὡς ἐν τῇ λοιπῇ μ', ἄνευ τῶν τριῶν μεγάλων· εἰ γὰρ ἐν τῇ δευτέρᾳ ταύτῃ τῆς ἐβδομάδος τύχοι, φάλλεται τῇ κυριακῇ τῆς τυρινῆς, ὡς προεδήλωται.

²⁾ Діон. Типик.: Χρὴ εἰδέναι.

Σημείωσαι, ὅτι, εἰ τύχοι ἡ παραμονὴ κυριακῇ ἑσπέρας, ψάλλομεν τὰ δ' καταनुκτικὰ τοῦ ἡχου καὶ τὰ γ' προσόμοια τοῦ Τριψοῦ καὶ τῶν ἁγίων μ' γ', Δόξα τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν θεοτοκίον, ἀπόστιχα, τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας δις, καὶ τὸ μαρτυρικόν, Δόξα τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν θεοτοκίον (ΔΙΟΝ. ΤΗΠ. [Π. 108]).

[СТР. 46). Κεφ. σς'. Περὶ τοῦ ἀποδείπνου καὶ μεσονυκτικῶν τῶν δύο ἑορτῶν, τοῦ τε δηλονότι Προδρόμου καὶ τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα.

Δεῖ εἰδέναι, ὅτι ἐν ταύταις ταῖς δύο ἑορταῖς, νηστείας οὔσης, ἐν τῇ παραμονῇ ψάλλεται τὸ μέγα ἀπόδειπνον ἔνδον ἐν τῷ ναῷ χύμα καὶ ἄνευ μετανοιῶν, οὐ λέγεται δὲ παρὰ τῶν χορῶν ἕτερόν τι, πάρεξ τὸ Παναγία Δέσποτα Θεοτόκε, καὶ αὐτὸ ἄνευ μετανοιῶν, ἡγουν καθὼς ποιοῦμεν τῇ κυριακῇ ἑσπέρας. Εἰς δὲ τὸ Τρισάγιον ἀντὶ ¹⁾ τοῦ Φώτισον τοὺς ὀφθαλμούς μου, λέγομεν τὸ τροπάριον τῶν ἁγίων, καὶ πάλιν ἀντὶ τοῦ Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε, λέγεται τὸ κοντάκιον. Ψάλλομεν δὲ καὶ κανόνα ἢ εἰς τὸ Θεοτοκάριον, ἢ εἰς τὸ Μηναῖον, τὸ Κύριε τῶν δυνάμεων οὐ λέγεται νῦν, εἴτα Κύριε ἐλέησον μ', αἱ γ' μεγάλοι μετάνοιοι καὶ εὐθύς τὸ Ἀσπικε, ἀμόλυντε, καὶ ἡ ἀπόλυσις τοῦ μικροῦ ἀποδείπνου· ἡ γὰρ εὐχή· Δέσποτα πολυέλεε, οὐ λέγεται νῦν²⁾. Τὸ δὲ μεσονυκτικὸν καὶ αὐτὸ ἔνδον τοῦ καθολικοῦ ψάλλεται, ὡς καθ' ἑκάστην, ἄνευ μετανοιῶν, πλὴν τῶν γ' ἐν τῷ τέλει, καὶ ἡ ἀνάγνωσις δὲ γίνεται συνήθης ἐν τῷ τέλει τοῦ μεσονυκτικοῦ εἰς τὸ Λαυσαϊκόν, αἱ δὲ λοιπαὶ τοῦ ὁρθρου τῆς ἑορτῆς τῶν ἁγίων (ΔΙΟΝ. ΤΗΠ. [Π. 108]).

Σημείωσαι, ὅτι, εἰ τύχοι κυριακῇ ἑσπέρας ἡ παραμονὴ τῶν τοιούτων ἑορτῶν, ἐν τῷ ἑσπερινῷ εἰς τὸ Καταξίωσον, οὐ ποιοῦμεν τὰς γ' μετανοίας, οὔτε μετὰ τὸ Νῦν ἀπολύεις, εἰς τὸ Τρισάγιον, ἀλλὰ μόνον τὸ τροπάριον τῆς ἑορτῆς χύμα, τὸ Κύριε ἐλέησον μ', αἱ τρεῖς μεγάλοι μετάνοιοι, Δόξα καὶ νῦν καὶ ἀπόλυσις. Καὶ εἰς τὸ τέλος δὲ τοῦ ὁρθρου, εἰ οὐκ ἔστι σάββατον, ἡ κυριακή, οὐ γίνεται ἐκτενὴς, ἀλλὰ μετὰ τὸ Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι καὶ τὸ Τρισάγιον, ἐν ᾧ ποιεῖ καὶ ὁ κανονάρχης μετάνοιαν, ὁ ἱερεὺς· Ὅτε

¹⁾ ΔΙΟΝ. ΤΗΠΙΚ., τοῦ Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε, ἐλέησον, λέγεται ἀπολυτικίον τῆς ἑορτῆς. Ἀντὶ δὲ τῶν ἐτέρων τροπαρίων, ἡγουν τὸ Κύριε, εἰ μὴ τοὺς ἁγίους σου καὶ τῶν λοιπῶν, λέγεται τὸ κοντάκιον τῆς ἑορτῆς, τὸ Κύριε τῶν δυνάμεων οὐ λέγεται νῦν, εἴτα Κύριε ἐλέησον μ' καὶ τρεῖς. ²⁾ Ψάλλομεν δὲ καὶ κανόνα ἢ εἰς τὸ Θεοτοκάριον, ἢ εἰς τὸ Μηναῖον.

σοῦ, τὸ τροπάριον τῶν ἁγίων χύμα, τὸ Κύριε ἐλέησον μ' καὶ γ' μεγάλαι μετάνοιαι καὶ ἡ α' ὥρα. Εἰς δὲ τὸ τέλος τῆς α' ὥρας οὐ λέγεται Τρισάγιον, οὔτε ἐν ταῖς δύο ἑορταῖς ταύταις, οὔτε ἐν τῇ ἑορτῇ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ἀλλὰ μετὰ τὰς γ' μεγάλας μετανοίας εὐθὺς τὸ Χριστέ τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν. Τῇ ὑπερμάχῳ, ἡ κατήχησις καὶ ἀπόλουσις ¹⁾). Καὶ εἰς τὸ τέλος δὲ τῶν τυπικῶν κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς οὐ λέγεται Τρισάγιον, ἀλλὰ μετὰ τὰς γ' μεγάλας μετανοίας, Δόξα καὶ νῦν, καὶ γίνεται ἀπόλουσις (ΔΙΟΝ. ΤΙΠ. [Л. 103 об.]).

Δεῖ γινώσκειν, ὅτι ἐν τῇ παραμονῇ τῶν δύο τούτων ἑορτῶν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ ἔστι νηστεία, φάλλεται ἡ τριθέκτη, ὡς καθεκάστην, εἴτα πάλιν εἰς τὸν καιρὸν αὐτῆς ἡ θ' μετὰ τῶν μακαρισμῶν, ἐν ᾗ συναπτεται καὶ ὁ ἐσπερινὸς μετὰ τῆς λειτουργίας τῶν προηγιασμένων, σχολαζουσῶν τῶν μετανοιῶν ἐξ αὐτῆς τῆς ἀρχῆς τοῦ ἐσπερινοῦ, πλὴν τῶν ἐν τῇ λειτουργίᾳ γενομένων, εἰς τὸ Κατευθυνθήτω, εἰς τὸ Νῦν αἱ δυνάμεις, καὶ Εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου. Κατὰ δὲ τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς, ἤτοι ἐπὶ τὴν αὔριον, ἔθος ἐπεκράτησε παρὰ τῇ καθ' ἡμᾶς ταύτῃ μονῇ, ἵνα τὴν μὲν τῶν ὥρῶν ἀκολουθίαν φάλλωμεν ὁμοῦ μετὰ τῶν τυπικῶν καὶ ποιῶμεν ἀπόλουσιν. Εἴτα μετὰ μικρὸν ἀρχόμεθα τοῦ ἐσπερινοῦ, ἐν ᾧ καὶ ἡ προηγιασμένη, ὡς γίνεται κατὰ παρασκευήν. Ἐν δὲ τῇ ἑορτῇ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τὸν ἐσπερινὸν καὶ τὴν λειτουργίαν τοῦ θείου Χρυσοστόμου, ὅπερ εἰ καὶ μὴ οὕτω διείληπται ἐν τῷ Τυπικῷ, ἀλλ' οὖν δοκεῖ εἶναι ἀρμοδιώτερον, διὰ τὴν ἐτοιμασίαν τῆς θείας μυσταγωγίας. Ἐν δὲ τῇ παραμονῇ τῶν τοιούτων ἑορτῶν ἐν τῷ ἐσπερινῷ, τῷ ὁρθρῳ καὶ λειτουργίᾳ, σημαίνει τὸ ἄνω σήμαντρον, θυμιᾷ καὶ ὁ διάκονος μετὰ τοῦ ἑορτασίμου θυμιατοῦ, ἀνάπτονται οἱ σταυροί. Ἐν τῇ τοῦ Προδρόμου δὲ μνήμῃ καὶ τῇ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἑορτῇ φάλλομεν καὶ πολυέλεον, λέγομεν καὶ εὐαγγέλιον. Ἐν δὲ τῇ τῶν ἁγίων μ' μνήμῃ μόνον εὐαγγέλιον λέγομεν, ὁ δὲ πολυέλεος μόνον ἐν τῇ μονῇ αὐτῶν φάλλεται (ΔΙΟΝ. ΤΙΠ. [Л. 109]).

— Κερ. σζ' Περὶ τῶν ἁγίων μ' μαρτύρων καὶ τοῦ τιμίου Προδρόμου, εἰ τόχωσιν ἐν σαββάτῳ.

Εἰ τόχοι ἡ μνήμη αὐτῶν ἐν σαββάτῳ ἐν τῷ β', ἢ τῷ γ', ἢ τῷ

¹⁾ Прибавлено: Τὸ μὲν Τυπικὸν φησὶν, ὅτι τοῦδε εἰς τὸ τέλος τῆς τριθέκτης λέγεται Τρισάγιον, ἀλλ' ἐπειδὴ παρ' ἡμῖν ἡ θ' συναπτεται μετὰ τῆς τριθέκτης, ποιῶμεν τοῦτο εἰς τὸ τέλος τῶν τυπικῶν.

δ', εἰς τὸν ὄρθρον φάλλομεν τοὺς δύο κανόνας τῶν ἀγίων εἰς ι', λέγοντες τὸν εἰρμὸν δις, εἶτα ἀρχόμενοι ἀπὸ τοῦ Τότε ἔσπευσαν ἔχουσι γὰρ οἱ ἅγιοι μ' κανόνας δύο, ὁ δὲ κανὼν τοῦ Προδρόμου φάλλεται εἰς τὸ ἀπόδειπνον, ἀλλὰ καὶ τοῦ Προδρόμου, εἰ βούλῃ, λέγε πρῶτον τὸν κανόνα τοῦ ἐνορδίνου ἤχου τοῦ Προδρόμου μετὰ τοῦ εἰρμοῦ εἰς ς' καὶ τῆς Εὐρέσεως εἰς δ'. Εἰ τύχοι ἡ μνήμη τοῦ Προδρόμου τῷ β', ἢ τῷ γ' σαββάτῳ τῶν ἀγίων νηστειῶν, ζῆται ὁπισθεν ἐν τῷ κη' κεφαλαίῳ κάτω εἰς τὸ περιθώριον. Ἀπὸ δὲ τῆς ς' ψδῆς, ἐν ᾗ ἀρχεται τὸ τετραψῆδιον, καταλιμπάνεται ὁ κανὼν τοῦ ἐνορδίνου ἤχου, ἦτοι ὁ β' κανὼν τῶν ἀγίων μ', καὶ φάλλομεν τῶν ἀγίων εἰς ς', καὶ τοῦ Τριψδίου εἰς η', τὸ δὲ περισσὸν τροπάριον, τὸ μετὰ τὸ θεοτοκίον, νῦν λέγεται πρὸ τοῦ Δόξα, μετὰ τοῦ ἐτέρου τροπαρίου εἰς τὸν δεύτερον χορόν. Οὐ στιχολογοῦμεν δὲ νῦν τὰς ψδὰς, ἦτοι τὴν ζ' καὶ τὴν η', ἀλλὰ μόνον φάλλομεν εἰς στίχους ιβ', λέγομεν δὲ καὶ καταβασίαν. Ἀνοίξω τὸ στόμα μου, καταλιμπάνομεν δηλονότι τῶν τοῦ Τριψδίου καταβασίων, καὶ εἰς τοὺς αἶνους δὲ φάλλομεν τὸ Πᾶσα πνοή, ποιῶμεν δὲ καὶ δοξολογίαν εἰς τὸ τέλος τοῦ ὄρθρου καὶ ἐκτενήν. Εἰ δὲ ἐν ἄλλῃ τῶν ἄλλων ἡμερῶν τῆς ἐβδομάδος τύχοι μία τῶν δύο τούτων ἑορτῶν, οὐ γίνεται δοξολογία, οὔτε ἐκτενή, οὔτε ἄλλην τινὰ καταβασίαν λέγομεν, εἰ μὴ τὰς τοῦ Τριψδίου, οὔτε Πᾶσα πνοή φάλλομεν εἰς τοὺς αἶνους, ἀλλὰ μόνον Αἰνεῖτε τὸν Κύριον, στιχολογοῦμεν δὲ καὶ τὰς ψδὰς τοῦ Τριψδίου.

Ἐν ἄλλῳ δὲ Τυπικῷ ¹⁾ εὐρομεν, ὅτι αἱ καταβασεῖς ²⁾ αὗται, τὸ Ἀνοίξω τὸ στόμα μου, φάλλονται μόνον, εἰ τύχοι ναός, ἢ μονή, ἐν ὀνόματι τιμώμενος τοῦ Προδρόμου, ἢ τῶν ἀγίων μ', ὃ καὶ ἀρμοδιώτερον. Ἐν ταῖς δύο λοιπὸν ταύταις ἑορταῖς, ἡγρουν τοῦ Προδρόμου καὶ τῶν ἀγίων τεσσαράκοντα καὶ αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς ἐσπέρας φάλλομεν, ὡς καθεκάστην, μέγα ἀπόδειπνον καὶ αἱ μετάνοιαι ἐξ ἀρχῆς πᾶσαι κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν, ἐπεὶ ἡ ἑορτὴ ἀπεδόθη ἐν τῇ λειτουργίᾳ τῶν προηγιασμένων (Діон. Тип. [л. 109 об., 110]).

[стр. 48). Κεφ. οθ'. Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου.

Ἰστέον, ὅτι ἐν τῇ λαύρᾳ τοῦ ἀγίου Ἀθανασίου τριψῆδια οὐ φάλλ-

¹⁾ Діонис. Тип. нѣтъ. ²⁾ λέγονται ἐν τῇ μονῇ τοῦ Προδρόμου, ὃ καὶ ποιητέον ἡμῖν. Εἰ τύχοι τοῦ Προδρόμου τῷ β', ἢ τῷ γ' σαββάτῳ τῶν νηστειῶν, ζῆται ὁπισθεν ἐν τῷ κη' κεφαλαίῳ (См. выше въ Ивер. Тип.).

λονται, ἀλλὰ μόνα τῆς ἑορτῆς εἰς ἰδ', ὁ δὲ ἐκκλησιάρχης διέρχεται τὰ τριψῆδια ἰδίως ¹⁾). Ἀπὸ γ' ᾠδῆς κάθισμα τῆς ἑορτῆς καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸν λόγον τοῦ θείου Χρυσοστόμου, οὗ ἡ ἀρχή· Βασιλικῶν μυστηρίων ἑορτήν. Ἀφ' ἑκτῆς τὸ κοντάκιον τῆς ἑορτῆς καὶ τὸν οἶκον, ἐν δὲ τῇ θ' ᾠδῇ λέγομεν καὶ μεγαλυνάρια ἐν τοῖς τροπαρίοις, τὸ Εὐαγγελίζου γῇ χαρὰν μεγάλην, τὸ ἐξαποστειλάριον ἐκ τρίτου, εἰς τοὺς αἰ- νους τὸ Πᾶσα πνοή, ἱστάμεν στίχους δ', καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ προ- σόμοια· Τῶν οὐρανίων ταγμάτων, Δόξα τὸ ἰδιόμελον τοῦ Τριψήδιου, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, ἦχος β'. Τὸ ἀπ' αἰῶνος μυστήριον, δοξολογία μεγάλη, τὸ τροπάριον τῆς ἑορτῆς χύμα, τὸ Κύριε ἐλέησον μ', καὶ αἱ γ' μεγάλαι μετάνοιαι καὶ ἀπόλουσις. Εἰ δὲ τύχοι ἡμέρα, ἔχουσα κατή- σιν, ἀναγινώσκεται (Діон. Тип. [л. 112 об.]).

Κεφ. 48'. Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τύχοι τῇ ἀγία καὶ μεγάλῃ παρασκευῇ. См. ниже стр. 130 рукописи.

Κεφ. 49'. Περὶ τῆς αὐτῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τύχοι τῷ ἀγίῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ. См. выше стр. 594—595.

[стр. 57). Κεφ. 49'. Περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τύχοι τῇ ἀγία καὶ μεγάλῃ κυριακῇ τοῦ Πάσχα.

Χρὴ εἰδέναι, ὅτι, εἰ ²⁾ τύχοι ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου ³⁾ τῇ ἀγία ⁴⁾ καὶ μεγάλῃ κυριακῇ τοῦ Πάσχα, ἐσπέρας ἐν τῷ ἀγίῳ ⁵⁾ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἱστώμεν στίχους ι', καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ ἀναστάσιμα γ', ἦχος α', καὶ τοῦ μεγάλου σαββά- του ⁶⁾ γ', ἦχος πλ. δ', καὶ τῆς ἑορτῆς ⁷⁾ τοὺς δ', Δόξα τῆς ἡμέ- ρας ⁸⁾, ἦχος πλ. β'. Τὴν σήμερον μυστικῶς, Καὶ νῦν ὁ αὐτός· Ἀπε- στάλη ἐξ οὐρανοῦ, εἰσδοὺς μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, Φῶς ἰλαρόν, προκει- μενον δὲ οὐ λέγεται, ἀλλ' εὐθὺς ὁ ἱερεὺς λέγει· Σοφία, καὶ ἀναγινώ- σκεται τὸ α' ἀνάγνωσμα τῆς ἡμέρας, τὸ Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, εἴτα τὰ ε' ἀναγνώσματα τῆς ἑορτῆς, καὶ αὐθις τὰ ἐπιλοιπα ἀναγνώσματα τῆς ἡμέρας κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν, καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία τῆς θείας λειτουργίας τοῦ Μεγάλου Βασιλείου. Εἰς τὴν παννυχίδα τοῦ μεγάλου σαββάτου ψάλλεται ⁹⁾ ὁ κανὼν τῆς ἡμέρας, κατὰ τὴν συνήθειαν. Ἀπὸ γ' ᾠδῆς τὸ κοντάκιον καὶ ὁ οἶκος

¹⁾ Тип. Пантел. соб. стр. 313: καθ' ἑαυτὸν вѣсто ἰδίως. ²⁾ Въ рукописномъ Типиконѣ XV в. Іерусалимскоѣ редакціи изъ библ. Иверскоѣ: ἐν ³⁾ Нѣтъ. ⁴⁾ Тоже ⁵⁾ Тоже ⁶⁾ ἰδιόμελα ⁷⁾ Тоже ⁸⁾ Тоже. ⁹⁾ ὁ κανὼν τῆς ἑορτῆς μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ε', καὶ τῆς ἡμέρας μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς η', καὶ τὸν εἰρμὸν τῆς ἡμέρας ὁμοῦ οἱ δύο χοροί.

τῆς ἑορτῆς, εἶτα κάθισμα τῆς ἡμέρας, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, καὶ ἀνάγνωσις· Πάλιν χαρᾶς εὐαγγέλια, ἀφ' ἑκτῆς τὸ κοντάκιον τῆς ἡμέρας καὶ ὁ οἶκος καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἡμέρας ¹⁾, μετὰ τὴν θ', Τρισάγιον, τροπάριον· "Ὅτε κατῆλθες ²⁾ καὶ τῆς ἑορτῆς, ἡ ἑκτενὴ καὶ ἀπόλυσις καὶ ἀνάγνωσις ³⁾, εἰ ἔχοι ὥρα, ἐν ᾗ ὁ ἐκκλησιαάρχης διανέμει τὰ κηρία τοῖς ἀδελφοῖς ⁴⁾.

Μετὰ ⁵⁾ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν, τῆς ἀρμοζούσης ὥρας τοῦ ὄρθρου φθασάσης, ὁ κανδηλάπτης ἀπέρχεται καὶ σημαίνει, ὡς σύνηθες, καὶ ἐξερχόμεθα πάντες ἐν τῷ νάρθηκι, προπορευομένου τοῦ ἱερέως μετὰ λαμπάδων καὶ θυμιατοῦ, καὶ κλεισθεισῶν τῶν πυλῶν, θυμιᾷ ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ νάρθηκι ἅπαντας, ὡς ἔθος ἐστίν, εἶτα σταθεὶς ⁶⁾ ἔμπροσθεν τῶν βασιλικῶν πυλῶν, θυμιᾷ σταυροειδῶς ⁷⁾ ἐκ γ', λέγων· Δόξα τῇ ἀγίᾳ, καὶ ἡμῶν ἀποκριθέντων ⁸⁾ τὸ Ἀμήν, ἄρχεται ὁ ἱερεὺς φάλλειν τὸ Χριστὸς ἀνέστη, καὶ λέγεται τρις παρ' αὐτοῦ ⁹⁾ καὶ τρις παρὰ τῶν ἀδελφῶν, εἶτα ὁ ἱερεὺς στίχον α'· Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ, ὅτι ἀγαθός, στίχος β'· Αὐτὴ ἡ ἡμέρα, στίχος γ'· Συστήσατε ἑορτὴν ἐν τοῖς πυκάζουσιν. Λέγουσι ¹⁰⁾ δὲ οἱ ἀδελφοὶ ἐν ἐκάστῳ στίχῳ τὸ Χριστὸς ἀνέστη, καὶ αὐθις ὁ ἱερεὺς λέγει μεγάλη τῇ φωνῇ· Χριστὸς ἀνέστη ¹¹⁾. Καὶ ἀνοιγομένων τῶν πυλῶν, εἰσοδεύει, προπορευομένων λαμπάδων καὶ τοῦ προεστώτος συνεφεπομένου μετὰ τῶν ἀδελφῶν, φαλλόντων τὸ Καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι ζωὴν χαρισάμενος. Μετὰ δὲ τὸ εἰσελθεῖν τὸν ἱερέα εἰς τὸ ἱερατεῖον, λέγει· Δόξα ἡχος δ', καὶ λέγομεν τὸ τροπάριον τῆς ἑορτῆς· Σήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὸ κεφάλαιον, Καὶ νῦν τὸ αὐτό, εἰθ' οὕτως συναπτὴ μικρὰ παρὰ τοῦ ἱερέως, καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν ¹²⁾, Ἀναστάσεως ἡμέρα, καὶ φάλλομεν τὸν κανόνα τοῦ Πάσχα μετὰ τοῦ εἰρμοῦ ¹³⁾ εἰς ι', ἤτοι τοὺς εἰρμούς ἀνὰ δ', τὰ δὲ τροπάρια εἰς ζ', ἄνευ στίχων, τοῦ δὲ κανόνος τῆς ἑορτῆς τοὺς εἰρμούς ἐκ β', ἐν δὲ τοῖς τροπαρίοις ἰστώμεν στίχους ζ', ἤτοι ἀπὸ τοῦ Ἔως ἂν παρέλθῃ, καταβασία, τὸν εἰρμὸν τῆς ἑορτῆς, εἶτα τοῦ

¹⁾ ἐν τῇ θ' ὥδῃ Ἡ τιμιωτέρα οὐ στιχολογεῖται ²⁾ Δόξα καὶ νῦν ³⁾ τῆς ἡμέρας ⁴⁾ Нѣтъ. ⁵⁾ Ὁ δὲ κανδηλάπτης σημαίνει τὸ μέγα καὶ τὸ σιδηρον καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ἐξερχόμεθα πάντες. . . ⁶⁾ Ἰσταται ⁷⁾ κατὰ ἀνατολὰς ⁸⁾ ἀποκρινομένων, ἄρχεται ὁ ἱερεὺς τροπάριον ἡχος πλ. α' ⁹⁾ παρὰ τοῦ ἱερέως ¹⁰⁾ Λέγει δὲ ὁ λαὸς καθ' ἕνα στίχον τὸ Χριστὸς ἀνέστη ¹¹⁾ Діон. Тип. Ἰστέον δὲ, ὅτι οἱ παρόντες στίχοι διὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ λέγονται, καὶ ὅτε τύχη αὕτη, τότε ὀφείλουσι μόνον φάλλεσθαι

¹²⁾ ἄρχεται ὁ προεστῶς. ¹³⁾ ркп. Тип. XV в. μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς η' καὶ τῆς ἑορτῆς μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς η', καταβασίαν τοὺς εἰρμούς τῶν δύο κανόνων ἀνὰ μέρος οἱ δύο χοροί.

Πάσχα. Ἀπὸ γ' ᾠδῆς κοντάκιον τοῦ Πάσχα, καὶ τὸν οἶκον ¹⁾, ἡ γὰρ ὑπακοὴ ἐνταῦθα οὐ λέγεται, καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸν Θεολόγον· Ἐπὶ τῆς φυλακῆς μου στήσομαι, ἀφ' ἑκτῆς κοντάκιον τῆς ἑορτῆς καὶ ἀνάγνωσις· Ἀναστάσεως ἡμέρα, εἴτα προκείμενον τῆς ἑορτῆς· Εὐαγγελίζεσθε ἡμέραν ἐξ ἡμέρας, Πᾶσα πνοή, εὐαγγέλιον τῆς Θεοτόκου· Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἀναστᾶσα Μαριάμ, εἴτα τὸ Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι, ἐκ γ' ἄνευ τοῦ ν', καὶ τὸ Ἀναστὰς ²⁾ ὁ Ἰησοῦς, ἐκ γ' μετὰ μέλους, εἶδ' οὕτως ἡ ζ' ᾠδὴ ³⁾ καὶ αἱ λοιπαί. Μετὰ δὲ τὴν θ' ἐξαποστειλάριον· Σαρκεὶ ὑπνώσας, ὡς θνητός, ἅπαξ καὶ τῆς ἑορτῆς δις, εἰς τοὺς αἶνους, Πᾶσα πνοή, ἦχος α', ἰστώμεν στίχους ς' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ ἀναστάσιμα δ', τοῦ α' ἤχου, καὶ τῆς ἑορτῆς εἰς τὸν αὐτὸν ἦχον προσόμοια γ', δευτεροῦντες τὸ α', λέγομεν δὲ στίχους· Εὐαγγελίζεσθε ἡμέραν, εἴτα τὸ Ἀναστήτω, ὁ Θεός, καὶ εὐθὺς τὰ στιχηρὰ τοῦ Πάσχα μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν, Δόξα, ἦχος πλ. δ' τῆς ἑορτῆς· Εὐφραινέσθωσαν οἱ οὐρανοί, Καὶ νῦν, ἦχος πλ. α'· Ἀναστάσεως ἡμέρα ⁴⁾, ὁ ἀσπασμός, ἡ κατήχησις τοῦ Χρυσοστόμου, ἡ ἐκτενή ⁵⁾ καὶ ἀπόλυσις ⁶⁾. Αἱ ὥραι ψάλλονται ⁷⁾ τῆς Λαμπρᾶς, εἰς τὴν λειτουργίαν ἀντίφωνα τοῦ Πάσχα· Μετὰ τὴν εἰσοδὸν τὸ εἰσοδικὸν τοῦ Πάσχα· Ἐν ἐκκλησίαις εὐλογεῖτε τὸν Θεόν, Χριστὸς ἀνέστη ⁸⁾ καὶ τὸ τροπάριον τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, Δόξα, τὸ κοντάκιον αὐτοῦ, Καὶ νῦν τοῦ Πάσχα· Εἰ καὶ ἐν τάφῳ κατήλθες, Ὅσοι ⁹⁾ εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, ἀπόστολον ¹⁰⁾ δὲ καὶ εὐαγγέλιον, πρῶτον τοῦ Πάσχα ¹¹⁾ καὶ ὕστερον τῆς ἑορτῆς, κοινωνικὸν τῆς ἑορτῆς καὶ τοῦ Πάσχα.

[стр. 58). Кεφ. 43'. Пері тїс аутїс ѳορтїс тоῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τύχοι τῇ δευτέρᾳ τῆς Διακαινησίμου ¹²⁾. Малая и великая вечерня (Діон. Тип. [л. 129, 130).

— Кεφ. 44' ¹³⁾. Ἐπιβεβαίωσις τοῦ ποιητοῦ, ὅτι καλῶς συνετάχθη ἡ ἐρμηνεία πᾶσα τοῦ Τυπικοῦ περὶ τῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἑορτῆς, καὶ μηδεὶς ἀμφιβάλλῃ.

¹⁾ καὶ τὸν οἶκον· ἡ γὰρ ὑπακοὴ ἐνταῦθα οὐ λέγεται нѣтъ ²⁾ замѣчанія: καὶ τὸ Ἀναστὰς ὁ Ἰησοῦς ἐκ γ', μετὰ μέλους нѣтъ ³⁾ ἐν τῇ θ', Ἡ τιμιωτέρα οὐ στιχολογεῖται Ἐξαποστειλάριον Σαρκεὶ ὑπνώσας ἅπαξ, καὶ τῆς ἑορτῆς δις ⁴⁾ Χριστὸς ἀνέστη ⁵⁾ παρὰ τοῦ ἱερέως ⁶⁾ Λιτὴ δὲ οὐ γίνεται ⁷⁾ ὡς εἰσὶ τεταγμένοι ἐν τῇ μεγάλῃ κυρικῇ ⁸⁾ Εἴτα Δόξα τῆς ἑορτῆς ἦχος δ'· Σήμερον τῆς σωτηρίας, Καὶ νῦν, Εἰ καὶ ἐν τάφῳ κατήλθες . . . ⁹⁾ Ἀντὶ δὲ τοῦ Τρισαγίου· Ὅσοι εἰς Χριστὸν ¹⁰⁾ Ἀλληλουάριον ¹¹⁾ Εἴτα τῆς ἑορτῆς καὶ καθεξῆς ἡ θεία λειτουργία. ¹²⁾ Эта глава изложена въ рукописномъ Типиконѣ XV в. точно также, а въ Діонисіат. ¹³⁾ Тип. заглавіе читается такъ: Пері тїс ѳορтїс тоῦ Εὐαγγελισμοῦ [л. 132 об.).

Ἰστέον, ὅτι οὐκ ἀπὸ ἰδίου σκοποῦ περὶ τοῦ πῶς δεῖ φάλλεσθαι τὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἀκολουθίαν ἐν τε ταῖς τῆς μεγάλης τεσσαρακοστῆς ἡμέραις καὶ τῆς μεγάλης ἐβδομάδος καὶ τοῦ Πάσχα ἡμῖν πεπόνηται, ἀλλὰ τῷ Τυπικῷ τῆς Μεγάλης ἐκκλησίας ἀκολουθήσαντες καὶ ἀκριβέσι Συναξαρίοις ἐντυχόντες τῆς τε αἰοιδίμου μονῆς τῶν Στουδίων καὶ τῶν λοιπῶν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῖς τῶν Ἱεροσολύμων, ταῦτα ἐντέτύχαμεν· μηδεὶς οὖν ἐπαπορείτω, ἐντυγχάνων τῇ ἐναλλαγῇ τῶν στιχηρῶν καὶ τῶν κανόνων καὶ τῶν ἀναγνώσεων, ὅπως διώρισα, ἀλλὰ τὴν ἡμέραν σκοπεῖτω, ὅτε ἡ παραμονὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ γίνεται, εἴτα αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς ἐορτῆς, ὅποια ἐστί, καὶ εὐρήσει, ὅτι, ὅτε ἐν νηστείᾳ τύχη ἡ παραμονή, διὰ τὸ σέβας τῆς ἀγίας τεσσαρακοστῆς φάλλομεν τὰ στιχηρά τῆς ἡμέρας καὶ οἶονεῖ πέρας διδόμεν τῇ νηστείᾳ, εἴτα τὰ στιχηρά τοῦ Εὐαγγελισμοῦ καὶ τὴν τῶν προηγιασμένων λειτουργίαν, ἐξ ἐκείνης δὲ ἅτε ἀρχὴν λαβούσης τῆς ἐορτῆς, πάντα τὰ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ προηγουῖνται, τοῦ δὲ σαββάτου τοῦ ἀγίου Λαζάρου καὶ τῆς κυριακῆς τῶν Βαΐων προετάξαμεν τὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἀκολουθίαν, διὰ τὸ πρὸ τοῦ πάθους τοῦ Χριστοῦ γενέσθαι ταύτας τὰς ἐορτάς καὶ διὰ τὸ μὴ εἶναι νηστείαν ἐν αὐταῖς. Πάλιν δὲ ἐν ταῖς τῆς μεγάλης ἐβδομάδος ἡμέραις προεκρίναμεν, εἰ τύχοι ἐν αὐταῖς ἡ ἐορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, προηγεῖσθαι ἐν τῇ παραμονῇ εἰς τὸ λυχνικὸν τῆς ἡμέρας τὰ στιχηρά, εἴτα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ διὰ τὴν νηστείαν, καθὼς φθάσαντες εἴπομεν, καὶ τὸ τῆς ἡμέρας περὶδοξον. Γίνεται δὲ καὶ τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ προσκομιδῇ, εἰ τύχοι ἐν ταύτῃ ὁ Εὐαγγελισμός, καὶ γὰρ οἱ κανόνες ἄλλως διαγορεύουσιν, ἀλλ' οὖν εὕρομεν ἐν τοῖς Συναξαρίοις τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας μὴ μόνον εἰς τοὺς εὐκτηρίους οἶκους τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου γίνεσθαι προσκομιδὴν καὶ τελείαν λειτουργίαν τοῦ Χρυσοστόμου, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἅπασιν εὐκτηρίοις προσκομιδὴ γίνεται καὶ τελεία λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου. Сн. выше стр. 93—94 и варианты къ нимъ.

Ἰστέον, ὅτι ὁ Εὐαγγελισμός ἀνέρχεται ἕως τῆς δ' τῆς Διακαινησίμου καὶ κατέρχεται ἕως τῆς ε' τῆς γ' ἐβδομάδος (Діон. Тип. [л. 132 об.]).

Κεφ. ρθ'. Τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου τοῦ ἐν τῷ Ἀθῶ. Εἰ μὲν βούληται ὁ προεστὼς ποιῆσαι ἀγρυπνίαν, ζῆτει ἐν τῷ μεγάλῳ Τυπικῷ τοῦ Ἀδριανοπολίτου, εἰ δ' οὐ, δοξολογίαν μόνον ποίησον (Діон. Тип. [л. 150]).

Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἁγίῳ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διατάξεως τοῦ Τριωδίου, ἤτοι τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς καὶ τοῦ Πάσχα.

Κεφ. α'. Τῇ κυριακῇ, ἐν ᾗ ἀναγινώσκεται τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον τοῦ τελώνου καὶ τοῦ φαρισαίου.

Въ этой главѣ, кромѣ обычной службы, достойно замѣчанія слѣдующее: Деѣ εἰδέναι, ὅτι ἐπειδὴ παρὰ τοῖς πάλαι πατράσι καθεκάστην κυριακὴν ἐτελεῖτο ἡ τῆς ἀγρυπνίας ἀκολουθία, τούτου χάριν καὶ οὕτω τὰ τυπικὰ διαγορεύουσι, νῦν δέ, ἐπειδὴ τὸ τοιοῦτον ἔθος ἐξέλιπε καὶ οὐ πάσας ἀπλῶς τὰς κυριακάς, ἀλλὰ μόνον τινὰς ἐξ αὐτῶν ποιοῦμεν ἀγρυπνίαν, διὰ τοῦτο καὶ ἐν ταῖς τοιαύταις τῶν ἀκολουθιῶν ἐρμηνείαις κατὰ τὴν νῦν τοῖς μοναστηρίοις ἅπασιν ἐμπολιτευμένην συνήθειαν, συντεθεῖναι δεῖ ἔδοξε. Μετὰ τὸ μεσονυχτικὸν ἡ ἀνάγνωσις συνήθως εἰς τὰς ἐπιστολάς, ἀρχόμεθα δὲ ἀπ' ἐντεῦθεν τῆς τεσσαρακοστῆς τοῦ πανηγυρικοῦ.

[стр. 39). Κεφ. β'. Κυριακὴ τοῦ ἀσώτου.

— Κεφ. γ'. Τῇ κυριακῇ τῆς ἀπόκρεω ἐσπέρας. Κεφ. δ'. Τῇ κυριακῇ τῆς ἀπόκρεω. Κεφ. ε'. Τῇ αὐτῇ κυριακῇ ἐσπέρας.

— Περὶ τοῦ ἀποδείπνου τῆς αὐτῆς κυριακῆς.

Τῇ κυριακῇ ἐσπέρας μετὰ τὸ δειπνῆσαι ἡμᾶς, ποιεῖ ὁ τραπεζάρχης στίχον καὶ ἐπαίρει τὰς περιουσίας τῶν κλασμάτων, καὶ εὐθὺς ὁ διάκονος ὁ παρεκκλησιάρχης κομίζει τὸ ἀπόνημμα τῶν χειρῶν καί, μετὰ τὸ νίφασθαι πάντας τοὺς ἀδελφούς, ὑψοῦται ἡ Παναγία καὶ μετὰ τῆς εὐχαριστίας εὐθὺς ὁ ἐφημέριος ἱερεὺς ποιεῖ Εὐλογητόν, καὶ φάλλομεν ¹⁾ δὲ καὶ εἰς τὸ Ἄξιον ἐστίν, ἀντὶ δὲ κοντακίου λέγομεν Ἐλέησον ἡμᾶς κ. τ. λ., τὸ Κύριε ἐλέησον μ', Ὅ ἐν παντὶ καιρῷ, καί, ποιοῦμεν τὰς γ' μεγάλας μετανοίας καὶ τὰς ιβ', εἴτα Τρισάριον καὶ μετανοίας γ', τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ' καὶ τὸ Ἀσπλιε, ἀμόλυντε, τὰ λοιπὰ ²⁾ τοῦ ἀποδείπνου καὶ διανέμει ὁ δοχειάρχης κηρία τοῖς ἀδελφοῖς καὶ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ ἀποδείπνου, γίνεται στίχος παρὰ τοῦ προσεστώτος ἡ, ἀπόντος αὐτοῦ, παρὰ τοῦ ἐφημερίου ἱερέως, καὶ ἐξεληθόντος καὶ στάντος αὐτοῦ παρὰ τὴν θύραν τῆς τραπέζης ἐν τῷ συνήθει τόπῳ, λαμβάνομεν συγχώρησιν καὶ ἀπερχόμεθα ἐν εἰρήνῃ ἐν τοῖς κελλίοις ἡμῶν (Діон. Тип. [л. 183 об.).

¹⁾ Діон. ркп. № 449 τὸ μικρὸν ἀποδείπνον, θυμιῶμεν δὲ καὶ εἰς τὸ Ἄξιον ἐστὶ

²⁾ φαλλομένου.

Κεφ. λ'. Περὶ τῆς ἀκολουθίας τῆς ἀκαθίστου. Сн. Діонис. Тип. [л. 202] и выше [стр. 614].

[стр. 91]. Τῇ ¹⁾ παρασκευῇ τῆς ε' ἐβδομάδος ²⁾ ἐν τῷ ἐσπερινῷ ³⁾ μετὰ τὴν συνήθη στιχολογίαν εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰστώμεν στίχους ι' καὶ ψάλλομεν τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας δις, ἥχος ⁴⁾ πλ. β'. Ὡς ἐξ Ἱερουσαλήμ σοῦ τῶν θείων ἐντολῶν, εἴτα τὸ μαρτυρικὸν καὶ τὰ προσόμοια τῆς Θεοτόκου ἥχος πλ. β', πρὸς τὸ Ὅλην ἀποθέμενοι· Βουλὴν προαιώνιον ⁵⁾ καὶ τὰ ἕτερα, ποιοῦντες αὐτὰ ἐπτά, Δόξα καὶ νῦν ἥχος β'· τὸ Ἀπ' αἰώνων μυστήριον καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία τῶν προηγησάμενων, τὰ κόλυβα ⁶⁾ ψάλλομεν συνήθως ἐν τῷ νάρθηκι, εἴτα τὸ ἀπόδειπνον, ἐν ᾧ ψάλλομεν καὶ τὸ τετραψῆδιον τοῦ σαββάτου ἀντὶ κανόνος, κοντάκιον δὲ λέγομεν· Τῇ ὑπερμάχῳ καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ μικροῦ ἀποδείπνου καὶ ἀπόλυσις. Ἐν δὲ τῷ ὄρθρῳ ⁷⁾ τοῦ αὐτοῦ σαββάτου ⁸⁾ σημαίνει ⁹⁾ καὶ τὸ ἄνω σήμαντρον ὥρα δ' τῆς νυκτὸς καὶ ψάλλομεν ἐν τῷ νάρθηκι τὸ μεσονυκτικὸν τοῦ σαββάτου, ὡς ἔθος. Ἐν ¹⁰⁾ δὲ τῷ

¹⁾ Варианты изъ Типикона Пантелеимоновскаго γούν ²⁾ Нѣтъ ³⁾ ἐσπερας ἐν τῷ λυχνικῷ ⁴⁾ καὶ τὸ μαρτυρικὸν εἰς τὸν αὐτὸν ἥχον τὸ β', εἴτα στιχηρὰ προσόμοια τῆς Θεοτόκου ⁵⁾ ποιοῦμεν τὰ γ', ζ' ⁶⁾ Нѣтъ, а слѣдуютъ слова: Εἰ δ' οὐκ εἰσὶ προηγησάμενα, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ψάλλομεν τὰ προσόμοια στιχηρὰ τῆς Θεοτόκου, εἰς τὸ Δόξα καὶ νῦν τὸ ῥηθὲν ἰδιόμελον. Εἰς τὸν στίχον τὸ ἰδιόμελον τῆς ἡμέρας καὶ τὸ μαρτυρικόν, Δόξα καὶ νῦν ἥχος β'. Εὐαγγελίζεται ὁ Γαβριήλ, ἀπολυτικὸν ἥχος πλ. δ'. Τὸ προσταχθὲν μυστικῶς. Τὰ δὲ ἀπόδειπνα ψάλλομεν ἐν τοῖς καλλιίς, εἰ δὲ βούλει, ἐν τῷ νάρθηκι, ἵνα ψάλλωμεν καὶ τὸ τοῦ σαββάτου τετραψῆδιον ⁷⁾ Діон. Тип. σημαίνει ὥρα δ' τῆς νυκτὸς καὶ ψάλλομεν ἐν τῷ νάρθηκι τὸ μεσονυκτικόν. ⁸⁾ Нѣтъ. ⁹⁾ Пант. соб. Тип. ὥρα δ' τῆς νυκτὸς διὰ τὴν ἐξαριστήριον ἀκολουθίαν τῆς ἀκαθίστου καὶ εὐθὺς ἀρχόμεθα τοῦ ὄρθρου ἀνευ μεσονυκτικοῦ. ¹⁰⁾ Εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, τροπάριον· Τὸ προσταχθὲν, ἐκ γ' ἀρχῶς, στιχολογοῦμεν τὰ συνήθη β' καθίσματα. Μετὰ τὸ α' κάθισμα ψάλλομεν τὸ κοντάκιον ἥχος πλ. δ'. Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ. Ὁ δὲ ἱερεὺς, φορέσας ἐπιτραχήλιον λευκὸν ἔσωθεν τοῦ ἁγίου βήματος, ψαλλομένου τοῦ κοντακίου, θυμῷ τὴν ἁγίαν τράπεζαν. Εἴτα ἵσταται ἐνώπιον τῆς ἁγίας τραπέζης καὶ λέγει οἴκους σ', ἡμεῖς δὲ λέγομεν καθ' ἕκαστον οἶκον τὸ ἀποτελεύτιον αὐτοῦ μετὰ μέλους. Εἰ δὲ ἐστὶ καὶ ψάλτης, ψάλλει καὶ οὗτος αὐτοὺς γ', ἡγουν τὸν αὐτὸν οἶκον πρότερον μὲν ὁ ἱερεὺς, εἴτα ὁ ψάλτης, θυμῷ δὲ τὸ κανδηλάπτης (εἰς β' πᾶσαν στάσιν μετὰ κατ' οἶκον εἰς τὸ Τῇ ὑπερμάχῳ) ὡς σύνηθες. Καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν σ' οἴκων ψάλλομεν αὐθις τὸ κοντάκιον, καὶ γίνεται ἀνάγνωσις εἰς τὸν τῆς ἀκαθίστου λόγον, ὃν καὶ ποιοῦμεν δόσεις β'. Μετὰ τὸν Ἀμωμον τὸ κοντάκιον καὶ οἴκους σ', ὡς ἐδηλώθη, καὶ πάλιν τὸ κοντάκιον καὶ ἀνάγνωσις, ὁ ν' καὶ ὁ κανὼν τῆς ἀκαθίστου, οὗ δευτεροῦμεν τοὺς εἰρημοὺς αὐτοῦ ὁμοῦ οἱ β' χοροὶ ἀνευ τῆς δ' ᾠδῆς, ἐκεῖ γὰρ οὐ λέγομεν τὸ Ὁ καθήμενος ἐν ὁρῇ. Ἀπὸ γ' ᾠδῆς τὸ κοντάκιον καὶ οἴκους σ' καὶ αὐθις τὸ κοντάκιον καὶ ἀνάγνωσις, εἰ ἐστὶ τῆς Θεοτόκου ἐγκώμιον, εἰ δ' οὐ, εἰς τὴν Ἐξαήμερον. Μετὰ τὴν σ' ᾠδὴν κοντάκιον καὶ οἴκους σ', τοὺς λοιποὺς καὶ τὸ κοντάκιον, εἴτα ποιεῖ ὁ ἱερεὺς τὴν τῆς σ' μικρὰν συναπτὴν, καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν ψάλλομεν πάλιν τὸ κοντάκιον, εἰθ' οὕτως ὁ κανονάρχης τὸν α' οἶκον ἐν τῷ ἀναλογίῳ, ἐν ᾧ καθήμεθα καὶ ἀνάγνωσις εἰς Συναξάριον, εἰ δὲ ἔχει ὥρα, τίθεται εἰς τὴν Ἐξαήμερον ἀνάγνωσις. Ἐν τῇ θ' ᾠδῇ Ἡ τιμιωτέρα οὐ στιχολογεῖται. Μετὰ δὲ ταύτην ἑξαποστειλάριον τῆς ἡμέρας ἐκ β'. Εἰς τοὺς αἶνους Πᾶσα

ὄρθρῳ εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, ψάλλομεν τὸ τροπάριον, ἤχος πλ. δ'. Τὸ προσαχθὲν μυστικῶς ἐκ γ', εἶτα στιχολογοῦμεν τὸ καθίσμα τοῦ Ψαλτηρίου. Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου, καὶ εἰς τὴν β' Δόξαν, βαλόντος τοῦ διαβαστοῦ μετάνοιαν, εἰσέρχεται εἰς τὸ ἅγιον βῆμα ὁ προσεστὼς καὶ ἐνδυσάμενος ἐπιτραχήλιον καὶ φελώνιον, θυμιᾷ σταυροειδῶς τὴν ἁγίαν τράπεζαν καὶ μετὰ τὸ τέλος τοῦ καθίσματος τοῦ Ψαλτηρίου, εὐθὺς ἄρχεται ὁ ἱερεὺς ἐντὸς τοῦ βήματος ψάλλειν τὸ κοντάκιον. Τῇ ὑπερμάχῳ καὶ λέγει ἀπὸ ἔως τέλους. Εἶτα ψάλλει τὸ αὐτὸ ἔξωθεν ὁ α' χορὸς, καὶ ὁ ἱερεὺς λέγει τὸν α' οἶκον καὶ ὁ αὐτὸς χορὸς πάλιν ψάλλει τὸ τέλος, ἤγουν· Χαῖρε νόμφη ἀνύμφευτε. Καὶ πάλιν ὁ ἱερεὺς λέγει· Βλέπουσα ἡ ἁγία, καὶ ὁ αὐτὸς χορὸς τὸ Ἀλληλούια, καὶ ὁ ἱερεὺς πάλιν λέγει τὸν γ', δ' οἶκον καὶ ἀποκρίνεται ὁ β' χορὸς, ὁ ἱερεὺς πάλιν λέγει τὸν ε' καὶ ζ' οἶκον καὶ ἀποκρίνεται ὁ α' χορὸς, ὁ ἱερεὺς πάλιν τὸ κοντάκιον, καὶ ὁ α' χορὸς αὖθις ψάλλει αὐτό. Σημειῶσαι, ὅτι ἐν ἐκάστη στάσει, τῶν οἰκῶν ἀναγινωσκομένων, ἀνάπτονται τὰ κηρία τῶν σταταριῶν καὶ θυμιῶμεν μετὰ κατζίου, καὶ οὕτω τίθεται ἀνάγνωσις εἰς τὸν λόγον τῆς ἀκαθίστου, ὃν καὶ ποιοῦμεν εἰς δύοσεις γ', εἶτα στιχολογεῖται ὁ Ἀμωμος καὶ ἀναγινώσκονται παρὰ τοῦ δευτέρου ἱερέως ἔτι οἶκοι ἔξ, καὶ ψάλλει τὸ κοντάκιον ὁ β' χορὸς καὶ τὰ ἄλλα, ὡς καὶ ὁ πρῶτος, καὶ πάλιν ἀνάγνωσις, μεθ' ἣν ὁ ν' καὶ οἱ δύο κανόνες, ἤχος δ'. Ἀνοιξω τὸ στόμα μου, καταβασία τὸν αὐτὸν εἰρμόν. Ἀπὸ γ' ᾠδῆς αἰτήσεις παρὰ τοῦ ἐφημέριου ἱερέως, καὶ ἀναγινώσκονται παρὰ τοῦ γ' ἱερέως οἶκοι ἔξ, καὶ ἀνάγνωσις εἰς τὸ ἐπίλοιπον τοῦ λόγου. Εἶτα ψάλλομεν τὰς γ' ᾠδὰς ἔτι, ἤγουν δ', ε' καὶ ζ', εἰς τὰς ὁποίας οὐ σβένονται τὰ κηρία τῶν σταταριῶν, ἔως οὗ ἀναγνωσθῶσι καὶ οἱ λοιποὶ οἶκοι, διὸ καὶ γενομένης μικρᾶς συναπτῆς, μετὰ τὴν ζ' ᾠδὴν ἀναγινώσκειται τὸ κοντάκιον παρὰ τοῦ δ' ἱερέως καὶ οἱ λοιποὶ ἔξ οἶκοι καὶ αὖθις τὸ κοντάκιον, καὶ οὕτω καθεστέντων ἡμῶν, ἀναγινώσκει ὁ κανονάρχης τὸν α' οἶκον καὶ τὸ Συναξάριον, εἶτα ψάλλομεν τὰς λοιπὰς ᾠδὰς, ἡ δὲ ζ' ᾠδὴ οὐ στιχολογεῖται νῦν παρὰ τοῦ διαβαστοῦ, ἀλλ' οὐδὲ ἡ Γιμιωτέρα λέγεται, ἀλλ' ἡ θ' ᾠδὴ τῆς Θεοτόκου. Εἰς τοὺς αἶνους ἰστώμεν στίχους δ' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ προσόμοια ἤχος δ', πρὸς τὸ Ὡς γενναῖον ἐν μάρτυσιν, Κεχυρμένον μυστήριον, καὶ ἕτερα δύο, δευτεροῦντες τὸ α', Δόξα καὶ νῦν ὁ αὐτός· Γλῶσσαν,

πνοὴ στιχηρὰ προσόμοια τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, οἷα θέλεις, εἰς δ', Δόξα καὶ νῦν, ἤχος δ'· Γλῶσσαν, ἣν οὐκ ἔγνω, Δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλυσις.

ἦν οὐκ ἔγνω, δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλυσις. Εἰς τὴν λειτουργίαν τυπικὰ καὶ ἐκ τῶν κανόνων τῆς Θεοτόκου ᾠδὴ γ' καὶ ς', ὁ ἀπόστολος τῆς ἡμέρας καὶ τῆς Θεοτόκου· Εἶχεν ἡ πρώτη σκηνή, ὁμοίως καὶ εὐαγγέλιον, κοινωνικόν· Ποτήριον σωτηρίου λήφωμαι, ἀνάγνωσις ἐν τῇ τραπέζῃ εἰς τὸν Νέον θησαυρόν (Діон. Тин. [л. 201, 202]).

[стр. 99). Κεφ. λθ'. Τῇ ἀγία καὶ μεγάλῃ πέμπτῃ. Κεφ. μ'. Περὶ τοῦ εὐχελαίου. См. выше стр. 617 [стр. 100). Κεφ. μα'. Τῇ ἀγία καὶ μεγάλῃ πέμπτῃ. См. выше стр. 618. Κεφ. μβ'. Τῇ ἀγία καὶ μεγάλῃ παρασκευῇ. См. выше стр. 618—620 и примѣч. Τῇ ἀγία καὶ μεγάλῃ παρασκευῇ ἑσπέρας. См. выше стр. 621 [стр. 101). Κεφ. μδ'. Τῷ ἀγίῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ. См. выше стр. 621. [стр. 103). Κεφ. α'. Τῇ ἀγία καὶ μεγάλῃ κυριακῇ τοῦ Πάσχα. См. выше стр. 626 и примѣч. Περὶ τῶν ὥρῶν τῆς Δαμπρᾶς. См. выше стр. 629—631 и вар. [стр. 104). Κεφ. γ'. Τῇ αὐτῇ ἀγία καὶ μεγάλῃ κυριακῇ ἑσπέρας. См. выше 631—632, вар. Κεφ. δ'. Τῇ δευτέρᾳ Διακαινησίμου εἰς τὸν ὄρθρον. См. стр. 633—634 и примѣч. [стр. 105). Τῇ τρίτῃ τῆς Διακαινησίμου εἰς τὸν ὄρθρον ἡ ἀκολουθία, ὡς προέγραπται.

[стр. 106). Περὶ τῆς τελουμένης λιτανείας ἐν τῇ αὐτῇ τρίτῃ πρωῒ τῆς Διακαινησίμου.

Τῇ αὐτῇ δὲ τρίτῃ ¹⁾ τῆς Διακαινησίμου ποιούμεν λιτανίαν ²⁾ ἔξω τῆς μονῆς καὶ ἁγιασμόν. Ποιούμεν δὲ αὐτὴν οὕτως· τὸ πρωῒ πρὸ τοῦ καιροῦ τῆς λειτουργίας, μετὰ τὸ ἐτοιμασθῆναι τὸν ἐφημέριον, ἐτοιμάζει ὁ διάκονος ὁ παρεκκλησιάρχης πάντα τὰ χρήζοντα ³⁾ καὶ διὰ τὸν ἁγιασμόν, ἤγουν τὴν φυλλάδα τοῦ ἁγιασμοῦ, σταυρόν τε καὶ βασιλικόν, θυμιατὸν καὶ θυμίαμα. Ὁ δὲ ἐφημέριος ἱερεὺς ἐνδύεται ἐπιτραχήλιον καὶ τὸ φελώνιον τοῦ ἁγιασμοῦ, φοραίνει δὲ καὶ ὁ διάκονος, καὶ ὁ μὲν ἱερεὺς λαμβάνει τὸν σταυρόν εἰς χεῖρας αὐτοῦ ⁴⁾, ὁ δὲ διάκονος τὸ θυμιατόν, ἄλλοι δὲ τῶν ἀδελφῶν, ὁ μὲν λαμβάνει μανουάλιον μετὰ λαμπάδος ἀναμμένης, ὁ δὲ τὴν ἁγίαν ⁵⁾ εἰκόνα τῆς Ἀναστάσεως μετὰ τῆς ποδίας αὐτῆς, καὶ ἄλλος τὸ ἱερὸν σίγνον, ἤγουν τὸ φλάμπουρον, καὶ ἕτερος τὸ μικρὸν σημαντήρι, ὃ καὶ σημαίνει, προπορευόμενος ἔμπροσθεν, ἀπερχομένων ἡμῶν καὶ αὐθις κατερχομένων. Εἶτα, εὐλογῆσαντος τοῦ ἱερέως λέγομεν χύμα τὸ Χριστὸς ἀνέστη γ', ὁμοίως ⁶⁾ καὶ τὸ Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι ⁷⁾ κ. τ. λ. τροπάρια τῶν ὥρῶν τῆς

Діон. Тин. № 449. Τῇ δὲ νέφ τρίτῃ ²⁾ ἀπερχόμενοι ἄνω εἰς τὸν μύλωνα καὶ ποιοῦντες ἁγιασμόν ἐκεῖθεν ³⁾ χρειαζόμενα εἰς τὸν ἁγιασμόν ⁴⁾ Нѣтъ εἰς χεῖρας αὐτοῦ ⁵⁾ Нѣтъ ⁶⁾ Нѣтъ ⁷⁾ Ἐκ τρίτου

Λαμπρᾶς ἅπαξ καὶ οὕτως ἀρχόμεθα φάλλειν τὸ Χριστὸς ἀνέστη, καὶ ἐξερχόμεθα τῆς ἐκκλησίας καὶ φάλλομεν αὐτό, μέχρις οὗ φθάσωμεν εἰς τὸν διωρισμένον ¹⁾ τόπον, ἔνθα μέλλομεν ποιῆσαι τὸν ἁγιασμόν. Καὶ ποιήσας ἐκεῖσε πάλιν ὁ ἱερεὺς Εὐλόγητόν, θυμιᾷ τὴν ἁγίαν ²⁾ εἰκόνα, τὸ προσκύνημα ³⁾ καὶ πάντας τοὺς ἀδελφούς. Ἡμεῖς δὲ λέγομεν τὸ Χριστὸς ἀνέστη τρίς, τὸ Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι γ', καὶ τὰ λοιπὰ τροπάρια πρὸς μίαν, εἰθ' οὕτως ἀρχόμεθα φάλλειν τὰ τροπάρια τοῦ ἁγιασμοῦ καὶ γίνεται ὁ ἁγιασμός, ὡς σύνηθες. Ὅταν δὲ εἰπώμεν, Τῶν σῶν δωρεῶν καὶ Πηγῇν ἱαμάτων ἔχοντες, τότε ἀρχόμεθα φάλλειν ⁴⁾ τὸν κανόνα τῆς Ἀναστάσεως, τοὺς εἰρμούς ἐκ β', καὶ τὰ τροπάρια ἐκ γ', ὕστερον δὲ πάλιν τοὺς εἰρμούς καὶ τὸ Χριστὸς ἀνέστη ἐκ γ', ἐλθόντων δὲ ἡμῶν εἰς τὸ προσκύνημα τὸ ἐν τῇ ὁδῷ, ἱστάμεθα, ἐκεῖ δὲ ποιεῖ ὁ διάκονος μικράν συναπτὴν καὶ ὁ ἱερεὺς ἐκφωνεῖ· Ὅτι ἡγίασται καὶ δεδόξασται. Ἐλθόντες δὲ ἔμπροσθεν τῆς πύλης τῆς μονῆς, ἱστάμεθα ἐκεῖσε, φάλλοντες καὶ περιμένοντες, ἕως οὗ ἁγιασῇ ὁ ἱερεὺς τὰ περίε πάντα. Εἴτα, εἰσελθόντων ἡμῶν ἐν τῷ ναῷ, λέγει ὁ ἱερεὺς· Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου. Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ διαφυλαχθῆναι τὴν ἁγίαν μονὴν ταύτην κ. τ. λ., καὶ ἡμεῖς· Κύριε ἐλέησον μί, καὶ πάλιν ὁ ἱερεὺς· Ἐτι δεόμεθα ὑπὲρ ἐλέους, εἰρήνης κ. τ. λ. ⁵⁾ κατὰ τὸ ἔθος. Εἰς δὲ τὴν τράπεζαν ἀναγινώσκεται ὁ β' λόγος Γρηγορίου Νύσσης (ΔΙΟΝ. ΤΗΠ. Λ. 106).

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐσπέρας εἰς τὸ λυχνικὸν τὸ Κύριε ἐκέκραξα ἦχος δ' καὶ τὰ γ' στιχηρὰ ἀναστάσιμα τοῦ ἡχοῦ, ὡς ἐδηλώθη, Δόξα τὸ ἕτερον, Καὶ νῦν τὸ δογματικόν, εἰσοδος, τὸ μέγα προκείμενον ἦχος πλ. δ'· Φωνή μου πρὸς Κύριον ἐκέκραξα, τὸ ὅποιον φάλλεται τετράκις μετὰ τῶν στίχων, εἴτα ἡ ἐκτενὴ, τὸ Καταξίωσον Κύριε καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ ἐσπερινοῦ, ὡς δεδήλωται, ὁμοίως καὶ τὸ τοῦ ὀρθρου. Ἡ δὲ λειτουργία εἰς παρακλήσιον.

Κεφ. ζ'. Περὶ τῶν ὥρῶν τῆς νέας τετράδος, πέμπτης, παρασκευῆς καὶ σαββάτου.

Μετὰ τὸ ποιῆσαι τὸν ἱερέα Εὐλόγητόν, λέγομεν τὸ Χριστὸς ἀνέστη γ', τὸ Ἀνάστασιν Χριστοῦ γ', τὰ δὲ λοιπὰ τροπάρια ἅπαξ, ὡς

¹⁾ НѢТЪ. ²⁾ НѢТЪ ³⁾ Тоже ⁴⁾ τοῦ κανόνος τῆς λαμπρᾶς. НѢТЪ φάλλομεν ⁵⁾ Καὶ ἡμεῖς τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ'. Εἴτα, Ἐπάκουσον ἡμῶν, ὁ Θεός. . . . Εἰρήνῃ πάσι. Τὰς κεφαλὰς, καὶ λέγει τὴν εὐχὴν· Δέσποτα πολυέλεε, καὶ οὕτω ποιεῖ ἀπόλυσιν.

προδεδήλωται, καὶ τρισεύομεν αὐτά. Εἰς δὲ τὸ τέλος τῆς γ' στάσεως, μετὰ τὸ Κύριε ἐλέησον μ', Δόξα καὶ νῦν, Τὴν τιμιωτέραν καὶ ὁ ἱερεὺς τὸ Δι' εὐχῶν, καὶ ἀνεωχθείσης τῆς πύλης, εἰσερχόμεθα ἐντὸς εἰς τὸν ναόν, καὶ ὁ διαβαστὴς τὸ Χριστὸς ἀνέστη ἐκ τρίτου, καὶ ἀναγινώσκεται ὁ ἀπόστολος καὶ τὸ εὐαγγέλιον, εἶτα πάλιν τὸ Χριστὸς ἀνέστη ἐκ γ', τὸ Ἀνάστασιν Χριστοῦ ἅπαξ, Προλαβοῦσαι τὸν ὄρθρον καὶ τὰ λοιπὰ τροπάρια, τὸ Κύριε ἐλέησον μ', Δόξα καὶ νῦν, Τὴν τιμιωτέραν. Ὁ Θεὸς οἰκτρήσαι ἡμᾶς καὶ εὐθὺς τὸ Χριστὸς ἀνέστη γ' καὶ ἀπόλυσις. Εἰσελθόντων δὲ ἡμῶν εἰς τὴν τράπεζαν, λέγεται τὸ Χριστὸς ἀνέστη, παρὰ τοῦ διαβαστοῦ, τὸ Κύριε ἐλέησον, Εὐλόγησον. Καὶ ὁ ἱερεὺς εὐλογεῖ τὴν τράπεζαν, καὶ τίθεται ἀνάγνωσις τὰ ἐπίλοιπα τοῦ λόγου Γρηγορίου Νύσσης. Μετὰ δὲ τὸ ἀριστῆσαι ἡμᾶς, ὑφούται ἡ προσφορά, καὶ γίνεται ἡ εὐχαριστία, ὡς δεδῆλωται. Τὸ δ' ἐσπέρας τὸ Κύριε ἐκέκραξα εἰς ἥχον πλ. α' καὶ φάλλομεν τὰς στιχηρὰ ἀναστάσιμα καὶ καθ-εξῆς, κατὰ τὸ σύνηδες.

[ετρ. 107). Κεφ. η'. Τῇ πέμπτῃ τῆς Διακαινησίμου εἰς τὸν ὄρθρον ἡ ἀκολουθία, ὡς προεγράφη. Ἡ λειτουργία εἰς παρακλήσιον. Αἱ δὲ ὥραι φάλλονται καὶ αὐταί, ὡς ἐδηλώθη.

Τῇ αὐτῇ πέμπτῃ ἐσπέρας εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, φάλλομεν τὰ ἀναστάσιμα καὶ τὰ ἀνατολικά τοῦ πλ. β' ἤχου εἰςς', καὶ Δόξα τὸ ἕτερον, Καὶ νῦν τὸ δογματικόν, τὸ προκείμενον ἥχος βαρύς· Ἀγαπήσω σε, Κύριε, ἡ ἰσχὺς μου, καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ ἐσπερινοῦ. Εἰς τὸν ὄρθρον ἡ ἀκολουθία, ὡς προδεδήλωται, καὶ αἱ ὥραι, ἡ δὲ λειτουργία εἰς παρακλήσιον. Εἰς τὴν τράπεζαν ἀναγινώσκεται ὁ εἰς τὸ Πανηγυρικὸν λόγος τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης, λόγος δ' εἰς μέσον. Τῇ αὐτῇ παρασκευῇ ἐσπέρας φάλλομεν τὸ Κύριε ἐκέκραξα εἰς ἥχον πλ. δ', καὶ λέγομεν ἀναστάσιμα τοῦ αὐτοῦ ἤχους', Δόξα, τὸ ὕστερον, Καὶ νῦν, τὸ δογματικόν, εἴσοδος, Φῶς ἰλαρόν, τὸ προκείμενον ἥχος πλ. δ'. Ἐδωκας κληρονομίαν καὶ φάλλεται μετὰ στίχων κ. τ. λ.

Κεφ. λθ'. Τῷ σαββάτῳ τῆς Διακαινησίμου. Εἰς τὸν ὄρθρον, καὶ αὕτη, ὡς ἐν ταῖς προλαβοῦσαις ἡμέραις. Ἡ λειτουργία ἐν τῷ κοιμητηρίῳ. Αἱ ὥραι ἔτι αἱ αὐταί μετὰ τῶν ἑορτασίμων κρουσμάτων. Κατακόπτεται δὲ καὶ ἡ δι' ὅλης τῆς ἐβδομάδος προσφορά ἐν ἐνὶ δίσκῳ καὶ λαμβάνομεν αὐτὴν μετὰ τὸ ἀντίδωρον, καθὼς γίνεται καὶ ἐν ταῖς ἀγρυπνίαις, ἡ ἀρτοκλασία ἐν τῇ λειτουργίᾳ. Ὁ δὲ ἱερεὺς, ἀνελθὼν εἰς τὴν τράπεζαν, ἐκβάλλει ὕψωμα, τμήμα ἄρτου, καὶ ἀνατίθησιν ἐν τῷ

παναγαρίῳ, τοῦ δὲ διαβαστοῦ εἰπόντος τὸ Πάτερ ἡμῶν, καὶ τὸ Χριστὸς ἀνέστη γ', ὁ ἱερεὺς εὐλογεῖ τὴν τράπεζαν. Μετὰ τὸ γεύσασθαι ἡμᾶς, ποιήσαντος τοῦ τραπεζαρίου στίχον, ἀνιστάμεθα καὶ λέγει· Δόξα καὶ νῦν, Κύριε ἐλέησον γ', Εὐλόγησον, ὁ ἱερεὺς· Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ ἐλεῶν καὶ τρέφων ἡμᾶς καὶ τὰ ἐξῆς. Εἴτα ὁ τραπεζάρχης αἰτεῖ συγχώρησιν, τὴν ὁποίαν λαβὼν, ὕψοι τὸ τμήμα τοῦ ἄρτου, λέγων· Χριστὸς ἀνέστη, καὶ ἡμεῖς· Ἀληθῶς ἀνέστη, καὶ ὁ τραπεζάρχης, τυπώσας διὰ τοῦ τμήματος τοῦ ἄρτου σταυρόν, λέγει· Παναγία Θεοτόκε, βοήθει ἡμῖν. Καὶ ὁ διαβαστής λέγει· Ταῖς αὐτῆς πρεσβείαις, ὁ Θεός, ἐλέησον ἡμᾶς καὶ σῶσον ἡμᾶς, καὶ τὸ τροπάριον· Μακαρίζομέν σε. Καὶ ἡμεῖς ψάλλομεν τὸν εἰρμόν καὶ τὰ τροπάρια τῆς θ' ὥδης τῆς Λαμπρᾶς, εἴτα ὁ ἱερεὺς· Εἰς τὰς πολλὰς πρεσβείας τῆς Ὑπερευλογημένης ἐνδόξου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας κ. τ. λ. κατὰ τὴν τάξιν, καὶ οὕτως ἐξερχόμεθα.

[**Стр. 116**). Κεφ. κδ'. Περὶ τῆς μνήμης τοῦ αὐτοῦ (Ἰωάννου) ἀποστόλου, εἰ τύχοι τῇ τετάρτῃ πρὸ τῆς Ἀναλήψεως, ἐν ᾗ ἀποδίδοται τὸ Χριστὸς ἀνέστη (ἐκ τοῦ Τυπικοῦ τοῦ ἀριστεροῦ χοροῦ).

Χρὴ εἰδέναι, ὅτι, εἰ τύχοι ἡ μνήμη τοῦ Θεολόγου τῇ τετάρτῃ πρὸ τῆς Ἀναλήψεως, ἐν τῷ μικρῷ ἐσπερινῷ ψάλλομεν τὰ δ' στιχηρὰ προσόμοια τοῦ ἁγίου, Δόξα τοῦ αὐτοῦ ἀποστόλου, Καὶ νῦν θεοτοκίον, εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ προσόμοια τοῦ ἀποστόλου, τὰ εἰς τὸν στίχον λεγόμενα τοῦ μεγάλου ἐσπερινοῦ, μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν, Δόξα τοῦ αὐτοῦ, Καὶ νῦν θεοτοκίον, ἀπολυτίκιον τοῦ ἀποστόλου καὶ θεοτοκίον καὶ ἀπόλυσις ¹⁾. (Діон. Тип. л. 260).

(Γνώμη τοῦ δεξιῦ χοροῦ ²⁾ Τυπικοῦ περὶ τούτου καὶ ὅρα). Εἰ τύχοι ἡ μνήμη τοῦ Θεολόγου τῇ πρὸ τῆς Ἀναλήψεως δ', μετατίθεται καὶ φάλλεται ἐν ἄλλῃ ἡμέρᾳ μετὰ διακρίσεως, διὰ τὸ βάρος τῶν δύο ὁμοῦ ἀγρυπνιῶν.

Изложение всенощнаго бдѣнія сходно почти съ обычною главою Марка іеромонаха объ этомъ праздниѣ. Стихирь на «Господи воззвахъ» 8, а не десять: 4 воскресныя и 3 со повтореніемъ первой-святому. Еіς τὴν λειτουργίαν ἀντὶ τῶν τυπικῶν τὰ ἀντίφωνα τῆς Λαμπρᾶς, τροπάριον ἀναστάσιμον καὶ τοῦ ἁγίου, κοντάκιον τοῦ ἁγίου καὶ τοῦ Πάσχα, καὶ ἀντὶ τοῦ Τρισαγίου, Ὅσοι εἰς

¹⁾ Діон. Тип. далѣ служба великой вечери. ²⁾ Въ Діон. Типик. Ἐκ τοῦ παλαιοῦ Τυπικοῦ (л. 251).

Χριστόν, ἀπόστολον, εὐαγγέλιον καὶ κοινωνικὸν τοῦ Πάσχα καὶ τοῦ ἀποστόλου.

[**стр. 118**). Κεφ. κη'. Εἰ τύχοι ἅγιος, ἔχων εἰκόνα ἐν μιᾷ τῶν κυριακῶν τῆς Πεντηκοστῆς.

Ἰστέον, ὅτι εἰ τύχοι ἅγιος, ἔχων εἰκόνα καὶ κόλυβα ἐν κυριακῇ τοῦ Πεντηκοσταρίου, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ψάλλομεν ἀναστάσιμα τοῦ Ἰησοῦ δ', τῆς ἑορτῆς γ', καὶ τοῦ ἁγίου γ', Δόξα τῆς ἑορτῆς, Καὶ νῦν θεοτοκίον τὸ δογματικόν, εἰς τὸν στίχον τὰ ἀναστάσιμα, τὸ ἰδιόμελον τοῦ ἁγίου, κατὰ στίχον, εἶτα Δόξα τοῦ ἁγίου, τὸ εἰς τὸν στίχον, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς, ἀπολυτίκιον ἀναστάσιμον τοῦ ἁγίου καὶ θεοτοκίον, ὁ κανὼν τῆς Λαμπρᾶς εἰς δ' ἄνευ στίχου, τοῦ ἁγίου εἰς δ', λεγόντων ἡμῶν ἐξ ἀρχῆς τοὺς στίχους καὶ τῆς ἑορτῆς εἰς ς', ἀπὸ τοῦ Ἔως ἂν παρέλθῃ ὁ λαὸς σου, Κύριε. Ἀπὸ γ' ὧδῃς κοντάκιον τοῦ ἁγίου καὶ τὸν οἶκον, ἀφ' ἑκτῆς τῆς ἑορτῆς κοντάκιον καὶ τὸν οἶκον. Εἰς τοὺς αἰνους στιχηρὰ ἀναστάσιμα ς' καὶ τοῦ ἁγίου τὰ δύο δοξαστικά ἰδιόμελα μετὰ τῶν ἁρμοζόντων στίχων, Δόξα τῆς ἑορτῆς, Καὶ νῦν Ὑπερευλογημένη, δοξολογία μεγάλη, εἰς τοὺς μακαρισμοὺς ἀναστάσιμα δ', τοῦ ἁγίου ἢ γ' ὧδῃ δ', καὶ τῆς ἑορτῆς ὁμοίως ἢ ς' εἰς δ', ἀπόστολον, εὐαγγέλιον, κοινωνικὸν τῆς κυριακῆς καὶ τοῦ ἁγίου (ΔΙΟΝ. ΤИП. Л. 254 οδ.).

[**стр. 129**). Τέλος τοῦ ὅλου Τυπικοῦ, τοῦ τε δηλονότι Μηνολογίου, Τριωδίου καὶ Πεντηκοσταρίου, ἐγράφη ἀπὸ 20 τοῦ μηνὸς Μαΐου ἕως 24 τοῦ μηνὸς Ἰουλίου τοῦ 1878, τὸ δὲ πρωτότυπον, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐγράφη τὸ παρόν, ἔτος ἔχει ἀρχὴν—1624.

[**стр. 130**). Περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ὅταν τύχη τῇ ἁγία καὶ μεγάλῃ παρασκευῇ.

Μετὰ τὴν τάξιν τοῦ ἑσπερινοῦ κ. τ. λ. Περὶ ὥραν β' τῆς νυκτὸς σημαίνει τὰς βαρέας, τὸ μέγα καὶ τὸ σιδηροῦν καὶ ἀρχόμεθα τοῦ ὄρθρου. Εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, τροπάριον τῆς ἑορτῆς

[**стр. 55**). Περὶ τῆς ἑορτῆς ¹⁾ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τύχοι τῇ ἁγία ²⁾ καὶ μεγάλῃ παρασκευῇ.

Χρὴ εἰδέναι, ὅτι, εἰ τύχοι ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου ³⁾ τῇ ἁγία καὶ μεγάλῃ παρασκευῇ, τῇ ⁴⁾ μεγάλῃ πέμπτῃ ἑσπέρας, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰστώμεν στίχους ι' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ ἰδιόμε-

¹⁾ Рукоп. Ватоп. грѣл. XV ст.: τῆς ἑορτῆς нѣтъ. ²⁾ нѣтъ ³⁾ Тоже ⁴⁾ Εἰς τὴν παράμονήν, ἥως τὴν μεγάλην ἑσπέραν

δῖς, Δόξα καὶ νῦν, "Οτε οἱ ἔνδο-
ξοι μαθηταὶ καὶ εὐθύς τὸ α' εὐ-
αγγέλιον καὶ τὰ ἕτερα μέχρι συμ-
πληρώσεως τῶν ἀντιφώνων. Μετὰ
δὲ τὴν συμπλήρωσιν αὐτῶν τὸ
κοντάχιον· Τὸν δι' ἡμᾶς σταυρω-
θέντα, εἶτα τὸ ἐνόρδινον εὐαγ-
γέλιον καὶ οἱ μακαρισμοὶ τῶν ἀγί-
ων παθῶν, ἥχος δ', καὶ τὸ προ-
κείμενον· Διεμερίσαντο τὰ ἱμά-
τιά μου ἑαυτοῖς, καὶ πάλιν εὐ-
αγγέλιον τὸ ἐνόρδινον καὶ ἀνάγνω-
σις τῆς ἡμέρας, εἶτα εὐθύς οἱ
ἀναβαθμοί, τὸ α' ἀντίφωνον τοῦ
δ' ἡχοῦ καὶ τὸ προκείμενον· Εὐ-
αγγελίζεσθε ἡμέραν ἐξ ἡμέρας,
τὸ Πᾶσα πνοή, καὶ εὐαγγέλιον
τῆς ἑορτῆς· Ἀναστᾶσα Μαριάμ,
καὶ αὐθις εὐαγγέλιον τῶν παθῶν,
τὸ μετὰ τὸν ν' λεγόμενον, εἶτα ὁ
ν', Δόξα, Ταῖς τῆς Θεοτόκου,
Καὶ νῦν τὸ αὐτό, εἶτα τὸ στι-
χηρὸν ἰδιόμελον τῆς ἑορτῆς, ὁ
ἱερεὺς· Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν
σου καὶ μετὰ τὴν ἑκφώνησιν ὁ
κανὼν τῆς ἑορτῆς μετὰ τῶν εἰρ-
μῶν εἰς ιδ', καταβασίᾳ τῆς ἑορ-
τῆς. Ἐνθα δὲ τύχη ἡ ὥδῃ τοῦ
Τριωδίου, ὁ κανὼν τῆς ἑορτῆς
μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ς' καὶ τοῦ
Τριωδίου μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς

λα τῆς ἡμέρας τοὺς ε' β', ὁμοί-
ως ¹⁾ καὶ τῆς ἑορτῆς τὰ γ' ²⁾
προσόμοια ³⁾ εἰς ε', Δόξα τῆς ἡμέ-
ρας, ἥχος πλ. β'. Γέννημα ἐχι-
δνῶν, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ὁ αὐ-
τός· Ἀπεστάλη ἐξ οὐρανοῦ, εἰ-
σοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου ⁴⁾, Φῶς
ἱλαρόν, τὰ ἀναγνώσματα τῆς ἡμέ-
ρας καὶ τῆς ἑορτῆς γ', ἡ συνα-
πτή, τὸ Τρισάχιον ⁵⁾, ἀπόστο-
λον ⁶⁾ καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἡμέ-
ρας, καὶ καθ' ἐξῆς ἡ θεία λει-
τουργία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου.
Ἀντὶ δὲ τοῦ χερουβικοῦ ὕμνου,
Τοῦ δεῖπνου σου τοῦ μυστικοῦ, ἐκ
γ', τὸ αὐτὸ καὶ κοινωνικόν, καὶ
ἀντὶ τοῦ Πληρωθῆτω. Μετὰ ⁷⁾
δὲ τὴν ἀπόλυσιν τῆς λειτουργί-
ας εἰσερχόμεθα εἰς τὴν τράπε-
ζαν, καταλύομεν ⁸⁾ ἔλαιον καὶ οἶ-
νον.

Περὶ δὲ ὥραν γ' ⁹⁾ τῆς νυ-
κτὸς σημαίνει τὰς βαρέας, τὸ μέ-
γα καὶ τὸ σιδηροῦν καὶ ἀρχόμε-
θα τοῦ ὄρθρου ¹⁰⁾, μετὰ τὸ διελ-
θεῖν τὸ μεσονυχτικὸν ἐν τῷ νάρ-
θηκι. Εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, τρο-
πάριον τῆς ἑορτῆς δῖς, Δόξα καὶ
νῦν, "Οτε οἱ ἔνδοξοι μαθηταὶ ¹¹⁾,
καὶ μετὰ τὸ τέλος τούτου, λέγει
ὁ ἱερεὺς· Ὑπὲρ τοῦ καταξιωθῆ-

1) Нѣтъ этого слова.

2) Нѣтъ τὰ γ'.

3) προσόμοια πλ. β'. Βουλὴν προ-

αίωνιον εἰς ε' ⁴⁾ προκείμενον ⁵⁾ Тоже ⁶⁾ Ἀλληλουάριον ⁷⁾ Μετὰ τὴν ὁπισθάζμ-
βονον εὐχὴν γίνεται ὁ νικητὴρ κατὰ τὴν τάξιν αὐτοῦ καὶ εἰσερχόμεθα. ⁸⁾ καταλύοντες

οἶνον μόνον ⁹⁾ Δευτέραν ¹⁰⁾ После сего прямо: Εἰς τὸ Θεὸς Κύριος, а замѣ-
чанія нѣтъ.

¹¹⁾ Прибавлено: Εἶτα συναπτὴ μικρὰ καὶ ἑκφωνεῖ ὁ ἱερεὺς· Καὶ ὑπὲρ
τοῦ καταξιωθῆναι

η', [καταβασία, τὸν εἰρμὸν τοῦ Τριψιδίου ὁμοῦ οἱ δύο χοροί. Ἀπὸ γ' ᾠδῆς κάθισμα τῆς ἑορτῆς καὶ ἀνάγνωσις· Πάλιν χαρᾶς εὐαγγέλια, πάλιν ἐλευθερίας μὴνύματα. Ἀφ' ἑκτῆς κοντάκιον τῆς ἑορτῆς καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἡμέρας μετὰ τὸν οἶκον καὶ Συναξαριστήν, ἐν τῇ θ' ᾠδῇ ἡ Τιμιωτέρα οὐ στιχολογεῖται, ἐξαποστειλάριον τῆς ἡμέρας καὶ τῆς ἑορτῆς καὶ εὐθὺς τὸ θ' εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, εἰστήκεσαν παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ. Εἰς τοὺς αἶνους στιχηρὰ τῆς ἡμέρας ἤχος α'. Πᾶσα ἡ κτίσις καὶ τοὺς β' β', Δόξα ἤχος πλ. δ'. Ἦδη βάπτεται κάλαμος ἀποφάσεως, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ὁ αὐτός· Εὐφραίνεσθωσαν οἱ οὐρανοί, εἴτα εὐαγγέλιον κατὰ Μάρκον τὸ ι', εἰθ' οὕτω· Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, ὁ ἱερεύς· Πληρώσωμεν τὴν ἐωθινήν, καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν εὐαγγέλιον τὸ ια'. Εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ προσόμοια τῆς ἑορτῆς ἤχος α', Δόξα ἤχος πλ. β'. Ἐξέδυσάν με, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ἤχος δ'. Γλῶσσα, ἣν οὐκ ἔγνω καὶ τὸ ιβ' εὐαγγέλιον, εἴτα Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι

ναὶ ἡμᾶς τῆς ἀκροάσεως, εὐαγγέλιον α', ἔπειτα τὰ ἀντίφωνα καὶ ¹⁾ τὰ εὐαγγέλια τῶν ἁγίων παθῶν κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἀντιφώνων, εὐθὺς τροπάριον ²⁾ ἤχος δ'. Ἐξηγόρασας ἡμᾶς, εἴτα τὸ ἐνόρδινον εὐαγγέλιον, οἱ μακαρισμοὶ τῶν ἁγίων παθῶν ἤχος δ'. ἀρχόμενοι δὲ τοῦ ³⁾ Ἐν τῇ βασιλείᾳ σου, ἰσθῶμεν στίχους ι', ἀπὸ τοῦ Μακάριοι οἱ πραεῖς, προκείμενον τῶν ἁγίων παθῶν· Διεμέρισαντο τὰ ἱμάτιά μου ⁴⁾, εὐαγγέλιον τὸ ἐνόρδινον καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἡμέρας ⁵⁾. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν ταύτης, ὁ πολυέλεος καὶ ἀντίφωνα τῆς ἐκλογῆς, εἴτα κάθισμα τῆς ἑορτῆς, οἱ ἀναβαθμοί, τὸ α' ἀντίφωνον τοῦ δ' ἤχου, προκείμενον· Εὐαγγελίζεσθε ἡμέραν ἐξ ἡμέρας, Πᾶσα πνοὴ καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἑορτῆς (ὁ ν', Δόξα, Ταῖς τῆς Θεοτόκου Καὶ νῦν, Ταῖς τῆς Θεοτόκου, Ἐλέησόν με, ὁ Θεός, καὶ ψάλλομεν τὸ ἰδιόμελον)· Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀναστᾶσα Μαριάμ, καὶ εὐθὺς εὐαγγέλιον τῶν παθῶν, εἴτα ὁ ν' καὶ πάλιν εὐαγγέλιον, ὁ ἱερεύς· Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου

¹⁾ Εἴτα ΒΜΨΣΤΟ: καὶ τὰ στυρωθέντα, εἴτα τὸν ἐνόρδινον

²⁾ κοντάκιον τῶν ἁγίων παθῶν· Τὸν δι' ἡμᾶς ³⁾ τὸ

⁴⁾ Στίχος· Μακάριος ὁ συνίων ἐπὶ πτωχόν
⁵⁾ Τοῦτ' αὖτις· Οἱ ἀναβαθμοὶ τὸ α' ἀντίφωνον τοῦ δ' ἤχου, προκείμενον· Πᾶσα πνοὴ καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἑορτῆς· Ἀναστᾶσα Μαριάμ καὶ αὐτὴς εὐαγγέλιον τῶν ἁγίων παθῶν, τὸ μετὰ τὸν ν' λεγόμενον, εἴτα ὁ ν', τὸ στιχηρὸν τῆς ἑορτῆς, ὁ ἱερεύς· Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου.

τῷ Κυρίῳ καὶ ψάλλειν τῷ ὀνόματί σου ὑφίστατε, τὸ Τρισάγιον καὶ τὸ τροπάριον ἤχος α'. Ἐξηγόρασας ἡμᾶς ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἐορτῆς· Σήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὸ κεφάλαιον, ἡ ἐκτενή, Σοφία καὶ ἀπολύσις. Προετοιμασθέντος δὲ τοῦ ιερέως καὶ ποιήσαντος ἤδη τὴν προσκομιδὴν, εὐθὺς μετὰ τὴν ἀπολύσιν λέγει· Εὐλόγημένη ἡ βασιλεία, καὶ ἀρχόμεθα τῆς θείας λειτουργίας τοῦ Χρυσοστόμου καὶ οὕτω ψάλλομεν τὰ τυπικά· Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον κ. τ. λ. Εἰς δὲ τοὺς μακαρισμοὺς ψάλλομεν ἐκ τοῦ κανόνος τῆς ἐορτῆς μόνον τὴν γ' καὶ ς' ᾠδὴν, εἰσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ εἰσοδικόν· Εὐαγγελίζεσθε ἡμέραν ἐξ ἡμέρας, τὸ τροπάριον ὁῖς· Σήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὸ κεφάλαιον, καὶ τὸ κοντάκιον διχορον, ὁ ἀπόστολος καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἐορτῆς καὶ κοινωνικὸν ὁμοίως, καὶ οὕτω γίνεται ἀπόλυσις, καὶ δίδονται τὸ κατακλαστὸν μόνον τοῖς ἀδελφοῖς. Ἐρχομένης δὲ τῆς ὥρας, σημαίνει καὶ ψάλ-

τὸ Κύριε ἐλέησον ιβ' καὶ ἐκφωνεῖ· Ἐλέει ¹⁾ καὶ οἰκτιρμοῖς, καὶ εὐθὺς ὁ κανὼν τῆς ἐορτῆς μετὰ τοῦ εἰρμοῦ εἰς ιδ', καταβασία τῆς ἐορτῆς ²⁾. Ἐνθα δὲ τύχη ἡ ᾠδὴ τοῦ Τριωδίου, ὁ κανὼν τῆς ἐορτῆς μετὰ τοῦ εἰρμοῦ εἰς ς', καὶ τοῦ Τριωδίου μετὰ τοῦ εἰρμοῦ εἰς η', ὕστερον δὲ πάλιν τὸν εἰρμόν τοῦ Τριωδίου, ὁ εἰς χορός, ὁ δὲ ἕτερος τῆς ἐορτῆς. Ἀπὸ γ' ᾠδῆς κοντάκιον τῆς ἡμέρας καὶ κάθισμα τῆς ἐορτῆς· Πάλιν χαρᾶς εὐαγγέλια. Ἀφ' ἑκτῆς κοντάκιον τῆς ἐορτῆς καὶ τὸν οἶκον ³⁾ καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἡμέρας ⁴⁾, ἔξαποστειλάριον τῆς ἐορτῆς καὶ τῆς ἡμέρας καὶ εὐθὺς τὸ θ' εὐαγγέλιον ⁵⁾. Εἰς τοὺς αἶνους στιχηρὰ προσόμοια ⁶⁾ τῆς ἐορτῆς ἤχος α' εἰς δ', Δόξα, ἤχος πλ. β', τῆς ἡμέρας· Ἐξέδυσάν με τὰ ἱμάτιά μου, Καὶ νῦν τῆς ἐορτῆς, ἤχος δ'· Γλῶσσαν, ἣν οὐκ ἔγνω, εἴτα εὐαγγέλιον τὸ ι', εἴθ' οὕτω Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, ὁ ἱερεὺς· Πληρώσωμεν, καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν τὸ ια' εὐαγγέλιον ⁷⁾. Εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ ἰδιόμελα ⁸⁾ τῆς

¹⁾ Ἐλέει καὶ φιланθρωπῖα, κανὼν σμα τῆς ἐορτῆς καὶ ἀνάγνωσις, Πάλιν χαρᾶς. . . Примѣчаніи нѣтъ никакихъ. ²⁾ Нѣтъ καὶ τὸν οἶκον ³⁾ Ἐν τῇ θ' ᾠδῇ ἡ Τιμωτέρα οὐ στιχολογεῖται ⁴⁾ Κατὰ Ἰωάννην· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ εἰστέθεισαν παρὰ τῷ σταυρῷ ⁵⁾ ἰδιόμελα τῆς ἡμέρας ἤχος α'· Πᾶσα ἡ κτίσις καὶ τοὺς γ' δευτέρους, Δόξα ἤχος πλ. δ'· Ἦδη βάπτειται, Καὶ νῦν τῆς ἐορτῆς ὁ αὐτός· Εὐφρανέσθωσαν οἱ οὐρανοί, εἴτα εὐαγγέλιον ι' κατὰ Μάρκον· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἔλθων ὁ Ἰωσήφ, εἴθ' οὕτως Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, ὁ δὲ ἱερεὺς τὴν συναπτὴν· Πληρώσωμεν. ⁶⁾ κατὰ Ἰωάννην· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἠρώτησε τὸν Πιλάτον ⁷⁾ προσόμοια τῆς ἐορτῆς ἤχος α', Δόξα πλ. β'· Ἐξέδυσαν τὰ ἱμάτια, Καὶ νῦν ἤχος δ'· Γλῶσσαν, ἣν οὐκ ἔγνω, εὐαγγέλιον ιβ'· Τῇ ἐπαύριον, ἥτις ἐστίν, εἴτα Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι.

²⁾ ὁμοῦ οἱ δύο χοροί. Ἀπὸ γ' ᾠδῆς κάθισμα τῆς ἐορτῆς καὶ ἀνάγνωσις, Πάλιν χαρᾶς. . . Примѣчаніи нѣтъ никакихъ. ³⁾ Нѣтъ καὶ τὸν οἶκον ⁴⁾ Ἐν τῇ θ' ᾠδῇ ἡ Τιμωτέρα οὐ στιχολογεῖται ⁵⁾ Κατὰ Ἰωάννην· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ εἰστέθεισαν παρὰ τῷ σταυρῷ ⁶⁾ ἰδιόμελα τῆς ἡμέρας ἤχος α'· Πᾶσα ἡ κτίσις καὶ τοὺς γ' δευτέρους, Δόξα ἤχος πλ. δ'· Ἦδη βάπτειται, Καὶ νῦν τῆς ἐορτῆς ὁ αὐτός· Εὐφρανέσθωσαν οἱ οὐρανοί, εἴτα εὐαγγέλιον ι' κατὰ Μάρκον· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἔλθων ὁ Ἰωσήφ, εἴθ' οὕτως Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, ὁ δὲ ἱερεὺς τὴν συναπτὴν· Πληρώσωμεν. ⁷⁾ κατὰ Ἰωάννην· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἠρώτησε τὸν Πιλάτον ⁸⁾ προσόμοια τῆς ἐορτῆς ἤχος α', Δόξα πλ. β'· Ἐξέδυσαν τὰ ἱμάτια, Καὶ νῦν ἤχος δ'· Γλῶσσαν, ἣν οὐκ ἔγνω, εὐαγγέλιον ιβ'· Τῇ ἐπαύριον, ἥτις ἐστίν, εἴτα Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι.

λονται αἱ ὥραι κατὰ τὴν τάξιν, ἀφορῶντες εἰς μόνον τῶν ἀγίων παθῶν τὴν σειρὰν καὶ οὕτω καθ' ἐξῆς. Ὁ ἐσπερινὸς μετὰ τὴν εἴσοδον τοῦ ἐπιταφίου, τὸ Εὐλογήσω τὸν Κύριον κ. τ. λ. καὶ ἀπόλυσις. Εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν τράπεζαν, ἐσθίουμεν βρωσιν τινὰ ἄνευ ἐλαίου, καὶ πίνοντες οἶνον εἰς δόξαν Θεοῦ.

ἀγιον, τροπάριον ἥχος δ'. Ἐξηγόρασας ἡμᾶς, Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς. Σήμερον τῆς σωτηρίας, ἡ ἐκτενὴ ¹⁾ καὶ ἀπόλυσις. Ἡ δὲ α' ὥρα ψάλλεται, ὡς ²⁾ διατέτακται τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ· λέγεται ³⁾ δὲ τροπάριον τῆς ἑορτῆς καὶ τῆς ἡμέρας, ὡσαύτως δὲ κοντάκια. Περὶ δὲ ὥραν ε' σημαίνει τὸ μικρὸν ⁴⁾ καὶ ψάλλομεν τὰς γ' ὥρας τριψάλλμους μετὰ τῶν τροπαρίων, τῶν ἀναγνώσεων ⁵⁾, τῶν ἀποστολῶν καὶ εὐαγγελίων καὶ τῆς ἄλλης ἀκολουθίας αὐτῶν. Λέγονται δὲ ἐν αὐταῖς τὰ τροπάρια τῶν ὥρων, ἡγουν τῆς ἡμέρας καὶ τῆς ἑορτῆς, ὡσαύτως ⁶⁾ καὶ τὰ κοντάκια ⁷⁾. Γίνονται δὲ ἀναγνώσεις εἰς τὰς ὥρας εἰς τὸν λόγον τοῦ ἀγίου Γεωργίου Νικομηδείας, ἀναγινώσκειται δὲ οὗτος ὁ λόγος εἰς δόσεις γ', εἰς τὴν γ' ὥραν, εἰς τὴν δ' καὶ εἰς τὴν θ', εἶτα μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς θ' τὰ τυπικὰ χύμα, ἡγουν τὸ Μνήσθητι ἡμῶν, Κύριε, καὶ οἱ μακαρισμοὶ ἄνευ μέλους ⁸⁾, κοντάκιον τῆς ἡμέρας καὶ τῆς ἑορτῆς, τὸ Κύριε ἐλέησον μ' καὶ ἀπόλυσις, τὸ ⁹⁾ Εὐλογήσω τὸν Κύριον ἐνταῦθα οὐ λέγεται ¹⁰⁾. Περὶ δὲ ὥραν η' σημαίνει τὸ μέγα καὶ ἀρχόμεθα τοῦ λυχνικοῦ, καὶ ὁ ἱερεὺς ¹¹⁾ ποιεῖ τὴν προσκομιδὴν. Εἰς δὲ τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰστώμεν στίχους ι' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ προσόμοια τῆς ἡμέρας ἥχος β'. Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου σε νεκρόν, ποιούμεν αὐτὰ ζ' καὶ τῆς ἑορτῆς ἰδιόμελα δ', Δόξα τῆς ἡμέρας, ἥχος πλ.

ἡμέρας ἥχος α'. Πᾶσα ἡ κτίσις καὶ τοὺς γ' β', Δόξα ἥχος πλ. δ'. Ἦδη βάπτεται κάλαμος, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ὁ αὐτός· Εὐφρανέσθωσαν οἱ οὐρανοί. Εἰ βούλει, ποιήσον, ὡς γέγραπται, εἰ δ' οὐ, εἰπέ εἰς τοὺς αἶνους τῆς ἡμέρας, καὶ εἰς τὸν στίχον τῆς ἑορτῆς, εἶτα εὐαγγέλιον ιβ', τὸ Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι τῷ Κυρίῳ, Τρισ-

¹⁾ Σοφία ²⁾ καθὼς ³⁾ Этого замѣчания нѣтъ ⁴⁾ καὶ ποιούμεν τὴν λει-
την ἐξω τῆς μονῆς, καὶ ὑποστρέψαντες ⁵⁾ ἀναγνωσμάτων ⁶⁾ Нѣтъ этого слова
⁷⁾ δὲ τῆς ἡμέρας· Τὸν δι' ἡμᾶς σταρωθέντα. Ἐν τῇ θ' ὥρᾳ μετὰ τὸ εὐαγγέλιον τίθεται ἀνί-
γνωσις τῆς ἡμέρας, εἰθ' οὕτως· Μὴ δὴ παραδόξης ἡμᾶς, Τρισάγιον, κοντάκιον τῆς ἡμέρας, τὸ
Κύριε ἐλέησον μ' καὶ εὐχέλαιον, τὰ τυπικὰ χύμα, ὡς τὸ ⁸⁾ τὸ Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν,
Ἄνεξ, ἄφεξ, τὸ Πάτερ ἡμῶν, κοντάκιον τῆς ἡμέρας, τὸ Κύριε ἐλέησον μ' ⁹⁾ τὸ γὰρ
¹⁰⁾ διὰ τὸ λέγεσθαι αὐτὸ ἐν τῇ λειτουργίᾳ ¹¹⁾ ὁ ἱερεὺς—нѣтъ

β'. Ὡ πῶς ἡ παράνομος συναγωγή, Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς ὁ αὐτός· Ἀπεστάλη ἐξ οὐρανοῦ, εἰσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ Φῶς ἰαρόν, προκείμενον καὶ ἀναγνώσματα τῆς ἡμέρας καὶ τῆς ἑορτῆς τὰ β' ¹⁾, ἡ συναπτή, τὸ Τρισάγιον, ἀπόστολον ²⁾ καὶ εὐαγγέλιον πρῶτον τῆς ἑορτῆς εἶτα τῆς ἡμέρας, κοινωνικὸν τῆς ἑορτῆς. Τελεῖται δὲ ἡ θεία λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου. Εἰς τὴν τράπεζαν ἐσθίομεν ξηροφαγίαν, πίνομεν δὲ οἶνον.

[стр. 131—136). Πίναξ τῶν ἐμπεριεχομένων ἐν τῷ παρόντι Τυπικῷ ἑορτῶν. Μηνολόγιον.

CLIII. Въ Аѳѳно-Каракальскомъ монастырѣ нѣтъ самостоятельнаго Типикона. Служба правится по печатному Типикону пр. Саввы. Для праздника же Благовѣщенія имѣется особая въ 16. долю, небольшая тетрадка съ XIX в. заглавіемъ: Τυπική διάταξις περὶ τῆς ἑορτῆς τοῦ θείου Εὐαγγελισμοῦ, εἰ τόχοι ἐν τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ ἐβδομαδί τῶν σωτηριωδῶν παθῶν.

На всю страстную седмицу службы изложены подробно и сходно съ Типикономъ Филофеевскаго монастыря, съ небольшими особенностями. Напр., на праздникъ Благовѣщенія въ великую пятницу находимъ двѣ особенности, или совершенно отсутствующія въ упомянутомъ Типиконѣ, или же въ иномъ изложеніи: 1) Ψαλλόμενου δὲ τοῦ ιε' ἀντιφώνου, τίθεται εἰς τὸ μέσον ὁ τίμιος σταυρὸς καί, μετὰ τὸ ἀσπασθῆναι αὐτὸν οἱ ἀδελφοί, αἵρεται ἐκ τοῦ μέσου διὰ τὸ αἰδέσιμον τῆς ἑορτῆς. Μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ δεκάτου πέμπτου ἀντιφώνου καὶ καθίσματος ἀναγινώσκομεν τὸ ι' εὐαγγέλιον.

2) Περὶ τῶν μεγάλων ὥρῶν τῆς μεγάλης παρασκευῆς, εἰθίσται ἐν ταῖς μοναῖς, ταῖς ἐπ' ὀνόματι τοῦ θείου Εὐαγγελισμοῦ τιμωμέναις, ἀναγινώσκειν ταύτας τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ πέμπτῃ, καὶ σήμερον ἀναγινώσκειν τὰς ὥρας τριφάλμους, κατὰ τὴν συνήθειαν, διὰ νὰ γένη ταχύτερον ἡ θεία λειτουργία. Ἡμεῖς ὁμῶς ἀναγινώσκομεν σήμερον τὰς μεγάλας ὥρας συντομώτερον, σημαίνει δὲ ταχύτερον διὰ τὸ μέλλειν γενέσθαι καὶ λειτουργίαν τοῦ θείου Χρυσοστόμου, ψάλλοντες τὰ ἀντίφωνα καὶ εἰσοδικὸν τῆς ἑορτῆς καὶ καθεξῆς τὰ λοιπὰ ἅπαντα τῆς ἑορτῆς.

¹⁾ τὸ Κατευθυντήριον. Стерто впоследствии . ²⁾ ἀλληλουσίαν.

Въ той же тетради начато изложение службъ на Сръ-
теніе и на праздникъ Благовѣщенія въ сѹбботу акаѳиста, но
не окончено. Имѣются стихиры Андрею Первозванному, Васи-
лію Великому, Пантелеимону, Предтечѣ, Вознесенія и Пяти-
десятницы.

CLIV. Въ лаврѣ пр. Аѳанасія Аѳонскаго нынѣ не имѣется
своего особаго Типикона. Для праздника Благовѣщенія мы
нашли въ ней слѣдующую краткую записъ руки XIX в.:

Ἐρμηνεία εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ θεοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ὅταν τύχη
τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλη παρασκευῇ (προεόρτια καὶ μεθεόρτια οὐ φά-
λονται).

Τῇ παραμονῇ, ἥτοι τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ πέμπτῃ εἰς τὸν ἑσπε-
ρινόν, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰστώμεν στίχους ι' καὶ ψάλλομεν τὰ
στιχηρὰ τῆς ἡμέρας ἰδιόμελα, τοὺς δ' β', τὸ Συντρέχει λοιπόν, τὸ
Ἰούδας ὁ παράνομος, Κύριε, τὸ Ἰούδας ὁ προδότης, δόλιος ὢν, τὸ
Ἰούδας ὁ δοῦλος καὶ δόλιος, καὶ τῆς ἑορτῆς προσόμοια ἦχος πλ.
β', τὸ Βουλὴν προαιώνιον καὶ τὰ ἄλλα δύο, δευτεροῦντες αὐτά,
Δόξα τῆς ἡμέρας ἦχος πλ. β'. Γέννημα ἐχιδνῶν, Καὶ νῦν τῆς
ἑορτῆς ἦχος ὁ αὐτός. Ἀπεστάλη ἐξ οὐρανοῦ Γαβριήλ, εἰσόδος μετὰ
τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ Φῶς ἱλαρόν, καὶ εὐθὺς τὰ ἀναγνώσματα τοῦ Τρι-
φωδίου μετὰ τῶν στίχων αὐτῶν, εἶτα καὶ τῆς ἑορτῆς τὰ τρία, ἡ συνα-
πτή, τὸ Τρισάγιον, ὁ ἀπόστολος καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἡμέρας, καὶ καθ-
εξῆς ἡ θεία λειτουργία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἑσπέρας, σημαίνει εἰς τὴν μίαν τὰς καμπάνας
διὰ τὴν ἀγρυπνίαν, καὶ ἀρχόμεθα τοῦ μικροῦ ἀποδείπνου, ἕως τοῦ
Τὴν πᾶσαν ἐλπίδα μου καὶ εὐθὺς ἀρχίζομεν τὴν λιτὴν, ψάλλοντες ἀρ-
γῶς καὶ μετὰ μέλους (ἂν θέλωμεν) τὸ πρῶτον τροπάριον· τὰ δὲ ἕτε-
ρα δύο σύντομα, εἶτα τὸ Δόξα καὶ νῦν ἀργῶς, ἀκολουθῶς τὰ ἀπόστι-
χα, καὶ οἱς τὸ Σήμερον τῆς εὐδοκίας, τὸ Θεοτόκε παρθένε, ἡ εὐλο-
γία τῶν ἁγίων καὶ ἀνάγνωσις τῆς ἑορτῆς εἰς τὸν Δαμασκηνόν. Εἰς τὸ
Θεὸς Κύριος, τὸ ἀπολυτίκιον τῆς ἑορτῆς οἱς, ἀργοσύνη καὶ ἀπαξ
Ὅτε οἱ ἑνδοξοὶ μαθηταί, εἶτα συναπτὴ μικρά. Ἐντεῦθεν δὲ ἀρχόμε-
θα τῶν εὐαγγελίων κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν μέχρι τοῦ ἐβδόμου εὐαγ-
γελίου. Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τούτου, ψάλλομεν εὐθὺς τὸ α' κά-
θισμα τῆς ἑορτῆς· Ὁ μέγας στρατηγός, οἱς, καὶ μετὰ τοῦτο ἀνάγω-
σις τῆς ἡμέρας (εἰς τὸν Μηνιάτην) καὶ εὐθὺς τὸ η' εὐαγγέλιον, καὶ

ἀκολούθως τὸ β' κάθισμα τῆς ἑορτῆς, καὶ κατόπιν τὸν πολυέλεον, μετὰ τοῦτον κάθισμα πάλιν τῆς ἑορτῆς· Γαβριήλ ἐξ οὐρανοῦ, Δόξα καὶ νῦν, Ἀπεστάλη Γαβριήλ, εἶτα Ἐκ νεότητός μου, προκείμενον καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἑορτῆς, ὁ ν', Δόξα, Ταῖς τῆς Θεοτόκου, Καὶ νῦν τὸ αὐτό, εἶτα τὸ στιχηρόν καὶ ὁ ἱερεύς· Σῶσον, ὁ Θεός, τὸν λαόν σου, ὁ κανὼν τῆς ἑορτῆς εἰς ιδ', καταβασία τῆς ἑορτῆς· μετὰ δὲ τὴν γ' ᾠδὴν τὴν καταβασίαν, τὴν μικρὰν συναπτὴν καὶ εὐθὺς τὸ θ' εὐαγγέλιον, εἶτα τὸ κοντάκιον καὶ τὸν οἶκον τῆς ἡμέρας. ἀκολούθως τὰ καθίσματα τῆς ἑορτῆς (καὶ ἀνάγνωσιν τῆς ἑορτῆς ἐγκώμιον), εἶτα τὴν δ' ᾠδὴν αὐτῆς, ἔνθα ἐστὶ τριψῶδιον· ἡ ᾠδὴ τῆς ἑορτῆς εἰς η', καὶ τοῦ Τριψωδίου μετὰ τῶν εἰρμῶν εἰς ζ', καταβασίας καὶ τὰς δύο, ὁ εἰς χορὸς τὸν εἰρμὸν τοῦ Τριψωδίου, ὁ δὲ ἕτερος τῆς ἑορτῆς. Μετὰ δὲ τὴν ε' ᾠδὴν, τὴν μικρὰν συναπτὴν καὶ εὐθὺς τὸ ι' εὐαγγέλιον, εἶτα τὸ κοντάκιον καὶ τὸν οἶκον τῆς ἑορτῆς, τὸ Συναξάριον τοῦ μηνὸς καὶ τῆς ἡμέρας. Ἡ Τιμιωτέρα οὐ στιχολογεῖται, ἀλλὰ ψάλλονται τὰ μεγαλυνάρια τῆς ἑορτῆς, μετὰ δὲ τὰς καταβασίας τῆς θ' τὴν μικρὰν συναπτὴν καὶ εὐθὺς τὸ ια' εὐαγγέλιον, ἀκολούθως τὰ δύο ἐξαποστειλάρια τῆς ἑορτῆς καὶ τῆς ἡμέρας τὸ ἐν ἁπαξ, καὶ εὐθὺς τὸ ιβ' εὐαγγέλιον (εἰς τὸ μέσον παρὰ τοῦ διακόνου), εἶτα τοὺς αἶνους, δ' τῆς ἡμέρας, καὶ δ' τῆς ἑορτῆς, μετὰ τῶν δύο στίχων αὐτῆς, Δόξα τῆς ἑορτῆς, Καὶ νῦν τῆς ἡμέρας, τὸ Ἐξέδυσάν με τὰ ἱμάτιά μου, δοξολογία μεγάλη, τὸ ἀπολυτίκιον τῆς ἑορτῆς, ἡ ἔκτενὴ κ. τ. λ. καὶ ἀπόλυσις μικρά, καὶ εὐθὺς Εὐλογημένη ἡ βασιλεία, τὰ τυπικά, οἱ μακαρισμοὶ τῆς ἑορτῆς ᾠδὴ γ' καὶ ζ', ἀπόστολος καὶ εὐαγγέλιον τῆς ἑορτῆς, καὶ καθέξῃς ἡ θεία λειτουργία τοῦ Χρυσοστόμου. Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν, τὸ Εὐλόγησω καὶ τὸ Ὑψώσω σε, ὁ Θεός μου. Εἰς τὴν τράπεζαν καταλύομεν βράσματα ἄνευ ἐλαίου, πίνομεν δὲ καὶ οἶνον εἰς δόξαν τῆς Θεοτόκου, τὰς δὲ μεγάλας ὥρας ψάλλομεν εἰς τὴν τάξιν αὐτῶν κατὰ τὸ σῶνῃδες, πλὴν σημαίνει βραδύτερον διὰ τὸν κόπον τῆς ἀγρυπνίας. Ἰστέον καὶ τοῦτο, ὅτι εἰς τὸ τέλος τῶν μεγάλων ὥρων, τὰ τυπικά, τὸ Εὐλόγησω καὶ τὸ Ὑψώσω σε οὐ λέγονται, διὰ τὸ προλεχθῆναι ἐν τῇ λειτουργίᾳ, ἀλλὰ μετὰ τὴν εὐχὴν τῆς θ', τὸ Μνήσθητι ἡμῶν, Κύριε κ. τ. λ., Παναγία Τριάς, τὸ ὁμοούσιον κράτος, Δόξα Πατρὶ καὶ ἀπόλυσις. Εἰς δὲ τὸν ἐσπερινόν, οὐδὲν ψάλλομεν τῆς ἑορτῆς, ἀλλὰ πάντα τῆς ἡμέρας κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν.

Σημειώσεις. Εἰ βούλη, μετὰ τὸ ὄρθρον γενέσθω διακοπὴ δύο ὥρας, καὶ κατόπιν ᾧ σημάνῃ, νὰ φαλλῶσιν αἱ μεγάλαι ὥραι ἀργουσύν-

τομα, καὶ ἀκολούθως νὰ ἐπιτελεσθῇ ἡ θεία λειτουργία. Ὁ δὲ ἐσπερινὸς τοῦ ἐπιταφίου φάλλεται εἰς τὴν διωρισμένην τοῦ ὄραν.

CLV. На Синаѣ пользуются при богослуженіи современнымъ Типикономъ Великой Церкви. Для литаній же имѣется небольшая тетрадка, писанная почеркомъ XIX в. Среди этихъ литаній заслуживаетъ вниманіе: Διατάξεις τῆς λιτανίας τῇ κυριακῇ τῶν Βαΐων.

Τῇ κυριακῇ τῶν Βαΐων γίνεται ἡ λιτή, στιχηρὰ ἰδιόμελα ε', ἥχος πλ. β'. Σήμερον ἡ χάρις τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἡμᾶς συνήγαγε, εὐαγγέλιον εἰς τὴν πόρταν, ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην (X, 1—9), ἥχος πλ. β'. Ὁ ἔχων θρόνον οὐρανόν, καὶ ὑποπόδιον τὴν γῆν, εἰς τοὺς τρεῖς Ἱεράρχας· εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Λουκᾶν (XIX, 29—40), ἥχος πλ. β'. Δεῦτε καὶ ἡμεῖς σήμερον, πᾶς ὁ νέος Ἰσραήλ, εἰς τοὺς μάρτυρας Σέργιον καὶ Βάκχον εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Μάρκον (XI, 1—11), ἥχος πλ. β'. Τὴν σεπτὴν Ἀνάστασιν, τὴν σὴν προτυπούμενος ἡμῖν, εἰς τοὺς πέντε μάρτυρας εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην (XII, 1—8), ἥχος πλ. β'. Πρὸ ἑξ ἡμερῶν τοῦ Πάσχα ἤλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Βηθανίαν, εἰς τὴν μέσσην κελλαρικὸν καὶ τράπεζαν, εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην (II, 1—11), Δόξα, ἥχος πλ. β'. Σήμερον ἡ χάρις τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἡμᾶς συνήγαγε, (ἐκτός τῆς ἁγίας Βάτου) εἰς τὸν φοῦρνον καὶ εἰς τὸν μύλον εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ματθαῖον (XIV, 14—22), ἕτερα στιχηρὰ ἰδιόμελα, ἥχος δ'. Ὁ πλεῖστος ὄχλος, Κύριε, ἐστρώννουν ἐν τῇ ὁδῷ τὰ ἱμάτια αὐτῶν, εἰς τὸ πηγάδι τοῦ Μωϋσῆ εὐαγγέλιον ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην (XII, 8—18), ἕτερον, ἥχος δ'. Μέλλοντός σου εἰσιέναι, εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, Κύριε. Γυριζόμενοι τελευταῖον εἰς τὸν Ἀλκουσέριον, λέγομεν τὰ τοῦ ὄρθρου, καὶ μετὰ ταῦτα φάλλομεν τὸ ἄνωθεν τροπάριον· Μέλλοντός σου εἰσιέναι εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, Κύριε . . . κ. τ. λ.

Къ стр. 153 (дополненія ркп. Аеоно-Ватопедской библ. № 322 (956).

[л. 241). О точномъ соблюденіи Церковнаго Устава. См. выше стр. 255.

[л. 243 об.). Ἀκολουθία τῆς ὅλης ἐβδομάδος τῶν ἀλληλουιαρο-προκειμένων καὶ κοινωνικῶν ἐν τῇ θείᾳ λειτουργίᾳ, ὅτε οὐκ ἔστιν ἐορταζόμενος ἅγιος.

[л. 244). Ἀκολουθία ἐτέρα. Прокимны Богородицы, мучениковъ, священномучениковъ и др.

[л. 245). Εὐχὴ ἐπὶ εὐλογήσεως σταφυλῶν Goar. p. 553.

[л. 245 об.). Εὐχὴ ἐπὶ ὀπωρῶν.

Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πρὶν μὲν τὴν γῆν τοῖς ἄνθεσι καλλωπίσας καὶ καρποφόροις φυτοῖς ἅπαν τὸ πρόσωπον ὠραΐσας...

Особенность этого Типикона заключается главнымъ образомъ во множествѣ примѣчаній на поляхъ его, при чемъ весьма многія изъ этихъ примѣчаній въ другихъ Типиконахъ вошли прямо въ текстъ ихъ. Примѣчанія эти дисциплинарнаго и служебно-литургическаго содержанія. Ἐν ἄλλοις οὕτως εὔρηται, говорится о тропаряхъ 6 часа, Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου, Δόξα, τοῦ κατὰ τὴν μονὴν ἁγίου, Καὶ νῦν, Τῇ πρεσβείᾳ и т. д. (см. выше стр. 83). Замѣчаніе о переносѣ службы Іоанна Златоуста съ 14 Сентября на 13 Ноября [л. 21). Ἐν ἄλλοις Τυπικαῖς, говорится о службѣ 26 Сентября, ἀγρουπνίαν μᾶλλον καὶ τὴν Ὀκτώηχον φάλλομεν, ἐν τε τῇ ἐσπέρᾳ καὶ τῷ ὄρθρῳ ὡς γοῦν δόξει τῷ проεστῶτι, οὕτω γινέσθω [л. 26). Подъ 1 Ноября находим слѣдующую интересную службу [л. 32): Τῶν ἁγίων καὶ θαυματουργῶν ἀναργύρων Κοσμά καὶ Δαμιανοῦ, καὶ τὰ ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ τῆς βασιλικῆς ταύτης μονῆς. См. ниже стр. 752 [л. 32). О славословіи на день апостола Филиппа говорится: Ἐνταῦθα παρὰ πᾶσι σχεδὸν οὐ γίνεται δοξολογία, εἰ θέλεις οὖν καὶ σύ, ποιήσον οὕτως [л. 36). Ἠπόρηταί μοι τίνος χάριν ἐνταῦθα ἢ τῶν ἐγκαινίων ἀκολουθία ἐγκείται, μήποτε οὖν ἔτυχε γενέσθαι τὰ ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ ἐκείνου, τῆς μονῆς δηλαδὴ τοῦ ἁγίου Σάββα, καὶ ἔκτοτε ἐτυπώθη φάλλεσθαι κατ' ἐνιαυτὸν ἢ τοιαύτη ἀκολουθία, καὶ εἰ τοῦτο οὐκ ἐπάναγκες τελεῖσθαι ταύτην καὶ παρ' ἡμῶν ¹⁾ [л. 45). Ζητητέον περὶ τούτου, ὡς, εἰ τύχοι τινὸς ἄλλου ἁγίου μνήμη τῇ κυριακῇ ταύτῃ τῶν ἁγίων προπατόρων, πάντως ὀφείλει φάλλεσθαι ἢ ἀκολουθία τοῦ τοιοῦτου ἁγίου ἐν τοῖς ἀποδείπνοις τῆς πάσης, καθὼς ὀρίζει τὸ Τυπικόν. Εἰ δὲ τύχοι τῶν ἁγίων τριῶν παιδῶν καὶ Δανιὴλ τοῦ προφήτου, πῶς ὀφείλουσιν οὗτοι ἐναπομεῖναι ἀνεόρταστοι καὶ ὡς ἐν παραβύστῳ γενέσθαι τὴν ἀκολουθίαν. Πάλιν δὲ φάλλειν τὸν ἀναστάσιμον κανόνα μετὰ τῶν β' κανόνων

¹⁾ Тоже въ Типик. ркп. библ. Аѳоно-Ватопед. № 323, л. 56.

τῶν ἁγίων καὶ τῆς κυριακῆς τῶν προπατέρων, ἐκβαίνει εἰς στίχους ις', ὅπερ οὐχ εὐρίσκεται ποτε ἐν τοῖς Ἱεροσολυμιτικοῖς Τυπικοῖς, δοκεῖ οὖν μοι, εἰ δόξει τῷ προεστῶτι ἢ τῷ ἐκκλησιάρχῃ, καλὸν καταλεῖψαι τὸν εἰρμὸν τοῦ α' ἀναστασίμου κανόνος καὶ τὸ θεοτοκίον, φάλλοντες β' μόνῃ ἀναστάσιμῃ, εἰδ' οὕτω λέγειν τῶν προπατέρων κανόνα καὶ τοὺς ἐτέρους β' τῶν ἁγίων. Εἰ βούλει φάλλειν εἰς ις', ἐξακεραίως φάλλειν καὶ τοὺς δ' κανόνας [л. 41 об.]. "Οτε λέγεται εἰς τὴν ὑπακοήν, κάθισμα οὐ λέγεται, ἀλλ' εὐθύς ἡ ἀνάγνωσις [л. 42]. О часахъ предѣ Рождествомъ Христовымъ и Богоявленіемъ: Μετὰ τὸ εἰπεῖν ἀναγνώσματα τρία, λέγεται τὸ τροπάριον παρὰ τοῦ ἀναγνώστου, εἶτα καὶ παρὰ τοῦ λαοῦ, καὶ ὁ ἀναγνώστης τοὺς στίχους, εἰς ἓνα ἕκαστον ὁ λαὸς τὸ τέλος τοῦ τροπαρίου. Μετὰ δὲ ταῦτα Δόξα καὶ νῦν ὁ ἀναγνώστης τὸ τέλος, εἰδ' οὕτως ἕτερα τρία ἀναγνώσματα καὶ τὸ τροπάριον, καὶ τοὺς στίχους ὡσαύτως, καὶ μετὰ ταῦτα ἕτερα ἀναγνώσματα [л. 45 об., л. 52]. По окончаніи часовъ: Τὸ τροπάριον τῆς ἑορτῆς, Δόξα καὶ νῦν, τὸ κοντάκιον καὶ ἡ φήμη τῶν βασιλέων, τοῦ πατριάρχου καὶ τοῦ προηγουμένου [л. 46]. О молитвахъ на вечернемъ Богоявленскомъ водоосвященіи. Εἰ οὐκ ἔστι διάκονος, λέγει τὴν μυστικὴν εὐχὴν ὁ ἱερεὺς, ἀνaginώσκομένων τῶν προφητῶν, ἵνα ἡ ἔτοιμος μετὰ τὸ πληρῶσαι τὰ διακονικὰ ἀπάρξασθαι τῆς ἐτέρας εὐχῆς [л. 52 об.]. О службѣ 25 Генварі: Τινὲς δὲ ἑορτάζουσι τὸν ἅγιον καὶ φάλλουσι· Μακάριος ἀνὴρ καὶ πολυέλεον καὶ τὰ στιχηρὰ αὐτοῦ εἰς ἡ', ὁμοίως καὶ εἰς τὸν κανόνα, εἰ θέλεις οὖν σύ, ποιήσον οὕτως [л. 59]. О стихирахъ въ службѣ на праздниѣ Сръбтеніи: Εὐρίσκονται ἐν τισιν εἰς τὸν βαρὺν ἦχον πλείονα καὶ μέχρι τῶν ἑξ, διὸ καὶ λέγουσι ταῦτα μᾶλλον οἱ πολλοὶ εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα [л. 61]. Противъ 23 Апрѣля: Ἐνταῦθα γέγραπται ἐν τισι, ὅτι, εἰ θέλει ὁ προεστῶς, ποιεῖ ἀγρυπνίαν [л. 72]. 8 Мая: Μὴ θαυμάσης, εἰ πάλιν εἶπε· Τὸν υἱὸν τῆς βροντῆς· καὶ γὰρ ἐν ἄλλοις οὕτως εὐρηται, οἶμαι, διὰ τὸ ἐξαίρετον τοῦτου τοῦ στιχηροῦ, σὺ οὖν, εἰ βούλει τοῦτο εἰπεῖν, δόξασον εἰς ἦχον δ'· Ἀναπεσὼν ἐν τῷ στήθει [л. 74]. На полѣ записанъ весь обрядъ выноса креста и поклоненія ему перваго Августа (см. выше), такъ какъ въ текстѣ не положено выноса, а говорится: Δεῖ εἰδέναι, ὅτι μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ὄρθρου ποιούμεν τὴν προσκύνησιν τοῦ τιμίου Σταυροῦ κατὰ τὴν τάξιν τῆς γ' κυριακῆς τῶν νηστειῶν κ. τ. λ. Къ стихирамъ припѣвъ: «Кресту твоему» [л. 82 об.]. Ἀντίφωνα, говорится о праздниѣ Прео-

ображенія, ἐνταῦθα οὐ λέγεται, ὅτι οὐδὲ ἐδηλώθησαν, ὅποια εἰσὶ [л. 83 об.]. Ἰστέον, ὅτι τῇ ις' τοῦ παρόντος μηνὸς ἐστὶν ἡ ἐξ Ἑδέσσης ἀνακομιδὴ τῆς ἀχειροποιήτου μορφῆς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἥτοι τοῦ ἁγίου Μανδηλίου, καὶ εἰ ἐστὶν ἀκολουθία, συμβάλλεται μετὰ τῆς ἑορτῆς τροπάριον· Τὴν ἄχραντον εἰκόνα σου, ἀναγινώσκειται δὲ καὶ ὁ ἐπ' αὐτῇ λόγος [л. 85 об.]. О недѣлѣ мытаря и фарисея: Τὸ ἐσθίειν τυρὸν ἐν ταύτῃ τῇ ἐβδομάδι ἀποτρέπεται ὁ ἀγιώτατος πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως κὺρ Νικόλαος καὶ λέγει, ἵνα ἐσθίωσιν ἰχθύας καὶ ἔλαιον [л. 87]. Παράδοσις ἐστὶ τῶν ἁγίων, ὅπως μνημονεύονται οἱ ἐκδημοῦντες ἀφ' ἡμῶν ἅπαντες τῆς τελευταίας ἡμέρας καθημέραν μετὰ θείαν λειτουργίαν ἕως τῆς τεσσαρακοστῆς, διὰ τοῦτο γέγραπται καὶ οὕτως ἐνταῦθα [л. 91], т. е. Замѣчаніе о непоминовеніи умершихъ братіи постомъ. Относително поклоновъ и цѣлованія иконъ на 6 часѣ замѣчено: Τοῦτο οὐ γίνεται [л. 93]. О тропаряхъ того же часа: Οἱ πλείονες λέγουσιν ἐνταῦθα τροπάριον· Εὐλογητὸς εἶ, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, Δόξα, Ταχεῖαν καὶ σταθεράν, Καὶ νῦν, Ἡ ἐλπίς καὶ προστασία. Ἄλλοι· Βασιλεῦ οὐράνιε, Δόξα καὶ νῦν, Ἐν τῷ ναῷ ἐστῶτες. Ἰστέον, замѣчено о тропаряхъ 9 часа, ὅτι οὐδὲ ἐν τούτοις τοῖς τροπαρίοις τῶν ὥρῶν εὐρηται ἰσότης, λέγουσι γὰρ ἕκαστος, οἷα βούλεται, καὶ διὰ τοῦτο γέγονε σύγχυσις ἐν ταῖς μεταγραφαῖς, ἐκάστου τὸ οἰκεῖον τιθέντος [л. 94]. О выходѣ на утрени въ великую субботу: Εἰς τὸ Τρισάγιον εἰσοδεύει ὁ ἱερεὺς ¹⁾. Ἐν ἄλλῳ οὕτως ἔχει· εἰσοδικὸν τροпάριον· Ὁ συνέχων τὰ πέρατα, εἴτα τὸ προκείμενον τῆς προφητείας [л. 110]. О пѣніи припѣвовъ на литургіи: Μετὰ τὸ ἀναγνωσθῆναι ς'. Ἀσωμεν τῷ Κυρίῳ ἐνδόξως, καὶ ὁ λαὸς τὸ αὐτό, ὁ δὲ τοὺς στίχους, εἰς ἓνα ἕκαστον στίχον ὁ λαός· Ἀσωμεν τῷ Κυρίῳ, καὶ μετὰ τὸ πληρωθῆναι αὐτοὺς ὁ ἀναγνώστης· Δόξα καὶ νῦν, ὁ λαός· Ἀσωμεν τῷ Κυρίῳ, ὁ ἀναγνώστης· Ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται, εἴτα τὰ ἐπίλοιπα ἀναγνώσματα, καὶ ὁ ἀναγνώστης· Ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε, ὁ λαὸς τὸ αὐτό, ὁ δὲ τοὺς στίχους [л. 110]. О молитвахъ на вечерни Пятидесятницы: Ἰστέον, ὅτι εὐρίσκονται εὐχαὶ ἐξ ἧ ἐπτὰ καὶ λέγονται ἀνὰ δύο, ἧ ἕτε-

¹⁾ Въ текстѣ положенъ выходъ такъ: Καὶ ἀλλάσσει τὴν στολὴν καὶ εἰσοδεύει μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου. Μετὰ δὲ τὸ Τρισάγιον λέγει· Σοφία, ὀρθοί, εἰσοδικὸν τροпάριον· Ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, ὁ ἱερεὺς· Πρόσχωμεν, Εἰρήνῃ πᾶσι, Σοφία, ὀρθοί, ἤχος β'. Ὁ συνέχων τὰ πέρατα.

ρον αἱ τρεῖς [л. 123). Ο Βлаговῆщенίи въ великую сѹδόту: Εἰ θέλεις, ποιήσον ἀγρυπνίαν καὶ εἰπὲ ἐν τῷ μικρῷ ἑσπερινῷ τὰ τῆς ἑορτῆς, ὡσαύτως καὶ ἐν τῇ λιτῇ, στιχολόγησον δὲ καὶ τὸ Μακάριος ἀνὴρ ἐν τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ [л. 186 об.). Относительно стихиръ кресту: Πρόσχες, ὅτι τὰ ἀκριβῆ τῶν Τυπικῶν πλεῖον τῶν ιδ' στίχων οὐχ ἰστώσιν, διὸ καὶ προσέχειν δεῖ τὰ τροπάρια, ἣ καὶ τριττοῦν ταύτην, ἣ τεταρτοῦν, καὶ εἴτα κατὰ ψόδην ἑσχατον πάλιν τὸν εἰρμόν καὶ τοῦ ἁγίου εἰς τὸν αὐτὸν ἦχον καὶ εἰρμόν [л. 22). Ο службѣ св. Златоуста съ Воздвиженіемъ есть и другое замѣчаніе: Πρόσχες διὰ τὴν ἑορτὴν συμφάλλεσθαι τὸν Χρυσόστομον, λέγομεν τὸ Μακάριος ἀνὴρ, ἐπεὶ, εἰ μὴ ἑορτάζομεν τοῦ Χρυσοστόμου, οὐκ ἐστὶ χρεῖα ψάλλεσθαι τοῦτο, εἰ μὴπως [л. 21 об.) Противъ службѣ 28 числа Сентября преподобнаго Харитона замѣчено: Μακάριος ἀνὴρ, εἰ βούλει и ниже: Τὸ Μακάριος ἀνὴρ, οὐκ οἶδα πῶς διὰ τοῦτο ὧδε ἐτύπωσεν οὐδὲ γὰρ οἶδαμεν ἐν οὐδεμιᾷ τῶν μονῶν τοῦτο γινόμενον· τὴν γὰρ συνήθη στιχολογίαν, ποιοῦντες ἀνεόρταστον τάχα τὸν ἅγιον, καταλιμπάνομεν, ἣ ἑορτάζοντες τοῦτον, ἐῷμεν τὴν συνήθη στιχολογίαν, τοῦ παρακκλησιάρχου μονομερῶς καὶ ἰδίως στιχολογοῦντος τὸ κάθισμα, εἰ δὲ θέλει ὁ проеστώс ἐν τῇ 9' καὶ τῷ ἑσπερινῷ, τὸ Μακάριος ἀνὴρ [л. 27). Мы привели здѣсь лишь болѣе или менѣе интересныя для исторіи Типикона замѣчанія, но на поляхъ разсѣяно множество и другихъ замѣчаній и дополненій къ Уставу и иногда изложены даже цѣлыя службы, напр., если праз́дникъ Благовῆщенія случится въ воскресенье [л. 66 об.), если отданіе этого праздника придется въ воскресенье [л. 177 об.) и др. Всѣ эти приписки характерны и имѣютъ историческое значеніе.

[л. 32). Τῶν ἁγίων ¹⁾ καὶ θαυματουργῶν ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ καὶ τὰ ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ τῆς βασιλικῆς ταύτης μονῆς τοῦ Βατοπεδινοῦ.

Ἐσπέρας μετὰ τὸν προοιμιακὸν ψαλμὸν τὸ Μακάριος ἀνὴρ, τὸ πρῶτον ἀντίφωνον, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ἰστώμεν στίχους 7' καὶ ψάλλομεν στιχηρὰ τῶν ἐγκαίνιων ἰδιόμελα ἦχος πλ. β' τρία, καὶ τῆς Θεοτόκου δύο, πρὸς Ἡ ἀπεγνωσμένη, καὶ τὸν ἅγιον γ', πρὸς Ὁλην ἀποθέ-

¹⁾ На полѣ замѣчено: Ἡ ἀκολουθία τῶν ἁγίων ἀναργύρων ζῆται: Ἰουλίῳ εἰς τὴν α' ἣ οὐδὲν ἑορτάζεται τῶν ἐγκαίνιων τὴν μνήμην, и другое: Εἰ τόχοι ἐν κυρικῇ, ζῆται εἰς τὴν ἐρμηνείαν κεφάλαιον 96.

μενοι, Δόξα ἡχος ὁ αὐτός· Ἀτελεύτητος ὑπάρχει, Καὶ νῦν ὁ αὐτός, Τὴν μνήμην τῶν ἐγκαινίων, εἰσοδος, προκείμενον καὶ τὰ ἀναγνώσματα τῶν ἁγίων· Δίκαιοι εἰς τὸν αἰῶνα, εἰς τὸν στίχον στιχηρὰ ἰδιόμελα τῶν ἐγκαινίων τοὺς α'. Πάλαι μὲν ἐγκαινίζων, καὶ τὰ ἕτερα, στιχηρὰ δὲ λέγομεν τῶν ἐγκαινίων· Τῷ οἴκῳ σου πρέπει, Σοὶ πρέπει ὕμνος, ὁ Θεός, Πλησθυσόμεθα ἐν τοῖς ἀγαθοῖς, καὶ τῶν ἁγίων· Τοῖς ἁγίοις τοῖς ἐν τῇ γῇ ¹⁾ . . . Χάριν τῶν ἱαμάτων, Δόξα, ἡχος β' τῶν ἁγίων, Καὶ νῦν ὁ αὐτός. . . τὸ ἀπολυτίκιον τροπάριον ἡχος δ'· Ὡς τοῦ ἄνω στερεώματος, καὶ τῶν ἁγίων· Ἅγιοι ἀνάργυροι, Καὶ νῦν θεοτοκίον. Εἰς τὸν ὄρθρον μετὰ τὴν συνήθη στιχολογίαν ὁ πολυέλεος, καὶ φαλμός πς· Οἱ θεμέλιοι αὐτῶν, καὶ τῶν ἁγίων, ρλβ'· Ἰδοὺ δὴ τι καλόν, οἱ ἀναβαθμοί, τὸ πρῶτον ἀντίφωνον τοῦ δ' ἡχοῦ, προκείμενον ἡχος δ'· Μνησθήσομαι, στίχος· Ἐξηρεύεατο, τὸ Πᾶσα πνοή, εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν· Ἀναστᾶσα Μαριάμ, ὁ ν', κανόνες τῶν ἐγκαινίων τῆς Θεοτόκου, τῶν ἁγίων, ἀπὸ γ' ὥδῃς κοντάκιον τῶν ἁγίων, ἀφ' ε' τῶν ἐγκαινίων, ἐξαποστειλάριον· Ἅγιος Κύριος, καὶ τῶν ἁγίων καὶ τῆς Θεοτόκου, εἰς τοὺς αἶνους, Πᾶσα πνοή, ἡχος δ', στιχηρὰ τῆς Θεοτόκου καὶ τῶν ἁγίων εἰς ε', Δόξα τῶν ἁγίων· Πηγὴν ἱαμάτων, Καὶ νῦν τὸ αὐτό· Ἐγκαινίζεται σήμερον, δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλυσις. Εἰς τὴν λειτουργίαν, μετὰ τὸ ψάλλειν τὰς ὥρας καὶ τὰ τυπικά, γίνεται ἁγιασμός διὰ τὴν μνήμην τῶν ἁγίων καὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ μηνός, ὡς ἔθος. Εἶτα ἄρχεται ἡ λειτουργία καὶ ψάλλομεν ἀντίφωνον α'· Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι, ἀντίφωνον β', Ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν, ἀντίφωνον τρίτον· Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα, καὶ εὐδὸς λέγομεν τροπάριον· Ὡς τοῦ ἄνω στερεώματος, καὶ τῶν ἁγίων· Δόξα σοι, Χριστέ ὁ Θεός, ἀποστόλων καύχημα. Καὶ ἐξερχομένου ²⁾ τοῦ ἱερέως μετὰ τοῦ διακόνου καὶ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῆς ἁγίας εἰκόνας τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, συνεξερχόμενοι ἅπαντες, ποιούμεν λιτὴν ³⁾). Μετὰ δὲ τὴν συμπλήρωσιν τῆς λιτῆς, λέγει καθ' ἑαυτὸν ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν. τῆς εἰσόδου. Κεκλησμένων τῶν βασιλικῶν πολῶν· Ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες. Αὐτοὶ ἀποκρίνονται ἔσωθεν· Τίς ἔστιν οὗτος ὁ βασιλεὺς, καὶ ἔξωθεν·

¹⁾ Здѣсь слова невозможны для прочтенія.

²⁾ На полѣ замѣчанія: Ἐξερχομένων δὲ ἡμῶν τοῦ ναοῦ ἐν τῇ λιτῇ, γίνονται πυρία διάφορα ἐνδον τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου μετὰ θυμαμάτων πολλῶν, ὡς πληρῶσαι τὸν ναὸν ἅπαντα εὐώδους καπνοῦ.

³⁾ Καὶ κυκλοῦντες τὸν ναὸν ἐκ τρίτου, γίνεται ἐκτενὴ μεγάλη παρὰ τοῦ ἱερέως, ἡ τοῦ διακόνου, ἐν τῇ τὴν λιτὴν τρισσοῦσθαι, ἐν τῇ δεξιῇ τοῦ ναοῦ μέρει ὀπίσθεν τοῦ βήματος, ἐν τῇ ἀριστερῇ χλῖται καὶ ἔξωθεν τῶν βασιλικῶν πολῶν.

Κύριος τῶν δυνάμεων, λέγοντες αὐτὰ ἐκ γ' μετὰ μέλους καί, ἀνοιγομένων τῶν πυλῶν, εἰσέρχεται ὁ ἱερεὺς εἰς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον, ψαλλόντων ἡμῶν τὸ κοντάκιον τῶν ἐγκαινίων καὶ ἁγίων, καὶ τῆς Θεοτόκου· Τῇ ὑπερμάχῳ, ἡ Παρακλητικὸν ὅμοιον τοῦτου ἀποτολμῶντες ἐκ ψυχῆς, ἐκφώνησις τοῦ Τρισαγίου καὶ τὸ Τρισάγιον, προκειμένον ἥχος δ'· Κύριε, ἡγάπησα εὐπρέπειαν οἴκου σου, στίχος· Τοῦ ἀκοῦσαί με φωνῆς αἰνέσεως, καὶ τῶν ἁγίων· Τοῖς ἁγίοις τοῖς ἐν γῇ, ὁ ἀπόστολος τῶν ἐγκαινίων τῆς Θεοτόκου, πρὸς Ἑβραίους· Ἀδελφοί, εἶχεν ἡ πρώτη σκηνὴ Ἀλληλουάριον ἥχος δ'· Σοὶ πρέπει ὕμνος, στίχος· Παρέστη ἡ βασίλισσα, καὶ τῶν ἁγίων· Ἰδοὺ δὴ τί καλόν, εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρείας τῆς Φιλίππου, ζῆτει Ἰουλίου κθ', καὶ τῶν ἁγίων, κοινωνικόν· Αἰνεῖτε τὸν Κύριον, Ποτήριον σωτηρίου καὶ Ἀγαλλιᾶσθε δίκαιοι ἐν Κυρίῳ.

[л. 33 об.). Подъ 7 Ноября положена память Лазаря Галисийскаго (См. подробнѣе выше стр. 81). О ней на поляхъ замѣчено: Ἡ ἀγρυπνία τοῦ ἁγίου Λαζάρου γίνεται ἐν τῇ μονῇ αὐτοῦ καὶ μόνον.

[л. 34). Служба Θεοδору Студиту положена простая вмѣстѣ съ святыми Миною, Викторомъ и Викентіемъ. Εἰς τὴν τράπεζαν ἀναγινώσκεται ἡ διάταξις τοῦ Στουδίτου [л. 34 об.).

О службѣ Саввы Преподобнаго замѣчено, что εἰ θέλει ὁ проеστώс, ποιоῦμεν ἀγρυπνίαν [л. 40).

4 Июля. Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀνδρέου Κρητὸς καὶ Μιχαήλ, ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν τοῦ Χωνιάτου. Ἡ ἀκολουθία τῶν ἀμφοτέρων [л. 79).

Къ стр. 243 дополненіе къ рукописи Аѳоно-Ватопедской библ. 1468 г. № 323 (934).

[л. 229 об.). Ἀρχὴ τῶν κοντακίων τοῦ ὅλου χρόνου.

[л. 247). Ἀρχὴ σὺν Θεῷ ἁγίῳ τῶν κοντακίων τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς.

[л. 251 об.). О точномъ соблюденіи Типикона. По изложенію эта статья нѣсколько отлична отъ Типикона № 59.

[л. 254—256). Нѣсколько замѣтокъ о послѣднихъ дняхъ византійской имперіи. Изъ интересныхъ можно указать на слѣдующія: Ἐν ἔτει ρϠκγ' Ἰνδικτιῶνος ἡ', Μαρτίου κα', ἡμέρα παρασκευῇ μεγάλῃ, ἦλθεν ὁ βασιλεὺς κὺρ Μανουήλ ἐν τῷ λιμένι τῶν

Κεχερεῶν τῆς Κορίνθου, καὶ τῇ ἡ' τοῦ Ἀπριλίου ἤρξατο ἀνακαθαίρειν καὶ οἰκοδομεῖν τὸ ἐξάμηλον, ὅπερ ἓνι τὸ μῆκος αὐτοῦ οὐργίας γ', ἀνέστησε δὲ πύργους ἐπ' αὐτῶ ρνγ'. εὐρέθησαν δὲ καὶ γράμματα ἐν μαρμάρῳ λαξευτὰ κατὰ τὸ μέρος τὸ ἐν τῇ Ἑλλάδι, λέγοντα οὕτως· Φῶς ἐκ φωτός, Θεὸς ἀληθινὸς ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ, φυλάξει τὸν αὐτοκράτορα Ἰουστινιανὸν καὶ πιστὸν αὐτοῦ δοῦλον Βικτερίνον καὶ πάντας τοὺς ἐν τῇ Ἑλλάδι οἰκοῦντας, ἐν Θεῷ ζῶντας и другои: ἔτους ςΠλη', μηνὶ μαρτίῳ κθ', τῇ δ' τοῦ μεγάλου κανόνος γέγονεν ἡ ἄλωσις τῆς Θεσσαλονίκης, πρὶν δὲ τῆς ἀλώσεως τῆς Θεσσαλονίκης χρόνους ς', τῷ ςΠλβ' ἔτει, ἐπροσκύνησε Ἁγίον Ὅρος μεγάλον τὸν σουλτὰν Ἀμουράτι εἰς τὴν Ἀδριανούπολιν μὲ γνώμην τοῦ αἰοιδήμου κυροῦ Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου.

[л. 257). Ἀκολουθία τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου ἡ ἀκάθιστος, ἐνωμένη μετὰ τῆς ἀκολουθίας τοῦ Εὐαγγελισμοῦ.

[л. 264). Ἀκολουθία εἰς μνηστρα. А. А. Дмитриевскій. Описан. литург., ркп. восточныхъ книгохранилищъ. т. II, Εὐχολόγια. Кіев. 1901 г. стр. 420—422.

[л. 285). Ἀκολουθία εἰς κόλυβον τῶν τεθνεώτων.

[л. 286). Πασχάλιον τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, Сѣ 6966 г. по 6998 годѣ.

[л. 290 об.). Лунникъ.

Въ Типиконѣ имѣются замѣчанія на поляхъ. Нѣкоторыя изъ нихъ представляютъ научный интересъ. Относительно службы трехъ святителей замѣчено: Εἰ τύχοι ἡ ἑορτὴ τῶν ἁγίων γ' ἱεραρχῶν ἢ τῇ κυριακῇ τοῦ φαρισαίου, ἢ τοῦ ἀσώτου, ἢ τῆς ἀπόκρεω, ψάλλεται, ὡς συνετέθη κεφάλαιον γ' [л. 77 об.). 11 Мая служба: Τὰ γενέθλια τῆς πόλεως. О ней замѣчено: Τῆς Θεοτόκου ἡ πόλις τῇ Θεοτόκῳ προσφόρως τὴν ἑαυτῆς ἀνατίθεται σύστασιν· ἐν αὐτῇ γὰρ ἐστήρικται καὶ βασιλεὺς δι' αὐτῆς ἀνασώζεται καὶ κραταιοῦται, βοῶσα πρὸς αὐτήν· Χαῖρε ἡ ἐλπίς πάντων περάτων τῆς γῆς [л. 93). Относительно освященія плодовъ 6 Августа: Ἡμεῖς δὲ μετετίθεμεν τὴν τοιαύτην παράδοσιν ἕως τῆς Κοιμήσεως τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, τότε γὰρ εὐλογοῦνται παρὰ τοῦ ἱερέως αἱ σταφυλαὶ καὶ ἐσθίωμεν ταύτας [л. 103 об.) и подъ 15 Августа: Δεῖ εἰδέναι, ὅτι παράδοσιν ἔχομεν, ἵνα κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Κοιμήσεως τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐσθίωμεν σταφυλάς, τὴν εὐλογίαν πρῶτον παρὰ τοῦ ἱερέως δεχόμενοι [л. 106). О праздниѣ Срѣтенія: Ἰστέον, ὅτι

ἀδύνατόν ἐστι τὴν ἑορτὴν τῆς Ὑπαπαντῆς ἐν ἄλλῃ ἡμέρᾳ τυχεῖν τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς, ἢ τῇ δευτέρᾳ τῆς καθαρᾶς καὶ μόνον, διὸ καὶ χρὴ ἐν τῇ ἐσπέρᾳ τῆς κυριακῆς τῆς τυροφάγου ψάλλεσθαι μέγαν ἐσπερινόν, τῇ δὲ ἐπαύριον, ἡγουν τῇ β', ψάλλεσθαι ἀκολουθία, ὡς τὸ παρὸν Τυτικὸν διατέτακται, ἐν δὲ τῇ τραπέζῃ ἐσθίομεν βράσμα μετὰ ἐλαίου καὶ πίνομεν καὶ οἶνον [л. 181 об.).

Къ стр. 375 (дополненіе къ Типикону ркп. патр. Іерусал. библ. № 635 (305).

[л. 254 об.). Ἐκ τῶν ἐπιστολῶν Νικήτα μοναχοῦ τοῦ Στηθάτου πρὸς Φιλόθεον καὶ ἡγούμενον· διὰ ποῖα ἐγκλήματα ὁ ἱερεὺς ἀφορίζεται μόνον καὶ διὰ ποῖα καθαίρεται.

[л. 255 об.). Περὶ τῆς ἑορτῆς τῶν ἁγίων μεγάλων τριῶν ἱεραρχῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καὶ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

[л. 256). Τὰ ἀναστάσιμα τροπάρια καὶ ὕμνοι μετὰ τῶν θεοτοκίων τῶν ὁκτῶ ἡγῶν.

[л. 258). Τροπάρια, φαλλόμενα παρ' ὅλην τὴν ἐβδομάδα.

[л. 259). Τροπάρια, θεοτοκία καὶ σταυροθεοτοκία τῆς ὅλης ἐβδομάδος, φαλλόμενα ἐν τῷ τέλει τοῦ ἐσπερινοῦ.

[л. 260). Περὶ τῆς ἐρμηνείας τῶν εὐαγγελίων, πῶς λέγονται οἱ δ' εὐγγελισταί.

— Μεγαλυνάρια, φαλλόμενα ἐν τῇ θ' ὥδῃ τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν.

Τῇ κα' Νοεμβρίου εἰς τὴν Εἴσοδον τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἡχος δ'.

Ἄγγελοι, τὴν εἴσοδον τῆς Πανάγνου ὁρῶντες, ἐξεπλήττοντο, πῶς ἡ Παρθένος εἰσῆλθεν εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων.

Ἄγγελοι, ἀρχάγγελοι, δυνάμεις ἀθροίσθητε καὶ ἴδετε πῶς ἡ Παρθένος εἰσέδω εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων.

Ἀπόστολοι καὶ μάρτυρες καὶ προφῆται, συνάχθητε καὶ βλέφατε πῶς ἡ Παρθένος εἰσέδω εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων.

Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, τὴν εὐλογηθεῖσαν χερσὶ τῶν ἱερέων.

Σήμερον ἡ Παρθένος ἄγεται, ὡς δῶρον, εἰς ἅγια τῶν ἁγίων.

Σήμερον ἡ Παρθένος ἦλθε παραδόξως εἰς ἅγια τῶν ἁγίων.

Λαμπαδηφόροι κόραι σὺν τῇ Μητρὶ Κυρίου ἦλθον εὐφροσύνως εἰς ἅγια τῶν ἁγίων,

Εἰσάγεται, ὡς δῶρον, ἡ ἡγιασμένη, προσφέρεται ἀξίως εἰς ἅγια τῶν ἁγίων.

Μεγαλυνάρια, φαλλόμενα εἰς τὴν Γέννησιν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, τὸν ὑπὸ τῶν μάγων, Θεὸν προσκυνηθέντα.

Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, τὸν ἐν τῷ σπηλαίῳ τεχθέντα βασιλέα.

Ἄγγελοι ἀνύμνουν τὸ Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ τῷ γεννηθέντι.

Μάγοι ἐκ Περσίδος ἦλθον προσκυνῆσαι Θεὸν τὸν βασιλέα.

Μάγοι ὁδηγοῦνται ὑπὸ λαμπροῦ ἀστέρος ἐν Βηθλεὲμ τῇ πόλει.

Μάγοι καὶ ποιμένες ὕμνον σοι προσέφερον τῶν πάντων βασιλεῖ.

Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, τὸν ἐκ τῆς Παρθένου Θεὸν σαρκὶ τεχθέντα.

Σήμερον ὁ Δεσπότης τίκτεται, ὡς βρέφος, ἐν φάτνῃ τῶν ἀλόγων.

Σήμερον ὁ Δεσπότης τίκτεται, ὡς βρέφος, ἐν Βηθλεὲμ τῇ πόλει.

Σήμερον ὁ Δεσπότης γεννᾶται ἐκ Παρθένου, ὡς βρέφος, ἐν τῇ φάτνῃ.

Σήμερον ὁ Δεσπότης ἄγεται, ὡς βρέφος, ἐν Βηθλεὲμ τῇ πόλει.

Τῇ α' Ἰανουαρίου μεγαλυνάρια, φαλλόμενα εἰς τὴν Περιτομὴν καὶ εἰς τὸν Μέγαν Βασίλειον.

Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, τὴν τιμιωτέραν καὶ ἐνδοξωτέραν τῶν ἄνω στρατευμάτων.

Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, τὸν ἐν τῇ ὀγδόῃ σαρκὶ περιτμηθέντα.

Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, τὸν ἐν τῇ ὀγδόῃ τὸν νόμον ἐκπληροῦντα.

Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, τὸν ἐν τῇ ὀγδόῃ τὸν περιτμηθέντα Θεὸν ἡμῶν Σωτῆρα.

Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, τὸν κατὰ τὸν νόμον Θεὸν σαρκὶ τμηθέντα.

Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, τὸν ἐν φιλοσόφοις Βασίλειον τὸν Μέγαν.

Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, τὸν ἐν θεολόγοις Βασίλειον τὸν Μέγαν.

Σήμερον ὁ Δεσπότης τέμνεται τὴν σάρκα, ὡς πληρωτῆς τοῦ νόμου.

Σήμερον ὁ Δεσπότης ἄγεται, ὡς βρέφος, ἵνα πληρώσῃ νόμον.

Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, τὸν τῆς ἐκκλησίας ὑπέρμαχον προστάτην Βασιλεῖον.

Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, τὴν λυτρωσαμένην ἡμᾶς ἐκ τῆς κατάρας, β'.

Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, τῆς τρισυποστάτου θεότητος τὸ κράτος.

Τῇ ε' Ἰανουαρίου μεγαλυνάρια, φαλλόμενα εἰς τὰ ἅγια Θεοφάνεια τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, τὴν τιμιωτέραν καὶ ἐνδοξοτέραν τῶν ἄνω στρατευμάτων.

Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, τὸν ἐν Ἰορδάνῃ Θεὸν σαρκὶ φανέντα.

Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, τὸν ὑπὸ τοῦ δούλου τὸ βάπτισμα λαβόντα.

Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, τὸν ὑπὸ Προδρόμου τὸ βάπτισμα αἰτοῦντα.

Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, τὸν ὑπουρανόθεν Υἱὸν μαρτυρηθέντα.

Μεγάλυνον, ψυχὴ μου, τὸν ἐξ οὐρανῶθεν Υἱὸν μαρτυρηθέντα.

Σήμερον ὁ Δεσπότης κάραν ὑποκλίνει εἰς χεῖρας τοῦ Προδρόμου.

Σήμερον ὁ Δεσπότης βάπτισμα λαμβάνει ὑπὸ χειρὸς τοῦ Προδρόμου.

Σήμερον ὁ Δεσπότης ἤλθεν ἀγιᾶσαι τὴν φύσιν τῶν ὑδάτων.

Σήμερον ὁ Δεσπότης ἤλθε βαπτισθῆναι ἐν ρείθροις Ἰορδάνου.

Σήμερον Ἰωάννης ἄπτεται τῆς κάρας τοῦ Κτίστου.

Σήμερον ὁ Δεσπότης ἤλθεν ἀναπλᾶσαι τὴν φύσιν τῶν ὑδάτων.

Τῇ β' Φεβρουαρίου μεγαλυνάρια, φαλλόμενα εἰς τὴν Ὑπαπαντήν.

Ἀκατάληπτόν ἐστι τὸ τελούμενον ἐν σοὶ καὶ ἀγγέλοις καὶ βροτοῖς, Μητροπάρθενε ἀγνή.

Ἀγκαλίζεται χερσὶν ὁ πρεσβύτες Συμεὼν τὸν τοῦ νόμου ποιητὴν καὶ Δεσπότην τοῦ παντός.

Ἄννα πάλαι, ἡ σεμνὴ ἡ θυγάτηρ Θανουήλ, προφητεύει καὶ βοᾷ· Οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός.

Βουληθεὶς ὁ πλαστοουργός, ἵνα σώσῃ τὸν Ἀδάμ, μήτραν ᾤκησεν ἀγνῆς, τῆς Παρθένου Μαρίας.

Γόνυ κάμψαντες, πιστοί, ἐν τῷ ναῷ τῷ νομικῷ καὶ κατίδωμεν ἐκεῖ τῆς Παρθένου τὸν Υἱόν.

Δεῦτε ἴδετε, λαοί, τὸν Δεσπότην τοῦ παντός, ὃν ἐγένησεν ἀγνή, ἡ Παρθένος Μαρίας.

Ἐπιβλέπεις πρὸς τὴν γῆν καὶ ποιεῖς τρέμειν αὐτήν, καὶ πῶς γέ-
ρων τρομερῶς νῦν κατέχει σε χερσίν.

Ζήσας ἔτη Συμεών, ἔως εἶδε τὸν Χριστὸν καὶ ἐβόα πρὸς αὐτόν·
Νῦν ἀπόλυσον κάμέ.

Ἦκουσεν ὁ Συμεὼν τῆς προφήτιδος ῥητόν· Ὅτι ἔστι ποιητὴς
οὐρανοῦ τε καὶ τῆς γῆς.

Θεοδόχε Συμεών, δεῦρο στήθι μεθ' ἡμῶν καὶ ὑπόδεξαι Χριστὸν
τὸν Σωτῆρα καὶ Θεόν.

Ἵνα σώσῃ τὸν Ἀδὰμ Ἰησοῦς ὁ πλαστοουργός, μήτραν ὥκησεν ἀγνῆς,
τῆς Παρθένου Μαριάμ.

Κατελθὼν ἐξ οὐρανοῦ ὁ Δεσπότης καὶ Θεός, καὶ ἐδέξατο αὐτὸν
Συμεὼν ὁ γηραιός.

Λέγε γράμματος ἄκων· λῦσον, Δέσποτα, τὸν σὸν λάτριν νομικῆς σκιᾶς,
οἶδα γάρ σε καθαρόν.

Μέλλει δέ σου τῆς ἀγνῆς καὶ ῥομφαία τῇ ψυχῇ διελεύσεται, φησί,
τῇ Παρθένῳ καὶ Μητρί.

Νῦν ἀπολύεις ζῶντα, ὁ πρέσβυς Συμεών, ὅτι εἶδόν σε, Χριστέ, τὸ
σωτήριόν μου φῶς.

Ἐόνον θέαμα φρικτόν, ἐβάσταξε Χριστὸν ὁ πρέσβυς Συμεὼν καὶ
ἀπόλυσιν εὐρών, ὠμολόγησε τρανῶς, καὶ ἐκήρυξε σεπτῶς τὴν Τριάδα
τὴν σεπτὴν Συμεὼν ὁ θαυμαστός.

Πῶς οὐ τρέμω, θεωρῶν τὸν ἀόρατον Θεὸν ἐν ἀγκάλαις τῆς Μη-
τρος, ὥσπερ νήπιον βροτόν.

Ῥίξα πάλαι τοῦ Δαβὶδ ἡ Παρθένος Μαριάμ, ἣν κατήγγειλαν αὐ-
τὴν οἱ προφῆται καὶ Χριστόν.

Σεραφίμ καὶ χερουβὶμ ἀνυμνοῦσι τὸν Χριστόν, ὃν ἐγέννησεν ἀγνή,
ἡ Παρθένος Μαριάμ.

Τρέχει πάλαι Συμεὼν ὑποδέξασθαι Χριστῷ ἐνηγκάλιζεν αὐτόν, τὴν
ἀπόλυσιν αἰτῶν.

Ὑμνον δῶμεν τῷ Θεῷ, τῷ τεχθέντι ἐξ ἀγνῆς, τοῦ πρεσβύτου
Συμεὼν Θεοδόχου κατειδόντος.

Φρίξον, ἄφθιτε ναέ, τὸν ἀχώρητον παντὶ νηπιάζοντα σαρκὶ εἰς-
δεχόμενον ἐν σοί.

Χθὲς ἐτέχθη ὁ Χριστὸς καὶ αἰώνων Ποιητὴς, προσηνέχθη σήμε-
ρον ἐν χερσὶ πρεσβυτικαῖς.

Ψάλλοντες καὶ λέγοντες· Ἅγιος εἶ ὁ Πατήρ, ὁ δὲ πρέσβυς Συ-
μεὼν τὴν ἀπόλυσιν αἰτῶν.

Ὡς πρεσβύτερα Συμεών, ὑποδέχου τὸν Χριστόν, ὃν ἐγέννησεν ἀγνή, ἡ Παρθένος Μαριάμ.

Τῇ ἐξ Αἰωνίου σου μεγαλυνάριᾳ, φαλλόμενα εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου.

Ἄγγελοι, ἀρχάγγελοι καὶ δυνάμεις, ἀθροίσθητε καὶ ἴδετε, πῶς ἡ Παρθένος ἀπαίρει ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὰ ἄνω.

Ἄγγελοι, τὴν κοίμησιν τῆς Παναγίας ὁρῶντες, ἐξεπλήττοντο, πῶς, ἡ Παρθένος ἀπαίρει ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὰ ἄνω.

Ἀπόστολοι καὶ μάρτυρες καὶ προφῆται, ἀθροίσθητε καὶ βλέφατε, πῶς ἡ Παρθένος ἀπαίρει ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὰ ἄνω.

Αἱ γενεαὶ πᾶσαι σε μακαρίζομεν τὴν μόνην Θεοτόκον.

Αἱ γενεαὶ πᾶσαι σε μακαριοῦμεν τὴν φωτεινὴν νεφέλην.

Ἦλθον ἐκ περάτων κηδεῦσαι τὸ σῶμα, Παρθένε Θεοτόκε.

[π. 262). Τῷ μεγάλῳ σαββάτῳ μεγαλυνάριᾳ, φαλλόμενα εἰς τὴν στιχολογίαν τοῦ Ἀμώμου.

Στάσις α'. Μεγαλύνομεν τὰ παθήματα, Λόγε, καὶ δοξάζομέν σου τὴν ἐν τάφῳ ὑπνωσιν, ἥνπερ δι' ἡμᾶς ἠνέσχου, Δέσποτα.

Στάσις β'. Ἀξιόν ἐστι καταπλήττεσθαι χοροὶ ἀγγέλων τὴν τῆς εὐσπλαγχνίας ὑπερβολήν, ἣν ὑπέσχου δι' ἡμᾶς, ὁ Θεός.

Στάσις γ'. Σὲ τὸν ὑψωθέντα ἐν τῷ σταυρῷ καὶ τοὺς ἐν τῷ Ἀδῇ ζωογονοῦντα ὕμνοις ἀσιγήτοις μεγαλύνομεν.

[π. 262 ὁβ.). Μεγαλυνάριᾳ, φαλλόμενα εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, εἰς τὴν στιχολογίαν τοῦ Ἀμώμου.

Στάσις α'. ἦχος πλ. α'. Μακαρίζομέν σε, Θεοτόκε Παρθένε, τὴν ἀειμακάριστον καὶ παναμώμητον καὶ Μητέρα τοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

Στάσις β'. Σὲ τὴν μακαρίαν ἐν γυναιξὶ καὶ εὐλογημένην ὑπὸ Θεοῦ τῶν ἀνθρώπων τὸ γένος ἐν ὕμνοις μεγαλύνομεν.

Στάσις γ'. Ἀξιόν ἐστίν, ὡς ἀληθῶς, μακαρίζειν σε τὴν Θεοτόκον, τὴν τιμιωτέραν τῶν Χερουβὶμ καὶ ἐνδοξωτέραν τῶν Σεραφίμ.

— Μεγαλυνάριᾳ, φαλλόμενα εἰς τὴν Ἀποτομὴν τοῦ Προδρόμου εἰς τὴν στιχολογίαν τοῦ Ἀμώμου, ἦχος πλ. α'.

Στάσις α'. Μακαρίζομέν σε, Πρόδρομε τοῦ Σωτῆρος, καὶ προσπίπτομέν σοι, βαπτιστὰ τοῦ Κυρίου, δέξαι τὴν ἰκέσιον ᾠδὴν τῶν δούλων σου καὶ τὴν σκέπην σου ἀντίδος ἡμῶν.

Στάσις β'. Ἀξιόν ἐστίν, ὡς ἀληθῶς, μακαρίζειν σε, Θεοῦ προ-

φῆτα, μείζων γάρ σέ πάντων τῶν γηγενῶν τοῦ Χριστοῦ τὸ στόμα ἀπεφῆνατο.

Στάσις γ'. Σέ τὸν τῶν ἀγγέλων σύσκηνον καὶ τῶν γηγενῶν προστάτην θερμῶς πάντες κατὰ χρέος μακαρίζομεν.

— Τροπάρια, φαλλόμενα μετὰ τὸν Ἀμωμον τῷ ἁγίῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ.

Ἦχος πλ. α'. Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε, διδάξόν με. Ἐνειλίσας τὸ ἄχραντόν σου σῶμα σινδόνι καὶ σμύρνῃ, Σωτήρ μου, ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ, Χριστέ, σὺν Νικοδήμῳ μνήματι καινῷ οὐδεὶς θάπτεται, τὸν τὴν κτίσιν ποιήσαντα κατέθεντο.

Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε, διδάξόν με. Ὅνπερ πάλοι ἠυλόγησας, Σωτήρ μου, σαββατίζων τῶν ἔργων ἐν τῷ τάφῳ καθηγιάσας, Δόγε, πᾶσαν δὲ πνοὴν καὶ ζωὴν δωρούμενος, δι' ἐμέ σαρκώδεις ἄπνους κατάκεισαι.

Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε . . . Ἐξαστράπτων ἐν τῷ τάφῳ ἄγγελος, ὃν κατείδασιν αἱ μυροφόροι θαμβούμεναι, ἔλεγε· Τί κλαίετε; Ὅν ζητεῖτε ἑξανέστη, ἴδετε τὸν τάφον, ὃν ἔκειτο, καὶ χαρὰν μαθηταῖς εὐαγγελίσασθε.

Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε . . . Τριήμερος ἀναστὰς ὁ Κύριος τοῖς μαθηταῖς συνουπαντήσατο, Μαρία δέ μή μου ἄπτου, οὐπω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν Πατέρα, ἀλλὰ σπεῦσον τοῖς Χριστοῦ εὐαγγελίσασθαι μαθηταῖς μου καὶ Πέτρῳ τὴν ἀνάστασιν.

Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε . . . Τίς ὁ τρόπος ὁ ξένος τῆς συνόδου τῶν κάτω καὶ τῶν ἄνω ταγμάτων, οὐρανὸθεν ἀγγέλων μὲν τὰ πλήθη, ἐκ γῆς δὲ μυροφόρων τὰ στίφη, νῦν τὸν χορηγὸν τῆς ζωῆς δοξάζοντες καταπαύσει τῶν ἔργων τῇ κηδεύσει αὐτοῦ.

Δόξα, Προσκυνήσωμεν Πατέρα . . . Καὶ νῦν, Ζωοδότῃν τεκοῦσα.

[π. 263]. Τροπάρια, φαλλόμενα μετὰ τὸν Ἀμωμόν ιε' Αὐγούστου εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου.

Ἦχος πλ. α'. Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε. Ἀρχαγγέλων ὁ κτίστης καὶ ἀγγέλων ὁ δῆμος καὶ χορὸς ἀποστόλων ἐκ περάτων εἰς Σιών ἡθροίσθησαν, λειτουργῆσαι τῇ κηδεῖα τῆς ἀειπαρθένου τε καὶ Θεομήτορος τῆς ἀπάσης ἐπέκεινα κτίσεως.

Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε, διδάξόν με . . . Ἀποστόλων ὁ δῆμος, συνηθροίσθη κηδεῦσαι τὸ θεοδόχον σῶμα τῆς ἀχράντου Παρθένου σὺν χοροῖς ἀσωμάτων, ὁ πρὸς ἑαυτὸν ὑψώσας, Υἱὲ Θεοῦ, καὶ τῆς δόξης τῆς ἑαυτοῦ ἡξίωσας.

Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε . . . Νοερῶς μὲν ἐν θεαστικωτάτῳ τῶν ἁγ-

γέλων ὁ δῆμος ἐπεκράτει, λογικῶς δὲ ἀποστόλων ἐξοδαῖς ἐφ' ὕμνοις, οἳ καὶ τὸν Δεσπότην ὀρώντες, ἐξεπλήσσοντο, γυναικὸς τὴν ψυχὴν ἐχειριζόμενον.

Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε . . . Ἡ κιβωτὸς τοῦ Θεοῦ ἡ ἔμψυχος, τῷ χρυσῷ ἡ κατηγλαϊσμένη τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, μετάβαινε τῷ Υἱῷ ἀεὶ συνεσομένη πρὸς τὰ ὑπερκόσμια νῦν σκηνώματα ἀποστόλων ὁ δῆμος ἐπεφώνησεν.

Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε . . . Αἱ τῶν ἄνω ταγμάτων στρατηγαί ἐξίσταντο, τὸν κτίστην τῶν ἀπάντων καθορῶσαι ἐν σώματι ἀφθάρτῳ θνητοσκούσῃ γυναικὶ παρεστῶτα καὶ τὴν ἑαυτῆς ψυχὴν χαριζόμενον καὶ χερσὶν οἰκείαις προσαναφέροντα.

Τίς ὁ τρόπος ὁ ξένος τῆς συνόδου τῶν κάτω καὶ τῶν ἄνω ταγμάτων, οὐρονόθεν ἀγγέλων μὲν τὰ [πλήθη τὴν τὸν χορηγὸν τῆς ζωῆς κηύσασαν ἀπὸ γῆς μεταίρουσαν, συνεκπέμπουσιν.

Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε . . . Ὡ Παρθέने, πῶς θνήσκεις, ὑπὲρ λόγον τεκοῦσα τὴν ζωὴν τῶν ἀπάντων, πῶς δὲ τάφος χωρήσει σου τὸ σῶμα, χωρήσασαν τὸν συνέχοντα πάντα, Μῆτερ, λοιπὸν πρὸς τὰ ὑπερκόσμια καὶ Υἱῷ συνοῦσα ἡμῖν προϊστασο.

Κάθισμα, ἦχος πλ. α', προσόμοιον· Ἀνάπανσον Σωτὴρ ἡμῶν.

Συνέλθετε οἱ ἄγγελοι καὶ μαθηταὶ συναθροίσθητε, παρθένοι πορεύεσθε, καὶ μητέρες αὐτῇ ἔπεσθε, ὁ λαὸς δὲ τοῦ Θεοῦ συνεκκλησίασον τῇ μεταστάσει τῆς σεπτῆς Θεομήτορος καὶ κράζωμεν· Παναγία, μὴ παύσης ὑπὲρ ἡμῶν πρεσβεύουσα.

[π. 262 οβ.). Τροπάρια, φαλλόμενα εἰς τὴν Ἀποτομὴν τοῦ Προδρόμου, ἦχος πλ. α'.

Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε . . . Τῶν ἀγγέλων ὁ δῆμος κατεπλάγη, ὀρῶν σου τὴν ὑπέρτατον κάραν, ὧ προφῆτα, τεμνομένην, ἐπὶ πίνακι δὲ φερομένην, ὄντως φοβερὸν θαῦμα καὶ παράδοξον τὸ ἐν σοὶ τελεσθὲν μακαριώτατε.

Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε . . . Τί τὸ ξένον τῆς σφαγίας σου θέαμα, πανυπέρτιμε Θεοῦ προφῆτα, πῶς τολμᾶται φόνος ἐναγέστατος ἀπάντων φόνων; πάντως γὰρ εἴ σὺ γηγενῶν ἀνωτέρω κατὰ τοῦτο τυγχάνει καὶ τὸ τόλμημα.

Εὐλογητὸς εἶ, Κύριε . . . Πῶς οὐ φρίττεις, ὧ παρανομώτατε καὶ πανάδικοι ἔγκονες ψεύδους, παραδοῦναι δι' ὄρκον ὀρχήσεως σφαλερῶς τὴν

τοῦ Προδρόμου χάραν· πλὴν ἄλλ' οὐ σιγᾷ γλῶττα ἢ πανεύφημος, ἀλλὰ μάλλον ἐλέγχει σε, παράνομε.

ᾠ ἀθλίου γενεθλίου, πότου τε καὶ ὀρχήσεως πλήρης αἱμάτων· τέμνεται γὰρ ὁ χριστομαρτύρητος τιμίαν χάραν, ἣν ὡς κραταιὰν ἄγκυραν κατέχοντες, τῶν δαιμόνων τὰς φάλαγγας τροπούμεθα.

Πάλιν μαίνεται, ταράττεται ἀφρονέστατα πάλιν Ἡρώδης, εὐπρεπείας χάριν δοὺς ἀντίμισθον τὴν τιμίαν τοῦ Προδρόμου χάραν ἐλέσθαι· καὶ γὰρ αἶρει, ὡς ἀνδράποδος, καὶ φέρει δολίως, ὅπου βούλεται.

ᾠ προφῆτα, βαπτιστὰ πανένδοξε, διπλὲ Πρόδρομε τοῦ θείου Λόγου, σπεῦδε τάχος προδραμεῖν εἰς Ἄδου τε εὐαγγέλια κάκεῖ κομίσαι τῆς δεσποτικῆς παρουσίας, ἥδη δὲ καὶ βαπτιστὰ τῷ οἰκείῳ αἵματι.

Χριστοκίρῳ καὶ χριστομαρτύρητε, διπλὲ Πρόδρομε, σεπτὲ προφῆτα τοὺς πιστῶς σου τὴν σωτηριόβρυτον καὶ πανίερον τελοῦντας μνήμην ῥῶσαι τῆς φρικτῆς καὶ δεινῆς κολάσεως καὶ τῆς ἄνω λαμπρότητος ἀξίωσον.

Εὐλόγητός εἶ, Κύριε... Ἐξίσταμαι τοῦ τόκου σου, Παρθένε, τὸ μέγα καὶ παράδοξον θαῦμα, πῶς καὶ Μήτηρ καὶ Παρθένος δείκνυσαι ἐν ταύτῳ, πείραν ἀνδρὸς μὴ γνοῦσα, ὅθεν τοὺς τῇ σῇ σκέπη καταφεύγοντας ὀφλημάτων παρόχευε τὴν λύτρωσιν.

Κάθισμα ἥχος πλ. α'. Ἀνάπαυσον Σωτὴρ ἡμῶν.

Συνέλθετε φιλόχριστοι πάντες, φιλέορτοι ἤκατε, προτίθεται γὰρ τράπεζα ἢ ψυχοτρόφος καὶ σωτήριος, ἡ τοῦ Προδρόμου κεφαλὴ, ἣν πάντες ἄσμασι πνευματικοῖς οἱ γηγενεῖς νῦν καταστέψωμεν, καὶ κράξωμεν τῷ Δεσπότη, αὐτῆς πρεσβείαις σῶσον ἡμᾶς.

(π. 263 οἰ.). Χερουβικά φαλλόμενα.

(π. 264). Σκευασία τῆς καταμιγῆς.

Κάπνισμα μαῦρον (ὀγγίαι δ'), λάδανον (ἑξαγ. δ'), λίβανον καποῦρα (ἑξαγ. ε'), μαστίχον (ἑξαγ. ε'), τριψίδην (ἑξαγ. γ'), σκυνάνθην (ἑξαγ. δ'), ξυλαλαῖν (ἑξαγ. ς'), κλιματοκάρβουνον (ἑξαγ. ε'), πριονίσματα κυπαρισσένα (ἑξαγ. γ'), ἔμπαριν (ἑξαγ. ς'), ζαπέτην μόσχον (κουκία ς'), ζαφαράν (ς'), ἀσαροᾶν (ἑξαγ. β'), σμύρναν (ἑξαγ. β'), στοράκιν (ἑξαγ. δ'), στάχος (ἑξαγ. ς'), μοσκάρφια (ἑξαγ. γ'), κυθῆρε (ἑξαγ. ε'), ῥοδόσταγμαν (βικὴν ς'), κρασίον ἄσπρον ψιλόν (βικὴν α'). Κομπάνισον τὴν κυθῆρε ψηλὰ καὶ βάλε εἰς ἓνα μου χρόντην καὶ βάλε ῥοδόσταγμα, κατακαίαςποίησε ἡμέρας δ', ἕως ὅτου νὰ φουσκώσῃ καὶ κουπάνησῃ τὰ εἶδη, ὅσα γράφει ἄνωθεν, φιλά, πάρειξ τοῦ μόσχου, τοῦ ἁμπαρ καὶ τοῦ ζαπετίου, καὶ βάλε αὐτὰ εἰς ἓν τζούκαλον καθαρὸν, καὶ

ἔφησε αὐτὰ μετὰ τοῦ κρασίου τοῦ ἄσπρου καὶ ἄβρασον καλὴν μίαν δύο ἕως γ' βράσιν καλὴν, καὶ τότε ἔπαρον αὐτὸ ἀπὸ τὸ λαμπρὸν καὶ ἄς ποιήσῃ τὸ τζούκαλλον χάμα ἡμέρας γ' καὶ ἄσεν σκεπασμένον καλὰ μὲ πανίν. Καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας βάλλε τὸν ἄσπρον. τὸν μόσχον καὶ τὴν ζανάτην εἰς ἓνα χανάν καὶ τότε ἀπομάλαξ' αὐτὰ μὲ τὸ ῥοδοσταγμα τῆς κυθήρας καὶ τότε σμίξε τα ὅλον ὁμοῦ μετὰ τοῦ ῥοδοστάγμου καὶ ποιήσον αὐτὰ πίτας μικράς καὶ θές τα εἰς τὸ σκεῦον, ἕως ὅτου ξηρανθῶσιν.

— Τὰ ἐπτὰ μυστήρια τῆς ἁγίας ἐκκλησίας.

— Καὶ τὰ ζ' θανάσιμα ἁμαρτήματα.

[Л. 264). Αἱ ἐναντίαι ἡμέραι τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ὡς ἐφανέρωσεν ὁ Θεὸς Σεδράχ τῷ ἀρχιερεῖ αὐτοῦ, ἵνα ταύτας δῆλᾳς ποιήσῃ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ.

Σεπτέμβριος γ' καὶ κδ', Ὀκτώβριος ς' καὶ κα', Νοέμβριος ς' καὶ ια', Δεκέμβριος γ' καὶ κδ', Ἰανουάριος β' καὶ κδ', Φεβρουάριος ιδ' καὶ κς', Μάρτιος δ' καὶ κ', Ἀπρίλιος γ' καὶ κ', Μάιος ς' καὶ κ', Ἰούνιος γ' καὶ ιδ', Ἰούλιος ς' καὶ κδ', Αὐγούστος ς' καὶ κδ'. Ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις ὁ πεσὼν εἰς ἀρρώστιαν οὐκ ἀνίσταται, ὁ γάμον ποιήσας οὐ χαίρεται, τὸ γεννώμενον παιδίον οὐ ζῇ, ὁ εἰς πόλεμον ἀπερχόμενος οὐ στρέφεται, ὁ πραγματεῖαν ποιῶν οὐ κατευοδοῦται, οἱ δοῦλοι ἐκτραποδίζονται, ὁ εἰς κριτήριον ἀπερχόμενος στρέφεται κατησχυμένος, ἐν ταύταις οὐ συμφέρει τινὶ συνουσιᾶσθαι, ἢ φλεβοτομησαί, ἢ ἀμπελῶνας φυτεῦσαι, ἢ ἄλλό τι ποιῆσαι.

— Ἡ ἐρμηνεία τῶν κυριακῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένων ἀπὸ τῇ κυριακῇ τῇ α' τῶν Ἀγίων Πάντων.

[Л. 265). Περὶ τῆς νηστείας τῶν ἁγίων ἀποστόλων, τῆς τοῦ Κυρίου Γεννήσεως καὶ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου.

[Л. 265 об.). Εὐχὴ εἰς ψυχὴν κρινομένην.

Δέσποτα Κύριε ὁ Θεός, ὁ παντοκράτωρ, ὁ πάντα ἄνθρωπον θέλων σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν, ὁ μὴ βουλόμενος τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ...

[Л. 266). Ἐκτενὴ εἰς κοιμηθέντας.

[Л. 266 об.). Πεντηκοστάρια, φαλλόμενα εἰς τὰς Δεσποτικὰς ἑορτὰς на цѣлый годъ.

[Л. 268). Ἀκολουθία ἁσματικοῦ ἐσπερινοῦ. А. А. Дмитриев-

скиѣ, Богослужение страстной и пасхальной седмицѣ въ Iерусалимѣ IX—X в. Каз. 1894, стр. 289.

[Л. 269]. "Ὅπως γίνεται ἡ τοῦ μεγάλου μύρου κατασκευάσις ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐντὸς τῆς μεγάλης μ'.

Συναγονται τὰ εἶδη καὶ ἀπὸ τὴν δευτέραν τῶν Βαΐων κοπανίζονται, ποῖα μέλουσιν ἐμβληθῆναι εἰς τὸν λέβητα, τῷ δὲ σαββάτῳ τοῦ Λαζάρου καὶ τῇ κυριακῇ τῶν Βαΐων ἀποκομίζονται εἰς τὸν ἀποτεταγμένον τόπον, ἐν ᾧ ἐμφηθῆναι μέλλει τὸ μύρον, καὶ τὸ μὲν ἔλαιον εἰσάγεται εἰς τὸ κακάβιον καὶ σταθμίζεται, ὅποσον ἐστίν. Ἀπὸ δὲ τοῦ οἴνου εἰσάγεται εἰς ἕτερον κακάβιον, ὅσον δεκάμετρα, ἐμβαλὼν καὶ ἀπὸ τῶν βοτάνων ταῦτα, μυρσίνης φύλλον καὶ δάφνης, δενδρολίβανον, σάψιχον, βασιλικὸν ξηρόν, κόστον, βάλαμον καὶ βράζει μετ' αὐτῶν. Καὶ ὅτε γένηται ἱκανή, ἡ βράσις αὐτοῦ, ἐμβάλλεται ὁ οἶνος καὶ σακελιζεται, καὶ εἰσάγεται εἰς τὸ μέγα κακάβιον, ὅπ' ἐνὶ καὶ τὸ ἔλαιον. Τῇ δὲ μεγάλῃ δευτέρᾳ τὸ πρωΐ, ἐτοιμάζεται παρὰ τῶν ὑπηρετῶν κάτωθεν τοῦ κακαβίου φρύγανα πρὸς ἀναψιν εὐκολον τοῦ πυρὸς καὶ, πληρωθέντος τοῦ ὄρθρου, εἰσέρχεται ἐκεῖ ὁ πατριάρχης μετὰ τῶν κληρικῶν καὶ τοῦ λαοῦ καὶ γίνεται Εὐλογητὸς παρ' αὐτοῦ, τὸ Τρισάγιον, τὸ Παναγία Τριάς, τὸ Πάτερ ἡμῶν, τὸ ἀπολυτίκιον τῆς ἡμέρας καὶ τὸ κοντάκιον, ἐκτενὴ καὶ ἀπολύει. Τούτων δὲ φαλλομένων, ὁ πατριάρχης θυμιᾷ σταυροειδῶς τὸ κακάβιον, εἶτα λαμβάνει τὴν τοῦ διακόου αὐτοῦ λαμπάδα ἀπτομένην καὶ ἅπτει ὑποκάτωθεν τοῦ κακαβίου φρύγανα, καὶ αὐτὸς μὲν καὶ ὁ λαὸς ἀπᾶς ἐξέρχονται, οἱ δὲ εἰς τοῦτο. Σοὶ τῷ Θεῷ τῶν ὅλων καὶ βασιλεῖ τὸν αἰχένα τῆς καρδίας εὐχαριστοῦντες, ἐκλίναμεν... Goar. p. 502 об. Σφραγίζει τρίτον τῷ ἀγίῳ μύρῳ τὸ εἰς τὰ ἀγγεῖα τὰ ὑποδειχθέντα τὸ πλέον, καὶ οὕτω τελειοῦνται καὶ ἀγιαζονται πάντοτε πλήν τοῦ ἀγγείου τοῦ κάρδου.

Τὰ δὲ τοῦ μύρου εἶδη εἰσὶ ταῦτα.

[Л. 270 об.]. Ἑρμηνεία, πῶς ἀνάγνωσις ἀναγνῶναι εὐαγγέλιον τοῦ Λουκά.

ОТДѢЛЪ ТРЕТІЙ.

(Дополнительный).

Тиниконъ Великой Церкви.

CLVI. № 40. Рукопись патріаршей Іерусалимской библіотеки (бывшей Крестнаго монастыря) въ листъ, 246 листовъ, писана на пергаментѣ чоткимъ правильнымъ почеркомъ X—XI в. и представляетъ списокъ съ оригинала, писаннаго въ послѣдніе годы царствованія Константина Багрянороднаго, сына Льва VI мудраго (между 945 и 950 годами). Синаксарныя сказанія, иногда довольно обширныя, мы всюду опускаемъ и печатаемъ здѣсь лишь замѣчанія уставнаго характера. Начальные листы рукописи отъ времени вытерлись и съ трудомъ читаются. Заглавный листъ отсутствуетъ и рукопись начинается такъ: [л. 1): Μηνὶ Σεπτεμβρίῳ α' τοῦ ἁγίου Συμεὼν τοῦ στολίτου καὶ σύναξις τῆς ἁγίας Θεοτόκου τῶν Μιασινῶν, καὶ μνήμη τῶν ἁγίων μ' γυναικῶν, μαρτύρων ἀσκητριῶν, καὶ τῶν μαρτύρων Ἀειθαλᾶ καὶ Ἀρμών...¹⁾. 3) τὴν Μεγάλην ἑκτενήν, καὶ εἰρηνεύει ὁ πατριάρχης, καὶ ἄρχονται οἱ ψάλται λέγειν τὸ Θεοτόκε Παρθένε, καὶ κατέρχεται ὁ πατριάρχης μετὰ τῆς λιτῆς εἰς τὰ Χαλκοπρατεῖα. Εἰς δὲ τὴν Μεγάλην ἐκκλησίαν λέγονται ἀντίφωνα τρία καὶ ἀναγνώσματα τρία Δικαίων ψυχαί, Δίκαιος ἐὰν φθάσῃ, Δίκαιοι εἰς τὸν αἰῶνα. (об.) Καὶ μετὰ τοῦτο λέγουσιν οἱ ψάλται ἐν τῷ ἄμβωνι τὸ τροπάριον τοῦτο ἦχος α'. Ὑπομονῆς στύλος γέγονας, στίχος α'. Ὑπομένων ὀπείμεινα, στίχος β'. Εὐαγγελισάμενος δικαίων, στίχος γ'. Ἀγαλλιάσθωσαν καὶ εὐφρανθήτωσαν καὶ τὴν περισσὴν. Καὶ μετὰ ταῦτα ὁ

¹⁾ Первый листъ копіи нами случайно утраченъ и, по случаю военныхъ дѣйствій, пока не представляется возможности пополнить этотъ деффектъ.

διάκονος· Σοφία, καὶ εὐθέως ἀπάρχεται προανάγνωσις παροιμιῶν, καὶ τῆς ὥρας παρελθούσης, ἤδη πρὸς αὐτὰς τὰς δυσμὰς προαναγινώσκειται ὁ βίος τοῦ ἁγίου Συμεών, ἕως ἐπιστῇ ὁ τῆς παννουχίδος καιρός, καὶ εἴθ' οὕτω γίνεται ἡ παννουχὶς κατὰ τάξιν. Ὁ δὲ ὄρθρος τελεῖται ἐν τῷ ἄμβωνι, καὶ ψάλλουσι τὰ τρία ἀσκήτρια καὶ λέγουσι τὸ Εὐλογεῖτε, καὶ εἰς τὸν ν' λέγουσι τροπάριον, ὃ καὶ εἰς τὴν εἰσοδὸν τῆς λειτουργίας λέγεται· Ὁ πάσης δημιουργός. Ἐν δὲ τοῖς Χαλκοπρατείοις, ἐπειδὴ εἵπομεν, ὅτι κατέρχεται ἡ λιτὴ μετὰ τοῦ πατριάρχου κατὰ τὴν ἐσπέραν, γίνεται ἡ τάξις οὕτως· εἰσοδεύει, κατὰ τὸ σύνηδες, ὁ πατριάρχης καὶ ψάλλουσιν οἱ ψάλται προκείμενον, ᾧδὴ τῆς Θεοτόκου· Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου, καὶ μετὰ τρία ἀντίφωνα τὰ μικρά, λέγονται ἀναγνώσματα τρία, τὸ α' Γενέσεως· Ἐξῆλθεν Ἰακώβ, τὸ β', Ἰεζεκιήλ· Οὕτω λέγει Κύριος· ἔσται ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ὀγδόης, τὸ γ' Παροιμιῶν· Ἡ σοφία ὠκοδόμησεν ἑαυτῇ· καὶ εἴθ' οὕτω ψάλλουσιν οἱ ψάλται τὸ τροπάριον τοῦτο, ἥχος βαρύς· Χαῖρε κεχαριτωμένη, [π. 2] καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ τροπαρίου, κατέρχεται ὁ πατριάρχης ἐν τῷ σεβασμίῳ οἴκῳ τῆς ἁγίας Θεοτόκου ἐν τοῖς Οὐρβιχείου, διὰ τὸ εἶναι τὰ ἐγκαίνια τῆς ἐκεῖσε ἐκκλησίας, καὶ θυμῶ καὶ ἄπτει κηροῦς. Καὶ τὸ πρωτὶ μετὰ τὸν ὄρθρον ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ κατέρχεται ὁ πατριάρχης καὶ εἰσέρχεται διὰ τῆς πλαγίας εἰς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον καὶ ποιεῖ εὐχὴν τοῦ Τρισαγίου, καὶ ἄρχονται οἱ ψάλται ἐν τῷ ἄμβωνι ἀντὶ λιτῆς τὸ Τρισάγιον, καὶ δοξάζουσιν οἱ ψάλται ἐν τῷ φόρῳ, καὶ εὐθέως γίνεται εὐχή, ἀντίφωνον τὸ α', ψαλμὸς α'· Ἀντιλαβοῦ μου, Κύριε, τὸ δεῦτερον ψαλμὸς β'· Ἀλληλούια, τὸ δειλινὸν διπλοῦν, τὸ γ' ψαλμὸς ξδ', τροπάριον ἥχος γ'· Καταφυγὴ καὶ δύναμις. Καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ τρίτου ἀντιφώνου, λέγει ὁ πατριάρχης τὰς συνήθεις εὐχὰς καὶ εὐθέως λέγεται τὸ προκείμενον ψαλμὸς ρμς', ἥχος γ'· Μέγας ὁ Κύριος ἡμῶν, στίχος· Αἰνεῖτε τὸν Κύριον, ὁ ἀπόστολος πρὸς Κολοσσαεῖς· Ἀδελφοί, ἐνδύσασθε, ὡς ἐκλεκτοὶ... τέλος· Ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν τῷ Κυρίῳ. Ἀλληλούια ἥχος πλ. δ', ψαλμὸς ξδ'· Σοὶ πρέπει ὕμνος, στίχος· Εὐλογήσεις τὸν στέφανον, εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Ναζαρέτ, τέλος· Τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. Καὶ μετὰ τὴν τοῦ εὐαγγελίου συμπλήρωσιν, λέγει ὁ διάκονος τὴν μεγάλην ἐκτενὴν, καὶ ὑποστρέφει ἡ λιτὴ, καὶ ψάλλουσιν οἱ ψάλται τροπάριον· Ὁ πάσης δημιουργός. Τοῦτο προγεγράφται. Καὶ ἀπέρχεται ἡ λιτὴ ἐν τοῖς Χαλκοπρατείοις καὶ δοξάζουσι καθεῖσε οἱ ψάλται ὁμοίως·

ἀντίφωνα δὲ αὐτὸ γίνονται, ἀλλ' εὐθὺς τὸ Τρισάγιον καὶ τὸ προκείμενον, ψαλμὸς μδ', ἥχος β'. Μνησθήσομαι τοῦ ὀνοματός σου, στίχος· Ἀκουσον θύγατερ, ὁ ἀπόστολος πρὸς Γαλάτας· Ἀδελφοί, ὁ καρπὸς τοῦ Πνεύματος ἐστὶν ἀγάπη, τέλος· Καὶ οὕτως ἀναπληρώσετε τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ. (οβ.) Ἀλληλούια, ψαλμὸς σα'. Καταβήσεται ὡς ὑετός, εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν· Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀναστᾷσα Μαριάμ, κοινωνικόν· Ποτήριον σωτηρίου. Εἰς δὲ τὴν Μεγάλην ἐκκλησίαν γίνονται ἀντίφωνα γ' καὶ εἰς τὸ γ' ἀντίφωνον λέγονται τὰ δύο τροπάρια τὰ προγεγραμμένα, τὸ Ὑπομονῆς στύλος, καὶ τὸ Ὁ πάσης δημιουργός, προκείμενον ἥχος βαρύς· Εὐφρανθήσεται δίκαιος, στίχος· Εἰσάκουσον, ὁ Θεὸς τῆς φωνῆς μου. Ὁ ἀπόστολος πρὸς Τιμόθεον, ἐπιστολῆς α'. Τέκνον Τιμόθεε, οἱ καλῶς διακονήσαντες... τέλος· Ἀγιάζεται διὰ λόγου Θεοῦ καὶ ἐντεύξεως. Ἀλληλούια ἥχος δ'. Δίκαιος, ὡς φοινεῖ ἀνθήσει. Εὐαγγέλιον κατὰ Λουκᾶν· Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς· εἰς τὴν Ναζαρέτ, τέλος· Ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ.

Δεῖ δὲ εἰδέναι, ὅτι μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς λειτουργίας ὁ πατριάρχης ἐν τῷ μεγάλῳ σεκρέτῳ ποιεῖ τὴν διάδοσιν τῶν εὐλογιῶν τοῖς τοῦ σεκρέτου.

Μηρὶ τῷ αὐτῷ β'. Ἀθλησις τῶν ἁγίων μαρτύρων Ἀειθαλᾶ, Ἰουλίᾳ, Φιλίππου καὶ Θεοδοῦτου, καὶ ἄθλησις τοῦ ἁγίου μάρτυρος Μάμαντος... Τελεῖται δὲ ἡ αὐτοῦ σύναξις ἐν τῷ αὐτοῦ μαρτυρίῳ, τῷ ὄντι ἐν τῷ Σήγματι, ἡ δὲ κατὰ τύπον ἀκολουθία ἐστὶν αὕτη· Εἰς τὸν ν' λέγεται τροπᾶριον ἥχος γ'. Ἀθλοφόρε ἅγιε, πρέσβευε τῷ ἐλεήμονι Θεῷ, προκείμενον ἥχος βαρύς· Εὐφρανθήσεται δίκαιος, στίχος· Εἰσάκουσον, ὁ Θεός, τῆς φωνῆς μου. Ἀπόστολος πρὸς Κορινθίους· Ἀδελφοί, ἡ σφραγὶς τῆς ἐμῆς ἀποστολῆς. Ἀλληλούια· Δίκαιος, ὡς φοινεῖ. Εὐαγγέλιον κατὰ Ἰωάννην· Εἶπεν ὁ Κύριος τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς· ἐγὼ εἰμὶ ἡ ἄμπελος. Κοινωνικόν· Ἀγαλλιᾶσθε. [π. 3]. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ μνήμη τῶν ἐν ἁγίοις πατέρων καὶ ἀρχιεπισκόπων γενομένων ταύτης τῆς θεοφυλάχτου καὶ βασιλίδος πόλεως, Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ καὶ Παύλου τοῦ νέου. Τελεῖται ἡ σύναξις αὐτῶν ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ Μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ... (ὁιογραφ. σβῆδβήν). Τελεῖται δὲ ἡ κατ' αὐτῶν σύναξις οὕτως· εἰς τὸν ν' λέγεται τροπᾶριον ἥχος πλ. δ'. Ἐν τῇ τῶν τρόπων ἀπλότῃ, προκείμενον ἥχος βαρύς· Τίμιος ἐναντίον Κυρίου, στίχος· Τί ἀνταποδώσω τῷ Κυρίῳ. Ὁ ἀπόστολος πρὸς Ἑβραίους· Ἀδελφοί, μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ἡμῶν. Ἀλληλούια ἥχος βαρύς· Οἱ ἱερεῖς σου, Κύριε, εὐαγγέλιον κατὰ Ματθαῖον· Εἶπεν ὁ Κύ-

Errata et corrigenda.

Стр.	строк.		напечатано:	слѣдуетъ читать:
2	22	сверху	στοιχιδόν	στοιχηδόν
2	8	снизу	προσκυνείται	προσκυνείτε
2	5	»	γεγωνότερον	γεγωνώτερον
2	4	»	τελειόν	τελευταίον
4	17	сверху	μετανοίος	μετανοίας
4	23	»	εὐσπλαγγίας	εὐσπλάγγω
4	24	»	οίκον	αἶνον
5	12	снизу	πολυέλαιον	πολυέλεον.
6	7	»	προηγιασμένην	προηγιασμένην
7	2	сверху	ἀναγινώσκωμεν	ἀναγινώσκωμεν
7	5	»	προηγιασμένην	προηγιασμένην
7	10	»	»	»
7	20	»	Πρόσχεε τήν	Πρόσχεε πρὸς τήν
8	13	»	ῥήχου	ῥήχου
8	7	подсроч. прим.	ἀληθείας	ἀλήθειαν
8	8	» »	καὶ τοῖς	αὐτοῖς κατὰ
9	10	сверху	ἴδιον	ιδιόμελον
9	21	»	ἀργούς	ἀργῶς
9	2	снизу	τὸ Πρωῖ	Τὸ πρωῖ
10	7	сверху	οἰκτείρησον	οἰκτερήσαι
12	8	»	τριτοέκταις	τριθέκταις
13	1	»	γεγωνότερον	γεγωνώτερον
13	6	»	προεστῶς	προεστῶς
13	17	»	Ἡ Γέννησις	ἡ Γένεσις
13	24	»	οἰκτείρησον	οἰκτερήσαι
13	8	подсроч. прим.	κατάκλαστον	κατακλαστόν
14	2	сверху	προηγιασμένην	προηγιασμένην
14	6	»	ιερέος	ιερεὺς
15	5	снизу	σε	σου
16	15	сверху	οἰκτείρησον	οἰκτερήσαι
16	12	снизу	προεστῶτι	προεστῶτι
17	2	сверху	ἕτερος	ἕτεροι
17	10	»	προηγουμένων	προηγιασμένων
17	13	»	κατακλάστου	κατακλαστοῦ
19	1	»	ἴδιον	ιδιόμελον
19	3	»	»	»
19	11	»	τὸ Προσταχθέν	Τὸ προσταχθέν
20	6	снизу	οὐκ ἐνδον	οὐκ ἐνδημῇ
21	12	»	γεγωνότερον	γεγωνώτερον
22	2	сверху	Προφήτα	Προφῆτα
23	3	»	ἴδιον	ιδιόμελον
23	17	»	ἡμᾶς	ὁμᾶς
24	10	»	Πληρωθείσης	Πληρωθείσης
25	11	»	ἴδιον	ιδιόμελον
26	12	»	πολυέλαιον	πολυέλεον
27	3	»	κοντάκιον	κοντάκιον
27	11	»	ἐκτενήμ	ἐκτενή

Стр.	строк.		напечатано:	слѣдуетъ читать:
27	7	снизу	ἀγία τοῦ ἀφράστου	ἀγία ἡ τοῦ ἀφράστου
27	6	»	σι	καὶ
28	5	сверху	προκοιμηθέντων	προκοιμηθέντων
29	10	»	Μωυσῆν	Μωυσῆν
29	11	»	»	»
34	2	снизу	ἀσκητῆς	ἀσκητικῶν
35	6	сверху	πολυέλαιος	πολυέλεος
38	13	снизу	Καλυβήτου	Καλυβίτου
43	7	сверху	ψάλλονται	ψάλλοντες
43	15	»	Ἔτι ἐκτενῆς	Ἔτι τῆς ἐκτενῆς
43	22	»	ψάλλονται	ψάλλοντες
44	9	снизу	προηγούμενων	προηγουσμένων
44	5	»	τριτοῦκτην	τριδέκτην
45	1	сверху	ἴδιον	ιδιόμελον
53	15	снизу	ὀσιαμάρτηρος	ὀσιαμάρτυρος
53	12	»	Πρότυπον	Προτυπὼν
54	12	сверху	πολυέλαιον	πολυέλεον
55	1	снизу	βοθοῖς	βάθει
56	4	сверху	λέγονται	λέγοντος
56	12	снизу	τίθονται	τίθωνται
56	10	»	πολυελαίου	πολυελέου
57	10	сверху	Ἀγαλλιάσασθαι	Ἀγαλλιᾶσθε
57	10	снизу	Τὰ βήματά μου	Τὰ διαβήματά μου
58	2	сверху	οἰκτειρήσαι	οἰκτειρήσαι
60	1	снизу	προηγούμενων	προηγιασμένων
62	1	сверху	ἀσκέπων	ἀσκειπῶν
63	3	»	δώσει	δύσει
63	17	»	ἀρχὴν	ἀρχιερεὺς
63	20	»	προκατάλαβε	προκαταλαβέτωσαν
64	6	»	συμάνοντος	σημάνο· τος
64	7	снизу	γεγωνοτέρα	γεγωνοτέρα
64	6	»	»	»
64	1	»	»	»
66	13	»	ὀρίου	ὠρείου
66	19	»	γεγωνοτέρα	γεγωνοτέρα
68	1	сверху	φωλίῳ	φιαλίῳ
68	19	»	πτωχῶν	πτωχόν
69	16	»	ἀμφιβλήστροις	ἀμφιβλήστρω
69	22	»	οἶνον	οἶνου
72	19	»	Χριστοῦ γεννῶν	Χρίστουγεννῶν
72	24	»	»	»
72	9	снизу	πρωταποκρέω	πρωταπόκρεω
79	14	3 столб.	Τοῦτο	Τούτου
82	3	сверху	ψάλλει	ψάλλειν
82	10	снизу	πολυέλαιον	πολυέλεον
86	1	»	Ἀναστήτω	Ἀπεσάλη
87	6	сверху	πολυέλαιον	πολυέλεον
87	2	снизу	ξηρανθήσης	ξηρανθείσης
88	5	»	δεύτερον	δευτέρους
88	12	»	συνίων	συνίων
91	9	2 столб.	γεγωνοτέρα	γεγωνοτέρα
93	1	подсрочн. прим.	ἥ δὲ	εἰ δὲ
94	3	»	»	»
			ἐδηλώσθη	ἐδηλώθη

Стр.	строк.		напечатано:	слѣдуетъ читать.
95	4	сверху	τὸν οἶον	Τὸν οἶον
97	5	»	προηγιασμένων	προηγιασμένην
97	3	подсочн. прим.	»	»
98	9	сверху	προηγιασμένων	προηγιασμένην
99	7	снизу	ἔνοι	ἔνοι
105	4	1 столб.	ἔχει τῆς ἀδείας	ἔχει τις ἀδειαν
106	3	3 »	ἐπίκουον	ἐπίκουον
107	11	1 »	οἰκτερήσαι	οἰκτερήσαι
111	14	снизу	τρίψαλμοι	τρίψαλμον
111	11	»	χῶμα	χῶμα
115	9	сверху	προηγούντα	προηγούνται
119	13	»	τοῦδε	(τοῦδε)
121	3	»	δεῖνα	(δεῖνα)
124	5	снизу	τεθέντες	τιθέντες
126	9	»	ἐκτενοῦς	ἐκτενῆς
128	9	сверху	Κανηδίου	Κανηδιίου
132	9	»	Μεγαλύνω	Μεγαλύνων
137	15	»	αὐτῶν	αὐτόν
138	4	снизу	συντάξουσιν	συνάξουσιν
160	16	сверху	οἶνον	οἶνον
160	16	»	εἰδὲ ἡ μὴ	εἰ δὲ μὴ
165	9	»	πολυέλειον	πολυέλεον
166	16	»	εὐαγγέλιον	εὐαγγέλια
171	5	снизу	Εἰ μὲν οὖν βούλοι	Εἰ μὲν οὖν βούλοι (sic)
178	3	сверху	πιστευθέντων	πιστευθεισῶν
184	15	снизу	μέλλει	μέλλῃ
186	17	»	τόνδε	(τόνδε)
188	8	сверху	δεῖνος	(δεῖνος)
192	5	снизу	ἐκτενῆν	ἐκτενῇ
193	2	сверху	κατάπαυσιν	κατάπαυσίν σου
195	9	снизу	διήλειπται	διείληπται
205	15	сверху	τὸν μέσον	τὸ μέσον
213	14	»	εἰς ἄλλου	εἰς ἄλλου
213	15	»	εἰς ἄλλης	εἰς ἄλλης
226	6	снизу	ἐν τοῖς	ἐν ταῖς
226	6	»	ἀγίων μονῶν	ἀγίας μοναῖς
232	15	сверху	λάβωμεν	λέγομεν
235	7	снизу	πιστευθέντων	πιστευθεισῶν
243	11	»	ἀποξενῶσα	ἀποξενῶσαι
253	8	снизу	ἐπιλανθανόντων	ἐπιλαγχιγνόντων
255	18	сверху	πιστευθέντων	πιστευθεισῶν
281	7	»	ποιε	ποιεῖ
310	6	снизу	πιστευθέντων	πιστευθεισῶν
313	15	сверху	1894	1884
321	1	»	γλυκύσματος	γλυκίσματος
321	10	снизу	πιστευθέντων	πιστευθεισῶν
323	8	сверху	συχᾶς	σειρᾶς
323	12	снизу	συσταυροῖ	суставроῖ
328	1	сверху	ψάλλεται	ψάλλεσθαι
329	13	снизу	πιστευθέντων	πιστευθεισῶν
332	19	сверху	πατρᾶσι	πατράσι
339	15	»	πιστευθέντων	πιστευθεισῶν
350	14	»	τὸ μικρόν	τὸν μικρόν

Стр.	строк.		напечатано:	слѣдуетъ читать:
350	19	сверху	ἀνιστάμενος	ἀνιστάμενοι
362	9	снизу	μεσονυκτικόν	μεσονυκτικόν
365	8	сверху	αὐτό	αὐτόν
365	9	»	ἑαυτοῦ	ἑαυτοῦ
368	13	снизу	κατακλύειν	καταλύειν
337	4	сверху	τὴν πάρησιν	τὴν πάρησιν (?)
375	5	»	Περисφίγγει	περισφίγγειν
380	11	»	γινώσκουσιν σε	γινώσκουσί σε
402	13	снизу	καταλείψαντας	κατάλειψαντας
404	13	сверху	τρίψαλμοι	τρίψαλμον
404	14	»	συνήθεις	συνήθως
404	8	снизу	σοι	σε
405	6	сверху	τρίψαλμοι	τρίψαλμον
405	12	снизу	ἐπιλήσοι	ἐπιλήση
406	4	сверху	προσδοκωμένης	προσδοκωμένης
406	14	»	στίχος	στίχον
406	15	»	»	»
408	5	»	νιαιτοῦ	ἐνιαυτοῦ
410	4	»	ἴδια	ἰδιόμελα
514	16	снизу	πιστευθέντων	πιστευθεισῶν
551	20	сверху	διωρισμένον	διωρισμένος
554	1	снизу	οἷα	οἷα
560	8	»	ῶμωσε	ῶμωσε
564	16	сверху	ιδιόμελλον	ιδιόμελον
568	2	»	φαιλόνιον	φελώνιον
568	5	»	τοὺς στίχους, τοὺς δὲ	τοὺς στίχους τοὺς δε-
568	5	»	στίχους α'	στίχος α'
573	13	»	ψάλλοντες	ψάλλονται
573	13	»	στίχους	στίχοι
576	6	снизу	τύχουσι	τύχωσι
583	15	»	ο	οἶ
583	12	»	θεμᾶν	θεμάν
591	6	сверху	ιδιόμελλον	ιδιόμελον
622	9	»	σοῦ	σοί
635	14	снизу	Σωτήρι	Σωτήρι
647	21	сверху	ὄνοdon	σύνoδoν
647	23	сверху	σδὲ	δὲ
648	14	снизу	κοιναβιάται	κοινοβιάται
651	7	сверху	ἀπολύσαι	ἀπολύσαι
654	7	снизу	νὲ	ἐν
654	18	»	κατενπιών	κατενώπιον
655	12	сверху	ἐπὶ τὴν	Ἐπὶ τὴν
659	7	снизу	ἄλλον	ἄλλων
669	3	сверху	ἀποθέττοντες	ἀποθέτοντες
679	16	»	Ἐξομολογήσθωσάν σοι	Ἐξομολογήσασθωσάν σοι
679	9	снизу	κῆρυγμα	κῆρυγμα
687	3	»	κατησχυμένη	κατησχυμένη
687	1	»	καθαρότερα	καθαρώτερα
688	9	»	σκοτινόν	σκοτεινόν
699	1	сверху	Μηναῖα	Μηναια
752	15	»	ἐτύπωσεν	ἐτύπωσεν
764	18	»	πεσών	πεσών